This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

+ *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.

+ *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.

+ *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.

+ *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter `http://books.google.com` durchsuchen.

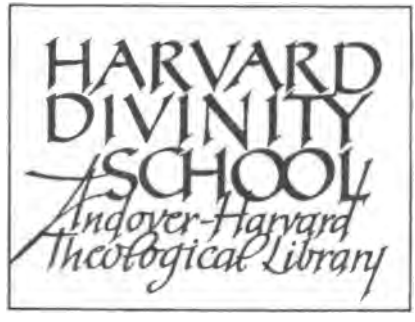
HARVARD
DIVINITY
SCHOOL
Andover-Harvard
Theological Library

Bible. N.T. Greek. 1869

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.

AD ANTIQUISSIMOS TESTES DENUO RECENSUIT

APPARATUM CRITICUM OMNI STUDIO PERFECTUM

APPOSUIT

COMMENTATIONEM ISAGOGICAM

PRAETEXUIT

CONSTANTINUS TISCHENDORF.

EDITIO OCTAVA CRITICA MAIOR.

VOLUMEN II.

LIPSIAE
GIESECKE & DEVRIENT.
1872.

Ref.
BG
1965
1869a
V.2

NOTANTUR INTERIM

QUAE APPARATUM CRITICUM ALTERIUS NOVI TESTAMENTI PARTIS SPECTANT.

I. Codices unciales ad actus apostolorum adhibiti sunt duodecim:

ℵ codex Sinaiticus Petropolitanus. Saec. IV. Vide ad evangelia.
A codex Alex. Londin. Saec. V. Vide ad evv.
B codex Vatic. Rom. Saec. IV. Vide ad evv.
C codex Ephraemi Paris. Saec. V. Vide ad evv. Superest maior totius libri pars.
D codex Bezae Cantabrig. Saec. VI. Vide ad evv. Plura desiderantur.
E codex Landianus Oxoniensis saec. VI exeuntis. Graecis adiuncta est Latina vetus versio. Post Hearnii editionem satis vitiosam anno 1870. edidi in Monumentor. meorum volumine IX.
Eª codex Coisl. Paris. Saeculi VII. Vide ad evv.
G fragmentum Petropolitanum ex collectione mea orientali anni 1859. Continet actorum 2, 45 usque 3, 8. Saeculi VII.
H codex Mutinensis. Saec. fere IX. Plura desiderantur, quorum partem supplevit antiquus corrector, partem alius satis recens.
I cod. Petropolitanus palimpsestus. Vide ad evv. Folium quo continetur Act. 28, 8—17. quinti saeculi est, duo alia quibus legitur Act. 2, 6—17. 26, 7—19. septimi, atque eiusdem folium quartum, in quo est Act. 13, 39—46.
L cod. Angelic. Romanus. Saeculi IX. Incipit 8, 10.
P cod. palimpsestus Porfirianus, saeculo fere IX. ineunte scriptus. Partem quae actus app. et apocalypsin continet edidi anno 1869. in Monumentorum sacrorum volumine VI.

II. Item ad epistulas catholicas septem:

ℵ codex Sinait. Petropolitanus. Saec. IV. Vide ad evv.
A cod. Alexandr. Londin. Saec. V. Vide ad evv.
B cod. Vatic. Rom. Saeculi IV. Vide add evv.
C cod. Ephraemi Paris. Saec. V. Vide ad evv. Desiderantur nonnulla.
K cod. Mosquensis. Matthaeio dicitur codex g, Scholzio 102. Epp. catholicas continet integras. Noni saeculi.
L cod. Angelic. Rom. Saec. IX. Nihil deest.
P cod. Porfirianus palimpsestus saeculi noni ineuntis. Panca perierunt. Edidi anno 1865. in Monumentor. volumine V.

III. Item ad epistulas Paulinas 19:

ℵ codex Sinaït. Petropol. Saeculi IV. Vide ad evv.
A cod. Alex. Londin. Saec. V. Vide ad evv. Deficit 2 Cor. 4, 13—12, 6.
B cod. Vatic. Rom. Saec. IV. Vide ad evv. Desunt Hebr. 9, 14 usque ad finem, quae supplevit manus recentior, siglo b a me passim notata. Item desunt epistulae integrae quattuor: utraque ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem.
C cod. Ephraemi Paris. Saec. V. Vide ad evv. Perierunt multa.
D cod. Claromontan. Paris. Graecus Latinus. Scriptus est saec. VI. medio vel etiam ineunte. D^b supplevit Rom. 1, 27—30 eodem saeculo exeunte (?). D^{**} septimi fere saeculi est. Totum textum Graecum recensuit. D^{**b} idemque in Latinis d^{**} dictus paucos tantum locos correxit. D^{**c} perpauca in Graecis mutavit. D^{***} Graecus noni fere saec. ineuntis textum Graecum per omnes codicis partes diligenter recen-

suit. D^e duobus foliis rescriptis supplevit Graece 1 Cor. 14, 13—22. Etiam post hunc nonnulla vel Graece vel Latine correcta. Edidi anno 1851.

K codex Sangermanensis, post incendium abbatiae S. Germani Parisiis a Dubrowskio comparatus indeque postea Petropolitanus factus. Is per totam partem Graecam nil est nisi Claromontani codicis identidem iam correcti apographum idque satis vitiosum. Ad Latina vero (e) simul alius codex adhibitus est. Eiusdem cum codice evv. A et codicibus epistularum F et G aetatis (saec. IX.) ac patriae.

F codex Augiensis Cantabrigiensis. Continet inde a Rom. 3, 19. Graece et Latine epistulas Pauli tredecim, lacunis paucis, item ad Hebr. epistulam Latine. Cum cod. Boerner. Dresdensi (G) ad idem exemplar Graecum conformatus est. Latina ab interpretatione Hieronymi multo magis quam ab Italo textu pendent. Utrumque textum F. Henr. Scrivener accurate edidit Cantabrigiae 1859. Circa finem noni saec. scriptus videtur.

F^a cod. Coislinianus Paris. Saec. VII. Vide ad evv.

G codex Boernerianus Dresdensis. Graecus epistularum Pauli tredecim textus, quem paucis deperditis continet, ex eodem fonte cum cod. Augiensi (F) haustus est. Latina vero versio interlinearis non Hieronymi sed Itala est. Edidit Chr. Fr. Matthaei Misenae 1791. Scriptus videtur saeculo nono exeunte.

H cod. Coisl. Par. Sunt folia 14, quorum duo in bibl. Caes. Petropolitanam transierunt, iam dudum ex Atho monte Parisios translata. Fragmenta sunt ex 1 Cor. Gal. 1 Tim. Tit. Hebr. Edidit neglectis et erratis paucis Montfaucon in Bibl. Coisl. His accedunt ex collectionibus Porfirii episcopi et Antonii archim. folia quattuor. Ad eundem vero codicem pertinent etiam fragmenta ep. ad Hebr. Mosquensia, de quibus olim Matthaei ad Hebr. 10, 1 explicuit. Omnia haec fragmenta (foll. 20) propediem foras dabo. Saec. VI.

I fragmenta palimpsesta Petropolitana. Huc pertinent fragmenta epistularum 1. ad Cor. et ad Titum. Saec. VI. Vide ad evv.

K cod. Mosquensis. Matthaeio est g. Noni saeculi videtur esse.

L cod. Angelic. Rom. Saec. IX. Deficit Hebr. 13. 10.

M fragmenta duo, altera (ex ep. ad Hebr.) Hamburgensia, altera (ex epp. ad Cor.) Londinensia. Edidi in Anecdotis meis 1855. Saec. IX.

N duo folia Petropolitana: Gal. 5, 12—6, 4. Hebr. 5, 8—6, 10. Saec. IX.

O folium duplex, in quo est 2 Cor. 1, 20—2, 12, ex oriente mea opera Petropolin perlatum. Prodibit in Monumentis.

O^b folium Mosquense sacculi VI, in quo est Eph. 4, 1—18.

P cod. Porfirianus palimpsestus ineuntis fere saec. IX. Vide supra Epistulas Paulinas. Edidi in Monumentor. volumine V. anno 1865.

Q fragmenta nonnulla papyracea epist. prioris ad Cor. Saec. V.

IV. Item ad apocalypsin quinque:

א cod. Sinait. Petrop. Saeculi IV. Vide ad evv.

A cod. Alex. Londin. Saeculi V. Vide ad evv.

B cod. Vatic. nr. 2066., olim monachorum Basilianorum in urbe. Edidi nuper post Aug. Maium in Appendice Novi Testamenti Vaticani. Scriptus videtur octavo saec. exeunte.

C cod. Ephr. Paris. Saeculi V. Vide ad evv. Superest magna apocalypsis pars.

P cod. palimpsestus Porfirianus. Saec. IX. ineuntis. Apocalypsis fere integra superest.

AD VERSIONES.

Italae codices ad actus app. adhibiti sunt quattuor: d i. e. codex Cantabrig., vide d ad evv. e i. e. Laudianus saeculi fere VI. exeuntis. Cf. supra E actuum codicem. s cod. Bobbiensis rescriptus, nunc Vindobonensis V. fere saeculi. Fragmenta capitum 23. 27. 28. m i. e. codex Speculi saec. V. Vide ad evv.

Item ad epistulas catholicas tres: ff cod. Corbeiensis antiquissimus, nunc Petropolitanus. Praeter Matthaeum continet epistulam Iacobi integram. Ed. Martianay 1695. s cod. Bobb. rescriptus, nunc Vindob. Fragmenta legi epist. Iacobi et 1 Petr. 1, 1—12. m i. e. idem de quo modo diximus.

Item ad epp. Pauli septem: d i. e. Latina pars codicis Claromontani Parisiensis. Vide ad cod. Graec. uncialem D. e i. e. Latina pars codicis Sangermanensis nunc Petropolitani. Cf. ad R epp. Pauli. f i. e. versio Latina codicis Augiensis. Vide supra ad F epp. Pauli. g i. e. versio interlinearis Latina codicis Boerneriani Dresdensis. Vide ad G epp. Paul. gue i. e. cod. Guelferb. saec. VI. Sunt fragmenta aliquot epistulae ad Romanos. r fragmenta Monacensia saeculi VI. m: vide ante.

Vulgatae codices ad alteram Novi Testamenti partem spectant: amiatinus, fuldensis, demidovianus, harleianus, toletanus. Item codices a Lachmanno adhibiti, unde apud nos est al^{lachm} (alius vel alii Lachmanni: non enim accuratius indicavit.) omn^{lachm} (i. e. omnes Lachm.). In apocalypsi habentur tres codd. Lipsienses: lips$^{4.\ 5.\ 6.}$ Aliquoties etiam ratio habita est codicis hal i. e. Halensis, mar i. e. Marianae Scoti codex Vindob., san i. e. Sangallensis, flor i. e. Floriacensis, lux i. e. Luxoviensis.

Accuratiora in Prolegg. dabuntur, quibus plena testium omnium ad apparatum adhibitorum enarratio reservatur.

In textu huius tomi Act 8, 40 adde *αὐτὸν* post *ἐλθεῖν* 14, 8. lege *ἀδύν.* *ἐν λύστρ.* (corrige etiam notam) 22, 16. lege *ἀπόλουσαι* 1 Ioh 3, 16. *ὑπὲρ ἡμῶν* lud. 5. *πιστεύσαντας* 1 Co 15, 12. *ὅτι ἐκ νεκρ. ἐγήγερτ.* (corrige etiam notam). Lectio a nobis probata sumenda est ex comm.: Act 5, 26. dele *ἵνα* 12, 19. dele *τὴν* et 13, 25. *ὁ* 19, 40 lege *περὶ τῆς συστρ.* 2 Ioh 7. *ἐξῆλθον* lud 15. dele *αὐτῶν* prius 2 Co 5, 12. dele *γὰρ* 12, 15 lege *ἧσσον* Phil 1, 5 lege *ἀπὸ τῆς πρ.* et 3, 17. *οὕτω* Col 3, 11. dele *τὰ* He 7, 10 dele *ὁ* et 7, 9 lege *δι' ἀβρ.* 9, 26. *τῆς ἁμαρτ.* 1 Tim 2, 9 dele *καὶ* post *ὡσαύτ.* Tit. 2, 3 lege *μηδὲ οἴνῳ.*

Quicquid commentarium spectat, Prolegomenis reservatur. Quem in usum multa iam prompta sunt; sed gratum erit quicquid amicorum studia suppeditabunt.

ΠΡΑΞΕΙΣ.

I.

1 *Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε,*
ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, 2 ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐν-

---

* *πραξεισ* cum ℵ (in inscriptione et quotiescumque titulus summa pagina repetitur). Confirmant hanc scripturam Or[4,6] (*εν αρχη των πραξεων*)[4,25] (*εν ταισ πραξεσιν ο λουκασ*)[1,434] (*εν μεν ταισ πραξεσι γεγραπται*) et ap Eus[6,25] (*οτι λουκασ ο γραψασ το ευαγγ. και τασ πραξ.*) Did[trl 2,6] (*ο σωτηρ εν ταισ πραξεσι φησι*)[2,12] (*αι πραξεισ*)[3,5] Eus[hist 3,4,1] et[5] (*ο λουκ. εν ταισ πραξ.*)[3,4,11] (*ον εν πραξεσι - αντιγραψειν ο λουκ.*)[4,22,3] (*τα εν ταισ πραξ. διεδηλωμενα*)[3,39,10] (*η των πραξεων γραφη*) et[mar] (Mai[4,396]) Epiph[788] (*τοισ εν ταισ πραξεσι γεγραμμενοισ*) et[764] Bas[reg 478] Thdrt[1,618 a] (*πετροσ - φησιν εν ταισ πραξεσι*) et[2,1087] (*ωσ ιστορια διδασκει των πραξεων*) et[4,119] Euthal[prol 402] (*προλογοσ των πραξεων*. Item dicitur[415] *θειων μαρτυριων της βιβλου των πραξεων*, et[4,21] *απασαι αι μαρτυριαι των πραξεων*, et[428] *κεφαλαια των πραξεων*) Cosm[454] (*εν ταισ πραξεσι*) Chron[481] (*ο εισ τασ πραξεισ καλουμενοσ*)[424] (*καθωσ ταισ πραξ. εμφερεται*)[435] (*φασι γαρ αι πραξεισ*, ibidem *καθωσ αι πραξ. περιεχουσιν*)[437] (*ωσ δηλουσιν αι πραξεισ*) Tert[psychic 2] (*de Petri exemplo quod actis refertur*) Hil[ps 2,7] (*hoc in actorum libro ita scribitur*). Similiter 32. *πραξεισ λουκα*. Confirmare vdtr et. syr[sch] (*liber actuum, hoc autem est historiae app. beatorum, collectus a sancto Lc evgista*) ..... Ln Ti *πραξεισ αποστολων* cum BD (sed D *πραξισ* in inscriptione et ubicumque [i. e. quinquies] plene scribitur summa pagina, cf et. d), item ℵ in subscriptione, Ath[767] (*μετα ταυτα πραξεισ αποστολων*) Euthal[421] (*πραξεισ αποστ. το βιβλων καλειται* etc, sic argumentum incipit), item 40. *λουκα ευαγγελιστου πραξεισ αποστολων*. Similiter Gb Sz *πραξεισ των αποστ.* cum 31. 61. al mu Synops[99] (*πραξεισ των απ.*, *ου η αρχη*). Item *αι πραξ. των απ.* Clem[696] (*λουκασ εν ταισ πραξ. των απ.*) Or[1,22. 2,538] (*εν ταισ πραξ. των απ.*) Dion[alex] (contr[Paul samo] resp ad qu[4]) Eus [hist 2,4,7] (*ταισ των απ. πραξεσιν*) et[2,17,6] (*καν ταισ ομολογουμεναισ των απ. πραξεσιν εμφερεται*) et[dem 288. 400] (*ωσ γουν αι πραξ. των απ. περιεχουσιν*) et[hist 3,25,1] (*οισ επεται η των πραξεων των απ. γραφη*) Cyr[hr 219] Chr[2,65] et[2,1] (*υπομνημα εισ τασ πραξ. των απ.*) Thdrt[5,1044]. Item d fu demid *actus apostolorum* (d *epistulae iohanis III explicit incipit actus apostolorum*), item Ir[int 201] (*ex actibus app.*) Tert prax[28] (*acta app.*) et[bapt 10] et[marc 5,2] et[praescr 22] Cyp[test 3,89] Hil[ps 2,1] (*in actis app.*) et[30] (*in libro actuum app.*) Aug[cons 4,8] (*librum - qui actus apostolorum vocatur*) et[saepe]; am *incipit liber actuum apostolorum*. Cf et.

τειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη· 3 οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος

---

canon^{murat} *acta autem omnium app. sub uno libro scripta sunt* (sic) *lucas* etc ..... ς (et. Wtst al) *πραξεις των αγιων αποστολων* cum A^{2}EGH (sed omnes isti sic ad calcem libri; in A abscissus titulus, item in C isque hiat in fine; GH initio manci sunt) a^{scri} k^{scri} (13. praemissis *λουκα ευαγγελιστου*) al (47. *πραξ. των αγι. και πανευφημιων αππ.*) cop Thdor^{mops} (in$^{mos\,222}$ *εν ταις πραξ. των αγιων αππ.*) Chr$^{2,1\,edd\,2}$. Passim additur *συγγραφεισαι* (4. *πραξις - συγγραφεισα* etc) *παρα του αγιου* (47. add insuper *ενδοξου και πανευφημου*) *λουκα αποστολου και ευαγγελιστου*

I. 1. ο ις cum NAE 1. 13. 31. 61. al omn^{vid} Or^{4,6} Const^{2,6,4} Did$^{tri\,2,15.\,23}$ Bas$^{eth\,291}$ Chr^{2,4} Euthal^{porf} Antioch^{1206} ... Ln Ti ις c. BD :: post *ηρξατο* non cautum videbatur BD sequi invitis NAE Or. Suadent omissionem Lc 3, 23. 9, 50. 22, 52. 23, 28. 24, 15, ubi cum NBLUX, N*B, NAHT, N* K^{cl}NL, NABL omisimus ὁ. Non item suadent 4, 8. 5, 31. 6, 9. 9, 58. 10, 37. 18, 24. 19, 5. 9. 22, 51. ubi B solus om, 13, 14 ubi D solus om. Nec magis sequuti sumus testes qui om 4, 14. 5, 10. 18, 40. | *τε*: Const^{2,6,4} om

2. *δια πνευμ. αγιου*: coniunxerunt cum *ους εξελεξατο* Cyr$^{neat\,106}$ (*οὐκ ἀμώμητον - τὸ ὡς ἐπ' ἀνθρώπου κοινοῦ τὴν ἀνάληψιν αὐτῷ τὴν εἰς οὐρανὸν δεδωρῆσθαι λέγειν παρὰ τοῦ πνεύματος. ἐπιλέκτους. μὲν γὰρ ἐποιεῖτο τοὺς μαθητὰς διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀνελήφθη γε μὴν ὡς θεός*. Cf et.$^{act\,72}$ ubi de Nestorio: *εντειλαμενος τοις αππ., φησιν, ους εξελεξατο, δια πνευματ. αγιου ανεληφθη*.) Aug$^{unit\,eccl\,27.\,9,254}$ (*usque in diem quo apostolos elegit per spir. sanctum, mandans eis praedicare evglium*) et$^{contr\,ep\,manich\,10.\,2,156}$ (*in die qua app. elegit per spir. sanctum, et praecepit praedicare evglium*) et$^{act\,fel\,manich\,1,4}$ (ut ante) Vig$^{var\,733}$ (*in die qua app. elegit per spir. sanctum praedicare evglium*). Item^{vid} syr^{utr} ar^{e} (non item arP) aeth^{utr}: ita enim syr^{sch} *usque ad diem illum in quo sublatus est, postquam praecepit apostolis, quos elegit per spir. sanctitatis*, et reli similiter | *ους εξελεξατο*: D syrP ^{mg} add *και ενετειλατο κηρυσσειν το ευαγγελιον*, item lux (*usque in diem qua praecipiens apostolis per spir. sanct. praedicare evglium, quos et elegit*), item Aug^{ter} (vide ante), item sah (et Vig^{var}, vide ante) add *praedicare evglium* | *ανελημφθη* cum NAB*CDE ... ς *ανεληφθη* cum B^{2} minusc omn^{vid}. Praeterea D sah syr^{sch} et$^{P\,mg}$ Vig^{var} ante *εντειλαμενος* pon

3. θεω: C ΘΙC (i. e. *ο ιησους*. Nec ante interpunctum est.) | *δι* (D$^{Gr^{*}}$ om) *ημερ. τεσσ.* et. Or^{1,434} Eus$^{ecl\,163}$ et$^{mar\,296}$ Chr^{2,7} etc ... D* *τεσσ. ημερ.* (sed d *post dies quadraginta*). Cf Tert$^{apol\,21}$ *cum discipulis autem quibusdam apud Galilaeam - ad quadraginta dies egit* etc ... Aug$^{contr\,ep\,manich}$ et$^{act\,fel\,manich}$ *in multis argumentis dierum*, sed$^{unit\,eccl}$ *in multis signis* ... Amb$^{luc\,1544}$ Vig^{var} om | *τεσσεραν.* cum NAB*CD G1. ... ς *τεσσαραν.* cum B^{2}E 1. 13. 31. etc | *οπτανομενος* (D$^{Gr^{*}}$ -νοις) ... E *οπταινομενος* | τα: D$^{Gr^{*}}$ *ταις*

αὐτοῖσ καὶ λέγων τὰ περὶ τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ· 4 καὶ συναλιζό- Le 24, 29 Io 16, 7. 14, 16
μενοσ παρήγγειλεν αὐτοῖσ ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλα
περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸσ ἣν ἠκούσατέ μου· 5 ὅτι Le 3, 16 ss c. pp
Ἰωάννησ μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖσ δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθή-

4. συναλιζομενοσ cum ℵABCDE 13. 61. al plu Eus$^{dem\,400}$ ex$^{cod\,par}$ et$^{ecl\,102.\,103}$ Epiph^{652} (συνηλισθη τοισ μαθητ.) Chr^{9,8} Thdrt^{4,119} Thphyl^{a} et^{b}. Versiones vide post ... D συναλισκομενοσ (D^{2} -σγομενοσ), d *simul convivens* ... Gb' συναυλιζομενοσ cum 1. 4. 27. 31. 36* 40. al^{30} fere Eus^{dem} ex^{edd} et$^{mar\,296}$ Epiph^{1100} (τοισ απ. συνεφαγε και συνεπιε και συνηυλισθη μετ αυτων τεσσ. ημερασ) et^{2,137} (συνεσθιων και συναυλιζομενοσ) cat^{ox*ter}(^{3}et^{4}), item Did$^{tri\,2,12}$ (και συναυλίζομενοισ παρηγγειλεν αυτοισ etc). Ex verss e** vg Beda *convescens*. Item sah cop syr^{sch} arm exprimunt *convescens*, syr^{p} (accuratissime) *salem sumens*, aeth^{utr} *accumbens* sive *convivatus cum eis*. Contra e* lux *cum conversaretur cum illis*, item Aug^{ter} (*cum conversaretur cum eis, quomodo conversatus est cum illis, quomodo conversatus sit cum illis*). Praeterea Chr^{8,9} explicat verbis: τουτο δε αει και αυτοι οι απ. τεκμηριον εποιουντο τησ αναστασεωσ λεγοντεσ· οιτινεσ συνεφαγομεν και συνεπιομεν αυτω. Thphyl$^{a\,7}$ εν τεσσαρακ. ημεραισ αυτοισ συνηλιζετο, τουτεστι κοινωνῶν ἁλῶν καὶ κοινωνῶν τραπέζησ. Item Oecum^{3} συνεσθιων και πινων, κοινωνων αλων, κοινωνων τραπεζησ. Etymolog ξυναλιζομενοι: συναθροιζομενοι η συνεσθιοντεσ. Hesych συναλιζομενοσ: συναλισθεισ, συναχθεισ, συναθροισθεισ. Glossar^{alberti} συναλιζομενοσ: συναθροιζομενοσ και συνων αυτοισ. Addunt vero ad συναλιζ. (etc) D μετ αυτων, e (ita reddit αυτοισ quod sequitur) lux sah cop syr^{utr} arm aeth Aug^{ter} *cum illis* (*cum eis*), Eus$^{ecl\,102}$ αυτοισ (ωφθη τοισ μαθητ. επι ημ. τεσσ. συναλιζ. αυτοισ·) | παρηγγειλεν: E^{gr} 7. b^{scr} d^{scr} al pauc Eus$^{ecl\,163}$ Euthal^{porf} παρηγγελλεν | παρηγγ. αυτοισ hoc ordine cum ℵBD 1. 13. 31. 61. al omn^{vid} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Eus$^{ecl\,163}$ Euthal^{porf} Thphyl^{a} (sed^{b} αυτοισ nec ante nec post habet) Oec Aug etc ... ACE (sed e *cum conversaretur cum illis praecepit ab* etc) Chr$^{9,8.9}$ (sed αυτοισ cum συναλιζ. conjg) αυτοισ παρηγγ. | ηκουσατε (D^{gr*} ηκουσα) μου: D* lux vg aeth^{utr} Aug^{ter} (ll. ll.) ηκου. φησιν δια του στοματοσ μου. Similiter Hil^{964} *sed exspectate, inquit, promissionem patris, quam audistis de ore meo*; Gaud$^{serm\,8}$ *sed exspectarent promissionem patris, quod a me audistis, inquit*. Contra Rebapt^{363} - *quam audistis a me*.

5. οτι: sah praem *dixit* | ιωαννησ: BD^{gr} ιωανησ | εν πνευμ. βαπτισθ. αγιω hoc ordine cum ℵ*B 61. ... D Did$^{tri\,2,12}$ Hil^{964} Victorin$^{ari\,3,16}$ Aug^{saepe} (ll. ll. et alibi) εν πν. αγι. βαπτ. ... ς βαπτισθ. εν πνευμ. αγι. cum ℵ^{c}ACE 1. 13. 31. al pler vg sah cop syr^{utr} arm aeth Or^{1,731} et$^{int\,3,961}$ Did$^{tri\,2,15}$ Cyr$^{hr\,271}$ Chr^{9,10} Euthal^{porf} Rebapt^{363} al. Praeterea D* tol Hil^{964} Aug$^{unit\,ecl}$ et$^{contr\,ep\,manich}$ et^{alibi} Max^{taur} (vide Sabat) add και ο (tol Hil Aug *quem et*, Max *quem*) μελλετε λαμβανειν (d *et cum accipere habetis*). Cf et. quae Aug$^{epist\,265}$ de βαπτισθησεσθε varie verso disserit: *aliqui autem codices habent: vos autem spir.*

σεσθε ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. 6 οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; 7 εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, 8 ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 9 καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν

---

sancto incipietis baptizari (ipse reddidit eodem loco *baptizamini*). Paulo post: *in quibuscunque codicibus invenitur „baptizabitis“ aut „incipietis baptizare“, mendosi sunt, qui ex Graecis facillime convincuntur.* | ημερασ: D^{s} d sah Aug$^{contr\ ep\ manich\ 10}$ et$^{act\ fel\ manich\ 1,4}$ et$^{contr\ crescon\ 2,17}$ et$^{contr\ litt\ petil\ 2,70}$ add *εωσ τησ πεντηκοστησ*

6. *συνελθοντεσ* (א^{c}): א* *ελθοντεσ* (excidit *συν* post *ουν*) | *ηρωτων* (C* *-τουν*) cum ℵABC* (agnoscit et. Chr$^{com\ 9,17}$ *ουδεν οιν αιτω περι του πνευμ. ειποντεσ, ερωτωσι λεγοντεσ· κυριε* etc) ... ς *επηρωτων* (C^{3} 12 *lect -τουν*) cum C^{3}DE 1. 13. (*-τον*) 31. 61. al omn^{vid} Chr$^{txt\ 17}$ Euthal porf etc | *αποκαθιστανεισ* etc: D *αποκαταστανεισ εισ* (^{2}oin) *την βασ. του* (^{2}*τω*) *ισρ.* (d *si in tempore hoc restituere* [corr. *restitues*] *regnum istrahel*). Cf Bed$^{retract\ 96}$ *Non* huius Israel, *sed* huic Israel, *et sicut in Graeco manifestum est, ubi τω* Isr. *et non του* Isr. *scriptum est.*

7. *ειπεν* sine copula cum ℵ* sah syr^{sch} arm^{zoh} ... ς Ln Ti *ειπεν δε* cum ℵA 1. 13. 31. 61. al omn^{vid} vg cop syr^{P}; item c arm^{edd} Or$^{int\ 3,87}$ Aug$^{contr\ ep\ manich}$ et$^{act\ fel\ manich}$ o *δε ειπεν* (*ille autem dixit*), E aeth ^{utr} o *δε αποκριθεισ ειπεν* ... B^{2} (vix enim^{2vid}) *ειπεν ουν*, D *και ειπεν* | *προσωπουσ*: E vg (sah cop al) *αυτοισ*. Praeterea cf Aug, postquam contr ep manich^{9} et$^{act\ fel\ manich\ 1,4}$ et$^{ep\ 197}$ hesych *Nemo potest cognoscere* etc scripsit, quemadmodum et. Cyp$^{test\ 3,89}$ habet, explicat fusius de *χρονουσ η καιρουσ*. Hesych vero in ep ad Aug notat *in antiquissimis libris ecclesiarum non ita scriptum esse*: *„Nemo potest“*, *sed*: *„Non est vestrum“*. Ad quae rursus respondet Aug$^{ep\ 199}$. Qua de re cf Sab ad h. l.

8. *λημψεσθε* cum ℵABCDE ... ς *ληψ.* cum minusc omn^{vid} | *μου* cum ℵAB CD Or^{4,98} ... ς *μοι* cum 1. 13. 31. 61. al omn^{vid} Or^{3,465} (et.$^{int\ 4,408}$) Epiph^{507} Chr^{9,20} Cyr^{4,508}, item vg rell (sed aeth *mihi testes mei*) | *και εν παση* cum ℵBC^{2}E al plu vg syr^{utr} arm Or^{4,98} Chr^{9,18} et^{11,13} et^{2,932} Euthal^{porf} (Cyr^{4,508} *και εν τη ιουδ. απασῃ*) Didym^{6,265} (Gall) ... Gb' Ln Ti *και πασῃ* cum AC*D 27. 29. 38. 40. 61. 69* al$^{3\ scr}$ Or^{3,465} | *σαμαρια* cum ℵADE etc ... ς Ln Ti *σαμαρειαι* cum BC al certe pler

9. *και ταυτα* etc: D *καυτα ειποντοσ αυτου* (d *et cum haec dixisset*) *νεφελη υπεβαλεν* (d *suscepit*) *αυτον και απηρθη* (d *levatus est*) *απο* (^{2}add *των*) *οφθαλμ. αυτων*. Item sah *haec vero cum dixisset, nubes assumsit eum, et sursum elatus est ab eis.* Item Aug$^{act\ fel\ manich\ 1,4}$ *cum haec diceret nubes suscepit eum, et sublatus est ab eis.* Similiter alibi, sed unit

αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 10 καὶ ὡσ ἀτενίζοντεσ ἦσαν εἰσ τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρεσ δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖσ ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖσ, 11 οἳ καὶ εἶπαν· ἄνδρεσ Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέποντεσ εἰσ τὸν οὐρανόν; οὗτοσ ὁ Ἰησοῦσ ὁ ἀναλημφθεὶσ ἀφ' ὑμῶν εἰσ τὸν οὐρανὸν οὕτωσ ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰσ τὸν οὐρανόν.

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰσ Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρουσ τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνοσ, ὅ ἐστιν ἐγγὺσ Ἱερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν. 13 καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰσ τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν οὗ ἦσαν καταμένον-

eccl[29] (pag[356]) *haec cum dixisset, videntibus illis elevatus est* etc ut vg | ειπων (ℵ[c]): ℵ* ειποντων, item sed omisso βλεποντων 31. | βλεποντων αυτων (et. Eus[dem 289] et[ps 62] et[ecl 149] Chr[9,20] Or[int 3,869] etc): B αυτ. βλεπ. | νεφελη etc: Thdrt[1,1333] αναλαμβανομενον νεφελη φωτεινη υπελαβεν απο των οφθαλμων αυτων

10. ℵCE al παριστηκεισαν | εσθησεσι (-σι ℵABC, non -σιν) λευκαισ cum ℵABC 27. 29. 61. 81. vg sah cop syr[sch] arm Eus[dem 289] Epiph[409] et[518] Promiss Bed[7] ... ς εσθητι λευκη cum C[3]DE 1. 13. 31. al pler syr[p] aeth Chr[9,21] Euthal[porf] Cosm[454] Or[int 3,869] Aug[act fel manich]

11. ειπαν cum ℵABC*D 61. cat[txt] ... ς ειπον cum C[3]E al pler Eus[dem 289] Chr[9,21] Cosm[454] | βλεποντεσ cum ℵ*BEG[r] 13. 27. 61. al[20] fere Eus[dem] Chr[cod] Thdrt[2,11] Thphyl[a 13] ... ς Ln Ti εμβλεποντ. (D ενβλ.) cum ℵ[c]A CD al plu Chr[9,21 bis] Cyr[4,941] Thdrt[1,290] et[2,231] Cosm[454] Thphyl[b 193]. Item *aspicientes* vg e Or[int] (et. Aug[aliq] et[act fel manich] et[unit eccl] *respicientes*) (:: Lc ter: 20, 17. 22, 61 Act 22, 11) ... Epiph[386. 409. 518] ατενιζοντεσ | αναλημφθεισ cum ℵAB*CDE ... ς αναληφθ. cum B[3] al omn[vid] | εισ τον ουρανον sec et. Ign[intpol 292] Or[int 3,869] Epiph[386. 409. 518] Chr Cyr Thdrt Cosm etc ... D 33** tol pp[lat] aliq (vide Sab) om; 13. 31* 69* 100. al pauc sah ab εισ τ. ουρ. primo ad εισ τ. ουρ. sec transiliunt | ουτωσ et. Or[int 3,869] Eus[dem] Epiph[409] Cyr[4,941] Thdrt Cosm etc ... 5. 13. (vide ante) 18. al plus[5] ουτοσ | ελευσεται: 33. 117[lect] al plus[5] Thphyl[b] add παλιν | εθεασασθε: D εθεασεσθε

12. υπεστρεψαν: C[3] 13. 40. 117. al[10] Chr[9,27 txt] Thphyl[b 191] add οι αποστολοι | εισ ιερουσαλημ et. Eus[dem 289] Aug[act fel manich] et[unit eccl] etc: E vg εισ ιεροσολυμα | ο εστ. εγγ. ιερουσ. σαββατου εχον (B[rom ed] al[3] [scr] εχων) οδον: syr[sch] *qui est ad latus Hierosolymae et distat ab ea quasi septem stadia*, sah *abest ab Hierusalem viam septem stadiorum*, aeth *qui remotus ab Hierosolyma quantitate loci cursus viri, quod est iter primi sabbati*, 40. (corrupta ex margine lectione) ο εστ. εγγ. ιερ. τοσουτον ων το διαστημα οσον δυνατον ιουδαιον περιπατειν εν σαββατου εχον οδον (sic teste Zacagnio)

13. εισηλθον: D[gr] -λθεν | εισ το υπερ. ανεβησ. cum ABC (et* et[3]) 61. vg arm[usc] aeth (Or[1,759] οτε και εισ το υπερ. ωσ οι απ. του ιϋ αναβασ σχολαζει τη δεησει και τη προσευχη) Chr[9,27] Bed[99] (*nam et in Graeco ita positus est ordo verborum: Et cum introissent in coenaculum asc.* etc)

τεσ, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἁλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. 14 οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν

Thphyl$^{b\ 194}$ com ... ℵ* om *ανεβησαν ... ς ανεβησαν εισ το υπερ.* cum ℵ^{c}DE al pler tol sah cop syr^{utr} arm^{zoh} Thphyl$^{b\ 193\ txt}$ Aug$^{act\ fol\ manich}$ etunit eccl | *ιωαν.* (BD *ιωαννησ*) *και* (D om) *ιακωβοσ* cum ℵABCD 61. 96. vg sah cop syr^{sch} arm^{usc} aeth Aug ... ς *ιακω. και ιωαν.* cum E al pler syrP arm^{zoh} arr Chr^{9,27} Thphyl | *και ανδρεασ*: E ante *και ιακ. και ιωαν.* pon, ut etiam Bed$^{retract\ 90}$ testatur: *In Graeco ita se habet ordo nominum: Petr. et Andr. et Iacob. et Iohann. et Sim. Zelotes et Iud. Iac.* (Ipse Bed ante scripsit: *Petr. et Ioh. et Andr. et Iac.*) | *βαρθολομαιοσ* etc: syr^{sch} *et Matthaeus et Barthol.* (syr^{sch} ante quodvis nomen *και* repetit) | *μαθθαιοσ* cum ℵB*D sah ... ς *ματθαιοσ* cum AB^{3}CE al omn^{vid} cop rell | *αλφαιου*: D syrP c.* praem o *του* | *και σιμων*: D am (non item fu) om *και* | o ζηλωτησ (ℵ^{c}): ℵ* om o | *ιουδασ* (syrP c.* add υ του) *ιακωβου*: syr^{sch} aeth *Iudas filius Iacobi*

14. *ησαν προσκαρτ. ομοθυμαδ.*: ℵ* *ησ. ομοθυμαδ. προσκ. ομοθυμ.*, ℵ^{c} delet *ομοθυμ.* post *προσκ.* Eodem atque ℵ^{c} ordine 65. 66. pon | *τη προσευχη* sine additam c. ℵABC*DE h 14* 61. 81. 142. 177. vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,30} (*και ησαν φησι προσκαρτ. ομοθυμαδ. τη προσευχη*, statimque repetit) Thphyl$^{b\ 194\ com}$ (non item $^{txt\ 193}$) ... ς (= Gb) add *και τη δεησει* c. C^{3} al pler Chr^{9,27}. Cf et. Or ^{1,759} (vide ad v. 13):: cf Phil 4, 6 | *συν* (D* add ταισ) *γυναιξιν* (-ξιν ℵBCDE; A -ξι): D add *και τεκνοισ* | *μαριαμ* cum BE 27. 29. 40. 61. 81. 96. 142. sah aeth^{utr} Chr$^{cat\ ox\ 11}$ ... ς Lu *μαρια* cum ℵACD al plu cop Chr^{9,27} | *του ιυ*: B om *του* | *και τοισ* (Gb'') cum ℵAC*D 25. 104. 106** 118. vg sah cop arm aeth Cyp$^{203.\ 206}$ Aug$^{act\ fol\ manich}$ etunit eccl ... ς Ti *και συν τοισ* cum ℵC^{3}K al pler syr^{utr} Chr^{9,27}

15. *και εν* cum ℵABC 1. 13. 31. 40. 61. al omn^{vid} fu domid cop syr^{utr} aeth rell Chr^{9,27} Aug$^{act\ fol\ manich}$ ... DE sah syrP mg Aug$^{unit\ eccl}$ *εν δε* ... vg^{cle} am *εν* | *πετροσ*: D o *πετρ.* | *εν μεσω* cum NBD etc ... ACE 13. *εμμεσω* | τ. *αδελφων* (Gb') cum ℵABC* 8. 13. 163. 12^{lect} 40^{lect} vg sah cop arm aeth ... ς τ. *μαθητων* cum C^{3}DE 1. 31. 61. al pler syr^{utr} Chr Cyp$^{ep\ 67(68)}$ Aug^{bis} | *ην τε* cum ℵABE^{gr} 1. 13. 31. 61. al pler Chr Thphyl^{b} ... CD^{3} (* *γαρ*, d* *praeterea*) 16. vg e d^{2} cop syr^{utr} arm Cyp^{ep} Aug^{bis} *ην δε* ... sah aeth Thphyl^{a} sine copula | *οχλοσ*: D o *οχλ.* | *ονοματων* et. fu sah cop syrP (corrupte d *nonnumium*) ... E *ανδρων*, item *hominum* vg (et. am) Cyp^{ep} (ita certe Baluz^{od} *turba hominum forte centum viginti*; sed odd^{al} *turba in uno*, nil praeterea); nec aliter reddiderunt (:: ad sensum) syr aeth | *ωσει* cum ℵAC 40. 118. Thphyl^{b}

εἴκοσι· 16 *ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυεὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν,* 17 *ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.* 18 *οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρη-* Mt 27, 5 aa
νὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ· 19 *ὃ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελ-*

... ς Ln Ti ωσ cum BDE al plcr Chr^{9,27} Thphyl$^{a\,15}$ | εκατ. εικοσι (κ -σει) cum NABCH 1. 61. al$^{4cr\,3}$ etc ... ς εκ. εικοσιν cum minusc permu (non plcr, ut vdtr) ... D · ΡΚ ·

16. *εδει* cum NABCD^{2}E al omn^{vid} Or$^{4,457\,bis}$ Eus$^{dem\,474}$ Ath^{543} Chr^{9,28} Ir$^{int\,193}$ Did$^{int\,264}$ et^{274} ... D* d vg cop arm^{cod} Ir^{cdd} plu Aug$^{act\,fel}$ manich^{1,4} (pag^{474}: perscribitur ibi 1, 1—26) Vig^{varim} Gild *δει* | *τ. γραφην* sine additam cum NABC* h 5. 14* 25. 61. 69. 81. 104. 163. 1^{lect} vg sah cop arm aeth Or$^{4,457\,bis}$ Eus^{dem} Did$^{tri\,2,7,12}$ et Did$^{int\,bis}$ Ath^{543} Vig varim Gild ... ς (sed Gb^{0}) Ti add *ταυτην* cum C^{3}DE 1. al plu syr^{utr} Chr^{9,28} Ir$^{int\,193}$ Aug$^{act\,fel}$ | *δαυειδ* cum NBD ... ACE etc *δαδ* ... ς *δαβιδ* cum minusc mu, sed Sz c. al mu *δαυιδ*, al compendio ut ACE utuntur | *ιησουν* c. NABC* Eus^{dem} Did^{tri} ... ς praem *τον* c. C^{3}DE al omn^{vid} Chr

17. *ην* (א* om, suppl^{c}) *εν* cum NABCDE h 13. 25. 27. 29. 61. 69. 81. 142. 163. vg sah cop Eus$^{dem\,474}$ Ir$^{int\,193}$ Aug$^{act\,fel}$ ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *ην συν* cum 1. al plcr syr^{utr} arm aeth Chr^{9,29} | *και ελαχεν* (et. d): DE^{r*} *οσ ελαχ.*

18. *εκ μισθ.* cum NABCDE h 1. 4. 31. 61. al^{50} fere Eus$^{dem\,474}$ Chr^{9,29} ... ς (= Gb Sz) *εκ του μισθ.* cum minusc vix mu Thphyl^{b} | *τησ αδικιασ*: D sah syr^{p} c.* aeth^{utr} Eus^{dem} Aug$^{act\,fel}$ add *αυτου* | *πρηνης* (א^{c} BDE etc): א*AC al^{10} fere *πρινησ*. Vertunt d e *pronus*, vg Bed^{11} *suspensus*. Aug$^{act\,fel}$ liberius: *et collum sibi alligavit et deiectus in faciem disruptus est medius.* Praeterea cf Papias qui apud Thphyl$^{b\,193}$ sic narrat: *μεγα δε ασιβεισασ υποδειγμα εν τω κοσμω τουτω περιεπατησεν ο ιουδασ πρησθεισ επι τοσουτον την σαρκα, ωστε μηδε, οποθεν αμαξα ραδιωσ διερχεται, εκεινον δυνασθαι διελθειν* etc | *ελακησεν*: 38. 43. 67. 95. al plus^{10} Thphyl$^{a\,15}$ *-κισεν* | *παντα* et. Eus^{dem} etc ... A Thphyl$^{a\,15}$ Gaud^{971} om | *σπλαγχνα*: CE* (sed ipse* corr) k^{scr} *σπλαχνα*, vitio frequenti

19. ο *και* cum א*D^{gr} 18. Aug$^{act\,fel}$. Similiter sah *και τουτο* (:: multo probabilius est mox praeteritum esse o quam inlatum) ... ς Ln Ti om ο cum א^{c}ABCE al plcr vg cop syr^{utr} rell Eus$^{dem\,475}$ Chr | *πασι* ut NBC, contra (sic Ln Ti) ADE *πασιν* (B* etiam *κατοικουσι*) | *ιδια* cum AB^{3}CE al omn^{vid} (sed 42** 57. *ιουδαια*) (interpretes non ita expresserunt ut eorum testimonium afferri queat; e Aug *ipsorum lingua*, d *lingua ipsorum*, vg *lingua eorum* etc) Eus^{dem} Chr ... NB*D om (:: cf Act 2, 6 et 8. 21, 40. 22, 2. 26, 14) | *διαλ. αυτων* et. Eus^{dem} ... E 163. *αυτ.*

διαμάχ, τοῦτ' ἔστιν χωρίον αἵματος. 20) γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ
Ps 68 (69), 26 ψαλμῶν· γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
Ps 108 (109) 8 ἐν αὐτῇ, καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. 21 δεῖ οὖν τῶν
συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν
ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, 22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος
Ἰωάννου ἄχρι τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς
ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα τούτων. 23 Καὶ ἔστησαν
δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος,

διαλ. (vide ante Aug) | αχελδαμαχ cum ℵA 40. 61., 96^{lat} *acheldemach*, item Ln c. B Eus$^{dem\,475}$ αχελδαμαχ, D αχελδαμαχ (d *aceldemach*). Similiter tol *haceldemach*, Aug$^{act\,fol}$ *aceldemach*, am fu lux *acheldemac*, sah^{ed} *akyldamach* et^{cod} *akeldamach*, aeth^{PP} *chakladamach*; K αχελδαμαχ, o *aceldamac* ... ς αχελδαμα cum C al pler syr$^{p\,mg\,gr}$ Chr, item vg^{cod} (*haceldama*) cop^{wilk} (*acheldama*, sedboettich *acaldamay*) syr^{sch} et (*-dema*)^{p} arm aeth^{ro} (*chakladama*)

20. αυτου prius et. Ir$^{int\,103}$ Eus$^{dem\,475}$ et$^{pe\,698}$ Hil^{2} Aug$^{act\,fol}$ ... 31* 34. 43. 61. al^{10} fere d^{s} vg^{cle} (et. fu, sed non am demid) arm aeth^{ro} Chr$^{2/29}$ αυτων, item syr$^{p\,mg}$ ubi adscribitur locus psalmi hunc in modum: *Fiat habitatio eorum deserta, et in tabernaculo eorum non sit qui habitet* | ερημος: 61. ηρημωμενη (:: cf LXX) | εστω (et. Eus^{dem} et^{pe} etc): D* η | λαβετω cum ℵABCD 8. 25. 61. Eus^{dem} Chr^{2,29}, item arm ... ς λαβοι cum K 1. 13. 31. al pler Eus$^{pe\,698}$ :: ut LXX

21. παντι: D add τω | ω εισηλθ. cum ℵ*ABC*D^{2} (* ωσ, d^{s} *quoniam*) 61. vg Aug$^{act\,fol}$ ... ς εν ω εισηλθ. cum ℵC^{2}(ot iam$^{2\,vid}$)K al pler Chr | ἡμ: D syr^{p} aeth^{utr} Aug$^{act\,fol}$ add χριστου

22. ιωαννου: B*D gr^{s} ιωαννου | αχρι cum ℵA 15. 18. 27. 28. 61. al (neglexerunt conlatores) :: αχρι adamat Luc isque evglstarum solus (praeter Lc tantum Mt 24, 38 in evv legitur; cum Lc vero frequentat Paulus et apoc); habet ille in evglio quater, in act sedecies) ... ς Ln Ti εως cum BCDE al pler | ανελημφθη cum ℵABDE ... ς ανελημφθη cum C rell omn^{vid} | συν ημιν γενεσθ. cum ℵABCD 5. 31. 40. 61. al^{2} scr vg arm Chr$^{2,30\cdot 32}$ Aug$^{act\,fol}$ ... ς γενεσθ. συν ημ. cum K 1. 13. al pler syr^{utr} aeth Thphyl^{utr} (^{16} et ^{194})

23. και ab initio: K add τουτων λεχθεντων, item Bed$^{retract\,101}$ *in Graeco habetur plus: Et his dictis statuerunt* etc | εστησαν (Chr^{2,30} ουχι αυτοσ αυτουσ εστησεν, αλλα παντεσ): D* d aeth^{ro} (non item^{PP}) Aug$^{act\,fol}$ εστησεν | ιωσηφ cum ℵABCDE etc (et. Eus$^{hist\,2,\,20,\,10}$ Bas$^{eth\,291}$ etc): 5. 1^{lect} sah syr^{p} ιωσην | βαρσαββαν cum ℵABE 1. 40. 61. 80. 95. al plus^{10} am (*-bba*) fu (*-bban*) sah cop Eus$^{hist\,2,\,20,\,10}$ ex^{edd} pler (ita Lämm. et Hein.) ... ς βαρσαβαν c. C al plu vg^{cle} syr^{utr} Eus^{edd} Bas$^{eth\,291}$ Chr ... D tol aeth^{utr} βαρραβαν (:: cf ad 4, 36) | ματθιαν cum ℵ*D sah fragm (ed^{woid} μαθιασ) ... ς Ln (nesciebat B) ματθιαν cum ℵA^{3}CE rell cop (arm *Matathias*). Item v. 26.

καὶ Μαθθίαν. 24 καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρδιογνῶστα
πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα 25 λαβεῖν
τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη
Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. 26 καὶ ἔδωκαν κλή-
ρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συνκατεψη-
φίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

II.

1 Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν Dt 16, 9 a

---

24. ειπαν cum ℵABCD 61. Eus$^{hist 3, 39, 10}$ ex$^{cdd 4}$ (eddlämm ethein) ... ς ειπον cum E al omn^{vid} Chr^{9,30} | ον εξελεξ. hoc loco cum ℵABCDE h 1. 5. 13. 31. 40. 61. 80. al^{90} fere m^{18} vg cop syr^{p} (et syr^{sch} ar^{e} arm ενα ον εξελ. εκ etc) Bas$^{eth 291}$ Chr^{9,30} ... ς (= Gb Sz) post ενα cum minusc ut vdtr pauc (similiter sah aeth) | ενα: D^{gr*} traxit ad λαβειν indeque αναλαβειν fecit, item 8^{po}

25. τ. τοπον (Gb') cum ABC*D (add τον) vg sah cop Procop ap Niceph ^{1,926} (τόπον γάρ φασιν, ὃν βαθμὸν ἐκάλεσεν ὁ παῦλος) Aug$^{act fel}$. Cf et. cat$^{ox 15}$ δεῖ τοίνυν τὸν κληρωθέντα τόπον ἔχειν ὃν ἐκληρώθη) ... ς κληρον cum ℵC^{3}E al omn^{vid} syr^{utr} arm Eus$^{hist 3, 39, 10 vid}$ (στησαι τε και επευξασθαι αντι του προδοτου ιουδα επι τον κληρον της αναπληρωσεως του αυτων αριθμου) Bas$^{eth 292}$ Chr^{9,30} (aeth^{utr} exprim την διακονιαν ταυτης της αποστολης) :: κληρον ex v. 17 inlatum vdtr | αφ (Gb') cum ℵABCD 5. 18. 33. 61. 66** 173^{mg} Bas$^{eth 292}$ Aug$^{act fel}$ (d Aug a, contra e vg de) ... ς εξ cum E 1. 40. al plcr Chr^{9,30} | τοπον τον ιδιον cum ℵBDE etc ... C ιδιον τοπον, A τοπον τον δικαιον, 101. τοπον αυτου

26. αυτοισ cum ℵABCD^{2} 5. 7. 13. 25. 61. 81. 100. 173^{mg} vg sah cop aeth Chr^{9,33} ... ς αυτων cum D*E 1. 31. 40. al plu syr^{p} arm Chr^{9,30} Aug ex^{cdd} (sortes suas) ... syr^{sch} ar^{e} Aug$^{act fel ed}$ non exprim | ο κληροσ (et. Eus$^{dem 475}$ etc): D* om ο | συνκατεψηφισθη cum ℵ^{c}AB*CE 61. ... ς Ln συγκατ. cum B^{3} al plcr ... ℵ* κατεψηφισθη, D^{2} συνεψηφισθη (D* συψηφ.) | ενδεκα (et. Or$^{int 2, 450}$ etc) ... D ιβ' (d XII), Eus^{dem} δωδεκα | μαθθιαν: vide ad v. 23.

II. 1. και εν τω cum ℵABCE etc ... D και εγενετο εν ταισ ημεραισ εκειναισ του | συνπληρουσθ. cum AB*CDE ... ς Ln συμπληρ. cum ℵB^{3} al certe plcr | την ημεραν (et. syr^{p} sah cop Dion$^{paul samo resp 4}$ Ath^{522} Chr$^{9, 38. 2, 107}$ Cyr$^{hr 271}$ Aug$^{act fel}$ et$^{contr ep manich}$): d e vg syr^{sch} ar^{e} arm aeth Ath$^{int 581}$ Aug$^{unit eccl}$ al^{lat} τασ ημερασ | ησαν παντεσ: D οντων αυτων παντων, item syr^{sch} ar^{e} aeth | παντεσ cum ℵ^{c}ABC 61. al plus^{15} Ath^{522} ... ς απαντεσ cum minusc plu ... ℵ*E 163 Chr^{9,38} (non attingit in comm) plane om (:: quod veri specie non caret). Praeterea h 31. 94. 95. 96. 106. 127. al^{15} et$^{4 scr}$ Thphyl^{b} add οι απο-

πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 *καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος*
ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ
ἦσαν καθήμενοι, 3 *καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι*
10, 46. 19, 6 1 Co 12 28 [Mc 16, 17] *ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν,* 4 *καὶ ἐπλήσθη-*

στολοι | *ομου* cum ℵABC* 18. 61. o (*simul*) vg (*pariter*) Ath^{522} et$^{int\ 781}$ (ut vg) Aug$^{act\ fel}$ et$^{unit\ eccl}$ (utroq loc *simul*) ... ς *ομοθυμαδον* cum C^{3}Ξ^{gr} al pler Ath$^{cdd\ 4}$ Chr^{9,38} Thphyl^{la} Promiss (*eadem animatione simul in unum*) Aug$^{contr\ ep\ manl}$ (*eadem animatione simul in unum*) (:: *ομοθυμαδον*, quod alibi fluctuare non solet, Latt per *unanimiter* reddere solent, ut 1, 14. 2, 46. 4, 24) ... D sah cop om | *επι το αυτο*: 69. om

2. *και* ab initio (et. Ath^{522} et$^{int\ 781}$ Cyp^{227} Aug$^{contr\ ep\ manich}$ etc): D add *ειδου*, Cyr$^{soph\ 616}$ et$^{esa\ 393}$ *ιδου* | *εκ του* et. Eus$^{marc\ 151}$ Ath^{522} Cyr^{4,1086} et$^{glaph\ 45}$ Thdrt^{1,782} et^{1074} etc; item Or^{1,750} *εξ ... Ε απο του* (sed e *de caelo*) | *πνοης βιαιας* et. Or Eus^{marc} Ath Cyr$^{hr\ 272}$ Cyr^{alex} Thdrt etc ... D 3. 93. 95** *βιαι. πνο.* | *ολον* (et. Cyr$^{hr\ 272}$ Cyr$^{glaph\ 45}$ et$^{soph\ 616}$ etc, el vg etc *totam*): D^{gr} *παντα*, e Vig$^{varl\ 742.\ 750}$ *omnem* ... 18. 33. 83* 98. 17^{loct} om | *καθημενοι* cum ℵABE al omn^{vid} Dion$^{paul\ samo\ resp\ 4}$ Ath^{522} Cyr$^{hr\ 44}$ et^{272} (*και επληρωσεν ολον τον οικ. ου ησαν καθημενοι.* Iam pergit de suo: *δοχειον γεγονε του νοητου υδατος ο οικος· οι μαθηται ενδον εκαθεζοντο, και ο οικος πασ επλησθη.*) Cyr$^{glaph\ 45}$ Thdrt^{bis} etc ... L Ti *καθεζομενοι* cum CD :: quae lectio inde commendatur quod Act 6, 15. 20, 9 Lc 2, 46 Mt 26, 55 a nonnullis testibus, inprimis D, pro *καθεζεσθ.* substituitur *καθησθαι*. At in Ioh 4, 6. 11, 20. 20, 12 *εκαθεζετο* et *καθεζομενουσ* non fluctuat. Ac docet locus Cyrilli^{hr} lectorem doctum ad substituendum *καθεζεσθαι* proclivem fuisse, quemadmodum etiam Act 3, 10 pro *καθημενοσ* D *καθεζομενοσ* posuit. Hinc certe testium CD auctoritate standum non est.

3. *και εκαθ.* cum ℵB 15. 18. 61. d (*et sedit*) syr^{utr} arm Dion$^{paul\ samos\ resp\ 4}$ Ath^{522} (et$^{int\ 781}$ *et sedit*) Didt$^{ri\ 2,5}$ Cyr$^{hr\ 44}$ et^{272} Chr^{9,32} Cyr^{4,1086} Promiss (*et insedit*) Hier^{esai} (*et sedit*). Item D *και εκαθ. τε*. Item Cyp^{227} Aug$^{act\ fel}$ et$^{contr\ ep\ manich}$ *qui et insedit*, Didt$^{cat\ 21}$ *οι και εκαθισαν* ... ς Ti *εκαθ. τε* cum AC^{3}D^{2}E^{gr} al pler vg (*sedit*que) Eus$^{hist\ 10,4,66}$ Thdrt^{1,782} Thphyl^{la} et^{b} ... C^{1} e Didt$^{ri\ 2,24}$ Aug$^{unit\ eccl\ 356}$ (*consedit autem*) *εκαθ. δε* :: recepimus *και εκαθ.* cum idonea auctoritate testium, quum nec *εκ. τε* suspicione alieni liberum sit. Poterat enim propter toties repetitum *και* inferri, praesertim quum *εκαθισεν* singulariter positum *ωφθησαν* excipiat. Alii igitur *τε*, alii *δε* substituerunt. | *εκαθισεν* cum ℵ^{c}ABCE al omn^{vid} d vg arm (aeth *et apparuit – tamquam ignis et sedit* etc) Dion$^{paul\ samos\ resp\ 4}$ (*επεκαθισεν*) Eus^{hist} edd Didt$^{ri\ 2,5}$ et^{2,24} Ath^{705} et$^{522\ cdd\ 2}$ Cyr$^{hr\ 44}$ et^{272} Chr^{9,30} Severian$^{cat\ 23}$ Cyr$^{esa\ 393}$ et$^{glaph\ 45}$ et^{4,1086} (Cyp^{227} Aug al vide supra) ... ℵ*DE^{gr}(*et^{2}) sah cop syr^{utr} Eus$^{hist\ 10,4,66}$ (ex$^{cdd\ 6}$ edd$^{schwegl\ etbeln}$) Didt$^{ri\ 2,5}$ Ath^{522} Cyr$^{esa\ 418}$ et$^{soph\ 616}$ *εκαθισαν*, Didt$^{cat\ 21}$ *αι και εκαθισαν*

σαν πάντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. 5 *Ἦσαν δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν·* 6 *γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.* 7 *ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· οὐχ ἰδοὺ ἅπαντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;*

---

1. *παντες* cum ℵAB*DK 34. 36. 56. 61. (al haud dubie, sed neglexerunt coniatores) ... ς Ti *απαντες* cum n^{3}et^{3}C al pler Did$^{tri\ 2,5\cdot 2,8}$ Ath^{622} et^{705} Cyr$^{hr\ 11}$ ot^{272} Chr^{2,39} Cyr$^{glaph\ 45}$ et$^{soph\ 616}$ Cosm^{433} :: similiter ac 2, 1 et 14 invectum est *απαντ.* | *ηρξαντο*: Dgr* *-ατο* | *το πνευμα* et. Did^{tri} Ath etc: E vg aeth add *το αγιον* | *αποφθεγγ. αυτοις* hoc ordine c. ℵAB C*D 61. 180. vg sah arm Did$^{tri\ 2,8}$ Ath^{622} et^{705} Bas^{1,300} Cyr^{4,1006} ot^{1009} et$^{sea\ 449}$ et$^{soph\ 616}$ ... ς *αυτ. αποφθεγγ.* c. C^{3}K al pler tol syr^{utr} (cop *εδωδου αυτ. το πνευ. αποφθ.*, similiter aeth) Cyr$^{hr\ 14.\ 272}$ Chr^{2,39} Cyr glaph^{45} Thdrt^{2,1208}

5. *ησαν δε* etc (et. Hil^{20} Aug$^{unit\ eccl}$ etc): D *εν ιερουσαλ. ησαν*, Aug$^{act\ fel\ et\ contr\ ep\ manich}$ *Hierosolymis autem fuerunt* etc | *εισ ιερουσαλ.* cum ℵ*A ... ς Ln Ti *εν ιερ.* cum ℵ^{c}BCDE al omn^{vid} :: adamat Lc istum praepositionis *εισ* usum saepe a scriptoribus mutatum, ut 4, 23 *γενομενα εισ καφαρν.* 4, 44 *κηρυσσων εισ τασ συναγωγασ* 21, 37 *ηυλιζετο εισ το οροσ* Act 7, 4 *εισ την γην ταυτην νυν κατοικειτε* 8, 23 *εισ χολην πικριαν ορτα* 8, 40 *ευρεθη εισ αζωτον* 12, 19 *εισ την καισαρ. διετριβεν* 21, 13 *αποθανειν εισ ιεροσολ.* etc | *κατοικουντες*: C syr^{sch} cop ante *εν ιερουσαλ.* pon | *ιουδαιοι*: K ante *κατοικ.* pon, ℵ plane om | *ανδρες*: c* ante *ιουδαιοι* pon, D post *ευλαβεισ* | *ευλαβεισ*: Aug$^{act\ fel\ et\ contr\ ep\ manich}$ om, sed habet$^{unit\ eccl}$

6. *γενομενησ*: 31. *γεναμ.* | *οτι*: Dgr *και* (d* *quia audiebant*) | *ηκουον* cum ADEI^{vid} (certe enim non fluctuari potest nisi inter *ηκουον* et *ηκουεν*) al plu cop arm Chr^{2,40}; item 40. 96. *ηκουσαν* ... KB 15. 37. cat$^{txt\ 26}$ *ηκουσεν*, C 61. *ηκουεν*, vg Aug$^{act\ fel\ et\ contr\ op\ mani\ et\ unit\ eccl}$ Bed$^{1e.\ 103}$ sah syr^{utr} *audiebat* | *εισ εκαστος* cum ABCDI al pler ... HE 15. 36. 37. 60. 99. 100. 17$^{lect\ 6ser}$ om *εισ* | *τη ιδι. διαλεκτ. λαλουντ. αυτων* cum HABCEI etc (e Aug$^{unit\ eccl}$ *sua lingua loquentes illos* [*eos*], vg *lingua sua illos loquentes*) ... D syr^{sch} *λαλουντασ ταισ γλωσσαισ αυτων*, item syrP^{mg} *ταισ γλωσσ. αυτ. λαλουντ.*, item Aug$^{act\ fel\ et\ contr\ ep\ manich}$ *suo sermone et suis linguis loquentes eos*

7. *εξιστ. δε παντεσ* (ℵ* 27. 29. 69. *απαντ.*) cum ℵ*et^{c}ACEI 1. 13. 40. 61. al sat mu (^{s}ap Scri) vg sah cop syr^{utr} arm ... Gb^{0} Sz Ln Ti om *παντεσ* cum HD h al^{40} aeth Chr$^{cat\ 26}$ Aug$^{act\ fel\ et\ contr\ op\ mani\ et\ unit\ eccl}$ :: pro testimoniorum ratione potius ut molestum vdtr abiectum, praesertim quum versu 12 subsequeretur, quam ex ipso versu 12 huc inlatum esse | *λεγοντεσ* (13. om) sine additam cum HANC* 26. 61. vg sah cop aeth Chr$^{cat\ 26}$ ... ς add *προσ αλληλουσ* cum C^{3}DKI al pler syr^{utr} arm (vg^{cd} ap Ln Aug^{ter} *ad invicem dicentes*). Libere Chr^{2,40}

8 καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεν-
νήθημεν, 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες
τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ
τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη
τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰου-
δαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, 11 Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούν-
των αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; 12 ἐξί-
σταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες·

και συνηλθε το πληθος και προς εαυτους ελεγον· οὐκ ιδου etc | *ουχ* cum ndk 61., item Ti *ουχι* cum b ... ς *ουκ* cum ac al pler Chr^{9,40} | *απαντες* cum nab^{2}et^{3}cdi 27. 130. 163. ... ς *παντες* cum b*k 61. al pler Chr^{9,40} | *εισιν*: c* 103. 12^{lect} post *λαλουντες*, 61. ante *οι τοι* pon. Cf et. vg *nonne omnes ecce* (am fu demid *ecce omnes*) *isti qui loquuntur Galilaei sunt.* Item libere 96. *ουτοι γαλιλ. εισιν οι λαλ.*, item sah cop al.

8. *ακουομεν* (d e vg Aug$^{unit\ eccl}$ *audivimus*): k post *εκαστος* pon | *τη ιδια διαλ. ημων* (d *propria lingua nostra*): k *τ. ιδ. ημ. διαλ.* (e *propria nostra lingua*) ... d$^{gr^{*}}$ *την διαλεκτον ημων*, item vg^{clo} demid *linguam nostram*, am fu *lingua nostra*, Aug$^{act\ fol\ et\ contr\ ep\ mani}$ *sermonem* | *εγεννηθημεν* cum nbc*d$^{gr^{2}}$ etc (*nati sumus* d e vg syr^{sch} et$^{p\ txt}$ etc) ... ac^{3}(iam^{2}?)k* 1. 13. 61. al$^{2\ ser}$ syr$^{p\ mg}$ Tiphyl^{b} *εγενηθημεν*.

9. *ελαμεϊται* (b *αιλ.*, c* *εμαλειτ.* et c^{3} *ελαμητ.*) cum abcd ... ς Ln *ελαμιται* cum k^{c}kir al omn^{vid} ... d vg^{clo} demid *aclamitae*, e *haclamitae* ... k* om *και ελαμ.* | *και οι*: d$^{gr^{*}}$ om *και* | *ιουδαιαν τε* (e *iudaeam quoque*, am* fu tol *et iudaeam*, vg^{clo} am^{3} demid Aug$^{act\ fol}$ *iudaeam*, Aug unit eccl *iudaei*) ... Ilior$^{esa\ 11,10}$ *et Syria* (praecedit *habitantes in Mesopotamia*), Ter$^{adv\ Iud\ 7}$ Aug$^{contr\ ep\ mani}$ *Armeniam* (praecedit apud utrumq *qui inhabitant*) | *τε*: d* d om (vg etc vide ante) nec exprim sah cop arm | *καππαδοκ.* (c *παππαδοκ.*): a *καμπαδ.*

10. *φρυγ. τε* (e *quoque*, Aug$^{act\ fol\ et\ unit\ eccl}$ *que*): d vg om *τε*, nec exprim sah cop arm | c *πανφυλιαν* | *αιγυπτον*: d^{gr} *αιγ. τε* | *λιβυης*: d$^{gr^{*}}$ *λιβυνης* | *κυρηνην*: 61. *κυρινην*

11. d* *κρητης* (^{2}-*ταισ*) *και αραβυς*, d *cretenses et arabi* | *μεγαλεια* ut na bd etc ... ck al *μεγαλια*

12. *παντες*: 3. 95* om | *διηπορουντο* cum nab ... ς Ln *διηπορουν* cum cdei al omn^{vid} Bas$^{eth\ 256}$ Chr^{9,40} | *αλλος πρ. αλλον*: al^{10} Chr^{9,40} *προς αλληλους*, vg *ad invicem* ... d syr$^{p\ mg}$ Aug$^{contr\ ep\ mani}$ add *επι τω γεγονοτι*, et d pergit *και λεγοντες* | *τι* sine *αν* cum nabcdi (ita prorsus vdtr) 5. 15. 18. 36. 40. 61. 113. Chr$^{9,40.\ 43}$ cat^{2k} Bas^{eth} ... ς Ti *τι αν* cum k al plu Tiphyl^{a} et^{b} (e vg Aug$^{contr\ ep\ mani}$ et$^{unit\ eccl}$ *quidnam vult*; d vero *quid vult*) | *θελει* cum abcd (i vdtr quum *αν* omnino deesse videatur) 5. 15. 18. 36. 40. 61. 113. (sed a 113. cat^{2k} post *τουτο* pon) Chr$^{9,40.\ 43.}$ cat^{2k} ... ς Ti *θελοι* cum kk al plu Bas^{eth} : : possit aliquis lectionem codicis k *θελοι* sine *αν* praeferre, unde et *αν θελοι*

τί θέλει τοῦτο εἶναι; 13 ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

14 Σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς· ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. 15 οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, 16 ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ· 17 καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ

Joel 2, 28–32 (3, 1, ss)

et *θέλει* correctum sit. Sed eodem certe iure ex *θέλει* per incuriam ortum dixeris *θέλοι*, quod *αν* poscebat. Act 17, 18 *ἔλεγον· τι αν θέλοι* etc tantum non fluctuat. Hoc vero loco pro testium ratione *τι θέλει* edendum est, nec ad probabilitatis speciem confugiendum.

13. *διαχλευαζοντ.* cum ℵABCD^{2}I^{2} 5. 13. 15. 18. 36. 38. 40. 61. 69. 96. 113. al plus^{10} Bas$^{eth\,256}$ Cyr$^{hr\,273}$ Chr$^{\frac{2}{3},40-48}$ (D* *διεχλευαζον λεγοντες*) ... ς (= Gb Sz) *χλευαζοντες* cum K1* al plu | *γλευκους*: D add *ουτοι*. Item vg *quia musto pleni sunt isti*, similiterque sah (*quia ipsi*) cop etc

14. *σταθεις δε*: DE1* *τοτε σταθ. δε*. Similiter *τοτε* adponit syr^{sch} | *ο πετρ.* c. ℵABDI 40. 61. 69. 95. 117. 180. Bas$^{eth\,256}$ Chr$^{\frac{2}{3},48}$ ... ς Ti *πετρ.* c. CRP al pler | *ενδεκα*: D* d* *δεκα* ... D 12^{loci} syr^{sch} Aug^{unit} ecci 256 add *αποστολοις* | *επηρεν*: D* d add *πρωτος*, item K post *την φων. αυτου* add *προτερον* | *απεφθεγξατο* (15. 18. 38. 95* al$^{3\,scr}$ *επεφθ.*): C arm Aug^{unit} eccl add *λεγων* ... D *ειπεν* (*dixit*), item syr^{utr} aeth; sah cop *respondit* | *αυτοις*: D Aug^{unit} eccl om | *παντες* cum ℵABCDI* 61. 12^{loci} (D Aug ante *οι κατοικ. ιερ.* pon) ... ς Ti *απαντες* cum K1^{2}P al pler Bas$^{eth\,256}$ Chr$^{\frac{2}{3},48}$ | *υμιν*: DE1* *ημειν* | *εστω και*: D om *και* | *ενωτισασθε*: D* *-σατε* (^{2}*-σαθε*)

15. *μεθυουσιν*: C *-νωσιν* | *εστιν γαρ* etc et. Dion$^{paul\,samos\,resp\,4}$ Cyr$^{hr\,273}$ Chr$^{\frac{2}{3},48}$ ... DE1* *ουσης ωρας της ημερας γ'*, item e vg Aug$^{ep\,199}$ Gaud$^{serm\,9}$ *cum sit hora diei tertia* (e *tertia diei*). Nec differre vdtr Ir$^{int\,193}$ *dixit Petrus non ebrios quidem illos esse, quum sit hora tertia diei*

16. *ιωηλ* cum ℵABCEIP al omn^{vid} vg rell (sed sah syr^{sch} aeth Dion Gaud ante *προφ.* pon) Dion$^{paul\,samos}$ Bas$^{eth\,256}$ Cyr$^{hr\,274}$ Chr$^{\frac{2}{3},48}$ ... Ti om c. D Ir$^{int\,193}$ Rebapt^{389} Hil^{362} Aug$^{ep\,199}$ | *και εσται* c. ℵABCEIP al omn^{vid} vg syrP arm aeth Cyr^{hr} Bas^{eth} Chr Gaud$^{serm\,9}$ ... Ti om *και* c. D sah cop syr^{sch} Ir^{int} Rebapt Hil Aug Chron^{176} | *εν ταις εσχ. ημ.* c. ℵADEIP al pler vg cop syr^{utr} (aeth^{ro} *post hos dies*) Chr$^{\frac{2}{3},48}$ Ir$^{int\,193}$ Rebapt^{389} Hil^{362} Aug$^{ep\,199}$ ... B sah aeth^{PP} Cyr$^{hr\,274}$ *μετα ταυτα* (:: ut LXX, unde affertur locus Const^{6,5,2}) ... C 103. arm *μετα ταυτ. εν ταις εσχ. ημερ.* | *ο θεος* c. ℵABCIP al pler sah cop syr^{utr} arm Bas^{eth} Cyr^{hr} ... DE 105. vg Ir^{int} Rebapt Hil (sed hi^{2} *dicit dominus* pon post *επι πασ. σαρκα*) *κυριος*, 47^{inc} Chr$^{\frac{2}{3},48}$ *κυριος ο θεος* | *πασαν σαρκα*: DE1*

προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται· 18 καίγε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. 19 καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. 20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, Ro 10, 13 πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην. 21 καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. 22 Ἄνδρες Ἰσραη- Ro 10, 36 λεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι

πασας σαρκας | υμων pri (106** om) et sec (c Dion om): D Rebapt Hil bis (pri et. Dionpaul samos resp 4) αυτων | αι: C*vidD om | υμων tert: D Rebapt om (tacet Hil) | υμων quart cum ℵABC^{3}P al omn^{vid} vg rell Chr ... C*vidDK Rebapt om | ενυπνιοις cum ℵABCD^{2}(*^{gr} om) h 13. 27. 40. 61. al^{20} fere Epiph^{1060} ... ς (= Gb Sz) ενυπνια cum KP al permu Severian$^{cat\ 32}$ Chr^{9,49} (:: similiter LXX lectio fluct)

18. καιγε: D* d και εγω | επι τους δουλους μου και (haec omnia 13. om) επι τας δουλας μου: ℵ (inverso ordine) επι τας δουλας μου κ. επ. τους δουλους μου | εν ταις ημερ. εκειναις: D Rebapt^{309} om (Rebapt om etiam μου pri et sec) | απο του πνευμ. μου: cf Severian$^{cat\ 32}$ οὐκ εἶπεν· ἐκχεῶ τὸ πνεῦμά μου, ἀλλ'· ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου. οὐ τὸ πνεῦμα ἐκχεῖται, ἀλλ' ἡ δωρεὰ τοῦ πνεύματος. Accurate igitur e vg Rebapt *de spiritu meo*, contra d *spiritum meum* | και προφητευσουσιν: D om, nec magis addit Rebapt :: cf huc et ad totum locum LXX.

19. ανω: A 31. 37* sah syr^{sch} ar^{o} om; item syr^{sch} ar^{o} om κατω :: utrumq LXX om | αιμα και usque καπνου (et. Did$^{cat\ 35}$): D om

20. μεταστραφησεται: D^{Gr*} μεταστρεφεται | πριν cum ℵACDK 13. 61. ... ς (sed Gb^{o}) Ti add η cum BP al pler Chr^{9,49} (:: LXX om η, at rebus eiusmodi praestantissimas Ni Ti auctoritates sequi praestat; vide etiam ad ημεραν) | ημεραν cum ℵ*HD ... ς την ημεραν cum ℵ^{c}AC^{2}KP al omn^{vid} Chr (:: ita etiam LXX editum est, sed HR om την) | την μεγαλην sine additam cum ℵ (nec suppl^{a} aut^{c}) D ... ς La Ti add (:: ut LXX) και επιφανη cum ABCEP al omn^{vid} vg rell Chr^{9,49}

21. Versum om ℵ*, suppl ℵ^{a} | οσ αν cum ℵ^{a}ACDP al pler Chr^{9,49} ... Ti οσ εαν cum BE 69. 100. | κυριου: D* praem του

22. ισραηλ- cum AH^{3}CDP etc ... ℵ ισδραηλ-, B*E ιστραηλ-, item d e *istrahelitae* | -ηλειται c. ℵABCDR ... La -ηλεται cum P minusc ut vdtr omn | ναζωραιον c. ℵ^{c}ABCD^{3}EP etc: ℵ*D* ναζοραιον | αποδεδειγμενον (ita ℵB etc; ACD^{3}E -δειγμενον, D* δεδοκιμασμενον) ante απο του θεου cum ℵBCD^{3} 31. 61. 69. 104. 118. 163. vg sah arm aeth Ath^{194} Chr^{9,50} Thdot$^{anc\ 433}$ Thdrt^{2,408} (ap Gall) Ir$^{int\ 193}$ Fulg$^{trasim\ 2,31}$ ... ς post απο του θε. cum AD*EP al plu cop syr^{utr} Ath^{379} Cosm^{603} Tert$^{carn\ chr\ 15}$ et

καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς
αὐτοὶ οἴδατε, 23 τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ
θεοῦ ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, 24 ὃν ὁ
θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν
δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. 25 Δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· Ps 15 (16), 8–11
προορώμην τὸν κύριόν μου ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν

---

pudic 21 (*a deo vobis destinatum, vobis a deo destin.* Apud Eus^{ecl} 78 αποδιδ. εις ημας απ. τ. θεου, apud Epiph 467 et 1025 omittitur απ. τ. θεου, item 51 (sed^{od} add εκ του θεου). | εις υμας et. Ir^{int} 129 Tert^{bis} ... D* al^{5} d Eus^{ecl} 78 εις ημας | δυναμεσι et τερασι cum ℵABD etc ... Ti -σιν bis cum CEP etc | οισ (et. Eus^{ecl}): D* οσα | δι αυτου ο (C om) θεοσ et. Ir^{int} 193 Eus^{ecl} 78 Ath 379 Cosm^{503} Thdot^{anc} 433 ... E al$^{2\,ser}$ vg^{cl} (non item am fu demid tol) sah cop aeth Ath^{194} Thdrt^{9,408} (Gall) ο θε. δι αυτ. | εν μεσω cum ℵBDP etc ... ACE 13. εμμεσω | καθωσ sine και cum ℵABC*DE 15. 18. 25. 27. 29. 31. 40. 61. 73. 96. am fu demid sah cop syr^{sch} arm aeth Ir^{int} Eus^{ecl} Ath^{379} (et^{194} tantum habet καθωσ οιδατε) ... ς (Gb^{00}) add και cum C^{3}P al plu vg^{cle} syr^{P} Chr^{9,56} Thdot^{anc} 433 Cosm^{503} | αυτοι (et. Eus^{ecl} Ath^{379} Chr Ir^{int}): E υμεισ παντεσ, 117. υμεισ (vg arm *vos*)

23. εκδοτον sine additam cum ℵ*ABC* 25. 27. 29. 40. 61. vg sah cop syr^{sch} arm (vide post) aeth Ath^{194} Ir^{int} 193 Victorin^{ari} 3,16 ... ς (Gb^{00}) add λαβοντεσ cum ℵ^{c}C^{3}DEP al plu syr^{P} Eus^{ecl} 78 Chr^{9,57} Cyr^{4,403} Thdot^{anc} 433 Cosm^{503}. Testatur et. Bed^{retract} 105 *in Graeco habetur uno verbo plus, quod tamen multum ad causam pertinet: Et praescientia dei traditum accipientes.* | χειροσ (Gb″) cum ℵABC*D 13. 15. 18. 61. 100. 127. 130. syr^{P} aeth Eus^{ecl} Ath Cyr ... ς χειρων cum C^{3}EP al plu vg sah cop syr^{sch} arm (*tradentes in manus* pro εκδ. λαβ. δια χ.) Ir^{int} 193 Chr^{9,57} Cosm^{503} | ανειλατε (Gb″) cum ℵABCDEP 1. 13. 61. al^{20} Eus^{ecl} Ath^{195} ... ς ανειλετε cum minusc plu Chr Cyr Cosm

24. λυσασ sine additam et. Polyc$^{1\,pag\,377}$ Ir^{int} 193 Eus^{ecl} 78 Cosm^{503} ... E add δι αυτου, quod idem testatur Bed^{retract} 105 *si Graecam inspexerimus auctoritatem, ubi scriptum est - solvens per ipsum dolores mortis* etc | θανατου cum ℵABCE^{gr}P al omn^{vid} sah syr^{P} arm aeth Eus^{ecl} 78 Ath^{354} Cyr^{4,403} Thdot^{anc} 433 Thdrt^{2,1244} et^{5,1029} (dial^{trin} 3) Cosm^{503} (Bed^{retract} vide ante) ... D e vg (hi^{2} *inferni*; d *inferiorum*) syr^{sch} (*vincula sepulcri*) cop ar^{e} (*dolorem gehennae*) Polyc$^{1\,pag\,377}$ Epiph^{1099} Ps-Ath$^{pass\,dom\,26}$ (^{2,77} οὐ πολὺ γοῦν διέστη καὶ τὰς ὠδῖνας ἔλυσε τοῦ ᾅδου etc) Ir^{int} 193 (*inferorum*) Fac^{768} (ap Gall^{11}) Thdrt$^{5,104\,lat}$ αδου (Gb′) :: cf vv. 27 et 31, item Ps 18, 5. 6. 116, 3.

25. δαυειδ cum ℵBD; per compendium ACEP etc ... Sz δαυιδ, ς (et. Gb) δαβιδ: cf ad Mt 1, 1 | γαρ (et. Eus^{ecl} 78 Ir^{int} 193 etc): E 15. 18. μεν γαρ | εισ αυτον (Eus^{ecl} om haec): A εισ αυτην | προορωμην cum ℵAB* CDE ... ς προωρωμην cum B^{3}P al certe pler | τ. κυρ. μου cum ℵD (item ut solent syr^{sch} et ar^{e}) ... ς Ln Ti om μου cum ABCEP al omn^{vid} vg

μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. 26 διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία
καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκη-
13, 35 νώσει ἐφ' ἐλπίδι, 27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς
ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. 29 Ἄν-
δρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πα-
τριάρχου Δαυείδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ
ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. 30 προφήτης οὖν ὑπάρχων
Ps 88 (89), 4 καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος

---

rell Eus$^{ecl\ 78}$ Chr^{9,57} Ir$^{int\ 193}$ Fulg$^{trasim\ 1}$ et^{3} :: LXX om *μου*, nec addendi caussa erat

26. *ηυφρανθη* cum ℵABCDEP 31. 40. 61. 69. 117. al plus^{5} Clem^{765} (utrum e LXX an ex actis afferat ambiguum) ... ς *ευφρ.* cum minusc plu | *μου η καρδ.* cum ℵ*B Clem^{765} ... ς Ln *η καρδ. μου* cum ℵ^{c}ACDKP al omn^{vid}. Item Latt etc :: ut LXX | *εφ* cum ℵCD ... ς Ln *επ* cum AHKP al omn^{vid} :: ubi forma *ἐλπίσ*, quae iam ex antiquissimis inscriptionibus innotuit, tanta auctoritate utitur (similiter fit Ro 8, 21), arcenda non est. Cf Steph. Thes. sub *ελπισ* et *ελπιζω*.

27. *εγκατ.* cum ℵ*DE (v. 31 accedunt ℵC) ... ς Ln Ti *εγκατ.* cum ℵAB^{2}CP al certe pler :: cf Lc 18, 1 ubi *εγκακειν* HABDHKQ, item similia, licet non omnia consentiant) | *αδην* (Gb″) cum ℵABCD 40. 61. al plus^{20} Clem^{765} (ut ante) Epiph^{2,29} ... ς *αδου* cum KP al plu Chr^{9,57} (Or vide ad v. 31) :: item LXX^{ed} et A; HB *αδην*

28. *εγνωρισας* (et. d): D^{gr*} *γνωρισασ* | *ευφροσυνησ*: A* vid 31. 69. *ευφροσυνην*, item e* fu *replebis me iucunditatem* :: ita etiam LXX A

29. C *παρησιασ* | *δαυειδ* cum HBDE (AP per compendium) ... ς *δαβιδ*, Sz *δαυιδ* cum minusc plu | *μνημα* et. Eus$^{ecl\ 78}$ et$^{ps\ 58}$ Cyr$^{act\ 19}$ Thdrt^{1,693} etc ... D *μνημιον* | *εν ημιν* et. Eus^{bis} Chr^{9,58} Thdrt^{1,693} ... 4. 33. 103. 117. 119. Thphyl$^{b\ 200}$ *εν υμιν* ... D *παρ ημιν*, item e vg (ut et. d) *apud nos*

30. *ειδωσ* et. Ir$^{int\ 193}$ Eus$^{ecl\ 78}$ et$^{ps\ 58}$ etc ... D^{gr*} *ειδων* | *οσφυοσ* (*lumbi* vg^{cle} fu demid): D* *καρδιασ* (item d *de praecordia*) ... am syr^{sch} aeth Ir$^{int\ 193}$ Victorin$^{ari\ 2,16}$ *ventris* | *καθισαι* cum HABCD^{2} h 61. 95. 142. 12^{lect} vg sah cop syr^{sch} arm aeth Eus$^{ecl\ 79}$ Cyr$^{act\ 19}$ Ir$^{int\ 193}$ Victorin$^{ari\ 2,16}$ Fulg^{tras}, item additis *τον χν κατα σαρκα* Ath^{707} et^{777} lat Vig^{tri} ... ς (= Gb) praem *το* (D* 15. 18. 36. om) *κατα σαρκα αναστησειν* (D* 13. 15. 18. 34. 36. 40. *αναστησαι*, 57. *αναστησασ*) *τον χριστον* (D^{gr} 69. 96. 105. 1^{lect**} add *και*, 15. 18. 98. 118. 130. pergunt *καθισαι τι*) cum D*P 1. 13. 31. al pler (sed 4. 27. 29. om *τὸ κα. σαρκ.*) d syr^{p} arr Eus$^{ps\ 52}$ Chr^{9,58} Thphyl^{a} et^{b}. Similiter E *αναστησαι τον χν και*, quod etiam Bed$^{retract\ 108}$ testatur: *in Graeco habetur plus: De fructu lumbi eius suscitare Christum et sedere super sedem eius. Sed et in eo quod sequitur - in Graeco consequentius habetur, quia neque*

αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, 31 *προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ*
τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐνκατελείφθη εἰς ᾅδην οὔτε π
ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. 32 *τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ* 3, 15. 5, 30 10, 39
θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες. 33 *τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ*
ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ
τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. 34 *οὐ*

derelicta est anima eius in inferno. | επι τον θρονον cum ℵABCD 15. 36. 61. 130. Eus^{ecl} et^{ps} ... ς επ. του (P* om) θρονου cum ℜP al pler Chr^{9,58} Cyr$^{act\ 19}$

31. προϊδων (ACℵ al$^{2\ ser}$ -ειδων) et. Eus$^{ecl\ 79}$ et$^{ps\ 52}$ Cyr$^{act\ 19}$ Thdrt^{1,668} al Ir$^{int\ 193}$ etc ... D$^{gr^2}$ 1. 60. 69. 100. 104. 127. 163. προειδως. Praeterea D* d om (:: excidit versus) προϊδ. ελαλ. περι της | ουτε pri (Gb″) cum ℵABCD 15. 18. 25. 36. 40. 61. 118. 130. e vg Eus^{ecl} et^{ps} Chr^{9,58} Cyr$^{act\ 19}$ Ir$^{int\ 193}$ Victorin$^{ari\ 3,16}$ Fulg^{tras} (Bed$^{retract\ 108}$ – vide ad v. 30 – h. l. non tam ℜ quam e respexisse vdtr) ... ς ου (ℜ 5. 96. 104. 105. 136. 163. 12^{lect} Thdrt ουκ) cum ℜP al plu sah cop syr^{utr} Thdor$^{ant\ 613}$ Thdrt^{1,668} Did$^{int\ 281}$ Philast$^{haer\ 41}$. Item ουτε sec cum ℵA cD 5. 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 69. 118. 130. 163. Eus^{ecl} et^{ps} Chr Cyr^{act} ... ς ουδε cum BℜP al plu Thdor^{ant} Thdrt Did$^{int\ 281}$. Bis ουδε Thaum$^{anath\ 9}$. | ενκατελειφθ. (ενκ- c. ℵBCDE; Lu Ti εγκ.- c. A) cum (Gb″) ℵABCDE (sed D* ενκαταλ-, c -λημφθη) 5. 13. 15. 18. 36. 40. 57. 61. al plus^{15} Thaum$^{anath\ 9}$ Eus^{ecl} et^{ps} Chr Cyr^{act} Thdor^{ant} Thdrt ... ς κατελειφθη cum P 1. 31. al plu. Scripsimus autem ενκατελ. sine additam cum ℵABC*D 61. 76. 81. vg sah cop syr^{sch} aeth arm Eus^{ecl} et^{ps} Ir^{int} Did$^{int\ 281}$ Victorin$^{ari\ 3,16}$ ... ς (= Gb) add η ψυχη αυτου cum C^{3}ℜP al pler syr^{p} arm ar^{p} Thaum$^{anath\ 9}$ Chr^{9,58} Thdor^{ant} Thdrt Philast$^{haer\ 41}$ Fulg^{tras} (sed Thaum Chr Philastr ante ενκατελ., syr^{p} Thdrt post αδου pon). Item Bed$^{retract\ 108}$ testatur, vide ad v. 30 | αδην cum ℵB 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 96. 100. 104. 118. 127. 130. 161. 163. al$^{2\ ser}$ Eus^{ecl} et^{ps} Thaum$^{anath\ 9}$ ... ς Lu αδου cum AC DℜP al plu Chr^{9,58}

32. τουτον et. Eus$^{ps\ 52}$ Chr^{9,59} Ir$^{int\ 193}$ Did$^{int\ 281}$ etc ... D*ℵ d Victorin$^{ari\ 3,16}$ Ambl$^{oseph\ 509}$ add ουν | τον et. Eus^{ps} Chr ... D* om | εσμεν hoc loco et. Eus^{ps} Chr Cosm^{503} Ir^{int} etc ... ℵ ante ημεις, D vg Did^{int} post μαρτυρες pon, P* om

33. την τε: D και την (Thdrt$^{dial\ spi\ 5,1044}$ την δε) | του πνευμ. του αγι. cum ℵABCE 5. 13. 61. 130. d vg (uterq *spir. sancti*, item Did$^{int\ 281}$ Amb^{los} al) Chr^{9,59} ... ς του αγιου πνευματος cum D^{gr}P al pler Thdrt^{dial} Cosm^{503} Ir$^{int\ 193}$ | εξεχεεν: D*d add υμειν | τουτο o: 40. 133. τουτον ov, vg (et. am fu) lux *hunc quem* (quod spectat ad *spiritum*) ... ℜ demid tol sah syr^{sch} et^{p} txt ar^{e} Ir$^{int\ 193}$ Did$^{int\ 281}$ Ambl$^{oseph\ 509}$ τουτο το δωρον, *hoc donum quod* (Ir^{int} *donationem hanc quam*, Philast^{726} *hanc gratiam quam*) | υμεις (D$^{gr^{*}}$ d om) sine νυν cum ℵABC*D^{2} 10* 15. 18. 27. 29. 36. 61. 81. 127. 130. vg sah cop syr^{sch} arm aeth Did$^{int\ 281}$ Thdrt$^{dial\ 5,1044}$ ... ς (Gb^{ou}) praem νυν cum C^{3}ℜP al plu syr^{p} ar^{p} Cosm^{503}, item Ir$^{int\ 193}$ add νυν | και βλεπετε cum BD 81. arm^{zoh} ... Lu

Ps 109 (110), 1 Mt 22, 44. pp Heb 1, 13 1 Co 15, 25 γὰρ Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

Lc 2, 10. 14 37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες

[και] βλεπ., ς om και cum ℵACEP al pler vg syr^{utr} rell Did$^{int\,281}$ Thdrt dial 5,1044

34. δαυειδ cum ℵBD; per compendium ACEP ... ς (et. Gb) δαβιδ, Sz δαυιδ cum minusc | λεγει δε, vg^{cle} *dicit* (am fu demid Ir$^{int\,193}$ *dicit*) *autem* ... D ειρηκεν (d *dixit*) γαρ (γαρ et. syr^{sch} exprim) | εἰπεν (et. d e fu demid Ir^{int} *dixit*): D^{gr} am λεγει (*dicit*), item Bed$^{retract\,109}$ *Quidam codd. habent: Dicit dominus, sed Graeca exemplaria et in hoc libro et in psalterio habent: Dixit dominus* | κυριος cum ℵ*B*D ... ς Ln Ti o κυρ. cum ℵ^{c}AB^{s}CEP al pler Chr^{9,60} Thdrt^{1,1091}

35. εως αν: D* om αν | D* εκθρους, ℵ εκχθρους

36. οικος cum ℵABEP al fere omn Bas^{1,298} Epiph$^{728.\,764}$ Eustath^{ant} ap Thdrt^{4,224} Chr ... Ln o οικος cum CD c^{ecr} | και κυριον (et. ς Gb Sz) cum ℵABCDKP al plus^{40} vg syr^{p} arm^{zoh} aeth^{pp} Epiph$^{728.\,764}$ Nyss$^{adv\,ari}$ (Mai^{4,6}) Bas^{1,293} Ath$^{361.\,709}$ Chr^{9,60} etc Ir$^{int\,193}$ Tert$^{prax\,28}$ ... ς^{e} om και cum minusc mu syr^{sch} sah cop aeth Bas^{1,239} Eustath^{thdrt} (l. l.) | αυτον post κυριον (et. Gb Sz) cum ℵABCD^{2} (D* d om plane) 5. 15. 18. 36. 45. 69. 104. 130. 163. vg arm Bas$^{1,239.\,293}$ Ath^{361} (sed fluct lectio) Eustath^{thdrt} (l. l.) Chr Ir$^{int\,193}$ ... ς (= Gb Sz, sed Gb') post $\overline{\text{χν}}$ cum EP 61. al plu Ath^{709} (et^{361} fluct lectione) Epiph$^{728.\,764}$ et^{2,66} Nyss^{mai} et gall 6,570 Caes$^{dial\,1,25}$ ... sah cop ante [και om] κυριον, Tert^{prax} inter εποι. et o θε., etc | εποι. ο θεος cum ℵB 61. vg^{cle} cop syr^{utr} aeth Bas^{1,239} Ath$^{361.\,709}$ Leont^{634} (Gall^{12}) Tert^{prax} Ambr$^{fid\,463}$ ... ς Ln o θε. εποι. cum ACDKP al pler am fu demid sah arm Bas^{1,293} Epiph$^{728.\,764}$ Chr^{9,60} Eustath^{thdrt} Ir$^{int\,193}$ | τουτον τον: D* om τον

37. ακουσαντ. δε (ℵ^{gr} Aug$^{unit\,ecc\,350}$ ουν, fu Aug$^{ps\,73}$ om) ... D syr^{p} mg τοτε παντες οι συνελθοντες και ακουσαντες | κατενυγησαν: ℵ 61. κατηνυγ. | την καρδιαν cum ℵABC 36. 61. 118. 130. Bas$^{eth\,243}$ Epiph^{27} Chr^{9,65} ... ς τη καρδια cum DEP al pler (e vg *compuncti sunt corde*, d *stimulati sunt corde*) | ειπον τε cum ABCP al pler Bas$^{eth\,243}$ Chr, item *et dixerunt* vg etc. Similiter ℵ και ειπον, 19. 61. ειπον δε ... ℵD$^{gr\,2}$ (vide post) 18. 24. 26. 56. 73. 103. ^{1ecr} Aug$^{unit\,ecc\,356}$ (sed$^{ps\,73}$ *et dixerunt*) ειποντες ... D* d και τινες εξ αυτων ειπαν (D$^{gr\,2}$ ειποντες, sed Scri non testatur και τιν. εξ αυτ. deleta esse) | λοιπους: D 104. Aug$^{unit\,ecc}$ om (libere Aug^{ps} *et dixer. ad apostolos*) | ποιησωμεν cum ℵABC ℵ^{gr}P 15. 18. 42. 61. 73. 101. 117. 130. al plus^{10} Bas$^{eth\,243}$ (ex^{ed} par et cod, non ed garn) Epiph^{27} Chr^{9,65} ... ς Ln Ti ποιησομεν cum D al plu Cyr$^{hr\,47}$. Item *quid faciemus* e vg Ir$^{int\,193}$ Aug$^{unit\,ecc}$ et^{ps} et^{alibi} al.

ἀδελφοί; 38 Πέτροσ δὲ πρὸσ αὐτούσ· μετανοήσατε, φησίν, καὶ
βαπτισθήτω ἕκαστοσ ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰσ
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου
πνεύματοσ. 39 ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖσ τέκνοισ ὑμῶν
καὶ πᾶσιν τοῖσ εἰσ μακράν, ὅσουσ ἂν προσκαλέσηται κύριοσ ὁ Eph 2, 13
θεὸσ ἡμῶν. 40 ἑτέροισ τε λόγοισ πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ παρε-
κάλει αὐτοὺσ λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆσ γενεᾶσ τῆσ σκολιᾶσ ταύτησ. Phil 2, 15

At Latt non distinxisse videntur inter -σωμεν et -σομεν, quemadmodum et. Lc 3, 10 sqq probatur, item h. l. E et e. | ανδρ. αδελφοι: DE tol syr$^{p\ mg}$ Aug$^{unit\ eccl}$ etps$^{73,\ 779}$ (non item^{45,401}) et$^{trin\ 992}$ add υποδειξατε ημιν. Testatur et. Bed$^{retract\ 110}$: *In Graeco habetur plus: Monstrate nobis.* Addit: *quod verbum in opusculis eorum qui scripturas sanctas exposuerunt saepius huic sententiae adiectum invenimus.*

38. φησιν cum ℵAC 15. 18. 25. 36. 61. vg Cyr$^{hr\ 47}$ (Ath$^{780\ lat}$ *Petrus enim Iudaeos alloquens: Paenitentiam, inquit, agite* etc); item D post πρ. αυτουσ ... ς εφη post πρ. αυτ. cum EP al pler (99. ειπε pro εφη) sah cop syr^{p} (*dixit ad eos*) Thdrt^{2,155}; item 38. 67. 113. 12^{lect} ειπε δε πετροσ πρ. αυτ., item omisso δε arm syr^{sch} aeth (*et dixit* etc) ... Ln Ti om plane cum B 65. 127. 163. (3. ex silentio Alteri) Aug$^{ps\ 45,401}$ (libere: *Et Petrus: Agite paenitentiam* etc; at$^{unit\ eccl\ 356}$ *Petrus autem dixit ad eos* etc), item vg^{cod} ap Ln :: om Lc εφη vel simile quid Act 25, 22. 26, 28, at nemo substituit φησιν quemadmodum h. l. legitur. (Etiam quae 9, 5 aliena manu addita leguntur absque εφη scripta sunt.) | επι τω cum ℵAEP al omn^{vid} Bas^{2,114} Chr^{9,66} ... Ln εν τω cum BCD Cyr$^{hr\ 47}$ Epiph^{27} Cyr^{4,893} Thdrt^{2,155} (item^{1,305} et^{4,1269} εισ το ονομα) :: Act 10, 48 ubi εν τω scriptum est nemo mutavit, nec magis εισ το 19, 5 | $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ cum ℵABCP al pler vg^{cle} fu demid tol cop aeth Chr Aug$^{unit\ eccl\ 356}$, item Ir$^{int\ 193}$ omisso $\overline{\chi\upsilon}$ ... DE 60. 69. 100. 163. am sah syr^{sch} (sed om $\overline{\chi\upsilon}$) et^{p} arm Bas^{2,114} Cyr$^{hr\ 47}$ Cyr^{4,893} Thdrt^{1,305} et^{2,155} et^{4,1269} Cyp^{134} al (vide ap Sab) praem του κυριου (Bas$^{cdd\ 2}$ Cyr Thdrt^{ter} etc τ. κυρ. ημων), item Epiph^{27} add του κυριου ημων | των αμαρτιων υμων (C ημ.) cum ℵABC 40. 61. 96. (om των) vg sah cop (aeth^{utr} *et remittetur vobis peccatum vestrum*) (Aug modo reddit υμων modo non reddit) ... ς Ti αμαρτιων tantum cum DEP al pler syr^{utr} arm Bas^{2,114} Cyr$^{hr\ 47}$ Chr Ir$^{int\ 193}$ Cyp^{134} al (ap Sab) :: substituta est formula solennis εισ αφεσιν αμαρτιων, cf Mt 26, 28 Mc 1, 4 Lc 3, 3 | λημψ. cum ℵAB*CDE ... ς ληψ. cum B^{3}P al omn^{vid}

39. υμιν et υμων (et. Cyp^{134} Lcif^{215} ap Gall^{6} Aug$^{unit\ eccl\ 356}$): D Aug fid et oper^{171} ημειν et ημων | οσουσ cum ℵBDEP al pler vg (*quoscumque*) syr^{utr} Chr^{9,66} ... Ln ουσ cum AC 104., item sah cop

40. ετερ. τε (et. Lcif^{215} Aug$^{unit\ eccl\ 357}$): D^{gr} k^{scr} sah cop ετερ. δε | διεμαρτυρατο (Gb″) cum ℵABCDE 61. al plus^{15} Chr^{9,66} ... ς -τυρετο cum P minusc plu | αυτουσ cum ℵABCD 61. al fere^{15} vg sah cop syr^{sch} arm aeth Lcif^{215} ... ς Ti om cum EP 1. 13. 31. al plu syr^{p} (sed add

41 οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι· 42 ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 Ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο ἐν Ἰερουσαλήμ, φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ

αυτοισ c.* post διεμαρτ., quod idem syr^{sch} habet) Chr^{9,66bis} (Aug unit ecc1 ^{357} *testificabatur eis dicens* et$^{fid\ et\ oper\ 171}$ *testificabatur dicens*) | τησ σκολ. ταυτησ (et. Aug$^{unit\ ecc1}$): D 11. 100. 103^{mg} l^{lect} ταυτησ τησ σκολ., item vg Lcif Aug$^{fid\ et\ oper}$

41. αποδεξαμενοι (D πιστευσαντεσ) sine ασμ. cum ℵABCD 19. 61. vg sah cop aeth Clem^{271} Aug$^{unit\ ecc1\ 357}$ ... ς (Gb^{00}) praem ασμενωσ cum EP al pler syr^{utr} arm Chr^{9,66} Aug$^{fid\ et\ oper\ 171}$ (*avidissime capientes exceperunt verba*). Testatur etiam Bed$^{retract\ 111}$ *Hunc locum alia translatio iuxta proprietatem Graecae veritatis ita habet: Illi quidem recipientes libenter verbum eius baptizati sunt* (ita prorsus e praeter *libenter recipientes*). Praeterea post *libenter receperunt sermonem eius* syrP ^{mg} sic: *et crediderunt et baptizati sunt*, item Aug$^{fid\ et\ oper}$ (post *excep. verba*) *et crediderunt et baptiz. sunt*, nec aliter$^{unit\ ecc1}$ (post *illi vero recepto verbo hoc*) *crediderunt et bapt. sunt* | εν τη cum ℵABCD 15. 18. 19. 36. 61. vg ... ς om εν cum EP al pler Chr^{9,66} | τη ημερα εκεινη: D am fu demid εκειν. τ. ημερ. | ωσει (et. ℵ^{c}): ℵ* 104. l^{scr} ωσ

42. ησαν δε: D syr^{sch} και ησαν | προσκαρτερουντεσ: 15. 18. 36. Chr^{9,66} cat$^{ox\ 54}$ add ομοθυμαδον (Chr: *duo aperte, και το προσκαρτερειν και το ομοθυμαδον*. Eadem repetit Thphyl$^{c\ 502}$.) | τη διδαχη: A 98. d vg praem εν (d vg *perseverantes in doctrina*; contra e *adstantes doctrinae*), hinc Ln [εν] τ. διδ. | αποστολων: D add εν ιερουσαλημ. Item tol post κ. ταισ προσευχαισ | τη κλασει cum ℵ*ABCD* 61., item *et* (d add in) *communicatione fractionis panis* d vg sah cop, similiter syr^{sch} aeth ... ς και τη κλ. cum ℵ^{c}D^{2}EP al pler syrP arm Chr Thphyl^{c}

43. εγινετο (B*CD εγειν.) δε c. ℵABCD 96** vg syr^{utr} ... ς εγενετο δε c. EP 1. 13. 31. 61. rell Chr^{9,67} | πολλ. δε c. ℵB 61. cop (sah πο. γαρ) ... ς Ln Ti πολλ. τε c. ACD^{2}EP al pler d (*multa etiam*) vg (*multa quoque*) syr^{utr} arm aeth Chr ... D^{gr*} 31. 133. 12^{loct} om copulam | σημεια: ℵ 25. add ου μικρα | δια τ. αποστ.: ℵ 18. 25. 40. 96. 130. 180. syrP aeth ^{utr} ar^{e} δια των χειρων των απτ. | εγινετο (B*CD εγειν., ℵ 25. 64. l^{scr} -νοντο, al plus^{10} εγενετο) hoc loco cum ℵBDEP al omn^{vld} vg (vide post) syrP arm ... AC syr^{sch} sah cop aeth ante δια των | εν ιερουσαλημ cum ℵACE 8. 13. 18. 19. 33. 34. 36. 40. 43* 96. 105. (18. 33. 36. cat εισ pro εν) vg (vg^{ed} *in Ierus. fiebant*, sed am fu demid *fieb. in hierusalem*) syr^{sch} cop Thphyl^{b} cat$^{ox\ 54}$ (D tol ad v. 42 traxerunt, vide ante) ... ς Ln Ti om cum BD 1. 31. 61. al plu sah syrP arm aeth Chr^{9,67} | φοβ. τε ην μεγ. επι παντασ cum ℵAC 40^{mg} (om μεγασ?) al^{10} (qui ante, sed 8. 13. 18. 36. cat^{ox} post παντ. add αυτουσ; 104. om επ. πα.?) vg cop cat^{ox} ... ς Ln Ti om cum BDE al plu sah syr^{utr} arm aeth Chr ::

πάντας. 44 *καὶ πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ* 4, 32 aa
εἶχον ἅπαντα κοινά, 45 *καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπί-*
πρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν·
46 *καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ,*
κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, 47 *αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν* 41
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σῳζομένους 5, 14
καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

plura in caussa erant cur mutaretur scriptura quam expressimus. Verba *φοβ. τε ην* etc videbantur abundare praegressis *εγ. δε πασ. ψυ. φοβ., εν ιερου.* ut adderetur non opus erat, hoc praesertim loco. Commendat vero additamentum etiam copula *και* - *δε* quae sequitur, prorsus Lucana illa quidem. Non autem sensim a pluribus, sed ab uno mutata est totius loci scriptura, eum fere in modum quo ς habet. Certe scriptura plerumque edita non eam probabilitatem habet, ut testimonia gravia quae contra stant posthabenda videantur. Ex 5, 5 verba de quibus quaeritur derivari nequeunt.

44. *και παντες δε* cum ʜAC 15. 19. 20. 34. 40. 61. al pauc cat^{ox} (am demid *omnes enim*; syr^{sch} aeth *et omnes*) ... ς Ln Ti *παντ. δε* (omisso *και*) cum BKP al pler sah cop syr^{p} arm Chr^{9,67} (Or^{3,673} *ουτως δ εχει τα ρητα· παντες δε οι πιστευσαντες* etc) ... D vg^{cle} fu *παντ. τε* (*omnes etiam*) | *οι πιστευσαντες* cum ʜB h 4. 18. 19. 25. 36. 42. 46. 57. 69. 130. 177. 180. f^{ser} al^{5} arm aeth Or Thphyl^{b} cat$^{ox\,54}$ ... ς Ln Ti *οι πιστευοντες* cum ACDKP al plu (vg *qui credebant*) Chr | *ησαν* et *και*: B 57. Or Salvian$^{avarit\,3,10}$ (Gall^{10,72}) om | *απαντα* (et. Or): D *παντα*

45 *και τα* (61. om) *κτηματα* etc: D *και οσοι κτηματα ειχον η υπαρξεις*, item syr^{sch} | *διεμεριζον*: A *εμεριζον* | *αυτα*: D add *καθ ημεραν* (:: cf ad v. 46) | *καθοτι* (13. *καθωσ*, 180. *καθο*): D$^{gr\,s}$ *τοισ*, 31^{s} om *καθ* usq *ειχ.*

46. *καθ ημεραν τε*: D* *παντεσ τε*, d *omnes quoque* ... D$^{gr\,2}$ *καθ ημεραν· παντεσ τε* | *προσκαρτεροιντεσ*: D^{gr} *προσεκαρτερουν* | *ομοθυμαδον*: c 69. 104. syr^{sch} post *εν τω ιερω* pon ... 3. 103^{mg} om | *κλωντεσ τε* (61. 117. om; 47^{s} 1^{lect} 8pe *δε*, 40. *τε και*) *κατ οικον αρτον* ... D *και κατ οικουσ αν* (^{3}om) *επι το αυτο κλωντεσ τε αρτον*, d (praegressis *omnes quoque perseverantes in templo*) *et per domos id* (corr. est *in id*) *ipsum capiebant panes*

47. *λαον* et. Or^{3,673} etc ... D *κοσμον* | *τουσ σωζομενουσ καθ ημεραν*: 13. 36. 1^{lect} (similiter arm aeth) *καθ ημερ. τοισ σωζομενοισ* (hoc ordine 13; item 36. 1^{lect}?) | *επι το αυτο.*^{2,1} *πετροσ δε* c. ʜABCG 61. vg sah cop arm aeth. Confirmant Cyr$^{glaph\,185}$ (*γεγραπται δε και εν ταισ πραξεσι τ. αππ. πη μεν οτι ο μεν κυριοσ προσετιθει τουσ σωζ. καθ ημεραν επι το αυτο. πη δε δη και·* etc) Lcif^{231} (Gall^{6}. Ibi exscribitur 3, 1—10 ad verbum, inde a verbis: *Petrus autem et Iohannes ascendebant*) ... D *επι το αυτο εν τη εκκλησια. Εν δε ταισ ημεραισ ταυταισ πετροσ* .. ς Ti *τη εκκλησια* (haec Gb^{o}).^{2,1} *Επι το αυτο δε πετροσ*

III.

1 *Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν*
14, 8 *ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην.* 2 *καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοι-*
λίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν
πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεη-
μοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν· 3 *οὗς ἰδὼν Πέτρον*
καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην

---

cum KP al pler cat[66] syr[utr] (sed syr[ech] *εν τη εκκλ.* expressit, ac libere pergit: *Et factum est ut quum ascenderent Sim. Ceph. et Ioh. simul* etc) Bas[sol or 21, 119] (certe enim affert: *επι το αυτο γαρ, φησι, πετρος* etc) Chr[9, 66, 72]. Eandem lectionem Bed[retr 111] testatur: *In Graeco ita legitur: Dominus autem augebat* (= *adiciebat*) *qui salvi fierent quotidie ecclesiae, ac deinde altera narratio incipit.* Ad ea vero quae sequuntur: *In id ipsum* (= *Id in ipsum*) *autem Petr. et Ioh. ascendebant in templum* adnotat: *Quod superiori sententiae ita potest aptari: Cum dominus quotidie praedicantibus apostolis in ecclesiam suam credentes aggregaret, ascendebant apostolorum primi in templum, deum rogaturi in id ipsum, id est, ut ecclesiae suae semper augmenta procuraret.* Lectionis ecclesiasticae ratio iudicari potest ad 104, qui sic habet: *τη εκκλησια· επι το αυτο δε* ΑΡΧΗ *πετρος*, quibus in margine ipsum initium lectionis additur hunc in modum: *εν ταις ημεραις εκειναις πετρος και ιω.* Qua ex re antiquissima huius loci scriptura, quam NABCG etc testantur, derivari non potest. | *ιωαννης* cum NACKGP etc: ΠΟ *ιωαννης* | *ανεβαινον*: C *ανεβεννον*, A *αναιβεννον* | *εισ το ιερον*: D add *το δειλεινον* (d *ad vesperum*) | *την ενατην* cum NABCDEGP 1. al permu ... ς τ. *εννατην* cum 13. 61. al plu. Praeterea D* (praegressis *επι την ωραν*) *ενατη τη προσευχησ*, D[2] *την ενατην της προσευχης* (d *ad horam nonam orationis*)

2. *και τις* (ot. Lcif[6, 231] etc): D* d syr[ech] *και ιδου τις* | *υπαρχων* (vg *qui erat claudus ex* etc, e *claudus ex - constitutus*): D om, nec Lcif cop etc exprim | B* *εβασταζε* | *προσ την*: 61. *επι την* | *θυραν* (d e Lcif *ianuam*, vg *portam*) ... Ε 27. 29. 40. 66** 69. 96. 104. 163. al[3 acr] Bas sol[120] *πυλην* :: cf v. 10 | *λεγομενην*: Q 1. 4. 34. *καλουμενην* | *παρα των εισπορευομενων* (d *ab his qui ingrediebantur*, e vg Lcif *ab introeuntibus*): D[Gr*] *παρ αυτων εισπορευομενων αυτων*

3. *οσ ιδων* (CD[2]K εἰδ.): D reg *ουτοσ ατενισασ τοισ οφθαλμοισ αυτου και ιδων*, d *hic respiciens oculis suis et* ([2] om) *vidit*, reg *hic contemplatus oculis cum vidisset* | *οσ ιδων* usque *εισ το ιερον*: 61* om, [2]*ιδον τε τον πετρ. και ιωαννην.* | BD *ιωαννην* | *εισιεναι*: D[Gr*] *ειναι* ([2]*εισειεναι*) | *ηρωτα*: C *ερωτα* ... D reg sah cop syr[sch] aeth add *αυτουσ* | *λαβειν* cum NABCKG 13. 61. al vix mu cat[60] (K add *παρ αυτων*, item cop) cop arm Chr[0, 73]. Paullo liberius sah *rogavit eos dare sibi eleemosynam*, similiter syr[sch] aeth ... DP h al[70] (omnes ap Scri praeter 61.) reg syr[p] Lcif[231] (*rogabat eleemosynam*, reg *rog. illos elecm.*) om, hinc Gb[00]

λαβεῖν. 4 ἀτενίσασ δὲ Πέτροσ εἰσ αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον εἰσ ἡμᾶσ. 5 ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖσ προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. 6 εἶπεν δὲ Πέτροσ· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. 7 καὶ πιάσασ αὐτὸν τῆσ δεξιᾶσ χειρὸσ ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεισ αὐτοῦ καὶ

4. ατενισασ: D εμβλεψασ | πετροσ: D ο πετρ. | εισ αυτον: ℵ 104. προσ αυτ. Praeterea G arm ante πετροσ pon | συν τω ιωαννη (-νν- hoc loco et. B) ειπεν: D* συν ιωανην (² -ανη) και ειπεν, d cum iohannen et (²om) dixit | ειπεν: 99. e^scr Thphyl^a ειπον | βλεψον: D ατενισον

5. ο δε επειχ. αυτοισ (d ad ille adtendebat eos) ... D^gr ο δε ατενισασ αυτ. | τι παρ αυτων (C αυτου) λαβειν cum ℵABCGP al pler cat^60 syr^p Chr^9,73 ... K 42. 103. (reg) sah cop arm λαβ. τι παρ αυτων, reg accipere aliquid ab eo, D vg Lcif τι λαβ. παρ αυτων (vg Lcif se aliquid accepturum ab eis), syr^sch accipere ab eis aliquid

6. ειπ. δε πετρ. (D ο πε.) cum ℵBDEP al omn^vid reg syr^sch (non expri δε) syr^p arm aeth (et dixit Petr.) Bas^eth 278 Chr^9,73 Cyp^323 Lcif^231 ... ACG vg sah cop πετρ. δε ειπ. | ουχ: ℵC ουκ | ναζωραιου (C -ρεου): ℵ*CD ναζορ- ... Eus^dem 119 Epiph^701 Bas^sel 121 Thdrt^1,955 Euther^5,1150 Or^int 2,105 Hil^287 (in nomine domini nostri Ie. Chr.) om, non item Ir^int 74 Or^int 4,679 Cyp etc (Amb modo habet, modo om) | περιπατει sine additam cum ℵBD sah ... ς Ti praem εγειραι (c. C al mu; Ti -ρε c. ACEGP 61. al pmu) και, Ln [εγειρε και], cum ACEGP al omn^vid reg vg cop syr^utr arm aeth Ir^int 194 (sed om και πιασ. αυτον usq ηγειρεν) Or^int 2,105 et^4,679 Eus^dem Bas^eth Bas^sel Chr Sev^cat 59 Thdrt Euther Cyp Lcif; item Epiph αναστα και. Cf et. Did^tri 3,21 εν τω ονομ. ιυ χυ εγερθητι, nil praeterea (contra Bas^sel ουκ αρκει το εγειρε, προσεθηκε και το ετερον, περιπατει) :: certum est in summa antiquitate lectum esse περιπατει absq additamento. Sin autem hoc, fieri vix poterat quin iam inter primos lectores ad exemplum locorum notissimorum Mt 9,5 Mc 2, 9 Lc 5, 23 Ioh 5, 8 substituendum videretur εγειρε και περιπατει. Aliis visum est εγειρε και omissum esse propter ea quae sequuntur: και πιασασ – ηγειρεν. Hoc ut per se parum probabile est (cf Sev^cat 59 οὐ γὰρ ἂν – ἴσχυσεν, εἰ μὴ – ἐπέρρωσαν οἱ ἀππ. χειρὶ χεῖρα ἀνάψαντεσ), ita non commendatur eo quod antiquissimis tantum et principalibus nititur testibus, quibus toties solis scriptura ipsa apostolica servata est.

7. ηγειρεν αυτον cum ℵABCG 15. 18. 36. 61. reg vg syr^utr arm sah cop aeth Bas^eth 279 Bas^sel 121 Cyp^323 Lcif^231. Sed reg vg^cle fu demid Cyp Lcif et adprehensa manu eius (eius manu; am vero ei manu) dextera (Lcif ante manu pon) excitavit (adlevavit, erexit) eum. Nec aliter αυτον prius a plerisq interpretibus exprimitur ... ς Ti om αυτον (:: praegresso αυτον) cum DEP al pler Chr^9,73 bis Sev^cat 59 (d et adprehensum eum dextera manu suscitabit, e et adprehendens eum dextera

τὰ σφυδρά, 8 καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. 9 καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· 10 ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδρα-

manu elevavit). De Ir^{int} vide ad v. 6. | παραχρημ. δε: D reg syr^{sch} Ir^{int} (sed vide ante) και παραχρ. | εστερεωθησαν: D praem εσταθη και, item reg praem *stetit* | αι βασεισ αυτου c. ℵABC 61. reg vg Bas$^{sel\ 121}$ Sev$^{cat\ 59}$ Leif ... ς Ti αυτου αι βασεισ cum DKGP al pler cat Chr. Item Ir$^{int\ 194}$ *et statim eius confirmati sunt gressus et plantae* :: αυτου praeponendum videbatur quoniam ad utrumque et αι βασ. et τα σφυ. spectat. | σφυδρα cum ℵ*AB*C* (φυδρα) :: eadem forma ap Hesych sic: σφυδρα· η περιφερεια των ποδων ... ς Ln Ti σφυρα cum ℵ^{c}n^{s}C^{2}D KGP al pler ... 1. σφυρια

8. περιεπατει: D add χαιρομενος, K χαιρων. Similiter reg? Habet enim *Et ambulabat* – (nonnihil periit) *et exsultans*; *introivit autem* etc. | περιπατων (5. 13. ante εισ τ. ιερ. pon) και αλλομενος et. Ir$^{int\ 194}$ Leif ^{231} etc ... D reg aethutr om | και αινων cum ℵBCKP al omn^{vid} cat vg cop syr^{utr} arm (aeth) Ir^{int} Bas$^{sol\ 122}$ Chr^{9,74} ... Ln [και] αιν., Ti om και cum A sah Leif (item D reg om, omissis vero περιπ. και αλλομ. debebant omittere)

9. ειδεν: C al pauc ιδεν | αυτον hoc loco cum ℵABCD 61. cat^{60} reg vg ... ς ante πασ ο λαοσ cum KP al pler Leif^{231} Chr^{9,74} | θεον: C κυριον

10. δε cum ℵABC 15. 18. 19. 61. cat^{60} c reg vg cop Bas$^{sol\ 122}$ ... ς Ti τε cum DKG^{rp} al pler arm syr^{p} aeth Chr^{9,74} Leif^{231} ... sah syr^{sch} non exprim | αυτον: ℵ* om, ℵ^{a} suppl | αυτοσ cum ℵAC 15. 18. 36. 38. 40. 61. cat^{60} reg vg syr^{sch} aeth Bas^{sol} Leif^{232} ... ς Ti ουτοσ cum BDKP al pler sah cop arm syr^{p} Chr | ην: 40. 101. Chr^{9,74} εστιν | καθημενοσ: D καθεζομενοσ | επι τη ωραια πυλη et. ℵ^{c} (nisi quod πυλην per incuriam non attigit): ℵ* επι την ωραιαν πυλην | θαμβουσ: C -βου | και εκστασεωσ (D εκτασ., sed d *stupefactionis*): arm om. Reddunt εκστασεωσ vg *extasi*; e Leif *admiratione*, item reg (*et impleti sunt omnes admiratione, et stupebant de eo quod accidit illi sanitas*). Quam ad rem cf Bed$^{retract\ 112}$ *Alia editio pro ecstasi, id est excessu mentis, admirationem non proprie posuit, quia maior admiratio solet nonnunquam mentem ad excessum deducere* etc. | συμβεβηκοτι (et. ℵABCDP etc; K vero συνβ.) ... D γεγενημενω (sed d *quod contegerat ei*. Item vg *contigerat ei*, e *attigit ei*, Leif *acciderat*; reg vide ante)

11. κρατουντοσ δε (A τε, item syr^{sch}) αυτ. τ. πε. κ. τ. ιωαννην.: D reg εκπορευομενου δε του πετρου και ιωανου (d reg -νν-). Praeterea vg^{sixt} *cum viderent autem* | αυτου cum ℵABCDE 61. al^{20} vg sah cop syr^{utr} arm (aeth reddit κρατουντων αυτων) ... ς (= Gb 8κ) του εσθεντοσ

μεν πᾶσ ὁ λαὸσ πρὸσ αὐτοὺσ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντοσ 3, 12
ἔκθαμβοι. 12 ἰδὼν δὲ ὁ Πέτροσ ἀπεκρίνατο πρὸσ τὸν λαόν· ἄνδρεσ
Ἰσραηλεῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡσ ἰδίᾳ
δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; 13 ὁ θεὸσ Lc 20, 37 pp Ex 3, 6
Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸσ Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸσ Ἰακώβ, ὁ θεὸσ τῶν πατέ-
ρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖσ μὲν παρε-

---

χωλον cum P al longe plu Thphyl^{la} et^{b}, item Chr^{1,75} *τον ιαθεντοσ*, item colb (sic ap Sab ad hunc versum) *cum teneret autem Petrum et Iohannem is qui sanus fuerat effectus* | *τον* ante *ιωαν.* cum ℵAB 31. 61. 69. 100. 127. 130. Chr^{2,75} ... ς Ti om cum CΨP (D vide ante) al pler | *προσ αυτουσ* (4. 163. *-τον*) hoc loco c. ℵABC 61. 130. reg colb vg syr^{utr} sah arm aeth ... ς post *συνεδραμεν* cum EP al pler cop | *συνεδραμεν* usque *επι* (25. 119. 134. *εν*) *τη στοα*: D *συνεξεπορευετο κραταν αυτουσ· οι δε θαμβηθεντεσ ιστησαν εν τη στοα.* Item reg *simul et ipse prodibat* (superest tantum *pro-*) *tenens eos*; iam vero pergit *et concurrit omnis populus ad eos ad porticum* | *τη στοα τη*: D* *τη στοα η* | *σολομωντοσ* cum ℵABCP 1. 13. 31. 61. al plu^{vid} cat^{61} (A *σαλομ.*) ... Gb Sx Ti *σολομωνοσ* cum DE 104. c^{acr} al vix mu :: tanta quum hoc loco scriptura *-ντοσ* (quanta nullo alio loco) utatur auctoritate, haud deserenda videtur. Constantiae enim lex quae nobis scripta est, non sine arbitrio antiquis infertur. Sed cf et. ad 5, 12.

12. *ιδων* (E *ειδ.*) *δε* usq *απεκρ. πρ. τ. λαον* (reg *respondit ad populum et dixit*, sah *dixit eis*, syr^{sch} *respondit et dixit eis*): D *αποκριθεισ δε ο πετροσ ειπεν προσ αυτουσ* | *ο πετρ.* cum ℵABCD 5. 13. 61. al^{2} ^{ser} cat^{61} ... ς om *ο* cum EP al pler Chr^{2,79} | *ισρα-* ut ℵB^{2}CDE^{gr}P etc: ℵ *ισδρα-*, B*E^{gr} *ιστρα-*, d *istrahelitae* | *-λειται* cum ℵAB* ... ς Ln *-λιται* cum B^{2} CDEP al omn^{vid}. Cf etiam ad 2, 22 | *επι τουτω*: 13. 31* 61. 8Pe Severian^{6,541} *επι τουτο* | *η ημιν*: ℵ *ει ημιν* | *ωσ ιδια* etc: D Severian^{6,541} *ωσ ημων τη ιδια δυν. η* (Sev *και*) *ευσεβ. τουτο* (Severian om) *πεποιηκοτων του* (DE^{gr*} *τουτο*, 61. om) *περιπατ. αυτον* (d *ut ambulet hic*;), reg *quasi nos nostra virtute aut potestate* (hac voce deficit codex) | *η ευσεβεια* (*aut pietate*) et. am fu demid colb sah cop syrP aeth arP Cassiodp$^{s\ 44}$ ... reg vg^{cle} tol syr^{sch} arm ar^{e} Chr^{6,306} *aut potestate*, *η εξουσια* ... Ir$^{int\ 194}$ plane om | *αυτον*: E *τουτον*, item (ut e) *hunc* vg Ir^{int} Cassiod (d *hic* vide ante)

13. *ο θεοσ* alterum et tert cum ℵACD 15. 18. 25. 36. 130. 17^{lect} cat^{60} (sed AD 25. 36. cat$^{com\ 61}$ om *ο* utrumq: sic Ln) vg cop arm aeth ar^{e} Ir$^{int\ 194}$ Did$^{tri\ 2,6}$ Chr^{2,80} cat^{com} ... ς Ti om utrumque cum BEP 61. al pler sah syr^{utr} arP Severian^{541} (opp Chr^{6}) Thdot$^{anc\ 428}$ (Gall^{9}) :: magis vdtr omissum quam inlatum; similiter lectio fluct apud LXX, nec enim modo articulus fluctuat, sed ipsum *ο θεοσ* bis a multis omittitur | *ισαακ*: D *ισακ*, *isac* | *παιδα* (sic demum ℵ^{c} correxit): ℵ* miro errore *πατερα* (sed utitur compendio) | $\overline{\iota\upsilon}$ et. Did^{tri} Severian Chr Thdot^{anc} ... D aeth^{PP} (non item^{ro}) $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ ... 29. Ir$^{int\ 194}$ plane om | *υμεισ* (D *ημ.*, d om) *μεν* cum ℵABCEP 61. al plus^{70} vg syrP Ir^{int} Did^{tri}

μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. 26 διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία
καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκη-
13, 35 νώσει ἐφ' ἐλπίδι, 27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς
ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. 29 Ἄν-
δρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πα-
τριάρχου Δαυείδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ
ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. 30 προφήτης οὖν ὑπάρχων
Ps 88 (89), 4 καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος

---

rell Eus$^{ecl\ 78}$ Chr^{9,57} Ir$^{int\ 193}$ Fulg$^{trasim\ 1}$ et^{3} :: LXX om *μου*, nec addendi caussa erat

26. *ηυφρανθη* cum ℵABCDEP 31. 40. 61. 69. 117. al plus^{5} Clem^{765} (utrum e LXX an ex actis afferat ambiguum) ... ς *ευφρ.* cum minusc plu | *μου η καρδ.* cum ℵ*B Clem^{765} ... ς Ln *η καρδ. μου* cum ℵ^{c}ACDKP al omn^{vid}. Item Latt etc :: ut LXX | *εφ* cum ℵCD ... ς Ln *επ* cum AHKP al omn^{vid} :: ubi forma *ἐλπίς*, quae iam ex antiquissimis inscriptionibus innotuit, tanta auctoritate utitur (similiter fit Ro 8, 21), arcenda non est. Cf Steph. Thes. sub *ελπισ* et *ελπιζω*.

27. *εγκατ.* cum ℵ*DE (v. 31 accedunt ℵC) ... ς Ln Ti *εγκατ.* cum ℵAB^{3}CP al certe pler :: cf Lc 18, 1 ubi *εγκακειν* ℵABDHKQ, item similia, licet non omnia consentiant) | *αδην* (Gb″) cum ℵABCD 40. 61. al plus^{20} Clem^{765} (ut ante) Epiph^{2,39} ... ς *αδου* cum KP al plu Chr^{9,57} (Or vide ad v. 31) :: item LXX^{ed} et A; ℵB *αδην*

28. *εγνωρισας* (et. d): D^{Gr*} *γνωρισας* | *ευφροσυνησ*: A* vid 31. 69. *ευφροσυνην*, item e* fu *replebis me iucunditatem* :: ita etiam LXX A

29. C *παρησιασ* | *δαυειδ* cum ℵBDE (AP per compendium) ... ς *δαβιδ*, Sz *δαυιδ* cum minusc plu | *μνημα* et. Eus$^{ecl\ 78}$ et$^{pa\ 52}$ Cyr$^{act\ 19}$ Thdrt^{1,692} etc ... D *μνημιον* | *εν ημιν* et. Eus^{bis} Chr^{9,58} Thdrt^{1,692} ... 4. 33. 103. 117. 119. Tiphyl$^{b\ 200}$ *εν υμιν* ... D *παρ ημιν*, item e vg (ut et. d) *apud nos*

30. *ειδωσ* et. Ir$^{int\ 193}$ Eus$^{ecl\ 78}$ et$^{pa\ 52}$ etc ... D^{Gr*} *ειδων* | *οσφιοσ* (*lumbi* vg^{cle} fu demid): D* *καρδιασ* (item d *de praecordia*) ... am syr^{sch} aeth Ir$^{int\ 193}$ Victorin$^{ari\ 2,16}$ *ventris* | *καθισαι* cum ℵABCD^{2} h 61. 95. 142. 12^{lect} vg sah cop syr^{sch} arm aeth Eus$^{ecl\ 78}$ Cyr$^{act\ 19}$ Ir$^{int\ 193}$ Victorin$^{ari\ 2,16}$ Fulg^{tras}, item additis *τον χν κατα σαρκα* Ath^{707} et^{777} lat Vig^{tri} ... ς (= Gb) praem το (D* 15. 18. 36. om) *κατα σαρκα αναστησειν* (D* 13. 15. 18. 34. 36. 40. *αναστησαι*, 57. *αναστησασ*) *τον χριστον* (D^{Gr} 69. 96. 105. 1^{lect*} add *και*, 15. 18. 98. 118. 130. pergunt *καθισαι τε*) cum D*P 1. 13. 31. al pler (sed 4. 27. 29. om *τὸ κα. σαρκ.*) d syrP arr Eus$^{pa\ 52}$ Chr^{9,58} Tiphyl^{a} et^{b}. Similiter ℵ *αναστησαι τον χν και*, quod etiam Bed$^{retract\ 108}$ testatur: *in Graeco habetur plus: De fructu lumbi eius suscitare Christum et sedere super sedem eius. Sed et in eo quod sequitur - in Graeco consequentius habetur, quia neque*

αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, 31 προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ
τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐνκατελείφθη εἰς ᾅδην οὔτε π
ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. 32 τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ 3, 15. 5, 30 10, 39
θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες. 33 τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ
ὑψωθείς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ
τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. 34 οὐ

derelicta est anima eius in inferno. | *επι τον θρονον* cum ℵABCD 15. 36. 61. 130. Eus^{ecl} etp^{s} ... ς *επ. του* (P* om) *θρονου* cum ΕΡ al pler Chr^{9,58} Cyr$^{act\ 19}$

31. *προϊδων* (AC*K al$^{2\ ser}$ *-ειδων*) et. Eus$^{ecl\ 79}$ etp$^{s\ 52}$ Cyr$^{act\ 19}$ Thdrt^{1,668} al Ir$^{int\ 193}$ etc ... D$^{gr\ 2}$ 1. 60. 69. 100. 104. 127. 163. *προειδως.* Praeterea D* d om (:: excidit versus) *προϊδ. ελαλ. περι τησ* | *ουτε* pri (Gb″) cum ℵABCD 15. 18. 25. 36. 40. 61. 118. 130. e vg Eus^{ecl} etp^{s} Chr^{9,58} Cyr$^{act\ 19}$ Ir$^{int\ 193}$ Victorin$^{ari\ 3,16}$ Fulg^{tras} (Bed$^{retract\ 108}$ – vide ad v. 30 – h. l. non tam ℵ quam e respexisse vdtr) ... ς *ου* (ℵ 5. 96. 104. 105. 136. 163. 12^{lect} Thdrt *ουκ*) cum ΕΡ al plu sah cop syr^{utr} Thdor$^{ant\ 613}$ Thdrt^{1,693} Did$^{int\ 281}$ Philast$^{baer\ 41}$. Item *ουτε* sec cum ℵA cD 5. 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 69. 118. 130. 163. Eus^{ecl} etp^{s} Chr Cyr^{act} ... ς *ουδε* cum DΕΡ al plu Thdor^{ant} Thdrt Did$^{int\ 281}$. Bis *ουδε* Thaum$^{anath\ 9}$. | *ενκατελειφθ.* (*ενκ-* c. ℵBCDK; Ln Ti *εγκ.*– c. A) cum (Gb″) ℵABCDK (sed D* *ενκαταλ-*, C *-λημφθη*) 5. 13. 15. 18. 36. 40. 57. 61. al plus^{15} Thaum$^{anath\ 9}$ Eus^{ecl} etp^{s} Chr Cyr^{act} Thdor^{ant} Thdrt ... ς *κατελειφθη* cum P 1. 31. al plu. Scripsimus autem *ενκατελ.* sine additam cum ℵABC*D 61. 76. 81. vg sah cop syr^{sch} aeth ar^{e} Eus^{ecl} etp^{s} Ir^{int} Did$^{int\ 281}$ Victorin$^{ari\ 3,16}$ ... ς (= Gb) add *η ψυχη αυτου* cum C^{3}ΕΡ al pler syrP arm arP Thaum$^{anath\ 9}$ Chr^{9,58} Thdor^{ant} Thdrt Philast$^{baer\ 41}$ Fulg^{tras} (sed Thaum Chr Philastr ante *ενκατελ.*, syrP Thdrt post *αδου* pon). Item Bed$^{retract\ 108}$ testatur, vide ad v. 30 | *αδην* cum ℵB 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 96. 100. 104. 118. 127. 130. 161. 163. al$^{2\ ser}$ Eus^{ecl} etp^{s} Thaum$^{anath\ 9}$ ... ς Ln *αδου* cum AC DΕΡ al plu Chr^{9,58}

32. *τουτον* et. Eus$^{ps\ 52}$ Chr^{9,59} Ir$^{int\ 193}$ Did$^{int\ 281}$ etc ... D*K d Victorin$^{ari\ 3,16}$ Amb$^{ioseph\ 509}$ add *ουν* | *τον* et. Eus^{ps} Chr ... D* om | *εσμεν* hoc loco et. Eus^{ps} Chr Cosm^{503} Ir^{int} etc ... ℵ ante *ημεις*, D vg Did^{int} post *μαρτυρες* pon, P* om

33. *την τε*: D *και την* (Thdrt$^{dial\ spi\ 5,1044}$ *την δε*) | *του πνευμ. του αγ.* cum ℵABCK 5. 13. 61. 130. d vg (uterq *spir. sancti*, item Did$^{int\ 281}$ Amb^{ios} al) Chr^{9,59} ... ς *του αγιου πνευματος* cum DG^{gr}P al pler Thdrt^{dial} Cosm^{503} Ir$^{int\ 193}$ | *εξεχεεν*: D*d add *υμειν* | *τουτο ο*: 40. 133. *τουτον ον*, vg (et. am fu) lux *hunc quem* (quod spectat ad *spiritum*) ... ℵ demid tol sah syr^{sch} etP txt ar^{e} Ir$^{int\ 193}$ Did$^{int\ 281}$ Amb$^{ioseph\ 509}$ *τουτο το δωρον*, *hoc donum quod* (Ir^{int} *donationem hanc quam*, Philast^{726} *hanc gratiam quam*) | *υμεις* (DG^{gr*} d om) sine *νυν* cum ℵABC*D^{2} 10* 15. 18. 27. 29. 36. 61. 81. 127. 130. vg sah cop syr^{sch} arm aeth Did$^{int\ 281}$ Thdrt$^{dial\ 5,1044}$ ... ς (Gb^{00}) praem *νυν* cum C^{3}ΕΡ al plu syrP arP Cosm^{503}, item Ir$^{int\ 193}$ add *νυν* | *και βλεπετε* cum BD 81. arm^{zoh} ... Ln

Ps 109 (110), 1 Mt 22, 44. pp Heb 1, 13 1 Co 15, 25 γὰρ Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

Lc 2, 10. 14 37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες

[και] βλεπ., ς om και cum ℵACEP al pler vg syr^{utr} rell Did$^{int\,281}$ Thdrt dial 5,1044

34. δαυειδ cum ℵBD; per compendium ACKP ... ς (et. Gb) δαβιδ, Sz δαυιδ cum minusc | λεγει δε, vg^{cle} *dixit* (am fu demid Ir$^{int\,193}$ *dicit*) *autem* ... D ειρηκεν (d *dixit*) γαρ (γαρ et. syr^{sch} exprim) | ειπεν (et. d e fu demid Ir^{int} *dixit*): D^{Gr} am λεγει (*dicit*), item Bed$^{retract\,109}$ *Quidam codd. habent: Dicit dominus, sed Graeca exemplaria et in hoc libro et in psalterio habent: Dixit dominus* | κυριος cum ℵ*B*D ... ς Ln Ti o κυρ. cum ℵ^{c}AB^{3}CEP al pler Chr^{9,60} Thdrt^{1,1091}

35. εως αν: D* om αν | D* εκθρους, E εκθρους

36. οικος cum ℵABEP al fere omn Bas^{1,288} Epiph$^{728.\,764}$ Eustath^{ant} ap Thdrt^{4,224} Chr ... Ln o οικος cum CD C^{acr} | και κυριον (et. ς Gb Sz) cum ℵABCDKP al plus^{60} vg syrP arm^{zoh} aeth^{PP} Epiph$^{728.\,764}$ Nyssadv arI (Mai^{4,6}) Bas^{1,282} Ath$^{261.\,709}$ Chr^{9,60} etc Ir$^{int\,193}$ Tert$^{prax\,28}$ ... ς^{e} om και cum minusc mu syr^{sch} sah cop aeth Bas^{1,230} Eustath^{thdrt} (l. l.) | αυτον post κυριον (et. Gb Sz) cum ℵABCD^{2} (D* d om plane) 5. 15. 18. 36. 45. 69. 104. 130. 163. vg arm Bas$^{1,230.\,293}$ Ath^{261} (sed fluct lectio) Eustath^{thdrt} (l. l.) Chr Ir$^{int\,193}$ ... ς (= Gb Sz, sed Gb') post $\overline{\chi\upsilon}$ cum EP 61. al plu Ath^{709} (et^{261} fluct lectione) Epiph$^{728.\,764}$ et^{2,66} Nyss^{mal} et gall 6,570 Caes$^{dial\,1,25}$ ... sah cop ante [και om] κυριον, Tert^{prax} inter εποι. et ο θε., etc | εποι. ο θεος cum ℵB 61. vg^{cle} cop syr^{utr} aeth Bas^{1,230} Ath$^{261.\,709}$ Leont^{624} (Gall^{13}) Tert^{prax} Ambr$^{fid\,463}$ ... ς Ln o θε. εποι. cum ACDKP al pler am fu demid sah arm Bas^{1,293} Epiph$^{728.\,764}$ Chr^{9,60} Eustath^{thdrt} Ir$^{int\,193}$ | τουτον τον: D* om τον

37. ακουσαντ. δε (E^{Gr} Aug$^{unit\,ecc\,250}$ οιν, fu Aug$^{ps\,73}$ om) ... D syr^{h} mg τοτε παντες οι συνελθοντες και ακουσαντες | κατενυγησαν: E Gl. κατηνυγ. | την καρδιαν cum ℵABC 36. 61. 118. 130. Bas$^{eth\,243}$ Epiph^{27} Chr^{9,65} ... ς τη καρδια cum DEP al pler (e vg *compuncti sunt corde*, d *stimulati sunt corde*) | ειπον τε cum ABCP al pler Bas$^{eth\,243}$ Chr, item *et dixerunt* vg etc. Similiter E και ειπον, 19. 61. ειπον δε ... ND$^{Gr\,2}$ (vide post) 18. 24. 26. 56. 73. 103. Ir^{scr} Aug$^{unit\,ecc\,250}$ (sed$^{ps\,73}$ *et dixerunt*) ειποντες ... D* d και τινες εξ αυτων ειπαν (D$^{Gr\,2}$ ειποντες, sed Scri non testatur και τιν. εξ αυτ. deleta esse) | λοιπους: D 104. Aug^{unit} ecc1 om (libere Aug^{ps} *et dixer. ad apostolos*) | ποιησωμεν cum ℵABC ℵ^{Gr}P 15. 18. 42. 61. 73. 101. 117. 130. al plus^{10} Bas$^{eth\,243}$ (ex^{ed} par et cod, non ed garn) Epiph^{27} Chr^{9,65} ... ς Ln Ti ποιησομεν cum D al plu Cyr$^{hr\,47}$. Item *quid faciemus* e vg Ir$^{int\,193}$ Aug$^{unit\,ecc1}$ et^{ps} et^{alibi} al.

ἀδελφοί; 38 Πέτροσ δὲ πρὸσ αὐτούσ· μετανοήσατε, φησίν, καὶ
βαπτισθήτω ἕκαστοσ ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰσ
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου
πνεύματοσ. 39 ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖσ τέκνοισ ὑμῶν
καὶ πᾶσιν τοῖσ εἰσ μακράν, ὅσουσ ἂν προσκαλέσηται κύριοσ ὁ Eph 2, 13
θεὸσ ἡμῶν. 40 ἑτέροισ τε λόγοισ πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ παρε-
κάλει αὐτοὺσ λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆσ γενεᾶσ τῆσ σκολιᾶσ ταύτησ. Phil 2, 15

At Latt non distinxisse videntur inter -σωμεν et -σομεν, quemadmodum et. Lc 3, 10 sqq probatur, item h. l. E et e. | ανδρ. αδελφοι: DE tol syrp mg Augunit eccl etps 78, 779 (non item 45,401) etrin 992 add υποδειξατε ημιν. Testatur et. Bedretract 110: *In Graeco habetur plus: Monstrate nobis.* Addit: *quod verbum in opusculis eorum qui scripturas sanctas exposuerunt saepius huic sententiae adiectum invenimus.*

38. φησιν cum ℵAC 15. 18. 25. 36. 61. vg Cyrhr 47 (Ath 780 lat *Petrus enim Iudaeos alloquens: Paenitentiam, inquit, agite* etc); item D post πρ. αυτουσ ... ς εφη post πρ. αυτ. cum EP al pler (99. ειπε pro εφη) sah cop syrp (*dixit ad eos*) Thdrt 2,155; item 38. 67. 113. 12lect ειπε δε πετροσ πρ. αυτ., item omisso δε arm syrsch aeth (*et dixit* etc) ... Ln Ti om plane cum B 65. 127. 163. (3. ex silentio Alteri) Augps 45,401 (libere: *Et Petrus: Agite paenitentiam* etc; atunit eccl 356 *Petrus autem dixit ad eos* etc), item vgcod ap Ln :: om Lc εφη vel simile quid Act 25, 22. 26, 28, at nemo substituit φησιν quemadmodum h. l. legitur. (Etiam quae 9, 5 aliena manu addita leguntur absque εφη scripta sunt.) | επι τω cum ℵAEP al omnvid Bas 2,114 Chr 9,66 ... Ln εν τω cum BCD Cyrhr 47 Epiph 27 Cyr 4,893 Thdrt 2,155 (item 1,305 et 4,1269 εισ το ονομα) :: Act 10, 48 ubi εν τω scriptum est nemo mutavit, nec magis εισ το 19, 5 | ιυ χυ cum ℵABCP al pler vgcle fu demid tol cop aeth Chr Augunit eccl 356, item Irint 193 omisso χυ ... DE 60. 69. 100. 163. am sah syrsch (sed om χυ) etp arm Bas 2,114 Cyrhr 47 Cyr 4,893 Thdrt 1,305 et 2,155 et 4,1269 Cyp 134 al (vide ap Sab) praem του κυριου (Bascdd 2 Cyr Thdrtter etc τ. κυρ. ημων), item Epiph 27 add του κυριου ημων | των αμαρτιων υμων (C ημ.) cum ℵABC 40. 61. 96. (om των) vg sah cop (aethutr *et remittetur vobis peccatum vestrum*) (Aug modo reddit υμων modo non reddit) ... ς Ti αμαρτιων tantum cum DEP al pler syrutr arm Bas 2,114 Cyrhr 47 Chr Irint 193 Cyp 134 al (ap Sab) :: substituta est formula solennis εισ αφεσιν αμαρτιων, cf Mt 26, 28 Mc 1, 4 Lc 3, 3 | λημψ. cum ℵAB*CDE ... ς ληψ. cum B3P al omnvid

39. υμιν et υμων (et. Cyp 134 Lcif 215 ap Gall 6 Augunit eccl 356): D Aug fid et oper 171 ημειν et ημων | οσουσ cum ℵBDEP al pler vg (*quoscumque*) syrutr Chr 9,66 ... Ln ουσ cum AC 104., item sah cop

40. ετερ. τε (et. Lcif 215 Augunit eccl 357): Dgr kscr sah cop ετερ. δε | διεμαρτυρατο (Gb″) cum ℵABCDE 61. al plus 15 Chr 9,66 ... ς -τυρετο cum P minusc plu | αυτουσ cum ℵABCD 61. al fere 15 vg sah cop syrsch arm aeth Lcif 215 ... ς Ti om cum EP 1. 13. 31. al plu syrp (sed add

41 οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι· 42 ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 Ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο ἐν Ἰερουσαλήμ, φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ

αυτοισ c.* post διεμαρτ., quod idem syr^{sch} habet) Chr^{9,66bis} (Aug unit eccl ^{357} *testificabatur eis dicens* et$^{fid\ et\ oper\ 171}$ *testificabatur dicens*) | τησ σκολ. ταυτησ (et. Aug$^{unit\ eccl}$): D 11. 100. 103^{mg} 1^{lect} ταυτησ τησ σκολ., item vg Lcif Aug$^{fid\ et\ oper}$

41. αποδεξαμενοι (D πιστευσαντεσ) sine ασμε. cum ℵABCD 19. 61. vg sah cop aeth Clem^{371} Aug$^{unit\ eccl\ 357}$ ... ς (Gb^{00}) praem ασμενωσ cum EP al pler syr^{utr} arm Chr^{9,66} Aug$^{fid\ et\ oper\ 171}$ (*avidissime capientes exceperunt verba*). Testatur etiam Bed$^{retract\ 111}$ *Hunc locum alia translatio iuxta proprietatem Graecae veritatis ita habet: Illi quidem recipientes libenter verbum eius baptizati sunt* (ita prorsus e praeter *libenter recipientes*). Praeterea post *libenter receperunt sermonem eius* syr$^{p\ mg}$ sic: *et crediderunt et baptizati sunt*, item Aug$^{fid\ et\ oper}$ (post *excep. verba*) *et crediderunt et baptiz. sunt*, nec aliter$^{unit\ eccl}$ (post *illi vero recepto verbo hoc*) *crediderunt et bapt. sunt* | εν τη cum ℵABCD 15. 18. 19. 36. 61. vg ... ς om εν cum EP al pler Chr^{9,66} | τη ημερα εκειν η: D am fu demid εκειν. τ. ημερ. | ωσει (et. ℵ^{c}): ℵ* 104. 1^{scr} ωσ

42. ησαν δε: D syr^{sch} και ησαν | προσκαρτερουντεσ: 15. 18. 36. Chr^{9,66} cat$^{ox\ 54}$ add ομοθυμαδον (Chr: δυο αρεται, και το προσκαρτερειν και το ομοθυμαδον. Eadem repetit Thphyl$^{c\ 563}$.) | τη διδαχη: A 98. d vg praem εν (d vg *perseverantes in doctrina*; contra e *adstantes doctrinae*), hinc Ln [εν] τ. διδ. | αποστολων: D add εν ιερουσαλημ. Item tol post κ. ταισ προσευχαισ | τη κλασει cum ℵ*ABCD* 61., item *et* (d add *in*) *communicatione fractionis panis* d vg sah cop, similiter syr^{sch} aeth ... ς και τη κλ. cum ℵ^{c}D^{2}EP al pler syr^{p} arm Chr Thphyl^{c}

43. εγινετο (ℵ*CD εγειν.) δε c. ℵABCD 96** vg syr^{utr} ... ς εγενετο δε c. EP 1. 13. 31. 61. rell Chr^{9,67} | πολλ. δε c. ℵB 61. cop (sah πο. γαρ) ... ς Ln Ti πολλ. τε c. ACD^{2}EP al pler d (*multa etiam*) vg (*multa quoque*) syr^{utr} arm aeth Chr ... DE^{r*} 31. 133. 12^{lect} om copulam | σημεια: ℵ 25. add ου μικρα | δια τ. αποστ.: ℵ 18. 25. 40. 96. 130. 180. syr^{p} aeth utr ar^{e} δια των χειρων των απ. | εγινετο (ℵ*CD εγειν., ℵ 25. 64. 1^{scr} -νοντο, al plus^{10} εγενετο) huc loco cum ℵBDEP al omn^{vld} vg (vide post) syr^{p} arm ... AC syr^{sch} sah cop aeth ante δια των | εν ιερουσαλημ cum ℵACE 8. 13. 18. 19. 33. 34. 36. 40. 43* 96. 105. (18. 33. 36. cat εισ pro εν) vg (vg^{ed} *in Ierus. fiebant*, sed am fu demid *fieb. in hierusalem*) syr^{sch} cop Thphyl^{b} cat$^{ox\ 54}$ (D tol ad v. 42 traxerunt, vide ante) ... ς Ln Ti om cum BD 1. 31. 61. al plu sah syr^{p} arm aeth Chr^{9,67} | φοβ. τε ην μεγ. επι παντασ cum ℵAC 40^{mg} (om μεγασ?) al^{10} (qui ante, sed 8. 13. 18. 36. cat^{ox} post παντ. add αυτουσ; 104. om επ. πα.?) vg cop cat^{ox} ... ς Ln Ti om cum BDE al plu sah syr^{utr} arm aeth Chr ::

πάντας. 44 *καὶ πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ* 4, 32 ss
εἶχον ἅπαντα κοινά, 45 *καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπί-*
πρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν·
46 *καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ,*
κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, 47 *αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν* 41
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σῳζομένους 5, 14
καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

plura in caussa erant cur mutaretur scriptura quam expressimus. Verba *φοβ. τε ην* etc videbantur abundare praegressis *εγ. δε πασ. ψυ. φοβ., εν ιερου.* ut adderetur non opus erat, hoc praesertim loco. Commendat vero additamentum etiam copula *και* - *δε* quae sequitur, prorsus Lucana illa quidem. Non autem sensim a pluribus, sed ab uno mutata est totius loci scriptura, eum fere in modum quo ς habet. Certe scriptura plerumque edita non eam probabilitatem habet, ut testimonia gravia quae contra stant posthabenda videantur. Ex 5, 5 verba de quibus quaeritur derivari nequeunt.

44. *και παντες δε* cum ℵAC 15. 19. 20. 34. 40. 61. al pauc cat^{ox} (am demid *omnes enim*; syr^{sch} aeth *et omnes*) ... ς Lu Ti *παντ. δε* (omisso *και*) cum BEP al pler sah cop syr^{p} arm Chr^{9,67} (Or^{3,673} *ουτως δ εχει τα ρητα· παντες δε οι πιστευσαντες* etc) ... D vg^{cle} fu *παντ. τε* (*omnes etiam*) | *οι πιστευσαντες* cum ℵB h 4. 18. 19. 25. 36. 42. 46. 57. 69. 130. 177. 180. f^{ser} al^{5} arm aeth Or Thphyl^{b} cat$^{ox\,54}$ ... ς Lu Ti *οι πιστευοντες* cum ACDKP al plu (vg *qui credebant*) Chr | *ησαν* et *και*: B 57. Or Salvian$^{avarit\,3,10}$ (Gall^{10,73}) om | *απαντα* (et. Or): D *παντα*

45 *και τα* (61. om) *κτηματα* etc: D *και οσοι κτηματα ειχον η υπαρξεις*, item syr^{sch} | *διεμεριζον*: A *εμεριζον* | *αυτα*: D add *καθ ημεραν* (:: cf ad v. 46) | *καθοτι* (13. *καθωσ*, 180. *καθο*): D^{gr*} *τοισ*, 31* om *καθ* usq *ειχ.*

46. *καθ ημεραν τε*: D* *παντεσ τε*, d *omnes quoque* ... D$^{gr\,2}$ *καθ ημεραν· παντεσ τε* | *προσκαρτερουντεσ*: D^{gr} *προσεκαρτερουν* | *ομοθυμαδον*: c 69. 104. syr^{sch} post *εν τω ιερω* pon ... 3. 103^{mg} om | *κλωντεσ τε* (61. 117 om; 47* 1^{lect} 8pe *δε*, 40. *τε και*) *κατ οικον αρτον* ... D *και κατ οικους αν* (^{s}om) *επι το αυτο κλωντεσ τε αρτον*, d (praegressis *omnes quoque perseverantes in templo*) *et per domos id* (corr. est *in id*) *ipsum capiebant panes*

47. *λαον* et. Or^{3,673} etc ... D *κοσμιον* | *τουσ σωζομενουσ καθ ημεραν*: 13. 36. 1^{lect} (similiter arm aeth) *καθ ημερ. τοισ σωζομενοισ* (hoc ordine 13; item 36. 1^{lect}?) | *επι το αυτο.*^{3,1} *πετροσ δε* c. ℵABCG 61. vg sah cop arm aeth. Confirmant Cyr$^{glaph\,185}$ (*γεγραπται δε και εν ταισ πραξεσι τ. αππ. πη μεν οτι ο μεν κυριοσ προσετιθει τουσ σωζ. καθ ημεραν επι το αυτο. πη δε δη αυ·* etc) Leif^{231} (Gall^{6}. Ibi exscribitur 3, 1—10 ad verbum, inde a verbis: *Petrus autem et Iohannes ascendebant*) ... D *επι το αυτο εν τη εκκλησια. Εν δε ταισ ημεραισ ταυταισ πετροσ* ... ς Ti *τη εκκλησια* (haec Gb^{0}). ^{3,1} *Επι το αυτο δε πετροσ*

III.

1 *Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν*
14, 8 *ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην.* 2 *καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοι-*
λίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν
πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεη-
μοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν· 3 *ὃς ἰδὼν Πέτρον*
καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην

---

cum KP al pler cat^{56} syr^{utr} (sed syr^{sch} *εν τη εκκλ.* expressit, ac libere pergit: *Et factum est ut quum ascenderent Sim. Ceph. et Ioh. simul* etc) Bas$^{sel\ or\ 21,\ 119}$ (certe enim affert: *επι το αυτο γαρ, φησι, πετρος* etc) Chr$^{9,\ 66\cdot\ 73}$. Eandem lectionem Bedr$^{etr\ 111}$ testatur: *In Graeco ita legitur: Dominus autem augebat* (e *adiciebat*) *qui salvi fierent quotidie ecclesiae, ac deinde altera narratio incipit.* Ad ea vero quae sequuntur: *In id ipsum* (e *Id in ipsum*) *autem Petr. et Ioh. ascendebant in templum* adnotat: *Quod superiori sententiae ita potest aptari: Cum dominus quotidie praedicantibus apostolis in ecclesiam suam credentes aggregaret, ascendebant apostolorum primi in templum, deum rogaturi in id ipsum, id est, ut ecclesiae suae semper augmenta procuraret.* Lectionis ecclesiasticae ratio iudicari potest ad 104, qui sic habet: *τη εκκλησια· επι το αυτο δε* ΑΡΧΗ *πετρος*, quibus in margine ipsum initium lectionis additur hunc in modum: *εν ταις ημεραις εκειναις πετρος και ιω.* Qua ex re antiquissima huius loci scriptura, quam NABCG etc testantur, derivari non potest. | *ιωαννης* cum NACKGP etc: HD *ιωαννης* | *ανεβαινον*: C *ανεβεννον*, A *αναιβεννον* | *εις το ιερον*: D add *το δειλεινον* (d *ad vesperum*) | *την ενατην* cum NABCDEGP 1. al permu ... ς *τ. εννατην* cum 13. 61. al plu. Praeterea D* (praegressis *επι την ωραν*) *εναται τη προσευχης*, D^2 *την εναταν της προσευχης* (d *ad horam nonam orationis*)

2. *και τις* (et. Lcif^{6,231} etc): D* d syr^{sch} *και ιδου τις* | *υπαρχων* (vg *qui erat claudus ex* etc, e *claudus ex - constitutus*): D om, nec Lcif cop etc exprim | B* *εβασταζε* | *προσ την*: 61. *επι την* | *θυραν* (d e Lcif *ianuam*, vg *portam*) ... E 27. 29. 40. 66** 69. 96. 104. 163. al$^{2\ ser}$ Bas $^{sel\ 120}$ *πυλην* :: cf v. 10 | *λεγομενην*: G 1. 4. 34. *καλουμενην* | *παρα των εισπορευομενων* (d *ab his qui ingrediebantur*, e vg Lcif *ab introeuntibus*): D$^{Gr^*}$ *παρ αυτων εισπορευομενων αυτων*

3. *ος ιδων* (CD^{2}E *ειδ.*): D reg *ουτος ατενισας τοις οφθαλμοις αυτου και ιδων*, d *hic respiciens oculis suis et* (^{2} om) *vidit*, reg *hic contemplatus oculis cum vidisset* | *ος ιδων* usque *εις το ιερον*: 61* om, ^{2}*ιδον τε τον πετρ. και ιωαν.* | BD *ιωαννην* | *εισιεναι*: D$^{Gr^*}$ *ειναι* (^{2}*εισειεναι*) | *ηρωτα*: C *ερωτα* ... D reg sah cop syr^{sch} aeth add *αυτους* | *λαβειν* cum NABCKG 13. 61. al vix mu cat^{00} (E add *παρ αυτων*, item cop) cop arm Chr^{9,73}. Paullo liberius sah *rogavit eos dare sibi eleemosynam*, similiter syr^{sch} aeth ... DP h al^{70} (omnes ap Scri praeter 61.) reg syr^{p} Lcif^{231} (*rogabat eleemosynam*, reg *rog. illos eleem.*) om, hinc Gb^{00}

λαβεῖν. 4 *ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς.* 5 *ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν.* 6 *εἶπεν δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου περιπάτει.* 7 *καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ*

4. *ατενισας*: D *εμβλεψας* | *πετρος*: D o *πετρ.* | *εις αυτον*: ℵ 104. *προς αυτ.* Praeterea G arm ante *πετρος* pon | *συν τω ιωαννη* (-*νν*- hoc loco et. B) *ειπεν*: D* *συν ιωαννην* (^{2} -*αννη*) *και ειπεν*, d *cum iohannen et* (^{2}om) *dixit* | *ειπεν*: 99. e^{ascr} Thphyl^{A} *ειπον* | *βλεψον*: D *ατενισον*

5. *ο δε επειχ. αυτοις* (d *ad ille adtendebat eos*) ... DE^{r} *ο δε ατενισας αυτ.* | *τι παρ αυτων* (C *αυτου*) *λαβειν* cum ℵ^{ANDGP} al plr cat^{60} syr^{P} Chr^{2,73} ... ℵ 42. 103. (reg) sah cop arm *λαβ. τι παρ αυτων*, reg *accipere aliquid ab eo*, D vg Lcif *τι λαβ. παρ αυτων* (vg Lcif *se aliquid acceptarum ab eis*), syr^{sch} *accipere ab eis aliquid*

6. *ειπ. δε πετρ.* (D o *πε.*) cum ℵ^{BDEP} al omn^{vid} reg syr^{sch} (non expri *δε*) syr^{P} arm aeth (*et dixit Petr.*) Bas$^{\text{eth}\,278}$ Chr^{2,73} Cyp^{323} Lcif^{231} ... A^{CG} vg sah cop *πετρ. δε ειπ.* | *ουχ*: ℵ^{C} *ουκ* | *ναζωραιου* (C -*ρεου*): ℵ$^{\text{a}\,\text{CD}}$ *ναζαρ-* ... Eus$^{\text{dem}\,119}$ Epiph^{701} Bas$^{\text{acl}\,121}$ Thdrt^{1,955} Euther^{5,1180} Or$^{\text{int}\,2,105}$ Hil^{287} (*in nomine domini nostri Ie. Chr.*) om, non item Ir$^{\text{int}\,74}$ Or$^{\text{int}\,4,679}$ Cyp etc (Amb modo habet, modo om) | *περιπατει* sine additam cum ℵ^{BD} sah ... ς Ti praem *εγειραι* (c. C al mu; Ti -*ρε* c. A^{CEGP} 61. al pmu) *και*, Lu [*εγειρε και*], cum A^{CEGP} al omn^{vid} reg vg cop syr^{utr} arm aeth Ir$^{\text{int}\,194}$ (sed om *και πιασ. αυτον* usq *ηγειρεν*) Or$^{\text{int}\,2,105}$ et^{4,679} Eus^{dem} Bas^{eth} Bas^{acl} Chr Sev$^{\text{cat}\,50}$ Thdrt Euther Cyp Lcif; item Epiph *αναστα και*. Cf et. Did$^{\text{tri}\,8,21}$ *εν τω ονομ. ιυ χυ εγερθητι*, nil praeterea (contra Bas^{acl} *ουκ αρκει το εγειρε, προστεθηκε και το ετερον, περιπατει*) :: certum est in summa antiquitate lectum esse *περιπατει* absq additamento. Sin autem hoc, fieri vix poterat quin iam inter primos lectores ad exemplum locorum notissimorum Mt 9, 5 Mc 2, 9 Lc 5, 23 Ioh 5, 8 substituendum videretur *εγειρε και περιπατει*. Aliis visum est *εγειρε και* omissum esse propter ea quae sequuntur: *και πιασας – ηγειρεν*. Hoc ut per se parum probabile est (cf Sev$^{\text{cat}\,60}$ *οὐ γὰρ ἂν – ἴσχυσεν, εἰ μὴ – ἐπέρρωσαν οἱ ἀπ. χειρὶ χεῖρα ἀράψαντες*), ita non commendatur eo quod antiquissimis tantum et principalibus nititur testibus, quibus toties solis scriptura ipsa apostolica servata est.

7. *ηγειρεν αυτον* cum ℵ^{ABCG} 15. 18. 36. 61. reg vg syr^{utr} arm sah cop aeth Bas$^{\text{eth}\,279}$ Bas$^{\text{acl}\,121}$ Cyp^{323} Lcif^{231}. Sed reg vgcle fu demid Cyp Lcif *et adprehensa manu eius* (*eius manu*; am vero *ei manu*) *dextera* (Lcif ante *manu* pon) *excitavit* (*adlevavit*, *erexit*) *eum*. Nec aliter *αυτον* prius a plerisq interpretibus exprimitur ... ς Ti om *αυτον* (:: praegresso *αυτον*) cum DE^{P} al plr Chr$^{2,73\,\text{bis}}$ Sev$^{\text{cat}\,60}$ (d *et adprachensum cum dextera manu suscitabit*, e *et adprehendens eum dextera*

τὰ σφυδρά, 8 *καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν.* 9 *καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν·* 10 *ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.*

11 *Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδρα-*

---

manu elevavit). De Ir^{int} vide ad v. 6. | *παραχρημ. δε*: D reg syr^{sch} Ir^{int} (sed vide ante) *και παραχρ.* | *εστερεωθησαν*: D pracm *εσταθη και*, item reg pracm *stetit* | *αι βασεισ αυτου* c. ℵABC 61. reg vg Bas$^{sol\ 121}$ Sev$^{cat\ 50}$ Leif ... ς Ti *αυτου αι βασεισ* cum DKGP al pler cat Chr. Item Ir$^{int\ 194}$ *et statim eius confirmati sunt gressus et plantae* :: *αυτου* praeponendum videbatur quoniam ad utrumque et *αι βασ.* et *τα σφυ.* spectat. | *σφυδρα* cum ℵ*AB*C* (*φυδρα*) :: eadem forma ap Hesych sic: *σφυδρα· η περιφερεια των ποδων* ... ς Ln Ti *σφυρα* cum ℵ^{c}B^{2}C^{2}D KGP al pler ... l. *σφυρια*

8. *περιεπατει*: D add *χαιρομενος*, K *χαιρων*. Similiter reg? Habet enim *Et ambulabat* – (nonnihil periit) *et exsultans*; *introivit autem* etc. | *περιπατων* (5. 13. ante *εισ τ. ιερ.* pon) *και αλλομενος* et. Ir$^{int\ 194}$ Leif ^{231} etc ... D reg aeth^{utr} om | *και αινων* cum ℵHCKP al omn^{vid} cat vg cop syr^{utr} arm (aeth) Ir^{int} Bas$^{sol\ 122}$ Chr^{9,74} ... Ln [*και*] *αιν.*, Ti om *και* cum A sah Leif (item D reg om, omissis vero *περιπ. και αλλομ.* debebant omittere)

9. *ειδεν*: c al pauc *ιδεν* | *αυτον* hoc loco cum ℵABCD 61. cat^{60} reg vg ... ς ante *πασ ο λαοσ* cum KP al pler Leif^{231} Chr^{9,74} | *θεον*: c *κυριον*

10. *δε* cum ℵABC 15. 18. 19. 61. cat^{60} c reg vg cop Bas$^{sol\ 122}$ ... ς Ti *τε* cum DKGΓP al pler arm syrP aeth Chr^{9,74} Leif^{231} ... sah syr^{sch} non exprim | *αυτον*: ℵ* om, ℵ^{a} suppl | *αυτοσ* cum HAC 15. 18. 36. 38. 40. 61. cat^{60} reg vg syr^{sch} aeth Bas^{sol} Leif^{232} ... ς Ti *αυτοσ* cum BDKP al pler sah cop arm syrP Chr | *ην*: 40. 101. Chr^{9,74} *εστιν* | *καθημενοσ*: D *καθεζομενοσ* | *επι τη ωραια πυλη* et. ℵ^{c} (nisi quod *πυλην* per incuriam non attigit): ℵ* *επι την ωραιαν πυλην* | *θαμβουσ*: c -*βου* | *και εκστασεωσ* (D *εκτασ.*, sed d *stupefactionis*): arm om. Reddunt *εκστασεωσ* vg *extasi*; e Leif *admiratione*, item reg (*et impleti sunt omnes admiratione, et stupebant de eo quod accidit illi sanitas*). Quam ad rem cf Bedretract^{112} *Alia editio pro ecstasi, id est excessu mentis, admirationem non proprie posuit, quia maior admiratio solet nonnunquam mentem ad excessum deducere* etc. | *συμβεβηκοτι* (et. HABCDP etc; K vero *συνβ.*) ... D *γεγενημενω* (sed d *quod contegerat ei*. Item vg *contigerat ei*, e *attigit ei*, Leif *acciderat*; reg vide ante)

11. *κρατουντοσ δε* (A *τε*, item syr^{sch}) *αυτ. τ. πε. κ. τ. ιωαν.*: D reg *εκπορευομενου δε του πετρου και ιωανου* (d reg *-νν-*). Praeterea vg^{clxt} *cum viderent autem* | *αυτου* cum ℵABCDE 61. al^{20} vg sah cop syr^{utr} arm (aeth reddit *κρατουντων αυτων*) ... ς (= Gb Sx) *του καθεντοσ*

μεν πᾶσ ὁ λαὸσ πρὸσ αὐτοὺσ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντοσ 3, 12
ἔκθαμβοι. 12 ἰδὼν δὲ ὁ Πέτροσ ἀπεκρίνατο πρὸσ τὸν λαόν· ἄνδρεσ
Ἰσραηλεῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡσ ἰδίᾳ
δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; 13 ὁ θεὸσ Lc 20, 37 pp Ex 3, 6
Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸσ Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸσ Ἰακώβ, ὁ θεὸσ τῶν πατέ-
ρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖσ μὲν παρε-

---

χωλου cum P al longe plu Thphyl[a] et[b], item Chr[7,75] *του ιαθεντοσ*, item colb (sic ap Sab ad hunc versum) *cum teneret autem Petrum et Iohannem is qui sanus fuerat effectus* | *τον* ante *ιωαν.* cum ℵAB 31. 61. 69. 100. 127. 130. Chr[9,75] ... ς Ti om cum CΞP (D vide ante) al pler | *προσ αυτουσ* (4. 163. *-τον*) hoc loco c. ℵABC 61. 130. reg colb vg syr utr sah arm aeth ... ς post *συνεδραμεν* cum EP al pler cop | *συνεδραμεν* usque *επι* (25. 119. 134. *εν*) *τη στοα*: D *συνεξεπορευετο κραταν αυτουσ· οι δε θαμβηθεντεσ εστησαν εν τη στοα.* Item reg *simul et ipse prodibat* (superest tantum *pro-*) *tenens eos*; iam vero pergit *et concurrit omnis populus ad eos ad porticum* | *τη στοα τη*: D* *τη στοα η* | *σολομωντοσ* cum ℵABCP 1. 13. 31. 61. al plu[vid] cat[61] (A *σαλομ.*) ... Gb Sx Ti *σολομωροσ* cum DR 104. c[ser] al vix mu :: tanta quum hoc loco scriptura *-ντοσ* (quanta nullo alio loco) utatur auctoritate, haud deserenda videtur. Constantiae enim lex quae nobis scripta est, non sine arbitrio antiquis infertur. Sed cf et. ad 5, 12.

12. *ιδων* (E *ειδ.*) *δε* usq *απεκρ. πρ. τ. λαον* (reg *respondit ad populum et dixit*, sah *dixit eis*, syr[sch] *respondit et dixit eis*): D *αποκριθεισ δε ο πετροσ ειπεν προσ αυτουσ* | *ο πετρ.* cum ℵABCD 5. 13. 61. al[2 ser] cat[61] ... ς om *o* cum EP al pler Chr[9,79] | *ισρα-* ut ℵB[2]CD[Er]P etc: ℵ *ισδρα-*, B*ℵ[Er] *ιστρα-*, d *istrahelitae* | *-λειται* cum ℵAB* ... ς Ln *-λιται* cum B[2] CDEP al omn[vid]. Cf etiam ad 2, 22 | *επι τουτω*: 13. 31* 61. 8P[e] Severian[6,541] *επι τουτο* | *η ημιν*: ℵ *ει ημιν* | *ωσ ιδια* etc: D Severian[6,541] *ωσ ημων τη ιδια δυν. η* (Sev *και*) *ευσεβ. τουτο* (Severian om) *πεποιηκοτων του* (DE[r]* *τουτο*, 61. om) *περιπατ. αυτον* (d *ut ambulet hic*;), reg *quasi nos nostra virtute aut potestate* (hac voce deficit codex) | *η ευσεβεια* (*aut pietate*) et. am fu demid colb sah cop syrP aeth arP Cassiod[Ps 44] ... reg vg[cle] tol syr[sch] arm ar[e] Chr[6,306] *aut potestate*, *η εξουσια* ... Ir[int 194] plane om | *αυτον*: E *τουτον*, item (ut e) *hunc* vg Ir[int] Cassiod (d *hic* vide ante)

13. *ο θεοσ* alterum et tert cum ℵACD 15. 18. 25. 36. 130. 17[lect] cat[60] (sed AD 25. 36. cat[com 61] om *o* utrumq: sic Ln) vg cop arm aeth ar[e] Ir[int 194] Didtri[3,6] Chr[9,60] cat[com] ... ς Ti om utrumque cum BEP 61. al pler sah syr[utr] arP Severian[541] (opp Chr[6]) Thdot[anc 426] (Gall[9]) :: magis vdtr omissum quam inlatum; similiter lectio fluct apud LXX, nec enim modo articulus fluctuat, sed ipsum *o θεοσ* bis a multis omittitur | *ισαακ*: D *ισακ*, *isac* | *παιδα* (sic demum ℵ[c] correxit): ℵ* miro errore *πατερα* (sed utitur compendio) | $\overline{\omega}$ et. Didtri Severian Chr Thdot[anc] ... D aeth[PP] (non item[ro]) $\overline{\imath\bar{\eta}}$ $\overline{\chi\bar{\rho}}$ ... 29. Ir[int 194] plane om | *υμεισ* (D *ημ.*, d om) *μεν* cum ℵABCEP 61. al plus[70] vg syrP Ir[int] Didtri

δώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πειλάτου, κρίναντος ἐκείνου
ἀπολύειν· 14 ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτή-
σασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, 15 τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς
5, 31 ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές
ἐσμεν. 16 καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν
θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις
ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάν-
των ὑμῶν. 17 καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε,

---

Chr Hier$^{esai\,52}$ ... ς (= Gb Sz) om μεν cum D 1. 13. 31. al vix mu Thdot^{anc} (vv mu solent omittere) | παρεδωκατε: D syr$^{p\,mg}$ Ir^{int} add εισ κρισιν, item E εισ κριτηριον (e Ir^{int} *in iudicium*, d *in iudicio*) | ηρνησασθε (D απηρν.) sine αυτον cum ℵABC 15. 18. 27. 29. 36. 61. 64. 69. 118. 130. 163. cat^{62} vg cop arm aeth Ir^{int} Did^{tri} Thdot^{anc} Hier$^{esai\,52}$ ... ς (sed Gb^{o}) add αυτον cum DEP al plu sah syr^{utr} Chr | πειλατου cum B*D ... ς Ln Ti πιλ. cum ℵAB^{2}CEP etc. Cf alibi. | κριναντοσ (C 13. -νοντοσ) εκεινου απολυειν (ℵ απολλυειν, 43. sah cop syr^{utr} add αυτον): Ir^{int} *cum remittere vellet*; aeth^{utr} *volente eo vivum eum servare vobis*, Hier$^{esai\,52}$ *volentis eum dimittere* ... D του (^{2}om) κρειναντοσ εκεινου απολυειν αυτον θελοντοσ (^{2}om θελ.), d *cum iudicasset ille dismittere eum voluit*. Cf Chr^{9,80} δυο τα εγκληματα, και οτι πιλατοσ ηθελεν απολυειν, και οτι υμεισ εκεινου θελησαντοσ ουκ ηθελησατε. Post vero^{83}: και ουκ ειπε θελησαντοσ, αλλα κριναντοσ εκεινου απολυειν.

14. ηρνησασθε: D εβαρυνατε, item Ir$^{int\,194}$ *aggravistis* (d *grabastis*), Aug$^{pecc\,mer\,28}$ *inhonorastis et negastis* | ητησασθε: D ητησατε ... E syr$^{p\,mg}$ praem μαλλον | χαρισθ. υμιν: E Aug$^{pecc\,mer}$ praem ζην και

15. ο θεοσ: 13. om

16. επι cum ℵ^{c}ACDEP al pler (119. εν) cat^{63} vg sah cop rell Ir$^{int\,194}$ Severian^{541} Chr^{9,80} et^{84} (Latini per *in* redduut, ut etiam d e) ... ℵ*B 4. 60. 61. 103. arm om. Cf et. Chr^{9,84} τίνοσ ἕνεκεν οὐκ εἶπεν· διὰ τοῦ ὀνόματοσ, ἀλλ' ἐν τῷ ὀνόματι; At bis praecessit επι. | τουτον ον θεωρ. κ. οιδ. εστερεωσεν ... D^{gr*} τουτον θεωρειτε και οιδατε οτι εστερεωσεν. Praeterea sic distinxit Ln: εστερεωσεν· το etc. Contra quam distinctionem praeter codd est etiam Chr$^{com\,9,84}$: ἐπήγαγε· και το ονομα αυτου εστερεωσεν αυτον. | το ονομα αυτου et. Ir^{int} Severian: syr^{sch} om (habet autem sic pro libertate interpretis: *ipse confirmavit et sanavit*); 31. transilit ab αυτου (post ονοματοσ) ad αυτου (post ονομα) | η δι αυτου: A* om η (sed ipse* ut vdtr add)

17. αδελφοι et. Ir$^{int\,194}$ Cyr$^{ioel\,231}$ etc ... DE ανδρεσ αδελφοι | οιδα et. Ir^{int} Cyr$^{ioel\,231}$ etc ... D arm^{edd} επισταμεθα (d* om, d^{2} *scimus*), 11. 24. 117. 133. οιδατε (aeth *scitote*) | οτι: D add υμεισ μεν | επραξατε: D* add πονηρον, D^{2} το πονηρον, d *iniquitatem*, item syr$^{p\,mg}$, item Ir^{int} *nequam*, Aug$^{qu\,66}$ (pag^{2881}) et Ambrst^{86} et^{118} *hoc malum*

ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· 18 *ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως.* 19 *μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου* 20 *καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν,* 21 *ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς*

---

18. ο δε θεος: 13. ο θεος δε | ἃ et. Ir$^{int\ 194}$ etc: D^{gr} syr^{sch} (non itemP) o, arm ως ... demid bodl hal vg$^{cl\ ix}$ Ir^{int} ex^{voss} et$^{feuard\ mg}$ Vig$^{varim\ 150}$ *qui* | παθειν τον χν (61. χρηστον): A om | αυτου post τον χν (Gb″) cum ℵBCDE 8. 15. 18. 25. 27. 36. 43. 61. 65. 66** c^{ser} vg arm syr^{p} (nec aliter syr^{sch} ut prorsus vdtr) aeth^{pp} Ir$^{int\ 194}$ Chr^{9,81} Vig^{varim} (ex his 66** c^{ser} aeth^{pp} Vig αυτου etiam post προφ. add) ... ς post προφητων cum P al plu (item A sed om παθ. τ. χν) cop aeth^{ro} ... 69. 163. sah neutro loco habent | επληρ. ουτως: Ir^{int} *adimplevit* (absque *sic*)

19. επιστρεψατε: C* επιτρ. | προσ cum ℵB ... ς Ln Ti εισ cum ACDEP al om^{vid} Chr^{9,81} Cosm^{508} ... d *ad hoc ut deleantur*; e m^{81} vg Ir^{int} *ut deleantur*, Tert$^{res\ carn\ 22}$ *ad abolenda* :: difficile dictu est utrum magis alienam manum prodat; tamen saepius εισ eum in modum adhibitum quam προσ (de hoc cf Mt 23, 5 Lc 18, 1. 2 Co 3, 13. 2 The 3, 8). Substitutum est sine dubio a testib mu εισ pro προσ Eph 6. 11; aliter lac 3, 3 factum videtur. Hoc quidem loco εισ ad modum formulae εισ αφεσιν αμαρτιων conformatum videtur. | υμων ante τασ αμαρτιασ (*vestra peccata* am fu): D m^{81} vg^{cle} (et. demid) Ir^{int} Tert$^{res\ carn}$ post αμαρτ. pon | οπως αν ελθωσιν (D^{gr} επελθωσιν, Tert$^{res\ carn}$ *superveniant*): e vg *ut cum venerint.* | αναψυξεως: E tol add υμιν, item post ελθωσιν syr^{sch} et^{p} c.* cop Ir^{int}, et ante *superveniant* Tert$^{res\ carn}$. Cf Bed$^{retract\ 112}$: *In quadam translatione hunc versum ita propter explanationem sensus positum invenimus: Ut cum venerint tempora refrigerii, veniant et vobis a facie domini. Et revera in Graeco sic scriptum est, cum additamento pronominis illius: Ut cum venerint vobis tempora refrigerii a facie domini.* | του κυριου: E 26. 31. 36. 95. 98. 104. 180. k^{ser} al pauc om του

20. προκεχειρισμενον cum ℵABCDEP al plus^{70} cat Chr$^{9,81\cdot 85}$. Item *praedestinatum* d, *qui praedestinatus est* e, *praeparatum* Ir$^{int\ 194}$, *praedesignatum* Tert$^{res\ carn\ 22}$, similiterque sah syr^{utr} arm (aeth^{utr} προκεχρισμενον reddit) ... ς (= Gb Sz) προκεκηρυγμενον (:: cf 13, 24) cum minusc vix mu vg (*qui praedicatus est*) cop (*prius annunciatum*) Cosm^{508}. Cf et. Or^{3,148} πιστευειν – εισ ιν χν τον προκεκηρυγμενον υπο των προφητων χαριτι θεου παραδεχεσθαι. | χν ιν cum ℵBD^{gr}EP 3. 4. 20. 46. 80. 95. 96. 101. 105. 126. 177. al$^{5\ ser}$ al sah syr^{p} ... ς ιν χν cum AC 61. al plu cat vg syr^{sch} cop aeth Ir^{int} Chr$^{9,81\cdot 85}$ Cosm^{508} ... Tert$^{res\ carn}$ om ιν

διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. 22 Μωϋ-
Lc 1, 70 Dt 18, 15. 19 Gen 17, 4 σῆς μὲν εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν
ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα
ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. 23 ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν
μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.

---

21. στοματ. των cum ℵABCD h 27. 61. 81. 105. 127. 142. 163. vg sah cop syr^{sch} arm aeth Or$^{3,221.\ 798}$ Chr^{9,81} Ir$^{int\ 194}$ Tert$^{res\ carn\ 23}$ ... ς (= Gb Sz) στομ. παντων cum pauc ut^{vid} minusc Cosm^{503}; sed EP al^{60} fere cat Chr^{9,86} στομ. παντων των. Item syr^{p} | απ αιωνος αυτου προφητων cum ℵ*AB*C 61. 69.; item praemisso των ℵ^{c}B^{3}E al cat ... 4. 13. Or^{3,221} αυτου (4. 13. add των) απ αιω. προφητων, vg (praecedit *sanctorum*) *suorum a saeculo prophetarum*; Or^{3,798} εξ αιωνος προφητ. αυτου ... D αυτου των προφητων, item 19. arm Cosm^{503} (παντων αγιων αυτου προφητων) Ir$^{int\ 194}$ (*per sanctos prophetas suos*) Tert$^{res\ carn\ 23}$ (*sanctorum prophetarum*) om απ αιωνος (Gb^{00}) ... ς αυτου προφητων απ αιωνος cum P al plu syr^{utr} cop (*prophet. suorum sanctorum ab aeterno*; sah απ αιωνος cum ελαλησεν conjg) aeth Chr^{9,86} (et^{9,81} των αγιων αυτω προφητων των απ αιωνος)

22. μωυσης cum ABCD 1. 2. 4. 13. 38. 47. 56. 61. al$^{7\ scr}$ al mu cat ... ς μωσης cum ℵEP al plu. De vv vide alibi. (Ir^{int} *Moyses*) | μεν sine γαρ cum ℵABCDE 13. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 42* 61. al^{10} cat vg sah cop syr^{p} arm aeth Ir$^{int\ 194}$ Chr^{9,81} ... ς (= Gb Sz) add γαρ cum P al plu syr^{sch} Chr^{9,86} | ειπεν sine additam (Gb″) cum ℵABC 15. 18. 36. 61. 130. 12^{lect} vg syr^{sch} cop ... ς praem προς τους πατερας cum paucis ut^{vid} minusc cat Thphyl^{a} et^{b}. Eadem (addito ημων D 13. al sah arm^{cd} aeth^{utr} Ir^{int}, addito υμων E 24. 43. Bed^{retr} ex „Graeco") postponunt DE al mu sah arm aeth^{utr} Ir^{int} Chr$^{9,81.\ 86}$ Bed$^{retr\ 114}$ ex „Graeco". Habet enim sic: *Initium huius loci in Graeco plus habet: Moyses quidem dixit ad patres vestros quia prophetam* etc | ο θεος ημων cum ℵ*CEP 38. 95. 99. 118. 134. 180. 12^{lect} al^{20} fere (8 ap Scri) sah fragm syr^{p} aeth Iust$^{quaest\ 101}$ Or^{4,108} (ex actis esse non ex LXX iam inde apparet quod vv 22 et 23 [Deu 15 et 19] simul afferuntur, etsi idem fit^{4,117} [non^{268}] praepositis verbis εν τω δευτερονομιω γεγραπται. Utroque loco verba magis ab actis quam ab editione LXX pendent.) ... ς Ln Ti ο θε. υμων c. ℵ^{c}AD 61. al sat mu cat vg arm Ir$^{int\ 194}$ Or^{4,117} (εν τω δευτερονομ. γεγραπτ.) et^{268} Chr^{9,81} ... B 60. sah$^{txt\ woid}$ cop Chr^{9,86} Chron^{143} Cosm^{503} nil nisi ο θεος (syr^{sch} Ign$^{intpol\ 307}$ libere om ο θεος υμων) :: υμων pro contextu aptius quam ημων videbatur. LXX ο θεος σου (σου tantum non fluct) et αδελφων σου | αδελφ. υμων et. Ir^{int} Or$^{4,108.\ 117.\ 268}$ etc ... D^{gr} 5. 14. 57. 95. 12^{lect} Iust$^{qu\ 101}$ ημων | D* ως εμου | λαλησῃ: C 13. 61. 99. 106. 13^{lect} al$^{2\ scr}$ λαλησει

23. εαν cum ℵACP 1. 4. 31. 40. 61. 95. 96. 118. al^{25} ac plur ... ς Ln αν cum BDE al non ita mu cat^{69} Or$^{4,109.\ 117}$ Eus$^{dem\ 28}$ Chr | Chron^{143} ητις ουκ ακουει | εξολεθρευθ. cum AB*CD ... ς εξολοθρευθ. cum ℵB^{3} EP al omn^{vid}, nec aliter editum Or et Eus

24 καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. 25 ὑμεῖς ἐστὲ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. 26 ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. Gen 12, 3 22, 18 Gal 3, 8

IV.

1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ

---

24. και παντ. δε (et. e sah syrP): D om δε, nec exprim vg syrsch arm cop Irint 194 | D κατεξης | οσοι cum ABC*vidC2EP al omnvid cat d (Dgr* o, d quodquod, e quicumque) Irint (quotquot) Chr2,82 Cosm504 ... ℵC2 Dgr2 οι, item qui vg | ελαλησαν (Dgr* -σεν) ... C2 armed επροφητευσαν | κατηγγειλαν cum ℵABC*vidDEP al70 fere cat vg (adnuntiaverunt) sah cop syrutr arm aeth Irint (ut vg) Chr ... ς (= Gb Sz) προκατηγγειλ. cum C2 al vix mu Cosm

25. οι υιοι cum ℵABCR 61. al plus25 cat69 sah cop ... ς (=.Gb + Sz) om οι cum DP al plu Chr2,82. 86 Cosm504 | ης: D* ην | διεθετο ο θεος cum ℵACEP al omnvid (4. 37. al pauc εθετο) cat vg syrutr arm aeth Chr Cosm ... Ln ο θε. διεθετ. cum BD sah cop Irint 194 | ημων cum ℵ*CDP 1. 13. 31. al pler vg sahfragm cop syrutr armed aeth Irint Chr Cosm ... ℵcABE 25. 38. 61. 69s 103schol kscr cat69 sahwoid armcdd Chr2,82 Thphyl1a etb υμων | εν τω σπερμ. cum ℵABCDE2P al longe plu cat vg sah cop reil Irint Chr ... ς (= Gb Sz) om εν cum minusc ut vdtr pauc Cosm (e et semini tuo) | ενευλογηθησονται cum ℵA2(-γησονται)DEP etc ... C επευλογηθησονται ... A*B 3. 15. 27. 100. 127. 163. escr ευλογηθησονται (A* -γησονται)

26. αναστησας ο θεος cum ℵBC 12lect cat syrsch arm aeth Chr 2,86 ... ς Ln ο θε. αναστ. cum ADEP 1. 13. 31. 61. al pler vg syrP sah cop Irint 194 Chr2,82 catcom 70 | τον παιδ. αυτου sine additam cum ℵBCDK 61. vg sah cop syrutr arm aeth Irint 194 catcom 70 Chr Thphyl c ... ς (= Gb Sz) add ιν cum AP 1. 13. 31. al pler catixt Cosm504 Thphyl1a etb | απεστειλεν: D εξαπεστ. | αυτον: D Irint Chr2,82 et86 Thphyl1a 42 om | ευλογουντα (Dgr -ντασ): 43. 81 al2 scr add και αγιαζοντα | εκαστον: D* -στοσ. Praeterea 5. 13. 27. 29. 106. kscr cop arm add υμων | απο: D εκ | πονηριων: Dgr* -ρων | υμων c. ℵAC2DEP 1. 31. 61. al longe plu syrutr arm aeth Cosm504 catixt 70 ... Ln αυτων c. C* 13. 66** (et 5. 27. 29. al5 αυτου) vg (a nequitia sua) sah cop Irint 194 (a nequitiis suis) ... B Chr2,82 et87 Thphyl c504 catcom 70 (facit cum Thphyl c) om plane

IV. 1. πρ. τον λαον: 13. om ... DE reg syrsch etP mg arc Lcif328 Thphyl1a42 add τα ρηματ. ταυτα (D reg syrsch etP mg arc Thphyl1a) vel ταυτα τα ρημ. (K Lcif) | αυτοισ (13. post οι ιερ. pon): D reg vg Lcif om | οι

ἱερεῖσ καὶ ὁ στρατηγὸσ τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, 2 διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺσ τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ
4, 1a Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, 3 καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖσ τὰσ χεῖρασ καὶ ἔθεντο εἰσ τήρησιν εἰσ τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. 4 πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ἀριθμὸσ τῶν ἀνδρῶν χιλιάδεσ πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺσ ἄρχοντασ καὶ τοὺσ πρεσβυτέρουσ καὶ τοὺσ γραμματεῖσ εἰσ Ἰερουσαλήμ, 6 καὶ Ἄννασ ὁ ἀρχιερεὺσ καὶ Καϊάφασ καὶ Ἰωάννησ καὶ Ἀλέ-

---

ιερεισ cum ℵADEP 1. 13. 31. 61. al pler reg vg (*sacerdotes*, ut et. reg Lcif) sah cop syr^{utr} Lcif Chr^{9,98} ... BC 4. arm aeth οι αρχιερεισ | και ο στρατηγοσ: sah syr^{utr} (ex punctis pluralis est) ar^{e} κ. οι στρατηγοι (syr^{sch} his antepon κ. οι σαδδ.). Contra Bed$^{retr\ 116}$ *magistratus numero singulari legendum est, quod ex Graeco facillime claret, ubi* στρατηγοσ *singulariter scriptum est.* | D om κ. ο στρ. του ιερου

2. διαπονουμενοι: C^{*vid} και διαπονουμ.; item aethPP (contra aeth^{ro} ipsum διαπον. om) ... D^{2} καταπονουμενοι (D^{gr*} καιαπονουμ.) | τον λαον: 13. τ. λογον | καταγγ. εν τω ιω την αναστ. (et. Ir$^{int\ 100}$): D αναγγελλειν τον ιν εν τη αναστασει | την εκ νεκρ. cum ℵABCE^{gr} 1. 13. 61. al vix mu cat^{71} vg cop syr^{utr} Thphyl$^{b\ 209}$ ... DP h 31. al^{60} fere e reg sah arm aeth Lcif^{222} Chr^{9,62} Thphyl^{a} *των νεκρων* (Gb″)

3. επεβαλον: 31. 100. 119. 2^{lect} επεβαλλον ... D^{gr} επειβαλοντεσ posteaque D$^{gr\ 2}$ om και ante εθεντο | εθεντο sine αυτ. cum ℵBDP 61. al plu Thphyl^{a} Lcif^{222} (*et iniecerunt in eos manus et posuerunt in custodia*). Sic reg *et iniectis manibus tenuerunt eos et tradiderunt custodiae* ... ACK 13. 15. 31. 40. al^{10} (31. αυτοισ) cat^{71} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,98} Thphyl^{b} add αυτουσ | αυριον (ℵ^{a} γαυριον): D 40. επαυριον

4. τον λογον: A om | και εγενηθη etc: D και αριθμ. τε (D^{2} om) εγενετο ανδρων | αριθμοσ cum ℵBD ... ς Ti ο αριθμ. cum AKP 31. 61. al omn vid Chr^{9,98} | χιλιαδεσ cum ℵA 61. vg sah cop aeth Hil^{422} ... ς praem ωσει cum KP al pler cat^{71} Chr; Ln praem ωσ cum BD 12^{lect}. Item reg (*ad quinq. millia*) syr^{utr} arm

5. αυριον: D* add ημεραν (d *in crastinum diem*) | συναχθηναι etc: D συνηχθησαν οι αρχοντεσ και οι πρεσβυτεροι και γραμματεισ. Similiter cop *facto autem crastino congregati sunt principes et presbyteri et scribae* | αυτων cum ℵABEP al pler cat^{72} vg sah syrP etc ... D 3. 95* cop syr^{sch} aeth om | τουσ πρεσβυτ. κ. τουσ γραμμ. cum ℵAB 4. 14. 15. 18. 61. al^{20} cat^{73} ... ς om τουσ utrumque cum KP 1. 13. 31. al plu Chr^{9,98} | εισ ιερουσαλ. cum KP 1. 31. al$^{6\ scr}$ al plu syrP (syr^{sch} om ε. ιερουσα., non item ar^{e}) ... Gb″ Ln Ti *εν ιερουσαλ.* cum ABDE 61. al^{25} fere cat^{72} Chr$^{9,98.\ 97}$. Latt (d e vg) *in hierusalem*

6. κ. αννασ ο αρχιερ. κ. καιαφασ (D καϊφ.) κ. ιωαννησ (D ιωναθασ, d *ioathas*) κ. αλεξανδροσ cum ℵABD (sed praecedit συνηχθησαν, vide

ξανδρος καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, 7 καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι τοῦτο ἐποιήσατε ὑμεῖς; 8 τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, 9 εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωται, 10 γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. 11 οὗτός ἐστιν ὁ

3, 6. 16

Ps 117, (118), 22. Mt 21, 42. pp

---

ante) 15. 18. 36. 61. (reg vg sic: *factum est autem in crastinum ut congregarentur - et Annas princeps* etc. Similiter sah cop aeth) ... ς Ti κ. ανναν τον αρχιερεα κ. καϊαφαν κ. ιωαννην κ. αλεξανδρον cum ΕΡ 1. 13. 31. al pler Chr^{9,93} | αρχιερατικου (d reg *pontificali*): 16. 18. 26. 31* 46. 1^{lect} ιερατικου, item *sacerdotali* e vg

7. *εν τω μεσω* cum ΝΑΒ 61. al vix mu cat^{73} ... Gb Sa Ti *εν μεσω* cum DΚΡ 1. 13. 31. al^{50} fere ac plur Chr^{9,93} | τοιτο εποιησατε (sic ℵ* ipse ex ποιειτε correxit) υμεις cum ΝΕ ... ς Lu Ti επoι. τουτ. υμεις cum ΑΒDΡ al pler vg (reg vero - *id fecissent*) Chr^{9,93}; item 40. (al^{vid}) arm (cop?) *επ. υμεις τοιντο.* Syr^{sch} ar^{e} sah *υμεις* non exprim

8. *πρεσβιτεροι* sine additam cum ΝΑΒ vg (etiam colb ap Sab) sah cop aeth Cyr$^{essai\ 164}$ e$^{tact\ 25}$ Fulg (vide Sab) ... ς Ti add *του ισραηλ* cum DΚΡ al pler (33. 34. *του λαου ισρ.*, 96. *ισρ.* sine *του*) cat^{73} reg syr^{utr} arm Chr^{9,94} bis Ir$^{int\ 194}$ (*seniores israelitae*) Cyp^{292}. Item Bed$^{retract\ 116}$: *in Graeco habetur plus: Et seniores Israel, audite. Similiter in seqq ubi dictum est: In hoc iste adstat coram vobis sanus, in Graeco habetur: coram vobis sanus hodie, et in nullo alio* | Post *πρεσβιντ.* [του ισρα.] Ε 15. 18. 37. cat^{73} vg^{cle} (non item am fu demid) colb syr^{sch} ar^{e} aeth (sed transpon) Cyp^{292} (non item Ir^{int}) add *ακουσατε.* Item Bed^{retra} ex „Graeco", vide ante

9. *ανακρινομεθα*: DΕ reg syr^{utr} aeth^{PP} (non ^{ro}) ar^{e} Ir$^{int\ 194}$ Cyp^{292} add *αφ υμων* | *επε*: D 31. 45. 46. *επ* | *σεσωται* cum ΝΑ (al? Conlatores non adtenderunt) ... ς Ln Ti *σεσωσται* cum ΒDΕΡ etc. Cf Suidas: *σεσωται και σεσωμενος οι παλαιοι ανευ του σ - οι δε νεωτεροι σεσωσμαι.* Cf etiam Suid sub *εσωθην.* Item cf Steph. Thes. VII, 1703. Quae quum ita sint, idonea caussa non est cur *σεσωται* ab editione arceatur, fultum auctoritate codicum ΝΕ.

10. *ισραηλ*: d e *istrahel* | $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$ et. Ir$^{int\ 194}$ Cyp^{292} etc: d *Christi Iesu*, am aeth^{ro} ar^{P} om $\overline{\chi\upsilon}$ ... Ε reg vg^{cle} (non am fu demid) praem *του κυριου* (vg^{cle} *domini nostri*) | ℵ* *ναζοραιου* (ℵ^{c} -ω-). Cf ad 3, 6. 22 | *ενωπ. υμων* et. Ir^{int} Cyr$^{act\ 25}$ ... Ε add *σημερον*, item Bed^{retr} ex Graeco (*sanus hodie*, vide ante) | *υγιης* et. Ir^{int} Cyr^{act} ... Ε reg syr$^{P\ mg}$ Cyp^{292} Bed^{retr} ex Graeco (vide ante) add *και εν αλλω ουδενι* (reg syr$^{P\ mg}$ Cyp *in alio autem nullo*)

λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. 12 *καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.* 13 *Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν,* 14 *τόν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.* 15 *κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους*

---

11. *ἐξουθενηθεισ* et. cat Did^{tri} ^{2,3} Thdrt^{2,1092} Thphyl^{a} ... 3. 18. 46. 47. 1^{lect} Chr^{2,94} *ἐξουθενωθεισ* (46. 47. *-νουθεισ*?), 4. Or^{4,25} Did^{tri} ^{1,29} Thphyl^{b} *ἐξουδενωθεισ* | *υφ* (al^{6} cat^{73} *αφ*) *υμων*: D *υφ ημων* | *οικοδομων* (Gb″) cum ℵABD al^{20} fere cat^{73} Or^{4,25} Did^{tri} ^{2,3} et^{1,29} ... ς *οικοδομουντων* cum EP al longe plu Chr Thdrt^{2,1092}

12. *και ουκ εστ. εν αλλ. ουδ. η σωτηρια* (D om *η σω.*) et. Did^{tri} ^{2,3} et^{2,7,5} Cyr$^{act\ 25}$ etc ... reg Ir$^{int\ 191}$ Cyp^{292} Augpecc mer al (vide Sab) om. (Qui vero *ουδε γαρ ονομα* etc afferunt sine eis quae praecedunt, huius omissionis testes dici nequeunt, ut Rebapt^{264} ap Gall^{3}) | *ουδε* (Gb′) cum ℵAB al plus^{25} cat^{74} sah cop syrP Did^{tri} ^{2,7,5} Bas^{3,215} Euther^{5,1150} (opp Thdrt) Cyr$^{act\ 24}$ ... ς *ουτε* cum EP al plu Chr^{2,94} ... D reg syr^{sch} Did^{tri} ^{2,19} libere Cyp *ου* | *ονομ. εστ. ετερ.* cum BP al pler am Chr^{2,97} ... AE 13. 31. 32. 38. 57. 96. 113. 163. al$^{3\ scr}$ fu demid tol syrP Chr^{2,94} Cyr$^{act\ 25}$ *ονομ. ετερ. εστιν* ... ℵ cat^{74} vgcle Did^{tri} ^{2,7,5} *ετερ.* (Did *αλλο*) *ονομ. εστιν*, d Rebapt^{264} *aliud est nomen* ... D^{gr} syr^{sch} aeth Did^{tri} ^{2,19} Bas^{3,215} Ir$^{int\ 194}$ Or$^{int\ 4,423}$ *εστ. ετερ. ονομα*, reg Euther^{5,1150} Cyp^{292} (*test* 2,16) *εστ. ονομ. ετερ.* (*non est enim nomen aliud*) | *υπο τον ουρανον* cum ℵABDE al sat mu vg sah cop syr^{utr} arm aeth Ir^{int} Cyp^{292} Bas^{3,215} Did^{tri} ^{2,7,5} (et^{2,19}) Cyr$^{act\ 25}$ etc ... P h 4. 26. 31. 46. al plus^{40} Thphyl^{a} et^{b} om | *το δεδομενον*: D* *ο δεδομ.* (d *quod datum est*) | *εν ανθρωποισ* (e *in hominibus*): D 117. 163. reg vg Ir^{int} Cyp Latt^{rell} om *εν* | *ημασ* cum ℵADEP rell reg vg syrP arm Ir^{int} Cyp Chr Cyr$^{glaph\ 13}$ et$^{act\ 25}$ etc ... B *υμασ*, item Ambrst^{49} (non item ^{27}) ... sah cop syr^{sch} aeth Did^{tri} ^{2,19} et^{2,7,5} om

13. *θεωρουντ. δε* absq additam et. Or^{5,458} Lcif^{232}: 31. 40. 96. 177. d^{ascr} Chr^{2,113} add *οι ιουδαιοι* | *ιωαννου* (et. B): D^{gr} *ιωανου* | *και ιδιωται* (sah *ιδι. εισ. και αγραμμ.*): D om | *τε* (et. Or Lcif etc): D cat^{75} e cop *δε* (sah *και επεγ. δε*)

14. *τον τε* (Gb′) cum ℵABD^{2} (gr* om *τε*)E 5. 13. 27. 34. 40. 69. 100. 104. 12^{lect} c^{ascr} vg sah syr^{utr} aeth Chr^{2,96} Thphyl^{b} Lcif^{232} ... ς *τον δε* cum P al pler cat^{75} cop (*videntes autem etiam*) arm Thphyl^{a} | *βλεποντεσ*: 5. 13. 33. 40. 66. 96. al$^{2\ ascr}$ *θεωρουντεσ* | D* *συν αυτων* | *ειχον* ... D^{gr} reg add *ποιησαι η*

15. *κελευσ. δε* (et. Lcif^{232} etc): D^{gr} c^{ascr} syr^{sch} aeth om *δε* | *αυτουσ*: 95. 96 *αυτοισ* | *απελθειν* (d e *abire*, vg *secedere*, Lcif *discedere*): D^{gr} reg

16 λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· 17 ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. 18 καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδά- 5, 28. 40

απαχθηναι (*abduci*) | συνεβαλλον cum ℵABKP al plus[40] reg vg syr[sch] cop Lcif Chr[9,95] Thphyl[a] ... ς συνεβαλον cum D al permu[vid] cat[75] sah syr[P] arm aeth

16. ποιησωμεν (Gb′) cum ℵABE[gr] al[20] cat[75] d Chr[ad rom in cat[76]] (sed Montf ubique -σομεν) Thphyl[a] ... ς Ln Tl ποιησομεν cum D[gr]P al plu Bas[sel 122] Chr[9,95] et[saepe] Thphyl[b], item *faciemus* (vide supra) e reg vg Lcif[222] al | γεγονεν: D[gr] γεγόνεναι ... 27. 29. 100. 127. Bas[sel 122] εγενετο | φανερον ... D[gr] φανερότερον εστιν. Cf et. Lcif[222] *nam quia notum factum est signum - manifestum est, et non* etc | αρνεισθαι cum ℵABD 5. 27. 29. 66** 69. 100. 104. 105. 127. 163. c[ser] Bas[sel 122] ... ς Ti αρνησασθαι cum KP al pler cat[76] Chr

17. αλλ (D[gr] om) ινα: A[2] αλλ ινα δε | επι πλειον: D επι πλεον τι, d *sed ut non amplius quid serpiat in populum* | εις τ. λαον: K reg syr[P mg] Lcif[222] add τα ρηματα ταυτα (reg *verba istorum*). Vertit syr[P] *sed ne amplius sit divisio in populo* (mg add *propter sermones hos*). Similiter sah *sed ut sermo non procedat amplius* (omissis εν τ. λαω), syr[sch] *sed ne amplius exeat fama haec* (omissis εν τ. λα.) | απειλησωμεθ. sine απειλη cum ℵABD 25. 40. 105. 127. 163. vg sah cop syr[sch] arm aeth Lcif[222] Bas[sel 122] ... ς Ti praem απειλη cum KP al pler cat[76] syr[P] ar[P] Chr[9,95] Thphyl[a] et[b] (reg „*comminata - c non loqui*" haec non satis recte habere videntur, nec indicatum est quantum spatii sit inter *ta* et *c*) :: απειλη απειλησωμ. haud alienum a Lucae usu est, quemadmodum 22, 15 habet επιθυμια επεθυμησα, Act 5, 28 παραγγελια παρηγγειλαμεν 23, 14 αναθεματι ανεθεματισαμεν (item Io 3, 29 χαρα χαρει, alia), at nec fluctuant ista. Nescio an 5, 28 in caussa fuisse putem ut adderetur απειλη, quod certe nisi invita potiore testium auctoritate retineri nequit | απειλησωμεθα cum ℵABE al plu (d vg Lcif *comminemur*, e *minemur*) Bas[sel 122] Chr[9,95] (sed fluct lectio) ... P 15. 25. 117. 126. 137. al[16] cat[76] Thphyl[b] απειλησομεθα (Gb″), item D[gr] mutata constructione απειλησομεθα (° επιλ.) ουν (d *comminemur ergo*) | μηκετι: A 142. Bas[sel 122] μη | ανθρωπων: P 13. 18. 32. 38. 57. 119. 126. al[8 ser] al[2 matth] -πω

18. και καλεσαντες αυτους: D syr[P mg] συγκατατιθεμενων δε αυτων τη γνωμη φωνησαντες αυτους (d *consentientibus autem omnibus notitiam vocantes eos*). Similiter Lcif[222] *consentientibus autem omnibus accersentes eos*. Item reg *-ibus autem ad sententiam*, tum pergit *denunciaverunt*, qua voce deficit codex. | παρηγγ. etc: D παρηγγειλαντο κατα το μη φθεγγ. | παρηγγειλαν (cat[76] -λαντο) sine additam cum ℵABD[gr]E 13. 15. 18. 36. 40. 163. 12[lect] k[ser] al fere[5] cat[76] vg syr[P] arm Chr[9,95] ... ς

σκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 19 ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης
5, 29 ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε· 20 οὐ δυνάμεθα
γὰρ ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. 21 οἱ δὲ προσ-
απειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολά-
σωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ
τῷ γεγονότι· 22 ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος
ἐφ' ὃν γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

(Gb^{0}) add αυτοισ c. P 1. 31. al plu d sah cop syr^{sch} aeth Lcif Thphyl^{a} et^{b} | καθολου sine το cum ℵ*B ... ς Ti το καθολου cum ℵ^{c}AKP (D vide ante) al omn^{vid} Chr | του ϖ (et. B^{s}): B* cat^{76} om του

19. ο δε πετρ. και (A add ο) ιωαννης (-νν- etiam E) αποκριθεντες: D αποκριθεισ δε πετρ. κ. ιωαννης (d *Iohannes*), Lcif *respondentes autem Petr. et Ioh.* Similiter syr^{sch} aeth | ειπον cum HADEP al omn^{vid} ... Ti ειπαν cum E | ειπ. προσ αυτ. cum HABDE 5. 13. 69. 104. 105. 12^{lect} al^{5} cat^{76} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,95} ... ς προσ αυτ. ειπ. cum P 1. 31. al pler Thphyl^{a} et^{b} (Lcif^{232} om πρ. αυτ.) | δικαι. εστιν: E τουτο υμιν δικαι. φαινεται | ακουειν μαλλον et. Lcif Chr^{bis} Cyr amos^{220} etc ... E vg μαλλ. ακου.

20. δυναμεθα: B δυνομεθ. | ειδαμεν cum HAB*D 4. Chr^{gue} (ad^{7,345}) ... ς ειδομεν cum B^{s} (ιδομεν et οιδαμεν) EP al pler (al ιδομ.) Chr^{9,95} et^{99} et^{7,345} Cyr$^{amos\ 220}$ | μη: D* (et. d*) om

21. μηδεν: 100. 105. 127. k^{scr} vg sah cop syr^{sch} Lcif^{232} μη, 36. 117. μηδε | ευρισκοντες: D cop syr^{sch} add αιτιαν | το πωσ: D* οπωσ, d *qua* ... E 18. (item sah) om το | κολασωνται cum HAB^{s}DE al pl ... Gb' κολασονται cum P 4. 5. 18, 31* 32. 38. 117. 126. 127. al plus^{40} cat Chr Thphyl^{a} et^{b} ... B* κολασωσιν, 34. -σουσιν | δια τ. λαον (et. Lcif^{232}): E φοβουμενοι τον λαον | οτι παντεσ: D Lcif^{232} παντεσ γαρ | εδοξαζ. τον θεον επι etc et. demid Lcif ... vg (et. am fu) *clarificabant id quod factum fuerat in eo quod acciderat.* Ad quam lectionem Bed$^{retra\ 116}$: *Melius habetur in Graeco: Omnes enim glorificabant deum in eo quod factum fuerat. Et quod in nostris codd. additum est: In eo quod acciderat, in Graeco non habetur. Et quidem glorificabant* (sic c) *et clarificabant ex uno Graeco, quod est εδοξαζον, solent indifferenter in Latinum transferri; sed distat inter clarificari factum et deum in facto clarificari sive glorificari.*

22. ην πλειον. τεσσ. (D^{scr*} h. l. add, i. e. repetit, ην) ο ανθρωπ. (Ir^{int} *annorum enim plus quam XL erat homo*): E arm ην ο ανθρωπ. πλειον. τεσσ., c^{scr} Chr^{9,95} ην πλει. ο ανθρ. τεσσ. | τεσσεραν. cum HAB*; D μ ... ς Ln τεσσαραν. cum B^{s}EP al omn^{vid} | γεγονει cum BD (quae forma iam apud Atticos passim legitur, ut Plat. Symp. p. 173. ed. H. Steph. παραγεγονει. Similiter διαβεβηκει Xen. Anab. 7, 3, 20. αποδεδρακει ibidem 6, 4, 13.) ς εγεγονει cum HAEP al omn^{vid} | τουτο: D Ir$^{int\ 194}$ Lcif^{232} om

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν
ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. 24 οἱ δὲ
ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· Jer 39 (32), 17 Ps 2, 1. 2
δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, 25 ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος

---

23. απολυθεντ. δε (1. 40. 106. al[10] fere Thphyl[a] add οι αποστολοι) ... E εκεινοι δε απολ. | απηγγειλαν cum ABDEP al pler Chr[9,108] ... ℵ 25. 38. 93. al[2 scr] Thphyl[a 46] ανηγγειλ. | οσα πρ. αυτους: 13. πρ. αυτ. οσα | οι αρχ. κ. οι πρεσβ. (et. Lcif[232]): E οι πρεσβ. κ. οι αρχ. | ειπαν cum ℵBD ... ς ειπον cum AEP al omn[vid]

24. ακουσαντες: D add και επιγνοντες την του θεου ενεργειαν | ομοθυμαδον: 31. 105. post φωνην pon ... arm om | φωνην et. Ir[int 195] Lcif[232] etc ... E sah cop syr[utr] arm aeth την φωνην αυτων, 134. c[scr] την φωνην | ειπαν cum ℵABDP 40. ... ς ειπον cum E al pler cat[78] Chr[9,108] | συ sine additam cum ℵAB am fu demid (item vg[cle] *tu es qui*) cop Ath[543] (sed ipsum etiam συ om; est igitur δεσποτα, ο ποιησας etc) et[ps] ap Gall[5,192] (δεσπ. συ εποιησας) Did[tri 2,5. 141] (ut Ath[543]) Hil[29] (ut vg[cle], item al) ... ς συ ο θεοσ cum DEP al pler sah syr[utr] arm aeth Ir[int 195] Lcif[232] Thphyl[a] et[b] (Ir[int] *tu es deus* etc, item συ ει ο θεοσ 32. 69. al aliq sah al Thphyl[a]). Similiter pro συ 13. 40. 96. κυριε ο θεοσ, Chr[9,108] et[106] ο θεοσ, et aliter

25. ο του πατρ. ημ. δια πνευμ. αγι. στοματ. δαυ. παιδ. σου ειπ. cum ℵA BE 13. 15. 27. 29. 36. 38. 12[lect] (13. 38. του παιδ.) cat[78] Ath[543] (sic ed[bened] ex cdd[5]) et[ps] ap Gall[5,192]. Eandem lectionem confirmant, nisi quod iustum verborum ordinem studuerunt restituere, vg *qui spiritu sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti*, Ir[int 195] *qui per spir. sanctum ore David patris nostri pueri tui dixisti*, Lcif[232] *qui per spir. sanctum et os patris nostri David pueri tui dixisti*, sah *qui locutus est per spir. sanctum in ore patris nostri David servi tui dicens*, aeth[utr] *qui ipse locutus es in spiritu sancto per os Davidis servi tui patris nostri et dixisti*. Item (postposito *per spir. sanct.* ut ℵABE) syr[p] *qui per os Davidis patris nostri servi tui per spir. sanctum dixisti* (item arm[cdd]), arm[ed] *qui per os patris nostri David servi tui locutus es et dixisti per spir. sanctum*, Vocat[gent 2,15] *qui spiritu sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti*. Cf et. Hil[29] *qui per os patris nostri David sancti pueri tui dixisti*, quibuscum consentit Aug[praed ss 812]. Item certe δια πνευμ. αγιου confirmant, abiecto του πατροσ ημων quod orationem inprimis turbare videbatur, D οσ δια πνευματ. αγιου δια του στοματοσ λαλησασ δαυειδ παιδοσ σου (d *puero tuo*), syr[sch] cop *qui locutus es per spiritum sanctum* (cop *in spiritu sancto*) *per os Davidis servi tui*, Did[tri 2,5. 141] ο δια πνευμ. αγι. στοματοσ δε δαυ. παιδ. σου ειπων et Did[lat 274] *qui per spir. sanct. ore Dav. pueri tui locutus es* ... ς Ti ο δια στοματοσ δαυ. [του] παιδοσ σου ειπων (ς του ante παιδ. c. minusc permu, Ti Gb Sz om c. ℵABDEP etc) cum P 1. 31. 40. al longe plu (ex versionib tantummodo arP sl[5. 8] et[rec]) Ath ex[edd] priorib Chr[9,108]

ἁγίου στόματος Δαυεὶδ παιδός σου εἰπών· ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη
καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 26 παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ
κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. 27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ
πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης
τε καὶ Πόντιος Πειλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραήλ, 28 ποι-
ῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι. 29 καὶ
τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις
σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου 30 ἐν τῷ τὴν
χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι

(sed[106] confirmari vdtr *δια πνευμ. αγιου*. Est enim *καθαπερ ο χ̅ς̅ ελεγε τοις ιουδαιοις· ει δε εγω εν πνευματι θεου λαλω, ουτω και αυτοι φασι· δια πνευματος αγιου*, etc) Thphyl[a] et[b] Cereal[maximin 10, 672] (*qui per os sancti pueri tui David dixisti*) :: pro testium ratione lectionem a nobis editam certum est et antiquissimam et saeculis 2. 3. 4 ubique propagatam esse. Auctoritati qua utitur nullo modo comparari possunt quae lectionem Elz. confirmant. Haec ex antiquissima correctorum studiis orta est; nec enim additamenta illa: *του πατρος ημων* et *πνευματος αγιου*, ita comparata sunt ut non possint non a pietate temeraria derivari. Singula verba praeter morem sed non sine caussa collocata sunt. | *εφρυαξαν*: D *εφρυξαν* | *κενα* ut BEP etc: ℵAD al *καινα*

27. *εν τη πολει* (A add *σου*) *ταυτη* cum ℵABDE al plus[25] vg syr[utr] sah cop arm aeth Eus[ecl 69] Chr[9,108] Cyr[ose 108] et[habac 572] Ir[int 195] Tert[prax 26] et[bapt 7] Lcif[232] Hil[30] et[1093] ... ς (= Gb Sz) om cum P 1. 31. al plu cat[80] Thphyl[a] et[b] | *παιδα σου* (et. Eus[ecl] etc Ir[int] Tert Lcif): D 137. Hil[30] et[1093] *σου παιδα* | *πειλατος* cum B* (:: quae scriptura quum etiam apud Lc idonea auctoritate utatur, ut Lc 3, 1 ABD 13, 1 ℵABD 23, 1 ABDT, nec ab hoc loco arcenda videtur. Etiam 3, 13 et 13, 28 certe BD consentiunt.) ... ς Ln Ti *πιλατ.* cum ℵAB[3]DEL etc | *λαοις* (*populis* d vg Lcif Cassiod[ps 2] cop etc): e sah syr[p] aeth[utr] *populo*, syr[sch] *synagoga* ... E (e vide ante) 3. 33. Thphyl[a] Hil[29] Aug[praed ss 812] *λαοσ* (*populus*)

28. *σου* sec cum ℵA[2]DEG[r]P al pler cat[80] e[2] vg (et. am[2] fu demid) syr[utr] sah cop aeth Ir[int 195] Chr[9,108] etc ... Ln om cum A*B 27. 105. e* am* arm Lcif[232] Hil[30] Aug[praed ss 812]

29. *επιδε* cum ℵBP al omn[vid] ... Ln Ti *εφιδε* (AE -*ειδε*) cum ADE :: cf ad Lc 1, 25 et 6, 35 et alibi | *απειλας* (et. d *minacias*): D[gr*] *αγιας* | *παρρησιας πασης*: D[gr]E vg cop Lcif[232] Hil[30] *πασης παρρ.* ... 26. 36. 57. 137. 1[lect] g[scr] syr[sch] om *πασης*

30. *τ. χειρα σου* cum ℵD[gr]EP al omn[vid] cat[81] vg (*cum manum tuam extendas*, demid - *manus tuas* -) syr[utr] sah cop arm aeth Chr[9, 104. 106] Thphyl[a] et[b] ... Ln om *σου* cum A (sed eodem loco habet *σε*) B (d *cum manum extendas*, Lcif[232] *dum extendis manus*) | *εκτεινειν σε* cum ℵ* (A

διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. 31 καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' 2, 44 ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. 33 καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου,

---

σε εκτ.) BP al pler cat Thphyl^{a}et^{b} ... Ti om σε c. ℵ^{c}DE 27. 40. 57. 99. 100. 105. 1^{lect} 3^{pc} al^{3} scr Chr^{bis} | γινεσθαι: D* 1. 133. 8^{pc} Thphyl^{a} γινεσθ. | ονοματος: 13. add σου και | Bed$^{retract\ 118}$ ad h. v.: *In Graeco habetur: Per nomen sancti pueri tui Iesu. Quod magis apostolorum votis congruere videtur.* (vg - *sancti filii tui*)

31. απαντες cum ℵ^{c}ABDEP etc (et. Ir^{196}) ... ℵ* 105. παντες | του αγ. πνευμ. cum ℵABD 105. am Ir$^{gr\ 196}$ ... ς πνευματ. αγιου cum EP al pler vg (et. fu demid) Chr^{104} Ir^{int} Lcif^{223}, item sah cop etc | μετ. παρρησιασ (Lcif^{223} Amb$^{spir\ 2,618}$): DE Ir^{gr} et^{int} Aug$^{serm\ 256}$ (5,1264 et^{seq}) add παντι τω θελοντι πιστευειν (Aug om πιστ.). Eadem confirmat Bed $^{retr\ 118}$ *In Graeco habetur additum: Omni volenti credere.*

32. καρδια sine articulo cum ℵABD* arm Or^{2,24} et^{2,673} Bas$^{regg\ 275.\ 280.\ 477}$ Cyr$^{mich\ 422}$ Euthal(clench ^{412} ap Zacagn. ex init$^{lect\ 5}$) ... ς Ti η καρδ. cum D^{2}EP al omn^{vid} cat^{22} sah cop Or^{1,750} et^{2,616} Bas$^{eth\ 280}$ et^{2,348} Chr^{9,104} et^{alib} Cyr$^{soph\ 634}$ Leont^{748} Thphyl^{a} et^{b} | ψυχη sine articulo cum ℵABD 96. sah cop arm Or^{2,24} et^{2,673} Bas$^{regg\ ter}$ Cyr$^{mich\ 422}$ Euthal (ut ante) ... ς Ti η ψυχ. cum EP al fere omn Or^{1,750} et^{2,616} Bas$^{eth\ 280}$ et ^{2,348} Chr^{9,104} et^{alib} Cyr^{soph} | μια et. m^{26} Or$^{int\ 2,370}$ Aug$^{serm\ 256}$ et^{alib} ... DE Cyp^{246} et^{305} Amb$^{isaac\ 7,375}$ Zeno ^{1,2,22} add και ουκ ην διαιρισις (E χωρισμος) εν αυτοις ουδεμια (K τις). Latt sic: *et non erat accusatio in eis ulla* d, *et non erat separatio in eis ulla* e (quae eadem testatur Bed$^{retra\ 110}$ ex „Graecis exemplaribus") Amb, *nec fuit inter illos discrimen ullum* Cyp Zeno | και ante ουδε εις: K om | ουδε εις: D 36. 96** 99. 133. 142. al^{3} scr cat^{22} ουδεις. Item ς$^{e\ 1094}$ (non ^{1633} etc) οι'δ' εἷς | τι: D om, sed d *et nemo quicquam ex eo quod possidebant dicebant suum esse* | αυτω: D αυτου, P 1. 4. 40. 101. 106. al^{30} fere Thphyl^{a} et^{b} αυτων ... h 18. 36. 133. om | ελεγεν: B* ελεγον, d (vide ante) am *dicebant* (am *nec quisquam eorum quae possidebant* etc) | αλλ: D αλλα | απαντα cum ℵABP al pler cat Bas$^{eth\ 280}$ Chr^{9,104} Thphyl^{a} ... Ln παντα cum BD 177. Mcell$^{eus\ 36}$ (sed^{libere}) Sev$^{cat\ 32}$ (sed^{libere})

33. δυναμει ante μεγαλη cum ℵABD 38. 100. 105. 113. al^{3} scr (al^{vid}) cat^{22} vg Chr^{9,104} Ir$^{int\ 196}$ Aug$^{serm\ 256}$ Orsies^{49} ... ς Ti post μεγαλη pon cum EP al pler Thphyl^{a} et^{b} | απεδιδουν: 31. -δου | το μαρτυριον ante οι αππ. et. Ir^{int} etc ... AE 1. 5. 13. 38. al plus^{10} cat vg Thphyl^{a} Aug $^{serm\ 256}$ Orsies^{49} post οι αππ. pon; B vero sic: το μαρτ. οι αππ. του κυρ. ῑ̄ῡ̄ τῆς ἀναστ. | ῑ̄ῡ̄ χ̄ῡ̄ του κυριου cum ℵA am fu demid, item ad-

χάριτι μεγάλῃ ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. 34 οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις
ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πω-
2, 45 λοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων 35 καὶ ἐτίθουν
παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν
τις χρείαν εἶχεν. 36 Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν
ἀποστόλων, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευείτης,
Κύπριος τῷ γένει, 37 ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν
τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

---

dito ημων 15. 18. 36. vg^{cle} cop (*Christi Iesu dom. nostr.*). Item verbis transpositis DE al mu arm (aeth^{ro} τ. κυ. ημων $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$) et (qui ut B ante της αναστασεως pon) Chr^{9,104} του κυρ. $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ ... Ti του κυριου $\overline{ιυ}$ cum BP al longe plu sah syrP aethPP lr$^{int\ 195}$ Aug$^{serm\ 256}$ Thphyl^{a} et^{b}; Ln (sed ante της αναστ. pon) του κυρ. $\overline{ιυ}$ [$\overline{χυ}$] ... e^{secr} syr^{sch} $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ :: insolitum est $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ του κυριου, hinc tanta varietas. Saepe legitur του κυρ. $\overline{ιυ}$, ut 8, 16. 11, 20. 15, 11. 20, 35. 21, 13. 16, 31 et alibi, nec raro $\overline{χυ}$ a testib bonis additur. Item haud rarum o κυρ. $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$, ut 11, 17 (et in additamento spurio 14, 10). Sed nusquam, opinor, alienum manu inlatum est quod hoc loco pro testium gravitate et variantium ratione recipiendum duximus.

34. τις ην (B ην τις) cum ℵABP^{a} 15. 18. 27. 29. 38. 69. 104. 105. 113. 3P^{s} al$^{8\ ser}$ (Eus$^{hist\ 2,\ 7,\ 6}$ εμιρίζον απασι – ως μηδε ειναι τινα ενδειη παρ αυτοις) ... ς Ti τις υπηρχεν cum DEP al plu Chr^{9,104} :: υπηρχον eodem versu non fluct | κτητορες; D arm add ησαν | υπηρχον cum ℵ^{c}ABD*KP al omn^{vid} Eus$^{hist\ 2,\ 17,\ 6}$ Chr^{9,105} ... ℵ*DEr^{2} d arm om (sed ex his DEr^{2} d arm habent ησαν post κτητορες) | πωλουντες εφερον και φερουτες τιμας et. DEr^{2} (d *vendentes et adferebant pretia*) ... DEr* και φερουτες τιμας | πιπρασκομενων et. DEr^{2} (d *quae venisbant*) ... DEr* πιπρασκοντων

35. διεδιδετο cum ℵAB*DK ... ς διεδιδοτο cum B^{a}P al omn^{vid} | εκαστω: D ενι εκαστω (d vg *singulis*, e *unicuique*) | καθοτι αν (73. 110. 137. al aliq om αν): h. 11. 31. καθο, 60. 63. 69* Eus$^{hist\ 2,\ 17,\ 6}$ καθο αν

36. ιωσηφ (Gb') cum ℵABDK 15. 27. 40. 66** al^{8} cat^{88} vg cop syr^{sch} arm aeth Epiph^{140} (και γαρ βαρναβαν λεγει ιωσηφ ποτε καλουμενον) Chr^{9,111} (ex eddp^{ier}) ... ς ιωσης cum P 1. 13. 31. al plu sah syrP Chr^{9,105} (ipsum nomen ιωσης scribitur, tum additur οὐ δοκει μοι ουτος εκεινος ειναι ο μετα ματθιου· εκεινος γαρ και ιωσης ελεγετο και βαρσαβας. Unde non satis clarum est utrum ιωσης h. l. an ιωσηφ legerit. Supra vero 1, 23 non tam ιωσηφ quam ιωσην invenisse videtur.) Thphyl^{a} et^{b} (uterque repetit verba Chri) | απο των cum ℵABEP h. l. al^{36} Thphyl^{a} et^{b} ... ς υπο cum D al permu cat Chr | μεθερμηνευομενον (al^{10} -νος): B ερμηνευομενον ... 2. om | λευειτης cum BD ... ς Ln λευιτης cum ℵAEP rell. Praeterea D post κυριος pon

37. αγρου: D χωριου (*-ων) | προς cum ℵK 15. 18. 37. (al; neglexerunt conlatores) cat^{84} Thphyl^{a} ... ς Ln Ti παρα cum BDP al plr Chr^{9,105}

V.

1 *Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα,* 2 *καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.* 3 *εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;* 4 *οὐχὶ*

et[109] Thphyl[b] (libere Or[3,673] *ηγαγε το χρημα και εθηκε παρα τους αποστολους*) :: nec 4, 35 nec 5, 2 fluctuat *παρα*, nec fere alibi; hinc substitutum est h. l. aeque ac 5, 10 *παρα* pro *προσ*, non vicissim

V. 1. *ανηρ δε τισ ... κ εν αυτω δε τω καιρω ανηρ τισ* | *ανανιασ ονοματι* hoc ordine cum ℵBEP al pler arm ... Ln *ονομ. αναν.* cum AD 31. 184. al[2 scr] cat[84] vg Chr[9,111] (*cuius nomen erat* sah cop etc) | *σαπφ-* cum ABP al pler d (*sapph-*, item e* sed ipse* pro *h* reposuit *i*) cop Or[3,673] (*τα περι αν. και σαπφειρασ*) Cyr[hr 275] Thdrt[4,466] (*την σαπφειραν*) ... ℵ[c] 13. Chr[9,107 cod] (idem codex[alibi]) *σαπφ-* (ℵ* *παμφιρη*) ... DK *σαφφ-*, vg *saph-*, contra e (ex correctione*) *sappira*, sah *σαπφιρα*. Item *-ειρ-* cum ABP al pler ... ℵ*et[c]DE 18. 103. *-ιρ-* (D* *σαφφιρα*, D[2] *σαφφιρα*). Item *-ρη* cum ℵ*et[c]AEP al plu (confirmat Cyr[hr 275] *σαπφειρησ*) ... Ln *-ρα* cum BD al plus[20] cat[84] Chr[9,112] (item Or vide ante, Thdrt[3,245] *τη σαπφειρα*)

2. *και* ab initio in ℵ suppletum prima manu | *απο* (ct. Or[3,673]): D *εκ* (d *de praetio*) | *συνειδυιησ* cum ℵABK (ℵ *συνιδυησ*, B* *συνιδυησ*) ... ς *συνειδυιασ* cum DP al omn[vid] | *γυναικοσ* sine additam cum ℵABD[Er] 13. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 105. cat[84] arm Chr[9,112] ... ς (Gb[00]) add *αυτου* cum EP al pler d vg sah cop syr[utr] aeth Thphyl[a] et[b] | *εθηκεν* ... D *εθετο*, 3. 38. 133. 8[pe] *τεθεικεν* (3. 38. *-ηκεν*)

3. *ειπ. δε*: ℵ add *προσ αυτον*, item 26. vg[cod] (ap Mtthaeium) sah cop syr[sch] etP c.[a] aeth Thphyl[a] et[b] *προσ αυτον* (vel *αυτω*) post *πετρ.* (syr[sch] cop aeth cum *dixit* conjg) | *ο πετροσ* cum ℵABK 5. 13. 20. 31. 69. 100. 104. 105. 163. b[scr] cat[85] Chr[9,112] ... ς om *ο* cum DP al plu Thphyl[a] et[b] | *ανανια*: D vg[clxt] vg[cod] (ap Ln) *προσ ανανιαν* | *επληρωσεν* (ita ℵ[c] restituit ex *επηρωσεν*) et. Or[3,673] Ath[2,12] et[int 553. 560] Cyr[hr 253] Did[tri 1,20] et[2,10] et[int 270] Epiph[2,74] Chr[9,112] Leont[635] Cyp[315] Lcif[182]. Cf Bed[78] ad *tentavit*: *in alia translatione iuxta Graecum exemplar ita legitur: Anania, cur implevit satanas cor tuum* (ut in e legitur) ... vg Did[tri 2,18] Epiph[500] et[2,14] Ath[int 777] Fulg[fid cat 542] (non item[cp 1, 149]) Bed (ex vg, vide supra) *tentavit*, *επειρασεν*, Thdrt[3,261] et[4,291] *ηπατησεν* | *το πν. το αγιον*: D[Er] *το αγιον πνευμα* | *νοσφισασθαι* sine additam cum ℵABK al plu cat[85] Chr[9,112] ... Ti add *σε* cum D(Er et[lat] P 31. 38. 95. 96. al plus[25] (in his 6 ap Scri) sah Leont[635] Thphyl[a] et[b]

μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. 5 ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας· 6 ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. 7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. 8 ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος· εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν· ναί, τοσούτου. 9 ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν· τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πει-

---

4. *μενον* (ita ℵ* ipse ex *εμενον*, al[aliq] *μενων*): D^{gr} *μεσον* | *εμενεν*: 13. 34. 40. e^{ser} *εμεινε* | *εν* (P om) *τη ση*: D^{gr} om *ση* | *το πραγμα τουτο*: D sah *ποιησαι* (D^{s} add *το*) *πονηρον τουτο* (d *facere dolose rem istam*) | *εψευσω*: D* *εψευσου* | *τω θεω*: 1. 13. 95. Bas^{1,248} Leont^{635} om *τω*

5. *ακουων δε* et. (Or^{2,673} *δοκει δε μοι οτι ακουων ανανιας τους λογους τουτους*) Bas$^{eth\,244}$ Lcif^{183} etc ... D^{gr} *ακουσας δε*, ℵ *και ευθεως ακουων* | *ο ανανιας* cum ℵABEP al plus^{80} Chr^{9,112} Thphyl^{a} et^{b} ... ς (= Gb Sz) om *ο* cum D al plu cat^{96} (Or^{2,673}) Bas$^{eth\,244}$ | *πεσων*: D *παραχρημα πεσων* | *εξεψυξεν*: D* teste Wtst *απεψυξεν*, at et Kipl et Scri *εξεψ*. Apud Or^{2,673} ubi libere totus iste locus exscribitur, est *δια τουτο πεσων απεψυξεν*, sed paucis verbis post sequitur *και ως εκψυξαι*. | *τους ακουοντας* (13. om teste Treg) sine additam cum ℵ*ABD 15. 27. 29. 37. 100. 117. k^{ser} cat^{97} vg sah cop syr^{sch} aeth^{PP} ar^{o} Or^{2,673} Lcif^{183} ... ς (Gb^{00}) add *ταυτα* cum ℵP al pler syr^{P} arm (aeth^{ro} *eum*, ar^{P} *talia*) Bas$^{eth\,244}$ Chr^{9,112} Thphyl^{a} et^{b}

6. *ανασταντ. δε*: ℵ add *παραχρημα*

7. *ως* (ℵ^{c}): ℵ* *εως* | *διαστημα*: D *-στεμα*

8. *απεκριθη* cum ℵABP etc (et. Or^{2,674} *και απεκρ.*) ... D vg^{cle} (contra am *respondens*, fu demid *respondit*) sah cop syr^{sch} aeth Lcif^{183} *ειπεν*, ℵ (*προσ ην ο πετρ. εφη*) *εφη* | *δε* cum ℵABDP al pler cat vg cop syr^{P} Chr ... 15. 17. 73. sah arm om, nec expri syr^{sch} ... ℵ vide ante; 180. Or *και απεκρ.*, item aeth Lcif (*dixitque*) | *προσ αυτην* cum ℵABD (ℵ vide ante) al^{13} cat^{97} Or Lcif ... ς *αυτη* cum P al longe plu vg (syr^{P} *ei* c.*) Chr^{9,112} Thphyl^{a} et^{b} | *πετρος* sine articulo cum ℵAB 12^{lect}, item (*πετρ. πρ. αυτ.*) d^{scr} cat^{97} ... ς Ti *ο πετρος* cum DKP al pler Or^{2,674} Chr | *ειπε μοι ει* (13. *ει σ*) ... Or *λεγων ει* ... D^{gr} *επερωτησω σε ει αρα* | *τοσουτου* (h. l. et. Or Lcif etc): D^{gr} sah post *το χωριον* pon | *η δε*: D* *η δη* | *ναι* (et. Or Lcif etc): A* om, sed ipse* suppl; Lcif non expri

9. *ο δε πετρος* sine additam cum ℵBD 29. 69. 105. 163. vg (Lcif^{183} post *illa vero ait*: *Tanti*, statim pergit: *Quid convenit* etc, omissis ipsis *ο δε πετρος*) ... ς add *ειπε* cum A al pler sah cop syr^{P} (et syr^{sch} *Dixit ei Simon*) arm Chr^{9,112}, item Or^{2,674} add *φησι* ... ℵ *ειπεν δε πετρος* (aeth *et dixit ei Petrus*) | *προσ αυτην*: D^{gr*} om *προσ* (praecedente *-τροσ*) | *τι* (et. Or etc): ℵ* add *ουν* (ℵ^{c} abstulit) | *συνεφωνηθη* (et.

ῥάσει τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. 10 ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. 11 καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ 3, 11
Σολομῶντος· 13 τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· 14 μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, 15 ὥστε

Or^{2,674} Bas^{1,308} Cyrhr^{266} etc, d e vg *convenit*): D *συνεφωνησεν* | *κυριου* et. Or Bas Cyrhr etc ... D *του κυριου* | *επι τη θυρα* (A *ταις θυραις*): E praem *εισταναι* (e *stant*)

10. *επεσεν δε* cum ℵABEP al omnvid cop syrP arm etc (Or^{2,674} *επεσ. γαρ παραχρη. και αυτη*) ... D syrsch aeth Lcif^{183} *και επεσεν* (Lcif *et protinus cecidit ante pedes eius*) ... vg sah om copulam | *προσ* cum ℵABD Or ... ς *παρα* cum EP al pler (nonnulli *επι* vel *υπο*) Chr^{9,112} ... 15. 18. 36. cat^{98} *ενωπιον* pro *προσ τ. ποδασ* | *ευρον* cum ℵBDP al omnvid Chr ... Ti *ευραν* cum A, E *ηυραν* | *και εξενεγκαντ. εθαψαν* (d *et cum extulissent sepelierunt*, e *et efferentes sepelierunt*, vg *et extulerunt et sepelierunt*) ... Dgr *και συνστειλαντεσ εξηνεγκαν και εθαψ.*, syrsch *et collegerunt, detulerunt, sepelierunt eam*, item arc *et portaverunt eam et abierunt cum ea et sepelierunt eam*

11. *επι*: A om, nec expri sah | *ακουοντασ*: D *-ντεσ*

12. *δια δε* cum ℵADEP al omnvid vg sah cop syrP arm Cyrhr^{275} Chr^{9,112} ... B *δια τε*, item syrsch aeth | *εγινετο* (et. ςe Gb Sz) cum ℵABDEP al plu cat^{98} vg sah cop syrutr arm Chr Lcif^{223} ... ς Gb' *εγενετο* cum 4. 13. 14. hscr al mu Cyrhr^{275} Thphyl^{a} etb | *πολλα* ante *εν τω λαω* cum ℵAB DE 5. 13. 31. 96. 105. oscr vg syrsch Cyrhr Lcif ... ς Ti post *εν τ. λαω* cum 1. al longe plu cat syrP Chr ... sah cop ante *σημεια* pon, 133. 12^{lect} kscr aeth om | *απαντεσ* cum ℵDP al omnvid Chr ... Ln *παντεσ* c. ABE ... aeth om. Praeterea D 42. sah aeth add *εν τω ιερω*, item E *εν τω ναω συνηγμενοι* | *εν τη στοα*: D 42. add *τη* | *σολομωντοσ* (ℵ *σαλομ.*) cum ℵA 13. (*σωλομ.*) al sat mu (5 ap Mtthaeium, 2 ap Scri) cat^{98} Chr Thphyl^{a} etb (:: ut 3, 11 edidimus cum ℵABCP etc) ... Gb Sz Ti *σολομωνοσ* cum BDEP al plus^{20}

13. *των δε* (syrutr aeth *και των*) *λοιπων ουδεισ* (B *ουθεισ*) ... D *και ουδεισ των λοιπ.*

14. *προσετιθεντο*: 1. 3. 4. 47^{c} al (neglexerunt conlatores) *-θοντο* | *πιστευοντεσ*: A 13. 33. 34. *οι πιστ.* | *πληθη* (et. d *multitudo*): Dgr^{c} *πληθοι*, 43. 47. 3pe *πληθοι*

καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινιδίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. 16 συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἰερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα

15. και εισ τασ cum ℵABD^{2} 5. 13. 36. 40. 69. 96. 100. 105. 127. 163. k^{scr} al^{5} (sed 100. 163. om και) cat^{90} (εισ et. arm), item E και επ τασις πλατεισ, am demid Lcif^{232} *ita ut in plateis* (vg^{cle} fu *in plateas*) *eicerent*, d *ita ut in plateis inferrent*. Similiter *in plateas efferrent* sah syr^{utr} (aeth praeteritis eis verbis *et afferebant aegrotos in lectis et ponebant eos ut*). Cf et. Thdrt^{3,244} *οτι πολλουσ των αρρωστ. εν ταισ πλατειαισ επι κλινων ετιθεσαν* ... ς Ti κατα τασ cum D* (omisso τασ) P 1. al plu (12^{lect} και κατα τασ) Chr^{9,113} Thphyl^{a} et^{b}, item *per plateas* cop | τοισ ασθενεισ: D 15. 18 36. add αυτων | τιθεναι: E add επροσθεν αυτω | επι: A add των | κλιναριων (Gb^{vid}) c. ℵABD 7. 8. 15. 18. 36. 40. 69. 163. al pauc cat^{90} Cyr$^{hr\,275}$ (*πεπληρωσθαι δε τασ πλατειασ των επι τοισ κλιναριοισ και κραββατοις ασθενων*). Cf et. Latt. qui (d e vg Lcif) praebent *lectulis* ... ς κλινων cum KP al plu Chr Thdrt | κραβαττων cum ℵAB*D 25. 26. 33. 40. 96. (al^{vid}), item d e am fu *grabattis* (vg^{cle} demid *grabatis*) ... ς κραββατων cum B^{3}KP al plu (1. c^{scr} κραβατων) :: cf ad Mc 2, 4. 9. 11 etc | η σκια (et. Cyr$^{hr\,275}$ Lcif^{232} etc): E 33. 66^{vid} Thdrt^{3,245} Thphyl^{b} (non item^{a}) add αυτου, item vg (*ut veniente Petro saltem umbra illius* etc) arm syr^{utr} sah | επισκιαση cum ℵADEP al pler Cyr$^{hr\,275}$ Chr^{9,113} Thdrt^{3,245} ... B 13. 31. 100. 101. 58. 133. cat Thphyl^{b} επισκιασει | τινι: 13. τινα | αυτων: D add απηλλασσοντο γαρ απο παση ασθενεια ηι ειχεν εκαστοσ αυτων, item E και ρυσθωσιν απο παση ασθενιασ ηι ειχον. Item vg (et. am demid al, sed non fu al) *et liberabantur* (sic am Lcif, vg^{cle} demid *liberarentur*; al^{lachm} add *omnes*) *ab infirmitate* (sic am demid, item Lcif addens *sua*; vg^{cle} *infirmitatibus suis*)

16. συνηρχετο δε (et. Lcif^{232}): E διο συνηρχετο | και pri cum ℵABD$^{Gr^{2}}$KP al omn^{vid} vg sah syrP Chr^{9,113} ... D$^{Gr^{2}}$ d syr^{sch} cop arm aeth Lcif om | το: D om | περιξ: D* περι (d *multitudo finium urbe in hierusalem*) | ιερουσαλημ cum ℵAB 103. k^{scr}, item *hierusalem* vg (et. am fu) Lcif; confirmant etiam (*circa hierusalem*) sah cop syr^{utr} aeth ... ς (sed Gb^{o}) Ti praem εισ cum DEP al pler demid arm Chr. Ceterum in A ιλημ φεροντεσ ασθε rescripta sunt; videtur prima manu ιηλ pro ιλημ scriptum aut ιλημ omissum fuisse. | φεροντεσ: E add μεθ εαυτων | ασθενεισ: 31 τοισ ασθ. | υπο: D απο | οιτινεσ cum ℵABEP al pler vg etc ... D^{Gr} 38. 113. al$^{2\,scr}$ sah Lcif^{232} και (item 100. 18^{lect} arm οιτινεσ και) | εθεραπευοντο απαντεσ ... D ειωντο παντεσ (d vero *qui curabantur universi*)

17. αναστασ δε et. Baseth^{281} Lcif^{232} etc (syr^{sch} arm non exprim αναστασ, habent enim *et repletus erat invidia princeps sacerd.*) ... E και

αἱρεσιο τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου 18 καὶ ἐπέβαλον 4, 3
τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει
δημοσίᾳ. 19 ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς
φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν· 20 πορεύεσθε καὶ σταθέντες
λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.
21 ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδί-
δασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκά-
λεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ
ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. 22 οἱ δὲ παρα-
γενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαν-

ταντα βλεπων ανασταϛ. Confirmat Bed$^{retr\ 121}$ *haec lectio in Graeco ita incipit, respiciens ad priora: Et videns haec* (e *haec vid.*) *exsurgens princ. sacerd.* | ζηλου (B^{2}): B* ζηλουϛ

18. επεβαλον (et. Lcif^{228} etc): A c^{ser} επεβαλλον | τ. χειρας sine additam cum ℵABD 15. 18. 36. 40. cat^{91} vg syr^{sch} arm Lcif Thphyl^{la} et^{lb} (arth *et comprehenderunt eos*) ... ϛ (Gb^{00}) add αυτων cum EP 1. 13. 31. al pler sah cop syrP Bas$^{eth\ 284}$ Chr^{9,119} | εθεντο: D* ηθεντο | εν τηρησει (vg e *in custodia publica*, d *in adservatione publica*) ... E Lcif εις τηρησιν, *in custodiam*, item sah (sah Lcif om δημοσια) | δημοσια: D add και επορευθη εις εκαστος εις τα ιδια

19. αγγελος de usq νυκτοϛ: D syr^{sch} τοτε δια νυκτοϛ αγγελ. κυριου | νυκτοϛ cum ℵ*ABD 40. 69* ... ϛ praem τηϛ cum ℵ^{c}EP al pler Bas$^{eth\ 284}$ Chr^{9,119} | ανοιξαϛ cum ℵA 15. 18. 36. 40. 96. cat^{91} vg (*aperiens - et educens eos dixit*) sah (cop *aperuit eduxit*) ... ϛ Ln ηνοιξε (-ξεν) cum B (D^{2} Chr^{9,119} ανεωξεν, D^{Gr*} ανεωξαν) EP al pler syr^{utr} rell Bas^{eth} Chr^{9,119} et^{121} Lcif (*aperuit - et eduxit illos dicens*) | εξαγαγων τε cum ℵADP etc (sah *eduxit eos dicens eis*) ... E Chr^{9,121} και εξαγαγων ... B 73. εξαγ. δε

21. ακουσαντ. δε εισηλθον (Lcif^{228} *cum hoc itaque audissent, introierunt*) ... E εξελθοντεϛ δε εκ τηϛ φυλακηϛ εισηλθον. Similiter syr^{sch} ar^{e} *et egressi sunt tempore diluculi et intraverunt* | εδιδασκον: aeth *docuerunt populum hunc sermonem vitae* (:: ut mox praecessit) | παραγενομενοϛ (B^{2}): B* -μενοι | οι συν αυτω: D add εγερθεντεϛ το πρωι | συνεκαλεσαν: D και συνκαλεσαμενοι (non multis quae sequuntur και απεστειλαν), d vero sic: *cumque* (exprim παραγ. τε) *venisset pontifex - exsurgentes ante lucem et convocaverunt - et miserunt*

22. παραγενομενοι ante υπηρεται cum ℵAB 38. 40. 69. 96. 100. 105. 113. 163. al^{2ser} vg cop aeth (syr^{sch} *et quum abissent qui missi fuerant ab eis non invenerunt*) Lcif^{228} (15. 18. Chr^{9,120} παραγενομ. δε οι υπηρετ.) ... ϛ post υπηρετ. pon cum DEP al pler cat sah syrP. Praeterea D vg syrP c.* post υπηρ. παρεγ. (παρ. υπηρ.) add και ανιξαντεϛ την φυλακην | ουχ (D ουκ) ευρον: ℵ ουχ ηυρον | εν τη φυλακη: D επω (sed vide ante), vg (vide ante) aeth^{utr} plane om | αναστρεψ. δε (13. om)

τεσ δὲ ἀπήγγειλαν 23 λέγοντεσ ὅτι τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺσ φύλακασ ἑστῶτασ ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντεσ δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν. 24 ὡσ δὲ ἤκουσαν τοὺσ λόγουσ τούτουσ ὅ τε στρατηγὸσ τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖσ, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. 25 παραγενόμενοσ δέ τισ ἀπήγγειλεν αὐτοῖσ ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρεσ οὕσ ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτεσ καὶ διδάσκοντεσ τὸν λαόν. 26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸσ σὺν τοῖσ ὑπηρέταισ ἦγεν αὐτούσ, οὐ μετὰ

απηγγ.: D^{gr*} αναστρεψαντεσ και απηγγ., d *reversi sunt et renuntiaverunt* | απηγγειλαν: ℵ απηγγιλον

23. οτι (et. Lcif^{233}): E^{gr} vg om | το sine *μεν* cum ℵABD h 17. 26. 105. 17^{lect} e arm syr^{p} (nec exprim *μεν* syr^{sch} aeth) ... ς add *μεν* cum E^{gr}Γ al pler cat^{93} vg sah cop Chr^{9,120} Lcif^{233} | ευρομεν: E utroq loco ηυραμεν, 13. priore loco ευραμεν | κεκλεισμενον: D^{gr*} ενκλεκλεισμ. (sic; εν male repetitum est post ευρομεν) | εστωτασ sine εξω cum ℵA HDEP al longe plu cat vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,120} bis Lcif ... ς (= Gb Sz) praem εξω cum pauc ut^{vid} minusc | επι cum ℵABD 31. 96. cat, item *ad* d e am fu demid sah syr^{sch}; Lcif *in ianua* ... ς προ cum E^{gr}Γ al pler vg^{cle} (*ante*) cop syr^{sch} arm Chr (aeth libere *et custodes custodiebant portas*)

24. ο τε στρατηγοσ του ιερου και οι αρχιερεισ cum ℵABD 15. 18. 33. 36. 69. 81. 100. 163. e^{scr} cat^{93} vg sah cop arm (teste conlatore Gbii). Similiter syr^{sch} ar^{e} et aeth οι αρχιερεισ και οι στρατηγοι (syr^{sch} sine punctis potest etiam esse ο στρατηγοσ, item est ar^{e}) του ιερου, item Lcif *principes et pontifex sacerdotum* ... ς Ti ο τε ιερευσ και ο στρατηγοσ τ. ιερ. και οι αρχιερ. (:: cf 4, 1) c. P 13. 31. al longe plu, item E et Bed$^{retr\,121}$ ex Graeco οι ιερεισ και ο στρ. etc, item 67. 98. 104. syr^{p} Chr ο τε αρχιερευσ (syr^{p} poterat in eundem modum et. ο τε ιερ. reddere) και ο στρατηγ. του ιερ. και οι αρχιερεισ | διηπορουν: E et Bed ex Graeco praem εθαυμαζον και. Ita vero Bed$^{retr\,121}$ ex Graeco: *Ut audierunt autem verba haec sacerdotes et magistratus templi et principes sacerdotum, mirabantur et ambiyebant de illis quidnam vult hoc esse:* quae quidem passim ab e differunt | τι (ℵ^{c}): ℵ* το τι | γενοιτο: D* γενηται ... E Bed ex Graeco θελοι ειναι

25. απηγγ. αυτοισ sine λεγων cum ℵABDEP h al longe plu vg sah cop syr^{utr} arm^{ed} Chr^{9,120} ... ς (= Gb Sz) add λεγων cum minusc vix mu cat^{93} arm^{edd} (aeth *venit quidam et dixit illis*) Lcif^{233} (*dicens: Ecce* omisso οτι) | ιδου: h om | οι (ℵ^{c}): ℵ* om | εστωτεσ και: ℵ* om, ℵ^{a} suppl εστωτεσ, ℵ^{c} εστωτ. και

26. ο στρατηγοσ: E add εν τω ιερω | ηγεν cum ℵBD^{2} (D* ^{lscr} ηγαγον, d *deducebant*) ... ς Ti ηγαγεν cum AEP al fere om cat vg (*adduxit*) etc Chr^{9,120} Lcif | ου: D* d om | εφοβουντο γαρ: D^{gr} φοβουμενοι γαρ | μη cum ℵBDE 5. 13. 40. 96. ... ς Ti praem ινα cum AP al pler cat Chr

βίᾳ, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν· 27 ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς 28 λέγων· παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν 4, 17
ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. 29 ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. 30 ὁ θεὸς τῶν 4, 19
πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· 31 τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ 5, 15
αὐτοῦ τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

27. *αγαγοντες*: 13. *απαγαγοντες* | *ο αρχιερευς*: D^{gr*} d Lcif^{233} *ο ιερευς* (*sacerdos*) :: cf ad v. 24

28. *παραγγελια* cum ℵ*AB d vg cop Ath^{981} Cyr$^{esai\,455}$ (item Chr$^{gue\,7,429}$ omisso *παραγγελια*) Lcif^{233} ... ς (Gb^{0}) praem *οὐ* (e *nonne*) cum ℵ^{c} D^{gr}EP al omn^{vid} cat^{98} sah syr^{utr} arm aeth Ath^{996} Bas$^{eth\,206}$ Chr^{9,120} (*ουχι*) et^{7,429} Cyr$^{esai\,206}$ Thdrt^{2,226}. Item Bed$^{retr\,121}$ ex Graeco (*consequentius habetur in Graeco*: *Nonne praecipiendo praecepimus vobis*) | *διδασκειν* (et. Lcif etc): A 17^{lect} Chr^{7,429} (non item ad h. l.) Cyr^{esai} ^{206} et^{455} Thdrt *λαλειν* | *και ιδου*: D* d om *και* | *πεπληρωκατε* cum BD KP al pler Bas$^{eth\,206}$ Chr^{9,355} Cyr$^{esai\,455}$ Thdrt^{2,226} ... MA 15. 18. 36. cat^{98} Chr^{9,120} Cyr$^{esai\,206}$ *επληρωσατε* | *επαγαγειν*: D* *εφαγαγ.*, 31. *επαναγαγειν* | *τουτου* (vg *istius*, d e *huius*): D^{gr*} sah Lcif *εκεινου* (*illius*) ... 27. 29. 17^{lect} om

29. *αποκριθεισ δε* usq *ειπαν*: D o *δε πετροσ ειπεν* (d *respondit*) *προσ αυτουσ*, eaque et D* et d* post *πειθαρχειν* usq *ανθρωποισ* pon | *πετροσ* cum ℵABEHP al^{40} Bas$^{eth\,206}$ Chr^{9,121} ... ς *ο πετρ.* cum minusc permu cat (D vide ante) | *ειπαν* cum ℵABE ... ς *ειπον* cum HP al omn^{vid} Bas^{eth} Chr | *δει*: D^{gr*} *δε* (est igitur *βουλεσθε επαγαγειν – πειθαρχειν δε θεω* etc). Eadem verba respicit Polyc ap Eus$^{hist\,5,\,5,\,7}$ *οι γαρ εμου μειζονεσ ειρηκασι· πειθαρχειν δει θεω μαλλον η ανθρωποισ.* Item Or$^{1,\,761}$ ot$^{int\,4,\,655}$ Hipp$^{noet\,6\,fin}$ (*πειθαρχειν γαρ δει θεω μαλλον η ανθρωποισ*) Eus$^{dem\,116}$ Bas$^{eth\,206}$ (– *μαλλον θεω η* –) et^{318} et$^{regg\,249}$ etc. Ceterum Bed$^{retr\,121}$ *interrogative legitur in Graeco: Obedire oportet deo magis an hominibus?* Sic revera e habet. Similiter vero etiam Lcif^{233} *Utrum obedire oportet deo an hominibus?*

30. *ο θεοσ* cum BD EHP al omn^{vid} vg syr^{utr} rell Chr$^{9,\,121}$ (nil probat Or$^{4,\,196}$ *διοπερ και λεγουσιν οι πειθαρχουντεσ θεω μαλλον η ανθρ. πετροσ και οι αποστολοι· ο θεοσ* etc, nec magis Ir$^{int\,196}$) ... MA cop^{wilk} *ο δε θεοσ* | $\overline{\text{ιν}}$ et. Or etc ... E et Bed$^{retr\,121}$ ex Graeco *τον παιδα αυτου* $\overline{\text{ιν}}$

31. *σωτηρα*: 31. *πατερα* (confusis *σρα* et *πρα*) | *τη δεξια* ... D^{gr*} sah Ir$^{int\,196}$ *τη δοξη* (*gloria* Ir^{int}), d *caritate* (pro *claritate*?) | *του δουναι* c. ℵ*B Chr$^{9,\,121}$ semel et^{122} (sed ^{122} *επι τω δουναι*). Cf vg *ad dandam paenitentiam*; contra d e Ir^{int} *dare* ... ς Ln Ti om *του* (:: praegresso

32 καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. 33 οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. 34 Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, 35 εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες Ἰσραηλεῖται,

---

αυτου) cum ℵ^{c}ADEHP al omn^{vid} Chr^{9,121} semel | αμαρτιων (D^{2} 3. των αμαρτ.) sine additam et. Ir^{int} ... D* d sah aeth^{ro} (non item^{PP}) add εν αυτω

32. εσμεν hoc loco (i. e. post ημεις) cum ℵD^{gr}EHP al omn^{vid} vg^{cle} fu demid sah cop syr^{P} etc ... A d am syr^{sch} Ir$^{int\ 193}$ post μαρτυρες pon ... B om (nec expri aeth) | μαρτυρες sine additam (Gb″) cum ℵAD* 18. 25. 26. 34. 40. 104. 106. 137. 163. 177** 3pe g^{scr} h^{scr} d (*et nos ipsi testes sumus*) vg sah cop syr^{sch} arm^{gb} Did$^{tri\ 1,18}$ (ed$^{rom\ 55}$) Chr ^{9,122} ... B εν αυτω μαρτυρες (omisso εσμεν, nisi forte εν ex εσμεν ortum est: εσμεν αυτω μαρτ.), Ir$^{int\ 195}$ *nos in eo testes sumus*, 69* 100. 105. εν αυτω εσμεν μαρτ. (atque sic Ln) ... ς Ti αυτου μαρτυρες cum D^{gr}ℵ^{2}EHP al longe plu (sed nonnulli μαρτ. αυτου) cat syr^{P} aeth Chr ^{9,121}; item 31. αυτω μαρτυρες (c^{scr} αυτο μαρτ.) | των ρημ. τουτων: D* d praem παντων | και το πνευμ. sine δε cum ℵABD* 31. 33. 40. 69. 100. 105. 163. 180. Did$^{tri\ 1,18}$ Chr^{8,602} Thphyl^{b}, nec magis agnoscunt δε vg d (aliter e) syr^{sch} arm aeth Ir$^{int\ 195}$ (cop *et deus dedit spiritum sanctum audientibus ipsum*, sah *deus dedit eum audientib. eum*) ... ς Ti και το πν. δε cum D^{gr}ℵ^{2}EHP al pler cat syr^{P} Chr^{9,121} Thphyl^{a} :: non desunt exempla ubi δε praecedente και apud ipsum Lc invectum est | ο εδωκ. cum ℵAD^{2}HP etc ... D*K ον (d e huc non valent: *spiritum - quem*) ειδωκεν ... B 17. 73. sah cop (vide ante) om ο

33. ακουσαντες: P al^{20} ακουοντες. Cf d e Lcif^{223} *audientes*; vg vero *haec cum audissent* ... E 28. 137. 180. sah syr^{sch} et^{P} c.* Lcif add ταυτα (137. 180. syr^{utr} τα ρηματα ταυτ.) | εβουλευοντο cum ℵDHP al longe plu (al pauc Thphyl^{b} -λευσαντο) e vg syr^{utr} Lcif (d e vg Lcif *cogitabant*) ... Ln εβουλοντο cum ABE^{gr} al^{14} cat sah cop arm aeth Chr^{9,121} et^{122} | ανελειν: 31. 47. 96. του ανελειν

34. εν τω συνεδριω ... D^{gr}K cop ar^{P} εκ του συνεδριου. Praeterea K add αυτων ... syr^{sch} ar^{e} plane om | εξω: 78. sah cop post ποιησαι pon | βραχυ sine τι cum ℵABDK al plus^{13} (15. 18. 66. nec ipsum βραχυ habent) Chr$^{9,122\ bis}$ et^{1,771}, nec magis exprim τι vg (*ad breve*, d *pusillum*, e *modicum*) sah cop syr^{utr} aeth ... ς βραχ. τι cum HP al longe plu arm; ponunt autem H al^{10} Thphyl^{a} ante ποιησαι | τους ανθρωπους (Gb′) cum ℵAB 80. vg (et. am* fu demid; ipse am* vero *apostolos* ex *homines* fecit) cop arm Chr$^{9,122\ bis}$ ... ς τους αποστολους cum DEHP al fere omn cat am^{corr} (vide ante) tol sah syr^{utr} aeth Chr^{1,771}. Idque D 3. 46. 60. al$^{3\ scr}$ al aliq etc ante εξω (D) vel ante βραχυ pon

35. ειπ. τε et. vg sah syr^{sch} etc ... C 13. 58. e cop syr^{P} ειπ. δε | προσ αυτους: D sah πρ. τους αρχοντας και τους συνεδριους | ισρα- et. AB

προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. 36 πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων, ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. 37 μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. 38 καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων

DE^{r}HP etc (et. e vg): ℵ ισδρα-, E^{gr} ιστρα-, d *istrahelitas*. Item -λειται cum ℵABDE ... ς Ln -λιται cum HP al omn^{vid} | εαυτους (31. 96. αυτους): D* εαυτους | επι τ. ανθρ. τουτοις: E tol cop (non item sah) απο των ανθρωπων τουτων | πρασσειν ut ABCDEHP etc ... ℵ πραττειν

36. τουτων των ημερων: 31. των ημ. τουτ. | εαυτον sine μεγαν cum ℵA* BCHP al plu vg (et. am fu demid) sah cop syr^{P} arm Eus$^{hist\,2,\,11,\,1}$ Chr ^{2,128} et^{1,771} ... D praem μεγαν (d *dicens esse quendam magnum ipsorum*), item Or^{1,272} ante τινα εαυτον (affert^{libore}: *ερουμεν οτι θευδας προ της γενεσεως ιω γεγονε τις παρα ιουδαιοις, μεγαν τινα εαυτον λεγων*) ... A^{2}E al^{20} tol syr^{sch} Cyr$^{esai\,165}$ Hier$^{tlt\,3,1}$ add μεγαν, item Cyr^{4,642} (*λεγ. τινα εαυτ. ειναι μεγαν*) | ᾧ: D^{gr} add και | προσεκλιθη (Gb″) cum ℵABC^{corr} 17. 31. 38* al plus^{10} Cyr$^{esa\,165}$. Item C*D*EHP al^{40} fere προσεκληθη (C*- κληθησαν, D^{2} -κλειθησαν. Versiones vide post) ... ς προσεκαλληθη cum 13. al ut^{vid} mu Chr^{2,128} (^{1,771} και ηκολουθησαν αυτω) Cyr ^{4,642} Thphyl^{a} et^{b} (sed 69. Cyr -θησαν) ... 15. 18. 36. προσετεθη (similiter Hier^{tlt} *cui apposiți sunt*), 58. προσεκληρωθη. Ex versionibus habent e vg *cui consensit*, d *cui adsensum est* (pergit *numeri virorum*), syr^{P} *cui inclinaverunt*, arm *cui accesserunt*, cop *cui adhaeserunt*, syr^{sch} sah aeth *cui secuti sunt* | ανδρων αριθμος cum ℵABCE 31. 69. 96. 104. 105. 163. fu demid Cyr^{4,642} et$^{esa\,165}$ ... ς αριθμ. ανδρ. cum DHP al pler vg^{cle} am Chr^{2,128} (^{1,771} ανδρες τετρακοσιοι, qua licentia etiam sah et alii interpretes usi sunt) | ως cum ℵ^{c}ABCDE al^{10} Chr^{2,128} ... ς ωσει cum ℵ*HP al longe plu cat Cyr^{4,642} et$^{esa\,165}$ | τετρακοσιων et. ℵ^{c} Cyr$^{esa\,165}$ ... ℵ* Cyr^{4,642} τετρακοσιοι | ος ανηρεθη: D^{gr*} ος διελυθη, Eus$^{hist\,2,\,11,\,1}$ ος κατελυθη ... D^{gr} add αυτος δι αυτου | διελυθησαν (et. Eus^{hist}): D^{gr*} om, d om διελυθ. και | εισ: 36. 65. cat ως | ουδεν: D 33. ουθεν

37. απεστησεν: H ανεστησεν | λαον sine additam cum ℵA*B 81. d vg Eus$^{hist\,1,5,3}$ (ex cddpler eddhein et^{burt}) Cyr$^{esa\,165}$ ... ς λα. ικανον cum A^{2}HP al pler cat sah syr^{utr} arm aeth Cyr^{4,642}, item E 5. 13. 40. 96. 180. k^{acri} cop Eus^{hist} (ut ed^{lkmm}) ικανον λαον ... CD^{gr} Eus^{hist} (edd steph et^{val}) λαον πολιν (C* -λιν) | απωλετο: P al āliq απολετο | παντες (et. Eus^{hist}): D 95. om | οσοι (et. C^{2}): C*et^{3} οι, item d e *qui* (contra vg *omnes quotquot*)

38. τα νυν (et. B^{2}): B*E om τα ... D add αδελφοι (D^{gr*} εισιν αδελφ.) | υμιν (ℵ^{a}): ℵ* om | αφετε cum ℵABC ... ς Ti εασατε cum DHP al omn vid cat Chr^{2,128} | αυτους: D 34. add μη μιαναντες τασ χειρασ (non

καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· 39 εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. 40 ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν. 41 Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι· 42 πᾶσάν τε

---

coinquinatas manus), item E Bed$^{retr\ 122}$ ex Graeco *μη μολυνοντες* (*coinquinantes*) *τας χειρας υμων* | *η βουλ. αυτη* cum NABCDE al plu cat vg rell Or^{1,272} Chr Thphyl^{a} ... HP al^{40} fere arm^{edd} Thphyl^{b} om *αυτη*, hinc Gb^{0}. Ceterum Ln sic: *αὐτούς* (*ὅτι ἐὰν – οὐ δυν. καταλ. αὐτούς*), *μή ποτε* etc.

39. *ει*: E *εαν*, item Or^{1,272} sed pergit *δε η εκ θεου* | *δυνησεσθε* (Gb′) cum NBCDE al^{25} fere cat^{97} vg (et. am demid) sah Or^{1,272} Chr^{9,129} et^{130} et^{1,771} Thphyl^{b} ... *ς δυνασθε* c. AHP al plu fu cop syrP aeth Thphyl^{a} | *αυτους* (Gb″) cum NABC^{2}DE al plus^{12} cat am fu syrP arm aeth Bed $^{retr\ 122}$ ... *ς αυτο* cum C*HP al longe plu vg^{cle} demid sah cop syr^{sch} Chr^{9,129} et^{1,771} Thphyl^{a} et^{b} ... Or^{1,272} *την τουτου διδασκαλιαν*, 180. *αυτον*, vg^{cod} (ap Gb) plane om. Praeterea E Bed$^{retr\ 122}$ ex Graeco add *ουτε υμεις ουτε οι αρχοντες* (e *magistratus*, Bed *principes*) *υμων*, item D syrP c.* *ουτε υμεις ουτε βασιλεις ουτε τυραννοι· απεχεσθαι* (d *discedite*, syr *-σθε*) *ουν απο των ανθρωπων τουτων*. Similiter demid *neque vos neque principes viri* (? vri = vestri). *Abstinete ergo vos ab eis*. Addunt et. 33^{mg} E *εγκρατευετε ουν απο των ανθρωπων τουτων*, et 180. *απεχεσθε ουν απο των ανδρων τουτων* | *μηποτε και*: D* 163. d sah cop syr^{utr} om *και*

40. *επεισθησαν*: vitiosum quid D* (sed d *consenserunt itaquae ei*) | *δειραντες* (al^{11} *δηραντ.*): E d add *αυτους* | *λαλειν*: E add *τινι* (*ulli*) et Lcif *ulli hominum* (post *του ιυ*), item A *αυτους* | *απελυσαν* sine additam cum NABC sah cop ... ς Ln (ex errore) add *αυτους* cum DEHP al omn^{vid} vg syr^{utr} arm aeth Bas$^{oth\ 285}$ Chr^{9,129} Lcif^{234} (*vocantes, inquit, apostolos, caesos eos dimiserunt*)

41. *οι μεν ουν* (et. Lcif^{234}): D 180. syrP add *αποστολοι* | *κατηξιωθησαν* ante *υπερ τ. ονομ.* cum NABC al plus^{10} cat vg (et. Ambrst et Quaest, vide Sab) syr^{sch} (sah cop, sed pon *κατηξ. ατιμασθ. υπερ τ. ον.*) Or ^{1,421} et (*εχαρησαν ποτε καταξιωθεντες υπερ τ. ονομ. αυτου ατιμασθηναι*)^{276} Bas$^{oth\ 285}$ Thdrt ^{2,1113} et^{4,657} ... ς ante *ατιμασθ.* pon cum DEHP al pler arm syrP Chr^{9,129} Thphyl^{a} et^{b} Lcif | *ονοματος* sine additam cum NABCDHP al^{12} sah cop syr^{sch} arm Amm^{presb} in cat$^{ox\ 96}$ (*υπερ του ονοματος ατιμασθηναι· τω καθολικω χρησαμενος εδηλωσεν οτι θεος ην ο ιω. ωσπερ γαρ τισ λεγων· αυτος ειπεν, ο ων ειπε, τον θεον σημαινει, ουτως και ο αοριστως το ονομα μονον ειπων ομοιως την θειαν του ιυ ουσιαν εσημανεν*. Eadem Ammonio 15^{schol} tribuit.) Lcif (pag^{208} ex ed. Ven. 1778, ut testantur Ln et Treg; sed ap Gall^{6,234} et ap Sab *eius* additur) ... ς (= Gb Sz) add *αυτου* cum

ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

VI.

1 *Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.* 2 *προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις.* 3 *ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν*

---

minusc ut^{vid} pauc aeth^{utr} Or^{1,276} et^{421} (Lcif^{234} vide ante) ... E al plus^{10} syrP add *του κυριου ιυ*, Bas$^{eth\,285}$ *του κυριου*, 5. 13. 15. 18. 36. 42. 69. al mu cat^{98} vg (et. am demid) Thdrt^{2,1118} *του ιυ* vel *ιυ*, 4. 31. 38. al fu tol Eus$^{luc\,105}$ Chr^{9,129} Thdrt^{4,667} *του χυ*, et aliter

12. *πασαν τε* et. Bas$^{eth\,285}$ Ir$^{int\,193}$ etc ... D 26. 105. e vg sah cop Lcif^{234} *πασ. δε* | *και κατ*: 31. 126. a^{scr} om *και* | *τον χυ ιυ* cum NAB al plus^{20} cat^{98} vg (et. fu) syrP Bas$^{eth\,285}$ Cyr$^{hr\,275}$ (Ir$^{int\,193}$ *Chr. Ies. filium dei*) ... ς *ιυ τον χυ* cum HP al plu^{vid} arm tol cop aeth^{ro} Thphyl^{a} et^{b}; item E 65. arm Chr^{9,129} *ιυ χυ* ... C 13. *τον κυριον ιυ*, D tol sah syr^{sch} aeth^{PP} *τον κυριον ιυ χυ*, Lcif^{234} *dominum nostrum Iesum Christum*

VI. 1. *ταις ημερ. ταυταις*: D^{gr} *ταυτ. τ. ημεραις* ... C^{3} 47^{s} 73. vg sah *ταις ημερ. εκειναις* | *εν τη*: 13. *επι τη* | *τη καθημερινη*: D^{s} om *τη* | *αι χηρ. αυτων*: D^{s} d add *εν τη διακονια των εβραιων*

2. *δε* (d *itaque*): D$^{gr\,s}$ sah om (syr^{sch} *et vocaverunt*) | *ειπαν* cum ABC ... ς *ειπον* cum NDEHP al omn^{vid}. l'raeterea D add *προσ αυτουσ*, item sah syr^{sch} aeth Cyp^{119} *eis* | *ημασ* cum NABEHP al omn^{vid} (sed E 13. 180. arm post *καταλ.* pon) Clem^{102} Bas$^{eth\,299}$ Macar$^{all\,7,179}$ Marc$^{mon\,77}$ (Gall^{28}) Chr^{9,129} Thphyl^{a} ... CD Thphyl^{b} *ημιν* (similiter Pallad$^{gall\,5,291}$ *ουκ εξον ημιν τραπεζαισ διακονειν*) ... Dam^{2,63} plane om | *καταλειψαντασ* (C *-ντεσ*) et. Clem^{302} ... E 5. 13. 40. 180. k^{scr} al^{7} Bas$^{eth\,299.\,300}$ Macar^{179} Marc$^{mon\,77}$ Chr *καταλιποντασ* (et. Dam^{2,63} *καταλειποντασ*)

3. *επισκεψασθε* (tol Or$^{int\,4,753}$ Quaest$^{101,\,2942}$ *eligite*) ... B *επισκεψωμεθα* | *επισκεψασθ.* - *ανδρασ εξ υμων* (Marc$^{mon\,77}$ add *αυτων*): D *τι ουν εστιν αδελφοι· επισκεψασθαι εξ υμων αυτων ανδρασ* (d - - *prospicite itaque ex vobis viros*) | *δε* cum NB (:: praecessit *δε*, sequitur *δε*, videbaturque aptius *ουν*), item A *δη* (ita Lu) ... ς Ti *ουν* cum CKHP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop Chr^{9,129} Or^{int} Did$^{int\,266}$ ... sah arm aeth Bas$^{eth\,299}$ om plane | *αδελφοι* cum NBCKHP (item D, vide ante) al pler vg rell (exc aeth) Bas^{eth} Chr Did^{int} ... Lu om cum A 13. aeth^{utr} Marc^{mon} Or^{int} | *πληρεισ* sic NBCD etc: AEHP al *πληρησ* | *πληρεισ* usq *σοφιασ*: arm om (exc$^{add\,ree}$), item praeterit Marc$^{mon\,77}$ | *πνευματοσ*

ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· 4 ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ
n. 5 21, 8 τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. 5 καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, 6 οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

12, 24 7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα

---

sine *αγιου* cum ℵBC^{3vid}D 137. 180. am fu luxov syrP (*plenos spiritu sapientiae*) ar^{e} (syr^{sch} add *domini*) Chr^{9,129} .. ς (Gb^{00}) add *αγιου* cum AC*et^{3vid}EHP al pler vg^{cle} demid sah aeth (arm^{recent}, vide ante) Bas eth^{299} | *και σοφιας* (ℵ^{c}): ℵ* syrP om *και* | *καταστησομεν* (et. ς Gb Sx) cum ℵADE al plu (11 ap Scri) Bas$^{eth\,299}$ Chr^{9,129} ... ς^{e} *καταστησωμεν* cum HP al^{20} fere (1 ap Scri) Marc$^{mon\,77}$; item *constituamus* d e vg

4. *ημεις δε - προσκαρτερησομεν*: D *ημεις δε ισομεθα* (d *simus*) - *προσκαρτεροιντες* (d *perseveramus* sic), e vg *nos autem* (vg *vero*) - *instantes erimus* | *προσκαρτερησομεν* cum ℵ*BCP etc ... EH 13. 31. 40. al plus^{20} Bas$^{eth\,300}$ Chr^{9,129} Marc$^{mon\,77}$ *προσκαρτερησωμεν*

5. *ο λογος*: D add *ουτος*, item sah syr^{mtr} etc | *ενωπιον*: C *εναντιον* | *πληθους*: D add *των μαθητων* | *εξελεξαντο στεφανον*: ℵ *εξελεξαντον στεφανον* sic | *πληρη* ut BC$^{c\,corr}$ etc ... ℵAC*DEHP al permu (7 ap Scri, 5 ap Mtthaeium) *πληρης* (P *-ρις*, 99. e^{acr} *-ρεις*), atque sic edidit Ln | *πιστ. και πνευμ. αγιου* (ℵ^{c}): ℵ* *πνευμ. κ. πιστ. αγιου* | *προχορον*: ℵ al aliq *προχωρον*, item syrP $^{mg\,gr}$ (*προχωρος*) | *νικανορα* cum ℵAB*CHP etc (D^{gr} *νικορα*) ... h^{s}ℵ 13. al pauc *νικαγωρα* ... syrP $^{mg\,gr}$ *νικαριτον* | *τιμωνα* (syrP $^{mg\,gr}$ *τιμων*): D *τειμωνα* ... C^{2} 13. al pauc *τιμονα* | *παρμεναν*: D$^{gr\,s}$ *-να* | *αντιοχεα*: C *-χειαν*

6. *ους εστησαν* ... D^{gr} sah syr^{sch} ar^{e} *ουτοι εσταθησαν* | *και*: D^{gr} *ουτινες*

7. *του θεου* cum ℵABCHP al fere omn am demid sah cop syr^{sch} arm Chr$^{9,128\,com}$ ... DE 180. vg (et. fu tol) syrP Chr$^{9,130\,txt}$ Orint^{2,121} *τ. κυριου* | *μαθητων*: E *μανθανοντων* (*discentium*) | *ιερεων* (ℵ^{c}) ... ℵ* 66. 76. 81. 100* 15^{lect} e^{acr} o^{acr} syr^{sch} Thphyl^{b} *ιουδαιων* | *υπηκουον* (D$^{gr\,s}$ add *αν*? *αυ*?) ... AE 11. 27. 29. 45. 80. 105. g^{acr} (137.) cat^{101} Chr^{9,130} *υπηκουεν* (137. *-σε*), item *turba - oboediebat* (contra d *-bant*) vg syr^{mtr} | *τ. πιστει*: syrP ^{mg} add *evangelii*

8. *χαριτος* cum ℵABD al plus^{80} cat^{101} vg sah cop syr^{sch} arm ar^{e} (aeth^{mtr} *χαριτ. θεου*) Bas$^{ca\,399}$ Didl$^{at\,267}$ Procl^{670} ... ς (= Gb Sx) *πιστεως* cum HP al plu syrP Chr^{9,138} ... E *χαριτος και πιστεως* | *τερατα και*

καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. 9 ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν λεγομένων Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συνζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, 10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. 11 τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ

σημεια: ℵ 40. 96. σημ. κ. τερατ. | μεγαλα (40. sah πολλα): 95. o^{ser} post λαω pon ... 61^{lect} syr^{sch} arᶜ om | εν τω λαω: ℵ Bed$^{retr\,128}$ (ex Graeco) add εν τω ονοματι του κυριου (Bed add *nostri*, non item e) ιυ χυ, item D 5. 13. 81. 180. k^{ser} sah add δια του ονοματος (5. 13. k^{ser} add του) κυριου ιυ χυ, item syr^{p} c.* *per nomen domini*, 43. υπερ του ονοματ. ιυ χυ

9. ανεστησαν (D^{gr*} αντεστησαν) δε: E καθ ο (e *adversus quem*) ανεστησαν | των εκ της: ℵ om των | τον λεγομενων cum ℵA 5. 13. 33. 40. 45. 47. 96* k^{ser} sah cop Chr^{9,128}edd ... ς Ln Ti της λεγομενης cum BCDKHP al pler vg syr^{utr} arm aeth Chr^{9,128}ed Proc^{671} ... 105. om | λιβερτινων (D λειβερτεινων) :: quae vox apud Graecos non inventa est ... arm *Libyorum*, arᵖ *Corinthiorum* | κυρηναιων ... A κηρυναιων, H κυρεναιων :: similiter Lc 2, 1 A etc κηρινιου, al mu κυρινιου | κιλικιας: A κηλικιας | και ασιας cum ℵBCD^{2}KHP al fere omn vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr Proc ... Ln om cum AD* 12^{lect} d | συνζητ. cum ℵAB*C DE ... ς συζητ. cum B^{2}HP al omn^{vid}

10. και ουκ: D ουτινες ουκ | τη σοφια: DE et Bed$^{retr\,124}$ ex Graeco add τη ουση εν αυτω | τω πνευματι ω ελαλει: DE et Bed$^{retr\,124}$ ex Graeco τω πνευμ. τω αγιω ω (d e luxov *quo loquebatur*; vg Bed^{retr} ex Graeco *qui loquebatur*; sed videtur Bed *qui* ex vg repetisse quamvis e *quo* praeberet; nec enim aliud quam quod τω αγιω ex Graeco accessit videtur notaturus fuisse.) | ελαλει: DE add δια το ελεγχεσθαι αυτους (ℵ διοτι ηλεγχοντο) υπ (D^{gr*} επ) αυτου μετα πασης παρρησιας, item am^{2} codlat ap Erasm s^{y}r$^{p\,mg}$ *propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia* (iisdem verbis e utitur; d vero *quoniam probatur illis ab illo cum omn. fid.*). Addunt vero insuper D syr$^{p\,mg}$ μη δυναμενοι ουν (D^{gr*} ου) αντοφθαλμειν τη αληθεια (d *non potentes autem resistere veritati*), item ℵ Bed^{retr} ex Gr επειδη ουκ ηδυναντο αντειπειν τη αληθεια (e Bed *cum ergo non possent contradicere veritati*). Similiter versio bohemica: *propterea increpabantur ab eo cum omni fiducia. Et cum non possent resistere* etc

11. λεγοντας cum BCD^{2}KHP al fere omn (42. ψευδολεγοντας) ... ℵAD* 8^{pc} λεγοντες :: quod recipiendum iudicassem pro licentia qua passim participia eiusmodi apponuntur praesertim apud LXX, nisi similia aliquoties invenirentur uno tantum vel altero eorundem testium fulta, ut paullo post v. 13, item Lc 24, 34. Mc. 1, 27. Ad defendendum λεγοντες fortasse erit qui adhibeat Mt 22, 16, quemadmodum ς praebet. | λαλουντος (ℵ* -ντας) cum ℵA^{2}BCDK^{2}HP al fere omn ...

λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν, 12 *συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον,* 13 *ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου·* 14 *ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς.* 15 *καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.*

κ* 5. *λεγοντος* ... A* om^{vid} | *βλασφημα* cum ℵ (ipse* correxit *-μα* ex *-μιασ*) ABCKHP etc (d *blasphema*, e *blasfema*) ... ℵ*D^{gr} 137· vg arm *βλασφημιασ* (Gb′) | *μωυσην* cum ℵABCDH al permu c vg (exc am) etc ... ς *μωσην* cum E^{gr}P al plu am etc

12. *συνεκινησαν τε* ... E *και ταυτα ειποντεσ συνεκινησαν τε* (e *commoverunt quoque*) | *τουσ* ante *γραμματεισ* (et. c^{2}): c* k^{scr} om | *επισταντεσ* (et. ℵ^{c}): ℵ* om | *ηγαγον*: A e^{scr} sah cop syr^{P} c. ob. add *αυτον*, item syr^{sch} aeth

13. *εστησαν τε* (vg *et statuerunt*, item sah, qui eodem modo *τε* etiam alibi reddit, ut 5, 35) ... D *και εστησαν* ... H 13. 40. 96. e cop Procl^{671} *εστ. δε* | *ψευδεισ*: D add *κατα* (^{2} *κατ*) *αυτου* (similiter aeth *et statuerunt ei*) | *λεγοντασ*: ℵ *-ντεσ* | *ο ανθρ. ουτοσ*: (Chr^{9,139}, *homo hic* d e, *homo iste* luxov vg) ... C *ουτοσ ο ανθρ.* ... 13. om *ουτ.* | *λαλων* ante *ρηματα* cum HBC 40. 69. 96. cat^{108} vg sah cop syr^{utr} arm (aeth *loquens blasphemiam*) Nyss^{2,790} Chr^{2,604} Procl^{671} ... ς Ti Lu ante *κατα του* cum ADEKHP al pler Chr^{9,139} et^{142} Thphyl^{A} et^{b} ... 5. 13. k^{scr} *λαλ. ρημ. βλ.* post *του νομου* | *ρηματα* sine additam cum ℵABCD 27. 29. 81. 105. 142. 163. vg sah cop syr^{utr} arm Chr^{9,139} et^{142} Procl^{672} ... ς (= Gb Sz) add *βλασφημα* c. KHP al pler luxov (*blasphemiae*) arm aeth (vide ante) Chr^{2,504} Procl^{671} | *του αγιου* sine *τουτου* cum ℵADEHP al plus^{45} vg (et. am fu deinid) luxov (sed add *et deum*) arm aeth Nyss^{cod} (teste Wtst) Chr^{9,142} Dam^{2,178} ... ς (= Gb Sz) add *τουτου* cum BC al sat mu cat tol (*locum hunc sanctum*) sah cop syr^{utr} Nyss^{2,790} ed Chr ^{9,139} et^{2,524} Procl^{671} et^{672}

14. D* *ναζωραιοσ* | *καταλυσει*: H *-σῃ* | *α παρεδωκεν*: P 63. 78* 95. 101. 106. d^{scr} *απερ εδωκεν* | *μωυσησ* cum ℵBCDKH etc ... AP al^{20} fere *μωσησ*

15. *και ατενισ. εισ* (ℵ* om; ℵ^{a} suppl) *αυτον* ... D^{gr*} *και πτενιζον δε αυτω* | *παντεσ* (Gb″) cum ℵABCD*K al^{10} fere cat^{108} ... ς Ti *απαντεσ* cum D^{s}HP al longe plu Chr^{9,139} | *καθεζομενοι* cum ℵABCKHP etc ... D 18. 137. 180. c^{scr} *καθημενοι* | *συνεδριω*: D′(vide ante) add *και*, item d (*et intuiti in eum - et viderunt*) | *ειδον* cum ℵBCDKP etc; H al pauc *ιδον* ... Ti *ειδαν* cum A | *ωσει*: K 137. *ωσ* | *αγγελου*: D add *εστωτοσ εν μεσω αυτων* (d post *angeli* pergit *stans in medio eorum*)

VII.

1 *Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; 2 ὁ δὲ ἔφη·*
ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη
τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοι-
κῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς Gn 12, 1
γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι
δείξω. 4 τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. Gn 12, 5
κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν
εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, 5 καὶ οὐκ ἔδωκεν
αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦ- Gn 13, 7

VII. 1. *ο αρχιερευς*: DE et Bed ex Gr tol german^{24} add *τω στεφανω*, sah cop add *illi* | *ει* sine *αρα* cum ℵABC 14* 27. 29. 34. 36. (item 47* 100. 163. sed nec *ει* habent) cat^{103} (editum *αρα* invito codice), nec exprim *αρα* d vg syr^{sch} (ut^{vid}) aeth ... ς (sed Gl^{00}) Ti add *αρα* cum DKHP al longe plu Chr^{D,139}, item o *enim*, syrP *igitur*; videtur et arm exprimere | *ταυτα*: D *τουτο*

2. *χαρραν* (*charram* et. am fu demid tol) et. Or^{4,286} ... DE^{r} (contra d *in charris*) al^{6} vg^{cle} *χαραν* ... E 31** *χαρρα* (31* *χαρα*)

3. *εκ* (d e vg *de*): DE^{r} *απο* | *και εκ της* cum ℵACEHP al omn^{vid} cat vg (item d *de terra tua et a cognatione tua*) syr^{ntr} cop arm aeth Or^{4,286} Ir$^{int\ 197}$ (:: etiam LXX *εκ* repetitur, sed ℵB hiant).... Ln Ti *και της* cum BDE^{r} sah Tiphyl^{b} | *συγγενειας* (*συγγ-* ℵABEHP etc, CD *συνγ-*: *- νειας* ℵAB^{2}H etc, Π*CDEP al *-νιας*) *σου* ... E 65. 67. Aug$^{civ\ dei\ 16,\ 43b}$ et^{422} add (:: ex LXX) *και εκ του οικου του πατρος σου* | *εις την γην* cum ℵABC*DE 5. 40. 133. ... ς (= Gb +) om *την* cum C^{2vid}HP al pler Chr^{D,140} (:: LXX editum est *την*, sed lectio satis fluct) | *ην*: C* praetermisit; C^{2} vero ex *εις την γην αν* restituisse vdtr *εις γην ην αν* | *αν* (ℵ^{c}): ℵ* *εαν*

4. *τοτε*: D syr^{sch} add *αβρααμ* | *κατωκησεν* (31. *-κισεν*): DE^{r}* *και κατωκησεν* (praegresso *εξελθων*). Item d vg *exibit* (*exiit*) - *et habitavit*. | *εν*: H 1. 31. 36. 47. al plus^{20} Tiphyl^{a} et^{b} *εις*, 13. *επι* | *εν χαρραν* (vg^{cle} rursus *Charan*, non item am fu demid tol): E *εν χαρρα* (*in charra*) | *κακειθεν*: 31. 42. al^{16} *και εκειθεν* ... D* d *κακει ην*, posteaque *και μετων*. | *το*: A om | *μετωκισεν* (e vg Ir$^{int\ 197}$ *transtulit*, Aug civ dei 16,43b *collocavit*) ... D*EHP al^{25} (ex his nonnulli om *αυτον*) *μετωκησεν* (d *et intransmigravit eum*; Hier^{ep} add^{dard} *et inde - migravit in terram*) | *αυτον*: E syr^{sch} ar^{c} add o *θεος* | *κατοικειτε* ... D syrP c.* add *και οι πατερες ημων* (syrP c.* *υμων*) *οι προ ημων* (syrP rursus *υμων*), item E Aug$^{civ\ dei}$ add *και οι πατερες υμων*

5. *κληρο. εν αυτη* (et. Ir$^{int\ 197}$) ... E *εν αυτη κληρ.* | *και επηγγειλ.* (et. fu cop etc): D vg (et. am demid tol) sah Ir$^{int\ 197}$ *αλλ επηγγ.* | *δουναι αυτω εις κατασχ. αυτην* cum ΠCDHP al^{25} cat (Ir^{int} omisso *αυτω*),

ναι αὐτῷ εἰσ κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν,
Gn 15, 13. 14 οὐκ ὄντοσ αὐτῷ τέκνου. 6 ἐλάλησεν δὲ οὕτωσ ὁ θεόσ, ὅτι ἔσται τὸ
σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ
κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· 7 καὶ τὸ ἔθνοσ ᾧ ἐὰν δουλεύσουσιν
κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸσ εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύ-
Gn 17, 10 σουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περι-
τομῆσ· καὶ οὕτωσ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακὼβ τοὺσ δώ-
Gn 37, 28. 39, 2 δεκα πατριάρχασ. 9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντεσ τὸν Ἰωσὴφ
ἀπέδοντο εἰσ Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸσ μετ' αὐτοῦ, 10 καὶ ἐξεί-
Gn 41, 40 λατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν

---

*Similiter vg arm *dare illi eam in possessionem* ... Gb' *δουν. αυτην εισ κατασχ. αυτω* cum ℵAE al plus[10] ... ς *αυτω δουν. εισ κατασχ. αυτην* cum minusc vix mu | *ουκ οντοσ αυτω*: c 32. 100. *ουκ οντ. αυτου*

6. *ουτωσ* cum ABCDEP al pler tol cop arm syr^{p} (40. al sah aeth^{pp} *αυτω ουτωσ*, aeth^{ro} *sic dixit Abrahamo*) Chr^{9,147} Ir$^{int\ 197}$ ... ℵH al^{12} vg^{cle} demid *αυτω*, (syr^{sch} *et locutus fuerat cum eo deus dicens ei*) ... am fu plane om | *ο θεοσ*: D Ir^{int} add *προσ αυτον* | *το σπερμ. αυτου* et. vg arm syr^{p} ... ℵ 15. 18. 27. 36. vg^{six} sah cop syr^{sch} aeth *το σπ. σου* :: ut LXX | *δουλωσ. αυτ. και κακωσουσιν*: E *κακ. α. κ. δουλ.* | *αυτο*: D vg sah (*facient eos servos*) *αυτουσ*, item aeth :: ut LXX | *κακωσουσιν*: C al pauc syr^{sch} et^{p} c. ob. add *αυτο* (item *αυτουσ* sah cop aeth) :: cf LXX

7. *και το εθν.* (31. add *εκεινο*): c 99. 120. e^{scr} sah (non item cop) aeth^{pp} (non item^{ro}) *το δε εθν.* | *ω εαν* cum ℵACEHP al omn^{vid} Chr^{9,147} ... Ln *ω αν* cum BD | *δουλευσουσιν* cum ACD^{gr} 26. 96. sah Ir$^{int\ 197}$ (*servient*) ... ς Ln *-σωσιν* cum ℵBEHP al pler d vg (*servierint* d e vg) Chr^{9,147} :: ita et. LXX | *ο θεοσ ειπεν* cum ℵABC ... ς Ti *ειπ. ο θεοσ* cum DEHP al omn^{vid} d (*dicit dominus*), vg (*dixit dominus*) syr^{utr} sah cop arm aeth Ir^{int} (ut d) | *εξελευσονται*: E add *εκιθεν* | *λατρευσουσιν* (*servient* e vg^{cle} fu Ir^{int}, *deservient* d am demid tol): c*^{vid}Kg^{r} 73. *-σωσιν*

8. *ουτωσ*: 2** 3. 9. 16. 17** 19. 24. 34. 43. 78. 100. 103^{mg} al$^{3\ scr}$ *ουτοσ*, sah *ουτωσ ουτοσ* | D bis *ισακ*, *isac* | *ογδοη* (ℵ^{c}): ℵ* *εβδομη* | *και ισαακ* sine articulo cum ℵABCE 40. 96. k^{scr} Thphyl^{a} ... ς Ti *και ο ισ.* c. DHP al pler cat Chr^{9,148} Thphyl^{b}. Praeterea E syr^{sch} cop add *εγεννησεν* | *ιακωβ* sine articulo cum ℵABCD*K 40. 47. 96. k^{scr} ... ς Ti *ο ιακ.* cum D^{2}HP al pler cat Chr Thphyl^{a} et^{b}. Praeterea syr^{sch} cop add *εγεννησεν*

9. *και οι πατριαρχαι* etc: Thphyl$^{b\ 223}$ *οι δε αδελφοι ιωσηφ ζηλωσαντεσ αυτον απεδοντ.* (sic in ipso textu exhibet, in comm. non attingit)

10. *εξειλατο* cum ℵABCDEP al^{10} fere cat Thphyl^{b} ... ς *εξειλετο* cum H al pler Chr^{9,148} Thphyl^{a} | *αυτω χαριν*: D^{gr} *χαριν αυτω* ... A om *αυτω* |

καὶ συρίαν ἐναντι Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐφ' ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· 13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος αὐτοῦ. 14 ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. 15 καὶ

Gn 41, 54 · Gn 42, 45 · Gn 45, 1 · Gn 45, 9 46, 27. · Dt 10, 22

εναντι cum ℵ 5. 27. 29. 40. 96. 137. 163. 180. k^{scr} Chr^{9,148} ... ς Ln Ti *εναντιον* cum ABCDEHP al plu :: quemadmodum Lc 1, 8 et Act 8, 21 *εναντι* editum est adversantibus testibus multis eisque gravibus qui *εναντιον* tuentur, *εναντιον* vero Act 8, 32 non fluctuat nec magis fere Lc 20, 26. 24, 19, ita etiam hoc loco *εναντι* praeferendum ex codicis ℵ auctoritate multis aliis confirmata qui toties cum principalibus faciunt | *εφ ολον* cum ℵACK^{gr} 14^{s} 20. 25. 26. 27. 40. 69. 96. 100. 105. 120. 163. 177^{c} g^{scr} vg syr^{utr} sah cop ... ς Ln Ti om *εφ* cum BDHP al longe plu e Chr^{9,150}

11. *ολην την αιγυπτον* (Gb′) cum ℵABC 81. vg syr^{sch} sah cop ; item D^{gr} *ολης της αιγυπτου* (D^{2} teste Kipl add *γης* post *της*) ... ς Ti *ολ. την γην αιγυπτου* cum (D^{2} ap Kipl) KHP al pler (sed al^{3} om *την*) syrP arm aeth^{utr} (om *ολην*) Chr^{9,148} | *ευρισκον* cum ℵACDH al pler Chr ... BEP 4. 40. k^{scr} cat^{109} *ηυρισκον* :: cf ad Lc 19, 48 Mc 14, 55

12. *ακ. δε* (et. d): D^{gr} *ακ. ουν* | *σιτια* (BD *σιτια*, 15. 40. al cat *σιτεια*) cum (Gb″) ℵABCDE 5. 6. 8. 15. 36. 40. 100. 105. cat ... ς *σιτα* cum HP al pler Chr^{9,148} (18. Thphyl^{la} *σιτον*) | *εισ αιγυπτον* (Gb″) c. ℵABCK 40. ... ς *εν αιγυπτω* cum DHP al pler Chr (d vg *in aegypto*; contra e *in aegyptum*)

13. *εν τω*: D 18 *επι τω* | *ανεγνωρισθη* cum ℵCDEHP al fere omn Chr^{9,148} ... Ln *εγνωρισθη* cum AB (25. *εγνωσθη*). Cf et. Latt: d *recognitus est*, e *agnitus est*, vg *cognitus est* | *εγενετο*: D *εγενηθη* | *τω φαραω*: ℵ om *τω* | *το γενος αυτου* (Gb′) cum ℵAE 40. vg arm ... ς *τ. γε. του ιωσηφ* cum DHP al pler Chr; item Ln Ti *τ. γε. ιωσηφ* cum BC 47. :: perspicuitatis caussa *ιωσηφ* et *του ιωσηφ* substituta

14. *ιακωβ* ante *τον πατ. αυτου* cum ℵABCDE al plus^{10} vg sah cop arm ... ς post *τ. πατ. αυτ.* cum HP al longe plu syr^{utr} Chr^{9,148} ... 15. 18. 36. 47^{s} 163. cat^{110} aeth$^{utr.}$ plane om, hinc Gb^{00} | *συγγενειαν* (D *συγγ.*, E *-νιαν*) sine *αυτου* c. ℵABCHP al plus^{40} am fu demid syrP arm cat Chr ... ς (= Gb Sz) add *αυτου* cum DE al pm vg^{cle} tol syr^{sch} sah cop aeth | *εν ψυχ. εβδομ.* (D 133. c^{scr} add *και*) *πεντε*: DH 1. 5. 31. 32. 38. 40. 57. 69. 96. 105. 113 137. 163. 180. c^{scr} cat^{110} *ψυχαισ* post *πεντε* pon

καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· 39 εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. 40 ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν. 41 Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι· 42 πᾶσάν τε

---

coinquinatas manus), item ᴇ Bed$^{retr\ 122}$ ex Graeco *μη μολυνοντες* (*coinquinantes*) *τας χειρας υμων* | *η βουλ. αυτη* cum ℵABCDK al plu cat vg rell Or^{1,272} Chr Thphyl^{a} ... ʜᴘ al^{40} fere arm^{cdd} Thphyl^{b} om *αυτη*, hinc Gb^{0}. Ceterum Ln sic: *αὐτούς* (*ὅτι ἐὰν – οὐ δυν. καταλ. αὐτούς*), *μή ποτε* etc.

39. *ει*: ᴇ *εαν*, item Or^{1,272} sed pergit *δε η εκ θεου* | *δυνησεσθε* (Gb′) cum ℵBCDK al^{25} fere cat^{97} vg (et. am demid) sah Or^{1,272} Chr^{9,129} et^{130} et^{1,771} Thphyl^{b} ... ς *δυνασθε* c. ᴀʜᴘ al plu fu cop syrᴘ aeth Thphyl^{a} | *αυτους* (Gb″) cum ℵABC^{2}DK al plus^{12} cat am fu syrᴘ arm aeth Bed $^{retr\ 122}$ ... ς *αυτο* cum C*ʜᴘ al longe plu vg^{cle} demid sah cop syr^{sch} Chr^{9,129} et^{1,771} Thphyl^{a} et^{b} ... Or^{1,272} *την τουτου διδασκαλιαν*, 180. *αυτον*, vg^{cod} (ap Gb) plane om. Praeterea ᴇ Bed$^{retr\ 122}$ ex Graeco add *ουτε υμεις ουτε οι αρχοντες* (e *magistratus*, Bed *principes*) *υμων*, item ᴅ syrᴘ c.* *ουτε υμεις ουτε βασιλεις ουτε τυραννοι· απεχεσθαι* (d *discedite*, syr *-σθε*) *ουν απο των ανθρωπων τουτων*. Similiter demid *neque vos neque principes viri* (? vri = vestri). *Abstinete ergo vos ab eis*. Addunt et. 33^{mg} *εγκρατευεται ουν απο των ανθρωπων τουτων*, et 180. *απεχεσθε ουν απο των ανδρων τουτων* | *μηποτε και*: ᴅ* 163. d sah cop syr^{utr} om *και*

40. *επεισθησαν*: vitiosum quid ᴅ* (sed d *consenserunt itaquae ei*) | *δειραντες* (al^{11} *δηραντ.*): ᴇ d add *αυτους* | *λαλειν*: ᴇ add *τινι* (*ulli*) et Lcif *ulli hominum* (post *του ιυ*), item ᴀ *αυτους* | *απελυσαν* sine additam cum ℵABC sah cop ... ς Ln (ex errore) add *αυτους* cum ᴅᴇʜᴘ al omn^{vid} vg syr^{utr} arm aeth Bas$^{oth\ 285}$ Chr^{9,129} Lcif^{234} (*vocantes*, *inquit*, *apostolos*, *caesos eos dimiserunt*)

41. *οι μεν ουν* (et. Lcif^{234}): ᴅ 180. syrᴘ add *αποστολοι* | *κατηξιωθησαν* ante *υπερ τ. ονομ.* cum ℵABC al plus^{10} cat vg (et. Ambrst et Quaest, vide Sab) syr^{sch} (sah cop, sed pon *κατηξ. ατιμασθ. υπερ τ. ον.*) Or ^{1,421} et (*εχαρησαν ποτε καταξιωθεντες υπερ τ. ονομ. αυτου ατιμασθηναι*)^{276} Bas$^{oth\ 285}$ Thdrt^{2,1118} et^{4,657} ... ς ante *ατιμασθ.* pon cum ᴅᴇʜᴘ al pler arm syrᴘ Chr^{9,129} Thphyl^{a} et^{b} Lcif | *ονοματος* sine additam cum ℵABCDHP al^{12} sah cop syr^{sch} arm Amm^{presb} in cat$^{ox\ 96}$ (*υπερ του ονοματος ατιμασθηναι· τω καθολικω χρησαμενος εδηλωσεν οτι θεος ην ο ιω. ωσπερ γαρ τισ λεγων· αυτος ειπεν, ο ων ειπε, τον θεον σημαινει, ουτως και ο αοριστως το ονομα μονον ειπων ομοιως την θειαν του ιυ ουσιαν εσημανεν*. Eadem Ammonio 15^{schol} tribuit.) Lcif (pag^{208} ex ed. Ven. 1778, ut testantur Ln et Treg; sed ap Gall^{6,234} et ap Sab *eius* additur) ... ς (= Gb Sz) add *αυτου* cum

ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

VI.

1 *Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.* 2 *προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις.* 3 *ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν*

---

minusc utvid pauc aethutr Or^{1,276} et^{421} (Leif^{234} vide ante) ... E al plus^{10} syrP add *του κυριου ιυ*, Bas$^{\text{eth}\,285}$ *του κυριου*, 5. 13. 15. 18. 36. 42. 69. al mu cat^{98} vg (et. am domid) Thdrt^{2,1118} *του ιυ* vel *ιυ*, 4. 31. 38. al fu tol Eus$^{\text{luc}\,105}$ Chr$^{9,1:9}$ Thdrt^{4,607} *του χυ*, et aliter

42. *πασαν τε* et. Bas$^{\text{eth}\,285}$ Irint^{193} etc ... D 26. 105. e vg sah cop Leif^{234} *πασ. δε* | *και κατ*: 31. 126. a^{scr} om *και* | *τον χν ιν* cum NAB al plus^{30} cat^{98} vg (et. fu) syrP Bas$^{\text{eth}\,285}$ Cyrhr^{275} (Irint^{195} *Chr. Ies. filium dei*) ... ς *ιν τον χν* cum HP al plu^{vid} aim tol cop aeth^{ro} Thphyl^{a} et^{b}; item E 65. arm Chr^{9,129} *ιν χν* ... C 13. *τον κυριον ιν*, D tol sah syr^{sch} aethPP *τον κυριον ιν χν*, Leif^{234} *dominum nostrum Iesum Christum*

VI. 1. *ταις ημερ. ταυταις*: D^{gr} *ταυτ. τ. ημεραις* ... C^{3} 47* 73. vg sah *ταις ημερ. εκειναις* | *εν τη*: 13. *επι τη* | *τη καθημερινη*: D* om *τη* | *αι χηρ. αυτων*: D* d add *εν τη διακονια των εβραιων*

2. *δε* (d *itaque*): D^{gr}* sah om (syr^{sch} *et vocaverunt*) | *ειπαν* cum ABC ... ς *ειπον* cum NDEHP al omn^{vid}. Praeterea D add *προσ αυτουσ*, item sah syr^{sch} aeth Cyp^{119} *εις* | *ημας* cum NABEHP al omn^{vid} (sed E 13. 180. arm post *καταλ.* pon) Clem^{202} Bas$^{\text{eth}\,299}$ Macar$^{\text{gall}\,7,179}$ Marc$^{\text{mon}\,77}$ (Gall^{a}) Chr^{9,129} Thphyl^{a} ... CD Thphyl^{b} *ημιν* (similiter Palladg$^{\text{all}\,8,291}$ *ουκ εξον ημιν τραπεζαις διακονειν*) ... Dam^{2,62} plane om | *καταλειψαντας* (C -*ντες*) et. Clem^{202} ... E 5. 13. 40. 180. k^{scr} al^{7} Bas$^{\text{eth}\,299.\,300}$ Macar^{179} Marc$^{\text{mon}\,77}$ Chr *καταλιποντας* (et. Dam^{2,62} *καταλειποντας*)

3. *επισκεψασθε* (tol Or$^{\text{int}\,4,153}$ Quaest$^{101,\,2012}$ *eligite*) ... B *επισκεψωμεθα* | *επισκεψασθ.* - *ανδρας εξ υμων* (Marc$^{\text{mon}\,77}$ add *αυτων*): D *τι ουν εστιν αδελφοι· επισκεψασθαι εξ υμιων αυτων ανδρας* (d - - *prospicite itaque ex vobis viros*) | *δε* cum NB (:: praecessit *δε*, sequitur *δε*, videlaturque aptius *ουν*), item A *δη* (ita Lu) ... ς Ti *ουν* cum CKHP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop Chr^{9,129} Or^{int} Did$^{\text{int}\,266}$ ... sah arm aeth Bas$^{\text{eth}\,299}$ om plane | *αδελφοι* cum NBCKHP (item D, vide ante) al pler vg rell (exc aeth) Bas^{eth} Chr Did^{int} ... Lu om cum A 13. aeth^{utr} Marc^{mon} Or^{int} | *πληρεις* sic NBCD etc: AKHP al *πληρης* | *πληρεις* usq *σοφιας*: arm om (exc$^{\text{old rec}}$), item praeterit Marc$^{\text{mon}\,77}$ | *πνευματος*

ἐπὶ τῆσ χρείασ ταύτησ· 4 *ἡμεῖσ δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ*
n. 5 21, 8 *τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.* 5 *καὶ ἤρεσεν ὁ λόγοσ ἐνώπιον παντὸσ τοῦ πλήθουσ, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεωσ καὶ πνεύματοσ ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα,* 6 *οὕσ ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖσ τὰσ χεῖρασ.*

12, 24 7 *Καὶ ὁ λόγοσ τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸσ τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα, πολύσ τε ὄχλοσ τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.*

8 *Στέφανοσ δὲ πλήρησ χάριτοσ καὶ δυνάμεωσ ἐποίει τέρατα*

---

sine *αγιου* cum ℵBC^{2vid}D 137. 180. am fu luxov syrP (*plenus spiritu sapientiae*) ar^{e} (syr^{sch} add *domini*) Chr^{9,129} ... ς (Gb^{uv}) add *αγιου* cum AC^{e}et^{3vid}EHP al pler vg^{cle} demid sah aeth (arm^{recent}, vide ante) Bas$^{eth\ 299}$ | *και σοφιασ* (ℵ^{c}): ℵ* syrP om *και* | *καταστησομεν* (et. ς Gb Sz) cum ℵABCDE al plu (11 ap Scri) Bas$^{eth\ 299}$ Chr^{9,129} ... ς^{e} *καταστησωμεν* cum HP al^{20} fere (1 ap Scri) Marc$^{mon\ 77}$; item *constituamus* d e vg

4. *ημεισ δε - προσκαρτερησομεν*: D *ημεισ δε ισομεθα* (d *simus*) - *προσκαρτεροιντεσ* (d *perseveramus* sic), e vg *nos autem* (vg *vero*) - *instantes erimus* | *προσκαρτερησομεν* cum ℵABCP etc ... KH 13. 31. 40. al plus^{30} Bas$^{eth\ 300}$ Chr^{9,129} Marc$^{mon\ 77}$ *προσκαρτερησωμεν*

5. ο *λογοσ*: D add *ουτοσ*, item sah syr^{mtr} etc | *ενωπιον*: G *εναντιον* | *πληθουσ*: D add *των μαθητων* | *εξελεξαντο στεφανον*: ℵ *εξελεξαντον στεφανον* sic | *πληρη* ut BC^{corr} etc ... AC*DKHP al permu (7 ap Scri, 5 ap Mtthaeium) *πληρησ* (P *-ρισ*, 99. e^{ser} *-ρισα*), atque sic edidit Ln | *πιστ. και πνευμ. αγιου* (ℵ^{c}): ℵ* *πνευμ. κ. πιστ. αγιου* | *προχωρον*: K al aliq *προχωρον*, item syrP mg gr (*προχωροσ*) | *νικανορα* cum ℵAB*CHP etc (D^{gr} *νικορα*) ... B^{2}K 13. al pauc *νικαρωρα* ... syrP mg gr *νικαιρετον* | *τιμωνα* (syrP mg gr *τιμων*): D *τειμωνα* ... G^{2} 13. al pauc *τιμονα* | *παρμεναν*: D^{gr*} *-να* | *αντιοχεια*: G *-χειαν*

6. *ουσ εστησαν* ... D^{gr} sah syr^{sch} ar^{e} *ουτοι εσταθησαν* | *και*: D^{gr} *οστινεσ*

7. *του θεου* cum ℵABCHP al fere omn am demid sah cop syr^{sch} arm Chr$^{9,128\ com}$ ... DE 180. vg (et. fu tol) syrP Chr$^{9,130\ txt}$ Or$^{int\ 2,121}$ *τ. κυριου* | *μαθητων*: E *μανθανοντων* (*discentium*) | *ιερεων* (ℵ^{c}) ... ℵ* 66 76. 81. 100^{s} 15^{lect} e^{ser} o^{ser} syr^{sch} Thphyl^{b} *ιουδαιων* | *υπηκουον* (D^{gr*} add *αν*? *αι*?) ... AE 11. 27. 29. 45. 80. 105. g^{ser} (137.) cat^{101} Chr^{9,130} *υπηκουεν* (137. *-σε*), item *turba - obediebat* (contra d *-bant*) vg syr^{mtr} | *τ. πιστει*: syrP mg add *evangelii*

8. *χαριτοσ* cum ℵABD al plus^{20} cat^{101} vg sah cop syr^{sch} arm ar^{e} (aeth^{mtr} *χαριτ. θεου*) Bas$^{esa\ 309}$ Did$^{lat\ 267}$ Procl^{670} ... ς (= Gb Sz) *πιστεωσ* cum HP al plu syrP Chr^{9,138} ... E *χαριτοσ και πιστεωσ* | *τερατ και*

καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. 9 ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν λεγομένων Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συνζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, 10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. 11 τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ

σημεια: ℵ 40. 96. σημ. κ. τερατ. | μεγαλα (40. sah πολλα): 95. o^{ser} post λαω pon ... 61ect syr^{sch} arᶜ om | εν τω λαω: ℵ Bed$^{retr a 123}$ (ex Graeco) add εν τω ονοματι του κυριου (Bed add *nostri*, non item e) ιυ χυ, item D 5. 13. 81. 180. k^{ser} sah add δια του ονοματος (5. 13. k^{ser} add του) κυριου ιυ χυ, item syrP e.* *per nomen domini*, 43. υπερ του ονοματ. ιυ χυ

9. ανεστησαν (D^{gr*} αντεστησαν) δε: E καθ ο (e *adversus quem*) ανεστησαν | των εκ της: ℵ om των | τον λεγομενων cum ℵA 5. 13. 33. 40. 45. 47. 96* k^{ser} sah cop Chr^{9,128}edd ... ς Ln Ti της λεγομενης cum BCDKHP al pler vg syr^{utr} arm aeth Chr^{9,128}ed Procl^{671} ... 105. om | λιβερτινων (D λειβερτεινων) :: quae vox apud Graecos non inventa est ... arm *Libyorum*, arP *Corinthiorum* | κυρηναιων ... A κηρυναιων, H κυρεναιων :: similiter Lc 2, 1 A etc κηρυνιου, al mu κυριειου | κιλικιας: A κηλικιας | και ασιας cum ℵBCD^{2}KHP al fere omn vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr Procl ... Ln om cum AD* 12^{lect} d | συνζητ. cum ℵAB*C DE ... ς συζητ. cum B^{2}HP al omn^{vid}

10. και ουκ: D ουτινες ουκ | τη σοφια: DE et Bed$^{retr 124}$ ex Graeco add τη ουση εν αυτω | τω πνευματι ω ελαλει: DE et Bed$^{retr 124}$ ex Graeco τω πνευμ. τω αγιω ω (d e luxov *quo loquebatur*; vg Bed^{retr} ex Graeco *qui loquebatur*; sed videtur Bed *qui* ex vg repetisse quamvis e *quo* praeberet; nec enim aliud quam quod τω αγιω ex Graeco accessit videtur notaturus fuisse.) | ελαλει: DE add δια το ελεγχεσθαι αυτους (ℵ διοτι ηλεγχοντο) υπ (D^{gr*} επ) αυτου μετα παση παρρησια, item am^{2} codlat np Erasm s$\bar{y}$rP^{mg} *propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia* (iisdem verbis e utitur; d vero *quoniam probatur illis ab illo cum omn. fid.*). Addunt vero insuper D syrP^{mg} μη δυναμενοι ουν (D^{gr*} ου) αντοφθαλμειν τη αληθεια (d *non potentes autem resistere veritati*), item ℵ Bed^{retr} ex Gr επειδη ουκ ηδυναντο αντειπειν τη αληθεια (e Bed *cum ergo non possent contradicere veritati*). Similiter versio bohemica: *propterea increpabantur ab eo cum omni fiducia. Et cum non possent resistere* etc

11. λεγοντας cum BCD^{2}KHP al fere omn (42. ψευδολεγοντας) ... ℵAD* 8^{pc} λεγοντες :: quod recipiendum iudicassem pro licentia qua passim participia eiusmodi apponuntur praesertim apud LXX, nisi similia aliquoties invenirentur uno tantum vel altero eorundem testium fulta, ut paullo post v. 13, item Lc 24, 34. Mc. 1, 27. Ad defendendum λεγοντες fortasse erit qui adhibeat Mt 22, 16, quemadmodum ς praebet. | λαλουντος (ℵ* -ντας) cum ℵA^{2}BCD^{2}HP al fere omn ...

λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν, 12 συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, 13 ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου· 14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. 15 καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

κ* 5. λεγοντος ... A* om^{vid} | βλασφημα cum κ (ipse* correxit -μα ex -μιασ) ABCKHP etc (d *blasphema*, e *blasfema*) ... κ*D^{gr} 137· vg arm βλασφημιασ (Gb′) | μωυσην cum κABCDH al permu e vg (exc am) etc ... ς μωσην cum E^{gr}P al plu am etc

12. συνεκινησαν τε ... E και ταυτα ειποντεσ συνεκινησαν τε (e *commoverunt quoque*) | τουσ ante γραμματεισ (et. C^{2}): C* k^{acr} om | επισταντεσ (et. κ^{c}): κ* om | ηγαγον: A e^{acr} sah cop syr^{p} c. ob. add αυτον, item syr^{ach} aeth

13. εστησαν τε (vg *et statuerunt*, item sah, qui eodem modo τε etiam alibi reddit, ut 5, 35) ... D και εστησαν ... H 13. 40. 96. e cop Proc^{671} εστ. δε | ψευδεισ: D add κατα (^{2} κατ) αυτου (similiter aeth *et statuerunt ei*) | λεγοντασ: κ -ντεσ | ο ανθρ. ουτοσ: (Chr^{9,139}, *homo hic* d e, *homo iste* luxov vg) ... C ουτοσ ο ανθρ. ... 13. om ουτ. | λαλων ante ρηματα cum κBC 40. 69. 96. cat^{103} vg sah cop syr^{utr} arm (aeth *loquens blasphemiam*) Nyss^{2,790} Chr^{2,504} Procl^{671} ... ς Ti Lu ante κατα του cum ADKHP al pler Chr^{9,139} et^{142} Thphyl^{A} et^{b} ... 5. 13. k^{acr} λαλ. ρημ. βλ. post του νομου | ρηματα sine additam cum κABCD 27. 29. 81. 105. 142. 163. vg sah cop syr^{utr} arm Chr^{9,139} et^{142} Procl^{672} ... ς (= Gb Sz) add βλασφημα c. KHP al pler luxov (*blasphemiae*) arm aeth (vide ante) Chr^{2,504} Procl^{671} | του αγιου sine τουτου cum κADKHP al plus^{45} vg (et. am fu demid) luxov (sed add *et deum*) arm aeth Nyss^{cod} (teste Wtst) Chr^{9,142} Dam^{2,178} ... ς (= Gb Sz) add τουτου cum BC al sat mu cat tol (*locum hunc sanctum*) sah cop syr^{utr} Nyss^{2,790} ed Chr^{9,139} et^{2,524} Procl^{671} et^{672}

14. D* ναζωραιοσ | καταλυσει: H -ση | α παρεδωκεν: P 63. 78* 95. 101. 106. d^{acr} απερ εδωκεν | μωυσησ cum κBCDKH etc ... AP al^{20} fere μωσησ

15. και ατενισ. εισ (κ* om; κ^{a} suppl) αυτον ... D^{gr*} και πτυσζον δε αυτω | παντεσ (Gb″) cum κABCD*E al^{10} fere cat^{103} ... ς Ti απαντεσ cum D^{2}HP al longe plu Chr^{9,139} | καθεζομενοι cum κABCKHP etc ... D 18. 137. 180. e^{acr} καθημενοι | συνεδριω: D′(vide ante) add και, item d (*et intuiti in eum - et viderunt*) | ειδον cum κBCDKP etc; H al pauc ιδον ... Ti ειδαν cum A | ωσει: E 137. ωσ | αγγελου: D add εστωτοσ εν μεσω αυτων (d post *angeli* pergit *stans in medio eorum*)

VII.

1 *Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; 2 ὁ δὲ ἔφη· ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν,* 3 *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.* 4 *τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε,* 5 *καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦ-* Gn 12, 1 Gn 12, 5 Gn 12, 7

VII. 1. ο *αρχιερευς*: DE et Bed ex Gr tol german[24] add *τω στεφανω*, sah cop add *illi* | *ει* sine *αρα* cum ℵABC 14* 27. 29. 34. 36. (item 47* 100. 163. sed nec *ει* habent) cat[108] (editum *αρα* invito codice), nec exprim *αρα* d vg syr[sch] (ut[vid]) aeth ... ς (sed Gb[00]) Ti add *αρα* cum DKHP al longe plu Chr[D,139], item o *enim*, syr[P] *igitur*; videtur et arm exprimere | *ταυτα*: D *τουτο*

2. *χαρραν* (*charram* ct. am fu demid tol) et. Or[4,286] ... DE[r] (contra d *in charris*) al[6] vg[cle] *χαραν* ... E 31** *χαρρα* (31* *χαρα*)

3. *εκ* (d e vg *de*): DE[r] *απο* | *και εκ της* cum ℵACEHP al omn[vid] cat vg (item d *de terra tua et a cognatione tua*) syr[utr] cop arm aeth Or[4,286] Ir[int 197] (:: etiam LXX *ex* repetitur, sed ℵB hiant).... Ln Ti *και της* cum BDE[r] sah Tiphyl[b] | *συγγενειας* (*συγγ-* ℵABEHP etc, CD *συνγ-*: *-νειας* ℵAB[3]H etc, Π*CDEP Al *-νιας*) *σου* ... E 65. 67. Aug[civ dei 16, 43b] et[428] add (:: ex LXX) *και εκ του οικου του πατρος σου* | *εις την γην* cum ℵABC*DE 5. 40. 133. ... ς (= Gb +) om *την* cum C[avid]HP al pler Chr[6,140] (:: LXX editum est *την*, sed lectio satis fluct) | *ην*: C* praetermisit; C[2] vero ex *εις την γην αν* restituisse vdtr *εις γην ην αν* | *αν* (ℵ[c]): ℵ* *εαν*

4. *τοτε*: D syr[sch] add *αβρααμ* | *κατωκησεν* (31. *-κισεν*): DE[r*] *και κατωκησεν* (praegresso *εξελθων*). Item d vg *exibit* (*exiit*) - *et habitavit*. | *εν*: H 1. 31. 36. 47. al plus[20] Tiphyl[a] et[b] *εις*, 13. *επι* | *εν χαρραν* (vg[cle] rursus *Charan*, non item am fu demid tol): E *εν χαρρα* (*in charra*) | *κακειθεν*: 31. 42. al[15] *και εκειθεν* ... D* d *κακει ην*, posteaque *και μετωκ.* | *το*: A om | *μετωκισεν* (e vg Ir[int 197] *transtulit*, Aug civ dei 16, 43b *collocavit*) ... D*EHP al[25] (ex his nonnulli om *αυτον*) *μετωκησεν* (d *et intransmigravit eum*; Hier[ep] add[dard] *et inde - migravit in terram*) | *αυτον*: E syr[sch mg] add o *θεος* | *κατοικειτε* ... D syr[P] c.* add *και οι πατερες ημων* (syr[P] c.* *υμων*) *οι προ ημων* (syr[P] rursus *υμων*), item E Aug[civ dei] add *και οι πατερες υμων*

5. *κληρο. εν αυτη* (et. Ir[int 197]) ... E *εν αυτη κληρ.* | *και επηγγειλ.* (et. fu cop etc): D vg (et. am demid tol) sah Ir[int 197] *αλλ επηγγ.* | *δουναι αυτω εις κατασχ. αυτην* cum ΠCDHP al[25] cat (Ir[int] omisso *αυτω*),

ναι αὐτῷ εἰσ κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν,
Gn 15, 13. 14 οὐκ ὄντοσ αὐτῷ τέκνου. 6 ἐλάλησεν δὲ οὕτωσ ὁ θεόσ, ὅτι ἔσται τὸ
σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ
κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· 7 καὶ τὸ ἔθνοσ ᾧ ἐὰν δουλεύσουσιν
κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸσ εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύ-
Gn 17, 10 σουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περι-
τομῆσ· καὶ οὕτωσ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακὼβ τοὺσ δώ-
Gn 37, 28. 39, 2 δεκα πατριάρχασ. 9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντεσ τὸν Ἰωσὴφ
ἀπέδοντο εἰσ Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸσ μετ' αὐτοῦ, 10 καὶ ἐξεί-
Gn 41, 40 λατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν

---

*Similiter vg arm *dare illi eam in possessionem* ... Gb' δουν. αυτην εισ κατασχ. αυτω cum ℵAE al plus[10] ... ς αυτω δουν. εισ κατασχ. αυτην cum minusc vix mu | ουκ οντοσ αυτω: c 32. 100. ουκ οντ. αυτου

6. ουτωσ cum ABCDEP al pler tol cop arm syr^{p} (40. al sah aeth^{pp} αυτω ουτωσ, aeth^{ro} *sic dixit Abrahamo*) Chr^{9,147} Ir$^{int\ 197}$ ... ℵII al^{12} vg^{cle} demid αυτω, (syr^{sch} *et locutus fuerat cum eo deus dicens ei*) ... am fu plane om | ο θεοσ: D Ir^{int} add προσ αυτον | το σπερμ. αυτου et. vg arm syr^{p} ... ℵ 15. 18. 27. 36. vg^{six} sah cop syr^{sch} aeth το σπ. σου :: ut LXX | δουλωσ. αυτ. και κακωσουσιν: E κακ. α. κ. δουλ. | αυτο: D vg sah (*facient eos servos*) αυτουσ, item aeth :: ut LXX | κακωσουσιν: C al pauc syr^{sch} ot^{p} c. ob. add αυτο (item αυτουσ sah cop aeth) :: cf LXX

7. και το εθν. (31. add εκεινο): c 99. 120. e^{scr} sah (non item cop) aeth^{pp} (non item^{ro}) το δε εθν. | ω εαν cum ℵACEHP al omn^{vid} Chr^{9,147} ... Ln ω αν cum BD | δουλευσουσιν cum ACD^{gr} 26. 96. sah Ir$^{int\ 197}$ (*servient*) ... ς Ln -σωσιν cum ℵBEHP al pler d vg (*servierint* d e vg) Chr^{9,147} :: ita et. LXX | ο θεοσ ειπεν cum ℵABC ... ς Ti ειπ. ο θεοσ cum DEHP al omn^{vid} d (*dicit dominus*), vg (*dixit dominus*) syr^{utr} sah cop arm aeth Ir^{int} (ut d) | εξελευσονται: E add εκιθεν | λατρευσουσιν (*servient* e vg^{cle} fu Ir^{int}, *deservient* d am demid tol): C^{*vid}E^{gr} 73. -σωσιν

8. ουτωσ: 2** 3. 9. 16. 17** 19. 24. 34. 43. 78. 100. 103^{mg} al$^{3\ scr}$ ουτοσ, sah ουτωσ ουτοσ | D bis ισακ, *isac* | ογδοη (ℵ^{c}): ℵ* εβδομη | και ισαακ sine articulo cum ℵABCE 40. 96. k^{scr} Thphyl^{a} ... ς Ti και ο ισ. c. DHP al pler cat Chr^{9,148} Thphyl^{b}. Praeterea E syr^{sch} cop add εγεννησεν | ιακωβ sine articulo cum ℵABCD*E 40. 47. 96. k^{scr} ... ς Ti ο ιακ. cum D^{2}HP al pler cat Chr Thphyl^{a} et^{b}. Praeterea syr^{sch} cop add εγεννησεν

9. και οι πατριαρχαι etc: Thphyl$^{b\ 223}$ οι δε αδελφοι ιωσηφ ζηλωσαντεσ αυτον απεδοντ. (sic in ipso textu exhibet, in comm. non attingit)

10. εξειλατο cum ℵABCDEP al^{10} fere cat Thphyl^{b} ... ς εξειλετο cum H al pler Chr^{9,148} Thphyl^{a} | αυτω χαριν: D^{gr} χαριν αυτω ... A om αυτω |

καὶ συρίαν ἐναντι Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐφ' ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 ἦλ- Gn 41, 54
θεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ θλῖψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 ἀκού- Gn 42, 45
σας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· 13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς Gn 45, 1
ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος αὐτοῦ.
14 ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ Gn 45, 9 46, 27.
καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. 15 καὶ Dt 10, 22

ἐναντι cum ℵ 5. 27. 29. 40. 96. 137. 163. 180. k^{scr} Chr^{9,148} ... ς Ln Ti ἐναντιον cum ABCDEHP al plu :: quemadmodum Lc 1, 8 et Act 8, 21 ἐναντι editum est adversantibus testibus multis eisque gravibus qui ἐναντιον tuentur, ἐναντιον vero Act 8, 32 non fluctuat nec magis fere Lc 20, 26. 24, 19, ita etiam hoc loco ἐναντι praeferendum ex codicis ℵ auctoritate multis aliis confirmata qui toties cum principalibus faciunt | ἐφ ὁλον cum ℵACK^{gr} 14* 20. 25. 26. 27. 40. 69. 96. 100. 105. 120. 163. 177* g^{scr} vg syr^{utr} sah cop ... ς Ln Ti om ἐφ cum BDHP al longe plu e Chr^{9,150}

11. ὁλην την αιγυπτον (Gb′) cum ℵABC 81. vg syr^{sch} sah cop ; item D^{gr} ὁλης της αιγυπτου (D^{2} teste Kipl add γης post της) ... ς Ti ὁλ. την γην αιγυπτου cum (D^{2} ap Kipl) EHP al pler (sed al^{3} om την) syrP arm aeth^{utr} (om ὁλην) Chr^{9,148} | ευρισκον cum ℵACDH al pler Chr ... BEP 4. 40. k^{scr} cat^{109} ηυρισκον :: cf ad Lc 19, 48 Mc 14, 55

12. ακ. δε (et. d): D^{gr} ακ. ουν | σιτια (BD σιτεια, 15. 40. al cat σιτεια) cum (Gb″) ℵABCDE 5. 6. 8. 15. 36. 40. 100. 105. cat ... ς σιτα cum HP al pler Chr^{9,148} (18. Thphyl^{la} σιτον) | εις αιγυπτον (Gb″) c. ℵABCK 40. ... ς εν αιγυπτω cum DHP al pler Chr (d vg *in aegypto*; contra e *in aegyptum*)

13. εν τω: D 18 επι τω | ανεγνωρισθη cum ℵCDEHP al fere omn Chr^{9,148} ... Ln εγνωρισθη cum AB (25. εγνωσθη). Cf et. Latt: d *recognitus est*, e *agnitus est*, vg *cognitus est* | εγενετο: D εγενηθη | τω φαραω: ℵ om τω | το γενος αυτου (Gb′) cum ℵAE 40. vg arm ... ς τ. γε. του ιωσηφ cum DHP al pler Chr; item Ln Ti τ. γε. ιωσηφ cum BC 47. :: perspicuitatis caussa ιωσηφ et του ιωσηφ substituta

14. ιακωβ ante τον πατ. αυτου cum ℵABCDE al plus^{10} vg sah cop arm ... ς post τ. πατ. αυτ. cum HP al longe plu syr^{utr} Chr^{9,148} ... 15. 18. 36. 47* 163. cat^{110} aeth^{utr} plane om, hinc Gb^{00} | συγγενειαν (D* συγγ., E -νιαν) sine αυτου c. ℵABCHP al plus^{40} am fu demid syrP arm cat Chr ... ς (= Gb Sz) add αυτου cum DE al pm vg^{cle} tol syr^{sch} sah cop aeth | εν ψυχ. εβδομ. (D 133. c^{scr} add και) πεντε: DH 1. 5. 31. 32. 38. 40. 57. 69. 96. 105. 113 137. 163. 180. c^{scr} cat^{110} ψυχαις post πεντε pon

κατέβη Ἰακὼβ εἰσ Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸσ καὶ οἱ πατέρεσ
Gn 49, 33 ἡμῶν, 16 καὶ μετετέθησαν εἰσ Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι
ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆσ ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ ἐν
Ios 24, 32 Gn 49, 30 33, 19 Συχέμ. 17 καθὼσ δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνοσ τῆσ ἐπαγγελίασ ἧσ ὡμολό-
Gn 24, 7 γησεν ὁ θεὸσ τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸσ καὶ ἐπληθύνθη ἐν
Ex 1, 7–10 Αἰγύπτῳ, 18 ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺσ ἕτεροσ ἐπ' Αἴγυπτον, ὃσ
οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 19 οὗτοσ κατασοφισάμενοσ τὸ γένοσ ἡμῶν
ἐκάκωσεν τοὺσ πατέρασ τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν εἰσ

---

15. και κατεβη (Gb') cum ΝACEP 15. 18. 36. 69. 100. 105. 163. (8Ppc και κατεβη δε) cat vg syrsch aeth ... ς κατεβ. δε cum BH al plu sah cop arm Chr9,148 ... D 40. 73. 96. syrP nil nisi κατεβη (:: deleta est coniunctio ut verba εν ψυχ. εβδ. πεντε cum κατεβη coniungerentur: id quod ex LXX fluxit) | εισ αιγυπτ. cum ΝACDEHP al omnvid vg syrutr sah cop rell (aethutr εισ γην αιγυπτου) Chr (:: nec aliter LXX) ... Ti om cum B | ετελευτ. (E syrsch add εκει, 13. add και) αυτοσ (D add τε, d que) ... B αυτοσ ετελευτ.

16. μετετεθησαν (d e vg translati sunt): D μετηχθησαν | syrsch arc reddunt μετετεθη et ετεθη | συχεμ: Dgr συχεν | ω ωνησατο c. NABCDK al20 cat ... ς (= Gb 8z) ο ωνησατ. cum HP al plu Chr9,148 | αβρααμ: K add ο πατηρ ημων. Item Bedretra 125 ex Gr pater noster Abraham | εμμωρ c. NABCDH al plus10 cat cop (et sah εμωρ) Chr9,148 ... ς εμμορ c. EP al longe plu. Etiam d e am demid emmor, contra vgcle fu emor. | εν συχεμ c. N*BC 15. 18. 66. 69. 96. 100. 105. 163. cat sah cop arm ... Lu του εν συχ. cum NcAK al3 tol syrP (qui ex Sychem), item Bed35 in Gr. exemplari scriptum est: a filiis Emmor qui fuit in Sichem ... ς του συχεμ cum Dgr H(P τουχεμ) al plu vg (filii Sychem) aeth (ut vg) Chr; d vero et sychem ... syrsch arc plane om

17. καθωσ: A ωσ | ηγγιζεν cum NABCDEHP etc (ced εγγ. per errorem); et. e vg adpropinquaret ... 31. ηγγισεν, d ut vero adpropinquavit | χρονοσ ... A καιροσ | ωμολογησεν (K ομολογ.) cum NABC 15. 36. cat110 vg (confessus erat, demid constituerat) sah arm syrP mg aeth ... DK Bedretr 126 ex Gr tol επηγγιλατο (Bed quam pollicitus erat, e quod poll. erat, tol quam promiserat) ... ς ωμοσεν cum HP 31. 61. al plcr syrsch etP txt cop Chr9,148 :: ex LXX Gen 24, 7. 26, 3 etc

18. αχρι cum B*CD Thphyla63 ... ς αχρισ cum NAB2EHP al omnvid Chr9, 148 | επ αιγυπτον cum NABC al20 (40. αιγυπτου) cat vg (in Aegypto) sah cop syrsch etP mg arm aeth ... ς Ti om cum DEHP 31. 61. al plu syrP txt Chr om :: post εν αιγυπτω abundare videbatur | ηδει τον ιωσηφ ... DK εμνησθη του ιω.

19. ουτοσ: Dgr και, d plane om | τουσ πατερασ sine ημ. cum NHD am4 fu ... ς add ημων cum ACEHP al omnvid vgcle (et. amcorr4 demid tol) sah cop syrutr arm aeth Chr9,150 | εκθετα post τα βρεφη (syrP mg gr τουσ βρεφουσ) cum NABC (31. 61. post τα βρ. αυτων) ... ς post ποιειν cum DEHP al plcr cat Chr; item ut exponerent infantes suos vg etc | ζωογονεισθαι: E add τα αρρενα, 43. αυτα

τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. 20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν Ex 2, 2 aa
ἀστεῖος τῷ θεῷ. ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός·
21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ
ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. 22 καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς ἐν
πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ.
23 ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσερακονταέτης χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ
τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς
Ἰσραήλ. 24 καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκ- Ex 2, 11 a
δίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. 25 ἐνόμιζεν
δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν

20. *εγεννηθη*: A 31. k^scr *εγενηθη* | *μωυσης* cum ℵBCDH al plus^30 cat Chr^9,150 ... ς (= Gb Sz) *μωσης* cum AEP al plu. De vg etc cf alibi | *του πατρος* sine *αυτ.* cum ℵABCHP (ℵ* addiderat *μου*, sed iam ipse* notavit) al plus^35 Chr ... ς (= Gb Sz) add *αυτου* cum DE al plu cat vg rell Thphyl^a et^b

21. *εκτεθεντος δε αυτου* cum ℵABCD 8. 15. 18. 29. 36. 40. 61. 96. cat vg (*exposito autem illo sustulit eum*) ... ς Ti c. EHP al longe plu *εκτεθεντα δε αυτον* (al pauc *τουτον*), sed al mu (6 ap Scr, 2 ap Mtthae) Chr^9,151 Thphyl^a et^b om *αυτον* post *ανειλατο*.- Praeterea DE syr^p c.* add *παρα* (E *εισ*) *τον ποταμον* | *ανειλατο* (Gb″) cum ℵABCDEH 61. al^15 ... ς *ανειλετο* cum (H teste Treg) P al longe plu Chr | *και*: D^gr* om | *ανεθρεψατο*: D* *ανεθραψ.* | *αυτον* secund: D* 34** 104. 180. c^scr d om; syr^p habet c. ob. | *εαυτη*: D* al pauc *αυτη* | *εισ υιον*: B om *εισ*

22. *μωυσης* cum ℵBCDHP al plus^25 Or^1,478 Chr^9,151 ... ς (= Gb Sz) *μωσης* cum AE al plu. Praeterea cf alibi. | *εν παση σοφια* cum ℵACE al pauc vg^cod (ap Gb) Or^1,478 et^4,369 Ps-Iustiqu^25 Bas^2,102 Thdrt^1,461, item sah cop ... ς Ln *παση σοφια* cum BD^2HP 61. al pler cat vg Or^4,369 cod Eus^esa 431 Did^cat 112 Chr^9,151 Cyr^4,411 libere ... D* Clem^413 Chr^3,142 *πασαν την* (Clem om) *σοφιαν* | *ην δε* cum ℵABCHP al fere omn cat e cop arm Chr^9,151 ... DE^gr l^scr *ην τε*, 99. e^scr Ps-Iustqu^25 Chr^3,142 *και ην*, item *et erat* vg sah syr^sch | *εν λογ. κ. εργ.* (Gb″) cum ℵABCDH 61. al^40 cat e Ps-Iust (*εν εργ. και λογ.*) Chr^9,151 ... ς *εν λογ. κ. εν εργ.* cum E^gr P 13. 31. (c^scr *εν εργ. κ. εν λο.*) al sat mu vg | *αυτου* cum ℵABCDE 61. al plus^15 vg syr^sch sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) om cum HP al plu syr^p Ps-Iustqu^25 Chr

23. *τεσσερακονταετης* (D $\bar{\mu}$· *ετης*) cum ℵAB*C ... ς Ln *τεσσαρακοντ.* cum B^3EHP al omn^vid | *επι την* cum ℵABCDEP al omn^vid ... H *εισ την* | *επισκεψασθαι*: E 180 praem *του* | *τουσ υιουσ*: B om *τουσ*

24. *τινα*: 61. *τινᾶν* | *αδικουμενον*: DE syr^sch et^p c.* ar^e aeth add *εκ του γενους αυτου* (D^gr om *αυτ.*) | *ημυνατο*: D* -*νετο* | *τ. αιγυπτιον*: D aeth add *και εκρυψεν αυτον εν τη αμμω* :: cf LXX

25. *ενομιζεν*: D^gr 13. -*ζον* | *τ. αδελφουσ* sine *αυτ.* cum ℵBC vg (et. am fu demid, non item tol) ... ς Ln add *αυτου* cum ADEHP al omn^vid tol syr^utr sah cop arm aeth Chr^9,151. Praetereaque syr^sch et^p mg ar^e add

Ex 2, 13 σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. 26 τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη
αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών·
Ex 2, 14 aa ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε· ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 ὁ δὲ ἀδικῶν
τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν; 28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον
ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν Αἰγύπτιον; 29 ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς
Ex 2, 2 aa δύο. 30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ
ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. 31 ὁ δὲ
Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ

τους υιους ισραηλ | σωτηριαν αυτοις cum ℵABCD 31. 40. 61. 96. cat vg cop arm ... ς αυτοις σωτηριαν cum EHP al pler syr^{utr} sah (αυτ. σωτ. δια χειρ. αυτ.) Chr | ου: D^{Gr*} om

26. τη τε (Gb″) cum ℵABCD^{2}(D* d τοτε)H al^{25} cat syr^{utr} aeth Chr^{9,151} ... ς^{e} (non ς) Gb Sz τη δε cum EP al plu vg sah cop arm | μαχομενοις (D^{Gr*} -νοσ): D* add και ειδεν αυτους αδικουντας | συνηλλασσεν (Gb′) cum ℵBCD al^{10} e vg (e vg *reconciliabat*, d *-avit*) syr^{utr} sah ... ς συνηλασεν cum AKΣ^{Gr}P al plu Chr, item^{vid} cop arm aeth ... H 61. συνηλλασεν. Pro αυτους quod sequitur C*H αυτοις | ανδρες, αδ. εστε: D τι ποιειτε ανδρες αδελφοι | εστε sine υμεις cum ℵABCE 27. 29. 40. 61. 69. 81. 105. 163. vg sah arm Chr^{9,151} ... ς (Gb^{ω}) add υμεις c. HP al longe plu cat^{113} cop syrP aeth | αλληλους: D* εις αλλ.

27. ειπων: D ειπας | αρχ. και: E demid cop αρχ. η | εφ ημων (Gb′) cum ℵABCHP 13. 61. al plus^{20} cat^{114} ... ς εφ ημας cum DE al plu Chr (:: sic et. testes pl LXX, AB vero εφ ημων)

28. συ: 46. 61. 96. om | ιχθες cum ℵB*CD 34. ... ς χθες cum AEHP al pler Chr^{9,151}. Praeterea A sah cop post τ. αιγυπτιον pon

29. εφυγεν δε μωυσης: D^{Gr*} αυτως και εφυγαδευσεν μωυσης, d *adque ita profugit moyses* ... E εφυγαδευσεν δε μωυσην, o *effugavit autem moysen* | μωυσ- cum ℵBCDEHP al^{20} Chr ... ς (= Gb Sz) μωσ- cum A al plu cat | δυο: D* δυω

30. Και: D και μετα ταυτα | πληρωθεντων ετων: d *et impletis annis*, D^{Gr*} πλησθεντων αυτω ετη (^{3}ετων) | τεσσερακοντ. cum ℵA^{1}C (σερακοντα omissa syllaba prima); D $\bar{μ}$ ... ς Ln τεσσαρακοντ. cum B^{3}KHP al omn^{vid} | αγγελος sine additam cum ℵABC 61. 81. vg sah cop ... ς (Gb^{0}) add κυριου cum DEHP al pler syr^{utr} arm aeth Chr^{9,151} | εν φλογι πυρος cum ℵBDHP 1. 13. 31. 61. al plu sah cop syrP arm aeth Chr ... Gb″ Ti εν πυρι φλογος cum ACK al^{10} cat^{115} vg syr^{sch} :: similiter lectio fluctuat LXX

31. μωυσης et μωσης ut versu 29, nisi quod μωσης et. P habet | ιδων: 13. k^{ser} post εθαυμ. pon | εθαυμαζεν cum ℵDEHP 1. 31. 61. al plus^{40} cat Aug$^{tri\ 3,506}$ ...: ς (= Gb Sz) Ln εθαυμασεν cum ABC 13. al permu vg rell Chr | το οραμα: A om | προσερχομενου δε (vg syr^{sch} *et accedente*) αυτ. κατανοησαι: D και προσερχ. αυτ. και (^{2} om) κατανοησαι, d

καταvοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· 32 ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, Mt 22, 32 pp
ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος
Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος·
λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἕστηκας
γῆ ἁγία ἐστίν. 34 ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν
Αἰγύπτῳ, καὶ τὸν στεναγμὸν αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι
αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. 35 Τοῦτον 7, 27
τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν

---

cumque ipse accederet et consideraret | *εγενετο φωνη κυριου* (3. om κυρ.) cum ℵAB 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 105. 163. am fu demid codbedae cop arm (add *dicens*) syrP Aug (nt arm) ... ς (sed Gb^{00}) add *προσ αυτον* cum C(K)HP al pler sah Chr, item vg^{cle} tol (ex silentio) *ad eum vox domini dicens*. Similiter ℵ Bed$^{retra\ 126}$ ex Graec omisso *κυριου* add *εκ του ουρανου λεγουσα προσ αυτον* ... D aeth (similiterque syr^{sch}) pro *εγενετο* etc sic: *ο κυριοσ ειπεν αυτω λεγων* (syr^{sch} ar^{ro} *dixit ei dominus per vocem*)

32. *εγω*: ℵ Bed$^{retra\ 126}$ ex Graec d vg^{cle} (non item am fu tol codbedae) arm add *ειμη* (sic), *sum* | *ο θεοσ* prim: CH* (sed ipse* suppl) om ο | ο *θεοσ* sec: C om ο | *και ισαακ* (CD *ισακ*) *και ιακ.* cum ℵABC 15. 26. 37. 40. 61. 96. (k^{scr} om ο *θε.* sec? et tert) fu sah syr^{utr} arm ... ς *και ο* (D om) *θεοσ ισ. και ο* (D om) *θεοσ ιακ.* cum DEHP al pler vg (et. am demid tol) cop aeth Chr :: similiter lectio fluct LXX | *γενομενοσ*: ℵ post *μωυσησ* pon | *μωυσησ* et *μωσησ* ut v. 31 | *ετολμα*: ℵ *ετολμησεν*

33. *ειπ. δε* (16. 46. om) *αυτω ο* (A 78. 96. om) *κυριοσ* (ℵ 78. 96. demid *θεοσ*) ... D *και εγενετο φωνη προσ αυτον* | *λυσον*: D^{2} 142. *λυσαι* | *το υποδημα*: C* syr^{utr} aeth add *σου* | *των ποδ. σου*: B *σου των ποδων* ... C(et*et^{2})K (ipse* sed extra lineam) al plus^{13} syr^{utr} aeth Bed$^{retr\ 126}$ ex Gr praem *εκ* :: item LXX sed fluct lectio | *εφ ω* cum ℵABCD^{2} (*ου) 61. ... ς *εν ω* cum EHP al pler Chr^{9,153} :: ut LXX. Praeterea (:: ut LXX) C (*σιν) al pauc arm add *σν*

34. *ιδων* (C al pauc *ειδ-*) ... D* d *και* (d om) *ιδων γαρ* | *ειδον*: ADE *ιδον* | *μου*: D* d 47. om | *αυτων* cum ℵACEHP al fere omn vg sah cop syrP arm aeth Chr^{9,153} ... Lin *αυτου* cum BD 26. syr^{sch} (:: LXX *της κραυγης αυτων*) | *ηκουσα*: D 9. 40. *ακηκοα* (:: ut LXX) | *νυν*: C^{2} *νυι* | *αποστειλω* (ℵE *-στιλ-*) cum ℵABCDE 61. 69* 105. 163. e^{scr} cat Chr ... ς *αποστελω* cum HP al pler (:: LXX *-στειλω* lectione tantum non fluct). Cf d e vg etc *mittam*

35. *μωυσην* c. ℵBCDEH al plu ... AP al mu *μωσην* | *δικαστην* sine additam cum ABHP al longe plu vg syrP txt Thphyl^{a} ... ℵCD 15. 18. 33. 36. 61. al cat^{117} add *εφ ημων*, ℵ 13. 26. 34. 43. 46. 69. 100. 103. 105. al Chr Thphyl^{b} *εφ ημασ*, item altorutrum sah cop syrP c.* (syr^{sch} praem) arm aeth :: ut v. 27 | *και* ante *αρχοντα* sec (A 38. 113. al$^{2\,scr}$ Chr$^{9,157\,bis}$ *αρχηγον*) cum ℵ^{A}BDE 15. 18. 27. 40. 61. 96. cat syrP ... ς

σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. 37 οὗτός
3, 22 Dt 18, 15 ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὰς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. 38 οὗτός ἐστιν ὁ
Ex 19, 3 γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, 39 ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις

om cum ℵ*ACHP al pler vg syr^{sch} sah cop arm Chr^{bis} | *λυτρωτην*: ℵ* *δικαστην*, ℵc substituit *λυτρωτ*. (sed oblitus est delere *δικαστ*.) | *απεσταλκεν* cum ℵABDK 5. 27. 29. 40. 61. 69* 96. 100. 105. 180. e^{ser} ... ς *απεστειλεν* cum CHP al longe plu Chr | *συν χειρι* (Gb^{1}) cum ABCD^{gr}K 5. 8. 13. (*συν χ*.) 40. 61. 81. 96. 180. vg sah syrP Chr$^{9,157\,bis}$ ... ς *εν χειρι* cum ΨHP al longe plu cat d syr^{sch} cop arm aeth (Chr^{somel}?)

36. *ποιησας* (d *cum fecisset*): D^{gr*} *ο ποι*. | *εν γη αιγυπτω* cum ℵAKHP 61. al^{45} e* (*in terra aegypto*) Chr^{9,157} ... Ln *εν τη αιγυπτω* cum BC 15. 18. 24. 31. cat^{118} d sah, item 4. 40. 96. 177* *εν αιγυπτω* ... ς (= Gb Sz) *εν γη αιγυπτου* cum D^{gr} al mu^{vid} o** (*in terra aegypti*) vg cop syr^{utr} arm aeth Thphyl^{b} | *τεσσερακ*. cum ℵAB*C; D 61. $\bar{\mu}$ ... ς Ln *τεσσαρακ*. cum EHP al pler

37. *ο μω*. cum ℵABCKP etc ... DH al plus^{20} Chr^{9,157} et^{159} om ο | *μωυσης* cum ℵBCDEH etc ... AP etc *μωσης* | *ειπας* cum ℵAHCD 61. ... ς *ειπων* cum EHP al pler Chr | *ο θεος* sine *κυριος* cum ℵABD 61. vg sah aeth ... ς (Gb^{0}) praem *κυριος* cum ϚEHP al pler cat cop syrP arm Chr^{9,157} (163. 180. syrP Chr^{9,157*} *κυριος* sine *ο θε*.) :: ita et. LXX, unde Eus dem^{26} aliiq verba afferunt. Praeterea *ο θεος* scripsimus absque *υμων* (*ημων*) cum ℵABCD 61. al plus^{10} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{bis} ... ς (= Gb Sz) add *υμιων* cum P al plu cat, item EH al mu Thphyl^{a} et^{b} *ημων* | *εκ τ. αδελφ. υμιων* (ℵ^{c}): ℵ* om *υμιων* | *ως* (D* *ωσει*) *εμε* sine additam cum ℵAHP 61. al plus^{35} sah Chr^{bis} Thphyl^{a} ... ς add *αυτου ακουσεσθε* (D^{gr*} *ακουεσθε*, e* *quem audistis*) cum CDK al plu cat vg syr^{utr} cop arm aeth Thphyl^{b} :: ut LXX

38. *του αγγελου του*: D* om *του* sec (133. 177* Thphyl$^{a\,com}$ om *του* pri) | *αυτω*: ℵ e^{ser} *αυτου* | *ημιων*: ℵ 37. *υμιων* ... 99. e^{ser} om | *εδεξατο* (et. Ir$^{int\,245}$ *accepit*) ... ℵ *εξελεξατο* | *λογια ζωντα* (Ir$^{int\,245}$ *praecepta dei vivi*, d *eloquia viventium*, e *eloquia viva*, vg *verba vitae*; teste Grabio codex actorum collegii Novi Oxon consentit c. Ir; 104. 106. *λο. θεου ζωντα*) ... 2. 10. 31. 101. 126. e^{ser} al plus^{12} *λογον ζωντ*. | *ημιν*: ℵB 36. 43 (praem *εν*) al? cat^{119} *υμιν* (:: vide ante ad *ημων*)

39. *ω* (d *cui*): D^{gr} *οτι* | *οι πα. ημων*: 36. 61. 105. al^{4} scr Ir$^{int\,245}$ *οι πα. υμιων* | *αλλα* cum ℵABCDKH al aliq ... ς *αλλ* cum P al pler cat | *εστραφησαν*: D 31. *απεστραφησαν*, vg *aversi* (d e Ir^{int} *conversi*) *sunt*. Praetorea ℵ* add (sed ipse* improbavit) *και* | *εν ταις καρδιαις* cum ℵABC

αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ Ἀαρών· ποίησον ἡμῖν θεοὺς Ex 32, 1
οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς
ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. 41 καὶ ἐμοσχο- Ex 32, 6
ποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ,
καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 ἔστρεψεν Ier 19, 13
δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρα-
νοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ Am 5, 25–27
θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος
Ἰσραήλ, 43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον
τοῦ θεοῦ Ῥομφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς;

40. 96* cat sah Didcat 116 ... ς ταις καρδιαις cum DE 61. al sat muvid vg arm syrsch aethro ... Ti τη καρδια cum HP al60 cop (*εν τ. κα.*) syrp aethPP Chr 9, 158. 159 Thphyl1/4 etb Irint 245 (*corde suo*) | αυτων: D om

40. ειποντες: D ειπαντες | μωυσης cum NBCDEH al plu etc ... ς (= Gb Sz) μωσης cum AP al plu etc | ος εξηγαγεν: א ο ανθρωπος ος εξηγαγεν ... א ο εξηγαγων | εγενετο cum NABC 15. 18. 69. 105. 163. cat 119 ... ς Ti γεγονεν cum DKHP 61. al pler Chr 9, 158

41. ανηγαγον (d *obtulerunt*): DGr* απηγοντο | ευφραινοντο cum NABCEH al pler (61. εφραιν.) ... DP 32. 103mg 104. ksscr ηυφραιν.

42. εστρεψ. δε (et. Irint 245 Or 1, 582 et 4, 227): C sah add αυτους | στρατια cum NCKHP etc (et. Or 1, 582) ... ABD al στρατεια (et. Or 4, 227) | των προφητων (ita et. Or 1, 582): D om των | προσηνεγκατε: K προσηνεγκ. | ετη τεσσ. (h. l. etiam Irint 245 Or 1, 583): A post ισραηλ, 38. 69. 105. 113. 163. al2 scr post εν τ. ερημ. pon | τεσσερακοντ. cum NAB*C; D 61. μ ... ς Ln τεσσαρακ. cum B2EHP etc | εν τη ερημω: א* 104. om, sed iam א2 suppl (2non inataurravit) | οικ. ισρ. (sine additam et. Irint Or): C add λεγει κυριος

43. θεου sine υμων cum BD 15. 18. 36. syrsch sah arm Irint 245 Or 1, 583 Philasthaer 103 ... ς add υμων (:: item LXX, nec fluct) cum NACEHP al pler vg cop syrp aeth Chr 9, 158 | ρομφαν cum א* 3. Chrcod, item B Orcod (ap Spencer 226) ρομφα. Praeterea certe -μφ- confirmant D vg Irint 245 ρεμφαμ (*remphan* d Irint, *remfam* vg), 61. vgcod lachm arm ρεμφα, ς ρεμφαν cum 1. 31. al plu Or 1, 583 Chr 9, 158 Thphylb (item Thdorant 228 ad Amos 5, 26) ... Gb' Ln Ti ρεφαν (κcA al ραι-) cum κcA CE al10 cat (et. Thdrt 2, 1434 in Amos) syrutr (et. P mg gr) sah cop (e *refam*, fu aethro *riphan*, aethPP *riphan*), item al20 ρεφφαν, H al pauc ρεφα vel ρεφφα, 180. Iustdial 22 (ex Amos) ραφαν, P ρεφραν :: praetulimus ρομφαν, quum ρομφ- codicibus א et B traditum non possit a vitio repeti (cf Wineri lexicon sub Saturni nomine) nec magis cum LXX conveniat. Facile autem ρεφαν sive ραιφαν substituebatur, quod a plerisque LXX testibus praebetur (editio vero Compl ρομφα). Ceterum Thdorant 228 notat: φασι δε τον ευσφυρον ουτω κατα την

Ex 25, 40 καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυ-
ρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λα-
Ios 3, 14 λῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· 45 ἣν
καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ
κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξέωσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν
Ps 131 (132), 5 πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυείδ, 46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον
1 Reg 6, 1 τοῦ θεοῦ καὶ ἠτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ. 47 Σαλω-

---

ἑβραιων καλεισθαι γλωτταν. | επεκεινα: D* επι τα μερη, d sah in illas partes, e in partem | βαβυλωνος: 180. add λεγει κυριος παντοκρατωρ, syrP dicit dominus deus omnipotens (insuperque c.* add nomen ei) :: ex LXX

44. ην τοις cum ℵABCD^{2}HP 61. al^{60} e am^{4} fu luxov cop Chr^{9,158} Thphyl^{a} ... ς (sed Gb^{00} εν) ην εν τοις cum D*Kgr al mu^{vid} cat^{124} syrP arm Thphyl^{b}. Similiter vg sah *cum*, aeth^{utr} *apud*; d *penes*) | πατρασιν: D* πατερισιν | ημων: A 95. 105. al aliq υμων ... 13. 31. k^{secr} om | εν τη ερημω sic recte ς^{e} Gb Sz etc; in ς vero (etiam in repetitione Francofurtensi) per incuriam (inter corrigendum sive sub prelo) transpositum est εν post διαδεξαμενοι (v. 45) | διεταξατο (ℵ^{c}): ℵ* εταξατο | ο λαλων: D 45. om ο (:: post -ξατο). Praeterea vg^{cle} (et. demid, non item am fu tol) *deus loquens* | μωυση cum ℵBOKH al plu cat; item ς (= Gb Sz) μωση cum AP al permu ... D al pauc Chr^{9,158} μωυσει (D* -σι, al pauc μωσ-) | κατα τον τυπον: D^{gr*} κατα το παρατυπον, ut pro vestigiis scripturae erasae et spatio coniecit Seri | εωρακει (P εορ.) cum ℵABCP al longe plu Chr; item d e vg *viderat* ... D^{gr}K^{gr}H al^{8} cat εωρακεν (D εορ.)

45. μετα ιυ: D* μετα ιησουν, d *cum iesum* (plene scriptum) | εξεωσεν cum ℵ*K 5. 10. 18. 15. 17. 18. 38. 46. 180. (quos plerosq iam Wist indicavit). Eadem forma utitur Pamphil de actis, cf Bibl. Coisl. p. 79 sub ς' ... ς Ln Ti εξωσεν cum ℵ^{c}ABCDHP al plu cat Chr (:: cf de utraq forma Steph. Thes. Videtur εξωσεν posterioribus scriptoribus magis in usu fuisse.) | των πατ. ημων: D^{gr} υμων pro ημων | δαυειδ cum ℵ BD; per compendium ACKHP ... ς (et. Gb) δαβιδ, Sz δαυιδ cum minusc plu

46. ευρεν: E ηυρεν | ευρειν σκηνωμα: D σκην. ευρ. | τω οικω cum ℵ*BDH (d *petiit tabernaculum invenire sedes domui iacob*) ... ς Ti τω θεω cum ℵ^{c}ACEP al omn^{vid} cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,158} :: τω οικω minime sensu caret, sed facile apparet cur τω θεω a tot testibus cum omnibus interpretibus substitutum sit

47. σαλωμων (ℵ -λομων) cum HAC ... ς Ln Ti σολομων cum HDKHP al omn^{vid} | ωκοδομησεν c. ABS^{2}CKHP al omn^{vid} ... ℵ*D οικοδομ. (:: οικοδομησεν Mt 7, 24 et 26 C, Mc 12, 1 L, Lc 4, 29 οικοδομηται D 7, 5 οικοδομησεν C*D et A οικοδ., 17, 28 οικοδομουν B: quorum nil recepimus; recepimus tamen Ioh 2, 20 οικοδομηθη ex ℵB*T^{b}) | αυτω ... CH 32. 40. 93. 133. Thphyl^{a} εαυτω

μὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; 50 οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

17, 24 Is 66, 1 s

Gal 3, 19 Heb 2, 2

---

48. αλλ ουχ etc ... D o δε υψιστος ουκ | εν χειροποιητ. sine additam cum ℵABCDK 27. 29. 40. 61. 73. 163. vg syr^{utr} sah cop aeth Pamphil int^{501} (Gall^{4}) ... ς (= Gb Sz) add ναοις cum ΠP al pler cat arm Chr ^{9,158} Aug$^{serm\ 1,554}$ | κατοικει: D ante εν χειροπ. pon (3. εν χειρ. κατοικ. ναοις) | καθως: D ως ... ℵ^{gr} (item e**) 76. 100. 106. o^{acr} al pauc add και

49. μοι: D* μου (d *meus*, item sah al) :: cf LXX (sed fluct lectio). Praeterea D add εστιν (d *caelum est meus thronus*), item k^{acr} post θρονος, *caelum mihi sedes est* vg etc | η δε (126. τε) γη et. vg syrP arm ... n syr^{sch} sah cop aeth και η γη :: cf LXX (at rursus fluct lectio) | ποιον οικον (H 177* om οικ.): 27. 29. Chr^{9,158} praem και | οικοδομησετε: n 42. οικοδομησατε ... d aedificatis | τις: D ποιος (:: ut LXX) | τ. καταπαυσ. μου: D 5. 13. 45. 96. k^{acr} Chr^{9,158} (sed fluct lectio) Thdrt ^{1,1508} (unde afferat non clarum) add εστιν

50. ταυτα ante παντα cum ℵBH 13. 61. al pler vg syr^{utr} sah cop etc Or^{2,638} Chr^{9,158} ... Ti post παντ. cum ACDEP al aliq :: cf LXX

51. καρδιαις cum ℵACD 7. 14* 40. 66^{mg} 96. 100. 163. c^{acr} Chr^{9,161} Cyr Ioh ^{4,231} (sed ℵ al^{a} Chr praem ταις), item *cordibus* vg syrP arm aeth ... B καρδιαις ... ς Ti τη καρδια cum ℵHP 61. al pler cat m tol syr^{sch} sah cop Eusmss II ^{125} Ath ^{707} Cyr$^{hr\ 276}$ Or$^{int\ 2,\ 108}$ et ^{2,648} Lcif ^{235} (Aug saepe al, vide Sab). Praeterea ℵ 7. 27. 29. 66^{mg} 105. 163. o^{acr} syr^{sch} sah add υμων) | ως et. Ath Chr Cyr etc ... Ln καθως cum D | υμων και υμεις (ita et. d): D^{gr*} και (D^{2} om) υμων. Om igitur και υμεις et. D^{gr2}, nec aliter Or$^{int\ 2,648}$ (*sicut patres vestri*)

52. οι (ℵ^{gr} ως οι) πατερ υμων et. Or^{1,22} et^{2,133} et alib et$^{int\ 4,638}$ Eus$^{esa\ 361}$ Lcif^{235} etc ... D^{gr*} d εκεινοι | τους προκαταγγειλαντας (vg *qui praenuntiabant*, e Lcif *qui adnuntiabant*; d *qui praenuntiaverunt*) ... D αυτους τους προκαταγγελλοντας | περι της ελευσεως: D* om της | γενεσθε cum ℵABCDK 5. 13. 15. 18. 40. 61. 66** 100. 105. 137. 163. k^{acr} cat Or^{1,22} ... ς γεγενησθε cum ΠP al pler Chr^{9,161}

53. εφυλαξατε: A εφυλαξασθε

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ
ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύ-
ματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν
Mt 26, 64 ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρα-
νοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα
τοῦ θεοῦ. 57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν
καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς
πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν
παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου, 59 καὶ ἐλιθοβόλουν
τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ
Lc 23, 46 πνεῦμά μου. 60 θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε,

54. ακουοντες (et. d *audientes*): D^{gr} 33. Lcif^{235} ακουσαντες (Lcif *cum autem haec audissent*) | ταυτα cum $\aleph^{c}$ABC^{c}HP al omn^{vid} vg rell ... D αυτου ... $\aleph^{*}$ om :: quod rectum videri potest, cf 2, 37. 4, 24. 5, 21; inprimis 5, 33, ubi similiter permulti ταυτα addiderunt et 5, 5 επι τουσ ακουοντασ | και εβρυχον: D^{gr*} add τε | τουσ οδοντασ sine additam et. vg Lcif^{235} ... κ al fere^{10} syr^{sch} sah aeth (al) add αυτων

55. πνευματ. αγιου (et. Cyr$^{hr\,276}$) ... $\aleph$ 4** 7. 15. 18. 66** 105. 106. 163. o^{ser} cat^{128} syr^{sch} ar^{e} cop praem πιστεως και | εν: D add τον κυριον | εστωτα: D post εκ δεξ. του θε. pon | του θεου: C 1. Thphyl^{b} αυτου

56. διηνοιγμενουσ (B* -νυγμ-) cum $\aleph$ABC 27. 29. 61. 66** 105. 163. Ath^{195} (Cyr$^{hr\,276}$ διηνεωγμενουσ) ... ς ανεωγμενουσ cum D^{2}EHP al pler cat Const^{6,30,5} (Epiph^{317} τον ουρανον ανεωγμενον, item^{386} τον ουρ. ηνεωγμ.) Nyss$^{steph\,794}$ Chr^{9,150} Thdrt$^{4,94.\ 123}$ Antioch$^{hom\,72}$; item D* ηνεωγμενουσ | εκ δεξιων εστωτα cum $\aleph^{c}$BDHP al pler sin fu tol Ir$^{int\,198}$ (sic voss et^{mass} et^{stier}) Const^{6,30,5} Ath^{195} Nyss$^{steph\,794}$ Epiph^{317} Chr^{9,140} ... $\aleph^{*}$ACK 31. 40. 96. cat^{128} m^{4} vg^{cle} demid Epiph^{386} Chr^{6,523} Antioch$^{hom\,72,1136}$ εστωτα εκ δεξιων, item syr^{utr} cop arm aeth^{pp} (sah aeth^{ro} om versum)

57. κραξαντεσ: 18. d -αντοσ (d *et cum exclamasset*) | συνεσχον: D -σχαν

58. εκβαλοντεσ (31. -αλλόντεσ sic ap Scri): A 5. 13. 25. 66. 106. k^{ser} Thphyl^{b} vg sah cop syr^{sch} syr^{p} c. ob. add αυτον | ελιθοβολουν (Lcif^{235} *et ejectum extra civitatem lapidabant*) ... D sah cop syr^{sch} et^{p} c.* aeth add αυτον | τα ιματ. αυτων (B εαυτ.) cum $\aleph$A(B)CDK 13. 61. al mu^{vid} cat^{130} Chr^{9,150} et$^{1/2}$, item *vestimenta sua* vg rell ... Ti om αυτων cum HP al plus^{60} Thphyl^{a} | νεανιου (et. Chr$^{9,\ 150-152}$): D tol add τινοσ (tol *cuiusdam adolescentis*), item syr^{sch} arm ... 13. 32. 47. 103^{mg} 104. lect^{2} f^{ser} h^{ser} add του

59. ιησου: sah om ... C 27. 29. 33. 34. 40. 47. 106. d^{ser} ar^{e} Chr^{9,151} Euther^{5,1150} add χριστε

60. δε: D^{gr*} om (d *cum q. possuisset*) | φωνη μεγαλη (C* φωνην μεγαλη sic) cum $\aleph$ABC^{2}D^{2}EHP etc ... D^{gr*} φωνην μεγαλην ... $\aleph^{*}$ om. Praeterea D vg (et. am demid, non item fu, nec luxov) m^{24} cop syr^{sch} (*et dixit*) add *dicens* | κυριε ... syr^{p} ^{mg} add *Iesu* | μη στησησ (σασ C) cum $\aleph$A

μὴ στήσῃσ αὐτοῖσ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. I.c 23, 34.
8,1. Σαῦλοσ δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

VIII.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸσ μέγασ ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοισ· πάντεσ διεσπάρησαν κατὰ τὰσ χώρασ τῆσ Ἰουδαίασ καὶ Σαμαρίασ πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρεσ εὐλαβεῖσ καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. 3 Σαῦλοσ δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺσ οἴκουσ εἰσπορευόμενοσ, σύρων τε ἄνδρασ καὶ γυναῖκασ παρεδίδου εἰσ φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντεσ διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον·

BD²EHP al pler ep^vienn et^lugd ap Eus^hist 5,2,5 Or 1,222 Petr^can 9 (Gall 4,28) etc ... D 99. 180. d^scr al pauc στησεισ | την αμαρτ. ταυτην hoc ordine cum ℵEHP al omn^vid cat d (*peccatum hoc*) ep^vienn et^lugd Or 1,222 Bas^eth 285 Nyss^steph 792 Chr 9,151 et^alib Thdrt 3,1021 ... Ln ταυτ. την αμαρτ. cum ABCD^gr Petr^can 9, item *hoc peccatum* m vg Ir^int 198 Cyp 252

VIII. 1. διωγμ. μεγασ (A -γαν) et. Eus^ps 280 Isid 1,448 etc ... D δι. με. και θλειψεισ (d *persecutio magna et tribulatio*), item sah *magna afflictio et magna persecutio* | ιεροσολυμοισ (et. Eus^ps etc): E ιλημσολυμοισ (sic ipse* nec mutatum; e *hierosolymis*) | παντεσ sine copula cum ℵ* 13. 47. ... Gb'' Ln Ti παντ. δε cum BCD^gr EHP al^50 cat sah cop syr^p Eus^ps Isid 1,448 Chr 9,152 ... ς παντ. τε cum A al mu^vid. Item ℵ^c 27. 29. k^scr o^scr al^5 Chr 9,151 bis και παντεσ, item *et omnes* vg syr^sch aeth ... 106. d παντ. γαρ | τησ ιουδαιασ: D* om τησ | σαμαριασ cum ℵDE al (:: ut ubique edidimus) ... ς Ln Ti σαμαρειασ cum ABCEHP al pler | αποστολων: D* d sah Aug^unit eccl 357 add οι εμειναν εν ιερουσαλημ

2. συνεκομισαν (al^10 -σαντο) δε ... D^gr* συνκομισαντεσ ... D²E^gr d aeth ^utr συνεκομισαν τε | εποιησαν cum ℵABCD 13. 36. 40. 58. 61. 69* 95. 96. 100. 103. 105. k^scr (57. εποιησαν τον κοπ.) cat Chr 9,151 exeunte Thdrt 4,194 ... ς Ti εποιησαντο cum EHP al pler Chr 9,151 med | μεγαν: H 56. μεγα | επ αυτω ... H (sed^mg ω pro ον) 13, 8^pe al^6 επ αυτον

3. σαυλοσ δε ... D ο δε σαυλοσ | ελυμαινετο (etiam e *devastabat*) ... E^gr ελυμηνατο | την εκκλησιαν: syr^sch add *dei* | τουσ οικουσ: syr^p *ecclesias* | ανδρασ (ℵ^c): ℵ* τουσ ανδρ. | παρεδιδου (d *per singulasquae* [correctum *que*] *domos ingrediens trahensque viros et mulieres tradebat in carcerem*) ... D^gr* παρεδιδουσ (sic, non -ρα-) | εισ φυλακην: 13. εισ σφαγην και φυλακ.

4. διασπαρεντεσ: C διασπερεντ. | διηλθον (ℵ^c): ℵ* sah ηλθον | τ. λογον (et. Eus^ps 280): E 47** vg (et. am tol, non item fu demid) syr^sch ar^e aeth add του θεου

Ex 2, 13 σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. 26 τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη
αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών·
Ex 2, 14 ss ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε· ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 ὁ δὲ ἀδικῶν
τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν; 28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον
ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν Αἰγύπτιον; 29 ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς
Ex 3, 2 ss δύο. 30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ
ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. 31 ὁ δὲ
Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ

τους υιους ισραηλ | σωτηριαν αυτοις cum ℵABCD 31. 40. 61. 96. cat vg cop arm ... ς αυτοις σωτηριαν cum EHP al pler syr^{utr} sah (αυτ. σωτ. δια χειρ. αυτ.) Chr | ου: D^{Gr*} om

26. τη τε (Gb″) cum ℵABCD^{2}(D* d τοτε)H al^{25} cat syr^{utr} aeth Chr^{9,151} ... ς^{o} (non ς) Gb Sz τη δε cum EP al plu vg sah cop arm | μαχομενοις (D^{Gr*} -νοσ): D* add και ειδεν αυτους αδικουντας | συνηλλασσεν (Gb′) cum ℵHCD al^{10} e vg (e vg *reconciliabat*, d -σαι) syr^{utr} sah ... ς συνηλασεν cum AEG^{Gr}P al plu Chr, item^{vid} cop arm aeth ... H 61. συνηλλασσεν. Pro αυτους quod sequitur C*H αυτοις | ανδρες, αδ. εστε: D τι ποιειτε ανδρες αδελφοι | εστε sine υμεις cum ℵABC^{2}K 27. 29. 40. 61. 69. 81. 105. 163. vg sah arm Chr^{9,151} ... ς (Gb^{uu}) add υμεις c. HP al longe plu cat^{118} cop syrP aeth | αλληλους: D* εις αλλ.

27. ειπων: D ειπας | αρχ. και: K demid cop αρχ. η | εφ ημων (Gb′) cum ℵABCHP 13. 61. al plus^{20} cat^{114} ... ς εφ ημας cum DE al plu Chr (:: sic et. testes pl LXX, AB vero εφ ημων)

28. συ: 46. 61. 96. om | εχθες cum ℵB*CD 34. ... ς χθες cum AEHP al pler Chr^{9,151}. Praeterea A sah cop post τ. αιγυπτιον pon

29. εφυγεν δε μωυσης: D^{Gr*} ουτως και εφυγαδευσεν μωυσης, d *adque ita profugit moyses* ... E εφυγαδευσεν δε μωυσην, e *effugavit autem moysen* | μωυσ- cum ℵBCDKHP al^{20} Chr ... ς (= Gb Sz) μωσ- cum A al plu cat | δυο: D* δυω

30. Και: D και μετα ταυτα | πληρωθεντων ετων: d *et impletis annis*, D^{Gr*} πλησθεντων αυτω ετη (^{2}ετων) | τεσσερακοντ. cum ℵAB*C (σερακοντα omissa syllaba prima); D $\bar{μ}$ ... ς Ln τεσσαρακοντ. cum B^{2}KHP al omn^{vid} | αγγελος sine additam cum ℵABC 61. 81. vg sah cop ... ς (Gb^{o}) add κυριου cum DEHP al pler syr^{utr} arm aeth Chr^{9,151} | εν φλογι πυρος cum ℵBDHP 1. 13. 31. 61. al plu sah cop syrP arm aeth Chr ... Gb″ Ti εν πυρι φλογος cum ACK al^{10} cat^{118} vg syr^{sch} :: similiter lectio fluctuat LXX

31. μωυσης et μωσης ut versu 29, nisi quod μωσης et. P habet | ιδων: 13. k^{acr} post εθαυμ. pon | εθαυμαζεν cum ℵDEHP 1. 31. 61. al plus^{40} cat Aug$^{tri\ 3,806}$ ... ς (= Gb Sz) Ln εθαυμασεν cum ABC 13. al permu vg rell Chr | το οραμα: A om | προσερχομενου δε (vg syr^{sch} *et accedente*) αυτ. κατανοησαι: D και προσερχ. αυτ. και (^{2} om) καταν., d

καταναοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· 32 ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, Mt 22, 32 pp
ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος
Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος·
λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἕστηκας
γῆ ἁγία ἐστίν. 34 ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν
Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι
αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. 35 Τοῦτον 7, 27
τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν

---

cumque ipse accederet et consideraret | *εγενετο φωνη κυριου* (3. om *κυρ.*) cum ℵAB 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 105. 163. am fu demid cod^{bedae} cop arm (add *dicens*) syrP Aug (ut arm) ... ς (sed Gb^{00}) add *προσ αυτον* cum C(K)HP al pler sah Chr, item vg^{cle} tol (ex silentio) *ad eum vox domini dicens*. Similiter K $Bed^{retra\,126}$ ex Graec omisso *κυριου* add *εκ του ουρανου λεγουσα προσ αυτον* ... D aeth (similiterque syr^{sch}) pro *εγενετο* etc sic: *ο κυριοσ ειπεν αυτω λεγων* (syr^{sch} ar^{n} *dixit ei dominus per vocem*)

32. *εγω*: K $Bed^{retra\,126}$ ex Graec d vg^{cle} (non item am fu tol cod^{bedae}) arm add *ειμι* (sic), *sum* | *ο θεοσ* prim: CH^{*} (sed ipse* suppl) om *ο* | *ο θεοσ* sec: C om *ο* | *και ισαακ* (CD *ισακ*) *και ιακ.* cum ℵABC 15. 26. 37. 40. 61. 96. (k^{ser} om *ο θε.* sec? et ,tert) fu sah syr^{utr} arm ... ς *και ο* (D om) *θεοσ ισ. και ο* (D om) *θεοσ ιακ.* cum DEHP al pler vg (et. am demid tol) cop aeth Chr :: similiter loctio fluct LXX | *γενομενοσ*: K post *μωυσησ* pon | *μωυσησ* et *μωσησ* ut v. 31 | *ετολμησεν*: K *ετολμησεν*

33. *ειπ. δε* (16. 46. om) *αυτω ο* (A 78. 96. om) *κυριοσ* (K 78. 96. demid *θεοσ*) ... D *και εγενετο φωνη προσ αυτον* | *λυσον*: D^{2} 142. *λυσαι* | *το υποδημα*: C^{*} syr^{utr} aeth add *σου* | *των ποδ. σου*: B *σου των ποδων* ... C($et^{*}et^{2}$)K (ipse* sed extra lineam) al $plus^{13}$ syr^{utr} aeth $Bed^{retr\,126}$ ex Gr praem *εκ* :: item LXX sed fluct lectio | *εφ ω* cum ℵABCD^{2} (* *ου*) 61. ... ς *εν ω* cum EHP al pler $Chr^{9,163}$ :: ut LXX. Praeterea (:: ut LXX) C (* *σιν*) al pauc arm add *σν*

34. *ιδων* (C al pauc *ειδ-*) ... D^{*} d *και* (d om) *ιδων γαρ* | *ειδον*: ADE *ιδον* | *μου*: D^{*} d 47. om | *αυτων* cum ℵACEHP al fere omn vg sah cop syr^{P} arm aeth $Chr^{9,163}$ ... Lu *αυτου* cum BD 26. syr^{sch} (:: LXX *της κραυγης αυτων*) | *ηκουσα*: D 9. 40. *ακηκοα* (:: ut LXX) | *νυν*: C^{2} *νυνι* | *αποστειλω* (ℵE *-στιλ-*) cum ℵABCDE 61. 69^{*} 105. 163. e^{ser} cat Chr ... ς *αποστελω* cum HP al pler (:: LXX *-στειλω* lectione tantum non fluct). Cf d e vg etc *mittam*

35. *μωυσην* C. ℵBCDEH al plu ... AP al mu *μωσην* | *δικαστην* sine additam cum ABHP al longe plu vg $syr^{P\,txt}$ $Thphyl^{a}$ ... ℵCD 15. 18. 33. 36. 61. al cat^{117} add *εφ ημων*, K 13. 26. 34. 43. 46. 69. 100. 103. 105. al Chr $Thphyl^{b}$ *εφ ημασ*, item alterutrum sah cop syr^{P} $C.^{*}$ (syr^{sch} praem) arm aeth :: ut v. 27 | *και* ante *αρχοντα* sec (A 88. 113. $al^{3\,ser}$ $Chr^{9,157\,bis}$ *αρχηγον*) cum ℵ^{a}DE 15. 18. 27. 40. 61. 96. cat syr^{P} ... ς

σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. 37 οὗτός
D 2, 22 18, 15 ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὰς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. 38 οὗτός ἐστιν ὁ
Ex 19, 3 γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, 39 ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις

om cum ℵ*ACHP al pler vg syr^{sch} sah cop arm Chr^{bis} | *λυτρωτην*: ℵ* *δικαστην*, ℵc substituit *λυτρωτ.* (sed oblitus est delere *δικαστ.*) | *απεσταλκεν* cum ℵABDK 5. 27. 29. 40. 61. 69* 96. 100. 105. 180. e^{ser} ... ς *απεστειλεν* cum CHP al longe plu Chr | *συν χειρι* (Gb^{1}) cum ABCD^{gr}E 5. 8. 13. (*συγ χ.*) 40. 61. 81. 96. 180. vg sah syr^{p} Chr$^{9,157\,bis}$ ... ς *εν χειρι* cum ℵHP al longe plu cat d syr^{sch} cop arm aeth (Chr^{somel}?)

36. *ποιησας* (d *cum fecisset*): D^{gr*} *ο ποι.* | *εν γη αιγυπτω* cum ℵAKHP 61. al^{45} e* (*in terra aegypto*) Chr^{9,157} ... Ln *εν τη αιγυπτω* cum BC 15. 18. 24. 31. cat^{118} d sah, item 4. 40. 96. 177* *εν αιγυπτω* ... ς (= Gb Sz) *εν γη αιγυπτου* cum D^{gr} al mu^{vid} e** (*in terra aegypti*) vg cop syr^{utr} arm aeth Thphyl^{b} | *τεσσεραν.* cum ℵAB*C; D 61. $\bar{\mu}$ ... ς Ln *τεσσαραν.* cum EHP al pler

37. *ο μω.* cum ℵABCKP etc ... DH al plus^{20} Chr^{9,157} ot^{159} om *ο* | *μωυσης* cum ℵBCDEH etc ... AP etc *μωσης* | *ειπας* cum ℵABCD 61. ... ς *ειπων* cum EHP al pler Chr | *ο θεος* sine *κυριος* cum ℵABD 61. vg sah aeth ... ς (Gb^{0}) praem *κυριος* cum QKHP al pler cat cop syr^{p} arm Chr^{9,157} (163. 180. syr^{p} Chr^{9,157} *κυριος* sine *ο θε.*) :: ita et. LXX, unde Eus dem^{26} aliiq verba afferunt. Praeterea *ο θεος* scripsimus absque *ημων* (*ημων*) cum ℵABCD 61. al plus^{10} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{bis} ... ς (= Gb Sz) add *υμιων* cum P al plu cat, item EH al mu Thphyl^{a} et^{b} *ημων* | *εκ τ. αδελφ. υμιων* (ℵ^{c}): ℵ* om *υμιων* | *ως* (D* *ωσει*) *εμε* sine additam cum ℵAHP 61. al plus^{35} sah Chr^{bis} Thphyl^{a} ... ς add *αυτου ακουσεσθε* (D^{gr*} *ακουεσθε*, e* *quem audistis*) cum CDK al plu cat vg syr^{utr} cop arm aeth Thphyl^{b} :: ut LXX

38. *του αγγελου του*: D* om *του* sec (133. 177* Thphyl$^{a\,com}$ om *του* pri) | *αυτω*: H e^{ser} *αυτου* | *ημιων*: ℵ 37. *υμιων* ... 99. e^{ser} om | *εδεξατο* (et. Ir$^{int\,245}$ *accepit*) ... B *εξελεξατο* | *λογια ζωντα* (Ir$^{int\,245}$ *praecepta dei vivi*, d *eloquia viventium*, e *eloquia viva*, vg *verba vitae*; teste Grabio codex actorum collegii Novi Oxon consentit c. Ir; 104. 106. *λο. θεου ζωντα*) ... 2. 10. 31. 101. 126. e^{ser} al plus^{12} *λογον ζωντ.* | *ημιν*: NB 36. 43 (praem *εν*) al? cat^{119} *υμιν* (:: vide ante ad *ημων*)

39. *ω* (d *cui*): D^{gr} *οτι* | *οι πα. ημων*: 36. 61. 105. al$^{4\,scr}$ Ir$^{int\,245}$ *οι πα. υμων* | *αλλα* cum ℵABCDEH al aliq ... ς *αλλ* cum P al pler cat | *εστραφησαν*: D 31. *απεστραφησαν*, vg *aversi* (d e Ir^{int} *conversi*) *sunt*. Praeterea ℵ* add (sed ipse* improbavit) *και* | *εν ταις καρδιαις* cum ℵABC

αὐτῶν εἰσ Αἴγυπτον, 40 εἰπόντεσ τῷ Ἀαρών· ποίησον ἡμῖν θεοὺσ Ex 32, 1
οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆσ οὗτοσ, ὃσ ἐξήγαγεν ἡμᾶσ
ἐκ γῆσ Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. 41 καὶ ἐμοσχο- Ex 32, 6
ποίησαν ἐν ταῖσ ἡμέραισ ἐκείναισ καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ,
καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖσ ἔργοισ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 ἔστρεψεν Ier 19, 13
δὲ ὁ θεὸσ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺσ λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρα-
νοῦ, καθὼσ γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ Am 5, 25–27
θυσίασ προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκοσ
Ἰσραήλ, 43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον
τοῦ θεοῦ Ῥομφάν, τοὺσ τύπουσ οὓσ ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖσ;

40. 96^{e} cat sah Did$^{cat\,116}$ ... ς ταισ καρδιαισ cum DE 61. al sat mu^{vid} vg arm syr^{sch} aeth^{ro} ... Ti τη καρδια cum HP al^{60} cop (*εν τ. κα.*) syr^{p} aeth^{pp} Chr$^{9,\,156.\,159}$ Thphyl^{a} et^{b} Ir$^{int\,245}$ (*corde suo*) | αυτων: D om

40. ειποντεσ: D ειπαντεσ | μωυσησ cum ℵBCDEH al plu etc ... ς (= Gb 8z) μωσησ cum AP al plu etc | οσ εξηγαγεν: ℵ ο ανθρωποσ οσ εξη-γαγεν ... ℵ ο εξαγαγων | εγενετο cum ℵABC 15. 18. 69. 105. 163. cat^{119} ... ς Ti γεγονεν cum DEHP 61. al pler Chr$^{9,\,156}$

41. ανηγαγον (d *obtulerunt*): D$^{gr^{e}}$ απηγοντο | ευφραινοντο cum ℵABCEH al pler (61. εφραιν.) ... DP 32. 103^{mg} 104. k^{scr} ηυφραιν.

42. εστρεψ. δε (et. Ir$^{int\,245}$ Or$^{1,\,583}$ et$^{4,\,227}$): C sah add αυτουσ | στρατια cum ℵCHP etc (et. Or$^{1,\,582}$) ... ABD al στρατεια (et. Or$^{4,\,227}$) | των προφητων (ita et. Or$^{1,\,583}$): D om των | προσηνεγκατε: ℵ προσενεγκ. | ετη τεσσ. (h. l. etiam Ir$^{int\,245}$ Or$^{1,\,583}$): A post ισραηλ, 38. 69. 105. 113. 163. al$^{3\,sec}$ post εν τ. ερημ. pon | τεσσερακοντ. cum ℵAB*C; D 61. μ̄ ... ς Ln τεσσαραχ. cum B^{3}EHP etc | εν τη ερημω: ℵ* 104. om, sed iam B^{2} suppl (³non instauravit) | οικ. ισρ. (sine additam et. Ir^{int} Or): C add λεγει κυριοσ

43. θεου sine υμων cum BD 15. 18. 36. syr^{sch} sah arm Ir$^{int\,245}$ Or$^{1,\,583}$ Philast$^{haer\,702}$ ... ς add υμων (:: item LXX, nec fluct) cum ℵACEHP al pler vg cop syr^{p} aeth Chr$^{9,\,156}$ | ρομφαν cum ℵ* 3. Chr^{cod}, item ℵ Or^{cod} (ap Spence$^{cela\,226}$) ρομφα. Praeterea certe -μφ- confirmant D vg Ir$^{int\,245}$ (*remphaim* d Ir^{int}, *remfam* vg), 61. vg^{cod} lachm arm ρεμφα, ς ρεμφαν cum 1. 31. al plu Or$^{1,\,583}$ Chr$^{9,\,156}$ Thphyl^{b} (item Thdor$^{ant\,223}$ ad Amos$^{5,\,26}$) ... Gb′ Ln Ti ρεφαν (ℵ^{c}A al ραι-) cum ℵ^{c}A CE al^{10} cat (et. Thdrt$^{2,\,1434}$ in Amos) syr^{utr} (et. P mg gr) sah cop (e *refam*, fu aeth^{ro} *ripham*, aeth^{pp} *riphan*), item al^{20} ρεφφαν, ℵ al pauc ρεφα vel ρεφφα, 180. Iust$^{dial\,23}$ (ex Amos) ραφαν, P ρεφφαν :: praetulimus ρομφαν, quum ρομφ- codicibus ℵ et B traditum non possit a vitio repeti (cf Wineri lexicon sub Saturni nomine) nec magis cum LXX conveniat. Facile autem ρεφαν sive ραιφαν substituebatur, quod a plerisque LXX testibus praebetur (editio vero Compl ρομφα). Ceterum Thdor$^{ant\,223}$ notat: φασι δε τον εωσφορον ουτω κατα την

Ex 25, 40 καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυ-
ρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λα-
Ios 3, 14 λῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· 45 ἣν
καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ
κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξέωσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν
Ps 131 (132), 5 πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυείδ, 46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον
1 Reg 6, 1 τοῦ θεοῦ καὶ ἠτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ. 47 Σαλω-

---

ἑβραιων καλεισθαι γλωτταν. | επεκεινα: D* επι τα μερη, d sah in illas partes, e in partem | βαβυλωνος: 180. add λεγει κυριος παντοκρατωρ, syrp dicit dominus deus omnipotens (insuperque c.* add nomen ei) :: ex LXX

44. ην τοις cum ℵABCD^{2}HP 61. al^{60} e am^{4} fu luxov cop Chr$^{\theta,158}$ Thphyl^{a} ... ς (sed Gb^{00} εν) ην εν τοις cum D*KΣ^{r} al mu^{vid} cat^{124} syrp arm Thphyl^{b}. Similiter vg sah *cum*, aeth^{utr} *apud*; d *penes*) | πατρασιν: D* πατερασιν | ημων: A 95. 105. al aliq υμων ... 13. 31. k^{acr} om | εν τη ερημω sic recte ς^{e} Gb Sz etc; in ς vero (etiam in repetitione Francofurtensi) per incuriam (inter corrigendum sive sub prelo) transpositum est εν post διαδεξαμενοι (v. 45) | διεταξατο (ℵ^{c}): ℵ* εταξατο | ο λαλων: D 45. om ο (:: post -ξατο). Praeterea vg^{cle} (et. deinid, non item am fu tol) *deus loquens* | μωυση cum ℵBCKH al plu cat; item ς (= Gb Sz) μωση cum AP al permu ... D al pauc Chr$^{\theta,1/2}$ μωυσει (D* -σι, al pauc μωσ-) | κατα τον τυπον: DΣ^{r*} κατα το παρατυπον, ut pro vestigiis scripturae erasae et spatio coniecit Seri | εωρακει (P εορ.) cum ℵABCP al longe plu Chr; item d e vg *viderat* ... DΣ^{r}KΣ^{r}H al^{8} cat εωρακεν (D εορ.)

45. μετα τω: D* μετα ιησουν, d *cum iesum* (plene scriptum) | εξεωσεν cum ℵ*K 5. 10. 18. 15. 17. 18. 38. 46. 180. (quos plerosq fam Wist indicavit). Eadem forma utitur Pamphil de actis, cf Bibl. Coisl. p. 79 sub ς' ... ς Ln Ti εξωσεν cum ℵ^{c}ABCDHP al plu cat Chr (:: cf de utraq forma Steph. Thes. Videtur εξωσεν posterioribus scriptoribus magis in usu fuisse.) | των πατ. ημων: DΣ^{r} υμων pro ημων | δαυειδ cum ℵ BD; per compendium ACKHP ... ς (et. Gb) δαβιδ, Sz δαυιδ cum minusc plu

46. ευρεν: E ηυρεν | ευρειν σκηνωμα: D σκην. ευρ. | τω οικω cum ℵ*BDH (d *petiit tabernaculum invenire sedes domui iacob*) ... ς Ti τω θεω cum ℵ^{c}ACKP al omn^{vid} cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr$^{\theta,158}$ :: τω οικω minime sensu caret, sed facile apparet cur τω θεω a tot testibus cum omnibus interpretibus substitutum sit

47. σαλωμων (ℵ -λομων) cum ℵAC ... ς Ln Ti σολομων cum HDKHP al omn^{vid} | ωκοδομησεν c. ℵAB^{2}CKHP al omn^{vid} ... ℵ*D οικοδομ. (:: οικοδομησεν Mt 7, 24 et 26 c, Mc 12, 1 L, Lc 4, 29 οικοδομηται D 7, 5 οικοδομησεν C*D et A ωκοδ., 17, 28 οικοδομουν B: quorum nil recepimus; recepimus tamen Ioh 2, 20 οικοδομηθη ex ℵB*T^{h}) | αυτω ... cu 32. 40. 93. 133. Thphyl^{a} εαυτω

μὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειρο-
ποιήτοις κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 ὁ οὐρανός μοι 17, 24
θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομή- Es 66, 1 a
σετέ μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; 50 οὐχὶ
ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπε-
ρίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ
ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. 52 τίνα τῶν προφη-
τῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγ-
γείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται
καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς Gal 3, 19 Heb 2, 2
ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

---

48. αλλ ουχ etc ... D ο δε υψιστος ου | εν χειροποιητ. sine additam cum ℵABCDE 27. 29. 40. 61. 73. 163. vg syr^{utr} sah cop aeth Pamphil $^{int\,501}$ (Gall^{4}) ... ς (= Gb Sz) add ναοις cum HP al pler cat arm Chr ^{9,158} Aug$^{serm\,1,554}$ | κατοικει: D ante εν χειροπ. pon (3. εν χειρ. κατοικ. ναοις) | καθωσ: D ωσ ... E^{gr} (item e**) 76. 100. 106. o^{scr} al pauc add και

49. μοι: D* μου (d *meus*, item sah al) :: cf LXX (sed fluct lectio). Praeterea D add εστιν (d *caelum est meus thronus*), item k^{scr} post θρονος, *caelum mihi sedes est* vg etc | η δε (126. τε) γη et. vg syr^{p} arm ... B syr^{sch} sah cop aeth και η γη :: cf LXX (at rursus fluct lectio) | ποιον οικον (H 177* om οικ.): 27. 29. Chr^{9,158} praem και | οικοδομησετε: B 42. οικοδομησατε ... d *aedificatis* | τισ: D ποιοσ (:: ut LXX) | τ. καταπαυσ. μου: D 5. 13. 45. 96. k^{scr} Chr^{9,158} (sed fluct lectio) Thdrt ^{1,1508} (unde afferat non clarum) add εστιν

50. ταυτα ante παντα cum ℵBH 13. 61. al pler vg syr^{utr} sah cop etc Or^{2,638} Chr^{9,158} ... Ti post παντ. cum ACDEP al aliq :: cf LXX

51. καρδιαισ cum ℵACD 7. 14* 40. 66^{mg} 96. 100. 163. c^{scr} Chr^{9,161} Cyr $^{ioh\,4,231}$ (sed ℵ al^{8} Chr praem ταισ), item *cordibus* vg syr^{p} arm aeth ... B καρδιασ ... ς Ti τη καρδια cum EHP 61. al pler cat m tol syr^{sch} sah cop Eus$^{mcell\,135}$ Ath^{707} Cyr$^{hr\,276}$ Or$^{int\,2,106}$ et^{3,848} Lcif^{235} (Aug saepe al, vide Sab). Praeterea ℵ 7. 27. 29. 66^{mg} 105. 163. o^{scr} syr^{sch} sah add υμων) | ωσ et. Ath Chr Cyr etc ... Ln καθωσ cum D | υμων και υμεισ (ita et. d): D^{gr*} και (D^{2} om) υμων. Om igitur και υμεισ et. D^{gr2}, nec aliter Or$^{int\,3,848}$ (*sicut patres vestri*)

52. οι (E^{gr} ωσ οι) πατερ υμων et. Or^{1,22} et^{3,133} et^{alib} et$^{int\,4,628}$ Eus$^{esa\,361}$ Lcif^{235} etc ... D^{gr*} d εκεινοι | τουσ προκαταγγειλαντασ (vg *qui praenuntiabant*, e Lcif *qui adnuntiabant*; d *qui praenuntiaverunt*) ... D αυτουσ τουσ προκαταγγελλοντασ | περι τησ ελευσεωσ: D* om τησ | εγενεσθε cum ℵABCDE 5. 13. 15. 18. 40. 61. 66** 100. 105. 137. 163. k^{scr} cat Or^{1,22} ... ς γεγενησθε cum HP al pler Chr^{9,161}

53. εφυλαξατε: A εφυλαξεσθε

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ
ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύ-
ματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν
Mt 26, 64 ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρα-
νοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα
τοῦ θεοῦ. 57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν
καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς
πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν
παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου, 59 καὶ ἐλιθοβόλουν
τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ
Lc 23, 46 πνεῦμά μου. 60 θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε,

54. ακουοντες (et. d *audientes*): D^{gr} 33. Lcif^{235} ακουσαντες (Lcif *cum autem haec audissent*) | ταυτα cum ℵ^{c}ABCEHP al omn^{vid} vg rell ... D αυτου ... ℵ* om :: quod rectum videri potest, cf 2, 37. 4, 24. 5, 21; inprimis 5, 33, ubi similiter permulti ταυτα addiderunt et 5, 5 επι τους ακουοντας | και εβρυχον: D^{gr*} add τε | τους οδοντας sine additam et. vg Lcif^{235} ... E al fere^{10} syr^{sch} sah aeth (al) add αυτων

55. πνευματ. αγιου (et. Cyr$^{hr\,276}$) ... ℵ 4** 7. 15. 18. 66** 105. 106. 163. o^{scr} cat^{128} syr^{sch} ar^{e} cop praem πιστεως και | ιν̄: D add τον κυριον | εστωτα: D post εκ δεξ. του θε. pon | του θεου: C 1. Thphyl^{b} αυτου

56. διηνοιγμενους (B* -νυγμ-) cum ℵABC 27. 29. 61. 66** 105. 163. Ath^{195} (Cyr$^{hr\,276}$ διηνεωγμενους) ... ς ανεωγμενους cum D^{2}EHP al pler cat Const^{6,30,5} (Epiph^{817} τον ουρανον ανεωγμενον, item^{386} τον ουρ. ηνεωγμ.) Nyss$^{steph\,794}$ Chr^{9,150} Thdrt$^{4,94.\,123}$ Antioch$^{hom\,72}$; item D* ηνεωγμενους | εκ δεξιων εστωτα cum ℵ^{c}BDHP al pler am fu tol Ir$^{int\,198}$ (sic voss et^{mass} et^{stier}) Const^{6,30,5} Ath^{195} Nyss$^{steph\,794}$ Epiph^{817} Chr^{9,150} ... ℵ*ACE 31. 40. 96. cat^{128} m^{4} vg^{cle} demid Epiph^{386} Chr^{6,523} Antioch$^{hom\,72,1136}$ εστωτα εκ δεξιων, item syr^{utr} cop arm aeth^{PP} (sah aeth^{ro} om versum)

57. κραξαντες: 18. d -αντοσ (d *et cum exclamasset*) | συνεσχον: D -σχαν

58. εκβαλοντες (31. -αλλόντες sic ap Scri): A 5. 13. 25. 66. 106. k^{scr} Thphyl^{b} vg sah cop syr^{sch} syr^{P} c. ob. add αυτον | ελιθοβολουν (Lcif^{235} *et eiectum extra civitatem lapidabant*) ... D sah cop syr^{sch} et^{P} c.* aeth add αυτον | τα ιματ. αυτων (B εαυτ.) cum ℵA(B)CDE 13. 61. al mu^{vid} cat^{130} Chr^{9,150} et$^{1/2}$, item *vestimenta sua* vg rell ... Ti om αυτων cum HP al plus^{50} Thphyl^{a} | νεανιου (et. Chr$^{9,150.\,152}$): D tol add τινοσ (tol *cuiusdam adolescentis*), item syr^{sch} arm ... 13. 32. 47. 103^{mg} 104. lect^{2} f^{scr} h^{scr} add του

59. ιησου: sah om ... C 27. 29. 33. 34. 40. 47. 106. d^{scr} ar^{e} Chr^{9,151} Euther^{5,1150} add χριστε

60. δε: D^{gr*} om (d *cumq. posuisset*) | φωνη μεγαλη (C* φωνην μεγαλη sic) cum ℵ^{c}ABC^{2}D^{2}EHP etc ... D^{gr*} φωνην μεγαλην ... ℵ* om. Praeterea D vg (et. am demid, non item fu, nec luxov) m^{24} cop syr^{sch} (*et dixit*) add *dicens* | κυριε ... syr$^{P\,mg}$ add *Iesu* | μη στησησ (σασ C) cum ℵA

μὴ στήσῃσ αὐτοῖσ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. L.c 23, 34.
8,1. Σαῦλοσ δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

VIII.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸσ μέγασ ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοισ· πάντεσ διεσπάρησαν κατὰ τὰσ χώρασ τῆσ Ἰουδαίασ καὶ Σαμαρίασ πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρεσ εὐλαβεῖσ καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. 3 Σαῦλοσ δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺσ οἴκουσ εἰσπορευόμενοσ, σύρων τε ἄνδρασ καὶ γυναῖκασ παρεδίδου εἰσ φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντεσ διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον·

BD²EHP al pler ep^vienn et^lugd ap Eus^hist 5,2,5 Or^1,222 Petr^can 9 (Gall^4,28) etc ... D 99. 180. d^scr al pauc στησεισ | την αμαρτ. ταυτην hoc ordine cum ℵEHP al omn^vid cat d (*peccatum hoc*) ep^vienn et^lugd Or^1,222 Bas^eth 285 Nyss^steph 792 Chr^9,151 et^alib Thdrt^3,1021 ... Ln ταυτ. την αμαρτ. cum ABCD^gr Petr^can 9, item *hoc peccatum* m vg Ir^int 198 Cyp^252

VIII. 1. διωγμ. μεγασ (A -γαν) et. Eus^ps 280 Isid^1,448 etc ... D δι. με. και θλειψεισ (d *persecutio magna et tribulatio*), item sah *magna afflictio et magna persecutio* | ιεροσολυμοισ (et. Eus^ps etc): E ιλημσολυμοισ (sic ipse* nec mutatum; e *hierosolymis*) | παντεσ sine copula cum ℵ* 13. 47. ... Gb'' Ln Ti παντ. δε cum BCD^gr EHP al^50 cat sah cop syr^p Eus^ps Isid^1,448 Chr^9,152 ... ς παντ. τε cum A al mu^vid. Item ℵ^c 27. 29. k^scr o^scr al^5 Chr^9,151 bis και παντεσ, item *et omnes* vg syr^sch aeth ... 106. d παντ. γαρ | τησ ιουδαιασ: D* om τησ | σαμαριασ cum ℵDE al (:: ut ubique edidimus) ... ς Ln Ti σαμαρειασ cum ABCEHP al pler | αποστολων: D* d sah Aug^unit eccl 357 add οι εμειναν εν ιερουσαλημ

2. συνεκομισαν (al^10 -σαντο) δε ... D^gr* συνκομισαντεσ ... D²E^gr d aeth^utr συνεκομισαν τε | εποιησαν cum ℵABCD 13. 36. 40. 58. 61. 69* 95. 96. 100. 103. 105. k^scr (57. εποιησαν τον κοπ.) cat Chr^9,151 exeunte Thdrt^4,194 ... ς Ti εποιησαντο cum EHP al pler Chr^9,151 med | μεγαν: H 56. μεγα | επ αυτω ... H (sed^mg ω pro ον) 13, 8^pe al^6 επ αυτον

3. σαυλοσ δε ... D ο δε σαυλοσ | ελυμαινετο (etiam e *devastabat*) ... E^gr ελυμηνατο | την εκκλησιαν: syr^sch add *dei* | τουσ οικουσ: syr^p *ecclesias* | ανδρασ (ℵ^c): ℵ* τουσ ανδρ. | παρεδιδου (d *per singulasquae* [correctum *que*] *domos ingrediens trahensque viros et mulieres tradebat in carcerem*) ... D^gr* παρεδιδουσ (sic, non -ρα-) | εισ φυλακην: 13. εισ σφαγην και φυλακ.

4. διασπαρεντεσ: C διασπερεντ. | διηλθον (ℵ^c): ℵ* sah ηλθον | τ. λογον (et. Eus^ps 280): E 47** vg (et. am tol, non item fu demid) syr^sch ar^e aeth add του θεου

5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Σαμαρίας ἐκήρυσσεν
6, 5 αὐτοῖς τὸν Χριστόν. 6 προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ
τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ
σημεῖα ἃ ἐποίει. 7 πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα,
βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χω-
λοὶ ἐθεραπεύθησαν· 8 ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

---

5. κατελθων: D^{Gr*} pro τ teste Wetst θ, teste Scri λ | εις την πολιν cum ℵAB 31. 40. … ς Ti εις πολιν cum CDEHP al pler $Chr^{9,152}$ | σαμαριας c. $ℵ^{c}ODK$ ($ℵ^{*}$ καισαριας) … ς Ln Ti σαμαρειας c. ABHP etc

6. προσειχον δε etc … D^{Gr*} ως δε ηκουον παν (sic) οι οχλοι προσειχον τοις λεγομενοις, d *intendebant autem omnis turbae his quæ dicebantur.* Item syr^{sch} ar^{e} *et cum audirent sermonem eius homines qui illic erant, attendebant ei et acquiescebant omnibus quae dicebat* etc | προσειχ. δε (Gb′) cum ℵABCD^{2} 61. al^{15} cat e vg sah cop syr^{P} … ς προσειχ. τε cum $E^{Gr}HP$ al longe plu $Chr^{9,152}$. Libere $aeth^{PP}$ *et auscultaverunt ei homines quod loqueretur iis Philippus et audierunt eum* (potius *id?*) *simul dum audiebant et videbant signa* etc, $aeth^{ro}$ *et homines vero manserunt audientes sermonem dei, quem locutus est eis Philippus simul una anima et videbant signa* etc | υπο του: D^{*} 69. 105. f^{ser} al pauc om του | φιλιππου: A^{*} παυλου | ομοθυμαδον (d *unanimo*): D^{Gr*} ενιζοντο? και ενιζοντο (litterae enim ante οντο latent) | αυτους: $ℵ^{*}$ vdtr αυτου habuisse, nisi forte $ℵ^{c}$ litteram σ instauravit tantum, non addidit demum | ἃ: A om

7. πολλοι pri c. ℵABCE 18. 36. 40. 61. cat^{124} (item D^{2} vid; *απο sive παρα πολλοις, sed locus retractando corruptus est; d *a multis enim qui* etc). Eandem scripturam confirmare videntur vg (*multi enim eorum qui habebant spiritus immundos, clamantes voce magna exiebant*) sah syr^{utr} $aeth^{PP}$ (*et multi habentes daemonia mala clamantia magna voce exierunt*; liberius $aeth^{ro}$ *et exire fecit omnes spiritus immundos clamantes magna voce*) … ς Ti πολλων cum HP al pler cop (*ex multis enim in quibus spir. immundi fuerant, egrediebantur exclamantes*) arm $Chr^{9,152}$ | φωνη μεγαλη cum ℵABCDEHP al plus^{45} vg Chr … ς (= Gb Sz) μεγαλ. φων. cum minusc mu^{vid} | εξηρχοντο (Gb′) cum ℵABCDE 13. 15. 33. 34. 36. 40. 43. 47. 61. 69. 78. 96. 105. 133. 142. 163. 180. k^{ser} 8^{pe} cat sah arm … ς εξηρχετο cum HP al longe plu Chr. Praeterea (:: quod ex libera interpretatione factum) sah syr^{sch} syr^{P} c.* add εξ αυτων | πολλοι δε: E 13. syr^{P} $Chr^{9,152}$ πο. δε και … 34. πο. τε. Cf sah cop *multos etiam paralyticos autem* (sah om) *et claudos sanabat* | και χωλοι D^{*} 31. d om και | εθεραπευθησαν: D 13. -πευοντο

8. εγενετ. δε cum ℵABC 40. 61. al^{8} (105. και εγ. δε) cat cop (vg *factum est ergo*) … ς και εγενετ. cum EHP al pler syr^{P} arm aeth$_{l}$ $Chr^{9,152}$ … D^{Gr} syr^{sch} χαρα τε μεγαλη εγενετ., item sed omissa copula d et (*magnum gaudium*) sah | πολλη χαρα cum ℵABC 47. 61., item am fu demid sah $aeth^{utr}$ *magnum gaudium* … ς χαρ. μεγαλη cum DEHP al pler vg^{cle} syr^{P} arm $Chr^{9,152}$

9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρίας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, 10 ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. 11 προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστακέναι αὐτούς. 12 ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις

---

9. *προϋπηρχεν*: D^{gr} *προϋπαρχων* (ponitque post pro participio *εξιστ.* verbum finitum). Cf vg *vir autem quidam nomine Simon, qui ante fuerat in civitate magus, seducens gentem Samariae, dicens* etc. Similiter Ir$^{int\,99}$ (nisi quod habet *et seducens*). | *μαγευων και* (et. Ir$^{int\,99}$) ... D^{gr*} om *και*, item (vide ante) vg | *εξιστανων* cum ℵABC 40. 61. 96*; D* *εξεστανεν*? (erasa sunt quae *εξε* litteras excipiunt) ... ς *εξιστων* cum D^{s} (*εξιστων*) KHP al pler Chr^{9,158}, item Bed$^{retra\,130}$: *pro eo quod est seducens, in Graeco scriptum est εξιστων* etc | *το εθνος*: E om *το* | *σαμαριας* cum ℵCDEP ... ς Ln Ti *-ριτας* cum ABH etc. Cf et. alibi

10. *προσειχον* cum ABCDEHP etc ... ℵ *προσειχαν* | *παντες* cum ℵABCDE 61. al sat mu (sed 27. 29. 36. cat *απαντες*, 42. post *λεγοντες* pon) vg sah cop syr^{utr} arm aeth^{ro} Chr^{9,158} ... Gb^{0} Ti om cum HP al fere^{60} aethPP Ir$^{int\,99}$ | *καλουμενη* cum ℵABCDE 13. 27. 29. 40. 61. 66^{ve} 96. 105. 133. (et 137. 180. *λεγομενη*) vg cop syrP arm aeth^{ro} Ir^{int} Or^{1,638} et^{4,39} ... ς (= Gb Sz) om cum HLP al pler sah syr^{sch} aethPP Chr

11. *ικανω χρονω*: 2. 13. 104. *ικανον χρονον* | *μαγιαις* cum ℵACDEH 13. f^{ucr} (etc) ... ς Ln *μαγειαισ* cum BLP al pler | *εξεστακεναι* cum ℵBDLP al plu cat (al pauc Chr^{9,158} *εξεστηκεναι*) ... AEH 1. 31. 99. al pauc *εξιστακεναι* (A* *-κειναι*), C *εξειστακεναι*

12. *τω φιλιππω ευαγγελιζομενω* (ℵ^{c}): ℵ* *του φιλιππου ευαγγελιζομενου* | *περι* cum ℵABCDE 34. 36. 61. cat^{135}, item vg sah cop syr^{utr} arm aeth ... ς *τα περι* cum HLP al pler Chr^{9,158} | *του θεου* (ℵ^{c}): ℵ *τ. κυριου* | *ιυ χυ* cum ℵABCDEHLP al plus^{50} Chr ... ς (= Gb Sz) *του ιυ χυ* cum minusc ut vdtr pauc (13. *του χυ*) | *ανδρες τε*: A al pauc om *τε* (nec exprim d e vg sah cop al)

13. *ην προσκαρτερων*: D* *ην και προσκ.* (d *et baptisatus est et adherebat*) | *τε*: 105. e tol Chr^{9,158} *δε*, d non exprim ... B *τα* | *σημεια κ. δυναμεις* cum ℵABCD 13. 31. 61. k^{ser} al vix mu cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth^{utr} (aeth^{ro} *signa et virtutem magnam*, aethPP *magna signa et virtutes*) ... Gb Sz Ti *δυναμεις και σημεια* cum EHLP al plus^{60} syrP Chr. Praeterea addidimus *μεγαλας* cum ℵABCD 13. 31. 61. k^{ser} al cat vg syr^{sch} sah cop (aeth vide ante); item (ut Gb Sz) E o^{ser} al fere^{10} syrP c.* *μεγαλα* (100. Chr *δυναμ. μεγαλας κ. σημ. γινομενα*) ... Gb^{00} Ti

μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. 14 ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμαρία τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, 15 οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον. 16 οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 17 τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. 18 ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα 19 λέγων· δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. 20 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ

---

om cum HLP al^{50} fere | *γινομενας* cum ℵABD 13. 31. 61. k^{ser} (al^{vid}) cat ... Gb Sz Ti *γινομενα* cum EHLP al plu (sed 99. 106. *γινομ.*) ... c 126. 180. 25^{lect} om | *εξιστατο* cum ℵcABC^{3}D^{3}EHLP etc ... ℵ*C*D* *εξισταντο*

14. *εν ιεροσολυμοις* et. Eus$^{ps\,280}$ etc ... D *εν ιλημ* (et. d *in hierusalem*) | *σαμαρια* cum ℵCDE l^{scr*} al ... ς Ln Ti *σαμαρεια* cum ABHLP al pler | *θεου* (ℵ^{c}): ℵ* $\overline{\chi\upsilon}$ | *απεστειλαν* et. Eus$^{ps\,280}$ Did$^{tri\,2,12}$ ... 13. 33. 34. k^{scr} *εξαπεστειλ.* | *προσ αυτους*: E *πρ. αυτον* | *πετρον* cum ℵABCDE 13. 40. 61. 69* al^{15} cat Eus^{ps} Did$^{tri\,2,12}$ Chr^{2,153} ... ς (Gb^{00}) praem *τον* cum HLP al pler Did^{2,41} | *ιωαννην* cum ℵAC^{3}EHLP etc (C* *ιωαννην*) ... BD *ιωανην*

15. *προσηυξαντ.* cum ℵACDEHLP rell Eus^{ps} Did$^{tri\,2,12}$ Chr^{2,153} ... B *προσευξαντ.*

16. *ουδεπω* (Gb″) cum ℵABCDE 61. al^{10} cat Did$^{tri\,2,12}$ et^{2,41} Chr^{2,153} ... ς *ουπω* cum HLP al pler | *επ* (ℵ*^{ipse} ex *εν* restituit *επ*) *ουδενι* ... D* *επι ουδενα* | *βεβαπτισμενοι* (ℵ^{c}): ℵ* *εβαπτισμενοι* | *του κυριου* $\overline{\omega}$ et. Did$^{tri\,2,12}$ ... D vg$^{cod\,lachm}$ (non am fu demid tol) *τ. κυρ.* $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$ (Did$^{tri\,2,41}$ *τ. κυρ. ημων* $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$) ... HLP al^{40} *τ.* $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\omega}$, al pauc *τ.* $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$

17. *επετιθεσαν* cum ℵAD^{2} 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 66** 69. 95. 105. 163. o^{ser} cat Eus$^{ps\,280}$ Did$^{tri\,2,12}$ et^{2,41} Cyr$^{hr\,248}$; item B *επετιθοσαν*, C *επετιθεισαν* ... ς *επετιθουν* cum D*EHLP al longe plu Chr^{2,153}

18. *ιδων* cum ℵABCDE (etiam HL in lectionis initio summa pagina adscripto) 61. al plus^{25} cat Const^{6,7,2} Bas$^{eth\,276}$ Chr^{2,153} et^{154} Taras^{273} Damp$^{ar\,517}$ ... ς (= Gb Sz) *θεασαμενος* cum HLP al longe plu Chr^{2,155} Thphyl^{a} et^{b} | *το πνευμα* sine additam cum ℵB sah Const^{6,7,2} ... ς Ln add *το αγιον* cum ACDEHLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm aeth Bas^{eth} Chr^{bis} etc | *προσηνεγκεν*: DE^{gr*} *-γκαν*

19. *λεγων*: D praem *παρακαλων και* | *ω εαν* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵABCHLP al plu ... ς (non ς^{e} etc) *ω αν* cum DH al mu cat Const^{6,7,2} Bas$^{eth\,276}$ Chr^{2,153} Cyr$^{hr\,248}$ Taras^{273} Damp$^{ar\,517}$ | *επιθω*: D add *καγω* (et Const *ινα καγω ω αν επιθω*) | *λαμβανη* ... EH al^{12} *λαμβανει*

20. *προσ αυτον* (ℵ^{c}): ℵ* *πρ. αυτουσ* | *το αργυριον σου* et. Ir$^{int\,99}$ Tert

εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. 21 οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ. 22 μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· 23 εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. 24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ

---

fug[12] etc: D om το et σου (sed d deficit a verbis το αργ. σου usque 10, 4) | ειη et. Const Bas[esa 545] Cyr[hr] etc ... 10. 11. 32. 43. 177* Bas[eth 376] edd Taras[373] om | του θεου: H* om του

21. μεριδ: E 24. l[scr] μεροσ. Libere Const[6,7,2] ουκ εστι σοι μεριδ εν τω λογω τουτω ουδε κληροσ εν τη πιστει ταυτη. Similiter vero pro εν τω λογω τουτω syr[sch] are Amblue[1499] Augloh[6,18] *in hac fide* | γαρ et. Ir[int 99] Const Bas[eth] etc ... D* 177* om | εναντι (Gb″) cum NABD 15. 27. 36. al pauc cat. Item C 13. 38. 40. 61. al plus[10] Bas[eth] Chr[9,154] εναντιον ... ς ενωπιον cum EHLP al longe plu Const Taras[373]

22. τ. κυριου (Gb″) cum NABCDE 13. 27. 29. 40. 61. 66** 76. 96. 137. 180. k[scr] o[scr] sah cop syrP arm Const[6,7,2] Bas[eth 376] Chr[9,154] Amb pasnlt[2,121] ... ς τ. θεου cum HLP al longe plu cat vg syr[sch] Ir[int 99] Taras[373] | αφεθησετ. σοι: D* αφ. σου

23. εισ γαρ χολην etc (e vg Ir[int 99] *in felle enim amaritudinis et obligatione*): D* ην (sic) γαρ πικριασ χολη και συνδεσμω, D[2] εισ γαρ πικριαν χολησ κ. συνδεσμον | ορω ... DE 137. 180. Const[6,7,2] Chr[9,154] ct[155] θεωρω

24. ο σιμων ... EH al[3] om ο | ειπεν ... D add προσ αυτουσ, item aeth[utr] εισ | δεηθητε ... D 137. 180. syrP c.* Const[6,7,2] praem παρακαλω | υπερ εμου ... D* 96. περι εμου | κυριον et. vg[cle] am tol sah cop syrP mg arm Chr[9,154] ... D al plus[30] fu demid syr[sch] etP txt θεον | επ (C om) εμε: D μοι, 100. επ εμοι | ων (L ωσ) ειρηκατε (E add κακων) ... D τουτων των κακων ον (D[2] ων) ειρηκατε μοι; praetereaque D* syrP mg add οσ (syrP mg non adscripsit) πολλα κλαιων ου διελιμπανεν (-λιμπ- ex -λιμπ- restitutum est)

25. διαμαρτυραμενοι cum ABCDEH al plu Chr[9,156] Thphyl[b 284] ... NLP 1. 32. 40. 101. 177* al[18] Thphyl[a 74] διαμαρτυρομενοι | του (180. om) κυριου ... A al[7] demid syr[sch] cop arm τ. θεου ... 3. 4* 65. om | υπεστρεφον cum NABD 15. 18. 36. 61. 81. 100. 105. cat vg ... ς υπεστρεψαν cum CEHLP al pler sah cop syr[utr] arm aeth Chr[9,156] | ιεροσολυμα (Gb″) cum NABCDE 61. al[15] cat vg Chr Augunit eccl[357] ... ς ιερουσαλημ c. HLP al longe plu | πολλασ τε ... D sah cop πολλ. δε

κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.

26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· ἀνά-
Zeph 2, 4 στηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. 27 καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, 28 ἦν τε ὑποστρέφων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην

---

25. σαμαριτων cum ℵE al (:: multo plus auctoritatis habere solet, ut apud Lc 9, 52 ℵACLXΓAX 10, 33 ℵCDL 17, 16 ℵADL) ... ς Ln Ti -ρειτων cum ABCDHLP rell pler | ευηγγελιζοντο (Gb') cum ℵABCDE^{gr} 37. 40. 61. 81. 100. 105. 163. cat vg sah syr^{p} arm Aug$^{unit\ eccl}$ ... ς ευηγγελισαντο cum HLP al pler e cop syr^{sch} aeth Chr

26. αναστηθι και: D 40. αναστασ | πορευου cum ℵABEHLP al pler ... Ln πορευθητι cum CD 40. 68. 96. 177. | κατα (13. praem και): K 130. 180. Chr^{9,161} προσ | επι: H εισ ... 61. om | την καταβαιν. (ℵ^{c}): ℵ* την καλουμενην καταβαιν.

27. και αναστασ: 31. om και | βασιλισσησ (31. -λικησ) sine articulo cum ℵABCDE 40** 61. cat^{141}; D* vero add τινοσ ... ς (Gb^{0}) praem τησ cum HLP al pler Chr^{9,161} | εληλυθει cum ℵ*AC*D* vg sah (ita etiam editur textus ap Oec^{81}; in comm non attingitur) ... ς Ti praem οσ cum ℵ^{c}BC^{2}D^{2}EHLP al omn^{vid} (sed 13. ωσ) cat syr^{p} arm Chr ... syr^{sch} (antea *et ipse erat super* etc) aeth^{utr} *et venerat*; cop *hic venerat* :: a ratione harum lectionum si proficiscimur, in utramque partem disputari potest. Ut enim οσ praegresso οσ offendere poterat, ita addito οσ oratio elegantius procedere videbatur, ut ιδου per se staret, quemadmodum alibi saepe legitur. Accedit quod εληλυθει etc ad appositionis rationem revocandum videbatur, ut id quod sequitur emineret magis. | προσκυνησων: E^{2} e vg προσκυνησαι, *adorare* | εισ (D* om): D^{2}L εν

28. ην τε cum ℵADE^{gr}HLP al omn^{vid} cat vg syr^{sch} (*cumque revertcretur ut abiret, sedebat*) arm aeth ... BC e sah cop syr^{p} Chr^{9,161} ην δε | και καθημενοσ cum ℵABCD^{2}EHLP etc (sah *cum vero redibat, sedebat*) ... D* 13^{scholz} 34. 38. 40. 95. 96. 98** vg cop om και | επι (31. υπο :: ut Mc 4, 21 υπο et επι confusa) του: C om του | αυτου: D* om, item Ps-Iust$^{qu\ 134}$ (εκαθητο ο ευνουχοσ επι του αρματοσ και ανεγινωσκε τον πρ. ησα.) | ανεγινωσκεν (sed D sah αναγεινωσκων) sine copula cum ℵ*D 4. 7. 11. 13. 18. 27. 29. 32. 33. 34. 39. 40. 56. 57. 68. 69. 98. 100. 103. 105. 177** al$^{scr\ 4}$ sah arm Thphyl^{a} ... ς Ti και ανεγινωσκεν cum ℵ^{c}BCEHLP al plu cat syr^{utr} cop aeth Chr Thphyl^{b} ... Ln ανεγινωσκεν τε c. A, 40. ανεγιν. δε, vg *legensque* | τον προφητ. ησαι. (D ἰσαΐαν) cum ℵABDEHLP al pler cat am fu demid cop syr^{p} arm Ps-Iust$^{qu\ 134}$ Chr ... C 31. cat vg^{cle} sah syr^{sch} aeth ησαι. τον προφ. Item Ir$^{int\ 196}$ *Philippus - spadoni - revertenti a Hierosolymis et legenti Esaiam prophetam* etc

Ἡσαΐαν. 29 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ. 30 προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν· ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; 31 ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν Es 53, 7. 8
αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. 34 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; 35 ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γρα-

---

30. δε: 61. τε | ησαι. τον προφητ. cum ℵABC 13. 69. 105. 163. cat vg syr^{sch} sah arm aeth Chr^{9,161} ... ς τον προφη. ησαι. cum EHLP 61. al pler cop syr^{p} Thphyl^{a} et^{b}

31. πως γαρ (ita et. syr^{p}, vg *et quomodo*) ... K 105. o^{scr} om γαρ, nec magis exprim syr^{sch} sah cop arm aeth | αν: A om | οδηγησει (B* οδαγ.) cum ℵB*CE 13. 56. 100. 163. ... ς Ln οδηγηση cum AB^{2}HLP al pler Chr. Cf vg *ostenderit*, contra e *instruat* | με: C ante οδηγησ. pon | παρεκ. τε ... E sah cop δε

32. κειραντος cum ℵACEHL 27. 31. 36. 40. 96. al plus^{15} cat (Ign$^{intpol\,80e}$ ex LXX?) Chr^{9,161} Chron^{260} ... ς Ln κειροντος cum BP al plu Or^{4,16} :: similiter lectio fluctuat ap LXX, ℵ^{c}A κειραντος, ℵ*B κειροντος | ουτως ... HL 13. 15. 18. 31** 64. 66** 133. 13^{lect} al^{3} scr ουτοσ

33. εν τ. ταπειωωσει sine αυτου cum ℵAB 100. vg Ir$^{int\,260}$ ... ς Ti add αυτου cum CEHLP al pler cat syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,161} :: LXX absque αυτου :: videbatur alicui τη ταπειωωσει accuratius definiendum, propterea que αυτου addidit, quae quidem cura non in ipsum LXX locum incidit. Similiter, eadem fortasse manu, δε post γενεαν additum est, licet nemo verbis LXX intulerit. Ad ea enim quae apud apostolos legebantur multo plus curae eiusmodi conlatum est quam ad textum LXX. | την γενεαν sine copula cum ℵABC vg sah syr^{p} Ir$^{int\,126}$ ex^{cod} clar et^{edd} prior. Cf et. Eus$^{cat\,145}$ διελθων αυτου τα παθη αναπεμπει - επιλεγων· την γενεαν αυτου τισ διηγησεται; ... ς Ti την δε γενεαν cum EHLP al omn^{vid} tol cop arm Ir^{int} ex$^{codd\,8}$ (et sic Grab Stier al ediderunt) Chr. Similiter *et aetatem eius quis* syr^{sch} aeth^{pp}, aeth^{ro} *quoniam quis* etc :: LXX sine copula

34. τουτο (vg^{cle} fu *dicit hoc*, am demid *hoc dicit*) ... B* 4. 32. 68. om (sed B^{2} suppl) | εαυτου: H αὐτου | ετερου (34. 177. αλλου) τινοσ ... E τινοσ ετερου

35. ο φιλιπποσ ... EH 40. 100. 137. c^{scr} om ο | ευηγγελισατο (ℵ^{c}): P

φῆσ ταύτησ εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 ὡσ δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχοσ· ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; 38 καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰσ τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιπποσ καὶ ὁ εὐνοῦχοσ, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατοσ, πνεῦμα

εναγγελισατο, ℵ* και ειηγγ. | τον ιν: sah aeth^ro *dominum Iesum Christum*, Or^4,16 τον κυριον ιησουν, item syr^sch ar^e

36. επι τι ... 31. 33. 34. a^scr επι το

37. Hunc versum ς (= Gb 8z) sic habet: ειπε δε (E Bed^42 ex Gr add αυτω) ο φιλιπποσ· ει (E εαν) πιστευεισ εξ ολησ τησ καρδιασ (E Bed ex Gr add σου) εξεστιν (E σωθησει, e *suscepis*, e** Bed ex Gr *salvus eris*). αποκριθεισ δε ειπε· πιστευω τον υιον τοῦ θεοῦ εἶναι τον Ἰησοῦν Χριστόν (E Bed ex Gr πιστ. εισ τον χν τον υι. του θε.) cum (E Bed ex Gr) 4** 15. 27. 29. 36. 60. 69. 97. 100. 105. 106. 107. e^scr al vix mu cat^146 vg^cle (et. demid am** tol) arm syr^p c.* Cyp^818 Thphyl^b. Sed plura differunt in his testibus, quemadmodum αυτω praeter E etiam 100. 105. 163. e^scr cat arm syr^p c.* add; 4** 60. 69. 106. 13^lect e^scr cat syr^p arm o φιλιππ. om: σου cum E et. 100. 105. 163. e^scr al cat tol syr^p c.* arm Cyp inferunt; post αποκριθ. δε arm o ευνουχοσ add; al^8 om τον ante ιν, tol demid om χν. Totus locus apud Cyp^818 sic legitur: *Ecce aqua; quid est quod me impedit baptizari? Tunc dixit Philippus: Si credis ex toto corde tuo licet.* Confirmat etiam m^4 *et respondens spado ait: Credo filium dei esse Christum Iesum.* Item Ir^int 196 et^gr ex^cat 144 *quemadmodum ipse eunuchus credens et statim postulans baptizari dicebat: Credo filium dei esse Iesum* (πιστευω τον υιον του θεου ειναι ιν χν) ..... omisimus cum MABCHLP 13. 61. al plus^80 am* fu (et. vg^cod quo Beda utebatur^42) syr^sch et^p txt sah cop aeth^utr Chr 9,162 et^164 Thphyl^a

38. αμφοτεροι (aethPP om) ... E 137. 180. c^scr k^scr cop syr^p Chr^9,162 post υδωρ pon

39. ανεβησαν: c^3 137. ανεβη | εκ (e vg *de*): E^gr 1. 40. 103^mg 104. 137. 177. 180. al^3scr απο | πνευμα κυριου ... A (ex emend. primae manus, quae verbis πν. κυρ. ηρπ. τ. φιλ. rasis suprascripsit πνευμ. αγ. επ. επι τ. ειν. Reliqua: αγγελ. δε κυρ. membranam salvam a rasura occupant) 15. 18. 27. 29. 36. 60. 100. syr^p c.* arm (item al^ed) πνευμα αγιον (ita syr^p mg, in^txt χυ) επεπεσεν επι τον ευνουχον· αγγελοσ δε κυριου. Cui lectioni favet et. Hier dial. adv. Luciferianos 9. *quum abscederent ab aqua, spiritus sanctus venit in eunuchum* (cf et. Hier^esai 63,14 *consideremus illud - an super angelo debeamus accipere; sunt qui angelum in spiritu sancto haec fecisse testentur*). Praeterea pertinet huc quod Aug^unit eccl 357 sic: *angelus autem domini rapuit Philippum ab eo, et amplius non vidit eunuchus.* Did^int vero 6,283 ad verba *spiritus domini rapuit* etc addit explicationis caussa: *id est, angelus domini in sublime elevans Philippum transtulit illum in alium locum.* Aliter Chr^9,162 οὕτωσ οὐκ ἦδει φίλιπποσ τίνοσ ἕνεκεν παρ-

κυρίου ἦρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς Καισαρίαν.

IX.

1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μα- 22, 5 sq 26, 12 sq
θητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ 2 ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἄν τινας εὕρῃ ὄντας τῆς ὁδοῦ, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ. 3 ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,

---

εγίνετο εἰς τὴν ἔρημον, ὅτι καὶ οὐκέτι ἄγγελος, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἁρπάζει. | ειδεν: ℵ ιδεν | την οδ. αυτου: B αυτου τ. οδον

40. ευρεθη: E ηυρεθη | ευηγγελιζετο: A pon post τασ πολ. πασασ | καισαριαν cum ℵAE 61. ... ς Ln Ti καισαρειαν cum BCHLP al pler. Cf ad 10, 24 etc

XI. 1. ετι (ℵ^{c}B^{3}): B* οτι ... ℵ* 24. 26. 78. 126. l^{scr} sah om | ενπνεων cum ℵAEHP ... ς Ln εμπν. cum BCL al certe pler

2. παρ αυτου επιστολασ: ℵ επιστ. παρ αυτ. | αν τινασ cum ℵE 40. 68. Chr^{9,164} (:: quo modo ubi αν positum est — fit autem raro —, a plerisque testibus cum εαν commutatur. Cf Ioh 13, 20 αν τινα πεμψω 16, 23 αν τι αιτησητε 20, 23 αν τινων αφητε et αν τινων κρατητε. Propterea etiam hoc loco αν a plerisque cum εαν permutatum esse censendum est) ... ς Ln Ti εαν των. c. ABCHLP al pler | οντασ της οδου cum ℵA 15. 40. 61. 105., item syr^{utr} aeth ... ς Ln Ti της οδ. οντασ cum ℵCEHLP al pler. Praeterea ad οδου add ταυτησ 25. 40. e vg syr^{utr} arm aeth ... 13. 69^{c} e (*invenirent viae huius*) vg (*invenisset huius viae*) sah cop οντασ om vel non exprim | αγαγη: HL 13. f^{scr} (al^{vid}) αγαγει (ut 1°. 61. al^{vid} antea ευρει)

3. εν δε τω: EHL 61. (al^{vid}) εν δε το | εξαιφνησ (ℵB*CE 13. al εξεφν.) τε cum ℵABC 18. 37. 40. 61. 69. 98^{vid} 105. cat^{150} ... ς και εξαιφν. cum EHLP al pler Chr^{9,165} | αυτον ante περι. cum ℵBC 31. 37. 61. 69. 163. 12^{loci} cat ... A ante φως περι. pon ... ς Ti post περι. cum EHLP al pler vg syr^{utr} arm Chr. Libere sah cop aeth | περιηστραψεν (et. ς Wtst Gb Sz) cum ℵA^{2}BEHLP 1. 13. 31. 61. al plu Chr ... ς^{o} (1624. 1633. 1656. 1678.) Ln περιεστραψεν cum A^{c}vid (nisi est περιαστρ.) C^{3} (*περιστρ.) al pauc^{vid} (37. teste Wtst; nullus ap Matthaeium nec ap Scriv) | εκ (Gb') cum ℵABCL 61. al^{15} cat Thphyl^{b}, item *de* e vg ... ς απο cum EHP al longe plu Thphyl^{a}

4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ
1 Co 15, 8 Σαούλ, τί με διώκεις; 5 εἶπεν δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ· ἐγώ εἰμι
Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. 6 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν,
καὶ λαληθήσεταί σοι ὅ τι σε δεῖ ποιεῖν. 7 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνο-
δεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα
δὲ θεωροῦντες. 8 ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἠνοιγμένων δὲ

---

4. σαουλ σαουλ (et. E*): E corr latin σαουλε σαουλε, 24. l ser σαυλε σαυλε (quemadmodum e vg Ir lint 208 etc *Saule Saule*) | διωκεις: post hanc vocem E 180. am** syr sch et P c.* ar e add σκληρον σοι προσ κεντρα λακτιζειν (ad quae syr P mg notat: *non est hoc loco in Graeco, sed ubi enarrat de se Paulus.*)

5. τις ει: o τις ει συ | κυριε: syr sch om | ο δε (Gb'') cum ABC 15. 46. 61** 69. 81. 163. cat vg ... ς add κυριος ειπεν cum HLP al pler syr utr sah Chr 9,165 ... א 43. 61* 105. 137. cop arm add ειπεν (item aeth *et dixit ei*), E 11. 27. 29. 66** o ser add κυριος προσ αυτον | ιησους sine additam cum NBEHLP al pler cat vg sah cop ed syr P txt arm Or 4,14 Chr (Ir lint 208 add *Christus*) ... ACE 8. 25. 12 lect demid syr sch et P c.* cop ed ar e aeth Hil 27 Aug serm 296,1197 add ο ναζωραιος, hinc Ln [ο ναζωρ.]

5. 6. αλλα cum NABCEHLP al omn vid (sed nonnulli αλλ) cat am* et** (et. tol, sed vide post) syr sch et P txt sah cop arm sch Chr Thphyl a ... ς (= Gb 8s) σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 6 τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· absque codice Graeco ut vdtr, sed cum vg (et. fu demid; tol habet tantum: *durum enim tibi est contr. stim. calcitrare*, omissis reli) syr P c.* arm usc (sed in nullo cod; extrema ed usc sic habet: και λεγει προσ αυτον ο κυριος· αλλα) arP georg sl ed Thphyl b (sed non attingit comm), item aeth utr sed libere. Habet enim aeth PP *difficile tibi erit calcitrare contra stimulum acutum. Et tremens miratus est et dixit ei: Domine, quid vis faciam ego? Et dixit ei dominus.* Item aeth ro (post *Iesus Nazarenus* pergens:) *quia tu persequeris, iusta tibi est plaga. Et dum tremeret, mirati sunt, et dixit ei: Domine* etc ut PP. Agnoscit posteriorem additamenti partem etiam Hil 27 post *Iesus Nazarenus* pergens: *At ille tremens* etc :: cf ll. pp.

6. εισελθε: B εισιθι | ο τι (Gb') cum NABC 15. 18. 29. 36. 61. 69* 100. 105. cat ... ς τι cum EHLP al pler Chr 9,165 | σε (105. k scr om) δει ... E gr δει σε

7. ειστηκεισαν cum B*CEHLP al pler ... NAB 2 al ιστηκ. | ενεοι (Gb') cum NABCEHP 1. 13. 31. 61. al plu (et. syr P mg gr) ... ς ενεοι cum L al plu, nec aliter editum Chr 9,165 | μεν: 61. δε, omisso δε sq | ακουοντες etc: sah *audiebant quidem vocem, sed non intelligebant*; *non videbant enim quemquam* | θεωρουντες: א* ορωντες, unde א c θεορουντες (sic) restituit

8. σαυλος cum NABCE 61. b scr* cat 154 ... ς ο σαυλος cum HLP al pler Chr 9,165 | ηνοιγμενων (ηνιγμ. א*) cum א*A (:: similiter 7, 56 διηνοιγμε-

τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. 9 *καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.*

10 *Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, κύριε.* 11 *ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,* 12 *καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ.* 13 *ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν*

νους cum aliis formis mutarunt) ... Ln Ti *ηνεωγμ.* cum $\aleph^{c}$CE 40. 61. 137. ... ς *ανεωγμ.* cum BHLP al pler Chr | *δε* cum ℵABCE al plu syr^{p} (paullo liberius singg conjg sah cop syr^{sch}) ... HLP 1. 4. 11. 17. 28. 38. 65. 95. 99. 101. 103^{mg} 118. 133. 177. al^{25} vg (*apertisque oculis*) arm^{vid} aeth^{utr} Chr *τε* | *ουδεν* cum ℵA*B e vg syr^{utr} sah aeth^{ro} (ambiguumPP) ... ς *ουδενα* cum A^{2}CE$^{\Gamma}$HLP al omn^{vid} cat cop Chr

9. *ουδε επιεν*: C *και ουκ επιεν*

10. *εν οραματι ο κυριος* (Gb′) cum ℵABCE 40. 69. 105. 163. 12^{loct} cat vg aeth^{ro} ... ς *ο κυρ. εν οραμ.* cum HLP al pler tol sah cop syr^{sch} (*et dominus dixit ei per visionem*) etP arm Chr^{9,171}

11. *αναστας* cum ℵACEHLP al omn^{vid} am demid tol etc ... Ln *αναστα* cum B, item (:: at istae vv eodem modo etiam 10, 13 et 20, ubi Graeca lectio non fluctuat) fu sah cop syr^{utr} et (*surge et*) vg^{ed} aeth | *τ. ρυμην*: 13. add *της πολεως* | *ταρσεα*: 61* *-σεαν*

12. *ειδεν* cum BCELP al pler ... ℵAH 61. *ιδεν* | *ανδρα* sine *εν ορ.* cum ℵA 61. vg sah cop aeth^{utr} ... ς *εν οραματι ανδρα* c. EHLP al pler syr^{utr} arm Chr^{9,171}. Item Bed$^{retra\,130}$ ex Gr: *In Graeco habetur ita: Et vidit in visu virum, hoc est εν οραματι, quod nomen et Iuvencus presbyter in evangelico carmine posuit* ... BC 163. 12^{lect} *ανδρα εν οραματι* | *ανανιαν ονοματι* cum ℵABCE 31. 38. 61. 68. 69. 105. 113. al$^{8\,sel}$ cat vg arm ... ς *ονοματ. ανανι.* cum HLP al pler syr^{utr} (cop aethPP *cuius nomen est Ananias.*) ... sah aeth^{ro} Chr^{9,171} om *ονοματι* | *χειρας* cum ℵ*AC 61. 69. 105. (66** 40^{lect} sic an *τας χει.*?); Ln *τας χειρας* c. ℵ^{c}BE; item *manus* vg cop aeth^{ro} arm ... ς Ti *χειρα* cum HLP al pler (12^{lect} *την χει.*) cat sah syr^{utr} aethPP | *αναβλεψη* ... L 18. *-ψει*

13. *απεκρ. δε*: 31. 37. arm^{edd} add *αυτω* | *ανανιας* sine articulo cum ℵABCEHLP al^{50} cat ... ς (= Gb Sz) o *ανανι.* cum minusc mu ut vdtr. Praeterea E aeth add *και ειπεν* (96. 142. *αποκριθεις δε - ειπε*, item sah) | *ηκουσα* cum ℵABCE 15. 18. 36. 40. 61. 12^{lect} ... ς Ti *ακηκοα* cum HLP al pler Chr^{9,172} | *εποιησεν* post *τοις αγι. σου* (61. om *σου*) cum ℵBCE 31. 61. 12^{loct} cat am fu domid tol ... ς ante *τοις αγι. σου*

ἐν Ἰερουσαλήμ· 14 *καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.* 15 *εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ·* 16 *ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.* 17 *Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.* 18 *καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη,* 19 *καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν.*

---

pon cum HLP al pler syr^{utr} sah cop arm aeth Chr ... A post *εν ιερουσαλημ* pon

15. *εστιν μοι* cum ℵABC 31. 61. 69. 105. 137. c^{acr} cat vg syr^{utr} Did^{cat157} Cyr^{ador308} Sev^{ant} in^{cat163} ... ς *μοι εστιν* cum EHLP al pler sah cop arm Ir^{int308} Or^{int1,141} Archel^{lat501} (Gall^{2}) Chr^{9,174} Thdrt^{1,1060} et^{2,86} (Cyr^{ioh389} *μοι εστιν*) | *οιντος*: 13. om | *εθνων* cum ℵAC^{corr}EHLP al oinn^{vid} cat Chr Thdrt^{bis} Sev^{ant} cat ... L^{n} *των εθνων* cum BC* (item Cyr^{ador308} *εναντιον των εθνων* et^{ioh389} *ενωπ. παντων των εθνων*, sed neutro loco addit quicquam) | *τε* pri cum ℵABCK 13. 25. 36. 40. 61. 100. 105. 163. 12^{lect} cat Thphyl^{b} ... ς om cum HLP al pler Chr Sev ant cat Thdrt^{bis} Thphyl^{a}, nec expri vg etc | *υιων τε* (et. Thdrt^{bis} etc): 34. 105. *και υιων*, 31. 78* 137. Sev^{ant} cat om *τε*

16. *αυτω*: L 96. *αυτον* (*αυτον* quod sequitur 15. 18. 36. Thphyl^{a} om)

17. *απηλθ. δε*: cum ℵBCEHLP etc ... A vg *απηλθ. τε* (*et abiit*). Liberius 137. 180. c^{acr} *τοτε εγερθεισ ανα. απηλθ.*, syr^{sch} *tunc Ananias profectus est* etc | *επ αυτον τασ χειρασ* ... C cop aeth *τ. χειρ. ε. αυτ.* (sah *imponens manus suas super Saulum*) | *σαουλ*: ℵ 24. 1^{scr} *σαυλε* | *ις* (aethPP ar^{c} *Iesus Christus*; am cop syr^{utr} ar^{c} aethPP ante *απεστ. με* pon, conjungunt igitur *dominus Iesus*) cum ℵABCK al sat mu cat^{158} vg etc (et. Chr^{9,178}) ... HLP al^{60} sah aeth^{ro} arP Thphyl^{a} et^{b} om; hinc Gb^{0} | *η ηρχου* (ℵ^{a}): ℵ* om

18. *απεπεσαν* cum ℵABCEH 13. 18. 25. 40. 61. Thphyl^{a} ... ς *απεπεσον* cum LP al pler Chr^{9,178} Thphyl^{b} | *αυτου* ante *απο τ. οφθ.* cum AB 31. ... ς post *απ. τ. οφθ.* pon cum ℵCEHLP al fere omn cat vg etc | *ως* cum ℵ*AB 61. ... ς Ti *ωσει* cum ℵ^{c}CEHLP al fere omn Chr | *ανεβλ. τε* cum ABEHLP (C* latet) al pler vg syr^{utr} aeth (sah arm non expri) Chr ... ℵC^{2} 40. cop *αν. δε*. Praeterea non addidimus *παραχρημα* cum ℵABC*HP 61. al plus^{45} cat vg cop syr^{sch} arm^{ed} ... ς (sed Gb^{00}) add *παραχρημα* cum C^{2}EL al sat mu cat^{com159} syrP sah aeth^{utr} arm^{cod} Chr (sed sah *statim autem surgens* etc, aeth^{ro} *et statim surgens* etc)

19. *ενισχυσεν* cum ℵAC^{2}EHLP al pler Chr^{9,178bis} et^{175} ... BC* 27. 29.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς,
20 καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 21 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ
ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἰερουσαλὴμ τοὺς ἐπικα- 9, 1 aa
λουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδε- 9, 2
μένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; 22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον
ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυννεν Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν
Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. 23 Ὡς δὲ ἐπλη- 2 Co 11, 32. 33
ροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν·
24 ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ

66** 105. Chr$^{cat\,160}$ ενισχυθη | εγενετο δε sine additam cum ℵABCE 13. 61. al^{12} vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,173} ... ς (= Gb Sz) add ο σαυλος cum HLP. al longe plu cat. Similiter ineunte versu seq m vg^{edd} lachm (sed non am fu demid tol) *et ingressus Paulus statim* (sic m; vg^{edd} *et continuo ingressus* etc) | μετα των: HLP 1. 4. 31. 177. al^{25} Chr^{9,173} Thphyl^{b} add οντων

20. εκηρυσσεν (et. Ir$^{197\,gr}$ et^{lat}, sed add *μετα πασης παρρησιας, cum omni fiducia*, item m^{4} *praedicabat cum confidentia*): E εκηρυξε αυτοις | τον ιησουν cum ℵABCE 61. al^{15} cat vg (m *dominum Iesum dicens quoniam*) syr^{utr} sah (*domin. Ies.*) cop arm^{ed} aeth^{ro} Ir$^{197\,gr}$ et^{lat} ... ς (= Gb Sz) τον χριστον cum HLP al longe plu arm^{codd} (aeth^{PP} *Iesum Christum*) Chr^{9,173} | ο υιος του θεου: 68. Thphyl^{b} Ir^{int} praem ο $\overline{\chi\varsigma}$, *Christus* (sed Ir^{gr} post τ. θε. add ο $\overline{\chi\varsigma}$) ... sah *Iesus Christus fil. dei*, m^{4} *Christus filius dei vivi* (in Spicilegio Maius ediderat *Iesus Christus* etc)

21. εισ ιερουσαλημ cum ℵA 40. ... ς Ln Ti εν ιερ. cum BCEHLP al pler Chr^{9,173} :: cf ad 2, 5 | τους (40. 68. Thphyl^{b} sah syr^{sch} *παντας τους*) επικαλουμενους ... 3. 95* 96. 142. om | εληλυθει cum ℵABC al mu^{vid} cat e (*venerat*) ... Gb″ Ti εληλυθεν cum E^{gr}HLP al plus^{50} vg (*venit*) Chr^{9,173} | αγαγη (L al -γει): P 47. 56. Chr^{9,173} αναγαγη, 69. 105. g^{ser} απαγαγη

22. ενεδυναμουτο ... CE 8. add τω (E εν τω) λογω | συνεχυννεν (ℵ -νυε) cum ℵB*C (:: cf εχυννομενον Mt 26, 28 Mc 14, 24 Lc 22, 20; item infra 21, 31 συνχυννεται) ... ς Ln Ti συνεχυνεν cum AB^{2}HLP al pler (13. εσυνεχυνε, Chr^{9,173} et^{176} συνῃσχυνε) ... E 2. 32. 42. 57. 66** 137. 180. Thphyl^{b} συνειχεν (69* συνεχεσε) | ιουδαιους sine articulo cum ℵ*B ... ς Ln Ti τους ιουδ. cum ℵ^{c}ACEHLP etc | συμβιβαζ. cum ℵABL etc ... Ti συνβιβ. cum CEHP al certe pler. Praeterea E add και λεγων

23. ημερ. ικαναι: H αι ημερ. ικ. | οι ιουδαιοι: 13. 31. 43. 105. om οι

24. σαυλω: H (61*?) tol sah παυλω | παρετηρουντο (Gb″) cum ℵABCEP^{2} 61. al^{11} cat Or^{2,294} ... ς παρετηρουν cum HLP al pler Chr^{b,176} | δε και (Gb″) cum ℵABCEP^{2} 61. al^{12} cat vg Or; item δε L al^{2} vel^{2} sah cop syr^{P} arm^{gb} (arm^{tre} γαρ) ... ς τε cum HP al pler syr^{sch} aeth Chr

τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· 25 λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

Gal 1, 18 a 26 Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. 27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. 28 καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ

24. ημερας τε και ... A 40. 46. 56. 68. 100. 105. k^{scr} al$^{2\,scr}$ Or om τε; nec exprim vg etc | οπως αυτον ανελωσιν (κ^{c} ανελ. αυτον) ... A οπως πιασωσιν αυτ. idque ante ημερας και νυκτος pon

25. οι μαθηται αυτου (Gb′) cum ℵABCP^{a} 61* aim fu demid tol Or^{2,294}; item οι μαθηται sine αυτου 33. 69. 12^{lect} aeth^{ro} ... 31. 61$^{corr\,*}$ οι μαθητ. αυτον, ς αυτον οι μαθηται cum EHLP al pler cat vg^{cle} syr^{utr} sah cop arm aethPP Chr^{9,176}. Cf et. Bed^{44} ubi ad verba *accipientes autem eum discipuli eius nocte* adnotatur: *id est discipuli Christi. In Graeco enim non est additum* eius, *sed tantummodo* discipuli, *ut generaliter Christi vel ecclesiae intelligantur. Nondum enim Paulus discipulos fecisse legitur.* | δια (Or om) του τειχους καθηκ. αυτον (Gb′) cum ℵABCP^{a} 33. 36. 40. 45. 61. 69. 163. 12^{lect} vg Or; item eodem ordine sed omisso αυτον E 31. 105. (arm δια τ. τειχ. χαλασαντες καθηκαν) ... ς. καθηκαν δια του τειχους cum HLP al pler Chr, item sed addito αυτον post καθηκαν 13. cat sah syrP (item αυτον sed singulis libere positis syr^{sch} cop aeth) | σπυριδι cum ABEHLP etc ... ℵC σφυριδι :: quae forma quum hoc loco tum Mt 16, 10 ex BD et Mc 8, 8 ex ℵA*D edi poterat; dubitationem vero nobis iniecit quod Mt 15, 37 et Mc 8, 20 eandem formam D solus praebet, ut iam ad Mc 8, 8 diximus

26. παραγενομ. δε sine additam cum ℵABC 40. 61. 81. vg syr^{sch} sah cop aeth^{ro} Chr$^{9,180\,com}$ ... ς (= Gb Sz) add ο σαυλος cum HLP 13. al pler syrP arm aethPP Chr$^{9,179\,txt}$; item E 33. 34. 105. Bed$^{retra\,121}$ ex Gr (*in hoc versu in Graeco Pauli nomen est appositum* etc) add ο παυλος | εις ιερουσαλημ cum ℵABC 61. al sat mu cat Chr Thphyl^{b} ... Gb Ln Ti εν ιερουσαλημ cum EHLP al fere^{40} Thphyl^{a}. De versionibus syr^{utr} cop arm confirmant potius εις quam εν, contra e *in hierosolymis*, vg *in hierusalem* | επειραζεν cum ℵABC 38. 61. 81. ... ς Ti επειρατο cum EHLP al pler cat Chr. Utrique respondet e vg *tentabat*.

27. αυτον: 37. Chr$^{9,179.\,180.\,184}$ αυτου | ειδεν cum ℵBCEP etc ... AHL al ιδειν | και πως (ℵ^{a}): ℵ* om και | ιησου cum BC 1. 31. 65. 95* 100. o^{scr} ... ς του $\overline{\text{ιυ}}$ cum ℵEHLP al longe plu cat Chr^{9,180} Chron^{434} ... A 98^{mg} κυριου, 12^{lect} του κυριου, 14. 17* 25. al plus^{15} Chr Thphyl^{a} του κυριου $\overline{\text{ιυ}}$, et aliter

28. και εκπορευομενος: HLP al fere^{50} Chr^{9,184} (non item ^{180}) Thphyl^{a} om (61. εκπορευ. ante και εισπορ. pon) | εις ιερουσαλημ (Gb″) cum

ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, 29 ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ 11. 20
ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. 30 ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον
αὐτὸν εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. 11. 25

31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας
καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ
φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπλη-

ℵABCELP 61. al fere^{60} cat Chr^{9,184} ... ς *εν ιερουσαλημ* cum H al sat mu Chr^{9,180}. Item *in hierusalem* e vg, item syr^{utr} arm aeth | *παρρησιαζομενος* (ℵ *παρησιαζ.*) sine copula cum ℵABC 13. 15. 40. 61. 177. cat fu arm aeth^{ro} ... ς (Gb^{o}) praem *και* c. EHLP al pler vg syr^{utr} cop aeth^{PP} Chr^{bis} (sah *et cum fiducia locutus est* etc) | *του κυριου* cum ℵ*A BE 40. 69. 100. 163. 12^{lect} vg sah cop syr^{P} arm aeth^{ro} ... ς *του κυρ. ιησου* cum ℵ^{c}HLP al longe plu aeth^{PP} Chr^{9,184} ... c al^{5} syr^{sch} $\overline{\omega}$, 38. al pauc Chr^{9,180} *του* $\overline{\omega}$, 31. $\overline{\kappa\upsilon}$ $\overline{\omega}$

29. *και συνεζητει*: ℵ* add *τε*, sed ipse* improbavit *τε* | *ελληνιστας* cum ℵBCEHLP al omn^{vid} Chr$^{9,180\,sq}$ (*τοὺς ἑλληνιστὶ φθεγγομένους λέγει. καὶ τοῦτο σφόδρα σαφῶς· ἐκεῖνοι γὰρ οἱ ἄλλοι οὐδὲ ἰδεῖν αὐτὸν ἠθέλησαν οἱ βαθεῖς ἑβραῖοι*). Item syr^{sch} *Iudaeos illos qui noverant Graece* ... A *ελληνας*. Latini verterunt *Graecos* (ita et e et vg), nec aliter sah cop syr^{P} arm aeth. Ceterum vg aeth sic: *loquebatur quoque gentibus* (sic etiam fu, sed am demid tol Bed$^{4/5}$ om *gentibus*) *et disputabat cum Graecis.* | *ανελειν αυτον* cum ℵABCE 31. 38. 40. 61. 69. 100. 113. 163. 12^{lect} 18^{lect} al^{3ecr} cat^{164} vg Chr^{9,181} ... ς *αυτ. ανελ.* cum HLP al pler

30. *επιγνοντες*: HL 13. 61. al *επιγνωντες* | *κατηγαγ. αυτον*: L 100. om *αυτον* | *καισαριαν* cum ℵCE :: ita ℵ ubique i. e. locis septendecim, item E ubique in actis. Accedit ubique duobus exceptis locis A, item passim accedunt CD.. Debuisse etiam Mt 16, 3 ex ℵCDELX et Mc 8, 27 ex ℵACEFHLℵXΔ *καισαριας* edi iam ad 8, 40 notatum est ..... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BHLP al certe pler ... A *ιεροσολυμα*. Ceterum E 180. c^{ecr} sah syr^{sch} et^{P} c.* add *δια* (180. c^{ecr} om) *νυκτος* (item 8. add *νυκτος* post *και*) | *εξαπεστειλαν* (E *-λεν*) *αυτον* cum ℵBCHLP etc ... Ln om *αυτον* cum AE al^{14} vg om

31. *η μεν ουν εκκλησια – ειχεν ειρ. οικοδομουμενη κ. πορευομενη – επληθυνετο* (Gb') cum ℵABC 5. 13. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 68. 81. 105. (sed *ειχον*) cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth ar^{e} Dion^{alex} contr paal sam qu^{5} (in bibl. pp. Par. 1624. pag^{288}) Thphyl^{b} Bed$^{retra\,133}$ ... ς *αι μεν ουν εκκλησιαι* (E add *πασαι*) – *ειχον ειρ. οικοδομουμεναι* (E *-μενοι*) *και πορευομεναι* (E *-μενοι*) – *επληθυνοντο* cum (E)HLP al longe plu syr^{P} ar^{P} Chr^{9,181} Thphyl^{a} Aug$^{unit\,eccl\,367}$ | *σαμαριας* cum ℵE (:: ut ubique edidimus maiore cum auctoritate, ut infra 15, 3 cum ℵCDEH) ... ς Ln Ti *σαμαρειαν* cum ABCHLP al certe pler | *του κυριου* cum ℵBCEHLP al pler Dion^{alex} (l. l.) ... A 13. 61* 100. 101. 137. 12^{lect} k^{ecr} Chr^{9,181} *κυριου* sine *του* ... syr^{sch} *dei*

θύνετο. 32 ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. 33 εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος. 34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. 35 καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Σάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. 37 ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις

---

32. λυδδα cum ℵ (sic ipse* ex εν λυδδα restituit) AB 33. 34. (λιδδα) 40. 68. (96? certe v. 35 teste Rinck) ... ς λυδδαν cum CEHLP al pler (sed P 31. 57. al[5] λυδαν) Chr[9,181]. Scribitur nomen istud sahidice λυδτα (sed[cod] λυδδα), memphitice λυδδα.

33. ευρεν: B ηυρεν | ονοματι αινεαν cum HABCE 31. 40. 61. 68. 69. 105. 163. 177. k[scr] cat vg arm[ξb] Thphyl[b] (*cuius nomen [est] Aen.* sah cop syr[utr] aeth) ... ς αινεαν ονοματι cum HLP al pler (13. om ονομ.) Chr[9,182] Thphyl[a] | επι κραβαττου (ℵ* -κτου) cum ℵ*etc AB*(*κραββατου)C 61. 105. (sed κραββατου) Chr (editum ut 105.) ... ς επι κραββατω c. EHLP (sed hi omnes et alii κραβαττω) al pler (al paue κραβατω) cat Thphyl[a] et[b]

34. ιησους (H[1reg] al[6] om) ... A 15. 18. 36. 40. 68. cat vg (et. am, sed non fu demid), sah arm aeth Thphyl[b 248] Amb[Ioseph 3,489] praem o κυριος | χριστος sine articulo cum NB*C 13. 15. 18. 68. 180. o[scr] cat Did[cat 166 semel] Thphyl[b] ... ς Ti o $\overline{\chi\varsigma}$ cum AB[2]EHLP 61. al pler Did[cat 166 semel] Chr[9,183] Thphyl[a] | σεαυτω: L 42. σεαυτον

35. ειδαν cum ABC (-δα omisso ν medio versu) ... ς ειδον (H ιδ.) cum ℵEHLP al omn[vid] | λυδδα cum NAB 13. (v. 32 hiat) 33. 34. 40. 68. 96. ... ς λυδδαν cum CEHLP al pler (sed P 31* 57. al λυδαν) | τον ante σαρωνα (ℵ[c]): ℵ* om | σαρωνα (NA σαρρωνα, sed in A scriptum est super rasuram) cum HABCE (e vide post) al vix mu Thphyl[b], item σαρωνα sah, σαρων cop, item vg (*qui habitabant Lyddae et Saronae*), e (*qui habitabant Lyddae et Saronam*) ... ς (sed non ς[e] Gb Sz) σαρωναν cum 15. 18. 61. 65. 99. 101. 105. 133. 137. 180. al[3 scr] cat etc (ς[e] σαρωνᾶν ut 99. 101. 105., contra 61. σαρρωνάν) ... HLP 13. al plu Chr[9,183] ασσαρωνα (sed P al ασαρωνα). Cf Anecd. mea sacr. et prof. pag. 126 in nominum Hebraicorum interpretatione (Hier ex Or?) σαρωνᾶς· ἄδων λύπην· τινὲς δὲ ἀσσάρωνα φασίν, οὐχὶ σαρῶνα, ὅπερ κρεῖττον.

36. μαθητρια: m[61] *vidua*, sah αδελφη | ταβιθα cum NAEHL al pler Bas[eth 208] etc (et. Cyr[hr 104]). Cf et. syrP [mg gr] ταβιθασ. Similiter e tol *tabithas* ... BC ταβειθα ... P 1. 38. 40. 61. 68. al[20] Chr[9,182] ταβηθα | αγαθων ιργων cum NAHLP 61. al pler Chr[9,182] et[183] ... Ln Ti ιργ. αγαθ. cum BCE 13. 31. 40. cat m[61] vg Bas[eth 209]

ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν
ὑπερῴῳ. 38 ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκού-
σαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς
αὐτὸν παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. 39 ἀναστὰς
δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ
ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπι-
δεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ
Δορκάς. 40 ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα Mt 9, 25
προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθὰ ἀνά-
στηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον
ἀνεκάθισεν. 41 δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ
τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 γνωστὸν
δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν

37. δε: 61. om | αποθανειν: syr^{p} c.* add *quum autem esset Petrus Lyddae* | εθηκαν αυτην cum ℵ*A 40. 61. (m^{81} vg *quam cum lavissent posuerunt eam*) ... ς Ti αυτην εθηκαν cum ℵ^{c}CEHLP al pler Chr ... B cat^{167} om αυτην | εν υπερωω cum ℵBHLP 1. 13. 31. 61. al pler Chr^{9,182} ... Ln εν τω υπερωω cum ACE 38. 40. 68. 69. 93. 100. 105. 113. al^{3scr} cat Or^{3,256}

38. λυδδας cum ℵ*B*C 61. ... ℵ^{c}A λυδδα ... ς Ln (ex errore) λυδδης cum B^{3}EHLP al pler Bas$^{eth\,298}$ Chr^{9,182} | οι μαθηται: H οι δε μαθητ. | δυο ανδρας cum ℵABCE al sat mu vg rell Bas$^{eth\,298}$ Chr^{9,182} ... HLP al^{55} Chr^{9,185} Thphyl^{a} om, hinc Gb^{0} | μη οκνησης (40. -σεισ) δ. ε. ημων cum ℵABC*E 40. 61. 81. m^{81} vg, item sah cop ... ς μη οκνησαι δ. ε. αυτων cum C^{3vid}HLP al pler syr^{utr} arm aeth Bas$^{eth\,298}$ Chr

39. πετρος ... C 69. 100. 105. 106. 180. al$^{2\,scr}$ cat Bas$^{eth\,298}$ ο πετρ. | παρεστησαν: e m^{81} vg *circumsteterunt* ... c^{scr} Bas$^{eth\,309}$ Chr^{9,183} περιεστησαν | επιδεικνυμεναι: A επιδιγν.

40. εξω παντας cum ℵABELP 61. al pler cat Chr^{9,183} ... Ln παντ. εξω cum C 31. 99. 17^{lect} m^{82} vg syr^{utr} | και θεισ cum ℵABCE 3. 15. 25. 40. 61. 68. 69. 95* 105. 106. cat^{169} syr^{sch} cop Thphyl^{b} ... ς Ti om και cum LP al longe plu (m^{82} vg *eiectis autem omnibus foras* [m *foris*] *Petrus ponens* etc) sah syr^{p} arm aeth Chr Thphyl^{a} | ταβιθα cum ℵAC ELP etc ... B ταβειθα ... al mu ταβηθα | αναστηθι: sah syr^{p} c.* arm Amb$^{ioseph\,3,489}$ add *in nomine domini nostri Iesu Christi*; item Cyp^{239} *in nomine Iesu Christi* | ηνοιξεν (2. 4. 10. 34. 101. k^{scr} διηνοιξ., 68. Thphyl^{b} ηνεωξε): E sah add παραχρημα (sah *aperuit oculos suos statim*), item aeth^{pp} ante ιδουσα

41. δουσ δε (et. vg sah cop syr^{p} arm): A m^{82} syr^{sch} aeth δουσ τε (m *dansque*) | φωνησασ δε ... 13. 180. c^{scr} m^{82} vg sah syr^{utr} Chr^{9,183} και φω.

42. της cum ℵAC^{3}ELP al omn^{vid} Chr^{9,183} (sed L καθ ολησ τη ιοππη) ... BC* om | επιστευσαν πολλοι cum ℵABCE 31. 40. 61. 69. m^{82} vg sah cop arm aeth ... ς πολλ. επιστ. cum LP al pler syr^{utr} Chr^{9,183}

κύριον. 43 ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι
10, 6 Σίμωνι βυρσεῖ.

X.

1 Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης
ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, 2 εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος
τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς
10, 30 ea τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός, 3 εἶδεν ἐν ὁράματι φανε-
ρῶς, ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελ-
θόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. 4 ὁ δὲ ἀτενίσας
αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστιν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ·
αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον
11, 18 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. 5 καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ

---

43. ικανας ... c 15. 18. 36. cat^{ms} τινας | εγενετο δε etc sine αυτον cum ℵ*B 3. 95* b^{scr} ... Ln post δε add αυτον cum ℵ^{c}AE 29. 38. 40. 61. 68. (pergit μειν. ημ. ικ.) 69. 105. 113. al$^{3\,scr}$; item ς Ti post ημ. ικ. μειν. cum CLP al pler cat Chr^{9,188} | εν ιοππη: L om

X. 1. δε τις sine ην cum ℵABCKL 13. 40. 61. al plus^{15} cat^{170} Chr^{9,189} ... ς (Gb^{00}) add ην cum P al longe plu vg (sequente postea *is vidit*, sed am fu demid om *is*) syr^{utr} sah (*erat autem homo quidam*) cop (fere ut sah, item aeth) arm aeth Thphyl^{la} et^{b} | καισαρια cum ℵK (:: ut ubique edidimus), cf et. alibi ... ς Ln Ti καισαρεια cum ABCLP al certe pler | εκατονταρχης: L om | σπειρης cum ℵACKL 61. al longe plu^{vid} cat Dam$^{par\,465}$ Thphyl^{la} et^{b} ... BP al^{15} Chr σπειρας

2. τον θεον: 61. τ. κυριον | ποιων sine copula cum ℵABCE 18. 26. 40. 61. 81. cat^{171} vg syr^{sch} sah cop arm aeth Chr^{9,189} Dam$^{par\,465}$ ... ς (Gb^{0}) Ti add τε cum LP al pler syr^{P} aeth^{pp} Ir$^{int\,196}$ Thphyl^{la} et^{b}

3. ειδεν ... c ιδεν | ωσει cum ℵ^{c}ABCELP al pler Chr^{9,189} et^{190} ... ℵ* 15. 18. 32. 36. 40. 57. 61. 68. 69. 100. 105. 106. cat^{171} Dam$^{par\,465}$ ωσ ... 3. 65. 67. c^{scr} d^{scr} sah arm om | περι cum ℵABCE al^{25} (in his c^{scr} d^{scr}) cat syr^{utr} cop Ir$^{int\,196}$ Dam^{par} ... ς Ti om cum LP al plu vg sah arm aeth (Chr^{bis} ωρα ενατη) | ενατην cum ℵABCEP al^{15} ac multo plu^{vid} ... ς εννατην cum L al plu | κορνηλιε: L om una cum verbis ο δε ατενισας αυτω

4. εμφοβος cum ℵABCL etc ... EP ενφοβ. | και αι: c 3. 31. 57. 61. 105. al$^{3\,scr}$ Dam$^{par\,465}$ om αι | εισ μνημοσυνον (ℵ^{c}): ℵ* Dam$^{par\,465}$ om | εμπροσθεν cum ℵAB 15. 36. 40. 61. 69. cat ... ς ενωπιον cum CELP al pler Severian$^{cat\,172}$ Chr^{9,190}

5. ανδρας εισ ιοππην cum ℵABCE 31. 61. 69. 105. 180. d vg syr^{utr} sah cop arm aeth ... ς εισ ιοππ. ανδρ. cum LP al pler cat Chr^{9,190} | τινα

μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. 7 ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, 8 καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων αὐτῶν καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην.

---

c. ABC 7. 15. 18. 32. 36. 42. 57. 61. 69. 105. cat vg (et. am fu tol) cop syr$^{p\ mg}$ arm ... ς om cum NKLP al longe plu d demid syr^{sch} eth$^{p\ txt}$ sah aeth Ir$^{int\ 198}$ Or^{1,388} (*ιωρασθαι αγγελον θεου τω κορνηλιω υποτιθεμενον αυτω πεμψαι εισ ιοππην επι σιμωνα τον καλουμενον πετρον* etc) Chr^{9,190} | *οσ επικαλειται πετρ.* cum NABC 61. al sat mu cat (et. d vg *qui cognominatur Petrus*) Chr^{9,190} ... Gb^{c} *τον επικαλουμενον* cum ELP al fere^{55} Thphyl^{a} et^{b} (cf et. Or, item Chr^{9,193} ubi lectio inter *επικαλουμενον* et *καλουμενον* fluctuat)

6. *ουτοσ ξενιζεται* etc: 68. 137. c^{acer} Chr^{9,190} Thphyl^{b} *και ουτοσ εστι ξενιζομενοσ προσ* (c^{acer} *παρα*) *σιμωνι τινα* (68. *τον*, Thphyl *τιν. σι. τον*) *βυρσεα* | *πα. τινι σιμωνι* (vg *apud Simonem quendam*, similiter arm etc): c 31. *πα. σιμ. τινι* ... d om *τινι*, nec expri aeth^{PP} | *ᾧ ἐστὶν*: 61. *ὧσ ἔστιν* | *οικια*: c 12^{lect} cat *η οικια* | *παρ. θαλασσαν* sine additam cum NABCELP h 13. 31* 61. al^{30} am fu tol syr^{utr} sah cop^{ms} et$^{ed\ boett}$ arm aeth^{PP} Chr^{9,190} Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) add *ουτοσ λαλησει σοι τι σε δει ποιειν* cum minusc ut^{vid} pauc (ut 31$^{mg\ recent}$) cat^{124} vg^{cle} (et. demid) aeth^{ro} (ex Latino, cf Prol) Thphyl^{b}; item 4^{mg} 8. 26. 27. 73. 81. cop^{wl} *οσ* (cop *hic quum venerit*) *λαλησει ρηματα προσ σε, εν οισ σωθηση συ και πασ ο οικοσ σου* (:: ex 11, 14)

7. *ο λαλων*: LP 31. 98. g^{acer} al^{10} om *ο* | *αυτω* pri cum NABCE 61. al^{15} d vg syr^{ach} sah (cop non expri) arm ar^{e} aeth ... ς (= Gb Sz) *τω κορνηλιω* cum LP al pler cat syr^{p} ar^{p} Chr^{9,190} | *οικετων* sine additam cum NABCE 40. 61. arm ... ς (Gb^{00}) add *αυτου* cum LP al pler cat d vg syr^{utr} sah cop aeth Chr

8. *και*: 33. d Thphyl^{a} om (vide post vg) | *απαντα αυτοισ* cum NABE 40. 61. sah cop ... ς *αυτοισ απαντ.* (13. Chr *παντ.*) cum CLP al pler cat syr^{utr} Chr^{9,191} aeth. Cf etiam d *enarravit illis visum et misit* etc; vg *quibus cum narrasset omnia misit* etc

9. *αυτων* (Gb^{c}) cum NAEL 4. 13. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 66** 68. 69. 100. 105. 133. 163. 180. al^{5} cat ... ς Ln Ti *εκεινων* cum BCP al plu Chr^{9,191}; item (sed E *αυτων*, e *illis*) *illis* d e vg ... 43. 65. om | *εκτην* (et. Or^{1,216} et^{296} Tert$^{orat\ 25}$): NC *ενατην*, 36. *ενατην*. Praeterea A tol (*horam diei sext.*) add *τησ ημερασ*. (Probandi vim non habet Tert loinn^{10} *atqui facilius invenias Petrum hora sexta capiendi cibi causa prius in superiora ad orandum ascendisse, quo magis sexta diei finiri officio huic possit* etc.)

10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόν-
11, 5 ω των δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν
οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην,
τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, 12 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν
πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρα-

---

10. αυτων (Gb″) cum ℵABCE 13. 40. 61. al plus[15] cat d (*ipsis*) am fu demid (hi[3] et e *eis*, tol *ei*) Or[1,286] ... ς εκεινων cum LP 31. al longe plu vg[cle] (*illis*) Chr[9,191] | ιγενετο aec (Gb″) cum ℵABC 40. 61. al fere[15] cat cop (aeth *venit*) Or[1,286] Did[cat 176] ... ς επεπεσεν cum ELP 13. 31. al longe plu vg syr[utr] sah arm Chr[2,191]; item al[n] Clem[175] επεσεν | επ αυτον εκστασις (ita et. Clem[175]): c sah cop Or[1,286] εκστ. επ. αυτ.

11. ανεωγμενον et. Clem[175] Or[1,286] etc ... ε ηνεωγμενον | και καταβαινον etc: syr[sch] *et vas quoddam devinctum quattuor angulis, et simile erat linteo magno, et descendebat e caelo super terram:* syrP *et vas quoddam devinctum quattuor extremis, velut linteum magnum* (mg *splendidum*) *descendens et inclinans in terram:* sah *et ecce vas vinctum quattuor initiis, sicut magnum linteum demissum super terram:* cop *et vas descendens sicut magnum linteum vinctum in quattuor initiis:* d *ex* (pro *et? et ex?*) *quattuor principiis ligatum vas quodam* (corrige *quoddam*) *et* (lege *ut*) *linteum splendidum, quod differebat de caelo in terram:* Clem[175] και τι σκευος τεσσαρσιν αρχαις εκδεδεμενον επι της γης, item Const[6,12,2] (potius enim huc spectat quam ad 11, 5) και τεσσαρσιν αρχαις δεδεμενον σκευος τι ως οθονην λαμπραν και καθιεμενην επι της γης. Similiter 13. 68. c[ser] arm Thphyl[b] και τεσσαρσιν αρχαις δεδεμενον σκευος τι ως οθονην μεγαλην καταβαινον και καθιεμ. etc | καταβαινον sine additam cum ℵABC[2]ε h 13. 15. 18. 27. 29. 40. 61. 68. 69. 100. 105. 163. 180. c[ser] cat (d vide supra) vg sah cop syr[utr] ar[e] arm aeth[utr] Or[1,286] et[2,256] et[int 2,224] ... ς (= Gb Sz) add επ αυτον cum LP al pler arP Chr[9,191] Thphyl[a] et[b] | μεγαλην: c[2] om (de c* non liquet) ... d syrP mg *splendidum*, Const λαμπραν | τεσσαρσιν: ε Or[1,216] (ut ex codice editum est) τετρασιν | καθιεμενον cum ℵABC[2]ε 40. 81. 180. 12[lect] vg cop aeth (arm vide ante) Or[1,216. 249. 286] et[2,256] (Cyr[loh 924] ειτα τεσσαρσιν αρχαις καθιεμενην εξ ουρανου την οθονην ιδων etc; Thdrt[1,190] ειδε γαρ, φησιν, ο μακαριος πετρος σινδονα τεσσαρσιν αρχαις καθιεμενην, εν η ην παντα τα etc) ... ς (Gb[00]) Ti praem δεδεμενον και cum c[e vid]LP 61. al pler (36. δεδεμ. omissis και καθιεμ.) cat (in comm[176] explicatur τεσσαρσιν ευαγγελιοις δεδεμενην την εκκλησιαν) d (vide ante) syr[utr] (sed transpon, vide ante; item vide sah quod vix confirmat δεδ. και) Chr[9,191] | επι της γης ... 40. 61. 12[lect] επι την γην

12. τετραποδα sine και τα θηρ. cum ℵABC[2] 33. 40. 61. 105. 163. 180. d vg syr[sch] sah arm (aeth θηρια pro τετραποδ.) Clem[175] Or[1,286. 288] et[int 2,224] Const[6,12,2] (Thdrt[1,190] om etiam και ερπετα) Aug[serm 149,704] ... ς (Gb[00]) add και τα θηρια cum LP al pler syrP arP Chr[9,191], item ε 4. 31. post ερπετα (ε post ερπετ. της γης). Similiter Or[1,249] παντα

τοῦ. 13 *καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς Πέτρε θῦσον καὶ φάγε.* 14 *ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον.* 15 *καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου.* 16 *τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.* 17 *ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτή-*

τα τετραποδ. και ερπετα και θηρια της γης (omissis rell), cop *παντ. τα θηρ. και τετραπ. της γης κ. πετει. του ουρ.* | *της γης* post *ερπετα* cum ℵABCE 5. 7. 13. 26. 27. 29. 40. 61. 66** 69. 81. 105. o^{ser} (15. 18. 36. al *τα επι της γης* post *ερπετ.*) vg syr^{sch} arm aethPP (^{ro} om versum) Clem^{175} Or$^{1,266\cdot 268}$ Const^{6,12,2} ... ς post *τετραποδ.* cum LP al plu syr^{p} Chr ... 34** 163. d sah Or$^{int\,2,224}$ om, hinc Gb^{0} | *ερπετα* sine articulo cum ℵABC^{2}K 61. arm Or$^{1,249\cdot 266}$ Const ... ς (Gb^{00}) praem *τα* cum LP al pler Clem^{175} Chr | *πετεινα* sine articulo cum ℵABC^{2} 61. Or$^{1,266\cdot 268}$ ... ς *τα πετει.* cum C*KLP al pler Clem (*τα πτηνα*) Const Chr

13 *πρ. αυτον*: arm add *εξ ουρανου* | *αναστας πετρε θυσον* (et. Bas$^{eth\,241}$ etc, e *surgens petre occide et manduca*): d vg *surge petre* (d *petre surge*) *occide* (fu* *et occide*), item sah cop syr^{utr}, item 35. Chron ap Wtst *αναστα* etc

14. *και ακαθαρτ.* cum ℵAB 7. 13. 15. 27. 29. 36. 68. 105. 163. 12^{lect} d vg sah syr^{utr} arm cat^{178} Clem^{175} Or^{1,266} Const^{6,12,2} Cyr$^{cat\,176}$ ... ς η *ακαθ.* cum CDE^{gr}KLP 31. 61. al plu cop Ps-Iust$^{qu\,89}$ Or^{1,268} et$^{int\,2,224}$ et^{4,660} Bas$^{eth\,241}$ Chr^{9,191}

15. *και φωνη* (et. d Or^{1,266} et$^{int\,2,224}$): D^{gr} *φωνησας δε* | *εκαθαρισεν* cum ℵBDE$^{gr\,a}$ al pler ... Ti *εκαθερισεν* cum ACLP 13. 31. 61. 68. 105. (105. *εκαθαιρισε*, L *-θιρησεν*) :: cf ad Lc 4, 27 (*-ε-* ACLX etc), 17, 14 (*-ε-* AX etc) et 17 (*-ε-* ALA al). Item ad Act 11, 9 ubi sic tantum AHL al

16. *ευθυς* cum ℵABCE^{gr} 61. 81. (40. 180. *ευθεως*, 33. 34. *ευθυς ανελ. παλιν*) vg cop syr$^{p\ mg}$ aeth^{ro} ... ς *παλιν* cum D^{gr} (post *ανελ.*) LP al pler e syr$^{p\ txt}$ Chr^{9,191} ... 15. 36. cat d sah syr^{sch} arm aethPP Const^{6,12,2} Or$^{int\,2,224}$ Amb$^{spir\,2,653}$ plane om, hinc Gb^{00} :: cf 11, 10 | *ανελημφθη* cum ℵABDK (c hiat) ..: ς *ανεληφθη* cum LP al omn^{vid}

17. *εν εαυτω* cum ℵACDELP etc ... B 133. k^{ser} cat^{180} *εν αυτω*. Praeterea D add *εγενετο* | *ειη*: D* *ει* | *ειδεν* cum ℵBDELP etc ... AC *ιδεν* | *ιδου* cum ℵAB 36. 40. 61. 69. 105. cat^{180} vg (et. am demid tol) syr^{sch} arm (alibi enim nec ab his interpretibus abhorret *και ιδου* in apodosi positum) item sah cop ... ς Ti *και ιδου* cum CDELP al pler fu syr^{p} (item aeth^{ro}; aeth^{PP} vero om *και ιδου*. Sic nisi fallor.) Chr^{192} :: utrumque ex usu est Lucae. Ubi *και ιδου* in apodosi positum est (Lc 7, 12. 24, 4. Act 1, 10), ℵAB fideliter solent servare. Eadem structura sine dubio aliena manu inlata est loco Mt 28, 9 | *οι ανδρες*: E 105. om *οι* | *υπο* cum ℵBE 18. 38. 40. 57. 61. 69. 95. 105. 177 al^{6ser}

σαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, 18 *καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται.* 19 *τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν τὸ πνεῦμα αὐτῷ· ἰδοὺ ἄνδρες ζητοῦντές σε·* 20 *ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.* 21 *καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;*

---

cat ... ς Ln Ti απο cum ACLP al plu Chr^{9,192} :: απο similiter pro υπο atque υπο pro απο substituitur, cf Mc 8, 31 cum ll parall Lc 6, 18 cum Act 5, 16. Infra v. 21 plures απεσταλμ. απο quam απεστ. υπο intulerunt. | του κορνηλιου: D Thphyl$^{b\ 244}$ (παρα κορν.) om του | διερωτησαντες (D επερωτη.) et. Chr^{9,192}: syrp mg *quum appropinquassent et interrogassent* ... 32. 42. 57. 126. 163. διερωτ. και μαθοντες | του ante σιμωνος cum NABCD 40. 61. 68. 105. 133. 180. c^{ser} cat Chr^{9,192} Thphyl^{b} ... ς om cum ELP al pler Thphyl^{a}

18. επυνθανοντο cum NADELP al omn^{vid} Chr^{9,192}, item *interrogabant* vg etc ... BC επυθοντο

19 διενθυμουμενου cum NABCDELP (ℵ διενθυμιενου) al plu (15. 18. 36. cat^{181} Did$^{tri\ 1,18}$ et^{2,6,3} διανοουμενου) Did$^{tri\ 2,7}$ Chr^{9,192} ... ς (= Gb Sz) ενθυμουμενου cum minusc vix mu. Praeterea syrp c.^{a} add *et haesitavet* (e ipsum ενθυμ. vertit *haesitante*) | αυτω post πνευμα cum NAC 31. 40. 61. 180. m^{ucr} cat^{181} vg (sed tol *dei* pro *ei*) sah arm^{cb} ... ς post ειπεν cum DKLP al pler syr^{utr} aeth (m^{10} *dixit autem mihi spir. sanct.*) Did$^{tri\ 1,18}$ etc Chr ... B cop plane om | ανδρες sine additam cum DHLP al fere^{60} m^{10} syrp (arm ανδρ. τινες) Const^{6,12,2} Cyr$^{hr\ 277}$ (exc$^{cod\ 1}$) Chr^{9,192} Thphyl^{a} Augen$^{ad\ litt\ 12,304}$ Amb$^{spir\ 2,64}$ ... ς (Gb^{0}) Ln add τρεις (:: ut 11, 11) cum NACE 13. 61. al vg sah cop syr^{sch} etp mg aeth Did$^{tri\ ter}$ Thphyl^{b}; item B add δυο (:: cf v. 7; et. 9. 38) | ζητουντες (61. -νταις) cum NB 61. ... ς Ln Ti ζητουσι (-σιν) cum ACDEHLP al pler Const Did$^{tri\ ter}$ Cyr^{hr} Chr etc

20. αναστας (*e surgens*): D^{e} αναστα, d am fu *surge et*, vg^{cle} demid *surge*, item sah cop syr^{utr} :: cf ad 9, 11 et 10, 13 | οτι (Gb^{11}) cum NA BCDEH 15. 18. 36. 40. 61. 69. 100. 163. 180. h^{ucr} cat^{181} Did$^{tri\ 2,7}$ Cyr$^{hr\ 277}$ Chr$^{cat\ 181}$ ... ς διοτι cum LP^{a} al plu Const^{6,12,2} Did$^{tri\ 1,18}$ et^{2,6,3} Bas^{3,41} Chr^{9,192} | εγω: 61. om

21. καταβας δε ... DE syr^{sch} τοτε καταβ. | πετρος cum NABCHP al pler cat^{181} Thphyl^{a} ... DKL 45. 46. 68. 69. 100. 103. 105. 180. 12^{loct} al$^{3\ ucr}$ Chr^{9,192} Thphyl^{b} ο πετρ. | πρ. τους ανδρας (C^{a} arm πρ. αυτους) sine additam cum NAB(C)DELP al fere^{60} vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) add τους απεσταλμενους απο (ita ℵ etc, al^{10} fere Thphyl^{a} υπο) του (ℵ 31. om) κορνηλιου προς αυτον (31. al plus^{5} om πρ. αυ., al πρ. αυτους post ειπ., et aliter) cum ℵ al mu Thphyl^{a} | τις η (B om) αιτια ... D praem τι θελετε η, item syrp *quid vultis*

22 οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. 23 εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. 24 τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθαν εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συνκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. 25 ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας

---

22. *ειπαν* cum ℵABCK 61. ... ς cum DHLP al pler cat[181] Chr[9,193]. Praeterea D add *προσ αυτον*, item sah syr[sch] | *κορνηλιος*: D[gr] *κορν. τις* (item syr[sch] *vir quidam cuius nomen est* etc) | *εκατονταρχης* (c[scr] Thphyl[a] *-ρχοσ*): 18. 31. k[scr] Chr[9,193] *ο εκατ.* | *υπο ολου*: D *υφ ολου* | *και ακουσαι ρημ. παρα σου*: 31. om

23. *εισκαλεσαμενοσ* (vg *introducens*) *ουν* (al pauc arm om *ουν*, cop *εισκ. δε*) . . E *τοτε προσκαλεσαμενοσ* (sed e *introducens*), item D 40. *τοτε εισαγαγων* (d *tunc ergo ingressus*). Praeterea D 40. sah add *ο πετροσ*, syr[sch] *Simon* | *αυτ. εξενισεν*: D 40. *εξεν. αυτ.* | *αναστασ* cum ℵABD 29. 40. 61. 66[ca] 133. 142. d[scr] al pauc vg syr[sch] sah cop aeth ... CE (13.) 15. 18. 31. al plu cat syrP arm Chr[9,193] Thphyl[b] *αναστασ ο* (13. om) *πετροσ* ... ς (= Gb Sz) *ο πετροσ* cum HLP al mu Thphyl[a] | *εξηλθεν*: 13. add *εισ καισαρειαν* | *των απο*: D 3. 20. 42. (hos iam Wist indicavit) al pauc om *των* | *απο ιοππησ* (D[gr] *-ππην*) sine articulo cum ℵABCDEHLP al fere[50] cat Chr ... ς (= Gb Sz) *απο τησ ιοππ.* cum minusc mu Thphyl[b] ... 31. arm *εν ιοππη* | *συνηλθον*: D *-λθαν*

24. *τη δε* (Gb″) cum ℵABCD[gr]E 40. 61. 69. 105. 163. 180. vg sah cop syrP Thphyl[a]; item d *postero quoque die* (i. e. *τη τε επ.*) ... ς *και τη* cum HLP al pler cat syr[sch] arm aeth Chr[9,193] (contra[197] post *απο ιοππησ* pergit *συνηλθον εισ την καισαρειαν*) Thphyl[b] | *εισηλθαν* (*-αν* ℵC, ς c. rell *-ον*) c. ℵACKEHLP al pler (31. *συνηλθον*) sah cop syr[sch] etP[mg] arm Chr[9,193] ... Ln Ti *εισηλθεν* cum BD 26. 47. 61. vg syrP[txt] aeth Thphyl[a] | *εισ την*: D 31. 68. 133. Thphyl[a,90] Thphyl[b,246] om *την* | *καισαριαν* cum ℵACDE ... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BHLP al certe pler | *προσδοκων* ... D *προσδεχομενοσ* | *συνκαλεσαμενοσ* (D praem *και*) cum ℵBCDE ... ς Ln *συγκαλ.* cum AHLP al certe pler | D *συνγενεισ* | *αυτου* (B[a] *αυτουσ*): 61. om | *φιλουσ*: D syrP[mg] add *περιμειναντεσ* (d *sustinuit*)

25. D syrP[mg] hunc versum sic exhibent: *προσεγγιζοντοσ δε του πετρου εισ την καισαριαν προδραμων εισ των δουλων διεσαφησεν παραγεγονεναι αυτον. ο δε κορνηλιοσ εκπηδησασ και συναντησασ αυτω πεσων προσ τουσ ποδασ προσεκυνησεν αυτον* (D[2] *αυτω*). | *του εισελθειν*

αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. 26 ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. 27 καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, 28 ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ ἔδειξεν ὁ θεὸς μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· 29 διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν, 10,3 as τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; 30 καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσευχό-

---

cum ℵABCELP 13. 31. 61. al plus[50] Bas[eth 280] Chr[9,198] Thphyl[a] et[b] ... ς (= Gb 8z) om του cum ℵ k[scr] al inu cat[188] | A τον πετρον sic | επι τους ποδας: 29. 43. 66[**] 68. 69. 105. 120. 177[**] 12[lect] al[3 scr] vg (rell) Thphyl[b] add αυτου

26. ηγειρ. αυτον cum ℵABCDE 13. 31. 61. al plus[25] cat vg (adhiberi etiam potest arm, non item vv rell) Bas[eth 280] Chr[9,198] Thphyl[b] ... ς αυτον ηγειρεν cum HLP al plu Thphyl[a] | αναστηθι: syrP [mg] τι ποιεις; αναστηθι ... D τι ποιεις | και εγω αυτος cum ℵB 61. cat[188] ... ς Ln Ti καγω αυτος cum AHLP al pler Marc[mon 36] (Gal[8]) Thphyl[b]. Item quod in utramque lectionem quadrat vg *et ego ipse* ... c Thdrt[2,186] και αυτος εγω ... D καγω, E Chr[9,198] και γαρ εγω et Bas[eth 280] και γαρ καγω, 5 7. 13. 29. 68. 69. 100. 105. 137. 163. c[scr] k[scr] al aliq και γαρ εγω αυτος | ειμι .. D*E d cop aeth[utr] add ωσ και (e om) συ

27. και συνομιλων αυτω εισηλθ. κ. ευρισκει: D* και εισελθων τε και ευρεν, d *et introibit et invenit*

28. υμεις (et. Ir[int 190] etc): D Aug[unit eccl 358] add βελτιον (non item Aug[serm 169] (3,706)) | επιστασθε: D* εφιστ. | αθεμιτον: D* -μιστον | αλλοφυλω (et. Ir[int 190]): DGr 12[lect] sah syr[sch] praem ανδρι | καμοι cum ℵABCDE 40. 68. 69. 105. 163. 180. o[scr] ... ς και εμοι cum HLP al pler Chr[9,198] (61. cat και μοι) | εδειξ. ο θεος cum ℵAE 3. 40. 69. 105. vg aeth[utr] Or[int 2,225] ... ς Ln ο θεος εδειξ. (D επεδειξ.) cum BC (D)HLP 13. 31. 61. al pler sah cop syr[utr] arm Ir[int 190] Chr[9,198]

29. αναντιρρητως cum ℵB[2]CEHLP al plor ... B*D 61. αναντιρητως (item 19, 36 B* isque solus αναντιρητων) | μεταπεμφθεις (C -πεφθεις, item 61. εκπεφθ. 13, 4) ... DE 5. al[4] (hi omnes iam ap Wtst) add υφ υμων | τινι: E add τω

30. τεταρτης: D* της τριτης, d *nustertiana* (cop *a die altero*) | ταυτης της: D της αρτι | ημην absque additam cum ℵA*BC 27. 61. 81 163. vg cop arm aeth (Chr[com 190 vid], certe enim nil de ieiunio dicit, quum multus sit de precatione) ... ς Ti add νηστειων και cum A[2](D)KH(L)P al pler sah syr[utr] Chr[198 txt] (DGr* νηστειων την ενατην τε, L νηστειων omissis και την ενατην usque οικω μου). Item Bed[52] *In Graeco et in quibusdam Latt cdd ita scriptum est: A quarta die usque ad hanc horam eram ieiunans et orans a sexta hora usque ad nonam, et ecce vir, et cetera* :: mentio ieiunii inlata videtur Mc 9, 29 1 Co 7, 5. Ad v. 3 con-

μενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι
λαμπρᾷ, 31 καὶ φησίν· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ
καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 32 πέμψον 11. 13
οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος·
οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν.
33 ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε, σύ τε καλῶς ἐποίησας παρα-
γενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦ-
σαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου. 34 Ἀνοίξας
δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι

formatam esse lectionem quam recepimus minime probabile est. | *την ενατην* (*ενα-* cum ℵABCDEHP etc; ς *ενα-* cum minusc mu) sine *ωραν* cum ℵABCD 40. 61. 100. 105. 163. ... ς (Gb^{00}) add *ωραν* cum HP al pler vg (*hora nona*) reli Chr^{108}. Mutat textum E sic: *ημην νηστευων και προσευχομενος απο εκτης ωρας εως ενατης* etc | *ενωπ. μου*: ℵ *ενωπ. εμου*

31. *φησιν*: tol syr^{sch} et^{p} c.^{a} aeth add *mihi* | *σου η προσευχη*: E 96. 142. 12^{lect} d vg (item arm etc) *η πρ. σου*

32. *εισ ιοππην*: D arm^{zoh} add *ανδρας* | *εν οικ. σιμωνος* (7. 69. 100. 105. 163. e^{ser} arm add *τινος*) ... C 15. 18. 36. 180. *παρα τινι σιμωνι βυρσει* | *παρα θαλασσαν* sine additam cum ℵAB 3. 15. 18 36. 61. 81. 93* 180. vg cop aeth^{ro} ... ς (sed Gb^{0}) Ti add *οσ παραγενομενοσ λαλησει σοι* cum CDEHLP al pler cat^{185} syr^{utr} arm aethPP sah (sah insuper addit *εν οισ σωθηση*) Chr^{9,109} Bed$^{retr\ 135}$ ex Gr (*sequitur in Graeco: qui cum advenerit loquetur tibi*) :: expulsa ista esse propterea quod nec v. 6 inveniuntur minime credo. Similia habentur 11, 14. Cf et. 10, 22.

33. *προσ σε*: D syr^{p} c.^{a} add *παρακαλων ελθειν* (D^{2} d add *σε*) *προσ ημασ* | *συ τε* (A *γε*): D e sah cop *συ δε* | *παραγενομενοσ* (61. *-γενημενοσ*): D *εν ταχει παραγεν.* | *νυν ουν παντεσ* (etiam d): D^{Gr*} *νυν δουν* (sic* vdtr, tum correctum *ιδου*, denique *ουν*) *παντεσ* | *ενωπ. του θεου* (29. 37. 68. c^{acr} *κυριου*) cum ℵABD^{2}EHLP al omn^{vid} *pat* cop syr^{p} arm aeth^{zoh} et^{edd} (confirmat Bed^{retr} ex Gi^{135}: *in conspectu dei adsumus*) Chr^{9,109} et^{201} *ουκ εστιν ενωπιον ανθρωπου, αλλα του θεου, δεικνυσ οτι ουτω δει προσεχειν τοισ του θεου δουλοισ*) ... Gb* *ενωπ. σου* cum D* d vg syr^{sch} sah aeth^{utr} arm^{usc} | *παρεσμεν* (Thphyl$^{a\ 92}$ et^{txt} et^{com} *παρεστηκαμεν*) ... D* d sah om | *ακουσαι*: D* d add *βουλομενοι, volumus*. Similiter syr^{sch}. Praeterea D add *παρα σου* | *παντα* (A post *σοι* pon): D 96. 142. sah om | *υπο* cum ℵ*BHLP al omn^{vid} Chr ... Ln Ti *απο* cum ℵ^{c}ACD ... E *παρα* :: cf ad 10, 17 | *του* (13. 61. om) *κυριου* cum ℵABCE 13. 15. 36. 40. 61^{*treg} 69. 137. 180. 12^{lect} c^{acr} cat vg cop syr^{p} arm ... ς *του θεου* cum DH LP al pler (61** *treg*) syr^{sch} sah Chr

34. *το στομα*: D aim cop aeth^{utr} ante *πετροσ* pon | *το στομα* sine *αυτου* cum ℵ*BDHLP al pler am fu tol Chr$^{9,201.\ 109}$ ... ℵ^{c}ACE 18. 26. 36. 68.

Ro 2, 11 οὐκ ἔστιν προσωποληπτης ὁ θεός, 35 ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ
φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ
ἐστίν· 36 τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελι-
ζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος.
Mt 4, 17 Lc 23, 5 37 ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξά-
μενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης,
38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι
ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς

---

69. 103. 108. al$^{3\,\mathrm{ser}}$ al aliq cat^{185} vg^{cle} (et. demid) syr^{utr} sah cop arm aeth add *αυτου* | *καταλαμβανομαι* (D^{gr} *-νομενος*) et. Ir$^{\mathrm{int}\,196}$ Clem^{772} Thdrt^{1,1496} etc ... Eus$^{\mathrm{dem}\,386}$ *οιδα* | *προσωπολημπτης* cum ℵABCDK ... ς *-λημπτης* cum HLP al omn^{vid}

35. *αλλ*: A *αλλα* | *εστιν* (h. l. etiam Ir$^{\mathrm{int}\,196}$ Const^{6,12,3} Eus$^{\mathrm{dem}\,386}$ Thdrt^{1,1496} etc; ante *αυτω* 31. arm Clem^{772} Or$^{\mathrm{int}\,4,484}$) ... A Const (sed fluct lectio) *εσται*

36 sqq. Editores interpungendo differunt. Ln *ἐστίν.* 36 *τὸν* - - *ϖ̄ χ̄ῡ.* *οὗτος* - ⊣ *αὐτοῦ* 39 (*καὶ* - *Ἱερουσαλήμ*), - *ξύλου.* Ti *ἐστίν,* 36 *τὸν* etc.

36. *τον λογον* cum ℵABC$^{3\mathrm{vid}}$KHLP al pler d vg rell Cyr$^{\mathrm{hr}\,141}$ etc ... C$^{*\mathrm{vid}}$ D^{gr} 137. m tol syr^{sch} etP (*enim* C.*) sah *τον γαρ λογον* | *ον* C. ℵ*C(vdtr et*et^{2})D^{gr}EHLP al fere omn cat syr^{utr} Cyr$^{\mathrm{hr}\,141}$ Chr^{199} et^{201} ... Ln om cum ℵ^{a}AB 61. m (*verbum enim suum misit*, item tol) d (*verbum suum misit filiis istrahel evangelizare*) vg sah cop arm aeth^{utr} Ath^{508}

37 *υμεις* et. Ir$^{\mathrm{int}\,196}$ Thdrt^{4,421} etc ... B om (exprimit aeth^{PP}, non item^{ro}) | *γενομενον*: E *γεναμενον*, C *γεγονος* | *ρημα*: D om | *αλης της*: D* om *της* | *αρξαμενος* (Ln$^{\mathrm{sed\ min}}$, non item$^{\mathrm{sed\ mai}}$, qua in marginem reiecit, sed nesciebat B) cum ℵABCDEH 40. 1^{luct} 12^{lect} 14^{lect} ... ς Ti (Ln vide ante) *αρξαμενον* cum LP 31. 61. al pler Dial$^{\mathrm{maced}\,478}$ (Ath$^{\mathrm{opp}\,2}$) Chr^{2,200} et^{202} Thdrt^{4,421}. Ex Latinis habent *incipiens* e vg Ir$^{\mathrm{int}\,196}$ Hil$^{10:8}$ Amb$^{\mathrm{spir}\,1,621}$; *cum coepisset* d. Praeterea AD e vg Ir^{int} Dial$^{\mathrm{maced}\,478}$ add *γαρ*, hinc Ln [*γαρ*] ... non addidimus cum ℵBCKH LP al omn^{vid} sah cop syr^{utr} rell Chr Thdrt Hil etc | *βαπτισμα* ... B *κηρυγμα* | *ιωαννης*: HD^{gr} *ιωαν̄ης*

38. *ναζαρεθ* (Gb') cum ℵ^{BC}DEP al permu vg sah cop Ir$^{\mathrm{int}\,196}$ Bas^{2,564} Chr$^{2,200\cdot 202}$ ... ς (non item ς$^{\mathrm{e}\,1624}$ etc) *ναζαρετ* cum AHL 13. 61. al plu cat^{185} Thdrt^{4,421} Bas$^{3,23\cdot 33}$ Cosm^{11,503} | *ως εχρισ.* et. Bas^{2,564} Dial$^{\mathrm{maced}\,478}$ Chr Thdrt Cosm Ir$^{\mathrm{int}\,196}$ Hil^{1403} Amb$^{\mathrm{spir}\,1,621}$ etc ... D cat^{185} syr^{utr} arm Bas$^{3,23\cdot 33}$ Faustinarian^{648} *ον εχρισεν* | *αυτον*: D* d arm (non item cat) Bas$^{3,23\cdot 33}$ om | *πνευματι* (KL al pauc praem *εν*) *αγιω*: D *αγιω πνευμ.* | *οσ* cum ℵ^{C}ABCEHLP al pler Chr Thdrt^{2,1243} Cosm etc: D tol (*hic*) syr^{sch} sah Ir^{int} (*ipse*) Faustin (*hic*) *ουτοσ* ... ℵ* 13. 12^{lect} cat^{187} Thphyl$^{b\,274}$ *ωσ* | *καταδυναστευομενουσ* et. Or$^{1,782\cdot 790}$ Chr Thdrt Cosm etc ... D *καταδυναστευθεντασ* | *διαβολου* et. Or^{bis} etc (ut ante) Ir$^{\mathrm{int}\,196}$ (*a diabolo*) ... K^{gr} *σατανα*

καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ·
39 καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν 2. 32
Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 3, 15
40 τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμ- 5, 30
φανῆ γενέσθαι, 41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχει- Lc 24, 48
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν Io 21, 13
αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 42 καὶ παρήγγειλεν
ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισ- 17, 31
μένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. 43 τούτῳ πάντες 3, 24

---

39. ημεις (AD^{gr} υμεις) sine additam cum ℵABCDE 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 163. 180. cat syr^{utr} aeth^{utr} (arm?) Chr^{9,200} Ir$^{int\ 196}$ (sic ed^{stior} ex edd^{3}) ... ς (= Gb Sz) add εσμεν cum HLP al pler vg arm^{gb} Cosm^{11,503} (sed 105. 137. c^{scr*} vg arm^{gb} add post μαρτυρες) | παντων (et. Ir^{int} etc): Thphyl$^{b\ 247}$ τουτου και παντων ... D αυτου | εν ιερουσαλημ cum ℵACEHLP al pler (13. εν ιεροσολυμοις) cat^{187} am arm Ir^{int} Chr Cosm ... Ln [εν] ιερ., Ti om εν cum BD 26. 1^{lect} vg^{clo} (et. fu demid) | ον και cum ℵABCDEHLP al longe plu (omu^{scrl}) cat am demid tol syr$^{P\ txt}$ (*quem reiecerunt Iudaei et occiderunt*, sed *reiecer. Iud. et* c.*) arm Chr$^{9,200.\ 202}$ ... ς (= Gb Sz) om και cum minusc mu vg^{clo} fu sah cop syr^{sch} Ir^{int} Cosm | ανειλαν cum ℵABCDE 13. 33. 61. 68. 103. ... ς ανειλον cum HLP al pler cat Chr Cosm

40. εν τη τρ. ημ. cum ℵ*C 31. ... ς Ln Ti om εν cum ℵ^{c}ABD^{2}EHLP al pler vg Chr :: εν post ηγειρεν facillime excidit; praeterea τη τριτη ημερα omnino solebat dici, cf Mt 16, 21. 17, 23. 20, 19 Lc 9, 22. 18, 33 (τη ημ. τη τριτ.) 24, 7 et 46 ... D* d μετα την τριτην ημεραν | αυτον: D* 45. d αυτω (D^{corr} αυτον teste Kipl, αυτω μ [unde fieri vult μεν] teste Scri) | εμφανη cum ℵBCHLP etc ... ADE εφανη

41. υπο του θεου ημιν ... C syr^{sch} eth^{P} sah Ir$^{int\ 196}$ ημιν υπ. τ. θε. (Ir^{int} *nobis praedestinatis a deo*, item syr^{sch} sah. Item Vig$^{varim\ 738}$ *nobis testibus qui praedestinati sumus a deo*) | συνεφαγομεν: C syrP add αυτω (Ir$^{int\ 196}$ *qui cum eo et manducavimus et bibimus*. Similiter testes alii.) | συνεπιομεν αυτω: D syrP add και συνανεστραφημεν (D^{gr*} συνεστραφ., d *conversi sumus*), practereaque syrP addit c.* *cum eo dies quadraginta*, vide post | μετα το αναστηναι αυτον: D^{gr} om αυτον (d *postquam surrexit*), item in E αυτον et *eum* (e enim *postquam surrexit eum*) a correctore improbata sunt | εκ νεκρων et. Ir^{int} Chr Cosm ... DE sah eth^{utr} ar^{e} (syrP c.* vide ante) Bed$^{retra\ 135}$ ex Graeco Vig$^{varim\ 738}$ add ημερας μ (D sah) vel δι ημερων τεσσαρακοντα (K etc)

42. παρηγγειλεν: D ενετειλατο | αυτος (*ipse*) cum ℵAH(L?)P 31. 61. al pler cat^{188} d e vg eth^{utr} Ir$^{int\ 196}$ Chr$^{9,200.\ 302}$ Cosm^{503} ... Gb* Ln ουτος cum BCDE^{gr}FG^{gr} (L ex silentio conlationis meae) 13. 15. 18. 27 29. 100. 105. 137. 163. k^{scr}, item syr^{utr} sah cop

43. τουτω: HL τουτον ... 19. 31* 66** 78. 2^{lect} o^{scr} τουτο

οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. 45 καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται· 46 ἤκουον 2, 4. 8, 26 γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος· 47 μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαί τις τοῦ μὴ 2, 4 βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; 48 προσέταξεν δὲ αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

---

43. *ονοματος*: 36. 180 *αιματος*

44. *ετι*: P^{3} 40. 68. 100. 103. 106. al plus^{10} sah add *δε* (syr^{utr} aeth *et cum adhuc* etc) | *επεπεσεν* cum ℵBEHLP 31. 61. al pler ... Ln *επεσε* cum AD (*-σεν*) 13. 27. 29. 36. 47. cat

45. *οσοι* cum ℵADE^{r}EHLP al omn^{vid} Chr^{9,207} Rebapt^{364} (Gall^{3}) ... Ln *οι* cum B d vg, nec aliter sah cop etc | *συνηλθαν* cum ℵB ... ς Ln *συνηλθον* cum ADEHLP al omn^{vid} | *του αγιου πνευματ.* cum ℵAEHLP 61 al omn^{vid} Chr ... Ln *του πνευμ. του αγ.* cum BD^{2} (*°του πν. αγ.*) 40. vg Rebapt

46. *γλωσσαις* (sah *aliis linguis*) *και μεγαλυνοντων*: it$_{a}$ et. D^{corr}; d *praevaricatis linguis et magnificantes*. D* vero et ipse aliquid cui *praevaricatis* respondebat praebuisse videtur (simile quid atque *καιναις*), praeterea pro *μεγαλυνοντων* Wtst *μεγαλυνειν* suspicatus est (sed praecedit quod salvum mansit *λαλουντων*) | *τοτε απεκριθη*: D *ειπεν δε*, item sive *και ειπ.* syr^{sch} aeth | *πετρος* cum ℵAB 61. 99. 180. cat^{191} Chr^{9,207} ... ς *ο πετρος* cum DEHLP al pler

47. *δυναται κωλυσαι τις* cum ℵAB 61. 100. Item E (sed et E* et e* om *κωλ.*) 40. 69. 95. 180. cat^{191} Epiph$^{cat\,194}$ *δυναται τις κωλυσαι*, item sah cop syr^{utr} ... ς *κωλυσαι δυναται τις* cum D^{2}HLP al pler arm Chr ^{9,207}. Item D* *κωλ. τις δυναται*. Cf et. vg *numquid aquam quis prohibere potest*, d Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{3,364} *numquid aliquis aquam prohibere potest*, Ir$^{cat\,183}$ *μη τις το υδωρ κωλυσαι δυναται*. Similiter Epiph^{112} *μη τις δυναται κωλυ. το υδωρ απο τουτων των καταξιωθεντων το πν. το αγ. λαβ. ως και ημεις εξ αρχης.* | *τουτους* (d *ut baptizentur isti*): D^{gr} 99. *αυτους* | *ως* cum ℵAB 13. 15. 18. 27. 29. 38. 40. 61. 68. 69. 105. 113. 137. 180. al$^{4\,scr}$ al pauc cat Ir$^{cat\,183}$ Epiph^{112} Chr^{9,207}. Item D *ωσπερ* ... ς *καθως* cum EHLP al plu :: cf ad 7, 51

48. *προσεταξεν δε* cum ℵBE 13. 18. 33. 34. 37. 40. 61. 68 180. d^{acr} cat^{191} sah cop syr^{P} ... ς Ln Ti *προσετ. τε* cum AHLP al pler vg arm aeth Chr^{9,207} Rebapt^{3,364} ... D syr^{sch} *τοτε προσεταξεν* | *αυτοις* cum ℵA 33 ... ς Ln Ti *αυτους* cum BDEHLP al pler Cyr$^{hr\,41}$ Chr | *ιησου χριστου* (Gb′) c. ℵABE 13. 15. 18. 29. 40. 61** 68. 69. 105. 163. 180. al$^{3\,acr}$ al^{5} am fu tol demid sah cop syr^{P} et (*domini Ie. Chr.*) ^{sch} arm

XI.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν
Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 ὅτε δὲ
ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἰερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περι-
τομῆς, 3 λέγοντες ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας 10, 28 aa
καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς
καθεξῆς λέγων· 5 ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ 10, 9 aa
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην

Cyr$^{hr\,41}$ Chr^{9,207} Rebapt ... ς Ti *του κυριου* cum HLP al plu ... D 5. 27. 61* al aliq vg^{cle} arm^{edd} *του κυριου* $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$, al mu *του κυρ.* $\overline{\iota\upsilon}$ | *βαπτισθηναι* hoc loco cum ℵAB 40. 61. am fu demid tol arm Cyr$^{hr\,41}$ ... ς ante *εν τω ονοματι* cum DEHLP al pler vg^{cle} sah cop syr^{utr} aeth Chr Rebapt | *ηρωτησαν*: D *παρεκαλεσαν* | *επιμεινai* (D* *διαμεινai*): D vg^{clo} (non item am fu demid) sah cop syr^{utr} aeth praem *προσ αυτουσ*

XI. 1. *ηκουσαν δε* etc ... D syr^{sch} *ακουστον δε εγενετο* (syr^{sch} *et auditum fuit ab*) *τοισ αποστολοισ και τοισ αδελφοισ τοισ* (D* *οι*) *εν τη ιουδαια* | *εδεξαντο*: D* (ex errore exscriptum Ti^{50} Ε* pro D*) *εδεξατο* | *τον λογ. τ. θεου*: syrP c.* add *et benedicebant deo*, item demid *et benedixerunt deum*

2. D versum sic habet: *ο μεν ουν πετρ. δια ικανου χρονου ηθελησαι* (** *-σεν*) *πορευθηναι εισ ιεροσολυμα· και προσφωνησασ τουσ αδελφουσ και επιστηριξασ αυτουσ πολυν λογον ποιουμενοσ δια των χωρων διδασκων αυτουσ· οσ* (d *quia*) *και κατηντησεν αυτοισ και απηγγειλεν αυτοισ την χαριν του θεου· οι δε εκ περιτομησ αδελφοι διεκρινοντο προσ αυτον.* Similiter syrP c.* inter v. 1. et 2. haec habet *Ipse quidem igitur Petrus per tempus non modicum volebat abire Hierosolymam et loqui fratribus: et quum confirmasset, profectus est* (c. ob. adduntur *et docuit eos*). | *οτε δε* cum ℵABK 15. 18. 25. 36. 40. 61. 105. 163. 180. 12^{lect} eat vg sah cop arm ... ς *και οτε* cum HLP al pler syr^{utr} aeth Chr^{9,208} | *ιερουσαλημ* cum ℵAB 40. 61. ... ς *ιεροσολυμα* cum D (vide ante) EHLP al pler Chr | *διεκρινοντο*: 13. *-ναντο*

3. *εισηλθ.* ante *προσ ανδρ. ακρ. εχ.* cum ℵABD 38. 40. 61. 68. 69. 105. 113. 121. 180. al$^{2\,ncr}$ cat^{193} vg sah cop arm aeth Thphyl^{b} ... ς post *ακρ. εχοντασ* cum EHLP al pler syr^{utr} Chr^{9,208} Thphyl^{a} | *εισηλθεσ* et *συνεφαγεσ* cum ℵADEHP al pler vg sah cop syrP ^{mg} arm^{usc} aeth Chr ... BL 5. 13. 15. 18. 36. 61. 137. c^{ncr} al pauc syr^{sch} etP ^{txt} arm^{zoh} *εισηλθεν* et *συνεφαγεν* | *αυτοισ* (d *cum eis*): D* *συν αυτ.*

4. *πετροσ* cum ℵABDE 40. 61. 105. 180. cat^{193} Chr^{9,208} ... ς ο *πετροσ* cum HLP al pler | *καθεξησ*: D^{gr} *τα κατεξησ* (*καθεξ.) ... L* 4* cop om

5. *εν πολει ιοππη*: D cop (non item sah) *ε. ιοππ. πολ.* | *προσευχομενοσ* (ης): ℵ* om | *ειδον* ... H *ιδον*, item v. 6 | *εν εκστασει*: D^{gr}* om *εν* | *κατα-*

τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· 6 *εἰς ἣν ἀτενίσας κατεῦνουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.* 7 *ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς Πέτρε θῦσον καὶ φάγε.* 8 *εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.* 9 *ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου.* 10 *τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.* 11 *καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμεν, ἀπεσταλμένοι*

βαινον: A 61. A^{scr} *καταβαινων* ... 61. post *σκευος τι* pon, sah plane om | *τισσαρσιν*: D *τετρασιν*. Item Epiph^{112} *οθονην καθιεμενην εν τετρασιν αρχαισ*. Cf ad 10, 11 | *αχρι* cum ℵAB* ... ς Ln *αχρισ* cum B^{2}KHLP al pler (al pauc *μεχρισ*) ... D 104. *εωσ*

6. *τα τετραποδα* etc: D* om *τα* pri et tert, item D om *τα* quart | *τησ γησ* (68. al^{5} post *θηρια* pon, H syr^{sch} post *ερπετα*) ... P 3. 67* 73. 80* 95. 126. om

7. *ηκουσα δε και* cum ℵABK 13. 25. 27. 29. 33. 34. 40. 61. 69. 105. 163? o^{scr} vg sah cop ... D 15. 18. 36. 180. syr^{sch} aeth *και ηκουσα*, Thphyl^{1b} ^{249} *ηκουσα τε* ... ς *ηκουσ. δε* sine *και* cum HLP al longe plu syrP arm Chr^{9,208} Thphyl^{1a} | *φωνησ λεγουσησ*: D 12^{lect} *φωνην λεγουσαν* | *αναστασ*: D^{gr*} vg *αναστα*. Cf ad 9, 11. 10, 13 et 20. Cf et. Epiph^{147} *αναστα, θυσον και φαγε*.

8. *ειπον*: D *ειπα* | *κοινον* sine *παν* cum ℵABDK 61. al^{13} vg sah syr^{utr} arm aeth Epiph^{112} (libere^{147} *μηδαμωσ κυριε· ουδεν κοινον η ακαθ. εισηλθεν εισ* etc) Chr^{9,208} (Libere huc respicit Or^{1,249} - - *ειρηκεναι· συ οιδασ οτι ουδεποτε κοινον η ακαθ. εισηλθεν εισ* etc) ... ς (= Gb Sz) praem *παν* c. HLP al pler (cop *quia nihil quod immundum aut* etc)

9. *απεκριθη δε* usq *του ουρανου*: D *εγενετο* (D^{2} et d add *δε*) *φωνη εκ του ουραν. προσ με* | *απεκριθ. δε* sine *μοι* cum ℵAB 15. 18. 32. 36. 40. 61. 105. 163. 180. cat vg sah cop arm^{uac} ... ς add *μοι* cum KHLP al pler syr^{utr} aeth arm^{zoh} Epiph^{112} Chr^{9,208} | *φωνη εκ δευτερου* cum ℵAHLP 61. al pler vg sah cop Epiph^{112} ... BK 15. 18. 113. 180. al^{2} ^{scr} syr^{utr} arm aeth^{PP} (ro om *φωνη*) Chr^{9,208} *εκ δευ. φω.* | *εκ τ. ουρανου*: 13. 106. 177** al^{2} ^{scr} add *λεγουσα* | *εκαθαρισεν* cum NBDEP al pler ... Ti *εκαθερισεν* cum AH (*εκαθαιρισεν*) L 1. 13. 61* 68. 105 (ut H) 12^{lect}. Etiam *εκαθηρε* et *εκαθαρε* legitur. Cf ad 10, 15

10. *δε*: H om | *ανεσπασθη παλιν* cum ℵABD 13. 40. 61. 69. 96. 105. 163. 180. cat vg cop syrP arm aeth ... ς *παλιν ανεσπασθ.* cum KHLP al pler Chr^{9,208} (syr^{sch} sah^{cod} om *παλιν*, item sah^{cod} ante *εγενετο* pon)

11. *τρεισ*: Epiph^{112} *δυο* (*και εξαυτησ ιδου δυο ανδρ. εστηκεισαν εισ την οικιαν* etc) | *ημεν* cum ℵABD^{gr} (item d *erant*) 40. ... ς Ti *ημην* cum EHLP al pler cat vg syr^{utr} sah cop aeth Chr^{9,208} | *καισαριασ* cum ℵAK ... ς Ln Ti *καισαρειασ* cum BHLP al certe pler ... D *καισαριασασ*. Cf ad 10, 24 | *με* (ℵ^{c}): ℵ* *εμε*

ἀπὸ Καισαρίας πρός με. 12 *εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν* 10, 20
αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ
οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. 13 *ἀπήγγειλεν δὲ*
ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα· 10, 5. 32
ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον
Πέτρον, 14 *ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ*
πᾶς ὁ οἶκός σου. 15 *ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ* 10, 14
πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 *ἐμνή-* 1, 5
σθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτι-
σεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17 *εἰ οὖν*
τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν

---

12. το πνευμ. μοι cum ℵABD 61. vg sah cop ... ς μοι το πνευμ. cum ℵH LP al pler cat[194] syr[utr] arm aeth Chr[9,209] | μηδεν (68. Thphyl[b] μη) διακριναντα cum ℵ[c]AB 13. 40. 61. 68. 69. 105. (Thphyl[b] -ναντι), item ℵ*E 15. 18* 36. (163. 180. alterutrum) cat μηδ. διακρινοντα ... ς μηδ. διακριτομενον cum HLP al pler (46. συνελθε αυτ. μηδ. διακρινομενος. Item Epiph[112] πορευου συν αυτοις μηδ. διακρινομενος ex 10, 20. Eodem modo utuntur syr[sch] sah cop aeth) Chr[9,200]. Confirmant additam μηδ. Διακριν. versiones omnes praeter syr[P] ... Gb[o] Ti om cum D syr[P] :: quae est ratio testium, ea non tantum valet ut additamentum ex 10, 20 adsumptum putemus | ηλθον δε (syr[sch] *et venerunt*): D 25. 32. arm om δε

13. απηγγ. δε cum ℵABD 18. 33. 36. 38. 40. 61. 68. 93. 96. 105. 113. 180. 3[pe] al[2] scr al pauc cat vg cop syr[P] Chr[9,209] Thphyl[b] ... ς Ti απ. τε cum EHLP al longe plu syr[sch] arm aeth Thphyl[a] ... sah om copulam | ειδεν cum ℵBDELP etc ... AH ιδιεν | τον αγγελον (27. 29. 66** 69. 100. 105. 163. o[scr] add του θεου): D om τον | ειποντα sine αυτω cum ℵAB 61. cop ... ς Ti add αυτω cum DEHLP al pler vg sah syr[utr] arm aeth[PP] (mendose[ro] *dicentem mihi*) Chr | αποστειλον: B πεμψον :: ex 10, 5 | ως ιοππην sine additam cum ℵABD 61. al plus[20] cat vg syr[sch] sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) add ανδρασ cum EHLP al plu syr[P] Chr :: ex 10, 5 (cf et. ad 10, 32)

14. λαλησει: A -σῃ | σωθησῃ: E 13. 99. -σει

15. λαλειν: D aeth[utr] add αυτοις | επεπεσεν: D 26. a[scr] επεσεν | επ αυτους: D* επ αυτοις | ωσπερ: D ωσ

16. εμνησθην: A ειμνησθημεν | του κυριου cum ℵABDE 1. 38. 40. 42** 43. 45. 61. 93. 100. 105. 106. 133. 142. 163. 180. al[7 scr] al aliq cat Thphyl[a] ... ς (= Gb Sz) Ti om του cum HLP al plu Did[tri 2,3] Chr[9,209] Thphyl[b] | ιωαννης (B -ανης): ℵ[c] 27. 29. 38. 40. 68. 69. 93. 100. 105. 113. al[3 scr] al Thphyl[a] praem οτι

17. εδωκεν ... ℵ o[scr] Did[tri 2,6,8] διεδωκεν | ο θεοσ et. Did[tri 2,6,8] et[int 267] (Gall[6]) Chr[9,210] Amb[spir 619] . . D Rebapt[363] Aug[tri 15,992] om | ωσ και ημιν: Did[tri 2,6,8] libere παρασχων το αγιον πνευμα ωσ και ημιν εν

ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; 18 *ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.*

8, 1. 4 19 *Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.* 20 *ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι*

αρχη, sed om *πιστευσασιν* usq *ιν χν* | *εγω* sine *δε* cum ℵABD 7. 13. 14. 15. 18. 25. 27. 36. 37. 38. 40. 61. (om *τισ*) 68. 69. 76. 99. 100. 105. 163. 180. al[4 scr] al pauc cat vg syr[sch] cop arm aeth Did[tri 2, 6, 8 et int 267] Chr Thphyl[b] Rebapt[363] ... ς (sed Gb[vid]) Ti add *δε* cum EHLP al plu sah syrP Thphyl[a] :: quamvis *εγω δε* speciose dictum sit, tamen non eiusmodi videtur ut contra tantam auctoritatem tenendum sit: modo ne ab imperitia librariorum scripturas eiusmodi profectas aut altero saeculo vel tertio posteriores putes. | *τον θεον*: D syrP c.* bohemica (et „cdd lat", sed non indicatum est quinam sint) add *του μη δουναι αυτοισ πνευμα αγιον πιστευσασιν επ αυτω* (pro *επ αυτω* syrP *in dominum Iesum Christum*, bohemic. *in nomen Iesu Christi*), item 8. Aug[trin 15, 992] omissis *πιστευσ. επ. αυτ.*

18. *εδοξασαν* cum ℵBD[2] (* *εδοξαν*) 40. 59* 61. 68. 69* 180. al[2 scr] al pauc vg sah cop syr[utr] aeth Chr[9, 210] Thphyl[b] ... ς Ti *εδοξαζον* cum AEHLP al pler cat arm Thphyl[a] | *αρα* cum ℵABD 40. 61. 65. 133. k[scr] ... ς Ti *αραγε* cum EHLP al pler Chr, etiam syrP [mg sr] | *την μεταιοιαν*: D om *την* | *εισ ζωην εδωκεν* cum ℵABD 40. 61. 180. cat[196] am fu demid tol ... ς *εδωκ. εισ ζω.* cum EHLP al pler sah cop syr[utr] aethPP (ro om *εισ ζωην*) (arm *εδωκ. ο θε. την μεταν. ε. ζω.*, vg[cle] *paenitentiam dedit deus ad vitam*) Chr[9, 210]

19. *επι στεφανω* cum ℵBHLP 61. al pler cat[196] Bas[eth 293] Chr[9, 216] Thphyl[b] ... Gb" Ln *επι στεφανου* cum AE 13. 40. 45. 12[loct] Thphyl[a] ... D[gr] *απο του* (D[2] om) *στεφανου* (contra d e vg *sub Stephano*) | *αντιοχειασ* cum ABDHP etc ... ℵEL *αντιοχιασ* :: scribitur nomen Antiochiae per *-ει-* ubique in B, plerumque in A et D (A *-ι-* Act 11, 20. 2 Tim 3, 11; D *-ι-* Act 14, 19). E fere ubique *-ι-* habet (sed *-ει-* 13, 1); ℵ inter utramque scripturam fluctuat, tamen saepius *-ι-* quam *-ει-* praebet (*-ει-* 11, 22 et 27. 13, 14. 15, 30 et 35. 18, 22; *-ι-* 11, 19. 20. 25. 26. 13, 1. 14, 19. 21. 26. 15, 22 et 23. Gal 2, 11. 2 Tim 3, 11). | *λαλουντεσ τ. λογον*: D *τον λογ. λαλουντ.* | *μονον*: D vg *μονοισ*

20. *κυρηναιοι*: H (eadem forma utitur sah) *κυρεναιοι* | *ελθοντεσ* cum ℵABDEL[all] 61. al plus[20] cat[197] sah cop syrP aeth Chr[9, 217] ... ς (= Gb Sz) *εισελθοντ.* cum HP al plu vg syr[sch] arm Thphyl[a] et[b] | *αντιοχειαν* cum BDHLP etc ... ℵAE *-οχιαν*. Cf ad 11, 19 et 22. | *ελαλουν και προσ* cum ℵ*AB 27. 29. 61. 69. 163. vg (et. am demid tol) ... ς Ti om

τὸν κύριον Ἰησοῦν. 21 *καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον.* 22 *Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἰερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας·* 23 *ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ,* 24 *ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ*

και cum $\aleph^c$DEHLP al pler (40. ελαλ. και αντιζητουν πρ.) cat fu sah cop syr^{utr} arm aeth Chr | ελληνας c. $\aleph^c$AD* c^{ser} arm $Eus^{hist\,2,2,3}$ (πλείστων τε καὶ ἄλλων ἐπ' ἀντιοχείας ἑλλήνων, οἷς οἱ κατὰ τὸν στεφάνου διωγμὸν διασπαρέντες ἐκήρυξαν) Chr^{9,217} (ὅρα, Ἕλλησιν εὐαγγελίζονται) et^{220} (ἴσως διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ἑβραϊστὶ Ἕλληνας αὐτοὺς ἐκάλουν. Eadem verba repetunt Thphyl^{b}et$^{c\,eus}$ et Oec$^{com\,102}$). Cf et. vg d e *Graecos*, nec aliter syr^{utr} sah cop aeth; videntur autem interpretes isti inter ελληνας et ελληνιστας parum distinxisse ... ς (= Gb Sz) ελληνιστας cum ED^{2}KHLP 61. al fere omn cat Chr^{txt} et^{217} et^{220} (at plus valet ubi differunt comm quam txt). $\aleph^*$ miro vitio ευαγγελιστας | τ. κυρ. ιν: D 10. 96. aeth^{pp} (non item^{ro}) add χριστον

21. και ην: D^{gr} ην δε | μετ αυτων: 7. 25. 27. 29. 42. 57. 69. 98^{ms} 100. 105. 106. 163. e^{ser} add του (25. εις το) ιασθαι αυτους | ο πιστευσας cum ΝAB 36. 61. 180. cat ... ς om o cum DEHLP al pler Chr^{9,217} | επι (15. 18. 34. 36. 180. al προσ) τον κυριον: E 34. 38. Chr^{9,217} add ιησουν. Lectionem syrP marginalem vide apud White.

22. της ουσης εν cum ΝBE 13. 15. 36. 40. 61. 163. 180. c^{ser} k^{ser} al^{vid} Chr^{9,217} ... ς Lu Ti της εν cum ADHLP al pler cat. Cf et. vg d e *quae erat Hierosolymis* (d *in hierusalem*, e *in ierosolymis*) | ιερουσαλημ cum ΝABD 15. 27. 36. 40. 61. 105. 180. cat ... ς ιεροσολυμοις cum E BLP al pler Chr, item vg | περι αυτων: E^{gr} k^{ser} Chr τα πε. αυ. | εως αντιοχ. cum ΝAB 61. vg syr^{sch} cop arm aeth ... ς Ti διελθειν εως αντ. cum DEHLP al pler (42. 57. al εις αντιοχειαν, 32. εις την αντ.) cat sah syrP Chr^{9,217} :: διελθειν omnino ex Lucae usu est, cf 9, 38. 11, 19. 18, 27. Lc 2, 15; sed propter hanc ipsam caussam inferri poterat. Inprimis eo valuisse videtur locus qui modo praecessit 11, 19. Offendit enim quod εξαπ. εως (non εις) dictum est. Quum vero dubitari possit pro ipsa locutionis natura sitne inlatum illud an expulsum, standum est potiore auctoritate testium. | εως: D* add της | αντιοχειας cum ΝABDHLP etc ... E -οχιας

23. ος: D^{gr} ος και | την χαριν την του cum ΝAB ... ς Ti om την sec cum DEHLP al omn^{vid} cat Chr^{9,217} | τω κυριω ... E 40. sah cop εν τω κυριω. Item Latini (nisi ipsum προσμενειν τω κυρ. ita expressisse credendi sunt), vg enim et e *permanere in domino*, d *perm. a* (corrige *ad*) *dominum*

24. ην ανηρ: ℵ ανηρ ην

προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. 25 ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν
Gal 2, 11 ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. 26 ἐγένετο
δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι
ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς
Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων
21, 10 προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· 28 ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι

---

24. τω κυριω: B* om

25. εξηλθεν δε - εις αντιοχειαν: D syrP mg ακουσασ δε οτι σαυλοσ εστιν εισ θαρσον (D^{gr2} ταρσον) εξηλθεν αναζητων αυτον· και ωσ (D^{2} om) συντυχων παρεκαλεσεν (D^{2} add αυτον) ελθειν εισ αντιοχειαν (d - - *et cum invenissent depraecabantur venire Antiochiam*, syrP mg - - *et cum collocutus esset cum eo, rogabat eum venire Ant.*) | εισ ταρσον (am* fu *tharsum*) sine additam cum ℵAB (D vide ante) 36. 69. 100. 180. am* fu demid syr^{sch} sah cop arm (syrP mg vide ante) ... ς (Gb^{00}) add ο βαρναβασ cum EHLP al pler syrP txt Chr^{9,217} (Chron^{425} εξηλθεν βαρν. αναζητ. etc); item vg^{cle} am^{2} aeth praem | αναζητησαι: B* αναστησαι | ευρων sine αυτον cum ℵABE 14. 15. 34. 36. 38. 40. 61. 69. 105. 113. 163. a^{ecr} h^{ecr} al^{10} cat Chr Chron^{425} ... ς (Gb^{0}) add αυτον cum HLP al longe plu (vg *quem cum invenisset*) sah cop syr^{sch} etP c. ob. arm aeth Thphyl^{a} et^{b} | ηγαγεν sine αυτον cum ℵAB 14. 15. 34. 36. 38. 40. 61. 69. 105. 113. 163. a^{ecr} h^{ecr} al plus^{20} cat vg arm Chron ^{425} Thphyl^{a} ... ς (Gb^{0}) add αυτον cum EHLP al plu sah cop syr^{utr} aeth Chr Thphyl^{b} | αντιοχειαν cum ABDHLP etc ... ℵE -χιαν

26. εγενετο δε usq χριστιανουσ: D^{gr*} οιτινεσ παραγενομενοι ενιαυτον ολον συνεχυθησαν οχλον ικανον· και τοτε πρωτον εχρηματισεν (sic) εν αντιοχεια οι μαθηται χρειστιανοι. Item d *contigit vero eis annum totum commiscere ecclesiam et tunc primum nuncupati sunt in antiochiam discipulos christianos.* D^{gr2} non satis liquet; fere sic - - συναναχυθηναι τη εκκλησια και διδαξαι οχλον ικανον χρηματισται (corrige -τισαι τε?) πρωτως etc. Cf et. syrP mg ubi post *venire Antiochiam* pergitur: *quum venissent autem, annum integrum congregati sunt.* Praeterea nil in mg scribitur.) | αυτοισ cum ℵABE 13. 33. 36. 40. 61. 105. 180. c^{ecr} cat ... ς αιτουσ cum HLP al pler Did$^{tri\ 1,24}$ Chr^{9,218} | και ενιαυτον cum ℵAB 13. syrP Did$^{tri\ 1,24}$ Ath$^{lat\ 776}$ (*factum est autem et integro anno eos convenire in ecclesia* etc. Est ex libro de trin. et spir. sancto, qui antea Vigilio Taps. adscribebatur.) ... ς om και cum EHLP al pler sah cop arm aeth Chr. Libere vg *et annum totum* (tol *anno toto*) *conversati sunt ibi* (am fu demid al om) *in ecclesia*. Similiter syr^{sch} ar^{e} | ολον (et. Did^{tri} Ath^{lat} etc): E sah Chr^{218} om | εν τη εκκλησια: HLP 4. 95. 96. 101. 126. 177. 12^{lect} al$^{8\ ecr}$ al plus^{15} Thphyl^{a} om εν | πρωτως cum ℵBD^{2} 36. 163. (180. πρωτοσ, 29. πρωτουσ) ... ς Ln Ti πρωτον cum A(D*)EHLP al pler Did^{tri} Cyr$^{hr\ 277}$ Chr^{9,218} | εν αντιοχεια (ℵE -χια): A εισ αντιοχειαν | χριστιανουσ: ℵ* 61. χρηστιανουσ, B* χρειστ.

27. εν ταυταισ δε: B εν αυταισ δε | αντιοχειαν: E -χιαν

28. αναστ. δε εισ etc: D την δε πολλη αγαλλιασιν (d *exultatio*)· συνεστραμ-

Ἅγαβος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου. 29 *τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς·* 30 *ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.* 12, 25

XII.

1 *Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης*

μενων (d *reverentibus*) *δε ημων εφη εισ εξ αυτ. ον. αγ. σημενων* (d *ait unus - significabat* sic), item Aug$^{serm\ dom\ 2}$ (3, 2, 222) *eratque magna exultatio. Congregatis autem nobis surgens unus ex illis nomine Agabus significabat* | *εσημανεν* cum NAEHLP al omn^{vid} cat syr^{utr} sah cop Chr ^{9,218} ... Ln *εσημαινεν* cum n d (*significabat*) vg (ut d) Chron^{485} ... DGΓ *σημενων*, vide ante | *μεγαλην* (Gb″) cum NABD^{2} 27. 29. 40. 61. 100. (Epiph^{400}, pergit enim post *κατηγγελλον λιμον εσεσθαι καθ' ολησ τησ οικουμενησ* sic: *ητισ εγενετο επι κλαυδιου καισαροσ*. Similiter Did$^{tri\ 2,7}$ testatur.) ... ς *μεγαν* cum D*EHLP al pler Chr^{9,218} Chron^{485} | *μέλλειν*: 4* 23. 24. 34. 36. 37. 47. 56. 59. 66* 69. 97. 163. 12^{lect} al^{2-cr} al om | *ητισ* (Gb″) cum NABDK 13. (antea non liquet utrum *μεγαν* an *μεγαλην* tueatur) 27. 29. 40. 61. 100. 105. 138. Epiph^{400} Did$^{tri\ 2,7}$ Chron^{485} ... ς *οστισ* cum HLP al pler cat Chr. Praeterea (*ητισ*) edidimus sine *και* cum NABD 13. 33. 34. 40. 61. 105. 138. 12^{lect} vg sah cop (*hoc autem factum erat*) syr^{p} arm aeth Epiph^{400} Chron^{485} ... ς (Gb^{o}) Ti add *και* cum EHLP al pler cat syr^{sch} Chr^{9,218}. Cf et. Did^{tri} *ητισ και συνεβη πολλοισ υστερον χρονοισ επι κλαυδιου*. | *κλαυδιου* sine additam cum NABD 13. 40. 61. vg sah cop arm aeth Chron Did^{tri} (vide ante) ... ς (= Gb Sz) add *καισαροσ* cum EHLP al pler cat syr^{utr} Epiph^{400} Chr

29. *των δε μαθητων* etc: D *οι δε μαθηται καθωσ ευπορουντο* | *ευπορειτο* cum NAB(D)EHP^{c} 13. al fere^{30} cat Eus$^{hist\ 2,12,2\ cod\ 1}$ Thphyl^{a} ... ς *ηυπορειτο* cum HP^{2} al plu Eus$^{hist\ 2,12,2}$ Chr Thphyl^{b} | *ωρισαν* (et. Eus^{hist}): A 3. 95^{a} *ωρισεν*

30. *ο και* (sic N^{a}, N^{c} *ο και* o): L *οι και* | *προσ*: 34. cop om („B" ex errore Scholzii fluxerat)

XII. 1. *ο βασιλ. ηρωδησ* cum N 66. c$^{acr\ a}$ syr^{p} Eus$^{hist\ 2,9,1}$ ex$^{cdd\ 5}$ (etiam edd^{burt} et^{schwegl}) Chr^{9,227} ... ς Ln Ti *ηρωδ. ο βασ.* c. ABDEHLP al pler vg syr^{sch} (add *qui cognominatus est Agrippa*) etc (cop om *ο βασ.*) Eus^{hist} ex$^{cdd\ 4}$ Chr^{9,225} Chron^{485} Lcif^{167} :: cf Mt 2, 3 et Mc 6, 14. Priore loco longe plurimi, altero certe permulti testes maluerunt *ηρωδ. ο βασ.* Contra non fluctuat lectio Mt 2, 1 ubi ipsum auctorem *ηρωδ. τ. βασ.* dedisse apparet. | *ηρωδησ*: sah *Agrippa* (vide ante syr^{sch}), nec

τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 2 ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. 3 ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων, 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. 5 ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. 6 ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν αὐτὸν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος

---

aliter infra | τας χειρας (et. Eus^{hist}): D post επεβαλεν pon | εκκλησιας (et. Eus^{hist}): D syr^{p} c.* add εν τη ιουδαια

2. ανειλεν δε (et. Eus^{hist} ex$^{odd\,5}$, cdd^{3} ανειλ. τε, Rufin et; Lcif^{187} *occidit autem*): D syr^{sch} aeth Chron^{425} και ανειλεν, 76. 177** g^{scr} Thphyl$^{a\,99}$ αν. δε και | ιωαννου: BD^{E_c} ιωανου | μαχαιρη cum ℵAB*D^{2} 61. ... ς Ln μαχαιρα cum B^{a}D*EHLP al pler Eus$^{hist\,2,9,1}$ Chr^{9,225} Chron^{425} (item Or^{1,421} et^{2,719} huc respiciens)

3. ιδων δε (Gb′) cum ℵABE 61. al plus^{10} cat vg luxov sah cop Chr$^{9,225\,com}$ ... ς και ιδων cum DHLP al plu syr^{utr} aeth Lcif^{187} (arm om copulam) Chr$^{9,225\,txt}$ | εστιν (ℵ^{c}): ℵ* om | τοις ιουδαιοις: D syr$^{p\,mg}$ add η επιχειρησις αυτου επι (d *conpraehensio eius super*) τους πισχους | συλλαβειν (DE συνλαβ.): E 101. praem του | ημεραι sine articulo cum ℵBH LP al sat mu arm ... Gb Sz Ln Ti αι ημεραι cum ADK 61. al plus^{40} cat Chr$^{9,225\,txt}$ (contra ibidem com ην δε ημερα των αζ.)

4. ον και: D Lcif^{187} τουτον | εισ φυλακην (vg d e Lcif *in carcerem*): E^{Er} 19^{lect} εν φυλακη | παραδουσ: A παραδιδουσ, e vg *tradens* (contra d Lcif *traditum*) | τεσσαρσιν (τεταρσι et. Petr$^{alex\,can\,18}$): H supplet um ab ipso* in margine habet | αυτον pri: D vg$^{cl\,o}$ (*custodiendum*, et. demid; contra am fu *custodire eum*) om | αναγαγειν (d vg Lcif syr$^{p\,mg}$ *producere*, e *perducere*) ... A 21. 38. 59. 96. 163. 177* 12^{lect} e^{scr} αγαγειν, item syr^{sch} et$^{p\,txt}$ *tradere*

5. εν τη φυλακη: syr^{p} c.* add *a cohorte regis* | προσευχη δε etc: D πολλη δε προσευχη ην εν εκτενεια περι αυτου (D^{2} om πε. αυ.) απο της εκκλησιας προς τον θεον περι αυτου (d *multa vero oratio erat instantissime pro eo ab ecclesia ad deum super ipso*) | εκτενως cum ℵA*^{vid}B 13. 40. 81$_{txt}$ e (*erat incessanter fiebat* sic) vg (*fiebat sine intermissione*) Lcif^{187} (*instantissime fiebat*) ... ς Ti εκτενησ cum A^{2}EHLP 61. al pler cat Bas$^{eth\,286}$ Chr^{2,230} Sev$^{ant\,cat\,203}$ | γινομενη: Γ 4. 47. 59. 61. e^{scr} al pauc Bas^{eth} ex^{ed} garu (sed cdd^{2} γιν.) γενομενη | προσ τον θεον (et. Lcif): B om | περι (Gb″) cum ℵA^{2}BD 13. 27. 32. 34. 40. 42. 57. 61. 69. 76. 105. 163. o^{scr} (A* υπ vel επ) ... ς υπερ cum EHLP al pler cat Bas$^{eth\,286}$ Chr Sev$^{ant\,cat}$

6. ημελλεν cum ℵBELP 13. 40. 61. 101. 104. 106. c^{scr} l^{scr} al pauc ... ς Ln εμελλ. cum ADH al plu Chr^{9,226} | προαγαγειν (sed B 13. 57. προσαγαγ.) cum AB 8. 13. 15. 32. 36. 57. 61 al^{vid} cat ... ς προαγειν (ℵ 5.

κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. 7 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 εἶπέν τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. 9 καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. 10 διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖς,

29. 73. 78. o^{ecr} προσαγειν) cum ℵDEHLP al pler Chr | αιτον post προ- cum ℵABDE 13. 61. al plus^{10} cat (vg *productiurus eum esset*) Chr ... ς anto προ- cum HLP al pler Thphyl^{a} et^{b} | ο ηρωδης: D om ο | κοιμωμενος: D* κοιμουμενος | αλυσεσιν δυσιν: ita ℵBEHP, D αλυσεσι δυσιν, AL αλυσεσι δυσι | φυλακ. τε (et. Lcif^{167}): D ο cop φυ. δε | προ της θυρας: A προσ τη θυρα

7. επιστη (et. Lcif^{167}): D sah syr^{p} c.* aeth add τω πετρω | ελαμψεν εν τω: D επελαμψεν τω (d *et lux refulgens in illo loco*) | παταξας: D νυξας, d *pungens*. Cf et. Lcif^{167} *compungens*; contra e *percussit*, vg *percussoque latere* | εξεπεσαν cum ℵABDE 61. al^{10} fere cat ... ς εξεπεσον cum HLP al pler Chr^{9,226} | αυτου (d e *eius catenae de manibus*): D^{Er} vg syr^{utr} arm Lcif^{167} post χειρων pon

8. ειπ. τε cum ℵALP 61. al pler syr^{sch} arm aeth Chr^{9,226} Thphyl^{b} ... Lu ειπ. δε cum BDEH 34. 36. 40. 96. 100. 103. 105. a^{ecr} c^{ecr} al cat vg sah syrP Thphyl^{a} | ο αγγελ. πρ. αυτον: L b^{ecr} syr^{sch} aeth πρ. αυτ. ο αγγ. | ζωσαι (Gb^{c}) cum ℵABD 13. 15. 18. 25. 36. 40. 61. 103. 105. 163. 180. a^{ecr} cat Bas^{regg}[205] (Chr^{9,226} ωστε και ζωσασθαι) ... ς περιζωσαι cum EHLP al pler Chr^{9,226} txt | εποι. δε: E^{Er} vg syr^{sch} εποι. τε, *et fecit* | ουτως: 61. 12^{lect} οὕτοσ

9. ηκολουθει sine αυτω cum ℵ*ABD 13. 15. 36. 40. 61. 180. cat fu tol arm ... ς (Gb^{o}) add αυτω cum ℵ^{c}EHLP al pler vg (et. am demid) syr^{utr} sah cop aeth Chr^{9,226} | γινομενον: L 47. 61. 180. b^{ecr} c^{ecr} cat γενομενον | δια του cum ℵBDELP 13. 61. al plu cat vg syr^{sch} etP txt cop Chr^{9,229} Thphyl^{a} ... Ti υπο του cum AH al plus^{10} syrP mg arm Chr^{9,226} Thphyl^{b} | εδοκει δε (ℵc): D 3. 15. 18. 36. 95. 180. cat tol syr^{sch} sah arm εδοκ. γαρ, e^{ecr} οτι εὐ., Thphyl^{a} αλλ εὐ. ... ℵ* om copulam

10. διελθ. δε (Lcif^{167} *et cum transisset*): 61. d (*cum praeterissent*) om δε | πρωτ. φυλ. και δευτεραν: D (item E* sed ipse* corr) vg Lcif πρωτ. και δευτ. φυλ. | ηλθαν cum ℵAB 13. ... ς ηλθον cum DEHLP al pler Chr^{9,226} | την φερουσαν εισ (13. 61. al^{3} επι) τ. πολιν: L syr^{sch} (non ar^{o}) aeth^{utr} om | ηνοιγη (ℵB*D ηνυγη) cum ℵABD 13. 15. 18. 33. 34. 36. 61. 73. 105. 138. 163. 177. a^{ecr} cat^{205} ... ς ηνοιχθη cum ℵH

καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. 11 καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. 12 συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. 13 κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη, 14 καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. 15 οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ

LP al pler Chr^{9,226} | *εξελθοντες* (et. Lcif^{187}): D add *κατεβησαν τους ζ βαθμους και* | *προηλθον*: D *προσηλθαν*, L 1. al^{10} fere *προσηλθον* | *απεστη*: A *απηλθεν*, 68. *εξηλθεν*

11. *εν εαυτω* (B* *αυτω*) *γενομενος* cum ℵABD 13. 40. 61. 69. 105. 163. 180. 12^{loct} a^{scr} c^{scr} cat vg (*ad se reversus*) Lcif^{187} (*in se conversus*, etiam d) ... ς *γενομ. εν εαυτω* cum EHLP al pler (e *reversus in se*) Chr^{9,226}, item sah cop arm syrP | *αληθως οτι* ... DE aeth^{utr} Lcif^{187} Chr^{9,226} *οτι αληθως* | *κυριος*: B 180. c^{scr} Chr o *κυριος*, 27. 29. 105. 163. al aliq o *θεος* | *εξειλατο* cum ℵABDEHL 61. al plus^{10} cat ... ς (= Gb Sz) *εξειλετο* cum P al pler Chr | *και πασης*: E al pauc vg Lcif *και εκ πασης* | *προσδοκιας*: H *προδοκ.* | *του λαου*: A syr^{sch} om

12. *συνιδων τε* cum ℵBE^{gr}HLP al plu vg syr^{utr} arm (aeth *et tunc* pro *συνι. τε*) Chr^{9,227} ... A 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 47. 48. 61. 104. 106. 133. 163. 8^{pe} al^{8} a^{scr} cat e sah cop *συνιδ. δε* ... D *και συνιδ.* | *της μαριας* cum ℵABD 33. 61. (al^{vid})^{6}... ς om *της* cum EHLP al pler Chr^{9,227} | *ιωαννου*: BD^{gr} *ιωανου*

13. *κρουσαντος*: D^{gr} 61* *-ντες* | *αυτου* cum ℵABDLP 61. al^{10} vg (et. am fu demid tol) syr^{sch} sah cop arm aeth Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *του πετρου* cum EH al pler cat vg^{ms} ap Ln syrP Chr^{9,227} Thphyl^{a} | *του πυλωνος*: d *foris*, D* non liquet (vix recte Wtst *εξω* coniecit, cf Scriv) ... 68. om | *προσηλθεν* (d e *accessit*) c. AB*DEHLP al pler cat etc. Cf et. Or^{2,608} *ενθα γεγραπται οτι ῥοδη παιδισκη τις του πετρου κρουσαντος την θυραν προσηλθεν υπακουσαι, και επιγνουσα την φων. του πετρ. εισδραμουσα απηγγειλεν εσταναι τον πετρ. προ του πυλ.* ... ℵBcorr 3. *προηλθε*, item vg *processit* | *υπακουσαι* (ℵ^{a}): D post *ονοματ. ροδη* pon ... ℵ* *υπακουουσα* | *ροδη*: E al^{12} cat sah cop arm *ρωδη*

14. *ηνοιξεν* (ℵD *ηνυξε*): E c^{scr} syr^{sch} etP c.* add *αυτω* | *τον πυλωνα*: E *την θυραν* (e *ianuam*, idem antea *ostium ianuae* pro *τ. θυρ. του πυλ.*) | *εισδραμ. δε*: D* *και εισδρ. δε*, d *et adcurrens autem* | *τον πετρον*: D* om *τον*

15. *προσ αυτ. ειπ.* (d e *ad eam dixerunt*, 13. *ειπ. πρ. αυτ.*, vg *dixerunt ad eam*): D^{gr} *ελεγον αυτη*, D^{2} nil nisi *προσ αυτην* | *ειπαν* cum ℵAB

δὲ διϊσχυρίζετο οὕτωσ ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελόσ ἐστιν αὐτοῦ.
16 ὁ δὲ Πέτροσ ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντεσ δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ
ἐξέστησαν. 17 κατασείσασ δὲ αὐτοῖσ τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο πῶσ
ὁ κύριοσ αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆσ φυλακῆσ, εἶπέν τε· ἀπαγγείλατε
Ἰακώβῳ καὶ τοῖσ ἀδελφοῖσ ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰσ
ἕτερον τόπον. 18 γενομένησ δὲ ἡμέρασ ἦν τάραχοσ οὐκ ὀλίγοσ ἐν
τοῖσ στρατιώταισ, τί ἄρα ὁ Πέτροσ ἐγένετο. 19 Ἡρώδησ δὲ ἐπιζη-
τήσασ αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνασ τοὺσ φύλακασ ἐκέλευσεν
ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆσ Ἰουδαίασ εἰσ τὴν Καισαρίαν
διέτριβεν. 20 ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοισ καὶ Σιδωνίοισ· ὁμοθυμα-

61. ... ς ειπον c. EHLP al pler | οι δε (ς = Gb Sz δ' contra ℵABDEHLP etc) ελεγον c. ℵAD^{gr}EHLP 61. al fere omn cat vg Or^{3,608} Chr^{9,227} ... Ln ειπαν c. B 12^{lect} Chr^{230} (-πον) d (*dixerunt*). Praeterea D syr^{sch} ar^{e} add προσ αυτην· τυχον. Addunt πρ. αυτην sive *ei* etiam sah cop | ο αγγελοσ (et. ℵ^{c}): ℵ* 56. 59. Chr^{9,230} com (non^{227} txt) om ο (cf et. Eusp$^{s\,204}$ μη ποτε αγγελοσ αυτου εστιν) | εστιν αυτου cum ℵ*AB ... ς αυτ. εστιν cum DEHLP 61. al omn^{vid} Or^{3,608} Chr, item vg etc

16. ο δε πετροσ: D om πετροσ, hinc Gb^{0} | ανοιξαντεσ δε etc: d *et cum aperuisset viderunt eum* (codex *eunt*), D εξανοιξαντεσ (D^{2} ανοιξ.) δε και ιδοντεσ αυτον και (D^{2} om) εξεστησαν | ειδαν cum AB ... ς ειδον cum ℵELP etc, H ιδον

17. κατασεισασ δε αυτοισ: A κατασισαντοσ δε αυτου | σιγαν (d e vg *ut tacerent*): D* ινα σειγωσιν. Praeterea D syr^{sch} etP c.* add εισηλθεν και | διηγησατο sine additam cum ℵA 13. 33. 61. 69. 100. 105. 12^{lect} a^{scr} vg arm ... ς Ln add αυτοισ cum BDEHLP al pler (sed 4. ante διηγ. pon) cat syr^{sch} sah cop aeth (syrP εισηλθεν και διηγ. αυτοισ habet c.* Quaeritur an signa recte sint posita) Chr | ο κυριοσ αυτον: A αυτ. ο κυριοσ, 13. 40. 61. 73. 100. 104. vg arm Thphyl$^{b\,254}$ αυτον post εξηγαγεν pon | ειπ. τε cum ℵABE 34. 61. vg syr^{sch} sah aeth ... ς ειπ. δε cum DHLP al pler cat cop syrP Chr^{9,227}

18. ουκ ολιγοσ cum BEHLP etc (et. Petr$^{alex\ can\ 13}$) ... ℵA ουχ ολιγ. (:: eandem scripturam 14, 28 testatur ℵ 17, 4 B* 19, 23 ℵAD 19, 24 ℵ 27, 20 A) ... 15. 18. 36. 180. μεγασ (item sah syr^{sch} ar^{e} arm) ... D 76. Lcif^{187} om plane

19. δε (et. Petr$^{alex\ can\ 13}$ Lcif^{187}): A aeth τε | απαχθηναι (ita et. Petr$^{alex\ can\ 13}$ ex cdd$^{bodl\ monac}$ et^{aliis}; cod$^{bodl\ 205}$ απαγχθηναι, alii επαχθηναι, αχθηναι, αποκτειναι. Reddunt e vg Lcif *duci*, d *obduci*) ... D^{gr*} αποκτανθηναι, item arm cop syr^{utr} aethPP (^{ro} om εκελ. απαχθ.), sah *educi ut perderentur* | καισαριαν cum ℵAE ... ς Ln Ti -ρειαν cum BDHLP etc. Dedimus sine articulo cum ℵABDE 61. al^{10} cat. ... ς Ti praem την cum HLP al pler Chr^{9,234} | διετριβεν (d *demorabatur*, e *morabatur*): A vg (*commoratus est*) sah cop Lcif^{187} (*mansit*) διετριψεν ... vg sah arm praem vel add *ibi*

20. ην δε (et. Lcif^{187}): D aeth ην γαρ, 20 ην τε. Sine additam dedimus

δὺν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἠτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. 21 τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς· 22 ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

c, r 24 *Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο. 25 Βαρ-*

cum ℵABD 13. 33. 34. 40. 61. 133. 142. vg syr^{sch} sah cop aeth ar^{e} Lcif^{187} ... ς (= Gb Sz) add ο *ηρωδησ* cum EHLP al pler (sed E al^{10} fere Thphyl^{1a} om ο) cat syr^{p} arm Chr^{9,234} | K *θυμωμαχων* | *σιδωνιοσ*: P 106. al aliq *σιδονιοισ* | *ομοθυμαδον δε* (ℵ suprascriptum habet, al pauc τε) etc (et. Lcif^{187}): D οι *δε ομοθυμαδ. εξ αμφοτερων των πολεων παρησαν προσ τον βασιλεα* (d *unanimiter autem ab invice civitates venerunt.ad regem*). Item syr^{p} ^{mg} *ipsi autem unanimiter advenerunt.* Reliqua *εξ αμφ. τ. πολ.* syr^{p} habet c.*, tum sequitur *προσ αυτον* sine nota marginali. | *του βασιλεωσ* (et. Lcif^{187}): D o^{acr} *αυτου*, d plane om | *ητουντο*: A sah *ητησαντο* | *αυτων την χωραν*: D vg Lcif *τασ χωρασ αυτων* (d sic: *propter ne alienarentur regiones eorum de regno*), E 13. 33. 34. *αυτων την πολιν* (e *eo quod alerentur eorum civitatem* [corr. est -*tates*]). | *απο*: D 40. 105. *ex*, item d e Lcif *de* (contra vg *ab illo* pro *α. τ. βασιλ.*)

21. ο *ηρωδησ* (et. Bas$^{eth\ 262}$): B 69. 103. 105. 3pe a^{acr} om ο | *καθισασ* sine copula cum ℵB 40. 61. Bas^{eth} ox$^{edd\ 3}$. Cf etiam vg Lcif^{187} *vestitus veste regia* (Lcif *regali*) *sedit pro tribunali et contionabatur* (am *vestitus est veste regia sedituque* etc) ... Ln [*και*] *καθισασ*, ς Ti *και καθισασ* cum ADEHLP al pler cat^{210} syr^{utr} sah cop arm aeth Bas^{eth} ed Chr^{9,235}

22. ο *δε δημοσ* etc: ita prorsus etiam D praemissis his: *καταλλαγεντοσ δε* (d om) *αυτου τοισ τυριοισ*, item syr^{p} c.* *reconciliatus est iis autem* | *θεου φωνη* (D* d vg syr^{sch} Lcif^{187} *φωναι*): HLP al^{20} (item vv pler, sed non Latt) *φω. θεου* | *ανθρωπου* (ℵ^{c}): ℵ* syr^{sch} *ανθρωπων*

23. *επαταξεν αυτον* (et. Lcif^{187}): D 68. 105. 180. c^{acr} cat Thphyl^{b} *αυτ. επατ.* | *την δοξαν* cum ℵAB 13 61. 100. al sat mu cat Bas$^{eth\ 260}$ ... Gb Sz Ln (ex errore) om *την* cum DEHLP al plus^{35} Chr^{9,235} (:: dici solet *δουναι δοξαν τω θεω*, cf Lc 17, 18 Ioh 9, 24 Rom 4, 20, quorum locorum nullo lectio fluctuat) | *και γενομενοσ* etc (et. Lcif^{187}): D *και καταβασ απο του βηματοσ γενομενοσ σκωληκοβρ. ετι ζων και ουτωσ εξεψυξεν* (d *et cum descendisset de tribunal sed et a bermibus comestus adhuc vivens et sic expiravit*)

24. *του θεου* cum ℵADEHLP al omn^{vid} syr^{utr} sah cop arm Chr^{9,235} ... B vg (aeth ut solet) *του κυριου* | *ηυξανεν* (P *ηξανεν*): D* *ενξανε*, A *ηυξανετο*

τάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἰερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν 13, 13
διακονίαν, συνπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον. 13, 25

XIII.

1 *Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται*
καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ,
καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου σύν-
τροφος καὶ Σαῦλος. 2 λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νη-
στευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρ-

25. *σαυλος*: syrP c.* add *qui vocatus est Paulus* ... 2. 33. 35. 68. 73. e^{ser} al pauc *παυλος* (99. *σαυλος παυλος*) | *υπεστρεψαν*: D* *απεστρεψεν* (d *reversi sunt*) | *εξ ιερουσαλημ* cum A 13. 27. 29. 69. 3Pe 8Pe al sat mu syr^{sch} et$^{\text{p txt}}$ sah cop arm aethPP Chr^{9,235} (sed fluct lectio). Item DE 15. 18. 36. 40. 68. 73. 81. 93. 98. 100. 105. 106. 113. 180. al$^{8\,\text{ser}}$ al aliq cat^{211} vg Chr^{cod} *απο ιερουσαλημ*. Praetereaque ex his (sive *εξ* sive *απο* praebent) ℵ 7. 14** 27. 29. 32. 42. 57. 69. 100. 105. 106. 126** al$^{4\,\text{ser}}$ al syr^{sch} sah ar^{e} add *εισ αντιοχειαν* ..... HBHLP 61. al plus^{82} syrP mg aeth^{ro} arP Chr^{edd} aliq Thphyl^{a} et^{b} *εισ ιερουσαλημ* (atque sic iam edidit Erasm), 28. 38. 66^{mg} 67** 97^{mg} al pauc *εισ* (δ^{lect} add *την*) *αντιοχειαν* | *συνπαραλαβ.* cum ℵAB*DEH ... ς Ln *συμπαραλ.* cum B$^{\text{2}}$LP al certe pler | *ιωαννην* (-*νν*- et. B; D^{gr} *ιωανην* et* praem *τον*) cum ℵABD* 36. 100. 105. 180. cat vg syr^{sch} sah ... ς Ti praem *και* cum D$^{\text{2}}$EHLP 61. al pler cop syrP aeth Chr | *επικληθεντα* cum BDKHLP al longe plu Chr Thphyl^{a} ... ℵA 13. 33. 34. 36. 40. 61. 68. 73. 177. 180. 12^{lect} k^{ser} al pauc Thphyl^{b} *επικαλουμενον* :: sic et. 10, 18. 11, 13. 12, 12. (substituerunt *επικαλ.* pro *καλουμ.* 13, 1. 15, 22 Lc 22, 3; item inlatum est *τον επικαλουμ.* pro *οσ επικαλειται* 10, 5). Legitur o *επικληθεισ* (nec fluctuat) 4, 36. Infertur tamen o *επικληθεισ* Matthaeo 10, 3.

XIII. 1. *αντιοχεια* cum ABDEHLP etc ... ℵ *-χια* | *ησαν δε* sine additam cum ℵABD 33. 40. 61. 68. 69. 100. 105. 12^{lect} a^{ser} vg syr^{sch} sah cop aeth ... ς (Gb^{o}) add *τινεσ* cum EHLP al pler cat syrP arm Chr^{9,235} | *ο τε*: D* vg Ath$^{\text{tri lat}}$ (antea Vig adscript)^{777} *εν οισ* (sed d *in quo*). Praeterea D$^{\text{gr 2}}$ add *ην και*, Ath^{lat} *erat* | *καλουμενοσ*: D 18. 180. 12^{lect} o^{ser} *επικαλουμ.* | *νιγερ*: A sah^{cod} *νειγερ*, syrP mg gr aeth^{utr} *νηγερ* | D *λουκιοσ* (*add *ο*) *κυρηναιοσ* (H al pauc *κυριναιοσ*) | *του τετρ.*: D* d *και τετ.* | *τετρααρχου* cum ℵ* sah$^{\text{cdd 2}}$ cop (:: cf ad Lc 3, 1. 3, 19. 9, 7 Mt 14, 1 quibus ll. omnibus eandem formam cum idonea auctoritate reposuimus) ... ς Ln Ti *τετραρχου* c. ℵ^{c} (α altero eraso) ABDEHLP etc | *σαυλοσ*: 100. 105. (al?) *παυλοσ*

2. *λειτουργουντων*: C *-γωντων* | *δε*: 13. syr^{sch} aeth *τε* | *ειπεν*: ℵ vg^{cle} (et. demid, sed non am fu nec m$^{\text{10}}$ Lcif$^{\text{235}}$) syr^{utr} aeth add *αυτοισ* | *τον βαρναβ.* cum ℵABCDEHLP al longe plu Ps-Ath$^{\text{3,7}}$ (*τον παυλ. και*

νάβαν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. 3 *τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.* 4 *αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον,* 5 *καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην.*

βαρν.) Cyr$^{hr\,277}$ Bas^{3,41} (et^{1,300} *τον παυλ. κ. τον βαρν.*) Chr^{9,235} Thdrt$^{3,18\cdot 281}$ ... ς (= Gb Sz) *τον τε βαρν.* cum 61. al vix mu | *σαυλον* (m^{30} *Paulum*) sine articulo cum ℵ^{a}ABCDE 13. 40. 61. (sed *iam inceperat τον*) 68. 69. 100. 105. 12^{lect} al aliq cat Epiph^{302} (*αφορ. δ. μοι βαρν. και σαυλ.*) Cyr$^{hr\,277}$ (sed eddp^{l} *παυλ.*) Chr^{9,235} Dam^{2,258} (*παυλ. και βαρν.*) ... ς (Gb^{o}) praem *τον* cum ℵ*HLP al longe plu Bas^{3,41} Thdrt$^{3,18\cdot 281}$ Thphyl^{a} et^{b}. Transponit nomina etiam vg^{cle} *Saulum et Barnabam.*

3. *προσευξαμενοι* (et. Lcif^{235}): D add *παντες* | *τας χειρας αυτοις*: E 4. 38. 99. 100. al$^{3\,scr}$ al aliq vg syr^{sch} Lcif^{235} *αυτοις τας χειρ.* | *απελυσαν* (47* 59. *απηλθον*): D om (ita prorsus et. d) ... E vg sah cop syr^{sch} et^{P} c. ob. Lcif^{235} add *αυτους*

4. *αυτοι* cum ℵAB (C non liquet) 15. 18. 36. 40. 61. 69* 100. 105. 180. a^{scr} cat d e vg syr^{utr} Amb$^{spir\,653}$ ... ς *ουτοι* cum E^{gr}HLP al pler cop Did$^{tri\,2,5}$ Chr^{9,235} Lcif^{235} (*et illi quidem*) ... D^{gr} 12^{lect} arm Ath$^{lat\,777}$ Ps-Ath^{2,7} *οι* (*qui*) | *ουν*: 25. 28. 29. 38. 61. 93. 105. 113. 180. h^{scr} 14^{lect} om | 61. *εκπεφθεντες*, Ps-Ath^{2,7} *αποσταλεντες* | *του αγιου πνευματος* cum ℵABC^{2}(*latet)D^{2} (*τ. πν. αγ.) 13. 40. 59. 61. 69. 105. 180. a^{scr} cat^{218} Lcif^{235} Ps-Ath^{2,7} ... ς *του πνευμ. του αγιου* cum ℵE LP al pler vg (et reli fere ut solent; sah vero *a sanctis*) Did$^{tri\,2,5}$ Ath$^{lat\,777}$ Chr^{9,240} | *κατηλθον* et. Did^{tri} Lcif Ath^{lat}; Ps-Ath *ηλθον* ... A *απηλθον* ... D^{gr} *καταβαντες δε* | *εις* pri sine *την* cum ℵABC^{2}D 40. 61. 66. 69. 105. 133. 180. 12^{lect} al$^{2\,scr}$ cat^{218} Did$^{tri\,2,5}$ Chr^{9,240} (Chron^{436} *εισηλθεν δε και εις κυπρον και εις σελευκειαν* etc) ... ς Ti add *την* cum EHLP al pler Chr^{9,235} Thphyl^{a} et^{b} | *σελευκειαν* cum ℵAC^{2} (*latet)DE d^{scr} ... ς Ln Ti *σελευκειαν* cum BHLP al pler | *εκειθ. τε* cum ℵABCE al plu Chr^{2,235} (al pauc cat^{218} *κακειθεν τε*, 1. *κακειθεν δε*, al *κακειθ.*) ... HLP 40. 61. 68. 126. 177. al plus^{30} d syr$^{p\,mg}$ sah Thphyl^{a} et^{b} *ex. δε* ... D^{gr} 64. *εκειθεν* | *εισ κυπρ.* cum ℵABCD 13. 40. 61. 68. 69. 99. 101. 105. 106. 180. 12^{lect} 14^{lect} al$^{3\,scr}$ Thphyl^{a} et^{b} ... ς Ti *εισ την κυπρ.* cum EHLP al longe plu Chr^{9,235} et^{240}

5. *και γενομενοι* (et. Lcif^{235}): D^{gr} *γενομ. δε* | *εν* (ν* *εισ*, D add *τη*) *σαλαμινι* (BD *-μεινι*, ℵAEL 61. al *-μινη*): d e am fu *Salamina*, vg Lcif^{235} *Salaminam* | *κατηγγελλον* cum ℵABCELP etc (vg e Lcif *praedicabant*, d *adnuntiabant*) ... L 61. al^{10} fere *κατηγγελον*, D^{gr} al aliq *κατηγγελλαν* (al aliq *-γγ-*) | *θεου*: D^{gr} syr^{sch} Lcif^{235} *κυριου* | *ειχον δε* (sah^{wei} om, non item^{ms}) *και* (105. Lcif^{235} om) et. Dion^{alex} ap Eus$^{hist\,7,25,15}$ ... E *εχοντες μεθ εαυτων και* | *ιωαννην* (*-νν-* h. l. etiam BD): E^{gr} *ιωαννη* | *υπηρετην* et. Dion^{alex} ap Eus Lcif ... D syr$^{p\,mg}$ *υπηρε-*

6 διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦ, 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· 8 ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον

τουντα αυτοισ, E εισ διακονιαν, vg *in ministerio* (cod^{lachm} *in ministerium* ut e)

6. διελθοντεσ δε: D* και περιελθοντων (? διαπεριελθ.?) δε αυτων, D^{2} διελθοντων δε αυτων, d *cum pergressi fuissent* (siue copula) | ολην cum ℵABCDE 61. al fere^{20} vg syr^{utr} sah^{cod} cop arm aeth Leif^{235}, item 137. Chr^{9,241} post την νησον ... ς (= Gb 8s) om c. HLP al longe plu sah^{wold} Thphyl^{a} et^{b} | ευρον: A ευραν, E ηυρον. Praeterea C 6. 8. 15. 18. 40. 66^{mg} 68. 76. 180. o^{scr} arm aeth^{PP} Thphyl^{b} add εκει | ανδρα cum ℵABCD 6. 8. 13. 14* 15. 18. 61. 66. 68. 69. 76. 100. 105. 180. k^{scr} o^{scr} am syr^{utr} arm Chr^{9,241} Thphyl^{a} et^{b}, item post τινα E 36. 40. vg (et. fu demid) Leif^{235}, item (qui τινα non exprim) sah cop aeth ... ς om cum HLP al plu | ω (C ων) ονομα (*cui nomen erat* vg Leif^{235}, e *cui nomen*): D ονοματι καλουμενον (d *nomine qui vocatur*), 15. 18. 38. 36. 37. 40. al pauc cat^{214} ονοματι | βαριησου cum ℵ 40. 96. 105. vg (et. am fu tol) cop syr^{p} ^{txt} arm „nonnullis" ap Hier^{nom} hebr^{3,99} :: huius nominis terminatio in ου offendisse videtur, proptereaque vel βαριησουσ (ut βαραββασ βαρσαββασ βαρναβασ) vel βαριησουν, βαριησουαν, *bariesuban* substituerunt. Item vg^{edd} (ut demid) Hier^{nom} hebr^{3,99} *barieu* (Hier *ber-*). Addit Hier *nonnulli bariesu corrupte legunt.* Similiter Bed^{60}: *corrupte legitur bariesu, cum barieu, id est maleficus sive in malo legi debeat, credo quia nomen Iesu iisdem litteris sed nota superposita scribatur. Non enim convenit hominem flagitiosum et magum filium Iesu, id est salvatoris, appellari, quem e contrario Paulus filium diaboli nuncupat.* At Bed^{retra} ^{180} scriptum est *bariesu*, additis verbis: *In Graeco habetur plus „quod interpretatur Elimas"* ... ς Ln Ti βαριησουσ cum BCE 13. al permu sah Chr^{9,241} Thphyl^{b}, item aeth^{PP} *bariasus* (aeth^{ro} *tariosay*) ... AD^{2}HLP 15. 18. 59. 61. 68. 137. 177. al plus^{35} cat syr^{p} $^{mg\ gr}$ Thphyl^{a} βαριησουν. Item D* βαριησουαν, d *bariesuam*, Leif^{235} ^{quater} *bariesuban*, syr^{sch} *barschumo*. Praeterea E Bed ex Gr (vide ante) demid Leif add ο μεθερμηνευεται ελυμασ, *quod interpretatur elymas* (demid Leif *paratus*)

7. προσκαλεσαμενοσ: D συνκαλεσαμενοσ (d *cum vocasset*) | επεζητησεν (C -τησαν sic): D και (D^{2} om) εζητησεν, d *et quaesire voluit*

8. ελυμασ: D* ετοιμασ, d *etoemas*, Leif^{235} *etoemus*; syr^{sch} *hic magus barschumo cuius nomen interpretatur elymas* | μαγοσ: ℵ 34* μεγασ, Leif *magnus* | μεθερμηνευεται: E 40. 105. ερμηνευεται (61. μερμηνευεται sic)

ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύμα-
τος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου
καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης,
οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; 11 καὶ νῦν
ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι
καιροῦ. παραχρῆμά τε ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ
περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγο-
νὸς ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
15, 38 13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλθον
εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν

8. απο τ. πιστεως (et. Lcif): D* d syrp c.* add επιδη ηδιστα ηκουεν αυτων, item E Bedretr 139 ex Gr οτι ηδεως αυτων ηκουεν (e *quoniam libenter eorum audiebat*, Bed *quon. audiebat libenter eos*)

9. πλησθεις: DP πληθεις | ατενισας sine copula cum ℵABCL 13. 33. 34. 36. 40. 61. 105. 180. al2 scr cat vg sah (cop om ατεν. εις αυτον) Chr 9,241 Lcif235 ... ς (Gb00) praem και cum DEHP al pler syrutr arm aeth Thphyla etb

10. πασης ραδιουργ. (et. Or2,117): D* d* arm Orint2,280 Lcif235bis om πασης | υιε (d *fili*): Dgr* υιοι | εχθρε: D εκθρε, A εχρε | παυση (106. kscr παυσει): 13. 68. παυει, 33. cscr al pauc παυη | κυριου cum ℵcAC DEHLP al omnvid Or2,117 et (huc respiciens: ινατι διαστρεφετε τας οδ. κυρ. τας ευθ.) 4,119 Didcat216 Chr9,241 ... ℵ*B του κυριου | τας ευθειας (et. Or2,117 et 4,119 Lcif235): D* τας ουσας ευθ., d *quas sunt rectas* (sic)

11. χειρ: D η χειρ | κυριου cum ℵABCDEHLP 61. al plu cat Didtri2,7,10 Chr9,241 Thdrt2,682 ... ς (= Gb Sz) του κυριου cum minusc mu | αχρι (et. Or2,117): D εως | παραχρ. τε cum ℵC 61. vg syrsch cop aeth Lcif 235 Hierphilem 414. Similiter D και ευθεως (d *et confestim* ut vg, Lcif *et protinus*) ... ς Ln Ti παραχρ. δε cum ABEHLP al pler cat sah syrp arm Chr | επεσεν cum ℵABD 3. 25. 61. 95. 100. Thphyla ... ς Ti επεπεσεν c. CEHLP al pler cat Chr Thphylb | επ (A*vid om) αυτον: B om

12. τοτε ιδων: D Lcif235 ιδων δε (syrsch aeth *et cum vidisset*) | το γεγονος: DE aethutr add εθαυμασεν και. Similiter Lcif235 *credidit cum admiratione, stupens in doctrina domini.* | επιστευσεν (A syrsch aeth post εκπλησσομ. pon): D add τω θεω, item aethutr (sed om εκπλ. επι τ. διδ. τ. κυρ.) τω κυριω | εκπλησσομ. c. ℵACDEHLP al pler ... B 13. 68. 69. 104. 105. al5scr al εκπληττομ. | του κυριου: C Vigvarim747 (*et credidit admirans in doctrina dei*) | τ. θεου, 63. του χυ, 4. των αποστολων

13. αναχθεντες: B* ανεχθ. | παυλον sine articulo cum ℵABCDE 13. 61. 69. 103. 105. 180. cscr cat (Dionalex ap Eushist 7,25,15 edd exedd mu, sedschwe ethein τον παυλ. exedd6) Chr9,242 ... ς (sed Gb0) praem τον cum HLP al pler Thphyla etb. Pro οι περι etc syrsch are *Paulus autem et Barnabas* etc | ιωαννης: BDgr ιωανης | δε: H* 42* arm om | αποχωρησας (et. Dion ap Eus): E 32* 34. 180. αναχωρ. | απ: 13. εξ | υπεστρεψεν (ℵc): ℵ* -ψαν

ὑπέστρεψεν εἰς Ἰεροσόλυμα. 14 αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. 15 μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἐστὶν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. 16 ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. 17 ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, 18 καὶ ὡς τεσσερακονταέτη χρόνον ἐτροφοφόρησεν αὐτοὺς

7, 2 ss
Ex 6, 1
7, 36
Dt 1, 31

---

14. αυτοι δε: E παυλος δε και βαρναβας | παρεγενοντο: A εγενοντο | αντιοχειαν: E -χιαν | την πισιδιαν cum NABC̆ (tol *quae est Pisidiae*, cui respondere vdtr την πισιδιας) ... ς της πισιδιας (D 1. πεισιδ., 4. πισσιδ.) cum DEHLP al omn^{vid} Chr^{9,248}, item vg arm rell | ελθοντες cum N*BC 61. 104. cop ... ς Ln Ti εισελθοντες cum N^{c}DEHLP al pler cat^{218} vg sah syr^{utr} arm aeth Chr^{9,342} | τη ημερα των σαββατων (et. d *die sabbatorum*): D^{gr} τη (*την) ημετερα τω σαββατω

15. ις τισ cum NABCD* 13. 61. al^{15} d vg syr^{sch} cop ... ς om τισ cum D^{gr2}EHLP al longe plu sah syrP arm aeth Chr^{9,248} Thphyl^{a} et^{b} | εν υμιν λογος παρακλ. cum NABC 3. 38. 40. 47. 59. 96. 105. 142. 180. al$^{2\,ser}$ cat vg (item sah syr^{utr} arm), item omisso εν H al pauc ... ς Ti λογος (D^{gr*} -γου, D add σοφιας, d *et intellectus*) εν υμιν παρακλ. cum DELP al pler Thphyl^{a} et^{b}, item cop *verbum consolationis est inter vos* | προς τον λαον: L al aliq syr^{utr} sah ar^{e} aeth conjgunt cum seqq (propterea interpretes *loquimini ad populum*)

16. παυλος: D 68. praem o | ισραη- ita ABCHLP etc: N ισδραη-, DE ιστραη- (item d e *istrahe-*). Item -ηλειται cum NABC ... ς -ηλιται cum DEHLP etc | οι φοβουμενοι: H 11^{lect} Chr$^{9,246\,txt}$ (non item^{com}) οι εν υμιν φοβ.

17. του λα. τουτου: B του pro τουτου, 40. om τουτου, nec exprim vg aeth, sah om λαου τουτου | ισραηλ (d *istrahel*) - ita et. ς (= Gb Sz) et Ln - cum NABCD 13. 15. 29. 36. 40. 61. 69. 100. 105. A^{ser} g^{ser} al vix mu cat vg sah cop arm aeth ... Gb Sz Ti om cum EHLP al plus^{60} syr^{utr} Chr^{9,246} Thphyl^{a} et^{b} :: ισραηλ abundare videbatur, hinc omissum est. Alii τουτου sustulerunt, ut ipse B cum vg sah. Lectio codicis B inprimis ita comparata est ut confirmet lectionem codicum NA CD | και τον λαον: D δια τον λαον (*propter populum*) | εν γη: D* εν τη γη | αιγυπτω cum CDEHLP al longe plu cat Chr Thphyl^{a} et^{b} ... Ln αιγυπτου cum NAB 13. 40. 61. 100. 105. al^{14}; item vg (atque etiam d e) etc, unde vix testimonium Graecae lectionis peti potest :: cf 7, 36 (et. 7, 11) quo loco confirmatur quod edidimus

18. ως: DE vg sah cop syr^{sch} om | τεσσερακονταετη (C -ετην) χρον. cum

Dt 1, 1 Ios 14, 1 ἐν τῇ ἐρήμῳ, 19 καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν κατε-

---

ℵABC. Item ς Lu τεσσαρακονταετη χρον. cum EHLP al omn^{vid} (e vg *per quadraginta annorum tempus*) ... D ετη μ̄ | ετροφοφορησεν (et. Gb Sz Tl) cum AC*E 13. 24** 68. 78^{*mg} 93. 100. 105. 142. ^{lacr*vid} d (*ac si nutrix aluit*) item (*nutrivit*, ut et. e) sah cop syr^{sch} etP txt arm aeth^{utr} ar^{e} (arP vero duplici verbo utens duplicem lectionem reddidit: *victores fecit eos* [i. e. ἐτροπωφόρ. ut cod. Holm. 53. ad Deut 1, 31.] *et aluit eos*) Const^{7,36,2} (legendum enim esse ἐτροφοφόρησας αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ pro ἐτροποφόρησας etc, quod editum est, planissimum fit inde quod additum est παντοίοις ἀγαθοῖς). Eidem lectioni favent Cyr^{glossar} et Hesych, ἐτροφοφόρησεν interpretantes ἔθρεψεν. Idem verbum habetur 2 Macc 7, 27 ἐλέησόν με – τὴν ἐκθρέψασάν σε – καὶ τροφοφορήσασαν, item Macar^{7,146} (hom^{46,3} αὐτὴ ἡ μήτηρ – ἀναλαμβάνει καὶ περιθάλπει καὶ τροφοφορεῖ ἐν πολλῇ στοργῇ. Item Ps-Chr ^{9,684} (serm^{8} de ieiunio) θεασάμενοι θεὸν – τροφοφοροῦντα ἐκ γῆς. Maxime vero commendat Deut 1, 31. quem locum Paulus sine dubio respexit. Est ibi enim: ἐτροφοφόρησέν (sic codd. AB Amb$^{5\,saec}$ Coisl txt$^{6\,saec}$ Bas-Vat$^{9\,saec}$ etc; ed^{rom} τροφοφορήσει sine cod^{unc}, Coisl^{mg} al mu ετροποφορησεν) σε κύριος ὁ θεός σου ὡς εἴ τις τροφοφορήσαι (-σει B al) ἄνθρωπος (de τροφεύς, non de nutrice femina cogitandum) τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Fluctuat ibi quoque lectio atque Or ἐτροποφόρ. legit (vide post); sed cdd plu et unc omn ἐτροφοφόρ. tuentur, item Cyr$^{ose\,181}$ ὅτι μόνος αὐτὸς ὁ σώζων ἐστι καὶ ἀνιδρωτὶ κατορθῶν πᾶν ὅπερ βούλοιτο, αὐτὸς ὁ τροφοφορήσας κατὰ τὴν ἔρημον, et$^{Iaph\,415}$ ὡς ὁ θεῖος ἔφη Δαυίδ, ἐτροφοφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς, ipso confirmante contextu, quemadmodum hoc quoque loco ἐτροφοφόρ. multo aptiorem sensum dat quam ἐτροποφόρησεν ..... ς (Tl^{49} Gb') ετροποφορησεν cum ℵBC^{3}DHLP 61. al longe plu cat vg (*mores eorum sustinuit*) syrP ^{mg} g^{r} item (sed non illustrant comm) Chr Thph^{2}. (^{1} ετροφοποφ.) Oec. Confirmare putatur Photius in lexico, ubi haec tantum leguntur: τροποφορεῖν. τροπώσομαι, νικήσω, ὑποτάξω. Imprimis vero commendatur auctoritate Origenis, qui sic legit Deut 1, 31. Cf Or^{1,557} (contra Cels^{4,71}) (ubi lectio comprobatur e nexu) et$^{2,247.\ 248.\ 774.\ 795}$ (quibus plerisque vetus interpretatio addita est), item Or$^{int\,2,378}$ (in Ezech. hom. 6, 6. *Supportavit enim mores tuos dominus deus tuus, quomodo si quis supportet homo filium suum. Igitur mores nostros supportat deus sicut passiones nostras portat filius dei*). Accedit Lcif^{157} (pro Atl^{1,5}) *quomodo fovit te domin. deus tuus, sicut quis foveat homo filium suum.* Laudat Wetst hanc ad lectionem etiam Targum in Cant. 2, 6. Ad sensum cf Rom 9, 22. Idem verbum perrarum habetur in schol. Aristoph. (cf Suid. sub οὐ χρή) et Cic. ad Att. 13, 29 („in hoc τύφον μου, πρὸς θεῶν, τροποφόρησον.")

19. και καθελων cum ℵACDEHLP al fere omn vg rell Chr^{9,247} ... B 61. sah om και | επτα: E Bedr$^{etra\,139}$ ex Gr post εν γη χανααν pon | εν γη (ℵ 1. 126. τη) χανααν (D 34. χανααμ, d *chanaam*): 13. 177* om | κατεκληρονομησεν cum ℵABCDEHLP 13. 61. al^{60} fere cat Chr^{9,247} Thphyl^{1A} ... ς (= Gb Sz) κατεκληροδοτησεν cum minusc vix mu

κληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν, 20 ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ προφήτου.
21 κἀκεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κείς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμείν, ἔτη τεσσεράκοντα·
22 καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὗρον Δαυεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα

1 Sam 8. 5 10, 21. 16, 1

Ps 88 (89), 21

Thphyl^{b}. Praeterea ς Ln Ti add αυτοισ cum ACD^{2}EHLP al pler vg syr^{utr} arm Clr ... omisimus cum ℵBD* 13. 40. 61. sah cop | αυτων: D* syrP c.* των αλλοφυλων

20. ωσ ετεσιν τετρ. και πεντηκ. ante και μετα ταυτα (Gb') cum ℵABC 13. 15. 18. 36. 40. 61. 137. cat vg (*quasi post quadringentos et quinquaginta annos, et post haec*, ita et. Bed$^{60.\ 61}$ ex vg^{cod} suo) sah (om μετ. ταυτ.) cop (om ωσ) arm ... ς Ti και μετα ταυτα (D* d syr^{utr} ar^{e} aeth^{ro} om με. ταυ.) ante ωσ (D* εωσ, d *quasi*, syr^{sch} aeth om) ετε. τετρα. και πεντ. cum D^{2}EHLP al pler aethPP Bed$^{retra\ 130.\ 140}$ ex Gr, item (vide ante) D* d syr^{utr} ar^{e} aeth^{ro} :: pro testium ratione non tam quaerendum est quid offensionis in se contineat lectio Elz., quam quid fuerit cur a lectione codicum ℵABC discessum sit. Quorum quidem coniuncta auctoritas deserenda non est nisi gravissima ac satis evidens caussa suadeat. Est autem ea quam praebent lectio minime ita comparata ut non possit non ad emendatorem referri. | ιδωκεν: E (et. Bed^{retra} ex Gr) 14* syr^{utr} sah arm Chr^{9,247} add αυτοισ | προφητου sine articulo cum ℵA^{vid}B 61. ... ς Ln Ti του προφ. cum CDEHLP al pler Chr

21. βασιλεα: 61. -λειαν | ο θεοσ (96. post σαουλ pon): 4* 16. 23. 26. 34. 37. 46. 56. 66. 68. 80. 105. e^{ser} om. Item codd^{lat} ap Wtst, quos ex correctoriis Romanis ille habere videtur, monente ad h. v. Luca Brugensi „non est omittendum nomen *Deus*." | κεισ cum ℵABCD ... ς κισ cum EHLP al omn^{vid} | βενιαμειν cum ℵABC 13. (61. -μεἶμ) ... ς βενιαμιν cum DEHP al pler; item L k^{ser} al^{vid} βενιαμην | τεσσερακ. cum ℵAB*C ... ς Ln τεσσαρακ. cum B^{2}EHLP al pler ... D 61. μ̄

22. τον (D om) δαυ. αυτοισ cum ℵABD sah cop ... ς αυτοισ τον δα. cum CEHLP al omn^{vid} vg syr^{utr} arm aeth Chr^{9,247} | δαυειδ hoc loco plene ℵBD; per compendium ACEHLP, altero loco et. ℵ ... ς Gb δαβιδ, Sz δαυιδ: cf ad Mt 1, 1 | ευρον (et. Or^{2,596} et^{2,262} Eus$^{ps\ 58}$ Ath^{195} etc): E ηυρον | τον του ιεσσ. et. Or^{2,596} Eus$^{ps\ 58}$ Ath^{195} ... D 34. τον υιον ιεσσ., Or^{2,262} libere (ευρον ανδρα κατα την καρδ. μου δαυ. υι. ιεσσ.) υιον ιεσσ. | ανδρα et. Or^{bis} Eus^{ps} Ath Hil^{94} et^{1117} etc ... B* Ath^{codd} Hil$^{edd\ alq}$ om | E om ανδρα κατ. τ. καρδ. μου οσ: quod in manifesto errore positum est. Folio enim 111 recto exeunte, verso ineunte scriba codicis octo stichos ex praegressis male repetierat. Hinc factum est ut exeunte eodem folio verso iustum spatium octo stichorum deesset. Nihilominus alteros quattuor: μαρτυρησασ | ηυρον | δϐ | του του ιεσσαι, litteris minutis adscripsit, alteros vero: ανδρα | κατα | την καρδιαν μου | οσ, praetermisit.

κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. 23 τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν
Lc 2, 3 pp τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, 24 προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. 25 ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ
Lc 3, 15 Io 1, 27 pp ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. 26 ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. 27 οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς

---

23. τουτου ο θεος απο του σπερματος (ℵ* om απ. τ. σπερμ., supple): D ο θεος οιν απο του σπερμ. αυτου | ηγαγεν cum ℵABEHLP 61. al fere[60] vg cop aeth Ath[195] Chr[9,249com] Thphyl[a] ... ς (= Gb Sz) ηγειρε cum CD 13. al mu cat[220] (addit[com] ηγειρε λεγει, οτι εκτισε· τον γαρ οντα ηγειρεν, ου τον μη οντα) tol sah syr[utr] arm Chr[9,247 txt] Thdrt[4,28] Thphyl[b] | σωτηρα ιησουν cum ℵABCEP (D σω. τον ιν) 15. 18. 40. 61. 69. 100. 105. al sat mu vg syr[utr] sah cop arm Ath Thdrt Thphyl[b] (al[10] Chr[9,247] et[249] om ιν) ... HL al[50] aeth[utr] (Chr[9,249] ex edd aliq) Thphyl[a] (txt et[com]) σωτηριαν. Qui error ex antiqua scriptura ortus est. Commutarunt enim ϹΡΑΙΝ cum ϹΡΙΑΝ, sive ϹѠΤΗΡΑΙΝ cum ϹѠΤΗΡΙΑΝ.

24. ιωαννου: BD[gr] d[ser] ιωανου | παντι: HLP al plus[50] Chr[9,249com] (non [247txt]) Thphyl[a] et[b] om | τω λαω: AHLP al[50] fere Chr[com] Thphyl[a] et[b] om λαω. Item ℵ* post παντι τω iam inceperat ισρ., sed antequam absolvisset, λαω ισρ. reposuit. | ισραηλ (24. al aliq του ισρ.): 68. 104. sah om

25. επληρου: D[gr*] -ρουν | ιωαννης (BD[gr*] ιωανης) sine articulo cum ℵABCDEH 61. 101. 180. al[2ser] al pauc cat Thphyl[a] ... ς Ti o ιωαννης cum LP al pler Chr[9,247] Thphyl[b] | τι εμε cum ℵAB 61. (τι μαι) sah aeth ... ς Ti τινα με c. CDEHLP al pler vg cop syr[utr] arm Chr (ς vero sic: τινα με υπον. ειναι; ουκ etc) | εγω: E 68. 12[lect] tol Bed[retr 141] ex Gr Thphyl[b] add ο χς | αλλ: D αλλα | μετ εμε: D* μεθ εμε

26. και οι εν: B om και | και οι εν υμιν φοβ. τον θεον: aeth[ro] (non item[PP] sed om εν υμιν) om | εν ημιν: AD 61. εν υμιν | τον θεον: E Bed[retr 141] ex Gr add ακουσατε | ημιν cum ℵABD 13. 19. 33. 61. c[ser] sah syr[P mg] ... ς Ln Ti υμιν cum CEHLP al pler vg syr[sch] et[P txt] cop arm aeth Chr | ο λογος: c 6. 36. 65. 133. 180. d[ser] al aliq arm (aeth[utr] *hic sermo vitae*) add ουτος | ταυτης: C 18. 37. 133. 180. al pauc arm aeth syr[sch] ar[e] om | εξαπεσταλη cum ℵABCD 13. 61. al[30] cat[221] Chr [9,247] ... ς απεσταλη cum EHLP al longe plu Thphyl[a] et[b]

27. εν ιερουσαλ. cum ℵABDHLP al plu cat[221] ... CE 13. 61. al[30] Chr[9,247] et[248] om εν, item vg (ut e, non item d) *habitabant Hierusalem* | οι αρχοντ. αυτων: D* d vg οι αρχ. αυτης (*eius*) | τουτον αγνοησαντες: D*[vid] μη συνιενταις (ita potius iudice Scriv quam αγνοουνταις), d *non*

φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες ἐπλήρωσαν, 28 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες Lc 23, 22
ἠτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν· 29 ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα
τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς Lc 23, 53
μνημεῖον. 30 ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 31 ὃς ὤφθη
ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας 1, 3 10, 40 a
εἰς Ἰερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.

---

intellegentes, D^{2} *τουτον αγνοουντες* | *και τας φωνας*: DE^{gr} d E *και* (D* d om) *τας γραφας*, item syr^{sch} | *κριναντες*: D *και κρ.*

28. *ευροντες*: D vg sah cop syrP c.* aeth^{utr} add *εν αυτω* | *ητησαντο* (ita et. ℵ^{c}; ℵ* *ητησαν τον*) *πειλ. αναιρ. αυτον*: D* *κρινοντες αυτον παρεδωκαν πειλατω ινα εις αναιρεσιν*, d *iudicantes autem eum tradiderunt pilato ut interficeretur*; D^{2} vero non tam anteponi his sed eorum loco poni voluit *ητησαντο πιλατον ανειρεθηναι*, quae quidem postea uncis inclusa sunt | *πειλα-* cum BD ... ς Ln Ti *πιλατ.* cum ℵACEHLP etc :: cf ad Lc 23, 6 ubi *πει-* ℵADDRT, ad Lc 23, 13 et 20 ubi ADDT, et alibi

29. *ετελεσαν* cum ℵABCEHLP etc, D* *ετελουν* (sed d *consummaverunt*), D^{2} *ετελεσεν*: inrepsit in edd. nonnullas (et cdd), ut etiam Wtstenii, vitium *ετελησαν*, a quo tamen et ς et ς^{e} (1624. 1633. 1656. 1678. 1685) liberae manserunt | *παντα* cum ℵABCDEHLP al longe plu Chr^{9,247} ... ς (= Gb Sz) *απαντα* cum 13. e^{ecr} al vix mu | *τα περι αυτου γεγραμμενα* (et. vg syrP): B syr^{sch} *τα γεγραμμ. περι αυτ.* | *γεγραμμενα* (D^{gr} add *εισιν*, quemadmodum d habet *quae de illo scripta sunt*): D* d add *ητουντο τον πειλατον τουτον μεν σταυρωσαι, και επιτυχοντες παλιν και* (iam pergitur *καθελοντες*), d *petierunt pilatum hunc crucifigi et inpetraverunt iterum et* (pergens *deposuerunt de ligno*). Similiter syrP^{mg} post *γεγραμμενα* sic: *Postquam crucifixus esset, petierunt a Pilato ut de ligno detraherent eum. Impetraverunt, et detrahentes eum posuerunt in sepulchro.* | *ξυλου*: E syr^{sch} *σταυρου* | *εθηκαν* (13. *εθαψαν*): D* *και εθηκαν* (item d *et deposuerunt de ligno et posuerunt*)

30. *ο δε θε. ηγειρ. αυτον* (E Chr^{9,247} *αυτ. ηγ.*) *εκ νεκρων*: D nil nisi *ον ο θεος ηγειρεν*, d *quem deus vero excitavit*

31. *ος* (ℵ* *ος* ex *ως* restituit): D e sah cop *ουτος* | *επι ημερας πλειους τοις* etc: D *τοις συναναβαινουσιν* (B *-βασιν*, d *ascenderunt*) *αυτω απ. της γαλ. εως ιερ. εφ ημερας πλειονας* (B *πλειους*) | *νυν* cum ℵ (sed post *εισιν* pon) AC (D *αχρι νυν*) 13. 15. 18. 27. 29. 40. 61. 68. 69. 105. 180. al plus^{10} cat (137. c^{ecr} ut D) vg sah cop syr^{utr} arm aeth^{ro} (sed vg syrP *usque nunc*, arm *etiam nunc*, aeth^{ro} ut ℵ) ... ς (= Gb+ Sz) om cum BEHLP al plu aeth^{PP} Chr^{9,248} :: similibus locis 2, 32. 3, 15. 5, 32. 10, 39 *νυν* non legitur nec inlatum a testibus est, hinc neque hoc loco erat quod aliena manu adderetur | *αυτου*: H om

32 καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις
Ps 2, 7 Heb 1, 5 ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, 33 ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ γέγρα-

32. πατερας: DE 47. 59. al pauc vg syr^{sch} aeth add ημων | επαγγελιαν γενομενην: D 95* 180. Hil^{37} et^{42} γενομ. επαγγ. .| ημων cum ℵABC*D vg (toi υμων) aeth^{utr} Hil^{37} et^{42} (sed fluct lectio inter *nostris* et *vestris*) Amb$^{fld\ 5,555}$ Bed^{61} et^{141} ... ς Ti αυτων ημιν cum C^{3}KHLP 61. al pler (etiam αυτων υμιν legitur) cat^{223} syr^{utr} arm Chr^{2,248} Thphyl^{a} et^{b} ... sah αυτων, item Bed$^{retra\ 141}$ ex Gr (sed vdtr *nobis* non adscripsisse quoniam cum seqq coniunxit), cop plane om, 76. ημιν :: dubitari nequit quin τ. τεκν. ημων ad mutandum textum excitaverit. Insolenter illud quidem dictum est; nisi vero sensu careat, tenendum est. Qui lectionem αυτων ημιν scribis molestam fuisse putant prorsus errant. | ιησουν: D sah Amb^{fld} τον κυριον ιν χν, item 137. syr$^{P\ mg}$ Hil^{37} et^{42} τον κυρ. ημων ιν ... A αυτον εκ νεκρων (sed ista verba rescripta sunt)

33. ωσ και: D ουτωσ γαρ | εν τω πρωτω ψαλμ. γεγραπτ. cum D Or^{2,538} (ωσ γαρ γεγραπται, φησιν, εν πρωτω ψαλμ.) Hil^{37} (*sicut in ps.* 1. *scriptum est*) et^{42} (*sicut et in ps.* 1. *script. est*) cdd^{lat} ap Bed^{61,62} (*quidam cdd habent: Sicut in primo psalmo scriptum est. Quod ita exponitur, primum et secundum psalmum compositos, qui et a beatitudine incipiat et in beatitudinem desinat.*) Or igitur sic (edidit Ruaeus$^{2,538\,sq}$, ex cod. Barocc. et schedis Combef. In cat. Corderii perperam tribuuntur ea verba Georgio, qui quandoque Gennadius appellatur): διοὶν ἐντυχόντεσ ἑβραϊκοῖσ ἀντιγράφοισ ἐν μὲν τῷ ἑτέρῳ εὕρομεν ἀρχὴν δευτέρου ψαλμοῦ ταῦτα, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ συνῆπτο τῷ πρώτῳ. καὶ ἐν ταῖσ πράξεσι τῶν ἀπ. τό· υἱόσ μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, ἐλέγετο εἶναι τοῦ πρώτου ψαλμοῦ· ὡσ γὰρ γέγραπται, φησίν, ἐν πρώτῳ ψαλμῷ· υἱόσ μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμ. γεγέννηκά σε. τὰ ἑλληνικὰ μέντοι ἀντίγραφα δεύτερον εἶναι τοῦτον μηνύει. τοῦτο δὲ οὐκ ἀγνοητέον, ὅτι ἐν τῷ ἑβραϊκῷ οὐδενὶ τῶν ψαλμῶν ἀριθμὸσ παράκειται πρῶτοσ, εἰ τύχοι, ἢ δεύτεροσ ἢ τρίτοσ. Hilarius vero tractatum psalmi 2. exorditur prolixa de eadem re dissertatione: *Plures nostrum ambiguos fecit apostolica auctoritas, utrum psalmum hunc cohaerentem primo et veluti primi extimum* (sic ed. Veron., al. *extremum*) *putent esse, an vero subiacentem et secundum potius nominent. Namque in actis app. primum hunc haberi atque esse, sub oratione b. Pauli ita docemur: Nosque vobis - sicut in psalmo primo scriptum est: Filius meus* etc. *Ob hanc ergo apostolicam auctoritatem errore scribentium fieri creditur, ut in ordine secundus psalmus iste numeretur, cum primus esse ipso doctore gentium testante noscatur.* Iam pergit ita ut alterum numerum ad consuetudinem Hebraeorum, alterum ad LXX interpretes referat. Paulum vero antiquiorem tenuisse modum facit, „ut Hebraeus ipse et Hebraeis praedicans Hebraeorum consuetudine uteretur." Testantur vero etiam alii multi psalmos primum et secundum antiquioribus temporibus in unum contractos esse. Quorum antiquissimus est Iustinus, qui apol. 1, 40.

παι· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 34 *ὅτι δὲ ἀνέ-*
στησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, Es 55, 3
οὕτως εἴρηκεν ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. 35 *διότι* Ps 16, 10
καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
36 *Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ* Act 2, 27 as
ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν δια-

---

utrumque psalmum uno tenore affert (*εἴρηνται δὲ οὕτως· μακάριος ἀνὴρ ὅσ οὐκ* usque *μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτόν*). Cf et. Eus^{ps} ^{18} *εἰκότως ἄρα μιᾶς οὔσης τῆς διαιρέσεως συνῳμένοι παρ' ἑβραίοις εἰσὶν οἱ δύο ψαλμοί.* Item Apollinarius interpres psalmorum (Gall^{5,259}) in ps. 2.: *Ἐπιγραφῆς ὁ ψαλμὸς εὑρέθη δίχα, Ἡρωίνος δὲ τοῖς παρ' ἑβραίοις στίχοις* etc. Propius ad locum Actorum accedere propterea quae plus ad confirmandam lectionem valere videtur Tert^{mare} ^{4,22}, ubi ex optimis cdd editur: *atque in primo psalmo: Filius meus es tu.* Similiter Cyp^{testim} ^{1,13}, sed invitis cdd. „antiquissimis" (teste Agellio ap Sab) *secundo* edi consuevit ..... ς (= Gb) *εν τω ψαλμω τω δευτερω γεγραπτ.* cum ELP al pler vg syr^{p} (item *scriptum est in ps.* 2. syr^{sch} sah cop, *dixit in ps.* 2 aeth) Chr^{9,248} Cosm ^{11,484} Amb^{fid} ^{5,565}, item H 4. 66. 76. 100. o^{scr} *εν τω δευτερ. ψα. γεγρ.*, 104. *εν ψα. τω δευ. γε.* ... NABC 13. 40. 61. 69. 80. 98^{mg} 105. 180. arm *εν τω ψα. γεγρ. τω δευτε.* Inde Ln edidit *ε. τ. ψαλμ. γεγρ. τω πρωτω* (sine teste, sed coniunctis cum ABC testimonio codicis D) ... 46^{*vid} („mss^{lat}" ap Erasm: cui testimonio vix quicquam tribuendum est, nec Erasm ipse aliud quam codicem vel potius codicem testimoniorum Cypriani spectasse videtur) *ψαλμω* sine numero. Idem testari dicitur „Bed^{gr}", at Bed^{retr} ^{141} (non ex Gr) exscribit locum Hilarii ibique per incuriam omittitur *primo* lin. 6 ab imo. In eis vero quae antecedunt ipse Hil libere scripsit *id quod nunc in psalmo est.* Item Hes^{presb} laudatur, nescio unde (ex catenis? Vix recte). | *γεγεννηκα σε*: D syr^{p} ^{mg} add *αιτησαι παρ εμου και δωσω σοι εθνη την κληρονομιαν σου και την κατασχεσιν σου τα περατα της γης* (:: ex ps. 2, 8)

34. *οτι*: D 137. Hil^{27} et^{42} *οτε* (d *quando*, Hil *cum*) | *ανεστησεν αυτον*: E 68. syr^{sch} ar^{e} Thphyl^{b} add *ο θεος* | *μελλοντα* (37. 56. Thphyl^{a} *μελλων*): E 32. 66. k^{scr} Chr^{9,248} add *αυτον* | *εισ διαφθοραν*: 13. om | *δαυειδ*: ς *δαβιδ*, Sz *δαυιδ*. Cf ad Mt 1, 1

35. *διοτι* cum NAB 61* 97. 98^{mg} ... ς *δι ο* cum CEHLP 13. 61** al pler cat^{225} Chr^{9,248} ... D^{gr} (contra d *ideoque*) syr^{sch} ar^{e} aeth om | *εν* (13. add *τω*) *ετερω*: D *ετερωσ*, vg *alias*, d *alia* (corrige *alias*?), sah cop *in alio loco*

36. *δαυειδ*, ut v. 34 | *μεν* (exprim e syr^{p}): D 26. vg om | *και προσετεθη*: 13. om | *προσ τουσ* (*τουσ* om ς^{e} 1633, non 1624 nec 1656 sqq): C* *προυσ* (*υ* erasum, sed *τουσ* non suppletum) | *ειδεν* cum NDELP etc ... ACD *ιδεν* (iidem omnes v. sq *ειδεν*)

φθοράν· 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις
Ro 8, 3 ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· 39 ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαι-
Hab 1, 5 οῦται. 40 βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· 41 ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

37. ον: D^{gr*} o | ο θεος: 61. om. Praeterea h 17. 40. al aliq om versum (propter ομοιοτελευτον), item 1^{lect} (ob eandem caussam) vv. 36 et 37

38. εστω υμιν cum BCDELP al pler vg etc ... ℵA 105. υμιν εστω :: cf 28, 28 ubi pro εστω υμιν B al pauc υμιν εστω | δια τουτου cum ℵAB^{s} CDLP etc ... E 65. 67. 133. d$^{ecr.}$ aeth^{utr} δι αυτου ... B* 15. 18. 33. 34. 47. 59. 73. 101. 180. cat δια τουτο | αφεσις (D^{gr} -σεις): Δ αφεσιν | αμαρτιων: syrP c.* add *et paenitentia*, quae eadem D inter και et απο add ν. sq sic: και μετανοια απο

39. απο παντων sine και cum ℵAC* am fu demid aethPP ... ς Ti και απο παντ. cum BC^{3}(D)ELP al omn^{vid} vg^{cle} tol sah cop syr^{utr} arm aeth^{ro} Chr^{9,248} | ηδυνηθητε cum ℵBCD*ELP etc ... Δ 98* 99. εδυνηθητε ... D^{gr2} ηδυνηθημεν | εν νομω cum ℵABCD 13. 40. 61. 98. 180. h^{ecr} cat Chr^{9,248} ... ς εν τω νομω cum ELP al pler Thphyl^{a} et^{b} | μωυσεως cum ℵBCE 1. 13. 21. 38. 47. 61. 68. 69. 177. 1^{lect} al^{5}matth al^{4} scr (sed hi^{4} et al -σεσ) d (*moysi*) etc (et. Chr) ... ς μωσεως cum AD^{gr}LP al plu | εν τουτω: D^{gr} syrP ^{mg} add ουν, d demid *enim* | πιστευων: I add επ αυτω, item sah *in hunc* | δικαιουται (ουται ℵ* rescripsit pro ωθηται): D 137. syrP ^{mg} add παρα (137. add τω) θεω

40. επελθη (ita ℵ^{c}; ℵ* απελθη, al^{5} Chr$^{9,251\,com}$ επελθοι) sine additam cum ℵBD 13. 18. 36. 73. 180. cat^{226} am tol ... ς add εφ υμασ cum AGEILP al pler vg (et. fu demid) syr^{utr} sah (*ne quod dictum est per prophetam veniat super vos*) cop arm aeth

41. ιδετε: C Bed$^{retra\,142}$ ex Gr ακουσατε | καταφρονηται: ℵ^{c} ex -νησατε restituit | και θαυμασατε (ℵ -σετε): I 14. 66** 73. 76. 104. 126**^{mg} 137. k^{ecr} o^{ecr} c^{ecr} syrP Chr^{9,248} ot^{251} και επιβλεψατε (k^{ecr} Chr^{248} εμβλ.) και θαυμασατε (c^{ecr} -ζετε). Item E 5. 7. 8. 25. 27. 29. 32. 42. 57. 69. 105. 106. a^{ecr} al pauc Bed^{retr} ex Gr και θαυμασ. και (E Bed^{gr} om) επιβλεψατε :: cf LXX | οτι εργον εργαζομ. εγω cum (ℵ vide post) ABD 13. 61. k^{ecr} vg sah syr^{utr} arm. ℵ sic: οτι εργον ο (ο^{c} om) εγω (per incuriam intactum mansit) εργαζομ. εγω ... ς οτι εργον εγω εργαζ. (E ego εργαζ. sic) cum CEILP al pler cat domid aeth^{utr} Chr^{bis} ... h h$^{ecr*\,vid}$ cop om εγω | εργον sec cum ℵABCI (pro spatio) 13. 61. al sat mu cat vg sah cop arm aeth^{ro} Thphyl^{b} ... DE LP al^{50} cat tol syr^{utr} aethPP Chr^{bis} Thphyl^{a} om, hinc Gb^{o} | δ (Gb″) cum ℵABCDEILP al plus^{50} Chr Thphyl^{a} et^{b} ... ς (= 8z) ϕ̈ cum 1. al mu cat^{227} | εκδιηγηται: AL al^{6} εκδιηγειται ... D* 33. 34. 68. 100. εκδιηγησεται | εκδιηγ. υμιν: D add και εσειγησαν, item syrP c.* *et tacuit*

42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. 44 τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ

42. *εξιοντ. δε αυτων* cum ℵABCDEI 13. 61. a^{scr} al^{30} cat vg sah cop syr^{sch} (add *ab eis*) et^{p} arm Chr^{9,256} ... ς (= Gb Sz) *εξιοντ. δε εκ της συναγωγης των ιουδαιων* cum minusc mu Thphyl^{a}. Item L al mu Thphyl^{b} *εξι. δε αυτων εκ τ. συν. των ιουδ.* (104. k^{scr} om *των ιουδ.*). Libere aeth^{utr}: *et rogarunt eos ut sibi nuntiarent hunc sermonem in alio sabbato. Et exeuntibus eis ex synagoga secuti sunt* etc (v. 43). | *παρεκαλουν*: E om (excidit stichus) ... B *ηξιουν* idque post *εισ το με. σαββ.* pon. Dedimus autem *παρεκαλουν* sine additam cum ℵA(B)CD(E)I al plus^{30} cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr ... ς (= Gb Sz) add *τα εθνη* cum LP al longe plu | *μεταξυ* (d e vg etc *sequente*) et. syr^{p} ^{mg} g^{r}: D *εξης*, 104. *επιόν*, 37. add *τουτεστιν το εσομενον* (ut Amm^{cat227} exponit *ἀντὶ τοῦ τὸ ἐσόμενον*) | τα (D* om) *ρηματα ταυτα* cum ℵABCDEL al plu vg rell Chr Thphyl^{b} ... 4. *τον λογον* ... P h 1. 4. 26. 33. 36. 42. 47. 57. 59. 101. 104. 126* 177* al^{2} ^{scr} al plus^{15} Thphyl^{a} om *ταυτα*, hinc Gb^{0} (addit vero „totus versus e variis glossematibus coisse videtur")

43. *λυθεισης δε*: ℵ* add *αυτοις*, non item ℵ^{c} | *των σεβομενων*: E syr^{utr} (non item ar^{e}) cop add *τον θεον*. Item Bed^{62}: *Melius legitur* et colentium deum, *sicut in Graeco vidimus*. | *τω παυλω και τω* (DL b^{scr} om) *βαρναβα*: syr^{sch} *αυτοις*. Praeterea 137. syr^{p} c.* add *αξιουντες βαπτισθηναι* | *προσλαλ. αυτοις* cum ℵABCDI (pro spatio) 61. al sat mu cat (et. vv. pler) Chr^{9,256} et (quo loco *αυτους* sq om)^{259} Thphyl^{b} ... Gb^{90} Sz Ti om *αυτοις* cum ELP h al plus^{50} vg Thphyl^{a} | *επειθον* (d *persuadentes*): D* *επιθοντο* | *αυτους*: 61. *αυτοις*, A* *αυτου* | *προσμενειν* cum ℵABCDE 61. al^{30} cat Chr Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *επιμενειν* cum LP al plu Thphyl^{a} | *τη χαρ. τ. θεου*: D syr^{p} ^{mg} add *εγενετο δε καθ ολης της πολεως διελθειν τον λογον του θεου* (syr^{p} ^{mg} om *τ. θε.*), item E Bed$^{retr\,142}$ ex Gr *εγενετο δε κατα πασαν πολιν φημισθηναι τον λογον* (*factum est autem per universam civitatem diffamari verbum*: ita et e et Bed)

44. *τω δε* (Gb') cum ℵACD 13. 61. al sat mu e vg sah cop ... Gb Sz Ti *τω τε* cum BK^{gr}P (L al pauc *τοτε*) 15. 36. 40. 42. 57. al plus^{35} cat syr^{utr} aeth^{ro} (aeth^{pp} om copulam) Chr^{9,256} Thphyl^{a} et^{b} | *ερχομενω* cum ℵBC*DE^{2}ILP 61. al longe plu Chr (vg d e *sequenti*) ... Gb Sz Ln Ti *εχομενω* cum AC^{2}E* 13. 20. 33. 34. 40. 73. 126. 12^{lect} 8^{pe} :: cf ad Lc 13, 33, item (quibus ll. *εχομενη* quum scriptum sit pauci discedunt: qua re confirmatur *εχομενη* minime ab usu alienum esse, quemadmodum etiam *εχομενως* satis usitatum est. Recte Mtthaeius *εχομενη* elegantius esse dixit.) Act 20, 15. 21, 26 | *πασα*: D *ολη*, e vg

κυρίου. 45 ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. 46 παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. 47 οὕτως γὰρ ἐντέ-

---

universa, d *tota* | *τον λογ. του κυριου* cum ℵAB^{3} 13. 15. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 61. 69. 100. 105. 180. a^{scr} cat am fu tol sah ... ς τ. *λογ. του θεου* cum B*CELP al longe plu vg^{cle} demid cop syr^{utr} arm Chr (:: cf v. 46 sqq et 8, 25) ... D *παυλου*, praetereaque add *πολιν τε* (d om) *λογον ποιησαμενου περι του κυριου*

45. *ιδοντες δε* (61. om *δε*): D *και ιδοντ.* | *τους οχλους*: aeth^{ro} om ... D *το πληθος*, item sah arm | *τοις*: DE 14* syr^{sch} add *λογοις τοις* (D* om *τοις*) | *παυλου* cum ℵAB 56. c^{scr} ... ς Ti *του παυλου* cum CD EILP 61. al pler cat Chr^{9,256} | *λαλουμενοις* cum ℵABE 13. 33. 34^{vid} 61. ... ς Ti *λεγομενοις* cum CDILP al pler cat Chr ... 64. 97. *ειρημενοις* | *αντιλεγοντες και* cum DIP 40. al plu syrP Chr Thphyl^{a} et^{b} ... E 14* *εναντιομενοι* (et. 14* *-ομενοι*?) *και* ... Gb^{0} Ln om cum ℵABCL 5. 7. 8. 13. 15. 18. 27. 33. 34. 36. 61. 65. 68. 69. 73. 100. 105. 180. al^{3} scr al pauc cat vg syr^{sch} sah cop aeth arm :: verba *αντιλ. και* qui omittunt haud dubie plus auctoritatis ab ipsis testibus habent quam qui scribunt. At ut aliena manu esse inlata credi nequeunt, ita cur expulsa sint clarum est. Mitius locum emendare sibi videbatur qui *εναντιουμενοι* (*-ιο-*) substituit. Est igitur locus iste eiusmodi ut a lege quam sequimur plerumque eximendus videatur. Ceterum D quantopere passim inter omnes testes excellat constat.

46. *παρρησιασαμενοι* (23. 37. 56. *-ζομενοι*): D 105. *παρρησιασαμενος* (D* *-σιαμενος*) | *τε* cum ℵABCD^{gr} 15. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 61. o^{scr} aeth cat ... ς *δε* cum EILP al pler syr^{utr} cop Chr^{9,256} ... vg *tunc* (*tunc constanter Paulus* etc), sah arm om copulam | *ο βαρναβας*: D 68. c^{scr} Thphyl^{a} om *ο* | *ειπαν* cum ℵABD 61. ... ς *ειπον* cum EILP al pler Chr. Praeterea D add *προσ αυτους* | *ην* et. Or$^{3,348\cdot 742\cdot 758\cdot 792}$ Cyr$^{esa\ 37}$ Bas$^{eth\ 304}$ ... D post *πρωτον* pon, C 177. o^{scr} om | *αναγκαιον* et. Or$^{3,348\cdot 742\cdot 758\cdot 792}$ Bas$^{eth\ 304}$ Cyr$^{esa\ 37}$ Tert$^{fug\ 6}$ ... D^{gr} om | *πρωτον* (ita Or tantum^{3,348} Tert$^{fug\ 6}$): 100. Or$^{3,742\cdot 758\cdot 792}$ Bas$^{eth\ 304}$ Cyr$^{esa\ 37}$ om | *επειδη* et. Or^{3,142} Bas$^{eth\ 304}$ Chr^{9,256} Cyr$^{esa\ 37}$ ... C 33. 34. 36. 61. Or$^{3,147\cdot 742\cdot 758\cdot 792}$ Chr^{9,200} *επει*. Scripsimus autem sine *δε* cum ℵ*BD* 180. cat^{228} sah cop syrP Thphyl^{a} (non valet Or^{3,204} *ην γαρ τουτο ποτε ποιμνιον κυριου, και επει αναξιους εκριναν εαυτους*) ... ς Ti add *δε* cum ℵ^{c}A(C)D^{2}ELP al pler vg (*sed quoniam*) syr^{sch} arm aeth Or^{quinquies} (sed^{quater} *επει*) Bas^{eth} Chr^{9,256} et (*επει*)^{200} Cyr^{esa} Thdrt$^{2,324\cdot 447}$ et^{4,975} Thphyl^{b} | *κρινετε*: D* *κρινατε*, d am fu *iudicastis* (am *deiudic.*), Tert$^{fug\ 6}$ *existimastis* ... E vg Thdrt^{ter} post *εαυτους* pon (item Tert^{fug} *nec dignos vos aeterna vita existimastis*): non item Or Bas Chr Cyr etc | *στρεφομεθα* (d e vg *convertimur*; Ter^{fug} *convertimus nos*): E add *ημεις*

ταλτια ἡμῖν ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν τοῦ εἶναί σε εἰς Es 49, 6 Lc 2, 32
σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 48 *ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον·* 49 *διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου καθ' ὅλης τῆς χώρας.* 50 *οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.* 51 *οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν* Lc 9, 5

---

47. *εντεταλται*: 3. 61. *εντελλεται* ... D* 47^{mg} g^{ecr} Cyr$^{esa\,37}$ Thdrt^{2,447} *εντεταλκεν* | *ημιν*: 76. 95. 97. 99. 104. 137. c^{ecr} al paue ante *εντετ.* pon ... D^{Er*} 57*^{vid} om | *ο κυριος* (et. $\aleph^{c}$): $\aleph^{*}$ om ο ... sah (*sic enim scriptura dicit*) aeth (similiter ac sah) *scriptura.* Praeterea DE 23. Cyp^{293} add *ιδου* (:: ut LXX) | *τεθεικα* (L al aliq *τεθηκα*) *σε εισ φωσ* (Aug^{unit} ecc$^{l\,9,358}$ *posui te lumen*): D *φωσ τεθεικα* (D^{Er2} *τεθ. φωσ*) *σε*, Cyp *lucem posui te* | *εθνων*: D^{Er} am fu demid tol Aug^{unit} ecc^{l} Hier esa 6,63 *τοισ εθνεσιν*, *gentibus*, Cyp *inter gentes*, d *super gentibus* | *εισ σωτηριαν*: syr^{p} c.* add *gentibus*

48. *ακουοντα δε*: D syr^{sch} aeth *και ακου.* | *εχαιρον* et *εδοξαζον*: P al fere^{25} *εχαιρεν*, item P^{vid} 97. 177** 8^{pe} e^{ecr} g^{ecr} (sunt isti^{5} ex illis^{25} qui *εχαιρον*) *εδοξαζεν* | *εδοξαζον*: D *εδεξαντο* (d *exceperunt*), item Aug^{unit} ecc$^{l\,9,358}$ *perceperunt* et$^{corr\,et\,gra\,10,755}$ *exceperunt* | *τον λογ. του κυριου* cum $\aleph^{ACLP}$ 13. 40. 61. al longe plu (in A litterae *ν λογον του* $\overline{κυ}$ prima manu rescriptae) cat d e vg sah Chr^{9,257} ... $BD^{Er}E^{Gr}$ 26. 27. 29. 73. 97. 137. 180. 8^{pe} cop arm Aug^{unit} ecc^{l} (non item$^{corr\,et\,gra}$) *τ. λογ. του θεου* ... 68. c^{ecr} aeth ar^{e} *τον θεον*, et aliter legitur | *επιστευσαν*: 137. c^{ecr} syr^{p} add *τω λογω του θεου* (137. *κυριου*) | *αιωνιον*: B *-νιαν*

49. *διεφερετο δε*: D a^{ecr} syr^{sch} aeth *και διεφερετο* ... 12^{lect} syr^{p} sine copula | *καθ ολησ* cum $\aleph^{A}$ 13. 33. 34. 40. 45. 69. 73. 104. 105. a^{ecr} k^{ecr} ... ς Ln Ti *δι ολησ* cum BCDELP al longe plu Chr^{9,257} :: *δια* cum *διεφερετο* (Chr^{257} *τουτεστι διεκομιζετο*) magis quam *κατα* convenire videbatur

50. *παρωτρυναν*: D^{Er*} *-τρινον*, 61. Oec^{116} *παρωξυναν* | *τασ ευσχημονασ* cum $\aleph^{c}ABCD$ 13. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 61. 73. 105. 133. 180. cat sah cop syr^{sch} et^{p} arm ... ς (= Gb Sz) *και τασ ευσχ.* cum $\aleph^{*}ELP$ al pler vg aeth Chr^{9,257} | *διωγμον*: DE *θλιψιν* (D add *μεγαλην*) *και διωγμ.* | *επι τον παυλον*: D (al teste Millio, sed nec apud Wtst nec Mtthaeium nec Scriv) om *τον* | *βαρναβαν* sine articulo cum $\aleph^{ABCDEL}$ 13. 40. 47. 61. 69. 100. 105. 137. 177* 12^{lect} $al^{3\,ecr}$ cat Chr Thphyl^{b} ... ς (Gb^{00}) praem *τον* cum P al longe plu Thphyl^{a} | *εξεβαλον*: 40. *-λαν* | *αυτων*: B om

51. *των ποδ.*: E al^{15} syr^{p} Chr ^{9,257} Thphyl^{b} praem *απο*

ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον· 52 *οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.*

XIV.

1 *Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος.* 2 *οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν.* 3 *ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντος*

---

51. *ποδων* sine *αυτων* cum ℵABC 13. 18. 36.40. 61. 69. 73. 97. 105. 180. a^{scr} k^{scr} cat vg syrP arm ... ς (Gb^{o}) add *αυτων* cum DELP al pler syr^{sch} sah cop aeth Chr | *επ αυτους*: E *εισ αυτουσ* | *ηλθον*: D^{gr} *κατηντησαν* | *εισ*: E add *το*

52. *οι δε* cum ℵCDELP 61. al pler sah cop syrP arm Chr^{9,257} ... Lu Ti *οι τε* cum AB 13. 18. 33. 34. 37. 100. a^{scr} cat vg syr^{sch} aeth :: *οι δε* inter *οι δε* et *εγεν. δε* mutatum cum *οι τε*

XIV. 1. *εγενετο δε* etc: syr^{sch} (non item ar^{e}) *et venerunt et introierunt synagogam Iudaeorum* etc | *αυτους*: D^{gr} *αυτον* | *οιτως*: D add *et* E praem *προσ αυτουσ*, similiter syr^{sch} | *των ιουδαιων* (ℵ^{c}): ℵ* om | *πιστευσαι*: D *πιστευειν* ... E *θαυμασαι*, sed post *πολ. πληθοσ* add *και πιστευσαι* | *ιουδαι. τε και ελληνων*: L *ελλ. τε και ιουδ.* | *πολυ πληθοσ*: 4. 68. 69. 80. 96. 99. 142. al^{8} ^{scr} *πλ. πολ.*

2. *απειθησαντεσ* cum ℵABC 13. 61. al fere^{20} cat Thphyl^{b} (vg *qui increduli fuerunt*, contra e *qui autem increduli erant iudaei*) ... ς *απειθουντεσ* cum ELP al plu Chr Thphyl^{a} ... D om (vide post) | *οι δε* usque *επηγειραν*: D syrP ^{mg} *οι δε* (d om) *αρχισυναγωγοι των ιουδαιων και οι αρχοντεσ τησ συναγωγησ* (syrP non expri *τ. συναγ.*) *επηγαγον* (d *incitaverunt* item syrP) *αυτοισ* (d syrP om) *διωγμον κατα των δικαιων* (syrP om *κα. τ. δικ.*) | *επηγειραν*: E syrP ^{txt} add *διωγμον* (vide ante D syrP ^{mg}) | *κατα τ. αδελφων*: D demid syrP ^{mg} add *ο δε κυριοσ εδωκεν ταχυ ειρηνην*, item E *ο δε κυριοσ ειρηνην εποιησεν*. Huc spectat Bed^{62}: *Quod in Graeco sequitur: Deus autem pacem fecit, quidam codices Latini minus habent.* Cf etiam correctorium Romanum: *Non subiicias* Deus autem pacem fecit.

3. *διετριψαν*: A *διετριβον* ... D *διατριψαντεσ* (sed d *commorati sunt*) ... E syr^{sch} etP c. ob. sah cop add *εκει* | *παρρησιαζομενοι*: D *παρησιασαμενοι* (* *παρησιαμενοι*, cf ad 13, 46), 68. *παρρησιασαμενοι* | *επι τω λογω* cum ℵ*A (eandem lectionem sequi videtur syr^{sch}, item habet ed. Aldina. Eadem verbi *μαρτυρειν* constructio Heb 11, 4.) ... ς Lu Ti *τω λογω* cum ℵCBCDELP al omn^{vid} (vg *in domino testimonium perhibenti verbo gratiae suae*) Chr^{9,256} | *διδοντοσ* cum ℵ 4. 21. (corrigendus enim Wtst, apud quem hi^{2} *διδοντεσ* habere dicuntur) 133. (et

σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 ἐσχίσθη δὲ 5, 12
τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ
σὺν τοῖς ἀποστόλοις. 5 ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰου-
δαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς,
6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν
καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον· 7 κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.

8 Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο,

---

61. και praemisso) ... Gb Sz Ln Ti διδοντι cum ABDEP al plus[50] (et διδοντι et δοντι legitur) cat Chr, item vg sah cop syr[utr], quae interpretum testimonia etiam ad διδοντος trahi posse videntur ... ς (= Gb Sz) και διδοντι cum CL al permu arm aeth Thphyl[a] et[b] :: dure dictum est διδοντος. Leniebant qui vel διδοντι vel και διδοντι substituerunt.

4. εσχισθη δε: D ην δε εσχισμενον | οι δε: D αλλοι δε | αποστολοις (syr[sch] *adhaerebant apostolis*): D syrP mg add κολλωμενοι δια τον λογον του θεου

5. εθνων τε (e *gentium autem*): D Al aliq Chr[9,258] om τε (nec exprim vg etc) | ιουδαιων: D praem των | υβρισαι κ. λιθοβ. αυτους: E υβρ. αυτους κ. λιθ.

5 et 6. Hos vv. syrP mg sic habet: *Et iterum excitaverunt persecutionem secundo Iudaei cum gentibus, et lapidantes eos eduxerunt eos ex civitate, et fugientes pervenerunt in Lycaoniam, in civitatem quandam quae vocatur Lystra, et Derben.*

6. συνιδοντες (61. συνειδοντες, 33. 34. Thphyl[a 114 cod] συνειδοτες): D* d add και (sah συνειδον δε και κατεφ.) | κατεφυγον: C[3] 33. 40. 69. al Thphyl[a cod] add (et[c] 21. 26. 41. praem) οι αποστολοι, item 47. 68. Thphyl[b] οι αποστ. βαρναβας και παυλος | D* λυκαωνιας | λυστραν cum ℵABC[3]D[3]EHLP etc ... Ln εις λυστρ. cum C*D* (et d *in lystra*) | περιχωρον: DE add ολην, vg praem *universam*

7. ευαγγελιζομ. ησαν cum ℵABDE[P] 13. 40. 61. 73. 12[lect] c[ser], item vg *evangelizantes erant* (sed fu *evangelizaverunt*) ... ς Ti ησαν ευαγγελ. cum CEHLP al pler Chr. Praeterea D add και εκινηθη ολον το πληθος επι τη διδαχη (d *in doctrinis*)· ο δε παυλος και βαρναβας διετριβον εν λυστροις. Item E add τον λογον του θεου· και εξεπλησσετο πασα η πολυπληθια επι τη διδαχη αυτων· ο δε παυλος και βαρναβας διετριβον εν λυστροις, quo respiciens Bed[63] sic: *et ibi erant evangelizantes. Sequitur in Graeco, et commota est omnis multitudo in doctrina eorum. Paulus autem et Barnabas morabantur in Lystris.* Ad quae rursus addit: *Et hi quoque versiculi in quibusdam codicibus nostris non habentur.* Reperiuntur autem in vg[sixt], Luc vero Brugensis adnotat: *Non facile addenda sunt subsequentia in quibusdam codicibus verba: Et commota est – in Lystris* (ut ex Bed dedimus)

8. εν λυστροις: DE om hoc loco, postquam supra addiderunt, vide ad v. 7. | εν λυστρ. αδυνατος hoc ordine cum ℵ*B ... ς Ln Ti αδυν. εν λυστρ. cum ℵ[c]ACHLP etc | εκαθητο: D 137. ante αδυνατ. τοις ποσιν

χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. 9 *οὗτος ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος, ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι,* 10 *εἶπεν μεγάλῃ φωνῇ· ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλατο, καὶ περιεπάτει.* 11 *οἵ τε ὄχλοι ἰδόντες ἃ ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν*

---

pon | *χωλος*: D om, hinc Gb^{0} | *μητρος*: D* *τησ μητρ.* | *αυτου* sine *υπαρχων* cum ℵABCDE 13. 14** 15. 18. 33. 40. 61. 105. 137. 180. c^{secr} al^{5} cat (nec exprim vg arm syr^{utr} aeth) ... ς (= Gb Sz) add *υπαρχων* cum HLP al longe plu (69. a^{secr} *ων*) Chr$^{9,25\text{a}}$, item cop :: cf 3, 2 | *περιεπατησεν* cum ℵABC 61. al^{15} fere cat ... ς^{e} *περιεπεπατηκει* cum minusc vix mu, ς Gb Sz *περιπεπατηκει* cum DEHLP al longe plu Chr

9. *ουτος* (perperam ℵ add *ουκ*, nec deletum est): E 40. 68. syrP aeth *και ουτος* (c^{secr} *και αυτος*) | *ηκουσεν* (Gb″) cum ℵADEHL 13. 61. al plus^{20} cat vg syr^{sch} cop arm aeth Chr$^{9,25\text{a}}$ ... ς *ηκουε* cum BCP al plu sah syrP | *λαλουντος* (ℵ^{c}): ℵ* 4. 23. 37. 56. 66** 100. *λεγοντος* ... D add *υπαρχων εν φοβω* | *ος* (sah add *δε*) *ατενισας αυτω*: D *ατενισας δε αυτω ο παυλος*, E *προς ον ατενισας ο παυλος* | *εχει πιστιν* cum ℵAB CD 13. 21. 40. 61. 69. 73. 105. 180. 12^{lect} a^{secr} k^{secr} cat am fu demid tol syr^{utr} sah aeth ... ς *πιστ. εχει* cum EHLP al pler vg^{cle} am (cop *quod esset fides in eo*) Chr

10. *μεγαλη φωνη* cum ℵBCD* 61. k^{secr} ... ς Ti *μεγ. τη φω.* cum AD^{2} EHLP al pler cat Chr | *αναστηθι* cum ℵABHLP 61. al longe plu vg cop syrP ^{txt} aeth Chr$^{9,25\text{a}}$ Thphyl^{a} ... Ln praem *σοι λεγω* (40. al om *σοι λε.*) *εν τω* (E om) *ονοματι τοῦ κυριου* (13. 14. 80^{mg} e^{secr} om *τ. κυρ.*, E sah arm add *ημων*) *ιησου χριστου* (15. 18. 68. al cat Thphyl^{b} om *χρι.*) cum CDE al fere^{25} cat sah syr^{sch} etP ^{mg} arm Thphyl^{b} Bed^{42} ex Gr (*tibi dico in nomine domini Ies. Chr.* sine *nostri*). Cf etiam Ir$^{\text{int}\,3,\,12,9}$ *quum - Paulus - a nativitate claudum in nomine domini nostri Iesu Christi ambulare fecisset* :: cf 3, 6 | *ορθος* (A *ορθρος*): E^{gr}HP al^{20} syrP ^{mg} Thphyl^{a} *ορθως*. Praeterea D syrP ^{mg} add *και περιπατει* | *και* pri: E tol add *παραχρημα*, item D syrP ^{mg} *ευθεως παραχρημα* | *ηλατο* cum ℵABC (D* *ανηλατο*, D^{2} *ανηλλατο*) 61. al fere^{25} (item 33. 40. 68. 105. al^{10} fere *ηλλατο*, E *εξηλλατο*) cat vg (*exilivit et ambulabat*) sah cop Chr$^{9,25\text{a}}$ ... ς (= Gb Sz) *ηλλετο* cum H (*ηλετο*) LP al plu syr^{utr} arm Thphyl^{a} et^{b} | *και περιεπατει*: B* cop om *και* ... demid add *conlaudans deum*

11. *οι τε οχλ.* cum ℵAB 15. 36. 40. cat^{284} syr^{sch} aeth (cop *igitur* pro *τε*) ... ς *οι δε* cum CDEHLP 61. al pler vg sah syrP arm Chr | *ιδοντες*: C *ιδοτες* | *παυλος* cum ℵABCDE 13. 137. 180. c^{secr} 12^{lect} cat Chr$^{9,25\text{a}}$ ... ς *ο παυλος* cum HLP al pler | *την φωνην*: D om *την* | *αυτων* (ℵ^{c}): ℵ* om (1. 25. 100. o^{secr} 8p^{a} *αυτων την φω.*) | *λυκαονιστι* (D 68. *λυκαωνιστι*): L *-ιστῆ*, 61. *-ιστὴ* ... syr^{sch} *regionis*, sah *lingua sua* | *ανθρωποις* (ℵ^{c}; ℵ* *-ποι*): D 1. l^{secr} *τοις ανθρ.*

πρὸς ἡμᾶς, 12 ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. 13 ὅ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. 14 ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες 15 καὶ λέγοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ 4, 24

12. εκαλ. τε (Chr^{9,261}): D^{gr} 38. 40. 95* 104. 105. al^{3} ^{scr} e Chr^{9,259} Cyr^{cat} ^{236} εκ. δε ... d cop om copulam | τον (D om) ante βαρναβαν sine μεν cum ℵABC*(D) 36. 37. 45. 56. 61. 137. 180. 12^{lect} cat vg sah arm ... ς (Gb^{00}) τον μεν cum C^{3}EHLP al pler cop syrP Chr Cyr^{cat} ^{236} | δια cum ℵABCP* al pler syrP $^{mg\ gr}$ (Eus^{dem} ^{139} τινὰ μὲν αὐτῶν τὸν ἑρμῆν εἶναι, τινὰ δὲ τὸν δία νενομικέναι) ... Τὶ διαν cum DEHLP^{2} 15. 40. 61. 68. 12^{lect} o^{scr} ... syr^{sch} circumscribit *dominum deorum* | επειδη (ℵ^{c}): ℵ* k^{scr} επει (ℵ* επι) | ο ηγουμενος cum ℵABC^{3}EHLP al pler cat Chr ... C*D 45. 46. c^{scr} om ο

13. ο τε cum ℵABC^{3} 15. 18. 36. 40. 105. a^{scr} c^{scr} cat vg syr^{sch} aeth Chr ^{9,259} (C* *Τοτε*, 61. 12^{lect} τοτε ο) ... ς ο δε cum EHLP al pler sah cop syrP Thphyl^{a} et^{b}. Item D 96. οι δε ιερεις - ενεγκαντες - ηθελον | διος του οντος: D 137. του οντος διος | προ (C* προς): 61. πρω (sic) των πυλων | της (D* om) πολεως sine additam cum ℵABC*D 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 69. 105. 113. 180. 12^{lect} a^{scr} cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth ... ς (= Gb 8z) add αυτων cum C^{3}EHLP al longe plu syrP Chr | ταυρους: D add αυτοις | στεμματα: E 137. c^{scr} add αυτοις | ενηγκας: vide ante de D | ηθελεν: DH al plus^{20} tol Thphyl^{a} ηθελον, idque Gb′. Cf etiam aeth^{pp} *et adduxerunt sacerdotem Iovis - et voluerunt sacrificare eis.* Item aeth^{ro} *et adduxerunt sacerdos Iovis - et voluerunt sacrificare eis.* | θυειν: D επιθυειν (d *immolare*)

14. ακουσαντες: D ακουσας | οι αποστολοι: D syr^{sch} om | αυτων cum ℵ*CDEHLP al pler Chr^{9,259} ... Ln εαυτων cum ℵ^{c}AB 13. 14* 18. 36. cat. Praeterea D^{gr*} add και (item d syr^{sch} *conciderunt vestimenta sua et exilierunt ad* etc) | εξεπηδησαν cum ℵABC*DE 13. 61. al fere^{15} cat Chr Thphyl$^{a\ com}$ ... ς (= Gb 8z) εισεπηδησαν cum C^{3}HLP al longe plu Thphyl$^{a\ txt}$ et^{b} | εισ (C^{3}): C* επι

15. και (sah om) λεγοντες: D* κ. φωνουντες (d *vociferantes*) ... 18. 100. om | τι: A* ει (pro εισ?) τι | και ημεις: D om και | D* ομοιοιπαθεις (^{3} erasit η) | εσμεν υμιν (m^{69} *nos similiter et vos passibiles sumus homines*) et. Ath^{1,27}: c 38. 40. 68. 93. 105. 113. al^{3} ^{scr} Ir^{int} ^{197} Chr$^{9,265\ bis}$ (non item ^{249}) Thdrt^{2,186} Thphyl^{b} υμιν εσμεν (et 13. υμιν post ανθρωπ. pon) ... H 137. om υμιν | υμασ (et. Ath^{1,27}): D m^{69} flor Ir^{int} υμειν τον θεον, atque iidem et E pergunt οπωσ (E ινα) απο τουτ. των ματ. επιστρεψητε (E επιστρεφητε) | επι θεον ζωντα (Gb″) cum ℵ^{c}AB

τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, 16 ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· 17 καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν ἀφῆκεν ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. 18 καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ

17, 24 ss

CD^{2}E 13. 25. 40. 61. 105. 12^{lect} al^{2} ^{acr} cat Ath^{1,27} ... ℵ* *επι θεον τον ζωντα*, D* al aliq Thdrt^{4,296} *επι τον θε. ζωντα*, 38. *επ. τον ζωντ. θεον* ... ς *επ. τον θε. τον ζωντα* cum HLP al pler Chr^{9,265} | *οσ εποιησεν*: D *τον ποιησαντα* | *και τ. θαλασσαν* (et. Ath^{1,27}): 13. om

16. *οσ*: D o | *παντα*: D^{Gr} * *κατα* | *ταισ*: L^{tregg} *τοισ*

17. *καιτοι* cum ℵ^{c}ABC* 13. 61* 12^{lect} a^{acr} Ath^{1,27} ex^{edd} priorib et^{edd} ... DE *καιγε* ... ς Ti *καιτοιγε* cum ℵ*C^{2}HLP 61** al pler cat Ath^{1,27} ed bened Chr^{9,265} Thdrt^{4,724} | *αυτον* cum ℵ*ABE c^{acr} ... ς Ti *εαυτον* cum ℵ^{c}CDHLP al fere omn (sed D post *αφηκεν* pon) Ath Chr Thdrt. Latini *semetipsum* (ut e m^{69} vg Ir^{int}), *se ipsum* (d) | L *ἠφηκεν* (sic) | *αγαθουργων* (Gb″) cum ℵABC 13. 15. 18. 36. 37. 40. 61. 69. 98^{mg} 105. 180. 12^{lect} a^{acr} cat Ath^{1,27} ... ς *αγαθοποιων* cum DELP (H *αγαθοπων*) al pler Chr Thdrt | 61. *ουρανονθεν* | *υμιν* cum ℵ*BCDEHLP al fere^{40} cat m^{69} flor syrP arm Ir^{int} ^{197} ^{alter} (ex cdd^{plu}) Ath Thdrt ... ς (= Gb Sz) *ημιν* cum minusc plu cop; syr^{sch} sah *illis* ... ℵ^{c}A 13. 61. vg aeth Ir^{int} (ex cdd^{2} et edd^{aliq}) plane om, hinc Gb^{00} | *υετουσ διδουσ*: ℵA 13. 61. 68. 69. 73. 105. 12^{lect} al^{2} ^{acr} vg cop *διδ. υετ.* Libere m^{69} flor *dans vobis pluviam aeternam fructiferam* | *και καιρουσ*: E^{Gr} om *και*, vide ante m flor | D *ενπιμπλων*, KP *εμπιμπλων* | *τασ*: D* om | *υμων* cum ℵ*BCDE 61. al^{25} m^{69} flor am fu demid tol syrP arm Ir^{int} Ath (ex edd aliq) Thdrt Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *ημων* cum ℵ^{c}AHLP al plu vg^{cle} cop aeth Ath^{1,27} ed Chr^{9,265} Thphyl^{b} ... syr^{sch} ar^{e} sah Ath ex$^{\text{edd s}}$ *eorum*, *αυτων*. Cf Luc^{brug}: „*Non mutes* nostra *primae personae in* vestra *secundae.*“

18. *μολισ*: D *μογισ* (item ut ubique sah cop) | *κατεπαυσαν*: C* -*σαντο* | *αυτοισ*: C 3. 4^{mg} 13. 15. 18. 20** 25. 31. 38. 34. 36. 47. 61. 68. 73. 95* 98^{mg} 103. 104* 137. 180. k^{acr} cat^{328} syrP ^{mg} arm add *αλλα πορευεσθαι εκαστον εισ τα ιδια*

19. *επηλθαν* cum ℵAB 61. ... ς *επηλθον* c. CDEHLP al pler | *επηλθ. δε* c. ℵABHLP al plu vg syr^{sch} etP^{txt} sah cop aeth Chr^{9,266} ... CDE 3. 4^{mg} 13. 15. 18. 31. 40. 61. al fere^{40} syrP ^{mg} arm ar^{e} Bed^{retra} ^{142} ex Gr *διατριβοντων δε* (D^{Gr} * d om, sed d post *επηλθ.* addit) *αυτων και* (C om) *διδασκοντων επηλθ.* (40. post *αυτων* add *εκει*, item 98. *εν λυτροισ*) :: receperat Ln$^{\text{ed min}}$ ita ut *διατριβ. αυτων και διδασκ.* cum antecedd. coniungeret, pergens *επηλθ. δε* | *απο αντιοχειασ* (ℵ* -*χιασ*) *και ικον. ιουδαιοι*: D syrP ^{mg} *τινεσ ιουδαιοι απο ικον. και αντιοχιασ*, item E vg Bed^{retra} ^{142} ex Gr *τινεσ απο αντιοχιασ και ικον. ιουδαιοι* |

πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς 2 Co 11, 25
πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι· 20 κυκλωσάντων δὲ τῶν
μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον
ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην· 21 εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν
πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, 22 ἐπιστηρίζοντες
τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ
ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ

και πεισαντες (D επεισεισαντες, d *cum istigassent*, e *commoventes*) τους οχλους: c 8. 4^{mg} 15. 18. 31. 61. al^{30} fere (pauci variant) syrP ^{mg} arm και διαλεγομενων αυτων παρρησια επεισαν (31. 61. 95* al mu ανεπεισαν) τους οχλους αποστηναι απ αυτων λεγοντες οτι ουδεν αληθες λεγουσιν αλλα παντα (61. αλλ απαντα) ψευδονται | λιθασαντες: A 15. 18. 36. 180. cat λιθοβολησαντες | εσυρον cum ℵABCHP 61. al longe plu cat ... DEL al^{12} Chr^{9,366} εσυραν | εξω (ℵ^{c}): ℵ* om | νομιζοντες cum ℵABD 13. 40. 61. ... ς νομισαντες cum CEHLP al pler cat Chr | αυτον: D post τεθν. pon | τεθνηκεναι cum ℵABC 13. 15. 18. 29. 36. 61. 69. 73. 96* 98** 105. al^{2} ^{scr} cat ... ς τεθναναι cum DEH LP al pler Chr

20. των μαθητων ante αυτον (D^{gr*} d αυτου) cum ℵABCD 13. 31. 38. 40. 61. 95* 113. 137. 180. al^{4} ^{scr} cat Chr ... ς αυτον (L 31* al αυτων) των μαθητων cum EHLP al pler vg Thphyl^{a} et^{b}. Praeterea E aeth add αυτου, item sah *et vespera facta esset* (praecedit *quum autem discipuli circumdedissent eum*) | ℵ* a την πολιν ad την πολιν versu 21. aberravit, suppl ℵ^{c} | την πολιν: D την λυστραν πολιν | τη επαυριον: D* την επ. | εξηλθεν: H al pauc εισηλθεν

21. ευαγγελιζομενοι cum ADEHP a^{scr} ... ς ευαγγελισαμενοι cum ℵ^{c}BCL 61. al fere omn cat (vg etc *cumque evangelizassent*) Bas$^{eth\,307}$ Chr^{9,366} | τε cum ℵABCHLP etc (et. Bas^{eth}) ... DE 40. 96. sah cop δε | την πολιν εκεινην (d *in illa civitate*): D^{gr} τους εν τη πολει | ικανους: D πολλους | υπεστρεψαν (d e vg *reversi sunt*): D^{gr} υπεστρεφον | εις την λυστραν: D 98. 113. h^{scr} Chr^{9,366} Thphyl^{b} om την | και εις ικον. (BD εικ.) και εις αντιοχειαν (ℵE -χιαν) cum ℵA(B)C^{gr} 3. 13. 40. 61. 68. 69. 95* 100. 105. 180. a^{scr} (n 33. 34. εις pri habent sed om sec, 18. 31. om pri sed habent sec) cat syr^{utr} ... ς om εις utrumque çum DHLP al longe plu e (*reversi sunt in lystram et iconium et antiochiam*; contra vg *reversi sunt Lystram et Ic. et Ant.*) Bas$^{eth\,307}$ Chr

22. παρακαλουντες sine copula cum ℵ*ABEHLP al pler cat^{289} d fu tol sah cop Bas$^{eth\,307}$ Chr^{9,366} ... C 2. 25. 68. 69. 100. 105. 137. al^{2} ^{scr} syr^{utr} arm aeth Thphyl^{b} και παρακαλουντες, item ℵ^{c}D^{gr} παρακ. τε, vg *exhortantesque* | εμμενειν cum AB^{3}CDEHLP etc ... ℵB* 61. ενμενειν (61. -νην) (:: Gal 3, 10 etiam ℵB εμμενει) | εισελθειν et. Or$^{1,257\cdot\,2,749\cdot\,815}$ Petr$^{alex\,can\,9}$ (Gall^{4,98}) Ephr^{302} Bas$^{eth\,307}$ ... D^{gr*} ελθειν | του

θεοῦ. 23 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν, 25 καὶ λαλήσαντες εἰς τὴν Πέργην τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν, 26 κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 27 παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλη-
1 Co 16, 9 σίαν, ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν

θεου et. Or^{1,257} Petr^{alex} Chr^{2,367} ... 32* 68. 100. Or^{2,749} et^{815} Ephr Bas^{eth} των ουρανων

23. δε: 13. τε | κατ (D 105. a^{scr} κατα) εκκλησ. πρεσβυτερ. cum ℵABCD 3. 13. 31. 33. 40. 61. 69. 95* 105. 180. al^{2} ^{acr} cat vg syr^{sch} arm ... ς πρεσβυτ. κα. εκκλησ. cum EHLP al pler sah eop syrP aeth Chr | προσευξαμενοι: D πρ. δε, 27. 29. 68. 103. al^{2} ^{acr} και προσευξ., 4. πρ. τε (similiter sed libere interpretes aliquot) | αυτους: L -τοῖς | πεπιστευκεισαν: d e vg *crediderunt* ... D 68. 78. 137. c^{scr} e^{scr} πεπιστευκασιν (78. 137. c^{scr} και πεπιστ.)

24. και διελθοντες: D cop διελθ. δε | την πισιδιαν: ℵ praem εις | ηλθον: D -λθαν | εις την παμφυλ. cum ℵBCK 13. 40. 61. 68. 73. 98. 180. cat ... ς Ln om την cum ADHLP al pler Chr. Libere sah *venerunt Pergen Pamphyliae, et quum loquuti essent verbum in illo loco* etc

25. εις την (A om) περγην cum ℵ*A 61., item d *apud pergen*, am fu demid *in pergen* ... ς Ln Ti εν περγη cum ℵ^{c} (sed idem priorem lectionem vdtr revocasse) BCDEHLP al pler Chr^{2,267} | τον λογον sine additam cum BDHLP al pler sah cop aeth Chr^{2,267} ... ℵAC 13. 20. 33. 34. 40. 61. 81. 137. k^{scr} vg syr^{sch} etP c.* arm add του κυριου, item E του θεου | ατταλειαν cum ℵAB*CDE al^{4} ^{math} 180. cat^{240} ... ς Ln ατταλειαν cum B^{2}HLP al pler (L al aliq αταλ.) ... aeth *Italiam*. Praeterea D 137. syrP c.* add ευαγγελιζομενοι αυτους

26. απεπλευσαν: H ανεπλευσαν ... B* om | αντιοχειαν: NE -χιαν. Cf scholion codicis 103: σημείωσαι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς μίλητον ἐχειροτονήθησαν οἱ περὶ βαρνάβαν καὶ παῦλον. ἄλλο δὲ ἀντίγραφον εὗρον ἔχον ἀντὶ μιλήτου εἰς ἀντιόχειαν, ὃ καὶ πιθανώτερον. Eadem verba Oec$^{com\ 119}$ leguntur, ubi etiam in verbis sacris contextis εισ μιλητον pro εισ αντιοχ. editum est.

27. συναγαγοντες: 56. 61. συναγοντες ... D συναξαντες | ανηγγελλον cum ℵABC 15. 18. 33. 34. 40. 61. cat (sed B* ανηγειλλον, 61. ανηγγειλον) syr^{sch} cop ... D ανηγγειλον ..: ς ανηγγειλαν cum HLP al pler (31. -γελαν) d vg syrP arm aeth; item E 68. 105. k^{scr} Bas$^{eth\ 297}$ Chr^{2,368} απηγγειλαν | εποιησ. ο θεος cum ABCEHLP al pler vg (sed am *dominus* pro *deus*) etc ... ND 25. 69. 96. 105. 133. 180. al^{2} ^{acr} sah Bas$^{eth\ 297}$ ο θε. εποι. | μετ αυτων: D αυτοις (D$^{gr\ 2}$ om) μετα των ψυχων αυτων

τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. 28 *διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.*

XV.

1 *Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς* Gal 5, 25 2, 1
ἀδελφοὺς ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. 2 *γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον* 15, 7
καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους

---

28. *διετριβ. δε* sine *εκει* cum ℵABCD 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 81. 113. 180. cat vg arm aeth ... ς (= Gb Sz) add *εκει* cum EHLP al pler syr^{mtr} sah cop Chr | *ουκ* (61. om) *ολιγον*: ℵ *ουχ ολιγ.*

XV. 1. *απο της ιουδαιας*: 8. 137. syrP ^{mg} add *των πεπιστευκοτων απο της αιρεσεως των φαρισαιων* | *εαν*: A* *αν* | *περιτμηθητε* (Gb″) cum ℵAB (sic^{2} ex *περιθμητε*) CD 13. 15. 18. 36. 40. 73. 180. cat Const^{6,} ^{12,1} Epiph^{113} ... ς *περιτεμνησθε* cum EHLP al pler Amm$^{cat\,242}$ Chr ^{9,278} | *τω εθει τω* cum ℵABC* 61. ... ς Ti om *τω* sec cum C^{3}DEHLP al fere omn cat Const Amm^{cat} Chr (libere Epiph^{113} *και φυλαξητε τον νομον μωυσεως* pro *τω εθει τω μωυ.*) | *μωυσεως* cum ℵBCEH 61. al sat mu (et. L^{treg}) ... ADLP al plu *μωσεως* ... syr^{sch} *legis*. Sic vero D sah syrP ^{mg}: *περιτμηθ. και τω εθει μωσεως περιπατητε* (sah *και περιπ. τω εθ. μωυσ.*). Item Const post *μωυσεως* add: *και τοις αλλοις εθεσιν οις διεταξατο περιπατητε* | *δυνασθε* et. Const Chr Epiph Amm$^{cat\,242}$ ... C *δυνησησθαι*, 15. 18. 36. 180. cat *δυνησεσθε* | *σωθηναι*: 31. *περισωθηναι*

2. *γενομ. δε* cum ℵBCDE^{r}L 4. 15. 18. 26. 33. 34$_{\text{v}}$36. 61. 69. 73. 100. 105. 180. al$^{3\,ecr}$ cat sah cop (syr^{sch} aeth *et facta est*) ... ς Ln *γεν. ουν* cum AEHP al longe plu d vg syrP arm Const^{6,12,1} Chr^{9,274} | *στασεως* (d *seditione*): D^{gr} *εκτασεως* | *και ζητησεως* cum ℵABCDHLP al plus^{70} cat Const Chr Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *και συζητησεως* cum minusc ut vdtr pauc Thphyl^{b} ... E 68. vg cop om, hinc Gb^{00} | *τω* sec: DE om | *προσ αυτους* (d *ad eos*): D^{gr} *συν αυτοις* | *εταξαν* (E -ξατο) usque *προσ τους αποστολους*: D syrP ^{mg} *ελεγεν γαρ* (d *autem*) *ο παυλος μενειν ουτωσ καθωσ επιστευσαν διϊσχυριζομενοσ* (d om)· *οι δε εληλυθοτεσ απο ιερουσαλημ παρηγγειλαν αυτοις τω παυλω και βαρναβα και τισιν αλλοις αναβαινειν προσ* (d om) *τ. αποστολ.* (d *statuerunt eis paulo et barnabae et quosdam alios ascendere apostolos et presbyteros*). Quae ex Quesnellio ad h. l. Sabatarius attulit, ea ex D libere vertit ipse Quesnellius. Affert vero etiam ex bodl codice vetere Latino verba *dicebat enim Paulus manere sic sicut crediderunt.* (Post haec pergere dicitur *statuerunt* etc) | *αλλουσ εξ αυτων*: ℵ *εξ*

καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἰερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τήν τε Φοινίκην καὶ Σαμαρίαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. 4 παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ παρεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. 5 ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

αυτ. αλλ. | *πρεσβιτερους*: C 180. cat praem τους | *εις ιερουσαλημ*: E *εν ιερ.* (et. e *in hierusalem*) | *περι του*: D 137. praem οπως κριθωσιν επ αυτοις (D^2 137. αυτων), atque eadem syrP c.* add post *περι τ.* ζη. τουτ.

3. *προπεμφθεντες* (vg *deducti*, d *praemissi*): E *εκπεμφθ.*, e *dimissi* | *την τε φοι.* cum ℵBCD 46. 61. 180. (*τε* enim pro *δε* ap Sz legendum vdtr) cat ... ς om τε cum AEHLP al pler Chr | *και*: DH 1. 3. 23. 25. 31. 47. 56. 98. 99. 100. $8P^e$ al^4 ^{scr} Thphyl^a add *την* | *σαμαριαν* c. ℵCDEH ... ς Ln Ti *σαμαρειαν* cum ABLP al certe pler | *εκδιηγουμ.* ($ℵ^a$): ℵ* 4* 25. *διηγουμ.*

4. *παραγενομενοι*: 40. *-ναμενοι* | *εισ ιερουσαλημ* (e *in hierusalem*, d *hierusalem*) cum ℵCDEHLP al pler cat $Chr^{9,274}$ ... Ln *εισ ιεροσολυμα* cum AB 61. 133. 137. k^{scr}, item vg *Hierosolymam* | *παριδεχθησαν* cum ℵABD^2 (* *παρεδοθησαν*) 61. (:: nullo alio Ni Ti loco nisi Heb 12, 6 ex LXX) ... ς *απεδεχθησαν* cum CEHLP al pler Chr ... 15. 18. 37. 40. 100. 180. al pauc cat *υπεδεχθησαν*, k^{scr} *προσεδεχθ.* Praeterea CD (* *μεγωσ*) 137. sah syrP c.* $Ambp^{118,28}$ (pag^{1094}) add *μεγαλωσ* | *υπο τησ* cum ℵADEHLP 31. 61. al pler Chr ... Ti *απο τησ* cum BC 15. 18. 36. 180. cat | *και των απ.* ($ℵ^a$): ℵ* om *και* | *ανηγγειλαν τε* (HC; ℵ* om *τε*): D^2 b^{scr} *απηγγειλαν τε* (D^{gr*} *απηγγειλαντεσ*, d *renuntiaverunt* sine copula) | *ο θεοσ*: D 38. 68. 96. 137. 142. Thphyl^b post *εποιησεν* pon, 61. post *μετ αυτων* | *μετ αυτων*: C^3HL 69. 105. al^{20} Thphyl^b add *και οτι ηνοιξεν τοισ εθνεσι* (HL *-σιν*) *θυραν πιστεωσ*

5. *εξανεστησαν* usque *λεγοντεσ*: D *οι δε παραγγειλαντεσ αυτοισ αναβαινειν προσ τουσ πρεσβυτερουσ εξανεστησαν λεγοντεσ τινεσ απο τησ ερεσεωσ των φαρισαιων πεπιστευκοτεσ*, item syrP mg *illi autem quum iussissent eos ascendere ad seniores, surrexerunt adversus apostolos, existentes qui crediderunt ex haeresi Pharisaeorum* | *τινεσ*: A add *ανδρεσ* | *φαρισαιων*: 13. *πρεσβυτερων* | *πεπιστευκοτεσ*: L 1* 25. 99. 104. 105. 106. al^3 ^{scr} *πεπιστευκοτων*, item 1^{**} 8. 20. 27. 28. 29. *των πεπιστευκοτων*, item alterutrum 126. 177. al pauc | *οτι*: E *ωσ* | *παραγγ. τε*: D^{gr*} *δε* pro *τε* | *μωισεωσ* cum ℵBCEH al plu ... ADLP al plu (4^{matth} 6^{scr} etc) *μωσεωσ*. Passim in minusc *-εοσ* pro *-εωσ* legitur.

6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ
τοῦ λόγου τούτου. 7 πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς 15, 7
Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι
ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός 10, 9 20
μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι.
8 καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, 9 καὶ οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε 11, 15
καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. 10 νῦν οὖν

---

6. *συνηχθ. δε* cum ℵADEHLP al pler cat syr^{utr} sah cop arm Chr^{9,274} ... Ti *συνηχθ. τε* cum BC 13. 61. 133. d^{ascr} vg aeth | *και οι πρεσβ.*: D om *οι* ... 137. syrP add *συν τω πληθει* | *λογου*: E 137. c^{ascr} syrP *ζητηματος*, 65. *ρηματος*

7. *δε*: 61. d syr^{sch} *τε* | *ζητησεως* cum ℵAB 13. 15. 33. 34. 36. 40. 61. 68. 69. 100. 104. 105. al^{2} scr ... ς Ln Ti *συνζητησεως* (*συνζ-* c. CDK, ς *συζ-*) cum CDKHLP al longe plu Chr^{9,274} | *αναστας πετρος* (137. syrP ^{mg} add *εν πνευματι αγιω*): D* d *ανεστησεν εν πνευματι πετρος και ειπεν* | *οτι* (ℵ^{c}): ℵ* om | *εν υμιν εξελεξ. ο θεος* cum ℵABC 13. 40. 61. 69. 105. al cat^{344} arm^{gb} Const^{6,12,2} (Ir$^{int\ 199}$ *in vobis deus elegit*). Confirmant *εν υμιν* et. al mu (3 ap Scri) cop Chr^{9,274}; ordinem verborum confirmant et. am fu demid (Rebapt^{363} *in nobis deus elegit*) ... ς *ο θεος εν ημιν εξελεξατο* cum EHLP al longe plu vg^{cle} (*εν ημιν* et. am etc) syrP; item D *ημειν* (^{2}*εν ημ.*, d *in nobis*) *ο θεος εξελεξατο* (vide ante Ir^{int} et Rebapt) ... 31. 99. sah syr^{sch} aeth^{utr} vg^{cod} ap Gb plane om *εν υμιν* sive *εν ημιν*, om *εν* (ut D$^{Gr^{*}}$) etiam 16. 46. 137. | *δια του στοματος*: D*E 31* 96. om *του* | *τον λογον* (e^{ascr} ante *τα εθνη* pon): P 2^{lect} om

8. *και ο καρδιογν. θεος* et. Ir$^{int\ 199}$ Rebapt^{363} Const^{6,12,2} Did$^{tri\ 2,6,8}$ ... D *ο δε καρδ. ο θεος* | *εμαρτυρησεν* (et. Const): C *διεμαρτ.* | *αυτοις* post *εμαρτυρ.* et. Ir^{int} Const (post *εμαρτ. αυτοις* perg *κορνηλίῳ γάρ ποτε* etc) Did$^{tri\ 2,6,8}$ (int^{267}) Chr^{9,274} ... E vg sah Rebapt Amb$^{spir\ 655}$ om | *δους* sine *αυτοις* cum ℵAB 13. 61. Did (et^{Gr} et^{lat}) ... ς (sed Gb^{0}) Ln add *αυτοις* cum CEHLP al pler (105. post *αγιον* pon) cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Ir$^{int\ 199}$ Rebapt^{363} Const Chr; D vero add *επ αυτους* (d *super eos*) | *το*: 13. om (vdtr tantum *το* pri)

9. *και* ab initio (et. Ir$^{int\ 199}$ Rebapt^{363}): A* om | *ουθεν* cum BHLP 1. 2. 4. 31. 42* 45. 46. 56. 96. 98. 99. 106. 126. 13^{lect} al^{4} scr Const^{6,12,2} (ex ed. Mansii) ... ς Ln *ουδεν* cum ℵACDE 13. 61. al plu cat Const edd rell Chr^{9,274} | *ημων τε* (*inter nos et illos* vg d e Ir^{int} Did$^{int\ 267}$: Latt igitur non exprim *τε*) et. Const^{6,12,2} Did$^{tri\ 2,6,8}$ ... D om *τε*

10. *νυν ουν* (et. Ir$^{int\ 199}$ etc): E *και νυν ουν* (e *et nunc ergo*), aeth *et nunc quoque*, Tert$^{pudic\ 21}$ *et nunc* ┤ *ουν*: C^{*vid} om

Gal 5, 1 τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; 11 ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. 12 ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί,
2 Pe 1, 1 ἀκούσατέ μου. 14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 15 καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·

---

10. *τον θεον* et. Ir$^{int\ 199}$ Or$^{int\ 3,837}$ Const^{6,12,4} Eusdem^{s} Chr^{9,274} Thdrt^{1,619} et^{3,837} etc; item *dominum* Tert$^{pudic\ 21}$ Hil^{21} etc ... vg^{cod} ap Gb Hier gal^{5,1} et alii pp^{lat} mu (ut Ambrst, vide ap Sab, etiam Haymo$^{apoc\ lib^1}$) om, ita ut iam legatur *quid temptatis imponere* vel similiter | *επιθειναι*: HL al mu *επιθηναι* | *ζυγον* (κ^{a}, nisi suppl ipse*): ℵ* om

11. *του κυριου* cum ℵABCDEHLP al plu cat Const^{6,12,4} (sed om $\overline{\iota\upsilon}$) Chr ^{9,275} Thdrt ^{1,619} ... ς (= Gb Sz) om *του* cum minusc vix mu | *ιησου* sine additam cum ℵABEHLP 61. al plus^{50} am fu demid tol sah cop^{ced} syrP aeth^{ro} (Const nil nisi *του κυριου*) Chr Thdrt Tert$^{pudic\ 21}$ (alios vide ap Sab) ... ς (= Gb Sz) add *χριστου* cum CD 13. 31. al sat mu cat vg^{cle} syr^{sch} cop^{ed} arm aeth^{PP} Ir$^{int\ 199}$ (*per gratiam domini nostri Ies. Chr.*) Thphyl^{b}. Libere, ut^{vid} Or$^{int\ 3,837}$ *per gratiam dei* | *πιστευομεν*: ND^{Gr*} *πιστευσομεν*

12. *εσιγησεν δε*: D syrP c.* *συνκατατιθεμενων δε των πρεσβυτερων τοις υπο του πετρου ειρημενοις εσειγησεν* (lectio syrP c.* exit verbo *ειρημενοις*, tum pergit sine * *εσιγησεν δε*) | *εσιγησεν*: C 69. c^{scr} *-σαν* | *παν* (11. 105. om) *το πληθος*: ℵ 13. 31. 32. 33. 34. 68. 95. f^{ser} Thphyl^{b} *απαν το πληθ.*, 42. 57. 69. a^{scr*} *το πληθ. απαν* | *ηκουον*: 31. 105. *ηκουε* | *βαρναβα κ. παυλου εξηγουμενων* (61. *-μενου*): D* *βαρναβαν κ. παυλον εξηγουμενοι* (d *barnabam et paulum exponentes*)

13. *απεκριθη ιακωβος λεγων*: D syr^{sch} (non item syrP) *αναστας ιακωβος ειπεν*

14. *επεσκεψατο* (vg *visitavit*, Rebapt^{367} *visitaverit*, tol *suscitavit*, d e *prospexit*, Ir$^{int\ 199}$ *excogitavit*) et. Const^{6,12,5} Procop$^{esa\ 283}$: E *επελεξατο*, 137* *εξελεξατο*, 13. *εξελεξατο και επεσκεψατο* | *λαβειν εξ εθνων* et. Ir^{int} Rebapt Const etc: C *εξ εθν. λαβ.* | *τω ονομ. αυτου* cum ℵABCDE 61. al plus^{15} cat^{348} vg sah syr^{utr} arm (aeth^{utr} plane om *τω ονομ. αυτ.*) Ir$^{int\ 199}$ Rebapt^{367} Const^{6,12,5} Chr^{9,279} Procop$^{esa\ 283}$ etc ... ς (Gb^{00}) praem *επι* cum HLP al pler cop Thphyl$^{a\ txt}$

15. *τουτω*: HL 1. 13. 17. 95. 96. 99. 100. o^{scr} *τουτο* ... D* d Ir$^{int\ 199}$ *ουτως* (*sic*; contra Rebapt^{367} *huic*) | *συμφωνουσιν* (*-μφ-* et. ℵABCE etc): D^{Gr*} *συνφωνησουσιν* (contra d: *et sic consonat* pergens *sermones prophetarum*)

16 μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ Am 9, 11.
τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆσ ἀνοικοδομήσω καὶ
ἀνορθώσω αὐτήν, 17 ὅπωσ ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν
ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓσ ἐπικέκληται τὸ
ὄνομά μου ἐπ' αὐτούσ, λέγει κύριοσ ποιῶν ταῦτα 18 γνωστὰ
ἀπ' αἰῶνοσ. 19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖσ ἀπὸ τῶν
ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, 20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖσ
τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆσ πορνείασ

---

16. μετα (et. Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{367} Const^{5,12,5}): D* d μετα δε | αναστρεψω (A* -ψει, sed corr ipse*): D επιστρεψω | δαυειδ: Sz δαυιδ, ς (et. Gb) δαβιδ, cf ad Mt 1, 1 | κατεστραμμενα (B -στρεμμ-) cum ℵ(B) 13. 33. 34. Procop$^{esa\,232}$ ... ς Ln Ti κατεσκαμμενα cum ACDELP (H σκαμμενα ipso σ supra scripto, corrupte) al pler Const^{6,12,5} Chr^{9,280}, K ανεσκαμμ. (:: LXX editum est ex B etc κατεσκαμμενα, quod et. Cyr$^{amos\,219\,sq}$ confirmat; A vero κατεστραμμενα) | ανοικοδομησω sec: C*^{vid} 68. οικοδ. (ita 105. priore loco)

17. αν (et. Const Proc): K 69. 105. al$^{2\,scr}$ Chr^{9,280} et^{282} om | κυριον (et. Ir^{int} Rebapt Const Procop^{esa}): D θεον | ποιων cum ℵ*B (D^{gr*} ποιησει) d e vg Ir$^{int\,199}$ Rebapt^{367} *faciens* (quo non tam o ποιων sed ποιων confirmatur) ... ς Ti o ποιων cum ℵcACD^{2}EHLP al omn^{vid} Const^{6,12,5} Chr (:: ita LXX) | ταυτα sine additam cum ℵABCD 61. al plus^{12} vg cop aeth (sah post λεγει ταυτα pergit γνωστα ταυτα απ αιων. omissis ποιων ταυτ.) Ir^{int} Rebapt Const ... ς (= Gb Sz) ταυτα παντα cum H al plu cat^{250} syr^{sch} arm Chr (:: ita et. LXX^{ed}, sed om παντα AB etc); item ELP al^{15} syr^{p} Thph^{a} παντα ταυτα

18. γνωστα απ αιωνοσ cum ℵBC 15. 18. 27. 29. 36. 61. 63. 65. 69. 100. 105. 133. 180. sah (vide ante) cop arm^{zoh}. Similiter 32. 42. 57* 69. a^{scr} α εστι γνωστα (69. a^{scr} add αυτω) απ αιωνοσ (57* add αυτω. Om id plane 32? 42?), item aeth^{ro} ο γνωστον εστιν απ αιωνοσ, aeth^{pp} ο γνωστον εστι τω κυριω (θεω) απ αιωνοσ ... ς (= Gb Sz) γν. απ αιων. εστι τω θεω παντα τα εργα αυτου c. EHLP al pler (al aliq γνωστα γαρ etc) cat syr$^{p\,txt}$ Const^{6,12,5} Chr^{9,280}. Similiter syr^{sch} *nota sunt a saeculo opera dei* ... Ln γνωστον απ αιωνοσ (D etc add εστιν) τω κυριω το εργον αυτου c. AD vg syr$^{p\,mg}$ arm^{usc} Ir$^{int\,199}$ (d vg *notum a saeculo est domino opus suum* [d *op. ipsius*], Ir^{int} *cognitum a saeculo est deo opus eius*) ... Gb sine teste totum versum omitti volebat (Gb^{o}), Mtthaei multa de hoc loco disputat :: lectionem codicum ℵBC verissimam esse censeo. Apud LXX nil eiusmodi ad ea quae praecedunt additur. Hinc fluctuarunt dubii quid illis verbis facerent.

19. κρινω: 13. ανακρινω.

20. αλλα cum ℵACDELP etc ... BCH 31. 61. 68. 69. 95. 180. al mu Const^{6,12,5} Chr^{9,280} αλλ | του απεχεσθαι cum ℵABCDLP etc ... EH om του | των αλισγημ. cum ℵBD^{gr} 15. 18. 36. 61. 180. Oec^{123}, item e *ut abstinerent contaminationibus* ... ς Ti praem απο cum ACE^{gr}HLP al pler cat

καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. 21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ ταῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, 23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν· οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύ-

---

Const Chr, item d vg Ir^{int} (d Ir *abstineant a contam.*, vg *abstineant se a contam.*) | αλισγηματων: 31. 137. d^{ser} αλιγισματων (d^{ser} αλγισμ.), 68. αλγηματων | και της πορνειας: aeth^{ro} (non item^{PP}) om | πορνειας ut ABCDHLP etc ... NE al πορνιας | και του πνικτου cum NCEHLP al pler (69. 105. a^{ser} κ. τ. αιμ. κ. τ. πνικτ. κ. τ. πορν.) vg (vg pp^{lat} *suffocatis*) rell cat Chr^{9,280}, item (ita Ln) AB 13. 61. 177^{s} και πνικτου. Agnoscit etiam Const^{6,12,5} hunc in modum: απο των αλισγ. των εθνων, ειδωλοθυτου και πνικτου και πορνειας) ... D Ir$^{int\,199}$ om, hinc Gb^{o} (ut iam reiecit Millius, cf Prolt nr. 441). Praeterea quae auctoritates (Tert Cyp etc) eisdem verbis v. 29 adversantur, easdem huc valere videntur. Vide ad v. 29 | και του (61. om) αιματος: D 7. 27. 29. 60. 69. 98^{mg} 106. al$^{4\,ser}$ sah aeth Ir$^{int\,199}$ add και οσα μη θελουσιν (sic D, rell^{11} αν μη θελωσιν) εαυτοις (minusc pler αυτοις) γινεσθαι (D γειν.) ετεροις μη ποιειτε (ita D; rell^{21} ποιειν, item Ir^{int} aeth *aliis ne faciant*, sah ad verbum μη αυτο γινεσθαι ετι)

21. μωυσης cum NBCDH al plus^{30} cat^{251} etc ... ς μωσης cum AE^{gr}LP al longe plu | κατα πολιν τους κηρυσσ. αυτον (ita א* ipse ex ἀυτου) εχει: C 3. 31. τους κηρυσσ. αυτ. κατ. πολιν εχει, D syr^{utr} κατα πολ. εχει τους κηρυσσ. αυτον (h. l. D^{gr*} repetit εχει, item d *habent*)

22. εδοξε (-ξε cum NAB; Ti -ξεν cum CD^{3}EHLP etc): D^{gr*} εδοξασεν | εκλεξαμενοισ: 13. 105. 137. a^{ser} d^{ser*} -νοισ | εξ αυτων: A om | αντιοχειαν: NE -χιαν | τω παυλω cum NABCK 13. 61. al longe plu^{vid} (13. 137. al aliq et. τω βαρν.) cat ... DHLP al fere^{40} Chr^{9,280} om τω, hinc Gb^{oo} | καλουμενον (Gb′) cum NABCDEL 13. 15. 18. 36. 61. 73. 180. cat Const^{6,12,6} ... ς επικαλουμενον cum HP al pler Chr | βαρσαββαν cum NABCEHLP 61. al plus^{12} am sah cop Const; item D βαραββαν ... ς βαρσαβαν cum minusc longe plu cat vg^{cle} (et. demid) arm Chr ... fu aeth^{ro} βαρναβαν | ηγουμενους (א^{c}): א* -νοισ

23. γραψαντεσ δια χειροσ αυτων cum א*AB vg (*per manus eorum*) cop aeth^{ro} ... ς γρ. δι. χει. αυ. ταδε cum N^{c}EHLP 61. al pler cat syr^{sch} et$^{P\,txt}$ arm Const^{6,12,6} Chr^{9,280} ... C aeth^{PP} (sah) γρ. δι. χει. αυ. επιστολην περιεχουσαν ταδε (sah επιστολην ουτωσ), item D γρ. επιστολην δι. χει. αυτ. περιεχουσαν ταδε, item syr$^{P\,mg}$ *scribentes per manum eorum epistulam et mittentes, in qua erant haec.* Cf et. Rom. correct, ubi est: *Non subiicias, quod quidam*, epistolam continentem haec,

τεροι ἀδελφοὶ τοῖσ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν
ἀδελφοῖσ τοῖσ ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. 24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲσ ἐξ
ἡμῶν ἐξελθόντεσ ἐτάραξαν ὑμᾶσ λόγοισ ἀνασκευάζοντεσ τὰσ ψυχὰσ Gal 1, 7
ὑμῶν, οἷσ οὐ διεστειλάμεθα, 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοισ ὁμοθυμα-
δόν, ἐκλεξαμένουσ ἄνδρασ πέμψαι πρὸσ ὑμᾶσ σὺν τοῖσ ἀγαπητοῖσ
ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποισ παραδεδωκόσι τὰσ
ψυχὰσ αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματοσ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

---

superfluit enim. | αδελφοι cum ℵ*ABCD 13. 61. vg arm^{usc} Ir$^{int\,199}$ Ath^{783} (est^{tri}, qui liber antea Vigilio adscribebatur) Pacian$^{paraen\,4}$ (Gall^{7,270}) ... 34. sah Or$^{int\,4,655}$ om ipsum αδελφοι (Or^{int} *Apostoli et presbyteri fratribus qui sunt apud Antiochiam* etc, item sah) ... ς (Gb^{o}) Ti praem και οι cum ℵ^{c}EHLP al pler cat syr^{utr} cop arm^{zoh} aeth^{utr} Const^{6,12,6} Chr^{9,281} | τοισ κατα: C* om^{vid} τοισ (sunt enim τοισ κατα την αντι rescripta a C^{2}) | αντιοχειαν: ℵE -χιαν, ut v. 22 | κιλικιαν: A κιλιαν, D^{gr} κιλειαν | αδελφοισ: D pon post τοισ εξ (H om) εθνων. Cf huc et. Clem^{202} οι δε αυτοι ουτοι αποστολοι τοισ κατα την αντιοχειαν και συριαν και κιλικιαν αδελφοισ επιστελλοντεσ· εδοξεν, εφασαν, τω πνευμ. αγιω και ημιν etc

24. επειδη (ℵ^{c}): ℵ* επι δε | εξ (arm ωσ εξ) ημων (ℵ^{c}): ℵ* 31* Thphyl^{a} εξ υμων ... 32. 57* 81. 105. aeth^{ro} (non^{pp}) om | εξελθοντεσ cum ℵ^{c}ACD EP al fere omn vg syr^{utr} (syr$^{p\,mg}$ add *profecti sunt ad vos et*) sah cop aeth^{pp} Ir$^{int\,199}$ Or$^{int\,4,655}$ Pacian$^{paraen\,4}$ (*a nobis exiisse et perturbasse vos*). Item HL ελθοντεσ ... ℵ*B arm aeth^{ro} Const^{6,12,6} Ath$^{int\,783}$ Chr^{9,280} om (item a^{scr*}, qui tantum εξ habet, unde εξεταραξαν fieri potest) | εταραξαν (E^{gr*} εταραν): D* (vide ante a^{scr}) εξεταραξαν | L ανασκευγαζοντεσ | τασ ψυχ. υμων sine additam cum ℵABD 13. 61. vg sah cop aeth^{ro} Or$^{int\,4,655}$ (om λογοισ ανασκ. τασ ψυ. υμ.) Const^{6,12,6} Ath$^{int\,783}$. Item Epiph^{111} λεγοντεσ οτι εγνωμεν τινασ εξ ημων προσ υμασ ελθοντασ και ταραξαντασ υμασ λογοισ, οισ ου διεστειλαμεθα ... ς (Gb^{oo}) add λεγοντεσ περιτεμνεσθαι και τηρειν τον νομον (E Bed$^{retr\,142}$ ex Gr post περιτεμν. add δει) cum CEHLP al pler syr^{utr} arm aeth^{pp} Thphyl^{a} et^{b}. Similiter Chr^{9,281} λεγοντεσ περιτεμνειν αυτουσ τα τεκνα και τηρ. τ. νομ. Item Ir$^{int\,199}$ post οισ ου διεστειλ. add *dicentes: Circumcidimini et servate legem* | διεστειλαμεθα: 61. διαστειλ., D* διεστειλομεθα

25. γενομενοισ: H γεναμ. | εκλεξαμενουσ cum ℵCDEHP al longe plu cat Const^{6,12,6} Chr^{9,281}. Item Ir$^{int\,199}$ *placuit nobis convenientibus in unum, electos viros mittere* etc. Similiter d *visum est nobis constitutis pariter electos viros mittere* etc ... Ln εκλεξαμενοισ cum ABL 61. al plus^{15} | πεμψαι: Const εκπεμψ. | ημων (et. Ir^{int} Const): D^{gr} 31* k^{scr} υμων

26. παραδεδωκοσι (-σι ℵBHLP, Ln Ti -σιν cum ACE): D^{gr} -κασιν | τασ ψυχασ: D Ir$^{int\,199}$ την ψυχην | ιυ χυ (et. Ir^{int} Const): DE 137. syr$^{p\,mg}$ Bed$^{retra\,143}$ ex Gr add εισ παντα πειρασμον

27 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου
5, 32 ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ
ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπ-
15, 10 αναγκες, 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ
1 Co 8, 1 ss πορνείας, ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

---

27. *δια λογου* (et. Ir$^{int\ 199}$ Const$^{6,\ 12,\ 6}$): E add *πολλου* | *απαγγελλοντας*: D *απαγγελουντας*, 31. 61. al pauc *απαγγελοντας*, 137. *καταγγελλαντας* | *τα* (31. om) *αυτα*: D* *ταυτα*, item d *haec*, nec aliter sah syr^{p} aeth^{pp} (sed^{ro} om) ... Ir$^{int\ 199}$ *nostram sententiam*

28. *τω πνευμ. τω̃ αγιω* cum ℵAB 13. 33. 34. 61. 73. k^{acr} Clem^{202} Epiph ^{892}, item *spiritui sancto* m^{10} vg Tert$^{pudic\ 12}$ ... ς Ti *τω αγι. πνευμ.* cum CDEHLP 61. al pler cat et Amm^{cat} et Sev$^{cat\ 353}$ Or $^{1,\ 763}$ *libere* et$^{int\ 4,\ 655}$ Const$^{6,\ 12,\ 6}$ Cyr$^{hr\ 278}$ Bas$^{spir\ 564}$ Chr$^{9,\ 281}$ Cyr$^{iul\ 325}$ Ir$^{int\ 199}$ Cyp^{329} Pacian paraen^{270} | *πλεον* et. Clem^{202} Const Cyr^{hr} Bas etc: D 68. 69. 105. a^{acr} *πλειον* | *υμιν*: D^{gr*} *ημειν* | *τουτων των επαν.* cum ℵ^{cBCH} 3. 25. 31. 40. 61. 68. 69. 73. 95* 98. 99. 105. 133. 137. a^{acr} Const Did$^{tri\ 12,\ 2,\ 2}$ (*τουτ. ων επ.*) Tiphyl^{a} et^{b}, item omisso *των* ℵ*D* 13. Item vg (*haec necessaria*, am* fu tol *haec necessario*) Ir^{int} (*haec quae sunt necessaria*) Cyp^{329} (*ista quae ex necessitate sunt*), nec aliter sah cop syr^{utr}. Contra Pacian^{paraen} (*praeter quam haec: Necesse est*; sed ap Gall deest *haec*); vix probant Tert$^{pudic\ 12}$ *eorum a quibus necesse est abstineri*, Or^{int} *ea quae necessaria sunt*, Ath$^{int\ 733}$ *ea quae necesse est ut* ... ς *των επαν. τουτων* cum ELP al plu arm Chr $^{9,\ 281}$ ... Ti nil nisi *των επαν.* cum A 15. 18. 36. 43. 180. c^{acr} Clem^{202} Epiph ^{124} et ^{892} (*πλην των επα.* sed nil praeterea h. l. additur) Cyr$^{iul\ 325}$. Item (ut vdtr, vide paullo ante) Tert^{pudic} Or^{int} Ath^{int} ... aeth^{utr} sic: *πλην τουτων· επαναγκες απεχ.* (similiter ac Pacian ap Gall) | *επαναγκες*: KAC 40. 96. (al^{vid}) *επ αναγκαισ*, atque sic *ἐπ' ἀνάγκαισ* editum est Const$^{6,\ 12,\ 6}$ Cyr$^{iul\ 325}$

29. *πνικτων* cum ℵ*A*BC 61. 137. sah cop Clem^{202} et^{606} (*εμηνυσαν γαρ επαναγκες απεχεσθαι δειν ειδωλοθυτων και αιματος και πνικτων και πορνειασ, εξ ων διατηρουντασ εαυτουσ ευ πραξειν*) Or$^{1,\ 763}$ (*επιστολην μιαν ωσ ωνομασαν επαναγκες απαγορευουσαν εσθιειν· ταυτα δ' εστι τα ητοι ειδωλοθυτα η τα πνικτα η το αιμα*) et Or$^{int\ 4,\ 655}$ Cyr^{hr} ex$^{edd\ 2}$ Gaud$^{serm\ de\ mach\ 967}$ (vide post) 'edd ap Hier$^{gal\ 5,\ 2}$ (vide post) ... ς *πνικτου* cum ℵ^{c}A^{2}EHLP al pler (40. 69. al Epiph Thdrt etiam *ειδωλοθυτου*) vg syr^{utr} arm aeth (ro et^{pp} differunt ordine quo exhibent) cat Const$^{6,\ 12,\ 6}$ Cyr$^{hr\ 276}$ ed Did^{tri} Epiph^{124} Chr$^{9,\ 281}$ Thdrt$^{3,\ 867}$ Ath$^{int\ 733}$. Praeterea am fu Ath^{int} Cyr^{hr} edd (ante^{toutt}) om *και* ante *πνικτ.* Quibuscum facit Gaud *a sanguine id est suffocatis* ... D Ir$^{int\ 199}$ Tert$^{pudic\ 12}$ Cyp^{329} Ambrst$^{gal\ 2,\ 2}$ Pacian^{paraen} Hier$^{gal\ 5,\ 2}$ plane om *και πνικτ.*, hinc Gb^{o}. Cf Ambrst: *Denique tria haec mandata ab apostolis et senioribus data reperiuntur - Quae sophistae Graecorum non intelligentes, scientes tamen a sanguine abstinendum, adulterarunt scripturam, quartum mandatum addentes, et a suffocato abstinendum: quod puto nunc dei nutu intellecturi sunt, quia iam supra dictum erat quod addiderunt.*

30 *Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ*
συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. 31 *ἀναγνόντες*
δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 *Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ*
προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ
ἐπεστήριξαν· 33 *ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης*
ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς.

Item Hier: *in actib. app. narrat historia - app. congregatos statuisse per litteras ne superponeretur eis iugum legis, nec amplius observarent nisi ut custodirent se tantum ab idolothytis et sanguine et fornicatione, sive ut in nonnullis exemplaribus scriptum est, et a suffocatis.* | *πορνειας* et. Clem$^{bis.\ 608.}$ Tert^{pudic} Or$^{int\ 4,\ 655}$ Const Ath^{int} Did^{tri} etc: D 25. 29. 32. 42. 57. 69. 105. 106. 137. a^{scr} e^{scr} sah syr^{P} c.* aeth Ir$^{int\ 199}$ Cyp^{239} add *και οσα* (min pauci *αν* add) *μη θελετε* (e^{scr} al? *θελητε*) *εαυτοισ γινεσθαι* (D *γειν.*) *ετερω* (ita D d, reli omn *ετεροισ*) *μη ποιειν* (D^{2} *ποιειναι*, al pauc *ποιειτε*, d Cyp *ne feceritis*, Ir^{int} *ne faciatis*) | *εξ* et. Clem Const Did^{tri} etc ... D *αφ*, item *a quibus* d e vg Ir^{int} Tert Ath^{int} al | *πραξετε* cum ℵABP al pler vg etc Clem^{208} Const Did^{tri} etc; item *bene agetis* (ut vg) Ir^{int} Or^{int} Pacian^{paraen} etc; d *bene agitis* ... CD^{Gr} HL al^{10} fere aeth^{ro} (non item^{PP}) *πραξατε* ... E 5. 6. 8. 68. *πραξητε*. Praeterea D Ir$^{int\ 199}$ Tert$^{pudic\ 12}$ add *φερομενοι εν τω αγιω πνευματι* (d *ferentes in s. spir.*, Ir^{int} *ambulantes in spir. sancto*, Tert *rectante* sive *vectante vos spiritu sancto*)

30. *απολυθεντες*: D^{Gr*} d add *εν ημεραισ ολιγαισ* | *κατηλθον* (Gb″) cum ℵABCD (d *pervenerunt*) 61. al^{20} fere cat vg (*descenderunt*) arm aeth Thphyl^{b} ... ς Ti *ηλθον* c. E (o *venerunt*)HLP al longe plu sah cop syr^{utr} Chr^{9,281} Thphyl^{a} | *συναγαγοντεσ* (d *cum collegissent*): D^{Gr*} *συναγοντεσ* | *επεδωκαν*: E *επιδεδωκαν* | *επιστολην*: syr^{P} c.* add *Iudas et Silas*

31. *αναγοντεσ*: ELP al *αναγωντεσ*

32. *τε* (ut etiam ς Gb Sz) cum ℵABCE^{Gr}HL 61. al plu cat d (syr^{sch}) aeth^{PP} (sah arm aeth^{ro} non exprim) Chr^{9,281} Thphyl^{a} ... ς^{e} (etiam Mill) *δε* cum D^{Gr}P al certe permu e vg cop syr^{P} Thphyl^{b} | *οντεσ*: E *υπαρχοντεσ*. Praeterea D add *πληρεισ πνευματοσ αγιου* (cum *οντεσ* unum eundemque stichum efficientes) | *πολλου*: D 18. om | *επεστηριξαν* cum ℵAABDHLP al pler cat Chr ... Ti *επεστηρισαν* cum CE 73. (:: cf Lc 9, 51. 22, 32) ... ℵ* om *και επεστ.*

33. *αποστειλαντασ αυτουσ* (ℵ* *εαυτ.*) cum ℵABCD al^{15} cat vg sah cop^{boett} aeth^{ro} Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *αποστολουσ* cum EHLP al pler syr^{utr} cop^{wi} arm Chr^{9,281} Bed$^{retra\ 144}$ ex Gr. Praeterea sah praem, cop^{wi} add *Hierosolyma*

34. ς (Gb^{00}) *εδοξε δε τω σιλα* (D *σειλεα*, *sileae*, contra v. 22. *σειλαν*, *silan*; tol utroq loc *sileae*) *επιμειναι αυτου* (CD* *αυτουσ*, D^{Gr2} *προσ αυτουσ*, 42. 57. 69. al *αυτοθι*; d *sustinere eos*) cum CD 13. al mu vg^{cle} tol sah cop^{wi} syr^{P} c.* (in syr add Tremell, de suo ut vdtr; ex eo vero recepit etiam Gutb) arm aeth^{utr} (*Et perseveravit Paulus manens*;

35 *Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.* 36 *Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν.*
12, 25 37 *Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον·* 38 *Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ'*
13, 13 *αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον,*

---

etPP add *ibi*) ar^{e} Thphyl^{b}. Praeterea D vg^{cle} tol arm (sed non^{soh}) post *επιμ. αυτ.* add *μονος δε ιουδας επορευθη* (vg^{cle} arm^{usc} add *Ierusalem*) ..... omisimus versum cum ℵABEHLP 61. $\mathfrak{g}l^{80}$ fere am fu demid syrr^{widm} et^{al} syrP txt cop^{boett} Chr Thphyl^{a}

35. *παυλος δε* (d *paulus vero*, e vg *paulus autem*): D o *δε παυλος* | *αντιοχεια*: E *-χια* | *μετα και ετερ. πολλ.* (*cum et illis pluribus* e, *cum aliis pluribus* vg): D^{gr} *και μετα ετερ. πολλ.*, d *et cum aliis multis* | *του κυριου* (sah cop^{boett} syr^{sch} arm *dei*): D^{gr*} vdtr *κυριου* (sed non item *του*) omittere

36. *προσ βαρναβ. παυλοσ* oum ℵABC 13. 31. 61. 68. 180. cat^{255} (sed 180. *τον βαρν.*, 13. 31. 68. 180. cat Thphyl o *παυ.*) vg Thphyl^{b} ... ς *παυλοσ* (D o *παυ.*) *προσ βαρναβ.* cum DEHLP al pler sah cop syr^{utr} arm aeth Bas$^{eth\,296}$ Chr^{9,288} | *δη* (ℵ^{c}): ℵ* *δε* | *επισκεψωμεθα*: H 13. c^{scr} *-ψομεθα* | *τ. αδελφουσ* sine *ημ.* cum ℵABCDE al^{20} (D 36. 137. 180. c^{scr} add *τουσ*) cat vg sah cop syr^{utr} arm Chr ... ς (= Gb Sz) add *ημων* cum HLP al longe plu (42. *ημων τουσ*) aeth Bas$^{eth\,296}$ Thphyl^{a} et^{b} | *πολιν πασαν* cum ℵABC 31. k^{scr} (sah cop ex lingenio linguae) ... ς *πασαν πολιν* cum DEHLP 61. al pler cat Bas^{eth} Chr | *εν αισ*: D *εν οισ* | *κατηγγειλαμεν*: C 15. 18. 36. 180. cat *εκηρυξαμεν* (item ut^{vdtr} arm al) | *πωσ*: E *το πωσ* | *εχουσιν*: syrP c.* add *placuit autem cogitatio Barnabae*

37. *εβουλετο* (Gb′) cum ℵABCK 13. 61. al^{20} (73. 137. 180. *ηβουλ.*) cat Thphyl^{b}, item *volebat* d e vg, nec aliter sah cop syr^{utr} aeth ... ς Ti *εβουλευσατο* cum HLP al longe plu Chr^{9,288} Thphyl^{a}, item D^{gr} *εβουλευετο* | *συνπαρ-* cum ℵABCDKL al ... ς Ln *συμπαρ-* cum HP al pler | *-λαβειν*: A 13. *-λαμβανειν* | *και τον ιω.* cum ℵB 61. 137. Item Gb Sz Ti Ln *και ιω.* cum ACK al plus^{20} cat Chr Thphyl^{b}. Item *et Iohannem* vg cop syrP arm ... ς (= Gb Sz) *τον ιω.* cum HLP al plu sah syr^{sch} aeth Thphyl^{a} ... D 7. 8. 29. 69. 97. 105. a^{scr} c^{scr} *ιω.* (omissis *και τον*), ita Gb′ | *ιωαννην* (sic et. E): D^{grH} *ιωαηην* | *καλουμενον*: ℵ^{c} (sed *επι* rursus abstersum) CD 61. al^{20} fere *επικαλουμενον*

38. *ηξιου* (cat *ηξιουτο*, e *volebat - non debere recipi*): D *ουκ εβουλετο λεγων* (d corrupte: *paulus autem nolebat dicens hiis qui discesserunt ab eis a pamphylia et nec simul venerunt ad opus - hunc non adsumerent secum*) | *αποσταντα*: A *αποστατησαντα*, D *αποστησαντα* | *απο παμφυλιασ*: c^{2} om (* non liquet) | *αυτοισ*: D om | *εργον*: D tol vg^{cdd} ap

μὴ συνπαραλαμβάνειν τοῦτον. 39 ἐγένετο δὲ παροξυσμός, ὥστε Gal 2, 13
ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον.

40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν· 41 διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

XVI.

1 Κατήντησεν δὲ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθη-

Ln add εισ ο επεμφθησαν (d *in quo missi erant*, tol rell *quod missi fuerant*). Cf et. Roman. corrector.: *Nec hic addendum est* quo missi fuerant) | συνπαρ- cum ℵAB*CE ... ς Ln συμπαρ- cum B²HLP al certe pler. Item -ραλαμβανειν cum ℵABC 15. 40. 47. 61. 69. 180. a^scr c^scr cat ... ς -ραλαβειν cum EHLP al pler Chr^9,288 ... D τουτον μη ειναι συν αυτοις (d vide supra) pro μη συνπ. τουτ.

39. δε cum ℵABD 33. 34. 40. 61. vg sah cop ... ς ουν cum CEHLP al pler cat syr^utr arm Chr^9,288 | παροξυσμοσ: vide de hac re uberrime exponentem cat^ox256 ss, item Act. Barnab. in Act apocr. p. 66 sq | αποχωρισθηναι: E αποχωρησαι (e* *descendere*, e² *descedere*), c^scr χωρισαι ... 14. 18. 34. 36. 38. 40. 99. 180. h^scr Chr^9,288 Thphyl^a χωρισθηναι | αυτουσ: L αυτοισ | τον τε (H al pauc Thphyl^a δε) βαρναβ. παραλαβ. τον (A 105. 177* om) μαρκον εκπλευσαι: D τοτε βαρναβασ παραλαβων τον μαρκ. επλευσεν, d *barnabas vero adsumpto marco navigaverunt in cyprum*

40. παυλοσ: E^gr σαυλοσ | επιλεξαμενοσ: D επιδεξαμενοσ | σιλαν (B*D σιλλαν, atque sic B ubique, D inter utramq formam fluctuat, septies -ιλ- et sexies -ι-): 31. praem τον | του (D* om) κυριου cum ℵABD 13. 33. 34. 40. 61. 68. am fu demid tol sah Thphyl^6 ... ς του θεου cum CEHLP al pler vg^cle cop syr^utr arm Chr^9,288 Thphyl^a

41. κιλικιαν sine την cum ℵACEHLP etc ... Ln την κιλικ. cum BD cat^260 Thphyl^b | τασ εκκλησιασ: D add παραδιδουσ τασ εντολασ των πρεσβυτερων (d *tradens autem mandatum presbyterorum*), item vg (et. fu demid, non item am tol) arm^usc syrP mg *praecipiens* (demid *et praec.*) *custodire praecepta apostolorum et seniorum* (syrP mg *et tradebant iis custodire* etc). Of Rom. correct.: *haec verba a veteribus mss. minime praetermittuntur, quamvis Graece absint.*

XVI. 1. κατηντησεν δε: D syrP mg διελθων δε (d om) τα εθνη ταυτα κατηντησεν (syrP mg *quum pertransissent autem gentes istas, pervenerunt*) | εισ pr sine και cum ℵCDEHLP al pler vg sah syr^sch et syrP mg aeth Chr 9,290 ... Ln και εισ c. AB 6. 7. 13. 18. 31. 36. 40. 68. 137. 180. a^scr cop syrP txt | και εισ λυστρ. cum ℵAB 40. 61. 68. 73. 103. 137. c^scr ... ς Ti om εισ cum CDEHLP al pler cat Chr (vg *pervenit autem Derben et*

τῆς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς πατρὸς δὲ Ἕλληνος, 2 ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. 3 τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.

4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσ-
15, 20. 29 σειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις.

Lystram) | ηv εκει: D εκει ην | γυναικος sine additam cum ℵABCDE 61. al fere[25] cat vg cop syrP arm aeth Chr ... ς (= Gb Sz) add τινος cum HLP al plu syr[sch] sah Thphyl[a] et[b] | ιουδαιας: fu *viduae*, 25. ιουδ. χηρας ... E om

2. εν λυστροις: 61. ελλυστροις, H ελυστροις | ικονιω (31. 40. praem εν) cum ABCDHLP etc (et. e vg *qui in lystris et iconio*; d *qui lystrae et iconio*): NE ικονιου, item tol vg[cdd] ap Ln *iconii*, *iconi*

3. λαβων περιετεμ. αυτον δια τους: L om | εν τοις τοποις εκεινοις: 31. εν τω τοπω εκεινω, item syr[sch] ar[e] | ηδεισαν: 14. 38. h[ser] Chr ηδεσαν | απαντες cum ℵABEHLP 61. al pler Chr[9,290] ... Ln παντες cum CD 31. 40. | τον πατερα αυτου οτι etc cum DEHLP al pler syr[utr] arm Chr Thphyl[a] ... Gb' Ln οτι ελλην ο πατηρ αυτου υπηρχεν cum ℵABC 13. 15. 18. 31. 33. 34. 40. 68. 69. 105. 180. a[ser] cat (Thphyl[b] οτι ο πατ. αυτ. ελλ. υπ.), item vg (*quod pater eius erat gentilis*, am fu demid tol – *gentilis esset*) sah cop aeth[utr] :: licet attractio quam retinuimus satis frequens sit nec soleat mutari (cf 1 Co 16, 15 Act 9, 20. 4, 13 etc), tamen sunt etiam exempla mutatae lectionis (ut 3, 10 ℵ*); nec facile caussa inveniri potest cur aliena manu inlata sit attractio. Quae ut retineatur, suadet etiam tanta auctoritas, ipsis Syris interpretibus aucta. Plus enim valent interpretes qui attractionem testantur quam qui contra stant, quippe qui a constructione Graeca pro libertate interpretandi discessisse credi possunt.

4. ως δε διεπορευοντο etc: D διερχομενοι δε τας πολεις εκηρυσσον και παρεδιδοσαν αυτοις μετα πασης παρρησιας τον κυριον ιν χν, αμα παραδιδοντες και τας εντολας ([2] add των) αποστολων και πρεσβυτερων των εν ιερουσολυμοις. Similiter syrP mg, post τας πολεις enim pergit *praedicantes cum omni libertate dominum Iesum Christum* | διεπορευοντο: H 2. 3. 18. 32. 57. 68. 95* Thphyl[a] επορευοντο | παρεδιδοσαν (C -διδουσαν) cum ℵABCDE 13. 40. 61. 68. Thphyl[b] ... ς παρεδιδουν cum HLP al pler Bas[eth 204] Chr (Thphyl[a] παρεδιδου). Libere syr[sch] *praedicabant et docebant eos ut servarent* | κεκριμενα: 25. 31. 61. 100. c[ser] κεκρυμμενα, syr[sch] γεγραμμενα | και πρεσβυτερων cum ℵABCD 61. al plus[10] cat Bas[eth 204] Thphyl[b] ... ς κ. των πρ. cum EHLP al pler Chr Thphyl[a] (al pauc Bas om των post πρεσβ.) | ιεροσολυμοις cum ℵABCD 13. 15. 18. 36. 40. 61. a[ser] catThphyl[b] ... ς ιερουσαλημ cum EHLP al pler Bas[eth] Chr Thphyl[a]

5 *Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευον*
τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. 6 *διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλα-* 16, 23
τικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν
λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· 7 *ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς*
τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ·
8 *παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα.* 9 *καὶ*
ὅραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ Μακεδών τις ἦν ἑστὼς

---

5. *τη πιστει*: D om | *επερισσευον*: E al[10] fere Chr[9,291 cdd] aliq *περισσευον*

6. *διηλθον* (Gb') cum ℵABCDE 61. al[20] cat syr[utr] sah cop arm aeth Epiph[892] Did[tri 2,6,2] Caes[28] Ps-Ath[2,10] ... ς Ti *διελθοντες* cum HLP al longe plu Chr[9,291] Thphyl[a] et[b] (vg Ps-Ath[int 2,558] *transeuntes - vetati sunt*) | *δε*: 31. *τε* | *φρυγιαν*: 106[mg] 177. *παμφυλιαν* | *γαλατικην* sine articulo cum ℵABCD 13. 55. 61. Caes[28] ... ς praem *την* cum EHLP al pler Epiph Did[tri] Chr Ps-Ath | *του αγιου πνευματος*: 4. al? vg (et. am demid, non fu nec m[10]) arm etc Epiph[892] *του πνευμ. του αγ.* | *λαλησαι*: D *μηδεν λαλησαι* | *τον λογον* et. Did[tri] Epiph Ps-Ath[int] etc: D m[10] vg[cle] syr[sch] cop aeth[PP] (aeth[ro] nec *τον λογ.* expri) Ps-Ath[2,10] add *του θεου* | *εν τη ασια*: Chr[9,291] add *την φρυγιαν και την γαλατιαν αφεντες* (cdd[a] *καταλιποντες*) *εισ την μεσογαιον εσπευδον*

7. *ελθοντες* (D[gr2] *γενομενοι*, * *-νην*) *δε* cum ℵABCDE 13. 15. 18. 27. 40. 61. al plus[20] (vdtr nonnulli accedere qui *διηλθον* non testati sunt, ut 5. 6. 7. ap Wtst) cat[264] vg syr[utr] sah cop arm aeth (sed syr[sch] et aeth potius *και ελθ.*) Epiph[892] Did[tri 2,6,2] Ps-Ath[2,10] ... ς Ti om *δε* cum HLP al longe plu Chr[9,291] Thphyl[a] et[b] | *μυσιαν*: L et h. l. et v. 8. *μυσίαν* | *επειραζον* et. Epiph Did[tri] Cyr[ioh 124] etc (Ps-Ath[2,10] *επειρωντο*) ... D *ηθελαν*, item syr[sch] | *εισ την* (D om) *βιθυνιαν* (ACDE[gr] 33. 36. al *βιθυνιαν*, E[gr] *βηθυνιαν*, B *βειθυνιαν*) c. ℵABCD al[20] fere cat Epiph[892] Did[tri] Cyr[ioh] Chr etc (item vg rell, sed vv vix probant; d quidem *κατα τ. μυσιαν* reddit *circa mysiam*) ... ς (= Gb Sz) *κατα τ. βι.* cum HLP al plu Thphyl[a] | *πορευθηναι* cum ℵABE 15. 31. 33. 36. 61. 68. al cat Did[tri] Ps-Ath[2,10] Thphyl[b] (Cyr[iob] *απελθειν*) ... ς *πορευεσθαι* cum CDHLP al pler Epiph[892] Chr Thphyl[a] | *ιησου* cum ℵAB C[3]DE 13. 15. 31. 33. 36. 40. 61* 73. 40[lect] cat (item 105. al[5] *του κυ*) vg syr[utr] cop arm[edd2] aeth[utr] Did[tri] Cyr[ioh] et[alibi] Ps-Ath[2,10] Or[int4,47o] Ps-Ath[int 2,558] etc ... arm[edd1] Epiph[892] *το αγιον*, arm[edd2] *χριστου*, C* demid *κυριου* ... ς (= Gb Sz) om cum HLP 61** al longe plu sah arm edd[2] Chr Thphyl[a] et[b]

8. *παρελθοντεσ* (vg *cum autem pertransissent*, d *cum transissent autem*, e *transeuntes autem*): D *διελθοντεσ*, item syr[P] arm[cdd] | *κατεβησαν* (d e vg *descenderunt*): D[gr] *κατηντησαν* | 61. *τρωαδαν*

9. *οραμα* (d *visum - apparuit*, vg *visio - obtensa est*): D[gr] e syr[sch] *εν οραματι* (e *in somnis*) | *δια*: C om | *νυκτοσ* sine articulo cum A[2] (item* ?)BD 40. 47. cat (*οραμα δια νυκτοσ* rescripta in A) ... ς *τησ νυκτ.* c. ℵCEHLP[1] 61. al pler Chr :: cf ad Lc 5, 5 Act 5, 19. 17, 10 | *τω*

καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. 10 ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρῳάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν πόλιν, 12 κἀκεῖθεν εἰς Φιλίπ-

---

παυλω ωφθη cum ℵBD^{s}E 13. 31. 40. 61. 105. vg ... ς Ln ωφθ. τω παυλ. cum ACD*HLP al pler cat syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,291} | ανηρ: D syr^{sch} sah praem ωσει | μακεδων ante τις cum ℵABCDE 13. 31. 61. 68. 73. 105. cat vg Thphyl^{b} ... 163. 180. syr^{p} arm ανηρ τις μακεδ. ην (syr^{sch} *visus est vir quidam macedo, stans*) ... ς ανηρ τις ην μακ. cum HLP al pler (sah *ac si homo quidam Macedo staret*) Chr | ην hoc loco cum ℵABCD^{s} 13. 31. 61. 68. 73. 105. cat vg Thphyl^{b} ... ς post ανηρ τις pon cum HLP al pler Chr Thphyl^{a} (vide ante eos qui ανηρ τις μακ. ην) ... D*E 3. 47. 95* 103. om ην (item syr^{sch}, vide ante), cop aeth om τις ην | εστως: D syr^{p} c.* add κατα προσωπον αυτου, item sah *coram eo* | και παρακαλων cum ℵABCE 13. 61. al^{20} cat vg syr^{utr} ... ς Ti om και cum DHLP 31. al plu cop arm Chr, item sah | αυτον: D om | και λεγων: d fu al^{1} achm sah cop om και

10. ως δε το ορ. ειδεν (CH al pauc ιδεν) usque οτι etc: D διεγερθεισ ουν διηγησατο το οραμα ημιν και ενοησαμεν οτι, item sah *cum autem surrexisset narravit nobis visionem. Statim quaesivimus egredi in Macedoniam, ostendentes eis* | εζητησαμεν: ℵ 31* εξητησαμεν | εισ μακεδ. sine την cum ℵABCEKP 13. 25. 40. 45. 61. 68. 69. 96. 105. 106. 180. a^{scr} k^{scr} Chr^{9,292} Thphyl^{a} ... ς Ti εισ την μακ. cum ADH al longe plu cat Chr^{9,292} Thphyl^{b} | συμβιβ. cum ℵABDHLP etc ... Ti συνβιβ. cum CK | ημασ (ℵ^{c}): ℵ* om | ο θεοσ (Gb′) cum ℵABCE 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 68. 69. 105. 163. 180. a^{scr} l^{scr} cat^{265} vg cop Thphyl^{b} ... ς Ti ο κυριοσ cum DHLP al longe plu (31. post ευαγγ. αυτ. pon) syr^{utr} sah arm Ir^{int201} Chr^{9,292} Thphyl^{a} | αυτουσ: A 13. 18. 19. 29. 33. 34. 40. 68. 73. al^{5} ^{scr}Thphyl^{a} et^{b} αυτοισ ... D τουσ εν τη μακεδονια

11. αναχθεντεσ (13. -ντοσ) δε απο: D 137. syr^{p} ^{mg} τη δε επαυριον αναχθ. (D* αχθ.) απο | δε cum ℵADK 13. 31. 33. 34. 40. 61. 68. vg cop syr^{p} ^{mg} Chr Thphyl^{b} (syr^{sch} και αναχθ.) ... ς Ln ουν cum BCH L(P non liquet) al pler cat sah syr^{p} ^{txt} arm Ir^{int201} Thphyl^{a} | τρωαδοσ sine articulo cum ℵABCDE 13. 31. 33. 40. 61. 73. 137. 180. c^{scr} cat Chr^{9,292} ... ς (Gb^{o}) Ti praem της cum HL(P^{vid}) al pler Thphyl^{a} et^{b} (Thdrt^{2,448} huc respiciens απο μεν της τρωαδοσ εισ μακεδονιαν αφικετο) | 61. σαμον θρᾴκην | τη δε (B δ) επιουση cum ℵABCKL^{sil} 13. 15. 18. 31. 40. 61. 105. al^{5} ^{scr} cat sah cop syr^{p} ... ς Ti τη τε cum H (P non liquet) al longe plu vg arm aeth (syr^{sch} *inde die postero*) Chr Thphyl^{a} et^{b}; item D και τη | επιουση (vg d *sequenti die*, e *sequente die*, item syr^{utr} etc): D add ημερα | νεαν πολιν cum ℵABD^{s} ... ς Ln Ti νεαπολιν cum CD*EHLP etc

12. κακειθεν cum ℵABCDE 13. 15. 18. 25. 31. 33. 36. 40. 61. 68. 69. 10

πουσ, ἥτισ ἐστὶν πρώτη τῆσ μερίδοσ Μακεδονίασ πόλισ, κολωνία. ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντεσ ἡμέρασ τινάσ. 13 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆσ πύλησ παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομίζομεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντεσ ἐλαλοῦμεν ταῖσ συνελθούσαισ γυναιξίν. 14 καί τισ γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλισ πόλεωσ Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἧσ ὁ κύριοσ διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖσ λαλουμένοισ ὑπὸ Παύλου.

---

133. 163. 180. a^scr cat Thphyl^b272. Item *et inde* vg syr^sch cop aeth ... ς Ti εκειθ. τε cum HP al longe plu Chr Thphyl^a ... L 137. c^scr sah syr^p εκειθ. δε (101. εκειθ. sine copula) | πρωτη: D syr^sch ar^e κεφαλη | τησ (B om) μεριδοσ: E^gr arm μερισ ... D 14* 96. 105. 137. 142. c^scr syr^utr aeth^utr ar^e Chr^9,292 om plane, hinc Gb^o | μακεδονιασ sine articulo cum ℵACE 3. 31. 40. 43. 61. 65. 68. 69. 95. 180. cat ... ς (sed Gb^co) Ti praem τησ cum BDHLP al pler Chr | κολωνια (ς κολώνια, et. Gb Sz Matthaei) cum ℵAB*CDELP al sat mu Thphyl^b (A 61* al^2 scr etc κωλ-, E κωλονια) ... Ti κολωνεια cum B^3H 61. al fere^50 cat Chr Thphyl^a (κωλ- vide ante) | ημεν: D^gr* ημην | ημ. δε: 13. ημ. τε, cop om copulam | ταυτη τη cum ℵABCD*E 61. al sat mu cat vg ... Gb' Ti αυτη τη cum D^2HLP al^40 fere Chr^9,292 Thphyl^a et^b. Etiam τη αυτη et aliter legitur.

13. τε: D 13. 33. 68. 105. 106. al^3 scr e sah cop syr^p Chr^9,297 Thphyl^a et^b δε, arm om copulam | πυλησ (Gb'') cum ℵABCD 13. 40. 61. 69. 105. a^scr vg sah cop (item syr^sch ar^e aeth^pp τ. πυλησ τησ πολεωσ) ... ς πολεωσ cum EHLP al pler syr^p cop^ms arm aeth^ro Chr | ποταμον: D 96. 104. 142. l^scr Thphyl^a praem τον | ου: 61. om | ενομιζομεν (ℵ -ζεν, C -ζαμεν, in A ομεν rescriptum) προσευχην (AB -χη) ειναι cum ℵABC 13. 40. 61. cop (*ubi cogitavimus quod orationes ibi fierent*) aeth^ro; cf sah *in locum ubi precabamur*, arm (*ubi putabant* etc) ... ς Ti ενομιζετο προσευχη ειναι c. EHLP al pler cat et Amm^cat266 Chr Thphyl^a et^b. Similiter D εδοκει προσευχη ειναι, item d e vg *videbatur* (d post *esse*) *oratio esse* | συνελθουσαισ: D συνεληλυθυιαισ ... ℵ* (non item^c) CE add ημιν (et. ar^e aeth^ro), item syr^p c.* *ibi*

14. πολεωσ: D praem τησ | θεον: D^gr* κυριον (sed ipse* mutat) | ηκουεν (E praem ητισ) cum ℵABCD^gr2EHP al pler d (*audiebat*) etc ... Gb' ηκουσεν cum D^gr*L 1. 4. 13. 16. 23. 25. 28. 32. 33. 34. 40. 41. 45. 56. 66* 68. 69. 78* 80. 133. 137. 163. al^3 scr vg (*audivit*) Chr Thphyl^b | ο (c^ed male excidit) κυριοσ (sic et. E^gr): cop^wi ο θεοσ | υπο παυλου sine articulo cum BD ... ς Ln Ti υπ. του παυλ. c. ℵACEHLP al omn^vid :: cf ad 13, 45. 16, 18 et 28. 17, 22. 19, 4. 19, 13. 19, 29 etc quibus locis παυλοσ sine articulo edendum est, quamvis pler vel mu addant. Contra valent 15, 22. 16, 17. 18, 5. 19, 21. quos ll. vide, item quod passim ubi non legitur articulus, nec invectus est aliena manu. | προσεχειν τοισ usq παυλου: aeth^utr om

15 ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. 17 αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. 18 τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· παρ-

---

15. *και* (D 43. 69. $\aleph^{acer}$ aeth^{utr} add *πασ*, etiam? cdd^{lat} ap Wtst) o *οικοσ αυτησ*: $\aleph^{cE}$ al plus^{15} cat fu demid syr^{utr} sah arm Chr^{9,298} praem *αυτη* | *τω κυριω*: D^{Er} *τ. θεω* ... 11. 19. 24. 78* 99. 126. l^{acer} om (al pauc transponunt) | *μενετε* cum NABDK 18. 61. ... ς Ti *μεινατε* cum CHLP al pler cat Bas$^{eth\ 262}$ Chr

16. *εισ την προσευχ.* (et. Gb+Sz) c. NABCK 13. 18. 40. 61. 68. 103. 105. 163. 180. cat Or^{4,289} Thphyl^{b} ... ς om *την* cum DHLP al pler Chr^{9,296} | *πυθωνα* cum NABC*D* 33. 61. vg Or. Cf et. Cyr$^{hr\ 278}$ *τὸ κήρυγμα λέγω καὶ τοῦ πύθωνος ἐν ὀνόματι χῡ τὴν ἀπειλασίαν.* Item Isid^{2,85} *ἀφ' ὧν ὁ παῦλος τὸν πύθωνα - ἀπήλασε.* Item Did$^{cat\ 209}$ *περὶ τοῦ καλουμένου πύθωνος μαντικοῦ πνεύματος ἐρεῖ τισ* etc ... ς *πυθωνοσ* cum C^{3}D^{3}EHLP al pler cat tol (et all^{lachm}) syrp mg ^{Er} Chr Eustath^{556} (Gall^{4}) Lcif^{240} | *υπαντησαι* cum NBCK 13. 15. 33. 36. 40. 61. 103. 180. cat Or^{4,289} ... ς Ln *απαντησαι* cum ADHLP al pler Eustath Chr | *παρειχεν*: C *παρειχετο*, Eustath *παρεσχεν* | *αυτησ*: D^{Er} om | *μαντευομενη* (Or Eustath Lcif etc): D* praem *δια τουτου*, d *per hoc*

17. *κατακολουθουσα* cum NBD^{Er} 180. cat^{270} ... ς Ln Ti *κατακολουθησασα* cum ACEHLP al pler (61. 105. *παρακολ.*) Or^{4,289} Eustath^{4,556} Chr^{9,296}; e vg Lcif^{240} *subsecuta*, d *persecuta est - et clamabat* (et. D* *και εκραζον* sic, praeeunte *κατακολουθουσα*) | *τω παυλω* cum NACDK HLP al omn^{vid} Eustath etc ... B Or om *τω* | *και ημιν*: L al plus^{15} *και τω σιλα*, item 43. 73. 81. *και τω σιλα και ημιν* | *εκραζεν* et. Or Eustath etc: 1. 96. c^{ecr} al pauc *εκραξε*, Lcif *clamavit* | *ανθρωποι* et. Or^{4,556} et$^{int\ 2,233}$ Eustath etc ... D* d^{*} Or$^{int\ 4,610}$ Lcif^{240} om | *καταγγελλουσιν* et. Or Eustath etc (e vg Or$^{int\ 2,233}$ *adnuntiant*, Lcif *praedicant*) ... D *ευαγγελιζοντε* (*-τισ), d *evangelizant* | *υμιν* (et. ς^{e}) cum NBDK^{Er} al sat mu (3^{ecr}) cat vg syr^{utr} arm aeth^{PP} (Lcif^{cod}?) Thdrt^{2,1005} et^{4,383} (sed$^{ed\ rom}$ *ημιν*) et^{264} ... ς (item Gb Sz) Ln *ημιν* c. AC^{2}(*latet)HLP 61. al fere^{40} e sah cop aeth^{ro} Or Eust Chr Lcif^{240} ... Or$^{int\ 2,233}$ plane om

18. *τουτο δε* (syr Eust^{556} Or$^{int\ 2,233}$ *και τουτο, et hoc*) ... H sah om *δε* | *διαπονηθεισ* usq *τω πνευματι* (et. Lcif^{240}): D *επιστρεψασ δε ο παυλοσ τω πνευματι και διαπονηθεισ* | *παυλοσ* sine articulo (et. Ln ed min) cum NAB ... ς Ln Ti *ο παυλ.* cum CDEHLP al omn^{vid} Chr

ἀγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. 19 ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, 20 καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, 21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. 22 καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, 23 πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· 24 ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς

17, 6. 21, 21

2 Co 11, 25

---

^{9,296} | παραγγελλω ... c a^{acr} syrp mg gr παραγγελω (et 61. -γέλω) | εν ονοματι cum HARCK 40. 61. 105. 137. 180. $al^{2\,acr}$ cat Eust^{557} Chr^{9,296} Ps-Ath^{9,804} Euthor^{1150} ... ς εν τω ονομ. cum DHLP al pler Thphyl^{a} et^{b} | εξελθειν et. Eust Chr Ps-Ath Euther ... D ινα εξελθης, Lcif^{240} ut exeas, 13. εξελθε | εξηλθεν αυτη τη ωρα: D aeth^{ro} ευθεως εξηλθεν

19. ιδοντες δε usq τησ εργασιασ αυτων (Lcif^{240} videntes autem domini eius quia exiit spes reditus eorum): D ως δε (d om) ειδαν οι κυριοι τησ πεδισκησ οτι απεστερησθαι τησ εργασι. αιτων ησ ειχαν δι αυτησ (d quoniam ispes et reditus eorum quem habebant per ipsam) | ιδοντεσ δε et. sah cop syrp arm Lcif^{240} Chr^{9,296} ... B syr^{sch} aeth^{utr} και ιδοντεσ, Eust^{557} θεασαμενοι οιν ... A^{c}vid d om copulam: ita Lned min | και τον σιλαν (B* σειλ. ut solet) cum HARBEHLP al pler cat Eust Chr ... Ti om τον cum CD 2. 42. 47. 57. 78. 80. l^{acr} | ειλκυσαν (C ηλκ.): E εσυραν

20. ειπαν cum HARBEH^{sll} 61. ... ς ειπον cum CDLP al fere omn Chr

21. καταγγελλουσιν: H 61. $al^{2\,acr}$ -γελουσιν | εθη: L ηθη ... D* d 15* τα εθνη (gentes) ... tol Lcif^{240} sectam | ημιν παραδεχεσθαι: D ημασ παραδεξασθαι (sed d nobis recipere) | ουδε: D ουτε | ουσιν (e romanis constitutis, vg Lcif cum simus romani, d romani cum simus): D υπαρχουσιν

22. και συνεπεστ. ο οχλ. (26. syr^{utr} ο οχλ. πολυσ, Lcif^{240} universa turba) κατ αυτων: D και πολυσ οχλοσ συνεπιστησαν κατ αιτων κραζοντεσ | και οι (D^{Gr2}): D* d τοτε οι | περιρηξαντεσ cum HABCDEHL 61. ... ς περιρρηξαντ. cum P al fere omn

23. πολλ. τε cum HACDE^{Gr}HLP etc ... B 40. 61. e cop (non sah) πολλ. δε | παραγγειλαντεσ (H^{c}): H* παραγγιλασ τε | E e^{acr} δεσμωφυλακι (non item v. 27) | τηρειν: D τηρεισθαι

24. οσ (qui d e vg Lcif): D^{Gr} ο δε | λαβων (Gb″) cum HABCDE 61. al^{12} cat ... ς Ti ειληφωσ cum HLP al pler Chr; 37. λαμβανων, e accipiens | εβαλεν: A 36. ελαβεν

πόδας ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. 25 κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. 26 ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνοίχθησαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. 27 ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. 28 ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ Παῦλος λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. 29 αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος

---

24. ησφαλισατο αυτων cum ℵABC* 13. 61. (40. om αυτων) ... ς αυτων ησφαλ. cum C³DEHLP al pler Chr^{9,299} | εισ το ξυλον (*in ligno* d vg, *in nervo* Lcif, e *in lignum*): D εν τω ξυλω

25. κατα δε το (ℵ om) μεσονυκτιον: D κατα δε μεσον της νυκτος | παυλος: D al$^{3\,ser}$ o παυλ. | σιλας (D σειλ.): C praem o | οι δεσμιοι (D* δεσμοι): C και οι δεσμ. Cf et. Or^{1,216} ωστε επαιρεσθαι αυτων και τους δεσμιους

26. ηνοιχθησαν cum ℵAE 13. 34. 61. Or^{1,414} ... Ln Ti ηνεωχθησαν cum BCD 31. 33. 40. 180. cat Thphyl^{b} ... ς ανεωχθησαν cum HLP al pler Chr^{9,304} | δε c. ℵABDE 61. al fere^{20} cat sah cop syr^{p} Thphyl^{b} ... ς Ti τε cum CHLP al longe plu vg syr^{sch} arm aeth Chr Thphyl^{a} | παραχρημα: B Lcif^{240} om | ανεθη cum ℵ^{c}ABCD^{2}EHLP etc (al^{15} ανειθη), e vg Lcif *soluta sunt* ... ℵ*D* ανελυθη (d *relaxata sunt*), item al pauc ανελυθησαν; διελυθησαν, ελυθη, ανεωχθη

27. εξυπνος δε ... D syr^{sch} aeth και εξυπν. | δεσμοφυλαξ: ℵ -λασ | ανεωγμενας: C vg^{cle} (non am fu demid tol) Chr^{3,185} (non item^{9,304}) post τας θυρας pon | σπασαμενος: DE^{r_2} praem και | μαχαιραν sine articulo cum ℵAEHLP 61^{c_2} al fere omn cat Chr^{9}et^{3} ... Ln την μαχαιρ. c. BCD 61* (:: cf ad Mc 14, 47) | ημελλ. cum ℵABCKLP 40. 61. al pauc ... ς εμελλ. cum DH al pler cat Chr; 68 Thphyl^{b} ηθελεν | εαυτον: 31. 17^{lect} αυτον | αναιρειν (C^{3}): C* 34. 40. ανελειν | εκπεφευγεναι: A -φυγεναι

28. φωνη μεγαλη cum ℵCDE^{r}EHLP 61. al pler cat vg^{cle} demid syr^{sch} etP arm Lcif^{240} Chr^{9,304} et^{3,186} ... Ln$^{ed\ min}$ Ti μεγαλ. φων. cum AB d am fu tol sah cop :: utrumque alibi, ut μεγ. φω. 14, 10. μεγ. τη φω. 26, 24; φω. μεγ. 7, 60. Etiam 8, 7 φων. μεγ. legendum est contra ς μεγ. φω. Praeterea B 40. 180. cat^{275} vg cop (sah *Paulus autem vocabat magna voce*) syr^{sch} Lcif φω. με. (με. φω.) post παυλ. (ο παυλ.) pon | παυλος sine articulo cum ℵBC* 13. Thphyl^{a} ... ς Ln Ti ο παυλ. cum AC^{3}DEHLP al pler Chr Thphyl^{a} | πραξης: E ποιησης | σεαυτω: 61. σεαυτον | κακον: DE^{r_1} τι κακον

29. αιτησασ δε φωτα (et. Lcif^{240}): D φωτα δε ετησασ | γενομενοσ: C*

προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, 30 καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 31 οἱ δὲ εἶπαν· πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. 32 καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 33 καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, 34 ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν Luh 3, 16 etc

---

D^{gr} 40. 98^{mg} 137. c^{scr} k$^{scr\,2}$ Chr^{2,304} et^{2,186} et^{alibi} *υπαρχων* | *προσεπεσεν*: D* d vg sah cop syr^{p} c. ob. Lcif^{240} add *προσ τους ποδας* | *και τω σιλα* cum ℵAC^{3}EHLP 61. al omn^{vid} cat Chr ... Ln Ti om *τω* cum BC*D :: similiter 16, 19 CD *και σιλαν* et 17, 4 B *και σιλα*, quorum neutrum recepimus

30. *προαγαγων* cum ℵ^{c}ABCEHLP etc; item ℵ* 177* *προαγων*, D vero *προηγαγεν* ... 25. 61. 68. 106* al aliq Thphyl^{ia} *προσαγαγων* (c^{ed} male typis exscriptum) | *εξω*: D add *τους λοιπους ασφαλισαμενος και* (D^{gr} om *και*), d *ceteros custodivit et*, item syr^{p} c.* (praecessit *et quum* etc) *et reliquos astrinxisset tuto, appropinquavit et* | *εφη*: 15. 18. 38. 180. cat *ειπε* ... D *ειπεν αυτοις*, item sah cop syr^{sch} aeth

31. *ειπαν* cum ℵABC^{vid}DE 61. ... ς *ειπον* cum HLP al pler cat | *επι*: E 12^{lect} *εις* | *ιησουν* sine additam cum ℵAB 2. 13. 30. 61. 100. vg cop Lcif^{240} (ibidem bis habet, altero loco *crede in deum Iesum*, altero *crede in dominum nostrum Iesum*. Videtur illud confusis $\overline{\text{DM}}$ i. e. *deum* et $\overline{\text{DMN}}$ i. e. *dominum* deberi.) ... ς add *χριστον* cum CDEHLP al pler cat syr^{utr} sah arm aeth Chr^{2,305} et^{3,180} Thdrt^{5,1150} | *σωθησῃ*: ℵ e^{scr} *σωθησει* (ℵ *-σι*) | *ο οικος*: E al^{15} arm aeth praem *πασ*

32. *του* (D om) *κυριου* cum ℵ^{c}ACDEHLP al omn^{vid} vg syr^{utr} sah cop arm Lcif^{240} Chr^{2,305} ... ℵ*B *του θεου* :: at saepius pro *λογ. τ. κυριου* multi textes graves *λογ. τ. θεου* substituere, cf ad 8, 25. 13, 44. 13, 48. 19, 20. Contra *λογ. τ. θεου* non solet fluctuare, ut 4, 31. 6, 2. 8, 14. 11, 1. 13, 7. Fluctuat tamen 6, 7. 12, 24. 13, 5 discedentibus DE, B, D^{gr} cum paucis aliis. | *συν* (ℵ 61. *συμ*) *πασιν* cum ℵABCD 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 61. 68. 69. 105. 180. cat vg Lcif^{240} ... ς *και πασι* cum EHLP al pler syr^{utr} sah cop arm aeth Chr

33. *εν*: 13. om (item Lcif^{240} *ipsa hora*) | *ελουσεν* (*lavit* e vg Lcif^{240}): D$^{gr\,*}$ d *ελυσεν* (*solvit*) | *εβαπτισθη αυτος* (et. Lcif): D *αυτος εβαπτ.* | *οι αυτου*: A *οι οικοι αυτου*, 31. 17^{lect} *οι* (31. om) *υιοι αυτου*, Thphyl^{b} *οι μετ αυτου*, 40. *ο οικος αυτου* | *απαντες* cum ℵB 40. c^{scr} ... ς Ln Ti *παντες* cum ACDEHLP al pler Chr

34. *αναγαγων τε*: D$^{gr\,*}$ *και αν. τε* ... C 13. 15. 18. 33. 36. 40. cat cop syr^{p} *αναγ. δε* | *εις τ. οικον* sine additam cum BCP 36. 40. 61. 100. 105. 137. 180. c^{scr} 13^{lect} 14^{lect} 17^{lect} cat Lcif^{240} Chr^{2,305} ... ς Ln ed min add *αυτου* cum ℵADEHL al pler vg rell (interpretes dabant *domum suam*, etiamsi *αυτου* non additum esset) Thphyl^{ia} et^{b} | *παρεθηκεν*: D$^{gr\,*}$ praem *και* (d *et perduxit eos in domum suam et posuit*

τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. 35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. 36 ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι ἀπέσταλκαν
Isa 2, 16 οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. 37 ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. 38 ἀπήγγειλάν τε τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι

---

mensam) ... E vg sah cop syr^{sch} arm add *αυτοις* | *ηγαλλιασατο* cum ℵABC^{3}E^{gr}HL 61. al plu cat vg cop arm aeth Lcif^{240} (*laetatus est*) Thphyl^{b} ... Gb″ Ti *ηγαλλιατο* cum ·C^{c}^{vid}DP al plus^{40} e syr^{utr} sah Chr Thphyl^{a} | *πανοικει* cum ℵAB^{c}C 13. 180. (nec Wtst nec Gb adtenderunt); 17^{lect} *πανοικοι* ... ς Ln *πανοικει* cum B^{g}HLP al pler ... E om ... D *συν τω οικω αυτου*. Reddunt vg *cum omni domo sua*, Lcif *cum universa domo sua*, d *cum tota domu sua*. | *πεπ. τω θεω*: D^{gr} *πεπ. επι τον θεον* ... 32. 33. 34. 68. 96. 142. 12^{lect} 17^{lect} d (*credens in domino*) sah *πεπ. τω κυριω*

35. *γενομενης*: E *γεναμ.* | *απεστειλαν οι στρατηγ. τους*: D syrP ^{mg}E *συνηλθον οισ* (sic D) *στρατηγοι επι το αυτο εισ την αγοραν και αναμνησθεντεσ τον σεισμον τον γεγονοτα εφοβηθησαν και απεστειλαν τουσ* | *λεγοντεσ*: D 68. *λεγοντασ* (d ut et. e vg *dicentes*, quod utrique lectioni respondet) | *εκεινουσ*: D 137. syrP ^{mg} add *ουσ εχθεσ παρελαβεσ*

36. *απηγγειλ. δε ο δεσμοφ.*: D *και εισελθων ο δεσμοφυλ. απηγγ.* Item syr ar^{e} *et cum audivisset custos carceris ingressus dixit* | *δε*: E^{gr} sah aeth *τε* | *τ. λογ. τουτους* cum ℵAEHLP 13. 31. 40. 61. al pler cat d vg sah cop (syr^{sch} *hunc ipsum sermonem*) syrP Chr^{9,305} (sed vide post) ... Ln om *τουτους* cum BCDE^{gr} 15. 18. 36. 76. 180. a^{scr} arm^{vid} Chr edd^{2} (et$^{cod\ 1}$ *τον λογον προς αυτουσ*, aeth^{ro} om *τ. λο. τουτ.*) :: poterat *τουτους* hoc nexu minus aptum videri | *απεσταλκαν* cum ℵAB ... C 61. Thphyl^{b} *απεστειλαν* ... ς *απεσταλκασιν* cum DEHLP al pler cat Chr | *εν ειρηνη*: ℵ *εισ ειρηνην* ... D om

37. *εφη*: 61. om | *προσ αυτουσ*: E om | *δειραντεσ* (al^{20} fere *δηραντ.*): D praem *αναιτειουσ* | *εβαλαν* cum BD ... ς *εβαλον* cum ℵAEHLP al omn^{vid} | *γαρ*: 13. om | *αλλα*: L 31. 100. 104. al pauc Thphyl^{b} *αλλ* | *ελθοντεσ αυτοι ημασ*: E *αυτοι ημασ ελθοντεσ* ... H al plus^{30} om *ημασ*

38. *απηγγειλαν* (Gb′) cum ℵABDE 61. al plus^{25} cat Thphyl^{b} ... ς *απηγγ.* cum HLP al plu Chr^{9,305} Thphyl^{a} | *τε* cum ℵE^{gr} syr^{sch} aeth^{utr} ... ς Ln Ti *δε* cum ABDHLP al omn^{vid} vg arm Chr^{9,305} ... sah cop syrP om | *τοισ* (D^{gr} *αυτοισοι* sic) *στρατ. οι ραβδουχοι*: E 69. 96. a^{scr} *οι ραβδ. τοισ στρατ.* | *ταυτα*: D add *τα ρηθεντα προσ τουσ στρατηγουσ*. Similiter (sed *προσ αυτουσ* pro *πρ. τουσ στρατ.*) syr^{sch} ar^{e} | *εφοβηθ.*

Ῥωμαῖοί εἰσιν, 39 *καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.* 40 *ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ* 16, 14
τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐξῆλθαν.

XVII.

1 *Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον*

δε cum ℵAB 15. 18. 31. 40. 61. 69. al fere[10] cat cop ... ς *και εφοβ.* cum EHLP al longe plu vg (*timuerunt*que) sah syr^{utr} aeth Chr | *εφοβ. δε ακουσ. οτι ρω. εισιν*: D *οι δε ακουσαντεσ οτι ρω. εισ. εφοβηθ.* Similiter syr^{sch} transpon.

39. *και ελθοντεσ* (137. syrP c.* add *εισ την φυλακην*): D *και παραγενομενοι μετα φιλων πολλων εισ την φυλακην* | *παρεκαλεσαν αυτουσ* usque *τησ πολεωσ*: D *παρεκαλεσαν αυτουσ εξελθειν ειποντεσ ηγνοησαμεν τα καθ υμασ οτι εστασι ανδρεσ δικαιοι και εξαγαγοντεσ παρεκαλεσαν αυτουσ λεγοντεσ εκ τησ πολεωσ ταυτησ εξελθατε μηποτε παλιν συνστραφωσιν ημειν επικραζοντεσ καθ υμων.* Similiter syrP infert c.* *εξελθειν ειποντεσ* usque *δικαιοι*, post quam vocem pergitur *εκ τησ πολεωσ ταυτησ* usque *καθ υμων.* Iam vero absque asterisco sequitur *και εξαγαγοντεσ* usque *τησ πολεωσ.* White putavit verba *και εξαγαγ. παρεκαλεσαν αυτ. λεγοντεσ* invitis codicibus inserenda esse. Vix recte, ut mihi videtur, quum verba *και εξαγαγ.* etc absque asterisco subsequantur. Similiter etiam 137. locum habet. Hic enim Scholzio teste sic: *παρεκαλεσαν αυτουσ εξελθειν ειποντεσ· ηγνοησαμεν τα καθ υμασ, οτι εστε ανδρεσ δικαιοι· και εκ ταυτησ τησ πολεωσ εξελθετε, μηπωσ επιστραφωσι παλιν οι επικραξαντεσ καθ υμων.* | *ηρωτων*: A Thphyl^{b} *ηρωτουν*, E syr^{sch} *ηρωτησαν* | *απελθειν* cum ℵAB 13. 15. 18. 36. 40. 61. 65. 68. 69. 105. 133. 180. cat arm ... ς *εξελθειν* cum EHLP al pler vg (e vg *exire*) Chr | *απο τ. πολ.* cum ℵAB 13. 15. 18. 36. 40. 61. 68. 69. 105. 133. 180. cat ... E *εκ τ. πολ.*, item vg^{cle} fu demid *de urbe* (ut e *de civitate*) ... ς *τησ πολεωσ* cum HLP al pler Chr, item am tol *urbem*

40. *απο τησ φυλακ.* cum ℵB 38. 40. 68. 69. 105. a^{scr} h^{scr} Thphyl^{b} ... ς *εκ τ. φυλ.* cum ADEHLP al pler cat^{219} Chr^{2,805} Thphyl^{a} | *εισηλθον* ... D e *ηλθον* | *προσ* cum ℵABDEHLP 61. al plus^{60} Chr Thphyl^{a} et^{b} ... ς (= Gb Sz) *εισ* cum minusc ut vdtr pauc | *ιδοντ. παρεκαλ. τουσ αδελφ.* cum ℵAB 13. 40. 61. cop ... ς Ti *ιδοντ. τουσ αδελφουσ παρεκαλ. αυτουσ* cum EHLP al pler cat vg sah syr^{utr} arm aeth Chr ... D *ιδοντ. τουσ αδελφουσ διηγησαντο οσα εποιησεν κυριοσ αυτοισ παρακαλεσαντεσ* (D^{s} *παρακαλεσαν τε*) *αυτουσ* (d *narraverunt quanta fecit dominus eis exhorti sunt eos* sic) | *εξηλθαν* cum ℵD ... ς Ln Ti *εξηλθον* cum ABEHLP al omn^{vld} Chr

XVII. 1. *διοδευσαντεσ* (vg *cum autem perambulassent* etc, d *cum ambulassent autem amphipolim*): E *διελθοντεσ* (e *transeuntes*) | *αμφιπολιν* (ℵ^{c}): ℵ* *πολιν* | *την απολλωνιαν* cum ℵABE 13. 32. 40. 61. 68. 105.

εἰσ Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. 2 κατὰ δὲ τὸ
εἰωθὸσ τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸσ αὐτούσ, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία
Lc 24, 26 a διελέξατο αὐτοῖσ ἀπὸ τῶν γραφῶν, 3 διανοίγων καὶ παρατιθέμε-
9, 22 νοσ ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι
οὗτόσ ἐστιν Χριστὸσ Ἰησοῦσ, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 4 καί
τινεσ ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ
τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθοσ πολύ, γυναικῶν τε
τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. 5 ζηλώσαντεσ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσ-

---

180. a^scr cat^279 Thphyl^a com Thphyl^b (sed E την απολλων. και την αμφιπ.) ... ς Ti om την c. (D vide post) HLP al pler Chr^9,310 Thphyl^a txt | και την απολλῶν. ηλθον: D και (D^gr2 om) κατηλθον (D^gr2 add και) εισ απολλωνιδα (d *apolloniam*) κακειθεν | θεσσαλονικην: D 104. praem την | συναγωγη cum ℵABD 13. 40. 61. 180. 12^lect cat sah cop arm ... ς Ti η συναγωγ. cum EHLP al pler arm^cod 1 Chr Thphyl^a et^b

2. κατα δε: D* d syr^sch aeth^utr και κατα (D^gr2 κατα sine copula) | τω παυλω: D e vg arm o παυλοσ (item syr^sch aeth *ingressus est Paulus ut solebat*) | εισηλθεν: 61. εισηλθον | και επι: D sah om και | διελεξατο cum ℵAB 13. 61. 103. syr^utr cop ... Gb′ διελεχθη cum DE^gr 15. 18. 19** 36. 40. 12^lect c^scr (137. 180. διηλεχθη) cat Chr^9,312 com ... ς Ti διελεγετο cum HLP al pler e vg sah arm aeth Chr^9,310 et^311 com | απο: D εκ (d e vg *de scripturis*). Ceterum απο των γραφων cum διελ. (pariter ac nos) coniungunt, in quibus perspicuum est, DLP Chr^com; nec aliter ut vdtr al pler et interpretes

3. παρατιθεμενοσ: 4. 16. 23. al^10 sah add αυτοισ | τον χ̅ν̅: D* om τον ... 31. 40. 104. 180. syr^sch arm Thphyl^b post εδει pon | χ̅ς̅ ι̅ς̅ cum AD 61. item am fu demid tol sah syr^p arm^cd aeth Chr^9,310 ... ς Ti o χ̅ς̅ ι̅ς̅ c. HLP al pler Thphyl^utr; item B o χ̅ς̅ o ι̅ς̅ ... ℵ 38. (113?) vg^cle syr^sch cop arm^cdd ι̅ς̅ χ̅ς̅, item E 32. 177. 180. al^3 scr al pauc cat Chr^9,311 ι̅ς̅ o χ̅ς̅, al pauc o ι̅ς̅ χ̅ς̅ | καταγγελλω: 61. k^scr -γέλω (certe 61. hoc accentu)

4. επεισθησαν: E 13. 38. 40. 106. 137. c^scr επιστευσαν (e vg *crediderunt*; d *quidam ex eis persuasum est*), 4. εβαπτισθησαν | τω σιλα (B om τω) etc: D τω σιλαια (d *silae*) τη διδαχη πολλοι των σεβομενων | των τε: H 61. των δε | ελληνων cum ℵBEHLP al pler syr^utr sah arm aeth Chr^9,311. 312 ... Ln και ελληνων cum AD 13. 40. 61. vg (*de colentibus gentilibusque*) cop ... 15. 27. 29. 36. 180. Thphyl^a om | πληθ. πολυ cum ℵABDE 13. 31. 61. al^15 cat vg arm Chr^9,311 Thphyl^b ... ς πολυ πληθ. cum HLP al plu Chr^9,312 Thphyl^a | γυναικων τε: D και γυναικεσ (pergit των πρωτων), item vg *et mulieres nobiles*, e *mulieres quoque principales* | B* ουχ ολιγαι

5. ζηλωσαντεσ δε οι ιουδαι. και προσλαβ. cum ℵABE (vide post) 13. 15. 18. 25. 27, 29. 33. 34. 36. 40. 61. 66. 81. 96. 105. cat (om οι) vg syr^utr sah (οι δε ιουδ. ζηλωσ.) cop arm aeth^pp et (omisso οι ιουδ.) ro

λαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· 6 μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, 7 οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. 8 ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, Lc 23, 2

... ς (= Gb Sz) ζηλωσαντες δε οι απειθουντες (68. Thphyl^{b} -θησαντες) ιουδαι. και προσλαβ. cum minusc vix mu (137. c^{ser} οι απειθ. post προσλ. pon, 31. al pauc οι ιουδ. οι απειθ., 31. om και προσλ.) Chr$^{9,311\ txt}$ Thphyl^{b} ... Sz Ti προσλαβομενοι δε οι ιουδαι. οι (1. Thphyl^{a} om) απειθουντες (al οι απειθ. ιουδ.) cum HLP al plus^{50} Thphyl^{a} (item Chr$^{9,313\ com}$ προσλαβ. δε τινας των αγορ. οι απειθ. ιουδ.). Eadem Gb expulsis οι απειθουντ. cum 142. (sed respexit et. codices quos ipsi sequuti sumus) ... D οι δε απειθουντες ιουδαιοι συστρεψαντες (sed d *adsuptis vero iudaeis convertentes quosdam viros*) | των αγοραιων: D arm post τινας ανδρ. pon | τινας ανδρας cum NDH LP al pler Chr$^{9,311\ txt}$ (vide supra Chr^{com}) Thphyl^{a} ... Lm Ti ανδρ. τινας C. ABE 13. 38. 40. 61. 68. 69. 105. 113. 180. al$^{3\ ser}$ vg Thphyl^{b} | και οχλοποιησαντες: E praem απειθισαντες ... D om | εθορυβουν: D -βουσαν | την πολιν: 27. 29. 69. 105. 106. a^{scr} add κατ αυτων | και επισταντες cum NABDE al^{20} cat Thphyl^{b} ... ς Ti επισταντ. τε cum HLP al longe plu Chr^{9,311} | ιασονος cum NBHLP etc ... ADE al plus^{10} cat Thphyl^{b} ιασωνος. Vide et. ad vv. 6 et 9 | αυτους: A* αυτον, ut vdtr | προαγαγειν cum NAB 13. 15. 18. 36. 40. 61. 69. 80. 180. al$^{5\ scr}$ al aliq cat (Chr^{9,311} inter προαγαγ. et αγαγ. fluct lectio), item d e vg *producere* ... E^{sr} 29. 68. 137. c^{scr} προσαγαγειν, L 11. αναγαγ., D^{sr} 104. εξαγαγειν, item^{vid} sah cop aethPP ... ς Ti αγαγειν cum HP al plu Thphyl^{utr}

6. ισυρον (א* 11. ειρον) cum א^{c}ABHLP 13. 31. 61. al pler cat Thphyl^{utr}, item vg *trahebant* ... DE 45. 99. 104. 105. 137. al$^{2\ scr}$ Chr^{9,311} εσυραν (d e *traxerunt*) :: cf ad 14, 19 | ιασονα (E al mu cat Thphyl^{b} ιασωνα, D^{a} ιασωναν sed α priore suprascripto, D^{2} ιασωνα) sine articulo cum NABD 13. 61. 137. ... ς Ti τον ια. cum EHLP al pler cat Chr | τινας (D^{a} τινες): E Bedretra^{146} ex Gr add αλλους | D πολιταρχας (non item NABEHLP etc) | βοωντες (A 2^{lect} -ντας): D add και λεγοντες | ουτοι et. Eusp^{193} etc: D^{a} d tol add εισιν

7. πρασσουσιν (-σιν BDEHLP etc; NA -σι) cum NABDEHLP al plu^{vid} Chr ^{9,311} Thphyl^{a} ... ς πραττουσι cum 31. al vix mu Thphyl^{b} | ετερον λεγοντες ειναι cum NAB 13. 38. 40. 45. 61. 68. 69. 73. 105. 113. 180. al$^{5\ scr}$ cat vg arm syrP Chr^{9,311} ... ς Ti λεγοντες ετερον ειναι cum DH LP al plu syr^{sch} sah cop Chr^{9,313}. Item E λεγ. ειν. ετερ.

8. εταραξαν δε: D και εταραξεν (sed d *concitaverunt*) | τον οχλον (E την

9 καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῄεσαν· 11 οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. 12 πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι· 13 ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ

πολιν) και τους πολιταρχας et. Petr^{alex} canon ^{12} (Gall^{4,104}) ... D τους πολιταρχ. και τον οχλον, item syr^{sch} (*turbati autem sunt principes civitatis et universus populus*) | ακουοντας: D* ακουσαντες, D^{2} ακουσαντα

9. ιασονος: DK al mu cat Thphyl^{b} ιασωνος. Cf ad vv. 5 et 6.

10. ευθεως δι. νυκτος: A om, 61. om δια νυκτ. | δια νυκτος cum NBD 13 25. 31. 40. 68. 69. 73. 105. 180. a^{scr} cat Petr^{alex} can^{12} Thphyl^{b} ... ς δι. της νυκτ. cum EHLP al pler Chr^{9,311} Thphyl^{a} :: cf ad 16, 9 | εξεπεμψαν (h. l. et. Petr^{alex}): א ante δια νυκτ. pon | τον τε (61* δε) et. Petr^{alex}: D 3. 32. 42. 57. 95* om τε, nec expri (praeter morem) sah arm | βεροιαν: 43. 99. 104. 105. 106. 113. 137. al^{6} wt^{vt} al^{7} ^{scr} (al utvid mu) cat Petr^{alex} (ap Gall) Thphyl^{a} βερροιαν | απηεσαν (d *ibant*): א εισηεσαν, item *introierunt* vg (item alii ut sah syr^{sch}). Posuimus post των ιουδαιων cum NABD 13. 61. etc Thphyl^{b}, item vg ... Ti ante των ιουδ. cum EHLP al plu (ita^{6} ap Matth et^{9} ap Scri) Chr^{9,311} Thphyl^{a}

11. ευγενεστεροι (31. o^{scr} pracm οι): D^{gr} ευγενεισ | εν θεσσαλονικη: D εν τη θεσσ. | τον λογον: E add του θεου | μετα πασης προθυμιας: E^{gr} μετα παρρησιας | καθ ημεραν cum NADE 13. 15. 18. 25. 27. 33. 34. 36. 38. 40. 61. 68. 69. 93. 105. 113. 137. al^{2} ^{scr} cat Chr^{9,311} (ex edd^{2}) ... ς Ti το καθ ημ. cum BHLP al plu Chr^{9,311} et^{314} ed Thphyl^{utr} | εχοι (3. 100. εχοιεν): D*E al^{15} Thphyl^{a} εχει | ταυτα (31. ταυθ') ουτως (E al ουτω): 137. syrP c.^{a} add καθως παυλος απαγγελλει (syrP *evangelizavit*)

12. πολλοι: D^{gr} τινες | ουν: E 99. a^{scr*} Thphyl^{a} om | εξ αυτων: D^{gr} om εξ | επιστευσαν: D 137. add τινες δε ηπιστησαν | ελληνιδων (61. ελληδων, d^{scr*} ελληνων) γυναικων usque ολιγοι (syr^{sch} *ex Graecis viri multi et mulieres celebres*): D* d ελληνων (d *grecorum*, D^{gr2} ελληνιδων) και των ευσχημ. ανδρες και γυναικες ικανοι επιστευσαν

13. απο της θεσσαλ. (H θεσαλ., item ante): DE 105. om της | βεροια: rursus ut v. 10. al mu (7 ap Scri) cat^{262} Thphyl^{a} βερροια | οτι και εν usque ηλθον: D οτι (^{2}add ο) λογος (^{2}add του) θεου κατηγγ. εισ βεροιαν και (D^{gr2} om) επιστευσαν και ηλθον εισ αυτην (D^{gr2} om ε.

κατηγγελη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. 14 εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. 15 οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς 18, 5
αὐτόν, ἐξῆεσαν.

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντος κατείδωλον

αιντ.) | κατηγγελη: 61. al mu (4 ap Scrl) -ελλη, Chr -ελθη | και ταρασσοντες (D^{gr*} τασσοντες) cum ℵABD 4^{mg} 13. 15. 18. 31. 40. 61. 69. 105. 137. 180. al fere^{15} cat vg syr^{utr} sah cop arm ... ς Ti om cum EHLP al plu aeth^{utr} Chr^{9,312} | τους οχλους (vg *multitudinem*): H τον οχλον. Praeterea D syr^{sch} ar^{e} add *ου διελιμπανον*

14. ευθεως δε τοτε (15. 18. 36. 40. 99. 137. c^{ascr} cat sah syr^{p} aeth om) τον (15. 18. 36. c^{ascr} cat τον τε) παυλον: D τον μεν ουν (d *statimquae*) παυλον, vg *statimque tunc Paulum*, syr^{sch} *et Paulum* | εξαπεστ. οι αδελφοι: D οι αδ. εξαπ. | πορευεσθαι: D απελθειν | εως cum ℵABE 13. 25. 27. 40. 61. 66** 81. 105. vg (e vg *usque ad*) syr^{sch} cop ... ς Ti ως c. HLP al plu cat syr^{p} arm Chr^{9,312} ... D (sed d *ad mare versus*) al^{10} sah aeth om | υπεμειναν cum ℵB 3. (13 ap Sz) 25. 61. 69. 105. 133. A^{acr} c^{ascr} (15. 18. υπεμεινον), item E (13^{treg}) απεμειναν, 31. 33. 68. Thdrt^{3,5} Thphyl^{b} επεμειναν. Item *remanserunt* vg cop ... Ln Ti υπεμειναν cum AD 27. 137. c^{ascr} (40. επεμεινε) sah syr^{sch} ... ς υπεμενον cum HLP al longe plu cat Chr^{9,312} Thphyl^{a} | τε cum ℵABE 13. 15. 18. 25. 31. 33. 34. 61. 68. c^{ascr} cat syr^{utr} aeth Thphyl^{b} ... ς δε cum DHLP al longe plu vg sah cop arm Chr^{9,312} Thdrt^{3,5} Thphyl^{a} | ο τε: D 33. om τε | εκει: H pon ante ο τε σιλ.

15. καθιστανοντες cum AB 25., item ℵ* καθισπαντες (καθισ exit versus), D κατασταινοντες, 61. αποκαθιστανοντες ... ς καθιστωντες cum ℵ^{c}D^{2}KHLP al pler (15. 18. 36. 180. cat αποκαθιστωντ.) Chr^{9,312} | ηγαγον sine αυτον cum ℵABD 13. 14* 25. 27. 29. 30. 31. 33. 34. 61. 68. 137. c^{ascr} (item 69. 105. A^{ascr} qui ηλθον pro ηγαγ.) fu tol Thphyl^{b} ... ς (sed Gb^{ou}) add αυτον cum EHLP al pler cat vg syr^{utr} sah cop arm Chr | αθηνων: E praem των | και λαβοντες: D παρηλθεν δε την θεσσαλιαν· εκωλυθη γαρ εισ αυτουσ κηρυξαι τον λογον· λαβοντεσ δε (d *ut accepissent*) | εντολην: E^{gr} syr^{sch} ar^{e} επιστολην ... D add παρα παυλου, item E vg syr^{sch} ar^{e} arm^{usc} add απ αυτου | και τον τιμοθ. cum ℵBE 13. 61. 95. 180. c^{ascr} et al^{vid} (Wtst praeteriit) cat Chr^{9,312} ... ς Ln Ti om τον cum ADHLP al pler Chr^{9,312} | ινα ωσ ταχιστα: D οπωσ εν ταχει | εξιεσαν: L 13. Thphyl^{b} εξιεσαν

16. αυτουσ (ℵ^{c}): ℵ* D* 96. d αυτου, item syr^{sch} ar^{e} *ipse autem Paulus quum expectaret Athenis* | του παυλου (ℵ^{c}): ℵ* om. Ceterum d sic: *expectante eo paulum* | παρωξυνετο το: D* om το | θεωρουντοσ (Gb^{r})

οὖσαν τὴν πόλιν. 17 διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. 18 τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι, ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. 19 ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες· Mc 1, 27 δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή;

---

cum ℵABE 13. 15. 18. 40. 61 68. 69. 73. 98. 137. 180. a^{ser} k^{ser} al plus^{10} cat Thphyl^{b} ... ς *θεωροντι* cum DHLP al plu Chr^{9,317} Thphyl^{a}

17. *και εν τη αγορα*: D 137. sah syrP^{mg} *και τοις εν τ. αγ.* | *παρατυγχανοντας*: D *παρατυχοντας*

18. *τινες δε και* cum ℵABDHLP 61. al plus^{40} syr^{sch} ar^{o} Chr^{9,318} ... ς (= Gb +, item = 8z ut vdtr) om *και* cum E al sat mu vg sah cop syrP arm aeth Thphyl^{utr} | *επικουριων* cum ℵAB*DE 25. 61. c^{ser} k^{ser} (al^{vid}) ... ς Ln Ti *επικουρειων* cum B^{3}HLP al pler | *στοϊκων* cum ℵAD EHLP^{vid} 2. 13. 25. 27. 30. 35. 68. al^{6} matth al^{4} ser (et^{vid} al mu) cat^{284} Thphyl^{2}, item sah cop ... ς *στωϊκων* cum B 1. 31. 61. al plu Chr Thphyl^{a}. Praeterea ς praem *των* cum DHLP al longe plu Chr: omisimus cum ℵABK 13. 40. 61. 68. 69. 99. 103. 105. 180. al^{5} ser (al^{vid}) cat | *συνεβαλλον* (ita et. D^{gr2}): 106^{mg} *προσεβαλλον* ... D^{gr*} *συνελαβον*, L 27. 31. 38. 68. 103. 126. 137. al plus^{15} (in his 7 ap Scri) cat Chr^{9,318} Thphyl^{a} *συνεβαλον*, 177. *προσεβαλον* | *θελοι* (Cyr^{cat2ai} *εθελοι*): D* 4. 68. Thphyl^{b} *θελη* ... 13. 40. 45. c^{ser} Thdrt^{3,172} *θελει* | *καταγγελευς* cum A*BDHLP etc ... ℵA^{corr1}E *καταγγελλευς* | *οτι τον ιν και τ. αναστ.* (14. 27. 29. 68. 69. 105. 106. a^{ser} syr^{sch} ar^{o} cop aeth^{pp} add *αυτου*, sah add *νεκρων*, 177. pon *την αναστ. και* ante *τον ιν*) *ευηγγελιζετο*: D om, hinc Gb^{u} | *ευηγγελιζετο* sine *αυτοις* cum ℵ* BLP 4* 15. 18. 68. 177. 180. al fere^{30} (6 ap Scri) sah syrP arm Chr ... ς praem *αυτοις* cum minusc vix mu cat, item Ln add *αυτοις* cum ℵ^{c}AEH 1. 13. 31. 61. al plus^{30} vg syr^{sch} cop Thphyl^{utr}

19. *επιλαβομενοι* usque *ηγαγον λεγοντες*: D 137. syrP (sed usque *τινας* c.*) *μετα δε ημερας τινας επιλαβομενοι αυτον ηγαγον αυτον επι τον* (D* om, 137?) *αρ. παγον πυνθανομενοι και λεγοντες* | *επιλαβ. τε* cum ℵAEHLP al pler vg syr^{sch} arm aeth Chr^{9,318} ... B 13. 15. 18. 61. cat sah cop *επ. δε* | *αρειον* c. ℵADE (L *αγιον*) al aliq, item sah cop ... ς Ln Ti *αρειον* cum BHP al longe plu. Ex Latinis d e *Arium pagum*, am fu *Ariopagum*, vg *Areopagum*. | *ηγαγον*: A *ηγον*, e *trahebant* (contra vg *duxerunt*, d *adduxerunt*) | *δυναμεθα*: 96** 106. al^{4} ser demid tol *ου δυναμ.* | *αυτη η* cum ℵAEHLP etc ... Ln om *η* cum BD | *υπο*: D* teste Wtst *απο*, teste Scri *διδ* | *λαλουμενη*: E 61. *λεγομενη*, D *καταγγελλομενη* (d vero *que est novitas haec a te narratio doctrinae*)

20 ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα
οὖν γνῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. 21 Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ 2, 12
οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι ἢ
ἀκούειν τι καινότερον. 22 Σταθεὶς δὲ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου
πάγου ἔφη· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέ-
ρους ὑμᾶς θεωρῶ. 23 διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σε-
βάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· ἀγνώστῳ θεῷ.
ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 24 ὁ 14, 15
θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρα-
νοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ,

---

20. εισφερεις (ℵ* -φερει): D φερεις (d *adferens*) ... DE praem (R) vel add (D) ρηματα. Item syr^{utr} sah cop. | βουλομεθα: 61. βουλωμ. | τινα θελει cum NAB 18. 25. 36. 40. 61. 105. 180. (13. τινα θελη, 69. a^{ser} τινι θελοι) cat. Cf et. vg *quidnam velint haec esse*, d *quid nunc sibi vellint haec esse*, e *quid velint esse*; sah et cop *quae haec sint* (*sint haec*), syr^{utr} *quinam* (sermones) *hi sint* (*velint esse*), aeth *quaenam sit* ... ς Ti τι αν θελοι c. DEHL al pler (P al pauc θελει, 4. 68. Thphyl^{b} θελη) Chr | ταυτα (137. c^{ser} ante θελ., cat post εινα pon): R om

21. επιδημουντες: D^{gr} sah add εις αυτους | ηυκαιρουν cum NABDE 13. 32. 40. 61. 68. 96. 104. 137. c^{ser} (al^{vid}, non enim satis adtenderunt collatores) Thphyl^{b} ... ς ευκαιρουν cum HLP 1. 31. al pler Bas^{1,176} Chr^{0,318} Thphyl^{a} | η ακουειν cum NABD 25. 44. vg sah syrP arm ... ς και ακουειν cum EHLP 1. 13. 31. 61. al pler cat syr^{sch} cop aeth Bas Chr | ακουειν τι cum NAB 25., item vg omisso τι post λεγειν. Similiter syr^{utr}; item sah (si reddis ad verbum) εν μη τι λεγειν η ακουειν ρημα καινοτερ. (similiter cop) ... ς Ti om τι cum DEHLP al pler cat^{285} arm Bas Chr

22. παυλος sine articulo cum NAB Thphyl^{a} ... ς Ti ο παυλ. cum DEHLP al omn^{vid} Chr^{0,318} Thphyl^{b} | εν μεσω cum NBDHLP etc ... AE ειμεσω | αρειου cum NADE ... ς Lu Ti αρειου cum BHLP al certe pler. Cf ad v. 19. | ειπη cum ABDHLP al pler Chr ... NK 36. 180. 12^{lect} cat ειπεν

23. αναθεωρων (vg *videns*, e *circumspiciens*) et. Clem^{606} etc: D^{a} διαστορων (d *perspiciens*), Clem^{372} ιστορων | σεβασματα et. Clem Ps-Ath^{2,301} etc: ℵ σεβαστα | ειρον: E ηυρον | επεγεγραπτο et. Clem^{606} etc: Or^{4,167} εγεγραπτο, D ην (*η) γεγραμμενον, Clem^{372} ανεγεγραπτο. Cf Ps-Ath^{2,301} βωμον ευρον γραφοντα | ο et τουτο cum ℵ*A*BD (61. ὅ et τούτων) vg Or^{4,167} Hier$^{tit\,1,12\,ss}$ ... ς ον et τουτον cum ℵ^{c}A^{2}EHLP al fere omn^{vid} cat arm rell pler utvid Clem Ps-Ath Chr^{0,318} Cosm^{11,528} Aug$^{creacon\,1,397}$ | ευσεβειτε: L σεβητε | καταγγελλω: H 61. -γγελω | υμιν (B^{2}): B* ημιων

24. ο ποιησας: A* Thdrt^{1,1508} (sed non^{1311} nec^{4,396}) om ο (sed suppl ipse A*) | και παντα τα: E^{gr} κ. παντ. και τα | υπαρχων κυριος cum NABE 13. 31. 40. 61. 68. 69. 105. 133. 180. 12^{lect} a^{ser} k^{ser} vg (*cum sit*

25 οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα· 26 ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς
Es 55, 6 κατοικίας αὐτῶν, 27 ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐ-

---

dominus) m (*cum sit caeli et terrae dom.*) cat sah cop syr^{utr} arm aeth Clem^{372} Thdrt^{4,396} Thphyl^{b} Hil^{416} (ut m) ... ς κυρ. υπαρχ. cum DHLP al pler Clem^{691} Chr^{9,318} Thdrt^{1,1311} Thphyl^{a} Ir$^{int\ 197}$

25. χειρων: ℵ post ανθρωπ. pon | ανθρωπινων (Gb′) c. ℵABD 61. al plus^{15} cat e vg Ir$^{int\ 197}$ Clem^{372} et^{691} Thdrt^{4,396} ... ς ανθρωπων cum E^{gr}HLP al pler syr^{utr} sah cop arm Chr^{9,318} Thdrt^{1,1311} Cosm^{528} | προσδεομενος c. ℵ^{c}ABD^{gr}E^{gr}KLP etc vg etc Clem^{bis} etc ... ℵ* 25. d e (uterq *tamquam egeat*) arm Ir^{int} (*tanquam alicuius indigens*) Thdrt^{4,396} et (ex^{cod1})^{1,1311} praem ως | τινος et. Clem^{bis} Ir^{int} etc: D* d 47. al^{3} om; D^{gr2} suppl τι αυτος (vide post) | αυτος (et. Clem^{bis} Chr^{9,321} Thdrt^{bis} Cosm Ir^{int} etc, H 16. 37. 56. 100. Chr^{9,318} om) διδους (et. Clem^{691} Chr^{9,321} etc, H 16. 25. 37. 56. 100. Clem^{372} Chr^{9,318} δους) ... D^{gr} οτι (^{3}om) ουτος ο δους (^{3}ουτος διδους), d *quod ipse dederit* | και τα (ℵ*ℵ 61. om) παντα (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵ*et^{c}ABDE al plus^{10} (tamen non plu ut vdtr) cat^{298} vg cop syrP aeth^{utr} (sed και τα παντα cum seqq conjg omisso τε) arm Clem^{bis} Chr^{319} et^{321} Thdrt^{1,1311} Cosm^{529} Thphyl^{a} Ir^{int} (*quum ipse - et omnia fecerit, qui fecit ex* etc) ... ς (non ς^{e} etc) κατα παντα cum HLP al longe plu (11 ap Scri, omn ap Mtth; 40. και κατα) Thdrt^{4,396} Thphyl^{b}; sah *unicuique* (παντι, cod^{1} παντι εργω) ... 13. syr^{sch} ar^{e} om

26. εποι. τε (31. δε) et. Clem^{372} etc (Ir^{int} vide ante) ... DK syrP arm om τε | εξ ενος sine additam cum NAB 13. 14* 27. 29. 40. 61. 96. e^{acr} vg (et. Bed$^{vg\ retra\ 146}$) sah cop aeth^{PP} (aeth^{ro} om ipsum εξ ενος) Clem^{372} ... ς (sed Gb^{0}) Ti add αιματος cum DEHLP al pler cat syr^{utr} arm Ir$^{int\ 197}$ Thdrt^{1,1311} et^{4,396} Chr^{9,319} et^{saep} Cosm^{529} Thphyl^{utr} Bed^{retra} ex Gr | εθνος (et. Thdrt Chr Cosm Thphyl^{a}; d *nationem*) ... 23. 69. 96. 104. 137. 142. a^{acr} c^{acr} syrP mg Clem Thphyl^{a} γενος. Similiter *genus* e vg Ir^{int} | ανθρωπων et. Ir^{int} Clem^{372} etc ... D^{gr} ανθρωπου | παντος προσωπου cum NABD 1. 13. 15. 18. 36. 61. 68. 103. cat Clem^{372} ... E Thdrt^{4,396} παν προσωπον ... ς παν το προσωπον cum HLP al pler (37. 56. 100. om παν) Chr Thdrt^{1,1311} Cosm | προστεταγμενους (et. Gb Sz) cum NABD^{2}EHLP 61. al plus^{70} cat (vg *definiens statuta tempora*, d *cum definisset imperata tempora*, e *praefiniens imperata tempora*, Ir$^{int\ 197}$ *praefiniens tempora*) Clem^{372} Chr Thphyl^{utr} ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) προτεταγμενους cum D* (vide ante d) al vix mu Cosm ... 14* 69. 105. τεταγμενους. Edidit Ln πρὸς τεταγμένους | και τας οροθεσιας et. Clem^{372} etc ... D^{gr*} Ir$^{int\ 197}$ κατα οροθεσιαν (Ir^{int} *secundum determinationem*)

27. ζητειν et. Ir$^{int\ 197}$ Clem^{372} etc ... D^{gr} praem μαλιστα, item 96. αυτον | τον θεον cum NABHL 61. al plus^{35} cat vg syr^{utr} sah cop arm

τὸν καὶ εὗρομεν, καίγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. 28 *ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.* 29 *γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, χρυσῷ*

Chr^{9,319} et^{322} Thphyl^{b} ... Clem^{372} *το θειον*, D *το* (sic) *θειον εστιν*, d *quod divinum est*, Ir^{int} *illud quod est divinum* ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') *τον κυριον* cum ΚΡ 1. 31. al sat mu (5 ap Mtth, 9 ap Scri) Cosm^{529} Thphyl^{a} | *ψηλαφησειαν* (D* *-σιαν*) cum ΑΒΗΚLΡ al longe plu Clem^{372} Chr$^{9,319.322}$ ... ΝΚ 1. 25. 27. 29. 33. 34. 40. 69. 96. (nec aliter ed. Ald, item Oec) *-φησειεν* (Ε *-σιεν*): quod nescio an edendum sit, nec enim quum tanta auctoritate praestet pro vitio habendum videtur (68. *-φησει*) ... 3. 64. 95* 105. a^{ser} *-φησαιεν* ... D *φησαι-σαν* | *αυτον*: D* d Ir^{int} *αυτο*, *illud* ... Clem^{372} (vide ante) om | *και ευρ.* cum ΝΒΕΗLΡ 61. al pler tol syr^{utr} arm aeth (cop libere *perquisitus inveniatur*) Chr Cosm Thphyl^{utr} ... Ln *η ευρ.* cum ΑD 15. 36. 40. 96. 105. 12^{lect} cat sah Clem^{372} Ir$^{int\,197}$ | *ευροιεν* (Κ *ευρωεν*): 68. k^{ser} *ευροιεν*, D* *ευροισαν* | *καιγε* (Gb') cum ΝD^{2}ΗLΡ* 13. 15. 18. 25. 31. 40. 61. 68. 96. 137. 180. al plus^{50} cat Didtri^{3,18} Thphyl^{a} (D* *καιτε*) ... ΑΕ Clem *καιτοι* ... ς *καιτοιγε* cum ΝΡ^{2} 69. 105. al sat mu Chr^{9,319} Cosm^{529} Thphyl^{b}. Ex Latinis e *et quidem*, d *quidem*, vg *quamvis*, Ir^{int} *quamvis etiam* :: cf Ioh 4, 2 *καιτοιγε* Act 14, 17 *καιτοι* IIeb 4, 3 *καιτοι* | *ου μακραν απο* usq *υπαρχοντα*: D *ου μακρ. ον* (*^{2}ων*) *αφ ενος εκαστ. ημων* (*^{2}add *υπαρχων*, d *non longe ab unoquoque nostrorum*, Ir^{int} [*quamvis etiam*] *non longe sit ab unoquoque nostrum* | *ου*: 61* *ουκ αμαρτιρον* (:: ex 14, 17) | *απο* et. Clem Didtri etc: Η *απ*, Κ 31. 69. 105. a^{ser} *αφ* (D vide ante) | *ημων* cum ΝΑ$^{corr^{a}}$ΒDΗΚΡ al pler vg rell Ir^{int} Clem Didtri etc ... A*L 31. 180. k^{ser} *υμων* | *υπαρχοντα* (69. 98^{mg} 105. a^{ser} *απεχοντα*): Ε 12^{lect} Clem *υπαρχοντος*

28. *εν αυτω* et. Ir$^{int\,197}$ Clem^{372} Or^{3,350} et^{alib} Eus$^{prae\,104}$ et$^{dem\,145}$ Didtri^{3,18} Thdrt^{1,1476} etc ... DGr^{a} *εν αυτη* | *εσμεν* pri et. Ir^{int} Clem Or Eus Did IIil$^{3:3\,570.\,881}$ etc ... D add *το καθ ημεραν* (d *in diurnum*) | *ως και* et. Clem^{372} Or^{4,167} Didtri^{3,18} etc; Ir^{int} *et quemadmodum* ... D *ωσπερ και* | *τινες των καθ υμας* et. Clem Or Did etc ... D *των καθ υμας τινες* | *καθ υμας* (d Ir^{int} *secundum vos*): Β 33. 68. 95. 96. 105. 137. cop *καθ ημας* | *ποιητων* et. Clem Or Did Chr^{9,319} Cosm^{529} etc (syr^{sch} *e sapientibus vestris*, aeth^{PP} *sapientes*) ... D aeth^{ro} Ir^{int} Amb saepe (vide Sabatier, item de Ambrst al) om, hinc Gb^{0} | *του* et. Clem Or Did etc ... D* 19** 21. 96. 12^{lect} al$^{2\,ser}$ *τουτου*, item Ir^{int} *huius*, Ε^{2} 35. 68. *αυτου*, e vg Hil^{203} *ipsius*. Ceterum in mg Η adscriptum habet *τουτεστιν ομηρου και αρατου*, item syr$^{P\,mg}$ *αρατου ποιητου*. Didtri vero versum plene scripsit *του γαρ και γενος εσμεν· ο δ' ηπιος ανθρωποισιν*.

29. *χρυσω* (D* d praem *ουτε*) cum ΒDΗLΡ al pler Didtri^{1,18} Chr^{9,319} et^{322} Dial$^{tri\,3}$ (ap Thdrt^{5,1018}) Thdrt$^{2,1292\,cod}$ Cosm^{529} Thphyl^{a} ... ΝΑΚ 25. 33. 34. 40. 73. 96. Thdrt$^{2,1292\,ed}$ Dam$^{1,310.\,334.\,349}$ Thphyl^{b} *χρυσω* ::

ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου,
14, 16 τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. 30 τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπερ-
ιδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ
μετανοεῖν, 31 καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰ-
κουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν
ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 32 ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν,
οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν· ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ
πάλιν. 33 οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 τινὲς

---

formae istae passim fluctuant, ut 1 Pe 1, 7 pro *χρυσιου* unus B *χρυσου* praebet; item Apoc 17, 4 *χρυσιω* AB, NP vero *χρυσω* (ut ς). Contra 1 Tim 2, 9 *χρυσῳ* plus auctoritatis quam *χρυσιῳ* habet. | *αργιρω* cum NBDHLP al pler Did^{tri} Chr Thdrt Cosm Thphyl^{a} ... AE 13. 15. 18. 25. 34. 36. 40. 73. 96. k^{secr*} cat Dam^{ter} Thphyl^{b} *αργυριω* | *και ενθυμησεως* (Ir^{int} *concupiscentiam*, d *cupiditatis*: unde *επιθυμ.* conieceris; contra e vg *cogitationis*) ... D^{gr} Ir$^{int\ 197}$ Did$^{tri\ 1,15}$ *η* (sah cop aeth^{ro} plane om) *ενθυμ.* | *ανθρωπου* et. Ir^{int} ... E^{gr} 33. 34. *ανθρωπων* ... Did^{tri} *ανθρωπινης*

30. *τους μεν ουν χρονους* (m^{14} *tempora igitur*, Ir$^{int\ 197}$ *tempora ergo*): K *και τους χρον. μεν ουν*, vg *et tempora quidem* | *της αγνοιας*: D* d *τ. αγν. ταυτης*, vg *huius ignorantiae* (non item m^{14} Ir^{int}) | *υπεριδων*: D* *παριδων* (103. *περιδων*) | *απαγγελλει* cum ℵ*B Ath^{1,195} cod (et$^{edd\ 3}$ *επαγγελλ.*) ... ς Ln Ti *παραγγελλει* cum ℵ^{c}ADEHLP al omn^{vid} (H al *-γγελει*) Ath^{1,195} ed Cyr$^{abac\ 573}$ etc | *παντας* (Gb′) c. NABD^{2}(*ινα παντες*) K 13. 15. 18. 36. 40. 180. cat^{298} Ath^{1,195} Cyr$^{abac\ 573}$; item *hominibus ut omnes ubique paenitentiam agant* d vg, m^{14} *hominibus omnes ubique agere paenitentiam* ... ς Ti *πασι* cum HLP al pler Ir^{int} (*praecepit hominibus omnibus ubique poeniteri*, sed$^{edd\ 3}$ om *omnibus*) Ps-Ath ^{2,514} Bas$^{eth\ 235}$ Chr$^{9,319.\ 323}$ Chron^{163} Thdrt$^{4,84.\ 1006.\ 1290}$ Cosm^{529}

31. *καθοτι* (Gb″) cum NABDE al fere^{20} (al^{3} cat *καθο*) Ath^{1,195} et Ps-Ath ^{2,514} Bas$^{eth\ 235}$ Cyr$^{abac\ 573}$ Thdrt^{4,84} et^{bis} Chron^{163} Thphyl^{b} etc (e m^{14} vg *eo quod*, d Ir^{int} *quoniam*) ... ς *διοτι* cum HLP al longe plu Chr$^{9,319.\ 324}$ Thphyl^{a} | *εστησεν*: D^{gr} *-σαν* | *εν η μελλει κρινειν*: D *κρινεται*, d Aug$^{civ\ dei\ 18,54}$ *iudicare*, Ir$^{int\ 197}$ *iudicari* | *εν* (D^{gr} om) *ανδρι*: D Ir^{int} add *ιησου* | *ωρισεν*: K *ορισεν* | *παρασχων*: D *παρεισχειν* (d *exibere*), 32. 57. *παρασχειν* (sic et. ed. Compl). Latini sic: e *in viro cui statuit fidem praestans omnibus*, d *in viro Iesu cuius constituit fidem exibere omnibus*, Ir^{int} *in viro Iesu in quo statuit fidem* (omissis *παρασχ. πασιν*), Aug$^{civ\ dei}$ *in viro in quo definivit fidem omnibus*, Amb$^{luc\ 1409}$ *in viro quo definivit omnibus fidem*

32. *ειπαν* cum NBE ... ς Ln *ειπον* cum ADHLP al omn^{vid} | *ακουσομεθα*: d *audimus* | *περι τουτου και παλιν.* ^{33}*ουτως* (Thphyl^{b} *και ουτ.*) cum NAB 13. 29. 40. 68. 73. 105. (Thphyl^{b}). Item D vg arm *περι τουτου παλιν. ουτως* (tol *et sic*), K 69. 180. a^{secr} aeth *περι τουτου παλιν. και ουτως* ... ς *παλιν περι τουτου.* ^{33}*και ουτως* cum HLP al pler cat syr^{utr} cop (sah om *παλιν*) Chr^{9,527} Thphyl^{a}

δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγείτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

XVIII.

1 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 2 καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, 3 καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἠργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκη-

Ro 16, 3
1 Co 16, 19 etc

---

34. κολληθεντεσ: D^{gr*} εκολληθησαν | εν οισ: 2. 30. 32. 43. 68. 104. 177. al^{2scr} add ην | ο αρεοπ. (B^{3} αρεωπ.) cum ℵAEHLP etc ... D τισ αρεοπ. ... Ln αρεοπ. omisso ο cum B | -παγειτησ cum B*D ... ς Ln -παγιτησ cum ℵAB^{3}EHLP etc. Ceterum e am fu al *ariopagita*, d vg^{cle} tol *areopag*. Praeterea D add ευσχημων (*conplacens*) | και γυνη (E add τιμια) ονομ. δαμαρισ: D om | ετεροι: 4. 25. 81. k^{scr} 2^{lect} al^{3} add πολλοι

XVIII. 1. μετα ταυτα cum ℵAB 13. 69. 97. a^{scr} vg cop arm ... ς Ti με. δε ταυτ. cum EHLP al pler cat sah syr^{p} (syr^{sch} aeth και μετ. ταυτ.) Or$^{int\,4,681}$ Chr^{9,327}. Similiter D αναχωρησασ δε omissis μετα ταυτ. | χωρισθεισ (D αναχωρ.) sine additam cum ℵBD 13. vg sah cop ... ς (Gb^{o}) add ο παυλοσ cum AEHLP al pler cat syr^{utr} arm aeth Or^{int} Chr | εκ: D απο (d *ab*)

2. ευρων: P e^{scr} g^{scr*} ευρον | ακυλαν: 31. g^{scr} -λλαν | και πρισκιλλαν γυναικα usque ομοτεχνον ειναι (v. 3): syr$^{p\,mg}$ *cum Priscilla uxore eius. Hi autem exierant a Roma, eo quod praecepisset Claudius ut discederent omnes Iudaei ab Italia. Hi [venerant in? habitabant?] Achaiam. Ipse autem Paulus agnovit Aquilam* (προσηλθεν τω ακυλα), *et quia eiusdem gentis et eiusdem opificii esset* etc | εληλυθοτα: 13. εισεληλ. | δια το: E δια δε το, e *et quod autem* | τεταχεναι cum ℵ* (sed excidit τα post τε exeunte versu) DELP 4. 13. 29. 31. 40. al plus^{10} ... ς Ln Ti διατεταχεναι cum ℵ^{c}ABH al plu cat Chr^{9,328} ... 1. 14* 43. 69. al^{10} προστεταχεναι | κλαυδιον (D* -διοσ) et. Or$^{int\,4,681}$ ... B om | τουσ ιουδαιουσ (31. ιδιουσ) ... D om τουσ | απο τησ ρωμησ cum ℵABDEL al plus^{20} cat vg (e vg *a Roma*) ... ς εκ τ. ρω. cum HP al pl Chr^{9,328} | ρωμησ: D add οι κε κατωκησαν (D^{gr*} -σεν) εισ την αχαιαν (d *qui et demorati sunt in achaiam*), cf supra syr$^{p\,mg}$ | αυτοισ: D^{gr*} αυτω. Praeterea D add ο παυλοσ

3. ειναι: D om (d *et propter artificium manebat* etc) | εμενεν cum ℵABDP al pler e vg syr^{sch} Or$^{int\,4,681}$ ... E^{gr}HL al^{12} syr^{p} Chr^{9,328} Thphyl^{a} et^{b} εμεινεν | παρ αυτοισ: D 15. 18. 36. προσ αυτουσ | ηργα- cum ℵ*AB*

20, 34 νοποιοὶ τῇ τέχνῃ. 4 διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάρ-
βατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.
17, 15 5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας καὶ ὁ
28 Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς
Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. 6 ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν
20, 26 καὶ βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς·
τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν

DE 13. 180. k^{scr} ... ς ειργα- cum ℵ^{c}B^{3}HLP al pler. Item -ζοντο cum ℵ*B cop Or$^{int\,4,681}$ (*mansit apud eos, et operabantur simul*) ... ς Ln Ti -ζετο cum ℵ^{c}ADEHLP al omn^{vid} vg syr^{utr} (sed syr^{sch} etP c. ob. add *cum eis*) arm^{sil} (libere aeth *manserunt una* et *operabantur*; et. m^{83} libere *mansit apud eos opus faciens*; similiter sah) Chr^{9,228} | ησαν (am* tol *erat*, fu om ησ. γαρ) γαρ σκηνοπ. τ. τεχν. (et. Or^{int}): D om, hinc Gb^{0} | τη τεχνη cum ℵABELP al fere^{20} Chr^{9,228} et^{2,228} (m^{62} *erant enim arte fabri*) ... ς την τεχνην cum H al plu cat Thphyl^{utr}

4. διελεγετο δε (vg^{cle} am^{2} *et disputabat*, tol *et ingrediebatur*) εν τη συνα. κα. παν (13. παντα, H μιαν) σαββατ. (vg^{cle} [non am^{2} tol] syrP^{mg} add *interponens nomen domini Iesu*) επ. τε ιουδ. κ. ελληνας ... D εισπορευομενος δε εισ την συναγωγην κατα παν σαββ. διελεγετο και εντιθεισ (d *interponens*) το ονομα του κυριου ιησου και (DG^{r2} om) επιθεν δε (d om) ου μονον ιουδαιουσ αλλα και ελληνασ ... am* fu eddquidam ap Bed^{73} plane om

5. ωσ δε κατηλθον (Thdrt^{3,5} ηλθον, e vg etc *venissent*): D παρεγενοντο δε | απο τησ: L 105. al^{5} om τησ | ο τε: DG^{r*} τοτε | και ο: D 42. 105. 173. om ο | τω λογω cum ℵABDE 13. 40. 73. 137. 142. c^{scr} vg sah cop syr^{sch} etP txt aeth^{utr} arm Bas$^{eth\,294}$ et^{304} Thdrt^{3,5} ... ς (= Gb Sx) τω πνευματι cum HLP al pler (68. add τω αγιω) cat syrP^{mg} arm Chr^{9,228} | ο παυλοσ: D om ο | διαμαρτυρομενοσ (13. -φωμενοσ): D* 40. 68. Thphyl^{b} -ρουμενοσ | τοισ ιουδαιοισ: AH 177* om | ειναι cum ℵA BD 4** 13. 25. 27. 29. 40. 68. 69. al plus^{20} cat^{301} vg (item sah cop syr^{sch} etP c.* arm aeth) Bas$^{eth\,294}$ et^{304} Thphyl^{b} ... ς Ti om cum ℵH LP al plu vg^{edd} (ap Ln) syrP txt Chr Thdrt Thphyl^{a} | τον (37. d^{scr} cat om) $\overline{\text{χν}}$ (D add κυριον) $\overline{\text{ιν}}$: P om $\overline{\text{ιν}}$

6. αντιτασσομενων (DG^{r*vid} *ετι τασσ.*, 15. 18. 36. cat *ανθισταμενων*): D syrP^{mg} praem πολλου δε (d *multoque*) λογου γινομενου και γραφων διερμηνευομενων (*δε* quod sequitur retinet et. D, non item syrP^{mg}) | εκτιναξαμενοσ: D tol add ο παυλοσ | τα ιματια (Bas$^{eth\,294}$ το ιματιον, non item^{304}): D 14* 27. 29. 31. al plus^{12} (sed 40. 69. 105. al pauc pon ante τα) vg^{cle} tol (non item am fu) sah cop syr^{utr} aeth (non item arm) Thphyl^{b} add αυτου | προσ αυτουσ: ℵG^{r} αυτοισ ... sah om | επι την κεφαλην: 14** 15. 18. 36. 38. 67** 93. 104. 113. 180. h^{scr} cat ε. τασ κεφαλασ | απο του νυν: D* d αφ υμων νυν, *ego a vobis nunc* | πορευσομαι (et. Bas$^{eth\,bis}$): D*H*L al pauc cat d (*vado*) Chr$^{edd\,pri}$ πορευομαι

εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. 7 καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν εἰς
οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ Co 4, 11
οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. 8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγω- 1 Co 1, 14
γος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν
Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. 9 εἶπεν δὲ ὁ 16, 9
κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὁράματος τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει
καὶ μὴ σιωπήσῃς, 10 διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθή-
σεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαός ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ. 11 ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς

---

7. και μεταβας: D$^{Gr^a}$ om και | εκειθεν: D* 137. απο του ακυλα (ita D* teste Kipl, δε απο ακυλα teste Scri), d *ab acyla* | εισηλθεν cum ℵAD* 13. 25. 27. 29. 33. 34. 40. 68. 69. 105. a^{scr} d vg sah syr^{sch} etP mg arm (aeth^{vid}) Thphyl^{b} ... ς Ti ηλθεν cum BD^{2}EHLP al pler cat cop syrP txt Chr^{9,328} Thphyl^{a} | εισ οικιαν: D* εισ τον οικον | ονοματι (D$^{Gr^a}$ ονοματοσ): A 2. 30. 104. aeth om | τιτιου (ℵE etc τιτου) ιουστου cum ℵ*D$^{Gr^2}$ syrP, item (sed τιτου) ℵK 7. 15. 36. 81. cat vg (sed am* *titi nomine iusti*; utrumque nomen agnoscit etiam Hier de nominib. hebr.) cop arm Thphyl^{b}. Cf Bed$^{retra\ 147}$ *Titi Iusti*. „Iusti nomen etiam in Graeco scriptum est." Praeterea syr^{sch} sah τιτου sine ιουστου habent; 98. του τιτου super ιουστου prima manu adnotatum habet ... ς Ln Ti ιουστου cum AB^{2}D*HLP al pler d aeth Chr Thphyl^{a} ... 2. 30. plane om | συνομοροουσα cum ℵBEHLP al pler (13. συνομορρουσα) etc (et. syrP mg graece) ... AD συνομοροουσα

8. κριστ. δε ο αρχισυν.: D ο δε αρχισυν. κρισποσ | τω κυριω: D εισ τον κυριον, d *in domino* | συν: H* εν (sed συν in margine, fortasse ipse*) | ακουοντεσ: HL 4. 25. 31. 66* 137. al^{15} Thphyl^{utr} ακουσαντεσ | επιστευον: 37. 137. c^{scr} Thphyl^{a} επιστευσαν, item e *crediderunt*. Praetereaque 137. syrP mg add δια του ονοματοσ του κυριου ιησου χριστου (vide post), item syr^{sch} ar^{e} add τω θεω | και εβαπτιζοντο: D add πιστευοντεσ τω θεω δια του ονοματοσ του κυριου ημων ιησου χριστου | ℵ* χρεισποσ, item v. 18 (non item v. 2) πρεισκιλλ.

9. ο κυριοσ: D om ο | εν νυκτι ante δι οραματ. cum ℵB 13. 31. 40. 68. 69. 96. 103. 105. a^{scr} cat vg arm Thphyl^{b} ... ς Ti post δι οραμ. cum ELP al pler sah cop syrP Chr^{9,329}, item H c^{scr} aeth τησ νυκτοσ post δι οραμ. ... D Thphyl^{a} post τω παυλω ... A syr^{sch} ar^{e} om, sed habent εν οραματι pro δι ορ.

10. σοι: D$^{Gr^E}$ tol om | εστ. μοι πολυσ (P πολλυσ): L μοι εστιν πολυσ, 31. 180. μοι (180. μου) πολ. εστ., 68. πολ. εστι μοι

11. εκαθ. δε cum ℵAB 13. 15. 18. 31. 33. 36. 40. 68. 105. a^{scr} c^{scr} cat e vg sah cop syr^{utr} ... ς Ti εκαθ. τε cum E^{Gr}HLP al pler arm aeth Chr^{9,329} Thphyl^{utr}, D και εκαθ. Praeterea D syr^{sch} etP c.* ar^{e} aethPP add εν κορινθω, 40. vg^{cle} demid tol sah arm add εκει | ενιαυτον: ℵ add ενα (ex κενα ab ipso* restitutum), item syrP | εν (37. 56. 100. om) αυτοισ: D^{Gr} 4. arm αυτουσ

τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, 13 λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. 14 μελλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· 15 εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· Mt 27, 24 Io 18, 31 κριτὴς ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. 16 καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. 17 ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σωσθένην τὸν

---

12. *δε*: D syr^{sch} (non itemP) *τε* | *ανθυπατου οντος* cum ℵABD 8. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 68. (*οντ. ανθυπ.*) 180. cat ... ς Ti *ανθυπατευοντος* cum EHLP al pler Chr^{9,329} | *ομαθυμαδ. οι* (3. 31. 95. om) *ιουδαιοι* ... B sah cop *οι ιουδ. ομοθυμ.* | *τω παυλω και* (sah syrP c.* add *επιθεντες τας χειρας αυτω*) ... D *συνλαληαντες μεθ εαυτων επι τον παυλον και επιθεντες τας χειρας* (d manum) | *ηγαγ. αυτον*: syrP c.* add *ad proconsulem* | *επι*: ℵ *παρα*

13. *λεγοντες*: D praem *καταβοωντες και* | *αναπειθει* (H 40. *πειθει*. 1. 65^{i} 133. *ανατρεπει*) ante *ουτος* cum ℵAB 1. 13. 38. 47. 68. 69. 105. 113. 133. al^{3} ^{scr} arm Thphyl^{b} ... ς post *ουτος* cum DEHLP al pler cat vg sah cop (syr^{utr}) Chr^{9,329} Thphyl^{a}

14. *ει* (A *η*) *μεν* sine *οιν* cum ℵABDE 13. 18. 27. 29. 40. 68. 69. 104. 105. 133. 137. al plus^{10} (4 ap Scri) cat Chr^{9,329}; nec magis exprimunt vg sah cop syr^{utr} arm aeth ... ς (sed Gb^{0}) Ti add *οιν* cum HLP al plu | *ην* (A* *η*, sed^{a} correxit): 42. 57. 96. pon post *τι*, f^{scr} post *ραδιουργ.* ... L 2. 25. 31. 37. d^{scr} om | *ω ιουδαιοι*: D vg *ω ανδρες ιουδ.* | *αν ανεσχομην* cum ℵ*B 13., item omisso *αν* A 33. 34. 36. ... ς Ti *αν ηνειχομην* cum DEHLP al pler cat Chr (:: Moeris^{176}: *ηνέσχετο Ἀττικοί, ἀνέσχετο Ἕλληνες*. Ceterum cf Steph. Thes.)

15. *ει*: H 13. *η* | *ζητηματα* (Gb′) cum ℵABD^{gr2}E^{gr} al fere^{15} vg sah cop syr^{utr} arm Thphyl^{a} ... ς *ζητημα* cum D*HLP al plu (96. add *τι*) cat d e Chr^{9,329} Thphyl^{b} | *εστιν*: D^{gr} *εχετε* | *κριτης* sine additam cum ℵA BD 13. vg cop (aethPP *εγω δε*, aeth^{ro} *εγω οιν*) ... ς add *γαρ* cum EH LP al pler (al^{6} om *εγω*) cat sah syr^{utr} arm Chr | *ου βουλομαι*: D *ου θελω*

16. *απηλασεν* (e tol *abegit*, vg^{clo} fu *minavit*, am demid *eminavit*): D* (sed d *abiecit*) 133. *απελυσεν* | *απο του*: H supplet in mg

17. *επιλαβομενοι*: D^{gr*} *απολαβομενοι* | *παντες* sine additam cum ℵAB e^{scr*} vg cop ar^{e} ... ς (sed Gb^{00}) add *οι ελληνες* cum DEHLP al pler (al aliq *παντ. ιουδαιοι* vel *παντ. οι ιουδ.*) sah syr^{utr} arm aeth Chr^{9,329} (sed$^{com\,331}$ *επιλαβ. δε σωσθενην* omissis *παντες οι ελλ.*). Testatur et. Bed$^{retr\,147}$ ex Gr | *σωσθενην*: D* *μετα* (sic^{vid}) *σωσθενην*, d *cum*

ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματοσ· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.

18 Ὁ δὲ Παῦλοσ ἔτι προσμείνασ ἡμέρασ ἱκανάσ, τοῖσ ἀδελφοῖσ ἀποταξάμενοσ ἐξέπλει εἰσ τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλασ, κειράμενοσ ἐν Κενχρεαῖσ τὴν κεφαλήν· εἶχεν γὰρ εὐχήν. 19 κατήντησαν δὲ εἰσ Ἔφεσον, κἀκείνουσ κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸσ δὲ εἰσελθὼν εἰσ τὴν συναγωγὴν διελέξατο τοῖσ Ἰουδαίοισ. 20 ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι οὐκ

---

sosthenen | εμπροσθεν et. ℵAB etc ... DE ενπρ. | και ουδεν τουτων τω γαλ. εμελεν (ℵEHLP al permu cat -λλεν) ... d *tunc gallio fingebat cum non videre*, D^{gr*} satis legi non potest (Wetst et Kipl τοτε γαλλιων --)

18. ℵ* per incuriam ο δε παυλοσ εφη ετι, nec videtur εφη ante ℵ^{c} notatum | προσμεινασ: E επιμινασ | εξεπλει (et. E^{gr*}): D επλευσεν, d vg *navigavit*, E^{gr2} ἐξεπλευσεν, e *enavigavit* | κενχρ- cum ℵADE (ℵ κενχραιαισ) ... ς Ln Ti κεγχρ- cum BLP al pler ... H al mu κεχρεαισ (item sah), al pauc κεγχραισ, D κενχρειαισ. Latini: d e vg *in cenchris*, fu *in cencris*; aeth^{ro} om | την κεφαλην post εν κε. cum ℵAB 13. 31. 40. 68. 69. 180. a^{scr} cat vg Thphyl^{b} ... ς ante εν κε. cum DEHLP al pler sah syr^{utr} arm aeth^{pp} Chr^{9,335} | ειχεν et antea κειραμενοσ: ita et. fu vg^{cle} *totonderat* et *habebat* ... am cdd^{quidam} ap Bed^{78} aeth *totonderunt* (et. tol demid *totonderant*) et *habebant* | ευχην: D* προσευχην, d *orationem*

19. κατηντησαν cum ℵADE 13. 40. k^{scr} d (*devenerunt ephesum*) tol sah syr^{sch} ar^{e} aeth^{pp} ... D^{gr} καταντησασ, item arm ... ς κατηντησε cum HLP al pler vg cop syr^{p} aeth^{ro} Chr^{9,336} | κακεινουσ ... EHP al plus^{25} Chr Thphyl^{a} και εκεινουσ ... D και τω επιοντι σαββατω εκεινουσ. Similiter 137. sah syr^{p} c.* τω επιοντ. σαββατω post εφεσον add | κατελιπεν: d *reliquerunt* ... AHLP 13. 103. al pauc κατελειπεν. Verba κακεινουσ κατελιπ. αυτου syr^{sch} ar^{e} et sah hoc loco om, sed vide ad versum 21 | αυτου cum BHLP al pler cat Chr ... Ln εκει cum ℵADE 13. 25. 33. 34. 40. 73. (k^{scr} κακει κατελιπ. αυτουσ) | αυτοσ δε εισελθων: sah (vide ante) *sabbato sequenti ingressus est Paulus* | διελεξατο cum ℵAB 13. 68. 69. 98^{mg} 105. a^{scr} Thphyl^{b} ... D 14* 32. k^{scr} διελεγετο, item *disputabat* vg (et. fu demid tol, sed am *disputavit*) syr^{sch} (non item^{p}) ... ς Ti διελεχθη cum EHLP al pler (c^{scr} διειλεχθη) Chr (Thdrt^{3,400} διηλεχθη)

20. δε: D* d syr^{sch} aeth^{utr} τε | αυτων: D^{gr2}L 31** 66. 98. 177. al^{5scr} arm Thphyl^{b} αυτον | πλειονα: D πλιον (sic) | μειναι (ℵ^{c} επιμειναι, 25. παραμειναι) sine additam cum ℵ(ot*etc)AB 13. 15. 18. 36. 37. 40. 68. 73. 105. 180. c^{scr} cat vg syr$^{p\ txt}$ aeth (tol sah arm vide post) ... ς (sed Gb^{o}) add παρ αυτοισ cum DEHLP al pler (25. om παρ) syr^{sch} (et syr^{p} add c. ob.) cop Chr^{9,336}. Item tol sah arm add εκει

ἐπένευσεν, 21 ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπών· πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, 22 καὶ κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν, 23 καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

1 Co 3, 5 24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει,

---

21. αλλα cum ℵABDEP 13. 15. 18. al plus[12] Thphyl[a] ... ς αλλ cum HL al plu cat Chr Thphyl[b] | αποταξαμενος και cum ℵABD 13. vg, item E 15. 18. 36. 40. 68. 69. 105. 180. a[scr] cat Thphyl[b] αποταξ. αυτοις και ... ς απεταξατο αυτοις c. HLP al pler cop syr[p] Chr Thphyl[a] ... syr[sch] ar[e] om ... sah (vide ad v. 19) αλλα κατελιπεν τους εν τω τοπω εκεινω και απεταξατο αυτοις | ειπων sine additam c. ℵABE 13. 14* 15. 36. 69. 105. 180. a[scr] vg (exc demid) sah cop arm aeth[ro] ... ς (sed Gb[oo]) add δει με (D[gr*] δε) παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις ιεροσολυμα cum DHLP al pler cat demid syr[utr] (aeth[pp] *sed nunc volo agere festum venturum in Hierusalem* add post θεου θελοντος) Chr[9,336] Thphyl[utr] (sed D την εορτην ημεραν ερχ., d *sollemnem diem advenientem*; 177** g[scr] οτι δει, 68. 103. demid om παντως, 40. 68. Thphyl[b] ε. ιερουσαλημ) :: cf 19, 21. 20, 16. quae cohaerent cum additamento, sed ansam eius quae proxime sequuntur videntur dedisse. Similia vero toties aliena manu actis inlata sunt. | παλιν (D sah om) sine δε cum ℵAB(D)E 13. 20. 36. 40. 103. a[scr] cat[309] vg (sed demid *et iterum*) arm aeth cop (sah) ... ς (sed Gb[oo]) add δε cum HLP al pler syr[p] (et[sch] *et iterum*) Chr Thphyl[a] (et[b] και παλιν) | ανηχθη sine copula cum ℵ[c]A BD 15. 18. 81. 103. 105. 180. a[scr] cat vg sah arm aeth[ro] (teste Gildem) ... ς και ανηχθ. cum EHLP al pler (13. απηχθ.) aeth[pp] (ut ante) Chr[9,336]; item ℵ* cop (item 68.) ανηχθ. δε. Pro ανηχθη απο etc 137. sic: τον δε ακυλαν ειασεν εν εφεσω (haec etiam 97. intulit. Videtur ante και ανηχθ.)· αυτος δε ανενεχθεις ηλθεν εις καισαρειαν etc. Similiter syr[p mg]: *Aquilam autem reliquit Ephesi; ipse autem quum navem conscendisset, venit in Caesaream. Quum ascendisset autem et salutasset.* Syr[sch] (vide ad v. 19) post verba: *et si deus voluerit veniam rursus ad vos*, sic pergit: *Et Aquilam et Priscill. reliquit Ephesi, et ipse iter fecit per mare et venit Caesaream* etc | απο της: D* απ. του

22. καισαριαν cum ℵADE ... ς Ln Ti -ρειαν cum BHLP al certe pler | εις καισαρ.: 31. Cass[192] add ο παυλος, quod 33. 34. 41. 69. praem | αναβας: cop om ... D και αναβ. (item sah syr[utr] aeth) | αντιοχειαν cum ℵABDHLP etc ... E -χιαν

23. καθεξης: D* κατεξης ... ℵ* 105. και (ℵ[c] om) καθεξης | στηριζων cum ℵAB 13. ... ς Ti επιστηριζων cum DEHLP al pler cat Chr[9,336]. Praeterea D 38. 104. praem και

24. απολλως (e vg h. l. et post *Apollo*, item syrr; aeth[ro] *apollon*, sed[pp] *apollos*) cum ℵ[c]ABEHLP etc ... ℵ* 15. 180. cop arm απελλης, D απολ-

ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. l.c 24, 19
25 οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύ-
ματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος 19, 3
μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου, 26 οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι
ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας
προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ
θεοῦ. 27 βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρε-

λωτιος. Cf Didcat 309 εἰσὶ διαβεβαιούμενοι ὡς ἀπολλὼς ὁ αὐτός ἐστιν ἀπελλῆς τῶν κορινθίων ἐπίσκοπος, περὶ οὗ γράφει παῦλος· περι δε απολλω πολλα παρεκαλεσα αυτον, καί· οτι εγω εφυτευσα, απολλως εποτισε. καὶ εἰ ἀληθὲς τοῦτο, σκόπει εἰ διώνυμος ὁ ἀνήρ, εἰ (ἢ) ἄλλως μετεποιήθη θάτερον τῶν ὀνομάτων εἰς τὸ λοιπόν. Eadem fere Oec 142 ad h. l. Cf et. ad 19, 1. Praeterea vide Ro 16. 10 ασπασασθε απελλην etc | ονοματι: D 13. al pauc post δε τις pon | αλεξανδρ. τω γενει: D γενει αλεξανδρευς, item syrsch

25. ουτος: DEr ος | ην: 31. om | κατηχημενος: D add εν τη πατριδι, *in patria* | την οδον: D 14* 15. 18. 21. 29. 36. 66** 69. 76. 105. 180. al5 catcod τον λογον | του κυριου: ℵ kscr Thphyla om του | ελαλει: D απελαλει, d *eloquebatur* ... ℵa ω (c om) ελαλει, B ελαλει δε | του ιησου cum ℵABDKL 13. 36. 38. 40. 67** 68. 69. 73. 93. 105. 137. al3 scr al pauc (sed D 13. 40. 68. 69. 137. om του) cat vg sah cop syrutr arm aeth Thphylb ... ς του κυριου cum HP al plu (177. om του) Chr9,236 Thphyla | BDEre ιωαννου

26. τε: e vg *ergo*, cop syrP aethro δε ... DErH fscr sah arm aethPP om | παρρησιαζεσθαι cum ABKHLP etc ... ND παρησιαζεσθ. Cf alibi; passim enim antiquissimi cdd παρησια | εν τη: D* om τῃ | ακουσαντ. δε (et. syrP): D* d syrsch και ακουσ. | πρισκιλλ. κ. ακυλας (ℵ -λα) cum ℵABE 13. vg cop aeth ... ς Ti ακυλ. και πρισκιλλ. cum DHLP al pler cat syrutr sah arm Chr9,236 | εξεθεντο: D -θοντο, H -θετο | την οδον του θεου cum ℵAB 13. 31. 40. 42. 57. 68. 73. 97. 137. 180. 12lect cscr kscr am fu tol sah cop syrP arm Thphylb ... B 36. 177. cat vgcle demid syrsch την οδον του κυριου, 66** 98mg 105. 58lect (ascr) τον λογον του κυριου (ascr θεου) ... ς Ti την του θεου οδον cum HLP al longe plu Chr ... Gb'' Ti49 nil nisi την οδον cum D (:: at 19, 23 et 24, 22 η οδος eodem sensu dictum non fluct; 19, 9 certe in pler intactum mansit)

27. βουλομενου δε αυτ. διελθειν εις τ. αχα. (ℵ εις τ. αχ. διελθ.) προτρεψαμενοι (A 4. 37. 64, 66* 80. 100. 177mg 192. gscr προπεμψαμενοι) – σα παραγενομενος (13. -ναμενος, 137. syrP c.* add εις την αχαΐαν, item 12lect εν τη αχαΐα) συνεβαλετο (A 57. 99. Thphyla συνεβαλλετο) – δια της χαριτος (137. cscr vg syrP om δια τ. χα., praetera vide post): D (item syrP mg usque ad αποδεξ. του ανδρα) sic: εν δε τη εφεσω επιδημουντες (d *in aepheso autem exeuntes*) τινες κορινθιοι και ακουσαντες αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοις εις

ψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος. 28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

XIX.

18, 24 1 *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη κατελθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινὰς μαθητάς, 2 εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν*

την πατριδα αυτων· συνκατανευσαντος (d *redeunte*) *δε αυτου οι εφεσιοι* (syrP mg *fratres*) *εγραψαν τοις εν κορινθω μαθηταις οπως* (d *quomodo*) *αποδεξωνται τον ανδρα· ος επιδημησας εις την αχαϊαν πολυ* (D* *-λυν*) *συνεβαλλετο* (d *contulit*) *εν ταις εκκλησιαις· | δια της χαριτος*: Bed[74] (qui ex vg habet *contulit multum iis qui crediderunt* sine *δι. τ. χα.*) adnotat: „alia translatio habet: *profuit multum credentibus per gratiam*", quae ex e adsumpta esse apparet. Eadem verba omittere etiam „Bas[sel]" Gb testatur.

28. *ευτονως*: 13. *συντονως* | *διακατηλεγχετο*: A *διακατηλλεγχετο* (31. *διακτηλλεγχετο*), E *κατηλεγχετο*, 73. *διελεγετο* | *δημοσια*: E add *και κατ οικον* (e *et in domo*). Cf Bed[retra 148]: „In Graeco ita scriptum est *publice et per domos ostendens.*" | *επιδεικνυς*: D 137 *διαλεγομενος και επιδεικν.* | *ειναι τον* (E om) $\overline{\chi ν}$ $\overline{ιν}$: D sah *τον* $\overline{ιν}$ *ειναι* $\overline{\chi ν}$. Eodem modo syr[utr] transpon

XIX. 1. *ἐγενετο δε* usq *κατελθειν*: D syrP mg sic: *θελοντος δε του παυλου κατα την ιδιαν βουλην πορευεσθαι εισ ιεροσολυμα ειπεν αυτω το πνευμα υποστρεφειν* (syrP mg *υποστρεφε*, item d *revertere*) *εισ την ασιαν· διελθων δε τα ανωτ. μερ. ερχεται* | *απολλω* (et. ℵ[c]): A[2]L 40. *απολλων* ... ℵ* 180. *απελλην*. Cf ad 18, 24 | *ανωτερικα*: 25. 26. 96. Thphyl[a] *ανατολικα* | *κατελθειν* cum NAK 13. 14* 15. 33. 34. 40. 47. 69. 73. 76. 105. 163. al[8 sec] al pauc arm Hier[contr lucif 5] ... ς Ln Ti *ελθειν* cum BHL (P *διελθ.*, D *ερχεται*, vide ante) al longe plu vg rell Chr[9,227] | *ευρειν* cum NAB 13. 15. 36. 105. 163. 180. cat vg (*ut - veniret - et inveniret - dixitque*) cop arm ... ς *ευρων* cum D (sed vide ante) E(*ευρον*)HLP al pler sah (item syrP; paullo liberius syr[sch]) Chr

2. *ειπ. τε* cum NAB 13. 15. 36. 163. 180. vg (et 105. cop[wi] *ειπ. δε*, cop solet fere *δε* pro *τε* reponere) ... ς om *τε* cum DEHLP al pler cat sah cop[boett] syrP arm (syr[sch] libere, item aeth) Chr[9,227] | *οι δε* sine additam cum NABDE 13. 40. 73. 137. cat am fu tol syrP ... ς (sed Gb[ww]) add *ειπον* cum HL al pler vg[cle] domid sah cop syr[sch] arm aeth; item P 98. 101. 126. al[1] vel[2] Chr *ειπαν* (180. Marc[mon 8,44] *πρ. αυτον ειπον*) | *ουδ* cum NABD[2] ... ς Ti *ουδε* cum D* (sed vide post) EHLP al

ἠκούσαμεν. 3 ὁ δὲ εἶπεν· εἰσ τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· εἰσ 18, 25
τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. 4 εἶπεν δὲ Παῦλοσ· Ἰωάννησ ἐβάπτισεν 1, 5
βάπτισμα μετανοίασ, τῷ λαῷ λέγων εἰσ τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν 11. 16
ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰσ τὸν Ἰησοῦν. 5 ἀκούσαντεσ δὲ 13, 24
ἐβαπτίσθησαν εἰσ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, 6 καὶ ἐπιθέντοσ 8, 16 a
αὐτοῖσ τοῦ Παύλου χεῖρασ ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούσ,
ἐλάλουν τε γλώσσαισ καὶ ἐπροφήτευον. 7 ἦσαν δὲ οἱ πάντεσ ἄν- 2, 4
δρεσ ὡσεὶ δώδεκα. 10, 46

---

certe pler cat, nec aliter Chr Marcmon etc (sed D* αλλ ουδε omisso ει, item d *sed neque spir. sa. accipiunt quidam audivimus.*) | εστιν (confirmat et. Or4,128 οι γουν - βεβαπτισμενοι - μηδε ει πν. αγ. εστιν ακουσαντεσ etc): D sah syrP mg λαμβανουσιν τινεσ

3. ο δε ειπ. cum NAE 13. 33. 34. 73. 12^{1ect} k^{scr} vg cop ... ς Ln Ti ειπ. τε cum BHLP al pler cat aeth arm Chr^{9,237} ... D a^{scr} al pauc ειπ. δε, e^{scr} syrP Marcmon^{8,44} ειπ. ουν, syr^{sch} sah ειπεν sine copula. Praeterea ς (sed Gb^{00}) add προσ αυτουσ cum HLP al pler (40. al pauc Thphyl^{b} αυτοισ) syr^{sch} sah cop aeth Chr Marcmon ... omisimus cum NABDE al fere^{30} cat vg arm syrP | ειπαν cum NABE 1. 13. ... ς ειπον cum HLP al pler cat Chr Marcmon ... D^{gr} ελεγον | το ιωαννου (BD^{gr} ιωανου) βαπτισμα (et. Or4,128 etc): E 31. το βαπτ. ιωαννη.

4. ειπ. δε: H 1. 56. 99. 192. Thphyl^{a} ειπ. τε ... sah syr^{sch} om copulam | παυλοσ: D 3. 68. 105. 180. 58^{1ect} a^{scr} cat ο παυλ. | ιωαννησ (BD^{gr} ιωανησ) sine μεν cum NABD 15. 18. 40. 66** 69. 105. 180. a^{scr} al^{vid} cat vg sah arm ... ς (sed Gb^{00}) add μεν cum EHLP al pler cop syrP aeth Chr^{9,237} Marcmon^{8,44} | τον $\overline{\iota\bar{\nu}}$ (Gb'') cum NABE 13. (e spatio) 25. 40. vg cop syrP aeth^{ro} Marcmon ... ς τον $\overline{\chi\bar{\nu}}$ $\overline{\iota\bar{\nu}}$ cum HLP al pler cat Chr; item 105. 12^{1ect} sah syr^{sch} arm aeth^{PP} τον $\overline{\iota\bar{\nu}}$ $\overline{\chi\bar{\nu}}$ ... D nil nisi $\overline{\chi\bar{\nu}}$

5. ακουσ. δε (d om δε): D add τουτο (item syr^{sch} *haec*) | του (D* 58^{1ect} om) κυριου $\overline{\iota\bar{\upsilon}}$: 64. 137. sah syr^{sch} ar^{e} aeth^{PP} Hier^{lucif} Amb$^{spir\,1,3}$ (de utroque vide Sab) add χριστου, item D syrP c.* add $\overline{\chi\bar{\upsilon}}$ εισ αφεσιν αμαρτιων

6. χειρασ cum NABHP 1. 31. 47. 65. 100. 101. 126. al$^{3\,scr}$ al pauc ... D (ponit ante του παυλου) am demid (non vg^{cle} fu tol) syr^{sch} ar^{e} aeth χειρα ... ς τασ χειρασ cum EL al pler cat Chr^{9,237} Marcmon^{8,44} | ηλθε (tol *continuo venit*): D Hier$^{lucif\,4,294}$ ευθεωσ επεπεσεν, *continuo* (d *statim*) *cecidit.* Ceterum ηλθε scripsimus c. NABL etc; Ti ηλθεν cum EHP etc | επ αυτουσ: D* 58^{1ect} επ αυτοισ | τε: D^{gr} 25. o^{scr} e sah cop δε ... 31. d arm om | γλωσσαισ (sah add ετεραισ): syrP mg add *aliis et sentiebant in seipsis quod et interpretabantur illas hi ipsi*, pergitque (pro και επροφητ.) *quidam autem prophetabant* | επροφητ. cum NABD 1. 15. 180. cat ... ς προεφητ. cum EHLP al pler Chr

7. δωδεκα cum NABDE 13. 31. 36. 40. 69. 105. 137. 180. 12^{1ect} a^{scr} k^{scr} cat Thphyl^{b} ... ς Ti δεκαδυο cum HLP al pler Chr^{9,237} Thphyl^{a} :: δεκαδυο haud raro a nonnullis testibus pro δωδεκα substitutum est, ut

8 *Εἰσελθὼν δὲ εἰσ τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνασ*
8, 12 *τρεῖσ διαλεγόμενοσ καὶ πείθων τὰ περὶ τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ.*
9 *ὡσ δέ τινεσ ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντεσ τὴν ὁδὸν*
ἐνώπιον τοῦ πλήθουσ, ἀποστὰσ ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺσ μαθη-
τάσ, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενοσ ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. 10 *τοῦτο*
δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντασ τοὺσ κατοικοῦντασ τὴν Ἀσίαν
ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίουσ τε καὶ Ἕλληνασ.
8, 12 11 *Δυνάμεισ τε οὐ τὰσ τυχούσασ ὁ θεὸσ ἐποίει διὰ τῶν χει-*

Mt 19, 28 et Lc 9, 17 solus D *δεκαδυο* praebet, Mc 5, 42 tantum minusc[1], Lc 2, 42 minusc[2], Lc 8, 42 et 43 minusc[4], Apoc 21, 14 minusc[2] et 21, 16 minusc fere[30]. Hinc testes quos plerumque sequimur non deserendi videntur formae *δεκαδυο* retinendae caussa. Nec aliter infra 24, 11 statuendum videtur.

8. *εισελθων δε*: D 23. syr[sch] aeth[utr] add o *παυλοσ* | *επαρρησιαζετο*: gr 68. *-ασατο* ... D syrP [mg] praem *εν δυναμει μεγαλη* | *τα περι* cum NABEHLP al fere omn cat Chr[9,343] ... Ln Ti om *τα* cum BD 12[lect], item (*suadens de regno dei*) vg, nec magis exprim *τα* syr[utr] sah cop arm aeth. At dubito an hac in re certum sit interpretum testimonium. Ut enim hoc ipso loco nec.e exprimit *τα*, ita nec alibi solent exprimere Latini interpretes, cf Lc 24, 19 Act 1, 3. 23, 11 et 15. 24, 10 et 22 (aliter habent 18, 25 et 18, 31). Favent lectioni *περι* absque *τα* 28, 23 et 8, 12; sed altera etiam dictio ab usu est Lucae, ut testantur Act 1, 3 *λεγων τα περι τησ βασιλειασ* 18, 25 *ελαλει και εδιδασκεν ακριβωσ τα περι του ιυ* 23, 11 *διεμαρτυρω τα περι εμου* 24, 22 *ακριβεστερον ειδωσ τα περι τησ οδου*, alia. Quibus ex locis una intellegitur illud *τα περι* adamasse Lucam: quod in neminem alium scriptorum sacrorum cadit.

9. *ωσ δε τινεσ*: D *τινεσ μεν ουν αυτων*, sed d *ut vero quidam eorum cum indurarent* | *την οδον* sine additam cum NABDHLP al pler cat am[6] fu sah cop syrP arm aeth etc ... E vg[cle] am[3] demid tol add *του κυριου*, item 5. 8. 73. syr[sch] ar[e] *του θεου* | *του* (100. al[10] fere *παντοσ του*) *πληθουσ*: DE 100. syr[sch] ar[e] syrP c.[*] add *των εθνων* | *αποστασ*: D syr[sch] ar[e] *τοτε αποστασ ο παυλοσ*, item syrP praem c.[*] *τοτε*, item aeth[utr] habet *απ. ο παυλ.* | *αφωρισεν*: H al pauc *αφορισε* | *καθ'*: D c[ascr] *το καθ* | *εν*: in א ipse[*] suppl | *τυραννου* (D[gr] 3. 21. 43. 95[*] *τυφαννιου*) sine *τινοσ* c. NAB 13. (e spatio) 27. 29. 81. fu tol sah cop syr[sch] ... ς add *τινοσ* cum DEHLP al pler cat[315] vg syrP arm Chr[9,343]. Praeterea vero D 137. syrP [mg] add *απο ωρασ .ε. εωσ δεκατησ*

10. *ετη δυο*: L *δυο ετη* | *ωστε* (d vg *ita ut*, contra e *usque quo*, item syr[sch]) *παντασ* (D[2] *απαντασ*) usque *τον λογον* (d *verba*) *τ. κυρ. ιουδ. τε κ. ελληνασ* ... D[gr*] *εωσ παντεσ οι κατοικουντεσ την ασιαν ηκουσαν τουσ λογουσ του κυρ. ιουδαιοι και ελληνεσ* | *του κυριου* sine additam cum NABDE al plus[15] cat vg syr[utr] sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) add *ιησου* cum HLP al longe plu (Chr[9,344] om ipsum *του κυριου*)

11. *τε*: D[gr*] 38. 106. a[scr] h[scr] cop syrP Thphyl[a] *δε* ... sah om | *ο θεοσ*

ρῶν Παύλου, 12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι 5, 15
ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι
ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.
13 ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορ-
κιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ Lc 9, 49
ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες· ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν
Παῦλος κηρύσσει. 14 ἦσαν δέ τινες Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως

ἐποιει cum NABDE 13. 31. 68. 105. 180. cat am fu demid tol sah arm^{zb} Thphyl^{b} ... ς Ti ἐποι. ο θε. cum HLP al pler vg^{cle} syr^{utr} cop aeth Chr^{9,344} Thphyl^{a}

12. ἀποφερεσθαι (Gb′) cum NABE 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 68. 69. 73. 103. 105. 180. a^{ser} cat, item vg (*deferrentur*, e *deferentur*, contra d *inferentur*) arm (sah *ita ut acciperent - et portarent*, similiter cop), vdtr et. syr^{utr} ... ς επιφερεσθ. cum DHLP al pler Chr^{9,344}, item (ut^{vdtr}) aeth ... 96. 142. περιφερεσθ. Praeterea L* post απο του χρωτ. αυτου repetit επιφερεσθαι | η σιμικ.: D^{gr} arm η και σιμ., 7. 68. 104. 105. e vg^{cle} tol (non item am fu demid) Thphyl^{b} (nil probat Cyr$^{hr\,167.\,293}$) και σιμ. | απαλλασσεσθαι: B* al$^{2\,ser}$ al^{vid} -ασεσθαι | πνευματα τα: D πνα τα (ita ut per incuriam τα omissum videatur), nec aliter K (sed τα ad novum versum trahitur, quo scriptum est τα πονηρα). Hinc non deest τα, sed compendium non satis recte habet. | εκπορευεσθαι cum NABDE al plus^{20} cat ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) εξερχεσθαι cum HLP al plu Chr. Praeterea ς (= Gb Sz) add απ αυτων cum HLP al pler sah Chr ... omisimus cum NABDE al plus^{15} cat vg syr^{utr} cop arm aeth

13. τινες και (Gb″) cum NABEHP al fere^{30} vg syr^{utr} arm^{zb} ... ς om και cum DL al plu Chr, item sah cop (aeth *et fuerunt qui* etc) | των περιερχομ. sine praepositione cum NABE al fere^{30} cat^{317} Thphyl^{b}, item (*quidam Iudaei*) syr^{sch} sah ... ς praem απο cum HLP al plu cop syr^{p} arm Chr^{9,344} Thphyl^{a}, item D 43. (31**?) εκ (d *ex*), item *de* vg (demid *ex*) | ονομαζειν: 15. 18. cat ονοματιζειν | πνευματα τα: DE ut v. 12 | του κυριου: D* om του | ορκιζω cum NABDE 13. 25. 33. 35. 40. 73. 105. (εξορκιζω) vg cop arm ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) ορκιζομεν cum HLP al pler (al^{10} cat εξορκ., c^{ser} k^{ser} ορκιζωμεν) cat syr^{utr} sah arm$^{edd\,aliq}$ aeth Chr | τον $\overline{\text{ιν}}$ (et. K^{c}): K* τ. κυριον $\overline{\text{ιν}}$ | παυλος cum NABDEH^{ell}P 1. 13. 31. 40. 47. 56. 96. 98. 106. 133. 177. 180. o^{ser} cat Chr^{9,344} ... ς (sed Gb^{oo}) praem ὁ cum L al plu Thphyl^{utr}

14. ησαν δε usque ποιουντες: D syr^{p} mg εν οις (d *in quo*) και (syr^{p} mg om) υιοι (syr^{p} mg add επτα) σκευα τινος ιερεως ηθελησαν το αυτο ποιησαι· εθος ειχαν τους τοιουτους εξορκιζειν· και εισελθοντες προς τον δαιμονιζομενον (*introierunt ad impletes* d sic) ηρξαντο επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες· παραγγελλομεν σοι εν ιησου ον παυλος κηρυσσει εξελθειν (D$^{gr\,4}$ εξελθ. κηρυσσ.) | τινες cum NAHLP al plér e vg syr^{p} Chr^{9,344} ... Lm τινος cum BD (vide ante) K^{gr} 36. 180. vg^{sixt}

ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντος. 15 ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; 16 καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. 17 τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν

5, 5. 11

---

demid syr^{sch} cop arm. Item Bed^{75} ex Gr testatur. Non exprim sah (*erat autem Iudaeus - habens septem filios*) | υιοι hoc loco cum ℵABE 13. 14^{s} 15. 18. 40. 69. a^{scr} cat vg arm ... ς ante σκευα (A σκευας) ιουδαιου (L -δαιοι) pon cum (D vide ante) HLP al pler (31. 180. om) cop (*fuerunt septem autem filii cuiusdam*; similiter syr^{sch} *erant autem septem filii viri cuiusdam*; syrP *erant autem quidam filii Scevae Iudaei archiereus septem*) Chr | τουτο ποιουντες sine articulo c. ℵAB 13. 14^{s} 15. 18. 105. 180. a^{scr} cop (item sah, vide ante) ... ς Ti οι τουτ. ποι. cum EHLP al pler vg syr^{utr} arm

15. αποκριθεν δε etc: D^{gr} τοτε (*tunc* et. d) απεκριθη το πν. το πονηρ. (D^{gr2} add και) ειπεν | αυτοις cum ℵABD 13. 14^{s} 15. 18. 27. 31. 33. 34. 36. 40. 68. 69. 73. 105. 106. 137. 180. a^{scr} c^{scr} cat vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr^{9,344} Thphyl^{b} ... ς Ti om cum EHLP al plu Thphyl^{a} | τον ιν cum ℵ^{a}ADHLP al pler cat e vg etc ... ℵ^{c}BE^{gr} 40. 73. 137. c^{scr} syrP Cass^{194} τον μεν ιν | τινες (13. 36. τινος) εστε: Cass^{194} add *ignoro*

16. εφαλομενος cum ℵ^{a}AB 104. ... ς Ti εφαλλομενος cum ℵ^{c}EHLP al fere omn cat Chr^{9,344}, item D εναλλομενος | ο ανθρω. ε. αυτ. hoc ordine c. ℵAB 13. 31. 40. 68. 73. 173. 180. c^{scr} cat am fu demid syrP Chr^{9,345} Thphyl^{b} ... ς ε. αυτους ο ανθρω. cum DHLP al pler Chr^{9,344} Thphyl^{a}, item syr^{sch} sah cop aeth ... E sic: ο ανθρ. εν ω ην το πν. το πον. επ αυτους | επ αυτους: D εισ αυτους (d *in eos*, ita et. vg), E επ αυτοισ (e *in eis*) ... 105. arm om, item (sed επιλαβομενος pro εφαλομ.) 69. a^{scr} | κατακυρι. sine copula cum ℵ^{c}ABDE^{gr} 13. 33. 34. 40. 68. 69. 137. c^{scr} sah cop arm^{mss} (item 105. c^{scr} qui omisso και pergunt κατεκυριευσεν - και ισχυσεν) ... ς (sed Gb^{00}) praem και cum ℵ^{c}HLP al pler cat vg syr^{utr} Chr | κατακυριευσας (D κυριευσας, 15. 18. 36. 180. cat κρατησας): -σας cum HBD etc (etiam vg) ... AEHLP al^{45} Chr Thphyl^{a} κατακυριευσαν, hinc Gb′ | αμφοτερων (Gb′) cum ℵABD al^{15} cat vg cop arm syrP (certe^{mg} graece, ipse txtus vdtr potius *omnium* reddere) Thphyl^{b}, item *eorum omnium* aeth^{ro} ... ς αυτων cum HLP al plu syr^{sch} (sah *eorum septem*) ... E om | ισχυσεν (ℵ^{c}): ℵ e^{scr} ενισχ., c^{scr} κατισχ. | εκφυγειν: A add αυτουσ

17. εγενετο γνωστον: 31. 40. 68. al^{3scr} al^{vid} syr^{sch} arm Thphyl^{b} γνωστ. εγεν. Item 38. 69. 93. 105. 113. a^{scr} h^{scr} γνωστ. post πασιν pon | πασιν: E 192. add τοισ | τε και: DE om τε, item sah cop vg etc qui non solent exprimere | την εφεσον: A*E 137. c^{scr} om την | επεπεσεν cum HBHLP al fere omn cat Chr^{9,344} Thphyl^{b} ... Ln επεσεν cum AD

φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ, 18 πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι
καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. 19 ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον
πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου
μυριάδας πέντε.

20 Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ηὔξανεν καὶ 6, 7 13, 24
ἴσχυεν.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι 1 Co 16, 5
διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἰεροσόλυμα, (18, 21) 20, 22

(post φοβος) E (επεσεν) 13. Thphyl^{a} | φοβος (et. ℵ^{c}): ℵ* o φοβ. | του κυριου: D 101. 133. o^{ser*vid} om του

18. τε (et. Bas$^{eth\,235}$): D 15. 18. 36. 40. 68. cat sah cop δε | πεπιστευκοτων (et. Bas$^{eth\,235}$ etc): D πιστευοντων, E 28. πιστευσαντων, d e vg *credentium* | ηρχοντο εξομολογ. (syrP *veniebant confitentes*): syrP ^{mg} ηρξαντο *confiteri* | εξομολογουμενοι: syr^{sch} ar^{e} add τας αμαρτιας αυτων. Similiter demid *confitentes peccata sua*, sed om και αναγγελλ. τας πραξ. αυτ. (Pro πραξεις 4. 81. αμαρτιας. Item Chr^{9,344} com τοτε ηλθον εξομολογουμενοι τας αμαρτιας αυτων.)

19. ικανοι δε των τα περ. πραξαντων (et. Eus$^{dem\,128}$ Bas$^{eth\,235}$ etc): 31. om | δε: E syrP Bas^{eth} Chr^{9,344} τε ... D^{Er*} om | των τα περιεργα (d *qui curiosa gesserunt*, e *qui curiositates gesserunt*, vg *qui fuerant curiosa sectati*) et. Eus^{dem} Bas^{eth}: D^{Er*} των περι τα εργα | συνενεγκαντες (Bas^{eth} *συγκομισαντες*): D add και | κατεκαιον et. Eus^{dem} Bas^{eth}: K vg κατεκαυσαν | συνεψηφισαν: 31. 88. 93. 96. 100. h^{ser} -σαντο, E συνκατεψηφισαν | και συνεψ. τ. τιμ. αυτ. και (D^{Er*} om) ευρον (E ηυρον): d e vg *et computatis praetiis illorum invenerunt* | αργυριου (31. -ριον, 4. 16. 37. 56. 106. 192. χρυσιου, 100. χρυσιου και αργυριου) μυριαδ. (D μυριαδαι) πεντε: d *denariorum sestertia docenta*, e *pecuniae quinquaginta milia*, vg *pecuniam denariorum quinquaginta milium*

20. κατα κρατος: 137. arm om, item sah qui postea ηυξανεν και ησφαλισθη και ισχυεν | του κυριου ο λογος cum ℵ*AB ... ς ο λογος του κυριου cum ℵ^{c}HLP al pler cat am sah^{mss} cop arm aeth Chr^{9,344}, item E 21. 73. 106** k^{scr} vg (et. fu etc) sah^{txt} ο λογ. τ. θεου | D sic: ουτως κατ. κρατ. ενισχυσεν (d *convalescebat*) και η πιστις του θεου ηυξανε (^{2}-νεν) και επληθυνε (^{2}-νετο). Addit και επληθυνετο et. 68.

21. ως δε επληρωθη (E -θησαν, 73. k^{scr} επληρουτο) ταυτα (Or$^{int\,4,678}$ *cum autem expleta essent haec*): D τοτε | εθετο ο παυλος (Or^{int} *posuit Paulus*): DE 137. o (D 137. om) παυλ. εθετο | εν τω: E^{Er} 40. 68. om εν | διελθων cum ℵBHL etc (et. Or^{int} *ut cum perambulasset* etc) ... Ln διελθειν cum ADEP (AEP* διελθειν - πορευεσθαι, ut et. Ln edidit; D vero et P^{2} διελθειν - και πορ., d *transire - et sic ire*. Similiter et. tol syr^{sch} arm al.) | και αχαιαν cum ℵBHLP al pler cat Chr^{9,354} ... Ln κ. την αχ. cum ADE 13. 69. 105. al$^{4\,scr}$ | ιεροσολυμα cum ℵAB

εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.
22, 11 Ro 15 23 Ro 16, 23 22 ἀποστείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ,
Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.
23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος
περὶ τῆς ὁδοῦ. 24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν
ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην
ἐργασίαν, 25 οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας
εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία
ἡμῖν ἐστίν, 26 καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου

DE 13. 40. 68. 69. 105. 137. al^{2scr} Chr^{9,257} Thphyl^{b} vg Or^{int} ... ς ιερουσαλημ cum HLP al pler Chr^{9,254} Thphyl^{a}

22. αποστειλας δε: D syr^{sch} (non item P) aeth^{utr} και αποστ. | μακεδονιαν sine articulo cum ℵE 20. 21. 31. 40. 56. 68. 100. 104. 180. al^{3scr} ... ς Ln Ti την μακεδ. (:: την v. 21 non fluct) cum ABDHLP al longe plu Chr | διακονουντων αυτω: A vitiose διακονουν (sic et. 68.) αυτων (αυτων et. H e^{scr}) | χρονον: D 25. χρ. ολιγον, 40. τινα χρ. | εισ την (133. om) ασιαν (d *in asiam*, e vg *in asia*): D^{gr} εν τη ασια

23. ουκ ολιγοσ cum BEHLP rell ... Ln ουχ ολιγ. cum ℵAD. Cf ad 12, 18., item ad v. seq | οδου: syr^{sch} etP c.* add *dei*, item vg (et. fu demid tol, sed non am) arm add *domini*

24. δημητριοσ: E^{gr} -μιτριοσ | ονοματι (d sah om): D^{gr} ην (vide postea, ubi D et d οσ παρειχ.) | ναουσ αργυρουσ (B om αργ.) et. ℵ^{c}: ℵ* ναον αργυρουν. Praeterea 33. 34^{mg} 57. adscripta habent ισωσ ωσ (57. om) κιβωρια μικρα, quae eadem Chr^{9,355com} habet, unde transiit in scholia. | αρτεμιδοσ: D (vide ante) add οσ | παρειχετο cum ℵA^{2}BHLP al pler cat Chr ... Ln παρειχε (-χε A*, DE -χεν) cum A*DE 65. 67. 133. | τεχνιταισ: B* -νειταισ, D* τεχνεταισ et^{2} -νειταισ | ουκ (ℵ solus ουχ) ολιγην εργασιαν cum ℵABD 13. 31. 68. 103. k^{scr} cat Thphyl^{b} vg arm (sah *multos labores*, cop *multum laborem*, item aeth) ... ς Ti εργ. ουκ ολιγ. cum EHLP al pler Chr Thphyl^{a}, item syr^{sch} (*lucrum magnum*) etP

25. ουσ: c^{scr} αυτοσ ... D 137. tol syr^{sch} sah ουτοσ omisso και post συναθρ. | εργατασ: D τεχνετασ (* -ταισ), item e tol *artifices* (contra vg *opifices*, d *qui circa haec operabantur*) | ειπεν: D εφη (d *ait*, e vg *dixit*). Praeterea D add προσ αυτουσ, item sah syr^{sch} aeth | ανδρεσ: D sah syrP c.* add συντεχνειται, item 106. αδελφοι | επιστασθε: arm praem υμεισ αυτοι, f^{scr} υμεισ | ημιν (Gb' ex errore υμων, quod fideliter in notis repetiit Sz) cum ℵABDE 13. 18. 26. 36. 40. 68. 105. c^{scr} al^{5} vg sah cop arm Thphyl^{b} ... ς ημων cum HLP al longe plu syr^{utr} aeth Chr^{9,351} Thphyl^{a}

26. θεωρειτε και ακουετε: D syr^{sch} ακουετ. (d *audistis*) κ. θεωρ. | οτι: D^{gr} om | εφεσου: 31. 68. 69. 73. 104. 105. a^{scr} Thphyl^{b} τησ εφεσου ... D 14. εωσ εφεσιου, d *ipsius ephesi* | αλλα sine και cum ℵBEHP al longe plu d vg sah cop syrP arm aeth Thphyl^{b} ... Ln αλλα και cum AD^{gr}L 13. 14* 18. 35. 36. 40. 42** 106. 180. demid syr^{sch} Chr^{9,351}

ἀλλὰ σχεδὸν πάσῃ τῇσ Ἀσίαϲ ὁ Παῦλοσ οὗτοσ πείσασ μετέστη-
σεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι.
27 οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέροσ εἰσ ἀπελεγμὸν ἐλ- 17, 19
θεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆσ μεγάλησ θεᾶσ ἱερὸν Ἀρτέμιδοσ εἰσ οὐθὲν
λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆσ μεγαλειότητοσ αὐτῆσ,
ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. 28 ἀκούσαντεσ δὲ καὶ

Thphyl[a] | πασησ τησ: D* 31. om τησ | οιτοσ: D* ουτ. τισ τοτε, d *hic quidam tunc* | πεισασ (A -σαν): ℵ om | μετεστησεν: ℵ απεστησεν | οτι ουκ: DE[r] οτι οιτοι ουκ | θεοι οι (ℵ[c]): ℵ* 57. 65. om οι | χειρων: 33. 34. 100. 137. al[3 scr] syr[sch] ar[e] cop aeth Chr[9,354] et[355] add ανθρωπων | γινομενοι (B*D[2] γεινομ.): D*L 68. 100. γενομένοι

27. δε: ℵE[r] om | κινδινευει: ℵ κινδινευσι, DE[r2] -νευσει, vg *periclitabitur* | κινδ. ημιν το μεροσ (et. vg.): D 31. ημ. κινδ. το μερ., A 137. c[dcr] το μερ. κινδ. ημ. | αλλα και (ℵ[c]): ℵ* om αλλα | ιερον αρτεμιδοσ hoc ordine (Gb') cum DEHP 1. 4. 42. 46. 57. 96. 98. 100. 104. 106. 126. 177. 191. 192. al[10] (4[scr]) Chr[9,354] Thphyl[a] Hier[4,222] (praefephes: *et magnae deae templum Dianae in nihilum reputabitur; destruetur quoque magnitudo eius, quam cuncta Asia* etc (:: quae lectio prorsus ex usu est Lucae) ... ς Ln αρτεμιδοσ ιερον cum ℵABL al plu cat Thphyl[b], item (*magnae deae Dianae templum*) fu tol; vg vero (et. am demid) sah aethPP (non item[ro]) om *deae*; vv pler (ut sah cop syrr) ιερον ante τησ μεγαλησ ponunt | ουθεν cum ℵABHP 42. 46. 57. 68. 96. 100. 105. 106. 191. 192. al[5] ... ς ουδεν cum DEL 1. 13. 31. al plu cat Chr | λογισθηναι cum ℵBHLP al fere omn Chr Thphyl[utr] (15. 18. 36. al panc cat λογισθηναι μελλει καθαιρεισθαι τε, item 27. 68. 69. 105. al panc λογισθηναι μελλει και καθαιρεισθαι) ... Ln λογισθησεται cum ADE 73. vg (vide ante et. Hier[eph]). Similiter vv pler. | μελλειν cum ℵA[2]ℵD[2]E[r2]ΚHLP al pler Chr (D* αλλα καθειρεισθαι μελλει, DE[r2] α. καθ. μελλειν) . . Ln μελλει cum A*D* al[10] (vide ante) Thphyl[utr], item vg (*sed et destrui incipiet*, item d omisso *et*) e (*deputetur incipietque destrui maiestatis eius*) Hier[eph] (vide ante), item vv pler | τε (et. ς[e] Gb 8x) c. ℵABEP al plu sah cop syr[utr] arm Hier[eph] (vide ante) ... ς (= ς[e] etc) δε cum HL al plus[30] vg (*sed et* vide ante; similiter d *sed*, vide ante) Chr[9,354] Thphyl[utr]. De eis qui om (15. 18 etc 27. 68 etc) vide ante | και (post τε): ℵ c[scr] (alios vide ante) om; nec exprim sah cop syrp al | τησ μεγαλειοτητοσ cum ℵABE 13. 15. 18. 29. 36. 40. 68. 69. 105. al fere[10] (E al panc -λειοτητ.) cat (sah *et feretur deorsum e magnitudine sua*) ... ς Ti την μεγαλειοτητα cum HLP al plu Chr Thphyl[utr] ... D om (D igitur sic: αλλα καθειρισθ. μελλει [$-λειν] η ολη ασια και η οικουμενη σεβεται, d *sed destrui incipiet tota asia et orbis terrarum colitur*) | ην: D η (D[2] teste Kipl ην) | ολη η ασια: BD Thphyl[a] om η, 31. η ασια ολη | και η οικουμενη: B 31. k[scr] om η

28. ακουσαντεσ δε (183. add ταυτα): D arm ταυτα δε ακουσαντεσ (d *haec autem cum audissent*, item vg *his auditis*. Similiter cop

γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. 29 καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμο-
Ro 16, 23 Act 27, 2 θυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον
2 Co 1, 8 Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. 30 Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί· 31 τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. 32 ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συνκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. 33 ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνε-

---

28. πληρεις (ABEL 13. c^{scr} -ρησ) θυμου: D 137. syrp^{mg} add δραμοντες εισ το αμφοδον (137. εδφοδον, d *in campo*, syrp ^{mg} *in forum*) | εκραζον: 69. 96. k^{scr} εκραξαν (69. -ξον), d *clamaverunt*, e vg *exclamaverunt* | η αρτεμισ: D^{s} 24. 34. 35. om η

29. και επλησθη etc: D^{*} και συνεχυθη ολη η πολισ αισχυνησ, d *et repleta est tota civitas confusionem* | η πολισ sine ολη cum NAB 13. 40. vg cop arm ... ς η πολ. ολη cum EHLP al pler cat sah syr^{utr} aeth (*tota civitas*) Chr^{9,356}, item $D^{*}et^{2}$ ολη η πολ. (:: cf 21, 30) | τησ cum $\aleph^{*}$ABD^{2}HLP al plus^{50} cat Chr ... ς (= Gb+Sz) Ln om cum $\aleph^{c}$(D^{*})K 13. al sat mu | συγχυσεωσ cum NABHLP etc ... D^{2}E συνχυσεωσ | τε: D^{gr} 21. 31. 41. cop δε ... sah arm om | συναρπασαντεσ: D και συναρπασαντεσ, sed d *et rapuerunt* (syr^{sch} *et corripientes abduxerunt secum*), 14^{*} συναρπ. τε | μακεδονασ: D^{*} μακεδονεσ ... 15. 180. cat μακεδονα, 56. 117. 177^{*} d^{scr} μακεδονιασ ... 100. om | παυλου c. NABDEHLP al plu cat Chr ... ς (= Gb Sz) του παυλ. cum minusc mu. Cf Petr^{alex} can 12 (Gall^{4,104}) αντι παυλου συνηρπασαν - συνεκδημουσ παυλου βουλομενου εισελθειν εισ τον δημ. - ουκ ειων αυτον οι μαθηται, φησιν. ου μην αλλα και τινεσ των Ασιαρχ. οντεσ αυτω φιλοι πεμψαντεσ πρ. αυτ. παρεκαλουν etc

30. παυλου δε βουλομενου cum $\aleph^{*}$AB 13. 31. ... ς Ti του δε παυλ. βουλ. cum EHLP al pler cat Chr ... $\aleph^{c}$ k^{scr} του παυλ. δε βουλ., D βουλομενου δε του παυλ. | ουκ ειων (E εων, HL 68. ειον, 104. ειασαν) αυτ. οι μαθηται (vg *non permiserunt discipuli*, e *non permis. eum discip.*, d *discipuli non sinebant*) ... D^{gr} οι μαθητ. εκωλυον. Similiter syr^{sch} ar^{e} aeth^{utr}

31. οντεσ (et. Petr^{alex}, vide ante): D υπαρχοντεσ | αυτω: K^{gr} αυτου, 137. αυτων. Etiam d vg etc *qui erant amici eius*, contra e *constituti eo amici* | εαυτον (et. $\aleph^{c}$): $\aleph^{*}$ 100. c^{scr} αυτον

32. τε: D 42. om, nec exprim vg al | ην γαρ η εκκλ. (1. 40. al^{2scr} add ολη): D^{gr} η γαρ εκκλ. ην | συνκεχυμενη cum NAD ... ς Ln Ti συγκεχ. cum BEHLP al certe pler | πλειους: D^{gr} πλειστοι | ενεκα cum NAB 13. 36. 68. 180. cat Thphyl^{b} ... ς Ti ενεκεν cum DEHLP al pler Chr Thphyl^{a} | συνεληλυθεισαν: H -θασιν, L al pauc Thphyl^{a} -θησαν

33. συνεβιβασαν cum NABE 13. (ουν εβιβασαν ut^{vid}) 27. 29. 66^{**} 69.

βίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. 34 ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κράζοντες· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. 35 καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν· ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; 36 ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν

---

105. 163. a^{scr} ... ς Ti *προεβιβασαν* cum D^{2}HLP al pler cat Chr^{9,256} ... D* *κατεβιβασαν*. Latini sic: e vg *detraxerunt*, d *distraxerunt*, tol *produxerunt* | *προβαλοντων* (ς Gb′) cum ℵABEH 40. al fere^{20} Chr ... ς^{e} (et. Gb Sz, non ς) Ln *προβαλλοντων* cum DL al ut^{vid} plu cat Thphyl^{utr} | *αυτον*: L* 40. 96. 100. 137. Thphyl^{a} *αυτων* | *ο δε*: ot. ℵ^{c} vg^{cle} etc ... A k^{scr} am fu demid tol *ο ουν*, ℵ* *ο δ οιν* | *την χειρα* cum ℵ*ABEHLP etc ... ℵ^{c}D 40. 68. 73. 81. al plus^{5} Chr Thphyl^{b} *τη χειρι* | *ηθελεν* (ℵ^{c}): ℵ* *ηλθεν* | *τω δημω*: B *τω λαω*

34. *επιγοντες* cum ℵABDEHLP al longe plu Chr^{9,256} Thphyl^{utr} (ℵ 18. al *επιγνωντες*) ... ς (= Gb Sz) *επιγοντων* c. 105. al vix mu (2 ap Scri) cat | *εκ*: D om. Item vg (*vox facta est una omnium*, ut etiam d; contra e *una ex omnium* sic) etc | *ως* cum ℵADEHLP al pler Chr ... B 13. 33. 34. *ωσει* | *επι*: 13. 33. 34. *περι* | *ωρας δυο*: 4. 31. 100. 104. 192. al^{2} a^{scr} (al^{vid}) *δυο ωρ.* | *κραζοντες* cum ℵA ... ς Ln Ti *κραζοντων* cum ℵDEHLP etc (105. om *ως επ. ωρ. δυ. κραζ.*) | *μεγαλη η* (D* om) *αρτεμις* (P *-μης*) *εφεσιων*: B bis habet

35. *κατασταλας*: DE 1. 17* 78. 137. c^{scr} Thphyl^{a} *κατασεισας* (d *conpescuisset*, e vg *sedasset*) | *ο γραμματ. τον οχλ.* hoc ordine cum ℵADE HLP al pler vg sah syrP arm (libere syr^{sch} aeth) Chr^{9,256} ... B 31. 130. cop *τον οχλ. ο γραμμ.* | *φησιν*: E *εφη*, vg (ut et. e) *dixit* (d *ait*) | *εφεσιοι* (ℵ^{c}): ℵ* arm *αδελφοι* | *ανθρωπων* cum ℵABE al plus^{15} (ex his 40. al aliq *των ανθρ.*) cat^{325} vg syr^{sch} ar^{e} cop (sah anceps) arm Chr$^{\text{cat}325}$ Thphyl^{b} ... ς *ανθρωποσ* cum D^{2}(D* *ο ανθρωπ.*) HLP al longe plu syrP aeth Chr^{9,256} Thphyl^{a}. Libere Isid^{4,306} *τισ ουκ οιδε την εφ. πολιν* etc | *εφεσιων* (180. cat *των εφ.*, K post *πολιν* pon, item sah cop al): D *ημετεραν*, d *vestram* | *νεωκορον*: ELP 18. 68. a^{scr} al pauc *νεοκορον*, D* *ναοκορον* (^{2} *νεωκορουν*) | *ουσαν* (arm non expri): D *εισαι* (d e vg *esse*), item Isid^{4,306} | *της* (ℵ* *και της*) *μεγαλης* sine *θεας* cum ℵABDE al^{20} cat vg syr^{utr} sah cop Isid^{4,306} ... ς (= Gb Sz) *τ. μεγ. θεας* cum HLP al longe plu arm (aeth^{libere}) Chr | *διοπετους*: D 68. *διασπετουσ* (d *dianae et huius iovis*)

36. *αναντιρρητων*: ℵ* *αναντιρητων* (31. *αναντιρή* omisso *των*), L *αναντηρητων* (H c^{scr} *-τηρρητων*). Cf ad 10, 29 | *ουν*: ℵ* om (e pro *αναντ. ουν αντ. τουτ.* spatium vacuum habet) | *οντων τουτων* (ot. ℵ^{c}): A 3. 4. 38. 68. 100. 104. 192. al^{2} a^{scr} Chr^{9,256} (non^{256}) *τουτων οντων* ... ℵ*

καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. 37 ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν. 38 εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. 39 εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυ-

---

2. 18. om τουτων | προπετες (d vg *temere*, e *propterque* sic): $\aleph^{c}$ add τι | πρασσειν cum NABDEHLP al longe plu cat Chr ... ς πραττειν cum minusc vix mu

37. ηγαγ. γ. τους ανδρ. τουτους: P^{*} om | τουτους: D syrP ^{mg} sah arm add ενθαδε (sah *in hunc locum*) | ουτε (31. ουθ') ιερ. ουτε: D μητε ιερ. μητε | την θεον cum NABD^{2}K^{c}HL al^{60} fere cat Chr$^{cat\ 226}$ Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) την θεαν cum D*K^{2}P 101. al$^{3\ scr}$ al mu^{vid} Thphyl^{b} ... 23. 26. 33. 34. 105. 133. al fere^{5} Chr^{9,256} τον θεον | ημων (Gb'') cum NABDK^{gr2} 13. 32. 36. 40. 66** 76. 105. al$^{3\ scr}$ e syr^{sch} sah arm aethPP Chr$^{cat\ 226}$ Thphyl^{a} ... ς Ti υμων cum K^{gr*}HLP al pler cat vg cop syrP aeth^{ro} Chr^{9,256} Thphyl^{b}

38. δημητριος (137. ο δημ.): D add ουτος, item syr^{sch} ar^{e} | και οι: DE^{gr*} οι και | τεχνιται ut NAB^{2}KHLP etc ... $\aleph^{*}$ τεχνειται, D τεχνειτε | εχουσι c. NBDL etc ... Ti εχουσιν cum AKHP etc | εχ. πρ. τινα λογον cum NABDEHLP al longe plu cat vg syrP arm (cop εχ. λογ. πρ. τιν., sah om πρ. τιν.) Chr^{9,257}. Similiter D εχ. προσ αυτους τινα λογ., d *habent cum aliquos quendam verbum* ... ς (= Gb Sz) πρ. τινα λογ. εχουσι cum minusc vix mu | αγοραιοι (ita etiam ς Wtst al) sic antiquissimi eorum codicum qui accentibus praestant. HLP etc (al plu ut^{vid}), non ἀγόραιοι (ut Gb Sz Ln Ti). Cf Steph. Thes. I. p. 430 sq ubi reiectis aliorum rationibus agnoscitur Suidas, qui cum Zonara sic statuit: ἀγοραῖος προπεριισπωμένως ὁ ἐν ἀγορᾷ ἀναστρεφόμενος ἄνθρωπος· ἀγόραιος δὲ προπαροξυτόνως ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἡ ἀγορὰ τελεῖται. Cui distinctioni ut libri antiquissimi aliique plerique adversantur, ita nec favent Schneiderus lexicographus, alii. Cf et. Goettl. pag. 297. Ceterum reddunt vg *conventus forenses*, e *forenses*, d *conventus*. | εγκαλ- ut NABHLP etc ... DE εγκαλ-. Ita et. v. 40.

39. περι ετερων cum NAD^{gr}HLP al plu Chr^{9,257}, item e vg *alterius rei*, item syr^{utr} sah cop aeth arm ... Ln Ti περαιτερω cum B 7. 15. 16. 18. 36. 42. 65. 67. 68 (περ' ἑταίρῳ) 105. 126. 138. 163. 180. d^{acr} cat, item d *ulterius* ... E περ ετερον (e vide ante) :: περαιτερω satis eleganter ac frequenti ex usu dictum (cf Steph. Thes., ubi etiam ex Plat. Phaed. affertur ουδεν ζητησετε περαιτερω) vix offensioni poterat esse. Videbatur autem illud quidem rectius quam περι ετερων hoc ipso loco dici. Nec hac in re negligenda est interpretum auctoritas, qui omnes excepto d lectioni περι ετερων favent. | επιζητειτε: E ζητειται (sed e *inquiritis*), 4. 14^{a} 15. 69. 104. 105. 163. a^{acr} ζητειτε | εν τη εννομω εκκλησια: D εν τω νομω εκκλησια (corr. est -σιασ, post vero substitutum εν τη εννομω, non mutato εκκλησιασ), d *in legem ecclesiae discutietur*

θήσεται. 40 καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. 41 καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

XX.

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μεταπεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν. 2 διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ

40. *εγκαλεισθ. στασεως περι της σημ. μηδενος αιτ. υπαρχοντος*: 𝔓 *σημερον εγκαλεισθ. στασεως μηδενος αιτ. οντος* (*hodie accusari seditionis nullius causa esse* sic d) | *περι ου ου* (Gb+ *ου*) cum ℵABHLP (sed L* *περὶ οὗν οὐ*) al fere[45] vg[cd] (ap Gb) syr[utr] arm aeth[vid] Chr[9,257] Thphyl[a] ... ς Ln Ti *περι ου* (sine *οὐ*) cum DE al permu (sed multo pauciores ut vdtr quam qui *περ. ου ου*) cat vg sah cop Chr[9,258] Thphyl[b] | *δυνησομεθα*: 11. 13. 68. 99. *-σωμεθα* | *αποδουναι* cum ℵA BDE al sat mu cat Chr[9,257] Thphyl[b] ... Gb″ Ti *δουναι* cum HL al[45] Chr[9,258] Thphyl[a] | *περι της* cum ℵABE 15. 18. 25. 31. 33. 36. 40. 68. 73. 133. 137. 180. d[acr] k[acr] cat d (*cuius possumus reddere rationem de hoc concurso*) arm Thphyl[b] ... ς Ti om *περι* cum DE[r]HLP al pler Chr Thphyl[a], item (*de quo possimus reddere rationem concursus istius*) vg | *συστροφης* (ℵABDEHLP etc, nullus *συστρ.*, sed in D sub *σ* altero vdtr *ν* clutum) *ταυτης*: 13. add *και ει ταυτα ουτως εχει*

XX. 1. *μεταπεμψαμενος* cum ℵBE 13. 14[s] 15. 16. 31. 36. 40. 68. 180. cat sah cop aeth[ro] Thphyl[b]; similiter 69. 98[mg] 105. a[acr] *μεταστειλαμενος* (69. *-λωμενος*) ... ς Ln Ti *προσκαλεσαμενος* cum ADHLP al longe plu Chr[9,262] Thphyl[a], item *vocatis* vg (a *convocatis*, d *convocavit*), item[vid] (*advocavit*) syr[utr] arm aeth[PP] | *ο παυλος*: D om *ο* | *και παρακαλεσας ασπασαμενος* cum AB 13. (sine *τε* ap Treg) 33. 73. 78[mg] 98[mg] cop; item ℵE *και παρ. και ασπ.*, (D) (13. ap Sz) 15. 25. 27. 29. 36. 40. (69.) 97. 105. (106*) 137. 180. 40[lect] cat Thphyl[b] *κ. παρ. ασπ. τε* (69. *δε*). Nec aliter (vel sine coniunctione vel cum coniunctione inter *παρ.* et *ασπ.*, d (*et multo exhortatus salutans exiit*) vg (*vocatis Paulus discipulis et exhortatus eos valedixit et profectus est*) cop (*hortatus est eos, salutavit eos, exiit*) sah (*consolatus est eos et salutavit eos, exiit*) syr[utr] arm aeth. D vero sic: *και πολλα παρακαλεσας* (sic D[2], * *παρακελευσας*? *παρακελεσσας*?) *απεσπασαμενος* (D[2] *ασπασαμενος τε*) ..... ς Ti *και ασπασαμενος* (omisso *παρακαλεσας*) cum HLP al longe plu Chr[9,262] Thphyl[a] | *πορευεσθαι* cum ℵABE (pon post *μακεδ.*) 13 (ap Sz) 15. 18. 33. 34. 36. 40. 68. 180. 40[lect] cat Thphyl[b] ... ς Ti *πορευθηναι* cum HLP al pler Chr Thphyl[a] ... D 27. 66** 105. om | *μακεδονιαν* sine articulo cum ℵBDEL[all] 2. 4. 22. 31. 38. 56. 68. 96. 99. 100. 104. 105. 137. 177[s] 180. al[5acr] cat Chr[9,262com] Thphyl[b] ... ς Ti *την μακεδ.* cum AHP al plu Chr[9,262 txt] Thphyl[a]

παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, 3 ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. 4 συνείπετο δὲ αὐτῷ Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σέκουνδος καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος· 5 οὗτοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι· 6 ἡμεῖς δὲ

19, 29 27, 2 Ro 16, 21. 23 Eph 6, 21 2 Tim 4, 20. 16. 8

2. τα μερη εκεινα (D^{Gr*} -νη): D praem παντα | παρακαλεσας αυτους (d exortatus sine αυτ.): D^{Gr*} χρησαμενος

3. τε: D 27. 38. e cop (non item sah) δε | γενομενης: 40. add τε, L add δε ... D και γενηθεισης (Gr* -θεισ) | επιβουλης αυτω cum ℵABE 13. 38. 69. 113. 180. al^{2} scr cat ... ς αυτω επιβουλης cum DHLP al pler vg (*factae sunt illi insidiae*) Chr^{2,362} | μελλοντι usque μακεδονιας: D syr^{p} ^{mg} ηθελησεν αναχθηναι εις συριαν· ειπεν δε το πνευμα αυτω υποστρεφειν δια της μακεδονιας | μελλοντι: E μελλων ... 21. 22. 23. 26. 28. 37. 41. 56. 96. 101. 142. 191. 192. Chr^{2,365} com (non item^{362} txt) μελλοντα | αναγεσθαι: ℵ 4* αγεσθαι (e *navigare*, uti vg *navigaturo*) | εις: 69. 105. a^{scr} επι | γνωμης cum ℵAB*K 13. 15. 18. 33. 36. 38. 46. 68. 105. 180. cat ... ς Ln Ti γνωμη cum B^{2}HLP al pler syr^{p} ^{mg} g^{r} Chr^{2,362} | του: 15. 18. cat om

4. συνειπετο δε αυτω: D syr^{p} ^{mg} μελλοντος ουν (d syr^{p} ^{mg} *autem*) εξεισεραι αυτου (d *comitari eum*), syr^{p} ^{mg} *quum futurus esset autem exire, comitati sunt eum* | δε αυτω (αυτω om 4* 16. 22. 23. 37. 56. 66. 80. 100. 192. al^{2} scr) sine additamento cum ℵB 13. vg (et. am fu demid tol Bed^{149}) sah cop aeth^{utr} ar^{o} ... ς Ln Ti add αχρι (D μεχρι) της ασιας cum ADEHLP al fere omn (et. Bed^{149} ex Gr) syr^{utr} arm Chr^{2,362} | σωπατρος (et. Or$^{int\,4,686}$): 4* 25. 40. 47. 57** 68. 96. 101. c^{scr} al plus^{10} demid (al, et. Bed) sah cop arm ar^{e} Thphyl^{a} σωσιπατρος (aeth^{ro} *petros*, sedPP *sopetros*) | πυρρου cum ℵABDE al plus^{20} (13. al pauc πυρου) cat vg (am fu *pyri*) cop (sah ιωσ βερου) syr^{p} ^{mg} arm Or$^{int\,4,686}$ Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) om cum HLP al plu syr^{sch} et^{p} txt aeth^{utr} Chr Thphyl^{a} om | βεροιαιος cum ℵ^{c}(-εσς, ℵ* -ροιος) A^{2}HP^{2} etc, item D*ℵ βερυαιος (d *beryensis*, e *beroensis*) ... A*^{vid}HLP 11. 17. 20. 31. al pauc βηροιαιος, 4** 14. 18. 30. 38. 68. 95. 105. 113. al fere^{20} (7 ap Scri) Thphyl^{a} βερροιαιος :: cf ad 17, 10 | θεσσαλονικεων: H (ut et. 17, 5. 11. 13) al aliq θεσαλ. | σεκουνδος ut H ... ς Ln σεκοῦνδος ut L | δερβαιος (A 13. o δερβ., ut 100. antea o βεροιαιος): D* δουβεριος, d *doverius* | τιμοθεος: syr^{sch} ar^{e} add *Lystrensis*, item 137. εφεσιος | ασιανοι: D sah εφεσιοι, syr^{p} ^{mg} *ex Asia Ephesii*. Ceterum Ln ante ασιανοι plene distinxit; non ita Thdrt^{2,442} | τυχικος (hoc accentu HL et plerique ut vdtr, ita et. ς Ln, contradicente Winero in gramm.): D ευτυχος

5. ουτοι δε cum ℵABE 13. 27. 29. 33. 40. 68. 105. 137 163. a^{scr} c^{scr} cop syr^{p} (sah *illi quidem*, aeth^{ro} *et illi quidem*) Thphyl^{b} ... ς Ti om δε cum DHLP al pler cat vg syr^{sch} arm (aeth^{PP}) Chr^{2,363} Thphyl^{a} | προελθοντες

ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

7 *Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου·* 8 *ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι.* 9 *καθεζόμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, κατωφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός.* 10 *καταβὰς*

---

cum $B^{3}D$ al sat mu e vg (uterq *praecessissent*, ut et. d) Chr, nec aliter syr^{utr} sah cop arm aeth ... $\aleph A^{vid}B^{*}E^{gr}HLP$ al plus[86] *προσελθοντες* :: quod non potest non pro vitio haberi | *εμειναν*: $\aleph^{*}$ *εμειναν*, al pauc *εμειναμεν* | *ημας*: D^{gr} *αυτον* | *τρωαδι*: D^{*} *τρωαδι*, K *τρωαδει*

6. *εις την τρωαδα* (K *τροαδ.*): D om *την* | *αχρι* cum ABLP 1. 2. 42. 47. 69. 101. 106. 180. 192. d^{ecr} cat Thphyl[a]; item ς *αχριος* cum H al plu Chr[9,363] Thphyl[b] ... NE 13. *απο* (e *infra diebus quinque*, vg *in diebus quinque*) | *αχρ. ημ. πεντε*: D *πεμπταιοι*, d *quintani* | *οπου* cum NAE 13. ... ς Ln Ti *ου* cum BHLP al pler cat Chr ... 40. 137. *ου και* (c^{ecr} *και* pro *οπου*), $Ir^{int\,201}$ syr^{P} *ubi et*, D *εν η και* (d *in qua* omisso *και*) | *επτα*: in L ex *πεντε* correctum

7. *εν δε* et. $Bas^{eth\,298}$ ... D^{gr} syr^{sch} (non itemP) $aeth^{utr}$ *εν τε* | *τη*: E k^{ecr} om | *μια*: D^{gr} *μια πρωτη* | *ημων* cum NABDE al[20] cat vg syr^{utr} sah (cop non exprim *ημων*) arm aeth Chr[9,363. 365] (item[cat 328]) Thphyl[b] ... ς (= Gb Sz) *των μαθητων* c. HLP al longe plu $Bas^{eth\,298}$ Thphyl[a] | *κλασαι* cum NABEHLP al longe plu cat $Bas^{eth\,298}$ Chr Thphyl[a] ... ς (= Gb Sz) *του κλασαι* cum D al vix mu (nullo^{ecr}) Thphyl[b] | *παρετειν. τε*: 45. 18. 23. 36. 68. 180. cat sah cop syr^{P} $Bas^{eth\,298}$ Thphyl[a] *παρετ. δε* ... D^{gr} om copulam ... 13. *παρατεινοντος* | *μεχρι*: P *μεχρις* ... 3. 69. 100. 105. $al^{2\,ecr}$ al pauc *αχρι*

8. *λαμπαδες* (vg *lampadae*, e *lanternae*): D *υπολαμπαδες*, d *faculae* | *ημεν* cum NABDEHLP al longe plu cat vg syr^{utr} sah arm $aeth^{PP}$ Chr[9,363] Thphyl[b] ... ς (= Gb Sz) *ησαν* cum minusc non ita mu cop $aeth^{ro}$ Thphyl[a] | *συνηγμενοι*: 4. *συνηθροισμενοι* ... E om

9. *καθεζομενος* cum NABDE al[11] cat ... ς *καθημενος* cum HLP al pler Chr[9,363] | *νεανιας* (137. c^{ecr} *-νισκος*, 12^{lect} pon post *ονοματι*): E om | *επι της θυριδος καταφερ. υπνω βαθει* (et. Or[4,96] huc respiciens *καταφερ. υπνω*): D *επι τη θυριδι κατεχομενος υπνω βαρει* | *του παυλου*: D om *του* | *κατενεχθεις*: E *κατανεχθις* | *απο τ. υπνου* cum NABELP al pler cat Thphyl[utr] ... DH al plus[10] Chr *υπο τ. υπν.* | *επεσεν*: E^{gr} *πεσων*, omisso *και* seq | *και ηρθη* (d *et sublatus est*): D^{gr*} *και ος ηρθη* (teste Mill *και επηρθη*)

δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συνπεριλαβὼν εἶπεν· μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. 11 ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. 12 ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

13 Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. 14 ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην.

---

10. επεπεσεν αυτω: D επεσεν επ αυτω, 18. 106. Chr^{9,363} Thphyl^{b} επεπεσεν επ αυτω | συνπ- cum ℵAB*DEH ... ς Ln συμπ- cum B^{a}LP al certe pler. Item συνπεριλαβων: C* -βαλων ... 21. 25. 33. 34. 40. 105. a^{scr} k^{scr} συμπαραλαβων. Praeterea C add αυτου, 27. 36. 66** 69. 105. 180. a^{scr} al pauc cat Chr Thphyl^{b} αυτον, 38. αυτω. Item syr^{utr} sah cop arm | ειπεν: D^{gr} και ειπεν (d *et circumplexit et dixit*) | εν αυτω: L εν εαυτω

11. και κλασας: B om και (item edd$^{erasm\,1}$ et^{2} ed^{ald} al). Similiter sah *cum vero adscendisset, frangens panem gustavit* etc. | τον αρτον cum ℵ* ABCD* 13. Thphyl^{b} ... ς om τον cum ℵCD^{2}EHLP al pler cat Bas$^{eth\,220}$ Chr^{9,363} Thphyl^{a} | τε: D^{gr}E^{gr} 18. 105. Thphyl^{a} δε | αχρι cum ℵABC^{2}Ξ 1. 2. 13. Thphyl^{a} ... ς Ln αχρις cum C*DHLP al pler cat Chr^{9,363} Thphyl^{a}; item Bas$^{eth\,220}$ μεχρις | αυγησ: ℵ αυτησ, confusis Γ et Τ

12. ηγαγον (80. 97. 101. -γεν, item arm?) δε τ. παιδ. ζωντα : D ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τον νεανισκον ζωντα, sed d *salutantes autem eos* (codex *auteos*) *adduxerunt iuuenem viuentem*

13. προελθοντεσ cum ℵB^{2}CL al sat mu (e *provecti*) Thphyl^{b} ... AR*EHP al fere^{40} Chr^{9,364} Thphyl^{a} προσελθοντεσ, D^{gr} κατελθοντεσ (similiter syr^{sch} ar^{e}), 38. 177. προσαχθεντεσ, a^{scr} ελθοντεσ, 98^{mg} εμβαντεσ ... vg *ascendentes navem*, d *ascendimus in navem* | επι το: D 133. d^{scr} εισ το | επι την cum ℵABCE 13. 25. 40. 73. 105. a^{scr} Thphyl^{b} ... ς εισ την cum DHLP al pler cat Chr Thphyl^{a} | ασσον cum ℵABCDEH al pler vg (et. am fu tol) cop arm Chr. Item 13. 96. 106. al^{5} demid ασον ... 15. 18. 36. cat^{220} νασον, LP 2. 10. 11. 17. 19. 21. 30. 42. 101. al pauc sah syr^{utr} θασον, 26. 89. 99. 100. o^{scr} al θασσον | διατεταγμενοσ (ℵ* k^{scr} -νον, C 15. 36. 180. cat εντεταλμενοσ) ην hoc ordine c. ℵABCE 13. 15. 31. 36. 40. 69. 105. 180. a^{scr} ... ς Ti ην διατεταγμενοσ cum DHLP al pler Chr | μελλων αυτοσ (ℵ αυτ. μελλ.): D 36. cat praem ωσ

14 δε: C* om^{vid} | συνεβαλλεν (ℵ^{c}, ℵ* -λλον) cum ℵABE^{2}Γ^{p} 40. 100. ... ς Ti συνεβαλεν cum CDHL al pler cat e vg (ut^{e}rq *conuenisset nos*) reli Chr | εισ την (ℵ^{c}): ℵ* επι την | ασσον (sic h. l. et. L; al pauc ασον et νασον): P al mu (et. o^{scr}) sah syr^{utr} θασον (al pauc θασσον) | ηλθομεν: L* ανηλθομεν | μιτυληνην cum ℵBCDHP etc ... AE al$^{3\,scr}$ μιτιλιηνην, L μυτυλιυνην

15 κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον. 16 κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἴη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. (18, 21) 19, 21

---

15. κακειθεν: E και εκειθεν | αντικρυς cum ℵAB*CDEL 13. 25. 26. 33. 36. 40. 68. 105. 180. cat Thphyl^{b} ... ς αντικρυ cum B^{2}HP al pler Chr^{9,364} Thphyl^{a} | ετερα: B 15. 19. 73. cat εσπερα | παρεβαλομεν (1. 4. 57. 99. Thphyl^{a} -βαλλομεν): D^{gr*} παρελαβομεν | τη δε εχομενη (Gb'') cum ℵABCE 13. 15. 18. 37. 69. 73. 180. a^{scr} vg cop arm aethPP (sed 37. 73. 180. vg arm και τη εχομενη, cop aethPP om copulam; aeth^{ro} verbis εισ σαμον finem huius versus facit) ... ς Ti και μειναντεσ εν τρωγυλλιω (Ti -υλιω) τη εχομενη cum DHLP al pler cat syr^{utr} sah Chr^{9,364} Thphyl^{utr} :: haec ex antiquissima interpolatione fluxisse principalium quos plerumque sequimur testium auctoritas suadet. Interpolandi caussa poterat in eo posita esse, quod revera Trogylii Paulum tum mansisse sciebant vel tradebant. Poterat etiam illud ex more nautarum esse ut Samo Miletum petentes pernoctarent Trogylii. Quae si cui non placent, tamen etiam minus probabilia sunt quibus cur verba ista ejecta sint nonnulli docturi sibi videbantur. Dixerunt enim ejecta esse propterea quod Trogylium ad ipsam Samum insulam pertinere dici videretur nec vero pertineret. At si quis sciebat Trogylium non in ipsa Samo situm esse, proxime a Samo abesse sciebat. Nec enim poterat ἡ τρωγίλιοσ ἄκρα non notissima esse, ut ex Strabone discitur. Hinc cur quis abstulerit verba ista, minime patet. Locia vero eiusmodi de quibus in utramque partem disputari potest standum est testium auctoritate. Ceterum Ti τρωγυλλιω cum D (D^{gr} τρωγυλια, d *trogylio*) L (L al mu τρογυλλιω) 19. 28. 30. 31. 38. 40. 47. 68. al mu (sed mu etiam τρογγυλλιω, pauci στρογγυλιω, στρογγυλιω) Chr^{9,364} ... ς τρωγυλλιω cum HP al mu cat | εχομενη: D* 4. 18. 31. 95* 96. 105. 142., a^{scr} ερχομενη

16. κεκρικει (Gb'') cum ℵAB(*κεκρει)C*DE 13. 14** 15. 36. 68. 69. 73. 105. 180. a^{scr} cat (Thphyl^{b} κεκρικε), item vg *proposuerat*, item syr^{p} arm ... ς εκρινε cum C^{3}HLP al pler Chr^{9,364} Thphyl^{a}, item syr^{sch} | οπωσ usque αυτω (H αυτον) χρονοτριβησαι: D μηποτε γενηθη αυτω κατασχεσισ τισ (d *ut non contingeret ei morandi quis*) | εσπευδεν (C^{3}): C* fortasse εδει | ει δυν. ει. αυτω: DH aeth^{ro} om | ειη cum ℵABCE 13. 15. 18. 27. 29. 36. 68. 69. 73. 180. a^{scr} cat ... ς Ti ην cum LP al pler Chr Thphyl^{utr} | την ημεραν: H τη ημερα, D εισ την ημεραν (d *in die - adesse*) | εισ ιερουσαλημ cum ℵAE 13. 40. 105. (εν ιερ.) 12^{lect} 58^{lect} a^{scr} c^{scr} ... ς Ln εισ ιεροσολυμα cum BC^{3}HLP al pler cat Chr (D* *er ιεροσολιμια*). Latini: d (*adesse*) e (*fieri*) *in hierosolymis*, vg (*ut diem pent. faceret*) *hierosolymis* :: cf ad 19, 21

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 18 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς
αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς
ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,
19, 10 19 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων
20, 31 καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰου-
δαίων, 20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγ-
γεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἶκους, 21 διαμαρ-
τυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ
πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. 22 καὶ νῦν ἰδοὺ δεδε-

17. *μετεκαλεσατο*: D *μετεπεμψατο*, dial$^{\text{maced 481}}$ *μετεστειλατο* | *τους*: E om

18. *παρεγενοντο*: E^{gr} *εσκληρυνοντο* | *προς αυτον* sine additam c. NBCHLP al fere omn cat sah cop syr^{utr} arm aeth^{utr} Chr^{9,369} ... Ln add *ομου οντων αυτων* cum AD 40^{mg} (sed pro *ομ.* D* *ομωσε*, D^{2} 40^{mg} *ομοσε*), item vg (*qui cum venissent ad eum et simul essent*); item E 73. add *ομοθυμαδον* | *επιστασθε* (et. Bas$^{\text{eth 201. 305}}$ Leif^{6,240}): D add (et 5. 8. 73. sah praem) *αδελφοι* | *αφ*: D* *εφ*, d *in qua* ... 38. 104. h^{secr} om | *εισ*: E *επι* (e *accessi in asiam*) | *πωσ* usque *εγενομην* et. Bas$^{\text{eth 201}}$ Leif (*quemadmodum vobiscum fui per omne tempus*): D *ωσ τριετιαν η και πλειον ποταπωσ μεθ υμων ην παντοσ χρονου* (D^{2} *πωσ μ. υμ. τον παντα χρονον εγενομην*), d *quasi triennium et amplius, quemadmodum vobiscum fui per omne tempore*

19. *τω κυριω* et. Bas$^{\text{eth 201}}$ Leif^{6,240}: C 15. 18. 36. c^{secr} cat syr^{P} Chr $^{9,369\text{ txt}}$ (non $^{369\text{ com}}$) add *μεθ υμων* | *και δακρυων* cum NABDE 13. 40. 68. 80. 81. 137. 142. 180. vg syr^{sch} ar^{e} sah cop aeth^{PP} Leif^{6,240} ... ς (= Gb Sz) *και πολλων δακρ.* cum CHLP al pler cat syr^{P} arm aeth^{ro} Bas$^{\text{eth 201. 305}}$ Chr | *συμβαντων* (DE *συνβ.*): C 2. *συμβαινοντων*

20. *ωσ*: 27. 29. 80. al^{3} ^{secr} *και ωσ* | *των συμφεροντων* (DE *συνφ.*) h. l. etiam Leif^{6,240} ... C cat ante *υπεστειλ.* pon | *μη* (vg *quominus adnuntiarem vobis*, Hier^{eph} praef *quin annuntiarem*, e *quod non adnuntiare* [corrige *-rem*] *vobis*): D om, d *ut adnuntiarem vobis*, Leif *quomodo renuntiarem vobis* | *υμασ*: D Thphyl^{a} Leif^{240} Hier^{eph} om | *δημοσια και κ. οικουσ*: D *κατ οικ. κ. δημ.*

21. *διαμαρτυρομενοσ*: D* *-ρουμενοσ* ... H 1. 15. 18. 31. 36. 98. cat$^{\text{226}}$ Bas$^{\text{eth 299 cod}}$ Thphyl^{a} *-ραμενοσ* | *εισ θεον* cum NBCE 38. 66* 96. 100. 113. 192. 5^{lect} al^{3} ^{secr} Bas$^{\text{eth 299 edd}}$ Chr^{9,369} Thphyl^{a} ... ς Ln *εισ τον θεον* cum ADHLP al pler cat Bas^{cod} Thphyl^{b} | *και πιστιν* sine *την* cum NABCD 15. 18. 29. 32. 36. 57. 66** 69. 81. a^{secr} cat arm ... ς (Gb^{o}) Ti κ. *πιστ. την* cum EHLP al pler Bas^{eth} Chr Thphyl^{utr}. Latini: *in deum paenitentiam et fidem in dominum* vg (am – – *in domino*) Leif; *quae in deum paenitentiam et fidem quem* (sic) *in dominum* e; *quae in deo paenitentiam agent et fidem in dominum* d | *εισ τον κυριον ημων* $\overline{\iota\nu}$ $\overline{\chi\nu}$: D^{gr} *δια του κυριου ημων* $\overline{\iu}$ $\overline{\chi\upsilon}$ | *ημων*: E om | $\overline{\iota\nu}$ $\overline{\chi\nu}$ cum NAC(D)E

μένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν. 24 ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ (18, 21.) 19, 21 21, 4. 11

13. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 69. 105. al permu (7 ap Scri) cat vg syr^{sch} cop arm aethPP Chr^{9,369} Thphyl^{b} ... Ti om $\overline{\chi\nu}$ cum BHLP al fere^{40} sah syrP aeth^{ro} Lcif^{241} Bas$^{eth\,299}$ Thphyl^{a}

22. *δεδεμενος εγω* cum ℵABCE 13. 69. 103. 105. 180. a^{acr} k^{scr} cat vg (et. fu demid, non item am tol) Ath^{544} (ex^{cddd}) Thphyl^{b} ... ς *εγω δεδεμενος* cum DHLP al pler am tol syr^{utr} Did$^{tri\,2,5}$ Epiph^{392} Chr^{9,371} Thphyl^{a} ... Lcif^{241} Ath$^{cdd\,2}$ om *εγω* (Ath$^{edd\,pri}$ *δεδεμ. ἐν τῷ πνευμ.*) | *ιεροσαλημ* (et. e vg Lcif): D *ιεροσολυμα* | *συναντησοντα* cum ℵBLP al pler Ath Chr Thphyl^{b}, item *quae in ea ventura sunt mihi* (*mihi eventura sunt* Lcif) d e vg Lcif etc ... C 15. 36. 68. 69. 105. 180. 12^{lect} a^{acr} *συμβησομενα* ... ADE^{r}E^{gr}H 13. 31. 67. 106. l^{scr*} Thphyl^{a} *συναντησαντα* | *εμοι* cum ℵ*B ... ς Ln Ti *μοι* cum ℵ^{c}ACDHLP etc; E^{gr} *με* | *ειδως*: D *γεινωσκων*

23. *το πνευμ. το αγιον*: D^{gr} *το αγιον πνευμ.* | *κατα* (D Lcif^{241} add *πασαν*) *πολιν*, d *per singulas civitates*, vg *per omnes civitates*, syr^{utr} *in omni civitate* ... ℵ om | *διαμαρτυρεται* cum ℵ*BCDHLP al pler cat e vg sah cop etc (et. Lcif^{241} Did$^{tri\,2,5,7}$ et Epiph^{392} Ath^{544}; Ath^{555} *διαμαρτυρεται*) ... ℵ^{c}AK^{gr} 13. 40. Ath$^{544\,cdd\,2}$ *διεμαρτυρατο* | *μοι* cum ℵABCDE al plus^{20} cat^{333} vg sah cop syr^{utr} arm aethPP Lcif^{241} Ath$^{544.555}$ (Did$^{tri\,2,5}$ et^{7} *με*) Bas$^{eth\,206}$ (sed post *το πνευμα* pon) Epiph^{392} Chr^{9,371} (ut Has) Thdrt^{2,155} cod (et^{cod} *με*) Thphyl^{b} ... ς (= Gb 8z) om cum HLP al plu aeth^{ro} Thphyl^{a} | *λεγον* (Thdrt^{2,155} om) cum ℵABC al sat mu (fere 10 ap Scri) Ath^{544} et (lectione fluct)^{555} Did$^{tri\,2,5}$ et^{7} Bas$^{eth\,206}$ Chr^{9,371} ... Ti *λεγων* cum DEHLP al plu cat (Ath^{555} vide ante) Epiph^{392} (sed ed. Dind. *λεγον*) | *με* (sah cop syr^{sch} ar^{c} arm aeth^{utr} *σε*) post *θλιψ.* (Gb″) cum ℵABCEH al^{20} cat am^{2} demid (hi *me manent*; am* fu tol *meae manent*; vg^{cle} *Ierosolymis me manent*) Lcif^{241} Bas$^{eth\,206}$ Did$^{tri\,2,7}$ Amm$^{cat\,332}$ Chr Thphyl^{a} ... ς post *δεσμα* cum LP al longe plu Thdrt^{2,155} Thphyl^{b} ... D *μοι* et pon post *μενουσιν* (d *manent mihi*) | *μενουσιν* (et. fu tol): D am (sed cum signis improbandi habet) syrP c.^{a} sah Or$^{int\,4,528}$ (*manent me in Ieroso.*) Lcif^{241} add *εν ιεροσολυμοις* (vg^{cle} *Ierosolymis me manent*)

24. *αλλ ουδενος λογου ποιουμαι την ψυχην τιμιαν εμαυτω* cum ℵ*BCD^{2}, item sah (*sed non facio animam meam in ulla re*), syr^{sch} (*sed mihi non reputata est anima mea aliquid*) ar^{c} (*sed anima mea non est reputata apud me aliquid*) aeth^{utr} (*sed non reputo animam meam nihil quidquam*, aeth^{ro} non expri *meam*) cop (*sed anima mea, dico, non est pretiosa mihi in aliquo verbo*) arm, item Lcif^{241} (*sed pro nihilo aestimo animam meam caram esse mihi*) Or$^{int\,4,528}$ (*sed ego non facio cariorem animam meam mihi*) Aug$^{qu\,57}$ levit (to^{2,516} *non enim facio animam meam pretiosam mihi* sive *pretiosiorem quam me*), item Amb$^{ep\,63,1040}$ *nec facio animam meam cariorem mihi*. Cf et. Amm$^{cat\,334\,sq}$ *ἵνα κατὰ κοινοῦ λάβῃ τισ*

καὶ μηδὲν προπετὲσ πράσσειν. 37 ἠγάγετε γὰρ τοὺσ ἄνδρασ τούτουσ οὔτε ἱεροσύλουσ οὔτε βλασφημοῦντασ τὴν θεὸν ἡμῶν. 38 εἰ μὲν οὖν Δημήτριοσ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρόσ τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοισ. 39 εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυ-

---

2. 13. om τουτων | προπετεσ (d vg *temere*, e *propterque* sic): ℵ^{c} add τι | πρασσειν cum ℵABDEHLP al longe plu cat Chr ... ς πραττειν cum minusc vix mu

37. ηγαγ. γ. τουσ ανδρ. τουτουσ: P* om | τουτουσ: D syrP^{mg} sah arm add *ενθαδε* (sah *in hunc locum*) | ουτε (31. ουθ') ιερ. ουτε: D μητε ιερ. μητε | την θεον cum ℵABD^{2}E*HL al^{60} fere cat Chr$^{cat\ 326}$ Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) την θεαν cum D*E^{2}P 101. al$^{3\ ser}$ al mu^{vid} Thphyl^{b} ... 23. 26. 33. 34. 105. 133. al fere^{5} Chr^{9,356} τον θεον | ημων (Gb″) cum ℵABDE^{r2} 13. 32. 36. 40. 66** 76. 105. al$^{3\ ser}$ e syr^{sch} sah arm aethPP Chr$^{cat\ 326}$ Thphyl^{a} ... ς Ti υμων cum E^{r*}HLP al pler cat vg cop syrP aeth^{ro} Chr^{9,356} Thphyl^{b}

38. δημητριοσ (137. ο δημ.): D add ουτοσ, item syr^{sch} ar^{e} | και οι: DE^{r*} οι και | τεχνιται ut ℵAB^{2}EHLP etc ... R* τεχνειται, D τεχνειτε | εχουσι c. BDL etc ... Ti εχουσιν cum AEHP etc | εχ. πρ. τινα λογον cum ℵABDEHLP al longe plu cat vg syrP arm (cop εχ. λογ. πρ. τιν., sah om πρ. τιν.) Chr^{9,357}. Similiter D εχ. προσ αυτουσ τινα λογ., d *habent cum aliquos quendam verbum* ... ς (= Gb Sz) πρ. τινα λογ. εχουσι cum minusc vix mu | αγοραιοι (ita etiam ς Wtst al) sic antiquissimi eorum codicum qui accentibus praestant. HLP etc (al plu ut^{vid}), non αγόραιοι (ut Gb Sz Ln Ti). Cf Steph. Thes. I. p. 430 sq ubi reiectis aliorum rationibus agnoscitur Suidas, qui cum Zonara sic statuit: αγοραῖοσ προπεριισπωμένωσ ὁ ἐν ἀγορᾷ ἀναστρεφόμενοσ ἄνθρωποσ· ἀγόραιοσ δὲ προπαροξυτόνωσ ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἡ ἀγορὰ τελεῖται. Cui distinctioni ut libri antiquissimi aliique plerique adversantur, ita nec favent Schneiderus lexicographus, alii. Cf et. Goettl. pag. 297. Ceterum reddunt vg *conventus forenses*, e *forenses*, d *conventus*. | εγκαλ- ut ℵABHLP etc ... DE εγκαλ-. Ita et. v. 40.

39. περι ετερων cum ℵADE^{r}HLP al plu Chr^{9,357}, item e vg *alterius rei*, item syr^{utr} sah cop aeth arm ... Ln Ti περαιτερω cum B 7. 15. 16. 18. 36. 42. 65. 67. 68 (περ' ἑταίρω) 105. 126. 133. 163. 180. d^{ser} cat, item d *ulterius* ... E περ ετερον (e vide ante) :: περαιτερω satis eleganter ac frequenti ex usu dictum (cf Steph. Thes., ubi etiam ex Plat. Phaed. affertur ουδεν ζητησετε περαιτερω) vix offensioni poterat esse. Videbatur autem illud quidem rectius quam περι ετερων hoc ipso loco dici. Nec hac in re negligenda est interpretum auctoritas, qui omnes excepto d lectioni περι ετερων favent. | επιζητειτε: R ζητειται (sed e *inquiritis*), 4. 14* 15. 69. 104. 105. 163. a^{ser} ζητειτε | εν τη εννομω εκκλησια: D εν τω νομω εκκλησια (corr. est -σιασ, post vero substitutum εν τη εννομω, non mutato εκκλησιασ), d *in legem ecclesiae discutietur*

θήσεται. 40 *καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης.* 41 *καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.*

XX.

1 *Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μεταπεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν.* 2 *διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ*

40. *εγκαλεισθ. στασεως περι της σημ. μηδενος αιτ. υπαρχοντος*: D *σημερον εγκαλεισθ. στασεως μηδενος αιτ. οντος* (*hodie accusari seditionis nullius causa esse* sic d) | *περι ου ου* (Gb+ *ου*) cum NABHLP (sed L* *περὶ οὗν οὐ*) al fere[45] vg[cd] (ap Gb) syr[utr] arm aeth[vid] Chr[9,257] Thphyl[a] ... ς Ln Ti *περι ου* (sine *οὐ*) cum DE al permu (sed multo pauciores ut vdtr quam qui *περ. ου ου*) cat vg sah cop Chr[9,258] Thphyl[b] | *δυνησομεθα*: 11. 13. 68. 99. *-σωμεθα* | *αποδουναι* cum NA BDE al sat mu cat Chr[9,257] Thphyl[b] ... Gb" Ti *δουναι* cum HL al[45] Chr[9,258] Thphyl[a] | *περι της* cum NABE 15. 18. 25. 31. 33. 36. 40. 68. 73. 133. 137. 180. d[ascr] k[ascr] cat d (*cuius possumus reddere rationem de hoc concurso*) arm Thphyl[b] ... ς Ti om *περι* cum DE[r]HLP al pler Chr Thphyl[a], item (*de quo possimus reddere rationem concursus istius*) vg | *συστροφης* (NABDEHLP etc, nullus *συνστρ.*, sed in D sub *σ* altero vdtr *ν* elutum) *ταυτης*: 13. add *και ει ταυτα ουτως εχει*

XX. 1. *μεταπεμψαμενος* cum NBE 13. 14* 15. 16. 31. 36. 40. 68. 180. cat sah cop aeth[ro] Thphyl[b]; similiter 69. 98[mg] 105. a[ascr] *μεταστειλαμενος* (69. *-λωμενος*) ... ς Ln Ti *προσκαλεσαμενος* cum ADHLP al longe plu Chr[9,262] Thphyl[a], item *vocatis* vg (e *convocatis*, d *convocavit*), item[vid] (*advocavit*) syr[utr] arm aeth[PP] | *ο παυλος*: D om ο | *και παρακαλεσας ασπασαμενος* cum AB 13. (sine *τε* ap Treg) 33. 73. 78[mg] 98[mg] cop; item NE *και παρ. και ασπ.*, (D) (13. ap Sz) 15. 25. 27. 29. 36. 40. (69.) 97. 105. (106*) 137. 180. 40[lect] cat Thphyl[b] *κ. παρ. ασπ. τε* (69. *δε*). Nec aliter (vel sine coniunctione vel cum coniunctione inter *παρ.* et *ασπ.*, d (*et multo exhortatus salutans exiit*) vg (*vocatis Paulus discipulis et exhortatus eos valedixit et profectus est*) cop (*hortatus est eos, salutavit eos, exiit*) sah (*consolatus est eos et salutavit eos, exiit*) syr[utr] arm aeth. D vero sic: *και πολλα παρακαλεσας* (sic D[2], * *παρακελευσας*? *παρακελεσασ*?) *αποσπασαμενος* (D[2] *ασπασαμενος τε*) ..... ς Ti *και ασπασαμενος* (omisso *παρακαλεσας*) cum HLP al longe plu Chr[9,262] Thphyl[a] | *πορευεσθαι* cum NABE (pon post *μακεδ.*) 13 (ap Sz) 15. 18. 33. 34. 36. 40. 68. 180. 40[lect] cat Thphyl[b] ... ς Ti *πορευθηναι* cum HLP al pler Chr Thphyl[a] ... D 27. 66** 105. om | *μακεδονιαν* sine articulo cum NBDEL[all] 2. 4. 22. 31. 38. 56. 68. 96. 99. 100. 104. 105. 137. 177. 180. al[5ascr] cat Chr[9,262com] Thphyl[b] ... ς Ti *την μακεδ.* cum AHP al plu Chr[9,262 txt] Thphyl[a]

παρακαλέσασ αὐτοὺσ λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰσ τὴν Ἑλλάδα, 3 ποι-
ήσασ τε μῆνασ τρεῖσ, γενομένησ ἐπιβουλῆσ αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων
μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰσ τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμησ τοῦ ὑποστρέ-
19, 29 27, 2 φειν διὰ Μακεδονίασ. 4 συνείπετο δὲ αὐτῷ Σώπατροσ Πύρρου
Ro 16, 21. 23 Eph 6, 21 2 Tim 4, 20. 16, 8 Βεροιαῖοσ, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχοσ καὶ Σέκουνδοσ καὶ
Γάϊοσ Δερβαῖοσ καὶ Τιμόθεοσ, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸσ καὶ Τρόφι-
μοσ· 5 οὗτοι δὲ προελθόντεσ ἔμενον ἡμᾶσ ἐν Τρῳάδι· 6 ἡμεῖσ δὲ

---

2. τα μερη εκεινα (D^{gr*} -νη): D praem παντα | παρακαλεσασ αυτουσ (d *exortatus* sine αυτ.): D^{gr*} χρησαμενοσ

3. τε: D 27. 38. e cop (non item sah) δε | γενομενησ: 40. add τε, L add δε ... D και γενηθεισησ (^{gr*} -θεισ) | επιβουλησ αυτω cum ℵABE 13. 38. 69. 113. 180. al$^{2\,scr}$ cat ... ς αυτω επιβουλησ cum DHLP al pler vg (*factae sunt illi insidiae*) Chr^{9,362} | μελλοντι usque μακεδονιασ: D syr$^{p\,mg}$ ηθελησεν αναχθηναι εισ συριαν· ειπεν δε το πνευμα αυτω υποστρεφειν δια τησ μακεδονιασ | μελλοντι: E μελλων ... 21. 22. 23. 26. 28. 37. 41. 56. 96. 101. 142. 191. 192. Chr$^{9,365\,com}$ (non item$^{362\,txt}$) μελλοντα | αναγεσθαι: E 4* αγεσθαι (e *navigare*, uti vg *navigaturo*) | εισ: 69. 105. a^{scr} επι | γνωμησ cum ℵAB*E 13. 15. 18. 33. 36. 38. 46. 68. 105. 180. cat ... ς Ln Ti γνωμη cum B^{3}HLP al pler syr$^{p\,mg\,gr}$ Chr^{9,362} | του: 15. 18. cat om

4. συνειπετο δε αυτω: D syr$^{p\,mg}$ μελλοντοσ ουν (d syr$^{p\,mg}$ *autem*) εξειεναι αυτου (d *comitari eum*), syr$^{p\,mg}$ *quum futurus esset autem exire, comitati sunt eum* | δε αυτω (αυτω om 4* 16. 22. 23. 37. 56. 66. 80. 100. 192. al$^{2\,scr}$) sine additamento cum ℵB 13. vg (et. am fu demid tol Bed^{149}) sah cop aeth^{utr} ar^{e} ... ς Ln Ti add αχρι (D μεχρι) τησ ασιασ cum ADEHLP al fere omn (et. Bed^{149} ex Gr) syr^{utr} arm Chr^{9,362} | σωπατροσ (et. Or$^{int\,4,686}$): 4* 25. 40. 47. 57** 68. 96. 101. c^{scr} al plus^{10} demid (al, et. Bed) sah cop arm ar^{e} Thphyl^{a} σωσιπατροσ (aeth^{ro} *petros*, sed^{pp} *sopetros*) | πυρρου cum ℵABDE al plus^{30} (13. al pauc πυρου) cat vg (am fu *pyri*) cop (sah υιοσ βερου) syr$^{p\,mg}$ arm Or$^{int\,4,686}$ Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) om cum HLP al plu syr^{sch} et$^{p\,txt}$ aeth^{utr} Chr Thphyl^{a} om | βεροιαιοσ cum ℵ^{c}(-εοσ, ℵ* -ροιοσ) A^{2}BD^{2} etc, item D*E βερυαιοσ (d *beryensis*, e *beroensis*) ... A*^{vid}HLP 11. 17. 20. 31. al pauc βηροιαιοσ, 4** 14. 18. 30. 38. 68. 95. 105. 113. al fere^{20} (7 ap Scri) Thphyl^{a} βερροιαιοσ :: cf ad 17, 10 | θεσσαλονικεων: H (ut et. 17, 3. 11. 13) al aliq θεσαλ. | σέκουνδοσ ut H ... ς Ln σεκοῦνδοσ ut L | δερβαιοσ (A 13. o δερβ., ut 100. antea o βεροιαιοσ): D* δουβεριοσ, d *doverius* | τιμοθεοσ: syr^{sch} ar^{e} add *Lystrensis*, item 137. εφεσιοσ | ασιανοι: D sah εφεσιοι, syr$^{p\,mg}$ *ex Asia Ephesii*. Ceterum Ln ante ασιανοι plene distinxit; non ita Thdrt^{3,442} | τυχικὸσ (hoc accentu HL et plerique ut vdtr, ita et. ς Ln, contradicente Winero in gramm.): D ευτυχοσ

5. ουτοι δε cum ℵABE 13. 27. 29. 33. 40. 68. 105. 137 163. a^{scr} c^{scr} cop syr^{p} (sah *illi quidem*, aeth^{ro} *et illi quidem*) Thphyl^{b} ... ς Ti om δε cum DHLP al pler cat vg syr^{sch} arm (aeth^{pp}) Chr^{9,363} Thphyl^{a} | προελθοντεσ

ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· 8 ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. 9 καθεζόμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός. 10 καταβὰς

---

cum $\aleph^{2}$D al sat mu e vg (uterq *praecessissent*, ut et. d) Chr, nec aliter syr^{utr} sah cop arm aeth ... ℵ^{vid}B*E^{Tr}HLP al plus^{95} *προσελθοντες* :: quod non potest non pro vitio haberi | *εμενον*: ℵ* *εμεινον*, al pauc *εμειναν* | *ημασ*: D^{Gr} *αυτον* | *τρωαδι*: D* *τρωαδι*, K *τρωαδει*

6. *εισ την τρωαδα* (K *τροαδ.*): D om *την* | *αχρι* cum ABLP 1. 2. 42. 47. 69. 101. 106. 180. 192. d^{scr} cat Thphyl^{a}; item ς *αχρισ* cum H al plu Chr^{9,363} Thphyl^{b} ... KE 13. *απο* (e *infra diebus quinque*, vg *in diebus quinque*) | *αχρ. ημ. πεντε*: D *πεμπταιοι*, d *quintani* | *οπου* cum KAE 13. ... ς Ln Ti *ου* cum BHLP al pler cat Chr ... 40. 137. *ου και* (c^{scr} *και* pro *οπου*), Ir$^{int\ 201}$ syrP *ubi et*, D *εν η και* (d *in qua* omisso *και*) | *επτα*: in L ex *πεντε* correctum

7. *εν δε* et. Bas$^{eth\ 256}$ ... D^{Gr} syr^{sch} (non itemP) aeth^{utr} *εν τε* | *τη*: E k^{scr} om | *μια*: D^{Gr} *μια πρωτη* | *ημων* cum KABDE al^{20} cat vg syr^{utr} sah (cop non exprim *ημων*) arm aeth Chr$^{9,363.\ 365}$ (item$^{cat\ 228}$) Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *των μαθητων* c. HLP al longe plu Bas$^{eth\ 256}$ Thphyl^{a} | *κλασαι* cum KABEHLP al longe plu cat Bas$^{eth\ 256}$ Chr Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) *του κλασαι* cum D al vix mu (nullo^{scr}) Thphyl^{b} | *παρετειν. τε*: 5. 18. 23. 36. 68. 180. cat sah cop syrP Bas$^{eth\ 256}$ Thphyl^{a} *παρετ. δε* ... D^{Gr} om copulam ... 13. *παρατεινοντοσ* | *μεχρι*: P *μεχρισ* ... 3. 69. 100. 105. al^{2} ^{scr} al pauc *αχρι*

8. *λαμπαδεσ* (vg *lampadae*, e *lanternae*): D *υπολαμπαδεσ*, d *faculae* | *ημεν* cum KABDEHLP al longe plu cat vg syr^{utr} sah arm aeth^{hPP} Chr^{9,363} Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *ησαν* cum minusc non ita mu cop aeth^{ro} Thphyl^{a} | *συνηγμενοι*: 4. *συνηθροισμενοι* ... E om

9. *καθεζομενοσ* cum KABDE al^{11} cat ... ς *καθημενοσ* cum HLP al pler Chr^{9,363} | *νεανιασ* (137. c^{scr} *-νισκοσ*, 12^{lect} pon post *ονοματι*): E om | *επι τησ θυριδοσ καταφερ. υπνω βαθει* (et. Or^{4,96} huc respiciens *καταφερ. υπνω*): D *επι τη θυριδι κατεχομενοσ υπνω βαρει* | *του παυλου*: D om *του* | *κατενεχθεισ*: E *κατανεχθισ* | *απο τ. υπνου* cum KABELP al pler cat Thphyl^{utr} ... DH al plus^{10} Chr *υπο τ. υπν.* | *επεσεν*: E^{Gr} *πεσων*, omisso *και* seq | *και ηρθη* (d *et sublatus est*): D$^{Gr^{2}}$ *και οσ ηρθη* (teste Mill *και* | *επηρθη*)

δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συνπεριλαβὼν εἶπεν· μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. 11 ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. 12 ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

13 Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. 14 ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην.

---

10. επεπεσεν αυτω: D επεσεν επ αυτω, 18. 106. Chr^{9,262} Thphyl^{b} επεπεσεν επ αυτω | συνπ- cum ℵAB*DEH ... ς Ln συμπ- cum B^{a}LP al certe pler. Item συνπεριλαβων: C* -βαλων ... 21. 25. 33. 34. 40. 105. e^{ser} k^{ser} συμπαραλαβων. Praeterea C add αυτου, 27. 36. 66** 69. 105. 180. a^{ser} al pauc cat Chr Thphyl^{b} αυτον, 38. αυτω. Item syr^{utr} sah cop arm | ειπεν: D^{gr*} και ειπεν (d *et circumplexit et dixit*) | εν αυτω: L εν εαυτω

11. και κλασας: B om και (item edd$^{erasm\,1}$ et^{2} ed^{ald} al). Similiter sah *cum vero adscendisset, frangens panem gustavit* etc. | τον αρτον cum ℵ* ABCD* 13. Thphyl^{b} ... ς om τον cum ℵCD^{2}KHLP al pler cat Bas$^{eth\,200}$ Chr^{9,262} Thphyl^{a} | τε: D^{gr}E^{gr} 18. 105. Thphyl^{a} δε | αχρι cum ℵABC^{2}Ξ 1. 2. 13. Thphyl^{a} ... ς Ln αχρις cum C*DHLP al pler cat Chr^{9,262} Thphyl^{a}; item Bas$^{eth\,200}$ μεχρις | αυγης: ℵ αυτης, confusis Γ et Τ

12. ηγαγον (80. 97. 101. -γεν, item arm?) δε τ. παιδ. ζωντα : D ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τον νεανισκον ζωντα, sed d *salutantes autem eos* (codex *auteos*) *adduxerunt iuvenem vivente*m

13. προελθοντες cum ℵB^{2}CL al sat mu (e *provecti*) Thphyl^{b} ... AR*KHP al fere^{40} Chr^{9,264} Thphyl^{a} προσελθοντες, D^{gr} κατελθοντες (similiter syr^{sch} ar^{e}), 38. 177. προσαχθεντες, e^{ser} ελθοντες, 98^{img} εμβαντες ... vg *ascendentes navem*, d *ascendimus in navem* | επι το: D 133. d^{ser} εις το | επι την cum ℵABCK 13. 25. 40. 73. 105. a^{ser} Thphyl^{b} ... ς εις την cum DHLP al pler cat Chr Thphyl^{a} | ασσον cum ℵABCDKH al pler vg (et. am fu tol) cop arm Chr. Item 13. 96. 106. al^{5} demid ασον ... 15. 18. 36. cat^{329} νασον, LP 2. 10. 11. 17. 19. 21. 30. 42. 101. al pauc sah syr^{utr} θασον, 26. 39. 99. 100. o^{ser} al θασσον | διατεταγμενος (ℵ* k^{ser} -νον, C 15. 36. 180. cat εντεταλμενος) ην hoc ordine c. ℵABCK 13. 15. 31. 36. 40. 69. 105. 180. a^{ser} ... ς Ti ην διατεταγμενος cum DHLP al pler Chr | μελλων αυτος (K αυτ. μελλ.): D 36. cat praem ως

14 δε: C* om^{vid} | συνεβαλλεν (ℵ^{c}, ℵ* -λλον) cum ℵABE^{2}P 40. 100. ... ς Ti συνεβαλεν cum CDHL al pler cat e vg (ut^{erq} *convenisset nos*) reli Chr | εις την (ℵ^{c}): ℵ* επι την | ασσον (sic h. l. et. L; al pauc ασον et νασον): P al mu (et. o^{ser}) sah syr^{utr} θασον (al pauc θασσον) | ηλθομεν: L* ανηλθομεν | μιτυληνην cum ℵHCDHP etc ... AE al^{3ser} μιτιλινην, L μυτυλιννην

15 κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον. 16 κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἴη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. (18, 21) 19, 21

---

15. κακειθεν: ℵ και εκειθεν | αντικρυς cum ℵAB*CDEL 13. 25. 26. 33. 36. 40. 68. 105. 180. cat Thphyl^{b} ... ς αντικρυ cum B^{2}HP al pler Chr^{9,264} Thphyl^{a} | ετερα: B 15. 19. 73. cat εσπερα | παρεβαλομεν (1. 4. 57. 99. Thphyl^{a} -βαλλομεν): DE^{gr} παρελαβομεν | τη δε εχομενη (Gb″) cum ℵABCE 13. 15. 18. 37. 69. 73. 180. a^{scr} vg cop arm aethPP (sed 37. 73. 180. vg arm και τη εχομενη, cop aethPP om copulam; aeth^{ro} verbis εισ σαμον finem huius versus facit) ... ς Ti και μειναντεσ εν τρωγυλλιω (Ti -υλιω) τη εχομενη cum DHLP al pler cat syr^{utr} sah Chr^{9,264} Thphyl^{utr} :: haec ex antiquissima interpolatione fluxisse principalium quos plerumque sequimur testium auctoritas suadet. Interpolandi caussa poterat in eo posita esse, quod revera Trogylii Paulum tum mansisse sciebant vel tradebant. Poterat etiam illud ex more nautarum esse ut Samo Miletum petentes pernoctarent Trogylii. Quae si cui non placent, tamen etiam minus probabilia sunt quibus cur verba ista eiecta sint nonnulli docturi sibi videbantur. Dixerunt enim eiecta esse propterea quod Trogylium ad ipsam Samum insulam pertinere dici videretur nec vero pertineret. At si quis sciebat Trogylium non in ipsa Samo situm esse, proxime a Samo abesse sciebat. Nec enim poterat ἡ τρωγίλιοσ ἄκρα non notissima esse, ut ex Strabone discitur. Hinc cur quis abstulerit verba ista, minime patet. Locis vero eiusmodi de quibus in utramque partem disputari potest standum est testium auctoritate. Ceterum Ti τρωγυλιω cum D (DE^{gr} τρωγυλια, d *trogylio*) L (L al mu τρογυλιω) 19. 28. 30. 31. 38. 40. 47. 68. al mu (sed mu etiam τραγγυλιω, pauci στρογγυλιω, στρογυλιω) Chr^{9,264} ... ς τρωγυλλιω cum HP al mu cat | εχομενη: D* 4. 18. 31. 95* 96. 105. 142. a^{scr} ερχομενη

16. κεκρικει (Gb″) cum ℵAB(*κεκρει)C*DE 13. 14** 15. 36. 68. 69. 73. 105. 180. a^{scr} cat (Thphyl^{b} κεκρικε), item vg *proposuerat*, item syrP arm ... ς εκρινε cum C^{3}HLP al pler Chr^{9,264} Thphyl^{a}, item syr^{sch} | οπωσ usque αυτω (H αυτου) χρονοτριβησαι: D μηποτε γενηθη αυτω κατασχεσισ τισ (d *ut non contingeret ei morandi quis*) | εσπευδεν (C^{3}): C* fortasse εδει | ει δυν. ει. αυτω: DH aeth^{ro} om | ειη cum ℵABCE 13. 15. 18. 27. 29. 36. 68. 69. 73. 180. a^{scr} cat ... ς Ti ην cum LP al pler Chr Thphyl^{utr} | την ημεραν: H τη ημερα, D εισ την ημεραν (d *in die - adesse*) | εισ ιερουσαλημ cum ℵAB 13. 40. 105. (εν ιερ.) 12^{lect} 59^{lect} a^{scr} c^{scr} ... ς Ld εισ ιεροσολυμα cum BCJHLP al pler cat Chr (D* *εν ιεροσολυμα*). Latini: d (*adesse*) e (*fieri*) *in hierosolymis*, vg (*ut diem pent. faceret*) *hierosolymis* :: cf ad 19, 21

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 18 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς
αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς
ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,
19, 10 19 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων
20, 31 καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰου-
δαίων, 20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγ-
γεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἶκους, 21 διαμαρ-
τυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ
πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. 22 καὶ νῦν ἰδοὺ δεδε-

17. μετεκαλεσατο: D μετεπεμψατο, dial$^{\text{maced 481}}$ μετεστειλατο | τους: E om

18. παρεγενοντο: E^{gr} εισηλθυνοντο | προς αυτον sine additam c. NBCHLP al fere omn cat sah cop syr^{utr} arm aeth^{utr} Chr^{9,269} ... Ln add ομου οντων αυτων cum AD 40^{mg} (sed pro ομ. D* ομοσε, D^{2} 40^{mg} ομοσε), item vg (*qui cum venissent ad eum et simul essent*); item E 73. add ομοθυμαδον | επιστασθε (et. Bas$^{\text{eth 201. 205}}$ Lcif^{6,240}): D add (et 5. 8. 73. sah praem) αδελφοι | αφ: D* εφ, d *in qua* ... 38. 104. h^{scr} om | εισ: E επι (e *accessi in asiam*) | πωσ usque εγενομην et. Bas$^{\text{eth 201}}$ Lcif (*quemadmodum vobiscum fui per omne tempus*): D ωσ τριετιαν η και πλειον ποταπως μεθ υμων ην παντοσ χρονου (D^{2} πωσ μ. υμ. τον παντα χρονον εγενομην), d *quasi triennium et amplius, quemadmodum vobiscum fui per omne tempore*

19. τω κυριω et. Bas$^{\text{eth 201}}$ Lcif^{6,240}: C 15. 18. 36. c^{scr} cat syr^{P} Chr $^{9,269\text{ txt}}$ (non $^{269\text{ com}}$) add μεθ υμων | και δακρυων cum NABDE 13. 40. 68. 80. 81. 137. 142. 180. vg syr^{sch} ar^{e} sah cop aeth^{PP} Lcif^{6,240} ... ς (= Gb Sz) και πολλων δακρ. cum CHLP al pler cat syr^{P} arm aeth^{ro} Bas$^{\text{eth 201. 205}}$ Chr | συμβαντων (DE συνβ.): C 2. συμβαινοντων

20. ωσ: 27. 29. 80. al^{2} ^{scr} και ωσ | των συμφιροντων (DE συνφ.) h. l. etiam Lcif^{6,240} ... C cat ante υπεστειλ. pon | μη (vg *quominus adnuntiarem vobis*, Hier^{eph} praef *quin annuntiarem*, e *quod non adnuntiare* [corrige *-rem*] *vobis*): D om, d *ut adnuntiarem vobis*, Lcif *quomodo renuntiarem vobis* | υμασ: D Thphyl^{a} Lcif^{240} Hier^{eph} om | δημοσια και κ. οικουσ: D κατ οικ. κ. δημ.

21. διαμαρτυρομενοσ: D* -ρουμενοσ ... H 1. 15. 18. 31. 36. 98. cat^{222} Bas$^{\text{eth 200}}$ ^{cod} Thphyl^{a} -ραμενοσ | εισ θεον cum NBCE 38. 66* 96. 100. 113. 192. 5^{lect} al^{3} ^{scr} Bas$^{\text{eth 200}}$ ^{edd} Chr^{9,269} Thphyl^{a} ... ς Ln εισ τον θεον cum ADHLP al pler cat Bas^{cod} Thphyl^{b} | και πιστιν sine την cum NABCD 15. 18. 29. 32. 36. 57. 66** 69. 81. a^{scr} cat arm ... ς (Gb^{o}) Ti κ. πιστ. την cum EHLP al pler Bas^{eth} Chr Thphyl^{utr}. Latini: *in deum paenitentiam et fidem in dominum* vg (am – – *in domino*) Lcif; *quae in deum paenitentiam et fidem quem* (sic) *in dominum* e; *quae in deo paenitentiam agent et fidem in dominum* d | εισ τον κυριον ημων ιν χν: D^{gr} δια του κυριου ημων ιυ χυ | ημων: E om | ιν χν cum NAC(D)E

μένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ (18, 21.) 19, 21
συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον 21, 4. 11
κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μέ-
νουσιν. 24 ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ

13. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 69. 105. al permu (7 ap Scri) cat vg syr^{sch} cop arm aethPP Chr^{9,369} Thphyl^{b} ... Ti om $\overline{\chi\upsilon}$ cum BHLP al fere^{40} sah syrP aeth^{ro} Lcif^{241} Bas$^{eth\,299}$ Thpbyl^{a}

22. *δεδεμενος εγω* cum ℵABCE 13. 69. 103. 105. 180. a^{ser} k^{ser} cat vg (et. fu demid, non item am tol) Ath^{544} (ex$^{cdd^{2}}$) Thphyl^{b} ... ς *εγω δεδεμενος* cum DHLP al pler am tol syr^{utr} Did$^{tri\,2,8}$ Epiph^{892} Chr^{9,371} Thphyl^{a} ... Lcif^{241} Ath$^{edd^{2}}$ om *εγω* (Ath$^{edd\,pri}$ *δεδεμ. ἐν τῷ πνευμ.*) | *ιεροσαλημ* (et. e vg Lcif): D *ιεροσολυμα* | *συναντησοντα* cum ℵBLP al pler Ath Chr Thphyl^{b}, item *quae in ea ventura sunt mihi* (*mihi eventura sunt* Lcif) d e vg Lcif etc ... C 15. 36. 68. 69. 105. 180. 12^{lect} a^{ser} *συμβησομενα* ... AD^{gr}E^{gr}H 13. 31. 67. 106. l^{ser*} Thphyl^{a} *συναντησαντα* | *εμοι* cum ℵ*B ... ς Ln Ti *μοι* cum ℵ^{c}ACDHLP etc; E^{gr} *με* | *ειδωσ*: D *γεινωσκων*

23. *το πνευμ. το αγιον*: D^{gr} *το αγιον πνευμ.* | *κατα* (D Lcif^{241} add *πασαν*) *πολιν*, d *per singulas civitates*, vg *per omnes civitates*, syr^{utr} *in omni civitate* ... ℵ om | *διαμαρτυρεται* cum ℵ*BCDHLP al pler cat e vg sah cop etc (et. Lcif^{241} Did$^{tri\,2,5,7}$ et Epiph^{892} Ath^{544}; Ath^{555} *διαμαρτυρεται*) ... ℵ^{c}AK^{gr} 13. 40. Ath$^{544\,edd^{2}}$ *διεμαρτυρατο* | *μοι* cum ℵABCDE al plus^{30} cat^{233} vg sah cop syr^{utr} arm aethPP Lcif^{241} Ath$^{544.555}$ (Did$^{tri\,2,5}$ et^{7} *με*) Bas$^{eth\,296}$ (sed post *το πνευμα* pon) Epiph^{892} Chr^{9,371} (ut Bas) Thdrt^{2,155} cod (et^{ed} *με*) Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) om cum HLP al plu aeth^{ro} Thphyl^{a} | *λεγον* (Thdrt^{2,155} om) cum ℵABC al sat mu (fere 10 ap Scri) Ath^{544} et (lectione fluct) ^{555} Did$^{tri\,2,5}$ et^{7} Bas$^{eth\,296}$ Chr^{9,371} ... Ti *λεγων* cum DEHLP al plu cat (Ath^{555} vide ante) Epiph^{892} (sed ed. Dind. *λέγον*) | *με* (sah cop syr^{sch} ar^{c} arm aeth^{utr} *σε*) post *θλιψ.* (Gb″) cum ℵABCEH al^{20} cat am^{2} demid (hi *me manent*; am* fu tol *meae manent*; vg^{cle} *Ierosolymis me manent*) Lcif^{241} Bas$^{eth\,296}$ Did$^{tri\,2,7}$ Amm$^{cat\,332}$ Chr Thphyl^{a} ... ς post *δεσμα* cum LP al longe plu Thdrt^{2,155} Thphyl^{b} ... D *μοι* et pon post *μενουσιν* (d *manent mihi*) | *μενουσιν* (et. fu tol): D am (sed cum signis improbandi habet) syrP c.* sah Or$^{int\,4,528}$ (*manent me in Ieroso.*) Lcif^{241} add *εν ιεροσολυμοισ* (vg^{cle} *Ierosolymis me manent*)

24. *αλλ ουδενος λογου ποιουμαι την ψυχην τιμιαν εμαυτω* cum ℵ*BCD^{2}, item sah (*sed non facio animam meam in ulla re*), syr^{sch} (*sed mihi non reputata est anima mea aliquid*) ar^{c} (*sed anima mea non est reputata apud me aliquid*) aeth^{utr} (*sed non reputo animam meam nihil quidquam*, aeth^{ro} non expri *meam*) cop (*sed anima mea, dico, non est pretiosa mihi in aliquo verbo*) arm, item Lcif^{241} (*sed pro nihilo aestimo animam meam caram esse mihi*) Or$^{int\,4,528}$ (*sed ego non facio cariorem animam meam mihi*) Aug$^{qu\,57}$ levit (to^{3,516} *non enim facio animam meam pretiosam mihi* sive *pretiosiorem quam me*), item Amb$^{ep\,63,1040}$ *nec facio animam meam cariorem mihi*. Cf et. Amm$^{cat\,334\,sq}$ *ἵνα κατὰ κοινοῦ λάβῃ τισ*

ὡσ τελειῶσαι τὸν δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆσ χάριτοσ τοῦ θεοῦ. 25 καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖσ πάντεσ ἐν οἷσ διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν. 26 διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρόσ εἰμι ἀπὸ τοῦ

τὸ ποιοῦμαι ἀντὶ τοῦ· οὐ προτιμῶ τὴν ζωήν μου· ἀλλ' οὐδὲ ἄλλου τινὸσ ἀντιποιοῦμαι ἐν τῷ νῦν βίῳ ἢ τοῦ ἐκτελέσαι τὴν διακονίαν μου. οὐ προτιμῶ δόξαν ἀνθρώπων τῆσ διακονίασ, οὐ χρήματα, οὐκ ἄλλο τι· τοῦτο γὰρ οἶμαι σημαίνειν τό· οὐδενὸσ λόγου ποιοῦμαι ..... Lu αλλ ουδενοσ λογον εχω ουδε ποιουμαι την ψυχ. τιμ. εμαυτω cum $\aleph^{c}$A (D* α. ουδ. λο. εχω μοι ουδε ποι. τ. ψυ. μου τιμ. εμαυτου, d *sed nihil horum cura est mihi, neque habeo ipsam animam caram mihi*) 13. (ιυχην pro ψυ.) 40. 43. 68. Similiter vg *sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me* ..... ς αλλ ουδενοσ λογον ποιουμαι ουδε εχω την ψυχ. μου τιμιαν εμαυτω cum EHLP al pler (cat) Bas$^{eth\,296}$ Chr^{9,271} (sed^{com} tantum ειτα επαγει οτι ουκ εχω τιμιαν την εμαυτου ψυχην ωσ etc) Thphyl^{utr}. Sed 43. 81. 99. k^{ser} add τουτων post ουδενοσ, 96. cat λογου pro λογον, LP al aliq cat Chr om μου. Praeterea of et. Ign$^{int\,501}$ epl$^{ars\,1}$ ἀλλ' οὐδενὸσ λόγου ποιοῦμαι τῶν δεινῶν, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ὡσ ἀγαπᾶν (al ἀγαπῶν) αὐτὴν μᾶλλον ἢ τὸν κύριον. | ωσ cum $\aleph^{*}$ABEHLP etc (et. Bas$^{eth\,296}$): $\aleph^{c}$ εωσ ... E 3. 13. 21. 29. 40. 68. 69. 76. 95* 96. 105. 137. 142. 163. al$^{4\,ser}$ ωστε, C 104. ωσ το, D του. Latini: d Leif^{241} *quam consummare*, vg Amb *dummodo consummem* (vide antea εωσ), e *ut consummem* | τελειωσαι cum ACDEHLP etc ... $\aleph^{B}$ τελειωσω | τον δρομον μου (31. 42. 105. 180. om μου) sine additam cum $\aleph$ABD 13. 40. 81. cat vg sah cop syr^{sch} ar^{e} aeth^{utr} Leif^{241} ... ς (Gb^{00}) add μετα χαρασ cum CKE LP al pler syrP arm Bas$^{eth\,296}$ Chr^{9,271} | τ. διακονιαν: D vg (et. demid tol, non item am fu) Lcif Amb (ubi ante) add του λογου | ην: D$^{gr\,e}$ ον (d *ministerium verbi quod*) | ελαβον: D 4. 22. 23. 37. 39. 56. 76. 100. 137. 192. al$^{4\,ser}$ παρελαβον | διαμαρτυρασθαι: D sah Leif^{241} add ιουδαιοισ και ελλησιν | του θεου: D* om του

25. ιδου: E 13. 40. 73. al^{5} Leif^{241} om, hinc Gb^{0} | εγω οιδα (et. Leif): C 31. arm οιδα εγω ... 180. om εγω, item Ir$^{int\,201}$ („adiecit *scio quoniam iam non*" etc) | ουκετι: $\aleph$ ουκ, d *non* | την βασιλειαν (66** 69. 105. a^{ser} το ευαγγελιον) sine additam cum $\aleph$ABC 13. 15* 36. 180. cat syrP arm^{gb} (cop ap Wtst) Chr^{9,272} ... ς (Gb^{00}) add του θεου cum EHLP al pler vg syr^{sch} cop^{wi} arm^{treg} aeth Thdrt^{2,6} Thphyl^{utr}; item D sah add του $\overline{\text{ιυ}}$, Leif *domini Iesu*

26. διοτι cum $\aleph$ABEP 2. 10. 21. 28. 29. 30. 42. 78. 97. 177. 191. g^{ser} ... ς Ln Ti διο cum CD^{2}HL al pler (al^{5} add και) cat Bas$^{eth\,291}$ Thphyl utr (libere Chr^{9,272} ωστε εικοτωσ διαμαρτυρομ. υμιν etc) ... syr^{sch} om, syrP habet c.* | διοτι usque οτι (et. Ir$^{int\,201}$ Leif^{241}): D$^{gr\,e}$ αχρι ουν τησ σημερον ημερασ, d *propter quod hodierno die* (pergit *mundus sum*; om igitur μαρτυρομαι υμιν) | καθαροσ ειμι (Gb') cum $\aleph$BCDE 13. 15. 18. 20. 36. 40. 68. 73. 81. 103. 137. 180. c^{ser} cat vg syrP sah Ir$^{int\,201}$

αἵματος πάντων· 27 οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι 1a, 6
πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. 28 προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ
τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποι-
μαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵμα- 1 Pe 5, 2

Lcif^{241} Bas$^{eth\,294}$ Bas$^{bapt\,623}$ et^{672} Amm$^{cat\,335}$ etc ... ς Ti *καθαρος εγω* cum AHLP al pler syr^{sch} cop Bas$^{regg\,503}$ Chr$^{9,272\,ter}$ et$^{274.\,275}$ et^{11,102} Thphyl^{a} ... 69. 105. arm *καθ. εγω ειμι* | *παντων* (et. Ir^{int} Lcif etc): ℵ 33. 68. 105. al plus^{10} vg^{cod} (ap Gb) syr^{utr} cop arm^{edd} aeth Bas$^{regg\,503}$ edd (et$^{eth\,294}$ *ημιων* pro *παντ.*) Bas$^{bapt\,672}$ (non item^{623}) Thphyl^{b} add *υμων*

27. *μη* (et. d Ir$^{int\,201}$ Bas^{eth} et^{regg} et^{bapt} etc): D^{gr*} 66^{ee} .73. 81. 177^{s} om (Lcif^{241} sic: *et non praetermisi praedicare omnem voluntatem dei*) | *υμιν* post *του θεου* cum ℵ*BCD 13. 31. 81. cat vg Ir$^{int\,503}$ (D^{gr*} *ημιν*) ... ς Ti post *αναγγειλαι* cum ℵ^{c}AEHLP al pler sah cop syr^{utr} arm aeth Ir$^{int\,201}$ Bas$^{eth\,294}$ et$^{regg\,503}$ et$^{bapt\,623.\,672}$ Chr^{9,272} ... Lcif^{241} om *υμιν*

28. *προσεχετε* sine copula cum ℵABD 13. 15. 36. 81. 180 o^{secr} cat (lectionaria non probant, nec fere magis Did^{utr} al qui inde a verbis *προσεχετε* afferunt locum) vg cop arm aeth Lcif^{241} (ita et. Ln$^{ed\,min}$) ... ς (Gb^{o}) Ti add *ουν*, Ln$^{ed\,mai}$ [*ουν*] cum CEHLP al pler m^{10} syr^{utr} (sah *δε*) Ir$^{int\,201}$ Bas$^{eth\,316}$ Chr^{9,272} | *εαυτοισ*: D* |$^{secr\,s}$ *αυτοισ* | *το πνευμ. το αγιον* (et. Or^{3,502} Did$^{utr\,2,6,2}$ Bas^{eth} Ir^{int} Lcif): D^{gr} m^{10} *το αγιον πνευμ.* | *του κυριου* (et. Gb) cum AC*DE 13. 15. 18. 36^{txt} 40. 69. 73. 81. 95^{s} 130. 156. 163. 180. 58^{loci} a^{secr} cat sah cop syr$^{P\,mg}$ arm (aeth^{ro} ex usu linguae et *κυ.* et *θε.* confirmat) Ir$^{int\,201}$ Const^{2,61,4} (vide post) Ath$^{1,522\,cod}$ (vide post) Did$^{utr\,2,6,2}$ et$^{spir\,24}$ (Gall^{6,272}) Chr^{11,95} (ad Eph^{4,12}) Chr$^{cat\,330}$ et^{337} (vide post) Thphyl$^{c\,630}$ (pendet ex Chr^{com}; vide post) Lcif^{241} Hier$^{tit\,1,5}$ (vall^{1,695}) Quaest^{97} (Aug$^{opp\,3,\,2,\,2232}$, sed est *domini Iesu*). Cf et Thdr$^{stud\,2,56}$ (pag^{478} *την εκκλ. ην περιε. κυριος δια τ. οικειου αιμ.*). Habent autem Const^{2,61,4} : *συντρέχετε εἰσ τὴν ἐκκλη-σίαν τοῦ κυρίου, ἣν περιεποιήσατο τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ τοῦ ἠγα-πημένου.* Ath^{1,522} editum est *τ. θεου*, sed cdd^{3} *τ. χριστου*, cod^{1} *τ. κυριου* habent. Quem ad locum adhibenda sunt quae Ath^{758} contra Apollinarium^{14} scripsit: *οὐδαμοῦ δὲ αἷμα θεοῦ εἶχα σαρκὸς παρα-δεδώκασιν αἱ γραφαί, ἢ θεὸν διὰ σαρκὸσ παθόντα καὶ ἀναστάντα. ἀρειανῶν τὰ τοιαῦτα τολμήματα.* Ad locos Didymi, cuius lectio minime dubia est, accedit etiam quod Didymi nomine catena^{237} prae-bet : *λέγει δὲ μὴ μόνον προσέχειν δεῖν ἑαυτοῖσ τοὺσ ἐπισκόπουσ, ἀλλὰ καὶ τῷ ποιμνίῳ, ὃ περιεποιήσατο ὁ σωτὴρ τῷ ἰδίῳ αἵματι.* Chr quid in suis cdd invenerit dubium est, quum ad ipsum hunc locum identidem *του θεου* habeat, in catena vero quae ex comm pendet (per errorem *τοῦ αὐτοῦ* ad *ἀμμωνίου* trahi ipsa Chrysostomi quae adscribuntur verba probant) bis *του κυριου*. Multo vero probabilius duco *κυριου* in *θεου* quam *θεου* in *κυριου* alienis studiis mutatum esse, praesertim quum^{11,95}, qui locus non pariter atque ipsius Acto-rum loci explicatio ad mutandum alliciebat, *του κυριου* confirmet. Quam ad coniecturam stabiliendam accedit quod etiam Thphyl^{c} ex

τος τοῦ ἰδίου. 29 ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, 30 καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα
19, 8. 10 τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω ἑαυτῶν. 31 διὸ γρηγορεῖτε,

---

Chrysostomo τ. κυριου hausit. Cf et. Eus$^{esa\,494}$ λελυτρωμένοις καὶ συνηγμένοις διὰ κυρίου, οὓς αὐτὸς ἐλυτρώσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ..... ς (= Gb) του θεου cum ℵB 4. 22. 46. 65. 66* 68. 84. 89. 154. 162. 181^{lect} (alii qui e silentio conlatorum afferuntur nimis incerti videntur) vg (etiam am fu demid tol al) syr$^{p\,txt}$ syr$^{lect\,vat}$ (nr. 21. saec. 11 ap Sx) Epiph^{395} et$^{anc\,74}$ Chr$^{9,272\,ter}$ (sed aliter^{cat}) Baseth^{316} Ps-Ath^{2,3} (Ath^{1,582} vide supra) Cyr^{bis} (ap Mai VIII^{2,125} et^{126}) Antioch^{1226} (hom ^{122}) et^{1123} (hom^{61}) Caelest (ep. ad synod. Eph. ap Mansi^{4,1286}) Thphyl^{1b} Amb$^{spir\,2,668}$ Orsies^{47} (Gall^{5}) Prim$^{apoc\,7}$. Ceterum iam Ign habet ἐν αἵματι θεοῦ, cf ad Eph^{1} (pag^{120}; contra Ign$^{int\,pol\,220}$ ἐν αἵματι χυ) ..... Gb' του κυριου και θεου cum C^{3}HLP al plus^{110} (47. τ. θεου και κυρ.) Thphyl^{1a}. Praeterea legitur etiam του κυριου θεου (3. 95**), τ. χριστου (syr^{sch} ar^{c} aeth^{pp} Ath$^{522\,cdd}$ Dial$^{maced\,441}$ Thdrt^{3,445} et^{5,1058} j. e. dial$^{spir\,4,13}$), m^{10} *Iesu Christi* :: του κυριου lectio quin ab ipso scriptore profecta sit, licet contra stent ℵB (cf ad Ioh 1, 18) vix dubitari licet. εκκλησια θεου quum saepe legatur apud Paulum nec fere fluctuet (cf 1 Co 10, 32. 11, 22. 15, 9. Gal 1, 13. 1 Tim 3, 5 et 15 etc, item passim και εκκλησιαι του θεου), incredibile est idem hoc loco scriptum tamque varie mutatum esse. Ut autem Pauli usus mutationem scripturae του κυριου suadebat, ita studium nominis dei h. l. intrudendi luculenter probatur lectione plurimorum codicum του κυριου και θεου. Quis enim του κυριου additurus fuisset si του θεου invenisset. | περιεποιησατο (e vg *adquisivit*, Ir^{int} *sibi constituit*): D add εαυτω (d *adquisibit sibi*, nec aliter sah) | του αιματ. του ιδιου cum ℵABCDE al^{20} cat vg (*sanguine suo*) Ir$^{int\,201}$ et Did$^{spir\,272}$ (*per sanguinem suum*) Lcif^{241} (ut vg) arm. Cf et. syr$^{p\,mg}$ ubi του ιδιου adscriptum est ... ς (= Gb Sx) του ιδιου αιματος cum HLP al longe plu Ath^{522} Did$^{tri\,2,8,2}$ Chr^{9,272} Antioch^{1226} Thphyl^{utr} (Caelest τω ιδιῳ αιματι)

29. εγω sine copula (Gb'') cum ℵ^{3}AC*D 13. 15. 36. 81. 130. cat vg Ir$^{int\,201}$ Lcif^{241} ... B οτι εγω, ℵ^{c} cop εγω δε, aeth^{utr} και εγω ... ς Ti εγω γαρ cum C^{3}EHLP al pler syr^{utr} sah arm Chr^{9,272} | οιδα sine τουτο cum ℵABC*D 13. 15. 36. 68. 69. 105. 163. 180. a^{acr} cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth Ir^{int} Lcif (Thdrt^{1,190} οιδα οτι, item^{2,1299} οιδα γαρ οτι: utrumq libere) ... ς (Gb^{00}) Ti add τουτο cum C^{2}EHLP al pler syr^{p} Chr | αφιξιν (L αφηξιν): DE αφιξιν

30. εξ υμων αυτων (et. Ir$^{int\,202}$ Lcif^{201}): B e^{scr} sah aeth^{utr} om αυτων | του αποσπαν (vg Lcif^{241} *ut abducant*, d *ut abstrahant*, e *ut adducant*, Ir$^{int\,202}$ *ut convertant*): D του αποστρεφειν | εαυτων cum ℵAB (et. Lu ed min) ... ς L$^{ned\,mai}$ Ti αυτων cum CDEHLP al certe pler cat Ps-Iust$^{qu\,22}$ Bas^{2,214} Chr^{9,272}

μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. 32 καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· 34 αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. 35 πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶν- 18, 3

31. νυκτα: A -κταν | και (et. d): D^{gr*} δε | εκαστον: DE al plus^{30} vg syr^{utr} sah cop arm^{codd} aeth^{utr} Bas^{2,299} (non item^{327}) Antioch^{1209} Thphyl^{b} Lcif^{241} Orsies^{42} Hier$^{tit\ 1,5}$ add υμων

32. παρατιθεμαι: E παρατιθεμι (sic), 2. 30. Chr^{cod} -θημι | υμας (NH υμιν) sine αδελφ. cum NABD 13. 33. 34. 68. 81. vg syr^{utr} sah cop arm aeth^{PP} ar^{e} Orsies^{50} Hier^{praef} adeph (ed ven^{7,542}) ... ς (Gb^{0}) add αδελφοι cum CHLP al pler (c^{scr} post τ. θεω) cat ar^{ro} Chr^{9,277} | τ. θεω cum NACDHLP etc ... B 33. 68. sah cop τ. κυριω | οικοδομησαι (Gb$''$) cum NABCDE 13. 15. 36. 81. 130. 180. cat (e vg Hier aedificare, d deficit) ... ς Ti εποικοδομησαι cum HLP al pler Chr^{9,277} (οὐκ εἶπεν οἰκοδομῆσαι, ἀλλ' ἐποικοδομῆσαι, δεικνὺς ὅτι ἤδη ᾠκοδομήθησαν :: ex eadem sententia oriri poterat emendatio εποικοδομησαι). Praeterea vel additur (DE 29. 163. al^{8} syr^{sch} sah aeth) vel praemittitur (14* 66** 69. 76. 81. 105. al$^{8\,scr}$ Chr$^{9,277\,semel}$ Orsies^{50}) υμιασ (163. ημ.) | δουναι sine additam cum NABDE 25. vg cop ... ς add υμιν cum CHLP al pler (sed aliq Thphyl^{b} ημιν) cat syr^{utr} sah arm aeth Chr^{9,277} (sed^{txt} post κληρο.) Orsies Hier^{eph} | την κληρονομιαν cum NABCE 130. 180. cat ... ς Ln Ti om την cum DHLP al pler Chr. Praeterea A add αυτου | εν τοισ: D^{gr*} (d hiat) apud Scri εν αυτοισ τοισ | πασιν: D^{gr} των παντων (d hiat 20, 31—21, 2 ab ουκ επαυσαμην usque διαπειρων εισ φοινικ.). Praeterea post πασιν syr^{P} c.* add *cui gloria in saecula. Amen.*

33. η χρυσιον: D vg (et. demid, non am fu; tol *argentum autem et aurum*) m^{82} Antioch^{1209} και χρ. (Ln$^{ed\ min}$ falsus de testibus omisit η sine teste, idem$^{ed\ mai}$ falso refert de B) | ουθενοσ cum NAE Antioch^{1209} ... ς Ln ουδενοσ cum BCDHLP al certe pler cat Bas$^{oth\ 302.\ 305}$ Chr^{9,277}. Praeterea DE m^{82} arm add υμων, 97. d^{scr} τουτων

34. αυτοι sine copula cum NABCDEHLP al pler cat m^{82} vg sah syr^{P} arm aeth^{PP} Bas$^{eth\ 305}$ Antioch^{1209} (Chr^{9,277} υμεισ επιστασθε οτι etc) ... ς (= Gb Sz) add δε cum minusc paucv^{id} (nullus ap Scri nec ap Mtth) cop (syr^{sch} aeth^{ro} *et vos scitis*) Thphyl^{b} | γινωσκετε: A οιδατε, Chr επιστασθε | ταισ χρειαισ (D^{gr*} τασ χρειασ) μου: D^{gr*} add πασιν | αυται: syr^{sch} cop μου αυται ... D^{gr} sah μου

35. παντα: D^{gr*} πασι (testib Kipl et Scri). Item m^{82} *omnibus vobis demonstravi*. Praeterea Ln παντα coniunxit cum v. 34: non ita NAEHLP (in B nec ante nec post distinctum) Bas$^{eth\ 270.\ 295}$ Chr^{9,277} sah cop (uterq enim παντα post υπεδ. υμιν pon), nec magis (vide post) CD etc (aeth^{utr} om παντ. υπεδ. υμιν). Habent enim CD^{2} al^{15} cat syr^{sch} arm και παντα | ουτωσ ut NABCDEHLP etc ... ς ουτω cum minusc mu (ut

τας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν· μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. 36 *καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.* 37 *ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν,* 38 *ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.*

XXI.

1 *Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον,*

---

k^{scr}) | *αντιλαμβ. των ασθενουντων*: A *των ασθεν. αντιλαμβ.* | *μνημονευειν τε*: 15. 18. 36. 68. 130. cat *μνημονευετε* ... A^{*vid}D* sah cop om *τε* | *των λογων* (m^{62} e *verborum*): LP al plus^{25} Chr Thphyl^{a} *τον λογον*, 38. 40. 57. 69. al plus^{5} *του λογου*, item *verbi* vg sah arm aeth | *ιησου*: A^{2} (^{2} potius quam *) 2. 30. 68. 96. 142. Bas$^{eth\,270}$ Epiph^{392} Chr^{9,277} om | *αυτος*: D^{Gr*} *ουτος* | *μακαριον*: D^{Gr*} *-ριος*. Const^{4,8,1} *επει και ο κυριος μακαριον ειπεν ειναι τον διδοντα ηπερ* (Anast$^{qu\,12}$ *υπερ*) *τον λαμβανοντα.* | *μαλλον διδοναι* cum HABCDEHLP al longe plu cat m^{62} vg syrP arm Bas^{eth} Chr Antioch^{1041} ... ς (= Gb Sz) *διδον. μαλλ.* cum minusc non ita mu syr^{sch} Bas$^{eth\,270}$ Epiph^{392}. Praeterea H in mg altera manu adscriptum habet: *εκ των διαταξεων.*

36. *ειπων*: D* *ειπας* | *αυτου*: D^{Gr*} f^{scr} arm om | *συν*: LP *συμ* | *αυτοις*: C* 36. arm om (180. sah om *πασιν*) | *προσηυξατο*: B*D *προσευξατο*

37. *δε*: ℵ *τε*, item syr^{sch} | *κλαυθμ. εγενετ.* cum HABCDE al fere^{15} cat vg sah Thphyl^{b} ... ς *εγεν. κλαυθμ.* cum HLP al longe plu syr^{utr} cop arm Thphyl^{a} (137. Chr^{9,178} *εγενετ. δε κλαυθμ. ικαν.*) | *του παυλου*: D^{2} 104. 180. c^{scr} Thphyl^{a} om *του* | *κατεφιλουν* (ℵ^{c}): ℵ* *-λων*

38. *οδινωμενοι* (HL al pauc *οδινομενοι*) *μαλιστ. επι τ. λογ.* ω (13. δ) *ειρ. οτι ουκ. μελλουσιν*: D^{Gr} *μαλιστα επι τω λογω* (^{2}add ω *ειρηκει*) *οδινωμενοι οτι ειπεν* (^{2}om) *ουκετι μελλεισοι* (^{2}*μελλουσιν*) | *το προσωπ. αυτου*: D^{Gr*} om *αυτου* | *εισ το*: D *επι το*, P 47. om *το*

XXI. 1. *ως δε εγενετο αναχθηναι* (ℵ^{c}, ℵ* *αναχθεντας*: A* om^{vid}, A^{2} post *ημας* pon. P al^{4} *αχθηναι*) *ημασ αποσπασθεντασ* (BK^{2}L al^{2scr} *-ντεσ*): D* *και επιβαντεσ ανηχθημεν· αποσπασθεντων δε ημων* | *ηλθομεν*: D *ηκομεν* | *εισ την κω*: D om *την* | *κω* cum HABCDE al plus^{50} cat Thphyl^{b}; *Cho* am syr^{utr}, *Coo* Cass^{196} (vg^{cle} fu demid *Cous*, *Chous*, tol *Chio*) ... ς (= Gb Sz) *κων* c. HLP al permu Chr$^{9,278.\,280}$ | *τη δε εξης*: D *τη δε επιουση* | *την ρωδον* cum HABEHLP al pler cat Thphyl^{utr} ... Ln

κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα. 2 καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοι-
νίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. 3 ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ
καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθο-
μεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον.
4 ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά,
οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱερο- 20, 23
σόλυμα. 5 ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις

---

om την cum CD 40. 68. Chr^{bis} | παταρα (al pauc τα πατ.) cum ℵBDE HLP etc (et. syr$^{p\ mg\ gr}$): AC πατερα ... D sah vg^{ms} (vide post) add και μυρα (sah -ρρα). Cf correctorium^{bibl} (Luc^{brug} non habet), in quo est: „quod quidam addunt: *et deinde Myram*, Graeci et antiqui non habent." (Sumpsi ex Wtst)

2. διαπερων: ℵ^{c}L 4. 19. 39. 100. 103. a^{scr} k^{scr} Thphyl^{b} διαπερον, E 18. 25. 68. 73. 105. διαπερουν

3. αναφαναντες (etiam ς) cum ℵB* 39. 66. 100. 104. al$^{5\,scr}$ (al mu^{vid}, nec aliter ante Stephanum Erasmus edidit etc) item (*videntes*) d (deficit D^{gr}) Chr^{9,380} (sed variat lectio) ... ς^{e} Gb Sz Ln Ti αναφανεντες cum AB^{3}CEHLP al corte plu item (*cum apparuissemus* sive *paruissemus Cypro*) vg e (ut vg sed *Cyprum*) Chr^{9,378} | την κυπρον: E om την ... P 40. εισ τ. κυπρ., 34. τη κυπρω | και pri: A 26. 31. k^{scr} vg^{cle} (et. demid tol, non item am fu) om | καταλιποντεσ cum ℵBCEP etc ... AHL 13. al pauc Thphyl^{b} καταλειποντεσ (sed HL -πόντεσ), d e vg *relinquentes* | ευωνυμον: 105. -νυμα | επλεομεν (A* om): E^{2} επλευσαμεν, e vg *navigavimus*, d *collavimus* | κατηλθομεν cum ℵABE 13. 34. vg sah cop syr^{p} aeth^{utr} ... ς Ti κατηχθημεν cum CHLP al pler cat d (*enavigavimus* omisso και) e (*deposti sumus* sic) syr^{sch} arm Chr^{9,378} | εκεισε: H 133. d^{scr} εκει | το πλοιον ην cum ℵABCE 13. 137. c^{scr} (vg *navis erat expositura*, ut etiam e) ... ς Ti ην το πλοι. cum HLP al pler cat d (*ibi erat enim navis expositura*) syr^{utr} arm Chr

4. ανευροντ. δε cum ℵABC*E al plus^{15} (13. δε και) cat vg sah cop Thphyl^{b} ... ς και ανευροντ. cum C^{3}HLP al longe plu d syr^{utr} arm aeth Chr^{9,378} (κ. ευροντ.) Thphyl^{a} | τουσ μαθητασ cum ℵABCE al sat mu cat Thphyl^{b} ... HLP al fere^{40} Chr Thphyl^{a} om τουσ | αυτου cum ℵBCHP al longe plu (177. εκει) cat vg arm ... AEL 68. 73. 103. k^{scr} Thphyl^{b} αυτοισ, item (*apud eos*) d e syr^{utr} sah cop aeth^{utr}, Chr$^{9,378.\ 381}$ προσ αυτουσ (^{381}εμειναμεν) | ελεγον: B ελεγαν, idque B* repetit post δια τ. πνευματοσ | επιβαινειν cum ℵABC 13^{vid} 15. 36. 40. 68. 103. cat Thphyl^{b} ... ς αναβαινειν cum EHLP al pler Did$^{tri\,2,5}$ (μη αναβαινε) Epiph^{892} Chr Thphyl^{a} | ιεροσολυμα cum ℵABCE al fere^{15} cat d vg Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) ιερουσαλημ cum HLP al longe plu Did$^{tri\,2,5}$ Epiph^{892} Chr

5. οτε δε etc: d *sequenti autem die exeuntes ambulamus viam nostram* | ημασ εξαρτισαι (HP al aliq -ρτησαι) c. ℵB^{2} (nisi forte ipse* corr) CHLP al pler cat Chr^{9,378} ... Ln Ti εξαρτ. ημ. c. AB*E 68. 177. | εξελθοντεσ

ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι 6 ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. 8 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισαρίαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ
e, 5 ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. 9 τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. 10 ἐπιμενόντων δὲ ἡμέ-

---

A 105. om | γυναιξι cum HABL etc ... Ti -ξιν cum CEHP etc | εως εξω (e usque foris, vg usque foras): ℵ 68. d om εως

5. 6. προσευξαμενοι^{6} απησπασαμεθα αλληλ. και cum HADCE 13. 15. 18. 40. 69. 73. 105. 133. a^{ser} d^{ser} (item certe ex parte 25. 36. 37.) cat; sed C απεσπα., A 13* απησπασμεθα (aeth^{ro} *dimissi sumus*), 15. 18. 36. 69. a^{ser} ησπασαμεθα, 40. απησπασαμενοι, praeterea 15. 18. 36. προπεμπ. δε ... ς προσηυξαμεθα. ^{6} και ασπασαμενοι αλληλ. cum HLP al pler Chr^{9,378}; sed LP al aliq Chr προσευξαμεθα. Cf et. vg *oravimus*; *et cum vale fecissemus invicem, ascendimus* (e sic: *oravimus valefacientes invicem et adscendimus*). Similiter versiones pleraeque (sed d sic: *oravimus et cum salutassemus invicem reversi vero quisque ad sua*, deperdito sticho post *invicem*) :: προσηυξαμεθα και pro προσευξαμενοι (praegresso και θεντες) substituto excultam esse dictionem apparet; απασπαζεσθαι vero, quod hoc solo loco scriptum est, mutatum est in ασπαζεσθαι vel (ex versu 1) αποσπαζεσθαι.

6. ανεβημεν cum ℵ* AC 15. 36. 40. 69. 133. 137. 180. a^{ser} c^{ser} d^{ser} cat Thphyl^{1b} ... Ln ενεβημεν cum ℵ^{c}HE 68. 73. k^{ser} Chr^{9,378} ... ς επεβημεν cum HLP al pler Thphyl^{1a}. Latinos (vg et e) vide ante.

7. κατηντησαμεν cum ℵ*BCHLP al pler cat Chr^{9,378} ... ℵ^{c}AE 24. 38. κατεβημεν | πτολεμαΐδα: ℵ* -ΐδαν | εμειναμεν: A 40. k^{ser} επεμειναμ.

8. εξελθοντες sine additamento cum HABCE al^{30} cat d vg syr^{utr} sah cop arm aeth^{PP} Chr^{9,378} Thphyl^{1b} ... ς (= Gb Sz) add οι περι τον παυλον cum HLP al plu aeth^{ro} Thphyl^{1a} | ηλθομεν (et. ς^{e} Gb Sz) cum HACE al plu cat Eus$^{hist\,2,21,5}$ Chr Thphyl^{1b}; item Ti ηλθαμεν cum B. Item *venimus* d vg syr^{utr} sah cop arm aeth^{utr} ... ς (non ς^{e} etc) ηλθον cum HLP al plus^{30} Thphyl^{1a} | καισαριαν cum HAEP* etc ... ς Ln Ti καισαρειαν cum BCHLP^{2} al pler | οντος cum HABCEHLP al longe plu cat Eus^{hist} Chr ... ς (= Gb Sz) του οντος cum minusc ut vdtr pauc

9. θυγατερες τεσσαρ. παρθενοι cum HAB 13. 31. 40. 69. 105. a^{ser} k^{ser} d am fu demid tol arm Chr$^{cat\,344}$ (Chr^{9,378} om παρθ., item Epiph^{671} ησαν τεσσ. θυγατ. τω φι. προφητ.) ... ς θυγατ. παρθεν. τεσσαρ. cum EHLP al pler syr^{utr} Thphyl^{1utr} ... Ti παρθεν. θυγατ. τεσσαρ. cum C 180. cat^{344} Eus$^{hist\,2,21,5}$ ... vg^{cle} sah (cop) aeth^{ro} *quatuor filiae virgines* (aeth^{PP} *quat. virg. filiae*)

10. επιμενοντων (15. 18. 36. cat -νοντες) δε sine additam cum ABCH 4*

ρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος, 11 καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως δήσουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. 12 ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ. 13 τότε ἀπεκρίθη ὁ 11, 28

---

13. 15. 18. 36. 37. 66. k^{scr} cat Bas$^{eth\,251}$, item vg (*et cum moraremur*) syr$^{p\,txt}$. Similiter sah cop syr^{sch} ... ς add *ημων* cum $\aleph^{c}$KLP al pler syr$^{p\,mg}$ arm Chr^{9,319}; item $\aleph^{*}$ *αυτων* | *απο της ιουδ. προφητης* (arm ap Sz om *προφ.*): L *προφ. απο τ. ιουδ.*

11. *και ελθων*: D^{gr*} *ανελθων δε*, d (sine copula) *cum venisset*, item vg *is cum venisset* | *και αρας*: e^{scr} (al ?) arm om *και*. Sic vg: *tulit zonam Pauli et alligans sibi – dixit* | *εαυτου* (Gb″) cum HABCDE al plus^{20} cat (Bas$^{eth\,251}$ *και δησας εαυτου*, Cyr$^{hr\,197}$ *προφητης ην αγαβος ο δησας εαυτου* etc, Or^{2,718} *ο μεν γαρ αγαβος λαβων αυτου τ. ζωνην δησας εαυτον χειρων και ποδων*). Confirmant etiam quamvis libere vertant sah cop syr^{p} arm (non item syr^{scb}) ... ς *τε αυτου* (ς *αὐτοῦ*, HL etc *αὐτοῦ*) cum HLP al plu Chr^{9,319} | *τ. ποδας και τ. χειρας* cum NHCDE HLP al^{40} cat vg syr^{utr} arm Bas^{eth} Cyr^{hr} ... ς *τας χειρας κ. τους ποδ.* cum A al permu sah cop aeth (Or vide ante) Chr^{9,319} (omissis *τας* et *τους*) :: cf ad Ioh 11, 44 | *εν ιεροσαλημ* cum HABCEHLP etc ... D 26. 63. 97. 98. 106. (Or^{3,708} *δησουσιν απελθοντα εισ ιεροσολυμα*) Epiph^{408} Chr^{9,319} *εισ ιερ.* (:: edidi 49; at v. 13. *εισ ιερ.* eodem modo dictum) | *οι ιουδαιοι* (66* al$^{2\,scr}$ *οι εν ιερ. ιουδ.*): D* Chr Thphyl^{a} om *οι* | *εισ χειρας* ($\aleph^{c}$, iam $\aleph^{a}$?): $\aleph^{*}$ *εισ τας χειρ.* | *εθνων*: 69. 105. a^{scr} *εχθρων*

12. *ημεισ τε* (et. Bas$^{eth\,251}$): D Thphyl^{a} om *τε* | *οι εντοπιοι*: D aeth^{utr} add *τον παυλον* | *αναβαινειν*: D *επιβαιν.* (sed d *ascenderet*, ut etiam e vg) | *αυτον* (e^{scr} post *ιερουσ.* pon): E 3. 93. 95. Bas^{eth} om

13. *τοτε απεκριθη ο* (B* om) *παυλοσ* cum HABC*et^{2}E 13. 15. 16. 18. 31. 73. 81. cat vg syr^{sch} sah cop arm (sed C* 13. 31. *τοτε* ad v. 12 trahunt proptereaque pergunt C* 13. *απεκριθη δε*, 31. *απεκριθη τε*. Similiter 40. *τοτε. αποκριθεισ δε ο παυ. ειπεν*) ... ς *απεκριθη δε ο παυ.* cum (C* 13. vide ante) al permu^{vid} syr^{p} Bas$^{eth\,251}$ Chr^{9,319} ... Ti *απεκριθη τε ο* (100. om) *παυ.* cum HLP al plus^{36} aeth Thphyl^{utr} ... 7. 27. 29. 33. 34. e^{scr} *απεκριθη ο παυλοσ* ... D^{gr} *ειπεν δε προσ ημασ*. Praeterea addidimus (et. Ln$^{ed\,min}$) *και ειπεν* cum HAE 7. 13. 25. 27. 29. 33. 34. (40. vide ante) 69. 81. 97. 105. 180. al$^{5\,scr}$ vg syr^{sch} sah (*dicens*) ar^{e} arm aeth ... ς Ln$^{ed\,mal}$ Ti om cum BCHLP al longe plu cop syr^{p} Bas^{eth} Chr :: non tantum gravissimi testes quum Graeci tum ex interpretibus qui *τοτε απεκριθη* praebent verba *και ειπεν* confirmant, sed etiam plures alii qui ista mutarunt retinuerunt eadem; D vero pro *τοτε απεκρ. – και ειπεν* maluit *ειπεν δε* reponere Hac testimoniorum ratione efficitur *τοτε απεκριθη* vix recte edi nisi

Παῦλος καὶ εἶπεν· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
Lc 22, 42 14 *μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω.*

15 *Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἰερουσόλυμα·* 16 *συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.*

και ειπεν addatur. | *κλαιοντες και* (ℵ^{c}): ℵ* om | *συνθρυπτοντες* (r 99. c^{scr} *-θριπτ-*) et. Or^{2,708} Bas$^{eth\,251}$ ... D* *θορυβουντες* (d *conturbantes*) | *εγω γαρ* et. Or Bas^{eth} Cyr$^{ador\,150.\,597}$ Tert$^{fug\,6}$ ... K^{gr} vg^{eod} (ap Gb) Tert$^{scorp\,15}$ (*at ego*) *εγω δε* | *δεθηναι* (et. Or Bas^{eth} Cyr^{bis}; Tert vero^{bis} *non modo vincula pati optaverim* omissis postea *ετοιμως εχω*): D add *βουλομαι* | *εισ ιερουσαλημ* (Or add *γενομενοσ*, 40. 68. *-πολιμα*): ℵ* *εν* (sed ipse* suprascripsit *εισ*) *ιερου.* ... A f^{scr} aeth^{utr} post *ετοιμ. εχω* (Tert^{scorp} *vincula Hierosolymis pati*) ... 27. 29. 66** 69. 105. al$^{4\,scr}$ Bas$^{eth\,251}$ Thdrt$^{3,155.\,574}$ Aug$^{ps\,36}$ om plane | *ιησου*: CD 20. 73. syr^{sch} arm Aug^{ps} *ιησου χριστου* (d $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\upsilon\upsilon}$). Item Tert^{bis} *domini mei Ies. Chr.*, Cyr^{bis} Thdrt^{bis} *τ. κυρ. ημων* $\overline{\upsilon\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$

14. *ειποντεσ* (D^{gr*} *οι ειπ.*): D add *προσ αλληλουσ* | *του κυρ. το θελ.* cum KABCK 13. 31. cat vg arm ... ς *το θελημ. του κυριου* (D^{gr} 32. 73. *τ. θεου*, item Tert$^{fug\,12}$) cum DHLP al pler Tert$^{fug\,6}$ et$^{scorp\,15}$ Bas$^{eth\,251}$ Chr^{9,279}, item vv rell | *γινεσθω* (KAB*DK *γειν-*) cum KABCDK al^{15} cat ... ς *γενεσθω* cum HLP al pler Bas^{eth} Chr. Cf Polyc$^{martyr\,7}$ *το θελημα του θεου γενεσθω.*

15. *τασ ημερ. ταυτασ* (d *post hos autem dies*): D^{gr} *τινασ ημερασ* | *επισκευασαμενοι* (Gb′) cum ℵ^{c}(et*)ABELP al fere^{50} cat Chr^{9,281} Euthal^{413} et^{440} (ap Zacagn) Thphyl^{a} Thphyl$^{b\,com}$ (ℵ* *επισκευασαμενον* omisso *ανεβαινομεν*) ... H 68. 106. *επισκεψαμενοι* ... ς *αποσκευασαμενοι* cum 13. al vix mu Thphyl$^{b\,txt}$ ... C 7. 69. 73. 105. a^{scr} *παρασκευασαμενοι*, D *αποταξαμενοι* (sed d *refecimus nos et*). Ex Latinis vg *praeparati*, e *praeparantes* | *ανεβαινομεν* cum ℵ^{c} (*vide ante*) ABKHL^{2}P al pler etc ... CDL* al pauc Chr^{9,281} Thphyl^{a} *αναβαινομεν* (al^{2} *αναβαινομ.*) | *ιεροσολυμα* (Gb″) cum KABCD^{wtsl}E 36. 69. 105. a^{scr} cat d Chr^{9,281} Euthal^{413} (D ap Kipl et Scri deficit a verbo *ιεροσολυμα* usque dum sequitur v. 18 *ησαν δε παρ αυτω*) ... ς *ιερουσαλημ* cum HLP al pler Thphyl^{utr}

16. *συνηλθον δε και* (E add *εκ*) *των μαθητ.* (vg *ex discipulis*): D^{gr*} wtsl d om | *απο*: D* *εκ* (d *de*) | *καισαριασ* cum KAK ... ς L^{n} Ti *καισαρειασ* cum BCHLP al certe pler ... D^{gr} wtsl *κεσαριασ* | *αγοντεσ* (32. 42. 57. *αγαγοντ.*): D^{wtsl} *ουτοι δε ηγαγον*, d *simulque adduxerunt.* Praeterea D^{wtsl}E d sah (*adducentes nos ad quendam* etc) arm add *ημασ* | *παρ ω* (etiam d *apud quem*) D^{gr*}wtsl *προσ ουσ* | *ξενισθωμεν*:

17 *Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἰεροσόλυμα, ἀσμένως ἀπεδέξαντο* 18 *τῇ τε ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι.* 19 *καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ.* 20 *οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν θεόν, εἶπάν τε αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν·* 21 *κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν*

D^{w1st} d syrP ^{mg} add *και παραγενομενοι εισ τινα κωμην εγενομεθα παρα* | *μνασωνι* (13. *-σονι*): B 1. 18. 34. g^{ser} *μνασω* (34. *-σσω*), D^{Gr*} ^{w1st} d [u tol *νασωνι* ... ℵ demid vg^{s1xt} cop *ιασονι* | *τινι*: A* om | *αρχαιω μαθητη*: D^{Gr} ^{w1st} d *μαθητη αρχ.*

17. *γενομενων δε* etc: [D^{Gr} ^{w1st} d (syrP ^{mg}) *κακειθεν εξιοντεσ ηλθομεν εισ ιεροσολυμα* (hucusque syrP ^{mg}, reli certe non adscripta) *υπεδεξαν τε* (d *autem*) *ημασ ασμενωσ οι αδελφοι* | *απεδεξαντο* cum ℵABCK al plus^{15} cat Chr^{2,382} com ... ς *εδεξαντο* cum HLP al longe plu Chr^{2,381} txt :: cf ad Lc 9, 11

18. *τη τε επιουση* cum ℵAK^{Gr} 40. 69. 105. syr^{utr} aeth^{utr} ... ς Ln Ti *τη δε επ.* cum BCHLP al pler cat d e vg sah cop Chr^{2,386} | *παντεσ τε παρεγενοντο* (sah *et congregabantur* omisso *παντεσ*), vg *omnesque collecti sunt* ... D^{Gr*} *ησαν δε παρ αυτω*, d *erant autem cum eo* | *οι πρεσβυτεροι*: D 34. add *συνηγμενοι* (d *conventi*)

19. *και* (d om) *ασπασαμενοσ αυτουσ* (L *αυτοισ*, C* *αυτου*) *εξηγ. καθ εν* (ℵ* 36. 37. 100. *ενα*) *εκαστον ων εποι. ο θε. εν τοισ*: D^{Gr*} *ουσ ασπαμενοσ* (sic) *διηγειτο ενα εκαστον ωσ εποι. ο θεοσ τοισ* | *δια τησ*: ℵ* [^{ser} om *δια*

20. *ακουσαντεσ* (vg *cum audissent*, d e *audientes*): HL 47. k^{scr} *ακουοντεσ* | *εδοξαζον* cum ABCEHLP al omn^{vid} cat vg (*magnificabant*, e *glorificabant*) Chr^{2,386} etc ... ℵD Thphyl^{b} *εδοξασαν* (d *clarificaverunt*) | *τ. θεον* (Gb'') cum ℵABCKL al^{30} cat vg syr^{sch} cop arm Chr ... ς *τ. κυριον* cum DHP al longe plu sah syrP | *ειπαν τε* cum ℵE 15; item ς Ti *ειπον τε* cum ABHLP al plu (180. *και ειπ.*, 13. *ειπεν τε*) cat Thphyl^{utr}; item *dixeruntque* vg syr^{sch} sah ([^{ser} cop Thphyl^{b} *ειπ. δε*) ... Ln *ειποντεσ* cum CD al^{36} syrP Chr | *αυτω*: D om | *μυριαδεσ εισιν* sine additam cum ℵ 3. 4* 95* 97.... Gb'' Ln Ti add*εν τοισ ιουδαιοισ* cum ABCK al plus^{10} vg cop aeth Ambrst^{eph2,3}; item D syr^{sch} sah Aug^{ep62} *εν τη ιουδαια*, item ς add *ιουδαιων* cum HLP al longe plu (pauci *των ιουδ.*) syrP arm Chr Thdrt^{1,622} et^{3,1501} Thphyl^{utr} (sed 68. arm Thdrt^{bis} Thphyl^{b} post *πεπιστευκ.* pon) | *παντεσ*: D 38. tol syr^{sch} Ambrst^{eph} Aug^{ep} add *ουτοι* (D* *τουτοι*), 13. add *ζητουσιν και*

21. *κατηχηθησαν* (e vg *audierunt*): D* *κατηκησαν* (d *diffamaverunt*), 25. 40. *κατηχησαν* | *δε* (ℵE): ℵ* om

διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους,
λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν.
1 Co 14, 15 22 τί οὖν ἐστίν; πάντως δεῖ συνελθεῖν πλῆθος· ἀκούσονται γὰρ
ὅτι ἐλήλυθας. 23 τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν. εἰσὶν ἡμῖν
ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· 24 τούτους παραλα-
Nm 6, 21 βὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρή-
σονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ
σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον.
15, 20 25 περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν κρίναν-

21. μωυσεως cum NBCEH al mu ... ς μωσεως cum ADLP al plu. Praeterea al mu (5 ap Scri) -σεος | τους κατα etc: d *qui in gentibus sunt iudaeos*, D* τους κατα εθνη εισιν ιουδαιοις | παντας cum NBCD^{2}HLP al omn fere cat syr^{utr} sah arm aeth Chr^{9,286} ... Gb^{0} Ln om cum AD*K 13. d vg cop | λεγων (N^{c}; N* -γω): D om | περιτεμνειν: E vg praem οφιλειν | μηδε τοις εθεσιν (syrP ^{mg} add αυτου, item syr^{sch} ar^{e} *legis*, item DG^{r2} αυτους. Praeterea al aliq εθνεσιν habent ex frequenti errore.) περιπατειν ... D* μητε εν τοις εθνεσιν αυτου περιπατ., d *neque gentes eius ambulant*

22. τι ουν εστιν: aeth^{utr} om | παντως δει συνελθ. πληθ. (συ. πλ. cum HAC^{2}E 13. 40. 69. 105. 133. al$^{3\,ser}$ vg, ς πλ. συ. cum D[^{2}το πλ.]HLP al pler cat Chr)· ακουσονται γαρ οτι (C^{2} om γαρ, N* om γαρ οτι) cum N*etC^{a}C^{2}DEHLP al pler cat vg Chr^{9,287} ... Gb' Ti^{49} παντως ακουσονται οτι cum BC* 15. 36. 73. 137. 180. sah cop syrP aeth^{utr}, item arm (omisso παντως) et (*propterea igitur quod audient illi* etc) syr^{sch} et ar^{e} | εληλυθας: B -θεσ

23. ὅ: E οπερ | εφ cum ACDEHLP etc: NB αφ

24. επ αυτοις cum HA^{corr}BCKHLP al pler cat Chr^{9,287} ... Ln$^{ed\ min}$ επ αυτους c. A* 13. 27. 29. 33. 34. a^{ser} Thdrt^{1,225}, D εισ αυτους | ξυρησονται cum NB*D^{2}KP 13. 100. al$^{4\,ser}$ (D* ξυρωνται) ... ς Lu ξυρησωνται cum AB^{2}CHL al pler cat Chr (H al Thphyl^{b} ξυρισωνται, L ξυρίσων omissa syllaba) | την κεφαλην: 27. 29. 66** 69. al^{10} fere vg syr^{sch} sah τασ κεφαλασ | γνωσονται cum HABCDE al^{15} (et 36. 105. 106. 133 cat Thphyl^{b} -σωνται), item *scient* vg etc ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') γνωσι cum HLP al pler Chr^{9,287} Thphyl^{a}, item *cognoscant* d | ων: C 36. 40. 69. 105. 180. a^{ser} e^{ser} cat περι ων | αλλα (A cat^{250} add και) στοιχεισ και αυτοσ: DG^{r*} αλλ οτι πορευου αυτοσ (^{2}αλλα στοιχ. και αυτ.), d *sed ambulans ipse* | φυλασσων τ. νομ. cum HABCDE 13. 31. 40. 68. 69. 105. 137. 180. a^{ser} c^{ser} cat vg syrP Chr ^{9,287} Thphyl^{b} (sed KG^{r} φυλασσιν) ... ς τον νομ. φυλασσ. cum HLP al pler syr^{sch} Thphyl^{a}

25. εθνων: E Bed$^{retr\ 15}$ ex Gr ανθρωπων ... D sah add ουδεν εχουσι λεγειν προσ σε, ac pergunt ημεισ γαρ | επεστειλαμεν cum HACEHLP al fere omn cat d vg (hi^{2} *scripsimus*, e *destinavimus*) syr^{sch} sah (aeth *praecepimus*) Chr^{9,287} ... Ln απεστειλαμεν cum HDG^{r} 40. l^{ser} cop syrP arm | κριναντεσ: D* 100. -νοντεσ | φυλασσεσθαι cum NAB 13. 81.

τεσ φυλάσσεσθαι αὐτοὺσ τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν 15, 29
καὶ πορνείαν. 26 τότε ὁ Παῦλοσ παραλαβὼν τοὺσ ἄνδρασ τῇ
ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖσ ἁγνισθεὶσ εἰσήει εἰσ τὸ ἱερόν, διαγγέλ-
λων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕωσ οὗ προσηνέχθη Nm 6, 5 as
ὑπὲρ ἑνὸσ ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.
27 Ὡσ δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆσ 24, 18
Ἀσίασ Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν

---

vg syr^{sch} sah cop ar^{e} (aeth vide post) ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem *μηδεν τοιουτον* (CE al pauc -το) *τηρειν αυτουσ ει μη* (27. 66^{*mg} 69. 105. a^{ser} *αλλα*) cum CDEHLP al pler cat syrP arm (aeth *ut caveant sibi ab eo quod illicitum censent et ab immolato* etc) Chr^{9,387} Bedretra$^{1/50}$ ex Gr. Praeterea 40. 66** 69. 105. a^{ser} om *αυτουσ* sq :: additamentum eo defendunt quod dicunt, nihil simile 15, 20 aut 28 scriptum esse. At id non quadrat. Nec enim quae h. l. scripta sunt ad 15, 20 aut 28 sq curiose accommodanda videbantur, ut satis probant verba *φυλασσεσθαι αυτουσ* etc; nec verba *μηδεν τοιουτ. τηρ. αυτ.* non egregie respondent illis *μηδεν πλεον επιτιθεσθαι υμιν βαροσ* etc, quorum loco v. 19 *μη παρενοχλειν* etc praecesserat. Tamen ista (*μηδεν πλεον* etc) non eiusmodi erant ut in hunc ipsum locum ad verbum transferrentur. Inlata vero sunt verba *μηδεν τοιουτ.* etc respectu habito versus 21: *μη περιτεμν. αυτουσ* etc. Videbatur enim *φυλασσεσθαι* etc nimis nude dictum; nulla ratione eius rei de qua vel maxime quaerebatur habita. Ceterum nonnulli codd. additamento aucti recte abiecerunt *αυτουσ* post *φυλασσεσθαι*. Dubito enim Lucam, si *μηδ. τοιουτ. τηρ. αυτουσ* praeposuisset, *αυτουσ* post *φυλασσεσθαι* repetiturum fuisse. | *το τε ειδωλοθυτον* etc: E *απο ειδωλοθυτων και αιματοσ και πνικτου και πορνιασ*, similiter syr^{utr} | *το τε*: D 68. 137. c^{ser} Chr^{9,387} om *τε* | *και αιμα* cum HABCD (E vide ante) 13. 68. 69. 105. 180. a^{ser} c^{ser} cat ... ς *και το αιμ.* cum HLP al pler Chr | *και* (15. 36. cat^{cod} om; 31. 40. 99. l^{ser} Chr Thphyl^{b} add *το*) *πνικτον* (syr^{sch} ar^{e} aeth^{PP} *κ. πορν. κ. πνικτ. κ. αιμ.*) ... D om

26. *ο παυλ.* cum HABCHLP etc ... DE 4. om *ο*. Praeterea 4. al^{10} (5 ap Scri) post *παραλαβ.* pon | *εχομενη*: 21. 31. 41. *ερχομενη* ... D *επιουση* | *εισηει*: D *εισηλθεν* | *εωσ ου* (100. om) ... D *οπωσ* (sed d *donec*) *προσηνεχθη*: 105. a^{ser} *προσενεχθῆ* | *η προσφορα*: D 2^{lect} g^{ser} om *η*

27. *ωσ δε* usque *συντελεισθαι*: D *συντελουμενησ δε τησ εβδομησ ημερασ* | *εμελλον*: ELP al^{8} *ημελλον* | *αι*: E om | *οι απο τ. ασ. ιουδαιοι*: D *οι δε απ. τ. ασ. ιουδ. εληλυθοτεσ* (d *qui ab asia erant iudaei venerant* sic) ... C 180. cat arm post *εν τω ιερω* pon, 137. c^{ser} post *θεασα.* *αυτον* | *συνεχεον* cum HABDHLP al pler Chr^{9,388} ... Ln *συνεχεαν* cum C 2. 10. 15. 40. 101. 180. cat. Ex Latinis e vg *concitaverunt*, d *confuderunt* ... E^{gr} *συνεκεινησαν τε*, 20. 41. *συνεσχον* | *παντα*: E 2. 41. om

ὄχλων, καὶ ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, 28 κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῆ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον
20, 4 τόπον τοῦτον. 29 ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. 30 ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. 31 ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συγχύννεται Ἰερουσαλήμ, 32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατον-

---

27. *επεβαλαν* cum ℵ*A ... ς Ln *επεβαλον* cum ℵBCEHLP etc, item al[15] Thphyl[1a] *επεβαλλον* ... D[gr] *επιβαλλουσιν* | *επ αυτον τας χειρας* (Gb″) cum ℵABCDK al[20] cat vg syr[utr] arm Chr Thphyl[2] ... ς *τας χει. επ αυτ.* cum HLP al longe plu sah cop Thphyl[1a]

28. *ισραηλειται*: -λειται cum ℵAB*D ... ς Ln -λιται cum B[2]CEHLP etc. Praeterea ℵ *ισδραη-*, DK *ιστραη* (et. d e *istrahe-*) | *βοηθειτε*: ℵ *βοηθησαται* | *τουτου* (105. al pauc om): AC[2] 73. al pauc *του αγιου τουτου* (:: cf 6, 13. item infra *τον αγ. τοπ. τουτ.*) | *πανταχη* (Gb″) cum ℵABCDK al[15] (a[ser] *απανταχη*) cat ... ς *παντα χου* cum HLP al pler Chr | *τε* (25. 40. al pauc cop *δε*): D 31. 68. om | *εισηγαγεν*: D* 95* *εισηγεν* | *το ιερον*: D* om *το* | *κεκοινωκεν* cum ℵ*corr(*κεκοινωνκεν*)A[1]* CHLP al pler ... B[2]K 14* 15* 36. 64. 95* 105. 137. o[ser] cat[353] *κεκοινωνηκεν*, D* *εκοινωνησεν*, D[2] *εκοινωσεν*

29. *προεωρακοτες* cum ℵABCDK etc ... HLP al plus[50] Chr[9,388] Thphyl[1a] *εωρακοτες* (HL al *εορακ.*). Item vg *viderant* (sed tol add *ante*) | *τον εφεσιον*: ℵ om *τον* | *ενομιζον*: D[gr] *ενομισαμεν* ... d *putaverunt*, e vg *aestimaverunt* | o *παυλος*: D om o

30. *του παυλου*: K d[ser] *τον παυλον* | *ειλκον*: D *ειλκων*, K 13. f[ser] *ηλκον* | *αυτον*: D fu om | *και ευθ. εκλ. αι θυραι* (sic ℵ[c]): ℵ* nil nisi *εκλισθησαν* (*σαν* supra lineam suppleto) *ευθεως*, unde probabile fit exemplar unde ℵ exscriptus est habuisse *και αι θυραι του ιερου εκλ. ευθεως*, excidisse vero *κ. αι θυρ. τ. ιερου* post *εξω του ιερου* propter *ομοιοτελευτον*: nisi mavis non excidisse nisi *και*, ut fuerit *και εκλεισθη ευθεως*.

31. *ζητουντ. τε* cum ℵABE 18. a[ser] syr[sch] aeth. Item D* *και ζητουντ.* (d *et cum quereret*) ... ς *ζητ. δε* cum DE[gr2]HLP al pler cat vg sah cop syr[P] arm Chr[9,388] | *σπειρης*: P 16. 33. 38. 56. 69. 93. 95. 104. al[7 ser] Chr *-ρας* | *συγχυννεται* cum ℵ*A[1]D 13. (sed ℵ* *συγχ-* et B[2] 13. *συγχινεται*) vg (*confunditur*) ... ς *συγκεχυται* (ℵ[c]K *συνκε-*) cum ℵ[c]KHLP al fere omn cat Chr. Item *confusa est* d e similiterque syr[utr] sah cop arm | *ιερουσαλημ* (4. 68. 137. al[3 ser] etc *η ιερου.*): syr[P] c.* add *vide igitur ne faciant insurrectionem*

32. *παραλαβων* cum ℵADEHLP al omn[vid] cat Chr[9,388], item *adsumptis* e

τάρχασ κατέδραμεν ἐπ' αὐτούσ· οἱ δὲ ἰδόντεσ τὸν χιλίαρχον καὶ
τοὺσ στρατιώτασ ἐπαύσαντο τύπτοντεσ τὸν Παῦλον. 33 τότε ἐγγί-
σασ ὁ χιλίαρχοσ ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύσεσι
δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίσ εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιηκώσ. 34 ἄλλοι
δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι
τὸ ἀσφαλὲσ διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰσ τὴν
παρεμβολήν. 35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺσ ἀναβαθμούσ, συνέβη βα-
στάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου·
36 ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθοσ τοῦ λαοῦ κράζοντεσ· αἶρε αὐτόν. 22, 22 Lc 23, 18
37 μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰσ τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλοσ λέγει τῷ
χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸσ σέ; ὁ δὲ ἔφη· ἑλληνιστὶ γι-
νώσκεισ; 38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιοσ ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν (5, 36)

---

vg ... Ln λαβων cum B, item *sumptis* d | εκατονταρχασ' cum SABD*E 13. 38. ... ς -ρχουσ cum D²HLP al pler cat Chr

33. τοτε εγγισασ cum SABDE al sat mu cat vg sah cop syrp aeth Chr[9,388] Thphyl[b] ... HLP al[50] Thphyl[a] εγγισ. δε, syr[sch] και εγγ. | επελαβετο (31. -βαλετο) αυτου: L επ. αυτον | αλυσεσι δυσι cum SABL etc ... Ti αλυσεσιν δυσιν cum DEHP etc | τισ (E[gr] aeth τι) ειη cum SABD 18. 36. 105. 180. a[scr] cat ... ς Ti τισ αν ειη cum EHLP al pler Chr | τι: D[gr*] τισ

34. αλλο τι: D[gr] syrp Chr[9,388] αλλα | επεφωνουν cum SABDE al fere[15] cat Thphyl[b] ... ς εβοων cum HLP al longe plu Chr Thphyl[a] (25. 40. c[scr] επεβοων, 31. επιβοων) | μη δυναμενου δε (D και μη δυν.) αυτου cum SABDE 13. 31. 40. 68. Thphyl[b] ... ς μη δυναμενοσ δε cum HLP al pler cat Chr Thphyl[a] | αγεσθαι αυτον: 31. 68. 99. k[scr] αυτ. αγεσθ.

35. επι τουσ: D εισ τουσ | βασταζ. αυτον: D τον παυλον βασταζεσθ. | υπο των: 13. om των | οχλου: D λαου

36. του λαου: D om | κραζοντεσ (Gb″) cum SABE[gr] al plus[20] cat vg[cod] (ap Ln, sed non am fu demid tol) syr[sch] Thphyl[utr] ... ς κραζον cum DHLP al longe plu e vg syrp Chr[9,388] | αιρε αυτον (sah *tolle e medio inimicum nostrum*): d *tollite eum*, D[gr] αναιρεισθαι αυτον

37. τε: 15. 16. 18. 27. 36. 38. 93. 105. 113. 137. al[6scr] al[5] sah cop syrp Chr[9,389] δε. | εισαγεσθαι: 38. 69. 105. 113. 137. al[3scr] Chr[9,389] post εισ τ. παρ. pon | ο παυλοσ (arm ante εισ την, similiter transp sah al): D om (at cf ad v. 35), hinc Gb° | λεγει (18. 31. 36. 180. cat ειπε) τω χιλιαρχω: D τω χειλιαρχ. αποκριθεισ ειπεν | ειπειν: D arm λαλη-σαι, item *loqui* d e vg | τι cum SABE al sat mu (ut 13. 15. 18. 31 [τισ] 40. 68. 69. 105. al[5scr] etc) cat vg (sah *verbum*) cop syrp Chr Thphyl[b] ... Gb[oo] Ti om c. DHLP al longe plu tol syrp arm Thphyl[a] | ελληνιστι (-ι et. SABDEH etc): LP e[scr] al -στη

38. ουκ αρα et. Eus[hist 2,21,3]: D ου | αιγυπτιοσ et. SABE etc: D[gr] εγυπτ.

ἀναστατώσασ καὶ ἐξαγαγὼν εἰσ τὴν ἔρημον τοὺσ τετρακισχιλίουσ
22, 3 ἄνδρασ τῶν σικαρίων; 39 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλοσ· ἐγὼ ἄνθρωποσ μέν
εἰμι Ἰουδαῖοσ, Ταρσεύσ, τῆσ Κιλικίασ οὐκ ἀσήμου πόλεωσ πολίτησ·
δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸσ τὸν λαόν. 40 ἐπι-
τρέψαντοσ δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλοσ ἑστὼσ ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέ-
12, 17 σεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆσ δὲ σιγῆσ γενομένησ προσεφώνησεν
τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων·

XXII.

1 Ἄνδρεσ ἀδελφοὶ καὶ πατέρεσ, ἀκούσατέ μου τῆσ πρὸσ ὑμᾶσ
νυνὶ ἀπολογίασ. 2 ἀκούσαντεσ δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσε-
φώνει αὐτοῖσ, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησίν· 3 ἐγώ εἰμι
21, 39 ἀνὴρ Ἰουδαῖοσ, γεγεννημένοσ ἐν Ταρσῷ τῆσ Κιλικίασ, ἀνατεθραμ-

---

38. αναστατωσασ (e vg *concitasti*, d *sollicitasti*) et. Eus^{hist}: R εξαναστατωσασ | τετρακισχιλιουσ: 43. τετρακοσιουσ | σικαριων et. syr$^{p\ mg\ gr}$: E^{gr} σιρικαριων, item e^{2} *siricariorum*

39. ο παυλοσ: 31^{treg} om ο | ειμι (ℵ^{c}): ℵ* om | ταρσευσ usque πολιτησ (A πολειτησ): D^{gr} εν ταρσω δε τησ κιλικιασ γεγεννημενοσ | δεομ. δε (c^{scr} τε): L 1. 19. 20* 40. e^{scr} syr^{sch} om δε | επιτρεψον: D συνχωρησαι. Sic autem d: *non ignotae civitatis cuius* (civis?) *rogo obsegro autem mihi loqui* | λαλησαι (ℵ^{c}): ℵ* λογον λαλ.

40. επιτρεψαντοσ δε: D* και επιτρ. δε, d syr^{sch} *et cum permisisset* | αυτου: D sah του χιλιαρχου | ο παυλ. εστωσ: D εστ. ο παυλ. | κατεσεισεν: D και σεισασ | τω λαω: H 10** 26. 48. 96. 99. 100. 105. 40^{lect} al$^{2\ scr}$ Chr^{9,393} τον λαον ... D syr^{sch} ar^{e} προσ αυτουσ | πολλησ δε σιγησ: D πολλ. τε ησυχειασ, vg sah *et magno silentio*. Similiter *et* syr^{sch} | γενομενησ cum ℵBDEHLP etc: Ti γεναμενησ cum A ... B 69. 105. a^{scr} ante σιγησ pon | προσεφωνησεν: al plus^{20} προσεφωνει | εβραιδι: A ιδια

XXII. 1. νυνι cum ℵABDEHLP al plus^{50} cat Thphyl^{utr} ... ς (= Gb Sz) νυν cum minusc mu Chr^{9,394}

2. προσεφωνει cum ℵABP al plu vg^{cle} (*loqueretur*) demid (*loquebatur*) syr^{sch} sah cop aeth Chr^{9,394} Thphyl^{b} ... L 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. 73. 105. 137. 180. al$^{5\ scr}$ cat syr^{p} προσεφωνησεν, e *adlocutus est* ... Ti προσφωνει cum DEH al^{12} am fu tol Thphyl^{a} | αυτοισ (A*^{vid} αυτων): D om | παρεσχ. ησυχιαν (99. προσεσχ. ησυχια): D ησυχασαν | καὶ φησίν: sic HL al, non ut edi solet καί φησιν

3. εγω sine μεν cum ℵABDE 3. 13. 18. 95* 105. 180. a^{scr} cat vg sah arm ... ς Ti add μεν cum HLP al pler cop syr^{p} aeth^{utr} Chr^{9,394} (et$^{cat\ 257}$) | ανηρ: ℵ ante ειμι, D post ιουδαιοσ pon. Ceterum deficit d a verbis μαλλον ησυχασαν και φησιν usque λαληθησεται περι παντων v. 10. | γεγεννημενοσ (A 2. 45. 46. o^{scr} cat γεγενημ.): D post εν ταρσω τησ

μένοις δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ πεπαι- 5, 34
δευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων
τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστὲ σήμερον, 4 ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν 26, 9 aa
διώξας ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς B, 3
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, 5 ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ 9, 1
πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς
ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας
δεδεμένους εἰς Ἰερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. 6 Ἐγένετο δέ μοι 9, 3 aa
26, 13 aa
πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, 7 ἔπεσά τε
εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί

κιλικ. pon | ανατεθραμμενος: 13. αναθρεμμενος | δε: 1. 32. aeth^{utr} Thphyl^{a} τε ... 104. c^{acr} h^{acr*} sah om | ταυτη: post hanc vocem edd Elz (secus Gb Sz) non interpunxerunt, sed post γαμαλιηλ, cui distinctioni verborum et. Chr^{9,395} favere vdtr | γαμαλιηλ: B 18. 36. 68. cat Chr^{9,394} -ηλου | πεπαιδευμενος: D παιδευομενος ... H 4. 16. 27. 29. 31. 34. 37. 98. 99. 100. k^{acr} syr^{p} Chr^{9,394} add δε | κατα: B 31. κατ | υπαρχων: D om (nec vg exprim) | του θεου: vg *legis*, syr^{p} c.* *traditionum paternarum mearum* .... 137. tol om | παντες υμεις (vg *vos omnes*) εστε: D εσται υμ. παντες

4. οσ (et. syr^{p}): D syr^{sch} arc aeth^{utr} και | αχρι: D 25. 33. 34. c^{acr} μεχρι, 99. k^{acr} Chr^{9,395} εωσ | εισ φυλακασ: D 18. 24. 96. 142. 180. cat εισ φυλακην, item am *in custodiam*

5. ο (D* 56. 180. om) αρχιερευσ: 137. syr^{p} c.* add ανανιασ | μαρτυρει cum HAEHLP al pler (31. 42. 57. post μοι pon; 137. επιμαρτυρει) cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,395} ... B εμαρτυρει, D μαρτυρησει | παν: 40. k^{acr} απαν ... D ολον | πρεσβυτεριον: B*H 101^{mg} l^{acr*} -ριον | παρ ων (13. ω) και: D 3. fu (n^{1}lachm) syr^{sch} sah cop aeth om και | προσ τουσ αδελφουσ: D παρα των αδελφων (d hiat) | αξων (vg *ut adducerem*, similiter vv pler): E αξαι, *adducere* | αξων usque δεδεμενουσ: H om | εκεισε: D εκει | εισ ιερουσαλημ: D εν ιερ.

6. εγενετο usque περι μεσημβριαν: D* εγγιζοντι δε μοι μεσημβριασ δαμασκω | εξαιφνησ: DE 99. εξεφν. | εκ (e vg *de*): D* απο | περιαστραψαι: D^{2} περιεστραψαι (*-ψαμε), E 137. περιεστραψεν, k^{acr} περιεστραψε ... P περιαστραψαν

7. επεσα (Gb') cum HABEHP al plus^{20} cat Ath (Gall^{5,169}, est serm. mai. de fide^{20}; vide post) Thphyl^{utr} ... ς επεσον cum DL al plu Chr^{9,396}. Praeterea D και επεσον, sah cop επ. δε | σαουλ σαουλ (e vg *Saule Saule*): D 25. l^{acr} σαυλε σαυλε | διωκεισ: E (et. Bedr$^{etr\ 153}$ ex Gr) demid syr$^{p\ mg}$ Ath^{5,169} add σκληρον σοι (demid *durum erit* sine σοι) προσ κεντρα λακτιζειν. Locus ap Ath l. l. sic affertur: λεγων· περιεστραψε με φωσ ικανον, και επεσα εισ το εδαφοσ και ηκουσα φωνησ

με διώκεισ; 8 *ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίσ εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸσ ἐμέ· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦσ ὁ Ναζωραῖοσ, ὃν σὺ διώκεισ.* 9 *οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντεσ τὸ μὲν φῶσ ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λα-*
λοῦντόσ μοι. 10 *εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριοσ εἶπεν*
πρόσ με· ἀναστὰσ πορεύου εἰσ Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαλιθήσεται
περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. 11 *ὡσ δὲ οὐκ ἐνέβλεπον*
ἀπὸ τῆσ δόξησ τοῦ φωτὸσ ἐκείνου, χειραγωγούμενοσ ὑπὸ τῶν συν-
9, 17 as *όντων μοι ἦλθον εἰσ Δαμασκόν.* 12 *Ἀνανίασ δέ τισ, ἀνὴρ εὐλαβὴσ*
κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενοσ ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων
Ἰουδαίων, 13 *ἐλθὼν πρόσ ἐμὲ καὶ ἐπιστὰσ εἶπέν μοι· Σαοὺλ*
ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰσ αὐτόν. 14 *ὁ*

λεγουσησ μοι· σαουλ σαουλ, τι με διωκεισ; σκληρον σοι προσ κεντρα
λακτιζειν. καγω ειπον· τισ ει, κυριε; και ο κυριοσ φησι προσ με· εγω
ειμι ἐ͞ω, ον συ διωκεισ.

8. *απεκριθην*: ℵ syr^{sch} add *και ειπα* | *τε* (sah cop om): D 18. 27. 105. al^{3} ^{scr} *δε* | *εμε* cum ℵ*AB ... ς Ti *με* c. ℵ^{c}DΚΗLP etc | ℵ*D* *ναζωραιοσ*

9. *εθεασαντο* (ℵ* *εθεατο*) sine additam cum ΚΑΒΗ 3. 13. 33. 40. 95* 98^{mg} 100. vg syr^{sch} cop arm ar^{e} ... ς (sed Gb^{ou}) Ti add *και εμφοβοι* (DE *ενφ.*) *εγενοντο* (15. 36. *γενομενοι*) cum DΚLP al plor cat sah syr^{P} aeth Chr (agnoscit et$^{com\ 396}$ *οθεν και εμφοβ. γινονται*, quae verba Maximo in scholl adscribuntur) Bed$^{retr\ 152}$ ex Gr | *ηκουσαν*: ℵ^{c}K^{gr} 1. 17. Thphyl^{a} *ηκουον*

10. *ειπον*: D *ειπα* | *ο δε κυριοσ* (arm *ειπεν δε πρ. με ο κυρ.*): D k^{scr} om. Item sah *dixit mihi* omissis *ο δε κυρ.*, item aeth^{utr} *et dixit mihi* | *ειπεν*: 2. 30. 34. om (item edd inu) | *σοι* (g^{scr} om) *λαληθησεται*: K *λαλ. σοι* | *περι παντ. ων τετ. σοι* (43. 99. add *τι σε δει*) *ποιησαι*: H 4* 34. 95* 98^{mg} 100. Chr^{9,397} *τι σε δει ποιησαι*. Post *περι παντων* deficit D ac rursus incipit d | *τεταται*: B* *εντεταται*, 43. 99. *εντεταλται* | *σοι* (al pauc cat *σε*): K om. Reddunt ista e vg *de omnibus quae te* (e om) *oporteat facere*, d [*de omnibus*] *quae te oportet facere*

11. *ωσ δε* etc: d syr$^{P\ mg}$ *ut autem steterat* (d -*xit*), *non videbam* (d postea *et ad manum deductus*) | *ουκ ενεβλεπον* (K 18. *εβλεπ.*, 68. 100. Thphyl^{b} *ανεβλ.*): B *ουδεν εβλεπον*. Vertit vg *non viderem* (item d e *non videbam*) | *υπο*: A *απο*

12. *ευλαβησ* cum ΚΒΗLP al plus^{40} cat Chr^{9,397} Thphyl^{utr}, d *timoratus* ... ς *ευσεβησ* cum K (o *pius*) al plu ... A vg om | *μαρτυρουμενοσ*: A* *-ρομενοσ* | *κατοικουντων* sine additam cum ΚΑΒΚΡ al sat mu (80. praem *μαθητων και των*) vg (et. am fu) syr^{sch} cop ... d Chr^{9,397} om ... HL al^{60} fere cat demid tol sah syr^{P} arm aeth Thphyl^{utr} add (73 cat post *ιουδ.*) *εν δαμασκω*

13. *εμε* cum ΚΑΒ ... ς Ti *με* cum ΚΗLP al omn^{vid} cat Chr^{9,397} | *σαουλ* (e vg *Saule*): l^{scr} *σαυλε* ... d *Saule Saule* | *ανεβλεψα*: A *εβλεψ.* | *εισ αυτον*: d sah om

δὲ εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, 15 ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. 16 καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλυσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἰερουσαλὴμ p. 26
καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, 18 καὶ ἰδον αὐτὸν λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἰερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. 19 κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· 20 καὶ ὅτε ἐξεχύνετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφε- τ. 58

---

14. *ο δε ειπεν*: d syr^{sch} aeth *et dixit* ... 28. c^{acr} d syr^{sch} sah arm aeth add *μοι* | *προεχειρισατο*: ℵ*P *προσεχει-*, NAL 13. 68. k^{acr} *-χειρησατο* | *και ιδειν*: A* om *και* | *φωνην*: 31. 104. Thphyl^{a} *φωνης*, ut v. 9. f^{acr} *της φωνης δε* | *εκ του*: A 13. 95* al$^{2\,acr}$ cat^{300} om *του*

15. *εση*: B post *ανθρωπους* pon | *αυτω*: 3. 96. c^{acr} vg Chr^{0,397} Thphyl^{b} *αυτου* | *προσ* (ℵ* *παντ*): K^{2} *εισ* (e *ad omnes*, ut et. vg; d *apud omnes*) | *ων*: E^{gr} 4. 18. 36. 37. 38. 56. 100. 180. al$^{2\,acr}$ cat Thphyl^{a} com *ον τε* | *εωρακας*: L *εορακ.* (alv^{id}, neglexerunt enim conlatores)

16. *σου*: in E^{gr} suppl*, 15. om | *αυτου* cum HABK al plus^{10} cat d vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{0,398} Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *του κυριου* cum HLP al pler (sed al^{3} om *του*, 43. 99. k^{acr} add *ιυ*)

17. *μοι υποστρεψαντι* (13. 68. k^{acr} Chr$^{0,401\,bis}$ Thphyl^{b} *υποστρεφοντι*, 31. *επιστρεψαντι*): 25. 105. *με υποστρεψαντα*, 96. 142. *μοι υποστρεψαι* | *και*: 104. d Chr$^{0,401\,txt}$ (sed non ibidem^{com}) om | *προσευχομενου μου*: B 3. 69. 93. 95. e^{acr} *προσευχομενω* (item addito *μοι* 99. Thphyl^{b}), 25. 105. *προσευχομενον* (25. *πρ. τε*). Similiter vg *et oranti in templo* | *γενεσθ. με*: L 99. 106. 137. r$^{acr\,mg}$ *γεν. μοι* ... 25. 40. 96. 105. om *με* | *εν*: 13. *ωσ εν*

18. *ιδον* (sic B, rell *ειδ.*) cum ℵ 18. 36. 180. cat^{361} d (*fieri me in sopore et vidi*) ... ς Ln Ti *ιδειν* cum ABEHLP al pler vg (*fieri me - et videre*) Chr^{0,401} :: accommodatum ad ea quae praecedunt; tanto plus contra valet testimonium codicum BD | *μαρτυριαν* cum HAB 13. 40. 68. 69. 180. k^{acr} ... ς Ti *την μαρτ.* cum EHLP al pler cat Chr. Praeterea d pro *σου μαρτ. περι εμ.* habet *testimonium meum*

19. *τ. πιστευοντασ*: d e vg *eos qui credebant* ... E *τ. πεπιστευκοτασ* | *επι*: 14** 38. 93. 104. h^{acr} *εισ*

20. *εξεχυννετο* cum HAB*, item *-ννετο* B^{3}E 13. 15. 36. 68. 73. 105. 130. 180. cat Thphyl^{b} ... ς *εξεχειτο* cum HLP al pler Chr^{0,401} Thphyl^{a} | *στεφανου* cum ABEHLP al fere omn (38. 73. post *σου* pon) cat vg rell^{omn} Chr ... A 68. om, hinc Gb^{00} | *μαρτυρος*: L 4. 6. 31. 32. 57.

στὼσ καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων
9, 15 αὐτόν. 21 καὶ εἶπεν πρόσ με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰσ ἔθνη μακρὰν
ἐξαποστελῶ σε. 22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ
21, 36. 25, 24 ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντεσ· αἶρε ἀπὸ τῆσ γῆσ τὸν τοιοῦ-
τον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. 23 κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν καὶ
ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰσ τὸν ἀέρα,
24 ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχοσ εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰσ τὴν παρεμβολήν,
εἶπεσ μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτωσ

---

69. 73. 99. 105. 137. al[3 scr] (al[vid]) Chr[cod] *πρωτομαρτυροσ*, 7. *πρωτου μαρτυροσ*, item syr[P] | *σου*: 38. d om | *και αυτοσ ημην*: d nil nisi *ego eram* | *εφεστωσ*: A 37. *εστωσ* | *συνευδοκων* sine additam cum ℵA BE (D d vide post) 40. vg sah cop aeth[utr] (d post *et consentiens* deficit, sed D rursus incipit *και φυλασσων*, hinc dubitari nequit quin D[Gr]et[lat] cum ℵABE consenserit) ... ς (= Gb Sz) add *τη αναιρεσει αυτου* (:: ex 8, 1) cum HLP al plor cat (syr[sch] vide post) syr[P] arm Chr[9,401]. Mutat autem ista libere syr[sch] (una cum ar[6]) sic ut reddat potius *τῃ βουλῃ τῶν ἀναιρούντων αὐτόν*, posteaque pro *αναιρουντων* ponat *λιθαζόντων*. | *και φυλασσων* cum ℵABDE al sat mu cat vg sah cop etc (137. c[scr] *φυλασσ. τε*) ... HLP al fere[45] syr[P] Chr[9,401] Thphyl[2a] om *και*

21. *με* cum ℵABDEHLP etc ... C *εμε* | *εθνη*: ℵ[gr] 25. *εθνοσ* | *εξαποστελω* cum ℵACHLP etc (e vg *mittam*) ... B 43. Chr[9,402] *αποστελω* ... D (hiat d) c[scr] Ath[706] *εξαποστελλω*, ℵ[gr] *αποστελλω*

22. *ηκουον*: D syr[utr] *ηκουσαν* | *τουτου του λογου*: 31. 38. 40. 69. 105. 133. 137. al[3 scr] Chr[9,402] *του λογ. τουτ.* | *την φω. αυτων*: 13. 31. 180. *αυτων* (180. *αυτου*) *την φων.* | *καθηκεν* cum ℵABCD[c]EHLP al longe plu cat Ath[681] Chr Thphyl[2a] ... ς (= Gb Sz) *καθηκον* cum D[2] al mu Thphyl[b]. Cf et. Hipp[susann] (Lag[150,5]) *αιρε εκ τησ γησ τουσ τοιουτουσ· ου γαρ καθηκον* (sed id ipsum fluctuare vdtr) *αιτουσ ζην.*

23. *κραυγαζοντων*: C al[25] Chr[9,402] Thphyl[2a] *κραζοντων* | *δε* cum ℵDEHLP al omn[vid] cat vg cop (sah hiat) syr[P] arm Chr ... Ln Ti *τε* cum ABC syr[sch] aeth | *αυτων*: deest in D, sed vdtr cum margine folii perisse. Praeterea 7. 69. 105. al[3 scr] add *επι πλειον* | *ριπτουντων* cum ℵABCP al plu Chr ... DEHL al plus[15] Thphyl[utr] *ριπτοντων* | *τα ιματια*: E vg cop (sah hiat) syr[utr] aeth add *αυτων* | *αερα* (et. ℵ[c]): ℵ *αεραν* ... D syr[sch] Cassiod[201] *ουρανον*

24. *ο χιλιαρχ. εισαγ. αυτον* cum ℵABCDE al mu (sed 13. al aliq *αγεσθ.*) vg syr[utr] cop arm aeth (sed[ro] *αγεσθ.*) Chr[9,402] Thphyl[b] ... ς *αυτον ο χιλιαρχ. αγεσθαι* (sed Gb Sz *εισαγ.*) cum HLP al longe plu (sed ex his haud pauci *εισαγ.*) cat (*εισαγ.*) Thphyl[2a] | *ειπασ* cum ℵABCDE 27. 29. ... ς *ειπων* cum HLP al pler cat Chr | *ανεταζεσθαι*: D[c] *ανεταζειν* ... E 31. 40. *εταζεσθαι*, 4. *εξεταζεσθαι* (4. al[5] post *αυτον* pon) | *επιγνω*: A 13. 36 cat Chr[9,402] *γνω* | *επεφωνουν*: D 137. c[scr] *κατεφωνουν*,

ἐπεφώνουν αὐτῷ. 25 ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; 26 ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. 27 προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. 28 ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλίαρχος· ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. 16; 27 23, 27

98^{mg} Chr κατεβων, 19. 47. 68. εφωνουν | αυτω: D περι αυτου, 98^{mg} 137. Chr αυτου

25. προετειναν cum NBL al^{25} (105. -ναντο) cat; item AE 68. 98** 99. 104. Thphyl^{b} προετεινον, item CD 7. 8. 40. 137. προσετειναν (Chr προσετεινον, sed fluct^{edd}). Item *adstrinxissent* vg, *extendissent* e, similiterque syr^{utr} cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) προετεινεν cum P 31. al$^{8\,acr}$ al sat mu; item R Thphyl^{a} προσετεινεν | εστωτα: 27. 29. 69. 105. al^{5} et$^{4\,acr}$ Thphyl^{a} εφεστωτα. Etiam vg arm *adstanti* | εκατονταρχον cum NABCEHLP etc ... D 73. -ρχην | ο παυλος (arm cop post ειπεν pon): D syrP Chr^{9,403} om | εξεστιν (N^{c}; sed N* εστιν) υμιν: D syr^{sch} aeth post ει pon; R υμιν post μαστιζ. pon. Cf Cass^{201}: *Paulus centurioni dixit adstanti: videte si indemnatum vobis liceat flagellare Romanum.*

26. ακουσας δε (17. om δε): D τουτο ακουσας | εκατονταρχης cum N*A CD ... ς -αρχος cum N^{c}BEHLP al certe pler cat Chr. Praeterea D 137. add οτι ρωμαιον εαυτον λεγει | τω χιλιαρχ. απηγγειλ. (D* επηγγ.) cum NABCDK al plus^{12} cat vg syr^{utr} cop arm aeth Chr^{9,403} Thphyl^{b} ... ς απηγγ. τω χιλιαρχ. cum HLP al pler Thphyl^{a} | λεγων (vg^{cle} *ci dicens*): D 99. 137. syrP om, eiusque loco D 99. syrP c.* habent αυτω | τι cum NABCE al^{10} cat vg syr^{utr} cop arm ... ς (= Gb Sz) ορα τι cum DHLP al pler aeth^{utr} Chr^{9,403} | γαρ: D* aeth^{utr} om

27. προσελθ. δε ο χιλ. ειπ. αυτω (L ειπ. τω παυλω): D τοτε προσελθ. ο χειλιαρχ. (ita solet) επηρωτησεν αυτον | μοι (N^{c}): N* om | συ cum NABCDEH al fere^{40} cat et Amin$^{cat\,364}$ am fu tol syr^{utr} cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) praem ει cum LP al plu vg^{cle} demid Chr^{9,403} | εφη· ναι: D ειπεν ειμι. In B -ελθων usq ευθεως ουν (v. 29) rescripta.

28. απεκριθη δε ο χιλιαρχος: D και αποκριθεις ο χειλιαρχ. (* add και) ειπεν αυτω (* om αυτ.) | δε cum NBCE 4. 13. 15. 18. 36. 69. al$^{3\,scr}$ cat cop syrP ... ς τε cum HP al plu vg syr^{sch} aeth^{utr} Thphyl^{utr} ... Ti om copulam cum AL 40. 96. 142. arm Chr^{9,403} | πολλου: D οιδα ποσου. Beda vero^{85} sic: „Alia editio manifestius quid dixerit insinuat: *Dixit tribunus: Tam facile dicis civem Romanum esse? Ego enim scio quanto pretio civilitatem istam possedi.*“ Similiter bohem verbis *ego* etc praeponit: *Quam facile civem Romanum te dicis.* | την: C om | πολιτειαν: sic B^{3}CP etc, D πολειτειαν ... NAEL πολιτιαν, B* πολειτιαν | ο δε παυλος εφη (13. ειπεν): D παυλος δε εφη, vg *et Paulus ait* ... R om | εγω δε και cum N^{c}AHDEHLP al pler vg syr^{utr} aeth etc ... N*C 36. 42.

29 εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ
21, 33 ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς.

XXIII.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν καὶ ἐκέλευσεν συν-
23, 28 ελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. (XXIII.) 1 ἀτενίσας δὲ τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. 2 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.

---

96. 142. Thphyl^{a} om δε, cop om δε και | γεγεννημαι: AD^{2} 13. 31* e^{scr} γεγενημαι

29. ευθεως ουν: D aeth^{utr} τοτε. Post απ αυτου deficit D^{gr} et^{lat}. | και ο χιλ. δε (ℵ^{c}): ℵ* 21. 32. 40. 42. 57* 99. om δε (vg *tribunus quoque timuit*) | ρωμαιος: E vg πολιτης ρωμ. | αυτον ην cum ℵABCE 13. 18. 40. 68. cat Thphyl^{b} ... ς Ti ην αυτον cum HLP al pler Chr^{9,403} Thphyl^{a} | δεδεκως: ℵ*^{vid} al^{15} Thphyl^{a} δεδωκως (96** 105. δεδοικως) ... A^{2}C δεδηκως. Praeterea 137. syr^{p} c.* add και παραχρημα ελυσεν αυτον. Contra aeth^{utr} om και οτι αυτ. ην δεδεκ.

30. επαυριον: 137. c^{scr} επιουση | το τι: E om το | κατηγορειται (vg e *accusaretur*): 8. 137. c^{scr} κατηγορειτο | υπο cum ℵABCE al plus^{30} cat Chr^{9,403} Thphyl^{b} ... ς Ti παρα cum HLP al plu Thphyl^{a} | ελυσεν (137. syr^{p} c.* praem πεμψας) αυτον sine additam cum ℵABCE al fere^{15} vg syr^{utr} sah cop arm aeth^{ro} Chr ... ς (= Gb Sz) add απο των δεσμων cum HLP al pler cat aeth^{pp} (*solvit eius vincula*) Thphyl^{utr} | συνελθειν c. ℵABCE al plus^{20} cat vg sah Chr Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) ελθειν cum HLP al longe plu cop aeth^{utr} Thphyl^{a} | παν cum ℵABCE al plus^{20} (40. απαν) cat vg (*omne*, et. e) Chr Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) ολον cum HLP al longe plu Thphyl^{a} | το συνεδριον sine αυτ. cum ℵABCE al plus^{20} cat vg sah cop syr^{p} arm aeth Chr ... ς (= Gb Sz) add αυτων cum HLP al longe plu syr^{sch} Thphyl^{utr} | τον παυλον: E om τον

XXIII. 1. τω συνεδρ. ο παυλ. cum ℵACE 13. 69. 105. a^{scr} vg Lcif^{6,241} ... ς Ti ο παυλος τω συνεδριω cum BHLP al pler cat syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{9,403} et^{405}; sed B 40. 57. 130. 137. 180. c^{scr} cat Chr^{bis} om ο, ita Ti | ταυτης της ημερας (7. 69. 105. a^{scr} ωρας): 3. 4. 13. 31. 137. c^{scr} syr^{p} της ημ. ταυτ.

2. επεταξεν: C 15. 18. 36. 69. 73. 105. 130. 180. a^{scr} cat εκελευσεν | αυτω (ℵ^{c}): ℵ* 4. om

3 τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; 4 οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· τὸν Lv 19, 15
ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; 5 ἔφη τε ὁ Παῦλος· οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ ὅτι ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου Ex 22, 28
οὐκ ἐρεῖς κακῶς. 6 γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες 26, 5
ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ 24, 21
ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. 7 τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. 8 Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε

---

3. *προς αυτον* ante *ειπεν* cum ARΕΗΙLP al omn^{vid} am fu tol syrP arm Chr^{2,403} et^{405} Lcif^{6,241} ... κ ante *ο παυλ.* pon ... c vg^{cle} syr^{sch} sah cop aeth post *ειπεν* | *κεκονιαμενε* cl. syrP ^{mg} K^{r}: c^{a} Or^{3,254} *-ιασμενε*. Cf et. Or^{prov} (Notit^{103,11}): *καλως δε και ο παυλος τον αρχιερεα των ιουδ. ταιχον ειπεν κεκονιαμενον.* | *παρανομων*: E *παρα τον νομον*, item *contra legem* vg arm Lcif

4. *ειπαν* cum NB 13. ... ς Ln *ειπον* cum ACEHLP al pler

5. *οτι αρχοντα* cum NAB 13. 37. k^{ser} Thphyl^{b} ... ς Ti om *οτι* cum CKH LP al pler cat Chr^{2,404} Thphyl^{a}

6. *το δε* (3. 37. 56. 95. 100. vg sah syr^{sch} *και το*) *ετερον*: L add *των*. Praeterea 38. 69. 105. 113. a^{ser} h^{ser} *εστ. φαρισα. το δ. ετ. σαδδουκ.* | *εκραζεν* cum NBC 36. cat syr^{sch} ... ς Ln *εκραξεν* cum AKHLP al pler vg syrP sah cop arm aeth Chr^{2,409} | *υιος φαρισαιων* (Gb*) cum NABC 13. 15. 36. 40. 81. 126. 130. cat vg syr^{sch} Tert^{res} carn^{39} ... ς *υι. φαρισαιου* cum EHLP al pler syrP sah cop arm aeth Bed^{26} ex Gr Chr | *εγω κρινομαι* cum NAC^{2}(et^{a}?)KHLP al omn^{vid} cat vg Chr ... B sah cop Tert^{res} carn om *εγω*

7. *λαλησαντος* c. CHLP al plu cat syrP Chr^{2,409} Thphyl^{a}; item B 37. 56. 66* 95. 100. 8^{pc} *λαλουντος* ... Ln *ειποντος* c. N^{c}AK al^{17} vg (*dixisset*) syr^{sch} Thphyl^{b}, item κ* *ειπαντος* | *εγενετο*: B* *επεπεσεν*, B^{3} et iam^{2} vid c^{ser} *επεσεν* | *φαρισαιων* et *σαδδουκαιων* hoc ordine cum ABCHLP al plu cat vg syr^{sch} sah cop arm aeth Thphyl^{a} ... NE 3. 13. 31. 42. 46. 57. 68. 80. 96. 105. 137. 12^{loct} al^{2} ^{ser} syrP Chr Thphyl^{b} *σαδδουκ.* et *φαρισ.* (:: ut v. 6). Praeterea scripsimus *των φα.* (NE *σαδδ.*) *και* sine *των* cum NABCE al fere^{20} Chr Thphyl^{utr} ... ς add *των* cum HL al plu cat ... P al plus^{15} om *και σαδδουκ.* | *εσχισθη* (e vg *soluta est*): K *διεσχισθ.*

8. *μεν* cum NACE^{c}HLP al fere omn cat cop syrP arm etc ... Ln$^{ed\ min}$ om cum B e vg sah. Ln$^{ed\ mai}$ per errorem *και εσχισθ. μεν το πλῆθος.* ^{5}*σαδδουκ. γαρ* etc | *μητε αγγελον* cum NABCE 13. 15. 18. 36. 38. 40. 45. 68. 93. 104. 105. 130. 5^{loct} al^{5} ^{ser} cat Thphyl^{b} ... ς Ti

Lc 20, 27 pp ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα.
9 ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος; 10 πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος
18, 9 μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. 11 τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν·
19, 21 θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

μηδε αγγ. cum HLP al longe plu Chr Thphyl^{a} | μητε πνευμα: 3. 95* 96. al$^{2\,scr}$ μηδε πν. | τα αμφοτερα: sah *quod est resurrectio et angelus et spiritus*

9. τινες των (C εκ τ.) γραμματεων cum ℵBC 5. 7. 8. 15. 36. 40. 68. 69. 73. 105. 130. 137. 180. 12^{lect} a^{scr} c^{scr} cat sah (vide post) arm Thphyl^{b} (Chr^{9,409} των γρ. sine τινες, item syrP); item 21** k^{scr} τινες γραμματεις, item syr^{sch} ar^{e} ... Ln τινες tantum cum AE 13. 25. vg cop ... ς οι γραμματεις cum min vix mu Thphyl^{a} ... Gb' Ti γραμματευς c. HLP al fere^{25} aeth^{utr} (*scribae et Pharisaei*) | του μερους cum ℵu CHLP al pler (99. 105. τ. γενους) syr^{utr} arm (sah *quidam scribarum et pars Pharisaeorum*) Chr^{9,409} (Thphyl^{a} το μερος) ... Ln om cum AE 13. 25. vg cop (hi^{2} igitur nil nisi *surgentes quidam Pharisaeorum*) | λεγοντες: ℵ praem προς αλληλους | εν: ℵ* 137. om (:: post ευρισκομεν) | η αγγελος sine additam cum ℵABCK 13. 40. 61. 66** vg cop arm aeth syrP (item syr^{sch} ar^{c} additis *quid est in hoc?*) Chr$^{9,409\,txt}$ edd^{2} (sed^{com} agnoscit additamentum). Cf et. Amm$^{cat\,369}$ et Isid$^{cat\,369}$ ... ς (= Gb Sz) add μη θεομαχωμεν cum HLP al pler (H -χομεν) cat sah

10. γινομενης (ℵ* γεν-, ℵ -νησ ex -νοσ restitutum) cum ℵB 98* (Lcif^{198} *cum magna dissensio esset inter illos*) ... ς Ln Ti γενομ. cum ACKHLP al pler | στασεως post γινομ. (γενομ.) cum ℵBKHLP al omn^{vid} cat Chr^{9,410} ... Ln ante γενομ. cum AC vg (*cum magna dissensio facta esset*) | φοβηθεις (Gb') cum ℵABCE 13. 14* 15. 18. 36. 40. 61. 68. 69. 73. 105. 130. 137. 180. 12^{lect} a^{scr} c^{scr} cat Chr^{9,410} Thphyl^{b} ... ς Ti ευλαβηθεις cum HLP al longe plu Thphyl^{a} :: ευλαβηθεις praeter hunc locum non legitur nisi Heb 11, 7, nec ibi fluctuat | υπ αυτων cum ℵABHLP etc ... CE 68. απ αυτων | καταβαν cum ℵABCE 61. al sat mu cat Chr ... HLP al fere^{70} vg Thphyl^{utr} καταβηναι και | εκ μεσου αυτων (ℵ^{c}): ℵ* om | αγειν cum ℵDCHLP 61. al fere omn (al pauc αγαγειν) ... Ln$^{ed\,min}$ απαγειν cum AE. Similiter vg syrP *deducere*, e Lcif^{198} *reducere* | τε (61. δε): B 31. cop om

11. θαρσει sine additam cum ℵABC*E al^{10} cat vg sah cop syrP arm^{cdd} (item syr^{sch} ar^{e} aeth^{utr}, sed antea ειπεν τω παυλω) Lcif^{198} Chr^{9,410}

12 *Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι*
ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ 21
ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. 13 *ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα οἱ*
τὴν συνωμοσίαν ταύτην ποιησάμενοι, 14 *οἵτινες προσελθόντες*
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθε-
ματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν
Παῦλον. 15 *νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνε-*
δρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν 20

... ς (= Gb Sz) add *παυλε* cum C^3HLP 31. 61. al pler arm^{ven} $Or^{int\ 2,101}$ Ambrst[88] (rom 1,10) Thphyl^{utr} | *διεμαρτυρω*: C *-ρου* | *ουτω* cum ℵAB 61. etc ... Ti *ουτως* cum CKHLP etc. Cf Cass[203]: *cui per noctem dominus dixit: Constans esto, Paule, quoniam sicut hic mihi testificatus es, ita te oportet nomen meum et in Romana urbe praedicare.*

12. *δε* cum ℵACKHLP al fere omn cat vg sah cop arm Chr^{2,410} Lcif^{193} ... ℵ c^{ser} syr^{utr} aeth τε | *συστροφ.* οι *ιουδαι.* cum ℵABCK 13. 61. al^{15} cat cop arm aeth (137. c^{ser} al pauc syrP Chr Thphyl^{b} *οι ιουδ. συστρ.*, al pauc *συστρ. ιουδαιοι*) ... ς (= Gb Sz) *τινες των ιουδαιων συστροφ.* cum HP al plu sah Thphyl^{a}, item L 31. 99. syr^{sch} *συστροφ. τινες των ιουδ.*, item vg Lcif *collegerunt se quidam ex Iudaeis* | *λεγοντες* cum ℵ*ABEHLP al longe plu cat vg sah cop syrP ^{mg} aeth Lcif Thphyl^{utr} ... ℵ^{c}C 4* 37. 38. 40. 56. 66. 69. 73. 93. 105. 113. al^{5} ^{ser} syr^{sch} $^{etp\ txt}$ arm ar^{c} Chr^{2,410} om | *πιειν*: B* *πειν* | *αποκτεινωσιν*: A 4. 38. 113. h^{ser} Chr *ανελωσιν*

13. *τεσσεραkοντα* cum ℵAB*C ... ς Ln *τεσσαρακ.* cum B^{3}EHLP al certe pler; 61. *μ̄* | *συνωμοσιαν*: ℵ 31* *συνομωσιαν*, 61. al aliq *συνομοσιαν* | *ποιησαμενοι* (Gb′) cum ℵABCK al^{11} cat Thphyl^{b} ... ς *πεποιηκοτες* cum HP al pler Chr^{2,410} Thphyl^{a}; item L al^{5} *ποιησαντες*. Latini *qui – fecerant* vg, *qui – fecissent* e

14. *ειπαν* cum ℵABCK 15. 21. 61. ... ς *ειπον* cum HLP al pler cat Chr ^{2,410} | *μηδενος* cum ℵBCEHP al pler cat Chr ... Ti *μηθενος* cum AL $-k^{ser}$ | *εως ου*: 13. *εως*, 105. *εως αν*

15. *νυν οιν* usque *εις υμας*: syrP ^{mg} sah *nunc igitur rogamus vos ut hoc nobis faciatis, ut quem congregaveritis consessum, indicetis* (sah *congregate synedrium et dicite*) *tribuno ut producat eum ad nos*, item Lcif^{193} *nunc ergo vos colligite concilium et notum facite tribuno ut deducat eum ad vos* | *οπως* sine *αυρ.* cum ℵABCK 13. 14* 15. 36. 61. 69. 73. 105. 130. 180. cat vg syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{2,410} Lcif^{193} ... ς (Gb^{00}) add *αυριον* cum HLP al pler (104. post *αυτον*) Thphyl^{utr} | *καταγαγ. αυτον* cum ℵABCEL 61. al plus^{15} cat vg arm Chr$^{cat\ 371}$ Lcif^{193} ... ς *αυτ. καταγαγ.* cum HP al pler Chr^{2,410} | *εις* cum ℵABE 61. 69. 105. (sah *εις μεσον ημων*) ... ς *προς* cum CHLP al pler cat Chr. Latini (i e. e vg Lcif) *ad* | *υμας*: 2. 4. 46. 99. al^{2} ^{ser} *ημας* (sah, vide ante) | *μελλοντας*: E 13. *μελλοντα* (ℵ* *-ωντα*), 61. *-ονταις* (ut ex compendio restituendum vdtr) | *διαγινωσκ.* (C 105 *γινωσκ.*, 42. b^{ser} *διαναγι-*

ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖσ δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοι-
μοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. 16 Ἀκούσασ δὲ ὁ υἱὸσ τῆσ ἀδελφῆσ
Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενοσ καὶ εἰσελθὼν εἰσ τὴν παρεμ-
βολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. 17 προσκαλεσάμενοσ δὲ ὁ Παῦλοσ
ἕνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε πρὸσ τὸν
χιλίαρχον, ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. 18 ὁ μὲν οὖν παραλα-
βὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸσ τὸν χιλίαρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιοσ Παῦ-
λοσ προσκαλεσάμενόσ με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν
πρὸσ σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. 19 ἐπιλαβόμενοσ δὲ τῆσ χειρὸσ
αὐτοῦ ὁ χιλίαρχοσ καὶ ἀναχωρήσασ κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί
ἐστιν ὃ ἔχεισ ἀπαγγεῖλαί μοι; 20 εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέ-
15 θεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπωσ αὔριον τὸν Παῦλον καταγάγῃσ εἰσ
τὸ συνέδριον ὡσ μέλλων τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.

νωσκ.): C 31. 40. 73. 130. 137. al$^{2\,scr}$ cat vg (*tanquam aliquid certius cognituri de eo*) arm Leif^{193} (*quasi de eo diligentius quaesituros*) post ακριβ. pon | προ τ. εγγισαι αυτον: syr^{sch} etp c.* add *ad vos* | του (ℵ*E 69. 105. al$^{2\,scr}$ om) ανελειν αυτον: 137. syr$^{p\,mg}$ add εαν δεη και αποθανειν

16. την ενεδραν (et. ς^{e} Gb, non item ς Sz) cum ℵABCE al sat mu (3 ap Scri) cat Thphyl^{b} ... ς Sz Ti (Gb') το ενεδρον cum HLP al^{40} Chr^{9,410} Thphyl^{a} | παραγενομενοσ cum ℵAB^{3}CEHLP etc ... B* -ναμενοσ (ita Ti) | παρεμβολην: A συναγωγην

17. εκατονταρχῶν (:: pro frequentiore N. T. usu formae -αρχησ quam -αρχοσ) ... ς Ln -άρχων | εφη: C 18. 25. 26. 36. 40. 61. 180. cat ειπεν | απαγε cum ℵB 2. 30. 37. 40. 61. ... ς Ln Ti απαγαγε cum AC EHLP al pler (33. επαναγαγε, 105. απαγαγετε) Chr^{9,410} | τι απαγγειλ. cum ℵCHLP al fere omn cat vg syr^{utr} arm aeth (sah *habet verbum enim dicere illi*; libere cop) Chr ... Ln απαγγ. τι cum ABE 13. 61.

18. με: E^{gr} om | νεανισκον cum ℵAE 11. 13. 15. 18. 29. 40. 61. 69. 73. 96. 105. al$^{3\,scr}$ (ita v. 17. 27. 32. 42. 57.) ... ς νεανιαν cum BHLP al longe plu cat Chr^{9,411} | σοι (B^{3} et iam$^{vid\,2}$): B* om

19. επιλαβομενοσ (ℵ^{c}): ℵ* -νου | κατ ιδιαν: A post επυνθαν. pon

20. οι: 13. 20. 69. al$^{4\,scr}$ Chr^{9,411} Thphyl^{a} om | συνεθεντο: H* -θοντο | τον παυλ. καταγαγ. εισ το συνεδρ. cum ℵABE 13. 31. 40. 61. 69. 73. 105. a^{scr} cat am fu demid tol arm Chr. Item L 137. c^{scr} vg^{cle} syr^{utr} sah cop arm καταγ. τον παυλ. εισ το συνεδρ. (syr^{sch} sah aeth varie transp αυριον) ... ς εισ το συνεδρ. καταγαγ. τον παυλ. cum HP al pler Thphyl^{a} (et^{b} – τον παυ. καταγ.) | μελλων (ℵ* 13. b^{scr*} -λλον) c. ℵABE 10* 13. 28. 40. 61. 97. 101. cop aeth. Item HLP al fere^{20} Thphyl^{a} μελλοντα ... ς μελλοντεσ cum minusc plu vg syr^{utr} sah arm Thphyl^{b}; item ℵ^{c} 3. 18. 20** 36. 66** 68. 73. 98^{mg} 104* 105. 137. 180. al$^{4\,scr}$ cat Chr μελλοντων | περι: H praem τα (*τι)

21 σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν
ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε
φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἕτοιμοι
προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. 22 ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος
ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα
ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ. 23 Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν
ἑκατονταρχῶν εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως
πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολά-
βους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, 24 κτήνη τε παρα-
στῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα

21. τεσσεραχοντα cum ℵAB* ... ς Ln τεσσαρακ. cum B³EHLP al certe pler; 61. μ̄ | πιειν: B* πειν | εισιν ετοιμοι cum ℵABE 13. 31. 40. 61. 68. 69. 105. a^scr Thphyl^b ... ς ετοιμ. εισι cum HLP al pler cat s vg Chr^9,411

22. απελυσε cum ℵBHL etc ... Ln Ti -σεν cum AEP etc | νεανισκον cum ℵABE 13. 29. 40. 69. 73. 96. 105. a^scr ... ς νεανιαν cum HLP 31. 61. al pler cat Chr^9,411 | παραγγειλας: 61. add αυτον, item syr^utr sah cop | προσ εμε cum ℵB ... ς Ln Ti προσ με cum AEHLP al certe pler

23. τινασ δυο cum ℵB 13. 61. ... ς Ln Ti δυο τινασ cum AEHLP al pler syr^p ... 73. vg syr^sch arm sah cop aeth non expri τινασ | εκατονταρχῶν ... ς Ln -άρχων: cf ad v. 17 (-άρχων HL 61. utroq loco) | ειπεν (syr^sch syr^p c.* add αυτοισ)· ετοιμασατε στρατιωτ. (5. 6. 7. 81. 104. k^scr add ενοπλουσ, 99. εν οπλοισ post διακ.) usque^24 κτηνη τε παραστησαι: syr^p mg *dixit: Parati estote exire. Et centuriones iussit ut etiam iumentum pararent.* | καισαριασ cum ℵAE ... ς Ln Ti καισαρειασ cum BHLP al certe pler | εβδομηκοντα: 137. syr^p mg sah aeth^ro εκατον | δεξιολαβουσ cum ℵBEHLP al fere omn cat Chr, et. syr^p mg graece ... Ln^ed min δεξιοβολουσ cum A et cod ap Erasm. Interpretes sic fere reddiderunt: e s vg *lanciarios*, cop syr^p *stipatores*, sah aeth^ro *hastatos*, aeth^pp *arcu armatos*, syr^sch *iaculantes dextra*, ar^e *iaculatores*

24. κτηνη τε: H om τε | διασωσωσι (-σι c. ℵABHL; Ti -σιν c. EP) cum ℵAB³LP etc; item E 68. διασωσουσιν ... B*H o^scr διασωσι. Praeterea syr^p mg praem *per noctem*, et syr^p c.* post διασωσωσ. add *in Caesarem*, item 137. εισ καισαρειαν post ηγεμονα | φηλικα (ℵ^c): ℵ*AH al^10 Thphyl^a φιλικα, al plus^20 φιληκα | πρ. φηλ. τον ηγεμονα (ita et. am fu demid tol): 137. vg^cle syr^p c.* add εφοβηθη γαρ μηποτε αρπασαντεσ αυτον οι ιουδαιοι αποκτενωσι, και αυτοσ μεταξυ εγκλημα εχη ωσ αργυριον ειληφωσ (vg^cle – *et ipse postea calumniam sustineret tanquam accepturus pecuniam*, syr^p – *et ipse postea calumnias sustineret tanquam qui pecuniam accepisset*). Similiter habet arm^usc (non^zohr), sed ponit post διασωσωσιν, posteaque pergit και προσ φηλικα τον ηγεμονα.

τὸν ἡγεμόνα, 25 γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦτον·
23, 30 26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. 27 τὸν
23, 27 ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα
23, 30 ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλάμην,
μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· 28 βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι
τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον
αὐτῶν, 29 ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου
6, 6 αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα.
20 30 μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν,

---

25. *εχουσαν* cum ℵBK 13. 27. 29. 61. 66** 68. 69. 105. 137. a^{ser} c^{ser} ... ς Ti *περιεχουσαν* cum AHLP al pler cat Chr^{9,412}

26. *φηλικι*: H* (sed ipse^{vidtr} suppl in mg *φιλικι*) om ... AH^{mg} al^{10} *φιλικι*, al plus^{12} Thphyl$^{a\ cod}$ *φιλητι*

27. *συλλημφθεντ.* cum ℵABK (K *συνλ.*) ... ς *συλληφθ.* cum HLP al omn vid | *εξειλαμην* cum ℵABK 13. 33. 40. 61. 68. ... ς *εξειλομην* cum HLP al pler cat Chr^{9,412}. Praeterea edidimus sine *αυτον* cum ℵABK 13. 14* 15. 27. 29. 36. 61. 65. 66** 68. 69. 73. 105. 180. a^{ser} d^{ser} cat vg arm Chr ... ς (sed Gb^{o}) Ti add *αυτον* c. HLP al longe plu Thphyl^{utr}

28. *βουλ. τε* cum ℵABE^{gr} 15. 36. 68. 73. cat vg syr^{sch} aeth^{utr} (sah *igitur*) Thphyl^{utr} ... ς *βουλ. δε* cum HLP 13. 31. 61. al pler e cop syrP arm Chr^{9,412} | *επιγνωναι* cum ℵAB 13. 15. 36. 61. 69. 73. 99. 105. 137. 180. al^{3} a^{ser} cat Chr^{cod} ... ς *γνωναι* cum EHLP al longe plu Chr^{9,412} | *κατηγαγον* sine *αυτον* cum ℵA 13. 69. 99. 105. 137. k^{ser} ... ς Ln Ti add *αυτον* cum B^{mg}ℵEHLP al pler cat vg rell Chr. Praeterea B^{txt} 61. om *κατηγ. εισ το συνεδρ. αυτων* (suppl B^{2} in mg), aeth^{ro} (item^{PP}?) om *εισ τ. συν. αυτ.*

29. *ευρον*: ELP *ηυρον* | *εγκα-* ℵAB^{3}ℵHLP etc ... B* *εγκα-* | *του νομου αυτων*: 137. add (retento *αυτων*?) *μωυσεως και ιησου τιτος* ... syrP^{mg} *legis Mosis et de Iesu quodam* | *δε* (syr^{sch} aeth^{utr} *τε*) cum ℵAB EH al plu vg sah cop syrP arm Thphyl^{utr} ... LP 27. 28. 30. 38. 40. 61. 104. 113. 126. 137. al^{20} al^{5} a^{ser} Chr^{9,412} om | *εχοντα εγκλημα* c. ℵA BH 61. al^{20} cat vg syrP arm Thphyl^{b} ... ς *εγκλημ.* (K *εγκλ-*) *εχ.* c. ELP al longe plu syr^{sch} Chr | *εγκλημα*: 137. syrP c.* add *εξηγαγον* (syrP *abduxit*) *αυτον μολισ τη βια*

30. *μηνυθεισης δε μοι επιβ. εισ* (31* h^{ser} *προσ*) *τον ανδρα* (36. 180. cat om *ε. τ. ανδρ.*, 13. 105. Chr post *εσεσθ.* pon) *εσεσθαι* (15* om *εισ* usq *εσεσθ.*): aethPP ar^{o} *et quum expenderem quid fecissent Iudaei huic homini insidiando*; aeth^{ro} nil nisi *et propterea* (pergit *misi ad te illum virum*); vg *et cum mihi perlatum esset de insidiis quas paraverant illi* (am fu *paraverunt ei*): hinc Gb^{o} *εισ* usque *εσεσθαι*. Vide et, post | *εισ τον ανδρα* sine *μελλειν* cum ℵABK 13. 36. 40. 61. 68. 69. 73. 105. 137. 180. 40^{lect} a^{ser} cat ... ς Ti add *μελλειν* c. HLP al pler Chr^{9,412} | *εσεσθαι* sine *υπο τ. ιουδ.* cum ℵABK 13. 15* 36. 40. 61. 68. 69. 73.

ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν αὐτοὺς ἐπὶ σοῦ. 24, 8

31 *Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα,* 32 *τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν.* 33 *οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρίαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.* 34 *ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας*

105. 137. 180. 40^{lect} a^{acr} e^{acr} cat vg (vide ante) cop syr^{P} arm (aeth vide ante) ... ς (Gb^{0}) add *υπο των ιουδαιων* cum HLP al pler sah syr^{sch} (Chr *υπο των ιουδ. εξ αυτων επεμψα*) | *εξ αυτων* cum NAE 13. 40. 61. 68. 69. 73. 105. 40^{lect} a^{acr} e^{acr} arm syr^{P} (vg vide ante, item Chr) ... ς Ti *εξαυτης* cum BHL(add *ουν*)P al pler cat syr^{sch} sah cop Thphyl^{utr} ... Gb^{0} pro universa ratione testium | *απεμψα*: 61. *επεψα* | *κατηγοροις*: E sah cop syr^{sch} add *αυτου* | *λεγειν αυτους* cum NA (L vide post) 13. 40. (*αυτου* pro *αυτους*) vg (*ut dicant*); *αυτους* non erat quod exprimerent interpretes, propterea quae huc quadrant et. sah cop aeth qui contra *τα πρ. αυτον* valent ... ς *τα* (B e syr^{sch} arm om) *προς αυτον* cum (B)RE^{c}HL (*τα προς αυτους*) P al pler cat (e) (syr^{sch} arm) syr^{P} Chr^{9,418} Thphyl^{utr} | *επι σου* (61. om haec) sine additam cum AB 13. am fu sah cop aeth^{ro} ... ς (sed Gb^{0}) add *ερρωσο* cum NEL al plu cat vg^{clo} demid tol syr^{utr} arm aeth^{PP} Chr^{edd} aavll et^{monf} Thphyl^{utr}; item HP al^{15} Chr^{ed} morel et^{edd} *ερρωσθε*

31. *κατα το διατ. αυτοις*: L add *εποιουν* | *δια νυκτος* cum NABE 13. 40. 61. 68. 105. 137. 180. cat Chr^{9,417} Thphyl^{b} ... ς *δια της νυκτ.* cum HLP al pler Thphyl^{a} | *εις την αντιπατριδα*: aeth^{utr} om; sed v. 32 aeth^{ro} *et tum postridie reliquerunt equos suos in urbibus finitimis* [32]*et intrarunt urbem Caesaream*, aeth^{PP} *et abduxerunt eum in urbes finitimas* [33] *et intrarunt urbem Caesaream.*

32. *απιρχεσθαι* cum NABE 11. 13. 27. 29. 61. 64. 80. 97. 126. e^{acr} (et. cop *abire*) ... ς Ti *πορευεσθαι* cum HLP al pler (al aliq post *συν αυτ.*) cat Chr^{9,417} Thphyl^{b} (et^{a} *εισπορ.*), item e *ire*, vg *ut irent* | *υπεστρεψαν*: א *επιστρ.*

33. *καισαριαν* cum NAE ... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BHLP etc | *την επιστολ. τω ηγεμονι*: L 31. 40. arm *τω ηγεμ. την επιστ.* | *και τον παυλον* (68. 69. a^{acr} syr^{sch} sah om *και*, 137. om *τον*): E om

34. *αναγνους δε* usque *εφη οταν* (v. 35): 137. syr$^{\text{P mg}}$ *αναγνους δε την επιστολην και επερωτησας* (syr^{P} *interrogavit* pro *και επερ.*) *τον παυλον· εκ ποιας επαρχιας ει; εφη· κιλιξ. και πυθομενος εφη· ακουσομαι σου οταν* (syr^{P} *et dixit: Cilicia. Et cum cognovisset dixit: Audiam* [te] *quum*) | *αναγνους δε* sine additam cum NABE 11. 13. 15. 18. 23. 29. 36. 40. 61. 66** 68. 73. 96. 105. 142. 180. cat vg syr^{utr} cop arm aeth ar^{e} Chr^{9,417} ... ς (= Gb Sx) add *ο ηγεμων* cum HLP al longe plu sah Thphyl^{utr} | *επερωτησας*: L 104. *ερωτησας*

ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, 35 *διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται, κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.*

XXIV.

23, 2 1 *Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.* 2 *κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων·* 3 *πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας.* 4 *ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω,*

---

34. *επαρχειας* cum ℵAB* (:: cf Steph. Thesaur.) ... ς Ln Ti *-ρχιας* cum B^{3}EHLP etc | *κιλικιας* (L praem *της*) cum ℵ^{c} et latvid a BEHLP etc: ℵ*A 68. add *εστιν*

35. *οταν και*: 37. 101. 137. cat vg^{clo} (non am demid) fu tol syr^{utr} cop Thphyl^{a} om *και* | *παραγενωνται*: HL 61. al pauc *-γενονται* ... P *παραγινονται*, 96. 177. *-γινωνται* | *κελευσας* cum ℵ^{c}(*-σαντος) ABE 40. 61. 68. 105. 137. e^{ser} k^{ser} syrP Thphyl^{b} ... ς *εκελευσε τε* cum HLP al pler cat vg syr^{sch} cop aeth Chr^{9,417} (96. sah *εκελ. δε*) | *εν*: 137. om | *του ηρωδου* cum AK 13. 15. 27. 29. 31. 40. 61. 105. al sat mu, item B *τω ηρωδου* ... Gb^{0} Ti om *του* cum HLP 42. 57. 68. 69. 126. 137. 177. 180. al plus^{20} cat Chr^{9,417} | *αυτον* post *φυλασσεσθ.* (3. 31. 95. 100. 177. *-λαττ-*) cum ℵABE 13. 40. 61. 68. 105. 137. e^{ser} k^{ser} vg sah cop arm Thphyl^{b} ... ς post *εκελευσε τε* cum HLP al pler cat Chr

XXIV. 1. *πεντε*: A *τινας* | *πρεσβυτερων τινων* cum ℵABE 5. 6. 7. 8. 13. 15. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 73. 81. 105. 137. 180. e^{ser} k^{ser} cat vg sah syrP arm Thphyl^{utr} (Chr^{9,417} *μετα πρεσβυτερων*) ... ς Ti *των πρεσβυτ.* cum HLP al plu syr^{sch} cop aeth | *ενεφανισαν*: LP al^{15} *-νησαν*

2. *αυτου*: B om | *τερτυλλος*: H 15. 18. 45. 104. 105. 180. e^{ser} l^{ser} al mu^{vid} syrP mg gr *τερτυλλος*. Iidem fere (non H) v. 1 *τερτυλον*

3. *διορθωματων* (Gb') cum ℵABE 13. 15. 18. 36. 61. 68. 73. 137. 180. 40^{lect} cat Chr^{cod} (ap Wtst) ... ς Ti *κατορθωματ.* cum HLP al pler Chr^{9,417} Thphyl^{utr} | *γινομενων* (31. *γιγν.*): L 68. 100. 105. 137. e^{ser} Thphyl^{b} *γενομ.* | *τω εθνει*: K om *τω* | *παντη*: 13. 25. 36. 40. 61. 73. al^{3} e^{ser} al plus^{12} *παντι* | *τε*: H (sed negat Treg) 93. om | *φηλιξ*: AP al mu *φιλιξ*, item al mu (7 ap Scri, 3 ap Mtthaei) *φιληξ* | *εγκοπτω* (*εγκ-* ℵA^{corr}B^{2}E, ς Ln *εγκ-* c. B^{2}HP etc) cum ℵA^{corr}BKH al pler cat Chr^{9,417} Thphyl^{a} ... L 36. 105. Thphyl^{b} *εκκοπτω*, A^{*vid} 13. 19. 31. *κοπτω*. Reddunt e vg *protraham*, syr^{utr} *fatigem*, sah cop *molestus sim* | *ακουσαι σε*: K *σε ακ.*, L 3. 15. 18. 27. 31. 36. 40. 68. 105. 180. e^{ser} cat Chr om

παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμωσ τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. 5 εὑρόν-
τεσ γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεισ πᾶσιν
τοῖσ Ἰουδαίοισ τοῖσ κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆσ
τῶν Ναζωραίων αἱρέσεωσ, 6 ὃσ καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶ- 21, 28
σαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, 8 παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸσ ἀνακρίνασ περὶ
πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖσ κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. 9 συνεπ-

σε | συντομωσ: 15. 18. 180. ante ακου. ημ. pon, 105. ante ημων ... A* om^vid | B* επεικεια | στασεισ (Gb') cum ℵABE 5. 7. 8. 13. 15. 40. 61. 68. 73. 105. 106. cat vg cop Chr^9,417 (et^cat 375) Thphyl^b ... ς Ti στασιν cum HLP al pler syr^utr sah aeth Thphyl^a | πρωτοστ. τε (syr^sch enim): E 13. πρ. δε

6 sqq εκρατησαμεν sine additam cum ℵABHLP al plus^40 (c hiat 23, 18 usq 24, 15, tamen ex ipso spatio concludi potest ista non addita fuisse) am* fu tol (et. ap Bed) sah cop ... ς (sed Gb^00) add και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κρινειν (Gb'' κριναι c. E al^30 cat Chr Thphyl^a). 7 κατελθων δε λυσιασ ο χιλιαρχοσ μετα πολλησ βιασ εκ των χειρων ημων απηγαγε, 8 κελευσασ τουσ κατηγορουσ αυτου ερχεσθαι επι σε cum E al sat mu cat vg^cle am** demid cdd^aliq ap Bed^87 (et addit *qui in Graeco ita leguntur*) syr^utr aeth^pp et (multis mutatis)^ro Chr^9,418 Thphyl^utr. Variant autem in ipsis his testibus multa. Pro ηθελησαμεν 40. 46. 66* ηβουληθημεν, 31. f^scr εβουληθημεν : κατ. τον ημετερ. νομ. pon 46. 66* aeth^pp post ηβουλ. κριναι: pro κριναι sive κρινειν f^scr ανελειν: pro παρελθων 46. 66* ελθων: pro λυσ. ο χιλ. 46. 66* ο χιλ. λυσ.: pro μετα πολλ. βιασ 32. 42. 46. 57. 66* g^scr** βια πολλη: pro απηγαγε 32. 46. 57. 66* g^scr** αφιλετο, 42. αφειλατο, adduntque (exc g^scr) και προσ σε απεστειλε, item *et ad te misit eum* add syr^sch: post κελευσασ 32. 42. 57. 69. 133. a^scr g^scr** arm add και: αυτου 69. 180. a^scr o^scr om: pro επι σε E 46. 66* 133. a^scr προσ σε, al^15 Chr Thphyl^a επι σου, 32. 42. 57. g^scr** om: f^scr vero pro μετα πολλησ usq ερχ. επι σε habet ηρπασεν αυτον εκ των χειρων ημων πεμψασ προσ σε. Latini autem sic: *quem et apprehendimus* (sic demid cdd^bedae, e *conprachendimus*, am^2 vg^cle *adprehensum*) *et secundum legem nostram* (e cdd^bed *nostr. legem*) *voluimus* (am^2 vg^cle ante *secundum* pon) *iudicare. Transiens* (am^2 vg^cle *superveniens*) *autem Lysias tribunus* (vg^cle *trib. Lysias*) *cum multa vi* (am^2 vg^cle *cum vi magna*) *de* (cdd^bed *e*) *manibus nostris eduxit* (am^2 vg^cle *eripuit eum de manibus nostris*), *iubens accusatores eius venire ante te* (demid *ante te venire*, am^2 vg^cle *ad te venire*)

8. παρ ου cum ℵABHLP al pler vg (*a quo*) etc (cop περι ου?) ... E 36. cat παρ ω (e et Bed ex Gr *quo*), 8. 15. 27. 29. 31. 66* 106. 180. al^2 scr παρ ων | δυνηση: E 13. δυνησει (40. -σεισ), 73. Chr^9,718 Thphyl^a δυνασαι | αυτοσ (40. αυτουσ): 25. 66* Thphyl^b praem και (g^scr** ante δυνηση add) ... A* om

9. συνεπεθεντο cum ℵABEHLP 61. al longe plu cat Chr^9,418 ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') συνεθεντο cum minusc mu (13. συνεπειθοντο).

ἐθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. 10 *Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθύμως τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι,* 11 *δυναμένου σου ἐπιγνῶναι*
21, 15. 18 26. 27 28, 30 23, 12. 22 24, 1
ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δώδεκα ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ. 12 *καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν,* 13 *οὐδὲ παραστῆσαι δύνανταί σοι περὶ ὧν*

Praeterea 137. syrP c.* praem *ειποντος δε αυτου ταυτα* | *δε*: 13. 105. 137. om | *οι ιουδαιοι*: L 2. 3. 13. 42. 78. 95. 99. 105. k^{acr} l^{acr} om *οι*

10. *τε* cum HABRE^{gr} 25. 40. 42. 57. 61. 69. 137. a^{acr*} c^{acr} syr^{sch} aeth Thphyl^{a} ... ς *δε* cum HLP al pler cat e vg syrP sah cop Chr^{9,718} Cass^{204} | *ο παυλος*: 180. cat om *ο* | *λεγειν* usque *οντα σε κριτην*: syrP ^{mg} *defensionem habere pro se, statum autem assumens divinum dixit: Ex multis annis es iudex* | *λεγειν*: Cass^{204} *dicens* | *ετων*: K *ενιαυτων* | *κριτην*: E 15. 18. 27. 29. 40. 66** 105. 113. 137. c^{acr} k^{acr} al plus^{20} cat syrP ^{txt} (non item^{mg}) Chr^{9,418} Thphyl^{utr} add *δικαιον* (Chr com *ουκ εστι ταυτα κολακειας τα ρηματα, το μαρτυρησαι τω δικαστη δικαιοσυνην· αλλ εκεινα μαλλον, το ειπειν· πολλης ειρηνης τυγχανοντες δια σου*) | *ευθυμως* (Gb″) c. HABE 5. 7. 13. 15. 25. 36. 40. 61. 68. 73. 105. 133. 137. 180. c^{acr} d^{acr} cat vg (item sah cop arm etc) Ath^{234} Thphyl^{b} ...: ς *ευθυμοτερον* cum HLP al longe plu Chr Thphyl^{a}

11. *σου*: A om | *επιγνωναι* (Gb′) c. HABK 15. 18. 27. 29. 33. 36. 61. 66** 68. 73. 76. 98. 99. 105. 137. 180. al^{4} ^{acr} cat Thphyl^{utr} ... ς *γνωναι* c. HLP 13. 31. al longe plu Chr^{9,418} | *ημεραι* sine *η* c. HABKHLP al plus^{40} cat Chr Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) add *η* cum minusc mu Thphyl^{b} | *δωδεκα* cum HABE 13. 31. 40. 61. 65. 68. 73. 105. 133. 137. c^{acr} Thphyl^{utr} ... ς Ti *δεκαδυο* cum HLP al pler cat Chr :: cf ad 19, 7 | *προσκυνησων*: E 137. *-νησαι* (item vg etc *adorare*) | *εις ιερουσαλ.* (Gb″) cum HABEH al^{20} fere cat syr^{sch} aeth (sah cop *adscendi Hierosolymam ad adorandum*) Thphyl^{utr} ... ς *εν ιερουν.* cum LP al longe plu syrP Chr

12. *ευρον*: K *ηυρ.* | *πρ. τινα*: K^{gr} *πρ. τινασ* | *επιστασιν* cum HABK 3. 13. 40. 63. 66. 73. 95* (61. *επoστασιαν* sic) ... ς Ti *επισυστασιν* cum HLP al pler cat Epiph^{121} Chr (:: *επιστασις* insolita significatione h. l. utitur propterea que in *επισυστασις*, quae vox apud Iosephum Sextum Empiricum alios legitur, mutatum est.) | *ουτε κατα*: 61. *οὐδε* (sic) *κατα*

13. *ουδε* cum NB 61. (Epiph^{121} *ουτε εν τω ιερω – τινα οχλου ποιουντα, ουδε ων μου κατηγορουσιν ουδεν πεποιηκοτα*) ... ς Ti *ουτε* cum AEH LP al pler cat Chr^{9,418} | *παραστησαι* sine additam (et. ς^{e} Gb Sz) cum HABEL al longe plu cat vg (*probare possint tibi*) syr^{utr} sah arm, item 66** 76. 80. 177. b^{acr} l^{acr} o^{acr} Chr *παραστ. νυν* ... ς (non ς^{e} Gb Sz) add *με* cum 4. 56. 66** 69. 78. 96. 97. 100. 104. 106. 142. al^{4} ^{acr} cop;

νυνὶ κατηγοροῦσίν μου. 14 ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν
ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ, πιστεύ- 5
ων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμ-
μένοις, 15 ἐλπίδα ἔχων πρὸς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσ- 23, 6
δέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων. 16 ἐν
τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν
θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. 17 δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων 11, 29 etc Gal 2, 10
ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς,
18 ἐν αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ 21, 26 a

---

item HP 27. 29. 80. 98. 99. Thphyl[a] *με νυν*, item additur vel *μοι* vel *μοι νυν* | *δυνανται σοι* (A* *σον*) cum NABE 4. 13. 27. 29. 31. 36. 40. 61. 64. 65. 68. 73. 105. 177. al[5] [scr] vg syr[sch] cop arm ... ς Ti om *σοι* cum HLP al longe plu cat sah syr[P] aeth Chr | *νυνι* cum NAB 27. 31. 61. 68. 105. 133. 137. c[scr] d[scr] Thphyl[b] ... ς *νυν* cum EHLP al pler cat Chr Thphyl[a] ... 3. 30. k[scr] cop aeth om

14. *ομολογω δε* etc: libere Epiph[121] *ομολογω δε σοι τουτο, οτι κατα την οδον, ην αιρεσιν ουτοι φασκουσιν, ουτω λατρευω, πιστευων πασι τοις εν τω νομω και εν τοις προφηταις.* | *τω πατρωω* (E *πατροω*) *θεω*: vg[cl] *patri et deo meo*, am fu demid *patri deo meo*, tol *deo patri meo* | *πασι* ut NA; Ti *πασιν* ut EHLP ... B om | *τον νομιον*: B 56. Chr[2,419] om *τον* | *και τοις εν τοις προφ.* (et. Gb Sz) cum N*BE 15. 18. 29. 31. 36. 40. 61. 66** 73. 105. 137. 180. al[15] cat Thphyl[b] ... ς[e] Ln (ex errore) *και εν τοις προφ.* cum minusc !perinu syr[utr] Epiph[121] Chr[2,719] ... ς Ti *και τοις προφητ.* cum NCAHLP al plus[30] vg sah cop arm aeth[utr] Thphyl[a]

15. *ελπιδα*: 137. c[scr] add *δε* | *προσ τον* (C om) *θεον* cum NC 68. 69. a[scr] Thphyl[b] ... ς Ln Ti *εισ τον* (180. om) *θεον* cum ABEHL al pler Chr[2,419] Thphyl[a] | *αυτοι ουτοι*: N arm (sed edd[amst] et[const] in mg habent) om *ουτοι* | *εσεσθαι* sine additam cum NABC 13. 40. 61. 68. k[scr] vg sah cop arm Chr Thphyl[b] ... ς (Gb[00]) add *νεκρων* cum EHLP al pler cat syr[utr] aeth Thphyl[a]

16. *και αυτοσ* (Gb″) cum NABCEL 15. 40. 61. 68. 69. 73. 76. 97. 105. 137. 40[lect] al[4] [scr] cat vg syr[utr] sah aeth Thphyl[b] ... ς *δε αυτοσ* cum HP al plu cop ... al[10] arm Chr[2,419] Thphyl[a] *δε και αυτοσ*, 31. *τε και αυτοσ* | *εχειν* cum NABCE al sat mu vg etc ... Gb′ *εχων* cum HLP al plus[60] cat Chr | *προσ*: L 33. 38. 68. 113. 137. al[16] (δ ap Scri) syr[P] Chr Thphyl[b] add *τε* | *διαπαντοσ*: E c[scr] ante *προσ* pon ... 32. 42. 57* 137. om

17. *παρεγενομην* post *εισ το εθν. μου* cum N*BC 13. 31. 40. 61. 68. 73. 105. 180. cat vg Thphyl[b] ... ς post *πλειονων* cum HLP al pler syr[utr] sah cop aeth Chr[2,419] ... N[c]E 137. c[scr] post *προσφορασ* ... A om

18. *εν αισ* (Gb′ Sz) cum NABCK 5. 7. 13. 36. 40. 61. 66. 68. 73. 76. 105. 137. 180. al[3] [scr] cat Thphyl[b] ... ς (= Sz) Ti *εν οισ* cum HLP al pler Chr[2,419] (Thphyl[a] *εφ οισ*) | *ευρον*: EP c[scr] *ηυρ*.

μετὰ θορύβου, τινὲσ δὲ ἀπὸ τῆσ Ἀσίασ Ἰουδαῖοι, 19 οὗσ ἔδει ἐπὶ
σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρὸσ ἐμέ. 20 ἢ αὐτοὶ
οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὗρον ἀδίκημα στάντοσ μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου,
23, 6 21 ἢ περὶ μιᾶσ ταύτησ φωνῆσ ἧσ ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖσ ἑστὼσ ὅτι
περὶ ἀναστάσεωσ νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν. 22 Ἀνε-
23, 26 βάλετο δὲ αὐτοὺσ ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼσ τὰ περὶ τῆσ ὁδοῦ,

---

18. τινεσ δε (et. ς Gb Sz) c. ℵABCE 13. 15. 18* 29. 31. 36. 40. 61. al mu cat sah cop syrp Thphyl^{a} ... ς^{o} (non ς Gb Sz) om δε cum HLP al plu arm aeth (cf Chr^{9,419}) Thphyl^{b}. Libere syr^{sch} ar^{o} *ει μη εθορυβησαν τινεσ απο τησ ασιασ ιουδαιοι*. Addunt vero post *θορυβου* vg^{six} demid *et apprehenderunt me clamantes et dicentes: Tolle inimicum nostrum* (demid *virum*). De quibus Luc^{brug}: „ut superflua auferenda patres censuerunt." Ceterum Gb Sz ediderunt: *θορύβου. τινὲσ δέ*, atque sic fere AC al. | απο τησ: CE 14. 15. 18* 25. 29. 31. 36. 40. 66** 68. 73. 78** 105. 137. 180. al$^{4\,scr}$ cat Thphyl^{utr} *των απο τησ*, atque ℵ (non C) iidem fere syrp habent *ιουδαιων* pro *ιουδαιοι*

19. εδει (et. ς^{o} Gb Sz) cum ℵABCEP 13. 61. c^{scr} e^{scr} al sat mu cat vg syr^{utr} cop arm Ath^{156} Chr^{9,419} Thphyl^{utr} ... ς (Gb') *δει* cum HL al^{45} sah aeth^{utr} Chr^{9,421} | ει (ℵ ἤ, L ἦ sic) τι: 137. οτι, 104. τι | προσ εμε cum ℵABCE 13. 61. ... ς προσ με cum HLP al pler cat Chr

20. η (AC ει): c^{scr} arm add και | τι ευρον (ℵ ηυρ.) cum ℵABCEHLP al^{70} cat syr^{sch} cop arm Chr^{9,419} ... ς (= Gb Sz) praem ει cum minusc mu vg syrp (aeth^{libere}). Nec magis addidimus *εν εμοι* cum ℵAB 13. 40. 61. ... ς Ti add *εν εμοι* cum CEHLP al pler (105. post *αδικημα* pon) cat vg syr^{utr} cop arm Chr

21. ταυτησ φωνησ: ℵ 80. 137. al$^{2\,scr}$ Thphyl^{a} *φων. ταυτησ* | εκεκραξα cum ℵABC 13. 31. 40. 61. 69. al^{15} Chr^{9,419} et^{421} Thphyl^{a} ... ς Lu εκραξα cum ℵHLP al longe plu cat Thphyl^{b} | εν αυτοισ εστωσ cum ℵABCE 13. 31. 40. 61. 68. 105. 137. al$^{2\,scr}$ cat vg cop Thphyl^{utr} ... ς εστωσ εν αυτοισ cum HLP al pler syr^{utr} arm Chr | εγω: C om | κρινομαι σημερον: 69. 99. 137. al plus^{5} *σημ. κριν.* | εφ υμων cum ABC 13. 31. 40. 61. 65. 73. syr^{sch} aeth^{utr} (*apud te*) ... ς υφ cum ℵEHLP al pler (e^{scr} *αφ*) cat Chr, item *a vobis* vg cop syrp

22. ανεβαλετο δε αυτουσ ο φηλιξ (rursus minusc mu *φιλης* vel *φιλιξ*) cum ℵABCE 13. 14* 40. 61. 68. 105. 137. 142. c^{scr} vg cop syr^{sch} (vide post) syrp arm Chr^{9,426} ... ς (= Gb Sz) *ακουσασ δε ταυτα ο φηλ. ανεβαλ. αυτουσ* cum HLP al pler cat (sah ap Gb; sah^{wol} deficit) Thphyl^{utr}. Sic syr^{sch}: *Felix autem, quia noverat viam hanc plene, distulit eos dicens* etc, item aeth^{PP} *Felix autem sciebat quod antiquitus dimicarent Iudaei cum lege et doctrina Christianorum, et tunc iis blanditus est et dixit: Itaque postquam descenderit Lysias princeps, inquiremus ut cognoscamus et intellegamus sermonem vestrum.* Libere et. aeth^{ro} | ειπασ cum ℵABC 61. ... ς ειπων cum ℵHLP al fere omn cat

εἶπας· ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς, 23 διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. 25 διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος

Chr | λυσιας (syr^{sch} om) ο χιλιαρχος: 31. c^{ser} vg (am demid *tribunus descenderit Lysias*) ο χιλ. λυσ.

23. διαταξαμενος sine copula cum ℵABCE (e vide post) P 13; 36. 40. 61. 66** 68. 99. 100. 137. al^{3ser} cat cop syrP arm Thphyl^{b} ... ς (Gb^{0}) add τε cum H al pler vg (sed e vg al *iussitque*) syr^{sch} aeth Chr^{9,426}; item L add δε | εκατονταρχη cum ℵABCHLP al pler cat Chr (in ℵ pro χιλι ^{a}vel ipso* substituit εκατοντ) ... E 2. 13. 30. -αρχω | τηρεισθ. αυτον cum ℵABCK 61. al plus^{10} cat vg cop syrP arm Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) τηρ. τον παυλον cum HLP al pler syr^{sch} aeth^{utr} (sah ap Gb) Chr Thphyl^{a} | εχειν τε: 31. εχ. δε | των ιδιων αυτου (*de suis* c vg): κ^{gr} om αυτου | υπηρετειν sine additam cum ℵABCE 13. 14. 61. 68. 73. 105. vg syr^{utr} cop arm ar^{c} (aeth^{ro} προσερχεσθ. pro υπηρετ.) ... ς (Gb^{00}) add η προσερχεσθαι cum HLP al pler cat (sah ap Gb) aeth^{PP} (προσερχ. και υπηρετ.) Chr

24. ημερας τινας cum ℵBCHLP al fere omn cat syrP Thphyl^{utr} ... Ln τινας ημερας cum AE. 137. c^{ser} vg syr^{sch} Chr^{9,426} (:: cf 15, 36 et 16, 12) | φηλιξ: ℵ* al plus^{5} φιλιξ, al mu (5 ap Scri) φιλητ | δρουσιλλη (et. syrP ^{mg} ^{gr}): E 13. δρουσιλλι, L δρυσιλλη | τη ιδια γυναικι cum ℵC^{2} 31. 32. 36. 40. 42. 57. 66. 68. 69. 97. 98. 99. 101. 106. 180. al^{4ser} cat (syrP ^{mg} ut^{vid}) Anim$^{cat\,380}$ Thphyl^{b}, item ℵ^{a}A 4. 13. 18. 61. addito αυτου ... ς τη γυναικι αυτου cum ℵ*E al sat mu (vg *uxore sua*, item syr^{utr} cop arm) ... Gb Sz Ti nil nisi τη γυναικι cum C*HLP al fere^{45} Chr. Cass^{205} sic: *Post aliquot autem dies Drusilla uxor Felicis, quae erat Iudaea.* Praeter haec nil adscribit. | μετεπεμψατο (ℵ* και μετεπ.) τον παυλον: syrP ^{mg} *quae rogabat videre Paulum et audire* (hucusque accedit bohem) *verbum. Volens igitur satisfacere ei accersivit Paulum* | ηκουσεν: C* ηκουεν, C^{2} ηκουεν^{vid} ... syr^{sch} ηκουσαν | αυτου: C* om (add C^{2}) | χριστον ιησουν (i. e. χ$\overline{ν}$ ι$\overline{υ}$, B ι$\overline{υ}$ χ$\overline{ν}$ pro ι$\overline{υ}$ χ$\overline{ν}$) cum (et. Sz) ℵ*BKL 61. al^{45} cat vg (et. demid; am tol *in Iesum Christum*, fu *in Iesu Christo*) cop syrP (arm aeth^{utr} *in Ies. Chr.*) Chr Thphyl^{b} ... ς (= Sz) Ti χριστον tantum cum ℵ^{c} et iam$^{vid\,a}$ C^{vid}HP al plu syr^{sch} ar^{c} Thphyl^{a}

25. περι δικαιοσυνης κ. εγκρατειας (E ενκρατιας): ℵ περ. εγκρ. κ. δικαι. | του κριματ. του μελλοντ. cum ℵABEHLP etc (13. om του pri) ... Gb" του μελλοντος κριματος cum C 15. 31. 40. 73. 180. cat arm Chr$^{9,427\,com}$. Praeterea non addidimus εσεσθαι cum ℵABCE 13. 15. 27. 29. 36. 40. 61. 66** 68. 73. 105. 137. 180. cat, nec aliter vg syr^{utr}

τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον
πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε, 26 *ἅμα καὶ*
ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου· διὸ καὶ
25, 9 *πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.* 27 *διετίας δὲ*
πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων
τε χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν
Παῦλον δεδεμένον.

XXV.

1 *Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη*

---

cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) Ti add *εσεσθαι* cum HLP al pler Chr $^{9,426\,txt}$ et$^{427\,com}$ | *εμφοβος* (E *ενφ.*): AH 41. add *δε* | *το νυν εχον* (H *εχοιν*, L 13. *εχων*), e vg *quod nunc attinet*: KE^{r} *τοινυν εχον* | *καιρον δε μεταλαβων* (A *παραλαβων*, 13. 40. 57. 61. 105. al^{15} Thphyl^{1} *λαβων*): E vg arm *καιρω δε επιτηδιω* (*oportuno*), item Cass^{205} *et oportuno tempore*

26. *αμα και* cum KABCEHLP al plus^{60} cat vg syrP arm Chr^{9,427} Thphyl^{1a} ... ς (= Gb Sz) *αμα δε και* cum minusc vix mu cop Thphyl^{1b} | *αυτω* (c^{ser} ante *δοθ.*): B om | *υπο τ. παυλου* sine additam cum KABCK 13. 40. 61. 68. 73. 81. 105. vg syr^{utr} arm aeth^{ro} ... ς (= Gb Sz) add *οπως λυση αυτον* cum HLP al pler (sed ex his plus^{10} *ινα* [*οπως*] *απολυση αυτον*) cat cop aeth^{PP} Chr Thphyl^{utr} | *ωμιλει* (L 13. *ομιλ.*): C 15. 18. 36. 180. *διελεγετο* (e vg *loquebatur cum eo*)

27. *φηστον*: P *φαιστον*, item in seqq | *θελων τε*: K^{c} 13. 40. 61** 68. 105. 137. al^{25} e vg syr^{utr} cop Chr^{9,427} Thphyl^{utr} *θελ. δε* ... arm om copulam | *χαριτα* (Gb') c. K*ANC 13. 25. 61. vg syr^{utr} cop. Item K^{c}EΓ. 5. 7. 14* 18. 27. 40. 42. 66** 68. 73. 96. 105. 137. c^{scr} Chr Thphyl^{1b} *χαριν* ... ς Ti *χαριτας* cum HP al pler cat arm Amm$^{cat\,380}$ Thphyl^{1a} | *φηλιξ*: minusc mu cursus utroq loco *φιλητ* vel *φιλιξ*, secundo loco et. A *φιλιξ* | *κατελιπε* (-*πε* ut K*B; Ln Ti -*πεν* c. K^{c}ACEHLP) cum KBKP etc ... AHL etc -*λειπ*- | *θελων τε* usque *διεδεμενον*: 137. syrP ^{mg} *τον δε παυλον ειασεν εν τηρησει* (syrP ^{mg} *reliquit in carcere*) *δια δρουσιλλαν*

XXV. 1. *τη επαρχειω* (K* -*χιω*) cum K*A ... ς Ln Ti *τη επαρχια* (B* -*χεια*) cum K^{c}BCEHLP al fere omn (61. *την επαρχιαν*) Chr^{9,427} :: *η επαρχειοσ* (-*χιοσ*) etiam apud ap Eus$^{hist\,2,\,10,\,3}$ et$^{2,\,26,\,2}$ et$^{3,\,33,\,3}$ pro *η επαρχια* usurpatur, cf Steph. Thes. sub *επαρχιωσ*. Ibidem de forma -*ρχειοσ* (quae et. Eus$^{hist\,2,10}$ optimis utitur cdd) explicatur. Hoc Actorum loco dubitari vix potest quin *τη επαρχειω* praeferendum sit scripturae *τη επαρχια* usitatissimae. | *καισαριασ* cum KΨ (quae scriptura alibi etiam plus auctoritatis habere solet) ... ς Ln Ti -*ρειασ* cum ABCHLP etc

εἰσ Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίασ, 2 ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖσ 15 24, 1
καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν 3 αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπωσ μετιπέμψηται αὐτὸν
εἰσ Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντεσ ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. 23, 15 aa
4 ὁ μὲν οὖν Φῆστοσ ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰσ Καισα-
ρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· 5 οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, 24, 23
φησίν, δυνατοὶ συνκαταβάντεσ, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον,
κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. 6 διατρίψασ δὲ ἐν αὐτοῖσ ἡμέρασ οὐ πλεί-
ους ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰσ εἰσ Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθίσασ

---

2. ενεφανισαν: L 31. (ανεφ-) 68. 105. al pauc Thphyl^{b} -νησαν | τε cum ℵABC 5. 7. 13. 40. 61. 68. k^{scr} vg syr^{sch} aeth Chr^{9,427} Thphyl^{b} ... ς δε cum EHLP al plu cop syrP arm Thphyl^{a} | οι αρχιερεισ (Gb') cum ℵABCEL al^{25} cat vg syr^{utr} cop arm aeth Chr^{9,427} et^{429} Thphyl^{b} ... ς ο αρχιερευσ cum HP al longe plu Thphyl^{a}; item 32. 42. 57. 69. 40^{lect} a^{scr} ο τε αρχ.

3. κατ αυτου: c 7. 14* 18. 36. 105. 180. c^{scr} cat tol syr^{sch} ar^{e} arm Chr^{9,427} txt (non item^{429}com) παρ αυτου | ιερουσαλημ: E 32. 96. k^{scr} ιροσολυμα | ενεδραν: 137. c^{scr} Chr^{9,427} ενεδρον | κατα τ. οδον: syrP^{mg} add *illi qui volum fecerant quomodo obtinerent* (*se pro virili* facturos esse) *ut in manibus suis esset*

4. εισ καισαριαν cum ℵAE, item Gb' Ln Ti εισ καισαρειαν cum BC 13. 40. 61. 73 ... ς εν καισαρεια cum HLP al pler cat Chr^{9,427} | δε: 13. om | μελλειν (e vg *profecturum*): k^{gr} om, item Lcif^{6,198} (*proficisci*). Sic syr^{sch}: *et ego festino ut proficiscar* | εν ταχει: ℵ^{c} pon post εκπορευεσθ.

5. οι ουν: L 31. 99. o^{scr} ει ουν | δυνατοι post εν υμιν (ℵ ημ.) φησιν cum ℵABCE 13. 31. 40. 61. 105. cat vg arm^{gb} Chr^{9,430}com ... ς δυνατοι εν υμ. φησιν cum HLP al pler syrP aeth^{utr} Chr^{9,427}txt (k^{scr} φησιν pon ante εν υμ., 99. Lcif^{6,198} om) | συνκαταβαντεσ cum AB*CE ... ς Ln συγκ- cum B^{2}HLP al certe pler ... ℵ καταβαντεσ | ατοπον (sine τουτω) cum ℵABCE 4** 13. 15. 18. 19** 32. 40. 57. 61. 65. 73. 105 (ante εν τω pon) d^{scr} vg cop arm Lcif^{6,198} ... ς Ti τουτω (sine ατοπον) cum HLP al plu aeth^{utr} Chr^{9,428} Thphyl^{a} ... 31. 42. 57. 66** 68. 69. 81. 97. 99. 137. al^{3} scr cat^{282} syr^{sch} (libere) etP cop Thphyl$^{b\,204}$ τουτω ατοπον, item ατοπον ante εν τω conlocato 5. 6. 7. 8. 27. 36. 43. 98. 106. 180. al^{3} ^{scr} ... 133. plane om, hinc Gb^{00}

6. ημερασ (ℵ post πλει.) ου πλειουσ (B -ουασ) οκτω η δεκα cum ℵABC 6. 7. 8. 13. 15. 27. 29. 31. 36. 37. 61. 65. 66** 68. 73. 105. 133. a^{scr} (sed ου demum add**) cat (sed εννεα pro οκτ.) e vg arm Lcif^{6,198} Thphyl^{b}. Item k^{gr} 19** 25. 40. 66* 80. 96. a^{scr*} (al?) cop syrP** omisso ου (Gb+). Item omisso οκτω 18. 63. 76. 180. al^{4} scr. Praeterea 137. syr^{sch} etP sahg^{b} aeth^{utr} confirmant οκτω η δεκα omissis ου πλειουσ ... ς (= Gb Sz) ημ. πλειουσ η δεκα (omissis ου et οκτω) cum HLP al plu Chr^{9,428} Thphyl^{a} | καισαριαν cum ℵAE 61. ... ς Ln Ti -ρειαν cum ℵCHLP etc | τη επαυριον: A c^{scr} και τη επ., 37. 56. τη δε

17 ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. 7 παραγενομέ-
18 νου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβη-
24, 5 a κότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ
24, 12 ἴσχυον ἀποδεῖξαι, 8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι οὔτε εἰς τὸν
νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρ-
τον. 9 ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν κατιθέσθαι,
24, 27 ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ
περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ; 10 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐστὼς
ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους

επ. Cf vg Lcif^{6,193} *descendit Caesaream et altera* (Lcif *altero*) *die* (et. 180. ut^{vid} κατεβη – και) | *τον παυλον αχθηναι* (ℵ^{c}; ℵ* *προαχθηναι*, e vg *adduci*): L cop arm Lcif^{6,193} *αχθ. τον παυλον* (Lcif *citari Paulum*)

7. *περιεστησαν αυτον* (E etc αυτω) cum ℵABC(E)L 5. 7. 13. 15. 18. 29. 36. 40. 61. 65. 66** 68. 73. 105. 180. 40^{lect} al$^{3\,scr}$ (ex his 13. 18. 29. 40. 61. 68. 105. al? Thphyl^{b} *αυτω*) cat vg syr^{utr} arm Lcif^{6,193} ... ς Ti om *αυτον* cum HP al longe plu cop Chr^{9,428} Thphyl^{a} | *βαρεα*: K -ρια | αιτιωματα cum ℵABCKHLP al longe plu Chr Thphyl^{b} ... ς (= Gb Sz) *αιτιαματα* cum minusc mu (sed 13. h^{scr} *αιτηματα*) cat Thphyl^{a} | *καταφεροντες* idque sine additamento cum ℵABC 13. 40. 61. vg (*causas obiicientes*) arm^{zoh} Lcif (*crimina obiicientes*), item 73. *φεροντες*, item 105. *καταφερ. του παυλου*, item E *επιφεροντες* (e *obicientes*) *τω παυλω* ... ς *φεροντες κατα του παυλου* (Gb^{uu} *κα. τ. π.*) cum HP al pler cat syr^{p} Chr^{9,428} Thphyl^{utr}. Item L 17. 18. 68. syr^{sch} cop arm^{cdd} alii (item^{libero} aeth) *φεροντ. κατ αυτου* | A *ουκ*: 31. *αλλ ουκ* | *ισχυον* (ℵ^{c}): ℵ* *ισχυσαν*

8. *του παυλου απολογουμενου* cum ℵABC 13. 17. 31. 40. 61. 68. 73. 81. 137. c^{scr} vg^{cle} syr^{p} cop arm aeth Thphyl^{b}. Item E am fu demid tol Lcif^{6,193} *του δε παυ. απολ.*, syr^{sch} *του τε παυ. απολ.* Item L *του παυ. απολ. αυτου* ... ς *απολογουμενου αυτου* cum HP al pler Chr^{9,428}, item 15. 36. 100. 180. cat Thphyl^{a} *απολ. δε αυτου* | τι: 137. *τινα* ... 57. 80. 105. om

9. ο (68. 104. k^{scr} om) *φηστ. δε*: A 40. 105. k^{scr} *ουν* pro *δε* | *θελων τοις ιουδαιοις* (Gb′) cum ℵABCK 13. 31. 40. 61. 68. 105. 137. c^{scr} k^{scr} cat am fu demid tol syr^{utr} cop arm Thphyl^{b} (vg^{cle} *volens gratiam praestare Iudaeis*) ... ς *τοις ιουδαι. θελων* cum HLP al pler Chr^{9,428} Thphyl^{a} | *χαριν*: A *χαριτα* | *κριθηναι* cum ℵABCK 13. 17. 40. 45. 61. 68. 73. 105. o^{scr} Thphyl^{b} ... ς *κρινεσθαι* cum HLP al pler cat Chr Thphyl^{a} | *επ* (61. 133. d^{scr} *επι*) *εμου*: 4. 15. 18. 105. 177. al plus^{20} cat Chr$^{9,431\,com}$ (ut$^{cdd\,s}$ et^{odd}, sed Montf edidit *υπερ εμου* ex$^{cod\,i}$) Thphyl^{a} *υπ εμου*

10. ο *παυλος*: A f^{scr} om ο | *εστως επι τ. βημ. καισαρος ειμι* cum ℵ^{c}B 31. (sed B repetit *εστως* post *καισαρος*); item cop *sto ante tribunal Caesaris* ... ς Lu Ti *επι τ. βη. καισ. εστως ειμι* cum ℵ^{c}ACHLP (B vide

οὐδὲν ἠδίκηκα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. 11 εἰ μὲν οὖν
ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀπο-
θανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με
δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. 12 τότε ὁ 9. 16
Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα 23, 11
19, 21
ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ
Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον.
14 ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ
ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνήρ τίς ἐστιν καταλελειμ- 24, 27
μένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, 15 περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἰεροσό- 1. 2. 24
λυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων,

---

ante) al plcr cat Chr^{9,428} et^{431}, item vg etc *ad tribunal Caesaris sto* | *ηδικηκα* cum κB (61. *ηδικηκώς· καὶ σὺ*) ... ς Ln Ti *ηδικησα* cum ACK HLP al fere omn cat Chr | *επιγινωσκεις*: c 2. 30. 137. al$^{3\,scr}$ *γινωσκεις*

11. *ουν* (Gb″) cum κABCE^{gr} 61. al^{12} cat cop arm Chr$^{9,431\,com}$ Thphyl^{b} ... ς *γαρ* cum HLP al plcr vg syrP aeth Chr$^{9,428\,txt}$ Thphyl^{a} ... 40. e (*si quidem nocui*) om | *και*: E 29. vg syr^{sch} Chr$^{9,431\,com}$ η | *το αποθανειν*: H 18. 31. 68. 105. 177. al^{12} Thphyl^{utr} *του αποθ.* | *ουτοι*: 16. 23. 37. 100. Chr^{9,428} (sed fluct lectio; non item^{428}) om, nec expri syr^{sch} ar^{e} | *μου*: L 78^{s} *μοι* | *αυτοις* cum κABEHP 61. al plcr Chr ... ci. 15. 18. 36. 73. 105. 180. cat *τουτοις*

12. *συνλαλησας* cum κB^{s}CE 61. ... ς Ln *συλλαλ.* cum AB^{2}HLP al plcr | *συμβουλιου* (E *συνβ.*, 61. e^{scr} *-βολιου*): L 18. *συμβουλου* ... C *συνεδριου* ... 68. *συνεδριου και συμβουλιου* | *επικεκλησαι*: E *επικαλεσαι* (o *invocasti*), 26. *επικαληση*. Libere Cass^{305} *quoniam appellasti Caesarem, ibis ad Caesarem.*

13. *τινων* (3. 95. *τριων*, 40. 80. 96. post *δε* pon): 1. 36. 137. al$^{3\,scr}$ cat Chr^{9,428} om | *βερνικη*: C^{2} *βερενικη*, C^{s} *βερνικη* (sed v. 23 C *βερενικησ*), item arm ... c domid tol Cassiod^{306} *berenice* (vg^{cle} am fu *berenice*) | *κατηντησαν*: C *-τησεν* | *καισαριαν* cum κAE ... ς Ln Ti *καισαρειαν* cum BCHLP al certe plcr | *ασπασαμενοι* cum κABE^{gr}HLP 13. 31. 68. 105. 180. al^{15} (sed conlatores non satis adtendisse vdtr) cop aeth^{utr} Thphyl^{a} (in C utraque lectio exstitisse vdtr, altera^{s}, altera^{ss}, sed iam neutra satis liquet) ... ς Ln Ti *ασπασομενοι* cum 61. al plu cat e (*salutandum Festum*) vg (*ad salutandum Festum*) syr^{utr} arm Chr^{9,428} Thphyl^{b}

14. *διετριβον*: HP al^{25} aeth^{ro} (non item^{PP}) Thphyl^{a} *διετριβεν* | *τα κατα*: A^{s} 33^{s} k$^{scr\,vid}$ om *τα* | H al aliq *καταλελημμενος* | *φηλικος*: rursus minusc mu *φιλικος* vel *φιλικος*

15. *ενεφανισαν* (31. 40. 68. 105. al fere^{10} *-νησαν*, 13. *ανεφανισαν*): B^{s} *ενεφανισθησαν* (B^{1} et^{vid} iam B^{2} *ενεφανισαν*) ... E^{gr} vg arm add *μοι* | *των ιουδαιων*: 13. om

αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ καταδίκην· 16 πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ
11 ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατη-
b γορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους τόπον τε ἀπολο-
c γίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. 17 συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐν-
e θάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ
f βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· 18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ
22, 29 26, 3 κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηράν, 19 ζη-
τήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν
καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν.

---

15. καταδικην (Gb′) cum ℵABC 5. 7. 13. 17. 25. 27. 29. 40. 66** 73. 105. Bas$^{eth\,275}$, item vg *damnationem* ... ς Ti δικην (e *iudicium*) cum EHLP 16. al longe plu cat Chr^{9,429}

16. ρωμαιοισ: P 10. 31. 101. -ουσ | τινα et. Ath^{156} Bas$^{eth\,275}$ Chr^{9,429} (Thdrt^{4,1139} om) ... Gb″ τινι cum C 27. 29. 105. o^{acr} (arm τινι τινα) | ανθρωπον sine additam cum ℵABCK 7. 13. 17. 25. 27. 29. 40. 61. 66** c^{acr} vg (sed vg^{cle} demid tol *damnare*, contra am fu *donare*) syrP txt cop sah^{gb} arm aeth Ath^{156} Bas$^{eth\,275}$ Thdrt^{4,1139} ... ς (Gb^{oo}) add εισ απωλειαν cum HLP al pler cat syr^{sch} etP c.* Chr^{9,429} Thphyl^{utr} | εχοι (et. Ath^{156} Chr): ℵ ante κατα προσωπ. pon ... 23. 30. 37. 57. 68. al^{15} Thphyl^{utr} εχει, 104. Bas$^{eth\,275}$ εχη (item postea al^{6} Bas λαβη), Thdrt σχοιη | τοπον τε cum ℵACHLP al omn^{vid} etc ... BK^{gr} τοπ. δε | εγκλη-ματοσ: ℵ εγκλ.

17. αυτων cum ℵAKEHLP 13. 31. 61. al pler Chr^{9,429}, item post ενθαδε c (187?) c^{acr} cat ... Gb^{o} Ti om cum B 5. 32. 40. 42. 46. 57. 81. 95* 97. | αναβολην μηδεμιαν: E μηδεμ. αναβ. (vg *sine ulla dilatione*, e *sine ulla dilatione faciens*) | ποιησαμενοσ (ℵ^{c}): ℵ* -νοι

18. εφερον (Gb″) cum ℵABCKL 13. 40. 61. al^{10} cat ... ς επεφερον cum HP al pler Chr^{9,429} | εγω υπενοουν c. ℵABC 13. 31. 61. 180. Thphyl^{b}, item vg etc ... ς Ti υπεν. εγω cum EHLP al pler cat Chr Thphyl^{b} | πονηραν cum AC* 5. 7. 8. 13. 15. 19** 31. 36. 40. 68. 73. 105. 106. 137. c^{acr} k^{acr} cat Thphyl^{b}, item vg (am *malum*, vg^{cle} fu demid tol *malum*) syr^{utr} arm aeth, item ℵ*C^{2} πονηρα ... ℵ^{c}BK 61. 100. 40^{luct} (et 73? vide ante) πονηρων ... ς Ti om cum HLP al longe plu cop Chr Thphyl^{a} :: πονηραν parum aptum videbatur, hinc alii mutarunt (πονηρα, πονηρων), alii abiecerunt. Ratio testimoniorum probat additamentum in summa antiquitate pervulgatum fuisse, quemadmodum plerique interpretes in codicibus suis invenerunt fideliterque ipsum πονηραν expresserunt. Nec vero illud eiusmodi est ut alienam manum prodat, quum satis ac bene procedat oratio dempta eâ voce. Ceterum αιτια πονηρα ab usu Lucae haud abhorret, similiterque 18, 14 ραδιουργημα πονηρον dixit. Poterat vero et πονηραν, quod non ineptum est, et, quod concinnius fuisset, πονηρων scribi.

19. προσ αυτον: A πρ. αυτουσ | εφασκεν: 137. c^{acr} ελεγεν

20 ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο v
πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. 21 τοῦ
δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ 27. 1
διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν
πρὸς Καίσαρα. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον· ἐβουλόμην 26
καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης
μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν
τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως, καὶ κε-
λεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη ὁ Παῦλος. 24 καί φησιν ὁ Φῆστος·

20. *την περι* cum ℵABHP 1. 2. 3. 11. 17. 19. 21. 26. 30. 32. 33. 35. 42. 43. 45. 47. 57. 61. 95* 97. 98. 99. 101. 104. 106. 142. 177. al^{6} ^{acr} Thphyl^{a}. Item 4. 16. 23. 37. 38. 46. 56. 66** 93. 100. al^{2} ^{acr} Chr^{9,429} ^{bis} (sed^{432} *εισ την περι τουτ. εξετασιν*) *περι την* ... ς Lu Ti *εισ την περι* cum CKL al plu (31. 137. c^{acr} om *περι*) Thphyl^{b} | *τουτων ζητησιν* (Gb″) cum ℵABCEL 3. 7. 13. 17. 18. 25. 31. 36. 38. 40. 45. 46. 61. 68. 69. 73. 93. 95. 96. 105. 113. 142. 180. al^{3} ^{acr} cat syr^{utr} cop arm aeth Chr^{9,429} ^{com} et^{432} Thphyl^{b} ... ς *τουτου ζητ.* cum HP al plu Chr^{9,429} ^{txt} Thphyl^{a}. Cf e vg *de huiusmodi quaestione* | *βουλοιτο*: Thphyl^{a} ^{173} *βουλει* | *πορευεσθαι*: ℵ* *κριν-*; c reposuit *πορευ-* | *ιερουσολυμα* cum ℵABCER 17. 18. 31. 36. 40. 61. 68. 105. 137. 180. c^{acr} k^{acr} cat vg Thphyl^{b} ... ς *ιερουσαλημ* cum LP al pler Chr Thphyl^{a} | *κακει*: 31. *κακεισε* | *κριν-εσθαι*: L *κριθηναι*

21. *τηρηθηναι*: C 68. 103. *τηρεισθαι* | *τηρεισθαι αυτον*: 13. 68. 137. c^{acr} Thphyl^{a} *αυτ. τηρ.* | *αναπεμψω* (Gb″) cum ℵABCR 13. 31. 40. 61. 105. 137. al^{15} cat Thphyl^{b} ... ς *πεμψω* cum HLP al longe plu Chr^{9,429} Thphyl^{a}. Ex Latinis e *remittam*, vg *mittam*

22. *πρ. τον φηστον* sine *εφη* cum ℵAB 13. am fu ... ς add *εφη* cum CKH LP 61. al pler cat vg^{cle} (*dixit ad Festum*, demid *ad Fest. dix.*) cop syr^{sch} (omissis *πρ. τον φηστ.*) etP arm aeth Chr^{9,429}; item 69. a^{acr} *ειπεν* | *εβουλομην*: c^{acr} *ηβουλ.* | *αυριον* cum ℵAB vg cop ... ς praem o *δε* cum CHILP 61. al omn^{vid} cat (o *δε φησιν· αυρ.*) syrP (et^{sch} *et Festus ait*) Chr

23. *ελθοντος*: E^{gr} *εισελθ.* (e *veniente*) | *βερνικης* (vg *bernice*): C demid tol *βερονικης* | *ακροατηριον* (et. ℵ^{c}): ℵ* *ακρωτηριον*, H *ακροτηριον* | *χιλιαρχοις* cum ℵABCR 3. 13. 40. 42. 61. 65. 68. 95* 105. 137. c^{acr} k^{acr} ... ς (Gb^{00}) praem *τοισ* cum HLP al pler cat Chr^{9,436} | *και* (c om, e^{acr} add *τοισ*) *ανδρασιν*: E^{gr} add *και* | *τοισ κατ* (C *καθ*) *εξοχην* (3. 95* schol^{40} *καθ υπεροχην*) sine *ουσι* cum ℵABC 13. 27. 40. 61. 66** 105. Chr^{9,436} ^{com} et^{cat} ^{386}. Cf et. vg *viris principalibus civitatis*, nec aliter cop arm aeth ... ς (Gb^{0}) add *ουσι* cum EHLP al pler (k^{acr} post *τ. πολεωσ* pon) cat syrP Chr^{9,436} ^{txt} | *τοισ κατ* usque *πολεωσ*: syrP^{mg} *qui descendissent de prorincia* (ac pergit: *praecepit Festus ut adduceretur Paulus*) | *και κελευσαντοσ* (ℵ *κε κελεύσαντοσ*): 61. om *και*

15 Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεω-
ρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι
ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μη-
22, 22 κέτι. 25 ἐγὼ δὲ κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπρα-
23, 29 11 χέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα
πέμπειν. 26 περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ
προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα,

---

24. συνπαροντεσ cum ℵAB*CE ... ς Ln συμπαρ. cum B³HLP al certe pler | ἅπαν cum ℵABCE 8. 13. 25. 33. 36. 40. 61. 68. 105. 137. 180. c^scr k^scr cat Thphyl^b ... ς παν cum HLP al pler Chr^9,436 | ενετυχον cum ℵACELP etc (et. cop) ... BH 25. 40. 105. ενετυχεν (item vg syr^utr) | ιεροσολυμοισ: K^gr 40. ιερουσαλημ | βοωντεσ cum ℵAB 61., item *clamantes* am fu tol ... ς Ti επιβοωντεσ cum CEHLP al fere omn Chr^9,436, item vg^cle demid *acclamantes* | αυτον ζην (Gb') cum ℵA(B) CE 13. 31. 40. 61. 69. al^4 scr cat vg arm Chr^9,440 com Thphyl^b; sed B* om ζην ... ς Ti ζην αυτον cum HLP al pler Chr^9,436 Thphyl^a. Praeterea pro και ενθαδε usque τω κυριω ουκ εχω (v. 26) syr^p mg sic: *et hic, ut traderem eum iis ad tormentum sine defensione. Non potui autem tradere eum propter mandata quae habemus ab Augusto. Si autem quis eum accusaturus esset, dicebam, ut sequeretur me in Caesaream, ubi custodiebatur. Qui quum venissent clamaverunt ut tolleretur e vita. Quum autem hanc et alteram partem audivissem, comperi quod in nullo reus esset mortis. Quum autem dicerem: Vis iudicari cum iis Hierosolymae? Caesarem appellavit. De quo nihil certum scribere domino meo habeo.* Similiter bohem usque *in Caesaream*; habet enim sic: *petentes ut eum in mortem traderem. Sed in accusatione non potui eum tradere, propter praeceptum quod habemus a Caesare. Si quis autem velit cum eo iudicio contendere [sequatur eum] Caesaream. Et acclamarunt non oportere* etc

25. κατελαβομην (Gb'') cum ℵ^cABCE 8. 17. 40. 61. 68. 73. 105. vg cop syr^sch arm (aeth^ro deest verbum) ... ς Ti καταλαβομενοσ cum ℵ*HLP al pler (sed 69. a^scr λαβομενοσ) cat syr^p aeth^pp Chr^9,437 :: fit dictio elegantior καταλαβομενοσ substituto; quod qui substituit, pro ratione testium etiam και αυτου δε ex usu Lucae scripsisse putandus est | αυτον ante θανατου cum ABCE 13. 40. (105. 137. post πεπραχεναι pon, c^scr πεπραχεναι αυτον θανατου, 68. g^scr Thphyl^b αυτον αξιον θανατου) am fu demid tol ... ς post θανατου cum ℵHLP al pler cat vg^cle Chr^9,436 ... 61. 73. plane om | αυτου δε (Gb') cum ℵABCE 13. 17. 40. 68. 73. 105. vg cop Thphyl^b ... ς και αυτου δε cum HLP al pler cat syr^p (syr^sch arm aeth^ro *et cum ipse*, aeth^pp om *et*) Chr^9,436 Thphyl^a | τουτου (B³): B* του παυλου | πεμπειν sine αυτον cum ℵABC 3. 13. 15. 25. 36. 40. 61. 65. 73. 180. cat vg syr^sch arm ... ς (Gb^oo) add αυτον cum EHLP al pler cop syr^p Chr Thphyl^utr

26. ασφαλεσ: C ασφαλωσ | τω κυριω: 5. 7. 8. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 68. 98^mg 105. 180. e^scr cat cop arm aeth^pp syr^p c.* et^mg (vide supra) Thphyl^b add μου | προηγαγον cum ℵBCHLP etc ... K^gr 16. 17. 68.

ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω· 26 ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημῆναι.

XXVI.

1 *Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεταί σοι περὶ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·* 2 *περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι,* 3 *μάλιστα γνώστην σε ὄντα πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε*

---

100. l^{acer} *προσηγαγον*, A *επηγαγον* | *επι σον* (κ^{a}): κ* om *σου* | *ανακρισεως*: K *κρισιως* | *σχω* cum κBCHLP etc ... AK 61. 137. Thphyl^{b} *εχω* | *τι γραψω* c. KABC 5. 7. 13. 17. 61. 105. syrP (antea *γραψαι*) Thphyl^{b}. Item vg etc *quid scribam*, at nec aliter antea (*quid certum scribam*) ... ς *γραψαι* cum KHLP al pler cat Chr^{9,437}

27. *γαρ*: 31. 40. add *εινα ι* | *πεμποντα*: L 37. 43. 133. *-ντι* | *μη*: K vg post *και τασ κ. α. αιτιασ* pon

XXVI. 1. *επιτρεπεται*: L *επιτετρεπται*, 5. 7. 27. 29. 61. 66** 105. 137. al$^{3\,\text{acer}}$ Thphyl^{b} *επιτετραπται* | *περι* (Gb″) cum KACHH 5. 7. 13. 27. 29. 36. 61. 73. 80. 105. 137. 180. c^{acer} cat arm ... ς *υπερ* cum HLP al pler Chr^{9,437}, item vg *pro temet ipso* (contra e *de te ipso*). Praeterea H 5. 7. 27. 29. 105. 137. post *λεγειν* (137. c^{acer} *λαλειν*) pon | *τοτε ο παυλ.* etc: syrP ^{mg} *tunc ipse Paulus confidens et in spiritu sancto consolationem accipiens extendit manum* | *εκτεινασ την χειρα* (137. c^{acer} *τασ χειρασ*) ante *απελογειτο* (13. *απελογησατο*, 36. cat add *ουτωσ*) cum KABCK 13. 15. 18. 31. 40. 61. 66. 68. 73. 99. 133. 180. 13^{loct} 14^{loct} k^{acer} cat vg syr^{sch} cop arm aeth Thphyl^{b} ... ς Ti post *απελογειτο* cum HLP al longe plu syrP Chr^{9,437} Thphyl^{a}

2. *εγκαλ-* cum KABHLP etc ... CK *εγκαλ-* | *επι σου μελλων σημερ. απολογεισθ.* (68. *-γησασθαι*) cum KABC 13. 17. 31. 40. 61. 66. 68. 73. 105. 5^{loct} cat syr^{sch} arm (*σημερ. απολογ.* et. aeth^{utr}) Thphyl^{b} Hier opt gen int (cf Sab, *cum apud te sim hodie defendendus*; eadem ex Hier exscripsit et. Bed^{89}); item sed *απολογ. σημερ.* HLP al^{40} vg syrP Chr ^{9,437} Thphyl^{a} (Bed^{89} ex e: „*Hunc versum alia editio sic transtulit*: Aestimo me ipsum beatum apud te incipiens rationem reddere hodie“) ..... ς (= Gb Sz) *μελλων απολογεισθ. επι σου σημερον* cum minusc mu (similiter cop, sed *σημερ. επι σου*. Libere.)

3. *σε οντα* c. κ*c 31** 40. 73. 105. cat ... ς Lu Ti *οντα σε* c. κcABHLP al pler Chr^{9,437} | *παντων*: A 17. 25. cop aeth^{utr} om | *κατα ιουδαιουσ*: AK 68. 12^{loct} d^{acer} f^{acer} *κατα ιουδαιων* | *εθων* (A 15. 27. 105. *εθνων*):

καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. 4 τὴν μὲν
οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ
ἔθνει μου ἔν τε Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, 5 προ-
22, 3 Phil 3, 5 γινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκρι-
23, 6 26, 14 βεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. 6 καὶ
νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης
ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν
ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ
ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. 8 τί ἄπιστον

HLP al plus[15] Thphyl[b] *ηθων* | ζητηματων sine additam cum ℵ*BEH LP al pler vg (*maxime te scientе*) etc ... ℵ[c]AC 13. 38. 80. 105. syr[sch] ar[e] add *επισταμενος*, item 15. 18. 36. 73. 180. (73. 180. *-μενον*) cat post *μαλιστα*, item *ειδως* post *οντα σε* 6. 29. 31*. Cf et. 98[mg] ubi adscriptum est *επισταμενος δηλονοτι*. | *δεομαι* sine *σου* cum ΝABE 13. 25. 36. 40. 61. 68. 105. 180. 12[lect] al[2 scr] cat vg syrP arm aeth[utr] ... ς (Gb[00]) add *σου* cum CHLP al pler syr[sch] cop Chr[9,437]

4. *την εκ νεοτητος* cum ΝAC[2]KLP al pler Chr (sed K *την εκ νεοτ.* post *την απ αρχης* pon ... Ti om *την* cum BC*H 3** 31. 56. 95* 98. cat | *εν τε* cum ΝABK[gr] 40. 12[lect] cat syr[sch] ar[e] ... ς om *τε* cum CHLP 13. 61. al pler vg syrP cop arm aeth Chr | *ισασι* cum ΝABHL ... Ti *ισασιν* cum CKP | *παντες οι* cum ΝAC[2]HLP al pler cat Chr[9,437] et[441] Thphyl[utr] ... Ti om *οι* cum BC*K 3. 13. 31. 57. 61. 95. 104. 105. 133. 142. d[ser] k[ser] Chr[9,438]

5. *προγινωσκοντες*: c[a] 10. *προσγιν.* | *με*: 137. c[ser] arm om | *θελωσι* c. NAL ... Ti *θελωσιν* c. HCKHP | *θρησκειας* (item Ln[ed min]) c. NCK ... ς Ln[ed mai] Ti *θρησκειαν* cum AHHLP 61. al certe pler :: cf ad Iac 1, 26 et 27. Col 2, 18 et 23. Edidimus ubique *-σκεια*, nec aliter Ln[ed min]

6. *εἰσ τουσ* (Gb′) cum NABK 13. 25. 40. 61. 65. 133. d[ser] („nl[446] ap Gb) ... ς *προσ τουσ* cum CHLP al pler cat Chr :: cf 13, 32 | *ημων* (et. Gb+ Sz) cum NABCK 61. al plus[35] cat vg syr[utr] cop arm (ap Gb, non ap Trεκ) aeth Chr[9,438] Thphyl[b] ... ς Ti om cum HLP al longe plu Thphyl[a] | *επαγγελ. γενομενης*: 137. c[ser] Chr[9,438] *γεν. επαγγ.* | *του θεου*: L 142. om *του* | *κρινομενοσ*: 61. *-ναμενοσ*

7. *εκτενεια* cum NBL etc ... Ti *εκτενια* cum ACEHP al[7] ... vg aeth om *εν εκτε.* | *νυκτα*: 13. *-ταν* | *λατρευον*: H 13. 73. *-ευων* | *καταντησαι*: B *-τησειν* | *εγκαλ-* cum NABKHLP etc ... C *ενκαλ-* | *υπο* sine *των* cum NABCKHILP al longe plu cat arm[edd] Chr[9,438] Chron[442] ... ς (= Gb Sz) *υπο των* cum minusc mu arm[edd] | *βασιλευ* cum NBCKI 13. 17. 61. 65. 68. 73. 133. 180. vg cop arm Chron[442] Thphyl[b] (sed arm ante *υπο* [*των*] *ιουδ.* pon) ... ς *βασιλευ* (Gb[0]) *αγριππα* (Gb[00]) idque ante *υπο ιουδαιων* cum HLP al plu syrP Chr[9,438]. Item sed post *ιουδαιων* 3. 31. 40. 95. 105. 133. 12[lect] al[2 scr] syr[sch] aeth ... A 18. 36. cat plane om

8. Edd[mu] ut Wtst (non Mill) Gb Sz *τί; ἄπιστον*, atque sic K cat (non distinguunt NABCHLP 61. etc) | *παρ*: k[ser] *εν*

κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 9 ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα 8, 3. D. 1 22, 4 ss
ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία
πρᾶξαι· 10 ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς τε τῶν
ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξου-
σίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, 11 καὶ
κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς
τὰς ἔξω πόλεις. 12 Ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' D, 3 ss 22, 6 ss
ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων, 13 ἡμέρας μέσης
κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα
τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους·
14 πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν

9. εγω μεν ουν: B om μεν | ιυ (κc): κ* o^scr του ιυ | ναζωραιου: κ ναζορ.

10 ὃ: B διο | εποιησα: κ εποιησαν eraso ν, item infra κατηνεγκαν sine correctione (sed inter utrumque est κατεκλεισα) | και πολλους τε cum ℵACEI 13. 61., item omisso και 68. Thphyl^b ... 36. 180. cat κ. πολλ. δε ... ς και πολλους cum BHLP al pler Chr^9,438 Thphyl^a | εν φυλακαις (et. Gb+ Sz) cum ℵABCEIL 13. 31. 40. 61. 105. al plus^20 cat vg ... ς om εν c. HP al plu Chr | αναιρουμ. τε: H 21. 99. 105. 137. al^2scr e cop syr^p Thphyl^b αναιρ. δε | αυτων: E om

11. περισσως (25. 98^mg al^3scr -σσοτερως) τε (et. Amm^cat 391): E^gr cop aeth^pp περ. δε ... B om copulam | αυτοις: I αυτους (sic)

12. εν οις sine και cum ℵABCEI 13. 40. 61. 105. al^10 cat vg cop syr^p arm aeth Thphyl^b ... ς (Gb^00) Ti add και cum HLP al pler (73. post πορευομενος pon) syr^sch Chr^9,438 Thphyl^a | εις την cum ℵBCHILP etc ... AE 38. 69. 99. 137. 177. al^8 (6 ap Scri) om την | της cum κ*BCH LP al pler Chr^9,438 Thphyl^b ... Ln om cum AEI 17. 40. 68. 73. 137. 180. 17^lect (κc puncta imposuit sed rursus abstersit) cat Thphyl^b | των αρχιερ. cum ℵABEI 40. 61. 68. 17^lect c^scr, item (*cum potestate et permissu principum*) vg syr^sch cop arm ... ς Ti παρα των αρχ. cum CHLP al pler cat syr^p aeth Chr Thphyl^utr

13. ημερας μεσης (κc): κ* om ημ. | ειδον cum ℵBELP etc ... ACH ιδον | βασιλευ: B* βασιλευς | λαμπροτητα: B* λαμπρ. | περιλαμψαν: 31. 61. 78. -ψαντα | με: L μοι

14. παντ. τε (Gb'') cum ℵABEI 13. 18. 25. 36. 40. 61. 68. 105. 137. 12^lect 40^lect c^scr cat vg syr^utr Thphyl^b ... ς παντ. δε c. CHLP al pler cop Chr^9,439 Thphyl^a | ημων cum ℵACEHILP etc ... Ln^ed min om cum B d^scr | εις (40. 61. e^scr επι) την γην: 137. add δια τον φοβον εγω μονος, item syr^p mg (transpositis εις την γην post δια τ. φοβ.) *prae timore in terram ego tantum* | φωνην λεγουσαν προς με cum ℵABCI 15. 17. 25. 28. 36. 40. 61. 73. 98^txt 105. 133. 180. 14^lect 17^lect cat vg (*loquentem mihi*, ut etiam e *loquentem ad me*, tol *dicentem mihi*) syr^utr

λέγουσαν πρόσ με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεισ; σκληρόν σοι πρὸσ κέντρα λακτίζειν. 15 ἐγὼ δὲ εἶπα· τίσ εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριοσ εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦσ ὃν σὺ διώκεισ. 16 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺσ πόδασ σου· εἰσ τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδεσ ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, 17 ἐξαιρούμενόσ σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰσ οὓσ ἐγὼ ἀποστέλλω σε, 18 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺσ αὐτῶν, τοῦ

---

cop aethPP, item E 18. 31. 68. Thphyl^{b} φωνησ λεγουσησ πρ. με. Item H 27. 29. 33. 35. 66** 76. 80. b^{scr} o^{scr} arm φωνην λαλουσαν πρ. με (80. λαλ. μοι): ita Gb′ ... ς Ti φωνην λαλουσαν προσ με και λεγουσαν cum LP al longe plu (a^{scr} φωνησ λαλουσησ πρ. μ. κ. λεγουσησ) Chr^{9,439} Thphyl^{a} :: locis geminis 9, 4 et 22, 7 φωνην λεγουσαν αυτω et φωνησ λεγουσησ μοι legitur; nihilominus plenior scriptura, quam principales testes omnes deserunt, hoc loco ab aliena manu proficisci poterat. Nec enim raro λαλειν et λεγειν coniuncta leguntur, et Apoc 10, 8 λαλουσαν μετ εμου και λεγουσαν tantum non fluctuat | σαουλ σαουλ: E l^{scr} σαυλε σαυλε (ut pro σαουλ ubique *Saule Saule* e vg)

15. δε: I* om | ειπα cum ABCEH 3. 13. 17. 23. 25. 37. 40. 61. 100. 17^{lect} al^{2scr} Thphyl^{b} ... ς ειπον c. ℵILP al pler cat Chr^{9,439} Thphyl^{a} | ο δε κυριοσ cum ℵABCEIL 15. 18. 31. 40. 61. 105. 137. al plus^{12} cat vg syr^{sch} (*et dominus noster*) etP cop arm Thphyl^{b} ... ς om κυριοσ cum HP al longe plu aethPP Chr Thphyl^{a} | ειπεν: E syr^{sch} cop aethPP add προσ με | ῑς: 25. 31. 32. 40. 137. demid syr^{sch} syrP c.* add ο ναζωραιοσ (*Nazarenus*)

16. και στηθι: B* om | προχειρισασθαι: A προχειρασθαι | σε (ℵ^{e}): ℵ* σοι | ειδεσ (ACH ιδεα, non item ℵBEILP etc) sine additam cum ℵAC^{2}EH ILP al pler vg cop aethPP etc ... BC*^{vid} 105. 137. 12^{lect} syr^{utr} arm Amb$^{spir\,2,700}$ Aug$^{trin\,13(8,940)}$ add με. Sic enim Amb *et testem quibus vidisti me et in quibus visurus es*, Aug *et testem eorum quae a me vides, quibus etiam praeeo tibi.*

17. λαου: 5. 8. 44. 99. 12^{lect} 17^{lect} syr^{sch} ar^{e} Thphyl^{b} add των ιουδαιων | και εκ των cum ℵABE^{gr}I 13. 25. 40. 61. k^{scr} l^{scr} fu Thphyl^{b} ... ς Ti om εκ cum CHLP al longe plu cat e vg Chr^{9,439} Thphyl^{a}; item 16. 23. 37. 56. 100. 105. 180. om και εκ | εισ ουσ εγω (Gb″) cum ℵA BCEHILP al longe plu syr^{utr} cop arm aethPP Chr^{9,439} Thphyl^{a} Aug^{8,940}; item pro εγω Thphyl^{b} νυν εγω, vg *nunc ego* (fu *ego nunc*) ... ς εισ ουσ νυν cum minusc mu ... 65. 67. 133. 12^{lect} c^{scr} e^{scr} cat εισ ουσ tantum | αποστελλω cum ℵABELP^{2} al longe plu vg (*mitto*) arm Chr^{9,439}, item C 17. εξαποστελλω ... HIP* al plus^{12} demid (*mittam*) cop Thphyl^{a} αποστελω, item 5. 7. 18. 29. 31. 35. 36. 61. 68. 73. 105. al aliq cat Thphyl^{b} εξαποστελω | σε post αποστ. (εξαπ.) cum ℵABCEI al plus^{15} cat vg arm Thphyl^{utr} ... ς ante pon cum HLP al longe plu Chr

8. αυτων et. Clem^{372} ... EI tol Aug^{8,941} τυφλων | επιστρέψαι cum ℵBCE

ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ
τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς 20, 32
ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. 19 *ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ*
ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, 20 *ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμα-*
σκῷ πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰου-
δαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ
τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. 21 *ἕνεκα τούτων* 21, 27
με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ὄντα ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσα-
σθαι. 22 *ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέ-*
ρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν

IL al plu cat Clem^{272} Thphyl^{b} (e vg *ut convertantur*) ... AH 23. 31. 61. 100. 106. c^{acr} al plus^{10} Chr^{9,439} Thphyl^{a} Aug^{5,941} (*ut avertantur*) *αποστρεψαι* ... P al^{20} *υποστρεψαι* | *της εξουσιας* cum NABHP al longe plu Clem^{272} Chr Thphyl^{a} ... CEL 36. 40. 68. 69. 105. 106. 137. 189. 12^{lect} a^{acr} c^{acr} cat Thphyl^{b} *απο της εξου.* (item vg *a tenebris ad lucem et de potestate* etc, e bis *de*) | *εν τ. ηγιασμενοις* et. Clem^{271} ... K add *πασιν* :: cf 20, 32

20. *πρωτον τε* cum NAB 25. 61. ... ς om *τε* cum EHLP al pler cat Chr | *και ιεροσολ.* cum NBHLP al pler Chr^{9,439} Thphyl^{b} ... Ln *και εν ιερ.* (K *ιεροσαλημ*) c. AE 4. 15. 36. 40. 45. 68. 98. 104. k^{acr} cat Thphyl^{a}, item 137. 12^{lect} c^{acr} K. *τοις εν ιερ.* | *πασαν* sine *εις* cum NAB tol (et „al^{44} ap Ln) ... ς Ti *εις πασαν* cum EHLP al omn^{vid} cat Chr (vg *et in omnem regionem*, am fu *et in omni regione*) | *τε* post *πασαν*: L om | *την χωραν*: 11* 96. 142. om *την* | *απηγγελλον* (et. ς^{e} Gb Sz) cum NA BE 61. al sat mu^{vid} cat (Thphyl^{utr} *απηγγελον*), item *adnuntiabam* (et. e) vg cop syr^{utr} cop arm aeth; 105. *κατηγγελλον* (et. *παρηγγελον* et *απηγγειλα* legitur) ... ς (non ς^{e} etc) *απαγγελλων* cum HLP al^{20} (qui notati sunt) ... 3. 14. 16. 23. 38. 95. 97. 99. 104. 113. 133. 177. al^{20} fere (9 ap Scr) Chr^{9,439} *απαγγελλω* | *θεον*: 15. 18. 31. 36. 40. 180. al plus^{5} cat arm praem *ζωντα* | *αξια*: E add *τε* (e *digna quoque*)

21. *με* post *τουτων* cum NBHP etc ... A 73. 137. a^{acr*} c^{acr} cop arm post *συλλαβομενοι*, KL 31. 61. 100. al pauc cat Chr^{9,439} Thphyl^{b} post *ιουδαιοι* ... 180. Chron^{442} om | *ιουδαιοι* sine articulo cum N*BL 13. 31. 61. 105. cat Chron^{442} Thphyl^{b} ... ς Ln Ti *οι ιουδ.* cum N^{c}AEHP al pler Chr Thphyl^{a} | K (nec correctum) *συλλαβουμενοι*, E *συνλαβομενοι*, P 33. *συλλαμβανομενοι* | *οντα* cum N* (*οντα με*) et^{c}E 13. 15. 17. 18. 25. 31. 36. 40. 61. 68. 73. 105. 137. 180. c^{acr} cat vg (*cum essem in templo*, ita et. e) Chron^{442} ... ς Ln Ti om cum ABHLP al longe plu Chr :: supervacaneum ac molestum videbatur | *διαχειρισασθαι* cum N^{c} (°-*ρωσασθαι*) BEHLP etc (E* scripturus erat *η*, sed statim se correxit) ... A -*ρησασθ.*

22. *απο* cum NABE 13. 15. 17. 25. 36. 40. 61. 65. 68. 73. 105. 180. cat (e^{acr} *υπο*) Chron^{442} Thphyl^{b} ... ς *παρα* cum HLP al pler Chr^{9,439} Thphyl^{a} | *μαρτυρομενος* (Gb″) cum NABHLP al fere^{50} cat Chr Chron

21, 14 ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ
Μωϋσῆς, 23 εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως
νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.
24 ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ
φησίν· μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περι-
τρέπει. 25 ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε,
ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. 26 ἐπί-
σταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος
λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ
ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. 27 πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. 28 ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν

Thphyl^{a} ... ς *μαρτυρομενος* cum E al sat mu Thphyl^{b} | *μωισης* cum HILP 1. 2. 13. 31. 38. 47. 61. 69. 98. 99. 100. 101. 103. 106. 113. 137. 177. al^{7} ^{scr} etc ... ς *μωσης* cum ABE al plu. Praeterea cf alibi.

23. *μελλει* (ης): א*HP 25. 27. 29. 31* 40. 61. etc *μελλειν* | *καταγγελλειν* (H 61. *-γγέλειν*, item al): א^{cr} *-γγελλει* | *τω τε* cum NABE^{cr}H 13. 40. 61. al^{25} Chr^{9,443} Thphyl^{b} ... ς om *τε* cum LP al longe plu cat Chron ^{443} Thphyl^{a}. Nec exprim e vg etc

24. *αυτου απολογουμενου* (H *απολογ. αυτου*): E vg aethPP *λαλουντος αυτου και απολογουμενου* | *φησιν* cum NABE 1. 13. 15. 17. 18. 40. 61. 68. 180. k^{scr} cat Thphyl^{utr} ... ς *εφη* cum HLP al pler (sed 64. 137. c^{scr} *ειπε*, 35. *εφωνησε*) | *μαινῃ*: 13. 61. *μαινει* | *γραμματα*: A add *επιστασθε*. Libere Cass^{207}: *insanis Paule, mentemque tuam lectio multa confundit.* Item Ambrst ^{3}cor ^{11,6} - *multae litterae te faciunt excordem* (edd^{vet} *extorrem*).

25. *ο δε παυλος* cum NABE 13. 15. 18. 25. 36. 40. 61. 65. 68. 73. 105. 180. 40^{lect} d^{scr} cat (omisso *δε*) vg (*Et Paulus*, fu tol *Ait Paulus*; am *Ait Paulus*) cop arm syr^{sch} (*Dixit ei Paulus*) aethPP Thphyl^{b} ... ς Ti *ο δε* cum HLP al pler syrP Thphyl^{a} | *φησιν* cum NAKHLP etc ... B *φησι* | *αλλα* cum NALP 13^{vid} 31. 38. 61. 95. 96. 177. al^{9} ^{scr} cat Chr ^{9,440} ... ς *αλλ* cum BH al plu

26. *προσ ον και*: B 25. om *και*, nec exprim cop arm | *λαλω*: 13. *λεγω* | *τι* (73. ante *αυτον* pon): B 36. 69. 137. 180. a^{scr} cat om, item 105. substituto *εγω* | *ου πειθ. ουδεν* cum NB; item 61. *ουθεν πειθομαι* ... ς *ου πειθ. ουδεν* cum HLP al pler Chr; item 2** 16. 29. 45. 46. 66** 69. 80. 106. al^{5} ^{scr} *πειθομ. ουδεν*, 3. 31. 105. 180. cat *ουδεν πειθομαι* ... Ln *ου πειθομαι* cum N^{c}AK 13. 32. 40. 42. 57** 68. 73. Sic vg: *nihil horum arbitror* (o *aliquid orum non conicior*), similiter arm etc | *ου γαρ*: א* e *ουδεν γαρ* ... א^{cr2} 15. 18. 31. 32. 36. 40. 42. 57** 68. 105. 180. cat *ουδε γαρ* | *εστιν* cum NABE al longe plu Chr ^{9,440} ... HLP al fere^{25} om (31. 40. post *γωνια*, 42. 57. 69. a^{scr} post *τουτο* pon)

27. *βασιλευ*: B *-λευσ*. Cf ad v. 13 (aliter v. 19)

28. *πρ. τον παυλον* sine additam cum NAB 13. 17. 40. 61. 68. 73. 105.

Παῦλον· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. 29 *ὁ δὲ Παῦλος· εὐξάμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.* 30 *ἀνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ συνκαθήμενοι αὐτοῖς,* 31 *καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν* 28, 9. 29 25, 25 *θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιόν τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.* 32 *Ἀγρίπ-*

137. vg (exc tol qui add *ait*) ... ς (Gb^{00}) add *εφη* cum ΗΙΛΡ al plor (46. *ειπεν*) cat tol syr^{utr} cop arm aeth^{PP} (sed interpretes varie transpon) Chr | *πειθεις* cum ΝΒΕΗΛΡ etc ... A *πειθη* | *χριστιανον*: ℵ* *χρηστ-*, B* (ut solet) *χρεωστ-* | *ποιησαι* cum ΝΑΒ 13. 17. 40. 61. syr^{P} ^{mg} cop (*mihi persuades facere me*) (aeth^{PP} *introire facis*). Cf et. Cass^{207} *respondit quod cum celeritate vellet facere christianum* ... ς Ti *γενεσθαι* cum ΕΗΛΡ al plor cat vg (*suades me christianum fieri*, item e) syr^{sch} et^{P} ^{txt} Cyr$^{hr\,279}$ Chr^{9,440} *γενεσθαι* (:: similiter Thdrt ^{5,937} *παρ ολιγον με πειθεις ομοουσιαστην γενεσθαι*) :: *ποιησαι* nequit emendatori aut librario tribui (inepta coniectura est qua ponitur pro *πειθεῖν - γενεσθαι* scholii loco *ποιηση* adscriptum esse); *γενεσθαι* vero versus is qui sequitur suppeditabat. Fuit etiam qui scripturam cum *ποιησαι* substituto *πειθη* pro *πειθεις* corrigeret. Videtur autem scriptura quam probavimus ita explicanda, ut *ποιησαι* eodem quo *ωστε ποιησαι* sensu accipiatur. Nec aliter Cassiodorus expliculsse videtur.

29. *ο δε παυλος* sine additam cum ΝΑΒ 13. 17. 40. 61. 68. 73. 105. 137. vg syr^{P} ... ς (Gb^{00}) add *ειπεν* cum ΗΙΛΡ al plor (sed 15. 18. 38. 36. 76. 177. 180. cat *εφη*) syr^{sch} cop arm aeth Chr | *ευξαμην* (P ^{fscr} *ηυξ.*) cum ℵ*ΗΙΛΡ 1. 56. 61. c^{escr*} f^{scr} l^{scr} (et al haud dubie) ... ς Ln Ti *ευξαιμην* cum ℵ^{c}ΑΒ al pl Chr | *αν*: 13. om | *μεγαλω* cum ΝΑΒ 5. 13. 40. 61. 105. k^{scr} vg syr^{utr} (et^{P} mg ^{graece}) cop arm^{gb} (non item^{treg}) ... ς *πολλω* cum ΗΙΛΡ al plor cat (aeth^{PP} ut^{vid}) Chr^{9,440} | *καγω* cum ΝΑΗΙΛΡ etc ... B 105. c^{escr} *και εγω*

30. *ανεστη τε* (13. 14* 17. 40. 105. c^{escr} cop syr^{P} Chr *δε*) cum ΝΑΒ 36. 61. 68. 73. 103. 142. 180. vg syr^{sch} arm aeth^{PP} ar^{e}, item 13. 14* 17. 40. 105. c^{escr} cop syr^{P} Chr^{9,447}, item 81. *και ανεστη* ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb″) *και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη* cum ΗΙΛΡ al plor cat syr^{P} c.* Thphyl^{utr} (137. om *αυτου*, cat Thphyl^{b} add *τε*) | *συνκαθημενοι* cum ΝΑΒ* ... ς Ln Ti *συγκ-* cum B^{2}ΗΙΛΡ etc | *αυτοις*: 13. *αυτω*

31. *οτι*: 31. 38. om | *θανατου η δεσμ. αξιον* cum ΝΒ 13. 31. 40. 61. 105. k^{scr} vg (exc tol) ... A c^{escr} cat cop *αξιον θαν. η δεσμων* ... ς Ti *θαν. αξι. η δεσμ.* cum ΗΙΛΡ al plor tol arm Chr^{9,447} | *τι* cum ΝΑ 13. 31. 40. 61. 68. k^{scr} vg (*nihil morte aut vinculis dignum quid*: am tol *vinculorum*; demid om *quid*, tol *aliquid*; tol *dignum* transpon ante *aut*). Similiter cop (*non fecit opus aliquod homo hic dignum morte aut vinculis*) ... ς Ln Ti om cum ΒΗΙΛΡ al plor Chr Thphyl^{utr}

πασ δὲ τῷ ϕήστῳ ἔϕη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωποσ οὗτοσ εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

XXVII.

25, 12 1 Ὡσ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶσ εἰσ τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινασ ἑτέρουσ δεσμώτασ ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρησ Σεβαστῆσ. 2 ἐπιβάντεσ δὲ πλοίῳ Ἀδραμυτ-
19, 29 20, 4 Col 4, 10 τηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰσ τοὺσ κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπουσ, ἀνήχθημεν,

---

32. *εδυνατο* cum ℵAB*HLP al plu (61. *αιδυνατ.*) Chr^{9,417} Thphyl^{a} ... Ln *ηδυνατο* cum B^{2} 31. 57. 95. 104. 105. 137. 180. al^{5} scr cat Thphyl^{b} | *επεκεκλητο* cum ℵBHP 61 al plu cat Chr ... Ln Ti *επικεκλητο* cum A$^{\Gamma}$. (*-κλειτο*) 1. 4. 40. 64. 68. 97. 98^{mg} 103. 105. 106. 180. Thphyl^{utr}

XXVII. 1. *ωσ δε* etc (97. praem *και ουτωσ εκριναν αυτον ο ηγεμων αναπεμπεσθαι καισαρι*, item 64. *και ουτωσ εκρινεν ο ηγεμων αναπεμψαι καισαρι*): syr^{sch} ar^{e}: *Et praecepit de eo Festus ut mitteretur ad Caesarem in Italiam, ac tradidit Paulum et vinctos alios cum eo viro cuidam centurioni ex cohorte Augusta, cuius nomen erat Iulius.* Item syr$^{p\ mg}$: *Sic igitur iudicavit praeses mittere eum ad Caesarem, quum die postero vocasset centurionem quendam cuius nomen Iulianus, ex cohorte Augusta, tradidit ei Paulum cum et* (*συν τι*) *caeteris vinctis.* | *ωσ δε εκριθη* usque *εκατονταρχη*: vg *ut autem iudicatum est eum navigare in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni*; Beda vero^{154}: „consequentius legitur in Graeco: *Ut autem iudicatum est navigare nos in Italiam, tradiderunt Paulum et quosdam alios vinctos centurioni.*“ | *ημασ*: P 6. 31. 33. *τουσ περι τον παυλον*, item lectionaria pler. Praeterea cf vg | *παρεδιδουν*: A 6. 8. 40. 69. a^{scr} demid (*tradidit*) syr^{sch} ar^{e} Thphyl^{a} *παρεδιδου*, aethPP *traditus est* etc | *ετερουσ*: L post *δεσμωτ.* pon ... 61* 137. c^{scr} syr^{p} om | *εκατονταρχη*: 137. c^{scr*} al^{3} cat Thphyl^{a} *-ρχω* | ℵ* *ιουλιω* (^{c} om) *ονοματι ιουλιω* | *σπειρησ*: 37. 39. 56. 66. 100. al^{5} scr Chr^{9,417} *σπειρασ*

2. *πλοιω*: 137. c^{scr} *εν πλοιω* | *αδραμυττηνω* cum ℵB^{2}HP 31. 40. 61. al pler cat, L 98. al Thphyl^{b} *-μυττινω*, item 98. al^{5} scr al Chr^{9,417} *αδραμυτηνω* ... A$^{\Pi}$ 16. *αδραμυντηνω*, 13. 68. *αδραμυντινω*. Similiter cop arm *αδραμυντεννεοσ*. Cf vg (et. am fu tol) *adrumetinam* (*hadr-*, et cdd aliq *-mentinam*) demid *adrumitenam*. Praeterea min^{20} *ατραμ-* | *μελλοντι* (Gb″) cum ℵAB 13. 14* 15. 18. 40. 60. 68. 69. 137. al plus^{20} cat am (contra est Le^{brug}) syr^{utr} cop arm aethPP ar^{e}; 105. al plus^{5} *μελλοντα*, al pauc *μελλοντοσ* ... *ϛ μελλοντεσ* c. HLP al plu vg (et. fu demid tol) Chr | *πλειν*: 137. c^{scr} *πλειειν* | *εισ τουσ* cum ℵAB 13. 25. 40. 61. 68. 69. 73. 105. a^{scr} arm (cop) Thphyl^{b}. Cf vg *circa Asiae loca*, item syr^{utr} ... 5. 6. 15. 36. 37. 180. 12^{lect} c^{scr} cat *επι τουσ* ...

ὄντοσ σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνοσ Θεσσαλονικέωσ· 3 *τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰσ Σιδῶνα, φιλανθρώπωσ τε ὁ Ἰούλιοσ τῷ Παύλῳ χρησάμενοσ ἐπέτρεψεν πρὸσ τοὺσ φίλουσ πορευθέντι ἐπιμελείασ τυχεῖν.* 4 *κἀκεῖθεν ἀναχθέντεσ ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺσ ἀνέμουσ εἶναι ἐναντίουσ,* 5 *τό τε πέλαγοσ τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντεσ κατήλθαμεν εἰσ Μύρρα*

ς Ti om *εισ* cum HLP al plu Chr^{9,447} Thphyl^{a} | *οντοσ συν*: 13. teste Treg *οντεσ συνοντοσ* | *αρισταρχου* (ℵc): ℵ* *-ρχυσ* | *θεσσαλονικεωσ* (H *θεσα-*): 137. c^{scr} *θεσσαλονικεων δε αρισταρχοσ και σεκουνδοσ* (sic), syr^{p} *ex Thessalonicensibus autem Aristarchus et Secundus* :: cf 20, 4

3. *τη τε* cum ℵ*ABHP etc ... ℵcL 25. 31. 40. 61. k^{scr} vg cop Chr^{9,447} *τη δε* | *σιδωνα* (B* *σειδ-*): ℵ* *σιδονα* | *ιουλιοσ*: A *ιουλιανοσ* (:: cf syr$^{p\,mg}$ ad v. 1) | *τουσ φιλουσ* cum ℵABHLP etc ... ς (et. ς^{e} 1624. 1633. 1656. 1678 et Millii, non item Wtst Gb Sz) om *τουσ* cum minusc aliq? per errorem? | *πορευθεντι* cum ℵAB 5. 7. 13. 15. 36. 61. 68. 105. cat Thphyl^{b} ... ς Ti *πορευθεντα* cum HLP al pler Chr^{9,448} Thphyl^{a}

4. *ειναι*: 3. 68. o^{scr} Thphyl^{b} post *εναντιουσ*, 31. ante *τουσ ανεμ.*

5. *την κιλικιαν*: 105. 137. a^{scr} om *την* | *και παμφυλιαν*: aethpp om | *διαπλευσαντεσ* (H *πλευσαντεσ*, k^{scr} *διαστρεψαντ.*): 137. c^{scr} syr^{p} c.* add *δι ημερων δεκαπεντε* | *κατηλθαμεν* cum ℵA ... ς Ln *κατηλθομεν* cum BHLP al plu Chr^{9,448} ... 25. vg (*venimus*) *ηλθομεν* ... 14. 38. 57. 42. 57. al^{15} *κατηχθημεν* | *μυρρα* cum B (et syr$^{p\,mg\,gr}$ *μυρραν*, item *Myrra* Hier$^{3,102\,vallars}$. Cf et. sah ad 21, 1). Item ς Ti *μυρα* cum LP al pler (61. *μύραν*, ad quod H *μοιρων* accedere videtur) cat Euthal^{427} (*μύραν* ex^{cdd2} et *μύρναν* ex$^{cd40.}$) Chr^{9,448} Thphyl^{utr}; item arm^{ed} *σμυρα* (satis corrupte syrr). Cf et. „nominum Hebr. quae in actis habentur interpretationem" in Anecdotis sacr. et prof. meis p. 126 ubi *μερά* legitur et redditur *πικρότησ.* ..... ℵA vg (et. Cass^{208} Bed^{154}) cop arm^{mg} (in edd Amst. et Const.) *λυστραν* (A *λυστρα*). Item cdd ap Hier de locis Hebr^{3,765} „*Smyrnam* (cod *Smiram*) *Lyciae, pro quo aliqui codd. habent:* venimus in Lystram quae est in Cilicia." ..... 31. Bed^{154} ex Gr (ita igitur E qui periit habuerat) Hier (l. l.) *σμυρναν*. De quo Bed^{154} sic: „*Pro Lystra in Graeco*" (i. e. E) „*Smyrna positum est, pro quo Hieronym. in libro Hebraeorum nominum Myrrham* (sic ed$^{lond\,1844}$, antea *Myram* edebatur; Hier$^{3,102\,vallars}$ *Myrra*) *ponit. Quod idcirco reor in quibusdam codicibus ita reperiri, quia μύρρα* (antea edebatur *μύρα*) *Graece Smyrna* (ita ed^{lond}, sed videtur potius *myrrha Graece σμύρνα* scribendum esse) *appellatur. Denique in psalmo ubi canimus:* Myrrha et gutta et casia, *in Graeco ita scriptum est:* Smyrna et stacte et casia." Ceterum cf Steph. Thes. V, 1276: „*Μύρα, ασ, ἡ* sive *ων, τά.* Myra." Etc | *τησ λυκιασ* (A *λικυασ*): am *quae est Ciliciae*, demid quae est *pars Ciliciae* (non item fu tol; sed vide supra Hier), item cop *Ciliciae*

28, 11 τῆς Λυκίας. 6 Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν
πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. 7 ἐν ἱκαναῖς δὲ
ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ
προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ
Σαλμώνην, 8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον
τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς πόλις ἦν Λασαία. 9 ἱκα-
νοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς
διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος
10 λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζη-
μίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν

---

6. κακει cum ℵBHLP 61. al plcr Chr^{9,44s} ... A 24. l^{scr} κακειθεν, 15. 25. 31. 36. 40. 180. cat κακεισε, 37. 56. και | εκατονταρχης cum ℵAB 36. 61. 68. 105. 180. 12^{lect} cat Thphyl^{b} ... ς -αρχος cum HLP al plcr Chr Thphyl^{a} | αλεξανδρινον (B* 100. -δρειον) cum ℵA(B*)HLP al plu Chr Thphyl^{b} ... n^{s} 69. 105. al plus^{20} Thphyl^{a} αλεξανδρηνον, al^{3} -δρειον. Accentum -δρινὸν confirmant (n^{s})HLP 4. 11. 15. 45. 46. (100.) 106. etc; ς Ln -δρῖνον (ex 13^{lect} affertur -δρῆνον) | την ιταλιαν (aethPP *Antiochiam*): H 38. 47. 93. 180. al^{6} ^{scr} cat om την | ενεβιβασεν (31. -σαν) cum ℵABHLP 61. etc ... 13. 15. 18. 68. 99. 100. 105. 180. al^{25} cat Chr^{9,44s} Thphyl^{b} ανεβιβ. (et Thphyl^{a} ανεβιβασαμεν) | ημας εις αυτο (137. ε. αυτ. ημ.): ℵ* (non item ^{c}) add τουτο

7. ικαναις: 61. εκειναις | κνιδον: am *Cium* (Bed *Chium*, quod in ed^{lond90} male omissum esse, docent ea quae Beda adnotavit: „*Melius legitur* contra Gnidum, *quae est insula contra Asiam*"), tol *Chidum*, demid *Nidum*. Contra fu confirmat vg^{cls} *Gnidum* | κατα σαλμωνην (cop arm σαλαμινη): haec syrP habet c.*

8. τινα: A 133. syr^{sch} ar^{e} aethPP om | πολις ην cum ℵA 13. 69. a^{scr} (* πο. εστι) ... ς Ln Ti ην πολις cum BHLP al plcr (et. vg *cui iuxta erat civitas Thalassa*) Chr^{9,44s} | λασαια (ℵ* 13^{lect} λασσ-) cum ℵ*HLP al longe plu (e^{scr} λασαιεα, 8P^{e} κολασαια) arm Chr; item Hier^{s,102} *Lasaea civitas littoraria Cretae insulae iuxta locum qui vocatur Boni portus, ut ipse Le exponit, pro qua quidam* etc (vide post); item Ti λασεα cum B 21. 31. 45. 61. 73. cop (λασεα, sed cop etiam φαμισεος scribit). Item syrP aethPP (syr^{sch} *Lasŭa*, sed λασια et. 15. 36. 105. 180. cat praebent) ... ℵ^{c} λαῖσσα. Idem nomen agnoscere videtur Hier^{s,102}, ubi ex actis affertur *Laïssa*. ... Ln αλασσα cum A 40. 96., item syrP ^{mg} *alasa* ... vg (et. am fu demid) et „*quidam*" ap Hier^{s,102} („*pro qua quidam corrupte* Thalassa *legunt*) *Thalassa* (tol *Thalassia*, edd ap Ln *Thaslassa*, *Thassala*). In numis inventum est ΘΛ. Ceterum cf Hoeck: Kreta 1,439 sqq.

9. και τ. νηστ. (tol *autumnus*): 1. 95* al^{5} demid (contra Le^{brug}) om και

10. μετα: 31. μεθ | φορτιου cum ℵABHLP 61. al longe plu cat Chr^{9,44s} Thphyl^{a} ... ς (= Gb Sz) φορτου cum minusc non ita mu (2 ap Scri) Thphyl^{b} | ημων: ℵ^{c}L^{s} 12^{lect} cop υμων

ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. 12 ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴπως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. 13 ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. 14 μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος εὐρακύλων· 15 συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. 16 νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα

---

11. ἑκατονταρχης cum ℵABHLP 61. al[50] cat Chr[9,148] ... ς (= Gb Sz) -αρχος cum minusc mu | μαλλον επειθετο cum ℵAB 13. 31. 40. 61. 68. 103. 105. k[scr] cat vg arm[zb] (non[treg]) Chr[com 9,436 [476]] Thphyl[b] ... ς επειθ. μαλλ. cum HLP al pler syr[utr] Chr[9,448 txt] Thphyl[a] | υπο παυλου c. ℵAB 61. ... ς Ti υπ. του παυ. cum HLP al pler cat Chr[bis]

12. πλειονες cum ℵAB 17. 40. 61. 73. 105. ... ς Ti πλειους cum HLP al pler cat Chr[9,449] | εκειθεν (et. Sz) cum ℵABL 13. 18. 40. 61. 68. 105. 180. al[25] cat vg cop syr[sch] arm (et. aethPP, sed vix aliter poterat reddi) Chr ... ς (= Sz) Ti κακειθεν cum HP[c] al longe plu syrP Thphyl[utr] | δυναιντο: A δυνανται | βλεποντα: L -πον | και κατα χωρον (68. 99. al pauc -ραν): syr[sch] are[]om

13. ἆσσον: hoc accentu 61. (et alii mu) ... ς[e 1633] Sz Ἄσσον, ς (item Chr[ed] Thphyl[ed]) Ἄσσον (contra ς[e 1634. 1656. 1678] ἄσσον, Gb ἆσσον); item vg[cle] fu demid tol *de asson*, am *de asso*, cop *ex asso*. Contra syr[sch] etP *navigabamus* (*navigabant* syrP) *circa Cretam*

14. κατ αυτης cum ABHLP etc: ℵ κατα ταυτης | ανεμος τυφωνικος: 13. ανεμ. μεγας τυφ., tol *ventus vehemens typhonicus* | ευρακυλων cum ℵA B* cop[boett], item sahgriesb ευραχηλων, cop[wl] ευτραχηλων, vg (et. Cassiod[208]) *euroaquilo*, arm ευφακυκλων (aethPP *eurakis et hic ventus vocatur salbiba*) ... ς Ti ευροκλυδων (HL εὐ-, 61. εὐ-) c. HLP (P ο καλ. ευρ. in mg suppl[t]) al pler (61. -δω) syr[sch] (*euroclydon*) syrP (*euraclydon*, item syrP mg graec ευραχλυδον) Chr[9,449]; item B[3] 40. 133. cat ευρυκλυδων (Gb″), atque sic etiam Etym. M. p[772,31]. Cf et. Bed[90]: „Alia translatio Latine dicit *ventus tempestivus*."

15. δυναμενου: B* δυνομενου | επιδοντες: 137. c[scr] add τω πλειονι και συστειλαντες τα ιστια, item syrP c.* *flanti et collegimus artemonem* | ἐφερομεθα: syrP *et iuxta id quod contingebat ferebamur*. Praeterea cf Bed[90] „Haec alia translatio manifestius edidit: *et arrepta navi cum non possent occurrere vento, commodata navi flatibus colligere vela coeperunt*." Cf et. Cassiod[209] *tum collectis velis navis per undas coepit efferri*.

16 υποδραμοντες: B* 93. 95. -μοντες, a[scr] υπεκδραμοντες | κλαυδα

ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, 17 *ἣν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.* 18 *σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο,* 19 *καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν·* 20 *μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ*

---

cum ℵ* 18. 40. 61. 66^{mg} 105. 137. (item A *κλα* abscissis reli litteris) cop syrP et syrP $^{mg\ graece}$ ar^{e} arm, item 25. c^{ecr*} 12^{lect} *κλαυδαν*. Similiter ς Ti *κλαυδην* cum HLP al pler Chr, item Bed^{90} *Claude*. Praeterea cf Ptol^{3,17,11} *νῆσοι δὲ παράκεινται τῇ Κρήτῃ ἥ τε Κλαῦδος νῆσος, ἐν ᾗ πόλις καὶ* etc. Eodem nomine utitur Hierocles Gramm. in Synecdemo pag^{692} in ed. Bonn. 1840 Const. Porphyrog. *ἐπαρχία Κρήτης – – – νῆσος Κλαῦδος* ..... Ln *καυδα* c. ℵ^{c}B vg (sed fu *quae vocatur Caudam*, tol Hier^{3,100} *Cauden*, Cass^{309} *ita ut insulam Gaudem exeuntes*); item syr^{sch} *Kura*, aethPP *Keda* (aeth^{ro} ex vg *Kauda*). Ad quam formam cf Suidas: *Καυδώ, νῆσος πλησίον Κρήτης.* Similis forma est *Γαῦδος* sive *Γαυδύς*, de qua vide Steph. Thes. sub *Καυδώ*. Confirmat etiam Plin. hist. nat. 4, 12 *contra Hierapytnam Chrysa, Gaudos. Eodem tractu Ophiussa* etc | *μολισ* (40. *μογισ*) post *ισχυσαμεν* cum ℵAB 13. 31. 40. 61. 12^{lect} vg ... ς ante *ισχυ.* cum HLP al pler cat syr^{utr} aethPP cop Chr^{9,449}. Cf huc Bed^{90}: *Tunc transcurrimus insulam quae dicitur Claude.* Plura in ed. Lond. Gilesiana non adscribuntur, sed ap Sabat. sic pergitur: *quam occupare non potuerunt, sed scaphae missae* (potius *-a -a*) *adiuvare coeperunt navem, praecingentes eam: trahebant autem et anchoras, timentes ne occurrerent in syrtes.*

17. *βοηθειαισ* (et. ℵ^{c}): ℵ* *βοηθιαν* ... H 36. 40. 45. 61. 68. 96. c^{ecr} 12^{lect} cat *βοηθειασ* (ex errore sic c^{ed}) | *συρτιν* cum ℵABC 61. etc ... HLP al plu (9 apud Scri) syrP $^{mg\ graec}$ Thphyl^{utr} *συρτην* (am *syrtem*, vg^{cle} fu etc *syrtim*), 105. *σιρταν* | *εκπεσωσιν*: ℵ* *εκπλεσωσιν* (littera *λ* puncto notata) | *χαλασαντεσ*: P* arm *και χαλ.* | το (ℵ* om) *σκευοσ*: 33^{mg} 37. 56. 66^{mg} Chr^{9,449} *τα ιστια*, 98^{mg} syr^{sch} ar^{e} *το ιστιον* (*velum*). Item s *depositis velis*, Bed^{91} ex „alia translatione" *laxantes antennas* | *εφιροντο*: 15. 18. 20. 36. cat syr^{sch} cop ar^{e} *εφιρομεθα*

18. *δε* cum ℵBCHLP al fere omn cat vg etc (cop^{boett}, libere cop^{wi}) ... A 25. s syr^{sch} (libere syrP) aethPP *τε* (atque sic Ln$^{ed\ min}$)

19. *την σκευην*: vg reddit *armamenta*, s *armaturam* | *ερριψαν* (ℵ 12^{lect}, B* *ερειψ.*, AB^{2}C etc *ερριψ.*, ut Gb″) cum ℵAB*et^{2}C 5. 8. 13. 15. 18. 27. 36. 40. 61. 66** 68. 73. 96. 105. 180. 12^{lect} al$^{2\ ser}$ cat s vg arm ... ς Ti *ερριψαμεν* cum HLP al longe plu syr^{utr} cop aethPP Chr^{9,449}. Praeterea s (et cdd^{lat} ap Wtst) syrP c.* add *in mare*

20. *ουκ ολιγου* et. ℵBC etc ... A *ουχ ολιγ.* | *πλειονασ* (et. ℵ^{c}): ℵ* 40. 96. 101. 177. al$^{2\ ser}$ *πλειουσ* | *λοιπον*: B om | *ελπισ πασα* cum AB 13. 31. 40. 61. 105. k^{scr} s vg ... ς *πασα ελπ.* cum ℵCHP al pler cat Chr^{9,449}, item L 43. 96. 100. 101. 106. a^{ser} *πασα η ελπ.*

σώζεσθαι ἡμᾶς. 21 πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε στα- 21
θεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρ-
χήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν
ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. 22 καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυ-
μεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου.
23 παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμὶ ἐγώ, ᾧ καὶ 23, 11
λατρεύω, ἄγγελος 24 λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ 18, 9
παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέον-
τας μετὰ σοῦ. 25 διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ
ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. 26 εἰς νῆσον δέ 28, 1
τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν
ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσ-

21. πολλης τε cum ℵABC 13. 36. 40. 61. 81. 105. 137. c^{ser} s vg syr^{sch} arm aethPP Thphyl^{b} ... ς πολλ. δε cum HLP al pler cat cop syr^{p} Chr^{9,449} | ασιτιας et. ℵACP etc ... BHL 100. 101. ασιτειασ | τοτε (aethPP εἐ): A 21. om | ο παυλοσ: 99. 104. arm ante σταθεισ, 3. post εν μεσ. αυτων pon (cop ap Wtst om, sed cop^{wi} habet) | A εμμεσω | αυτων: 137. c^{ser} ημων (exeunte v. 20. 13^{lect} 14^{lect} αυτους pro ημασ, sed 14^{lect} in mg habet: γρ. και ημασ) | αναγεσθαι: 137. αναγαγεσθ. | απο τησ: H d^{ser} om τησ

22. ευθυμειν: 13. -νειν | ουδεμια (ℵ* 80. ante ψυχησ pon): 7. 11. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 66** 105. al^{3ser} al pauc cat s vg ουδεμιασ

23. ταυτη (ℵ* τηδε) τη νυκτι (Gb″) cum ℵABCHLP al plus^{40} cat s vg arm Chr^{9,449} Thphyl^{a} (b om ταυτη) ... ς τη νυκτ. ταυτ. cum minusc plu | του θεου: 4. 61. 97. τ. κυριου | ειμι εγω cum ℵAC^{2} 40. 68. 12^{lect} (73. εγω transp post λατρ., cat sic: του θεου, ου εγω λατρευω) vg arm cop (*cuius ego sum ipse*) ... ς Ti om εγω cum HC*HLP 31. 61. al pler s (nec exprim syr^{utr}, item anceps aethPP) Chr^{9,449} | αγγελοσ post λατρευω cum ℵABC 31. 40. 68. 105. 137. 180. cat ... ς ante του θεου cum HLP al pler s vg (item rell) Chr

24. σε δει: 13. δει σε

25. διο ευθ.: L δι ευθ. | τω θεω (demid add *meo*): 40. om

26. δει ημασ (12^{lect} cat υμασ): B ημασ δει

27. τεσσαρεσκαιδεκ.: 61. τεσσαρασκαιδεκ., item v. 33. τεσσαρασκαιδεκατην ... B^{3} τεσσαρισκαιδεκ. et hoc versu et v. 33 | εγενετο cum ℵB CHLP al fere omn cat Chr^{9,450} ... Ln$^{ed\ min}$ Ti επεγενετο cum A 61. 68. vg (*supervenit*) :: eleganter ac significantius dictum | ημων: 13. om | προσαγειν cum ℵ^{c}ACHLP al pler (40. προσαγαγειν) cat Chr^{9,450} Thphyl^{a} ... ℵ* προαγαγειν, 25. al^{3ser} Thphyl^{b} προαγειν ... B* προσαχειν, B^{3} προσαλεχειν (atque sic Ln$^{ed\ min}$), 137. c^{ser} προσεγγιζειν. Cf vg *apparere sibi aliquam regionem*, sah *quod appropinquaverimus alicui regioni*, syr^{sch} et^{p} cop *quod ad terram* (syr^{p} add *aliquam*) *appropinquarent*

ἀγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. 28 καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργιὰς δεκαπέντε· 29 φοβούμενοί τε μήπου κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας εὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. 30 τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῴρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν, 31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. 32 τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. 33 Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἔμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τρο-

---

28. *και* pri (et. $\aleph^c$): $\aleph^*$ *οιτινες* | *οργυιας* cum ℵABCLP etc ... H (H^2 ap Treg) 13. 61. b^{ser*} (o^{ser} pri tantum loco) *οργυας* bis | *εικοσι*: demid *triginta* | *και παλιν βολισαντες* (syr^{sch} pro *βραχυ δε* usq *βολισαντ. et iterum paullulum navigaverunt et*): 24. 67. $al^{2\,ser}$ vg (*et pusillum inde separati invenerunt*) om | *ευρον* sec loco: c^* *ευρομεν*

29. *τε* cum ABHLP al pler syr^{sch} Chr^{9,450} Thphyl^b ... NC 13. 61. 12^{lect} c^{ser} vg cop syr^p Thphyl^a *δε* | *μηπου* cum NBC 13. 25. 40. 61. 73. 105. c^{ser} Thphyl^a (sed *που* in ℵ suppl sive ipse* sive^a; 3. 95* nil nisi *μη*) ... Ln *μηπω* cum A ... ς *μηπως* cum HLP al pler cat Chr. Etiam cop *μηπως*, sah *μηποτε* | *κατα* cum NABC 13. 25. 40. 61. 68. 105. c^{ser} Thphyl^a ... ς *εις* cum HLP al pler cat Chr^{9,450}. Item *ne in aspera loca incidcremus* vg | *εκπεσωμεν* (ℵ *εμπ.*) cum NABCHLP al plus^{qu} cat vg syr^{utr} cop ar^e Chr ... ς (= Gb Sz) *εκπεσωσιν* cum 61. al sat mu sah arm aethPP Thphyl^{utr} | *τεσσαρας* ut ABCHLP etc ... ℵ *τεσσαρις* (nullus *τεσσειρας*) ... 4* 18. 23. 36. 56. 66* om | *ευχοντο* cum B*CH 1. 3. 13^{lect} cat Chr^{9,450} ... ς Ln *ηυχοντο* cum NAB^{3}LP al pler Chr^{9,457} (sed post^{450}) Thphyl^{utr} (40. *ηυξαντο*)

30. *φυγειν* cum NBCHLP etc ... A 96. 137. 142. 8P^e c^{ser} *εκφυγειν* | *προφασει*: 137. om | *πρωρης* ($\aleph^*$ *πλωρ.*) cum $\aleph^*$etc^A 13. d^{ser} ... ς Ti *πρωρας* cum BCHLP al pler cat Chr^{9,450} | *αγκυρας* ante *μελλοντων* cum ABC 13. 31. 40. 61. 12^{lect} cat ... ς post *μελλ.* cum HHLP al pler am demid tol (hi^3 *quasi a prora inciperent anchoras extendere*; fu vg^{cle} *quasi incip. a prora anch. ext.*) Chr

31. *ειπεν*: 61. add *δε* | *εκατονταρχη*: 133. 177* c^{ser} k^{ser} (et haud dubie al) *-ρχω* | *μεινωσιν εν τω πλοιω* cum $\aleph^c$ABCHLP al pler sah cop arm aethPP Chr^{9,450} Thphyl^b ... $\aleph^*$ 38. 113. 137. 12^{lect} c^{ser} h^{ser} vg syr^{utr} Thphyl^a *εν τω πλοι. μεινωσιν*

32. *απεκοψαν* ante *οι στρατιωτ.* cum NABC 13. 31. 40. 68. 137. 12^{lect} c^{ser} vg syr^{utr} Thphyl^a ... ς post *οι στρατ.* cum HLP al pler sah cop arm Chr^{9,450} Thphyl^b ... 61. om *οι στρατ.*

33. *εμελλεν* c. NAH al longe plu (ut vdtr; differunt duo tantum ap Scri, tres et lectt duo ap Matthaei, tres ap Wtst) Chr^{9,450} Thphyl^b ... Ln

φῆσ λέγων· τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντεσ 27
ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι. 34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶσ
μεταλαβεῖν τροφῆσ· τοῦτο γὰρ πρὸσ τῆσ ὑμετέρασ σωτηρίασ ὑπάρ- 1 Sam 14, 45
χει· οὐδενὸσ γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ τῆσ κεφαλῆσ ἀπολεῖται. 35 εἰπασ Lc 21, 18
δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων
καὶ κλάσασ ἤρξατο ἐσθίειν. 36 εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντεσ καὶ

Ti ημελλ. cum BCLP 13. 61. al[15] cat Thphyl[a] :: cf. ad Lc 9, 31; at non videbatur ημελλ. a Lc omnino arcendum, quum dominetur ημελλ. Similiter enim in edd substituitur ημελλ. ubi ημελλ. ipse scriptor dedisse censendus est, ut Io 4, 47. 6, 6 et 71. | ημερασ (Chr[9,450] Thphyl[b] -ραν) ante ημελλ. (ημελλ.) cum NABC 13. 40. 61. cat vg ... ς Ti post επ. (ημ.) cum HLP al pler syr[utr] arm Chr Thphyl[utr] | γινεσθαι (31. γεγν.): 68. al[3ecr] Thphyl[utr] γενεσθ. | τεσσαρεσκαιδεκατην: B[3] et 61. ut v. 27, item H τεσσαρισκαιδ. | προσδοκωντεσ ασιτοι διατελειτε: 15. 36. 180. cat επιτελειτε προσδοκωντεσ και ασιτοι διαμενετε | μηθεν cum NAB (N[c] θ pro θ substituerat, sed restituit θ) ... ς μηδεν cum CHLP al omn[vid] (sed et. μηδενοσ legitur) cat Chr | προσλαβομενοι cum NBCHLP[2] (P[c] προσλαμβομενοι) al pler cat Chr ... Ln προσλαμβανομενοι cum A 40. 12[loct]

34. διο: B add και | μεταλαβειν cum NABC al plus[35] cat Chr[9,450] Thphyl[b] ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') προσλαβειν cum HLP al longe plu Thphyl[a] | τροφησ (N[c]): N* τι τροφησ, 137. c[ecr] (syrP) Thphyl[a] τινοσ τρόφησ (item v. 33. 5. 8. τινοσ τροφησ) | προσ τησ etc: B 100[schol] 101. προ τησ etc ... 18. 36. 68. 180. cat προσ την υμετεραν σωτηριαν | υμετερασ cum NBCH 61. al longe plu cat vg syr[sch] sah cop arm aethPP Chr Thphyl[a] ... ALP 33. 38. 42. 45. 47. 57. 96. a[ecr] al pauc syrP Thphyl[b] ημετερασ | υπαρχει: 13. add νυν | ουδενοσ cum NBCHLP rell omn cat Chr ... Ln ουθενοσ cum A | απο τησ cum ABC 13. 25. 36. 40. 61. 81. 137. 180. cat ... ς εκ τησ cum NHLP al pler Thphyl[utr]; item de (quod saepe pro εκ ponitur) vg ... Chr[9,450] τησ :: cf Lc 21, 18 ubi θριξ εκ τησ κεφ. υμ. ου μη απολητα non fluctuat | απολειται cum NABC 13. 15. 17. 18. 31. 33. 36. 40. 61. 68 (-λητα) 180. cat vg syr[sch] cop arm aethPP a[e] Thphyl[b] ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') πεσειται c. HLP al pler sah syrP Chr[9,450] (:: cf 1 Sam 14, 45 ζῇ κύριοσ εἰ πεσεῖται τριχὸσ τῆσ κεφ. αὐτοῦ, item 2 Sam 14, 11. 1 Regg 1, 52)

35. ειπασ cum NABC 24. ... ς ειπων cum HLP 61. al pler cat Bas[eth 276] Chr[9,450] | και λαβων: vg (et cum haec dixisset, sumens panem gratias egit) arm λαβων, 40. ελαβεν | ευχαριστησεν cum ABCHL al pler cat Chr ... P 31. 61. 96. 99. 104. 106. 137. 12[lect] [ecr] Bas[eth 276] ηυχαριστησεν ... N 19* ευχαριστησασ, 40. και ευχαριστησασ, k[ecr] ευχαριστησασ τε (ut vdtr) | εσθιειν: 137. sah syrP c.* add επιδιδουσ (et dedit) και ημιν

36. παντεσ (N[c]): N* απαντεσ ... 32. 57. om | προσελαβοντο: A 40. προσελαβον ... N μεταλαβαν, 68. Thphyl[b] μετελαβον ... 137. μετελαμβανον, c[ecr] προσελαμβανον

αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. 37 ἦμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. 38 κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. 39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ δύναιντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. 40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. 41 περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα

---

37. *ημεθα* cum ℵAB 40. 61. … ς *ημεν* cum CHLP al pler cat Chr^{9,450} | *αι πασαι ψυχαι* cum ℵBCHLP al pler cat Chr^{9,450} … A 3. 61. k^{ser} *πασαι ψυχ.*, 13. Chr^{9,437} (sed post ^{450}) *πασαι αι ψυχ.*, 31. *απασαι ψυχαι* | *εν τω πλοιω* post *ψυχαι* cum ℵABC 13. 31. 40. 61. 68. 105. 137. k^{ser} cat vg cop arm (sah *circiter septuag. sex animae in navi*) Chr^{9,437} (post^{450}) Thphyl^{a} … ς ante *αι πασαι ψυχαι* cum ℵLP al pler syr^{utr} Chr^{9,450} Thphyl^{b} | *διακοσιαι* (a^{ser} *-σιοι*) *εβδομ. εξ* cum ℵCHLP (61. $\overline{σος}$) al pler (31. om *εξ*) vg syr^{utr} arm cop (sed in cdd etiam $\overline{ρος}$ et $\overline{ωος}$ legitur) aethPP … B sah *ως εβδομ. εξ* … A *διακ. εβδ. πεντε* … Epiph^{2,35} *ως εβδομηκοντα* (libere)

38. *τροφης*: HLP 3. 4. 21. 31. 42. 95* 96. 99. 101. 104. 106. 126. 177. 12^{lect} al^{3ser} Chr^{9,450} *της τροφ.* | *εκβαλλομενοι*: L a^{ser} *εκβαλομ.* | *εις την* (ℵ^{c}): ℵ* om *την*

39. *οτε*: 38. om | *επεγινωσκον*: B 25. *εγινωσκ.* (B *εγειν.*) | *κατενοουν*: 31. 96. 142. h^{ser} k^{ser} *υπενοουν* | *εις ον*: A *προσ ον* | *εβουλευοντο* cum ℵBC 3. 5. 6. 8. 13. 15. 18. 25. 31. 68. 73. 105. 180. k^{ser} cat vg (*cogitabant*) syr^{utr} cop arm … A 40. 61. 95. 8^{pc} aethPP *εβουλοντο* … ς Ti *εβουλευσαντο* cum HLP al longe plu Chr^{9,450} | *δυναιντο* cum ℵAB 13. 31* 61. al vix mu vg (*si possent*) syrP Thphyl^{utr} … Gb' Ti *δυνατον* cum CHLP al plus^{60} cat arm (syr^{sch} *ει δυνατον ειη*) Chr^{9,450} | *εξωσαι* (vg *eicere*): ℵ*c *εκσωσαι*, item (*salvare*) cop arm

40. *περιελοντες* (ℵ^{c}): ℵ* *προιελοντες* … vg *cum absulissent* | *ζευκτηριας*: 13. *βακτηριας* | *αρτεμωνα* cum ℵABCH 3. 4. 31** 42. 95. 96** 98** 99. 105. 177. al^{7ser} al aliq (sed B* *αρτομωνα*) cat … ς *αρτεμονα* cum LP al plu Chr^{9,450} | *τη πνεουση* (A *πνευουση*): c^{ser} *τη γη προσπνεουση*

41. *περιπεσοντες*: 105. *-σοντων* | *διθαλασσον*: tol *vadosum, ubi duo maria conveniebant* | *επεκειλαν* cum ℵAB*C 13. 40. 61. 73. (25. *επεκηλαν*, 12^{lect} *επεκηλον*) … ς *επωκειλαν* cum B^{a}LP al pler cat Chr^{9,450}, item H 8^{pc} *εποκιλαν* (:: Hesych *επεκελλεν* explicat per *επωκειλεν*) | *ναυν* (180. al^{3ser} *ναυ*): syrP c.* add *eo ubi syrtis* | *πρῷρα*: cf v. 30 (*πρῴρησ*), sed HL 61. *πρώρα* … A *πρωτη* (vdtr corrector *-ρα* pro *-τη* substiturus fuisse sed res non absoluta est) | *εμεινεν* cum ℵBCLP al pler Chr$^{9,435\,sic}$ … Ln *εμενεν* cum AH 38. 113. 98. c^{ser} h^{ser} cat, item

ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. 42 τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ· 43 ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, 44 καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII.

1 Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος κα- 27. 39. 39

manebat vg | πρυμνα: B* πριμνα, item c^{ser} v. 29. πριμνης | ελυετο: ℵ ελυτο ... L 31. 137. 12^{lect} 8^{pe} b^{ser} o^{ser} διελυετο | υπο (et. ℵ^{c}, ℵ^{a} 25. k^{ser} απο) της βιας sine additam cum ℵ*AB ... ς add των κυματων cum ℵ^{c}CHLP al omn^{vid} cat syr^{utr} cop aethPP Chr$^{9,435\,sic}$; item vg *a vi maris* (arm^{gb} om της βιας, ap Treg om των κυμ.)

42. δε (c^{3}): c* om | μη τις: ℵ^{c} praem ινα ... syrP ^{mg} add *ex eis* (syr^{sch} *ne committerent se natatui et effugerent ab eis*) | εκκολυμβησας (ℵ -λυβησας): g^{ser} εγκολυμβ., 8. 95* κολυμβησας | διαφυγη cum ℵABCHL (-γει)P 61. al plus^{60} cat Chr$^{9,435\,sic}$ ... ς (= Gb 8z) διαφυγοι cum 31. k^{ser} al mu

43. εκατονταρχης c. ℵABC 13. 31. 61. 68. 105. 133. d^{ser} cat Thphyl^{b} ... ς -αρχος cum HLP al pler Chr$^{9,435\,sic}$ Thphyl^{a} | τον παυλον post διασωσαι cum ℵBCHLP etc ... A 13. 68. 8^{pe} ante διασω. pon | βουλημ. (ℵ* βημ.): 42. 57. a^{ser} f^{ser} βουλευματος | τε cum ℵABHLP etc ... C 13. 40. 61. 96. 105. 137. c^{ser} cop syrP δε | κολυμβαν: B εκκολυμβ. | απορ. cum ℵC ... ς Ln Ti απορριψ. cum ABHLP etc | επι την γην cum ABCHLP etc ... ℵ 137. c^{ser} επι της γης

44. ους bis: 137. τους, priore loco et. c^{ser} | επι την γην: 137. επι γης, Thphyl^{a} επι της γης

XXVIII. 1. διασωθεντες: c^{3mg}L al^{30} fere atque lectionaria et Thphyl^{a} add οι περι τον (c^{3} om) παυλον εκ του πλοους, al pauc tantum οι περι τον παυλον (1^{mg} add βαρβαροι) | τοτε: 15. 27. 36. 76. 180. (hi non ex eis sunt qui add οι περι etc) om | επεγνωμεν cum ℵABC* 13. 61. 68. 137. 8^{pe} c^{ser*} vg syr^{utr} cop arm aethPP ar^{e} ... ς επεγνωσαν cum c^{3mg} HLP al pler cat Chr$^{9,435\,sic}$ | μελιτη cum ℵAB^{3}(et iam^{3} ut^{vid}) CHL (P μελητη) al pler syr^{sch} etP ^{txt} Chr$^{9,435\,sic}$; item vg^{cle} tol *Melita* ... B* 12^{lect} syrP ^{mg} graece arm μελιτηνη, am fu demid *Militene*, Hier^{2,102} *Militine* (cdd ap Ln *Miletena*, ap Erasm *Metylene*, notatque Lc^{brug}: „*Non scribas* Mitylene *quadrisyllabum pro trisyllabo* Melita."), cop *Meletine*; aethPP *Malajat*

λεῖται. 2 οἵ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἅψαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. 3 συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. 4 ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. 5 ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδέν

---

2. οι τε cum ABC 13. 20. 40. 41. 61. 68. 105. 12^{lect} c^{scr} syr^{utr} aeth^{pp} Thphyl^{a} ... ς οι δε cum ℵHLP al pler cat vg cop arm Chr$^{9,440\,sic}$ | παρειχαν cum ℵAB ... ς παρειχον cum CHLP 13. 61. al omn^{vid} | τυχουσαν: AH^{a} τοιχ. | ημιν: 31. om | αψαντεσ cum ℵABC 13. 40. 61. 68. 105. c^{scr} ... ς Ti αναψαντεσ cum ℵLP al pler cat Chr$^{9,440\,sic\,ter}$ | προσελαβοντο cum ℵ^{c}ABCHLP etc ... ℵ* 137. c^{scr} προσαντελαμβανον (137. προσελαμβ.?). Habet vg (et. am fu demid tol) *reficiebant*, ad quod Bed$^{retr\,155}$: „in Graeco scriptum est *recipiebant nos omnes*. Quod et nos arbitramur primo sic interpretatum esse in Latinum, sed librariorum negligentia mutatum." Nescio an ex his concludendum sit ℵ Graece et Latine confirmasse codicis ℵ* lectionem. | παντασ (13. 12^{lect} vg post ημασ pon): A cop Chr$^{9,440\,sic}$ ex^{codd} om | εφεστωτα: L 13. υφιστωτα | και δια το (ℵ^{c}): ℵ* 3. 35. 95. 96. 100. vg om δια

3. τι cum ℵ (adscripsit ipse^{a}) ABC 13. 25. 40. 61 (τι, ex incuria). 81. 103. 105. vg (et. fu demid tol, non am) Thphyl^{b} ... ς om cum HLP al pler cat am syr^{utr} arm Chr$^{9,440\,sic}$ Thphyl^{a} | επιθεντοσ: A add του παυλου | απο (Gb′) cum ℵABCHLP 61. al plus^{25} cat Thphyl^{b}, item vg *a calore* ... ς εκ cum minusc plu Chr Thphyl^{a} | εξελθουσα (et. ς Gb Ln) cum ℵABC 61. al sat mu cat Chr$^{9,440\,sic}$ com Thphyl^{b} ... Gb′ Sz Ti διεξελθουσα cum HLP al^{45} Chr$^{ibidem\,txt}$ Thphyl^{a} | καθηψεν cum ℵABHLP 61. al longe plu Thphyl^{utr} ... Gb′ καθηψατο cum c 15. 18. 40. 137. al plus^{20} Chr

4. ειδον (AC ιδον) cum ℵACHLP al omn^{vid} ... Ti ειδαν cum B | κρεμαμενον: L 101. 106. κρεμμαμενον | το θηριον (et. Or^{2,37} κρεμαμενον το θηρ., tol *viperam*): 61. 64. 95. 96. Chr$^{9,441\,sic}$ Thphyl^{a} ante κρεμ. pon ... syr^{sch} ar^{e} om | προσ αλληλ. ελεγον cum ℵABC 13. 31. 40. 68. 105. 137. 12^{lect} c^{scr} cat vg syr^{p} (syr^{sch} om πρ. αλλ.) Thphyl^{utr} ... ς ελεγ. πρ. αλληλ. cum HLP al pler cop arm Chr | εκ τησ (ℵ^{c}): ℵ* om τησ

5. αποτιναξασ cum ℵBP 31. a^{scr} al sat mu Thphyl^{a} ... Gb′ Sz Ti αποτιναξαμενοσ cum AHL 13. 40. 61. 105. al^{40} cat (L c^{scr} al^{8matth} αποτειν-, non item ℵABHP etc) Chr$^{9,441\,sic}$ Amm$^{cat\,409}$ Thphyl^{b} (:: cf Lc 9, 5 Mt 10, 14 Mc 6, 11; item Act 13, 51. 18, 6) | επαθεν: 105. c^{scr} επασχεν | κακον (et. ℵ^{c}): c^{scr} πονηρον ... ℵ* om

κακόν· 6 οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν ἐμπιπρᾶσθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. 7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. 8 ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. 9 τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο,

---

6. οι δε: 13. add προσελθοντες | προσεδοκων: HL 13. 25. 32. 40. 68. 180. 12^{lect} cat Thphyl^{a} -κουν | μελλειν: A -λλων | εμπιπρασθαι cum ℵ* 27. 29. 40. 66** 98^{ms} 105. (primi^{3} εμπιμπρ.) ... A 1. 3. 4. 68. o^{scr*} πιπρασθαι ... ς Ln Ti πιμπρασθαι cum ℵ^{c}BHLP al longe plu cat Chr$^{9,441\,sic}$ | προσδοκωντων (L 61. al$^{2\,scr}$ -κοντων): A 25. -κουντων. Spectat huc Luc^{brug}: „*Non mutes* exspectantibus *in* sperantibus.“ Sed revera am fu tol *sperantibus* habent. | θεωρουντων (ℵ^{c}): ℵ* -ρωντων | μηδεν cum ℵAHLP etc ... B μηθεν ... 105. ουδεν | γινομενον (31. 40. γιγνομ.): 68. 133. 8P^{e} al pauc Thphyl^{b} γενομενον | μεταβαλλομενοι (et. Ln ex errore de B) cum ℵHL al pler Chr$^{9,441\,sic}$, item *convertentes se* vg ... Ti μεταβαλομενοι cum ABP 29. 35. 40. 45. 61. 104. al$^{2\,scr}$ | ελεγον cum ℵAHLP etc ... B ελεγαν | αυτον ειναι θεον cum ℵB 61. 68. vg (*eum esse deum*) Thphyl^{b} ... A ειναι αυτον θεον, 13. 31. 38. 56. 69. 105. al$^{2\,scr}$ cat syr^{utr} Thphyl^{a} αυτον θεον ειναι ... ς θεον αυτον ειναι cum HLP al longe plu arm Chr

7. ποπλιω: 5. 7. 25. 61. Synops^{144} πουπλιω, item vg (et. fu demid tol) *Publii* (am *Puplii*), nec aliter cop etc | τρεισ ημερ. cum ℵAHLP 61. al pler (13. post φιλοφρ.) cat Chr$^{9,441\,sic}$ ... B 31. 40. 133. 137. al$^{2\,scr}$ ημερ. τρεισ :: cf ad v. 7. Praeterea syr^{sch} et^{p} c.* add *in domo sua*

8. ποπλιου: 5. 7. 25. 61. vg cop πουπλιου | δυσεντεριῳ cum ℵABHLP 3. 21. 28. 31. 33. 101* 106. ... ς δυσεντεριᾳ cum 61. al pler cat Chr$^{9,441\,sic}$ Synops^{144} (et. vg *dysenteria*) ... 13. δυσεντεριοισ, 25. 40. -ριαισ. Cf Steph. Thes. sub δυσεντερια: Moeris^{129} δυσεντερία θηλυκῶς ἀττικῶς· δυσεντέριον ἑλληνικῶς. | προσευξαμενος (69. a^{scr} επευξ.): B* add εὐξαμενος | επιθεισ: 15. 31. 99. 105. Thphyl^{b} add τε, 69. a^{scr} k^{scr} praem και

9. δε cum ℵABI 13. 40. 61. 105. al plus^{10} cop syrP (syr^{sch} *et* -) Chr$^{9,441\,sic}$ ... ς ουν cum HLP al longe plu cat Thphyl^{utr} | γενομενου: L 101. γινομενου ... H add υγιουσ | και οι: B cop om και | εν τη νησω ante εχοντεσ cum ℵABI 13. 31. 40. 61. 105. 8P^{e} k^{scr} vg cop Thphyl^{b} (syr^{sch} *qui erant in ea insula infirmi*) ... ς post εχοντ. ασθενειασ pon cum HLP al pler cat syrP Chr$^{9,441\,sic}$ (οι εχοντ. ασθενειασ εν τ. νη.) Thphyl^{a} | προσηρχοντο: B προηρχον

10 οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ, παρασήμῳ Διοσκούροις. 12 καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, 13 ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτίολους, 14 οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. 15 κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου

---

10. οι: P 73. al[3] om | αναγομενοις: syr[sch] etP add *inde* (εκειθεν) | επεθεντο: syrP c.* add *in navi* | τα (ita κ[c], A 137. τασ): κ* om | πρ. τασ χρειασ cum ΝABI 13. 40. 103. 105. 137., item syrP *quae ad usus* (vg *quae necessaria erant*) ... ς πρ. την χρειαν cum HLP 61. al pler cat Chr[9,441 sic]

11. ανηχθημεν cum ΝABILP etc: H 23. 26. 28. 31. 33. 42. 57. 69. 96. 101. 104. 106. al plus[80] ηχθημεν | αλεξανδρινω: 61. -δρεινω, B[2] 56. 69. 105. al[11] (ac plures) Thphyl[a] -δρηνω. Accentum -νῷ confirmant B[2]L 61. 98. 105. 106. etc; ς Ln -δρίνῳ. Item 27, 6 HLB[2] 61. etc -νὸν tuentur, non -δρῖνον. | διοσκουροις: P* (sed ipse* correxit -ου-) 25. 40. al fere -σκοροισ

12. συρακουσασ: B (et* et[2]) συρακουσσασ, א[scr] συρρακ. | επεμειναμεν: syr[sch] etP c.* add *ibi* | ημεραϲ τρειϲ cum ΝABHILP etc (137. τρ. ημερ.) ... Ln ημεραισ τρισιν cum B (similiter vg *triduo*)

13. περιελθοντεσ (et. κ[c], vg *circumlegentes*, syrr *circumeuntes*, cop *exeuntes*): κ*B περιελοντεσ (:: 27, 40 αγκυραϲ περιελοντεσ. Idem verbum 27, 20. 2 Co 3, 16. Heb 10, 11) | ρηγιον cum ΝAB[2]HP etc ... B*L h[scr*vid] ρηγειον | ποτιολουσ (vg *Puteolis*): A*[vid] ποντιολουσ

14. παρ αυτοισ cum ΝABI 7. 13. 15. 18. 31* 36. 37. 40. 47. 61. 65. 68. 98. 105. 133. 180. 12[lect] d[scr] cat Thphyl[b] ... ς Ti επ αυτοισ cum HLP al longe plu Chr[9,441 sic] Thphyl[a] | επιμειναι cum ΝABILP etc (A -μεινα omisso ι) ... H 3. 33.'68. 95* 137. c[scr] syrP Thphyl[utr] επιμειναντεσ (et 24. l[scr] μειναντεσ) ... 4. 16. 23. 37. 56. επι (100. επιμειναι επι). Praeterea syrP c.* arm[cdd] add *apud eos* | εισ (H om) την ρωμην cum ΝBHLP al longe plu cat Chr Thphyl[a] ... Ln om την cum AI 13. 38. 40. 96. 137. 8[pe] al[5 scr] (a b c k o) Thphyl[b] om την. Posuimus ante ηλθ. cum ΝBHILP al pler cat syrP arm Chr Thphyl[a] ... Ln post ηλθ. pon cum AI 13. 38. 40. 61. 68. 96. 105. 8[pe] al[3 scr] (b k o) vg s[yr sch] cop | ηλθαμεν cum ΝAB ... ς ηλθομεν cum HIP 13. 61. al pler Chr Thphyl[b] ... L Thphyl[a] εισηλθομεν

15. οι αδελφοι: B 96. om οι | τα (100. om, nec expri cop) περι ημων ... vg syr[sch] ar[e] aethPP om | ηλθαν cum ΝBI ... Ln ηλθον cum A 17. 25. 40. 61. 12[lect] 8[pe] ... ς εξηλθον c. HLP al pler cat Chr[9,441 sic]. Libere vg *occurrerunt nobis*. | απαντησιν cum Ν[c]ABHILP etc ... ν* 40. υπαν-

φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.

16 Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. 17 ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συνκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἰεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, 18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπο-

τησειν | ημιν (א* υμιν) cum א(*etc)ABHLP al plu Chr$^{9,442\,sic}$ Thphyl^{b} ... ι 13. 40. 61. 68. al plus^{25} cat Thphyl^{a} (et. arm) ημων | αχρι cum ℵAB 13. 61. ... ς Ln αχρισ cum HLP al pler cat Chr | αππιου: 13. 25. 137. απφιου (א* scripserat π ante αππιου, sed ipse puncto notavit; postea rasum est) | θεω: 16. 23. 37. 56. 80* 100. χριστω | ελαβε cum א*ABL etc ... Ti ελαβεν cum א^{c}HIP etc

16. εισηλθομεν (Ti -αμεν cum A, ΝΠ rell -ομεν, ι non liquet) cum א(A)BI 5. 6. 7. 13. 31. 40. 61. 105. 8^{pe} d^{scr}. Ex interpretibus vdtr accedere syr^{sch} arm cop aethPP ar^{e} (et. cddl^{at} ap Wtst) ... ς ηλθομεν cum LP al pler cat vg (et. am fu deinid tol) syrP Chr$^{9,442\,sic}$. Item H ηλθον | εισ την ρωμην cum א*L 68. 137. 12^{lect} 8^{pe} c^{scr} ... ς Ln Ti om την cum א^{c}ABHIP al pler :: articulus omitti solebat, ut testimonia ad v. 14 probant | επετραπη τω παυλω (Gb") cum ℵABI 13 (e spatio) 40. 61. 12^{lect} vg syr^{sch} syrP txt cop arm ar^{e} Chr$^{9,442\,sic}$ (et^{txt} et^{com}), nisi quod cop reddit *praeceperunt Paulo*, syr^{sch} aethPP post *et ingressi sunus Romam* pergunt *et permisit centurio Paulo* ... ς ο εκατονταρχοσ παρεδωκε τουσ δεσμιουσ τω στρατοπεδαρχη (HLP al^{25} -ρχω), τω δε παυλω επετραπη cum HLP al pler (sed 68. Thphyl^{b} επετραπη δε τω παυλω) cat Thphyl^{utr}, item syrP c.* ο εκατ. παρεδ. τουσ δεσμ. του στρατοπ. add ante επετρ. τω παυλ. | καθ εαυτον (B αυτον): syrP *seorsum* praemissis cum * *extra castra*, item 137. demid add εξω της παρεμβολης, *foras extra castra* | φυλασσοντι: 31. -ττοντι | αυτον L αυτω

17. μετα: 31. μεθ | συνκαλ- cum ℵAB*I ... ς Ln συγκαλ- cum B^{2}HLP etc | αυτον cum ℵABI 13. 15. 18. 25. 36. 40. 61. 68. 81. 105. 137. 12^{lect} k^{scr} cat vg cop syrP arm ... ς (= Gb Sz) του παυλον cum HLP al pler syr^{sch} aethPP Chr$^{9,448\,sic}$ | ελεγεν (vg *dicebat*): 61. ειπεν | εγω ante ανδρ. αδελφοι cum ℵABI 3. 13. 40. 61. 68. 95. 103. 105. 137. 12^{lect} 8^{pe} c^{scr} (sed א* λεγων pro εγω, quod א^{c} substituit) vg cop syrP arm Thphyl^{b} ... ς post ανδρ. αδελφ. cum HLP al pler cat syr^{sch} Chr$^{9,448\,sic}$ Thphyl^{a} | ποιησασ: 61. πραξασ | εθεσι cum ℵABIL etc ... Ti εθεσιν cum HP 61. etc

18. ανακριναντεσ (et. א^{c}): א* -νοντεσ. Praeterea 137. c^{scr} syrP c.* praem πολλα | εβουλοντο cum ℵAB al pler cat Chr$^{9,448\,sic}$ ... HLP 31. 95. 137. ηβουλοντο. Praeterea א* (c delet) 177. add με, similiterque

λῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· 19 ἀντι-
λεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα,
15, 11 οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. 20 διὰ ταύτην οὖν
τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· εἵνεκεν γὰρ
26. 6. 7 τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. 21 οἱ δὲ
πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ
τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ
ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. 22 ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι
ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστὶν
ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. 23 ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον
πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος

---

vg *qui cum interrogationem de me habuissent, voluerunt me dimittere* | αιτιαν θανατου: 13. *θανατου αιτιαν*

19. των (95* 137. c^{ser} Chr^{9,448} eqm om) ιουδαιων: 137. c^{ser} syrP c.* add και επικραζοντων· αιρε τον εχθρον ημων (:: cf 22, 22) | ηναγκασθην: A ηνηγκ-, 61. ηνεγκ- | κατηγορειν cum NAB 13. 25. 40. 61. 68. 105. 12^{lect} ... ς κατηγορησαι cum HLP al pler cat Chr$^{9,448\,sic}$. Praeterea 137. c^{ser} syrP c.* add αλλ ινα λυτρωσωμαι (c^{ser} -σομαι, syrP c.* *ut servarem*) *την ψυχην μου εκ θανατου*

20. προσλαλησαι: H λαλησαι | εινεκεν cum N*A ... ς Ln Ti ενεκεν cum NcBHLP etc (d^{ser} ενεκα) | ισραηλ: N ισδραηλ

21. ειπαν cum NABH 61. 101. 13^{lect} Euthal^{porf} ... ς ειπον cum L al pler cat Chr$^{9,449\,sic}$ | ουτε pri: 61. ουδε, A^{ser*} ου | περι (N κατα) σου ante εδεξαμεθα cum NBHL 31. 61. al pler cat syr^{utr} Chr$^{9,449\,sic}$ Euthal^{p} Thphyl^{a} ... Ln Ti post εδεξαμ. cum AP^{vid} 13. 103. 105. vg aeth^{PP} (cop post ιουδαιασ) Thphyl^{b} | ελαλησεν: syr^{sch} et syrP c.* add *nobis* | πονηρον (177. h^{ser} Thphyl^{a} ante περι σου pon, 68. περι σου τι πονηρον): 13. om

22. αξιουμ. δε: L om | παρα: H περι | ακουσαι (13. om) post παρα σου c. AB(H)P al pler vg Chr$^{9,449\,sic}$ ... NL 4. 38. 40. 104. al$^{3\,ser}$ ante παρ. σου pon | μεν: 23. 25. 37. 56. 104. 106. 8^{pe} al$^{2\,ser}$ om | γαρ: L A^{ser*} om | ημιν εστιν cum NAB 13. 31. 40. 61 (υμιν) 68. 105. 106. 12^{lect} k^{ser} cat Ps-Ath^{2,262} Thphyl^{b} ... ς Ti εστιν ημιν cum HLP al pler s vg Chr$^{9,449\,sic}$ Thphyl^{a}

23. ηλθον (A -αν) cum (Gb') NAB 13. 15. 18. 19. 25. 36. 40. 61. 73. 105. 180. 12^{lect} k^{ser} cat ... ς Ti ηκον cum HLP al pler Chr$^{9,449\,sic}$ :: non magis ελθειν cum ηκειν quam ηκειν, quod locis plus 25 legitur, cum ελθειν commutari solet, quapropter a testibus quos plerumque sequimur discedendum non videtur | προσ αυτον εισ την ξενιαν: 105. 1^{lect} k^{ser} 8^{pe} cat arm εισ τ. ξε. πρ. αυτον | διαμαρτυρομενοσ cum BHLP al pler Chr Thphyl^{a} ... 17. 36. 61. 68. cat Thphyl^{b} διαμαρτυρουμενοσ, N διαμαρτυραμενοσ (* -νοι) ... A παρατειθεμενοσ. Prae-

τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε
τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωὶ ἕως ἑσπέρας.
24 καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν· 25 ἀσύμ-
φωνοί τε ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο εἰπόντος τοῦ Παύλου
ῥῆμα ἕν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ Es 6, 9 s
προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν 26 λέγων· πορεύθητι πρὸς Mt 13, 14 s
τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ Io 12, 40
βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· 27 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία
τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς

---

terea L 18. add αυτοις | *πειθων τε* (et. ℵc, dscr *και πειθ.*): ℵ* om *τε* | *περι του ιυ* cum ℵABH 1. 10. 13. 15. 18. 28. 30. 36. 40. 61. 68. 69. 78. 101. 105. 106. 137. 40lect 8pe ascr cscr cat s vg cop syrutr arm ... ς (Gbᵒᵒ) praem τα cum L 31. al plu Chr^{9,449}sic :: cf 8, 12; aliter 19, 8 | *μωυσεως* cum ℵBL 1. 13. 38. 42. 47. 61. 65. 98. 100. 106. 126. 177. al^{3}scr (hi^{3} -*σεος*) Chr^{9,449}sic Thphyl^{a} ... ς *μωσεως* cum AH 31. al plu Thphyl^{b}

24. *και οι μεν* (et. ℵc): ℵ* add *ουν*

25. *τε* cum ℵ* 18. 36. 40. cat vg syrsch (:: neglexerunt conlatores) ... ς Ln Ti *δε* cum ℵcABHLP al pler syrP cop Chr^{9,449}sic | *δια* (et. ℵc, ℵ* *περι*) *ησαιου του προφητου* (100. *του προφ. ησαι.*): A post *πατε. υμων* pon | *υμων* cum ℵAB 3. 4. 13. 16. 23. 25. 33. 40. 43. 46. 61. 80. 95. 104. 105. kscr vgcod (ap Gb) syrsch (syrP om) Athᴵⁿᵗ^{780} Didᵗʳⁱ^{1,19} et^{2,6,9} et^{2,11} Bas^{1,301} et^{518} Cyrʰʳ^{280} Ammᶜᵃᵗ^{416} Quaest^{2950} ... ς *ημων* cum HLP al longe plu cat s vg (et. am fu demid tol) cop arm aethPP Chr^{9,449}sic Amb$^{spir\ 2,697}$

26. *λεγων* cum ℵBLP 13. 21. 33. 35. 47. 68. 96. 99. 101* 106. 1^{lect} 13^{lect*} fscr Euthalᵖᵒʳᶠ Thphyl^{utr} ... ς Ln *λεγον* cum AH al longe plu cat Bas^{1,518} Didᵗʳⁱ^{2,11} Chr^{9,449}sic ... Cyrʰʳ^{280} Didᵗʳⁱ^{1,19} *λεγοντος* | *ειπον* cum ℵABEHLP 13. 18 25. 31. 40. 57. 61. 68. 69. 105. 177. al^{40} cat (sed HL 61. al pl *ειπον*) Bas^{1,518} Chr^{9,449}sic ... ς (= Gb) *ειπε* cum minusc mu (sed vix plu) Didᵗʳⁱ^{1,19} et^{2,11} Thphyl^{utr} | *ακουσετε* cum ℵBHLP al plu cat Bas^{1,301} Didᵗʳⁱ^{1,19} Chr Thphyl^{b} ... AE 13. 25. 26. 31. 42. 45. 46. 61. 68. 101. al^{3}scr Thphyl^{a} *ακουσητε* | *συνητε*: L 61. Thphyl^{b} *συνειτε* ... 13. *συνιετε* | *βλεψετε* cum ℵ*BLP al plu cat Bas^{1,301} Chr Thphyl^{b} ... ℵcAEH 13. 25. 26. 31. 33. 42. 45. 68. 95. 1^{lect} Thphyl^{a} *βλεψητε* ... 61. om *και βλεπ. βλεψ.* | *ιδητε* (vg *videbitis*): E *ειδητε* (e *respicietis*), item syrP *cognoscetis*

27. *επαχυνθη* (ℵc, LXX lectione non fluctuante): ℵ* *εβαρυνθη* | *ωσιν* sine *αυτων* cum BEHLP al pler cat s vg (et. am fu demid) cop syrP Chr^{9,449}sic Thphyl^{a} Hier$^{esa\ 6}$ et$^{zach\ 7}$ (cf Sabatier) ... ℵA 13. 27. 36. 65. 66** 104. 105. 180. al^{3}scr tol syrsch arm aethPP Athᴵⁿᵗ^{780} Sevᶜᵃᵗ^{418} Thphyl^{b} Hier$^{ezech\ 44}$ etepi addam (cf Sabatier) add *αυτων* :: rea

ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ
13 46 ἰάσομαι αὐτούς. 28 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπε-
στάλη τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
16 30 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέ-
χετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ
πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

---

diiudicatu difficilis. Pariter fluct LXX. Editum est αυτων confirmantibus ℵcAB etc, sed ℵ* etc om. Post vero ed. Rom. et B om αυτων, sed habent ℵA unc² al mu. | και τη καρδια συνωσιν (et. ℵc et LXX): ℵ* om | επιστρεψωσιν cum ℵBHLP al pler Chr Thphyl^{b} ... AE 61. Thphyl^{a} επιστρεψουσιν :: similiter LXX fluct; ℵ -ψουσιν | ιασομαι (Gb') cum ℵABHLP al fere^{35} Sev$^{cat\,418}$ Thphyl^{utr} ... ς Ln ιασωμαι cum E (*et sanem*) 61. al sat mu cat Chr$^{9,449\,sic}$ (:: cf Ioh 12, 40. Etiam LXX^{ed} ℵAB etc ιασομαι, sed minusc mu ιασωμαι). Vix probat vg *et sanem*

28. εστω υμιν cum ℵAEHLP al pler vg etc ... B 31. 61. cat υμιν εστω | τουτο το cum ℵ*AB 13. 15. 25. 36. 40. 61. 105. 180. 1^{lect} c^{ser} 8^{pe} cat e vg syr^{utr} aethPP Chr$^{9,450\,sic}$ ... ς om τουτο cum ℵcE^{gr}HLP al pler tol arm EuthalP^{orf} Thphyl^{utr} | αυτοι: syr^{sch} etP c.* add γαρ

29. Hunc versum ς (sed Gb^{00}) sic habet: *Και ταυτα αυτου ειποντος απηλθον οι ιουδαιοι, πολλην εχοντες εν εαυτοις συζητησιν* cum HLP al pler (105. al pauc *ειποντος αυτου*, 19. 25. 80. *ζητησιν*, EuthalP *την ζητησιν*) cat vg^{cle} syrP c.* arm^{usc} Chr$^{9,450\,sic}$ (sed *παλιν* pro *πολλην*) Thphyl^{utr} (tol sic: *Et cum non essent intelligentes, egressi sunt Iudaei multa secum conquirentes*) ... omisimus cum ℵABE 13. 40. 61. 68. 1^{lect} s (e spatio) am fu demid 96^{lat} syr$^{cdd\,pl}$ et^{cdd} (syr^{sch} ex Gutbierio, Gutb. ex notis Tremellii edidit) cop ar^{e} arm^{zoh} aethPP

30. ενεμεινεν (ℵ* -ναν, sed ipse * -νεν restituit) cum ℵ*B 13. 61., item (ν et π confusis) 137. 156. c^{ser} επεμεινεν ... ς Ln εμειvεν cum ℵcAEHLP al pler cat Chr$^{9,450\,sic}$ :: εμιμενειν praeter duos locos ex LXX petitos non legitur nisi Act 14, 22 | δε (3. 95. 137. c^{ser} syrP ^{txt} ουν) sine additam cum ℵABE 13. 40. 61. 68. 142. 12^{lect} c^{ser} vg cop syrP ^{txt} arm ... ς (= Gb Sz) add ο παυλος cum HLP al pler (105. post ολην pon) cat tol syr^{sch} etP c.* aethPP Chr | εν ιδιω: 13. om εν | προσ (13. 31* 32. 69. 96. 142. a^{ser} εισ) αυτον: 137. c^{ser} add ιουδαιουσ τε και ελληνασ (137. tantum ιουδαιουσ?), item tol syrP c.* *Iudaeos atque Graecos*

31. ιησου cum ℵ* 33. 99. 101. 104. c^{ser} syrP ... ς Ln Ti ιησου χυ cum ℵcABEHLP al pler vg syr^{sch} cop arm aethPP Chr$^{9,450\,sic}$ :: cf ad 21, 13. 19, 5, ubi similiter του κυρ. υυ nomine χυ auxerunt | παση: 4. c^{ser} syr^{sch} Thphyl$^{a\,cod}$ om | ακωλυτως: demid add *quia hic est dominus Iesus Christus filius dei, per quem incipiet totus mundus iudicari.* Eadem versio germanica edita Moguntiae a. 1462 praebet; bohem tantum *quoniam hic est Christus.* Item syrP add *dicens quod hic sit Christus*

Iesus filius dei, per quem futurus est totus mundus iudicari. Similiter tol pro *τα περι του κυρ.* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ habet: *quoniam hic est Christus filius dei, per quem omnis mundus iudicabitur.* Denique 15. 18. 36. 40. 43. 96. am fu hal syrp Chr^{9,450} sic add in fine *αμην.*

Subscriptiones: κβ *πραξεισ αποστολων* (ceterum β in marginibus per totum librum nil nisi *πραξεισ*: quod ad paginam 1. addendum est) ... 61. *πραξεισ των αποστολων* ... AEHL 1. 101. 126. a^{acr} al mu *πραξεισ των αγιων αποστολων*, item p *επληρωθησαν αι πραξεισ των αγιων αποστολων* ... 66. 73. 113. 114. b^{acr} o^{acr} al *τελοσ των πραξεων*, 80. 93. 96. 100. f^{acr} al *τελοσ των πραξ. των αγιων αποστολων*, 137. *τελοσ συν θεω των πραξεων των αποστολων* ... ex 18^{lect} (fol. 51) haec afferuntur: *τελοσ των πραξεων των αγιων απ.*, *συγγραφεισων παρα λουκα του ευαγγελιστου και συνεκδημου φαυεντοσ παυλου του αποστολου.* Item aliunde eadem mutatis extremis sic: *συγγρ. παρα του αγιου αποστολου και ευαγγελιστου λουκα.* Sed similia rarissime inveniuntur. Adfertur tamen etiam ex 118. subscriptio haec: *τελοσ ειληφαν πραξεισ αποστολων ταισ δεησεσι λουκα του θεηγορου τον συγγραψαντοσ αυτασ εμπνευσει θεια* ... minusc mu (ut 5 ap Scri) nil subscriptum habent ... fu *exp. actus apostolorum*, am demid *explicit liber actuum apostolorum* ... syr^{sch} *finita sunt gesta apostolorum beatorum, hoc vero est, historiae eorum*; syrp *finiti sunt* (et) *descripti actus duodecim apostolorum sanctorum.* Praeterea numerantur sectiones: in b duplices, antiquiores *λς'*, recentiores *ξθ'*; in e (sed non ipsa prima manu) LVIII ad 26, 24 (deficit a 26, 29 usque 28, 26), in am LXX, in fu LXXIIII, cop^{cod} *οζ'*. Euthalius praeeunte Pamphilo (cf Bibl. Coisl. ed. Montef. p. 78) numerat *κεφφ. μ'* (ita et. 101. al), item *αναγνωσεισ ις'*, *μαρτυριαι λα'*. In multis cdd indicatur stichorum numerus: 40. (cum Euthalio) al *βφνς'*, l 25. 73. 80. 114. 126. 137. al *βφκθ'*, 17. *βφις'*, Niceph (chronogr. compendiar.) *βω'*, cop^{cod} *τυζ'*, cdd^{lat} (teste Wtst; nil eiusmodi am fu etc) *IIIMDC versus.*

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I.

1 *Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.*

* Communem titulum (ut *επιστολαι καθολικαι*) epistulae istae catholicae in antiquis codd Graecis non habent. Nec magis in cod. Hieronymi Amiatino (in quo excipiunt Paulinas epp). In cod. vero Fuld. ad finem actorum scriptum est: *exp. actus apostolorum inc. epistulae canonice.*

Ad Iacobi epistulam haec notanda sunt: ℵ nihil inscriptum habet (subscriptum *επιστολη ιακωβου*). In A et C abscissus est titulus (sed A subscriptum habet *ιακωβου επιστολη*, C hiat in fine). BK *ιακωβου επιστολη* (cf etiam infra Latt), quemadmodum etiam Gb Sz Ln Ti ediderunt. Eandem rationem etiamnum retinui; nescio tamen an praestet *ιακωβου* simpliciter positum: quam tituli simplicitatem ut per ipsam hanc epistulam singulae Vaticani paginae sequuntur (Sinaiticus scriptor neque paginis - per hanc solam epistulam - quicquam suprascripsit), ita per ceteras epp. catholicas ex auctoritate eiusdem libri, plerumque accedente Sinaitico, ipsi sumus sequuti. (Nec aliter subscriptio in B.) ... P l^{scr} habet *ιακωβου αποστολου επιστολη καθολικη* (ac similiter $ç^{e}$ *ιακωβου του αποστολ. επιστ. καθολικη*), 72. al *ιακωβου επιστολη καθολικη*, 93. 95. 113. g^{scr} h^{scr} al *ιακωβου καθολικη επιστολη* (sic etiam ç), 65. 104. 106. a^{scr} c^{scr} al *επιστολη καθολικη ιακωβου* ... L 71. al *επιστολη καθολικη του αγιου αποστολου ιακωβου* (71. add *του αδελφου θεου*), 1. 10. 31. al *επιστολη του αγιου αποστολ. ιακωβου* (10. 31. add *καθολικη*), 70. 98. 99. al *του αγιου αποστολου ιακωβου καθολικη επιστολη*, 11. 100. *επιστολη καθολικη του αγιου ιακωβου*, k^{scr} o^{scr} *επιστολη ιακωβου καθολικη*, j^{scr} *επιστ. καθολικη ιακωβου*, f^{scr} *γραμμα προσ εβραιουσ ιακωβου αδελφοθεου.* (Quae 13. inscriptioni *ιακωβου επιστ. καθολικη* praeposita habet: *περι υπομονησ και πιστεωσ ανυποκριτου και ταπεινοφροσυνησ προσ του[σ πλουσιουσ]*, eadem *εκθεσισ κεφαλαιων*, quae passim legitur, primo loco i. e. capite primo praebet.) ... am *incipit epistula iacobi* ($vg^{edd\ al}$ *sancti iacobi* vel *sancti iacobi apostoli*), fu *exp. capit. sci. iacobi inc. ipsa epistula*; ff *incipit epistola iacobi feliciter* (item s subscriptum habet: *exp. epistula iacobi*; inscriptio periit); harl *epist. iacobi*; demid *incipit liber iacobi*, tol *incipit epist. iacobi ad duodecim tribus*, vg^{cle}

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς πε- 1 Pe 1, 6. 7
ριπέσητε ποικίλοις, 3 γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως Ro 5, 3 a
κατεργάζεται ὑπομονήν. 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα
ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. 5 εἰ δέ τις ὑμῶν
λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς
καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. 6 αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, Mc 11, 24
μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσ-
σης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. 7 μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος
ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου, 8 ἀνὴρ δίψυχος, ἀκα-

epistola catholica beati apostoli Iacobi, Cassiod[143] *incipit epistula Iacobi ad dispersos* ... syr[sch] *epistula Iacobi apostoli*, syr[P] *epistula catholica Iacobi apostoli*. Praeterea cf Or[4, 306] ὡς ἐν τῇ φερομένῃ Ἰακώβου ἐπι-στολῇ ἀνέγνωμεν. Eus[hist 2, 23] Ἰάκωβον οὗ ἡ πρώτη τῶν ὀνομαζομένων καθολικῶν ἐπιστολῶν εἶναι λέγεται.

1. ι. *θεου*: 69. a[ser] add *πατρος* | *κυριου*: ff (non s harl) vg (et. am fu etc, sed non Bed[156]) cop syr[sch] (non item P) arm aeth *domini nostri* (item 14* *κυρ. ημων*?) | *ιυ χυ*: 47. 101. om *χυ* | *εντη*: 76. om *τη*. Apud Cassiod[143] versus primus sic legitur: *Iacobus Iesu Christi servus duodecim tribubus, quae sunt in dispersione, salutem.*

2. *ηγησασθε*: 13. *ηγεισθε*

3. *δοκιμιον* (101. *-μειον*): 28. 180. *δοκιμον*. Oec[443] *δοκιμιον το κεκρι-μενον λεγει, το διεδοκιμασμενον, το καθαρον.* | *υμων*: a[ser] syrP om | *της πιστεως* cum ℵAB*CKLP al fere omn cat[2] txt et[3] com s vg syr[sch] cop arm aeth Thphyl[322] Aug[serm 160] Bed[160] ... B[3] 81. ff (hunc ipsum Wtst dixisse videtur „cdd[lat]") syrP om (:: omisi anno 1849 quippe ex 1 Pe 1, 6 derivans, at omissio non satis auctoritatis a testibus habet). Nil probat Cass[143] *quia bonae mentis patientia inde nascitur.*

5. *του διδοντος θεου* (j[ser] om *θεου*): A *του θεου του διδοντος*. Nec aliter ff vg *petat* (vg *postulet*) *a deo qui* (ff *quia*) *dat omnibus* etc | *μη* cum ℵABCLP etc (et. Bas[bapt 576] Oec[443] ... K 1. 15. 31. 38. 42. 57. 65. 68. 70. 96. 98. 99. 100. 101. 102. 105. 177. 180. al[30] cat Thphyl *ουκ*

6. *μηδεν* (sic etiam B, non *μηθεν*) *διακρινομενος* (68. *απιστων*): 68. a[ser] add *οτι ληψεται* | *εοικεν κλυδωνι θαλασσης* (13. *θαλαττιω*): in C *κεν κλυδωνι θ* rescripsit[2]; antea nonnihil litterarum deerat

7. *ο ανθρ. εκεινος* (et. Cyr[ioh 806]): Chr[5, 152] *ο τοιουτος* (libere) | *λημψε-ται* cum ℵABC[2] ... ς *ληψ.* cum KLP etc. Item versu 12, nisi quod C *ληψ.* confirmat | *τι* cum ABC[2]KLP al pler ff vg syr[utr] cop aeth Chr[5, 152] Cyr[ioh 806] etc ... NC[*vid] (verbis *οτι λημψ. τι παρα* rescriptis) 36. 100. cat om | *παρα*: 70. *κατα* | *του κυριου* et. Cyr[ioh 806] etc ... 36. 40. 43. 70. 76. 104. 13[lect] 14[lect] cat *κυριου*, A*vid arm *του θεου*, Chr[5, 152] *θεου* ... 95* om *παρ. τ. κυρ.*

8. *ανηρ*: 33. arm syrP c.* Chr[5, 152] Cyr[ioh 806] add *γαρ*, item cop *δε*

τάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. 9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς
ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, 10 ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει
1 Pe 1, 24 αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. 11 ἀνέτειλεν γὰρ ὁ
Is 40, 6 ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος
αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο·
οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.
5, 11 12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενό-
2 Ti 4, 8 μενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγα-
πῶσιν αὐτόν. 13 μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πει-
1 Co 10, 13 ράζομαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς
οὐδένα. 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελ-
κόμενος καὶ δελεαζόμενος· 15 εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει
Ro 6, 23 ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.
16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 17 πᾶσα δόσις
ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ

---

9. ο(αδελφος) B arm om ο

10. ταπεινωσει: 137. πιστει

11. συν τω: c^{ascr} εν τω | το ανθος αυτου: 69. a^{ascr} syrP Thphyl om αυτου | του προσωπ. αυτου: B om αυτου | τ. πορειαις cum BCLP etc (vg *in itineribus suis*, ff *in actu suo*) ... ℵA 40. 89. 97 (al^{vid}) Thphyl τ. ποριαις (:: cf ad Lc 13, 22) ... 30. ε. τ. ευπορειαις, lux *in honoribus suis*, 64. τω πλουτω | αυτου tert: c^{*vid} εαυτου

12. ανηρ cum ℵBCKLP al pler cat $Dam^{paris\ ter}$ (sub ο π υ) etc (et. ff vg *vir*) ... A 70. 104. ανθρωπος | υπομενει: hoc accentu et. Dam^{paris} (sub υ etc), item vg *suffert*, etc ... KLP al mu υπομενεῖ, ff $Chrom^{serm\ 1}$ (de oct. beatit., cf Sab) *sustinuerit* | γενομενος: K Thphyl γενομ. | λημψεται: cf ad v. 7 | επηγγειλατο sine additam cum ℵAB a^{ascr*} ff arm (exc^{ed} ven) ... ς (Gb^{o}) add ο (c 117. Dam^{paris} sub υ om) κυριος cum (C)KLP al pler cat syr^{p} arm^{ven} Dam^{paris} (sub υ) Thphyl Oec; item 4. 13^{vid} 27. 29. 103. vg syr^{ch} cop $^{meth\ utr}$ $Dam^{paris\ bis}$ (sub ο et π) ο θεος

13. απρ cum ABCKLP etc (et. $Ephr^{316}$ $Cyr^{ioh\ 421}$ $et^{ador\ 10.\ 539}$) : ℵ 69. a^{ascr} υπο | θεου c. ℵABCKLP al^{60} fere cat Cyr^{ioh} et^{ador} etc ... ς (= Gb Sz) του θεου cum minusc non ita mu Ephr

14. υπο της ιδιας επιθυμιας: $Cyr^{esa\ 51}$ υπ. των ιδιων επιθυμιων (sed ioh^{421} $et^{ador\ 10}$ et^{539} υπ. της etc)

15. η επιθυμια: C om η | αποκυει: 40. 45. 101. 105. 180. etc αποκυεῖ ... $Cyr^{ioh\ 421}$ κυει (sed $^{ador\ bis}$ et^{esa} αποκυει)

16. μη: 13. μηδε

17. καταβαινον: A 13. Dam^{paris} (sub σ) -νων ... 27. 29. 66^{**} κατερχομενον | απο et. Cyr^{hr} etc ... K h 5. 23. 25. 66^{**} 98^{mg} al fere^{10} (3 ap

τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. 18 *βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς* Ro 8, 23
τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

19 *Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν·* 20 *ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται.* 21 *διὸ ἀποθέμενοι* 1 Pe 2, 1
πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν

Scri) Cyrioh[1] et[amos311] *παρα*, Chr[12,1040] Cyrioh[162] et[379] Dam[paris] (sub *σ*) Oec *εκ* (Thphyl[325] et *εκ* et *απο*) | *ουκ ενι*: NP 56. 69. 73. 104. c[ser] al[3 ser] *ουκ εστιν* | *τροπης αποσκιασμα* cum N[c]ACKLP etc. Vertunt vg *vicissitudinis obumbratio*, Hier[iovin 1] *conversionis obumbraculum*; ff *modicum obumbrationis*, Aug[saepe] (cf Sab) *momenti* (*ροπης*?) *obumbratio* ... N*B *τροπης αποσκιασματος* ... c[ser] add *ουδε μεχρι υποιοιασ τινοσ υποβολη αποσκιασματοσ*

18. *βουληθεισ*: 7. 57** 106. 177. g[ser] vg (et. am tol Bed, non item fu demid) Thphyl add *γαρ* (item 40. *αυτοσ γαρ βουλ.*, aeth *quia - genuit*) | *απεκυησεν*: 69. a[ser] c[ser] *εποιησεν* | *απαρχην*: c[ser] praem *πρωτοισ και τιμιωτατουσ τησ ορωμενησ κτισεωσ* | *τινα*: 81. 95* om, item ff *ut simus primitiae conditionum eius*, „quidam" ap Bed[166] - *primitiae creaturarum eius* (contra vg *aliquod initium creaturae eius*) | *αυτου* cum N*BKL al fere omn cat Mach[hom 49,4] ... Ti *εαυτου* cum NcA CP 105. Cf et. ad v. 26

19. *ιστε* cum Nc (et* *ιστω*) ABC 73. 83. ff vg (et. Bed[166]) cop arm syrP mg (ff cop syrP mg arm *scitote*, vg *scitis*). Praeterea A add *δε* ... 42. 47. om ... ς (sed Gb' *ιστε*) Ti *ωστε* cum KLP al pler cat syrP txt (*itaque*; sed videtur et. syr[sch] agnoscere: *et vos fratr. mei dilecti, quisque ex vobis sit*, item aethPP *και νυν αδελφοι ημων εστω*. Contra aeth[ro] *εστε* - quod excidit in Polygl - *αδελφ. ημων και εστω*) Thphyl Oec :: pro auctoritate testium omnino recipiendum est *ιστε*, quod ipsum coniunctione ad *εστω* adposita confirmatur (etiam P* retinuit, licet antea *εστω* receperit). *ωστε* cum imperativo non ab usu alienum est (ut voluit Wtst), cf 1 Co 3, 21 et Steph. Thes. 8, 2130 („*ωστε itaque*"). A librariorum ratione illud quidem abhorret, sed probe tenendum est eiusmodi lectiones minime a librariis sed ab emendatoribus doctis derivandas esse. | *αδελφ. μου αγαπητοι*: 13. 22. *αγαπ. μ. αδ.* | *εστω δε* cum NBCP* 83. (ita omnino ap Sz pro 81. legendum) m[64] (*sit vero omnis homo citatus* etc sine eis quae praecedunt) ff (*sit autem omnis homo velox* etc) vg (ut ff, et. Bed[166]) cop; similiter A (antea *ιστε δε*) 13. (antea non liquet) auct[mansio 14] *και εστω* ... ς Ti *εστω* absque coniunctione cum KLP[2] al pler cat syr[utr] arm aeth Thphyl Oec (Antioch[1064] Dam[2,420] Aug[ioh 57] probandi vim non habent)

20. *ουκ εργαζεται* cum NABC[2] 3. 6. 18. 26. 31. 35. 68. 70. 73. 95* 99. l[ser*] Ephr[5] ... ς Ti *ου κατεργαζετ.* cum C*KLP al pler cat Ephr[53] Ath[647] Ps-Ath[323] et[629] etc

21. *ρυπαριαν* (et. NABC etc): k[ser] *-ριαν* | *περισσειαν* (K* *-σιαν*) ... A

ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 22 γίνεσθε
δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.
Mt 7, 26 23 ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν
ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ·
24 κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο
ὁποῖος ἦν. 25 ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευ-
θερίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος
ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
26 εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ

---

13. 68. *περισσευμα* | *εν* (ν εμ) *πραυτητι* (G. 43. 81. 100. k^{scr} *πραοτητι*): P add *σοφιας*, item Antioch^{1216} *της καρδιας*, Thphyl *καρδιας* | *υμων* cum NABCKP etc ... L al plus^{15} *ημων*

22. *δε*: 9. 18. *ουν* ... h 105. k^{scr} harl arm om | *λογου* (36. *-γων*, 81. *του λογ.*) ... c^{2} 38. 73. 83. 98^{mg} c^{scr} al^{5} aeth^{utr} Dam$^{\text{par}\,457}$ (et. paris) Thphyl *νομου* | *μονον* ante *ακροαται* cum NACKLP al fere omn cat Dam (ut ante) Oec ... Ln Ti post *ακροαται* cum B a^{scr} Thphyl ff vg (*et non auditores tantum* ff vg), nec aliter syr^{utr} cop arm aeth ... 69. 180. al^{3} om

23. *οτι ει* (A 13. Dam^{paris} *η*) *τις* (cop *qui enim est*, syr^{sch} *si homo enim*): A om *οτι* | *λογου* cum NABCKLP etc ... 83. 98^{mg} 105. al plus^{10} *νομου* | *εστιν*: L post *ει τις* pon | *της γενεσεως*: syrP mg et. graece habet ... 70* om, nec syr^{sch} ar^{e} exprim

25. *τον της*: 8. 56. 95* 177. 13^{lect} 14^{lect} j^{scr}* om *τον* | *παραμεινας*: vg (et. am, sed non fu demid harl tol, nec ff Aug$^{\text{ps}\,118}$) syr^{sch} et^{p} c.^{a} arm ar^{e} add *εν αυτω* | *ουκ ακροατης* sine *ουτος* cum NABC 13. 29 68. 73. ff vg (et. Aug Cass Bed) syr^{sch} cop ar^{e} (item aeth^{utr} *και ουκ ακρ.*) ... ς (sed Gb^{0}) Ti praem *ουτος* cum KLP al pler (sed 105. g^{scr} *ουτως*, quod cum *παραμειν.* iungitur) cat syrP arm Thphyl Oec | *επιλησμονης*: 1** 9. 27. 68. 95* 104. *επιλησμων* (et. vg *oblivioso*, contra ff *oblivionis*) | *αλλα ποιητ. εργου*: 13. *αλλ ακροατης νομου και ποιητης εργου* | *γενομενος*: 31* *γιν.*, 40. *γεναμ.* | *εργου*: K post *ακροατης* transpon

26. *ει* sine copula cum NABKL al fere omn cat^{9} (et^{txt} et^{com}) syrP^{h} arm (m^{64} Antioch^{1079} vix probant) Thphyl Oec ... Ln *ει δε* cum CP 13. 31. ff vg (et. Bed$^{\text{109}}$) cop (syr^{sch} aeth *et si*; Cyr$^{\text{ioh}\,295}$ *ει τις γαρ φησι* etc) | *θρησκ. ειναι* sine additam cum NABCP h 27. 29. 66** 68. 73. m^{64} ff vg (et. Bed$^{\text{109}}$) cop (sah^{vid}, incipit a verbis *dicens apud se: Ego religiosus*) syr^{utr} arm aeth Antioch^{1079} ... ς (= Gb Sz) add *εν υμιν* cum KL al pler (sed 42. 57. 105. 126. al pauc ante *ειναι* pon) cat Cyr$^{\text{ioh}\,295}$ Thphyl Oec | *χαλιναγωγων* (C *-αγωγων γλωσσαν* in rasura): B *χαλινων* | *γλωσσαν αυτου* cum NACKL al fere omn cat Cyr$^{\text{ioh}\,295}$ Antioch^{1079} Oec ... Ti *γλ. εαυτου* cum BP 101. c^{scr} Thphyl :: cf ad 1, 18 | *αλλα* cum NABCLP al mu Cyr^{ioh} Oec ... ς *αλλ* cum K^{all} al longe plu Antioch^{1079} Thphyl | *καρδ. αυτου* c. NAKLP al pler cat Cyr^{ioh} Oec ...

ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκία. 27 *θρησκία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.*

II.

1 *Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.* 2 *ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι,* 3 *καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν*

Ln Ti *καρδι. εαυτου* cum BC 4. k^{scr} Thphyl | *θρησκια* cum ℵ (item Ln$^{ed\ min}$ ex sententia editoris sine teste) ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *θρησκεια* cum AℵCK^{all}LP etc :: cf ad Act 26, 5

27. *θρησκια* (cum ℵ [^{scr} ~~item Ln$^{ed\ min}$~~; ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *-σκεια*, ut v. 26) sine copula cum ℵBCℵLP etc ... A 70. 83. 128. syr^{sch} add *γαρ*, item 8^{pc} m^{24} ff am sah cop syr^{P} c.* Epiph^{1021} *δε* | *θεω* cum ℵ*C^{2}KL 31. 38. 40. 42. 57. 68. 70. 73. 80. 83. 105. 123. 177. 180. al^{40} (10 sp Scri) cat arm Dam^{paris} (sub o) Thphyl ... ς (Gb^{00}) Ln *τω θεω* cum ℵ^{c}AB C*P al plu Epiph^{1021} (omisso *παρα*) Antioch^{1184} Oec | *και* (A add *τω*) *πατρι*: 99. 126. 177* 13^{lect} 14^{lect} g^{scr} m^{24} sah (item syr^{sch} aeth) Dam^{paris} (sub o) om *και* ... ff *apud dominum* pro *παρ. θεω κ. πατρ.* | *επισκεπτεσθαι*: Dam^{paris} (sub o) *-ψασθαι* | *εαυτον* (180. *αυτον*): A aeth *σεαυτον* | *απο*: CP *εκ*

II. 1. *προσωποληψιαισ* cum ℵABC ... ς *-ληψιαισ* cum KLP etc | *της δοξης*: 69. 73. a^{scr} c^{scr} ante *του κυριου* pon ... 13. sah Antioch^{1175} Cass^{145} om

2. *εισ συναγωγην* cum ℵ*BC c^{scr} ... ς Ti *εισ την συναγ.* cum ℵ^{c}AKLP al fere omn cat arm Cyr$^{ioh\ 344}$ Antioch^{1175} Thphyl Oec

3. *και επιβλεψητε* cum ℵAKL 13. 31. 40. al fere omn cat vg syr^{sch} sah aeth (cop *non respicite*) Antioch^{1175} Oec ... Ti *επιβλεψ. δε* cum BCP 69. a^{scr} (c^{scr} *επιβλ. τε*) ff syr^{P} Thphyl Hesych^{levit6,134} | *ειπητε* pri sine additam cum ℵABC 13. 65. 67. 69. 76. 133. a^{scr} j^{scr} ff fu harl syr^{P} arm Thphyl Hesych^{levit} ... ς (= Gb Sz) add *αυτω* cum KLP al pler vg (et. am demid) syr^{sch} sah cop aeth cat Antioch^{1175} Oec | *εκει*: B ff post *καθου* (ff *tu sta aut sede illo*) ... sah om | *η* (C *και*) *καθου* sine *ωδε* cum ABC* 13. 65. 69. a^{scr} c^{scr} ff vg (et. Aug$^{ep\ 167}$ Hesych^{levit}) syr^{P} arm (*η ελθε καθου*) Cyr$^{ioh\ 344}$ (de B ff vide ante) ... ς (Gb^{00}) add *ωδε* cum ℵ^{c}KLP al pler cat syr^{sch} sah cop aeth Thphyl Oec | *υπο το* c. ℵAB*CKL al pler vg aeth Cyr$^{ioh\ 344}$ etc ... B^{2}(et$^{vid\ iam\ 2}$)P

μου, 4 οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν
πονηρῶν;
5 Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο
1 Co 1, 27 s τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς
βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; 6 ὑμεῖς δὲ ἠτι-
μάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς,
καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; 7 οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν
L v 11, 18 Mt 22, 30 τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; 8 εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε
βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ-

---

13. 27. 29. 68. 69. a^{scr} c^{scr} d^{scr} sah syrP arm επι το (item syr^{sch} cop *ante*) | *υποποδιον* sine additam cum ℵBCKLP al fere omn cat ff (*sub scamello meo*) sah cop arm Cyr$^{ioh\,344}$ (Antioch^{1175} om *η καθ. υπο το υπ. μου*) ... Ln$^{ed\,min}$ add *των ποδων* cum A 13. vg (*sub scabello pedum meorum*, item Aug^{ep} et Hesych^{levit}) syr^{utr} aeth | *μου*: A *σου*

4. *ου* (Gb″) cum ℵAB^{2}C 13. 14. 36. 38. 68. 69. 73. 95** 113. a^{scr} c^{scr} al^{2scr} cat vg (et. Aug$^{ep\,167}$ Hesych^{lovit} Bed) syr^{utr} sah cop arm aeth Cyr$^{ioh\,344}$ Antioch^{1175}. Nec ipsum *ου* expri B* ff (*diiudicati estis inter vos, facti estis iudices* etc) ... ς Ti *και ου* c. KLP al pler (27. 29. *και* omisso *ου*) Thphyl dis Oec^{dis}. Ille enim sic: *ὁ Καὶ σύνδεσμος παρέλκει ἐνταῦθα συνήθως ἀρχαιζούσῃ φράσει, ἐπεὶ ἀποδόσεως οὔσης ἐνταῦθα τοῦ ἄνω εἰρημένου περιττὸς ὁ σύνδεσμος.* Item Oec: *ὁ Καὶ σύνδεσμος παρέλκει*, rursusque ad *και εγενεσθε* etc: *ὁ Καὶ σύνδεσμος παρέλκει ἐνταῦθα, ὡς εἴρηται, συνήθως ἀρχαιζούσῃ φράσει, ἐπεὶ* etc ut supra | *εν εαυτοις*: 100. 127. *εν αυτοις* | *πονηρων*; (ita et. ς Wtst Gb Sz Ln) ... Knapp alii *πονηρων*.

5. *αδελφ. μου αγαπητοι*: 13. *αγ. μου αδελφ.*, 69. a^{scr} 13^{lect} 14^{lect} c^{scr} *μου αδελφοι* (c^{scr} add *οι*) *αγαπητ.* (sed a^{scr*} *αγαπ. αδ.*, 13^{lect} 14^{lect} om *αγαπ.*?) | *ουχ*: ℵ *ουκ* | *τω κοσμω* cum ℵA*BC* syrP, item 27. 29. 43. 64. *εν τω κοσμω* (29. add *τουτω*), vg *in hoc mundo* ... ς *του κοσμου τουτου* cum minusc ut vdtr pauc aeth Oec^{txt}; item Gb Sz *του κοσμου* cum A^{2}C^{2}KLP al plus^{10} (12 ap Scri) cat ff syr^{sch} cop arm Thphyl^{txt} et^{com} Oec^{com} ... 113. om | *βασιλειας* cum ℵ^{c}BCKLP al omn^{vid} cat ff vg rell Thphyl Oec ... ℵ*A *επαγγελιας* (ℵ* *-λιας*) :: cf Heb 6, 17; item Gal 3, 29

6. *ουχ* cum ℵBC^{2}KLP al fere omn cat Thphyl Oec ... Ti *ουχι* cum AC* 69. 180. a^{scr} c^{scr} | *καταδυν. υμας* cum ℵ*A h 19. 20. 65. ... ς Ln Ti *κατ. υμων* cum ℵ^{c}BCKLP al pler cat Thphyl Oec :: si usum spectas, potius *υμων* pro *υμας* quam *υμας* pro *υμων* a correctore substitutum videtur

7. *ουκ* cum ℵBCKLP al fere omn syr^{sch} rell ... A 13. c^{scr} syrP aeth^{utr} *και* | *επικληθεν* (C* *επικεκληθεν*): 69. a^{scr} c^{scr} Thphyl *κληθεν*

8. *τελειτε* (P add *τον*) *βασιλικον*: C syrP Antioch^{1176} *βαλικ. τελειτ.* | *την γραφην* et. ff Antioch (40. add *την λεγουσαν*) ... 27. 29. vg *τας γραφας* | *ως σεαυτον* (B *σαυτον*) cum ℵABCKLP etc ... 4. 25. 28. 31. 42

τόν, καλῶσ ποιεῖτε· 9 *εἰ δὲ προσωποληµπτεῖτε, ἁµαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόµενοι ὑπὸ τοῦ νόµου ὡσ παραβάται.* 10 *ὅστισ γὰρ ὅλον τὸν νόµον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχοσ.* 11 *ὁ γὰρ εἰπών· µὴ µοιχεύσῃσ, εἶπεν καί· µὴ φονεύσῃσ· εἰ δὲ οὐ* Ex 20, 13 ss *µοιχεύεισ, φονεύεισ δέ, γέγονασ παραβάτησ νόµου.* 12 *οὕτωσ λαλεῖτε καὶ οὕτωσ ποιεῖτε ὡσ διὰ νόµου ἐλευθερίασ µέλλοντεσ κρίνεσθαι.* 13 *ἡ γὰρ κρίσισ ἀνέλεοσ τῷ µὴ ποιήσαντι ἔλεοσ· κατακαυχᾶται ἔλεοσ κρίσεωσ.*

---

57. 70. 98. 101. 106. 177. 180. al[30] (8 ap Scri) cat Antioch[1176] Thphyl *ωσ εαυτον*, a[ser] *ωσ εαυτουσ*

9. *προσωποληµπτειτε* cum ℵABC ... ς *-ληπτειτε* cum KLP etc

10. *οστισ*: C *οσ* | *ολον τον νοµον*: C 31. *τον νοµ. ολον* | *τηρηση* cum ℵBC 3. 13[lect] 8pe sll (alii non citantur) Thphyl Oec, item *servaverit* ff vg (et. Hier[lovin 2]) ... ς *τηρησει* cum KLP al pler cat, item A 63. 69. a[ser] c[ser] (et. syrP ut[vid]) *πληρωσει*, 13. *πληρωσασ τηρησει*, 66** 73. *τελεσει* | *πταιση* cum ℵABC (nullus minusc citatur) ff (*peccaverit*, item Hier[lovin 2]) vg (*offendat*, Hier[pelag 2] *offenderit*) Thphyl Oec ... ς *πταισει* cum KLP al omn[vid] cat. Cf et. Caes[150] *οτι εαν - πληρωση τισ, πταιση δε*

11. *ειπων* cum ℵBCKLP etc ... A *ειπασ* | *µη µοιχευσησ* (ℵL 13. 33. k[ser] *-σεισ*), tum *µη φονευσησ* (k[ser] *-σεισ*): C 69. 106. a[ser] c[ser] syrP arm Thphyl *µη φονευ.*, tum *µη µοιχ.* (69. a[ser] *ου µοιχευσεισ*) | *µοιχευεισ φονευεισ* cum ℵABC 45. 98* cat, item 15. 70. *φονευεισ µοιχευεισ*, quo ordine etiam arm ... ς *µοιχευσεισ φονευσεισ* cum K al plu Thphyl; item LP 101. al pauc *µοιχευσησ* (et. c[ser] h[ser*]) *φονευσησ*. Ex Latt ff *non moechaberis, occideris autem*, vg *non moechaberis, occides autem* | *γεγονασ*: A 13. *εγενου* | *παραβατησ*: A (isque solus) *αποστατησ*

13. *ανελεοσ* (Gb') cum ℵA(*αναλ-*)BCK (P *-λεοσ*) al plus[25] cat[txt] et[com] Oec; item 13. 38. 70. al[10] Dam[paris] *ανηλεοσ* ... ς *ανιλεωσ* cum L al permu Ephr[805] Caes[96] Chr[11,860] Thphyl. Cdd pauci etiam *ανελεωσ* et *ανηλεωσ*. | *ελεοσ* pri: K al[20] Chr[11,860] *ελεον* | *κατακαυχ-* sine copula c. ℵ*(et[c] ex[emend])BC(et* et[2])KL h al longe plu (omnes[12] ap Scri) cat syr[sch] sah cop ... ς (= Gb Sz) *και κατακ.* cum minusc mu aeth[utr] Thphyl. Item ℵ[c] (sed *δε* abstersum rursus) A 13. 40. 73. 83. 101. ff vg syrP Oec *κατακ. δε*: sic et. Ln[ed min] (arm *γαρ* exprim, m[34] *quoniam* -) | *κατακαυχαται* (sed B *-τε*) cum ℵBKL al pler cat (minusc aliq *κατακαυχᾶτε* sive ut Mtthaeius edidit *-χᾶ τε*) Thphyl Oec. Item ff *supergloriatur autem misericordia iudicium*, vg (item Aug[aepe] etc) *superexaltat* (Aug[bis] *superexultat*, cf Sab) *autem misericordia iudicio*, m[34] *quoniam misericordia praefertur iudicio* ..... A 13. 27. 29. 66** cop *κατακαυχασθω* ... c[2] (* latet) *κατακαυχασθε*, item syr[sch] (*exaltati vos per miserationes super iudicium*). Cf et. B supra | *ελεοσ* sec cum ℵAB al sat mu Thphyl ... CKL h 13. 31. 57. 177. al plus[50] Oec *ελεον*

14 *Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;* 15 *ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,* 16 *εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος;* 17 *οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστιν* 2, 26 *καθ' ἑαυτήν.* 18 *ἀλλ' ἐρεῖ τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ τῶν*

(nullus *ἐλεῶν*, nec magis id interpretes agnoscunt. Sed invenitur pro *τὸ ἔλεος* etiam *τὸ ἔλεον* apud Herodianum Epim. pag[235].)

14. *το οφελ.* (L *ωφ.*) cum ℵAC[2]KL al fere omn cat[txt] et[com] Thphyl Oec ... Ln om *το* cum BC[a] 99 (*τι γαρ οφ.*) arm (h *τι υμασ οφελοσ* teste Sz) :: cf etiam ad v. 16 et 1 Cor 15, 32 | *λεγη* (L 96. 99. 101. 106. 123. 142. c[ascr] *λεγει*) ante *τισ* cum ℵBKL al fere omn cat[txt] et[com] Thyhyl Oec (Aug[fid et op] *si fidem dicat se quis habere*) ... Ln post *τισ* cum AC 56., item ff m[24] vg (*si fidem quis dicat* etc, ff *si quis dicat se fidem habere*), nec aliter sah cop | *εχη* (69. a[ascr] c[ascr] *σχη*): L 13. 80. 95. 96. 99. 101. 142. al[4 ascr] *εχει* (al[3] *εχειν*) | *η πιστισ*: ff (*potest fides cum sola salvare*) m[24] *fides sola*. Similiter post *αυτον* (L *αυτο*) sah add *sine operibus*

15. *εαν* sine copula (Gb[w]) cum ℵB 5. 6. 13. 27. 29. 31. 36. 40. 73. 99. 105. 133. d[ascr] cat ff m[24] cop arm ... ς Ln Ti *εαν δε* cum AℵKL al longe plu vg syrP Thphyl Oec; item sah *εαν γαρ*, syr[sch] *et si* | *υπαρχωσιν*: 31. 68. 99. f[ascr] Antioch[1174] Dam[paris] *-ρχουσιν* | *και* (A 65. 73. 133. d[ascr] arm *η*) *λειπομενοι* sine *ωσιν* cum ℵBCK syr[utr] arm (item sah cop aeth) Antioch[1174] Dam[paris] ... ς Ln add *ωσιν* cum AL[P] al omn[vid] cat Thphyl Oec. Latt sic: vg *et indigent*, ff *et desit eis*, m[24] *et defuerit eis*

16. *ειπη* (ℵ[a] *ειπει*, 68. Antioch[1174] *ειποι*) *δε* et. ff m[24] vg syrP (cop *και - δε*) ... A 13. 27. 73. 133. d[ascr] syr[sch] sah aeth[utr] *και ειπη* | *υπαγετε*: c[avid] 73. *υπαγε* | *τα επιτηδ. του σωματοσ*: 31. *τα του σω. επιτ.* | *το οφελοσ* cum ℵAC[2]KL al omn[vid] cat Antioch[1174] etc ... Ln om *το* cum BC[a] Dam[paris] :: cf ad v. 14

17. *εχη* (13. 99. 100. al[vid] *εχει*) ante *εργα* cum ℵABCK h 13. 31. 40. 69. al plus[10] cat ff m[24] vg sah ... ς (= Gb Sz) post *εργα* cum L al longe plu arm Thphyl Oec

18. *αλλ* cum ℵBCLP etc ... A *αλλα* | *την πιστ. σου*: 68. ff om *σου* | *χωρισ των* cum ℵABCP h 8. 13. 25. 31. 56. 68. 69. 73. 78[**] 83. 90. 142. a[ascr] ff vg syr[utr] sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) *εκ των* cum KL al longe plu cat Thphyl (Oec om *χωρ. τ. εργ.*) | *εργων* pri sine *σου* cum ℵABP 13. 69. 73. 83. a[ascr] c[ascr] ff vg syr[utr] sah cop arm ... ς (Gb[ω]) add *σου* cum CKL al pler cat aeth Thphyl | *σοι δειξω* cum ℵB 31. 69. a[ascr] c[ascr] j[scr] ... ς Ln Ti *δειξω σοι* cum ACKL al pler vg syr[utr] sah cop Thphyl Oec ... ff aeth om *δειξω* | *εκ τ. εργων μου*: ff vg syrP om *μου* | *την*

ἔργων μου τὴν πίστιν. 19 *σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν.* 20 *θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν;* 21 *Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;* 22 *βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνεργεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη,* 23 *καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη.* 24 *ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον.* 25 *ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκ-*

Mt 7, 20
1 Co 8, 4
Gn 22, 9 Heb 11, 17
Gn 15, 6 18, 17
Ro 4, 3 Gal 3, 6
Ro 3, 28
Ios 2, 1. 15. 6, 17
Heb 11, 31

πιστιν sine *μου* cum ℵBC 13. 68. 69. 73. a^{scr} c^{scr} ff arm ... ς (Gb^{00}) Ln add *μου* cum AKLP al pler (sed o^{scr*} 130. *την πιστ. μου εκ τ. εργ. μου*) cat vg syr^{utr} sah cop aeth Thphyl Oec

19. *οτι εις εστιν ο θεος* cum ℵA 68. vg syr^{sch} sah cop arm $aeth^{pp}$ $Cyr^{ioh\,953}$ ... Ti *οτι εισ ο* (ita C; ℵ 69. a^{scr} c^{scr} Thphyl om) *θεοσ εστιν* cum BC 69. a^{scr} c^{scr} syr^{p}; item ff $aeth^{ro}$ $Cyr^{ioh\,878}$ *οτι εισ ο θεοσ, quia unus deus* ... ς *οτι ο* (31. al pauc om) *θεοσ εισ εστιν* cum (K, sed *εισ* additur in mg) L al pler cat $Did^{tri\,2,10}$ Oec ... $Ps\text{-}Ath^{2,91}$ *οτι εστι θεοσ*

20. *δε*: 100. 106* 123. 130. arm om | *αργη* cum BC* 27. 29. ff (*vacua*) am^{2} fu demid (hi tres *otiosa*, et. Bed^{176}) sah arm^{zoh} ... ς *νεκρα* cum ℵAC^{2}KLP al pler cat vg^{clo} (et. am^{1}) syr^{utr} cop arm^{usc} aeth $Ps\text{-}Ath^{2,91}$ (pergitur enim post *φρισσουσιν* sic: *αλλ η πιστισ* usq *εστιν*) Oec, item $Cyr^{mich\,423}$ $etmalach^{805}$ (sed certo dici nequit utrum Cyr ad hunc versum an ad v. 26 respexerit. Idem in $Or^{4,306}$ dicendum est.)

22. *συνεργει* cum ℵ*A s (*cooperatur*) ff (*communicat*) ... ς Ln Ti *συνηργει* cum ℵ^{c}BCKLP al omn^{vid} cat vg (*cooperabatur*) syr^{utr} Thphyl Oec | *ετελειωθη*, : Wtst Gb Sz Ln *ετελειωθη;*

23. *επιστ. δε*: L 69. a^{scr} c^{scr} om *δε*, nec magis expri ff vg rell | *φιλοσ*: 69. a^{scr} c^{scr*} syr^{p} txt *δουλοσ*

24. *ορατε* sine additam cum ℵABCP h al plus^{10} cat ff vg syr^{utr} cop arm aeth^{utr} Thphyl ... ς (= Gb Sz) add *τοινυν* cum KL al longe plu Oec | *μονον*: 4. 99. 127. 177^{mg} Thphyl *μονησ*

25. *ομοιωσ* et. ff vg (uterque *similiter et*, sed am fu demid harl *similiter autem et*) syr^{p} ... c *ουτωσ*, item syr^{sch} cop arm aeth | *δε και*: C 5. 6. 13. 76. vg^{clo} tol syr^{sch} cop arm om *δε* (aeth *et sic Rahab quoque*) | *τ. αγγελουσ* cum ℵABKP al longe plu cat vg syr^{p} cop Thphyl Oec ... c^{kmgl} al^{15} (sed nonnulli ex his tantum in mg) ff (*exploratores ex VII tribus filiorum Israel*) syr^{sch} etp^{mg} (*exploratores Iosuae*) arm ar^{p} aeth r. *κατασκοπουσ*

βιαλοῦσα; 26 ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

III.

1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. 2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν· 4 ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων

---

26. γαρ c. ℵACKLP al omn^{vid} vg (m) om syr^{P} cop etc ... ff Or^{2,644} δε ... B syr^{sch} arm aeth^{utr} om | πνευματος (et. Or^{2,644}): 13. 31. 73. 78** cat του πνευμ. | εργων cum ℵB 69. a^{scr} Or^{4,318} (τό· πιστις χωρις εργων νεκρα εστιν) ... ς Ln Ti των εργων cum ACKLP al pler cat Thphyl Oec

III. 1. μη πολλοι (L πολλυ) διδασκ. etc: m^{64} *nolite multiloqui esse* | μειζον: ℵ -ζονα | λημψομεθα cum ℵABC ... ς ληψ. cum KLP rell (L -ψωμεθα) ... 73. λημψεσθε, vg (et. Aug$^{ioh\ 57}$) cop *sumitis* (contra ff *accipiemus*)

2. πολλα γαρ πταιομ. απαντες (P 133. παντες) et. Or$^{int\ 2,671}$ Sev$^{cat\ 18}$ ... ℵ om (sed explicatur in scholiis eius codicis) | δυνατος cum AB CKLP etc ... ℵ 14. 35. 38. 69. 93. 96. a^{ascr} c^{ascr} h^{ascr} Cyr$^{esa\ 827}$ Dam^{2,421} (et^{ed} et paris) Thphyl *δυναμενος* ... c^{vid} add τε. Cf et. vg *potest* (deinid harl* *potens*, tol *potens est*) *etiam* (cod ap Ln *autem*), aeth^{utr} *et potest*

3. ει δε (Gb′) c. ℵ(*add γαρ)ABCKL al^{25} ff vg (*si autem*; cdd ap Bed^{181} et ap Le^{brug} *sicut autem*, sed Le^{brug}: Si *non est commutandum cum* Sicut) cop Dam^{2,421} (et. paris) Oec; similiter m^{65} *quare ergo* ... Gb Sz ἰδε cum CP al plus^{40} arm Thphyl (in comm το μεν ιδε αντι του σκοπει), item ς ιδου cum minuc ut^{vid} paucis cat. Item syr^{sch} *ecce enim*, syr^{P} sah *ecce*, aeth^{PP} *et ecce*, aeth^{ro} *et insuper*. Ceterum m^{65} sic: *Quare ergo equis frena in ora mittuntur, nisi in eo ut suadeantur a nobis et totum corpus circumducamus?* | εισ τα στοματα et. ff m^{65} vg sah ... A 5. 25. 33. 177. 133. c^{ascr} j^{scr} arm syr^{utr} εισ το στομα (et aeth *in corpus*; cop *iniicimus equis* omissis εισ τ. στ.) | εισ το πειθ. cum ℵBC Dam^{2,421} (et. paris) ... ς προσ το πειθ. cum AKLP al omn^{vid} Thphyl Oec | αυτουσ ημιν c. ℵBKLP al pler Dam^{2,241} (et. paris) Thphyl Oec ... Gb″ Ti ημιν αυτουσ cum AC 13. 40. 73. 98. | αυτων ante μεταγομεν cum ℵBCKLP etc ... Ti post μεταγομεν cum A 13. cat ... 2. 30. m^{65} Oec om

4. ιδου: 24. ειδε (ut Wist testatur) | τηλικαυτα: B praem τα | ανεμων σκληρων cum ℵBCKP al^{15} cat ff m^{65} vg Dam^{2,421} ... ς σκληρ. ανεμ. cum AL 13. al longe plu Thphyl | οπου sine αν cum ℵB sah ... ς Ln

σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται· 5 οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει 6 ἡ γλῶσσα. πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, καὶ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ

Ti οπου αν cum ACKLP al pler (al pauc οπ. εαν) etc | *βουλεται* cum NBL 1. Dam^{2,421} (et. paris) ... ς Ln Ti *βουληται* cum ACKP al pler (m^{65} vg *ubi impetus dirigentis voluerit*) Thphyl Oec ... 13. *βουληθη*, 69. a^{ascr} *βουλοιτο*. Libere ff: *regnatur autem parvulo gubernaculo, et ubicunque dirigantur voluntate eorum qui eas gubernant.*

5. *ουτως* cum NBCKLP etc ... A 5. 64. 65. 73. 133. d^{ascr} *ωσαυτως* | *μεγαλα αυχει* cum ABC*P Eph^{190}; ff *magna gloriatur*, vg *magna exaltat* (fu *exultat*, item harl qui *magne exultat* habet) ... *μεγαλαυχει* cum NC^{2}KL al omn^{vid} cat (m^{65} *sed est magniloqua*) Dam^{2,421} (et. paris) Thphyl Oec | *ηλικον πυρ* cum NA^{2}NC*P vg (*quantus*) Antioch^{1079} Oec. Cf et. Chr^{2,41} *τοσουτον πυρ μυριαν υλην αναψαι δυναται*. Sed apud Lucian. Hermot. *ὅ ηλικον* significat *Quantulus* ... ς *ολιγον* cum A*vid C^{2}KL al omn^{vid} cat ff (*pusillum ignis*) m^{65} (*parvus ignis*) syr^{utr} sah cop arm (*και ολιγον*) aeth Dam^{2,241} (et. paris) Thphyl | *ηλικην* (vg *quam magnam*, ff *in quam magnam silvam incendium facit*): m^{65} sah syrP *magnam* (similiterque syr^{sch} cop reddit)

6. *η γλωσσα* pro *και η γλ.* cum ℵ* ... ς Ln Ti *και η γλωσσα* cum NCABC KLP etc (m^{65} *ita et lingua ignis est*). Ceterum edd sic interpg: *ἀνάπτει. καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ*, (sic ς, *πυρ*· Ti, Ln non interpg) *ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας*· (Ln nec hoc loco interpg) etc, at dempto *και* omnino vdtr *η γλωσσα* cum eis quae praecedunt coniungendum. Tractat locum Isid^{4,10} *τὸ παρὰ σοῦ ζητηθέν· ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμ. τῆς ἀδικίας*. Vide cetera apud ipsum. | *η γλωσσα καθισταται* (B* *καθισται*) cum NABCK 27. 43. 65. 73. 102. 133. c^{ascr} ff m^{65} vg syr^{sch} syrP ^{txt} sah cop arm (libere aeth) Antioch^{1079} Dam^{2,421} (et. paris) ... ς (Gb^{00}) praem *ουτως* cum P al pler cat syrP c.* Thphyl Oec, item L 106. *ουτως και*. Ex interpp vg sic: *Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris quae maculat totum corpus* etc, m^{65} *ita et lingua ignis est, et mundus iniquitatis per linguam constat in membris nostris, quae maculat totum corpus* etc, ff *et lingua ignis saeculi* (corrigendum *saeculum*?) *iniquitatis. Lingua posita est in membris nostris quae maculat totum corpus* etc; syr^{sch} *Et lingua ignis est, et mundus iniquitatis veluti silva est: et ipsa lingua, cum sit inter membra nostra, maculat totum* etc; sah *Lingua etiam ignis est, mundus iniquitatis; lingua inter membra polluens corpus totum* etc; cop *Lingua etiam ignis est in splendorem iniquitatis; lingua existit inter membra et pollnit* etc. Etiam ar^{e} *κοσμ. αδικ.* reddit *ornatum iniquitatis*. Cf et. de voce *κοσμος* Thphyl^{836} *κόσμον γὰρ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος λέγει. ἢ καὶ ὅτι κἂν κόσμος ἐστὶν ἤτοι κοσμοῦσα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· – ἐπεὶ καὶ οὕτω τινὲς βούλονται τὸν κόσμον λαμβάνειν πρὸς σημασίαν,*

φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. 7 πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, 8 τὴν
Ps 139 (140), 3 δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάστατον

---

etc. Similiter Oec disputat. Atque utramque explicationem etiam Isid[2,158] agnoscit: *ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμ. τῆς ἀδικίας· μάλιστα μὲν – πολλὰ λαλοῦσα κακά· καὶ γὰρ καὶ κατηγορεῖ καὶ κακηγορεῖ καὶ ἐπιορκεῖ – – ἴσως στηλιτεύων αὐτοὺς τοῦτ' ἔφη· ἡ γλῶσσα – ἀδικίας· ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν ὅτι ὁ τῆς εὐγλωττίας πυρσὸς ὅταν τοὺς μεγάλα πταίοντας κοσμῇ, ἐγκαλλώπισμα δοκεῖ τῆς ἀληθείας. χρὴ τοιγαροῦν τῇ δεινότητι κεχρῆσθαι οὐ πρὸς τὸ τὴν κακίαν κοσμεῖν* etc (Eadem excerpta cat[21] et ex cdd 100 et 103 ap Mtthaeium [11,101]). Item schol ap Mtthaeium ad h. l. *ἐπικοσμεῖ γὰρ φήμασιν ἐσθ' ὅτε τὴν ἀδικίαν.* | *καὶ σπιλοῦσα* cum κ* ... ς Ln Ti *η σπιλοῦσα* cum κ[c] rell | *τ. τροχον* (et. c, vitiose exscriptum *-χην*) *τησ γενεσεως*: ff vg *rotam nativitatis* (vg add *nostrae*), m[65] *rotam geniturae*, syr[sch] *series generationum nostrarum, quae currunt veluti rotae* ... א 7. 25. 33[mg] 68. 83. 96** vg syr[sch] aeth add *ημων* ... cdd ap Thphyl et ap Oec *γεεννησ*. Cf 15[schol] (ap Wtst) *ἀνάπτει τὸν τροχὸν τῆς γείνησ, τουτέστι καὶ ἐγκαίουσα καὶ κατατρέχειν ἡμῶν ποιοῦσα τὸ πῦρ.* Item Oec (nec fere aliter Thph) : *φλογίζει τὸν τροχ. τῆς γεέννησ, τουτέστιν ἐκκαίει καὶ ἐρεθίζει καθ' ἡμῶν τὴν γέενναν, ὥσπερεί κατατρέχειν ἡμῶν ποιοῦσα τὸ πῦρ – – εἰ μὲν οὖν τῆς γεέννησ ἔχει, ὥσ τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει – – εἰ δὲ τὸν τροχ. τῆς γενέσεως – τὴν ζωὴν ἡμῶν φησίν.* Cf et. ap Mtthaeium l. l. | *και φλογιζ. υπο τησ γεεννησ* : m[65] *et inflammatur a genitura*

7. *θηριων τε*: 11. 73. 99. k[scr] Thphyl om *τε* | *ερπετων τε*: A 11. 47. a[scr] arm om *τε* ... c[scr] *και ερπετ.* | *εναλιων* (*εναλλων* aut *αλλων* nusquam legi vdtr): ff *natantium*, m[65] *belluarum maritimarum* ... vg *ceterorum* (*caet-*). Eodem vitio laborant et. am fu tol harl et omn ap Ln, nec magis Le[brug] quicquam contra monet, sed Erasmo et Estio testibus (cf Sab) invenitur et. *cetorum*. Libere demid – *natura bestiarum et volucrum et serpentium domatur, et domita sunt omnia a natura hum.* | *δαμαζετ. και δεδαμασται* (syr[sch] om *και δεδαμ.*): c h[ser] o[ser] arm *δεδαμ. κ. δαμαζ.*

8. *την δε*: P om *δε* | *δυναται δαμασαι ανθρωπων* cum ΝΑΚΡ 5. 31. 69. 104. 133. a[ser] c[ser] ... Ln *δαμασαι δυνατ. ανθρωπων* cum ℵc syr[p] ... ς Ti *δυνατ. ανθρωπων δαμασαι* cum t. al pler cat arm Cyr[ioh 721] Dam[2,421] (et. paris) Thphyl Oec. Libere ff vg *nemo* (vg *nullus*) *hominum domare potest*, m[65] *hominum domare nemo potest*, syr[sch] cop aeth *nemo potest domare* | *ακαταστατον* cum ΝΑΒΡ Dam[2,421] ex paris, item ff (*inconstans*) vg (*inquietum*) cop (*indomitum*) Hier[pelag 704] (*incontinens*). Item (ap Gb) arm *κακον και ακατασταστον και* ... ς *ακατασχετον* cum CKL al pler Epiph[814] Cyr[nest 29] Dam[2,421] ed et alibi (ubi etiam paris consentit) Thphyl Oec, item syr[utr] aeth, etiam m[65] post *nemo potest* pergit *et retinere a malo* (similiter 13[lect] *κακῶν* pro *κακόν*)

κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. 9 *ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας·* 10 *ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι.* 11 *μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν;* 12 *μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.*

13 *Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.* 14 *εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε*

9. *τον κυριον* (Gb″) cum ℵABCP 4* 13. ff vg^{ms} (ap Ln) syr^{sch} cop arm Cyr esai 107 Dam^{paris} ... ς *τ. θεον* cum KL al pler cat vg syr^{p} Epiph^{815} Dam^{2,380} et^{421} Thphyl Oec | *γεγονοτας* (et. Epiph^{815} Dam^{2,421}): A 5. 13. 65. 73. d^{scr} Dam^{2,380} (et. paris) *γεγενημενους*

11. *το γλυκυ και το πικρον*: 14* 16. 69. a^{scr} c^{scr} cop aeth Dam^{parisbis} (non item Dam^{2,380} et^{421}, sed semel et. paris ordine vulgato) *το πικρον κ. το γλυκυ*

12. *συκα*: perreximus absque *ουτως* cum ABC* 83. c^{scr} syr^{p} txt arm Dam^{paris} ... ς (Gb^{00}) perg i. e. add *ουτως* cum ℵC^{2}KLP al pler cat ff vg syr^{sch} et^{p} c.* cop aeth Cyr$^{esa\,107}$ Thphyl Oec | *ουτε* (sed ℵ 13. 27. 29. 66** Cyr^{esa} *ουδε*) *αλυκον γλυκυ* cum ℵABD (et* et^{2}) 13. 27. 29. 66** 83. 142. ff (*bullit dulcem et salmacidum*) vg (*emanat dulcem et amaram aquam*) Cyr$^{esa\,107}$ (Dam^{paris} *ουτε αλυκον και γλυκυ ποιησαι υδ. τις δυναται*) ... ς (= Gb) *ουδεμια πηγη αλυκον και γλυκυ* cum KLP al pler cat syr^{p} Thphyl Oec (sed 2. 36. 105** 14^{lect} Thphyl Oec *αλικον*, 45. *αλμυρον*: 31. om *και*: pro *ουδεμια* P c^{scr} *ουτε μια*, quemadmodum et al^{5scr} *οὐδὲ μία*, ut sine dubio rectius quam *οὐδεμία* scribitur). Praeterea cf et. syr^{sch} ar^{e} *ita etiam aqua salsa non fieri potest dulcis*, cop *ita fonti dulci facere aquam amaram*, arm *neque salinus locus aquam dulcem facere*. Aeth vero liberrime: *sic quoque ergo et aqua dulcis non erit amara et aqua amara etiam non erit dulcis*

13. *τις*: 7. 32. 42. 43. 57. 73. 95* 101. f^{scr} k^{scr} *ει τις* ... K al plus^{10} cat om | *εν υμιν; δειξατω* ... Ln *εν υμιν, δειξατω* | *πραυτητι*: al^{5} fere Ephr^{175} Antioch^{1105} *πραοτητι*

14. *ει δε*: AP 13. 56. 106. add *αρα* | *εριθειαν* ut ℵB^{3}CKLP etc ... A *ερεθειαν*, B* *ερειθιαν*, 101. 13^{lect} Dam^{par} (sub σ) *εριθιαν* | *τη καρδια* cum ABCKLP al pler cat aeth Ephr^{175} Dam^{2,684} Thphyl Oec ... ℵ 4. 16. 27. 29. 66** 106. al^{8} scr ff s vg syr^{utr} cop arm Antioch^{1095} *ταις καρδιαις* | *μη κατακαυχασθε* (s vg *nolite gloriari*): A 14* 16. 19. 22. 23. 26. 31. 37. 46. 69. 78. 123. 177. a^{scr} *μη καυχασθε* ... ff *quid alapamini* (ex *elevamini* corruptum? Martianay), pergens *mentientes contra veritatem*

1, 17 τῆσ ἀληθείασ καὶ ψεύδεσθε. 15 οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειοσ, ψυχική, δαιμωνιώδησ. 16 ὅπου γὰρ ζῆλοσ καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. 17 ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικήσ, εὐπειθήσ, μεστὴ ἐλέουσ καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτοσ, ἀνυπόκριτοσ. 18 καρπὸσ δὲ δικαιοσύνησ ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖσ ποιοῦσιν εἰρήνην.

IV.

1 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ

---

14. τησ αληθειασ και ψευδεσθε cum ℵ* et (praemisso κατα) ℵc, item syrsch *ne inflemini adversus veritatem nec mentiamini* ... ς Ln Ti και ψευδεσθε κατα τησ αληθειασ cum ABCKLP al fere omn (codunus i. e. 97. om κατα) syrP cop rell Eph175 Thphyl Oec (Dam2,684 κ. ψευδεσθε τη αληθεια)

15. αυτη η σοφια (et. Epiph200 ed. Dind, Petav ἡ αὐτὴ σοφ.): c 69. aser cser Didtri3,1 Ephr175 Thphyl η σοφ. αυτη ... ff om αυτη | αλλα cum ℵB (non Epiph200 ed. Dind nec Did) ... ς Ln αλλ cum ACKLP etc

16. εριθεια (B* ερειθεια, 101. 131ect εριθια) ... c ερεισ, P Antioch1115 ερισ | εκει sine και cum BCKLP al pler cat ff s vg syrP cop arm aeth Ephr175 Thphyl Oec ... ℵA 4. 13. 73. 101. vgms (ap Ln) syrsch εκει και

17. η δε et. Epiph206 Antioch1328 etc ... Didtri3,1 η γαρ | επειτα et. Epiph Antioch etc ... Did om | επιεικησ (Epiph om) ευπειθησ (Epiph ed. Dind. ευπιθησ): ita accurate et. s am *modesta suadibilis* ... ff *et verecundiae consentiens* ... vgcle (atque et. fu demid tol harl) *modesta suadibilis bonis consentiens* (vgms ap Ln *suadibilis* post *consentiens* pon) | καρπων: c (2 erasisse vdtr) 27. 29. 106. (et. 66** inter lineas add) Didtri3,1 add εργων | αδιακριτοσ: s vg *non iudicans*; ff *sine diiudicatione irreprehensibilis*, Angbis (cf Sab) *inaestimabilis* ... 100. 104. 127. ευδιακριτοσ | ανυποκριτοσ cum ℵABCP 3. 5. 13. 57. 69. 98* aser s ff vg cop syrP arm Didtri3,1 Ephr175 Antioch1288 Dam2,684 (et. paris) ... ς (Gl100) praem και cum KL al pler cat syrsch aeth (sed syr etiam ante infert copulam: και επιεικησ και ευπ. και μεστη etc, similiterque aeth) Thphyl Oec

18. καρποσ δε: ℵ* add ο (:: similiter alibi scribitur invitis quidem testibus plerisq) | δικαιοσυνησ cum ℵABCLP al plu (3 ap Mtthaei, 5 ap Scri) arm Ephr175 Antioch1288 Dam2,685 (et. paris) et 254 Thphyl ... ς (= Gb Sz) τησ δικαιοσυνησ cum K al plu cat Oec

IV. 1 ποθεν pri: s (non item ff vg) *et unde* | ποθεν sec cum ℵABCP 5. 13. 31. 36. 69. aser cser cat ff m93 (om και) cop syrP armgb Antioch1064 Thphyl ... ς (= Gb+Sz) om cum KL al pler s vg syrsch aeth Oec | εν υμιν: 13. syrsch ante μαχαι pon, A 5. armcdd ante και ποθεν | εν

τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; 2 ἐπι- 1 Pe 2, 11 Ro 7, 23
θυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπι-
τυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. καὶ οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι
ὑμᾶς· 3 αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν Mt 7, 7
ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. 4 μοιχαλίδες. οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ

τῶν μελ. ὑμῶν: m^{93} add (post *nonne de voluntatibus vestris quae militant in membris vestris*) *et sunt vobis suavissima*

2. φονευετε: edd mu (ut Erasmi 2. atque et. Lutherus *ihr hasset*) φθονειτε invitis testibus ut vdtr omnibus | ουκ sec: A^{wold} ουχ (Cowper ουκ, nec quicquam monet) | και ουκ εχετε δια (Gb′) c. NP 5. 11. 18. 19. 24. 25. 26. 27. 29. 30. 32. 33. 35. 36. 38. 42. 67. 73. 76. 78. 80. 100. 104. 126. 127. 177. a^{ser} c^{ser} al^{5ser} (al ut 68. 69. de quorum lectione non satis constat) (cat και ουκ εχ. δε) ff vg (et. am demid harl) syr^{utr} cop arm aeth Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) ουκ εχ. δε δια cum minusc vix mu ... Gb Sz Ln Ti ουκ εχετε δια sine copula cum ADKL 13. 40. 57. al plur[20] fu tol :: και non convenire videbatur, nec enim quae sequuntur eodem modo cum praegressis cohaerent quo και ουκ εχετε et και ου δυνασθε. Illinc aut δε intrudendum videbatur aut copula delenda, quemadmodum φονευετε et μαχεσθε praegressa sunt.

3. αιτειτε: P 5 31. d^{ser} al pauc add δε | δαπανησητε (et. $\aleph^{c}$, $\aleph^{*}$ καταδαπ.): -σητε cum $\aleph^{*}$et^{c}AKLP al omn^{vid}: B -νησετε

4. μοιχαλιδες cum $\aleph^{*}$AB 13. item (μοιχοι exprimentibus, quod ipsum in nullo codice Graeco invenitur) ff (*fornicatores*) vg (*adulteri*) syr^{sch} cop aeth^{utr} arm. Coniunximus autem cum δαπανησητε praeeunte B, in quo post μοιχαλ. interpunctum est, nec contra est ℵ, qui versu exeunte eam vocem habet. Quae distinctio eo confirmatur quod apud Dam^{2,502} affertur ουκ οιδατε οτι etc absque μοιχαλ. vel μοιχ. κ. μοιχαλ. Contra ς Ln Ti post δαπανησητε puncto distinxerunt ..... ς μοιχοι και μοιχαλιδες cum $\aleph^{c}$KLP al pler cat syrP Thphyl Oec :: nullus dubito quin ipse apostolus ita scripserit ut edidi: auctoritas enim quam sequuti sumus perquam insignis est, praesertim quum statuere non liceat interpretes veteres in cdd. suis aliud invenisse quam μοιχαλιδες, quamvis pro interpretandi libertate non femininum sed masc. exprimant. Accedit quod similiter ab ipsis olim Graecis dici probatum est. Cf G. Hermanni diss. de offic. interpretis p. 22. ubi est: „ὑποφάτιες mihi quidem et iidem esse videntur qui Syracusis ποταγωγίδες audiebant et ob eamdem caussam dicti genere feminino. Quod apud Aristot. Pol. 5, 11. legitur οἷον περὶ Συρακούσας αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι – recte scriptum esse ostendit Photii adnotatio: ποταγωγίδες· φάνται ἢ μηνυταί. Nec dubitandum puto, quin illi non feminae sed viri fuerint: quare Plut. eos in Dione c. 28. τοὺς καλουμένους προσαγωγίδας vocavit. Idem in libello de curiositate p. 522. extr. – τοὺς δὲ προσαγωγίδας οἱ Διονύσιοι τοῖς Συρακοσίοις κατέμιξαν – Convicium autem fuisse ποταγωγὶς videtur" etc. Oritur vero inde quod Iacobus tali voce h. l. utitur orationi non

μου, 4 οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν
πονηρῶν;
5 Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο
1 Co 1, 27 τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς
βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; 6 ὑμεῖς δὲ ἠτι-
μάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς,
καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; 7 οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν
L.v 11, 18 Mt 22, 30 τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; 8 εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε
βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ-

---

13. 27. 29. 68. 69. a^{scr} c^{scr} d^{scr} sah syrP arm *επι το* (item syr^{sch} cop *ante*) | *υποποδιον* sine additam cum ℵBCKLP al fere omn cat ff (*sub scamello meo*) sah cop arm Cyr$^{loh\,344}$ (Antioch^{1175} om *η καθ. υπο το υπ. μου*) ... Ln$^{ed\,min}$ add *των ποδων* cum A 13. vg (*sub scabello pedum meorum*, item Aug^{ep} et Hesych^{levit}) syr^{utr} aeth | *μου*: A *σου*

4. *ου* (Gb″) cum ℵAB^{2}C 13. 14. 36. 38. 68. 69. 73. 95** 113. a^{scr} c^{scr} al^{2scr} cat vg (et. Aug$^{ep\,167}$ Hesych^{levit} Bed) syr^{utr} sah cop arm aeth Cyr$^{loh\,344}$ Antioch^{1175}. Nec ipsum *ου* expri B* ff (*diiudicati estis inter vos, facti estis iudices* etc) ... ς Ti *και ου* c. KLP al pler (27. 29. *και* omisso *ου*) Thphyl dis Oec^{dis}. Ille enim sic: *ὁ Καὶ σύνδεσμος παρέλκει ἐνταῦθα συνήθως ἀρχαιζούσῃ φράσει, ἐπεὶ ἀποδόσεως οὔσης ἐνταῦθα τοῦ ἄνω εἰρημένου περιττὸς ὁ σύνδεσμος.* Item Oec: *ὁ Καὶ σύνδεσμος παρέλκει*, rursusque ad *και εγενεσθε* etc: *ὁ Καὶ σύνδεσμος παρέλκει ἐνταῦθα, ὡς εἴρηται, συνήθως ἀρχαιζούσῃ φράσει, ἐπεὶ* etc ut supra | *εν εαυτοισ*: 100. 127. *εν αυτοισ* | *πονηρων*; (ita et. ς Wtst Gb Sz Ln) ... Knapp alli *πονηρων*.

5. *αδελφ. μου αγαπητοι*: 13. *αγ. μου αδελφ.*, 69. a^{scr} 13^{lect} 14^{lect} c^{scr} *μου αδελφοι* (c^{scr} add *οι*) *αγαπητ.* (sed a^{scr*} *αγαπ. αδ.*, 13^{lect} 14^{lect} om *αγαπ.*?) | *ουχ*: ℵ *ουκ* | *τω κοσμω* cum ℵA*BC* syrP, item 27. 29. 43. 64. *εν τω κοσμω* (29. add *τουτω*), vg *in hoc mundo* ... ς *του κοσμου τουτου* cum minusc ut vdtr pauc aeth Oec^{txt}; item Gb Sz *του κοσμου* cum A^{2}C^{2}KLP al plus^{70} (12 ap Scri) cat ff syr^{sch} cop arm Thphyl^{txt} et^{com} Oec^{com} ... 113. om | *βασιλειασ* cum ℵ^{c}BCKLP al omn^{vid} cat ff vg rell Thphyl Oec ... ℵ*A *επαγγελιασ* (ℵ* -λιασ) :: cf Heb 6, 17; item Gal 3, 29

6. *ουχ* cum ℵBC^{2}KLP al fere omn cat Thphyl Oec ... Ti *ουχι* cum AC* 69. 180. a^{scr} c^{scr} | *καταδυν. υμασ* cum ℵ*A h 19. 20. 65. ... ς Ln Ti *κατ. υμων* cum ℵ^{c}BCKLP al pler cat Thphyl Oec :: si usum spectas, potius *υμων* pro *υμασ* quam *υμασ* pro *υμων* a correctore substitutum videtur

7. *ουκ* cum ℵBCKLP al fere omn syr^{sch} rell ... A 13. c^{scr} syrP aeth^{utr} *και* | *επικληθεν* (C* *επικεκληθεν*): 69. a^{scr} c^{scr} Thphyl *κληθεν*

8. *τελειτε* (P add *τον*) *βασιλικον*: C syrP Antioch^{1176} *βαλικ. τελειτ.* | *την γραφην* et. ff Antioch (40. add *την λεγουσαν*) ... 27. 29. vg *τασ γραφασ* | *ωσ σεαυτον* (B *σαυτον*) cum ℵABCKLP etc ... 4. 25. 28. 31. 42

τόν, κιλῶσ ποιεῖτε· 9 εἰ δὲ προσωποληµπτεῖτε, ἁµαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόµενοι ὑπὸ τοῦ νόµου ὡσ παραβάται. 10 ὅστισ γὰρ ὅλον τὸν νόµον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχοσ.
11 ὁ γὰρ εἰπών· µὴ µοιχεύσῃσ, εἶπεν καί· µὴ φονεύσῃσ· εἰ δὲ οὐ Ex 20, 13 ss
µοιχεύεισ, φονεύεισ δέ, γέγονασ παραβάτησ νόµου. 12 οὕτωσ λαλεῖτε καὶ οὕτωσ ποιεῖτε ὡσ διὰ νόµου ἐλευθερίασ µέλλοντεσ κρίνεσθαι. 13 ἡ γὰρ κρίσισ ἀνέλεοσ τῷ µὴ ποιήσαντι ἔλεοσ· κατακαυχᾶται ἔλεοσ κρίσεωσ.

---

57. 70. 98. 101. 106. 177. 180. al[30] (8 ap Scri) cat Antioch[1176] Thphyl *ωσ εαυτον*, a[ser] *ωσ εαυτουσ*

9. *προσωποληµπτειτε* cum ℵABC ... ς *-ληπτειτε* cum KLP etc

10. *οστισ*: C *οσ* | *ολον τον νοµον*: C 31. *τον νοµ. ολον* | *τηρηση* cum ℵBC 3. 13[lect 8pe sil] (alii non citantur) Thphyl Oec, item *servaverit* ff vg (et. Hier[lovin 2]) ... ς *τηρησει* cum KLP al pler cat, item A 63. 69. a[ser] c[ser] (et. syrP ut[vid]) *πληρωσει*, 13. *πληρωσασ τηρησει*, 66** 73. *τελεσει* | *πταιση* cum ℵABC (nullus minusc citatur) ff (*peccaverit*, item Hier[lovin 2]) vg (*offendat*, Hier[pelag 2] *offenderit*) Thphyl Oec ... ς *πταισει* cum KLP al omn[vid] cat. Cf et. Caes[180] *οτι εαν - πληρωση τισ, πταιση δε*

11. *ειπων* cum ℵBCKLP etc ... A *ειπασ* | *µη µοιχευσησ* (ℵL 13. 38. k[ser] *-σεισ*), tum *µη φονευσησ* (k[ser] *-σεισ*): C 69. 106. a[ser] c[ser] syrP arm Thphyl *µη φονευ.*, tum *µη µοιχ.* (69. a[ser] *ου µοιχευσεισ*) | *µοιχευεισ φονευεισ* cum ℵABC 45. 98* cat, item 15. 70. *φονευεισ µοιχευεισ*, quo ordine etiam arm ... ς *µοιχευσεισ φονευσεισ* cum K al plu Thphyl; item LP 101. al pauc *µοιχευσησ* (et. c[ser] h[ser*]) *φονευσησ*. Ex Latt ff *non moechaberis, occideris autem*, vg *non moechaberis, occides autem* | *γεγονασ*: A 13. *εγενου* | *παραβατησ*: A (isque solus) *αποστατησ*

13. *ανελεοσ* (Gb′) cum ℵA(*αναλ-*)BCK (P *-λεοσ*) al plus[25] cat[txt] et[com] Oec; item 13. 38. 70. al[10] Dam[paris] *ανηλεοσ* ... ς *ανιλεωσ* cum L al permu Ephr[305] Caes[96] Chr[11,860] Thphyl. Cdd pauci etiam *ανελεωσ* et *ανηλεωσ*. | *ελεοσ* pri: K al[20] Chr[11,860] *ελεον* | *κατακαυχ-* sine copula c. ℵ*(et[c] ex[emend])BC(et[a] et[2])KL h al longe plu (omnes[12] ap Scri) cat syr[sch] sah cop ... ς (= Gb Sz) *και κατακ.* cum minusc mu aeth[utr] Thphyl. Item ℵ[c] (sed *δε* abstersum rursus) A 13. 40. 73. 83. 101. ff vg syrP Oec *κατακ. δε*: sic et. Ln[ed min] (arm *γαρ* exprim, m[84] *quoniam* -) | *κατακαυχαται* (sed B *-τε*) cum ℵBKL al pler cat (minusc aliq *κατακαυχᾶτε* sive ut Mtthaeius edidit *-χᾶ τε*) Thphyl Oec. Item ff *supergloriatur autem misericordia iudicium*, vg (item Aug[saepe] etc) *superexaltat* (Aug[bis] *superexultat*, cf Sab) *autem misericordia iudicio*, m[84] *quoniam misericordia praefertur iudicio* ..... A 13. 27. 29. 66** cop *κατακαυχασθω* ... c[2] (* latet) *κατακαυχασθε*, item syr[sch] (*exaltati vos per miserationes super iudicium*). Cf et. B supra | *ελεοσ* sec cum ℵAN al sat mu Thphyl ... CKL h 13. 31. 57. 177. al plus[50] Oec *ελεον*

14 *Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;* 15 *ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,* 16 *εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος;* 17 *οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστιν* 2, 26 *καθ' ἑαυτήν.* 18 *ἀλλ' ἐρεῖ τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ τῶν*

(nullus *ἐλεῶν*, nec magis id interpretes agnoscunt. Sed invenitur pro *τὸ ἔλεος* etiam *τὸ ἔλεον* apud Herodianum Epim. pag[235].)

14. το οφελ. (L ωφ.) cum ℵAC[2]KL al fere omn cat[txt] et[com] Thphyl Oec ... Ln om το cum BC* 99 (τι γαρ οφ.) arm (h τι νμας οφελος teste Sz) :: cf etiam ad v. 16 et 1 Cor 15, 32 | λεγη (L 96. 99. 101. 106. 123. 142. c[ser] λεγει) ante τις cum ℵBKL al fere omn cat[txt] et[com] Thyhyl Oec (Aug[fid et op] *si fidem dicat se quis habere*) ... Ln post τις cum AC 56., item ff m[34] vg (*si fidem quis dicat* etc, ff *si quis dicat se fidem habere*), nec aliter sah cop | εχη (69. a[ser] c[ser] σχη): L 13. 80. 95. 96. 99. 101. 142. al[4 ser] εχει (al[3] εχειν) | η πιστις: ff (*potest fides eum sola salvare*) m[34] *fides sola*. Similiter post αυτον (L αυτο) sah add *sine operibus*

15. εαν sine copula (Gb[w]) cum ℵB 5. 6. 13. 27. 29. 31. 36. 40. 73. 99. 105. 133. d[ser] cat ff m[34] cop arm ... ς Ln Ti *εαν δε* cum AℵKL al longe plu vg syrP Thphyl Oec; item sah *εαν γαρ*, syr[sch] *et si* | υπαρχωσιν: 31. 68. 99. f[ser] Antioch[1174] Dam[paris] -χουσιν | και (A 65. 73. 133. d[ser] arm η) λειπομενοι sine ωσιν cum ℵBCK syr[utr] arm (item sah cop aeth) Antioch[1174] Dam[paris] ... ς Ln add ωσιν cum ALP al omn[vid] cat Thphyl Oec. Latt sic: vg *et indigent*, ff *et desit eis*, m[34] *et defuerit eis*

16. ειπη (ℵ* ειπει, 68. Antioch[1174] ειποι) δε et. ff m[34] vg syrP (cop και - δε) ... A 13. 27. 73. 133. d[ser] syr[sch] sah aeth[utr] και ειπη | υπαγετε: c[3 vid] 73. υπαγε | τα επιτηδ. του σωματος: 31. τα του σω. επιτ. | το οφελος cum ℵAC[2]KL al omn[vid] cat Antioch[1174] etc ... Ln om το cum BC* Dam[paris] :: cf ad v. 14

17. εχη (13. 99. 100. al[vid] εχει) ante εργα cum ℵABCK h 13. 31. 40. 69. al plus[10] cat ff m[34] vg sah ... ς (= Gb Sz) post εργα cum L al longe plu arm Thphyl Oec

18. αλλ cum ℵBCLP etc ... A αλλα | την πιστ. σου: 68. ff om σου | χωρις των cum ℵABCP h 8. 13. 25. 31. 56. 68. 69. 73. 78** 83. 90. 142. a[ser] ff vg syr[utr] sah cop arm aeth ... ς (= Gb Sz) εκ των cum KL al longe plu cat Thphyl (Oec om χωρ. τ. εργ.) | εργων pri sine σου cum ℵABP 13. 69. 73. 83. a[ser] c[ser] ff vg syr[utr] sah cop arm ... ς (Gb[ww]) add σου cum CKL al pler cat aeth Thphyl | σοι δειξω cum ℵB 31. 69. a[ser] c[ser] j[ser] ... ς Ln Ti δειξω σοι cum ACKL al pler vg syr[utr] sah cop Thphyl Oec ... ff aeth om δειξω | εκ τ. εργων μου: ff vg syrP om μου | την

ἔργων μου τὴν πίστιν. 19 σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. 20 θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν; 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνεργεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, 23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκ-

Mt 7, 20 | 1 Co 8, 4 | Gn 22, 9 Heb 11, 17 | Gn 15, 6 18, 17 | Ro 4, 3 Gal 3, 6 | Ro 3, 28 | Ios 2, 1. 15. 6, 17 | Heb 11, 31

πιστιν sine μου cum ℵBC 13. 68. 69. 73. a^{scr} c^{scr} ff arm ... ς (Gb^{00}) Lu add μου cum AKLP al pler (sed o^{scr*} 130. την πιστ. μου εκ τ. εργ. μου) cat vg syr^{utr} sah cop aeth Thphyl Oec

19. οτι εις εστιν ο θεος cum ℵA 68. vg syr^{sch} sah cop arm $aeth^{pp}$ $Cyr^{ioh\,953}$ ... Ti οτι εισ ο (ita C; ℵ 69. a^{scr} c^{scr} Thphyl om) θεοσ εστιν cum BC 69. a^{scr} c^{scr} syr^{p}; item ff $aeth^{ro}$ $Cyr^{ioh\,878}$ οτι εισ ο θεοσ, quia unus deus ... ς οτι ο (31. al pauc om) θεοσ εισ εστιν cum (K, sed εισ additur in mg) L al pler cat $Did^{tri\,2,10}$ Oec ... Ps-$Ath^{2,91}$ οτι εστι θεοσ

20. δε: 100. 106* 123. 130. arm om | αργη cum BC* 27. 29. ff (*vacua*) am^{3} fu demid (hi tres *otiosa*, et. Bed^{1776}) sah arm^{zoh} ... ς νεκρα cum ℵAC^{2}KLP al pler cat vg^{clo} (et. am^{*}) syr^{utr} cop arm^{usc} aeth Ps-$Ath^{2,91}$ (pergitur enim post φρισσουσιν sic: αλλ η πιστισ usq εστιν) Oec, item $Cyr^{mich\,423}$ et $malach^{865}$ (sed certo dici nequit utrum Cyr ad hunc versum an ad v. 26 respexerit. Idem in $Or^{4,306}$ dicendum est.)

22. συνεργει cum ℵ*A s (*cooperatur*) ff (*communicat*) ... ς Lu Ti συνηργει cum $\aleph^{c}$HCKLP al omn^{vid} cat vg (*cooperabatur*) syr^{utr} Thphyl Oec | ετελειωθη, : Wtst Gb Sz Lu ετελειωθη;

23. επιστ. δε: L 69. a^{scr} c^{scr} om δε, nec magis expri ff vg rell | φιλοσ: 69. a^{scr} c^{scr*} syr^{p} txt δουλοσ

24. ορατε sine additam cum ℵAHCP h al plus^{10} cat ff vg syr^{utr} cop arm $aeth^{utr}$ Thphyl ... ς (= Gb Sz) add τοινυν cum KL al longe plu Oec | μονον: 4. 99. 127. 177^{mg} Thphyl μονησ

25. ομοιωσ et. ff vg (uterque *similiter et*, sed am fu demid harl *similiter autem et*) syr^{p} ... C ουτωσ, item syr^{sch} cop arm aeth | δε και: C 5. 6. 13. 76. vg^{clo} tol syr^{sch} cop arm om δε (neth *et sic Rahab quoque*) | τ. αγγελουσ cum ℵABKP al longe plu cat vg syr^{p} cop Thphyl Oec ... $c^{k\,mg}$L al^{15} (sed nonnulli ex his tantum in mg) ff (*exploratores ex XII tribus filiorum Israel*) syr^{sch} $et^{p\,mg}$ (*exploratores Iosuae*) arm ar^{o} aeth τ. κατασκοπουσ

βαλοῦσα; 26 ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

III.

1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. 2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν· 4 ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων

---

26. *γαρ* c. ℵACKLP al omn^{vid} vg (m) om syr^{p} cop etc ... ff Or^{2,644} *δε* ... B syr^{sch} arm aeth^{utr} om | *πνευματος* (et. Or^{2,644}): 13. 31. 73. 78** cat *του πνευμ.* | *εργων* cum ℵB 69. a^{scr} Or^{4,318} (*τό· πιστις χωρις εργων νεκρα εστιν*) ... ς Ln Ti *των εργων* cum ACKLP al pler cat Thphyl Oec

III. 1. *μη πολλοι* (L *πολλυ*) *διδασκ.* etc: m^{64} *nolite multiloqui esse* | *μειζον*: ℵ -ζονα | *λημψομεθα* cum ℵABC ... ς *ληψ.* cum KLP rell (L -*ψωμεθα*) ... 73. *ληψεσθε*, vg (et. Aug$^{ioh\ 57}$) cop *sumitis* (contra ff *accipiemus*)

2. *πολλα γαρ πταιομ. απαντες* (P 133. *παντες*) et. Or$^{int\ 2,671}$ Sev$^{cat\ 18}$ ... ℵ om (sed explicatur in scholiis eius codicis) | *δυνατος* cum AB CKLP etc ... ℵ 14. 35. 38. 69. 93. 96. a^{scr} e^{scr} h^{scr} Cyr$^{esa\ 827}$ Dam^{2,421} (et^{ed} et paris) Thphyl *δυναμενος* ... c^{vid} add *τε*. Cf et. vg *potest* (deinde harl* *potens*, tol *potens est*) *etiam* (cod ap Ln *autem*), aeth^{utr} *et potest*

3. *ει δε* (Gb′) c. ℵ(*add *γαρ*)ABCKL al^{25} ff vg (*si autem*; cdd ap Bed^{181} et ap Le^{brug} *sicut autem*, sed Le^{brug}: Si *non est commutandum cum* Sicut) cop Dam^{2,421} (et. paris) Oec; similiter m^{65} *quare ergo* ... Gb Sz *ἰδε* cum CP al plus^{40} arm Thphyl (in comm *το μεν ιδε αντι του σκοπει*), item ς *ιδου* cum minn ut^{vid} paucis cat. Item syr^{sch} *ecce enim*, syr^{p} sah *ecce*, aeth^{PP} *et ecce*, aeth^{ro} *et insuper*. Ceterum m^{65} sic: *Quare ergo equis frena in ora mittuntur, nisi in eo ut suadeantur a nobis et totum corpus circumducamus?* | *εισ τα στοματα* et. ff m^{65} vg sah ... A 5. 25. 33. 177. 133. e^{scr} j^{scr} arm syr^{utr} *εισ το στομα* (et aeth *in corpus*; cop *iniicimus equis* omissis *εισ τ. στ.*) | *εισ το πειθ.* cum ℵBC Dam^{2,421} (et. paris) ... ς *προσ το πειθ.* cum AKLP al omn^{vid} Thphyl Oec | *αυτουσ ημιν* c. ℵBKLP al pler Dam^{2,241} (et. paris) Thphyl Oec ... Gb″ Ti *ημιν αυτουσ* cum AC 13. 40. 73. 98. | *αυτων* ante *μεταγομεν* cum ℵBCKLP etc ... Ti post *μεταγομεν* cum A 13. cat ... 2. 30. m^{65} Oec om

4. *ιδου*: 24. *ειδε* (ut Wist testatur) | *τηλικαυτα*: B praem *τα* | *ανεμων σκληρων* cum ℵBCKP al^{15} cat ff m^{65} vg Dam^{2,421} ... ς *σκληρ. ανεμ.* cum AL 13. al longe plu Thphyl | *οπου* sine *αν* cum ℵB sah ... ς Ln

σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται· 5 *οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀν-*
άπτει 6 *ἡ γλῶσσα. πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθί-*
σταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, καὶ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ

. . . . . .

Ti *οπου αν* cum ACKLP al pler (al pauc *οπ. εαν*) etc | *βουλεται* cum ℵBL 1. Dam^{2,421} (et. paris) ... ς Ln Ti *βουληται* cum ACKP al pler (m^{65} vg *ubi impetus dirigentis voluerit*) Thphyl Oec ... 13. *βουληθη*, 69. a^{scr} *βουλοιτο*. Libere ff: *regnatur autem parvulo gubernaculo, et ubicunque dirigantur voluntate eorum qui eas gubernant.*

5. *ουτως* cum ℵBCKLP etc ... A 5. 64. 65. 73. 133. d^{scr} *ωσαυτως* | *μεγαλα αυχει* cum ABC*P Eph^{190}; ff *magna gloriatur*, vg *magna exaltat* (fu *exultat*, item harl qui *magne exultat* habet) ... ς *μεγαλαυχει* cum ℵC^{2}KL al omn^{vid} cat (m^{65} *sed est magniloqua*) Dam^{2,421} (et. paris) Thphyl Oec | *ηλικον πυρ* cum ℵA^{2}C*P vg (*quantus*) Antioch^{1079} Oec. Cf et. Chr^{2,41} *τοσουτον πυρ μυριαν υλην αναψαι δυναται.* Sed apud Lucian. Hermot. 5 *ηλικον* significat *Quantulus* ... ς *ολιγον* cum A^{*vid} C^{2}KL al omn^{vid} cat ff (*pusillum ignis*) m^{65} (*parvus ignis*) syr^{utr} sah cop arm (*και ολιγον*) aeth Dam^{2,241} (et. paris) Thphyl | *ηλικην* (vg *quam magnam*, ff *in quam magnam silvam incendium facit*): m^{65} sah syrP *magnam* (similiterque syr^{sch} cop reddit)

6. *η γλωσσα* pro *και η γλ.* cum ℵ* ... ς Ln Ti *και η γλωσσα* cum ℵ^{c}ABC KLP etc (m^{65} *ita et lingua ignis est*). Ceterum edd sic interpg: *ἀνάπτει. καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ*, (sic ς, *πυρ·* Ti, Ln non interpg) *ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας·* (Ln nec hoc loco interpg) etc, at dempto *και* omnino vdtr *η γλωσσα* cum eis quae praecedunt coniungendum. Tractat locum Isid^{4,10} *τὸ παρὰ σοῦ ζητηθέν· ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμ. τῆς ἀδικίας.* Vide cetera apud ipsum. | *η γλωσσα καθισταται* (ℵ* *καθισται*) cum ℵABCK 27. 43. 65. 73. 102. 133. c^{scr} ff m^{65} vg syr^{sch} syrP ^{txt} sah cop arm (libere aeth) Antioch^{1079} Dam^{2,421} (et. paris) ... ς (Gb^{00}) praem *ουτως* cum P al pler cat syrP c.* Thphyl Oec, item L 106. *ουτως και*. Ex interpp vg sic: *Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris quae maculat totum corpus* etc, m^{65} *ita et lingua ignis est, et mundus iniquitatis per linguam constat in membris nostris, quae maculat totum corpus* etc, ff *et lingua ignis saeculi* (corrigendum *saeculum*?) *iniquitatis. Lingua posita est in membris nostris quae maculat totum corpus* etc; syr^{sch} *Et lingua ignis est, et mundus iniquitatis veluti silva est: et ipsa lingua, cum sit inter membra nostra, maculat totum* etc; sah *Lingua etiam ignis est, mundus iniquitatis*; *lingua inter membra polluens corpus totum* etc; cop *Lingua etiam ignis est in splendorem iniquitatis*; *lingua existit inter membra et pollnit* etc. Etiam ar^{c} *κοσμ. αδικ.* reddit *ornatum iniquitatis.* Cf et. de voce *κοσμος* Thphyl^{836} *κόσμον γὰρ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος λέγει. ἢ καὶ ὅτι κἂν κόσμος ἐστὶν ἤτοι κοσμοῦσα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· – ἐπεὶ καὶ οὕτω τινὲς βούλονται τὸν κόσμον λαμβάνειν πρὸς σημασίαν,*

φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. 7 πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, 8 τὴν
Ps 139 (140), 3 δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάστατον

---

etc. Similiter Oec disputat. Atque utramque explicationem etiam Isid[2,158] agnoscit: *ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμ. τῆς ἀδικίας· μάλιστα μὲν – πολλὰ λαλοῦσα κακά· καὶ γὰρ καὶ κατηγορεῖ καὶ κακηγορεῖ καὶ ἐπιορκεῖ – – ἴσως στηλιτεύων αὐτοὺς τοῦτ' ἔφη· ἡ γλῶσσα – ἀδικίας· ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν ὅτι ὁ τῆς εὐγλωττίας πυρσὸς ὅταν τοὺς μεγάλα πταίοντας κοσμῇ, ἐγκαλλώπισμα δοκεῖ τῆς ἀληθείας. χρὴ τοιγαροῦν τῇ δεινότητι κεχρῆσθαι οὐ πρὸς τὸ τὴν κακίαν κοσμεῖν* etc (Eadem excerpta cat[21] et ex cdd 100 et 103 ap Mtthaeium [11,191]). Item schol ap Mtthaeium ad h. l. *ἐπικοσμεῖ γὰρ ᾠήμασιν ἑαυτὸν ὅτε τὴν ἀδικίαν.* | *καὶ σπιλοῦσα* cum ℵ* ... ς Ln Ti *ἡ σπιλοῦσα* cum ℵ[c] rell | *τ. τροχον* (et. c, vitiose exscriptum *-χην*) *τησ γενεσεως*: ff vg *rotam nativitatis* (vg add *nostrae*), m[65] *rotam geniturae*, syr[sch] *series generationum nostrarum, quae currunt veluti rotae* ... א 7. 25. 33[mg] 68. 83. 96[**] vg syr[sch] aeth add *ημων* ... cdd ap Thphyl et ap Oec *γεεννησ*. Cf 15[schol] (ap Wtst) *ἀνάπτει τὸν τροχὸν τῆς γείννης, τουτέστι καὶ ἐγκαίουσα καὶ κατατρέχειν ἡμῶν ποιοῦσα τὸ πῦρ.* Item Oec (nec fere aliter Thph) : *φλογίζει τὸν τροχ. τῆς γεέννης, τουτέστιν ἐκκαίει καὶ ἐρεθίζει καθ' ἡμῶν τὴν γέενναν, ὡσπερεί κατατρέχειν ἡμῶν ποιοῦσα τὸ πῦρ – – εἰ μὲν οὖν τῆς γεέννης ἔχει, ὥσ τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει – – εἰ δὲ τὸν τροχ. τῆς γενέσεως – τὴν ζωὴν ἡμῶν φησίν.* Cf et. ap Mtthaeium l. l. | *και φλογιζ. υπο τησ γεεννησ* : m[65] *et inflammatur a geniturа*

7. *θηριων τε*: 11. 73. 99. k[scr] Thphyl om *τε* | *ερπετων τε*: A 11. 47. a[scr] arm om *τε* ... c[scr] *και ερπετ.* | *εναλιων* (*εναλλων* aut *αλλων* nusquam legi vdtr): ff *natantium*, m[65] *belluarum maritimarum* ... vg *ceterorum* (*caet-*). Eodem vitio laborant et. am fu tol harl et omn ap Ln, nec magis Le[brug] quicquam contra monet, sed Erasmo et Estio testibus (cf Sab) invenitur et. *cetorum*. Libere demid – *natura bestiarum et volucrum et serpentium domatur, et domita sunt omnia a natura hum.* | *δαμαζετ. και δεδαμασται* (syr[sch] om *και δεδαμ.*): c h[scr] o[scr] arm *δεδαμ. κ. δαμαζ.*

8. *την δε*: F om *δε* | *δυναται δαμασαι ανθρωπων* cum KAKP 5. 31. 69. 104. 133. a[scr] c[scr] ... Ln *δαμασαι δυνατ. ανθρωπων* cum ℵ[c] syr[p] ... ς Ti *δυνατ. ανθρωπων δαμασαι* cum L al plor cat arm Cyr[ioh 721] Dam[2,421] (et. paris) Thphyl Oec. Libere ff vg *nemo* (vg *nullus*) *hominum domare potest*, m[65] *hominum domare nemo potest*, syr[sch] cop aeth *nemo potest domare* | *ακαταστατον* cum KABP Dam[2,421] ex paris, item ff (*inconstans*) vg (*inquietum*) cop (*indomitum*) Hier[polag 764] (*incontinens*). Item (ap Gb) arm *κακον και ακαταστατον και* ... ς *ακατασχετον* cum CKL al plor Epiph[814] Cyr[nest 29] Dam[2,421] ed etalibi (ubi etiam paris consentit) Thphyl Oec, item syr[utr] aeth, etiam m[65] post *nemo potest* pergit *et retinere a malo* (similiter 13[lect] *κακῶν* pro *κακόν*)

κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. 9 *ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας·* 10 *ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι.* 11 *μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν;* 12 *μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.*

13 *Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.* 14 *εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε*

9. *τον κυριον* (Gb″) cum ℵABCP 4* 13. ff vg^{ms} (ap Ln) syr^{sch} cop arm Cyr esai 107 Dam^{paris} ... ς *τ. θεον* cum KL al pler cat vg syrP Epiph^{815} Dam^{2,380} et^{421} Thphyl Oec | *γεγονοτας* (et. Epiph^{815} Dam^{2,421}): A 5. 13. 65. 73. d^{ser} Dam^{2,380} (et. ^{paris}) *γεγενημενους*

11. *το γλυκυ και το πικρον*: 14* 16. 69. a^{ser} c^{ser} cop aeth Dam$^{paris\ bis}$ (non item Dam^{2,380} et^{421}, sed semel et.^{paris} ordine vulgato) *το πικρον κ. το γλυκυ*

12. *συκα*: perreximus absque *ουτως* cum ABC* 83. c^{ser} syrP txt arm Dam^{paris} ... ς (Gb^{00}) perg i. e. add *ουτως* cum ℵC^{2}KLP al pler cat ff vg syr^{sch} etP c.* cop aeth Cyr$^{esa\ 107}$ Thphyl Oec | *ουτε* (sed ℵ 13. 27. 29. 66** Cyr^{esa} *ουδε*) *αλυκον γλυκυ* cum ℵABD (et* et^{2}) 13. 27. 29. 66** 83. 142. ff (*bullit dulcem et salmacidum*) vg (*emanat dulcem et amaram aquam*) Cyr$^{esa\ 107}$ (Dam^{paris} *ουτε αλυκον και γλυκυ ποιησαι υδ. τις δυναται*) ... ς (= Gb) *ουδεμια πηγη αλυκον και γλυκυ* cum KLP al pler cat syrP Thphyl Oec (sed 2. 36. 105** 14^{lect} Thphyl Oec *αλικον*, 45. *αλμυρον*: 31. om *και* : pro *ουδεμια* P c^{ser} *ουτε μια*, quemadmódum et. al^{5ser} *οὐδὲ μία*, ut sine dubio rectius quam *οὐδεμία* scribitur). Praeterea cf et. syr^{sch} ar^{e} *ita etiam aqua salsa non fieri potest dulcis*, cop *ita fonti dulci facere aquam amaram*, arm *neque salinus locus aquam dulcem facere*. Aeth vero liberrime: *sic quoque ergo et aqua dulcis non erit amara et aqua amara etiam non erit dulcis*

13. *τις*: 7. 32. 42. 43. 57. 73. 95* 101. f^{ser} k^{ser} *ει τις* ... K al plus^{10} cat om | *εν υμιν; δειξατω* ... Ln *εν υμιν, δειξατω* | *πραυτητι*: al^{5} fere Ephr^{175} Antioch^{1105} *πραοτητι*

14. *ει δε*: AP 13. 56. 106. add *αρα* | *εριθειαν* ut ℵB^{3}CKLP etc ... A *εριθειαν*, B* *εριθιαν*, 101. 13^{lect} Dam^{par} (sub *σ*) *εριθιαν* | *τη καρδια* cum ABCKLP al pler cat aeth Ephr^{175} Dam^{2,684} Thphyl Oec ... ℵ 4. 16. 27. 29. 66** 106. al$^{8\ scr}$ ff s vg syr^{utr} cop arm Antioch^{1095} *ταις καρδιαις* | *μη κατακαυχασθε* (s vg *nolite gloriari*): A 14* 16. 19. 22. 23. 26. 31. 37. 46. 69. 78. 123. 177. a^{ser} *μη καυχασθε* ... ff *quid alapamini* (ex *elevamini* corruptum? Martianay), pergens *mentientes contra veritatem*

1, 17 τῆσ ἀληθείασ καὶ ψεύδεσθε. 15 οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειοσ, ψυχική, δαιμωνιώδησ. 16 ὅπου γὰρ ζῆλοσ καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. 17 ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικήσ, εὐπειθήσ, μεστὴ ἐλέουσ καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτοσ, ἀνυπόκριτοσ. 18 καρπὸσ δὲ δικαιοσύνησ ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖσ ποιοῦσιν εἰρήνην.

IV.

1 *Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ*

---

14. *τησ αληθειασ και ψευδεσθε* cum ℵ* et (praemisso *κατα*) ℵ^c, item syr^sch *ne inflemini adversus veritatem nec mentiamini* ... ς Ln Ti *και ψευδεσθε κατα τησ αληθειασ* cum ABCKLP al fere omn (cod^unus i. e. 97. om *κατα*) syrP cop rell Eph^175 Thphyl Oec (Dam^2,684 *κ. ψευδεσθε τη αληθεια*)

15. *αυτη η σοφια* (et. Epiph^206 ed. Dind, Petav *ἡ αὐτὴ σοφ.*): c 69. a^scr c^scr Did^tri 3,1 Ephr^175 Thphyl *η σοφ. αυτη* ... ff om *αυτη* | *αλλα* cum ℵB (non Epiph^206 ed. Dind nec Did) ... ς Ln *αλλ* cum ACKLP etc

16. *εριθεια* (B* *ερειθεια*, 101. 13^lect *εριθια*) ... c *ερεισ*, P Antioch^1115 *ερισ* | *εκει* sine *και* cum BCKLP al pler cat ff s vg syrP cop arm aeth Ephr^175 Thphyl Oec ... ℵA 4. 13. 73. 101. vg^ms (ap Ln) syr^sch *εκει και*

17. *η δε* et. Epiph^206 Antioch^1228 etc ... Did^tri 3,1 *η γαρ* | *επειτα* et. Epiph Antioch etc ... Did om | *επιεικησ* (Epiph om) *ευπειθησ* (Epiph ed. Dind. *ευπιθησ*): ita accurate et. s am *modesta suadibilis* ... ff *et verecundiae consentiens* ... vg^cle (atque et. fu demid tol harl) *modesta suadibilis bonis consentiens* (vg^ms ap Ln *suadibilis* post *consentiens* pon) | *καρπων*: c (²erasisse vdtr) 27. 29. 106. (et. 66** inter lineas add) Did^tri 3,1 add *εργων* | *αδιακριτοσ*: s vg *non iudicans*; ff *sine diiudicatione irreprehensibilis*, Aug^bis (cf Sab) *inaestimabilis* ... 100. 104. 127. *ευδιακριτοσ* | *ανυποκριτοσ* cum ℵABCP 3. 5. 13. 57. 69. 98* a^scr s ff vg cop syrP arm Did^tri 3,1 Ephr^175 Antioch^1228 Dam^2,684 (et. paris) ... ς (Gl^00) praem *και* cum KL al pler cat syr^sch aeth (sed syr etiam ante infert copulam: *και επιεικησ και ευπ. και μεστη* etc, similiterque aeth) Thphyl Oec

18. *καρποσ δε*: ℵ* add o (:: similiter alibi scribitur invitis quidem testibus plerisq) | *δικαιοσυνησ* cum ℵABCLP al plu (3 ap Mtthaei, 5 ap Scri) arm Ephr^175 Antioch^1228 Dam^2,685 (et. paris) et ^2.4 Thphyl ... ς (= Gb Sz) *τησ δικαιοσυνησ* cum K al plu cat Oec

IV. 1 *ποθεν* pri: a (non item ff vg) *et unde* | *ποθεν* sec cum ℵABCP 5. 13. 31. 36. 69. a^scr c^scr cat ff m^93 (om *και*) cop syrP arm^gb Antioch^1064 Thphyl ... ς (= Gb+Sz) om cum KL al pler s vg syr^sch aeth Oec | *εν υμιν*: 13. syr^sch ante *μαχαι* pon, A 5. arm^cdd ante *και ποθεν* | *εν*

τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; 2 ἐπι- 1 Pe 2, 11 Ro 7, 23
θυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπι-
τυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. καὶ οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι
ὑμᾶς· 3 αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν Mt 7, 7
ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. 4 μοιχαλίδες. οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ

τῶν μελ. ὑμῶν: m^{93} add (post *nonne de voluntatibus vestris quae militant in membris vestris*) *et sunt vobis suavissima*

2. φονευετε: edd mu (ut Erasmi 2. atque et. Lutherus *ihr hasset*) φθονειτε invitis testibus ut vdtr omnibus | ουκ sec: A^{wold} ουχ (Cowper ουκ, nec quicquam monet) | και ουκ εχετε δια (Gb') c. KP 5. 11. 18. 19. 24. 25. 26. 27. 29. 30. 32. 33. 35. 36. 38. 42. 67. 73. 76. 78. 80. 100. 104. 126. 127. 177. a^{ascr} c^{ascr} $al^{5\,ascr}$ (al ut 68. 69. de quorum lectione non satis constat) (cat και ουκ εχ. δε) ff vg (et. am demid harl) syr^{utr} cop arm aeth Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) ουκ εχ. δε δια cum minusc vix mu ... Gb Sz Ln Ti ουκ εχετε δια sine copula cum ABKL 13. 40. 57. al plu^{20} fu tol :: και non convenire videbatur, nec enim quae sequuntur eodem modo cum praegressis cohaerent quo και ουκ εχετε et και ου δυνασθε. Hinc aut δε intrudendum videbatur aut copula delenda, quemadmodum φονευετε et μαχεσθε praegressa sunt.

3. αιτειτε: P 5 31. d^{scr} al pauc add δε | δαπανησητε (et. $\aleph^{c}$, $\aleph^{*}$ καταδαπ.): -σητε cum $\aleph^{*}$et^{c}AKLP al omn^{vid}: B -νησετε

4. μοιχαλιδες cum $\aleph^{*}$AB 13. item (*moechos* exprimentibus, quod ipsum in nullo codice Graeco invenitur) ff (*fornicatores*) vg (*adulteri*) syr^{sch} cop aeth^{utr} arm. Coniunximus autem cum δαπανησητε praeeunte B, in quo post μοιχαλ. interpunctum est, nec contra est ℵ, qui versu exeunte eam vocem habet. Quae distinctio eo confirmatur quod apud Dam^{2,302} affertur ουκ οιδατε οτι etc absque μοιχαλ. vel μοιχ. κ. μοιχαλ. Contra ς Ln Ti post δαπανησητε puncto distinxerunt ..... ς μοιχοι και μοιχαλιδες cum $\aleph^{c}$KLP al pler cat syrP Thphyl Oec :: nullus dubito quin ipse apostolus ita scripserit ut edidi: auctoritas enim quam sequuti sumus perquam insignis est, praesertim quum statuere non liceat interpretes veteres in edd. suis aliud invenisse quam μοιχαλιδες, quamvis pro interpretandi libertate non femininum sed masc. exprimant. Accedit quod similiter ab ipsis olim Graecis dici probatum est. Cf G. Hermanni diss. de offic. interpretis p. 22. ubi est: „ὑποφάτιες mihi quidem et iidem esse videntur qui Syracusis ποταγωγίδες audiebant et ob eamdem caussam dicti genere feminino. Quod apud Aristot. Pol. 5, 11. legitur οἷον περὶ Συρακούσας αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι – recte scriptum esse ostendit Photii adnotatio: ποταγωγίδες· φάνται ἢ μηνυταί. Nec dubitandum puto, quin illi non feminae sed viri fuerint: quare Plut. eos in Dione c. 28. τοὺς καλουμένους προσαγωγίδας vocavit. Idem in libello de curiositate p. 522. extr. – τοὺς δὲ προσαγωγίδας οἱ Διονύσιοι τοῖς Συρακοσίοις κατέμιξαν – Convicium autem fuisse ποταγωγὸς videtur" etc. Oritur vero inde quod Iacobus tali voce h. l. utitur orationi non

Ro 8, 7 al (Es 32, 9) φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα ἐστὶν τῷ θεῷ; ὃς ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. 5 ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατ-
Prov 3, 34 1 Pe 5, 5 ᾠκισεν ἐν ἡμῖν, 6 μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν. διὸ λέγει· ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. 7 ὑποτάγητε

minima gravitas, convenitque translato sensui, quem solum loco isti aptum habeo, multo magis si qui desciverunt a dei foedere omnes communiter *μοιχαλίδες* compellantur, quam si sexus ratio habetur et uterque curiose ponitur. | *του κοσμου* cum ABKLP al pler ff syrP etc (et. Mac^{7,127}) ... ℵ 68. vg arm aeth (item syr^{sch}) add *τουτου* | *ἔχθρα*: sic LP etc, nec aliter syr^{utr} cop, item Thphyl^{com} ... Ln *ἐχθρὰ* ut 7. vg ff (vg *quia amicitia huius mundi inimica est dei*, ff *quoniam inimicitia saeculi inimica dei est*). Cf et. aeth *quia amicus huius mundi inimicus domini*. | *εστιν τω θεω* cum ℵ vg (*inimica est dei*) syr^{sch} (*inimicitia est apud deum*) cop (Macar$^{hom\ 27}$ ap Gall^{7,127} *εστ. εισ θεον*) ... ς Ln Ti *του θεου εστιν* c ABKLP al fere omn (47. *εισ θεον εστ.*) ff etc | *ος εαν* cum (ℵ* omisso *ος*) BP 5. 22. 69. a^{scr} c^{scr} Dam^{2,292} (et. paris) ... ς *ος αν* cum ℵ^{c}AKL al certe longe plu Thphyl Oec | *οὐν* et. ff vg syr^{utr} cop (arm *enim*) ... L 13. 27. 29. 69. a^{scr} c^{scr} al plus^{20} Dam^{2,292} (et. paris) Oec om, hinc Gb^{0} (minime hanc in rem probat Or$^{int\ 4,525}$ „apud Iacobum" – „cum dicit: *Qui voluerit amicus esse saeculi huius, inimicus dei constituetur*") | *βουληθη*: ℵ^{c} *-θησ*, sed rursus abstersit *σ*. ℵ^{c} quum invenisset *εαν ουν βουληθη*, videtur *εαν ουν βουληθησ* substituturus fuisse; quo consilio abiecto correxit *ος αν ουν βουληθη*. | *ἐχθρος* (ℵ^{c}): ℵ* *ἐχθρα*

5. *ἢ*: 13. k^{scr} *ει* | *κενως*: ff om | *λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ* (inter *λεγει* et *προσ* distinguunt etiam LP, nec aliter K^{vid}) etc ... ς Ln (item Ti^{49}) *λέγει· Πρὸς - ἡμῖν;* ... Gb Sz *λέγει; πρὸς - ἡμῖν;* Coniungunt *λεγει* cum *προσ φθονον* A 4. 10. 11. 14. 15. 16. 21. 38. 40. (pergit *επιποθει δε*) 104. (pergit *οτι επιποθει*) h^{scr} j^{scr} etc, atque hoc probat Wtst, quem vide ad h. l. Cf et. Bed^{191}. Etiam in edd et scholl singula varie distinguuntur, cf Matthaeius ad h. l. et in scholiis ad ep. Iacobi p. 193 sq. Item cf cat^{29}. Ita vg: *an putatis quia inaniter scriptura dicat: Ad invidiam concupiscit spiritus, qui habitat in vobis?* Item ff *aut putatis quoniam dicit scriptura ad invidiam convalescit spiritus, qui* etc. Arm (teste Gb): *ἢ κενῶσ δοκειτε ἃ λέγει ἡ γραφὴ πρὸσ φθόνον, ἐφ' ὃν* etc. | *κατωκισεν* cum HAH 101. 104. (non adtenderunt Wtst alii) ... ς Ti *κατωκησεν* cum KLP al longe plu (ut vdtr) cat Thphyl Oec, nec aliter ff vg (hi^{3} *habitat*, fu *inhabitat*) syr^{utr} cop etc

6. *διο λεγει* usque *διδωσιν χαριν* (Clem^{533} *λεγει δε αυτοισ η γραφη· υπερηφανοισ ο θεοσ αντ.* etc Eus$^{ps\ 446}$ *κατα το· ο θεοσ υπερηφανοισ* etc. At neutro loco indicatur quorsum respiciatur.): LP al^{5} om, transilientes quippe ab *χαριν* ad *χαριν* | *ο θεοσ*: 5. 16. 32. 42. 47. 57. 67. 95. 98^{mg} 100. 104. f^{scr} j^{scr} 13^{lect} 14^{lect} arm Antioch^{1099} *κυριοσ* (certe plerique sic, non *ο κυρ.*) :: ut LXX lectione tantum non fluctuante

οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· 1 Pe 5, 6 as Zach 1, 3
8 *ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρες, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.* 9 *ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.* 10 *ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.*

11 *Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμων· εἰ δὲ νόμιον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής.* 12 *εἷς ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον;* Ro 2, 1 14, 4

---

7. *αντιστητε δε* cum ℵAB 13. 31. 40. 42. 57. 69. 70. 177. a^{ser} c^{ser} al plus^{20} ff vg cop syr^{p} Or$^{int\ 2,139}$ ... m^{48} syr^{sch} arm aeth^{utr} *et resistite* ... ς Ti *αντιστ.* sine copula c. KL^{p} al plu cat Thphyl Oec (Or$^{int\ 4,536}$ „Iacobus apostolus ita dicit: *Resistite diabolo*" etc probandi vim non habet)

8. *τω θεω*: K om *τω* | *εγγιει*: A *εγγισει*

9. *κλαυσατε* cum ℵA ... ς Lu Ti *και κλαυσατε* cum BKL^{p} al pler ff vg etc ... 15. 18. 36. cat syr^{sch} Aug$^{pa\ 85}$ om | *μεταστραφητω* cum ℵAKL al pler Antioch^{1180} Oec ... B^{p} 69. a^{scr} c^{scr} Thphyl *μετατραπητω*

10. *ταπεινωθητε* (Or^{2,315} *φησι γαρ ιακωβος· ταπεινωθητε ενωπιον*): ℵ 56. add *οιν* | *κυριου* cum ℵABK^{r} 1. 13. 69. a^{scr} c^{scr} Or^{2,315} Hesych^{hr} in cat^{31} Dam^{paris} sub *σ* ... ς (Gb^{00}) praem *του* cum L al pler cat Thphyl Oec

11. *αδελφοι* (syr^{utr} sah cop add *μου*, item aeth *nostri*) et. Antioch^{1078} Dam^{2,502} etc: m^{44} floriae sah ante *μη καταλ.* pon ... A 5. (om *μου*?) 13. *αδελφοι μου* ante *αλλήλων* pon | *ο κατ-λαλων*: 38. 69. 93. 105. a^{scr} c^{scr} h^{scr} syr^{utr} Antioch^{1078} Thph *ο γαρ κατ.*, floriae aeth *ο δε κα.* | *η κρινων* (Gb′) cum ℵABP al^{12} vg syr^{utr} sah cop arm Dam^{2,502} (et. paris) Thphyl ... ς *και κρινων* cum KL al pler cat ff m^{44} floriae aeth Antioch^{1078} Oec | *εἰ*› A *η* | *ουκ ει ποιητης*: P 7. 16 23. 31. 37. 50. 106. 127. tol *ουκετι ει ποιητης* (tol *iam non es factor*), K 22. 100. m^{44} *ουκετι ποιητης ει*, item floriae *iam non factor legis sed iudicas*

12. *ο νομοθετης* cum ℵAKL al omn^{vid} Antioch^{1106} etc ... B^{p} om *ο* | *και κριτης* cum ℵABP al^{50} (j^{scr} *κ. ο κρι.*) cat ff m^{44} floriae luxov vg (et. Cas$^{a\ 149}$) syr^{utr} sah cop arm aeth Did$^{tri\ 1,15}$ et^{1,29} et^{3,28} Antioch^{1106} Thphyl^{txt} ... ς (= Gb Sx) om cum KL al sat mu Thphyl$^{com\ 843}$ (certe non repetit ex textu) Oec | *ο δυναμενος*: A om *ο* | *συ δε* cum ℵABKL^{p} al plus^{50} cat ff m^{44} floriae vg syr^{utr} (sed^{p} *δε* c.*) cop (aeth *tu ergo*) Antioch^{1106} (om *εἶ*) Thphyl ... ς (= Gb Sx) om *δε* cum minusc sat mu sah syr$^{p\ txt}$ arm Oec | *ο κρινων* (Gb′) cum ℵABP 5. 13. 31. 69. 73. a^{scr} c^{scr} al^{10} syr^{utr} sah cop Antioch^{1106} Thphyl ... ς *σα κρινεις* cum KL al longe plu cat Oec | *τ. πλησιον* (Gb′) cum ℵABP al^{15} ff m^{44} floriae

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν, 14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα

---

vg syr^{utr} sah cop arm Antioch^{1106} Thphyl ... ς τ. ετερον c. KL al longe plu cat aeth. Praeterea K 2^{mg} 15. 36. al pauc (sed 18. add ad αλλα κριτης exeunte v. 11) add οτι ουκ εν ανθρωπω αλλ εν θεω τα διαβηματα ανδρωπου κατευθυνεται: quae quidem Euthal in elencho capitum huius epistulae numero VI. habet (ap Zacagn^{468})

13. η αυριον (et. ς^{e} Gb′) cum KB 13. 27. 29. 40. 69. al sat mu (2 ap Scri) ff vg syr^{sch} sah cop aeth Hier(ep^{48} ad ctesiph, vide Sab) ... ς Gb Sz Ti και αυριον cum AKLP al^{60} fere cat syrP arm Cyr$^{ador\,504}$ Thphyl | Oec | πορευσωμεθα (A -σω-) ποιησομεν (KA -σω-) εμπορευσομεθα κερδησομεν (et. ς^{e}) cum (K)(A)BP κl sat mu ff (*ibimus - faciemus - negotiamur - faciemus*) vg (ut ff sed tertio loco *mercabimur*) Cyr^{ador}. Item *abibimus ut agamus - mercemur - lucremur* sah cop, Hier (l. l.) *proficiscemur et faciemus - ut negotiemur et lucremur* ... ς (item Gb Sz, non ς^{e}) πορευσωμεθα ποιησωμεν εμπορευσωμεθα κερδησωμεν cum KL (primo loco et. A, sec loco et. KA) h al plus^{40} (fere omn ap Scri et Mtthaei) cat Thphyl (sed πορευσομεθα) Oec. Ex minusc pauci similiter ut A vel K. Ita 13. -σωμεθα et -σωμεν, tum -σομεθα, quarto loc hiat; 40. -σο- praeter ποιησωμεν. Longe plerique aut ubique -σο- aut -σω-. | εκει (vg^{cle} *et faciemus ibi quidem*, am tu demid tol *et fac. quidem ibi*): A 13. Cyr^{ador} om | ενιαυτον sine ενα cum KBP 36. ff vg sah cop Hier (l. l.) ... ς Ti add ενα cum KL al pler syr^{utr} arm Cyr$^{ador\,501}$ Thphyl Oec

14. επισταθε: P 68. επισταναι | το της cum NKL al pler cat ff (*qui ignoratis crastinum*) vg (*quid erit in crastino*) syr^{sch} sah cop Thphyl Oec ... Ln τα της cum AP 7. 13. 69. 106. a^{ser} c^{ser} syrP ... B της tantum. Cf et. Hier l. l. *qui nescitis de crastino*. | ποια γαρ cum N^{c}AK LP al pler vg syr^{sch} (*quid enim est vita nostra nisi vapor*) cop (sah *vita vestra enim est sicut vapor*) Thphyl Oec; item ff aeth^{pp} *quae autem* ... N*B c^{ser} syrP arm aeth^{ro} om γαρ (Dam^{2,317} non probat) | η ζωη: B Dam^{2,317} om η | υμων: 13. 26. 38. 69. a^{ser} h^{ser} syr^{sch} ar^{o} Dam^{2,317} (et. paris) Thphyl ημων | ατμις (L Dam^{2,317} ατμη) γαρ εστε: N om | ατμ. γαρ cum BKLP al pler cat ff syrP arm Dam^{2,317} Thphyl Oec Hier (l. l.) ... Ln om γαρ cum A 13. vg cop | εστε (sed AKP al plu cat εσται, hinc Gb′ εσται) cum ABKP h al plus^{50} syrP (syr^{sch} non expri) arm aeth^{utr} Oec ... ς εστιν cum L al sat mu ff vg (et. Hier Bed) Dam^{2,317} Thphyl | η προσ cum NAKL al omn^{vid} Dam etc .. BP om η | επειτα και cum NABK (certe sic Mtthaei) 5. 32. 47. etc (al^{8} ap Mtthaeium, si tamen recte notavit; ap Scri nullus huius lectionis testis affertur, quod et ipsum an recte habeat dubito) Dam^{2,317} (et. paris) ff (*deinde et*), item *et deinceps* vg (et. am demid) aeth^{utr}, item *et* tantum syr^{sch} arm ... LP 31. 40. al fere^{35} επ. δε και ... ς επειτα δε cum minusc

καὶ ἀφαντιζομένη· 15 ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ καὶ ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. 16 νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. 17 εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν. Lc 12, 47

V.

1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. 2 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, 3 ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φά- Ps 31, 9

---

sah Thphyl Oec ... 36. 38. 69. a^{ser} c^{ser} h^{ser} fu tol harl cop syr^{P} nil nisi *επειτα*

15. *θελησῃ* cum ℵAKL al pler (f^{ser} *-σει*) Cyr$^{ador\,504}$ etc ... BP 69. a^{ser} d^{ser} *θελῃ*, c^{ser} *θελει*. Ceterum Ln sic interpg: *θελησῃ, και ζησ. και ποι.* | *ζησομεν* cum ℵABP al^{15} ff (*si dominus voluerit et vivemus aut faciemus* etc) ... ς *ζησωμεν* cum KL al longe plu cat Cyr$^{ador\,504}$ Thphyl Oec, item vg (*si dominus voluerit et si* [am om] *vixerimus, faciemus* etc) etc (vide post) | *και ποιησομεν* cum ℵABP al^{15} (qui ante) insuperque 38. 40. 95. 126. 177. 13^{lect}, item omisso *και* Cyr^{ador}. Item *ποιησομεν* omisso *και* vg sah cop syr^{sch} arm aeth ... ς (et. Gb, sed non ς^{a} Sz) *και ποιησωμεν* cum KL al plu cat Thphyl Oec

16. *νυν*: 31. *νυνι* | *καυχασθε*: ℵ 7. 106. *κατακαυχ.* | *εν*: 69. a^{ser} c^{ser} *επι* | *αλαζονιαισ* cum ℵAB^{a}LP al^{2ser} al^{1} matth (Wtst neglexit) ... ς Ln *αλαζονειαισ* cum B^{3}K al plu :: cf Steph. Thes. | *πασα*: ℵ *απασα* ... 16. 69. a^{ser} c^{ser} add *ουν*, item al pauc *δε* vel *γαρ*

17. *ποιειν*: A$^{a\,vid}$ *ποιησαι* ... 22. 27. 29. 65. 97. 98. al^{8} om, nec exprim syr^{sch} arm

V. 1. *κλαυσατε*: 13. *κλαυσονται* | *επερχομεναισ* sine additam cum ABK LP al pler ff syr^{P} Cyr$^{esa\,468}$ Antioch^{1045} Dam^{2,484} etc (m^{29} *quae superveniunt divitiis vestris: putruerunt et* etc) ... ℵ 5. 8. 25. vg syr^{sch} cop arm aeth add *υμιν*

2. *σεσηπεν* et. Antioch^{1045} etc ... 18. 26. 40. 96. 177* Dam^{2,484} ex paris (non item^{ed}) *σεσηπται*

3. *και ο αργυρος κατιωται* (arm *ο αργυρ. υμων και ο χρυσ. κατιωτ.*) et. Antioch^{1040} Dam^{2,484} etc (m^{29} *aurum et argentum vestrum, quod reposuistis in novissimis diebus, eruginavit, et erugo eorum* etc) ... A 13. *κατιωτ. και ο αργυρ.* | *φαγεται*: sic ℵ^{c} pro *φαινεται* reposuit | *ωσ πυρ* cum ℵ*BKL al pler ff m^{29} vg rell Antioch^{1040} Thphyl Oec ... ℵ^{c}AP 5. 13. (sed pergit *ωσπερ* pro *ωσ πυρ*) b$^{scr\,vid}$ Dam^{2,484} (et. paris) syr^{P} praem *ο ιος*. Praeterea ante *ωσ πυρ* plene distinguunt AL (*υμων· ωσ πυρ· εθησαυρισατε, εν* sic) 2. 4. 7. 10. 14. 16. 21. 33. 37. 45. 46. 63. 64. 66. 70. k^{scr} o^{scr} Oec^{com}, item syr^{sch} *ignem congessistis vobis*

γεται τὰσ σάρκασ ὑμῶν ὡσ πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταισ ἡμέραισ. 4 ἰδοὺ ὁ μισθὸσ τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰσ χώρασ ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένοσ ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰσ τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσελήλυθαν. 5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆσ γῆσ καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰσ καρδίασ ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆσ. 6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕωσ τῆσ παρουσίασ τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸσ ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆσ γῆσ, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ ἕωσ λάβῃ πρόϊμον καὶ ὄψιμον· 8 μακροθυμήσατε

---

in novissimos dies; aeth Thphyl post *πυρ* add *ὃ* (vide ante m[29]). Cf notam proximam. | *εθησαυρισατε* etc: ff fu tol harl *thesaurizastis* (ff add *et*) *in novissimis diebus*; vg[cle] am demid Bed[196] *thesaurizastis* (demid *-zatis*) *vobis* (am om) *iram* (demid add *dei*) *in novissimis diebus*. Etiam Oec[txt] infert *οργην*, tamen [com] non attingit. Nec agnoscit additamentum Cassiod[150]. Praeterea cf Ro 2, 5. | *εν* (100. j[scr] add *ταισ*) *εσχατ. ημεραισ*: A 13. *εν ημερ. εσχατ.*

4. *αφυστερημενοσ* cum ℵB* ... ς Ln Ti *απεστερημενοσ* cum AB[3]P al certe pler cat Dam[2,377 ed] etc, item KL Dam[paris] *αποστερημενοσ* | *εισεληλυθαν* cum BP, item *-λυθεν* A Dam[2,614] (et. paris) (Dam[ed 2,377] *-λυθει*) ... ς *εισεληλυθασιν* cum ℵKL al omn[vid] cat Thphyl Oec

5. *και εσπαταλησατε* (et. m[97] Antioch[1033] Dam[paris] sub *μ* etc): A 73. cop Cyr[esa 466] om *και* (sed Cyr *εσπ.* ante *επι τ. γησ* pon; excripsit locum et. cat[38]) | *καρδιασ* (et. Ephr[314] Antioch[1033] etc): 40. 73. syr[sch] *σαρκασ* (syr[sch] *corpora vestra*) | *εν ημερα* (A *-ραισ*) cum ℵ*ABP 13. 81. ff m[97] vg cop Dam[paris**] (sub *μ*) ... ς *ωσ εν ημερ.* c. ℵ[c]KL al pler cat syr[utr] arm Ephr[314] Cyr[esa 436] Antioch[1033] Thphyl Oec ... aeth[ro] om *εν ημερ. σφαγ.*, sed aeth[PP] *ut qui saginat bovem in diem mactationis*

7. *μακροθυμ. επ αυτω* cum ℵABP al sat mu cat Antioch[1206] Oec ... KL h al fere[50] Thphyl *μακρ. επ αυτον* ... ff *patiens in ipso*, sed vg arm aeth[utr] *patienter ferens* (sine *επ αυτω*) | *εωσ* sec sine *αν* cum ABKL al plus[25] cat syr[P txt] Thphyl Oec[txt] ... ς (Gh[00]) Ln add *αν* cum ℵ[P] 13. al plu syr[P mg] Antioch[1206] Oec[com]; 68. 98. 99. 105. add *ου* | *λαβη*: 105. c[ecr] *λαβοι* | *προϊμον* cum ℵAB*P (et. 31. ap Scri) ... ς Ln *πρωϊμον* cum B[2]KL al certe pler | *πρωϊμ.* sine *υετον* cum (ℵ, vide post) B 31. (sed habet *και τον προϊμ.*) vg (et. am fu demid harl tol) sah arm (et aeth[utr] *patienter ferens vespere et mane ut maturescat et fructificet et metatur*: quae lectioni *καρπον* pro *υετον* favere videntur), item ff (vide post) ... ς praem *υετον* cum AKLP al fere omn (73. ante *λαβη* pon) cat syr[sch] et[P txt] Thphyl Oec. Item ℵ 9. ff cop syr[P mg] Antioch[1206] Cassiod[150] praem *καρπον* (sed ff post *οψιμον*, cop post *προϊμον* pon; Cassiod sic: *quando et agricolae huius mundi matutinum fructum et vespertinum pro temporis qualitate percipiunt.*), sed ℵ* *καρπων τον* (ℵ[c] delet *τον*)

καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου
ἤγγικεν. 9 μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε· 1 The 4, 15 ss
ἰδοὺ ' κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. 10 ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελ- 2 The 2, 1 s
φοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἳ
ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. 11 ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπο- 2 Pe 1, 21

8. μακροθυμησατε sine copula cum ABKP al pler ff am demid harl syr^{utr} sah cop arm Thphyl Oec ... ℵL 9. 18. vg^{cle} fu tol aeth^{utr} Antioch^{1206} add ουν

9. αδελφοι: A 13. d^{scr} syr^{sch} sah cop Antioch^{1113} add μου. Posuimus autem post κατ (ℵ κατα) αλληλων cum ℵL al pler syr^{utr} sah cop arm Thphyl Oec ... Ln Ti ante κατ αλλ. cum ABP 5. 13. 31. 69. 105. a^{scr} c^{scr} d^{scr} ff vg aeth^{utr} Antioch^{1113} (:: omnes Graeci igitur qui μου addunt etiam transponunt) :: quae transpositio suspecta fit eo quod αδελφοι (αδ. μου) etiam 4, 11 loco persimili in A 5. 13. etc in eundem modum transponitur ... K 15. 16. 22. 23. 35. 37. 56. 64. 100. cat plane om | κριθητε cum ℵABKLP al plus^{70} cat ff (*ne in iudicium incidatis*) vg (*ut non iudicemini*) rell Antioch^{1113} Thphyl ... ς (= Gb Sz) κατακριθητε cum minusc ut^{vid} pauc Oec | ο κριτησ cum ℵABKLP al^{70} cat (et. syr$^{p\ mg\ gr}$ arm) Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) om ὁ cum minusc ut^{vid} pauc

10. λαβετε: A 13. aeth om, proptereaque post μακροθυμιας add εχετε (13. δεχετε), aeth *sunt*; sed etiam retento λαβετε ℵ^{c} 5. 40^{mg} 73. post μακροθ. add εχετε | αδελφοι sine μου c. ABP 5. 14. 24. 25. 26. 32. 38. 47. 69. 73. 113. a^{scr} c^{scr} h^{scr} ff vg (et. Bed^{109}) syr^{p} arm ar^{e} Chr^{3,176} Dam^{paris} (sub π) ... ς (Gb^{60}) add μου cum ℵKL al pler cat syr^{sch} sah cop (aeth *nostri*) Thphyl Oec ... 64. Antioch^{1206} om. Posuimus autem αδελφοι (αδ. μου) ante τησ κακοπαθ. (ℵ καλοκαγαθιας) cum ℵABKLP h al plus^{60} cat ff vg syr^{sch} (*prophetas, fratres mei, patientiae* etc) syr^{p} sah cop arm aeth Chr^{3,176} Dam^{paris} (sub π) Thphyl ... ς (= Gb Sz) post κακοπαθ. pon cum minusc ut^{vid} pauc Oec | κακοπαθειασ (ita AB^{3}K^{sil}L etc; B*P -παθιασ, ℵ ut iam notatum καλοκαγαθιασ) κ. τ. μακροθυμιασ: am fu harl *laboris et patientiae*, vg^{cle} *exitus mali laboris et patientiae*, tol *patientiae exitus mali et longanimitatis*, demid *laboris et patientiae et longanimitatis et exitus mali*; ff vero *de malis passionibus et de patientia* | εν τω (ℵ Chr om) ονοματι cum ℵBP 5. 15. 18. 24. 29. 31. 32. 36. 38. 47. 69. 73. 99. (ελαλ. ημιν) 101. 106. 17^{lect} 18^{lect} a^{scr} al^{2scr} (et 5^{barberinis} ap Possinum) cat Chr^{3,176} (ελαλ. τον λογον) Thphyl, item *in nomine* ff vg arm (item agnoscere vdtr rell). Similiter 40. επι τω ονοματι ... ς Ti τω ονοματι cum AKL al longe plu Dam^{paris} sub π et υ (sed habet ελαλ. ημιν) Oec | κυριου: 5. 31. 69. 96. 106. 142. a^{scr} l^{scr} του κυρ.

11. τ. υπομειναντασ (Gb″) cum ℵABP 1. 5. 7. 8. 9. 40. 69. 73. a^{scr} Dam^{paris} (sub π), item *qui sustinuerunt* ff vg syr^{utr} ... ς Ti τ. υπομενοντασ

Ps 102(103), 8 μείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.

Mt 5, 34 as 23, 16 12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. 14 ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες

— cum KL al pler cat sah cop arm aeth^{utr} Thphyl Oec | *τελος*: 27. 29. 66^{**mg} *ελεος* | *κυριου*: a^{scr} *του κυρ.*| *ειδετε* cum NB*K al plu ... Ti *ιδετε* cum AB^{2}LP al ut vdtr permu (5 ap Matthaei, 3 ap Scri) Dam paris (sub *π* et *υ*) Thphyl | *πολυσπλαγχνος* cum NABKLP etc ... Gb* *πολυευσπλαγχνος* cum 1. 3. 25. 38. 40. 42. 57. 69. a^{scr} c^{scr} al^{25} Thphyl (:: eadem vox apud Clem^{057} et alibi invenitur) | o (B om) *κυριος* cum NABP 13. 69^{sil} 98** al vix mu (nullus ap Scri, 98** solus ap Mtthaei; 123** post *οικτιρμ.* pon) ff vg syr^{utr} sah cop arm aeth Dam^{paris} (sub *π* et *υ*) Oec ... Gb^{00} Ti om cum KL h 31. 40. 57. 68. 73. 105. al fere^{80} cat vg^{ms} (ap Ln) Thphyl

12. *προ παντ.* δε cum NcABLP al pler ff vg syr^{utr} sah cop (aeth, vide post) etc ... N* *πρ. παντ. ουν* ... K 106. 180. l^{scr} arm om copulam. Sic aeth: *at quod vero omnium primum est, amate vos invicem, fratres nostri; ne iuretis* etc | *αλλον τινα* (Antioch^{1124} *τιν. αλλ.*) *ορκον*: A *αλλ. ορκ. τινα* | *ητω* (Dam^{2,031} *εστω*) δε (et. Nc ff fu harl sah syr^{utr} arm Dam^{2,031} etc): N* 8. 25. 33^{mg} vg (et. am demid tol, non item fu harl) cop aeth add *ο λογος* :: ex Mt | *και το ου.* syr^{utr} sah arm (aeth *sive*) Clem (vide post) Dam^{2,031} etc ... 13. ff vg cop om *και*. Cf huc (et ad Mt 5, 37) Clem^{707} *τω του κυριου ρητω· εστω υμων το ναι ναι, και το ου ου*, item^{872} *δικαιοσυνης γαρ ην επιτομη φαναι· εσται υμων το ναι ναι, και* [cod^{paris} add *το*] *ου ου*. Item Homil$^{clem\,3,55}$ *τοισ δε νομιζουσιν, ωσ αι γραφαι διδασκουσιν, οτι ο θεοσ ομνυει, εφη· εστω υμων το ναι ναι,* [cod^{ottob} add *και*] *το ου ου· το γαρ περισσον τουτων εκ του πονηρου εστιν.* | *υπο κρισιν* (et. ς^{e} Gb Sz) cum NAB 8. 13. 25. 27. 29. 36. (al? nullus ap Scri nec ap Mtthaei) ff vg syr^{utr} sah cop aeth^{utr} Dam^{2,031} (43. 95* *εισ κρισιν*) ... ς (non ς^{e} etc) *εισ υποκρισιν* cum KLP al plus^{80} cat arm Antioch^{1124} Thphyl Oec

13 et 14. *εν υμιν; ευθ. τισ; ασθ. τ. εν υμιν;* scripsimus praeeuntibus ff vg, item ς Wtst Ln aliis; contra Gb Sz Ti *εν υμιν, ευθυμ. τισ, εν υμιν*, ediderunt. Iacobi quidem rationi illud quod praetulimus magis convenire videtur. Or$^{int\,2,191}$ alteri rationi favet, habet enim: *si quis autem infirmatur, vocet presbyteros* etc | *κακοπαθει*: Antioch^{1195} *αθυμει* | *ψαλλετω*: Eus$^{ps\,247}$ *ψαλατω*

14. *επ αυτον* cum NcABKLP etc (31. *επ αυτω*): N* 26. *επ αυτουσ* (26. et. *αλειψαντ. αυτουσ*). Libere Or$^{int\,2,191}$ *et imponant ei manus* pro *και προσευξ. επ αυτ.* | *αλειψαντ.* sine *αυτον* cum BP a^{scr} ff Dam^{2,615} ... ς

ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. 15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. 16 ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. 17 Ἠλείας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο- Io 9, 31
παθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ 1 Rg 18, 1 Lc 4, 25
ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· 18 καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔδωκεν ὑετὸν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας Mt 18, 15

Ln Ti add *αυτον* cum ℵAKL al pler vg Or$^{int\,2,191}$ Chr^{1,470} Thphyl Oec | *του κυριου* cum ℵKLP al pler cat Dam^{2,615} (et. paris) Chr^{1,470} Thphyl Oec; item omisso *του* A 38. 67. 100. 17$^{lect\,18lect}$ (ser arm; nec aliter ff vg rell Or$^{int\,2,191}$ ... 6 *ιω χω*, 7^{lect} *του κυριου ιω* ... B plane om (:: ita act 5, 41 et alibi)

15. *ευχη*: P 27. 29. 66** 96. 142. h^{ser} o^{ser} *προσευχη* | *εγειρει*: P *ἐγειρεῖ* sic | *αφεθησεται* (et. fu *remittetur*, tol *dimittetur*): P 7. 31. 73. j^{ser} Chr^{1,470} *αφεθησονται*, item (praegressis *et si in peccatis sit* vg, *et si in peccatis fuerit* Or^{int}, *et si peccata fecit* ff) ff (*remittuntur*) vg^{cle} am demid harl (*remittentur*, am demid *dimittentur*, harl *dimittuntur*) Or$^{int\,2,191}$ (ut vg^{cle})

16. *ουν* cum ℵABKP 5. 7. 8. 33** 36. 69. 73. 177. a^{ser} c^{ser} g^{ser} cat vg sah cop syr^{p} ... 107. syr^{sch} *δε* ... ς Ti om copulam cum L al pler ff arm eth^{utr} Thphyl Oec (non probat Eus$^{marc\,152}$ *καθο λελεκται εν ετερωσε· εξομολογεισθε αλλ. τας αμαρτιας*, nec magis Ephr^{12} Dam ^{2,580}) | *τας αμαρτιας* cum ℵABP 5. 6. 13. 33^{mg} 43. 65. 69. 73. a^{ser} c^{ser} d^{ser} Eus$^{marc\,152}$ Ephr^{12} Dam^{2,580} ex paris; item^{vid} ff vg (uterq *peccata*) syr^{p} sah cop ... ς Ti *τα παραπτωματα* cum KL al pler cat Dam^{ed} Thphyl Oec; item^{vid} syr^{sch} Aug$^{loh\,58}$ (*delicta*). Cf et. Or^{prov} ap Mai^{7,51} (at non est in cod. Patm. ex quo hausit Notitia^{118}) *και ο ιακωβος φησιν· αλληλοις εξαγγελλετε τα παραπτωματα υμων, οπως ιαθητε*. Praeterea L 69. a^{ser} c^{ser} ff vg syr^{utr} sah cop aeth Or^{prov} Aug ndd *υμων*, 5. *εαυτων* | *ευχεσθε* cum ℵKLP al fere omn (70. *ευξασθε*) cat Dam^{2,580} (et. paris) Thphyl Oec ... Ln *προσευχεσθε* cum AB 73. Ephr^{12} | *ενεργουμενη*: ff *frequens*, vg *assidua*

17. *ηλειας* cum B* (ut ℵ*b D Mt 17, 3. 4. 11. 12. Lc 9, 8, ℵAB* Mc 8, 28, ℵB*DΔ Mt 17, 10. ℵAB*D$^{1/2}$ Lc 4, 26. etc) ... ς Ln Ti *ηλιας* cum ℵAB^{3} KLP rell

18 *εδωκεν υετον* (ℵ *τον υετ.*) cum ℵA 13. 73. ff vg syr^{sch} sah cop (aeth *dedit caelum pluviam suam*) ... ς Ti *υετον εδωκεν* cum ℵKLP al pler cat syr^{p} arm Thphyl Oec

19. *αδελφ. μου* cum ℵABKP h al^{25} cat s ff vg sah cop syr^{utr} arm (aeth *fratres nostri*) Thphyl ... ς Ti om *μου* cum L al longe plu Did$^{tri\,3,1}$ Oec | *απο της αληθειας* cum ABKLP al pler s ff vg sah syr^{p} aeth

καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρ-
1 Pe 4, 8 τωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

Did$^{tri\,3,1}$ Dam^{paris} (sub o) etc ... ℵ 5. 7. 8. 13. 22. 36. 40^{mg} 65. d^{scr} j^{scr} syr^{sch} cop arm απο τησ οδου τησ αληθ. | επιστρεψη: ℵ 31. al^{2scr} (et al haud dubie) -ψει

20. γινωσκετω οτι: et. Did$^{tri\,3,1}$, item s vg *scire debet quoniam* ... B 31. c^{scr} syrP aeth γινωσκετε οτι ... ff (nec agnoscere vdtr Ambrst Cassiod, cf Sab) sah om | εκ πλανησ οδου αυτου: s vg (et. Or$^{int\,3,191}$ Cassiod) *ab errore viae* (am *vitae*) *suae*, ff *de erroris via* | σωσει: et. ff vg^{cle} am fu (*salvavit*) Ambrst Cassiod ... s demid tol Or$^{int\,191}$ *salvat* | ψυχην cum ℵBKLP al pler Did^{tri} Dam^{paris} (sub o) etc ... A 73. 81. arm την ψυχ. Addidimus autem αυτου cum AP 5. 7. 8. 13. 15. 36. 73. cat s vg (hi^{s} *eius*, item Ambrst Cassiod ap Sab) syr^{utr} cop arm^{edd} aeth Did$^{tri\,3,1}$ Cyr$^{sopho\,594}$ Dam^{paris} (sub o) Or$^{int\,3,191}$ edd ... ς Ti om αυτου cum BKL al pler ff sah arm^{zoh} Or^{int} cod Thphyl Oec (sed B ff vide post) | εκ θανατου cum ℵAKLP rell s vg rell Or^{int} etc: B ff aeth add αυτου | καλυψει et. ff vg^{cle} Ambrst ... s ff am fu demid harl tol Or^{int} *cooperit* (fu *operit*), item Dam^{paris} (sub o) καλυπτει | αμαρτιων: 40. c^{scr} (al?) syrP add αμην (8^{pe} οτι αυτω η δοξα εισ τουσ αιωνασ· αμην)

Subscriptiones: Cdd longe plu (10 ap Scri, pleriq ap Matthaei, in quibus est K) nil subscriptum habent (nec magis ς^{o}), item h^{scr} nil nisi τελοσ ... B ιακωβου, ℵ επιστολη ιακωβου, A 40. 67. 177. ιακωβου επιστολη, P 63. ιακωβου αποστολου επιστολη καθολικη, 137. επιστολη του αγιου ιακωβου, 96. al του αγιου αποστολου ιακωβου επιστολη ... L τελοσ· του αγιου αποστολου ιακωβου επιστολη καθολικη, 101. τελοσ του αγιου αποστολου ιακωβου επιστολησ, 76. τελοσ τησ του ιακωβου καθολικησ επιστολησ, 38. τελοσ τησ επιστολησ του αγιου αποστολου ιακωβου του αδελφοθεου. Similiter alii ... s *exp. epistula iacobi* (pergens *inc. epist. petri I*), am *explicit epistula iacobi apostoli*, ff *explicit epistola iacobi filii zebedaei*, fu *expl. epistula sci. iacobi ad dispersos*, syr^{sch} *finita est epistula Iacobi apostoli*, item syrP sed addit *catholica*. Praeterea L al permu (et. K^{vid}) Thphyl add numerum stichorum: στιχχ. σμβ' (sic plerique, ut etiam ς subscriptum habet: ιακωβου επιστολη εγραφη εν στιχχ. σμβ'), 40. al σλ', al σλζ'. Euthalius in elencho (ap Zacagn[478]): ιακώβου ἐπιστολή. ἀνάγνωσισ πρώτη κεφαλαίων δ', μαρτυριῶν γ', στίχων φιβ'. ἀνάγνωσισ δευτέρα κεφαλαίων β', μαρτυρίασ μιᾶσ, στίχων ρκα' ... in codice B numerantur capitula ϑ', in vg^{edd} (ut am fu) capp. XX. Ex cop^{edd} afferuntur numeri μα' et μς'.

ΠΕΤΡΟΥ Ā.

I.

1 *Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας,* 2 *κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.*

3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-* Eph 1, 3 Ti 2, 5. 7
στοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, 4 *εἰς κληρονο-*

---

* *πετρου α* dedimus cum ℵ (nec aliter ℵ in subscriptione et paginarum titulis) ... ℵAC 18. al pauc *πετρου επιστολη α̅* (sic Gb Sz), item κ 31. 76. 78. 96. 106. j^{ser} k^{ser} o^{ser} etc *πετρου επιστολη πρωτη* ... 38. 104. *πετρου καθολικη πρωτη επιστολη* (item 3. sed *επιστολη πρωτη*). 79. 80. 99. 100. *πετρου καθολικη επιστολη* (99. 100. *επιστ. καθ.*) *α'*, 70. 73. al *του αγιου αποστολου πετρου επιστολη* (70. add *καθολικη*) *α'*, L *επιστολη καθολικη α' του αγιου και πανευφημου αποστολου πετρου*, item 71 al transpositis verbis *επιστ. καθολ. α'* post *πετρου*. Similiter reli ... s *incip. epist. petri I*, am *incipit epistula petri p̄*, fu *expl. breves epistulae sci. petri. inc. eiusdem epist. ad gentes prima*; syr^{sch} *sequitur epistula Petri Simonis Cephae apostoli*, syr^{p} *epistula catholica Petri apostoli* ... ς^{e} *πετρου του αποστολου επιστολη καθολικη πρωτη*, ς *πετρου καθολικη επιστολη πρωτη*

1. 1. *ιν̄ χν̄*: a^{ser} om *χν̄* | *εκλεκτοις* (ℵ^{c}, adde hoc ad ed. a. 1865): ℵ* add *και*, item syr^{utr} | *ποντου* etc: syr^{utr} *ποντ. και γαλατ. και καππαδ. και ασι. και βιθ.* | *γαλατιας* (36. 8^{pe} arm add *και*) *καππαδοκιας* (c^{ser} s add *και*) et. ABKLP etc: ℵ *-τειας* et *-κειας*, harl om *καππαδοκ.* | *ασιας* (ℵ^{c}): ℵ* om, 177* om *ασι. και βιθ.* | *και* (39. 100. om) *βιθυνιας* (13. *βυθινιας*, s harl^{2} *bitiniae*, fu *bythyniae*, am *bythiniae*) ... B* om (supplet^{3} et iam^{2})

3. *και πατηρ*: s (non item vg Aug Hier, cf Sab) syr^{sch} ar^{e} sah aeth om *και* | *το πολυ αυτου ελεος*: 162. *το ελε. αυτου το πολυ* ... 13. 31. 38. 68. 69. 100. 177. 180. 15^{lect} a^{ser} c^{ser} h^{ser} Cyr$^{act\,45}$ *το πολ. ελε. αυτου*. Cf et. Latt: *secundum* (tol Gild Cass^{110} *per*) *magnam misericordiam suam* (ita s am fu demid tol harl^{2} Hier al; harl* om *suam*, vg^{cle} ante *magnam* pon); item Aug *secundum multitudinem misericordiae suae* | *αναγεννησ. ημασ*: ita testes omnes exceptis minusc paucissimis, hinc ς^{e} (1624. 1633. 1656. 1678, non item ς Gb Sz) ex errore vdtr *αναγενν. υμασ* praebuisse. Testantur tamen *υμασ* 23. 38* | *ζωσαν* (et. am fu harl vg^{cle} Fulg Leo *vivam*): 9. 46. *ζωησ*, item *vitae* demid

μίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς 5 τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ
Ro 8, 18 πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ.
6 ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις
Ia 1, 2. 3 πειρασμοῖς, 7 ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον
χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς

luxov Hier, nec aliter syr^{utr} cop; item *vitae aeternae* tol Aug Vig Gild (Cass^{210} *vit. perpetuae*) | *δι αναστασεως*: ℵ a^{ser**} *δια αναστ.* | *εκ νεκρων* (tol Gild post *αναστ.* pon: *per resurrectionem a mortuis Iesu Chr.* tol, *per res. a mortuis domini nostri Ies. Chr.* Gild) ... 105. 1^{lect} syr^{sch} Aug pecc mer^{1} (cf Sab) om

4. *και αμιαντον* (h om haec) *και αμαραντον* (o^{ser} Oros^{9,166} om *κ. αμαρ.*): hoc ordine et. Eus$^{ps\ 30}$ Did$^{lat\ 6,\ 288}$ (Gall) etc ... ℵ Cyr$^{act\ 45}$ Gild *κ. αμαρ. κ. αμιαντον* ... s pro *αφθαρτον* etc nil nisi haec: *incorruptibilem incontaminatam in caelis in vobis* | *τετηρημενην*: ℵ^{c} *-νον* | *εν* (a^{ser} c^{ser} 67. 69. al^{3} add *τοις*) *ουρανοις*: ℵ *εν ουρανω* | *εισ υμασ* cum ℵABCKLP al longe plu cat s vg (et. Hier Aug etc) syr^{utr} arm ... ς *εισ ημασ* cum minusc ut vdtr vix mu (ut 5. 38* 42. c^{ser}) harl cop (aeth *nobis et vobis*) Thphyl

5. *ετοιμην* (ℵ^{c}): ℵ* *ετοιμωσ* | *αποκαλυφθηναι*: P *ανακαλυφθ.*

6. *εν ω*: C^{3} om, item aeth^{utr} (aeth^{PP} *et gaudebitis* et^{ro} *at gaud.*) | *αγαλλιασθε* (am fu harl *exultatis*; cf Thphyl et Oec: *τὸ γὰρ ἀγαλλιᾶσθε ἀντὶ μέλλοντος εἴληπται, ἢ καὶ κατὰ τὸ ἐνεστός*) ... s vg (et. demid tol) syr^{sch} ar^{e} (hi duo add *in aeternum*) Fulg Bed^{206} *exultabitis*. Cf et. Or^{1,300} *ἴστε ὅτι κατὰ τὸν πέτρον ἀγαλλιάσεσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον ἐστὶ* etc | *ει δεον* sine *εστι* cum ℵ*B c^{ser} Clem^{622} Thphyl$^{353\ semel}$ (cf etiam Maxim ap Phot^{192} *εἰσ δέον*, quod ex scriptura *ει δεον* fluxisse vdtr, sed ed. Bekk. - *αγαλλιασθε - ει δεον εστι λυπηθεντασ ημασ*) ... ς Ln add *εστιν* cum ℵ^{c}ACKLP al fere omn cat Or^{1,300} Thphyl^{tur} (sed^{semel} ibidem i. e.^{353} om *εστιν*. Habet enim: *προστίθησι δὲ καὶ τό· εἰ δέον, διδάσκων* etc) Oec ... syr^{sch} praeterit *ει δεον* | *λυπηθεντεσ* cum ℵ^{c}ABCKP al plu Clem^{622} Or^{1,300} etc ... ℵ*L 6. 9. 14* 15. 16. 18. 22. 25. 31. 33. 36. 38. 46. 51. 66. 68. 69* 73. 76. 96. 99. 106** 177. 15^{lect} d^{ser} al^{3} *λυπηθεντασ* ... 105. *λυπηθηναι*, ut vg (et. Aug ap Sab) *modicum nunc si oportet contristari* | *ποικιλοισ* (c *-λαισ*) *πειρασμοισ*: syr^{sch} *temptationibus variis quae transeunt super vos*

7. *το δοκιμιον* (L *-μειον*): 23. 56. 69. a^{ser} *του δοκιμιου* | *υμων* (4* 99. om; Or^{1,300} *ημων*) *τησ πιστεωσ* (vg Aug al *vestrae fidei*) ... Clem^{622} *τησ πιστ. υμων*, item s *fidei vestrae* | *πολυτιμοτερον* cum ℵABCP al plus^{25} (et. 31; sed ap Treg *πολυτιμωτερον*) Euthal^{porf} ... ς (= Gb Sz) *πολυ τιμιωτερον* (L *τιμιοτερ.*) cum K(L) al plu cat Thphyl Oec, item ut editi sunt Clem Or | *χρυσιου* cum ℵACKLP al omn^{vid} Clem Or etc ... B *χρυσου* | *του απολλυμενου* (et. s fu tol *quod perit*) ... vg^{clo} (et. am harl luxov, Aug Fulg Bed) om (pergens *quod per ignem probatur*) | *δια πυρος δε*: 68. Clem Or *και δια πυρος* ... 40. 60. 98^{mg} 99. 117.

ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, 8 *ὃν οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ,* 9 *κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν.* 10 *περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες,* 11 *ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς*

1ˡᵉᶜᵗ om *δε* | *δοκιμαζομενου*: 25. 27. 29. 40. 68. 98ᵐᵍ 99. 117. 1ˡᵉᶜᵗ Clem Or *δεδοκιμασμενου* | *δια πυρ. δε δοκιμαζ.*: 96. 142. 55ˡᵉᶜᵗ om | *και δοξαν και τιμην* cum ℵABC al²⁰ cat vg (et. sᵛᶦᵈ) cop syrᴾ arm Or ¹,³⁰⁰ (Clem om *και τιμην*, Aug ap Sab om *κ. δοξ.*) ... ς *και τιμην και* (sed KLP al²⁰ add *εισ*) *δοξαν* cum KLP al plu (syrˢᶜʰ ᵛᶦᵈ) Thphyl Oec

8. *ουκ*: Bᵃ *ουχ* | *ιδοντεσ* cum ℵAC 7. 27. 29. 66ᵃᵛ 76. 80ᵃᵛ 1ˡᵉᶜᵗ jscr oˢᶜʳ al pauc (ap Gb) s vg syrᵘᵗʳ arm aethᵘᵗʳ Polyc¹ Irᶦⁿᵗ²⁸ᵃ. ³⁰¹ (Polyc sic: *εισ ον ουκ ιδοντεσ πιστευετε, πιστευοντεσ δε αγαλλιασθε χαρα ανεκλ. και δεδοξ.*, sed edd⁶ om *πιστευοντ. δε αγαλλ.*, Polycᶦⁿᵗ ᵛᵉᵗ *quem cum non videritis nunc diligitis; in quem nunc non aspicientes creditis; credentes autem gaudebitis* etc; Irᶦⁿᵗ³⁰¹ *quem quum non videritis, diligitis; in quem nunc quoque non videntes creditis, credentes autem exsultabitis gaudio inenarrabili*; itemᵃ⁵ᵃ *quem non videntes diligitis, in quem nunc non videntes credidistis*, [credentes autem] *gaudebitis gaudio inenarrabili.* Sic s: *quem cum non videritis, in quem nunc quoque non videntes credentes autem exultate* etc; similiter omisso *αγαπατε* Aug pecc mer ¹ *quem ignorabatis; in quem modo non videntes creditis; quem cum videritis, exultabitis* etc) ..... ς *ειδοτεσ* cum AKLP al longe plu cat cop Clem⁶²² Cyrⁿᵉˢᵗ ¹⁴¹ Euthalᵖᵒʳᶠ Thphyl Oec | *μη ορωντεσ* (sic et. s): 68. vg (et. am demid, non item fu harl tol) luxov Polycᶦⁿᵗ ᵛᵒᵗ (vide ante) Irᶦⁿᵗ (vide ante) Augᵖᵉᶜᶜ mer (vide ante, nec aliterᶦᵒʰ ⁶⁶ ap Sab) add *πιστευετε* (*creditis*, sed demid *credatis*) | *πιστευοντεσ δε*: vide ante quomodo reddiderit Aug, nec aliter am luxov *quem cum* (am* add *non*, sed ipse* vel diorthota punctis notavit) *videritis* | *αγαλλιασθε* cum ℵAC²KLP al omnᵛᶦᵈ cat Polyc¹ Clem⁶²² Cyrⁿᵉˢᵗ ¹⁴¹ Thphyl Oec ... BCᵃᵛᶦᵈ Or³,⁶⁹² *αγαλλιατε*

9. *τησ πιστεωσ υμων* cum ℵACKLP al fere omn (sed 96. 180. Orᶦⁿᵗ¹,⁹⁵ *ημων*) cat s vg (et. Oros Fulg) syrᵘᵗʳ cop arm aeth Thphyl Oec ... Ti om *υμων* cum B 1. 45. Clem⁶³² Orᶦⁿᵗ³,²⁸² Ath ¹,⁵⁶² Cyrⁿᵉˢᵗ ¹⁴² Aug (pecc mer *testamentum fidei salutem animarum vestrarum*, etᶦᵒʰ ⁶⁶ *mercedem fidei salutem animarum vestrarum*) :: dempto *υμων* orationis concinnitas augebatur

10. *εξηραυνησαν* cum ℵAB* ... ς Ln *εξηρευνησαν* cum B³CK al pler, item LP 22. 31. 100. 106. kˢᶜʳ *εξερευνησαν* | *εισ υμασ*: K 4. 13. 37. aˢᶜʳ al pauc s Ath ¹,⁵⁶² exddˢ Cyrⁿᵉˢᵗ ¹⁴² etᵃᶜᵗ ⁴⁵ Synantioch ap Routh³,²⁹⁹ Orosᵖ,¹⁶⁴ (Gall) *εισ ημασ*

11. *ερευνωντεσ* cum ℵB* ... ς Ln *ερευνωντ.* cum AB³KLP etc | *εδήλου το* (et. Cyrgᴵᵃᵖʰ ¹⁶⁴): r. 25. 31. 40. 96. 101ᵐᵍ 180. *εδηλοῦτο* (31. pergit

Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· 12 *οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.*

13 *Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει*
Ro 12, 2 *Ἰησοῦ Χριστοῦ.* 14 *ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις,* 15 *ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε,*

εν αυτοις το πνευμ. του χυ). Nec aliter editum est Did$^{tri\ 3,37}$ Ath^{522} (ex cddpler) Cyr$^{hr\ 266}$ (ex cddpler) Cyr$^{act\ 45}$ | *χριστου* (et. Did Ath Cyr^{hr} Cyr^{glaph}) ... 26. *θεου* ... B om | *προμαρτυρομενον* cum HNCKL al pler Ath^{523} Cyr$^{nest\ 142}$ Oec ... AP 1. 10. 17* 22. 23. 32. 42. Did$^{tri\ 3,37}$ Cyr$^{glaph\ 164}$ Thphyl *προμαρτυρουμενον*

12. *οτι ουχ εαυτοις* (c^{2} *ουκ αυτοις*) *υμιν δε διηκ. αυτα*: 13. *οτι καιχασθε ουχ εαυτον, υμιν δε και διηκ. αυτα* ... syr^{sch} *quicquid scrutabantur propterea quod non semetipsis inquirebant, sed nobis ipsis vaticinabantur illa* | *υμιν δε* (Gb Sz) cum HANCLP al^{150} cat vg (et. Vig Bed) syrP aeth^{utr} ... ς (= Gb Sz) *ημιν δε* cum K al plu syr^{sch} cop arm Cyr$^{glaph\ 164}$ et$^{nest\ 142}$ (h. l. postea et. *ημιν δια τ. ευ. ημας*) Thphyl Oec | *α*: c om | *νυν*: 69. a^{scr} post *ανηγγ.* | *ανηγγελη* (31. f^{scr} *-λλη*, 1^{loct} c^{scr} *-λλει*) ... 1. 11. 59. 60. 104. 105. g^{scr} *απηγγελη* (11. 60. *-λλη*) ... 5. 177. Did$^{tri\ 2,6,15}$ *αναγγελλει* | *εν πνευματι* cum HCKLP al pler cat cop (syr^{utr} *per spiritum sanctum*) Thphyl Oec Vig$^{varim\ 751}$ ... Gb^{0} Ln Ti om *εν* cum AB 13. 73. 133. vg (et. Hil Amb al) Did$^{tri\ 2,6,15}$ Cyr$^{nest\ 142}$ | *εισ α* et. Clem^{988} Thdot$^{clem\ 961}$ et^{979} Or$^{2,95.\ 456.\ 693.\ 814}$ et$^{int\ 2,95}$ Did$^{tri\ 2,6,15}$ et^{2,7} Cyr$^{nest\ 142}$ Ir$^{int\ 140}$ ex$^{cdd\ 4}$ et$^{edd\ opt}$ (syr^{utr} *in quae desiderant etiam* [P om] *angeli introspicere*, cop *quae ipsa angeli concupiscunt videre*) ... vg (et. am fu demid harl tol) Ir$^{int\ 140}$ ex$^{edd\ 2}$ et$^{ed\ pri}$ et^{237} *libere* (*in quo perficiuntur mysteria dei, quem concupiscunt angeli videre*) Or$^{int\ 2,307}$ (*„fortassis etiam Petrus ad ista respondens dicebat:* in quem concupiscunt etiam angeli prospicere") Amb$^{ep\ 79}$ Maxim^{taur} (cf hos et al ap Sab) *in quem*, Hil^{586} *in qua re*

13. *τησ διανοιασ*: 4* 99. om. Cf et. Polyc^{2} *διο αναζωσαμενοι τασ οσφυασ υμων δουλευσατε τω θεω εν φοβω και αληθεια.* | *νηφοντεσ*: B* *νεφοντ.* | *τελειωσ* (cum seqq iungunt et. LP etc; luxov reddit *perfecti*, item vg^{ms} ap Ln) ... 31. 38. 70. 73. al plus^{10} (qui laudantur) Oec cum *νηφοντ.* coniungunt, item syr^{sch} (*excitamini perfecte et speranter*) sah

14. *συσχηματιζομενοι* (B *-μεναι*, nec correctum): Ti *συνσχημαατ.* cum solo c (aliter Rom^{12,2})

15. *αναστροφη*: syr^{sch} et^{p} c.* arm add *υμων*

16 διότι γέγραπται· ἅγιοι ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιοσ. 17 καὶ εἰ Lv 11, 44. 45 19, 2 20, 7. 26 Mt 5, 48
πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτωσ κρίνοντα κατὰ τὸ
ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆσ παροικίασ ὑμῶν χρόνον ἀναστρά-
φητε, 18 εἰδότεσ ὅτι οὐ φθαρτοῖσ, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε
ἐκ τῆσ ματαίασ ὑμῶν ἀναστροφῆσ πατροπαραδότου, 19 ἀλλὰ τι-
μίῳ αἵματι ὡσ ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, 20 προεγνω-

16. *διοτι γεγραπτ.* cum ABKLP al pler Clem[562] Thphyl Oec ... ℵC 60. *οτι γεγρ.* ... 13. om | *αγιοι* cum ℵACKLP al pler vg m[103] Clem Thphyl Oec ... Ti *οτι αγιοι* cum B 31. 70. syr[utr] (sah cop ex ingenio linguae) | *εσεσθε* (Gb') cum ℵABC 5. 13. 36. 37. 65. 66** 69. 133. 137. a[scr] d[scr] cat syr[p] aeth Clem[562], item *eritis* vg[cle] fu demid, *estote* am harl tol m[60] et[103] (vg[ms] ap Ln *sitis*). Cf et. Optat[2,20] (Gall[5,475]) „*Denique sic ait:* Sancti eritis, quia ego sanctus sum. *Solus est ergo perfectus et sanctus. Denique non dixit:* Sancti estis, *sed* Sancti eritis *dixit.*" At haec unde desumpta sint, non adscriptum est, videntur vero potius ex Levitico, ubi quinquies repetuntur, quam ex Petri epistula derivanda, quamquam in Lev addi solet *κυριοσ ο θεοσ υμων* vel certe *κυριοσ*. Nec magis probabile est Cyrillum, quibus locis affert eadem verba ista, Cyr[ador 63] et[540] (*αγιοι γαρ εσεσθε, φησιν, οτι εγω αγιοσ ειμι*, utroq loco) ad Petri epistulam respicere. Idem valet de Cyr[ioh 431] (*θεω, κατα το παρ αυτου λελεγμενον· αγιοι εσεσθε, οτι εγω αγιοσ*). Ceterum etiam LXX *εσεσθε* lectione tantum non fluctuante ..... ς *γενεσθε* cum KP al plu; item L al[25] Thphyl Oec *γινεσθε*. Item huc trahendum videtur *estote*, quod m[bis] am etc (vide ante) atque etiam syr[sch] sah cop arm praebent. | *διοτι εγω* cum ℵ 26. 40. Clem[562] (:: *διοτι* et. antea et 2, 4 mutarunt; eo vero magis commendatur quod quinque Levitici locis *οτι*, nusquam *διοτι* scriptum est) ... ς Ln Ti *οτι* cum ABCKLP al pler cat Thphyl Oec ... 60. *καθωσ* | *αγιοσ* sine additam cum ℵA*B aeth Clem[562] (de Cyr[ioh 431] ubi eadem lectio invenitur vide ante) ... ς add *ειμι* cum A[2]CKLP al omn[vid] cat m[60] et[103] vg rell Thphyl Oec :: LXX Lev 19, 2 et 20, 7 *οτι αγ. εγω κυριοσ ο θεοσ υμων* 11, 44 et 45 *οτι αγ. ειμι εγω κυρ.* (44. add *ο θε. υμ.*) 20, 26 *οτι εγω αγ. ειμι κυρ. ο θε. υμ.*; sed ubique fere fluctuat lectio (20, 26 *ειμι* om B* al permu)

17. *απροσωπολημπτωσ* cum ℵABC ... ς *-ληπτωσ* cum KLP rell | *κρινοντα*: C *-νουντα* | *αναστραφητε* (ℵ[c]): ℵ* *αναστρεφομενοι*

18. *φθαρτοισ* (ℵ[c] Clem[303] Or[3,546. 726] Cyr[zach 738] et[act 55] etc): ℵ* *φθαρτου*. Item ℵ* *αργυριου* (ℵ[c] *-ριω*) | *αναστροφησ πατροπαραδοτου* (et. Clem[303] Or[3,726] Cyr[zach 738] et[esa 612] etc): C 31. 69. 137. a[scr] arm Thphyl *πατροπαρ. αναστροφ.*

19. *τιμιω* (et. Clem[303] Or[3,546. 726] Cyr[zach 738] et[esa 612] etc) ... C 31. Cyr[6,240] praem *τω*. Respicit huc etiam Thdot[clem 961] *και, κατα τον αποστολον, τιμιω και αμωμω και ασπιλω αιματι ελυτρωθημεν.*

20. *προεγνωσμενου* cum ℵ[c]ABC[2]KLP al omn[vid] Did[tri 2,3] Cyr[glaph 276] etc

σμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς 21 τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, 23 ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ
Es 40, 6 ss Iac 1, 10 s ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. 24 διότι πᾶσα

... ℵ* αγεγνωσμενον, C* προσεγνωσμ. | εσχατου (Gb') cum ℵABC 5. 13. 15. 27. 36. 64. 65. 137. d^{ser} cat syr^{utr} cop Cyr$^{glaph\ 270}$ ... εσχατων cum KLP al pler vg sah arm aeth (cdd^{lat} ap Wtst) Did$^{tri\ 3,3}$ Thphyl Oec | των χρονων (ℵ^{c}): ℵ του χρονου ... 31. των ημερων | δι υμιας cum ℵBCKLP al pler cat vg rell Thphyl Oec ... A 4. 32. 42. 57. 95. 105. 180. k^{ser} δι (105. δια) ημιας

21. πιστους cum AB 9. vg auct^{voca} gent (vg *qui per ipsum fideles estis in deo*, auct^{voc} gent *qui per ipsum fideles estis in deum*) ... ς πιστευοντας cum ℵCKLP al pler (11. 13. -σαντας) cat syr^{utr} etc Thph Oec. Respicit huc ut vdtr etiam Polyc^{2} *διο αναζωσαμενοι τας οσφ. υμων δουλευσατε τω θεω εν φοβω και αληθεια, απολιποντες - πιστευσαντες εις τον εγειραντα τον κυριον ημων ιν χν εκ νεκρ.* | εγειραντα (et. ℵ^{c}): ℵ* 13^{lect} *εγειροντα*

22. υπακοη: 98^{mg} 14^{lect} *υπομονη* | της αληθειας sine additam cum ℵABC 13. 27. 73. vg (et. am fu demid harl tol, sed hi omnes cum vg^{clo} *caritatis* pro της αληθειας excepto tol) luxov syr^{utr} cop arm^{usc} aeth^{utr} ar^{e} Clem^{562} ... ς (sed Gb^{ou}) add *δια πνευματος* cum KLP al pler cat m^{78} (*ad obaudiendum fidei per spiritum*) aeth^{utr} arm^{zoh} Thphyl Oec Gild (*ad obediendum fidei per spir.*) Vig (*animas vestras per spiritum castificate ad obedientiam fidei per spir.*) | εκ καρδιας cum AB vg (vide post) Gild. Vg enim^{clo} am fu demid *in fraternitatis amore simplici* (harl *simplices*), *ex corde invicem diligite*; sed tol - - *simplices ex corde puro invicem diligite*; Gild post *per spiritum* pergit *in charitate, in fraternitate, ex corde vero invicem* etc ... ς εκ καθαρας καρδιας c. ℵ*CKLP rell omn^{vid} cat Thphyl Oec Ant$^{30.\ 131}$ tol syr^{sch} (*ex corde puro et perfecto*) syr^{p} cop (*in corde sancto*) arm, item ℵ^{c} *εκ καρδ. αληθινης*, aeth *in plenitudine cordis vestri amate in veritate vos invicem crebro* | αγαπησατε: 13. αγαπατε (a^{ser} αγαπωμεν τε)

23. αναγεγεννημενοι: 31. αναγερομενοι | εκ σπορας φθαρτης cum ℵKLP al omn^{vid} vg rell Did$^{tri\ 2,12}$ Cyr$^{esa\ 771}$ (*γεγεννημεθα γαρ ουκ εκ σπορας φθαρτης, αλλα δια λογου ζωντος θεου και μενοντος*, similiterque Cyr$^{esa\ 563.\ 589.\ 609}$) etc ... AC εκ φθορας φθαρτης | αλλα: C 31. 38. 68. 96. 177. αλλ | μενοντος sine additam cum ℵABC h 13. 27. 29. 66** 73. 142. fu demid harl cop syr^{p} arm (δια ζωντος και μενοντος λογου θεου) Did$^{tri\ 2,12}$ Cyr^{esa} quater (vide ante) Hier$^{iovin\ 1}$ ... ς (= Gb Sz)

σὰρξ ὡσ χόρτοσ, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆσ ὡσ ἄνθοσ χόρτου· ἐξη-
ράνθη ὁ χόρτοσ, καὶ τὸ ἄνθοσ ἐξέπεσεν· 25 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου
μένει εἰσ τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν
εἰσ ὑμᾶσ.

II.

1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσιν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑπο- Is 1. 21

add εισ τον αιωνα c. KLP al pler (5. εισ αιωνα, 25. εισ τουσ αιωνασ) cat vg^{cle} am tol syr^{sch} (aeth *semper*) Thphyl Oec

24. ωσ (א* ωσει) χορτοσ cum (א*)BCKLP al pler vg^{cle} am^{2} fu demid tol cop syr^{P} ^{mg} arm^{zoh} aeth^{utr} Did$^{tri\ 2,5}$ (πετροσ δε· διοτι πασα etc) Oec Bed^{211}; item Or^{1,226} sed verbis πασα σαρξ usq εισ τ. αιωνα praeponit κατα τον προφητικον παραβεβληται λογον λεγοντα, etsi uti sonant singula, magis ex Petro quam ex Esa petita videntur (ωσ χορτ., δοξα αυτησ, ρημα κυριου) ..... Gb^{0} Lu om ωσ cum א^{c}A 4. 13. 15. 29. 36. 59. 69. 137. a^{scr} cat am^{s} harl syr^{sch} et$^{P\ txt}$ arm^{codd} Thphyl Zeno, item si huc trahi licet Hipp (sive Sim. Mag. ap Hipp)^{164} ubi est το λεχθεν οτι πασα σαρξ χορτοσ, και πασα δοξα σαρκοσ ωσ ανθοσ χορτου· εξηρανθη ο χορτοσ και το ανθοσ αυτου εξεπεσε· το δε ρημ. κυρ. μενει εισ τ. αι. | πασα δοξα (et. א^{c}): א* πασα η δοξ. | αυτησ cum א^{c}ABC h 5. 7. 9. 15. 69. 73. 137. a^{scr} cat vg (et. Zeno Bed) syr^{utr} cop aeth^{utr} Did$^{tri\ 2,5}$, item (vide ante) Or^{1,226} ... א* αυτου, quod magnam veri speciem habet, Hipp^{164} σαρκοσ, tol *carnis* ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) ανθρωπου cum KLP al pler Oec (minime probat Chr^{4,820} et^{12,722}) ... 27. plane om | το ανθοσ sine additam cum ℵAB 2. 5. 13. 26. 30. 40. 69. 73. 137. a^{scr} c^{scr} am fu syr^{utr} arm Did$^{tri\ 2,5}$ Thphyl Bed^{211}, item (vide ante) Or ... ς (sed Gb^{00}) Ti add αυτου cum CKLP al pler cat vg^{cle} demid harl tol cop aeth^{utr} Eus$^{cat\ 49}$, item (vide ante) Hipp^{164} :: LXX consentientibus ℵAB πασα σαρξ χορτοσ (minusc pauciss ωσ χορτ., item Esaia adscripto Bas^{1,41} et^{alib}) και πασα δοξα ανθρωπου ωσ ανθ. χορτου· εξηρανθη ο χορτοσ και το ανθοσ (Iust$^{dial\ 50}$ add αυτου totum Esaiae locum 40, 1—17 exscribens, item Thdrt^{1,824} uno codice discedente) εξεπεσε, το δε ρημα του θεου ημων (pro his minusc mu Iust Thdrt etc κυριου) μενει εισ τον αιωνα. Ceterum post εξεπεσεν Did$^{tri\ 2,5}$ add (memoria falsus) και η ευπρεπεια αυτου απωλετο (:: ex Iac), quae nec ap Esai leguntur.

25. κυριου (ita et. Hipp^{164}, item Or^{1,226} του κυριου, praetereaque vide ante): aeth^{utr} Did^{2,5} et^{6} Thphyl του θεου, syr^{sch} *dei nostri* | το ρημα το: A om

II. 1. υποκρισεισ cum א*(et א^{c})ACKLP rell vg syr^{P} arm Thphyl Oec ... א^{c} (notaverat ν super σ extr in -σισ, sed eo rursus absterso -σεισ correxit) B syr^{sch} cop (aeth^{utr} et h. l. et in seqq habet infinitivum qui pluralem non patitur) Clem^{124} (praemisso την) Or$^{int\ 4,508}$ Aug

κρίσεισ καὶ φθόνουσ καὶ πάσασ καταλαλιάσ, 2 ὡσ ἀρτιγέννητα
βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξη-
θῆτε εἰσ σωτηρίαν, 3 εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸσ ὁ κύριοσ. 4 πρὸσ
Ps 34, 8. (9) ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδυκι-
Eph 2, 20 μασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, 5 καὶ αὐτοὶ ὡσ λίθοι
ζῶντεσ ἐποικοδομεῖσθε οἶκοσ πνευματικόσ, εἰσ ἱεράτευμα ἅγιον,
Ro 12, 1 ἀνενέγκαι πνευματικὰσ θυσίασ εὐπροσδέκτουσ θεῷ διὰ Ἰησοῦ

Gild (hos vide ap Sab) *υποχρισιν* | *φθονουσ* (L *φθονου*): syr^{sch} cop Clem Or^{int} Aug Gild *φθονον, invidiam* ... B *φονουσ* | *πασασ* (A om) *καταλαλιασ* (et. ℵ^{c}): ℵ* cop *πασαν καταλαλιαν*, item omisso *πασαν* syr^{sch} (aeth) Clem Or^{int} Aug Gild, item L *πασησ καταλαλιασ*

2. *αρτιγεννητα* cum ℵBCKLP etc (et. Or$^{3,550.\ 606sq\ 756}$ et^{alib}) ... A al pauc Clem^{124} (sed fluct lectio) Cyr$^{esa\ 902}$ et$^{glaph\ 903}$ *αρτιγεννητι* (syr^{sch} reddit *simplices*, sed syr^{P} *modo geniti*) | *αδολον*: 3. 32. 43. 69. 99. 101. 133. 1^{lect} a^{scr} al^{12scr} am tol (et. Aug al, non item vg^{cle} fu demid harl) syr^{P} (syr^{sch} vide post) arm Or^{3,607} (non item^{1,513} nec$^{3,550.\ 606.\ 756.\ 4,242}$) et$^{int\ 3,558}$ Cyr$^{glaph\ 903}$ et$^{osa\ 902}$ *και αδολον*. Libere syr^{sch} *et estote tamquam infantes simplices, et appetite ipsum sermonem tamquam lac mundum et spirituale* | *αυξηθητε*: 31. 38. *αξιωθητε* | *εισ σωτηριαν* cum ℵABCKP al^{60} cat vg (et. Aug al mu) syr^{utr} cop arm aeth ar^{c} Clem^{124} Or$^{int\ 3,558}$ Cyr$^{glaph\ 903}$ ... ς (= Gb Sz) om cum L al ℵ^{ast} mu ar^{P} Oec, item^{vid} Thph^{com} (addit enim *εισ μετρον ηλικιασ του πληρωματοσ του Χ^{υ}*, sed^{txt} habet *εισ σωτ.*)

3. *ει* cum ℵ*AB Clem^{124} (syr^{sch} *si gustastis et vidistis*) ... ς Ti *ειπερ* cum ℵ^{c}CKLP al omn^{vid} (13. *εισπερ*) cat Cyr$^{glaph\ 903}$ Thphyl Oec vg (*si tamen*), item^{vid} cop syr^{P} etc | *χρηστοσ*: KL al^{50} Clem^{124} et alii *χριστοσ*, sed L 13. 31. al$^{3\ scr}$ (et ut vdtr pler) $\overline{χσ}$ compendio utuntur

4. *υπο* cum ℵAKLP etc, item B *υπ* ... C 29. 14^{lect} *απο*

5. *λιθοι ζωντεσ* (ℵ^{c}): ℵ* *λιθοσ οντεσ* | *εποικοδομεισθε* cum ℵA^{3c}C 5. 27. 33. 36. 39. 46. 65. 66** 68. 76. 100. 133. al$^{3\ scr}$ (al pauc ap Gb) cat vg (*superaedificamini*, et. Bed al) Cyr$^{ador\ 830}$ et$^{glaph\ 831.\ 427}$ et$^{mich\ 422}$ Procop ap Niceph^{2,24} ... ς Lu Ti *οικοδομεισθε* c. A*BKLP al plu Clem ap Niceph^{2,697} (Mign^{2,710}) Or^{1,757} (non probant^{4,202} *οικοσ θεου εκ λιθων ζωντ. οικοδομουμενοσ*, nec magis$^{4,223.\ 3,750}$) Or$^{int\ 2,118}$ (*vos - aedificati domus spiritalis in sacerdotio sancto*) Thphyl Oec Hil$^{70.\ 80.}$ Ambr Aug al (vide Sab) | *πνευματικοσ* (ℵ^{c}): ℵ* *πνευματοσ* | *εισ ιερατευμα* cum ℵACP 5. 7. 15. 27. 29. 36. 66** 68. 73. 106. cat tol cop arm aeth^{utr} Or^{1,757} et^{4,203} Eus$^{pa\ 816}$ Cyr$^{glaph\ 831}$ (item$^{ador\ 830}$ et$^{mich\ 422}$ *εισ ναον αγιον*) Procop (l. l.) Or$^{int\ 2,418}$ (vide ante) Hil^{70} Ambr al (vide Sab; sed Procop etiam ante *εισ οικον πνευματικον* similiterque ex Last nonnulli ut Hier^{ter}) ... ς Ti *ιερατευμα* (sine *εισ*) cum KLP al pler vg syr^{P} Clem ap Niceph^{2,697} (non probat Or^{4,223} *ἡ ἐκκλησία ἐκ λίθων ᾠκοδομημένη ζώντων; ἐνθάδε ἱεράτευμα ἅγιον, πνευματικαὶ θυσίαι προσφέρονται*) Thphyl Oec. Libere syr^{sch} *et estote templa spiritualia.* | *ανενεγκαι* (ℵc; * *-γκασ*) et. Or^{1,757} etc ... 13. *ενεγκαι* | *πνευματικασ*

Χριστοῦ. 6 διότι περιέχει ἐν γραφῇ· ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δέ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, 8 οἳ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. 9 ὑμεῖς

Es 28, 16 Ro 9, 33 Ps 118, 22 Mt 21, 42 Es 8, 14 Ro 8, 33 Ex 19, 6 Es 43, 20 a

---

θυσιας: 42. 57. 97. 104. 105. 13^{lect} 14^{lect} c^{scr} g^{scr} Amblue^{2} et^{12} *θυσ. πνευματ.* ... ℵ om *πνευματικας*, item (sed variant edd, vide ap Schaaf ad h. l. p. 731, nec magis om ar^{e}) syr^{sch} | *θεω* cum ℵABC 29. 6^{6**} arm ... ς *τω θεω* cum ℵ^{c}KLP al pler cat Clem ap Niceph (ap Mign^{770}) Or^{1,757} Thphyl Oec

6. *διοτι* cum ℵABCKLP h al fere^{80} cat vg (*propter quod*) cop syrP (et^{sch} *enim*) arm aeth^{utr} (*quia ita*) Thphyl ... ς (= Gb Sz) *διο και* cum minusc ut vdtr pauc Oec; 19 68. *διο* | *εν γραφη* c. ℵAB 13. 38. 73. k^{scr} ... ς *εν τη γραφη* cum KLP al longe plu cat Thphyl Oec ... Ln *η γραφη* cum c 7. 14. 27. 29. 33** 38. 65. 68. 69. 93. 95** al^{8scr} vg (et pp^{lat}; non item syr^{utr} etc) | *ακρογων.* ante *εκλεκτον* cum ℵAKLP al fere omn vg syrP aeth Thphyl ... nc 31. cop arm Cyr$^{esa\,612}$ (propius ad Petr quam ad Esa accedit) post *εκλεκτον* pon (syr^{sch} *εκλεκτ. εντιμ. ακρογων.*, Oec^{com} *ακρογ. εντιμ. εκλεκτ.*) :: cf LXX *ιδου εγω εμβαλλω εις τα θεμελια σιων λιθον πολυτελη εκλεκτον ακρογωνιαιον εντιμον* etc, ubi *εκλεκτ. ακρογ.* tantum non fluct. Cf et. Barnab^{6} *λεγει ο προφητης· επει ωσ λιθοσ ισχυροσ ετεθη εισ συντριβην· ιδου εμβαλω εισ τα θεμελια σιων λιθον πολυτελη εκλεκτον ακρογωνιαιον εντιμον.* | *επ αυτω* (ℵ^{c}): ℵ* 33* 40. d^{scr} *επ αυτον* :: LXX^{ed} et B *ο πιστευων* tantum habet, sed NA al mu add *επ αυτω*, codmarchal *επ αυτων*, Barnab^{6} *επ αυτον*, Eus$^{dem\,28}$ Cyr$^{esa\,502}$ *εισ αυτον*

7. *υμιν* (sic ℵ^{c} et iam^{a} vel ipse^{*corr}): ℵ* *ημιν* | *απιστουσιν* cum ℵBC 68. 69. a^{scr}, item *non credentibus* vg (sed nec aliter v. 8, quem vide; magis etiam dubium videtur an si quis ex interpp reli eodem modo reddidit Graecum, pro teste lectionis *απιστ.* haberi debeat.) ... ς Ln Ti *απειθουσιν* cum AKLP al pler cat Thphyl Oec | *λιθον ον* cum ℵ* c^{2vid}KLP al pler Thphyl ... Ln *λιθοσ ον* cum ℵ^{c}ABC^{*vid} 9. 19** 25. 39. 73. 100. 127. c^{scr} Oec :: et. LXX *λιθον ον*, sed ibi non praecedit *απιστουσιν* aut *απειθουσιν*, A quo verbo lectio *λιθοσ* originem ducere videtur. Ceterum syr^{sch} om *λιθον ον* usque *εισ κεφ. γωνιασ* | *εγενηθη*: K *εγεννηθη* | *λιθοσ* ante *προσκομμ.*: 18. 31. 63. 123. 177. 180. k^{scr} *λιθον* | *πετρα*: ℵ 18. 63. 123. 177. 180. (non item 31. k^{scr}) *πετραν*

8. *οι* cum ℵABC^{2}KLP etc: C* 5. 15. 27. 29. 31. 36. 66. 68. 69. a^{scr} *οσοι* | *απειθουντεσ* cum ℵACKLP etc ... B *απιστουντεσ*, nec aliter reddit vg (*qui offendunt verbo nec credunt*) | *εισ ο και ετεθησαν*: 57** 69. 137. a^{scr} *εισ ην παρεσκευασαν εαυτουσ ταξιν και ετεθησαν*, quemadmodum etiam in comm Thphyl^{il} et Oec^{il} legitur

9. *υμεισ*: 31. *ημεισ* (item Clem^{ed4}, at iste locus minime ad hanc lectionem

δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περι-
ποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέ-
Hos 2. 23 Ro 9. 25 a σαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· 10 οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν
δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπ-
Is 4. 1 Ro 7. 23 ἔχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς
ψυχῆς, 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν,
3, 16 ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων
3, 2 ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

Ro 13, 1 ss 13 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον, εἴτε

fulciendum pertinet) | οπως (et. Cyrglaph121 Dam2,724): Cyressa562. 574 etnest80 etzach794 ινα | καλεσαντος (et. Cyrglaph121 etessa574 etzach794): Cyrnest80 etessa562 καλουντος | εις (et. Cyrglaph121): Cyressa562. 574 etnest70 επι

10. ηλεημενοι: Dam2,724 ελεημ. | ελεηθεντες: c ηλεηθεντ.

11. ως παροικους κ. παρεπιδημους: post haec ς Gb Sz interpg cum παρακαλω coniungentes, a seqq vero seiungentes. | απεχεσθαι c. κhk al plu utvid cat vg (*abstinere vos*) Clem544 Dam2,519 (et. paris) Thphyl Oec. Addunt vero (ut Ln ex errore de c edidit) υμας vg Cyp12 et508 (cum aliis pplat, cf Sab), al testes pauci post παρακαλ. vel ante απεχεσθ. addunt ... aclp al25 syrutr cop aethutr Didtri3,1 Cyrglaph155 Cyp12. 508 Zeno Leo απεχεσθε | των σαρκ. επιθ. (et. Cyrglaph155): c* 27. Didtri2,1 praem απο. Ceterum cf ad h. l. Polycphil5 (Dress383) οτι πασα επιθυμια κατα του πνευματος στρατευεται

12. την αναστροφ. υμων (et. Clem285 Polycint10): κ τ. αναστρ. υμιν ... Cyp12 et508 om υμων | εν τοις εθνεσιν εχοντες καλην cum κac 13. al sat mu vg (arm - καλ. εχοντ.) Clem285 Thphyl, item omisso εχοντες b ... klp al30 syrsch cop Oec εχοντ. καλην εν τ. εθνεσιν, item Clem544 Polycint10 καλην (*irreprehensibilem*) εχοντ. εν τ. εθν., Cypbis *habentes inter gentes* (*gentiles*) *bonam*. Pro τ. αναστροφ. υμ. etc 69. 137. ascr παρακαλω δε και τουτο, την εν τοις εθν. υμων αναστροφην εχειν καλην | καταλαλουσιν (et. Clem285): lp al fere31 cat Clemedd καταλαλωσιν | εκ των καλων: 57** 69. 137. ascr syrutr cop arm Cypbis add υμων | εποπτευοντες cum κbc 2. 30. 31. 43. 68. 137. ascr jscr cat Thphyl Oec, item vg (*considerantes*) Cyp12. 508 (*aspicientes*) syrutr ... ς εποπτευσαντες cum aklp al pler Clem285 | δοξασωσιν (et. Clem285 κc): κ* δοξασουτερμουσιν (:: cf 2 Pe 2, 10)

13. υποταγητε sine ουν cum kabc 13. 31. 73. am fu demid tol (et. m90) sah cop arm aeth, item (qui in tali re non satis probant) Eusmcell151 Didtri3,3 Cassiod113 ... ς (sed Gb00) add ουν cum klp al pler cat vgcle harl (et. Bed220) syrp (etsch *et* -) Thphyl Oec | ανθρωπινη (κ* om) ante κτισει cum κcabklp etc (et. Dam2,3.8 Ant96) ... c 31. Eusmcell151 Didtri3,3 post κτισει, item sah cop syrp (syrsch *omnibus hominibus*) | κτισει: vg (et. am fu demid Bed220) *creaturae* ... m90 harl tol Ambfid 5,578 excdd pler Cass113 *ordinationi*

βασιλεῖ ὡσ ὑπερέχοντι, 14 *εἴτε ἡγεμόσιν ὡσ δι' αὐτοῦ πεμπο-*
μένοισ εἰσ ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· 15 *ὅτι*
οὕτωσ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντασ φιμοῦν τὴν τῶν
ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· 16 *ὡσ ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡσ ἐπι-* Ga 5, 13
κάλυμμα ἔχοντεσ τῆσ κακίασ τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡσ θεοῦ δοῦλοι.
17 *πάντασ τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε,*
τὸν βασιλέα τιμᾶτε. 18 *Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ* Eph 6, 5 Col 3, 22
τοῖσ δεσπόταισ, οὐ μόνον τοῖσ ἀγαθοῖσ καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ
τοῖσ σκολιοῖσ. 19 *τοῦτο γὰρ χάρισ, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει*

---

14. *εισ εκδικησιν* (ita etiam c habere statuendum est, non *αδικησιν*) sine *μεν* cum ℵABKL h al^{30} vg m^{90} syr^{sch} etP txt cop arm Ant^{88} ... ς (= Gb 8z) add *μεν* cum c^{vid} (sed locus perobscurus est) P al plu^{vid} cat syrP c.* Dam^{2,358} (et. paris) Thphyl Oec

15. *αγαθοποιουντασ* (et. Clem^{644}; c *-ντεσ*): c 7. 27. 29. 31. al$^{2\,acr}$ Thphyl add *υμασ*, item syr^{utr}. Libere 13. *αγαθοποιειν και φιμ.* | *φιμουν* (KLP al ipu *φημιουν*): ℵ^{a} *φιμοιν* (c *-μιουν*) | *αγνωσιαν*: 96. 142. Clem^{611} *εργασιαν*

16. Ln ante *ωσ ελευθεροι* plene distinxit, verba vero *αλλ ωσ θεου δουλ.* cum v. 17 coniunxit. Cui coniunctioni favet etiam Dam^{2,697}, ubi *ωσ θεου δουλοι παντ. τιμησατ.* affertur absque eis quae praecedunt; nec aliter Thphyl. | *θεου δουλοι* cum ℵBCK 5. 22. 68. 73. 55^{lect} arm Dam^{2,697} ... ς Ln *δουλοι θεου* c. ALP al pler cat m^{90} vg Thphyl Oec

17. *παντασ*: ℵ *-ντεσ* | *αγαπατε* cum ℵABCP etc ... KL h 31. 40. 6** al^{40} *αγαπησατε*. Item 73. (qui non etiam lectionis *αγαπησατε* testis dicitur) τ. *βασ. τιμησατε*

18. *υποτασσομενοι*: ℵ post *εν παντι φοβω* pon ... 57** 69. 137. a^{acr} add *ητε*, quemadmodum Thphyl et Oec adnotant: *προσυπακουστέον τὸ ἦτε, ἵν' ᾖ οὕτωσ· οἱ οἰκέτ. ἦτε ὑποτασσόμενοι. ὁμοίωσ καὶ ἐν τῷ· αἱ γυναῖκεσ.* Nec aliter vg (*subditi estote*, sed am fu om *estote*) etc. | *τοισ δεσποταισ* (et. vg syrP etc): ℵ harl tol (m^{89} *nostris*) Dam^{2,447} (et.paris) add *υμων*, item cop syr^{sch} (minime contra probat Clem^{296} *ὡσ γάρ τοι ἐκείνοισ παραγγέλλεται, παντὶ φόβῳ τοῖσ δεσπόταισ, οὐ μόνον τοῖσ ἀγαθοῖσ - σκολιοῖσ ὑποτάσσεσθαι, φησὶν ὁ πέτροσ, οὕτωσ ἡ ἰσότησ - τοῖσ δεσπόταισ εὐάρμοστοσ.*) | *επιεικεσιν αλλα*: ita ℵAB^{2}KLP LP etc ... B*C *-κεσι αλλα* (cuiusmodi passim in B et ℵ) | *αλλα και*: 31. om *και*

19. *χαρισ* sine additam cum ℵABKLP etc (et. Ant^{152}) ... c 7. 13.' 15. 18. 21. 27. 29. 32. 36. 57** 68. 69. 73. 80. 106. a^{acr} c^{acr} al$^{2\,acr}$ cat m^{89} syr^{sch} etP c.* arm Dam^{2,447} (et. paris) Anton^{98} Thphyl add *παρα τω* (13. 15. 18. j^{acr} al pauc cat Anton^{98} Dam^{paris} om) *θεω* | *θεου* cum ℵA^{2}BKLP al pler vg m^{89} sah cop aeth Dam^{2,447} (et.paris) ... c 15. 18. 27. 29. 36. 66** 68. 69. 80. 81. 106. a^{acr} c^{acr} al$^{2\,acr}$ cat syr^{utr} arm Anton^{98} et^{152} Thphyl *αγαθην*, item A* 13. *θεου αγαθην*

τισ λύπασ πάσχων ἀδίκωσ. 20 ποῖον γὰρ κλέοσ εἰ ἁμαρτάνοντεσ
καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντεσ καὶ πάσχον-
τεσ ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρισ παρὰ θεῷ. 21 εἰσ τοῦτο γὰρ ἐκλή-
3, 18 4, 1 θητε, ὅτι καὶ Χριστὸσ ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπο-
Io 13, 15 γραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖσ ἴχνεσιν αὐτοῦ, 22 ὃσ ἁμαρτίαν
Es 53, 9 οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλοσ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, 23 ὃσ λοι-
δορούμενοσ οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ

---

20. *αμαρτανοντ. και*: 31* add *κακοποιουντεσ* | *κολαφιζομενοι*: ℵ^{c}P 7. 9. 27. 46. 69. a^{scr} *κολαζομενοι* | *υπομενειτε* pri: ℵ^{c} 5. 15. 18. 27. 31. 66** 69. 97. a^{scr} c^{scr} o^{scr} al^{6} Anton^{96} et^{153} vg (*et colaphizati suffertis*, m^{89} *cruciemini et sufferatis*, deinde *sustinecatis*) *υπομενετε* | *αλλ ει αγαθ και πασχ. υπομεν.*: L 100. om | *υπομενειτε* sec: 5. 31. 33. 97. o^{scr} vg (*sustinetis*) Ant^{bis} *υπομενετε* | *τουτο* c. ℵBCKLP al longe plu cat vg m^{89} syr^{utr} sah cop arm aeth Dam^{paris} (sub *v*) et^{nestor561} ... Ln Ti add *γαρ* cum A 13. 73. k^{scr} al^{10} Thphyl Oec. Cf et. Tert$^{gnostic\ 12}$: „Petrus quidem ad Ponticos, *quanta enim*, inquit, *gloria, si non ut delinquentes puniamini sustinetis. Haec enim gratia est, in hoc et vocati estis, quoniam et Christus passus est pro nobis, relinquens vobis exemplum semetipsum*" etc. | *θεω*: A al^{15} cat Thphyl *τω θεω*

21. *γαρ*: 7. 14. 75** 68. 93. al$^{4\ scr}$ *γαρ και*. Cf Tert$^{gnostic\ 12}$ ad v. 20 | *οτι και* et. vg (et. am fu etc) syr^{sch} cop arm aeth ... A 3. 68. 73. 101. vg^{ms} ap Ln syrP om *και* (sah *vocati estis enim ad hoc*) | *χριστοσ*: ℵ 1. 73. 80. o^{scr} praem *o* | *επαθεν* cum AnC^{vid}KLP al pler vg sah cop syrP aeth Dam^{paris} sub *v* Tert$^{gnostic\ 12}$ Cyp$^{250.\ 259}$ etc ... ℵ 5. 14. 17. 19. 37. 65. 95* cat syr^{sch} ar^{c} arm Dam$^{nestor\ 561}$ Amb^{bis} Fulg Quaest (vide hos ap Sab) *απεθανεν* | *υπερ*: A *περι* | *υμων υμιν* (et. ç^{a} (lb) cum BABC 31. c^{scr} k^{scr} al sat mu^{vid} am fu^{corr} (teste Ln) demid tol harl sah syrP arm aeth^{utr} Dam^{paris} (sub *v*) Ooc Amb (al: cf Sab) ... ç (Gb') *ημων ημιν* cum 2. 4. 18. 45. 47. 69. 93. 99. 105. 137. d^{scr} al aliq syr^{sch} cop Dam$^{nest\ 561}$ Aug$^{ioh\ 21}$ (contra Le^{brug} *male illi qui duplex* nobis) ... Sz Gb'' (sed ap utrumq adnotatio critica confusa) Ti *υμων υμιν* cum KLP 13. al fere^{40} cat vg^{clo} fu* Tert$^{gnost\ 12}$ Cyp$^{250.\ 259}$ (al ap Sab) Thphyl

22. Habent versum etiam Polyc$^{phil\ 2}$ Irint^{253} Or$^{3,225.\ 4,451}$ et^{alib} Eus$^{eccleg\ 234}$ Did$^{tri\ 2,10}$ etc | *ευρεθη* cum ABCLP al certe pler cat Polyc Or Eus Did etc ... ℵK *ηυρεθη*

23. *αντελοιδορει* et. ℵ^{c} Eus$^{ps\ 171}$ Cyr$^{ioh\ 514}$ et^{571}, item *remaledicebat* (*remaledixit*) Cyp$^{250.\ 317}$ Lcif^{248} (Gall^{6}) Aug$^{ioh\ 21}$ Amb etc ... ℵ* *ελοιδορει*, item (si inde huius lectionis testimonium petere licet) *maledicebat* vg Did$^{int\ 292}$ (Gall^{6}) | *δε* et. Cyr$^{ioh\ 514.\ 571}$ Dam^{paris} sub *v* Cyp$^{250.\ 317}$ etc ... C *τε* | *τω κριναντι δικαιωσ* (Promiss *iudicanti se iuste*, harl* *iudicante iuste*) ... vg (et. am fu demid tol harl**) Cyp$^{250.\ 317}$ etc *iudicanti* (harl** *-cante*) *se* (am Cyp^{317} *se iudicanti*, Cyp^{250} *se iudicanti se*) *iniuste*. Cui lectioni (improbat Le^{brug}) accommodatum est 1^{lect}: *τω κριν. σε* (sic) *αδικωσ*. Libere arm: *δικαιον δε παριδιδου τω κρινοντι*

κρίνοντι δικαίως, 24 ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν Ps 58, 4 ss
τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι Col 1, 22.
τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν, οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. 25 ἦτε γὰρ
ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα
καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. 5, 2

III.

1 Ὁμοίως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα Eph 5, 22
καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστρο- Col 3, 18
φῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, 2 ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ

---

24. *ημων* cum NACKLP etc. Item Polyc^{8} *οσ ανηνεγκεν ημων τασ αμαρτιασ τω ιδιω σωματι επι το ξυλον* ... B *υμων* | *αυτοσ* (et. vg syrP; 31. post *ανηνεγκ.* pon): Polyc^{8} om, nec expri sah cop syr^{sch} | *εν τω* (NC): ℵ* om *εν* | *αμαρτιαισ*: A aeth add *ημων* | *ζησωμεν*: C *συνζησωμεν* | *ου τω μωλ. αυτου* cum ℵ*LP 40. 73. 105. 93. 94. 95. 96* 113. 8p^{e} al plu (ut G ap Scri, pler ap Mtthaei) Thphyl Oec ... Ln om *αυτου* (et. Gb^{0}) cum ℵ^{c}ANCK h 4. 5. 7. 13. 15. 18. 22. 23. 27. 29. 31. 36. 37. 39. 45. 46. 68. 69. 81** 96** 98** 100. 127. a^{ser} c^{ser} al^{3ser} cat :: *οὗ - αὐτοῦ* emendatori deberi incredibile est; nec magis credibile *αὐτοῦ* ex LXX adsumptum esse servato inepte *οὗ*. Ibi est enim *παιδεια ειρηνησ ημων επ αυτον, τω μωλωπι αυτου ημεισ ιαθημεν*, nec his quisquam *οὗ* intulit.

25. *ητε γαρ*: B om | *πλανωμενοι* cum NAB 5. 40., item *qui sicut oves errabatis* tol harl Fulg (ap Sab) ... ς *πλανωμενα* cum CKLP al pler cat Thphyl Oec; item vg *eratis enim sicut oves errantes* | *αλλ* ut NACK LP etc ... B *αλλα* | *επεστραφητε* c. ABKL etc (vg etc *conversi estis*) ... C 69. a^{ser} *επεστρεψατε* ... NP 5. *επιστραφητε*, c^{ser} *επιστρεψατε* | *τ. ψυχων υμων*: L 3. 31. 38. 40. 42. 47. 57. 59. 95. 96. 100. 105. c^{ser} al^{5ser} al pauc *τ. ψ. ημων*

III. 1. *ομοιωσ*: 96. b^{ser} vg (et. am demid tol; non item fu harl) cop syr^{utr} add *και*, item 15. 18. *δε και* | *γυναικεσ* cum ℵ*AB ... ς Ti *αι γυναικεσ* cum ℵ^{c}CKLP al omn^{vid} cat Thphyl Oec | *υποτασσομεναι*: P 38. *-μενοι* | *και ει τινεσ* cum NALP al plu cat vg (et. Aug Bed) Clem^{292} (*ανδρασιν, ωσ και ει τινεσ απειθουσιν τω λογω, δια - κερδηθησονται*) ... CK al^{15} *ει και τινεσ* ... B 57. 69. 104. arm cop Ps-Ath^{lat547} Fulg (ap Sab) *ει τινεσ* ... 2. 47. 99. 123. c^{ser} Thphyl *και οιτινεσ*, item 38. a^{ser} *οιτινεσ*. Cf et. m^{80} *viris vestris, ex quibus si qui non credunt huic verbo, per - sine verbo lucrificant* (sic). | *κερδηθησονται* (Gb') cum NABCKLP al plus^{35} Dam^{paris} Thphyl Oec (Clem vide ante) ... ς *κερδηθησωνται* cum minusc plu cat Dam^{2,406} ed

2. *εποπτευσαντεσ* et. NC Clem^{292} Dam^{2,406} (et. paris) etc ... ℵ* a^{ser} *εποπτευοντεσ*

1 Ti 2, 9 ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. 3 ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, 4 ἀλλ'
Eph 2, 16 ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. 5 οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, 6 ὡς Σάρρα ὑπήκου-
Gn 18, 12 σεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. 7 Οἱ ἄνδρες

---

2. αγνην: 18. 22. 96. Dam^{2,406} om

3. ουχ ο: ℵ ουκ ο | εμπλοκης (c ενπλ.): 2. 3. 18. 28. 30. 39. 60. 98* 99. 101. 104. g^{scr} o^{scr} al pauc Clem^{292} edd^{2} Oec *εκ πλοκης* ... 4. j^{scr} Dam^{2,406} *εν πλοκαισ* | *τριχων* cum ℵABKLP etc (m^{80} *capillorum inplicatus*, Aug *capillorum inerispationibus*) ... Ln om cum c arm Clem^{292}. Vertunt *εμπλοκ. τριχ.* vg Ps-Ath$^{lat\,647}$ *capillatura*; sic vero Cyp^{317}: *sit in muliere non exterior ornamenti aut auri aut vestis cultus* :: solet *εμπλοκη* etiam absque *τριχων* eundem in sensum dici, ut Clem^{233} *κρωβύλον, ὃ ἐμπλοκῆς ἐστὶν εἶδος, ἀνεδοῦντο χρυσοῦν.* | *και περιθεσεως* cum ℵABKLP al omn^{vid} syrP cop rell Clem^{292} Dam^{2,406} etc ... Ln *η περιθεσεως* cum c m^{80} vg syr^{sch} Cyp^{317} Ps-Ath$^{lat\,647}$ al

4. *εν τω αφθαρτω* et. ℵ^{c}A^{corr} Clem^{292} etc: ℵ* *εν αφθαρτω*, A* 104. *εν τω φθαρτω* | *πραεως* cum ℵBKL 13. 31. 98* 99. c^{scr} f^{scr} (et haud dubie al) Dam^{2,406} ex^{paris} ... ς Ln *πραεσσ* cum ACP al longe plu Clem^{292} etc | *πραε. και* (sic ℵc, ℵ* om) *ησυχιου* (ℵ* -χιουσ) hoc ordine cum ℵACKLP al omn^{vid} cat syrP Clem^{292} Did$^{tri\,3,0,3}$ Hier$^{lovin\,1}$ (*mitis et silentis*) etc ... Ln cum B m^{80} (*mansueti et modesti*) vg (*quieti et modesti*; item Aug Amb) cop Ps-Ath^{647} (ut vg) *ησυχ. και πραε.* Praeterea syr^{sch} arm$^{edd\,4}$ aeth om *και ησυχιου* | *του θεου* (et. Clem^{292}) : ℵ al plus^{10} om *του* | ο et *πολυτελεσ*: Dam^{2,406} *οσ* et *πολυτελησ*

5. *ποτε*: 13. *τοτε* | *και αι αγιαι*: Dam^{2,406} nil nisi *αι*. Omittunt *αγιαι* et. 16. 96. 142. arm | *εισ* cum ABC 13. 15. 27. 36. 69. 104. a^{scr} c^{scr} d^{scr} cat Dam^{2,406} Thphyl ... ς *επι* cum ℵKLP al pler Oec :: utrumque alibi legitur: 1, 13 *ελπισατε επι την* non fluctuat, nec 1 Tim 5, 5 *ηλπικατε επι τον θεον* (*κυριον*). Etiam *ηλπικαμεν επι θεω* (*τον θεον*) ut 1 Tim 4, 10 legitur; nec vero magis fluct Ioh 5, 45 *εισ ον υμεισ ηλπικατε* 2 Co 1, 10 *εισ ον ηλπικαμεν.* | *θεον* cum ABCKLP al fere^{20} Dam^{2,406} Thphyl ... ς *τον θεον* cum ℵ 69. a^{scr} c^{scr} al plu cat Oec | *εκοσμουν εαυτασ*: ℵ ante *αι ελπιζουσαι* etc pon

6. *υπηκουσεν* cum ℵACKLP al fere omn cat am syrP arm Thphyl Oec ... Ln *υπηκουεν* cum B 31. m^{80} vg (et. Aug Fulg) syr^{sch} | *εγενηθητε*: ℵ 13. 57. 93. 96. 99. 101. a^{scr} c^{scr} al$^{3\,scr}$ Thphyl *εγεννηθητε* | *φοβουμεναι* (L -νοι) ... 63. a^{scr} *πτοουμεναι* | *πτοησιν* (L Dam^{2,406} ex^{paris} *πτωησιν*): P 13. 18. 40. *πτωσιν*

7. *Οι ανδρεσ* cum ℵACKLP etc ... B om *οι* | *συνοικουντεσ* (respicit huc Or^{3,0,17} *οτι δει τον ανδρα συνοικειν τη γυναικι ωσ·ασθενεστερω σκευει,*

ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Eph 5, 25 1 Co 7, 3

8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρονες, 9 μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ Ro 12, 17 ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς

απονεμοντα τιμην) et. κ^{c} ... κ* *συνομιλοιντες.* Libere syr^{sch} *habitate cum uxoribus vestris secundum scientiam, et tanquam vasa debilia in honore habete eas.* Similiter *cum uxoribus vestris* et. aeth. | *κατα γνωσιν* (κ^{c}): κ* 97* om | *σκευει*: 13. *μερει* | *γυναικειω* cum NBCKP etc ... AL al fere^{10} *-κιω* | *συνκλ-* cum NAB*C ... ς Ln *συγκλ-* cum B^{e}K^{all}LP al certe pler | *-ρονομοισ* (et. ς$^{e\ 1050.\ 1518}$ Gb*) cum κ^{c}(*-μουσ)B 13. 26. 31. 40. 66** 68. o^{acr} al mu^{vid} m^{80} (*tamquam coheredi gratiae et vitae*) vg (*tamquam et coheredibus gratiae vitae*) arm (cop^{vid}). Libere syr^{sch} *eo quod etiam ipsae vobiscum heredes erunt*, similiter aeth. Accedunt Aug (*tribuite honorem quasi coheredibus gratiae*) Amb (*impartientes honorem tanquam coheredi gratiae vitae*) Cassiod^{114} Thphyl Oec ..... ς (sic ς et ς$^{e\ 1021.\ 1633}$) Ln *-ρονομοι* cum ACKLP h 5. 38. 42. 57. 66** 69. 73. 105. 117. 137. (κ^{acr} *κληρονομοι*) c^{acr} al plus^{40} cat syrp (*ut etiam una heredes sitis*) Hier$^{lovin\ 1}$ (*et sicut coheredes multiplicis gratiae*) | *χαριτος* cum BC*KLP al pler vg m^{80} syr^{sch} ... NAC^{2} 4. 5. 57** 68. 69. κ^{acr} c^{acr} Hier^{lovin} praem (et 7. 8. syrp cop add) *ποικιλης*. Cf Hier (ap Sab) *sicut coheredes multiplicis gratiae dei, quod significantius Graece dicitur ποικιλης, id est variae* :: fluxit ut^{vid} ex 4, 10 | *ζωης* (7. 8. k^{acr} *και ζωης*) : 33. 42. 57. 66. al plus^{25} (4 ap Scri) Thphyl^{com} Oec^{com} *ζωσης* ... c^{2} om | *εγκοπτεσθαι* (*εγκ-* κ c^{acr} etc, ABP etc *εγκ-*, sed cf ad Act 24, 4 et 1 Co 9, 12) c. NABP h al fere^{50} ... ς (= Gb Sz) Ti *εγκοπτεσθ.* cum c^{2}(*latet)KL al sat mu cat^{txt} et^{com} (sed verba commentarii passim in scholiis cum *εγκοπην* exhibentur, ut 100^{schol} et 103^{schol}) Thphyl (addit *τινα γαρ εγκοπην φερει προσευχῆσ ανδρὸσ πρὸσ γυναῖκα αὐτοῦ αὐστηρία*; sed eadem adscribens Oec pro *εγκοπ.* habet *εγκοπήν*.) Ex interpp habent m^{80} vg Hier Amb Aug *ne impediantur*, item cop *ne impediamini in precibus vestris.* Syr^{sch} *ne impingatis in precibus vestris*, syrp *ne intercidantur preces vestrae.* | *τασ προσευχασ*: B *ταισ προσευχαισ.* Cf ante cop et syr^{sch}

8. *ομοφρονες* (et. Clem^{296}): KL h al^{5} add *εσεσθε* (L *-σθαι*) | *συμπαθεισ* ut NABKLP etc ... C *συνπ-* | *ταπεινοφρονες* cum NABC al plus^{30} aeth fu demid syr^{utr} cop arm Clem^{296} Antioch^{1175} ... ς (= Gb Sz) *φιλοφρονες* cum KP al mu cat ... L al mu Thphyl Oec *φιλοφρον. ταπεινοφρον.*, item vg^{cle} tol m^{16} *modesti humiles*, harl *humiles modesti*

9. *μη αποδιδοντες* usq *αντι λοιδοριασ* (13. om *η λοιδ. αντι λοιδ.*): haec ipsa verba habet et. Polyc^{2}, sed add *ἢ γρόνθον ἀντὶ γρόνθου ἢ κατάραν ἀντὶ κατάρασ* | *οτι εισ τουτο* cum NABCK h 13. 15* 22. 27. 29. vg m^{16} syr^{sch} et$^{p\ txt}$ cop arm aeth Antioch^{1110} et^{1175} Dam^{2,329} ... ς (Gb^{00})

Ps 33 (34), 13—16 τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. 10 ὁ γὰρ θέλων ζωὴν
ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ
Heb 12, 14 κακοῦ καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, 11 ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ
καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν,
12 ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν
αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένη-
3, 20 4, 14 σθε; 14 ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ
Is 8, 12 a φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, 15 κύριον δὲ τὸν

praem ειδοτες c. LP al pler cat syrP mg Thphyl Oec | κληρονομησητε: vg m16 ut benedictionem hereditate possideatis, Fulgtrasim 1 ut benedictionem hereditatis possideatis

10. ο γαρ θελων ζω. αγαπαν και ιδειν ημερ. (C 38. 69. 104. 137. ascr cscr hscr vgcle ημερ. ιδειν) αγαθας ... 22. 60 Anto74 ο γ. θε. ζω. και αγαπων ημερ. ιδ. αγαθας, item tol harl qui enim vult vitam diligere et cupit videre dies bonos, Cassiod118 qui enim vult vitam et diligit videre dies bonos. Cf et. Hesychcat61 οι γαρ πολλοι ου θελουσι την οντως ζωην — ουδε ιδειν αγαπωσιν ημερας αγαθας :: ad quae cf LXX τις εστιν ανθρωπος ο θελων ζωην, αγαπων ημερας ιδειν αγαθας; | γλωσσαν sine additam cum ABC 13. 29. 73. 131ect 141ect Anto74 ... ς (Gbω) add αυτου c. NKLP al pler cat vg syrutr cop arm aeth Thphyl Oec | χειλη (c* praem τα) sine additam c. NABCK 5. 13. 27. 29. 66** 69. 137. ascr fu syrP ... ς (Gb00) add αυτου cum LP al pler cat vg syrsch cop arm aeth Thphyl Oec :: LXX παυσον την γλωσσαν σου απο κακου, και χειλη σου του etc

11. εκκλινατω sine copula cum NC2KLP al pler cat vg (et. am4 demid; Lcbrug non addas autem) syrsch cop arm Anto74 Thphyl Oec ... Lm Ti add δε cum ABC* 31. 69. ascr cscr nm** fu harl tol syrP (et declinet aeth) :: LXX εκκλινον απο κακου etc | αγαθον, ζητησατω: haec om ς (non ςe Gb Sz) per errorem

12. οφθαλμοι cum NABC*KLP h al plus50 arm Thphyl ... ς (= Gb00 Sz) praem οι cum c2 al sat mu cat Oec :: LXX οφθαλμοι sine οτι | εις δεησιν: c εις την δεησιν :: LXX sine την | κακα: 32. 57. 69. 100. ascr add του εξολοθρευσαι (32. 57? ολοθρευσαι) αυτους εκ γης, item syrP ad delendum eos e terra, sed eos c.* :: ex LXX

13. εαν et. Clem303 Dam2,329 etc ... B 3. 101. ει | ζηλωται (Gb") cum NABC 3. 5. 7. 13. 17. 27. 29. 33mg 40. 66** 68. 69. 73. 96** 101. 137. NscrcscrdscrClem303 Dam2,329 Thphyl, item aemulatores vg (tol sectatores, harl factores) syrutr cop arm aeth ... ς Ti μιμηται c. KLP al longe plu cat Oec | γενησθε cum NC(*γενεσθαι)ACKLP etc ... B γενοισθε

14. αλλ (N* αλλα) ει και cum NBCKL etc (et. Clem5m4 αλλ ει και πασχομεν δια δικ., μακαριοι) ... NcA 5. 7. 13. 73. 126mg ει δε και, P 3. 17. αλλα και ει | πασχοιτε: L 26. 31. 35. 39mg 99. 100. fscr kscr πασχητε, 32. 57. 106. 141ect* ascr cscr Dam2,329 πασχετε | μακαριοι (sic et. Clem Dam): N 25. arm add εστε | μηδε (69. 137. ascr cscr και ου μη)

Χριστὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπο-
λογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος,
ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, 16 *συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν,*
ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν 2, 12
ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. 17 *κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦν-* 4, 19

ταραχθητε cum ℵACKP al fere omn cat vg rell Clem^{584} etc ... BL 43. om

15. του χριστον (Gb') cum ℵABC 7. 13. 33^{mg} 69. 137. a^{ascr} c^{escr} vg syr^{utr} sah cop arm (του αυτου και $\overline{\chi\nu}$) Clem^{584} ... ς του θεου cum KLP al pler cat Thphyl Oec ... aeth Promiss om | αγιασατε: 31. -σαντες | ετοιμοι sine copula cum NBC 5. 13. 18. 27. 29. 68. 69. 73. 104** 137. a^{ascr} c^{escr} al^{2ascr} cat vg m^{88} cop arm Or$^{1,468.\ 702}$ et^{3,5} (sed nec m nec Or quicquam ex eis quae praecedunt affert) ... ς (sed Gb^{00}) Ti add δε cum AKLP al pler Clem^{584} Thphyl Oec; item *et estote parati* syr^{utr} aeth | αει et. Clem^{584} Or^{ter} etc ... A 123. syr^{sch} arm om. Nec habent Eus$^{praep\ 1,8}$ ἡμῖν παρήγγελται ἑτοίμους εἶναι εἰς ἀπολογ. παντὶ τῷ ἐπερωτῶντι ἡμᾶς – ἐλπίδος et^{1,5} ἑτοίμους τε εἶναι πρὸς ἀπολ. παντὶ τῷ ἐπερωτῶντι ἡμᾶς τὸν λόγον τῆς καθ' ἡμᾶς ἐλπ. Bas$^{bapt\ 655}$ Chr$^{1,499.\ 8,118}$ Cyr$^{zach\ 725}$ | αιτοιντι cum ℵ^{a}BCKLP al omn^{vid} Clem^{584} Or^{ter} Chr$^{1,499.\ 8,118}$ Dam^{2,680} (et. paris) etc ... ℵ^{c}A cat Dam paris (loco ante^{2,680}) απαιτουντι, item Did$^{cat\ 65}$ ως εν παντι καιρω απαιτουμενους ημας τον περι αυτης (praecedit πιστεως) λογον etc ... Or^{prov} (ap Mai^{7,87}, non est in Nolitia ex codpatm) Eus^{praep} (vide ante) Bas$^{bapt\ 654.\ 655}$ επερωτωντι, Cyr$^{zach\ 725}$ ερωτωντι | ελπιδων: Or^{1,468} Bas$^{bapt\ 654.5}$ Dam$^{paris\ **}$ (loco ante^{2,680} ubi et. paris ελπιδ. confirmat) πιστεως (scriptum est Dam^{paris} ελπιδος πιστεως, sed ελπιδ. punctis notatum). Similiter syr^{sch} *de spe fidei*, harl tol (et Fulg Fa. und ap Sab, item Bed^{227}) *de fide et spe* | αλλα cum NABC 5. 7. 13. 27. 29. 43. 69. 73. a^{ascr}c^{escr} l^{lect} vg cop syr^{P} arm Clem^{584} Dam^{2,680} (atque et. paris sub σ) Thphyl; aeth et ... ς om cum KLP al pler cat m^{88} (et. Bed^{227}) syr^{sch} Oec

16. εν ω καταλαλεισθε cum B 69. 137. a^{ascr} c^{escr} syr$^{P\ txt}$ (*ut in eo quod dicitur contra vos*) et^{mg} Clem^{585}. Confirmant eam lectionem etiam eo quod ως κακοποιων omittunt vg (et. am fu demid) m^{88} (*ut in eo quod detractant* [cod. *-ctandum*] *vobis*; vg *ut in eo quod detrahunt de vobis*) arm ... ς Ln εν ω καταλαλωσιν (Gb' Ln -λουσιν c. ℵACKP al^{25}) υμων ως κακοποιων cum ℵACKLP al pler cat tol harl cop syr^{sch} (et syr^{P} add ως κακοπ. c.*) aeth Thphyl Oec Bed^{227} :: vix dubitari licet conformatam hanc scripturam esse ad 2, 12 | επηρεαζοντες: C^{a} επηρεαζ., AL 13. επερεαζ. | την αγαθην εν χριστω (ℵ* εις $\overline{\chi\nu}$) αναστροφην cum ℵ^{c}(et*)ABP etc (vg m^{88} *vestram bonam in Christo conversationem*), 38. 93. h^{ascr} τη αγαθη ε. χ. αναστροφη ... KL 22. 69. 100. a^{ascr} c^{escr} al^{2ascr} την εν $\overline{\chi\bar{ω}}$ αγαθην αναστροφην (item 137. τη εν $\overline{\chi\bar{ω}}$ αγαθη. αναστροφη), C την εν $\overline{\chi\bar{ω}}$ αγνην αναστροφην (atque et. syr$^{P\ mg}$ αγνην pro αγαθ. praebet), Clem^{585} την καλην αναστροφ. υμων εν χριστω

17. κρειττον: haec scriptura -τ- tantum non fluct, sic enim ℵABCKLP

τασ, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντ
2, 21 4, 1 18 ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπ
1 Ti 3, 16 ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρ
21, 6 Eph 4, 9 ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, 19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμα

---

etc | αγαθοποιουντασ: C -ντεσ, item postea κακοποιουντεσ | ει θε
cum ℵABCKLP h al[70] cat Clem[585] Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz, sed r
sus Gb') ει θελει cum minusc vix mu ... 22. 26. 59. l[scr] al pauc
θελ. | ἢ: ℵ*L ει

18. οτι και et. vg syr[utr] etc: ℵ harl Or[int 1,88] Cyr[act 57] Aug[ep 165] (vi
Sab) om και (cop *quia ipse Christus*) | περι (et. Did[tri 2,7,2]): 2. 30.
96. 104. 105. k[scr] υπερ (32. 33** υπερ ημων, Did[tri 2,6,6] υπερ αμ
τωλων) | αμαρτιων (ℵ* praem των) sine additam cum BKP al longe
am fu tol Cyr[act 57] Thphyl Oec ... c[2vid] 5. 7. 9. vg[cle] (et. harl dem
non am fu tol) syr[sch] Cyp[296] Aug[ep 165] add ημων. Item ℵc*vid[L]
15. 27. 29. 60. 73. 106. c[scr] 1[lect] cat cop Did[tri 2,7,2] add υπερ ημ
item A 25. 36. 68. 69. a[scr] b[scr] o[scr] arm υπερ υμων (5. 66** 137. si
υπ. υμ. sive υπ. ημων), item aeth *hominum et propter nos* | απεθα
(Gb') cum ℵAC 5. 7. 11. 13. 27. 29. 68. 69. 73. 137. 1[lect] a[scr] k[scr]
syr[utr] cop arm aeth Did[tri 2,6,6] et[2,7,2] Cyr[act 57] (πολλοι των αγιων α
ρηνται προφητων, αλλ ουδεισ εκεινων υπερ αμαρτιων αποθανειν ει
ται etc) Sev[cat 71] Thphyl[txt] Cyp[296] Aug[ep 165] ... ς Ti επαθεν cum
LP al pler cat Aug[pecc mer] Thphyl[com] Oec :: cf 2, 21; item 3,
et 4, 1 | ημασ cum ℵc(* om)ACKL al longe plu cat vg cop syr[P]
Cyp[296] Petr[4,46] (ap Routh) Did[tri 2,72] Cyr[act 57] Thphyl Oec ... Ti υμ
cum B 3. 31. 33. 69. 95. 1[lect] a[scr] al[3scr] syr[sch] et[p txt] arm | τω (c o
θεω et. Petr Did[tri] Cyr[act]: b[scr] o[scr] τω πατρι ... B om | μεν et. P
Did[tri] Ath[5,167] Cyr[act] ... A*vid Epiph[75. 448. 1026] et[2,49. 97] om,
expri am fu | ζωοποιηθεισ: Epiph[448] (non item[75. 1026] nec[2,49. 97]) ζω
γονηθεισ, similiter[765] αποθανων εν σαρκι, ζωογονηθ. δε τω πνευμ
πνευματι cum ℵABCKLP h al longe plu cat arm Or[4,135] Petr[4,46] Dic
[2,7,2] Ath[5,167] (Gall) Epiph[75] et[2,49. 97] Cyr[act 57] et[glaph 357] ... ς (= Gb
τω πνευματι cum minusc vix mu Epiph[448. 1026]. Ceterum pro *mor*
ficatus et *vivificatus*, ut est in vg[cle] fu harl tol (am* vide post) Aug
[165] Rufin[symb], habent *mortificatos* et *vivificatos* am** (sed *mortifica*
ipse*) demid Fulg[fid cath] Bed[228], qui quidem ea de re fusius explic
„*Offert ergo nos deo patri Christus, cum per mortificationem carnis*
illo immolari gaudemus - vel certe offert nos deo, cum absolutos carne
aeternum nos regnum introducit." Aliquanto post i. e. [281] addit: „*A*
translatio hunc locum ita habet: Christus semel pro peccatis nost
mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos adducat ad deum, mortificatu
(sic, nec fluctuare vdtr lectio) „corpore, sed vivus factus in spirit
Cf Luc[brug]: „*Egregia emendatio, qua restituti sunt nominativi singula*
mortificatus *et* vivificatus, *pro iis qui vulgo scribuntur accusativis p*
ralibus mortificatos *et* vivificatos."

19. εν φυλακη et. Or[2,553. 4,135] et[int 3,922] Epiph[1002] (οτε αυτοσ επορευ
κηρυξαι και τοισ εν φυλ. πνευμασιν, ωσ ειπεν ο πετροσ) Cyr[glaph]

πορευθεὶς ἐκήρυξεν, 20 ἀπειθήσασίν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Mt 24, 37 ss
θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς
ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος. 21 ὃ Gn 7, 13
καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις

---

et$^{act\,57}$ etc ... c 8. 25. harl tol cdd$^{bedae\,229}$ (sed laudat et. alios qui dissentiunt) Ath^{1,756} (*ἐπορευθη τοις εν φυλακη κατακεκλεισμενοις πνευμασιν εναγγελισασθαι αναστασιν*) Aug$^{ep\,164}$ et^{165} Ruf^{symb} add *κατακεκλεισμενοις*. Non idem testari videtur syr^{sch} (*animabus illis quae detinebantur in scheiul*) nec aeth (*ad illos quorum animae vinctae sedebant*). Legitur vero etiam apud Bed^{229} ex codice quem sequitur *et iis qui in carne conclusi erant*, quam miram scripturam confirmat cod$^{corb\,2.}$ ap Sab (om *conclusi*) et Bed uberius illustrat. | *πνευμασιν* (et. Cyr$^{glaph\,357}$ et$^{cat\,68}$ et$^{act\,57}$; nescio unde Gb *πατρασι* habeat): demid tol *spiritalibus* ... 137. *πνευματι* (confirmat 108^{schol} *τη ψυχη πορευθεισ εκηρυξε* etc), cod$^{corb\,2.}$ ap Sab Bed^{229} *spiritu* (id quod etiam ex aliis cdd affert, ex uno vero exscribit^{221}: *in quo spiritu et eis qui in carcere erant praedicavit*; vg^{ms} ap Ln *spiritaliter*. Cf huc Luc brug: „in quo et his" etc (ut vg). „*Pro* carcere, *quod est custodia, male quidam legunt* carne, *quod est corpore. Deinde verbo* erant, *superflue adiiciunt alii participium* conclusi. *Denique dativus pluralis* spiritibus *ex patrum correctione servandus est, pro eo qui a plerisque legitur abl. sing.* spiritu."

20. *απεξεδιχετο* cum ℵABCLP (et. ℵ^{vid} notante Mtthaeio: „h. l. dubium me quodammodo reliquit inter *ἅπαξ ἐδέχετο* et *ἀπεξεδέχετο*") h al fere^{80} cat Or$^{2,558.\ 4,135}$ cod (omnino male editum vdtr *απαξ εξεδιχετο*) et$^{int\,3,928}$, item vg et pp^{lat} cop syr^{p} (libere syr^{sch}) etc ... (ℵ vide ante) 2. 29. 31. 33. 47. 59. al^{7} ar^{p} *απαξ εδιχετο* ... ς (= Gb Sz) *απαξ εξεδεχετο* sine cod ut vdtr (etsi idem ediderunt Or^{4,135} et Oec^{ixt}) :: fluxit ex Erasmi coniectura („suspicor legendum fuisse *απαξ εξεδ.*"), qui inde ab ed. 2. ita edidit. | *η – μακροθυμια* et. Or$^{2,558.\ 4,135}$ et$^{int\,3,928}$, item ℵ^{c} (nisi quod neglexit *-μιαν*): ℵ* Or$^{int\,1,88}$ vg^{cle} harl cod ap Bed^{221} *την – μακροθυμιαν*. Ex Latt vg^{cle} (et^{ms} ap Ln) *quando expectabant dei patientiam*, Or^{int} *cum expectarent dei patientiam*, harl *cum sustinerent* (* *retinerent*) *dei patientiam*, cod ap Bed^{221} *qui quondam non crediderant in diebus illis, cum expectaret dei patientiam in diebus Noe*; contra am fu demid Aug$^{ep\,165.\ 164}$ etc *quando expectabat dei patientia*, tol *cum spectaret dei patientia* | *ολιγοι* cum ℵAB 3. 5. 8. 17. 73. 95* vg Or^{2,558} et$^{int\,1,88.\ 3,922}$ Cyp$^{142.\ 152}$ Aug$^{ep\,165.\ 164}$ rell ... ς *ολιγαι* cum CK LP al pler cat syr^{p} (syr^{sch} *et octo animae tantum ingressae sunt*, omisso *ολιγ. τ. εστιν*) Cyr$^{glaph\,36}$ Dam^{2,886} (et. paris) Thphyl Oec

21. ὅ (et. ς Gb Sz) cum ℵ^{c}ABCKLP h al fere^{55} cat vg arm Did$^{tri\,2,14}$ Cyr$^{glaph\,36}$ et$^{esa\,18}$ Dam^{2,886} Thphyl Oec Or$^{int\,1,88}$ Cyp$^{142.\ 152}$ rell ... ς^{e} ᾧ cum minusc ut^{vid} mu (ut 104. b^{ser} al^{4ser}) ... ℵ* 73. aeth om. Cf cop *similiter nos etiam nunc servans est in typo* etc | *και υμασ* cum ℵABP 2. 17. 25. 31. 67. 76. 101. b^{ser} c^{ser} o^{ser} vg syr^{utr} arm Did$^{tri\,2,14}$ Or$^{int\,1,88}$ Cyp$^{142.\ 152}$ Aug^{saepe} Fulg rell ... ς *και ημασ* cum CKL al pler cat

ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀνα-
Eph 1, 20 Heb 12, 2 στάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, 22 ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

IV.

2, 18 2, 21. 24 Ro 6, 6 s 1 Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας, 2 εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον

---

cop aeth Cyr$^{esa\ 18}$ et$^{glaph\ 36}$ Dam^{2,286} (et. paris) Thphyl Oec. Cf et. Luc^{brug} „*non facile mutandum est pronomen secundae personae* vos *in primae* nos." Praeterea και υμας (ημ.) hoc loco cum ℵABCLP al sat mu vg syr^{p} (libere syr^{sch} al) Or$^{int\ 1,68}$ Did$^{tri\ 2,14}$ Cyr^{esa} et^{glaph} Dam ^{2,286} Cyp^{142} Aug^{epp} etc ... κ al fere^{50} cat Oec post αντιτυπ. νυν pon | νυν h. l. et. Or^{int} Did^{tri} Cyr$^{esa\ 18}$ etc: ℵ vg Dam^{2,286} Aug$^{ep\ 164}$ Fulg (al, vide ap Sab) ante αντιτυπον pon ... 4. 97. 104. a^{acr} syr^{sch} arm om, nec habet Cyp^{142} et^{152}: *quod et vos similiter salvos faciet baptisma.* | δι' ut ℵBCKLP etc ... A l^{acr} Dam^{2,286} exp^{aris} δια

22. θεου cum ℵ*B ... ς Ln Ti του θεου cum ℵ^{c}ACKLP al omn^{vid} Did$^{tri\ 2,14}$ Cyr$^{hr\ 220}$ etc. Praeterea post hanc vocem vg (et. am demid harl tol, sed non fu) Aug$^{ep\ 164}$ rellp^{ler} (Bed^{282} exponit additamentum) add *deglutiens mortem ut vitae aeternae heredes efficeremur* (demid *efficiamur*). Atque eadem arm^{mss} in edd^{amstel} et^{const} post πορευθ. εις ουρ. addit.

IV. 1. παθοντος (et. ℵ^{c}, sed* αποθανοντος, ad quod cf infra Hier^{iovin}) sine additam cum BC 27. 29. 66** vg s^{ah} Ath$^{460\ edd\ s}$ Thdrt^{4,276} Dam nestor^{502} Oec^{com} Aug$^{ep\ 164}$ et$^{serm\ 262}$ et^{fid} et op Amb$^{fid\ 2}$ Fulg$^{trasim\ 3,9}$ ... ς (Gb^{0}) add υπερ ημων cum ℵ^{c}AKLP al pler cop syr^{p} arm aeth (hi^{2} post σαρκι pon, ut et. 3. al pauc) Did$^{tri\ 3,6}$ Epiph$^{765.\ 1026}$ Ath^{460} ed et^{462} et$^{780.\ 762}$ Bas^{1,293} Cyr$^{nest\ 198}$ et^{6,239} Thdrt^{4,218} Ps-Ath^{2,1} Aug$^{ep\ 29}$ Hier^{iovin} (*Chr. pro nobis carne mortuus est*), item ℵ* 31. b^{scr} o^{scr} al pauc syr^{sch} Thphyl Oec^{txt} υπερ υμων | ο παθων σαρκι (Gb'') cum ℵABCL al fere^{35} am fu arm Aug$^{ep\ 29}$ (*qui passus est carne, desiit a carne*) Thphyl ... ς ο παθ. εν σαρκι cum KP al plu (antea nemo Graecus εν σαρκι) cat Oec vg (et. demid harl tol Aug$^{ep\ 164}$ al, sed hi omnes etiam antea *in carne*) | αμαρτιασ cum ℵ*ACKLP etc (4** 80. 99. 105. 14^{lect} b^{scr**} g^{scr} praem απο. Etiam Hier^{iovin} *quievit a peccato.*) ... ℵ^{c}B b$^{scr\ vid}$ aeth^{utr} αμαρτιαισ, item vg *a peccatis*, syr^{sch} *ab omnibus peccatis*

2. ανθρωπων (ita ℵ^{c}, ℵ* -πον) επιθυμιαισ: c vg^{cle} (non item am fu demid harl tol) επιθ. ανθρωπ. | θεου (ℵ^{c} sic ex ανθρωπου restituit): 38. 69. 93. 137. a^{scr**} c^{scr} του θε.

ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. 3 *ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρελήλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις,* 4 *ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες,* 5 *οἳ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.* 6 *εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί,* 3, 19 *ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.*

7 *Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε* Ia 5, 8

---

3. αρκετος γαρ sine additam cum ℵ^{c}AP 29. 35. 73. 81. 137. d^{ser} vg syr^{utr} arm Clem^{303} Aug$^{ep\ 164}$ et$^{serm\ 3:3}$ ... ς (Gb^{o}) add ημιν cum CK LP al plu cat Oec Hier$^{lovin\ 1}$; item ℵ* 14. 18. 19. 25. 27. 32. 38. 57. 69. 104. 113. 114. 127. a^{ser} c^{ser} 8pe al plus^{5} cop aeth Thphyl Aug$^{ep\ 29}$ υμιν | παρεληλυθως et. ℵ^{c}: ℵ* 13. f^{ser} -θοσ, A παραλελυθως | χρονος sine additam cum ℵABC 4* 5. 14. 13. 29. 38. 73. 93. 113. 137. a^{ser} h^{ser} vg (et. Aug rell) syr^{utr} cop arm aeth ar^{e} Clem^{303} ... ς (Gb^{oo}) add του βιου c. KLP al pler (31. του βι. ο παρ. χρ.) cat Thphyl Oec | το βουλημα (Gb'') cum ℵABC 5. 13. 15. 29. 36. 66** 69. 73. 137. a^{ser} d^{ser} j^{ser} cat Clem^{303} Thphyl ... ς το θελημα cum KLP al pler Oec | κατειργασθαι c. ℵABC^{2} (* κατειργασασθ.) 27. 29. 69. 73. 137. a^{ser} (40. κατεργασθαι) Clem^{303} (Thphyl κατειργασασθε) ... ς κατεργασασθαι cum KLP al pler cat Oec | πεπορευμενους: ℵ 2. 30. 39. 100. πορευομενους | οινοφλυγιαις: ℵ* οινοφρυ-, B* -φλυγιοις, syrP mg gr οινοφλογιαις | αθεμιτοις: C -μισταις

4. βλασφημουντες (K praem και) cum ℵ^{c}ABC^{2}LP al pler vg cop syrP Thphyl Oec ... ℵ*C* 27. 29. και βλασφημουσιν. Cf et. arm εν ω ξενιζονται μη συντρεχουσιν υμιν εις - και βλασφημουσιν, item aeth^{ro} *et ii qui blasphemant*^{5} *reddere debent rationem*; aethPP *et ecce homines ex iis demirabuntur vos et blasphemabunt super vobis si vos videbunt esse participes cum iis illius operis iam dudum:*^{5} *illi igitur rationem reddere debent* etc. Libere et. syr^{sch} *et ecce nunc obstupescunt et blasphemant vos, eo quod non lasciviatis cum ipsis in eadem intemperantia priore.*

5. οι αποδωσουσιν λογον: haec supplevit ℵ^{c}, τω vero quod sequitur ipse ℵ* ex οι vdtr fecisse. Sic syr^{sch}: *qui reddent rationem deo qui iudicaturus est* etc | εχοντι κρινai cum ℵAC^{2}vid KLP etc (vg *ei qui paratus est iudicare*) ... BC*vid 69. 137. a^{ser} κρινοντι

6. κριθωσι et ζωσι cum ℵBL (ζωσι et. A) ... Ti κριθωσιν et ζωσιν cum (κριθωσιν et. A) P (K silet) etc | κατα ανθρωπους ... 16. 33 36. 39. 76. 80 81. 97. 100. g^{ser} harl tol κα. ανθρωπον | ζωσι: ℵ^{c} ζησωσι, 19^{mg} ζησουσι

7. και νηψατε (ℵ^{c}): ℵ* om και :: quod veri specie minime caret | εισ προσευχασ cum ℵAB 5. 29. 69. 137. c^{ser} al^{5} ^{ser} (13. 104. 106. εισ προσευχην) Cyr$^{trin\ 676}$ ... ς Ti εισ τασ προσευχ. cum KLP al pler cat Thph Oec. Similiter Polyc^{7} νηφοντεσ προσ τασ ευχασ ... arm om

Ia 5, 20 εἰσ προσευχάσ, 8 πρὸ πάντων τὴν εἰσ ἑαυτοὺσ ἀγάπην ἐκτενῆ
(Prov 10, 12) ἔχοντεσ, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθοσ ἁμαρτιῶν, 9 φιλόξενοι εἰσ
Heb 13, 2 Phil 2, 14 ἀλλήλουσ ἄνευ γογγυσμοῦ, 10 ἕκαστοσ καθὼσ ἔλαβεν χάρισμα,
εἰσ ἑαυτοὺσ αὐτὸ διακονοῦντεσ ὡσ καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλησ χάρι-
Ro 12, 6 τοσ θεοῦ· 11 εἴ τισ λαλεῖ, ὡσ λόγια θεοῦ, εἴ τισ διακονεῖ, ὡσ ἐξ
ἰσχύοσ ἧσ χορηγεῖ ὁ θεόσ, ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸσ διὰ
Col 3, 17 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτοσ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ
5, 11 τῶν αἰώνων· ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸσ πει-
ρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡσ ξένου ὑμῖν συμβαίνοντοσ, 13 ἀλλὰ καθὸ
Ro 8, 17 2 Co 1, 7 κοινωνεῖτε τοῖσ τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ
3, 14 Mt 5, 10 ἀποκαλύψει τῆσ δόξησ αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. 14 εἰ ὀνειδί-

8. προ παντων sine copula cum ℵA^{vid}B 13. am harl tol arm Cyr$^{tri\,676}$ Aug$^{grat\ et\ lib\ arb}$ ... ς Ti add δε cum KLP al fere omn cat m^{16} vg^{cle} fu demid (et. Bed) sah cop syr^{p} Antioch^{1180} Thphyl Oec (syr^{sch} και -, aeth^{utr} και - δε) | εκτενη: c^{scr} διαρκη | αγαπη (et. ς) cum ℵABKLP al plu (6 ap Scr, 5 ap Mithae) cat Clem$^{ro\,49}$ Clem$^{306.\,613}$ item^{463} Chr^{2,243} et^{9,340} Oec ... ς^{e} (item Sz, Gb^{00}) praem η cum minusc permu Cyr$^{trin\,676}$ Antioch^{1180} Thphyl | καλυπτει (Gb″) cum ABK al fere^{45} cat vg syr^{utr} cop arm Clem$^{ro\,49}$ Clem$^{306.\,613}$ et^{463} Chr^{2,243} et^{9,340} Cyr$^{trin\,676}$ Antioch^{1180} etc Tert$^{gnost\,6}$ Hil^{026} etc ... m^{16} *cooperuit*, sah potest pro καλυπτει et pro εκαλυψε accipi ... ς καλυψει cum ℵLP al plu (vdtr plus^{45}) aeth Oec :: cf Iac 5, 20

9. γογγυσμου (Gb′) cum ℵAB al plus^{20} vg m^{16} syr^{utr} sah (arm^{vid}) Dam^{paris} (sub ξ) Thphyl Fulg^{bis} ... ς γογγυσμων cum KLP al longe plu cat Oec :: Phil 2, 14

10. καθωσ: 41. 137. c^{scr} καθο, L εν ω | ελαβεν: Dam^{paris} (sub σ) ελαβετε

11. ει τισ bis: A η τισ | ει τισ λαλει - θεου: L 68. fu* om | ησ cum ℵAB al plu vg etc ... KLP h al plus^{30} ωσ | ησ χορ. (25. 97. Dam^{paris} sub σ επιχορηγ.) ο θεοσ: 69. 137. a^{scr} c^{scr} χορηγιαν | δοξαζηται (13. -ζεται) ο θεοσ ... 69. 137. a^{scr} c^{scr} syr^{p} Dam^{paris} (sub σ) ο θε. δοξαζ. | εστιν: A 13. 24. 73. al^{3scr} arm Dam^{paris} sub σ om | των αιωνων: 11. 14. 31. 37. 38. 69. 99. 137. a^{scr} c^{scr} h^{scr} am syr^{p} arm^{ed} om | αμην: fu tol om

12. τη εν υμιν: h 22. 23. 37. 56. 100. 127. praem επι | πυρωσει (3* πωρωσει): c^{scr} δοκιμασια | πρ. πειρ. υμιν: 31. πρ. πειρ. υμων

13. καθο (et. ς Gb Sz) cum ℵABKLP al plus^{50} cat Clem^{585} Did$^{tri\,1,32}$ Thphyl Oec ... ς^{e} (non ς etc) καθωσ cum minusc ut^{vid} pauc (nullus ap Scri) | χαρητε: LP 13. χαρειτε

14. ει (syr^{utr} και ει): 69. 137. a^{scr} αλλ ει και | εν ονοματι (ℵ^{c}): ℵ* 34. l^{scr} om εν, item Tert$^{gnost\,12}$ (sed fluct lectio) | $\overline{\chi\upsilon}$ (et. Clem^{585} Tert$^{gnost\,12}$ Cyp$^{90.\,267}$): 13. 33. $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ | το τησ δοξησ sine additam cum BKL al plu am fu luxov syr^{sch} Clem^{585} Ephr^{319} Tert$^{gnost\,12}$ Fulg^{fid}

ζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. 15 *μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω* 2, 20
ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος· 16 *εἰ*
δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ
ὀνόματι τούτῳ. 17 *ὅτι καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ*
οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούν-

---

eath Thphyl Oec ... Gb+ Sz Ln add *και δυναμεως* cum (ℵ^{c} *κ. της δυν.*) AP 4. 5. 7. 8. 13. 14. 27. 29. 33^{mg} 36. 43. 46. 57** 68. 69. 73. 81. 98^{mg} 99. 100. 106. 126^{mg} 127. 137. a^{ser} c^{ser} al^{5} cat vg (et. demid harl tol) sah cop syr^{p} arm aeth Cyp$^{30.\ 267.}$ Ath^{538} Did$^{tri\ 2,23}$ Antioch 11ra Dam^{paris} (sub o), item ℵ* add *και της δυναμεως αυτου*. Sic enim vg^{cle} demid harl tol *quoniam quod est honoris gloriae* (harl tol om) *et virtutis dei et qui est eius spiritus*, Cyp *quia maiestatis et virtutis domini nomen*, syr^{p} *quia nomen et spiritus gloriae et virtutis dei*, sah *quia spiritus gloriae et virtutis dei*, ar^{c} *quia laus et gloria et virtus et spiritus dei*, aeth^{utr} *quia τὸ glorine eius et virtutis domini in spir. sancto* | *και το*: 57** 69. 100. 137. a^{ser} c^{ser} al pauc Did^{tri} om, item syr^{p} aeth Cyp; et. syr^{sch} *spiritus gloriosus dei* | *πνευμα*: 57** 69. 137. a^{ser} c^{ser} (syr^{p} vide ante) *ονομα και πνευμα*, item Cyp (vide ante) *nomen* | *εφ*: A^{*vid} *επι* | *αναπαυεται* c. ℵ*BKLP al certe pormu vel potius plu Clem^{585} Thphyl Oec (vg Tert Cyp etc *requiescit*, et *-scet*) ... A 25. 69. 137. c^{ser} *επαναπαυεται* ... ℵ^{c} 4. 5. 13. 14** 33^{mg} 38. 42. 57. 68. 76. 98. 117. 127. al$^{7\ ser}$ al fere^{25} Eph^{319} Ath^{538} Did$^{tri\ 2,23}$ Antioch^{1108} Dam^{paris} (sub o) *επαναπεπαυται* (:: cf 2 Co 7, 13). Praeterea ς (Gb^{00}) add *κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας δοξαζεται* cum KLP al longe plu am (*ab aliis blasphematur, a vobis autem honorificatus*) harl tol (hi^{2} *quod ab aliis* etc) sah syr^{p} c.* Cyp$^{30.\ 267}$ (*quod quidem secundum illos – secundum nos autem* –) Thphyl Oec ... omisimus cum NAB 3. 4* 13. 17. 27. 29. 65. 66** 68. 69. 73. 76. 101. 137. a^{ser} c^{ser} d^{ser} vg (et. fu demid) syr^{sch} et$^{p\ txt}$ cop arm aeth^{utr} ar^{e} Ephr^{319} Tert$^{gnost\ 12}$. Videtur et. Clem^{585} quum versibus 12—14 ista verba non adscribat.

15. *μη γαρ τις*: 69. 100. a^{ser} c^{ser} *μη τις γαρ* | *ως φονευς*: 31. 40. Thphyl add *η λοιδορος* | *η κακοποιος* Tert$^{gnost\ 12}$ Cyp^{317} *maleficus*, vg Aug Promiss *maledicus*): 69. 137. a^{ser} c^{ser} *η κακουργος* ... κ h om | *αλλοτριεπισκοπος* cum NB d^{ser} ... ς Ti *αλλοτριοεπισκοπος* c. KLP al pler cat Thphyl Oec ... A 31. 40. Ephr^{319} *αλλοτριος* (40. *-ίωσ*) *επισκοπος*. Vertunt vg *alienorum adpetitor*, Tert *alieni speculator*, Cyp *curas alienas agens*. Eadem vox ap Dion$^{areo\ 783}$ (ep^{a}) et ap Germ^{const} in Cotel. Monum. 2,481. Omittunt vero *η ως αλλοτρ.* syr^{sch} Cyr$^{loh\ 903}$ Promiss.

16. *χριστιανος*: ℵ* *χριστ.*, ℵ* *χρηστιανος* | *δοξαζετω δε τον θεον*: 13. *δοξαζεσθω δε ο θεος* | *ονοματι* (Gb'') cum NAB 5. 13. 27. 29. 31. 65. 66** 68. 73. 99. 103. 137. vg syr^{utr} cop arm aeth Ephr^{319} Cyr$^{loh\ 903}$ Oec Tert$^{gnost\ 12}$ Aug Promiss ... ς *μερει* cum KLP al pler cat Thphyl

17. *καιρος* cum NA 104. c^{ser} d^{ser} j^{ser} ... ς Lu Ti *ο καιρος* cum BKLP al pler Bas^{1,383} Antioch^{1064} etc | *αφ*: B *απο*. | *ημων* cum ℵ^{c}A*BKLP al

Prov 11, 31 των τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; 18 καὶ εἰ ὁ δίκαιοσ μόλισ σώζεται,
ὁ ἀσεβὴσ καὶ ὁ ἁμαρτωλὸσ ποῦ φανεῖται; 19 ὥστε καὶ οἱ πάσχον-
3, 17 τεσ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν
τὰσ ψυχὰσ αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

V.

1 Πρεσβυτέρουσ οὖν τοὺσ ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συνπρεσβύτεροσ
καὶ μάρτυσ τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆσ μελλούσησ
Act 20, 28 ἀποκαλύπτεσθαι δόξησ κοινωνόσ· 2 ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον

---

pler cat vg (et. Aug rell) syr^{utr} cop aeth^{pp} arm Antioch^{1085} Oec^{txt} ... ℵ*A^{2} 5. 18. 31. 73. 95* 98* 99. 104. c^{scr} j^{scr} aeth^{ro} Thphyl Oec^{com} *υμων* | *τω του θεου ευαγγελιω*: ℵ* *τω λογω* (ipse* punctis notavit) *του θε. ευαγγ.*

18. *ο ασεβησ* cum ℵAB^{2}et^{8}KLP al fere omn vg syr^{sch} arm aeth Or$^{int\,2,87}$ Bas^{2,218} Antioch^{1085} etc (sed Or Bas non patet unde afferant) ... Ti *ο δε ασεβησ* cum B* 137. syr^{p} :: eodem modo LXX ex cod. Marciano unciali (23. ap Holm); rell om *δε* (cop *aut peccator et impius ubi* etc) | *και ο αμαρτωλ.* cum ℵA 3. 95* 96. l^{scr} :: ita nullus ap LXX ... ς Ln Ti *και αμαρτ.* cum BKLP al pler Antioch^{1085} (item Bas^{2,218}) Thphyl Oec. Praeterea 69. 177. a^{scr} cop Aug (cum al) sic transp: *ο αμαρτ. και ασεβ.*, quemadmodum LXX ex ℵ al pauc

19. *πιστω κτιστη* (ς Gb Sz *κτιστῇ*, Ln *κτίστῃ*) cum ℵAB 9. 13. (*πιστωσ τω κτ.*) 73. d^{scr} vg cop (*deo creatori fideli*) arm aeth Ath^{377} ... ς Ti praem *ωσ* cum KLP al plor cat syr^{utr} Hil^{1114} Thphyl Oec | *τ. ψυχ. αυτων* (Gb') cum ℵAKLP h al fere^{50} cat Thphyl Oec ... ς *τ. ψυχ. εαυτων* cum minusc mu; item 5. 31. Ath^{377} *τασ εαυτ. ψυχ.* ... B tantum *τασ ψυχασ* | *εν αγαθοποιΐα* cum ℵBKLP al pler cat Thphyl Oec, item *in bene faciundo* cop aeth^{utr} ... Gb'' Ln *εν αγαθοποιΐαισ* (A *-ειαισ*) cum A 5. 7. 13. 27. 29. 33. 66** 68. 73. 177* vid b^{scr} d^{scr} o^{scr}, item *in benefactis* vg syr^{utr} arm ... Ath^{377} haec non add

V. 1. *ουν* cum ℵAB 4. 5. 8. 18. 36. 66** 69. 73. 98^{mg} 99. 100. 106. 127. 137. a^{scr} o^{scr} vg arm syr^{p} c.* Cyr$^{glaph\,121}$ Hier$^{ad\,tit\,1}$ (m^{59} syr^{sch} *seniores autem*, aeth *et seniores quoque*) ... ς Ti om cum KLP al longe plu cat cop syr$^{p\,txt}$ Thphyl Oec | *τουσ εν υμιν* cum ℵKLP al fere omn Cyr$^{glaph\,121}$ Thphyl Oec, item *qui in vobis sunt* vg m^{59} syr^{utr} cop ... arm om ... Ln om *τουσ* c. AB 69. 137. a^{scr} c^{scr} (sed hi^{4} *εν υμιν* post *παρακαλω* pon). Cf et. Hier$^{tit\,1}$ *presbyteros ergo in vobis obsecro* etc. | *ὁ* (ante *συνπρ.*) cum ℵABKL al plu Cyr^{glaph} etc ... P 1. 18. 19. 29. 32. 42. 57. 68 (*οσ*) 69. 73. 97. 98^{mg} 177. a^{scr} al^{2scr} *ωσ*, item arm syr^{p} | *συνπρ-* cum ℵA ... ς Ln *συμπρ-* cum BKLP etc | *αποκαλυπτεσθαι*: A arm post *δοξησ*, 80. post *κοινω.* pon

2. *ποιμανατε*: P h *ποιμανετε* (sic) | *του θεου* ... 2 30. 73. 80. Cyr$^{glaph\,121}$ Anto^{81} *του χριστου*, m^{59} Hier$^{tit\,1}$ *domini* ... 4* om. Similiter huc respiciens ut^{vid} Ign$^{intpol\,antioch\,8}$ *οι πρεσβυτεροι, ποιμανατε το εν*

τοῦ θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ θεόν, μηδὲ αἰσχρο-
κερδῶς ἀλλὰ προθύμως, 3 μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων Tit 1, 7. 11
ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· 4 καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχι-
ποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

5 Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλή- Eph 5, 21
λοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις Prov 3, 34 Ia 4, 6
ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. 6 ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ Ia 4, 10

υμιν ποιμνιον, εως αναδειξη etc | μη αναγκαστως sine επισκοπ. cum ℵB 27. 29. Ps-Chr[8,711] Anto[81] Hier[tit 1] Vig[varim 746] ... ς Ln Ti praem επισκοπουντες cum AKLP al pler (sed 69. a[scr] c[scr] επισκοπευοντες) cat vg (*providentes*) m[59] (*curam habentes*) syr[p] cop arm aeth Antioch[1229] Dam[2,511] Thphyl. Item syr[sch] *pascite gregem dei traditum vobis et curam habete spiritualiter, non coacte, sed* etc | αλλα cum ℵB 68. Thphyl ... ς Ln Ti αλλ cum AK[sil]LP al pler Antioch Dam Oec | κατα θεον c. ℵAP 5. 7. 8. 13. 25. 27. 29. 31. 33[mg] 40. 57** 60. 68. 69. 73. 98. 99. 137. a[scr] (item 66** b[scr] o[scr] και κατα θεον) vg (m[59] vide post) cop syr[p] arm aeth Antioch[1229] (Dam[2,511] et[paris] post προθυμως) Thphyl ... ς Ti om cum BKL al plu cat (syr[sch], sed add *spiritualiter*, vide ante; ar[c] vero κατα θεον post επισκ. add) Oec (Vig[varim] *voluntarie ex animo*) :: vdtr molestum fuisse istud κατα θεον, hinc vel transposuerunt vel mutarunt vel omiserunt. Totum locum m[59] sic exhibet: *ut regatis plebem domini, curae habentes non in avaritia neque in dominatione fratrum, sed voluntarie ex animo libenter et sine repraehensione, ut forma sitis ovibus in operib. bonis, in omni conversatione quae secundum deum est* | μηδε cum ℵBKP al pler (46. μητε) cat vg cop syr[p] Ps-Chr[8,711] Antioch[1229] Dam[2,511] (et. paris) Thphyl ... Ti μη cum AL 2. 3. 4. 30. 45. 68. 99. 105. c[scr]** syr[p] aeth[utr] Oec Anto[81] | προθυμως: 31. μακροθυμως

3. Versum om B | μηδ': 38. 42. 68. 95. 96. 180. al[3 scr] Ps-Chr[8,711] Antioch[1229] Dam[2,511] (et. paris) Anto[81] μηδε | τυποι: Dam[2,511] τυποσ

4. αρχιποίμενος (ut KLP etc): ς Gb Sz αρχιποιμένος | της δοξης στεφανον: 31. Anto[81] στεφ. της δοξ.

5. ομοιως sine additam cum ℵ[c]ABKLP al longe plu vg etc ... ℵ* 13. 15. 18. 27. 36. 60. 73. 106. b[scr] o[scr] cat syr[p] add δε, sed minusc isti pler δε οι (non ℵ* 73.), item 40. 57** 69. 137. a[scr] c[scr] al pauc δε και οι | πρεσβυτεροις: ℵ g[scr] τοις πρεσβ. | αλληλοις sine additam cum ℵAB 13. 27. 29. 68. (εν αλλ.) 81. vg m[59] syr[sch] cop arm Ephr[302] Antioch[1203] (παντες δε εν αλληλοις την ταπεινοφρ. εγκολπισασθε) ... ς (Gb[0]) add υποτασσομενοι cum KLP al pler (sed 9. υποτασσεσθε, 137. c[scr] υποταγωμεν) cat syr[p] (potius ut 137.) aeth Thphyl Oec | εγκομβωσασθε (εγκ- ABKLP, ℵ εγκ-; vg *insinuate*, m[59] tol *induite*): 18. 67. Antioch[1203] Anton[109] εγκολπισασθε, c[scr] f[scr] 14[lect]** εγκολπωσασθε | οτι ο θεος (et. Ephr[302] Antioch[1203], Clem[533] υπερηφανοις ο θεος αντιτ.): B 177* om ο (non valet huc Clem[611] και παλιν· εγω δε ειμι ατμις και χυτρασ. θεος γαρ υπερηφανοις αντιτ. etc)

τὴν κραταιὰν χεῖραν τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, 7 πᾶσαν
Ps 55, 23 τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ
ὑμῶν.

8 Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων
Is 4, 7 ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· 9 ᾧ ἀντίστητε στε-
ρεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ
ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. 10 ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ
Heb 13, 21 καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον πα-

---

6. *χειραν* cum ℵA ... ς Ln Ti *χειρα* cum BKLP al certe pler | *υμας υψωση* (18. 25. 31* 35. 97. al[2 ascr] *-σει*) hoc ordine et. vg m[50] ... 69. 137. [a ascr c ascr d ascr] Ephr[297] Antioch[1099] *υψω. υμ.* | *εν καιρω* sine additam cum ℵBKL al pler cat syr[sch] (*in tempore congruo*) syr[p txt] Or[1,420] Antioch[1304] Thphyl Oec ... Ln add *επισκοπησ* cum AP 5. 13. 19** 25. 33. 40. 68. 73. 96[mg] 126[mg] vg m[50] cop syr[P] c.* arm aeth Ephr[297] Ant[126] :: cf 2, 12

7. *επιριψαντεσ* cum ℵAB* ... ς *επιρριψ.* cum B[2]KLP al certe pler | *μελει*: LP 31. 137. 177* al[5 ascr] etc *μελλει* :: quod frequens vitium est | *περι υμων* (ℵ[c]): ℵ* 13. 68. 73. 180. *περ. ημων*, m[76] *de omnibus*

8. *ο αντιδικοσ* cum ℵ*ABKP h al fere[60] Thphyl (non probant qui tantummodo *ο αντιδικοσ* etc afferunt ut Or[2,162] et[int 2,372] Eusps[34] etc; Or[2,315] *ο μεν γαρ αντιδ.*, nec magis Ephr[284] *ως επισταμενοσ οτι ο αντιδ.*) ... ς (= Gb Sz) praem *οτι* cum ℵ[c]L 13. 31. 69. a ascr c ascr al permu vg syr[utr] cop arm aeth Antioch[1027] Dam[2,150] (et. paris) Oec Or[int 2,164. 186] Cyp[256] Cas[118] | *διαβολοσ*: 13. *ο διαβ.* | *περιπατει* (Or[2,162. 315] Ephr[284] Cyr[hr 12. 310] etc): 14. 38. 69. 137. a ascr c ascr al[5] (Or[2,338 libere]) Eusps[35] Chr[1,740] et[5,64. 510] Cyr[malach 832] *περιερχεται* | *τινα* (*τινα* LP al, K al *τινα* ut Ln) *καταπιειν* (ℵ* *καταπιν*) cum ℵKLP h 3. 5. 6. 8. 10. 14** 15. 19. 22. 23. 26. 27. 29. 31. (*καταπ. τινα*) 33* 40. 42. 44. 45. 47. 56. 57* 59. 63. 64. 66. 67* 73. 76. 78. 81. 95* 96. 97. 98. 101. 113. 142. 177. c ascr h ascr al pauc cop Or[2,162 cod] Dam[paris] (ante[450 ed]) Cyp (*aliquem devorare quaerens*) Hil[502] (*quaerens nos devorare*); item ℵ omisso *τινα*, nec aliter Or[int 2,296] (*quaerens devorare circuit*) ..... ς Ti *τινα καταπιη* cum A al sat mu cat Or[2,162] et[315] Eusps[35] Ephr[284] Cyr[hr 12. 310] Chr[1,740] et[5,64. 510] Cyr[malach 832] Thdrt[2,317] Dam[2,450] (item 13. 80. 180. al[3 ascr] Ps-Ath[2,631] Marc[mon 8,49] Antioch[1027] *τινα καταπιει*), item (sed haec testimonia etiam ad *τινα καταπιειν* quadrare videntur) vg (*quem devoret*) syr[utr] arm aeth Or[int 2,372] et[saep] Lcif[6,227] al mu

9. *εν τω κοσμω* cum ℵB ... ς Ln Ti om *τω* cum AKLP al certe pler :: cf ad 2 Pe 1, 4 | *υμων* (h. l. et. vg[cle am fu demid]): K 22. 31. 68. 69. 100. c ascr al fere[5] (137. *υμιν*) post *αδελφ.* pon ... L 59. a ascr syr[P] om

10. *υμασ* (Gb') cum ℵABLP al[50] cat demid cop syr[P] arm aeth Thphyl ... ς *ημασ* cum K al plu vg (et. am fu etc) syr[sch] Did[tri 2,28] Oec auct voc gent | *δοξαν*: L praem *βασιλειαν και* | *εν χριστω* cum ℵB (*εν τω*

θόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. 11 *αὐτῷ*
τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. 4, 11

12 *Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι,*
δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι
ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν στῆτε. 13 *ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν*

χρ.) 69. 137. 168. a^{scr} c^{scr} syrP txt ... ς Ln Ti add *ιησου* cum AKLP al pler vg syr^{sch} (ante $\overline{χω}$) syrP c.* cop arm aeth Did$^{tri\,2,23}$ Thphyl Oec auct$^{voc\,gent}$ | *καταρτ.* sine additam cum ℵAB 4* 13. 35. 43. 65. 68. 69. 73. 137. 163. a^{scr} vg luxov syrP txt arm auct$^{voc\,gent}$ ... ς (Gb^{o}) add *υμιας* cum KLP al pler cat cop (repetit post *στηρ.* etc) syrP c.* aeth Thphyl Oec | *καταρτισει* (Gb″) cum ℵAB al fere^{25} vg arm aeth^{utr} (cop *ille praeparabit vos ut confirmet vos, corroborabit vos, fundabit vos*) auct$^{voc\,gent}$ ... ς *καταρτισαι* cum KLP al longe plu cat syrP Thphyl Oec | *στηριξει σθενωσει* c. ℵABKLP h al^{60} cat vg arm aeth^{utr} (cop vide ante) auct$^{voc\,gent}$ ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *στηριξαι σθενωσαι* cum minusc mu syrP Thphyl Oec | *θεμελιωσει* c. ℵKLP al omn^{vid} (sed mu ex minusc syrP Thphyl Oec -*ωσαι*) cat (syr^{sch} vide post) syrP cop arm Thphyl Oec ... Gb^{oo} Ln om cum AH vg (et. auct$^{voc\,gent}$) luxov aeth^{utr}. Libere syr^{sch} *deus autem gratiae est qui vocavit nos ad gloriam suam aeternam per Ies. Chr., qui dedit nobis, quum sustinuerimus has afflictiones modicas, ut corroboremur et confirmemur et stabiliamur in eo in aeternum.* (Videtur his agnosci *στηρ. σθε. θεμελ., καταρτ.* vero addito *ημιας* verbis *qui dedit nobis* expressum esse.) :: ceterum non est unde *θεμελιωσει* huc inlatum videatur.

11. *το κρατος* (Gb′) cum AB 23. am fu aeth^{ro} ... ς *η δοξα και το κρατος* cum KLP al plu (70. om *η*) cat vg^{cle} demid harl tol (*virtus et potestas*, ut et. auct$^{voc\,gent}$) aeth^{PP} Thphyl. Item ℵ al^{25} Oec *η* (99. om) *δοξα* (Oec add *και*) *κρατος*. Item 5. 13. 31. 69. 137. 163. a^{scr} c$^{scr\,e}$ cop arm *το κρατος και η δοξα*, similiterque syr^{sch} *laus potentia et gloria*; 45. nil nisi *η δοξα* :: cf ad *η δοξα και το κρατος* supra 4, 11; item Apoc 1, 6. 5, 13 | *των αιωνων* cum ℵAKLP al fere omn cat vg syr^{utr} aeth Thphyl Oec auct$^{voc\,gent}$ ... Ti om cum B 36. 99. cop arm :: videntur ista ex eodem loco unde *η δοξα και* inlata huc esse. At quum cf. 4, 11 *των αιωνων* a nonnullis expulsum sit, non cautum duxi hoc loco dubia cum auctoritate abiicere. | *αμην*: 68. om

12. *σιλουανου* cum ℵAKLP etc ... B *σιλβανου* | *του πιστου*: 13. 69. 163. a^{scr} c$^{scr\,e}$ post *αδελφου* pon ... Ln om *του* cum 2. (errabat circa B) | *ταυτην* (ℵ^{c}): ℵ *και ταυτην* | *του θεου*: 13. 68. 106. 13^{lect} 14^{lect} om *του* | *εισ ην* cum ℵABKLP etc: vg reddit *in qua statis* (am *et state*, fu *state*) | *στητε* cum ℵAB 5. 7. 9. 13. 25. 27. 29. 33** 68. 73. 81. 103. j^{scr} 13^{lect} 14^{lect} ... ς Ti *εστηκατε* cum KLP al longe plu cat Thphyl Oec :: cf Ro 5, 2. 1 Co 15, 1

13. *η εν βαβυλωνι* (4^{mg} c^{scr} *εν ρωμη*) sine additam cum AHKLP al fere omn fu cop syrP aeth Or^{3,440} et ap Eus$^{hist\,4,25,5}$ Eus$^{hist\,2,15,2}$ ... ℵ 4^{mg} 33^{mg} vg^{cle} (atque et. am demid harl: *ecclesia quae est in Bab.*, tol

Ro 16, 16 2 Co 13, 12 *Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου.* 14 *ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.*

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

---

transp *ecclesia*) syr^{sch} arm Thphyl (sed fluct lectio) Oec add *εκκλησια*. Habet cat^{83} ad h. l. (similiterq ap Thph ap Oec et in scholiis scriptum est): *Βαβυλῶνα οὖν τροπικώτερον τὴν Ῥώμην ὀνομάζει· συνεκλεκτὴν δὲ τὴν ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ συστᾶσαν Χριστοῦ ἐκκλησίαν· Μάρκον δὲ τὸν εὐαγγελιστὴν λέγει, ὃν καὶ υἱὸν ἐν χ̄ω̄ ἀποκαλεῖ.* Praeterea cf Syncell$^{chron\ 627}$ (ed. Dind., Par. p. 332): *πέτρος τὴν πρώτην καθολικὴν ἐπιστ. ἀπὸ ῥώμης ἀπέστειλεν, ὡς εὐσέβιος - ἄλλοι δὲ ἀπὸ ἰόππης φασὶ γεγράφθαι.* Hoc vix ex codd Ni Ti fluxisse censendum est.

14. *αγαπης*: h 2* 5. 22. 37. 45. 56. 73. 81. d^{ser} al pauc vg syr^{sch} *αγιω* :: ut passim alibi | *εν χριστω* cum AB 13^{vid} 36. cat fu demid harl syr^{sch} aeth ... ς (Gb^{00}) ad *ιησου* cum ΝΚΙ.Ρ al pler vg (et. am tol) cop syr^{P} arm Thphyl Oec. Praetereaque ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ΝΚLP al pler cat vg (et. fu demid tol) syr^{utr} arm Thphyl Oec .. omisimus cum AB 13. 25. 27. 29. am harl cop aeth

Subscriptio: ΝAB *πετρου α̅*, 115. 126. *πετρου επιστολη πρωτη*, P *πετρου αποστολου επιστολη α'*, 40. *πετρου επιστολη καθολικη α'* (al *πρωτη*), L *του αγιου αποστολου πετρου καθολικη επιστολη α'*, 96. *πετρου αποστολου επιστολη καθολικη α'* ... 101. *τελος της α' καθολικης πετρου επιστολης*, 95. *πρωτης γραφης πεφθακε τερμα του πετρου* ... edd plu (9 ap Scri; vdtr et. K) nil subscriptum habent ... am *expl. epistula Petri apostoli prima*, fu *exp. epistula sci. Petri ad gentes prima*, vg^{edd} (ap Ln) *expl. epistula sancti apostoli Petri*, syr^{utr} *finita est epistula* (syr^{P} add *catholica*) *prima Petri apostoli*, aeth^{ro} *completa est epistula Petri prima: precatio eius sit cum nobis. Amen et Amen.* Praeterea minusc mu, ut f^{ser} h^{ser} j^{ser} (*η πρωτη πετρου επιστολη εγραφη απο ρωμης*) 14. 17. 25. 38. 41. 78. 96. 101. 113. 177. 180., add *εγραφη απο ρωμης*, item Chron^{1,487} (*πετρος μονος απο ρωμης γραφει, ως τινες ιστορουσιν*) Thphyl Oec. Notatur vero etiam versuum (*στιχων*) numerus: L 40. 78. 80. 177. al mu *σλς'*, 14. 38. 113. *σλβ'*, 17. 114. *σμβ'*, 71. *τ'*. In B numerantur capitula *η'*, in vg^{edd} ut am fu XX. Euthal^{478} (ap Zacagn) in elencho: *πέτρου ἐπιστολὴ α'. ἀνάγνωσις πρώτη κεφαλαίων γ', μαρτυριῶν ς', στίχων νη'. ἀνάγνωσις δευτέρα κεφ. ε', μαρτυριῶν η', στίχων ρμθ'.* Ceterum Eus$^{hist\ 4,14}$ testatur: *ὁ μέντοι πολύκαρπος - κέχρηταί τισι μαρτυρίαις ἀπὸ τῆς πέτρου πρώτης ἐπιστολῆς*, item^{3,39} *κέχρηται δ' αὐτὸς* (i. e. Papias) *μαρτυρίαις ἀπὸ τῆς ἰωάνν. προτέρας ἐπιστολῆς καὶ τῆς πέτρου ὁμοίως.*

ΠΕΤΡΟΥ Β̄.

1 *Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς* Act 15, 14
ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ
σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2 *χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν* 1 Pe 1, 2 Iud 2
ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 2, 20 3, 18

---

* In inscriptione sequuti sumus ʜAB qui *πετρου β̄* exhibent, c 13. *πετρου επιστολη β̄* (vdtr et. P, in quo superest - - - *η β̄*), ʜ 31. 76. 105. 106. al[3acr] etc (atque sic Gb Sz) *πετρου επιστ. δευτερα* (o[acr] -ρη), 96. k[acr] *επιστολη πετρου δευτερα*, 104. *η δευτερα πετρου επιστολη*. Item 22. 99. 100. al *πετρου επιστολη καθολικη* (101. *καθ. επιστ.*) *δευτερα*, 38. 72. 80. 177. al *πετρου καθολικη δευτερα* ([acr] *β' καθ.*) *επιστολη*, L al Thphyl *επιστολη καθολικη* (Thphyl om) *δευτερα του αγιου αποστολου πετρου*, 73. 98. al *του αγιου αποστολου πετρου επιστολη β'* (98. *δευτερα*), 95. *του αυτου καθολικη επιστολη δευτερα ... ς επιστολη πετρου καθολικη δευτερα*, ς[e] *πετρου του αποστολου επιστολη καθολικη δευτερα ...* am *incipit epistula petri apostoli II.*, fu *incip. epistula sci. petri secunda*, demid *incipit epist. petri secunda*, vg[cod] ap Ln *incipit eiusdem secunda.* Syr[P] *epistula secunda catholica Petri apostoli*, aeth[ro] *epistula Petri secunda a Petro apostolo* [missa]. Testatur vero Barsalibi (cf Whit. adnot. ad epist. Petri II.): „Epistula secunda Petri non fuit versa in linguam Syram cum libris qui diebus antiquis redditi sunt, ideoque non invenitur nisi in translatione Thomae episc. Heracl." Syr[sch] vero per hanc epistulam (ut etiam 2 et 3 Iohannis et epist. Iudae) quum ea sit interpretatio quam primus anno 1562 Edw. Pococke ex cod. Bodleiano protulit, ipsam dicemus syr[bodl].

I. 1. *συμεων* cum ʜAKLP al longe plu cat Thphyl (sit: *τοῦ Συμεὼν τὸ Σίμων ὑποκοριστικόν ἐστιν*) cdd ap Oec (*γράφεται καὶ Συμεών. τοῦ γὰρ Συμεὼν* etc ut Thph) ... Ln *σιμων* cum B 5. 13. 31. 40. 69. 105. 137. a[acr] c[acr] al[12] aeth Oec, item vg sah cop (at etiam Act 15, 14, ubi Graeca lectio non fluctuat, vg cum interprr pler *Simon* habet) ... c om[vdtur] (cf C in appendice) | *δουλος και αποστολος*: syr[bodl] om *και αποστ.* | *ισοτιμον*: 13. *ισοτιμοις* | *εν δικαιοσυνη* (vg[cle] am fu demid *in iustitia*, auct[voc gent] syr[bodl] et[P] *per iustitiam*): ʜ *εισ δικαιοσυνην*, vg[ms] ap Ln *in iustitiam*, tol *iustitiam*, harl *iustitia* | *του θεου ημων*: ʜ 9. 68. sah syr[bodl] *του κυριου ημων*, auct[voc gent] *domini* (om *ημων* et. 20. 28. 40 teste Wtst) | *και σωτηρος*: ς[e] (non item ς Wtst Gb Sz) add *ημων* cum (minusc nonnullis?) sah cop syr[bodl] arm[edd] aeth (non item vg auct[voc gent] syr[P] arm[ed])

2. *ιησου* cum BCK al sat mu Thphyl[com] Oec ... ʜAL 5. 8. 15. 18. 68. 73. 98. 99. 100. 105. 177[**] al plus[10] cat cop syr[bodl] et[P] arm aeth ar[e] Thphyl[txt] *ιυ χυ*, item 13. 57. d[acr] g[acr**] al pauc vg[cle] tol Aug[rom1] *χυ ιυ* | *του κυριου ημων*: 25. 38. 40. om *ημων*, hinc Gb[o] | *του θεου*

3 Ὡσ τὰ πάντα ἡμῖν τῆσ θείασ δυνάμεωσ αὐτοῦ τὰ πρὸσ ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένησ διὰ τῆσ ἐπιγνώσεωσ τοῦ καλέσαντοσ ἡμᾶσ ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, 4 δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείασ κοινωνοὶ

και ιυ του κυριου ημων ... j^{scr} του κυριου και θεου ημων ... p am fu demid harl corb^{2*} του κυριου omissis rell, item 69. 137. 163. a^{scr} c^{scr} m^{87} et^{94} syr^{p} syr^{hodl} et syr^{p} epist^{demetria} του κυρ. ημων ιυ χυ .. sah totum versum om

3. Ln sic interpunxit: ἡμῶν, ^{2}ὡσ et infra: φθορᾶσ. ^{5}καὶ | τα παντα cum ℵA 5. 13. 137. c^{scr} 3pe Did$^{tri\ 1,29}$ et^{92} ... ς Ln Ti om τα cum BC KLP al pler Thphyl Oec | τα προσ ζωην (ℵ^{c}): ℵ* τα προσ τον θεον και ζωην | δεδωρημενησ: K 25. (31 ap Wtst tantum) -μενα. Item vg *quomodo omnia nobis divinae virtutis suae - donata sunt* (sic vg^{cle} demid tol, contra am fu* harl *donata est.* Ad quam lectionem Bed^{244} notat *ut quidam codices habent.*); item Cass^{120} *sicut omnia - donata.* Aliter m^{87} et^{94} fu** epist^{demetri}: *qui nunc omnia nobis divina virtute sua - donavit* | ιδια δοξη και αρετη (Gb″) cum AACP 13. 15. 25. 36. 66** 68. 69. 78. 80. 137. 163. a^{scr} c^{scr} cat m^{87} et^{94} vg Did$^{tri\ 1,29}$ et^{92} epist demetri Cass^{120} Bed^{245}. Ex Latt vg Cass Bed *propria gloria et virtute,* m^{bis} *sua inlustri virtute,* epist^{demetri} *propria gloriae virtute.* Cf et. sah *in gloria sua et virtute sua,* cop *in gloriam suam et virtutem*; syr^{hodl} *in gloriam sui ipsius et virtutis,* syr^{p} *gloria sui ipsius et virtute verbi eius* ..... ς δια δοξησ και αρετησ cum BKL al longe plu Thphyl Oec

4. δι' ὧν : 8. j^{scr} δι' ὅν, vg^{cle} fu (*quæ* sic Ranke) demid harl *per quem,* am m$^{87.\ 94}$ ep^{demetri} *per quam* | τα τιμια ημιν και μεγιστα cum ℵ(B) KL 2. 4. 21. 22. 38. 40. 42. 45. 46. 47. 57. 66. 76. 78. 80. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 104. 105. 106. 118. 122. 123. 126. 127. 130. 177. 13^{lect} 14^{lect} al$^{9\,scr}$ (1. 69. 73. 137. 163. a^{scr} c^{scr}) (m^{87} et^{94} syr^{p} Thphyl) Oec^{txt}, ex quibus B 1. 69. rell^{5} m (*honorifica et maxima nobis*) syr^{p} ημιν post μεγιστ. transp (98. repetit ημιν post επαγγ., 66. syr$^{p\ mg}$ υμιν pro ημ.). Cf et. Oec^{com} δι ησ δοξησ κ. αρετησ τα τιμ. και μεγ. επαγγ. εδοθη. ..... Ln Ti τα μεγιστα και τιμια ημιν cum ACP 5. 13. 31. 68. vg syr^{hodl} (*promissiones ingentes et honores vobis dedit*) Did$^{tri\ 1,29}$ (sed A 68. syr^{hodl} υμιν pro ημιν). Similiter ς τα μεγιστ. ημιν και τιμια cum minusc vix mu (nullus enim ap Scri nec ap Mtthaei; errare vero vdtr Reiche) cat ep^{demetri} (*maxima nobis et pretiosa*) Hier$^{lovin\ 1}$ (*grandia nobis et pretiosa*). Accedunt etiam ut vdtr his lectionibus sah *donavit nobis magna promissa pretiosa,* cop *per magna ista promissa pretiosa quae data sunt nobis.* Item arm teste Treg. Liberrime aeth. | θειασ κοινωνοι φυσεωσ (et. Did$^{tri\ 1,29}$ et $^{1,15\,bis}$): ℵ θει. φυσ. κοινων. | της εν τω (vide post) κοσμω εν επιθυμ. φθορας cum ABKL al longe plu (vdtr et aeth^{PP}, sed^{ro} om εν επιθ.) Thphyl Oec. Videtur et. m^{bis} *post evasionem quae est in mundo in cupiditate* (m^{88} -*tatem*) *perditae vitae* ... ℵ Hier$^{lovin\ 1}$ την εν τω κοσμ. επιθυμιαν φθορασ, *eam quae in mundo est concupiscentiam corruptionis* (quae Latina Graecis prorsus respondent) ... c 5. 27. 29 69 137 163. a^{scr}

φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. 5 καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, 6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. 8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· 9 ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων. 10 διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί,

---

c^{scr} syrP (arm?) *της εν τω* (5. 27. 29. om?) *κοσμ. επιθυμιας και φθορας* (hoc ipsum et. P vdtr voluisse, in quo *της εν κοσμω και φθορας* omisso *επιθ.* legitur). Item 13. 43. 65. vg sah cop (syr^{bodl}) epist demetri *της - - επιθυμιας φθορας* (vg epist^{demetri} *eius quae in mundo est concupiscentiae corruptionem*). | *εν τω κοσμω* cum NABL 69. 137. 163. a^{scr} c^{scr} (5. 27. 29?) ... ς Ti om *τω* cum CKP al pler cat Thphyl Oec

5. *και αυτο τουτο δε* cum BC*KLP al plu Oec (sah *et in hoc vero etiam*, cop tantum *et in hoc*) ... ℵC^{2} 5. 13. 29. 38. 68. 69. 105. 113. 137. 163. a^{scr} c^{scr} al plus^{15} cat Thphyl *και αυτο δε τουτο*, item syr^{bodl} etP arm ... Gb′ *και αυτω δε τουτω* cum 40. ... Gb′ Ln *και αυτοι δε* cum A, item vg *vos autem*, tol m^{93} *sed et vos*, aeth *et vos quoque*, item 8. 73. *και αυτοι δε τουτο*. Coniecit Gb′ *και αυτοι δε τουτω* | *πασαν* (et. vg^{cle} fu demid harl am* corr syr^{bodl} etP c.* sah cop etc): c 41. 69. 163. a^{scr} c^{scr} am* (sed ipse* vdtr supplesse) syr$^{\text{p txt}}$ Thphyl om (et 137. ante *σπουδην* pon). Libere m^{97}: *sed et vos properate omnes, subferentes in fide virtutem* etc | *παρεισενεγκαντες*: 137. a^{scr} *-γκοντες*, h *προσενεγκαντες* | *επιχορηγησατε*: ℵ* *χορηγ.*, sed ipse* ut^{vld} supplevit *επι* | *υμων* (c *ημων*): m^{97} om

6. *εγκρατ-* bis ut NABLP etc ... c *ενκρατ-*

7. *την αγαπην*: 40. add *εν δε τη αγαπη την παρακλησιν*

8 *υμιν*: 4** 25. 40. 105. k^{scr} *εν υμιν* | *υπαρχοντα* cum NBCKLP al pler cat Thphyl Oec m^{94} (*haec vobis cum sint et superent*) cop syrP arm ... Ln *παροντα* cum A 5. 8. 9. 73. Ps-Chr^{12,1064} (Cyr^{act}?), item vg^{cle} am demid (hi^{3} *si vobiscum adsint*) tol (*cum vobis presto sint*) fu harl (hi^{2} *vobis cum adsint*) sah, item^{vid} syr^{bodl} aeth | *και πλεοναζοντα*: aeth^{utr} om | *ακαρπους*: 2. 40. *απρακτους*, 96. 142. *ασκοπους* | *καθιστησιν*: syr^{bodl} syrP c.* arm add *υμας* | *του κυριου ημων ιῡ χῡ*: 40. nil nisi *του κυρ. ημων*, syrP *του κυριου*

9. *μυωπαζων*: P *μυοπ-*, c^{scr} *μυωταζων* | *αμαρτηματων* cum NAK h 5. 15. 16. 22. 23. 26. 27. 29. 36. 37. 39. 46. 56. 66. 68. 73. 98^{ms} 100. 127. 142. d^{scr} Marc^{mon}^{8,87} Dam^{2,308} (et. paris) Ps-Chr^{12,1064} arm (vg m^{95} *delictorum*) ... ς (= Gb Sx, sed rursus Gb′) Ln *αμαρτιων* cum BCLP al longe plu cat Marc^{mon}^{8,85} (sed paullo liberius laudatur) Thphyl Oec

σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. 11 οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Iud 5 12 Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. 13 δίκαιον δὲ 3, 1 ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν Io 21, 19 ὑπομνήσει, 14 εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. 15 σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον

---

10. *σπουδασατε* sine additam cum BCKLP al pler Amb$^{fid\,s,514}$ Thphyl Oec ... Ln add *ινα δια των καλων υμων εργων* cum (א)A 5. (8. 15. 36. 68. 69. 73. 99. 137. a^{ser} c^{ser} cat) syr^{bodl} aeth (vg sah cop syr^{P} arm Anton^{3}). Ex his א 8. rell vg rell Anton om *υμων*, 68^{vid} Anton et. *δια* om. Similiter 13. add *δι' αγαθων εργων υμων* | *υμων*: syr^{P} habet c.* | *κλησιν*: A *παρακλησιν* | *εκλογην*: P 40. praem *την* | *ποιεισθαι* (sic et. א al, Anton^{3} *ποιησασθαι*) ... Ln *ποιεισθε* cum A 15. 99** c^{ser} cat; item 5. 8. 25. 36. 69. 73. a^{ser} *ποιησθε*, item vg etc *facialis* | *πταισητε*: 1. *πεσητε* | *ποτε*: A 73. aeth^{utr} Amb^{fid} om

11. *η* (א om) *εισοδος*: K 22. 45. 46. 56. 76. 100. 101. b^{ser} g^{ser} add *η* | *αιωνιον*: c* 42. *αιωνιαν* ... 5. 14* *επουρανιον* ... 38. om | *ημων*: A 106. aeth transpon post *σωτηρος*. Utroque loco habent sah cop syr bodl; 32. 42. 57. 68. 69. a^{ser} k^{ser} 17^{lect} om *και σωτηρος*

12. *μελλησω* (Gb') cum אABCP 25. 27. 29. 126. vg (et. Bed) sah cop arm aeth. Notat Suidas ad *μελλησω*: *σπουδάσω, φροντίσω ... ς ουκ αμελήσω* cum KL al pler cat syr^{bodl} etP Thphyl Oec ... 8. *ου μελλησω*, tol Cassiod^{121} *non differam* | *αει* post *μελλησω* cum אBCKL h al plus^{80} cat Thphyl ... ς (= Gb Sz) Ln post *υμας* pon cum A al sat mu vg cop syr^{bodl} etP aeth Oec ... P 24. 28. 45. 123. 17^{lect} sah om | *αει υμας υπομιμν. περι τουτων*: א *αει περι τουτ. υπομιμν. υμας*, 69. a^{ser} c^{ser} *υπομιμν. υμ. αει πε. τουτων*, similiter alii | *καιπερ ειδοτας* usque *διεγειρειν*: א* om; א^{c} suppl

13. *εν τουτω τω*: c^{*vid} om *τω* | *εν υπομνησει* cum BCKLP al fere omn Thphyl Oec (:: ita 3, 1. nec fluctuat) ... אA 5. 17^{lect} *εν τη υπομν.* (:: recipiendum esse iudicassem nisi hoc ipso capite א modo A comite modo C modo P ter inferret articulum ubi non probandus videtur, cf ad 1, 17. 1, 18. 1, 19.)

14. *σκηνωματος* (vg *tabernaculi*): 16. 23. 37. 98^{mg} 100. b^{ser} o^{ser} al pauc tol sah syr^{bodl} arm *σωματος* | *καθως και ο κυριος ημων*: א om (excidit stichus), nec suppleta sunt

15. *σπουδασω* cum ABCKLP al pler vg (*dabo autem operam*) Thphyl Oec ... א 31. arm *σπουδαζω* ... 37. 56. c^{ser} syr^{bodl} etP *σπουδασατε* (*satagite*) | *δε* (13. *τε*) *και*: Gb ex errore typographi om *και*. Qui

τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. 16 οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. 17 λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. 18 καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. 19 καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, 20 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ

Mt 3, 17 17, 5 pp

Mt 17, 1 pp

---

error etiam ad Sz et ad alios manavit. | *μνημην*: P 5. 13. 68. 96. 142. Oec *μνειαν*

16. *σεσοφισμενοισ*: vg (et. am fu harl*) *doctas*, demid harl** *indoctas*, tol *commentitias* | *τῡ χῡ*: P om *χῡ* | *δυναμιν*: P 13. 31. add *τε* | *γενηθεντεσ*: A*vid al panc *γεννηθ.* | *μεγαλειοτητοσ* cum ℵAB^{3}K^{all}P etc ... B*CL *μεγαλιοτητ.*

17. *θεου* cum ABKLP al pler Ath^{468} (sed fluct lectio) etc ... ℵC 69. a^{ser} c^{ser} *του θεου* | *ενεχθεισησ*: C^3 *ανεχθ.*, et. 42. *αν-* | *αυτω*: C* 13. Thphyl post *τοιασδε* pon ... P om | *ουτοσ εστ. ο υι. μου ο αγαπητ.* cum ℵACKL al omn^{vid} vg rell (sah cop repetunt *μου* post *αγαπητοσ*, sed nec aliter Mt 17, 5 et alibi) Thphyl Oec; item P sed post *αγαπητοσ* repetit *ουτοσ εστιν* ... Ti *ο υιοσ μου ο αγαπητ. μου ουτοσ εστιν* cum B :: quae lectio ll. parallelis non invenitur. Libere Aug$^{loh\,85}$ *delatam dicit domino Christo vocem de magnifica potestate: Tu es filius meus dilectus, in quo bene sensi.* | *εισ ον* (vg *in quo*, item al): 13. 24. 69. 137. a^{ser}]^{ser} Thphyl *εν ω* | *εγω*: 13. 24. 32. 37. 69. 177* a^{ser}]^{ser} om, item syrP | *ευδοκησα* cum ℵBCKLP etc ... A 3. 13. 31. 40. 95. 96. Thphyl *ηυδοκ.* Praeterea vg^{cle} demid (non item am fu harl tol) add *ipsum audite* (:: ex Mt)

18. *ταυτην την φωνην* etc: 13. *ταυτησ τησ φωνησ* et *ενεχθησισ* (corrige *-χθεισησ*) | *ημεισ*: ς (non ς^e etc) per errorem typographi *υμεισ*, nec correxit repetitio Francof. | *εξ ουρανου* cum BCKLP al omn^{vid} ... ℵA *εκ του ουρανου* | *εν τω ορει τω αγιω* cum ℵAC^{3}KLP al fere omn (17^{lect} om *τω αγ.*) cat Oec, item *in monte sancto* vg Aug$^{loh\,85}$ etc ... Ti *εν τω αγιω ορει* cum BC* 13. arm Thphyl, item *in sancto monte* .Promiss

19. *βεβαιοτερον*: A *-ωτερον* | *αυχμηρω*: A 26. 38. 18^{lect} *αχμηρω* | *ημερα* cum ABCKL al pler Did$^{tri\,1,28}$ Thphyl Oec ... ℵP 13. 31. 68. *η ημερα* | *διαυγαση*: 13. 27. 32. 38. 57. 100. 105. a^{ser} al fere^5 *-γασει* | *φωσφοροσ*: 69. a^{ser} syrP mg gr *εωσφοροσ* (137. nil nisi *φοροσ*)

20. *προφητεια γραφησ* (tol *prophetia vel scripturae*) ... 69. 137. a^{ser} *γραφη προφητειασ* | *επιλυσεωσ*: 9. *διαλυσεωσ*

γίνεται. 21 *οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.*

II.

Mt 24, 4 1 *Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας,* Iud 4 *καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν,* 2 *καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται,* 3 *καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.* 4 *εἰ*

---

21. *ηνεχθ. ποτε προφητεια* cum ℵAL al pler vg (item Promiss Fulg Cassp^{228}) syr^{bodl} arm Oec (Vig$^{varim\ 742}$ *prophetia allata est aliquando*) ... Ti *ηνεχθ. προφ. ποτε* cum BCKP 13. 22. 31. 68. 69. 100. 127. 137. a^{ser} c^{ser} cat cop (sah *ην. προφ. ποτε θελημ. ανθρ.*) syrP Did$^{tri\ 2,10}$ Thphyl ... 104. aeth om *ου γαρ* usque *ποτε* | *αλλα* cum ℵB g^{ser} j^{ser} (ita et. ed. Compl) ... ς Ln *αλλ* cum ACK^{sil}LP al pler Did^{tri} | *ελαλησαν - ανθρωποι* sine *οι* post *ελαλ.* (et. Gb Sz) cum ℵABCKLP al plus^{80} Did$^{tri\ 2,10}$ etc ... ς (= Gb Sz) *ελαλ. οι - ανθρ.* cum minusc mu Oec | *απο θεου* cum BP 66** 68. 69. 137. a^{ser} syrP (*homines qui a deo*) arm. Item^{vid} cop *loquuti sunt homines ex voluntate dei in spiritu sancto*, Promiss Fulg$^{fid\ cath}$ *homines dei.* Similiter c 27. 29. Did$^{tri\ 2,10}$ *απο θεου αγιοι*, Thph *υπο θεου αγιοι*, aeth *sancti homines qui ex deo* ... ς (praemisso *οι*, vide ante) Gb Sz *αγιοι θεου* cum ℵKL al plu cat Oec, Ln *αγιοι του θεου* cum A, item *sancti dei homines* vg (et. Fulg bis) syr^{bodl} ... 180. *οι αγιοι ανθρωποι*, sah *homines sancti*, Vig^{varim} *homines*

II. 1. *εν τω λαω*: 137. a^{ser} syrP add *εκεινω* ... syr^{bodl} *in mundo* ... ℵ^{c} sah Cyr$^{act\ 45}$ om | *εαυτοισ* (et. B^{2}et^{s}): B* 31. 78** a^{ser} *αυτοισ*, 2. 30. 35. *εν αυτοισ* | *ταχινην*: 13. add *την*

2. *εξακολουθησουσιν*: 13. 23. 40. Thphyl *-σωσιν* | *ασελγειαισ* cum ℵAB CKLP al longe plu cat vg sah syr^{bodl} etP arm aeth Thphyl ... ς (= Gb Sz) *απωλειαισ* cum minusc ut^{vid} pauc cop Oec | *η οδοσ* cum ℵ*BCKLP al pler vg cop syr^{bodl} etP arm (cf et. Clem^{88} *παυσασθε - την οδον της αληθειας εμποδιζοντες*) ... ℵ^{c}A 9. sah (sed pergit *της βασιλειας*) aeth *η δοξα*

3. *υμασ* (180. *προσ υμ.*) *εμπορευσονται* (ℵ* *εκπορ.*): vg *de vobis negotiabuntur* ... 31. *εμπ. υμασ* ... K 22. 69. 100. a^{ser} *υμασ* ante *λογοισ* pon | *ουκ αργει*: 31. *ου καταργη* (sic Scri) | *νυσταζει*: KL 22. 31. 33. 38. 42. 57. al plus^{20} Thphyl *νυσταξει*

γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σιροῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, 5 καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, 6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, 7 καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρύσατο· 8 βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐνκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· 9 οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως

9 Iud 6. 8, 6

1 Pe 3, 20 Gn 7

Iud 7 Gn 19

4. σιροις cum ℵABC (ℵ σι-, ABC σει-, sed Ln edidit σιροῖς licet nullum huius scripturae testem haberet). Cf Aug et Promiss *carceribus caliginis inferi retrudens* (vide ap Sab) ... ς Ti σειραισ cum KLP^{vid} al omn^{vid} cat Ephr^{305} Did$^{tri\ 2,6,3}$ Cyr$^{Iulian\ 211}$ Procop$^{niceph\ 2,62}$ Dam^{2,308} (et. paris) Thphyl Oec, item vg *rudentibus* (am *rugientibus*), item *catenis* syr^{bodl} et^{P} cop (sah hiat) arm | ζοφου (et. ℵ^{c}): ℵ*A ζοφοισ. Reddit vg *inferni* | τηρουμενουσ cum BC*KLP 22. 27. 29. 31. 38. 40. 68. 69. 137. a^{scr} e^{scr} al fere^{60} cat syr$^{P\ txt}$ arm Procop^{niceph} ... ς (= Gb Sz) τετηρημενουσ cum minusc ut^{vid} pauc Ephr^{305} Thphyl Oec ... Ln κολαζομενουσ τηρειν (13. Dam -ρεισθαι) cum ℵA 5. 13. 25. 38. 65. 73. Dam^{2,308} (et. paris), atque eadem C^{3} addit ad τηρουμενουσ, quod non delet. Huc accedunt vg *cruciandos in iudicium reservari* (am demid harl *in iud. cruciandos res.*, fu *in iud. cruciatos res.*, tol *in iud. reserv. cruciand.*), syr^{bodl} et^{P} c.* *ut servarentur ad iudicium cruciatus* (syr^{P} *cruciatus* c.*), cop *ut observarentur in iudicium puniri*, ar^{c} – *ad cruciatum iudicii*. Cf et. Aug et Promiss (uterque *in iudicio puniendos reservari* vel *servari*) Cyr$^{Iulian\ 211}$ παρεδωκεν εισ κρισιν μεγαλησ ημερασ κολασθησομενουσ τηρειν. Contra Did$^{tri\ 2,6,3}$ αλλα σειραισ ζοφου ταρταρωσασ εισ κρισιν μεγαλησ ημερασ τετηρηκεν, atque his ipsum Petri nomen praeponit, distinguens a loco Iudae, quem et ipsum adscribit :: lectio ℵ etc omnino ex v. 9 videtur fluxisse.

5. αλλα cum ℵABCL 177. al$^{3\ scr}$ etc ... ς Ln αλλ cum K^{sil}P al pler | κοσμω (ℵ* -σμον) ασεβων: 40. 69. 137. a^{scr} Thphyl κοσμω (69. a^{scr} κοσμου, 137. κυσμον) κατα ασεβ., tol *mundo super impios*

6. καταστροφη cum ℵAC^{2}KL al pler vg syr^{bodl} et^{P} aeth Ephr^{305} etc ... BC* 27. 29. 66** 68. cop om ... P κατεστρεψεν pro καταστρ. κατεκριν. | ασεβειν cum ℵACKL etc (vg *exemplum eorum qui impie acturi sint*) ... BP 69. 137. a^{scr} ασεβεσι

7. λωτ: B* am fu λωθ :: cf ad Lc 17, 32 | αναστροφησ: A -φη (sed praetereа nil mutat) | ερρυσατο cum ℵAB^{2}CKLP al omn^{vid} ... Ti ερυσατο cum B*

8. ο δικαιοσ cum ℵACKLP al omn^{vid} Ephr^{270} etc ... Ln om ὁ cum B ενκατοικων cum ℵB*CP ... ς Ln εγκατοικ. cum AB^{2}K^{sil}L al certe pler

9. πειρασμων cum ℵ* 7. 31. 32. 36. 42. 46. 50. 57. 69. 95* 137. a^{scr} h^{scr} cat tol cop syr^{P} Ephr^{270} Antioch^{1218} Dam^{2,164} (et. paris) Oec^{com} ... ς Ln

Iud 8 κολαζομένους τηρεῖν, 10 μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπι-
θυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας.
τολμηταὶ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, 11 ὅπου
Iud 9 ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν
Iud 10 παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν· 12 οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγε-
νημένα φυσικὰ εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφη-
μοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρήσονται 13 κομιούμενοι

Ti πειρασμου (:: quod multo magis usu venit) cum ℵᶜABCKLP al pler vg syrᵇᵒᵈˡ arm aeth Thphyl Oecᵗˣᵗ | ρυεσθαι: 31. 40. Antioch¹³¹⁸ ρυσασθ. | αδικους δε (ℵᶜ): ℵ* add πεφυλακισμενους

10. εν επιθυμια cum ℵᶜABKL al longe plu vg arm aeth Oec ... cp 5. 6. 7. 8. 9. 15. 18. 26. 27. 29. 36. 37. 68. aˢᶜʳ cat cop syrᵇᵒᵈˡ etP Thphyl Hierˡᵒᵛⁱⁿ ¹ (*in desideriis pollutionis*) εν επιθυμιαις ... ℵ* εν επιθυμιασ (sic) | μιασμου πορευομ.: 31. μιασμον πορευομενους | καταφρονουντας: A -ντες

11. ου φερουσιν: κᵐᵍ ανθρωπον (corrige ανθρωπων) ουχ υποφερουσιν | παρα κυριω cum ℵBCKLP al longe plu (104. ante κατ pon) cat tol syrP c.* arm (Gb in ed. sua errasse vdtr) arPᵒ Thphyl Oec, item m⁹⁷ *domini* (*non portant domini execrabile iudicium*), item 5. 36. 37. 39. 46. 56. 100. 177. παρα κυριου ... Gbᵒᵒ Ln Ti om cum A 9. 13. 18. 40. 65. 68. 69. 73. 103. 137. 180. aˢᶜʳ dˢᶜʳ vg (consentit Bed²⁵⁷) cop syrᵇᵒᵈˡ etP ᵗˣᵗ aethᵘᵗʳ arᵉ Ephr³²⁷ (την κατ αυτων βλασφ. κρι.) :: ista testium ratio quaeri iubet an sit cur παρα κυριω expellendum iudicaverint. Ac sane perquam molestum erat, praesertim conlato Iudae loco, ad quem Petrina conformata esse apparet. Sumpsit ihde (ex verbis επιτιμησαι σοι κυριος) ipse epistulae auctor suum παρα κυριω, quod in alienam manum vix cadit. Certe explicationem loci tam perplexi parum adiuturus fuisset si quis παρα κυριω intruderet. Vertit autem vg: *ubi angeli - non portant adversum se* (ita etiam arPᵒ) *execrabile iudicium* (m⁹⁷ vide ante); syrᵇᵒᵈˡ *ubi angeli - non ferunt adv. eos iudicium blasphemiae*, nec aliter syrP nisi quod c.* infert *a domino*; cop *ubi angeli - non adducunt iudicium blasphemiae adv. eos*; aeth - - *et super eos redibit iudicium blasphemiae eorum.*

12. ουτοι δε cum ABCKLP rell vg etc ... ℵ αυτοι δε | γεγεννημενα (ita et. ς Sz, item Gb') cum ℵA²KL 13. 38. 42. 57. 68. 73. 177. 180. alᵖˡˢᶜʳ al plus²⁵ cat Oec, itemᵛⁱᵈ syrP (*facta in natura ad*) etᵇᵒᵈˡ; videntur et. accedere qui non exprim ut vg (*naturaliliter in captionem* etc, vide infra Hierˡᵒᵛⁱⁿ ¹) cop ... ςᵉ Gb Ln Ti γεγεννημενα cum A*BCP al sat mùᵛⁱᵈ m⁹⁷ (*naturaliter in luem et perniciem nati*) aeth Ephr³²⁷ Thphyl | γεγε- ante φυσικα cum ℵABCP 13. syrP etᵇᵒᵈˡ arm Ephr³²⁷ Thphyl ... ς post φυσικ. cum KL al plu Oec | φυσικα: 95* φυσικως, nec aliter reddunt m⁹⁷ vg etc; cat om | εν οισ αγνοουσιν βλασφημουντες et. Ephr³²⁷ vg (*in his quae ignorant blasphemantes*) etc ... ℵ εν οισ αγνοουντεσ βλασφημουσιν, m⁹⁷ *et ipsi quia ignorant exsecrantur* | και φθαρησονται cum ℵ*ABC*P 7. 27. 29. 68. am fu harl* syrP aethʳᵒ (liberius

μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, Ind 13
14 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· 15 καταλείποντες εὐθεῖαν

---

aethPP) Hier$^{lovin\,1}$ (Ephr^{227} φθαρησονται. sine και) ... ς καταφθαρησονται cum $\aleph^{c}$C^{2}KL al pler cat m^{97} (*hii vero qui - nati et ipsi quae - in periculo suo perient*) vg (et. demid tol) sah cop syr^{bodl} (arm?) Thphyl Oec. Hier vero sic: *isti enim quasi irrationabilia iumenta, in ventrem et libidinem proni sunt, blasphemantes, qui et in corruptione sua corrumpentur*

13. κομιουμενοι cum $\aleph^{c}$ACKL al omn^{vid} vg (*percipientes*) m^{97} (*recipientes*, Hier$^{lovin\,1}$ *recipientque*) sah cop aeth Ephr^{227} Thphyl Oec (syrP *amentes*) ... $\aleph^{*}$BP αδικουμενοι, nec aliter ut^{vid} syr^{bodl} arm :: αδικουμενοι si aptum sensum praebere iudicabitur, omnino praeferendum erit. Nescio an „decepti circa *μισθον αδικιας*" verti liceat. | Ln sic distinxit: *ἀδικίας. ἡδονὴν* etc | *τρυφην*: K τροφην | *απαταισ* cum $\aleph$A*C KLP al omn^{vid} cat^{txt} et^{com} („*επειδαν απατησωσι, φησι*") cop syrP arm Thph Oec. Agnoscere etiam vdtr Hier^{lovin}: *luxuriam qui putant delicias esse, iniustitiam* (qua voce απαταισ reddi vdtr) *sordes et maculas, et nihil aliud nisi de voluptatibus cogitantes* ..... Gb΄ Ln *αγαπαισ* cum A^{corr}B m^{97} (- *dulcedinem aestimantes malignitatem, deliciis coinquinati et infamati in summis voluptatibus, conviviis adtenti*) vg (*in conviviis suis luxuriantes vobiscum*, tol *existimantes voluptates diurnas delicias, coinquinati et conmaculati delitiis affluentes, et in* etc) aeth^{utr} syr^{bodl} et^{P} mg sah (*laetantes in suis conviviis*) Ephr^{227} auct^{sing} cleric (*in conviviis suis luxuriantes*) ..... 27. 29. 66** *αγνοιαισ* | *αυτων*: am om ... C add *σπιλαδεσ*

14. μοιχαλιδοσ cum BCKLP al pler Thphyl Oec ... $\aleph$A 63. 68. 73. μοιχαλιασ, item *oculos habentes plenos adulterio* vg (item corb^{2}· Aug Hier, *-teriis* tol) m^{97} *oculos habentes adulteros*, auct^{sing} cler *plenos moechationibus*; item *plenos adulterio* syr^{bodl} et^{P} sah cop etc | ακαταπαυστουσ c. $\aleph$CKLP al plu cat m^{97} (*incessabiles delectis*) fu (*incessabiles delicti*) sah (*non derelinquunt peccatum*) Oec ... Ln ακαταπαστουσ c. AB ... Gb΄ ακαταπαυστου c. 13. 27. 40. 68. 105. b^{ser} k^{ser} al^{10} Thphyl vg (*incessabilis delicti*, am corb^{2}· *incessabili delicto*, tol *indesinentis delicti*, Hier *insatiabili libidine*, auct^{sing} cler *incessabilibus delictis*), item cop syr^{bodl} et^{P} | αμαρτιασ: $\aleph$ m^{97} (vide ante; cf et. auct^{sing} cler) αμαρτιαισ | πλεονεξιασ cum $\aleph$ABCKLP h al plus^{50} vg (m^{97} *cupidi et maledicti*) cop syr^{bodl} et^{P} arm (aeth^{libere}) Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb΄) πλεονεξιαισ cum minusc mu cat sah | καταραs τεκνα· ... ς (et. Gb Sz) Ln κατ. τεκνα,

15. καταλειποντεσ cum $\aleph$AB* 13. (vg *derelinquentes*) ... ς Ln Ti καταλιποντεσ cum B^{3}CKLP al pler m^{97} (*abrelicti*) Thphyl Oec | ευθειαν cum $\aleph$ABCKLP h al longe plu cat ... ς (= Gb Sz) την ευθειαν cum

Nm 22 28 ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ
Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, 16 ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας
παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον
Iud 18 ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. 17 οὗτοί εἰσιν πηγαὶ
Iud 16 ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ
σκότους τετήρηται. 18 ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι
δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀπο-

---

minusc mu Thphyl Oec | *βαλααμ*: P *βαλαμ* ... 31. 99. *βααλ* | *βοσορ* cum $\aleph^{c}$ACKLP al pler cat vg (*ex Bosor*) cop syrP aeth ... B 81. tol sah syr^{bodl} arm ar^{e} *βεωρ* ... $\aleph^{*}$ *βεωορσορ* :: conflatis in unum *βεωρ* et *βοσορ* (qua re factum videtur ut *οσ* periret, sed vide B). Ceterum *βεωρ* apud LXX scriptum est | *οσ – ηγαπησεν* cum $\aleph^{c}$(* om *ασ*)ACKLP al omn^{vid} cat vg etc ... B arm *ηγαπησαν* omisso *οσ*

16. *ελεγξιν* ut $\aleph$AB^{3}CKLP etc ... B* *ελενξειν* | *εν* ($\aleph^{c}$): $\aleph^{*}$ vg (et. demid harl, non item am fu tol corb^{2}-) Or$^{int\ 2,221}$ Eus$^{nicephor\ 1,1236}$ om | *ανθρωπου* (o* -*ποιν*): B *ανθρωποις*. Sic Eus^{emes} in cat^{96} (et Eus ap Niceph ^{1,1236}): *διοπερ ο αποστολος φησιν εν τη καθολικη· υποζυγιον αφωνον εν* (om ap Niceph) *ανθρωπου φωνη φθεγξαμενον ηλεγξε* (ap Niceph *ηλεγχε*) *του προφητου την αφροσυνην*. Or$^{int\ 2,221}$ *ut ait quodam in loco scriptura, mutum animal humana voce respondens arguit prophetae dementiam.* | *παραφρονιαν*: 5. 9. 15. 18. 25. 180. *παραφροσυνην*, 17. 40. 66** *παρανομιαν*

17. *και ομιχλαι* cum $\aleph$ABC 5. 7. 8. 9. 13. 15. 27. 29. 40. 68. 73. 137. al^{10} (item P 31. syrP $^{gr\ mg}$ *και ομιχλη*, posteaque *ελαινομενη*) cat vg (*et nebulae*, ut et. Aug Hier etc) et ut^{vid} sah cop syrP (*et nebula quae – agitatur*) aeth ar^{e} Ephr^{221}. Sic cat^{96}: *οὐκ εἰσί, φησί, διαυγεῖσ ὥσπερ οἱ ἅγιοι οἱ ὄντεσ νεφέλαι, ἀλλ' ὁμίχλαι, τοῦτ' ἔστι σκότουσ καὶ γνόφου μεστοί, ὑπὸ τοῦ πονηροῦ πνεύματοσ ἐλαινόμενοι.* Similiter schol^{100} et^{108} (ap Matthaeium) ..... ς (= Gb Sz) *νεφελαι* (omisso *και*) cum L al plu syr^{bodl} Thphyl (K om *και ομιχλ. υπο* usque *τετηρηται*) | *λαιλαποσ*: $\aleph$AC al *λελαποσ* | *τετηρηται* cum $\aleph$B vg (et. Aug Hier Bed) sah cop syr^{bodl} etP aeth^{ro} ... ς (Gb^{00}) praem *εισ αιωνα* cum ACLP al omn^{vid} (sed 38. 40. d^{scr} al fere^{5} *ε. αιωνασ*) cat aeth^{pp} Ephr^{221} Thphyl Oec

18. *ματαιοτητοσ*: B* *ματαιωτησ*, B^{3} suppleto *τη* post *ματαιο* per incuriam *τησ* intactum reliquit; $\aleph^{*}$ *ματθηταιοτητοσ*, sed *θη* ipse* statim punctis notavit | *ασελγειαισ* (et. ς Gb Sz) cum $\aleph$ABCKL al plu cat sah: ς praem *εν* cum minusc ut^{vid} paucis (arm *in immunditiis in cupiditate carnis*) Thphyl Oec (hi^{2com} *δια τησ σαρκικησ επιθυμιασ εν ταισ ασελγειαισ*) ... Gb'' *ασελγειασ* cum P 15. 27. 29. 38. 68. 69. 73. 113. 127. 137. a^{scr} al plus^{10} vg (*in desideriis carnis luxuriae*, item Hier; Aug *in concupiscentiis carnis impudicitiae*), similiterque cop syr^{bodl} etP. Item Ephr^{221} *εν επιθυμια σαρκοσ ασελγειασ* | *ολιγωσ* cum $\aleph^{c}$AB 8. 9. 13. 19^{mg} 25. 73. 142. 180. (32. 42. 57. 69. a^{scr} *ολιγον*) vg (et. Aug Hier Bed) sah cop syr^{bodl} etP aeth. Ex eadem scriptura ortum vdtr

φεύγοντας, τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, 19 ἐλευθερίαν αὐτοῖς 1; 2 Pe 2, 22
ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις
ἥττηται, τούτῳ δεδούλωται. 20 εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα
τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Mt 12, 45
Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς
τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. 21 κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ
ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ Prov 26, 11

---

quod ap Ephr^{321} editum est: *τουσ λογουσ αποφευγοντασ τουσ ευθεισ και τουσ εν πλαν. αποστρεφ.* ... ς (= Gb Sz) *οντωσ* cum ℵCKLP al pler (40. k^{scr} al^{2} *οντασ*) cat arm Thphyl Oec | *αποφευγοντασ* (Gb″) cum ℵABC 5. 7. 13. 27. 66** 68. 142. vg (*qui paullulum effugiunt*) syr bodl etP Ephr^{321} Thphyl Bed ... ς *αποφυγοντασ* cum KLP al pler cat Oec, item Aug *qui paullulum effugerunt* et Hier *qui paullulum effugerant*

19. *αυτοισ* (180. *εαυτοισ*): 137. om | *αυτοι*: B^{2} ut^{vid} (non enim satis perspicue scriptum est) praem *και* | *υπαρχοντεσ* ... A 27. *οντεσ* | *τουτω* sine *και* cum ℵ*B sah cop aeth ... ς Ln Ti *τουτω και* cum ℵ^{c}AC KLP al omn^{vid} vg syr^{bodl} etP arm Dial^{41} ed wtst (*πείσει δέ σε καὶ ὁ ἔξωθεν λόγος ὅτι ἕκαστος ᾧ ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται*) Ephr^{321} Dam^{2,710} ()$_{Pr}$int^{2,174}

20. *ει γαρ*: 27. 29. 33** 68. 98^{txt} 106. 177. A^{scr} C^{scr} Ephr^{321} *οι γαρ* | *ημων* post *κυριου* addidimus cum ℵACLP 5. 16. 22. 27. 46. 68. 73. 100. 127. 180. A^{scr} al^{2scr} vg (et. Aug^{bis} etc) sah cop syr^{bodl} etP arm aeth Ephr^{321} Ps-Chr^{12,1064} Dam^{2,342} (et. paris) Thphyl (:: auctor huius epistulae adamat dicere *του κυριου ημων και σωτηροσ* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$, *ημων* insolitum in modum conlocato, cf 1, 11 et 3, 18; nullo vero alio Ni Ti loco ita scriptum est. ... ς Ti om cum BK al longe plu cat Oec | *και σωτηροσ*: 4. 18. 25. 38. 39. 106^{mg} 177. g^{scr} syr^{bodl} Anto^{116} add *ημων*, item sah (sed τ. σω. ημ. post $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$ pon) ... L 19. 21. 67. f^{scr} cop aeth Ephr^{321} Ps-Chr^{12,1064} om. Cf et. Hier$^{iovin\,1}$ *per scientiam salvatoris nostri Ies. Chr.* | *γεγονεν*: 27. 29. 33** add *και* (item 33**? Apud Wtst 33. add *γαρ*)

21. *κρεισσον* cum ℵA 25. 27. 35. 68. 180. Ephr^{2,181} Cyr$^{malach\,865}$ et$^{glaph\,334}$ Dam^{2,342} (et. paris) Maxim^{189} ... ς Ln Ti *κρειττον* cum BCK^{sil}LP al plu cat Cyr$^{esa\,144}$ Thphyl Oec Anto^{116} :: cf 1 Pe 3, 17 ubi *κρειττον* tantum non fluct; saepius vero *κρειττον* pro *κρεισσον* a multis substitutum, ut He 6, 9. 1 Co 11, 17. Passim vero etiam pro ratione testium dictu difficile est utrum praestet. | *ην αυτοισ* cum ℵBCKL al pler vg m^{46} Cyr$^{esa\,144}$ et$^{malach\,865}$ et$^{glaph\,334}$ etc ... AP 31. *αυτοισ ην*. In A *ην μη επι-* rescripta sunt, hinc *ην* antea omissum vdtr; om et. Dam^{2,342} | *τησ δικαιοσυνησ* (et. Cyr$^{malach\,865}$ et$^{glaph\,334}$) ... 5. m^{46} Cyr$^{esa\,144}$ Did$^{lat\,6,306}$ *τ. αληθειασ* :: cf 2, 2. He 10, 26 | *υποστρεψαι* c. BCP 15. 18. 66** 68. Dam^{2,342} (et.paris). Item ς Ti *επιστρεψαι* cum KL al plu cat Maxim^{189} Thphyl Oec. Alterutrum exprim m^{46} (*apostatare*) Or$^{ies\,45}$ (*reverti*), item^{vid} syr^{bodl} etP arm ..... ℵA 5. 8. 13. 25. 33** 180. Ephr^{2,181} Cyr$^{malach\,865}$ et$^{esa\,144}$ et$^{glaph\,334}$ epist$^{anni\,303}$ ad regem

τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. 22 συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔξέραμα, καί· ὗς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.

III.

1, 18 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν
Iud 17 αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆ-
ναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς
τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, 3 τοῦτο
1, 20
Iud 18 πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἔλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν

Persarum (ap Gall 5,340) Ps-Chr 12,1064 εισ (epist επι) τα οπισω αναχαμψαι, 137. a^{scr} Anto^{116} εισ τα οπισω επιστρεψαι (Anto υποστρεψαι, 9. 69. j^{scr} επιστρεψ. εισ τα οπισω, item vg Aug Hier Salvi^{27} (Gall^{10}) *retrorsum converti* (Aug Salvi *reflecti*), Didl^{at} 6,306 *reverti post tergum*, Promiss *retro respicere*. Itaque Ln edidit εισ τα οπισω υποστρεψαι (:: cf Mc 13, 16 Lc 17, 31) | εκ cum BCKLP al pler cat Dam^{2,242} Anto^{116} Max^{189} ... Ln απο cum ℵA 5. 8. 13. 69. 137. 180. a^{scr} Ephr^{2,181} Cyrmalach^{365} etglaph^{334} etesa^{144} Thphyl. Item vg *ab eo quod illis traditum est sancto mandato*, m^{46} *a divino sibi tradito mandato* :: απο arcte cohaeret cum verbo quod praecedit

22. συμβεβηκεν sine copula c. ℵ*AB m^{46} am sah arm Cyrglaph^{334} Promiss Salv^{27} ... ς add δε cum ℵ^{c}CKLP al omn^{vid} cat syr^{hodl} etP Thphyl Oec Anto^{116} Maxim^{189} ... vg (ot. fu demid otc) cop Cyrmalach^{365} Dam^{2,313} Aug add γαρ (aeth *et* –) | το ιδιον εξερμα (κ 31? εξερμα, 3. 5. 42. 180. al^{5} Dam^{2,313} εξερασμα) ot. Cyr$^{usa\,551}$ Anto^{116} otc ... 137. a^{scr} Ephr^{18} Chr^{8,230} libere et Ps-Chr^{12,1064} Marcmon^{37} (Gall^{8}) Thdrt^{2,1105} Thphyl Maxim^{189} τον ιδιον εμετον | κυλισμιον cum BC* 29. 66** 69. a^{scr} m^{46} (*sues lota quae in volutatione sua coinquinata est*) Ps-Chr^{12,1064} (εν κυλισμω) Amb^{virg} devot^{1} (*in volutationem*) ... ς Ln κυλισμοι cum ℵAK LP al pler cat Ephr^{71} epist$^{ad\,regem}$ (vide ante) Cyrmalach^{365} etesa^{551} etglaph^{334} Dam^{2,313} Thphyl Oec Anto^{116} Max^{189} vg (*in volutabro luti* vg Hier, *in volutabris coeni* Aug, alterutrum - fluct loct - Promiss, Cass^{123} *in suis volutabris*)

III. 1. ηδη (vg sah *ecce*; aeth *et haec est*) ante αγαπητοι: K post αγαπ., arm sah^{cod} om

2. αγιων: h 16. 22. 23. 36. 56. 100. om | υμων (Gb') cum ℵABCKLP al plus^{60} vg arm Thphyl ... ς ημων cum minusc (ut k^{scr}) cat Oec ... 29. harl* om. Libere sah *et praecepti apostolorum sanctorum domini nostri Iesu Chr. salvatoris nostri*, cop *et praecepti apostolorum domini nostri et salvatoris nostri Ies. Chr.*, syr^{hodl} etP *et mandati domini nostri et salvatoris nostri* (syrP om) *quod per manus apostolorum*, aeth *et praecepti apostolorum domini Iesu Chr. salvatoris nostri*

3. πρωτον γινωσκοντες: C^{*vid} πρωτ. προγινωσκ. | επ εσχατων cum ℵA BC^{2} 5. 7. 20* 68. 69. 96. 103. 137. 180. a^{scr} al$^{4\,scr}$ vg$^{'}$ (et. Hier$^{lovin\,1}$)

ἐμπαιγμονῇ ἐμπαίκται κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι 4 καὶ λέγοντες· πού ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. 5 λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, 6 δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώ- Gn 7, 21
λετο· 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν Iud 15
ἀσεβῶν ἀνθρώπων. 8 ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, Ps 90, 4
ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 9 οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα

---

sah cop arm aeth Ps-Hipp$^{consumm\ mundi\ 10}$ (ap Lag^{98}) Antioch^{1068} Ps-Chr^{8,706} Thphyl ... c* *επ εσχατω ... ς επ εσχατου* cum KLP al longe plu cat syr^{bodl} etP Oec Aug$^{civ\ dei\ 20}$ | *εν εμπαιγμονη* cum ℵAB CP 5. 8. 9. 19^{mg} 27. 29. 36. 40. 68. 73. 106. (sed CP 5. 106. om *εν*, item 137. *εμπαιγμονησ*) cat vg sah cop syr^{bodl} etP aeth Antioch^{1068} (*εν εμπαιγμω οι εμπ.*) ... ς (=Gb Sz) om cum KL al pler (arm?) Ps-Hipp (l. l.) Thphyl Oec (item Ps-Chr l. l. ap Montf, sed ed^{Savil} habet *εν εμπαιγμω*) | *εμπαικται*: ℵC *εμπεκται* (ℵ et. *εμπεγμονη*), A *ενπεκται* | *αυτων επιθυμιασ* cum ℵA al sat mu cat Antioch^{1068} Oec ... Gb Sz Ln *επιθυμ. αυτων* cum BCKLP al plus^{80} Ps-Hipp (l. l., sed ed^{morel} om *αυτ.*) Thphyl ... a^{scr*} vg Ps-Chr^{8,706} om *αυτ.*

4. *οι πατερεσ* ... 69. 137. a^{scr} sah cop syr^{bodl} etP add *ημων*

5. *τουτο θελοντασ*: 100. *θελοντασ* omisso *τουτο* | *ουρανοι*: 80. *οι ουρ.* | *και γη* (ℵ om *γη*) cum ℵABL etc ... CP *και η γη* | *εξ υδατοσ*: P *εξ υδατων* | *και δι* (ℵ *δια*) *υδατοσ*: syrP habet c.* | *συνεστωσα* (vg *consistens*, Did$^{lat\ 294}$ Aug$^{civ\ dei}$ *constituta*) cum ℵ^{c}ACLP etc ... ℵ* *συνεστωτα*, K *συνεστωσαι*, B *συνεστωσησ*. Cf Aug$^{ps\ 101}$ *caeli erant olim, de aqua et per aquam constituti dei verbo.*

6. *δι ων* (vg Aug$^{civ\ dei\ 20,18}$ etP$^{s\ 101}$ *per quae*, Did$^{lat\ 294}$ *et per quae*): 31. *δι ον* | *ο τοτε*: 13. *ο τε*

7. *τω αυτω* (et. ς^{e} Gb') cum ABP 27. 29. 69. 127. a^{scr*} al vix mu vg (*eodem verbo* vg Aug^{bis} Hier) sah cop arm Did$^{lat\ 294}$ ... Gb Sz Ti *τω αυτου* cum ℵCKL al fere^{70} (20. *του αυτου*) cat Thphyl; ς *αυτου* omisso *τω* cum 64. 65. Oec. Nec aliter syr^{bodl} etP aeth | *πυρι* (Ln praeunte Bengel interpunxit post hanc vocem ut 97. 98. 106. al; contra LP etc ante *πυρι* punctum pon; nec ante nec post ℵABC) ... c*P 7. 15. 26. 27. 29. 68. 106* *εν πυρι* | *απωλειασ*: A *ασεβειασ*

8. *εν δε τουτο*: 5. 31. 40. c^{scr} g^{scr} *εν δε τουτω* | *υμασ*: C *ημασ* | *παρα κυριω*: ℵ *πα. κυριου* | *χιλια* ut ℵB^{2}KLP etc (ℵ om *και χιλ. ετη*) ... AB*C *χειλια* bis

9. *βραδυνει*: vg m^{81} corb^{2}. Aug *tardat*, Hier (*moratur*) etc ... P *βραδυνετ̄*, item (ut editae sunt) sah cop | *κυριοσ* cum ℵABCP 1. 13. 21. 68. 98*

ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ δι' ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέ-
2 Ti 2, 4 σθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.
1 Th 5, 2 10 Ἥξει δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης, ἐν ᾗ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ

---

180. al^{3} scr cat arm ... ς (Gb^{00}) praem ὁ cum KL al pler Thphyl Oec | *ου βραδυνει* etc (P *βραδυτητας*): vg^{cle} *non tardat dominus promissionem suam* (am fu corb^{2} harl** demid Fastid^{9,482} *promissis*) *sicut quidam existimant* (am fu demid corb^{2} harl Fastid^{9,482} om *sic. qu. exist.*); m^{31} tol Aug Fulg *non tardat dominus promissum* (ita tantum Aug, m *sui promissi*, tol Fulg *promiss. suum*) *sicut quidam tarditatem existimant*; Hier *non moratur dominus in promisso, ut quidam morari existimant* | δι' (Gb'') cum ℵA 5. 13. 69. 73. 137. a^{scr} vg (et. corb^{2} Aug Fulg Fastid) m^{31} sah syr^{bodl} et^{P} aeth ... ς Ti εισ cum BCKLP al pler (c^{scr} εφ') cat arm Thphyl Oec (*sed longanimis est nostri* cop) | υμασ (Gb'') cum ℵAB CP 5. 7. 9. 13. 27. 31. 33. 40. 46. 73. 104. 113. 114^{c} 117^{c} 127. 137. c^{scr} m^{31} vg (et. Aug Fulg Fastid) corb^{2} sah syr^{bodl} et^{P} arm aeth ... ς ημασ cum KL al plu cat cop Thphyl Oec | τινασ (et. vg^{cle} fu harl demid Fastid) ... P 13. 43. 98. 99. m^{31} am tol corb^{2} cop arm Thphyl Aug Fulg τινα | παντασ: ℵ -ντεσ

10. ημερα cum BC 114. k^{scr} l^{scr} (al^{vid} sed non laudati sunt a conlatoribus) cat Cyr$^{esa\ 707.\ 901}$ ... ς praem η cum ℵAKLP al pler Dam^{2,847} (et. P^{aris}) Thphyl Oec | κλεπτησ sine additam cum ℵABP 5. 13. 25. 27. 29. 39. 40. 66** 68. 142. 180. k^{scr} n.^{37} vg (et. Aug Pelag) sah cop syr^{bodl} arm aeth Cyr$^{esa\ 707}$ et^{901} (cf et. zach^{901} *ηξειν την ημεραν κυριου ωσ κλεπτην λεγων, ουρανουσ δε* etc) Did$^{lat\ 294}$ (Gal.^{6}) ... ς (= Gb Sz) add *εν νυκτι* cum CKL al pler cat syr^{P} ar^{po} Dam^{2,847} Thphyl Oec (item Epiph^{2,26} *ωσ κλεπτησ εν νυκτι ερχεται η ημερα εκεινη*, at id potius ex 1 Thess 5, 2 affertur, unde omnino additamentum istud fluxit) | ουρανοι sine articulo cum ℵKL 1. 3. 31. 38. 40. 45. 46. 56. 65. 69. 95. 99. 100. 101. a^{scr} al^{5scr} 13^{lect} 14^{lect} Cyr$^{esa\ 707}$ et^{901} Dam paris (ad^{2,847} ubi editum est *εν οι ουρανοι*) ... ς Ln Ti praem οι (Gb^{00}) cum ABC 13. al plu cat Cyr$^{esa\ 467}$ Thphyl Oec. Praeterea post ουρανοι ℵ 8. 13. 36. 180. al^{2} scr cop Cyr$^{esa\ 901}$ add μεν (Cyr$^{esa\ 707}$ ante ουρ.) | ρυιζηδον ut BCLP etc ... ℵAK 26. 28. 36. 39. 68. ριζηδον (:: cf Steph. Thes.), 40. ριζηδον, 13. ρηζιδον, Dam^{paris} ad^{2,847} ριυζιδον | λυθησεται cum ℵBCP 36. Cyr$^{esa\ 467}$ et^{901} ... ς Ti *λυθησονται* cum AKL al pler cat Cyr$^{esa\ 707}$ Dam^{2,847} (et. paris) Thphyl Oec | και ante γη: ℵ Cyr$^{esa\ 467}$ om ... 26. 177. vg (non item tol m^{37} Aug^{civ} dei) Cyr$^{esa\ 707.\ 901.}$ γη δε | γη: CP 31. 68. η γη | κατακαησεται cum AL al pler (δ. -ησονται, 31. καταησεται) cat vg^{cle} demid tol cop syr^{P} ^{txt} aeth Cyr$^{esa\ 467}$ (et^{901} καυθησεται et^{707} *κατακαυθησονται*) Dam^{2,847} Oec Aug$^{civ\ dei\ 20,18}$. Praeterea Cyr$^{esa\ 467.\ 707}$ add (et^{901} praem) *παντα*, item m^{37} ... c *αφανισθησονται* ... ℵBKP 27. 29. 66** syr^{P} ^{mg} arm (sah syr^{bodl}) *ευρεθησεται* (sah syr^{bodl} *non invenientur*) ... am fu harl Pelag demetriad Cassiod^{124} Thphyl (praeterit et. Oec^{com}) om verba και γη και τα εν αυτη εργα κατακαησεται :: pro hac testium ratione dubium non est

ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. 11 τούτων οὖν πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. 13 καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ καινὴν γῆν κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. Is 65, 17. 66, 22 Apoc 21, 1

---

quin *εὑρεθήσεται* edere iubeamur, at hoc vix ac ne vix quidem potest sanum esse. *ουχ* sive *ουκετι* si praepositum esset, non haerendum esset. Nec vero cum am fu etc faciendum videtur; omissa enim verba videntur ab interprete qui *εὑρεθήσεται* invenit neque id pro sano habuit. Etiam m[27] interpretis dubitationem testatur, omittit enim solum *εὑρεθήσεται*, quo quidem modo locum sanari aliquis duxerit. Habet enim sic: *et terra et ea quae in ipsa opera omnia* (hoc loco interpungendum videtur; quae enim subsequuntur, verba reddunt *τουτων ουν παντων λυομενων*) *eorum omnium pereuntium, qualia debent* (his reddūntur *ποταπους δει*: proxima vero pessime corrupta) *edere exsecrabilibus escis et impietatibus* (*ασεβειαισ*?) [12] *non expectantes praesentiam diei domini, per quem caeli ardentes solventur et elementa ignis ardore decoquentur.*

11. *τουτων ουν* cum ℵAKL al longe plu cat vg cop syr^{bodl} (arm ap Treg) Aug$^{civ\ dei\ 20,18}$ (*his ergo omnibus pereuntibus*) Pelag^{demetriad} Thphyl Oec, item 7. 9. 27. (sic enim de his^{3} Wetst testatur) sah syr$^{p\ mg}$ *τουτ. ουν ουτωσ* (et. arm? an potius *δε ουτωσ*?); 31. add *ουτωσ* post *παντων* ... Ti *τουτων ουτωσ* cum B 5 (teste Sz) 69. a^{scr} (hi^{3} om *παντ.*) syr$^{p\ txt}$, item CP 29. 39. 100. τ. *δε ουτωσ* ... (5 teste Wist) 16. 20. *δε* ... m[27] (vide ante) om copulam (aeth *et* -) | *παντων*: P 29. 39. 100. g^{scr} *απαντων* | *δει*: P *δειν*, K 13. *δη* | *υμασ* cum ℵ^{c}ACKLP al pler vg (et. Aug) sah syr^{bodl} etP etc ... ℵ* 5. 23. 25. 95. 99. 104. 177. c^{scr} al^{2} s^{cr} 14^{lect} cop Thphyl Pelag^{demetriad} *ημασ* ... B om | *ευσεβειαισ*: Gb Sz ; apponunt, non comma

12. *προσδοκωντασ* (68. *-κουντασ*): P 31. praem *τουσ* | *και σπευδοντασ* (et. Aug^{bis} ℵ^{c}): ℵ* om ... syrP pro *προσδοκ.* etc *expectantes et fugientes et properantes* | *θεου* et. fu (harl* *in adventum dei*, harl** *in adv. diei* sine *θεου* aut *κυρ.*, atque sic etiam demid) sah arm syr^{bodl} etP ... CP 27. 29. 39. 66** 68. 98** 100. d^{scr} m[27] vg^{cle} (et. am tol) cop (Cyr esa etc nusquam affert, nec magis Cosm) Pelag^{demetriad} *κυριου* | *ουρανοι*: 22. 40. 105. 177. d^{scr} k^{scr} Oec *οι ουρ.* | *τηκεται* c. ℵABKL al plu Cosm^{11,534} et^{535} Oec ... Ln *ταχησεται* cum C 7. 15. 16. 18. 25. 26. 36. 40. 42. 46. 57. 100. 137. cat, P Thphyl *ταχησονται*. Item vg *tabescent* (et. Pelag, Aug^{bis} *decoquentur*), item arm syr^{bodl} etP. Praeterea 13. praem *λυομενα*.

13. *καινην γην* cum ℵA vg aeth^{utr} Cyr$^{glaph\ 34}$ et$^{esa\ 467.\ 901.\ 707}$ et$^{malach\ 665}$ item (*ουρ. δε καινουσ και καιν. γην*) zach^{801} Cosm^{11,534} et (*καιν. την γην*)^{535} Thphyl^{com} ... ς Ln Ti *γην καινην* cum BCKLP al certe pler Thphyl^{txt} Oec :: poterat vitandum videri *και καινην*, quum in unciali

14 *Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,* 15 *καὶ τὴν τοῦ κυρίου*
Ro 2, 4 *ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,* 16 *ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν*
Iud 20 *ἀπώλειαν.* 17 *ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου*

---

scriptura inter και et καινην nihil spatii sit; certe ad hanc reprobandam lectionem non satis est quod και̃ν. δε ουρ. praecedit, quod ipsum Cyr^{zach} quum mutet, tamen καινην γην retinet. | κατα cum ℵBCKLP omn^{vid} cat vg (et. tol Aug^{bis} Promiss) cop arm syr^{bodl} etP Cyr$^{esa\,467.\,707}$ et$^{zach\,801}$ et$^{malach\,865}$ et$^{glaph\,34}$ Did$^{lat\,294}$ ... Ln και̃ cum A am fu harl demid corb$^{2.}$ vg^{sixt} (contra Le^{brug} „*praepositionem* secundum *non vertas in coniunctionem* et") Hier$^{esa\,65}$ Bed^{365} sah | τα επαγγελματα cum ℵA 5. vg (et. am rell) sah cop arm syrP Cyr$^{glaph\,34}$ et$^{esa\,467}$ (om τα) et$^{707.\,901.\,919}$ et$^{zach\,801}$ et$^{malach\,865}$ Did$^{lat\,294}$ Aug Promiss Hier^{esa} Bed ... ς Ti το επαγγελμα cum BCKLP (C^{3} om το) al pler (42. 177. τ. παραγγελμ.) syr^{bodl} cat Thphyl Oec | εν οισ (et. C^{3}): C* om εν | κατοικει (vg *habitat*): A 13. 69. 137. a^{scr} ενοικει, Aug^{bis} Promiss *inhabitat*. Cf ad hunc versum et. Ir^{336gr} et^{lat}.

14. σπουδ. ασπιλοι (et. vg etc): 13. ασπ. σπουδ. | αμωμητοι cum ℵBCK LP etc (vg *immaculati et inviolati*, Aug^{bis} *inviolati et immaculati*) ... Gb΄ αμωμοι cum A 5. 6. 13. 25. 36. 65. 68. 69. 137. 180. d^{scr} Phot manich^{1,8}

15. τ. κυρ. ημων: P 15. 18. 26. 36. 40. 47. syr^{bodl} arm ar^{c} Dam^{2,709} om ημων | ηγεισθε (et. ℵ^{c}): ℵ* αγεισθαι | ημων αδελφος: K 22. 69. 137. a^{scr} o^{scr} αδ. ημων, item vg pp^{lat} | δοθεισαν αυτω cum ℵABCKP al plus^{10} cat vg sah cop syr^{bodl} etP Phot$^{manich\,1,8}$ Thphyl ... ς αυτω δοθεισαν cum L al plu Oec

16. πασαισ ταισ cum ℵKLP al pler cat Phot$^{manich\,1,8}$ Thphyl Oec ... Ln Ti om (Gb^{0}) ταισ cum ABC 5. 13. 180. 14^{lect} | εν αυταισ ... A 9. 21. 47. l^{scr} εν αυτοισ | εν αισ (Gb΄) cum ℵAB 5. 7. 8. 13. 22. 25. 27. 31. 68. 69. 73. 104. 106. 137. 180. a^{scr} al^{2} ^{scr} syr^{bodl} etP Thphyl ... ς Ti εν οισ cum CKLP al plu Phot$^{manich\,1,8}$ Oec | εστιν cum ℵBCKLP (τιν omissis litteris εσ) al pler cat Phot^{manich} etc ... A 13. 22. 38. 47. 73. 177. 180. c^{scr} al^{2} ^{scr} εισιν, item sah | στρεβλουσιν: C*P 27. 29. 68. d^{scr} στρεβλωσουσιν, C^{3} στρεβλωσιν. Cf et. Epiph^{149} του αγιου πετρου του λεγοντοσ· ωσ εγραψεν υμιν ο αδ. μου παυλοσ, ατινα εστι βαθεια και δυσερμηνευτα, α οι αμαθεισ και αστηρ. διαστρεφουσι τη εαυτων αγνωσια.

17. προγινωσκοντεσ (A -γιγν-): 31. γινωσκοντεσ ... C ante αγαπητοι pon, a^{scr} om αγαπ. | συναπαχθεντεσ: L* συναναχθ.

στηριγμοῦ, 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν 2, 20 Iud 25
καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν 1 Pe 5, 11
αἰῶνος.

ΙΩΑΝΝΟΥ Ᾱ.

I.

1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς 2, 13
ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ

---

18. αυξανετε: 5. 38. 93. 95. 104. al pauc -νητε, 16. 22. 37. 39. 99** 100. al^{2scr} -νοιτε ... CP 15. 40. αυξανεσθε | δε: P 69. a^{scr} om | γνωσει: P 31. πιστει | ιυ χυ: 9. 40. 69. 137. a^{scr} syr^{bodl} etP Thphyl add και θεου πατροσ | και νυν (sah cop reddunt *abhinc*): K 10. 24. 41. 53. n^{scr} om και | αιωνοσ sine additam cum B 10. o^{scr} harl* Aug (vide ap Sab) Bed^{268} ... ς (Gb^{o}) Ln add αμην cum ℵACKLP al pler vg sah cop syr^{bodl} etP arm (aeth *amen et amen*) :: solet omnino a testibus plerisque addi ad finem epp, ut 1 et 2 Co Eph Phil Col 1 et 2 Thess Heb 1 et 2 Tim Tit Philem 1 et 2 Ioh 1 Pe. Ter tantum (Rom et Gal, item Iud) non satis auctoritatis est ut omittatur αμην. Pauci add αμην 3 Ioh.

Subscriptio: ℵAB πετρου β̄, C πετρου καθολικη (sic), 126 πετρου επιστολη, 40. n^{scr} al πετρου επιστολη β', 25. πετρου επιστολη καθολικη δευτερα, L 10. 80. 96. 115. 122. 123. του αγιου αποστολου πετρου επιστολη δευτερα (80. al β'), P πετρου [του αποστολου?] επιστολη καθολικη β'. Item 76. τελοσ τησ δευτερασ επιστολησ πετρου, 38. τελοσ τησ πετρου β' καθολικησ επιστολησ, 78. τελοσ του αγιου αποστολου πετρου επιστολησ β'. Similiter al, sed al plu (K? 9 ap Scri) nil subscriptum habent. Nec habent ς ς^{e}. Ex Latt am *expl. epistula petri secunda*, fu *expl. epist. sci. petri II.*, vg^{cdd} ap Ln *expl. epist. sancti apost. petri*. Praeterea numerantur στιχοι ρνδ' (ita L 3. 40. 118. 126. al), al pauc ρξ'. In P numerus periit. B capitula habet β', am fu XI. Euthalius in elencho (ap Zacagn^{478}) πέτρου ἐπιστολὴ δευτέρα. ἀνάγνωσισ πρώτη κεφαλαίων δ', μαρτυριῶν γ', στίχων ρνδ'.

---

* ιωαννου ᾱ dedimus cum AB (sed habet -ανου), nec aliter ℵ in subscriptione, h. l. vero ιωαννου επιστολη ᾱ, in C titulus abscissus est; K 31. 76. 78. 106. al^{3scr} ιωαννου επιστολη πρωτη (atque sic Gb Sz), 96. 177. k^{scr} επιστ. ιωαννου πρωτη, 3. 22. 80. 100. 101. 104. ιωαννου επιστολη καθολικη α', 72. καθολικη πρωτη επιστολη ιωαννου, 38. 95. ιωαννου καθολικη πρωτη επιστολη, 70. 73. 98. του αγιου αποστολου

Io 1, 14 1, 1. 2 λόγου τῆς ζωῆς· 2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· 3 ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε

ιωαννου επιστολη α', L επιστολη καθολικη του αγιου αποστολου ιωαννου, P ιωαννου του ευαγγελιστου και αποσ[τολου επιστολη] α', 71. 99. του αγιου ιωαννου (71. add του θεολογου) επιστολη καθολικη πρωτη (71. α'). Similiter al (13. επιστολη α' ιωαννου· ευαγγελικη θεολογια περι χν̄. At haec quae addita sunt primi capituli titulum efficiunt. fser βροντης υιοσ ιωαννησ ταδε χριστιανοισιν.) Hinc ς επιστολη ιωαννου καθολικη πρωτη, ς^{e} ιωαννου του αποστολου επιστολη καθολικη πρωτη ... am *incipit epistula iohannis prima*, fu (praepositis brevibus) *exp. breves epistulae sci. iohannis prima* (sic) *ins. eiusdem epist. prima.* Aeth: *In nomine patris et filii et spiritus sancti, unius dei.* [Epistula] *Iohannis filii Zebedaei, evglistae, apostoli domini nostri Iesu Christi: precatio eius sit cum nobis in saeculum saeculi, amen.* Cf Eus$^{hist\ 3,39}$ κἰχρηται δ' ὁ αὐτὸς (Papias) μαρτυρίαισ ἀπὸ τῆς ἰωάννου προτέρας ἐπιστολῆς καὶ τῆς πέτρου ὁμοίωσ. (Adde haec etiam ad notam primam epistulae 1 Pe.) Eus$^{hist\ 5,8}$ μέμνηται δὲ (Irenaeus) καὶ τῆς ἰωάννου πρώτης ἐπιστολῆς. Or^{4,24} et ^{1,333} et^{alibi} ἐν τῇ καθολικῇ ἐπιστολῇ ὁ ἰωάννησ. Praeterea cdd^{lat} aliq (teste Sz „mu") epistulam istam inscribunt *ad parthos* (cod^{genev} *sparthos*? vide ap Sab.; teste Sz Bibl. Krit. Reise p. 67 *spartos*). Ita vero etiam Aug quaest. evang. libr. 2 num. 39 (*dictum est a Iohanne in ep. ad Parthos*) et in inscriptione tractatuum decem „*in epistolam Ioh. ad Parthos*, item Possidius in indice opp Augustini, etiam Cassiod^{126} *Iohannis ad Parthos*, et. Vig$^{varimad\ 623}$ (*item ipse ad Parthos*, sed plerumque *in Iohannis epist.* vel similiter)

I. 1. εωρακαμεν cum ℵAB^{2}CK^{sil}LP etc (Dion$^{alex\ 3,485}$ Cyr$^{nest\ 57.\ 139}$) ... Ti εορακαμεν cum B*. Cf huc Tert$^{Prax\ 15}$: „*Quod vidimus*, inquit Iohannes, *quod audivimus, oculis nostris vidimus et manus nostrae contrectaverunt, de sermone vitae.*" Item$^{anima\ 17}$: „Recita Iohannis testationem: *Quod vidimus*, inquit, *quod audivimus, oculis nostris vidimus et manus nostras contrectaverunt, de sermone vitae.*"

2. και εωρακαμεν (Ti εορακ. c. AB*): B 40. και ο εορακαμεν (B^{2} 40. εωρ.), praetereaque 40. add και ακηκοαμεν. Cf et. Dion$^{alex\ 485}$ (Gall^{3}) συνηψεν επιμελωσ· και ο εωρακαμεν μαρτυρουμεν, και απαγγελλομεν υμιν την etc | την ζωην: ℵ praetermittit exeunte pagina

3. ο εωρακαμ. (Ti εορακ. c. B*) και ακηκοαμεν ... ℵ harl ο ακηκοαμ. κ. εωρακ. | απαγγελλομεν: ℵ k^{scr} am Thphyl και απαγγ. | και υμιν cum ℵABCP 7. 13. 40. 68. 180. harl (al^{vid} ap Ln) syr^{sch} et^{P} c.* sah arm aeth Did$^{tri\ 1,15}$ Aug$^{rom\ 1}$ ... ς Ti om και cum KL al pler cat vg (et. am fu demid tol Bed^{271}) cop syr$^{P\ txt}$ Dion$^{alex\ 3,485}$ Oec Aug$^{tract\ 1,8}$ | ινα και υμεισ: sah syr^{sch} om και | και η κοιν. δε cum ℵABC^{3}KL al pler cat syr^{sch} cop aeth (*at participatio nostra vero*) Did$^{tri\ 1,15}$ Thphyl Oec

μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Io 15, 11 16, 24 3 Io 12

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. 6 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν 2, 28 3, 11 Eph 5, 8

... c*P 13. 27. 29. 69. 81. 180. a^{scr*} vg m^{6} sah arm syrP (non probat Or^{int3,200} „*Et societatem*, inquit, *habemus cum patre*" etc) om δε. Caterum vg m^{6} Aug^{tract1,8} sah *et societas nostra sit cum* etc | η ημετερα: ℵ* per incuriam pergit υμων μετα (ℵ^{c} delevit υμ.) | και μετα: 31. am* Aug tract^{1,5} et^{3} et^{rom1} om μετα. Contra m^{6} - *sit apud patrem et cum filio* etc

4. γραφομεν (et. fu demid tol etc): am harl *scripsimus* | ημεισ (Gb') cum ℵA*BP 13. harl* sah ... ς Ti υμιν cum A^{corr}CKL al fere omn cat vg (et. Aug Bed) syr^{utr} cop arm aeth Thphyl Oec :: alienum a correctore ημεισ, nec minus ημων quod sequitur | η χαρ. ημων (et. ς) c. ℵBL 31. 39. 40. 42. 57. 76. 78. 95. 98. 99. 100. 101. 105. 114. 177. 190. 1^{lect} 13^{lect} 14^{lect} 3p^{e} al^{scr} am fu harl tol sah syr^{sch} ar^{e} Thphyl^{com} Oec^{com} (fu corb^{2}. harl** *ut gaudeatis et gaudium nostrum sit plenum*; vg^{cle} demid *ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum:* at am harl* tol Aug Bed om *ut gaudeatis*) ..... ς^{e} Gb Sz Ti η χα. υμων c. ACKP al plu vg^{cle} demid (et. Aug^{tract1,3} Bed^{271}) cop syrP arm aeth Thphyl^{txt} Oec^{txt}. Praeterea c^{e} post πεπληρωμενη add εν ημιν, item syr^{sch} ar^{e} post η χαρα ημων add εν υμιν (*quod est in vobis*)

5. εστιν αυτη (Gb') cum ℵBCKLP 31. 40. 69. 105. 137. a^{scr} c^{scr} al fere^{60} syrP ^{txt} Thphyl Oec ... ς Ln αυτη εστιν cum A 13. al vix mu cat vg (et. Aug etc) syr^{sch} et^{p} ^{mg} | η αγγελια cum ℵ^{c}ABKL al fere^{70} cat Did lat^{295} Thphyl^{com} Oec^{com}, item vg (*adnuntiatio*, et. Did lat^{295} Aug) syr^{sch} arm aeth ... ς (= Gb Sz) η επαγγελια cum (ℵ* vide post) CP 13. 31. 40. 69. 70. 73. 137. a^{scr} al vix mu sah cop syrP Thphyl^{txt} Oec^{txt}. Scripsit ℵ* η απαγγελιασ, correxit vero se ipse* suprascriptis litteris γαπητησε, quo effecit η αγαπη τησ επαγγελιασ. | αναγγελλομεν: 18. 40. 69. 98. 100. 137. 180. 57^{lect} a^{scr} απαγγελλ. | εν αυτω ουκ εστιν cum ℵACKLP al pler cat vg arm syrP Or^{1,565} et (om ουδεμια)^{8,962} et ^{4,78d} ^{79}semel et^{230} Did lat^{295} Aug^{tract1,5} etc ... B 13. 31. (syr^{sch} *et tenebrae nullae sunt in eo*, sah *et nullae tenebrae sunt in eo*, item cop sed *sunt* non expri) aeth Or^{1,441} et^{4,78e} et^{79} semel et^{231} Or^{int1,49} Caes^{dial1,3} ουκ εστιν εν αυτω

6. εαν (Clem^{5} *Και εαν ειπωμεν, φησιν ο σωτηρ. εν τη επιστ.*, Or^{4,78} *φασκων οτι εαν ειπωμεν* etc): A add γαρ | περιπατωμεν cum ℵABCK LP etc ... 34. 105. 177** c^{scr} al pauc περιπατουμεν | ποιουμεν: A ποιωμεν

7. εαν δε: 29. 66** harl* om δε | εν τω φωτι: 13. om τω | αυτος εστιν:

τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ
He 9, 14 υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 8 ἐὰν εἴπωμεν
ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ
ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός
1 Th 5, 24 ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς
Io 8, 14 ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύ-
στην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

II.

1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν
Io 14, 16 τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν

L Clem^{526} om *εστιν* | *μετ αλληλων* cum ℵAC^{corr}DCKLP etc ... A^{*vid} tol Clem^{526} Tert$^{pudic\ 19}$ Did$^{lat\ 270}$ (Gall^{6}) *μετ αυτου*, harl *cum deo* ... aeth^{ro} *inter nos cum eo*, sedPP om *cum eo*. Cf Thphyl et Oec: *της κοινωνιας της αλληλων· δηλον δε οτι και της ημων τε και του φωτος.* | *ιησου* cum ℵDCP 29. 69* a^{scr} fu („al" ap Ln) syr^{sch} et$^{P\ txt}$ sah arm aeth^{ro} Clem^{526} Fulg^{arian} ... ς (Gb^{0}) add *χριστου* cum AKL al pler cat vg (et. am demid harl tol) cop syr^{P} c.* aeth^{PP} Tert$^{pudic\ 19}$ Aug$^{tract\ 1,5}$ (sed paullo post om *filii eius*) Bed | *του υιου αυτου* (34. haec ante $\overline{\text{ιυ}}$ $\overline{\text{χυ}}$ pon): aeth^{utr} om | *καθαριζει* ... 5. 106. 13^{lect} 14^{lect} al^{2scr} *καθαρισει*, 6. 7. 29. 66** *καθαριει*, item Aug$^{tract\ 1,5\ bis}$ (non item alibi) sah cop *purgabit*

8. *ουκ εστιν εν ημιν* cum ℵBL al pler sah cop syr^{P} aeth Tert$^{pudic\ 19}$ Oec ... 8z Gb' Ln Ti *εν ημιν ουκ εστιν* cum ACKP 5. 13. 31* 65. 69. 137. 180. a^{scr} al^{2scr} cat m^{75} vg syr^{P} arm Thphyl Cyp$^{211.\ 238}$ Lcif^{6,196} Aug$^{tract\ 1,6}$ ac^{2}aep (et Latt al mu)

9. *πιστ. εστιν* (ℵ^{c}): ℵ* om *εστ.* | *ινα αφη ημιν τας αμαρτιας* sine *ημων* cum ACKLP al pler m^{75} tol vg^{ms} ap Ln Cyp^{211} Hier$^{lovin\ 2}$ Aug$^{ioh\ 80,2}$ Thphyl Oec ... ℵC 5. 26. 68. 69. 98. a^{scr} j^{scr} vg (et. am fu demid harl) syr^{utr} sah (omisso *ημιν*) cop arm aeth Dam^{2,580} ex^{paris} Aug$^{tract\ 1,6}$ ac^{2}aep Hier$^{pelag\ 1}$ add *ημων* | *καθαριση*: AC^{2} h 13. al pauc Dam^{2,580} ex^{paris} (et.^{ed}, sed desunt *πιστος εστιν* usq *τας αμαρτ.*) *καθαρισει* | *ημας*: C om

10. *ουχ ημαρτ.*: ℵ *ουκ ημαρτ.* | *ουκ εστ. εν ημιν*: 69. 137. a^{scr} arm syr^{P} Thphyl *εν ημ. ουκ εστ.*

II. 1. *τεκνια μου*: Or$^{int\ 2,239}$ (*haec dico, filioli*) Cyr$^{abacu\ 550}$ Dam^{2,580} (et. paris) om *μου* | *αμαρτητε* (et. Did$^{tri\ 3,38}$): 14* 69. 137. a^{scr} Cyr^{abacu} Dam^{2,580} (et. paris) *αμαρτανητε* | *και εαν τις*: Cyr^{abacu} add *δε* ... Did$^{tri\ 3,33}$ *εαν δε και*, pergens *αμαρτωμεν* | *πατερα* et. Or$^{4,24.\ 30.\ 154.\ 159}$ Petr$^{can\ 11}$ Cyr$^{abacu\ 550}$ et$^{zach\ 661}$ Dam^{2,580} Cyp^{71} Aug$^{tract\ 1,7}$ etc ... arm Eus$^{ps\ 295}$ Did$^{tri\ 3,38}$ *θεον*, item Tert$^{pudic\ 19}$ Cels^{4,137} *deum*

δίκαιον· 2 καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. 3 καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

1 Io 4, 10 Io 11, 51 a

1 Io 15, 10

1 Io 4, 20

1 Io 4, 12 Io 13, 35 14, 21 as

1 Io 13, 15

---

patrem. Cf et. Ephr^{353} *πρ. τον πατερα, ιν χν τον θεον δικαιον.* | *δικαιον* et. Or Petr Eus Did Cyr^{abacu} Tert etc (Cyp^{71} *advocatum habemus ap. patr. Ie. Chr. suffragatorem*) ... Cyr$^{zach\,661}$ Dam^{2,580} om ... arm *iustum et immaculatum*

2. *ιλασμ. εστιν* cum ℵBCKLP al pler cat Clem^{309} Or^{2,229} et$^{4,155.\ 150}$ etc Petr$^{can\,11}$ Eus$^{dem\,245}$ et$^{ps\,215}$ Didtri^{2,28} Ath$^{963.\ 972}$ et$^{int\,775}$ Ephr^{352} Cyr$^{abacu\,550}$ et$^{zach\,661}$ etc Tertpudic^{10} Aug$^{tract\,1,\,7.\,8}$ et^{alib} etc ... Ln *εστιν ιλασμος* cum A 68. 180. vg syr^{sch} Eus$^{ps\,295}$ Or$^{int\,1,98}$ et$^{2,221.\ 229}$ Cyp^{71} Hil^{164} Aug^{alliq} etc | *περι των*: Petr$^{can\,11}$ Eus$^{ps\,295}$ et (et. post bis)^{315} *υπερ των* | *μονον* cum ℵACKLP al pler vg Clem^{309} Or^{saep} Eus$^{ps\,315}$ Cyr$^{abacu\,550}$ et$^{zach\,661}$ etc ... B 1. 21. 33. 37. 66* 80* 101* al pauc sah cop Or^{1,531} *μονων* | *ολου τ. κοσμου*: 31. *του κο. ολου*

3. *γινωσκομεν*: A *-κωμεν* | *τηρωμεν* (et. ℵ^{c} Clem^{310}): ℵ* *φυλαξωμεν*

4. *ο λεγων οτι* cum ℵAB 18. 25. 27. 33** 65. 66** 68. 69. 98. 101. 177. 180. a^{ser} d^{ser} j^{ser} 57^{lect} syr^{utr} (sah cop ex ingenio linguae) Clem^{310} Cyp^{24} (*qui dicit quoniam cognovit eum*) Lcif^{6,167} (sed statim post legitur „quia, inquit, si dicat: *Cognovi eum*" etc, at id pro ratione huius loci non contra valet) Aug$^{tract\,1,9}$ (*qui dicit quia cognovit eum*) Amb al (rursus ut Cyp et Aug; contra vg *qui dicit se nosse eum*) ... ς om *οτι*, Ln [*οτι*], cum CKLP al plu cat arm aeth^{utr} Clem^{531} Oec | *και εν τουτω* et. Clem$^{310.\ 531}$ Cyp^{24} Lcif^{6,167} etc ... AP 13. 27. 29. om *και*, hinc Gb^{o} ... ℵ om *εν τουτω* (g^{scr} *ε. αυτω*), item 19. sed post *η αληθ.* *αυτου*, **εν αυτω add | *η* (21. 34. 56. 100. 192. o^{scr} om) *αληθεια* (et. Clem bis Cyp Lcif Aug$^{tract\,1,9}$ etc): ℵ 8. 25. aeth add *του θεου*

5. *τηρη* (j^{ser} *τηρηση*): K 13. 100. 142. c^{ser} 57^{lect} *τηρει* | *αληθως*: 27. 29. 66** om | *εν τουτω* (et. Clem^{310}): P 31. (aeth) post *η αγ. τ. θεου* pon. Libere Lcif$^{167\,bis}$ *qui autem servaverint eius verbum, vere ab eis caritas dei consummata est* (sec loco *vere consummata est caritas dei apud illos*). Ceterum Aug$^{tract\,1,9\,bis}$ add *si in ipso perfecti fuerimus.*

6. *ο λεγων* etc: Clem^{310} - - *καθως κακεινος περ. και αυτος περιπ.* Item Or$^{int\,1,192}$: *Qui dicit se Christo credere, debet sicut ille ambulavit et ipse amb.* Item Cyp$^{90.\ 175.\ 250.\ 308}$: *Qui dicit se in Christo manere, debet, quomodo ille ambulavit, et ipse ambulare.* | *και αυτος ουτως* cum ℵCKP al pler cat^{111} cop (*oportet - ut ambulet ipse similiter*) syrP arm Salv^{10,15} (*debet - sic et ipse ambulare*) Thphyl Oec ... Ln om *ουτως* cum AB 3.

2 Io 5 6 Mt 5, 43 7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος Io 13, 34 ὃν ἠκούσατε. 8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀλη- 4, 20 θινὸν ἤδη φαίνει. 9 ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ· 3, 14 11 ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ Io 12, 35 σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ 1, 7 τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' 2, 18 ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. ἔγραψα

34. 65. 81. 180. d^{scr} vg sah aeth (libere syr^{sch}) Clem^{210} Or$^{\text{int}\,1,192}$ Cyr$^{\text{ioh}\,709}$ et^{856} Cyp^{quater} Aug$^{\text{tract}\,1,9}$ al mu ... L om *και αυτ. ουτ. περιπατ.*

7. *αγαπητοι* cum ℵABCP al^{20} cat vg sah cop syr^{utr} arm Didiat^{6,296} Thphyl Aug$^{\text{tract}\,1,10}$ Bed^{277} ... ς (= Gb Sz) *αδελφοι* (Gb') cum KL al plu aeth^{utr} Oec ... j^{scr} om | *ουκ εντολ. καινην*: 18. *ου καινην* | *γραφω υμιν*: 31* add *ο εστιν αληθες εν αυτω* (:: ex versu 8. errore oculi adsumpta) | *ειχετε*: 27. 29. 34. 42. 57^{lect} 58^{lect} a^{scr} k^{scr} *εχετε* | *ηκουσατε* sine additam cum ℵABCP 5. 13. 27. 29. 39. 40. 65. 68. 81. 180. d^{scr} j^{scr} vg sah cop syr^{utr} arm aeth Aug$^{\text{tract}\,1,10}$ Thphyl ... ς (Gb^{00}) add *απ αρχης* cum KL al longe plu cat (Ath^{166} *αλλ εντολ. παλαιαν ην ηκουσατε απ αρχης*) Oec :: cf v. 24

8. *αληθες* (ℵ add *και*) *εν αυτω*: A *εν αυτ. αληθ.* | *εν υμιν* cum ℵBCKL al longe plu cat vg sah cop syr^{sch} et$^{\text{P txt}}$ arm aeth Thphyl Oec Aug$^{\text{tract}\,1,10}$ Bed^{277} ... AP 4. 7. 9. 22. 29. 31. 34. 47. 76* c^{scr} tol syr$^{\text{P mg}}$ Hier$^{\text{lovin}\,1}$ *εν ημιν*, hinc Gb' | *σκοτια*: A *σκια*

9. *μισων* (et. Or^{4,18} Cyp^{256} Lcif^{187}): ℵ 15. 43. 98. 137. arm aeth schol^{100} et^{103} Cyp^{305} add *ψευστης εστιν και* | *σκοτια*: 100. *σκια* (sed *σκοτ.* in mg)

10. *ουκ εστ. εν αυτω* cum ℵAC 5. 105. j^{scr} m^{17} syr^{sch} sah (cop *non est scandal. in eo*) Lcif^{187} ... ς Ti *εν αυτ. ουκ εστ.* cum BKLP al pler cat vg (et. Bed^{277}) syrP arm Antioch^{1180} Thphyl Oec Aug$^{\text{tract}\,1,12}$

11. *εν τ. σκο. εστιν και* (Lcif^{187} haec om): P *εν τ. σκ. μενει και* | *τ. οφθαλμ. αυτου* cum ℵABCKLP etc (et. Or^{4,18}; Lcif^{187} *cor eius*) ... 3. 42. 57. 95. 101. *αυτ. τ. οφθ.*

12. *τεκνια*: 1. 10. 40. *τεκνα* ... 27. 29. 66** 68. 103. 106. al^{10} cat^{124} com et Sev^{ibidem} *παιδια* | *αφεωνται* (ℵ^{c}): ℵ* 103. n^{scr} al aliq *αφεονται* ... vg Aug$^{\text{tract}\,2,4}$ *remittuntur*, am cop *remittentur* | *υμιν*: L 31. 68. 99. a^{scr} j^{scr} k^{scr} *υμων*

13. *τον πονηρον*: ℵ 95. *το πονηρον* | *εγραψα* (Gb') cum ℵABCLP al^{25}

ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. 14 ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί 1, 10
ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. 15 μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις
ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ, 1 Jn 4, 4
16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. 17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται
καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς
τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἀντί- 2, 22. 4, 3 2 Jo 7

fere cat sah cop syr^{utr} arm aeth Or$^{cat\,115}$ (accurate affert totum locum) et$^{int\,8,27}$ (Latina ista respondent Graecis catenae^{115}) Cyr$^{ador\,42}$ Phot$^{amphil\,qu\,115}$ (teste Wtst) Thphyl ... ς γραφω cum א al sat mu arm^{cdd} aliq Oec, item fu demid hari Aug$^{tract\,2,455}$: sed iidem vg^{cdd} et Aug (vv. 12. 13. 14.) aexies *scribo*, item vg^{cl0} am tol quinquies (omissis verbis v. 14 *εγραψ. υμ. πατερ. οτι εγν. τ. α. αρχησ.*). Cf et. Or$^{int\,2,300}$ ubi est: *ait enim (Iohannes)*: Scribo vobis pueri, *et*: scribo vobis adolescentes, *et*: scribo vobis patres.

14. *τον απ αρχησ*: B το α. αρχ. | *και ο λογ.* usq *μενει*: Cyr$^{lobel\,229}$ et esa^{166} om | *του θεου* cum NACKLP etc (et. Or$^{int\,2,27}$, quae Graece leguntur cat^{115}): B sah om

15. *εν τω κοσμω* et. Or^{1,300} ... 31. 57. 95. 96. 105. ^{1scr} om *τω* | *ουκ εστιν* (h. l. et. Or^{1,300} Cyp$^{175.\ 208}$ et^{alib} Aug$^{tract\,2,9\,semel}$ etc): P Aug tract^{2,8} et$^{2,9\,bis}$ ante *εν αυτω* pon, 31. post *εν αυτω* | *του πατρος* cum NBKLP al pler cat vg sah cop syr^{utr} arm Or^{1,300} Antioch^{1048} Dam^{paris} Thphyl Oec Aug$^{tract\,2,9\,ter}$ etc ... AC 3. 13. 43. 65. 58^{lect} d^{scr} hari aeth^{utr} *του θεου* ... 15. 18. 26. 36. *του θεου και πατρος*

16. *αλαζονια* cum NAB*LP al mu^{vid} (4 ap Scri) ... ς Ln *αλαζονεια* cum B^{3}K^{all} al plu :: cf ad Iac 4, 16 | *εκ του πατρος*: Or$^{int\,2,247}$ *a deo* („omne *enim* quod in mundo est, *sec. apostolum*, concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum, quae non est a deo") | *αλλα εκ* c. BC Thphyl ... ς Ln *αλλ εκ* c. NAKL al pler cat Or^{1,300} Dam^{2,519} (et.paris) Oec

17. *η επιθυμ. αυτου* et. Did$^{lat\,297}$ Antioch^{1049} Dam^{2,519} (et.paris) Cyp$^{175.\ 208.\ 226.\ 308}$ Lcif^{247} Aug$^{tract\,2,14}$ etc ... A 5. 13. 27. 29. 66** arm^{zoh} Or^{1,300} om *αυτου*, hinc Gb^{0} | *εις τ. αιωνα*: sah add *quemadmodum ille qui est in aeternum*, item tol Cyp^{208} Lcif^{247} Aug$^{tract\,2,14}$ *quomodo* (Lcif *quom. et*, Aug *sicut et*) *deus manet in aeternum*, Cyp^{311} Aug$^{tract\,2,10}$ *sicut* (Cyp *quomodo*) *et ipse manet in aeternum*

18. *εσχατη ωρα* (et. Or$^{3,699.\ 3,476}$ Epiph^{424}, Ir$^{int\,208}$ *novissima hora est*): C* *εσχατη τη ωρα* | *και καθως* et. Or^{3,699} Ir$^{int\,208}$ (Epiph^{424} *και ηκουσατε*) etc ... א om *και* | *οτι* cum NBCKP al pler cat vg syr^{utr} cop (sah hiat) aeth^{PP} etc Or^{3,699} (et ^{1,662} *ηκουσαμεν οτι* etc) et$^{int\,8,551}$ Epiph^{408}

1 Pe 4, 7 χριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώ-
Act 20, 30 σκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. 19 ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν
1 Co 11, 19 ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ'
2, 27 ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 καὶ ὑμεῖς
χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες. 21 οὐκ ἔγραψα
ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι
πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. 22 τίς ἐστιν ὁ ψεύστης
4, 3 2 Io 7 εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν
2 Pe 2, 1 ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. 23 πᾶς
2 Io 9 Io 5, 23. 15, 23 ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν
καὶ τὸν πατέρα ἔχει. 24 ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν με-

---

et[424] Ir[int 206] Cyp [126. 153] (Lcif[230] *audistis quia* etc) etc ... AL 17. 96. 100. 142. aeth[ro] om | *αντιχριστος* cum ℵ*BC 3. 5. 58[lect] arm Or[1,662] et[2,699] Epiph[403] et[424] ... ς praem ὁ cum ℵ[c]AKL(P latet) al pler cat Thphyl Oec | 31. d[ecr*] *αντιχρηστοι* (31. et. *αντιχρηστος* v. 22) | *γινωσκομεν*: A *-σκωμεν* ... Clem[583] *εγνωκαμεν*

19. εξηλθαν cum ABC ... ς *εξηλθον* cum ℵKLP al omn[vid], nec aliter Clem[583] Or[4,443] Epiph[403] Cyr[malach 865] | *ει γαρ ησαν εξ ημ.* cum ℵAK LP al pler cat vg arm Clem[583] Cyr[hr 96] Epiph[403] Cyr[malach 865] Thphyl Oec Ir[int 206] Tert[praescr 8] Cyp [82. 126. 153. alibi] Or[int 3,70. 279] Cornel [3,355] Did[lat 297] etc ... Ti *s. γ. εξ ημ. ησαν* c. BC 69. 137. a[ecr] sah cop syr[sch] (sed ita et. antea) etP aeth[utr] Ambp[s 36] et[40] et[luc 13] Optat[donat 1] | *φανερωθωσιν* (et. Ir[int] *ut manifestarentur*, vg *ut manifesti sint* etc; Epiph[403] *γνωσθωσιν*) ... 69. a[ecr] syr[sch] etP [mg] *φανερωθη* | *παντες* ... 69. a[ecr] syr[utr] Ir[int 206] Epiph[403] (*οτι ουκ ησαν εξ ημων*) om

20. *και* sec: B sah om | *οιδ. παντες* cum NBP 9. sah Hesych[levi 1,1 (32,55)] ... ς Ln Ti *οιδ. παντα* c. ACKL al pler vg cop syrP arm aeth (et syr[sch] *omnem hominem*) Did[tri 2, 6, 23] Thphyl Oec. Cf et. Aug[tract 3,5] *et vos unctionem habetis a sancto, ut ipsi vobis manifesti sitis.*

21. *παν ψευδος*: C om *παν*

22. *ο ψευστης* (et. syrP mg): 13. 69* syrP [txt] om ο | *τον πατερα*: ℵ* praem *και* (sed ante ℵ[c] iam notatum, ab ipso* ut vdtr)

23. *ο ομολογων τ. υ. και τ. πατ. εχει* cum ℵABCP al[35] fere cat vg (et. harl) cop (in sah lacuna est, adest vero vox extrema *τον πατερα*) syr[utr] arm aeth Or[1,301] et[4,281. 282] Eus[ps 22] Cyr[hr 115] Cyr[ioh 797] Thphyl; item ο (Melet Cyr[ose] add *δε*) *ομολογ. τ. υιον και τ. πατερ. ομολογει* (Cyr[bis] *ομολ. και τ. πα.*) Melet ap Epiph[378] Cyr[ioh 924] et[ose 57]; item *qui* (m add *autem*) *confitetur filium, et filium et patrem* (Lcif *et pa. et. fil.*) *habet* m[6] Cyp[265. 296] Lcif[210] Hil[907] etc ... ς (= Gb Sz) om cum KL al plu (9 ap Scri, 7 ap Mtthaei) Oec

24. *υμεις* sine copula cum ℵABCP 13. 27. 29. 66** 68. 69. 76. 81. 14[lect] 57[lect] a[ecr] vg syrP arm Cyr[ioh 799] ... ς (Gb[00]) add *ουν* cum KL al pler cat Thphyl Oec Aug[tract 3,11] (sah *υμ. δε*, cop syr[sch] *et vos*, aeth[ro] *et*

μένω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ
υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. 25 *καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν* 1, 5 5, 11
αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 *Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς.* 27 *καὶ*
ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρείαν 2, 20
ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει
ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ Io 14, 26
καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς μένετε ἐν αὐτῷ.

---

vos quoque, aethPP *et vos autem*). Cf et. Melet ap Epiph^{378} *οπερ ουν, φησιν, εξ αρχης ηκουσατε, τουτο μενετω εν υμιν.*) | *ηκουσατε* bis: ℵ bis *ακηκοατε* | *εαν εν υμιν* (et. ℵ^{c}): ℵ* om *εν* | *μεινῃ*: K 95. 105. Melet$^{epiph\ 378}$ *μενῃ* | *απ αρχης* sec ante *ηκουσατε* cum ANCKLP al omn^{vid} cat am fu demid tol syrP arm Melet^{epiph} (*οπερ εξ αρχ. ηκ.*) Cyr$^{ioh\ 799}$ Aug$^{tract\ 2,11}$ ... ℵ vg^{cle} harl sah cop syr^{sch} post *ηκουσ.* (*ακηκοατε* ℵ) pon | *εν τω πατρι* cum ℵACKLP al omn^{vid} cat demid Cyr$^{ioh\ 799}$ Thphyl Oec ... Ln om *εν* cum B vg Aug^{tract} (item Melet epiph^{378} *εν τω υιω μενειτε και τω πατρι.* Praeterea ℵ 4. 5. 38. 68. 80. 96. 104. c^{scr} h^{scr} syr^{sch} aeth sic: *εν τω πατρι και εν τω υιω.*

25. *ημιν* cum ℵACKLP al fere omn cat vg^{cle} demid harl tol syr^{utr} rell Aug$^{tract\ 2,11}$ etc ... Ln$^{ed\ min}$ *υμιν* cum B 31* am fu | *αιωνιον*: B *-νιαν*

26. *ταυτα*: ℵ syr^{sch} *ταυτ. δε*, aeth *et hoc* | *πλανωντων* (al mu — 7 ap Scri — *πλανοντων*): A *-νοιντων*

27. *χρισμα* et. Ath^{587} Cyr$^{ioh\ 347}$ et$^{ose\ 46}$ etc ... B 10** *χαρισμα* | *ελαβετε*: Ti *-βατε* cum B* | *μεν. εν υμιν* (A^{*vid} *ημ.*) cum (Gb″) ℵABCP 5. (ap Sa) 13. 31. 68. d^{scr*} vg sah cop arm aeth (syr^{sch} *et etiam vos, si manserit in nobis unctio quam accepistis* etc) Ath^{587} Did$^{tri\ 2,6\ extr}$ Cyr$^{ioh\ 347}$ Thphyl Aug$^{tract\ 2,12}$ ... ς *εν υμ. μεν.* cum KL al pler cat syrP Oec. Praeterea pro *μενει* P 6. 7. 8. 13. 27. 29. 31. 66** 68. 69. 81. 137. a^{scr} d^{scr} vg syrP Thphyl Aug^{tract} *μενετω* | *διδασκῃ* cum ℵABP etc ... CKL 13. 31* 100. 101. 106. al$^{4\ scr}$ etc *-σκει* | *αλλ ως* cum ℵACKLP al pler vg sah rell etc (Cyr$^{ose\ 46}$ *αλλα καθως*) ... B 25. aeth Aug$^{tract\ 2,12}$ Hier$^{abac\ 3}$ *αλλα* | *το αυτου* (Gb′) cum ℵBCP al fere^{20} cat vg sah syrP (syr^{sch} *unctio quae est a deo*) arm aeth^{utr} Ath^{587} Did$^{tri\ 2,6}$ Cyr$^{ose\ 46}$ et$^{ioh\ 347}$ Aug$^{tract\ 2,12}$ ... ς Ln *το αυτο* cum AKL al longe plu cop (*hic spiritus*) Thphyl Oec Hier$^{abac\ 3}$ (:: cf ad 2 Pe 3, 7) | *χρισμα* cum ℵ^{c}ACKLP al pler vg sah rell Ath^{587} Did$^{tri\ 2,6\ extr}$ Cyr$^{ioh\ 347}$ etc ... ℵ* 25. 31. cop aeth^{utr} Cyr$^{ose\ 46}$ *πνευμα* ... 10** *χαρισμα.* Cf et. schol (ap Matthaeium ad h. l.): *χρισμα το πνευματικον χαρισμα λεγει της γνωσεως.* | *αληθες*: ℵ *-θης* | *ψευδος*: C^{vid}P *-δες.* Cf et. Aug$^{tract\ 4,3}$ *et verax est et non est mendax.* | *και καθως*: A sah Aug$^{tract\ 4,3}$ om *και* | *μενετε* (Gb′) cum ℵABCP 5. 7. 8. 11. 27. 29. 40. 68. 81. 137. a^{scr} d^{scr}, item *manete* vg sah cop syr^{utr} arm aeth. (Sed ℵ a^{scr} om *και νυν τεκν. μενετε εν αυτω*) ... ς Ti *μενειτε* cum KL al longe plu (1. 31. om *και νυν* usq *εν αυτω*) cat Thphyl Oec

4, 17 Eph 3, 12 28 *Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ* 3, 7. 9 *αὐτοῦ.* 29 *ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.*

III.

1 *Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα* Io 17, 25 *θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.*

2 *Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί* Col 3, 4 *ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι*

---

28. τεκνια (P –κνα): K h 22. 37. 40. 56. b^{scr} l^{scr} sah cop syr^{sch} aeth add μου | ινα εαν cum NABCP 5. 13. 26. 27. 29. 36. d^{scr} sah cop arm (vg *ut cum*) ... ς Ti ινα οταν cum KL al pler cat syr^{utr} Thphyl Oec | σχωμεν cum ℵ^{c}ABCP 15. 26. 27. 40. 66** 68. d^{scr} Thphyl ... ς εχωμεν cum ℵ*KL al pler cat Oec | απ (69. 137. a^{scr} παρ) αυτου: ℵ post εν τ. παρ. αυτ. pon

29. ειδητε cum NBC al mu, item *scitis* vg Aug$^{tract\,4,3}$ syr^{utr} sah etc ... AKLP al plu (6 ap Scri) cat ιδητε, item *videritis* cop aeth^{utr} | οτι και cum NACP 7. 8. 13. 29. 68. 69. a^{scr} d^{scr} vg^{cle} fu demid sah syr^{sch} Did$^{lat\,297}$ ... ς Ln om και cum NKL al pler cat am harl tol cop syr^{p} arm aeth Thphyl Oec Aug$^{tract\,4,3}$ Amb$^{fid\,4,548}$ | γεγεννηται (ut ς^{e} Gb Sz) cum NABCKL etc ... ς γεγενηται cum P 31. 69* 177* a^{scr} al mu^{vid} (3 ap Scri etc), item syr^{sch} et^{p} txt

III. 1. δεδωκεν cum NBCKP al longe plu Thphyl Oec ... AL. 13. 27. c^{scr} d^{scr} εδωκεν | ημιν cum NAC^{2}LP etc ... BK* 22. 31* 80. 100. υμιν | και εσμεν cum NABCP 5. 6. 7. 8. 13. 15. 18. 22. 25. 26. 27. 29. 36. 66** 68. 69. 81. 137. a^{scr} cat vg (*et simus* fu harl tol, vg^{cle} am demid *et simus*) sah cop syr^{sch} (*et fecit nos*) et^{p} arm (ex cdd^{2} ap Usc et^{1} ap Zohr) aeth Thphyl (et in comm habet: οιδατε γαρ οτι εδωκεν υμιν τεκνα αυτου γενεσθαι και λογισθηναι) Aug$^{tract\,4,4\,bis}$ (ut am, additque comm: *nam qui vocantur et non sunt, quid illis prodest nomen ubi res non est?*) Bed^{288} (*Arrius - refellitur in eo quod idem Ioh. et hic dicit, patrem nobis dare caritatem qua filii dei nominemur et simus.*) ..... ς Ti om cum KL al plu arm^{zoh} Oec (in comm εδωκεν ημιν τεκνα αυτου γενεσθαι τε και κληθηναι) | ημας cum ℵ^{c}ABC al sat mu cat vg sah cop syr^{utr} arm^{edd} aeth Aug^{tract} Bed ... ℵ*KLP al^{40} arm$^{cod\,1}$ Thphyl Oec υμας | εγνω: P 192. εγνωκατε (100. al pauc εγνωτε)

2. τεκνα θεου (et. Or^{2,797}): P 31. θε. τεκν. | οιδαμεν sine copula cum NABCP 5. 68. vg sah syr^{p} arm Or^{1,622} et^{2,797} Did$^{lat\,296}$ Tert$^{resur\,carn\,23}$ Aug$^{tract\,4,5\,bis}$ ac^{saep} etc ... ς (Gb^{00}) add δε cum KL al pler cat syr^{sch} cop aeth Or^{2,962} Antioch^{1241} Dam^{724} Thphyl Oec Quaest^{106} (pag^{2967};

ὀψόμεθα αὐτὸν καθώσ ἐστιν. 3 καὶ πᾶσ ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύ-
την ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτόν, καθὼσ ἐκεῖνοσ ἁγνόσ ἐστιν. 4 πᾶσ 5, 17
ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν
ἡ ἀνομία. 5 καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνοσ ἐφανερώθη ἵνα τὰσ ἁμαρτίασ
ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 6 πᾶσ ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ 1 Pe 2, 24. 22
ἁμαρτάνει· πᾶσ ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν 2. 3 3 Io 11
αὐτόν.

7 Τεκνία, μηδεὶσ πλανάτω ὑμᾶσ. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
δίκαιόσ ἐστιν, καθὼσ ἐκεῖνοσ δίκαιόσ ἐστιν· 8 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ- Io 8, 44
τίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆσ ὁ διάβολοσ ἁμαρτάνει.

Hier Amb et sine copula et cum copula locum afferunt) | οψομεθα: 31. al$^{2\,scr}$ etc οψωμ.

3. επ αυτω (confirmat Clem^{530}: επι τω κυριω): 2. 25. 30. επ αυτον, 31. εν αυτω | εαυτον: 31* o^{scr} αυτον

4. την αμαρτιαν: 31. om την | η (Ln om sine testo, falsus de B) αμαρτ. εστιν: ℵ* add και, sed est punctis notatum quae ipsius* videntur esse

5. οιδατε cum ABCKLP al pler vg cop syr^{utr} aeth Tert$^{pudic\,19}$ Aug$^{tract\,4,8}$ etc ... ℵ 40. 98. tol sah arm Fulg^{bis} (vide ap Sab) οιδαμεν | τασ αμαρτ. sine ημων cum ABP 5. 13. 27. 66** 81. am fu demid harl tol cop syr^{p} arm aeth^{utr} Tert$^{pudic\,19}$ (Aug$^{tract\,4,8}$ *peccatum*) Fulg etc ... ς (Gb^{00}) add ημων cum ℵCKL al pler cat vg^{clo} sah syr^{sch} Ath^{463} Thphyl Oec | εν αυτω ουκ εστιν cum ABCKLP etc ... ℵ sah cop aeth ουκ εστ. εν αυτ.

6. πασ ο αμαρτανων (P -ταννων) et. sah cop syr^{p} Or$^{4,324\,e\,bis}$ et$^{324\,d\,cod\,1}$ Did$^{iat\,293}$: 38. 67^{mg} 95. 96** 97^{mg} 98^{mg} h^{scr} vg syr aeth (hi^{2} etiam antea και πασ) arm Or$^{4,324\,d\,ed}$ Thphyl Aug$^{tract\,5,2}$ (non item^{4,8}) praem και | εωρακεν cum ℵAB^{3}CKLP etc ... Ti εορακ. cum B*

7. τεκνια cum ℵBKL al pler cat Thphyl Oec, item (*filioli*) m^{88} vg syr^{sch} et$^{p\,txt}$ Tert$^{pudic\,19}$ Aug$^{tract\,4,9}$ ... Ti παιδια cum ACP 5. 13. 27. 29. cop syr$^{p\,mg}$ Lcif^{187} (*filii*). Non satis distinxit sah (cf cum h. l. 2, 13), nec magis ut^{vid} arm aeth. Praeterea 15. 26. 36. 68. cat sah syr^{sch} aeth add μου. | μηδεισ ... A μη τισ | την δικαιοσυνην et. ℵ^{c} ... ℵ* om την

8. ο ποιων (non probat in hanc rem Or^{1,233} δηλονοτι ο ποιων τ. αμαρτ., ωσ φησιν etc; nec^{4,320} επει πασ ο ποιων etc, nec^{323} ο ποιων γαρ, φησι etc, ibidem ειρηται οτι πασ ο ποιων etc, nec^{324} προειρημενον – οτι ο ποιων etc) ... A 25. 68. k^{scr} tol cop arm aeth (syr^{sch} *et* –) Lcif^{187} ο δε ποιων | εστιν: Or^{4,325} uberius dicit, ubi εκ του διαβολου dicatur poni εστιν, non item γεγεννημενοσ εστιν, quemadmodum cum εκ του θεου coniunctum sit. Nihilominus^{3,181} habet ει πασ ο ποιων τ. αμαρτ. εκ του διαβολου γεγενηται (sic, non -νν-), item^{290}, rursusque^{377} - - *ex diabolo natus est* (catena γεγεννηται). Item Eus$^{ecl\,24}$ επει πασ ο ποι. - γεγεννηται. | αμαρτανει: P rursus -ννει | λυση (13. 100. -σει): P λυθη

εἰσ τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 πᾶσ ὁ γεγεννημένοσ ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. 10 ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶσ ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 11 ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆσ, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλουσ, 12 οὐ καθὼσ Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνοσ ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. 13 Καὶ μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶσ ὁ κόσμοσ. 14 ἡμεῖσ οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰσ τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺσ ἀδελφούσ· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. 15 πᾶσ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνοσ ἐστίν, καὶ

3, 18. 1 Io 8, 47 1, 5. 2. 7. 24 Gn 4, 8 Io 15, 18 s Io 5, 24 2, 10 s Mt 5, 21 s Io 5, 28

---

9. *γεγεννημενοσ* et. Or 1,222 et 4,823 ss (et 4,325 b *πασ τοινυν ο γεννωμενοσ* etc) ... κ 99. 100. 177* j^{scr} o^{scr} al pauc *γεγενημενοσ* (al pauc etiam postea *γεγενηται*)

10. *πασ*: c*^{vid} aeth^{ro} (non item^{pp}) *και πασ* | *ο μη ποι. δικαιοσυνην* cum ℵ^{ABCKLP} al omn^{vid} cat harl tol cop syr^{sch} et$^{p txt}$ aeth Didl$^{at 300}$ Thphyl Oec ... Ln *ο μη ων δικαιοσ* cum m^{86} vg (et. am fu demid) sah syr$^{p mg}$ Or 4,323 Cyp^{305} Lcif^{188} Aug$^{tract 5,8}$ (sed similiter v. 9 m^{86} Aug$^{tract 4,12. 5,1 ss}$ *non peccat* pro *peccatum non facit*) | *δικαιοσυνην* cum ℵ^{BL} al plu Dam^{2,442} etc ... ACKP h al fere^{20} Dam ex^{paris} *την δικ.*

11. *αγγελια* cum ℵ^{ABKL} al plu cat Thphyl Oec^{com} vg (*annunciatio*, item Aug$^{tract 5,8}$) ... ℵ^{CP} 27. 29. 40. 66** 69. 99. a^{scr} n^{scr} al mu harl (*mandatum*) syr^{utr} (et. ^{gr} syr$^{p mg}$ *επαγγελια*) sah cop syr^{sch} arm aeth^{utr} (hi^{3} ut harl) Didl$^{at 300}$ (item) Cyr$^{ioh 799 extr}$ Oec^{txt} Lcif$^{188 bis}$ (*repromissio*) *επαγγελια*

12. *και χαριν τιν. εσφ. αυτον*: aeth^{ro} (non item^{pp}) om

13. *Και μη* cum ℵ^{c*P} 15. 18. 29. 36. 66** 98. 191. cat^{127} syr^{sch} arm aeth ... ς Ln Ti om *Και* (:: minus aptum videbatur; similiter ac v. 19.) cum ℵ$^{ABC^{corr}KL}$ al pler vg sah cop syr^{p} Lcif^{188} Didl$^{at 300}$ Thphyl Oec | *θαυμαζετε*: 31. al^{5} -*ζητε* | *αδελφοι* sine *μου* cum ℵ^{AB} C^{P} al mu cat vg arm Lcif^{188} Didl$^{at 30}$ Orsies^{50} (Gall^{5}) ... ς (Gb^{00}) add *μου* cum ℵ^{KL} al longe plu syr^{utr} sah cop (aeth *ημων*) Thphyl Oec

14. *τουσ αδελφουσ*: ℵ 68. 58^{loct} syr^{sch} add *ημων* | *ο μη αγαπων* sine additam cum ℵ^{AB} 13. 27. 29. vg sah^{mūnt} arm Didl$^{int 300}$ Lcif^{188} Aug$^{tract 5,10}$ etc ... ς (Gb^{0}) add *τον αδελφον* cum ℵ^{CKLP} al pler (item 15. *τουσ αδελφουσ*) sah^{woid} cop syr^{utr} aeth Thphyl Oec Cassiod^{130}. Praeterea ex his P al fere^{10} sah cop syr^{utr} aeth insuper add *αυτου*.

15. *αυτου*: B *εαυτου*. Cf et. Clem^{946} *ο μη φιλων, φησι, τον αδελφον*

οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. 16 ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ὑμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν Ioh 15, 13 a
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. 17 ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ Ia 2, 15 a
σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. 19 καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν· 20 ὅτι

ανθρωποκτ. εστιν. | εν εαυτω cum ℵACLP al[30] (ac plus) ... ς Ln Ti εν αυτω cum BK al plu Thphyl Oec

16. την αγαπην: 52. vg (et. am demid harl, non item fu nec Aug[tract 5,11]) arm[ed] et[edd] (sed non ed[zohr]) add του θεου, item m[17] tol Vig varim *ipsius*, Ambrst *eius* (Vig et Ambrst vide ap Sab) | εθηκεν: 4. 31. 40. τεθεικεν, idque 31* ante την ψυχ. αυ. pon | υπερ: P περι | θεινα: cum ℵABCP 5. 15. 26. 27. 29. 68. (P θηναι) ... ς τιθεναι cum KL al pler Thphyl Oec

17. εχῃ (m vg Cyp[241. 304] Aug[tract 5, 12] al *habuerit*) et θεωρῃ (iidem *viderit*) ... L 13. 29. 40. 99. 100. 106. al[3ser] al aliq εχει, item KL 29. 40. al plus[20] θεωρει. (Dam[2,464] οστις εχει etc) | κλεισῃ: L 13. al κλειση (L 13. κλησει) | μενει (m vg Cyp Aug[tract 6,1] al *manet*) hoc accentu P etc ... B[3]KL al μενει (Aug[tract 5,12] *poterit manere*; post vero *potest manere*)

18. τεκνια sine μου cum ℵABCP al[15] cat m am syrP arm Clem[608] Dam[2,354] Aug[tract 6,2] ... ς (Gb[00]) add μου cum KL al longe plu vg (et. fu demid etc) syr[sch] sah cop aeth Thphyl Oec | μηδε et. Clem[608] ... ℵ syr[sch] aeth και | τη γλωσση c. ABCKL al plu Dam[2,354] ex[paris] Thphyl ... ς (= Gb Sz) om τη cum ℵP al sat mu cat arm Clem[608] Oec | αλλα cum ℵA ... ς Ln Ti αλλ cum BCKLP al certe pler Clem Thphyl Oec | εν εργω cum ℵABCLP al plu arm Clem[608] Thphyl (et. com) ... ς (= Gb Sz) om εν cum K al permu cat Dam[2,354] Oec (et. com)

19. και pri cum ℵCKLP al longe plu (69. a[ser] αλλ εκ τουτου) cat sah syr[sch] arm aeth Dam[2,354] Thphyl Oec Aug[tract 6,1] (non item[6,2]) ... Gb[0] Ln om cum AB 40. d[ser] al[5] vg cop syrP Clem[608] | γνωσομεθα (Gb') cum ℵABCP 6. 7. 15. 18. 22. 27. 29. 33. 36. 40. 66** 68. 69. 137. a[ser] j[ser] cat sah cop arm Clem[608] (sed antea edebatur γινωσκομεθα) Dam[2,354] ... ς Ti γινωσκομεν c. KL al pler vg syr[mtr] Thphyl Oec (uterque etiam[comm]) Aug[tract 6,1] et[3] (aeth anceps) | εμπροσθεν: ℵ εκπροσθ. Interpunxit autem Ln[ed min] sic: εσμέν. και ἔμπροσθεν | πεισομεν (vg[cle] *suadebimus*; sed am demid harl *suademus*, Aug[tract 6,1] et[3] *persuademus*, fu *suadeamus*) ... 5. 27. 29. 69. a[ser] al fere[10] Thphyl πεισωμεν | τας καρδιας cum ℵA[2]CKLP al fere omn cat vg cop arm syrP Thphyl Oec ... Ln[ed min] την καρδιαν cum A*ℵ 66** sah syr[sch] aeth Aug[tract 6,1] et[3]

20. ημων [20] οτι (Ln o τι) εαν: ς Gb Sz Ln ημιν, [20] οτι

ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

2, 28 4, 17 5, 14 Mt 21, 22 Io 9, 31 21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα

---

20. *εαν*: A al pauc αν | *καταγινωσκη* (κ *-γιγν-*): L 13. 100. 106. 177* al[5] *-σκει* | *οτι* sec c. NBCKL al pler cat syr[sch] (*quanto magis deus qui maior est*) etP Hesych[lev 1,1] (*quia si - et scimus quia*) ... Ln om cum A 13. 33. 34. 63. d[scr], nec exprim vg sah cop arm aeth Oec Aug[tract 6,2]. Praeterea cf cat: *ἐὰν ἁμάρτωμεν, οὐ λανθάνομεν οὐδὲ διαφευξόμεθα· εἰ γὰρ ἁμαρτάνοντες τὴν καρδίαν ἑαυτῶν λαθεῖν* (adde *ου* ex schol[100] et[103]) *δυνάμεθα, ἀλλὰ νυττόμεθα ὑπὸ τοῦ συνειδότος, πόσῳ μᾶλλον τὸν θεὸν πράττοντές τι τῶν φαύλων* (addendum omnino vdtr *οὐ*, cf Thph *πόσῳ μᾶλλον - οὐκ ἂν λάθοιμεν*) *δυνηθῶμεν λαθεῖν*. Similiter praeter schol[100] et[103] habent et. Thph et Oec. | *μειζων*: κ *-ζον* | *θεος*: C *κυριος*

21. *αγαπητοι* cum ABCKL al omn[vid] vg rell ... ℵ *αδελφοι* | *εαν* (et. Or[3,230. 297]): A *αν* | *η καρδια ημων*: cf Or[3,230] *εαν η συνειδησις ημων μη καταγινωσκη* etc, item[3,297] *εαν μη η συνειδησις καταγιν. ημων* etc. Item Or[int 4,486]: *si conscientia*, inquit, *nostra non reprehendat nos* etc | *ημων* pri cum ℵCKL al pler cat[128] vg (et. aim demid harl tol) syr[utr] sah cop arm aeth Or[3,230] et[int 4,486] Dam[2,569] ex[paris] Thphyl Oec cat com[142] Cyp[225] Did[lat 304] Hesych[lev 1,1] Ps-Ath[lat 2,647] etc ... ς Ln om cum AB 13. 27. 30. 66** 113. fu Or[3,297] (vide ante) Dam[2,569 ed] Aug tract 6,4 (sed alibi etiam *cor nostrum*. Eodem modo fluct Hier) | *καταγινωσκη*: AL 13. 100. 106. al[3 scr] al aliq Dam ex[paris] *-σκει* | *ημων* sec cum ℵAKL al pler cat[128] vg sah cop syr[utr] arm aeth Or[3,297] (vide ante) et[int 4,486] Dam[2,569] (et. paris) cat[com 142] Ps-Ath[2,647] Did[lat 304] etc ... BC 68. Or[3,230] (vide ante) om | *εχομεν* (et. Or[3,230. 297] etc): 13. al pauc Dam[2,569] ex[paris 281] *εχωμεν*. Cf et. Lcif[188]: „Et iterum: *Fiduciam*, inquit, *habeamus ad deum*; *et quicquid petierimus, accipiemus ab eo* etc ... ℵ 29. *εχει*

22. *ο εαν* (et. Dam[2,569] et[654]): ℵ 31. 42. 105. a[scr] Dam[paris 281] (non item sub *π*) *ο αν* | *αιτωμεν* cum ABCKL al omn[vid] etc (Dam[paris] *αιτουμεν*, sed[ed] et[2,569] et[654] *αιτωμεν*): ℵ Or[3,230] *αιτωμεθα* (:: ut 5, 14 et 15 lectione non fluct) | *λαμβανομεν*: A al fere[10] Dam[paris] sub *π* (l. e.[ed 654]) *-νωμεν* ... vg sah (cop) syrP Cyp[225] Lcif[188] etc *accipiemus* | *απ αυτου* cum ℵABC 5. 13. 27. 29. 33. 34. 68. 69. 137. a[scr] 8[pe] Dam[paris ad 654] ... ς *παρ αυτου* cum KL al pler cat Or[3,230] Dam[bis ed] Thphyl Oec | *τηρουμεν* cum BCL al pl Dam[bis] ... ℵAK 40. 98. al[4 wtst] et[mu vid] *-ρωμεν*

23. *πιστευωμεν* (Gb') cum ℵAC al[25] fere (99. 100. al *-ομεν*) Thphyl ... ς Ti *πιστευσωμεν* cum BKL al plu cat Oec | *τω ονοματι* (5. 58[lect *εις το ονομα*) *του υιου αυτου ιυ χυ* cum ℵBCKL al pler vg etc (Lcif[188]

πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγα-
πῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. 24 καὶ ὁ τηρῶν 3. 11
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ 4. 13
1 Io 3, 9
2 Io 1, 21
γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

IV.

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε
τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται 2 Io 7
2 Pe 2, 1
ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ
θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα 4. 15
ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν,

---

ante conspectum eius faciamus in nomine filii eius I. Chr., ita ut desiderentur verba: και αυτη ε. η εντ. αυτ. ινα πιστ.) ... A *του ον.* αυτου ιυ χω (sic; et. 43. omittere dicitur *του υιου*) ... 3. 13. 15. 18. 26. 37. 67. 81. d^{ser} al pauc aeth *τω υιω αυτου ιυ χω* | *ημιν* cum NABC al mu cat vg etc (Aug$^{tract\ 6,9}$ *sicut dedit nobis mandatum.* Ita et. tol et al interpretes, item 105. al pauc *ημιν εντολ.*) Thphyl Oec^{cod} Lcif^{188} ... ς Ti om cum KL h 40. al fere^{60} Oec^{ed}

24. *και εν τουτω* cum N^{c}ABCKL al pler vg syr^{utr} cop rell etc ... N* 18. 38. 80. 95** 137. c^{ser} al$^{2\ ser}$ sah Aug$^{tract\ 6,9\ extr}$ (sed paullo ante habet) om *και* | *ου ημιν εδωκ.* cum ABCL al plu cat fu Bas^{1,276} et^{2,8} ... NK 22. 25. 31. 34. 38. 42. 57. 68. 69. 80. 137. a^{ser} al plus^{10} vg (et. am demid harl tol) sah cop syr^{utr} arm Ath^{2,18} et Ps-Ath^{2,25} Cyr ioh^{317} s et$^{lobel\ 242}$ Thphyl Oec Aug$^{tract\ 6,9}$ et^{alib} *ου εδωκ. ημιν*

IV. 1. *τα πνευματα*: K praem *παντα* | *πιστευετε*: 31. al$^{2\ ser}$ al aliq *-ητε*

2. *γινωσκετε* cum N^{c}ABCL al sat mu sah cop syrP aeth^{utr} Ir$^{int\ 207}$ (*cognoscite*) Lcif^{238} (*intelligite*) ... Gb′ *γινωσκεται* cum K al fere^{50} vg (*cognoscitur*) syr^{sch} arc Cyr$^{act\ 53}$ Thphyl Did$^{lat\ 3,11}$ (ut vg) Aug$^{tract\ 6,12}$ (item) ... N* 9. 14* 69. a^{ser} arm *γινωσκομεν* | *ιησουν χριστον* (et. Ir$^{int\ 207}$ Cyp^{288} Lcif^{238} Did$^{lat\ 301}$ Thdrt^{4,43}; Or$^{int\ 2,70}$ om *χριστον*): C *χριστ. ιησ.* | *εληλυθοτα* cum NACKL etc ... B 99. Thdrt^{4,43} *εληλυθεναι.* Item *venisse* vg Ir^{int} Cyp Or$^{int\ 2,70.\ 4,562}$ Lcif Did^{lat}. Cf et. Polyc ad v. 3.

3. *ο μη ομολογει*: ita etiam Polyc^{7} (Dress^{385}: *πᾶσ γὰρ ὃσ ἂν μὴ ὁμο-
λογῇ* [- *γει*] *ιν χν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι, ἀντίχριστός ἐστιν, καὶ ὃσ ἂν
μὴ ὁμολογῇ τὸ μαρτύριον τοῦ σταυροῦ, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν*) Cyr
ador^{497} et^{alib} Thdrt^{4,43} Thphyl Oec, item Tert$^{carn\ chr\ 24}$ (*certe qui
negat Christum in carne venisse, hic Antichr. est*) Cyp^{288} (*qui autem
negat in carne venisse, de deo non est, sed est* etc) Did$^{lat\ 301}$ (*qui negat*)
Aug$^{tract\ 6,12}$ (*qui non confitetur*) Fulg$^{trasim\ 1,5}$ (ut Aug) ..... vg Ir$^{int\ 207}$
Or$^{int\ 8,583}$ Aug$^{tract\ 6,14}$ Fulg$^{incarn\ 9}$ eddvet np Socra^{7,32} *qui solvit*, ο *λυει*
(item Lcif^{238} *qui destruit*; cf et. Tert$^{marc\ 5,16}$ *praecursores Antichristi*

5, 22 ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.

2, 18 4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου
Io 8, 31 15, 19 εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
6, 47 ἀκούει. 6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει

---

spiritus, negantes Christum in carne venisse, et solventes Iesum, scilicet in deo creatore, et[psych 1] *nec quod Iesum Christum solvant*). Cf inprimis Socra[7,32]: *αὐτίκα γοῦν ἠγνόησεν* (i. e. Nestorius) *ὅτι ἐν τῇ καθολικῇ ἰωάννου γέγραπτο ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις ὅτι πᾶν πνεῦμα ὃ λύει τὸν ἰν, ἀπὸ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι. ταύτην γὰρ τὴν διάνοιαν ἐκ τῶν παλαιῶν ἀντιγρ. περιεῖλον οἱ χωρίζειν ἀπὸ τοῦ τῆσ οἰκονομίασ ἀνθρώπου βουλόμενοι τὴν θεότητα· διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ ἑρμηνεῖσ αὐτὸ τοῦτο ἐπεσημήναντο, ὥσ τινεσ εἶεν ῥαδιουργήσαντεσ τὴν ἐπιστολήν, λύειν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸν ἄνθρωπον θέλοντεσ.* Sic Ir[int 207]: *„Sententia enim eorum homicidialis, deos quidem plures confingens et patres multos simulans; comminuens autem et per multa dividens filium dei: quos et dominus nobis cavere praedixit et discipulus eius Ioh. in praedicta epist. fugere eos praecepit dicens – –* Et omnis spir. qui solvit Iesum, non est ex deo, sed de Antichr. est.“ Item Or[int 3,883] *„Haec autem dicentes non solvimus suscepti corporis hominem, cum sit scriptum apud Ioh.:* Omnis spir. qui solvit Iesum, non est ex deo: *sed unicuique substantiae proprietatem servamus.* Item Aug[tract 6,14] „Solvere *factis intelligitur. Quid tibi ostendit? qui negat; quia dixit* solvit. *Ille venit colligere, tu venis solvere. Distringere vis membra Christi.*“ Etc. Cf. et. Fulbert[ep] *et de epist. eraserunt: Et omnis spiritus qui solvit Iesum ex deo non est.* Item Hincmar[opusc 18] *quidam etiam de epist. Ioh. eraserunt: Et omnis spir. qui solvit Iesum ex deo non est.* | *τον ιησουν* cum AH h 13. 27. 29. 69. a[scr] cdd[vet] ap Socra[7,32] Cyr[act 53] Thdrt[4,42]. Item *Iesum* vg[cle fu harl tol] syr[utr] cop arm[cdd mu] aeth Ir[int 207] Or[int 3,883] Lcif[238] Did [lat301] al ... ℵ *ιησουν κυριον ...* ς (= Gb Sz) *τον ιησουν χριστον* cum L al plu cat Oec; item K al plus[80] Polyc[7] Thphyl omisso *τον* (hinc Gb[0]). Item *Ies. Christ.* am demid sah arm[ed] Aug[tract 6,12] (et[14] om *Iesum*. Item Tert[carn chr] vide ante). Praeterea vero ς (= Gb Sz) add *εν σαρκι εληλυθοτα* cum ℵKL al pler cat syr[utr] arm Polyc[7] (sed *εληλυθεναι*) Thdrt[4,42] (ut Polyc) Thphyl Oec. Item *in carne venisse* Tert[marc 5,16] et[carn chr 24] Cyp[288] etc ... omisimus ista cum AH 27. 29. cdd[vet] ap Socr[7,32] vg sah cop aeth[ro] (nil nisi *qui non confitetur*: om igitur ipsum τ. ιησ. etc) Cyr[act 53] Ir[int 207] Lcif[238] Did[lat] etc | *εν* (cdd [vet] ap Socr *απο*, vide supra): KL 40. k[scr] al plus[10] cat om | ο ακηκοατε οτι (et. Cyr[act 53]; Did[lat] *quem audistis quia venturus est*, vg *quod audistis quoniam venit*): ℵ 5. 6. 39. 100. ο τι ακηκ. οτι

4. τεκνια: 31. c[scr] al pauc -*κνα*

5. δια τουτο: 68. 103. Did[lat 305] και ... 69. a[scr] και δια τουτ.

ἡμῶν, ὃσ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆσ ἀληθείασ καὶ τὸ πνεῦμα τῆσ πλάνησ.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλουσ, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ 3, 11
ἐστίν, καὶ πᾶσ ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν
θεόν. 8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸσ ἀγάπη ἐστίν. 3, 1
9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν 4, 16
αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸσ εἰσ τὸν κόσμον, ἵνα ζήσω- Ro 5, 8 Io 3, 16
μεν δι' αὐτοῦ. 10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖσ ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸσ ἠγάπησεν ἡμᾶσ καὶ ἀπέστειλεν 4, 19
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. 2, 2
11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτωσ ὁ θεὸσ ἠγάπησεν ἡμᾶσ, καὶ ἡμεῖσ 3, 16
ὀφείλομεν ἀλλήλουσ ἀγαπᾶν. 12 θεὸν οὐδεὶσ πώποτε τεθέαται· 1, 18
ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλουσ, ὁ θεὸσ ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ 2, 5

---

6. οσ ουκ εστιν usque ουκ ακ. ημων cum ℵBK al pler vg etc ... AL 3. 142. 177* om | εκ τουτου cum ℵBKL al omn^{vid} cat syr^{utr} Lcif^{286} (*ex hoc*) Aug$^{tract\ 7,4\ bis}$ (*ex hoc*) etc ... Ln$^{ed\ min}$ εν τουτω cum A vg (*in hoc*) sah cop

7. ο αγαπων (et. Or$^{int\ 3,29}$): A add τον θεον, item demid tol Fulg$^{verit\ praed\ 2}$ add *fratrem*, Did$^{lat\ 302}$ *fratrem suum*. Similiter Lcif^{186} *quicumque non diligit fratrem* v. 8. | και πασ usque αγαπη εστιν (v. 8): syr^{p} om | γεγεννηται: 99. 177* 180. j^{scr} l^{scr*} Dam^{paris} (ad ^{2,354}) γεγενηται | ℵ γεγνωσκει

8. ο μη αγαπ. usque τον θεον cum (A)BKL al fere omn (9. εκ του θεου ουκ εστιν pro ουκ εγν. τ. θε.) cat vg cop syr^{p} arm Or$^{int\ 3,29}$ Did$^{lat\ 302}$ Dam^{2,351} Lcif$^{118\ extr}$ (vide ante) etc ... syr^{sch} haec post οτι ο θε. αγ. εστ. transp ... ℵ* 192. d^{scr} arm^{cdd} aeth om; ℵ^{c} non suppl nisi ο μη αγ. ουκ εγνωκεν (ad haec corrige N. T. Gr. ex cod. Sin. Lips. 1865, ubi ℵ^{c} etiam τον θεον addere dictus est) | ουκ εγνω: ℵ^{c} 31. ουκ εγνωκεν (31* εκεγνωκε) ... A 3. 5. 13. al^{4} arm ου γινωσκει (A γειν.), item Or$^{int\ 3,29}$ *non cognoscit*; vg Lcif *non novit*; Did^{lat} Fulg *ignorat*

9. απεσταλκεν (et. Or^{2,392}): K 29. 38. 42. 57. al plus^{12} Ath^{419} libere. Vict ap Niceph ^{1,1654} απεστειλεν | ο θεοσ: 15. 18. 25. 98. 100. al^{5} m^{e} arm^{usc} (non item^{zoh}) aeth^{utr} Aug$^{tract\ 7,7}$ om | ζησωμεν (et. Or^{2,393}. Cf et. Polyc^{8} ἀλλὰ δι' ἡμᾶσ, ἵνα ζήσωμεν ἐν αὐτῷ, πάντα ὑπέμεινεν) et. ℵ^{c} ... ℵ* ζωμεν

10. η αγαπη (et. Lcif^{189} Aug$^{tract\ 7,9}$ etc): ℵ sah cop add του θεου | ηγαπησαμεν cum ℵ^{c} (et* -πησεν)KL etc ... B ηγαπηκαμεν | αυτοσ: A εκεινοσ | απεστειλεν cum ABKL al omn^{vid} ... ℵ απεσταλκεν | ιλασμον (vg *propitiationem*): Lcif^{189} *expiatorem* (pergit *peccatorum nostrorum*), Aug$^{tract\ 7,9}$ *litatorem* (quod explicat per *sacrificatorem*)

τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν. 13 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ
μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν
1, 1 ἡμῖν. 14 καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ
3, 24 ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. 15 ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι
4, 2. 5, 1 Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν
1 Io 4, 69 τῷ θεῷ. 16 καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην
4, 8 ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ
ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.
4, 12 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
2, 28 3, 21 ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ
ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. 18 φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ,

---

12. *τετελειωμενη*: 13. praem *τετελειωται και* | *εν ημιν* ante *εστιν* cum ℵB ... A 5. 13. 31. 68. 69. a^{ser} vg Thphyl ante *τετελειωμενη* ... ς Ti post *τετελ. εστιν* cum KL al pler cat sah cop syr^{utr} arm aeth Oec Aug$^{tract\,8,12}$ (*erit perf. in nobis*)

13. *μενομεν*: K 13. 106. al *-νωμεν*. Praeterea 13. add *και ημεις* | *δεδωκεν* cum ℵBKL al pler cat Ath^{707} ex$^{edd\,pl}$ Cyr$^{loh\,969}$ Ps-Bas^{2,583} ex edd^{2} ... A 13. 27. 29. c^{ser} Ath$^{532.\ 533.\ 537}$ et$^{704\,cod\,1}$ Bas^{3,8} et$^{eunom\,276}$ Cyr$^{loh\,94.\ 126.\ 173}$ et$^{nest\,18}$ *εδωκεν*

14. *τεθεαμεθα* cum ℵBKL al longe plu cat Thphyl Oec ... A 27. 29. 33. 34. 66** 68. 98. al aliq Cyr$^{act\,53}$ *εθεασαμεθα*

15. *οσ αν* cum ℵAKL etc ... B 68. 69. a^{ser} k^{ser} *οσ εαν* | *ομολογηση*: 13. 106. al pauc *-γησει* ... A 5. *ομολογη* | *ιησους*: B m^{0} arm add *χριστος* (m : *quia Iesus Christus ex deo natus, deus in ipso est* etc). Cf et. Tert prax^{31}: *Qui vero confessus fuerit Christum filium dei, non patrem, deus in illo manet et ipse in deo.*

16. *πεπιστευκαμεν* cum ℵBKL al fere omn cat Thphyl Oec. Item vg^{cle} fu demid harl etc (sah *et nos cognovimus testificati sumus credidimus*) ... A 13. am tol cop (Aug$^{tract\,9,14}$ fluctuat lectio) *πιστευομεν* | *την αγαπην*: am^{e} arm add *dei* | *και ο* (ℵ om) *θεος εν αυτω*: ad haec addidimus *μενει* cum ℵBKL al fere^{50} sah (*μενει* ter reddit per *est*, ut etiam v. 15) cop syrP arm (sah cop syr^{sch} *μενει* etiam exeunte versu 15. add) Cyp^{199} Aug$^{tract\,8,14}$ Fulg$^{epist\,9}$ Zeu^{1,2} ... Lu [*μενει*], ς Ti om cum A al sat mu cat vg aeth Thphyl Oec Cyp^{205} ... syr^{sch} ista omnia (propter *ομοιοτελευτον*) om

17. *η αγαπη*: 96. al pauc vg^{cle} (et. tol; non item am fu demid harl, nec Aug$^{tract\,9,2\,bis}$) sah add *του θεου*, item arm *αυτου* | *μεθ ημων*: ℵ add *εν ημιν* ... al pauc om | *εχωμεν* cum ABL etc ... ℵK al^{5} (3 ap Mtth, 2 ap Scri) *εχομεν* | *ημερα*: ℵ (per manifestum errorem) *αγαπη* | *εκεινοσ*: 13. al^{2} *κακεινοσ* | *εσμεν* (vg *quia* - *sumus*, tol Hier$^{lovin\,1}$ *nt* - *simus*): ℵ *εσομεθα*

ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν
ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. 19 ἡμεῖς ἀγα- 4, 19
πῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. 20 ἐάν τις εἴπῃ ὅτι
ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ
γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ
ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν. 21 καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν 5, 1. 2
ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

V.

1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ Θεοῦ 4, 15

---

18. αλλ cum ℵAKL etc (et. Clem^{606}) ... B αλλα | η τελεια αγαπη (31. η αγαπ. η τελει.) εξω βαλλ. (Clem^{956} pro his εκβαλλει) τ. φοβον: haec et. Clem^{606} et^{956} Or^{3,606} (et^{2,811} οπου δε εισελθη τελεια αγαπη etc) Eus^{pe} np Mai^{4,74} (εξω γαρ εκβαλλ. η τελ. αγ. τον φοβ.) Tert$^{gnost\ 12}$ etc | ο δε φοβουμενος ου τετελειωται (Dam^{2,354} τελειωῦται) ε. τ. αγ.: haec etiam Responsorthod^{96} hab

19. ημεις sine copula cum ℵBKL al longe plu cat sah cop syr^{P} arm Thphyl Oec Aug$^{tract\ 9,9\ bis}$ ... Ln add οτιν cum A 5. 8. 13. 31. 98. 101. 105. 106** 107. 177** g^{scr} k^{scr} al paue vg syr^{sch} (aeth *et nos quoque*) | αγαπωμεν sine additam cum AB 5. 27. 29. 66** fu aeth^{PP} (item sah *nos scimus quia*) Aug$^{tract\ 9,9\ bis\ et\ 9,10}$ Pelag^{demetriad} Bed$^{3\alpha\beta}$ com ... ℵ 13. 33. 34. 68. 69. 91. 137. a^{scr} c^{scr} d^{scr} vg^{cle} demid harl tol syr^{utr} cop arm Leo$^{serm\ 11}$ add τον θεον ... ς (Gb$^{(0)}$) add αυτον c. KL al louge plu cat Thphyl Oec Aug$^{tri\ 15}$ ... am Leo^{semel} add *invicem*, aeth^{ro} *nos invicem et amemus deum* | αυτος cum ℵBKL al pler cat harl sah cop syr^{utr} arm aeth Thphyl Oec Aug$^{tract\ 9,9\ bis\ et\ 10}$ et$^{trin\ 15}$ (Bed$^{3\alpha\beta}$ *quia prior dilexit nos*) ... Ln ο θεος cum A 5. 8. 13. 14* 33. 34. 81. vg (exc harl) Pelag^{demetriad} | πρωτος (Latini *prior*): 5. 8. 25. 40. 69. a^{scr} πρωτον | ηγαπησεν: 13. -πηκεν

20. οτι αγαπω (et. Dam^{2,354} et^{609}: vg Zeno$^{tract\ 1,2}$ *quoniam diligo*, Lcif^{189} *quia diligit*, Cyp$^{3\alpha\beta}$ *quoniam diligit*): ℵ om οτι, item Aug$^{tract\ 9,10\ bis}$ | μισῃ (ℵB* μεισῃ) ... ℵ^{c} (μεισει) K h al:^{5} cat Dam^{2,354} et^{609} (et. par^{is}) Thphyl μισει | εωρακεν cum ℵAB^{2}L al certe pler (K εωρα) ... Ti εορακεν cum B* | ουχ: Dam$^{par^{is}}$ ουκ | ου δυναται cum ℵB 27. 29. 66** 68. 69. a^{scr} sah syr^{P} Lcif^{189} Zeno$^{tract\ 1,2}$ ... ς Ti πως δυναται cum AKL al pler cat vg syr^{sch} cop arm aeth Dam^{2,354} et^{609} Thphyl Oec Cyp$^{3\alpha\beta}$ Aug$^{tract\ 9,11}$ et^{10,1} :: similiter ac 3, 17 | αγαπαν: 13. al^{2} -πησαι

21. απ αυτου (et. fu Lcif^{189} Aug$^{tract\ 9,11}$ et^{10,1}) ... A vg^{cle} am demid harl tol (et. Bed$^{txt\ 3\alpha\beta}$) απο του θεου | B* transiliens α τον pri ad τον alterum om θεον αγαπα και τον (suppl B^{2}), item^{vid} A* ... 13. 34. om και post αγαπα

γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. 2 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
2. 5 2 Io 6 Io 14. 15 ποιῶμεν. 3 αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, 4 ὅτι πᾶν
Io 16, 33 4, 15 τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. 5 τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς

V. 1. *αγαπα και* cum ℵAKLP al pler cat vg^{cle} harl syr^{utr} arm aeth Cyr$^{hr\ 152}$ Thdrt^{2,742} Thphyl Oec Hil^{1118} Maximin$^{episc\ aria}$ ap Aug^{2,667} Bed^{310} ... B 7. 13. 33. 62. am demid tol sah Hil^{907} Aug$^{tract\ 10,2}$ al om *και*, hinc Ln [*και*]. Praeterea sic fu: *qui diligit eum qui natus est ex eo* omissis *genuit diligit eum qui* (a *qui* ad *qui* transiliens); item cop^{wl} om *αγαπα και τ. γεγενν.* | *τον γεγεννημενον*: ℵ 31. *το γεγεννημενον*.

2. *τα τεκνα τ. θεου*: arm *τον υιον τ. θεου* ... aeth *dominum* | *οταν τον θε. αγαπωμεν*: 13. 191. 57^{lect} *εν τω αγαπαν τον θεον* | *ποιωμεν* (Gb') cum B 27. 29. 64. 65. 69. 106. 15^{lect} a^{scr} d^{scr} g^{scr} (item 5. 17. 33. 34. *ποιουμεν*) vg (et. am fu etc, non item tol cav) sah cop syr^{utr} arm aeth Thphyl Lcif^{189} Aug$^{tract\ 10,4}$ al (:: et istae quidem versiones omnes quae h. l. *ποιωμεν* exprimunt, v. 3 reddunt *τηρωμεν*) ... ς *τηρωμεν* cum ℵKLP al pler (31* al^{2} *τηρουμεν*) cat tol cav Oec, item qui ab hoc *τηρωμεν* ad *τηρωμεν* v. 3 transiliunt A 8. 42. 66** 100. 101.

3. *αυτη γαρ εστιν* usque *τηρωμεν* (:: nemo testium h. l. *ποιωμεν*): et. Clem^{301} (*αυτη δε εστ.* - - *τηρησωμεν*) Lcif^{189} Aug$^{tract\ 10,4}$ etc ... de A etc vide ante | *ουκ εισιν*: haec commate tantum ab eis quae sequuntur distinguenda videntur (nec aliter Gb Sz Ln). Contra ς plene distinxit.

4. *ημων* cum ℵABKP al plu cat vg (et. am fu cav demid harl tol) etc Did$^{lat\ 304}$ etc ... L 3. 42. 57. 98. 105. 191. al fere^{20} aeth^{utr} (vg^{cdd} ap Gb) *υμων*

5. *τις εστιν* cum AL al plu vg (et. am fu harl Bed^{312}) sah Oec ... ℵ(B) KP 13. 29. 66** 68. 69. a^{scr} al fere^{15} cat cav demid tol cop syr^{P} arm Did$^{lat\ 304}$ Cyr$^{nest\ 142}$ Thphyl *τις δε εστιν* vel (sic B cav demid tol Did) *τις εστ. δε*. Item syr^{sch} *quis enim*, aeth^{utr} *et quis* | *ο πιστευων*: P *ο πιστευσας* | *ο υιος*: 13. 56. praem *ο χριστος*, item arm^{cdd}

6. *δι υδ.* cum ℵBKLP etc ... ℵ *δια υδ.* | *και αιματος* sine additam cum BKL al plu vg (et. am fu demid harl) syr^{sch} Cyr$^{nest\ 142}$ et$^{act\ 54}$ Thphyl Oec (uterque et^{txt} et^{com}) Tert$^{bapt\ 16}$ (*veneral enim per aquam et sanguinem, sicut Ioh. scripsit*) Rebapt^{368} (Gall^{3}) ... 54. 103. 104. Cyr$^{loh\ 37^{16}}$ Amb$^{spir\ 3}$ *και πνευματος* ... AP 6. 7. 13. 15. 18. 25. 29. 30. 33. 34. 36. 39. 66** 69. 80. 98. 101. 137. a^{scr} al pauc cav tol sah cop syr^{P} Cyr$^{loh\ 126}$ *και αιματ. και πνευματος* (33. 34. 39. add insuper *αγιου*). Similiter 5. 68. 83. arm aeth ℵ. *πνευματ.* ℵ. *αιματ.* | *ιησ. χριστ.* (Gb'')

Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. 7 *ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες,* 8 *τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ*

---

cum ℵABL al plu arm Cyr$^{ioh\ 126.\ 378}$ et$^{nest\ 142}$ et$^{act\ 54}$ Thphyl Oec ... KP h 15. 22. 33. 34. 36. 39. 56. 100. 192. cat sah Amb$^{spir\ 3}$ *χριστ. ιησ. ... ς ιησ. ο χριστ.* cum minusc vix mu syrP (Thphyl et Oec in comm^{semel}) | *μονον*: B *μονω* | *αλλ* cum ℵBKLP etc ... A *αλλα* ... 5. 6. 8. 66** 80. al$^{2\ scr}$ *αλλα και*, item syrP | *εν τ. υδατι - - αιματι* (cav tol aeth add *et spiritu*): P 31* 83. arm *ε. τ. αιματι - - υδατι* ... A 21. 41. Cyr$^{ioh\ 378}$ *ε. τ. υδατι - - πνευματι*, 66** 80. *ε. τ. αιματι - - πνευματι* | *εν* tert cum ABLP 4. 5. 13. 17. 18. 21. 33. 40. 41. 66** 80. 83. 118. j^{scr} k^{scr} cat Cyr$^{ioh\ 378}$ ... ς om cum ℵK al plu vg Cyr$^{nest\ 142}$ (om et. *τω*) et$^{ioh\ 126}$ et$^{act\ 54}$ Thphyl Oec Rebapt^{368} | *το πνευμα* sec et. m^{10} Rebapt^{368} Amb$^{spir\ 2,10}$ al ... 34. vg (et. am fu cav demid harl lux tol et pp$^{alii\ int}$) arm^{usc} *Christus*, *χριστος* (:: quae lectio Latina Graece in codicem 34. Dublinensem illum Montfortianum recepta luculenter testatur versionem vulgatam ad eum conficiendum valuisse.)

7. *οτι τρεισ* (et. Cyr$^{nest\ 142}$ et$^{act\ 54}$) ... ℵ 69. a^{scr} *οτε οι τρ.*

7 et 8. *οι μαρτυρουντεσ*: ς (= Gb Sz) add *ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατήρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι.* 8 *Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ*: haec verba ex omnibus cdd Graecis duo tantum tuentur, alter saeculi 16. alter Graecus Latinus fere 15. saeculi, numeris signati 34 (Dublin.) et 162 (Vat.). In singulis vero satis ab editis differunt. Sic enim 34.: *οτι τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ εν τω ουρανω, πατηρ λογοσ και πνευμα αγιον, και ουτοι οι τρεισ εν εισι. και τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ εν τη γη*, pergens: *πνευμα υδωρ και αιμα. ει την μαρτυριαν.* Item 162: *οτι τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ απο του ουρανου, πατηρ λογοσ και πνευμα αγιον, και οι τρεισ εισ το εν εισι. και τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ απο τησ γησ*, pergens: *το πνευμα το υδωρ και το αιμα. ει την μαρτυριαν.* His duobus accedere videbatur, Birchio et Scholzio testibus, 173. At is verba ista non habet nisi in margine manu recenti, unius ut mihi videtur ex bibliothecariis, saec. fere 17. adscripta: id quod alienum ab antiquorum codicum auctoritate esse apparet. Praebet autem margo eius codicis locum sic ut ex solis editis innotuit: *εν τω ουρανω, ο πατηρ και* (ita multi ediderunt, ut Beza 1590. Goldhagen 1753. atque iam antea Compl.) *ο λογοσ και το αγιον πνευμα· και ουτοι οι τρεισ εν εισι. και τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ εν τη γη.* Similiter ex ed. Complut. eundem locum exscriptum habet codex qui dicitur Ravianus: *εν τω ουρανω, ο πατηρ και ο λογοσ και το αγιον πνευμα, και οι τρεισ εισ το εν εισι. και τρεισ εισιν οι μαρτυρουντεσ επι τησ γησ*, post quae verba pergitur: *το πνευμα και το υδωρ και το αιμα. ει την μαρτυριαν.* Vulgatae codices, quorum plus^{50} a Wetst Gb (in diatribe insigni hunc in locum addita editioni a. 1806. p. 1—25.) aliisque notati cum eisque qui posthac innotuerunt omnium antiquissimi am et fu, itemque qui Alcuini fuisse creditur vallicell*,

verba ista plane non habent, triplicem quandam rationem exhibent. Alii enim confirmant vg^{ed} quae sic habet: *Quoniam tres sunt qui testimonium dant in coelo, pater, verbum et spiritus sanctus, et hi tres unum sunt.* ^{8}*Et tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus et aqua et sanguis, et hi tres unum sunt* (sed mu cdd, ut.et. 162^{lat}. om ultima verba: *et hi tres un. sunt*). Alii, ut demid tol cavensis, ad quos accedit etiam insignis ille testis m^{6}, eadem transposita ac variata habent hunc in modum: *Quia* (m *Quoniam*) *tres sunt qui testimonium dant* (m *dicunt*) *in terra, spiritus* (tol cav add *et*) *aqua et sanguis, et* (m tol cav add *hi*) *tres unum sunt* (m tol cav add *in Christo Iesu*). ^{8}*Et* (tol om) *tres sunt qui test. dant* (m tol cav *dicunt*) *in caelo, pater, verbum et spiritus, et hi tres unum sunt.* Alii denique, ut weissenb (guelf)^{99}, ulmenses duo (e quibus posteriora tantum inde a *Sicut* ante oculos habemus), passion, vallic**, sic: *Quia* (pass vallic *Quoniam*) *tres sunt qui testim. dant* (pass vallic** add *in terra*) *spiritus et* (pass vallic om) *aqua et sanguis, et tres unum sunt. Sicut* (ulm^{1} *Sic*) *et* (ulm^{duo} om) *in caelum* (ulm^{duo} *caelo*) *tres sunt* (ita weiss ulm ^{duo}; pass et vallic** *Sicut tres sunt qui test. dant in caelo*), *pater, verbum et spiritus* (pass add *sanctus*), *et* (vallic** add *hi*) *tres unum sunt.* Ex patribus Latinis post auctorem Speculi primus verbis illis usus est Vigilius ^{taps}, quum in eo quem Idacii nomine scripsit contra Varimad. libro („Ioh. evglsta ad Parthos: *Tres sunt*, inquit, *qui testim. perhibent in terra, aqua sanguis et caro, et tres in nobis sunt; et tres sunt qui testim. perhibent in caelo, pater verbum et spiritus, et hi tres unum sunt*") tum aliquoties in eis qui ficto Athanasii nomine ad Theophilum scripti sunt de trinitate libris (cf Ps-Ath$^{lat\ 534}$ et ^{535} „dicente Ioh. evglista in epist. sua: *Tres sunt qui testimonium dicunt in caelo, pater et verbum et spiritus, et in Christo Iesu unum sunt*" ita bis). Tum secuti sunt Fulg (qui quidem in Respons. ad Arian. sub finem quae ipse legit iam a Cypriano lecta esse posuit, ex verbis Cypriani eis quae infra adscripsimus coniectura facta) Cassiod ^{132} (*cui rei testificantur in terra tria mysteria: aqua sanguis et spiritus, quae in passione domini leguntur impleta: in caelo autem pater et filius et spiritus sanctus, et hi tres unus est deus.*) Ansbert alii mu. In his est etiam auctor prologi galeati in epp. cath. Ps-Hieronymiani, qui quidem non demum inde a saec. 9, ut cum Gb ipsi olim diximus, sed iam in vg^{cod} fuldensi reperitur. Ibi post alia scriptum est: *Quae* (i. e. epp.) *si, sicut ab eis digestae sunt, ita quoque ab interpretibus fideliter in Latinum verterentur eloquium, nec ambiguitatem legentibus facerent nec sermonum se varietas impugnaret, illo praecipue loco ubi de unitate trinitatis in prima Iohannis epist. positum legimus: in qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate comperimus, trium tantummodo vocabula, hoc est aquae sanguinis et spiritus, in ipsa sua editione ponentibus, et patris verbique ac spir. sancti testimonium omittentibus. In quo maxime et fides catholica roboratur, et patris ac filii ac spiritus sancti una divinitatis substantia comprobatur.*) Eorum vero qui iam ante m et Vig. ad eadem verba respicere saepe creditis unt, dicimus Tert. (c. Prax. 25. *Ceterum* de meo sumet, *inquit, sicut ipse de patris. Ita connexus patris in filio et filii in*

paracleto tres efficit cohaerentes alterum ex altero, qui tres unum sunt, non unus; quomodo dictum est: Ego et pater unum sumus, *ad substantiae unitatem, non ad numeri singularitatem.*" Item de pudic. 21. „*Et ecclesia proprie et principaliter ipse est spiritus, in quo est trinitas unius divinitatis, pater et filius et spir. sanctus.*" Vide post.) Cyp Phoebad mod. saec.4. (contr. Arian. 45.: pendet ut plane vdtr a Tert) Eucher circa 440. (lib. formul. 11.: at in edd. duabus princ. nihil legitur praeter haec: [de trinitate agitur] „in Ioh. epist. *Tria sunt quae testim. perhibent, aqua, sanguis et spiritus.*") gravissimus est Cyprianus de eccles. unit. 5. (ed. Krab. p. 15.): „Dicit dominus: *Ego et pater unum sumus*, et iterum de patre et filio et spiritu sancto scriptum est: *Et tres unum sunt.*" Ac Fulgentius quidem in hunc Cypriani locum dicit „ut unam ecclesiam unius dei esse monstraret, haec confestim testimonia de scripturis inseruit." Quippe enim ipse Fulg testes qui dicuntur tres caelestes in exemplo suo habuit. At rectissime de eodem Cypriani loco existimavit Facundsaec. 6. med. pro defens. trium capp. 1, 3. „De patre filio et spir. sancto dicit: Tres sunt qui testim. dant, spiritus aqua et sanguis, et hi tres unum sunt: in spiritu significans patrem - in aqua vero spir. s. significans - in sanguine vero filium significans - Quod tamen Iohannis ap. testimonium b. Cyprianus in epist. sive libro quem de unitate scripsit, de patre et filio et spiritu sancto dictum intelligit." Ut igitur Facundus eorum verborum de quibus quaeritur nihil in cod. suo invenit ac tamen ea quae de spir. et aqua et sanguine Iohannes scripsit de trinitate dicta esse posuit, ita iam Cyprianus, mysticis interpretationibus ille quidem tantopere delectatus ut de orat. domin. 34 (25) scriberet: *In orationibus vero celebrandis invenimus observasse cum Daniele tres pueros - horam tertiam sextam nonam, sacramento scilicet trinitatis, quae in novissimis temporibus manifestari habebat.* Ceterum Cyprianus si in codice suo scriptum invenisset: *Tres sunt qui test. dant in caelo* etc, ipsa ea verba attulisset neque scripsisset: „De patre et filio et spir. sancto scriptum est: Et tres unum sunt"; nec negligendum est quod „*de patre et filio*" ille scriptum esse dixit, quum in verbis Pseudo-Iohanneis ubique sit: *pater et verbum.* Praeterea conferri huc iuvat Aug c. Maximin. 22. „Si ea quae his [spiritu sanguine et aqua] significata sunt velimus inquirere, non absurde occurret ipsa trinitas, quae unus - deus est, pater et filius et spir. sanctus, de quibus verissime dici potuit: Tres sunt testes, et: Tres unum sunt, ut nomine spiritus accipiamus patrem - nomine autem sanguinis filium et nomine aquae spiritum sanctum." Nimirum patet sic iam veterrimos patres interpretatos esse Iohannis verba, minime vero celebri interpolatione iam aucta legisse.

Omittunt vero, praeter cdd. recentissimos illos duo, codd. Graeci omnes i. e. ΝΑΒΚΙΡ alii plus180 cum lectionariis omnib (plus50), item, praeter cdd. Latinos plurimos supra memoratos, versiones omnes i. e. sah (etwoi etmūnt) cop syrsch (sed passim male edita sunt verba suppositicia praeeunte Tremellio, qui de Graeco ipse vertit et in mg apposuit) syrP arm (ut auctoritas iubet cdd. omnium praeter unum recentissimum a. 1656 scriptum; nihilominus in edd. nonnullas Arm. ex vulgata Latina transiere) aethutr arr slmss etedd

antiq (contra in ed. Mosq 1663. primum in mg edita sunt, in ipso textu οτι in και mutato additisque εν τη γη). Accedunt patres Graeci, qui vel quae praecedunt et quae sequuntur afferunt, vel in argumentis prp trinitate conquirendis ista si legissent verba maximopere adhibituri fuisse credendi sunt, gravissimi hi : Ir Clem Or (cf 4, 143. ἐν τῇ ἐπιστ. ὁ μαθητὴς ἰωάνν. τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα ἀνέγραψε τὰ τρία εἰσ ἓν γενόμενα. Cf et. [2,221] et [2,565].) Hipp (contr. Noetum) Dion[alex] (in ep. ad Paul. Samos.) Ath Did (in libris de trin. et in enarrationib. in 1. Ioh) Bas Naz (cf 1, 568. τρεῖσ εἶναι τοὺσ μαρτυροῦντασ λέγων, τὸ πν. τὸ ὕδ. τὸ αἷμ.) Epiph Cyr (cf locum maxime insignem adv. Nestor. pag. 142 sq ubi versus 5 usq 10 toti et continui afferuntur. Cf et. Cyr[act 54]. Longe aliter ac de trinitate verba ipsius Iohannis explicat Caes[67].) Chr alii permu (non excepto Euthymio, cuius in panoplia versus 6. 7. 8. 9. invitis edd. perperam Tergobysti editi sunt). Quibus Graecis adiungendi sunt Latini multi, ut Tert (ipse enim locus c. Prax., quem iam vidimus, luculenter testatur tres testes caelestes qui dicuntur minime a Tertulliano in edd. inventos esse) Lcif Hil Amb Faustin Aug (cf locum c. Maximin. supra allatum) Hier (quem in editionem suam non recepisse luculenter testantur praeter ceteros codices am et fu) etc. Explicationis eiusdem verborum Iohannis allegoricae, quam de Latinis patribus iam vidimus, vestigia luculenta habentur etiam in scholiis codicum Graecorum aliquot. Ita in cod. Par. (olim 2247. Scholzio 114?) ad v. 8. sic legitur: τουτέστι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ὁ πατὴρ καὶ αὐτὸσ ἑαυτοῦ, et ad ἓν εἰσι : τουτέστι μία θεότησ, εἷσ θεόσ (cf Griesb excurs. ad h. l. p. 10.). Schol aliud (ap Matthaei ad h. l.): οἱ τρεῖσ δὲ εἶπεν ἀρσενικῶσ ὅτι σύμβολα ταῦτα τῆσ τριάδοσ· etc.

Post Graecam versionem actor. Latinor. concilii Lateran. a. 1215. habiti, Manuelem Calecam monachum[saec. 14.] (τρεῖσ εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντεσ, ὁ πατήρ, ὁ λόγοσ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, omissis ἐν τ. οὐρ. et οὗτ. οἱ τρ. ἓν εἰσιν) Ios. Bryennium monachum[saec. 15. ineunt.] (nisi quod oratio 13. in qua iste locus habetur dubiae originis est, non inventa in edd[mosq] duobus) primum Graece edita sunt in ed. Compl. a. 1514. (hunc in modum, ut iam vidimus: ὅτι τρεῖσ εἰσιν οἱ μαρτ. ἐν τῷ οὐρ., ὁ πατὴρ καὶ ὁ λόγοσ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ οἱ τρεῖσ εἰσ τὸ ἓν εἰσι. καὶ τρεῖσ εἰσιν οἱ μαρτ. ἐπὶ τῆσ γῆσ, τὸ πν. καὶ τὸ ὕδ. καὶ τὸ αἷμα. Sequitur εἰ τὴν etc.), tum in ed. Erasmi tertia a. 1522. (nondum enim ediderat 1516. et 1518. Scripsit vero hac de mutatione in 3. ed. sua in Apologia ad Stunicam: „Repertus est apud Anglos graecus codex unus" [is qui nobis num. 34. notatur] - „Ex hoc igitur cod. britannico [at id non verum est, quum codex iste vario modo, ut supra relatum est, ab ea differat ratione quam Erasmus expressit] reposuimus quod in nostris dicebatur deesse, ne cui sit causa calumniandi, quanquam et hunc suspicor ad Latinorum codices fuisse castigatum."), tum in edd Rob Steph 1546—1569., in edd Bezae 1565—1576. atque inde (edd enim antiqq mult, ut Aldi, Wolfii Cephalaci, Colinaei, om) transiit in editiones Elzevirianas. Catholicis Romanis tradita sunt edd[sixt] (1590.) et[clement] (1592.). Leguntur etiam in edd neograecis (et. Londinensibus ut 1819.).

τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. 9 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀν- Io 5, 36
θρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ. 10 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυ-

Lutherus (ante quem ex vg Germanice iam versa erant) ea non vertit, hinc non habentur in edd. Viteb. ab anno 1522 usque 1545., sed reperiuntur in edd Lutheranae versionis ad rationem Helveticam missa Lutheri auctoritate translatae Tigurinis 1529. 1531. distincta litteris minusculis, in edd posterioribus 1534—89. inclusa uncinis, post vero in ed. 1597. ed. Francof. 1593. ed. Viteb. 1596. aliisque (sed non ed. Viteb. 1607. edd Hamb. 1596. 1619. 1620.) absque ulla distinctione.

Apparet igitur, ut quae uberius modo exposita sunt paucis complectar, verba quae de tribus testibus caelestibus dici solent nullam prorsus fidem, auctoritatem nullam habere, nec a gravi libidinis aut imprudentiae crimine liberari posse eos qui etiamnum, falsa quippe pietate ducti, libris sacris obtrudi patiuntur. Damnat enim auctoritas codicum Graecorum a quarto ad quintum decimum saec. scriptorum omnium: duo vero illi qui contra stant, alter Graecus Latinus quinti decimi, alter sexti decimi saeculi Graecus quidem sed Latinae interpolationis convictus, nullo ponendi loco sunt. Item damnant patres Graeci quotquot saeculis p. Chr. n. decem primis et quod excedit litteras coluerunt. Interpolatio autem est Latina, quamvis ipsis Latinis codicibus ac patribus antiquissimis celeberrimisque manserit ignota nec magis ab Hieronymo edita sit. Primum quidem non tam quinto quam quarto saeculo, ut fert testimonium Speculi, videtur prodisse, etsi eisdem saeculis atque etiam post multi, ut Augustinus et Hieronymus, ut Leo Magnus († 461: exscripsit totum Iohannis locum in celebri sua ad Flavianum epistula, praelecta in concilio Chalcedonensi) et Facundus († circa 570), fuerunt qui silentio suo reprobarent. Error vero longe est gravissimus, si qui, quod de sancta trinitate ecclesia Christi praecepit, a verbis illis Iohanni obtrusis vel maxime pendere opinati sunt.

9. *των ανθρωπων* (et. $\aleph^c$) : $\aleph^*$ (per manifestum errorem) *του θεου* | *λαμβανομεν* : 13. al$^{2\,scr}$ *-νωμεν* | *οτι* pri : K arm om | *οτι* sec (Gb″) cum $\aleph$AB 5. 6. 13. 27. 29. 34. 66** vg sah cop arm (nil definiunt syrr nec aeth) Cyr$^{nest\,143}$ et Cyr$^{act\,54}$ Aug$^{pecc\,meretr}$ (cf Sab) ... *ς ην* cum KLP al pler cat Thphyl Oec (minime probat Tert$^{prax\,31}$: *Nos credimus testimonium* (alii *-nio*) *dei, quo testatus est de filio suo.* Cf v. 10, qui sequitur.) | *περι του υιου αυτου* : tol add *quem misit salvatorem super terram. Et filius testimonium perhibuit in terra scripturas perficiens; et nos testimonium perhibemus, quoniam vidimus eum, et annunciamus vobis ut credatis. Et ideo* (iam sequitur initium v. 10: *qui credit in filio dei*)

10. *εχει την μαρτυριαν* sine *τ. θε.* cum $\aleph$BKLP al longe plu cat sah syr^{utr} arm Cyr$^{nest\,143}$ et Cyr$^{act\,54}$ Thphyl Oec Aug (ut ante) ... Ln

ρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν,
2, 25 ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. 11 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον
ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. 12 ὁ
ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν
Io 3, 36 14, 6 ζωὴν οὐκ ἔχει.
Io 20, 31 13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον,
τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 14 καὶ αὕτη
3, 22 Io 14, 13 ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ

---

add του θεου cum A al plus[12] vg cop aeth[utr]; item m[7] eius | εν αυτω cum ABKLP al fere[45] cat Thphyl ... ς Ln εν εαυτω cum ℵ al mu[vid] Cyr[act 54] et[nest 143] Oec, item m[7] Aug (ut ante) syrP in semetipso (vg syr[sch] in se) | τω θεω cum ℵBKLP al longe plu cat cop syr[sch] et[P txt] Cyr[act 54] et Cyr[nest 143] Thphyl Oec Aug (ut ante) Vig[varim] ... Gb' Ln τω υιω cum A 5. 27. 29. 66** al plus[12] vg (am[mg]) syrP [mg]. Item 56. sah arm τω υι. του θεου, aeth[utr] τω υι. αυτου, m[7] Iesu Christo (in Spicileg. Mali in Is. Chr. habere refertur) ... am[6] plane om | αυτον: m[7] sah deum | ου πεπιστευκεν cum BKLP etc, item ℵ ουκ επιστευκεν ... A 5. 33. 34. d[ser] ουκ επιστευσεν | μεμαρτυρηκεν: ℵ εμαρτυρηκεν | ο θεος: 4. d[ser] j[ser] vg[edd] ap Ln aeth Cyr[nest 143] et (pergitur περι του υιου του θεου)[act 54] Aug (ut ante) Vig[varim] om

11. εδωκεν: 69. 99. a[ser] l[ser] δεδωκεν | ημιν ο θεος cum ℵACKLP al pler cat vg syr[sch] cop arm ... B 31. 38. 137. h[ser] syrP ο θεος ημιν (sah deus dedit nobis; libere aeth) | εστιν ... A ante η ζωη pon, 100. om

12. τον υιον pri: 8. 25. 34. 69. a[ser] add του θεου | εχει την ζωην: 31. εχ. τον υιον | τον υιον του θεου (ita et. am[6] fu harl tol) ... vg[cle] (et. am[2] demid) Aug[pecc mer] om του θεου. Cf et. Tert[prax 31]: „Nos credimus testimonium dei, quod testatus est de filio suo. Qui filium non habet, nec vitam habet." | ουκ εχει: A ουχ εχ.

13. ταυτ. εγραψ. ημιν sine additam cum ℵAB h 5. 6. 13[vid] 29. 66** 81. 142. 162. vg sah cop syr[utr] arm aeth[utr] Cassiod[135] ... ς (= Gb Sz) add τοις πιστευουσιν εις το ονομα του υιου του θεου c. KLP al pler (126. tantum τοις πιστ.) cat Thphyl Oec | εχετε αιωνιον cum Au al sat mu cat vg syrP Cassiod[135] ... Gb Sz αιων. εχετε (L 113. al εχητε) cum ℵKLP al plus[50] Thphyl Oec | τοις πιστευουσιν cum ℵ*B syr[utr] ... Gb Sz Ln Ti οι πιστευοντες cum ℵ[c]A 5. 6. 13. 29. 66** (item ut[vid] 81. 142. 162.) vg (qui creditis, item Cassiod) sah cop aeth arm[mg] (edd amst et[const]) ... ς (= Gb Sz) και ινα πιστευητε cum KLP h al pler (h 37. 56. πιστευσητε, 57. om και) cat Thphyl Oec

14. εχομεν: A al pauc -ωμεν | οτι εαν τι cum ℵBKLP al pler sah (cop quia cum rogaverimus eum) syrP arm (vg quia quodcumque, Did[lat 304] quia quicquid, item syr[sch] aeth) ... 13. οτι ο εαν ... A οτι αν (sic Ln, sed edidit ο τι αν), 31* 68. 191. 58[lect] οτι εαν | θελημα: A aeth[utr] ονομα | ημων: ς (sed non ς[e] etc) per errorem υμων

τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. 15 καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ. 16 ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατόν. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. 17 πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρ- 3, 9
τάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. 19 οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ 4, 4

---

15. *και εαν* (Ln *αν* cum B) *οιδαμ.* (ℵ^{c} *ιδωμεν*, item cod Euthalii) *οτι ακουσ. ημων* cum ℵ^{c}BKLP etc (vg Did$^{lat\,804}$ om *εαν*) ... ℵ*A 19* 96* om | *ο εαν* cum 𝔏LP 5. 29. 69. 104. 105. 106. a^{ser} al fere^{25} cat Thphyl ... ς Ln *ο αν* cum ABK al sat mu Oec | *απ* cum 𝔏B 5. 13. al^{5} ... ς *παρ* cum AKLP al pler cat (Thphyl et Oec^{com} *ητηκαμεν αυτον*)

16. *ιδη* cum 𝔏ABKLP al pler cat (sah cop syr^{utr} aeth^{utr} etc *viderit*) Clem^{464} Thphyl Oec ... Ln *ειδῃ* cum 18. vg Hil^{538} Aug$^{serm\,dom\,1}$ etc (vg pp^{lat} *scit*) | *αιτησει* et *δωσει*: ℵ* *αιτησισ* et *δωσισ* | *τοισ αμαρτ. μη προσ* (et. Clem^{464}): A *τοισ μη αμαρταν. αμαρτιαν μη προσ* | *αιτησει* etc: vg *petat* (fu *petet*; am harl *petit*) *et dabitur ei vita* (am fu harl *et dabit ei vitam*) *peccanti* (am *peccantibus*) *non ad mortem* etc; sic tol: *petat pro eo, et dabit ei vitam deus, sed non his qui usque ad mortem peccant. Est enim peccatum usq. ad mortem: non pro illo dico ut postulet.* Item Tert$^{pudic\,2}$ et^{19} *postulabit, et dabitur vita ei* (^{19}*et dabit ei vitam dominus, qui* (^{2}*quia*) *non ad mortem delinquit.* Etiam Hil^{538} et Amb $^{poenit\,1}$ *petat et dabit illi deus vitam* (Amb *vit. deus*). Etiam sah cop syr^{sch} *dabitur* exprimunt. | *ου περι* (et. Or^{1,256} et$^{int\,2,201}$ Tert^{pudic} bis etc): 13. 57^{lect} 58^{lect} praem *και* | *ερωτηση*: ℵ* *-σει* ... ℵ^{c} arm *ερωτησησ* ... 15. 26. 36. 43. 98. 101. d^{ser} vg (et. am demid harl; non item fu tol lux) syr^{sch} Clem^{464} Or^{1,256} (sed affert tantum *εστιν αμαρτια* usq *ερωτ.*) Tert$^{pudic\,2}$ et^{19} (non item Amb Aug) praem (vel add, vg Clem) *τισ*, Or$^{int\,2,201}$ *ut oretur*

17. *ου* (68. Clem^{464} *μη*) *προσ θανατον*: 13. 67* vg sah syrP arm aeth^{ro} (non item^{PP}) Tert$^{pudic\,19}$ (*Omnis iniustitia delictum est, et est delictum ad mortem*: qui locus nullam dubitationem habet) om *ου*

18. *γεγεννημενοσ*: 99. j^{ser*} al *-γενη-* | *αλλ* cum 𝔏AKLP etc ... Ti *αλλα* cum B, item Or^{4,358} | *τηρει αυτον* c. A*B 105. (vide post) ... ς Ln *τηρ. εαυτον* c. 𝔏A^{corr}KLP al pler cat Or^{4,336} Eph^{64} Thphyl Oec. Confirmari videtur *αυτον* lectione Latina, sic enim vg Hier$^{pelag\,1}$: *sed generatio dei conservat eum*, Chrom$^{matth\,13}$ (Gall^{8,347}) *quia nativitas dei custodit illum.* Contra Did^{lat} *sed qui natus ex deo, servat semetipsum*

19. *οιδαμεν*: 104. c^{ser} add *δε*

κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. 20 *οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.*

1 Co 10, 14 21 *Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.*

---

19. *εν τω*: 31. *επι τω*

20. *οιδαμ. δε* cum ℵBK al sat mu cop Thphyl Oec ... Gb Sz Ln *και οιδαμεν* cum A al[20] cat m[7] vg sah syr[utr] arm Did[tri 1,27] Ps-Ath[2,167] Cyr[ioh 368] et[act 45] ... LP al[9] aeth[utr] Cyr[ioh 850] Did[lat 305] *οιδαμεν* sine copula. Praeterea cf huc m[7] tol *quia* (tol *quoniam*) *filius dei venit et carnem induit nostri causa et passus est et resurrexit a mortuis; adsumpsit nos, et dedit nobis sensum ut* etc. Item Hil[908] *quod filius dei venit et concarnatus est propter nos et passus est, et resurgens de mortuis assumsit nos et dedit nobis intellectum optimum ut* etc | *ο υιος*: Did[tri 1,27] *ο λογος* | *δεδωκεν* ... A 5. 13. 69* 104. a[scr] c[scr] al aliq Did[tri 1,27] Ps-Ath[2,167] Cyr[ioh 368. 850] et[act 45] Ps-Chr[6,503] *εδωκεν* | *ινα γινωσκομεν* cum ℵAB*LP 98. 99. 101. 180. c[scr] g[scr*] (al: neglexit prorsus Wtst) Cyr[ioh 850] ... ς Ln *-κωμεν* cum B[2]K al pler Did[tri 1,27] Ps-Ath[2,167] Bas[eunom 294] Cyr[ioh 368] et[act 45] Ps-Chr[6,503] Thphyl Oec | *τον αληθινον* cum ℵ[c]BKLP al plu. Item ℵ* sah (*veritatem*) Vig[varim] Facund (hi[2] *quod est verum*, vide Sab) *το αληθινον*. Absque additam et. m[7] (*eum qui verus est*) syr[utr] sah (vide ante) arm[zoh] Cyr[ioh 368] Hil[908] Faustin Fulg[ter] al (de his Latinis cf Sab), item (vide ante) Vig Facund ... A 5. 6. 7. 8. 13. 17. 27. 40. 66** 69. 80. 81. 98[mg] 99. 106. a[scr] d[scr] al fere[15] vg cop arm[usc] aeth Ath[451] et[710] Ps-Ath[2,12] et[167] Did[tri 1,27] Bas eunom[294] (*τον μονον αληθ. θεον*) Cyr[ioh 850] et[act 45] Aug[tri 1] Pelagdemetri add *θεον* ... Amb[fid 1] *patrem* pro *τ. αληθ.* | *και εσμεν* et. Did[tri] Ath 451. 710 Cyr[ioh 368. 850] etc ... 34. *και ωμεν*. Item m[7] vg Hil etc *et simus* | *εν τω αληθινω*: sah *εν τη ζωη*, cop plane om ... m[7] *verbo* (pro *vero*) | *εν τω υιω* et. Ath[79. 228. 442. 451. 505. 547. 710] Cyr[ioh 368] etc ... 33. 34. 45. 56. 162. a[scr**] vg (item m[7] *in verbo filio eius*) Did[tri 2,2] (sed[1,27] tantum *εν* om) Bas[eunom 294] Cyr[ioh 850] Ps-Ath[2,12] et[167] Hil[908] etc om *εν τω*. Cf et. Cyr[ioh 365] *και εσμεν εν τω αληθινω θεω ιησου χριστω*. | *ιησου χριστω* c. ℵ*(-στου)et[c]BKLP al pler (l[scr] ut ℵ*) cat m[8] demid tol syr[utr] sah cop arm aeth Ath[saep] Ps-Ath[bis] Did[tri] Hil[908] Aug[tri 1] Pelagdemetri etc ... A 162. vg[cle] am fu harl om, hinc Gb[0] | *ο αληθινος θεος* (Faustin Vig[varim] *deus verus*, 23. *χριστος* pro *θε.*): m[8] am Hil[908] (sed edd[antiq] habent) Vig[tri 2] om *θεος* | *ζωη* (Gb') cum NAB 13. 34. 57. 66** 105. 126. 180. al[10] (4 ap Scri) Did[tri 1,24. 27] et[2,2] (cf et.[2,5]) Ath[442. 505. 710 edd 2] ot (ex edd plu)[547] Ps-Ath[2,12] cod Bas[eunom 294] Cyr[act 45] Euthal (Zacagn[501] et[503] in argumento: *οστις εστι ζωη αιωνιος και θε. αληθ.* et *εν τω τελει - λεγων οτι ο του θεου υιος ζωη αιωνιος εστι*) Oec[602] ... K A[scr] al mu Ath[79] et[547 ed] et[710 ed] Cyr[ioh 850] *ζωη η*, item LP 5. 31. 38. 40. 68. 69. 105. 137. 191. al[15] cat Ath[328] et[451] Ps-Ath[2,12] et[167] Cyr[ioh 368] et[365] Antioch[1128] Thphyl *η ζωη η* ... ς *η ζωη* cum minusc ut[vid] pauc. Ceterum m[8] Hil[908] Faustin[arian] Vig trin[2] habent *et vita aeterna et resurrectio nostra* (Faustin add *in ipso*).

ΙΩΑΝΝΟΥ Β̄.

1 *Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ Κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ*

---

21. εαυτα cum ℵ*BL h 23. 29. 31. c^{ecr} 58^{ioct} al fere^{15} ... ς Ti εαυτουσ cum ℵ^{c}AKP al plu cat Thphyl Oec (:: εαυτα potius quam εαυτουσ offendisse puto) | ειδωλων sine αμην cum ℵAB 1. 13. 27. 29. 34. 65. 66** 68. d^{ecr} am demid tol sah cop syr^{utr} arm aeth ... ς (= Gb Sz) add αμην cum KL^{r} al pler vg^{clo} fu harl

Subscriptio: ℵAB ιωαννου (B -ανου) ᾱ ... r επιστολη ιωαννου ᾱ, 106. al ιωαννου επιστολη ᾱ ... 78. 80. 101. 126. 137. al ιωαννου ευαγγελιστου επιστολη ᾱ, L του αγιου και πανευφημου αποστολου ιωαννου και θεολογου επιστολη καθολικη ᾱ, 98. al του αγιου ιωαννου του θεολογου επιστολη καθολικη ᾱ ... 100. τελοσ της ιωαννου του ευαγγελιστου πρωτης καθολικης επιστολης. Similiter al, sed permu nil subscriptum habent (9 ap Scri) ... 93. 95. *Πρωτης ἐπιστολῆς Ἔληξε νῦν πέρας Τοῦ τῶν μαθητῶν πλεῖον ἠγαπημένου* ... am *expl. epistula iohannis* p̄, fu *expl. epist. sancti iohannis prima* (vg^{cdd} al om *prima*); syr^{utr} *finita est epist. prima Ioh. apostoli.* Praeterea 3. 78. 80. 126. al mu Thph add εγραφη απο εφεσου. Item numerantur στιχχ. σοδ΄ (L al pl) s. σογ΄ s. σξδ΄ (Thph) s. σπθ΄. In B capitula sunt ια΄, in vg^{cdd} (ut am fu) XX. Euthal in elencho: *ἰωάννου ἐπιστ. πρώτη. ἀνάγνωσισ πρώτη κεφφ. γ΄, μαρτυρίασ α΄, στίχων ρν΄. ἀνάγνωσισ δευτέρα κεφφ. δ΄, στιχχ. ρμ΄.*

---

* ℵB (in A titulus abscissus est) ιωαννου (B -ανου) β̄ ... P 96. k^{ecr} επιστολη ιωαννου β̄, 13. 72. 78. 96. 104. al ιωαννου επιστ. β̄ vel (ut Gb Sz) δευτερα, 99. ιωαννου καθολικη δευτερα, K 101. 106. al mu ιωαννου επιστολη καθολικη β̄, L al του αγιου αποστολου ιωαννου του θεολογου επιστολη δευτερα, 95. του αυτου αγιου ιωαν. του θεολ. επιστ. δευτερα, 4. επιστολ. δευτερ. ιωαννου του επι στηθουσ ... f^{ecr} Θεοσ ιωαννησ ταδε δευτερα τοισ προτεροισιν ... am *incipit epistula iohannis secunda*, al *inc. secunda ioh.*, fu *inc. eiusdem epist. secunda*, aeth *epist. Ioh. II. filii Zebedaei* ... ς^{e} ιω. του αποστ. επιστ. καθολ. δευτερα, ς επιστ. ιωαν. δευτερα. Ceterum Ir^{5,16,8} „Ioh. in praedicta epist." „et rursus in epistula ait" ita ponit ut non distinguat secundam istam a priore epistula. Dion^{alex} ap Eus$^{hist\ 7,25}$ *ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ φερομένῃ Ἰωάννου καὶ τρίτῃ καίτοι βραχείαισ οὔσαισ ἐπ. ὁ Ἰωάν. ὀνομαστὶ πρόκειται, ἀλλ' ἀνωνύμωσ ὁ πρεσβύτεροσ γέγραπται.*

1. ο πρεσβυτερος (93. η συμπρεσβυτερος): tol Cassiod^{126} *Iohannes senior* | εκλεκτη: 73. τη εκλεκτ., 31. εκλ. τη ... aeth^{utr} add και | Κυρίᾳ: et. syr^{sch} *Kyriae*, item syrP, quae et. in mg notat κυρια, White vero: „habet vocales quasi in Graecis nomen mulieris κυρία esset". Aeque ac Graecum ambiguae sunt sah cop ... vg (et. Lcif^{217}) aeth^{utr}

ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν
1 Ti 1, 2 2 Ti 1, 2 Tit 1, 4 ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. 3 ἔσται μεθ' ἡμῶν
χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

3 Io 3 4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας
ἐν ἀληθείᾳ καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. 5 καὶ νῦν
1 Io 2, 7 ἐρωτῶ σε, Κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν καινὴν γράφων σοι, ἀλλὰ ἣν
5, 3 εἴχαμεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ

---

dominae. Nec aliter Cassiod[126]: *Iohannes senior, quoniam erat aetate provectus, electae dominae scribit ecclesiae filiisque eius, quos sacro fonte genuerat.* | και ουκ εγω cum ℵBKP al pler vg sah cop syrP arm aeth ... A 73. syrbodl Thphyl ουκ εγω δε, L και ουκ εγω δε

2. δια τ. αληθειαν: 27. 29. 66** 106* fu (al ap Ln) syrP txt om | μενουσαν (vg *quae permanet*, nec aliter vvpler) cum ℵBKLP etc ... A ενοικουσαν, 13. 65. dscr sah ουσαν ... 66** om | εν ημιν et μεθ ημων: 22. 68. 100. 104. cscr jscr al εν υμιν et μεθ υμων (ex ascr tantum μεθ υμων affertur) | εσται: 31. syrbodl etP εστιν | και μεθ ημων εσται usque 3 εσται μεθ ημων: arm *quia et vobiscum erit, et vos in aeternum nobiscum eritis.* Tum sequitur χαρισ - - εν αληθ. κ. αγαπ. εσονται μεθ υμων.

3. εσται μεθ ημων (et. ς, non ς[e] Gb Sz) cum ℵBLP al sat mu cat am sah syrbodl aeth Thphylcom Oeccom ... ς[e] Gb Sz Ti εσται (15. 36. add δε) μεθ υμων cum K al plu vg (et. fu demid harl tol) cop (arm vide ante) syrP (*gratia vobis et pax a deo* etc) ... A om plane | παρα θεου cum ℵ[c]ABKLP al pler ... ℵ* 11. 18. 19. 32. 40. 57. 68. 98. 105. 126. cscr απο θε. | και παρα (ℵ[c]): ℵ* 99. fscr am om παρα | ιυ χυ (sic et. demid tol; vgcle am fu harl *Christ. Ies.*) non praemisso κυριου cum AB 27. 29. 33. 69. 73. dscr vg (exc tol) syrbodl sah (om. et. παρα θεου πατρ. και) aethutr arᵉ ... ς (Gb[00]) praem κυριου cum ℵKLP al pler cat tol cop syrP arm Thphyl Oec | του πατροσ (ℵ[c]): ℵ* αι του του πατρ.

4. περιπατουντας: 40. 67. 69. 101. 180. jscr -τουντα | ελαβομεν et. vg sah cop syrbodl etP arm aeth ... ℵ 13. 28. ελαβον | παρα: A 73. απο | του πατροσ: B om του

5. καιν. γρ. σοι hoc ordine cum ℵA 5. 13. 31. 68. dscr vg cop Lcif[217] ... ς Ti γραφ. σοι καιν. cum BKLP al pler cat sah Thphyl Oec | γραφων (et. ς[e] Gb Sz) c. ℵABKLP al plu velut vid pler cat vg etc ... ς γραφω cum 64. 65. 66. 106. dscrᵉ al vix mu arm aeth | αλλα cum ℵBK 13. al muvid ... ALP al pluvid (4 ap Scri) cat Thphyl Oec αλλ. Praeterea ℵ add εντολην, item syrP c.* εντολην παλαιαν | ειχαμεν cum ℵA ... ς Ln Ti ειχομεν cum BKLP al pler ... 31. 38. 68. ascr al fere[20] (8 ap Scri) εχομεν

6. αυτη (15. 17. 26. 36. praem και) η εντολ. εστιν cum ABK 5. 13. 31. 35. am fu syrbodl etP ... ς αυτ. εστιν η εντ. cum ℵLP al pler vgcle (et. demid harl tol) sah cop arm Lcif[217] Thphyl Oec. Praeterea ℵ

ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, ἵνα καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. 7 ὅτι 1 Io 2, 18 a 4, 1 a πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθαν εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. 8 βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. 9 πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος 1 Io 2, 23 καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. 10 εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς

---

aeth add αυτου. Habet autem aeth sic: [5]– – *ut amemus nos invicem, ut incedamus in praecepto eius.* [6]*Et hoc est praeceptum eius ut incedamus in hoc quod audivistis antiquitus.* | *ινα καθως* cum ℵA 31. 73., item K 13. al mu cat vg sah cop arm ... ς Ln Ti om h. l. *ινα* cum B LP al pler syr^{bodl} etP Lcif^{217} Thphyl Oec | *ινα* post *απ αρχης* cum ℵA 31. 73. Item ς Ln Ti cum BLP al pler syr^{bodl} etP Lcif Thphyl Oec ... K 13. al mu cat vg sah cop arm h. l. om | *περιπατητε* (L 13. al aliq Thphyl *-τειτε*) ... ℵ *περιπατησητε*

7. *εξηλθον* (Ti *–θαν* c. A) cum (Gb″) ℵAB al plus^{15} cat vg (et. am fu demid harl Bod^{828}; m^{s} tol *prodierunt*, Lcif^{217} *progressi sunt*) sah syr bodl etP arm Ir$^{int\,207}$ Ps-Chr^{s,702} (de pseudoproph) ... ς *εισηλθον* cum KLP al plu Thphyl Oec ... cop *venerunt* | *ουτ. εστ. ο πλα. και ο* (ℵ 1. 3. k^{acr} om) *αντιχρ.*: m^{s} *hii fallaces et antechristi sunt*, Lcif^{217} *isti sunt fallaces et antichristi*, syrP^{mg} *hi sunt seductores et antichristi*

8. *εαυτους* cum ℵABP etc (et. Dam^{2,610} item$^{paris\,**}$) ... KL (al pauc?) Dam^{2,610} ex$^{paris\,*}$ Ir$^{int\,207}$ Lcif^{217} *αυτους* (et Ir^{int} et Lcif *videte eos*, contra vg *vid. vosmetipsos*)! | *απολεσητε* et *απολαβητε* (Gb′) cum ℵ* (*απολησθε*) et^{cAB} 5. 13. 40. 66** 68. 73. 137. d^{ser} f^{ser} j^{ser} al fere^{15} cat vg sah cop syr^{utr} arm aeth Ir$^{int\,207}$ Lcif^{217} Ps-Chr^{s,702} et^{704} Isid ^{2,300} Dam^{2,610} (sed *λαβητε* : item^{paris}) Thphyl^{com} Oec^{com} ... ς *απολεσωμεν* et *απολαβωμεν* cum KLP 31. al plu Thphyl^{txt} Oec^{txt} | *ειργασασθε* (Gb′) cum ℵA 5. 13. 40. 66** 68. 73. 137. df j^{ser} cat vg cop syr^{bodl} etP^{txt} arm aeth Ir^{int} Lcif Ps-Chr$^{s\,bis}$ Isid Dam^{2,610} (et. ^{paris}) Thphyl^{com} Oec^{com} ... ς *ειργασαμεθα* (B* *ηργ-*) cum BKLP 31. al plu sah syrP^{mg} Thphyl^{txt} Oec^{txt} | *πληρη*: L Dam^{2,610} ex^{paris} *-ρησ*

9. ο *προαγων* cum ℵAB 98^{mg}. Item *qui praecedit* am fu harl sah aeth ... ς ο *παραβαινων* cum KLP al pler cat syr^{bodl} etP (uterque *transgreditur*) cop (*ambulans extra*) arm Eph^{s,52} Thphyl Oec. Item *qui recedit* vg^{cle} demid tol Lcif^{217} et$^{218\,bis}$ Did$^{lat\,306}$ | *μενων εν τη*: pri loc 39. *εμμενων τη*, item 100. sec loc | *διδαχη* pri: 13. *αγαπη* | *διδαχη* sec sine additam cum ℵAB 13. 27. 29. 66** 68. vg sah syrP^{txt} arm Did$^{lat\,306}$ Fulgfid eath ... syr^{bodl} etP c.* Lcif^{217} et$^{218\,bis}$ add *eius* ... ς (Gb^{o}) add *του χριστου* cum KLP al pler cat cop aeth Thphyl Oec | *και τ. πατερ. και τ. υιον* hoc ordine cum ℵBKLP al pler cat vg^{cle} sah cop syr^{bodl} et (*et patr. habet et fil.*) P arm aeth Lcif^{217} et$^{218\,ter}$ Did$^{lat\,306\,tor}$

καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· 11 ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

3 Io 13 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα
1 Io 1, 4 λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ. 13 ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

Thphyl Oec ... Ti κ. τ. υιον κ. τον (31. om) πατερα cum A 13. 31. 68. am fu demid harl tol Fulg^{fid} cath

10. ταυτ. τ. διδαχην (ℵ* ante διδαχ. iam εν scripserat, scripturus εντολην?, sed statim abiecit): 31. τ. διδ. ταυτ. | λαμβανετε et λεγετε: 137. λαμβανητε (etiam 101.) et λεγητε (et. d^{ser})

11. ο λεγων γαρ cum ℵAB 5. 13. 31. ... ς ο γαρ λεγ. cum KLP al pler cat Ir^{88} (vide post) Thphyl Oec. Cf conc$^{carth\ 81}$ *qui enim dixerit illi ave*; item Lcif^{217} *et ave nolite dicere ei : qui enim dicit ei ave*; item vg *nec ave ei dixeritis : qui enim dicit illi ave* :: quae quidem hac in re probandi vim non habent. | αυτω cum ℵABLP al plu (96. χαιρ. αυτον) cat m^{68} vg sah cop syr^{bodl} et^{P} (Ir^{88}, vide post) conc$^{carth\ 81}$ Lcif^{217} Thphyl ... Ti om cum K al^{25} Oec. Sic locum adhibuit Ir^{88}: *ιωαννης δε ο του κυριου μαθητης επετεινε την καταδικην αυτων, μηδε χαιρειν αυτοις υφ ημων* (cod^{1} *υμων*) *λεγεσθαι βουληθεις. ο γαρ λεγων αυτοις φησι χαιρειν, κοινωνει τοις εργοις αυτων τοις πονηροις* (int *qui enim dicit*, inquit, *eis ave, communicat operibus ipsorum nequissimis*) | τ. πονηροις: m^{68} add *ecce praedixi vobis, ne in diem domini condemnemini.* Item vg^{edd} (ut hal et gemblac) et vg^{six} *ecce praedixi vobis, ut in diem domini nostri Iesu Christi non confundamini.* Cf et. Luc^{brug}: *Quod subiiciunt quidam libri*: Ecce praedixi vobis, ut in die domini non confundamini, *patres ut superfluum praeterierunt.*

12. εχων cum ℵ^{c}A^{2}BKLP al pler cat vg etc ... ℵ*A* 27. 29. 61. 64. 180. o^{ser} εχω, item aeth et postea *sed nolui – quoniam spero* | γραφειν (99. al^{8ser} al ante υμιν pon) ... A 17. 73. g^{ser} γραψαι | εβουληθην cum ℵABKLP al plus^{30} cat Thphyl ... ς ηβουληθ. cum minusc sat mu Oec | αλλα (LP 31. 38. al mu αλλ) ελπιζ. c. ℵBKLP al longe plu sah syr^{bodl} et^{P} Thphyl Oec ... Gb Sz Ln ελπιζω γαρ cum A 5. 13. 27. 29. 66** 73. d^{ser} al^{10} cat vg cop arm aeth^{utr} ... 68. ελπιζων | γενεσθαι (Gb'') cum ℵAB 5. 6. 7. 13. 27. 33. 65. 66** 68. 137. 180. d^{ser} vg (et. am fu demid harl) syr^{P} Thphyl (et Oec^{com} παραγενεσθαι) ... ς ελθειν cum KLP al longe plu cat tol sah syr^{bodl} arm aeth Oec^{txt} ... cop *videre vos* | ημων cum ℵKLP al plu cat syr^{bodl} et^{P} (sah *meum*) arm Thphyl Oec ... Gb'' Ln υμων cum AB 5. 13. 27. 29. 65. 66** 68. 69. 73. 101. 104. c^{ser} al^{8} vg cop aeth^{utr} ... 21. 37. 56. om | πεπληρωμενη η (ℵ* ην) cum ℵB vg (et. fu demid harl tol) Thphyl ... ς Ti η πεπληρ. cum AKLP al omn^{vid} cat am Oec

13. της εκλεκτης ... 15. 26. fu (et al ap Ln) της εκκλησιας ... 73. om ... 114. add της εν εφεσω | ασπαζ. usque εκλεκτης: syr^{P} ^{txt} aeth

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ.

1 Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀλη- Act 19, 29. 20, 4 Ro 16, 23 1 Co 1, 15
θείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. 3 ἐχάρην λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν 2 Io 4

---

1 *Saluta filios sororis tuae electae.* Addunt post εκλεκτης 68. 69. 103. syr^{bodl} syr^{p} c.* arm ar^{e} η χαρις μεθ υμων (103. μετα σου), item aeth *gratia et caritas vobiscum.* | ς (= Gb Sz) add in fine αμην cum KL al pler cat fu (al ap Ln) syr^{bodl} et^{p} aeth^{pp} Thphyl Oec ... omisimus cum NABP 5. 13. 27. 29. 68. 73. 99. d^{scr} vg^{cle} am demid harl tol (vg^{cdd} aliq add *vale*) sah cop arm aeth^{ro} Bed^{834}

Subscriptio: NAB ιωαννου (B ιωανου) β' ... L al ιωανν. επιστ. β', P 79. 126. επιστ. ιωανν. β', 101. al ιωανν. του θεολογου επιστ. β' καθολικη, 78. 80. 137. al του αγιου ιωανν. επιστολη β', 40. ιωαννου επιστολη καθολικη δευτερα, 93. 95. επιστολης πεφθακε δευτερας τελος, Thphyl Oec τελος της ιωανν. δευτερας επιστολης, 62. ιωαννου β' προς παρθενυς ... (K?) al permu (11 ap Scri) nil subscriptum habent ... am fu al *explicit epistula* (fu al add *sancti*) *iohannis secunda*, syr bodl *finita est epist. secunda Iohannis apostoli*, syr^{p} *finita est epist. secunda Iohannis.* Praeterea numerantur στιχοι λ̄ (ita L al pl Thphyl), 40. λ̄ζ̄, 73. (teste Zacagnio, silet Birch) π̄. In B capitula numerantur β̄, in vg^{cdd} (ut am fu) *breves* numerantur V. Euthal in elencho (Zacagn. 479): ιωαννου επιστολη δευτερα. αναγνωσισ μια, κεφαλαιου I., στιχων λ̄.

---

* NB (hiat A) ιωαννου (B -ανου) γ̄ ... C 13. 42. 78. 80. 96. 100. 104. 105. al ιωαννου επιστολη γ̄ (96. τριτη), 38. τριτη επιστ. ιωαννου, h^{scr} ιωαννου τριτη επιστολη, 99. k^{scr} ιωαννου καθολικη τριτη, 101. 106. l^{scr} al ιωαννου επιστολη καθολικη γ̄, k^{scr} επιστολη τριτη ιωαννου καθολικη, o^{scr} επιστ. ιωανν. καθ. τριτη, 73. του αγιου ιωανν. του αποστολου επιστολη γ', L επιστολη τριτη του αγιου αποστολου ιωαννου, 8P^{e} του αυτου ιωανν. επιστ. γ', 95. του αυτου αγιου ιωανν. του θεολογου επιστολη τριτη, 4. επιστολ. του αγιου αποστολου και ηγαπημενου προς γαϊον ιωαννου, 3. 68. ιωαννου επιστ. γ' προς γαϊον, f^{scr} Αλλα παλιν τριτα ταυτα περικλυτος ιωαννης ... am *incipit epistula iohannis tertia*, fu (praegressis *exp. breves epist. sci. iohann. III.*) *inc. eiusdem epist. tertia*, demid *incipit tertia*, d (quemadmodum in superiore margine legitur, tantum enim superest altera epist. pars 11—15) *epist. iohanis III.* Syr^{bodl} et^{p} *epistula tertia Iohannis*, sah cop *epist. Iohannis tertia*, aeth *Iohannis evangelistae tertia* ... ς επιστολη ιωαννου τριτη, Gb Sz ιωαννου επιστ. τριτη, ς^{e} ιωαννου του αποστολου επιστολη καθολικη τριτη.

3. εχαρην sine copula c. ℵ 4. 5. 6. 13. 25. 65. 100. d^{scr} vg (et. Cassiod

καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, 6 οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. 7 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν.

1886) sah arm aeth ... ς Ln Ti add γαρ cum ABCKLP al pler cop syr bodl etP Thphyl Oec :: ita omnino versus iste cum verbis praegressis καθως ευοδουτ. σου η ψυχ. coniungendus videbatur. | μαρτυρουντων: in B exeunte versu omissa syllaba των | συ (22. 56. 80. 98. και συ) ... A 37. om. Cf Cassiod[1886]: *Valde gavisus sum in adventu fratrum testantium de veritate.* Sic.

4. μειζοτεραν: 137. Eph[51] μειζονα, item Dam[paris] (ut exscripsi loco ipso non indicato) μειζον | τουτων (et. vg syr[p] arm aeth): 27. 29. 31. 40. 66** 68. 69. 73. d[ser] al fere[10] sah cop syr[bodl] Dam[paris] ταυτης, Eph[51] τουτου | ουκ εχω (B* εχων): C 68. aeth post τουτων χαραν pon, item 31. post χαραν ταυτης | χαραν cum NACKLP al pler cat tol (etiam vg[cod paris 8564] ap Sab) etc ... B 7. 35. vg (et. aim fu demid etc) cop χαριν (*gratiam*). Cf Luc[brug]: *Non mutes* maiorem gratiam *cum* maius gaudium, *quod quidam faciunt.* | ινα: 69. η ινα, ut vg *quam ut* | ακουω: Dam[paris] (ut ante) ακουσω ... d[ser] post τα εμ. τεκν. pon | εν τη αληθ. cum ABC* 180. ... ς om τη cum NC[2]KLP al fere omn[vid] cat Thphyl Oec :: quum praecedat εν αληθ. nec fluctuet, hoc loco standum est codicum ABC testimonio.

5. εργαση cum NBCKLP al omn[vid] cat etc ... Ln εργαζῃ cum A. Vg quidem (cum Hier[tlt]) *quicquid operaris* | και τουτο (Gb') cum NABC 17. 27. 29. 33. 66** 68. 81. 97. 126[mg] vg (*et hoc in peregrinos*) syr[bodl] etP (et. graece in marg) sah (*et hoc etiam*) cop arm aeth (et. Hier[tlt] *in hoc*; Cassiod[1886] *quod in fratribus et maxime peregrinis studia caritatis impenderit*) ... ς και εις τουσ cum KLP al pler (d[ser] om τουσ) cat Thphyl Oec

6. οὓς: K ὅ. Cf Lc[brug]: „Qui testimonium reddiderunt charitati tuae. *Non omittas primum* qui." | ουσ: B* ου | ποιησεις (7. 18. 27. 29. 68. demid tol all[achm] Hier[tlt 1] ποιεισ) προπεμψασ c. NABKLP etc (Hier[tlt] *quos optime facis si praemiseris*; am *quos bene facies ducens*, fu *quos bene facies deducens*, tol *quos bene facis deducens*, demid *quos bene facis deduces*) ... C vg[cle] (demid) arm ποιησασ προπεμψεισ, vg[cle] *benefaciens deducens.* Ad lectionem vg[cle] Lc[brug]: *Non pauci boni libri Graeco consentanee* benefacies *verbum*, deducens *participium legunt, contra ac Romana Biblia.* ... syr[bodl] om προπεμψασ (syr[p mg] corrupte προπεψαι)

7. του ονοματοσ cum NABCKLP al plu cat am fu sah cop syr[p txt] arm Thphyl Oec Bed[925] (*cum dicit* pro nomine, *subaudiendum est domini*

8 ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. 9 Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. 12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀλη- 1 Io 3, 10

Iesu Christi) ... ς^{e} (= ς Gb Sz) add αυτου cum minusc mu (2 ap Scri) vg^{cle} demid syr^{bodl} etP c.* arm$^{cod\,1}$ aeth (Hier^{tit} add *domini*) | εξηλθαν cum ℵB ... ς εξηλθον cum ACKLP al omn^{vid} | απο: 5. 13. 29. 118. d^{scr} al^{5} παρα | των: C om | εθνικων (Gb′) cum ℵABC al^{12}, item *gentilibus* fu tol cop ... ς εθνων cum KLP al longe plu, item *gentibus* (:: at ut *gentilibus* accurate reddit εθνικων, ita etiam *gentibus* idem potest reddere) vg^{cle} am demid sah

8. υπολαμβανειν (Gb′) cum ℵABC* 13. 16. 27. 29. 46. 66** 68. 73. 126^{mg} Oec^{cod} ... ς απολαμβ. c. C^{corr}KLP al pler cat. Cf Thphyl (et Oec): ἀπολαμβάνειν ἀντὶ τοῦ ἀναλαμβάνειν, ὑποδέχεσθαι, ὡς καὶ τό· ὑπέλαβόν με ὡσεὶ λίων ἕτοιμος εἰς θήραν. | γινωμεθα: C 100. γινομεθα, ℵ 42. 69. 105. al fere^{10} cat Thphyl γενωμεθα | αληθεια (et. ℵ^{c}) ... ℵ*A εκκλησια

9. εγραψα (B -ψας) ... ℵ^{c} 13. 15. 18. 26. 29. 33** 36. 40. 49. 66** 73. 180. d^{scr} cat add αν, item vg (*scripsissem forsitan*, contra Hier^{tit} *scripsi etiam*). Similiter syr^{bodl} etP | τι cum ℵABC 7. 68. sah cop arm, item (αν τι) 29. 66** ... ς om cum KLP al pler vg syr^{bodl} etP aeth Thphyl Oec | διοτρεφὴς: Ln -τρέφησ, sed invita codicum auctoritate. Latini: *diotrephes* (vg^{cle} fu demid tol), *diotripes* (am), *diotrepes*, *deotrepes* (hi duo ap Ln).

10. εαν: A αν | φλυαρων ημας: C φλ. εισ ημασ, ut etiam vg *garriens in nos* | βουλομενους c. ℵABKLP al pler cat am fu cop syr$^{P\ txt}$ aeth Thphyl Oec ... C 5. 7. 27. 29. 66** vg^{cle} demid tol sah syr^{bodl} etP ^{mg} arm επιδεχομενους | τησ εκκλησιασ c. ℵ 2. 3. 4. 15. 25. 26. 36. 43. 95* 98. 99. 100. b^{scr} h^{scr} (4. εκβαλλει και κωλυει τησ εκκλ.) ... ς Ln Ti εκ τ. εκκλ. cum ABCKLP al plu Thphyl Oec :: ita solet scribi, ut etiam Ioh 2, 15

11. ο κακοποιων sine copula cum ℵABCKP h al longe plu cat d vg (et. am fu demid) sah syr^{P} ... ς (= Gb Sz) ο δε κακοποι. cum L 31. a^{scr} al mu tol cop arm aeth (syr^{bodl} *et* -) Did$^{lat\,306}$ Dam^{2,329} Thphyl Oec | ουχ: C ουκ, nec aliter editum est Dam^{2,329} | εωρακεν cum ℵAB^{3}CKLP etc ... Ti εορακεν cum B*

12. υπο αυτησ cum ℵC ... ς Ln Ti υπ αυτησ cum ABKLP al certe pler | τησ αληθειασ (et. d vg syr$^{P\ txt}$ sah cop aeth) ... A* (sic omnino videtur)

Io 21, 24 *θείασ· καὶ ἡμεῖσ δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδασ ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν*
ἀληθήσ ἐστιν.

2 Io 12 13 *Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανοσ καὶ*
καλάμου σοι γράφειν· 14 ἐλπίζω δὲ εὐθέωσ σε ἰδεῖν, καὶ στόμα
πρὸσ στόμα λαλήσομεν. 15 εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι·
ἀσπάζου τοὺσ φίλουσ κατ' ὄνομα.

τ. εκκλησιασ ... c syr^{bodl} etP mg arm praem *τησ εκκλησιασ και* | *και οιδασ* (Gb') cum ℵABC al plus^{30} cat d vg sah cop arm ... ς Ti *και οιδατε* c. KLP al longe plu syr^{bodl} etP (et. mg graeco) aeth^{utr} Thphyl Oec ... 14** 38. 93. 104. 180. al$^{8\,ser}$ *κ. οιδαμεν* ... a^{ser} plane om | *οτι* (vg *et nosti quoniam*): d om (*et scis testim. nostr. verum est*) | *η μαρτ. ημων αληθ. εστιν*: c 68. *αληθ. ημων εστιν* (68. *εστ. ημ.*) *η μαρτυρ.*, 31. aeth *αληθ. εστ. η μαρτ. ημ.*

13. *γραψαι σοι* cum ℵABC al^{10} d vg sah cop syr^{bodl} etP arm aeth Thphyl ... ς *γραφειν* idque sine *σοι* cum KLP al pler cat Oec | *ου θελω* (et. d tol *nolo*) ... A *ουκ εβουληθην*, 27. *ουκ ηθελον*, item vg *nolui* | *δια μελαν. και καλαμου* (L *-μω*): arm *δια χαρτ. και μελανοσ* :: ex 2 Ioh 12 | *σοι* ante *γρα-* cum ℵBCKLP al pler cat Thphyl Oec ... Ln post *γρα-* cum A 13. 73. d vg sah cop syr^{bodl} etP (4. 16. arm om *σοι*) | *γραφειν* cum ℵABC 5. 27. 31. 33. 73. 105. ... ς *γραψαι* cum KLP al pler cat Thphyl Oec

14. *σε ιδειν* cum ABC 5. 31. 73. d (*te visurum*) vg (*te videre*, sed tol ut d) ... ς *ιδειν σε* c. ℵKLP (*ειδειν*) al pler cat cop (sah *venire ad te*) Thphyl Oec | *λαλησομεν*: K 23. 26. 33. 41. 99. (al^{vid}, Sz praeteriit) Thphyl *-σωμεν*

15. *οι φιλοι* cum ℵBCKLP al pler d (*amici tui*) vg sah cop syr^{bodl} syr^{p} txt arm Thphyl Oec ... A 3. 13. 31. 33. 65. 67. d^{ser} syr^{p} mg aeth^{utr} *οι αδελφοι* | *ασπαζου* ... ℵ 40. *ασπασαι* | *τ. φιλουσ* ... 33. 81. 160. syr^{p} *τ. αδελφουσ* | *κ. ονομα*: L 15. 26. vg^{ms} ap Ln (non item vg^{cle} am fu demid etc) add *αμην*, item tol *vale* (ms ap Ln *amen. vale*, ut^{vid})

Subscriptio: ℵAB 137. *ιωαννου* (B *-ανου*) *γ'* ... C 40. *ιωαννου επιστολη γ'* (40. *τριτη*), P 126. *επιστολη ιωαννου γ'* ... 73. *του αγιου ιωαννου επιστολη γ'*, L *επιστολη γ' του αγιου αποστολου ιωαννου*, 10. 78. 80. al *του αγιου αποστ. ιωαν. επιστολη γ'*, 96. *του αγιου ιωαν. του ευαγγελιστου επιστ. γ'*, 95. *του αυτου αγιου ιωαν. του θεολογου επιστ. τριτη*, 101. al *του αγιου αποστολου και ευαγγελιστου ιωαννου του θεολογου επιστολη καθολικη γ'*, 180. *ιωαννου επιστολη τριτη προσ γαϊον*, 62. *ιωαννου γ' προσ γαϊον· περι δημητριου ω μαρτυρει καλλιστα* ... al sat mu (ut omnes ap Scri, praeter h qui habet *τελοσ*) nil subscriptum habent ... am *explicit epistula iohannis tertia*, fu *expl. epistula sci. iohannis tertia*, d *epistulae* (sic) *iohanis III explicit* (his additur: *incipit actus apostolorum*), syr^{bodl} etP *finita est epistula tertia Iohannis apostoli*. Praeterea numerantur *στιχοι λβ'* (ut L 10. 40. 78. 80. al pler Thphyl), al pauc *λα'* (ut 25.), *λ'* (ut 17.), 73. *πι'*. In B

ΙΟΥΔΑ.

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη. 2 Pe 1, 2

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει.

---

capitum nil indicatur. Vulgatae edd, ut am, fu, *capitula* (fu *breves*) habent V. Euthalius in elencho (ap Zacagn. p. 479.) sic: *Ἰωάννου ἐπιστολὴ τρίτη. ἀναγνώσεις μία, κεφαλαίου Ι. στίχων λα'.*

Inscriptio: κπ *ιουδα*, ACK 13. 104. 105. al *ιουδα επιστολη*, 96. *επιστολη ιουδα*, 73. *επιστ. ιουδα του αποστολου*, L *επιστολη του αγιου αποστολου ιουδα*, 70. 79. *του αγιου αποστ. ιουδα επιστολη*, 31. 100. 101. 106. al *ιουδα επιστ. καθολικη*, 38. 42. 72. 78. 80. al *ιουδα καθολικη επιστολη*, 95. *του αγιου ιουδα επιστ. καθολ.*, P *ιουδα του αποστ. επιστολη καθολικη* (ut certe vdtr), 71. *του αγιου αποστ. ιουδα επ. καθολικη* ... am *inc. epistula iudae*, vg^{cdd} ap Ln *inc. epistula iudae apostoli*, demid *incipit liber iudae*, fu (post verba: *explicient breves epistulae Iudae*) *inc. eiusdem epistula* ... syr^{bodl} *epistula Iudae fratris Iacobi* (ap Pocock. *epist. Iud. apostoli fratris Iac. episcopi*), syr^{P} *epist. catholica Iudae apostoli*, cop *epistula Iudae*, aeth *epist. Iudae fratris Iacobi* ... ς ot ς^{o} *ιουδα του αποστολου επιστολη καθολικη*, Gb Sz *ιουδα επιστολη*. Cf Clem^{431} - *οἶμαι - προφητικῶς Ἰούδαν ἐν τῇ ἐπιστολῇ εἰρηκέναι.* Or^{3,811} *εἰ δὲ καὶ τὴν Ἰούδα πρόσοιτό τις ἐπιστολήν* et^{3,607} *ἐν τῇ Ἰούδα ἐπιστολῇ.* Or$^{int\ 4,549}$ *Iudas apostolus in epist. catholica dicit.*

1. *ιησου χριστου* cum HARL al plu vg sah cop syr^{bodl} et^{P} arm aeth Clem lat^{997} Or^{3,468} Lcif^{219} Eph^{2,61} Ps-Ath$^{synops\ 99}$ Thphyl Oec ... Ti $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\iota\upsilon}$ cum KP al fere^{25} demid tol | *θεω*: male Woide ex A *τω* | *ηγασπημενοις* (Gb') cum HAB 5. 33** 68. 73. 98^{mg} 126^{mg} 163. vg sah cop syr bodl et^{P} arm (aeth *deum patrem amantibus*) Or^{3,607} Eph Synops^{99} Thphyl com Oec Lcif^{219} Cassiod^{139} etc ... ς *ηγιασμενοις* cum KLP al pler (57. *προηγιασμ.*) cat Thphyl^{txt}. Praeterea 27. 29. 66** syr^{bodl} et^{P} arm verbis *τοις* (omittitur??) *εν θεω* etc praem *τοις εθνεσιν* | *και ιησου χριστω* (40. 78. al^{10} Or^{3,607} Eph Thphyl^{txt} Oec^{txt} $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$, vg^{cle} *in Christo Iesu*) *τετηρημενοις* ... sah *τετηρημενοις εν* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\omega}$ post *κλητοις* pon ... 163. syr^{P} om

2. *και ειρηνη*: K 100. al^{5} om *και* ... 163. syr^{P} add *εν κυριω*

3. *αγαπητοι*: ℵ ad ea quae praecedunt trahit | *γραφειν*: ℵ Eph^{2,61} Cyr act^{16} praem *του* | Ln sic distinxit: *γράφειν ὑμῖν, περὶ - - γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν* | *ημων* cum HABC^{vid} 5. 8. 17. 26. 27. 29. 33. 36.

4 παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς
2 Pe 2, 1 as τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες
εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι
Nm 14, 35 as κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύ-

---

68. 73. 163. 180. 1^{lect} sah syr^{bodl} etP arm Cyr$^{\text{act 46}}$ (de recta fide^{77} *υμ.*) Thphyl Lcif^{219}, item 6. 7. 25. 31. 56. vg Eph^{3,61} *υμων* ... ς Ti om cum KLP al longe plu cop (aeth, sed aeth^{ro} Graeca libere circumscribit) Oec | *σωτηριασ*: ℵ add *και ζωης* | *γραψαι*: ℵ *γραφειν*

4. *παρεισεδυσαν* cum ℵAC(sic)KLP etc ... B *παρεισεδυησαν* | *παλαι*: ℵ *και παλ.* (Similiter sah *παρ. γαρ και τινες*) | *χαριτα* cum AB ... ς *χαριν* c. ℵCKLP al omn^{vid} Eph^{2,62} Did$^{\text{tri}\,1,27}$ Ps-Chr^{6,707} etc | *δεσποτην* sine additam cum ℵABC al^{25} cat (et. com ^{154}) vg sah cop arm aeth Eph Did$^{\text{tri}\,1,27}$ Ps-Chr^{6,707} Cyr$^{\text{act 46}}$ (om *και* seq) Lcif^{219} ... ς (= Gb Sz) add *θεον* cum KLP al plu (42. 57. al *θεον και δεσποτ. τον κυρ.* etc) syr bodl etP Thphyl^{txt} Oec^{txt} (utorque^{com} vdtr omittere)

5. *δε* ... C Lcif^{219} *ουν* (*itaque*) ... 36. sah om | *ειδοτας* (13. *ειδοντας*) sine *υμας* cum ABC^{2} (* non liquet) 5. 6. 7. 13. 15. 17. 18. 27. 29. 36. 45. 66** 68. 73. 163. c^{scr} d^{scr} cat vg sah cop syr^{bodl} etP arm aeth Eph ^{2,62} Lcif^{219} ... ς (Gb^{00}) add *υμας* cum ℵKL al plu Thphyl Oec | *απαξ* hoc loco cum ABCL al plor vg (*scientes semel omnia*) aeth Eph ... ℵ 68. tol (*quoniam deus semel* –) Clem^{280} et$^{\text{lat 997}}$ post *κυριος* (68. tol Clem *ο θεος*, Clem^{lat} *domin. ds.*) pon; nec aliter syr^{bodl} syrP sah cop arm Did$^{\text{tri}\,1,9}$ Did$^{\text{lat 307}}$ Cassiod ^{140} (coniungunt enim hi omnes *απαξ* cum verbis *οτι κυριος λαον εκ τ. γ. αιγ. σωσας*) :: quae quidem lectio omnino praeferenda esset alteri, nisi incredibile esset *απαξ* locum post *ειδοτας* a quopiam correctore nactum esse. Cohaerent vero in ℵ certe *απαξ* post *κυριος* positum et *υμας* post *ειδοτας* additum ... K 22. 80. 100. post *ειδοτ. υμ. τουτο* (vide post) pon ... 163. Lcif^{219} plane om. Clem vero sic: *ειδεναι γαρ υμας βουλομαι οτι ο θεος απαξ εκ γης αιγυπτου λαον σωσας* etc. | *παντα* cum ℵABC^{2} (non liquet *) 6. 7. 13. 27. 29. 68. 163. vg cop syrP arm aeth (syr^{bodl} *παντας*) Eph Lcif^{219} ... ς *τουτο* cum KL al plor cat sah Thphyl Oec | *οτι κυριος* c. ℵC*^{vid} Eph (articulum om et. AB et rell qui *ιησους* praebent), item ς Ti *οτι ο κυρ.* c. KL al plor cat^{txt} ^{155} syrP Ps-Ath^{synops} ^{146} Thphyl Oec. Sic Ps-Ath: *και γαρ και τον προτερον λαον εξ αιγυπτου εξαγαγων ο κυριος και μη εμμειναντα τη πιστει εωρακως απωλεσε.* Cf et. cat^{com} ^{155} *ειρηται γαρ προ τουτων περι αυτου ως ειη αληθινος θεος ουτος ο μονος δεσποτης ο κυριος* $\overline{\text{ις}}$ $\overline{\text{χς}}$ *ο αναγαγων τον λαον εξ αιγ. δια μωσεως* ... c^{2} 5. 8. 68. tol syr^{bodl} ar^{e} arm Clem^{280} Lcif^{219} *ο θεος* ... Gb′ Ln *ιησους* cum AB 6. 7. 13. 29. 66** vg sah cop aeth utr arm$^{\text{ed mg}}$ Did$^{\text{lat 307}}$. Cf et. Did$^{\text{tri}\,1,12}$: *και ιουδας καθολικως γραφει· απαξ γαρ κυριος ιησους λαον εξ αιγ. σωσας.* Item Hier^{lovin} ^{1,12} qui de Iosua explicat.

σαντες ἀπώλεσεν, 6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν 2 Pe 2, 4
ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης
ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· 7 ὡς Σόδομα καὶ Gn 19
Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις 2 Pe 2, 6
ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται
δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. 8 ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι 2 Pe 2, 10
ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν,
δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. 9 ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ Dan 12, 1
διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ Dt 34, 5
2 Pe 2, 11
Zach 3, 2

---

6. τε cum ℵBCKL al pler cat m^{46} (*angelos quoque*) sah syr^{bodl} arm aeth utr Clem^{280} Or^{3,814} Or$^{int\ 4,510}$ et^{549} Eph^{2,62} Ath^{539} Oec Lcif^{219} Vig^{varim} (Or^{int} Lcif Vig *quoque*, ut m) ... Ln δε cum A 54. 137. f^{ecr} vg cop syr^{p} Clem$^{lat\ 997}$ Ath^{539} ex$^{cdd\ 4}$ Thphyl | αλλα (Clem^{280} Or^{2,814} Dam^{2,308}) ... C 31. 38. a^{ser} al^{2ser} etc Ath^{539} Thphyl αλλ | απολιποντας: L 180. l^{lect} Clem$^{280\ cod}$ Dam^{paris} (Or^{4,247} και απαξαπλως παντες οι απολειποντες το etc) απολειποντας (sed L al^{2} -πόντας) | μεγαλης ημερας: m^{46} fu Lcif^{219} (sed editor correxit *dici*) *magni dei* | δεσμοις: 13. add αλυτοις και. Item Or$^{int\ 510}$ post *aeternis vinculis* add *in tartaro constrictos* et^{549} *constrictos*. Sic m^{40} et Lcif^{219}: *in iudicium magni dei vinculis eos sanctorum angelorum sub tenebras reservabit* (Lcif *sub tenebris servavit*). Item Clem^{280} δεσμοις αϊδιοις υπο ζοφον αγριων (sic) αγγελων τετηρηκεν (contra Clem^{lat} *sub caligine reservavit*)

7. και αι (sic C^{2}): C* om^{vid} αι | τροπ. τουτοις hoc ordine cum ℵABC 5. 13. 65. 68. 163. 180. Eph^{2,62}, item cop syr^{bodl} etp ... ς τουτοις τροπ. c. KL al pler cat arm Thphyl Oec ... Lcif^{219} *his* (sic Gall, al *hae* edid.) *simili modo* ... 40. om τουτοις (41. αυτοις). Nec exprim vg (*simili modo*) sah; m^{46} vero *civitates cum adulterium fecissent* (omissis τον ομοι. τροπ. τουτ.) | υπεχουσαι cum BCKL etc (m^{46} vg Lcif^{219} *sustinentes*) ... 40. απεχουσαι, A υπερεχουσαι ... ℵ (* ουκεχουσιν, C restituit υπεχ.) υπεχουσιν, posteaque προκεινται δε

8. ομοιως (et. Clem^{515} Lcif^{219} etc) ... A ομως | κυριοτητα (et. Epiph^{93} Eph, vg Lcif^{219} *dominationem*) ... ℵ κυριοτητας, Or$^{int\ 1,5}$ *dominationes* (Or^{3,457} legitur κυριοτατον δε αθετουσιν, quod vitiosum videtur) | δοξας (3. 5. 55. δοξαν, item vg Clem$^{lat\ 908}$ *maiestatem*) δε βλασφημουσιν ... 4. 21. δοξας ου τρεμουσι βλασφημουντες (:: cf 2 Pe 2, 10)

9. His cat^{100} ex cod^{bodl} praeponit εν τω μωυσεως αποκρυφω, 98^{mg} habet μωυση αποκρυφου. | ο δε μιχα. ο (Eph om) αρχαγγ. οτε cum ℵACKL rell omn^{vid} catox et cat$^{niceph\ 1613}$ sah cop Eph^{2,62}, item sed ὅσ pro ὅτε syr^{bodll} etp Did$^{lat\ 804}$ Thphyl Oec ... Ln οτε (mallem ο τε) μιχα. ο αρχ. τοτε cum B. Cf aeth: *Et Mich. quoque - cum contenderet*. Item vg Clem$^{lat\ 998}$ *Cum* (Clem *Quando*) *Mich. archangelus cum diab. disputans altercaretur dc*, item Hier$^{lit\ 8}$ *Quando Mich. arch. cum diab. disputabat de* | μωυσεως cum ℵBCL al mu cat Eph Thphyl Oec ... ς μωσεως cum

ἐτύλιμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· ἐπιτιμήσαι
2 Pe 2, 12 σοι κύριος. 10 οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα
δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
Gn 4, 8
Nm 22
Nm 16 11 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ
2 Pe 2, 15 τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώ-
2 Pe
2, 13. 17 λοντο. 12 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συν-
ευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ

AK al plu | αλλα cum AB ... ς αλλ cum NCKL etc | κυριος: N^c 1. 68. 105. ο κυριος ... N^* ο θεος

10. *βλασφημουσιν*: Epiph[92] *αγνοουντες αλισκονται.* Sic enim ille: *ως λεγει (ιουδας* praecedit) *οτι οσα μεν ουκ οιδασιν αγνοουντες αλισκονται, οσα δε οιδασιν, ως τα αλογα ζωα φθειρονται.*

11. *τη πλανη του βαλααμ* etc: cf Lcif[219]: *Vae illis, quoniam in viam Cain abierunt, et in seductionem Balaam mercede effusi sunt, et in contradictionem Chore pericrunt* (sic correxit Gall; antea edebatur *Baal* pro *Balaam*, *Choreb* pro *Chore*)

12. *ουτοι εισιν* etc cum N^cABKL rell cat vg cop syr^{hodl} etP arm Eph^{3,62} Pallad^{6,318} Lcif^{219} Did$^{lat\ 308}$ etc ... N^*C^2 (latet *) *ουτοι εισιν γογγυσται μεμψιμοιροι κατα* (N^* κα) *τας* (C^2 add *ιδιας*) *επιθυμιας αυτων πορευομενοι.* Eadem fere sah ad *απωλοντο* v. 11 add (*murmuratores sunt rixosi, ambulantes secundum cupiditates suas.*). Similiterque aeth post *συνευωχουμενοι.* Habet enim sic: *Ili sunt qui in amore amarunt vos, animosi ad peccatum suum, et incedunt in concupiscentia sua, et sine timore pascunt se ipsos* etc | οι *εν ταισ* (Gl′) cum N^cABL 13. 27. 29. al al[10] cat syr^{hodl} etP Eph Pallad^{318} (Gall^{8}) Did^{lat} (*Ili qui*) Aug^{fid} et op (*Hi sunt qui*) ... ς om οι cum K al longe plu vg (*Ili sunt* etc) sah (*Isti polluti in agapis vestris*) cop (*Isti sunt* etc) Lcif^{219} Thphyl Oec | *αγαπαισ* c. NBKL al pler cat vg (*epulis*) sah cop syr^{hodl} etP (et.^{Gr} in^{mg}) arm aeth Eph Pallad^{318} Thphyl Oec Lcif (*charitatibus*) Did$^{lat\ 308}$ (*dilectionibus*) Aug^{fid} et op (ut Did). Cf et. cat^{166}: *ἔτι κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τῶν κοινῶν ἐν ἐκκλησίαις γινομένων τραπεζῶν, περὶ ὧν καὶ ὁ ἀπόστ. κορινθίοις ἐπιστέλλει, συνήεσαν, οὐ χάριν τοῦ μεταλαβεῖν τοῦ κυριακοῦ δείπνου, ἀλλ' ἵνα καιρὸν εὕρωσι ψυχὰς ἀστηρίκτους διελεΐζειν· τούτων γὰρ καὶ ὁ πέτρ. ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιστ. καταλέγει* (similia in schol[100] et[103]) .ς.... AC 44. 56. 96. *απαταισ*, 6. 66** *ευωχιαισ* | *υμων* cum NBCKL al omn^{vid} cat sah cop syr^{P} aeth Eph Pallad Thphyl Oec Lcif^{219} Did$^{lat\ 308}$ Aug ... Ln *αυτων* cum A^{corr*} (ipse * sic super rasuram) vg syr^{sch} arm | *συνευωχουμενοι* (K *συνευοχ-*) ... c 6. 27. 42. 57. 98^{mg} al fere[10] sah cop arm add *υμιν.* Sic Did$^{lat\ 308}$: *hi qui in dilect. vestris maculis coepulantur.* | *αφοβωσ*: Lcif^{219} (*hi sunt - maculae, sine timore semetipsos regentes*) Did$^{lat\ 308}$ (*hi qui - maculis coepulantur, sine timore semetipsos pascentes*) Ps-Chr^{8,707} (*ουτοι εισιν αφοβωσ εαυτουσ ποιμαινοντεσ*) cum seqq coniungunt. | *υπο ανεμων*: K 25. 56.

ἀτέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα, 13 *κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα* Is 57, 20
τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους Gn 5, 18
εἰς αἰῶνα τετήρηται. 14 *ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ,* 15 *ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβη-*

Ps-Chr^{3,707} Leif^{219} *παντι ανεμω* | *παραφερ-* cum NABCKL, h al^{10} cat Thphyl ... ς (= Gb Sz) *περιφερ-* cum minusc vix mu Eph^{3,62} Oec. Item vg Did$^{lat\ 308}$ *quae - circumferuntur*, Leif^{219} *circumferendae* ... 16. k^{ascr} Pallad^{313} *φερομεναι* (16. *-νοι*). Praeterea pro *-μεναι* habent B 16. 25. 119. *-μενοι* | *φθινοπωρινα* (ℵc): ℵ* *-ρικα* | *εκριζωθεντα*: 2. 15. 26. 36. 99. al^{3scr} al fere^{5} *και εκριζ.*

13. *κυματα αγρια*: ℵ *αγρ. κυμ.* | *επαφριζοντα*: C 5. 6. 7. 13. 17. 27. 29. 33. 68. 180. *απαφρ.*, 69. *μεταφρ.* | *πλανηται* (A *-τε*): B *πλανητες* | Ln *πλανῆται· οἷς* | *ο ζοφ. του σκοτους*: B om *ο* et *του* | *εισ αιωνα* c. NABCL al plus^{25} (et 67. 105. 106. a^{ascr} Ps-Chr^{3,707} *εισ αιωνασ*) cat Ephr^{221} et^{3,62} Pallad^{313} Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) *εισ τον αιω.* cum ℵ al sat mu

14. Ad marginem 98. notat *ενωχ αποκρυφον.* | *επροφητευσεν* cum B* (ℵ *προεπροφητ.* nec correctum), B^{3} (*ε* priore per incuriam instaurato) *επροεφ.* ... ς Ln *προεφητ.* cum ACKL al omn^{vid} | *δε*: A al pauc om | *κυριοσ*: ℵ 33. 40. 96. 142. *ο κυρ.* | *εν αγι. μυριασιν αυτ.* cum ABKL al longe plu (10 ap Scri, 10 ap Mtthaei) cat vg Chron^{35} Did$^{lat\ 308}$ (qui totum locum accurate cum Graecis convenientem exhibet) Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) *εν μυριασ. αγι. αυτ.* cum C al mu cop syr^{p} aeth Dam^{2,347} ... syr^{bodl} *εν μυρι. αγιων*, ℵ 8. 25. 56. sah arm *ε. μυρ. αγιων αγγελων* (al *εν μυρ. αγιαισ αγγελων*, Eph^{3,62} *εν αγιοισ μυρ. αγγελων αυτ.* Auct$^{novat\ 3,375}$ *cum multis millibus nuntiorum suorum.*)

15. *ελεγξαι* (Gb″) cum NABCKL al plus^{50} cat Eph^{3,62} Chron^{35} Dam^{paris} ad ^{347} (in editis om male *και ελεγξαι* usq *περι παντων*) etc ... ς *εξελεγξαι* cum 98. al vix mu Oec | *παντασ* (68. Dam^{paris} om) *τουσ ασεβεισ* ... ℵ sah *πασαν ψυχην*, item auct$^{novat\ 375}$ Vig^{varim} *omnem carnem.* Praeterea ς (sed Gb^{00}) Ti add *αυτων* cum KL al plu Thphyl Oec ... omisimus cum NABC al plus^{20} cat vg sah cop syr^{bodl} et^{p} arm aeth Eph Chron^{35} Dam^{paris} auct$^{novat\ 375}$ Did$^{lat\ 308}$ Vig^{varim} | *ασεβειασ αυτων* c. ANKL al longe plu vg (et. am fu Vig^{varim} Bed) cop syr^{p} aeth Eph Did$^{lat\ 308}$ Thphyl Oec ... Chron^{35} *των πονηρων* (om etiam *των εργ.*), 163. *των ασεβειων* (om *τ. εργ.* ut^{vid}), auct$^{novat\ 375}$ *impiorum* (praecedit *de omnibus factis*) ... ℵ 6. 7. 26. 29. 66** sah syr^{bodl} om; item C 15. 18. 36. 68. 117. cat demid arm Dam^{2,347} (et. ^{paris}) om *ασεβειασ* (servato *αυτων*). Praeterea post *ησεβησαν* syr$^{p\ mg}$ add *propterea quod deseruerunt dominum* | *λογων* cum NC 6. 8. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 43. 56. 68. 99. cat tol sah syr^{bodl} et^{p} arm (item aeth sedlibere) Dam^{2,347} (et. ^{paris}) auct$^{novat\ 375}$ Ephr^{3,62} ... ς Ln Ti om (:: ut supervacaneum et molestum) c. ANKLP al longe plu vg cop

σαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν λόγων ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ
2 Pe 2, 18 ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.
2 Pe 3, 2 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
2 Pe 3, 3 2, 10 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 οὗτοί

Didlat^{308} Thphyl Oec | κατ αυτου: auct^{novat} *de deo*, vgclo Didlat^{308} *contra deum* ... Chron^{35} προσ αυτουσ ... syr^{hodl} om. Sic tol versum habet: *facere iudicium de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt, et arguere omnes impios de omnibus quibus impie vixerunt, et de omnibus duris verbis quae locuti sunt* etc. Ceterum sic Enoch Aethiops^{2,1}: *Ecce venit cum myriadibus sanctorum suorum iudicium de eis facere, abolere malos et punire omnem carnem de omnibus quae peccatores et impii fecerunt et commiserunt adversus ipsum.*

16. μεμψιμοιροι (sic BC): ℵAL 69. -μυροι, P -μιροι | αυτων pri cum ℵA BK al plu cat Thphyl Oec ... CLP al fere^{30} Ephr^{3,62} εαυτων

17. τ. ρηματ. τ. προειρημενων cum ℵBCKLP al pler cat Cyr$^{loh\,708}$ et$^{act\,21}$ Thphyl Oec, item vg *verborum quae praedicta sunt* ... Ln των προειρημ. ρηματ. cum A 6. 29. 163. Ephr^{3,62} Lcif^{210} (*praedictorum sermonum*)

18. οτι ελεγον υμιν (4. 108. 127. ημιν, sah Lcif^{210} om): K οτι ελεγεν ημιν ... vg syr^{hodl} *qui dicebant vobis* | ελεγ. υμιν sine οτι cum ℵBL* Lcif^{210}, item Hipp (Ps-Hipp?) consumm^{10} (ο ιουδασ - λεγει· επ) Ps-Chr^{8,707} (και παλιν λεγει· επ) ... ς Ti add οτι cum ACKL^{mg}P al certe pler cat vg syr^{hodl} et^{P} arm aeth (sah cop) Eph^{3,62} Cyr$^{loh\,708}$ et$^{act\,21}$ Thphyl Oec | επ εσχατου cum ℵABC 5. 6. 7. 8. 13. 15. 18. 22. 27. 29. 33. 36. 66** 73. 106. 180. cat Did$^{tri\,2,26}$ Cyr$^{loh\,708}$ Thphyl Ephr^{3,62} ... 68. 126^{mg} 130. g^{scr} Hipp$^{consumm\,10}$ Cyr$^{act\,21}$ Ps-Chr^{8,707} επ εσχατων ... ς εν εσχατω cum KLP al longe plu Oec | του χρονου (Gb'') cum ℵA 13. 22. 73. 180. Did$^{tri\,2,26}$ Cyr$^{loh\,708}$ Thphyl; item (omisso του) χρονου BC 5. 8. 33. ... Gb' των χρονων cum 6. 7. 15. 17. 18. 26. 27. 29. 36. 66** 68. 106. 126^{mg} 130. Ephr^{3,62} Hipp consumm^{10} Cyr$^{act\,21}$ Ps-Chr^{8,707} ... ς χρονω cum KL al plu Oec; item P των χρονω. Ex Latinis vg *in novissimo tempore*, Lcif^{210} *in novissimis diebus*; syr^{hodl} *in fine temporum*, syr^{P} *ultimo tempore*, sah *in ultimis temporibus*, cop *in ultimo tempore*, aeth *in ultimis diebus*. | εσονται cum ℵ*BC*KLP al longe plu syr^{hodl} et^{P} arm Lcif^{210} Hipp$^{consumm\,10}$ Ps-Chr^{8,707} Thphyl Oec ... Gb' Ln$^{ed\,min}$ ελευσονται cum ℵ^{c}AC^{2} 5. 6. 7. 8. 13. 22. 26. 29. 33. 36. 66** 73. 81. 126. 130. 180. cat vg sah cop aeth Ephr^{3,62} Did$^{tri\,2,26}$ Cyr$^{loh\,708}$ et$^{act\,21}$ | εμπαικται (sic B): ℵA C^{2}P al εμπεκται, L εμπαιγκται | τασ εαυτων (80. αυτ.) επιθυμιασ et. Eph Did^{tri} Cyr^{loh} et^{act}, am fu domid tol *secundum sua desideria*;

εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 ὑμεῖς δέ, 2 Pe 3, 17
ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν
πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, 21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρή-
σατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ζωὴν αἰώνιον. 22 καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους, 23 οὓς
δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες
καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

Hipp^{consumm} τασ ιδιασ επιθυμιασ, Ps-Chr τασ ιδιασ επιθυμ. αυτων ... ℵ^{c} 3. 42. 57. 104. f^{ser} τ. επιθ. εαυτων, ℵ* 163. τ. επιθ. αυτων, item vg^{cle} *secund. desiderio sua*, Lcif^{210} *secund. voluntates suas*

19. οι αποδιορ̣ιζοντες sine εαυτ. (et. ς Gb″) cum ℵABKLP al fere^{50} cat fu (*qui segregant*) sah cop syr^{hodl} etP arm aeth Clem$^{\text{lat}908}$ (Mign^{1,734} *segregantes*) Ephr^{3,62} Did$^{\text{tri}2,26}$ Cyr^{loh} ^{796} et$^{\text{act}21}$ Thphyl Oec Lcif^{219} (*secernentes*). Cf schol^{100} et^{103} (ap Mtthaei): τουτεστιν οι τα σχισματα ποιουντες ... ς^{o} (et. Gb Sz, non ς) add εαυτουσ cum c al sat mu (2 ap Scri) vg^{clo} (et. am demid tol) Aug^{ep} ^{185} etc

20. υμεισ δε (et. Clem$^{\text{lat}908}$): c arm ημεισ δε | εποικοδομουντ. εαυτ. ante τη αγιωτατη (A αγιοτατ.) cum ℵABC 5. 13. 68. 73. 163. d^{ser} vg sah cop syr^{p} aeth Clem$^{\text{lat}908}$ Eph^{3,63} ... ς post πιστει c. KLP al plr cat syr^{hodl} arm Thphyl Oec | υμων (et. Clem^{lat}): c 6. 7. 66** 119. cat tol Ephr ημων ... 96. 142. arm aeth^{ro} om

21. εαυτουσ: ℵ 1. 56. 100. 105. 106. 127. 180. al pauc εαυτοισ | θεου: c^{2} om | τηρησατε cum ℵAKL al fere omn cat vg cop aeth etc (c^{2} τηρησητε) ... BC$^{*\text{vid}}$ syr^{hodl} etP τηρησωμεν, 180. τηρησαντεσ, arm τηρειν | προσδεχομενοι usq αιωνιον: am om

22. ελεγχετε (Gb″) c. A^{c} 5. 6. 7. 13. 17. 27. 29. 33. 40. 66** 73. 98^{mg} (vide et. infra de scholiis) 101. 126. 130. 163. (item 38. 44. 117. qui pergunt διακρινομενοι) vg cop arm aeth^{utr} schol^{98} et^{100} Eph^{3,63} Thphyl et Oec^{com} Cassiod^{142} ... ς ελεειτε c. KLP al plu Thphyl^{txt} Oec^{txt}, item BC^{2} 68. ελεατε, nec aliter syrP. Praeterea vide infra Clem et Hier | διακρινομενουσ (Gb″) cum ℵABC 5. 6. 7. 17. 27. 29. 33. 40. 66** 68. 73. 98^{mg} 101. 126. 130. 163. vg (*iudicatos*, Cassiod *diiudicatos*) syr^{hodl} (*cum resipuerint*, vide postea) syrP (*resipiscentes*) (vide infra arm aeth ar^{o} arP) Clem^{773} Eph Hier^{ozech} ^{18} schol^{98} (ἐν ἑτέρῳ οὕτωσ εὗρον κείμενον· καὶ οὓσ μὲν ἐλέγχετε διακρινομένουσ, οὓσ δὲ ἐλεεῖτε ἐν φόβῳ) Thphyl^{com} Oec^{com} Cassiod^{142} ... ς διακρινομενοι cum KLP al plu (in his etiam 38. 44. 117.) cat Thphyl^{txt} Oec^{txt}

23. ουσ δε σωζετε εκ πυροσ αρπαζοντεσ (Gb″) cum ℵAB (sed om ουσ δε) c 5. 6. 7. 13. 17. 27. 29. 40. 66** 73. 101. 126. 130. 163., item 8. 15. 18. 25. 26. 36. 43. 58. 68. et (sed ε. του πυ.) d^{ser}, vg cop arm syr^{p} aeth Eph^{3,63} Cassiod (Thphyl et Oec^{com} vide post) ... ς ουσ δε εν φοβω σωζετε εκ του (Gb^{00}, om KLP al plus^{20} Thphyl Oec) πυροσ αρπαζοντεσ cum KLP al plu cat Thphyl^{txt} Oec^{txt} | ουσ δε ελεατε (sic ℵ^{a} 17. 40. Eph; A rell ελεειτε) εν φοβω (Gb″, sed ελεειτε) c. ℵAB 5. 6.

Ro 16, 25 ss 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ στῆσαι

7. 13. 17. 27. 29. 40. 66** 73. 101. 126. 130. 163. vg cop arm aeth Eph. Similiter 8. 15. 18. 25. 26. 37. 43. 56. 68. k^{scr} [36. 58.?] *ους δε ελεγχετε εν φοβω* (sed 25. 26. om *εν φο*, hinc Gb^{o}) ... c syr^{P} nil nisi *εν φοβω* ... ς plane om cum KLP al plu Thphyl^{txt} Oec^{txt}. Totum locum tantopere vexatum sic exhibet vg: *et hos quidem arguite indicatos, illos vero salvate de igne rapientes, aliis autem miseremini in timore*; syr^{bodl} *et quosdam de illis quidem ex igne rapite*; *cum autem resipuerint, miseremini super eis in timore*; syr^{P} *et hos quidem miseremini resipiscentes, hos autem servate de igne rapientes, in timore*; ar^{e} *et quosdam corripite super peccatis eorum, et quorundam miseremini cum fuerint victi, et quosdam salvate ex igne et liberate eos*; ar^{P} *et signate quosdam cum dubitaverint orbos, et salvate quosdam territione, abripite eos ex igne*; aeth *quoniam est quem redarguent per verbum quod dictum est* (ita^{ro}, aeth^{PP} *propter peccatum eorum*), *et est qui et servabitur ex igne et rapient eum, et est qui servabitur timore et paenitentia*; arm *et quosdam damnantes sitis reprehensione, et quosdam salvate rapiendo ex igne, et quorundam miseremini timore iudicando.* Praeterea confirmat lectionem nostram (quae etiam Vulgatae est) Cassiod^{142}: „ita ut quosdam diiudicatos arguant, quosdam de adustione aeterni ignis eripiant, nonnullis misereantur errantibus et conscientias maculatas emundent, sic tamen ut peccata eorum digna execratione refugiant.“ Ita vero Clem$^{lat\,998}$ (in fragmentis adumbrationum in epp cath): *Quosdam autem salvate de igne rapientes, quibusdam vero miseremini in timore.* Nec haec contraria nostrae rationi videntur; nec enim quae v. 22. leguntur, in his vero desiderantur, a Clementis exemplari abfuisse dixeris. Ipse Clem^{778} (Strom. 6, 8) ad locum Iudae respicit hunc in modum: *τοσούτῳ γὰρ μᾶλλον ταπεινοφρονεῖν ὀφείλει ὅσῳ δοκεῖ μᾶλλον μείζων εἶναι, ὁ κλήμης ἐν τῇ πρὸς κορινθίους φησί· τοιοῦτος οἷός τε ἐκείνῳ πείθεσθαι τῷ παραγγέλματι· καὶ οὓς μὲν ἐκ πυρὸς ἁρπάζετε, διακρινομένους δὲ ἐλεεῖτε.* Item huc respicit Hier ezech 18 *et alios quidem de igne rapite, aliorum vero qui iudicantur miseremini.* Denique et. Thphyl^{com} (cum eoque Oec) lectionem a nobis receptam commendare videtur (licet Thphyl^{txt} exhibeat ς): *κἀκείνους δὲ εἰ μὲν ἀποδιστάνται ὑμῶν – τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ διακρίνεσθαι – ἐλέγχετε, τουτέστι φανεροῦτε τοῖς πᾶσι τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν· εἴτε δὲ πρὸς ἴασιν ἀφορῶσι, μὴ ἀπωθεῖσθε ἀλλὰ τῷ τῆς ἀγάπης ὑμῶν ἐλέῳ προσλαμβάνεσθε, σώζοντες ἐκ τοῦ ἠπειλημένου αὐτοῖς πυρός· προσλαμβάνεσθε δὲ μετὰ τοῦ ἐλεεῖν αὐτοὺς καὶ μετὰ φόβου, περισκεπτόμενοι μήπως* etc. :: lectio quam recepimus pro testimoniorum ratione certissima est, nisi quod v. 22 *ελεατε* a codicibus certe antiquissimis, quos etiam Clem confirmare videtur, plus auctoritatis quam *ελεγχετε* habet.

24. *υμας* (et. ς^{e} Gb Sz, non ς) cum KBCL al sat mu cat vg cop syr^{bodl} et^{P} arm aeth Eph^{2,63} Thphyl ; A 4** (*om) *ημας* ... ς Gb′ Ti *αυτους* cum KP h al fere^{40} Oec | *απταιστους και*: C 6. 17. 43. 66** 68. 163. k^{scr} al pauc syr^{bodl} et^{P} arm add *ασπιλους και*, item al aliq (ut 27.

κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, 25 *μόνῳ* 1 Ti 1, 17
θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

---

29. 68.) Thphyl *ασπιλους* tantum | *κατενωπιον*: C 98. 163. *ενωπιον* | *αμωμους*: A *αμεμπτους* | *εν αγαλλιασει*: vg^{cle} (non item am fu demid tol, nec Bed etc) add *in adventu domini nostri Iesu Christi*

25. *μονω* sine additam cum ℵABC 6. 7. 13. 17. 27. 29. 40. 56. 66** 68. 73. 160. 163. vg (et. Fulg) cop syr^{hodl} etP arm Eph^{3,61} ... ς (= Gb Sz) add *σοφω* cum KLP al longe plu cat Thphyl Oec | *δια τω κυ. ημων* cum ℵABCL al fere^{25} cat vg cop syr^{hodl} etP (Eph *δια τον* etc, arm vel *τω χω τω* etc vel *και τω χω τω* etc praebet) Thphyl. Libere aeth: *Et hic est solus dominus, salvator noster, Iesus Christus, cui gloria* etc ... ς (= Gb Sz) om cum KP al plu Oec | *δοξα* (ℵ^c): ℵ* *ω δοξα*, am *cui gloria* | *μεγαλωνυση* (al pauc *-λοσυνη*) sine copula cum ℵABC al^{10} am fu demid tol syrP arm Ephr Fulgfragm^{31} fabian Cassiod^{142} Bed^{336} com ... ς (Gb$^{(ac)}$) praem *και* cum KLP al plr cat vg^{cle} cop syr^{hodl} aeth Thphyl Oec | *προ παντος του αιωνος* cum ℵABCL al^{15} cat (om *του*) vg (et. Fulg etc) cop syrP arm aeth (add *cum patre eius bono miseratore et spiritu sancto vivificatore*) Ephr Thphyl ... ς (= Gb + Sz) om cum KP al longe plu syr^{hodl} Oec | *παντας* cum ABCKLP al plr vg etc ... ℵ 27. 36. 99. cat cop om | *αιωνας*: L 13. 93. 95. 99. vg^{cle} (et. demid tol Bed, non item am fu) cop (*in saeculum saeculi*) syrP ^{mg} Fulgfragm Cassiod^{142} add *των αιωνων* | *αμην* (et. Eph Fulg; aeth *amen et amen*): 6. 66** om *αμην* (nec add Cassiod)

Subscriptio: ℵB *ιουδα*, A *ιουδα επιστολη* (sequitur subscriptio altera: *πραξεις των αγιων αποστολων και καθολικαι*), 80. 126. *επιστολη ιουδα*, P *επιστολη ιουδα αποστολου*, C *ιουδα επιστολη καθολικη*, L 40. 78. 96. 115. al *του αγιου αποστολου ιουδα επιστολη*, 70. *επιστολη του αγι. αποστολ. ιουδα*, 101. *του αγι. αποστ. ιουδα καθολικη επιστ.*, 100. *τελος της ιουδα καθολικης επιστολης*, 93. 95. *τελος γραφης ενθαδε της εξ ιουδα*: K *ετελειωθη συν θεω και η του ιουδα καθολικη επιστολη· δοξα σοι ο θεος, δοξα σοι ο θεος, δοξα σοι ο θεος, ο μαχροθυμων επ εμοι τω αναξιω δουλω σου:* f^{scr} *τελος συν θεω αγιων των πραξεων και των επιστολων των αγιων αποστολων· ων και του ιουδα τετελειωται δια στιχων ξη· αμην* ... al plu (8 ap Scri) nil subscriptum habent ... fu *expl. epistula sci. iudae*, am *explicit epistula iudae. Deo gratias amen. Feliciter qui legis* ... syr^{hodl} *finita est epistula Iudae apostoli fratis Iacobi et Iosi* (in alio cod. est *filii Iosephi, fratris Iacobi*), syrP *finita est epistula Iudae apostoli.* (Tum additur: *explicit liber sanctus actuum apostolicorum et epistularum catholicarum septem.* Item alia quae ad descriptionem codicis pertinent.) Praeterea numerantur *στιχοι ξη'* (sic L 10. 17. 21. 23. 28. 30. 40. 70. 78. 80. 114. 126. al), al pauc (ut 118.) *οα'*. Passim additur etiam (cf infra Euthal): *ὁμοῦ τῶν ζ καθολικῶν ἐπιστολῶν στίχοι ,αμς'*. In ℵ capita sunt *β'*,

in am fu etc VII. Euthalius in elencho (Zacagn[479]) sic: *Ἰούδα ἐπιστολή. ἀνάγνωσις μία, κεφαλαίων III. μαρτυριῶν II, στίχων ξη'.* Tum addit: *ὁμοῦ τῶν καθολικῶν ἐπιστολῶν ἀναγνώσεις ε', κεφάλαια λα', μαρτυρίαι κδ' (στίχοι ια'*: qui numerus ad ipsum elenchum pertinet.) Post Iudae vero epistulam adnotavit: *ὁμοῦ τῶν ἑπτὰ καθολικῶν ἐπιστολῶν στίχοι ,αμς'* (at computatis singulis numeris non 1046, sed tantum 1013 efficitur). Sequitur etiam computatio omnium versuum (*στίχων*) in actis et epp. cathol. cum prooemiis, quorum summa est *,ωλγ'*. Denique haec nota additur: *ἀντεβλήθη δὲ τῶν πράξεων καὶ καθολικῶν ἐπιστολῶν τὸ βιβλίον πρὸς τὰ ἀκριβῆ ἀντίγραφα τῆς ἐν καισαρείᾳ βιβλιοθήκης εὐσεβίου τοῦ παμφίλου.* Arm[ed 1694] hanc epistulam scriptam perhibet anno domini 64. ab apostolo Iuda Iacobi, qui et Lebbaeus et Thaddaeus dicatur atque Armenis Persisque evangelium praedicaverit.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

I.

1 Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφω- 1 Co 1, 1 etc
ρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, 2 ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προ- Tit 1, 2

---

* Apud Ln et Ti inscriptionem epistulae ad Romanos praecedit communis epistularum Pauli inscriptio: *επιστολαι παυλου*. At nil simile ℵABCP habent.

* *προσ ρωμαιουσ* cum ℵABC (item DFG in titulis singularum paginarum) 3. 47. 110. 111. n^{scr} o^{scr}, itém (praemisso titulo *επιστολαι του αγιου αποστολου παυλου*) 1. ... h^{scr} *προσ ρωμαιουσ επιστολη*, 49. 91. k^{scr} *πρ. ρωμ. παυλου επιστολη*, 17. 37. 114. *παυλου επιστολη πρ. ρωμαιουσ*, 109. 116. *πρ. ρωμ. επιστολη παυλου*, 37. 108. 120. 122. *παυλου αποστολου επιστολη προσ ρωμαιουσ*, 14. 44. 80. 113. 115. 123. *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ ρωμαιουσ*, 35. *η προσ ρωμ. παυλου επιστολη*, L *του αγιου και πανευφημου αποστολου παυλου επιστολη προσ ρωμαιουσ*, P *επιστολη του παναγιου παυλου του αποστολου προσ ρωμαιουσ* ... am post *prologum in omnes epistulas*, *argumentum solius epistulae ad romanos*, *capitulationem de omnibus epistulis*, *praefationem* et *breves* pergit: *incipit corpus epistulae ad romanos*. Similiter fit in fu. Post *argumentum* epistularum paulinarum (quod am *prologum* dicit), *argumentum solius epist. ad romanos*, *concordiam epistularum* (quam am *capitulationem* dicit), *capitulationem testimoniorum subiectorum de epist. pauli ap. ad romanos* (sunt *breves* in am), *praefationem epist. pauli apost. ad rom.* pergitur: *ad romanos* ... ς ς^{e} Gb Sz *παυλου του αποστολου η προσ ρωμαιουσ επιστολη*.

1. 1. *χριστ. ιησ.* cum B am fu (allachm) arm Or^{4,60} et^{286} Aug$^{fortun\ 2,19}$ Amb$^{fld\ 5}$ Ambrst^{29} Cassiod^{5} Bed ... ς Ln *ιησ. χριστ.* cum ℵAEGKLP al omn^{vid} vg^{cle} demid tol syr^{sch} et^{P} cop aeth Ir$^{int\ 205}$ Or$^{int\ 1,85}$ et$^{4,461.\ 462}$ Ath$^{752.\ 955}$ Did$^{tri\ 1,25.\ 2,3.\ 2,6}$ Bas^{1,300} Chr$^{2,465.\ 466\ bis}$ Cyr$^{act\ 35}$ Thdrt 11. 12. Dam^{1} Aug$^{loh\ 105,8}$ etc (Aug^{2,2,2624} utrumque habet) :: quum toties — cf 1 Co 2 Co Eph Phil Col 1 Tim 2 Tim — in salutatione apostolica $\overline{χν}$ $\overline{ιυ}$ tenendum sit invitis plerisque testibus quippe $\overline{ιυ}$ $\overline{χν}$ tuentibus, idem hoc quoque loco sat auctoritatis habet contra scripturam usitatissimam, quae sponte sese offerebat. | *αφωρισμενοσ* (al^{15} αφορ.), vg Ambrst etc *segregatus* ... Ir$^{int\ 205}$ Aug$^{fortun\ 2,19}$ edd *praedestinatus*

2 Ti 2, 8 φητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, 3 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενο-
μένου ἐκ σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα, 4 τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ
θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν,
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, 5 δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ
ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
1 Co 1, 2 s 1 Th 1, 1 etc ὀνόματος αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις.
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

1 Co 1, 4 1 Th 1, 2 8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ

---

2. προφητων αυτου: ita pp^{gr} plu (et. Did$^{tri\,2,3}$) item^{lat} ... 17. om αυτου

3. γενομενου et. Or$^{4,165.\ 286}$ et^{saep} Eus$^{dem\ 350}$ (sed marc^{12} μονογενους) Did$^{tri\,2,3}$ Cyr$^{hr\ 175}$ et^{215} Chr^{468} Cyr$^{act\ 35}$ Thdrt^{14} al, item *qui factus est* d e g vg Ir$^{int\,205}$ Tert$^{prax\,27}$ etc ... 38. 40* 73. cdd^{lat} ap Aug$^{contr\ faust\ 11,4}$ (*etsi enim in quibusdam Latinis exemplaribus non legitur* factus, *sed* natus ex semine David, *cum Graeca* factus *habeant* etc) γεννωμενου | δαυειδ: ς βαβιδ, 8z δαυιδ, cf ad Mt 1, 1.

4. ορισθεντος et. Or^{4,60} et^{286} etc Eus$^{marc\ 12}$ Ath^{536} Did$^{tri\,2,3}$ Cyr$^{act\ 35}$ etc, item *definitus* Tert$^{prax\,27}$, *destinatus* Hil^{933}, et^{diserte} Ruf interpres Origenis^{4,465}: *Quamvis enim in Latinis exemplaribus* praedestinatus *soleat inveniri, tamen secundum quod interpretationis veritas habet,* destinatus *scriptum est, non* praedestinatus. ... Mcell ap Eus^{18} (Eus ὁ δὲ - κἀντεῦθα διαστρέφει τὴν ἀποστολικὴν λέξιν, ἀντὶ τοῦ ὁρισθέντος ποιήσας προορισθέντος etc) Theodotiani ap Epiph^{107} προωρισθ., item *praedestinatus* d e g vg Ir$^{int\,205}$ Ambrst$^{31\,txt}$ et^{com} Aug^{3,2,2638} al mu | κατα πνευμα (109. -ματος) ... Chr$^{txt\ 469}$ (sed differunt cdd mu et com) και πνευματι, item syr^{sch} et (omisso και) P acth ar^{e}

7. εν ρωμη et. Or^{4,287} et$^{int\,4,487}$ (et. id com tractat) et^{2,301} etc (uberius tractat et. Chr$^{9,471\,s}$) Ambrst^{32} Aug^{3,2,2639} etc ... d g om. Cf et. schol^{47}: το εν ρωμη ουτε εν τη εξηγησει ουτε εν τω ρητω μνημονευει. At haec ad quem spectent non patet. | αγαπητοις θεου et. Or^{4,286} et$^{int\ bis}$ (ut ante), item *dilectis dei* vg^{cle} fu** demid tol Ambrst$^{ed\,32}$ Aug^{3,2,2639} etc ... d* g am fu* Ambrst$^{cod\,1}$ εν αγαπη θεου, *in caritate dei* ... κ 82. o om (videtur scriptor codicis κ e signum verbis *in caritate dei* in d appositum, cui quae respondebant in margine abscissa sunt, pro delendi nota habuisse. Ipse D Graece periit.)

8. μεν: 40* a$^{scr\,**}$ syr^{sch} (non item P) aeth^{utr} ar^{e} Chr^{9,473} exed savil (non mouff) om | δια ιυ χυ (et. κ^{a}). Cf Or$^{int\,4,468}$: *addit* per Iesum Christum, *velut per pontificem magnum* ... κ* om | περι (Gb') cum KALCD^{c}K 17. 31. 40. 61. 63. 73. 77. 80. 87. o^{acr} Dam, item syr^{sch} ... ς υπερ cum D^{c}EGLP al longe plu Chr Thdrt. Item *pro* d e g vg Or$^{int\,4,468}$, item syr^{P} arm -

κόσμῳ. 9 μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύ- Phil 1, 8
ματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν
ὑμῶν ποιοῦμαι 10 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος Eph 1, 16
εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς. 11 ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα 15, 23
ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, 12 τοῦτο δέ ἐστιν συν-
παρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ἐμῶν τε καὶ
ἐμοῦ. 13 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προε-
θέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ 15, 22
καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.
14 Ἕλλησίν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης
εἰμί· 15 οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ

9. μαρτυς: D* μαρτυρ | μου pri cum ℵABCD^{c}EKLP etc, et. Didtri 1,25 Chr Cyr$^{act\,64}$ Thdrt etc ... D*G 10. 19. 37. 55. 80. 87. b^{ser*} o^{ser} 12^{lect} syr^{utr} arm μοι, item *mihi* d e g vg Or$^{int\,4,468}$ etc | ως (d e vg *quod*) ... G πως, g Or$^{int\,469}$ *quomodo*

9. 10. Post ποιουμαι non interpunximus ut ς Ln; contra interpunx. ς^{e} Gb Sz.

10. δεομενος ... G ορθαιομαινος (sed g *obsecrans*) | ειπως ηδ. πο. (d e g vg Or$^{int\,4,469}$ *si quo modo tandem aliquando*) ... L 5. 38. 61. 71. 93. 12^{lect} o^{ser} οπως etc

11. χαρισμα υμιν et. Clem^{644} et^{860} etc ... 17. 37. 73. vg^{clo} (non item am fu tol) cop syr^{sch} (non itemP) Or^{2,654} et$^{int\,4,469}$ υμιν χαρισμα

12. τουτο δε εστιν (cop *quod est*, syr^{sch} non exprim) ... A d e g (g *id est aut hoc enim est*) vg Or$^{int\,4,469}$ τουτεστιν | συνπαρακληθηναι cum ℵA B*CDEG etc ... ς Ln συμπαρ. cum B^{2}KLP al certe pler | δια της εν (G arm om) αλληλ. (G add της) πιστεως. Versus 11 et 12 aeth sic habet: *Quoniam cupio videre vos, ut vos quoque adipiscamini gratiam spir. sancti, et propter hoc gaudeam de vobis: quoniam pariter credidistis nobiscum.*

13. ου θελω cum ℵABCD^{c}KLP al omn^{vid} Or$^{int\,4,468.\,469}$ Chr Thdrt Dam etc ... D* ουκ οιομε (D^{***b} *ουκ οισμε*, item E; D^{nov} *ουκ οιμαι*), G ουκ οιομαι, item *non arbitror* d e g Ambrst^{24} | δε (et. Or$^{int\,4,468\,a}$) ... C 73. fu allachm γαρ | τινα (D* τι) καρπον cum ℵABCDEGKP al pler d e g vg Or$^{int\,2,306}$ et^{4,469} Chr al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) καρπ. τινα cum minusc ut^{vid} pauc (nullus ap Scri) syrP arm ... L 42. 115. om τινα, nec expri syr^{sch} cop aeth | σχω: G 14. 23. 77. εχω | και εν υμιν: G 33. 34. 36. 48. 52. 61. 72. 109. 178. l^{ser} o^{ser} g fu allachm (et. vg^{1569}) aeth Sedul om και (am om *et* post *sicut*)

15. το κατ εμε ... G o επ εμε. Latini: g vg *quod in me promptum est*, d e Ambrst *quod in me est promptus sum* | υμιν (et. Or$^{int\,4,469}$ *vobis*) ... D* 61. 122. 157. b^{ser*} o^{ser} d* g am fu* praem εν, ἐν, item G επ | τοις εν ρωμη ... G g om. Cf supra ad v. 7.

εὐαγγελίσασθαι. 16 οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις
1 Co 1, 24 Ro 2, 9 3, 21 a γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε
Hab 2, 4 πρῶτον καὶ Ἕλληνι. 17 δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκα-
Ga 3, 11 He 10, 38 λύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος
Eph 5, 6 ἐκ πίστεως ζήσεται.

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν
ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατ-
ἐχόντων, 19 διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς·
ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. 20 τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ

---

16. το ευαγγελιον (et. Or$^{\text{int}\,4,470}$ Ambrst etc *erubesco evangelium*): G επι ευαγγελιον, g *erubesco super evangelium*, Aug^{spir} et litt al *confundor de evangelio*. Dedimus sine additam cum ℵABCD*EG 5. 17. 67** 137. 177. 178. d e g vg syr^{utr} cop arm ar^{e} Or^{2,801} et$^{\text{int}\,4,470}$ Eus^{ps} 203. 397. 404. 405 Did$^{\text{tri}\,1,25}$ Bas^{1,80} Cyr^{ioh} 482 al mu Tert$^{\text{marc}\,5,13}$ Hil^{96} etc ... ς (= Gb Sz) add του χριστου cum D^{c}KLP al pler (73. τουτο) Thphyl Oec; item aeth^{utr} *eius*, Victorin$^{\text{ari}\,1}$ *dei* | εις σωτηριαν: G g om | ιουδαιω τε (sic ℵ^{a}; ℵ* ιουδε) et. Or^{2,801} Eus^{ps} et$^{\text{dem}\,386}$ Did$^{\text{tri}\,1,25}$ etc ... ℵ* om τε | πρωτον (21. 23. 67** πρωτω) cum ℵACDEKLP al omn^{vld} d e vg syr^{utr} cop arm aeth Or et$^{\text{int}\,471}$ (– *merito Iudaei etiam ipsis Graecis ab apostolo praeferuntur* –) Eus^{ps} et^{dem} Did^{tri} Chr^{484} (διατί δέ φησιν ἐνταῦθα Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι; τί βούλεται αὕτη ἡ διαφορά; etc) etc ... BG g Tert$^{\text{marc}\,5,13}$ om, hinc Ln [πρωτ.]

17. γαρ et. Or^{3,779} et$^{\text{int}\,4,471}$ Hipp$^{\text{antichr}\,64}$ Eus^{ps} 203. 397. 404. 405 et^{dem} 386 Did$^{\text{tri}\,1,25}$ etc; Tert$^{\text{marc}\,5,13}$ *quia iustitia dei in eo revelatur* etc) ... A Clem^{444} δε | ο δε δικαιος sine additam et. Ir$^{\text{int}\,205}$ Clem^{444} Did$^{\text{tri}\,1,25}$ etc ... C* vg^{edd} (ap Ln; non item am fu demid tol) add μου (:: ut LXX ex A). Item syr^{p} Or$^{\text{int}\,4,471}$ (*quod autem dicit ex testimonio Habacuc profetae: quia* iustus ex fide mea vivit – –) Hier$^{\text{abac}\,2}$ post πιστεως add μου (:: ut LXX^{ed} item BB). Sic autem l. l. Hier: *quod apostolus* LXX *magis testimonio abusus est ad Rom. scribens*: Iustus autem ex fide mea vivet, *et non eo quod habetur in Hebraico, causa perspicua est: scribebat enim Romanis, qui scripturas Hebraicas nesciebant.*

18. θεου: 47. om | απ (47. απο) ουρανου: 40* harl** om | ανθρωπων et. Or^{1,631} Hipp$^{\text{antichr}\,64}$ Chr^{487} etc ... D*G 238. praem των. Cf et. d e g vg *hominum eorum qui*, Ir$^{\text{int}\,205}$ *eorum hominum qui*; contra Or$^{\text{int}\,471}$ tantum *hominum qui* | την αληθειαν et. Ir$^{\text{int}\,205}$ Or^{1,631} et$^{\text{int}\,4,471}$ Tert$^{\text{marc}\,5,13}$ etc ... vg (et. harl demid, non item am fu tol) arm^{usc} (non item^{zoh}) Hipp$^{\text{antichr}\,64}$ Ambrst al add *dei*, του θεου

19. διοτι το et. Or^{1,631} Ath$^{\text{422}}$ etc ... D*EG 78. Chr^{488} οτι το ... 61. b^{ser} o^{acr} το γαρ | ο θε. γαρ cum ℵABCD*EG al plus^{10} Or$^{1,478.\ 631}$ Eus$^{\text{praep}\,523}$ Ath^{484} Chr Thdrt ... ς (= Gb Sz) ο γαρ θε. cum D^{c}KLP al longe plu Ath^{422} Thphyl Oec

20. αορατα et. Naass$^{\text{hipp}\,99}$ Or$^{1,478.\ 631.\ 678\,\text{alib}}$ et$^{\text{int}\,472}$ Eus$^{\text{praep}\,523}$ et dem$^{157\,\text{alib}}$ etc ... G (sed g *invisibilia*) 115. ορατα | αϊδιος: L om |

κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, 21 διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. 22 φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, 1 Co 1, 20 Ier 10, 14
23 καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. 24 Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, 25 οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ 9, 5 2 Co 11, 31
τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. 26 διὰ

θειοτης: r θεοτης. Contra Didtri 2,11 ῥωμαίοις γράψαντος αὐτοῦ· ἥ τε αἰδ. αὐτ. δύν. κ. θειότης, ἐκεῖνοι (haeretici) ἐποίησαν θεότης. ἔστιν δὲ τὸ αὐτό, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ στενοῖσθαι τὰς περὶ τοῦ μεγαλωνύμου πνεύματος ἀποδείξεις etc. At 1,20 ipse Did θεοτης testatur.

21. γνοντες: kl 17. 37* 48. m scr γνωντες | ηυχαριστησαν (d* -σθησαν, a om η praecedens) c. nacde al 20 Naass hipp 100 Clem 68 Or 1,478. 479 Eus praep 122 Meth 3,734 Didtri 1,22 etc ... ς (= Gb Sz) ευχαριστησαν cum bg klp al plu Or 1,631 et 729 Chr 490 (Thdrt fluctuat lectio) Euthal cod | αλλ cum nacd unc roll etc ... b αλλα | αυτων καρδια et. d 2 Naass hipp 100 Or 1,631. 729 et 2,536 Meth 3,734 Eus praep et dem 160 Didtri 1,32 Cyr act 36 etc ... d* eg d e g vg Or int 4,472. 474 Aug etc καρδ. αυτ.

23. ηλλαξαν et. Naass hipp 100 Clem 68 Or 1,200 et 495. 524 (utroq loc fluct lectio) et 631 et 2,734 Eus praep 118 et ps 221 Ath 15 Didtri 1,32 etc ... k 4. 49. 76. 117. 120. 124. al 4 scr al pauc Or 1,729 et 495 edd et 524 edd Eus dem 160 al pauc ηλλαξαντο :: cf Ps 105, 20 και ηλλαξαντο την δοξαν αυτων εν ομοιωματι μοσχου etc | ομοιωματι: Naass hipp 100 -ωμασιν

24. διο sine και cum nabc 5. 17. 31. 47. 76. 137. 238. m vg cop syr sch arm Or 1,200 et int 4,474. 504 Didtri 1,32 Dam Ambrst al lat ... ς (Gb 00) Ti add και cum degklp al pler d e g syrp (aeth *et propter hoc*) Naass hipp 100 Ath 15 Chr Thdrt | ο θεος et. Or 1,200 et int 4,474. 504. 572 etc (Naass hipp 100 διο και παρεδ. αυτ. ο θεος εις παθη ατιμιας· αι τε γαρ, ita ut scriptor ad v. 26 transiluerit. Affertur autem totus iste locus a v. 20 usq 27.) ... c* vid Didtri 1,32 Ath 15 edd aliq (sed pergit εις παθη ατιμιας·) om | εις ακαθαρσιαν et. Or saepe et int Didtri etc ... a* om (suppl ipse* ut vid) | εν αυτοις cum nabcd* 22. 31. 33. 35. 57. 62. 73. 115. 121. 238. ... ς εν εαυτοις cum d e egklp al longe plu Or 1,200 Didtri 1,32 Chr 492 bis Thdrt Dam etc

25. εσεβασθησαν: r* -στησαν | ελατρευσαν etc: Or 4,220 επιφερει ο ηρακλεων οτι ελατρευον τη κτισει και ου τω κατ αληθειαν κτιστη. | τη κτισει: r* την κτισιν

τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παὰ φύσιν, 27 *ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρρενες ἐν ἄρρεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.* 28 *καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,* 29 *πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ κακίᾳ πλεονεξίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου*

Ga 5, 19 as
1 Co 6, 9 as
2 Co 12, 20
Eph 5, 3 as
2 Ti 3, 2 as

---

26. ο *θεος*: syrP om (Ath[15] vide ad v. 24) | *χρησιν* et. Nass[hipp 100] Clem[222] Or[1,200] et[int4,474. 475] Eus[praep 300] Epiph[26] etc ... D[*] *κτισιν*, d e *sensum* | *την παρα φυσιν* et. Naass[hipp] Or et[int] Clem Eus Epiph etc ... D[*]G d e g vg (*naturalem usum in eum usum qui est*, ita et. Or[int 474a] Ambrst al) arm add *χρησιν*

27. *ομοι. τε* cum ℵBD[**]ᵉKKL al plu syr[sch] acth[utr] Ephr[3,60] Oec ... Gb″ Ln Ti *ομοι. δε* cum AD[*]GP 4. 17. 21. 31. 45. 47. 63. 124. 137. d[ser] l[ser] vg syrP Naass[hipp 100] Clem[222] Eus[praep 300] Ath[20] et[41] Chr[494] et[495] Thdrt Dam Thphyl Or[int 4,474] Aug al ... c al[12] (4 ap Scri) arm cop Or[1,200] et[int 4,475] Hier[lool 2] nil nisi *ομοιως* | *ον*: L k[ser] Euthal[cod] om *αρρενες* pri cum ℵACD[c]EK[sil]LP al plu Naass[hipp 100] Clem[222] Ath[20] et[41] Ephr[3,60] Chr Thdrt Dam Thphyl ... ς[o] (non ς Gb Sz) Ln Ti *αρσενες* cum BD[*]G 73. 137. Or[1,260] Eus[praep 300] Oec (et. Athenag[24] *αρσενες εν αρσεσι τα δεινα κατεργαζομενοι*) | *χρησιν*: 17. *φυσιν* | *αρρενες* sec cum ℵ[*]AC 5. 17. 29. 30. 40. 44. 45. al (conlatores parum adtenderunt) Naass[hipp] Clem Or[1,730] Ath[bis] Ephr Epiph[26] Chr Thdrt ... ς Ln Ti *αρσενες* cum ℵ[a]BDEGK[sil]LP al plu (h. l. multo plus minusculorum *αρσ-* quam ante) Eus[praep 248. 330] Dam Thphyl Oec | *εν αρρεσιν* cum ℵ[*]A 5. 17. 29. 30. 40. etc Naass Clem Or Ath[41] Epiph Thdrt ... ς Ln Ti *εν αρσεσιν* cum ℵ[a]BCDEGK[sil]LP al plu Eus[praep bis] Ath[20] Ephr[3,60] Chr Dam Thhpyl Oec | *εν εαυτοις* cum ℵACDKGL[2] al pler Naass hipp Clem Eus[praep 300] Ath[41] Ephr Epiph etc ... BK 35. *εν αυτοις* | *απολαμβανοντες* ... G *αντειλαμβανοντες*

28. ο *θεος* cum ℵ[a]BCDEGKLP etc (et. Ir[int 260] Or[1,200] et[int 4,475] et[alib] Ephr [3,60] Bas[esai 537] al Lcif[183] al (Chr[501] post *παρεδ.* pon) ... ℵ[*]A Nyss[3,73] Dam (vix probat Ps-Ath[517]) Victtun poenit om

29. *αδικια* omisso *πορν.* cum ℵABCK 17. 23. 26. 67[**] 73. 117. cop aeth utr Ephr [3,60] Bas [3,215] et[bapt 658] edd Chr[502] Dam al Or[int 2,673] (*iniquitate nequitia avaritia*) Lcif[183] (*iniquitate malitia impudicitia cupiditate nequitia*) Ambrst (*malitia impudicitia avaritia nequitia*) Aug[nat et gra] (*iniquitate cum circumventione malitia avaritia*) ... ς (Gb[00]) add *πορνεια* cum L al plu (37. 40[mg] insuper add *ακαθαρσια*, quod etiam Lcif et Ambrst agnoscere vdtr) syr[utr] arm Bas[2,122] Nyss[3,73] Ephr [3,330] (*πονηρ. πορν. πλεον. κακ.*) Euthal[cod] Thdrt al; item D[*]KG al pauc d e g vg post *κακια* add *πορνεια* omisso (non om vg) *πονηρια*

ἔριδος δόλου κακοηθείας, 30 *ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,* 31 *ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας,* 32 *οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.*

(D^{c} add post *πορν.*), quacum lectione cf Lcif et Ambrst. Item Or^{int} ^{4,474} *iniquitate malitia fornicatione nequitia avaritia,* item $^{2,463.\ 467}$ *iniquitate nequitia fornicatione avaritia.* Praeterea P *καὶ πορνεια* add omisso *πονη.* | *πονηρια κακια πλεονεξ.* cum ℵA syr^{sch} Ephr^{3,60} (item ap Or^{int} ^{4,474} et^{2,673} et$^{2,462.\ 467}$ *avaritia* ultimo loco ponitur). Similiter et. CD*EG etc quos vide post ... ς Ti *πονηρ. πλεονεξ. κακ.* cum BL (item omisso *πονηρια* KP) al plu syrP arm (vg *iniquitate malitia fornicatione avaritia nequitia*) Bas $^{2,215.\ 422}$ et$^{bapt\ 658}$ Nyss ^{2,734} Chr Thdrt Thphyl Oec ... Ln *κακι. πονηρ. πλεονεξ.* c. C al pauc cop aeth^{utr} Dam. Item D*EG d^{scr} d e g *κακι. πορν.* (omisso *πονηρ.*, quod D^{c} d^{scr} post *πορν.* add) *πλεονεξ.* Ad totum locum cf Clem$^{rom\ 35}$ *απορριψαντες αφ εαυτων πασαν αδικιαν και ανομιαν, πλεονεξιαν, ερεις, κακοηθειας τε και δολους, ψιθυρισμους τε και καταλαλιας, θεοστυγιαν, υπερηφανιαν τε και αλαζονειαν, κενοδοξιαν τε και φιλοξενιαν* (corrige *αφιλ.*?) | *φονου* (h. l. et. Or^{int} $^{2,467.\ 673}$ Bas ^{2,423} et$^{bapt\ 658}$ Ephr ^{3,330}) : 17. 80. ante *φθονου* pon, A post *ἐριδος ...* G d* g tol Lcif ^{183} *φονων ...* Ephr ^{3,60} om | G *ἐριδας*, sed g *contentione* | *δολου* et. Or^{int} Lcif Bas et^{bapt} Ephr etc ... A om

30. *καταλαλους*: D *κακολαλους*, sed d pariter ac g vg^{ms} (ap Ln) *detractatores*; e vg^{cle} am fu demid *detractores*

31. *αστοργους* sine *ασπ.* cum ℵ*AND*EG d e g fu* cop syr^{sch} Or^{int} ^{2,467} Ephr ^{3,60} et^{330} Dam Lcif ^{183} etc ... ς (Gb^{00}) add *ασπονδους* cum CD^{c}K LP al pler (et 17. 76. Thphyl ante *αστοργ.* add) vg syrP arm Nyss^{2,734} Chr^{502} (sed om *ασυνετους*) Thdrt Oec. Videtur et. Or^{int} ^{474} agnoscere: *insipientes, incompositos, sine affectione, absque foedere, sine misericordia.* Praeterea D^{c} ante *ασυνθετ.* supplendum notaverat sed errore intellecto post *ασπονδ.* posuit.

32. *επιγνοντες* (L 17. Ephr^{3,60} — non ^{330} — *επιγνωντ.*) ... B 80. *επιγινωσκοντες* (B *-γειν-*) ... D*E Bas ^{2,422} (non item$^{baptism\ 658}$) add *οικ εποησαν*, G 8P^{0} *οικ εγνωσαν*, 15. *ου συνηκαν.* Item d e vg Or^{int} ^{4,474} Cyp^{120} Lcif ^{183} Ambrst al *non intellexerunt*, g *non cognoverunt aut non intellexerunt.* Posteaque D* *ου μονον γαρ*, 46. G1. Bas Euthal^{cod} *ου μονον δε*, vg^{cle} (non am fu demid harl) Ambrst *et non solum* | *αυτα ποιουσιν* et *συνευδοκουσιν* et. Ephr^{3,60} Bas ^{2,422} Chr Thdrt etc ... aliter quidam ap Isid^{4,16}. Theologio enim diacono haec scribit: *τοῖς μὲν οὖν μὴ νοήσαντες τὸ εἰρημένον, ἀλλ' ὥσπερ σὺ διαπορήσαντες καὶ παραπεποιῆσθαι τὰς λέξεις τὰς ἀποστολικὰς νομίσαντες, οὕτως αὐτὰς ἠρμήνευσαν· οὐ μόνον οἱ ποιοῦντες αὐτὰ ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντες τοῖς πράττουσιν. οὕτω γὰρ εἶχεν, ἔφασαν, τὸ παλαιὸν*

II.

14, 10 1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ
κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ
κρίνων. 2 οἴδαμεν γὰρ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν
ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. 3 λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε
ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ
ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; 4 ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος
2 Pe 3, 15 αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν
ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; 5 κατὰ δὲ τὴν
σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ

ἀντίγραφον, ἵνα μεῖζον ᾖ τὸ ποιεῖν τοῦ συνευδοκεῖν. Atque eadem repetit Oec ad h. l. Videturque eandem lectionem confirmare Epiph 585: καὶ μὴν αὐτὸς [ὁ ἀπόστ.] - οὐ μόνον τοὺς ποιοῦντας - ὀλέθρῳ τηρεῖσθαι καὶ ὀργῇ παρεγγυᾷ, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνευδοκοῦντας αὐτοῖς εἰς ταῦτα etc. Habet enim B ποιουντεσ (sed non praecedit οι) et συνευδοκουντεσ, item d** e g vg^cle am** fu demid harl Or^int 4,474 Cyp^120 Lcif^183 al (non item Ambrst) *non solum qui ea* (d*** potius *ea qui*, fu Or^int Lcif *illa* pro *ea*) *faciunt sed et* (vg^cle demid *etiam*) *qui consentiunt*. Cf et. syrr et arm. Consentit Ephr^1,134 et^3,444: αξιοι γαρ, φησι, θανατου εισιν, ου μονον οι ποιουντεσ τα κακα, αλλα και οι συνευδοκουντεσ αυτοισ (^3,444 τοισ πραττουσιν pro αυτ.). Denique huc spectare vdtr Clem^rom35 ταῦτα γὰρ (vide supra quae praecedunt) οἱ πράσσοντεσ στυγητοὶ τῷ θεῷ ὑπάρχουσιν· οὐ μόνον δὲ οἱ πράσσοντεσ αὐτὰ ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντεσ αὐτοῖσ.

II. 1. πασ (et. Or^int 4,474 Cyp^313 etc): syr^sch ar^e arm aeth om | εν ω γαρ: c* 4** 21. 31. 37. 73. 80. 93. 137. 179. cop syr^P c.* add κριματι | ο κρινων (d e g m^96 am floriac *qui iudicas*): vg^cle fu demid harl tol Or^int 4,474 Cyp^313 Ambrst al *quae iudicas*, arm *in quo iudicas*

2. οιδ. γαρ cum ℵC 7. 17. 26. 37. 62. 80. 122. 179. d e m^96 vg cop arm Chr^503 (et. mosc 2) ... ς Ln Ti οιδ. δε cum ABDEGKLP al longe plu g syr^P (syr^sch *et* -) Or^int 176 Tert^marc 4,13 Ambrst Thdrt Dam etc (praeterit hunc versum Cyp^313, ubi coniunctos 1 et 3 affert.) ... 23. aeth^utr om copulam | κατα (D**^b et D^c): D* κατ | τα τοιαυτα: 37. 109. 238. om τα

3. λογιζη δε usque πρασσοντασ: P νομιζεισ ουν ο ταυτα πρασσων | τουτο: A τουτω

4. αγνοων: G αγνων | σε αγει: 17. εναγει

5. αποκαλυψεωσ et. Or^1,113. 115. 557 etc Or^int 4,478. 479 et^saep Eus^ps 112. 156 et^esa591 Ephr^2,163 al mu Ir^int 281 Cyp^248 Lcif^208 al ... A ανταποδωσεωσ (sic), item Caes^arel 14 (ista hom. deest ap Gall^11) *retributionis*. Cf et. aeth^ro *si veniet tibi retributio tua et si veniet tibi iudicium domini* (aeth^PP om priora usque *et*) | δικαιοκρισιασ cum ℵ*ABD*EG al sat

ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆσ καὶ ἀποκαλύψεωσ δικαιοκρισίασ τοῦ θεοῦ,
6 ὃσ ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, 7 τοῖσ μὲν καθ'
ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν
ζωὴν αἰώνιον· 8 τοῖσ δὲ ἐξ ἐριθείασ καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ, Phi 1, 16
πειθομένοισ δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμόσ. 9 θλίψισ καὶ στενο- Eph 4, 31
χωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, 1, 16
Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνοσ· 10 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη
παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.
11 Οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ τῷ θεῷ. 12 ὅσοι Eph 6, 9 etc
γὰρ ἀνόμωσ ἥμαρτον, ἀνόμωσ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· 13 οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου Ia 1, 22
δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται.

---

mu d e g vg cop syr^{sch} arm Or$^{1,113.\ 119.\ 557}$ et^{prov} (Notitia^{93}, contra ap Mai^{20} *και δικ.*) Or$^{int\,4,478.\ 479}$ et^{saep} Eus$^{ps\,633}$ Dam al Ir$^{int\,281}$ Cyp Lcif al ... ℵ^{c}D^{c} (D^{nov} rursus om) KLP al fere^{80} syr^{p} (aeth^{ro} vide ante) Or^{2,110} (sed h. l. *δικαιοσυνησ*) et^{3,267} (vide ante Or^{prov}) Eus$^{ps\,112.\ 156}$ Ephr^{2,163} et^{3,111} Bas$^{eth\,234}$ Chr^{505} Thdrt Euthal^{cod} etc *και δικαιοκρ.* | Ln *ἄγει*, et *τοῦ θεοῦ*;

7. *τοισ μεν*: 47. add *γαρ* | *ζητουσιν* ut ℵADEGLP ... B *-σι*

8. *εριθειασ* ut ℵ (A f^{scr} *ερηθειασ*) B^{3}LP etc ... B*D^{c}G *ερειθιασ*, D* *εριθιασ* | *απειθουσι* (*-σι* ut ℵAL; Ti *-σιν* ut B*DP, G *-σειν*) sine *μεν* cum ℵBD*G Thphil$^{autol\,1,20}$ (*τοισ δε απιστοισ κ. καταφρονηταισ κ. απειθουσι τη αληθ. πειθομ. δε τη αδικ. - εσται οργη κ. θυμοσ, θλιψ. κ. στενοχ.*) Eus$^{praep\,580}$ (sed *απιστουσι*), item d e g vg cop arm aeth (non expri syr^{sch}, at nec magis v. 7) Ambrst (sed nec v. 7 exprim) ... ς Ti add *μεν* cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al omn^{vid} syr^{p} Or^{1,113} et$^{int\,4,480.\ 497}$ Chr Thdrt Dam al | *οργη κ. θυμοσ* (Gb″) cum ℵABD*EG 5. 21. 37. 41. 73. 116. vg syr^{sch} cop arm Thphil^{1,20} Or^{1,113} et$^{int\,4,480.\ 497}$ Ephr^{305} Dam Thphyl ... ς *θυμ. και οργ.* cum D^{c}KLP al pler syr^{p} Eus$^{praep\,580}$ Chr (et.^{gue}) Euthal^{cod} Thdrt Oec

9. *θλιψισ*: A k^{scr} *-ψεισ* | *ιουδαιου* et *ελληνοσ* et. Or^{1,113} et$^{int\,480.\ 497}$ Eus$^{praep\,580}$ Ephr^{305} etc ... G 1. 37. 109. g syr^{sch} *ιουδαιω* et *ελληνι*

10. *δε* et. Ir$^{int\,281}$ Or$^{int\,2,415}$ et^{3,401} et$^{4,480.\ 497}$ etc (d^{scr} *τε*) ... 38. 48. 62. 70. 115. 121. Or^{1,113} om | *παντι*: G g post *τω εργ. το αγαθ.* pon

11. *προσωπολημψ.* cum ℵABD*EG ... ς *-ληψια* cum D^{c}KLP al omn^{vid} | *τω* (et. D^{c}): D* om

12. *εν νομω* (et. Chr^{gue}) ... 8^{lect} Mcion$^{epiph\,318}$ Chr^{509com} (non^{txt}) Thphyl ^{txt} et^{com} Oec^{com} *εννομωσ*

13. Versum om P 12^{lect} | *νομου* cum ℵABDEG 31. 46. 47^{mg} Or$^{prov\ bis}$ (Notitia^{80} et^{106}, non item ap Mai^{4,37}) Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{00}) praem *του* cum KLP al pler arm Chr Thdrt al | *τω* cum ℵAD^{c}EGKL al omn^{vid} Mcion$^{epiph\,318}$ Or^{prov} (Notitia^{80}, item Mai^{37}) Chr Thdrt etc

14 ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶ-
IIe 8, 10 σιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος, 15 οἵτινες ἐνδεί-
Ro 9, 1 κνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συν-
μαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν
λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, 16 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε
16, 25 κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου
διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 17 εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπανα-

... BD* Or^{prov} (Notitia^{106}) om, hinc Ln [τω] | αλλ οι ποιηται: G αλλα ποιηται | νομου sec cum ℵABD*G 31. 46. Or$^{prov\ bis}$ (Notitia^{80} et^{106}; et. Mai^{37}) Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{ww}) praem του cum D^{c}EKL al pler arm Mcion$^{epiph\ 318}$ Chr Thdrt etc | δικαιωθησονται: G g m^{26} add παρα θεω

14. γαρ et. Clem^{452} Or$^{4,580\ not}$ (ex Philocalia) et$^{cat\ 12}$ (sine nomine Origenis) Or$^{int\ 2,419}$ et^{4,485} Eus$^{ps\ 9}$ Chr^{510} etc Hil^{334} etc ... G (g *enim aut autem*) arm Or^{2,793} δε, aeth^{utr} *etiam* ... a^{scr} om | εθνη: G k^{scr} τα εθνη | ποιωσιν cum ℵAB 31. 39. 47^{mg} 67** 73. 118. Clem^{452} Or^{2,31} et^{2,793} et$^{4,580\ not}$ Dam; item D*G 93. 12^{lect} 137. 8^{pe} Euth^{cod} ποιωσιν ... ς ποιη c. D^{c}E al plu Eus$^{ps\ 10}$ Chr Thdrt al; item KLP 1. 17. 30. 48. 116. 117. 123. n^{scr} (et. Or$^{cat\ 12}$) ποιει | ουτοι et. Clem^{452} Or$^{4,580\ not}$ et$^{int\ 4,485}$ (sed antea *eiusmodi* pro *hi* edebatur) Eus$^{ps\ 10}$ etc Ambrst al ... G d e g vg (pp^{lat} aliq) Or^{2,793} et$^{int\ 2,419}$ et^{4,527} οι τοιουτοι

15. ενδεικνυνται (ℵG ενδικν.): A ενδιγνυνται | συνμαρτυρ. cum ℵAB*G ... ς Ln συμμαρτ. cum B^{2}DEKLP etc | αυτων της συνειδησεως cum ℵAHKLP al certe pler Or^{2,40} et^{2,793} et$^{4,580\ not}$ Chr^{511} etc ... DEG d g arm της συνειδ. αυτων, item *testimonium reddente illis conscientia ipsorum* vg d^{2}; tol* Or$^{int\ 2,419}$ et^{4,485} *testimonium reddente eis* (tol* *illis*) *conscientia* | λογισμων (d e g vg Or^{int} etc *cogitationum, cogitationibus*): G διαλογισμων

16. εν ημερα οτε cum ℵDEGKL al pler d e g m^{17} vg (et. am fu demid harl) syr^{p} arm (aeth *cum*) Eus$^{praep\ 580}$ et Cyr$^{hr\ 228}$ (uterq εν ημερ. οταν) Ps-Ath^{2,236} Chr Euthal^{cod} Thdrt al Or$^{int\ 4,472.\ 479.\ 486\ bis}$ etc ... B εν η ημερα, Ln εν ημερα η cum A 73. 93. tol syr^{sch} cop Dam (εν ημερα εν η) Or$^{int\ 1,102}$ Ambrst al | κα. το ευαγγ. μου et. Or^{4,7} et^{15} et$^{int\ 1,102}$ et^{4,486} Dial^{1,807} (ο αποστολος ουκ ειπε κατα τα ευαγγελια μου, αλλα κα. το ευαγγελιον μου) et^{824} Eus$^{hist\ 2,4,8}$ al mu ... 37. d* Mcion tert^{5,13} (*Si enim iudicabit deus occulta hominum* - Quomodo? *Secundum evangelium*, inquit, *per Christum.*) om μου ... 42. 43. om κα. το ευαγγ. μου | δια (in ℵ supplet* vel^{a}) χριστ. ιησ. cum ℵ*B, item Or^{4,98} εν $\overline{χω}$ $\overline{ιυ}$ (Mcion$^{tert\ 5,13}$ om $\overline{ιυ}$, vide ante) ... ς Ln Ti δια ιησου χριστου cum ℵ^{a}ADEKLP al omn^{vid} vg rell Dial^{824} Chr Thdrt etc. Praeterea DE d e Amb$^{luc\ 7,144}$ Ambrst add του κυριου ημων

17. ει δε cum ℵABD*EK 47^{mg} d^{scr}** 139. al sat mu d e g vg syr^{sch} cop arm aeth Clem^{452} Did$^{tri\ 2,23}$ Euthal^{cod} Dam Tiphyl Or$^{int\ 4,487\ bis}$ 504. 635 Ambrst etc ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') ἰδε (sic ς^{e}) vel ἴδε (sic ς cum L 5 ap Scri, 5 ap Mtthaei etc) cum D^{c}L al certe

παύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ 18 *καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ* Phil 1, 10
δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, 19 *πέποι-* Mt 15, 14
θάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 20 *παι-*
δευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς
γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· 21 *ὁ οὖν διδάσκων ἕτε-*
ρον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις;
22 *ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα*
ἱεροσυλεῖς; 23 *ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ*
νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; 24 *τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς* Ps 118, 6
βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25 *περιτομὴ μὲν* 1 Co 7, 19
γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ
περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. 26 *ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ*
δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περι-
τομὴν λογισθήσεται; 27 *καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν*
νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην
νόμου. 28 *οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ*
φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· 29 *ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος,*

---

plu syrP Chr Thdrt Oec, item Thdor^{mop} qui haec adnotat: *οὐ κατ' ἐρώτησιν, ὥσ τινες ὑπέλαβον, ἀναγνωστέον τό· ἰδὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, ἀλλὰ κατὰ ἀπόφασιν, ἵνα εἴπῃ· μὴ ὢν ἀληθῶς καὶ ἐν κρυπτῷ Ἰουδαῖος, ἀλλὰ λεγόμενος.* | *επαναπαυη*: κ 17. (teste Treg) Euthal cod *-παυει* (teste Gb 17. *επονομαζει κ. επαναπαυσει*) | *νομω* cum ℵAB D* 5. 31. 73. 80. 93. 137. Clem^{424} Did$^{tri\,3,28}$ Chr$^{617\,com}$ (et. mosc^{1}) Dam ... ς (Gb^{00}) praem *τω* cum D^{c}EKL al pler arm Chr$^{515\,txt}$ Euthal cod Thdrt Thphyl Oec

20. *διδασκ. νηπιων* et. Clem^{424} Or$^{int\,4,487}$ Ambrst etc (5. haec ante *παιδευτ. αφρ.* pon) ... A om

21. *ετερον*: L 1. 30. 38. 93. n^{ascr} *τον ετερ.*

25. *γαρ* et. Mcion$^{epiph\,318}$ Dial^{270} etc cop syrP (syr^{sch} *γαρ* sine *μεν* exprim) ... 37. d^{ascr} om; nec exprim vg arm aeth Or$^{int\,4,489.\,490.\,497}$ Ambrst etc | *πρασσῃς* (116. 122. f^{ascr} *-σσεις*) et. Mcion$^{epiph\,318}$ Dial ^{270} ... D* arm *φυλασσῃς*, item *observes* d e vg Ambrst, *custodias* vg^{ms} (ap Ln) Or$^{int\,489}$ etc Aug$^{ep\,196}$ et$^{spir\,et\,litt}$ | *ῃς*: 17. *εῖ*

26. *τα δικαιωματα* et. Or$^{int\,4,489}$ et^{497} ... G g** harl* Or$^{int\,490}$ *δικαιωμα, iustitiam* | *φυλασσῃ*: L 116. *-σσει* | *ουχ* cum ℵB 44. Dam ... ς Ti *ουχι* cum DEGKL al fere omn (A non liquet) Chr Thdrt Thphyl Oec

27. *η εκ φυσ. ακροβυστ.* (et. Or$^{int\,4,489.\,490.\,497}$ etc): G g om | Gb Sz Ln *νόμου;* (post *λογισθησεται* vero Ln non interpunxit)

28. 29. Haec habent et. Or^{1,182} et$^{int\,4,489}$ Eus$^{dem\,358}$ et$^{mai\,252}$ (et^{83}) et$^{ps\,449}$ et^{609} etc | *ὁ*: 17. om (item *ὁ* pri v. 29. teste Gb, non item Treg)

29. *αλλ* cum ℵABD^{c}EKL al omn^{vid} Or Eus etc ... Ln Ti *αλλα* cum D*G

καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

III.

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ Tit 1, 2 ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4 μὴ γένοιτο· Ps 115, 2 (116, 11) γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθάπερ Ps (50) 51, 6 γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσεις ἐν

---

29. *εν πνευματι* (Eusmai^{83} *οὐ γράμματι ἀλλὰ πνεύματι*): G *οσ πνευμ.*, item d e g (*et circumcisio cordis qui spiritu non littera*) | *ου* o (4. 41. 45. 48. 61. 63. b^{ser*} o^{ser} om) *επαινος ουκ εξ ανθρ. αλλ* (B Eus$^{dem\ 356}$ *αλλα*) *εκ του* (et. D* et^{c}; D^{**b}G 38. 48. 72. 74. a^{ser} om) *θεου* (ℵ*K d e vg Or$^{int\ 2,205.\ 301}$ et^{3,935} et^{4,074} Ambrst al add *εστιν*, non item Or^{3,934not} ox^{schedis} et$^{int\ 4,489}$ Eus$^{dem\ 358}$ et^{alib} etc): 47* Chr^{521} (et.$^{mosc\ 2}$) om

III. 1. *η ωφελεια* cum ℵ^{c}ADKLP al fere omn Chr Thdrt etc ... ℵ*G 47. o^{ser} om *η*

2. *πολυ*: 120. o^{ser} *πολλη* (ut iam Aldus et Colinaeus ediderunt) | *πρωτον*: 47^{mg} Or^{3,778} (non item^{3,417}) et$^{cat\ 15}$ *πρωτοι* | *μεν γαρ* cum BAD^{c}K L al pler (47^{mg} 67** om *μεν*) syrP Chr^{4,791} Thdrt Euthal^{cod} Phot manich^{3,8} Thphyl Oec (respicit Eus$^{dem\ 141}$: *πρωτοι γαρ επιστευθησαν τα λογια τ. θε.*) ... Ln om *γαρ* cum BD*EG 76. 80. 120** 124. 137. d e g vg syr^{sch} cop arm aeth Chr^{0,523} Dam Or$^{int\ 4,490.\ 504}$ Ambrst al | *επιστευθησαν* et. Or^{3,778} Eus$^{dem\ 111}$ etc ... G** add *αυτοις*, quemadmodum d e g vg Or$^{int\ 4,496.\ 498}$ Ambrst etc *credita sunt illis*

3. *τί γὰρ εἰ ἠπ. τινες; μὴ* praecuntibus Bengelio et Ln scripsimus, nec aliter Or^{int} Ambrst al vdtr distinxisse; ς Gb Sx Ti *τί γάρ; εἰ ἠπ. τινες, μὴ* | *ηπιστησαν* (Or^{int} Ambrst *non crediderunt*, Cyp^{202} et alibi *exciderunt a fide*): A *ηπειθησαν*, Pacian$^{ep\ 2}$ *deliquerunt* | *καταργησει*: L al^{6} cat Chr$^{mosc\ 2}$ *καταργηση*, 47. *καταργει*

4. *γινεσθω* (et. Didtri^{3,6} Thdrt Dam etc): L 26. 32. 45. o^{ser} Chr^{523} *γενεσθω*, Or$^{cat\ 17}$ *γενηθητω* (*τὸ οὖν γενηθήτω εἴρηται ἀντὶ εὐκτικοῦ ὡς τό· εἴη τὸ ὄνομά σου εὐλογημένον* etc) ... G *εστω*, item *est* d e vg Cyp$^{83.\ 120.\ 123.\ 202}$ (et. concearth^{47}) Ambrst; g *est aut esto*, Ambluc^{6,1281} *sit*. Contra Or$^{int\ 403.\ 490.\ 501}$ *fiat* | *πασ δε* et. vg (et. am fu demid harl tol) cop syrP Or$^{int\ 3,900}$ et$^{4,407.\ 490.\ 501}$ Didtri^{3,6} etc ... d e g vg^{ms} ap Ln syr^{sch} Cyp et concearth *π. γαρ*, arm *π. ουν* | *καθαπερ* c. BB Thdrt ... ς Ln Ti *καθωσ* cum ADKGKL al pler ... 73. *ωσ*, 76. *καθο* | *νικησεισ* cum BADK 17. 29. 30. 32. 73. 116. 14^{lect} n^{ser} ... ς Ln Ti *νικησησ* cum BGKL al pler, item editum in Or^{3,223} etc (:: fluctuat lectio et. LXX, sed ed. Rom. et. BAB al pler *νικησησ*)

τῷ κρίνεσθαί σε. 5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ 6, 19 Ga 3, 15
ἄνθρωπον λέγω. 6 μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον;
7 εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν
εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 καὶ
μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι 6, 1
ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.
9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰου- 11, 32 Ga 3, 22

5. *θεου δικαιοσυνην* (et. Clem^{139} Or$^{\text{int}\,501\cdot 502}$ Ambrst): G g vg Or$^{\text{int}\,499}$ *δικ. θεου* | *ο επιφερ. την οργην* (sic ℵ^{c} Clem^{139} Or$^{\text{int}\,501\cdot 502}$ etc): ℵ* cop syr^{sch} add *αυτου*, item Philastr$^{\text{haer}\,51}$ (Gall^{7,492}) *qui infert iram suam hominibus* | *κατα ανθρωπον λεγω* (Clem^{139} haec om, licet addat *μη γενοιτο*): cf Or$^{\text{int}\,502}$ *sciendum sane est quod in quibusdam etiam Graecis exx. sic invenitur:* Numquid iniquus deus qui infert iram adversum homines? *Et magis secundum hunc sensum videbuntur quae diximus convenire. Secundum hoc vero quod in Latinis exx. et nonnullis Graecorum invenimus*: - secundum hominem dico - *ita intelligendum videtur* etc. Ac rursus^{503} ad alteram illam scripturam respicit: *ut in quibusdam exx. legi diximus.* Cum eadem convenit Philastr l. l., item aeth^{utr}, sed aeth^{pp} insuper addit: *et hoc loquor more hominum.*

7. *ει δε* cum ℵA 5. 23. 57. 74. 124. d^{scr} harl cop Dam ... ς Ln Ti *ει γαρ* cum BDEGKLP al pler vg syr^{utr} Or$^{\text{int}\,4,521\cdot 503}$ Ambrst Chr^{524} Thdrt al

8. *και καθως* cum ℵADEGLP al pler vg cop syr^{p} arm (syr^{sch} *κἀι* omisso *καθως*, libere aeth) Clem^{528} Or$^{\text{int}\,4,501}$ etc ... BK 39. 74. a^{scr} om *και* | *οτι* (et. Clem^{528} Epiph^{93} ex$^{\text{cod von}}$ etc, item d e *quia faciamus*): G 76. 120. Epiph^{93} *petav* om, nec exprim g vg Or^{int} Ambrst etc | *ποιησωμεν*: 37. *-σομεν* | *τα κακα*: D* om (D**^{b} add) *τα* | *ελθη*: 37. 8P^{c} cop add *εφ ημας*

9. *προεχομεθα* cum ℵBKP etc (vg Ambrst al *praecellimus eos*), item AL k^{scr}* *προσεχω-*) *προεχωμεθα* ... D*G 31. Chr^{527} ex$^{\text{mosc}\,2}$ o$^{\text{t}544}$ Thdrt Severian$^{\text{cat}\,18}$ *προκατεχομεν* (Thdrt Severian *κατεχομεν*) *περισσον*, item d g Or$^{\text{int}\,4,504\,\text{bis}}$ Ambrst$^{\text{edd aliq}}$ *quid ergo tenemus amplius.* Videtur et. syr^{sch} accedere (omisso pariter *ου παντως*). Ex D*o^{t}c conflavit E: *τι ουν προκατεχομεθα* (ipse quidem D^{c} ex incuria *κατ* non delevit) | *ου παντως*: D*GP d g syr^{sch}* et$^{\text{P txt}}$ aeth^{utr} Or^{int} Chr^{527} ex mosc^{2} Thdrt Severian^{cat} om (P *τι ουν* cum *προεχομεθα* in unum coniunxit, quocum cohaeret quod *ου παντως* om) | *προῃτιασαμεθα* (*προ* et. syr^{sch} cop aeth exprim, item syr^{P}, sed vdtr demum c.* addi) ... D*G 31. 89* Chr^{527} ex$^{\text{mosc}\,2}$ Oec^{com} *ητιασαμεθα*, item *causati sumus* d e g vg Or^{int} Ambrst etc | *γαρ* (et. Or^{int} ssepe): D* (non item d) om, nec expri syr^{sch} | *ιουδαιους τε*: A add *πρωτον* | *παντας*: G *απαντας* | *υφ* cum ℵADEGKLP etc ... B *υπο*. Cf et. Clem^{528} *δουλους δε τους υπο αμαρτιαν και ταις αμαρτιαις πεπραμενους - οιδεν η γραφη.*

διαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, 10 καθὼς
Ps 13 (14) 1–3 et 52 (53), 3b γέγραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, 11 οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν,
οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· 12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώ-
Ps 5, 10 140, 3 θησαν· οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. 13 τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
9, 23 (10, 7) Is 59, 7 a ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν. 14 ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. 15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, 16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, 17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης
Ps 35 (36), 2 οὐκ ἔγνωσαν. 18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 19 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος
Ps 142 (143), 2 Ga 2, 16 τῷ θεῷ. 20 διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

---

10. ὁτι et. d e g vg syrP exprim ... 1. 2. 31. 33. 36. 57. 74. 109. 113. 178. a^{scr} c^{scr} al plus^{30} Chr^{527} om | ουδε (D^{c}): D^{*} ουδ

11. ο συνιων c. ℵDEKLP al omn^{vid} (Iustin$^{\text{dial}\,27}$ et Ir^{90} etiam ex LXX sic afferunt locum) Chr^{527} Thdrt Euthal^{cod} Dam etc, item syr^{utr} arm ... Ln om o cum ABG :: LXX του ιδειν ει εστι συνιων η εκζητ. τ. θε., item ουκ εστι ποιων χρηστοτητα). Nec agnoscere vdtr articulum d e g vg $\text{Or}^{\text{int}\,4,504}$ etc Ambrst al *non est intellegens, non est requirens*; contra v. 12 *non est qui faciat*. Ceterum scripsimus συνιῶν ut KL al plu^{vid} Euthal^{cod}; Ln συνίων ut D^{c} (sed idem συνιοῦσιν 2 Co 10, 12); rursus al ut 121. 124. l^{scr} συνιών. Cf ad Mt 13, 13. | ο εκζητων cum ℵADEKLP al omn^{vid}, item syr^{utr} arm Chr etc ... BG om o, hinc Lu [ο] εκζ. Latini ut ante relatum est. Ir^{90} cum LXX η εκζητων | B ζητων

12. ηχρειωθησαν cum ℵAB*D*G (:: ut αχρεοσ pro αχρειοσ) ... ς Ln ηχρειωθησαν cum B^{2}D^{c}EKLP al omn^{vid} (sed LP al ηχριωθ.) :: LXX^{ed} ηχρειωθησαν, sed ℵA^{2} ηχρεωθ. | ο ποιων cum ℵDE, item (vide ante) d e vg $\text{Or}^{\text{int}\,4,504}$ Ambrst al *qui faciat*; g *faciens*^{aut} *qui faciat* ... ς Ln Ti om o cum ABGKLP al omn^{vid} syrP arm Chr etc :: LXX absque articulo, sed habet ℵ* | ουκ εστιν εως ενος et. Or^{int} Ambrst etc ... 67** om ουκ εστιν, item syr^{sch} *et non est qui faciat bonum, nec unus quidem*

13. λαρυγξ (α -ρυνξ): AP 17. 48. 74. al$^{3\text{scr}}$ λαρυξ

14. ων το στομα cum ℵADEGKLP etc ... B 17. add αυτων (Cyp^{258} *et os eorum*), hinc Ln add [αυτων] :: LXX ων το στομα

19. ο νομ. λεγει cum ℵ^{c}ABDEGKLP al omn^{vid} g (*dicit*) syr^{utr} arm etc Chr^{527} Thdrt Dam etc ... ℵ* d e vg cop $\text{Or}^{4,284}$ et$^{\text{cat}\,32}$ $\text{Or}^{\text{int}\,4,509\,ss}$ Ambrst al ο νομ. λαλει (*loquitur*) | λαλει cum ℵABD^{c}EKLP al fere omn d e vg cop syrP $\text{Or}^{4,284}$ et$^{\text{cat}\,32}$ $\text{Or}^{\text{int}\,4,509\,ss}$ Chr Thdrt Dam etc Ambrst al ... D^{*}FGK 12^{lect} f g syr^{sch} λεγει

20. εξ εργ. νομ. ου δικαιωθ. cum ℵABKLP al omn^{vid} vg (et. am demid etc) syr^{utr} cop arm $\text{Or}^{\text{int}\,4,509}$ Chr Thdrt Dam etc ... DEFG d e f g fu

21 *Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρ-* 1, 17
τυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, 22 *δικαιοσύνη δὲ*
θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας.

---

allachm Ambrst al (cf. Or^{4,519} *qui in superioribus dixerit quia non iustificetur homo ex operibus legis*) ου δικαι. εξ εργ. νομ. | αυτου: 3. 33. 35. 73. 74. 114. 120** 121. 177. al^{3} scr acth Or$^{\text{int}\,509}$ (*in conspectu dei*, vel$^{\text{al ed}}$ *coram deo*) Ambrst του θεου | επιγνωσιν (et. Clem^{567}, item^{447} γνωσιν) ... FG επιγνωσεως (sed f *agnitio*, g *agnitio aut is*)

21. θεου: ℵ του θεου (item vdtr α* quum inter -νη et θυ rasura sit). Praeterea per manifestam incuriam α*g* h. l. add δια πιστεως ιησου χριστου εις παντας και επι παντας (g* επι πα. non expressit errore intellecto) | μαρτυρουμενη (ita D**c): D* 46. -ρομενη | και των: 37. (Treg 37*) om και

22. ιησου χριστου cum ℵCDEFGKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm acth Clem^{141} Or^{2,600} et$^{\text{int}\,4,511}$ Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln om ιησου cum B Meion$^{\text{tert}\,5,18}$ (at ibi satis libere affertur verbum Pauli: *Tunc lex, nunc iustitia dei per fidem Christi. Quae est ista distinctio? – – Christi distinctio dispositionum est, non deorum; monet iustificatos ex fide Christi, non ex lege, pacem ad deum habere.*) ... A εν χριστω ιησου ... Chr^{530} (et. mosc^{2}) om (*ειπων γουν· δικαιοσυνη θεου, επηγαγε· δια της πιστεως, εις παντας και επι παντας τους πιστευοντας.* | *εις παντας* sine additam cum ℵ*ABCP 47* 137. cop arm (item acth^{utr} *quod in fide Iesu Christi iustificantur apud deum omnes illi qui credunt in eum*; similiter ar^{e} *quod iustitia dei tantummodo est in fide in Iesum Christum unicuique de eis qui credunt in eum*) Clem^{141} (δικαιοσυνη δε θεου δια πιστ. ιυ χυ εις παντ. τους πιστευοντας· ου γαρ εστι διαστ.) Or^{2,600} (δικαιοσυνην λεγει την εκ πιστ. ιυ χυ, ητις πεφανερωται εις παντ. τους πιστ.) et$^{\text{int}\,4,516}$ (*cum – obiecisset, iustitiam dei per fidem Iesu Christi esse in omnes qui credunt, neque habere aliquam distinctionem, sed omnes deliquisse* etc) Cyr$^{\text{act}\,36}$ Aug^{ter} (et^{pecc} merit et^{spir} et litt et$^{\text{contr ep}\,2\,\text{pelag}}$ *in omnes qui credunt*); item *super omnes* am demid harl allachm, Dam επι παντας ..... ς (Gb^{00}) Ti add και επι παντας cum ℵCDEFGKL al fere omn vg^{clo} fu syrP (item syr^{sch} *in omnes, etiam super omnes qui credunt in eo*) Chr^{530} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec (Or$^{\text{int}\,4,511\,\text{txt}}$ *in omnes et super omnes qui credunt in eum*, prorsus ut habent fu et vg^{clo}. Quod ab Or profectum esse credi nequit, quum et ipse Or^{2,600} et$^{\text{int}\,4,516\,\text{com}}$ contra stent.) Ambrst (*in omnes vel super omnes, hoc est super omnes Iudaeos et Graecos* etc) Chrom^{matth} (ut vg^{clo} *credunt in eum*). Commentatur Thdrt^{43} τὸ γὰρ „εἰς πάντας" τοὺς ἰουδαίους λέγει· „ἐπὶ πάντας" δὲ τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν. (Eadem cat^{21} per errorem Apollinario adscribit.) :: pro testium ratione omnino edendum est εις παντας absque additamento. Quod quidem etsi a Pauli ingenio haud abhorreat, tamen nec ab interpolatore alienum est. Nec probabiliter dixeris breviorem lectionem inde ortam esse quod scriptor a παντας ad παντας transiluerit. Ut enim testes antiquissimi tantum non consentientes bre-

10, 12 *οὐ γάρ ἐστιν διαστολή· 23 πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται*
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ
1 Io 2, 2 *τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 25 ὃν προέθετο ὁ*
θεὸς ἱλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτη-
μάτων 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιο-
σύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ
δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν

---

viorem tenent, ita posteriores tantum non omnes fideliter conservarunt longiorem.

23. *παντες γαρ*: Epiph^{509} *οι γαρ παντες* (ita enim legendum pro eo quod editum est *ει γαρ παντες*)

25. *ιλαστηριον* (B*D* *ειλαστ.*, FG *ιλαστηριον*): d e g harl** vg^{sixt} Ambrst al *propitiatorem*, f vg Or$^{\text{int}\,513\text{bis}}$ *propitiationem*, Hil^{161} *placationem*, Aug pecc merit $^{\text{et spir et litt}}$ *propitiatorium*, Or$^{\text{int}\,513\text{d}}$ *propitiatorium sive propitiatorem* | *δια πιστεως* (Gb″) cum ℵC*D*FG 31. 67** 76. Or^{3,540} et $^{1,24.\ 39}$ Eus$^{\text{ps}\,295.\ 315.\ 491}$ Bas$^{\text{bapt}\,634}$ Cyr$^{\text{act}\,54}$ Dam Thphyl ... ς *δι. της πιστ.* cum BC^{3}D^{c}EKLP al pler Bas^{1,180} Chr^{530} Euthal^{cod} Thdrt Oec ... d^{2} e vg Or$^{\text{int}\,513\text{ss}}$ Ambfug$^{\text{sacc}\,3}$ Aug^{bis} *per fidem* (d* *fide*), pergentes *in sanguine ipsius* (Or$^{\text{int ter}}$ *eius*), f g *per fidem in illius sanguine*, Ambrst *fidei in sanguine ipsius* ... A om. Etiam Chr^{531} vid: *ο μεν γαρ πατηρ προεθετο, ο δε χς εν τω αυτου αιματι το παν κατωρθωσεν.* Libere Or$^{\text{int}\,2,239}$ *quem posuit deus propitiatorem* (cod *-torium*) *in sanguine ipsius per fidem.* | *αυτου* pr et. Or^{bis} Eus^{ter} etc (37. Or^{4,25} post *αιματι* pon) ... B 47. 76. *εαυτου*. De Latinis (*ipsius, illius, eius*) vide ante | *δια την παρεσιν* usq *της δικαιοσυνης αυτου* (v. sq): FG 17. 39. 52. 61. 76. b$^{\text{scr}\,*}$ o^{scr} transiliendo om | *παρεσιν* et. Or Chr Thdrt Dam Thphyl. Sic Chr^{531}: *δια την παρεσιν, τουτεστιν την νεκρωσιν. - τι δε τουτο εστι· το εν τη ανοχη του θεου την παρεσιν γεγενησθαι; ...* 46. *πωρωσιν*, 69. 116. *παραινεσιν* (k^{scr} *παρεσνεσιν*), d* e Ambrst Aug$^{\text{pecc mer}}$ $^{\text{et spir et litt}}$ Pelag^{com} *propositum* (contra vg *remissionem*) ... 47. add *εν τω νυν αιωνι*

26. *προσ την* cum ℵABCD*P 47. 49. 80. Clem^{141} Cyr$^{\text{act}\,55}$ Dam ... ς om *την* cum D^{c}EKL al pler Chr Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec | *και δικαιουντα* (D* *-σιν*) ... FG 4. 52. f g fu allachm Ambrst om *και* (*ut sit ipse iustus, iustificans*, Ambrst om *ipse*) | *ιησου* cum ℵABCKP al plu d^{2} am fu syr^{p} arm aeth Chr^{531} Euthal^{cod} Thphyl Aug^{bis} Orospelag ... vg^{cle} domid harl tol cop Or$^{\text{int}\,513}$ Thdrt Ambrst Pelag^{com} *Iesu Christi*, $\overline{\text{ιυ}}$ $\overline{\text{χυ}}$, d* *Christi Iesu*, syr^{sch} ar^{o} *domini nostri Iesu* (ar^{o} om) *Christi* ... DEL al^{40} Clem^{141} *ιησουν* (i. e. $\overline{\text{ιυ}}$ pro $\overline{\text{ιυ}}$). Non item recte affertur Oec^{244}: postquam enim *τον εκ πιστ.* $\overline{\text{ιυ}}$ scriptum est, explicatur *δικαιουντ. τον δια πιστεως του* $\overline{\text{ιυ}}$.

27. *η καυχησισ* (*gloriatio*, sed d* *iustificatio*): FG d e f g vg Or$^{\text{int}\,4,516}$

ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 *λογιζόμεθα γὰρ δικαιοῦ-* Ga 2, 16
σθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. 29 *ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς*
μόνον; οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, 30 *εἴπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς* Eph 4, 6
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.
31 *νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ*
νόμον ἱστάνομεν.

IV.

1 *Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν*

517. 518. 627 Aug$^{spIr\ et\ litt\ bis}$ (non item contr op^{2}pelag) add *σου* | *οὐχι*: D* *οὐκ*, FG *ου* | *δια* sec: D^{*gr} om

28. *λογιζομεθα*: D^{c}(non item E)KP al aliq *-ζωμεθα* | *γαρ* cum ℵAD*EFG 5. 9. 33. 38. 39. 47. 80. 121. 137. 179. d e f g vg cop arm (aeth) Or$^{int\ 516}$ Dam Ambrst Aug$^{contr\ op\ 2\ pelag}$ ... ς (= Gb Sz) Ti *ουν* cum BC D^{c}KLP al pler syr^{utr} Chr^{538} Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec | *δικαιουσθ. πιστει ανθρωπ.* cum ℵ*ANCDK 5. 47. 153. 178. 179. 238. d e (sed d e *per fidem*, et d* e *hominum* pro *-nem*) Dam ... FG f g vg aeth^{utr} Or$^{int\ 516\ 518}$ Ambrst al *δικαι. ανθρωπ. δια πιστεως*, cop *hominem iustificari in fide* ... ς (= Gb Sz) *πιστει δικαι. ανθρωπον* cum ℵ^{c}KLP al pler syr^{utr} arm Chr Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec

29. *η* ot. Clem$^{650.\ 730}$ etc; d** (* *ad*) e f g vg Or^{int} pp^{lat} *an* ... A**vid* 39** Julian$^{cyr\ 106}$ *μη*, 77. *ει* ... 30. 39. 43. 51. n^{scr} Thdrt om | *μονον* cum NACFGKLP al plu (d e f g vg Or^{int} Ambrst etc *tantum*) Eus$^{dem\ 386}$ (*οτι μη μονον ιουδαιων εστιν ο θεος, αλλα κ. εθν.*) Ath^{328} Chr^{534} Cyr ador^{351} Thdrt Dam Oec ... Ti *μονων* cum B al^{15} Clem$^{650.\ 730}$ Ath^{501} (Chr$^{534\ somel\ fluct\ lectio}$) Julian$^{cyr\ 106}$ Cyr$^{iul\ 107}$ Thphyl (Clem^{730} Ath Iulian *μονων ο θεος*, Clem^{656} *μονων εστιν ο θε.*) ... DE *μοροσ* | *ουχι* (FG *ουχε*) *και* cum NABCDEFGK 3. 31. 39. 45. 47. 73. 177. 178. k^{scr} d e f g vg syr^{sch} cop arm aeth Clem^{bis} Ath$^{504.\ 528}$ Cyr$^{iul\ 107}$ (Iul^{cyr} *αλλα και*) Chr$^{534\ mosc\ 1}$ Dam Or$^{int\ 518}$ Hil^{1157} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ουχι δε και* cum LP al pler syrP (Chr^{534}) Cyr$^{ador\ 351}$ Thdrt Thphyl Oec

30. *ειπερ* (Gb′) cum ℵ*ABCD^{**b} 5. 6. 47^{txt} 80. 137. (g vide post) Clem^{656} Or^{4,328} Didtri^{1,18} Cyr$^{iul\ 107}$ et$^{ador\ 351}$ Dam Hier$^{pelag\ 2}$ Pacian cp^{3} (hi duo *si quidem*) ... ς Ti *επειπερ* cum ℵC D*et^{c}EFGKLP al pler Eus$^{dem\ 264.\ 386}$ Ath$^{501.\ 528}$ Chr^{534} Thdrt Thphyl Oec; *quoniam quidem* d e f (g *quoniam quidem aut siquidem*) vg Or$^{int\ 518}$ Ambrst al | o *θεος* (sic D^{**b}et D^{c}): D* Or^{4,328} om o

31. *ιστανομεν* (Gb′) cum ℵ*ACD^{**b}(* *περιιστανομεν*)FG (hi duo *στανομεν* linea incunte) 10. (*συνιστ-*) 31. 80. Or^{4,328} Cyr$^{ador\ 5}$ Dam ... ς *ιστωμεν* cum ℵC D^{c}EKLP al pler (47^{txt} *ισταμεν*, 17. al^{3} *συνιστωμ.*) Chr^{534} Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec

IV. 1. *ευρηκεναι* (4^{mg} 23^{mg} *ευηρεστηκεναι*) post *ερουμεν* (Gb″) cum BAC DEFG 5. 21. 73. 137. d e f g vg cop arm aeth Or$^{int\ 520}$ Cyr$^{glaph\ 66}$ Dam Ambrst ... ς Ti post *αβρ. τ. π. ημων* cum KLP al pler syr^{utr}

κατὰ σάρκα; 2 εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, (Is 15, 6 (Is 8, 6 Ia 2, 23 ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν. 3 τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφεί-

---

Chr^{544txt} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec (item Phot et Gennad ap Oec ^{246}) ... B 47* Chr^{544com} plane om | *προπατορα* (Gb″) cum ℵ*et^{c}AHC* 5. 10. 21. 137. syr^{sch} cop arm aeth^{utr} Cyr$^{glaph\,66}$ Dam (cf et. Eus praep ^{319} *αβρααμ οσ και προπατωρ του παντοσ ιουδαιων εθνουσ ανειρηται*) ... ς Ti *πατερα* cum ℵ^{a}C^{3}DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{p} Or$^{int\,520}$ Chr$^{544\,txt}$ et^{com} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec (item Phot et Gennad ut ante) :: solet etiam in N. T. Abraham dici *πατηρ* (Lc 16, 24. 32. Ioh 8, 53 Act 7, 2 Ro 4, 12), *προπατωρ* saepe apud pp^{gr} legitur.

2. *αλλ ου*: F *αλλα ου* | *θεον* cum ℵABCD*FG Cyr$^{glaph\,66}$ ... ς *τον θεον* cum D^{c}EKLP al omn^{vid} Chr^{545} Thdrt Euthal^{cod} Dam al

3. *ἡ*: F* om | *δε* cum ℵABCD^{c}EKLP al pler cop syr^{p} Thdrt Dam etc; at eundem locum cum *δε* etiam afferunt Clem$^{rom\,10}$ Iust$^{dial\,92}$ Ir^{gr} et$^{lat\,232}$ Or ^{4,284} et$^{cat\,29}$ Eus$^{hist\,1,4,11}$. Legitur ap LXX (pauc minusc *επ. δε*, item ed. Compl.) *και επιστ.*, at quum NB deficiant, non certum est utrum ita an *επιστ. δε*, quod patrum ipsiusque Pauli testimonio probabile fit, aetate Christi legi consueverit ..... D*FG 61. 108* b^{scr*} o^{scr} d e f g vg syr^{sch} arm aeth Chr^{546} Euthal^{cod} Cyp^{105} Or$^{int\,517.\ 520.\ 522.\ 534}$ etc om | *αβρ. τω θεω*: ita et. LXX. Clem^{rom} Ir^{gr} et^{lat} Or et^{int} Eus^{hist} (item Tert$^{pat\,6}$ *denique Abrah. deo credidit* etc) ... 37. Iust^{dial} Cyp *τω θε. αβρ.* Ceterum pp omnes *αβρααμ* cum Paulo, non *αβραμ* ut LXX. Quam in rem cf Or$^{cat\,29}$: *νομίζω δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν μὴ ἐπιστήσαντας τῇ ἀκριβείᾳ τῆσ γραφῆσ ἐκτεθῆσασθαι* (sic) *τὸ ἀπὸ τῆσ γενέσεωσ ῥητόν, οὐχ ὡσ παῦλοσ αὐτὸ ἔθηκεν ἐν τῇ ἀρχῇ· οὐκ ἂν γὰρ ὁ οὕτωσ ἀκριβῆσ ἐξέθετο τό· ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ. οὕτω δὲ εἰκὸσ καὶ ἐν τοῖσ ἑξῆσ γεγράφθαι ἐν τῇ πρ. ῥωμ. ἐπιστολῇ ὅτι ἐλογίσθη ἡ πίστισ τῷ ἀβραὰμ* (lege potius *αβραμ*) *εἰσ δικαιοσύνην. νυνὶ δὲ ἔχομεν ἡμεῖσ ἀβραάμ.* Consimilia his eaque manifestiora Or$^{int\,525}$ habet: „Sed diligentem lectorem, quem iota unum aut unus apex de lege non praeterit, ne illud quidem latere debet quia hoc quod apostolus dixit – – illo tempore cum de eo scriptum est quod *crediderit deo et reputatum sit ei ad iustitiam*, nondum *Abraham* vocabatur, sed *Abram* erat nomen eius. De quo aliquibus forte videbitur error in exx. haberi, quod facile *Abraham* pro *Abram* scribi potuerit. – Sed quia haec existimatio potius incerta est quam firma approbatio, nos compendiosius respondeamus quod observans apostolus sententiam dei, qui dixit: *Iam non Abram sed Abraham erit nomen tuum*, appellavit nunc eum non ut in loco Genesis scriptum est, sed ut de eo pronuntiaverat deus."

4. *οφειλημα* (D* *οφιλεμα*) cum ℵABCDEFGKLP al longe plu arm Chr^{546} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,66}$ Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz) pracm ro cum minusc pauc^{vid} (nullus ap Scri nec ap Mtthaei) Oec

λημα· 5 τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα
τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6 καθάπερ
καὶ Δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογί-
ζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· 7 μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνο- Ps 31 (32), 1. 2
μίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· 8 μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ
μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. 9 ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν
περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· ἐλογίσθη τῷ 4, 3
Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. 10 πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περι-
τομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ.
11 καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομὴς σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς Un 17, 11

---

5. *ασεβην* cum ℵD*FG ... ς Ln Ti *ασεβη* cum ABCDᶜEKLP etc | *εις δικαιοσυνην* sine additam: ita et. Or^int 4,520 ss, nec aliter am ... vg^cle fu demid harl tol omn^lachm Ambrst al, etiam arm^usc add *secundum propositum gratiae dei*

6. *καθαπερ* cum ℵABCKLP al omn^vid ... DEFG *καθωσ* | *δαυειδ* (sic et. ℵ): cf ad Mt 1, 1 ... DEFG 46. g^scr praem o | *δικαιοσυνην* (c^scr *-νη*): P 17. 46. 69** 70. 114. 13^loct *εισ δικ.*

7. *αφεθησαν*: 4. 35. 38. 63. 68. 74. 120. al^3scr (item „mu" ap Mill) Chr 547bis cod *αφειθησαν* (:: ita et. LXX ex ℵ al permu)

8. *οὗ* cum ℵ*BD*EG 67** ... ς Ln *ᾧ* c. ℵᶜACDᶜFKLP al plor Dam Euthal cod Cyrglaph 66 Thdrt al, item d e f g vg Or^int 520. 553 a cop etc :: item LXX^od Clem^463 (affert ex LXX quum addat *ουδε εστιν εν τω στομ. αυτ. δολ.*) etc, ℵAB *ου* | *λογισηται*: KP 17. 26. 32. 34. 46. 48. n^scr 13^loct Euthal^cod *-σεται*

9. *ουτοσ*: F^2 *αυτοσ* (*αυτουσ) | *περιτομην*: DE d* vg^cle harl* tol (non item am fu demid floriac harl**) arm^mg (in edd^const et^amst) Ambrst add *μονον*. Quam in rem Luc^brug: „*Non auferas vel adverbium* tantum *vel verbum* manet." Habet enim vg^cle harl** tol (non item am fu demid) Ambrst: *in circumcisione tantum manet, an* etc | *η και*: 35. 47. 49. 52. 108* 13^loct k^scr tol syr^sch Chr^547 (et. mosc^1) om *και* | *επι* sec (et. Chr^547 Cyrglaph 66 Thdrt Dam etc): c *εισ* ... 29. 33. a^scr (om et. *την*) om | *λεγομεν γαρ* sine *οτι* cum ℵBD* 47. ... ς Ti add *οτι*, Ln [*οτι*] cum ACDᶜEFGKLP al plor vg syr^utr cop arm Or^cat 29 Chr^547 Cyrglaph 66 Euthal^cod Thdrt Dam | *η πιστισ* (k^scr ante *τω αβρ.*, 17. 62. post *εισ δικ.* pon): K om

10. *οντι* (et. d* e fu* *in circumcisione cum esset*, item Or^int 524 Ambrst Aug^ep 146 *cum in circumcisione esset*, etc): FG d*** f g vg (et. am fu** demid harl tol) syr^sch (non item P) Cyrglaph 66 et^ador 58 om | *ὢν* (sic et. d e f g vg^cle am fu demid tol): D^dE harl*^vid add *και*

11. *περιτομησ* cum ℵBC^2DEFGKLP al plor d e f g vg cop Or^cat 29 (*λαμβανει δε μετα την εκ πιστεωσ δικαιωσιν σημειον περιτομησ, ωσπερει σφραγιδα* etc) Chr^4,302 (^9,548 vocem *περιτομησ* praeterit) Cyrglaph 66 Thdrt Euthal^cod Thphyl Oec Ambrst al ... Gb' *περιτομην* cum AC*

πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς δικαιοσύνην, 12 *καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.* 13 *οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ*
Gn 22, 17 etc *ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν*

---

6. 9. 36. 37$^{mg\ corr}$ 47. 67. 77. 123. syr^{utr} arm Or$^{int\ 524}$ (item schol Origeni adscriptum ap Wtst, sed ipsa verba non affert) Chr$^{4,\ 466}$ Cyr glaph^{24} et ador^{53} Procop$^{niceph\ 1,\ 1541}$ Dam (nil probat Eus$^{dem\ 19}$ *ωσπερ τινα σφραγ. την περιτομην υπεμεινε του σωματος*, nec Cyr$^{hr\ 74}$ *και περιτομην ελαβε σφραγιδα της* etc) | *σφραγιδα* (ι add per incuriam manifestam *της περιτομης*): FG add *δια* (non item f; g vero *ex iustitia aut iustitiae*) | *της δικαιοσυνης*: A om *της* | *της* (17. om) *εν τη*: DEFG 1. 4. 7. 35. 114. 157. 13^{lect} 14^{lect} al^{2ser} 8^{pe} Procop^{niceph} Dam om *τη* | *δι ακροβ.* cum ℵBCD**b et c K^{sil} P al pler^{vid} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... Ln Ti *δια ακρ.* cum AD*EFGL^{sil} 76. | *αυτοις* cum ℵ*AB 2* 3. 21. 23. 47. 57. 67** 69. 73. 74. 80. 108. 115. a^{ser} demid tol cop schol^{orig} (ap Wtst, ut ante) Cyr$^{glaph\ 66}$ Dam ... ς (Gb^{o}) Ti praem *και* cum ℵ^{c}CDEFGKLP al longe plu d e f g vg (et. am fu harl) syr^{utr} arm aeth^{utr} Or$^{int\ 524.\ 525}$ Thdrt Thphyl Oec | *δικαιοσυνην* cum ℵ^{c2}D* 67** 80. 115. arm Dam ... A 32. 47. 114. 124. a^{ser} Cyr$^{glaph\ 66}$ *εις δικαιοσυνην*, 67* *εις την δικ.*, similiter *ut reputetur et* (demid tol om) *illis ad* (g *in*) *iustitiam* d*** e f g vg Or$^{int\ 524}$ Ambrst al, d* vero *ut reputetur et illis iustitia* ... ς Ln Ti *την δικαιοσυνην* cum BC*D^{c}KFGK LP al pler Thdrt Thphyl Oec

12. *τοις ουκ* (37. 80. c^{ser} Procop^{niceph} Thphyl *ου τοις*) *εκ περιτομης* (ita et. ℵ^{a}): ℵ* om, transiliens a *περιτομης* ad *περιτομης* | *στοιχουσιν* (FG *στοιλουσειν*, f g *qui sectantur*): 31. 37. (* ap Trog) 65. 80. 89. 115. 1^{ser} *τυχουσι* | *της εν ακροβυστ.* cum ℵABCD*EFG 4. 5. 26. 44. 47. 63. 66. 72. 80. 110. 111. 115. 120** 123. a^{ser} al^{5ser} al Cyr$^{glaph\ 67}$ Procop$^{niceph\ 1541}$ Dam ... ς (= Gb) *της εν τη ακρ.* cum D^{c}KLP al plu Chr^{548} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl | *της εν ακροβ. πιστεως* cum ℵ* (om *πιστ.*) ct^{a}ABC (* *εν ακροβυστιαι*) FG al sat mu f g am fu harl* (li^{5} et Or^{int} *vestigia* [fu Or^{int} add *eius*] *quae est in praeputio fidei*) Or$^{int\ 524.\ 4}$ Cyr$^{glaph\ 67}$ Dam ... Gb' Sz *της πιστεως της* (P 2. 63. 66. al *τοις*) *εν τη* (2. al om) *ακροβ.* cum KLP al^{60} fere vg^{cle} (*vestigia fidei quae est in praeputio*, ita et. demid harl** tol Ambrst) Euthal^{cod} (omisso *της* sec) Thdrt ... DE 71. d e *της πιστεως της εν* (D^{c} add *τη*) *ακροβ. πιστεως* (d e *fidei quae est in praeputio fidei*)

13. *ἢ* (et. ℵ^{a}; ℵ* om): 76. 124. arm Thphyl *και* | *αυτον ειναι*: K 17. n^{ser} *ειν. αυτ.*, 42. 73. om *αυτ.* | *κοσμου* cum ℵABCDEFG 47. 73. 80. d^{ser} arm Dam ... ς (= Gb Sz) praem *του* cum KLP al pler Cyr$^{glaph\ 67}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec | *δια* (a^{ser*} c^{ser} al? om) *δικαιοσυνης* (et. f g *per iustitiam*): a *διὰκαιοσυνης*, F *δικαιοσυνην* | *πιστεως*: 3. 44. 71. c^{ser} *και πιστ.*

εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. 14 εἰ γὰρ οἱ ἐκ Ga 3, 18
νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία.
15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ
παράβασις. 16 διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι
βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου
μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων Ga 3, 9
ἡμῶν, 17 καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά Gn 17, 5
σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς
καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, 18 ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι
ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ Gn 15, 5
εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου, 19 καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ

14. και ει. f g Or$^{int\,526bis}$ Aug$^{ps\,118}$ etalibi ... d e vg Iulian ap Aug$^{op\,imp\,2}$ Ambrst Pelag^{com} om (D prorsus insolito modo και ei sticho addidit qui verbis κεκενωται η πιστις constat)

15. οὗ: FG* που, item arm | δε (Gb') cum ℵ*ABC 10. 31. 80. 124. cop syrp img arm Or$^{int\,4,505}$ et$^{526\,bis}$ et^{527} Thdrt Dam Thphyl Iulian ap Aug$^{op\,imp\,2}$ Amb$^{epist\,73}$ ... ς Ti γαρ cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{sch} etp txt Or$^{int\,526semel}$ Chr^{550} (οτι ο νομ. οργ. κατεργ.· ου γαρ etc) Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,67}$ Oec Ambrst Aug | παραβασις: AFG -βασεισ (sed f g *praevaricatio*)

16. εκ πιστεως: D* d^{2} add ιησου | ινα: A 45. 80. add η, item arm. Libere d e vg (et. fu demid harl tol, sed non am) Ambrst al *ut secundum gratiam firma sit promissio* etc. Libere syr^{sch} *Quapropter per fidem, quae est per gratiam, iustificabimur.* | ου τω εκ του (31. 35. 37. 73. 76. 124. al^{2ser} om) νομου: D^{d} add (inepte) εστιν (d *non ei qui ex leye est*) | μονον: FG 42. 91. d* e f g om | αλλα και τω: FG d e f g fu harl* al^{lachm} om και

17. πατερ. πολλων: 37. πολλ. πατ. | τεθεικα: KL al τεθηκα | επιστευσεν (vg^{cle} am syrP Or$^{int\,526}$ etc): FG d e f g fu demid tol ceteri^{lachm} syr^{sch} ar^{e} Ambrst al επιστευσασ, *credidisti* (Luc^{brug} „*Non mutes personam tertiam in secundam* credidisti.") ... D^{gr*} επιστευσαν. Sic aeth utr: *multorum populorum, eorum qui credent in deum* | ου επ. θεου: FG ου επ. θεω (*cui credidisti deo*)

18. επ ελπιδι cum ℵABC^{3}D^{c}EKLP al omn^{vid} ... Ln Ti εφ ελπ. cum C*D* FG ... 31. 62. 70. Euthal^{cod} om | γενεσθαι: F -ασθαι | ειρημενον: ℵ syr^{sch} γεγραμμενον | το σπερμα σου: FG 106. 108^{mg} f demid floriac vg^{six} Thphyl Pelag^{com} (non item Ambrst al) add ωσ αι αστερισ (106. 108^{mg} Thphyl τα αστρα) του ουρανου και το αμμιον (iidem^{3} και ωσ η αμμοσ, demid *et sicut harena*) της θαλασσης (demid *quae est in littore maris*, Thphyl om τ. θα.). Similiter g harl* add *sicut stellae caeli*, item fu marian *sicut arena maris*, tol *velut arena quae est in litore maris*. Praeterea etiam Or$^{int\,581}$ editum est: *sicut stellae caeli et arena maris*, at Delarue adnotat: „Haec desiderantur in omnibus Mss. nostris." Le^{brug}: *Quod sequitur in multis libris - superfluit.*

Gn 17, 17 *πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης*
που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· 20 εἰς δὲ
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυνα-
Io 9, 24 *μώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, 21 καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι*
ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. 22 διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
Gn 15, 6 *εἰς δικαιοσύνην. 23 οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη*
αὐτῷ, 24 ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι τοῖς πιστεύ-
ουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, 25 ὃς
Is 53, 12 *παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίω-*
σιν ἡμῶν.

---

19. *τῃ πιστει* cum ℵABCD*EKLP al omn^{vid} vg Epiph^{581} Chr^{553} Euthal^{cod} Thdrt Chron^{103} Dam Or$^{int\,2,89}$ et$^{4,531\,ter}$ Ambrst ... D*FG d* f g fu* vg^{six} Or$^{int\,4,532}$ Iulian ap Aug$^{op\,imp\,2}$ praem *εν* | *κατενοησεν* cum ℵA[1]C G7** 93. 137. am fu^{vict} syr^{sch} cop ar^{c} Or$^{int\,2,89}$ Chr^{1,560} (*του παυλου λεγοντος - κατενοησε μεν γαρ, ψησι, το εαυτου σωμα νενεκρωμενον* etc) et$^{9,553\,mosc\,1}$ Dam Iulian ap Aug (32. Thdrt *ωσ κατενοησε*, similiter arm aeth^{utr}) ... ς (Gb^{00}) Ti praem *ου* cum DEFGKLP al pler d e f g vg (et. fu* demid al) syr^{p} Or$^{int\,4,531.\,532}$ Chr$^{553\,mont^{f}}$ Epiph^{581} Chron^{103} Thphyl Oec Ambrst (*et non infirmatus est fide, nec consideravit*, ut et. vg^{cle} Or$^{int\,581^{s}}$) | *νενεκρωμενον* cum BFG 47. 213. d e f g am demid harl syr^{sch} et$^{p\,txt}$ aeth^{utr} Or$^{int\,2,89}$ Chr^{1,560} et^{9,553} Epiph^{581} ... ς praem *ηδη*, Ln [*ηδη*] cum ℵACDKLP al pler cop syr^{p} c.* arm (vg^{cle} fu al *cum iam fere centum annorum esset*) Or$^{int\,4,531.\,532}$ Euthal^{cod} Thdrt Chron^{103} Dam Thphyl Oec | *υπαρχων* (et. d B^{bet}C): D* *-χει* | *μητρας*: G^{2} *μητροσ* (est enim o super α additum), sed g tantum *vulvam* | *σαρρας*: L vg^{cle} (et. demid, non item am fu) *σαρασ*, *sarae*

20. *δε*: ita syr^{p} Ambrst; d* *autem etiam*, d*** e vg Or$^{int\,531.\,532}$ *etiam*, cop syr^{sch} *et* - ... FG f g aeth^{utr} om | *του θεου*: 17. om *του* | *τη απιστια*: aeth^{utr} om (sed aeth^{pp} paullo liberius) | *αλλ* ut ℵACDEFGKL al omn^{vid} ... B *αλλα* | *ενεδυναμωθη* (37. *ενδυναμ.*) ... FG *εδυναμωθη*

21. *και πληροφορηθεισ* cum ℵABCD*etcEKLP al omn^{vid} syr^{utr} cop arm Or$^{int\,531}$ Chr^{553} Euthal^{cod} Thdrt Chron^{103} Dam Aug$^{advers\,leg\,2}$ ... Ti om *και* cum D^{d}EFG d e f g vg Ambrst al

22. *διο και* cum ℵACD**B etcEKLP al omn^{vid} d e vg syr^{p} Or$^{int\,531.\,532}$ Euthal^{cod} Thdrt Chron^{103} Dam Ambrst al ... BD*FG f g syr^{sch} cop ar^{e} arm om *και*, hinc Ln [*και*]

23. *δι αυτον μονον* et. Or$^{int\,532}$ Chr^{560} Chron^{103} etc (Ambrst *tantum propter ipsum solum*) ... DEFG d e f g vg *μονον δι αυτον* | *οτι ελογ. αυτω*: D^{d}E G3. d^{d} e vg (et. demid fol, sed non am fu) Or$^{int\,532}$ Ambrst al add *εισ δικαιοσυνην*, item syr^{sch} Thdrt *η πιστισ εισ δικαιοσυνην*

24. *μελλει* (FG^{r} *-λεισ*): P 37*^{vid} *μελλη* | *εγειραντα*: A *-ροντα*

25. *δικαιωσιν*: D^{d}E 17. a^{ser} al^{15} Cyrglaph^{68} Chron^{103} *δικαιοσυνην* (D^{d}E *δικαίωσινην*: nimirum D^{d} notaverat tantum *νην* pro *ν* finali, relicto

V.

1 *Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,* 2 *δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ.* 3 *οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν* Eph 2, 18 3, 12 1 Pe 5, 12 Ia 1, 3
κατεργάζεται, 4 *ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·* 5 *ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.* 6 *ἔτι γὰρ*

---

etiam eo quem D*** posuerat accentu; ℵ vero stulta fide exscripsit exemplar suum.)

V. 1. *εχωμεν* (et. Sz, item Ln$^{ed\ min}$: mutavit autem lectionem quum ignoraret B eiusdem testem esse) cum ℵ*AB*CDEKL al plus^{30} d e f g vg syr^{sch} cop arm aeth^{utr} Or$^{int\ 4,535.\ 536.\ 541}$ (explicat^{536} *habeamus pacem ut ultra non adversetur caro spiritui*) Tit^{354} (Gal^{5}) Chr$^{561\ ter}$ (et explicat *τουτεστι· μηκετι αμαρτανωμεν μηδε προσ τα προτερα επανερχωμεθα*) Euthal^{cod} Cyr$^{zach\ 538}$ Thdrt Dam Ambrst etc. Nec aliter accipiendum videtur Tert$^{marc\ 5,13}$ *monet iustificatos ex fide Christi – pacem ad deum habere* ... ς Ln$^{ed\ mai}$ (sed vide ante) Ti *εχομεν* cum ℵ^{a}B^{3}Ψ^{gr}G^{gr}P al plu syr^{p} Did$^{tri\ 3,27}$ Epiph^{893} Cyr$^{esa\ 376.\ 666}$ et$^{act\ 84}$ Sedul :: haec lectionis *εχομεν* testimonia longe superari testimoniorum vi qua *εχωμεν* valet in promptu est. Hinc *εχωμεν* abiici nequit nisi prorsus ineptum sit: ineptum vero non videtur.

2. *τη πιστει* cum ℵ*et^{c}(ℵ^{a}A)CKLP al pler d*** vg syr^{utr} cop arm aeth^{pp} Or$^{int\ 3,69}$ (*quoniam in ipso habemus accessum per fidem in spe gloriae dei*) et^{4,536} Chr$^{562\ semel}$ Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 64}$ Thdrt Dam Ambrst (txt; ex com non satis apparet *τη πιστ.* eum non legisse) al; item *εν τη πιστ.* ℵ^{a}A 93. 124. fu Tit^{354} Chr$^{562\ semel}$ ... Gb^{o} Ln Ti om cum BDFG d* e f g aeth^{ro} Or$^{int\ 4,536\ bis}$ | *χαριν* et. Or$^{int\ ubiq}$ etc: A *χαραν* | *επ ελπ.* cum ℵABCD^{c}EKLP etc (et. Euthal^{cod}) ... Ti *εφ ελπ.* cum D*FG | *του θεου*: ita Or$^{int\ 4,535}$ (male ante Delar. editum *filior. dei*) et$^{536\ com}$ Cyp^{267} et^{306} ... d*** vg (et. am fu etc) Ambrst (in com non attigit) Pelag al *filiorum dei*

3. *ου μον. δε*: D*^{gr} add *τουτο* | *καυχωμεθα* cum ℵADEFGKLP (F *καυχομετα*, L al *καυχομεθα*) al m^{42} vg cop arm aeth Or$^{int\ 4,537.\ 538}$ Cyp$^{267.\ 306}$ Tit^{355} Chr Thdrt Dam etc ... BC 80. Or^{2,024} et^{1,301} Ephr^{3,348} Tert gnostic^{13} *καυχωμενοι* (:: cf infra v. 11)

4. *δοκιμην*: 17. *δικαιωσυνην* (sic)

5 *εκκεχυται*: Or^{1,301} *εκκεχυσθω* (*ου μονον γαρ, φησι, αλλα και καυχωμενοι – η δε ελπ. ου καταισχυνει· μονον η αγαπ. τ. θε. εκκεχυσθω εν τ. καρδ. ημ. δια* etc) | *ημιων* (ℵ^{c}): ℵ* *υμων*

6. *ετι γαρ* cum BACD*et^{c}FKLP (et L *ετι δε*) al omn^{vld} (syr^{p}, vide post)

Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν· 7 μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· 8 συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν

arm Mcion$^{epiph\ 318}$ et Epiph^{369} (vide post) Chr^{565} Thdrt Dam Or$^{int\ 4,540\cdot 602}$ (libere^{2,58} *cum enim adhuc secundum tempus impii essemus, Chr. pro nobis mortuus est*). Sic Epiph$^{marc\ 369}$ τὸ „ἔτι" καὶ „ἀπέθανεν" οἱ δοκήσεως, ἀλλὰ ἀληθείας ἐστὶ σηματικόν. εἰ γὰρ δόκησις ἦν, τίς χρεία τοῦ ἔτι λέγεσθαι, δυναμένου τοῦ χῦ πάντοτε καὶ νῦν δοκῆσι φαίνεσθαι, καὶ μὴ λέγεσθαι „ἔτι ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν." ἀπὸ τοῦ γὰρ „ἔτι" τὸ τότε θανεῖν ἀπέδωκε etc). Atque sic syrP: *Christus enim, cum adhuc essemus infirmi, adhuc secundum tempus pro impiis mortuus est* ..... B ειγε, fu* Aug$^{ep\ 149}$ et$^{pecc\ mer\ 1}$ *si enim*, h^{scr} Isid^{2,117} ει γαρ (λεγων· ει γαρ χς οντων ημων ασθενων κατα καιρον υπερ ασεβ. απεθ.), syr^{sch} *si autem*, cop *si enim adhuc* ... D^{b}FG ισα τι γαρ, d e f g vg Ir$^{int\ 207}$ Faustin$^{contr\ arian}$ al *ut quid enim* | ασθενων ετι (et. Gb) cum ℵABCD*FG 31. 137. d e f g vg syrP Ir^{int} Or$^{int\ 4,541}$ („quod enim *Christus cum adhuc peccatores* – spem nobis dat") Mcion$^{epiph\ 318}$ ot^{209} Dam ... ς (= Gb) cum D^{c}EKLP al pler syr^{sch} cop arm aeth^{utr} (plane non habet) Or$^{int\ 540\cdot 602}$ om ετι. Dedimus igitur (praeeuntibus Gb Ln) ετι bis cum ℵACD* 31. 137. syrP Mcion^{epiph} Dam; offensi duplici ετι, cuius quidem rationem dudum fuerunt qui rectissime explicarent, alteri prius vario modo mutarunt, alteri satis habuerunt secundum abiecisse.

7. *μολις* cum ℵ^{a}ABCD unc rell et minusc omn^{vid} Chr^{565} rell ... ℵ* Or^{1,521} *μογισ* :: *μογισ* uno tantum Ni Ti loco Lc 9, 39 scriptum est, substituentibus ℵR al^{5} *μολισ*, quod idem Lc quater in actis habet (14, 18. 27, 7. 8. 16) atque semel Petrus priore epistula 4, 18. Hinc *μογισ* h. l. coniunctis testimoniis ℵ* et Or satis commendari visum esset, nisi eadem forma etiam Act 14, 18 a D pro *μολισ* substituta esset et 27, 16 a cod. 40. | υπερ γαρ (238. ds): L 2. 32. 62. 18^{lect} arm om γαρ. Ceterum apud Ir$^{int\ 207}$, ubi vv. 6 usq 10 continua serie exscribuntur, v. 7 omittitur.

8. εισ ημασ ο θεοσ cum ℵACKP al pler cop Or^{1,521} Chr^{565} Cyr$^{act\ 55}$ Euthal sod Dam Oec ... Ti ο θε. εισ ημασ cum DEFGL 76. 124. d e f g m^{93} vg syrP Dial^{859} Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt Thphyl Ir$^{int\ 207}$ Or$^{int\ 541}$ bis Aug$^{ioh\ 110}$ et^{saep} ... libere syr^{sch} arm acth ... B om ο θεοσ | οτι et. Or^{1,521} Dial^{859} etc Ir$^{int\ 207}$ etc: D^{**b} (rursus delet D^{c})FG d* m^{93} Chr^{565} Or$^{int\ 541}$ Cyp^{71} Hil$^{35\cdot 115}$ Ambrst al add ει (*quoniam si cum adhuc peccatores essemus, Chr. pro nobis mortuus est*). Contra Lc^{brug}: *Non interponas coniunctionem* si *inter* quoniam *et* cum. | ετι: 109. Dial^{859} Chr^{565} om | οντων ημων et. Or Dial etc ... L Chr^{565} ημ. οντ. Ceterum vg^{cle} (non am fu demid harl tol) arm^{mg} in edd^{amst} et^{const} et^{ven} Pelag^{com} add *secundum tempus*, et Lc^{brug}: *correctores iudicarunt non esse praetermittendum illud* sec. tempus. Ac vdtr κατα καιρον h. l. etiam Thdrt legisse; explicat enim^{5,55} ad v. 8 (v. 6 in com praeterit): το δε κατα καιρον αντι του εισ καιρον, κατα τον προσηκοντα καιρον. Sic syrP:

Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν· 9 πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες
νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.
10 *εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου*
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ
ζωῇ αὐτοῦ, 11 *οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ*
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλά-
βομεν.

12 *Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν* 1 Co 15, 21
κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς
πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον·

– *quoniam, quum adhuc peccatores essemus, reconciliati sumus deo per mortem filii ipsius. Christus pro nobis mortuus est. Multo igitur magis iustificati nunc* etc.

9. *οιν* cum ℵABCD^{c}EKLP al fere omn vg (et. am fu**) syr^{utr} Or$^{int\,4,541.}$ ^{542} Chr^{565} Cyr$^{act\,55}$ etc ... D*FG 43. 52. d e f g m^{93} fu* demid cop arm Dial^{867} Ir$^{int\,207}$ Or$^{int\,4,541}$ Cyp^{71} Hil$^{35.\ 115}$ Ambrst om (:: cf ad v. 8 *οτι ει*) | *νυν*: 39. 41. tol Dial^{857} om

10. A ab *τω θεω* ad *εν τω θεω* v. 11 transilit | FG *εχθροι* | *δια του*: F om *του* | *σωθησομεθα*: L al aliq (2 ap Scri) *-σωμεθα*

11. *ου μονον δε*: D*FG d* f g fu* arm Ambrst add *τουτο* (item E ut vdtr *το*: in D enim corrector puncta improbandi super *τουτο* ponens quum nullum posuisset super τ alterum, scriba codicis E inepte το servavit) | *καυχωμενοι* cum ℵBCDEKP al sat mu cop Chr^{566} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... L(FG) al plus^{30} d e f g vg arm syr^{sch} (*gloriabimur*) et^{p} aeth Or$^{int\,4,542.\ 543}$ Ambrst al Thphyl *καυχωμεθα* (al aliq *καυχομ-*), FG *καυχωμεν* | *ιησου χριστου* ... B om $\overline{χυ}$

12. *ανθρωπου*: 37* praem *θανατου* | *η αμαρτια εις τον κοσμ.* cum ℵA BCKLP al omn^{vld} vg^{cle} syr^{p} arm (Ath^{754} cop *η αμαρτ. εισηλθ. εισ*, libere et. al) Or$^{4,360.\ 364}$ et$^{int\,4,542.\ 544\,ss}$ Chr^{570} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al (cf et. Greg$^{thaum\,7}$ *ινα δι ησ σαρκοσ η αμαρτ. εισηλθ. εισ τ. κοσμ. και δια* etc) ... Ti *εισ τ. κοσμ. η αμαρτ.* cum DEFG d e f g am fu demid harl tol Amb$^{luc\,4,1352}$ al | *ο θανατοσ* pri loco: FG om *ο* | *ο θανατοσ* sec loc cum ℵABCKLP al fere omn vg (et. am demid tol) syr^{sch} et^{p} c.* cop arm (hi interpretes varie ponunt, ut arm post *διηλθ.*) Or$^{4,360.\ 364}$ et$^{int\,4,543.\ 544.\ 546.\ 549}$ Chr^{570} Thdrt^{5,56} et^{4,422} (Chr et Thdrt post *διηλθ.*) Euthal^{cod} Dam (*ο θα. εισηλθ.*) Ambrst Aug $^{trin\,13}$ al ... Gb^{0} Ti om cum DEFG 62. d e f g fu syr$^{p\ txt}$ aeth Or $^{4,544\,semel}$ (at multo saepius aliter atque eadem ipsa pagina) Aug (vide post) Amb$^{luc\,1352}$ Pacian^{baptism} Leo$^{serm\,50}$ Bed (hos vide ap Sab). Atque Aug quidem impugnat Pelagianos *ο θανατοσ* supplentes. Ita contr. 2 epp Pelag^{2,4}: *volunt intelligi non peccatum sed mortem.* Item de volunt. dei 3. *quia vero in omnes homines mors pertransiit, in omnes necesse est pertransiisse peccatum.* Item op. imp. contr Iulian 2, 50 *sive mors sive peccatum sive potius cum morte peccatum.* | *εφ ω*:

4, 15 13 ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλο-
γεῖται μὴ ὄντος νόμου· 14 ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ
1 Co 15, 45 Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ

d e f g vg Amb$^{luc\ 1356}$ Ambrst etc *in quo*. Qua de re cf Aug$^{contr\ 2\ epp\ pelag\ 4}$ *Quodsi propterea*, inquit, *non potest illis verbis apostoli peccatum intelligi*: in quo omnes peccaverunt, *quia in Graeco, unde translata est epistula, peccatum feminino genere positum est, restat ut in illo primo homine peccasse omnes intelligantur, quia in illo fuerunt omnes, quando ille peccavit.*

13. αμαρτια pri et. Clem^{567} Chr^{570} Thdrt Dam etc ... 38. 62. 19^{lect} Or ^{4,360} Thphyl η αμαρτ. | ελλογειται (ℵ^{c}DEFG ενλογ-) cum (ℵ^{a} ελλογατας) ℵ^{c}BCDEFGKLP al pler am harl** Or$^{4,67.\ 360.\ 560}$ not (ex Philoc) Chr$^{570.\ 571}$ Cyr$^{glaph\ 95.\ 428}$ et$^{iul\ 276}$ Thdrt Theodor$^{mops\ cat\ 45}$ Dam etc ... ℵ*ενελογειτο, A ελλογατο, 52. 108. ελογειτο, f^{ser} ελλογειτω, 19^{lect} λελογισται. Item *imputabatur* (*deput.* floriac) vg^{cle} fu demid floriac harl* tol Ambrst etc (nec contra sunt syr^{utr} cop etc)

14. αλλα cum BDE ... ς Ln αλλ cum ℵACFGKLP etc | μωυσεως cum ℵBC DEFGKL etc ... ς μωσεως c. AP al permu (et. Or^{4,360}) | μη et. Ir$^{int\ 211}$ (Or^{4,360}, at vdtr ipsum μη aliena manu illatum esse) Ath^{402} et Ps-Ath ^{2,374} Cyr$^{hr\ 241}$ (και ταυτα, μη αμαρτησαντας τα ομοια τω αδαμ) Diodor $^{cat\ 45}$ Theodor$^{mops\ 58}$ (ap Fritzsch., cat^{45}) Acac$^{cat\ 45}$ Gennad$^{cat\ 43}$ Chr ^{571} Cyr$^{loh\ 84.\ 1078}$ et$^{anthrop\ 376}$ Dial$^{maced\ 484}$ (opp Ath^{2}) Thdrt Dam etc Arche$^{l\ 567}$ (diserte) Hier$^{iovin\ 1}$ et^{2} ac^{saep} Aug$^{pecc\ mer\ 1}$ (ubi testatur: *Graeci autem codices, unde in Latinam linguam interpretatio facta est, aut omnes aut paene omnes id quod a me primo positum est* i. e. *μη habent*). Epiph$^{cant\ 8,2}$. Adde huc Or$^{int\ 551}$ ubi est: *si vero, ut in nonnullis exemplaribus habetur, etiam in eos qui non peccaverunt* etc ..... Gb^{0} μη: om enim 62. 63. 67** 18^{lect} d* (sed *non* supra lineam suppletum, ab ipso*?) Or^{4,364} et$^{int\ 543.\ 545.\ 550.\ 552}$ et diserte^{553} (*in quo arbitror quidem aliquid et latentis esse mysterii, quia et alibi mortem dicit regnasse ab Adam usque ad Moysen, non in omnes, sed in eos tantum qui secundum similitudinem praevaricationis Adae peccaverunt*) eddl^{at} ap Aug (vide supra) Ambrst^{644}, unde haec adscribamus: *Itaque non in omnes mortem regnasse manifestum est, quia non peccaverunt omnes in similitudinem praevaricationis Adae* - - *Ac si in Graeco non ita cautum dicatur; sic enim dicitur scriptum* etiam in eos mortem regnasse qui non peccaverunt in sim. praevar. Adae. - - *Constat autem porro olim quosdam Latinos de veteribus Graecis translatos codicibus, quos incorruptos simplicitas temporum servavit et probat: postquam autem a concordia animis discedentibus et haereticis perturbantibus torqueri quaestionibus coeperunt, multa immutata sunt ad sensum humanum, ut hoc contineretur in litteris quod homini videretur, unde etiam ipsi Graeci diversos codices habent. Horum autem verum arbitror, quando et ratio et historia et auctoritas observatur: nam hodieque in Latinis reprehenduntur codicibus, sic inveniuntur a veteribus posita, Tertulliano Victorino et Cypriano.* At ubi tandem Tert Cyp Victorin? | επι τω et. Or$^{4,360.\ 364}$ Ath^{402}

ὁμοιόματι τῆσ παραβάσεως Ἀδάμ, ὅσ ἐστιν τύπυσ τοῦ μέλλοντοσ. 15 ἀλλ' οὐχ ὡσ τὸ παράπτωμα, οὕτωσ καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸσ παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρισ τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸσ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰσ τουσ πολλουσ ἐπερίσσευσεν. 16 καὶ οὐχ ὡσ δι' ἑνὸσ ἁμαρτήσαντοσ τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸσ εἰσ κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰσ δικαίωμα. 17 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸσ παραπτώματι ὁ θάνατοσ ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνόσ, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆσ χάριτοσ καὶ τῆσ δωρεᾶσ τῆσ δικαιοσύνησ λαμβάνοντεσ ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ

Cyr$^{ioh\ 84}$ et$^{anthrop\ 376}$ etc (vide supra) ... B *εν τω*, quemadmodum Latini (d e f g vg Ir^{int} Or^{int} etc) *in similitudine* vel *-dinem*. Cf huc et. Basilid$^{hipp\ 238}$ *μεχρι μεν ουν μωυσεωσ απο αδαμ εβασιλευσεν η αμαρτια, καθωσ γεγραπται.*

15. *οιτωσ και* et. Or^{4,364} et$^{int\ 544.\ 552.\ 554}$ Chr^{573} etc ... B om *και*, nec expri syr^{sch} cop (contra expri vg syr^{P} arm) | *πολλω*: A syr^{sch} add *ουν* | *εν χαριτι* ... FG (non item f g) om *εν* | *τη του ενοσ*: 30. 35. 37. 47. 74. 19^{lect} c^{ser} n^{scr} arm om *τη*, item ante *χαριτι* transp (*εν τη χαριτι του ενοσ*) 109. 178. 192.

16. *αμαρτησαντοσ* cum א^{c} (* om syllabam *σαν* exeunte versu) ABCKL^{P} al fere omn d*** aeth harl* fu** cop syr^{P} arm Or^{4,364} Chr^{573} Euthal cod Thdrt^{com} (vdtr, sic enim: *τοτε γαρ ενοσ ημαρτηκοτοσ* etc) Dam Aug$^{rom\ 29}$ ac^{sacp} (vide Sab) etc ... DEFG 26. 80. d* f g vg^{cle} fu* demid tol syr^{sch} aeth Or$^{int\ 4,552}$ Thdrt^{txt} Aug$^{ep\ 157}$ et$^{contr\ Iulian\ 6}$ *αμαρτηματοσ* (Gb') | *γαρ* et. d e f g vg; syr^{P} habet c.* ... FG 45. 19^{lect} om | *εξ ενοσ*: arm add *παραπτωματοσ* | *εισ δικαιωμα*: D* d* fu* al lachm aeth^{utr} add *ζωησ* (aeth insuper add *quae in saeculum*)

17. *τω του ενοσ* cum NBCKL^{P} al pler d e vg (hi^{3} *unius*, et. fu tol) syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\ 554}$ (ut vg) Chr^{573} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc (Aug$^{rom\ 29}$ et$^{ep\ 157}$ etc *ob unius delictum*) ... Gb' Ti *εν ενι* cum AFG, DE *εν τω ενι*, item f g *in uno*. Atque hinc Ln$^{ed\ min}$ [*εν τω*] *ενι* sine codice ... 47* Or^{4,360} et^{361} *εν ενοσ*, item am demid harl *in unius*, 44. nil nisi *τω* | *παραπτωματι*: F om ultimam syllabam *τι* | *δια του ενοσ*: 52. 19^{lect} om, nec exprim syr^{sch} ar^{c} cop | *τησ δωρεασ*: 6. 10. 31. 67** 76. Or$^{int\ 551}$ et$^{555\ ter}$ Thphyl *την δωρεαν* ... B 49. Ir$^{int\ 207}$ Or$^{4,361\ bis}$ (non item^{4,364}) Chr$^{574\ com}$ Aug$^{rom\ 29}$ et$^{ep\ 157}$ etc om, hinc Gb^{0} et Ln [*τ. δωρ.*] ... 63. 137. vg (sed fu* om *et* ante *donationis*) syr^{utr} Chr^{573} cdd Thdrt Isid^{3,196} Ambrst al post *τ. δωρ.* add *και* | *τησ δικαιοσυνησ*: c 70* Or^{4,364} (non item$^{361\ bis}$ nec^{int}) om | *λαμβανοντεσ* et. Or^{4,361a} et^{364} ... FG *λαμβοντεσ* ... 66^{mg} 76. Or$^{4,361\ b}$ *λαβοντεσ* | *εν ζωη* ... L 17. 46. 93. 114. k^{scr} *εν τη ζω.* | *βασιλευσουσιν* et. Or^{4,364} et^{int} (89* 93. *-σωσιν*, item Or^{4,361b} *εβασιλευσεν – εισ οι την περισσ. - λαβοντεσ εν ζω. βασιλευσωσι* etc) ... D$^{c\ vid}$ (scriptura non satis liquet) r 1. 14.

1 Co 15, 22 τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. 18 Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος
εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαιώ-
ματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς· 19 ὥσπερ γὰρ
διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν
οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. 20 νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ
παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ
χάρις, 21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως
καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Ga 3, 19

VI.

1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεο-

---

17. 34. 47. 62. 65. 77. 91. o^{scr} Or$^{4,361\,a}$ Chr^{573} (non item^{574}) Dam βασιλευουσιν | ιησου χριστου cum NAGDKFGKLP al omn^{vid} d e f g vg rell Ir$^{int\,207}$ Or^{4,361} et^{int} etc ... B Or$^{4,361\,bis}$ χριστ. ιησ.

18. ωσ δι ενοσ et. ℵ^{c} Or$^{int\,4,544.\,556}$ Eus$^{dem\,402}$ Chr^{574} Cyr$^{ador\,396}$ et$^{ioh\,1045}$ etc ... ℵ* 46. add ανθρωπου, item aeth, quae similiter ανθρωπου add v. 16 post εξ ενοσ et v. 17 post δια του ενοσ. | παραπτωματοσ: FG 37. 46. το παραπτωμα, item syr^{sch} cop | εισ κατακριμα: arm om εισ, item ante δικαιωσιν | δικαιωματοσ: DEG 37. syr^{sch} cop το δικαιωμα, F και δικαιωμα

19. κατεσταθησαν: 37. 38. 19^{lect} -θημεν, 2. καθεστηκαμεν | τησ υπακοησ: 37. om τησ, item^{libere} Ir$^{fragm\,XXXII}$ (ap Stieren^{344}) | του ενοσ sec: D*FG d* f g Ir^{fragm} Cyr$^{glaph\,344}$ (non ^{34}) et$^{ador\,396}$ Aug$^{ioh\,66,2}$ (non item alibi, ut$^{rom\,29}$) Amb$^{epist\,73}$ (non item$^{fid\,5}$) add ανθρωπου. Praeterea FG d* f g δια τησ του ενοσ ανθρωπ. υπακοησ. Ir vero (l. l.) sic: νυν δε ωσπερ δια τησ υπακοησ του ενοσ ανθρ. του πρωτωσ εκ γησ - ουτωσ εδει και δι υπακοησ ενοσ ανθρωπ. του πρωτωσ εκ παρθενου γεγεννημενου δικαιωθηναι πολλουσ.

20. νομοσ δε: L νομ. γαρ | ου δε: FG οπου δε. Item οπου Or$^{cat\,70\,lib}$ αλλ οπου επλεον. η αμαρτ. εκει υπερεπ. η χαρισ, et Eus$^{ps\,26}$ libere και επειδη οπου επλεον. etc | k^{scr} υπερεπερισσευσεν, 17. υπερπερισσ.

21. εν τω θανατω: FG om τω | βασιλευση (A εβασιλευση teste Woid, contr Cowp) ... KL al plus^{20} -λευσει | ιησου χριστου: B χριστ. ιησ.

VI. 1. επιμενωμεν (Gb″) cum ABCDHVG al^{25} d e (hi *permaneamus*) (Dam επιμενω), item L 93. 124. k^{scr} επιμεινωμεν ... KP 1. 47. 57. 68. 109. 114. 116. 13^{lect} 14^{lect} d^{scr} n^{scr} al pauc cop Euth$^{al\,cod}$ επιμενομεν ... ς επιμενουμεν cum minusc permu arm Chr^{576} Thdrt Gennad$^{cat\,57}$ Diod$^{cat\,57}$ Thphyl Oec, item *permanebimus* f g vg Or$^{int\,4,559.\,560.\,571}$ Aug$^{ro\,31}$ ac^{saep} Ambrst al, Tert$^{pudic\,17}$ *perseverabimus* (codparis *perferemus*) | τη αμαρτια ... d e f g vg Tert^{pudic} Or^{int} etc *in peccato* (et. A^{woid} εν τη αμ., sed negat Cowp.)

νάσῃ; 2 μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι
ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3 ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ga 3, 27
Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; 4 συνετάφημεν Col 2, 12
οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη
Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς
ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. 5 εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν
τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως Phil 3, 10

---

2. *οιτινες* et. Clem^{544} Tert$^{pud\ 17}$ Aug$^{ro\ 31}$ etc ... FG d e f g vg syr^{utr} Or$^{int\ 4,559.\ 560}$ Ambrst al add *γαρ* | *ζησομεν* cum NABDKP al longe plu Clem^{544} Chr^{577} Thdrt Dam etc, item *vivemus* d e f g vg Tert^{pud} Or^{int} Ambrst al ... CYGL al^{10} Chr$^{mosc\ 1}$ Diod$^{cat\ 58}$ *ζησωμεν* (sed L 137. al pauc etiam *απεθανωμεν*)

3. *χριστ. ιησ.* cum NACDEFGKLP al pler d e f g m^{94} vg cop syr^{P} arm Dial^{857} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 55}$ et$^{cat\ 56}$ Thdrt al Ir$^{int\ 207}$ Tert$^{pud\ 17}$ et$^{res\ carn\ 47}$ ex ed^{franeq} Or$^{int\ 4,560\ bis}$ et$^{561\ bis}$ Aug^{saep} Ambrst etc; item 80. o^{scr} syr^{sch} aeth^{utr} *ιν χν* ... B 31. 39. 73. 74. 76. 109. 118. 120. 124. 81ect a^{scr} Ephr^{3,903} Chr^{577} Thphyl Tert^{pud} exparis et$^{res\ carn}$ ex ed semi et^{al} Or$^{int\ 2,528}$ et^{4,561} semel et^{563} (et. Amb utrumq habet) *χριστον* absq *ιησ.*

4. *ουν* et. f (g *enim aut ergo*) m^{94} Tert$^{pud\ 17}$ et$^{res\ carn\ 47}$ Aug^{saepe} Pacian ep^{3} Chr^{577} Thdrt Dam etc ... d e (g vide ante) vg syr^{sch} Or$^{1,429.\ 2,666.\ 4,197}$ et$^{int\ 2,315.\ 326}$ et^{4,560} Cyr$^{ador\ 407}$ et$^{glaph\ 279}$ Ambrst al *γαρ*, *enim* | *βαπτισματος* et. Or et Or^{int} Cyr^{glaph} et^{ador} etc: 17. (aeth) add *αυτου* | *εις τον θανατον*: D*FG k^{scr} om *τον* | P *εγερθη* | *δια* (DE^{r*} *υπο* ut^{vid}) *της δοξ. του πατρος* et. Moth^{2,779} Chr^{577} Cyr$^{glaph\ 279}$ et ador^{407} Thdrt Dam etc Ambrst (*per virtutem patris*, d e f g vg Aug saep Amb etc *per gloriam patris*) ... m^{94} Ir$^{int\ 207}$ Tert$^{res\ carn\ 47}$ et$^{pud\ 17}$ Pacian$^{ep\ 3}$ Gaud$^{serm\ 3}$ Chrom om

5. *συμφυτοι* ut NABCKLP etc ... DE *συνφυτοι*, item [FG (sed proclivi errore *συνφυγοι*, Τ cum Γ confuso). Latini *conplantati* (*compl.*), sed Tert^{bis} *consati* ... Or ^{4,341} *συμμορφοι* (*ημεις δε χαριτι θεου συνεταφημεν τω χριστω και συνανεστημεν αυτω, ειγε συμμορφοι γεγοναμεν τη αναστασει αυτου* etc). Diod$^{cat\ 61}$ *ἀκριβῶς τὸ σύμφυτον τέθεικε· τῶν γὰρ συμπεφυτευμένων πρέμνων εἰς ταυτὸ ἑνοῦται πολλάκισ ἡ φύσισ διὰ τῆσ κολλήσεωσ· οὕτωσ οὖν καὶ οἱ γνησίωσ βαπτισθέντεσ εἰσ τ. θαν. τοῦ χυ ἑνοῦνται αὐτῷ διὰ τῆσ πίστεωσ.* Item Thdor^{mop} ibidem: *καλῶσ δὲ εἶπε τὸ σύμφυτοι περί τε νεκρώσεωσ καὶ ζωοποιήσεωσ διαλεγόμενοσ· ἐπειδὴ καὶ τῶν φυτῶν ἴδιόν ἐστι τὸ νεκροῦσθαι μὲν ἐν τῇ φυτείᾳ, μεθίστασθαι δὲ ἐπὶ τὸ κρεῖττον καὶ ἐνδοξότερον πολλῷ.* | *αλλα* et. Tert$^{pud\ 17}$ et (sed fluct lectio) res carn^{47} Aug^{spir} et litt ... FG d e f g m^{94} vg Ambrst Aug^{bis} al (Tert$^{res\ carn}$ vide ante) *αμα*, *simul*. Ita et Or$^{int\ 563}$ ut ante Delar. editum est, apud quem nec *αλλα* nec *αμα* est, nec magis^{565}. | *ανασταπεωσ* (F *-σθασεωσ*) et. Tert^{bis} Or $^{4,563.\ 565}$ etc ... FG f g syr^{sch} cop arm aeth add *αυτου*

Eph 4, 22 ἐσόμεθα, 6 τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος
συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι
δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· 7 ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται
2 Ti 2, 11 ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. 8 εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν
ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, 9 εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ
νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. 10 ὃ
γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ
θεῷ. 11 οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ
ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 12 Μὴ οὖν βασι-
λευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν

---

6. τουτο et. Clem^{bis} Tert^{pudic} ^{17} Or^{int} ^{4,563} etc (m^{94} om) ... B και τουτο, 179. τουτ. δε | ημων et. Clem^{544} et (ο παλ. ανθρ. ημων) ^{bis} Tert^{pud} Or^{int} ... L aeth om | καταργηθη et. Clem^{bis} Or^{int} (*destruatur*) Cyr ^{cat} ^{98} etc: A aeth^{utr} καταργηση

8. δε et. Eus^{marc} ^{24} Chr^{564} etc d e f et (*autem aut enim*) g m^{94} Tert^{pud} ^{17} Or^{int} $^{565.\ 661}$ etc ... FG (g vide ante) tol γαρ (libere syr^{sch} *igitur*) | συνζη- cum ℵAB*DEFG Ω^{scr} ... ς συζη- cum B^{2}CKLP al pler | -ζησομεν cum ℵABDEL al pler Eus^{marc} ^{24} Chr^{565} Thdrt etc, item *simul vivemus*, (fu* *vivimus*) d e m^{94} vg Ambrst al, *convivemus* f g Tert^{pud} ^{17} Or^{int} ^{565} (sed ante Delar. *simul viv.*) ... FG -ζησομεθα ... CKP 31. 93. 109. k^{scr} Bas^{bapt} ^{634} Dam Thphyl -ζησωμεν. Similiter fu^{vict} *sim. vivamus* | αυτω cum ℵABCD^{c}EKLP al omn^{vid} m^{94} fu demid tol vg^{six} cop syr^{p} arm aeth Eus^{marc} ^{24} Bas^{bapt} ^{634} Chr^{565} Thdrt Dam etc Tert^{pud} Or^{int} $^{565.\ 661}$ Ambrst Aug^{spir} et litt et^{contr} Iulian Pelag etc ... D*KFG d e f g vg^{cle} am harl marian (et. Aug^{cont} iul semel) syr^{sch} τω χριστω

9. κυριευει et. Tert^{pud} ^{17} ... 28. d e f g m^{94} vg (et. am fu demid harl marian tol omn^{lachm}; sed aliq teste Sab *dominatur*) Eus^{marc} ^{24} Ephr ^{3,196} Ambrst Ambp^{s} ^{118} al κυριευσει

11. ειναι ante νεκρ. μεν cum ℵ*BC Cyr^{ador} ^{541} Dam ... ς (= Gb Sz) post νεκρ. μεν cum ℵ^{c}KLP al pler m^{94} vg syr^{p} Or^{cat} ^{69} et^{int} $^{4,569\ \text{bis}}$ Didtri ^{1,22} Bas^{bapt} $^{634.\ 640}$ Chr$^{565\ \text{bis}}$ (sed mosc^{1} om sem) Euthal^{cod} Thdrt al Hil$^{\text{692}}$ Ambrst al ... Gb Sz Ln Ti om ειναι cum ADEFG d* e f g (d* o fu om μεν) 17. 178., nec exprim syr^{sch} cop arm aeth Tert^{pud} ^{17} | εν χω ιω sine additam cum ABDEFG 47* 177. 179. m^{94} am fu demid harl tol floriac marian syr^{p} aeth Bas^{bapt} $^{634.\ 640}$ Cyr^{ador} ^{541} Thdrt Thphyl et Oec^{com} Tert^{pud} ^{17} (et^{res} carn ^{47} „*Sic enim*, inquit, *et vos reputate mortuos quidem vos. Cuinam? carni? Non, sed deliquentiae. Ergo salvi erunt carni, viventes autem deo in Christo Iesu per carnem utique.*) Hil$^{\text{692}}$ Aug^{spir} et litt et^{alibi} Pelag al ... ς (= Gb Sz) add τω κυριω ημων cum ℵCKLP al pler vg^{cle} cop arm (syr^{sch} *per domin. nostr. Ies. Chr.*) Or^{int} ^{569} Didtri ^{1,22} Chr^{565} Euthal^{cod} Dam Thphyl et Oec^{ixt} Ambrst

12. υπακουειν et. Or ^{1,239} Meth^{epiph} ^{57a} ex$^{\text{cod ven}}$: FG Meth^{epiph} ex ed petav επακουειν | ταις επιθυμ. αυτου c. ℵABC* 4* 39. 47. 67. 80. 137.

ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, 13 μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα 19
ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ
νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ.
14 ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ Ga 5, 18
ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ
χάριν; μὴ γένοιτο. 16 οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δού-
λους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς Io 8, 34
θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; 17 χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε
δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε
τύπον διδαχῆς, 18 ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώ- 1 Co 7, 22

---

179. d*** vg sah cop syr^{sch} arm aeth ar^{e} Or^{1,239} (sed αυτης) et^{2,613} etint$^{4,559.\ 569.\ 570}$ Methepiph^{578} Antioch^{2140} (hom^{74}) Dam Aug$^{loh\ 41,12}$ ac saep al ... Sz αυτη cum DEFG d* f g m^{95} Ir$^{int\ 211}$ Or$^{int\ 2,433}$ Tert$^{res\ carn\ 47}$ Vict^{tun} paen ... (= Gb Sz) αυτη εν ταις επιθυμιαις αυτου cum C^{3}KLP al plor (sed pro αυτη 9. 23. 35. 71. αυτου, 17. αυτου, 120. om; pro αυτου 115. Thdrt αυτης) syrP Bas$^{bapt\ 642.\ 653}$ Chr^{586} Euthal cod Thdrt Thphyl Oec

13. ωσει cum ℵABC 16. 47. 73. 93. Methepiph^{578} Dam ... ς Ti ως cum DEFGKLP al pler Bas$^{bapt\ 642.\ 653}$ Chr^{587} Thdrt Thphyl Oec | ζωντας D*FG -ντες | και τα μελη: B om τα .

14. ου κυριευσει (ℵ^{c}): ℵ*K 73. Or$^{cat\ 70\ semel}$ Thdrt ουκετι κυρ. | αλλα cum ℵ*BCD*FG ... ς αλλ cum AD^{c}K^{sil}LP al certe plor (Eἀλ'αὖπο sic inepte)

15. αμαρτησωμεν (Gb') cum ℵABCDEKLP al fere^{35} Clem^{539} Euthal cod ... ς αμαρτησομεν cum minusc permu Chr^{586} Thdrt Dam al, item *peccabimus* f vg^{cle} demid tol Or$^{int\ 571}$ Ambrst, item syr^{utr} sah cop arm ... FG ημαρτησαμεν, item *peccavimus* d*** (* *peccamus*) e g am fu harl | αλλα cum ℵ*BCFG Dam ... ς αλλ cum ℵ^{c}ADEK^{sil}LP al certe plor Chr^{586} etc

16. ουκ (et. Or$^{int\ 571.\ 574}$ Ambrst al) ... D*FG 21* d* f g fu demid floriac harl* sah Sedul praem ἢ (*aut, an*) | οτι: 17. om, sed post habet *οτι δουλοι εστε* | FG *παρεισταννεται* | *δουλουσ*: 17. 48* Apollin^{cat} niceph^{1,1142} om | *εισ θανατον* et. vg (et. fu demid harl tol etc) cop syrP arm^{usc} aeth Or$^{int\ 571}$ Bas$^{regg\ 515}$ Chr^{586} Thdrt Dam etc ... DE d e am syr^{sch} sah arm^{zoh} ar^{e} (Or$^{int\ 573\ bis}$ *sive peccati sive iustitiae*) om, hinc Gb^{00}. Libere (cf v. 19) Praedestin^{3} (ap Sirm ^{1,567}) *sive iniquitatis ad peccatum sive iustitiae ad sanctificationem.*

17. καρδιας et. Or$^{int\ 567.\ 571.\ 573}$ Bas$^{bapt\ 634.\ 636}$ etc (et. m^{78}) ... A 13. 26. Chr^{9,466} ex^{edd} alii (non $^{589\ ter}$ ad h. l.) praem καθαρας (aeth^{utr} *ex toto corde vestro*)

18. δε cum ℵ^{c}ABDEFGKLP al pler d e f g m^{78} vg sah syrP Or$^{int\ 571.\ 573.\ 574}$ etc ... ℵ*C 37. 118. arm ουν ... syr^{sch} aeth^{ro} *et* -, aeth^{PP} *et nunc*

θητε τῇ δικαιοσύνῃ. 19 ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς
13 σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστή-
σατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. 20 ὅτε γὰρ
δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. 21 τίνα
Phil 3, 6 οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλος
ἐκείνων θάνατος. 22 νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
1 Pe 1, 9 δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ
δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. 23 τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνα-
τος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν.

VII.

1 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ
1 Co 7, 39 νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; 2 ἡ γὰρ ὑπ-

---

vero ... 37. 39. 62. 12^{lect} tol om (cop *liberati estis a peccato, servitis autem iust.* Nil probat Or^{2,806} *διο και παυλος γραφει· ελευθερωθ. απο της αμ. εδουλ. τω θεω.*)

19. *δουλα* bis et. Meth^{epiph} 578 Chr^{596} Thdrt al Tert^{pud} 17 (*famula immunditiae – famula iustitiae*) et^{res} carn 47 Hil^{lorem} 2 (*servicutia immunditiae* etc) ... FG d e f g vg Or^{int} 270. 426 et 4,573 Ambrst al *δουλευειν* | *εισ την ανομιαν* et. Or^{int} 2,70. 426 et 4,573 Meth^{epiph} 578 Chr 596 Thdrt Dam al Tert^{pud} 17 (sed paris om) et^{res} carn 47 Ambrst Hier^{lorem} Aug^{ep} 145 al '... B syr^{sch} ar^{c} (Tert^{pud} vide ante) Sedul om. Cf huc et. Dial 837 *λεγων· ωσπερ παρεστ. τα μελη υμ. δουλα τη αδικια κ. τη ακαθαρσια εισ ανομιαν, ουτωσ παραστησατε τα μελ. τω θεω δουλ. τη δικαιοσυνη.* | *ουτωσ* (sic BCKLP etc, NADEFG etc *ουτω*) et. Meth^{epiph} Or^{int} etc ... K 7. tol sah cop arm Tert^{pud} et^{res} carn Sedul add *και δουλα* sec (FG etc vide ante) ... A *οπλα*

20. *δουλοι ητε* (F *δουλθητε*): L *ητ. δουλ.*

21. *τότε; ἐφ οἷς* etc. Sic odidimus cum Thdor^{cat} 78: *κατ' ἐρώτησιν ἀναγνωστέον τό· τίνα οὖν καρπ. εἴχετε τότε· εἶτα κατὰ ἀπόκρισιν· ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχ.* ... ς (non Gb Sz) *τότε, ἐφ οἷς νῦν ἐπισχ.*; | *τοτε* (et. d *tunc*): D* *ποτε* | *το γαρ* cum ℵ*ACD^{c}KLP al fere omn vg cop arm Clem$^{\text{568}}$ Or^{int} 4,574. 575 Chr^{597} Dam al Tert^{res} carn 47 Ambrst al ... Ln *το μεν γαρ* c. ℵ^{c}BD*EFG 73. syrP Chr^{mosc} 2 Thdrt | *θανατοσ* sine additam et. fu Clem$^{\text{568}}$ Tert^{res} carn 47 etc ... FG add *εστιν*, item d e f g vg (et. am etc, sed non fu) Or^{int} 574. 575

22. *νυνι δε*: in ℵ *δ* ex *τ* antequam absolutum esset factum est | *ζωην*: 17. *εισ ζω.*

23. *τα γαρ* usque *ζωη αιωνιοσ*: P om

VII. 1. *η αγν.*: P *ει αγν.* | L *γιγνωσκουσι*, FG *γινωσκοσιν*

ανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. 3 ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. 4 ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. 5 ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου] ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· 6 νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς 2 Co 3, 6 ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

---

2. αποθανη: L -νει | του νομου: ς^{e} 1634. 1633. 1641. (non item 1656. 1675. nec ς Mill Wtst etc) om του νομου per errorem | του ανδρος: F om του

3. μοιχαλισ: L 17. -αλλισ et postea -αλλιδα | χρηματισει (L -τηση): 8^{pe} Bas$^{bapt\,642}$ cod Chr^{599} Thdrt -τιζει | μοιχ. χρημ. et. syrP arm Or$^{3,516.\,647}$ et^{4,218} et$^{int\,2,396}$ Hil^{458} etc ... DEFG d e f g vg cop go (syr^{sch}) Or int$^{4,576.\,578}$ χρημ. μοιχ. Praeterea A cop Chr^{600} (non item^{599}) add η γυνη. Item Or^{3,647} και το· αρα ουν μοιχ. χρημ. η γυνη γενομενη ανδρι ετερω ζωντος του ανδρ. | αποθ. ο ανηρ et. Or$^{3,515.\,4,218}$ et$^{int\,2,77.\,4,576.\,578}$ Tert$^{monog\,13}$ etc ... DEFG d e f g vg syr^{sch} Or$^{int\,2,396}$ Hil^{458} Ambrst al add αυτης | απο του νομου et. Or$^{3,515.\,4,218}$ etc Tert monog^{13} Hil^{458} ... 17. vg (et. am fu domid harl, non item tol) Or$^{int\,2,77.\,396}$ et$^{4,576.\,578}$ Ambrst al add του ανδρος

4. αδ. μου (et. f g *fratr. mei*): FG αδ. μοι | και υμεις h. l. et. Or^{4,218} et$^{int\,4,576.\,579}$ Bas$^{bapt\,642}$ Chr^{600} Thdrt (Tert$^{monog\,13}$ *Itaq. fr. mei mortificamini et vos*) etc ... ℵ 4. 46. arm go Dam ante αδελφ. μου | ετερω: 1. 36. 38. 43. 48. 52. 61. 66^{mg} 72. 121. 122^{mg} 13^{1ect} al$^{4\,scr}$ (et$^{1\,scr}$ ετ. ανδρ.) Dam ανδρι ετερ. | καρποφορησωμεν: P -ρησομεν, FG -ρεσωμεν

5. ημεν: D* ημην (sed d *essemus*) | εν τη σαρκι: FG om (praegresso ημεν) εν (sed f g *in carne*) | ενηργειτο: FG ηνεργ-, DE 26. ενεργ-, 13^{1ect} ενειργ-, 17. ενειργητο | καρποφορησαι (FG -ρεσαι) ... 17. -φορειν

6. νυνι: FG νυν | αποθανοντες (et. ς Gb Sz) cum HARCKLP al^{70} ac plurib am* syr^{utr} cop arm aeth^{utr} go Did$^{tri\,1,23}$ Bas$^{bapt\,642}$ Chr^{603} Euthal^{cod} Cyr$^{cat\,262}$ Thdrt Dam al Tert$^{monog\,13}$ Or$^{int\,576.\,579}$ („soluti sumus a lege mortui. *Nisi enim quis mortuus fuerit cum Christo, ab ista lege non solvitur.*“ Ex his quae adduntur apparet *mortui* non esse του αποθανοντος sed αποθανοντες, licet pergat interpres^{576} et^{579} *in qua detinebamur.* Addit vero etiam^{579}: *Scio et in aliis exemplaribus scriptum* a lege mortis, in qua detinebamur, *sed hoc, id est* mortui, *et verius es et rectius*) ..... DEFG d e f g vg (exc am*) cdd ap Or$^{int\,579}$ pp^{lat} mu του θανατου ... ς^{e} (= ς Gb Sz) αποθανοντος ex errore ut vdtr Bezaq

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ
Ex 20, 17 ἤδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις. 8 ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν
4, 15
Io 15, 22 ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. 9 ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, 10 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον. 11 ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12 ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. 13 τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ'

Erasmum secuti male interpretatum verba Chrysostomi$^{\text{dw2}}$ (*πῶς ἡμεῖς κατηργήθημεν; τοῦ κατεχομένου παρὰ τῆς ἁμαρτίας ἀνθρώπου παλαιοῦ ἀποθανόντος καὶ ταφέντος*) | *ημασ* cum NACDEKLP al omn^{vid} Did$^{\text{tri 1,28}}$ Bas$^{\text{bapt 612}}$ Chr$^{\text{602}}$ Thdrt Dam (d e f g vg *ita ut serviamus*, Tert^{monog} *ad serviendum*) ... BFG om, hinc Ln [*ημασ*]

7. *ερουμεν* (F *ερευομεν*) sine additam Clem$^{\text{545}}$ Or$^{\text{int 580}}$ etc ... 17. 38. 46. 48. 71. 72. 177. 40^{lect} al$^{\text{2 ser}}$ Tert$^{\text{marc 5,13}}$ add *οτι* | *την τε γαρ* et. Clem$^{\text{545}}$ etc: FG om *τε*, nec exprim it vg etc (et. Or$^{\text{int 580 sq}}$) | *ο νομοσ* et. Clem$^{\text{545}}$ Meth$^{\text{epiph 582}}$ Or^{int} etc ... L *ο λογοσ* | *επιθυμησεισ*: KΠ *-μησησ*

8. *δε*: f g Aug$^{\text{contr faust 15}}$ et$^{\text{spir et litt}}$ (non item alibi saep) Sedul *igitur* ... D* d* om | *κατηργασατο* cum B*DKP 39. 116. 122. d^{ser} al ... ς Ln *κατειργασ.* cum NAB$^{\text{3}}$CFGKL al pler | *αμαρτια* et. Clem$^{\text{567}}$ Or$^{\text{4,67}}$ etc ... $\aleph^{\text{c}}$ 26. 122. Meth$^{\text{epiph 582}}$ Chr$^{\text{605}}$ (et. mosc$^{\text{2}}$) Gennad$^{\text{cat 93}}$ Isid$^{\text{cat 92}}$ *η αμαρτ.* | *νεκρα* sine additam et. Clem$^{\text{567}}$ Or$^{\text{4,67}}$ Meth$^{\text{epiph 582}}$ etc ... FG (K go) d e f g vg syr^{utr} cop arm (non aeth) Or$^{\text{int 548. 581}}$ Ambrst al add (K go praem) *ην* (13. 26. Aug$^{\text{ep 196}}$ al *εστιν*)

9. *εζων* et. Orcat$^{\text{94}}$ Meth$^{\text{epiph 581}}$ Chr$^{\text{605}}$ Chrglaph$^{\text{132}}$ Gennad$^{\text{cat 93}}$ Thdrt Dam etc (17. *εζουν*) ... B *εζην*

10. *ευρεθη*: Meth$^{\text{epiph 582}}$ *ηυρεθ.* | *η εντολ. η*: L 37. 48. 77. 109. Meth$^{\text{epiph 582}}$ Chr$^{\text{606 mosc 1}}$ om *η* sec | *αὕτη* (d e f g vg *mandatum – hoc*): Gb'' *αὐτή*

12. *αγαθη*: 47. *θαυμαστη*

13. *το ουν αγαθον*: P Meth$^{\text{epiph 582}}$ *τι ουν'.το αγαθ.* (sic interpg P) | *εγενετο* cum NABCDEP 47. 73. 80. Meth$^{\text{epiph 582}}$ Dam ... ς Ti *γεγονεν* cum KL al pler Chr$^{\text{607}}$ (Cyr$^{\text{cat 197}}$) Gennad$^{\text{cat 98}}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec ... FG om; d* f g Or$^{\text{int 580. 582}}$ Ambrst *est* | *αλλα* cum NDE K^{all}L 17. 37. al sat mu^{vid} ... Ln *αλλ* cum BCFGP al$^{\text{3 ser}}$ etc (A non liquet) | *αμαρτωλ. η αμαρτ.* cum NABCKLP al omd^{vid} vg syr^{utr} go Chr$^{\text{607}}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Or$^{\text{int 580}}$ etc (Aug$^{\text{ep 82}}$ ac^{saep} *ut fiat*

ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14 οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. 15 ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ 19
γὰρ ὃ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. 16 εἰ δὲ ὃ οὐ
θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· 17 νυνὶ δὲ οὐκέτι 20
ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 18 οἶδα
γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν. τὸ

---

supra modum peccator aut peccatum per mandatum) ... DEFG d e f g cop arm Ambrst Aug^{spir} et litt *η αμαρτ. αμαρτωλ.* Sic: f g Ambrst *ut fiat supra modum ipsum peccatum peccans* (g *peccans aut delinquens*) *per mand.*

14. *οιδ. γαρ* cum ℵBCFGKP al pler d e f g vg syr^{sch} etp txt cop go Or 3,498 et^{4,520} not (ex Philocal) et$^{int\,584}$ Meth$^{epiph\,583}$ Did$^{tri\,1,23}$ Tit^{manich} 3,8 (Gall^{5,534}) Chr^{613} Cyr$^{iulian\,91}$ Dam Hil^{259} etc ... ADEL 120. 124. d^{aer*vid} syrp mg Or^{1,709} et$^{int\,577}$ Bas$^{regg\,430}$ Thdrt Aug$^{ep\,196}$ (non item aHb) *οιδ. δε* ... aeth^{utr} arm *οιδαμ.* sine copula | *σαρκινος* cum ℵ*AHC DEFG al mu (2 ap Scri) Meth$^{epiph\,575.\,583}$ Ephr^{94} (Bas$^{regg\,430}$ fluct lectio) Nyss (orat. 4 de virg. 13) Cyr$^{iulian\,90}$ Dam ... ς (= Gb 8z) *σαρκικος* cum ℵ^{c}K^{sil}LP al longe plu Or^{4,160} Chr^{614} Euthal^{cod} Thdrt^{bis} (et ad h. l. et ^{1,592}) Phot$^{manich\,3,18}$ al

15. *ο γαρ*: A*vid arm om *γαρ* (non probat Meth$^{epiph\,583}$ *το γαρ „ο κατεργαζ. ου γινωσκω, και ποιω ο μισω“ λεγομενον ουκ επι* etc) | *τουτο πρασσω* cum ℵABCKLP al certe pler vg syr^{utr} arm aeth Or^{4,160} et$^{int\,584}$ Meth$^{epiph\,587}$ Bas$^{regg\,430}$ Chr^{615} Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug$^{1\,om\,44}$ Ambrst al ... Ti om *τουτο* cum DEFG d e f g go (item cop, sed nec in sqq exprim) Meth$^{epiph\,584}$ (totum versum affert) Or$^{int\,2,196}$ Pelag | *πρασσω* (FG *παρασσω*) et *ποιω*: 7. 26. 37. 62. 63. 73. 80. 91. 110. 111. 115. 123. 238. al *ποιω* et *πρασσω* | *αλλ ο*: ℵ *αλλα ο*

16. *ει δε* usq *ποιω*: L om | *θελω*: 32. 37. 39. 62. 113. 114. al Thdrt add *εγω* | *συνφημι* (FG *-μει*) cum ℵBDEFG ... ς Ln Ti *συμφ-* cum ACKLP etc | *οτι καλος* (L 62* 13^{lect} *καλως*) ... FG *οτι καλον εστιν*, sed f g *quia bona est*, atque sic *est* add etiam vg^{cle} (et. demid al, non item am fu) syr^{utr} al (et. Or$^{int\,584.\,585}$ Aug$^{ep\,196}$ et$^{ro\,44}$ etc, sed^{spir} et litt om *est*)

17. *νυνι*: n^{acr} al pauc Bas$^{regg\,430}$ *νυν* | *κατεργαζομαι* (G *καταργαζ.*): 17. 73. ante *εγω* pon | *αλλα* cum BD*FGL^{sil} ... ς *αλλ* cum HACD^{bat}C$^{K\,sil}$P al certe pler | *ενοικουσα* c. ΝB Meth$^{epiph\,587}$ ap Phot^{296} cod ven Ambrst (*inhabitat*) ... ς Ln Ti *οικουσα* cum ACDEFGKLP al omn^{vid} Clem^{645} (Meth$^{epiph\,587}$ vide ante) Bas$^{regg\,430}$ Chr^{616} Cyr$^{iulian\,90}$ Thdrt Dam :: nec *οικει* v. 18 nec *οικουσα* v. 20 fluctuat, nisi quod Ambrst et. v. 18 *inhabitat*, am utroq versu (non item v. 17), d* v. tantum 20. *inhabitat*

18. *αγαθον* et. Clem^{645} Epiph^{1021} Chr^{616} Thdrt Dam al ... FG 121. 177. Meth$^{epiph\,549}$ et$^{587\,bis}$ Thdor$^{cat\,108}$ Cyr$^{iulian\,90}$ *το αγαθον* | *το δε*

γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὔ·
16 19 *οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο*
17 *πράσσω.* 20 *εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.* 21 *εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον, τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται·* 22 *συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον,* 23 *βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου.* 24 *ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανά-*

κατεργ. το καλον et. Meth$^{epiph\,549}$ etc ... FG το γαρ κατεργ. το αγαθον. Ceterum it vg Or^{int} Ambrst etc et καλον et αγαθον his versibus *bonum* reddunt. | οὔ (Gb$^{''}$) cum ℵABC 47. 67** 80. cop arm^{txt} Meth$^{epiph\,549}$ Cyriul^{90} et$^{cat\,106}$ cdd^{gr} ap Augiulian 3,26 („*non invenio* vel sicut habent Graeci cdd. *non*'' etc) et Aug^{saep} (cf Sab) ... ς ουχ (F ουκ) ευρισκω cum DEFGKLP al pler vg syr^{utr} go (aeth *non habeo*) Chr^{616} Euthal^{cod} Thdrt Dam Or$^{int\,584\,s}$ Ambrst al ... 73. ου γινωσκω

19. ποιω (Ambrst *non enim quod volo facio bonum*): c c^{scr} praem τουτο. Item vg (et. am demid rell, non item fu^{vlct}; fu* om 18—20) arm Or$^{int\,585}$ Hier$^{ierem\,18}$ et^{praef} in^{amos} *non enim quod volo bonum hoc facio* (Or^{int} Hier^{amos} *ago*) | αλλα cum ℵBD* (E αλλ'αὐ) ... ς Ln αλλ cum ACD^{c}FGKLP al certo pler | ου θελω (et. Meth$^{epiph\,549}$ Or$^{int\,584}$) ... F f vg^{slx} Thdrt Or$^{int\,585}$ μισω (F μεισω) ... G g om

20. ο ου θελ. εγω cum ℵAKLP al longe plu cop go syr^{p} Or$^{int\,584}$ Chr^{617} mosc^{1} (et^{montf} ο εγω ου θελ.) Thdrt Dam Aug$^{ps\,118}$ et^{alib} (Clem^{545} εγω post τουτο, k^{scr} ante ου) ... Gb^{00} Ln om εγω cum BCDEFG al^{11} d e f g vg syr^{sch} vid arm aeth^{utr} Meth$^{epiph\,549}$ Chr$^{mosc\,1}$ Cyriulian^{90} Ambrst Pelag al | αλλα c. ℵBD* (E αἰ'αὖ) ... ς Ln c. ACD^{c}FGKLP al certo pler

21. οτι εμοι το κακ. παρακειται: FG f g om

22. του θεου et. Meth$^{epiph\,549}$ et^{589} Eus$^{praep\,601}$ Cyriulian^{91} Or$^{int\,3,27}$ et 4,527. 584 ss (cf et. Or$^{cat\,32}$ ετερον μεν ειναι νομον τον του θεου, ω μονω και αυτος συνηδεται κατα τον εσω ανθρωπον, ετερον δε νομ. ειναι τον εν τοις μελεσιν etc) etc ... B του νοος, 34. τ. κυριου

23. μου: FG μοι (sed f g *in membris meis*). Cf ad 7, 4 | τω νομω του νοος μου et. Thdot$^{clem\,971}$ (huc respicit et. Or$^{3,515\,s}$ et$^{cat\,31.\,116.\,202}$) Or$^{int\,584.\,586}$ et^{alib} Meth$^{epiph\,549.\,577}$ Eus$^{praep\,601}$ Caes^{3,159} Cyriulian^{91} etc ... A om | με et. Meth$^{epiph\,549}$ et^{577} etc ... A om. Non probat Meth$^{epiph\,577}$ (οπερ - εκαλεσεν - νομον αντιστρατευομενον τω νομω του νοος και αιχμαλωτιζοντα) | εν τω νομω cum BDEFGKP al plus^{15} d e f g vg go Clem^{545} Euthal^{cod} Thdrt Or$^{int\,4,527.\,584.\,586}$ Ambrst (*in legem*) etc ... ς Ln om εν cum ACL al longe plu syr^{utr} arm Meth$^{epiph\,549.\,589}$ Caes^{3,159} Chr^{618} Cyr$^{anthrop\,379}$ Dam | της αμαρτιας: A του νοος μου :: vide A supra

του τούτου; 25 *χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν*· 1 Co 15, 57
ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

VIII.

1 *Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.* 2 *ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.* 3 *τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ* Phil 2, 7

---

25. *χαρις τω θεω* (Gb″) cum B sah (aeth^{utr} *laudatus deus*) Or^{1,276} Meth epiph^{589} Hier$^{quaest\ algas}$. Item addito *δε* post *χαρις* ℵ^{a}C^{2} (* latet) 10. 17. 31. 73. 80. 93. 137. 213. (cum *δε*? sine *δε*?) cop arm cat$^{com\ 109}$ (Diod?) Cyr$^{anthrop\ 379}$ Dam ... DE 38. d e vg Or$^{int\ 584.\ 586}$ Hier$^{lovin\ 1}$ Ambrst al *η χαρις του θεου*, FG f g *η χαρ. του κυριου*, Ir$^{int\ 214}$ *gratia Iesu Christi domini nostri* ... ς *ευχαριστω τω θεω* cum ℵ*AKLP al pler (49. *ευχ. δε*) syr^{utr} go Or^{2,592} et$^{cat\ 118}$ Chr^{619} Marc$^{mon\ 8,10}$ Euthal^{cod} Thdrt | *ιησου χριστου*: Or^{1,276} (non item^{2,592} nec$^{cat\ 118}$ nec^{int}) *χριστ. ιησ.* | *αρα ουν*: d e f m^{94} vg Ambrst *igitur*, Or$^{int\ 587}$ *itaque*, g *igitur ergo* ... D* om *ουν* (sed ipse* vdtr suppleisse) | *αυτος εγω* et. Dial^{866} Ath^{524} Chr^{620} Cyr$^{act\ 57}$ Thdrt Dam etc, item f g *ipse ego* ... DE d e m^{94} vg Or^{int} Ambrst *εγω αυτος*, *ego ipse* | *τω νοῒ* sine *μεν* cum ℵ*FG 10. d e f g m^{94} vg Or$^{int\ 587}$ Ambrst rell^{lat}; item 37** mg arm *τω νοῒ μου* ... ς Ln Ti *τω μεν νοῒ* cum ℵ^{c}ABCD$^{E\ r}$Ḡ^{r}KLP al pler sah cop syr^{P} Dial^{866} Ath^{524} Chr^{620} Cyr$^{act\ 47}$ Thdrt Dam

VIII. 1. *νυν* et. Dial^{866} Ath^{524} Bas$^{bapt\ 626}$ Dam etc (76. Diod$^{cat\ 119}$ Gennad cat^{118} Chr^{620} et^{7,240} Thdrt Thphyl Aug$^{rom\ 47}$ schol^{115} et^{alior} post *κατακριμ.* pon) ... D* (non item d) 47^{mg} syr^{sch} arm aeth^{utr} Cyr$^{act\ 57}$ cat com^{109} Victorin$^{ari\ 4}$ Praedestin^{3} (Hier$^{lovin\ 1}$) om | *εν χω ιω* sine additam cum ℵ*BCD*FG (hi^{2} cum spatio vacuo) 47^{txt} 67** 177. d* g sah cop aeth^{utr} arm$^{cod\ 1}$ (Or$^{schol\ ap\ Wtst}$) Dial^{866} Ath^{524} Cyr$^{act\ 57}$ Or$^{int\ 587}$ Augrom^{47} et$^{serm\ 162}$ ... ς (= Gb Sz) add *μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler e (ut vdtr ap Sab) syr^{P} Thdrt Thphyl Oec. Item AD**b 137. d** f m^{94} vg go syr^{sch} ar^{e} arm Bas$^{bapt\ 626}$ Chr^{620} (*και ουχ απλως φησι· τοις εν χρι. ιησου, αλλα· τοις μη κατα σαρκα περιπατ.*) Victorin$^{ari\ 4}$ al add tantummodo *μη κατα σαρκα περιπατουσιν*

2. *εν χριστω ιησου* et. Meth$^{epiph\ 589}$ Did$^{tri\ 1,23}$ Ath^{524} etc: ℵ 76. Tert$^{pud\ 17}$ Chr^{8,91} et^{10,819} om. Dicitur Chr et. ad h. l. omittere ex$^{mosc\ 2}$, sed^{620} et^{621} ap Montf adest. | FG *ελευθερωσεν* (F *-ροσεν*) | *σε* cum ABFG f g m^{94} syr^{sch} Tert$^{pud\ 17}$ Chr$^{620.\ 621}$ (sed utroq loc fluct lectio) ... ς Ln Ti *με* cum ACDEKLP al omn^{vid} d e vg go sah syr^{P} arm (sed^{edd} aliq om) Clem^{545} Did$^{tri\ 1,23}$ et^{2,7} et^{alib} Ath^{524} Chr^{8,91} et^{10,819} Thdrt Dam Tert$^{res\ carn\ 46}$ Or$^{int\ 587}$ al ... cop aeth^{utr} ar^{e} Dial^{866} Meth$^{epiph\ 589}$ *ημας*

υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, 4 *ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.* 5 *οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος·* 6 *τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη.* 7 *διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται.* 8 *οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες*
1 Co 3, 16 *θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.* 9 *ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.* 10 *εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.* 11 *εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν*

---

3. *και* (Or^{4,79} et$^{int\,550}$ om) *περι αμαρτιας* et. Or$^{int\,568.\,589}$ Tert$^{pud\,17}$ et$^{res\,carn\,46}$ Cyr$^{ioh\,820}$ et$^{iulian\,92}$ et$^{anthrop\,379}$ etc ... 34. 71. 109. Hipp$^{noet\,15}$ (Lag^{54}, sed om et. *δια της σαρκ.*) om | *εν τη σαρκι* (haec in D rescripta sunt ab ipso*. Satis adhuc cernitur *προσ*, at non sequebatur *σαρκα*, quod Wtst coniecit: totum enim *σαρκι* rescriptum est. Habet d* *in carnem*) ... syrP om | *αλλα*: E *αλα*

6. *ειρηνη*: 17. add *δια ιησου χριστου του κυριου ημων*. Cf et. Tert exhort cast^{10} „*Ita enim apostolus dicit quod* sapere secundum carnem mors sit, secundum spiritum vero sapere vita aeterna sit in Christo Iesu domino nostro."

7. *διοτι*: FG *οτι* | *εχθρα* (FG *εκθρ.*): d e f g vg (et. fu demid etc, sed am *inimicitia*, item Hier$^{iovin\,2}$) go (non item sah cop syr^{utr}) *inimica* | *ουδε* et. Clem^{584} Eus$^{ps\,474}$ etc: L *ουτε*, 37. Or^{3,380} *ου*

8. *θεω* et. Clem$^{515.\,584}$ Or$^{1,721.\,2,31}$ et^{3,573} Cyr$^{ioh\,378}$ et$^{iulian\,328}$ etc ... DE 14^{loct} *τω θεω*

9. *αλλα* cum ℵBD* ... ς Ln *αλλ* cum ACD^{c}FGK^{sil}LP etc (E *αλλ' εν*) | *πνευμ. χριστ.* (39. 61. 87. al$^{2\,acr}$ *θεου*) *ουκ εχει*: 37. *πν. ουκ εχ. χριστ.*

10. *ει δε χριστ.* (Thdrt add *οικει*) *εν υμιν* ... FG f g om | *σωμα* et. Ir$^{int\,304}$ Clem$^{545.\,584}$ Or$^{int\,3,918}$ Chr^{628} Euth^{cod} etc ... FG f g add *εστιν*, item *mortuum est* d e m^{11} vg Or$^{int\,590.\,591}$ Hil^{960} Ambrst al | *δια αμαρτ.* cum ABCD^{c}EFGL^{sil} 37. 124. al$^{3\,acr}$ al aliq ... ς *δι αμαρτ.* cum ℵD*K^{sil}P al plu ... al^{10} Cyr$^{ioh\,378}$ *δια την αμ.* | *ζωη* et. Ir$^{int\,304}$ Clem$^{545.\,584}$ Or$^{int\,2,683}$ et^{3,918} et$^{4,570.\,590.\,592}$ Tert$^{marc\,5,11}$ Cyr$^{ioh\,126.\,378.\,812}$ etc ... FG f g vg^{cle} (non item am fu harl*) arm ζη, 14^{loct} ζων

11. *τον ιησουν* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum ℵAB 26. 47. 61. o^{acr} ... ς Ln$^{ed\,mal}$ Ti *ιησουν* cum CDEFGKLP al pler Clem^{545} (post *νεκρ.* pon) Methopiph^{580} Cyr$^{hr\,280}$ Chr^{629} Euth$^{al\,cod}$ Thdrt Tiphyl Oec ... *Iesum* et. vg sah cop etc: contra domid al^{lachm} syr^{sch} Ath^{536} et$^{int\,779}$ Didtri^{2,11} *ιησουν χριστον*, item Hipp$^{noet\,4}$ (Lag^{46}) Ath^{534} *χριστ. ιησ.*, item Epiph^{486}

οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσει καὶ 1 Co 6, 14 2 Co 4, 14
τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

Thdorcat 129 *χριστον*, Severiancreat mund 5 *τον χρ.* | *χριστον ιησουν* (Ln *χριστ.* [*ιησουν*]) cum ℵ*AD*E^{mg} 31. 47. 73. d e Hipp^{noet} (*τον χρ. ιη.*) Ath^{522} Did^{tri} 2,11 Cyr^{ioh} 831 et^{act} 37 Dam. Item c vg syr^{sch} (*domin. nostr. Ies. Chr.*) cop arm^{usc} aeth^{ro} Ath^{530} Did^{tri} 414 Cyr^{ioh} 934 Or^{int} 590. 591 Aug^{rom} 51 etc $\overline{\iota\overline{\upsilon}}$ $\overline{\chi\overline{\upsilon}}$ ..... ς *τον χριστον* c. ℵ^{c}KLP al pler Ps-Ath^{2,8} Severiancreat mund 5 Thdrt Thphyl Oec ... Ti *χριστον* cum ΔD^{c}G^{ixt}FG 14^{lect} Valent^{thipp} 195 Meth^{epiph} 579. 580 et Epiph 486 Bas 1,276. 308 et 2,584 et 3,48 Ps-Ath^{tri} (s. Dial^{maced}) 453. Item *Christum* m^{g} sah syr^{p} aeth^{pp} arm^{zoh} Ir^{int} 207. 300. 304 Tert^{marc} 5,14 et^{prax} 28 Or^{int} 605 Hil 900 Ambrst al ..... Tert^{res} carn 46 Cyr^{hr} 280 *ιησουν*, Chr 629 *τον κυριον*, Resp^{orthod} 85 (ut syr^{sch}) *τον κυρ. ημων ιησ. χριστ.*, 54. *τον κυρ. ημ. ιησ.* | *εκ νεκρων* post *εγειρασ* cum ℵ*AC 47. Cyr^{act} 37 Dam (:: hoc fit praeter morem, propterea transposuerunt pleriq; quod praecedit *τ. εγειραντ. τ. $\overline{\iota\overline{\upsilon}}$ εκ νεκρ.* hac in re non fluct, nisi quod Clem 545 *του εγειραντος εκ νεκρων $\overline{\iota\overline{\upsilon}}$ οικει εν υμιν, οσ ζωοποιησει*, singg contractis) ... ς Ln Ti ante ζωοποιησει cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler vg rell Ir^{int} Or^{int} Hipp^{noet} Meth epiph etc. Passim vero et. omittitur *εκ νεκρων*, ut 115. Chr 629 (et. mosc 2)) | ζωοποιησει και c. BCDEFGKLP al pler d e f g m^{g} vg syr^{utr} cop arm^{edd} aeth Valent^{thipp} 195 Ir^{int} 207. 300. 304 Clem 545 Or 2,586 et 3,618 et ^{int} 590 Hipp^{noet} 4 Meth^{epiph} 586. 579. 580 et Epiph 485. 880 Ath 522. 536 Bas 1,276. 308 et^{alib} Did^{tri} 180. 185. 247. 414 Cyr^{hr} 280 Cyr^{act} 37 al mu Tert^{marc} 5,14 et^{prax} 28 Hil 900 Ambrst etc ..... ℵA 47. arm^{edd} Or 2,583 et 3,612 Meth^{epiph} 536 et Epiph 880 om *και* :: quod recipiendum iudicassem nisi tot interpretum et patrum testimonia vetare viderentur | *δια του ενοικουντος αυτου πνευματος* (et. ς^{e} Ln$^{ed\ min}$) cum ℵAC (* *αυτου* pro *-του*) P^{2} cddpiu in Dialmaced (vide post) 5. 10. 34. 37. 38. 39. 48. 57. 62. 72. 73. 74. 120. 137. 213. d^{scr} sah^{wold} cop arm aeth^{utr} Clem 545 (ubi 5—15 exscribit) Hipp^{noet} 4 Meth^{epiph} 536 (ex$^{cod\ ven}$) et 579 Ath 522 524. 526 Did^{tri} 180. 185. 247. 414 et^{int} 278 Bas 1,276. 308 et 2,584 et 3,48 Epiph 485 et 880 Cyr^{hr} 280 Chr 3,529 et^{10,455} (add *ἅρα τοῦ πνεύματος τὸ ζωοποιεῖν*) Cyr^{ioh} 824. 831 et^{act} 37 Macar^{hom} 5,10 Dam al Aug^{rom} 51 ac^{saepe} al. Locus vero gravissimus in Dialmaced ap Ath 2, 452 sic habet: Maced: *δεῖξον οὖν ὅτι ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, ὑποίως δὲ καὶ ὁ υἱὸς οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ.* Orth: *λέγει Παῦλος· ὑμεῖς δὲ οὐκέτ' ἐστὲ ἐν σαρκί, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τισ – – ὁ ἐγείρας $\overline{\chi\upsilon}$ ἐκ νεκρῶν, ζωοπ. καὶ τὰ θν. σώμ. ὑμῶν διὰ τοῦ ἐν. αὐτ. πνεύματος ἐν ὑμῖν.* Maced: *οὕτωσ οὐ γέγραπται· διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος, ἀλλά· διὰ τὸ ἐνοικοῦν.* Orth: *ἐὰν δειχθῇ ὅτι διὰ τοῦ ἐνοικ. γέγραπται, πεἰθῃ ὅτι τῆσ αὐτῆσ ἐστὶ φύσεωσ τὸ πνεῦμα πατρὶ καὶ υἱῷ;* Maced: *ἐὰν οὖν που ἓν ἢ δεύτερον ἀντίγραφον εὑρεθῇ ἐσφαλμένον παῤ ὑμῖν, ἐκ τούτου ἔχεισ με πεῖσαι;* Orth: *ἔχομεν δεῖξαι ὅτι ἐν ὅλοισ τοῖσ ἀρχαίοισ ἀντιγράφοισ οὕτω γέγραπται. ἐπεὶ δὲ νομίζεισ τοῦτο ἀντιλεγόμενον εἶναι, πληροφορήθητι*

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. 13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ
Ga 5, 16 2 Ti 1, 7 δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. 14 ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοί εἰσιν θεοῦ. 15 οὐ
Ga 4, 6 γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλίας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. 16 αὐτὸ τὸ πνεῦμα συνμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ.
Ga 4, 7 17 εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συνκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συνπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

καὶ ἐξ ἄλλης ἀποδείξεως. Maced: εἰπέ, τοῦτο γὰρ ἀντιλέγεται. ..... ς Gb Sz Ln$^{ed\ mai}$ Ti *δια το ενοικουν αυτου πνευμα* cum BDEFG KLP* al^{70} fere edd in Dial^{maced} (vide supra) d e f g m^{9} vg syr^{sch} sah ap Gb Ir$^{int\ 304}$ Or^{2,584} et$^{2,618.\ 812}$ et$^{int\ 584.\ 590\ s}$ Meth$^{epiph\ 536}$ ex$^{ed\ petav}$ Chr^{639} Thdrt Euthal^{cod} Severian$^{creat\ mund\ 5}$ (Chr^{6,564}) Tert$^{res\ carn\ 46}$ Hil^{900} Ambrst al mu

12. αρα ουν: d* e Ambrst *igitur*, d*** f vg *ergo*, g *igitur aut ergo* Tert$^{res\ carn\ 46}$ Cyp^{259} *itaque*

13. του σωματος cum ℵABCKLP al omn^{vid} syr^{utr} sah cop aeth Clem^{545} Or$^{1,616.\ 721.\ 722}$ et$^{2,260.\ 591}$ et$^{cat\ 34}$ (alludit) Did$^{tri\ 252}$ Chr$^{634.\ 636}$ et$^{cat\ 236}$ Thdrt Dam ... Gb′ *της σαρκος* cum DEFG d e f g vg Ir$^{int\ 304}$ Or^{2,26} et$^{int\ 4,460.\ 592.\ 607}$ Ephr^{1,25} Did$^{int\ 278}$ Tert$^{res\ carn\ 46}$ Cyp^{259} al mu

14. υιοι εισ. θεου hoc ordine cum BFG f g am demid syr^{sch} Or^{1,574} et$^{int\ 2,266.\ 4,588}$ Did$^{int\ 278}$ Hil$^{806.\ 909}$ al ... ℵACDE 5. 39. 47. 80. 93. m^{9} fu aeth Or^{1,635} et$^{int\ 2,200}$ Did$^{tri\ 125.\ 252.\ 442}$ Cyr$^{act\ 87}$ Dam Cyp^{259} Ambrst al *υιοι θε. εισιν ... ς εισιν υιοι θεου* cum KLP al pler vg^{cle} (et. harl tol) cop (sah om *εισιν*) syr^{P} arm Clem^{546} Ir$^{int\ 304}$ Or$^{int\ 2,249}$ Chr$^{636\ bis}$ Euthal^{cod} Thdrt Gennad$^{cat\ 120}$

15. δουλιας cum ℵD*P al (F *δουλειας*) ... ς Ln Ti -λειας cum ABCD^{c}G K^{sil}L etc. Vide ad v. 21. | παλιν et. Clem$^{546.\ 586.}$ Or^{1,272} et^{421} et$^{int\ 3,59.\ 4,588\ s}$ Did$^{tri\ 252}$ Thdor$^{cat\ 120}$ etc ... 17. 39. 54. Or^{1,231} om | αλλα cum ℵABC Clem^{545} Or^{1,231} ... ς αλλ cum DEFGKLP al certe pler Or^{1,272} Did$^{tri\ 252}$ Chr^{637} Thdrt Dam | κραζομεν et. Ir$^{int\ 180.\ 201}$ Clem Or Did etc ... F κραξομεν (sed f *clamus* sic)

16. αυτο: DE (sed non d e) praem *ωστε*, ep^{demetri} *itaque* ... 115. 124. vg^{cle} (et. demid harl* marian*, non item am fu tol) Or$^{int\ 594}$ Did$^{lat\ 277}$ Thdrt Thphyl Pelag add *γαρ* (syr^{sch} cop *et* -) | συνμ- cum ℵAB*DE FG n^{scr} ... ς Ln *συμμ-* cum B^{2}CK^{sil}LP etc | συνμαρτυρει: 1. 211. 17^{lect} *μαρτυρει*. Item Clem$^{ecl\ 964}$ *αυτο, φησι, το πν. μαρτυρει, οταν λεγωμεν· αββ. ο πατ.*

17. κληρονομοι pri et. Or^{1,222} et$^{int\ 594\ s}$ etc ... D* (sed non d) συνκληρο. | συνκληρο- cum ℵAB*DELP al pauc ... ς Ln *συγκληρο-* cum B^{2}CK^{sil} al pler. Praeterea F (non item f) et G transiliendo om *κληρονομ. μεν θε. συνκληρ.* | συνπασχ- cum ℵAB*CDEFG ... ς Ln *συμπασχ-* cum B^{2}

18 *Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.* 19 *ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.* 20 *τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι* 21 *ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ.* 22 *οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν·* 23 *οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ*

$\aleph^{sil}$LP al certe pler | -*σχομεν*: AP 17. 37. 47. b^{scr*} 73^{schol} -*σχωμεν*. Similiter Ter$^{ignost\ 13}$ (sed fluct lectio) Cyp$^{90.\ 164.\ 310}$ al aliq *si quidem compatiamur*

18. *γαρ* (et. Clem^{584} Or$^{int\ 595.\ 598}$ Ter$^{res\ carn\ 40}$ etc; Ambrst *ergo*, Leit^{247} om) ... AP 9. aeth^{utr} *δε* | *οτι ουκ αξια* usq *εισ ημασ*: haec habet et. ep^{vienn} et lugd ap Eus$^{hist\ 5,1,6}$. Eadem ap pp plurim laudantur.

19. *κτισεωσ* et. Ir$^{int\ 331}$ Or$^{1,\ 567.\ 740.\ 747}$ et$^{int\ 1,\ 73.\ 4,\ 595\ a}$ Meth$^{epiph\ 554}$ Apollin$^{cat\ 178}$ Cyr$^{cat\ 184}$ Sever$^{ant\ cat\ 187}$ Ambrst Aug$^{rom\ 58}$ etc ... 37. 109. 122^{mg} 178. 219. *πιστεωσ* | *του θεου*: FG om *του*

20. *ουχ εκουσα* etiam Thdot$^{clem\ 971}$ Or$^{1,567.\ 720.\ 747}$ et^{alib} Meth$^{epiph\ 554}$ Gennad$^{cat\ 139}$ etc ... FG *ου θελουσα*. Latini pler *non volens*, ut d e f g vg Ir$^{int\ 331}$ Or$^{int\ 595}$ Hil^{586} al, *non voluntaria* Ambrst, *non sponte* Hil^{1115} Ambepist^{24} ethexa^{1,22} al. | *εφ* cum $\aleph B^{*}D^{*}$FG (:: quod pro tanta auctoritate minime arcendum est. Testimonia patrum, quos non licet nisi ex cdd saeculi 10 et sqq edi, in tali re nihil valent.) ... ς Ln *επ* cum $AB^{3}CD^{c}$EKLP etc

21. *διοτι* cum $\aleph D^{*}$FG ... ς Ln Ti *οτι* cum ABCD^{c}EKLP al certe plor Thdot clem^{971} Or^{1,567} Meth$^{epiph\ 554}$ Chr^{643} Thdrt Dam ... 179. *αλλα* | *αυτη η*: FG om *η* | *δουλιασ* cum $\aleph$CD*P al ... ς Ln Ti -*λειασ* cum ABD^{c}FG $\aleph^{sil}$L al pler :: cf ad Gal 4, 24 et 5, 1 ubi $\aleph$AD*FGLP eandem formam tuentur, quam pro tanta auctoritate a libris arcere non consentaneum videtur.

22. *γαρ*: A *δε* (aeth^{utr} om) | *συνστεναζ-* c. B*D*FG ... ς Ln *συστεναζ-* cum $\aleph$AB^{c}CD^{c}EKLP etc. Item *ingemiscit* d f vg (d *ingemescit*) Ambrst al, *congemiscit* g tol Or$^{int\ 595}$ Aug$^{rom\ 58}$ al. Item Meth$^{epiph\ 554}$ d (ubi accurate ipsum locum affert) Ath^{406} Chr^{643} Thdrt Dam. Ac diserte Thdor cat^{141} *καλῶσ οὐκ εἶπε στενάζει καὶ ὠδίνει, ἀλλὰ συστενάζ. καὶ συνωδ., ἐπειδὴ καὶ τὸ „πᾶσα ἡ κτίσισ" ἐνταῦθα προσέθηκεν, ἄνω „ἡ κτίσισ" εἰρηκὼσ μόνον.* ..... 33. 35. l^{scr*} Or^{4,18} et^{prov} (Notitia^{96}) Meth$^{epiph\ 554\ b}$ (non accurate: *επι τοισ τεκν. του θεου – δι ουσ στεναζ. κ. συνωδ.*) *στεναζει* | *συνωδινει*: FG *οδινει*. Latini: d e vg Ambrst al *parturit*, f *dolet*, g *parturit aut dolet*, Amb$^{fid\ 1}$ Sedul$^{ro\ semel}$ *comparturit*, Or$^{int\ 595}$ Sedul$^{ro\ saepe}$ *condolet*, tol *aeque dolet*

23. *αλλα και αυτοι* cum $\aleph$ABDCKLP al pler Meth$^{epiph\ 554}$ Chr^{643} Dam Tiphyl Oec (Ambrst *sed et nos*) ... DRFG 31. 36. (73.) 93. d e f g vg

2 Cor 5, 2 αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; 25 εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλὰ

(*sed et nos ipsi*) syr^{utr} cop arm Thdrt^{5,89} Or$^{int\,589.\,599.\,600}$ Aug$^{ps\,31}$ (et$^{ro\,58}$ *non solum autem ipsi, sed et nos*) αλλ. κ. ημεισ αυτοι (75. αυ. ημ.) Item Thdrt^{3,973}, quo loco postea *εχοντεσ εν εαυτοισ στεναζ.* | αυτοι: 4. 55. 61. 63. 67* 77. 87. 109. 178. al$^{3\,acr}$ add οι | τ. απαρχην: d^{c} f vg Or$^{int\,598}$ Aug etc *primitias*, d* g Ambrst *receptaculum* | *εχοντεσ ημεισ και αυτοι* cum ℵAC 5. 47. 80. 213. Dam; Ln *εχ.* [*ημ.*] *κ. αυτοι.* Item ς *εχ. κ. ημεισ αυτ.* cum KLP al pler (1. 121. om *αυτ.*) syr^{p} Chr^{642} Thdrt^{5,89} Thphyl Oec ... Ti (vide supra Ln) *εχοντ. και αυτοι* cum B 31. 73. 93. d*** vg (cop *et nos*) Meth$^{epiph\,554}$ Or$^{int\,598}$ Aug$^{rom\,53}$ ... DFG *εχοντ. αυτοι*, 116. *εχ. ημ. αυτ.*, d* g Ambrst *habentes nos ipsi*, f *habentes* ... syr^{sch} arm (ut f, vide ante) non expri *ημ. και αυτ.*, nec magis aeth^{lib} (sed antea *αλλ. κ. ημεισ αυτοι* exprim vdtr). Libere Thdrt^{1,1199} *φησι· και ημεισ την απαρχ. του πνευμ. εχοντ. εν αυτοισ* (cod *εαυτ.*) *στεναζομεν.* | *εν εαυτοισ*: FG 62. 77. 122. *εν αυτοισ* | *στεναζομεν* et. Meth$^{epiph\,554}$ etc ... D* (sed d *gemimus*, ut vg) *συνστεναζομεν*, item 38. 48. 72. f^{ser} *συστεναζ.* | *υιοθεσιαν* c. NABCKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} rell Method$^{epiph\,554}$ Or$^{int\,598}$ Aug$^{rom\,53}$ etc ... DFG d f g Ambrst om

24. *βλεπομενη*: FG *η βλεπ.* | *τι και* cum ℵ^{c}ACKLP al pler syr^{p} arm (aeth *quid amplius*) Clem^{581} Chr^{4,429} et^{2,645} Thdrt Dam ... B^{2}DFG d f g vg syr^{sch} Chr$^{cat\,256}$ Or$^{int\,551.\,598}$ Cyp$^{251.\,318}$ Ambrst al *τι* (sine *και*), atque sic Ln ... ℵ* 47* *και* (sine *τι*). Similiter 77. *τουτο και*, cop *τουτο* tantum ... B* 47^{mg} (cum hac nota: *το παλαιον ουτωσ εχει*) om plane | *ελπιζει* cum ℵ^{c}BCDFGKLP al fere omn (et. *το παλαιον* 47^{mg}) d f g vg syr^{utr} (*exspectat*) cop arm aeth Clem^{584} Chr^{645} et^{4,429} Thdrt Dam Or$^{int\,551.\,598}$ Cyp$^{251.\,318}$ Ambrst etc ... ℵ*A 47^{mg} *υπομενει*

25. ο ου (et. Clem^{584}) ... o* om o

26. *τη ασθενεια* (Gb″) cum ℵABCD 10. 23. 31. 37. 47. 49. 57. d vg syr^{sch} arm ar^{c} aeth Or$^{int\,600.\,601}$ Cyr$^{hr\,255}$ (fluct inter *τησ ασθενειασ* et *τη ασθενεια*) Dam Aug$^{rom\,54}$ al (Ambrst *infirmitatem nostrae orationis*, vide post) ... FG g *τησ δεησεωσ* (f *infirmitatem orationis nostrae*) ... ς *ταισ ασθενειαισ* cum KLP al pler cop syr^{p} Chr^{645} (sed$^{mosc\,2}$ *τησ ασθενειασ*) Thdrt Thphyl Oec | *ημων*: D* d* om | *προσευξωμεθα* cum ℵABC al mu? (sed nullus ap Scri nec ap Mtthaei) Chr$^{646\,bis}$ (sed $^{mosc\,1}$*-ξομεθα*) Thdrt ad h. l. et^{2,1112} Thphyl ... Gb″ Ti *προσευξομεθα* cum DKLP al plus^{70} Or^{1,221} Cyr$^{hr\,255}$ Chr$^{cat\,257\,bis}$ Mac$^{carit\,11}$ (Gall^{7,201}) Cyr$^{cat\,144.\,250}$ Dam Oec ... FG 23. *προσευχομεθα* ... d f g vg Or$^{int\,2,419}$ et$^{4,600\,a}$ Didint^{273} Ambrst Aug$^{rom\,54}$ etc *oremus*. Libere Or$^{1,197.\,199}$ ο *γαρ δει, φησι, (το δε ο τι δει*^{199}) *προσευξασθαι, καθο δει, ουκ*

αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· 27 ὁ δὲ 31
ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ
θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. 28 οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν
τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς
οὖσιν. 29 ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκό-
νος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς
ἀδελφοῖς· 30 οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς
ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ
ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ'
ἡμῶν; 32 ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν

οιδ. | αλλα cum ℵDFGLP 17. al$^{2\,scr}$ Or^{1,221} ... ς Ln αλλ c. ABCK^{sil} al longe plu Cyr$^{hr\,255}$ Chr^{646} Thdrt Dam | υπερεντυγχανει sine additam cum ℵ*ABDFG 67** d* g arm^{zoh} Or$^{1,199\,bis}$ et^{221} (ubique add τω θεω) Epiph^{472} (ex edpetav) Dam Aug$^{rom\,54}$ (non item alibi) ... ς (Gb^{00}) add υπερ ημων cum ℵ^{c}CKLP al fere omn d*** f vg syr^{utr} cop arm^{cdd} Eusp$^{s\,566}$ Did$^{tri\,482}$ Hierac$^{epiph\,711}$ et Epiph^{472} ex$^{cod\,von}$ Cyr$^{hr\,255}$ Chr^{646} Thdrt al Or$^{int\,2,146\cdot\,419}$ et$^{4,600\,ss}$ Did$^{int\,273}$ Aug^{saep} al mu; item 54. 238. al pauc Ephr^{3,162} Chr$^{cat\,258}$ εντυγχανει υπερ ημων

27. εραυνων cum ℵ (:: cf Ioh 5, 39. 7, 52. Ro 11, 33. 1 Co 2, 10. 1 Pe 1, 11 Apoc 2, 23, quibus locis omnib eadem forma plus auctoritatis quam h. l. habet) ... ς Ln Ti ερευνων cum ABCDFGKLP rell (C inter ερ et ευνων litteram erasam habet) | εντυγχανει: L 73. υπερεντυγχ. | υπερ αγιων et. Or$^{1,199\cdot\,221}$ etc ... 17. 32. 47^{mg} 238. k^{scr} υπ. ημων

28. συνεργει sine additam cum ℵCDFGKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm Clem^{584} Or$^{4,337\cdot\,462\,not\,463\,not\,bis}$ et$^{int\,4,602}$ Eusp$^{s\,258}$ Cyr$^{hr\,2}$ Chr$^{655\cdot\,656\,bis}$ Cyr$^{cat\,147}$ Thdrt Dam al Lcif^{179} Aug$^{ep\,149}$ ac^{saep} al mu ... Ln add ο θεοσ cum AB, item Or^{2,569} επει τοισ αγ. τ. θε. παντ. συνεργει εισ αγ. ο θεοσ et^{1,264} ο θεοσ, ο τοισ αγ. αυτον παντα συνεργων εισ αγαθ. (aeth *quod adiuvet eos dominus eos qui amant eum in omni bono*) | εισ αγαθον cum ℵABCDFGKP al longe plu Or$^{1,264\cdot\,2,569}$ et$^{4,337\cdot\,462\cdot\,463\,sem}$ Eusp$^{s\,258}$ Chr^{ter} Euthal^{cod} Cyr$^{cat\,149}$ Thdrt^{com} et$^{cat\,263}$ (utroq loco οὐχ ἁπλῶς συνεργεῖ, ἀλλ' εἰς ἀγαθόν) Dam ... Ln$^{ed\,min}$ εισ το αγαθον cum L al fere^{30} Clem^{584} Or$^{4,463\,sem}$ Ephr$^{3,322\cdot\,340}$ Cyr$^{hr\,2}$ Chr$^{mosc\,1}$ (Cyr$^{cat\,147}$ προσ το αγαθ.) Thdrt^{txt} Antioch^{1230} Thphyl

29. συμμορφουσ cum ABCDKLP etc ... ℵFG συνμορφ.

30. προωρισεν et. Clem^{584} Or$^{1,205\cdot\,2,722}$ et$^{4,462\,not\,463\,not}$ et$^{int\,4,604\cdot\,605\cdot\,613}$ Eusp$^{s\,258}$ etc (d f g vg Or^{int} *praedestinavit*) ... A προεγνω, item Or$^{int\,629}$ *praescivit* | και ουσ εκαλ. et. Or^{saep} et$^{int\,saep}$ Eusp^{s} etc ... 37. 115. Clem^{584} ουσ δε εκ. | ουσ δε εδικ. et. Clem Or^{saep} et$^{int\,604}$ Eusp^{s} etc ... A syr^{sch} aeth Or$^{int\,605\cdot\,613}$ και ουσ εδ.

32. οσ γε του ιδι. υιου ουκ εφεισ., vg Or$^{int\,605}$ Ambrst al *qui etiam* (fu* Ambrst om) *proprio filio suo* (sic vg^{cle} demid al^{lachm} Or^{int} Ambrst,

πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; 33 τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαιῶν·

---

harl* *filium suum proprium*, harl** fu** *filio suo proprio*; am fu* tol tantum *filio suo*) *non pepercit* ... D*etcFG *ος* (Dc *ος γε*) *οὐδε νιου ιδιου* (D *του ιδιου νιου*) *εφεισατο*, d f g *qui* (d*** add *quidem*) *nec* (f *neque*, g *neque t non*) *filio proprio* (*proprio* f, d *suo*, g *suo t proprio*) *pepercit*. Cf huc Hil[900]: „Nunc apostolus *proprium* ait *filium*, cum in multis vel *suum* vel *eius* saepe dixisset. Et quamvis multi edd per translatorum simplicem intelligentiam in h. l. pro *proprio filio*, *suo filio* conscriptum habeant, tamen Graecitas, qua lingua apostolus est locutus, *proprium* nunc magis quam *suum* nuncupat. Et licet communis intelligentiae sensu non satis inter *proprium* et *suum* differat, verum apostolus cum in caeteris aliis dictis *suum filium* commemorasset, quod est Graece *τὸν ἑαυτοῦ υἱόν*, tamen in h. l. secundum quod ait *ὅσ γε τοῦ ἰδίου υἱ. οὐκ ἐφ.*, *qui proprio filio non pepercit*, naturae veritatem significanter expressit." | *αλλα* cum ℵBD*FG ... ς *αλλ* cum ACDcKsilLP al certe pler | *αυτον*: L 113. *εαυτον* | *τα παντα* cum ℵABCDcKLP al omnvid Or[1,16] etc ... D*FG arm om *τα*

33. *εγκαλ-* ut ℵABCKLP etc ... DFG *ενκαλ-* | *ὁ δικαιῶν· 34τίς* etc ... Gb Ln *ὁ δικαιῶν; 34τίς*, posteaque Gb *ὁ ἀποθανών;* et *ἐγερθείς;* et *θεοῦ;* et cum Gb etiam Ln *ὑπὲρ ἡμῶν;* Quam in rem cf Aug[doct chr 2,3]: „*Nisi fides revocet, quia credimus deum non accusaturum adversus electos suos, et Christum non condemnaturum electos suos, potest illud sic pronuntiari:* Quis accusabit adversus electos dei? *ut hunc interrogationem quasi responsio sequatur:* Deus qui iustificat, *et iterum interrogetur:* Quis est qui condemnat? *et respondeatur:* Christus Iesus, qui mortuus est. *Quod credere quia dementissimum est, ita pronuntiabitur ut praecedat percontatio, sequatur interrogatio. Inter percontationem autem et interrogationem hoc veteres interesse dixerunt, quod ad percontationem multa responderi possunt, ad interrogationem vero aut* non *aut* etiam. *Pronuntiabitur ergo ita ut post percontationem, qua dicimus:* Quis accusabit adv. electos dei? *illud quod sequitur sono interrogantis enuntietur:* Deus qui iustificat? *ut tacite respondeatur:* Non, *et item percontemur:* Quis est qui condemnat? *rursusque interrogemus:* Chr. Ies., qui mortuus est, magis autem qui resurrexit, qui est in dextera dei, qui et interpellat pro nobis? *ut ubique tacite respondeatur:* Non." Item cf Eucherius in quaest. in N. T. (Max. bibl. PP. Lugd. 1677. t. VI, 850.): *Haec in quibus sibi ipse respondit quasi εἰρωνικῶς legenda. Et est sensus iste: nisi forte electos suos aut deus qui iustificat, aut Christus qui pro his est mortuus, condemnabit. Minime utique. Quin etiam interpellat pro nobis. Hoc est quod dicit: Nemo condemnabit electos.* Sic et in Max. bibl. Lugd. et in Magn. bibl. Colon. t. V. legitur. His vero Wtst de suo (quod non indicavit) addit rectissime: „Nulla tamen necessitate ita statuunt. Prima enim quaestio: *τίς*, iam continet tacitam negationem alterique quaestioni locum non relinquit. Deinde ipsa quaestio: An is qui absolvit accusabit? An qui patronus

34 *τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ* 35.36
ἐγερθείς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.
35 *τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις ἢ*
στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;

---

est condemnabit? non valde concinna videtur", etc. Nec aliter ac nos Ath^{861} intellexit locum; habet enim *θεὸς γὰρ ὁ δικαιῶν, καὶ τίς ὁ κατακρίνων;* Item Chr^{660} (et. cat^{204}) *τίς οὖν ἡμᾶς καταδικάσει, τοῦ θεοῦ στεφανοῦντος, τοῦ χριστοῦ δι' ἡμᾶς σφαγέντος, καὶ οὐ σφαγέντος μόνον* etc. Item Or$^{int\,607}$ *Videtur mihi quod ait:* Quis accusabit adv. electos dei? *de diabolo dicere – Sed quamvis ille exserat nequitiam propositi sui, deo iustificante et delente sicut nubem iniquitatem electorum suorum – quid proficiet accusator?* Etc.

34. *χριστ. ιησους* cum NACFGL 5. 17. 31. 33. 67** 73. 80. f g vg cop arm aeth Or$^{int\,607}$ Did$^{tri\,423}$ Dam (Cyr^{act} *ιησ. χριστ.*) Aug$^{doctr\,chr\,2,8}$ et^{alib} item Maximin ap Aug^{8,655} ... ς Ti *χριστος* (sine *ιησ.*) c. BDKK al longe plu d e syr^{utr} Cyr$^{hr\,220}$ Chr^{660} Euthalcod Thdrt Hil^{1077} al mu. Item Ir$^{int\,207}$ *quemadmodum ipse ait: Simul autem Christus* (edd^{al} om) *mortuus est, immo et resurrexit, qui est in dextera dei.* Ln vero *χρς. [ιησ.]* | *μαλλον δε* sine *και* cum BABC 5. 15. 17. 33. 35. 39. 61. 73. 76. 80. al^{8} scr (g k l) am* cop arm aeth Or$^{int\,607}$ Did$^{tri\,423}$ Dam (Cyr $^{act\,58}$ om *μαλλ. δε*) ... ς Ti add *και* cum DEFGKL al plu it vg^{cle} (utramq vide post) syr^{p} (syr^{sch} om *μαλλ. δε*) Cyr$^{hr\,220}$ Chr^{660} Thdrt Ambrst (*immo qui et resurrexit*) Hil^{1077} (*immo etiam qui resurrexit*) etc. Etiam Ir^{int} (vide ante). Latini sic: d e *immo et qui resurrexit*, f g *immo autem et* (g add *qui*) *resurrexit*, vg (exc am*) *immo qui et resurr.* | *εγερθεις* sine additam cum $\aleph^{c}$BDEFGKL al pler vg syr^{utr} arm Ir$^{int\,207}$ (vide ante) Or$^{int\,607}$ Cyr$^{act\,58}$ etc ... $\aleph^{*}$AC 17. 31. 39. 73. 115. 8^{pc} cop aeth (ut solet) Did$^{tri\,423}$ Chr^{660} (sed var^{edd}) Dam add *εκ νεκρων* | *ος εστιν* cum $\aleph^{*}$AC 3. 33. 35. 47. 67. 76. 77. 78. 108. 109. 115. 179. 213. al$^{3\,scr}$ (b c o) d* vg (et. fu domid harl* tol) go cop Ir$^{int\,207}$ (vide ante) Or$^{int\,607}$ Did$^{tri\,423}$ Chr$^{660\,bis}$ Cyr$^{act\,58}$ Thdrt Dam Hil^{1077} Ambpoenit^{1} Aug corr et grat etc (Ambrst *et est* omisso *qui*, item syr^{sch} *Chr. mortuus est et resurrex. et est ad dext. dei et orat pro nobis*) ... ς Ti *ος και εστ.*, Ln *ος [και] εστιν* cum $\aleph^{c}$BDEFGKL al plu d*** e f g am harl** syr^{p} Cyr$^{hr\,220}$ Thphyl Oec Maximin ap Aug^{8,655} (Ambrst vide ante) | *του θεου*: B om *του* | *ος και εντυγχ.*: 47. om *και* | *υπερ*: FG *υπερει* (ut *υπερ* et *περι* possint conflata credi)

35. *τις* sine copula et. Or$^{1,316.\ 2,631}$ et^{alib} et$^{int\,2,70.\ 270.\ 3,29.\ 4,459}$ Eus$^{esa\,263}$ et$^{ps\,43.\ 164}$ et^{alib} Cyr$^{act\,37}$ Antioch^{1239} al mu Tert$^{Snost\,18}$ Cyp$^{18.\ 26.\ 265.\ 261}$ Lcif^{250} etc (sed testimoniorum patrum in tali re circumscribenda est auctoritas) ... FG d* f g m^{42} vg^{cle} (et. fu* domid al, non item am fu^{vict}) arm (is et. v. 34 *τις ουν*) Or$^{int\,4,607}$ add *ουν* (Meth$^{epiph\,552}$ *τις γαρ ημας, φησιν, απο της* etc, Or$^{int\,4,568}$ *dicebat: Quis enim nos* etc) | *χωρισει* et. Or^{saepe} Eus^{saep} Meth^{epiph} Ephr^{2,311} etc ... A c^{scr} Or^{3,609} *χωριση* | *του χριστου* cum ACDEFGKL al pler d e f g m^{42} vg go syr^{sch} cop arm aeth Or^{1,316} (ed Delar) et^{2,631} et^{3,610} et$^{int\,4,459}$ Eus$^{esa\,263}$ et^{ps}

Ps 43 (44), 23 2 Co 4, 11

36 καθὼς γέγραπται ὅτι ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. 37 ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38 πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί, οὔτε ἐνεστῶτα

---

36 Methepiph[553] (εὐδοκεῖται, contra Dind εκνεν του κυριου) Ath[455. 263. 278] Cyrhr[333] (invitis cdd[2]) Ephr[2,311] Bas[1,196. 200] et 2,468 etbapt[657] Chr[661] (καὶ οὐκ εἶπε τοῦ θεοῦ· οὕτως ἀδιάφορον αὐτῷ καὶ χριστὸν καὶ θεὸν ὀνομάζειν) Cyr[act 37] etalib Thdrt Tertgnost[13] Cyp[15. 36. 265. 311] Lcif[250] Hil[291] Augrom[57] acsaep Ambrst etc ..... NB 7. 74. 76. 91. 123. 238. asecr* floriac Or[1,316] (edd ante Delar) et[int 2,70. 370] et 2,29. 483 et 4,568. 607 Eusps[43. 235. 265. 593] Ephr[1,223] Basbapt[673] et 2,613 Antioch[1239] Hil[128] Ilicr eph[3] Epiphcantic[6,7] al του θεου. Praetereaque B Or[int 2,70. 4,568] add της εν χριστω ιησου (Or[int 2,29] quae est in Chr. Ies. domino nostro magis pendet a 8, 39) :: cf v. 39 | η ante διωγμος: D*FG d* g om

36. ενεκεν C. NABDEFGL al plus[10] Clem[585] Or[1,316] exed dolar Methepiph[553] Chr[661] (et. mosc[2]) ... ς (= Gb Sx) ενεκα cum CK al plu Dial[317] (Orcod rom) Ephr[1,223] Basbapt[673] Thdrt Dam Thphyl Oec, item (sed potius ex Ps) Hippcantic (Lag[190] et Anecd mea[227]) :: fluct similiter LXX, ubi edro et B ενεκα, NA al mu ενεκεν | ἕνεκεν σοῦ: ita et. D[c]

37. δια του αγαπησαντος cum NABCKL al omn[vid] syr[utr] cop arm go Clem[585] Or[1,316. 317] et[int 4,607] Methepiph[553] Ephr[1,223] Eusps[23] Bas[1,142. 172. 201] et 3,15 etbapt[673] Chr[661] Thdor[cat 154] Gennad[290] Thdrt Dam Amb ps[43] Aug[ep 145] et[saep] al ..... DEFG d e f g vg Tertgnost[13] (pro eo qui nos dilexit) Or[int 3,833] et[4,459] Cyp (pro eo dilexit nos) 36. 265. 311 Lcif[250] Hil[291] Ambrst al δια τον αγαπησαντα

38. αγγελοι et. Clem[606] Or[1,316] et[int 1, 141. 2, 462. 4, 608] et[saep] Ephr[2, 311] et 1,223 Basbapt[673] Antioch[1239] Hil[291] Aug[saep] etc ... DEFG d e f g cop Ambrst Aug[rom 56] et[ep 145] et[ps 7] Amb[off 2] (sed alibi ter angeli) αγγελοσ | ουτε αρχαι sine additam et. Clem[606] Or[1,316] et[int 2.462] et[2,833. 963] et[4,568. 608] Ephr[2,311] Chr[663] et[1,731] et[4,560] et[9,836] etalib Thdrt Dam Hil[291] Ambrst (qui pro ουτ. αρχ. habet neque virtus) al ... c 1. 30. 44. 46. 63. 73. 80. 109. 115. 121. al[2 scr] al pauc syrp c.* Or[int 1,141] et 4,459 Ephr[1,223] (ουτε αγγελ. demum post ουτε δυναμ. pon) Basbapt[673] Chr[11, 196] Antioch[1239] Ambps[118] (non item ps[43]) add ουτε εξουσιαι. Item DE d** et*** e praem ουτε εξουσια :: cf Col 2, 15. Eph 6, 12. 1 Co 15, 24 | ουτε δυναμεισ (D* δυναμισ, item d e f g fu Or[int 459] Augrom et[ep 145] virtus, am tol harl* fortitudo; item vg[cle] demid harl** sed praeterea etiam post ουτε αρχαι habent neque virtutes) hoc loco cum NABCDEFG 37. 47. 73. 137. 178. 179. d e f g am fu tol (fortitudines) harl* cop syrp arm[zoh] aeth Or[1,316] et[int 4,459. 608] et[alib] Eusps[593] Ephr[2,311] Cyr[act 37] Dam Hil[291] Aug[rom 56] et[ep 145] al ..... ς (= Gb Sx) ante ου. ενεστω. ουτε μελλ. pon cum KL al pler (vg[cle] demid harl** vide ante) syr[sch] go Chr[663] et[1,731. 4,560] et[9,836. 11,196] Thdrt Thphyl Oec ... omittit plane 116., item (qui libere adhibet locum, omissis etiam ουτε μελλοντα) Clem[606] et (qui ante pro ουτ. αρχαι habet neque principatus

οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις 39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

IX.

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συνμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. 3 ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, 4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλεῖται, 1 Ti 2, 7

---

neque potestates) Or$^{int\ 1,141}$ Antioch^{1220} (antea ουτ. αρχ. ουτ. εξουσ.) et si quis alius similiter.

39. τησ et. Clem^{606} Or^{1,316} et$^{int\ 1,141.\ 2,832.\ 4,459.\ 568.\ 608}$ Eus$^{ps\ 803}$ Ephr$^{1,\ 322}$ Cyr$^{act\ 37}$ Antioch^{1230} etc ... DEFG 114. 219* Ephr^{2,311} om, neque exprim d e f g vg vv rell (exc arm) Tert$^{gnost\ 13}$ (*neque alia condicio*) Or$^{int\ 2,462.\ 3,963}$ Hil^{201} Aug$^{rom\ 58}$ et^{alib} Ambrst al (sed Hier^{semel} i. e. eph 3 exprim: *neque alia quaelibet creatura*) | δυνησεται: 17. arm δυνατασ | τω (Ephr^{2,311} om) κυριω et. Clem^{606} Or^{1,316} et$^{int\ saep}$ Ephr^{1,322} et^{2,311} Cyr^{act} Tert^{gnost} Hil etc ... ACFG (non item f g) του κυριου

IX. 1. εν χριστω cum ℵABCD^{c}KL al omn^{vid} vg rell Or$^{int4,610\ bis}$ Archel^{501} Did$^{tri\ 54}$ al mu Aug$^{advers\ legis\ 2}$ etc ... D*FG d e f g arm^{codd} Or^{int4,459} Ath$^{int\ 777}$ Ambrst add ιησου | συνμαρτ- cum ℵAB*CDEFG n^{scr} ... ς Ln συμμαρτ- cum B^{2}K^{all}L al pler | εν πνευματι ... FG συν πνευμ., g *cum i in* (f vero *in spir.*)

2. τη καρδια ... ℵ 17. 219* τησ καρδιασ

3. ηυχομην c. ℵABCFG al plu Eus$^{ps\ 443}$ et$^{mai\ 225}$ Bas$^{regg\ 479}$ Thdor$^{ant\ iona\ 289}$ Ps-Ath^{2,353} Cyr$^{iul\ 328}$ Phot$^{mani\ 3,14}$ al mu ... DEKL al fere^{35} Or$^{cat\ cor\ 253}$ (Gennad?) cat^{160} Thdrt^{cod} ευχομην | αναθ. ειναι (ℵ ει. αν.) αυτοσ εγω hoc ordine (Gb') c. (ℵ)ABDEFG 5. d e f g go syrP Or^{int4,610} Chr^{667} Thdor$^{ant\ iona\ 289}$ Ambluc^{3,1315} (*ipse* pro αυτ. εγ.) Pacian$^{ep\ 2}$ ... ς αυτ. εγω αναθ. ειν. cum CKL al fere omn vg (sed vg^{cle} *ego ipse*, non item aim fu demid harl tol) arm syr^{sch} (*ego ipse*) cop (non expri *ipse*) aeth (ut cop) Or$^{cat\ cor\ 253}$ (om εγω) et$^{int\ 2,562}$ (*ego ipse*) Ps-Ath^{2,353} Cyr$^{iulian\ 328}$ (om εγω) Thdrt Dam Phot$^{mani\ 3,14}$ (εγω αυτοσ) Cyp^{267} al (sed Cyp al *ego ipse*) ... Eus^{ps} et^{mai} om αυτοσ εγω | απο cum ℵA BCFKL etc ... DEG υπο | αδελφ. μου των: B* om; suppl^{2} in mg | των συγγεν. μου et. Or$^{cat\ cor}$ et$^{int\ 2,562.\ 4,610}$ Eus^{ps} et^{mai} Bas^{regg} et$^{esai\ 601}$ Ps-Ath Thdor^{ant} Thdrt Phot^{mani} Dam Cyp (*pro fratribus cognatisque meis*) ... D*FG 116. d* g (non f) go Or$^{int\ 611.\ 612}$ Chr^{668} Cyr^{iul} Ambluc^{3,1315} Aug$^{contr\ faust\ 12}$ al om μου | κατα σαρκα: DEFG 2. 52. 54. 73. 115. a^{scr**} Bas$^{esa\ 601}$ exc$^{dd\ 2}$ Thdrt praem των

4. ισραηλειται cum ℵAB*D*FG ... ς Ln -λιται cum D^{c}EKL al omn^{vid},

ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, 5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα. ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,

---

Praeterea DE d* ιστρα- | ων η (FG om) νιοθεσ. και usque αι επαγγελιαι: A om; item L om και αι διαθηκ. και η νομοθεσια, item 114. και η δοξα usq νομοθεσ. | αι διαθηκαι cum HCK al omn^{vid} d e f g am harl* tol (all^{acchm}) go syr^{utr} (et. P mg και διαθηκαι) cop arm Or^{int} 4,616. 611. 634. 639 Chr^{668} Epiph^{978} Euthal^{cod} Thdrt Dam Phot^{manl} 3,14 al Hil^{78} Aug$^{contr\ faust}$ 3 Ambrst al ... Ln η διαθηκη cum BDEFG vg^{cl} fu demid harl** aeth Ps-Ath^{2,253} Chr^{mosc} 2 Thdor^{ant} 289 Cyr^{iulian} 328 Cyp^{287} Hier^{esai} 17 (non item $^{algas\ qu}$ 9) | και αι επαγγελιαι: DEFG cop Chr^{mosc} 2 και η επαγγελια (sed F και επαγγελια, G και ηπαγγελια), item g *et promissa i promissio*, contra d e f *et promissa*

5. οι: FG om | και εξ ων (arm εξ ων και) et. Ir^{int} 205 Or^{int} 4,610 Chr^{668} Caes^{6} Epiph^{487} [Ps-]Ath$^{2,166.\ 464}$ etc Novat^{tri} 18 (Gall^{3,290}) Hil^{970} Aug^{rom} 50 Ambrst etc ... FG f g (non item vg^{cl} am fu demid tol harl omn^{lachm}, sed Gb laudat „vg^{ms}“ „marian“) Hipp^{noet} 2 exount et ^{e} inount (Lag^{44} ot^{47}) Epiph^{481} Cyp^{287} Hil$^{78.\ 850}$ om και | το et. Hipp noet 2 Epiph$^{481.\ 487}$ Chr^{668} Thdor^{ant} 290 Cyr^{iul} 328 Thdrt^{3,100} Dam etc (cf et. Clem^{ro} 32 εξ αυτου ο κυριος ιησους το κατα σαρκα) ... c* τα, Hipp^{noet} 6 ὁ ... FG Epiph^{894} Thdrt^{3,470} om ... Ath^{489} om το κατα σαρκα (sed habet^{327} et^{726}) | ο ων: Chr^{668} om ο (sed ^{mosc} non vdtr) | επι παντων (Tert^{prax} 13 Novat^{tri} 18 Or^{int} 612 etc *super omnia*) ... Cyr iulian 328 bis επι παντας, Ir^{int} 205 Victorin^{arl} 1 *super omnes*, Ath^{726} edd vet Thdrt^{2,1255} (non item alibi) επι παντα | ο ων επι πα. θεος: haec verba cum ο χριστος coniungunt Ir^{int} 205 (*quorum patres et ex quibus Christus secundum carnem, qui est deus super omnes benedictus in saecula*) Hipp philosoph 339 (χριστος γαρ εστιν ο κατα (sic) παντων θεος) Hipp^{noet} 6 (ουτος ο ων επι παντων θεος εστιν. λεγει γαρ ουτω μετα παρρησιας· παντα μοι παραδεδοται υπο του πατρος. ο ων επι παντων θεος ευλογητος γεγενηται και ανθρωπος γενομενος θεος εστιν εις τους αιωνας. ουτως γαρ και ιωαννης ειπεν· ο ων και ο ην και ο ερχομενος, ο θεος ο παντοκρατωρ. καλως ειπεν παντοκρατορα χριστον etc. Nec aliter$^{noet\ 2}$) Tert^{prax} 13 (*Solum autem Christum potero deum dicere, sicut item apostolus: ex quibus Christus, qui est, inquit, deus super omnia benedictus in aevum omne*, et^{15} *ex quibus Christus sec. carnem, qui est per* [al *super*] *omnia deus benedictus in aevum*) Or^{int} 612 (*quem ergo ibi* — Ro 1, 4 — *secundum spiritum filium dei dixit, hic procedente doctrinae ordine - deum qui est super omnia benedictus, ipsum esse pronunciat. Et miror quemadmodum quidam - negent filium dei deum debere profiteri. - Et quid de hoc loco apostoli facient, in quo aperte Christus super omnia deus esse perhibetur. - Est ergo Christus deus super omnia.*) Cyp^{287} (in testimoniorum libro 2 cap. 6: „*quod deus Christus.*“ *Item Paulus ad Romanos: Optabam - quorum patres, ex quibus Christus sec. carnem, qui est super omnia deus benedictus in sacculu.*) Novatian^{tri} 18 (Gall^{3,290} de „divinitate Christi“ scribit: *quodsi et*

apostolus Paulus: Quorum, *inquit*, et ex quibus Chr. sec. carn., qui est super omnia deus benedictus in saecula, *in suis litteris scribit.* Ibidem[313].) Ath[327. 480. 726] (h. l. addit: *ουκουν ομολογειτωσαν και οι προτερον αρνουμενοι τον εσταυρωμενον ειναι θεον εσφαλθαι, πειθομενοι ταις θειαις γραφαις·*) Caes[8] (*παυλος γραφων περι χριστου· ων οι πατερες – ο ων επι παντων θεος·*) et[9] (*αυτος δε περι εαυτου εν παυλω φησι· χριστος ο ων επι παντων θεος·*) Epiph[481] et[487] (– *ο ων επι παντων θεος, θαυμαστως διηγειται. ουτος γαρ ο ων εστιν επι παντων θεος. επειδη γαρ αυτος διδασκει ημας λεγων· παντα μοι παρεδοθη υπο του πατρος μου, δια τουτο επι παντων εστι θεος*) et[894] et[1004] (ubi eadem verba quae ex Ath[726] adscripsimus) Bas[cat 317] (*ο δε επι παντων θεος – ο αποστολος ουν θεον ειπων τον σωτηρα –*) Nyss[eunom 10] (2, 265 *παυλου – ος ου μονον θεον, αλλα και μεγαν θεον και επι παντων θεον ονομαζει τον κυριον* etc) et Nyss[cat 317] (*ει τοινυν επι παντων θεος ο σωτηρ –*) et[575] ap Gall[6] Diod[cat 162] (*εξ αυτων φησιν ο χριστος. θεος δε ου μονων αυτων, αλλα κοινη επι παντων εστι θεος.* Alibi ista Thdor[mop] adscribuntur. Cf Fritzsch. p. 77) Thdrt (– *οτι εξ αυτων μεν κατα σαρκα ο επι παντων θεος.* Etiam[cat 317]) Dam (*οτι ο γεννηθεις κατα σαρκα χριστος, αυτος εστιν ο επι παντων θεος*) etc (cf et. Meth[conviv 805] (Gall[8]). Ex Latt cf et. Hil[970] Augrom[59] Ambrst etc. At antiquitas Christiana luculenter etiam testatur verba *ο ων επι* etc non cum *ο χριστος* coniungenda esse. Ita solemniter deus pater *ο ων επι παντων θεος* audit apud Eus[dem 186] (*τουτον γαρ ειναι του μονου και επι παντων θεου μονον αγαπητον και μονογενη παιδα*) et[240] ac[saep] item marc[8] (*ωστε μητε αυτον ειναι τον επι παντων θεον ηγεισθαι μητε των αγγελων ενα, τοιτων δε μεσον και μεσιτην*). Hinc etiam probatur Eus[hist 8, 11, 1] verba *τον επι παντων θεον* ad *τον χριστον* apposita minime ab Eus ipso profecta esse, quemadmodum nec Rufinus nec Niceph in Eus invenerunt et in pluribb edd desunt: cf ed. Heinichen (1868) ad h. l. Consentit autem cum Eus iam Ign[intpol 258] (ep[tarsens 5] *και οτι ουκ αυτος εστιν ο επι παντων θεος και πατηρ, αλλ υιος εκεινου*) et[268] (ep[philipp 7] *πως δε παλιν ουκ ετι σοι δοκει ο χριστος ειναι εκ της παρθενου, αλλ ο επι παντων θεος, ο ων ο παντοκρατωρ; τίσ ουν τουτον αποστειλας, ειπέ*) Phot[mani 5, 14] (verbis Pauli *ηυχομην εγω αυτος – κ. αι επαγγ. κ. αι λατρ.* subiungit: *και περιφανεστατα δεικνυσ ποθεν ταυτα και τίνος ηρτηται προνοιας· ο ων επι παντ. θεος ευλογ. εισ τους αιωνας, αμην· ωστε του επι παντων θεου και αι νομοθεσιαι και αι λατρ. και αι επαγγ.* etc. Videtur et. Amphiloch excerpt ap Gall[6, 199] huc spectare: *ο επι παντων θεος ουκ απαξιοι διακυπτειν εκ του ουρανου.* In diversas partes testantur Cyr et Iulian. Sic enim apud Cyr[iul 227] Iulian: *τον γουν ιησουν ουτε παυλος ετολμησεν ειπειν θεον ουτε ματθαιος ουτε λουκας ουτε μαρκος, αλλ ο χρηστος ιωαννης, αισθομενος ηδη πολυ πληθος ιαλωκος εν πολλαις των ελληνιδων και ιταλιωτιδων πολεων υπο ταυτης της νοσου* etc. Quibus respondet Cyr[328] *και γουν ο πανσοφος παυλος· ηυχομην γαρ αυτος, φησιν* etc. *ιδου γαρ, ιδου τον κατα σαρκα εξ ιουδαιων, τουτεστι χριστον, και θεον επι παντων και μην και ευλογητον εισ τους αιωνας αμην ειναι φησιν.* Contra vero *τα πρακτικα της εν εφεσω συνοδου*

1, 25 ἀμήν. 6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ
πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· 7 οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα
Gn 21, 12 Hb 11, 18 Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·
8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ,
Ga 4, 28 ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 ἐπαγγελίας
Gn 18, 10 γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται
Gn 25, 21 τῇ Σάρρᾳ υἱός. 10 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοί-

---

(quae Cyr^{act} plerumq diximus), ubi ad probandum „οτι χριστος ο θεος" (Cyr$^{act\,25}$) ex ipsa ad Rom. ep. testimonia singulari studio petuntur, eo loco prorsus abstinent. Cf^{37} ubi inter similia alia: *ιδου δη σαφως το θειου πνευμα λεγεται του χριστου – οὐ γαρ εν ανθρωπω γεγονεν ο του θεου λογος, αλλα γεγονεν ανθρωπος αληθως μετα του μεινας θεος. – οτε τοινυν την αγαπην την τω θεω πρεπωδεστατην ως εξ ολης ισχυος – και αυτω προσαγομεν τω χριστω, τίς ο φανας τολμων ως ουκ αν ειη θεος; – πως οὐ θεος εναργως ο χριστος, ειπερ αυτον αγαπωντες τον των ολων αγαπωμεν θεον;* At omnibus quae afferuntur longe evidentius est verbum *ο ων επι* etc. si ad Chr. refertur. Aliter factum est in Syn. Antioch. (apud Routh^{3,292}) ubi est: *περι γαρ τουτου* (Christum deum esse) *γεγραπται – εξ ων ο χριστος το κατα σαρκα, ο ων επι παντων θεος* etc). Ceterum in ipsis edd observati sunt qui post *σαρκα* plene distinguunt (ut CL 5. 47.), alii post *επι παντων* (ut 71.), alii post *επ. πα. θεος* (ut 17.), sed NAB nil in his distinctionis habent. | *αμην*: et. it vg Ambrst Hier^{algas} quae^{p} al. Sed pp^{lat} plu verbis *εισ τ. αιωνας* non adscribunt *amen*. Om et. Euthal^{cod}.

6. *ισραηλ* sec cum NABFKL al pler tol cop etc Or$^{1,182.\ 187}$ Cae$^{s\,182}$ (*ου γαρ παντες οι εξ ιουδαιας, ουτοι ισραηλ* etc) Procop$^{esa\,450.\ 520}$ Nyss$^{cantic\,6}$ (1, 467) Cyr$^{iul\,25.\ 254}$ et $^{esai\,529}$ etc Aug^{saep} etc ... DEFG 63. 66** vg arm Or$^{int\,2,120.\ 280}$ et^{4,612} Chr$^{672\,cod\,1}$ et$^{mosc\,2}$ Ambrst Aug$^{rom\,60}$ *ισραηλιται* (DF *-λειται*, d* *istrah-*). Libere aeth: *non omnes illi Israel qui egressi sunt ex Aegypto.*

7. *οτι*: vg^{cle} (et. fu^{vlct} demid harl, non item am fu* tol floriac, nec Ambrst al mu) go Or$^{int\,612\,semel}$ (in^{com} ibidem est *quia*) Pelag Aug$^{cp\,196}$ (non item$^{rom\,60}$ et alibi saepe) *qui*. Item Or^{2,2} *οὐ γαρ οσοι σπερμ. του αβρααμ, παντως και τεκνα* (sunt excerpta ex comm^{proverb}, sed nec ap Mai nec in Notitia inveniuntur) | *ισαακ* cum N^{c}ABFKL al certe pler etc (f *isahac*) ... N*DEG d* fu *ισακ*. Cf ad v. 10.

8. *τουτ εστιν* sine *οτι* cum N*AB*DFGKL al pler vg Or$^{int\,612}$ etc ... N^{c}B^{2} 37. 116. arm add *οτι*. Probandi vim non habet Or^{1,299} *μονον δε ισθι οτι οι τα τεκνα της σαρκ., ταυτα τεκν. θεου, και οτι* etc. | *του θεου* et. Or$^{1,182.\ 188}$ ... FG 37. 67** 70. 114. 120. Or^{1,209} (vide ante) Chr^{672} semel (non item bis ibidem) om *του*

9. *ο λογος*: DE om *ο*

10. *εξ ενος κοιτην*: d e f g vg Ir$^{int\,256}$ Or$^{int\,613}$ Ambrst etc *ex uno concubitu* | *ισαακ* cum NABFGKL etc ... DE d* *ισακ* (D* *εισακ*)

την ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· 11 *μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος,* 12 *ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι,* 13 *καθὼς γέγραπται·* Ga 25, 23
τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα. Mal 1, 2. 3

14 *Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο.* 15 *τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν* Ex 33, 19
ἂν οἰκτείρω. 16 *ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,*
ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος Θεοῦ. 17 *λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι* Ex 9, 16
εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν
μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. 18 *ἄρα* Ex 7, 3

---

11. *γεννηθεντων*: D* (non item d) (al aliq: vide ap Mtthaei ad h. l.) *γενηθεντ.* | *μηδε* (et. Or$^{4,84\cdot 85}$ et$^{int\ 1,99}$ Augrom^{60} ac^{saep} etc; Or^{1,205} *μητε*): FG d e f g vg floriac Or$^{int\ 4,613}$ Ambrst al *η* | *φαυλον* (Gb'') cum ℵAB 23. 37. 47. 57. 67** 80. Or^{1,205} et$^{4,84\cdot 85}$ Dam (Cyr, sed non in promptu habeo locum) ... ς *κακον* cum DEFGKL al pler Chr^{675} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec | *προθεσις του θεου* cum ℵABDEFGK LP al longe plu d e f g vg Or^{1,205} et$^{4,84\cdot 85}$ et$^{int\ 1,99\cdot 2,548\cdot 4,613}$ al mu Ir$^{int\ 257}$ etc ... ς (= Gb Sz) *του θεου προθεσις* cum minusc pauc^{vid} Chr^{675} mont^{f} (non item$^{mosc\ 2}$, nec^{5,494}) | *μενη*: FG *μεινη* ... P al pauc *μενει* (P *μέ–*, 17. *–νεῖ*)

12. *ερρεθη* cum ℵAB*D*FGKP al permu Chr^{5,494} Thdrt Dam ... ς *ερρηθη* cum B^{2}D**^{c}EL al plu Or$^{4,84\cdot 85}$ Chr^{2,675} al. Praeterea P add *γαρ* | *αυτη* et. f g vg etc Ir$^{int\ 256}$ Or$^{int\ 1,99}$ Augrom^{60} etc (Thdrt *προσ αυτην*) ... D* d e harl* allachm Or$^{4,84\cdot 85}$ (et^{1,205} *–λεγεται· ο μειζων* etc) et$^{int\ 2,548}$ et^{4,613} Ambrst al om | *δουλευσει*: L *–σῃ*

13. *καθωσ* cum ℵADEFGKL etc ... B Or^{4,84} *καθαπερ*

14. *τω θεω* cum ℵABD^{c}EKLP al omn^{vid} Clem^{641} Or^{4,84} Thdor^{mop} al mu ... D*FG om *τω*

15. *μωυ-* cum ℵEFGKLP al fere^{40} qui laudantur (10 ap Mtthaei, 9 ap Scri) ... ς (= Gb Sz) Ln *μω–* cum ABDE al sat mu. Cf et. alibi. Item *–σει* cum ℵB^{3}FG 3. 7. 31. 34. 36. 74. 76. 116. 123. al$^{3\ scr}$ al (neglex Sz) Chr$^{mosc\ 2}$ Dam ... ς Ln Ti *–σῃ* cum AB*DEKLP al plu Chr^{679} Thdrt | *γαρ* post *τω μω.* cum ℵBDEFGP 47. 116. Dam ... ς post *τω* (i. e. *τω γαρ μω.*) cum AKL al longe plu Chr^{679} Thdrt al

16. *ελεωντος* cum ℵAB*DEFGP 39. ... ς *ελεουντος* cum B^{3}K al pler Or$^{1,114.\ 129.\ 130.\ 2,571}$ Eus$^{ps\ 19}$ Chr^{679} Thdrt Dam (certe sic editi patres quos diximus) ... L *ευδοκουντος*

17. *οτι - εξηγειρα*: d e f vg *quia in hoc ipsum excitavi te,* Or$^{int\ 613}$ *quia ad hoc ipsum te suscitavi,* g *quia in hoc ipsum excitavi t suscitavi te* ... Ambrst *quia in hoc ipsum te servavi.* Praeterea addit: *Alii codices sic habent:* ad hoc te suscitavi. *Sive* servavi *sive* suscitavi, *unus est sensus.* Etc. | *ενδειξωμαι* ... FLP 17. 121. al$^{3\ scr}$ Chr^{679} ex$^{mosc\ 1}$ *–ξομαι* | *και οπωσ*: FG add *αν* | *διαγγελη*: LP 115. al$^{3\ scr}$ al *–γγελεῖ*

οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. 19 Ἐρεῖς μοι οὖν· τί
ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; 20 ὦ
Es 45, 9 29, 16 ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ
τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; 21 ἢ οὐκ ἔχει
ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι
ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; 22 εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς
ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν
πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, 23 καὶ

18. αρα ουν: d* g *igitur ergo*, d*** e f vg Or$^{int\,618}$ Ambrst *ergo*. Versu vero 16. it vg *igitur* | *ον θελει* et. Or$^{1,114.\ 115.\ 122.\ 132}$ et^{2,116} Chr^{679} Thdrt^{ed} Dam etc ... 17. 48. 177. 179. g^{scr} Or$^{cat\,341}$ Chr$^{cat\,284}$ Cyr$^{cat\,236}$ Thdrt^{cod} et$^{cat\,339}$ *ον αν θελη*. Praeterea DE 69. d e Or$^{1,114.\ 115}$ (non item $^{1,122.\ 132.}$ ^{2,116} et$^{cat\,341}$ et$^{int\,618\,ss}$) add *ο θεος* | *ελεει* cum ℵA^{2}BD^{c}K LP al omn^{vid} Or^{saepe} etc ... Ti *ελεα* cum D*FG. Inepte E *ελεαεῖ*. In A vero *ον δε θελει* usq *η ουκ εχει* suppl A^{2} | *ον δε θελει*: 28. 45. om *θελ.*

19. *μοι ουν* cum ℵABP 37. 47. 57. 93. go syrP Or^{1,122} Dam ... ς *οιν μοι* cum DEFGKL al pler d e f g vg cop Or$^{1,114.\ 2,116}$ et$^{int\,2,140.\ 4,613}$ Chr^{679} Thdrt al ... 73. 118. arm om *οιν*. Libere syr^{sch}: *Et iam dices*, aeth *Quid dices* | *τι ετι* cum ℵAKLP al omn^{vid} d*** c (f *quod deus adhuc queritur*, nisi quod pro *deus* non ut solet ds sed dr scriptum est, confusis r et s) vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{1,114.\ 122}$ et^{2,116} (et.^{1,125}, sed Rufin reddidit *quid ergo adhuc* etc) et$^{int\,2,299}$ Chr^{679} Thdrt Dam Aug$^{rom\,62}$ ac^{saep} Ambrst al ... ς Ti *τι ουν ετι* cum BDEFG d* g Or$^{int\,2,140}$ et^{4,618} Hier$^{pelag\,1}$ (*quid ergo queritur*) Sedul | *τω γαρ* cum ℵABDEFG KLP al longe plu d e f vg rell Or^{saep} et^{int} Ath^{302} Chr^{679} al mu et^{gr} et^{lat} ... ς^{o} (non item ς Gb Sz) om *γαρ* cum minusc pauc^{vid} g

20. *μενουνγε* (B *μενοιν*) post *ω ανθρ.* cum ℵ*AB 37. 47* 116. (et Chr mosc^{1} *συ μενουνγε ω ανθρ.*) Or^{1,132} Dam ... ς Ti ante *ω ανθρ.* cum ℵD^{c}KLP al pler syr^{utr} cop go (arm *ω ανθρ.* post *συ τις ει* pon) Or$^{1,114.\ 135\,bis}$ Chr^{679} Thdormop^{80} Thdrt al ... D*FG 14. d e f g vg aeth^{utr} Or$^{int\,2,140.\ 299.\ 4,614\,s}$ Aug$^{rom\,62}$ ac^{saep} etc om *μενουνγε*. Cf et. Meth$^{opiph\,551}$ *τω γαρ ει, ω ανθρωπε, ο ανταποκρ.* | *εποιησας* et. Or$^{1,114.\ 133}$ Meth$^{opiph\,552}$ etc ... DE (sed d e *fecisti*) Tiphyl^{inc} *επλασας*. Item syr^{sch} ar^{e}. Ceterum spectat ad hunc versum Aug$^{div\,quaest\,67}$ (cf ed. Par. VI, 99 sq.): *Nonnulli autem haeretici - adversantes legi et prophetis, quaecumque de illis apostolus sermoni suo inseruit, falsa et a corruptoribus immissa esse criminantur, etiam hoc inter ipsa quae interpolata sunt, numerare maluerunt et negare Paulum dixisse:* O homo, etc. *- Sed nos et libros quos catholica disciplina custodit, falsatos esse nequaquam existimantes*, etc.

21. *εχει*: P *εχη*

22. *ηνεγκεν* et. Or^{2,119} et$^{int\,3,279.\ 4,616.\ 617}$ Ambrst Aug^{saep} etc ... FG d* e f g Iulian ap Aug$^{op\,imp\,1}$ om | *σκευη* et. Or^{2,119} et$^{int\,3}$ et^{4} etc ... FG d* f g Iulian ap Aug Ambrst praem *εις* (*in vasa* d* f g, *in vasis* Iul Ambrst) | *κατηρτισμενα*: 116. *κατηργασμενα*. Cf Latt: d e am* tol

ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν; 24 *οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν,* 25 *ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην,* Hos 2, 25
26 *καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς· οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.* 27 *Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ· ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται.* 28 *λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.* 29 *καὶ*

Hos 1, 10

Is 10, 22 s

---

aptata, vg^{cle} fu demid Or$^{int\,616.\ 617}$ *apta*, f g Ambrst *praeparata* (Ambrst *-tis*) Aug$^{rom\,63}$ et^{alibi} *quae perfecta sunt*, Iul ap Aug *consummatis*

23. *και ινα* cum ℵADEFGKLP al pler d e f g syr^{utr} (aeth *ut ostenderet etiam*) Chr^{681} Thdrt Dam al Aug^{saep} Iulian ap Aug (ut ante) Ambrst al ... B 5. 37. 38. 39. 47^{mg} 67** 80. 116. vg go cop (arm^{gb}, aliter treg) Or$^{int\,3,279}$ et$^{4,616.\ 617}$ Fulg$^{verit\ praod}$ al om *και* | *τον πλουτον* ... FG *το πλουτος* | *της δοξης* ... P *τ. χρηστοτητος* | *εἰς δόξαν;* (ita et. ς Sx Ln$^{ed\ mai}$) ... Gb *εἰς δοξαν·* et Ln$^{ed\ min}$ *εἰς δόξαν,*

25. *εν τω* ... B om *εν*, item Aug$^{ad\ simpli\ 1}$ (*sicut Osee dicit*) et cont faust^{22} (*sicut et Osee dicit*). Contra Aug$^{rom\,64}$ *sicut et in Osee dicit* | *ωσηε*: FG *ωση* (sed f g *osee*), P al *ωσε*, K *οσηε* | *και ουκ* (17. post *ηγαπ.* pon) *ηγαπημε. ηγαπημενην*: d* e f g Ir$^{int\,184}$ (et.^{51} ubi et.^{gr}) Cyp^{284} Ambrst al mu *et non dilectam dilectam* ... am fu tol *et non misericordiam consecutam misericord. consecutam*, item Ir$^{int\,257}$ (*et ea quae non est mis. consecuta miseric. consec.*). Cf et. Tert$^{marc\,4,16}$. Item syr^{sch} ar^{e} ... vg^{cle} demid harl arm^{cdd} *et non dilectam dilectam et non miseric. consec. miseric. consecutam*) (harl *et non dil. dilect.* transpon post *mis. consec.*)

26. *τοπω ου* (ita iam ℵ^{a}) ... ℵ* Thdrt *τοπ. ω* | *ερρεθη* c. ℵAB^{a}D*KP al^{30} Euthal^{cod} et$^{sacag\,551}$ Thdrt Dam Tiphyl ... ς *ερρηθη* c. B^{3}D^{c}EL al plu ... FG d* g (non f) Ambrst (non item Or$^{int\,616.\ 617}$) *αν κληθησονται* (d* g Ambrst non expri *αν*), syr^{sch} *vocabantur*, Ir$^{int\,257}$ *vocabatur* | *αυτοις* cum ℵADKLP (K *ου ερρηθη αυτοις*) al omn^{vid} d*** e vg (et. fu al) cop syr^{P} go aeth Thdrt Euthal^{cod} Dam Or$^{int\,616.\ 617}$ (:: ita et. LXX) ... B* am demid tol harl om. Item (qui *αν κληθησονται*) FG, item (qui *vocabuntur*) d* g Ambrst, item (qui *vocabantur*, *vocabatur*) syr^{sch} Ir^{int} (pro *και εσται* etc habet: *et in loco liberata in quo vocabatur: Non populus, ibi vocabuntur fil. dei vivi*). Atque hinc Ln *ερρ.* [*αυτοις*] | *κληθησονται*: P add *ουτοι*, item 71. 73. arm *αυτοι*

27. *κραζει*: Eus$^{dem\,63}$ *κραυγαζει* | *ωσ*: 4. 28. 31. 33. 42. 52. 71. 74. 238. a^{ser} c^{ser} *ωσει* | *υπολειμμα* cum ℵ*AB Eus$^{dem\,62.\ 64}$ et$^{esa\,309}$ ... ς *καταλειμμα* (:: ut LXX) cum ℵ^{a}DEFGKLP al fere omn Thdrt ... 47. *υποκαταλειμμα*, Chr^{681} Dam *εγκαταλειμμα*.

28. *συντεμνων* sine additam cum ℵ*AB 23* 47* 67** syr^{sch} cop aeth^{utr} ar^{e} Eus$^{dem\,61}$ et$^{esa\,309}$ Dam Aug$^{civ\ dei\ 17,5}$ et *div quaest 1 simplic*; item

Es 1, 9 *καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας· εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.*

30 *Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως,* 31 *Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν.* 32 *διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ*

Thdrt sed *συντετμημενον* pro *συντελ. κ. συντ. ...* ς Ti add *εν δικαιοσυνη, οτι λογον συντετμημενον* (:: ut LXX) cum $\aleph^{c}$DEFGKLP al pler d e f g vg syrP go arm (om *οτι*) Eus$^{dem\,683}$ (sed^{cod} par om *εν δικαιοσυνη*) Chr^{684} Euthal^{cod} et$^{zacag\,552}$ Thphyl Oec Ambrst al | *κυριος*: B o *κυρ.*

29. *κυριος*: 17. add o *θεος* | *εγκατ-* c. NDEFG ... ς Ln Ti *εγκατ-* c. ABKLP etc (FG ω *εγκατ* inepte). Cf ad 2 Co 4, 9. 2 Tim 4, 10. He 10, 25. 13, 5: quibus ll. et. $\aleph$ *εγκατ-, ενκατ-* vero 2 Tim 4, 16. Edidimus *εγκατ-* Act 2, 27 et 31. Non item Mc 15, 34. Mt 27, 46. Praeterea *-λιπεν* dedimus cum $\aleph$BD* etc ... AD^{c}EFGKLP etc *-λειπεν* | *ωμοιωθημ.* cum $\aleph$BDEK^{all} al pler ... Ti *ομοιωθημ.* cum AFGLP al pauc^{vid} (nullus ap Scri) Euthal^{cod}

30. *κατελαβεν*: G add *την* | *την εκ*: FG *της εκ*

31. *νομον δικαιοσυνης*: P *δικαιωσυνης* (-ω- solet) *νομ.* | *εις νομον* sine additam cum $\aleph^{*}$ABDEG 47. 67** 140. (17. 61. o^{ecr} om ipsum *εις νομ.* una cum *δικαιοσυνης* quod sequi solet) d* e g cop Or$^{int\,4,618}$ et^{619} et^{620} (vide post) et^{2,469} Procop$^{esa\,135}$ (ad Esa 8, 14) Dam Ambrst^{com} Sedul. Uberius tractat Or$^{int\,619}$: *in uno eodemque versiculo diverse nominat legem. Certum est enim quia Israel sectabatur legem iustitiae secundum literam, sed in legem non pervenit. Quam legem? Sine dubio spiritus* ..... ς (Gb^{o}) Ti add *δικαιοσυνης* cum $\aleph^{c}$P(cum obelo)KLP al pler d*** f vg go syr^{utr} arm Chr^{685} Euthal^{cod} Thdrt Thdor$^{mop\,cat\,365}$ (*το δε εις νομον δικαιοσυνης, κατα το οικειον ιδιωμα νομον δικαιοσυνης την δικαιοσυνην καλων, ως και νομον πιστεως την πιστιν*) Maxim$^{cat\,304}$ (*διωκων νομον δικαι. τον εν σκιαις δηλονοτι και τυποις, εις νομ. δικαι. ουκ εφθασε τον εν πνευματι κατα χριστον τελειουμενον*) Thphyl Oec Ilier$^{ose\,1}$ et contr pelag^{2} et alib Aug$^{ep\,186}$ et$^{ps\,118}$ et spir et litt Sedul. Libere aeth: *dum sectabantur legem suam, non potuerunt iustificari, quoniam non absolverunt facere praecepta legis suae.* Item libere v. 32: *Propter quid? quoniam non iustificat lex nisi tantum per fidem, qui absolvit facere eam.* | *εφθασεν*: FG *εφθοχεν*

32. *εξ εργων* sine additam cum $\aleph^{*}$ABFG 6. 9. 47^{txt} 67** f g vg cop Or$^{int\,618.\,619}$ Ambrst Aug$^{ep\,186}$ et alib Ilier$^{contr\,pelag\,2}$ ... ς (Gb^{oo}) add *νομου* cum $\aleph^{c}$DEKLP al pler d e go syr^{utr} arm Chr^{686} (*και ουκ ειπεν „εξ εργων", αλλ „ως εξ εργων νομου", δεικνυς οτι ουδε ταυτην ισχυν την δικαιοσυνην*) Thdor$^{mop\,85}$ Thdrt Dam al | *προσεκοψαν* ($\aleph^{c}$, $\aleph^{*}$ *-ψεν*, ^{lacr} *-ψε*, FG *-φαν*) sine *γαρ* cum $\aleph^{*}$ABD*FG 47^{txt} a^{ecr*} d e f g am fu tol go cop Or$^{int\,618.\,619}$ Ambrst Dam. Praeterea Ln ante *προσεκοψαν* non interpunxit; nec aliter editum in Or^{int} ... ς (Gb^{oo}) add *γαρ* cum

προσκόμματος, 33 καθὼς γέγραπται· ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

Ro 9, 14. 25, 16 10, 11

X.

1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. 2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· 3 ἀγνοοῦντες γὰρ Phl 3, 9 τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες

ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler vg^{cle} demid hari syr^{utr} arm Chr^{666} Thdor$^{mop\,85}$ Thdrt Hier^{cont} pelag^{2} Aug$^{ep\,186}$ Sedul

33. σιων (B*DEFG σειων, A σιω): 17. (:: ex LXX) add λιθον ακρογωνιαιον εντιμον και | ο πιστευων sine πασ cum ℵABDEFG 47. d* e f g go syr^{sch} cop aeth^{utr} Or^{3,286} et$^{int\,618.\ 619}$ Cyr$^{act\,64}$ Dam Ambrst Aug$^{ep\ 186}$ ... ς (Gb^{00}) praem πασ cum KLP al pler d*** vg syr^{p} arm Did$^{tri\ 241}$ Chr^{666} (πασ γαρ, φησι, καν ιουδαιοσ καν ελλην etc) Thdor$^{mop\,85}$ Euthal^{cod} Thdrt Hier^{esai} (:: 10, 11 πασ minime fluctuat; in LXX deest, seu Thdrt^{1,1433} verba LXX cum πασ affert) | ου καταισχυνθησεται ... DEFG ου μη καταισχυνθη (:: ut LXX)

X. 1. η δεησισ (P add μου) προσ cum ℵABDEFGP 47. arm Cyr^{cat} niceph^{1,1246} ... ς η δεησ. η (Gb^{00}) πρόσ cum KL al pler Chr^{667} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | υπερ αυτων cum ℵABDEFGP 6. 10. 17. 47^{txt} 71. 93. 137. 12^{lect} d e f g vg go syr^{utr} cop arm (aeth *et precatio mea etiam ut vivant*) Or$^{int\,4,620\,bis}$ Chr^{667} Cyr^{cat} niceph Dam Ambrst Aug$^{ep\ 186}$ et rom^{66} et^{alib} etc ... ς (= Gb Sz) υπ. του ισραηλ cum KL al pler Thdrt Thphyl Oec | εισ σωτηριαν sine εστιν cum ℵ*ABDEFG 47^{txt} 71. 319*. 12^{lect} d* e f g go syr^{sch} arm aeth (vide ante) Cyr^{cat} niceph Dam Aug op imp^{1} ... ς (= Gb Sz) praem εστιν cum ℵ^{c}KLP al pler (37. εστ. η σωτηρια) syr^{p} Chr^{667} Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec; item d*** vg Or$^{int\,620\,bis}$ Aug$^{rom\,66}$ ac^{saepe} Ambrst al *fit* (Aug$^{ep\ 217}$ *sit*) ante *pro illis* (υπ. αυτων)

3. αγνοουντ. γαρ et. Ir$^{int\,241}$ Clem^{451} Tert$^{marc\,5,14}$ Or$^{int\,619.\ 620}$ Bas$^{bapt\,643.\ 664}$ Chr^{667} Cyr$^{act\,64}$ et$^{osa\,903}$ Aug$^{ro\,66}$ Ambrst etc ... A 57. al^{3} (teste Gb) Leo αγν. δε | την ιδιαν δικαιοσυνην (F -νησ) c. ℵFGKL al pler (37. δικαι. post ζητ.) d* f g go syr^{utr} aeth^{utr} Ir$^{int\,241}$ (ita ex oddomnib; Erasm et Gall omiserant δικ.) Tert$^{marc\,5,14}$ (*deum enim ignorantes et suam iustitiam sistere quaerentes*) Or$^{int\,620.\ 653}$ Chr^{667} (et. mosc) et^{5,41} et^{5,62} et$^{5,523.\ 676}$ Cyr$^{act\,64}$ (τ. ιδ. ζητ. στησ. δικαι.) Thdrt al Aug$^{op\ imp\,1}$ et^{alib} Ambl$^{luc\,5,1260}$ (*ignorantes enim deum et suam iustitiam quaerentes statuere*) al ... Gb^{00} Ln om δικαιοσυνην cum ABDEP 47^{txt} 178. 8^{lect} d*** e vg cop arm Clem^{451} Or$^{int\,619}$ Bas$^{bapt\,643.\ 664}$ Chr^{7,163} Cyr$^{esai\,454.\ 903}$ Procop$^{esai\,366}$ Dam Aug^{saep} Ambrst al

στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. 4 τέλος γὰρ
νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 Μωϋσῆς
Lv 18, 5 Gal 3, 12 γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος
ζήσεται ἐν αὐτῇ. 6 ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· μὴ
Dt 30, 11–14 εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· 7 ἢ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. 8 ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ

---

4. *νομου χριστος* et. Ir$^{int\ 241}$ Clem^{451} Or$^{int\ 621}$ Cyr$^{esa\ 903}$ et^{454} etc ... Or ^{2,850} Cyr$^{ioh\ 318}$ et$^{iul\ 256}$ et^{saep} *νομου και προφητων ο χριστ.*

5. *μωισ-* cum ℵBFGK al plu ... ς *μωσ-* cum ADE (non d e)LP al plu. Praeterea cf alibi. | *οτι* ante *την δικαιοσυνην* cum ℵ*AD* 17* 67** (47 ap Wtst) vg (cop) Or$^{int\ 621}$ et$^{ter\ 622}$ (hinc non dubium quin ipsum Or fideliter expresserit interpres) Dam Ambrst Cassiodro^{23} ... ς Ln Ti post *νομου* pon cum ℵ^{c}BD^{c}EFGKLP al pler (115. om) d e f g syr^{utr} go Chr^{668} Thdrt al | *την εκ νομου* cum ℵB ... ς Ln Ti *την* (D* *τησ*) *εκ του νο.* cum DEFGKLP al omn^{vid} arm Chr Thdrt Dam ... A *την εκ πιστεως.* Praeterea aeth om *την δικ. την εκ νομ.* | *ο ποιησασ* sine additam cum ℵ*ADE 6. 9. 47. 67** vg Or$^{int\ 621}$ et$^{ter\ 622}$ Dam ... d** et*** e cop go Cassiodrom^{23} add *eam* ... ς Ti add *αυτα*, Ln [*αυτα*] cum ℵ^{c}BFGKLP al pler (17* 37* *ταυτα*) syr^{utr} arm (vide post) Chr^{668} Thdrt Ambrst (Hil^{223} *de quibus secundum legem apostolus Paulus ita docuit quia qui fecerit ea, vivet in illis.* At haec non tam ad Ro 10, 5 quam Gal 3, 12 spectare videntur, ubi etiam ex Latinorum auctoritate deest *ανθρωποσ.*) | *ανθρωποσ*: FG f g syr^{sch} ar^{e} Chr^{668} om | *εν αυτη* (Gb') cum ℵ*AB 17. 47. 80. d** et*** e vg go cop arm^{ven} (teste Sz; antea vero *αυτα*?) Or$^{int\ 621}$ et$^{ter\ 622}$ Dam ... ς Ti *εν αυτοισ* cum ℵ^{c}DB FGKLP al pler syr^{utr} (arm?) Chr^{668} Thdrt Ambrst :: apparet alteram huius loci lectionem esse *οτι την δικαιοσυνην - ο ποιησασ ανθρ. ζησ. εν αυτη*, alteram *την δικαιοσυνην - οτι ο ποιησ. αυτα ανθρ. ζησ. εν αυτοισ.* Nec obstat quod in nonnullis antiquissimis testibus, ut BD, mixta est altera cum altera. Quam ipsi ex ℵ*A vg etc recepimus, conformandam ad locum Levitici censuerunt, qui etiam Gal 3, 12 affertur. Hoc multo plus probabilitatis habet quam eorum sententia qui putant, visum esse *γραφει την δικαιοσυνην* nimis dure dictum propterea que *οτι* transpositum ac singula mutata.

6. *εν τη καρδια* (ut et. ς Wtst Gb Sz): ς^{o} om *τη*, ex errore ut vdtr

8. *λεγει* sine *η γραφη* c. ℵABKLP al plu demid tol go syr^{utr} Chr^{669} Cyr act 58. 64 Dam Aug$^{epir\ et\ litt}$ ... DE al plus^{10} d e vg^{cle} am fu harl arm Or^{3,243} et$^{4,44.\ 69.\ 294}$ et$^{int\ 1,62}$ et^{4,622} Thdrt Cyr$^{esa\ 839}$ Hil^{1070} Ambrst add *η γραφη.* Item praem *η γραφη* FG f g cop aeth | *το ρημ. εστ.* (Or^{3,243} om *εστιν* et^{4,294} *σφοδρα* pro *εστ.*) et. Or$^{4,44.\ 69}$ (sed utroq loco add *σφοδρα*, ut et. 6. 47: ex LXX) Chr^{669} Thdrt Cyr$^{act\ 64}$ (sed^{58} om *εστ.*) Dam etc ... DEFG d e f g vg go arm Or$^{int\ 1,62}$ et^{4,622} Hil^{1070} Ambrst

σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. 9 ὅτι ἐὰν
ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν
τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·
10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται
εἰς σωτηρίαν. 11 λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ 9, 33 Es 28, 16
οὐ καταισχυνθήσεται. 12 οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ
Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς 3, 22
ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Iohel 2, 38 Act 2, 21
κυρίου σωθήσεται. 14 πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπί-
στευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσονται

---

etc εστ. το ρημ. | σου: d e vg Or$^{int 622}$ (Hil^{1079} fluct lectio) Ambrst al om (*prope est* etc) | κηρυσσομεν: P -σωμεν

9. ομολογησης (Cyr$^{ioh 762. 1071. 1077}$ ειπης, non item$^{esa 108}$ et$^{cat 376}$ et$^{act 58. 64}$) sine additam et. Ir$^{int 209}$ Or$^{int 2,175}$ et$^{4,622. 623 bis}$ Chr^{689} Thdrt Cyr^{saep} Dam Hil^{1079} Ambrst etc ... B 71. Clem^{607} (Cyr$^{semel?}$) add το ρημα | κυριον ιησουν cum ℵADEFGKLP al pler d e f g vg syr^{utr} arm go Ir$^{int 209}$ Or$^{int 2,175}$ et$^{4,622. 623}$ Bas^{3,612} ex$^{cdd 3}$ Chr^{689} Cyr$^{act 58. 64}$ Thdrt Dam Ambrst etc (A 19. add χριστον, Bas^{cd} habet ιησουν χριστον) ... B cop Clem^{607} Cyr$^{esa 108}$ et$^{ioh 762}$ ($^{1071. 1077}$) οτι (Cyr$^{1071. 1077}$ om) κυριος ιησους. Item (*quia dominus Iesus est*) Hil et (*quia dom. est Ies.*) Aug$^{rom 67}$. Similiter Petr^{alex} in$^{can 5}$ τω εγγυς ημων ειναι το ρημα ο πιστευομεν εν τω στοματι εαυτων και εν τη καρδ. εαυτων, οτι ιησους χριστος· πιστευοντες εν τη καρδ. εαυτων οτι ο θεος αυτον ηγειρεν εκ νεκρ. | πιστευσης: 17. 37. 219* πιστευσεις ... P πιστευεις | αυτον ηγειρεν: AP 1. 3. al$^{3 scr}$ arm (al) Clem^{607} Cyr$^{hr 77}$ Cyr^{saep} (sed non$^{act 64}$) ηγειρ. αυτ.

10. στοματι: P n^{scr} στομα

11. πας (h. l. nemo om): 38. 48. 72. (male Wtst DEG) syr^{utr} Or$^{int 622. 623}$ Sedul praem οτι | ου καταισχ. (et. Clem$^{585. 607}$ Did$^{tri 87}$ etc): DE FG ου μη καταισχυνθησετ.

12. ιουδαιου τε (Did$^{tri 87}$ om, nec exprim it vg etc) κ. ελληνος: DE (non item d e) ιουδαιω και ελληνι | εις παντας (Chr$^{691 bis}$ -τα): Chr$^{691 bis}$ Thdrt add και επι παντας

13. οσ αν (et. Or$^{2,727. 793}$): 37. 73. l^{scr} Or^{1,291} Chr^{697} (non item$^{691 bis}$) οσ εαν

14. επικαλεσωνται cum ℵABDEFG 73. 115. a^{scr} ... ς Ti επικαλεσονται cum KLP al pler Clem^{442} Ath^{2,4} Chr^{697} Thdor$^{mop 87}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam etc. Item Latini *invocabunt* ut d e f g vg Or$^{int 624. 625}$ Ambrst etc | πως δε pri loc: FG η πως δε, d e f g vg syr^{sch} arm Or$^{int 4,624}$ (contra^{625} *sed quomodo*) Ambrst etc *aut quomodo* | πιστευσωσιν (FG επιστ-) cum ℵBDEFGP 70. 73. 109. Chr^{697} ex$^{mosc 1}$ ... ς Ti πιστευσουσιν al pler Clem^{442} Ps-Ath^{2,493} Chr$^{697 montf}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam etc. Latini *credent*, ut antea. | πως δε sec loc: d e f g vg Or$^{int 624}$ Ambrst *quomodo autem*. Nemo *aut quomodo* (sic arm). | ακουσονται

χωρὶσ κηρύσσοντοσ; 15 πῶσ δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν;
Is 52, 7 καθὼσ γέγραπται· ὡσ ὡραῖοι οἱ πόδεσ τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ
ἀγαθά.
Is 53, 1 Io 12, 38 16 Ἀλλ' οὐ πάντεσ ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐασ γὰρ

---

cum $\aleph^*$DEFGKP 23. 26. 31. 47. 67. 71. 73. 80. 124. d^{ser} Dam ... ς Ti ακουσουσιν cum L al plu Clem^{442} Ath^{2,4} Chr^{697} montf Thdrt ... Lu ακουσωσιν cum $\aleph^c$A^2(* latet)B 1. 8. 17. 33. 35. 37. 43. 80. 93. 109. 111. 13^{lect} 8pe Chr^{mosc2}. Latini (*audient*) rursus ut ante. | χωρισ: P arev

15. πωσ δε (d*** e vg Or$^{int\,631}$ *quomodo vero*, f Or$^{int\,735}$ *quomod. autem*): d* g Ambrst *aut quomodo* | κηρυξωσιν cum NABDEKLP 1. 4. 17. 23. 33. 43. 73. 76. 93. 115. a^{ser} Chr^{697} ex^{mosc2} Euthal^{cod} ... ς Ti κηρυξουσιν cum minusc pler Clem^{442} Chr^{697} montf Thdrt Dam; FG εκηρυσσουσιν, sed f g *praedicabunt*. Item *praedicabunt* d e vg Or$^{int\,624.\,625}$ Ambrst al. | καθωσ cum NADEFGKLP al omn^{vid} Clem al mu ... ℵ καθαπερ, Chr^{mosc1} καθα | των ευαγγελιζ. τα αγ. sine τ. ευαγγ. ειρ. cum NABC 47^{txt} 62. 71. 109. sah cop aeth^{utr} Clem^{442} Or^{4,11} et$^{int\,4,625.\,624.\,625.\,626}$ Thdor$^{mop\,88}$ (ωσ ωρ. οι ποδ. και τα εξησ· ειρηται δε ταυτα ου περι των απ. τω προφητη, αλλα περι των μελλοντων μηνυειν τα περι ιουδαιουσ εσομενα αγαθα.) Euthal^{553} Dam Epphan^{cant2,17} (*pedes evangelizantium bona*, sed^{7,1} *pedes evangelizantium pacem*). Cf etiam Eus$^{dem\,89}$: ωσ ωρ. οι ποδ. των ευαγγελιζομενων αγαθα η των ευαγγελιζ. ειρηνην. ενθα σφοδρα απηκριβωμενωσ ωραιουσ εφησεν εσεσθαι τουσ ποδ. των ευαγγ. τα του χριστου αγαθα: haec omnino ad confirmandam lectionem quam dedimus faciunt ..... ς (Gb^{00}) Ti praem των ευαγγελιζομενων ειρηνην cum $\aleph^c$DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{utr} arm go Chr^{697} Thdrt Euthal^{cod} Thphyl Oec IIil^{672} (et^{180} *evangel. bona, evangel. pacem*; et^{365} tantum *evang. pacem*, et^{140} tantum *evangelizantium*) Ambps$^{118,\,1188}$ (alibi variat, ut$^{Isaac\,362}$ tantum *evglis. pacem*) al. Videtur et. agnoscere Tert$^{marc\,2,22}$: *habes et apostolorum opus praedicatum: Quam tempestivi pedes evglizantium pacem, evang. bona*, et^{5,3}; rursus^{5,5} – *evglizantium bona, evang. pacem*. Similiter et. Ir$^{int\,200}$ *et Paulus autem dicens: Quam speciosi pedes evang. bona, evang. pacem* :: veterrima igitur est interpolatio cum plerisq similibus. Nec enim contra hanc suspicionem valet quod verba Esaiae paullulum differunt: ωσ ποδεσ ευαγγελιζομενου ακοην ειρηνησ, ωσ ευαγγελιζομενοσ (al inu -μενου vel dempto ωσ vel servato) αγαθα. Ista enim, ut toties alibi factum est, interpolatoris sollertia ad complendum Pauli locum, ut fere ferebant verba Pauli, adhibita sunt, ad exscribendum vero haud idonea erant. | των ευαγγ.: FG om των | τα αγαθα cum $\aleph^*$D^{b}et^{c}KL al fere omn arm Clem^{442} Chr^{697} Euthal^{553} Euthal^{cod} Thdrt ... Gb^{00} Ln om τα c. $\aleph^c$ABCD*EFGP 47^{txt} 178. Or^{4,11} Eus$^{dem\,89}$ (vide ante) Dam :: om et. LXX nec fluct lectio.

16. τω (sic $\aleph^*$ ipse ex ιν τω restituit) ευαγγελιω: FG του ευαγγελιου | τη ακοη ημων: 4. 31. cop add (:: ex Esaia) και ο βραχιων κυριου τινι απεκαλυφθη. Ceterum cf Thdor$^{mop\,88}$: τό· ἀλλ' οἱ πάντεσ ὑπήκ. τῷ

λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 ἄρα ἡ πίστις ἐξ
ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ. 18 ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ Ps 18 (19), 5
ἤκουσαν; μενοῦνγε· εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. 19 ἀλλὰ
λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ παραζη-
λώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. Dt 32, 21
20 Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, Is 65, 1
ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. 21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ
λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν Is 65, 2
ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

εὐαγγελίῳ, κατὰ ἐρώτησιν ἀναγνωστέον, ἀντιθέσεως μέρει παρὰ τοῦ ἀποστόλου τεθὲν ἀντὶ τοῦ· ἀλλ' ἐρεῖς ὅτι μὴ πάντες ἐπίστευσαν· θαυμαστὸν οὐδέν, πόρρωθεν γὰρ εἴρηται τῷ ἡσαΐᾳ τῶν πειθομένων τὸ σπάνιον.

17. *αρα*: FG 37. 116. sah add *ουν*. Libere Clem^{442} *η μεν γαρ πιστις* etc | *χριστου* cum ℵ*BCD*E 6. 9. 23. 47^{txt} 49. 57. 67** d e vg go sah cop arm aeth^{ro} Or$^{int\ 4,626.\ 627}$ Ambrst Aug$^{ep\ 196}$ Pelag (Ps-Bed *dei christi*) ... ς Ti *θεου* cum ℵcADbetcKLP al pler (a^{scr} *του θε.*) syr^{utr} aeth^{pp} Clem^{442} Ps-Ath^{494} Thdor$^{ant\ 263}$ et$^{mop\ 88}$ Chr^{699} Thdrt Dam Sedul ... FG f g Hil^{872} plane om

18. *μενουνγε* (et. Hil^{872} *immo*, d*** e vg Ambrst *et quidem*) ... FG d* f g Or$^{int\ 626.\ 627}$ om | *εισ πασαν*: D* d* add *γαρ*

19. *μη ισρα. ουκ εγνω* cum ℵABCD*etcEFGP al^{10} d e f g vg sah cop go arm aeth Or$^{int\ 626.\ 628}$ Chr^{699} Dam Hil^{872} Ambrst ... ς (= Gb Sz) *μη ουκ εγν. ισρα.* cum DbL al pler syr^{utr} Thdrt Thphyl | *μωυσ-* cum ℵBC FGLP al plu etc (f g *moyses*; d e h. l. *moses*, sed alibi *moyses*) ... ς (= Gb Sz) *μωσ-* cum ADE al sat mu | *εγω*: 37. add *γαρ* | *υμασ* pri et. Clem^{451} etc ... ℵcC aeth *αυτουσ* :: ex LXX. Item pro *υμασ* sec ℵc *αυτουσ*. Fortasse et. c*, quum *επ εθνει* usq *υμασ* rescripta sint. | *επ εθνει* cum ℵABCbDE 37. 73. Clem^{451} ... ς Ti *επι εθνει* cum FGLP al pler Chr^{700} Thdrt Dam

20. *αποτολμα και* cum ℵABCLP (et. D** legisse vdtr, cf ed. meam ad h. l.) al omn^{vid} d** vg syr^{utr} rell Or$^{int\ 4,566}$ et$^{626.\ 628}$ bis etc ... D*etcE FG d* e f g om | *ευρεθην* sine *εν* cum ℵACDbetcKLP al omn^{vid} d e vg (vg^{cle} Or$^{int\ 626.\ 628}$ add *a*, non item am fu demid harl tol) Clem^{451} Chr^{700} Euthal^{cod} Thdrt Dam Hil^{872} ... Ln add [*εν*] cum BD*FG f g Ambrst. Sed d e Hil Ambrst *εμφαν. εγενομ.* pro *ευρεθην*, rursusque *ευρεθ.* pro *εμφ. εγεν.* De rell versionibus sah et go vdtr *εν* confirmare. | *εμφα.* (FG *ενφ-*) *εγενομην* cum ℵACDbetcEFGLP al omn^{vid} f g vg Clem^{451} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Hil^{872} ... Ln add [*εν*] cum B D*. Item d e Ambrst *inventus sum inter eos*, Or^{int} *palam apparui inter eos.*

21. *ισραηλ*: d* *istrahel*, item 11, 1 *istrahelita* (non item 11, 2) | *προσ λαον* (ita et. LXX), Or^{int} pariter ac d e f g vg Hil^{872} Ambrst etc *ad*

XI.

Ps 93 (94), 14 1 *Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλείτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμείν.* 2 *οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλείᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ*
1 Rg 19, 10 *κατὰ τοῦ Ἰσραήλ;* 3 *κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου.* 4 *ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλι-*
1 Reg 19, 18 *πον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.* 5 *οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν*

---

populum (*plebem*) ... DE Clem^{451} *επι λαον* (item Iustin$^{apol\ 35.\ 36}$ et$^{dial\ 97.\ 114}$, sed affert Esaiam, non Paulum), 76. *εισ λαον* | *και αντιλεγοντα* (D*E *λεγοντα*, non item d e) ... FG f g Hil^{278} om

XI. 1. τ. *λαον* et. Or$^{int\ 629}$ Eus$^{dem\ 62.\ 64}$ Chr^{720} Thdrt rell Aug^{saepe} etc ... FG f g Ambps$^{43,\ 896}$ et$^{ps\ 118,\ 990}$ Ambrst *την κληρονομιαν* | τ. λα. (*κληρ.* FG) *αυτου* sine additam cum ℵ*BCD^{c}E(FG)LP al fere omn f g vg syr^{utr} sah cop arm aeth go Or$^{int\ 629}$ Eus$^{dem\ 62.\ 64}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug^{saepe} Amb ... Ln add *ον προεγνω* cum ℵ^{c}AD* 76. d* Chr^{702} Thph Aug$^{ps\ 94,\ 1027}$ Ambrst^{com} | *ισραηλειτησ* cum ℵAB* ... ς Ln *-λιτησ* cum B^{2}CDEFGLP etc | *βενιαμειν* cum ℵABC 17. 37. 62. ... ς *-μιν* cum DEFGP al pler (L *-μην*)

2. *ηλεια* cum BFG (cf et. alibi) ... ς Ln Ti *ηλια* cum ℵADEFLP al certe pler | *κατα τ. ισρα.* sine additam cum ℵ^{c}ABDEFGP 23. 47^{txt} 67** 73. 178. d e f g vg sah cop syrP arm Or$^{int\ 2,\ 463}$ et$^{4,\ 629}$ Eus$^{dem\ 65}$ Chr^{702} Thdrt Dam pp^{lat} ... ς (= Gb Sz) add *λεγων* cum ℵ*L al pler (b^{scr*} *λεγω*) syr^{sch} aeth Thphyl Oec. Item Eus$^{dem\ 83}$ add *λεγων περι του ισραηλ, sive*$^{cod\ oxon}$ *λεγων εν αλλοισ κατα του ισρ.*

3. *τα θυσιαστ.* sine copula cum ℵ*ADEFGP 17. 30. 39. 43. 47^{txt} 52. 71. 80. 115. 116. d e f g vg sah cop Or$^{int\ 2,\ 463}$ et$^{4,\ 629}$ Eus$^{dem\ 62.\ 63}$ Chr^{702} semel pp^{lat} ... ς (Gb^{00}) praem *και* cum DEL al pler syr^{utr} arm aeth Iust$^{dial\ 39}$ Chr$^{703\ sem}$ et^{704} Thdrt Euthal^{cod} Dam (:: LXX *και*, sed membra inverso ordine) | *καγω* (et. Iust^{dial} etc): D^{b} (non item^{c}) *και εγω*. Inepte E *εκαιγω* ... 76. 115. Thphyl^{cod} *και*, sah cop arm *εγω*

4. *κατελιπον* cum ℵBDE al plu ... ACFGLP al *-λειπον* | *γονυ*: E *γονοσ* (o altero supra lineam suppleto) | *τη βααλ* et. Iust$^{dial\ 39}$ Or$^{1,\ 171.\ 2,\ 151}$ Eus$^{dem\ 62.\ 65}$ et$^{eclog\ 27}$ etc ... FG *τω* (F *το*) *βα.*

5. *ουν*: C 54. 55. 109. syr^{sch} etP^{txt} cop arm om | *λειμμα* ut D^{c}ELP etc, B^{2} al *λημμα* ... ℵAB*OD*FG al *λιμμα*. Similiter 9, 27 B* *υπολιμμα*, FG *καταλιμμα*, sed ℵAB^{2}DELP *-λειμμα* | *κατ εκλογην* et. Or$^{2,\ 505.\ 711}$ Eus$^{dem\ 62.\ 65}$ ac^{saep} et$^{ps\ 453}$ etc: D* *κατ εκλογησ* | *γεγονεν* (d* vg *factae sunt*): d^{c} e (post *fact. sunt*) f vg Or$^{int\ 4,\ 629.\ 630.\ 640}$ Aug^{saepius} Ambrst etc *salvae* (d^{c} *-vi*) *factae sunt*

χάριτος γέγονεν· 6 εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. 7 Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, 8 καθάπερ γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. 9 καὶ Δαυὶδ λέγει· γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, 10 σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.

Dt 29, 4 Is 29, 11

Ps 68 (69) 23

---

6. *γινεται* (et. Or$^{int\,629}$ *fit*): c^{2}vid f g *εσται* (*erit*), item 54. cat^{txt} d e vg syr^{utr} Chr^{705} Thdrt pp^{lat} *εστιν* (*est*) | *ουκετ. γιν. χαρις* sine additam cum ℵ*ACDEFGP 47^{txt} d e f g vg sah cop arm (vide infra aeth) Or$^{int\,629\,ss}$ Dam Ambrst rell^{lat} ... ς (= Gb Sz) Ti add *ει δε εξ εργων, ουκετι εστι* (B om) *χαρις, επει το εργον ουκετι εστιν εργον* (B *χαρις*) cum ℵ^{c}(B)L al fere omn (pauci partem om, ut 48* 57. *επει η χαρις* usq *ει δε εξ εργ.* om, 17. 52. 54* om *ει δε εξ εργ. ουκ. εστ. χαρις*, 4* om *επει το εργ. ουκ. εστ. εργον*) syr^{utr} (cat^{txt} *επει το εργ. ουκ. εστιν εργον* ante *ει δε εξ εργ. ουκετι εστι χαρις* pon) Chr$^{705\,txt}$ et Thdrt^{txt} (sed neuter attigit in comm) Gennad$^{cat\,393}$ (*ει γοῦν χάριτι, φησίν, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ εἰ συγχωρηθῇ τὸ ἐξ ἔργων, ἀνῄρηται ἡ χάρις χάρις εἶναι. πάλιν εἰ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ εἰ συγχωρηθῇ ἡ χάρις, οὐκέτι μένει τὸ ἔργον ἔργον.*) Thphyl Oec. Cf et. aeth^{ro}: *εἰ δὲ χάριτι [δικαιοῦνται], οὐκέτι [ἐστὶν] ἐξ ἔργων· καὶ εἰ ἐξ ἔργων, ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.* Item aeth^{PP}: *εἰ δὲ χάριτι [δικαιοῦνται], οὐκέτι [ἐστὶν] ἐξ ἔργων· εἰ δὲ μή, ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις, ἐπεὶ ἐξ ἔργων δικαιοῦνται.*

7. *επιζητει* ... FG 5. 52. 73. d e f g vg syr^{utr} Or$^{int\,631}$ Ambrst etc *επεζητει* (F *-ται*), *quaerebat* | *τουτο* cum ℵABCDEFGLP al plus^{40} Chr^{710} ex mosc^{2} et^{5,61} ... ς (= Gb Sz) *τουτου* cum minusc mu Chr$^{710\,txt}$ et^{com} Thdor$^{mop\,cat\,394}$ Cyr$^{cat\,393}$ Thdrt Dam | Ln *επέτυχεν; ἡ δὲ* | *επωρωθησαν* et. Petr$^{alex\,111}$ (Gall^{4}) Chr^{711} (*και ποθεν η πωρωσις αυτη;*) Thdor$^{cat\,394}$ Thdrt Dam etc (et. syr$^{P\,mg\,sr}$) ... c 37. *επερωθησαν* (sic), 66** *επηρωθησαν*. Item *excaecati* (Hil *obc.*) *sunt* it vg arm Or$^{int\,631}$ pp^{lat}

8. *καθαπερ* c. ℵB ... ς Ln Ti *καθως* cum ACDEFGLP al omn^{vid} Petr^{111} (Gall^{4}) Chr^{711} etc

9. *ημερασ.* ^{9}*και δαυιδ*: haec in FG^{sr} ima pagina suppleta sunt. | *και δαυειδ* (de hoc nomine cf Mt 1, 1): c praem *καθαπερ* | *και εισ θηραν*: 73. syr^{sch} aeth om. Iidem et Dam *και εισ ανταποδομα* (FG 116. n^{ser} *-δωμα*) ante *και εισ σκανδαλ.* :: ex LXX. Ex eodem fonte est quod 4. k^{ser} syr^{sch} ar^{e} aeth vg^{six} et^{cdd} pauc (contra Le^{brug} „*Non est his inserendum* coram ipsis") Thdrt Pelag immiscent *ενωπιον αυτων* post *η τραπ. αυτων*.

10. *συνκαμψ-* cum ℵB*D*FG 37* n^{ser} ... ς Ln *συγκαμψ-* cum AB^{2}CD^{c}E

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ
10, 19 αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι
αὐτούς. 12 εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ
ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.
13 ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμὶ ἐγὼ ἐθνῶν
ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, 14 εἴπως παραζηλώσω
μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. 15 εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ
αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν;
16 εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ
οἱ κλάδοι.

17 Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος
ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πιό-

---

LP al pler (7. 26. 32. 39. 44. 47. 63** 72. 114. 115. 116. al$^{6\,scr}$ etc καψον)

12. A om versum. Habet et. Or^{1,698} et$^{int\,633\,ss}$ etc

13. υμιν δε cum ℵABP 10. 31. 47. 73. 80. syr^{utr} cop arm (aeth^{utr} om copulam) Thdrt^{cod} Dam ... C υμιν ουν ... ς Ti υμ. γαρ cum DEFGL al pler d e f g vg go Chr^{715} Thdrt^{ed} Thphyl Oec Or$^{int\,635}$ Ambrst rell | μεν ουν cum ℵABCP cop Cyr$^{ose\,136}$ Dam ... ς Ti μεν tantum cum L al pler d*** e vg syr^{P} aeth Chr^{715} Thdrt Thphyl Oec Or$^{int\,635\,bis}$ Ambrst al ... DEFG 4. 9. 17. 37. 39. 47. 54. 80. 92. a^{scr*} d* f g go arm plane om | ειμι εγω: FG vg go Cyr$^{ose\,138}$ Or$^{int\,bis}$ Ambrst rell εγω ειμι ... A 3. 30. 33. 35. 73. 80. 108. 116. 118. n^{scr} arm Thdrt^{cod} om εγω | δοξαζω: FG 17. 46. 109. d e f g vg Thdrt^{5,543} (sed$^{cod\,1}$ -ζω, item -ζω ad h. l. et^{5,242}) Or$^{int\,bis}$ Ambrst Amb$^{ps\,36,779}$ al (sed non Aug$^{cont\,faust\,9}$ et$^{advers\,log\,2}$) δοξασω

14. μου την σαρκα: DEFG τ. σαρκ. μου, item (ut solent) it vg Or$^{int\,635}$ etc *carnem meam*

15. κοσμου (et. Or$^{int\,635.\,636}$ etc): FG f (g *mundo t mundi*) κοσμω | προσλ- cum ℵABDELP al fere omn ... CFG (sed f *assumtio*, g *assumptio*, ut et. Latt rell) k^{scr*} προλ-. Item -λημψισ cum ℵABD*FG ... ς -ληψισ cum B^{3}CD***ELP al omn^{vid}

16. ει δε cum ℵBC*DEFGLP al omn^{vid} syr^{utr} cop arm Chr^{717} Thdrt Dam Aug$^{ep\,186}$ et^{alib} al. Item *quodsi* d e f g vg Or$^{int\,600.\,616.\,637}$ Ambrst al ... A ει γαρ, Ir$^{int\,39}$ *et si* (item^{gr} ex Epiph καὶ ἢν ἡ ἀπαρχὴ etc) ... C^{2} go aeth om copulam | και ει: FGP* 70. 71. 109. 13^{lect*} Chr^{717} ex mose^{1} f g arm om ει

17. ενεκεντρισθησ: L εκεντρ. | εν αυτοισ: C* om ut^{vid} εν | συνκοι- cum ℵAB*D*FG ... ς Ln συγκοι- cum B^{3}CD^{c}ELP al certe pler | τησ ριζησ sine και cum ℵ*BC cop (*pinguedinis radicis olivae*) Dam (sed^{com} vdtr και agnoscere) ... ς Ln Ti τησ ριζ. και cum ℵ^{c}AD^{b}et^{c}ELP al omn^{vid} vg go syr^{utr} arm aeth Or$^{int\,637}$ (cf et. Or^{3,691} τί δέ, ἐὰν κοινωνήσαντες

τητοσ τῆσ ἐλαίασ ἐγένου, 18 μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεισ ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. 19 ἐρεῖσ οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. 20 καλῶσ· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκασ. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· 21 εἰ γὰρ ὁ θεὸσ τῶν κατὰ φύσιν κλάδων

τῇ ῥίζῃ τῶν πατριαρχῶν καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ λόγου τῶν πατέρων πιότητι συμφυεῖσ γενώμεθα τῷ βουλήματι τοῦ πνευματικοῦ λόγου etc) Chr^{718} Thdrt Antioch^{1100} ... D*FG d f g Ir^{int304} et^{264} (*si enim naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat, qui cum esses oleaster, insertus es in pinguedinem olivae et socius factus es pinguedinis eius*) om plane. Cf et. Cyr$^{hr\ 312}$ εκοπεντεσ γαρ εκ τησ αγριελαιου ενεκεντριζεσθε εισ την καλλιελαιον και κοινωνοι εγινεσθε τησ πιοτητοσ τησ αληθινησ ελαιασ :: molestum videbatur τησ ριζησ τησ πιοτητ. τησ ελ. Cui rei subventum est intruso και post τ. ριζησ. Alii ipsum τησ ριζ. expulerunt. Sic pro ratione testium statuendum est. | εγενου h. l. et. vg go syr^{P} Ir^{int304} etc ... D*FG k^{scr} d f g cop aeth Or^{int687} Ambrst post συνκοινω. pon. Libere transpon syr^{sch} al.

18. κατακαυχασαι (it vg *gloriaris*): D*FG καυχασαι. Praeterea D*FG d* f g Ambrst praem συ | αλλα cum ℵBD* ... ς Ln αλλ cum ACD^{c}FGLP al certe pler

19. εξεκλασθησαν (et. Or^{int687}): FG ει κλασθησαν (*sic*), d* f g Or$^{int\ 2,218}$ *si fracti sunt* | κλαδοι (et. Sz) cum ℵABCD^{c}FGLP al^{40} fere cat^{txt} Chr^{718} Antioch^{1100} Dam ... ς (Gb^{00}) Ti praem οι cum D* al sat mu (2 ap Seri) Thdrt Antioch^{1118} Thphyl | εγκεντρ- c. ℵAB*D*FG d^{acr} ... ς Ln εγκεντρ- cum B^{2}CD^{c}LP al pler

10. απιστια et. ℵBCDLP etc ... AFG k^{acr} -στεια | εξεκλασθ. c. ℵACDb$^{et\ c}$ LP al omn^{vid} Chr^{719} Thdrt Antioch^{1100} Dam ... Ln εκλασθησαν c. BD* FG | συ δε τη πιστει: D^{gr} συ - δε τη - πιστ - erasis tribus litteris. Pro συ fuisse συν vix dubium est; pro τη πιστ Wtst coniecit τη απιστια scriptum fuisse. Vix recte. | υψηλα φρονει cum ℵAB ... ς Ti υψηλοφρονει cum CDFGLP al omn^{vid} Or^{2,276} Chr^{719} Thdrt Antioch$^{1100\cdot 1136}$ Dam. Latini *noli altum sapere*

21. ουδε σου sine μηπωσ c. ℵABCP 6. 42. 47^{txt} 67** 73. 80. cop Or$^{int4,617.\ 687.\ 688}$ Aug^{ps65} et^{72} et$^{cont\ faust\ 9}$ Orsies^{40} (Gall^{5}) Antio^{1118} Dam. Cf et. Or^{2,276} ει γαρ ο θεοσ των κα. φυσιν κλαδων ουκ εφεισατο, ποσω μαλλον των παρα φυσιν ου φεισεται, et^{144} ει των κα. φυσ. κλαδ. ουκ εφεισατο, ποσω πλεον ουδε ημων φεισεται, et^{146} οτι ει ο θεοσ - ποσω πλεον ημων ου φεισεται ... ς Ti μηπωσ ουδε σου cum DFGL al pler vg (*ne forte nec tibi parcat*) syr^{utr} arm go (aeth^{utr} *tibi num parcet?*) Chr^{719} (vide post) Thdrt Antio^{1100} Thphyl Oec Ir$^{int\ 264}$ Cyp^{12} Ambrst. Chr sic: και ουκ ειπεν· ουδε σοῦ φείσεται, ἀλλά· μήπωσ οὐδὲ σοῦ φείσηται, ὑποτεμνόμενοσ τοῦ λόγου τὸ φορτικὸν τῇ ἀμφιβολίᾳ :: videtur μηπωσ in id ipsum inlatum esse, ut mitigaretur quod a Paulo dictum est, verbi eius quod praecessit, φοβοῦ, ratione habita. Certe enim, si verum quaeris, lectio cum μηπωσ non eiusmodi est quae

οὐκ ἠφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. 22 *ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.* 23 *κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισθήσονται·*
14, 4 *δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι αὐτούς.* 24 *εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.*

25 *Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο,*

---

inprimis impulerit ad corrigendum, quemadmodum praeter antiquissimos testes plerique retinuerunt. | *φεισεται* cum ℵABCDFGLP al plus[75] Or[2,144. 246. 276] Chr[719] exmosc[2] Thdrt Antioch[1100. 1118] Dam (Or int[687] etc *nec tibi parcet*) ... ς (= Gb Sz) *φεισηται* cum minusc vix mu Chr[719 ed] et[cat 412] Thphyl Oec (it vg Ir[int] etc *ne forte nec tibi parcat*)

22. *ιδε* cum ℵBDLP etc (*ἴδε* cdd plu, non *ἰδέ*) ... ACFG *ειδε* | *θεου* cum ℵACDFGL al omn[vid] Clem[140] Or[2,144. 246] etc ... B praem *του* | *αποτομια* (Gb′) cum ℵ*ABC 67** arm Or[2,246] Dam ... ς *αποτομιαν* cum ℵ[c] (sed *ν* rursus deletum) DFGL al pler d f g vg (et. Or[int 2,294] et[4,687] Hil[290] Ambrst etc) Clem[140] Eus[Ps 298] Chr[719] Thdrt Cyr[ioh 877] Phot[manich 2,14] etc | *χρηστοτης* (Gb′) cum ABCD* 67** (ℵ *χρηστοτητος* nec correctum) arm Or[2,246] Eus[Ps 296] Dam ... ς *χρηστοτητα* cum D[c]FGL al pler d f g vg (et. Or[int] Hil Ambrst, ut ante) Clem Chr Cyr[ioh] Thdrt Phot etc | *θεου* sec c. ℵABCD* d* vg (et. am fu harl tol, non demid) cop arm Dam Pelag ... ς om cum D[b]et[c]FGL al omn[vid] demid go syr[utr] aeth Clem[140] Or[2,246] et[int bis] Eus[Ps 296] (*επι δε σε χρηστοτης δια του ελεους*) Chr[719] Thdrt Cyr[ioh 877] al Hil[290] Aug[saep] Ambrst al | *επιμενῃς* cum ℵBD* ... ς Ln Ti *επιμεινῃς* cum ACD[c]FGL al omn[vid] Clem[140] (Or[2,246] *επι δε το δευτερον εθνος – εαν επιμεινη* etc) Chr Thdrt Cyr[ioh] Dam etc. Latini (it vg Or[int] etc) *si permanseris* | Ln ed min *ἐκκοπήσῃ*,

23. *κακεινοι* cum ℵABCDFG al[15] Dam ... ς (= Gb Sz) *και εκεινοι* cum L al longe plu Chr[719] Thdrt al | *κακειν. δε* (d*** vg Ambrst al *sed et illi*) ... d* f g Or[int] *et illi* | *επιμενωσιν* cum ℵ*BD* ... ς Ln Ti *επιμεινωσιν* cum ℵ[c]ACD[c]FGL al omn[vid] Chr Thdrt Dam al | *απιστια* ut ℵBCD etc ... AFGL al *-στεια* | *εστιν* (Dam Chr[721] [sed non 720] om) o *θεος* et. f g vg Or[int 687] Ambrst Amb[Ps 118, 1081] etc; d om *est* ... L al[15] o *θεος εστιν* | *ενκεντρ-* bis, item v. sq ... ς Ln *εγκ-*: ut v. 19, ad quem vide, nisi quod A post *ενκεντρισθησονται* bis *εγκ-* habet.

24. *ουτοι οι* (D[b] add *εαν*) *κατ. φυσ. ενκεντρισθησονται* (D[b] *-ω-* pro *-η-*): ex his coniicio D[b] voluisse *ουτοι εαν κατ. φυσ. ενκεντρισθωσιν*. D[c] vero restituit lectionem primam. Cf et. syr[sch] *quanto igitur magis illi, si inserantur in olivam naturae suae.*

25. *ου γαρ θελω*: ℵ 73. 80. 118. *ου θελ. γαρ*, 37. *ου θελ. δε* | *υμας*: F

ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, 26 καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. 27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· 29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. 30 ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν

Is 59, 20 s 27, 29 Ier 31, 33 s

ημας (sed non f) | μη: A* om | παρ εαυτοις cum ℵCDL al pler Chr^{721} Thdor$^{mop\,94}$ Thdrt al, item *apud vosmetipsos* Or$^{int\,639\,bis}$ ... Ln Ti εν εαυτοις cum AB Dam. Confirmare vdtr syr^{sch} (*in cogitatione animae vestrae*) syrP? go?... FG 47. 67** d* (*vobis ipsis*, d*** *vobis ipsi*, ut Ambrst *ipsi vobis*) f g vg Hil^{1102} Aug^{saep} etc εαυτοις :: et παρ εαυτ. et εν εαυτ. similiter LXX usurpant, apud quos Esa^{5,21} ουαι οι συνετοι εν εαυτοις, et Prov^{3,7} μη ισθι φρονιμος παρα σεαυτω. Ceterum parum credibile παρ h. l. ex 12, 16 inlatum pro εν esse. | πωρωσις (L al pauc πορ-), *obtusio* Hil^{1102} Ambrst ... d f g vg Or$^{int\,639}$ Aug^{saep} Amb Ioseph^{510} al *caecitas* (πηρωσις). Cf ad 11, 7. Ceterum ap Or^{int} cf^{639}: *patitur deus - aliquibus ex Isr. fieri caecitatem.* Paullo post: *noluit ut pro his qui caecitate decepti, id est cordis obtusione prolapsi sunt.* Item: *donec illi plebem dei in caecitatis captivitate detinerent.* Item: *cum vero - coepisset Isr. discutere a semetipso caecitatem cordis* etc. | αχρις cum ℵAB^{2}CDFGL etc ... B* αχρι

26. αποστρεψει cum ℵABCD* 39. 47. 80. aeth Euthal^{554} sacagn ex cod cryptofer (in elencho div. testimoniorum) Dam ... ς και αποστρεψει cum D^{b}et^{c}EL al pler syr^{utr} cop arm Or^{2,736} Chr^{721} Thdrt al. Item d e f g vg Or$^{int\,639.\,640}$ Hil^{1102} Ambrst etc *veniet qui eripiat* (g *eripiet*, sed supra scriptum *-at*) *et avertat* (am *-tet*) ... FG αποστρεψας, item go *hic liberans ad avertendum impietatem*

27. αφελωμαι: L *-λομαι* | αμαρτιας: 47^{txt} ανομιας

28. κατα μεν: 10. 31. 73. add ουν | FG εχθροι | δι υμας: 115. 121. 219. g^{ser} δι ημας | F δια τους πατερας

29. τα χαρισμ. και η κλη. του θεου: 37. 80. cop τα χα. του θε. και η κλ.

30. ℵ* om versum, suppl ℵ^{a} | ωσπ. γαρ sine και cum ℵ^{a}ABCD*EFG 3. 23. 35. 39. 47. 76. 80. 115. 124. d^{ser} d f g cop aeth^{utr} go Or$^{int\,3,50}$ et^{4,640} Chr^{722} ex$^{mosc\,2}$ (omisso et. γαρ) et$^{ed\,savil}$ Dam Thphyl Aug^{saep} al ... ς (Gb^{00}) add και cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}L al pler (e vg) syr^{utr} arm Chr^{722} montf Thdrt Oec Ambrst al (sed 48. 72. b^{ser} o^{ser} e vg Pelag Sedul ποτε και υμεις, *aliquando et vos*) | υμεις ποτε: A d g* ποτε υμεις (praeterea vide ante) | νυν: B Chr^{722} νυνι | ηλεηθητε: C 37. Thphyl ελεηθητ. | απειθεια cum ℵA(απιθ-)B^{2}L ... B*DEFG *-θια*. Item v. 32 ℵAB^{2}FGL απειθειαν ... B*DE *-θιαν*

31. και ουτοι (et. D^{b}et^{c}): D*FG 93. syrP ^{mg} και αυτοι. At d f g pariter

Ga 3, 22 ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν· 32 συν-
ἔκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας
ἐλεήσῃ. 33 Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς
Hs 40, 12 1 Co 2, 16 ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.
34 τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;
Iob 41, 3 (Hs 40, 14) 35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; 36 ὅτι ἐξ
1 Co 8, 6 Col 1, 16 αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς
16, 27 τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

---

ac vg Or$^{int\,641}$ et^{3,50} Ambrst al *et isti* (Aug varint inter *et ipsi, et hi, et isti*. Cf Sab) | *νυν*: 76. 115. d* om | *υμετερῳ* (et. ς ς$^{e\,1633}$ Wtst Gb Sz etc): ς$^{e\,1624}$ *ημετερῳ* cum 17. 87* 73. 114. 123. (:: tamen ex errore ab Elz editum vdtr) | *ινα και αυτοι* (17. *και αυτ. ινα*): ℵ* om *αυτοι* (suppl ℵ^{a}) | *νυν* ante *ελεηθωσιν* cum ℵBD* 4** cop Dam; Ln [*νυν*] ... 5. 17. 93. *υστερον* ... ς Ti om cum AD^{b}et^{c}EFGL al pler d e f g vg syr^{utr} arm aeth go Or$^{int\,641}$ Chr^{722} Thdrt al Ambrst rell :: superfluum ac magis etiam molestum vdbatur

32. *τους παντας* pri loc c. ℵABD^{c}EL al omn^{vid} syr^{utr} (*omnem hominem*) cop arm go Or$^{int\,2,355}$ et^{4,641} Chr^{722} Thdrt Dam al Aug$^{ep\,149}$ ac^{saep} ... D*FG d e f g vg Ir^{50} et^{gr} et^{int} atque$^{int\,214}$ Amb$^{abrah\,2,\,10,\,346}$ et^{alib} al mu *τα* (FG Ir^{50} om) *παντα, omnia* | *ινα τους παντας ελ.*: Latini *ut omnium* (*omnibus, universis*) *misereatur* | *ελεηση*: L 17. 114. 116. *-ησει*

33. *και σοφιας* et. d** (* *en* pro *et*) f g m^{1} et^{88} demid Ir^{51} et (sed fluct lectio)^{int} Clem$^{304.\,694}$ Or$^{4,\,49}$ et$^{int\,2,\,270}$ Eus$^{marc\,71.\,156}$ et$^{ps\,92.\,165}$ et^{alib} Meth^{307} (Gall^{5}) Ath^{271} Tit^{352} (Gall^{5}) Caes^{67} Bas$^{bapt\,657}$ (Gall^{6}) Cyr$^{hr\,62}$ Epiph^{731} Chr^{722} Thdrt Dam al Tert$^{marc\,2,\,2.\,5,\,14}$ et$^{hermog\,45}$ (sed his ll. omnib om *και γνωσ.*) Hil^{1106} al ... 32. d*** e vg (et. am fu harl tol) Ir^{int} ex$^{nonnull\,edd}$ et^{edd} Cyp^{219} Novat^{292} (Gall^{5}) Hil^{436} et (ap Gall^{5})^{62} Ambrst Zeno^{110} (Gall^{5}) al mu om *και* | *θεου* et. Clem^{694} Or$^{4,\,49}$ Eus marc et^{ps} etc ... FG 17. *του θεου* | *ανεξερευνητα* cum ℵAB* (ut ubique edidimus) ... ς Ln *ανεξερευνητα* cum BCDEFGL al omn^{vid}

34. *κυριου* et. Ir$^{int\,292}$ Or$^{int\,2,\,340}$ et$^{4,\,641\,s}$ Tert$^{marc\,2,\,2.\,5,\,14}$ etc ... D* d* Zeno^{110} (Gall^{5}, non item ^{142}) *θεου*

35. *τις προεδωκεν αυτω*: cf Amb$^{fid\,1,\,5}$ *Quodsi Graecos magis codices sequendos putamus, quia habent τις προσεδωκεν αυτω, vides quoniam cui nihil addi potest, non dispar a pleno est.*

36. *εις αυτον, in ipsum* et. d e m^{1} Ir$^{16\,gr}$ et^{lat} etc (g *in ipsum t o*) ... f guelph vg Or$^{int\,641}$ Cyp^{219} Novat^{292} (ut ante) Hil$^{436.\,1106}$ et^{alib} Ambrst al mu *in ipso* | *αιωνας* sine additam et. d e g vg^{cle} am harl m^{1} etc ... FG** f m^{83} fu demid tol syr^{sch} Or$^{int\,641.\,642}$ Cyp^{219} Hil$^{436.\,1106}$ al mu add *των αιωνων* (sed Cyp al om *αμην*, et. m^{1} et^{83})

XII.

1 *Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ εὐάρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· 2 καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρε-* Eph 5, 10. 17

XII. 1. οικτιρμων ut $\aleph B^3D^c$ etc ... AB^*D^*L al οικτειρμ. Similiter alibi, sed tantum B^* constanter. Item FG vitiose οικτειρων | τω θεω ευαρεστ. cum $\aleph^*AP$ m^{94} vg (aeth *sanctam domino viventi, et grata et electa sit oblatio vestra*) $Or^{int\,4,643.\,644}$ $Amb^{incarn\,705}$ Ambrst $Aug^{civit\,10,7}$ et^{saep} Dam ... ς Ln Ti ευαρ. τω θε. cum $\aleph^cBDEFGL$ al certe pler d e f g arm syr^{utr} cop $Or^{int\,2,167}$ et $4,643$ $Eusp^{637}$ Chr^{736} Thdrt al Tert resurr carn 47 Cyp^{159} al

2. και μη: 47^{txt} 67^{**} guelph go Chr^{729} om και | συνσχ- cum $\aleph BDEFG$ ... ς Ln συσχ- cum ALP al certe pler | -ζεσθε ($\aleph B^*LP$) et -ουσθε ($\aleph^*$ $D^{b}et^{c}LP$) cum B^*LP ($\aleph$, $D^{b}et^{c}$) al plu et quod in tali re gravissimum, (scriptura enim -σθαι et -σθε tantum non ubique fluctuat) d e f g m^{94} guelph vg go cop syr^{utr} arm aeth $Clem^{450}$ (affert inde a verbis μη συσχημ. usq τέλειον) Chr (^{729} συ μη συσχηματιζου etc) $Cyr^{ador\,492}$ (antea et. παραστησατε) Thdrt Dam $Phot^{cat\,486}$ et ap Oec (τοιυτόστ μὴ τυποῦτε ἑαυτοὺσ κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμ. τούτ.) $Or^{int\,2,413}$ et $4,643$ 644 $Cyp^{150.\,265}$ Ambrst al mu ... Gb'' Ln -ζεσθαι (AB^3DFG) et -ουσθαι ($\aleph AB^3D^*FG$) cum AB^3DFG ($\aleph$ et D^*) al permu Thphyl | του νοοσ sine additam cum ABD^*FG 47. 67^{**} cop $Clem^{450}$ $Or^{3,803}$ (εἰ τισ - ἐξετασαι ποσοι μεν οι - και μεταμορφουμενοι τη ανακαινωσει του νοοσ· vetus interpres vero - *sensus sui*) Cyp^{159} et ^{266} ... ς (Gb^{00}) add υμων cum $\aleph D^cELP$ al pler d e f g (*vestri sensus*) m^{94} guelph vg syr^{utr} arm go aeth $Or^{int\,4,643\,88}$ Chr^{729} (certe txt) $Cyr^{ador\,492}$ Thdrt Dam Aug confess 13 ac^{saep} Ambrst al | δοκιμαζ. υμασ: 120^{*vid} arm add τα διαφεροντα και (120* absque και?), item Chr ^{730} add τα διαφερ. (et^{cod} $et^{savII\,mg}$ insuper addunt και γινωσκειν :: cf Ro 2, 18) | του θεου (et. Clem) ... FG om του | το αγαθον: cum το θελ. τ. θεου coniungunt (hinc et. Ln ante το αγ. nil interpunctionis posuit) d^{***} f vg (*voluntas dei bona et* etc) syr^{utr} cop Chr^{730} (θελημα μεν γαρ ην του θεου και η παλαια πολιτεια - το δε τελειον και ευαρεστον η καινη πολιτεια. Similiter Thphyl) $Marc^{disput\,967}$ (bibl. pp. Par. 1624. - οδηγει ημασ επι το τελειον του θεου θελημα -) $Cyp^{150.\,265}$ (ut vg) ... separant vero d^* (*quae sit voluntas dei, quod bonum* etc) e g m^{94} (- *et quod bonum*) guelph go $Aug^{confess\,13}$ et^{saep} Ambrst al. $Or^{int\,645}$: „Quae sit, inquit, voluntas dei, quod bonum et beneplacitum et perfectum. *Si secundum hoc legamus quod in Latinis cdd. invenimus, hic erit sensus: Quia voluntas dei est quicquid bonum et beneplacitum et perfectum est - - Si vero*

στον καὶ τέλειον. 3 λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ
1 Co 7, 17 φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πί-
1 Co 12, 12 στεως. 4 καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ
2 Co 12, 27 Eph 4, 25 μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη, 6 ἔχοντες δὲ χαρί-
Eph 4, 11 σματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· 7 εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ

---

secundum hoc quod diximus apud Graecos haberi, id est: ut probetis quae sit voluntas dei bona et beneplacita et perfecta, *potest quidem idem quod supra diximus videri, quod omnis voluntas dei bona sit et beneplacita et perfecta. Potest autem et tale aliquid*[11] etc. | το αγαθ. κ. ευαρ.: 37 το αγαθ. το ευαρεστ. (am* *bona placens et perf.*), 17. και ευαρ. και αγαθ.

3. δια τ. χαριτος: L 5. 37. 67. 73. 115. d^{scr} al fere^{90} fu guelph go syrP arm aeth Thphyl Aug$^{ep\ 194.\ 215}$ et$^{civit\ 10,6}$ et^{alib} add του θεου | της δοθ. μοι: aeth^{ro} om | παρ ο (B^{2} α) δει φρονειν et. Ir$^{int\ 317}$ Or$^{int\ 645\ as}$ etc ... FG 70. f g om. Alii ut a^{scr} b^{scr*} om αλλα φρο. εις το σωφρ. | εις το σωφρονειν: d e f vg Or^{int} Ambrst al *ad sobrietatem*, Ir$^{int\ 317}$ guelph *ad prudentiam*, Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{alib} *ad temperantiam*, g *ad sobrietatem t sanam* (suprascriptum *salvam*) *sapientiam*. Ita vero Hier$^{iovin\ 1}$: „*non* ad sobrietatem, *ut male in Latt. cdd. legitur*, sed sapere, *inquit*, ad pudicitiam, *si quidem Graece scriptum est* εις το σωφρονειν. Item Or$^{int\ 647}$: *Quod in Graeco dicitur* σωφροσυνη, *in nostris autem codd., hoc est, in scripturis divinis* sobrietas *a maioribus interpretatum est, ab aliis tamen eruditis viris* temperantia *ponitur*. Etc. | ο θεος εμερισεν et. fu demid harl syrP Hier$^{iovin\ 2}$ Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{saep} al ... A guelph am tol syr^{sch} Or$^{int\ 645.\ 647}$ Ambrst al εμερισ. ο θεος :: cf 1 Co 7, 17

4. καθαπερ: D*EFG ωσπερ | πολλα μελη cum ℵBDEFG 115. d e f g guelph vg Or$^{int\ 645.\ 647}$ Thdrt Thphyl Ambrst Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{alib} al ... ς Ti μελη πολλ. cum AL^{P} al fere omn Bas^{2,602} Chr^{735} Antioch^{1153} Dam Oec | μελη παντα: F f vg Ambrst Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{alib} παντ. μελ. | εχει πραξιν et. d e g vg Ambrst (*non eadem habent officia*) etc: F* f guelph syr^{utr} Or$^{int\ 645.\ 647}$ Aug$^{civ\ dei\ 10,6}$ et^{alib} πραξ. εχει (Aug *non eosdem actus habent*)

5. ουτως: 31. 37. 46. 57. 76. 80. 115. 121. 124. d^{scr} al aliq syr^{sch} cop arm Antioch^{1153} add και | εσμεν et. Or^{2,439} et$^{int\ 645.\ 647}$ Eus$^{dem\ 506}$ etc ... FG f g om | το δε cum ℵABD*FGP 47^{txt} Antioch^{1153} Dam ... ς Ti ο δε cum Dbet^{c}EL al pler Eus$^{dem\ 506}$ Chr^{735} Thdrt al

6. εχοντ. δε ... P εχ. ουν, Or$^{int\ 648}$ *habentes enim* ... 114. 121. 12^{lect} Thdrt om copulam | διαφορα: D* διαφορων, d* *diffidentiae*, d** *differentiae*, d*** *differentes* (praecedit *donationes*)

διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· 8 εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, 10 τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, 11 τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ 14, 13 16, 18

---

7. ειτε διακονιαν (et. ℵ* Or$^{int\,648.\,650.\,654}$ etc): ℵ^{c} 1. 37. 72** 109. 121. 8^{pe} lectt^{5} Bas$^{eth\,289}$ (non item$^{bapt\,662}$) Thdrt^{cod} (sine ο?) ειτ (ita ℵ^{c}, rell ειτε) ο διακονων | ειτε ο διδασκων ... A ειτε διδασκαλειαν

8. ειτε: D*EFG d e f g vg Or$^{int\,648}$ Bas$^{eth\,289}$ Pelag (non item Ambrst Aug$^{doctr\,chr\,4}$) om | προϊσταμενοσ et. Clem^{309} Bas$^{eth\,289}$ etc ... ℵ προϊστανομενοσ

9. αποστυγουντεσ et. Clem$^{198.\,309.\,451}$ Chr^{738} (καὶ οὐκ εἶπεν· ἀπεχόμενοι, ἀλλὰ μισοῦντες, καὶ οὐχ ἁπλῶσ μισοῦντεσ, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μισοῦντεσ. τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦτο πολλαχοῦ ἐπιτάσεώσ ἐστι παρ' αὐτῷ, ὡσ ὅταν λέγῃ ἀποκαραδοκίαν καὶ ἀπεκδεχόμενοι καὶ ἀπολύτρωσιν.) etc ... FG μεισουντεσ. Latini *odientes* (d e f g vg Ambrst), *odio habentes* (Tert$^{marc\,5,14}$ Aug$^{doctr\,chr\,4}$) | G κολλομενοι, F καλλομενοι

10. προηγουμενοι (et. D^{b}et^{c}, d *praevenientes*): D* προσηγουμ.

11. τω κυριω δουλευοντεσ: 71. Euthal^{cod} om | κυριω (Gb') cum ℵABD^{b} et^{c}ELP al fere omn cdd^{gr} ap Hier$^{ad\,marcell}$ (vide post) ap Ambrst (vide post) ap Or$^{int\,651}$ (vide post) d*** e f vg syr^{utr} cop arm go aeth^{utr} (nec aliter, ut hoc adnotem, georg slav^{edd} et^{edd}) Clem^{309} Or$^{int\,4,651}$ Ath^{208} (in ep ad Dracont. εἰ μὲν οὖν τὸν καιρὸν ἐφοβήθησ – οὐκ ἀνδρικὸν τὸ φρόνημα· ἔδει γὰρ – λέγειν τε τὰ τοῦ μακ. παύλου ῥήματα· ἐν τούτοισ πᾶσιν ὑπερνικῶμεν, καὶ μάλιστα ὅτι οὐ πρέπει τῷ καιρῷ δουλεύειν ἀλλὰ τῷ κυρίῳ) Bas^{2,289} Chr^{739} (διὰ γὰρ τούτων ἁπάντων ἔστι δουλεῦσαι τῷ θεῷ· ὅσα γὰρ ἂν ποιήσῃσ εἰσ τὸν ἀδελφόν, εἰσ τὸν δεσπότην σου διαβαίνει) Thdrt (et.$^{cat\,448}$: ὁ τοίνυν τῷ πνεύματι ζέων καὶ προθύμωσ τῷ δεσπότῃ δουλεύει etc) (Euthal teste Wtst in prooemio: διδάσκει – ἀγαπῆσαι – σπουδὴν τῆσ πρὸσ τὸν θεὸν δουλείασ. Locum non inveni ap Zacagn) Antioch$^{1067.\,1168.\,1198}$ Dam Thphyl Oec schol^{115} et^{aliorum} Thph (ὅταν φιλάδελφοσ εἶ, ὅταν ἀγάπην ἔχεισ – τότε δουλεύεισ τῷ κυρίῳ· εἰσ ἑαυτὸν γὰρ ἀναδέχεται ὅσα ποιεῖσ τῷ ἀδελφῷ). Hier vero$^{1,133\,vallars}$ in ep. 27 ad Marcellam, postquam dixit „Latinorum cdd. vitiositatem ad Graecam originem voluisse se revocare", habet: „illi legant *spe gaudentes, tempori servientes*, nos legamus *domino servientes*." Or$^{int\,651}$ „scio autem in nonnullis Latinorum exx haberi *tempori servientes:* quod non mihi vdtr convenienter insertum, nisi si quis forte ita dictum putet ut in aliis idem ap. ait: *Tempus breve est; superest ut qui habent uxores tanquam non habentes sint* 1 Co 7, 29, vel ut illud dictum est: *Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.* Ante haec ipsum illud τῷ κυρίῳ δουλεύειν explicatur sic: „Ille

Col 4, 2 θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, 13 ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. 14 εὐλο-
Mt 5, 44 1 Co 4, 12 γεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. 15 χαίρειν

---

domino servit qui potest dicere: Nobis unus dominus Ies. Chr. per quem omnia et nos per ipsum" etc: quae quidem ex ipso Or petita videntur.) Aug$^{doctr\ chr\ 4}$ Pelag Sedul al ... ς (item Gb, sed non ς^{e} Sz) *καιρῷ* cum D* et D^{nov}FG 5. d* g cdd^{lat} ap Hier (vide ante) ap Or^{int} (vide ante) ((Cyp$^{ep.\ 5}$ in ed. Brem. 1690. „circa omnia enim mites et humiles ut servis dei congruit, temporibus servire et quieti prospicere et plebi providere debemus", at nulla Pauli aut scripturae mentione facta. Minus etiam aequum erat huc trahere Ign ep. ad Polyc. 3. *τοῖς καιροῖς καταμάνθανε*. Quod Wtst habet „Nyss hom. in Steph bis", ex errore fluxit.)). Sic vero Ambrst: *„tempori servientes*. In Graeco dicitur haberi sic: *deo servientes*, quod nec loco ipsi competit. Quid enim opus erat summam hanc ponere totius devotionis, quando singula membra quae ad obsequia et servitia dei pertinent memorat? In omnibus enim iis quae enumerat plenum domino servitium exhibetur. Nam servire tempori quid sit, alibi solvit cum dicit: *Redimentes tempus* etc Eph 5, 16. Quoniam autem dixerat *spiritu ferventes*, ne hoc sic acciperent ut passim et inopportune verba religionis ingererent tempore inimico, per quod forte scandalum excitarent, statim subiecit: *tempori servientes*, ut modeste et cum honestate aptis et locis et personis et apto tempore religionis fidem loquerentur" -). Etiam in brevibus epistulae praefixis in cdd^{lat} (in his am et fu, cf sub XLII.) caput inscribitur: *de tempore* (sic am fu, alii *tempori*) *serviendo*. Ex ed. Erasm. 2 (et sqq) transiit lectio *καιρῷ* et. in Lutheri versionem: Schicket euch in die Zeit. Ceterum *καιρῷ* passim iam in cdd. uncial. invenitur sic scriptum ΚΡΩ, *καιροῖς* vero omnino scribi solet ΚΟΙΣ.

13. *χρείαις* cum ℵBDb$^{et\ c}$ELP al omn^{vid} d*** e f vg^{cle} fu demid harl tol syr^{utr} (et^{p} et.$^{mg\ gr}$) cop arm aeth go Clem^{309} Or$^{int\ 651}$ (*usibus sanctorum*, ad quae addit ipse ut vdtr interpres: *memini in Latinis exemplaribus magis haberi* memoriis sanctor. communicantes, *verum nos nec consuetudinem turbamus nec veritati praeiudicamus, maxime cum utrumque conveniat aedificationi*) Chr^{740} (et. exponit) Thdor$^{mop\ 97.\ 98}$ Thdrt Dam Thphyl Oec Aug$^{doctr\ chri\ 4}$ (Pelag et Sedul utramq lectionem testantur, quemadmodum Sedul, postquam explicuit *necessitatibus*, pergit: *Aliter: memoriae sanctorum communicantes, hoc est* etc.) ... D* FG *ἴνια τῶν ἀντιγράφων* ap Thdor^{mop} (l. l., addit vero: *τῆσ αὐτῆσ οὔσησ διανοίασ*) d* g am cdd ap Or^{int} (vide ante) Hil^{1257} Ambrst Aug$^{serm\ 49}$ de verb dom al *μνείαις* (*memoriis*)

14. *εὐλογεῖτε* (D*vid *-εῖσθαι*) *τ. διωκ. ὑμασ* h. l. cum ℵADD^{b}LP al omn^{vid} vg rell Clem^{607} etc: D*et^{c}E d e pon post *καταρασθε* ... FG f g m^{112} Or^{int} ex^{mss} plane om (:: transiliendo) | *τ. διωκ. ὑμασ* cum ℵADELP al pler vg (et. fu demid etc) syr^{utr} rell Bas^{2,289} Chr^{744} Thdrt Dam al Or$^{int\ 656}$ ed Aug$^{rom\ 71}$ Ambrst al ... Or^{2,186} *τουσ ἐχθρουσ ὑμων*

μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. 16 τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς 15, 5
συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων 2 Co 8, 21 Prov 3, 4
ἀνθρώπων, 18 εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων
εἰρηνεύοντες, 19 μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε Dt 32, 35 Heb 10, 30
τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,
λέγει κύριος. 20 ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν
διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις Prov 25, 21 s

(libere) ... Ti om ημιασ cum B 47. 67** am (Clem^{607} *ευλογητεον τους διωκοντας, ευλογειτε κ. μη κατ.*)

15. *κλαιειν* cum ℵBD*FG 47$_{c}$ 67. d e f g m^{96} vg go syrP ^{mg} arm Or$^{int\ 652}$ Ambrst Aug$^{doct\ chr\ 4}$ al ... ς praem και cum AD^{c}ELP al pler syr^{sch} cop aeth Bas^{2,289} Chr^{745} Thdrt Dam al (Or^{2,821} *του γαρ αγιου εστιν κλαιειν μετ. κλαιοντ. και χαιρ. μετ. χαιρ.*) Tert$^{idol\ 13}$ Amb$^{lapa\ virg}$

16. *εισ αλλ. φρονουντεσ*: P* add *αγαπητοι* | *μη τα υψηλ. φρονουντεσ*: P* 12^{lect} om | B* *συναπαγαμενοι* | *γινεσθε*: DK *γιγνεσθ.* (D* *-σθαι*)

17. *καλα* sine additam cum ℵA*^{vid}BDELP al omn^{vid} d e syr^{utr} cop arm eth Or$^{int\ 652}$ delar ex^{edd} omn Chr^{747} Thdrt Dam al ... Ln add *ενωπιον του θεου και* c. A**. Item FG d*** f g guelph m^{24} vg go arm^{usc} Lcif^{188} (Gall^{6}) Ambrst al (Or$^{int\ edd}$ ante Delar.) add *ου μονον ενωπιον* (sic FG) *του θεου αλλα και* (sic FG, om fu) *ενωπιον των ανθρωπων* (:: ex 2 Co 8, 21 ad quem locum et. Polyc^{382} respicere vdtr: *προνοουμ. αει του καλου ενωπ. θεου και ανθρωπων*) | *παντων* cum ℵA*^{vid}BD^{c}ELP al pler f vg (et. am fu demid) syr^{utr} cop arm go Orint ^{652} Chr^{747} (ex^{inosc}, item^{montf} *ανθρω. παντ.*) Bas^{2,289} Thdrt (om *ανθρ.*) Dam al Ambrst al ... Ln *των* cum A**D*FG^{rg} 19. 55. (et. 47. ap Wtst, non ap Treg) 8^{pc} d e g guelph m harl tol Lcif^{188} ... 44. 46. 80. plane om (c^{acr} om *ανθρωπ.* ut Thdrt)

19. *εκδικησισ* et. f g: AFG Or^{2,612} (non item^{2,687} not ex^{cat} nec$^{int\ 2,687.\ 692.\ 4,858}$) *-κησεισ* | *εγω* et. d e f vg syr^{sch} aeth Or$^{int\ 652}$ etc: g guelph cop arm syrP c. ob. Tert$^{marc\ 4,16}$ et^{5,14} Cyp^{222} Ambrst al *et ego* | *ανταποδωσω*: FG *ανταποδω* (sed f g pariter ac d e vg etc *retribuam*)

20. *αλλα* (ℵP 37. al *αλλ*) *εαν* cum ℵABP 5. 10. 23. 37. 57. 67** 73. d* vg cop arm Bas^{2,289} Dam Or$^{int\ 4,654}$ ... ς Ti *εαν ουν* cum D^{c}EL al plu Chr ^{748} Thdrt Thphyl Oec ... syr^{sch} *et si*, aeth *et si quoque*, Did^{181} *libere εαν γαρ* ... Gb'' *εαν* sine copula cum D*FG 2. 33. 35. 80. 106. 108. d*** e f g m^{24} guelph go | FG *εκθροσ* | *ψωμιζε* (D^{b} et^{c} *-μιζαι*, FG *-μειζαι*, item D^{b} *ποτιζαι*, FG *ποτειζαι*) ... A *-σε*, 37* *-σον* | *εαν διψα* (109** *-ψηση*): D* (Treg ex errore D^{c}) d e 109** praem και (item Cyp^{302}:: ex Prov) ... D^{b} et^{c} 46. 68. 116. 177. 238. 13^{lect} 14^{lect} arm go *εαν δε διψ.* Praeterea L 109* 178. om *εαν διψα, ποτ. αυτ.* | *επι την κεφαλην*: B *επ. της κεφαλης*

ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII.

Ps 2, 13 e

1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. 2 ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. 3 οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· 4 θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. 5 διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ

---

21. νικω: A νικου | υπο: FG απο

XIII. 1. πασα ψυχη et υποτασσεσθω c. ℵABDᶜELP al omnᵛⁱᵈ vg syrᵘᵗʳ cop go arm aeth Or¹,⁷⁹⁰ etᶦⁿᵗ⁴,⁶⁵⁴. ⁶⁵⁵ (uberius dicit de ψυχη) Didᶦⁿᵗ ⁶,²⁹¹ Basᵉᵗʰ³¹² Chr⁷⁵¹. ⁷⁵² Thdrt Gennadᶜᵃᵗ⁴⁵⁸ Acacᶜᵃᵗ⁴⁵⁰ Dam al Aug romᵀ² Cassiod²⁴ al ... D*FG d* f g m⁸⁹ fu harl Irᶦⁿᵗ³²¹ Ambrst al πασαις et υποτασσεσθε | ει μη υπο θεου (Gb″) c. ℵABDᶜE**LP al plus⁷⁰ Bas ᵉᵗʰ ³¹² Chr⁷⁵³ Isid²,²¹⁶ Thdrtᶜᵒᵈ ... ς Ti ει μη απο θεου cum D*E*FG al vix mu Or¹,⁷⁹⁰ Thdrtᵉᵈ Dam | αι δε ουσαι sine additam cum ℵAB D*FG 67** 12ˡᵉᶜᵗ d e f g m⁸⁹ vg cop arm aethᵘᵗʳ go Dam Irᶦⁿᵗ²⁸⁰. ³²¹ (Didˡᵃᵗ³²¹ vid) Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add εξουσιαι cum DᶜELP al pler syrᵘᵗʳ Or¹,⁷⁹⁰ Chr⁷⁵² Thdrt Thphyl Oec | υπο sec: FG 12ˡᵉᶜᵗ απο | θεου sine artic cum ℵ*ABDEFGP al¹⁵ Chr⁷⁵² Dam ... ς (= Gb Sz) του θεου cum ℵᶜL al longe plu Or¹,⁷⁹⁰ Chr exᵐᵒˢᶜ¹ Thdrt

2. ληψονται. cum ℵAB*D*FG ... ς ληψ. cum B³DᶜELP al omnᵛⁱᵈ

3. τω αγαθω εργω αλλ. τω κακω (Gb′) cum ℵABD*FGP 6. 67** d (*bono opere sed malo*, d*** correxit *operis*, nil amplius) e f g m⁸⁹ guelph cop go (aeth *ei qui facit bonum* etc) Clem¹⁴⁷ (non adscripsit αλλα τω κακω) Dam Irᶦⁿᵗ²⁸⁰ Tertgnostic ¹⁴ al. Similiter *boni operis sed mali* vg Orᶦⁿᵗ⁴,⁶⁵⁵ Ambrstᶜᵈᵈ ... ς των αγαθων εργων αλλ. των κακων cum DᶜEL al fere omn syrᵘᵗʳ arm Chr⁷⁵³ Thdrt al Ambrstᵉᵈ

4. σοι et. d e f g m⁸⁹ guelph vg Irᶦⁿᵗ²⁸⁰ Orᶦⁿᵗ⁴,⁶⁵⁵ Tertgnostic ¹⁴ etc ... FGʳGᵍʳ 61. 116. bᵃᶜʳ* oᵃᶜʳ om (Ambrstˢᵉᵐᵉˡ habet, ˢᵉᵐᵉˡ non habet) | το αγαθον: B om το | εκδικ. εισ οργην cum ℵᶜABLP al longe plum⁸⁹ (*vindex est in iram*) guelph vg syrᵘᵗʳ cop arm aeth go Irᶦⁿᵗ²⁸⁰. ³²¹ Orᶦⁿᵗ⁴,⁶⁵⁵ etc ... ℵ*DᵇᵉᵗᶜE al²⁵ fere d*** Chr⁷⁵⁴ Thdrt εισ οργ. εκδικ. (Chr εκδικ.) ... D*FG 177. d* f g om εισ οργην, hinc Gb⁰

5. αναγκη υποτασσεσθαι: Orᶦⁿᵗ⁶⁵⁶ *necesse est subditos esse*, nec aliter syrᵘᵗʳ cop arm; aeth *per necessitatem subiecti este*, vg Ambrstᵉᵈᵈ

τὴν συνείδησιν. 6 διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. 7 ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν. 8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. 9 τὸ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς

Mt 22, 37 ss

Ex 20, 13 ss
Lv 19, 18
Ga 5, 14
Ia 2, 8

---

necessitate subditi estote, Aug$^{rom\ 74}$ *necessitati subditi estote* ... DEFG d e f g m^{89} guelph go Ir$^{int\ 230}$ *υποτασσεσθε* (Gb′), omisso *αναγκη*. Praeterea pro *υποτασσεσθαι* ς^{1624} et^{1838} (non item^{1656} etc) *προτασσεσθαι* ex errore | *αλλα και*: FG^{gr} om *και*

7. *αποδοτε* sine copula cum ℵ*ABD* 67. m^{89} am demid tol sah cop (Or ^{1,252} et^{2,294}, sed afferuntur verba: *αποδοτε* etc sine eis quae praecedunt, item Or$^{int\ 2,261.\ 275.\ 4,481}$, sed nec aliter^{456} in h. l.) Dam Cyp^{305} (ut Or) Aug^{saep} Cassiod^{25} ... ς add *ουν* cum ℵ^{c}D^{c}EFGLP al fere omn d e f g vg^{cle} (et. fu harl) syr^{utr} arm go (aeth *et* –) Chr^{755} Thphyl Oec Ambrst al (Thdrt *αποδ. τοινυν*)

8. *οφειλετε* (ℵ^{c} *οφειλητε*) et. Or ^{1,252} et$^{int\ 2,261.\ 4,656.\ 657}$ etc (B* *οφειλειτε*) ... ℵ* 4. e^{ser} Or^{2,294} *οφειλοντες* (ℵ *οφι–*) | *αλληλ. αγαπαν* cum ℵABDE FGP al fere^{10} d e f g m^{89} vg syr^{sch} arm go Or ^{1,252} et^{2,294} et^{int} Chr^{755} Thdrt Dam Cyp^{305} al ... ς (= Gb Sz) *αγαπ. αλληλ.* cum L al plu sah cop syr^{P} aeth Thphyl Oec

9. *το γαρ* et. Clem^{568} Or$^{int\ 4,657}$ etc ... FG f g Ambps^{116,125a} *γεγραπται γαρ* (libere syr^{sch} *nam etiam illud quod dixit*) | *ου μοιχευσεις* etc: P 121. *ου μοιχευσης, ου φονευσης, ου κλεψης, ου ψευδομαρτυρησης* (haec 121. om) *ουκ επιθυμησης* | *ου κλεψ.* sine *ου ψευδ.* c. ABDEFGL al^{25} fere d e f g am fu tol syr^{sch} sah (om et. *ου μοιχ.*) go Clem^{568} (om et. *ο. επιθυ.*) et^{597} (om et. *ο. φον.*) Or^{2,669} (om et. *ο. επιθυ.*) et$^{int\ 2,821}$ (om et. *ο. επιθ.*) Dial^{821} (om et. *ο. επιθ.*) Cyr$^{ioh\ 752}$ Thdrt Dam al Aug$^{doctr\ chr\ 1}$ et^{alib} Ambps^{116,125a} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *ου ψευδομαρτυρησεις* cum KP al plu (7 ap Scri) vg^{cle} demid harl cop syr^{P} arm aeth Or$^{int\ 4,657}$ Chr^{757} (om *ο. επιθυ.*) al | *ει τις ετερα* sine additam et. Clem^{bis} Or^{2,669} et^{670} Dial^{821} etc ... ℵ* (non item^{c}) A 77. 93. 116. Dam add *εστιν*, item d e f (non g) vg Or$^{int\ 657}$ etc | *τω λογω τουτω* cum ℵB DEFG 37. 45. d^{scr} g Or^{2,669} et^{670} ... ς *τουτω τω λογω* cum ALP al pler d e f vg Clem^{597} (et^{568} *εν τουτω μονω ανακεφ. τω λογω*) Dial^{821} Chr^{757} Cyr$^{ioh\ 752}$ Thdrt Dam etc | *εν* (Clem^{568} Or^{2,670} om) *τω* et. Clem^{597} (et ^{568}) Or^{2,669} (et ^{670}) Dial^{821} Chr Cyr^{ioh} Thdrt Dam etc ... BFG om, nec expri d e f g vg Or$^{int\ 657}$ Ambrst etc. Hinc Ln [*εν τω*] | *αγαπησεις*: P *–σης* | *ως σεαυτον* cum KABDE al plus^{30} Clem^{568} Or$^{2,669.\ 671}$ Dial^{821} (sed fluct lect) Thdrt Dam ... ς *ως εαυτον* cum FGLP al plu Clem^{597} (sed fluct lect) Chr Cyr^{ioh} Thphyl Oec (:: cf Mt 19, 19. 22, 39 Mc 12, 31 Lc 10, 27 Iac 2, 8 Gal 5, 14, quibus ll. omnibus ex auctoritate testium

1 Co 13, 4 σεαυτόν. 10 ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα
οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. 11 Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα
1 Th 5, 6 sq Eph 5, 11. 14 ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία
ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. 12 ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν.
ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὅπλα
τοῦ φωτός. 13 ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ
κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ,
Ga 5, 16 14 ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς
πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

σεαυτον edendum est; tamen ubique cdd plu secundi vel tertii ordinis εαυτον praebent. Hinc altera forma, quam speciosiorem nonnulli putant, non praefertur nisi opinionis licentia.)

10. η αγαπη - εργαζεται et. Clem^{614} Or$^{int\,657}$ etc: A om. Item Cyr$^{ioh\,752}$, certe enim post ως εαυτον non addit nisi πληρ. ουν νομ. η αγ. | τω πλησιον (FG πλησειω) et. d e (g vide post): f (g) vg Or$^{int\,657}$ Ambrst etc *dilectio proximi* (g *proximo t i*) | ουκ εργαζεται: D* 2. 17. 38. 48. 72. 73. 213. 238. al$^{2\,scr}$ ου κατεργαζ. | ουν c. ℵA^{vid}BD^{b}et^{c}EL al pler f vg sah cop syr^{P} go Clem^{614} Or$^{int\,2,308}$ et^{4,657} Chr^{757} Thdrt Dam Aug^{gra} et arb^{735} al ... D*FG d e g m^{16} aeth^{utr} Aug$^{ps\,31}$ et^{alib} al δε ... 115. 8P^{e} Ambrst al γαρ, syr^{sch} *quia* - ... P 93. 12^{lect} om copulam

11. ειδοτες: A*FG** (sed f g *scientes*) ιδοντες | ηδη (A ηδει) hoc loco cum ℵABCDE 37. d e vg (*quia hora est iam nos de somno surgere*) Dam Ambrst Hier$^{lovin\,1}$ ... ς Ti ante εξ υπν. pon cum FGL al pler f g go Clem^{628} Chr^{761} Thdrt Thphyl Oec; P ante ωρα, 115. ante εγερθ. pon ... syr^{sch} arm aeth non expri | υμας cum ℵ*ABCP 37. 76. d^{scr} Clem^{628} ... ς Ln (ex errore) Ti ημας cum ℵ^{c}DEFGL al pler d e f g vg sah cop syr^{sch} arm go Chr Thdrt Dam al ... syr^{P} aeth Or$^{int\,658}$ Cyr$^{ioh\,459}$ om | FG 47. εξ υπνους | ημων: P υμων

12. ηγγικεν et. Clem^{628} Or$^{2,606.\,647}$ et^{3,485} etc ... A ηγγισεν | αποθωμεθα et. Clem^{628} etc ... D*et^{c}(non item^{b}) EFG αποβαλωμεθα. Latini (d e f g vg Or$^{int\,658}$ Cyp^{256} Ambrst etc) *abiiciamus* (*abiciamus*) | ενδυσωμ. δε (Gb′) cum ABC*D*EP sah^{wold} cop go Clem^{628} Or$^{int\,658}$ Dam ... ς και ενδυσωμ. cum ℵ^{cc}C^{2}D^{b}et^{c}FGL al omn^{vid} vg arm aeth Chr^{762} Cyr ador^{84} Thdrt al Cyp^{256} Ambrst al ... syr^{utr} ενδ. ουν ... ℵ* sah^{cod} ενδυσ. sine copula | τα (17. om) οπλα et. Clem^{628} Or^{3,556} et$^{int\,656}$ etc Cyp^{256} Ambrst Orsies^{46} etc ... ADE 32. 93. d* e τα εργα

13. ευσχημονως (FG -μωνως): d e f g vg etc *honeste*. Quam ad vocem Amb$^{off\,1,221}$: *quod Graeci dicunt ευσχημονως: hoc autem proprie significat bono habitu, bona specie.* | κωμοις: 37* -μαισ | εριδι και ζηλω et. Ir$^{int\,282}$ Or$^{int\,3,56}$ et^{4,638} etc ... B sah Clem^{638} Amb$^{ps\,118,114}$ εν εριδι και ζηλοισ, *in contentionibus et aemulationibus*, item Cyp^{256} *in certaminibus et zelo*

14. αλλα cum ABD^{c}E ... ς Ln αλλ cum ℵCD*FGLP al certe pler | κυριον (d* *deum*, i. e. posuit $\overline{dn}$ pro $\overline{dnm}$) et. Or$^{int\,1,90}$ et$^{2,164.\,215.\,656}$ et^{4,659} etc:

XIV.

1 *Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.* 2 *ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.* 3 *ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.* 4 *σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στῆσαι* 15, 1. 7 15, 7 14, 10 Is 4, 13 11, 22

B Clem^{287} (*ενδυσασθαι γαρ παγκαλως ημιν ο θειος αποστολος συμβουλευει τον χν ιν* etc) om | *ιησ. χριστ.* et. Or$^{cat\ eph\ 214}$ et$^{int\ 1,60}$ et$^{2\ ter}$ et^{4,659} etc ... B go (*domin. nostr. Chri. Ies.*) Clem *χρι. ιησ.* (Or$^{int\ 3,888}$ Amb$^{tob\ 616}$ *induite dominum Iesum*) | *και τησ* et. Clem^{287} Or$^{int\ 2,164.\ 215}$ et^{4,659} Bas$^{regg\ 258}$ etc ... D*FG d* f g om *και* | *εισ επιθυμιασ* c. ℵBDELP al fere omn Ign$^{int\ pol\ 262}$ Clem^{287} Or$^{int\ 2,164}$ (*ad concupiscentias*) Bas$^{regg\ 258}$ Chr^{764} Thdrt Thphyl Oec ... AC 1. Ath^{2,217} (ep^{1} ad Castor) Cyr$^{nic\ eph\ 1,758}$ Thdrt$^{com\ ex\ cod}$ Dam *εισ επιθυμιαν* (Amb$^{fid\ 2,497}$ *in concupiscentia*), FG *εν επιθυμειαισ*, item d e f g vg Ambrst etc *in concupiscentiis* (d*** f vg *in desideriis*). Cf et. Aug$^{doct\ chri\ 4}$ ubi ad verba: *et carnis providentiam ne feceritis in concupiscentiis* haec adnotat: *quodsi quisquam ita diceret:* et carnis prov. ne in concupiscentiis feceritis, *sine dubio aures clausula numerosiore mulceret. Sed gravior interpres etiam ordinem maluit tenere verborum. Quomodo autem hoc in Graeco eloquio sonet – viderint eius eloquii usque ad ista doctiores: mihi tamen quod nobis eodem verborum ordine interpretatum est, nec ibi videtur currere numerose.*

XIV. 1. *διαλογισμων* et. Or$^{cat\ cor\ 79}$ etc ... 8. 37. 46. 47* 57. 66** 73. 109. k^{scr} o^{scr} al^{10} Chr$^{770\ com}$ (non $^{761\ txt}$ nec $^{com\ ex\ cod\ 1}$) Thdrt *λογισμων*

2. *ο δε* et. Clem^{736} Or^{1,245} et^{4,243} al mu ... FG *οσ δε* | *εσθιει* et. d* Clem Or et Or$^{int\ 2,154}$ Tert$^{psych\ 15}$ Hier$^{lovin\ 2}$ etc ... D*FG d*** e f g vg arm Or$^{int\ 2,210}$ et$^{4,531.\ 659\ bis}$ Ambrst Aug$^{rom\ 78}$ et^{alib} etc *εσθιετω* (*manducet*)

3. *εξουθενειτω* et. Clem$^{170.\ 535}$ Or$^{int\ 659.\ 660}$ (*non spernat*) Epiph^{507} Tert psych^{15} (*ne nullificet*) etc ... A 68. 5^{lect} Or$^{int\ 674}$ *κρινετω* | *ο δε μη* cum ℵ*ABCD* 5. d* go Clem^{170} (et^{535} *ο μη εσθ. τον εσθ. μη εξουθενειτω· ο δε εσθ. τον μη εσθ. μη κρ.*) Dam ... FG f g *ουδε ο μη* (*neque qui non*) omisso *μη* ante *κρι.* ... ς *και ο μη* cum ℵCDcELP al pler d*** vg syr^{utr} sah aeth Bas$^{eth\ 278}$ Epiph^{507} Thdrt Thphyl Oec Or$^{int\ 659.\ 660}$ Aug$^{confess\ 10}$ Ambrst al ... omittunt copulam cop Chr^{770} (in^{com}), item e (d* *qui autem*, d*** praeposuit *et*, nec vero delevit – per incuriam – *autem*. Hinc factum vdtr ut e dubius neutrum transscriberet) | *ο θεος γαρ*: L al pauc *ο γαρ θε*. Praeterea cf Epiph^{507} ubi post *μη κρινετω* haec adduntur: *κυριω γαρ εσθιει και πινει, και κυριω ουκ εσθιει και ου πινει.* Similiter v. 6 verba Pauli aucta sunt.

4. *δυνατει γαρ* (Gb') cum ℵACD*FG ... D^{b}E^{tcp} Bas$^{eth\ 278}$ ex^{edd} et^{codd} Chr^{771} (et. mosce) syr^{p} (add *εστιν* c. ob.) *δυνατος γαρ* ... ς *δυνατος*

αὐτόν. 5 *ὃς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορείσθω.* 6 *ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.* 7 *οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει·* 8 *ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀπο-*

γαρ εστιν cum L al omn^{vl} Thdrt Dam. Ex Latt d e f g vg go Cyp$^{711\cdot 813}$ Or$^{int\,660}$ (sine *enim*) Ambrst al *potens est enim;* Or$^{int\,659}$ *potest enim* (:: cf Hom$^{clem\,1,6}$ ubi est *ὅ δυνατεῖ ποιεῖν*, et Epitom quae substituit *δ μὴ δυνατὸσ εἶη ποιεῖν*.) | *ο κυριοσ* cum ℵABCP sah cop arm go aeth Bas$^{eth\,273}$ cdd Aug^{cont} adima^{14} Orsies^{44} (Gall^{15}) Opt^{476} (ibidem), item *dominus eius* syr^{sch} ar^{e} ... ς *ο θεοσ* cum DEFGL al certe pler d e f g vg syr^{p} Or$^{int\,660}$ Bas$^{eth\,273\,ed}$ Chr^{771} Thdrt Dam al Cyp$^{711\cdot 813}$ Aug^{aliq} Ambrst al (:: cf v. 3)

5. *οσ μεν γαρ* cum ℵ*ACP 26. 39. d e f g vg (hi Latini *nam alius*) go Bas$^{eth\,273}$ Dam Ambrst (*nam alius quidem*) al: Ln *οσ μεν* [γαρ] ... ς Ti om *γαρ* c. ℵCBDEFG al pler syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,660}$ (Dial^{664}) Chr^{771} Thdrt al Aug$^{rom\,80}$ et^{alib} al :: videbatur minus aptum | *εκα στοσ*: 3. 5. 14. 37. 62. l^{scr} syr^{sch} add *δε* (37. δ') | *εν*: A 38. 54. cat $^{txt\,473}$ fu Chr^{771} Thdrt om

6. *κυριω φρονει* sine additam cum ℵABC*DEFG 23. 57. 67** d e f g vg cop aeth Or$^{int\,660}$ Ambrst Aug^{cont} adim et$^{mor\,manich}$ ... ς (Gb^{0}) Ti add *και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει* cum C^{3}LP al pler syr^{utr} arm Bas$^{eth\,274}$ Chr^{772} Thdrt Dam Phot$^{cat\,475}$ al | *και ο εσθιων* cum ℵABCDEFGLP al^{70} d e f g vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,660}$ Bas^{eth} Chr Thdrt Dam etc ... ς (= Gb Sz) om *και* cum minusc pauc (minime probat Clem^{170} *ο εσθιων, λεγων, κυριω εσθιει* etc) | *ευχαριστει γαρ* (et. Or$^{int\,660}$ Bas$^{eth\,274}$ etc): P 31. 43. c^{scr} syr^{sch} ar^{e} arm Clem^{170} Isid^{2,128} Dam *και ευχαρ.* | *τω θεω* pri loco (et. Clem^{170} Or$^{int\,660}$ Tert psychic^{15} etc): A 52. *τω κυριω* | *και ο μη εσθιων* usq *ευχ. τ. θεω*: L om (transiliendo; similiter 66* ab *ημεραν* ad *ημεραν*, al^{3} ab *εσθιει* ad *εσθιει* transiliunt) | *και ευχ. τ. θεω*: 17. add *και ουδεισ αυτω στρατευεται*

7. *και ουδεισ*: c^{2} add *ημων* (sic), item cop

8. *εαν τε γαρ* (d e f g vg *sive enim*): 17. arm aeth om *γαρ*, item *sive etiam* Or$^{int\,661}$ | *αποθνησκωμεν* pri loco cum ℵB al plu Chr^{773} Cyr$^{act\,29}$ et^{56} Thdrt al ... Ln *αποθνησκομεν* cum ADEFGP 14. 30. 41. 47. 48. 62. 73. 80. 113. 114. 115. a^{scr*} Ephr^{3,407} Dam ... CL al fere^{10} *αποθανωμεν* | *τω* (FG om) *κυριω αποθνησκομεν*: ℵCL al Chr$^{mosc\,3}$ *τ. κυ. αποθνησκωμεν* | *εαν τε* (FG^{rg} g add *ουν*) *αποθνησκωμεν* cum ℵBCL al plu Chr^{773} Cyr$^{act\,56}$ Thdrt Dam ... Ln *εαν τε αποθνησκομεν* cum AD EFGP al fere^{10} Ephr^{3,407} ... al aliq ε. τ. *αποθανωμεν*

θνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. 9 *εἰσ τοῦτο γὰρ Χριστὸσ ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.* 10 *σὺ δὲ τί κρίνεισ τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖσ τὸν ἀδελφόν σου; πάντεσ γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ.* 11 *γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριοσ, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.* 12 *ἄρα οὖν ἕκαστοσ ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.*

2 Co 5, 15 1 Th 4, 14 — 14, 4 2 Co 5, 10 — Is 45, 23 Phl 2, 10 a — Mt 12, 36

9. *χριστοσ* sine *και* cum ℵ*A^{vi}BC*D*etcEFGP al plus^{20} f g vg (et. fu demid etc) cop arm aeth Or^{1,436} et$^{4,135.\ 342}$ et$^{int\ 4,661}$ Cyr$^{hr\ 220}$ Chr^{773} tertio loc Cyr$^{glaph\ 54.\ 207}$ et$^{osa\ 745}$ et$^{act\ 29.\ 58}$ Dam Ambrst Anast^{256} (Gall^{12}) Sedul ... ς (Gb^{00}) add *και* cum ℵcC^{2}D^{b}L al longe plu d* et*** e am syr^{utr} Ir$^{int\ 200}$ Or$^{int\ 4,661\ b}$ Chr$^{773\ bis}$ Thdrt al Fulg^{arian} al | *απεθαν. και εζησεν* cum ℵ*ABC cop arm aeth Or$^{int\ 4,661\ bis}$ Cyr$^{hr\ 220}$ Chr$^{773\ semel}$ Cyr$^{glaph\ 54.\ 207}$ et$^{osa\ 745}$ et$^{act\ 29.\ 58}$ Dam Anast^{256} al. Item FG f g vg Or^{1,436} et$^{4,135.\ 342}$ Cyr$^{sophon\ 614}$ (et$^{zach\ 791}$ *απεθ. κ. ανεζησ.*) schol niceph^{2,268} Ambrst Pelag Fulg^{arian} *απεθαν. κ. ανεστη ...* ς (= Gb Sz) *απεθ. κ. ανεστη κ. ανεζησεν* cum minusc (syr^{sch} *mortuus est et revixit et resurrexit*) Thdrt; item ℵcD^{b}LP al longe plu syrP Ephr^{3,407} Chr^{773} semel Tiphyl Oec *απεθ. κ. ανεστ. κ. εζησεν.* Similiterque D*et^{c}E d* e Ir$^{int\ 200}$ Gaud$^{serm\ 12}$ *εζησεν και απεθαν. και ανεστη* | *κυριευση*: Lv 17. 122. n^{scr} *-ευσει*

10. *συ δε τι*: G^{gr*} add *γαρ* (vdtr ipse* delevisse) | *τι κρινεισ*: 47. *τισ ει ο κρινων* | *τ. αδ. σου* pri (et. Or$^{int\ 662}$): D*EFG 45. d e f g am** Ambrst add *εν τω μη εσθιειν* | *η* (L *ει*) *και συ τι εξουθ. τ. αδ. σου*: 178. 238. syrP (ex cdd^{2}) om ... f g am** Ambrst add *in manducando* (g Ambrst *in edendo*) | *παντεσ γαρ* (47^{mg} 67** om) *παραστ. τ. βημ. τ. θεου*: 47* om | *τ. θεου* (Gb′) cum ℵ*ABC*DEFG 47^{mg} d e f g am fu harl tol marian cop arm^{edd} Or$^{int\ 4,662\ ter}$ et^{662} (*quod vero in praesenti quidem loco* tribunal dei, *ad Cor. vero* tribunal Christi *posuit, ego quidem nullam puto esse differentiam* etc) Dam Aug$^{mor\ mani}$ Fulg^{ari} Sedul ... ς *τ. χριστου* cum ℵcC^{2vi}LP al pler guelph vg^{cle} demid syr^{utr} arm^{ed} go Or^{1,254} Did$^{tri\ 17}$ et^{76} Chr$^{774\ bis}$ Cyr$^{act\ 27}$ Gennad$^{cat\ 478}$ (atque ap Cyr^{act} et ap Gennad ex ista lectione concluditur: *θεὸσ οὖν ἄρα ἐστιν ὁ* $\overline{χς}$) Thdor$^{mop\ 100.\ 101}$ (uberius tractat) Thdrt Antioch^{1106} Ter$^{t\ marc\ 5,14}$ al. Cf et. Polyc^{6} (ap Dress^{264}): *παντασ δει παραστηναι τω βηματι του χριστου και εκαστον υπερ εαυτου λογον δουναι.*

11. *οτι* (et. Or$^{int\ 662.\ 663}$ Did$^{tri\ 17.\ 76}$ etc): D^{gr*}viFG^{g} *ει μη*, g *nisi è quoniam* | *πασ. γλωσσ. εξομολογ.* cum ℵACD^{b}LP al omn^{vid} vg cop arm syrP Iust$^{apol\ 1,52}$ Did$^{tri\ 17.\ 76}$ Chr^{774} Thdrt Dam al Aug$^{cont\ adim\ etalib}$ al ... Ln *εξομολ. πασ. γλωσσ.* c. BD*et^{c}EFG d e f g guelph go (syr^{sch} aeth^{utr} *και εμοι εξομ. πα. γλ.*) Or$^{int\ 662}$ Ambrst al :: hoc ordine et. LXX; eo ordine quem ipsi sequuti sumus et. Phil 2, 11. Valuit ad mutandum id quod praecedit: *εμοι καμψει π. γον.* | *τω θεω*: 47. demid syrP^{txt} *τ. κυριω* ... syr^{sch} aeth *mihi*

12. *αρα ουν* cum ℵACD^{b}et^{c}KLP^{2} al fere omn cop syrP arm go Chr^{774} Thdrt Antioch^{1106} Dam etc ... Ln om *ουν* cum BD*FGP* 67** syr^{sch}.

13 *Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.* 14 *οἶδα*
20 *καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.* 15 *εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ*
1 Co 8, 11 *ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν.* 16 *μὴ*
1 Co 8, 8 *βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν.* 17 *οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ*

Item d e f g vg Or$^{int\ 662}$ Ambrst Aug al *itaque* pro *αρα ουν*, cf 8, 12. 9, 16. 18. 14. 19. | *ημων*: c 116. *υμων* | *εαυτου*: c *αυτου* | *δωσει* cum ℵACD^{c}ELP (*δωσει λογον*) al fere omn Polyc^{6} (vide ante) Chr^{774} ex mosc^{1} Thdrt Antioch^{1106} Dam etc ... Ln *αποδωσει* cum BD*FG 39. Chr^{774}. Ex Latinis *reddet* d e f g vg Or^{int} Ambrst al, *dabit* Cyp^{188} | *τω θεω* cum ℵACDELP al fere omn Or$^{int\ 662.\ 663}$ Chr^{774} Thdrt Antioch ^{1106} Dam etc Ambrst al ... BFG 54. 67** f g Cyp^{156} Aug$^{cont\ adim}$ et mor eccl om (vide supra et. Polyc), hinc Ln [*τω θεω*]

13. *κρινωμεν*: P 37* *-νομεν* | *κρινατε*: D*FG *-νετε* ... P *-νομεν* | *προσκομμα*: B arm (similiter ac syr^{sch}) om. Cf et. syr^{sch} *ut offendiculum fratri tuo non ponas.* | *η* (B syr^{sch} arm om) *σκανδαλον*: 37. 47** 68. 93. 115. 120. 238. b^{scr*} n^{scr} o^{scr} al fere^{10} Chr^{775} ex^{mosc1} Cyr^{ador249} Antioch^{1106} al *εισ σκανδαλον*

14. *οιδα*: 17. add *δε* | *εν κυριω* (et. Or$^{int\ 664.\ 665}$ etc): LP 37. 48. 71. 93. 116. al fere^{15} arm *εν χριστω* | *δι εαυτου* cum ℵBC al sat mu Chr^{781} semel Dam Thphyl. Item d e f g vg (item rell) Or$^{int\ 664}$ etc (*per ipsum*) ... Gb Sz Ln Ti *δι αυτου* cum ADEFGLP al longe plu (10 ap Scri, 6 ap Mtthaei) Chr^{781} semel Thdrt (*τὸ γὰρ δι' αὐτοῦ τοῦτ' ἔστιν διὰ τὴν εὐαγγελικὴν αὐτοῦ νομοθεσίαν*) Oec et Sev ap Oec (*τοῦτ' ἔστι τοῦ θεοῦ*) schol^{118} (*ἤτοι τοῦ κυρίου ἵν' ὡς τὰς νομικὰς παρατηρήσεις παύσαντος· ἢ δι' ἑαυτοῦ τοῦτ' ἔστιν οὐδὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀκάθαρτον*) | *τι*: D^{b} (non item c) post *κοινον* pon | *εκεινω*: DG^{r*vid} *εκεινων* (sed *ν* prorsus erasum)

15. *ει γαρ* (Gb') cum ℵABCDEFGP(L^{sil}) al^{10} d e f g guelph vg cop syr^{p} ^{mg} arm Or$^{int\ 664.\ 665}$ Antioch ^{1120} Dam Ambrst etc ... ς *ει δε* cum L$^{tr\ 69}$ al pler syr^{sch} et$^{p\ txt}$ go (aeth *et* –) Chr^{781} Thdrt al | *ο αδελφ. σου*: FG om *ο* | *απολλυε* (et. Ir$^{209\ gr}$ et^{lat} Or^{1,762} etc): D^{c}EL al mu (6 ap Scri) *απολυε* ... FG *απολλυειν* (f g aeque ac d e guelph vg etc *noli* – *perdere*)

16. *ουν* et. Clem^{166} Or$^{int\ 667}$ etc: fu al^{lachm} *enim* (syr^{sch} *et* –) ... FG 3. f g go arm om | *υμων* cum ℵABCLP al omn^{vid} f guelph* syr^{p} Chr^{782} Thdrt auct$^{sing\ cleric}$ ... DEFG d e g m^{16} guelph** go syr^{sch} (cop *bonum nostrum et bonum vestrum*) Clem^{166} Or$^{int\ 667}$ Athl$^{at\ 2,643}$ (exhortatio ad monachos) Dam Aug$^{rom\ 81}$ Ambrst al *ημων*

17. *βρωσισ κ. ποσισ* et. d e f g m^{16} guelph vg etc ... AP$^{Gr\ Gg^{r}}$ *βρωσεισ* (et. c) *κ. ποσεισ*

ἐν πνεύματι ἁγίῳ· 18 ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. 19 ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά, Tit. 1, 15
ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι· 21 καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου 1 Co 8, 13
προσκόπτει. 22 σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ

---

18. *εν τουτω* (Gb″) cum ℵ*ABCD*FGP 5. d e f g m[16] vg sah cop Or[int 667 bis et 668] (*in hoc, hoc est, in spiritu sancto*) Dam Ambrst Aug[cont adim etc] ... ς *εν τουτοισ* cum ℵ[c]D[c]EL al fere omn guelph go syr[utr] arm Chr[783] Thdrt Thphyl Oec Tertp[sych 15] (*nam qui in istis servit, placabilis et propitiabilis deo nostro est*) | *τω χριστω* cum ℵBCD[c]ELP al fere omn (47. *τω κυριω*) Chr Thdrt Dam etc ... Ln om *τω* cum AD*FG | *δοκιμοσ* cum ℵACDEFG[2]LP etc ... B (et[a] et[3], B[2] enim accentum *δοκίμοις* addidit) Ger[a] *δοκιμοισ*, item 77. post *ανθρωποισ*

19. *ἄρα*: invenitur in cdd etiam *ἀρα*, ut L n[secr] (sed n[secr] *διωκωμεν*, non *-κομεν* habet). Ln[ed min] *ἀρα οὐν – διώκομεν – ἀλλήλουσ*; Ceterum *αρα οιν* vertunt ex Latinis *itaque* d*** e f guelph vg Or[int 668] Ambrst etc, *itaque ergo* d* g | *διωκομεν* (et. Ln[ed min]) cum ℵABFGLP 39. 43. 73. 116. 238. a[secr] o[secr] Chr[783] ex[mosc 1] ... ς Ln[ed mai] Ti *διωκωμεν* cum CDE al longe plu Chr[edd] Thdrt Dam al. Item *sectemur* d e f g m[16. 97] guelph vg rell Or[int 668] Ambrst etc | *εισ αλληλουσ* sine additam et. Or[int 668] etc: D*EFG d e f g m[16. 97] guelph vg (sed non demid harl*vi) Ambrst al (sed non Aug[mor manich et[cont adiman]) add *φυλαξωμεν* (*custodiamus*). Quam in lectionem Luc[brug] „*non omittas*".

20. *καταλυε* et. Clem[171] etc (Or[int 668] *nolite – solvere*): FG *καταλυειν* (d e f g guelph vg etc *noli – destruere*) ... ℵ* (non item[c]) *απολλυε* | *καθαρα*: ℵ[c] add *τοισ καθαροισ*

21. *κρεα* et. Clem[170. 550] Or[1,762] etc ... D[b] (non item[c]) 37. *κρεασ* | *πιειν*: D* *πειν* ... FG Clem[550] (non [170]) *πινειν* | *προσκοπτει* et. ℵ[a] Or[1,762] et[int 2,962] et[4,668. 669] etc ... ℵ*P *λυπειται*. Nil addidimus cum ℵ*(et[a]) AC 67** syr[sch] cop aeth ar[e] Or[1,762] (affert *καλον το* usque *προσκοπτει*) Or[int 2,962] et[4,668 et 669] Dam Aug[cont adim] ... ς (Gb[o]) Ln (neglecto Or) Ti add *η σκανδαλιζεται η ασθενει* cum ℵ[c]BDEFGLP al fere omn (76. 115. Chr[783] *σκανδαλιζ. η προσκ. η ασθ.*) d e f g m[97] vg sah syr[P] arm Bas[2,487] et[670] Chr[784] (et[783]) Thdrt al Ambrst al. Explicatur locus schol[115] et[alibi] sic: *σκανδαλίζεται, ὡσ κοῦφοσ· προσκόπτει, ὡσ τυφλώττων· ἀσθενεῖ, ὡσ ὀλιγόπιστοσ.*

22. *ην εχεισ* cum ℵABC tol al[lachm] cop Or[int 669] Aug[rom 81] et[cont adim] Pelag ... ς Ti om *ην* cum DEFGLP al omn[vid] d e f g vg (et. am fu demid) syr[utr] sah arm aeth Chr[784] Thdrt Dam Ambrst Aug[mor manich] al. Fluctuat ergo lectio inter ΙΝΗΝ et ΙΝ. | *κατ. σεαυτον* cum ℵA BCDELP al plu ... ς (non ς[o] Gb Sz) *κα. σαυτον* cum minusc vix mu Chr[784] ... FG *κα. σεαυτω* | *ενωπ. του θεου* (et. ℵ[a]): ℵ* 20. 42. 91. 123. 238. Chr[784] (consentiente comm) om

θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· 23 ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν.

XV.

15, 1 1 *Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. 2 ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· 3 καὶ γὰρ ὁ Χρι-*
Ps 68 (69), 10 *στὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. 4 ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν*

---

23. εαν: B αν | φαγη: L φαγει | κατακεκριται: P κατακρινεται | ο ουκ: D*P 37. 71. το ουκ. Ceterum ℵ* A πιστεως ad πιστεως transiluit, correxit ℵa. | αμαρτια εστιν: addunt hoc loco eoque solo doxologiam: τω δε δυναμενω usq εις τ. αιωνας· αμην (cf infra 16, 25—27), L al fere200 et lectionaria (G g h. l. certe spatium vacuum habent) syrP arP (et. govid) Chr Cyract Thdrt Dam al, item cdd ap Orint667 ... contra habent ad finem totius epistulae ℵBCD*E al pauc d e f vg syrsch cop aethutr arc Orint667 Ambrst al ... utroq loco habent AP 5. 17. (109lat) armcdd etzoh ... neutro Dc vid F (spatio vacuo post 16, 24) (G g vide ante) Marcion ap Orint cdd ap Hier (utvid). Accuratiora vide ad finem epistulae.

XV, 1. δε: P* 77. 87. bcer* ocer al3 om | FG εαυτοις (P -τους) αρεσκον (sed f g *placere*)

2. εκαστος sine copula cum ℵABCDEFGLP al longe plu d e f g m78 vg cop syrP aeth Orint671 (Bas2,456) Chr791 Thdrt Dam Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add γαρ cum minusc vix mu (syrsch arm δε) | ημων cum ℵABCD*etcL al plu d** e (vgcdd teste Sab) syrutr cop rell Orint671c Bas2,456 excdd2 Chrcat496. 497 (eadem in comm ap Montf cum υμων leguntur) Oec Augmor manich auct sing cloric (Ambrst plane om) ... DbFGP al plus25 d* f g m78 vg (et. am fu demid harl tol) Orint671a et 672 Bas2,456 edd vet Chr791 Thdrt Dam etc υμων | εις το αγαθον (et. Orint671 bis) ... ℵ* om (sed add ℵa)

3. ο χριστος: D*FG om ο | FG ουκ εαυτω | επεπεσαν cum ℵABCDEFGP al permu (4 ap Scri) Dam ... ς επεπεσον (ςe1633. 1641 -σεν ex errore) cum L al plu, nec aliter editi Chr Thdrt etc

4. προεγραφη (LP al -φει) cum ℵACDcELP (et D*FG προσεγραφ.) al omn vid (sed P 14. 17. 37. add παντα) guelph (*praescripta sunt*) syrutr cop go Chr792 Thdrt Dam al Augcont faust13 etalib (*ante scripta sunt*) ... B d e f g m78 vg arm aeth Orint671. 672 Ambrst al εγραφη, praetereaque B add παντα (ut etiam P al3) ... libere Clem672 η γραφη λεγει |

ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. 5 ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, 6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 7 διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσ- 14, 1
ελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. 8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς 2 Sm 22, 50 P. 17 (18), 50
ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. 10 καὶ πάλιν λέγει· εὐφράνθητε ἔθνη Dt 32, 43

εγραφη (Gb″) cum ℵ*BCDEFG 67** 80. d e f g guelph m[78] vg syr[sch] cop arm aeth go Clem[672] Or[int bis] Aug[cont faust 18] et[alib] al ... ς *προεγραφη* (LP -*φει*) cum ℵ[c]ALP al pler syrP Chr[792] Thdrt Dam Phot mani[8,14] | *και δια της παρακλ.* (et. Gb+ Sz) cum ℵABC*L al plus[25] d* syr[sch] arm aeth Thdrt[2,1103] ... ς Ti om *δια* cum C[corr]DEFGP al plu d*** e f g m[78] guelph vg syrP cop go Clem[672] Chr[793] Thdrt[1or] (ad h. l. et [1,1227] et[2,457]) Dam Phot[manich 8,14] Or[int 671. 672] Ambrst al | *εχωμεν*: P 17. 116. al[2scr] *εχομεν* ... B Clem[672] add *της παρακλησεως*, item Or[int 672] (non item[671]) add *ad deum*

5. *κατα χριστ. ιησ.* cum BC[2]DKGL al pler d e g m[78] guelph cop arm[codd] go Chr[793] Dam ... ℵAC*FP 37. 72. 109. f vg syr[utr] arm[ed] aeth Or[int 672] Did[tri 221] Thdrt Ambrst *κατ. ιησουν χριστον*

7. *ο χριστος*: F om o | *ημας* cum ℵACD[b]et[c]EFGL al plu d** e f g m[79] guelph vg syr[utr] cop arm go aeth Or[int 673 bis 674 bis] Chr[793] Ambrst ... ς (= Gb Sz) *ημας* cum BD*P 47. al mu d* Thdrt Dam | *του θεου* cum ℵABCDEFGP 37. ... ς om *του* cum L al pler Chr[793] Thdrt Dam

8. *γαρ* (Gb″) cum ℵABCDEFGP 5. 6. 19. 73. d e f g guelph vg cop go Cyr[act 65] Dam Or[int 674] Ambrst etc (aeth[utr] Epiph[892] *ουν*) ... ς *δε* cum L al pler syr[utr] arm Chr[796] Thdrt Thphyl Oec | *χριστον* (Gb″) cum ℵABC cop arm aeth Or[int 674] Did[tri 217] Epiph[892] Chr[797 com] (*τον* $\overline{\chi ν}$) Cyr[act 65] Dam Facund[768] (Gall[11]) ... LP al longe plu cat[txt 500] guelph vg go Ath[955] Chr[796 txt] Thdrt[bis] Thphyl Oec Ambrst al *χριστον ιησουν* ... ς *ιησουν χριστον* cum DEFG b[scr] o[scr] al pauc[vid] d e f g harl syr[utr] | *γεγενησθαι* cum ℵAC[2]D[c]ELP al omn[vid] Did[tri 217] Epiph[892] Chr[796. 797] Cyr[act 65] Thdrt Dam al ... Ln *γενεσθαι* cum BC*D*FG arm Ath[955]

9. *δια τουτο*: sic ℵ[a] restituit pro *δια του προφητου* | *εν εθνεσιν* absque additam et. Or[int 674 bis] etc ... ℵ[c] 1. 5. 11. 17. 73. 80. 106. 238. c[scr] al fere[20] guelph go vg[cle] (et. harl tol, sed non am fu demid) cop syrP Chr[796] (et. mosce) Pelag Sedul add *κυριε* (:: e LXX) | *τω ονομ. σου ψαλω* cum ℵABCFLP al omn[vid] d e f vg guelph etc (et. Or[int bis]) ... D[gr]E[gr]G g cop (aeth *psallam tibi in populo*) *ψαλω τω ονομ. σου*

Ps 116 (117), 1 μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 καὶ πάλιν· αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν
Is 11, 10 κύριον, καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. 12 καὶ πάλιν
Mt 12, 21 Ἡσαΐας λέγει· ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν
ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 13 ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πλη-
ρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ
περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι
καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς

11. και παλιν sine additam cum ℵACLP al pler vg arm^{ed} aethPP Or^{int674} Chr^{798} (om et. παλιν) Thdrt Dam Thphyl Oec Ambrst ... Ln add λεγει cum BDEFG 1. d e f g guelph cop syr^{utr} go arm^{cdd} aeth^{ro} | παντ. τα εθνη τον κυριον (:: hoc ordine nemo in LXX) cum ℵABDEP 47. d e guelph vg syr^{p} go arm^{ed} cop (πα. τ. εθν. αιν. τ. κυρ.) Chr^{798} Thdrt Dam Ambrst al ... ς τον κυριον παντ. τα εθν. cum CFGL al pler f g syr^{sch} arm^{cdd} aeth Or^{int674} Thphyl Oec (:: ut LXX) | και (ante επαιν.): 17. 42. 63. 109. a^{scr} c^{scr} al fere^{10} syr^{sch} Chr^{798} om | επαινεσατωσαν (:: ut LXX ex ℵA) cum ℵABCDE 39. Chr^{798} ex$^{cod\,1}$ et$^{mg\,savil}$ Dam ... ς επαινεσατε cum FGLP al pler Chr^{798} Thdrt Thphyl Oec (:: ut LXX ex cdd pler)

12. ησαι. λεγει (et. Or^{int674}): ℵ cop λεγ. ησα. | ανισταμενος: ℵ ανισταvομενος | επ αυτω εθνη: 37. εθν. επ αυτ.

13. πληρωσαι cum ℵACDELP al omn^{vid} Chr^{798} Thdrt Dam etc ... BFG πληροφορησαι. Latini plerique (d e f g guelph vg Or^{int675} Ambrst etc) *repleat*, fu al^{lachm} *inpleat*, m^{79} *adimpleat* | πασης χαρας και ειρηνης cum ℵACDELP al omn^{vid} (sed 37. om χαρας και, al pauc ελπιδος vel ευφροσυνης pro ειρην.) etc ... B εν παση χαρα κ. ειρηνη, item omisso εν FG | εν τω πιστευειν (et. Or^{int675bis}): DEFG d* e f g m^{79} arm Vig^{varimad} om | εισ το περισσευειν (et. Or^{int675bis}): B 57. om | εν τη ελπιδι (et. Or$^{int\,bis}$): D* (non item^{b}et^{c}) EF^{gr}G 31. 44. g Chr$^{mosc\,1}$ om εν. Sic d*: *ad abundandam vobis spem nostram in virtute spir. sancti*

14. αδελφοι μου (D*EFG d* f g m^{79} Thdrt Ambrst om μου) hoc loco cum ℵABCLP al omn^{vid} d*** m^{79} vg cop syr^{p} Or^{int675} etc ... DEFG d* e f g syr^{sch} (arm και αυτ. εγω αδελφ. μ. περι υμ.) Thdrt post περι υμων pon | περι: B υπερ | και αυτοι (et. Or^{int675}): DEFG d e f g m^{79} Chr$^{802\,com}$ (invito cod^{1}) om | αγαθωσυνης (DELP 17. 37. al$^{2\,scr}$ al -θοσυνης) et. Clem^{586} Or^{int675} ap Delar (antea edebatur *dilectione*) ... FG d e f g m^{79} vg Ambrst al αγαπης | πεπληρωμενοι (et. Clem Or^{int} etc): DEFG d* e f g syr^{sch} praem και | πασης της cum ℵBP 113. 116. k^{scr} n^{scr} al^{vid} Clem^{586} Dam ... ς Ln Ti om της cum ACDEFGL al pler Chr$^{802.\,803}$ Thdrt | δυναμ. και αλληλ. cum ℵABCD^{b}P etc (falsus est Treg de lectione D^{b}, quoniam non vidit και ante αλληλ. a D^{b} additum rursusque a D^{c} deletum). Eodem ordine L etc δυναμ. και αλλους (vide post) ... D^{gr*}et^{c}EFG αλληλ. δυναμενοι, item f *ut invicem*

γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. 15 τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ 16 εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17 ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν· 18 οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο

---

possitis monere, g *ut alterum possitis monere*, m[79] *ut alterutrum possitis cohercere* (contra d o vg *ita ut possitis alterutrum monere*) | αλληλους: Gb′ αλλους cum L al fere[70] cat[txt 508] g syr[utr] Or[int 675 bis] Chr[803. 903] Thdrt Thphyl Oec

15. τολμηροτερον cum ℵCDEFGLP al omn[vid] (109. τολμηρον) Chr[808] Thdor[mop 105] Cyr[act 37] Thdrt Dam al ... Ln[ed min] τολμηροτερως cum AB | εγραψ. υμιν sine additam cum ℵ*ABC cop aeth[utr] Or[int 676 bis] Chr[803] (et. mosce) Cyr[act 37] Augunit eccl (ed. Bened. 9,258) ... ς (Gb°) Ti add αδελφοι cum ℵCDEFGLP al omn[vid] d e f g vg syr[utr] arm Thdrt Dam Ambrst al. Ceterum 3. 108. post απο μερους pon; syr[utr] arm add μου. Incipit autem a verbis τολμηροτερον δε εγρ. caput ιθ′. | επαναμιμνησκων (o[scr] υπαναμ.): B αναμιμνησκ. Item Cyr[iul 328] (sed non [act 37]) αναμιμνησκω, φησιν, υμιας etc. Contra Chr[803] επαναμιμνησκων, τουτεστι μικρον τι αναμιμνησκων. | απο του cum ℵBP Dam ... ς Ln Ti υπο του cum ACDEGLP al omn[vid] Chr[803] Thdrt (om του) Cyr[act 37] etc

16. ειναι: D*FG γενεσθαι (sed d e f g *ut sim*) | χριστου ιησου cum ℵABC YGP 37. d e f g vg syrP Or[int 676] Cyr[iul 328] Dam Aug[rom 83] et[unit eccl] (ut ante) Ambrst ... ς ιησου χριστου cum DEL al pler syr[sch] cop arm aeth Chr[804] Cyr[act 37] Thdrt al | εις τα εθνη (et. Or[int 676 bis]): B om | ιερουργουντα etc: Or[int 676] *„quod nos habemus sanctificans evangelium dei* (sic et. d e f g vg), *Graeci magnificentius dicunt* ιερουργουντα το ευαγγ. τ. θεου, *quod licet non plene a nobis, posset tamen dici: sacrificans evang. dei, per quod ostenditur sacrificale opus esse annunciare evglium.* | γενηται: B γενηθη | ευπροσδεκτος (et. Or[int 676 bis]): FG f g Fulg[fd cath] om

17. την καυχησιν cum BC[vid]DEFG 37. ... ς om την cum ℵALP al fere omn arm Chr[805] Cyr[act 37] Thdrt Dam (Did[tri 167] et[193] εχω οιν πεποιθησιν) | τον θεον cum ℵABC[vid]DEFGLP al longe plu cat[txt 508] Did[tri bis] Chr Cyr[act] Thdrt Dam Oec ... ς (= Gb Sz) om τον cum minusc ut[vid] pauc Thphyl

18. τολμησω cum ℵ*ACDEFGLP al omn[vid] m[9] (*audeam*) cop syrP Ath[534] Bas[cunom 320] Chr[805 bis] Cyr[act 37] Dam ... ℵCB Did[tri 167. 193] Dial[macedon 458] Cyr ap Thdrt[5,40] τολμω, item *audeo* d e f g vg syr[sch] arm Or[int 676. 677] Archel[591] (Gall[3]) Ambrst al | τι hoc loco cum ℵABCDEFGP 37. 76. 80. 115. d e f g m[9] vg Ath[534] Did[tri 167. 193] Bas[cunom 320] Chr[805 bis] Thdrt Cyr[act 37] et ap Thdrt Dam(Dial[maced τι εγω λεγειν) Or[int bis] Archel Ambrst al ... ς ante ὧν cum L al pler syr[utr] cop arm aeth Oec

Χριστὸσ δι' ἐμοῦ εἰσ ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, 19 *ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματοσ θεοῦ, ὥστε με ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.* 20 *οὕτωσ δὲ φιλοτιμούμενον, εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστόσ, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ,*
Is 52, 15 21 *ἀλλὰ καθὼσ γέγραπται· οἷσ οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.*

---

18. *λαλειν* c. ℵABCLP al pler syrP arm Ath^{534} Did$^{tri\ bis}$ Bas^{330cod} Cyr^{act} Dam Oec, item *loqui* d e f g (*dicere t loqui*) m^{g} vg Or$^{int\ bis}$ Archel Ambrst. Similiter 76. 115. Chr$^{805\ bis}$ Thdrt Thphyl *λαλησαι* ... DEFG *ειπειν*, Bas$^{eunom\ 330\ ed}$ Dial^{maced} Cyr ap Thdrt^{5,40} *λεγειν* | *κατειργασατο* cum ℵABCP al omn^{vid} ... Ti *κατηργ.* cum DEFGL (:: cf 7, 8. 2 Co 7, 11. 12, 12.) | *χριστοσ*: FG *ο χρ.* | *δι εμου*: B add *λογων* | *υπακοην*: B *ακοην*

19. *εν δυναμει* pri: D* (non^{b} nec^{c}) et^{nov}EFG d* f g m^{g} add *αυτου* (d* f g *in virtute eius signorum et prodigiorum*, m *et virtute eius, signis et prodigiis*) | *πνευματοσ θεου* (Gb′) cum ℵDbLP al plu syr^{sch} et$^{P\ txt}$ aeth (*spir. domini*) Or$^{int\ 676.\ 677}$ Chr$^{805\ bis}$ Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 35}$ Thdrt Dam Thphyl Oec ... Gb Sz Ln *πνευμ. αγιου* cum ACD*et^{c}EFG (sed^{er*} *αυτου πν. αγ.*) al plus^{15} d e f g m^{g} vg cop arm syrP ^{mg} Ath^{534} Bas $^{ennom\ 330}$ Did$^{tri\ 168.\ 193}$ Dial$^{maced\ 452}$ Cyr ap Thdrt^{5,40} Aug$^{unit\ eccl}$ (ut supra) Ambrst al ... Gb″ Ti *πνευματ.* sine additam cum B, item Pelag^{com} (non^{txt}) et Vig^{varim} (non$^{tri\ 12}$) | *ωστε με απο ιερουσ. και* (L** om, Cyr$^{act\ 33}$ post *κυκλ.* pon) *κυκλω μεχρ. του ιλλ. πεπληρ.* cum ℵABCLP al omn^{vid} vg (*per circuitum* pro *και κυκλ.*) cop syr^{sch} (*ita ut Hisrosol. circumiverim usque add Illyr.*) et^{P} aeth (arm^{ed} om *κ. κυκλ.*) Or$^{int\ 676}$ (- *ab Ierusalem in circuitu usque* -) Chr^{805} Thdrt Dam Ambrst (*in circuitu* ut Or^{int}) Aug$^{unit\ eccl\ 9,358}$ (*et in circuitu*) etc. Eandem lectionem confirmant Ign^{256} (ad Tars^{2}) *παυλου - του απο ιερ. και κυκλω μεχρι του ιλλ. πεπληρωκοτοσ το ευ.*, item Or^{4,95} (ex Eus^{6,25}) *παυλοσ ο πεπληρωκωσ το ευαγγ. απο ιερ. και κυκλω μεχρι του ιλλ* (cf et. Or$^{1,378.\ 709}$), item Eus$^{mal\ 106}$ (Eus$^{hist\ 3,1}$ *παυλου - απο ιερουσ. μεχρι του ιλλ. πεπληρωκοτοσ το* etc) ..... DEFG *ωστε πεπληρωσθαι απο ιερ. μεχρι του ιλλυρικου και κυκλω*, item d e *ita ut compleretur ab ierusalem usque in illyricum et in circuito* (e *-tu*), f *ita ut repleverim ab ierusalem usque ad illiricum et in circuitu*, g *ita ut compleretur t compleverim ab ierosalem usque ad illyricum et in circuitu*

20. *φιλοτιμουμενον* cum ℵACD^{b}et^{c}EL al fere omn (sed 116. 129** *-νοσ*) syr^{sch} et^{P} (et. mg gr) Or^{1,378} (libere$^{cat\ cor\ 56}$ *οτι απο - πεπληρωκα - φιλοτιμουμενοσ* -) Chr^{806} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{1,1625} Dam etc ... Ln *φιλοτιμουμαι* (FG *φειλοτιμοιμαι*) cum BD*FGP (f g *sic autem cupide desideravi*). Libere d e vg Or$^{int\ 676}$ Ambrst al *sic autem hoc* (Ambrst om) *praedicavi evangelium* (contra Ambrst$^{ed\ rom}$ *illic autem praedicare visus sum* etc). | *ευαγγελιζεσθαι*: P 30. 109. n^{ser} Chr^{806} ex mosce *-λισασθαι* | *ουχ* (D^{b} *ουκ*, sed^{c} *ουχ*) *οπου*: D*FG f g Chr^{806} *οπου*

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
23 νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν Act 19, 21
δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, 24 ὡς ἂν πο-
ρεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι 28
ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ

ουκ. Praeterea sic Chr^{com} (et. ^{cat}): *ουδε γαρ ειπεν· οπου ουκ επεισθησαν, αλλ· οπου ουδε ωνομασθη ο χς.* | *ωνομασθη*: LP 17. *ονομ.* | *χριστος*: D*FG 219* Chr^{606bis} *ο χρ.* | *επ αλλοτριον θεμελιον*: FG *επ αλλοτριω θεμελιω*

21. *ανηγγελη*: ℵ 62** 238. al^{4} ^{scr} *ανηγγελλη* ... FG *αναγγελη*, C *απηγγελη* | *οψονται* (h. l. et. LXX): B 37. cop ante *οις ουκ ανηγγ.* pon

22. *ενεκοπτομην* cum ℵABCLP rell omn^{vid} ... DEFG *ενεκοπην* | *τα πολλα* cum ℵACLP al omn^{vid} Chr^{sic} Thdrt Dam etc, item *plurimum* (g *multum t plurimum*) d e f g vg Or$^{int\,677}$ etc ... Ln *πολλακις* cum BDEFG | *προς υμας*: G g add *απο πολλων αιτων ως αν οιν πορευομαι του ελθειν υμας* (g *ex multis iam ..... venire ad vos*, media non dantur, sed punctis super Graeca positis error significatur). Item add P *απο πολλων αιτων ως αν ιν*, f *ex multis iam praecedentibus annis*. Addit vero etiam vg^{cle} (non item am fu demid harl tol etc) Pelag Ps-Bed (et. invitis mss. Or$^{int\,ed}$ ante Delar.) *et prohibitus sum usque adhuc*, ad quae Luc^{brug}: *Non putarunt patres haec verba sibi omittenda esse, quamquam a multis libris omittantur.*

23. *μηκετι*: P *ουκετι* | *κλιμασι*: *-σι* cum ℵABCD*LP ... D^{c}EFG *-σιν*. Praeterea AFGLP 37. al *κλημ-* | *εχων* sec: D*FG 37. 115. 121. o^{scr} d* f g *εχω* | *του ελθειν*: A om *του* | *απο πολλ. ετων*, ^{24}*ως αν*: haec P f om h. l. postquam inepte v. 22 intulerunt. | *πολλων* cum ℵADEFGL al pler Chr^{807} Thdrt etc ... Ti *ικανων* cum BC 37. 59. 71. Dam :: solet *ικανος* de tempore adhiberi, ut ap Lc 8, 27. 20, 9. 23, 8 *εκ χρονων ικανων, χρονους ικανους, εξ ικανου* sive *εξ ικανων χρονων*, in Actis 8, 11. 9, 23. 14, 3. 18, 18. 20, 11. 27, 7 et 9: quibus ll. plerisq lectio haud fluctuat, duobus tantum (Lc 7, 12. 8, 27) perpauci *πολυς* substituerunt. Hoc vero loco in eo quoque quod praecessit *τα πολλα* caussa substituendi *ικανων* esse potuit.

24. *ως αν* cum ℵABC^{vid}DE(F v. 22, vide ante)GP 28. 34. 37. 39. 45. 55. 73. 80. Chr$^{807\,sem}$ Dam ... ς *ως εαν* cum L al longe plu Chr^{807} ^{sem} Thdrt. Praeterea DE(F)G add *οιν* (F *ιν*, vide supra); sic vero d* f g: *sed cum* - | *πορευωμαι* cum ℵABC al longe plu Chr^{807} Dam al ... DEFGP al plus^{15} Euthal^{cod} *πορευομαι*, L 122** *πορευσομαι*, Thdrt *-σωμαι*. Ex Latinis d e vg Ambrst *proficisci coepero*, f g Or$^{int\,677.\,678}$ *proficiscar* | *σπανιαν* (4. 14. 18** 20** 22. 23. 33. 35. 38. 44. 45. 48. 51. 66** 72. 74. 76. 106. 114. 115. 120. 121. 132** al^{4} ^{scr} Thdrt^{edd} Thphyl *ωσπα.*) sine additam cum ℵ*ABCDEFGP 177. d e f g vg syr^{sch} cop ar^{e} arm aeth^{utr} Or$^{int\,677.\,678}$ Chr^{807} Dam Ambrst Pelag Sedul ... ς (= Gb Sz) Ti add *ελευσομαι προς υμας* cum ℵCL al fere omn syrP Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec. Item edidimus *ελπιζω γαρ* cum ℵABCDELP al

Act 20, 16 21, 17 μέρουσ ἐμπλησθῶ. 25 νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰσ Ἱερουσαλὴμ διακο-
νῶν τοῖσ ἁγίοισ. 26 ηὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοι-
1 Co 16 2 Co 8, 9 νωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰσ τοὺσ πτωχοὺσ τῶν ἁγίων τῶν ἐν
Ἱερουσαλήμ. 27 ηὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ

---

pler cop syr^{p} Euthal^{cod} Thdrt^{1,1425} (affert sine eis quae praecedunt) Dam Thphyl Oec (3. 5. 108* 120. a^{scr**} Chr$^{mosc\,1}$ Thdrt ad h. l. ελπιζ. δε) ... Gb Sz om γαρ cum FG d e f g vg syr ar^{e} cop arm aeth Or$^{int\,bis}$ (Ambrst *cum - proficisci coepero, videbo vos et a vobis deducar*) :: pro hac testimoniorum ratione statuendum est ἀνακολούθωσ hoc loco scripsisse Paulum. Non enim nisi legibus criticis prorsus neglectis ea quae edidimus expulso γαρ sanari possunt, quod quidem qui testes eiecerunt – fere non sunt nisi interpretes - constructioni restituendae consuluerunt. Qui vero retinuerunt, plerique inlatis verbis ελευσομαι πρ. υμασ scripturam restituere malebant. Si quis vero ita existimaverit, γαρ, quemadmodum codd. antiquissimi Graeci ad unum omnes habent, referendum esse ad interpolatorem cui verba ελευσομαι πρ. υμασ debentur, quae quidem eorumdem codicum nullus habet, is ludit testibus nec ad indagandam veritatem utitur. Ceterum verba ωσ αν πορευωμ. εισ τ. σπ. eis quae praecedunt videntur adnectenda, ita ut apostolus de itinere Romano non cogitaverit nisi cum Hispaniensi coniungendo. | διαπορευομενοσ (d* *pertransiens*, d*** e vg *praeteriens*, g *percircuiens*, f *in transitu*, Or^{int} *praetergrediens*): A 62. Dam^{56} (non item^{57}) πορευομενοσ | θεασασθαι: 219. ελθειν προσ | υφ υμων cum ℵACLP al longe plu Chr^{807} Thdrt Dam etc ... Ln Ti αφ υμ. cum DEFG al^{15}, item B απο υμ. | προπεμφθηναι (D* προπενφθ-): P πορευθηναι | F* ενπλησθω

25. νυνι: FG νυν | δε (et. Or$^{int\,678}$ Ambrst *vero*): d e f g vg *igitur* | διακονων cum ℵ^{c}ABCLP al fere omn Chr^{812} Thdrt Dam etc ... ℵ* 73. διακονησων, 23. διακονουμενοσ ... DEFG διακονησαι, item *ministrare* d e f g vg Or^{int} Ambrst

26. ηυδοκ- cum ℵB* 37. Chr$^{813\,com}$ ... ς Ln Ti ευδοκ- cum AB^{3}CDEFGLP al pler Chr$^{812\,txt}$ Thdrt Dam. Item -κησαν (d e f vg Ambrst al *probaverunt*, g *placuit t probaverunt*) ... B 62. 120. Chr$^{cat\,511}$ Thdrt^{bis} ex$^{cod\,1}$ -κησεν. Item *placuit enim Macedoniae et Achaiae* etc floriae Or$^{int\,678}$ Aug^{galat} (g vide ante), *placuit enim in Machedonia - facere* m^{34} | μακεδονια κ. αχαια: FG f g μακαιδονεσ (sic et. d*) και αχαιακοι (sed FG om κοι in κοινωνιαν, f g *achaici*) | ποιησασθαι: 17. ποιεισθε | των αγιων τω εν ιερουσαλημ (*sanctorum qui sunt* [*in*] *Hierusalem* d** f vg Or^{int} Aug Ambrst) ... DEFG d* g των εν ιερουσ. αγιων (*qui sunt in hierusalem sancti* d*, item e sed punctis improbat cum d** *sancti*, nec tamen ut debebat ante *qui sunt* supplevit *sanctorum*; g vero *his qui sunt in ierosalem sanctis*)

27. ηυδοκ- cum ℵA 37. (Chr$^{mosc\,1}$ sed hoc potius ad v. 26. spectare vdtr, nec enim teste Montf. verba versus 27 ηυδοκ. γαρ adtendit Chr) ... ς Ln Ti ευδοκ- cum BCLP al pler Thdrt Dam. Praeterea pro ηυδοκ. και οφειλ. DE e nil nisi οφιλεται (D^{c}E οφειλ-), FG d* f g m^{34}

γὰρ τοῖσ πνευματικοῖσ αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν 1 Co 9, 11
καὶ ἐν τοῖσ σαρκικοῖσ λειτουργῆσαι αὐτοῖσ. 28 τοῦτο οὖν ἐπιτελέσασ
καὶ σφραγισάμενοσ αὐτοῖσ τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι'
ὑμῶν εἰσ Σπανίαν· 29 οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενοσ πρὸσ ὑμᾶσ ἐν πλη- 24
ρώματι εὐλογίασ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. 30 παρακαλῶ δὲ ὑμᾶσ,
ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆσ ἀγάπησ Col 4. 12
τοῦ πνεύματοσ, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖσ προσευχαῖσ ὑπὲρ ἐμοῦ
πρὸσ τὸν θεόν, 31 ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰου-
δαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἡ εἰσ Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτοσ τοῖσ

(vide post) οφειλεται γαρ ... d*** *placuit enim eis et debitores*, Or$^{int 679}$ *complacuit enim et deb.* | εισιν αυτων cum ℵABCDEP d e m^{24} (*debit. sunt enim ipsorum*) vg (et. am demid al) syr^{sch} cop arm Or$^{int 656}$ Dam Ambrst ... ς αυτων εισιν cum FGL al omn^{vid} f g fu syr^{p} Chr^{812} Thdrt al Aug^{ralat} al | αυτων sec: L om | λειτουργησαι: 37. 80. κοινωνησαι

28. τουτο ουν: FG add αρα (g *hoc ergo igitur ergo*, f *hoc igitur*) | αυτοισ: B 76. 108. vg^{vict} om | δι υμων: FG δι υμασ (d e f g vg etc *per vos*) | σπανιαν (rursus al plus^{15} ισπα., aeth^{ro} *Lusitaniam*) sine articulo cum ℵ*ABDEFGP 5. 37. 73. 80. 93. Chr^{813} Dam ... ς την σπαν. cum ℵ^{c}CL al pler Thdrt al :: v. 24 non fluct την

29. οιδα δε (δε et. vg cop syr^{p}): FG γεινωσκω γαρ. Item *scio enim* d e f g harl syr^{sch} Or$^{int 678}$ Ambrst | ερχομενοσ et. Clem^{685} Or$^{int 678}$ et$^{680 ter}$ etc ... FG f g om | εν (L εμ) πληρωματι ... D*FG εν πληροφορια, E εν πληρωματι,ρια (conflatum ex D*etD^{c}) | χριστου cum ℵ*ABCDEFGP 67** 179. d e f g am fu harl demid tol cop arm^{ed} aeth^{ro} Clem^{685} Or$^{int 678.}$ $^{680 ter}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) του ευαγγελιου του χριστου cum ℵ^{c}L al fere omn vg^{cle} syr^{utr} arm^{cdd} (aeth^{ro} *doctrinae Christi*) Chr^{813} Thdrt (Dam χριστου του ευαγγελιου) etc

30. αδελφοι cum ℵACDEFGLP al fere omn d e f g vg (demid *obsecro igitur fratres vos*) syr^{utr} cop arm aeth^{pp} Or$^{int 680}$ Thdrt Dam Ambrst etc (48. syr^{utr} cop add μου, aeth^{pp} *nostri*; c^{3mg} a^{scr} et lectionaria αδελφοι ante παρακαλω pon) ... Ti om cum B 76. aeth^{ro} Chr^{814} | δια του: L 74. 120. a^{scr} add ονοματοσ του | ημων: 17. om | προσευχαισ (et. Or$^{int 680 bis}$): DEFG 30^{mg} n^{scr**} d e f g vg^{cle} (et. tol harl*, non item am fu demid marian harl**) cop aeth Pelag add υμων | υπερ εμου (77. 179. περι εμ., 93. post πρ. τ. θε. pon): FG d* f g (vg^{cod}?) Or$^{int 680 bis}$ om

31. και ante η διακ. cum ℵ*ABC^{vi}D*FGP 67** 80. d e f g vg syr^{sch} cop arm Or$^{int 680}$ Dam Ambrst etc ... ς (Gb^{00}) add ινα cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EL al pler syr^{p} Chr^{814} Thdrt Thphyl Oec | η διακονια cum ℵACD^{b}et^{c}ELP al omn^{vid} d*** (*ministerium*, et. fu Or^{int}) f g (hae^{2} *administratio*) vg (*obsequii mei oblatio*) syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int 680}$ Chr^{814} Thdrt (et$^{cat 515}$) Dam etc ... Ln η δωροφορια cum BD*FG d e (hae^{2} *remuneratio*) Ambrst (*munerum meorum ministratio*) | η εισ cum ℵACD^{c}E al pler Chr$^{mosc 1}$ (et$^{mosc 1}$ εισ sine η) Thdrt^{bis} (sed^{bis} cod^{1} om η) et$^{cat 515}$ Dam al, item

ἁγίοις γένηται, 32 *ἵνα ἐλθὼν ἐν χαρᾷ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν.* 33 *ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.*

XVI.

1 *Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον*

εισ omisso *η* LP al[7] Chr[mosc 1] Thdrt[cod bis] ... Ln *η εν* cum BD*FG 213., item *εν* tantum 66. Chr[814 montf] | *ευπροσδεκτοσ*: FG *προσδεκτοσ* | *τοισ αγι. γενηται* cum ℵABCP 37. fu Dam (syr[sch] *et ministerium quod defero ad sanctos qui sunt Hier. bene recipiatur*) ... ς Ti *γενηται τοισ αγι.* cum DEFGL al fere omn (al[2] *γενησεται τ. α.*) d e f g vg (*accepta fiat in Hier. sanctis*) syrP cop arm Or[int 680] (*acceptum fiat sanctis in Ierosolyma*) Chr[814] Thdrt etc

32. *ελθων* (posteaque sine *και*) (sic et. Ln[ed min]) cum ℵ*AC 67** 71. cop arm Or[int 680] (et. Dam huc trahendus est, apud quem editum *ελθω* sine *και*). Post *ινα* collocavimus cum ℵ* cop (*ut quando venero ad vos in gaudio*) Or[int] (*ut veniens ad vos in gaudio*); AC rell post *εν χαρα* pon. Anteponunt vero etiam vg (*ut veniam ad vos in gaudio*) Ambrst (*ut veniam ad vos cum gaudio*) syr[sch] aeth ... ς *ελθω* (post *εν χαρα*) posteaque *και* cum ℵ[c]DEFGLP al pler d e f g vg syr[utr] aeth Chr[814] Thdrt al (et. B *ελθω*) | *θεου* cum ℵ[c]ACD[c]LP al omn[vid] vg syr[utr] cop arm (aeth *domini*, ut saepe pro *θεοσ*) Or[int 680] Chr[814] Thdrt Dam al ... ℵ* Ambrst *ιησου χριστου*, DEFG d e f g fu *χριστου ιησου*, B (atque sic Ln) *κυριου ιησου* :: observatum est Paulum constanter *δια θεληματοσ θεου* dixisse, cf 1 Co 1, 1. 2 Co 1, 1. 8, 5. Eph 1, 1. Col 1, 1. 2 Ti 1, 1. item Ro 1, 10 *εν τω θεληματι του θεου*, Gal 1, 4 *κατα το θελ. του θεου*. Nusquam *κατα το θελ. του χριστου* vel similiter dictum est. | *συναναπαυσωμαι*: ς Ti *και συναναπ.* Vide ad *ελθων* | *συναναπαυσωμαι* (LP 47. al fere[10] *-σομαι*) *υμιν* cum ℵ(et*et[c])ACLP al fere omn (23. *συναναπαυσω υμασ*) Chr[815 bis] Euthal[cat 816] Thdrt Dam etc, item vv omn. Ex Latinis d* e f g vg Ambrst *refriyerer* (sic e vg Ambrst, d* *refrigerem*, g *refriyerer t refrigerem*, f *refriyctur*) *vobiscum*; d*** fu Or[int] *requiescam vobiscum* ... DK *αναψυξω μεθ υμων*, FG *αναψυχω μεθ υμων* ... B plane om: quem sequutus est Ln[ed mai]

33. Versum om 48. | *ο δε θε. τ. ειρηνησ*: D* (non item[c]) EFG add *ητω*, item *sit* it vg Or[int 681] Ambrst, atque etiam syr[sch] (non item[P]) rell | *αμην* cum ℵBCDELP al pler d e vg syr[utr] cop arm aeth[utr] Or[int 681] Chr[815] Thdrt Dam etc ... AFG 80. 109. 178. f g om, hinc Gb[0] Ln [*αμ.*]

XVI. 1. *δε* cum ℵABCD[b]et[c]KLP al omn[vid] d*** e vg syr[utr] cop Or[int 4,450. 681] Chr[815] Thdrt Dam Ambrst etc ... D*FG d* f g arm aeth[utr] Sedul om, hinc Gb[0] | *ημων* cum ℵBCDEL al pler d** e f vg syr[utr] cop Or[int bis] Thdrt Dam Ambrst etc ... AFG[r]GP 2. 73. k[acr] d* g Thphyl *υμων* ... 109. aeth[utr] Chr[815] om | *ουσαν* (D* *ουσην*) cum ℵ*AC[2]DKFGLP al

τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς, 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ. Act 18. 2

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, 5 καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 1 Co 16, 19. 15 ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς

---

fere omn d e f g vg rell Or$^{int\ bis}$ etc ... $\aleph^{c}$BC* 47. add και | εν: A εγ | κεγχρ- cum $\aleph$AH*D*P(κεγχρειασ)G ... ς Ln κεγχρ- cum B^{a}CDcELP al certe pler ... al pauc κιχρ-. Pauci (ut 14^{lect} l^{acr*}) -ρέασ.

2. αυτην προσδεξ. cum $\aleph$ALP al pler vg Or$^{int\ 681}$ Chr^{815} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln Ti προσδ. αυτην cum BCDEFG 57. d^{acr} d e f g harl cop | αὐτὴ (it vg Or$^{int\ 681}$ etc *ipsa*. Hoc accentu 37. g^{acr} al) ... ς (sed Gb'' αὕτη) αὕτη (ut L al) | προστατις (LP 37. al mu Chr mosc uterq -τησ) πολλων εγενηθη και εμου (A add τε) αυτου ($\aleph$ εγ. κ. αυτου και εμου) cum $\aleph$ABCLP etc. Cf vg Or^{int} *adstitit* (am* *adsistit*) *multis et mihi ipsi*, fu *adstitit mihi ipsi et multis*, d*** *adstitit mihi et multis*, Ambrst *adstitit multis et mihi*. Ita et. ς nisi quod εγεν. και αυτου εμου habet cum minusc plu arm Chr^{815} montf (nonmosc uterq) et$^{cat\ 516}$ Oec ... DEFG d* g και εμου και αλλων (D^{b} et^{c} add πολλων) προστατις (FG παραστατεια) εγενετο, d* *mihi et aliis adsistit*, g *et mihi et aliis adsistit t adsistens facta*

3. ασπασασθε: FG ασπασθαι | πρισκαν (B* πρεισκ.) cum $\aleph$ABCDEFGLP al longe plu it vg cop arm Or$^{int\ 681}$ Euthal^{cod} Dam ... ς (= Gb Sz) πρισκιλλαν cum minusc mu (ut 4 ap Scri) syr^{utr} aeth Chr^{815} Ambrst, item edd ap Thdrt^{151}: την γαρ πρίσκιλλαν ἢ πρίσκαν, ἀμφότερα γάρ ἐστιν εὑρεῖν ἐν τοῖς βιβλίοις. | ακυλαν: P ακυλλαν | μου (al pauc μοι): B* μουσ | εν χω ιυ : D*et^{c} (non item^{b}) FG d e f g huc transpon (e versu 5) και την κατ οικον αυτων εκκλησιαν

4. τον εαυτ. τρα. υπεθηκαν: P τον εαυτον (sic) υπεθ. τραχ. | μονοσ (et. d e f g vg *solus*): L μονον. Utrumque Or$^{int\ 681}$: *non solum ego*, postea *non solus ego*

5. και την κατ οικ. αυτ. εκκλησιαν (et. Or$^{int\ 681.\ 682}$ etc): D*et^{c}EFG d e f g ad finem v. 3 transpon ... P om | FG ασπασθαι | ἐπαινετὸν (επαι- et. syrP ^{mg} g^{r}, A επι-) hoc accentu (et. ς et Erasm) edd ut^{vid} plu (notantur 10 ap Mtthaei, 3 ap Scri), non ἔπαινετον (ut ς^{e} Gb Sz Ln). Ex Latinis d demid vg^{cle} Ambrst *epaenetum*, e f g *epenetum*, am tol *ephaenetum*, harl Or^{int} *epheneltm*, fu *ephenitum* | απαρχη: Or$^{int\ 682}$ *initium*, d*** *primitibus*, f vg Ambrst *primitivus* ... D* απ αρχησ, d* *in principio*, g *a principio* (e *qui est in primitib. asiae*) ... P* om απαρχη της

Ἀσίας εἰς Χριστόν. 6 *ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς.* 7 *ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ.* 8 *ἀσπάσασθε Ἀμπλίατον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ.* 9 *ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου.* 10 *ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε*

---

5. ασιας cum ℵABCD*FG 6. 67** d e f g vg (exc harl*) cop arm aeth^{utr} Or$^{int\ 682}$ Dam Ambrst. Atque sic Or^{int}: *appellavit eum primitias Asiae. Sed et in alia epistula dicit de quibusdam:* quia sint primitiae Achaiae, *eamdem sine dubio sacramenti rationem etiam in illis aspiciens* ..... ς (= Gb Sz, rursusque Gb′) αχαΐας cum D^{b}et^{c}LP al pler harl* vid syr^{utr} Chr$^{820.\ 821}$ Thdrt Thphyl Oec | εισ χριστον cum ℵABCLP al pler etc ... DEFG al^{10} εν χριστω. Item *in Christo* d e f g vg Or^{int} etc.

6. ασπασασθε: FG rursus itemque passim in seqq ασπασθαι | μαριαμ cum ℵDEFGL al plu Chr^{822} Thdrt Dam etc ... Lu μαριαν cum ABCP al^{6} cop arm | εισ υμασ (Gb″) cum ℵ*ABC*P al plus^{10} syr^{utr} cop arm aeth^{utr}. Item DEFG^{rg} d e g vg Or$^{int\ 682}$ (sed fluct loctio inter *vobis* et *nobis*) Ambrst εν υμιν, *in vobis* (f *in domino*) ... ς Ti εισ ημασ cum C^{3}L al longe plu Chr^{822} (vide post) Thdrt Dam al. Sic Chr^{822}: *ουκ εισ εαυτην μονον ουδε εισ την οικειαν αρετην – αλλα και εισ ετερουσ, αποστολων και ευαγγελιστων αναδεξαμενη δρομουσ.*

7. ασπασασθε: FG ασπασθαι, item vv. 9. 10 bis 11 bis 12. 13. 14. 15. Etiam vv. 8 et 16. F ασπασθαι, G vero v. 8 ασπασασθαι, v. 16. G* ασπασπασθαι, G^{2} ασπασθαι. | ιουνιαν: am vg$^{lugd\ 156^{9}}$ cop aeth *Iuliam*. In Chron^{421} et Ἰουλία (cf v. 15) et Ἰουνία inter sanctas feminas apostolos sequutas et a Paulo commemoratas recensentur. Praeterea *Iuniam* non habet, cf$^{400\ aqq}$ | συγγενεισ: FG συνγ- | συναιχμαλωτουσ: B praem τουσ | οι (ita ℵ^{c}, ℵ* Dam om) και προ εμ. γεγον. cum ℵABCLP etc (ℵ^{acr} om και) ... DEFG τοισ προ εμου, d e f g vg *qui* (d*** f vg add *et*) *ante me fuerunt* | γεγοναν cum ℵAB ... ς γεγονασιν cum CLP al pler ... 2. 30. om | εν χριστω et. Or$^{int\ 682}$ (sed edd al *in Chr. Ies.*): DEFG d* f g Ambrst al εν χρ. ιησου

8. αμπλιατον cum ℵAB* (omisso τον quod sequitur) FG 67** d e f g vg cop aeth Or$^{int\ 682}$ Ambrst etc ... ς Lu Ti αμπλιαν cum ℵ^{2}C^{vid}DELP al fere omn syr^{utr} arm Chr^{824} Thdrt Chron^{400} Dam al | μου cum ℵACDR GLP etc ... BFG^{r} om

9. ημων: P υμων ... 32. d* arm Or$^{int\ 682}$ (sed non ante Delar) Chr^{824} Ambrst μου | εν χριστω cum ℵABLP al pler (74. 120. a^{acr} εισ χριστον) am fu demid harl tol syr^{utr} cop aeth Or$^{int\ 682}$ Chr^{mont} Thdrt Dam Ambrst etc; item vg^{cle} *in Christo Iesu* ... Lu εν κυριω cum CDEFG 37. 57. 71. 114. d e f g arm Chr$^{mosc\ 2}$ et$^{al\ 1}$ | τον (G* om) αγαπ. μου: G* g* add εν κυριω

10. απελλην: 17. praem και | εν χριστω: syr^{sch} *in domino* (syr^{sch} add

τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. 11 ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. 12 ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. 13 ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ Mc 15, 21
τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. 14 ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. 15 ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. 1 Co 16, 20 2 Co 13, 12 1 Th 5, 26 16 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ 1 Pe 5, 14
ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστα-

---

nostro) | αριστοβουλου (et. syrP mg gr Orint 663 Ambrst): B*FG αριστοβολου (C* -λοιν), item d* (non**) e f g vg aristoboli

11. ηρωδιωνα: ς et ς^e 1624. 1633 per errorem ηροδιωνα (inde ab anno 1656 correctum est), item cop | συγγ- cum ℵACDELP etc ... FG συνγ-. Item -γενη cum ℵB²CD^cEFGLP al certe pler ... AB*D* -γενην. | ναρκισσου: huc spectat Ambrst ad h. l. *Narcissus hic illo tempore presbyter dicitur fuisse, sicut legitur in aliis codicibus.*

12. τρυφαιναν (C* τυφ-) cum BCDEL etc (et. vg^cle demid syrP mg gr) ... ℵAFGP al aliq τρυφεναν. Item am fu harl -fenam. | κοπιωσασ: C -ιασασ | ασπασασθ. περσιδα - εκοπιασεν εν κυριω: AFG f g om, ab εν κυριω ad εν κυριω transilientes, hinc Ln [ασπασ. περσ. - εν κυρ.]

14. ασυγκρ- cum ℵDEFG ... ς Ln Tl ασυγκρ- ut ABCLP etc | ερμην πατροβ. ερμαν cum ℵABCD*FGP al⁵ d e f g am fu harl tol floriac marian cop aeth^utr Orint 663 ... ς ερμιαν πατρ. ερμην cum D^cEL al pler vg^ed demid syr^sch etP (et. mg graec) arm Chr 828 Thdrt Chron 401 Dam Ambrst al

15. ιουλιαν cum ℵABC²DELP etc (Chr 828 ex^mosc 2 ιουλιαν) ... C*FG ιουνιαν. Chron 401 praeterit, sed 421 inter sanctas feminas (vide ad v. 7) recenset. | νηρια: AFG al pauc νηριαν, item d e g neream, f vg Orint 663 Ambrst nereum | και ολυμπ.: P 3. 120. c^acr Ambrst om και | ολυμπαν (et. Chron 401): FG ολυμπειδα, item teste W'tst DE ολυμπιαν (Treg D** arm), d e f g vg Orint Ambrst etc *olympiadem*

16 ασπαζονται υμ. usque τ. χριστου: D (^b signum adposuit, sed ipsa verba non suppl) EFG d* e f g om (sed post συγγενεισ μου v. 21 exeunte addunt και αι εκκλ πα. του χρ. Vide post.) | αι εκκλ. πασαι cum ℵABCLP al¹² (item DEFG v. 21) vg syr^utr cop arm aeth Orint 663 Cyr^act 38 Thdrt Ambrst al ... ς (= Gb Sz) om πασαι cum minusc plu Chr 828 (sed in com dicit ουκετι τον δεινα και τον δεινα κατ ιδιαν, αλλα κοινη παντασ) Dam Thphyl Oec

17. παρακαλω: D* etc (non item^b) ℵ ερωτω. Latini (d e f g vg) rogo | σκοπειν cum ℵABCLP al omn^vid vg (*ut observetis*) rell Orint 664 etc ...

σίασ καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖσ ἐμάθετε ποιοῦντασ, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν· 18 *οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ*
Phil 3, 19 *ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆσ χρηστολογίασ καὶ εὐλογίασ ἐξαπατῶσιν τὰσ καρδίασ τῶν ἀκάκων.* 19 *ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰσ πάντασ ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶσ σοφοὺσ εἶναι εἰσ τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίουσ δὲ εἰσ τὸ κακόν.* 20 *ὁ δὲ θεὸσ τῆσ εἰρήνησ συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺσ πόδασ ὑμῶν ἐν τάχει.*

DEFG d* e f g m^{61} auct^{sing} cleric *ασφαλωσ σκοπειτε* | *παρα*: D* *περι* (contra d *praeter*) | *ποιουντασ*: DEFG d* (d*** omitti voluit, etsi correctio ex parte tantum apparet) e f g m^{61} auct^{sing} cleric praem *λεγοντασ η* | *εκκλινετε* cum ℵ*BC 37. 67** Thdrt Dam ... ς Ln Ti *εκκλινατε* cum ℵ^{c}ADEFGLP al plor Chr^{831} al

18. *τω*: FG om | *κυριω ημιων χριστω* (et. Sz) cum ℵABCP al plus^{12} m^{61} syrP arm aeth^{ro} Thdrt, item d*** e vg Or$^{int\ 684\ bis\ 685}$ *Christo domino nostro* (Aug$^{ro\ 84}$ Leo$^{serm\ 41}$ om *nostr.*); Gb *κυριω χριστω ημιων* cum DE FG 178. d* (*domino et christo nostro*) f (omisso *nostro*) g ... ς (= Gb Sz) *κυριω ημων ιησου χριστω* cum L al plu (sed mu om *ημων*) syr^{sch} cop arm^{codd} aeth^{PP} Chr^{831} Dam | *δουλευουσιν*: FG^{gr} 80. 14^{lect} *δουλευσουσιν* | *και ευλογιασ* (109. *ευγλωττιασ*, 42. 238. add *και καινησ απατησ*) cum ℵABCLP (D^{b}, cf append. editionis) al plor d*** (aic) m^{61} vg rell Or$^{int\ 684}$ etc ... D*EFG 3. 17. 43. 49. 52. 57. 70. d* e f g Chr$^{mosc\ 1}$ om

19. *υμων υπακοη*: DEFG f g m^{61} Ambrst (non item d e vg Or$^{int\ 684}$) *υπακ. υμ.* | *εφ υμιν ουν χαιρω* cum ℵ*ABCLP 5. 23. (37* *το εφ υμ. συνχαιρω*) Or$^{int\ 684\ bis}$ (*in vobis ergo gaudeo*) Dam ... D*FG 23. d^{scr} arm *χαιρω οιν εφ υμιν*, ς *χαιρω ουν το* (Gb^{0}) *εφ υμιν* cum ℵ^{c}D^{b}E^{to} al plu Chr^{832} Thdrt al, item *gaudeo igitur in vobis* d e f g vg Ambrst, (m^{61} *gaudeo autem super* [*vos*]), nec aliter syr^{utr} cop (aeth *et* -), sed syrP *το expri etiam*^{img} *graece* | *Θελω δε* (et. Clem^{109}) ... D*FG d e f g m^{61} syr^{sch} aeth *και Θελω* ... 115. Or$^{int\ 684}$ Ambrst Thphyl om copulam | *σοφουσ* sine *μεν* cum BDEFGL 61. o^{scr} d e f g m^{61} vg cop arm aeth Clem^{109} Or$^{int\ 684}$ Chr^{833} ex^{mosce} Thdrt (Caes^{144} *Θελω μεν υμ. σοφουσ ειναι εισ το αγ., ακερ. εισ το κακ.*) Ambrst ... ς (Gb^{ou}) add *μεν* cum ℵACP al plor syrP Chr$^{833\ montf}$ Dam Thphyl Oec Aug serm 299

20. *συντριψει* cum ℵBCDEFG^{gr}GE^{rp} al plor Or^{2,500} Chr$^{2,833\ tor}$ Cyr$^{act\ 26}$ Dam Thphyl^{dis} Oec, item *conteret* d e fu tol Or$^{int\ 2,139.\ 816}$ et^{4,685} Victorin ar^{18} Ambrst etc ... A 67** f g m^{61} vg^{cle} am demid harl Or^{iob} ap Gall ^{14,52} et$^{int\ 2,435.\ 3,278}$ Thdrt (*εισ καιρον τον θεον ηντιβολησε τον των επιβουλων συντριψαι διδασκαλον*, hinc -*ψαι* non -*ψει* invenisse videtur) Amb$^{ps\ 36}$ et^{37} et^{118} *συντριψαι* (*conterat*). Cf et. Or^{2,604} *ολιγασ γαρ αι των ανθρωπ. ημεραι επι τησ γησ, εν αισ ευχεται ταχεωσ συντριβηναι τον σαταναν υπο τουσ ποδ. αυτων.* ... I. -*ψη* | *τον σαταναν* (it vg *satanan*, *satanam*): m^{61} *alienum* | *εν ταχει*: A pon ante *υπο*

ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.

21 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. 22 ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. 23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

Act 18, 1 17, 5 20, 4

Act 20, 4 19, 22 1 Co 1, 14 2 Ti 4, 20

25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου

Iud 24 a Eph 3, 20 a

τους πο. υμι. Similiter syr^{sch} *conterat cito satanam sub* etc | ποδ. υμων: A ποδ. ημων | η χαρ. του κυρ. usque μεθ υμων cum ℵABCLP al omn d*** (sed om ημων) vg roll Or$^{int\,686}$ Ambrst etc: DEFG (sed D a correctore** signum habet quo defectus notatur, etsi ipsa verba quae desunt non adscripsit) d* (non item***) e f g Sedul om | ιησου absque χριστ. cum ℵB ... ς Ln Ti add χριστου cum ACLP al omn^{vid} d*** vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,4,686}$ Chr Thdrt Dam Ambrst etc | μεθ υμων sine additam cum ℵABCLP (item DEFG) al pler d (et. d***) e f g vg cop syr^{utr} arm aeth Or^{int} etc ... ς^{a} (= ς Gb Sz) add αμην cum 37^{mg**} al pauc

21. ασπαζεται (Gb') cum ℵABCD*FGP al^{10} d e f g vg cop syr^{P} arm (aeth *salutate*) Or$^{int\,4,686}$ Chr^{9,823} Thphyl Ambrst al ... ς ασπαζονται cum D^{c}EL (exscripsi -ζονται, non item Treg) al plu syr^{sch} Thdrt Dam Oec | τιμοθ- cum ℵAB^{3}CD^{c}EFGLP etc ... B*D* τειμοθ-. Postea FG λουκειος et σωσειπατρ. | ο συνεργ. μου ... B 67** om μου | και (B om) ιασων ... 47. om | οι συγγεν. (FG συνγ-) μου (108. 178. ο συγγενης μ.): D* (improbant** et^{c}) EFG d* (improbat***) e f g add και αι εκκλησιαι πασαι του χριστου. Vide ad v. 16.

22. εγω: 37. om | τερτιος: 7. τερεντιος | ο γραψας: 67** ο και γρ.

23. και ολης της εκκλησ. cum ℵABCDEP 1. 5. 37. 73. 80. 121. (23* και ο της εκκλ.), item *et universae ecclesiae* d e (f g, sed vide FG) am fu (add *gentium*) tol Or$^{int\,687}$ ... ς και της εκκλησ. ολης cum L al pler Chr^{9,823} Thdrt Dam ... FG (f g vide ante) aeth και ολαι αι εκκλησιαι, vg^{cle} demid cop *et universa ecclesia* (cop *eccles. univ.*) | ασπαζεται sec: G^{a} g (suppletur igitur tantum Graece) om

24. Hunc versum omisimus cum ℵABC 5. 137. am fu harl* allachm cop aeth^{ro} Or$^{int\,687}$ ... ς Ti habent η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων· αμην cum DEFGL al pler d e f g vg^{cle} demid tol harl** Chr^{834} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc (sed L υμων pro ημων, quod 37. plane om: FG f g om $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$, 71. om $\overline{\chi\upsilon}$: go *cum spiritu vestro* et Chr μεθ υμων pro μετ. πα. υμων.) Praeterea DEFG d e f g om η χαρις etc v. 20; et FGL 37. syr^{P} go versu 24. epistulae finem faciunt. Item post versum 27. habent P 17. 80. syr^{sch} arm aeth^{PP} ar^{e} Ambrst

25. 26. 27. Τω δε δυναμενω usque αιωνων· αμην (afferunt ex his plura etiam Clem$^{695.\ 707}$ Or$^{4,150.\ 257}$ et $^{1,289.\ 486}$ et^{2,724}) hoc loco dedimus cum ℵBCDE 16. 80. 137. 176. cdd ap Or$^{int\,687}$ (vide post) d e f vg (et.

καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 26 *φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως*

am fu demid harl tol etc) syr^{sch} cop aeth^{utr} Or$^{int\,687}$ Ambrst etc (etiam 66. qui post *αμην* ponit *τελοσ* et pergit *τω δε* etc; in mg vero adscriptum est: *τελοσ τησ επιστολησ ωδε εν τοισ παλαιοισ αντιγραφοισ· τα δε λοιπα εισ τελοσ του ιδ' κεφ. ευρισκεται.*). Accedunt, qui et hoc loco et post 14, 23. habent, AP 5. 17. 109^{lat} (sed post 14, 23 est **) (et. 37., sed hoc loco est 37**) arm^{codd} et^{sah} ..... contra tantummodo post 14, 23 habent (id quod Gb probavit) L al fere^{200} (item lectionaria) syr^{P} ar^{P} (go^{vid}, non enim post 16, 24. habet, altero vero loco hiat a 14, 20 ad 15, 3) codd nonnull ap Or^{int} Chr Cyr$^{act\,65}$ ex singulorum ordine apparet) Thdrt Dam (ut ex comm intellegitur) Thphyl Oec Ps-Theodul^{1184} (Orthodoxogr. Bas. 1569) ..... omittunt utrinque D*** (vid, nullum enim accentum praeter quattuor primas voces posuit) r^{gr} (spatio vacuo post 16, 24 in Graecis relicto) G et g (spatio vacuo post 14, 23 in Graecis et Latinis relicto) codd ap Ilier (vide post). Item om Mcion teste Or$^{int\,4,687}$: „Caput hoc Marcion, a quo scripturae evangelicae atque apostolicae interpolatae sunt, de hac epistola penitus abstulit. Et non solum hoc, sed et ab eo loco ubi scriptum est: *Omne autem quod non est ex fide peccatum est*, usque ad finem cuncta dissecuit. In aliis autem exemplaribus, id est in his quae non sunt a Marcione temerata, hoc ipsum caput diverse positum invenimus. In nonnullis etenim codicibus post eum locum quem supra diximus, hoc est: *Omne autem quod non est ex fide peccatum est*, statim cohaerens habetur: *Ei autem qui potens est vos confirmare.* Alii vero codices in fine, id est ut nunc est positum (ed. Delar. „in fine id, ut nunc est positum") continent." Item Hier^{eph} 3,5 sq (pag^{592}) sic: „qui volunt prophetas non intellexisse quid dixerint et quasi in extasi locutos cum praesenti testimonio illud quoque quod ad Romanos in pleris^{q} codd invenitur, ad confirmationem sui dogmatis trahunt, legentes: *Ei autem qui potest* etc. Frustra est quod quidam volunt nec Tertullianum legisse quum adv Mcion^{5,14} scribat „Bene autem quod et in clausula (respicit enim ad 14, 10) *tribunal Christi* comminatur." Fusius de h. l. exposuit Reich. comm. crit. p. 88 — 120. ac totam doxologiam spuriam habuit.

25. *υμασ*: 37. 73. *ημασ* (item P post 14, 23.) | *και το κηρυγμα* (et. $\aleph^{a}$): $\aleph^{*}$ *και κυριου*. Item *ιησου χριστου* cum NACDEFGLP al omn^{vid} it vg rell Or$^{int\,4,687\,bis}$ etc ... B *χριστου ιησου* ... Or^{4,105} (afferens *τω δε δυναμενω* usque *γραφ. προφητικων και τησ επιφ. του κυρ. ημ.* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$) om verba *και το κηρ. ιησ. χριστ.* Praeterea ar^{P} sic vertit ac si legisset: *μονω δε σοφω θεω* $\overline{ιυ}$ $\overline{χω}$ *τω δυναμερω υμασ στηριξ. κατα το ευαγγ. μου και το κηρυγμ.* $\overline{ιυ}$ $\overline{χυ}$.

26. *τε* et. Clem^{665} Or^{1,488} et$^{4,105.\ 226.\ 257}$ Cyr$^{act\,65}$ etc ... Gb^{0} cum DE 34. Chr^{9,766}, nec exprim d e f vg Or$^{int\,687}$ Hil^{830} Ambrst al, nec syrr cop arm aeth (sed syr^{sch} et aeth pergunt *και κατ επιταγην* etc) | *προφητικων* (et. Clem^{665} Or$^{int\,687}$): Or$^{4,105.\ 226.\ 257}$ et^{1,488} (similiterque^{1,289})

εἰσ πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντοσ, 27 μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων· ἀμήν. 1 Ti 1, 17 11, 36 etc

cdd ap Hier$^{eph\,3,5\,sq}$ add και τησ επιφανειασ (*adventum*) του κυριου ημων ιησου χριστου | γνωρισθεντοσ: ita et. vg^{cle} demid tol al *cogniti*, contra am fu *cognito* (ut ad seqq μονω σοφω θεω trahendum sit)

27. σοφω θεω (et. Clem^{567} Or$^{int\,687}$ et^{688} etc, Cyr$^{act\,65}$ om θεω) ... DE d e θεω σοφω | ῑῡ χῡ (et. Clem^{567} Or$^{int\,687}$ Cyr^{act} Hil^{830} Ambrst etc) ... B χῡ ῑῡ | ᾧ (d e *cuius*) ... B 33. 72. (hi^{2} etiam η om) f syr^{sch} Or$^{int\,687}$ om (item 43** 55. ειη pro ω η) ... P 31. 54. cop Chr$^{mosc\,2}$ αυτω | των αιωνων cum KADEP 80. d e f vg syr^{sch} cop arm (vide supra) aeth^{utr} Or$^{int\,687}$ et^{688} Dam Hil^{830} Ambrst (AP arm non item habent post 14, 23) ... ς Ti om cum BC al et, qui tantum post 14, 23 habent, L al plcr syr^{p} Chr^{789} Cyr$^{act\,65}$ Thdrt^{147} | αμην: 49. 63. am Or^{int} Hil om ... P 17. 80. syr^{sch} arm aeth^{pp} ar^{e} Ambrst addunt η χαρισ του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην (Ambrst om αμην), quae verba (vide ante) versum 24. constituere solent.

Subscriptio: KAB*CD* 1. 14. 30. 35. 41. 47. 49. 135. προσ ρωμαιουσ. Item G g προσ ρωμαιουσ ετελεσθη, *ad romanos explicit*, am fu *explicit epistula ad romanos* ... B^{2b}D^{b} (sic, non^{c}) πρ. ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου, d**^{c} *epistula pauli apost. explicit scribens a Corinthum*, go *Ad Romanos explicit. Ad Romanos scriptum est e Corintho*, P παυλου επιστολη προσ ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου, o^{scr} εγραφη απο κορινθου, Thdrt (cod^{1} om) ιστεον οτι η προσ ρωμαιουσ επιστολη εγραφη απο κορινθου ... 18. h^{scr} προσ ρωμαιουσ (haec om h^{scr}) εγραφη δια φοιβησ απο κορινθου, 106. 108. εγραφη απο κορινθου η προσ ρωμαιουσ επιστ. δια φοιβησ. Item 14. 48. 116. 135* 170. b^{scr} d^{scr} e^{scr} al προσ ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ διακονου. Item 37. 47. 80. 89. 114. al εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ (80. 89. om?) διακονου. Item 120. 122. a^{scr} k^{scr} al Euthal^{cod} η προσ ρωμαιουσ (122. Euthal^{cod} add επιστολη) εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ (k^{scr} om) διακονου, L του αγιου και πανευφημου αποστολου παυλου επιστολη, προσ ρωμαιουσ· εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ διακονου. Item syr^{sch}: *Finita est epist. ad Romanos, quae scripta est Corintho et missa est per Phoeben ministram*, syr^{p}: *Finita est epist. ad Rom. quae scripta est Corinthi, per Phoeben ministram* ... 133. εγραφη η πρ. ρωμ. επιστ. δια τερτιου· επεμφθη δε δια φοιβησ απο κορινθιων ... 10. 109. 110. 111. 113. 120. 123. 135** 139. 143. 144. 153. 157. 178. al mu προσ ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ τησ διακονου τησ εν κεγχρεαισ εκκλησιασ, atque sic et. ς (= GbSz) edidit. Similiter cop: *Ad Romanos scripta Corinthi, missa per Phoeben ministram ecclesiae Cenchreae.* Praeterea in codd. plur (et. L, non item Euthal^{cod}) stichorum numerus notatur: στιχοι ⊕κ' (i. e. 920), P ⊕ν'. Item notantur (cum Euthalio) αναγνωσεισ ε', κεφαλαια ιθ', μαρτυριαι μη' (alii λθ', alii μθ'). B numerat capita 21 (ab α' usque κα'), am fu al 51. C*** notat: χρη γινοσκιν ωτη εχη η αυτη επιστ. κυριακασ ζ' και σαββ. ι' ... absque subscriptione sunt KF 17. al.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Ā.

I.

2 Co 1, 1 Act 18, 17 1 *Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς* 2 *τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν*

---

* *προσ κορινθ.* ā: sic ʀᴀ^{vid} (titulus fere absciss.) BCD (ᴇ nullam inscriptionem habet) 17. 47. 108. 109. 110. 113. al (sed 108 109. 110. al *πρωτη*. Item 37. omisso numero.) ... ғɢ *προσ κορινθιουσ αρχεται α'* (sed ɢ om α'). Item d *ad corinth.* l., g *ad corinthios incipit*, f *ad corinthios prior inc.*, am *incipit epistula ad corinthios* l., fu *inc. ad corint.* (ita ad fin. ep. ad Rom. Tum post prologum positum est: *inc. brevis epistulae*, subscriptum vero: *expl. brebes corint. incp. corpus epistulae.*) ... ᴘ *παυλου επιστολη προσ κορινθιουσ α'*, ʟ *του αγιου και παντευφημου αποστολου παυλου επιστολη προσ κορινθιουσ πρωτη*, 1. 116. 121. 123. h^{scr} n^{scr} al mu *προσ κορινθιουσ πρωτη* (alii α') *επιστολη* (k^{scr} *επιστ. πρωτ.*, l^{scr} om *επιστ.*), 114. al *του αγιου αποστολου παυλου επιστ. προσ κορινθ. πρωτη*, 122. *παυλου αποστολου καθολικη προσ κορινθ. πρωτη* ... ς *η προσ τουσ κορινθιουσ επιστ. πρωτη*, Gb Sz *προσ κορινθιουσ επιστ. πρωτη*, ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ κορινθ. επιστ. πρωτη.*

I. 1. *κλητοσ* cum ɴBFGLᴘ al omn^{vid} f g r vg syr^{utr} cop arm aeth^{utr} Or^{int} ^{2,301} Chr ^{10,3} et ^{4} (urget „*ἐκλήθην*") Euthal^{cod} Cyr$^{act\,38}$ Thdrt Dam (uterque exponit, item Thphyl Oec) Ambrst^{dis} al ... ADE d e Cyr$^{act\,38}$ om, hinc Ln [*κλητ.*] | *χριστου ιησου* cum BDEFG 17. 37. 76. 115. 119. d e f g r am fu demid tol al^{lachm} Chr^{10,3} et^{4} Ambrst Aug$^{ad\ donat\ post\ coll\ 3}$ (ed$^{maur\ 9,301}$) (Cyr^{alicubi} teste Gb^{1} manu, item IIil teste Wtst) ... ς *ιησου χριστου* cum ʀALᴘ al pler vg^{clo} syr^{utr} cop arm aeth Or^{int} ^{2,301} Cyr$^{act\,38}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

2. *τη ουση εν κορινθ.* hoc loco cum ʀADᵇLᴘ al omn^{vid} (77. om *τη ουση*) r vg (etiam am demid tol etc; de fu vide post) syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,4,624}$ (- *de epist. ad Corinthios - ubi apostolus primo quidem dicit:* ecclesiae dei, quae est Corinthi, sanctificatis in Christo Iesu, vocatis sanctis, *et post haec* - cum universis qui -) Chr^{10,4} Thdrt Dam al Aug (ut ante) Ambrst al ... Ln Ti post *ηγιασμενοισ εν χρ. ιησ.* pon cum BD*et^{c}EFG d e f g (cf et. fu ubi nunc ex correctione legitur: *ecclesiae dei sanctificatis in christo ihesu qui sunt corinthii vocatis sanctis.* At post *dei* complures litterae erasae, super quas demum litterae *sanctifica* inlatae.) | *ηγιασμενοισ εν* $\overline{χω}$ $\overline{ιυ}$: 119* om. Cf et. Or^{4,158} *εν τω προ-*

πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ ἡμῶν. 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη Ro 1, 7 etc
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι
τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 5 ὅτι ἐν παντὶ ἐπλου-
τίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, 6 καθὼς τὸ 2 Co 8, 7
μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, 7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστε-
ρεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 8 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους 1 Th 5, 23
ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 9 πι-

οιμεν της προτερ. πρ. τους κορινθιους επιστολης γραφοντι τη εκκλησια του θεου συν πασι τοις επικ. το ον. του κυρ. ιυ χυ. Item[int 2,952] *memini cum interpretarer illud quod ad Corinthios scribitur:* ecclesiae dei quae est Corinthi, cum omnibus qui invocant eum, *dixisse me* etc. At haec libere allata vix quicquam probant. | *συν πασιν*: 46. 52. 109. (al[2] ap Stephanum) *συμπασι* | *του κυριου ημων* (et. Or[int 3,75] et[4,624 bis] Ilil[480] Aug[ut ante] etc): A 77. 109. fu Or[4,158] (vide ante) Pelag om *ημων*. (Item Ambrst[1] ad h. l., sed paullo post addit *nostri*; Tert[marc 5,5] ad probandam eandem lectionem non recte attulerunt.) | *ιησου χριστου* et. Or[4,158] et[int 3,75. 4,624] etc ... A om *χριστου* | *αυτων* sine *τε* cum ℵ*A*[vid]BD*FG 17. 46. 109. Euthal[cod] Dam, nec exprim it vg syr[sch] cop Or[int 3,75. 4,624] etc ... ς Ti *αυτ. τε* cum ℵ[c]A*[c]D[c]ELP al pler syrP arm aeth Chr[10,3] et[4] Thdrt Cyr[cat 8] Phot[cat 8] etc. Item al[4] Chr[10,5] Thphyl *ημων τε και αυτ.*

4. *τω θεω μου* cum ℵ[a]ACDEFGLP al omn[vid] it vg syr[utr] cop arm Or[cat 9] et[11] (sic[9]: *απο πολλης διαθεσεως το κοινον αρπαζει, τω θεω μου λεγων, και διοποιειται, ο και προφηται εθος αει λεγειν· ο θεος ο θεος μου.* Eadem vero verba apud Chr[10,9] leguntur.) Chr[10,9] Cyr[ioh 794] Thdrt etc (Dam om verba *τω θε. μου παντοτ. περ. υμων*. Per incuriam, ut vdtr.) ... ℵ*B aeth om *μου* | *του θεου* (et. Cyr[glaph 232]): A* 39. 87. Chr[10,12] (non item[10]) Cyr[ioh 794] (sic: *επι τη δοθεισῃ υμιν εν χω ιυ χαριτι*) om

5. *πασῃ* et. Or[1,258. 709] et[cat 11] et[prov] in Notit[95] (Mai[25]) Eus[ps 221] etc ... 17. 115. 14[lect] f vg Or[int 2,198. 492. 666] (minime probat Or[2,747] nec [1,225]) *εν παση*

6. *μαρτυριον*: 12. 67**[mg] *κηρυγμα*. Cf Chr[10,10] *εισ το μαρτυριον του κυριου, τουτεστιν εισ το κηρυγμα.* | *του χριστου* et. Or[cat 12] et[int 492] ... B*FG al[10] f g arm *τ. θεου*

8. *εως τελους* cum ℵABCLP al omn[vid] Or[cat 12] etc ... DEFG *αχρι τελ.* | D* *ανεγκλητους* | *εν τ. ημερα* cum ℵABCLP al omn[vid] r (*in diem*) syr[utr] cop arm aeth Or[cat 12] etc ... DEFG d e f g Ambrst Cassiod[29] *εν τ. παρουσια* (f g Ambrst *in adventu*, d e *in adventum*, Cassiod *usque ad adventum*). Item vg Pelag *in die adventus.* | *ιησου χριστου* et. Or[cat] etc ... B om *χυ*

στοσ ὁ θεόσ, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰσ κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματοσ τοῦ κυρίου
Phil 2, 2 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντεσ καὶ μὴ ᾖ ἐν
ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ
αὐτῇ γνώμῃ. 11 ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ
3, 4 τῶν Χλόησ, ὅτι ἔριδεσ ἐν ὑμῖν εἰσίν. 12 λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστοσ
ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ,
ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. 13 μεμέρισται ὁ Χριστόσ; μὴ Παῦλοσ ἐσταυ-
ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰσ τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; 14 εὐχα-
Act 18, 8 Ro 16, 23 ριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· 15 ἵνα

---

9. ο θεοσ et. Clem[443. 652] Or[cat eph 101] Eus[mcell 34] Severian[cat 13] Cyr[ioh 48] etc ... C* om ο | δι ου (*per quem* et. d e f g r vg etc) et. Or[cat eph 101] (οτι και επι πατροσ το „δι ου" – ακουσον – πιστοσ ο θε. δι ου εκληθ. et) Eus[marc 34] Severian[cat 13] (παλιν δε το „δι ου" επι πατροσ κειται, ου μονον επι υιου) Chr[10,12] (και πωσ εκληθητε; δια του πατροσ etc) Thdrt Phot[cat 14] (δι ου εκληθητε αντι του υφ ου εκληθητε etc) etc ... D[gr*]F[gr]G[gr] υφ ου

10. παρακαλω δε υμασ αδελφοι ... C[3] (:: in usum lectionis eccl.) 74. a[scr] αδελφοι παρακ. υμασ | του κυριου ημ. ιησ. χριστ. cum ℵABCLP al omn[vid] r vg syr[utr] cop arm aeth Or[cat 11] etc Cyp[196] Ambrst etc ... D[gr]E e χριστ. ιησ. του κυρ. ημων, item FG d f g ιησ. χρι. του (F om) κυρ. ημ. | μη η: Eus[mai 78] μη ειεν | σχισματα: 17. σχισμα, 37. σχηματα | και εν τη et. Or[2,616] etc ... G[gr*] Eus[mai 78] Hil[461] om εν | L γνωμει

11. αδελφ. μου c. ℵAB[3] (* αδ. μοι) C[2]D[gr]E[gr]FGLP etc ... C*[vid] d e Ambrst collat[carth] om μου | εν υμιν εισιν et. am fu demid harl* Ambrst ... vg[cle] harl** tol syr[utr] cop Dial[809] Aug[donatist 1,14] collat[carth] εισιν εν υμιν, *sunt in vobis*

13. μεμερισται et. Dial[809] etc ... 10. 39. 71. 73. arm praem μη (syr[sch] *Numquid divisus est Chr.? aut numquid* etc. Etiam Opt[cont donat] *Numquid divisus* etc). Ln vero μεμ. ο χριστοσ. edidit: quam in rem cf Thdrt (cat[18] θεοδώρου ὁμοῦ καὶ θεοδωρίτου dicit) in h. l.[163] τοῦτο τινὲσ ἀποφαντικῶσ (male cat[18] ἀποφατικῶσ) ἀνέγνωσαν – ἐγὼ δὲ αὐτο κατ' ἐρώτησιν κεῖσθαι νομίζω. Videtur et. Ambrst ἀποφαντικῶσ accepisse: *Divisum dicit Christum, quia gloriam eius homines sibi partiti sunt* etc. | υπερ υμων cum ℵACD[bet]C[E]FGLP al omn[vid] Dial[809] Severian[cat 16] Chr[10,19] Euthal[cod] Cyr[act 38] Thdrt Dam etc. Item *pro vobis* d e f g r vg etc ... Ln περι υμ. cum BD*. Item go *propter vos*

14. ευχαριστω sine additam cum ℵ*B 67** Chr[com 10,22] et Dam[com] (προσ μεν γαρ τουσ – ελεγε· ευχαριστω οτι ουδενα υμ. εβαπτ.) ... ς Ln[ed mai] Ti add τω θεω cum ℵ[c]ACDEFGLP al pler d e f g r vg (et. am floriac harl* tol) go aeth[utr] Or[int 4,687] Tert[pudic 14] (*Deo gratias ago*)

μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. 16 ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα· 16, 15
17 οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
18 ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, 22. 24 2 Co 2, 15
τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. 19 γέγραπται γάρ· Es 29, 14
ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. 20 ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συνζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου;
21 ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς

Ambrst Chr^{10,20} etc. Item A 17. 23. 39. 57. 63. 219** 8petrop d^{acr} g^{acr} vg^{six} fu demid harl** syr^{sch} etP c.* cop arm Or^{int4,489} Thdrt in h. l. et^{3,6} et^{163} Pelag al add *τω θεω μου*, atque sic Lu$^{ed\ min}$ :: *ευχαριστω τω θεω* vel *τω θεω μου* Ro 1, 8. 7, 25. 1 Co 1, 4. 14, 18 etc | *κρισπορ* (B* *κρισπ.*) et. ℵ^{c} ... ℵ* *πρισκον*

15. *ειπη*: L *ειπει* | *εβαπτισθητε* cum ℵABC* 5. 6. 17. 37. 67** 71. 73. 74. 80. A^{acr} e f vg cop (et. sah teste Gb^{1} manu: ex fragm Borg?) syrP ^{mg} arm Chr^{20} Dam Ambrst (ex$^{cdd\ aliquot}$) al. Similiter 10. 31. Euthal^{cod} *εβαπτισθη* ... ς *εβαπτισα* cum C^{c}DEFGLP al pler d g r go syr^{sch} etP ^{txt} Thdrt al Tertpudic^{14} al

16. *εβαπτισα δε και* ... D*FG *βεβαπτικα δ. κ.* | *λοιπον*: FG *το λοιπον* ... Ambrst *ceterorum* (sed nounnulli libri *ceterum*) | *αλλον* et. r vg^{cle} am demid tol; Thdrt *αλλων* ... FG d e f g fu om | *εβαπτισα* sec: D* *βεβαπτικα*

17. *απεστειλεν* et. Or^{cat19} et^{35} Severian^{cat19} etc ... A *απεσταλκεν* (sed *λκεν* periit) | *χριστος* cum ℵACDELP al omn^{vld} Or^{cat19} et^{35} Severian cat^{19} Chr^{21} etc ... BFG Thdrt o *χριστ.*, hinc Ln [o] *χρ.* | *αλλα* cum ℵA^{vid}BDK al^{vl} ... ς Ln *αλλ* cum CEGLP al certe pler etc | *ευαγγελισασθαι* cum ℵADEFGLP etc (C latet) ... B *ευαγγελιζεσθαι*

18. *ο λογ. γαρ* (P 38. 39. b* ^{scr} al om) *ο* ut et. Ir^{17} (ex Epiph^{161}) etc ... B 74. ℵ* ^{scr} om ὁ sec, item Cyr^{hr183} *ο γαρ λογ. του σταυρ.* | *ημιν* et. Ir^{17} (ut ante) etc (39. *ημιν*) ... vg Pelag al *id est nobis* ... FG 8^{lect} d e f g r fu* ^{am}* Ir^{int17} Cyp^{624} Hil^{823} Ambrst om (Tert^{marc5,5} *ait crucem Christi stultitiam esse perituris, virtutem autem et sapientiam dei salutem consecuturis*) | *θεου*: 17. *χριστου*

19. *γαρ* (et. b^{b} etc^{c}): D^{Gr*} om | *τ. συνετων* (et. f g *prudentium*): F^{Gr}G^{Gr} *τ. ασυνετων* (F *ασυν-*)

20. *συνζητ-* cum ℵABCDEFG ... ς *συνζητ-* cum LP al certe pler | *του κοσμου* cum ℵ*ABC*DG^{r*}P 17. 28. 46. 74. A^{acr} m^{76} Euthal^{cod} arm^{ed} Clem^{370} Or^{3,175} Didtr^{839} Epiph^{2,48} Cyr^{esa549} Dam Thphyl Tert^{marc5,5} ... ς (Gb^{00}) add *τουτου* cum ℵ^{c}C^{3}D^{c}EFGL al pler syr^{utr} cop arm^{cdd} Clem^{647} Or^{3,818} et^{cat25} Epiph^{744} Chr^{29} Thdrt. Item *huius mundi* d e f g r vg go Tertidol^{9} (*huius saeculi*) Cyp^{324} Or^{int4,530} al mu

21. *επειδη γαρ* et Or^{1,331} etc ... FG 3. 108. 177. arm om *γαρ* (minime

σοφίασ τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸσ διὰ τῆσ μωρίασ τοῦ κηρύγματοσ σῶσαι τοὺσ πιστεύοντασ· 22 *ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνεσ σοφίαν ζητοῦσιν,* 23 *ἡμεῖσ δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοισ μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν,* 24 *αὐτοῖσ δὲ τοῖσ κλητοῖσ, Ἰουδαίοισ τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν·* 25 *ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲσ τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων.* 26 *Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν,*

---

in hanc rem probant Clem^{370} Tert$^{marc\,5,5}$) | *ευδοκησεν* cum ℵABDEFG LP al pler Clem^{370} Or$^{1,231.\ 580}$ Ath^{1,48} Chr^{29} etc ... c 37. 46. 73. Ath^{1,434} Chr^{30} Dam *ηυδοκ.* | *ο θεοσ*: FG *τω θεω.* Quemadmodum Latini (it vg Or$^{int\,4,517.\ 628}$ Hil^{611} Ambrst etc) *placuit deo.* Contra Tert$^{marc\,5,5}$ *boni duxit deus,* Hil^{622} *decrevit deus* | *πιστευοντασ*: L *πιστευσαντασ*

22. *επειδη* (FG *επει*) *και*: FG 33. 35. f g fu harl* syr^{sch} (Clem^{370}, sed totum locum libere adhibuit) Tert$^{marc\,5,5}$ Cyp$^{245.\ 314}$ Hil$^{612.\ 623}$ Ambrst om *και* | *σημεια* cum ℵABCDEFGP 46. 52. 63. 80. d e f g r vg syr^{utr} ar^{e} cop go aeth^{PP} (male aeth^{ro} *doctrinam*) Clem$^{328.\ 370}$ Severian$^{cat\,28}$ Chr^{30} Cyr$^{act\,28}$ Thdrt Dam Tert$^{marc\,5,5}$ Cyp$^{256.\ 314}$ etc ... ς (= Gb Sz) *σημειον* cum L al pler arm Euthal^{cod} Thphylt^{txt} Oec^{txt} :: cf Mt 12, 39. 16, 4 et alibi | *ζητουσιν* et. Clem$^{328.\ 370}$ ... A *επιζητουσιν*

23. *εθνεσιν* cum ℵABC*D*EFGLP 5. 10. 17. 23** 31. 37. 46. 71. 73. 80. 93. d e f g r m^{5} vg (Latt *gentibus*) cop syr^{P} arm aeth go (syr^{sch} *gentilibus* vel etiam *Graecis*. Eodem verbo v. 22 utitur.) Or^{3,737} (et ^{1,231} fluct lectio) et$^{int\,4,628}$ Eus$^{dem\,490}$ Cyr$^{hr\,183}$ Dam al Cyp$^{245.\ 314}$ Hil$^{612.\ 623.\ 1076}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ελλησι* cum c^{2}D^{c} al pler Clem$^{370.\ 804}$ Or^{1,231} (fluct lect) Eus$^{ora\,287}$ et$^{pa\,370}$ Euthal^{cod} Chr^{30} Thdrt al

24. *αυτοισ*: C *αυτοσ* (sic) | *τοισ κλητοισ*: FG om *τοισ* | *τε* et. Clem^{370} Or^{1,231} (exprim et. syrP) ... FG om (nec exprim it vg etc)

25. *σοφωτ. τ. ανθρ. εστιν* (67** *εσται*) hoc ordine cum ℵABCLP al omn vid syrP Or$^{3,175\ bis}$ et^{176} et$^{cat\,26}$ Eus$^{pa\,370}$ Chr^{32} etc ... DEFG d e f g r vg syr^{sch} arm Hil^{612} et^{623} Ambrst *σοφ. εστ. τ. ανθρ.* (Libere vero Tert$^{marc\,5,5}$ „Quid est autem *stultum dei, sapientius hominibus*, nisi crux et mors Christi? Quid *infirmum dei, fortius homine*, nisi nativitas et caro dei?" Item$^{marc\,2,2}$ „Sed nos scimus *stultum dei, sapientius hominibus*, et *invalidum dei validius hominibus*.") | *το ασθενεσ*: FG *ο ασθενεσ* (f g r vg *quod infirmum est*) | *ισχυροτερ. των ανθρωπων* sine *εστ.* (ita et. Lu$^{ed\ min}$) cum ℵ*B 17. 67** Or^{pa} ap Gall^{14,53} (*το γαρ ασθενεσ του θεου, ο μεν αποστολοσ λεγει, ισχυροτερον των ανθρωπων· εγω δε αν εποιμι*) Eus$^{pa\,370}$ ... ς Lu$^{ed\ mai}$ Ti *ισχ. τ. ανθρ. εστιν* cum ℵ^{c}ACLP al fere omn syrP aeth Or^{3,176} et$^{cat\,26}$ Chr^{32} Thdrt Dam etc. Item DEFG d e f g r vg cop arm Hil^{bis} Ambrst al *ισχ. εστιν των ανθρ.*

26. *γαρ* et. d e r vg Ir$^{int\,144}$ Or$^{3,661.\ 4,93}$ et$^{int\,530}$ Eus$^{pa\,404}$ etc ... DEFGP FG 21. f g aeth^{utr} *ουν* (Or^{1,478} *δε*, item ^{1,159} libere *γοιν*. Item Pamphil ^{4,22} *βλεπομεν γουν την κλησιν ημων*, sed ex Ruf interpr *videte enim*) |

ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· 27 ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, 28 καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, 29 ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Eph 2, 9
θεοῦ. 30 ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ

οὐ (D*FG οὐδε) *πολλοι δυνατοι* et. Or 1,160. 479 et 3,661 et int 2,324 Pamphil 4,22 Eus ps 404 etc (Ir int 144 *quoniam non multi sapientes apud vos, nec nobiles neque fortes.* Etiam 74. *ου πο. ευγ. ου πο. δυν.*) ... FG^{vg} g cop om (item Or 4,530 edd ante Delar.)

27. *εξελεξατο ο θε. ινα καταισχ.* - *εξελεξ. ο θεος ινα* etc cum ℵBCDELP al plu d e f r vg rell Or 1,495 Eus ps 404 et ecl 52 al mu Tert marc 5,5 etc ... transiluerunt ab *εξελεξατο ο θεος* priore ad *εξελεξ. ο θε.* alterum AFG^{vg} al plus 15 g (Or 3,661 libere *αλλα τα μωρα του κοσμ. εξελεξατ. ο θεος*, [interpr^{vet} add *et quae infirma*] *και τα μη οντα, ινα τα οντα καταργηση.*). Hinc Ln [*ινα καταισχ. τ. σοφους, και τα ασθ. τ. κοσμ. εξελ. ο θεος*]. Similiter alii errarunt. | *καταισχυνη* (LP al aliq bis -*υνει*) *τ. σοφ.* cum ℵBCDELP 14. 17. 47. 62. 109. 115. 119. 121. k^{ser} d e r vg syr^{utr} cop arm aeth Or 1,160. 479. 495. 632 et 3,505 et cat 32 et int 2,324. 489 et 4,517. 530 Pamphil 4,22 Eus ps et ecl Cyr ioh 636 al mu Tert marc 5,5 etc ... ς *τους σοφ. καταισχ.* cum minusc plu

28. *αγενη* (ℵ^{a}): ℵ* *ασθενη*, item Or 1,160 cod 1 | *εξουθενημενα* et. Or$^{ms\,cpe}$ Pamphil 4,32 Eus ps 404 et ecl 52 etc ... 17. Or 2,822 *εξουδενωμενα*, a^{ser} *εξουθενωμενα* | *τα μη οντα* cum ℵ*AC*D*FG 17. d e g aeth^{ro} Or 3,333 Euthal cod Tert marc 5,5 Ambrst al ... ς (= Gb^{00} Sz) praem *και* cum ℵ^{c}BC^{a}D^{c}ELP al pler f m^{76} r vg syr^{utr} cop arm aeth^{pp} Or 1,160. 479. 495. 632 et 3,661 et cat 32 et int 4,530 Pamphil 4,22 Eus ecl 52. 55 et ps 404 Chr 30 Thdrt Dam | *καταργηση*: P 114 116. *-γησει*

29. *καυχησηται* cum ℵABCDEL al pler etc ... ς$^{e\ 1624}$ et 1688 (non item 1656 nec ς Gb Sz) *καυχησεται* cum FGP b^{scr} o^{scr} | *ενωπ. του θεου* cum ℵA BC^{a}DEFGLP al^{100} d e f g r m^{76} cop aeth^{utr} arm^{zoh} Or 1,120. et 632 et cat eph 102 et (omisso *του*) 1,160 et int 4,530 Eus ps 404 Ephr 172 Chr 40 Dam etc (Ir int 213 *in conspectu domini*) ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') *ενωπ. αυτου* cum c* (et. ℵ^{c} vdtr incepisse *αυτου* sed antequam perficeret abiecit) al mu vg syr^{utr} arm^{usc} Or 1,479 Dial 817 Severian cat 33 Thdrt Ambrst al

30. *σοφια* (FG *η σοφ.*) ante *ημιν* (B *ημων*) posuimus (Gb″) cum ℵABCDE FGP 17. 37. 46. 71. 93. d e f g am fu demid tol harl** Or 1,196. 608 et 2,567 et quinquies et int 2,697. 4,466 Dial 817 Eus dem 385 et ecl 99 Didtri 386 Cyr act 55 Ambrst al ... ς post *ημιν* pon cum r al pler vg^{cle} harl* syr^{utr} cop arm Or 2,625. 641 ac ter Eus prae 546 et ecl 196 et ps 148 et esa 401 et alibi Chr 41 Cyr ioh 784 Thdrt Dam Pelag al | *δικαιοσ. τε* et. Or plus decies

Ier 9, 23 2 Co 10, 17 ἀπολύτρωσις, 31 ἵνα καθὼς γέγραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

II.

1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. 2 οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. 3 κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ 13 πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, 4 καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά

Dial 317 Eus^{saep} Cyr^{ioh} et$^{abac\,555}$ et$^{act\,55}$ al mu ... D^{b}FG Or 2,557 και δικ. Item sedlibere Cyr$^{esa\,522}$ γεγονε γαρ ημιν απο θεου και πατρ. δικαι. και απολιτρ. και αγιασμ. (D^{*} δικαιοσυνη, D^{**} και δικ., D^{c} δικ. τε. Sed** videri potest και δικ. τε dedisse. Cf ed. incam codicis D.)

31. C καυχομενος

II. 1. καγω: 14. 17. add δε | μαρτυριον cum $\aleph^{c}$BDEFGLP al pler d e f g vg sah syr^{p} aeth^{utr} arm Or$^{cat\,34}$ et^{35} (ουκ ειπεν το κηρυγμα αλλα το μαρτυριον etc, sed eadem apud Chr^{50} leguntur) Chr^{49} et^{50} Cyr$^{act\,38}$ et$^{cat\,35}$ (μαρτυριον του θεου φησιν τον χν· μεμαρτυρηκε γαρ ο θεος etc) Dam (αντι του· το κηρυγμα ο μαρτυρουμεν) al Pelag al ... $\aleph^{*}$ AC 5. 30. 71. 77. 80. 81. n^{ascr} r syr^{sch} cop Antioch 1102 Ambl$^{luc\,13}$ 1454 Aug$^{serm\,160}$ (5,771) Ambrst (sed cdd nonnull *testim.*) μυστηριον (Gb'') ... ar^{e} Thdrt ευαγγελιον, k^{ascr} σωτηριον | του θεου ... vg arm^{usc} Ambrst$^{edd\,nonnull}$ Pelag *Christi*

2. εκρινα absque του cum ℵABCD*etc^{E}FGP al plus^{10} Or$^{cat\,35}$ Chr$^{50\,semel}$ Cyr$^{act\,38}$ Antioch^{1102} Dam (libere Or 1,437 et 3,537 εγω δε εκρινα μηδεν ειδεναι, et 4,293 εκρινα μηδεν ειδεναι. Item Ath^{696} ουδεν εκρινε ειδεναι ει μη) ... ς (= Gb Sz) add του cum D^{b}L al pler Did$^{tri\,3}$ Chr$^{50\,sem}$ Thdrt al | ειδεναι τι cum ℵAD^{b}FGL al pler d e f g r vg (d e g Tert *scire aliquid*, r Ambrst *me scire aliquid*, f vg *scire me aliquid*) syr^{utr} sah cop arm Or$^{cat\,35}$ Did$^{tri\,3}$ Chr$^{50\,sem}$ Cyr$^{act\,38}$ etc (Antioch om τι) Tert$^{pudic\,14}$ Ambrst etc ... Gb Sz Ln Ti τι ειδεναι cum BCP 17. 37. 73 74. 137. 177. 179. a^{scr} Bas$^{mor\,302}$ Chr$^{50\,sem}$ Cyr$^{mich\,429}$ Isid 4,150 Hil^{1076} al (at non probat Or$^{int\,2,174}$ *nihil me iudicavi aliud scire inter vos*). Praeterea D^{*}et^{c}E τι εν υμιν ειδεναι, D^{b} του εν υμιν ειδεν. τι, item syr^{sch}. | ιησ. χριστ. et. Or 1,437 et 3,537 et 4,12. 53. 293 et$^{cat\,35}$ et$^{int\,2,202.\,373.\,4,628}$ Ath^{696} Did$^{tri\,3}$ Bas$^{mor\,302}$ Cyr$^{mich\,429}$ Antioch^{1102} al mu Tert$^{pudic\,14}$ Pelag etc ... FG 109. 114. f g am tol harl (non fu demid) Cyr$^{act\,38\,libere}$ Or$^{int\,2,174}$ et 4,470. 498 Hil^{1076} Ambrst al χριστ. ιησ.

3. καγω cum ℵABCP al^{10} Or 4,293 et$^{cat\,340}$ Bas$^{mor\,302}$ Antioch^{1102} Dam ... ς Ti και εγω cum DEFGL al pler Chr^{50} Thdrt al | και εν φοβω: FG 49. f g r vg Ambrst al om εν | και εν τρομω: DEFF 49. 119. d e f g r vg Ambrst al om εν, hinc Gb^{0}

μου οὐκ ἐν πειθοῖσ σοφίασ λόγοισ, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματοσ καὶ δυνάμεωσ, 5 ἵνα ἡ πίστισ ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων 1 Th 1, 5
ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖσ τελείοισ, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνοσ τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνοσ τούτου τῶν καταργουμένων· 7 ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸσ πρὸ τῶν αἰώνων εἰσ δόξαν ἡμῶν, Eph 3, 5 Ro 16, 25

4. πειθοισ (AD*P πιθοισ) et λογοισ (ℵ* -γοσ, k^{scr} λογου) cum ℵ(et* et^{c})A BCDELP al longe plu r (*in suasoriis sapientiae verbis*) vg (*in persuasibilibus sap. verbis*) syrP (item cop aeth) Or$^{1,163.\ 377.\ 630}$ et^{2,508} et^{4,11} et^{cat} eph^{110} et^{int} ^{4,627} (ut r) Eus$^{praep\ 7}$ ox^{edd} Ath^{668} (*εν πειθοισ σοφιασ ελληνικησ λογοισ*) et^{2,47} Bas$^{mor\ 802}$ Epiph$^{anc\ 75}$ Severian$^{cat\ 36}$ Cyr$^{hr\ 187.\ 280.\ 353}$ Chr^{10,51} et^{9,107} Cyr$^{act\ 36}$ Thdrt Dam al Hier$^{eph\ lib\ 1}$ (ut vg) et^{2} (ut r) al; item Mac^{106} (ap Gall^{7}) Chr^{1,906} (sed fluct lect) *εν πειθανοισ - λογοισ*, item *εν πειθοισ* omisso *λογοισ* FG^{rg}E^{gr} 74. 137. a^{scr} ar^{e}, 77. vero pergit *και λογοισ* ..... 1. 18* 48. 72. 106. 108. 132. 153** b$^{scr\ a}$ c^{scr} o^{scr} al („barb 4") d e f g am sah syr^{sch} arm Or^{3,635} et^{4,93} Eus praep^{7} Ath^{956} (*κατα το μη εν πειθοι σοφιασ ανθρ. εχειν το κηρυγμα*, et^{581} *ουκ εν σοφια λογων*) Epiph^{896} Chr^{51}edd Ambps^{118,1107} et$^{fid\ 2,485}$ Ambrst al *πειθοι* (Gb″) et *λογων* (Or^{4,93} *των λογ.*, 1. 48. 72. 106. 108. 132. 153** al^{3scr} Epiph^{896} Chr^{51}edd *λογοισ*, d e am sah vide post) vel etiam absque *λογων* (sic 18* f g Or^{1,377} Ath^{956} Ambrst Sedul. Latini enim sic: f g (vide supra FG) Ambrst *in persuasione* (Ambrst add *humanae*) *sapientiae*; d e *in persuasione sapientiae sermones* (corrige *sermonis*), am *in persuasione sapientiae verbi*, Amb *in persuasione sapientiae verborum*, item [*Regnum dei non*] *in persuasione verbi*-[*est, sed in ostensione virtutis*]. Item sah *in persuasione sapientiae sermonis*, syr^{sch} arm *in persuasione sermonum sapientiae*, aeth^{ro} *εν πειθοι λογου*, aeth^{pp} *εν πειθοι σοφιασ λογου ανθρωπων*. Cf et. Glossar. N. T. ed. Alberti p. 119. *πιθοῖ*: *πιθανότητι*. | *σοφιασ* cum ℵ*BDEFG 17. 46. 71. Euthal^{cod} d e f g r am fu* tol syr^{sch} sah arm aeth Or$^{1,163.\ 377}$ et$^{2,508.\ 635}$ et$^{4,11.\ 93}$ et$^{cat\ 110}$ Or$^{int\ 4,627}$ Eus$^{praep\ 7}$ cdd Cyr$^{hr\ 338}$ Chr$^{51\ bis}$ odd Severian$^{cat\ 36}$ Cyr$^{cat\ 36}$ Thdrt^{cod} Dam Hier^{bis} (ut supra) Amb^{bis} (ut supra) ... ς (= Gb Sz) *ανθρωπινησ σοφιασ* cum ℵ^{c}ACLP al pler vg^{cle} demid fu** cop syrP Or$^{1,377.\ 630}$ Eus$^{praep\ 7}$ Ath^{2,47} Bas$^{eth\ 802}$ Cyr$^{hr\ 187.\ 280}$ Mac^{106} (Gall^{7}) al Ambrst Pelag | *αλλ* cum ℵACDEFGLP etc ... B *αλλα* | *αποδειξει* et Or$^{oct\ ies}$ etc ... D*et^{c}E *αποκαλυψει*

5. *η πιστ. υμων*: 38. 48. 72. 120. c^{scr} cop (non item sah) Clem$^{845.\ 649}$ Or$^{1,377.\ 630}$ *η πιστ. ημων* | *μη η*: FG^{rg} 37. c^{scr} om *η* | *αλλ* ut v. 4 ... B *αλλα*

6. FG 14. 41. 114. al pauc f g transiliunt a *του* (F om) *αιωνοσ τουτου* ad *του* (F om) *αιωνοσ τουτου*, item 7^{lect} aeth^{ro} om *ουδε των αρχοντ.* usque *των καταργουμενων*.

7. *λαλουμεν*: 17. -λωμεν | *θεου σοφιαν* cum ℵABCDEFGP al^{15} d e f g r vg arm Clem$^{650.\ 685.\ 694}$ Or$^{1,163.\ 456}$ et^{2,538} et^{3,208} et$^{cat\ 251}$ Or$^{int\ 1,142.\ 143}$

8 ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ
Is 64, 4 ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. 9 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 10 ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. 11 τίς γὰρ

---

etsaep Euspraep 7 Bas2,99 Chr57 Cyract38 al Hil1076 Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) σοφι. θεου cum L al plu Thdrt, item sah cop syrutr

8. ουδεις et. Clem659 Or1,458 acsaep etc ... DGr* ουδε εις | εγνωκεν et. Clem Or etc ... FG εγνωσεν

9. αλλα et. Clem659 etc ... A om, item Pelag | ειδεν cum NABDEFGL al plu Clemro 80 Clem76· 615· 625 etalib Or1,251· 2,809· 4,216 etalib Const 7,32,2 Hippphil 149· 153· 158 etadv plat 73,1 (ed Lag) Eusdem 214 etmai 204 ethist 10, 4,70 etalib Ath886· 928 Epiph652 etc ... CP al Clemro 114 Polycmartyr 203 Bas 1,95 Chron449 exed ven etc ιδεν. Vitioso a.6 Clem120 et248 cod Eus marc 55 cod Epiph1032 cod Thdrt Chron449 exed par οιδεν | α ητοιμ. cum NDEFGLP al omnvid Polycmart 203 Clem625· 650 Or2,561· 809 et 3,361 Const 7,32,2 Eusmarc5 etps 317 etmai 265 etpraep 569 (11,38) Ps-Ath2,92 et416 Epiph 1032 Bas1,173 Chr62 Macar703 (Gall7) Cyresai 393· 775· 858 Euthalcod Thdrt Dam etc. Item quae d e f g r vg Orint 1,154 et2,300· 667 et3,44 etc ... Ln Tl οσα cum ABCvid Clemro 80 (λεγει γαρ· οφθαλμος ουκ ειδεν - ανεβη οσα ητοιμασεν τοις υπομενουσιν αυτον.) Hippadv plat (ut supra) Cyr hr92 Epiph652 Mac128 (Gall7) Cyrioh328 et272. Praeterea cf Orcat42: Λέγεται μὲν γεγράφθαι, καὶ ὅταν μὴ διὰ τῶν γραμμάτων ἀλλὰ δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων κείμενα ᾖ, ὡς ἐπὶ τῶν ἱστοριῶν. ἢ ὅταν τὸ αὐτὸ μὲν νόημα κείμενον ᾖ, μὴ ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ῥημάτων ὡς ἐνταῦθα· τὸ γάρ· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι συνήσουσι, ταὐτόν ἐστιν· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν· ἢ τοῦτο τοίνυν φησίν, ἢ εἰκὸς καὶ γεγράφθαι ἐν βιβλίοις καὶ ἡφανῆσθαι τὰ βιβλία. καὶ γὰρ πολλὰ διεφθάρη καὶ ὀλίγα διεσώθη βιβλία, καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας αἰχμαλωσίας. Etc. De Hegesippo circa hunc locum cf Phot. 232. (pag288,b)

10. ημιν δε cum NACDEFGLP al pler d e f g vg syrutr arm aeth Orcat43 Orint1,6 et2,140· 313 et4,514 Ath703 Didtri117 etlat6,275 Epiph892 Mac129 (Gall7) Chr68 Thdrt Dam al Hil1029 Ambrst Pelag ... Ti ημ. γαρ cum B 37. 39. 46. 57. 71. 73. 93. 116. sah cop Clem659 Bas 1,810· 811 Euthal cod Antioch1234 ... 13*lect 14lect om copulam | απεκαλυψ. ο θεος cum NABCDEFGP al15 d e f g r vg syrsch cop arm aeth Clem659 Ath703 Bas 1,810· 811 Didtri 117 etlat6,275 Epiph892 Euthalcod Mac129 Cyrioh328 Antioch 1234 al ... ς (= Gb Sz) ο θεος απεκαλ. cum L al longe plu syrP sah Orcat43 Chr68 Thdrt Dam al | δια του πνευματος sine αυτου cum ℵ*ABC 17vid cop Clem659 Bas3,8 et28 Cyrioh328 (Orint2,318 Didlat 6,275 per spir. sanctum) ... ς (Gb00) add αυτου cum ℵCDEFGL al fere omn d e f g r vg syrutr sah arm aeth Orcat43 etint1,61 et2,140 et4,514 Ath703

οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ Mt 11, 27
πνεῦμα τοῦ θεοῦ. 12 ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ
χαρισθέντα ἡμῖν, 13 ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπί-

Did$^{tri\ 117}$ Bas ^{1,310} Epiph^{896} Macar^{129} Chr^{63} Thdrt Dam al | *ερευνα* cum ℵAB*C ... ς Ln *ερευνα* cum B^{3}DEFGLP rell

11. *ανθρωπων* et. Or $^{1,197\cdot 524}$ et$^{2,571\cdot 622}$ et$^{int\ 4,486\cdot 642}$ Eus$^{ps\ 127}$ Bas $^{1,276\cdot 310}$ Ath^{703} Ps-Ath ^{2,178} Did$^{tri\ 117}$ et$^{lat\ 6,282}$ Cyr$^{hr\ 155\cdot 257}$ Chr^{64} Cyr$^{loh\ 42}$ Thdrt Antioch^{1234} Dam Hil^{1029} Ambrst al ... A 17. Ath^{552} Cyr$^{loh\ 837}$ om | *το πνευμ. του ανθρωπου* et. Or $^{1,197\cdot 524}$ et^{2,571} et$^{int\ 4,486\cdot 642}$ Eus$^{ps\ 127}$ Bas ^{1,276} Antioch^{1234} etc ... FG f g arm^{edd} Or$^{libere\ 2,644\cdot 3,622}$ Hil^{1029} Amb$^{apol\ dav\ 700}$ (non item$^{fid\ 5,568}$ nec$^{spir\ 2,658}$) om *του ανθρωπου* | *το εν αυτω*: L *το επ αυτω* | *τα του θεου* et. Or $^{1,197\cdot 524}$ et$^{2,571\cdot 622}$ etc ... D^{gr*} *το του θεου* ... FG^{gr} g Hil^{1029} *τα εν τω θεω*. Libere Tert$^{prax\ 8}$ et^{19} *quis enim scit quae sint in deo nisi spiritus qui in ipso est.* | *εγνωκεν* (Gb″) cum ℵABCDEP al plus^{10} Euthal^{cod} Or ^{1,524} Ath^{552} et^{703} Bas $^{1,276\cdot 310}$ et^{alib} Cyr$^{hr\ 257}$ Cyr$^{loh\ 42\cdot 837}$ Antioch^{1234} Dam. Item FG 23. Cyr$^{hr\ 155}$ Bas ^{1,310} Epiph ^{2,17} Ps-Ath^{178} al *εγνω*. Accedunt d e f g vg Amb$^{spir\ 3,657}$ *cognovit* etc (Ambrst al *novit*) ... ς *οιδεν* cum L al longe plu Or ^{1,197} et ^{3,571} Ath$^{536\cdot 552}$ Did$^{tri\ 117}$ Chr^{64} Thdrt al, item *scit* r Aug^{saepe} | *το πνευμ. τ. θεου*: P add *το εν αυτω*

12. *τ. κοσμιου* cum ℵABCLP al omn^{vid} fu harl* tol syr^{utr} aeth Iust$^{rec\ fid\ 5}$ Or ^{1,197} Eus$^{marc\ 14}$ Ath^{523} Bas ^{1,271} et^{310} Epiph^{897} al mu Novatian tri^{29} (Gall^{3,311}) ... DEFG f g cop arm Bas$^{1,310\ cod\ 1}$ Cyr$^{essai\ 369}$ *τ. κοσμ. τουτου*, item *huius mundi* d e r vg^{clo} am demid harl** Or$^{int\ 3,56\cdot 59}$ Hil^{802} et^{alib} (sed var lect) Ambrst al | *ειδωμεν* et. Or $^{1,167\cdot 4,7}$ et^{316} Ath^{552} Bas ^{1,310} etc, item *sciamus* d e f g r vg Or$^{int\ 3,56}$ Hil Ambrst Faustin^{451} (Gall^{7}) etc ... DEFGLP al (3 ap Scri) Or ^{1,197} et^{2,565} et^{4,189} Eus$^{marc\ 14}$ Did$^{tri\ 117}$ Ath^{523} Caes^{11} (Gall^{6}) Epiph$^{880\cdot 896}$ Cyr$^{essa\ 369}$ Thphyl *ειδωμεν* | *υπο του θεου* et. Or ^{4,316} et$^{cat\ 46}$ etc ... P 76. 115. 119. k^{scr} (om et. ante) Or^{cant} (ap Mai$^{auctor\ cl\ 9,262}$) om *του*

13. *α και*: FG^{gr}G^{gr} om α (Wtst affert ad eandem lectionem Eus$^{ps\ 15\cdot 22\cdot 90}$, sed nullus horum locorum huc quadrat.) | *εν διδακτοισ* ita utroq loco ℵABCDEFGLP al fere omn (al$^{2\ scr}$ bis *ε. διδακτικοισ*, item l^{scr*} pri loc; 10. sec loc *εν διδαχη*) Basilid$^{hipp\ 240}$ Naass$^{hipp\ 112}$ Clem^{870} Or $^{1,167.\ 197}$ et $^{2,567.\ 565}$ et^{alib} Eus$^{marc\ 14}$ et^{17} Epiph^{880} (et^{882}) al mu ... d e *non in doctrina humana sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus*, f g *non in doctrina humanae sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus*, r *non in sapientia* (corrige *-iae*) *humanae doctis verbis, sed docti spiritu*, Ambrst *non in doctrina verborum humanae sapientiae, sed in doctrina spiritus*, Aug$^{ep\ 242}$ *non doctis humanae sapientiae verbis, sed docti spiritu*, item Ioh ^{102} et$^{civ\ dei\ 14,4}$ *non in sap. humanae doctis verbis, sed doctis spiritus* (cdd^{al} *doctis spiritu, docti spiritus*), vg *non in doctis humanae sap. verbis, sed in doctrina spiritus* (am fu* add *et virtutis*) Vig$^{tri\ 18,336}$ *non*

4 νης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς
πνευματικὰ συνκρίνοντες. 14 ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ
Io 14, 17 τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται
γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. 15 ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνα-
K 2, 10 κρίνει πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. 16 τίς γὰρ
Ro 11, 34 ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ
ἔχομεν.

---

docti humanae sapientiae verbis, sed docti ab spiritu, m[10] *non quae docentur per humanae sapientiae verbum, sed quae docentur per spiritum* | πνευματος sine additam cum ℵABCD*FG 17. 67** 71. 80. 177. 178. 179. d e f g r m[10] vg (sed am fu* add *et virtutis*, fu** add *sancti*) syr[sch] cop arm Basilid[hipp 240] Naass[hipp 112] Clem[370] Or[1,107. 197] et[2,527. 555] et[3,635] et[4,216] et cat[46] Eus[marc 17] Epiph[880] Dam alᵍʳ et[lat] mu ... ς (= Gb Sz) add αγιου cum D[c]ELP al pler (115. praem αγ.) fu** syrP aeth (ut solet) Eus[marc 14] Chr[64] Thdrt al | πνευματικοις: ℵ 17. -κως | συνκρι- cum ℵAD*FG ... ς Ln συγκρι- cum BCD[c]ELP al certe pler. Praeterea P -νοντος pro -νοντες, Fᵍʳ συνκρινομεν, G συνκρινομεν, g *comparantes t mus*

14. του θεου cum ℵABCDEFGLP al pler d e f g m[10] r vg syrP cop arm Naass[hipp 112] Valentinian[hipp 194] Clem[348] Or[1,686] et[3,193] et[4,74] et[prov 27] (ap Gall[14]) et[int 79. 89] et[alib] Eus[praep 581] et[marc 14. 17] Didᵗʳⁱ[66] al Hil[64] Amb[luc 12,1446] et[alib] Aug[op 242] et[joh 97] et[alib] Ambrst etc ... 2. 61. b[ser*] o[ser] syr[sch] (aeth *spiritus sancti*) Irᵍʳ et[lat 39] Clem[659] Or[cat 32. 47] Ath[740] (non item[lat 778]) Epiph[584. 801] Chr[65] Thdot[anc 441] (sed non[462]) al (Tert[marc 2,2] *homo animalis non recipiens quae sunt spiritus*) Hil[844] om | αυτω: A* om

15. Hunc versum om ℵ* (supplet ℵ[a]) harl* | ανακρινει sine μεν cum AC D*FG d e f g m[10] r vg syr[sch] cop arm ar[e] aeth[utr] (Irᵍʳ et[lat 39], sed non add αυτος δε etc) Clem[346] Or[4,74. 106. 395] et[cat 72. 277] et[int 2,168 188] et alib Thdrt[2,1065] Hil[64] al mu ... ς (Gb[υ]) add μεν cum ℵ[a]BD[b]et[c]ELP al omn[vid] Euth[al cod] syrP Or[cat 18] Didᵗʳⁱ[66. 291] Macar[35] et[205] (Gall[7]) Chr[67] Thdrt[3,178] (i. e. ad h. l.) al | παντα cum ℵ[a]BD[b]et[c]EFGL al pler Irᵍʳ[39] Clem[346] Or[3,715. 787] et[4,74. 106. 395] Macar[35. 205] Thdrt[2,1065] Dam al; item Didᵗʳⁱ[66. 291] Thdrt[3,178] παντας ... Ln [τα] παντα, Ti τα παντ. cum ACD*P 17. 67. 71. 116. Irᵍʳ cod[1] Or[cat 72. 277] Nyss[2,490] Chr[67] al

16. συνβι- ut NABCLP etc ... DEFG συνβι- | χριστου cum ℵACD[c]ELP al omn[vid] d e vg syr[utr] cop arm Ps-Iust[zen] et sel[8] Or[1,107. 2,545. 3,697] et[4,7. 189. et cat 42] et[alib] Or[int 2,172. 210] et[alib] (2,361 *domini Christi*) Didᵗʳⁱ[66] Epiph[1025] Chr[67] Cyr[lob 812] et[alib] al mu Pelag Vigᵗʳⁱ[12] al ... Ln κυριου cum BD*FG f g r Thphyl[txt] Aug[lob 3,632] Ambrst Sedul. Libere Or[cat 278] ο γαρ πνευματικος νουν εχει κυριου.

III.

1 *Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς* IIe 3. 12 I Pe 2, 2
ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. 2 *γάλα ὑμᾶς ἐπότισα*

III. 1. *καγω* cum ℵABCDEFGP al plus[10] Clem[119. 685] Or[3,658] et[cat 87] Did[tri 286] Chr[76] Euth[al cod] Dam ... ς *και εγω* cum L al pler Thdrt al | *ηδυνηθην* et. Clem[650. 685] Or[3,479. 658] et[cat epp cath 115] etc ... C Clem[119] Or[3,663] Did[tri 286] *εδυνηθην* | *λαλησ. υμιν* cum ℵ*ACD*et[c]EFG al plu d e f g r Clem[119. 650] Or[int 78] Did[tri 286] Epiph[280] Euth[al cod] Thdrt al Hier lovin[1] al ... D[b]LP al fere[40] vg Clem[685] Or[3,479. 658. 663] et[cat] (ut ante) Or[int 2,96. 3,27] Chr[76] Dam Cyp[259] Ambrst Pelag al *υμ. λαλ.* | *σαρκινοις* c. ℵ*ABC*[*]D[*] 17. 67[**] 71. Clem[685] et[119 cod] Or[3,479. 658. 663] Nyss[1,61] (*δυο φησι πρ. κορινθιουσ - οτι σαρκινοι εστε* etc) ... ς (= Gb) *σαρκικοις* cum D[c]EFGLP al pler Clem[650] et[119 ed] Or[cat] (ut ante) Did[tri 286] Epiph[280] al mu (:: forma *σαρκινοσ* etiam Ro 7, 14 et Heb 7, 16 ex auctoritate gravissimorum codicum legitur. Quod v. 3 *σαρκικοι* eadem ex auctoritate edendum est, id non eam potest vim habere ut locis reliquis gravissimos testes deseramus nostramque potius opinionem quam auctoritatem sequamur. Patres in rebus eiusmodi, quae totae pendent a codicum scriptura, vix multum valent; tamen vero et ipsos cum apostolo duplicem formam promiscue adhibuisse probabile fit.) | *ωσ νηπιοισ*: 76. 89. 106. 109. 111. Clem[119] Or[1 cat epp cath 115] Did[286] Thphyl *ωσ νηπιουσ* coniungentes cum seqq. Item arm. Apud Clem l. l. sic invenitur: *γαλα υμασ εποτισα, ωσ νηπιουσ εν χριστω, ου βρωμα*, ac paullo post: *καὶ δὴ ἀναγνωστέον ὧδέ πωσ ῥητόν· γαλα υμασ εποτισα εν χ̄ω̄, καὶ διαστήσαντες ὀλίγον ἐπαγάγωμεν· ωσ νηπιουσ.* Nec aliter Latini multi coniunxerunt singula; nisi quod verba Latina, ut sonant, in utrumque sensum accipi possunt. Ita apud Cyp[test 3,3 (304)] editum est: *Et ego quidem, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus; quasi infantibus in Christo lac vobis potum dedi, non escam.* Item Hier[lovin 1] Aug[saepe] Ambrst etc. Ceterum eandem coniunctionem testatur etiam L, qui v. 2 *υμιν* pro *υμασ* exhibet.

2. *υμιν*: et. Ir[284] (*και δια τουτο παυλοσ κορινθιοισ φησι· γαλα υμασ εποτισα, ου βρωμα* etc) Clem[685] (*ωσ νηπιοισ εν χ̄ω̄· γαλα υμασ εποτισα* etc) et[alib] Or[1,215] (*ο δε παυλοσ νηπιοισ διαλεγομενοσ - κορινθιοισ φησι· γαλα υμασ εποτισα, ου βρωμα* etc) et[saepe] Or[int 2,210] (*sicut ipse apostolus de quibusdam dicit* quia lacte vos potavi, non esca) et[3,385] Eus[dem 323] (*οισ και φησιν ο θειοσ αποστολοσ· γαλα υμασ επ. ου βρ.*) etc ... L Or[cat 87] (*κορινθιοισ, προσ ουσ· γαλα υμιν εποτισα, ου βρωμα* etc) *υμιν*. Cum Latinis vero plerumque et Or[int] *lac vobis potum dedi*, quo modo si una afferuntur quae praecedunt, coniunctio ambigua fit. Cr[2,78. 98. 110] (h. l. nulla ambiguitas est. Legitur enim: - *Corinthiis dicit: Lac vobis potum dedi* etc) [265] (ut[110]) [485] (ut[110]) et[3,27. 362] (ut[3,110]) et[4,659] (item). | *ου βρωμα* sine copula cum ℵ*ACP* al plus[15] Euth[al cod] r vg cop syr[p] Ir[gr] (ex Dam) et[lat 284] Clem[118. 650. 685] Or

1, 11 s 11, 13 οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε· 3 ἔτι
Ga 5, 20 2 Co 12, 20 γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί
ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; 4 ὅταν γὰρ λέγῃ τις· ἐγὼ
μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε;
7, 17 Ro 12, 3 5 τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν

1,345· 482 etquater etcat 51· 87 etcat opp cath 115 Orint saep Dial 810 Eusdem 822 Didtri 286 Cyr esa 843· 913 al mu Cyp 259· 304 Hil 253· 463 Ambrst al mu ... ς (= Gb Sz) *και ου βρ.* cum DEFGL al plu d e f g syr sch arm aeth Caes 81 (Gall 6) Thphyl Oec (non probat Or 4,244 *τοις χρειαν εχουσι γαλακτος και ου στερ. τροφης, κορινθιοις, και γαλα ποτιζομενοις και ου βρωμα*) | *εδυνασθε* cum NABCFGP al 30 Euthalcod Clem 118· 660· 585 Or 1,245· 427· 482 etcat 51· 87 Chr 78 comm tri pp in cant 646 (Gall 6) Dam al ... ς (= Gb Sz) *ηδυνασθε* cum DEL al plu Ir 284 (ex Dam) Or 2,659 Dial 810 Didtri 286 Caes (ut ante) Chr 76 Cyr esa Thdrt al | *αλλ ουδε* cum NABCDEFGP al fere 80 Euthalcod Clem ter Or 1,245· 482 etcat 51· 87 Dial Cyr esa al mu ... ς (= Gb Sz) *αλλ ουτε* cum L al plu Or 1,427 Oec | *ετι* (L *ἔστιν* per incuriam): n om; hinc Ln [*ετι*]. Latini autem sic: d e f r Or int 2,78· 210 *sed neque* (Or int bis *nec*) *adhuc quidem* (d e Or int 210 om) *potestis*; g *sed neque adhuc nunc pot.*, vg *sed nec nunc quidem pot.*, Cyp 259 304 Ambrst *sed neque nunc pot.*

8. *σαρκικοι* bis cum NABCD^{c}ELP al omn^{vid} Euthalcod Clem 119· 660 item pri 685. Item pri Or 1,427· 482 etcat 87 Dial 810 Didtri 286. Item sec Or 2,558. Item Chr 78 al mu ... D*FG *σαρκινοι*. Item pri Or 1,245 et sec 3,764 | *σαρκ. εστε* cum NABCLP al omn^{vid} Euthalcod vg^{cle} Clem 660 Or 1,427· 482 et cat 87 Dial 810 Chr 78 Thdrt Dam al auct^{novatian} 374 (Gall 8) Ambrst al ... Ti *εστε σαρκ.* cum DEFG d e f g r am fu harl demid tol Clem 685 Or 1,245 Cyp 259· 304 Hil 114 al | *εν υμιν*: FGrGgr *εν ημιν* | *ζηλ. και ερις* (AFGL al Eus ps 247 *ερεις*): d e g r Cyp 304 Aug civ del 14,4 *aemulatio et contentio*, f vg Cyp 259 *zelus et contentio*, Ir int 284 *zelus et discordia*, auct novatian 374 *aemulationes et dissensiones*, Or int 2,501 Ambrst *aemulationes et contentiones*, m 60 *aemulatio et contentiones*. Scripsimus sine additam cum NABCP 23. 46. 57. 71. 74. a scr Euthalcod r m 60 vg cop arm aeth utr Clem 119· 660 Or 1,482 et 2,558 Eus ps 214 al gr et lat mu ... ς (Gl 00) add *και διχοστασια* cum DEFGL al plr d e f g syr utr Ir gr et lat 284 Chr 78 (*κ. διχοστασια*, sed 79 om) Thdrt al Cyp 259· 304

4. *λεγη* (LP al plus 15 *-γει*) ante *τις* cum NABCLP etc ... DEFG al pauc d e f g r Ambrst al post *τις* pon | *ετερος δε εγω* (37. Thdrt om *εγω*, 61. 115. b scr o scr add *δε*) ... A 23. 224. c scr Chr 79 *εγω δε* | *ουκ* cum ℵ*ABC 17. (b scr k scr Euthalcod *ου*) Dam ... ς *ουχι* cum DEFGLP al plr Nyss 528 (Gall 6) Chr 79 Thdrt al | *ανθρωποι* cum ℵ*ABCDEFG 17. 67** 71. d e f g r vg cop aeth utr Or int 2,452 Dam Ambrst Aug praed as (10,796) al ... ς *σαρκικοι* c. ℵCLP al plr syr utr Nyss 528 (Gall 6) | *εστε*: P add *και κατα ανθρωπον περιπατειτε*

5. *τι* bis cum ℵ*AB 17. 46. 71. 121. d e f g r vg aeth utr Euthalcod Dam Aug ioh 80 et alib Ambrst Pelag etc ... ς Ti *τις* cum CDGrKGrPGrGGrLP al plr syr utr cop arm Chr 79 Thdrt Thphyl Oec | *απολλως* et *παυλος*

ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡσ ὁ κύριοσ ἔδωκεν. 6 ἐγὼ ἐφύτευσα,
Ἀπολλὼσ ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸσ ηὔξανεν· 7 ὥστε οὔτε ὁ
φυτεύων ἔστιν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεόσ. 8 ὁ φυ-
τεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστοσ δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμ-
ψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. 9 θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ
γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.

---

hoc ordine (Gb″) cum ℵABCD*etcEFGP 17. 37. 46. 71. 116. d e f g r vg cop Euthalcod Dam Augioh80 Ambrst Pelag etc ... ς παυλ. et απολλ. cum DbL al pler syrutr arm aeth Chr79 Thdrt al Optatdonat5 auctvoc gent2,6. Pro απολλωσ FG 37. exhibent απολλω, ut Latini *Apollo*. | τ. δε εστιν cum ℵABCP 17. 37. 46. 71. 116. Euthalcod Dam ... ς om εστιν cum DEFGL al pler d e f g r vg cop arm Chr79 Thdrt Thphyl Oec | διακονοι cum ℵABCD*EFG 67**71. 177. d e f g r vg cop arm aethutr (sedPP om et. διακονοι) Dam Augioh80 etalib Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) Ti αλλ η διακ. cum Db etc LP al pler syrutr Euthalcod Chr79 Thdrt Thphyl Oec Optatdonat5 (*Utique ministri*) :: contra tantam auctoritatem αλλ η retinere consentaneum non est. Bis illud quidem in N. T. legitur: Lc 12, 5 et 2 Co 1, 13. Utroque loco tantum non fluctuat. Inlatum vero est h. l. a docto lectore ut vis accederet orationi. Ceterum nec raro apud scriptores Graecos invenitur. Ita apud Xenoph. Hier. 5, 2 est: *Τίνεσ ἄλλοι αὐτοῖσ καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖσ;* Apud Plat. apol. 34. *Τίνα ἄλλον λόγον ἔχουσι βοηθοῦντα ἐμοὶ ἀλλ' ἢ τὸν ὀρθὸν κ. δίκαιον;* Apud Lucian. Phalar. alt. 2. *Οὐδὲν γὰρ ἀλλ' ἢ ἱεροσυλία τὸ πρᾶγμά ἐστιν.* | δι ων (r Augioh80 etalib *per quos*): d e f g vg Auglitt petil3 Ambrst al *eius cui* (Optatdonat5 *in quem*) | ωσ: C tol* om

6. απολλωσ: FG rursus απολλω, ut Latini *Apollo*. | αλλα cum ℵABD*FG ... CDcLP al certe pler αλλ ... E (ut locis similibus quibus D* αλλα, Dc αλλ) αλα ... 17. fscr Or1,180 Cyresa863 ο δε pro αλλα ο

7. ωστε ουτε: A om ουτε | ουτε sec cum ℵcABDEFGLP etc (cop bis ουδε) ... ℵ*C ουδε | αλλο: D* αλλα ο (E αλα' ο)

8. Inde a verbis ο φυτευων δε usque και το πνευμα του θεου v. 16. omnia desiderantur in Fgr et G g. Relinquitur tamen in utroque spatium vacuum, cuius ad initium g (i. e. scriptor partis Latinae codicis G) adnotavit: *deest in graeco.*

8. εκαστοσ δε (Thdrt γαρ): C 31. om δε (item syred, non itemms) | λημψεται cum ℵAB*D*E ... ς ληψ. cum B3CDcLP al omnvid | κοπον: C τοπον, 13lect* σκοπον

9. γεωργιον (D* γεοργ-) absque additam et. Clem320 Or1,308 et3,135. 299. 307 etcat eph162 (et3,425 θεου γεωργια, θεου οικοδομη εσμεν) etc ... Dgr b (non item* necc) f vg (et. am fu** demid tol harl**) arm syrP Chr81bis Pelag al (sed non Orint2,151 Ambrst al) add εστε. Item fu* add *est.* | οικοδομη: 37. οικοδομημα

10 *Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς*
ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ
Eph 2, 20 *βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ.* 11 *θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται*
θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. 12 *εἰ δέ*
τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους,
ξύλα, χόρτον, καλάμην, 13 *ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται·*
ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου

---

10. *του θεου*: 55. f demid al[lachm] Clem[660] Thdrt[cod] Cyr[esa 56] (non[act 39]) Aug[op mon (3,476)] om | *εθηκα* cum ℵ*ABC* 17. 37* 39. Chr[81] edd (non montf) ... ς Ti *τεθεικα* cum ℵ[cc]C[3]DELP al pler (sed LP 47. 62. al[3 scr] *τεθηκα*) Clem[660] Or[3,185] et[cat 56] Chr[81] montf Cyr[esa 56] et[act 39] Thdrt Dam al | *αλλος δε* et. Clem[660] etc ... DE d e Or[int 2,203] Chr[81] Gild (cf Sab) om *δε*

11. *θεινα*ι (LP al *θηναι*): 17. post *παρα τ. κειμ.* pon | *ιησουσ χριστοσ* cum ℵABLP al plus[50] syr[sch] sah cop arm aeth Or[cat 57] (et[1,298] *-τω κειμενω θεμελιω ιησου χριστω-*) et[int 2,97] Mcelleus[45. 157] Eus[ecl 198] et pas[38. 201] et[theoph 126] Ath[428] Bas[esa 486] et[2,612] Didtr[38. 241] Chr[82] et[11,45] Cyr[act 39] al mu (et. Arnobius do trin[213]). Similiter ς (= Gb Sz) *ιησ. ο χριστ.* cum minusc vix mu Euthal[cod] ... Ln Ti *χριστ. ιησουσ* cum C[3]DE 52. 137. 224 8[pe] d e f vg syr[p] Or[3,299] et[int 2,203. 419] Ps- Ath dial trin[418] Chr[89] Dam Ambrst all[at] mu ... c* Chr[11,46] Cyr[esa 56] *χριστοσ*, Or ap Euthy[1,391] *ο χρ.*

12. *επι τ. θεμελιον* sine *τουτον* cum ℵ*ABC* fu* sah aeth Cyr[esa 853] Amb ep[74] (p[1062]) ... ς Ti add *τουτον* cum ℵ[cc]C[3]DELP al omn[vid] d e f vg (et. am demid tol harl) syr[utr] cop arm Bas[esa 487] Cyr[hr 224] Epiph[2,31] Chr[85] et[12,188] Euthal[cod] Thdrt Dam al Or[int 2,148. 203] Aug[civ dei 21,21] Ambrst al | *χρυσιον* cum NB 73. Clem[660] Or[cat 57] libere Bas[esa 487] edd Epiph[2,31] Dam ... ς Ln Ti *χρυσον* cum ADELP al pler Or[3,231] (et.libere[1,685]) et[libere cat 57 semel et 58] Cyr[hr 224] Bas[esa 487 ed] Chr[85] Thdrt al. Praeterea post *χρυσ.* B Chr[cod mosc] add *και*. Item aeth *aurum et argentum sive lignum et gramen et arundinem*. Item Clem[660], sed etiam *και ξυλα και χορτον*. Item Or[3,231] *-ον μονον χρυσ. και αργυρ. και λιθ. τιμ.* Item Cyr[hr 224] *χρ. και αργ. και λιθ. τιμ.* | *αργυριον* cum NBC 73. Clem Or cat libere[57] et[58] Bas[esa 487 edd] Dam ... ς Ln Ti *αργυρον* cum ADELP al pler Or[1,685 allud] et[3,231 libere] et cat libero[57] Cyr[hr 224] Bas[esa 487 ed] Epiph[2,31] Chr[85] Thdrt etc

13. *εκαστου το εργον φανερον γενησεται* (17. *γενησηται*, 114. *γενηται*) ita et. DGr[b] etc (sed[b] servat *γενηται*) ... D* d e Ambrst *ο ποιησασ τουτο το εργον φανερουσ γενηται*, *qui fecit* (Ambrst *facit*) *hoc opus manifestus erit*. (Non huc sed ad seqq spectat Clem[660] qui pluribus libere ex h. l. allatis addit: *οποιον δε εκαστου το εργον, το πυρ δοκιμασει*. Item Or[2,408] et[1,509]. | *το πυρ αυτο* cum ABCP 17. 37. 39. 46. 67. 73. 80. 93. syr[sch] Or[2,408] et[cat 58] Eus[dem 480] Bas[3,30] ex[edd 3] Chr[85] (sed fluct lectio) Procop[esa 98] Thdrt ad h. l. et[malach 4,1] ... ς

τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. 14 εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· 15 εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Iud 23

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; 17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. 18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. 19 ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. γέγραπται γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. 6, 19 2 Co 6, 16 Eph 2, 21 Ioh 8, 13

om αυτο cum NDEL al pler d e f vg syrP sah cop arm aeth (Clem^{660} vide ante) Or^{1,509} et$^{cat\,57}$ Chr$^{edd\,2}$ et^{2,278} Cyr$^{zach\,767}$ Thdrt$^{esa\,66,16}$ et dan ^{12,10} et$^{malach\,3,2}$ Dam al Ambrst al

14. *μενεῖ*: sic, i. e. *manserit* d e f g Aug$^{civ\,dei\,21,21}$ ac^{saep} Ambrst etc, item syr^{utr} sah cop arm ... ς (= Gb Sz) *μένει*, ut D^{c}EL | *ἐποικοδομησεν* cum NAB*D^{1}LP 17. n^{scr} Bas$^{esai\,579}$ ... ς Ln (ignorans testes lectionis *-σι-* omnes praeter A) *ἐπωκοδομ.* cum B^{2}C al pler Or^{1,509} al mu (224. Euthal^{cod} *ἐποκοδ.*) | *λημψεται* cum NAB*CD*K ... ς *ληψετ.* cum B^{3}D^{c}LP al omn^{vid}

15. *ουτως δε*: 17. om *δε*

16. *οικει εν υμιν* cum NACDEFGL al pler d e f g m^{103} vg rell (sed aeth non expri *οικει*) Ir$^{int\,300}$ Or$^{int\,2,218}$ et^{2,650} et^{4,644} Bas$^{eunom\,276.\,297.\,310}$ Did$^{tri\,228}$ Epiph$^{752.\,893.\,902}$ Cyr$^{ioh\,618}$ et$^{act\,39}$ al mu Cyp$^{99.\,314}$ Hil$^{165.\,390}$ et^{alib} Ambrst etc ... BP 17. 37. 46. Bas$^{euno\,319}$ *εν υμιν οικει* (libere Tert$^{marc\,5,6}$ *et in nobis inhabitet spir. dei.*)

17. *φθειρει* cum NABC al pler d e f g m^{103} vg (et. fu demid etc) rell Ir$^{int\,237.\,300}$ Or$^{cat\,65}$ et$^{cat\,eph\,224}$ Or$^{int\,2,44.9.\,3,384.\,4,481}$ Eus$^{ps\,316}$ Did$^{tri\,228}$ Cyr$^{ioh\,139}$ et$^{act\,39}$ al mu Cyp^{314} Hil^{165} Ambrst etc ... D^{gr}E^{gr}F^{gr}G^{gr} LP 47. am *φθειρει* (L *φθειρεῖ*) | *τουτον* cum NBCLP al pler Euthal^{cod} sah cop syrP txt aeth Or$^{65.\,106}$ Eus$^{ps\,316}$ Did$^{tri\,228}$ et$^{manich\,311}$ (Gall^{6}) Amphil^{479} (ibidem) Macar^{210} (Gall^{7}) Chr$^{89.\,91}$ et^{2,431} et^{6,128} Cyr$^{ioh\,139}$ Thdrt Dam al. Item d e f g m^{103} vg Ir$^{int\,237}$ Or$^{int\,2,409.\,3,264}$ Tert pudic ^{18} Cyp^{314} Hil^{165} etc *disperdet* (Tert *vitiabit*, Ir^{int} *violabit*) *illum deus* ... Gb' Ln *αυτον* cum ADEFG 39. 106. syr^{sch} et$^{P\,mg}$ arm Or$^{cat\,eph\,224}$ | *οιτινες* etc: it vg Ir$^{int\,300}$ Tert$^{pud\,18}$ Cyp^{314} etc *quod estis vos*

18. *εαυτον* (*se* vg^{cle} fu domid al Cyp^{247} et^{324} Ambrst al) ... d e f g am tol** al^{liachm} Pelag Sedul *vos* | *εξαπατατω* (47. *απατατω*): DE 23^{mg} 73. 118. d e add *κενοις λογοις*

19. *τω θεω* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum NABLP al pler Euthal^{cod} Or$^{1,231.\,711}$ et^{8,175} Dion$^{alex\,110}$ (Gall^{14}) Eus$^{praep\,606}$ Hermia^{1} (Gall^{2,66}) Chr^{95} Thdrt Dam al ... Ln$^{ed\,mai}$ Ti om *τω* cum CDEFG 61. b^{scr*} o^{scr} Clem^{345} Or^{1,638} et$^{cat\,65}$ | *γαρ*: D^{gr*} om (add^{b} et^{c}) | VG om o et *τους* | *παρουργια*

Ps 93 (94), 11 20 *καὶ πάλιν· κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι.* 21 *ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν,* 22 *εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλὼς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν,* 23 *ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.*

IV.

1 *Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ*
1 Pe 4, 10 *καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ.* 2 *ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς*

(et. f g): FG^{gr} G^{gr} *πανουργει* :: excidit α propter *αυτων* quod sequitur.

20. *σοφων* et. Clem^{329} Or$^{cat\,66}$ etc Tert$^{marc\,5,6}$ Ambrst etc ... 8. 17. 38. 39. 46. 55. 76. 238. k^{scr} am harl^{*vid} arm^{edd} Mcion$^{epiph\,330.\,355}$ Chr^{96} edd (et.mosc^{1}) Euthal^{556} (in elencho *μαρτυριων* ex$^{cod\,vat}$) Ilier$^{pelag\,2}$ (4,516) *ανθρωπων* :: ex LXX

21. *εν ανθρωποις* (d e *in homines*) et. Dial^{869} Eus$^{ps\,22}$ etc: F G f g Tert$^{marc\,5,6}$ Aug$^{litt\,petil\,3,296}$ Ambrst al (sed non Pelag Bed) *εν ανθρωπω*

22 *απολλως*: FG 17. *απολλω*. Item *Apollo* it vg, ut ante. | *παντα*: 18 ^{lect} d e f g vg add *γαρ, enim* | *υμων* (FG^{gr} G^{gr} *δι υμ.*): B 43. 48. 52. Or^{prov} (Notitia^{111}, Mai^{42}) *ημων*. Item Eus^{luc} ap Mai$^{181\,sq}$ *και ειλεγεν ειτε ζωη - παντα ημων ειναι*. Edidimus sine *εστιν* cum ℵABCD*FGP 17. 46. Euthal^{cod} d e aeth Dial^{869} Aug$^{coll\,carth\,483}$ Ambrst ... ς (Gb^{oo}) add *εστιν* cum D^{b} etc EL al pler f g vg syr^{utr} cop arm Or^{prov} (ut ante) Chr^{96} etc Or$^{int\,4,561.\,594}$ Tert$^{res\,carn\,59}$ etc

23. *υμεις*: B 43. Or^{prov} (ut ante) *ημεις*

IV. 1. *ημας* et. Or$^{2,787.\,3,189}$ et$^{int\,3,878}$ Did$^{tri\,68}$ etc ... 17. 109. d^{scr} syr sch *υμας* | *θεου*: FG *του θεου*

2. *ωδε* cum ℵABCD*FGP 17. 31. 39. 67** 71. 12^{lect} Euthal^{cod} d e f g vg (d e f vg Or$^{int\,3,878}$ Aug Ambrst al *hic iam quaeritur*; g *hic iam et ceterum*) syr^{utr} cop arm aeth^{utr} Or$^{int\,3,878}$ Aug$^{litt\,petil\,3}$ (9,298) Ambrst al. Edidit autem invitis quidem testibus Ln sic: *θεου*^{2} *ὧδε. λοιπὸν ζητεῖται ἐν ... ς ὃ δὲ* cum D^{cEL} al pler Or$^{3,189.\,4,431}$ (addit: *οἱ γὰρ πάντως εἰ ζητεῖται, τὸ ζητούμενον εὑρίσκεται*) et$^{cat\,71}$ Did$^{tri\,68}$ Chr^{97} Thdrt Phot ap Oec et$^{cat\,76}$ (*καὶ ὃ λοιπὸν ζητεῖται* [sic potius quam *κεῖται*] *ἐν τοῖς οἰκονόμοις, κἀκεῖνο ἡμᾶς λογιζέσθω - τί δέ ἐστι τοῦτο τὸ ἐν τοῖς οἰκονόμοις ζητούμενον; ἵνα* etc) al, item auct$^{al\,eator}$ (*Hoc quoque inter - quaeritur*) | *λοιπον* (ita ℵ^{corr} etiam^{a} vid): ℵ* add *τι*. (Hoc sic accipiendum videtur: *ὧδε λοιπὸν τί ζητεῖτε ἐν τ. οἰκονόμοις; ἵνα*) | *ζητειται*: ita (*quaeritur*) et. d e f g vg cop syr^{utr} rell Or$^{int\,3,878}$ nec Latinorum quisquam aliter. Item *-ται* BL al plu (ap Scri omnes praeter 3) Or$^{3,189.\,291}$ et^{4,431} et$^{cat\,71}$ rell ... ℵACD^{gr}E^{gr}F^{gr}G^{gr}P al permu

οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. 3 ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· 4 οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ro 2, 29

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλὼν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα Ro 12 3

Euthal^{cod} ζητειτε (FG -τητε): Gb' | *πιστος τις ευρεθη* et. d e vg Or^{quater} et$^{int\,3,378}$ etc ... D^{Gr*} et^{c} E^{gr} *τις ευρεθη πιστος*, D^{b}FG f g go *τις πιστ. ευρεθη*

3. *υφ υμων*: A o^{scr}*υφ ημων* | *αλλ ουδε*: D* *αλλα ουδε*, FG *αλλ ουδ*

4. *αλλ ουκ*: P 73. 8^{lect} *αλλ ουδε*. Etiam Hier$^{pelag\,2}$ (4,5.6) *sed nec in hoc* etc. Postea vero (4,532) et Aug$^{litt\,petil\,3}$ *nec tamen in hoc* etc. | L* *αλλ ουκ εν τουτω αναχρινομε· κυριος εστιν.* Sed quae desunt: *δεδικαιωμαι· ο δε*, suppleta sunt, ab ipso* ut videtur, et super -ο (in *ανακρινο*) notatum *-ων*. | *ο δε* et. Or$^{cat\,73}$ ℵ^{c} etc ... ℵ* syr^{sch} aeth (arm?) *ο γαρ* (nil probat Ps-Iust$^{xen\,17}$ *ουτε ουν του αμελουσ αμελητεον· θεοσ γαρ ο κριτων εστι.*) | *κυρ. εστιν*: D* d add *θεοσ*

5. *τι* et. Or$^{3,235.\ 4,429}$ et$^{cat\,74.\ 75}$ Or$^{int\,4,663}$ f g Ambp$^{s\,48,920}$ Aug$^{serm\,dom\,2}$ (2,225) etc ... 17. d e vg go arm Or$^{int\,4,479}$ Ambrst Pelag al om | *κρινετε* (sic et. Latini etc): KAP al scribunt *-ται* | *ο κυριοσ* (sic D^{b} et^{c}) ... D* om ο | *οσ και* et. Or$^{3,235.\ 612}$ et$^{cat\,75}$ etc Or$^{int\,4,479.\ 663}$ Amb ps^{48,920} (*qui illuminabit*) Ambrst al ... D*KFG d e f g Aug$^{ps\,100}$ et^{109} et$^{civ\,dei\,22,29}$ et$^{litt\,petil\,3}$ (9,20^{a}) et^{alib} (sed non$^{serm\,dei\,2}$) al om *οσ* | *τον θεον*: DE 7. 91. 109. l^{scr} om *τον*

6. *ταυτα δε* (et. K^{a}): ℵ* arm om *δε* | FG* *μετασχηματισα* | *εισ εμαυτον* (et. f g *in me ipsum*): FG^{gr}G^{gr} om *εισ* | *απολλων* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum ℵ* AB* (et B^{3} *απο πολλων*) ... ς Ln$^{ed\,mai}$ Ti *απολλω* cum K$^{a\ vl}$ et^{c} CDE FGLP al omn^{vid} (et Euthal^{cod}), nec aliter editum Or$^{cat\,16}$ Chr Thdrt etc | *εν ημιν* et. d* f g vg (et. am fu demid harl tol omn^{lachm}) etc Or$^{cat\,77}$ etc ... D* 14* 17. 23. 26. 55. 115. 140. l^{scr} d** e cop syrP Chr 3,166 (non ad h. l. nec 10,18) Antioch^{1062} *εν υμιν* | *το μη*: FG 2. om *το* | *υπερ α* (Gb') cum KABCP 17. 31. 73 cop syrP (Or^{cat} utrumque testatur, vide post) Ath^{452} Chr^{113} exmosc^{1} Cyrl$^{oh\,600}$ ... ς *υπερ ο* cum DE FGL al pler f g syr^{sch} arm go Chr^{115} et^{18} et^{3,166} Thdrt Dam al. Nil definiunt d e vg: *supra quam scriptum est.* | *γεγραπται* sine additam cum ℵ*ABD*E*FG 46. d e f g vg (aeth^{libere} *ut vos discatis, et an rectum est vobis* (quod) *efferatis vos super socium vestrum*) Or$^{cat\,77}$ Aug$^{litt\,petil\,3}$ et^{alib} Ambrst al ... ς (Gb^{o}) add *φρονειν* cum ℵ^{c}C^{vid}D^{c}E^{2}LP al pler syr^{utr} cop arm go Chr^{113} et^{18} et^{3,166} Thdrt Cyrl^{oh} Antioch^{1062} Dam al, item Ath^{452} *φυσιουσθαι*. Euthal^{cod} habet *το μη υπερφρονειν· γεγραπται ινα μη* etc. Cf Or$^{cat\,77}$ *γέγραπται ταῦτα – μήποτε καὶ αὐτοὶ ἐμπίσωμεν εἰσ τὰ τοιαῦτα – ἀλλ' εἰδῶμεν τὸ „ἵνα ἐν ἡμῖν μά-*

μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. 7 τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; 8 ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς
Ro 4, 26 ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. 9 δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. 10 ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ
2 Co 11, 27 a ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. 11 ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν 12 καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, 13 δυσφημού-

---

θητε τὸ ὑπὲρ ὃ γέγραπται" · ἐάν τις ἕξιν ἔχων ὑποδιεστείλαν, πρὶν πληρῶσαι τὰ γεγραμμένα, θέλει ἀναβῆναι εἰς τὰ ὑπὲρ ἃ γέγραπται. οὐδὲ νοήσει ἃ γέγραπται. Sic Latini: d e vg *ut in nobis (vobis) discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio*; Aug Ambrst *ut in nobis discatis ne supra quam* (Ambrst *quod*) *script. est unus pro altero* (Ambrst *uno*) *infletur adv. alterum*; f g *ut in nobis discatis ne supra quod script. est ut non unus advers. alterum* (g add *t pro uno*) *infletur pro alio* (g *infletur adv. alterum t pro alio*) | ινα μη ... DE *om* μη | υπερ του: FG κατα του. Cf et. d e f g vg.

8. Ln$^{ed\ min}$ ηδ. κεκ. εστε; ηδ. επλ.; χωρ. ημ. εβ.; | επλουτησατε (f *dis. facti estis*): F -τησετε | χωρ. ημ. εβασιλευσατε (d am *regnastis*; e f g vg ^{clo} fu demid harl tol Or$^{int\ 2,301.\ 314}$ Hil $^{282.\ 485}$ Ambrst al *regnatis*, Tert$^{pud\ 14}$ *iam regnatis*) et. Or$^{cat\ 79}$ et ^{80} Eus$^{mai\ 95}$ (inp$^{s\ 147}$) etc ... A om | οφελον: D^{c}EL al aliq ωφελ. | γε: D*FG om (Latini: *et utinam regnaretis* vel *regnetis*) | υμιν (it vg *vobiscum*): EG^{r} 115. om ... D* συν υμιν | συνβασι- cum ℵAB*C D*FGP ... ς Ln (sciebat tantum ACG συν-) συμβασι- cum B^{2}D^{c}EL al certe pler

9. δοκω γαρ sine οτι cum ℵ*ABCD*FG 46. 116. d e f g am fu* (fu al add *et*) demid tol Clem ^{587} Or$^{cat\ 84}$ et$^{int\ 2,412}$ Dam Tert $^{pudic\ 14}$ Hil ^{474} ... ς (Gb^{00}) add οτι cum ℵ^{c}D^{c}ELP al pler vg^{clo} fu** harl syr^{utr} cop arm go Or ^{5,173} Chr ^{116} Thdrt al Ambp$^{s\ 45,901}$ Ambrst Pelag

11. αχρι (et. Clem ^{587} Or ^{1,257} et^{bis} Eus$^{ps\ 405}$; μεχρι Eus praep ^{584} Chr ^{127}) της: FG εως (pro αρτι F αρτι, confusis Τ et Γ) | γυμνιτευομεν (B*D* -νει-) cum ℵA^{cor}B*et^{c}CDEFGP 37. al ^{2ser} etc ... ς γυμνητευομεν cum L al longe plu Euthal^{cod}. Nec aliter editum in Clem Or Eus etc. Praeterea A* om γυμν. και

12. λοιδορουμενοι: FG add και, item post διωκομενοι: quemadmodum it vg Or$^{int\ 2,602}$ etc *maledicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemus*

13. δυσφημουμενοι (Gb**) cum ℵ*ACP 17. 46. Euthal^{cod} Clem ^{587} Or ^{1,027} (sed Philocalia βλασφ-) et ^{728} et$^{lob\ 35}$ (Gall ^{14}) Eus praep $^{384.\ 655}$ Cyr

μενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

14 *Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου* 1 The 2, 11
ἀγαπητὰ νουθετῶν. 15 *ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν*
Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ 11, 1
εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. 16 *παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί* G 4, 19
μου γίνεσθε. 17 *διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν* 16, 10
μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς
ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκ-

---

lob 899 Dam ... ς Ln *βλασφημ.* cum $\aleph^{c}$BDEFGL al pler it vg (f g vg *blasphemamur et*, d e *blasphemati*) Or 1,257. 2,501 Chr 129 Thdrt al Or^{int} 2,692 Ambrst etc (hi Latini ut vg) | *ωσ περικαθαρματα* et. Clem 587 Or 4,393 Eus praep 584 etc ... Dgr^{e} *ωσ περικαθαρμα* (et. harl^{e} *purgamentum*) ... G (certe sic plane distinctum est) 37. 123. al 4 (et. n^{scr}?) *ωσπερει* (G *ωσπερι*) *καθαρματα*, 43 *ωσπερ καθ.* | *περιψημα*: cf Barn 6 (Dress 10): *εγω περιψημα της αγαπης υμων.*

14. *γραφω ταυτα* cum ℵABCLP al fere omn etc ... DEFG k^{scr} d e f g vg pp^{lat} *ταυτ. γραφ.* | *αλλ ωσ* cum ℵADEFGLP etc ... B *αλλα ωσ* | *νουθετων* (Gli') cum ℵACP 3. 6. 10. 17. 31. 33. 16^{loct} Thphyl^{txt} ... ς Ln Ti *νουθετω* cum BDEFGL al pler d e f g vg Chr 130 Thdrt Dam al Ambrst al

15. *εν γαρ χριστ. ιησου* et. Clem 653 (*και· εγω υμασ εγεννησα εν* $\overline{\chi\omega}$ $\overline{\iota\upsilon}$) Or^{int} 2,130. 219 et alib Method 3,689 Eus ps 406 Chr 131 Cyrglaph 112. 116 et esa 624. 802 et zach 750 et iob 118 al mu Ambrst etc ... B Clem 556 Montanepisc in collat earth Pacian sermbapt om *ιησου* | *εγεννησα* (FG *εγενησα*): confirmant Clem (Or 2,635 *παῦλος διὰ τοῦ εὐαγγελίου γεννᾷ τοὺσ γαλάτασ*) Method Eus Cyr etc

16. *ουν* et. Clem 587 etc ... Dgr^{e}FGrG *δε*, g *itaque t autem* ... aeth^{utr} Chr 131 ex^{mosce} om | *γινεσθε*: 10. 31. 73. 118. vg^{cle} (sed non am fu demid tol etc) arm^{usc} (non item^{ven}) Chr 131 Pelag add *καθωσ καγω* (10. 31. *εγω*) *χριστου* : : ex 11, 1.

17. *δια τουτ. αυτο* cum ℵ*AP 17. 46. 80. 116. syrP Euthal^{cod} ... ς Ln Ti om *αυτο* cum ℵ*BCDEFGL al pler Or^{cat} 87 Chr 127 Thdrt Dam al; nec magis expri d e f g vg (hi Latini *ideo*) syr^{sch} rell | *μου τεκνον* cum ℵACP 17. 37. 46. 116. Euthal^{cod} arm Chr 127 Dam ... ς *τεκν. μου* cum DEFGL al pler d e f g vg Or^{cat} 87 Thdrt al | *πιστον*: FG *πιστοσ* (it vg *filius meus carissimus et fidelis*) | *εν κυριω*: A^{woid} ex error^{woid} *εν χριστω* | *αναμνησει*: A a^{scr*} *αναμιμνησει* (sic) | *εν χριστ. ιησου* cum ℵCD^{b} 5. 6. 10. 17. 31. 37. 39. 46. 49. 67. 71. 80. 116. b^{scr} o^{scr} Euthal^{cod} vg^{cle} fu harl omn^{lachm} cop syr^{P} arm (aeth *Ies. Chr.*) Chr 127 Dam Ambrst al ... D*FG d f g *εν κυριω ιησου* (e tantum *εν κυριω*: in d post *domino* punctum positum; propterea videtur e omisisse ihu quod sequitur.) ... ς Ti *εν χριστω* sine *ιησ.* cum ABD^{c}ELP al longe plu am demid tol syr^{sch} Or^{cat} 87 Thdrt Thphyl Oec

κλησίᾳ διδάσκω. 18 ὡσ μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸσ ὑμᾶσ ἐφυσιώ-
16, 7 Ia 4, 15 θησάν τινεσ· 19 ἐλεύσομαι δὲ ταχέωσ πρὸσ ὑμᾶσ, ἐὰν ὁ κύριοσ θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· 20 οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. 21 τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸσ ὑμᾶσ, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητοσ;

V.

1 Ὅλωσ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτισ οὐδὲ
I.v 18, 7 ἐν τοῖσ ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸσ ἔχειν. 2 καὶ ὑμεῖσ πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέ-
Col 2, 5 σου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξασ; 3 ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὼν τῷ

---

18. δε et Or$^{cat\,88}$ etc ... FG d e f g vg cop pp^{lat} om

19. θελησῃ: LP 48. 114. 116. f^{ser} θελησει | ου et. Clem$^{847.\,897}$ Or^{4,11} Severian$^{cat\,88}$ etc Tert$^{pudic\,14}$ Ambrst etc ... D* d* om | λογον: FG add αιτων (d e f vg *eorum qui inflati sunt*, g *eorum inflantium i qui inflati sunt*) | των πεφυσιωμενων et. Clem$^{847.\,897}$ Severian$^{cat\,88}$ Chr^{139} Thdrt Dam etc ... L 3. 37. 46* 49. 57. 109. 116. h^{ser} al aliq Or^{4,11} *τον πεφυσιωμενον*

20. αλλ (et. Or^{4,11} etc): FG αλλα

21. πνευματι: D* d *πνευμα* (*spiritus*) | πραυτητοσ cum ABC^{vi} 17. 12^{lect} Dam ... ς πραοτητοσ cum NDEFGP al pler Euthal^{cod} Clem^{134} Or^{2,142} Chr^{140} Thdrt al :: cf ad 2 Co 10, 1. Gal 5, 23. 6, 1. Eph 4, 2. Col 3, 12. 2 Tim 2, 25. Tit 3, 2

V, 1. εν τ. εθνεσιν sine additam cum ℵ*ABCDEFG 6. 17. 46. 67** 177. 178. 179. Euthal^{cod} d e f g vg cop arm aeth^{utr} Or$^{cat\,90}$ et$^{int\,2,301.\,482.\,3,280}$ Mane ap Epiph^{706} Tert$^{pudic\,14}$ Lcif^{186} et^{215} (Gall^{6}) Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) add ονομαζεται cum ℵ^{c}LP al pler syr^{utr} Bas^{2,670} Chr$^{146\,bis}$ Thdrt Dam al Cassiod (in h. l.). Cf et. Or$^{cat\,91}$ *τοιαυτην οιαν μηδε εν τοισ εθν. εστιν ακουειν.* Item Cyr$^{cat\,90}$ – *-εστιν ακουσαι.* | τινα του πατρ. εχειν (Ambrst *ita ut quis uxorem patris habeat*): DEFG του πατρ. εχειν τινα, f g *ita ut uxorem patris habeat aliquis*, d e vg Or$^{int\,2,482}$ Lcif$^{186.\,215}$ al *ita ut uxorem patris* (Lcif^{186} add *sui*) *aliquis habeat*, Tert^{pud} *ut uxorem patris sui quis habeat*, Or$^{int\,3,280}$ *ut uxorem quidem patris aliquis habeat*

2. ουχι (et. Or$^{cat\,91}$ Mane$^{epiph\,706}$ etc): FG ου | αρθη cum ℵABCDEFGP al^{15} Euthal^{cod} Mane apud Epiph^{706} Or$^{cat\,91}$ ... ς (= Gb Sz) εξαρθη cum L al longe plu (93. επαρθη) Bas$^{reg\,372.\,518}$ et^{2,608} Chr^{146} Thdrt Dam al | πραξασ (Gb') cum ℵAC 17. 31. 37. 39. 46. 71. 80. 116. Euthal^{cod} Mane ap Epiph^{706} Bas^{2,291}. Item *gessit* Or$^{int\,3,280}$ (contra ^{2,482} *fecit*), *admisit* Tert$^{pud\,14}$ ... ς Ln ποιησασ cum BDEFGLP al pler

σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, 4 ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου 1, 8

Or$^{cat\,91}$ Bas$^{regg\,372.\,518}$ et ^{2,668} Chr ^{146} Thdrt Dam al. Habent *fecit* it vg Or$^{int\,2,482}$ Lcif $^{186.\,215}$ etc

3. *απων* sine *ωσ* cum ℵABCD*P 17. 37. 39. 67. 80. 116. Euthal^{cod} vg syr^{sch} cop aeth Mane ap Epiph ^{706} Or$^{int\,3,882}$ Hil ^{336} Aug$^{eo\,ep\,parm\,3}$ (^{9,57}) Ambrst Pel. Cf et. Dion^{alex} ap Eus$^{hist\,7,\,11,\,12}$ *ἀλλὰ τοὺσ μὲν -συνεκρότουν ὡσ συνών, ἀπὼν μὲν τῷ σώματι, ὡσ εἰπεῖν* (*εἶπεν*?), *παρὼν δὲ τῷ πνεύματι* ... ς (Gb ^{00}) Ti praem *ωσ* cum D$^{bet\,c}$EFGL al pler d e f g syrP (arm *quamquam*) Dial ^{824} Bas$^{regg\,470}$ Chr ^{148} Thdrt Dam al Lcif ^{186} et ^{215} Aug^{gal} ($^{3.\,2,962}$) et^{adim} (^{3,127}) | *τον ουτωσ τουτο* (cf. Dial ^{824} Bas$^{regg\,470}$ etc): FG om *τουτο*, nec expri d e f g vg Lcif $^{186.\,215}$ Amb$^{off\,3}$ al (rursus Hil ^{336} Ambrst al exprimentes *τουτο* om *ουτωσ*)

4. *ονοματ. του κυριου* sine *ημων* cum ℵA demid syrP ^{txt} Lcif $^{186.\,215}$ Pacian$^{ep\,3}$ ... ς Ln Ti add *ημων* cum BDEFGLP al omn^{vid} d e f g vg (et. am fu tol nec aliter harl^{vid}) syr^{sch} et P c.* rell Dial ^{824} Bas$^{regg\,470}$ Chr ^{148} Thdrt Dam al Ambrst al | *ιησου* pri cum ABD* Euthal^{cod} d syrP ^{txt} aeth^{ro} Lcif $^{186.\,215}$ ... ς add *χριστου* cum BD^{c}EFGLP al omn^{vid} e f g vg syr^{sch} et P c.* cop arm aeth^{PP} go Dial ^{824} Bas$^{regg\,470}$ Chr Thdrt Dam al Ambrst al | *ημων* cum ℵABDEFGL al omn^{vid} d e f g vg^{cle} demid syr^{sch} et P c.* Or$^{int\,3,939}$ Dial ^{824} Chr ^{148} Thdrt^{ed} Lcif ^{186} pri loc Ambrst al ... P am fu tol harl syrP ^{txt} Or ^{1,209} et $^{3,257.\,789.\,790}$ et$^{int\,3,882}$ Bas$^{regg\,470}$ et ^{3,58} Thdrt$^{cod\,1}$ Lcif $^{186\,pri\,loc}$ et ^{215} al om: hinc Ln [*ημων*] | *ιησου* sec cum ℵABD*P 46. Euthal^{cod} d vg syrP ^{txt} aeth$^{l.ro}$ Or ^{1,269} et $^{3,789.\,790}$ et$^{int\,3,882}$ Dial ^{824} Bas$^{regg\,470}$ et ^{3,58} Lcif ^{186} sec loc et ^{215} Ambrst al ... ς add *χριστου* cum D^{c}EFGL al pler e f g syr^{sch} et P c.* cop arm aeth^{PP} go Or $^{3,257.\,617}$ et$^{int\,3,939}$ Chr ^{148} Thdrt Dam al Lcif $^{186\,pri\,loc}$ al. Cf huc etiam Man$^{epiph\,706}$ *συνελθοντων υμων και του κυριου μετα του εμου πνευματοσ παραδουναι τον τοιουτον* etc.

5. *τον τοιουτον* et. Or $^{3,126.\,257}$ et^{alib} Dial ^{824} Man$^{epiph\,706}$ etc d e f vg Or$^{int\,2,412.\,462.\,682}$ et ^{3,882} Lcif $^{186.\,216}$ etc ... FG^{g} g syr^{sch} et P mg (non item^{txt}) aeth *αυτον* | *του κυριου ιησου* cum ℵL al plu Euthal^{cod} am tol floriac go syrP ^{txt} (et aeth *domini nostri Iesu*) Or$^{int\,3,400}$ Bas$^{regg\,470}$ Chr ^{149} et $^{1,12\,cod}$ et ^{3,140} Thphyl Oec Aug^{gal} ^{3,962} et^{adim} ^{3,127} et$^{ep\,parme}$ ^{3,5} (^{9,28}). Item DE d e demid Ambrst *τ. κυρ. ιυ χριστου* ... AFGP al ^{15} fere vg^{cle} fu harl syr^{sch} et P c.* (et *ημων* et *χριστ.* c.* habet) cop arm Or ^{3,257} Chr $^{1,12\,ed}$ et ^{911} et ^{3,690} Thdor$^{mop\,in\,cat\,92}$ Thdrt Dam Or$^{int\,3,261.\,3,882}$ Lcif ^{186} et ^{216} Amb$^{ps\,38,854}$ Pelag al *του κυρ. ημων ιησου χριστου*. Atque hinc Ln *τὸν κυριον* [*ημων ιησου χριστου*] ... Ti nil nisi *του κυριου* cum B Or $^{3,117.\,3,304.\,725}$ et$^{cat\,92}$ Man$^{epiph\,706}$ et Epiph

Ga 5, 9 Ἰησοῦ. 6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; 7 ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν

---

497 Eus^{pa} 163 Tert^{marc} 5,7 et^{pudi} 13 Or^{int} 2,683 Hil 127 et 236 Aug^{ep} parme 2,57 Pacian^{ep} 3 (Gall 7,267) et^{bapt} (ibidem 272) : : solemnis illius diei appellatio erat (η) ημερα (του) κυριου, cf 1 Thess 5, 2. 2 Thess 2, 2. 2 Pe 3, 10; item Act 2, 20. Cum nostra huius loci lectione convenit 2 Co 1, 14. Videbatur enimvero ιησου aut omittendum aut plenius dicendum.

6. *ου καλον* etc: Leif 216 Ambrst om ου. Quam in rem cf Aug^{ep} parme 2,5 (9,58): *cum dixisset apostolus* - ut spiritus salvus sit in die domini Iesu - *continuo subiecit:* Non bona gloriatio vestra, *vel per exprobrationem pronunciationis:* Bona gloriatio vestra. *Sic enim nonnulli et maxime Latini codices habent, cum eadem in utroque sententia teneatur.* Similiter Ambrst in h. l. Bona etc. *Hoc est* non bona est; *laeti enim erant, cum magis contristari debuerint.* Dicitur testari etiam Atto ita in codicibus Graecis inventum esse. Sed in Dacher. Spicileg. 1723. I, 401 ss. id non inveni. | ζυμοι et. Or 3,303 et^{cat} 97. 98 Chr 150 et 2,228 et^{saep} Bas^{eth} 435. 422. 394. 372 Cyr^{ador} 542 Euthal^{cod} Thdrt Dam al, item *fermentat* m 94 f (ita Graecis superscriptum est) g. Cf Hier ad Gal 5,9: *male in nostris edd. habetur: Modicum fermentum totam massam corrumpit,* proptereaque post ad *corrumpit* addit: *sive, ut iam emendavimus, totam conspersionem fermentat.* Nihilominus et ipse in vg edidit *corrumpit,* ut confirmant am fu demid etc ... Gb' δολοι cum D* Bas^{eth} 446 od (sed fluct edd. Favet quidem contextus: εξαρατε τον πονηρον εξ υμ. αυτ. ινα μη γενηται το· μικρα ζυμ. ολ. το φυρ. δολοι. Sed cf^{eth} 394.) Bas^{bapt} 608 ed (rursus edd 2 ζυμ.) Hesych (δολοῖ· φθείρει, κακουργεῖ). Item *corrumpit* d e f vg Ir 265 (sive Senior. ap Ir) Or int 2,241. 413 Leif 216 Aug^{ep} parmo 2,5 Ambrst al. Etiam Tert^{pudi} 18 *modicum scilicet et fermentum totam desipit conspersionem.* Similiterque lectioni δολοῖ favet^{marc} 1,2 *modicoque exinde fermento totam fidei massam haeretico acrore decepit.* Cf et. Mich. Cerular. in Monum. eccl. Gr. ed. Cotel. 2. p. 143 sq: κακῶσ δὲ καὶ τὸ ἀποστολικὸν ἐκεῖνο ῥητὸν ἐκλαμβάνοντεσ τὸ φάσκον· μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ, οὕτωσ ἐκεῖνο γεγραμμένον ἔχουσι· μικρὰ ζύμη ὅλ. τὸ φύρ. φθείρει, πειρώμενοι διὰ τῆσ μικρᾶσ ταύτησ τοῦ ῥήματοσ ἀφορμῆσ ἀνατρέπειν τὴν ζύμ. τὴν τὸν ἀνάβατον ἄρτον αἴρουσαν. Item τὰ αἱτιάματα τῆσ Λατινικῆσ ἐκκλησίασ (ibid. 3, 495.): οὐ γράφουσι· μικρὰ - ζυμοῖ, ἀλλὰ φθείρει, ἐκ τούτου τὸ ἔνζυμον ἐκβάλλειν πειρώμενοι.

7. *εκκαθαρατε* sine copula cum ℵ*ABDEFG al 30 d e f g m 91 vg (et. am fu etc) syr^{sch} cop go Clem 500 Bas^{bapt} 608 Chr 150 Oec Tert^{marc} 5,7 Cyp 178. 308 Leif 216 Ambrst Pelag al ... ς (= Gb Sz) add *ουν* cum ℵ^{c}CLP al plu Euthal^{cod} syr^{P} aeth Or^{cat} 95 et^{int} 2,241 Thdrt Dam Thphyl | *το πασχ. ημων* sine additam cum ℵ*ABC*DEFG 17. 46. Mcion^{epiph} 330 et 355 Ptol^{flor} 3 (ap Epiph 220) Clem 686 Or 1,750 cod et 3,303 et 4,174 (Huet, non item Delar) et 175 et^{cat} 95 Or^{int} 2,88 153. 304. 410 Dial 864 Eus^{mai} 309

ἐτύθη Χριστός. 8 ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας.

9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, 10 οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου

Ath[218] ap Gall[5] Chr[11,202] Cyr[ador 208] Tert[5,7] Cyp[178. 308] Archel[603] Aug[ep parme 3,5] et[sa p] Ambrst Zen[153] (Gall[5]) etc ... ς (Gb[00]) add υπερ ημων cum ℵ[c]C[3]LP (υπ. υμων) al pler syr[utr] go Or[1,759 edd] et [2,128] et[4,174 delar] et[175 dolar] Hipp[142 delag] (ex Thdrt[dial 2] ἀσύγχυτος) Meth[825] (ινα - και το πασχα ημων τυθη υπερ ημων χριστος) Petr alex[112] (Gall[4]) Chr[150. 152] et[1,745] et[2,476] Thdrt Chron[429] Ps - Ath[508] Dam Thphyl Oec | ετυθη cum ℵABDEFGLP etc (et. syr[p mg graec]) ... ς[e] (= ς Gb Sz) εθυθη cum minusc ut vdtr pauc (nullus ap Scri, ap Mtthaei unus vel alter e silentio. Eadem scriptura invasit editiones Clem[686] Or[4,175] Dial[149 ed wetst] Chron[429 ed par] al. | χριστος: FG ο χριστ. Praeterea 116. Hipp[142 delag] (ut ante) Chr[11,202 cod mosc] add ο θεος

8. εορταζωμεν cum ℵBCFGL al plu d e f g m[94] vg syr[utr] cop arm aeth Or[2,128. 3,220] et[cat 96] al mu Or[int 2,212] et[saop] etc ... AD[gr]E[gr]P al fere [20] go Or[4,171] εορταζομεν | μηδε et. Or[2,128. 3,220] et[cat 95] (et[4,173] ουδε) etc ... B Or[4,402] μη | πονηριας: F[gr]G πορνειας, g *nequitiae t fornicationis.* | αλλ: 17. αλλα | ειλικρινιας: -νιασ cum ℵACD*et[c]EFGLP al mu (4 ap Mtthaei, 2 ap Scri) ... ς Ln Ti -νειασ cum BD[b] al plu :: cf ad 2 Co 1, 12 (-νιασ ex ℵCD*FGP) et 2, 17 (-νιασ ex ℵACDEFGP). | Ad h. v. cf et. Iustin[dial 14]: τοῦτο γάρ ἐστι τὸ σύμβολον τῶν ἀζύμων, ἵνα μὴ τὰ παλαιὰ τῆσ κακῆσ ζύμησ πράττητε.

9. εγραψα υμιν εν τ. επιστολη: ista quorsum spectent quaeritur ab Or[cat 97], item a Severiano et Photio ibidem[99]. Et Or quidem sic: ὑπέλαβόν τινεσ ἐκ τούτου τοῦ ῥητοῦ ὅτι πρὸ τῆσ προτέρασ πρὸσ κορινθίουσ ἐπιστολῆσ ἐγέγραπτο ἄλλη τισ ἐπιστολὴ τῷ ἀποστόλῳ, ἥτισ νῦν οὐ σώζεται - - οἱ δὲ μὴ βουλόμενοι ἐπιστολὴν ἑτέραν εἶναι πρὸ ταύτησ ἐροῦσι ταύτην τὴν λέξιν ἐπὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν (sic et. Severian et Phot statuunt) ἀναφέρεσθαι etc. | μη συναναμιγνυσθαι et. Clem[561] Or[cat 97] etc. Item (*non commisceri, non misceri*) d e Tert[pud 18] Lcif[216] Aug[ep parme 3,6] ([9,60]) etc ... D[b] (non item* nec[c]) al aliq Bas[eth 458 cod] -σθε. Item f g vg go syr[utr] Or[int 2,195] Amb[poenit 1,415] et[ep 63,1025] Ambrst Pelag *ne* (Or[int] *ut non*; g *non t ne*) *commisceamini* Sed nonnulli ex his etiam v. 11. *ne* (*ut non*) *commisceamini* habent, ut f g (*non commisceri vos t non commisceamini*) Or[int 2,195] et[218].

10. ου παντωσ sine copula cum ℵ*ABCD*EFG 17. 46. 93. Euthal[cod] d e f g vg cop go Or[int 2,195] Tert[pud 18] Lcif[216] Ambrst etc ... ς (Gb[00]) praem και cum ℵCD[c]LP al pler syr[p] (et[sch] *non autem dico*) arm aeth Or[cat 97] Bas[eth 458] Chr[157] Thdrt Dam al | του κοσμ. τουτου ... D τουτ. του κοσμ. Item *huius mundi* d e f vg Or[int] Tert[pud] Lcif etc | και αρπαξιν (Gb') cum ℵABCD*FGP 17. 39. 46. 73. 93. (et 37. η και)

ἐξελθεῖν. 11 νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. 12 τί
Dt 17, 7 γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; 13 τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

---

d f g aeth ... ς η αρπαξιν cum $\aleph^{c}$ D^{b} et^{c} EL al pler e vg syr^{utr} cop arm go $Or^{cat\ 97}$ $et^{Iint\ 2,195}$ $Bas^{eth\ 458}$ Chr ^{157} Thdrt Dam al $Lcif^{216}$ al mu | ωφειλετε (Gb′) cum $\aleph$ A D^{*} C DEFGL al fere ^{10} Dam. Item *alioquin debueratis* it vg Lcif Ambrst al; $Tert^{pud\ 18}$ *ceterum oportebat vos exire de mundo*, item ^{id}olol ^{14} *dicens*: *Ceterum de mundo exissetis* ... ς οφειλετε cum B^{3} P al pler Euthal^{cod} $Bas^{eth\ 458}$ Chr ^{157} Thdrt al

11. νυνι cum $\aleph^{*}$ C D^{*} et^{b} (D^{*} *νυνει*, D^{b} *νυνι*, D^{c} *νυν*) al plu $Or^{cat\ 96}$ Chr ^{157} Thphyl Oec ... Ln νυν cum $\aleph^{c}$ A B D^{c} EFGLP al plus ^{20} (6 ap Mtthaei, 3 ap Scri) Euthal^{cod} $Bas^{eth\ 458}$ Chr ^{156} $Severian^{cat\ 99}$ Thdrt Dam | η πόρνος: cf vg Ambrst *si is qui frater nominatur est* (et. am fu^{2} demid tol harl, sed fu^{*} al^{lachm} om; Ambrst *inter vos est*, item fu^{corr}) *fornic.*, item d e $Ir^{int\ 265}$ $Tert^{pud\ 18}$ $Lcif^{216}$ $Aug^{ep\ parme\ 3,7}$ d Ambrst al *si quis frater nominatur* (d e *nominetur*, Tert add *in vobis*) *fornicator.* Nec aliter syr^{utr} cop aeth go ... ς (non $ς^{e}$ Gb Sz) ἢ cum B^{3} D^{gr} (incipit enim η πορν. novum stichum) E^{gr} al mu (cf Scri). Item *si quis frater nominatur aut fornic.* f g arm $Aug^{fid\ et\ op\ 6,166}$ $et^{serm\ 351.\ 5,1360}$ atque $et^{ep\ parme\ 3,7b}$. Ediderunt ἢ et. $Or^{3,610}$. | πορν. η πλεον. η ειδωλ. η λοιδ. η μεθ. η αρπ. etiam it vg syr^{utr} cop go $Ir^{int\ 265}$ ($Or^{3,610}$ η πορν. η πλεον. η ειδωλ. και τα εξης. Item ^{le}vit ap Gall ^{14,6} – – η μεθυσ. η λοιδ. η αρπ. Sed$^{cat\ 96}$ λεγει γαρ· η λοιδ. η μεθ. η αρπ.) $Or^{Iint\ 2,195.\ 218}$ $Bas^{eth\ 458}$ $Lcif^{216}$ etc ... ο πορν. η μεθυσ. η ειδωλ. η λοιδ. η πλεον. η αρπ., 37. 116. arm πορν. η ειδωλ. η πλεον. η λοιδ. η μεθ. η αρπ. Similiter testes pauci alii variant. | μηδε et. Clem ^{170} $Or^{3,610}$ $et^{cat\ 96}$ $Bas^{eth\ 458}$ etc ... FG μητε, g *non t nec*, A Or^{levit} ap Gall ^{14,6} μη

12. τι ... F^{gr} G g ει (*si*) | γαρ μοι sine και cum NABCFGP 17. 31. 39. 46. 67. 73. Euthal^{cod} d e f g vg cop syr^{sch} aeth $Or^{cat\ 96}$ (Chr ^{158} *semel*; at alibi ^{sexies} non ita) $Tert^{pud\ 2}$ $Amb^{op\ 63}$ etc ... ς (sed Gb^{00}) Ti add και cum D^{gr} E^{gr} L al pler syr^{P} arm go Chr $^{158\ sem}$ $et^{1,71.\ 3,906}$ et $^{7,683.\ 10,258}$ $et^{11,471}$ Thdrt Dam (sed in comm affert ex Chr ^{158}: επειδη γαρ ειπε· τι μοι τους εξω κρινειν etc) al | υμεισ (d^{*} om): c^{*} (vitiose) υμασ | κρινετε et. $\aleph^{a}$ ... $\aleph^{c}$ κρινειτε

13. εξω (et. $Or^{cat\ 96}$ Chr ^{158}, et^{saepe} εξω ad v. 12): $Or^{3,702}$ et ad v. 12. Chr $^{158\ sem\ 7,683}$ εξωθεν | κρινεῖ: ita B^{3} P al plu (9 ap Scri, 9 ap Matthaei), *iudicabit* f g vg arm pp^{lat} (ut Aug Ambrst) ... ς (= Gb Sz) κρίνει: ita L al mu (1 ap Scri et 1 ap Mtthaei κρινεῖ), *iudicat* d e | Ln sic: κρίνετε, ^{13}τοὺς δὲ ἐξ. ὁ θε. κρινεῖ; | εξαρ. sine και cum NABC D^{*}FGP al fere ^{15} Euthal^{cod} d e f g vg cop arm go Aug^{saep} Ambrst al ... ς (→ Gb Sz) praem και cum D^{3} EL al plu syr^{utr} (syr^{sch} *tollite autem*, syr^{P} *et tollite*) $Or^{cat\ 96}$, Thdrt Dam (item^{vid} Chr ^{159}, ad quem cf Dam. Montf. edidit: καί· Ἐξαρεῖτε) :: LXX καὶ ἐξαρεῖσ (et. -ρεῖτε legitur) τ. πον. ἐξ ὑμ. αὐτ. | εξαρατε (Gb″) cum NABCD*FGP al fere ^{15}

VI.

1 *Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;* 2 *ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;* 3 *οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά;* 4 *βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε;* 5 *πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός, ὃς δυνήσεται* 15, 34

Euthal^{cod} d e f g vg Bas$^{eth\ 446.\ 467}$ ... ς *εξαρειτε* cum D^{s}EL al plu Or$^{cat\ 98}$ Eus$^{ps\ 651}$ (sed editum *εξαιρειτε*) Chr^{159} Thdrt Dam al | *τον πονηρον*: ita et. Aug^{deuter} (tom^{3}p^{1}pag^{569}): *nec ait τὸ πονηρόν, id est hoc malignum, sed τὸν πονηρόν, quod est hunc malignum* ... 23. 48. Thdrt (in comm. non tractat) Thphyl^{mg} *το πονηρον*

VI. 1. *υμων* cum ℵBCDEFGL al pler Clem^{883} Chr$^{1\,19}$ et^{11,267} etc, item *vestrum* it vg Cyp^{218} etc ... AP al^{10} Chr^{1,741} Thdrt *εξ υμων*. Praeterea syr^{p} *ex vobis* cum asterisco exhibet. | *πραγμ. εχων* (g* Aug Ambrst al *habens negotium*) ante *πρ. τ. ετερον*: h. l. et. Clem^{883} Dam vg (*habens negotium adv. alterum*, item Pelag) syr^{utr} etc ... DEFG 119. d e f g cop go Chr^{160} Thdrt Thphyl Cyp^{218} Aug$^{doctri\ 4}$ et$^{ps\ 36}$ Ambrst post *πρ. τ. ετερον* (sed pro *ετερον* 119. Chr Thphyl *αδελφον αυτου*) | *τον*: B om

2. *η ουκ* cum ℵACD*FGP al plus^{10} Euthal^{cod} d e f g vg syr^{sch} et^{P} c.* (i. e. *η* c.*) arm (cop *an*) Clem^{883} Chr^{161} Dam. Ex Latinis f g vg Cyp Aug Pelag *an nescitis*, d e Hil^{50}(ps^{149}) Amb Ambrst *aut nescitis*. Cf et. Polyc^{11} (ap Dress$^{2\,78}$): *An* (edd^{2} *Aut*) *nescimus quia sancti mundum iudicabunt?* ... ς (= Gb Sz) om *η* cum D^{s}EL al plu syr$^{P\ txt}$ Thdor mop cat^{101} Thdrt | *τι*: FG *εαν* ... D^{s}d Hil$^{50.\ 593}$ om | *κρινεται*: et. Hil^{50} ... d e f g vg Hil^{593} Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al *iudicabitur*

3 sqq. Versus 3. 4. 5. 6. *ουκ οιδατε* usque *επι απιστων* om A

3. *κρινοῦμεν* et. Tert$^{pudic\ 14}$ Hil^{593} Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst etc ... d e *iudicamus* | *μητιγε* (73. d^{acr} Thphyl *μητοιγε*) et. Or^{3,692} et$^{cat\ 102}$. Ex Latinis d e *neque*, Aug$^{doctri\ 4}$ *nedum*; f g vg (item aeth) Pel *quanto magis*

4. *μεν ουν* et. Or$^{cat\ 105}$ etc (it vg nil nisi *igitur*) ... FG *γουν* | F *εαν εχητε* | *εξουθενημενους* et. Or$^{cat\ 105}$ ... 17. *εξουθενουμενους*, Or^{2,622} libere *εξουδενωμενους*

5. *λεγω* cum ℵDEFGLP al omn^{vid} Or$^{cat\ 105}$ Chr^{162} Thdrt Dam etc ... Ln *λαλω* cum B | *ενι* cum ℵBCLP al plus^{70} Or$^{cat\ 105\ sq}$ Chr^{162} Thdrt Dam etc ... ς (= Gb Sz) *εστιν* cum DEFG 37. 116. 119. al mu Ath (ap Gall^{3,181}) | *ουδεισ σοφος* cum ℵBC 17. 39. 46. 57. 73. syr^{sch} cop Or cat^{105} Dam, item 137. Euthal^{cod} *σοφ. ουδεισ* ... FGP 37. 74. 120. a^{acr} *ουδε εισ σοφ.*, item f g Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al *quisquam sapiens* ... ς *σοφ. ουδε εισ* cum D^{s}L al longe plu syr^{P} Chr^{162} (*σοφ. εν υμ. ουδε εισ*) Thdrt al, item *sapiens quisquam* vg Pelag Amb$^{serm\ cont\ aux}$

διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; 6 ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; 7 ἤδη μὲν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; 8 ἀλλὰ
Ga 5, 21 ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. 9 ἢ οὐκ
Ro 1, 29 ss
Ga 5, 19 ss οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ

---

27 al ... Gb' σοφος sine additam cum D*E d e aeth Or$^{cat\ 106}$ Ath ap Gall^{5,121} | οσ: L add ου | δυνησεται: 17. -σηται | διακρινει et. ℵ^{c} ... ℵ* n^{ser} 30. 38. 39. 46. 73. 115. 119. 121. Or$^{cat\ 106\ bis}$ ανακρινει

6. κρινεται: G κριναιτε, item g *contendítis* t *iudicio contendit*; F^{gr} κρινατε (f *iudicio contendit*) | τουτο et. D* syrP txt ... OD^{b} 73. syrP mg Thdrt ταυτα (D^{b} τουτα neglecto o priore) | επι (*apud*, *apud* d e f vg, g *apud* t *inter*): D* μετα | απιστων: FG f g add και ου (sic uterque) επι αγιων. In F^{gr}G sequitur lacuna usque ad v. 15. Sed G^{gr} statim post αγιων iam perrexerat Ουκ οιδατε.

7. ηδη μεν absque ουν cum ℵ*D* 3. 17. 74. 108. 116. a^{acr} d e f vg (Latt omnes *iam quidem*; in d *iam* suppletum est) cop arm syrP txt Or$^{int\ 2,301}$ Cyp^{318} Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al ... ς Ln Ti add ουν cum ℵ^{c}ABCD^{2}et^{2}ELP al pler syr^{sch} syrP c.* aeth Or$^{cat\ 106}$ Bas$^{eth\ 270}$ Chr^{163} Thdrt Antioch^{1141} Dam al | ολως et. Or$^{int\ 2,301}$ ... A syr^{sch} aeth^{ro} (aliter sed libere aethPP) Or$^{cat\ 106}$ om | υμιν cum ℵABCDELP al longe plu d e syr^{utr} cop Or$^{cat\ 106}$ Bas$^{eth\ 270}$ Chr^{163} Euthal^{cod} Thdrt Antioch$^{1088.\ 1141}$ al ... ς (= Gb Sz) εν υμιν cum minusc mu f vg Or$^{int\ 2,301}$ Cyp^{318} al Dam Thphyl | κριματα et. Or$^{cat\ et\ int}$ Cyp^{318} Aug$^{doctr\ 4}$ etc ... ℵ 73. 109. Bas$^{eth\ 270}$ (sed non ed^{arm}) Antioch^{1088} et^{1141} Dam κριμα | αδικεισθε; διατι - αποστερεισθε et. Clem^{884} Or$^{cat\ 106}$ Bas$^{eth\ 270}$ Cyp^{318} etc ... L Antioch^{1088} et^{1141} αποστερεισθε; διατι - αδικεισθε

8. αλλα cum ℵABCD^{c}EP etc ... D*L 74. 115. 119. al^{4} (ap Scri) Or$^{cat\ 106}$ Antioch^{bis} αλλ. Praetera 115. 119. Chr^{163} Thphyl αλλ αυτοι etc | αδικ. κ. αποστερ. et. Clem^{884} Or$^{cat\ 106}$ Bas$^{eth\ 270}$ Cyp^{318} etc ... DE d e αποστ. κ. αδικ. | τουτο cum ℵABCDEP 17. 31. 46. 67* 73. 80. 109. d e f vg cop Or$^{cat\ 106}$ Euthal^{cod} Antioch^{1088} et^{1142} Cyp^{318} al; Clem^{884} και τους αδελφους ... ς ταυτα cum L al longe plu syrP arm Bas$^{eth\ 270}$ Chr^{163} Thdrt Dam al

9. αδικοι: A* vid οι αδικ. | θεου βασιλ. hoc ordine cum ℵABCDEP 17. 37. 46. 178. 179. Or$^{cat\ 106}$ Euthal^{cod} ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb') βασιλ. θεου cum L al pler d e f vg Polyc^{5} (Dress^{243}) Clem^{885} Chr^{163} Thdrt Antioch^{1088} et^{1142} Dam Ir$^{int\ 265}$ (sed^{cdd} aliq om *dei*) Tert$^{pud\ 16}$ Cyp^{318} al | ου: B* (ante^{2} iam^{2} suppl) 93. om | ουτε (quinquies h. v. et bis v. sq): et. Clem^{562} etc ... DE ουδε septies. Libere Or^{3,265}: μη πλανασθε· θεος ου μυκτηριζεται· ειτε πορνος ειτε μοιχος ειτε μαλακος ειτε αρσενοκοιτης ειτε κλεπτης ειτε μεθυσος ειτε λοιδορος ειτε αρπαξ βασιλ. θεου ου κληρ. Cf et. Or$^{cat\ 107}$: μη πλανασθε ουν, ουτε πορνοι ουτε ειδωλολ. βασ. θεου ου κληρονομησουσιν· ουτω δε

οὔτε ἀρσενοκοῖται 10 *οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν.* 11 *καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.*

ουδε μοιχοι –. ουδε μοιχοι ουν· αλλ ουδε μαλακοι – ουδε αρσενοκοιται βασ. θεου κληρ. – ουτε κλεπται etc. Haec libere adhibita esse apparet.

10. *ουτε* bis: DE *ουδε*, ut iam relatum est | *ουτ. κλεπται ουτ. πλεονεκτ.* hoc ordine cum NABCD*et^{2}EP al longe plu d e f vg cop aeth^{utr} arm Clem^{301} Method epiph^{578} Iulian^{cyr} ^{245} Ir^{int} $^{265.\ 305}$ Or^{int} ^{2,259} (et^{200} *neque fures neque rapaces regn. dei possidеb.*) Cyp^{207} etc ... D^{2}L al plus^{20} syr^{utr} Clem^{562} Chr^{168} Thdrt Dam Thphyl *ουτ. πλεονεκτ. ουτ. κλεπτ.* | *ου μεθυσοι* cum NACP (sed ponit post *ου λοιδορ.*) 17. 46. 57. 67** 72. 121. 123. a^{ser} m^{94} Clem^{562} Ps-Ath^{19} (ut P) Julian^{cyr} ^{245} Chr^{168} Thdrt Dam^{parall} ^{383} ... ς Ln *ουτε μεθ.* cum BDEL al longe plu (D^{c} *οὐτὲ*, vdtr *οὐδὲ* voluisse ut praecedit) d e f vg syr^{utr} cop arm (at istae verss omnes etiam *ουτε λοιδ. ουτε αρπ.* exprim) Clem^{301} Ign^{int} ^{pol} ^{261} (*ουτ. μοιχ. ουτ. αρσεν. ουτ. πορν. ουτ. λοιδ. ουτ. μεθ. ουτ. κλεπτ.*) Meth^{epiph} ^{578} (pergens *ουτε λοιδ. ουτε αρπ.*) et^{585} Quaest antioch^{238} (*ουτ. πορν. ουτ. μοιχ. ουτ. μαλακ. ουτε μεθυσ. ουτε λοιδ. βασ. θε. κληρ.*) et^{239} Euthal^{cod} al Ir^{int} bis Cyp^{207} (sed uterq perg *neque maledici neque raptores*) etc | *ου λοιδοροι*: D* *ουτε λοιδ.* Praeterea vide ante d e f vg Ir^{int} Cyp etc, item Ign^{int} ^{pol} etc | *βασιλ. θεου* ut et. Ir^{int} bis Clem^{bis} Or$^{1,770.\ 772}$ et^{2,265} (vide ad v. 9) ac^{saepe} etc ... D^{gr}*et^{EGr} *θεου βασιλ.* | *κληρονομησουσιν* sine *ου* cum NABCDE al fere^{20} Polyc^{5} (Dress^{383}) Ign^{intpol} ex$^{cdd\ 2}$ (et al$^{cdd\ 2}$ *κληρονομησαι δυνανται*) Or$^{cat\ 107}$ *sec loc* Meth^{epiph} ^{578} (*κληρονομησαι δυνανται*) et^{585} Iulian^{cyr} ^{245} Ath^{258} ex$^{cod\ 1}$ Quaest^{antioch} ^{238} Chr^{168} Cyr^{ador} ^{418} Thdrt ^{1,303} (sed variat lectio) Dam^{parall} ^{383} ... ς (sed Gb^{0}) Tl praem *ου* cum LP al plu Ign^{intpol} ex$^{cdd\ 2}$ Clem$^{301.\ 562}$ Or^{2,265} et$^{cat\ 107}$ *pri loc* (minime probant Or^{1,770} et^{772} *οτι οι λοιδοροι βασ. θε. ου κληρ.*, Eus$^{esa\ 272}$ *διοτι γαρ φησι, μεθυσοι βασ. θε. ου κληρ.*) Ath^{258} ex$^{cdd\ mu}$ Euthal^{cod} Quaest^{antioch} ^{239} Cyr^{hr} ^{44} Thdrt ^{2,196} (l. e. ad h. l.)

11. *αλλα απελ.* cum NABD^{c}ELP etc Clem^{305} Did$^{415.\ 150.\ 253}$ Cyr^{hr} ^{44} Dial tri ^{1031} (opp Thdrt^{5}) Cyr^{act} ^{65} Dam ... OD*L etc Ath^{523} Chr^{164} Thdrt $^{2,196.\ 493}$ et ^{1,303} *αλλ απελ.* | *αλλα ηγιασθη* cum NABDEP etc Did$^{415.\ 150}$ Cyr^{hr} ^{44} Thdrt ^{2,196} Cyr^{act} Dam ... CL etc Clem^{305} Did^{253} Ath^{523} Chr Thdrt $^{1,303.\ 2,493}$ Dial^{tri} (ut ante) *αλλ ηγ.* | *αλλα εδικ.* cum NABDEP etc Did ^{159} Cyr^{hr} Dial^{tri} Cyr^{act} Dam ... CL etc Ath^{523} Did$^{415.\ 253}$ Chr Thdrt^{ter} *αλλ εδικ.* | *του κυριου* sine *ημων* cum NADEL al plu d e syr p txt (Clem^{305} *εδικαιωθητε φησι τω ονοματι του κυριου*) Did^{415} Cyr act^{65} Dam Ir^{int} ^{205} et^{semel} ^{305} Tert^{pud} ^{16} al ... BC^{vid}P 17. 37. 47. 73. 80. f m^{94} vg syr^{sch} et P c.* cop arm aeth Ath$^{523.\ 536.\ 543}$ et^{lat} $^{775.\ 779}$ Did$^{54.\ 159.\ 253}$ Epiph^{393} Chr^{165} Dial^{tri} ^{1031} (ut ante) Ps-Ath$^{19.\ 117}$ Thdrt

10, 23 12 *Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι*
ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. 13 *τὰ βρώ-*
ματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ
ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ
Ro 8, 11 2 Co 4, 14 *τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· 14 ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν*
κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
12, 17 15 *οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἆρας*

Euthalcod Irlnt^{282} (*in nom. domini nostri*, nihil praeterea) et^{305} semel Orlnt$^{2,203.\ 411.\ 434}$ Cyp^{207} al *του κυριου ημων*, hinc Ln τ. κ. [ημ.] | *ιησου χριστου* cum ℵBC^{vid}D*EP 13. 37. 47. 73. 80. 114. 115. l^{scr} d e f m^{94} vg syr^{sch} etP (sed χρ. c.*) cop arm aeth Ath$^{523.\ 536.\ 548}$ et lat$^{778.\ 779}$ Didquater (et$^{int\ 6,205}$ omisso *domini*) Epiph^{402} Chr^{105} Dial^{tri} (ut ante) Cyr$^{act\ 65}$ Euthalcod Ps-Ath^{2,177} Thdrt Irlnt^{265} et^{305} bis Orlnt ter Tertpud Cyp al ... ς Ti *ιησου* sine χρ. cum ADcL al pler syrp txt Dam Thphyl Oec

12. *παντα μοι εξεστιν*: haec utroq loco Thdrt (ad h. l. atque etiam$^{cat\ 108}$) *κατ' ἐρώτησιν ἀναγνωστέον* dicit, *εἶτα κατὰ ἀπόκρισιν „ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει". οὕτω δὲ καὶ τὸ* (cat τὰ) *ἐξῆς*, etc. | *μοι* pri (et. Irlat^{262} ex cat): aeth *nobis* (sed in eis quae sequuntur *mihi*); Clem$^{libere\ 242}$ *και ει παντα υμιν* (cod *ημιν*) *εξεστι, φησιν ο αποστολος, αλλ ου πα. συμφερει.* Ubi *μοι* omittitur, non tam hunc ad locum, quam ad 10, 23 respici videtur. Ita fit Irlnt^{282} Tertcult femin^{1,0} et exhort cast^{8} (et bapt^{17} *Omnia licere* dixit sanctiss. apostolus, *sed non omnia expedire*) al. Item Clem^{529} *παντα μεν γαρ εξεστιν, αλλ ου πα. συμφ., φησιν ο αποστ.*, Or^{4,316} *παντα μεν γαρ εξεστιν, αλλ ου πα. συμφ.* | D* *συνφερει* | *μοι* sec: agnoscit etiam Clem^{845} *μη γαρ ου παντα μοι εξεστιν; αλλ ουκ εξουσιασθ.* etc ... c* om

13. *ο δε θεος*: Q* om *δε* | *πορνεια* ut BCD^{3}L al plu ... ℵAD*P al plu *πορνια*. Similiter v. 18. *-ει-* ut BCD^{3}LP; ℵAD*FG *-ι-*. Cf et. 5, 1 ubi *-ει-* bis BC (D^{3} pri loc, D* et^{3} sec loc) (FG pri loc) LP, *-ι-* vero ℵA(D* pri loc, D^{3} sec loc) FG. Item 7, 2 *-ει-* BCD^{3}L, *-ι-* ℵAD*FGP. Praeterea cf ad Act 15, 20 et alibi. ℵ semel tantum *-ει-* confirmat: 1 Thess 4, 3 (quem quidem locum ex scriptoribus scripsit is quem D diximus).

14. *ημας* cum ℵABCDEKLP etc (omnes ap Scri, item ap Mtthaei) d e f vg syr^{utr} cop aeth Polyc^{378} Meth$^{epiph\ 578}$ Euthalcod al plu Irlnt^{300} Tert$^{marc\ 5,7}$ al plu ... ς^{e} (non item ς Gb Sz) *υμας* ex errore ut^{vid}. Consentit arm, fortasse etiam unus vel alter ex minusc. Praeterea syrP^{mg} add *cum eo* | *εξεγειρει* cum ℵCD^{3}EKL al pler (47. *συνεξεγειρει*) f vgcle (vide post) syr^{utr} cop arm aeth Meth$^{epiph\ 579}$ Ath^{2,8} cdd^{2} (ed *εγειρει*, item Dam) Chr^{171} Euthalcod Thdrt Irlnt^{300} Tert$^{marc\ 5,7}$ Archel^{603} al mu ... Ln *εξεγειρει* cum ADEPQ 37. 93. (P 37. 93. *-γειρεῖ*), item *suscitat* d e ... B 67** *εξηγειρεν*, item (sed *v* et *b* persaepe confunduntur) am fu harl *suscitavit*

15. *ουκ*: FG Meth$^{epiph\ 579}$ *η ουκ*, item f g *an nescitis* (contra d e vg Irlnt Cyp^{223} Lcif^{6,216} al *an* non habent) | *υμων* cum ℵCBCDEFGKLP al omn

οὐν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. 16 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 17 ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν. 18 φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. 19 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε

Gn 2, 24 Mt 19, 5 Ga 5, 31

1. 16 2 Co 6, 16

---

vid it vg rell Methepiph etc Irint Orint 4,474 Tertmarc 4,7 Cyp Lcif etc ... ℵ*A ημων | εστιν et. Methepiph Irint Orint etc ... FGr (f *sunt Christi*) Ggr om. Praeterea G g ex errore perrexit ποιησω μελη πορνης · Μη γενοιτο · *H.* Post haec demum pergitur: Αρα ουν τα etc. | αρασ et Or 1,520 (τοισ διδαχθεισι μη αιρειν τα μελη χριστου etc) etcat 119 etint 2,683 Dial 864 Methepiph 579 Chr 177 et 178 Cyrioh 868 Thdrt Antioch 1057 al Irint 300 Tertpud 16 Cyp 828 Lcif 6,216 etc ... P 47** 57. 67* 73. 74. 115** al 5 scr al fere 25 Did 346 (-ποιησομεν-) Damixt (in comm non tractat) αρα, item FG (f) g η αρα. At in G g η videtur potius ad versum 16 (η ουκ οιδατε) trahendum: vide ante. Ex eodem errore (partim correcto) nescio an in codice P fluxerit, ubi praeter morem ipsi litterae *H* superscriptum est *an.* | τα μελη: 17. το σωμα | πορνης μελη et. Or 1,520 etcat 107. 119 Dial 864 Methepiph 579 etc ... DEFG d e f g vg Antioch 1037 Irint Orint 2,683 Tert Cyp Lcif al μελη πορνης

16. η ουκ cum ℵABCFGP al sat mu d e f g vg syrsch cop Clem 561 Meth epiph 579 Chr 178 Euthalcod Thdrted Photcat 116 Cyp 828 Lcif 6,216 al (d e Cyp Lcif *aut nescitis*, f vg *an nescitis*, g *an t aut nesc.*) ... Ti ουκ sine η cum DGrEGrKL al fere 50 syrp Mcionepiph 330 et 336 Dial 864 (ουκ οιδατε γαρ etc) Ps-Ath 2,4 Dialtri 1,7 et 2,28 Thdrtcod etcat 118 Dam Tertpud 16 | φησιν cum ℵBCDEFGKLP al omnvid it vg etc Mcionepiph 330 Dial 864 Methepiph 579 Chr Euthalcod Thdrt al Lcif 6,216 etc ... A Mcionepiph 353 Tertpud 16 Cyp 828 Ambpassim om, hinc Ln [φησιν]

18. FG φευγετε | ο εαν: D* 17. 106. Methepiph 573 ο αν | ποιηση: P 47* al 5 matth ποιησει | FG αμαρταννει

19. το σωμα cum ℵA*BCDEFGKP al sat mu d e f g syrsch basm Chr 179 Thdrt (ad h. l.) Orint 4,584 (*quomodo dicit quia corpus nostrum templum est dei et templum spirit. sancti*) et 474 (Tertres carn 10 – *et in illis litteris Paulus est – cum corpus nostrum ut dei templum vitiari vetat*, [cf 3, 17], *cum corpora nostra membra Christi facit, cum monet tollere et magnificare deum in corpore nostro.*) ... Gb' Ti τα σωματα cum A2L 17. 28. 37. 46. 67. al plus 40 cop syrp arm Or 1,756 et 2,576 etcat 65. 119 (cf et. Or 1,756) etint 2,409 Methepiph 579 Did 62. 229. 288 etmanich 6,811 (ap Gall) etlat 273 Bas 1,319. 393 et 2,194. 593 Ps-Ath 2,4 Cyrhr 63. 177 Cyract 39 Euthal cod Thdrt 4,891 Dialtri 1,7 et 2,28 Antioch 1067 Dam Hil 849 (*templum enim dei secundum apost. corpora sunt* etc) Ambrst al (item *membra vestra* m 57. 108 vg Amb al) | ναοσ: 37* add θεου. Item Orcat 119 ναοσ του θεου εν υμιν αγιου πνευματοσ εστιν etc, ubi θεου inepte insertum esse apparet. Vide ante Orint 4,584, item Orint 2,209 - *quia corpora*

7, 23 ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; 20 ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

VII.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτε-

---

vestra templum dei est? Siquis autem templum dei violaverit, disperdet illum deus: in quibus miscuit Or 1 Co 6, 19 et 3, 17. Similiter fit Or 1,756 -διδασκομεθα οτι τα σωματα ημων ναος του θεου εστιν. | αγιου πνευματος et. Or cat 65. 119 Meth epiph 579 Did quater Bas 1,319. 393 Cyr hr 68. 177 etc ... B 120. πνευμ. αγιου, item f (non d e g) m 57. 103 vg Or int 4, 474. 584 Did lat 6, 272 Ambrst etc | θεου: ℵ c P 121. Or cat 119 Bas 1,319 Chr 179 (et. mosc) του θε. | εαυτων (ℵ c): ℵ* αυτων

20. δοξασατ. δη cum ℵ AB CDEFGKL(δει)P al omn vid syr sch et P c.* basm (hi interpp reddunt *igitur*) Did 229 et 293 Bas 1,115 Dial tri 1, 7 Cyr act 39 Chr 5, 345. 573 Euthal cod etc. Libere Meth epiph 579 αραγε δοξασατε (ut Dind ex cod ven) sive δοξασατε ουν (ex edpetav). Item P's-Ath 2, 4 - ου εχετε απο θεου. δοξασατε ουν τον θεον ενοικουντα εν υμιν ..... ℵ* cop Or cat 120 Did manich 6, 311 Thdrt om δη, nec exprim d e Ir int 309 (*bene Corinthiis ait: Glorificate deum in corp. vestro*) Did lat 6, 207 Ath lat 890 ... f g m 57. 103 vg Tert pud 16 Cyp 207. 223 Lcif 216 Ambrst al mu (cf Sabatier ad h. l.) *glorificate* (*clarificate* Cyp 207 Ambrst) *et portate* (ita omnes praeter m 57. 103 Tert pud *tollite*) *deum* (m 57 Tert pud Cyp 8:3 *dominum*, Lcif fluctuat lectio) *in corpore vestro*. Confirmant ista etiam Tert res carn 10 *cum monet tollere et magnificare deum in corpore nostro*, et Lcif 245 *quos apostolus hortatur tollere deumque portare in corporibus suis*. Ceterum cf et. Chr 180 (i. e. ad h. l.) δοξασατε δη, αρατε τον θεον (cdd 2 δοξ. δη τον θεον, τουτεστι, αρατε τον θεον, cod 1 δοξ. δη αρα τον θεον) etc. Eodem spectat Chr 11, 654a (hom. 4 in 1. Tim) δοξασωμεν δη τον θεον, αρωμεν τον θεον εν τω σωματι και εν τω πνευματι ημων, et ibidem 655 δοξασωμεν τοινυν τον θεον, αρωμεν αυτον εν τω σωματι ημων, μη καλλωπιζωμεθα - - πως δε εστι και εν τω σωματι αραι τον θεον; etc. | εν τω σωματι υμων sine additam cum ℵ A B C* D* E F G 17. 46. 67** 71. 109. d e f g m 57. 103 vg cop basm arm cod aeth utr Or cat 120 Meth epiph 579 Did 229 et 293 (-τ. θε. τον εν τοις σωμασιν υμων) Bas 1, 115 (-εν τοις μελεσιν υμων) Cyr act 59 Dial tri 1, 7 Euthal cod Dam Ir int 309 Tert pud 16 et res carn 10 Cyp Lcif Ambrst etc ..... ς (- Gb Sz) add και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστι του θεου cum C 3 D 2 et 3 K L P 37. al pler syr utr arm use (et zoh add tantum και εν τω πνευμ. υμων) Chr 180 (exponit etiam in comm) Thdrt ad h. l. et (ubi lectio inter του θεου et αυτου fluct) 1, 1074

VII. 1. εγραψατε sine μοι cum ℵ B C 17. 39. 46. 109. am fu* Euthal cod Dam parall 641 Tert pud 16 et monog 11 ... ς Ln add μοι cum A D E F G K L P al pler d e f g vg cle et cdd mu syr utr cop basm arm aeth Or cat 120 Meth 690 Chr 185. 186 Thdrt Dam (ad h. l.) al Hieriovin 1 Ambrst al

σθαι· 2 διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. 3 τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. 4 ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. 5 μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσητε τῇ Ex 19, 15

2. δε et. c (in ed. mea τε est error typogr.) | τας πορνειας (-ει- ut BC D^2L; -ι- NAD*P, item FG) et. Clem^{554} Or^{3,646} et$^{cat\,121.\,179}$ Meth^{690} Chr $^{185.\,186}$ Tert$^{monog\,11}$ etc ... FG f g (non item d e) vg syr^{utr} Tert$^{pud\,16}$ Or$^{int\,3,285}$ Cyp^{315} Ambrst al την πορνιαν | και εκαστη τ. ιδ. ανδρ. εχετω (Or$^{cat\,121}$ Chr ^{185} om εχ.) et. Or^{3,646} et$^{cat\,121.\,179}$ et$^{int\,3,287}$ Meth ^{690} Chr$^{3,242.\,248}$ Cyp^{316} etc ... FG 48* 114. 177. f g Tert$^{pud\,16}$ (– uxorem suam habeat; vir uxori et uxor viro debitum reddat) om. Cf etiam Clem^{554} qui καλον ανθρωπω usque γυναικα εχετω affert sine reliquis.

3. ο ανηρ: F om ο | τ. οφειλην cum NABCDEFGPQ 6. 17. 46. 67** 71. 177. d e f g vg cop basm arm aeth^{utr} Clem $^{555.\,561}$ Or^{1,258} et^{3,647} et$^{cat\,122}$ Meth^{690} Euthal^{cod} Tert$^{pud\,16}$ Cyp^{316} Ambrst etc ... ς (=Gb Sz) τ. οφειλομενην ευνοιαν cum KL al pler syr^{utr} Chr $^{1,252.\,253}$ et$^{3,230.\,242.\,243}$ et^{7,136} Thdrt Dam Thphyl Oec Anton^{15}; Chr vero ad h. l. την οφειλομενην τιμην (:: cf 1 Pe 3, 7), atque addit: τι δε εστιν η οφειλομενη τιμη; - δια γαρ τουτο και οφειλην το πραγμα εκαλεσεν | αποδιδοτω (Clem ^{555} αποδιδω): A αποδιδετω | δε και et. it vg (et. am fu demid harl tol) syrP Clem ^{561} Or^{3,647} et$^{cat\,122}$ Meth^{690} Thdrt Dam etc .:. A 55. syr^{sch} cop basm arm Or^{1,253} Chr ^{186} Cyp^{316} al om δε, hinc Ln [δε] και

4. αλλα ο cum NABC al ... ς αλλ ο cum DEGK^{sil}LP al certe longe plu (FG^{r} om αλλ ο) Or$^{cat\,123}$ Meth ^{690} etc | δε και et. it vg syrP: syr^{sch} cop basm Chr $^{3,239\,bis}$ Cyp^{316} al om δε | αλλα η cum NABCD* al ... ς αλλ η cum D^{c} (E αλα᾽ ἡ) FGK^{sil}LP al certe longe plu

5. αποστερειτε: K d^{acr} -ρητε | ει μητι αν et. Or^{3,615} et$^{cat\,124}$ Meth^{690} Cyr$^{ador\,525}$ etc ... B Dam$^{parall\,641}$ ει μητι (sine αν), Clem^{561} ει μη, Or^{1,196} εαν μητι | σχολασητε cum NABCDEFGP al^{10} Or$^{1,196.}$ ^{3,615} et$^{cat\,124}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,525}$ Dam (ad h. l.) al (Dion$^{alex\,can\,3}$ ινα πρ. καιρ. σχολασωσι τη etc) ... ς (= Gb Sz) σχολαζητε cum KL al pler Meth^{690} Chr $^{187.\,188}$ et^{5,639} Thdrt Dam^{parall} al | τη προσευχη cum ℵ* ABCDEFGP al plus^{10} d e f g vg cop basm arm aeth Or$^{1,196.}$ (male differt eduxon) ^{3,615} et$^{cat\,124.\,140}$ et$^{int\,2,258.}$ $^{4,461.\,644}$ Meth^{690} Dion$^{alex\,can\,3}$ (sed vide post) Epiph$^{406.\,1048}$ Euthal^{cod} Dam$^{parall\,641}$ (contra ad h. l. habet τη νηστεια pro τη προσευχ.) al Cyp^{316} Ambrst etc. Cf et. Tatian ap Clem^{548} (fragm^{1} ap Ott^{165}) συμφωνια μεν ουν αρμαζει προσευχῃ, κοινωνια δε φθοραν λυει την ἐντευξιν. Item Clem^{548} ἡ δὲ ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν σχολάζουσα τῇ προσευχῇ συζυγία ..... ς (= Gb Sz) praem τη νηστεια και cum KL al pler. syr^{utr} go Thdrt (et^{ixt} et^{comm}). Item Chr$^{187\,ixt}$ sed contra est comm, itaque rectius mosc^{1} om. At habet^{5,639}, postquam dixit δια τουτο, περι τη νηστεια

προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 6 τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. 7 θέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐὰν

την προσευχην συνεζευξεν η γραφη, item agnoscit^{4,350} μη αποστ. φησιν αλλ. ει μη εν προσευχ. και νηστεια. Praeterea et Dion^{alex} eis quae ad$^{can\ 3}$ dicuntur habet: δια τουτο ουν αλληλους δει συμφωνειν περι αποχης, ινα σχολασωσι τη προσευχη και τη νηστεια (ap Gall ^{3,506}) | ητε (et. Gb Sz) cum ℵABCDEFG 17. 46. 71. 73. 93. 137. 177. 178. (d e *et iterum ad id ipsum* omisso verbo) g (*revertimini t sitis*) aeth^{utr} Or^{1,198} et$^{cat\ 124\ bis}$ et$^{int\ 2,358}$ Dion^{alex} (και παλιν επι το αυτο ωσιν, item και παλιν επι το αυτο εστωσαν) Cyr$^{ador\ 525}$ Euthal^{cod} Dam ad h. l. et$^{parall\ 611}$ al Aug$^{faust\ 5,9}$ (*estote*) ac^{saepius} (sed aliter mor eccl ^{1}) ... ς^{o} συνερχεσθε cum minusc Meth^{600} Chr^{188} Thdrt$^{haer\ fab\ 5,25}$ al; ς συνερχησθε cum KLP al plu cop basm Thdrt ad h. l. Item *revertimini* f g (sed vide ante) vg syr^{utr} go arm Cyp^{316} al mu. Cf et. Tatian ap Clem^{548} γινεσθε. | πειραζη: P^{vid} 47* 106. -ραζει | ὑμων: B Meth om. Cf et. Tatian ap Clem^{547} παλιν γαρ επι ταυτο συγχωρησασ γενεσθαι δια τον σαταναν και την ακρασιαν.

6. συγγνωμην (F -μον) cum B*CFG ... AD* al συγνωμην, 2. γνωμην ... ς Ln συγγνωμ. cum ℵB^{2}D^{2}EKLP al pler

7. δε (Gb'') cum ℵ*ACD*FG 17. 23. 39. 46. 115. d^{ecr} d e f g am fu demid cop go Or^{2,639} et$^{cat\ 125}$ Chr^{1,421} Cyr$^{esa\ 53}$ Euthal^{cod} Dam Cyp^{316} Ambrst$^{}$ al mu ... ς γαρ cum ℵ^{c}BD^{b}et^{c}KLP al pler vg^{cle} syr^{utr} arm aeth Chr^{188} Thdrt al | και: 63. 74. a^{ecr} g^{ecr} f vg Or^{2,619} Ephr^{329} Ambrst om | αλλα cum BCD* 17. etc ... ς Ln αλλ cum ℵAD^{c}(E ἀλλ' ἕκ.)FGK^{sil}LP al pler^{vid} | εχει χαρισμ. cum ℵABDEFGP 17. 37. 46. 73. 137. 177. 178. 179. d e f g am fu demid tol cop (*habet gratiam suam*) basm^{vid} Clem^{625} Or^{2,639} et$^{cat\ 125}$ et$^{int\ 4,409}$ Cyr$^{esa\ 53}$ Euthal^{cod} Cyp^{316} ... ς (= Gb Sz) χαρ. εχει cum KL al pler vg^{cle} harl go syrP (syr^{sch} *unicuique homini donum datum est*) arm Ephr^{329} Chr^{188} Thdrt^{bis} Dam al Aug^{saep} Ambrst al ... C latet ante χαρισμα εκ θεου. Videbatur mihi εχει εκαστ. id. praecedere, sed suspicor C cum ℵABD convenire. | εκ: 31. 37. 73. d e g Clem^{625} Or$^{cat\ 125\ semel}$ et Or$^{int\ 4,469}$ Cyr$^{esa\ 53}$ Cyp al απο, a | θεου: DEFG 93. c^{ecr} Thdrt^{4,468} (non ad h. l.) praem του | ο μεν et ο δε cum ℵ*ABCDEFGP 17. 47. 61. 67** Clem^{625} Or$^{cat\ 125\ semel}$ (ει ο μεν ουτως, ο δε ουτως απο θεου) Cyr^{esa} Euthal^{cod} ... ς οσ μεν et οσ δε cum ℵCKL al pler Or^{2,639} et$^{cat\ sem}$ (et$^{cat\ rom\ 7}$ ο μεν et οσ δε) Ephr^{329} Chr Thdrt Dam al

8. καλον: A praem οτι, item syr^{utr} | τοισ: 2. 61. 69. 109. 119. al$^{3\ ecr}$ Anton^{15} ταισ (115. αγαμωσ sine articulo) | αυτοισ: 47. 115. 119. Chr^{188} αυταισ ... K om | αυτοισ sine εστιν cum ℵABCD*FGP 17. 46. 73. 115. 119. 123. 137. syr^{sch} cop arm Or$^{cat\ 127.\ 146}$ Meth^{691} Epiph^{493} Cyr$^{hr\ 64}$

μείνωσιν ὡς κἀγώ· 9 εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. 10 *τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ* Mt 5, 32 *χωρισθῆναι,* 11 *ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω, καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.* 12 *τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν·* 13 *καὶ γυνὴ εἴ τις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς,*

(*καλον μεν γαρ αυτοις, εαν*) Chr^{188} Euthal^{cod} Dam (ad h. l.) ... ς (= Gb^{00} Sz) add *εστιν* cum D^{bet}^{c}EKL syr^{P} basm go (item d e f g vg *est illis*) Thdrt Dam$^{parall\ 641}$ Thphyl Oec | *εαν*: B *αν* | *μεινωσιν*: G d e f g vg Meth^{691} Amb Ambrst Aug etc praem *ουτως*, hinc Ln praem [*ουτως*]. Item 37. 73. Epiph^{498} add *ουτως*, item cop basm omissis *ως καγω* | *καγω* et. Clem$^{512.\ 550}$ Or$^{cat\ 127.\ 146}$ Cyr$^{hr\ 64}$ Epiph^{493} etc ... DEFG Meth^{691} *και εγω*, A^{scr} 120. arm *εγω*

9. *ει δε*: Euthal^{cod} add *και* | *ουκ εγκρατ.* (*εγκρ-* NAB^{3}CD^{3}KLP etc; B*D* *ενκρ-*) et. Or$^{cat\ 126.\ 127}$ Meth^{691} etc ... FG *ου κρατευονται* | *γαμησατωσαν* et. Or^{cat} Meth Cyr^{hr} etc ... FG 2. 69. 71. 93. 114. 116. 123. 179. f^{ucr} Epiph^{493} *petav* Chr^{188} *savil* *γαμειτωσαν* (114. 116. 123. al? *γαμητωσαν*) | *κρειττον* cum NBDE 17. 37. 73. 74. A^{secr} etc Clem^{555} Or$^{cat\ 127}$ Chr^{188} ... ς Ti *κρεισσον* cum ACFGK^{all}LP al plu Or$^{cat\ 110}$ Meth^{691} Cyr$^{hr\ 64}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam | *εστιν* et. Or$^{cat\ 110.\ 127}$ Cyr$^{hr\ 64}$ Chr^{188} etc ... D*G^{r}FG^{r}G *g* (f om *γαρ*) cop basm Or$^{cat\ 126}$ et$^{int\ 4,\ 532}$ Meth^{691} om | *γαμειν* (Gb*) cum N*AC* 17. 23. 46. 49. 57. Clem^{555} Or$^{cat\ 110}$ Euthal^{cod} Dam^{bis} (ad h. l. et$^{parall\ 641}$) ... ς Ln Ti *γαμησαι* cum N^{c}BC^{2}DEFGKLP al pler Clem^{560} Or$^{cat\ 126.\ 127}$ Meth^{691} Cyr$^{hr\ 64}$ Chr^{188} Thdrt al

10. *αλλα* cum NABC^{vid}D* etc ... ς *αλλ* cum D^{2} (E *αλλ'* o) FGKLP al certe pler Clem^{561} Or$^{cat\ 127}$ Chr^{188} Epiph^{2,72} Thdrt Dam | *χωρισθηναι* cum NBCKLP al omn^{vid} Clem^{561} Epiph^{2,72} Chr^{188} Euthal^{cod} Thdrt Dam^{bis} (et ad h. l. et$^{parall\ 641}$) ... Ln *χωριζεσθαι* cum ADEFG Or$^{cat\ 126}$ Bas$^{eth\ 308}$ Caes$^{6,\ 28}$ Epiph^{493}

11. *μενετω* etc: FG d e f g m^{118} vg go Cyp^{326} etc *μενειν αγαμον* et *καταλλαγηναι* | P 120. *τω ιδιω ανδρι*

12. *λεγω εγω* cum NABCP 17. 37. 46. 73. syr^{sch} cop aeth^{ro} (aeth^{PP} om *εγω*, sed addit ut^{ro} *quod ex me est*) Clem^{561} Or$^{cat\ 126}$ Euthal^{cod} ... ς *εγω λεγω* cum DEFGKL (D^{gr}* inepte praem *ουχ*) al pler it vg go syr^{P} Chr^{189} Thdrt (Dam om *εγω*) Ir$^{lat\ 245}$ Or$^{int\ 2,\ 330}$ (Or$^{4,\ 4}$ *καγω λεγω και ουχ* huc spectat, sed *libere*) | *ουχ*: FG* *ουκ* | κ. *αὕτη*: ut it vg etc *et haec*; Tert$^{ad\ uxor\ 2,2}$ *et illa* ... ς κ. *αὐτή* (L al *αὐτῆ*)

13. *ει τις* cum ND*FGP 42. 116. 238. al^{3} ^{scr} d e f g vg (hl Latt et Ambrst Aug etc *et si qua mulier*) Chr^{189} (et. mox 1) et$^{4,\ 287}$ Thdrt$^{4,\ 469}$ Dam Thphyl^{edd} (Chr$^{4,\ 771}$ *ει τις γυνη*) ... ς Ln Ti *ητις* cum ABCD^{gr} c KL al plu syr^{utr} cop basm Chr$^{3,\ 213}$ Thdrt (ad h. l.) Cyr$^{ador\ 242}$ al

μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. 14 ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. 15 εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς ὁ θεός. 16 τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; 17 εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς μεμέρικεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς

---

13. ουτος (Gb″) cum ℵABCD*FGPQ 37. 46. 120. d e f g vg (et pp$^{a\ t}$) go cop Cyr$^{ador\ 242}$ ... ς αυτος cum D^{c}EKL al pler syr^{utr} arm Euthal^{cod} Chr^{249} et$^{4,287.\ 771}$ et^{alibi} Thdrt Dam | συνευδοκει: B ευδοκει | τον ανδρα (Gb″) cum ℵABCDEFGQ 17. 37. 46. it vg syr^{sch} cop arm go aeth^{utr} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 242}$ Ambrst etc (ℵ αυτον ανδρα, sed αυ ipsa prima manu deletum vdtr) ... ς αυτον cum KLP al pler basm syrP Chr^{189} Thdrt Dam Tert$^{uxor\ 2,2}$

14. γαρ: P om | εν τη γυναικι cum ℵABCKLPQ etc: DEFG it vg syr^{sch} ar^{e} Clem^{martyrium} (ed Coteler) Tert$^{uxor\ 2,2}$ al (non item Aug$^{serm\ dom\ 1,45}$ et^{73} nec^{alibi}. Cf ad h. l. Sabatier.) add τη πιστη | αδελφω (Gb′) cum ℵ*ABCD*EFGP 17. 19* 46. d e f g cop basm Aug$^{serm\ dom\ 1,45}$ et^{73} („Fratres autem Christianos significare multis divinarum scripturarum documentis probari potest. Manifestissimum tamen" - - *Sanctificatus est enim vir infidelis - - in fratre.*) et^{alibi} ... ς ανδρι cum ℵ^{c}D^{c}KL al pler vg syr^{utr} arm aeth go (Clem τινι λογω ο αποστ. παυλος ηγιασθαι λεγει την γυναικα υπο του ανδρος η τον ανδρα υπο της γυναικος) Euthal^{cod} Chr^{189} Thdrt Dam al Ir$^{int\ 257}$ Tert$^{uxor\ 2,2}$. Praeterea vg syr^{sch} ar^{e} Ir^{int} (*propter hoc Paulus sanctificatam ait infidelem mulierem in viro fideli*) Tert^{uxor} (- *et infidelis uxor a fideli marito*) Ambrst al add τω πιστω | νυν δε cum ℵABCD^{c}KLP al omn^{vid} Clem^{561} Thdrt Dam al ... D*et^{b}(D* νυνι et^{b} νυν)EFG Chr^{190} (et. mosc ^{2})νυνι, | εστιν: A^{vid} (?) om

15. η η αδελφη cum ℵ^{c}ABCDEKL al pler Or$^{cat\ 187}$ Chr^{190} Thdrt Dam Phot$^{cat\ 130}$ ... ℵ*FGP 3. 37. k$^{scr\ *}$ Chr$^{mosc\ 1}$ om η | κεκληκεν: 37. βεβληκεν | ημας cum ℵ*ACK 39. 46. 73. cop Euthal^{cod} Dam Thphyl Pelag al ... ς Ln ημας cum ℵ^{c}BDEFGL al pler it vg syr^{utr} basm arm aeth go Nyss^{709} (Gall^{6}: εν ειρ. εκαλεσεν ημας ο θεος, ουκ εν μαχη) Chr^{191} Thdrt Phot$^{cat\ 136}$ Oec Ambrst al

16. γυναι et ανερ: FG γυνη et ανηρ | η τι: A ει τι

17. ει μη: 18** 22. 23. 43. 57. 67* 120. 123. al pauc syrP ^{mg} η μη cum praegressis coniungentes. Atque sic legendum esse praecepit Chr$^{cat\ 136}$: ἕως τοῦ „ἢ μή" στίξον τελείαν, ἵνα ᾖ οὕτως· ἢ τί οἶδας ἄνερ εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις ἢ μή; τοῦτ' ἔστιν· πόθεν οἶδας εἰ σώσεις ἢ μὴ σώσεις; etc. Quibus subiungitur: οὕτω ὁ ἐν ἁγίοις σεσηριασὸς ἔστιξεν· ἄλλως γὰρ ἐὰν στίξῃς, καὶ ἀσυνάρτητος εὑρίσκεται ἡ σύνταξις. Eadem habes apud Oec^{461} (ad τελείαν addit στιγμήν.) | μεμερικεν cum ℵ*B ... ς Ln Ti εμερισεν cum ℵ^{c}ACDEFGKL al omn^{vid} Chr^{191}

κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατείτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλη- 8, 5 Ro 12, 3
σίαις πάσαις διατάσσομαι. 18 περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ
ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληταί τις; μὴ περιτεμνέσθω. 19 ἡ Ga 5, 6
περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις 6, 15
ἐντολῶν θεοῦ. 20 ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. 21
21 δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύ-
θερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. 22 ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦ- Ro 6, 18
λος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός

Thdrt Dam | *ο κυριος* cum ℵABCDEFG 17. 31. 37. 46. 73. 137 (confudit lectiones Reiche) 178. 179. it vg syr^{sch} cop basm arm Euthal^{cod} (om o, ut et. 46.) Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ο θεος* cum KL al pler (k^{scr} *ο θεος εμεριs.*) syrP go Chr^{191} Thdrt Dam | *εκαστον*: FG f g syr^{sch} praem *και* | *ο θεος* cum ℵABCDEF al^{8} (ut ante, item 32. 33. 68. 93.) d e f vg syr^{sch} cop basm arm go Euthal^{cod} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ο κυριος* cum KL al pler (k^{scr} *ο κυρ. κεκλ.*) syrP Chr Thdrt Dam ... G g *ο κυρ. ο θε.* (sed *κυρ.* notam habet) | *ουτως* sec loco (d e g *ita*): am (non item fu demid harl, sed „al" ap Ln) *sicut ubique*, f vg *sicut* | *εν ταις εκκλ. πασαις*: ℵ 17. 47. 119. vg Or^{4,4} *εν πασ. ταις* (Or om) *εκκλ.* | *διατασσομαι* (et. Or^{4,4}): D*EFG *διδασκω* (it vg Ambrst al *doceo*) :: cf 4, 17.

18. FG *περιτεμνημενος* sic | *τις εκληθη* et. Or^{1,179} et$^{cat\ 138}$ bis ... D*et^{c} EFG cop basm go *εκλ. τις* | *κεκληται τις* cum ℵABP 17. 31. 37. 46. 73. 74. a^{scr} Euthal^{cod}, eodem ordine cop basm arm go. Item D*FG Dam g *τις κεκληται* ... ς *τις εκληθη* cum D^{c}EKL al pler Chr^{191} Thdrt, atque eodem ordine d e f vg syrP | ς Ti *εκλήθη, μὴ* et *κέκλητ. τις, (τις εκλήθη,)*

19. *η περιτομη*: FG om *η* | FG 31. 33. 35. 38. 43. al f g ab *εστιν* ad *εστιν* transiliunt (om igitur *και η ακρ. ουδ. εστιν*)

20. *εν ταυτη*: A *εν τουτω*

21. ς Ti *ἐκλήθης, μὴ* | *αλλ* (D* *αλλα*) *ει και*: d e vg (et. am fu tol demid harl) *sed et si* ... FG f g vg^{ms} (ap Ln) cop basm om *και* | *μαλλον χρησαι* (it vg *magis utere*): cf Chr^{1,191} *τοῦτ' ἔστι μᾶλλον δούλευε - καὶ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι τινὲς τὸ μᾶλλ. χρῆσαι περὶ ἐλευθερίας φασὶν εἰρῆσθαι, λέγοντες· εἰ δύνασαι ἐλευθερωθῆναι, ἐλευθερώθητι. πολὺ δὲ ἀπεναντίας τὸ ῥῆμα, εἰ τοῦτο αἰνίττοιτο.* Cf et. cat^{141} quae Severiani et Iohannis (i. e. Chrys) dicuntur.

22. *απελευθ. κυριου*: 17. *απ. χριστου* | *ομοιως* sine additam cum ℵABP 17. 31. 46. 73. vg syr^{sch} et$^{P\ txt}$ go Chr$^{mosc\ 1}$ Severian$^{cat\ 141}$ Thdrt Ambrst Pelag al ... ς add *και* cum KL al pler vg^{ms} lachm syrP c.* cop (basm, sed om *ομοιως*) arm aeth Or$^{int\ 4,461}$ Chr^{192} Dam Thphyl Oec Amb$^{exhort\ virg\ 278}$ (non item ^{1,448}). Item DEFG 37. 1^{scr} d e f g Euthal^{cod} add *δε και* | *εστ. χριστου* cum ℵ^{c}ABDEKLP al omn^{vid} (sed 17. Chr *ε. του χρ.*) d e vg go Chr^{192} Thdrt Dam Or$^{int\ 4,461}$ Amb Ambrst al ... ℵ*FG f g *χριστου εστιν*

ε, 10 ἐστιν Χριστοῦ. 23 τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώ-
20 πων. 24 ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. 26 νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. 27 δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. 28 ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες, καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. 29 τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ

---

24. εκληθη: D^{gr*} εκληθητε | αδελφοι (harl floriac malachm Hier$^{lovin\ 1}$ Ambrst Pelag al *frater*): DEFG d e f g Ambrst post εκαστος ... 39. 120. a^{scr*} Thdrt (et ad h. l. et antea^{128}) om, item Chr^{193} (affert libere: εκαστος εν τουτω μενετω εν ω εκληθη) | παρα θεω cum ℵBDEFGKLP al longe plu (38. 55. 63. c^{scr} παρα θεου) Thdrt (ad h. l.) Dam Thphyl ... ς (= Gb Sz) παρα τω θεω cum A al mu Oec ... 13. 26. Bas$^{2,450.\ 458.\ 461.\ 468.\ 485}$ et$^{bapt\ 672}$ Chr (vide ante) Thdrt^{188} om

25. των παρθενων: 37. om των

26. οτι καλον et. Or$^{cat\ 146}$ Meth^{692} Bas^{3,640} etc ... D*FG add εστιν, item it vg syr^{utr} al (sed basm om οτι καλον usque ειναι) | το ουτως: FG Meth^{692} om το

27. ς Ti γυναικί, et ἀπὸ γυναικός,

28. γαμησησ cum ℵBP (A γαμηση) 17. 37. 46. 113^{mg} Bas^{3,640} Euthalcod Damparall^{641} Anton^{15} ... ς γημησ cum KL al plor Or$^{cat\ 147}$ bis Chr^{195} Thdrt Dam (ad h. l.) Phot$^{cat\ 148}$ ... DEFG λαβησ γυναικα, item Meth^{692} λαβησ (sine γιν.), item *acceperis uxorem* it vg Tert$^{monog\ 11}$ (sed exhort cast *duxeris* tantum) Ambrst al | ουχ bis: DE ουκ, sec et. F | γημη et. Or^{cat} Meth^{692} Bas^{3,640} etc ... D*FG γαμη | η παρθενοσ cum ℵADEKLP al omn^{vid} Or^{cat} Meth^{692} Bas^{3,640} etc ... DFG om η, hinc Ln [η] | τη σαρκι et. Clem^{573} Or$^{cat\ 147}$ Meth^{bis} (sed pon^{bis} post εξουσιν) Bas^{3,640} Dam (ut Meth) etc ... D*FG praem εν ... d e f vg *carnis*, g *in carne t carnis*

29. ο καιροσ sine οτι cum ℵABKLP al^{30} ac plur (et. cat^{txt}) m^{79} vg Meth^{692} Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,640} Chr^{193} (ειπεν· ο καιρ. συν. εστ.) Thdrt Tert$^{cult\ fem\ 9}$ („dicens: *Tempus in collecto est*" etc; item$^{uxor\ 1,5}$) Ambrst al ... ς^{e} (= ς Gb Sz) praem οτι cum DEFG al mu^{vid} Dam Thphyl, item it vg^{ms} (ap Ln, non am fu demid tol harl) syr^{utr} cop basm arm Tert$^{marc\ 5,7}$ et^{s} Or$^{int\ 2,172}$ | εστιν το λοιπον (D* Isid om το) cum ℵABD* et^{b} P 17. 37. 44. 46. 68. 71. 73. 74. 80. 137. a^{scr} cop syr^{p} arm Eus$^{dem\ 31}$ ex cod paris Ephr^{329} Bas^{3,640} et$^{eth\ 248}$ Euthalcod Isid^{1,413} (ο καιρ. γαρ συν. εστι λοιπον, εγραψεν ινα και οι etc) Damparall^{634} et^{668}. Interpunximus autem post εστιν cum B (ipso*), item Euthalcod (εστιν·

ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, 30 καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, 31 καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. 32 θέλω 1 Io 2, 17
δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς

το λοιπον· ινα) etc. Cf et. Latinos. ..... FG 67** d e f g m vg Or^{int} 2,87 et 172 et 4,651 Tert^{uxor} 1,5 Hier^{iovin} 1 Aug^{saepe} al mu εστιν· λοιπον εστιν. Ex Latt d e f m^{79} vg Aug^{saepe} *breve* (d e *breviatum*) *est. Reliquum est*; g *breve t breviatum est. Reliquum est*; Or$^{int\ ter}$ *breve est. Superest*; Tert^{uxor} 1,5 Hier *in collecto est. Superest.* Similiter Ambrst *breviatum est, et reliquum est.* Item Clem^{188} ο γαρ καιρος συνεστ. εστιν, ως φησιν ο αποστολος – επηγαγεν· λοιπον εστιν ινα etc ... ... ς (= Sa qui mecum *ἐστίν*, τὸ *λοιπὸν ἵνα*) το λοιπον εστιν cum D^{c}EKL al longe plu Eus$^{dem\ 81}$ ex^{ed} Chr 1,398 Thdrt Dam (ad h. l.) al; item Meth omisso το. Distinguunt autem ς^{c} Gb συνεσταλμενος το λοιπον εστιν· (sic L al plu^{vid} syr^{utr} cop basm arm Chr 1,398 Thdrt Dam ad h. l.), ς συνεσταλμενος· το λοιπ. εστιν ινα. Denique cf Cyp^{307} *Tempus collectum; superest ergo ut:* Aug$^{pa\ 95}$ *De caetero, fratres, tempus breve est. Reliquum est ut:* auct$^{sing\ cleric}$ *Tempus quod restat breve est. Reliquum est ut* | ινα και et. Or$^{int\ 2,87.\ 172}$ Meth^{692} Ephr^{329} Eus^{dem} Bas^{3,640} Tert marc 1,29 Cyp^{307} al mu ... 67** am fu tol cop basm arm Or$^{int\ 4,651}$ om και | οι εχοντες: ς^{c} 1624. 1633. 1641. 1656. 1678. om οι. Per errorem, ut vdtr. | ωσιν praeter Graecos ut Clem^{189} Meth^{692} Ephr^{329} Eus$^{dem\ 81}$ Bas^{3,640} etc etiam Tert$^{marc\ 1,29}$ et^{alibi} Or$^{int\ 2,87.\ 172}$ Cyp^{307} etc ... FG f g arm om

30. κλαιοντες bis (D* κλειοντες bis) ... FG κλεθοντες

31. τον κοσμον cum ℵ*AB cop basm arm. Item addito τουτον D*FG 17. (g *mundum hunc*, d e *hunc mundum*, f *huic mundo*) ... ς τω κοσμω τουτω cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al pler Eus$^{dem\ 81}$ Ephr^{329} Bas^{3,640} Chr^{7,818} Euthal^{cod} Severian$^{cat\ 149}$ Thdrt (sed^{3,209} i. e. ad h. l.^{semel} om τουτω) Dam ad h. l. (et$^{parall\ 638}$ τουτω τω κοσμ.) al. Item m^{79} vg Or$^{int\ 2,87.\ 172}$ Tert$^{cult\ fem\ 2,9}$ Cyp 176 et^{307} Ambrst al mu *hoc mundo* (Tert *mundo isto, hoc saeculo*); item syr^{utr} etc | καταχρωμενοι et. Eus$^{dem\ 81}$ Ephr 329 Bas^{3,640} etc ... L Bas$^{eth\ 440}$ (invito cod^{1}) Thdrt$^{3,209\ ter}$ παραχρωμενοι ... 121. d e f m^{79} vg basm^{vid} Dam$^{parall\ 638}$ Cyp^{307} Ambrst al mu (non item g Tert$^{cult\ fem}$) χρωμενοι

32. δε et. Eus$^{dem\ 81}$ Bas^{3,640} etc (38. Clem^{573} γαρ) ... FG 61. d e f g m^{79} fu Ambrst om; item Meth^{692} | αρεση cum ℵABDEFG 17. 21. 46. 109. 139. 140. 153. (res a conlatoribus passim neglecta vdtr) Meth^{675} et$^{61\ cod}$ Eus$^{dem\ 81}$ Bas^{3,640} (sed fluct lectio) ... ς Ti αρεσει cum KLP al longe plu Or^{2,742} Meth^{692} Ephr^{329} Epiph$^{81\ ed\ 90.\ 523.\ 710}$ Euthal cod Thdrt Dam al | των κυριων et. Meth Eus Bas Ephr Epiph etc ... FG f g vg Or^{2,742} Cyp$^{174.\ 216}$ (Tert$^{pud\ 16}$ *quia innupti de domino curent, quomodo placeant deo*) Amb$^{de\ virg\ 1}$ al mu των θεων (f et. antea *quae sunt dei*)

ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· 33 ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί. 34 καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ τῷ σώματι καὶ

---

33 ο δε: 37. 72. om δε | αρεση cum ℵABDEFG 37. al aliq Eus$^{dem\,81}$ Bas^{3,640} (ut ante) ... ς Ti αρεσει cum ΚLP al longe plu Clem^{551} Meth^{692} Ephr^{823} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,196}$ Thdrt Dam al

34. και μεμερισται cum ℵABD^{Gr*}P 6. 10. 17. 31. 41. 44. 46. 67. 71. 73. 93. 109. 122. 167. f vg syr^{sch} (*discrimen autem est inter*) et^{P} cop basm arm aeth^{utr} (*verumtamen divisus est*) Meth^{692} Eus$^{dem\,81}$ Eph^{823} Bas$^{3,605.\,640}$ Cyr$^{glaph\,196}$ Euthal^{cod} Dam$^{parall\,641}$ Hier$^{Iovin\,1,7}$ et^{helvid} Aug bon coniug^{6,226} et$^{virgin\,6,251}$ et^{alib} Pelag al. Videntur et. Epiph agnoscere^{710} (*η δε γαμησασα μεριμνα πως αρεσει τω ανδρι, και μεμερισται*) et Ps-Ath^{3,55} (plane ut Epiph^{710}) ..... ς Ti om και cum D^{c}EFG KL al longe plu d e g m^{79} Chr^{196} Thdrt^{4,462} et ad h. l. Dam Tert^{vel} virgg^{4} cdd ap Hier$^{Iovin\,1,7}$ Amb$^{laps\,virgg\,311}$ Ambrst al | και η γυνη cum ℵABD^{c}FGKLP al fere^{80} d e g vg (etiam am harl tol) syr^{P} aeth Meth^{692} Eus$^{dem\,81}$ Bas^{3,605} et^{640} Euthal^{cod} Chr^{196} Thdrt^{4,462} et ad h. l. Dam ad h. l. (Cyp^{216} *Sic et mulier et virgo innupta* etc) ... ς om και cum D*E (vide post) al pauc^{vid} m^{79} cdd ap Hier$^{Iovin\,1,7}$ fu demid syr^{sch} cop basm arm Tert^{vel} virgg^{4} Amb$^{laps\,virgg}$ Augbon coniug et virgin Ambrst al (in E inter *μεμερισται* et *η γυνη* spatii aliquid est) | η αγαμος hoc loco i. e. post *η παρθ.* cum ℵADEFGKL al pler d e f* g m^{79} fu syr^{utr} arm aeth^{utr} Meth^{692} Bas^{3,640} (add^{ed} *η γαμησασα* ad *γυνη*) Euthal^{cod} (et. Chr^{196} agnoscere vdtr) Thdrt^{3,210} (i. e. ad h. l.) et^{4,462} Dam (male om και inter *η γυνη* et *η παρθ.*) et$^{Parall\,641}$ Thphyl Tert^{vel} virgg^{4} Cyp^{216} Amb^{laps} virgg Ambrst Aug$^{bon\,coniug}$ et^{virgin}. Sed ex his ℵAF^{b} 17. 71. 122. aeth^{utr} Bas^{ed} Euthal^{cod} Aug^{bis} *η αγαμ.* etiam post *η γυνη* addunt, atque sic Ln ... BP 6. 10. 31. 41. 44. 46. 73. 137. vg cop basm Eus$^{dem\,81}$ Amb$^{vidu\,185}$ et$^{epist\,63,\,1021}$ Hier$^{Iovin\,1,7}$ Pel *η αγαμος* tantum post *η γυνη* addunt. Ex Latt igitur totum locum exhibent: d e g Amb^{laps} virgg *Divisa est et mulier et virgo. Quae innupta est* (Amb *non est nupta*) *cogitat:* fu *Et divisa est mulier et virgo. Quae innupta est cogitat:* f *Et divisa mulier* (in Graecis supra lineam additur *innupta*) *et virgo. Immaculata cogitat:* m^{79} *Separata est mulier et virgo. Quae non est nupta, cogitat:* Tert^{vel} virgg *Divisa est, inquit, mulier et virgo. Quare? quoniam innupta, id est virgo, cogitat:* Cyp^{216} *Sic et mulier et virgo; innupta cogitat* (contra^{174} *Sic et virgo et mulier; innupta cogitat*): Ambrst *Divisa est mulier et virgo. Nam quae non est nupta, cogitat:* vg *et divisus est. Et mulier innupta et virgo cogitat:* Aug$^{bon\,coniug}$ et^{virgin} *Et divisa est mulier innupta et virgo. Quae innupta est, sollicita est.* De interpretibus reliquis: syr^{sch} *Discrimen autem est inter mulierem et virginem. Quae viro non est, cogitat:* syr^{P} *Et divisae sunt et uxor et virgo. Quae caelebs est, curat:* aeth^{utr} *verumtamen divisus est. Et mulier quoque vidua et virgo quae non nupsit* etc. Sic vero Hier Iovin^{1,7}: „illud breviter admoneo, in Latinis codicibus hunc locum ita legi: *Divisa est virgo et mulier.* Quod quamquam

τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. 35 τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον

habeat suum sensum et a me quoque pro qualitate loci edissertum est, tamen non est apostolicae veritatis. Siquidem apostolus ita scripsit ut transtulimus - *et divisus est;* et hac sententia definita transgreditur ad virgines et continentes et ait: *mulier innupta et virgo cogitat quae sunt domini*" etc. Patres passim libere, ut Epiph^{68} et^{523} et^{710} Dam$^{parall\ 641}$ Ps-Ath^{2,85}. Interpunxit Ln sic: *γυναικί, καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ* etc. Gb vero ad h. l. sic: Gb" *γυναικί. καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ sive γυναικί. μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. ἡ παρθένος μεριμνᾷ sive γυναικί. καὶ μεμέρ. καὶ ἡ γυνή. καὶ ἡ παρθέν. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ.* Item Gb' *γυναικί, καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος μεριμν.* Quorum nihil nobis placet. Verissima vero quae edidimus habemus quum pro testimoniorum gravitate, in quibus Methodii et Basilii sunt, tum pro sensu atque sententiarum loci cohaerentia. | *καὶ* post *αγια* cum NBFGKL al pler d e f g m^{79} am fu demid harl** syrP aeth Clem^{551} Meth^{668} et^{675} Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,640} Thdrt^{3,210} et^{4,463} Dam^{bis} (et ad h. l. et$^{parall\ 641}$) al Tert$^{vel\ virgg\ 4}$ Cyp^{174} et^{316} Augbon coniug et^{virgin} Ambrst al ... ADE^{rp} 17. 37. vg^{cle} et cdd alliq (ut tol) syr^{sch} cop arm Did$^{tri\ 160}$ et$^{manich\ 6,311}$ et$^{lat\ 6,288}$ Epiph$^{81.\ 523}$ Ps-Ath^{2,85} et Ath$^{lat\ 2,646}$ Or$^{int\ 2,364}$ Tert$^{uxor\ 1,3}$ (Hier$^{iovin\ 1}$ semel habet semel non habet) Pelag al om. Cf et. Or^{2,742} *καὶ ὁ μὲν ἀγαμος μεριμνων τα του κυρ. πως αρεσει τω θεω, ινα η αγιος τω σω. καὶ τω πνευμ.*, et^{644} *ὡσ εν τω σπουδαζειν ειναι την παρθενον αγιαν πνευματι καὶ σωματι* (hoc ordine et. arm). Atque hinc Ln [*καὶ*] | *τω σωματι κ. τω πνευμ.* cum NABP 17. 37. 46. 73. 74. 118. 120. a^{scr} al Clem^{551} Eus$^{dem\ 31}$ Epiph^{81} Euthal^{cod} Ps-Ath^{2,85} Dam$^{parall\ 641}$ (Or^{2,742} vide ante; Epiph^{523} *τω σωμ. καὶ τη ψυχη*). Apud Meth^{700} *αλλ αμφω, κατα τον αποστολον, καὶ εν τω σωματι καὶ εν τω πνευμ. αγιαζηται.* ... ς Ti om *τω* bis cum DEFGKL al longe plu Meth^{675} et^{698} Bas^{3,640} Did$^{tri\ 160}$ et$^{manich\ 6,311}$ Thdrt^{3,210} et^{4,463} Dam ad h. l. Thphyl (Or^{2,644} vide ante) | *τα του κοσμου* et. Meth^{668} Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,640} etc Cyp^{316} etc ... B om. Item vdtr Tert$^{vel\ virgg\ 4}$ (*nupta autem, id est non virgo, cogitat quomodo placeat viro*) et$^{uxor\ 1,3}$ (*nupta vero sollicita est quomodo coniugi suo placeat*), nisi omissa libertati citandi tribuamus. | *αρεση* cum NABDEFG 17. 21. 46. 48. 67. Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,640} ... ς Ti *αρεσει* cum KLP al longe plu Meth^{668} Epiph^{710} Chr^{1,402} Euthal^{cod} Thdrt^{bis} Dam^{bis} al

35. *συμφορον* (Gb') cum ℵ*ABD* 13. 17. 26. 49. (al^{vid}, neglectum enim est) ... ς *συμφερον* cum ℵ^{cb}DEFGKLP 37. al pler Meth^{668} Eus$^{dem\ 31}$ Bas^{3,640} Chr^{196} Euthal^{cod} Thdrt^{bis} (ut ante) Dam^{bis} (ut ante) etc | *ουχ*: F *ουκ* | *ευπαριδρον* cum NABDEFGP al plus^{30} Clem$^{573.\ 631}$ Eus^{dem} Bas^{3,640} et^{saepe} al mu ... ς (= Gb Sz) *ευπροσεδρον* cum K al plu Chr^{196} (invito$^{mosc\ 1}$) Dam$^{parall\ 641}$ (non item ad h. l.) Oec. Similiter L *προσεδρον*, 5. 6. *ευπροσδεκτον*

τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. 36 εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει, γαμείτωσαν. 37 ὃς δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει. 38 ὥστε καὶ ὁ γαμίζων
Ro 7, 2 τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρεῖσσον

---

36. *ασχημονειν - νομιζει*: FG *ασχημονει* tantum. Sed d e f g *turpem se existimat*, Ambrst *turpem se viderit*, vg *turpem se videri existimat* | *επι την παρθ. αυτου* (P c^{ser} *εαυτου*) h. l. et. D^{b} ... $D^{*et c}$ d e f g vg basm arm (similiter syr^{sch}) Ambrst al post *νομιζει* pon, sed vide ante FG, item it vg. Cf et. $Epiph^{509}$ *το εαν νομιζη ασχημονειν επι τ. ιδιαν παρθενον, και ουτως οφειλει ποιησαι, γαμειτω, ουχ αμαρτανει.* | *ουτως*: A *τουτο* | *γινεσθαι*: FG $Meth^{698}$ *γινεσθαι* | P *ποιητω* (similia P passim) | *ουχ*: DEFG *ουκ* | FG *αμαρτανει* | *γαμειτωσαν* (KLP al *γαμητ-*) ... D^{*}FG g syr^{sch} arm $Epiph^{509}$ (vide ante) Aug$^{grat\ et\ lib\ arb\ 10,710}$ (*non peccat, nubat*, ut g) *γαμειτω*. Item d e f vg Ambrst al *non peccat si nubat*

37. *οσ δε*: 17. o *δε* | *εδραιος* hoc loco cum $\aleph^{*}$ABDEP 17. 23. 31. 37. 39. 46. (*γενναιος*, item $Euthal^{cod}$) 49. 57. 71. 73. 74. 120. 137. a^{ser} d^{ser} vg cop basm syr^{P} $Bas^{3,640}$ Thdrt ad h. l. Amb$^{inst\ virg\ 249}$ Ambrst al ... ς post *εστηκεν* cum $\aleph^{c}$KL al longe plu syr^{sch} $Thdrt^{4,468}$ Dam al ... FG d e f g $aeth^{utr}$ arm om plane | *εν τ. καρδ. αυτου* cum $\aleph$ABDEF GP 17. 23. 31. 37. 39. 46. 73. 80. d^{ser} (al?) d e f g vg syr^{sch} cop basm arm aeth $Bas^{3,640}$ $Euthal^{cod}$ $Thdrt^{3,211}$ Amb^{saepe} Ambrst etc ... ς Ti om *αυτου* cum KL al pler syr^{P} $Thdrt^{4,468}$ Dam al | *εξουσιαν δε*: A om *δε*, item cop basm arm | *εν τη ιδια καρδια* cum $\aleph$AHP 31. 39. 46. 73. 74. a^{ser} (item 37. addito *αυτου*. Vdtr agnoscere etiam Ambrst *in suo corde*) ... ς *εν τη καρδ. αυτου* cum DEFGKL al pler $Bas^{3,641}$ $Thdrt^{bis}$ Dam al; item it vg *in corde suo* ... Ln (per errorem) *εν τη καρδια* tantum cum G7** $Euthal^{cod}$ | *τηρειν* cum $\aleph$ABP al plus[20] $Euthal^{cod}$ $Thdrt^{3,211}$ et ^{4,464} Thphyl ... ς *του τηρειν* cum DEFGKL al plu (35. *το τηρ.*) $Bas^{3,640}$ Dam Oec | *ποιησει* cum $\aleph$AB G. 17. 46. G7** cop basm $Bas^{3,640}$ ... ς Ti *ποιει* cum DEFGKLP al pler (113^{mg} *ποιειτω*) it (sed f^{*} *bene faciat*) vg syr^{utr} $aeth^{utr}$ Thdrt Dam al

38. *ωστε* usque *καλως ποιει* (vide post de *ποιησει*) et. Clem^{631} $Bas^{3,640}$ etc Aug^{saepe} al. Agnoscit etiam Meth^{693}: *ο γαρ δυναμενος, φησι, και φιλοτιμουμενος τηρειν την εαυτου σαρκα παρθενον κρειττον ποιει· ο δε μη δυναμενος, γαμιζων δε νομιμως και μη λαθροφθορων, καλως.* Atque ipsa verba Pauli habet^{693} *ωστε και ο γαμιζων την εαυτ. παρθενον καλως ποιει, και ο μη γαμιζων κρεισσον ποιει* ... FG 39. 57. b^{ser*} d^{ser} f g om (3. 114. totum versum om) | *γαμιζων* pri (Gb') cum $\aleph$ABDE 17. 23. 31. 46. Clem^{631} Meth^{693} $Bas^{3,640}$ $Euthal^{cod}$ ... ς Ti *εκγαμιζ.* cum $\aleph^{**}$LP al pler Chr^{1,405} et ^{2,703} $Thdrt^{4,464}$ Thphyl Oec. Item $\aleph^{*}$ 71. 113** $Thdrt^{3,211}$ Dam *εγγαμιζ.* | *την εαυτου παρ-*

ποιήσει. 39 *γυνὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν*

θεινον cum ℵAP 17. 31. 37. 46. 73. 109. (et. 71? 93?) Meth^{683} Bas^{3,640}; item (atque sic Ln) BDE (71? 93?) Clem^{631} *την παρθ. εαυτου* (Clem αυτ.). Item *virginem suam* d e m^{79} vg syr^{sch} etP c. ob. cop basm arm aeth Aug$^{pecc\ mer\ 10,30}$ Ambrst Pel al ... ς Ti om cum KL al pler (vide ante syrP) Chr^{bis} (ut ante) Thdrt Dam al Aug$^{virgin6,248.\ 250}$ et alibi | *ποιει* cum ℵADEKLP al pler d e vg rell (aeth *fecit*) Clem^{631} Meth^{683} Chr^{bis} Euthal^{cod} Thdrt^{bis} etc ... n 6. 37. 67** Bas^{3,640} *ποιησει* | *και ο μη* cum ℵ*ABDEFG 17. 37. 46. 73. 93. 177. 179. d e f g m^{79} syr^{sch} cop basm arm Clem Meth Bas^{3,641} Euthal^{cod} Aug^{saep} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *ο δε μη* cum ℵCKLP al pler syrP aeth Chr^{1,405} et^{2,762} Thdrt Dam al | *γαμιζων* sec cum ℵ*ABDEFG 17. 46. 177. 178. 179. (23. 31. h. l. non laudantur, nec magis ad *γαμ.* prius, qui a Sz tantum conlati sunt, 177. 178. 179.) Clem^{631} Meth^{683} Bas^{3,641} Euthal^{cod} ... ς (= Gb Sz, sed Gb') Ti *εκγαμιζ.* cum ℵ^{c}K (an potius * *εγγ.* ut ante?) LP al pler Chr^{bis} (ut ante) Thdrt^{4,404} al. Item (ℵ*?) 39. 113** Thdrt^{2,211} Dam *εγγαμιζ.* | *ποιησει* cum ℵAB 6. 17. 37. 46. 67** cop Bas^{3,641} Euthal^{cod} ... ς Ti *ποιει* cum DEFGKLP al pler it vg rell (aeth *fecit*) Clem^{631} Meth^{683} Chr^{1,405} et^{2,762} Thdrt^{bis} Dam al

39. *γυνη*: F^{a} Clem^{546} *η γυνη*, item cop basm | *δεδεται* sine additam cum ℵ*ABD*F^{a} 17. 67** d e am demid tol harl** (cop) basm arm aeth Clem^{546} Or^{3,641} et$^{bis\ 647}$ et$^{cat\ 133}$ Ath$^{lat\ 777}$ Tert$^{monog\ 11\ bis}$ Cyp^{323} Amb$^{vidui\ 185}$ Aug$^{bon\ vidui\ 6,371}$ et$^{virgin\ 348}$ et^{alib} al ... ς (= Gb Sz) add *νομω* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EFGLP al pler f g vg^{cle} fu syr^{utr} Epiph^{498} ex cod ven Chr$^{3,244.\ 245}$ ac^{saep} Euthal^{cod} Thdrt^{4,469} et^{2,212} Dam al Amb ep^{63,1082} Ambrst Pel. Item K 12. Epiph^{498} pet^{av} add *γαμω*. Item cop add *viro suo*, Hier$^{iovin\ 1}$ *viro* | *ο ανηρ αυτης*: F om ο | *εαν δε* sine *και* cum ℵABD*EKP al sat mu Clem^{547} Or^{3,641} et^{647} et$^{cat\ 133}$ Chr$^{3,244.\ 245.\ 249.\ 250}$ et^{1,428} Epiph^{498} Thdrt^{2,212} Dam. Item d e vg Aug al *quodsi*, f g Tert^{bis} Cyp Ambrst al *si autem* ... Ti add *και* cum D^{c}FG^{gr} G^{gr}L al fere^{45} syrP Thdrt^{4,469} Oec (FG *κεκοιμηθη* pro *και κοιμ.*) | *κοιμηθῃ* et. Or^{3,641} et^{647} Chr$^{3,244.\ 245.\ 249.\ 250}$ et^{1,428} Thdrt etc Tert$^{monog\ 11\ bis}$ Cyp^{323} Hier$^{iovin\ 1:\ 4,\ 158.\ 159}$ etc ... A basm syrP mg Clem Or$^{cat\ 109.\ 133}$ Epiph^{498} Bas^{3,296} Tert$^{monog\ 11\ semel}$ Hier$^{iovin\ 1:\ 148}$ et$^{gal\ 273}$ *αποθανῃ* | *ο ανηρ* sec sine *αυτης* cum ℵABKP al plus^{50} syrP txt Or^{3,641} et$^{cat\ 109.\ 133}$ Bas^{3,296} Epiph^{498} Chr^{3,249} Thdrt^{bis} Oec Vig^{tri} (vide Sab) ... ς (Gb^{ου}) add *αυτης* cum DEFGL al sat mu it vg syr^{sch} etP c.* cop basm arm aeth Or^{3,647} Chr^{3,244} com et^{1,428} Dam Thphyl Tert$^{monog\ 11}$ semel Amb Aug Ambrst al ... pro libertate citandi plane om *ο ανηρ* vg^{ms} lachm Clem^{546} Chr^{3,244} txt$^{245.\ 250}$ Tert$^{monog\ 11\ bis}$ Cyp^{323} al | *γαμηθηναι* (L* *γαμησαι*) et. Clem^{547} Or$^{3,641.\ 647}$ et$^{cat\ 109.\ 133}$ Epiph^{498} Bas^{3,296} etc ... FG *γαμηθῃ*, item *cui vult nubat* d e f g vg Tert^{monog} al mu (Cyp^{323} *liberata est ut cui vult nubat*)

κυρίῳ. 40 μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

VIII.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχο-
Ga 4, 8 μεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. 2 εἴ τις δοκεῖ ἔγνω-

---

40. *μεινῃ*: P *μηνεν* (sic) | *δοκω δε* cum ℵADEFGKLP al pler it vg syr^{sch} etP mg cop Or^{3,641} et^{4,266} et$^{cat\,84}$ Chr^{1,428} mont^{f} et^{3,250} Thdrt^{3,212} Dam al Tert$^{monog\,8}$ et$^{exh\,cast\,4}$ Aug$^{virgin\,6,\,396}$ et^{alib} al ... B 4. 17. 37. 67** 71. 73. 116. tol basm syrP^{txt} aeth Cyr$^{ioh\,812}$ Or$^{int\,4,\,467}$ Ambp$^{s\,118}$ et alib Ambrst al *δοκω γαρ* ... d* arm Or^{3,644} om copulam | *θεου*: 17. *χριστου* | *εχειν*: f vg Or$^{int\,4,\,467}$ Novatian$^{3,\,211}$ Hier$^{iovin\,1:\,4,\,129}$ et$^{gal\,4,\,264}$ *puto autem quod* (Or^{int} Novat *quia*) *et ego spir. dei habeo* (f vg^{cle} Hier^{semel} *habeam*) ... FG d* g Tert$^{monog\,8}$ et$^{exh\,cast\,4}$ Ambrst al *εχω*. Latt: *puto autem* (d* om) *et ego spir. dei habeo*

VIII. 1. *οιδαμεν οτι* etc (nobiscum etiam Ln interpunxit): ς ante *οιδαμεν* comma posuit; Gb Sz *οιδαμεν·* (*οτι παντες – εγνωσται υπ αυτου·*) | *εχομεν*: L 119* *εχωμεν*

2. *ει* sine *δε* cum ℵABP 17. 46. 71. 73. 74. 80. 116. a^{ser} am fu tol harl* vid cop basm syrP^{txt} arm Clem^{348} Or$^{cat\,249}$ et$^{int\,4,\,578}$ Meletepiph^{861} Nyss$^{1,\,684}$ Euthal^{cod} Dam Tert$^{pudi\,14}$ Cyp^{214} al. Item d e Ambrst *quodsi quis*, g *si autem t quodsi* ... ς (Gb^{00}) add *δε* cum DEFGKL al pler (g vide ante) vg^{cle} demid syr^{sch} etP c.* (sed 37. *ει τις δε*, vg^{cle} demid syr^{sch} *si quis autem*) Chr$^{10,\,199}$ Thdrt al (aeth *et si quis*) | *εγνωκεναι* (Gb′) cum ℵABDEFGP 17. 31. 37. 38. 46. 71. 73. 116. d e Clem^{348} Or$^{cat\,249}$ Nyss$^{1,\,684}$ Euthal^{cod} Chr$^{3,\,550}$ Thdrt$^{4,\,654}$ et^{1179} Dam; item Meletepiph^{861} *γινωσκειν*, item g *cognoscere t scire* ... ς *ειδεναι* cum KL al pler Chr$^{1,\,564}$ et$^{2,\,602}$ et$^{11,\,551}$ Thdrt ad h. l. Thphyl Oec. Item (sed potest etiam ad *εγνωκεναι* spectare) *scire* f g (vide ante) vg Tert$^{pudic\,14}$ Cyp^{214} Ambrst al mu | *ουπω* (Gb′) cum ℵABP 17. 31. 46. 71. 73. 116. Clem^{348} Or$^{cat\,249}$ Meletepiph^{861} Nyss$^{1,\,684}$ Euthal^{cod} Chr$^{2,\,602.\,3,\,550}$ ... ς Ti *ουδεπω* cum DEFGKL al pler Chr$^{1,\,564}$ et$^{10,\,199}$ et$^{11,\,551}$ Thdrt$^{4,\,654.\,1179}$ et^{bis} ad h. l. Dam Thphyl Oec. Non addidimus autem *ουδεν* cum ℵABD*FGP 17. 31. 46. 71. 73. 109. 116. 238. d e f g vg cop basm arm aeth Clem Or^{cat} et$^{int\,4,\,578}$ Meletepiph Nyss Chr$^{2,\,559}$ Euthal^{cod} Thdrt$^{4,\,1179}$ et^{semel} ad h. l. Tert$^{pudic\,14}$ Cyp^{214} etc ... ς (Gb^{0}) Ti add *ουδεν* cum D^{b}et^{c}EKL al pler (37. al om *ουπω*) syr^{utr} Chr^{199} et$^{2,\,564.\,2,\,602}$ et$^{11,\,551}$ Thdrt^{1} ad h. l. et$^{4,\,654}$ Dam al | *εγνω* (Gb′) cum ℵABD*FGP 31. 37. 46. 73. 74. 116. 120. Clem Or^{cat} Meletepiph Nyss Euthal^{cod} Thdrt$^{4,\,650}$ et^{1179} Dam ... ς Ti *εγνωκε* cum D^{c}EKL al pler Chr^{199} et$^{1,\,564.\,2,\,602}$ et$^{11,\,551}$ (sed$^{2,\,559}$ *ειδε*, similiter 17. *ἴδει*: pro *ηδει*?) Thdrt^{bis} ad h. l. Thphyl Oec | *δει*: 17. *εδει*

κένναι τι, οὕπω ἔγνω καθὼς δεῖ γνῶναι· 3 εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. 4 περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. 5 καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, 6 ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς Ro 11, 36

3. ὑπ αυτου et. $\aleph^{c}$ ... $\aleph^{*}$ 17. Clem^{248} om

4. *περι της βρωσεως ουν* cum ℵABD^{b}FGKL al pler (115. 238. om *ουν*) f g m^{5} syr^{sch} etP txt cop Bath^{eth250} etc Ambrst etc ... D^{c}E 1. 17. 108. e^{ser} d e vg syrp mg basm arm Aug^{mor} manich^{1,728} *περ. δε της βρωσεως* ... D^{gr*} *περ. δε της γνωσεως*, P 121. *περ. της γνωσεως ουν*. (Sic de D statuendum esse nuperrimum loci examen me docuit. D* igitur *περ. δε της γνωσ.* dedit, D^{b} *περ. της βρωσεως ουν*, D^{c} *περ. δε της βρωσεως*. Erravit vero Treg, cui D* *περ. δε της γνωσεως ουν*, D^{b} *περ. δε τ. βρωσεως* scripsisse videbantur.) | *ουδεν* (cf Clem^{170} *επεγνωκαμεν οτι ουδεν ειδωλον εν κοσμω* et^{825} *ημιν δε ουδεν ειδωλον εν κοσμω*): FG f g (non item d e) m^{5} vg syr^{sch} etP c. ob. cop Ir^{int181} (*scimus autem quoniam nihil est* etc) Or^{int2,157}· ^{128} Aug^{mor} manich Ambrst al add *εστιν* | *και οτι*: L om *οτι* | *ουδεις θεος* sine additam cum ℵ*ABDEFGP 17. 39. 46. 47. 67** 73. 116. 119. d e f g m^{5} vg cop basm arm aeth Bas^{eth259} Euthal^{cod} Cyr^{iul282} et^{act39} Ir^{int181} Aug^{mor} manich Ambrst etc ... ς (Gb^{00}) Ti add *ετεροσ* cum ℵ^{c}KL al pler syr^{utr} Chr^{200} et^{1,592} Thdrt Dam al

5. *λεγομενοι*: FGK *οι λεγ.* (L ab *εισιν* ad *εισιν* transilit). Item d e f g m^{5} vg Ir^{int} etc *qui dicantur* | *θεοι* pri et. Or$^{1,522.\ 746}$ et$^{int2,157.\ 822}$ et alib Eus^{ps533} Chr^{201} et^{1,592} Thdrt^{1,1520} et^{4,1267} et ad h. l. etc Ir^{int181} Tert marc^{2,15} et alib Hil^{471} Pel etc: DE d e Ambrst add *και κυριοι* | *επι γης* cum ℵABDEFGKP al permu Or^{bis} Eus^{ps} Chr^{201} Euthal^{cod} Cyr$^{hr126.\ 142}$ Cyr^{act39} Thdrt^{4,1267} etc ... ς (= Gb Sx) *επ. της γης* cum minusc sat mu Chr^{1,502} Thdrt ad h. l. et(ubi *εν τω ουρανω*.)^{1,1520} Dam^{parall298} Oec

6. *αλλ ημιν* et. Or^{1,522} et$^{746\ bis}$ Did^{325} Cyr^{hr126} Chr^{201} Cyr^{ador175} Thdrt ad h. l. et^{1,1520} et^{4,1267} Dam ad h. l. et^{1,556} etc Hil$^{471.\ 967}$ etc ... B basm Ir^{int181} Eus^{ps533} om *αλλ* (Or^{2,822} *ειπόντες· ημιν εισ* etc non probat, nec magis Epiph^{478} al), atque hinc Ln [*αλλ*] *ημιν* ... 17. cop Cyr^{hr142} Epiph^{467} Ps-Ath^{2,159} Cyr^{act39} *ημιν δε*. Similiter *nobis autem* Or$^{int831.\ 862}$, *nobis vero* Athl^{at774} et^{775}, *nobis tamen* Or$^{int2,157.\ 822}$ Tert marc^{5,7} | *εισ θεος* (FG o *θεος*) et. Ir^{int181} Clem^{170} Or^{1,522} et^{746} Eus ps^{533} et alib Did^{325} Bas$^{1,128.\ 315}$ Epiph^{478} al mu Tert^{marc5,7} etc ... ℵ* om *θεος* (add ℵ^{a}) | *ο πατηρ* (Bas^{3,4} *και πατηρ*): basm *qui est nobis pater* | *εξ ου τα παντα*: D* om *τα* | *ιησ. χρι.*: P *ιησ. ο χρι.*, d* Hil$^{214.\ 472}$ (non item $^{82.\ 836}$ et alib) om *χριστ.* | *δι ου* Ir^{int181} Or$^{1,522.\ 746}$ et^{2,822} et^{3,740} et$^{int\ saep}$ Eus^{ps597} et$^{marc64.\ 105}$ Did^{325} et alib Ath$^{600.\ 609}$ et alib Cyr^{hr126} Bas^{1,315} Epiph^{921} al plu Hil$^{472.\ 836}$ ac^{saep} etc ... B aeth Epiph^{464} *δι ον* | *δι αυτου* (114. *δι αυτον*): Naz^{orat39,13} add (omissis tamen *και ημεισ δι αυτου*) *και εν πνευμα αγιον εν τω τα*

εἰσ αὐτόν, καὶ εἷσ κύριοσ Ἰησοῦσ Χριστόσ, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖσ δι' αὐτοῦ. 7 ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσισ· τινὲσ δὲ τῇ συνηθείᾳ ἕωσ ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡσ εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησισ αὐτῶν ἀσθενὴσ οὖσα μολύνεται. 8 βρῶμα δὲ ἡμᾶσ οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν

παντα (subiuncta explicatione; eadem exscribunt et confirmant Euthypanopl dogm et Nicetheracl ad Nazor[39] et[44]). Item 55. 72** 109. 178. (etiam sl[ant] et[mss 6. 7. 8], non[2. 5. 10] nec[ed rec]) Bas[3,4] (de spir. sa. 2. Ita enim ed[basil 2] et[paris]. Postea verba ista expulsa sunt fide codicum quinque et mosc, at male, quoniam ea quae sequuntur postulant additamentum.) Cyr[ador 175] Dam[1, 219] (fid orthod[3, 10]) et[1, 419] (ibique add *οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν θεολόγον Γρηγόριον ὧδέ πη λέγοντα· ἡμῖν δὲ εἷσ θεὸσ ὁ πατὴρ* usque *ἐν ᾧ τὰ πάντα· τοῦ ἐξ οὗ καὶ δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ μὴ φύσεισ τεμνόντων ἀλλὰ χαρακτηριζόντων μιᾶσ καὶ ἀσυγχύτου φύσεωσ ἰδιότητασ.*) et[484] (ubi rursus contextu comprobatur additamentum istud) et[parall 296] (sed *ἐξ αὐτου* pro *ἐν αὐτῳ*. Additamentum non habet ad h. l. et[1,558]). Agnoscuntur et. in Act. concilior. ap Harduin[4, 253]. At contra disputat Chr[203]: *εἰ δέ τινεσ λέγοιεν· τίνοσ ἕνεκεν πνεύματοσ οὐκ ἐμνημόνευσεν; ἐκεῖνο ἂν εἴποιμεν, ὅτι πρὸσ εἰδωλολάτρασ ἦν ὁ λόγοσ αὐτῷ, καὶ περὶ θεῶν πολλῶν ὁ ἀγών, καὶ περὶ κυρίων πολλῶν - εἰ τοίνυν - τί θαυμάζεισ εἰ τοῦ πνεύματοσ οὐκ ἐμνημόνευσε – ὅθεν δῆλον ὅτι φειδόμενοσ τῆσ ἀσθενείασ τῶν ἀκουόντων ταύτῃ ἐχρήσατο τῇ διασκευῇ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τοῦ πνεύματοσ ἐμνημόνευσεν. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτό ἐστιν, οὐδὲ ἀλλαχοῦ μνησθῆναι ἔδει τοῦ πνεύματοσ οὐδὲ συντάττεσθαι αὐτὸ πατρὶ καὶ υἱῷ. εἰ γὰρ ἀπέρριπται πατρὸσ καὶ υἱοῦ, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ βαπτίσματοσ αὐτὸ συντάττεσθαι οὐκ ἔδει.* Eadem fere repetunt Dam ad h. l. (pag[88]), item cat[159] Thphyl Oec.

7. *τινεσ δε*: 37. 47. 68. 73. 80. 116. 137. cop basm *τιν. γαρ*. Similiter syr[sch] *sunt enim homines qui* etc ... κ om *τινεσ δε* usque *δι ον χριστ.* *απεθανεν* v. 11 om | *συνηθεια* (Gb'') cum κ*ABP 17. 46. 67** 80. 109· cop basm syrP [mg] aeth[utr] Euth[cod] Dam ... ς Ti *συνειδησει* cum κ[c]DEFGL al pler d e f g vg syr[sch] et[p txt] arm Chr[203] Thdrt al Tert pudic[14] Aug[mor manich 1, 728] Ambrst al | *ειδωλου*: 67** 137. Chr[204] (non[203]) *ειδωλοθυτου* | *εωσ αρτι* ante *του ειδωλου* cum κBDEFG 31. 37. 116. it vg (sed fu Tert[pudic] om *idoli*) syr[sch] cop arm aeth Thdrt Aug[mor manich 1, 728] al ... ς post *τ. ειδωλου* cum AL*P al pler syrP basm Chr[203. 204] Euthal[cod] Dam al | *ωσ* (47. *ωσει*): 57. 67** 114. 120. c[ser] d[ser] al[5] om | *η συνειδησισ* (et. f g *conscientia*): FG[r] *ιδησεισ*, G[gr] *η ιδησεισ* (sed *η* expunctum)

8. *ημασ* cum κ[c]ABDEFGLP al pler it vg syr[utr] cop basm arm aeth Clem [169. 630] Or[1, 615. 763] et[2, 495] Bas[2, 260] et[3, 599] Ath[765] etc Tert[ieiun 2] et[15] Cyp[222] etc ... κ* 17. 37. 108. 116. 118. 8[lect] al[3 scri] Dam *υμασ* | *παραστησει* (Gb') cum κ*AB 5. 10. 17. 46. 67** 71. 93. 18[lect] (sed[mg] *παριστησιν*) cop basm Clem[169. 630] Or[1, 615. 763] Ath[765] (sed fluct lectio)

μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. 9 βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν Ro 14, 13
αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. 10 ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ
τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα
ἐσθίειν; 11 ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελ- Ro 14, 15

Cyr$^{\text{iul}\,242}$ Dam^{bis} ... ς παριστησι cum $\aleph^{c}$DELP al pler (et F συνιστησιν, G συνιστησιν) it vg Or$^{1,\,495}$ Bas$^{2,\,160}$ et$^{3,\,599}$ Athedd^{4} Chr^{204} Euthal cod Thdrt al Iac$^{\text{nisib}\,5}$, XC Tertullun^{2} et^{15} Cyp^{322} al | ουτε pri sine γαρ cum $\aleph$AB 2. 17. 74. 17^{lect} am tol cop basm arm aeth^{utr} Or$^{3,\,499}$ (εν τω· ουτε εαν etc) Bas$^{3,\,199}$ Euthal^{cod} Tertullun^{15} („si quidem subiiciens: *nec si manducaverimus abundabimus, nec* etc. Non probat ibidem^{2} *neque abundantes si edamus, neque deficientes si non edamus*) Cyp^{322} Aug$^{\text{conf}\,10}$ et$^{\text{mor ecci}\,1,\,712}$ ... ς add γαρ cum DEFGLP al pler it vg^{cle} fu demid harl Clem^{169} Or$^{1,\,763}$ et$^{3,\,495}$ Bas$^{2,\,200}$ Chr^{204} Thdrt Dam al Iac^{nisib} XC Ambrst al | ουτε εαν φαγ. περισσευομ. ac tum ουτε εαν μη φαγ. υστ. cum $\aleph$A** (sed priore loc εαν μη, posteriore εαν) DEFGLP al pler it vg^{cle} et fu et^{cdd} al syr^{utr} aeth Clem^{169} Or$^{1,\,763}$ et$^{3,\,495.\,499}$ Bas$^{2,\,200}$ Chr^{204} et$^{9,\,782}$ Euthal^{cod} Cyr$^{\text{iul}\,242}$ Thdrt Dam al Iac nisib Tertullun^{2} et^{15} Cyp^{322} Aug Ambrst al ... Ln Ti ουτ. εαν μη φαγ. υστερ. ac tum ουτ. εαν φαγ. περισσ. cum A*B 46. (et. 17* εαν μη priore loc et μη sec loc) am tol demid floriac marian cop basm arm Bas$^{3,\,599}$ | περισσευομεν: B Or$^{3,\,495}$ περισσευομεθα | υστερουμεθα: 8. 33. 55. Chi^{204} υστερουμεν

9. ημων: P 2. 32. 44. 73. 238. ημιν | ασθενεσιν (Gb″) cum NABDEFGP 6. 10. 17. 42. 46. 67** 80. Clem$^{169.\,606}$ Euthal^{cod} Dam^{com} ad h. l. ... ς ασθενουσιν cum L al pler Chr^{205} Thdrt Antioch^{1107} Dam^{parall} ^{686} et^{ixt} ad h. l. al

10. ιδη: A 17. 44. ειδη | σε cum NADELP al omn^{vid} d e syr^{utr} cop basm arm go Bas$^{3,\,628}$ (sed ante ιδη) Chr^{205} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1107} Dam al ... BFG f g vg Or$^{\text{int}\,2,\,819}$ Aug$^{\text{mor manich}\,1,\,728}$ Ambrst al om, hinc Ln [σε] | εχοντα γνωσιν (et. $\aleph^{c}$) ... $\aleph^{*}$ 17. 46. Or$^{\text{int}\,2,\,849}$ γνωσ. εχοντ. | ειδωλιω cum NABD*LP al mu^{vid} (4 ap Scri, 2 ap Matthaei) ... ς Ln Ti ειδωλειω cum D^{2}EFG al plu^{vid}. Praeterea habent ιδω- NAFG, non item BDELP etc | ασθενουσα ουτος: k^{scr} d e f (g) vg Or$^{\text{int}\,2,\,819}$ Aug Ambrst etc ασθενησουσα, *cum sit infirma*, g *infirmantis t cum sit infirma t – mus* | τα ειδωλοθ. εσθιειν (et. arm go): DEFG d e f g vg Or^{int} Aug Ambrst al εσθι. τα ειδωλ., item syr^{utr} cop basm aeth

11. απολλυται γαρ cum $\aleph^{*}$B 17. (απολυτ.) cop basm go Clem^{606} Antioch ^{1107} (Thdrt$^{4,\,669}$ απολλυται, φησιν, ο ασθενησ etc) ... $\aleph^{c}$D*et^{b} 32. 46. 67** 73. 74. 137. a^{scr} d e Bas$^{2,\,438}$ edd vet et^{cod} et$^{\text{eth}\,200}$ Chr^{205} (sed fluct lectio) Euthal^{cod} Dam και απολλυται, AP 39. απολλυτ. ουν, 46. Dam και απολλ. οιν, Clem^{170} αλλα απολλυται ... ς και απολεσται cum D^{c}EFGL al pler f g vg syr^{utr} arm aeth Chr^{mont} Thdrt al Ir$^{\text{int}\,210}$ Ambrst al | εν τη (Gb″) cum NABDEFGP 17. Bas$^{\text{eth}\,260}$ Euthal cod Thdrt$^{4,\,669}$ Dam, item d e f g vg cop basm arm Iriut Ambrst al

φὸσ δι' ὃν Χριστὸσ ἀπέθανεν. 12 οὕτωσ δὲ ἁμαρτάνοντεσ εἰσ
Ro 14, 21 τοὺσ ἀδελφοὺσ καὶ τύπτοντεσ αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν
εἰσ Χριστὸν ἁμαρτάνετε. 13 διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν
ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰσ τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν
μου σκανδαλίσω.

IX.

19 1 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθεροσ; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολοσ; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν
16, 8 κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖσ ἐστὲ ἐν κυρίῳ; 2 εἰ

(Clem^{bis} τη ση absque εν, item Or^{3,601} libere τη ημετερα γν.) ... ς επι τη cum L al pler Bas^{2,488} Chr^{206} (ουδε γαρ ειπεν· επι τη ση τελειοτητι, ουδε επι τη ση γνωσει, αλλ επι τη ση βρωσει) Thdrt Severian$^{cat\ 162}$ Antioch^{1107} al | ση: B G1. o^{scr} om | γνωσει (vg^{sixt} harl pp$^{lat\ alii}$ vertunt *conscientia*): G^{loc**} Chr^{206} (vide ante) βρωσει | ο αδελφοσ cum ℵ*ABDEFG 17. Clem^{170} ... ς αδελφοσ cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}LP 37. 47. al pler Bas^{2,488} et$^{eth\ 260}$ Chr^{206} Thdrt Antioch^{1107} etc. Posuimus autem post εν τ. σ. γνωσει cum ℵ*ABDEFG 17. 37. it vg cop basm aeth^{utr} go Bas^{2,261} Ir$^{int\ 210}$ Ambrst al (Clem^{170} τη ση γνωσει ο αδελφ. ασθενων et^{606} γαρ ο ασθενων τη ση γνωσει sine rell) ... ς post ασθενων pon cum ℵ^{c}LP al pler fu^{vict} arm syr^{p} (*frater infirmus*) Chr^{206} Thdrt Antioch^{1107} Dam al ... vg^{cod} syr^{sch} om

12. εισ: 47. επι | τουσ: FG om | και τυπτοντεσ: FG d e f g go basm om και | αυτων: 17. εαυτων | FG αμαρτανεται

13. βρωμα: FG το βρω. | σκανδαλιζει: L 116. -λιζη | μου pri et. Or^{1,762} Bas^{2,624} et$^{eth\ 260}$ et$^{regg\ 488}$ Chr^{206} Thdrt Dam al Aug$^{mor\ manich\ 1,728}$ Ambrst al ... FG d* f g go Clem^{170} Cyp^{102} om | κρεα (et. ℵ^{c}): ℵ* κρεασ | μου sec cum ℵABD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} syr^{utr} cop basm arm aeth Clem^{170} Or^{1,762} et^{prov} (Notitia^{39} Mai^{18}) Bas$^{eth\ 260}$ et$^{regg\ 488}$ et^{2,628} al mu Aug$^{conlug\ adult\ 6,393}$ Amb$^{ps\ 118,1245}$ ... D*FG d e f g vg Cyp^{102} Aug$^{mor\ manich}$ auct$^{sing\ cleric}$ Ambrst al om, atque hinc Gb^{0}

IX. 1. Ουκ ειμ. ελευθερος; ο. ε. αποστολ. hoc ordine cum ℵABP 5. 10. 17. 37. 46. 93. 177. 179. vg (et. am demid tol harl) syr^{sch} cop arm aeth^{utr} ar^{0} Or^{4,266} Tert$^{pud\ 14}$ Aug$^{op\ mon\ 6,478}$ Amb$^{ep\ 37,935}$ Pel al ... ς (= Gb Sz) Ουκ ε. αποστολος; ο. ε. ελευθ. cum DEFGKL al pler d e f g fu basm go Chr$^{209.\ 210}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al | ουχι: FG Euthal^{cod} ου | ιησουν cum ℵAB 46. 74. a^{scr} am fu harl tol sah basm syr^{p} txt aeth^{ro} Or^{4,263} (Tert$^{prax\ 15}$ „*Nonne*, inquit, *vidi Iesum?*“) Ambrst ... FG f g vg^{clo} demid Tert$^{pud\ 14}$ Aug$^{op\ mon}$ Pel χριστον ιησουν, floriac Euthal^{cod} χριστον sine ιησουν ... ς ιησουν χριστον cum DEKLP al pler d e syr^{sch} et$^{p\ c.*}$ cop arm aeth^{pp} go Chr$^{209.\ 211}$ Thdrt Dam al | εορακα cum ℵB*D^{c}EFGP e^{scr} (reli conlatores neglexerunt) ... ς Ln Ti εωρακα cum AB^{s}D*K^{sil}L al certe pler Chr etc

ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμί· ἡ γὰρ σφραγίς μου 2 Co 3, 2
τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυρίῳ. 3 ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ
ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη. 4 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ
πεῖν; 5 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς
καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς;
6 ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζε- Act 4, 36
σθαι; 7 τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπε-

---

2. A om versum ab *εν κυριω* ad *εν κυριω* transiliens | *μου της* cum ℵBP 17. 31. 46. Or$^{4,\,431}$ Dam ... ς *της εμης* cum DEFGKL al pler Chr^{311} Euthal^{cod} Thdrt al. Latini: *apostolatus mei* d e vg Aug^{op} mon^{6,478} Ambrst al; *mei apostolatus* f g | *αποστολης*: 14. 37. 8^{lect} 19^{lect} basm mūnt aeth *επιστολης*, atque sic ς^{e} 1633. | *εν κυριω* et. Or$^{4,\,431}$ Thdrt Dam al Aug Ambrst al ... D* 46^{vid} d e tol syr^{sch} ar^{e} go Chr$^{311.\,313}$ om

3. *εστιν αυτη* cum ℵABP 17. 37. 46. Chr$^{313\,bis}$ Dam ... ς Ti *αυτη εστ.* cum DEFGKL al pler it vg syr^{P} cop arm Euthal^{cod} Thdrt al

4. *εχομεν*: L al pauc *εχωμεν* | *πειν* cum ℵ*B*D*FG (sed ℵ*D*FG *πιν*) ... ς *πιειν* cum ℵ^{c}AB^{3}D$^{bet\,c}$EKLP al omn^{vid} :: cf ad Ioh 4, 7. 9. 10, ubi *πειν* plus auctoritatis quam *πιν* habet

5. *εχομεν*: L al pauc Clem$^{585.\,607}$ (non item $^{169.\,170.\,606}$ ad v. 4) *εχωμεν* | *αδελφην γυναικα* (et. am fu demid tol harl**; vg^{cle} harl* *γυναικ. αδελφ.*) et. Clem$^{585.\,607}$ Or$^{cat\,109}$ Bas^{3,260} et^{3,628} Chr^{313} Thdrt Dam etc ... FG f g Clem^{169} *libere* (*μη γαρ ουκ εχ. εξουσ. φαγ. κ. πι., φησιν ο αποστ., και γυναικας περιαγεσθαι;*) Tert$^{pudic\,14}$ et$^{monog\,8}$ Hil^{327} Helvid ap Hier$^{helvid\,4,\,2,\,137}$ al *γυναικας*, item arm Hier$^{matth\,27}$ et$^{iovin\,1}$ ($^{4,\,2,\,167}$) *αδελφας γυναικας*. Fusius de h. l. Hier et Aug. Et Hier quidem$^{iovin\,1}$: „iungat et illud, quod in Graecis cdd. est: *Numquid non habemus potestatem sorores mulieres vel uxores circumducendi.*" Eodem modo ipse affert locum$^{matth\,27}$ praeter verba *vel uxores*, nec aliter^{iovin} paullo post, atque addit: „Aut certe si *γυναικας uxores* accipimus, non *mulieres*, id quod additur *sorores* tollit *uxores*", etc. Aug vero$^{op\ mon\ 6,\,478}$: – – „hoc quidam non intelligentes, non *sororem mulierem*, cum ille diceret: *Numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi*, sed *uxorem* interpretati sunt. Fefellit eos verbi Graeci ambiguitas – quamquam hoc ita posuerit apostolus ut falli non debuerint, quia neque *mulierem* tantummodo ait, sed *sororem mulierem*" etc. | *οι αδελφοι*: K al pauc Dam om *οι* | *και κηφας*: F *και* supra lineam addit

6. *εχομεν*: L al pauc rursus *εχωμεν* | *εξουσιαν μη* cum ℵABD*FGP 17. 46. Or$^{cat\,109}$ Euthal^{cod} Isid$^{1,\,106}$ ... ς Ti *εξουσ. του μη* cum D^{e}EKL al pler Bas$^{2,\,200}$ Chr^{313} (edmorel om *μη*) Thdrt Dam al. Praeterea syr^{P} habet *μη* c.*. Ex Latinis vero f vg Tert$^{pud\,20}$ Hil^{327} Ambrst (ad 2 Co 11, 21.) al *hoc operandi* (et Ambrst ad h. l. *haec operandi*), contra d e g Aug$^{op\ mon\ 6,\,480.\,491}$ al *non operandi*.

λῶντα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; 8 μὴ κατὰ ἄνθρω-
Dt 25, 4 1 Ti 5, 18 πον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; 9 ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ κημώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν

---

7. τον καρπον (Gb') cum ℵ*ABC*D*FQP 17. 46. 137. f g tol harl floriac allachm sah go Or$^{cat\ 167}$ ... ς εκ του καρπου cum c^{3}(sed vide post)D^{b} et^{c}EKL al pler d e vg^{cle} am fu (sed d am* fu *de fructum*) syr^{utr} cop arm Orthod$^{qu\ 119}$ Epiph^{1072} Bas^{2,260} Chr^{213} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 130}$ Thdrt al (Dam *εκ των καρπων*, item^{vid} c^{3}) | εσθιει pri: DEFG d e f g add και πινει | η τις cum ℵAC*KLP al pler syr^{sch} cop (sed et ante habet η τις φυτ., item basm) basm (aeth^{utr} και τις) Bas^{2,260} Cyr$^{ador\ 130}$ Dam Oec ... Gb^{0} Ln om η cum BC^{2vid}DEFG 31. 73. 119. it vg sah syrP arm go (Or$^{cat\ 167}$ τό· τίς ποιμαίνει etc, item Dial^{817} *λεγων· τις ποιμαινει*, Epiph^{1072} *ο θειος λογος· τις ποιμαινει – η τις φυτευει* etc) Orthod$^{qu\ 119}$ Chr^{213} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Aug$^{ps\ 103}$ (4, 1156) et alib Ambrst al | της ποιμνης: D*FG 3. 35. floriac sah aeth Chr^{213} Epiph^{1072} Thphyl Aug (et hoc et illud habet) Ambrst (*gregem ovium – de lacte earum*) αυτης: ... 12^{loci} basm Dial^{817} om

8. λαλω cum ℵABCKLP al pler cop arm syrP etc ... DEFG 38. 48. 72. 122. f^{acr} d e f g vg λεγω | η και ο νομος ταυτ. ου λεγει (Gb') cum ℵABCDE 46. d e vg cop syrP Or^{1,388} Epiph et Mcion$^{epiph\ 320}$ et^{356} Ambrst (ταυτα vertit *eadem*, i. e. τ' αὐτά) al. Sic enim Epiph^{320} de Mcion: *μετηλλαγμένως· ἀντὶ γὰρ τοῦ „καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει“ φησὶν ἐκεῖνος „εἰ καὶ ὁ νόμος μωυσέως ταῦτα οὐ λέγει.“* Rursus^{356} *μετηλλαγμένως. ἀντὶ γὰρ τοῦ „ἐν τῷ νόμῳ“ λέγει „ἐν τῷ μωυσέως νόμῳ.“ λέγει δὲ πρὸ τούτου· εἰ καὶ ὁ νόμ. ταῦτα οὐ λέγει.* Qua in re nil attinet quod Epiph η ante και praeterit, urget enim illud tantum, quod a Mcione μωυσεως intrusum sit. ει vero, quod ex Mcione bis affert, nisi vitiose scriptum est, pro interrogationis particula habendum ... ... FG f g η ει και ο νομ. ταυτα λεγει. Ita etiam arm, similiterque syr^{sch} (*ecce etiam lex haec dixit*) go (*aut etiam lex hoc dicit*) ... ς η ουχι και ο νομ. ταυτ. λεγ. cum KLP al pler sah Dial^{817} Chr^{214} Thdrt Dam (– ταυτ. λαλει) al (et Cyr$^{ador\ 130}$ omisso και)

9. εν γαρ τω μω. νομω γεγραπτ. cum ℵABCKLP al omn^{vid} vg (*scriptum est enim in lege moysi*) arm aeth Or^{1,388} Dial^{817} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 130}$ al mu Aug$^{op\ mon\ 6,481}$ al ... Gb' cum D*EFG d e f g Or^{1,170} Hil (i. e. ps 118) γεγραπται γαρ (Hil *ait enim*). Similiter omisso μωυσεως Or^{1,541} *εν τω νομω γεγραπτ.*, Ambrst *in lege enim scriptum est.* Quibuscum comparandus est Epiph$^{marc\ 55}$, vide ad v. 8. Ceterum D^{b}et^{c} punctis notarunt γαρ, unde coniecerim eos alteram lectionem maluisse, sed ipsa non adscripta est. | μωυσεως cum ℵBCKLP al mu ... ς μωσεως cum A al plu | κημωσεις (Gb') cum ℵ*D*FG Chr^{com} ad h. l.^{215} Thdrt^{1,179} glossar$^{albertin\ 127}$ etc (Chr^{215} *οὐκ ἂν τοσαύτην ἐποιήσατο σπουδήν, ὡς καὶ νόμον γράψαι ὑπὲρ τοῦ μὴ κημοῦσθαι τοὺς βοῦς.* Rursus post: *οὐδὲν οὖν ἕτερον τὸ στόμα ἀκήμωτον ὂν τοῦ ζώου τούτου βοᾷ ἢ* etc. Item Thdrt^{1,179} i. e. quaest in levit: *παῦλος τεθεικὼς τὸν*

βοῶν μέλει τῷ θεῷ ; 10 *ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει ; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν.* 11 *Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπεί-* Ro 15, 27
ραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν ; 12 *εἰ ἄλλοι*

περὶ τῶν βοῶν νόμον, ὃς ἀπαγορεύει τοὺς βοῦς ἀλοῶντας κημοῦν, ἐπήγαγε· μὴ τῶν βοῶν μέλει etc. Item glossar[127] ed. Alberti: *κημώσεισ· φιμώσεισ*, item Cyr[lexic] ab eodem laudatum, nec aliter fere Hesych ad *κημόσ* et *φίμια*, item Phot apud quem *κημοῦν* per *φιμοῦν, χαλινοῦν* exponitur) ..... ς Ln *φιμωσεισ* cum ℵAB[3]CD[b]et[c]EKLP (*-σησ*) al omn[vid] Or[1,170. 388. 541] et[cat 168] Dial[817] Chr[txt 214] Euthal[cod] Cyr[esai 430] Thdrt ad h. l. Dam al :: cf ad 1 Tim 5, 18 (ubi pro *φιμωσεισ* tantum D *κημωσεισ* substituit), item LXX, apud quos *φιμωσεισ* non fluctuat. Ex Latinis d e *non camum mittes*, f g vg Ambp[s 48, 910] Ambrst *non alligabis os*, Tert[mare 5,7] *os non obligabis*, Or[int 2,421] Aug[op mon 6,481] *non infrenabis os*, Or[int 2, 242. 4, 672] Hil[ps 118, 246] *non obturabis os*, Aug doctr[8] *non infrenabis* (sequitur *bovem*) | *των βοων*: DEFG 31. 39 46. 73. 178. 12[lect] praem *περι*. Similiter it vg Latt *de bubus, de bobus* (sequitur *cura est*), nec aliter vv pler, quod non ad testandam lectionem *περι τ. βο.* trahendum est.

10. *δι ημασ* pri loco: 37* al pauc Eus[dem 326 ed] (non item[cod ox] nec[dem 72]) *δι υμασ* | *οτι οφειλει επ ελπιδι ο αροτριων* cum ℵ*ABCP 17. 31. 37. 46. 80. 93. 137. 139. 12[lect] vg (*quoniam debet in spe qui arat arare*) Or[1,170. 541] et[cat 170] Dial[817] Eus[dem 72] (et[326] *οφ. ο αρο. επ ελπ. αροτρ.*) Euthal[cod] Cyr[ador 99] Dam Aug[ioh 10, 7] al (Ambrst *quoniam qui in spe arat et triturat, debet spei suae fructum percipere;* sah basm cop *debet is qui arat arare in spe*) ... FG *οφειλει ο εφ ελπιδει αροτριων οφειλει*, g *quoniam debet qui in spe debet qui arat debet* ... ς *επ ελπιδι οφειλει ο αροτριων* cum ℵ[c]D[b]KL al pler syr[sch] Chr[215] Cyr[ador 130] Thdrt (et[1,179] ed *οτι επ ελπιδ. ο αροτριων αροτρια*, sed[cod] cum ς) al Or[int 1,85] (*quia in spe debet qui arat arare*). Similiter D* *ο επ ελπιδ. αροτριων οφιλ*, D[c]E *επ ελπιδ. ο αροτρ. οφειλει*, d e f *quia* (f *quoniam*) *in spe qui arat debet arare.* | *επ* (A *εφ*) *ελπιδ. του μετεχειν* cum ℵ*ABCP 10. 17. 71 (om *του*) syr[utr] sah cop basm arm ar[e] Or[1, 170] et (omisso *του*) cat[170] et (omisso *επ*) [1, 541] Eus[dem 72. 320] Euthal[cod] Cyr[ador 99] et[130] Or[int 1,85] (*et qui triturat sub spe fructus percipiendi*); Aug[bis] *in spe* [*fructus*] *participandi*, item *in spe fructus percipiendi* f vg Pelag al ..... D*FG (46?) *της ελπιδοσ αυτου μετεχειν*, d e g *et qui triturat* (g *et triturans*) *spei suae fructum percipere* (vide supra Ambrst) ... ς *της ελπιδοσ αυτου μετεχειν επ ελπιδι* cum ℵ[c]D[b]et[c]EKL al pler Chr[215] Thdrt Dam al

11. *μεγα*: D* d *ου μεγα* | *θερισομεν* cum ℵABK al plu Chr[215] Cyr[ador 130] Dam al ... Ti *θερισωμεν* cum CDEFGLP al plus[90] Euthal[cod] Thdrt, item *metamus* it vg pp[lat]

12. *ει*: 37* *οι* | *τ. υμων εξουσιασ* cum ℵABCDEFGP 17. 37. 46. 47. 73. 80. 137. 178. 179. d e (hi[2] *vestrorum potestatem*) f g arm Chr[216 semel] ... ς (= Gb Sz) *τ. εξουσ. υμων* cum KL al pler vg (rell) Chr[216 semel] Cyr ador[130] Thdrt Dam al | *ου μαλλον*: ℵ[c] 73. *ουχι μαλλ.* | *ουκ εχρησα-*

τῆσ ὑμῶν ἐξουσίασ μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖσ; ἀλλ' οὐκ ἐχρησά-
μεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μή τινα ἐκκο-
Dt 18, 1 πὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. 13 οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ
Nm 18, 31 ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ
παρεδρεύοντεσ τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; 14 οὕτωσ καὶ ὁ
κύριοσ διέταξεν τοῖσ τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγε-
Mt 10, 10 / l.c 10, 7 λίου ζῆν· 15 ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ
ταῦτα ἵνα οὕτωσ γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν

μεθα et. Clem^{606} Or$^{cat\ 109\cdot 122}$ Chr^{216} Cyr$^{ador\ 180}$ etc ... A *ου κεχρημεθα* sive *ουκ εχρημ.* | ταυτη: FG αυτη (d e f g vg *hac*) | *στεγομεν*: LP al pauc *-γωμεν* | *τινα* ante *εκκοπ.* (*εγκ.*) cum ℵABC 17. 46. 137. d e vg Euthal^{cod} Aug$^{op\ mon\ 6,\ 481}$ et^{alib} Ambrst al ... ς postpon cum D$^{E^{r}}$Ψ$^{E^{r}}$F$^{G^{r}}$G$^{E^{r}}$KLP al pler syr^{P} Chr^{217} Cyr$^{ador\ 180}$ Thdrt Dam al (Or$^{cat\ 168}$ *ευλαβουμενοσ εκκοπην τινα δουναι τω* etc) al ... f g sah basm arm Clem^{697} Or$^{int\ 3,\ 840}$ plane om | *εκκοπην* cum ℵD*L al plus^{20} (6 ap Scr, 7 ap Mtth; 37. *συνεκκοπην*) Or$^{cat\ 168}$ Chr^{mosc1} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς Ln Ti *εγκοπην* (sed B*FG *ενκ-*) cum ABCD^{c}EFGKP al plu Clem Chr Cyr^{ador} :: vdtr *εγκοπην* ut rectius pro *εκκοπην* substitutum esse

13. *τα εκ του* (g vg *quae de sacrario sunt*, item f omisso male *sacrario*, Aug *quae de templo sunt*) cum ℵBD*FG 46. f g vg sah cop basm Euthal^{cod} Aug$^{op\ mon\ 6,\ 481}$ et^{alib} ... ς Ln om *τα* cum ACD^{b}Et^{c}EKLP al pler d e syr^{utr} arm Chr^{224} Thdrt Dam | *οι* sec: 74. 114. a^{ascr} vg^{cle} (non am fu demid tol harl*) syr^{utr} arm cop Ambrst *και οι* | *παρεδρευοντεσ* (Gb″) cum ℵ*ABCDEFGP 17. 46. 47. Eus$^{esa\ 449}$ Euthal^{cod} Dam (sed FG Euthal^{cod} *παραδρευ.*) ... ς *προσεδρευ.* cum ℵ^{c}KL al pler Chr^{224} Thdrt Thphyl Oec | *συμμεριζ.* cum ℵABD^{c}EKLP al certe pler ... Ti *συνμερ.* cum CD*FG. Ceterum Ln *συμμεριζονται.* (cum puncto)

14. *καταγγελλουσιν* (*qui - adnuntiant* it vg): G *καταγγελουσειν*, 48. a^{ascr} al *καταγγελουσιν*

15. *ου κεχρημαι ουδενι* cum ℵ*ABCD*Et^{c}EFGP 17. 37. 46. 49. 57. 71. 73. 137. 177. 179. (80. *ουδενι ου κεχρ.*) Euthal^{cod} Dam; item D^{b}L (omnino sic) *ουδενι κεχρημαι*, item ℵ^{c} *ουκ εχρησαμην ουδενι* ... ς (= Gb Sz) *ουδενι εχρησαμην* cum K al pler Chr$^{225\ bis}$ (*ουδ. τουτων εχρ.*) Thdrt Thphyl Oec | *ουδεισ* cum ℵ*BD*Et^{nov} 17. d e sah basm (Tert pud ^{14}) Ambrst (d e *quam gloriam meam nemo exinaniet;* Ambrst^{ed} et mss mu *magis mori. Nemo gloriam meam evacuabit;* sah *quam gloriam meam nemo efficiat vanam*, item basm; Tert^{alludens} „Et: *Nemo gloriam meam inaniet.*"); item A *ουδεισ μη* ... FG 26. g *τισ* (g *quam gloriam meam quis evacuat t exinaniat*) ... ς *ινα τισ* cum ℵ^{c}CD^{b}Et^{c}KLP al pler (E *ισ κενωσει* spatio ante *ισ* relicto) Bas$^{2,\ 201}$ et$^{bapt\ 657}$ et$^{3,\ 628}$ Chr^{225} et^{246} et^{alib} Thdrt Dam al. Latini rell sic: *quam ut gloriam meam quis evacuet* f vg Hier^{iovin2} $^{(4,215)}$ Ambrst$^{cdd\ aliq}$; *quam gloriam meam quisquam inanem faciat* Aug$^{op\ mon\ 6,\ 482}$ et^{alib}. Similiter interpretes rell::

ἢ τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει. 16 ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. 17 εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 18 τίς οὖν μου ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 19 Ἐλεύθε-

---

videntur omnino testes qui non ipsum *οὐδεισ* retinuerunt locutionem Pauli faciliorem reddidisse. Ceterum Ln sic interpunxit: *η το καυχημα μου· ουδεισ κεν.* | *κενωσει* cum ℵACD(et* et^{b} et^{c})EFGLP 17. 26. 47* 116. k^{scr} (al?) . . ς *κενωση* cum K al pler Bas^{2,391} et$^{bapt\,657}$ et ^{2,628}Chr^{221} et^{248} et^{alib} Euthal^{cod} Thdrt Dam al

16. *ευαγγελιζωμαι* cum ℵABCK al pler Chr^{226} Thdrt al. Item LP al plus^{5} Dam *-λιζομαι* ... DEFG *ευαγγελισωμαι*. Cf etiam f vg Aug$^{op\,mon\,6,483}$ et^{alib} al *evangelizavero*; contra d e g Ambrst *evangelizem* | *καυχημα* cum ℵ^{a}ABCKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} sah cop arm aeth Or$^{cat\,176}$ Chr^{226} et ^{2,379} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug Ambrst etc ... ℵ*DEFG d e f g Ambrst$^{codd\,aliq}$ et$^{cod\,vet}$ *χαριν* | *αναγκ. γαρ μοι επικ.*: 17. *αληθειαν γαρ εχω* | *οναι γαρ* cum ℵ*ABCDEFGP al plus^{10} it vg sah cop Or^{4,463} not et$^{int\,2,884}$ Ath^{1,209} Chr^{11,793} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,387}$ Aug$^{op\,mon\,6,483}$ et^{alib} Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) *οναι δε* cum ℵ^{c}KL al pler syr^{utr} arm aeth Chr^{226} et^{2,379} Thdrt Dam | *εστιν*: FG f g (*est t erit*) Ambrst *εσται* | *ευαγγελιζωμαι* cum ℵAK al pler Or^{4,463} not Ath^{1,209} Chr^{221} et ^{2,379} et^{11,93} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,387}$ Thdrt Dam (ex his Or Ath Chr^{2,379} et^{11,93} Cyr^{ador} priora non afferunt). Item LP 37. 48. 122. f^{scr} *-λιζομαι*. Item d e *evangelizem*, g *evangelizem t evangelizavero* ... Ln Ti *ευαγγελισωμαι* cum BCDEFG Chr^{11,793}, item *evangelizavero* f (g vide ante) vg Or$^{int\,3,884}$ Aug al; Ambrst *praedicavero evglium* :: hac testium ratione vix recte fit ut priore loco *-λιζωμαι*, altero *-λισωμαι* edamus.

17. *εχω*: 13. 37. b^{scr*} o^{scr} praem *ουκ*

18. *μου εστιν* cum ℵ*ACK 13. 17. 23. 26. 30. 36. 39. 46. 57. 14^{lect} n^{scr} vg (*merces mea*) syr^{sch} sah cop Chr^{10,348} Euthal^{cod*} Cyr$^{ador\,180}$, item Hier$^{lovin\,2}$ (4,215 *merces mea*) Ambrst (*erit mea merces*) etc ... ς Ln *μοι εστιν* cum ℵ^{c}BLP al pler syr^{p} Chr^{226} et^{711} et^{alib} Euthal^{cod**} Thdrt Dam al Aug$^{op\,mon\,6,483}$ et^{alib} (*mihi merces erit*), item D^{gr} c E^{gr} *εστιν μοι* ... D*FG d e f g *εσται μοι*. Ceterum in codd. *μου εστὶν* scribitur, non *μού ἐστιν*. | *το ευαγγελ.* sine additam cum ℵABCD* 3. 17. 23. 46. 57. 74. 137. a^{scr} d e vg sah cop arm aeth Chr$^{227\,bis}$ et$^{248.\,746}$ et^{3,296} Euthal^{cod} Cyr^{ador} Aug$^{op\,mon}$ et^{alib} Ambrst al ... ς (Gb^{00}) add *του χριστου* cum D^{b}et^{c}E^{gr}FGKLP al pler f g syr^{utr} Chr^{226} et^{10,711} et^{2,573} et^{12,940} Thdrt Dam al Hier$^{lovin\,2}$ :: cf v. 12 | *καταχρησασθαι*: A 17. Or$^{cat\,167}$ *καταχρασθαι* | *τη εξουσια*: ℵ* praem *εν*, sed ipse ut^{vid*} punctis notavit (aberraverat primum ad *εν τω ευ.*, sed statim correxit errorem) ... D*FG *την εξουσιαν* | *μου*: F^{gr} *μοι* | *ευαγγελιω*: D^{gr*} add *μου*

ρος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας
Act 16, 3 21, 26 κερδήσω· 20 καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰου-
Act 11, 3 Ga 2, 3 δαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς
ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· 21 τοῖς ἀνόμοις ὡς
ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερ-

---

19. *πασιν* et. Clem^{607} Or^{3,563} et$^{cat\ eph\ 201}$ et$^{int\ 4,461}$ etc ... D* d e praem *εν* | *τοις πλειονας* (Or^{3,563} *ελευθερον μεν ειναι εκ παντων, πασι δε αυτον δουλωσαι τοις κατω, ινα τους πλειονας αυτων κερδηση*) ... 49. 109. syrP txt (non item^{ms}) Clem^{607} Or$^{cat\ eph\ 201}$ *τους* (Or om) *παντας*. Item libere Tert$^{marc\ 1,20}$ Hier$^{eph\ 3:4,388}$ (sed iovin^{2} *plures*)

20. *και*: D* 37. d e sah cop om | *ως ιουδαιος* et. Or^{4,166} et$^{cat\ 177}$ Tert$^{marc\ 1,20}$ etc ... FGrG* 39. 67** g* Or$^{1,387.\ 391}$ et^{3,467} et$^{int\ 3,16}$ Tert$^{marc\ 5,3}$ (*profitenti factum se Iudaeis Iudaeum ut* etc) et$^{praescr\ haer\ 24}$ om *ως*. Praeterea corrupte Fgr *τοις ιουδαιοις ιουδαιοις* et G *τοις ιουδαιοις* (sed corr est *-ος*) *ιοδαιοις, iudaeis iudaeis*. Libere Or$^{int\ 3,16}$ „*Factus sum*, inquit, *infirmus infirmis, Iudaeis Iudaeus, his qui sub lege*" etc | *τοις υπο νομον* usq *τ. υπο νο. κερδησω*: L Euthal^{cod} om (transiliendo) | *μη ων αυτ. υπο νομον* cum NABCDEFGP al mu (ut 17. 31. 46. 71. 73. 80. 109. 137. 177. 178. 179.) it vg sah syrP arm go (add *sed sub gratia*) Chr$^{228\ txt}$ (in comm non attingit; nec magis ista addit alibi, ut^{1,171} aut^{3,67} aut$^{11,49.\ 308}$) Cyr$^{trin\ 481}$ Dam Aug$^{serm\ dom\ 2}$ (^{3,2,227}) et$^{op\ mon\ 6,483}$ et$^{adv\ ers\ leg\ 2}$ (^{8,581}) Ambrst (in comm quidem non tractat). Agnoscere vdtr et. Or$^{cat\ 177}$ - *ινα ιουδαιους κερδησω. ελευθερος ων απο του ειναι υπο νομον, εμαυτον εποιησα ως υπο νομον ινα τους υπ. νομ. κερδησω*. Praeterea etiam Or$^{int\ 2,433}$ potius cum edd^{vet} legendum vdtr: „Si ergo factus est sub lege, cum sub lege non esset, omnia quae lex mandabat implevit", quam cum Delarue „cum sub lege esset"..... ς (= Gb Sz) om cum D$^{gr\ c}$ (secundis curis, iam enim plenos accentus posuerat) K al pler (omn ap Mtthaei, omn ap Scriv, etiam 37. etc) syr^{sch} cop aeth Or^{4,166} et^{1,391} (cf et. ^{3,515}) Chr^{aliquoties} (vide ante) Thdrt Thphyl Oec Nestor ap Mar Merc (Gall ^{8,635}: *his qui sub lege sunt tanquam sub lege essem, cum ipse sine lege dei non essem, sed in lege sim Christi, ut eos qui sine lege sunt lucrer*. In eundem modum Cyr$^{ose\ 16}$)

21. *θεου* et *χριστου* (Gb") cum NABCP*FGP 7. 17. 26. 31. 37. 42. 46* 67** 73. 137. d^{scr} it vg Or^{4,166} et$^{cat\ 178}$ Did^{65} Chr^{229} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 39}$ Isid^{2,138} Dam Ath$^{lat\ 776}$ Aug (II. II.) Nestor (vide ante) etc. Item syrP cop go ... ς *θεω* et *χριστω* cum DEKL al pler sah arm (Or$^{cat\ 178}$ bis affert *μη ων ανομος θεω*, sed ubi plenius affert verba Pauli, *θεου* et *χριστου* habet) Cyr$^{ose\ 16}$ Thdrt | *αλλ*: 37. *αλλα* | *κερδανω* (Gb' *κερδανῶ*) cum N*ABCFGP 17. 37. 46. 109. (Clem^{325} *ου γαρ μονον - κατα τον αποστολον ευλογον ιουδαιον γενεσθαι, αλλα και - ινα παντας κερδανωμεν*) ... ς *κερδησω* cum N^{c}DEKL al pler Or^{4,166} (*γινεται - ινα κερδηση*) et$^{cat\ 178}$ Did^{65} Chr^{229} Euthal^{cod} Thdrt Isid

δάνω τοὺς ἀνόμους· 22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα
τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα πάντως
τινὰς σώσω. 23 πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συνκοι- Ro 11, 14
νωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. 24 οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες
πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέ-
χετε ἵνα καταλάβητε. 25 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρα-
τεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς 2 Ti 4, 3 Ia 1, 12
δὲ ἄφθαρτον. 26 ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως

2,138 Dam al. Praeterea DE 122. d e post τ. ανομους pon. | τους ανομους cum ℵ*ABCDEP 17. 37. 73. 109. Or^bis Did ... ς om τους cum ℵ^cFGKL al pler Chr Euthal^cod Thdrt Isid Dam

22. εγενομην: FG f g add δε και | ασθενεσιν: DEFG ασθενουσιν | ασθενης sine ως cum ℵ*AB d e vg Or^4,166 (ως quod ter antecedit ter servat) et^int 3,16. 4,581. 671 Cyp^70 Amb^luc 2,1295 et^alib Ambrst etc ... ς ως ασθεν. cum ℵ^cCD^gr E^gr FGKLP al omn^vid f g syr^utr sah cop arm aeth go Or^cat 178. 240 Chr^229 et^2,584 et^3,434 Thdrt Euthal^cod Dam al | κερδησω: 37. Or^cat bis (non item^4,166) κερδανω | γεγονα et. Or^cat bis etc ... FG Clem^656 εγενομην | παντα cum ℵABCD*FG 46. Clem^656 Or^4,85 Naz (matth 19, 1 et^apolog) Chr^229 sem et^9,366 Euthal^cod (Cyr^hr 138 τοισ πασι γαρ παντα, μενων αυτοσ etc) ... ς (Gb^0) praem τα cum D^b et^c EKLP al omn fere Or^3,294 et^cat 179 Mac^210 (Gall^7) Chr^229 sem et^2,584 Thdrt Dam al | παντως τινασ (115. al^3 τινα): cf Chr^229 οὐ πάντασ δὲ προσδοκῶν σώζειν, φησί, ἀλλ' ἵνα κἂν ὀλίγους σώσω - διὰ τοῦτο εἶπε „πάντως", ὅτι ἀνάγκη πᾶσα τὸν οὕτω θερμῶσ σπουδάζοντα καὶ ἐπιτυχεῖν ..... DEFG it vg (itaque etiam pp^lat omn) παντασ (Gb'), item 17. Clem^656 Or^3,294 Mac^210 τουσ παντασ (et Or^4,85 παντα et^cat 179 παντασ η τινασ) | σωσω: Clem^656 Or^3,294 et^4,85 (non item^cat 179) Naz^matth 19, 1 Mac^210 Chr^9,366 Thphyl^mg Tert^idol 14 (et. monog 14) al κερδησω, item aeth^utr ar^e

23. παντα (Gb') cum ℵABCDEFGP 17. 37. 46. 67** 73. 80. it vg sah cop arm aeth^utr (sed sah arm *haec autem omnia*) Or^cat 180 Naz^matth 19,1 Chr^229 Euthal^cod Ambrst Pel ... ς τουτο cum KL al pler syr^utr go Thdrt Dam Thphyl Oec | ευαγγελιον: 37. add μου | συνκοι- cum AB* D*FG ... ς Ln συγκοι- cum ℵB^3CD^cEKLP al certe pler | γενωμαι: LP al aliq γενομαι

24. ουτως τρεχετε et. Ir^int 283 Cyp^17. 260. 314 Ambrst rell: FG f g praem εγω δε λεγω υμιν | βραβειον ut ℵABCD^cL etc ... D*FGP -βιον | 37* καταλαβοιτε

25. εγκρα- cum ℵABD^cEKLP etc ... D*FG ενκρα- | ουν (expressum vdtr etiam f m^97 vg Or^int 2,170 Cyp^17 al *et illi quidem*): K 6. 119. k^scr syr p txt (add enim c.*) arm Clem^538 om; nec exprim (habent enim *illi quidem*) d e g Ir^int 283. Libere etiam sah go al *at illi*

πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· 27 ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

X.

Ex 13, 21 14, 22 1 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλ-
Nm 9, 15 ss θον, 2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ

---

26. πυκτευω: LP ποικτευω, syrP mg gr πυκευω

27. αλλ ut NACDEFGKLP etc ... B 37. αλλα | υπωπιαζω cum NABCD*etd 17. 37** 47. 132. 134. al vix mu (2 ap Scri, 2 ap Mtthaei) Or 1, 616 (υπωπιαζομεν ed. Delar; υποπ- ed. Hoesch.) et 750 (υπωπιαζων αυτου το σωμα και δουλ.) et 4, 463 not Eusps 108 Bas 1, 130 garn et 2, 599 Chr 226 ter (et.mosc 1) et 1, 287 et 2, 606 bis et 4, 240 et 12, 439. 809 Cyrfest pasch 81. 145. 263 Thdrt bis (ad h. l. et 3, 1108) etc. Explicat Chr 10, 236 ἐνταῦθα δείκνισι καὶ ὑπὸ ἐπιθυμίας γαστρὸς κατεχομένους καὶ ἀριέντας αὐτῇ τὰς ἡνίας etc. Item 1, 267 ταῦτα δὲ ἔλεγε, δηλῶν τὴν ἐπανάστασιν τῆς σαρκὸς καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας λύτταν etc. Item 1, 913 τοῦτο γὰρ ἐλπὼν ἠνέξατο τὴν βίαν καὶ τὸν πολὺν πόνον, ὃν ὑπομένειν ἀνάγκη τοὺς βουλομένους etc ... ... Gb' Ti υποπιαζω cum FGKLP al 40 fere Eph 279 Bas 1, 180 exedd 2 Naz bis (apolog. et amor. paup.) Euthalcod Chr 12, 460 (ibidem sequitur ὑπεπίαζε δὲ - καὶ ἐδουλαγώγει) Cyrfest pasch 62 Damter (ad h. l. et parall 617. 634) ... DC et nov υπωπιεζω, 22. 31. 37* 46. 137. al 2 scri al 8 Clem 568 Eusps 167 Nazeunom 190 Ephr 2, 415 Bas edd Chr 10, 134 Thdrt 1, 1459 υποπιεζω. Confirmat et. Hippprov ap Mai 7, 73 (και ο παυλος δε τουτου ενεκεν υπεπιεζε το σωμα και etc). Ex Latinis d e g (sub aut) m 96 Irint 283 Paulinep 12. 24. 50 *lividum facio*, f g vg Ambparad 170 et alib Ambrst al *castigo*, Hil 485 (ps 135) al *subigo*, Rufin bened patr 2 *macero*, auctsing cleri *affligo*. Similiter syrsch *subigo*, syrP *contundo*, sah *sugillo*, cop *domo*, go *castigo*. | ς (non ς[e]) δουλαγαγω. (Sic etiam in c ex errore editum.) | γενωμαι: LP al -νομαι

X. 1. γαρ cum N*ABCDEFGP al 10 it vg sah cop Meionepiph 320 et 357 Clem 890 Or 4, 143 Did 275 Basoth 245 Cyrglaph 814 al Irint 264 Cyp 157. 277 etc ... ς (= Gb Sz) δε cum NCKL al pler syrutr (arm go non exprim) Chr 237 Euthalcod Thdrt Dam

2. μωυσην cum BCFGKLP al plu (et. syrP mg gr) Or 1, 541 et 4, 143 Dial 867 Did 275 Bas 3, 25 Chr 287 Thdrt (ad h. l.) etc ... ς μωσην cum NADK al mu (1 tantum ap Scri) Thdrt 1, 143 etc | εβαπτισθησαν (Gb') cum NAC DEFG 17. 31. 36. 39. 46. 73. 80. 109. 137. 179. al pauc Dial 867 Did 275 Basoth 245 et 3, 25 Chr 5, 84 Euthalcod Cyrglaph 814 etador 89 Thdrt 1, 143 al ..... ς Ti εβαπτισαντο cum NKLP al longe plu Or 1, 541 et 4, 143. 144 Chr 237 bis et 3, 275 et 12, 548 Thdrt ad h. l. Dam Photcat 187 Oec | εν τ. νεφελη κ. ε. τ. θαλασση et. Irint 264 Orbis Dial Cyp 157 etc ... FG f g εν τ. θαλασση - νεφελη

καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, 3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα Ex 16, 15
ἔφαγον, 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπινον
γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χρι- Ex 17, 6
στός· 5 ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατε- Nm 14, 30
στρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 6 ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, 26, 64 s
εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμη- 11
σαν. 7 μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν, ὥσπερ γέ- Nm 11, 4

---

3. το αυτο cum ℵCHC²DEFGKLP al fere omn it vg syr^{utr} sah cop arm go Mcion^{epiph} ^{320} et^{357} Ir^{int} ^{264} Or$^{1,541.\ 3,715.\ 4,143}$ et^{int} ^{2,144} et$^{alib\ ter}$ Dial^{864} al mu ... ℵ* aeth^{utr} Did$^{261.\ 275}$ Chr^{5,84} Promiss$^{1,\ 39,\ 121}$ om; item A 46. om αυτο. Item C* (inde a -τες usque ε[φαγον] rescriptum est) sive ut ℵ* sive ut A | πνευματικ. βρωμ. εφαγ. cum ℵ*BC²P 93. Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 314}$ ... Ln πνευμ. εφαγ. βρωμ. cum A 17. 137. Mcion^{epiph} ... ς Ti βρωμ. πνευμ. εφαγ. cum ℵ^{c}(C*?)DEFGKL al fere omn it vg syr^{utr} cop arm go Ir^{int} Or^{ter} (ut ante) et^{int} $^{2,144.\ 224.\ 289}$ Dial^{864} Did^{bis} (βρω. το πνευμ. εφ.) Chr ad h. l. et^{12,548} et^{5,547} (το αυτο βρ. το πν. εφ.) et^{84} Thdrt Dam

4. το αυτο (et. ℵ* Did^{bis}): Chr^{5,84} acth (Promiss?) om, item A 46. Or^{4,144} (non item $^{1,541.\ 3,715}$ nec^{int} $^{2,144.\ 169.\ 224.\ 289}$) om αυτο | πνευματ. επι. πομα cum ℵABCP 17. 46. 137. Mcion^{epiph} (ut ante) Or^{1,541} et^{4,143} et int^{2,169} Did$^{261.\ 275}$ Euthal^{cod} al (Cyr$^{glaph\ 314}$ πνευ. πο. επι.) ... ς πομ. πνευμ. επι. cum DEFGKL al pler it vg syr^{utr} cop arm go Or^{3,715} et int$^{2,144.\ 224.\ 289}$ Dial^{864} Chr$^{237.\ 3,275}$ et^{5,84} et^{12,548} Thdrt Dam al Ir$^{int\ 264}$ Aug$^{ioh\ 26}$ et^{45} al mu | επιον: D* επιαν, 37** 137. Or^{4,143} Did^{261} επινον | η πετρ. δε cum ℵBD*etc Or^{1,541} et$^{3,229.\ 251}$ et^{4,143} et$^{gall\ 14,59}$ Eus ecl^{46} et$^{ps\ 60.\ 63.\ 101.\ 468}$ et$^{esa\ 541}$. Item FG πετρα δε ... ς η δε πετρα cum ACD^{b}KLP al omn^{vid} Mcion^{epiph} (ut ante) Or$^{1,170.\ 3,297.\ 715}$ et^{gall} ^{14,72} Dial^{864} Eus$^{mai\ 126}$ et$^{esa\ 550}$ et$^{mcell\ 93}$ Did$^{261.\ 275}$ Chr^{237} et^{12,548} et alib Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 314}$ Thdrt Dam

5. ευδοκησεν cum ℵB^{2}DEFGKLP al pler Or$^{cat\ 187}$ Chr^{3,275} et^{5,547} Thdrt Dam al ... Ln Ti ηυδοκ. cum AB*C 31. 118. 137. Mcion$^{epiph\ 320.\ 357}$ Clem^{896} Chr^{237} et^{238} Euthal^{cod} | ο θεος (et. Ir$^{int\ 264}$): Mcion^{epiph} Clem om; item Ir$^{int\ 250}$ („Quemadmodum enim in priori Testamento non in multis illorum bene sensit, sic et hic" etc)

6. κακεινοι et. Mcion$^{epiph\ 320}$ Or$^{cat\ 180}$ Chr^{3,275} etc ... Mcion$^{epiph\ 357}$ και εκεινοι, FG και κεινοι (sic), O^{acr} εκεινοι

7. μηδε ειδωλολατραι γινεσθε et. Mcion$^{epiph\ 320.\ 357}$ Ir$^{int\ 265}$ (*neque idololatrae sitis*) etc; f vg *neque idololatrae* (f *idolatres*) *efficiamini*, d e *neque idolorum cultores efficiamur* (Aug$^{util\ cred\ 8,\ 50}$ *neque idola colamus*) ... FG c^{acr} k^{acr} (al^{vid}) arm μηδε ειδωλολατραι (FG μηδ ειδωλολ-) γινεσθαι, g *ne t nec idolatres t idolorum cultores effici t efficiamini*. Similiter Aug$^{ps\ 77}$ (4, 817) Ambrst *neque idolis* (Ambrst *simulacris*) *servientes* | καθωσ: D^{gr*} syr^{sch} add και | τινες (A add εξ, item d e *quidam ex illis*, vg *quidam ex ipsis*, contra Ir^{int} al *quidam eorum*) αυτων

Ex 32, 6 γραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.
Nm 25, 1. 9 8 μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν
Nm 21, 5 a μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. 9 μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον,
καθώς τινες αὐτῶν ἐξεπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλλυντο.

ωσπερ: FG f g om | ωσπερ cum ℵABD^{c}L al plus^{40} (10 ap Scri) Chr^{239} et^{3,275} Thdrt Dam al ... ς ως cum CD*KP 137. al mu^{vid} Mcion^{epiph} $^{220.\ 358}$ Euthal^{cod} ... 17. Mcion$^{epiph\ 357}$ καθως | πειν (ℵ πιν) cum ℵB* D*FG ... ς Ln Ti πιειν cum AB^{3}CD^{c}EKLP al omn^{vid} | ανεστησαν: F^{ger} G^{ger} ανεστη

8. πορνευωμεν cum ℵABD^{c}E al pler Chr^{240} et^{3,275} Thdrt Dam etc, item KLP al pauc πορνευομεν, item 17. 37. 73. πορνευσωμεν ... D*FG εκπορνευωμεν | επορνευσαν: D*FG 4. 19. 63. 67* Chr^{11,558} (sed non$^{10,240.\ 3,275}$ nec$^{5,190.\ 6,351}$) εξεπορνευσαν :: cf LXX εβεβηλωθη ο λαος εκπορνευσαι εισ τασ θυγατερασ etc | επεσαν (Gb') cum ℵABCD*FGP 17. 26. 37. 71. 93. 116. l^{scr} Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt Dam ... ς επεσον cum D^{c}KL al pler (47* επεσεν) Chr^{240} et^{3,275} et^{alib} Thphyl Oec | μια cum ℵ*BD*FG; item it vg Ir$^{int\ 265}$ etc ... ς Ti εν μια cum ℵ^{c}ACD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} vg^{ms} (ap Lachm) Chr^{240} et^{alib} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | εικοσιτρεισ: 37. 73. tol syr$^{p\ txt}$ (non item^{mg} nec syr^{sch}) arm εικ. τεσσαρεσ, aeth εικ. duo (*duae myriades et vicies centum*)

9. εκπειραζωμεν: KP al pauc -ζομεν ... 17. Epiph$^{marc\ 358}$ (non item^{220}) Chr^{6,351} πειραζωμεν (Dam$^{parall\ 308}$ πειραζομεν) ... FG εκπιρασωμεν | τον κυριον (Gb') cum ℵBCP 17. 31. 39. 46. 73. 80. 109. 137. syr$^{p\ mg}$ cop^{cod} arm aeth synod^{anti} (ap Rou^{3,209}) Epiph$^{marc\ 358}$ (vide post) Chr^{6,351} Thdrt Dam^{2,95} (i. e. in h. l.) et$^{parall\ 308}$ et^{605} Sedul Cassiod (in h. l. *monet etiam ut dominum temptare non debeant*). Sic Epiph l. l. ο δε μαρκιων αντι του „κυριον" „χριστον" εποιησεν ..... ς Ti τ. χριστον cum DEFGKL al pler it vg syr^{sch} etp ^{txt} sah cop^{wi} Mcion epiph^{220} et^{358} (vide ante) Ir$^{int\ 265}$ (ex Seniorib) Chr ad h. l. et^{3,275} et ^{11,558} Thphyl Oec Aug$^{ps\ 77}$ (^{4,518}) Ambrst etc ..... A 2. Euthal^{cod} τ. θεον | καθως sine additam cum ℵABCD*FGP 17. 37. 46. 67** 73. 109. a^{scr} al fere^{10} it vg syr^{p} sah cop arm Ir$^{int\ 265}$ synantio (ut ante) Chr^{3,275} et^{6,351} et^{11,558} Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 308.\ 605}$ Ambrst etc ... ς (Gb^{o}) add και cum D^{c}EKL al longe plu Chr^{240} Thdrt al | αυτων (A αυτω): L 73. al^{5} syn^{antio} αυτον ... ℵ* (add^{c}) 2. 122. om | εξεπειρασαν cum ℵCD*FGP 17. 23. 31. 37. 39. 46. 57. 73. 74. 80. a^{scr} syn^{antio} Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 605}$ ... ς Ln Ti επειρασαν cum ABD^{c}KL al longe plu Chr ad h. l. et^{ter} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 308}$ al | απωλλυντο (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵAB (in A quod inter απωλ et το' scriptum erat membrana ineunte versu laesa excidit. Dubitari tamen nequit quin απωλλυντο fuerit scriptum, quod ipsum v. 10 in solo A sequitur) Cyr $^{nest\ 95}$ ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti απωλοντο cum CDEFGKLP al omn^{vid} Chr^{quater} (ut ante) Euthal^{cod} Thdrt Dam^{ter} (ut ante) etc. Latini quidem (it vg Ir^{int} etc) *perierunt*

10 μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. 11 ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν

Nm 14, 2. 37

6 Ro 15, 4 IIe 9, 26

---

10. γογγυζετε cum ABCKLP al fere omn (d^{ser} -ζητε) f vg syr^{utr} sah aeth Ir^{int} ^{265} Or^{int} $^{2, 153}$ Eus^{ps} ^{272} (sed editum est -ζητε) Bas^{regg} ^{375} Chr ad h. l. Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug^{ps} ^{77} ($^{4, 518}$) Ambrst al (vitiose g *murmuraverunt*) ... NDEFG 17. d e cop arm Or^{cat} ^{51} Chr$^{3, 275}$ et$^{6, 251}$ et$^{11, 558}$ Augutil cred$^{8, 50}$ γογγυζωμεν | καθαπερ cum NRP 93. Or^{cat} ^{51} Bas^{regg} ^{373} ... ς Ln Ti καθως cum ACDEFGKL al fere omn Eus^{ps} ^{272} Bas^{regg} ^{400} Chr^{quater} (ut ante) Thdrt Dam ad h. l. et^{parall} ^{403} al. Dedimus autem sine και cum NABCDEFGP al mu it vg syr^{utr} sah cop arm Ir^{int} ^{265} Or^{cat} et^{int} $^{2, 153}$ Bas^{bis} (ut ante) Chr $^{3, 275}$ et^{6} et^{11} (ut ante) Euthal^{cod} Thdrt Dam^{bis} (ut ante) etc ... ς (Gb^{00}) add και cum KL al plu Chr ad h. l. (sed$^{edd\ 4}$ om) al | απωλοντο: A solus απωλλυντο | ολοθρευτου ut NABCD^{c}EKLP etc ... D* ολεθρευτου, FG^{gr} G^{gr} ολεθρου

11. ταυτα δε sine παντα cum AP 17. sah Mcion^{epiph} ^{320} et^{358} et Tert marc $^{5, 7}$ Or $^{1, 170}$ (φησι – χρησαμενος τισι ρητοις απο τ. εξοδου και τ. αριθμων, οτι ταυτα τυπικως etc) et^{int} $^{2, 63}$ Dial^{832} et^{853} Hipp^{susann} (Lag^{148}) Cyr^{hr} ^{3} et^{317} (sed utroq loco tantum huc respicitur: ταυτα γαρ τυπικως εγινετο εκεινοις: αλλα ταυτα μεν εκεινοις συνεβαινε τυπικως) Bas^{bapt} $^{630.\ 661}$ Chr $^{12, 478}$ Cyr^{nest} ^{95} Ir^{int} ^{244} ex$^{edd\ 2}$ Pacian ep$^{3, 312}$. Non satis probat Or^{luc} (ap Gall$^{14, 85}$ et Mai^{227} οι δε δυναμενοι διαβαινειν επι το βλεπειν οτι και ταυτα τυπικως συνεβαινεν εκεινοις, εγραφη δε δι ημας) ..... ς ταυτ. δε παντα cum CKLP al pler d e vg syr^{utr} cop arm Ir^{int} ^{265} Or^{int} $^{2, 263.\ 280.\ 407.\ 427}$ et$^{3, 799}$ Chr $^{5, 547}$ Euthal cod Thdrt ad h. l. et$^{1, 290}$ Dam al Ambrst al ... NDG^{r}EG^{r}FG 3. 46. 57. 70. d^{ser} f g acth^{utr} Ir^{int} ^{244} ed Or$^{1, 536}$ (ουχ ωρα οτε παντα ταυτα etc) et^{int} $^{2, 486}$ (*Et si omnia haec figuraliter contingebant illis* etc) Chr ad h. l. et$^{5, 178}$ (παντα γαρ ταυτα τυποι etc) Augutil cred$^{8, 50}$ παντα δε ταυτ. | τυπικως cum NABCKP al^{12} syr^{p} mg Mcion^{epiph} $^{320.\ 358}$ Or $^{1, 170.\ 536}$ et (- πραγματων ατινα τυπικως συνεβαινεν εκεινοις) $^{4, 8}$sq et^{luc} (ut ante) Hipp^{susann} Eus^{pasch} ap Mai ^{209} (respicit huc αλλ εκεινοις μεν τυπικως ταυτα συνεβαινεν, εγραφη δε δι ημας) Bas$^{bapt\ bis}$ (ut ante) Mac $^{7, 148}$ (οσα εκεινοις συνεβη, τυπικως εγιγνετο, εγραφη δε etc) Epiph^{327} (και γαρ τω οντι εκεινοις τυπικως συνεβαινεν, εγραφη δε etc) Cyr^{hr} $^{3.}$ ^{317} Chr ad h. l. et$^{5, 547}$ Cyr^{nest} ^{95} al. Item *in figura* d e f g vg Ir^{int} ^{244} et^{265} Or^{int} $^{2, 263.\ 280.\ 407}$ et$^{3, 63}$ Aug^{ps} ^{77} et^{alib} Ambrst etc; item *figuraliter* Or^{int} $^{2, 427.\ 486}$ et$^{3, 390}$ ..... ς Ti τυποι cum DEFGL al longe plu syr^{p} txt (syr^{sch} *in typum nostrum*) sah cop Dial (^{832} τυπος) et^{853} Nyss cant $^{1, 469}$ Chr$^{5, 178}$ Thdrt ad h. l. (αντι του οις τυποι) et $^{1, 290}$ et $^{4, 204}$ Dam al :: cf 10, 6 | συνεβαινεν cum NBCKL al^{12} Mcion^{epiph} bis Or quater (ut supra) Dial^{832} (vide ante) Hipp^{susan} (ut ante) Bas^{bapt} bis Nyss$^{1, 400}$ Cyr^{hr} ^{317} Chr$^{5, 547}$ et ad h. l.^{edd} Cyr^{nest} ^{95} et^{esa} ^{555} Euthal^{cod} ... ς Ln Ti συνεβαινον cum ADEFGL al longe plu Dial^{858} Chr ad h. l. (sed vide ante) et$^{5, 178}$ Thdrt^{ter} (ut ante) Dam al | προς ut Mcion

αἰώνων κατήντηκεν. 12 *ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ.*
1, 9 13 *πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.*
1 Io 5, 21 14 *Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.*
11, 24 ss 15 *ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι.* 16 *τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χρι-*

---

epiph Or Dial Hipp Bas etc. Etiam ℵ^{c} ... ℵ* 31. Epiph$^{mare\ 356\ ter}$ et ^{227} *εισ* | *κατηντηκεν* cum ℵBD*FG 39. 46. Naass$^{hipp\ 112}$ Or ^{1,170} et$^{cat\ 127}$ Bas$^{bapt\ 630}$ et^{661} Euthal^{cod} Cyr$^{nest\ 95}$ et$^{esa\ 550.\ 653}$ ... ς *κατηντησεν* cum ACD^{c}KL al pler Orthod$^{qu\ 71}$ Or ^{1,536} et ^{3,190} et ^{4,257} Dial ^{632} et ^{853} Epiph^{227} Chr^{5,178} et ^{547} et ad h. l. Thdrt al; item P 3. Hipp^{susan} Dam *-τησαν*

12. *πεση*: P *πεσει*

13. *υμασ*: 37. *ημασ* | *ουκ ειληφεν* (A *ηλειφεν*) et. Or ^{1,256} etc ... FG e f g vg Or$^{int\ 1,139}$ et ^{4,608} Cyp ^{326} Aug$^{ioh\ 90}$ et^{alib} Hil ^{346} Ambrst al *ου καταλαβη* (e f g vg etc *non apprehendat*, Or$^{int\ 1,139}$ *non comprehendat*; Cyp *non occupabit*) | *εασει* et. Or$^{1,257.\ 2,793}$ Ath ^{1,874} et^{879} Basᵉᵗʰ ^{283} Eph$^{ir\ 295}$ Mac $^{162.\ 181.\ 213}$ etc ... DEFG *αφησει* | *υμασ*: B 37. post *πειρασθ.* | *υπερ ο*: FG 123** add *ου*, item d f g *super id quod non* | *δυνασθε*: FG f g Aug$^{serm\ dom\ 2}$ (^{3,214}) et$^{ps\ 32}$ (^{4,194}) et$^{mendac\ 6,446}$ (non item$^{ioh\ 90}$ nec alib) add *υπενεγκειν*. Item Ath ^{1,879}, sed non add reliqua. | *και την*: 17. om *και* | *υπενεγκειν* sine *υμασ* cum ℵ*ABCD*FGLP al^{10} arm Or^{1,257} Mac ^{161} et^{213} Basᵉᵗʰ ^{283} et ^{3,591} Chr$^{246\ com}$ et $^{247\ txt}$ ex$^{cdd\ mosc}$ Euthal^{cod} Cyr$^{esa\ 272}$ et$^{ador\ 155}$ et^{alib} Thdrt^{4,1077} Tiphyl^{cdd} ... ς (= Gb Sz) praem (sed D^{c} add, posteaque deletum est) *υμασ* cum ℵ^{c}(D^{c})K (*επενεγκ.*) al pler Chr ^{3,87} et ^{3,44} et ^{4,289} et ^{6,191} Thdrt ad h. l. et ^{1,970} et ^{2,581} et ^{4,1129} Dam al

14. *φευγετε*: L *φευετε* | *ειδωλολατρειασ* ut ℵABD^{c}KLP etc ... CD*FG al mu (9 apud Scri) *-λατριασ*

15. *φρονιμοισ*: DK d e add *υμιν* (item sah cop) | *κριτατε* (F *κριτεται*) *υμεισ ο*: D^{gr*} *κρ. οιν*

16. *ευλογιασ* (d e f g vg *benedictionis*): FG 71. 80. 213. syr^{sch} *ευχαριστιασ* | *ευλογουμεν*: D^{gr*} *ηυλογουμεν* | *κοινωνια* pri (ℵ^{a}): ℵ* *-νιασ* | *εστιν* pri h. l. (et. Ln$^{ed\ mai}$) cum ℵCDEFGKL al omn^{vid} it vg syrP go Chr$^{248.\ 249}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst etc (Ir$^{int\ 209}$ *communicatio sanguinis est Christi*) ... Ln$^{ed\ min}$ Ti post *κοινωνια* pon cum ABP syr sch sah cop arm Cyr$^{nest\ 111}$ Aug$^{adversar\ leg\ 1}$ (^{8,509}) | *τον αρτον*: 3. 5. 71. Chr^{249} Thdrt o *αρτοσ* | *εστιν* sec post *τ. χριστ.* c. ℵBCDEFGKLP al omn^{vid} it vg syrP go Chr$^{248.\ 249}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... Ti ante *του σωματοσ* c. A syr^{sch} cop (sah om) Aug (ut ante) Cyr$^{nest\ 111}$ | *τ. χριστου* sec et. syr^{utr} sah cop arm aeth ... D*FG 21. d e f g vg go Thdrt Aug$^{advers\ leg}$ Ambrst *τ. κυριου*. Sed go syrP ^{mg} Thdrt Ambrst etiam

στοῦ ἐστίν; 17 ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. 18 βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; 19 τί οὖν φημί; ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἐστίν; ἢ ὅτι εἴδωλόν τι ἐστίν; 20 ἀλλ' ὅτι ἃ θύουσιν, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν· οὐ

12, 12 Ro 12, 5 Lv 7, 6 8, 4

---

antea τ. κυριου. Cf et. Dial^{270} το δε ποτηριον – ηνικα αν λεγη του αιματος και του σωματος του κυριου ειναι κοινωνιαν etc.

17. αρτου: DEFG it vg$^{cl\,x}$ demid harl tol (non item am fu) go Ambrst Pelag add και του ενος (D^{gr}E^{gr} om) ποτηριον. Contra est Lc^{brus}: „Non addas *et de uno calice.*"

18. ουχ cum ℵACD*FG 17. Chr^{250} ... ς ουχι cum ℵ^{c}BD^{c}EKLP al pler Euthal^{cod} Thdrt Dam al | D* εσθοντες

19. οτι ειδωλοθυτ., tum οτι ειδωλον hoc ordine cum ℵ^{a}BC*D*EP 31. 87. 46. 73. 137. d e f (g) vg sah cop arm aeth^{utr} Euthal^{cod} Augadversar leg^{1} (^{3,560}) Ambrst al ... ς οτι ειδωλον, tum οτι ειδωλοθυτ. cum KL al pler syr^{utr} go Chr^{251} Thdrt Dam al ... F^{gr}G^{gr} utroq loco ειδωλοθυτον, g *idolis immolatum* et postea *idolum i idolothitum.* Praeterea pro τι εστιν priore loco D*FG d e f g m^{56} vg εστιν τι, item altero loco FG d e f g m vg. Atque pro η οτι DEFG d e f g m^{56} Aug$^{mor\ manich^{2}}$ (^{1,738}) ex$^{mss\ 9}$ Ambrst ουχ οτι (item k^{scr} Chr^{251} ex$^{edd\ 4}$ φημι; ουχ οτι) ..... ℵ*AC* nil nisi οτι ειδωλοθυτον τι (ℵ* om) εστιν, omissis (hinc Gb^{00}) η οτι ειδωλον τι εστιν. Id quod confirmat Epiph^{369} legens τι ουν φημι; ειδωλοθυτον τι εστιν; αλλ οτι α θυουσι etc, impugnatque Mclionem legentem^{220} et^{258} οτι ιεροθυτον τι εστιν η ειδωλοθυτον τι εστιν. Dicit enim προσεθετο δε ο μαρκιων το ιεροθυτον, item συ δε ω μαρκιων προσεθηκας το ιεροθυτον etc. Similiter 17. 71. et adversar legis ap Aug om οτι ειδωλοθυτον τι εστιν η. Contra dicit Aug advers leg^{1} (^{3,560}): „Adhibuit enim apostolorum (-lum?) testem eo quod dixerit: *Videte Israel – Quid ergo dico? quod idolum sit aliquid? Sed qui sacrificant* – Quod non ita scriptum est, sed ita: *Quid ergo dico? quia idolis immolatum est aliquid? aut idolum est aliquid? Sed quia quae immolant* etc. Videtur autem eandem lectionem (nisi quod etiam ουχ οτι pro η οτι dat cum d e f g) confirmare Tert$^{spect\ 18}$: *Non quod idolum sit aliquid, ut apostolus ait, sed quod quae faciunt, daemoniis faciunt,* et$^{coron\ mil\ 7}$: „*Non quasi aliquid sit idolum, sed quoniam quae idolis* – Potuit autem accidere ut secundum interpretationum variotatem – quod ego posui: *Quid ergo dico? quia idolis immolatum est aliquid?* minus ille posuerit aut minus codex eius habuerit, et ideo tantummodo posuit: *quia idolum est aliquid.*"

20. αλλ οτι α et. Mcion$^{epiph\ 220}$ et^{258} ... DE α δε, FG αλλα α. Item d e f g m^{56} vg *sed quae.* Cf huc rursus Aug$^{adversar\ leg\ 1.\ 1.}$ Pergit enim: „Quod vero sequitur, multum ad rem pertinet, quia id aliter posuit. Ait enim apostolus: *Sed quia quae immolant, daemoniis et non deo immolant.* Iste autem dixit: *Sed qui sacrificant, daemoniis sacrificant:* quasi omnes qui sacrificant, non sacrificent nisi daemonibus". | θυ-

θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. 21 οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέ-
Dt 32, 21 ζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. 22 ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν;
6, 13 23 Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν,

---

ουσιν pri (Gb') cum ℵABCDEFGP 17. 31. 37. 46. 71. 73. 109. 137. Mcion$^{epiph\ 320.\ 358.\ 359}$ Eus$^{prae\ 4,16\ (161)}$ Euthal^{cod} (sed h. l. *θυσουσιν*) ... ς *θυει* cum KL al pler Chr^{251} Thdrt Dam al. Non addidimus autem *τα εθνη* cum BDEFG^{gr}Gg^{r} d e m^{56} Mcion$^{epiph\ ter}$ (ubi ante) Eus^{prae} Tert$^{spect\ 13}$ (vide ante) Aug$^{advers\ leg}$ (vide ante, ita vero^{ter} nec aliter ipse adversar legis) Ambrst ... ς (Gb^{ω}) add *τα εθνη* cum AC K(L) al omn^{vid} (L *οτι τα εθνη α θυει*) f g vg syr^{utr} sah cop arm aeth go Or$^{int\ 2,235}$ Chr^{251} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | Aug$^{mor\ manich\ 2.\ 1,72a}$ et civ dei ^{8,24} et$^{ep\ 245}$ | *θυουσιν* sec (Gb') cum ℵABCDEFGP 17. 37. 46. 73. 137. Eus^{praep} Euthal^{cod} ... ς *θυει* cum KL al pler Chr Thdrt Dam al ... Marc$^{epiph\ ter}$ (ut ante) om | *και ου* (ℵ *ουχ*) *θεω* hoc loco cum ℵABCP 17. 37. 46. 137. arm Or$^{int\ 2,235}$ Eus^{praep} Euthal^{cod} Aug$^{advers\ leg}$ (identidem, ut ante) ... ς Ti post *θυουσιν* (*θυει*) pon cum DEFGKL al pler d e f g vg syr^{utr} sah cop go Chr Thdrt Dam al Aug$^{mor\ manich}$ et^{alib} (ut ad *τα εθν.*) ... m^{56} Ambrst om, item Tert$^{spect\ 13}$ (vide supra) om | *κοινωνους των δαιμονιων* cum ℵABCD^{b}KLP al omn^{vid} (m^{56} vg *socios fieri daemoniorum*, item Ambrst) Clem^{168} (om *των*) Or^{1,760} etc ... D*et^{c}EFG d e f g (Aug fluctuat inter utramq lectionem) go *δαιμονιων κοινωνους* | *γινεσθαι* (Or^{1,700} *γιγν.*): ℵ* (ut solet) *γενεσθαι* (nec aliter D*), ℵ^{2} *γινέσθαι* (hoc accentu, sed non *γενεσθαι*) ... Gg^{r} *εινα*ι

21. *δαιμονιων* (confirmat et. Or^{1,301} et$^{tor\ 760}$; C^{vid} priore loco *δαιμονιον*) ... K bis *δαιμονων*, quam formam etiam Or$^{1,760\ semel}$ habet. Cf et. Hom$^{clem\ 7,4}$ (*τραπεζης δαιμονων απεχεσθαι*) et^{2} (*τραπεζης δαιμονων μη μεταλαμβανειν*) et^{9,23} (*και τραπεζης δαιμονων αποσχομενοι*)

22. *παραζηλουμεν*: Severian$^{cat\ 195}$: *αντι του „παροξυνομεν“*, item Thdrt ad h. l. *αντι του „παρακινιζομεν“*.

23. *παντα* usque *συμφερει*: 17. 119. om. Item *παντα* usq *οικοδομει*: FGP f g om | *παντα* pri sine *μοι* cum ℵ*ABC*DEFGP 46* 67** 118. 179. d e f g am demid fu harl* luxov tol sah cop go Clem$^{529.\ 548}$ Or^{4,216} (vide ad 6, 12) Ir$^{int\ 262}$ (non item^{gr} ex^{cat}) Tert$^{cult\ fem\ 10}$ et exhor cast 8 („apostolus: *Omnia*, inquit, *licent, sed non omnia aedificant*“ [alii „*expediunt*“], „apostolus exclamabat: *Omnia licent, sed non omnia pro salute*“) Cyp$^{176.\ 320}$ Amb$^{off\ 3,2\ (2,111)}$ al ..... ς (= Gb Sz) add *μοι* cum ℵ^{c}C^{2}HKL al pler vg^{cle} harl** syr^{utr} arm (aeth *nobis*) Or$^{int\ 1,93}$ Bas$^{regg\ 414}$ Chr^{252} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al | *παντα* sec sine *μοι* cum ℵ*ABCDK al^{4} d e am fu harl* luxov tol sah cop aeth Clem^{bis} Euthal^{cod} (Tert$^{cult\ fem}$ vide ante) Cyp$^{176.\ 320}$ Amb$^{off\ 3,2}$ al ... ς (= Gb Sz) add *μοι* cum ℵ^{c}HKL al pler vg^{cle} demid harl** syr^{utr} arm go Or$^{int\ 1,93}$ Bas^{regg} Chr^{252} et^{4,61} Thdrt Dam al Ambrst al. Praeterea sic

ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. 24 μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω ἀλλὰ τὸ Phil 2, 4
τοῦ ἑτέρου. 25 πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν
ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· 26 τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ Ps 23 (24),
πλήρωμα αὐτῆς. 27 εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε
πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνον- Lc 10, 7
τες διὰ τὴν συνείδησιν. 28 ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτόν

Thdrt: „παντα μοι εξεστιν" κατ ερωτησιν αναγνωστεον. ειτα κατα αποκρισιν· αλλ ου παντα συμφ. Idem de altero membro dicit.

24. το bis ct. Clem^{588} Bas$^{rogg\,414}$ etc (sec loco om 46* 67**) ... A 47. Antioch^{1138} (hom^{73}) τα. Cf et. Tert$^{cult\,fem\,2}$: *Nolite vestra curare, sed alterius.* | αλλα: 42. 43. 45. 52. 61. 63. 67. 120. al$^{4\,ser}$ (et haud dubio al) syr^{sch} arm Clem^{588} add και (Clem ζητειτω μονον αλλα και) | ετερου (Antioch Thphyl πλησιον) sine εκαστος cum ℵABCD*FGHP 17. 67** 71. 73. 80. it vg sah cop arm aeth Clem Euthal^{cod} Amb$^{off\,2,\,2}$ Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) add εκαστος cum D^{b}et^{c}EKL al pler syr ^{sch} (*sed omnis homo etiam quod est proximi sui*) etP go Bas$^{bapt\,672}$ et rogg ^{114} Chr^{252} Thdrt Antioch^{1138} Dam al

25. ανακρινοντες (H -νωντες): P Thdrt^{cat} nicoph ^{1,1031} διακριν.

26. του κυριου γαρ cum ℵBCDEFG 17. 46. 74. 93. a^{ser} ... ς τ. γαρ κυρ. cum AHKLP al pler Chr^{257} Euthal^{cod} Thdrt Dam al

27. ει τις (Gb') cum ℵABD*FGP 46. 67** 109. 137. it vg cop arm Chr^{257} (αλλα και· εαν τις υμας, φησι, καλη των etc) et^{302} (ως οταν λεγη· ει τις υμας καλει των) Euthal^{cod} (Thdrt $^{1,\,198}$ λεγει – αποστολος· εαν τις καλη υμας των) Euthal^{cod} lac$^{nisi\,b\,91}$ („dicit apostolus: *Si quis infidelium*" etc) Ambrst al ... ς Ti ει δε τις cum CD^{c}EHKL al pler syr^{utr} sah go (aeth *et si*) Thdrt ad h. l. Dam al | τ. απιστων sine additam (et. D^{b}et^{c}): D*EFG d e f g fu* et allachm vg^{six} sah Ambrst Pelag add εις δειπνον (*ad cenam* vel *caenam*) | παν το παρατιθεμενον et. Clem^{109} ... A sah cop παντα τα παρατιθεμενα

28. υμιν: FG d e f g vg go Tert$^{coron\,mil\,10}$ Aug$^{mor\,manich\,2}$ ($^{1,\,725}$) om (non item Aug$^{adim\,8,\,130}$) | ιεροθυτον (Gb'') cum ℵABH sah (ut apparet conlato v. 19) syr$^{sch\,vid}$ (*hoc de sacrificio est;* contra v. 19 *victima idoli* pro ειδωλοθυτον) d e f (de his vide post) glossar$^{albertin\,129}$ (ιερόθυτον· δαίμοσι προσενεχθέν. Eadem editor ex Cyrilli lexico adscribit, subiungens „cf Tho. Gale ad Herodot. p. 767. ed. Gron. ubi apostolum ιερόθυτον scripsisse ipsorum vendentium voce usum statuit, allato Eusebio.") Eandem vocem habet Ps-Clem$^{hom\,11,\,15}$: προφάσει γὰρ τῶν λεγομένων ἱεροθύτων χαλεπῶν δαιμόνων ἐμπίπλασθε. Ita et. Or$^{1,\,764}$ ὅσον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι, τοῦ συνεστιᾶσθαι δαίμοσι τράπουσ ἄλλουσ οὐκ ἴσμεν ἢ καθ' οὗσ τὰ καλούμενα παρὰ τοῖσ πολλοῖσ ἱερόθυτα ἐσθίει τισ. Phryn. ecl. p. 159. ἱερόθυτον οὐκ ἐρεῖσ, ἀλλ' ἀρχαῖον θεόθυτον, quemadmodum idem App. p. 42. θεόθυτα, ἃ οἱ πολλοὶ ἱερόθυτα καλοῦσι. Item Hesych et Phot lexic θεόθυτα· ἱερόθυτα. Ceterum nostram loci Paulini lectionem lucu-

ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· 29 συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; 30 εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Col 2, 17 31 εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. 32 ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν

---

lenter confirmat Julian$^{cyr\,239}$: *τοῦ χάριν ὑμεῖς τῶν παρ' ἕλλησι παριεσθίετε μαθημάτων - καίτοι κρεῖττον ἐκείνων εἴργειν τοὺς ἀνθρώπους ἢ τῆς τῶν ἱεροθύτων ἐδωδῆς. ἐκ μὲν γὰρ ἐκείνης, καθὰ καὶ ὁ Παῦλος λέγει, βλάπτεται μὲν οὐδὲν ὁ προσφερόμενος, ἡ δὲ συνείδησις τοῦ βλέποντος ἀδελφοῦ σκανδαλισθείη ἂν καθ' ὑμᾶς.* Quam *ἱεροθύτων* vocem ipse Cyr repetit in refutatione ibidem p. 233. Nescio an eandem confirment d e f Ambrst *immolaticium*. Idem tenent sed addito *idolis* g fu demid al; am* *immolatium* (** *-tivum*) *idolis*, vg^{ed} *immolatum idolis*. Ad quae cf supra v. 19. d e *simulacro immolatum*, f vg *idolis immolatum*, g *idolothitum*. Adnotat autem Lc^{brug}: „Non mutes participium *immolatum* in nomen *immolatitium*" ..... ς *ειδωλοθυτον* cum CDEFGKLP al omn^{vid} g vg (de his vide ante) syrP (*victima idolorum*) cop arm go Chr^{258} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Tert$^{coro\ mil\ 10}$ (*idolothytum*) Aug$^{mor\ manich\ 2}$ (1, 728, ut vg^{cle}) | *δι εκεινον τον* (Chr$^{com\ ter}$ *δια τον*) *μηνυσαντ. και* (D^{gr} syr^{sch} etP c. ob. add *δια*, contra d e *propter conscientiam* omisso *και*) *την συνειδησιν*: FG f g tantummodo *δια την συνειδησιν* omissis reli | *συνειδησιν* absque additam cum ℵA BCDEFGH*P al^{12} it vg syr^{sch} sah cop arm ar^{o} aeth Dam Aug$^{mor\ manich\ 2}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης* cum H**KL al longe plu syrP go Chr^{258} (et.com) Euthal^{cod} (sed *του κυριου γαρ* etc) Thdrt Phot ap Oec et ipso Oec Thphyl (hi omnes explicant in comm) :: cf v. 26 et ad v. 31.

29. 30. Om hos versus aeth^{rom}; aethPP om tantum versum 29.

29. *ουχι* et. Clem$^{588.\ 607}$ etc ... D* 17. *ου* | *εαυτου* et. Clem^{bis} etc (accurate reddit go *ipsius*) ... H 31. 37. 73. *εμαυτου* ... D* *σεαυτου*. Item *tuam* it vg (Aug Ambrst etc) syrP (syr^{sch} *vestram*) sah cop | *αλλης* et. Clem^{bis} etc (et. f vg luxov Aug$^{mor\ manich\ 2}$ Ambrst al) ... vg^{rg} d e g go Amb$^{ep\ 37,030}$ auct$^{sing\ cleric\ 519}$ al *απιστου*

30. *ει* sine *δε* cum ℵABCDEFGKLP al plu it vg syr^{utr} sah cop arm aeth go Clem$^{588.\ 607}$ Chr^{259} Cyr$^{iul\ 233}$ Euthal^{cod} Dam al Aug$^{mor\ manich\ 2}$ etc ... ς (= Gb Sz) add *δε* cum minusc pauc^{vid} (et. cat$^{ixt\ 199}$) Thdrt (sed non habet Thdrt ap Oec^{519}) Oec ... 17. 47. luxov add *γαρ*, Ambrst auct$^{sing\ cleric\ 519}$ Sedul *ergo* (ex *ego* male ortum?)

31. L post *ειτε* sec repetit *ουν* | *τι ποιειτε* et. Clem^{588} Or$^{1,\ 765}$ et$^{int\ 2,\ 75.\ 170.\ 4,\ 670}$ etc, nec aliter d e f vg (f vg Or$^{int\ ter}$ *aliud quid facitis*); Or^{3,495} *αλλο ποιειτε* ... D^{gr}E^{gr}F^{gr}G g *ποι. τι* | *ποιειτε* sec: FG f g m^{114} Ambrst om ... c^{3} add *του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης*

32. *και ιουδ. γινεσθ.* cum ℵ*ABC 17. 37. 73. Or$^{2,\ 737}$ (*και ιουδ. γιν. και τη εκκλ. τ. θε.*, omisso *κ. ελλ.*) Did^{67} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 39}$ ... ς *γινεσθε*

καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, 33 καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. (XI.) 1 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. 4, 16

XI.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. 3 θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. 4 πᾶς ἀνὴρ Eph 5, 23

και ιουδ. cum $\aleph^{c}$DEKLP al pler d e go Or$^{int\,4,669}$ Bas$^{regg\,121}$ Chr^{260} et ^{266} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,686}$ al; item FG^{gr}G^{gr} γιν. ιουδ. τε. Item (omisso και) *estote iudaeis* f g vg syr^{utr} sah cop arm Hil^{90} Ambrst al | του (G^{gr*} αυτου) θεου: F om του

33. παντα πασιν et. Or^{2,727} et$^{cat\,258}$ etc Hil^{90} (*sicut et ego omnia omnibus placeo*) vg (*per omnia omnib.*) ... DE go (*omnibus omne*) πασιν παντα, FG πασιν κατα παντα. Item *omnibus per omnia* d e f g (*omnib. per s secundum omnia*) Tert$^{idol\,14}$ Cyp^{70} Or$^{int\,4,667.\,671}$ Augaliq Ambrst al. In 37. aliis (etiam Herveti codicem Ni Ti editor Thdrti laudat) Thdrt cod est παντάπασιν. | συμφορον cum $\aleph^{*}$ABC ... ς συμφερον c. $\aleph^{c}$DEP GKLP al omn^{vid} Or^{2,727} et$^{cat\,258}$ Petr^{alox} (ap Rou$^{4,35.\,36}$) Bas$^{regg\,421}$ Chr^{260} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | το των: FG 115. 116. om το

XI. 2. δε υμας sine αδελφοι cum $\aleph$ABCP 46. 71. 73. 74. $\aleph^{ascr}$ sah cop arm aeth^{ro} Ath^{1,718} Bas^{3,60} Cyr$^{hr\,314}$ (ινα καγω ο αναξιος επι υμιων λεγω· αγαπω δε υμας, οτι παντοτε μου μεμνησθ. etc) Chr^{265} et^{9,803} Euthal cod Orsies^{5,42} ..... ς Ti add αδελφοι cum DEFGKL al pler it vg syr utr (add μου) aeth^{PP} go Thdrt Dam al Ambrst al | παντα: P (item Cyr^{hr}, vide ante) παντοτε | και: A* 2. 32. 57. 61. o^{ascr} al pauc om | καθως: FG d f (super Graecis, non in Latinis) g Ambrst add παντα-χου | παρεδωκα (FG παραδωκα, Ambrst *trado*): $\aleph$ παραδεδωκα | υμιν: F^{gr}G g Ambrst om | τ. παραδοσεις (LP al aliq -δωσεισ) ... D*FG it vg Ambrst add μου (d e *traditionem meam*, f vg Pelag *praecepta mea*, g Ambrst *traditiones meas*) | κατεχετε: C aeth^{utr} Ath^{561} et^{718} Chr$^{265.\,267}$ et^{9,803} praem ουτως

3. θελω δε: F^{gr}G 47. syrP Ambrst om δε | η κεφαλη: 17. (teste Gb^{ms}) om η | ο χριστ. cum $\aleph$AB^{3}D^{c}EKLP al pler Orthodox^{89} Clem^{591} Ephr^{3,} ^{246} Chr^{267} Euthal^{cod} Severian$^{cat\,203}$ Thdrt Dam al ... B*D*FG 115. 116. 119. (al^{vid}) om ο. Libere Or^{1,680} *πασ ανηρ ου χριστος εστι κεφαλη.* | δε ante γυναικος: P om | του χριστ. cum $\aleph$ABDE 17. 37. 46. Clem^{668} Eus$^{mcoll\,70}$ Chr$^{268\,sem}$ Euthal^{cod} al ... ς om του cum OFGKLP al pler Or ap Mai$^{ascr\,vol\,10,\,475}$ Eus$^{mcoll\,109}$ Chr^{267} et$^{sem\,268}$ et$^{11,\,169}$ Thdrt Dam al | ο θεος: C ο χριστ. (inepte)

προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 5 πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. 6 εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. 7 ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ
Gn 2, 23. 18 δόξα ἀνδρός ἐστιν. 8 οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· 9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. 10 διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. 11 πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· 12 ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ

---

4. προσευχομενος: Or^{1,198} ευχομ.

5. πασα δε et. Or^{1,198} etc: A syr^{sch} aeth και πασα ... P πασα | τη κεφαλη: D*FG om τη | αυτης cum ℵACD*FGLP al^{20} Chr^{271} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... ς Ti εαυτης cum BD^{c}EK al plu Or^{1,198} | εν: L εαν (inepte)

6. κειρασθω (LP al κηρασθ.): B add η ξυρασθω | κειρασθαι: L al κηρ. | η ξυρασθ.: 37. om

7. η γυνη δε cum ℵ^{c}ABD*FGP Isid^{2,95} Thdrt (73. 118. Chr^{4,74} η δε γυν.) ... ς om η cum ℵ*ÇD^{c}EKL al plcr Chr^{273} Euthal^{cod} Dam al | ανδρος: FG praem του

8. K om versum | P ουχ γαρ | ανηρ: 47. o αν., item Chr^{273} ex$^{mosc\,1}$ o αν. et αλλ η γυ.

9. Om versum aeth^{rom}

10. οφ. η γυνη: H 17. 37. η γυ. οφ. | εξουσιαν et. Clem^{970} ex Thdot (κελεύει τὰς γυναῖκας φορεῖν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς κεφ. διὰ τοὺς ἀγγ.) etc; *potestatem* d e f g vg Tert$^{marc\,5,8}$ et$^{virgg\,vel\,a\,7.\,17}$ Ambrst al ... Ir^{37} (et^{gr} et^{int}) harl** Hier$^{ezech\,44}$ Augg$^{enes\,2}$ (1,0a2) καλυμμα, *velamen*, item Or$^{int\,2,54}$ *velamen et potestatem*. Cf Lc^{brug}: „*Pro* potestatem *non scribas* velamen, *nec addas pronomen* suum *nomini* caput." (add *suum* fu harl* al) | δια τουσ: in editione codicis c male excidit τουσ

11. ουτε γυνη χωρ. ανδρος ante ουτε ανηρ etc cum ℵABCD*etc^{c}EFGHP al plus^{10} it sah cop arm aeth Clem^{591} Dam Ambrst Augg$^{enes\,2}$ auct^{selig} cleric^{522} ... ς (= Gb Sz) post ουτε ανηρ χω. γυν. pon cum D^{b}KL al plcr vg syr^{utr} Ig$^{intpol\,316}$ Chr^{274} et^{4,142} Thdrt al Pelag al | εν κυριω: Thdrt ad h. l. εν κοσμω (in comm non tractat)

12. ουτως ut ℵABCDEFGLP etc ... H al mu ουτω (ita ς) | δια της (H non om της, male omisit Montf): K f^{scr} εκ της

πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. 13 *ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι;* 14 *οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν,* 15 *γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ.*

16 *Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.*

17 *Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον* ss

13. *εν υμιν αυτοις* ut etiam fu** (ex emendatione Victoris) tol ... DE d e vg (et. fu* domid harl etc; am *vos autem iudicate*) Ambrst Pelag *υμεις αυτοι, vos ipsi* | *τω θεω προσευχεσθ.* cum ℵABCHKLP al omn^{vid} etc ... DEFG it vg *προσευχ. τω θεω.* Nec aliter syr^{utr} sah cop arm aeth

14. *ουδε* sine *η* cum ℵABCD*FGHP 17. 46. 47. 73. 137. it vg syr^{sch} etP txt cop arm Euthal^{cod} Dam$^{parall\,406}$ Amb$^{off\,1}$ (^{2,59}) Ambrst al ... ς (Gb^{00}) praem *η* cum DcEKL al pler sah syrP ^{mg} Chr^{274} Thdrt Dam (ad h. l.) al | *η φυσ. αυτη* (Gb″) cum ℵABCD*etcEHP 17. 37. 46. 73. 74^{vid} 120. 137. 178. a^{scr} Euthal^{cod} Dam ad h. l. et^{parall} ... ς (Sz confuse *ἡ αὐτὴ φύσισ*) *αυτη η φυσ.* cum DbKL al pler (arm? an om *αυτη*?) Chr^{274} Thdrt al; item *ipsa natura* d e f g vg cum pp^{lat} ... FGrGgr om *αυτη.* Cf et. Tert$^{coro\,mil\,6}$ „*Nec natura vos*, inquit, *docet.* | *οτι αν. μεν*: ℵ* add *γαρ*, sed iam ipse* ut^{vid} notavit, item cop add *γαρ* | *εαν*: D* *αν*

15. *δεδοτ. αυτη* cum ℵAB 17. al sat mu g syr^{sch} sah cop arm aeth Chr$^{271\,txt}$ Euthal^{cod}. Item CHP 37. 46. 68. 73. 74. 80. 109. a^{scr} d^{scr} f vg syrP Dam ad h. l. et^{parall} Ambrst al *αυτ. δεδοτ.* ..... Gb^{00} Sz Ti om *αυτη* cum DEFGrGgrKL al plus^{45} d e Chr$^{275\,bis}$ Thdrt Oec. Cf et. Tert virgg vela^{7} „adiicit apostolus quod honor sit mulieris redundantia capillorum, quia coma pro operimento est.“

16. *αι εκκλησιαι* (et. d e g am fu**) ... f vg^{clo} fu* domid harl tol (sah? aeth?) Tert$^{virgg\,vela\,8}$ Cyp^{137} al *ecclesia*

17. *παραγγελλων ουκ επαινω* cum ℵC$^{2\,vid}$DcEFGrKLP al pler d (sic, errat Sabatier) e g cop sah^{münt} Chr^{281} et$^{5,203.\,295}$ Thdrt Dam al Sedul ... B (et* et***) *παραγγελλων ο. επαινων* ... Ln Ti *παραγγελλω ουκ επαινων* cum AC*FG 6. 10. 17. 31. 39. 46. 67** 73. 80. f g vg syr^{sch} (*hoc autem quod praecipiens sum, non tanquam laudans sum*) etP arm aeth^{vid} Ambrst al ... Dgr* 137. sah^{wol} Euthal^{cod} *παραγγελλω ουκ επαινω* :: *παραγγελλων* minus aptum videbatur, praeceptum enim apostoli quod sequitur primas partes tenere existimabatur | L *οτι ουχ εισ* | *κρεισσον* cum ℵABCD*FGP 17. al Dam etc ... ς *κρειττον* cum Dc E(K?)L al pler^{vid} Chr^{281} Euthal^{cod} Thdrt | *αλλα* cum ℵABCD* (E *ἀλλ'α εἰσ*) 37. al pauc^{vid} Euthal^{cod} ... ς Ln *αλλ* cum DcFGKLP al pler Chr^{281} Thdrt Dam | *ησσον* cum ℵABCD* al^{vid} Euthal^{cod} etc ... ς *ηττον* cum DcEKLP al pler^{vid} Chr^{281} Dam ... FG Thdrt *ελαττον*

ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε. 18 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων
1, 11 5, 3 ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. 19 δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. 20 συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· 21 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. 22 μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκλη-

---

18. υμων: 28. 42. 43. 52. 55. 63. 115. 119. 238. Thphyl om | εκκλησια absq artic cum ℵABCDEFGKLP al[30] fere Chr[238] Euthalcod Dam ... ς praem τη cum minusc sat mu Thphyl Oec (Thdrt επι το αυτο pro εν εκκλη.) | εν υμιν υπαρχ. cum ℵABCD[b]KLP etc (et. Or[cat 339] Euthalcod) ... D*[et c]EFG vg[cls] syr[utr] arm υπαρχ. εν υμιν ... am fu demid harl tol Or[int 2,301] Ambrst al om εν υμιν

19. εν υμιν pri et. Or[1,455] Chr[238] Euthalcod Thdrt Dam al Hier[tit 8] (4,438) etc; D[c]E sah cop Archel[3,594] post ειναι pon, 48. 72. al[12 scr] ante αιρεσεις ... D*FG d e f g vg Or[int 4,694] Cyp[197. 226] Aug[genes 2] (1,661) Ambrst al (et. Tert[praescr 4] „Et ideo *haereses quoque oportebat esse, ut probabiles quique manifestarentur*"; sed ibi etiam εν υμιν sec deest, nec satis accurate Pauli locus exscribitur, item[praescr 30] et[res carn 63]) om, hinc Gb[o] | ινα cum ℵACDb[et c]KFGKLP al fere omn f g syr[utr] cop arm Or[1,455] et[int 4,694] Epiph[905] Chr[238] et[2,316] et[3,288. 290. 294. 590. 605] Euthalcod Thdrt Dam al Cyp[197. 226] (Tert[praescr 4] et[res carn vide ante) Hier (ut ante) al ... Ln ινα [και], Ti ινα και cum BD* 37. (sed * και ινα και) 71. d e vg sah Ambrst al | γενωνται: LP al pauc γενονται | εν υμιν sec et. Or[1,455] od dolar et[int 4,694] Chr[238] et[2,316] et[3,288. 290. 294. 590. 605] Euthalcod al Cyp[bis] al mu ... c Or[edd ante] delar (supplevit ex Philocal) Epiph[905] Chr[3,287] et[sem 288] et[libere 9,390] (qui ll. non valent contra rell) Dam semel (in txt habet, in comm om) Hier[tit] (ut ante) al pauc om, hinc Gb[o]

20. ουν cum ℵABCD[b]et[c]KLP al plr (17. δε) f vg Aug[cp 29] (3,501) Ambrst etc ... D*FG d e g Chr[284] (sed[3,294] συνερχ. γαρ) om, hinc Gb[o] (laudatur in eandem rem et. Clem[187], sed iste locus non probat: μη πη αρα και ημιν, ως κορινθιοις, ο αποστολος χαλεπηνας ειπη· συνερχομενων υμων ουκ εστι κυριακ. δειπνον φαγειν.) | ουκ εστιν: f vg Ambrst al *iam non est*, d e nil nisi *non* (om igitur εστ.) ... D*FG ουκ ετι, item g *iam non*

21. προλαμβανει cum ℵBCDEFGKLP al plu Clem[171] etc, item *praesumit* it vg Or[int 2,301] etc ... A 3. 31. 46. 106. 108. 114. 120. al fere[10] προσλαμβ. | εν τω (d Aug[cp 29] Ambrst *in manducando*) et. Clem ... DEFG επι τω, 3. 17. εις το. Item e f vg *ad manducandum*, g *in manducandum*

22. εις το εσθ. κ. πινειν (d e f g vg *ad manducandum et bibendum*) ... FG φαγειν και πειν | ειπω υμιν cum ℵABCDEFG 17. 37. 73. 80. it vg syr[sch]

σίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. 23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον 24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 25 ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ

17 | 18, 3 | l.c 22, 19 a | Mt 26, 26 aa | Mc 14, 22 aa

sah cop go Bas$^{regg\,525}$ Cyr$^{nest\,111}$ Dam pp^{lat} ... ς υμιν ειπω cum κ.t. al pler syr^{p} arm^{codd} Thdrt al ... P arm aeth^{pp} om υμιν, aeth^{rom} Chr^{280} om τι ειπ. υμιν | επαινεσω cum ℵACDEKLP al omn^{vid} syr^{utr} sah (go^{vid}) Bas$^{regg\,525}$ Chr^{286} Cyr$^{nest\,111}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln επαινω cum BFG d e f g vg pp^{lat} | υμᾶς; ἐν τούτῳ etiam ς^{e} Gb Sz ... ς Ln ὑμᾶς ἐν τούτῳ; (ut CDLP d f etc)

23. απο του: FG απο tantum, DK παρα tantum (Bas$^{bapt\,650}$ exc$^{dd\,2}$ παρα του) | κυριου: F^{gr}G g θεου | ιησους (2. 28. 29** 238. al$^{2\,scr}$ al aliq aeth Cyr$^{nest\,111}$ add χριστος. Cf Cyr$^{hr\,320}$) et. Cyp^{107} Ambrst al ... B 44. om | εν τη νυκτι η ... D*FG εν η νυκτι. Nec aliter d e f g vg Cyp Ambrst al *in qua nocte*; contra Promiss^{2} prom^{18} *ea nocte qua* | παρεδιδετο cum ℵAB*CDEFGK 17. 46. Dam ad h. l. ... ς παρεδιδοτο cum B^{3}LP al pler Bas$^{bapt\,650}$ Chr^{287} Euthal^{cod} Thdrt Dam$^{parall\,536}$ etc (Cyr nest παρεδοθη) | αρτον et. Bas$^{bapt\,650}$ Cyr$^{hr\,320}$ Cyr$^{nest\,111}$ Euthal ap Zacagn^{557} et Euthal^{cod} etc ... D*FG τον αρτ.

24. ειπεν sine λαβ. φαγ. cum ℵABC*DEFG 3. 17. 28* 31. 46* 57. 67** 70. 71. 73. 178. d e f g am fu al^{lachm} sah cop arm^{zoh} Bas$^{bapt\,650}$ Ath ap Thdrt$^{4,\,138}$ Cyr$^{nest\,111}$ Chr$^{3,\,295}$ (vv. 23—25 affert) Euthal^{zacagn} Dam parall^{536} Cyp^{107} ..... ς (= Gb Sz) add λαβετε φαγετε cum C^{3}KLP al pler vg^{cle} demid tol harl (hi^{4} *accipite et manducate*) syr^{utr} go aeth^{pp} (et^{ro} tantum λαβετε) arm^{usc} (ut vg^{cle}) Cyr$^{hr\,320}$ (εκλα. κ. εδωκε τοις μαθητ. αυτου λεγων· λαβ. φαγ.) Euthal^{cod} Chr$^{287.\,288\,bis}$ et$^{7,\,683}$ Thdrt Dam ad h. l. Thphyl Oec Ambrst (ut vg^{cle}) | το υπ. υμων sine additam cum ℵ*ABC* 17. 67** arm^{zoh} Ath ap Thdrt$^{4,\,138}$ (sed Gall$^{5,\,169}$ edidit cum κλωμενον) Cyr$^{nest\,111}$ Fulg^{cp} ad^{ferrand} (ap Gall$^{11,\,242}$. Componit ibi Fulg evglistarum et Pauli locos de coena sacra) ... ς (Gb^{0}) add κλωμενον cum ℵC^{3}D^{b}et^{c}EFGKLP al pler d e (uterq *quod – frangitur*, item Ambrst) g (*quod - frangetur*) syr^{utr} go Bas$^{bapt\,650}$ Chr ad h. l. et$^{3,\,295}$ (το υπ. πολλων κλωμ.) et$^{7,\,683}$ Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{bis\,4,\,220.\,1218}$ (διδομενον η κλωμενον κατα τον αποστολον utroq loco) Dam ad h. l. et$^{parall\,536}$ al. Similiter D* add θρυπτομενον, item sah cop arm^{usc} Euthal^{zacagn} διδομενον, f vg Cyp^{107} (hi^{3} *quod – tradetur*). Cyr$^{hr\,320}$ post το σωμα nil addit, pergens: και λαβων το ποτηρ. | εις την: FG om την. Ceterum ad ll. de coena sacra spectat et. Iust dial^{41} τύπος ἦν τοῦ ἄρτου τῆς εὐχαριστίας, ὃν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πάθους οὗ ἔπαθεν ὑπὲρ - Ἰησοῦς χριστὸς ὁ κύρ. ἡμῶν παρέδωκε ποιεῖν Item fil$^{dial\,70}$.

Lk 24, 8 τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκισ ἐὰν πίνητε, εἰσ τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 26 ὁσάκισ γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. 27 ὥστε ὃσ ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίωσ, ἔνοχοσ ἔσται τοῦ σώματοσ καὶ τοῦ αἵματοσ τοῦ

---

25. *εν τ. εμω αιμ.* cum ℵBDᵉFGKL al pler etc (it vg Cyp etc *in meo sanguine*; Cyr^{nest} *εν τ. αιμ. τω εμω*) ... ACP 17. 23* 37. 46. 57. 73. 109. Euthal^{zacagn} *εν τω αιματ. μου* | A ab *οσακισ* transilit ad *οσακισ* ineunte versu sq. Praeterea P^{vid} 37. 43. 46. 57. 70. 73. 74. 109. a^{scr} d^{scr} (aeth *facite tempore festi mei*) Bas$^{bapt\,650}$ Euthal^{cod} Dam$^{parall\,536}$ om *οσακ. εαν πινητε* | *εαν* cum ℵBC 17. al pauc Or^{3,191} Euthal^{zacagn} (ex^{cod} cryptoferr) Thdrt ... ς *αν* cum DEFGKL al pler Bas^{bapt} Chr^{288} Cyr$^{nest\,112}$. ^{114} Dam al

26. *γαρ*: A (vide ante) arm aeth^{utr} go om | *εαν* cum ℵABC 17. a^{scr} ... ς *αν* cum DEFGKLP al pler Bas$^{bapt\,650}$ Chr^{288} Euthal^{zacagn} Cyr$^{nest\,112.\,114}$ Thdrt Dam^{bis} al | *το ποτηριον* sine additam cum ℵ*ABC*D*FG 17. 46. 80. 109. c^{scr} d e f g vg (et. am fu etc) sah arm Euthal^{zacagn} (sed cod cryptof add *τουτο*) Cyr$^{nest\,112}$ Dam$^{parall\,536}$ Cyp^{107} Ambrst Pelag ... ς (Gb^{00}) add *τουτο* cum ℵ^{c}C^{3}D^{b}et^{c}KKLP al pler tol syr^{utr} cop aeth go Bas^{bapt} Chr^{288} Nestor$^{cyr\,114}$ Thdrt Dam ad h. l. Photc$^{at\,220}$ al Cyp ^{109} | *αχρι* cum ℵ*B* ... ς Ln *αχρισ* cum ℵ^{c}AB^{3}C rell | *αχρ. ου* sine *αν* c ℵ*ABCD*FG 17. 31. 137. 178. Bas^{bapt} Cyr$^{nest\,112}$ et Nestor$^{cyr\,114}$ Chr mosc^{1} Euthal^{cod} et Euthal^{zacagn} ex^{cod} cryptof Dam^{bis} ... ς (= Gb Sz) add *αν* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler (sed nonnulli om *αν*) Chr^{288} Thdrt Photc$^{at\,220}$ al

27. *εσθιη*: P 37. *εσθιει* ... FG *αισθειηται* | *τον αρτον* sine *τουτον* cum ℵABCDEFG 17. 46. 61. 73. 109. 177. 178. 179. o^{scr} it am fu demid harl marian tol sah syr^{p} et (sed add *κυριου*, item ar^{c}) syr^{sch} arm^{ed} Clem^{218} Bas$^{bapt\,654}$ Ps-Ath^{2,83} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,536}$ Cyp$^{109.\,220.}$ $^{149.\,186}$ Or$^{int\,2,257}$ Cassiod^{42} al ..... ς (= Gb Sz) add *τουτον* cum KLP al pler vg^{clem} cop arm^{edd} aeth Chr^{289} Euthal^{cod} al | *η πι.* c. ℵBCDEFG KLP al pler it vg go syr$^{p\,mg}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et parall al Cyp^{quater} Ambrst al ... A 39. 46. 109. 1^{lect} syr^{sch} et$^{p\,txt}$ sah cop aeth Clem^{218} Ps-Ath^{2,83} Or$^{int\,2,257}$ Pel Cassiod^{42} al *και πι.* Ceterum Cassiod l. l. sic verba contexta adscribit: *Itaque quicumque manducaverit panem et biberit calicem, corpus et sanguinem Christi.* | *πινη*: L al pauc *πινει*, FG *πινηται* | *του κυριου αναξιωσ* (2. Bas$^{eth\,253}$ edd^{3} *αναξ. τ. κυρ.*) absque additam cum ABCD*EFGKP al plu it vg syr^{sch} sah cop arm aeth Clem^{218} Or$^{int\,2,257}$ (Or^{3,199} *ἡγίαζε γὰρ ἄν καὶ τὸν ἐσθίοντα ἀναξίως τὸν ἄρτον τοῦ κυρίου*) Bas$^{eth\,253}$ al mu Cyp quater al ... ℵD^{c}L al plus^{20} syr^{p} go add *του κυριου*. Cf et. Or^{3,199} o *επ αυτω* (i. e. *αρτω*) *ειρημενοσ λογοσ εστιν ο ωφελων τον μη αναξιωσ του κυριου εσθιοντα αυτον.* | *και του* cum ℵABCDEFGKLP $\aleph^{1}$[40] fere Clem Bas^{eth} Ps-Ath^{2,83} Chr^{289} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... ς (= Gb

κυρίου. 28 *δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω·* 29 *ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα.* 30 *διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.* 31 *εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα·* 32 *κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶ-*

Sz) om *του* cum minusc ut^{vid} mu (2 ap Scri) Thphyl | *κυριου* (et. Clem Orint etc Cyp^{quater} etc): A 17. aeth^{ro} Hier$^{iovin\,2}$ (4, 218) *χριστου*

28. *ανθρωπ. εαυτον* cum NABKL al pler syr^{utr} arm aeth (sah cop *ανθρ. δε δοκιμ. εαυτ.*) Clem^{818} Or^{4,375} Bas$^{eth\,253}$ Chr$^{292\,bis}$ Cyr$^{ador\,421}$ Thdrt Dam ad h. l. al. Item 4. Or^{3,475} Chr^{2,785} *εκαστος εαυτον* ... Ti *εαυτον ανθρωπος* (D* o *ανθρ.*) cum CDEFGP 46. it vg (et pp^{lat}) go Euthalcod Dam$^{parall\,536}$. Item 17. Orint^{2,257} *εαυτον εκαστος.* Praeterea N^{c} 2. Epiph$^{cant\,7,9}$ add *πρωτον*

29. *και πινων* sine additam cum N*ABC* 17. sah aeth^{ro} ... ς (Gb^{00}) add *αναξιως* cum N^{c}C^{c} (sic, adde ad ed. mcam) DEFGKLP al fere omn it vg syr^{utr} cop arm go aeth^{pp} Bas$^{eth\,253}$ et$^{regg\,172.\,525}$ et$^{bapt\,654}$ Chr^{293} et^{2,316} et^{12,1001} (sed^{203} et^{2,316} *αναξ. του κυριου*) Euthalcod Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,536}$ al Ambrst al. Cyr$^{ador\,421}$ miscet vv. 27 et 29 *οσ αν εσθιη το σωμ. του κυρ. και πινη το ποτηρ. αυτου αναξιως, κριμα εαυτω εσθιει και πινει, μη διακρι. το σωμ. αυτου.* Nec aliter F^{a} *ο εσθιων τον αρτον του κυριου αναξιως, η πινων το αιμα αυτου, κριμα εαυτω εσθιει και πινει.* · Item Caesar^{97} Quaest$^{ad\,antioch\,242}$ add *αναξιως* ante *εσθιων.* Cf et. Or^{4,444} *ωσπερ ο αναξιως εσθιων τον αρτ. του κυρ. η πινων αυτου το ποτηριον, εισ κριμα εσθιει και πινει.* Item prov ap Mai^{a} (sed in codp^{atmio} ea verba desunt) o *δε αναξ. εσθιων το σωμα και πινων το αιμ. του κυρ. κριμα εαυτω* etc. Et Hil^{425} *Quem qui indigne acceperit, iudicium sibi acquirit.* | *κριμα*: Or^{4,444} Caes^{97} *εισ κριμ.*, item cop | *το σωμα* absq *κυρ.* cum N*ABC* 17. 67** am* fu* harl* allachm sah. Praeterea aeth^{ro} *si non sit prava anima eius* pro *μη διακρ. το σωμ.*, aeth^{pp} eadem habet sed praemissis *μη διακρ. το σω. του κυρ. ημων και* ... ς add *του κυριου* cum N^{c}C^{c}DEFGKLP al pler vg cle am** fu** demid harl** tol syr^{utr} cop arm go Bas$^{eth\,253}$ et$^{bapt\,654}$ Chr^{293} Euthalcod Thdrt Dam^{bis} (ut ante) al Ambrst al ... Cyr^{ador} *αυτου*, vide ante

31. *ει δε* (Gb″) cum N*ADEFG 17. 46. 109. g (*si autem*) go aeth Clem^{831} Aug$^{adim\,8,\,138}$. Praeterea *quodsi* d e f vg Orint^{2,201} Ambrst Pel al ... ς *ει γαρ* cum N^{c}CKLP al pler syr^{utr} sah cop arm Bas$^{regg\,309}$ Chr^{294} et^{1,933} et^{saep} Cyr^{4,597} Euthalcod Thdrt Dam ad h. l. et^{1,272} al Aug$^{ioh\,22}$ et^{alib} | *διεκρινομεν* et. Clem^{822} Bas$^{regg\,309}$ Dam ad h. l. etc ... 37. 46. 47. 108* 109. al plus^{10} Bas$^{regg\,cod}$ Chr^{294} et^{saep} Cyr^{4,597} Thdrt Dam^{1,272} al *εκρινομεν*

32. *υπο* et. Clem^{423} Bas$^{regg\,309}$ et^{463} etc ... FG *απο* | *του κυριου* cum NBC 17. 37. 72. 80. 178. Clem^{423} Dam ... ς Ln Ti om *του* cum ADEF GKLP al pler Bas$^{regg\,309}$ et^{463} et^{alib} Caes^{30} Chr^{294} et^{8,249} et ap Dam

μεν. 33 ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλουσ ἐκδέχεσθε. 34 εἴ τισ πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰσ κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡσ ἂν ἔλθω διατάξομαι.

XII.

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶσ ἀγνοεῖν. 2 οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸσ τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡσ ἂν ἤγε- 11 e 4, 2 a σθε ἀπαγόμενοι. 3 διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶσ ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦσ, καὶ οὐδεὶσ δύναται εἰπεῖν· κύριοσ Ἰησοῦσ, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

- parall 676 Cyr$^{ioh\ 597}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ^{1,272} al | συν τω κοσμω et. Peratae et Sim^{mag} ap Hipp^{125} et ^{167} Clem^{423} etc ... FG g add τουτω, item d e f vg pp^{lat} *cum hoc mundo*

33. μου (et. it vg etc; errat Sab de d): 67** syr$^{p\ txt}$ (add enim μου c.*) arm Aug$^{ep\ 55}$ (^{2,127}) Ambrst om

34. ει sine copula cum ℵ*ABCD*FG al^{10} it vg sah cop aeth Euthal^{cod} Cyp^{223} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add δε cum ℵ^{cD}B$^{et\ c}$EKLP al pler demid syr^{utr} arm Clem^{173} Chr^{295} et ^{304} Thdrt Dam al | κριμα: ℵ κρισιν | συνερχησθε: F al paue -εσθε (F -θαι) | διαταξομαι cum ℵBCK LP al pler Chr^{295} etc ... ADEFG 37. 44. 47. al διαταξωμαι

XII. 1. αδελφοι: D*et^{c}(non item^{b})EFG 52. d e f g vg aeth Did$^{tri\ 66}$ Ath $^{lat\ 776}$ Ambrst al post αγνοειν pon | ου θελω υμ. αγν. ^{2} οιδατε: syr^{sch} et ar^{erp} breviter *volo ut sciatis*

2. οτι οτε (Gb'' Sz) cum ℵABCDE^{gr}FG^{gr}LP al plus^{50} f g vg syr^{p} sah arm aeth^{utr} Bas$^{regg\ 492}$ Did$^{tri\ 66}$ Ath$^{lat\ 776}$ Chr$^{201.\ 304}$ Thdrt^{cod} al Vig$^{trin\ 12}$ Pelag ... ς (= Sz) οτι (omisso οτε) cum FG^{gr}G^{gr}K^{mg} al mu d e syr sch cop ar^{e} Ambrst. Atque etiam Ln οτι [οτε] ... K* 1. 23. 37. 108. Euthal^{cod} Thdrt^{ed} Dam Aug$^{ps\ 60}$ ($^{4,\ 653}$) et$^{faust\ 21}$ ($^{8,\ 255}$) οτε (omisso οτε). Cf et. Or$^{int\ 2,\ 350}$ „scribit apostolus: *Cum autem gentes essetis, idolorum forma euntes prout ducebamini.* | τα αφωνα (119. om) ... FG^{r} G τα αμορφα (g *ad simulacrorum formationes*) | D^{c}L al ἂν ἤγεσθε. Contra B^{2} al (item G ex emendatione ut^{vid}) ἀνήγεσθε. Cf Aug l. l. *quomodo ascendebatis.*

3. εν πνευμ. θεου: P om θεου | λαλων: DEFG^{gr}G d e g (non item f vg m^{5} et^{10}) Hil$^{806.\ 963}$ Victorin$^{ari\ 1}$ al (non item Aug$^{faust\ 21}$ et^{alib} Ambrst al) om | ιησους (Gb') cum ℵABC 6. 17* 46* 109. cop arm aeth^{utr} (etiam syr^{utr} ut^{vid}) Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 796}$ et$^{apolog\ 244}$ ... F 17** f m^{10} vg Cyr ioh 9. ^{568} et$^{ador\ 261}$ Ath$^{lat\ 776}$ Did$^{lat\ 6,\ 265}$ Hil^{cod} Ambrst al ιησου ... ς ιησουν cum DEGKLP al pler d e g harl sah syr^{p} mg graec Or $^{1,\ 282}$ et$^{cat\ 227}$ Chr^{305} Cyr$^{act\ 39}$ Thdrt Dam al Novatian $^{3,\ 312}$ Hil $^{963\ ed}$. Ceterum Cyr$^{ioh\ 568}$ *ουδεισ γαρ λεγει αναθεμα ιησου, ει μη εν βεελζεβουλ, κατα*

4 *Διαιρέσεισ δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα·* 5 *καὶ* Ro 12, 6
διαιρέσεισ διακονιῶν εἰσίν, καὶ ὁ αὐτὸσ κύριοσ· 6 *καὶ διαιρέσεισ*
ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸσ θεὸσ ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶ-
σιν. 7 *ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσισ τοῦ πνεύματοσ πρὸσ τὸ*
συμφέρον. 8 *ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματοσ δίδοται λόγοσ σοφίασ,*
ἄλλῳ δὲ λόγοσ γνώσεωσ κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, 9 *ἑτέρῳ πίστισ ἐν*

την του παυλου φωνην. Ibidem[9] *ει γαρ ουδεισ δυναται ειπειν αναθεμα ιησου, ει μη εν βεελζεβουλ.* Item alibi. | *κυριοσ ιησουσ* (Gb") cum ℵABC 6. 17. 31. 46. 67** 73. 109. f vg syr[sch] sah aeth[utr] Or[1,232. 4,388. 421. 422. 456] (et[int 1,61] sed fluct lectio) Did[tri 60] Bas[spir 28] edd vet Epiph[863] et[2,7] Euthal[cod] Cyr[ioh 615. 1095] et[act 39] Amb[spir 612] Aug[faust 21] ([8,355]) Tichon[reg 6] ... *ς κυριον ιησουν* cum DEFG[r]GKLP al pler d e g m[10] syr[p] arm cop[vid] Ath[2,8] et[lat 1,775] Bas[spir 23] ex[cdd omn] et[1,322. 132] Dial[maced 475. 476] (Ath[opp 2]) Macar[7,129] Epiph[893] et[2,73] Chr[305] et[8,589] Thdrt Dam al Did[int 6,265] Amb[saep] Ambrst Aug[serm dom 2] ([3,2,224. 235]) al. Libere ut[vid] transponit Or[1,232]: *ουδεισ δυναται ειπειν· κυριοσ ιησουσ ει μη εν πνευματι αγιω, και ουδεισ εν πνευμ. αγιω* (corrige *θεου?*) *λαλων λεγει αναθεμα ιησουν, το αυτο ονομαζων αγιον πνευμα και πνευμα θεου.* Nil probat Eus[mai 26] *ουτωσ αδυνατον εστι κυριον ιησουν ειπειν* (adde *ει?*) *μη εν πνευματι αγιω.*

4. *το δε αυτο* et. Eus[ps 461] et[ad mari] ap Mai[302] Did[tri 60] Bas[spir 31] etc ... B Or[4,62] Eus[dem 174] et[ps 195] *το δ αυτο* ... Bas[2,583] *και το αυτο.* Cf et. Eus[marc 13] *αγνοων οτι διαιρεσεισ χαρισματων εισιν, ει και το αυτο πνευμα.*

5. *και διαιρεσεισ*: P om *και* | *και ο* (A* k[scr] om, sed suppl ipse A* ut vdtr) *αυτοσ* ... 17. 41. 73. 115. 119. d e f m[10] vg arm Ir[int 255 cdd] Or[int 1,64] Eus[ps 195] Ath[542] (sed fluct lectio) et[lat 774] Epiph[901] et[2,73] Bas[spir 31] Cyr[act 39] Chr[306] al Hil[806] (non item[964]) al mu *ο δε αυτοσ* | *κυριοσ*: d Ir[int cod] *deus*

6. *ο δε αυτοσ* cum ℵAKLP al pler (item DEFG *ο αυτ. δε*) al pler d e f g m[10] vg syr[utr] sah arm Eus[ps 195] (*ο δ αυτ.*) Bas[eunom 298] et[2,583] Did[tri 60] Ath[542] et[lat 774] Epiph[893] et[901] Cyr[act 39] Chr[306] al mu Ir[int 255] Or[int 1,64] Hil[806. 964. 967] Aug[faust 21] et[alib] Ambrst al mu ..... Ti *και ο αυτοσ* cum BC 37. 46 109. 137. Or[4,62] Euthal[cod] | *θεοσ* sine *εστι* cum ℵ*AC DEFGP al[10] (c[scr] add *χριστοσ*) d e f g m[10] (*dominus*) vg sah arm Eus[ps 195] Bas[bis] Did[tri] Ath (et[lat]) Epiph[bis] Euthal[cod] Chr[306] al Ir[int] Or[int] Hil etc ... *ς* (= Gb Sz) praem *εστι* cum ℵ[c]KL al pler Or[4,62] Cyr[act 39] Thdrt Dam, item B add post *ενεργων* | *τα παντα*: D* om *τα*

7. *εκαστω δε*: L 37. 238. om *δε* (non probant Clem[624] Eus[mar] ap Mai[302])

8. 9. K ab *αλλω δε* v. 8. transilit ad *αλλω δε χαρισμ.* Similiter al nonnihil transiliendo om.

9. *ετερω* (Or[4,266] et[cat rom 34] Did[tri 414 lib] *αλλω*) sine copula cum ℵ*BD*E FG 47. 67** d e f g m[10] vg syr[sch] arm Clem[624] Or[3,174. 4,284. 349] et[cat]

τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ πνεύ-
ματι, 10 *ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ*
δὲ διάκρισις πνευμάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία

---

rom 34 et$^{int\ 4,649}$ Eus$^{marc\ 18}$ et^{174} Did$^{lat\ 271}$ Hil$^{165.\ 806}$ Ambrst al mu ... ς Ti add δε, Ln [δε] cum ℵ^{c}AD^{b}et^{c}KLP al fere omnib sah cop syrP Or 1,640 et^{4,266} Eus$^{ps\ 316}$ et^{marin} ap Mai^{302} Caes^{29} Did$^{tri\ 414}$ (sed libere) et lat^{267} Cyr$^{hr\ 77}$ et^{250} Chr^{307} Thdrt ad h. l. et alibi ter Dam al Hil^{964} Aug semel (sed plerumq non add; cf Sab) | *αλλω δε* et. Clem^{624} Cyr^{hr} bis Chr Thdrt al mu Hil^{964} ... DEFG it (et. m^{10}) vg Eus$^{ps\ 316}$ et$^{marc\ 18}$ arm Hil^{165} al mu om *δε* | *χαρισματα* (F*G* add τα) et. Clem al mu Hil$^{165.\ 806}$ (*dona*) al (m^{10} f *gratiae*, g *dona t gratiae*, sed g** *gratia*) ... d e g** vg Tert$^{marc\ 5,8}$ Hil^{964} Amb^{saep} Aug^{saep} al *gratia*, *donum*, *donatio* | *εν τω ενι* cum AB 17. 31. 67** 74. 80. a^{scr} d e f m^{10} vg Did tri 141. 147 Euthal^{cod} Bas$^{euno\ 298}$ edd Dam Hil^{806} et^{964} cod Amb$^{ps\ 45,931}$ ac^{saepe} Aug^{saep} al mu ... ς *εν τω αυτω* cum ℵ^{c2}DEFGKLP al pler f sup graecis g cop Clem Cyr$^{hr\ 250}$ Bas^{euno} ed Chr^{307} Thdrt al Hil^{964} ed ... C* om *εν τω ενι πνευμ.*, item Eus$^{ps\ 316}$ (sed pergit *αλλω δε γενη γλωσσων και οσα αλλα* etc; Eus^{marin} praeterit *αλλω δε χαρ.* usq *πνευμ.*, item Bas^{3,305}) Tert^{marc} al (sed in pp vix hoc urgeri potest)

10. *δε* prim ... D*FG it vg arm Clem^{624} Hil$^{806.\ 964}$ al om | *ενεργηματα* et. Clem^{624} Or^{2,567} Eus$^{marin\ 302}$ Cyr$^{hr\ 250}$ Bas^{3,305} et$^{euno\ 298}$ Caes^{29} etc Aug^{saep} (sed non ubique) al ... DEFG *ενεργεια* (DE *-για*), item *operatio* it vg Hil^{bis} al mu. Praeterea 46. *ενεργειαι*, 19. *ενεργημα.* | *δυναμεων* et. Clem Or Eus^{marin} Bas^{3,305} et$^{euno\ 298}$ Caes etc Tert$^{marc\ 5,8}$ Hil^{964} et^{806} Aug^{saepe} Ambrst al ... DEFG d e f$^{sup\ graecis}$ (non txt lat) g m^{10} Cyr$^{hr\ 250}$ Gaud$^{serm\ 9}$ *δυναμεωσ* | *αλλω δε προφ.* cum NACKLP al omn^{vid} syr^{utr} cop Or$^{cat\ 240}$ Eus^{marin} Caes Bas$^{euno\ 298}$ Cyr^{hr} Chr^{307} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln om *δε* cum BDEFG it vg Clem^{624} Eus$^{marc\ 18}$ Bas^{3,305} Tert$^{marc\ 5,8}$ Ambrst al mu | *προφητεια*: 46. h^{scr} al? Eus^{marin} Chr^{307} *-τειαι* | *αλλω δε διακρ.* cum NACKLP al omn^{vid} syr^{utr} cop Eus^{marin} Caes Cyr^{hr} Bas^{euno} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln om *δε* cum BDEFG it vg arm Clem Bas^{3,305} Tert^{marc} Ambrst al mu | *διακρισισ* cum ℵCD*FGP 17. d e f g m^{10} vg syr^{sch} sah (dedit Münt) arm (aeth^{libere}) Clem Or$^{cat\ 226}$ (*το χαρισμα της διακρισεως του πνευματος*) Bas$^{euno\ 298}$ Tert$^{marc\ 5,8}$ Hil rell omn ... ς Ln Ti *διακρισεισ* cum ABDG^{gr} C$^{K\ sil}$L al pler syrP cop Eus^{marin} Bas^{3,305} Caes Cyr^{hr} Euthal^{cod} Chr^{307} Thdrt al | *ετερω* sine *δε* cum ℵ*BDEFGP 119. l^{scr} al? it (et. m^{10}) vg Clem Caes Tert$^{marc\ 5,8}$ rell ... ς Ti add *δε* cum ℵCACKL al pler syr^{utr} cop arm Eus$^{ps\ 316}$ et$^{marin\ 302}$ Cyr^{hr} Bas^{euno} (*αλλω δε*) Euthal^{cod} Chr^{307} Thdrt al | *αλλω δε* usq *γλωσσων*: BK 109. d^{scr} k^{scr} al^{vid} Eus^{marin} om | *αλλω δε* et. Clem Caes etc ... D* d e f m^{10} vg arm Tert$^{marc\ 5,8}$ Hil$^{165.\ 864}$ et^{alib} al mu (sed non Hier$^{qu\ 9}$ ad hedib) om *δε* | *ερμηνεια* (*-εια* NCD^{c} etc; AD*FGLP etc *-ια*) cum NCD^{c}EF GKLP al omn^{vid} Clem Caes Bas^{euno} Cyr^{hr} Euthal^{cod} etc ... Ln *διερμηνεια* cum AD* (:: cf 12, 30. 14, 5. 13. 27. 28). Perrexerat D^{gr*}

γλωσσῶν· 11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστιν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, 27 6, 15 Ro 12, 4 a
πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἓν ἐστιν σῶμα, οὕτως
καὶ ὁ Χριστός· 13 καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν
σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε Ga 3, 28
ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. 14 καὶ γὰρ τὸ

---

per incuriam γενη, sed et uncis et punctis notatum est. ... m[10] Vig varimad Cassiod *interpretationes*

11. παντα δε ταυτ. cum ℵABCKLP al fere omn m[10] syr[utr] Clem[624] Eus marin[303] Chr[hr250] Didtri[142. 147] Ath[705] Caes[39] Chr[807] Euthalcod Thdrt ad h. l. et[243] et[4,390] Dam al Hil[806] Aug[saepe] al (Or[int4,648] *omnia autem* omisso ταυτα) ... DEFG 46. d e f g vg cop go arm Iust[rect fid 6] Or[2,350] Basesuno[296] Didtri[61] Ath[523. 544] Cyrthes[84] Thdrt[4,13] Chr[2,555. 556] Hil[965] Ambrst al ταυτ. δε παντ. | το εν et. Iust[rect fid] Clem Eus[marin] Bas esuno Cyr[hr] Didtri ter Ath[ter] Chr[2,555. 556] Cyrthes Thdrt ad h. l. et[243] Dam al ... D*FG 119. arm Ign[intpol264] Or[2,350] Chr[807] et[2,730] Severian 6,510 (in Chr[opp]) om το | ιδια et. Iust[rect fid] Clem Eus[marin] Ath[ter] Did[ter] Cyr[hr] Bas[2,133] Caes al mu Aug[saepe] (*dividens propria singulis*) Hier[pelag1] (4,2,494 *dividens singulis unicuique*) al (et. syrp mg graec) ... D* (διεροῦμενα pro διαιρ. ἰδια) FG d e f g m[10] vg syr[sch] arm Bas[2,588] et[esuno 296] Epiph[414. 476. 782] Or[2,350] (*χωρηγουν εκαστω*) et[int1,64] Did[lat 271] Hil[965] (non item[cod?]) Amb[fid2,479] et[alib]) Hier[saep] Ambrst al om

12. γαρ et. Hipp[prov] ap Mai[74] Hil[966] etc: ℵ a[scr] arm aeth om | και μελη: D*[vgrg] d e g go Hipp[prov] Hil Tichon[reg1] μελη δε | πολλα εχει cum ℵ[ANCP] 17. 37. 73. 118. arm Hipp[prov] Euthal[cod] Thdrt ad h. l. Hier Iovin 2 (4,2,216) ... ς Ti εχει πολλα cum DEFGKL al pler it vg syr[utr] go Chr[814] Thdrt[2,101] Dam al Hil Ambrst al | τα μελη του: D* d e go Hil Ambrst Tich τ. μελ. εκ του (d e *de corpore uno*, Hil etc *ex uno corpore* | του σωματος sine additam cum ℵ*ABCFGKLP 10. 17. 23. 31. 73. 115. 119. 122* 137. d[scr] f g vg syr[utr] cop arm aeth Chr[814 sem] et[815] Euthal cod Thdrt ad h. l. al Hier[Iovin2] Aug[ps30] et[ps67] et[alib] al ... ς (= Gb[00] Sz) add του ενος cum ℵ[cDE] al pler (178. praem) d e sah[münt] go Chr [814 sem] Thdrt[2,101] Dam, item (*ex uno corpore*) Hil Ambrst Tich | χριστος: C κυριος

13. εν ενι: 57. al aliq d e (hi[2] *nam et uno spiritu*) Clem[117] om εν. Item FG[rg] g om εν | εις εν: DG[r*] (confuse) εις εαμεν εν | εν πνευμ. (ante εποτισθημ.) cum ℵ(A)BC*D*FGP 17. 47. 73. 80. 137. d[scr] d e g am fu harl (hi omnes *unum spiritum potati sumus* vel *potavimus*, g sub *aut potabimur*) et (*uno spiritu*) demid tol, atque etiam (vel *unum spir.* vel *uno sp.*) syr[utr] cop arm aeth go Ign[intpol264] Ath[553. 554] Did[tri147. 174. 261. 272. 278] Chr[816] Euthal[cod] Aug[faust21] Ambrst al ... ς (Gb[0]) praem εις cum D[cEK(L)] al pler vg[cle] (*in uno spiritu*) Thdrt ad h. l. et[2,101] Dam. Praeterea a[scr] 134. 139. 178. 179. al fere[20] εις (al[2] om) εν πομα εποτισθ. (Mac[hom4,12] και παντες, φησι, το αυτο πομα επο-

σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλοσ ἀλλὰ πολλά. 15 ἐὰν εἴπῃ ὁ πούσ· ὅτι οὐκ
εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματοσ, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
σώματοσ. 16 καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖσ· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμόσ, οὐκ εἰμὶ
ἐκ τοῦ σώματοσ, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματοσ. 17 εἰ
ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμόσ, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρη-
σισ; 18 νυνὶ δὲ ὁ θεὸσ ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ
σώματι καθὼσ ἠθέλησεν. 19 εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλοσ, ποῦ τὸ
σῶμα; 20 νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. 21 οὐ δύναται
δὲ ὁ ὀφθαλμὸσ εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ
κεφαλὴ τοῖσ ποσίν· χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω· 22 ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον
τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματοσ ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά

τισθ.), item syr^{p} *unum potum* (in mg^{graec} πομα) *bibimus*, Clem^{117} ενι ποματι επιομεν, 18* 20. 63. 113** 121. 123. εν (*sive* εισ εν) πομα εποτισθ. εισ εν πνευμα, L 21. 39. 116. εισ εν πνευμα εφωτισθημεν, A vero εν σωμα εσμεν

15. ουκ εστιν: ℵ* ουκ ειμι, sed^{a} vel ipse* correxit

16. και: et. Or$^{int\,3,61}$ Aug$^{ps\,87}$ (^{4,930}) Pel al; item Aug$^{faust\,21}$ *Vel si* ... D*E d e go Ambrst om | οτι: P 114. Chr$^{mosc\,1}$ om. Ceterum ad finem versuum 15 et 16 punctum posuimus (ut etiam Ln, nec aliter voluit Wtst), contra ς Gb Sz interrogationis signum.

17. οφθαλμοσ: D* ο οφθ.

18. νυνι cum ℵCD^{b}et^{c}KLP al pler Chr$^{318\,bis}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln νυν cum ABD*FG 73. 119. l^{scr} Thphyl. Cf autem Etymologie: τὸ νῦν κατ' ἔκτασιν τοῦ ι γίνεται νυνί, καὶ διαφέρει τοῦ νῦν· τὸ μὲν γὰρ νῦν καθόλου ἐπιρρηματικῶσ τάσσεται ἐπὶ τῶν τριῶν καιρῶν, τὸ δὲ νυνὶ ἐπὶ μόνου τοῦ ἐνεστῶτοσ: ad quam sententiam cf Steph. Thes. vol. 5. p. 1609. | ο θεοσ εθετο: 17. f vg (non item d e g) Or^{3,617} (non item$^{int\,3,61}$ nec^{4,648}) εθετ. ο θε. | εν εκαστον: K praem (perperam) εισ

19. τα παντα cum ℵACDEKLP al fere omn Chr$^{318.\,319}$ Euthal^{cod} Thdrt^{bis} Dam etc ... BFG 17. om τα, hinc Ln [τα]

20. νυν δε cum ℵABCDEKL al pler Chr^{319} Thdrt Dam al ... FGP 32. 47. 67. 80. 114. Chr^{318} Thphyl νυνι δε | μεν cum ℵACD^{b}et^{c}EFGKLP al pler f g vg etc ... BD* 73. 114. d e arm go Aug$^{ps\,87}$ et$^{faust\,21}$ om; hinc Ln [μεν]

21. ου δυν. δε cum ℵBDEKL al plu d e vg (et. am fu** etc) syr^{p} go Chr$^{324\,bis}$ Thdrt Dam al Ambrst Aug$^{faust\,21}$ al ... Gb Sz om δε et Ln [δε] cum ACFGP 17. 37. 137. al^{20} f g fu* demid syr^{sch} cop arm aeth Euthal^{cod} Aug$^{ps\,87}$ al | ο οφθαλμ. cum ℵABCDEFGLP al plus^{40} Or^{3,602} Bas$^{spir\,52}$ Chr^{324} Euthal^{cod} etc ... ς (= Gb Sz) om ο cum K al mu^{vid} arm Thdrt^{4,572} Thphyl^{txt} (non item^{com})

ἐστιν, 23 *καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,* 24 *τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ Θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμήν,* 25 *ἵνα μὴ ᾖ σχίσματα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη.* 26 *καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συνπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος, συνχαίρει πάντα*

---

23. και α: FG^{1}G^{2} *και ο* (non mutatis sqq) | ς^{e} 1624. 1633. (non amplius 1656.) *ατιμοτερα,* ut etiam L 37. al aliq | *ειναι του σωματος*: DEFG al^{9} it vg Dam pp^{lat} pler (sed non Aug$^{faust\,21}$ et^{29}) add *μελη* vel post *ειναι* vel (ut 17. Dam f vg) ante *ειναι* | *εχει*: FG^{1}G^{2} *εχειν*

24. *εχει*: DEFG^{1}G^{2} d e syr^{sch} add *τιμησ* | *αλλα* cum ℵABCDEL al mu (5 ap Scri) Mcion$^{epiph\,330}$ et^{361} Dam ... ς *αλλ* cum FGK^{all} al plu Chr^{226} Thdrt al | o *θε. συνεκερ.* et. Mcion^{epiph} etc ... A *συνεκ. ο θε.* | *το σωμα* (ℵ^{c}): ℵ* om *το* | *τω υστεροumενω* cum ℵ*ABC 17. 57. 67** Melet epiph^{377} init Dam ... ς Ti *τ. υστεροντι* cum ℵ^{c}DEFGKL al pler Or^{4,196} Dial^{360} Chr^{326} Euthal^{cod} Thdrt Antio^{1153} al | *περισσοτεραν δουσ τιμην* et. Or (sed *διδουσ*) Dial etc ... B *τ. περισσοτερον δουσ*

25. *σχισματα* cum ℵD*FGL 47. 74. 109. a^{acr} al plus^{30} (7 ap Scri) g fu (harl* *sint scisma*) arm Bas^{2,216} Antioch^{1153} Dam Thphyl Aug$^{contin\,6,311}$ et$^{nat\,boni\,8,509}$ et$^{faust\,29}$; ^{8,444} Sedul ... ς Ln Ti *σχισμα* cum ABCD^{b}etc EK al plu d e f vg syr^{utr} cop Or^{4,196} Chr^{326} Thdrt Oec Aug$^{faust\,21}$; ^{8,255} Ambrst al :: minus aptum videbatur *σχισματα* de corpore dici | *το αυτο* (et. d e f g vg *id ipsum*) et. Or^{2,617} et^{4,196} etc: DG*FG^{2}G^{2} arm *τα αυτα* | *μεριμνωσιν* et. Or^{bis} etc: DEFG Thphyl^{mg} *μεριμνα*

26. *ειτε* pri cum ℵACDEKL al fere omn vg^{cdd} ap^{lachm} (*si quidem*) syr^{sch} (*ut quando*) cop Bas^{2,210} Chr$^{328.\ 329}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Similiter 31. *ει*, Cyp$^{21.\ 70.\ 99}$ (*Si patitur*) et Aug^{saep} (*Quia si*) *ει* posteaque *et ει*. Cf et. Or^{1,214} *ου μονον ενταυθα του· ει πασχει μελος εν, συμπασχει παντα τα μελη, και ει δοξαζεται μελος εν* etc; item Eus$^{dem\,15}$ *και το· ει πασχει εν μελοσ, συμπασχει παντ. τα μελη,* nil praeterea; ita etiam Thdrt^{1,1127} et^{alib} *ει γαρ πασχει εν μελος* etc, quae quidem certe contra *ει τι* testantur. Libere et. Or^{2,640} *οι πιστευοντεσ εισι σωμα χριστου και μελη εκ μελουσ· εαν δε πασχη μελος εν, συμπασχει πα. τα μελη, και εαν δοξαζηται μελ. εν, συνδοξαζεται* etc. Item bis *εαν* Bas$^{regg\,474}$ ..... Ln *ει τι* cum BFG d e f g vg syr^{P} arm Ambrst al | *εν* et. Or$^{1,214.\ 2,640}$ Eus$^{dem\,15}$ Bas^{2,216} et$^{regg\,474.\ 476}$ al Cyp^{ter} etc (sed Or^{1,214} *μελ. εν*, Cyp$^{21.\ 99}$ *membrum unum*) ... A om. Similiter sed liberrime Or^{4,196} *ει τινα ευπαθειαν εχει μελοσ, συνευπαθησει παντα* etc | *συνπασχ-* cum ℵAB*CDEFG ... ς Ln *συμπ-* cum B^{2}K^{all}L al certe pler | *μελοσ* sec loc sine *εν* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum ℵ*AB Thdrt$^{4,\ 1208}$ ... ς Ln$^{ed\,mai}$ Ti praem *εν* cum ℵ^{c}CDEFGKL al omn^{vid} it vg syr^{utr} cop arm aeth Or^{1,214} (*μελοσ εν*) et^{2,640} (ut ante) Bas^{2,216} et$^{regg\,474}$ Chr$^{329\,bis}$ Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam al Cyp^{ter} (sed^{bis} *membr. unum*) etc | *συνχαι-* cum AB*CDEFG 37. ... ς Ln *συγχ-* cum ℵB^{2}K^{all}L al pler

12 τὰ μέλη. 27 ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους.
9. 10 Eph 4, 11 28 καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; 30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύου-
14, 1 σιν; 31 ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

---

27. *εστε σωμα* et. Or^{3,610} 4,197 et^{int} 3,61 et^{alib} (et^{cat} 182 *και παντες εστε σωμ. χριστ.*) Eus^{dem} 467 et^{ps} 53 ac^{saep} etc ... FG^{rg} g Amb^{luc} 15, 1461 (non item 17, 1476) *σωμα εστε* | *μερους* et. Or^{3,610} 4, 197 et^{int} 4, 564. 600 Eus^{dem} 467 et^{ps} 143. 370 et^{alib} Bas^{2,216} Chr^{333} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{2,101} Dam al (Thdrt sic: *ου γαρ ημεις μονοι, αλλα παντες οι κατα την οικουμενην πεπιστευκοτες· δια τουτο γαρ το εκ μερους προστεθεικεν.* Similiter alii explicant.) ..... D* d e f vg syr^{p} (sed^{mg} *μερους*) arm Or^{3,610} Eus^{ps} 58 Epiph^{707} Thdrt^{1,1200} Severian^{cat} 243 Procl 696 (Gall^{2}) Ambrst al (sed Amb^{luc} 15 et^{17} *ex membris*; Hil^{967} Aug^{ioh} 21 om) *εκ μελους*. Sic Severian l. l. (*ουκ ειπεν μελη εκ μελων, αλλα μελη πολλα εκ μελους ενος· μελος γαρ η κεφαλη του ολου σωματος.*)

28. *τριτον*: D^{gr*} add *δε*, 37. Or^{3,501} (non item^{int} 600 nec^{cat} 245) praem *και* | *επειτα* pri: syr^{p} mg graec *ειτα* | *επειτα* sec cum ℵABC 17. 39. 73. 74. 93. Bas^{3,34} Cyr^{hr} 296 Chr^{333} Euthal^{cod} Cyr^{act} 40 Dam. Videntur etiam agnoscere qui bis *deinde* habent Aug^{gest} pelag 10, 209 Ambrst ... ς *ειτα* cum KL al pler Thdrt Thphyl Oec. Item^{vid} f vg quum habeant *deinde - exinde* ... DEFG d e g Hil^{967} Amb^{ps} 118, 1250 et^{spir} 2 (603. 663) om | *αντιλημψ-* cum ℵAB*D*FG ... ς *αντιλημψ-* cum B^{3}CD^{c}EKL al omn^{vid} | *γενη* (ℵ^{a}): ℵ* om (per manifestam incuriam) | *γλωσσων*: vg^{cle} harl** tol (demid) syr^{p} arm Ambrst (sed fluct lectio) Pelag add *interpretationes* (demid *-onem*) *sermonum*. Cf huc Luc^{brug}: *Correctoribus visum non est omittere* interpretationes, *quamvis Graeco consentanee ab aliis libris omittatur.*

31. *τα χαρισμ.*: FG om *τα* | *τα* sec: in F supra scriptum est | *μειζονα* cum ℵABC 5. 6. 10. 17. 31. 37. 39. 67** 73. 137. 213. am aeth^{utr} Or 3, 647. 4, 418 et^{cat} 94 et^{int} 4, 649 Philea (ap Routh^{4,88} ex Eus^{hist} 8, 10) Thdor mop ex^{cat} 246 Euthal^{cod} Cyr^{thes} 84 Thdrt^{comm} Dam ad h. l. et^{parall} 634 Hier^{iovin} 2: 4, 2, 210 et^{pelag} 1: 4, 2, 494 et^{naum} 1: 8, 1559. Habent enim Or^{int} 4, 649: *apud Paulum – dicentem: Aemulamini autem dona maiora, magis autem ut prophetetis* (cf 14, 1), item Phileas ap Eus: *ζηλωσαντες τα μειζονα χαρισματα οι χριστοφοροι μαρτυρες*, item Thdor^{mop} *αντι του· ολως γαρ εφιεσθε των μειζονων χαρισματων· ει ουτως εφιεσθε, εγω υμας επι ταυτα προοδηγησω. τουτο γαρ επηγαγεν· και ετι καθ υπερβολην* etc ..... ς *κρειττονα* (DEFG etc *-σσονα*) cum DEFGKL al

XIII.

1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάναι, 14, 8 ss

---

longe plu d e f g vg (exc am) cop^{vid} arm Or^{4,77} et$^{int\,2,\,141}$ Chr^{837} Severian$^{cat\,246}$ Thdrt^{ixt} Dam$^{ps\,rall\,353}$ et^{533} Phot$^{cat\,247}$ Thphyl Ambp$^{ps\,36,37n}$ et$^{vidui\,5,194}$ Ambrst al (cf et. Tert$^{uxor\,1,8}$ „*et meliorum donationum sectatores simus*). Ex illis habent Or^{4,77} *το υπο παυλου προστεταγμενον· ζηλουτε τα χαρισμ. κρειττονα, μειζονα δε των χαρισματων το και παντων προτεταγμενον* etc, item$^{int\,2,\,141}$ *dicens: Aemulamini autem dona meliora, magis autem ut prophetetis;* Chr vero: *και ουκ ειπε „τα μειζονα", αλλα „τα κρειττονα"* etc, quae repetit Thphyl. | *και ετι* (G *ετει*, D^{Gr*} *ειτι*, F^{Gr} *ειτει*): FG d e g m^{16} (*Item ad Cor. prima: Adhuc* etc) syr^{sch} om *και* | *υμιν δεικνυμι* (A *διγνωμι*., 17. *δεικνυω*): F^{Gr}G g *δεικν. υμιν*

XIII. 1. *γεγονα χαλκος* usque *αγαπ. δε μη εχω* (v. 2.): ℵ* om, suppl^{a} | *γεγονα* et. Or$^{cat\,250}$ et$^{int\,2,\,176}$ (Or$^{4,\,121}$ *-γεγονε χαλκος ηχων*) Bas$^{2,208.\,2,228}$ et^{alib} Chr^{336} Cyr$^{fest\,pasch\,83}$ etc (f vg *factus sum velut*, item Aug ioh^{6} *fact. sum tamquam*, etc) ... D*E* *εν ειμι*, item F^{Gr}G *εν ειμι η*, d e g m^{16} Ambrst *in* (g m Ambrst om) *unum sum ut* (Ambrst *velut*) | FG *χαλικος* | *αλαλαζον* cum ℵ^{a}BCFGKL etc (syr$^{P\,mg}$ g^{r} *αλλαλαζον*) ... A DE 17. d^{ser} *αλαλαζων* (item 8^{lect} *κυμβαλος αλαλαζων*)

2. *και εαν* pri loc cum ℵ^{a}BDEFGL al fere omn Bas^{2,208} Ephr^{333} Chr^{339} Euthal^{cod} etc ... K *και αν* ... Ln *καν* cum AC 17. 31. Bas^{2,228} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ | *προφητειαν* cum ℵ^{a}ABCD^{2}FGK^{sil} al pler ... D*L al pauc *-τειαν* | *ειδω* (*noverim* d e f g m^{16} vg) ... AD* 17. 47* 72. al aliq Ephr^{333} Bas$^{bapt\,665}$ Dam$^{parall\,352}$ *ιδω* ... FG *ουδα* (pro *οιδα*) | *παντα*: FG *τα παντ.* | *και εαν* sec loco cum ℵCDEFGKL al fere omn Ephr^{333} Chr^{339} Euthal^{cod} etc (al pauc Bas$^{2,\,208}$ *και εχω*, item f vg; 47. Bas^{2,228} *και* tantum omissis *εαν εχω*) ... Ln$^{ed\,min}$ *καν* cum AB 17. 31. Clem^{614} Or^{4,427} et$^{cat\,251}$ Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ | *μεθισταναι* cum ℵBDEFG 17. 19. 31. 37. 43. 44. 48. 52. 55. 73. al pauc Clem Cyr$^{fest\,pasch}$ Thphyl ... Method^{733} Bas^{2,208} *μεθισταν* ... ς Ti *μεθιστανειν* cum ACKL al pler Or$^{2,376.\,579}$ et$^{cat\,251}$ Bas^{2,228} et$^{bapt\,665}$ Ephr^{333} Chr^{339} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,353}$ Oec | *ουθεν* (Gb″) cum ℵABCD^{c}L al sat mu (10 ap Scri, 5 ap Mtth) Clem^{614} Ephr^{333} et^{2,119} Bas^{2,228} ex$^{codd\,plu}$ et$^{bapt\,665}$ Euthal^{cod} Macar$^{hom\,26}$ (Gall^{7,99}) Dam ad h. l. et$^{parall\,353}$ al ... ς^{e} Gb Sz (non ς) *ουδεν* cum D*FGK^{sil} al permu Clem^{166} Method^{733} Macar$^{hom\,27}$ (Gall$^{7,\,107}$) Bas^{2,208} Chr^{339} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ Thdrt al. Ceterum cf Phryn$^{ecl\,181}$: *οὐθείς, διὰ τοῦ θ, εἰ καὶ χρύσιππος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν οὕτω λέγουσι, σὺ δὲ ἀποτρέπου λέγειν· οἱ γὰρ ἀρχαῖοι διὰ τοῦ δ λέ-*

ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. 3 *καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.* 4 *ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρη-*

γουσιν, οὐδείς. Ad quae uberius adnotantem vide Lobeckium. In Steph. Thes. 5, 2373 exempla formae *ουθεν* ex papyris afferuntur. | *εἰμι*: A *ωφελουμαι*, item Amb$^{luc\ 13,1453}$ et$^{ps\ 45,929}$ al *nihil mihi prodest*

3. *καὶ εαν* pri loc cum NDEFGKL al pler Ephr^{333} Bas$^{bapt\ 665}$ Chr^{339} Thdrt al ... Ln *καν* cum ABC 17. al pauc Clem^{614} Or$^{cat\ 252}$ Bas^{3,308} Cyr^{4,754} et$^{fest\ pasch\ 85}$ Dam | *ψωμισω* cum NABCDEFGL al longe plu Clem^{614} Or$^{cat\ 252}$ Ephr^{333} Bas^{3,303} et$^{bapt\ 665}$ Chr^{339} Euthal^{cod} Cyr^{bis} Thdrt Dam ad h. l. al ... ς^{e} (non ς Gb Sz) *ψωμιζω* cum K^{all} al vix mu (nullus ap Scri) Dam$^{parall\ 353}$ | *καὶ εαν* sec loc cum ℵ (B *καὶ αν*) DE FGKL al pler (Meth^{733}) Ephr^{333} Bas$^{bapt\ 665}$ Chr^{339} Thdrt al ... Ln *καν* cum AC al? Or$^{cat\ 252}$ Cyr^{4,754} Dam ... Bas^{3,303} Chr$^{mosc\ 2}$ Cyr$^{fest\ pasch}$ *καὶ* tantum | *παραδω*: FG *-δωσω* | *καυθησομαι* (Gb') cum DEFGL al permu (6 ap Scri, 9 ap Mtthaei; Wtst al neglexerunt) Bas$^{bapt\ 665}$ Euthal^{cod} Cyr^{4,754} Max^{1,545}. Item *καυθησωμαι* CK al plu Or$^{cat\ 252}$ Ephr^{333} Chr^{339} (sed$^{mosc\ 1}$ *-σομαι*) Cyr$^{fest\ pasch\ 85}$ Thdrt Dam al. Clem^{614} *παραδουσ το σωμα ινα καυθησεται*, Bas^{3,303} *καυθη*, Meth^{733} *καὶ εαν το σωμα μου πυρι παραδωσω*. Confirmant eandem lectionem (*καυθησ-*) d e f g m^{16} vg syr^{utr} cop arm aeth go Tert$^{prax\ 1}$ (*quando etsi corpus suum tradidisset exurendum, nihil profecisset, dilectionem dei non habens*) Cyp$^{199.\ 204}$ Rebapt^{13} (Gall^{3,364}) Aug$^{loh\ 7}$ et^{18} ac^{saep} Ambrst al mu Iac$^{nisib\ 17}$ ..... Ln *καυχησωμαι* cum NAB 17. aeth^{ro} (cop^{uis}? ap Mill et Wtst) Ephr^{3,112} (*-σομαι*). Inprimis cf Hier$^{gal\ 3:4,307}$ (Vallars^{7,517}) *Si tradidero corpus meum ut glorier* etc; ibidem^{308} (Vall^{516}) *Scio in Latinis codicibus, in eo testimonio quod supra posuimus:* Si tradidero corpus meum ut glorier, ardeam *habere pro* glorier; *sed ob similitudinem verbi, qua apud Graecos* ardeam *et* glorier, *id est καυθήσομαι* et *καυχήσομαι*, *una litterae parte distinguitur, apud nostros error inolevit. Sed et apud ipsos Graecos exemplaria sunt diversa.* Rursus idem$^{isai\ 58:3,428}$ (Vall^{4,688}): *Apostolus si etiam corpus suum tradat martyrio ut* ardeat, *sive* glorietur (*utrumque enim fertur in exemplaribus*) *absque dei caritate* etc :: at vdtr potius *καυχησωμαι* (*-σομαι*) per errorem ex *καυθησομαι* fluxisse. | *ουδεν* (et. Ln$^{od\ mlu}$) cum ℵA 17. 31. 73. (Bas$^{reg\ f\ 28}$ ex^{ms} ap Wtst?) ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *ουδεν* cum BCDEFGKL al pler Ephr^{333} et^{2,112} Bas$^{bapt\ 665}$ et$^{epp\ 303\ 6}$ Chr^{339} Euthal cod Cyr^{4,754} et$^{fest\ pasch\ 85}$ Thdrt Dam al

4. *χρηστ. η αγαπη, ου ζηλοι η αγαπη, ου* etc (ita et. Ln): praeunt hanc distinctionem D et d stichorum ratione, Antioch^{1180} Dam ad h. l. ℵ sic: *η αγαπη* ‖ *μακροθυμει* | *χρηστευεται* ‖ *η αγαπη* ‖ *ου ζηλοι* ‖ *η αγαπη* ‖ *ου περπερευεται* | etc, ita ut in utrumq modum distingui liceat. In B tertia manu sic distincta singula: *η αγ. μακροθυμει· χρηστευεται· η αγαπη ου ζηλοι· ου περπερευεται·* etc. Patres plurimi modo inferunt singulis quae praedicantur nomen *η αγαπη*, modo auferunt: vide post ... ς Ti *χρηστευεται· η αγ. ου ζηλοι· η αγ. ου*

στεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. 10, 24 Phi 2, 4

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργη-

περπερευεται, ου etc. Hanc distinctionem confirmat Or$^{cat\,252}$. | η αγαπη sec loc: 41. 71. Clem^{251} Or$^{int\,4,532}$ Bas$^{regg\,482}$ Chr^{249} Thphyl Tert$^{pat\,12}$ om; Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ (non item^{93}) Cyp$^{199.\ 203.\ 250.\ 304}$ Aug$^{serm\,5,1349}$ (non item^{alibi}) al η αγαπ. χρηστ. η αγαπ. ου ζηλοι (addunt igitur η αγαπ. ante χρηστ., sed servant etiam post) | η αγαπη tert loc cum ℵACDEFGKL al pler d e g m^{16} syr^{utr} go Or$^{cat\,253}$ (item sed affert tantum η αγαπη ου περπερ. Or$^{2,591.\ 844}$ et^{prov} ap Mai^{58}, in Notit^{190}) Cyr$^{fest\,pasch\,96}$ Thdrt Dam ad h. l. (om vero$^{parali\,258}$ ου ζηλ. η αγαπ.) al Cyp^{204} ..... B 17. 73. 74. a^{ser} al^{5} f vg cop arm Clem^{251} Or$^{int\,2,232}$ et^{4,582} Ephr^{328} (om vero η αγ. ου περπ. ου φυσ.$^{2,\,112}$) Bas$^{regg\,482}$ Chr^{249} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ Thphyl Tert$^{pat\,12}$ Cyp^{199} Ambrst al om. Atque hinc Ln [η αγαπ.] | ου περπερευεται (vitiose ut^{vid} A Ephr^{328} περπορευεται et per errorem^{vid} περισσευεται Or^{2,591}): d e m^{16} *non est perpera*, g *non perperat* t *non perperam agit*, f vg Or^{int} Cyp Ambrst al *non agit perperam* (*non perp. ag.*), Tert^{pat} *non protervum sapit*

5. τα εαυτης (ita et. Chr^{1,124} et^{edd2} ad Chr^{253} et^{354}; 80. Chr$^{253.\ 354}$ το εαυτης) et. Clem^{256} Or^{2,568} et$^{cat\,121}$ Ephr^{328} et^{2,112} Bas$^{regg\,482}$ al mu Tert$^{pat\,12}$ etc ... n Clem^{252} το μη εαυτης. Sic Clem: οὐ ζητεῖ, φήσασ, τὸ μὴ ἑαυτῆς. τὸ γὰρ ἴδιον ἡ ἀλήθεια τὸ οἰκεῖον καλεῖ, τὸ δ' ἀλλότριον ἡ φιλοκοσμία ζητεῖ etc. At idem^{247} η αγαπη τα εαυτης ου ζητει, αλλ επι τον αδελφον εκτεινεται

6. τη αδικια: FG om τη | συνχαι- cum B^{a}D^{a}FG (item 12, 26 AC) ... ς Ln συγχαι- cum ℵAB^{2}CD^{c}EK^{sil}L al certe pler

7. στεγει (*suffert* d e f g m^{16} vg): FG^{rg}G^{gr} ασταγει (:: corrupte ut tot alia in FG) ... Cyp$^{199.\ 252.\ 304}$ Zeno^{2,6} (Gall^{5,112}) *diligit* (στέργει?). Utrumque ut^{vid} coniung aeth. Ceterum ad στεγει syr$^{p\,mg}$ add *in spe*

8. η αγαπη ut et. Clem^{247} Or$^{2,564.\ 813}$ et^{2,541} etc ... B om η | πιπτει cum ℵ^{a}ABC^{a} 17. 47^{a} 67** 80. Nyss^{anim} et rec^{636} Andr$^{apoc\,prooem}$ Maxim^{1,237} (Mac$^{cust\,cord\,14}$ ο γαρ ταπεινος ουδεποτε πιπτει vix huc spect), item *cadit* g (*excidit* t *cadit*) Or$^{int\,4,568}$ et (*illud quod pronunciavit apostolus quia charitas nunquam cadet*) ^{569} Aug$^{lob\,3,1,671}$ ac^{saepe} Ambrst ... ς Ti εκπιπτει cum ℵ^{c}C^{3}DEFGKLP al pler (46. εκλειπει) Clem$^{166.\ 246}$ Or$^{2,564.\ 813}$ et^{2,541} Ephr^{328} et^{2,112} Bas$^{regg\,482}$ Macar^{171} (Gall^{7}) Chr^{255} Euthal^{cod} Cyr$^{fest\,pasch\,85}$ et^{93} Thdrt^{bis} Dam Phot$^{cat\,254}$ al, item *excidit* m^{16} vg; d e f vg^{edd} Tert$^{pat\,12}$ Cyp$^{199.\ 204}$ al *excidet*, am *excedit* | δε cum ℵABC^{2}D^{b}et^{c}EL al pler syr^{p} go Chr$^{261.\ 262}$ Thdrt Dam al Aug^{5,478} ... C^{a}D^{a}FG KP al pauc it vg (Ambrst al) cop arm (syr^{sch} προφητειαι γαρ) Did$^{tri\,446}$ (sed incipit ab *ειτε προφ.*) om. Libere Clem^{246} - εκπιπτει· προφη-

θήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.
12 *9 ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· 10 ὅταν*
δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 ὅτε ἤμην
νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νή-

---

τειαι καταργουνται, γλωσσαι παυονται etc | *προφητειαι* (ℵD*P al *-τιαι*, non item CD^{c}EFGK^{sil}L etc; A *-τεια*, sed *-θησονται*) *καταργηθησονται* et. Clem^{946} (sed vide ante) Nyss^{anim} et res^{676} al mu Tert$^{pat\ 12}$ Ambrst etc ... B *προφητεια καταργηθησεται* | *γνωσις καταργηθησεται* cum BD*et^{c}E (sed *-σεισ*) KL (P *γνωσισ παυσεται*) al pler d e f vg syr^{utr} cop arm go Or^{4,220} (*γνωσισ η εκ μερουσ, ητισ καταργηθησεται, οταν ελθη* etc) Did$^{tri\ 446}$ Chr^{363} Thdrt (Dam^{com} vide post) al Aug$^{act\ felic\ 8,478}$ et^{spir} et litt^{10,107} Ambrst al ... ... ℵAD^{b}FG^{rg} 17. 47. al pauc (sed ℵ 17. 47. *γνωσισ*) g Nyss^{656} (*και γνωσεισ παυσονται*) (Dam^{txt}, sed^{com} *ποια γνῶσισ καταργεῖται; ἡ μερική*) Tert$^{pat\ 12}$ (*exhauriuntur linguae, scientiae, prophetiae*) *γνωσεισ καταργηθησονται* :: nusquam alibi apud Paulum *γνωσεισ*, hinc poterat parum aptum videri; poterat vero etiam ad *προφητειαι* et *γλωσσαι* accommodari.

9. *γαρ* cum ℵABDEFGP al sat mu it vg syr^{utr} cop arm aeth^{pp} Ir$^{int\ 238}$ et (*nunc enim ex parte*) ^{301} Or^{4,224} Meth^{751} (*εκ μερουσ γαρ ετι και ωσ δι εσοπτρου γινωσκ.*) Did$^{tri\ 446}$ Eus$^{ps\ 166}$ Ath^{851} Thdrt Dam al Hil^{404} Ambrst al ... Ti (Gb') *δε* cum KL al plus^{70} (11 ap Scri) Phot^{disert} ap Oec et$^{cat\ 256}$ *ἐκ μέρους δὲ ἀντὶ τοῦ· ἐκ μέρ. γάρ· αἰτία γὰρ τοῦ διατί μέλλουσι καταργηθῆναι καὶ παύσασθαι* ... 67** go aeth^{ro} om plane; item (sine eis quae praecedunt afferunt) Or^{4,352} et$^{cat\ 249}$ et$^{cat\ eph\ 112}$ Eus$^{marc\ 186}$ Mele$^{epiph\ 881}$ Epiph^{678}, item (*το· εκ μερουσ γινωσκομεν* etc) Chr^{363} etc

10. *το εκ* sine *τοτε* cum ℵABD*FGP 17. 31. 39. 47. 67** 73. 74. 80. 137. it vg cop arm aeth^{utr} go Ir$^{int\ 238}$ Or^{1,645} et^{2,519} et$^{4,200.\ 352}$ et$^{cat\ 249}$ et int^{2,212} et^{alib} Eus$^{ps\ 191}$ Ath^{851} Epiph^{678} Cyr$^{ador\ 396}$ Euthal^{cod} Maxim^{2,26} Dam etc ... ς (Gb^{0}) praem *τοτε* cum D^{b}et^{c}KL al pler syr^{utr} Or^{2,497} (*και τοτε*) et$^{cat\ 60}$ Mele$^{epiph\ 881}$ Chr^{363} Thdrt al | το (FG^{rg} g Ir$^{int\ 238}$ *τα*) *εκ μερουσ* ante *καταργηθ.* et. Ir$^{int\ 238}$ Or^{saep} et iam^{cat} Eus^{ps} Ath 851 Did$^{tri\ 446}$ Cyr^{ador} etc ... D*et^{c}EFG it vg syr^{sch} go Or$^{int\ 2,213.\ 693}$ et$^{4,520.\ 522.\ 573}$ Aug$^{act\ felic\ 8,478}$ et^{alib} (non item$^{loh\ 80}$ et^{alib}) Ambrst al post *καταργ.*

11. *οτε*: D^{gr*} fu add *δε* | *ελαλ. ωσ νηπ., εφρο. ωσ νηπ., ελογ. ωσ νηπ.* cum ℵAB 17. 80. 93. f vg cop aeth^{utr} Clem^{117} (*εφρο. ωσ νη. ελαλ. ωσ νη.*) Or$^{cat\ eph\ 172}$ (omissis *ελογ. ωσ νη.*) et$^{int\ 2,673}$ (et^{2,27} *loquebar sicut parvulus* sed pergit ut ς, item 37.) Bas^{1,159} Nyss^{1,137} Did^{446} (om *εφρο. ωσ νη.*) Thdrt^{4,654} Dam Aug$^{act\ felic\ 8,478}$ Hier$^{esai\ 56}$ al ... ς *ωσ νηπ. ελαλ., ωσ νηπ. εφρο., ωσ νηπ. ελογιζ.* cum DEFGKLP al pler d e g fu syr^{utr} arm go Or$^{cat\ epp\ cath\ 115}$ Bas^{2,223} Epiph^{555} Chr^{363} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. al Tert$^{pud\ 1}$ (om *ωσ νη. ελογ.*) Aug^{spir} et litt^{10,105} et op mon^{6,502} et^{alib} al | *οτε* sec sine copula cum ℵ*ABD* 67** 119. d e am harl* tol go Or^{3,479} et$^{int\ 2,496.\ 673}$ Did$^{tri\ 446}$ Hil^{462} ... ς *οτε δε* cum

πιος· ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 *βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσ-* 9
ωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ 8, 3
ἐπεγνώσθην. 13 *νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.*

XIV.

1 *Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ* 12, 31
ἵνα προφητεύητε. 2 *ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ* 5

ℵ^{c}D^{c}EFGKLP al pler f g vg$^{cl\text{ę}}$ fu demid syr^{utr} cop arm aeth^{utr} Or^{cat} eph^{172} et$_{epp}$ cath^{115} et^{int} 2, 79. 203. 2, 27 et^{alib} Bas^{1}, 159 Epiph^{555} Chr^{263} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Tert^{pudic} (*at ubi vir sum factus*) Ambrst (*at ubi*) | *γεγονα* et. Clem^{117} Or^{2,479} et^{cat} eph^{172} Didtri^{446} Bas^{1,159} Epiph^{555} etc ... B Or^{cat} opp cath^{115} *εγενομην* | *κατηργηκα* (Macar Epiph -*σα*) ante *τα τ. νηπ.* et. Clem^{117} Or^{2,479} et^{cat} eph et^{cat} opp cath et^{int} 2, 203. 486 et^{alib} Didtri Bas^{1,159} Macar^{7,182} al mu Aug^{sacp} al ... DEFG d e g (non f vg) syr^{p} arm go Bas^{2,223} Epiph^{555} Or^{int} 2, 79. 382 Tert^{pudic} 1 Hil^{462} Ambrst al post *τα τ. νηπ.*

12. *βλεπομεν*: P 42. -*πωμεν*, 37. -*ποιμεν* | *γαρ* cum ℵABD^{c}KLP al omn vid cop syr^{p} (syr^{sch} Dam Or^{int} 4, 573 *δε*, *autem*) Clem$^{120.\ 374.\ 647}$ Or^{int} 4, 600 Eus^{marc} 53 et^{177} Didtri^{446} Cyriul^{89} al mu Aug$^{act\ felic}$ 4, 478 Amb fid resurr^{1163} ... D*FG d o f g vg (et pp^{lat} pler) go arm om, item Clem^{690} et Thdot$^{clem\ 902}$ al | *δε* et. Thdot^{clem} Or$^{1,282.\ 720.\ 731}$ ac^{saepe} et^{int} 2, 120 ac^{saep} Eus$^{marc\ 53.\ 177}$ Didtri^{446} Cyriul^{89} al mu Cyp^{219} Hil$^{284.\ 404}$ etc ... D^{gr}E^{gr} 73. 80. 93. al$^{3\ scr}$ al mu syr^{sch} et^{p} c.* arm aeth (sed lib vertit) Clem$^{120.\ 374.\ 647.\ 690}$ Thdrt (non ad h. l.) 2, 55. 70. 155. 4, 654 (sed his^{4} ll. *ωσ εν εσοπτρω*) Tert$^{prax\ 14}$ Or^{int} 4, 462 praem *ωσ* (similiter Dam *ωσ εν αινιγμ.*) | *εν αινιγματι* (Or^{1,720} et^{4,230} *και αινιγματοσ*, non item alibi) ... LP 109. 178. f^{scr} al pauc Or$^{1,282.\ 720.\ 731}$ ac^{saepe} (non item^{3,174}) et^{int} 4, 462 ac^{saepe} (non item^{4,578}) Hil$^{284.\ 549}$ (non item^{404}) Gaud$^{serm\ 5}$ (non item^{1}) praem *και*. Praeterea Clem^{ubique} (non item Thdot^{clem}) om *εν αινιγμ.* | *γινωσκω*: DE *γιγν-* | *επιγνωσομαι*: K *γνωσομαι* | *επεγνωσθην*: FG *επιγν.* (sed ildem etiam v. 11. *λαλουν* et *λογειζομην*) ... F^{gr}G d (om *et*) e g tol Cyp^{219} praem *εγω*. Inepte (nisi forte cum *εγω* cohaeret) D^{gr*} *καθ. και ω επεγν.*

13. *νυνι δε μενει* (f vg etc *nunc autem manet*) ... FG *μενει δε*, d e g Clem^{946} *μενει δε* (pergit *τα τρι. ταυτα, πιστ.* etc) Hil^{1279} Aug$^{ioh\ 83}$ Ambrst al *manet* (*manent*) *autem* | *μειζων*: D* *μειζω*, L Or$^{cat\ rom\ 84}$ *μειζον*

XIV. 1. *προφητευητε*: FG 46. 48. -*τευεται* (46. -*τε*)

2. *γλωσση* (Mac^{7,126} *εν γλ.*): DEFG 10. 61. g** arm Chr$^{875\ semel}$ Amb$^{spir\ 659}$ *γλωσσαισ* | *οικ*: ℵ *ουχ* | *ανθρωποισ*: inepte -*πουσ* F^{gr}G^{gr}

ἀλλὰ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· 3 ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. 4 ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. 5 θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ-
1 *σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ*
18 *λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. 6 νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ; 7 ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα,*

---

2. *θεω* c. ℵ*BD*FGP 67** Chr$^{375\,semel}$ ... ς *τω θεω* c. ℵcADcEKL al fere omn Chr$^{375\,semel}$ Thdrt Dam al | *ουδεισ*: ℵ *ουθισ* | *γαρ ακουει*: 17. *παρακουει* | *πνευματι*: FGrG d e g am** fu floriac Pelag al *πνευμα*

3. *ο δε*: FG *ει γαρ* o, g *si enim qui.* Similiter d e f vg *nam qui*, Ambrst *qui enim.* Cf Or$^{int\,4,619}$ *idem apostolus ait: Qui prophetat* etc | *ανθρωποισ*: rursus FGrGGr *-πουσ* | *παραμυθιαν*: 47. *μακροθυμιαν*

4. *ο λαλων*: FG o *λαλει*, sed G add *ι λαλων* | *γλωσσῃ*: DE 46. arm Mac^{7,28} *γλωσσαισ* | *ο δε προφ. εκκλ. οικοδ.*: 37. 48* 73^{a} 178. k^{scr} tol* om (:: transiliendo ab *οικ.* ad *οικ.*) | *εκκλησιαν* (et. Or$^{3,4\,vt}$ Mac^{7,28} etc Ambrst etc): FGrG g vg^{cle} (non item am fu demid tol, sed harl ut vdtr) Pel add *θεου*

5. *παντας υμας*: A Ambrst *υμ. παντ.*, nec aliter syr^{utr} cop | *λαλειν γλωσσαισ*: A 73^{a} am Chr$^{376\,semel}$ Thphyl *γλ. λαλ.* | *ινα προφητευητε* (FG *-ετε*) et. d e g Ambrst ... DGr* f vg Hier$^{iovin\,2}$ (4,2,216) Pelag *προφητευειν* | *μειζων* (L al pauc *-ζον*, 73. *κρεισσων* et 37. *κρεισσω*) *δε* cum ℵ*ABP 39. cop Euthal^{cod} (item Mac^{7,24} *ο δε προφ. μειζ. η ο*) ... ς *μειζ. γαρ* cum ℵcDEFGKL al fere omn d e f g vg syr^{utr} arm aeth Chr^{376} Thdrt Dam al Hier$^{iovin\,2}$ Ambrst al. Praeterea FG add *εστιν*, ut (*maior est enim, nam maior est*) it vg | *διερμηνευῃ* cum ℵABDcKP al sat mu^{vid} Thdrt Dam Oec ... L al plus^{40} Chr^{376} Thphyl *διερμηνευει* ... DGr* *διερμηνευων* (K *διερμηνευων η*, quod inde fluxit quod in D pro *-ων* supra scriptum est *η*) ... FG *η ο διερμηνευων* (g *nisi qui interpretetur*, sed f vg^{cle} demid *nisi forte interpretetur*, aim fu tol *nisi forte ut int.*)

6. *νυν* cum ℵABD*FGP 73. Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς Ti *νυνι* cum DcEKL al pler Chr^{376} Thphyl Oec | *τι υμας*: P *τι υμιν* | *η εν αποκ.* cum ABDEFGKLP al pler f g vg syr^{sch} arm Clem^{860} etc ... ℵ 17. 67** 120* c^{scr} d e cop syr^{p} Thphyl om *η* | *η εν γνωσ. η εν προφητ.*: d e am demid om *εν* utrumq, f tol harl** om tantum ante *προφητ.* | *η διδαχῃ* (absque *εν*) cum ℵ*DGr*FGrGGr b^{scr} tol harl** ... ς Lu Ti *η εν διδαχ.* cum ℵcABDbetcKLP al pler d e f g vg (et. am fu demid harl*) Clem^{860} Chr^{376} Thdrt Dam al Ambrst al

7. *μη*: D*FG post *εαν* pon. Cf it vg *nisi distinctionem sonituum* (sic f vg; d e *soni*, tol *sonitus*, g *ex phthongis*) *dederint* (d e *dent*) | *τοισ* (FG om)

εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; 8 *καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ φωνὴν δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον;* 9 *οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.* 10 *τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον·* 11 *ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λα-*

φθογγοις cum ℵADK(FG)KLP al omn^{vld} f vg (vide ante, item cop) syrP (syr^{sch} *inter sonum et socium eius*) Chr^{377} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... B *φθογγον* (sine articulo), item (vide ante) d e tol arm Ambrst (*sonitus*), hinc Ln *του φθογγου* | *δω* cum ℵABD*FG al sat mu Chr^{377} Euthal^{cod} Oec ... Gb' Ti *διδω* cum D^{c}ELP al plus^{50} Thdrt Dam Thphyl ... K *δωτε*. Ex Latt *dederint* f g vg (*dederunt* Ambrst), d e *dent*. | *γνωσθησεται*: D*FG *γνωσθη*, sed etiam d e f g pariter ac vg *scietur* | *αυλουμενον*: 17. *λαλουμενον*

8. *εαν*: corrupte L om additque *εν* post *φωνην* | *σαλπ. φωνην* hoc ordine cum ℵAP 17. 119. d^{ser} Or^{4,121} (item sah cop *tuba det vocem non manifestam*) ... ς Ln Ti *φων. σαλπ.* cum BDEFGKL al pler it vg (sed d e g Ambrst *vocem tuba dederit*, f vg *vocem det tuba*) Chr^{377} Thdrt Dam | *σαλπιγξ* ut ℵBDEK^{sil} etc: FG *σαλπινξ*, ALP *σαλπιξ* | *δω*: D* *δωη* ... 2. 43. 49. *διδω* (ita Wist testatur, sed videntur haec – ut de 17. 37. docuit Treg – potius ad v. 7. spectare) | *παρασκευασεται*: A Or^{4,121} *-αζεται*

9. *ευσημον* et. Clem^{304} etc ... D*K 21. 23** 80. *ευσχημον*. Sed d e g Ambrst *significantem* (g add *t significatum*), f vg *manifestum* | *δωτε*: L *δω* | *εαν μη ευσημ. λογ. δωτε*: ad haec K^{mg} adnotat: *αντι του· εαν μη διερμηνευσητε*, quae ex Dam ad h. l. sumpta sunt (sed habet *-νευητε*)

10. *τοσαυτα* (f vg *tam multa*, Ambrst *nam multa*, e [deficit d] *tantum*): D^{Gr}*F^{Gr}G om | FG *ει τυχον* (corrupte) | *εισιν* cum ℵABDEFGP 32. 39. 47. 67** 73. 137. 139. Clem^{304} Dam Thphyl ... ς *εστιν* cum KL al pler Chr^{378} Thdrt Oec | *εν κοσμω* (et. Clem etc) ... D*FG 2^{scri} *εν τω κοσμω*. Item e f vg (et. fu demid al, non item am) Ambrst al *in hoc mundo* | *ουδεν* sine *αυτων* cum ℵ*ABD*FG^{Gr}P 17. 67** al^{10} e f vg sah cop arm Clem^{304} Euthal^{cod} Dam Ambrst al ... ς (Gb^{o}) add *αυτων* cum ℵ^{c}D^{c}E KL al pler g syr^{utr} Chr^{378} Thdrt al | *αφωνον* (etiam e Ambrst): D*E FG f g vg add *εστιν*, c^{ser} ante *αφω*.

11. *εαν ουν*: P (nisi falsus sum) *ει ουν* | *μη ειδω* cum ℵBD^{c}EKP al pler (f g vg Ambrst al *nesciero*, e *ignorem*) ... AD*L 17. 21. 37. 46. 73. a^{ser} al pauc *ιδω* ... FG *γινωσκω* | *και ο λαλ. εν εμοι βαρβ.* et. Clem^{304} ... L a^{ser*} om | *εν εμοι* cum ℵADKP etc ... DEFG 67** al^{6} Clem Chr^{378} Dam om *εν*, nec aliter (*mihi*) e f g vg syr^{utr} cop arm Ambrst al. Cf Chr ad h. l. *εκεινος εμοι βαρβαρος καγω εκεινω – ου γαρ ειπεν· εσο-*

λοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. 12 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. 13 διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. 14 ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. 15 τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. 16 ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῇς πνεύ-
μαται, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ

μαι βαρβαρος, αλλα τω λαλουντι βαρβαρος. και παλιν ουκ ειπεν· ο λαλων βαρβαρος, αλλ· ο εμοι λαλων (corrige λαλ. εμοι?) βαρβ.

12. *πνευματων* (*spiritium* e f vg Or$^{int\,3,105.\,4,599}$ Ambrst): P 23^{mg} 73. m^{88} (*spiritalium*) g (*spiritium t spiritalium*) sah Amb$^{ps\,36,781}$ *πνευματικων* | *περισσευητε*: A 73 Ambrst *προφητευητε* (vitiose Ambrst^{cod} *in prophetiis* pro *ut prophetetis*)

13. *διο* (Gb′) cum ℵ*ABDEFGP 17. Dam ... ς Ti *διοπερ* cum ℵ^{c}KL al fere omn Chr^{379} Thdrt al

14. *γαρ* cum ℵADEKLP al pler (38. *δε*) e f vg syr^{utr} cop Chr^{379} Thdrt Dam al Or$^{int\,4,601}$ Ambrst al ... BFG^{erg} 17^{vid} 108* g sah arm om, item (*φησι γαρ εαν πρ.*) Bas$^{eth\,513}$. Atque hinc Lu [*γαρ*] | *προσευχωμαι*: FGP 114. 122. al$^{3\,scr}$ *προσευχομαι* ... Chr^{379} -*ξωμαι*

15 *τι ουν εστιν* et. Or$^{int\,2,211.\,4,602}$ etc: K om | *προσευξομαι τω πν. προσευξομαι δε* c. BKL (et ℵ -*ξωμαι τ. π.* -*ξομαι δ.*) 17. 37. al pler Or$^{1,199.\,3,436}$ et$^{cat\,rom\,146}$ et$^{cat\,eph\,181}$ Eusp$^{s\,609}$ et$^{mai\,107}$ Chr$^{379\,bis}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al (cf et. Or^{2,748} *παρα τω αποστ. πρωτον προσευξομαι, δευτερον ψαλω*), item *orabo* e f g vg Or$^{int\,2,211}$ et^{tor} Amb$^{interp\,dav\,10,652}$ Ambrst etc ..... (ℵ vide ante) ADEFGP 26. 46. 47. *προσευξωμαι τω πν. προσευξωμ. δε*. Cf et. Or^{3,801} *τω λεγοντι· προσευχομαι δε τω πνευμ. προσευχομαι δε τω νοΐ*. | *προσευξ. δε και* cum ℵABDEL al pler cop syr^{p} Or^{1,199} Eusp$^{s\,609}$ et$^{mai\,107}$ Chr$^{379\,bis}$ Thdrt al ... FGKP 35. 46. 109. 114. e f g vg sah arm (syr^{sch} et *orabo*) Or$^{cat\,rom}$ et$^{cat\,eph}$ Euthal cod Dam Or$^{int\,1,94.\,2,211}$ et^{saep} Ambrst al om *και*. Libere Or^{3,428}: *ο αποστ. λεγει· προσευξομαι τω πν. προσευξομαι τω νοΐ*. | *ψαλω τω πνευμ.*: FGP om *τω* | *ψαλ. δε και* cum ℵADEKLP al pler cop syr^{p} Or$^{cat\,eph}$ Eusp^{s} Chr$^{379\,bis}$ Euthal^{cod} Thdrt Maxim^{2,800} Oec ... Lu om *και* cum BFG 46. 109. e f g vg sah arm (syr^{sch} *et psallam*) Or^{1,199} et int^{1,94} et^{3,863} et^{4,602} Ath^{228} ap Gall^{5} Ps-Ath^{2,309} Caes^{6,130} Dam Thphyl Hil^{543} Ambrst al | *τω νοΐ*: ς^{e} 1624. 1633. (non amplius 1656.) om *τω* per errorem

16. *ευλογησ* cum ℵABDEP 17. 61. 73. 80. b^{scr*} o^{scr} Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *ευλογησησ* cum FGKL al pler (c^{scr} k^{scr} al pauc -*σεισ*) Chr^{379} Thdrt al. Latini i. e. e f g vg pp^{lat} *benedixeris*. Non autem addidimus *εν* cum ℵ*AFGKL al pler e f g vg syr^{utr} arm Chr^{379} Thdrt Dam al pp^{lat} ... ℵ^{c}BDEP 73. 137. Euthal^{cod} add *εν*, item (sed pariter vv. 14 et 15. *in lingua, in spiritu, in mente*) sah cop | *πνευματι* cum ℵABDEFGP 17.

τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεισ οὐκ οἶδεν· 17 σὺ μὲν γὰρ καλῶσ εὐχαριστεῖσ, ἀλλ' ὁ ἕτεροσ οὐκ οἰκοδομεῖται. 18 εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσῃ λαλῶ· 19 ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγουσ τῷ νοΐ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλουσ κατηχήσω, ἢ μυρίουσ λόγουσ ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖσ φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ

---

73. 137. Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{0}) praem τω cum KL al pler Chr^{879} Thdrt al | το αμην: FG om το | επειδη cum ΝADEFGKLP al omn^{vid} etc ... n επει | τι λεγεισ: FG e g (non item f vg) Augg^{enes} ad litt ^{12} Hier$^{gal\ 3:4,818}$ Ambrst post ουκ οιδεν (*nescit*) pon

17. αλλ cum ΝADEFGKLP al pler Chr^{879} Thdrt Dam al ... B f^{ecr} *alla* | ο ετερος (e f vg *alter*, g Ambrst *alius*) ... FG^{r}G^{gr} ο εταιρος, item syr ^{sch} *socius tuus*

18. τω θεω sine μου cum ΝABDEFGP 17. 23. 31. 67** 73. 80. 137. 177. 178. 179. e g am tol syr^{utr} cop arm aeth^{utr} ar^{e} Chr^{880} Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Hier$^{lovin\ 2}$ $^{(4,\ 2,\ 216)}$ al ... ς (= Gb Sz) add μου cum KL al pler vg^{cle} demid harl Thdrt^{ed} Dam al Ambrst Pel (:: cf Ro 1, 8. 1 Co 1, 4. 1, 14. Phil 1, 3 et alibi). Praeterea FG d e f g vg (cum pp lat) syr^{utr} item cop add οτι | μαλλον: F^{gr}G g post γλω. pon ... 41* Chr$^{mosc\ 1}$ d e f vg aeth^{ro} Ambrst al om (sed d *quod omnium vestrum linguam aliis loquor*, contra f vg e? *quod omnium vestrum lingua loquor*) | γλωσση (Gb') cum ΝADEFG 17. 31. d e f g vg arm Dam Ambrst al ... ς γλωσσαισ cum BKLP al pler syr^{utr} cop aeth Chr^{880} Thdrt al Or $^{int\ 4,\ 470}$ | λαλω cum ΝBDEP (et FG, vide ante) 17. 67** 73. 121. c^{ecr} arm Or$^{int\ 4,\ 470}$ („sicut et ipse dicit: *Omnium vestrum magis linguis loquor*"), item (vide ante) it vg syr^{utr} cop *quod - loquor* ... ς λαλων cum KL al pler Chr^{880} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... A om

19. αλλα cum ABDE Mcion$^{epiph\ 320}$ et^{361} ... ς αλλ cum Ν^{a}FGLP al certe pler Chr Thdrt Dam ... Ν* om | τω νοΐ μου cum ΝABDEFGP al^{12} (17. ante πεντ. λο. pon) f g (vide post) vg syr^{sch} arm (om μου) Nyss^{602} (Gall^{6}) Mcion$^{epiph\ 320.\ 361}$ Euthal^{cod} Dam Amb$^{luc\ 1,\ 1280}$ al. Sic FG: *θελω πεντε λογουσ λαλη ομεν τω νοΐ μου, g volo quinque serm. t verba loqui quidem mente mea* (etiam f super *ομεν quidem* notatum habet). Accedit cop *loqui quinque verba in intelligentia mea* ... ς Ti δια του νοοσ μου cum KL al pler d e (*quinque verba loqui per sensum meum*) syr^{p} Mac$^{7,\ 129}$ Chr^{880} Thdrt Photc$^{at\ 271}$ Max$^{1,\ 680}$ al. Praeterea cf Mcion $^{epiph\ 320}$ πεπλανημενωσ ὁ μαρκιων· ἀλλὰ ἐν ἐκκλησ. θέλω πέντε λόγ. τῷ νοΐ μου λαλῆσαι, ἑτέρωσ δέ· διὰ τὸν νόμον. Rursus^{362}: σὺ δὲ προσέθηκασ, ὦ μαρκίων, τὸ „διὰ τὸν νόμον", ὡσ τοῦ ἀποστόλου λέγοντοσ· „θέλω πέντ. λόγ. ἐν ἐκκλησ. διὰ τὸν νόμον". αἰδέσθητι, βαβυλὼν ἑτέρα etc. Quam in rem cf Paulin$^{ep\ 23}$ (pag^{145}) *malo quinque verba loqui in lege quam multa millia in lingua*, et Ambrst: *sed in eccl. volo quinque verba loqui per legem* (sic$^{ed\ ven}$; contra$^{ed\ rom}$ *per sensum meum*) etc

20. ταισ δε φρ. τελ. γινεσθε et. Clem^{117} etc ... FG d e f g Or$^{int\ 4,\ 684}$

Ec 28, 11 sq νηπιάζετε, ταῖσ δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. 21 ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοισ καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτωσ εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριοσ. 22 ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰσ σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖσ πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖσ ἀπίστοισ, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖσ ἀπίστοισ ἀλλὰ τοῖσ πιστεύουσιν. 23 ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ἅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντεσ λαλῶσιν γλώσσαισ, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; 24 ἐὰν δὲ πάντεσ προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τισ ἄπι-

---

ινα ταισ φρ. τελειοι γενησθαι. (Or^{int} „quod ad Corinthios scribit dicens: *Malitia parvuli estote, ut sensibus perfecti sitis*". Prorsus ita et. d e f g.) ... tol* om

21. γεγραπται (ℵ^{c}): ℵ* τι γεγρ. Praeterea cf Lc^{brug} ad verba: *In lege scriptum est:* „*Non addas* enim." Addunt *enim* tol al^{lachm} (non am fu demid harl, nec f) arm Ambrst al, item εν τω γαρ νομω Chr^{388} | ετερο-γλωσσοισ et. Mcion$^{epiph\ 321.\ 363}$ Or$^{4,580\ not}$ (ex Philocal$^{cap\ 9}$) Hipp sive Constit^{8,1,3} etc ... FG ετεραισ γλωσσαισ, ut etiam Latini (*in aliis linguis*) aliique interpretes | ετερων cum ℵAB 5. 6. 10. 17. 31. 39. 67** 73. Euthal^{cod} ... ς Ti ετεροισ cum DEFGKLP al pler Mcion^{epiph} (ut ante) Or (ut ante) Hipp (ut ante) Chr^{388} Cyr$^{sopho\ 617}$ Thdrt Dam al, nec aliter it vg cop syr^{p} (et syr^{sch} *lingua alia*) arm aeth go Tert$^{marc\ 5,8}$ Ambrst al :: LXX δια φαυλισμον χειλεων, δια γλωσσησ ετερασ | ουδ ουτωσ ... F^{gr}G e g (non d f vg) ουδεπω | εισακουσονται: F^{gr}G 43. g -σεται

22. εισιν: F^{gr}G^{gr} add (per incuriam) εισ | πιστευουσιν: FG πιστοισ. Cf f vg Amb$^{luc\ 1,1280}$ *non fidelibus sed infidelibus*, contra d e Ambrst *non* (Ambrst add *utique*) *his qui credunt sed non credentibus*, g *non fidelibus t credentibus sed non credentibus t infidelibus*.

23. ουν cum ℵABDEKLP etc (et. Bas$^{regg\ 392}$) ... FG 67** d e g go Amb$^{spir\ 2,615}$ Ambrst om (non item f vg), hinc Ln$^{ed\ min}$ [ουν] | συνελθη cum ℵADEFG**KLP etc (o^{scr} συνεισελθη) ... BG^{gr*} ελθη | η εκκλη. ολη cum ℵABKLP al omn^{vid} syr^{p} cop arm Chr^{388} Thdrt Dam al ... DEFG it vg go syr^{sch} Amb$^{spir\ 8}$ Ambrst al ολη η εκκλησ. | παντεσ λαλωσιν γλωσσ. cum ℵABFGP (137. sed λαλουσιν) g Bas$^{regg\ 392}$ Euthal^{cod} Thphyl. Sed G (contra g *loquantur*) 45. λαλησωσιν, F^{gr} λαληωσιν ... D*et^{c}E d e go λαλωσιν γλωσσ. παντεσ, atque sic Ti. Similiter cop aeth Ambrst λαλω. παντ. γλωσσαισ ... ς παντ. γλωσσ. λαλω. cum D^{gr**}KL al pler (47* λαλουσιν) f vg syr^{utr} arm Chr^{388} (sed^{390} γλω. παντ. λαλ.) Thdrt Oec etc | η απιστοι: B om. Apud Ambrst sic transponitur: *infideles et idiotae* | οτι μαιν.: Lc^{brug} „*quod insanitis. Coniunctio* quod *mutanda non est in pron. interrogativum* quid." (*quid* habet Pelag al)

24. προφητευωσιν: 17. 93. 114. 122. -τευουσιν | δε τισ et. Or$^{cat\ 245}$ (εαν δε προφητευητε, εισελθη δε τισ usque fin. versus) et$^{int\ 4,650}$ Bas^{2,30} Did$^{tri\ 230}$ etc ... A τε τισ, quod agnoscere vdtr syr^{sch} aeth ... 17. Or

στος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων,
25 τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως
πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως
θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν.

26 Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλ-
μὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμη-
νείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. 27 εἴτε γλώσσῃ Eph 4, 12
τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ
εἷς διερμηνευέτω· 28 ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν 6
ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. 29 προφῆται δὲ 22

---

cat 245 sec loc (non item^{pri}) om τισ | απ. η ιδιωτ. (115. om η ιδ.): 17. η ιδιωτ. (ap Treg ηδιωτ.) η απ. | ανακρ. υπ. παντων: ℵ 109. om

25. τα κρυπτα cum ℵABD*FG al^{10} d o f g vg (d e fol al^{inchoin} *occulta etiam*, demid *occ. enim*) syr^{sch} cop arm go aeth (sed ex his syr arm aeth *et occulta*) Or$^{\text{cat 245}}$ et$^{\text{int 2,484}}$ Did$^{\text{trl 230}}$ Bas^{3,30} Chr^{6,614} Euthal^{cod} Or$^{\text{int 4,650}}$ Amb$^{\text{luc 2}}$: ^{1307} (et Or$^{\text{int 4,650}}$ et Amb *occulta quoque*) etc ... ς (= Gb Sz) praem και ουτω (D^{cL} etc –τωσ) cum D^{c}KL al pler syrP Chr $^{388.\ 390.\ 392}$ Thdrt Dam al | και ουτωσ: d e Or$^{\text{int 4,650}}$ Ambrst *et tunc* | απαγγελλων: F 10. 14. αναγγ. (corrupte G* απαγωγγελλων, ex emendatione απαγγελλ.) | ουτωσ ante [ο] θεοσ cum ℵABDEFG al fere^{10} it vg syr^{sch} cop arm aeth go Or$^{\text{cat 245}}$ et$^{\text{int bis}}$ Did$^{\text{trl 230}}$ Chr^{6,614} Euthal cod Amb$^{\text{luc 2}}$ al ... ς post ο θε. cum KL al pler syrP Bas^{3,30} Chr$^{388.\ 390.\ 392}$ Thdrt Dam al | θεοσ sine ο cum ℵ*D*FG 109* l$^{\text{scr s}}$ Or^{cat} Chr $^{388.\ 390.\ 392}$ ... ς Ln Ti ο θεοσ cum ℵ^{c}BD$^{\text{bet c}}$EKL al pler Did^{trl} Bas Chr^{6,614} Thdrt Dam al

26. συνερχησθε: o^{scr} συνεισερχ., cf ad v. 23 | εκαστος sine ψμ. cum ℵ* AB 17. 74. a^{scr} cop Bas$^{\text{regK 386}}$ Euthal^{cod} ... ς Ti add ψμων cum ℵcD EFGKL al pler it vg syr^{utr} arm go Chr^{392} Thdrt Dam al Ambrst al | διδαχην (35. διδασκαλιαν) εχει: A al^{5} om | αποκαλυψ. εχει ante γλωσσ. εχ. cum ℵABDEFG 17. 73. 93. d^{scr} d e f g vg syr^{utr} cop aeth utr Bas$^{\text{regK 386}}$ Euthal^{cod} al Ambrst al ... ς post γλωσσ. εχ. cum L al longe plu Chr^{392} Thdrt Dam al. Praeterea K al mu fu* om γλωσσ. εχ., item 37. 47. al fere^{5} arm Chr$^{\text{mosc 2}}$ om αποκαλ. εχ., go vero sic ordinat: αποκ. εχει ερμην. εχ. γλωσσ. εχ. | ερμηνειαν: DEFG διερ-, ADEL -νιαν | γενεσθω cum ℵABDEFGKL al plu Bas$^{\text{regK 486}}$ et^{386} Chr Euthal^{cod} Thdrt al ... ς (= Gb Sz) γενεσθω cum minusc vix mu Dam. Praeterea m^{pm} *fiant vobis* | και ανα μερος: K 46* 71. 114. om | και εισ (109. εισ δε): 31. 33. 35. a$^{\text{scr}**}$ om και

28. διερμηνευτης cum ℵABD$^{\text{bet c}}$EKL al omn^{vid} Chr^{392} et^{394} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (:: vox apud antiquos Graecos non usitata) ... Ln ερμηνευτης cum B et (praemisso ο) D*FG ... 73. ο διερμηνευων | εαυτω: FG αυτω

δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· 30 *ἐὰν*
δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 31 *δύνασθε*
γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ
πάντες παρακαλῶνται. 32 *καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις*
Ro 15, 33 *ὑποτάσσεται·* 33 *οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ*
εἰρήνης.

29. *οι αλλοι* cum ℵABD^{b}et^{c}EK al pler Or$^{cat\,78}$ Cyr$^{hr\,197}$ Bas$^{regg\,522}$ Chr^{394} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... D*FGL 91. 219* |^{ser} om *οι* | *διακρινετωσαν* cum ℵABD^{b}et^{c}EKL al omn^{vid} (17. *διακρινεσθωσαν*) Or^{cat} Cyr^{hr} Bas$^{regg\,522}$ etc ... D*FG *ανακρινετωσαν*. Ex Latt f vg *diiudicent*, d e Cyp^{127} *examinent*, g *deiudicent* t *examinent*, Ambrst *examinent vel interrogent*

30. *εαν δε* cum ℵABD^{c}EKL al omn^{vid} syrP cop Bas$^{regg\,522}$ et^{485} Chr^{394} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Cyp^{127}. Similiter *quodsi* f vg Ambrst Pel, *et si* syr^{sch} ... D*FG d e g Or$^{int\,3,\,276}$ (*Si alii, inquit apostolus* etc) om *δε*

31. *καθ ενα παντες* cum ℵABKL al fere omn (sed 17. Ambrst om *παντες*, 6. 67** *εκαστοι*, 38. 72. *εκαστοι παντες*) syrP cop Or$^{cat\,278}$ Chr^{394} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DEFG h^{ser} it vg syr^{sch} arm *παντ. καθ ενα*

32. *πνευματα* cum ℵABKL al pler f vg (et. am fu* demid harl tol) cop syrP arm Or$^{3,\,571.\ 4,\,118}$ et$^{int\,4,\,509}$ Epiph^{897} Chr^{395} Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Dam al Tert$^{marc\,4,\,4}$ (*et spiritus prophetarum prophetis erunt subditi*) Did$^{lat\,301\,c}$ (apud Gall^{a}) ... Gb' *πνευμα* cum DEFG^{a} 1. 43. 52. 67** 137. 140* 213. d e g vg^{six} fu** (vide infra Lc^{brug}) syr^{sch} Epiph$^{2,\,77}$ Thdrt^{ed} Or$^{int\,3,\,81}$ Did$^{lat\,301\,d}$ Novatian^{29} (Gall$^{3,\,311}$) Hil^{1196} Ambrst al. Contra Lc^{brug} sic: „*Retinendus est numerus plur.* subiecti sunt, *non surrogandus singularis* subiectus est." | *υποτασσεται*: L -*σονται*

33. *ακαταστασιας ο* (FG om) *θεος*: A 57. syr^{sch} cop Hipp^{87} (ap Lag) *ο θεος ακαταστ.* Apud Tert$^{marc\,4,\,4}$ pergitur: *non enim aversionis sunt sed pacis*, unde apparet *ο θεος* eum in exemplari suo non invenisse. Similiter Ambrst: *non est enim dissensionis auctor sed pacis.* | *αλλα* cum ℵABDE 47. al$^{3\,ser}$ al^{vid} Chr^{395} Euthal^{cod} Dam ... ς *αλλ* cum FG K^{sil}L al pler^{vid} Thdrt al | *ως εν πασαις* etc: ς (non item Gb Sz) haec cum antecedd coniung, nec aliter ℵ Chr Thdrt Dam Tiphyl Oec | *των αγιων*: FG 2. 10. 61. 93. 137. h^{ser} o^{ser} vg^{cle} (et. fu demid harl tol, sed non am) f g (non item d; e? errat Sab de d, sed confudisse vdtr cum e) syrP c.* arm$^{am\,st}$ et^{const} Chr$^{395\,bis}$ (sed$^{mosc\,1}$ altero loc *διατασσομαι*. At Chr^{401} et^{460} nec *διδασκω* nec *διατ.* addit.) add *διδασκω*, item Dam *διατασσομαι* :: cf 4, 17. | Lu ita distinxit: *εκκλησιαις, των αγιων*^{31} *αι γυναικες εν* etc.

Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, 34 *αἱ γυναῖκες* *ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν,* 1 Ti 2, 11 *ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.* 35 *εἰ δέ τι* Gn 3, 16 *μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ.* 36 *ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;*

37 *Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω*

---

34 et 35. Hos versus DEFG 93. d e f g Ambrst Sedul post v. 40. pon. Similiter fu** (i. e. Victor^{cap}) vv. 36—40 ante versum 34. adscripsit, nec tamen eosdem versus, ut postea sequuntur, delevit.

34. *αι γυναικ.* sine *υμ.* cum ℵAB 5. 17. 31. 73. 80. 115. f vg cop basm arm aeth Or$^{cat\,279}$ Mcion$^{epiph\,321}$ et^{363} Dial^{867} Nyss$^{eccles\,7}$ ($^{1,\,449}$) Euthal^{cod} Dam Cyp^{318} Pel ... ς (Gb^{0}) Ti add *υμων* cum DEFGKL al pler d e f^{sup} graecis g syr^{sch} et^{P} c. ob. Chr$^{400\,bis}$ Thdrt al Amb$^{ep\,69;\,1002}$ Ambrst Sedul | *εν ταις εκκλησιαις* cum ℵABDEFGKL al fere omn d e f g vg^{clo} am fu* domid harl syr^{P} arm Mcion$^{epiph\,321}$ Or$^{cat\,279}$ Nyss (ut ante) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... 119. fu** tol syr^{sch} cop basm aeth Mcion$^{epiph\,363}$ Dial^{867} *εν τη* (Mcion Dial om) *εκκλησια* | *επιτρεπεται* (Gb') cum ℵABDEFG al plus^{10} Mcion$^{epiph\,363}$ Or$^{cat\,279}$ Euthal^{cod} Dam, item *permittitur* d e f g vg cop basm arm Amb (ut ante) Ambrst al ... ς Ti *επιτετραπται* cum K (i. *επιτετρεπται*, item Dial$^{ed\,wtst}$) al longe plu Mcion$^{epiph\,321}$ Dial^{867} Chr^{400} Thdrt al, item syr^{utr} | *αυταις*: 17. 37. e^{acr} *αυτοις* | *αλλα* cum ℵABD* Mcion$^{epiph\,363}$ Euthal^{cod} ... ς *αλλ* cum DℵEFGK^{sil}L al certe pler Mcion$^{epiph\,321}$ Chr^{400} Thdrt Dam al | *υποτασσεσθωσαν* cum ℵAB 5. 10. 17. 39. 71. 73. 80. syr^{sch} cop basm aeth Mcion$^{epiph\,bis}$ Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *υποτασσεσθαι* cum DFGKL (E -*ταssεται*) al pler d e f g vg syr^{P} arm Dial^{867} Chr Thdrt al Amb Ambrst al. Praeterea A add *τοις ανδρασιν*

35. *ει δε τι*: DEFG it vg Ambrst al *ει τι δε, si quid autem* | *μαθειν* cum ℵCABDEFGKL al pler etc (et. Or$^{cat\,279}$) ... ℵ*A^{2} (* latet) 17. 23. 26. 31. 73. Nyss$^{1,\,449}$ *μανθανειν* | *θελουσιν* et. Nyss etc, 37 al^{3} Or^{cat} Thdrt *εθελουσιν* ... A 73. Dam *θελωσιν* | *εστιν*: B Euthal^{cod} om | *γυναικι* (Gb') cum ℵ*AB 17. 31. 73. 80. 137. al fere^{10} f vg cop basm arm aeth Or$^{cat\,279\,sem}$ Euthal^{cod} (*γυναικα*) Chr^{401} (sed fluct lectio) Dam Pel ... ς *γυναιξιν* cum ℵCDEFGKL al pler d e f^{sup} graecis g syr^{utr} Or$^{cat\,sem}$ Chr^{edd} Thdrt al Ambrst al | *λαλειν* ante *εν εκκλ.* cum ℵAB 17. 37. 57. 73. 80. f vg cop basm aeth Or$^{cat\,279\,sem}$ et^{280} Dam Pel ... ς post *εν εκκλ.* cum DEFGKL al pler (sed al^{3} ante *γυναιξιν*) d e g syr^{utr} arm Or$^{cat\,279\,sem}$ Chr^{401} Euthal^{cod} Thdrt al Ambrst | *εκκλησια*: FG^{rg}L al^{5} d e g syr^{P} Thdrt -*σιαις*

36. *μονους κατηντησεν*: FG^{rg} g *κατηντ. μονους*. Similiter cop *κατ.* ante *εις υμ. μον.* pon

37. *επιγινωσκετω* (DE *επιγιγν-*) et. Or$^{cat\,280}$ etc ... B Chr^{402} *γινωσκετω* (Chr add *ταυτα*) | *κυριου* cum ℵBDEFGKL al plu Chr^{402} Thdrt Dam.

ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου ἐστίν· 38 εἰ δέ τισ ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται. 39 ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαισ· 40 πάντα δὲ εὐσχημόνωσ καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Item A Or$^{cat\,227}$ et^{277} θεου (*dei* et. cop) ... ς (= Gb Sz) praem του cum minusc mu^{vid} Euthal^{cod} Thphyl | εστιν sine additam cum D*F^{gr} G (et. E*, tam fideliter transcripsit) 14. (εισιν pro εστ.) d e g Or$^{cat\,277}$ (confirmat additis ωσ ου παντοσ επιγινωσκοντοσ τα του θεου, item^{280} ινα ουν επιγινωσκωμεν τα του θεου) et^{227} et$^{int\,2,73}$ et^{667} (utroq loco: ει τισ δοκει usq αγνοειται affert) Hil^{26} Ambrst^{ed} :: quae lectio ut per se omnium maxime commendatur, ita accedente Origene ad gravissimos Graecos Latinos insigni auctoritate utitur ..... Ln εστιν εντολη cum ℵ (* εντ. εστ., ^{c} εστ. εντ.) AB 17. Aug$^{cp\,169}$ (^{2,603}) et$^{loh\,98,2}$ (utroq loco accurate *domini est mandatum*), item cop aeth ... ς εισιν εντολαι (sed Gb^{o} εντολαι) cum D^{b}et^{c}E**KL al pler (37. 80. Euthal^{cod} εντολ. εισιν, 35. Chr εισ. αι εντ.) f vg syr^{utr} basm arm Chr^{402} (εισ. αι εντ.) Thdrt Dam al Ambrst^{cod}

38. αγνοειται cum ℵ*A*^{vid}D*FG (FG ηγνοειται, D^{gr*} αγνοειτε) Or^{3,130} (pergit statim: ουκουν ο αμαρτωλοσ αγνοειται υπο του θεου;) et$^{cat\,227}$ (editum est αγνοειτω, at pergitur οὐ μόνον οὐκ εἴ τισ ἀγνοεῖ τὰ τοῦ ἀποστόλου, οὗτοσ ἀγνοεῖται ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' εἴ τισ ἀγνοεῖ λέγων· πνεύματι θείῳ λέγοι [?] ὅ τι μὴ πνεύματι θείῳ λέγει, ἀγνοεῖται ὑπὸ τοῦ θεοῦ), item *ignoratur* d e, *ignorabitur* f g vg Or$^{int\,2,73}$ et^{667} Ambp$^{ia\,36:787}$ Ambrst al, *non cognoscetur* Hil^{26}, item basm (ut Engelbr in notis per αγνοηθησεται reddit, item cop per αγνοειται. Contra cop ap Wilk *sit ignorans*) ..... ς Ti αγνοειτω cum ℵcA^{2}BD^{b}et^{c}EKL al omn^{vid} syr^{utr} (cop vide ante) arm aeth Or$^{cat\,227\,txt}$ (sed vide ante) et^{280} (sic verba Pauli afferuntur) Chr^{402} Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: dubium non est quin αγνοειτω pro faciliore lectione habendum sit

39. αδελφ. μου cum ℵAB*D^{b}et^{c} 1. 23. 37. 43. 67** 71. 74. 115. 119. al^{20} syr^{utr} cop (aeth *fratres nostri*) Chr^{402} Thdrt Dam al ... Ln αδ. [μου], ς Ti om μου cum B^{3}D*EFGKL al plu it vg basm arm Ambrst Pel al | FG om το ante προφητ. | B 48. om το ante λαλ. | μη κωλυετ. hoc loco cum ℵABP 17. 37. 73. (cop basm *ne prohibete loqui in lingu.*) Euthal^{cod} Dam ... ς post γλωσσαισ cum DEFGKL al pler it vg syr^{utr} arm aeth Chr^{402} Thdrt al Ambrst al | γλωσσαισ sine εν cum ℵAD^{c}EKLP al omn^{vid} f vg syr^{utr} arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln praem [εν], Ti εν cum BD*FG d e g cop basm (εν γλωσση)

40. δε cum ℵABDEFGP al^{15} it vg syr^{sch} cop arm Chr^{402} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,430}$ Thdrt Dam al Ambrst al ... ς (= Gb + Sz) om cum KL al plu (basm *fiant modo omnia decenter* etc; syr^{p} *enim*); item, certe enim non adscribunt, Bas$^{regg\,369.\,453.\,495}$ et$^{bapt\,665}$ Or$^{int\,2,478}$ Amb$^{off\,1:59}$ al

XV.

1 *Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην* Ga 1, 11
ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, 2 *δι' οὗ καὶ σώζεσθε,*
τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπι-
στεύσατε. 3 *παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι* 11, 23 I.c 24. 26 s Es 53. 5 as Ps 15 (16), 10
Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς,
4 *καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς*
γραφάς, 5 *καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, ἔπειτα τοῖς δώδεκα.* 6 *ἔπειτα* I.c 21, 24. 36

XV. 1. *ευηγγελισαμην*: DE *ευαγγελισαμ.* | *εστηκατε* et. Dial^{854} etc: D*F G *στηκετε.* Latt *statis*

2. *τινι λογω*: D* d add *και.* Cf et. Ambrst *quod et sermone annuntiavi vobis* | *ευηγγελ.*: Or$^{cat\ 283}$ *ευαγγελισαμην* (non laudat v. 1.) | *ει κατεχετε* et. syrP mg gr Or^{cat} Dial^{854} etc ... D*FGIG d e g luxov Ambrst *υφειλετε* (FGIG *υφιλεται*) *κατεχειν*

3. Afferunt versum Ir$^{int\ 209}$ Or^{1,434} Dial^{854} Eus$^{ps\ 546}$ et eclog ^{226} Cyr$^{act\ 14}$ Tert$^{marc\ 3,8}$ Hil^{1078} Archel^{591} (Gall^{8}) etc | *ο και παρελαβον* et. Or^{1,434} Dial^{854} Eus$^{eclog\ 226}$ et$^{ps\ 546}$ Chr^{410} diserte al mu Aug$^{consens\ 3,70}$ et alib Pel al ... Ir$^{int\ 209}$ Tert$^{marc\ 2,8}$ Hil^{1078} Ambl$^{luc\ 24:\ 1541}$ Ambrst al om

4. *τη ημερ. τη τριτ.* cum NABDK 17. 31. 37. d e cop syrP Cyr$^{hr\ 200}$ Euth^{al} cod Cyr$^{ioh\ 1077}$ et (om *τη* sec) glaph ^{135} Hil ^{1078} ... ς *τη τριτ. ημερα* cum FGKLP al pler f g vg go syr^{sch} basm Meion$^{epiph\ 221}$ et^{365} Dial^{854} Eus$^{mai\ 301}$ Cyr$^{hr\ 205}$ Chr^{412} Thdrt Dam al Ir$^{int\ 209}$ Tert$^{marc\ 2,8}$ Archel ^{591} al

5. *επειτα* cum NA 17. 37. 46. 73. 109. 12^{lect} Eus$^{hist\ 1,12}$ et$^{mai\ 301}$ Cyr$^{hr\ 215}$ Chr^{413} Euth$^{al\ cod}$ Hesych$^{hier\ qu\ 57}$ ... ς Ln Ti *ειτα* cum BD^{c}KLP al pler syrP mg graec sah (ap Engelbr) cop Or^{1,434} Eus$^{mai\ 287.\ 297}$ Cyr$^{act\ 14}$ Thdrt Dam al ... D*FG *και μετα ταυτα.* Similiter *et post haec* f am fu Ambrst (vg^{cle} *et post hoc*, demid *et post*), *et postea* d e, g *et postea t post haec.* Item go syr^{sch} arm; basm tantum *et* :: apparet studium variandi obtinuisse, item in eis quae sequuntur. E ex D* et^{c} haec monstra confecit: *μετα ταυειτα τοῖσ δώινδεκα.* | *δωδεκα* cum NABDCK LP al fere omn syr^{sch} ctP txt sah cop basm arm^{zoh} aeth Or^{1,434} Eus hist ^{1,12} et$^{mai\ 297.\ 301}$ Cyr$^{hr\ 215}$ Cyr$^{act\ 14}$ Hesych$^{hier\ quaest\ 57}$ (Cotel$^{er\ 3,48}$: *καθὼσ παῦλόσ φησιν ὅτι ὤφθη κηφᾷ, ἔπειτα τοῖσ δώδεκα, οὐ τὸν θωμᾶν συναριθμῶν, οὐ γὰρ παρῆν, ἀλλὰ ματθίαν καὶ ἰοῦστον* etc) etc. Uberrime de h. l. explicantem Aug vide post ... D*FG 122* it vg go syrP mg arm usc Eus$^{mai\ 287\ bis}$ Dam (add: *μετὰ γὰρ τὴν ἀνάληψιν ὁ ματθίασ κατελέγη, οὐ μετὰ τὴν ἀνάστασιν εὐθέωσ*) Archel^{591} Ambrst Hier al mu *ενδεκα.* Ita Aug$^{cons\ 3,71}$: *Sic autem non apparet quibus duodecim, quemadmodum nec quibus quingentis. Fieri enim potest ut de turba discipulorum fuerint isti duodecim nescio qui. Nam illos quos*

ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες
μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν. 7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ,
Act 9, 4 ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. 8 ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ
Eph 3, 8 ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. 9 ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστό-
Act 9 λων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν
ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· 10 χάριτι δὲ θεοῦ εἰμὶ ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις
αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάν-

---

apostolos nominavit, non iam duodecim sed undecim diceret, sicut nonnulli etiam codices habent; quod credo perturbatos homines emendasse, putantes de illis duodecim app. dictum, qui iam Iuda exstincto undecim erant. Sed sive illi codices verius habeant qui undecim habent, sive alios quosdam duodecim discipulos Paulus velit intelligi, sive sacratum illum numerum etiam in undecim stare voluerit — nihil inde existit quod veritati vel istorum alicui veracissimo narratori repugnare videatur etc. Aliter idem Aug$^{\text{quaest gen}^{\text{es}}}$ 1, 117 (3, 1, 406). Vult enim *per synecdochen dictum. Ubi enim pars maior est aut potior, solet eius nomine etiam illud comprehendi quod ad ipsum nomen non pertinet: sicut ad duodecim apostolos iam non pertinebat Iudas, qui etiam mortuus fuit cum dominus resurrexit a mortuis, et tamen ipsius duodenarii numeri nomen apostolus in epist. sua tenuit, ubi ait eum apparuisse illis duodecim: cum articulo enim hoc Graeci codices habent, ut non possint intelligi quicunque duodecim, sed illi in eo numero insignes.*

6. *πλειονες* (Gb″) cum ℵABDEFG al plus^{10} Or^{1,434} Eus$^{\text{ps}\,351}$ Euthal^{cod} Cyr$^{\text{act}\,14}$ ... ς *πλειους* cum KLP al pler Eus$^{\text{hist}\,1,12}$ Chr^{413} Thdrt Dam al | *τινες δε* (K add *εξ αυτων*) sine *και* cum ℵ*A*^{vi}BD*EFG 67** 19^{lect} it vg go sah cop basm syr^{p} arm (syr^{sch} *et quidam* pro *τινες δε*) Aug$^{\text{cons}\,3,70}$ Ambrst al ... ς Ti add *και* cum ℵ^{c}A^{2}D^{c}KLP al pler aeth (*ac sunt qui et obdormiverunt*) Or^{1,434} Eus$^{\text{ps}\,351}$ Archel^{591} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{\text{act}\,14}$ Thdrt Dam al

7. *επειτα ωφθη* cum ℵABFGKLP 17. 37. 47. al pler Or^{1,434} Eus$^{\text{mai}\,297}$ (omisso *ωφθη*) Cyr$^{\text{hr}\,216}$ Euthal^{cod} etc ... DE cop Cyr$^{\text{act}\,14}$ *ειτα* | *επειτα τοις* cum ℵ*AFGK 1. 17. 36. 43. 46. 48. 72. 73. 74. 93. 106. 109. 219** a^{scr} al$^{3\,\text{scr}}$ al aliq Or^{1,434} Eus$^{\text{ps}\,351}$ et$^{\text{mai}\,297}$ Euthal^{cod} Cyr$^{\text{act}\,14}$ Dam ... ς Ln *ειτα τοις* cum ℵ^{c}BDELP al plu Chr^{414} Thdrt al

8. *ωσπερει* (KP 37. *ωσπερι*): D* Eus$^{\text{ps}\,359}$ *ωσπερ* | *ὡσπερεὶ τῷ*: sic D^{c}LP 37. etc. Editum etiam Ir^{37} Or^{1,435} Eus$^{\text{ps}\,359}$ etc ... Gb″ *ὡσπερεί τῳ*: sic minuse mu (5 ap Scri), nec aliter editum Epiph^{161} Chr^{415}. Item ita Or$^{\text{cod basileens}}$ | *τω* et. Ir Or Eus Epiph etc ... FG 19^{lect} sah (non item cop) om | *καμοι*: FG *και εμοι*

10. *η εις εμε*: D*FG om *η*. Item it vg pp^{lat} *gratia eius in me* | *ου κενη εγενηθη* et. Or$^{\text{cat eph}\,111}$ (sed^{170} *ουκ εις κενον εγενηθη*) etc, item *vacua non fuit* f vg Hier$^{\text{iovin}\,2}$ (4, 2, 216) et^{alib} Aug$^{\text{utilit ieiun}\,6,615}$ al, Or$^{\text{int}\,4,631}$ *inanis non fuit* ... D* *πτωχη ουκ εγενηθη*, F^{gr}G *πτωχη ου γεγονεν*, item d e g Amb$^{\text{bened patri}\,12}$ (1,580) et$^{\text{off}\,1,44}$ Ambrst al *pauper*

των ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σὺν ἐμοί.
11 *εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπι-*
στεύσατε.

12 *Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, πῶς* 16
λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινὲς ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; 13 *εἰ δὲ*
ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· 14 *εἰ δὲ* 17
Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ

(d e *paupera*, Ambᵇʰˢ *egena*) *non fuit*. Sic g: *pauper* v. *femininum*. Item go agnoscere *πτωχη* docuere Loeb. et Gabel. | *αυτων* (ᵃᶜᵉʳ post *παντ.* pon) cf. Or$^{int\ 1,\ 467.\ 530.\ 556.\ 585.\ 631}$ etc ... ᴅɢʳ*ᵛʲL* om | *παντων*: ℵ* 12^{lect} *απαντων* | *αλλα η* cum ℵABD*K 17. ... ς *αλλ η* cum Dᵉᵖᴳ KᵃᵘᴸP al pler Basl$^{oh\ 1095}$ Chr^{416} Thdrt Dam al | *συν εμοι* absque *η* cum ℵ*BD*FG, item *gratia dei mecum* it vg Or$^{int\ 2,\ 101}$ et$^{4,\ 467.\ 536.\ 556.\ 585.\ 631}$ Ambrst al ... ς Ti *η συν εμοι* cum ℵᶜADᵇetᶜEKLP al omn^{vl} Bas$^{1,\ 102}$ et $^{2,\ 159}$ Ps-Ath$^{2,\ 328}$ Chr^{116} Euthalcod Cyr$^{oh\ 1095}$ Thdrt ad h. l. et (*η εν εμοι*) $^{3,\ 204}$ Antioch$^{1090.\ 1166}$ Dam ad h. l. et$^{2,\ 190}$ al, item sah arm aeth Or$^{int\ 2,\ 127}$ (*quae in me est*) Hier$^{lovin\ 2}$ (*quae in me est*) et^{alib}

11. *ουν*: DᵉᶠG d e f g go Ir$^{int\ 200}$ *δε*, vg Tert$^{pudic\ 10}$ (sed$^{marc\ 1,\ 20}$ *Sive ego, inquit, sive illi* etc) *enim* ... basm om | *επιστευσατε* (ℵᶜ): ℵ* *πιστευσατε*

12. *οτι εγηγερτ. εκ νεκρ.* cum ℵABDᵇKLP al omn^{vid} f vg (f ᵛᵍ *quod resurrexit a mortuis*, item al) etc Ir^{209} (ᴷʳ ex Thdrt) Chr^{422} Euthalcod Cyr $^{act\ 14}$ Thdrt Dam al Tert$^{res\ carn\ 48}$ Ambrst al ... Ti *εκ νεκρ. οτι εγηγ.* cum Dᵉ*etᶜEFG d e g Or$^{3,\ 811}$ et$^{cat\ 295}$ (:: quae lectio non nemini praeferenda videbitur) | *εν υμιν τινες* cum ℵABP 17. 74. 120. a^{ver} syr^{utr} Or$^{3,\ 811}$ et$^{cat\ 295}$ et$^{Int\ 2,\ 302}$ Chr$^{422\ sem}$ Euthalcod Cyr$^{act\ 14}$ Dam ... ς *εν υμ.* cum DEFGKL al pler arm go Epiph^{508} Chr$^{422\ bis}$ Thdrt al Ambrst Promiss$^{3,\ 30,\ 181}$. Similiter it vg sah cop basm Tert$^{res\ carn\ 48}$ *quidam dicunt in vobis.*

13. *ει δε* usque *ουκ εστιν* et. ℵᵃABDEFGKLP etc ... ℵ*E 17. 28. 43. 48* 74* a^{ver} d^{ver} e Cyr$^{act\ 14}$ om (transilientes ab *ουκ εστιν* ad *ουκ εστιν*). Cf huc Ir$^{int\ 200}$ *Si enim mortui non resurgunt neque Chr. resurrexit; si autem Chr. non resurrexit, inanis est praedicatio nostra, inanis est et fides vestra. Invenimur autem et falsi testes dei, quoniam testificamur quod suscitavit Christum, quem non suscitavit. Si enim mortui non resurgunt, neque Chr. resurrexit. Si autem Chr. non resurrexit, inanis est fides vestra, quoniam adhuc estis* etc. Similiter Ign$^{intpol\ 201}$ *ει οι νεκροι ουκ εγειρονται, ουδε χρ. εγηγερται· κενον αρα το κηρυγμα ημων, κενη δε και η πιστ. υμων* (al *ημων*)· *ετι εστε* etc. | *ει δε*: FG *εαν δε* ... d *nam si*, item (vide ante) Ir^{int} *si enim*

14. ᴅɢʳ* om *εγηγερται·* 14 *ει δε χριστ.*, item E d e Ign^{intpol} (vide ante) om *ει δε χρ. ουκ εγηγερτ.* | *αρα και* cum ℵ*ADᵍʳEᵍʳFᵍʳGKP al^{25} g go Dial^{854} Euthalcod Oec (basm *et praedicatio nostra vana et vana fides nostra*) ... Lu *αρα* [*και*], ς (= Gb + Sz) om *και* cum ℵᶜBL al plu d e

καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· 15 εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ
θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν,
13 14 ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. 16 εἰ γὰρ νεκροὶ
οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· 17 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ
ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν,

---

f vg syr^{utr} sah cop arm aeth Ign^{intpol} ^{261} Epiph ^{508} Cyr^{hr} ^{215} Chr ^{424} Cyr^{act} ^{14} Thdrt Dam Ir^{int} ^{309} Tert^{res} carn ^{48} Ambrst Iac^{nisib} ^{62} al (sed d e Ir^{int} Tert etc nec *αρα* exprim) | *κενη και* (Gb″) cum ʜABD*FGP 17. 23. 31. 37. 74. a^{scr*} f g r vg^{cle} fu demid tol (al) syr^{sch} sah cop arm aeth go Dial^{854} Cyr^{hr} ^{215} Euthal^{cod} Cyr^{act} ^{14} et^{cat} ^{200} Dam (item Epiph ^{508} *ματαια και η πιστ. υμ.*) Ir^{int} ^{309} Tert^{res} carn ^{48} Ambrst al ... ς Ti *κεν. δε και* cum D^{c}EKL al pler syrP (am *ergo est et*) Ign^{intpol} ^{261} (vide ante) Chr ^{424} Thdrt al | *υμων* (Ln *ὑμῶν*, ^{15} *εὑρισκόμ.*) cum ʜAD^{b}et^{c}FGKLP al pler d e f g vg syr^{utr} cop arm Ign^{intpol} excdd ^{4} Chr ^{424} Euthal^{cod} Cyr^{act} ^{14} Thdrt al Ir^{int} Tert^{res} carn Ambrst al ... ʙD* 2. 17. 26. 34. 67** 73. 91. 106. l^{scr} sah basm go Ign^{intpol} ex^{cdd} ^{2} Dial^{854} Epiph^{508} Cyr^{hr} Oec Ruf^{exp} symb al *ημων* ... Archel^{603} om *κεν. και η πι. υμ.*

15. *ευρισκ. δε* (37. *αρα*, 73. *γαρ*) *και* et. f g r vg Ir^{int} ^{309} Or^{4,199} Cyr^{hr} ^{215} Epiph ^{114} etc ... D^{gr}K^{gr} arm go Tert^{res} carn ^{48} om *και*, d e Chr^{mosc} ^{1} Archel^{603} om *δε* | *οτι* (Tert *qui*) *εμαρτυρ. κατ. τ. θεου*: Ir^{int} ^{309} (vide ante) om *κα. τ. θε.*, item Tert^{res} carn (exc^{ed} franck) ... 48* basm (non item sah cop) Epiph^{114} Cyr^{cat} ^{201} om. Cf Afric^{aristid} ap Routh^{2,230} *καταψευδομαρτυρουμεν του θεου*, item Epiph^{508} nil nisi *οτι εμαμεν* | *ηγειρεν*: FG^{gr}K^{gr} *εγιγεν*, qua in scriptura *εγειρεν* videtur latere. | *τον χριστον* et. Ir^{int} ^{309} Afric (ubi ante) Or^{4,199} Eusmal ^{271} Cyr^{hr} ^{215} Epiph ^{508} Cyr^{act} ^{14} Tert^{res} carn Archel^{603} etc ... ʜ* (non item^{c}) add *αυτου* | *ειπερ αρα νεκροι* (FG *οι νε.*) *ουκ εγειρονται* et. f g r vg^{cle} am fu demid tol harl** syrP cop arm Chr^{424} Cyr^{loh} ^{1001} et^{act} ^{14} et^{cat} ^{201} Dam al Iac^{nisib} ^{62} Pelag ... DE 43. d e harl* syr^{sch} sah basm go Thdrt Ir^{int} ^{309} (vide ante) Tert^{res} carn Archel^{603} Ambrst om. Cf et. Or^{4,199} ubi certe ultra *ηγειρεν* nil adscribitur. Item Epiph^{114} ubi pro *ον ουκ ηγειρεν* legitur *ειπερ ουκ ηγειρεν*, nil praeterea.

16. *ει γαρ νεκρ. ουκ εγειρονται*: r 123. r am fu om | r *ουδε ο χρι.*

17. *η πιστις υμων* (al^{3} vel ^{4} *ημων*) sine additam cum ʜAD^{c}EFGKLP al omn^{vid} arm Chr^{424} Euthal^{cod} Cyr^{loh} ^{1001} Thdrt Dam etc ... Ln add [*εστιν*] cum ʜD*, item (sed it vg etc *vana est fides vestra*) d e f g r vg go syr^{sch} et^{p} c. ob. etc (et. Ir^{int} Or^{int} ^{2,302} Tert^{res} carn) | *ετι* cum ʜ^{c}B DEFGKLP al pler g r syrP arm^{zoh} Archel^{603} Chr^{424} Thdrt etc ... 37. 43. *οτι*, Ir^{int} ^{309} (*quoniam adhuc*) Tert^{res} carn ^{48} (*quia adhuc*) *οτι ετι*, d e *quid adhuc* (i. e. *τί ἔτι*) ... ʜ*A 31. syr^{sch} sah basm arm^{usc} aeth go Euthal^{cod} Dam praem *και*, cop add *etiam*, f vg Or^{int} ^{2,302} Ambrst al *adhuc enim*

18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. 19 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. 20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. 21 ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. 23 ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 24 εἶτα τὸ τέλος, Col 1, 18 Ro 5, 12 ss

18. P^{46} *απολοντο*

19. *εν χριστω* ante *ηλπι. εσμ.* cum ℵABD*EFG 17. 37. 39. 115. 119. 137. d e f g r vg go $Ir^{int\,309}$ $Or^{2,802}$ (*μονον εν χρ. ηλπ. εσμ.*) $et^{cat\,297}$ Chron ^{440} Euthal^{cod} Thphyl (*μον. ηλπ. εσμ.*) $Amb^{fid\,3,518}$ $et^{fid\ rosur\,2,1167}$ Ambrst al ... ς post *ηλπ. εσμεν* cum D^{c}KLP al pler syr^{utr} sah cop basm arm aeth (sed syr^{sch} sah cop basm arm *μονον* post *ζωη ταυτη* pon) $Or^{3,811}$ Chr ^{425} Thdrt al (Dam post *ηλπ. εσμ. μον.* pon) | FG *ελεινοτεροι* | *παντων ανθρ. εσμεν* et. $Or^{3,811}$ $et^{2,802}$ Chron ^{440} etc; Ir^{int} *omnibus sumus hominibus* ... DE d e f r vg (non item g) go syr^{sch} arm Or^{cat} Amb^{bis} Ambrst al *εσμ. παντ. ανθρ.*

20. *νυνι δε* cum ℵABDEKLP al omn^{vl} $Or^{2,552}$ $et^{cat\,297}$ etc ... FG Dial ^{854} (*νυν δε χρ. κηρυσσεται εκ νεκρ.* etc) *νυν δε* ... d e *si audem* | *νεκρων* et. Or^{bis} $et^{3,538}$ etc ... FG praem *των*, item Dam^{com} το „*εκ των νεκρ.*“ *προστιθεις* | *τ. κεκοιμημενων* sine *εγε.* cum ℵABD*EFGP 6. 17. 67** 71. 177. d e f g r vg sah cop basm arm aeth $Ir^{int\,309}$ $Or^{2,552}$ $et^{3,538}$ ($et^{cat\,297}$) $et^{lat\,603}$ Dial ^{854} Chr ^{426} Euthal^{cod} al Hil ^{1104} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *εγενετο* cum D^{c}KL al plor syr^{utr} go $Or^{int\,3,835}$ Thdrt Dam al

21. *δι'* bis et. $Or^{3,100}$ $et^{cat\,297}$ Dial ^{854} $Eus^{dem\,462}$ $Didtri^{350}$ $Ath^{45.\,413}$ etc ... F *δια* bis, G *δια* pri loc | *θανατος* cum ℵABD*K 17^{vl} 67** $Or^{3,100}$ Dial^{854} Ath^{18} Euthal^{cod} $Cyr^{lul\,301}$ Ps-Ath^{2,498} Euther^{1135} Dam ... ς Ti *ο θανατ.* cum D$^{bet\,c}$EFGLP al pler $Or^{cat\,297}$ $Eus^{dem\,462}$ $Didtri^{350}$ Ath ^{413} Ps-Ath^{2,499} (et^{510}) $Cyr^{br\,106}$ Euther^{1137} et^{1165} Chr^{426} $Cyr^{lul\,301}$ Thdrt al (sed ex his Eus Cyr^{hr} Ps-Ath ^{499} Euther ^{1137} Chr ctiam postea *η ανασ τ.* tuentur)

22. ℵ* ζωοποιησονται, sed ipse* (ut^{vid}) corr -*ηθησονται*

23. *δε* et. $Or^{3,174}$ $et^{4,199.\,408}$ etc ... ℵ* (sed ipse* suppl) $Or^{3,100}$ om | *του χριστου*: ς atque item $ς^{c}$ 1624. 1633. 1641. (non amplius 1656. nec Mill Wtst Gb Sz) om *του* :: ex errore | *εν τη παρουσια αυτου*: cf. $Or^{4,199.\,408}$ Hipp$^{noet\,6}$ $Eus^{ps\,448}$ $Didtri^{350}$ $Nyss^{1,846}$ etc, r $Aug^{loh\,68}$ *in praesentia eius*, d e f am tol *in adventu eius* ... FG *οι εν τη παρ. αυτου ελπισαντες*, item g ϱt (*sperantes*) $^{sup\ graec}$, item *qui in adventu* (–*tum* m^{30} etc) *eius crediderunt* m^{30} vg^{clem} fu demid $Or^{int\,2,455}$ $et^{3,835}$ Hil^{54} (sed ^{1096} tantum *qui in adventu eius*) Ambrst al

ὅταν παραδιδοῖ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ
Ps 109 (110), 1 *πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.* 25 *δεῖ γὰρ αὐτὸν*
Mt 22, 44 pp Heb 10, 13 *βασιλεύειν ἄχρι οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐ-*
τοῦ. 26 *ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.* 27 *πάντα γὰρ*
Ps 8, 7 (6) Eph 1, 22 Hbr 2, 8 *ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέ-*
τακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα·

---

24. *παραδιδοι* cum BFG; item *παραδιδω* ℵADEP 31. 67** 80. Hipp$^{noet\,6}$ Mcell$^{ouseb\,52}$ et ^{192} Eus$^{ps\,448}$ Didtri^{350} Epiph^{798} Bas$^{1,170.\ 177}$ (ita^{codd} utroq enim loc fluct lectio) Nyss^{1,846} et$^{mai\,4,7}$ Cyr$^{hl\ 150}$ etc (Or^{4,408} *οτε παραδωσει*, et^{4,315} *οταν παραδιδωσιν*), item sah cop basm ... ς *παραδω* cum KL al pler Or^{1,747} et^{4,38} Eus$^{ps\,448}$ Chr^{427} Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item *tradiderit* it vg pp^{lat} | *πατρι* ... FG^{r} $\overline{πνι}$ (i. e. *πνευματι*) ex errore pro $\overline{πρι}$ (i. e. *πατρι*) | *πασαν* ante *ἐξουσιαν*: syr^{p} c.* habet, Nyss^{1,846} Didtri^{389} om | *δυναμιν*: 47. praem *πασαν*, item syr^{sch}

25. *αχρι* cum ℵ*AB*P 17. Euthal^{cod} Dam (cf et. Chr$^{cat\,301}$) ... ς Lu *αχρισ* cum ℵ^{c}B^{3}DEFGKL al pler etc | *αχρ. ου* sine *αν* cum ℵ*ABD*FGP 17. 31. 71. 73. 80. 93. a^{ser**} sah cop basm Or$^{4,408.\ 409}$ Hipp$^{noet\,6}$ Eus$^{marc\,183}$ et$^{ps\,444}$ Epiph^{798} ac^{saep} Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{uv}) add *αν* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}KL al pler Or^{3,686} (et$^{cat\,eph\,183}$ ex Or?) Mcell$^{eus\,59}$ Cyr hr ^{240} (fluct lectio) et ^{241} Caes^{81} Didtri^{389} Marc$^{diadod\,248}$ (Gall^{5}) Chr^{428} Thdrt al. Passim libere *εως αν*, ut Or$^{4,\ 17}$ Mcell$^{eus\,51}$ Nyss^{1,846}; Or ^{2,589} Ath^{1,708} *αχρισ αν*. | *εχθρους* (FG *εχθρ.*) sine *αυτου* cum ℵBDEK LP al pler d e vg (et. am fu demid tol) syr^{p} arm basm Irint^{337} Or^{1,658} et^{3,686} et^{4,408} et$^{int\,1,69.\ 4,663}$ Hipp^{noet} Mcell$^{eus\,50}$ et Eus$^{marc\,181}$ sem et^{183} et$^{ps\,444}$ Nyss^{846} Ath^{1,708} Chr^{428} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l Dam al Hil$^{54.\ 590.\ 1096}$ Ambrst al ... Lu add *αυτου* cum AFG 10. 17. 31. 73. 93. 120. f g r harl* go syr^{sch} sah cop aeth Or^{2,589} et$^{4,\ 17.\ 409}$ et$^{int\,2,436}$ ac^{saep} Mcell$^{eus\,51}$ et Eus$^{marc\,181}$ sem Caes^{81} Didtri^{389} Marc^{diad} Epiph^{798} Cyr hr bis al Tert$^{marc\,5,9}$ et$^{prax\,4}$ Hil^{144} al | *τ. ποδ. αυτου*: FG^{r}G g om *αυτου*

26. *εσχατος* usq *υπο τ. ποδ. αυτου* (v. 27): transiliendo om ℵ* 17. 92. Euthal^{cod} | *εσχατ. εχθρ. κατ. ο θαν.* hoc loco cum ℵ^{c}ABD^{b}et^{c}FGKLP al omn^{vid} f g r vg etc ... ℵ^{c}D*E d e tol harl* go aeth Hil$^{55.\ 590.\ 1096}$ Ambrst al post *παντα γ. υπετ. υπ. τ. ποδ. αυτ.* pon

27. *οτι παντα* et. Or^{4,408} et$^{int\,3,835}$ Ath^{1,708} Epiph^{798} Cyr$^{hr\ 140}$ Nyss^{1,846} Titmanich^{338} (Gall^{5}) etc f g r Aug$^{div\,quaest}$ ... Lu [*οτι*] *πα.*, om enim *οτι* B d e vg Hipp$^{noet\,6}$ Didtri^{390} Chr^{428} Irint^{337} Hil$^{55.\ 590.\ 1096}$ Ambrst al. Praeterea ℵ Didtri *τα παντα* pro *πάντ.* | *υποτεταχται* sine additam et. d e r Irint Or Ath Didtri Titmanich (Nyss *οτι πα. υπεταξεν*) al Hil$^{590.\ 1096}$ Aug al ... FG f g vg syr^{sch} sah cop basm arm Hipp noet^{6} Or$^{int\,3,835}$ Hil^{55} Ambrst al add *αυτω*, atque idem Cyr$^{hr\ 140}$ Epiph ^{798} praem | *τα παντα* ad finem: F om *τα*

28 *ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.*

29 *Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν;* 30 *τί*

28. οταν δε υπ. αυτω τα παντα cf. ℵ[A] Ir[int 337] Or[4,157] cf[int 3,835] cf[ter] Eus[marc 183] Didtr[i 390] Ath[708] Bas[1,288] Nyss[1,846] al Tert[prax 4] Hil[cod] (vide post) Ambrst al ... ℵ* 1. 37. al Hipp[noet 6] Hil[55. 590] cf[alib aliqu] (sed fluct lectio) om transiliendo | *υποταγη* (Nyss *υποταξη*) *αυτω*: D[gr]K[gr] Ir[int] Or[int 1, 151 bis] (non item 2, 659. 3, 835. 874) Eus[marc 183] *αυτω υποτ.* Item r *omnia ei subiecta fuerint*; Or[4,157] *αυτω τα παντ. υποταγ.* | *τοτε και αυτος* cum ℵAD[c]KLP al fere omn f r vgcle demid sah cop basm syrP arm aeth (go *tunc autem is ipse*) Ign[intpol 258] Hipp[noet 6] Eus[marc 183] Ath[708] cf[sall 5, 170] Bas[1,288] cf[3,87] Ps-Ath[39] cf[485] Epiph[728] Cyr[hr 240] Nyss[846] Caes[79] Marc[diad 247] Chr[428] Euthal[cod] Thdrt Dam al Tert[prax] Or[int 1,151] cf[2,650] cf[3,835. 874] cf[4,509] Hil[83. 783] Ambrst al (sed Hipp Mcell Nyss Caes sine o *υιος*) ..... BD*EFG[r]G 17. 67** d e g am fu harl tol marian syr[sch] Ir[int 337] Or[2,740] et[4, 157] Mcell[eus 41. 42. 53. 113] (ubique omisso o *υιος*) Didtr[i 390] Hil[55. 590] cf[ter] Ps-Ath[lat 542] al om και, hinc Gb[0] et Lu [και] | o *υιος* et. Ign[intpol] exedd pl Ir[int] Or[bis] cf[int 1,151 bis] cf[alib quater] Eus[marc] Ath[bis] Cyr[hr] Bas[1,288] et[3,87] Didtr[i] Epiph Marc diad Chr Ps-Ath[2, 30. 485] Euthal[cod] Thdrt Dam al Aug[div quaest (6,55 sq)] Ambrst al ... Ign[intpol] exedd[3] Hipp[noet 6] Mcell[eus quater] Caes[79] Nyss[846] Ps-Ath[lat 542] Tert[prax 4] Hil[saepe] al om | *ινα η ο θεος* (Ir[int 337] Or[int 1,151] etc Tert[prax] Amb[ps 36] et[61] etc *ut sit deus*): D* *ινα ο θε. η*, item d e *ut deus sit* | *τα παντ. εν πασ.* cum ℵD[c]EFGKLP al fere omn Ign[intpol 258] Or[4, 8. 41. 315] et[prov (Notit 91)] Mcell[eus 113] Eus[marc 183. 186] Ath[708] Didtr[i 390] Nyss[846] Epiph[798] Titm[anich 5,338] Cyr[hr 140] Marc[diad 247. 248] Chr[433] Thdrt Dam al ... ... Lu om τα (Gb[0]) cum ABD* 17. arm Hipp[noet 6] Mcell[eus 42] Eus[marc 187. 188] Euthal[cod]. Cf et. Or[1,153] *λεγομενον του θεου παντα γενεσθαι εν πασιν, ωσπερ ου δυναμεθα κακιαν καταλιπειν, ουτε θεος παντα γινεται εν πασιν* etc

29. *ποιησουσιν* (37. 47. al plur -*σωσιν*): FG corrupte, ut toties alibi, *ποιουσειν* | Edd plu, ut ς Gb Sz, sic: *νεκρων, ει* | *νεκροι*: P *οι νεκρ.* | *υπερ αυτων* cum ℵABD*EFGKP al[20] d e f g r vg go syrP sah cop basm arm (aeth[libere]) Or[3,812] Dial[861] (sed fluct lectio) Epiph[114] Euthal[cod] Isid[1,221] Dam Lucif[lib 61] Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *υπ. των νεκρων* cum D[c]L al plu syr[sch] Ephr[371] Chr[440] Thdrt al. Praeterea cf ad h. l. Tert[marc 5,10] *Igitur et pro mortuis tingui pro corporibus est tingui; mortuum enim corpus ostendimus. Quid facient qui pro corporib. baptizantur, si corpora non resurgunt?* Similiter Tert[res carn 48] *si non quae baptizantur corpora resurgunt.* Eundem in modum Chr[10,227] *βαπτιζομεθα γαρ φησιν υπερ των νεκρων, τουτεστι των σωματων των ημετερων* etc. Item[411] ad h. l. *τι και βαπτιζη υπερ των νεκρων; τουτεστι των σωματων* etc. Nec aliter Thdrt ad h. l. *ει δε νεκρον εστι το σωμα και ουκ ανισταται, τι δηποτε και βαπτιζεται;*

Ro 8, 36 καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 31 καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω,
νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν. 32 εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί
Es 22, 13 μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔ-
ριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. 33 μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρη-
στὰ ὁμιλίαι κακαί. 34 ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·
6, 5 ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.
35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι
ἔρχονται; 36 ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀπο-

---

31. *υμετεραν* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵBDEFGKLP al longe plu it vg syr^{utr} sah cop basm arm go Dial^{864} (sed fluct lectio) Chr^{443} (*καυχησιν εν-ταυθα την αυτων προκυπην λεγων*) Thdrt^{3,1310} Dam al Ambr$^{ps\,43,221}$ Aug$^{ep\,157,659}$ ac^{saep} Ambrst rell ... ς (non ς^{e} Gb Sz, sed Gb') *ημετεραν* cum A al perinu (3 ap Mtth, 3 ap Scri) aeth Or^{2,710} et$^{cat\,84.\,297}$ Thdrt ad h. l. (*καυχησιν δε αυτου την πιστιν αυτου εκαλεσε*), item, sed *ημεραν* scriptum est, Euthal^{cod} | *αδελφοι* cum ℵAHKP al^{15} r vg go syr^{utr} sah cop basm arm^{usc} aeth (sed syr^{utr} sah cop basm *fratres mei*, aeth *fr. nostri*) Dial Euthal^{cod} Aug^{saep} al ... ς om cum DEFGL al longe plu d e f g arm^{zoh} Or^{2,710} et$^{cat\,85.\,297}$ Chr^{443} Thdrt Dam al Ambrst | *εν χρι. ιησ. τω κυρ. ημ.* cum ℵABD^{c}FGKLP al omn^{vid} f g r vg rell Or$^{cat\,85.\,297}$ etc ... D* d e Ambrst *εν κυριω*, E^{gr} *εν χριστω* (nimirum transcripsit $\bar{\chi\omega}$ ℵ D^{c} pro $\kappa\bar{\omega}$ substitutum negligens ab ipso D^{c} addita), item aeth Or^{2,710} Chr^{443} *εν χρι. ιησ.*

32. FG *εν εφεσσω*, f *effesi*, g *in effeso t i* | *το οφελ.* (KP *ωφελ.*): D*FG Clem^{350} om το | L al pauc *αποθνησκωμεν*

33. *χρηστα* cum ℵABDEFGKLP al certe pler Clem$^{hom\,4,31}$ et$^{pit\,53}$ (ap Dress^{38} et^{150}) Eus$^{prae\,249}$ Ephr^{106} Ath^{602} Chr^{445} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,379}$ al ... ς (= Gb Sz) *χρησθ'*, Ln *χρησθ'* per meram licentiam. In eundem modum ediderunt Clem^{350} Amphil^{6,491} (in iambis ad Seleuc). Nonnulli, ut 115., in mg habent *μενανδρου γνωμαι* vel simile quid, e$^{scr\,mg}$: *λακωνικη παροιμια· μενανδρου κωμωδιογρα-φου γνωμη.*

34. *υμιν*: 46. 74. al mu (4 ap Scri) *υμων* | *λαλω* cum ℵBDEP al fere^{10} Dial^{864} Euthal^{cod}, item *loquor* d e r vg Ambrst cop syr^{p} go ... ς *λεγω* cum AFGKL al pler Chr^{445} Thdrt Dam, tem *dico* f g m^{30} floriac Or^{int} ^{1,545} syr^{sch} basm arm aeth

35. *αλλα* cum BP Or^{1,590} (Euthal^{cod} *αλλ αιρει*) ... ς Ln *αλλ* cum ℵADEF GK^{sil}L al certe pler Dial^{864} Chr^{449} Thdrt Dam al

36. *αφρων* cum ℵABDEFGP al plus^{10} ... ς *αφρον* cum KL al pler Or^{1,590} Dial^{864} Epiph^{509} Chr$^{449.\,450}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *ζωοποιειται* cum ℵBDEFGKLP al pler Or$^{1,590.\,591}$ Dial^{864} Euthal^{cod} etc ... A 89. 108* Epiph^{509} Chr^{2,120} exedd aliq (non item ad h. l. nec$^{7,835.\,11,518}$) Thdrt^{4,649} (non item^{445} nec ad h. l.) *ζωογονειται*. Nil probant Latini

θάνῃ· 37 καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· 38 ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. 39 οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη

(nec Ir$^{int\,300}$ etc), per *vivificatur* enim etiam ζωογονεῖται redditur, cf Act 7, 19. Lc 17, 33. 1 Tim 6, 13. Ceterum ℵ post ζωοποιεῖται perrexerat *εισ την*, errore vero statim intellecto punctis notavit. | *αποθανη* (1. al pauc -νει): vg d e f g (non item r) vg Dial^{864} Ir$^{int\,300}$ Or$^{int\,1,34}$ (non item Or$^{1,500.\,504}$) Aug$^{cp\,193}$ Ambrst al mu (non item Tert$^{res\,carn\,52}$) praem *πρωτον*, atque idem $D^{gr}K^{gr}$ add

37. *γενησομενον* (f r vg Tert$^{res\,carn\,52}$ Ambrst al *quod futurum est*) ... vg *γεννησομενον*, item *quod nascetur* d e g, *quod nascitur* m^{39}, *nascitu-rum* ſnup graec | *σπειρεισ* sec (ℵ^{a} Or^{1,500} Dial^{864} etc Tert$^{res\,carn}$ etc) ... ℵ* 238. om | *εἰ*: A *η*

38. *διδωσ. αυτω* cum ℵALP 17. 37. 39. 73. 80. al$^{3\,acr}$ al^{vid} f vg syr^{utr} (cop *dat corpus illi*) Or^{1,500} et$^{int\,1,31}$ Dial^{865} Epiph^{599} Euthal^{cod} Dam Tert$^{res\,carn\,52}$ al ... ς *αυτω διδωσ.* cum DEFGKL al pler d e g m^{39} r Or^{1,594} Chr^{452} Thdrt al Ambrst al | *ιδιον* cum ℵ*^{ABDEFGP} 17. 31. 42. 67** 80. 238. arm Epiph^{599} Euthal^{cod} ... ς (Gb^{00}) Ti praem το cum $ℵ^{c}$KL al pler Or^{1,500} Chr Thdrt Dam al

39. *η αυτη σαρξ*: FG^{rg} 93. g syr^{sch} Chr^{453} ex$^{mosc\,2}$ om *σαρξ* | *αλλα* (FG 73. al pauc *αλλ*): D^{gr*} r aeth^{utr} Dial^{865} Chr^{453} Aug$^{cp\,205}$ et^{alib} al om | *αλλη μεν* sine *σαρξ* cum ℵABDEFGKLP al plus^{70} d e f g m^{39} r vg syrp aeth^{utr} Chr Euthal^{cod} Thdrt al Aug$^{ep\,205}$ et^{alib} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *σαρξ* cum minusc mu syr^{sch} cop arm Dial^{865} | *ανθρωπων*: D* d e m^{39} syr^{sch} Dial^{865} Tert$^{res\,carn\,52}$ Ambrst al *ανθρωπου* | *αλλη δε σαρξ κτηνων*: ℵ 37. 47. k^{ser} harl* om ... D^{*}EFG 17. al^{6} d e f g m (non r) vg syr^{sch} Chr^{453} Tert Ambrst al om *σαρξ*. Item pro *κτηνων* $D^{*}F^{gr}G^{gr}$ d e m^{39} syr^{sch} Tert Ambrst al *κτηνους* (*pecoris*). Dam h. l. *πτηνων*, tum *κτηνων*, denique *ιχθ.* | *αλλη δε* sec loco: D^{gr*} om *δε* | *σαρξ πτηνων* (D^{*}FG al pauc *πετεινων*) cum ℵBDEFG 17. 47. 115. 119. al d e (g) am fu* demid tol harl** cop arm aeth Euthal^{cod} Thphyl Tert$^{res\,carn}$ Or$^{int\,1,101.\,2,422}$ Ambrst al (Dam *α. δε σα. πτην.*, *α. δε κτην.*, *α. δε ιχθ.*, Or$^{int\,2,422}$ *alia caro volucrum, alia pecorum, alia vero pisc.*) ... ς om *σαρξ* cum AKLP al pler m^{39} r vgcle fu** harl* syr^{utr} Chr^{453} Thdrt al Aug$^{cp\,205}$ et^{alib} (sed non$^{adim\,8,124}$) al. Praeterea d e m^{39} r vg Ambrst om *δε* sec, item f g r am fu Ambrst om *δε* tert, ut praeteream reli qui hac in re variant. | *πτηνων* (D^{*} *πετεινων*), tum *ιχθυ.* hoc ordine cum ℵABDEP 17. al^{6} d e m^{39} r vg syr^{sch} cop arm aeth Or$^{int\,1,101}$ Chr Euthal^{cod} Thphyl Tert$^{res\,carn}$ Ambrst al (Or$^{int\,2,422}$ et Dam vide ante) ... ς *ιχθυ.*, tum *πτην.* (FG *πετειν.*, a^{acr} *πετειν.*) cum FGKL al pler f g syrp Thdrt Oec. Sic igitur vg f g: *αλλη δε ιχθ. αλλη δε* (f g om) *σαρξ* (f om) *πετεινων* (F -νον). Dial^{865}: *αλλη δε σα. κτηνων, ετερα δε ιχθυ.* (omissis *α. δ. σα. πτην.*)

δὲ ἰχθύων. 40 καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ
ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.
41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέ-
ρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. 42 οὕτως καὶ ἡ ἀνά-
στασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ·
43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ,
ἐγείρεται ἐν δυνάμει. 44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα
πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν.
Gn 2, 7 45 οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς

40. σωματα sec et. Or[1,548. 584] et[int 1,101. 2,422] Dial[865] etc ... F[gr]G g aeth om. Libere Tert[res carn 52] *et corpora terrena et caelestia* | αλλα cum ABD*EP ... ς αλλ cum ℵ[c]FGK[sil]L al certe pler Or Dial etc

41. αλλη prim: F[gr]G g add δε | ηλιου, και αλλη et. d* e demid tol Or[1,523. 584] et[3,445] et[int 4,605] Dion[alex] ap Rou[4,400] (Gall[3,488]) Meth[3,740] Dial[865] Eus[praep 325. 770] al mu Tert[res carn 52] al ... F[gr]G 7[lect] g ηλιου, αλλη δε ... f m[39] r vg (et. am fu al) cop Or[int 2,422. 3,390. 4,481] Archel[598] Ambrst al *solis, alia* (om igitur copulam) | σεληνης, και et. d e f g m[39] r vg[cle] fu demid tol Or[ter] Dion Meth Eus[praep] al Tert[res carn] Ambrst Aug[ep 205] etc ... am harl cop arm Dial[865] Or[int 2,422] et[3,390. 402] et[4,11] Archel Tert[res carn 49] Aug[ioh 67] al om και | αστερων: K al pauc αστεροσ | γαρ: K om, item Or[int 2,422] et[4,481] (non item[alib ter])

44. ει ante εστιν σωμα cum ℵABCD*FG 6. 10? 17. 31. 39. 67** 73. 80. 93. d e f g vg cop arm aeth[utr] Dam Aug[ep 205] et[alib] Ambrst al ... ς om cum D[bet c]EKL al pler syr[sch] (*est enim*) et[p] Chr[454] Thdrt Phot[cat 324] Iac[nisib 51] al ... P 1. 2. 14. 46* 108. 132* 134. 137. 140[txt] 178. 219* k[scr] al[vi] m[39] Chr[mosc ambo] Euthal[cod] transiliunt a πνευματικον pri ad πνευματ. sec. Etiam G* et g* post prius iam καθωσ (pro ουτωσ, vide post) scripserant, sed deleta hac voce ει εστιν etc reposuerunt. | εστιν και cum ℵABCDEFG 6. 10? 17. 31. 39. 67** 73. 80. 93. it vg arm (cop *si quoddam corpus naturale, aut quoddam corpus etiam spirituale*. Nec satis liquet aeth.) Dam Aug[ep 205] et[alib] Ambrst al ... ς και εστι cum KL al pler syr[utr] Chr Thdrt Phot[cat] Iac[nisib] al. Praeterea ς add σωμα cum KL al pler syr[utr] aeth[utr] (cop vide ante) Chr Thdrt Phot[cat] Iac[nis] al: omisimus cum ℵABCDEFG 17. 67** 108* al? it vg arm Dam Aug[ep 205] et[alib] Ambrst al

45. ουτωσ και (Euthal[cod] om και), d e m[39] *sic etiam*, vg[cle] am al *sic et* ... FG f g fu demid al[lachm] arm[usc] Aug[ep 205] et[alib] al (Ambrst praeterit ουτ. κ. γεγρ.) καθωσ (demid *sicut et*; item tol *sic enim*) | ανθρωποσ cum ℵACDEFGLP al pler d e f g m vg syr[utr] cop arm aeth Dial[864] Chr[455] Euthal[cod] Thdrt Dam al Iac[nisib 51] Tert[marc 5,10] et[res carn 53] (cf et.[51]) Aug[aliquoties] Ambrst al ... BK 13. 39. 63. Ir[int 306] (Or[int 4,552] libere *proposuit apostolus ostendere quid humano generi intulerit primus Adam, qui factus est in animam vivam; quid etiam secundus Adam, qui*

ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. 46 *ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.* 47 *ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ.* 48 *οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι·* 49 *καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν*

—

est in spiritum vivificantem) Did$^{tri\ 181}$ Amb$^{luc\ 6,136\beta}$ (non item^{alib}) Aug $^{ap\ 205}$ semel om, hinc Ln [*ανθρωπος*] | *αδαμ* pri: 31. al^{4} om | *αδαμ* sec: Ir^{int} exedd aliq om

46. *αλλ*: D* *αλλα*

47. *ο πρω. ανθρωπος* et. Thdot ap Clem^{972} (*ο πρωτος δ' ανθρωπ. εκ γης χοϊκος*) Or$^{2,550.\ 4,302}$ et$^{int\ saep}$ Dial^{864} al mu Tert$^{marc\ 5,10}$ al mu ... c* add *αδαμ* | *γης*: 37. *της γης* | *ο δευτ. ανθρ.* sine additam cum ℵ*BCD*KFG 17. 67** d e f g vg cop aeth arm^{mg} in$^{edd\ const\ et\ amst}$ Or ^{4,302} Hipp$^{fragm\ 46}$ ap Lag^{128} (ex^{cod}; alibi, etiam ap Gall^{2,483}, editum est cum *ο κυριος*) Dial^{868} (vide post) Pet^{alex} ap Rou^{4,48} Ath$^{gall\ 5,167}$ Nyss ^{1,843} Nax ap Thdrt^{4,62} Ps-Ath^{10} Cyr$^{apolo\ 194}$ (omisso *ανθρωπ.*) Epiph^{830} (ex Photino; sed libere: *και ο δευτερ. απ ουρανου*) Or$^{int\ 2,84.\ 85}$ et ^{2,251} (cf et. ^{4,546}) Tert$^{res\ carn\ 49}$ Cyp $^{180.\ 260.\ 289.\ 307}$ Hil ^{1046} Ambp$^{s\ 118,1168}$ Ambrst al mu ..... ς (Gb^{00}) add *ο κυριος* cum ℵCAD^{bet}C^{KLP} al pler syr^{utr} arm go Or^{2,550} (Hipp$^{fragm\ 46}$ vide ante) Bas$^{spir\ 18\ p\ 40}$ Ps-Ath^{498} Chr^{459} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 994}$ et$^{glaph\ 11}$ Thdrt ad h. l. et^{4,1051} Dam al Tert$^{marc\ 5,10}$ (vide post) Maximin^{arian} ap Aug^{8,663}. Habet autem sic Dial^{868}: *σκόπει δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἀσεβὲς τόλμημα, πῶς παρεχάραξαν τὴν γραφήν. τὴν γὰρ κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ χριστοῦ ἀντλεῖν βουλόμενοι ἐνήλλαξαν τὸ „ὁ δεύτερ. ἄνθρωπος", καὶ ἐποίησαν „κύριος".* Atque paullo ante legitur: *ὁ ἀπόστολος ἔφη „ὁ δεύτερ. ἐξ οὐρανοῦ", καθ' ἡμᾶς „κύριος".* Ac revera antea „Marcionita" locum sic affert: *ὁ δεύτερ. κύριος ἐξ οὐρανοῦ.* Tert vero$^{marc\ 5,10}$ impugnat istam lectionem Marcioniticam: *stultissimus haereticus – et in nomine hominis revincetur.* Primus, *inquit*, homo de humo terrenus, secundus dominus de caelo. *Quare secundus si non homo, quod et primus? Aut numquid et primus dominus, si et secundus?* | *εξ ουρανου*: FG f g vg aeth arm^{mg} in$^{edd\ amst}$ et^{const} Bas$^{spir\ 18\ p\ 40}$ Ps-Ath^{10} Or $^{int\ 2,84.\ 85}$ et ^{2,251} (cf et. ^{4,546}) Amb$^{ps\ 118}$ Ambrst al (non item Tert Cyp Hil al) add *ο κυριος* (Ps-Ath *επουρ.*), *caelestis*

48. *τοιουτοι* (C add *ουτοι* ex inepta repetitione) *και* pri loc et. Or$^{saep\ et\ int\ 2,85}$ Ir$^{gr\ et\ int\ 39}$ Tert$^{res\ carn\ 49}$ et$^{marc\ 5,10}$ etc ... FG^{rg} g am* al^{ach} Ir$^{int\ 302}$ (sed fluct lectio) om *και* | *επουρανιοι*: D*FG *ουρανιοσ* | *επ-ουρανιοι*: D* *ουρανοι*, FG *ουρανιοι* (sic)

49. *και* ab initio: Y f Aug$^{mor\ ecc\ 1,700}$ *αρα* (*igitur*), item a^{mg} *αρα* supra-scripto *igitur* ... Or$^{int\ 2,85}$ Cyp $^{180.\ 260.\ 289.\ 307}$ om (pergentes ab eis quae praecedunt ad *καθως* etc), item incipientes a *καθως* (*sicut*) Ir $^{int\ 305}$ Tert^{marc} etc | *φορεσωμεν* cum ℵACDFGKLP al longe plu (9 ap Scri) it vg go cop (anceps syr^{utr}) Thdot$^{elem\ 962}$ (sed^{ed} nigno *-σομεν*) Or ^{1,581} bis exedd omn (sed$^{edd\ vet}$ substituer *-σομεν*) et ^{2,28} et$^{ent\ 52}$ et^{cat}

τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

6, 9 a 50 *Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονο-*

---

luc 147 Caes 122 Machom 23 (Gall 7,88) Nyss 1,843 Chr 460 Epiph 814 Euthal cod Cyrioh 821 etiul 301 Ps-Ath 450 Max 1,449 Dam Irint 303. 305 Orint 2,85 et 3,951. 978 et 4,644 Tertres carn 49 etmarc 5,10 (vide post) Cypquater Hil 477 Ambinterp dav 4,8 : 670 etalib Ambrstixt etcom etc (Meth 779 *ινα καθωσ - φορεσωμεν*). Sic autem Chr 460: *τουτέστιν· ἄριστα πράξωμεν - φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρ., τὴν πολιτείαν τὴν ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. εἰ δὲ περὶ φύσεωσ ἦν ὁ λόγοσ, οὐ παρακλήσεωσ ἐδεῖτο τὸ πρᾶγμα οὐδὲ συμβουλῆσ· - διὸ καὶ συμβουλευτικῶσ εἰσάγει τὸν λόγον, καὶ εἰκόνα καλεῖ, καὶ ταύτῃ πάλιν δηλῶν ὅτι περὶ πράξεωσ, οὐ περὶ φύσεωσ λέγει.* Item Tertmarc 5,10: *Et ideo iam ad exhortationem spei caelestis*, sicut portavimus, *inquit*, imaginem terreni, portemus et imag. caelestis, *non ad substantiam ullam referens resurrectionis, sed ad praesentis temporis disciplinam.* Portemus *enim inquit, non* portabimus, *praeceptive, non promissive.* Etres carn 49: *Atque adeo ad disciplinam totum hoc dirigit, ut hic dicat portandam imaginem Christi* - Portemus *enim, praeceptivo modo dicens, huic tempori loquitur* ..... ς Ti *φορεσομεν* cum B 46. al vix mu arm aethutr (Oredd vet) Cyrglaph 11 etnest 71 etact 19 Thdrt (vide post) Thphyl et Oec. Sic igitur Thdrt: *τὸ γὰρ φορέσομεν προρρητικῶσ, οὐ παραινετικῶσ εἴρηκεν.* Photcat 327: *τὸ φορέσομεν εἰ μὲν διὰ τοῦ ō βραχέοσ γραπτέον, προσαγόρευσίσ ἐστιν ἐξ ἀκολουθείασ ληφθεῖσα τοῦ μέλλοντοσ - πάντωσ φορέσομεν - εἰ δὲ τὸ φορέσωμεν διὰ μακροῦ γραπτέον ἐστὶν τοῦ ω̄, παραίνεσίσ ἐστιν καὶ συμβουλὴ ἐπ' ἀρετὴν καὶ ἔνθεον πολιτείαν* etc. Similiter et Thphyl et Oec. | *επουρανιου*: Ggr *-νου*

50. *τουτο δε* cum ℵABCKLP al omnvid f vg rell Clem 559 Or 1,591. 2,535 Meth 791 al mu Hieriovin 1 : 4,2,180 Augep 205 : 2,771 etalib Ambrst al ... DEFgrG d e g Irint 305 Tertres carn 49 etmarc 5,10 *τουτ. γαρ* | *κληρον. ου δυν.* et. Irint 302. 304. 305 itemgr (ex Damparall) etint 308 (cf et. 303 gr etlat) Clem 495 Or 1,591 et 2,535. 843 etint 4,567 Meth 791 al mu Tertres carn 48. 49. 51 al mu ... FG 42. f g cop Mac 7,184 Chr 460 (et. mosc ambo) Irint 112 (*non apprehendunt*) et 304 (*non possident*) Orint 1,36. 101 Tertmarc 5,10 *ου κληρονομησουσιν* (*non possidebunt; g non haereditabunt t possidebunt*) | *δυναται* cum ℵBP 1. 14. 73. 119. 177. Ilect kscr Or 1,591 edd mg ante delar (apparet inde *δυναται* in mss inventum esse), item teste Wtst Cyract et Photep 105, item Oeced ... ς Ln Ti *δυνανται* cum ACDEFGKL al plervid Irgr (ex Damparall) 308 Clem 495 Or 1,591 etalib Meth 791 etc | *κληρονομει* cum ℵABC²DcKKLP al omnvid Clem 495. 560 Or 1,591 Meth 791 bis Titgall 5,348 Chr 461 al mu ... Ln *κληρονομησει* cum c*D*FG d e f g vg (sed am* *possidere*) syrutr cop Meth 688 libere (*λεγων· ου γαρ η φθορα κληρονομησει την αφθαρσιαν, ουδε ο θανατοσ την ζωην*) Euthalcod Orint 4,567 et 1,101 ... 21. Orint 1,36 Dial 863 Methepiph 537 Aug serm 362 : 5,1425 (non itemalib) om plane

μεῖ. 51 ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα,

51. παντες (A οι παντ.) pri sine μεν cum BC*D* 23* 219* d e arm aeth ^{utr} (nec syr^{sch} μεν expri) Or^{1,589} et (περι ης και ο παυλ. φησι· παντες κθιμηθ., ου πα. δε αλλ.) ^{2,552} et$^{int\ 4,692.\ 693}$ et ap Hier^{1,809} edd^{gr} ap Hier^{1,810} („commoneo hoc quod in Latt edd legitur: *omnes quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur*, in Graecis voll non haberi, sed vel: *omnes dormiemus, sed non omnes immutabimur*, vel: *non omnes dormiemus, omnes autem immu.*" Alibi μεν particulam non satis adtendisse videtur. Similiter Aug, qui *quidem* modo et Graece et Latine legi testari videtur, modo nec Graece nec Latine.) Iac$^{uis\ 66}$ („et apostolus: *omnes*, inquit, *dormiemus, sed non*" etc; sed^{53}: „*omnes quidem resurgemus, non omnes autem immu.*") ..... ς add μεν, Ln [μεν] cum NAC^{2}D^{c}EFGKLP al pler (k^{scr} δε) f g vg cop syr^{p} (go *enim*) Orthodqu^{61} Dial^{865} Ephr^{2,129} Nyss^{1,103} Caes^{140} Euthalcod Chr^{461} et$^{2,514.\ 9,721.\ 10,60}$ et ^{11,829} Cyr$^{ioh\ 645}$ et$^{ose\ 30}$ Thdrt Dam al Tert$^{res\ carn\ 42}$ Orint^{3,872} al mu | ου κοιμηθησομεθα παντ. δε αλλαγ. cum BD^{b} vl et^{c}EKLP al fere omn edd^{gr} ap Hier$^{1,799\ sqq}$ et ap Acacium (vide post quae ex Hier adscripsimus) „nonnull edd" Didymi (apud eundem Ilier) edd^{gr} nonnull ap Pelag τινα αντιγρ. ap Maxim^{2,329} syr^{utr} cop aeth^{PP} go (etiam m^{89} agnoscit: *Ecce dico vobis mysterium: omnes immutabimur in momento* etc) Orthodqu^{109} (ου παντες, φησι, κοιμηθησομεθα) et^{65} (ως φησιν ο θειος αποστ.· παντες μεν ου κοιμηθησομεθα) Or^{1,589} (ου πα. κοιμηθ. παντ. δε αλλ.) et^{thess} (*omnes non dormiemus* etc teste Hier „in 3. vol. εξηγητικων primae ad Thess") et (certe afferuntur παντ. δε αλλαγησ.) $^{int\ 1,101}$ Dial^{865} (πα. μεν ου κοιμ. παντες δε - sic$^{cod\ vat}$, male$^{cod\ wtat}$. ου παντ. δε -) Ephr^{2,129} Nyss^{1,103} Tit ap Dam^{703} (ap Gall^{5,348}) Caes^{140} Chr^{461} et$^{quater\ utante}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ose\ 30}$ Thdrt ad h. l. et$^{2,519.\ 692}$ Andr$^{apoc\ 19,20}$ (ως φησιν ο αποστ. περι ετερων ου κοιμηθησομενων μεν, αλλαγησομενων δε, εν ατομω etc) Dam al (Tert$^{res\ carn\ 42}$ ita corrigendus vdtr, cf Sabatier ad h. l., sed ut ab omnibus editus est, contrariam lectionem confirmat). Item teste Hier (vide post) Thdor^{heracl} et Djod^{tars} et Apollinarius. Ita enim Ilier in ep. 119. ad Minervium et Alexandrum (Vallars$^{1,799\ sqq}$): „Quaeritis quo sensu dictum sit et quomodo in 1. ad Cor. ep. Pauli apost. sit legendum: *Omnes quidem dormiemus, non autem omnes immutabimur*, an iuxta quaedam exemplaria: *Non omnes dormiemus, omnes autem immutabimur:* utrumque enim in Graecis codd. invenitur. Super quo Theodorus Heracleotes - in commentariolis apostoli sic loquutus est: *Omnes quidem non dormiemus, omnes autem immutabimur.* Enoch enim et Elias - de terrena conversatione ad caelestia regna translati sunt. Unde et sancti qui die consummationis atque iudicii in corporib. reperiendi sunt, cum aliis sanctis qui ex mortuis resurrecturi sunt, rapientur in nubibus - et non gustabunt *mortem* - *Unde ait apostolus: Omnes quidem non dormiemus, omnes autem immutabimur.*" „Apollinarius, licet aliis verbis, eadem quae Theodorus asserult" - „Didymus - in Origenis translens sententiam contraria via graditur. *Ecce mysterium vobis loquor:*

πάντεσ δὲ ἀλλαγησόμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν

Omnes quidem dormiemus, non omnes autem immutabimur. Quod ita disseruit - - Scio quod in nonnullis codd. scriptum sit: *Non quidem omnes dormiemus, omnes autem immutabimur.* Sed considerandum an ei quod praemissum est: *omnes immutabimur*, possit convenire quod sequitur: *mortui resurgent incorrupti*" etc. „Acacius Caesareae - in 4. συμμίκτων ζητημάτων libro proponens sibi hanc eandem quaestionem latius disputavit et utrumque suscipiens - sic loquutus est. Dicamus primum de eo quod magis in plurimis cdd. invenitur: - *omnes quidem dormiemus, non omnes autem immutabimur* - - Transeamus ad secundam lectionem, quae ita fertur in plerisque codd.: *Non quidem omnes dormiemus, omnes autem immutabimur* - Unde et Paulum volunt scribere in 1. ad Thess. epist.: *Nos qui vivimus* etc. Ex his dictis probare conantur apostolum Paulum et qui cum eo scribebant epistolam putasse se non esse morituros, sed reperiendos in die consummationis in corpore. Quod si verum est, erravit Paulus" - Hoc autem sciendum quod magis conveniat veritati ita legere: *Omnes quidem dormiemus, non omnes autem immutabimur.*" Etc. „Origenes in 3. vol. ἐξηγητικῶν post multa - haec intulit, de quibus nulli dubium est et Acacium pleraque delibasse. Quid est ergo quod scribunt Thessalonicensibus in verbo dei Paulus et Sylvanus et Timotheus: *Nos qui vivimus* - Nunc vero eodem sensu, quia et eodem spiritu, in 1. ad Cor. loquitur: *Omnes non dormiemus, omnes autem immutabimur, in momento*" etc. „Sunt qui hunc locum ita edisserant. Vivi appellantur qui numquam peccato mortui sunt - Quod autem dormitionem sequatur mors, et 1. ad Cor. ep. docere nos poterit, in qua ita scriptum est: *Nunc autem Chr. surrexit ex mortuis, primitiae* - Et post paululum: *Non omnes dormiemus, sed omnes immutabimur, in momento*" etc. „Haec celeri sermone dictavi, quid eruditi viri de utroque sentirent loco - Illud autem breviter in fine commoneo, hoc quod in Latinis codd. legitur: *Omnes quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur*, in Graecis voll. non haberi, sed vel: *Omnes dormiemus, non autem omnes immutabimur*, vel: *Non omnes dormiemus, omnes autem immutabimur.*" Ceterum Hier eam quam recepimus lectionem etiam in ep. ad Marcellam[qu 3] et in Esai[cap 51] confirmat ..... Ln κοιμηθησομεθα, ου παντ. δε αλλαγ. cum ℵ(A)C(et* et**)FG 17. (sed F κοιμηθησωμεθα, atque F[gr]G[gr] 17. praem ουν. A* vero κοιμηθ. οι παντεσ δε αλλ., ex οι postea ου corr est et ante κοιμ. notatum ου [ουν?], reliquis per incuriam intactis. Denique 17. αλλ ου παντ.) g arm aeth[ro] Or[2,552 bis] (est in selectis in psalmos eisque collectis ex catenis) et[int 3,872] Did ap Hier (vide supra) cdd[gr] ap Hier et teste Hier ap Acacium (vide ante) cdd ap Aug[ep 205] (tom[2,771 s] „*omnes quidem resurgemus*, vel sicut Graeci cdd habent: *Omnes quidem dormiemus.*" Similiter alibi, ut de agone Christiano[7], de octo quaest Dulcetii[qu 3]. De ipsis Latt cdd Aug[civ 20,20]: *omnes quidem resurgemus*, in aliis *omnes quidem dormiemus*) cdd ap Pelag Cyr[ioh 645] cdd ap Maxim[2,329] ..... D* d e f vg arm mg in edd[amst] et[const] cdd[lat] ap Hier (vide supra) et ap Aug (vide ante) et ap Pelag aliosque Iac[uls 52] (Tert[res carn] vide ante) Hil[91. 109.]

τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 *δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν.* 54 *ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ*

---

315 al mu *αναστησομεθα* (*resurgemus*, sed am fu al *resurgimus*) *ου παντ. δε αλλαγ.*

52. *εν ριπη* (17. *ερριπη*): C* praem *ωσ* | *ριπη* et. Or^{1,589} et^{2,627} Eusp$^{s\,501}$ al plu ... D*EFG 67** Dial^{865} ex cod wolst (non item^{vat}) Nyss^{2,853} cdd^{gr} ap Hier^{1,902} *ροπη*. Ita enim Nyss: *παῦλσι διδάσκει ὡσ ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ τελεσθήσεται ἡ ἀνάστασισ. ῥοπὴ δὲ ὀφθαλμοῦ ἐπίμυσισ βλεφάρων ἐστί* etc. Item Hier: „*εν ριπη* sive *εν ροπη οφθαλμου*, utrumque enim legitur et nostri interpretati sunt *in momento* et *in ictu* sive *in motu oculi*". Rursus ibidem ex Didymo: „quia in plerisque cdd pro *ροπη*, i. e. *ictu* vel *motu*, *ριπη* legitur". Ex Latinis Tert^{res} carn^{42} *in momentaneo motu oculi* (item^{alibi}), Ambhex^{4,68} *in momento oculi*, g *in ictu t mutu oculi*, d e f m^{39} vg Ambrst al *in ictu oculi* | *σαλπισει γαρ*: 17. add *φησιν* | *εγερθησονται* cum NRCKLM al plor (49. *εγειρονται*, d e fu al *resurgunt*) Or$^{1,426.\ 580.\ 590}$ et^{2,849} et^{3,419} et^{78} ap Gall^{14} Dial^{865} Chr^{402} Cyr$^{lob\,645}$ Thdrt Cosm^{261} al ... Ln *αναστησονται* cum ADEFGP 13. 19. Or^{4,342} Chr^{2,774} Dam Tlphyl^{mg}

53. *το* pri: FG *o* | *τουτο* pri: P k^{secr} *τουτον* | *τουτο* sec: F^{gr}G g om | *αθανασιαν*: 1 Meth^{791} (non item^{791b}) praem *την*. Item Meth^{791} (non^{779}) *την αφθαρσ.* Ceterum cf Corp. inscript. IV. p. 445. num. 9153. ubi est: *επεσκιασα* (sic) *το φθαρτον τουτο ενδυσασθαι αυθαρσιαν* (sic) *και το θνητον τουτο* - - (anni est p. Chr. 642.)

54. *οταν δε το* usq *ενδυσηται αθανασιαν*: FG f g om (ab *αθανασιαν* ad *αθανασιαν* transilientes) | *το φθαρτον τουτ. ενδ. αφθαρσ. και* cum $\aleph^{c}$ABC^{3}DEKLP al pler d e syr^{utr} Or^{1,591} et ex Heracl^{4,275} Chr Euthal cod Thdrt ad h. l. et^{2,121} Cosm^{292} Dam al Cyp^{221} Hier$^{ezech\,44}$ (3,1080) Aug$^{ps\,64}$ (4,631) et^{alib} al. Item transpositis membris A arm *οταν δε το θνητ. τουτο ενδυσ. την αθαν. και το φθαρτ. τουτ. ενδυσ. αφθαρσ.* (similiter transpon Ir^{51} ad v. 53 respiciens) ... $\aleph$*C*IM 64. 71. vg cop aeth^{utr} go Mcion$^{epiph\,221}$ et^{364} (nec aliter ut^{vid} Dial^{866} *οταν δε καταποθη το θνητον υπο της αθανασιασ*) Ath^{52} ex$^{cdd\,4}$ (non item$^{cdd\ rell}$) Ir$^{int\,508}$ Hil^{1102} Ambrst al om, hinc Gb^{0} | *αφθαρσιαν*: 17. *την αφθ.* Cf et. Or^{1,591} (vide post) | *και το θνητ. τουτο ενδυσ. αθανασ.*: praetermiserat D*graece* et*latine*, sed ipse* supplevit. Cf et. Or^{1,650} *λελεκται δε και· οταν το αφθαρτ. τουτο ενδ. αφθαρσιαν, τοτε γενησεται* etc, sed plenius locum exhibet^{1,591}: *ιν' οτε το φθαρτ. ενδυσεται την αφθαρσιαν και το θνητον την αθανασιαν, τοτε γενησηται το* etc. Cf et^{4,275} ex Heracl. | *αθανασιαν*: KAI 17. *την αθαν.* Vide et. ante Or^{659}, item ad v. 53. | *νικοσ* (it vg etc Ir^{int} Amb$^{ep\,44}$ et^{66} *in victoria*, Aug$^{ps\,64}$ *in victoriam*, etc) ... BD*I (et. 37. v. 55) *νεικοσ*. Hinc Tert res carn 51 Cyp^{221} Hil^{1102} et$^{539.\ 141}$ Hier$^{ose\,13}$ *in contentione* (etiam *-nem*). Nec aliter infra Tert^{res} carn 47. 54 (sed^{51} *potentia*) Cyp Hil: *Ubi est*

Is 25, 8 Hos 13, 14 γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. 55 ποῦ σου θάνατε τὸ νῖκος; ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θα-
Ro 5, 12 ss νάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 58 ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

XVI.

Ro 15, 26 1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν

---

mors contentio tua? Aug modo *contentio* modo *victoria* habet. Sic vero Tert$^{mare\ 5,10}$: *Ubi est mors victoria* vel *contentio tua?*

55. *νικος* et *κεντρον* hoc ordine cum $\aleph^{*}$BCIM 17. 71. vg cop arm^{zoh} aeth ro Or^{2,306} et$^{int\ 1,80.\ 81}$ Eus$^{dem\ 166}$ Ath^{57} Did^{299} Cyr$^{hr\ 214}$ Bas$^{seleuc\ orat\ 11}$ (p^{63}) Euthal^{cod} Dam (et. Dial$^{pg\ 67}$ post *κατεποθ. ο θαν. εισ νικ.* pergit *που σου θαν. το νικος*, sed alterum membrum non add) Ir$^{int\ 222}$ Tert mare^{5,10} Amb^{saepe} Ambrst al ..... ς Ti *κεντρον* et *νικος* cum $\aleph^{c}$A** (* om *που* usq *νικος*) DEFGKLP al pler d e f g syr^{utr} arm^{edd} aeth^{pp} go Or^{1,240} et$^{int\ 4,547}$ Eus$^{dem\ 470}$ Ath^{52} Epiph^{698} Chr$^{402\ bis}$ Thdrt Euther serm 15 (ap Thdrt^{5,1165}) Tert$^{res\ carn\ 47.\ 51.\ 54}$ Cyp^{221} Hil^{1102} al :: LXX *δικη* et *κεντρον* | *θανατε* bis cum $\aleph^{*}$BCDEFGI 39. 67** d e f g vg cop aeth^{ro} Eus$^{dem\ 166\ et\ 470}$ Ir$^{int\ 222.\ 308}$ Or$^{int\ 1,80.\ 81\ et\ 4,547}$ Tert$^{mare\ 5,10}$ et res carn 47. 51. 54 Hil^{1102} Amb^{saepe} Aug^{saep} al mu (Clem^{215} tantum affert *που σου θανατε το κεντρον*) ... ς altero loco et id quidem ante *το νικος* habet *αδη* (sed testium quos adscribimus multi ante *το κεντρον*) cum $\aleph^{c}$A**KLMP al pler (et. DE$^{gr\ c}$ sic vdtr voluisse: delevit enim *θανατε*, licet non adscripserit *αδη*) syr^{utr} arm go aeth^{pp} Or^{1,240} et^{2,306} Ath^{52} Did^{299} Bas$^{bapt\ 627}$ Epiph^{698} Chr^{402} Euthal^{cod} Euther (ut ante) Thdrt al mu. Ex his *αδη* ante *το κεντρ.* habent M al arm Or^{2,306} Did Bas^{bapt} Euthal^{cod} :: LXX *που η δικη σου θανατε; που το κεντρον σου αδη;* ad quae respiciens Cyr$^{esa\ 354}$ sic: *που η νικη* (sic) *σου θανατε; που το κεντρ. σου αδη;*

56. *η αμαρτια*: A praem *εστιν*, f vg add *est* (non item d e g), item syr^{sch} post *αμαρτ.* et post *νομ.*

57. *διδοντι* (et. syr$^{p\ mg}$): DE al fere^{20} (5 ap Scri) Ath^{740} exedd^{3} Chr^{402} al *δοντι*. Etiam it vg *qui dedit* | *του κυρ. ημ. ιησ. χρι.*: M 18^{lect} *ιησ. χρι. τ. κυρ. ημ.*

58. *αμετακινητοι* (AB*D*I *-κεινητοι*): A f vg syr^{sch} aeth Ambrst al praem *και* | *εργω*: P* 178. *οικω* | *του κυριου*: I 46. om *του* | *ο κοπος υμ. ουκ εστιν*: pg^{rg} g *ουκ εστ. ο κοπ. υμ.*

XVI. 1. *λογιας* et. NABCD etc ... I *λογειας*. Infra tantum B (ipse*? an**?) *λογειαι*

σαββάτου ἕκαστοσ ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἂν
εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται. 3 ὅταν δὲ
παραγένωμαι, οὓσ ἐὰν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτουσ πέμψω
ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰσ Ἱερουσαλήμ· 4 ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ
κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. 5 ἐλεύσομαι δὲ πρὸσ
ὑμᾶσ ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, Act 19, 21. 20, 2 a
6 πρὸσ ὑμᾶσ δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖσ
με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. 7 οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶσ ἄρτι ἐν
παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸσ ὑμᾶσ, ἐὰν ὁ 4, 19
κύριοσ ἐπιτρέψῃ. 8 ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕωσ τῆσ πεντηκοστῆσ· Act 19, 8
9 θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργήσ, καὶ ἀντικείμενοι 2 Co 2, 12
πολλοί.

---

2. σαββατου (Gb') cum ℵ^a ABCDEFGIP 17. 109^mg Chr^466. Item *per unam sabbati* it vg syr^utr ... ℵ* 37. (teste Scri) σαββατω ... ς σαββατων cum ℵ^c KLM al pler Euthal^cod Thdrt Dam al, item cop arm go | αν cum ℵACDEFGKLP al omn^vid ... BIM εαν | ευοδωται cum ℵ*BDEFGLP (ευωδοται) al longe pler (h^scr al^5 -δουται) Chr^466 Thdrt al ... ℵ^c ACI KM al^8 fere Eutbal^cod Dam ευοδωθη (ℵ^c -δοθη). Atque etiam it vg *placuerit* | γινωνται: F*LP 37. al^5 γινονται

3. παραγενωμαι: LP al aliq -νομαι | ουσ (K οσουσ) εαν cum ℵACD^c EIKL MP al certe pler Or^cat 340 Chr^468 Euthal^cod Thdrt Dam al ... Ln ουσ αν cum BD*FG | δι επιστολων: ς (non item Gb Sz) cum antecedd coniung | D* πενψω | ιερουσαλημ: A ιεροσολυμα

4. η αξιον cum ℵ*DEFG^r GKL al omn fere g syr^p arm (go) Chr^468 Euthal cod Thdrt Dam al ... Ln αξιον η (A ην) cum ℵ^c ABCIMP 17. 37. 73. 74. a^scr d e f vg cop syr^sch

5. μακεδ. γαρ: F^gr 37. μακ. δε

6. δε: I γαρ | τυχον: P al^5 τυχων | παραμενω (FG παραπομεινω): BM 67** καταμενω | η (F^gr G 2. g om) και (BM 3. 116. syr^sch Chr^mosc 2 om) παραχειμ. ινα (F^gr G d e g ει μη) ... D^gr* ινα ει και παραχειμ. | D* προπενψητε | ου εαν cum ℵABCD^b EIKLMP al omn^vid ... D*FG ου αν | πορευωμαι: LM al^5 πορευομαι, P al pauc -σομαι, al^3 -σωμαι

7. γαρ pri: I δε | ελπιζ. γαρ cum ℵABCDEFGIMP al^20 it vg go syr^sch cop Chr^469 Euthal^cod Dam Ambrst al ... ς (= Gb Sz) ελπ. δε cum KL al plu syr^p aeth Thdrt al | επιτρεψη (Gb'') cum ℵABCIM al fere^20 (et P Euthal^cod -τρεψει) Chr^469 Thphyl^cdd mosc. Item it vg *permiserit* ... ς επιτρεπη cum DEFGK al plu Thdrt Dam al; L al aliq -τρεπει

8. επιμενῶ, ut it vg etc *permanebo* ... B^3 D^c P al mu επιμένω, go *maneo* | εν εφεσω (g *efessi t in ephesso*) ... FG εν (F om) εφεσσω

9. L ανεογε | ενεργησ (Hier^eph praef *efficax*, Ambrst *operosum*) ... d e f g vg Or^int 3,840 *evidens* (i. e. εναργησ) | και (115. 119. d^scr etc add οι) αντικ. πολλοι: L om

4, 17 Act 19, 22 10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεοσ, βλέπετε ἵνα ἀφόβωσ γένηται πρὸσ
1 Ti 4, 12 ὑμᾶσ· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡσ κἀγώ· 11 μή τισ οὖν
αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ
πρόσ με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

3, 5 Act 19, 1 12 Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν
ἵνα ἔλθῃ πρὸσ ὑμᾶσ μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντωσ οὐκ ἦν θέ-
λημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.
14 πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

1, 16 15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ,
Ro 16, 5 ὅτι ἔστιν ἀπαρχὴ τῆσ Ἀχαΐασ καὶ εἰσ διακονίαν τοῖσ ἁγίοισ ἔταξαν

---

10. B*D* τειμοθεοσ, F τημοθ. | αφοβωσ: P 47. 119. αφοβοσ | κυριου: 37. 115. praem του | καγω cum ℵACKLP al[12] Thdrt Dam ... ς και εγω cum DEFG al plu Or[cat 340 bis] Chr[474] (καθωσ κ. εγ.) ... BM 67** εγω

11. ουν: D*F[gr]G d e g go arm om | εξουθενηση (17. -θενωση, 46. -δενωση): LP al[5] -νησει, 109. -δενωσει | D* προπενψατε | δε: MP ουν ... ℵ* om | προσ με cum ℵACD[c]EKLMP al omn[vid] Or[cat 340,23] Chr[474] Thdrt al ... Ln πρ. εμε cum BD*FG Or[cat 340,26] Dam | FG εχδεχομαι | μετα τ. αδελφων: B om

12. απολλω: ℵ* (suppl[a]) aeth om | πολλα (Or[cat 340] om) cum ℵcABCD[c]K LMP al omn[vi] am harl** syr[utr] cop aeth arm Or[cat 340] Chr[474] Euthal cod Thdrt Dam etc ... ℵ*D*EFG d e f g vg[cle] fu demid tol harl* go Ambrst al praem δηλω υμιν οτι | θελημα: 47* add θεου, cop *domini* (item Chr[mosc 1] θεου ante ουκ ην θελ.), arm[cdd] μου. Praeterea Lc brug: *Non addas nomini* voluntas *pronomen* eius. | ινα νυν ελθη: M ινα ελθηπροσ υμασ

13. στηκετε εν τη (FG om) πιστει: cf Ign[intpol 255] στηκετε εν τ. πιστ. εδραιοι (ad εδραι. cf 1 Co 7, 37) | κραταιουσθε cum ℵBCFGKLP al pler d e g r (sed antea *et state in fide*, ut et. cop syr[sch] go) syr[p] go Chr[475] Euthal[cod] Thdrt Dam al Ambrst ... Ln praem [και] cum ADE 46. 109. f vg syr[sch] cop aeth Pelag al

15. δε cum ℵ[c]ABCD[b]et[c]EFGKLMP al pler it vg syr[utr] etc (cop ουν) ... ℵ* D[gr*] 71. go arm aeth[utr] om | στεφανα sine additam cum ℵ*ABC[2]KLMP al pler r go syr[sch] et[p txt] cop aeth Chr[475] al ... ℵ[c]DE al fere[10] d e am fu harl cop arm Thdrt Dam Ambrst add και φορτουνατου (31. 73. al fu etc φουρτ-), item C*FG 74. a[scr] f g vg[cle] demid tol syr[p] c.* et [mg gr] add και φορτουνατου (74. a[scr] φουρτ.) και αχαϊκου. Lc[brug]: „*Patres non putarunt omittendum* et Achaici." | εστιν cum ℵABC[2]KLMP al pler r etc ... C*[vi]DEFG (non vdtr accedere rell) d e f g vg arm εισιν. Cf et. Or[int 4,682] in comm ad Rom: „*sed et in alia epist. dicit de quibusdam:* quia sint primitiae Achaiae".

ἑαυτούς· 16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ
τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. 17 χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στε-
φανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα 2 Co 11, 9
οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· 18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ
ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζεται Act 18, 2
Ro 16, 5
ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐ-
τῶν ἐκκλησίᾳ. 20 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπά- Ro 16, 16 etc
σασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 22 εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν 2 Tho 3, 17
Col 4, 18

16. ινα και: M om και | και κοπιωντι: 17. om ... FG f g add εν υμιν

17. φορτουνατου cum ℵABCDEFGL 17. 36. 37. 47. e^{ser} d e f g r vg (h. l. etiam fu) cop (legitur φορτουνατω etiam ap $Clem^{ro\ 1,59}$) ... ς φουρτουν. cum KMP al pler $Euthal^{cod}$. Nec aliter editum Chr Thdrt Dam al. | το υμετερον cum BCDEFGMP 17. 37. 80. (71. το ετερων) ... ς το υμων cum ℵAKL al pler (137. υμων το) Chr^{476} $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al | ουτοι cum ℵBCKLP al omn^{vid} $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam, item *illi* d e r (g *illi t ipsi*), similiter cop arm aeth go ... Gb″ Ln Ti αυτοι cum ADEFGM f (g vide ante) vg syr^{utr} Chr^{476} Oec Ambrst al

18. ανεπαυσαν: 37. -σαντο | το εμον: D^*FG 46. d e f g r vg go Ambrst al praem και | τους τοιουτους: P τοις τοιουτοις

19. A 34. om versum; item 37. 39. 74. 177. a^{ser} om ασπαζ. usque της ασιας | αι εκκλησιαι: CP al^5 syr^{sch} ar^e Chr^{476} add πασαι. Contra Lc^{brug} „*Non adiicias adiectivum* omnes." | ασπαζεται cum ℵCDEKP 3. c^{ser} go $Thdrt^{cat\ 343}$ ... ς Ln ασπαζονται cum BFGLM al pler d e f g r vg rell Chr^{476} $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam etc | πολλα: DE d e r post ακυλας, item M 17. 74. a^{ser} arm ante εν κυριω pon | ακυλας: P 17. ακυλα, ut Latini *Aquila* | πρισκα (et. $Ln^{ed\ min}$) cum ℵBMP 17. r am demid harl cop arm go Pelag ... ς $Ln^{ed\ mai}$ πρισκιλλα cum ACDEFG KL al pler vg^{cle} fu tol syr^{utr} aeth Chr Euthal (πρισκιλα) Thdrt Dam :: Act 18, 2. 18. 26. πρισκιλλα nec fluctuat; contra Ro 16, 19 et 2 Tim 4, 19 | εκκλησια: D (sed D^c improbasse vdtr) EFG d e f g (non item r) vg^{cle} (et. demid tol, sed non am fu) go Pelag add παρ ους (FG^{**} ους) και ξενιζομαι. Cf Lc^{brug} „Apud quos et hospitor. *Neque hoc voluerunt patres e textu auferri.*"

20. ασπασασθε: 17. b^{ser} o^{ser} al pauc ασπαζεσθε | αδελφ. παντες et. f g r am fu demid (tol *fratres vos omnes*) Ambrst ... d e vg^{cle} harl *omnes fratr.*

22. ει τις: $FG^{gr}G^{gr}$ 17. η τις | τον κυριον sine additam cum $\aleph^*$ABC*M 17. 73. 74. r (cop ap Mill et Wtst) $Chr^{mosc\ 1}$ $Euthal^{cod}$ $Cyr^{act\ 40}$ ... KP al^{30} vg^{cle} demid (non am fu tol harl) syr^{sch} $aeth^{utr}$ Chr^{477} $Thdrt^{2,98}$ (non ad h. l.) $Victorin^{ari\ 2}$ Pol add ημων. Item ς (Gb^{00}) add ιησουν χριστον cum $\aleph^{c.a}$DEFGKLP al plor d e f g vg (etiam am fu demid harl) syr^{utr} cop go Chr $Thdrt^{2,98}$ Dam al Ambrst al ($Victorin^{ari\ 2}$

Ro 16, 24 κύριον, ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά. 23 ἡ χάρισ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. 24 ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Christum Iesum). Item add tantum ιησουν tol arm Ign[intpol 308] Eus[ps 677] Thdrt ad h. l. Tert[pudic 14] | μαρὰν ἀθά: sic D[cL] n[scr] al sat mu, item B[3] μαρᾶν ἀθᾶ ... Ln Ti μαραναθά: sic M al plu[vid] (6 ap Scri, 8 ap Mtth et 3 μαραναθᾶ) ... E μαράναθα ... FG[**] μαρανναθα. Ex Latt *maranatha* d e f vg, r *marathana*; g *in adventu domini*. Addit in mg n[scr]: τη συρων φωνη μηνευει (sic) ο κυριοσ ηλθεν. In eundem modum explicat Chr[477]: ο κυριοσ ημων ηλθε, item Dam ad h. l. οτι ο κυριοσ ηλθε, 46[mg] εβραϊκη εστιν η λεξισ· ο κυριοσ ημων ηκει.

23. του κυριου: ALP al[25] r vg (et. fu demid etc, non am) syr[sch] cop Chr[478] Euthal[cod] Thphyl Ambrst al add ημων | ιησου cum ℵ[*]B 2. 17. 30. 41. 47. 73. 122. n[scr] f am tol go Thdrt ... ς Ln add χριστου cum ℵ[c]ACDEFGKLMP al pler d e g r vg[cle] fu demid harl cop syr[utr] arm aeth Chr Euthal[cod] Dam al Ambrst al

24. μου: A 73. om | εν χριστ. ιησου: haec om 37. Euthal[cod]. Dedimus sine αμην cum BFM 17. f g r fu tol al[iachm] Euthal[cod] Ambrst ... ς (Gb[00]) add αμην, Ln add [αμην] cum ℵACDEKLP al pler d e vg[cle] am demid al syr[utr] cop arm aeth go Chr[478 txt] Thdrt[txt] Dam[txt]. Item G[gr] add γενεθητω γενεθητω (sic, bis γενε-).

Subscriptio: M nil subscriptum habet. ℵABC[*] 17. al προσ κορινθιουσ ᾱ ... FG ετελεσθη προσ κορινθιουσ ᾱ (G πρωτη) αρχεται προσ κορινθιουσ β̄ (G δευτερη insuperque β̄), D προσ κορινθιουσ ᾱ (D[b] add εγρα. απο φιλιππων μακεδονιασ) επληρωθη αρχετε (D[b] -ται) προσ κορινθιουσ β̄, E προσ κορινθιουσ α' εγρα. απο φιλιππων επληρωθη αρχεται (sic) προσ κορινθιουσ β'. Similiter f *explicit ad cor. prior incip. ad corinthios secunda*, g *explicit ad corinthios prima incipit ad corinthios secunda*: d *ad corinthios I* (d[corr] add *scribens a philippis*) *explicit incipit ad corinthios II* ... verbis πρ. κορ. ᾱ (L 115. al add επιστολη) KL al mu Euthal[cod] addunt εγραφη απο φιλιππων (120. al add τησ μακεδονιασ) δια στεφανα και φορτουνατου (K al Euthal[cod] φουρτ.) και αχαϊκου (106. 108. κουαρτου) και τιμοθεου (pro his nominibus 31. υπο παυλου και σωσθενουσ): item B[3]P al aliq εγραφη απο εφεσου (116. al add τησ ασιασ insuperque δια στεφανα etc ut ante). Etiam Euthal[praef] agnoscit απο εφεσου τησ ασιασ. Cf etiam syr[sch]: *Finita est epist. ad Cor. I. quae scripta est Philippis Macedoniae et missa est per manus Timothei*: syr[p] *Finita est epist. ad Cor. I. quae scripta est a Philippis per Stephanam et Fortunatum et Achaicum et Timotheum*: go *Ad Cor. I. explicit. Ad Cor. I. scripta est e Filippa, ut dixerunt quidam; verum potius videtur secundum ipsius apostoli indicium scripta esse ex Asia*: cop *Ad Corinthios scripta Ephesi per Stephanam et Achaicum*. Sic vero ς (= Gb Sz): πρὸσ κορινθίουσ πρώτη ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων διὰ στεφανᾶ καὶ φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ καὶ τιμοθέου. Praeterea numerantur στιχοι: L 46. al plu ωο', K al ωθ', P ωμβ'. Item in paucioribus κεφφ. θ', αναγνωσεισ ε', μαρτυριαι ιζ'. In vg[cdd] ut am fu numerantur capitula 72; in codice B a cap. κβ' ad μβ' pergitur,

---

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β̄.

I.

1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ* 1 Co 1, 1 etc
Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ
σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. 2 *χάρις ὑμῖν* 1 Co 1, 3 etc
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-* Eph 1, 3
στοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, 4 *ὁ* Ro 15, 5

---

* *προσ κορινθιουσ β̄* ut ℵAB(C^{vi})K (latet P) etc (37. al *δευτερα* pro *β̄*), 121. 123. al *προσ κορινθιουσ δευτερα επιστολη*, de DKPG d f g vide ante ... L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ κορινθιουσ β΄*, 114. al *του αγιου παυλου επιστολη προσ κορινθιουσ δευτερα*, 120. *η προσ κορινθ. δευτερα επιστολη*, 122. *παυλου αποστολου επιστολη καθολικη προσ κορινθιουσ δευτερα*. Similiter al. M *η προσ κορινθιουσ β΄ επιστολη εκτεθεισα ωσ εν πινακι* (at ipsa *εκθεσισ* non sequitur) ... ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ κορινθιουσ επιστολη δευτερα*, ς Gb Sz *η προσ* (ς add *τουσ*) *κορινθ. επιστολη* (ς om) *δευτερα* ... am *incipit epistula ad corinthios secunda*, fu *inc. ad eosdem II.*

1. 1. *χριστου ιησου* cum ℵBMP 17. mar et vg^{edd} lachm syrP Euthal^{cod} Thdrt ... ς Ln *ιησ. χριστ.* cum ADEGKL al pler d e g r vg (et. am fu demid harl tol) syr^{sch} cop arm aeth go Chr^{467} Dam al Ambrst ... F f om | *τη ουση* et *τοισ ουσιν*: haec reddit g *usitanti* et *usitantibus*. Ceterum cf Did$^{mai\,115}$: *οὐκ ἀγνοητέον, ἔν τισιν ἀντιγράφοις φέρεσθαι ὡσ ὑπὸ Παύλου καὶ Τιμοθέου μόνον κεχάρακται τὸ προκείμενον γράμμα*. Inde intellegitur legisse Didymum praeter *Timotheum* etiam *Silvani* nomen in titulo epistulae. Adnotat Maius ad hunc Didymi locum, paritor ac Didymum nomen Silvani etiam Basilium de spir. sanct. 25. legisse. At id ex verbis Basilii, quibus utraque ad Thess. epistula respici potest, vix effici licet.

2. m^{5}: „Item ad Cor. II. *Gratia vobis et misericordia et pax a deo patre nostro et domino nostro Iesu Christo.*“ Sic nec it (d e f g r) nec vg.

3. *Ευλογητοσ*: totum versum accurate affert Procop$^{esai\,435}$. Respicit etiam m^{5} sic: *Benedictus deus domini nostri Iesu Christi pater gloriae;* nec aliter Tert$^{marc\,5,11}$: *benedictus deus domini nostri Iesu Christi.* Eus$^{ps\,627}$ om *και πατηρ τ. κυρ. ημ. ιησ. χρ.*, 37. om *ευλογητοσ* usque *τ. κυρ. ημ. ιησ. χρ.* | *ο πατηρ*: FG om *ο* | *και θεοσ*: 37. *και πατηρ*

παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς
παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρα-
Col 1, 24 καλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, 5 ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ
παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισ-
σεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημά-

---

4. επι πασῃ τῃ: c al[15] Eus^{ps} [627] Chr[490] Procop^{esa} [435] Antioch[1074] εν πα. τῃ (τῃ om Chr^{ter} [489. 490] et Procop). Nec aliter vertunt d e f g r vg. | ημων: M om | εισ το: FG ινα το (it vg *ut possimus*) | ημασ: syr^{sch} et^{p} c. ob. Ambrst praem και | αυτοι et. Eus^{ps} Chr Euthal^{cod} Procop (sed pon ante παρακαλ.) Thdrt Antioch Dam etc ... D*EFG 14. d e f g (non item r) vg Amb^{ps} [118] al (non item Hier^{esai} [40] nec Ambrst) και αυτοι | υπο: F 23. 109. απο

5. τα παθηματα: et. Or[1,302] et^{int} [4,596] Eus^{ps} [627] Antioch[1074] etc (37. τὰ παθήτα sic) ... D^{gr}E^{gr} το παθημα | L transilit a περισσευει ad περισσευει | εισ ημασ (17. 114. υμ.): Eus^{ps} εν ημιν, Antioch om | ουτωσ et. Or et^{int} Eus^{ps} Antioch etc ... D*EFG 17. 37. 80. d e g cop go add και, item sed omisso και sq f vg Dam | δια του χρι. cum ℵABCD EFGKM(P^{vi} e spatio) al plus[50] Or al mu ... ς (= Gb Sz) om του cum minusc vix mu

6. ειτε δε: D^{gr}* 32. ει δε, 115. ειτε και, 177. k^{scr} ειτε ουν ... c al[5] ειτε | υπερ τησ υμων (L ημων) παρακλ. και σωτηριασ (42. aeth^{utr} σωτη. και παρακλ.) cum ℵACDEFGKLMP etc ... B 17. 176. om και σωτηριασ, item 137. Euthal^{cod} sed om etiam ειτε παρακαλουμ. υπ. τ. υμ. παρακλ. | ειτε παρακαλ. υπ. τ. υμ. παρακλησ. sic eaque hoc loco cum ℵACMP 3^{sil} 23. 31. 49. 51. 57. 67. 73. 80. (et 37. additis και σωτηριασ) r am fu (sed fu* add *et salute*) harl flor tol* syr^{sch} cop aeth (et arm sed add haec fere: ἢ θαρροῦμεν ὑπὲρ τοῦ ὑμῶν θάρσουσ καὶ τῆσ ὑμῶν σωτηρίασ) Antioch[1074] Ambrst. Accedunt Ephr[337] et Hier^{esa} [40] qui extrema tantum sic afferunt: και η ελπ. ημων βεβ. υπερ υμων, ειδοτεσ οτι etc. Item vg^{cle} demid, nisi quod ad verba *sive consolamur, pro vestra salute* perperam addunt *sive exhortamur, pro vestra exhortatione et salute* (i. e. eadem repetunt aliter versa et aucta). Ceterum facit nobiscum Gb ..... Sz Ln Ti post και σωτηριασ pergunt τησ ενεργουμενησ usque βεβαια υπερ υμων, ac tum demum addunt ειτε παρακαλουμεθα υπ. τησ υμ. παρακλησ. και σωτηριασ (repetunt igitur h. l. και σωτηριασ, sed Ln [και σωτηριασ]) cum BDEFGKL al[80] (sed 46. om κ. σωτη.) d e f g go syr^{p} (sed κ. σωτη. c.* habet, insuperque c.* ex v. 10? per incuriam? infert: *in quem speravimus quod et adhuc eripiet*) Chr[497] Thdrt Dam al ..... ς (= Gb Sz) post και σωτηριασ pergit τησ ενεργουμενησ usque και ημεισ πασχομεν· tum ponit ειτε παρακαλουμεθα, υπερ τ. υμ. υπομο. και σωτηριασ. Denique και η ελπισ ημ. βε. υπ. υμων: quae quidem Erasmus inde ab ed. sua 2. de coniectura videtur dedisse, | εν υπομονη: 1. 108* al plus[10] add πολλη

των ὧν καὶ ἡμεῖσ πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπὶσ ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν,
7 *εἰδότεσ ὅτι ὡσ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτωσ καὶ τῆσ* Phil 3, 10
παρακλήσεωσ.

8 *Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῆσ θλίψεωσ ἡμῶν τῆσ γενομένησ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶσ καὶ τοῦ ζῆν·* 9 *ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖσ τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότεσ ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖσ ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺσ*

| *των αυτων*: al plus[10] *των αυτου*, K om *αυτων* | *ὧν*: D^{gr*}F^{gr}G *ωσ*, g *quas t sicut* | *ελπισ ημων*: B al pauc *ελπ. υμων*. Item 37* a^{scr} al pauc *υπερ ημων*

7. *ωσ* cum ℵABCD*E*MP 17. 31. 73. Or^{1,302} Ephr^{2,175} (sed om *οτι*, ut et. k^{scr}) Dam ... F^{gr}G^{gr} *οι* (corrige *ει*? sed vide post), d e syr^{sch} *si* (contra f vg Ambrst al *sicut*), g r om ... ς *ωσπερ* cum D^{b}et^{c}E^{2}KL al pler Chr^{499} Thdrt al | *εστε* ante *των παθημ.* et. Or Ephr etc ... DEFG d e f g r vg go post *τ. παθημ.* pon | *ουτωσ* (et. f r vg): F^{gr}G d e g go syr^{sch} om | *και τησ παρακλησεωσ*: f vg *eritis et consolationis*, d e Ambrst *et consolationum* (Ambrst *-nis*) *eritis*. Contra r nil nisi *etiam consolationis*.

8. *θελομεν* (P *θελωμεν* atque postea *αγνωειν*): K 109. al pauc cop arm Or$^{cat\ eph\ 158}$ Bas$^{eth\ 282}$ Chr^{7,378} et ad h. l. semel (et altero loc fluct lectio) Hier$^{eph\ 2:\ 4,354}$ *θελω* | *περι τησ* cum ℵACDEFGP 17. 31. 37^{mg} 39. 47. 73. 80. 118. b^{scr} o^{scr} Or$^{cat\ eph}$ Bas$^{eth\ 282}$ Chr ad h. l. semel Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1068} ... ς Ti *υπερ τησ* cum BKLM al pler Chr ad h. l. sem et^{9,354} Dam al. Latini *de tribulatione*. | *τησ γενομενησ* sine *ημιν* cum ℵ*ABCD*FGMP 3. 17. 35. 73. 93. 137. 211. 8^{lect} d e f g r vg arm Or$^{cat\ eph}$ Euthal^{cod} Hier$^{eph\ 2}$ (Tert$^{res\ carn\ 48}$ *de pressura nostra apud Asiam*) ... ς (sed Gb^{00}) Ti add *ημιν* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKL al plor syr^{utr} cop aeth go Bas^{eth} Chr$^{500\ bis}$ Thdrt Antioch Dam al Ambrst (sed ex his 119. al? syr^{sch} cop Thphyl Ambrst om *ημων*) | *υπερ δυναμιν* ante *εβαρηθημ.* cum ℵABCMP 17. 37. 73. 80. 93. 137. r arm aeth Or$^{cat\ eph}$ (sed male *κατα δυν.*) Bas^{eth} Euthal^{cod} Hier$^{eph\ 2}$ ... ς Ti post *εβαρηθ.* cum DEFGKL al pler d e f g vg go syr^{utr} (cop *magis quam poteramus*) Chr^{500} Thdrt Antioch Dam al Tert Ambrst al. Sed D*FG *παρα δυναμιν*. | *εβαρηθημεν*: o^{scr} al? Chr^{7,378} Antioch Dam Thphyl *εβαρυνθημεν* | FG *εξαπορεθηναι* | *και του ζην*: Antioch ^{1068} pergit: *αλλ ο παρακαλων τουσ ταπεινουσ παρεκαλεσεν ημασ ο θεοσ*.

9. *αλλα* cum BDEK^{sil}LP al plu^{vid} (*αλλ* tantum duo ap Scri) Cyr$^{fid\ 62}$ Dam ... Ln *αλλ* cum ℵACFGM 17. 37. 47. a^{scr} al Or$^{cat\ eph\ 158}$ Eus$^{ps\ 175}$ Chr ^{501} Euthal^{cod} Thdrt al | *εσχηκαμεν*: D^{gr*} om, D^{b} ante *του θανατου* et^{c} post *του θαν.* suppl | *αλλ επι*: D* *αλλα επι* | *επι τω θεω τω* (sic et. C) *εγειροντι* (et. Clem^{345} etc; 38. 93. 109. 119. al^{10} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl *-ραντι*) ... FG *επι θεον τον εγιροντα*

2 Ti 4, 18 νεκρούς, 10 ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται,
Ro 15, 30 εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, 11 συνυπουργούντων καὶ
ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς
χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. 12 ἡ γὰρ καύχησις
ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὅτι ἐν ἁγιό-

---

10. *εκ τηλικουτου θανατου* et. Clem^{345} etc: d e (r) syr^{utr} go Or$^{cat\ eph\ 158\ bis}$ Chr^{502} Thdrt Or$^{int\ 2,248}$ Hier$^{eph\ 2}$ Ambrst *εκ τηλικουτων θανατων*, item f vg *de tantis periculis*. Contra Chr l.c.l. *οὐκ εἶπεν· ἐκ τοσούτων κινδύνων*. In r est *qui de tantis*, sed rell perierunt. | *ερρυσατο* cum ℵAB^{a}CDEFGKLMP rell omn^{vid} Euthal^{cod} etc ... Ti *ερυσατο* cum B^{a} (:: qua in re nec 2 Pe 2, 7 unum B^{a} secuti sumus. Aliter 2 Tim 4, 17. 3, 11. Col 1, 13.) | *και ρυσεται* cum ℵBCP 17. 47. 73. 93. 211. g am marian tol cop arm (aeth^{ro} anceps) Euthal^{cod} Dam, item libere Ath^{445} *εκ παντων με ερρυσατο ο κυριος και ρυσεται, εισ ον ηλπικαμεν* omissis rell ... ς Ti *και ρυεται* cum D^{c}EFGKLM al pler f vg (et. fu al) go syrP Or$^{cat\ eph\ 158\ bis}$ et$^{int\ 2,448}$ Chr^{1,574} Thdrt Thphyl Oec Hier$^{eph\ 2}$ Ambrst ... AD^{a} d e demid syr^{sch} aeth^{PP} Chr^{502} plane om, hinc Ln [*και ρυσεται*] | *εισ ον* (37. add *και*) *ηλπικαμεν*, sic et. syrP ^{mg} ... 31. syrP ^{txt} arm Chr^{502} Thphyl *ηλπικ. δε* (*δη* 31. ap Wtst) ... haec una cum seqq 177. 178. 211. om | *οτι* ante *και* cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al pler d e f vg cop syrP etc ... F^{gr}G g post *και* ... BD^{gr}M om, hinc Ln [*οτι*] | *και* (arm om) *ετι* cum ℵABC^{sic}D*et^{c}EKLMP al pler f vg cop (agnoscit et. syr^{sch}) etc ... D^{b}F^{gr}G 3. 31. 45. 47. h^{scr} k^{scr} Chr$^{mosc\ 1}$ Ambrst Hier$^{eph\ 2}$ om *ετι* ... go aeth om utrumq | *ρυσεται*: F^{gr}G^{gr} 91. go (vg^{cod} ap Wtst?) *ρυεται*

11. *υμων υπερ* (D*F *περι*) *ημων* (sic ipse ℵ* pro *υμ.* substituit) cum ℵB D^{b}et^{c}(et*)K(F)KLMP al pler d e g syr^{sch} arm aeth go Chr$^{503\ semel}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al; item *υπερ ημων* post *τη δεησει* posito c f vg cop (sed pro *υμων* expri *ημων*) Chr$^{503\ semel}$; item syrP sed *υπερ ημων* c.*, Sedul om *υπ. ημων*. Libere Ambrst: *accedente pro nobis etiam vestra oratione*. ... A 115. *ημων υπερ υμων*, G^{gr} 116. *υμων υπερ* (G *περι*) *υμων*, 93. 211. al pauc *ημων υπερ ημων* (quod et. cop vdtr vertisse) | *εκ πολλων προσωπων*: F^{gr}GM 67** Chr^{502} et^{503} et^{9,315} (non ^{11,498}) et^{12,994} *εν πολλω προσωπω*. Item g *in multa facie*, d e *in multifacie*. Contra fu** demid al *ex multarum personis facierum* (tol om *fac.*), vg^{cle} *ex multorum personis*, fu* *ex multorum faciae*, am *ex multarum facierum*. Pergitur vg^{cle} am fu demid etc *eius quae in nobis est donationis*. Ambrst vero: *ut quod multorum faciebus donum in nos collatum est*. A verbis *εκ πολλων* transilit P ad *ευχαριστιθη* (sic), omissis *προσωπων* usque *δια πολλων*. Ante *ευχαριστηθῇ* ς^{e} 1633. inepte infert *το*. | *ευχαρ. υπερ ημων* cum ℵACD*GM 17. al sat mu d e f g vg (et. am fu etc) syr^{utr} cop arm go Chr^{502} et^{503} et^{9,315} et^{11,498} et ^{12,994} Euthal^{cod} Thdrt al Ambrst al ... Ti *ευχ. υπ. υμων* cum BD^{c}E (sic)F^{gr}KLF' al^{50} vg^{cdd} (ap Ln ap Vallars alios) Chr^{10,457} Dam Phot (ap Oec) et Oec

τητι καὶ εἰλικρινίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι 1 Co 2, 4 a
θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. 13 οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, 14 καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμὲν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ. 1 Co 1, 8

15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς

---

12. τησ συνειδ. ημιων (ημων rursus ipse ℵ* pro υμιων substituit; etiam in B rescriptum est a B^2 nisi est ipse B*): $Or^{1,287}$ om ημιων | αγιοτητι (MP αγιω-) cum ℵ*ARCKMP 17. 37. 67^{**} 73. cop arm $Clem^{607}$ $()r^{1,287}$ $Euthal^{cod}$ Dam ad h. l. $et^{parall\,569}$ ... ς Ti απλοτητι cum $ℵ^{c}$DEFGL al pler d e f g vg go syr^{utr} $Chr^{514.\,515}$ Thdrt al Ambrst al ... 93. 211. πραοτητι, aeth *in misericordia*. De suo add syr^{sch} *et cum puritate*. | και (A add εν) ειλικρινια cum NCD*FGKP al mu^{vl} (3 ap Scri) ... ς Ln Ti κ. -κρινεια cum ABD^{c}ELM al plu :: cf ad 1 Co 5, 8 | του θεου cum NABCDEM 17. 37. 47. 73. 115. A^{acr} Dam^{bis} (ut ante) ... ς om του cum FGKLP al pler $Or^{1,287}$ Thphyl Oec. Etiam in ℵ puncta a correctore addita erant sed rursus erasa sunt. ... $syr^{P\ txt}$ (addit in mg) Chr^{bis} (ut ante) Thdrt Ambrst plane om | ουκ εν: BM 37. 73. 120. A^{acr} f vg syr^{P} $Dam^{parall\,569}$ (non ad h. l.) praem και | σαρκικη: FG -κινη

13. αλλ η α (it vg *quam quae*): BFG om αλλ, A 4. 17. 219^{*} om η, AD^{*} om α. Atque hinc $Ln^{ed\,min}$ ἀλλ' [ἢ] ἃ eted mai [ἀλλ'] ἢ ἃ | αναγινωσκετε: DE -σκητε | η και επιγινωσκετε: B 31. 41. 109. 238. o^{acr*} Oec om ... FGK 114. d e f g vg syr^{sch} cop arm Ambrst al om η | οτε εως (Gb'') cum NABCD*EFG 3. 17. 39. 73. 137. 178. d e f g vg syr^{sch} cop arm go Euthal^{cod} Dam Ambrst al ... ς Ti οτε και εως cum D^{c}KLMP al pler syr^{P} Chr^{515} Thdrt Antioch^{1119} al | Ln επιγνωσεσθε ^{14} καθως και etc

14. Gb Sz απο μερους· ὅτι | P καυημα | καθαπερ (FG καθαπερι) και υμεις ημων: K om | του κυριου ημων cum NBFGMP 3. 17. 23. 31. 37. 38. 39. 48. 57. 67. 72. 73. 80. f g vg cop syr^{sch} et^{P} c.* arm aeth Chr ^{516} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1119} Dam Thphyl Ambrst al. Item Ln τ. κυρ. [ημων] ... ς Ti om ημων cum ACDEKL al longe plu d e go $syr^{P\ txt}$ Oec | ιησου: (ℵ^{c})D*EFGMP 2. 3. 31. 37. 38. 39. 46. 57. 61. 67. 72. 73. 80. 93. 109 211. b^{acr} o^{acr} d e f g vg go syr^{sch} et^{P} c.* cop arm aeth Chr Antioch Thphyl Ambrst al add χριστου (ℵ^{c} χυ, sed antequam lineolam adposuit rursus abstersit) ... non addidimus cum ℵ*A NCD^{b}et^{c}KL al longe plu $syr^{P\ txt}$ arm^{codd} $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam Oec

15. προτερον: L al $plus^{40}$ Antioch^{1119} Thphyl Oec το προτερ., K το δευτερον ... ℵ* 121. om. Posuimus post εβουλομ. cum $ℵ^{a}$ABCDEFGLMP al $plus^{15}$ it vg syr^{utr} arm go Chr^{517} $Euthal^{cod}$ Dam Ambrst al ... ς ante ινα δευτεραν cum KL al plu cop Thdrt al | προσ υμ. ελθειν cum NABCMP al sat mu syr^{P} arm Chr $Euthal^{cod}$ Dam ... Ti ελθ. πρ. υμασ cum DEFGKL al $plus^{30}$ d e f g vg go syr^{sch} cop $Chr^{mosc\,1}$ Thdrt (Antioch^{1119} ελθ. το προτ. πρ. υμ.) Thphyl Ambrst al | χαριν cum ℵ*

1 Co 16, 5 ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, 16 καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. 17 τοῦτο οὖν βουλόμενος
Mt 5, 37 Ja 5, 12 μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βου-
1 Co 1, 9 λεύομαι, ἵνα ἦ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ; 18 πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ καὶ οὔ. 19 ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. 20 ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ

ACDEFGK al pler it vg etc ... ℵBLP 31. 71. 73. 80. 115. Thdrt ad h. l.^{293} et^{293} Antioch^{1119} χαραν. Cf Chr^{518}: χαριν δε εντανθα την χαραν λεγει. | σχητε cum ℵBCP 31. Euthal^{cod} Thdrt^{293} et^{293} Antioch^{1119} Dam ... ς Ln Ti εχητε cum ADEFGKL al pler Chr$^{517.\ 518}$ al. Ceterum Antioch^{1119} post σχητε pergit: πεποιθωσ επι παντασ υμασ, οτι η εμη χαρα παντων υμων εστιν :: ex 2, 3.

16. δι υμων: Ψ δια υμ. | διελθειν cum ℵBCDcKKL al longe plu f vg (hi^{2} *transire*) g (*proficiscerer t transirem*) syr^{sch} et^{p} txt Chr$^{517.\ 518}$ Euthal ^{cod} Thdrt Thphyl Ambrst al ... Gb' Ln απελθειν cum AD*FGP 80. cop arm Dam. Item syr^{p} ^{mg} go *ire*, d e (g, vide ante) *proficisci*, quem-admodum 38. 44. 48. 72. 74. 115. al$^{8\ ser}$ Oec ελθειν | υφ: D*FG 4. 44. 47. 73. 91. 238. al pauc Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt^{cod} αφ, 17. εφ | D* προπεμφθηναι. Ceterum verba και αφ υμων προπ. εισ τ. ιουδ. G* g* per incuriam iam v. 15 post προσ υμασ addiderunt.

17. ουν: A δε (go *Hoc vero igitur cogitans*) | βουλομενοσ (Gb'') cum ℵAB CFGP al^{20} f vg cop Chr^{518} Euthal^{cod} Dam ... ς Ti βουλευομενοσ cum DKK (L βουλευσομενοσ) al longe plu d e g syr^{utr} arm aeth^{utr} go Thdrt Ambrst (d e *cum cogitassem*, g Ambrst *cogitans*) | τη: FG Thdrt om | βουλευομαι pri: 37. βουλομαι | ινα η: G super lineam *ut sit* ·/. ητω | παρ εμοι: P b^{ser} o^{ser} π. εμου | ναι ναι et ου ου: 67** vg (non item fu**) Pelag (non Ambrst) om alterum ναι et ου alterum

18. πιστοσ δε: Euthal^{cod} om δε | ο λογ. ημων: in L ημων supra lineam litteris minusc suppletum est, sed ab ipso* ut vdtr | ο προσ: D* om ο | ουκ εστιν (Gb') cum ℵ*ABCD*FGP 17. 23. 57. 70. d e f g vg go cop arm Euthal^{cod} Thphyl^{mg} Ambrst al ... ς ουκ εγενετο cum ℵCDbetcK KL al pler (syr^{utr} *non fuit*) aeth Chr^{519} Thdrt Dam

19. ο του θε. γαρ cum ℵABCP 17. 37. 67. 73. 80. (Euthal^{cod} ο του γαρ υιοσ omisso θεου) ... ς ο γαρ του (FG om) θεου cum DEFGKL al pler Chr^{520} Thdrt Dam | χριστ. ιησουσ cum ℵ*AC ... ς Ln ιησ. χριστ. cum ℵCBDEFGKLP al fere omn (17. om χρι.) it vg rell ... Chr^{520} (et.mosc^{1}) om | δι ημων: FG praem o, item d e g fu Ambrst: *qui in vobis est* (e om) *qui per nos praedicatus est*; contra vg f *qui* (f om) *in vobis per nos praedicatus est* | σιλουανου cum ℵABCKLP etc ... DEFG σιλβανου. Ex Latinis f g vg *silvanum*, d e *silbanum* | εγενετο (it vg *fuit*, item pro γεγονεν): C εστι

ται· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. 21 ὁ δὲ 1 Co 1, 8
βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεός, 22 ὁ
καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος 5, 5
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ-
χήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον· 24 οὐχ ὅτι
κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς
ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

II.

1 Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς

---

20. *θεου*: A al plus[10] Mcion[epiph 366 bis] (non item[321]) Thdrt *του θε.* | *δια και δι αυτου* cum ℵABCFGO[vid]P 10. 17. 31. 37. 38. 80. 137. f g vg go syr[sch] cop arm Mcion[epiph 221] et[366] Euthal[cod] Dam (vide et. Thdrt comm) Fulg[transim 2,18] al (sed o demum incipit *αυτου το αμην*). Similiter D[*] d o Ambrst *και δι αυτου*. Cf et. Epiph[366] contra Mcionem disputans: *διὰ γὰρ τὸ ἐν αὐτῷ τὰς ἐπαγγελθείσας ὑποσχέσεις γίνεσθαι, διὰ τοῦτο φησί· καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ Θεῷ* ..... ς Ti *και εν αυτω* cum D[b]et[c]KKL al pler syrP Chr[520] Thdrt Thphyl Oec. At sic Thdrt in comm: *οὐ δὴ χάριν καὶ δι' αὐτοῦ τὸν τῆς εὐχαριστίας αὐτῷ προσφέρομεν ὕμνον.* | *το αμην* (et. ℵ[c]): ℵ[*] om *το* | *δοξαν*: FG f[super graecia] g add *και τιμην* | *δι ημων* cum ℵABDEFGKP etc, d e Ambrst Sedul *ad gloriam per nos* ... CLO 1. 106. *ημων* (sine *δι*), item *ad gloriam nostram* f vg Fulg Pelag

21. *ημας συν υμιν* cum ℵADEFGKLOP al pler d e g m[5] vg syr[sch] cop arm aeth go etc ... c al[10] syrP *υμας συν ημιν*, B 115. *υμας συν υμιν*, al pauc f Ps-Iust[fid 5 codex] *ημας συν ημιν* | *και χρισας* (ℵ[*]D[b]O *χρισ-*): DGr[*] o *και χρ.* (d e f g m[5] vg *et qui unxerit*) | *ημας* sec: B[*] *υμας*

22. o *και* (vg[cle] Ambrst al *qui et*) *σφρ.* cum ℵ[c]nC[c]DELO etc ... FG d e f g m[5] am fu demid tol Amb[ap sa 2 · 616] *και ο σφρ., et qui* etc ... ℵ[*]AC[*]KP 17. 30. 37. 74. 109. 116. al[3 ser] syr[sch vid] cop go Ps-Iust[fid 5] Did[tri 180] Chr[521] Euthal[cod] Dam *και σφρ.* :: pro ΠΜΑCΘCΚΑΙ scriptum ΠΜΑCΘΘΚΑΙ | *αραβωνα* cum HAFGL 37. 47. ... ς Ti *αρραβ-* cum BCDEKOP al pler. Praeterea FP *-βονα* :: cf ad 5, 5; item Eph 1, 14. | *ημων*: 17. 115. tol *υμων*

23. *ουκετι*: Ambrst Aug[ep 211] (3,782) *nondum veni Corinthum*, f vg Amb luc 10,1425 *non veni ultra Corinthum* ... FG d e g syr[sch] (et[P txt] vide post) cop aeth go *ουκ* (g *non veni Corinthum*, sed d e *non venio Corinthum*)

24. *υμων της πιστ.* cum HABCKLOP al pler ... DEFG 74. 120. a[ser] *της πιστ. υμων*, item it vg etc | *αλλα*: 73. Euthal[cod] Dam *αλλ οτι* | *χαρας*: 37. 71. 93. 211. arm *χαριτος*

II. 1. *δε* cum HACD[b]et[c]EFGKLOP al pler d e f g vg etc .. DGr[*] *τε*, item aeth[utr] (*et igitur*) ... B 17. 37. cop syrP *γαρ* | *το μη*: al[3 ser] (b[*] c o) *του μη* | *εν λυπη* post *παλιν* cum HABCDEFGKLOP al longe plu it vg

ἐλθεῖν. 2 εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ
Phil 2, 27 λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; 3 καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύ-
πην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι
ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. 4 ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ
συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπη-
5 θῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.
5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους,
1 Co 5, 3 sq ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. 6 ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία
αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, 7 ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρί-

---

go syr^{utr} arm Chr^{531} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,539}$ al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) post *ελθειν* cum minusc vix mu, item omisso *παλιν* cop aeth post *ελθ. πρ. υμασ* | *πρ. υμασ ελθειν* cum ℵA BCKLOP al fere^{50} (omn^{13} ap Scri) syr^{p} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Ti *ελθ. πρ. υμασ* cum DEFG al^{10} fere it vg syr^{sch} arm go Chr^{531} Thphyl Ambl$^{uc\,10}$ Ambrst al. Item ς (= Gb Sz) interposito *εν λυπη*, i. e. *ελθ. εν λυπ. πρ. υμασ* cum minusc (aeth cop vide ante)

2. *και τισ* sine *εστιν* cum ℵ*ABC cop Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,896}$ Dam ad h. l. et$^{parall\,539}$ ... ς (Gb^{0}) add *εστιν* cum ℵ^{c}DEFGKLOP al omn^{vl} it vg reli Or$^{2,269.\ 311}$ et$^{int\,2,109.\ 694}$ Chr^{532} Thdrt al | P o *ευφρεινον ει μη*. Sic.

3. *και* ab initio: 17. 137. syr^{p} c.* Euthal^{cod} add *γαρ* | *εγραψα* sine *υμιν* cum ℵ*ABC*OP 17. 137. am cop Euthal^{cod} Dam$^{parall\,539}$ Ambrst ... ς (Gb^{00}) add *υμιν* cum ℵ^{cc}C^{c}DEFGKL al pler it vg (et. fu demid al, non am) syr^{utr} arm aeth go Chr^{532} Thdrt Dam ad h. l. al Pelag al | *τουτο αυτο* (*hoc ipsum*) cum ℵ^{bd}DEFGKLP al omn^{vid} it vg go Thdrt Dam Ambrst al (sed DEFG it vg go aeth Pelag ante *εγραψα* pon) ... co Chr^{532} Euthal^{cod} Thphyl *αυτο τουτο* ... A cop arm Dam^{parall} om *αυτο* | *λυπην*: DEFG 10. 31. 38. 39. 48. 50. 72. 74. 120. a^{scr} it vg syr^{p} c.* Euthal^{cod} Pelag (non item Ambrst) add *επι λυπην* (10. 38. 39. 50. 120. *επ. λυπη*) :: ex Phil 2, 27 | *σχω* cum ℵ*AB^{2}P al^{12} Chr^{532} Euthal^{cod} Thphyl ... ς *εχω* cum ℵ^{c}CDEFGKL al pler Thdrt Dam | *αφ ων*: FG *εφ ωι*. Ex Latt *a quibus* d e Ambrst, *de quibus* f g vg Pelag

4. *αλλα τ. αγαπ. ινα γνωτε*: FG 93. 211. l^{acr} *αλλ ινα γνωτ. την αγαπ.*, item 37. *αλλ ινα την αγαπ. γνωτ.* Item d e *sed ut caritatem sciatis*, g *sed ut sciatis caritatem*, f vg Ambrst *sed ut sciatis* (Ambrst *cognoscatis*) *quam caritatem* | *εισ*: FG *προσ*

5. *ουκ εμε*: D* *ουχ εμ.* | *αλλα* cum ℵABCLOP al plu (13 ap Scri) ... ς *αλλ* cum DEFGK^{xii} al sat mu | *ινα μη επιβαρω* (f vg *ut non onerem*, d e g *ut non gravarem*): FG *ι. μ. επιβαρων*

6. *η υπο* (o 119. 122. *απο*) *των πλειονων* (c *πλεοντων*) et. Bas$^{eth\,415}$ Tert pud^{14} et^{13} etc: FK^{rg} g aeth^{ro} om

7. *μαλλον* cum ℵCKLOP al omn^{vid} f vg cop syr^{p} arm Chr^{535} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Tert$^{pud\,13}$ Ambrst al, item post *υμασ* DEFG 17. go

σασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπωσ τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ
ὁ τοιοῦτοσ. 8 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶσ κυρῶσαι εἰσ αὐτὸν ἀγάπην·
9 εἰσ τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰσ
πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 10 ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ
κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶσ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, 11 ἵνα
μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα
ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰσ τὴν Τρῳάδα εἰσ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, Act 16, 8
καὶ θύρασ μοι ἀνεῳγμένησ ἐν κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ 7, 5 ss

---

Thdrt[4,477]. Accedunt Tertpud[13] (*uti e contrario magis vos donare et advocare*), f vg Ambrst al *ut e contrario* (*e contra* Ambrst) *magis donetis*, d e g *ut contrario* (g praem *e*) *vos magis donetis* ..... Lned min om cum AB syrsch Augep parmen 3 : 9,57

9. *γαρ και εγραψα*: 112. m[78. 79] am go cop Chr[587 semel] Thdrt Ambrst Sedul om *και* ... FG 31. 8pe f g cop Chr[587 bis] Euthalcod Thdrt Pelag add *υμιν* (FG *υμων*) | *γνω*: 17. *γνωτε* | *υμων*: FgrG g *παντων υμ.* | *ει* cum ℵCDEFGKLOP etc (et. it vg) ... Lned min ἡ cum AB 17., 109. *ωσ*. Cf Tertpud[13] *uti cognoscam probationem vestram, quod in omnibus obauditis mihi.*

10. *καγω* cum ℵ*ABC²DEOP 17. 31. 37. 47. 73. 74. ascr Epiph[497] Chr[587] Euthalcod Dam ... ς *και εγω* cum ℵcC*FGKsilL al pler Thdrt al | *εγω*: A om | o (DcEP 31. 37. *ω*) *κεχαρισμαι ει τι* (aethpp *quod*) *κεχαρισμαι* cum ℵABCFGO (et DcEP 31. 37.) Euthalcod Dam (8pe Chr[587] *ει τι κεχ. ο κεχ.*), atque etiam d e f g (hi omnes et Ambrst al *quod donavi, si quid donavi*; g *quod et donavi si quid et donavi*, inepte *και* in *καιχαρεισμαι* et *κε* in *κεχαρισμαι* per *et* reddens). Cf et. Dgr* qui o sive *ω* om; item Tertpud[13] go *si quid donavi, donavi*, cop syrsch *quod donavi, donavi*, aethpp *κεχαρισμαι ο κεχαρισμαι*, item m[79] *quod donavi*, sed omisso altero *donavi*, Epiph[497] *διο ει τι κεχαρισμαι, δι υμασ κεχαρισμ.* ..... ς (= Gb Sz) *εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι* cum DbKL 17. al pler syrp Thdrt Thphyl Oec

11. *πλεονεκτηθωμεν*: d e f vg *circumveniamur*; m[79] Ambrst al *possideamur*, g *possideamur t circumveniamur*

12. *τρωαδα*: LP *τροαδα* | *εισ το ευαγγελιον* (Augpraedest ss. 10,817 *in Troadem in evangelium*): FG 8pe d e f g vg Dam Ambrst al *δια το ευαγγελιον, propter evangelium*. Cf Chr[3,659] *εισ το ευαγγ. τουτεστι δια το ευαγγελιον* ... DgrEgr *δια του ευαγγελιου* | *χριστου*: 17. 23. *θεου* | *και θυρασ μ. ανεωγμενησ* (DEP *ηνεωγμ.*) ... FG *και θυρα μοι ην εωγμενη* (g super *ην* habet *esset*). Cf it vg *cum venissem – et ostium mihi apertum esset* (g *esset apertum*)

13. *τω μη* cum ℵcABC*FGK al pler ... LP 37. 109. 122. al[3 scr] Euthalcod *το μη* ... ℵ*C² 73. Thdrtcod *του μη* ... DE 17. 8pe *εν τω μη* | *ευρειν*: D* *ευρισκειν* | *με*: Gb Sz om per incuriam | *αυτοισ*: K om. Ceterum ς versum 13. demum a verbis *αλλα αποταξαμενοσ* incipit, non item vg.

πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

Col 2, 15 14 *Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ·* 15 *ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις,* 16 *οἷς μὲν ὀσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;* 17 *οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινίας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.*

---

14. DE *θριανβευοντι* | *εν τω χριστω* et. Clem^{206} Dial^{809} Did$^{tri\,415}$ Cyr$^{br\,317}$ Cyr$^{ador\,308}$ etc ... 17. 37. 73. 80. vg arm Ambrst (*triumphat per nos in Chr. Iesu*) al *εν χριστω ιησου*

15. *τω θεω* et. Ir$^{int\,200}$ Or$^{2,40.\ 4,307}$ et$^{int\,2,198.\ 3,436}$ ac^{saep} Eus$^{caa\,492}$ etc (cf Chr^{546} *καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶπεν „εὐωδία", ἀλλὰ „τῷ Θεῷ".*) ... K Or ^{2,838} et$^{int\,3,17}$ Dial^{809} Philcarp^{725} Aug^{aliq} (vide post) om. (Hoc non satis probant loci ubi non plene citatur, ut Or$^{int\,2,90.\ 138.\ 164}$ Ath$^{553.\ 765}$, et alibi.) Saepius vero ab Or, ut $^{2,40.\ 4,307}$ et$^{int\,3,12.\ 17.\ 41}$, verba *εν παντι τοπω* (ex v. 14) ad *ευωδ. εσμεν τω θεω* vel ad *Christi bonus odor sumus* adduntur. Nec aliter fit apud Hil^{402} et plerumque (modo omisso modo praemisso *deo*) ap Aug (cf Sab).

16. *οσμη* bis: DE^{rEGr} *οσμην* | *ex* bis cum NABC 10. 17. 31. 37. 47. (pri tantum) 80. 137. cop aeth^{utr} go (sec tantum) Clem^{206} Or^{4,307} Dial^{809} Philcarp^{725} (Gall^{p}) Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,308}$ (pri tantum) Max^{1,82} (pri loc *απο*) Dam Or$^{int\,3,41.\ 48}$ Did$^{int\,200}$ Hil^{402} Epiph$^{caut\,1,2}$ ... ç om cum DEFGKL al pler it vg arm Chr^{546} et^{2,311} et^{10,578} Thdrt al Ir$^{int\,206}$ Aug ^{saep} Ambrst al | *προσ ταυτα*: litterae *οσ ταυτα* in C rescriptae, antea paullo minus

17. *οι πολλοι* cum NABCK al plu d e f (g *ceteri i plurimi*) vg cop aeth (go *ut quidam*) Ir^{gr} et$^{int\,263}$ Did$^{mai\,122}$ (vide post) Bas$^{eth\,438.\ 514}$ Euthal ^{cod} Dam Ambrst al ... Gb' *οι λοιποι* cum DEFGL al plus^{25} g (vide ante) syr^{utr} arm Chr^{547} Thdrt al. Sic autem Did$^{mai\,122}$: *πολλοὺς δὲ λέγει τοὺς ἀπατῶντας διὰ τὸ χυδαῖον· καὶ γὰρ αὕτη ἡ φωνή, λέγω δὲ οἱ πολλοί, ὁμώνυμος οὖσα, σημαίνει πλείονα. λέγεται γάρ ποτε ἀντὶ τοῦ τινές, ὡς ὅταν ὁ κύριος λέγῃ· πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκ. τ. ἡμέρᾳ· ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τῶν πρὸς ὀλίγους διαστελλομένων, ὡς ἐν τῷ· πολλοὶ μὲν κλητοί* etc. *δηλοῖ ἡ λέξις καὶ τοὺς πάντας, ὡς ἐν τῷ· ὥσπερ γὰρ διὰ τ. παρακ. τοῦ ἑνὸς ἁμαρτ. κατεστάθ. οἱ πολλοί – δηλοῖ δὲ καὶ τοὺς χυδαίους, ὡς ἐν τῷ προκειμένῳ, καὶ τῷ· μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε* etc. | *καπηλευοντες*: 4^{a} *ταλαντευοντες* | *αλλ* pri ut NACDEFGKL etc ... B *αλλα* | *ως* sec: FG 46. d e f g vg go cop Ir$^{int\,263}$ Ambrst rell om | *ειλικρινιασ* cum NACDEFGK 122. e^{ser} al ... ç L*n* Ti -*κρινειασ* cum BL al plu :: cf ad 1, 12 et 1 Co 5, 8 | *αλλ*

III.

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ χρῄζομεν ὥσ 5, 12
τινεσ συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸσ ὑμᾶσ ἢ ἐξ ὑμῶν; 2 ἡ ἐπιστολὴ
ἡμῶν ὑμεῖσ ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖσ καρδίαισ ἡμῶν, γινωσκο- 1 Co 9, 2
μένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, 3 φανερού-
μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγε-

---

sec: FG d e f g fu demid al syr^{p} Ir$^{int\,263}$ Ambrst al (non item Hier hedib qu 11 : 4,1,183) om | κατεναντι (Gb") cum ℵ*ABCP 17. 37. 67. 93. 211. (37. utrumq coniung?) Did$^{mai\,123}$ (ad^{3,1}) Chr$^{mosc\,1}$ Euthal^{cod} ... ς Ti κατενωπιον cum ℵ^{c}(sic)DEFGKL al pler Bas^{3,52} Chr^{547} Thdrt Dam al | θεου sec cum ℵ*ABCD* al^{15} Bas Did^{mai} Euthal^{cod} ... ς (sed Gb^{o}) Ti praem του cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EFGKLP al longe plu Chr Thdrt Dam al

III. 1. συνιστανειν cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al pler Chr^{553} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... FG Thdrt^{cod} συνισταναι ... Ln συνισταν cum BD* 17. 39. Eadem forma utuntur ad h. l. Did$^{mai\,122}$ et$^{cat\,364}$, vide post. | η μη cum ℵBCDEFG 31. 37. 46. 67** 74. 80. 179. 8^{pe} a^{scr} f^{scr} al^{10} it vg (hi Latt *aut numquid*) go cop Euthal^{cod} Thdrt Pelag al (sed Ambrst tantum *numquid* sine *aut*) ... ς (= Gb Sz) ει μη cum AKLP al plu arm Chr^{553} Dam | χρηζομεν: L al aliq -ζωμεν. Sic autem ad h. l. Did$^{mai\,122}$ – δοκοῦμεν καὶ ὑμῖν πεφανερῶσθαι ὡσ οὕτωσ ἔχομεν γνώμησ· εἰ μὴ ἄρα οὕτωσ διάγετε ὡσ δεῖσθαι συνιστάσησ ἡμᾶσ ἐπιστολῆσ πρὸσ ὑμᾶσ. οὕτωσ δὲ φανερὰ τὰ καθ' ἡμᾶσ ἐστίν, ὡσ μήτε ὑμᾶσ συνιστᾶν ἡμᾶσ (ed. ὑμᾶσ) ἄλλοισ μηδὲ (sic) ἑτέρουσ ὑμῖν etc. Item cat^{364} ἴσωσ ἐρεῖ τισ, φησίν, ὅτι ταῦτα διεξερχόμεθα βουλόμενοι ὑμῖν ἑαυτοὺσ συνιστᾶν καὶ παρατίθεσθαι. εἰ μὴ χρῄζομεν (κατ' ἐρώτησιν ἀνάγνωθι· ἆρα μὴ χρῄζ.;) ἢ ἀφ' ὑμῶν πρὸσ ἑτέρουσ ἢ ἀφ' ἑτέρων πρὸσ ὑμᾶσ συστατικῶν τουτέστι παραθετικῶν ἐπιστολῶν; | ωσ τινεσ cum ℵBCD^{c}EFGKLP al pler Chr^{553} Thdrt Dam ... Ln ωσ [περ] τινεσ cum AD* 37. 73. 93. | συστατικων ut ℵABCKLP etc ... DEFG συνστατ- | η εξ: 17. η ωσ εξ | εξ υμων sine additam cum ℵABC 17. 23** 67** 80. f (vide post) vg cop arm aeth Chr^{553} Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al ... ς (Gb^{o}) Ti add συστατικων (DEFG συνστ-, D* -τικασ) cum D*et^{c}EFGKLP al pler d e f$^{sup\,graecis}$ g go syr^{utr} Thdrt^{cod} Dam al. Insuper FG f$^{sup\,graec}$ g add επιστολων, item 23^{mg} syr^{p} c. ob. add προσ ετερουσ. Cf huc Chr$^{com\,554}$: καὶ αἰνιττόμενοσ τοὺσ ψευδαποστόλουσ ἐπήγαγεν· ὥσ τινεσ, πρὸσ ὑμᾶσ, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν ἐπιστολῶν, πρὸσ ἄλλουσ.

2. εγγεγραμμ- cum ℵAB(C^{vi})DFG 17. ... ς Ln εγγεγρ- cum KLP al pler | 17. al pauc -μμενοι | καρδιαισ ημων: ℵ 4. 17. 219* al$^{3\,scr}$ demid aeth ^{ro} καρδ. υμων | παντων: F^{gr}G g των

3. εγγεγρ- cum ℵABCD*FG (17?) ... ς Ln εγγεγρα- cum D^{c}LP al pler ... K al pauc γεγραμμενη, item (πραγματικωσ γεγραμμενη πνευματι θεου, αλλ ου μελανι) Did$^{mai\,123}$. Nec aliter utroq loco (*scripta*) f vg

Ez 31, 18 γραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν
λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις. 4 πεποίθησιν δὲ τοι-
αύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν, 5 οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυ-
τῶν ἱκανοί ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης
ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, 6 ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς δια-
Iob 6, 28 θήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει,
τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. 7 εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμ-

---

Ambrst al. Praeterea B 67** 74. f vg praem και | αλλα πνευμ.: 37. Dial^{866} αλλ εν πν. | πλαξιν bis: DE πλανξιν | αλλ εν cum NABCDEFGK LP al pler Or^{2,843} etc ... ς^{e} (item Gb Sz, non ς) αλλα εν cum minusc | καρδιαις cum NABCDEGLP al^{25} syrP (*in tabulis carneis in cordibus*) Eus$^{martyr\ 13}$ ex$^{edd\ 5}$ (ap Heinich^{435}) Euthal^{cod}. Confirmant Didm$^{ai\ 123}$: *οἱ γὰρ ἡλίθιοι ταῖς ψυχαῖς ὡς πλάκες λίθιναι δέχονται ἐκ μέλανος τοὺς τύπους· οἱ δὲ εὔεικτοι πρὸς συγκατάθεσιν τῶν θείων ἐν καρδίαις σαρκίναις τουτέστιν αἰσθητικαῖς δέχονται γραφὴν τὴν ἐκ ζῶντος θεοῦ πνεύματος*, et Thdrt^{com}: *ἡ μὲν γὰρ [διαθήκη] πλαξὶν ἐνεκολάφθη λιθίναις, ἡ δὲ ταῖς λογικαῖς ἐνεγράφη καρδίαις* ..... ς Ti καρδιαις cum PK al plu it vg go (*cordium*) syr^{sch} cop arm Ir$^{int\ 809}$ Or 2, 843 et$^{int\ 2,98.\ 303.\ 4,529.\ 556}$ (et. 489) Dial^{866} Eus^{mart} edd pler (ἀλλ' ἐν πλαξὶν ὡς ἀληθῶς καρδίαις σαρκίναις, ψυχῇ τε διαυγεῖ καὶ καθαρωτάτῳ διανοίας ὄμματι καταγεγραμμ.) Chr^{555} Macar^{2,40} Cyr$^{act\ 40}$ (ἐν πλαξὶ καρδιας σαρκινης) et$^{esa\ 504}$ Thdrt Dam Hil^{344} al

4. δε: 47. 80. om | εχομεν (46. εχωμεν): A εχω

5. αφ εαυτων ante ικανοι εσμ. cum NBC 73. 137. (37. post ικανοι) cop arm Bas$^{regg\ 485}$ Euthal^{cod} Antioch^{1102} ... Ln Ti post λογιζ. τι (P τι λο.) cum ADEFGP d e f g vg go (aeth) Ambrst al ... ς post ικα. εσμεν cum KL al pler syrP Didt$^{ri\ 180}$ Chr^{555} Thdrt Dam ... 17. 139. syr^{sch} plane om | λογισασθαι cum NABKLP al pler Bas^{regg} Didt^{ri} Euthal^{cod} Antioch etc ... Ln λογιζεσθαι cum CDEFG al^{10} | τι: P Chr^{555} ante λογισασθ. ... B om | ως (C om) εξ εαυτων cum NACDEKLP al omn^{vid} Bas$^{regg\ 485}$ Didt$^{ri\ 180}$ Chr^{555} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1102} Dam ... Ln Ti εξ αυτων cum BFG

6. ου γραμματος αλλα πνευμ. et. Or^{1,685} et^{3,739} et^{4,95} (ex Eus$^{hist\ 6,25}$) etc ... 17. ου γραμματι αλλα πνευματι. Item *non littera sed spiritu* d e f g vg etc | αποκτεννει cum NF(-ηννει)GKP 17. 37** 46. al$^{3\ acr}$ al mu ut vid Didm$^{ai\ 123}$ Chr$^{mosc\ 2}$. Item ACDKL al plu ut^{vi} Euthal^{cod} αποκτενει (-κτένει hoc accentu D^{c}L al) ... ς αποκτειναι cum B al sat mu, nec aliter editum Or$^{1,685.\ 2,852}$ Bas$^{bapt\ 638}$ etc (sed passim^{edd} -εννει vel -ενει) ... Ln de coniectura ἀποκταίνει edidit.

7. θανατου: N^{a} ex $\overline{\theta v}$ fecit | εν γραμμασιν cum NACD^{b}et^{c}EKLP al omn vid d e f g (sed vide post) vg (sed f vg om εν) cop syrP go Or$^{1,708.\ 4,448}$ et$^{cat\ rom\ 26}$ (et^{3,498} διακονισας τε θανατου της εντετυπ. γραμμασιν) et$^{int\ 2,172.\ 4,480.\ 519}$ Didm$^{ai\ 123}$ et$^{tri\ 293}$ Epiph^{693} Macar^{7,217} Chr^{561} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... Ln εν γραμματι cum HD$^{Kr^{2}}$ $^{\Psi}$G^{rg}

μασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι Ex 34, 29 ss
ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν
δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, 8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον
ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; 9 εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆς
κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαι-
οσύνης δόξῃ. 10 καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τού-
τῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. 11 εἰ γὰρ τὸ κατ-
αργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.
12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα,

. (*g litteris t littera*) syr^{sch} arm | *εντετυπωμενη*: FG *τετυπωμενη* | *λιθοις* cum ℵ*ABCD^{Gr*}FG^{Gr}P 17. 67** 73. 80. g Or^{3,460} et^{4,448} et^{cat} rom^{26} Epiph^{668} Did^{bis} (ut ante) Euthal^{cod} Thdrt ... ς (Gb^{00}) praem *εν* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKL al pler d e f vg arm Or^{1,709} et$^{int\,2,172.}$ ^{4,480} et^{519} Mac^{7,217} Chr Dam Aug$^{spi\,et\,litt}$ ($^{10,101\,ss}$) et$^{advers\,leg\,2}$ (^{5,502} h. l. *in litteris formata lapideis* etc, ad quod Aug: „hoc modo iste posuit verba apostolica") al (sed Ambrst al om *εν* ante *γραμμ.* ut vg) | *ατενισαι*: 7. 32. 49. 121. *ενατενισαι* | *μωυσεως* cum ℵBC(F*μουσ-*)GKL al plu (11 ap Scri) ... ς *μωσ-* cum ADE al sat mu. Minusc mu vero etiam (6 ap Scri) *-σεως.* | *δοξαν*: D* *-ξην*

8. *εσται*: 8^{pc} *εστιν*

9. *τη διακονια* cum ℵACD*FG 17. 31. 39. 73. 74. 80. a^{ascr} d e am fu** syr^{utr} aeth Or^{4,448} et$^{int\,4,480}$ (*si enim in ministerio damnationis gloria est*, sed^{cod} *si enim ministerium - in gloria est*) Cyr$^{ioh\,102}$ Ambrst (*in administratione* etc) ... ς Ti *η διακονια* cum BD^{b}EKLP al pler f g vg^{cle} (etiam fu* demid al) cop go Macar^{7,217} Chr^{561} Thdrt Antioch^{1134} Dam Aug (ut ante) al ... 112. 8^{pc} Euthal^{cod} *διακονια* absq articulo | *δοξα* (Latt passim *in gloria*) ... D*EFG it vg etc (et. Or^{int}: vide ante, non item Or^{4,448}) add *εστιν* | *περισσευει*: DE 38. 72. 93. al$^{2\,ascr}$ d e g syr^{utr} Macar Or$^{int\,4,480}$ Ambrst *περισσευσει* | *δοξη* (sed ℵ* *-ξα*) cum ℵ*ABC 17. 39. 67** 80. Cyr$^{ioh\,102}$ Euthal^{cod} ... ς Ti *εν δοξη* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler it vg arm (go *e gloria*, sed^{cod} *in gloria*) Or^{4,448} et$^{int\,4,480}$ Macar (ut ante) Chr^{561} Thdrt Antioch^{1134} Dam Ambrst al

10. *ου δεδοξασται* cum ℵABCDEFGKLP al longe plu cop arm aeth go (Syrus anceps) Or^{3,462} et^{4,448} (et^{3,819} *επει μη δεδοξασται το δεδοξ. εν τουτω τω μερει*) et^{cat} rom^{26} Bas$^{bapt\,632}$ et^{655} Mac^{7,217} Euthal^{cod} al mu Aug$^{advers\,leg\,2}$ (^{5,502}) al ... ς (= Gb 8s, sed Gb') *ουδε δεδοξ.* cum minusc Chr^{562} (sed non$^{mosc\,2}$) Thdot$^{anc\,464}$ ap Gall^{9} (*ουδε γαρ δεδοξ.*). Item f (*nam nec glorificatum est*) g (*etenim neque gl.*) vg (ut f) Or$^{int\,4,480}$ (*neque enim glor. est*) Ambrst (*nec enim gloriosum factum est*), atque d e *nam ne glorif. est* | *ενεκεν* cum ℵABDEF**GP al mu Dam ... ς *ενεκεν* cum C^{c*}KL al plu Or$^{3,462.\ 819.\ 4,448}$ Mac Bas^{bapt} Chr Euthal^{cod} Thdot^{anc} Thdrt

Ex 34, 33 13 καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. 14 ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· 15 ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· 16 ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπιστρέψῃ

13. ου: FG ουκ | μωυσης cum ℵBCF(*μουσ-)F^{a}GKL al plu ... ς μωσης cum ADEP al sat mu | FGL 73. al ετιθη | εαυτου cum ℵDEK al plor Chr^{564} Thdrt ... Ln Ti αυτου cum ABCF^{a}FGLP 17. 37. 47. 73. 74. 115. 119. a^{scr} al^{2} a^{scr} Chr$^{mosc\,2}$ Euthalcod Dam ... go om | εισ (F^{a} om) το (DFG om) τελοσ et. d e f^{sup} g^{raec} Pelag^{com} Prim ... A f vg Ambrst εισ το προσωπον (sed Ambrst in comm: *ideo ponebat velamen, quoniam splendorem vultus eius ferre non poterant, causa peccati; quo sublato potestas datur videndi gloriam dei usque ad finem eius*). Cf et. Archel^{502}: - *intendere in faciem Moysi propter gloriam vultus eius quae abolebatur.*

14. αλλ ut ℵACDEFGKLP etc ... B αλλα | επωρωθη (et. syrP ^{mg} sr) ... K 49. 93. 114. 177. $g^{scr\,c}$ vi Thphyl -ρωθησαν | αχρι γαρ: 39. 41. 47. d e f^{u} tol Cyp^{277} (iungit αχρι etc cum praegressis) Ambrst al om γαρ | τησ σημ. ημερασ cum ℵABCDEFGP al^{12} Clem^{608} Euthalcod Cyr glaph$^{297.\ 340}$ et$^{act\,40}$, item it vg cop syrP arm go Or$^{int\,2,420}$ Cyp^{277} Ambrst al. Et. v. 15. f vg Did$^{lat\,281}$ Ambrst al add *dicm*, non item d e g Tert$^{marc\,5,11}$ al. ... ς (= Gb + Sz) om ημερασ cum KL al plor syr sch aeth Didtri^{229} Bas^{3,44} Chr^{566} Thdrt Dam Archel^{502} (Tert$^{marc\,5,11}$: „De Israel enim dicit: *ad hodiernum usque velamen id ipsum in corde eorum*" a versu 15. pendet) | επι τη et. Clem Did Cyr^{ter} al mu ... DE FG Chr^{567} εν τη. Nec aliter it vg Cyp etc | ὅτι (quemadmodum it vg syr^{utr} cop etc *quoniam*, go *nam*) ... ς (et. Sz, sed = Gb) ὅ, τι

15. ηνικα αν (17. εαν) cum ℵABC 17. 31. Or$^{1,624.\ 686}$ Cyrador^{6} Thdrt ap Niceph^{1,1650} ... ς Ti om αν cum DEFGKLP al plor Orcat eph ^{130}libere Eus$^{esai\,367}$ Cyr$^{hr\,241}$ Caes^{82} Chr^{567} Euthalcod Cyr$^{glaph\,297.\ 340}$ et$^{act\,40}$ Thdrt ad h. l. et $^{1,173.\ 292.\ 299}$ Dam | αναγινωσκηται cum ℵABCDEP al^{15} Or$^{1,624.\ 686}$ et$^{cat\,eph\,130}$ Chr$^{mosc\,1}$ Euthalcod Cyrador Thdrt ad h. l. et ^{1,173} et^{299} atque etiam ap Niceph ... ς Ti αναγινωσκεται cum FGKL al longe plu Eus$^{esa\,367}$ Cyr$^{hr\,241}$ Caes^{82} Chr^{567} Cyr$^{glaph\,bis}$ et^{act} Thdrt ^{1,292} Dam | μωυσης cum ℵBCDEF(μουσ-)GK al plu Or^{bis} Eus Cyr^{hr} et alex Chr Dam ... ς μωσης cum ALP al sat mu Caes^{82} Thdrt | επι την: 37. εισ την | κειται hoc loco pon et. Or^{bis} et$^{int\,1,50.\ 2,42}$ Eus^{esa} Cyr^{hr} Caes Cyr^{saep} al mu Cyp^{277} etc ... D*et^{c}(non item^{b})EFG d e f g vg go cop aeth pon ante επι τ. καρδ. αυτ.

16. ηνικ. δε εαν cum ℵ*A 17. (Or^{1,686} ηνικ. γαρ εαν, item^{3,498} εαν γαρ. Alibi tantum εαν et^{3,459} ηνικα αν); C Mac^{7,217} Dam ηνικα δε ... ς Ln Ti ηνικ. δ' αν cum ℵ^{c}BDEFGKLP al plor (k^{scr} om αν) Chr^{567} Thdrt ad h. l. et^{1,173} ... Did^{229} Nyss^{1,652} Bas^{3,44} Thdrt^{1,442} οταν δε

πρὸσ κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. 17 *ὁ δὲ κύριοσ τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία.* 18 *ἡμεῖσ δὲ πάντεσ ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξησ εἰσ δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματοσ.*

IV.

1 *Διὰ τοῦτο ἔχοντεσ τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼσ ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν,* 2 *ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆσ αἰσχύνησ, μὴ περιπατοῦντεσ ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντεσ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆσ ἀληθείασ συνιστάντεσ ἑαυτοὺσ πρὸσ*

---

17. *οὗ*: FG *που* (:: cf ad Ro 4, 15. 5, 20) | *κυριου*: L *το αγιον* ... 33. 35. om; praeterit etiam Sedul (non item Or$^{int\ saep}$ Victorin$^{ari\ 3}$ Hil^{805} Ambrst etc) | *ελευθερια* cum ℵABCD* 17. 67** r syr^{sch} cop Nyss^{2,185} Euthal^{cod} ... ς (Gb^{00}) praem *εκει* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EFGKLP al plor d e f g m^{10} vg syr^{p} arm aeth go Ath^{523} et$^{lat\ 780}$ Epiph^{902} Bas^{3,47} Chr^{560} Cyr$^{glaph\ 297.\ 340}$ et$^{act\ 40}$ Dial$^{maced\ 475}$ Thdrt Dam al Or$^{int\ 1,50.\ 2,174.\ 185}$ et^{alib} Novat^{3,311} Hil^{805} Ambrst al

18. *κατοπτριζομενοι* et. Or^{1,721} et^{saep} Did$^{tri\ 230}$ etc (17. *-ζομεθα*, item Or^{3,154} ubi rell non affert) ... FG *αποπτριζομενοι*, Mac^{7,217} *ενοπτριζομεθα* (sequitur *μεταμορφουμενοι*), item Or$^{int\ 2,336}$ *speculamur* et *transformati* | *μεταμορφουμεθα*: A 23. Or^{1,721} sed post *κατοπτριζομενοι* pergit *και* et (vide ante) $^{int\ 2,336}$ Eus$^{ps\ 521}$ (non affert quae praecedunt) Mac (vide ante) *-φουμενοι* | *καθαπερ* et. Or^{ter} Did^{tri} etc ... B *καθωσπερ*. Cf huc et. Tert$^{marc\ 5,11}$ „Dicit ergo nos iam aperta facie" – „contemplantes Christum eadem imagine transfigurari a gloria" – „in gloriam" – „tanquam a domino, inquit, spirituum".

IV. 1. *ταυτην*: FG *αυτην* (sed f g *hanc*). Lc^{brug} vero: „*Verbum unum* ministrationem *non mutes in duo:* hanc ministrationem". (vg^{cle} om *hanc*) | *ηλεηθημεν*: F *ελεηθημ.* | *εγκακουμεν* cum ℵABD*FG 17. 37. 39. 46. 73. Euthal^{cod} (sed D*FG *ενκα-*, similiter 4, 16. solus D*. Longe aliter 18, 1. Ad D* accedit certe B* Gal 6, 9. 2 Thess 3, 13, item AB* Eph 3, 13.) ... ς *εκκακ.* cum CD^{c}EKLP al pler Chr^{576} Thdrt Dam al :: sensu quidem has formas differre minime credo. Verterunt autem *non deficimus* (d e *defec-*) d e vg Tert$^{pudic\ 15}$ al, *non deficiamus* f g Ambrst al, *non infirmemur* r Aug$^{spi\ et\ litt}$; g *non fiamus segnes;* syr^{sch} *non est nobis taedium*

2. *αλλα* cum ℵA^{vi}BCDE al permu^{vi} (9 ap Scri) Dam ... ς *αλλ* cum FGK^{sil} LP al sat mu Chr^{576} Thdrt | *κρυπτα* et. Tert$^{pudic\ 15}$ Aug$^{spi\ et\ litt}$ Ambrst etc ... K *εργα* | *αληθειασ*: 37. *καρδιασ* | *συνισταντεσ* cum ℵCD*FG 17. 39. 93. Euthal^{cod} ... A^{vi}BP 47. 67** 80. *συνιστανοντεσ* ... ς *συνιστωντεσ* cum D^{c}EKL al pler Chr^{bis} Thdrt al | *ανθρωπων* (c^{scr} *-που*): K om

πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 3 εἰ δὲ καὶ ἔστιν
κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κε-
καλυμμένον, 4 ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ
νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγ-
Col 1, 15 γελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. 5 οὐ γὰρ
ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δού-
Ga 1, 8 λους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. 6 ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπών· ἐκ σκότους φῶς

---

3. FG l^{ser} *απολυμμενοις*

4. *αυγασαι* cum ℵBFGKLP (*αυασαι*) al pler Or^{3,497} Archel^{2,609} cod ottob et ap Petr^{sicu} Chr^{579} Euthal^{cod} Cyr$^{act\,40}$ et$^{iul\,288}$ et$^{ioh\,1007}$ Thdrt (*αυγησαι*) Dam ... CDEH 73. Or^{4,448} Dial^{832} Eus$^{marc\,96}$ Epiph$^{220.\ 688}$ Amphil^{487} (Gall^{6}) *καταυγασαι* ... A 10. 17. 23. 31. Archel$^{609\,ed}$ et^{610} Eus$^{dem\,402}$ Cyr$^{hr\,105}$ et^{106} (respicit ad Archel) Cyr$^{esa\,552.\ 690.\ 697}$ et alib al *διαυγασαι*. Scripsimus autem sine *αυτοις* cum ℵABCD*FGH 17. 23** 39. 73. d e f g r am fu demid harl tol Or^{4,448} Archel^{bis} Cyr^{hr} Epiph ^{220} (et *εισ τον φω.* ^{688}) Euthal^{cod} Cyr$^{esa\,552.\ 697}$ et$^{iul\,288}$ et$^{ioh\,1007}$ et$^{act\,40}$ Thdrt (Eus$^{marc\,96}$ et$^{dem\,402}$ add *εν ταισ καρδιαισ αυτων*) Ir$^{int\,366}$ Aug advers leg^{1} al ... ς (= Gb Sz) add *αυτοισ* cum D^{b}et^{c}EKLP al pler (a^{ser} *αυτοισ*) m^{5} vg^{cle} syr^{utr} aeth go Or^{3,497} Dial^{832} (fluctuat lectio inter *αυτων* et *αυτοισ*) Amphil^{487} Chr$^{579\,ter}$ Thdrt (Cyr$^{esa\,690}$ *εν αυτοισ*) al. Ceterum Le^{brug}: „*Non auferas pronomen illis*". | *τησ δοξησ*: ς^{e} 1624. 1633. *τον δοξησ* | *τ. χριστου*: C *τ. κυριου* ... Archel^{610} *τ. κυριου ημων ιησου χριστου* (antea^{609} nil add ad *του ευαγγελιου*. Or vero^{3,497} pro *τ. χρι. οσ εστ.* etc habet *του θεου εν προσωπω χριστου*, ita ut cum v. 6 miscuerit. | *οσ*: FG o | *τ. θεου*: ℵ^{c}LP 10. 23^{mg} 31. 37. 39. 47. 72. 74. 80. 106. 177. a^{ser} 8p^{e} al plus^{10} m^{5} (*invisibilis dei*) vg^{ms} (sed non am fu demid etc) syrP arm go add (m^{5} praem) *του αορατου* :: cf Col 1, 15

5. *χριστον ιησουν κυριον* cum BHKL al fere omn syr^{sch} cop arm Mcion epiph^{221} (ex$^{cod\,ven}$) et^{366} Cyr$^{hr\,145}$ Chr^{580} Euthal^{cod} (*τον κυρ.*) Thdrt Dam Ambrst (*dominum nostrum*, ut et. syr^{sch} arm) ... Ln *ιησ. χριστ. κυρ.* cum ℵACDE d e f r am tol (vg^{cle} fu demid harl *domin. nostrum*) syrP go (aeth *dom. nostr.*) Aug$^{spi\ et\ litt}$ al. Item vg^{ru} g Mcion$^{epiph\,221}$ petav *κυριον ιησ. χριστον* ... P 42. 238. d^{ser} *ιησ. χριστ.* omisso *κυριον*, Mcion$^{epiph\,366}$ petav *χρ. ιησ.* sine *κυρ.* | *δουλ. υμων*: ℵ 17. *δ. ημων* | *δια ιησουν* cum A*BDEFGHKLP al pler (al^{5} *δια χριστον*) syr^{utr} aeth go (item arm *propter Christum*) Cyr$^{hr\,145}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst ... ℵ*A**C 17. d e f g r vg (hi Latt omnes *per Iesum*) cop (add *Christum*) Mcion$^{epiph\,221}$ et^{366} (sed^{221} petav *δια τυ τυ*) Aug^{spi} et litt al *δια ιησου*. Item ℵ^{a} 5. *δια χριστου*.

6. *ο θεοσ*: B n^{ser} Mcion$^{epiph\,366}$ ex^{ven} (non item^{221} et^{367}) om o | *λαμψει* cum ℵ*ABD* 67** Clem^{89} (*εστιν η αληθεια η κεκραγυια· εκ σκοτουσ φωσ λαμψει*), item^{vi} syr^{utr} et (ex ingenio linguae) aeth^{utr} ... ς Ti *λαμψαι* cum ℵ^{c}D^{c}EFGHKLP al fere omn d e f g r vg go arm Mcion epiph^{221} et$^{366.\ 367}$ Or^{4,448} Dial^{866} Ps?-Ath$^{2,4\,bis}$ Mac^{7,217} (*το γαρ·*

λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, 8 ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, 9 διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν

ειπων εκ σκο. το φως λαμψαι) Chr$^{580.\ 581}$ Euthal^{cod} Cyr$^{quod\ unus\ 759}$ Thdrt Dam al Tert$^{marc\ 5,11}$ al | *οσ* (Mac^{217} *ο*) etiam Or^{4,448} Dial^{868} etc am fu tol; 122. aeth^{ro} *ωσ*, arm *οσ και*, 67** *οιτοσ*, vg^{cle} Pelag *ipse* ... D*FG 86. d e f g r demid harl Chr$^{580.\ 581}$ Tert$^{marc\ 5,11}$ Aug$^{epi\ et\ litt}$ Ambrst al om | D* *ελαμψεν* | *καρδι. ημων*: c 8. 47. c^{aer} Dial^{868} Chr$^{580.\ 581}$ *καρδι. υμων* | *τησ δοξησ*: 17. 67** 74. a^{aer} Tert^{marc} (non item res carn ^{44}) om | *του θεου* cum ℵABC^{3}D^{c}EHKLP al fere omn f vg syr^{utr} cop arm go Or$^{1,574.\ 632}$ et^{2,497} et^{4,448} Ath^{3,4} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb^{bis} (et$^{ps\ 43}$ *domini*) Ambrst ... Gb$''$ Ln *αυτου* cum C*D*FG 89. d e g r aeth^{utr} Dial^{868} Cyr$^{quod\ unus\ 759}$ Tert$^{marc\ 5,11}$ o$^{tres\ carn\ 44}$ al. Libere Mac^{217} *του χριστου* omissis *εν προσω. χρι.* | *εν προ. χριστου* cum AB 17. arm^{edd} Or^{1,632} (et^{2,497} ubi ex vv. 4 et 6 habet – *αιγασαι αυτοισ τ. φωτ. του ευ. τησ δοξ. του θεου εν προ. του* $\overline{χυ}$) Dial^{868} Ath 2,4 Chr$^{581\ bis}$ Tert$^{marc\ 5,11}$ et$^{tres\ carn\ 44}$ ... ς *εν πρ. ιησου χριστου* cum ℵCHKLP al pler tol syr^{utr} cop arm^{ed} go Or^{4,448} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DEFG d e f g r vg Cyr$^{quod\ unus\ 759}$ Amb Aug (cf de his Sab) Ambrst *εν πρ. χριστου ιησου*

7. *ᾗ*: G suprascriptum habet: *εἰ · /. ητω*

9. *εγκαταλειπομενοι* (*εγκ-* ut ℵABKLP etc; D* *ενκ-*, item FG. Praeterea B^{3}DE al pauc *-λιπομενοι*) et. Clem^{623} Eus$^{ps\ 308.\ 399.\ 455}$ etc ... FG 73. 92. Eus$^{esai\ 458}$ Chr$^{582.\ 584}$ Maxim^{1,878} *εγκαταλιμπανομενοι* (sed FG *ενκαταλιμπαννομενοι*)

10. *ιησου* pri cum ℵABCKLP al omn^{vid} r vg syr^{utr} cop arm go Ir$^{int\ 309}$ Or^{1,721} et^{saep} et$^{int\ 3,951.\ 4,459.\ 643}$ Eus^{ps} ap Mai^{104} al mu Tert$^{marc\ 5,11}$ etc ... D*FG d e f g aeth^{utr} Or$^{int\ 4,570.\ 591}$ Tert$^{scorp\ 13}$ *χριστου*, item D^{b} Tert$^{res\ carn\ 44\ semel}$ *χριστου ιησου*, item m^{42} tol floriac Or$^{int\ 2,622}$ et$^{4,561.\ 562}$ Amb$^{ps\ 36}$ et^{alib} (sed non$^{ps\ 118}$) *Iesu Christi*. Praeterea ς (= Gb Sz) praem *κυριου* cum KL al pler (m *domini nostri*) floriac syr^{P} go Chr^{584} Thdrt Dam Ambrst: om cum ℵABCDEFGP 17. 18* 31. 71. 80. 139. 177. 178. d e f g r vg syr^{sch} cop arm aeth Ir$^{int\ 309}$ Or$^{1,721.\ 2,188.\ 591}$ et$^{4,30.\ 36}$ et$^{int\ 2,623}$ et^{3,951} et^{4,459} ac^{saep} Eus^{ps} ap Mai^{104} (*την ιησου νεκρωσιν*) Nyss^{1,645} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 405}$ et^{407} Tert$^{res\ carn\ 44}$ et$^{scorp\ 13}$ al | *εν τω σωματι* pri sine *ημων* et. am* al^{lachm} syr^{P} Or^{3,186} (et^{591}) et 4,30. 36 (et$^{cat\ 95}$) Eus^{ps} ap Mai^{104} etc ... DEFG d e f g r vg^{cle} am^{mg} fu demid tol harl syr^{sch} cop arm (go transilit ad *εν τ. σωμ. υμ.* quod sequitur) Ir$^{int\ 309}$ Or$^{int\ 2,622}$ et$^{4,459\ ss}$ Tert$^{res\ carn\ 44}$ et$^{scorp\ 13}$ Ambrst al add *ημων* | *του ιησου* sec et. f r vg Or$^{int\ 4,459}$ etc; D*FG d e g Ir^{int} Or^{int}

τοῖσ σώμασιν ἡμῶν φανερωθῇ. 11 ἀεὶ γὰρ ἡμεῖσ οἱ ζῶντεσ εἰσ
Ro 8, 36 θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ
φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 ὥστε ὁ θάνατοσ ἐν ἡμῖν
ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. 13 ἔχοντεσ δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆσ
Ps 115 (116), 10 πίστεωσ, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ καὶ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖσ
1 Co 6, 14 πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, 14 εἰδότεσ ὅτι ὁ ἐγείρασ τὸν κύριον

2,683 et4,562. 643 Ambps 36 al (non Ambrst) ιησου (Dgr* praem του) χριστου, m42 *Christi Iesu* | εν τοισ σωμασιν ημων cum ℵ 39. r vg (tol *in cordib. nostr.*) (syrsch cop et h. l. et ante) Or4,30 et 37 (και την ζωην του ιυ εξουσιν εν τοισ σωμ. αυτων φανερουμενην) ... ς Ln Ti εν τω σωματι ημων cum ABCDEFGKLP al pler d e f g syrp Chr584 Thdrt Dam al Irint309 Orint 2,683 et4,459. 643 Tertmarc 5,11 (*in corp. nostro mortali* etc Tertres carn 44 potius a v. 11 pendent) Ambps 36 Ambrst al :: omnino vdtr accommodatum ad id quod praecessit modo | φανερωθη ad finem versus et. d e f g m42 r am fu demid tol etc Irint 309 Orint 4,459. 643 etc ... A vgcle cop Tertmarc 5,11 ante εν τ. σωμ. ημ. pon (Orint 4,562 *manifestetur in carne nostra mortali* omnino ex v. 11 est)

11. αει γαρ ημεισ (et. d e vg *semper enim nos*, Irint 309 *semper enim*, r *semper nos*): FG kser f g syrsch are Tertres carn 44 (Ambrst) ει γαρ ημεισ, *si enim nos* (Ambrst *si ergo nos*) ... m42 floriacedd 10 et 12 *sic enim nos* | αει: 67** punctis notat (?). Chr584: Και γαρ ημεισ etc | FG διδομεθα, sed f g *tradimur* | ινα και et. Irint ... c 3. Tertres carn om και | του ιησου cum ℵAB(Dc vide post)KLP al omnvid f m42 r vg rell Chr584 Euthalcod Thdrt Antioch1211 Dam Irint309 Ambrst al ... c του χριστου, D*FG d e g ιησου χριστου (Dc delet χυ, hinc habet tantum ιυ absque του). Tertlibero *ut vita eius manifestetur* etc. Ceterum om versum aeth; 17. ab φανερωθη v. 10. ad φανερ. huius versus transiluit.

12. ωστε ο sine μεν cum ℵABCDEFGP 17. 31. d e f g r vg cop arm Chr585 Euthalcod Thdrt Dam; sed ℵ* Dam om ο, nisi quod ipse ℵ* supra lineam supplevit ... ς (= Gb Sz) add μεν cum KL al pler syrp c. ob. (go *nunc*) Ambrst Thphyl Oec

13. Mcionepiph 367 et321 delevit („ἐξέκοψε") κατα το γεγραμμ. επιστ. διο κ. ελαλησα. | διο και ελαλησα cum ℵFG g syrutr arm go (Euspraep 12, 1,4) Epiph367 Augep 187 (non item194) ... ς Ln Ti om και cum BCDEKLP al omnvid d e f r vg (item cop aeth, sed om etiam, pariter ac vgms ap Ln, ante λαλουμεν) Chr Thdrt Dam Ambrst al :: LXX om και, pariter ex edd atque ex ℵAB rell utvi omn; hinc et. Euspraep potius a scriptura Pauli quam a LXX pendere vdtr. Propterea vero και, quod ipsi ex ℵ etc recepimus, non intrusum sed ad normam Alexandrinae versionis expulsum credo.

14. τον κυριον cum ℵCDEFGKLP al pler d e f g tol go (sed om ιησουν) syrutr (sed syrsch etp c.* add ημων) cop aeth Chr585 (non item586) Euthalcod Thdrt Dam Ambrst ... Lned min om κυριον cum B 17. 71. 73. (17. 73. etiam τον om) r vg arm Chr586 (et. τον om) Tertres carn 44

Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 *τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.*

16 *Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ.* 17 *τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν*

---

al | *συν ιησου* cum ℵ*BCDEFGP 6. 17. 31. 8pe (e sil) d e f g r vg cop arm aeth Euthalcod Tertres carn 44 (*cum ipso*, repetens *nisi quia cum ipso, sicut ipsum sapit*) Ambde fid resur Ambrst (non itemed rom) al ... ς *δια ιησου* cum ℵCDcKL al pler syrutr go Chr585 Thdrt Dam al Ambrst ed rom | *εγειρει* (38. 46. 72. 74. 109. ascr al5 *εξεγερ.*) et. d e f g r vg Tertres carn etc *suscitabit* (d e *-tavit* sed sequitur *et constituet*) ... DEr* FGEr *εγειρει*, item P *ἐγειρεῖ* (sic) | *παραστησει* (DE *-στηση*): 17. add *ημας*

15. *τα γαρ*: B* *ταρ*, sed iam B2 correxit | *περισσευση*: P *-σευσει*, 43. 72* al3 scr al pauc *-σευη*

16. *εγκακουμεν* cum ℵAD*(*ενκ-*)FG 17. 39. 109. 139* oscr (Euthalcod *εγκαλουμεν*) ... ς *εκκακουμεν* cum CDcKLP al plor Chr Thdrt Dam | *εξω*: D*etnov 73. 137. *εξωθεν*. Item Bas2,167 *ο εξωθεν ημων* et *ο εσωθεν*, sed76 *οσον γαρ ο εξω ημων ανθρ. διαφθειρεται, τοσουτον ο εσω ανακαινουται*. Bis etiam1,227 et267 *ο εξω ημων* et *ο εσω*. Et Thdrt ad h. l. *ο εξωθεν ημων* et *ο εσωθεν ημων*, sed5,16 *οσον ο εξω ανθρ. φθειρεται, τοσουτον ο εσωθεν ανακ.* (et. ap Cyr6,211), et5,1014 *μη τον εξω ανθρωπον, ον διαφθειρεσθαι ειπεν ο παυλος, – οιχι δε τον εσω τον ανακαινουμενον*; Ceterum *αλλ ει* usq *ημων* rescripsit c2, vdtr* *ημων* omisisse. | *διαφθειρεται*: KL 46* 47. al plus10 *φθειρεται* | *ο εσω ημων* cum ℵBCD*FGP 37. 72. 137. al10 Or3,460 etcat rom83 Ath963 Chr586 Euthalcod Dam (Bas et Thdrt vide ante), sed ex his 47. dscr 137. al aliq Or2,460 Ath Chr Euthal Dam al om *υμων*, nec addunt d e f r vg syrsch cop go Tertscorp 18 Orint2,106. 223. 252 acsaep Lcif Ambrst al; contra addunt g syrP aeth et (*ανθρωπος ημων*) arm ... ς Ti *ο εσωθεν* cum DbetcEKKL al pler Nyss549 ap Gall6 (Bas et Thdrt vide ante)

17. *ελαφρον* et. Or1,275. 309. 645 Basregg 272 Chr586 Euthalcod Cyresa 709 Thdrt al Tertscorp 18 ... D*EFG 31. d e f g r vg go syrsch arm Orint 4,586 bis Augps 93 etalib Ambrst al praem *προσκαιρον και*. Cf Thdrt ad h. l. *και δια μεν του παραυτικα εδειξε το βραχυ τε και προσκαιρον*. | *της θλιψ. ημων* cum ℵ(C*?)DEFGKLP etc (et. Orter etc): BC2(?) syrsch Chr586 om. (In C post *θλιψεως* incipit rasura, hinc non satis liquet utra manus C*? C2? habuerit *ημων*, utra non habuerit. Cf commentarium editionis meae ad h. l. sed res dubia mansit.) | *καθ υπερβο. εις υπερβολην* et. Or1,309. 645 etint4,586 Basregg 272 (sic exodd 8) etc Tertscorp 13 Augps 93 etc. Vertunt d e *secundum excellentiam in sublimitate*, f g *-tatem*), r Augps 93 *inxta incredibilem modum et in incredibilem modum* (alibi Aug alterum tantum scribit, cf Sab), Tertscorp *per supergressum insuper*

εἰσ ὑπερβολὴν αἰώνιον βάροσ δόξησ κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τ᾽ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

V.

1 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειοσ ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνουσ καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον
Ro 8, 23 ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. 2 καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντεσ, 3 εἴγε καὶ ἐν-

---

(et$^{odd\ al}$ *per supergressum in supergressum*, quod rectius vdtr) ..... ℵ* (suppl^{a})C*K 38. 80. om *εισ υπερβο.*, nec exprim syrP cop arm aeth go

18. *σκοπουντων ημων* et. Or$^{1,309.\ 645.\ 678}$ et$^{int\ 1,62.\ 4,596}$ Eus$^{ps\ 643}$ etc ... D*FGd e g *σκοπουντεσ*. Post *in nobis* d e pergunt *non respicientes*, g *non contemplantes*. | L praetermisit *αλλα τα μη βλεπ.* | *προσκαιρα* (sine additam Tert$^{scorp\ 13}$): FG f g r vg Or$^{int\ 1,83.\ 153}$ et^{2,310} et$^{3,86.\ 889}$ et^{4,493} Ambrst add *εστιν*, *sunt*; sed f vg Or^{int} (ubique praeter^{3,889}) Ambrst etiam post *αιωνια* addunt, d e tantum post *αιωνια*

V. 1. *οικοδομην* (sine *οτι* et. Clem^{640} Eus$^{praep\ 662}$ Macar^{2,24} al mu Tert res carn ^{41} Or$^{int\ 1,83}$ al) ... DEFG d e f g m^{103} (non item r) vg go Chr $^{506\ sem}$ (non item^{502} et$^{502\ sem}$) Cyp^{169} Ambrst al praem *οτι* (priore *οτι* non deleto) | *αχειροποιητον*: FG^{gr} praem *ουκ* (contra f g pariter ac d e r vg *non manufactam*)

3. *ειγε* cum ℵCKLP al fere omn (52. *ει γαρ*) Clem^{640} Did$^{mal\ 129}$ Macar^{35} (Gall^{7}) Chr^{594} et$^{2,511.\ 514}$ Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1211} Dam al. Ex Latt d e f g m^{103} vg Aug$^{ps\ 30}$ al *si tamen*, Tert$^{marc\ 5,12}$ et$^{res\ carn\ 41}$ Ambrst al *si quidem* ... Ln *ειπερ* cum BDEFG 17. 80. *τινεσ* ap Chr^{594} et Chr^{5,175} (vide post) Maxim^{2,229} | *ενδυσαμενοι* cum ℵBCD^{c}EKLP al omn^{vl} f vg syr^{utr} cop arm aeth^{utr} go Clem^{640} Did$^{mal\ 129}$ *τινεσ* ap Chr (consentit ipse Chr$^{2,511.\ 514}$ de resurr. mortuorum) Macar^{25} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1211} Andr$^{apoc\ 16,15}$ Dam Maxim^{2,229} Iacnisib^{52} Ambrst Aug$^{ps\ 30}$ et^{alib} al. Chr enim sic refert^{594}: *τινὲσ δὲ φασίν, ὃ καὶ μάλιστα ἐγκριτέον· εἴπερ καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. ἵνα γὰρ μὴ ἀπὸ τῆσ ἀναστάσεωσ πάντεσ θαρρῶσι, φησίν· εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι, τοιοῦτόν ἐστιν ἀφθαρσίαν καὶ σῶμα ἄφθαρτον λαβόντεσ, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα δόξησ καὶ ἀσφαλείασ.* Quibuscum cf Chr^{2,511}: *οὐκ εἶπεν ἁπλῶσ ἐνδύσασθαι ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι, καὶ ἐπάγει· εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ δοκεῖ μὲν ἀσαφὲσ εἶναι τὸ εἰρημένον, γίνεται δὲ σαφέστερον διὰ τῶν ἑξῆσ ἐπαγομένων· καὶ γὰρ οἱ ὄντεσ ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ᾽ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι – – ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐ τὴν σάρκα ἀποθέσθαι βουλόμεθα, φησίν, ἀλλὰ τὴν φθοράν· οὐ τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸν θάνατον.* Etc (confirmat$^{2,514.\ 5,175}$). ..... Gb' Ti *ενδυσαμενοι* cum D*FG d e f^{sup} graec g m^{103} Chr^{594} cdd ap Ambrst Tert^{marc}

δυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. 4 καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' 1 Cor 15, 53
ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. 5 ὁ δὲ 1, 22
κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δοὺς ἡμῖν τὸν

5,12 e|tres carn 41 Paulin$^{ep\ 5}$ (ad Sever) al (d e m *spoliati*, f^{nup} g^{r} g cdd ap Ambrst al *exspoliati*, Tert$^{res\ carn}$ *exuti* et^{marc} *despoliati*). Ita vero Chr ad h. l.: εἴγε καὶ ἐκδυσάμενοι (sic omnino restituendum pro ἐνδ–, quod et.$^{cat\ 260}$ praebet), οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. τουτέστι, κἂν ἀποθώμεθα τὸ σῶμα, οὐ χωρὶς σώματος ἐκεῖ παραστησόμεθα, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀφθάρτου γενομένου. Item Tert^{marc} „*siquidem et despoliati non inveniemur nudi*, id est recipiemus quod despoliati sumus, id est corpus". Rursus$^{res\ carn}$ „– *superindui desiderantes, siquidem exuti non nudi inveniamur*, id est ante volumus superinduere virtutem caelestem aeternitatis quam carne exuamur: huius enim gratiae privilegium illos manet qui ab adventu domini deprehendentur in carne, et propter duritias temporum antichristi merebuntur compendio mortis per demutationem expunctae concurrere cum resurgentibus." Cf et. quae Ambrst ad „alii codices *exspoliati*" adnotat: „id est, si exeuntes de corpore Christum vestiti fuerimus, quia quicumque in Christo baptizantur Christum induunt." :: vix dubium est quin offenderint *ενδυσαμενοι* iidem *ου γυμνοι* inveniendi.. At pro ipsa verborum continuatione *ενδυσαμενοι* retinendum est; quam ad rem verbum adhiberi potest Tertulliani: *superindui enim nisi vestito iam convenire non poterit.* (FG confusis Λ et Λ *ελυσαμενοι* praebent, ut v. 6. *επιλημουντεσ* et *απολημουμεν*.)

4. *σκηνει* sine *τουτω* cum BNCKLP al pler am arm Or$^{2,719.\ 592}$ et$^{2,282.\ 600}$ (et.^{4,22}) Eusp$^{a\ 497.\ 521}$ Chr$^{1,511.\ 607}$ Thdrt ad h. l. Dam Oec. Cf et. Tert$^{res\ carn\ 42}$ *quia gravari nos ait, qui simus in tabernaculo, quod nolimus exui sed potius superindui, uti devoretur mortale a vita* ... Ln$^{ed\ min}$ add *τουτω* cum DEFG 31. 120. d^{ecr} (177. *εν τουτω τω σκη.*) d e f g m^{39} vg^{cle} fu demid (rell) syr^{utr} cop aeth go Chr^{594} et$^{1,164.\ 5,287}$ Euthalcod Thdrt$^{1,780\ nota}$ Thphyl Tert$^{marc\ 5,12}$ Or$^{int\ 2,303.\ 4,597}$ Ambrst al. Sed praem *τουτω* ante *τω σκη.* vg m^{39} (non item d e f g) Tert Ambrst Aug$^{pa\ 30}$ (non item Or^{int}) etc | *βαρουμενοι* et. Or^{quater} Eusp$^{a\ bis}$ Chr$^{1,511.\ 607}$ et^{5,367} etc (sed ad h. l. i. e.^{595} et^{alib} om) etc ... D*FG Or^{3,600} cod Thphyl *βαρυνομενοι* | *εφ ω* (P *εφ ο*): ς (non ς^{e} Gb Sa) *επειδη* cum 7* 20* 93. ac fortasse al pauc. Cf Oec: *ἐφ ᾧ ἀντὶ τοῦ ἐπειδή.* | *θελομεν*: L al pauc *θελωμεν* | *ἐκδυσασθαι*: 8. 115^{schol} 119. 121. 238. al$^{12\ ser}$ Eusp$^{a\ 323}$ *ενδυσ.* | αλλ ut BCDEFGKLP al omn^{vid} Ir^{300} Or^{1,716} Eusp$^{a\ 323}$ et$^{mcell\ 185}$ etc ... ℵ αλλα | *θνητον* (f vg *quod mortale est*) et. Ir^{300} ex Dam Or^{1,591} Eusp^{a} et^{marc} etc Ir$^{int\ 279.\ 300}$ Tert$^{res\ carn\ 42}$ Hil^{171} al ... FGG g m^{39} go cop Tert$^{marc\ 5,12}$ Ambrst al add *τουτο*

5. *κατεργασαμενοσ* (C *καταργ-*) et. Ir^{300} Or^{4,268} etc: DEFG *κατεργαζομενοσ*, item *qui autem efficit* d e f g m^{39} vg (sed fu – *effecit*) Ir$^{int\ 300}$ (– *perficit*) Ambrst (ut Ir) | *θεοσ* (et. ℵ^{c} Ir$^{gr\ 300}$ etc): ℵ* Or^{4,268} *ο θεοσ* | *ο δουσ* cum ℵ*BCD*FGP 67** 73. 80. d e f g m^{39} vg syr^{sch} cop arm

Eph 1, 13 a ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος. 6 θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες
Phl 1, 23 ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· 7 διὰ
πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· 8 θαρροῦμεν δὲ καὶ
εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς
τὸν κύριον. 9 διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδη-
Ro 14, 10 μοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. 10 τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανε-
Eph 6, 8 ρωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται
Io 8, 29 ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε
φαῦλον.

---

aeth Or^{4,266} Ir$^{int\ 209}$ Aug$^{api\ et\ litt\ (10,102)}$ al ... ς Ti *ο και δουσ* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKL al pler (a^{acr} *διδουσ*) syrp go Ir$^{gr\ 209}$ Chr^{595} Thdrt al Ambrst ... 17. *και δουσ*, Euthal^{cod} Dam *και διδουσ* | *ημιν*: K Chr^{595} om | *αραβωνα* cum ℵDE 37. 47. o^{acr} ... ς Ln Ti *αρραβ.* cum BCFGKL al pler (P non liquet)

6. *ενδημουντεσ* et. Or$^{1,731.\ 3,631.\ 4,266}$ etc ... D*FG *επιδημουντ.* | *εκδημουμεν* et. Or$^{ut\ ante}$ etc ... DEFG Chr$^{596\ semel}$ *αποδημουμ.* Sed FG *επιλ-* et *απολ-* ut ad v. 3. iam notatum est. | *απο του*: FG *υπο του* | *κυριου* (et. f vg Tert$^{marc\ 5,12}$ et$^{res\ carn\ 43}$ Cyp^{109} al): D*^{F}EG^{r}G d e g cop *θεου*

7. *ου δια*: FG f g vg praem *και* | *δια ειδουσ*: FG mirum in modum corrupte *δει ιδειδουσ*

8. *θαρρουμεν δε και* cum BCDK(FG)KLP al pler d e f vg etc (sed F^{gr} Ambrst *θα. ουν και*, G *θα. ουν δε και*, g *audemus ergo et autem et*, 3. 33. 67** 73. 81ect 131ect al$^{4\ acr}$ om *δε*) ... ℵ 80. Tert$^{res\ carn\ 43}$ *θαρρουντεσ δε και* (Tert *fidentes autem et bonum ducentes* [al *dic.*] *magis peregrinari* etc), 17. *θαρρουντεσ ουν και*, Or^{4,300} *θαρρουντεσ* | *εκ* (37. *απο*) *του σωμ.* (et. Clem^{640} Or$^{1,731.\ 4,266}$ etc, Tert *a corpore*) ... ℵ* 3. a^{acr**} om *εκ* | *κυριον*: DG^{r*} 17. am (et al^{lachm}) arm Clem Ambrst *θεον*

9. *φιλοτιμουμεθα* et. Clem^{640} etc ... 37. *-μωμεθα* | *ειτ. ενδημ. ειτε εκδημ.* et. Or$^{int\ 4,602}$ Chr^{596} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 66}$ Thdrt Dam al Aug$^{ps\ 114}$ Hier$^{eph\ 3}$ Ambrst ... 3. 39. f g (non item FG)vg (non item d e) syr$^{sch\ ar^{e}}$ Clem Tert$^{res\ carn\ 43}$ Or$^{int\ 4,609}$ Lcif^{193} (Gall^{6}) al *ειτ. εκδημ. ειτ. ενδημ.*

10. D*FG *εμπροσθεν* | *τα* (Clem^{539} om) *δια* (Antioch^{1055} om) *τ. σωμ. προσ α*: Ath^{77} *προσ α δια τ. σωματοσ επρ.*, Caes^{141} Bas^{3,289} *προσ α επραξ. δια του σωμ.* ... D^{gr*}F^{gr}G^{gr} *α δια του σωματοσ*, item f^{sup} graec *quae per corpus*. Cf et. Tert$^{marc\ 5,12}$ *ut recipiat unusquisque quae per corpus admisit*; item$^{res\ carn\ 43}$ *uti unusquisque reportet per corpus secundum quae gessit* ... L om *τα δια τ. σωματ.* Nec exprim Orsies^{41} (Gall^{5}) *ut unusquisque recipiat pro eo quod operatus est*; n^{acr} om *προσ α επρα.* | *τα δια τ. σωμ.* et. Clem^{539} Or$^{1,133.\ 254}$ et$^{3,549.\ 612.\ 625}$ et$^{cat\ 75.\ 100}$ et$^{int\ 4,602}$ Method$^{epiph\ 581}$ Eus$^{praep\ 580}$ et$^{ps\ 205.\ 202}$ Ath^{77} (vide ante) Cyr$^{hr\ 296}$ (*περι παντων τ. δια του σωμ. πεπραγμενων*) Bas^{1,295} et^{3,619} Ephr

11 *Εἰδότεσ οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπουσ πείθομεν,*
θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖσ συνειδήσεσιν ὑμῶν
πεφανερῶσθαι. 12 *οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺσ συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ* 1, 3
ἀφορμὴν διδόντεσ ὑμῖν καυχήματοσ ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸσ τοὺσ
ἐν προσώπῳ καυχωμένουσ καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. 13 *εἴτε γὰρ ἐξέστημεν,*
θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. 14 *ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει*
ἡμᾶσ, 15 *κρίναντασ τοῦτο, ὅτι εἷσ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ*
πάντεσ ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντεσ μηκέτι

2,378 et 2,123 Caes 141 Chr 598 Euthalcod Cyrioh 83. 174 al mu Tertmarc 5,12 etres carn 43 (vide ante) Augioh 22 (*unusquisqu. quae per corpus gessit*) etserm 102 (*secundum ea quae per* etc) etalib Hieriovin 2 (*unusquisq. quae gessit per corpus*) al ..... d e f g vg go arm Or 2,591 et 3,266 Thdrt 4,1016 (non item ad h. l. et 4,448. 653) Dam ad h. l. Orint 2,241 et 3,360 Cyp 296. 320 Lcif 193 Ambrst Ambps 1 al mu (Zeno vero ap Gall 5,131 *corporis sui merita*) τα ιδια τ. σωμ., *propria corporis* | φαυλον (Gb'') cum ℵC 17. 23. 37. 39. dscr Or 1,133. 234 et 3,266. 549. 612. 625 etcat 75 Euspraep 580 etps 205 Ephr 2,378 Ath 77 Bas 3,619 Euthalcod Cyrioh 83. 174 etesa 398 etzach 799 ac saep Damparall 347 ..... ς Ln κακον cum BDEFGKLP al pler Clem 539 Or 2,591 etcat 106 Eusps 263 Bas 1,295 Chr 598 Thdrt ad h. l. etsaep Antioch 1055 (αγαθα et κακα) Dam ad h. l. :: cf ad Ro 9, 11.

11. πειθομεν: P 23. 46. 109. πειθωμεν. Cf Oeccom sub ἄλλωσ: συμβουλῆσ καὶ παραινέσεωσ· διὸ καὶ διὰ μακροῦ τοῦ ω̄ γραπτέον. | πεφανερωμεθα (37. φανερωμεθα, item 37* φανερωσθαι): K φανερουμεθα

12. ου παλιν (Gb'') cum ℵBCD*FG 10. 39. 67** 139. d e f g vg go syrutr cop arm (aethutr *et non iterum*) Chr 602 Euthalcod Thdrt Ambrst al ... ς Ti ου γαρ παλ. cum DcEKL al pler Dam Thphyl Oec | αλλα: FG 73. 74. ascr αλλ | διδοντ. υμιν: B* d e διδ. ημιν | υπερ ημων cum CDEF GgrKLP al pler d e f vg syrutr cop arm go Chr 602 Euthalcod Thdrt Dam al Ambrst al ... ℵB 17. υπερ υμων. Item aeth *ut gloriemini vos quoque, ut sit vobis apud eos qui* etc. | ινα εχητε: K om | τουσ: D* αυτουσ (it vg *ut habeatis ad eos qui* etc) | και μη cum ℵB 17. 31. 37. 71. 73. 80. 113mg Euthalcod Thdrt ... ς Ti και ου cum CDcEKLP al pler Chr Thdrt Dam al, item (sequente εν) D*FG κ. ουκ | εν καρδια cum ℵBD*FG 17. 37. 73. 121 (και εν καρδ. omisso ουκ?) Euthalcod, item it vg Ambrst etc ... ς Ti om εν c. CDcEKLP al pler Chr Thdrt Dam al

13. ειτε γαρ: Antioch 1238 add και

15. κριναντασ τουτο: 17. 73. κρινοντασ τουτ., FG κριναντεσ τουτ., Did verotri 67 κριναντοσ τουτου, pergens και υπερ παντων απεθανεν ινα etc (omissis mediis) | οτι sine ει cum ℵ*BC²DEFGKLP al plus 30 d e g syrutr aethutr go Ath 44 edd Baseth 254 edd (Garnier recepit ει exed 1) Thdrt Dam Praedestin 395 ap Gall 10 („dicens: *considerantes hoc, quod unus pro omnibus mortuus est.* Et adiecit: *Ergo omnes*" etc) Ambrstvid (fluct lectio, sed pro distinctione verborum sacrorum *si* non legisse videtur) Augaliq utvi (rursus fluct lectio, cf Sab) ..... ς (sed Gb°)

ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.
16 *ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ*
ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν.
Ga 6, 15 17 *ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν,*
Es 43, 18 sq *ἰδοὺ γέγονεν καινά.* 18 *τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλά-*
ξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν

Ti add *ει* cum ℵ^{c}C* al sat mu f vg cop arm Did$^{mai\ 120}$ Bas$^{eth\ 473}$ et ex ed garn ^{254} Athm^{ss} atque hinc$^{ed\ bened}$ Chr ad h. l. et$^{4,402.}$ ^{9,835} Euthal cod Cyr$^{fid\ 67}$ Aug^{bis} (sed cf Sab) auct$^{vocat\ 2,16}$ | *απεθανεν* sec: FG 21. 38. 66* 72** 8^{pe} f g vg^{cle} demid (non item am fu harl tol) arm Cyp ^{266} Ambrst al add *χριστος* (66* *ο χρ.*), item a^{ser} ante *υπερ παντ.* | *υπ. αυτων*: 44. 47. 74. 113. a^{ser} al^{15} *υπ. παντων*

16. *ωστε*: 37. 47. al aliq arm^{edd} add *και* | *ει και* cum ℵ*BD* 17. 39. arm Or^{1,284} (*ειπειν τό· ει και χριστόν ποτε κα. σά. ἐγνώκ.* etc) et^{3,99} (*καὶ δύνηται λέγειν· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κα. σά.* $\overline{\chi ν}$ etc) et^{505} (*ἐξ ἀληθείας λέγειν· εἰ καὶ* $\overline{\chi ν}$ *ποτε κα. σά. ἐγνώκαμεν* etc) Eus$^{dem\ 492}$ (*λέξων ἂν ὁμοίως τῷ παύλῳ· εἰ καὶ ἐγν. κα. σά.* $\overline{\chi ν}$ etc) Nyss$^{euno\ 5,169}$ (*εἰποντος του παυλου οτι ει και* etc) ... FG d e f g vg syr^{sch} Or$^{int\ 3,918}$ et^{alib} Did$^{lat\ 6,286}$ Aug$^{faust\ 11}$ et^{saep} Ambrst al mu *και ει, et si* (Or$^{int\ 3,35}$ *dicat quia et si* et^{3,64} *et dicent quia et si* et^{4,467} *iterum dicitur quia et si*, et^{4,913} *poterat dicere: Et si;* Did *ille qui dicit: Et si*) ... ç Ti *ει δε και* cum ℵ^{c}C^{2}(* latet)D^{b}et^{c}ELP al pler syr^{p} Chr$^{604\ bis}$ Euthal^{cod} Cyr$^{incarn\ 690}$ Thdrt ad h. l. et^{4,1272} Dam; item ℵ 115. cop go Or$^{int\ 3,574}$ Cyr$^{fid\ 105}$ *ει δε*, Cyr$^{glaph\ 302}$ *ειγε και*, Or^{2,607} et^{3,226} Eus$^{ps\ 50}$ Nyss$^{gall\ 6,571}$ *ει γαρ και* | *εγνωκαμεν*: 17. Or^{3,226} *εγνωμεν* | *κατα σαρκ. χριστον* et. Or^{3,99} Eus$^{dem\ 422}$ et$^{ps\ 50}$ Nyss$^{euno\ 5,169}$ etc ... D^{E} d e cop aeth Or$^{2,607.}$ ^{3,226} et$^{int\ 1,92.\ 2,79.\ 174}$ ac^{saep} Hier$^{ezech\ 43}$ et^{alib} (non item Aug$^{loh\ 94}$ et^{95} Amb$^{ep\ 39}$ Ambrst etc) *χριστ. κα. σαρκ.* (cf et. supra Or^{bis} *χριστ. ποτε κα. σα.*) | *γινωσκομεν* (D* *γειγν-*): DEFG^{rg} d e g Hier$^{ezech\ 43}$ add *κατα σαρκα*

17. *γεγονεν* et. Clem^{539} Dial^{821} Method^{805} Ath^{715} et^{alib} Ephr^{2,248} etc ... FG *γεγοναν* | *καινα* cum ℵDCD*FG 67** d e f g am fu demid tol cop arm^{ed} ven aeth^{ro} (syr^{sch} *et omnia facta sunt nova a deo* etc, *τα παντα* altero omisso) Clem^{539} Ath$^{715\ cod}$ et$^{422\ cod}$ Cyr$^{loh\ 185}$ (*τα αρχ. παρ. γεγονε δε καινα*) et$^{iul\ 346}$ Hil^{1068} Amb$^{ep\ 59}$ Aug$^{pecc\ merit\ 1}$ (10,25) Prom$^{iss\ 3,3}$ ..... ç Ti add *τα παντα* cum D^{b}et^{c}KKLP al pler syr^{p} go arm edd aeth^{pp} Ign$^{int\ pol\ 248}$ (ad Magn^{8}) Or^{3,823} (omisso *τα*) Const^{6,18,6} Did$^{tri\ 183}$ Chr$^{604\ sem}$ et^{605} et^{808} (*και γεγονε*) Dam Tert$^{marc\ 5,12}$. Item addunt *τα παντα* ante *καινα* 17. 46. 67** 72. al fere^{20} vg^{cle} Dial^{821} Method^{805} Ephr^{2,248} Ath^{176} et$^{422\ ed.\ 715\ ed}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 611}$ et glaph^{3} Procl$^{gall\ 9,601}$ Thdrt Or$^{int\ 2,85.\ 202.\ 246}$ Amb$^{ep\ 46}$ (*et omnia nova facta sunt*) Ambrst al

18. *εκ του θεου*: D*FG 119. om *του* | *δια χριστου* (Gb″) cum ℵDCD*FGP 3. 17. 31. 39. 57. 69. 73. (ut Chr) al pauc it vg syr^{utr} cop aeth^{utr}

τῆσ καταλλαγῆσ, 19 ὡσ ὅτι θεὸσ ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενοσ αὐτοῖσ τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενοσ ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆσ καταλλαγῆσ. 20 ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡσ τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντοσ δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. 21 τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖσ γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Eph 6, 20 1 Pe 2, 21 sq

VI.

1 Συνεργοῦντεσ δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰσ κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶσ· — 2 λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου Is 49, 8

---

arm go Chr^{606} (*του χρι.*) Euthalcod Hil^{978} Aug$^{pecc\ merit\ 1}$ Ambrst al ... ς *δια ιησου χρι.* cum D^{c}EKL al pler Thdrt Dam al

19. *θεοσ* et. Or$^{2,23.\ 614}$ et^{alib} Eus$^{praep\ 3}$ Didtr$^{1\ 3}$ Epiph^{385} etc: FGK 78. al$^{2\ acr}$ al pauc Chr$^{606\ nom}$ Thdrt *o θεοσ* | *εαυτω*: sic D^{gr*} ipse ex *εν εαυτω*. Similiter *αυτοισ* ex *εαυτοισ*. | *λογιζομενοσ*: FG *αστιζομενοσ* (:: confusis ΛΟΙ˙ et ΛϹΙ˙) | *θεμενοσ*: ς^{e} 1624. 1633. *θημ-* | *εν ημιν*: ℵ al^{20} om *εν* | *τον λογον*: D*EFG f$^{sup\ graec}$ g praem του (FG om) *ευαγγελιου*, item d e *adnuntiationem* (habent igitur *et posuit in nobis adnuntiationem verbum reconciliationis*)

20. *υπερ χριστου ουν*: D*FG d e g *ον υπερ χριστου* (post *reconciliationis* pergunt d e *pro quo christo legatione fungimur*, item g *quod pro christo legationem fungimur* | *δεομεθα* et. f vg Or$^{int\ 4,535.\ 636.\ 675}$ Anglob^{41} ac ^{saepe} Hier$^{tit\ 2}$ ... D*FG d e g Chr$^{mosc\ 1}$ Hil^{1066} Ambrst *δεομενοι* | *καταλλαγητε* et. f vg Or$^{int\ ter}$ Hier$^{tit\ 2}$ ... D*FG d e g syrp ^{mg} go Hil^{1066} Aug^{saepe} Ambrst *καταλλαγηναι* | *τω θεω*: FG om *τω*

21. *τον* sine *γαρ* cum ℵ*BCD*FG 17. 67** 71. 137. d e f g vg cop Or^{2,188} (*απο του· τον μη* etc) et^{4,393} (*και τον παυλον ειρηκεναι ουτωσ· τον μη* etc) Eus$^{dem\ 196}$ (*περι αυτου γραφων φησι· τον μη* etc. Non item probat: *επει τον μη* etc ibidem^{84}) et$^{pa\ 80}$ (*λεγοντοσ· τον μη* etc) Ath^{891} (*ομοιον τω· τον μη* etc) Euthalcod Didlat^{296} Hil^{1066} Ambrst al ... ς (Gb^{0}) add *γαρ* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler syr^{utr} arm aeth go Chr^{607} Euther ^{1128} (Thdrt$^{opp\ 5}$) Thdrt ad h. l. et^{alibi} (sed non^{1,784} *του δε παυλου λεγοντοσ· τον μη* etc) Dam | *γενωμεθα* c. ℵBCDR(FG *γενωμια* corrupte)KLP al plu (sed L al Euthalcod *γενομ-*) Or^{4,393} Eus$^{dem\ 196}$ ex$^{cod\ paris}$ et^{467} et^{495} et$^{pa\ 80}$ Sev$^{niceph\ 1,1544}$ Chr^{608} Euthalcod Thdrt ad h. l. et^{saep} Dam al ... ς *γινωμεθα* cum minusc vix mu | *δικαι. θεου* et. Or Eus $^{dem\ ter}$ etc ... KP 8. 26. 93. 109. 113. 116. 219. d^{acr} al Eus^{pe} Sev niceph Chr Thdrt ad h. l. et$^{2,1305.\ 1308}$ *θεου δικαι.*

VI. 1. *συνεργ. δε και* et. am fu harl go cop Bas$^{eth\ 378.\ 495}$ al Aug$^{pecc\ merit\ 1}$ Ambrst ... 3. 17. 26. 37. 39. 48. 72. 89. 92. 108. 140. a^{acr} al^{10} fere vg^{cle} demid tol sah arm Thdrt Pelag om *και* | *παρακαλουμεν* et. f vg Bas$^{eth\ bis}$ Aug Ambrst Pelag ... D*ℵ*FG d e g *-καλουντεσ* | *υμασ*

σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· — 3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες
4, 2 προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, 4 ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν
11, 23 ss ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, 5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, 6 ἐν ἁγνό-
Ro 12, 9 τητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς,
1 Co 15, 31 9 ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, 10 ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

---

cum $\aleph^{a}$BD^{c}EFGKLP al pler Bas^{eth} etc ... $\aleph^{*}$C 4. 17. 89. aeth *ημασ* ... D* om (d etc *ne - excipiatis*)

2. *λεγει γαρ· καιρω* cum $\aleph$BCD^{b}et^{c}EKLP al fere omn (sed 37. *δια λεγει· καιρω*) f vg syr^{utr} sah cop etc. Cf et. Eus$^{dem\ 496}$ *καθ ον - δικαιωσ αν ελεχθη· εν* (cod^{ox} om) *καιρω* etc ... D*FG d e g go Sedul *καιρω γαρ λεγει* | *σοι*: F *σου* | *ευπροσδεκτοσ* ... FG *δεκτοσ*

3. *μωμηθη* (D* *μωμωθη*): L *μομηθη* | *η διακονια* sine additam cum $\aleph$B CKLP al pler cop vg^{edd} lachm Or^{1,302} Euthal^{cod} Antioch^{1173} Dam ... DEFG 66** 73. d^{ser} 8P^{e} (et ante et post) d e f g vg syr^{utr} sah go Chr^{613} Thdrt Antioch^{1168} al Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al add (Antioch praem) *ημων* (item aeth *υμων*)

4. *συνισταντεσ* (Gb″) cum $\aleph^{*}$CD*FG 17. Clem^{818} Cyr$^{fid\ 67}$ Euthal^{cod} ... BP 31. 73. Dam$^{parall\ 704}$ *συνιστανοντεσ*, idque Gb″ ... ς *συνιστωντεσ* cum $\aleph^{c}$D^{c}EKL al pler (aliquot *-στοντεσ*) Chr^{614} Thdrt Antioch^{1108} Dam ad h. l. al. Libere Or^{1,302} *ινα μη μωμ. η διακ. αλλα εν παντι εαυτουσ συνστησασθε ωσ θεου διακονοι εν* etc | *διακονοι* (d e *sicut dei ministri*): D^{gr*} *διακονουσ*, item f g vg Aug$^{doctr\ 4}$ Ambrst al

5. *ακαταστασιαισ*: FG^{gr}GE^{gr} inepte *καταστ.* | *εν αγρυπνιαισ*: D$^{gr\ b}$ post *εν νηστειαισ* poni voluit. Quam rem D$^{gr\ c}$ non adtendit.

7. *εν δυναμει θεου*: 47. *εν δυ. πνευματοσ θεου*

8. *δυσφημ. κ. ευφημ.*: 37. 73. 80. arm aeth *ευφημ. κ. δυσφημ.*

9. *και επιγινωσκομενοι* (DE *επιγιγνωσκ.*): f vg *et cogniti*, d e *et cognoscimus*, g Aug$^{doctr\ 4}$ *et cognoscimur*, Ambrst *et qui cognoscimur* | *αποθνησκοντεσ*: FG^{gr}GE^{gr} *αποθνησκομενοντεσνοι*, quod ex *-σκοντεσ* et *-σκομενοι* coaluisse videtur | *ιδου*: FG^{gr}GE^{gr} *ετει* | *παιδευομενοι* (f vg *castigati*, Aug$^{doctr\ 4}$ *coërciti*): D*FG d e g aeth Ambrst *πειραζομενοι, temptati*

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· 12 οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· 13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. 1 Co 4, 14

14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; 15 τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ Eph 5, 11 1 Co 10, 20

---

11. καρινθιοι: FGgr 8pc f vg cop Or$^{int\,2,72}$ (non item Or^{2,825}) ω κορινθειοι (-θιοι), o corinthii | η καρδ. ημων cum CDEFGKLP etc ... ℵB η κα. υμων | πεπλατυνται (37* -τηται): 2. 4. 219* al$^{3\,acr}$ Cyr$^{niceph\,1,867}$ -τυνται

12. δε: c a^{acr} l^{acr} om | c σπλαγχοις, L σπλαγνοις (ut et. 7, 15 -αχνα)

13. αυτην: 8pc τοιαυτην | πλατυνθητε κ. υμεις (it vg *dilatamini et vos*): FG πλαγιυνθητε και υμασ

14. μη et. vg Cyp^{223} Lcif^{217} al: FG d e f (*et nolite*) g (*et non t ne sitis*) syr^{sch} arm aeth Amb$^{pe\,118}$ Ambrst και μη | μ. γιν. ετεροζυγουντεσ: d e f vg Lcif Amb Ambrst al *nolite iugum ducere*, Aug$^{ep\,78}$ et ^{130} *ne sitis iugum ducentes*, g *et non t ne sitis subiugati t tes t esse*, Cyp^{223} Aug contr ep parm^{2} *nolite coniungi* | απιστοισ: 8pc ἄπιστοι ... FG μετα απιστων, item it vg Cyp Lcif Aug Amb Ambrst etc *cum infidelibus* | δικαιοσυνη και ανομια cum ℵBCKLP al fere omn Clem$^{539.\,680}$ Or$^{1,229.}$ $^{2,805.\ 3,136}$ Bas$^{bapt\,600}$ etc ... FG δικαιοσυνησ μετα ανομιασ, 8pc Or^{2,127} (sed συμφωνια pro μετοχη) Dam$^{parall\,381}$ δικαιοσυνησ και ανομιασ ... D* δικαιοσυνησ και αδικιασ, D^{ge} Or^{prov} (Notitia^{95}) δικαιοσυνη και αδικια (Or^{prov} ap Mai^{24} προσ αδικιαν). Similiter d e f g vg Or $^{int\,2,459}$ Lcif^{217} Aug$^{ep\,78}$ et^{alib} Ambrst *quae participatio* (g add *t portio*) *iustitiae cum iniquitate*, Cyp^{223} *quae partic. iustit. et iniquitati*, Tert^{pudic} ^{15} *quae societas iustitiae et iniquitati* | η τισ (Gb") cum ℵBCDEFGLP 17. 31. 37. 39. 67** 73. 80. 113** 115. 8pc d^{acr} (etiam η τισ δε legitur) it vg syr^{sch} etp mg cop arm go Clem$^{539.\,680}$ Or^{prov} (Notitia^{95}) et$^{int\,2,459}$ Ephr^{267} (τισ γαρ συμφ. χρι. πρ. βελιαρ; η τισ κοιν. φωτι) Bas^{bapt} Euthal^{cod} Dam ad h. l. et$^{parall\,381}$ Cyp Lcif Ambrst al ... Cyr$^{glaph\,140}$ και τισ, Or^{2,180} τισ ... ς τισ δε cum K al pler syrp txt Chr^{627} Thdrt Cosm^{191} al Tert$^{pudic\,15}$ | φωτι et. Clem$^{539.\,680}$ Or^{2,136} et^{prov} (Notitia^{95}) Hipp^{83} (ap Lag) Bas$^{bapt\,625.\,600}$ etc Tert$^{pudic\,15}$ et$^{apect\,36}$ Cyp^{223} Ambrst al mu ... D* d e vg^{edd} lachm Lcif^{217} φωτοσ

15. συμφωνησισ (D* συνφω–): 17. συμφωνια, 37. προσφωνησισ | χριστου cum ℵBCP 13. 17. 8pc d e f vg cop Clem^{539} (et^{680} cod?) Or$^{4,443.\ 453}$ Canon$^{apost\,45}$ ex^{mss} Ephr^{267} Proc$^{esa\,83}$ Dam ad h. l. Lcif^{217} Aug$^{ep\,245}$ et^{alib} Ambrst al mu ... ς χριστω cum DEFgrGKL al pler g go syr^{utr} Ign$^{intpol\,234}$ Orthodqu^{82} Clem^{680} Or^{1,229} (Canon^{apost} ap Mansi^{img}) Chr^{627} Nyss$^{eunom\,1,12}$ Bas$^{bapt\,600}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam$^{parall\,381}$ Tert pud ^{15} et$^{coro\,mil\,10}$ Or$^{int\,2,459}$ | βελιαρ (et. ς Gb Sz) cum ℵBCLP al plus^{50} fu harl* cop syrp arm aeth Ign$^{intpol\,234}$ Orthodqu^{82} Clem^{539} (et^{680} cod?) Or^{1,239} et $^{4,304.\ 443.\ 453}$ Canon$^{apost\,45}$ (sed fluct lectio) Nyss$^{eunom\,1,12}$

1 Co 3, 16 I. v 26, 11 e He 3, 10 ἀπίστου; 16 τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμὲν ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται μου λαός. 17 Διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, Ez 20, 11 Soph 3, 19 e λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,

---

Ephr^{367} Bas^{bapt} $^{660.}$ ^{625} Chr^{627} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{4,993} Procop $^{esa\ 62}$ Dam etc ..... D^{gr}E^{gr}K 20. 21. 37. 45. 47. 89. 179. syr p $^{mg\ gr}$ (syr^{sch} *satana*) Ign^{intpol} ex$^{edd\ 2}$ Thdrt^{4,481} *βελιαν*, item cdd^{plurim} ap Hier$^{eph\ 4,27}$ („*licet plurimi pro* Belial *corrupte in apostolo* Belian *legant*“) *βιλιαν*, go *bailiam*. Cf Tert$^{coro\ mil\ 10}$: *quae communio Christo et Beliae*, et$^{habit\ mulieb}$ *quod est commercium* - ? *opinor*, *quod Christo et Beliae* ... F^{gr}G^{gr} *βελιαβ*, d e *beliab* ... ς^{e} et (miro errore) Lu *βελιαλ* cum minusc pauc (sic certe vdtr, nisi ex vg fluxit) f g vg Or$^{int\ 2,450}$ Tert pudic ^{15} Lcif^{217} al. Ediderunt et. Clem^{680} Canon$^{apost\ 45}$ Tit$^{gall\ 5,342}$ (non item$^{lagard\ 99}$). Praeterea ℵ adscriptum habet: *ὁ ἀποστάτης, τῇ ἑβραίων φωνῇ.* | *πιστω* et. Clem$^{539.\ 680}$ Bas$^{bapt\ 625.\ 660}$ al mu Or^{int} Tert Lcif etc ... Ln$^{ed\ min}$ *πιστου* cum B 17. 8^{pc} Ign$^{intpol\ 234}$ Canon apost^{45} (sed fluct lectio), item cop | 17. *μετα απιστων*

16. *συγκατα-* cum B*D*FGP ... ς Ln Ti *συγκατα-* cum ℵB^{c}CD^{c}EKL etc | *ναω*: 17. *ναου* | *ημεις* et *εσμεν* cum ℵ*BD*LP 6. 10. 17. 23. 31. 39. 67** 71. 80. 109. d e cop aeth Clem^{544} Did$^{tri\ 62}$ et^{228} Philo$^{carp\ 9,736}$ libere (*δια τον ειποντα· ενοικησω – και παλιν ο αποστολος· θεου οικος εσμεν ημεις*) Aug$^{ep\ 187}$ ... ς Ti *υμεις* et *εστε* cum ℵ^{c}(*εστε θεου*) CD^{c}RFGK al pler f g vg syr^{utr} arm go Ath^{704} Chr^{1,808} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Or$^{int\ 2,218}$ Tert$^{pud\ 15}$ Lcif^{217} Ambrst al :: cf 1 Co 1, 16 | *ναος* cum ℵ^{c}BCDEFGKL al fere omn it vg rell Ath^{704} Did$^{tri\ 62.\ 228}$ al mu Or $^{int\ 2,218}$ Tert^{pud} Lcif etc ... ℵ* 122. Clem^{544} et$^{libere\ 624}$ *ναοι* | *καθως ειπεν* et. f vg syr^{utr} cop arm Clem^{544} Did^{tri} Ath etc ... D*E^{gr}F^{gr}G d e g go Tert^{pud} Aug$^{cont\ ep\ parm\ 2}$ (non item$^{ep\ 187}$) *λεγει γαρ*, Lcif^{217} *scriptum est enim* | *ο θεος*: 137. *ο κυριος* ... syr^{sch} Tert^{pud} Aug$^{cont\ ep\ parm\ 2}$ om. Libere Clem^{544} *ο προφητης* | *οτι*: 37. om | *εν αυτοις*: per incuriam ς^{e} 1633. *και αυτοις* | *ενπεριπατησω* cum B*CD*FG ... ς Ln *εμπεριπ-* cum ℵB^{2}D^{c}EKLP etc | *αυτων* et. d e f vg Clem^{544} Eus $^{praep\ 170}$ et$^{marc\ 186}$ cod vene et$^{ps\ 354}$ Cyr$^{hr\ 181}$ Ath^{704} Epiph^{893} al mu Tert$^{pud\ 15}$ Lcif^{217} Hil^{228} etc ... F^{gr}G^{gr}P g Or^{2,129} et^{4,233} Eus^{marc} ed *αυτοις*. Item Chr^{628} *εσονται μοι εις λαον και εγω εσομαι αυτοις εις θεον.* | *μου* cum ℵBCP 17. 37. arm Clem^{544} Or^{1,756} Eus$^{marc\ 186}$ et$^{ps\ 354}$ Dam ... ς Ti *μοι* cum DEFGKL al pler it vg rell Or$^{edd\ 2}$ et^{4,233} et$^{int\ 2,159}$ Eus$^{praep\ 170}$ (4,21) Ath^{704} Cyr$^{hr\ 181}$ Epiph^{893} (Chr vide ante) Euthal cod Thdrt al Tert Lcif etc

17. *εξελθατε* cum ℵBCFG 17. 47. 71. Euthal^{cod} Dam ... ς *εξελθετε* cum DEKLP al pler. Etiam Clem^{544} (sed^{680} *εξερχεσθε*) Chr^{628} Thdrt al | FG 37. al aliq *αφωρισθητε* | *λεγει κυριος* et. Clem^{680} Lcif^{217} etc ... ℵ 4* Tert$^{pud\ 15}$ et^{16} om (al aliq Chr Tiphyl post *εισδεξ. υμας* pon)

18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ. Ier 31, 9 2 Sam 7, 14

(VII.) 1 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

VII.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. 3 πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. 4 πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. 5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. 6 ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· 7 οὐ 2, 12

---

18. FG εισ πατεραν

VII. 1. καθαρισωμεν: P -σομεν | DEFG αγιοσυνην (Y -σινην)

2. χωρησατε: 219. a^{scr*} 13^{lect} 8pe συγχω- | ημασ: syr^{sch} add *fratres mei* | ουδενα εφθειρ. (43. διεφθ.): 46* 109. om

3. πρ. κατακρισ. ου cum ℵBCP 17^{vid} (e spatio) 73. Euthal^{cod} ... ς ου πρ. κατακρ. cum DEFGKL al fere omn it vg reli Chr^{838} bis Thdrt Dam al Ambrst al | οτι (ℵ* add εστε sed ipse* notavit) εν τ. κα. ημων (sic ℵ^{c} ex υμων restituit) εστε: B om εστε | συνζην cum ℵB*CDEFG ... ς συνζην cum B^{2}KLP al certe pler

4. προσ υμασ (sine additam et. f g Ambrst): D*E d e add εστιν, vg (et. am fu etc) praem est, item syr^{sch} (non itemP) | υπερπερισσευομαι: L 36. 45. 47. 113. 114. d^{scr} e^{scr} -ρίσσευμαι | τη χαρα: B praem εν | επι παση τη (FG om, DE^{r*}KG^{r*} add πολλη) θλιψει: d e *in multa tribulatione* | ημων: FG^{r}K al$^{8\,scr}$ υμων

5. ελθ. ημων: FG^{r}K ελθ. υμων | εσχηκεν cum ℵCDKLP al fere omn Chr^{634} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{3,4} Dam ad h. l. et$^{parall\,599}$ al ... Ln εσχεν cum BFGK 238. | εσχ. ante ανεσιν cum ℵBDG^{r}KG^{r}KLP al fere omn cop aeth go Chr Euthal^{cod} Dam^{bis} al ... Ln post ανεσιν cum CFG 17. 73. d^{scr} it vg syr^{utr} arm Thdrt^{bis} Tert$^{res\,carn\,40}$ Amb$^{abra\,2,4}$ Ambrst al | θλιβομενοι (D^{b}E^{tc}, Tert$^{res\,carn}$ *compressi*, Amb^{abra} *afflictati*, Ambrst *afflicti*, f g vg *tribulationem passi*): D* θλιβομενοσ, d e *tribulatio*

6. ο (C 4. om) θεοσ: cop Dam ad h. l. (non item$^{parall\,599}$) Ambrst post τ. ταπεινουσ pon ... 72. 74. 114. 8^{lect} a^{scr} Bas$^{eth\,225}$ Nyss$^{euno\,1,56}$ Chr^{635} Thdrt^{3,4} om | εν τη et. Nyss$^{euno\,m\,1,56}$ Bas^{eth} etc ... C Chr^{635} Thphyl^{mg} επι τη

μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. 8 *ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς,* 9 *νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι*
2, 4 *ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.* 10 *ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.* 11 *ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσην κατηργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν,*

---

7. ου μονον δε et. d e f vg syrP etc (Ambrst *et non solum*) ... ^{FGr}G g syr ^{sch} om δε | η παρεκληθη (87. -θην): D^{Gr} ην (D^{b}^{et}^{c} η) παρεκληθην (D^{c} -θη) | εφ: L εν | ημιν (κ^{c}D^{b}^{et}^{c}): κ*D* 73. 113. υμιν | υπερ εμου: κ om | ωστε με (Thdrt Dam εμε) μαλλ. χαρηναι (it vg *ita ut magis gauderem*): DE Thdrt με (εμε) post μαλλον, item vg post μαλλ. χαρηναι ... κ 31. 35. 37. 39. 109. 114. al pauc om με ... Chr^{636} ^{ss} praeterit ωστ. με μα. χαρ. ac pergit ωστε ει και

8. εν τη επιστολη: D*κ*FG d e f g add μου, item syrP πρωτη | ει και sec: Ln$^{\text{ed min}}$ ει δε και cum B | μεταμελομαι: κ -μελουμαι | μετεμελομην: κ -μελουμην, 1. 14^{lect} εμετεμελουμην, 93. a^{ser} μεταμεμελημαι | βλεπω γαρ cum κcD^{b}^{et}^{c}KFGKLP al omn^{vid} f g syr^{utr} cop arm go (aeth *ecce video*) Chr^{639} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln$^{\text{ed mai}}$ βλε. [γαρ] et$^{\text{ed min}}$ om γαρ cum BD* d e Ambrst (sed fluct lectio inter *video* et *videns*) ... vg *videns*, sed fu al^{lachm} add *enim* | η επιστολη: ν om η | ελυπησεν υμας (et. Ambrst Aug$^{\text{civ dei}}$ 14,8): FG f g vg υμ. ελυπ. Ceterum interpunximus: *οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω – ἐλύπ. ὑμᾶς,* 9 *νῦν χαίρω*, nec aliter Ln in utraque editione; contra ς et Gb *οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω – ἐλύπ. ὑμᾶς.* 9 *νῦν χαίρω*

9. νυν: D* d e om (syr^{sch} *gaudium tamen conciliavit mihi*)

10. αμεταμελητον et. Clem^{624} Or^{4,177} etc. Reddunt d e f g m^{31} vg Ambrst al *stabilem*, Aug$^{\text{civ dei}}$ 14,8 et^{serm} 254,2 *impaenitendam* ... 41. Thphyl^{mg} αμετανοητον, Or^{4,272} αμελητον et^{2,311} αμεταβλητον | εργαζεται cum κ*BCDKP 37. Ps-Iust^{zen} et $^{\text{scr 18}}$ Clem^{624} (Or^{4,272} εργαζομενη, item^{4,177}) Chr^{641} (et.$^{\text{mosc 2}}$, sed fluct lectio) Euthal^{cod} Dam ... ς κατεργαζετ. cum κcFGKL al pler Or^{2,311} Bas$^{\text{regg 520}}$ Thdrt Antioch^{1068} al | η δε του κοσμου - κατεργαζεται (κατεργ- h. l. non fluct): κ 17. 31. al^{10} om, nec habet Chr^{641}

11. λυπηθηναι sine υμας cum κ*BCFG^{r}G 17. g Bas$^{\text{eth 431}}$ et^{416} et$^{\text{regg 520}}$ Euthal^{cod} Ambrst ... ς (sed Gb^{o}) Ti add υμας cum κcDEKLP al pler d e vg (et f *quod secundum deum contristavi vos*) go arm aeth (liboro syr^{utr} *quod – contristati fuistis*, cop *tristitia quam fecistis*) Clem^{624} Bas$^{\text{eth 306}}$ Chr^{641} Thdrt Dam al | κατηργασατο cum B*DE 37. k$^{\text{scr*}}$

ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι τῷ πράγματι. 12 *ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐκ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.* 13 *διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται*

... ς Ln Ti *κατειργασ.* cum ℵB^{3}CFGKLP al pler. Etiam Clem^{624} etc. | *υμιν* cum ℵ*BDKKL al plu (pler ap Scri) d e go arm (cop Euthal^{cod} *ημιν*) Clem^{624} Bas$^{reggg\ 416}$ Dam ... Ln praem *εν* cum ℵ^{c}CFGP al^{25} fere f g vg syr^{utr} Bas$^{reggg\ 396.\ 431.\ 520}$ (et$^{416\ cdd\ 2}$) Chr Thdrt al Ambrst al | *αλλα απολογ.*: FG 37. *αλλ απ.* | *αλλα αγανακτ.* (ℵ* 17. *ανακτησιν*): FG *αλλ αγ.* | *αλλα επιποθησιν* (sic et. ℵ^{c}, ℵ* *επιποθιαν*): F**G al$^{2\ scr}$ *αλλ επ.* | *αλλα εκδικ.* cum ℵBD*E(*αλλ'α εκδ.*)FGLP al permu (6 ap Scri) Clem^{624} Bas$^{reggg\ 416.\ 431.\ 520}$ Thdrt ... ς *αλλ εκδ.* cum CD^{c}K^{sil} al plu Chr^{641} Dam al | *τω πραγματι* cum ℵBCD$\mathfrak{S}$Γ^{r}FG 13. 17. 80. 213. f g vg go Clem^{624} Euthal^{cod} Dam^{bis} ad h. l. (sed priore loco *το πραγμα*) Pelag al ... ς (Gb^{0}) praem *εν*, item Ln [*εν*], cum D^{b}et^{c}EKLP al plor d e arm Bas$^{reggg\ 431.\ 520}$ Chr^{641} Thdrt al Ambrst

12. *ουκ* cum ℵCDK 17. Euthal^{cod} Dam ... ς Ln Ti *ουχ* cum BFGKLP al pler | *ενεκεν* ter cum ℵBCDFGK (L sec et tert) al^{12} Chr$^{641\ s}$ Euthal^{cod} Dam Thphyl ... ς *εινεκεν* ter cum E (sic) (L pri tantum loco) al plu Thdrt Oec | *του αδικησαντος - του αδικηθεντος*: D$\mathfrak{S}$Γ^{r}E$\mathfrak{S}$Γ^{r} *τ. αδικηθεντος - τ. αδικησαντος*. Eundem ordinem d** voluit, sed ex parte tantum mutavit antiquissimam scripturam (sic). Praeterea pro *ουδε ενεκεν* ℵ^{c}B 37. 73. *αλλ ουδε ενεκ.* | *αλλ ενεκεν* cum ℵCDEFGKLP al pler ... B al$^{2\ scr}$ *αλλα εν.* | *υμων την υπ. ημων* (et. ς Gb') c. BCD^{b}et^{c}EKLP al plus^{70} d** e syr^{utr} cop arm^{zoh} aeth Euthal^{cod} Dam ... ℵDE$\mathfrak{S}$Γ^{r}F$\mathfrak{S}$Γ *υμων την υπ. υμων*, G d* g *ημων την υπ. ημων* ... ς^{e} (item Gb 8z, non ς) *ημων την υπ. υμων* cum minusc vix mu f vg go arm^{usc} Chr^{642} (*τουτεστιν ινα ειδητε πωσ υμασ φιλω*) Thdrt al Ambrst al | *προσ υμασ* (120. 213. c^{scr} *ημασ*): al aliq („barb 6^{vel} l) vg^{cle} am demid harl (non item fu tol et cdd^{lachm}) syr^{sch} arm (nec exprim aeth) Ambrst Pelag om

13. *επι* (4. 37. *εν*) *δε τη* (omisso *δε* post *περισσοτερ.*) cum ℵBCDEFGKLP 17. 93. (hi^{2} *επει δε*) al^{15} it vg go syr^{sch} (*εἰ* -) syr$^{p\ txt}$ (confirmat c.* alteram lectionem) (cop?) Chr$^{com\ 650}$ (*λεγει παλιν αλλο - επι γαρ τη παρακλ. υμων περισσοτ. μαλλον εχαρημεν επι* -) Dam (sed *επειδη τη* -) Thphyl Ambrst al ... ς om *δε* h. l. et pon post *περισσοτερ.* cum 37. al plu syr^{p} c.* aeth (Chr^{txt} refutatur commentario) Oec ... 32. 36. 39. 69. 71. e^{scr} arm Euthal^{cod} Thdrt plane om *δε*: quo quidem modo magis lectio ς quam nostra confirmatur | *τη παρακλ. ημων* cum ℵBCD EGP 3. 17. 23. 33. 115. 153. it vg go syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm aeth Ambrst al ... ς *τ. παρ. υμων* cum F$\mathfrak{S}$Γ^{r}KL al pler cop syr^{p} c.* Chr^{650} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *περισσοτερως*: C^{vi} Thdrt *-τερον* | *αναπεπαυται*: 122. *επαναπεπαυτ.*

τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· 14 ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ
9, 2 ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ' ὡσ πάντα ἐν ἀληθείᾳ
ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτωσ καὶ ἡ καύχησισ ἡμῶν ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια
ἐγενήθη. 15 καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρωσ εἰσ ὑμᾶσ ἐστὶν
Eph 6, 5 ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡσ μετὰ φόβου καὶ
τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

VIII.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδο-
μένην ἐν ταῖσ ἐκκλησίαισ τῆσ Μακεδονίασ, 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ
θλίψεωσ ἡ περισσεία τῆσ χαρᾶσ αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθουσ πτω-
χεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰσ τὸ πλοῦτοσ τῆσ ἁπλότητοσ αὐτῶν·
3 ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν αὐθαίρετοι,

---

14. υπερ υμων κεκαυχημαι: FgrG g syrsch cop Chr650 Thphyl κεκαυχ. υπ. υμ. | αλλ: C αλλα | παντα cum ℵBDEKLP al omnvi d e f vg (g vide post) syrsch arm aeth go Euthalcod Thdrt Dam al Ambrst al ... CFgrG g sub t (omnia t omnino) cop syrp παντοτε, item Chr650 (sed in com παντα εφθεγξαμεν) | εν αληθ. ελαλησ. υμιν cum ℵa(* om υμ.) BFGKL al omnvid g syrutr arm Chr650 Euthalcod Thdrt Dam al (cop sicut locuti sumus vobiscum semper in veritate) ... CDEP d e f vg go Ambrst al υμιν εν αληθ. ελαλ. Libere aeth. | η καυχ. ημων cum ℵDE GKLP al pler (non liquet C) d e f g vg go syrutr arm Chr650 Euthal cod Thdrt Dam Ambrst al ... Ln η καυ. υμων cum BFgr cscr Thphyl (cop interprete Wilk gloriatio quam fecimus super vos ad Tit.) | Non addidimus ἡ post η καυ. ημων cum ℵ*B 115. 119* Euthalcod ... ς Ti add cum ℵcCDEFGKLP al pler Chr Thdrt Dam. Item it vg gloriatio nostra quae ad Titum fuit (quae fuit ad Tit.), nec aliter go syrutr arm (cop vide ante) | επι τιτου (et. syrp mg coram Tito): DEFGP 37. 71. 73. 80. Dam προσ τιτον, item ad titum it vg, nec aliter syrsch etp txt cop arm

15. L al σπλαχνα | παντων (et. ℵc): ℵ* om

16. χαιρω sine ουν cum ℵBCDEFGKLP al plus50 it vg cop syrsch etp txt Euthalcod Thdrt Dam Ambrst al ... ςe (non item ς Gb Sz) add ουν cum 37. 73. 137. 8pe al paucvi go arm syrp mg (nunc) Chr651 (certe txt)

VIII. 1. γνωριζομεν: 47. 73. 80. 93. 122* al30 fere (48* add μεν) vgcdd aliq (harl* facio, allachm feci) arm go Chr651 Euthalcod Thdrt Orint 4, 678 (facio) Sedul γνωριζω

2. κατα βαθουσ (et. Baseth 268 etc): D* al6 Thdrt κα. βαθοσ | το πλουτοσ cum ℵ*BCP 17. 31. ... ς τον πλουτον cum ℵcDEFGKL al pler Chr 653 Euthalcod Thdrt Dam | απλοτητοσ: 37. χρηστοτητοσ

3. παρα cum ℵBCDEFG 17. 45. 46. Euthalcod ... ς υπερ cum KLP al pler Chr653 Thdrt Dam | αυθαιρετοι: L (ex pronuntiatione) αφθαιρ.

4 μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν 9, 1
κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, 5 καὶ οὐ καθὼς ἠλ-
πίσαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ Ro 15, 22 etc
θελήματος θεοῦ, 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς
προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην.
7 ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει 1 Co 1, 5
καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
τῇ χάριτι περισσεύητε. 8 οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς 1 Co 7, 6
ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων·
9 γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι
δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ

---

4. *μετα πολλης*: C*vl add *της* | *εις τους αγιους* sine additam cum ℵBC DKFGKLP al plu it vg syr^{utr} cop aeth Or$^{int\ 4,678}$ Chr^{654} Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug$^{op\ mon}$ (^{6,487}) al ... ς (= Gb Sz) add *δεξασθαι ημας* cum minusc mu (ut k^{scr} 132. 139. 140.) go (*precantes nos accipere gratiam suam* etc) Ambrst (*orantes suscipi in gratiam* etc), item arm *dare nobis*

5. *ηλπισαμεν* cum ℵCDEFGKLP (sed FG *ελπ-*) al fere omn syr$^{P\ mg\ gr}$ Chr ^{654} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Ln$^{ed\ min}$ *ηλπικαμεν* cum B 73. 80. | *αλλα* cum CD*E* 17. 219. ... ς Ln *αλλ* cum ℵBD^{c}E**FGLP al pler | *εδωκαν*: 73. *δεδωκαν* | *πρωτον*: 17. post *τω κυριω*

6. *εις το*: 8. 35. 115. d^{scr} al pauc Chr^{655} Thphyl *ωστε* | *προενηρξατο*: Ln$^{ed\ min}$ *ενηρξατο* cum B (:: cf ad v. 10) ... 28. 47. *προηρξατο* | *επιτελεση*: L 122. al plus^{5} *-σει*

7. *περισσευετε*: CP Chr$^{montf\ 656}$ *-σευητε* | *πιστει*: ℵ *εν πιστ.* | *εξ υμων εν ημιν* cum ℵCDEFGKLP al longe plu (17. *εξ υμ. εις ημας*) it vg go syr^{P} aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt al Aug$^{op\ mon}$ (^{6,487}) al, etiam Ambrst ed rom *quae ex vobis in nos est*, item^{edd} *quae ex vobis in nobis*, sed ed ven *quae ex nobis et vobis est* ... Ln *εξ ημων εν υμιν* cum B 30. 31. 37. 42. 73. 74. 80. 238. a^{scr} b^{scr} (rursus al *εξ υμ. εν υμ.*, ut et. ediderunt Dam) syr^{sch} arm (cop *εν υμιν εξ ημ.*) Or$^{int\ 4,678}$ (*nostra in vos*) | *περισσευητε*: D*E*FG *-σητε*

8. *δια της ετερων σπουδης*: et. f vg *per aliorum sollicitudinem* ... DE *δια την ετ. σπουδην*, item d e g vg^{edd} Iachm Aug$^{op\ mon}$ Ambrst *propter aliorum sollicitudinem* (Aug *studium*) | *υμετερας* et. ς Wtst Gb Sz ... ς^{e} (1624. 1633. 1656. 1678.) *ημετερας* cum minusc aliq ut 14. 23. 32. 72. 115. 122. | *δοκιμαζων* et. d e f g vg ... DE^{r*}FG^{r} Chr$^{mosc\ 1}$ *δοκιμαζω*

9. *ιησου χριστου*: Ln$^{ed\ min}$ om *χρι.* cum B ... Chr^{658} (et.$^{mosc\ 2}$) om utrumque | *δι υμας* cum ℵBDEFGLP al plu it vg syr^{utr} cop arm go Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 106}$ Thdrt ad h. l. al Amb$^{ps\ 35}$ et$^{luc\ 2}$ et^{alibi} Ambrst al mu ... CK al plus^{20} arm^{edd} Or^{2,592} (*περι του σωτηρος· οσ επτωχευσεν δι ημας πλουσιος ων ινα* etc) et$^{int\ 2,220}$ Eus$^{ps\ 109.\ 250.\ 264}$ et^{mal}

πλουτήσητε. 10 καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· 11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἂν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. 13 οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλῖψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, 14 ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, 15 καθὼς
Ex 16, 18 γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.

1 Co 15, 57 etc 16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν

---

949 Chr^{658} Thdrt$^{1,865.\ 1386}$ $\mathfrak{o}t^{3,1305}$ Dam Aug$^{civ\ doi\ 17,4}$ (non item$^{op\ mon}$) Paulin (in vita Ambros, non item$^{ep\ 1}$) *δι ημασ* | *υμεισ* (D*et^{c}[non^{b}]ℵ FG it vg Ambrst al post *πτωχεια* pon) et *πλουτησητε* et. c (*-τισητε*) ℵ al pler ex eis qui antea *δι ημασ* Dam ... 19. 41. 55. 74. 93. a^{scr} b^{scr} (hic antea *δι υμασ*) Or^{2,593} Eus^{quater} Chr Thdrt^{ter} Aug^{semel} Paulin sem *ημεισ* et *πλουτησωμιεν* | *εκεινου* et. d e f g vg etc *illius* (sed Amb bis *illius* et^{bis} *eius*) ... DG^{r}EG^{r}FG^{r}GG^{r} Or^{2,593} Eus^{quater} *αυτου* | *πτωχεια*: CD*LP al *-χια*, item v. 2. D^{b}(non* nec^{c})FGP al

10. FG *συνφερει* | *οιτινες* (et. Or$^{int\ 4,678}$): FG f g syr^{sch} *οτι* | *ου μονον το ποιησαι αλλα και το θελειν*: syr^{sch} ar^{e} go$^{cod\ 1}$ *ου μο. το θελειν αλλ. κ. το ποιησαι* | *προενηρξασθε*: D*FG *ενηρξασθαι* :: cf ad v. 6. | *περυσι*: D^{b} 17. c^{scr} *περισυ*, D*FG *περσυ*

11. *του θελειν*: Chr^{659} (et.$^{mosc\ 2}$) *εκ του θελειν* ... D* *το θελειν*

12. *αν* cum ℵD*FGL 73. 80. 219. 238. f^{scr} Chr$^{mosc\ 1}$ Dam ... ς Lu Ti *εαν* cum BCD^{c}EKP al pler^{vl} Clem^{483} Chr^{659} Thdrt | *εχη* cum ℵBCDEKP etc ... L al mu Euthal^{cod} *εχει*. Dedimus autem sine *τισ* cum ℵBC*DE FGKP al^{10} it vg go syrP^{txt} arm aeth Clem^{483} Chr^{659} Euthal^{cod} Thdrt Dam Cyp^{304} Ambrst al ... ς (Gb^{00}) add *τισ* cum C^{2}L al pler (73. 80. ante *εχη*) cop syrP c.* (syr^{sch} *prout est ei*, item postea) Chr^{660} | *ουκ εχει* (P *εχη*): DG^{r}EG^{r}FG^{r}G g add *τισ*

13. *υμιν* sine *δε* cum ℵ*BC 17. 33. 35. 80. d e aeth^{utr} (cop syr^{sch} *et vobis*) Euthal^{cod} ... ς Ti add *δε* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler f g vg go syrP arm Clem^{483} Chr^{660} Thdrt Dam Cyp^{304} Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al | FG *ισσοτητοσ*, item v. sq *ισσοτησ* | *νυν*: FG^{r}G** g** om

14. *το υμων*: ℵ *το εμον*

15. FG *πολλυ* | *ὁ* scc: FG al fere^{15} (5 ap Scri) om ... 26* 38. 48. 72. al aliq bis *ᾧ* pro *ὁ*, item tol *cui multum* et *cui modicum*

16. *διδοντι* cum ℵ*BCKP al plu g (*danti*) Chr$^{edd\ 2}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Gb$''$ Sz *δοντι* cum ℵ^{c}DEFGE^{r}L al^{25} Chr^{665}, item *qui dedit* d e f vg syr^{utr} arm. Praeterea c harl* cop add *ημιν*.

ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, 17 *ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς.* 18 *συνεπέμψαμεν δὲ τὸν ἀδελφὸν μετ' αὐτοῦ, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν,* 19 *οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν,* 20 *στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται* 6 3
ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· 21 *προνοοῦμεν* Ro 12, 17 Prov 3, 4
γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 *συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν*

---

17. *σπουδαιοτερος*: 17. *-τερως*, 13^{lect} *-τερον* | *αυθαιρετος*: P 46. 109. *-ρετως*

18. D* *συνεπεψαμεν* | *μετ αυτου*: 31. 37. 80. *αυτω* | *τον αδελφ. μετ αυτου* cum ℵ*P c^{scr} 8pc cop ... ς Ln Ti *μετ αυτ. τ. αδελφ.* (:: ut propter ea quae sequuntur transponendum esse videbatur) cum ℵ^{c}nc DEFGKL al pler it vg etc. Praeterea 10. 238. 8pc vg^{six} fu syr^{sch} arc aeth Ambrst al add *ημων* | *ου* o: P* om o

19. *συνεκδη. ημων* (P^{gr} *νμ.*): D^{gr}E^{gr} 8pc arm add *εγενετο*, item ad *ordinatus* add *est* vg^{cle} demid al (sed non am fu tol) Aug^{op} mon Ambrst al | *σὺν τῇ χαριτι* cum ℵDEP^{gr}GKL al plu d e g go syr^{utr} Clem^{667} (qui plura de ea re disputat) Thdrt Aug^{op} mon ... Ln Ti (Gb$'$) *ἐν τῃ χα.* cum BC(om *τῃ*)P al plus^{15} f vg (sed vg^{cle} demid *in hanc gratiam*, nec aliter Ambrst) cop arm aeth Euthal^{cod} Dam Ambrst al | *ὑφ ημων*: c al$^{2\,\text{scr}}$ *ὑφ νμων* | *την αυτου του* cum ℵD^{b}E^{c}K al pler (item P 6. 48. 67** 74. a^{scr} *την αυτην του*, fu *ad eandem domini glor.*) syr^{utr} Chr Thdrt Dam ... Ln om *αυτου* (Gb^{0}) cum BCD*FGL 3. 28. 31. 39. 57. 71. 73. 80. 93. d^{scr} d e f g vg go cop arm aeth Euthal^{cod} Aug^{op} mon Ambrst al | *προθυμι. ημων* cum ℵBCDEGKLP al pler it vg rell Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... ς (= Gb Sz, sed Gb$'$) *προθ. υμων* cum P^{gr} al pauc^{vid}. Praeterea D^{gr}E*K add *τελουσιν*. In d legitur *ad domini gloriam et destinatam nostram voluntatem* (sic exeunte versu omissis litteris *atem*). Edidit Ln *τ. ἐκκλησιῶν* [19] (*οὐ μόνον* - - *καὶ προθ. ἡμῶν*),

20. *στελλομενοι*: FG *υποστελλ.*, 93. *συστελλ.* Latini omnes *devitantes hoc* | *ημας*: P^{gr}G^{gr} 28. 31. 37. 43. 61. 73. al$^{4\,\text{scr}}$ *νμας* | *μωμησηται* et. Clem^{302} etc ... c^{3} (* latet) *μωμηται*

21. *προνοουμεν γαρ* (et. Gb$'$ Sz) cum ℵBDEFGP 6. 11. 67** 80. 91. f^{scr} d e f g m^{23} vg syr^{sch} et (*curae fuit nobis enim*) P arm Chr^{668} Aug^{op} mon Ambrst al ... Gb Ti *προνοουμενοι γαρ* cum c 17. 21. 26. 32. 37. 39. 47. 73. cop go Clem^{302} Chr$^{\text{mosc 1}}$ Euthal^{cod} Cyr$^{\text{ador 408}}$ (:: defendimus pluribus in ed. anni 1859) ... ς (= Gb Sz) *προνοουμενοι* cum KL al pler Thdrt Dam. Cf et. Polyc^{6} *προνοουντες αει του καλου ενωπιον θεου και ανθρωπων*. Libere aeth *et bonum cogitate coram domino* omissis rell | *ενωπιον* sec (ℵ^{c}): ℵ* om

ἐν πολλοῖσ πολλάκισ σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον
πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰσ ὑμᾶσ. 23 εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸσ
ἐμὸσ καὶ εἰσ ὑμᾶσ συνεργόσ· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι
7, 14 ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. 24 τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆσ ἀγάπησ ὑμῶν
καὶ ἡμῶν καυχήσεωσ ὑπὲρ ὑμῶν εἰσ αὐτοὺσ ἐνδεικνύμενοι εἰσ
πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

IX.

8, 4 1 Περὶ μὲν γὰρ τῆσ διακονίασ τῆσ εἰσ τοὺσ ἁγίουσ περισσόν
μοι ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν
8, 10 ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ
8, 16 sa πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλοσ ἠρέθισεν τοὺσ πλείονασ. 3 ἔπεμψα
δὲ τοὺσ ἀδελφούσ, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ

---

22. *πεποιθησει* (B add *δε*) *πολλη*: F^{gr}G 67** 69. g om *πολλη* ... Chr^{668} (et.$^{mosc\,2}$) verba *πεποιθ. πολλ. τη εισ υμ.* praeterit | *εισ*: K c^{scr} *προσ*

23. *εισ υμασ συνεργοσ*: DE d e syr^{sch} cop go Ambrst *συνεργ. εισ υμ.* | *αδ. ημων*: F^{gr} *αδ. υμων* | *δοξα χρι.*: am fu demid harl Ambrst Pelag *gloriae Christi* | *χριστου*: CF^{gr} fu* aeth *κυριου*, tol *dei*

24. *υπερ υμων*: D^{gr*}G 71. 73. 137. g *υπ. ημων* | *ενδεικνυμενοι* cum BD* E*FG 17. d e g go ... ς *ενδειξασθε* cum ℵCD^{b}et^{c}E**KLP al fere omn f vg syr^{utr} cop arm aeth Chr^{670} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al | *εισ προσωπον* cum ℵBCDEFGKLP al longe plu it vg syr^{utr} cop arm aeth go Chr Euthal^{cod} rell ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum 132. 134. 137. al vix mu

IX. 1. *γαρ* (syr^{sch} Or$^{int\,4,678}$ *de ministerio autem*, go *at de ministerio*): C 2. 41. 115. arm om | *μοι*: B *εμοι* | *το*: FG 109. Thdrt^{cod} Dam *του* ... C 17 (sed habet *προγραφειν*) 73. om

2. *καυχωμαι*: 73. *κεκαυχημαι* | *περυσι*: D^{b} 17. 73. 13^{lect} c^{scr} *περισυ*, D*FG *περσυ* | *το* (et. Ln$^{ed\,min}$) cum ℵB 17. ... ς Ln$^{ed\,mai}$ Ti *ὁ* cum CDEFGKLP al fere omn Chr^{674} Euthal^{cod} Thdrt Dam | *υμων* cum ℵBCP 17. 39. 67** 74. a^{scr} 8^{pe} (e sil) Euthal^{cod}, item (*vestra aemulatio*) f vg syr^{sch} cop arm Or$^{int\,4,678}$ Ambrst al ... ς Ti *εξ υμων* cum DEFGKL al pler Chr Thdrt Dam, item *quae ex vobis est* (g om) *aemulatio* d e g fu et all^{achm} go syr^{p} :: *ο εξ υμων ζηλοσ* speciose dictum est, sed propterea non exemptum a suspicione alieni, modo ne de ineptis librariis cogites

3. *επεμψα* (et. d e f g vg Ambrst): D^{gr}E^{gr} demid all^{achm} cop arm Aug op mon Pelag *επεμψαμεν* (D* *επενψ-*), item aeth *miserunt* | *το καυχ. ημων*: B* Dam *το κ. υμων* | *το υπερ υμων*: F^{gr}G 45. g Chr^{674} om. Cf d e f vg *ut ne* (d e *uti non*) *quod gloriamur* (d e *-mus*) *de vobis*, g *ut ne*

ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, 4 *μήπως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ.* 5 *ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς* 11, 17
ἀδελφοὺς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν, μὴ ὡς πλεονεξίαν.

6 *Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει,* Ga 6, 7 sq
καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαισ ἐπ' εὐλογίαισ καὶ θερίσει. 7 *ἕκαστος* Prov 22, 8

exultatio nostra | ινα sec: 37. 71. 73. arm syrP c.* Thdrt praem *αλλ* | LP 114. 115. 116. al *παρασκευασμενοι*

4. *μηπωσ*: D* *μη*, nec magis exprim *πωσ* d e f g vg Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al | *εαν* (D* *αν*) ... BD$^{Gr\ b}$ (non* nec^{c}) om, item syr^{sch} | FG *ευρωσιν* | *καταισχυνθωμεν*: D*et^{b} (delevit enim demum^{c}) K*L d e syr^{sch} praem *και* | *λεγωμεν* cum KnC^{2}LP al omn^{vid} f vg syr^{utr} cop (aeth *dicant*) Chr^{675} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... C*DEFG d e g go Ambrst Aug$^{op\ mon}$ *λεγω*. Praeterea K om *ινα μη λεγ. υμ.*, 109. om *ημεισ ινα μη λεγωμ.* | *υμεισ*: B* Euthal^{cod} *ημεισ* | *εν τ. υποστ. ταυτη* sine additam cum K*BCD*FG 3. 17. 23* 57. 67** 69. 70. 71. 177. 179. it vg cop aeth Euthal^{cod} Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sx) add *της καυχησεωσ* cum K^{c}D^{c}KKLP al pler syr^{utr} arm go Chr^{675} Thdrt Dam

5. *προελθωσιν*: FG^{Gr} 48. Thdrt^{cod} *προσελθ.* | *εισ υμασ* cum KCKL al pler Euthal^{cod} Thdrt Dam al (Chr et Thphyl^{mss} *προπεμψωσι τουσ αδελφ. ινα προκαταρτ.*) ... Ln *προσ υμ.* cum BDEFG 37. 46. 93. | *προεπηγγελμενην* (Gb″) cum KBCDEFGP al^{10} arm Euthal^{cod} Thphyl. Ex Latinis *repromissam* vg, f Ambrst *promissam*, d e g m^{24} *ante promissam*, Aug$^{op\ mon}$ *iam pridem repromissam* ... ς *προκατηγγελμ.* cum KL al pler Thdrt Dam Oec. Libere 119. Chr^{675} *και προκαρτ. ταυτην την ευλογιαν υμ. ετοιμ. ειναι ουτωσ ωσ* etc | *υμων*: D* d e m^{24} vg Pelag om (non item f g Aug Ambrst) | *ταυτην* (f *promissam hanc benedictionem vestram paratam esse*, vg *promissam benedictionem hanc par. esse*, item m^{24}): FG^{r}G g arm om (119. Chr vide ante) | *μη ωσ* cum K*FG 52. d e f g m^{24} vg syr^{sch} ar^{e} Chr^{675} (non$^{txt\ 675}$) Aug$^{op\ mon}$ Ambrst ... ς Ln Ti *και μη ωσ* cum K^{c}BCDG^{r}EF^{r}KLP al pler syrP cop arm aeth go (Chr^{txt}) Euthal^{cod} Thdrt Dam | *ωσ πλεονεξ.* cum KBCDEFGKLP al plu Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς (= Gb Sx) *ωσπερ πλε.* cum minusc ut^{vi} paucis

6. *τουτο δε*: 37. 74. *αδελφοι* ... a^{scr} al pauc om; 14. f m^{24} vg (et. fu demid al, sed non am) cop Chr^{675} (*τουτο δε λεγω. τουτεστιν οτι μετα τουτου κακεινο φημι.*) Ambrst al (non Aug$^{op\ mon}$) add *λεγω*. Ln edidit: *τοῦτο δὲ* (*ὁ σπείρων – ἐ. εὐλογ. καὶ θερίσ.*) | *επ ευλογιαισ* pri et. Or^{4,255} etc (f vg^{cle} am demid al *in benedictionibus*) ... D*FG *εν ευλογια*, item *in benedictione* d e g m^{24} fu allachm cop go Or$^{int\ 2,204}$ Aug op mon Ambrst al | *επ ευλογιαισ* sec et. Or^{4,255} etc ... D* *εξ ευλογιασ*,

καθὼς προῄρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. 8 δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, 9 καθὼς γέγραπται·
Ps 111 (112), 9 ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν
Is 55, 10 αἰῶνα. 10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· 11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς

item *de* (fu al *ex*) *benedictione* d e fu al[lachm] Or[int 2,304] Cyp[304] Ambrst al, f vg[cle] am demid al *de benedictionibus* ... FG[r] *επ ευλογια*, g Aug cop *in benedictione* | και θερισει: DG[r*]K aeth om και

7. προηρηται cum ℵBCP 31. 67** 71. (P* προειρεται, P**G 17. προειρηται) Chr[cod] ap Wtst, item *sicut* (*secundum quod*) *proposuit* d e n[34] Cyp[304] Aug[op] mon, *prout destinavit* f vg, *secundum propositum* g fu Ambrst Sedul, *sicut propositum habet* Hier[gal 4] ... ς Ti προαιρειται cum DEKL al pler Chr[677] Euthal[cod] Thdrt Antioch[1042] Dam ad h. l. et[parall 475]

8. δυνατει cum ℵBC*D*FG ... ς Ti δυνατος cum C[2]D[b]et[c]EKLP al fere omn (sed 61. b[ser] o[ser] pergunt δε εστιν) Chr Thdrt Dam al (Euthal cod δυναται ut[vid], utitur compendio). Ex Latinis d e f vg Aug[op] mon Ambrst al *potens est*, g *potest* | δε: DG[r*] 109. 178. 3P[e] demid tol syr[sch] γαρ | παντοτε: FG[r] 7. g om | αυταρκειαν ut ℵBC etc ... DEFGLP al ut[vi] mu -αρκειαν (D[c]K -τάρκειαν)

9. εισ τ. αιωνα (et. Clem[483] etc): FGK 6. 39. 42. 238. f g vg[cle] (et. harl tol, non am fu demid) aeth add του αιωνοσ

10. σπερμα cum ℵCD[b]et[c]EKLP al fere omn Chr[682] Cyr[glaph 228] Euthal[cod] Thdrt Dam ... Ln σπορον cum BD*FG 80. :: Mc 4, 26 et 27 βαλη τον σπορον, και ο σποροσ βλαστα Lc 8, 5 et 11 του σπειραι τον σπορον αυτου et ο σποροσ εστιν non fluctuant, nec magis quod subsequitur πληθυνει τον σπορον υμων. Propterea σπερμα h. l. non a lectione Esaiae και ου μη αποστραφη εωσ αν μεθυση την γην και εκτεκη και εκβλαστηση και δω σπερμα τω σπειροντι και αρτον εισ βρωσιν, aliena manu derivatum puto. | τω σπειροντι: L 37. 47. τ. σπειραντι | χορηγησει et πληθυνει et αυξησει (C -νη) et αυξησει cum ℵ*BCD*P (αυξησει et. FG) al[15] d e f g r vg cop arm aeth Cyr[glaph 228] (et[esa 86]) Euthal[cod] Cyp[240] Aug[op] mon Ambrst al ... ς (= Gb Sz, sed Gb') χορηγησαι et πληθυναι et αυξησαι cum ℵ[c]D[c]FG[r]G[r](sed vide de his ante)KL al longe plu go Chr Cyr[esa 430] (επευχεται λεγων) Thdrt Dam al. Male h. l. ut toties alibi exscripsit K lectiones codicis D, ita ut daret χορηγησει et αυξησει, notato utroque loco ε, recte vero ex D[c] πληθυναι sumpsit. | γενηματα cum ℵBCDEFGKLP al ut[vi] plu (11 ap Scri, plus etiam ap Mtthaei) Euthal[cod] Chr[mosc 2], nec aliter Cyr[glaph 228] et[esa 86] (non item esa[430]). Cf et. syr[P] mg g[r] γενημματα ... ς (= Gb Sz) γεννηματα cum minusc vix mu, item ut editi sunt Chr Thdrt Dam al

11. εν παντι: FG[r] g Chr[683] (et.[mosc 2]) Aug[op] mon praem ινα sequente

πᾶσιν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ.
12 ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσ- Phl 2, 30
αναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλα καὶ περισσεύουσα
διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακο-
νίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας
εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, 14 καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπι-
ποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.
15 χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. 8, 16

X.

1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΰτητος Ro 12, 1
καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν
ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· 2 δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆ-
σαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομέ-

---

participio (g *locupletati*, Aug *ditati*). Sed f vg *ut in omnibus locupletati abundetis*, Cyp^{340} et^{304} Ambrst *ut in omnibus locupletemini*. | ητισ: DE^{r*} 39. *ει τισ*, item *si quis* Ambrst$^{edd\ aliq}$ et$^{ed\ vet}$ | δι ημων: C^{3}P al^{10} g* syrP^{mg} Dam *δι υμων* | των θεω: D* (non^{b} nec^{c}) om των . . B *θεου*. Hinc Ln$^{ed\ min}$ om *τω*, et$^{ed\ mai}$ habet [τω] *θεω*

12. *λειτουργιας* et. ℵBDEFGLP etc ... C al pauc *-γειας*. Item (v. 11) B*L al *ευχαριστειαν* et (hoc versu) FGL al *ευχαριστειων*. | *τω θεω*: Ln$^{ed\ min}$ cum B 46. τ. *χριστω*. Libere f vg (non item Cyp Aug Ambrst) *in domino*. Ceterum Ln$^{ed\ min}$ *θεῷ*.^{12} (*ὅτι ἡ* – τ. *χριστῷ*),

13. *δια* ... Ln$^{ed\ min}$ praem *και* cum B | τ. *ομολογ. υμων*: 37. om *υμων* | *κοινωνιας*: 39. 43. l^{acr} *διακονιας* | *εισ αυτουσ*: P *εισ εαυτ.*

14. *δεησει*: 17. *δεησεισ*, item (sed differt$^{od\ rom}$) Ambrst *orationes* | *υπερ υμων*: ℵ*(sed ipse* correxit)BE^{sr} 2. 4. 115. al *υπ. ημων* | *υμασ*: ℵ^{c} Ambrst add *ιδιν*, *videre*, item 17. 66^{mg} praem *ιδειν*

15. *χαρισ* sine copula cum ℵ*BC*D*FG 17. 74. a^{acr} d e f g vg (contra r *gratia ergo*) go Aug$^{op\ mon}$ al (et. Ambrst^{ms}) ... ς (Gb^{00}) add *δε* cum ℵ^{c}C^{2}D^{b}et^{c}EKLP al pler syr^{utr} cop arm (aeth libere vertit) Chr^{888} Euthal^{cod} rell Ambrst^{edd} Sedul | D* *ανεκδιηγητω*

X. 1. *πραυτητοσ* cum ℵ*BFGP 17. 73. Euthal^{cod} ... ς *πραοτητοσ* cum ℵ^{c}CDEKL al pler Chr^{888} Thdrt Dam al | *μεν*: K om | *εισ* (B *δι'*, 92. *προσ*) *υμασ*: P *εν υμιν*, item *confido in vobis* f g r vg, *audeo in vobis* d e

2. DE 47. *παρων* | *τη πεποιθησει*: C^{3} (a *δε το* usq *οπλα τησ* v. 4. omnia rescripta) cop add *ταυτη* | *τινασ*:-C^{3} om

νουσ ἡμᾶσ ὡσ κατὰ σάρκα περιπατοῦντασ. 3 *ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντεσ οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα,* 4 *τὰ γὰρ ὅπλα τῆσ στρατιᾶσ ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸσ καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων,* 5 *λογισμοὺσ καθαιροῦντεσ καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆσ γνώσεωσ τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντεσ πᾶν νόημα εἰσ τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ,* 6 *καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντεσ ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.*

7 *Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τισ πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼσ αὐτὸσ*

---

3. *περιπατουντεσ* (FG -ντασ) et. Clem^{588} Or$^{int\ 2,79}$ et^{4,564} etc ... Or$^{1,628.\ 728}$ et$^{cat\ 65}$ Eus$^{ps\ 286.\ 320}$ *ζωντεσ*, Clem^{495} *οντεσ*. Cf et. Diogn^{5} *εν σαρκι τυγχανουσιν, αλλ ου κατα σαρκα ζωσιν.*

4. *στρατειασ* cum א(B?)CDEFGKLP al mu (et quidem D^{c}KLP 37. 47. e^{acr} n^{acr} *στρατιᾶσ*) ... ς Ln *στρατειασ* cum B (sed *ε* manu emendatrice inlatum videtur) al plu^{vld}, nec aliter in Clem Or etc odi consuevit :: tanta vero formae *-τειᾶσ* auctoritas non deserenda, etsi alter locus, 1 Tim 3, 18, inter utramq formam magis fluctuat. Ceterum Ammonius notat: *στρατεία ἐκτεταμένωσ, τὸ πρᾶγμα· στρατειὰ συνεσταλμένωσ, τὸ τῶν στρατιωτῶν πλῆθοσ. ἐναλλάσσει δὲ πολλάκισ ἐν τῇ χρήσει.* Quae quum probentur ab aliis, ab aliis reprobentur (cf. Steph. Thes. Gr. Linguae), antiquissimos codd. in numero haberi par erit. | τ. *στρατ. ημων*: L per incuriam h. l. add *ου καθαιρεσιν* | Ln edidit: *στρατευόμεθα*[4] (*τὰ γὰρ - ὀχυρωμάτων*),

5. *καθαιροντεσ* et. Clem$^{488.\ 588}$ Or$^{1,628.\ 2,314}$ et^{prov} (Notitia^{104}) et$^{cat\ 66}$ Bas$^{regg\ 454.\ 502.\ 508}$ Or$^{int\ 2,79.\ 207.\ 2,53}$ etc ... D^{gr*} (א utrinq lectionem miscet) *καθαιροντων*. Cf et. Or^{2,547} – *των ετοιμωσ εχοντων εκδικειν πασαν παρακοην και καθαιροντων παν υψωμα επαιρομενον* etc (sed id non ad lectionem codicis D^{gr*} pertinet) | *γνωσεωσ* et. Clem Or Meth^{2,787} Bas etc ... 17. *δοξησ* | *και αιχμαλωτιζοντεσ* (D* *εκμαλ-*, 39. 71. e^{acr} al fere^{10} Dam *-τευοντεσ*): F^{gr}G d e g m^{95} om *και* | *εισ* (go praem *και*) *την υπα. του χῡ*: D*EF^{gr}G d e g m^{95} go add *αγοντεσ*

6. *εν ετοιμω* (73. *εν ετοιμωσ*): D* Or^{2,314} *ετοιμωσ* (E rursus inepte miscuit lectiones codicis D) | *πληρωθη*: C 39. r Aug$^{ep\ 185}$ add *προτερον* | *υμων η υπακοη*: D*et^{c}(non item^{b})EF^{gr}G d e g r Aug Ambrst *η υπακ. υμων* (D*F 114. d e g Ambrst^{cdd} *ημων*), item cat^{415}

7. *βλεπετε;* ut et. ς (contra Ln Ti *βλεπετε.*). Sic praecepit etiam Thdrt ad h. l.: *κατ' ἐρώτησιν ἀναγνωστέον.* Aliter Gennad in scholio codicis 20: *κατὰ ἐπιτιμητικὴν ὑπόκρισιν τοῦτο ἀναγνωστέον.* Similiter Chr^{606}: *ὃ δὲ λέγει, τοῦτό ἐστιν· ἀπὸ τῶν φαινομένων δοκιμάζετε, ἀπὸ τῶν σαρκικῶν, ἀπὸ τῶν σωματικῶν.* Item cat^{415} *ἀπὸ τῶν φαινομένων κρίνετε*, item Thphyl Oec. Consentiunt Latini: *videte*, ut d e f g r ^{1}g etc. | *πεποιθεν*: B *δοκει πεποιθεναι* | *χριστου*: D*E*FG d e f g fu floriac allachm (non item r vg^{cle} am demid etc) Ambrst (sed non^{ed} rom) add *δουλοσ* | *παλιν*: F 14. d^{acr} ante *λογιζ.* | *εφ* (et. Ln$^{ed\ min}$) cum

Χριστοῦ, οὕτωσ καὶ ἡμεῖσ. 8 *ἐάν τε γὰρ περισσότερόν τι* 12, 6 13, 10
καυχήσομαι περὶ τῆσ ἐξουσίασ ἡμῶν, ἧσ ἔδωκεν ὁ κύριοσ εἰσ οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰσ καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, 9 *ἵνα μὴ δόξω ὡσ ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶσ διὰ τῶν ἐπιστολῶν.* 10 *ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματοσ ἀσθενὴσ καὶ ὁ λόγοσ ἐξουθενημένοσ.* 11 *τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτοσ, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντεσ,*

ℵBL 21., item *apud* (*aput* d r) *se* d e f r vg. g *intra se* ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti αφ cum CDEFGKP al pler Chr^{696} Euthal^{cod} Thdrt Dam | *και ημεισ* sine additam cum ℵBCD*FGP al^{10} d e f g r vg go syr^{utr} ar^{e} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Ambrst al ... ς Ti add *χριστου* cum D^{c}EKL al pler cop (certe ita Wilkins) Dam Oec

8. *εαν τε* cum ℵCDEKLP al pler r (*sive enim*) f vg (hi^{s} et Ambrst al *nam et si*) syr^{P} aeth (go *at quidem si quid*) Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... Ln$^{ed\ mai}$ *εαν* [*τε*] et$^{ed\ min}$ om *τε* cum BFG 17. 31. 73. 80. 177. 178. d^{ecr} arm Chr Thphyl, nec magis expri d e g tol Sedul (habent *si enim*) syr^{sch} cop | *περισσοτερον* (17. 39. al^{6} Chr^{696} *περισσον*) cum ℵ*BCD*K*FGP 39. 45. 120. c^{ecr} d e f g r vg (de his vide ante) go cop syr$^{P\ txt}$ arm aeth Euthal^{cod} Ambrst etc (vide ante) ... ς Ti praem *και* cum ℵ^{c}DK^{c*}L al pler syr^{sch} et$^{P\ mg}$ Chr Thdrt (*και περισσ. τι καυχ. και περι τησ*) Dam | *τι* (37* arm om) ... F^{gr}G d e g r^{vl} Ambrst Vig^{varimad} ante *περισσ.* pon | *καυχησομαι* cum KLP 114. 122. al^{8} ser (et haud dubie al) Thphyl ... ς Ln Ti *καυχησωμαι* cum BCDE(FG −*σωμα*)K al pler^{vl} (17. −*σωμεθα*) Chr$^{696\ sq}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam | *εξουσιασ ημων* (aeth^{utr} *υμων*): c*P 115. 119. al paue syr^{sch} ar^{e} cop Chr Thdrt Thphyl om *ημων* | *ο κυριοσ* (D*E*FG 8^{pe} d e f g r Vig varim *ο θεοσ*) sine additam cum ℵ*BCD* 17. 66** d e am* fu** tol al lachm aeth Euthal^{cod} ... ς add *ημιν* cum D^{c}EFGKL al pler (74. d^{ecr*} *ημων*) demid go Thdrt Dam, item praem *ημιν* P 73. f vg^{cle} am** (r fu* *nobis dedit domin.*) arm syr^{P} Ambrst Vig$^{varim.}$ Similiter vel praem vel add *μοι* syr^{sch} ar^{e} cop Chr^{696} Thphyl

9. *ινα*: 6. 10. 37. 38. 48. 67. 72. 73. 74. 80. 115. a^{ecr} f^{ecr} f vg Ambrst al add *δε* | *δοξω*: D*K F^{gr}G d e g Ambrst *δοξωμεν* | *ωσ αν*: D^{gr*} om | *εκφοβειν*: DE d e g (sub *aut*) *εκφοβοντεσ, terrentes* (g *terrendo t tes*) ... P *εκφοβων*

10. *αι επιστολ. μεν* cum ℵ*B, item *quia epist. quidem* r Ambrst ... ς Ti *αι μεν επιστ.* cum ℵ^{c}DEFGKLP al omn^{vl} Methepiph^{ser} Chr^{ecr} Euthal^{cod} Thdrt Dam, item *quoniam quidem epist.* d e f g vg | *φησιν* cum ℵD EFGKLP al omn^{vl} etc, item *inquid* d e, atque etiam cop aeth^{PP} ... Ln *φασιν* cum B, item *aiunt* r, *inquiunt* f g vg syr^{utr} go (arm *dicitis*) ... aeth^{ro} Method^{c}piph Ambrst om | *εξουθενημενοσ* cum ℵDEFGKLP etc (Dam *εξουθενουμενοσ*) ... Ln *εξουδενημενοσ* cum B

11. *οιοι εσμεν* (et. f g): F^{gr}G^{gr} *οιοι μεν*

τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. 12 οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. 13 ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, Ro 12, 3 ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως

---

12. *τολμωμεν*: B *τολμω* | *εγκρι-* cum B*D* et *συγκρι-* cum B*D*FG ... ς Ln *εγκρ-* et *συγκρι-* cum ℵB^{3}D^{2}EK^{s1}LP etc | *εγκριναι*: FG 30. 80. n^{ser} *κριναι* ... D*E add *εαυτους*, item (omisso *εαυτους* quod sequitur) D^{b}; consentiunt autem d e *non enim audemus* (d *audimus*) *coniungere nos aut comparare quibusdam* etc. Praeterea D^{gr*} om *τισιν* | *αλλα*: D*L 17. 37. 73. 74. a^{scr} Chr^{696} αλλ | *εν εαυτοις*: F *εν αυτοις* | *εαυτους* ante *μετρουντες*: ℵ* om (suppl^{a}) | *εαυτους εαυτοις*: DEK 37. 73. 219. d e (hi^{2} *comparantes nobis nosmetipsos*) Chr^{696} Thdrt *εαυτοις εαυτους* | *ου συνιασιν* cum ℵ^{a}B 10. 17. 31. 37. Euthal^{cod} (*συνίασιν*) Thdrt; item ℵ* 93. *ου σινισασιν* ... ς Ti *ου συνιοῦσιν* cum D^{c}EKLP al pler (80. om *ου*) Chr Thdrt^{cod} Dam al | *ου συν.* ^{13}*ημεις δε*: haec conservavimus cum ℵ(et* et^{a} etc)BD^{gr} E^{c}KLP al fere omn r syr^{utr} cop arm aeth go Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug^{civ} *doi* 12,17 *etps* 34 *et*^{faust} 22, 47; item certe *ημεις δε* (sine *ου συν.*) 74** vg Pelag ... Gb^{00} cum D* FG 109 (g^{r} et^{lat}) d e f g Ambrst auct^{sing} cleric 526 Sedul Vig^{varim} 750

13. *ημεις δε*: vide ante | *ουκ* cum ℵBD*FGKLP al^{30} Chr^{696} Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl ... ς *ουχι* cum D^{c}E al longe plu Oec | *εις τα αμετρα*: D*FG *εισ το αμετρον*. Item *in immensum* d e f g r vg. | *καυχησομεθα* (17. 47. 114. *-χησωμεθα*, 8P^{c} *-χωμεθα*): FG f g auct^{sing} cler *καυχωμενοι* ... Gb^{0} cum D^{gr*} d e | *ου εμερισεν*: M 49. 67** 74. a^{scr} *ου* (sed M 67** *οσου*) *εμετρησεν*. Item *quam* (*qua*) *mensus est* d e f g vg auct^{sing} cler Vig^{varim}; contra r Ambrst *quam partitus est* | *ημιν*: F^{gr}GL 46. 219* 13^{lect} g om | *θεος*: DE d e Epiph^{anc} ^{6} (sed non^{ed} dind) *κυριος*, item Vig^{varim} *dominus Iesus* | *εφικεσθαι*: DE 109. Epiph^{anc} ^{6} Chr^{mosc} ^{1} *αφικ*.

14. *ου γαρ ωσ μη* cum ℵDEFGKLM al pler d e f g vg syr^{utr} cop Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... P 4. Chr *ου γαρ μη ωσ* ... Ln *ωσ γαρ μη* cum B 114. 116. (postea Ln *ὑπερεκτ. ἑαυτούς;*) | *εφικνουμενοι*: Chr^{696} *εφικομενοι* ... K 2. 123** *αφικνουμενοι*, FG *αφικομενοι* | *αχρι γαρ* (et. ℵ^{a}): ℵ* d^{scr*} om *γαρ*. Ceterum ediderunt Gb Sz (*ἄχρι γάρ καὶ – τοῦ χρι.*) et Ln (*ὡσ γὰρ καὶ – τοῦ χριστοῦ*)

15. *εν αλλοτριοισ*: 89. 119. 178. Dam praem *αλλ* | *κοποισ*: F vitiose *κονοισ*, Thdrt^{cod} *πονοισ* ... 3. Dam *τοποισ* | *ελπιδα δε* et. Clem^{a2c} etc ... LM al^{15} fere om *δε*, item Cyr^{hr} ^{241} (sed om *ουκ εισ τα* usq *κοποισ*)

ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν,
16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κα-
νόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. 17 ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ 1 Co 1, 31 Ier 9, 23
καυχάσθω· 18 οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκι-
μος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

XI.

1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀν-
έχεσθέ μου. 2 ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς Eph 5, 26 a

| της πιστ. υμων: B d^{ser} τ. πι. ημων | κανονα ημων: ℵ κα. υμων | περισσειαν ut ℵBD^{c}ELM etc ... D*FGKP -σσιαν

16. υπερεκεινα: n^{s} 109. 178. al (sed vix mu ut^{vid}) ὑπὲρ ἐκεῖνα, ut et. editum Cyr$^{hr\,241}$; 116. υπερκειμενα

17. καυχωμενος: L (qui talia saepe habet) 47* al -χομενος

18. συνιστανων (Gb'') cum ℵBD*KFGMP al^{15} Or^{1,297} Ephr^{278} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1197} Dam ad h. l. et ex$^{cod\ paris}$ bis^{parall} (vdtr^{566} et^{730}) ... ς συνιστων cum D^{c}KL al longe plu Dial^{828} Eus$^{ps\ 679}$ Macar$^{all\ 7,172}$ Chr^{699} al | εστ. (FG add ο) δοκιμ. cum ℵ*BFGKLMP al omn^{vid} g Or^{1,297} Dial^{828} Ephr^{278} Euthal^{cod} etc (Eus^{ps} Macar Antioch om εστιν) ... ℵ* DE d o f r vg Dam$^{parall\ 566}$ (et^{paris}) et^{730} (non item^{paris}) δοκιμ. εστ. | αλλ cum ℵDEFGKLP al omn^{vi} Or Eus Ephr Euthal^{cod} al mu ... ς Ti αλλα cum B et (sed pro loci natura certo dici nequit) M^{vid}

XI. 1. οφελον cum ℵB(D* οφιλον)MP al plu Chr^{703} et^{2,603} Thdrt Dam Thphyl ... D^{c}EFGKL al^{25} Chr$^{mosc\ 1}$ Euthal^{cod} Oec ωφελον :: cf ad 1 Co 4, 8. Gal 5, 12 | ανειχεσθε (et. ς Gb Sz) cum ℵBDEFGLMP al plu Chr$^{cod\ paris}$ et$^{mosc\ 1}$ et^{2,603} Dam Oec ... K 37. 73. al^{10} fere Euthal^{cod} Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt ανειχεσθε ... ς^{e} ηνειχεσθε cum minusc vix mu Chr^{montf} ad h. l. Thphyl | μου: FG d o f g r vg Lcif^{239} Ambrst al post αφροσυνης pon sive expri, vide post | μικρον τι (et. ς^{e}) cum ℵBDEM 17. 118. 121. 137. n^{ser} al vix mu f vg go syr^{P} Chr^{2,603} Thphyl ... ς Gb Sz om τι cum FGKLP al plus^{50} d e g r Chr ad h. l. et$^{2,347.\ 349}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec Lcif Ambrst | αφροσυνης cum ℵBDEP (vdtr et. M sed perlit) 17. 118. 121. 137. al vix mu, item ς^{e} της αφροσυνης cum FG al? Chr^{2,603} Thphyl, 49. αφροσυνην. Latinos vide post ... ς Gb Sz τη αφροσυνη cum KLP al plu (plerique qui τι om) Chr^{703} et$^{2,347.\ 349.\ 357}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec. Ex Latinis sic vero f vg *utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae; d e utinam portaretis pusillum insipientiam meam; g utinam pateremini paululum t pusillum imprudentiam meam;* r Lcif *utinam sustineretis modicum* (Lcif *pusillum*) *insipientiae meae*, Ambrst *utinam sustineretis pusillum imprudentiam meam.* Item go *utinam pateremini meae modicum aliquid insipientiae*, syr^{P} *utinam autem pateremini meam paulisper insipientiam*, syr^{sch} *uti-*

ωη 3, 4 ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· 3 φοβοῦμαι
δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ,
φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπο τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς Χριστόν.
ωη 1, 6 ωω 4 εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύ-

nam autem tolerantes fueritis me paullulum ut loquerer stulte, cop *utinam sustineretis me paulisper in insipientia mea*, arm – – *μικρον τι και της μου αφροσυνης* | *ανειχεσθε*: ℵ *ανασχεσθε* (nec correctum)

2. *θεου ζηλω*: 37. 48. 72. *ζηλ. θε.* | *τ. χριστω*: 37. *τ. θεω*, Or^{2,189} *τ. κυριω* (non item Or^{2,419} *κατα το· βουλομαι δε τόνδ παντας υμας παρθενον αγνην παραστησαι τω χριστω*, cf et.^{2,189}. Accurate vero hunc locum reddit Or$^{int\,2,159}$ *statui enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo*, item^{353} ac saepe)

3. *φοβ. δε*: L om *δε* | *μηπως* et. Clem^{544} Or$^{gall\,14,26}$ Eus$^{ps\,309}$ Epiph$^{275.\,666}$ etc ... FG a^{scr} Chr^{705} bis (*δια φησι· μηποτε*, item *λεγων· μηποτε*. Sed paullo ante affert verba contexta cum *μηπως*) et^{10,632} (non item^{alib}) *μηποτε* ... D* Clem^{553} *μη*. Ex Latinis f g Hier$^{ezech\,32}$ *ne forte*, contra d e r vg Lcif^{239} Ambrst Hier$^{iovin\,2}$ al mu nil nisi *ne* | *ως*: excidit (post *μηπως*) in L | o *οφις*: 114. c^{scr} d^{scr} al Chr^{705} et^{10,815} et^{9,772} (non item^{alib}) Dam om o | *εξηπατ. εναν* cum ℵBFGMP 17. 37. 80. g cop aeth Clem$^{544.\,547}$ Or$^{gall\,14,26}$ et$^{int\,2,248.\,3,384}$ Eus$^{ps\,309}$ Epiph$^{275.\,666}$ Euthal^{cod} Hier^{ezech} et^{iovin} Gaud$^{serm\,9}$ (ℵ* *υμιν* pro *εναν* scripsit, sed ipse* suprascripsit *εναν*) ... ς *εναν εξηπατ.* cum DEKL al pler d e f r vg go syrP arm Clem^{553} Chr^{705} et^{1,471} Thdrt al Or$^{int\,4,481}$ Lcif^{239} Ambrst al mu | *εν τη* et. Clem^{544} Or$^{gall\,14}$ Epiph$^{275.\,666}$ etc (d e *de astutia sua*, g *in astutia sua*, Or$^{int\,2,264}$ *in nequitia sua*) ... D^{gr*} om *εν*, nec exprim f r vg Or$^{int\,bis}$ Lcif Ambrst Aug$^{ioh\,8,3}$ ac^{saep} al | *φθαρῃ* (KLP al -*ρει*) sine *ουτως* cum ℵBD*FGP 17. d e g r go cop arm Clem$^{544.\,553}$ Eus$^{ps\,309}$ (sed om et. *εν τη πανουργ. αυτ.*) Epiph^{275} Euthal^{cod} Lcif^{239} Gaud$^{serm\,9}$ ... ς Ti praem *ουτω* (*ουτως*) cum D^{b}E^{tc}EKLM al pler f vg syr^{utr} (aeth^{utr} praem *fortasse*) Or$^{gall\,14,26}$ et$^{int\,ter}$ Epiph^{666} Chr^{705} et^{1,471} Thdrt Dam Archel^{591} Aug$^{ioh\,8,3}$ ac^{saep} Ambrst al mu | *απο της απλοτητος* sine additam cum ℵ^{c}D^{c}KLMP al pler f vg (vertunt ut et. Or^{int} *a simplicitate*) syr^{sch} et$^{P\,txt}$ Clem$^{544.\,553}$ Or^{gall} et$^{int\,2,248}$ et (*a simplicitate fidei*) ^{4,481} Eus$^{ps\,309}$ Chr^{705} et^{1,471} Euthal^{cod} Thdrt al Hier$^{ezech\,32}$ et$^{iovin\,2}$, item *a castitate* Lcif^{239} Ambrst al ... Ln add *και της αγνοτητος* cum ℵ*BF^{gr}G 17. 74* a^{scr} g tol go aeth^{utr} syrP c.* Archel^{591} Dam Aug$^{ioh\,8}$ et$^{faust\,21}$ (his ll. et alibi *a simplicitate et castitate*, sed$^{ep\,188}$ et$^{civ\,dei\,14,7}$ et^{alib} tantum *a castitate*). Rursus D*E d e Epiph^{666} habent *απο της αγνοτητος και της απλοτητος*. Cf et. Epiph^{275} *απο της απλοτητ. και αγνειας χριστου και δικαιοσυνης.* | *εις* $\overline{χν}$ cum KFGM 80. 89* d^{scr} 8pe (k^{scr} Eus$^{ps\,309}$ *εν* $\overline{χω}$) ... ς Ln Ti *εις τον* $\overline{χν}$ cum BDEKLP al pler Clem$^{544.\,553}$ Or$^{gall\,14,26}$ Epiph^{666} Chr Euthal^{cod} Thdrt al ... r Lcif Ambrst Gaud$^{serm\,9}$ al *in Christo Iesu*

4. *αλλον*: 17. *ετερον* | *ιησουν*: FG 4* f g vg arm Ambrst al *χριστον* |

ξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε· 5 λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. 6 εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης 12, 11
τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. 7 ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; 8 ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· 9 τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλ- 12, 13
θόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα Act 18, 5

ελαβετε: FG εδεξασθε | ευαγγ. ετερον: $F^{gr}G$ g add λαμβανεται (g accepistis) | ανειχεσθε cum ℵD^{c}EGKLMP (P ενειχεσται) al plu Chr^{mosc1} semel Euthal^{cod} Dam ... ς (= Gb Sz) ηνειχεσθε cum 47. al mu (2 ap Scri) $Chr^{706\ bis}$ Thdrt al (certe ut editi sunt) ... Ln ανειχεσθε cum BD* 17. $Cyr^{fid\ 120}$. Item r *patimini*, contra d e f g vg Ambrst al *pateremini*.

5. γαρ cum ℵDEFGKLMP etc (arm εγω γαρ ουτως λογιζομαι) ... Ln δε c. B | υστερηκεναι: D*E d e r fu tol al^{lachm} add εν (fu al om) υμιν. Sic d e r tol: *existimo enim me nihil minus fecisse in vobis ab aliis app.* (tol *a magnis app.*, r *ab his qui valde sunt apostoli*). Contra f vg *exist. enim nihil me minus fecisse a* (am om) *magnis app.* (fu *vobis ab aliis app.*), g *exist. me enim in nullo inferiorem esse qui supra modum sunt apostolis*, Ambrst *exist. enim me in nullo inferiorem fuisse iis qui valde sunt apostoli*.

6. ει δε (syrP c.*) και et, r *si autem et*, fu al^{lachm} Ambrst *sed et si* ... D* om δε, item habent d e f g am demid tol *et si*, vg^{cle} Pelag syr^{sch} *nam et si*, go cop nil nisi *si* | ιδιωτης: D*E d e g demid al^{lachm} (Ambrst post τω λογω) add ειμι | φανερωσαντες cum ℵ*BF^{gr}G 17. g (*manifestantes t -status sum*), item addito εαυτους M 108** 8pe go (*manifestavi me*) arm; 67. φανερωσαι εαυτους ... ς φανερωθεντες c. ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler r (*manifestati facti*) vg^{cle} (*manifestati sumus*, et. tol harl) syr^{utr} cop Chr^{706} Euthal^{cod} Thdrt Dam Sedul (*manifesti sumus*) ... D*et^{b} d e f am fu demid flor Ambrst al φανερωθεισ (*manifestus* vel *manifestatus sum*) ... 1. 108. φανερωθεντι | εν παντι: f g r vg Ambrst Pelag *in omnibus* | εν πασιν: FG f g r vg Ambrst Pelag om, nec exprim syr sch | εν πασιν εισ υμασ: d e *in omnes vos*

7. ἢ (d e *an*, $Aug^{op\ mon}$ *numquid*): FG η μη, item f g r vg Ambrst Pelag *aut* (r *an*) *numquid* | εμαυτον cum ℵBKM al pler $Or^{5,734}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... DEFGLP 53. 74. 93. h^{scr} εαυτον

8. ουθενος cum ℵBMP 17. 37. 80. 113** Euthal^{cod} Dam ... ς ουδενος cum DEFGKL al pler Chr^{710} Thdrt

9. εμαυτον υμιν cum ℵ*BMP (R υμιν εμαυτον υμιν) 17. 37** 73. 93. d e f vg Euthal^{cod} ($Aug^{op\ mon}$ *me in vobis*; contra Ambrst^{libere} *sine onere vestro me ipsum*) ... ς Ti υμιν εμαυτον cum ℵ^{c}D^{gr}E^{gr}F^{gr}GL (R

καὶ τηρήσω. 10 ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. 11 διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. 12 ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. 13 οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. 14 καὶ οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. 15 οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι. 17 ὃ

vide ante) al pler g go arm Thdrt Dam ... κ 37* 115. om υμιν. Lu edidit[9] (τὸ γὰρ ὑστέρημα - ἀπὸ *Maked.*),

10. χριστου: D^{gr*} om (sed ipse* suppresse vdtr) | ου φραγησεται: ita et. ς^{e} Gb Sz ... ς ου σφραγισεται de coniectura vel errore (tamen sic d^{scr}, 14. 74. 238. ου σφραγησετ.) | εισ εμε: FG 2. 120. 81^{pe} εν εμοι ... Chr (et.$^{mosc\,2}$) Thdrt om | κλιμασιν: LP^{vi} 37. al aliq κλημ- | τησ αχαΐασ: FG 14. om τησ

11. οτι: B om | ο θεοσ: D* Thdrt om ο

12. εκκοψω: 114. εγκοψω | L al pauc καυχωνται | καθ. και ημεισ: P^{gr} d^{scr} καθ. κ. υμεισ

13. οι γαρ: P^{gr}G^{gr} ου γαρ | ψευδαποστολοι (etiam g *pseudapostoli*) ... D*E ψευδοαποστολοι. Item *pseudoapostoli* d e f m^{61} r vg, nec aliter Ambrst Hier$^{gal\,1}$ al. Apud Tert$^{marc\,5,12}$ variant edd (ed. Semi. *pseudapostolos*, non item$^{praescr\,4}$). | εισ αποστολουσ: FG om εισ (it vg *transfigurantes se in apostolos*; g sub *t transfigurati* etc)

14. ου θαυμα cum NBD*FGPR 17. 39. 67** 74. a^{scr} Or^{2,492} Euthal^{cod} Dam^{paris} ... ς ου θαυμαστον cum D^{b}etcEKLM al pler Chr (ουδεν vel ut$^{mosc\,2}$ ουθεν θαυμ.) Thdrt Dam ad h. l. | εισ αγγελον et. Clem^{772} Or$^{1,746.\ 2,492}$ e(cat eph^{215} Eus$^{ps\,313}$ Cyr$^{hr\,51.\ 78.\ 220}$ al mu Tert$^{marc\,5,12}$ al mu ... D* d e m^{61} Or$^{lat\,4,670\,edd\,ante\,delar}$ Leif^{239} Ambrst Promiss^{5} ωσ αγγελοσ

15. ουν: D* d e m^{61} go syr^{sch} arm Leif^{239} om | οι διακονοι (120. αγγελοι) αυτου: K om διακ. | αυτου: K εαυτου | ωσ διακ. δικαι.: Dam^{paris} εισ διακονουσ δικ. | εσται et. Clem^{511} etc ... D* d e m^{61} Leif εστιν (item go *fit*), r non exprim

16. με pri: 37. om | μηγε: D* μη | καγω μικρον τι cum NBDEFGKLMPR al plu it vg syr^{sch} arm aeth go (cop *ut glorier etiam paulisper*) Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... ς (= Gb Sz) μικρον τι καγω cum minusc pauc vi (nullus ap Scri) syrP Oec | καυχησωμαι cum NBFGM al pler Chr^{749} Thdrt Dam ... DEKLPR 73. d^{scr*} al Euthal^{cod} καυχησομαι

λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. 18 ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. 19 ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· 20 ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. 21 κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. 22 Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραηλεῖταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. 23 διάκονοι Χριστοῦ εἰσίν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς

---

17. *ου κατα κυρ. λαλω* cum ℵBFGKPR al[12] f g syr[sch] arm aeth Bas[regg 498] Chr[719] Dam (Euthal[cod] *ου δια χν λαλω*, sed *δια χν* in rasura) Or[int 4,680] ... ς *ου λαλω κα. κυρ.* cum DELM al pler d e r vg go cop syr[P] Thdrt Thphyl Oec Or[int 2,830] Aug[doctr 4] Ambrst al. Sed pro *κατα κυριον* 114. f r vg[clo] fu demid (non item am tol) Or[int bis] Ambrst Aug *κατα θεον, secundum deum*, 37. *κατα ανθρωπον*

18. *καυχωνται*: L al pauc *-χονται* | *κατα σαρκα* cum ℵ*D*FGR 17. 71. 73. 8[pc] Chr[720] Dam ... ς Ln Ti *κα. την σα.* cum ℵ[c]BD[c]EKLMP al pler Thdrt | *καυχησομαι*: 17. 37. g[scr*] *-σωμαι*

20. *ανεχεσθ. γαρ*: arm add (de suo) *εἴ τις ἐξαπατᾷ ὑμᾶς* | *εἰς προσωπον υμας* cum ℵBD*et[c]EFGP 17. 37. 73. o[scr] 8[pc] (e sil) d e f g r vg (sed am *in vos faciem* sic) syr[P] aeth Euthal[cod] Dam Or[int 3,678] Ambrst al ... ς *υμας εις προσωπ.* cum D[b]KLM al pler syr[sch] arm go Chr[721] Thdrt

21. *ημεις*: FG[rg] g post *ησθενη.* pon | *ησθενηκαμεν* cum ℵB 17 (testo Gb[ms]) 37. 73. 80. Euthal[cod] ... ς Ti *ησθενησαμεν* cum DEFGKLMP al pler Chr Thdrt Dam. Praeterea DE d e vg[clo] demid al[lachm] Ambrst (non item f g r am fu tol Aug[doctr 4]) add *εν τουτω τω μερει* | *δ'* et. f g r Aug: D* d e vg syr[utr] Ambrst om | *εν αφρο. λεγω*: FG[rg] g post *τολμω καγω* pon ... ℵ* om *λεγω* (suppl ℵ[a])

22. 23. *εισιν*; ... ς (non ς[o] Gb Sz) quater *εἰσιν*,

22. *ισραηλειται* (ut ubique edidimus) cum B*D*E*, item *-ληται* L et palimps[po] ... ς Ln *ισραηλιται* cum ℵ(sed *ισδρα-*)B[2]D[c]E[2]FGKMP etc

23. *χριστου εισιν*: FG[rg] g *εισ. χρι.* | *λαλω* cum ℵBKLMP al pler syr[P] cop arm etc ... DEFG 1. e[scr] Did[tri 69] *λεγω*, item *dico* d e f g vg syr[sch] go | *ὑπὲρ ἐγώ*: ita cum D[c]M, separant etiam FP, L al[4 scr] *ὑπερ ἐγω* ... G *υπερεγω*. Ln edidit *ὑπερεγώ*. | *εν πληγ. περισσ. εν φυλακ. υπερβαλλ.*, cum ℵ*FG[rg] g Or[1,257] Hil[120] (g *in plagis abundantius in carcerib. supra modum*; Hil *in pla. abund. in custodiis eminentius*). Confirmat et. Or[8 120] *τίς δύναται ἡμῶν τοῦτο εἰπεῖν· εν φυλακ. υπερβαλλ.*; Item P *εν φυλ. υπερβαλλ. εν πληγ. περισσ.* ... Ln *εν φυλακ. περισσ. εν πληγ. υπερβαλλ.* cum BD*et[c]E 17. d e f vg (hi omnes *in carcerib. abund. in plag. supra mod.*) go aeth Or[4,463 not] ex Philoc (sed *περισσευοντως*)

Dt 25, 3 ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις· 24 ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις
Act 16, 22 14, 19 27, 41 τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, 25 τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλι-
θάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·
26 ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
2 Tl 3, 11 6, 4 κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύ-
νοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις,
27 κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει,
ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. 28 χωρὶς τῶν παρ-
ἐκτὸς ἡ ἐπίστασίς μοι ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν
ἐκκλησιῶν. 29 τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται,
12, 6 καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; 30 εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας
Ro 1, 25 9, 5 μου καυχήσομαι. 31 ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ

Aug$^{doctr\,4}$ Ambrst al ... ς Ti *εν πλην. υπερβαλλ. εν φυλ. περισσ.* cum $\aleph^{c}$D^{b}KLM al pler syr^{utr} cop arm Or^{3,218} Chr^{726} Thdrt Dam ... Clem ^{618} Euthal^{cod} *εν πλην. υπερβαλλ.* omissis *εν φυλ. περισσ.*, Tert$^{scorp\,18}$ *in carcerib. plurimum* omisso altero membro | *πολλακις*: D^{gr*} *πολλοις*

24. *τεσσερακοντ.* cum $\aleph$B*DE ... ς *τεσσαρακ.* cum B^{2}KLP etc ... FG $\bar{\mu}$

25. *εραβδισθην* cum $\aleph$BDEFGKLP al permu (8 ap Scri, 5 ap Matth) Or$^{1.}$ $^{257.}$ ^{3,290} Eusp$^{s\,333}$ Euthal^{cod} al ... ς *ερραβδισθ.* cum M al plu Chr Thdrt Dam | P *εναυγαγησα*, d^{scr} *εναβαγησα*

26. *πολλακις*: D* d e syr^{sch} *πολλαις*

27. *κοπω* (F *κονο*, ut v. 23. *κονοις*) cum $\aleph^{*}$BDEFG d e g go ... ς (Gb^{o}) praem *εν* cum $\aleph^{c}$KLMP al omn^{vi} f vg Or$^{3,220.\ 296}$ et$^{int\,3,103}$ Bas$^{reg\,382}$ Chr^{727} Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug$^{doctr\,4}$ Ambrst al | *διψει*: B* al$^{2\,scr}$ Or^{3,296} *-ψη* | *πολλακις* bis: D* d e f vg syr^{sch} *πολλαις*

28. *επιστασις* cum $\aleph$BDEFG 17. 39. 67** 8^{lect} (et 17^{lect} *επιτασις*) k^{scr} 8^{pe} (e sil) Euthal^{cod} (item^{lib} Naz^{1,89} *επιστασια*) ... ς Ti *επισυστασις* cum KLMP al pler Chr^{727} Thdrt Dam. Explicat Chr^{727} *οἱ θόρυβοι, αἱ ταραχαί, αἱ πολιορκίαι τῶν δήμων καὶ τῶν πόλεων ἔφοδοι.* Ex Latinis d e *concursus in me*, Aug$^{doctr\,4}$ et$^{ps\,98}$ et$^{gal\,88}$ *incursus in me*, f g vg Ambrst al *instantia mea* :: cf ad Act 24, 12 | *μοι* cum $\aleph^{*}$BFG 17. Euthal^{cod}. Eandem lectionem videntur reddidisse d e Aug^{ter} *incursus in me*, item syr^{utr} *coetus qui est super me quotidie* ... ς Ti *μου* cum $\aleph^{c}$DEKLMP al pler f g vg (de his vide ante) Chr^{727} Thdrt Dam | *η καθ ημεραν*: FG *η* (F* om) *καθημεριν η*. Rursus FG om *η* quod sequitur ante *μεριμνα*

30. *μου*: B om

31. *ο θεος*: D*E d e add *του ισραηλ* | *του κυριου* sine additam cum $\aleph$B F^{gr}GKL al^{25} g am all^{acbm} go syrP Chr^{729} (et.mosc^{2}) Dam ... ς (Gb^{o}) add *ημων* cum DEMP al plu d e f vg (et. fu demid al) syr^{sch} cop arm aeth Euthal^{cod} Thdrt Aug$^{doctr\,4}$ et^{alib} Ambrst al | *ιησου* sine additam cum $\aleph$BF^{gr}G 17. 31. 37. 118. g am all^{acbm} go syrP arm Chr (et.mosc^{1})

ὢν εὐλογητὸσ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. 32 ἐν Δαμασκῷ Ga 1, 20
ὁ ἐθνάρχησ Ἀρέτα τοῦ βασιλέωσ ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν Act 9, 25
πιάσαι με, 33 καὶ διὰ θυρίδοσ ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ
τείχουσ καὶ ἐξέφυγον τὰσ χεῖρασ αὐτοῦ.

XII.

1 Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μέν, ἐλεύσομαι δὲ εἰσ ὀπτα- 11, 30
σίασ καὶ ἀποκαλύψεισ κυρίου. 2 οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ

... ς add χριστου cum DEKLMP al pler d e f vg (et. fu demid al) syr sch cop aeth Euthal^{cod} Thdrt Dam Aug Ambrst al | εισ τουσ αιωνασ: haec K suppl in mg

32. πολιν δαμασκηνων cum ℵBD*et^{c}EFGP 17. 37. 74. a^{scr} Euthal^{cod}, item it vg arm ... ς Ti δαμασκ. πολιν cum D^{b}KLM al pler Chr^{729} Thdrt Dam | πιασαι με sine θελων cum BD* d e f vg syr^{sch} ar^{e} arm Procop esa^{245} (φησι γουν ο παυλοσ· εν δαμασκω ο εθναρχησ αρετα του βασιλεωσ δαμασκηνων εφρουρει την πολιν πιασαι με) Ambrst al ... ς add θελων cum ℵD^{c}EKLMP al omn^{vid} go Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam; item praem θελων F^{gr}G g cop syr^{p} aeth

33. εν σαργανη (K -νει) et. Or$^{2,394\,bis}$ etc ... F^{gr}G^{gr} om. Explicat 112^{mg} ἐν σφυρίδι. Similiter apud Zonaram εἶδοσ σπυρίδοσ dicitur.

XII. 1. καυχασθαι δει (et. Sz Ln, item Gb') cum BD^{c}EFGLP 17. 31. 37. 39. 108. 137. al plus^{20} d e f g vg go syr^{utr} ar^{e} Euthal^{cod} Ambrst al. Sed 39. 17^{lect} f vg Euthal^{cod} Ambrst al praem ει, item ℵ^{c} lectione primae manus καυχασθαι δε non mutata ... ς (= Sz, hunc et Gb' vide ante) Ti καυχασθαι δη cum KM al plu aeth^{utr} (δη per *et ecce* expresso) Ath$^{gall\,5,238}$ (ελεγεν· καυχασθαι δη ου συμφερει μοι, αλλα τα τησ ασθ. μου καυχησομαι) Chr$^{732\,ss}$ Thdrt Dam Oec. Item ℵD* 114. cop Thphyl καυχ. δε | ου συμφερον (P -ρει) μεν cum ℵBFGP 17. 67**, item (vide post) f (g) vg cop. Similiter D^{gr*} syr^{sch} ar^{e} aeth go Euthal^{cod} ου συμφερει ... ς Ti ου συμφερει (DE συνφ-) μοι cum D^{c}E KL al pler d e (g *mihi quidem*) syr^{p} (sed add c. ob. *autem* post ου) Ath (ut ante) Chr Thdrt Dam Thphyl Oec Sedul (Ambrst vide post) | ελευσ. δε cum ℵBFGP 17. 73. 80. 118. 213. f g vg cop arm Euthal^{cod} Dam Ambrst al. Sed B 213. ελ. δε και ... ς Ti ελευσ. γαρ cum DEKL al pler syr^{utr} go (d e *ei* pro *enim*? pro *et*?) Chr Thdrt Thphyl Oec. Sic igitur totum locum reddiderunt interpretes: d e *Gloriari oportet, non expedit mihi, veniam ei ad*, g *Gloriari oportet, non expedit mihi quidem, veniam autem ad*, f vg Sedul *Si gloriari oportet, non expedit quidem* (Sedul *mihi*), *veniam autem ad*, Ambrst *Si gloriari oportet, sed non opus est mihi, veniam autem ad*; go *Gloriari oportet, sed non melius est, et enim venio ad*, syr^{sch} *Gloriari oportet, sed non expedit, venio enim ad*, syr^{p} *Gloriari oportet, non* (*autem* additur c. ob.) *expedit mihi, veniam enim ad*, cop *Gloriari autem non expedit quidem, veniam autem ad*,

ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. 3 καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε
11, 11 χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, 4 ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ
9, 10 11, 30 λαλῆσαι. 5 ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. 6 ἐὰν γὰρ θελήσω

---

aeth *et ecce gloriari quidem non rectum est, veniamus quoque ad.* Ita Euthal^{cod} (corrupte): *εἰ καυχᾶσθαι δεῖ οὐ συμφέρει· ἐλεύσομ. δὲ εἰσ.* Ad commendandam autem lectionem Elzevirianam facit Chr^{732}: *τί τοῦτο; ὁ τοσαῦτα εἰπών, φησί· καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι, φησὶν ὡσ οὐδὲν εἰρηκώσ; οὐχ ὡσ οὐδὲν εἰρηκώσ, ἀλλ' ἐπειδὴ μέλλει μεταβαίνειν εἰσ ἕτερον εἶδοσ καυχήσεωσ, ὃ μισθὸν μὲν οὐκ ἔχει τοσοῦτον λαμπρότερον δὲ δοκεῖ δεικνύναι τοῖσ πολλοῖσ, οὐ τοῖσ ἀκριβῶσ ἐξετάζουσι, φησί· καυχ. δὴ οὐ συμφ. μοι. τὰ γὰρ μεγάλα καυχήματα ταῦτα ἅπερ ἀπηριθμήσατο, τὰ τῶν πειρασμῶν. ἔχει δὲ καὶ ἕτερα λίγειν, τὰ τῶν ἀποκαλύψεων, τὰ τῶν ἀπορρήτων μυστηρίων. καὶ τίνοσ ἕνεκεν φησίν· οὐ συμφ. μοι;* etc. Nec minus eandem lectionem testatur Thdrt: *ἐμοὶ μὲν οὐ λυσιτελὴσ ἡ τούτων διήγησισ, ὑμῖν δὲ σύμφοροσ· τῆσ ὑμετέρασ τοίνυν προμηθούμενοσ ὠφελείασ ἀναγκάζομαι λίγειν ἅπερ ἐμαυτῷ συμφέρειν οὐκ οἶομαι.* | *εισ*: ΨGP add *τασ* (sed ΨG *τα* habent) | *κυριου*: Ψ^{fr}G g *χριστου*

2. *εν σωματι*: D*K* *εν τω σωμ.* | *του σωματοσ* cum NDKΨGKLM al fere omn Or^{1,264} Meth$^{epiph\,573}$ Ath$^{472.\ 675}$ al mu ... Ln om *του* cum B d^{secr} (d^{secr} om et. v. sq) | *εωσ*: ΨG add *του*

3. *ειτε εν σωματι*: 2. 17. 23. 28. 73. Chr^{733} Thdrt Thphyl add *ουκ οιδα* | *χωρισ* cum BD*K* Meth$^{epiph\,573}$ ... *ς εκτοσ* cum ND^{b}et^{c}K**ΨGKLMP al omn^{vid} Chr^{733} Euthal^{cod} Thdrt Dam. Etiam it vg *extra corpus.* | *ουκ οιδα* cum NDKΨGKLMP al omn^{vid} it vg rell Or$^{int\,4,694}$ Chr Euthal cod Thdrt Dam etc ... Ln om cum B Method$^{epiph\,573}$ | *ο θεοσ οιδεν*: Chr (et.$^{mosc\,2}$) om. Habet autem^{733} totum locum sic: *και οιδα οτι ηρπαγη εισ τον παραδεισον (ειτε εν σωματι ουκ οιδα, ειτε εκτοσ του σωματοσ ουκ οιδα) και ηκουσεν αρρητα ρηματα, α ουκ εξον ανθρωπω λαλησαι.* | *εξον* (LP 17. *εξων*) *ανθρωπω* et. Naass$^{hipp\,112}$ Basilid$^{hipp\,241}$ Clem^{602} Or$^{1,196.\ 222.\ 632}$ ac^{saepe} Ath^{584} etc ... Or^{4,106} *εξον ανθρωπον.* Item L 47. b^{secr} 14^{loct} *εξ. ανθρωπων.* Cf Naass^{112}: *εἰπὼν ἡρπάσθαι ὑπὸ ἀγγέλου καὶ γεγονέναι ἕωσ δευτέρου καὶ τρίτου οὐρανοῦ εἰσ τὸν παράδεισον αὐτὸν καὶ ἑωρακέναι ἃ ἑώρακε καὶ ἀκηκοέναι ῥήματα ἄρρητα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ εἰπεῖν.* Item Basilid^{241}: *ἤκουσα ἄρρητ. ῥήμ., ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ εἰπεῖν.*

5. *υπερ* (Or^{4,166} *περι*) *του τοιουτου*: M om *του* | *υπερ δε* (et. Or^{4,166}): D* *περι δε* | *ταισ ασθενειαισ* (D* *τοισ ασθενημασιν*) *μου* cum ND^{c}KΨGKLMP al pler f g vg go aeth^{utr} Ath$^{gall\,5,238}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb$^{luc\,4,1341}$ et$^{parad\,145}$ Ambrst al ... Ln om *μου* cum BD* 17. 67**

καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ. 7 καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ

109. d e syr^{utr} cop arm :: cf ad v. 9 ubi iidem fere testes in eadem re consentiunt

6. *γαρ*: P arm Chr^{2,129} et^{3,396} *γαρ και* ... K go *δε*, Chr^{734} *δε και* | *καυχησασθαι*: FG *καυχασθαι* | 17. *μηπως εις εμε λογισ. τις* | *ακουει* sine *τι* cum ℵ*BD^{c}K**FG^{r}G 17. 37. 67** g am fu* demid tol harl** syr sch cop arm aeth Or$^{1,197.\ 4,121}$ et$^{int\ 3,962}$ Euthal^{cod} ... ς Ln add *τι* cum ℵ^{c}D*K*KLP al pler d e f vg^{cle} fu** harl* go syr^{p} Chr^{735} et^{10,584} et alib Thdrt Dam Thphyl Oec Ambrst al :: id quod ex usu Graecorum ad ornandam orationem addi poterat, quemadmodum nec a patribus quos indicavimus abiectum est | Ln sic: *ἀσθενείαισ* ^{6} (*ἐὰν γὰρ θελήσω* – *ἐξ ἐμοῦ*) ^{7} *καὶ τῇ ὑπερβ.*

7. *ινα μη* cum DEKLP al fere omn d e f vg go syr^{utr} arm Ir$^{int\ 295}$ (*Et ut sublimitate revelationum non extollar*) Or$^{int\ 2,381}$ (*Et ex sublimitate revelationum ne extollar*) et^{3,902} (*Et ne magnitudo revelationum extollat me*) Ath$^{gall\ 5,238}$ Chr^{735} et^{3,396} Thdrt ad h. l. et^{3,77} Dam al Aug$^{ep\ ioh\ 6,6}$ et alib Ambrst al ... Ln praem *διο* cum NABFG 17. (item 67. *διο* pro *ινα*) g Euthal^{cod}. Cf et. aeth – *prout viderunt me yet prout audiverunt me, quoniam excelluit in hoc etiam revelatio. Verumtamen ut quidem ne efferrem me, datus est.* | *υπεραιρωμαι*: DELP 37. al aliq *-ρομαι* | *εδοθη*: harl *datus est enim*, verbis *et ne magnitudo* cum v. 6 connexis | *σκολοψ* (et. syr$^{p\ mg\ gr}$): LP al *σκολωψ*, K al *σκωλωψ*, 37* d^{secr} *σκωλοψ* | *σαρκι*: FG f g vg Or$^{int\ 2,381}$ Cyp^{292} Bas$^{lat\ 2,697}$ al (non item Ir$^{int\ 295}$ Ambrst al) add *μου* | *σατανα* cum ℵ*A*BD*FG 17* 67** cop (Or^{1,258} et$^{5,200\ sec}$ *του σατανα*), item *Satanae* it vg Ir$^{int\ 295}$ Or$^{int\ 2,381}$ et^{4,601} Tert$^{pudic\ 18}$ Cyp^{232} etc ... ς Ti *σαταν* cum ℵ^{c}A**D^{b}et^{c}EKLP al pler al fere omn syr^{p} gr mg Or$^{3,300\ pri}$ Ath$^{gall\ 5,238}$ Mac$^{gall\ 7,30}$ et^{183} Chr^{735} et^{1,196} Euthal cod Thdrt Dam (et Dam^{paris}) al | *κολαφιζῃ*: 17. d^{secr} 118. al *-φιζει* | *ινα μη υπεραιρωμαι* (P 37. al aliq Dam^{paris} *-ρομαι*) cum ℵ^{c}BKLP al fere omn syr^{utr} cop arm go Or^{1,258} (*δειται σκολοποσ του σατανα κολαφιζοντοσ αυτον, ινα μη υπεραιρηται*) et^{3,200} (*αυτω – εδωκεν αγγελον σαταν ινα αυτον κολαφιση, ινα μη υπεραιρηται. και περι τουτου τρισ τ. κυ. παρεκαλεσεν* etc) Mac^{30} (inde ab *εδοθη* affert) Bas$^{lat\ 2,697}$ Chr^{1,196} (ut Mac) Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{3,77.\ 138}$ Dam al Tert pud 13 (*datum sibi ait sudem angelum Satanae, a quo colaphisaretur ne se extolleret*) Cyp^{232} et^{306} (*Datus est mihi* etc) Hil^{232} (*Et propter eminentiam revelationum datus est mihi stimulus* etc) Ambrst (totum versum habet) etc ..... Gb^{0} Ln [*ινα μη υπεραιρ.*]. Omittunt enim ℵ*ADFG 17. d e f g vg aeth^{utr} Ir$^{int\ 295}$ (*Et ut sublimitate revelationum* etc) Aug ep ioh 6,6 et^{alibi} al, item Chr^{735} et$^{3,396.\ 691}$ et^{5,535} et^{10,519} (at idem habet ^{1,196}) :: istius versus scriptura perdifficilis. Deseruimus fere quos sequi solemus codices. At *διο* si a Paulo profectum esset, quis electurus fuisset? Verba vero *και τη υπερβ. τ. αποκ.* ipsum Paulum non

ὑπεραίρωμαι. 8 *ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ.* 9 *καὶ εἴρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.* 10 *διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.*

6 11 *Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον*
11, 5 *ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀπο-*

---

cum eis quae praecedunt coniunxisse quum pro eo modo quo dicta sunt tum pro sententiarum continuatione certum videtur; nec aliter intellexerunt Ir Or Ath cum interpretibus praeter Aethiopem omnibus. Admisimus etiam repetita verba *ινα μη υπεραιρ.*, quae ut italae codices, quos vg secuta est, abiecerunt omnes, ita patrum Latinorum testes italae antiquissimi (praeter Ir^{int}) omnes agnoscunt. Vix dubium est quin offenderit eorumdem verborum repetitio.

8. *υπερ* (Or^{5,200} *περι*) *τουτου* (Latini *propter quod* vel *propter hoc*): A Ir int^{295} (sed habet *Et super haec*) Or^{5,200} (vide supra) Thdrt ad h. l. et ^{2,128} praem *και*, hinc Ln [*και*] | *τρις τον κυριον* (et. Ir^{int} Or^{5,200} et^{int} ^{4,601} etc): D*M d e cop aeth *τ. κυρ. τρ.*

9. *ειρηκεν*: FG Chr^{737} et^{1,196} *ειπεν*. Cf et. Or^{5,200} *απεκρινατο αυτω ο κυριος και ειπεν αυτω* · | *δυναμις* sine *μου* cum ℵ*A*BD*FG 67** d e f g vg go arm aeth Ir^{int} ^{295} Or^{int} $^{5,291.\ 904}$ et ^{4,601} Baslat ^{2,607} Archel^{581} Tert^{pud} ^{13} Cyp^{283} Ambrst al permu (nil probat Isid ^{1,428} *ἡ θεια δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται* etc) ... ς (Gb^{0}) add *μου* cum ℵ^{c}A^{2}D^{b}et^{c}KL P al fere omn syr^{utr} cop Or^{5,200} et^{cat} ^{178} Athgall ^{5,289} Chr^{737} et$^{1,196.\ 2,12.\ 10,519}$ Euthal^{cod} Thdrt Pallad ^{289} Dam al | *τελειται* cum ℵ*ABD*FG ... ς *τελειουται* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al omn^{vid} Or^{bis} (ut ante) Ath Chr (ut ante) Euthal^{cod} etc | *ασθενειαισ μου* cum ℵADEFGKLP al pler it vg syr^{sch} sah aeth go Or$^{5,190.\ 202}$ al mu ... B 67** 71. harl syr^{p} cop arm Ir$^{295\ gr}$ et^{lat} (sed^{lat} fluct lectio) om *μου* | *επισκηνωση*: L 17. 47. 116. d^{scr} f^{scr} *-νωσει*

10. *ασθενειαισ* (et. d e f am fu demid harl tol Tert$^{scorp\ 13}$ etc): FG^{gr} g vg^{cle} Or$^{int\ 2,673}$ add *μου* | *εν αναγκαισ* (et. ℵ^{c}): ℵ* Or^{5,218} *και αναγκαισ* (ℵ* *εν-* sed ipse* α super ε notavit) | *εν διωγμοισ*: A om | *και στενοχωριαισ* cum ℵ*B Or^{3,218}, item 74. ℵ^{scr} arm *και εν στεν.* ... ς Ln Ti *εν στεν.* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler it vg rell Or^{2,804} et^{int} ^{2,673} Chr Euthal Thdrt Dam Tert al | *οταν*: FG *οτε* | *δυνατος ειμι* (d e f vg Or$^{int\ 2,196}$ et^{257} etc *potens sum*): FG *δυνατω*, g *potentior t potens sum*

11. *γεγονα*: F *εγεγωνα*, G *εγεγονα* | *αφρων* cum NABDEFGK al plus^{15} it vg sah cop arm aeth Or$^{cat\ 75}$ Euthal^{cod} Amb$^{fid\ 4}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *καυχωμενος* (L al *-χομενος*) cum LP al plu syr^{utr} go Chr^{743} Thdrt Dam al | *υφ* (B*D^{Gr*} om) *υμων*: A *υφ ημ.* | *ουδεν* (c^{scr} *ουθεν*) *γαρ* et. Eus$^{ps\ 103}$ etc ... B *ουδ. γ. τι* ... FG^{gr} g *ου γαρ* | *υπερ-*

στύλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. 12 τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατ- 1 Co 9, 2
ειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ δυ-
νάμεσιν. 13 τί γάρ ἐστιν ὃ ἡσσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, 11, 8
εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδι- 11, 9
κίαν ταύτην. 14 ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, 12, 1
καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ
ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς
τέκνοις. 15 ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ
τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἧττον ἀγαπῶμαι;

λιαν: cf Ambrst „*quam illi valde apostoli. Valde*, hoc est nimis, sicut quibusdam videbatur."

12. τα μεν (18* 23. 39. 49. 74. 121. 123. a^{scr} c^{scr} μεντοι): 37. 71. 73. 80. 93. αλλα τα, 8P^{e} αλλα τα μεν ... vg αλλ ε τα μεν, g *sed i quidem* | κατηργασθη (D^{gr}E^{gr} -σθην) cum B*DKvg d^{scr} ... ς Ln κατειργασθη cum ℵAN^{s}KL al fere omn Chr^{744} Thdrt Dam al | σημειοις τε cum ℵ*B 17. 39. 73. 74. a^{scr} Euthal^{cod} Dam ... ℵ^{c} τε σημειοισ, vE^{gr}G g syr^{sch} Chr^{744} και σημειοισ ... Gb' Ln Ti σημειοισ cum ℵ^{a}AD* 71. 80. 8P^{e} d e f am fu tol syrP arm go Ambrst ... ς εν σημειοισ cum D^{c}EK LP al pler vg^{cle} demid cop Thdrt al | 8P^{e} και ποικιλαισ δυναμεσι

13. ησσωθητε cum ℵ*BD* 17 (ισωθ.) :: ex Herodoto affert Steph. Thes. *ἐσσοῦσθαι, ἐσσοῦνται, ἐσσωθέντες* (bis), *ἐσσωμένοι* ... ς Ti ηττηθητε cum ℵ^{c}AD^{b}et^{c}KLP al fere omn Chr^{745} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... vg ελατωθηται | υπερ: DE 8P^{e} παρα. Latini *minus habuistis quam ceterae* d e, – *prae ceteris* f g vg, – *caeteris* Ambrst | οτι: K 47. om | αυτος εγω: FG 37. d e f g vg (et. am fu demid etc, sed cod^{lachm} *ipse ego*) go εγω αυτος | αδικιαν: vg αμαρτιαν. Latini omnes *iniuriam*

14. τουτο cum ℵABFG al plus^{35} d e f g vg go syr^{utr} sah aeth Chr^{745} Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl Ambrst al. Item ante τριτον D^{gr}E^{gr} 93. cop arm Did$^{mai\,146}$ ... ς (= Gb Sz) om cum KLP al plu Thdrt Oec | καταναρκησω sine υμων cum ℵAB 17. 67** 71. 73. 80. aeth Euthal^{cod} Dam ... ς (Gb^{o}) add υμων cum D^{b}et^{c}EKL al pler it vg (d e Ambrst *vos gravabo*, g *gravabo vos*, f vg *ero gravis vobis*) syr^{utr} sah cop arm go Chr^{746} Thdrt al, item D*FG add υμας | αλλα υμας cum ℵABDEFGLP 37. 47. 48. 74. 106. 109. 112. 238. al Euthal^{cod} Dam ... ς αλλ υμ. cum K^{sil} al plu Chr Thdrt | αλλα οι cum ℵA 17. 73. ... ς Ln Ti αλλ οι cum BDEFGK^{sil}LP al pler Chr Euthal^{cod} etc

15. εγω δε ... 17. am Or$^{int\,2,302}$ (*libenter enim expend.*) εγ. γαρ | δαπανησω: D*E d e Ambrst add και εκδαπανησω (*impendam et superimpendam*) | ει sine και cum ℵ^{c}ABFG 17. sah cop (go *tamen ut abundanter vos amans minus amer; sah si diligo vos multum, diligitis me; cop si diligo vos multum, diligent me etiam parum*) ... ς Ti ει και cum ℵ^{c}D^{b}et^{c} EKLP al fere omn f vg (*licet*) syr^{utr} arm aeth Chr etc ... D* d e g Ambrst et ει et και om (d e *plus vos diligens minus diligor*, Ambrst *plurimum vos* etc ut d e, g *abundantius vos diligens minus diligor*) | αγαπω cum

16 Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. 17 μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; 18 παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

8, 6. 18

19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. 20 φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μήπως ἔρις, ζῆλος, θυμοί,

Gal 5, 20
1 Co 3, 3
Ro 1, 29 etc

κ*A 17. b^{scr*} d^{scr} sah cop :: cohaeret cum hac lectione interrogationis signum post *αγαπωμαι*, cuius loco ς Gb Sz Ln Ti punctum habent ... ς Ln Ti *αγαπων* cum κ^{cB}DEFGKLP al pler it vg Chr^{747} Thdrt Dam. Praeterea cf syr^{sch} *etiamsi, quum abunde diligam vos, vos minus diligatis me:* syr^{p} *etiamsi abundantius diligam vos, minus diligar:* aeth *et si etiam valde amavi vos, me ipsum amavi.* | *ησσον* cum κ*ABD*P 17 (*ισον*). 73. ... ς Ti *ηττον* cum κ^{cD}E^{c}KL al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... FG *ελασσον*

16. *εστω δε*: Dam *εισ τουτο δε* | *εγω*: F^{gr}G g syr^{p} Thphyl add *δε* | *ου κατεβαρησα* cum ABD^{c}KLP al pler Thdrt Dam; item D* *ουκ εβαρησα* ... κFG 20. 23* 37. 39. 47. 57. 73. a^{scr} Chr^{751} Euthal^{cod} *ου κατεναρκησα* | *υμασ*: κFG 23* al Chr Euthal^{cod} *υμων* | *αλλα* cum κABD*K*FG LP al Euthal^{cod} Dam ... ς *αλλ* cum D^{c}K^{sil} al pler^{vi} Chr (Thdrt plane om)

17. *απεσταλκα*: 37. 49. 73. 115. 119. Chr^{751} Thdrt *απεστειλα* ... DK *επεμψα* | *δι αυτου*: FG om, item f g vg (sed antea: *nunquid per aliquem eorum quos*)

18. *υμασ*: L al *ημασ* | *περιεπατησαμεν*: G* g* add (:: scriptore ad 13, 2 aberrante) *οτι εαν ελθω παλιν ου φισομαι*

19. *παλαι* cum κ*ABFG^{gr} 17. 67** 8^{pe} (e sil) d e f vg (non harl*) Euthal^{cod} Ambrst^{com} (*olim*, sed^{txt} *iterum*) Pelag ... ς *παλιν* cum κ^{cD}KKLP al pler g harl* go syr^{utr} cop arm (sah om, aeth *verumtamen*) Chr^{753} Thdrt Dam | ς *απολογουμεθα;* | *κατεναντι* (Gb'') cum κABFG al^{10} Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *κατενωπιον* cum DKKLP al pler Bas^{3,52} Thdrt Thphyl Oec | *θεου* cum κ*ABD*FGP 17. 37. 57. 115. Bas^{3,52} Euthal^{cod} ... ς Ti *του θεου* cum κ^{cD}b^{et}E^{c}KL al pler Thdrt Dam al (Chr praeterit *κατεναντι* usque *λαλουμεν*) | Gb Sz *ἐν χριστῷ, λαλοῦμεν τάδε πάντα,* | *εν χριστω*: d e om (non item Ambrst, sed variant edd) | *αγαπητοι*: P 73. *αδελφοι*

20. *γαρ*: 31. 37. 73. 80. 118. syr^{p} ^{mg} arm *δε* | *ευρω*: 17. *ευρησω* | *καγω*: FG 115. 119. Chr^{753} *και εγω* | *ερισ* cum κA 17. 39. al plus^{25} (qui citantur, 6 ap Scri) syr^{sch} arm Chr Thphyl ... ς Ti *ερεισ* cum KDEFG KLP al plu it vg sah cop syr^{p} go Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1079} Dam Oec Ambrst al | *ζηλοσ* cum ABD*FG 17. 39. syr^{sch} (sed pergit etiam *θυμοσ*) arm go Antioch^{1079} Dam ... ς *ζηλοι* cum κD^{b}E^{et}E^{c}KLP al pler

ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· 21 μὴ πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσει με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, 12, 2
καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

XIII.

1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύ- 12, 14
ρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. 2 προείρηκα καὶ προλέγω, Dt 19, 15
ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς

---

it vg sah cop syrP Chr Euthalcod Thdrt al Ambrst al | ἐριθειαι (et. B3): B*P (αιρειθ.) al ἐριθιαι, D* al ἐριθιαι | φυσιωσεισ (d e vg *inflationes*, Ambrst *tumores*, B*DGr* φυσιωσισ) ακαταστασιαι (d e *dissensiones*, vg Ambrst *seditiones*, Aacr -στασια) ... FG Chr (et.mosc) nil nisi φυσιωσεισ, f g *seditiones*. Item Antioch1070, sed add και τα εξησ.

21. ελθοντοσ μου cum K*ALFGP 39. 93. Euthalcod. Item με post ταπειν. (Gb +) cum eisdem et D*E 31. 37. 47. 57. dacr al aliq ... ς ελθοντα με cum KcDcKL al pler go Chr754 Thdrt ad h. l. et2,40. 738 Dam, et om με post ταπειν. cum eisdem exceptis D*E al10 | ταπεινωσει cum BDEP GLP al plus12 Euthalcod Oec ... ς ταπεινωση cum NAK al longe plu Chr Thdrt Dam | ο θεοσ μου: f vg Tertpudic15 Augep265 Ambrst al om μου, item syrP habet c.* | προσ υμασ (et. Thdrt ad h. l.): DE d e syrsch cop Thdrt2,40 et738 ante ταπειν. ... Tertpud15 plane om | και πορνεια: D*K d e go Tertpud15 om και. Libere Eusps286 και μη μεταν. επι τη αμαρτια και ανομια και ασεβεια η επρ. | Ln ᾗ ἔπραξαν;

XIII. 1. τριτον (et. Dial867 etc): NcA 17. 23. 31. 39. 71. aacr al plus80 (nonnulli om τουτο) vg aethutr Dam Augcont parm3 al praem ιδου | ερχομαι: A syrsch arc ετοιμωσ εχω ελθειν | επι (Nc): N* 35. praem ινα, item g (*ut – stabit*) syrutr arm | μαρτυρων: 17. 73. 74. aacr arm Dial867 post τριων pon | και τριων: N 32. 46. f vg arm Dial867 η τριων. Libere ac vix ad h. l. respiciens Eusdem 117 επι στοματοσ δ ουν δυο και τριων μαρτυρων συνισταται παν ρημα. Praeterea cf Mt 18, 16. 1 Tim 5, 19.

2. προειρηκα: DGr*EGr 4** 61. 113mg Oacr domid Ambrst Pelag add γαρ | ωσ: D* d e syrP arm om | το δευτερον (Ambrst *secundo adventu*): fu demid tol *bis*, am *vobis* ... vgcle om | νυν sine γραφω cum NABD*FG 17. 23* 67** 80. (Sz ex errore addit 108. 109. 110. 111. 112.) d e f g vg aethro Euthalcod (sed add το τριτον) Augcont ep parm3 al ... ς (= Gb Sz) add γραφω cum DcEKLP al pler syrutr arm go Chr760 Thdrt Dam Ambrst al. Similiter cop aethPP add *dico*. Cf Chrcom: ὃ δὲ λέγει, τοῦτό ἐστιν· ἅπαξ εἶπον καὶ δεύτερον, ὅτε παρεγενόμην· λέγω καὶ νῦν διὰ γραμμάτων. Rursus paullo post: λέγω δὲ καὶ νῦν διὰ τῆσ ἐπιστολῆσ.

λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. 4 καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. 5 ἑαυ-

---

2. οτι: 37. om | εισ το: vg om, item arm

3. επει cum ℵABDEKLP al omn^{vid} Bas^{1,300} Chr^{761} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{5,932} et^{2,304} Dam, item *quia* (d e Aug *quia*, g *quia i quoniam*, Amb ps 118 *quoniam*) d e g syr^{utr} cop go Aug$^{cont\ ep\ parm\ 3}$ Amb$^{ps\ 118}$. Similiter vg^{rG} οτι ... f vg Or$^{int\ 4,544.\ 625}$ Aug$^{ioh\ 59.\ 95\ ac_2\ sep}$ al *an* (etiam *numquid*, Ambrst *quomodo*, Amb$^{ps\ 36}$ *quid*). Item ει Or$^{3,237.\ 298}$ et$^{4,1065.\ 169}$ Melet$^{epiph\ 877}$ et Epiph^{893} Macgall^{7,213} Cyr$^{trin\ 571}$ Thdrt^{2,86}. Item ἤ Or^{4,277} et$^{gall\ 14,66}$ Dial^{854} Cyr$^{hr\ 145}$ Bas^{3,52} Thdrt$^{2,50.\ 5,1020}$ | εν εμοι λαλουντος: vg^{rG} g λαλ. εν εμ. | αλλα δυνατει (67** 123** d^{ecr} -ται, 31. 122. g^{ecr} δυνατοῖ) ... L αλλα αδυνατ, 121. al αλλ αδιν.

4. και γαρ pri loc sine additam cum ℵ*BD*FGKP 2. 17. 39. l^{ser*} d e g cop aeth^{utr} Eus$^{dem\ 495}$ Euthal^{cod} Dam Thphyl Paulin$^{ep\ 24}$ al (cf Sabatier). Cf et. Eus$^{ps\ 136}$ τον καιρον του παθους εν ω κατα τ. αποστολον εσταυρωθη εξ ασθενειας, αλλα ζη εκ δυν. θεου. Item Bas^{1,550} επειδη γαρ εσταυρ. εξ ασθ., ζη δε εκ etc ..... ς Ti add ει cum ℵcA DbetcEL al pler f vg go syr^{utr} arm Chr^{763} Thdrt Oec. Item Or^{3,472} ει γαρ και. Similiter 31. 93. g^{ecr} Dial^{857} ει γαρ ει και: quod confirmant Or^{3,226} (ει και απεθανεν εξ ασθ. αλλα etc) Ilipp$^{fragm\ 28}$ (Lag^{134,20} φησι· ει και εσταυρωθη etc) Epiph^{783} (οτι ει και απεθανεν εξ ασθ. ζη δε etc). Item *nam etsi* f vg Or$^{int\ 4,633}$ (*quia etsi passus est ex* etc) et^{1,193} (*etiamsi* etc) et^{2,417} (*etsi*) Ps-Ath^{2,539} (*nam etsi*) Hil^{1077} al | εξ ασθενειας: arm Ambrst al aliq *ex infirmitate nostra* :: quod ex interpretatione loci fluxit | εκ δυν. θεου ... 17. om θεου. Cf Hil^{90} *crucifixus ex infirmitate resurrexit ex virtute.* | και γαρ ημεισ (d e f vg *nam et nos*, g *etenim nos*) cum ℵABDELP al longe plu it vg syr^{p} go (cf ed Gabel. et. Loeb., variant cdd) Euthal^{cod} Thdrt Dam etc, item omisso γαρ vg^{rGgr} 112. syr^{sch} arm ... K και γαρ ει ημεισ, tol *nam etsi nos* ... ς^{o} (non ς Gb Sz) και γαρ και ημεισ cum minusc vix mu (cop *etenim nos etiam*) Chr^{765} (sed$^{mosc\ 1}$ και γαρ ημεισ ει) | εν αυτω cum BDEKLP al omn^{vid} d e vg syr^{p} go Chr^{765} (αλλα τι εστιν· εν αυτῷ; etc) Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... ℵAFG f g cop syr^{sch} arm συν αυτω | ζησομεν cum ℵABD* 17. 31. 39. 73. 74* 80. Dam, item -σωμεν FG Euthal^{cod} ... ς ζησομεθα cum D^{c}EKL al pler Chr^{765} (ibidem^{semel} σωζομεθα) Thdrt al ... P om αλλα ζησ. συν αυτω | συν αυτω: D* 17. d e g (*in i cum ipso*) Chr$^{765\ bis}$ (sed fluct lectio) εν αυτω | εκ δυναμ. θεου: vg^{rG} g om; item K om θεου | εισ υμασ (f g *in vobis*, demid *in nobis*, g *in vosmet*) c. ℵAD*FGKLP al omn^{vid} (sed g^{ecr} ante εκ δυν. θεου) f g vg syr^{utr} cop aeth go Euthal^{cod} Thdrt Dam ... BD^{c}E floriac arm Chr$^{765\ bis}$ Sedul om, hinc Lm [εισ υμασ]. Praeterea D*E* *Εισ υμασ εαυτουσ πεμ.* coniung, item d e *In vobis ipsis template*, nec aliter g *in vosmet ipsos* intellegi voluit. Contra Ambrst vertit *erga vos*.

τοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ
ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκι-
μοί ἐστε. 6 ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.
7 εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ
ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς
δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. 8 οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας,
ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. 9 χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν,
ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.
10 διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρή- 10, 8
σωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν
καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

---

5. *εαυτους δοκιμαζετε*: A om | *η* (P 114. o^{scr} *ει*) *ουκ* et. ℵ^{c} ... ℵ* om *η* | *χριστος ιησους* cum ℵAFGP 39. 8^{po} f g vg cop arm Clem^{263} Euthal^{cod} Dam Ambrst al ... ς Ln *ιησ. χριστ.* cum BDEKL al pler d e tol syr^{utr} go Hier^{gr} ap Gall^{7,528} Thdrt al ... aeth Chr^{765} om *ιησους* | *εν υμιν* sine *εστιν* cum BD* 17. 116. aeth Clem Chr$^{766\,init}$ (et$^{765\,bis}$) ... ς add *εστιν*, Ln [*εστιν*] cum ℵAD^{b}et^{c}EFGKLP al pler it vg go arm (cop *habitet in vobis*) Chr$^{765\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al (115. 119. Thphyl ante *εν υμ.*), item Hier^{gr} ap Gall^{7,528} *οικει εν υμιν* | *ει μητι* (37. *μητοι*): 38. 47. 48. 72. 80. d^{scr} 8^{pe} syr^{p} c.* add *αρα* ... syr^{sch} ar^{e} *ει δε μη*

6. *δε*: F^{gr}G *γαρ*, g *autem t enim*, f om | *γνωσεσθε*: 17. 23. 73. 8^{po} *επιγν.*

7. *ευχομεθα* (Gb'') cum ℵABD*FGP 17. 23. 31. 37. 57. 73. 80. 8^{pe} it vg cop syr^{p} arm aeth Euthal^{cod} Isid^{4,7} Dam Aug$^{corr\ et\ grat}$ (^{10,750}) al ... ς *ευχομαι* cum D^{c}EKL al pler syr^{sch} go Chr^{767} Thdrt Ambrst Cassiod (Complexiones^{59}) | *μηδεν*: F* 37. 73. *μηθεν* | *ουχ ινα ημεις*: KL 3. 26. 46. 116. Chr^{767} Thdrt^{cdd} *ινα μη*, item d e *ut non nos* | *ποιητε* cum ABDEFGP etc ... ℵKL al Euthal^{cod} *ποιειτε* | *αλλ ινα*: D*E* Chr^{mosce} *αλλα ινα*

8. *τησ* bis: FG om | *αλλα υπερ* cum ℵD*E*FG ... ς Ln *αλλ υπερ* cum AB D^{c}E**KLP al omn^{vid} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam. Praeterea 1. 4* 17. 47. al om *αλλα υπ. τ. αληθ.*

9. *χαιρομεν*: DEP al pauc *-ρωμεν*, f am *gaudeamus* | *γαρ*: D^{c}E**K al^{10} arm om ... syr^{sch} go *δε* | *οταν*: FG *οτε* | *τουτο και* cum ℵ*ABD*FGP 17. 39. 67** it vg cop arm aeth^{utr} Euthal^{cod} Dam Ambrst al ... ς (Gb^{o}) post *τουτο* add *δε* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler syr^{sch} Chr^{768} Thdrt al, item syr^{p} go Chr$^{mosc\,1}$ *γαρ*, item 73. *δη*. Sed 46. 115. *δε* pro *και* habet. | *καταρτισιν*: LP 1. 23. 31. 39. 47. 72. 73. al^{10} Euthal^{cod} *-τησιν*

10. *ταυτα* (D^{b}et^{c}): D* *ταυτ* | *παρων μη*: DEFG 14. 47. 121. 123. c^{scr} *μη παρων* (37. *μη παρ. μη*), item (*ut non praesens*) it vg | *χρησωμαι* cum ℵABKL al pler etc ... DEFGP al^{5} *-σομαι* | *ο κυρ.* ante *εδωκ. μοι* cum ℵABDEFGP 17. 37. 73. 74. a^{scr**} it vg cop go Euthal^{cod} Dam

11 *Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε,*
Ro 15, 33 *τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης*
Ro 16, 16 etc *ἔσται μεθ' ὑμῶν.* 12 *ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι.*
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

13 *Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ*
καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ambrst al ... ς Ti post *εδωκ.* (L al pauc *δεδωκ.*) *μοι* cum KL al pler syr^{utr} arm aeth Chr^{771} Thdrt al; item^{libere} Bas$^{regg\ 454}$ *ην εδωκ. ο κυρ. εις* etc

11. *λοιπον*: D^{b} 4. 31. 43. 115. 119. f^{ecr} Chr^{772} Thphyl το (31. add *δε*) *λοιπον* ... P add *ουν* | *χαιρετε*: P *-εσθε* | *καταρτιζεσθε*: L syr^{sch} praem *και* | το *αυτ. φρονειτε*: A om | *της αγαπ. κ. ειρην.* cum NABKP al pler (in his fere^{10} *κ. της ειρ.*) f am demid tol syr^{utr} cop aeth^{PP} Chr^{772} Euthal^{cod} Dam^{paris} ... PS^{rG} 17. 73. g aeth^{ro} *της ειρηνης* ... DEL 37. 49. 80. 115. 119. 123* 8pe d e vg^{cle} fu (al) go arm Thdrt Thphyl Ambrst Pelag *της ειρην. κ. της* (80. al Thphyl om) *αγαπ.*

12. *αγιω* ante *φιλημ.* cum NBDEKP al longe plu d e Thdrt Dam Oec. Item Ign$^{intpol\ 263}$ (ad Tars^{10}) et^{318} (ad Antioch^{12}) *ασπασασθε αλληλ. εν αγιω φιληματι* ... AFGL al plus^{15} f g vg Chr^{772} Euthal^{cod} Thphyl Ambrst al post *φιλημ.* (f^{ecr} *εν φιλημ. αγαπης*)

13. *του κυριου*: 37. 41. al plus^{20} f m^{5} vg syr^{sch} cop arm aeth go Bas$^{1,304.}$ $^{317.\ 320}$ et^{3,49} Didtri$^{49.\ 56.\ 172.\ 174}$ et^{alib} Chr^{774} Thdrt (non Dam) Ambrst al add *ημων* | *χριστου*: B k^{ecr**} Cyr$^{trin\ 668}$ om | *μετα πα. υμων* (P Chr$^{mosc\ 1}$ om *υμων*) absque *αμην* cum ℵ*ABFG(L?) 14. 17. 67** f g harl* (nec magis *αμ.* add m^{5}) arm^{usc} aeth^{ro} Chr$^{mosc\ 2}$ Euthal^{cod}, nec magis *αμην* add Const^{8,5,12} Bas^{1,304} et^{317} Cyr$^{trin\ 668}$ Amb$^{fid\ 4}$ et^{saep} ... ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵ^{c}DEKP al pler d e vg go syr^{utr} cop arm^{zoh} Chr^{774} Thdrt Dam Ambrst al

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

I.

1 *Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν*

Subscriptio: ℵ*AB* 17. al *προσ κορινθιουσ β̄* ... DE *προσ κορινθ. β̄* (D^{b} add *ομοιωσ και ουτοσ*, quae D^{c} nec delet nec magis accentibus notat) *επληρωθη αρχεται προσ γαλατασ.* Item FG *ετελεσθη προσ κορινθιουσ β̄* (G om *β̄*) *αρχεται προσ γαλατασ.* Similiter d *ad corinthios II. explicit* (d^{corr} add *scribens a filipphis*) *incipit ad galatas*, f g am fu *expl. ad corinth.* (fu *corint.*) *II.* (g om) *inc.* (am add *epistula*) *ad galatas* ... n**r ad *πρ. κορ. β̄* add *εγραφη απο φιλιππων.* Similiter d^{ser} *τελοσ τησ προσ κορινθ. β̄ επιστολησ· εγραφη απο φιλιππων* ... KL al mu *προσ κορινθ. β̄* (L al *δευτερα*) *εγραφη απο φιλιππων* (K al add *τησ μακεδονιασ*, non item L al) *δια τιτου και λουκα* (44. 106. 108. 133. h^{ser} *δια τιτου, βαρναβα και λουκα*, 3. tantum *δια τιτου*). Item Euthal^{cod} *εγραφη απο φιλιππων τησ μακεδονιασ δια τιτου και λουκα προσ κορινθιουσ β̄ επιστολη* ... syr^{sch} etp *finita est epistula ad Cor. secunda, quae scripta fuit Philippis Macedoniae* (syr^{sch} add *et missa fuit*) *per Titum* (syrp *per Titum et Lucam*): go *Ad Cor. secunda explicit. Ad Corinthios II. scriptum est e Filippa Macidoniae:* cop *Scripta Philippis Macedoniae, missa per Titum et Lucam* ... ς (= Gb Sz) *πρὸσ κορινθ. δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων τῆσ μακεδονίασ διὰ τίτου καὶ λουκᾶ.* Praeterea numerantur *στιχοι: χιβ'* ℵ**, *φϟ'* KL al plu Euthal ^{cod}, *φη'* P 106. 238., *φς'* 147. g^{ser} h^{ser}, *χ'* 93., *ψο'* 170. Passim notantur etiam cum Euthalio *αναγνωσεισ ϟ', κεφαλαια ι', μαρτυριαι ια'.* In B numeri a *μγ'* ad *νγ'* continuantur; am fu capp. 28 numerant.

* *προσ γαλατασ* cum KANK 3. 17. 37. 47. 80. 108. al mu cop go ... DE FG d e f g vg^{cdd} vide ad finem epist sec ad Cor ... l^{ser} *επιστολη πρ. γαλ.*, 116. 121. *πρ. γαλ. επιστολη*, P 91. 114. k^{ser} al *παυλου επιστολη προσ γαλατασ*, L *του αγιου και πανευφημου αποστολου παυλου επιστολη προσ γαλατασ.* Similiter alii ... Gb Sz *παυλου επιστολη προσ γαλαταν* (ut et. syr^{utr}), ς^{e} *παυλου του αποστ. η προσ γαλ. επιστολη*, ς *η προσ γαλατ. επιστολη παυλου.*

I. 1. *ανθρωπων*: Did$^{tri\,56}$ *ανθρωπου* | *ουδε δι*: FG *ουδ. δια* | *ανθρωπου* et. Ir$^{int\,200}$ Tert$^{marc\,5,1}$ et$^{prax\,28}$ Novatian$^{gall\,3,296}$ Victorin etc: 61. b^{ser*} c^{ser} o^{ser} Or^{4,193} Eus$^{mcell\,7}$ (sed non$^{cod\,ven}$) Chrter$^{779.\,781.\,782}$ Cyr$^{incarn\,699}$ (non item$^{fid\,108}$) Thdrt^{2,122} (non item ad h. l.) *ανθρωπων*. Cf et. Eus$^{mai\,97}$ *ο μη παρα ανθρωπων η δι ανθρωπων αλλα δι αποκαλυψεωσ ιυ χυ παραλαβων και διδαχθεισ το ευαγγελιον* | *δια ιησου χριστου και* etc: Hier ad h. l. „Sciendum quoque in Marcionis apostolo non esse scriptum *et per deum patrem*, volentis exponere Christum non a deo patre sed per semetipsum suscitatum". Hinc legisse vdtr Meion: *δια ιυ χυ του εγειρ. αυτον* (sive *εαυτον*) *εκ νεκρ.*

Act 10, 6 ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις
Ro 1, 7 etc τῆς Γαλατίας. 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρ-
2, 20
1 Ti 2, 14 τιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος
Ro 16, 27 etc πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, 5 ᾧ ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέ-
σαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, 7 ὃ οὐκ

Cf ad h. v. etiam Ign$^{philad\ 1}$ *ὃν επισκοπον εγνων ουκ αφ εαυτου ουδε δι ανθρωπων κεκτησθαι την διακονιαν – ουδε κατα κενοδοξιαν, αλλ εν αγαπη θεου πατρος και κυριου ιῡ χῡ* etc

2. *παντες*: hoc urgent Chr^{785} Thdrt (*εδειξεν ως πολλους εχει του κηρυγματος συνεργους*) Eus$^{emes\ cat\ 8}$ (*τῷ πάντες παριστῶν ὡς ἓν ἦν τὸ πλῆθος*) al Victorin (*ut oneraret Galatas et in errore gravi notaret, eminuxit secum etiam omnes fratres*) Ambrst (*ut gravet factum illorum – multos secum accensos ad errorem illorum arguendum designat*) etc ... syrP habet c.* | *γαλατιας* ut ℵBDEKLP etc ... FG 114. *-τειας*

3. *ημων* posuimus post *κυριου* cum BDEFGKL 37. 47. al plu d e f g vg (et. am al) syr^{mtr} arm go Thdrt al Victorin Hier Aug$^{pecc\ merit\ 1}$ Amb fid 1 ... HAP 17. al fere^{30} fu demid (al) cop Chr$^{719\ txt}$ Euthal^{cod} Ambrst Amb$^{sp\ ir\ 3}$ al post *πατρος* pon (:: ut fieri solet, cf Ro 1, 7. 1 Co 1, 3. 2 Co 1, 2. Eph 1, 2 etc) ... acth utroq loc habet; neutro habent 4* 67** 72. 74. a^{scr} l^{scr} al^{10} Chr$^{785\ bis}$ Dam Aug ad h. l.

4. *εαυτον*: 17. *αυτου* | *περι* cum ℵ*ADEFGKLP al^{50} fere syrP Or^{1,238} Tiphyl Oec^{txt}. Latini *pro peccatis* ... ς (= Gb Sz) *υπερ* cum ℵ$^{c\,u}$ 17. 67** al sat mu Ign$^{intpol\ 314}$ (ad Heron titul) Did$^{tri\ 306}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec^{com} | *τ. αμαρτιων* (vitiose ap Or^{1,238} *αμαρτωλων*) *ημων*: FG^{r} *τ. α. υμων* | *εκ* et. Or$^{1,239.\ 2,702}$ et$^{cat\ cor\ 315}$ et$^{cat\ eph\ 135}$ etc ... H 71. 8^{pe} Or$^{1,601.\ 674}$ *απο* | *του αιων. του ενεστωτ.* c. ℵ*AB 17. 39. syrP acth^{utr} (cop *ex hoc saeculo malo praesente*) Or$^{1,239.\ 601}$ et^{2,702} et$^{bis\ incatt}$ Did$^{tri\ 306}$ Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *του ενεστ. αιων.* cum ℵ^{c}DEFG HKLP al pler it vg go Or^{1,674} Chr Thdrt al Victorin Ambrst al ... arm non expri *τ. ενεστωτ.* | *πονηρου*: 74. a^{scr*} praem *του* | *κατ. το* (ℵ^{c}; om ℵ*) *θελημα* et. Or^{1,239} etc: H *κατα θελησιν*

5. *ᾧ* (8^{pe} *οὗ*): H 8^{pe} add *εστιν*, item d e f g vg etc | *των αιωνων*: 76. 108. 109. d^{scr} Chr$^{789\ bis}$ om

6. *Θαυμαζω* (FG *μαζω* omissis *Θαυ* litteris) ... FG^{r}G g add *δε* | *ουτως* (H al permu *ουτω*): vertunt d e f vg Tert$^{praescr\ 27}$ Lcif^{243} Victorin al *sic tam*, g Tert$^{marc\ 5,2}$ al *tam*, Or$^{int\ 3,847}$ *sic* ... FG^{r}G^{r} 1. 3. 39. 115. 219* om | *υμας* et. Or$^{int\ 3,847}$ Tert$^{marc\ 5,2}$ (et$^{praescr\ 27}$ sed fluct lectio inter *vos* et *suos*) Cyp$^{32.\ 107}$ Lcif^{243} etc ... H 3. 17. 39. 73. 76. syrP^{mg} *ημας* | *χριστου* et. Eus$^{mcell\ 8}$ Bas$^{eth\ 203}$ Euthal^{cod} etc ... DK 39. d e syrP c.* *ιησου χριστου*, harl* Hier *Christi Iesu*, 7. 43. 52. Thdrt Or$^{int\ 3,847}$ *θεου* ... FG^{r}*G g Tert$^{marc\ 5,2}$ et$^{praescr\ 27}$ Cyp$^{32.\ 107}$ Lcif^{243} Victorin om, hinc Gh^{60}

ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες 8, 10
μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. 8 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς
ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα
ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω,
εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
10 ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις
ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

---

7. *και θελοντες* et. Dial^{807} Eus$^{mcell\ 3}$ etc Cyp$^{32.\ 107}$ Lcif^{248} Victorin etc ... ℵ* om (suppl^{a}) | *μεταστρεψαι* κ *μετατρεψαι*, Chr^{793} identidem *ανατρεψαι* ... Dial^{807} post *μεταστρεψαι* pergit *εισ ετερον ευαγγ. του χυ*
8. *και εαν* et. Eus$^{mcell\ 3}$ ex$^{cod\ ven}$ Ath^{167} Bas$^{eth\ 229.\ 264}$ et^{alib} Euthal^{cod} Chron^{683} etc ... B 115. Dial^{808} Eus$^{mcell\ 2}$ (edd ante Gaisf) et^{4} et^{6} Cyr$^{hr\ 78}$ Chr^{794} et^{3,285} Thdrt^{3,253} Dam$^{parall\ 696}$ Thphyl *καν* | *ευαγγελισηται* c. ℵA Dial^{808} (et^{807} *-σεται*) Eus$^{mcell\ 3}$ Ath^{167} Cyr$^{hr\ 78}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 121}$ Proc^{696} Thdrt^{3,253} Dam^{1,329}, *evangelizaverit* it vg Tert$^{praescr\ 9}$ et$^{carn\ chri\ 4.\ 24}$ et$^{marc\ 5,2}$ Or$^{int\ 2,64}$ Lcif^{243} al, *adnuntiaverit* Archel^{502} ... ς Ln Ti *ευαγγελιζηται* cum HDE^{r}KE^{r}F^{gr}G^{gr}HL al longe plu Eus$^{mcell\ 4}$ et^{7} Chr^{794} Bas$^{eth\ 229.\ 264}$ et^{alib} Thdrt ad h. l. Dam, item *adnuntiet* Cyp$^{32.\ 107}$ ... KP 47. 73. 109. al plus^{15} Thdrt^{cod} ad h. l. Oec *ευαγγελιζεται* | *ευαγγελ.* sine additam cum ℵ*AG^{gr}G g Eus$^{mcell\ 7}$ Bas$^{eth\ 264}$ Cyr$^{fid\ 121}$ Dam Tert$^{praescr\ 6}$ et^{29} et$^{marc\ 5,2}$ Lcif^{243} Cyp$^{32.\ 107}$ Victorin al ... ς Ln Ti add *υμιν* cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al pler d e f vg syr^{utr} cop Dial^{808} Eus$^{mcell\ 4}$ Chr Thdrt al Tert$^{carn\ chri\ 6}$ Hier^{gal} al, item add *υμασ* D* Ath^{167} Cyr$^{hr\ 78}$ Chron^{683} Dam^{1,329}. Item praem *υμιν* BH Archel^{502}, item praem *υμασ* Dial^{807} Chr^{3,285} | *ευηγγελισαμεθα*: DEFGH 122. *ευαγγελισ-* | *υμιν* (F^{gr} *ημιν*): Dial^{808} Thdrt ad h. l. Tert$^{carn\ chri}$ om
9. *προειρηκαμεν* (Ln$^{ed\ min}$ post *προειρ.* non interpunxit) ... ℵ* 3. 33. 35. 67* 108* k^{scr} syr^{sch} cop aeth Chr^{795} cat$^{txt\ 17}$ *προειρηκα* | *υμασ*: al^{3} scr al *υμιν* | *ευαγγελιζεται*: FG *-λιζηται*
10. *πειθω* (F^{gr}G^{gr} *επιθω*, 73. *πεισω*): d e f g vg *modo enim hominibus suadeo aut* (g vg^{cle} fu Victorin Hier^{gal} *an*) *deo* (g sub *aut* habet *homines* et *deum*); floriac *modo enim hominibus suadeo aut deo quaero placere;* Ambrst *modo enim hominibus satisfacio aut deo.* Victorin ad *modo enim hom. suadeo an deo* addit: „Graecus aliter habet, *modo enim ανθρωπουσ πειθω η τον θεον.* Hoc est non evangelizo homines neque quae hominum sunt, sed deum. Persuadere enim non homines volo, sed deum Christum." Ea vero quae sequuntur *η ζητω ανθρ. αρ.* explicat: „non enim ea ago quae pro hominum commoditate sint, ut hominibus placeam, sed ut placeam deo in eo quod obsequium praesto et mandata compleo". | *η ζητω*: P *ει ζητω* | *ει* sine *γαρ* cum ℵABD*FG 17. 39. 67** 71. 80. 8pc it vg cop arm Bas$^{eth\ 303}$ Euthal^{cod} Cyr$^{loh\ 806.\ 808}$ et$^{ador\ 246}$ Dam ad h. l. et$^{parall\ 725}$ Tert$^{idol\ 14}$ (*Si hominibus inquit vellem placere*) Or$^{int\ 4,672}$ (qui dicit: *Si hominibus placere vellem* etc. Minus probat$^{653.\ 671}$) Cyp^{107} et^{saep} (*Si hominibus placere vellem*) Hil^{90} (*Ego si adhuc hominib. placerem* etc) Victorin Ambrst Hier^{gal} etc ...

Act 10, 6 ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις
Ro 1, 7 etc τῆς Γαλατίας. 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρ-
2, 20 1 Ti 2, 14 τιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος
Ro 16, 27 etc πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, 5 ᾧ ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέ-
σαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, 7 ὃ οὐκ

Cf ad h. v. etiam Ign$^{philad\ 1}$ ὃν ἐπισκοπον ἐγνων οὐκ ἀφ ἑαυτου οὐδὲ δι ἀνθρωπων κεκτησθαι την διακονιαν – οὐδὲ κατα κενοδοξιαν, ἀλλ ἐν ἀγαπῃ θεου πατρος και κυριου ΙΥ ΧΥ etc

2. *παντες*: hoc urget Chr^{785} Thdrt (*ἐδειξεν ως πολλους ἐχει τον κηρυγματος συνεργους*) Eus$^{emes\ cat\ 3}$ (*τῷ πάντες παριστῶν ὡς ἓν ἦγε τὸ πλῆθος*) al Victorin (*ut oneraret Galatas et in errore gravi notaret, comiuxit secum etiam omnes fratres*) Ambrst (*ut gravet factum illorum – multos secum accensos ad errorem illorum arguendum designat*) etc ... syrP habet c.* | *γαλατιας* ut NBDEKLP etc ... FG 114. -τειας

3. *ημων* posuimus post *κυριου* cum BDEFGKL 37. 47. al plu d e f g vg (et. am al) syr^{utr} arm go Thdrt al Victorin Hier Aug$^{pecc\ merit\ 1}$ Amb $^{fid\ 1}$ ... ℵAP 17. al fere^{20} fu demid (al) cop Chr$^{719\ txt}$ Euthal^{cod} Ambrst Amb$^{spir\ 3}$ al post *πατρος* pon (:: ut fieri solet, cf Ro 1, 7. 1 Co 1, 3. 2 Co 1, 2. Eph 1, 2 etc) ... aeth utroq loc habet; neutro habent 4* 67** 72. 74. a^{scr} l^{scr} al^{10} Chr$^{785\ bis}$ Dam Aug ad h. l.

4. *εαυτον*: 17. *αυτον* | *περι* cum ℵ*ADEFGKLP al^{50} fere syrP Or^{1,238} Thphyl Oec^{txt}. Latini *pro peccatis* ... ς (= Gb Sz) *υπερ* cum ℵ^{c}B 17. 67** al sat mu Ign$^{intpol\ 314}$ (ad Heron^{titul}) Didtri^{300} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec^{com} | *τ. αμαρτιων* (vitiose ap Or^{1,238} *αμαρτωλων*) *ημων*: FG^{r} *τ. α. υμιων* | *ex* et. Or$^{1,239.}$ ^{2,702} et$^{cat\ cor\ 315}$ et$^{cat\ oph\ 135}$ etc ... H 71. 8^{pc} Or$^{1,601.}$ ^{674} *απο* | *του αιων. του ενεστωτ.* c. ℵ*AB 17. 39. syrP aeth^{utr} (cop *ex hoc saeculo malo praesente*) Or$^{1,219.}$ ^{601} et^{2,702} et$^{bis\ incatt}$ Didtri^{300} Euthal^{cod} Dam ... ς Ti *του ενεστ. αιων.* cum ℵ^{c}DEFG HKLP al plr it vg go Or^{1,671} Chr Thdrt al Victorin Ambrst al ... arm non expri *τ. ενεστωτ.* | *πονηρου*: 74. a^{scr*} praem *του* | *κατ. το* (ℵ^{c}; om ℵ*) *θελημα* et. Or^{1,239} etc: H *κατα θελησιν*

5. *ᾧ* (8^{pc} *οὗ*): H 8^{pc} add *εστιν*, item d e f g vg etc | *των αιωνων*: 76. 108. 109. d^{scr} Chr$^{789\ bis}$ om

6. *Θαυμαζω* (FG *μαζω* omissis *Θαυ* litteris) ... FG^{r}G g add *δε* | *ουτως* (H al permu *ουτω*): vertunt d e f vg Tert$^{praescr\ 27}$ Lcif^{243} Victorin al *sic tam*, g Tert$^{marc\ 5,2}$ al *tam*, Or$^{int\ 3,847}$ *sic* ... FG^{r}G^{gr} 1. 3. 39. 115. 219* om | *υμας* et. Or$^{int\ 3,847}$ Tert$^{marc\ 5,2}$ (et$^{praescr\ 27}$ sed fluct lectio inter *vos* et *suos*) Cyp$^{32.\ 107}$ Lcif^{243} etc ... H 3. 17. 39. 73. 76. syrP ^{mg} *ημας* | *χριστου* et. Eus$^{mcell\ 3}$ Bas$^{eth\ 203}$ Euthal^{cod} etc ... DE 39. d e syrP c.* *ιησου χριστου*, harl* Hier *Christi Iesu*, 7. 43. 52. Thdrt Or$^{int\ 3,847}$ *θεου* ... FG^{r*}G g Tert$^{marc\ 5,2}$ et$^{praescr\ 27}$ Cyp$^{32.\ 107}$ Lcif^{243} Victorin om, hinc Gh^{90}

ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες 1, 10
μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. 8 *ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς*
ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα
ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 *ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω,*
εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
10 *ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις*
ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

---

7. *και θελοντες* et. Dial^{807} Eus$^{mcell\ 3}$ etc Cyp$^{32.\ 107}$ Lcif^{243} Victorin etc ... ℵ* om (suppl^{a}) | *μεταστρεψαι*: ℵ *μετατρεψαι*, Chr^{793} identidem *ανατρεψαι* ... Dial^{807} post *μεταστρεψαι* pergit *εισ ετερον ευαγγ. του χυ*

8. *και εαν* et. Eus$^{mcell\ 3}$ ex$^{cod\ ven}$ Ath^{167} Bas$^{eth\ 229.\ 264}$ et^{alib} Euthal^{cod} Chron^{683} etc ... B 115. Dial^{808} Eus$^{mcell\ 3}$ (edd ante Gaisf) et^{4} et^{6} Cyr$^{hr\ 78}$ Chr^{794} et^{2,288} Thdrt^{2,353} Dam$^{parall\ 696}$ Thphyl *καν* | *ευαγγελισηται* c. ℵA Dial^{808} (et^{807} *-σεται*) Eus$^{mcell\ 3}$ Ath^{167} Cyr$^{hr\ 78}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 121}$ Procl^{646} Thdrt^{3,253} Dam^{1,229}, *evangelizaverit* it vg Tert$^{praescr\ 9}$ et$^{carn\ chri\ c.\ 24}$ et$^{marc\ 5,2}$ Or$^{lat\ 2,64}$ Lcif^{243} al, *adnuntiaverit* Archel^{592} ... ς Ln Ti *ευαγγελιζηται* cum ΠD^{gr}KE^{gr}P^{gr}Γ^{gr}Π^{gr}ΠL al longe plu Eus$^{mcell\ 4}$ et^{7} Chr^{794} Bas$^{eth\ 229.\ 264}$ et^{alib} Thdrt ad h. l. Dam, item *adnuntiet* Cyp$^{32.\ 107}$ ... KP 47. 73. 109. al plus^{15} Thdrt^{cod} ad h. l. Oec *ευαγγελιζεται* | *ευαγγελ.* sine additam cum ℵ*AG^{gr}G g Eus$^{mcell\ 7}$ Bas$^{eth\ 294}$ Cyr$^{fid\ 121}$ Dam Tert$^{praescr\ 6}$ et^{29} et$^{marc\ 5,2}$ Lcif^{243} Cyp$^{32.\ 107}$ Victorin al ... ς Ln Ti add *υμιν* cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al pler d e f vg syr^{utr} cop Dial^{808} Eus$^{mcell\ 4}$ Chr Thdrt al Tert$^{carn\ chri\ 6}$ Hier^{gal} al, item add *υμασ* D* Ath^{167} Cyr$^{hr\ 78}$ Chron^{683} Dam^{1,229}. Item praem *υμιν* BH Archel^{592}, item praem *υμασ* Dial^{807} Chr^{2,288} | *ευηγγελισαμεθα*: DEFGH 122. *ευαγγελισ-* | *υμιν* (V^{gr} *ημιν*): Dial^{808} Thdrt ad h. l. Tert$^{carn\ chri}$ om

9. *προειρηκαμεν* (Ln$^{ed\ min}$ post *προειρ.* non interpunxit) ... ℵ* 3. 33. 35. 67* 108* k^{scr} syr^{sch} cop aeth Chr^{795} cat$^{txt\ 17}$ *προειρηκα* | *υμασ*: al$^{3\ scr}$ al *υμιν* | *ευαγγελιζεται*: FG *-λιζηται*

10. *πειθω* (V^{gr}G^{gr} *επιθω*, 73. *πεισω*): d e f g vg *modo enim hominibus suadeo aut* (g vg^{cle} fu Victorin Hier^{gal} *an*) *deo* (g sub *aut* habet *homines* et *deum*); floriac *modo enim hominibus suadeo aut deo quaero placere;* Ambrst *modo enim hominibus satisfacio aut deo.* Victorin ad *modo enim hom. suadeo an deo* addit: „Graecus aliter habet, *modo enim ανθρωποισ πειθω η τον θεον.* Hoc est non evangelizo homines neque quae hominum sunt, sed deum. Persuadere enim non homines volo, sed deum Christum." Ea vero quae sequuntur *η ζητω ανθρ. αρ.* explicat: „non enim ea ago quae pro hominum commoditate sint, ut hominibus placeam, sed ut placeam deo in eo quod obsequium praesto et mandata compleo". | *η ζητω*: P *ει ζητω* | *ει* sine *γαρ* cum ℵABD*FG 17. 39. 67** 71. 80. 8pc it vg cop arm Bas$^{eth\ 303}$ Euthal^{cod} Cyr$^{loh\ 806.\ 808}$ et$^{ador\ 246}$ Dam ad h. l. et$^{parall\ 725}$ Tert$^{idol\ 14}$ (*Si hominibus inquit vellem placere*) Or$^{lat\ 4,672}$ (qui dicit: *Si hominibus placere vellem* etc. Minus probat$^{653.\ 671}$) Cyp^{107} et^{saep} (*Si hominibus placere vellem*) Hil^{90} (*Ego si adhuc hominib. placerem* etc) Victorin Ambrst Hier^{gal} etc ...

11 *Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν*
ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· 12 *οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ*
ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως
Act 8, 3 9, 21 *Ἰησοῦ Χριστοῦ.* 13 *ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν*
τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· 14 *καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ*
Act 22, 3 *ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς*
ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. 15 *ὅτε δὲ εὐδόκησεν*
ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος
αὐτοῦ 16 *ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι*
αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι,

---

ς (sed Gb^{00}) Ti add *γαρ* cum D^{b}et^{c}EKLP al pler syr^{utr} (aeth *at signidem ergo*) Chr^{795} Thdrt Thphyl Oec | *ηρεσκον*: it vg Victorin Hil al *placerem*; sed Or^{int} Tert Cyp al *placere vellem*

11. *δε* cum ℵ*AD^{b}et^{c}E^{gr}KLP al pler syr^{utr} cop Or$^{int\ 4,600}$ Chr^{797} Euthal cod Cyr$^{incarn\ 690}$ et$^{thou\ 278}$ Thdrt Thphyl Oec Ambrst ... Gb' Lu *γαρ* cum ℵ^{a}B D*FG 17. 213. d e f g vg Dam Victorin Hier^{gal} Aug^{gal} al ... arm aeth^{utr} om plane | *αδελφοι*: P 67** 115. 178. a^{scr} (sed rubro habet initio pericopae) om | A *ευηγγελισθεν*

12. *ουτε* ante *εδιδαχθ.* cum BD^{c}EKL al pler Oec (item Ambrst vdtr expressisse per *aut didici*, item Syrus per *etiam non did.*) ... Lu *ουδε* cum ℵAD*FGP 31. 37. 39. 73. 80. al^{1} vel^{2} (cf Gb) cat$^{txt\ 19}$ cop Eus mcell^{7} Chr^{797} Euthal^{cod} Cyr$^{incarn\ 690}$ Thdrt Dam ... 76. 115. Thphyl om *ουτ. εδιδαχθ.*, Cyr$^{ioh\ 347}$ habet *η εδιδ.* | *δι'* ... A a^{scr**} *δια*

13. *εν τω*: P om *τω* | *εποροθουν* et. syrP $^{mg\ gr}$ ... FG *επολεμουν*. Ex Latinis it vg Victorin Ambrst etc *expugnabam*, Aug^{gal} *vastabam*.

14. *συνηλικιωτας*: A *συνηλικιωτας*, FG *συνελικεικιωτας*

15. *ευδοκησεν*: A Or$^{4,462\ nota}$ Eus$^{ps\ 258}$ Ps-Ath$^{s.trin\ 455}$ (item Thdrt$^{opp\ 5,\ 1025}$) Chr^{798} (non$^{2,568.\ 7,720}$) Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 121}$ Thdrt ad h. l. et^{4,1263} (non item$^{2,255.\ 5,12.\ 4,285}$) Severian^{501} (Chr$^{opp\ 12}$) al *ηυδοκησεν* | *ο αφωρισας* non praemisso *ο θεος* cum BFG 20. f g vg syr^{sch} etP^{txt} Eus ps^{258} Epiph^{893} Chr^{2,568} Thdrt^{2,255} et$^{4,385.\ 1263}$ Ir$^{int\ 312}$ („Paulus - ait: *Quando autem complacuit ei qui me segregavit*" etc) Victorin Faust ap Aug^{5,430} Ambrst Hier^{gal} Gaud$^{serm\ 4}$ al. Cf et. Or$^{4,462\ nota}$ *και το'* *ο αφορισας* etc (sed ibidem$^{462\ not}$ praecessit *ο θεος ο αφωρισας*), item ^{3,607} ..... ς (sed Gb^{00}) praem *ο θεος*, Lu [*ο θεος*] cum ℵADEKLP al fere omn d e cop syrP c.* arm aeth Or$^{4,462\ not}$ et$^{int\ 462}$ Dial^{850} Eus mcell^{7} Epiph^{2,72} Ps-Ath$^{s.trin\ 455}$ Chr^{798} et^{7,720} Cyr$^{fid\ 121}$ Euthal^{cod} Severian^{501} Thdrt ad h. l. et^{3,12} Dam Ir$^{int\ 307}$ Aug^{gal} al | *αφορισας*: B (et* et^{3})D^{c}E^{corr} 37. 47* 113. 122. n^{scr} al Or$^{4,462\ not}$ Dial^{850} al *αφωρισας*

16. *ευαγγελιζωμαι*: LP 114. 122. al$^{3\ scr}$ al *-λιζομαι* ... D*E* *-λισωμαι* | *προσανεθεμην*: 26. 31. 55. Dam(txt) *προανεθ.* Ex Latt *adquievi* it

17 οὐδὲ ἀνῆλθον εἰσ Ἱεροσόλυμα πρὸσ τοὺσ πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλουσ,
ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰσ Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰσ Δαμασκόν.
18 ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰσ Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κη- Act 9, 26
φᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸσ αὐτὸν ἡμέρασ δεκαπέντε· 19 ἕτερον δὲ
τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου.
20 ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.

---

vg Aug Ambrst etc; Tert$^{res\ carn\ 50}$ - *statim non retulerit ad carnem et sang.* Cf Hier^{gal} „*continuo non acquievi carni et sanguini*, sive ut in Graeco melius habet, *non contuli cum carne et sanguine.* Similiter Sedul „- sive, non contuli, vel nihil ab apostolis didici, ut alii putant".

17. *ουδε ανηλθον* c. ℵAKLP al pler cop syr$^{p\ txt}$ arm aeth Chr^{300} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 121}$ Thdrt Dam, item *neque veni* (ut etiam v. 18 vertitur; contra *απηλθ. abii*) it vg Victorin (in^{com} *Non*, inquit, *ivi ad app - sed abii in Arabiam*) Ambrst Aug Hier ... Ln *ουδε απηλθον* cum BDEFG 46. 74. a^{scr} 115. 116. al pauc syr^{sch} et$^{p\ mg}$ Bas$^{eth\ 293}$ Thphyl^{mg} et$^{mosc\ 2}$ :: ut *ανηλθον* ex v. 18. ita *απηλθον* ex ipso v. 17 adsumi poterat. At vdtr Paulus de consilio priore loco *ανηλθ.*, quod de proficiscentibus Hierosolyma dici solebat, altero *απηλθον* posuisse. Ceterum videndum est ne verbo *απηλθον* plus iusto inferatur. Inferendum autem nescio quid esset, si Paulus revera utroque loco scripsisset. | F^{gr}G^{gr} om male *προ* (f vg *antecessores*, d e *praecessores*, g *ad processores t ad antecessores*) | *αλλα* cum ℵABDEFGLP al plu (12 ap Scri) Bas$^{eth\ 293}$ Chr Thdrt Dam ... ς *αλλ* cum K^{sil} al mu^{vi}

18. *τρια ετη* cum ℵAP 17. 74. 122. a^{scr} b^{scr} o^{scr} al syr^{sch} cop Chr^{304} Euthal^{cod} Dam (Victorin: *Post tres*, inquit, *annos Hierosolymam veni*) .. ς Ln Ti *ετη τρια* cum BDEFGKL al longe plu (FG *ετη γ̄*) it vg syr^{p} Thdrt al Victorin (*Deinde post annos tres veni* etc) Aug^{gal} Ambrst al | *ανηλθον* (Latt^{pler} *veni*, Aug^{gal} Ambrst *adscendi*): 17. e$^{scr*\ vid}$ syr^{sch} cop *απηλθ.* (17. *παλιν απηλθ.*) | *κηφαν* cum ℵ*AB 17. 67** 71. syr^{sch} (ut solet) syr$^{p\ mg}$ cop aeth^{utr} ar^{e} ... ς (= Gb′ Sz) *πετρον* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler it vg arm syr$^{p\ txt}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Victorin rell | *επεμεινα*: P *υπεμεινα*

19. *ουκ* ut et. ℵA etc ... B* solus *ουχ* | *ειδον* cum ABD*et^{c}EFGK^{sil}L etc ... ℵD^{b}P *ιδον* (17. *ιδεν*) | *ουκ ειδ.* (*ιδ.*) et. Or^{3,468} Eus$^{hist\ 2,1,4}$ Epiph^{1039} etc (et. Aug Sedul *non vidi*) ... D*(non item^{b}et^{c})FG *ειδον ουδενα* (E *ουκ ειδον ουδενα* notatis o et α in *ουδενα*. Exscripsit igitur et D* et D^{c}), item it vg Ambrst al *vidi neminem*, Victorin *neminem vidi.* Ceterum sic Victorin: „Magna doctrina etiam hoc adiunxit magnoque ingenio: primo quod ita dixit: *Apostolorum neminem alium vidi;* nam Iacobum apostolum Symmachiani faciunt quasi duodecimum, et hunc sequuntur qui ad dominum nostrum Ies. Christum adiungunt iudaismi observantiam" - „Ergo hic Paulus negavit Iacobum apostolum" - „Et causa quare Iacobum [i. e. *viderit*], adiecta est: „*fratrem domini*", qui frater est habitus secundum carnem. Cum autem fratrem dixit, apostolum negavit."

Act 9, 30 15, 41 21 ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. 22 ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. 23 μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, 24 καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

II.

1 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἰεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συνπαραλαβὼν καὶ Τίτον· 2 ἀνέβην δὲ
Act 15, 2 11, 30 κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω
Phil 2, 16 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως εἰς κενὸν τρέχω

---

21. ιδου: 47. 114. om | του θεου: P 17. syrp txt κυριου (nec aliter ut solet aeth) | κλιματα: FG** κλιμματα, ALP al^{3} scr etc κλημματα | και της κιλικ. (et. ℵ^{a}) ... 4* 109. d^{scr*} om ... ℵ* 17. 47. 120. om της

22. τω προσωπω: FG 3. 108* om τω | ταις εν: DE^{r*}E^{gr*} 108* 109. 219. 8^{pe} (d^{scr} της εκκλησιαις τ. ιουδ. της εν) της εν, item g *ecclesiis iudeae quae est in* | της ιουδαιας ταις: arm *quae e circumcisione*

23. ημας: F^{gr} d^{scr} υμας | επορθει: FG επολεμει. Similiter ac v. 13. it vg Victorin Ambrst al *expugnabat*, Aug^{al} *vastabat*

24. εδοξαζον ante εν εμοι cum NABCKLP al omn^{vid} syr^{utr} etc ... DEFG it vg go arm Victorin Aug^{saep} Ambrst al post εν εμοι

II. 1. δεκατεσσαρων et. Ir$^{int\,200}$ (*Deinde post XIV annos ascendi Hierosolymam cum Barnaba* etc) Tert$^{marc\,5,3}$ (*Denique ad patrocinium Petri caeterorumque apostolorum ascendisse Hierosolymam post annos XIIII scribit, ut conferret cum illis* etc) Victorin („Semel enim ante, post triennium; nunc post annos quattuordecim iterum, inquit, ascendi.") etc. Cf huc Chron^{486}: Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων (Ἀσιατικοῦ καὶ Σιλάνου) ἀνῆλθεν πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα Παῦλος, ὅθεν γράφει Γαλάταισ περὶ ταύτησ τῆσ ἀναβάσεωσ οὕτωσ· διὰ ιδ' ἐτῶν πάλιν ἀνῆλθον εἰσ Ἱεροσόλυμα. – τῷ εἰπεῖν αὐτόν· διὰ ιδ' ἐτῶν, δοκεῖ μοι τοὺσ χρόνουσ τῶν ἀποστόλων τοὺσ ἀπὸ τῆσ ἀναλήψεωσ ἀριθμεῖν αὐτόν. ἀπὸ γὰρ τῆσ ἀναλήψεωσ τοῦ κυρίου ἕωσ ταύτησ τῆσ ἀναβάσεωσ πληροῦνται τῶν ἀποστόλων ἔτη ιδ' μῆνεσ ι'. καὶ εἰ μὴ τοῦτο ὦμεν, εὑρεθήσεται ὁ χρόνοσ ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη καὶ ἀνέβλεψεν, ὡσ περιέχουσιν αἱ Πράξεισ, ἔτη ϛ'. Quibus verbis scriptorem minime tostari codicem repertum esse in quo ϛ' esset pro ιδ', clarum est. Cf et. Chr^{S,137} λεγει παλιν οτι μετα δεκατεσσαρα ετη ανεβην etc. νυνι δε οτε ταυτα παυλος εγραφεν, επτακαιδεκατον ετος ειχε το κηρυγμα. | παλιν ανεβην (c Chron ανηλθον) ... DEFGP d e g go aeth ανεβ. παλιν ... cop Ir$^{int\,200}$ Tert$^{marc\,5,3}$ Chr^{804} (sed non tractat in com) om παλιν | συνπαραλαβ. cum NAB*CDEFGP 17. ... ς Ln συμπαραλ- cum B^{3}K^{sil}L al plcr

2. ανεθεμην: FG ανεβαλομην

ἦ εἴξαμεν. 3 ἀλλ' οὐδὲ Τίτυς ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι, 4 διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· 5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν

3. οὐδε: FG οὐτε | ο σὺν ἐμοι: B om ο | D* περιτνηθηναι'

4. δε (servat etiam Epiph^{112} afferens vv. 3—5 ἀλλ οὐδε usq εἰξαμ. τῃ ὑποταγῃ, item Bas$^{regg\ 449}$): Thdrt ad h. l. ὁ δὲ σύνδεσμος πρὸς τὴν τοῦ λόγου συνθήκην περιττός. Item Hier ad h. l. „Sciendum vero quod *autem* coniunctio, quae in praesenti loco ponitur, *propter subintroductos autem fratres*, superflua sit, et si legatur non habeat quod ei respondeat illamque concludat" etc | ινα: FG^{rg} g add μη | καταδουλωσουσιν (et. Sz) cum ℵAB*CDE 26. 39. ... B^{2}FG 17. Euthal^{cod} Dam καταδουλωσωσιν (Euthal^{cod} -σωσιν) ... ς (= Sz) καταδουλωσωνται cum K^{all} al plu Bas$^{regg\ 449}$ Thdrt al; item L -σονται

5. οισ ουδε cum ℵABCD^{corr}(vide post)RFGKLP al omn^{vid} (in D manus recens extra lineam reposuit οισ ουδε, ita tamen ut ουδε super rasuram scriberet. Corrigendam esse D* lectionem iam D^{b} significat. Quid revera dederit D^{b} aut^{c} certo dici nequit. Cf ed. meam.) f g vg syr^{utr} cop arm (aeth^{liberrime}, sed agnoscit ουδε) Mcion^{tert} edd^{gr} ap Hier et ap Ambrst „quidam" ap Victorin Bas$^{regg\ 449}$ Epiph^{112} Chr^{808} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug ad h. l. etep^{82} Amb$^{ep\ 37}$ Hier al. Cf et. Orcels^{7,21} i. e.^{1,709} οὐδέποτε ἐν χώρᾳ ὑποτεταγμένοσ ἀνθρώποισ, quae corrupta videntur ex οὐδὲ πρὸσ ὥραν ὑποτεταγμένοσ ἀνθρώποισ (vide ap Delarue), item Ign$^{intpol\ 256}$ (ep$^{tars\ 2}$): ἀλλ' ὑμεῖσ οὐδὲ πρὸσ ὥραν εἴξατε τῇ ὑποταγῇ αὐτῶν ..... D* d e Irint^{200} („et iterum nit: *Ad horam cessimus subiectioni*") Tert$^{marc\ 5,3}$ Victorin Ambrst Pelag^{com} („reddit caussas cur circumcidit Titum" – „ut scandalum imminens vitaretur". Item ad ipsa verba: „ut periculum vitaremus, et essent in nobis qui veritatem evangelii confirmarent.") „Latinus" ap Primas (additis Pelagii verbis) al om, hinc Gb^{00}. Cf autem Tert$^{marc\ 5,3}$: „Ergo *propter superinductitios*, inquit, *falsos fratres – nec ad horam cessimus subiectioni*. Intendamus enim et sensui ipsi et causae eius, et apparebit vitiatio scripturae. Cum praemittit *sed nec Titus qui mecum erat, cum esset Graecus, coactus est circumcidi*, dehinc subiungit *propter superinductitios falsos fratres*, et reliqua: contrarii utique facti incipit reddere rationem, ostendens propter quid fecerit, quod nec fecisset nec ostendisset, si illud propter quod fecit non accidisset. Denique dicas velim, si non subintroissent falsi illi fratres ad speculandam libertatem eorum, cessissent subiectioni? Non, opinor. Ergo cesserunt, quia fuerunt propter quos cederetur" – „Necessario igitur cessit ad tempus", etc. Item Victorin ad h. l.: „*Sed propter subinductos falsos fratres – ad horam cessimus subiectioni.* Quidam haec sic legunt: *nec ad horam cessimus subiectioni*, et est sensus integer cum superiori, ut neque Graecus Titus compulsus sit circumcidi, *nec tamen nos cessimus vel ad horam subiectioni*, id est ut in aliquibus cederemus. Quoniam tamen in plurimis codicibus et latinis

εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. 6 ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν

et graecis istra sententia est: *ad horam cessimus subiectioni*, id est fecimus quae illis facienda videbantur, sed non ut semper sequeremur, multis modis probatur legendum ita esse, *ad horam cessimus subiectioni*. Primum, quia vere cessit; nam et Timotheum circumcidit propter Iudaeos, ut ait in actibus apostolorum; ergo mentiri non debuit apostolus. Deinde *nec ad horam* quis diceret, si negare opus fuerat omnino factum. Et certe si Petro restitit, quid est hic: *nec ad horam cessimus*? Item si supra dictum: neque Titus qui mecum erat Graecus compulsus est circumcidi, non ergo in omnibus nec semper aut multum. Postremo propter inductos fratres, qui erant miscentes iudaismum christianismo." Item cf Ilier ad h. l. (Vallars$^{7,400\,a}$): „Si Titus cum esset ex gentibus, nullo potuit terrore compelli ut circumcideretur Hierosolymis - quomodo quidam putant legendum esse: *quibus ad horam cessimus subiectioni, ut veritas evangelii permaneat apud vos*, et intelligendum quod Titus ipse, qui compelli ante non potuit ad circumcisionem, rursum circumcisus sit atque subiectus? - Itaque aut iuxta Graecos codices est legendum: *Quibus neque ad horam cessimus subiectioni*, ut consequenter possit intelligi *ut veritas evangelii permaneat apud vos*. Aut si Latini exemplaris alicui fides placet, secundum superiorem sensum accipere debemus, ut *ad horam cessio* non circumcidendi Titi, sed eundi Hierosolymam fuerit." Item Ambrst ad h. l.: „Titum, quia Graecus erat sicut Galatae, negat circumcisum. Quo dicto hos arguit qui paterentur se circumcidi, cum essent Graeci. Sed ne forte opponeretur ei quia ipse circumciderat Timotheum, nunc causas exponit cur fecerit quod faciendum negabat, dicens: *Propter subintroductos autem fratres - ad horam cessimus subiectioni, ut veritas evang. apud vos permaneat.* Graeci e contra dicunt: *Nec ad horam cessimus*, et hoc aiunt convenire causae; quia qui fieri prohibebat, non oportebat, inquiunt, dicere se fecisse, ne probaret esse faciendum." - „*Ad horam cessimus subiectioni*, hoc est, ad horam nos subiecimus servituti, humiliantes nos legi, ut circumciso Timotheo cessaret dolus et scandalum Iudaeorum." Etc. Cf et. Sedul ad h. l. qui „male" „in Latinis codd." legi dicit: *Quibus ad horam cessimus*. Notat in eundem locum Luc^{brug}: „*Triplex vitium hic vitandum est, unum ne omittatur prima vox* quibus, *alterum ne omittatur subsequens negatio* neque, *quae a multis olim libris solebat omitti, tertium ne scribatur dativus pro ablativo* subiectione". Ceterum cum vg^{cle} *quibus neque* consentiunt am fu demid harl tol al; conservata igitur ipsius est Hieronymi scriptura; male vero Sz, postquam „vg^{ms}" *οἷσ* omisso retinere *οὐδὲ* retulit, addit: „Post Caroli M. tempora lectio recepta in codd. Latinis reperitur." | *διαμείνῃ* cum ℵBDEKLP al pler Bas^{reg} ^{449} Chr^{808} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... A(C?)FG 1. 46. 47. 109. al^{5} *διαμένῃ*

6. *δε*: 17. om | *ποτε* (ℵ^{c}): ℵ* *ποτ* | o *θεοσ* cum ℵAP 17. 71. 73. 93. 115. 118. 219* 8pe Chr^{809} Euthal^{cod} Damparall^{568} ... ς Ln Ti om o cum

μοι διαφέρει· πρόσωπον ὁ θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ Ro 2, 11
οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, 7 ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντες ὅτι
πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς
περιτομῆς, 8 ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτο-
μῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, 9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν Act 15, 12 ss
δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες
στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς
εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· 10 μόνον τῶν πτωχῶν
ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Act 11, 29 ss

---

BCDEFGKL al pler Eus$^{ecl\ 187}$ Thdrt Dam | προσωπον [ο] θεοσ ανθρωπου hoc ordine cum ℵABCD^{b}KLP al fere omn Euthal^{cod} Thdrt Dam. Similiter 37. 66. Eus^{ecl} Chr^{809} προσω. ανθρ. θεοσ ... D*et^{c}EFG d e g go Victorin Aug θεοσ ανθρωπου προσωπον. Item 46. f vg arm (cop) Hier al θεοσ προσω. ανθρ. (cop *deus non accipit personam hominis*) | οι δοκουντεσ: syr^{sch} ar^{e} om ... FG f g Ambrst add τι ειναι, item vg^{cle} (et. fu demid al, sed non am nec Hier) add *esse aliquid*, item d e *esse* (*quae videntur esse*; Victorin *qui aliquid existimantur esse*) | FG (vitiose ut toties) προσανθεντο

7. ιδοντεσ: CP 17. 37. 73. f^{scr} n^{scr} 8^{pe} al pauc ειδοτεσ | πεπιστευμαι: FG πεπιστευται μοι: quemadmodum it vg *creditum est mihi* (*mihi est*) | καθωσ πετροσ (F πετρο) τησ (F om) περιτομησ: K om

8. ο γαρ ενεργησασ usque τησ περιτομησ (et. ℵ^{a}): ℵ*FG f g om | πετρω: L πετρον | ενηργησεν: D* ενεργησεν | και εμοι cum ℵBD^{c}EKL al plu Chr^{810} et^{9,312} Thphyl Oec ... Ln Ti καμοι cum ACD*FGP al fere^{15} Chr^{3,440} et^{10,306} Euthal^{cod} Dam cat^{txt}

9. KP al aliq γνωντεσ | την χαριν: 76. syr^{p} c.* Thdrt Thphyl Ambrst add του θεου, item Chr^{811} floriac add του κυριου | τ. δοθεισαν μοι: 47. k^{scr} add εισ τα εθνη | ιακωβοσ και κηφασ cum ℵBCKLP al omn^{vid} vg (et. demid harl tol al, item am omisso *et*; contra fu *Petr. et Iac. et Ioh.*, al^{lachm} *Petr. et Iac. et Cephas*) syr^{utr} cop arm aeth Or^{2,767} Ath$^{gall\ 5,212}$ Chr$^{811\ semel}$ (et^{som} κηφ. κ. ιακ.) Euthal^{cod} Thdrt$^{3,399.\ 543}$ Dam Peiag ... Gb′ πετροσ και ιακωβοσ cum DEFG d e f g fu go Thdrt$^{1,1216.\ 2,87}$ et$^{3,153.\ 331}$ (Nyss^{1,226} ου γαρ μονον πετροσ και ιωανν. και ιακω. στυλοι τησ εκκλησ. εισιν) Or$^{int\ 2,163}$ (omisso *et*) Tert$^{marc\ 4,3.\ 5,3}$ Hier Ambrst al (Victorin *Petr. et Ioh. et Iac.*) ... A ιακωβοσ tantum omisso και κηφασ | εμοι: FG μοι | ινα ημεισ sine μεν cum ℵ*BFGHKLP al plu it vg go arm Or^{3,724} et^{4,431} et$^{cat\ cor\ 57}$ Chr$^{811\ sem}$ et^{812} et^{9,312} et^{3,298} Euthal^{cod} al ... Gb Sz add μεν, Ln [μεν] cum ℵ^{a}ACDE al plus^{30} cop syr^{p} Bas$^{bapt\ 673}$ Chr$^{811\ sem}$ Thdrt^{2,87} et^{3,331} (item$^{3,153.\ 399.\ 543}$ ινα αυτοι μεν εισ τ. περιτ., ημεισ δε etc) Dam al

10. των πτωχων ινα cum ℵABCHKLP al omn^{vi} Or^{3,724} al mu ... DEFG ινα των πτωχ., item it vg etc | μνημονευωμεν: DEP d^{scr*} Dam^{paris} -νευομεν

Act 15, 35 11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον
αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. 12 πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν
Act 11, 3 τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς·
13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ
Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. 14 ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι
οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ
Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ

---

11. κηφας (Sz Gb″) c. ℵABCHP 10. 17. 31. 46. 67** 80. 115. 137. vg (et. am al; fu* *Petrus Cephas*; fu^vict demid al *Petrus*) syr^sch et syr^p mg cop arm aeth Eus^hist 1,12,3 (ex Clem) Euthal^cod et^elench capp (ap Zacagn^686) Dam Ambrst Pelag ... ς (= Sz Gb″) πετρος cum DEFGKL al pler fu^vl demid al^lachm go syr^p txt Chr^812 Thphyl Oec (Tert^praescr 23 *quod allegant Petrum a Paulo reprehensum*, et^marc 1,20 *et ipsum Petrum caeterosque, columnas apostolatus, a Paulo reprehensos*) Victorin al | FG ανθεστην

12. προ του γαρ (37. γαρ του) ελθ. τινας: d e *prius enim quam venisset quidam*, g** *priusquam enim veniret* (* -rent) *quidam* | οτε δε ηλθον cum ACD^b et^c EHKLP al fere omn f vg syr^utr cop arm go Chr^812 Euthal cod Dam al Victorin Ambrst al ... Lu οτε δε ηλθεν cum ℵBD*FG 45. 73. d e g. Accedit Or^1,386 οτι πετρος ετι φοβουμενος τους ιουδαιους, παυσαμενος του μετα των εθνων συνεσθιειν, ελθοντος ιακωβου προς αυτον αφωριζεν εαυτον etc | αφωριζεν: L d^scr h^scr αφωριζ. | εαυτον: 17. d^scr o^scr* αυτον | τους εκ περιτομης: FG add οντας. Latini *eos qui ex circumcisione erant*

13. συνυπεκριθησαν: d e g Victorin *consenserunt cum illo* (g ei), f vg Hier *simulationi eius consenserunt*, Ambrst *simulaverunt cum illo* | και οι et. d e g syr^utr arm aeth Victorin Ambrst Hier. Item Or^1,387 και τω αυτο πεποιηκασιν αυτω και οι λοιποι ιουδαιοι και βαρναβας ... B f vg cop go om και | ιουδαιοι (et. ℵ^c): ℵ* add παντες | P ωστε και βαρναβα (sic) συναπαχθηναι | συναπηχθη: ℵ^c inceperat υ super α ... 76. συνυπηχθη, A^scr συνυπαχθηναι | αυτων τη υποκρισει cum ℵA BCKL al pler Chr (et.^3,433) Dam al ... DEFGHP 17. 37. 73. 76. 93. b^scr o^scr Euthal^cod τη υποκρ. αυτων, item Victorin Ambrst *consentiret simulationi eorum*, g *simul ductus sit ypocrisi ·/. simulatione eorum*; d e f vg Hier *duceretur ab his* (f vg Hier *ab eis*) *in illa simulatione* (f vg^cle demid tol *in illam simulationem*)

14. ειδον cum ℵBCD*et^c EHK^sil al pler ... AD^b FGLP 37. Did^tri 168 ιδον | οτι ουκ: D* o. ουχ | ορθοποδουσιν ut ABCDEFGP etc ... ℵHL etc -δουσι | τω κηφα (Gb′) cum ℵABC 10. 17. 67** 137. vg (et. am harl** al^lachm, fu* *Petro Cephae*, fu^vic demid tol harl* *Petro*) cop arm aeth ar^c (syr^sch ubique) Clem ap Eus^hist 1,12 (spectat enim etiam huc testimonium istud, vide post) Did^tri 168. 387 Euthal^cod Thdrt Dial^tri (ap Thdrt^5,947) Phil^carp (Gall^9,720) Pelag. Ceterum Eus^hist 1,12,3 testatur

οὐχ Ἰουδαϊκῶσ ζῇσ, πῶσ τὰ ἔθνη ἀναγκάζεισ ἰουδαΐζειν; 15 ἡμεῖσ
φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, 16 εἰδότεσ δὲ ὅτι 3, 11 Ro 3, 20
οὐ δικαιοῦται ἄνθρωποσ ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεωσ Χρι-
στοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖσ εἰσ Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα
δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεωσ Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι Ps 142 (143), 2
ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ. 17 εἰ δὲ ζητοῦντεσ
δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα
Χριστὸσ ἁμαρτίασ διάκονοσ; μὴ γένοιτο. 18 εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα

---

ex Clementis sententia κηφᾶν ἕνα γεγονέναι τῶν ἑβδομήκοντα μαθητῶν, ὁμώνυμον πέτρῳ τυγχάνοντα τῷ ἀποστόλῳ ..... ς (= Sz) τω πετρω cum DEFGKLP al pler d e f g fu^{vic} demid tol harl* syr^{p} go Chr^{815} Dam Thphyl Oec Victorin Hier al | D*FG ενπροσθεν | υπαρχων: D* 3. 33. 35. 76. ων | ουχ ιουδαϊκ. cum ℵ*ACP 17. 37. Item ℵ^{c}B D* al pauc Chr^{3,433} Euthal^{cod} Dam ουχι ιουδ. ... ς ουκ ιουδ. cum D^{b}et^{c}EFGK^{sil}L al pler Chr^{816} Thdrt al | ζησ post και ο. ιουδ. (et. Gb″) cum ℵABCFGP 17. 37. 73. 116. f g am fu demid tol arm Or^{4,412} Phil^{carp} Euthal^{cod} Hier Aug al ... ς Ti ante και ο. ιουδ. cum D^{gr}E^{gr}KL al pler vg^{clo} syr^{utr} go aeth (cop ante εθνικωσ) Chr^{816} et^{3,433} Thdrt Dam al ... d e Victorin Ambrst Sedul Agapet om και (om et. 74. a^{scr}) ο. ιουδαϊκ. | πωσ cum ℵABCDEFGP 17. 37. 39. 57. 71. 73. 80. 116. 179. 8^{pe} d e f g vg syr^{sch} cop arm aeth go Or^{4,412} Phil$^{carp\,729}$ Euthal^{cod} Dam ad h. l. et^{1,817} Victorin etc ... ς (= Gb Sz) Ti τι cum KL al pler syr^{p} Chr^{816} Thdrt ad h. l. et^{2,1047} Thphyl Oec | αναγκαζεισ: LP al -ζησ

15. ημεισ: 73. 118. syr^{p} add δε, item arm γαρ

16. ς Ln ἁμαρτωλοί· ^{16}εἰδότεσ etc | δε cum ℵBCD*E*FGL al plus^{10} it vg go Cyr$^{fid\,32.\,121.\,125}$ Thdrt^{2,1047} Hier Aug Ambrst al ... ς (= Gb Sz) om cum AD^{c}KP al pler syr^{utr} cop arm aeth Chr^{817} Dam al Victorin | χριστου ιησου (et. Ln$^{od\,min}$) cum AB 17. vg^{cdd} ap Ln Victorin Aug ad h. l. ... ς Ln$^{od\,mai}$ ιησου χριστου cum ℵCDEFGKLP al fere omn it vg (et. am fu demid etc, sed vide ante) rell Chr Euthal^{cod} Cyr^{fid} Thdrt Dam al Hier Ambrst Aug$^{ep\,196}$ et^{alib} al | εισ χριστον ιησουν: B 17. 74. a^{scr} syr^{utr} cop aeth Thdrt^{2,1047} Aug$^{ep\,196}$ et$^{gra\,et\,arbi}$ (^{10,729}) al εισ ιησ. χρι. ... d^{scr} l^{scr} om ιησουν | εκ πιστ. χριστου cum ℵABCDELP al fere omn it vg rell Chr Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,121}$ etc ... syr^{p} add ιησου c.*, item K 8^{lect} aeth Dam$^{parall\,633}$ add ιησ. ante χρι. ... F^{gr}G g Thdrt^{2,1047} Victorin Tich$^{reg\,3}$ (libere) nil nisi εκ πιστεωσ | οτι (Gb″) cum ℵABD*FG 17. 67** 177. 178. 179. 8^{pe} Euthal^{cod} Dam$^{parall\,633}$ ... ς Ti διοτι cum CD^{c}EKLP al pler Thdrt Dam ad h. l. al | εξ εργ. νομου ante ου δικαιωθ. cum ℵABCDEFGP 17. 37. 73. 116. 118. (a^{scr} ουκ εξ εργ. νο. δικαι.) 8^{pe} it vg syr^{utr} cop arm aeth Euthal^{cod} Thdrt^{2,1046} Dam ad h. l. et^{parall} Hier Ambrst al (item Victorin omisso νομου) ... ς (= Gb Sz) post ου δικαι. pon cum KL al pler go Thdrt ad h. l. Thphyl Oec

ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω. 19 ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω. 20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ
Eph 5, 2 ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21 οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

III.

1 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος; 2 τοῦτο

---

18. *συνιστανω* cum ℵABCD*FGP 17. 31. 67** 71. 80. 118. 153. Euthal^{cod} Cyr$^{mss\ 66}$ ... ς (= Gb Sz) *συνιστημι* cum D^{c}EKL al pler Chr^{819} Thdrt Dam al

20. *συνεσταυρωμαι*: L -*ρομαι* | *χριστος*: FG 109. *ο χρι*. Cf et. Ign$^{int\,pol}$ ^{246} (rom ^{3}): *χριστω συνεσταυρωμαι· ζω δε ουκετι εγω, επειδηπερ ζη εν εμοι ο χριστ.* | *εν πιστει* ζω et. Clem^{560} Dial^{864} etc ... A om ζω | *του υιου του θεου* cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} f vg syr^{utr} cop arm aeth go Clem Dial Chr^{821} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 277.\ 403}$ et$^{ador\ 408}$ et$^{fid\ 601}$ Thdrt Dam al Aug Hier Ambrst al ... Ln *του θεου και χριστου* cum BD*FG d e g (Victorin *in fide vivo filii dei et Christi*; in explicatione *hoc est in fide vivere et dei et Christi*)

III. 1. *εβασκανεν*: 1. 2. 3. 4. 33. 35. 44. 74. 76. 106. 115. 219. a^{acr} al fere^{25} cat^{txt} et^{com} Cyr$^{glaph\ 429}$ Thdrt^{cod} ad h. l. et ^{1,658}cdd^{2} et^{2,40} *εβασκηνε* (*-νεν*). Dedimus autem sine additam cum ℵABD*FG 17* 67** d e f g fu al^{lachm} syr^{sch} cop (et. sah teste Gb, unde?) arm^{zoh} et^{edd} ar^{e} „exemplarib Adamantii" ap Hier Caes^{97} Chr$^{823.\ 824}$ Euthal cod Cyr$^{glaph\ 429}$ Thdrt^{1,658} Tert$^{praescr\ 27}$ Victorin Aug Ambrst al. Praeterea cf Hier ad h. l. „Legitur in quibusdam codicibus: *Quis vos fascinavit non credere veritati?* Sed hoc quia in exemplaribus Adamantii non habetur, omisimus"; item in 5, 7: „Id quod nunc Latinus posuit interpres *veritati non obedire*, et in Graeco scriptum est *τη αληθεια μη πειθεσθαι*, in superiori loco ita interpretatus est: *non credere veritati*. Quod quidem nos in vetustis codicibus non haberi, in suo loco annotavimus, licet et Graeca exemplaria hoc errore confusa sint." ..... ς (= Gb Sz) add *τη αληθεια μη πειθεσθαι* (:: cf 5, 7) cum CD^{c}EKLP al pler vg (et. am demid tol floriac al) go syr^{P} arm^{usc} aeth^{utr} Or$^{int\ 2,272}$ Pe-Ath^{891} (*μη πειθ. τη αληθ.*) Thdrt ad h. l. Dam al „quibusdam codicibus" ap Hier (vide ante) Pelag al | *κατ*: D*E* *κατα* | *προεγραφη* (47. *εγραφη*) sine additam cum ℵABC 17* 23* 31. 38. 43. 52. 67** 72. 73. 93. f am fu** tol syr^{sch} cop sah (teste Gb) arm aeth (Eus^{lat} ap Gall^{4,489} *quia ante oculos eorum descriptus*

μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε Ro 10, 17
ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 3 οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι
νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 4 τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴγε καὶ εἰκῇ.
5 ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν,
ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 6 καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευ- Gn 15, 6
σεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 7 γινώσκετε ἄρα Ro 4, 3
ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοί εἰσιν Ἀβραάμ. 8 προϊδοῦσα δὲ ἡ Ia 2, 23
γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. 9 ὥστε Gn 12, 3
οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. 10 ὅσοι γὰρ Act 3, 25
ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπι- Dt 27, 26

---

est Ies. Chr. crucifixus) Euthalcod Cyr$^{\text{ssa 737}}$ etglaph^{429} Thdrt^{1,658} Archel^{603} Aug ... ς (sed Gb^{00}) Ti add *εν υμιν* cum DEFGKLP al pler d e g vg^{cle} fu* demid harl go syrP Ps-Ath^{391} (*προειγρ. εν υμιν, και τουτο εσταυρ.*) Chr Thdrt ad h. l. et^{2,40} Dam al Victorin Ambrst al (sed demid al Victorin Ambrst Pelag al *et in vobis crucifix.*)

2. *θελω μαθειν*: D*et^{c}EFG^{rg} d e g *μαθ. θελ.* | *το πνευμα*: F* om *το*

3. *εναρξαμενοι* usq *επιτελεισθε* (Clem -*λειτε*) et. Clem^{500} Or$^{\text{int}\,1,61}$ etc ... ℵ om

4. *επαθετε*: 37. *επαθατε*

5. *υμιν* bis: 17. Dial^{tri} ap Thdrt^{5,988} bis *ημιν* (pri et. 114.) | *εξ εργων νομου*: A add (:: ex v. 2.) *το πνευμα ελαβετε*

6. *καθως*: FG f g vg (et. fu tol, non item am demid harl) arm^{edd} (non item$^{\text{ed ven}}$) Ambrst Pelag add *γεγραπται* ⌊ *αβρα. επιστευσεν*: FG f g fu all^{achm} syr^{sch} arm Ambrst al *επιστ. αβρ.* | Versus 6. 7. 8. om („erasit de suo apostolo") Mcion teste Hier, nec contra testantur Tert et Epiph.

7. *αρα*: P 73. *γαρ* | *οι εκ*: C$^{*\text{vid}}$ om *οι* | *υιοι εισιν* cum ℵ*B Chr^{827} Euthalcod Thdrt Ir$^{\text{int}\,257}$ Victorin Amb$^{\text{luc}\,2,1230}$ ... ς Ti *εισιν υιοι* cum ℵ^{c}ACDEFGKP al pler (et L 106. 219. *εισ. οι υιοι*) it vg syr^{utr} cop Dam al Ir$^{\text{int}\,332}$ Tert^{monog} Cyp^{277} Ambrst al

8. *προϊδ. δε* (69. 80. om *δε*) et. Ir$^{\text{int}\,257.\,332}$ etc ... P Chr^{827} *πρ. γαρ.* Libere syr^{sch}: *nam praecognoscens deus quia ex fide iustificaret gentes* | *δικαιοι τα εθνη* et. Ir$^{\text{int}\,257.\,332}$ Cyp^{277} Victorin etc ... ℵ 37. 73. 80. Cyr glaph^{94} *τα εθν. δικαιοι* | *προευηγγελισατο*: D* 67** *προευηγγελισται*. Vertunt d e *pronuntiavit*, f vg Ir^{int} Cyp Ambrst etc *praenuntiavit*, g *prae t pronuntiavit*; Victorin *praedixit* | *ενευλογηθησονται* (et. ς Gb Sz) cum ℵABCDEKLP al plu Euthalcod Cyr$^{\text{ador}\,84}$ Thdrt Dam ... ς^{e} *ευλογηθησοντ.* cum FG al vix mu Chr^{827} Thphyl. Sed 76. 115. Chr Thphyl *εν σοι ευλογηθ.*, item arm ... d e om *εν σοι*

10. *οτι* cum ℵABCDEFGP 17. 73. 80. 118. 177. 178. d e f g syr^{utr} arm Euthalcod Cyr$^{\text{glaph}\,94}$ Dam ... ς (= Gb Sz) om cum KL al pler vg Or$^{4,560\,\text{not}}$ Thdrt al (libero Chr^{828} *επικαταρατος γαρ* omisso *γεγρ.*

κατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ
Hab 2, 4 Ho 10, 38 Ro 1, 17 βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. 11 ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δι-
καιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται·
Lv 18, 5 Ro 10, 5 12 ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλὰ ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται
ἐν αὐτοῖς. 13 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νό-
4, 5 Dt 21, 23 μου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται· ἐπικατάρατος
πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, 14 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ

γαρ) | D* ενμενει | πασιν (sine εν) cum ℵ*B 17. 31. 37. 67** 73. 116. 118. cat^{txt} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,55}$ Dam ... ς Ln Ti εν πασιν cum ℵ^{c}AC DEFGKLP al pler (it vg *non permanet in, non permanserit in*) Or^{4,580} Chr^{828} Cyr$^{glaph\,94}$ Thdrt al (:: nec aliter LXX, unde etiam Eus$^{dem\,5}$ ο μωσης επισκηπτει λεγων· επικαταρατος etc) | γεγραμμενος: 109. 178. προγεγραμμ., B ενγεγραμμ. (B^{3} εγγεγρ.), nec aliter affert (vide ante) Eus^{dem}

11. παρα τω θεω: D*FG 71. 80. 219* om τω ... Cyr^{glaph} παρα θεου | δηλον: D*K d e syr^{sch} ar^{e} add γεγραπται γαρ ... FG f g γεγραπται γαρ omisso δηλον

12. αλλα cum ℵD*K* ... ς Ln Ti αλλ cum ABCD^{c}K**FGKLP etc | ο ποιησ. αυτα sine additam cum ℵABCD*FGP 2. 17. 67** 80. 93. cat^{txt} it vg (et. am fu demid tol etc) syr^{sch} et$^{p\,txt}$ cop arm aeth Mcion$^{epiph\,319}$ et 350 Chr^{828} Cyr$^{glaph\,94}$ Dam Ambrst Aug Hier al ... ς (= Gb Sz) add ανθρωποσ (:: ut LXX) cum D^{c}EKL al pler vg^{six} syr$^{p\,mg}$ Euthal^{cod} Thdrt al | εν αυτοισ: F^{gr}G g εν αυτω. Ceterum sic Mcion^{epiph} (utroq loco): μαθετε οτι ο δικαιοσ εκ πιστ. ζησεται. οσοι γαρ υπο νομον υπο καταραν εισιν· ο δε ποιησασ αυτα ζησεται εν αυτοισ. Ac pergitur in ελεγχω^{350}: το „μαθετε οτι ο δικ. -ζησεται" etc

13. υπερ ημων: F^{gr} υπ. υμων | οτι γεγραπται (Gb″) cum ABCD*K*FG 17. 39. it vg aeth Ir$^{int\,210}$ Eus$^{ps\,545}$ Euthal^{cod} Dam Hil^{100} Aug Hier Ambrst al ... ς γεγραπται γαρ cum ℵD^{c}E**KLP al pler syr^{utr} cop arm Ir$^{210\,gr}$ (ex Thdrt) Did$^{tri\,125}$ Chr^{829} Cyr$^{fid\,99}$ Thdrt al. Praeterea cf huc Hier ad h. l. „Scire non possum quare apostolus in eo quod scriptum est: *Maledictus a deo omnis qui pendet in ligno*, vel subtraxerit aliquid vel addiderit. Si enim semel auctoritatem LXX interpretum sequebatur, debuit, sicut ab illis editum est, et *dei* nomen adiungere. Sin vero, ut Hebraeus ex Hebraeis, id quod in sua lingua legerat putabat esse verissimum, nec *omnis* nec *in ligno*, quae in Hebraeo non habentur, assumere. Ex quo mihi videtur, aut veteres Hebraeorum libros aliter habuisse quam nunc habent: aut apostolum, ut iam dixi, sensum scripturarum posuisse, non verba: aut, quod magis est aestimandum, post passionem Christi et in Hebraeis et in nostris codicibus ab aliquo *dei* nomen appositum, ut infamiam nobis inureret, qui in Christum maledictum a deo credimus."

14. η ευλογια: FG om η | εν χριστω ιησου cum ACDEFGKLP al omn^{vid} it vg cop syr^{p} arm Did$^{tri\,125}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam etc (Chr^{830} om, item

Ἀβραὰμ γέγηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. 16 τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. 17 τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. 18 εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός. 19 τί οὖν ὁ νόμος;

Ro 3, 5 etc
8 Gn 12, 15 17, 8 22, 18 etc
Ex 12, 41
Ro 4, 14

---

cat^{txt}, quod a Chr pendere videtur) ... NB syr^{sch} aeth *εν ιησου χριστ.* | *επαγγελιαν* (et. Aug Hier etc): D*FG^{g} k^{scr} d e g Ambrst Vigil varlm ^{747} *ευλογιαν*. Cf et. Tert$^{marc\ 5,3}$ *accepimus igitur benedictionem spiritalem. Per fidem, inquit, ex qua scilicet vivet iustus.*

15. *αδελφοι*: A 73. 118. arm Dam post *κατ. ανθρ. λεγω* ... 39. aeth^{utr} om | *κεκυρωμενην*: C 17. Chr^{831} cod et$^{anvil\ mg}$ *προκεκυρ.* (:: ex v. 17) | *επιδιατασσεται*: D* *επιτασσεται*

16. *δε* et. Euseclo ^{18} Cyr$^{glaph\ 94}$ etc ... D*FG it vg Irint ^{382} („sic dicens: *Abraham dictae sunt promissiones et*^{11} etc) Ambrst al mu om | *ερρεθησαν* (Gb^{vid}) cum NAB*CD*FGP 17. 73. 106. 109. 114. 121. al plus^{10} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 94.\ 95}$ Thdrt ad h. l. et$^{3,46.\ 1255}$ et$^{4,481.\ 1174}$ Dam ... ς *ερρηθησαν* cum $\aleph^{2}$D^{c}EKL al plu Chr^{831} Thdrt$^{1,1111.\ 1228.\ 1229}$ et^{4,15} al ... 76. 115. Euseclo ^{18} Thphyl *εδοθησαν* | *ου λεγει*: 17. *ου λεγω* | *και* (47. 213. arm om) *τοις σπερμασιν* et. Irint ^{382} Or$^{int\ 2,77.\ 85.\ 97}$ et$^{4,522.\ 618}$ etc: D* d e cop aeth add *σου* | *αλλ*: B *αλλα* | *εφ* et. Euseclo ^{18} etc ... FG *επι* | *οσ* et. Euseclo ^{18} etc, d e f vg Or$^{int\ 2,77.\ 85.\ 97}$ Ambp$^{arad\ 152}$ (non item$^{luc\ 12,1455}$ et^{alib}) Hier Primas al *qui* ... D$^{gr\ *}$E^{gr}F$^{gr\ **}$ Chr^{831} *υ*, item *quod* Ir$^{int\ 382}$ Tert$^{carn\ chr\ 22}$ et$^{marc\ 5,4}$ Ambrst Aug$^{ep\ 196}$ ac^{saep} al ... F$^{gr\ *}$G g *ου* (g *quo*)

17. *προκεκυρωμενην* (d e f g vg etc *confirmatum*, pariter ac v. 15): Chron^{94} *προκεκηρυγμενην* ... FG 52. 67** 115. al pauc Cyr$^{glaph\ 94}$ *κεκυρωμενην* | *υπο του* (76. 80. 115. om) *θεου* sine additam cum NAB CP 17. 23* 67** 80. f vg cop aeth Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 55}$ et$^{glaph\ 94}$ Dam Hier Aug$^{doctr\ 4}$ al ... ς (Gb^{om}) add *εισ χριστον* cum DEFGKL al pler d e g syr^{utr} arm Chr^{831} Thdrt Chron^{94} Thphyl al Ambrst (sed d e g syr^{utr} Ambrst *in Christo*). Cf Primas qui in textu non habet, sed in explicatione scribit: *testamentum illud – quod Abrahae deus confirmavit in Christo.* | *ετη* post *τετρακ. κ. τριακ.* cum NABCDEFGP 17. 37. $\aleph^{scr}$ al^{7} it vg syr^{utr} cop Chr^{831} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 94}$ Dam Hier Ambrst al ... ς (= Gb 8s) ante *τετρακ.* (43. 49. 67. 69. 70. 76. 14^{leet} Thphyl *τριακοσ.*) *και τρι.* cum KL al pler Cyr$^{ador\ 55}$ Thdrt Chron^{94} al

18. *ο θεοσ*: F suppletum habet o supra lineam

Ro 5, 20 He 2, 2 Act 7, 53 τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. 20 ὁ δὲ μεσί-
1 Ti 2, 5 της ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. 21 ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἂν ἡ δικαιοσύνη· 22 ἀλλὰ

---

19. *παραβασεων* et. Clem^{421} Or^{4,580} not Eus^{mcell} ^{7} Cyr^{ador} ^{54} et^{glaph} ^{94} etc (et. Synod^{antio} ap Rou^{3,295}); f vg^{cdd} ap Ln *propter transgressionem* (cf et. Luc^{brug} „*Non mutes plurale in singulare* transgressionem"). Similiter Aug ad h. l. et^{epist} ^{177} et^{alib} *transgressionis gratia*, item^{ep} ^{187} et^{3} ^{cont} ^{2} ep pelag *praevaricationis gratia* ... $\mathfrak{P}^{87}$ᴳ d e g (sub *aut*) m^{1} Ir^{int} $^{182.}$ ^{218} Ambrst *πραξεων*, *factorum*. Sed ex his $\mathfrak{P}^{87}$ᴳ g Ir^{int} Ambrst om *χαριν*, ita ut singula aliter distinguenda sint, quemadmodum Ir ^{int} ^{180} sic legitur: *Quid ergo lex factorum? Disposita per angelos in manu mediatoris posita est usquedum veniat* etc. Et idem^{218} habet: *Legem factorum positam donec veniret semen*. Item Ambrst: *Quid ergo lex factorum? Posita est donec veniret semen* etc. Praeterea cf Aug ad h. l. „*Quid ergo?* Hucusque enim interrogatio est; deinde infertur responsio: *Lex transgressionis gratia proposita est*" etc. Sed in Retractat^{1,24} sic: „Cum exponerem: *Quid ergo?* – ita distinguendum putavi ut interrogatio esset: *Quid ergo?* ac deinde – quod quidem non abhorret a vero; sed melior mihi videtur ista distinctio, ut interrogatio sit: *Quid ergo lex?* et inferatur responsio: *Transgressionis gratia proposita est.*" | *προσετεθη* (Gb′) cum ℵ A B D^{b} et^{c} K L(-*θην*) Ψ al pler Syn^{antio} Euthal^{cod} Cyr^{ador} ^{54} et^{glaph} ^{94} Thdrt ad h. l. et ^{1,717} Dam Thphyl Oec. Item syr^{utr} *addita est*, Aug *proposita est* ... Gb Sz *ετεθη* cum D* Ψ $\mathfrak{P}^{46}$ᵛᵍ 71. 80. 109. 177. 179. Clem^{421} Or^{4,580} not Eus^{mcell} ^{7}, item *posita est* d e f g vg Ir^{int} ^{182} (et^{218} vide ante) Hier Ambrst al | *αχρις*: nullus ut^{vid} *αχρι* | *ου* et. Or Syn^{antio} etc ... B 17. 71. Clem Eus^{mcell} *αν* | *ᾧ*: L al^{20} (6 ap Scri) Cyr^{ador} et^{glaph} Thdrt ^{1,1213} Dam *ὅ*. Item^{vid} cop (*semen promissum ei*) ... Chr^{831} ed ante^{montf} *ωσ* | *διαταγεισ δι* (L n^{scr} *δε*, 114. k^{scr} om): Cyr^{ador} ^{54} *διαταγῇ* | *αγγελων* (et. c^{2}): c* 3. 108* d^{scr} Thdrt^{2,644} ^{cod} (teste Wtst) *αγγελου* | *μεσιτου*: ℵ* D* *μεσειτου*, item ν. sq *μεσειτησ*

20. *ο δε*: 17. *ο γαρ* | *ουκ*: D* *ουχ*

21. *του* (F G om) *θεου* c. ℵ A C D^{2} K Ψ G K L P rell (31. *του* $\overline{\chi υ}$) f g vg syr^{utr} rell Chr^{823} Euthal^{cod} Cyr^{ador} ^{54} et^{glaph} ^{95} Thdrt Dam al Hier Aug ad h. l. et^{saep} Ambrst^{edd} ven et^{rom} ... B d e Victorin Ambrst ap Mill (alios) om, hinc Ln [*του θεου*] | *ζωοποιησαι* (et. c^{2}): c* *ζωοποιειν* ... Cyr glaph ^{95} *ζωογονησαι* | *οντως* (d e f vg *vere*): $\mathfrak{P}^{87}$ᴳ *αληθεια*, g *veritate* | *εκ νομου ην αν* cum ℵ 3. 17. 57. 71. 80. 116. Item *εκ νομου ην* sine *αν* D* 2. 4* 73. 93. 213. Dam ... Ln Ti *εκ νομου* (B Cyr^{ador} *εν νομω*) *αν ην* cum A B C Cyr^{ador} ^{54}. Item *εκ νομ. αν* sine *ην* 74. a^{scr} (Cyr^{glaph} ^{95} *εκ νο. αν η δικαι. ην*) ... ς *αν εκ νομ. ην* cum D^{b} et^{c} K L P al pler Chr Thdrt al ... $\mathfrak{P}^{87}$ᴳ$\mathfrak{P}^{46}$ᵍʳ nihil nisi *εκ νομου* (f g *ex lege esset*) | *η δικαιοσυνη*: Ψ 108* om *η*

συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ Ro 11, 32
πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. 23 πρὸ τοῦ δὲ
ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι εἰς τὴν 1 Pe 1, 5
μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. 24 ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς
ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· 25 ἐλ-
θούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. 26 πάντες
γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 27 ὅσοι Ro 6, 3 13, 14
γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. 28 οὐκ ἔνι 1 Co 12, 13 Col 3, 11
Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν
καὶ θῆλυ· ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 29 εἰ δὲ

---

22. τα (FGK Dam om) παντα (Dam απαντα): 115. Thphyl^{cod} τους παντας | υπο αμαρτιαν cum ℵBCD^{b}et^{c}EKLP al pler Chr^{832} Cyr$^{ador 54}$ et$^{glaph 95}$ Thdrt al ... Ln υφ αμαρτ. cum AD*FG 37. 73. 116. Euthal^{cod} Dam | ιησου (17. om) χριστου: L εν χριστω ιησου ... aeth om

23. συνκ- cum ℵAB*D*FG ... ς Ln συγκ- cum B^{3}CD^{c}EK^{sil}LP al certe pler | -κλειομενοι (Gb') cum ℵABD*FGP 17. 31. 47. Clem^{116} Euthal^{cod} Cyr^{ador} et$^{glaph 95}$ et$^{fid 68}$ Dam ... ς (= Sz) Ti -κεκλεισμενοι cum CD^{c}EKL al pler Clem^{421} Chr^{833} Thdrt al

24. A syr$^{p\ mg}$ παιδαγογοσ. Cf Amb$^{ep 72}$ „paedagogus ergo, sicut etiam interpretatio Latina habet, doctor est pueri." | γεγονεν et. Clem^{116} Or$^{4,580\ not}$ Cyr$^{hr 67}$ Cyr^{ador} et^{glaph} et^{fid} etc ... B Clem^{421} εγενετο | εισ χριστον et. Clem$^{116.\ 155\ 421.\ 447.\ 476}$ Or$^{4,580\ not}$ et$^{int 4,520}$ Cyr$^{hr 67}$ Chr^{833} Euthal^{cod} Cyr$^{ador 54}$ et$^{glaph 95}$ et$^{fid 68}$ Thdrt Dam Hil^{235} Victorin (*in Christo*) etc ... D*E*FG 8^{lect} d e f g fu al^{lachm} cop arm Ambrst add ιησουν (d e *in Christum Iesum*, f g vg^{cdd} Ambrst *in Christo Iesu*)

26. υιοι: ℵ* υιοι οι, sed οι notatum ipsa prima ut^{vid} manu | δια τησ πιστεωσ εν χρι. ιησου (a^{scr} ιησου χριστου pro εν etc): P nihil nisi δια πιστεωσ, Cyr$^{glaph 95}$ (non item$^{ador 55}$) δια πιστ. τησ εν χ̅ω̅ ι̅υ̅, Clem^{116} δια πιστεωσ θεου εν χριστω ιησου, sed praecedit παντεσ γαρ υιοι εστε (sine θεου)

28. ουδε bis: 33. Clem^{116} bis ουτε ... D^{gr*} η sec loco | ουκ ενι αρσεν: F^{gr*} om ενι | αρσεν (et. Clem^{116}): ℵ αρρεν, item (ουκ αρρεν, ου θελυ) Clem^{87} ... FG αρσησ | απαντεσ (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵAB^{3} ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti παντεσ cum B*CDEFGKLP al omn^{vi} Clem^{116} Or^{3,439} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | εισ εστε εν χριστω ιησου (syr^{sch} *in Iesu Christo*) cum ℵ^{c}BCDEKLP al omn^{vid} syr^{p} Clem^{116} Ath^{709} Chr^{834} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. (addita explicatione τὸ εἷσ ἀντὶ τοῦ ἓν σῶμα) Dam al ... FG 17. d e f g vg (sed fu* om *unum*) Or^{3,439} et$^{int 3,77}$ Ath^{699} Bas$^{eth 253}$ Dial^{trin} ap Thdrt^{5,918} (αλλ οι παντεσ εν χ̅ω̅ εν εσμεν) Phil^{carp} ap Gall^{9,727} (οι γαρ πολλοι εν εσμεν εν χ̅ω̅) al aliq Hil$^{425.\ 952}$ Victorin Aug Ambrst al εν εστε εν χρι. ιη. ... ℵ*A εστε χριστου ιησου (omisso εισ post υμεισ), sed ℵ* εστε ἐν χ̅υ̅ ι̅υ̅. Cf huc ex Naass ad 6, 15 notata.

Ro 9, 7 ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV.

1 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὤν, 2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. 3 οὕτως καὶ
Col 2, 20 ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδουλωμένοι· 4 ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ
Eph 1, 10 Ro 1, 3 θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον,

---

29. *υμεισ χυ* et. f vg Aug$^{ep\ 196}$ et^{alib} (a Victorino quid lectum sit non satis liquet) ... D$^{gr^{c}}$E *υμεισ εισ εστε εν χω ιυ*, item d e fu al Aug ad h. l. *vos unum estis in Christo Iesu* (Aug sic: „*Si autem*, ut hic subdistinguatur et subaudiatur, *vos unum estis in Christo Iesu*, ac deinde inferatur, *ergo Abrahae semen estis*) ... VEG^{gr} g Ambrst *υμεισ παντεσ εν εστε εν χω ιυ* | *αρα*: D$^{gr^{c}}$VEG^{gr} add *ουν* | *σπερμα*: B *σπερματοσ*, item^{vl} cop ... 67** *σπερματα*, 68. *τεκνα* | *κατα* (ita cum ℵG^{c}; ς Lu Ti *κατ* cum ABC etc) sine *και* cum ℵABCDE 17. 89** d e f vg cop arm aeth Thdor$^{mop\ 126}$ (ap Fri) Dam Victorin Ambrst Aug$^{ep\ 196}$ al ... ς (Gb^{00}) praem *και* cum VEG^{gr}ℵKLP al pler *g* go syr^{utr} Chr^{834} Thdrt al

IV. 1. *λεγω δε*: VG f g add *αδελφοι* | *ων*: C* (post *-ντων*) vdtr omisisse; suppl C^{3}

2. *αλλα* cum ℵABC^{2}(* non liquet)DKP al plu Clem^{118} Euthalcod ... VGL al sat mu (3 ap Scri) Or^{1,231} Chr Thdrt Dam *αλλ* | *αχρι*: L *αχρισ* | *τησ προθεσμιασ* et. Clem Or etc ... B add *τησ*

3. *ουτωσ και ημεισ* (vitiose P *υμεισ*) etc: Tert$^{marc\ 5,4}$ „*Adhuc*, inquit, *secundum hominem dico, dum essemus parvuli, sub elementis mundi erumus positi ad deserviendum eis.*“ Iam pergit Tert: „Atquin non est hoc humanitus dictum, non enim exemplum est sed veritas,“ etc | *ημεθα* cum ℵD*VG 17. 73. 118. (:: ita nemo antea) ... ς Lu Ti *ημεν* cum ABCD^{b}etcEKLP al pler Clem Chr Euthalcod Thdrt Dam

4. *γενομενον* ante *εκ γυν.* et. Clem^{118} ed (Or^{4,257} *ο ελθοντοσ του πληρωματοσ του χρονου απεσταλμενοσ υπο του θεου γενεσθαι εκ γυναικοσ και γενεσθαι υπο τον νομον*) Method^{809} Eus$^{mcell\ 7.\ 161}$ Ath^{891} Cyr$^{hr\ 179}$ Chr^{835} Euthalcod Cyr$^{glaph\ 253}$ et$^{fid\ 107}$ et$^{nest\ 2,38}$ Thdrt^{1,601} et^{3,502} (addit *και ουκ ειπεν· απεστειλεν αυτον γενεσθαι εκ γυναικοσ, αλλα· γενομενον εκ γυν. απεστειλεν*) et$^{4,385.\ 1048}$ (et^{4,21} ex Basilio) Phot$^{amphiloch\ qu\ 90}$ (ubi praecipit: *γενόμενον δεῖ λέγειν ἐκ γυναικός, ὥσπερ καὶ γενόμενον ὑπὸ νόμον, διὰ τοῦ ἑνὸς ἀμεταβόλου· πρῶτον μὲν ἐκ τῆς συνεχοῦς παραθέσεως τῶν ῥημάτων τε καὶ ῥημάτων· δεύτερον δὲ ὅτι γεγέννηται μὲν ὁ χριστὸς ἐκ παρθένου, τῶν δύο γραφομένων κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβὴν ἀμεταβόλων, οὐ μὴν δὲ γεννᾶται· ἅπαξ γὰρ*

5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. 6 ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. 7 ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ

ἐκ παρθένου γεγέννηται etc) al mu, item *factum* d e f g vg (et. am harl* al) go syr^{utr} cop Ir$^{int\,205}$ (excdd plu, ante Mass ed *natum*) et$^{219.\,318}$ Tert$^{carn\,chr\,20}$ („Hoc quidem impressius, quod *factum* dicit quam *natum*" etc) Victorin etc ..... κ *γεννωμενον*, 1. 72. 73. 80. al plus^{80} Clem$^{cod\,reg}$ Eus$^{mai\,229}$ Thdrt ad h. l. et$^{1,2\,10}$ et$^{4,584.}$ ^{1286} Dam (etiam *γεννωμ. υπο νομ.*) cdd ap Phot (vide ante) *γεννωμενον*, item *natum* m^{5} fu demid tol harl** al Cyp^{288} Ps-Ath (Vigil) $^{570.\,572.\,585}$ Leo$^{serm\,24}$ (non item$^{serm\,23}$) al

5. ἐξαγορασῃ (et. Clem^{118} Meth^{309} etc): FG Chr$^{285\,edd}$ Thdrt^{1,300} *ἐξαγορασητε*

6. ὁτι δε: 37. 47. 80. *οτε δε* | *υιοι* et. vg^{cle} am al Or$^{int\,4,461}$ Aug ad h. l. (sed paullo post add *dei*). Praeterea Luc^{brug}: „*non addas* Dei" ... D EFG d e f g m^{10} vg^{mlx} fu demid tol al go Tert$^{marc\,5,4}$ („*ut certum esset nos filios dei esse, misit spiritum suum in corda nostra, clamantem*" etc) Hil^{302} Victorin Hier Ambrst al add *του θεου*. Item Ps-Iust$^{expos\,5}$ cod^{1}. | *ο θεος*: B om | *το πνευμα του υιου αυτου*: Tert^{marc} (vide ante) *spiritum suum* | *εις τ. καρδ. ημων* cum ℵABCD*FGP al^{15} d e f g m^{10} am fu florinc mar al arm Or$^{int\,4,461}$ Ath$^{186.\,502.\,552}$ (et$^{522.\,536}$ excdd) Bas$^{3,41.\,48}$ Euthal^{cod} Cyr$^{nest\,2,48}$ Ps-Ath$^{10.\,184}$ al Tert$^{marc\,5,4}$ Hil$^{253.\,902}$ Hier Ambrst Ps-Ath$^{lat\,584}$ al ..... ς (= Gb 8z, sed Gb′) *εις τ. κ. ημων* cum D^{c}EKL al longe plu vg^{cle} demid tol al go syr^{utr} cop aeth Did$^{tri\,118}$ Chr Cyr$^{fid\,107}$ et$^{nest\,70}$ Thdrt Dam Victorin Aug al | *κραζον*: P al pauc *κραζων* ... FG^{rg} g arm^{edd} *εν ω κραξομεν* (sed G** g arm^{edd} *κραζομεν*) :: ex Ro 8, 15

7. εἶ: d e f vg^{cle} (et. fu demid 109^{lat} al, non item am al) *est* ... FG^{rg} g om. Cf et. syr^{p} ^{mg} *estis servi sed filii; si autem filii, et heredes.* | *αλλα* cum ℵABCD*FGP (et. L^{all}) etc ... ς *αλλ* cum D^{c}EK^{all} al plu | *δια θεου* (*per deum*) cum ℵ*ABC* 17. f g vg cop Clem^{118} Bas^{3,8} (praem *ημεῖσ δὲ δείκνυμεν ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ πατρὸσ τὸ „δι' οὗ" τέτακται*) Did$^{tri\,413}$ et^{443} Cyr$^{ioh\,48}$ Victorin Aug Ambr$^{spir\,2,652}$ Primas al. Item FG^{rg} *δια θεον*. Item *θεου* tantum arm aeth^{ro} ..... ς *θεου δια χριστου* cum ℵ^{c}C^{3}DEKLP al pler d e go Did$^{tri\,258}$ Chr^{285} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. (addit *συ δε και υιοσ και κληρονομοσ· ετυχεσ δε τουτων δια του χριστου, ου δια τ. νομου*) et^{1,635} Dam (sed *δια χριστον*). Item addito *ιησου* ante *χριστου* 39. d^{ncr} k^{ncr} al pauc syr^{utr} aeth^{pp} Thdrt^{4,1008} et$^{1,635\,cod}$ ... marian** Hier *per Christum*, 238. 19^{lect} *δια ιησου χριστου* ... 76. 115. Dial$^{maced\,484}$ Thphyl *μεν* (115. Thphyl *κληρονομοσ μεν*) *θεου*, *συγκληρονομοσ δε χριστου* :: ex Ro 8, 17

8. *εδουλευσατε* post *θεον* cum ℵABCD^{b}et^{c}KLP al omn^{vid} syr^{utr} cop arm etc (et. Victorin^{sem} Hier Amb$^{fid\,5}$) ... D*EFG d e f g m^{56} vg go Vic-

οὖσιν θεοῖς· 9 νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ
8 θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
Col 2, 16 Ro 14, 5 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; 10 ἡμέρας παρατηρεῖσθε
καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς; 11 φοβοῦμαι ὑμᾶς μήπως
εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν.
οὐδέν με ἠδικήσατε· 13 οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, 14 καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν
ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγε-

---

torin^{sem} Ambrst Aug al (non probat Ir$^{\text{int 181}}$ *dicens: Si enim his qui non erant dii servistis, nunc cognoscentes deum, imo* etc) post *θεοισ* | *φυσει μη ουσιν* (Gb″) cum ℵABCD*et^{c}EP 17. 47. 71. 73. 80. 118. 177. k^{scr} f vg go cop Bas$^{1,264.\ 287}$ Euthal^{cod} Cyr$^{\text{ador 204}}$ et$^{\text{thes 279}}$ et$^{\text{fid 69}}$ Dam al Amb$^{\text{incarn 722}}$ (vide post) Hier Aug al ... ς *μη φυσει ουσι* cum D^{b}FG(FG *φυσειν*)KL al pler arm (syrP *qui non sunt natura*) Chr ^{836} Dial$^{\text{trin 411}}$ (in Ath^{opp}) Cyr$^{\text{incarn 701}}$ Thdrt al Mcion$^{\text{tert 5,4}}$ ... κ d e m^{56} aeth Ir$^{\text{int 181}}$ Victorin Ambrst cdd^{lat} ap Amb$^{\text{incarn 722}}$ (ipse Amb praefert *his qui natura non sunt dii*, addens: *ita enim et in Graecis edd. invenimus, quorum potior auctoritas est*) plane om *φυσει*

9. *νυν* cum ℵABCD^{c}EKLP al omn^{vid} Or^{4,285} Eus$^{\text{eclo 80}}$ Euthal^{cod} al mu ... D*FG *νυνει*, Cyr$^{\text{incarn 701}}$ *νυνι* | *γνοντεσ*: κ al pauc *γνωντεσ* | *θεον*: FG praem *τον* | *υπο*: F *απο* | *θεου*: κ 46. 109. 178. Or^{4,285} Dial$^{\text{trin 411}}$ praem *του*. Cf huc Ign$^{\text{int pol 242}}$ (magnos 1) *δι ου εγνωτε θεον, μαλλον δε υπ αυτου εγνωσθητε.* | *επιστρεφετε*: D* 109. *επιστρεφεσθε* ... FG^{gr} G^{gr} *επιστρεφεται* | *δουλευσαι* cum ℵB ... ς Ln Ti *δουλευειν* cum ACD EFGKLP al omn^{vid} etc

10. *ημερασ*: κ add *γαρ* | *κ. καιρουσ κ. ενιαυτουσ* et. m^{56} f vg Or^{1,758} Tert marc^{5,4} Victorin Ambrst etc ... DEFG^{r}G d e g Aug *κ. ενιαιτ. κ. καιρουσ* ... P om *και καιρ.* | Ln$^{\text{ed min}}$ *κ. ενιαυτούσ.*

11. *υμασ*: 2. 47. 73. 76. 115. Thphyl om, item vg^{six} Amb$^{\text{op 23}}$ al pauc | FG *εκοπειακα* (sic)

13. *οιδατε δε* (syr^{sch} *γαρ*) ... D*FG^{r}G 76. 80. d e g go Dam Victorin Aug ad h. l. et^{alib} Ambrst om *δε* | *δι'*: FG *δια* | *τησ σαρκοσ*: FG 74. a^{scr} om *τησ*

14. *τ. πειρασμ. υμων* cum ℵ*ABD*FG 17. 39. 67** d e f g vg cop Victorin Ambrst Aug Ilier al, item addito *τον* c^{2} Or(vid)$^{\text{cat eph 158}}$ (*ἐμφαίνεται γὰρ διὰ τούτων ὅτι ἐν τῇ σαρκὶ παύλου πειρασμὸς ἑτέροις ἐγίνετο*) ... ς Ti *τ. πειρ. μου τον* cum D^{b}et^{c}EKLP al pler syrP Chr^{837} Cyr$^{\text{thes 279}}$ Thdrt Dam ... ℵ^{c}C*^{vid} 5. 10. 23. 31. 37. 44. 76. 80. 115. 123* syr^{sch} arm aeth go Bas$^{\text{eth 207}}$ Euthal^{cod} Thphyl tantummodo *τον*, quod Gb″ | *ουκ* (FG *ου*): ℵ* om (suppl^{a}) | *αλλα* cum BFG Cyr $^{\text{thes 279}}$ ... ς *αλλ* cum ℵACDℵ^{c}KL^{sil}P al certe pler etc | *εξεδεξασθε*: c *εξεδεξ*. Ceterum sic ad *υμων* (pro *μου τον*) Lc^{brug}: *Non facile mutandum est pronomen* vestram *in* meam.

λον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. 15 *ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι.* 16 *ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;* 17 *ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.* 18 *καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς.* 19 *τέκνα*

---

15. *που* cum ℵABCFGP 5. 6. 17. 31. 47. 67** 71. 73. f g vg syr^{sch} et^{p} mg cop arm aeth^{pp} Euthal^{cod} Dam Hier Pelag ... ς Ti *τισ* cum DEKL al pler d e go syr^{p} txt aeth^{ro} Thdor^{mop} (ap Fri^{127}: *τὸ οὖν „τίσ“ ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ „ποῦ“*) Severian$^{cat\ 66}$ (*ἀντὶ τοῦ „οὐδείσ“*) Chr Thdrt (*τὸ „τίσ“ ἀντὶ τοῦ „ποῦ“ τεθεικεν*) Thphyl Oec Victorin Aug ad h. l. et^{alib} Ambrst al | *ουν* sine additam cum ℵABCLP al plus^{15} syr^{utr} aeth^{utr} Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Dam Thphyl ... ς (= Gb^{00} Sz) add *ην* (FG *η*) cum DEKFG al longe plu d e g (*fuit* t *est*) go Chr Thdrt^{ed} Aug Ambrst; item *εστιν, est* 115. f vg cop arm Victorin Hier al | *υμιν*: FG^{r}G g om | *εδωκατε* sine *αν* cum ℵ*ABCD* 17. 47. Euthal^{cod} Dam. Similiter FG *και εδωκατε*. Cf d e f g vg *eruisseris et dedisseris* ... ς *αν εδωκατε* cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler Chr^{838} Thdrt al

16. *ωστε*: D*E*FG^{r}G d e g Cyp^{104} (non item Victorin Aug Hier Ambrst) add *εγω* | FG *εχθροσ* (F* *εκτρ-*) | *υμων* et. Clem^{147} Or^{3,220} etc (et. Victorin *inimicus vester*) ... d e f g vg Or^{3,554} Eus$^{ps\ 21}$ Cyp^{104} Aug Ambrst Hier *υμιν, vobis*. Cf et. Or^{3,226} *εχθροσ γεγονα υμιν αληθευων*.

17. *αλλα* cum ℵABD^{c}EFGK^{all}LP etc ... CD* al mu (3 ap Scri) Chr^{838} Eus ps^{148} *αλλ* | *εκκλεισαι*: 44. cdd teste Erasm *εγκλεισαι*, item *includere* sive *concludere* syr^{sch} ar^{e} ... 52. 73. *εκλυσαι* | *εκκλ. υμασ* cum ℵABCD EFGKLP al pler it vg rell Eus^{ps} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Victorin al ... ς^{c} (non item ς Gb Sz) *εκκλ. ημασ* cum minusc pauc, sed editum potius ut^{vid} de coniectura Bezae | *θελουσιν*: P *θελοντεσ* | *ζηλουτε*: 37. 113. 219** 1** *ζηλωτε*. Praeterea D*EFG d e f g Victorin Ambrst add *ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα* (et Sedul: *charismata aemulamini*) :: ex 1 Co, 12, 31

18. *δε*: 17. *γαρ* ... D*FG h^{scr} d e g (f *quoque*) Victorin Ambrst (item Amb$^{ps\ 36}$ et^{vidui}, sed non$^{interpell\ dav}$) om | *ζηλουσθαι* (ℵB 17. 23. 39. *-σθε*) cum ℵABC 17. 23. 39. 109., item *aemulamini* f vg Hier Ambrst, similiter Dam *καλωσ δε ζηλουσθε*: contra Amb$^{interpell\ dav\ 4}$ et$^{ps\ 36}$ et$^{de\ vidui}$ Aug$^{doctr\ 4}$ et ad h. l. *aemulari*, Euthal^{cod}, ut etiam cop syr^{p} arm aeth go ... ς Ti *το ζηλουσθαι* cum DEFGKLP al pler Chr^{839} Thdrt Dam^{paris} | *εν καλω παντοτε* ... FG^{r}G g *παντοτε εν τω αγαθω* | *και μη*: DEFG *και ου* | Ln *πρὸσ ἑμᾶσ*,

19. *τεκνα* cum ℵ*BD*FG Eus$^{ps\ 406}$ et$^{mcell\ 26}$, item *filii* d e g Tert$^{marc\ 5,8}$ Or$^{int\ 3,857.\ 861.\ 883}$ Victorin Hil^{456} ... ς Ti *τεκνια* cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al certe pler Clem^{856} Method^{689} Eus$^{cael\ 400}$ Bas^{1,151} et$^{eth\ 314}$ Chr^{839} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 148.\ 474}$ et$^{ador\ 260}$ et$^{anthropomor\ 370}$ et^{alib} Thdrt^{quater} Dam al, item *filioli* f vg Or$^{int\ 2,77.\ 120}$ et^{saep} Hil^{521} Hier Aug al :: *τεκνια* adamat Iohannes, nec id fluctuare solet, cf 13, 33. 1 Io 2, 1.

1 Co 4, 15 μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, 20 ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ
Ga 31, s. 9 ἀκούετε; 22 γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. 23 ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς
Ga 17. 16 Ro 9, 9 παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς ἐπαγγελίας. 24 ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλίαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἁγάρ. 25 τὸ γὰρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ·

2, 28. 3, 18. 5, 21; Paulus vero τεκνα ponere solet, nusquam – praeter h. l. – τεκνια. | μεχρις cum $\aleph^{*}$ B 37. 116. Item huc respicit Method ^{719} μεχρι περ ο χριστ. εν ημιν μορφωθη γεννηθεισ ... ς Lu Ti αχρις cum $\aleph^{c}$ACDEFGKLP al pler Clem^{556} Meth^{689} Eusebmss ^{409} al mu

21. οι υπο νομ. θελοντεσ ειν. et. Or$^{1,171.}$ $^{2,799.}$ ^{4,580} not etint^{2,52} etc ... ^{pa} Or$^{1,286.}$ ^{537} etcat cor ^{127} et^{rom} ^{12} Orint$^{2,78.}$ ^{87} Hil^{246} οι τον νομον αναγινωσκοντεσ | ακουετε cum $\aleph$ACP^{2}KLP al pler syr^{utr} aeth go Or$^{1,171.}$ $^{286.}$ ^{537} etcat cor etcat rom etint$^{2,78.}$ $^{87.}$ ^{3,52} Didcat act ^{15,21} Chr^{840} Euthal cod Cyrglaph ^{75} etzach ^{781} Thdrt al Hil^{246} (*legem legentes non audistis quod Abraham* etc) Aug ad h. l. et^{saep} Hier Amb^{luc} ^{3,1224} (hi Latt *audistis*) ..... DEFG 10. 31. 80. d e f g vg sah (cop vero *cognoscitis*) arm Or^{2,799} Victorin Amh^{abrah} ^{4} Ambrst Aug^{bis} (vide ap Sab) *αναγινωσκετε* (*legistis*)

23. αλλ ut NACDEFGKLP al omn^{vi} Or$^{1,171.}$ ^{537} et^{4,580} not etc ... B *αλλα* | ο *μεν* et. sah cop syr^{p} arm go Or$^{1,171.}$ ^{537} et^{2,825} et^{4,580} not etint$^{2,78.}$ ^{3,52} etc Victorin Amb^{abra} ^{4} et^{alib} Ambrst al ... B f vg Tert^{marc} ^{5,4} Hil^{246} Hier al om *μεν*, hinc Lu [*μεν*] | *γεγεννηται* et. Or$^{1,171.}$ ^{537} et^{2,825} etc ... ^{DE} ^{gr} 17. 37* 8pe syr^{p} mg gr Or^{4,580} *γεγενηται* (ut Sz edidit per incuriam.) | *ελευθερασ*: $\aleph$ vitiose *-ριασ* | *δια της επαγγ.* cum BDEFG KLP al pler Or$^{1,171.}$ ^{537} et^{2,825} et^{4,580} Thdrt ad h. l. et^{1,290} al ... NAC 17. 73. b^{scr} o^{scr} Euthal^{cod} Cyrglaph ^{75} etzach ^{782} Dam *δι επαγγελιασ*, 3. 35. Chr^{841} *κατ επαγγελιαν*

24. *αυται γαρ* (d e f vg *haec enim*) ... FG *αυτα γαρ*, g *haec t ea enim* | *δυο* cum $\aleph^{c}$ABCDEFGKLP al pler arm go Or$^{\text{cat cor}}$ ^{127} Euthal^{cod} Thdrt al ... ς (= Gb Sz) *αι δυο* cum $\aleph^{*}$ al vix mu Or$^{1,171.}$ ^{537} Chr^{841} Cyr glaph ^{75} al | ^{FG} ^{gr} *διαθηκη* et *ορου σινα* et *γεννωσα* ($\aleph^{*}$ *γεννοσα*), item l. al *εστισ* | *δουλιαν* c. NADEFGLP al ... ς Lu Ti *δουλει-* c. BCK^{all} al plu

25. το *γαρ* (demid harl sah Ambrst *δε*, go om) sine additam (Gb') cum NCFG 17 (sed 17* ut^{vi} το *δε*) f g vg sah arm^{usc} aeth^{utr} go Or^{int} ^{2,52} Epiph^{606} Cyrglaph ^{75} et^{alib} Dam Victorin Ambrst (sed vide^{com}) Aug ep ^{196} et civ dei ^{15,2} ac^{saep} al ..... ς Ti *το γαρ αγαρ* cum KLP 17** al pler d e syr^{sch} et$^{\text{p txt}}$ arm^{zoh} Chr^{842} Cyrzach ^{782} Thdrt ad h. l. et^{1,4} Thphyl Oec (et Ambrst^{com} „Causam Agar significare dicit Hierusalem terrenam, id est synagogam, quae in servitutem generat"). Item

συνστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων
αὐτῆς. 26 ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ Ha 12, 22 Ap 3, 12
ἡμῶν· 27 γέγραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον Is 54, 1
καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον
ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 28 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπ- Ro 9, 7 a
αγγελίας τέκνα ἐστέ. 29 ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννη-
θεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. 30 ἀλλὰ τί λέγει
ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ Gn 21, 10. 12

το δε αγαρ ABDG^{r}EK^{r} 37. 73. 80. 40^{lect} cop syr^{p} mg. Sed d e (Ambrst^{com} ut^{vid}) om *σινα* | *ορος εστιν*: ℵ add *ον* | *συνστοιχ-* cum BDEFG ... ς Ln *συστοιχ-* cum ℵACKLP etc | *συνστοιχει δε* (28. 45. 47. 73. om *δε*): D*FG it vg go Or$^{int\,3,52}$ Victorin Ambrst al *η* (D* om) *συνστοιχουσα*, d e g *quae consonat huic* (*ei* g), f vg etc *qui coniunctus est ei*, Ambrst *qui coniungitur huic*, Or^{int} *qui confertur huic* | *δουλευει γαρ* cum ℵABC D*^{c}K^{r}GP al mu d e g sah cop syr^{p} ^{txt} arm Cyr$^{glaph\,75}$ ... ς (= Gb Sz) *δουλ. δε* cum D^{c}EKL al longe plu syr^{p} ^{mg} go Chr^{842} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... f vg syr^{sch} aeth Or$^{int\,3,52}$ Hil^{403} Hier Aug$^{op\,196}$ et^{clv} del 15,2 et^{alib} al *et servit*, Ambrst *serviens*

26. *ητις εστιν* et. Ir$^{int\,335}$ Or$^{1,182.\ 537}$ et^{2,330} et^{alib} et$^{int\,2,156}$ Eus$^{mcell\,196}$ et$^{exal\,515}$ et$^{ps\,191.\ 201.\ 206}$ etc (cf et. Naass$^{hipp\,106}$ *επι την ανω ιερουσαλημ, ητις εστι μητηρ ζωντων*) ... ℵ* (sed suppl^{a}) Victorin om | *ημων* sine *παντ.* cum ℵ*BC*DEFG 5. 6. 17. 67** 177. 178. it vg syr^{sch} et^{p} mg sah cop ar^{o} aeth go Or^{saep} Eus^{persaep} Pamphil$^{pass\,45}$ Cyr^{843} Cyr$^{ioh\,540.}$ nach $^{782.\ 796}$ et$^{glaph\,75}$ et$^{niceph\,1,1210}$ Marc$^{mon\,40}$ (Gall^{a}) Thdrt^{1,1217} (sed$^{cdd\,2}$ *παντ. ημ.*) Isid$^{niceph\,1,1409}$ Tert$^{marc\,5,4}$ Hil^{168} Ambrst Aug $^{ep\,196}$ et$^{doctr\,chr\,4}$ et^{alib} al ... ς (= Gb Sz) *παντων ημων*, Ln [*παντ.*] *ημ.* cum ℵ^{c}AC^{c}KLP al pler syr^{p} ^{txt} arm Ir$^{int\,335}$ Or$^{int\,2,156.\ 3,93}$ Eus$^{esa\,464}$ et$^{mcell\,10}$ (*απαντων ημ.*, sed Gaisf om *απ.*) Cyr$^{hr\,206}$ Macar^{39} (Gall^{a}) Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et^{saep} Dam al Hier Aug$^{clv\ del\ 15}$ et^{alib}. Cf et. Polyc^{3} *εισ την δοθεισαν ημιν πιστιν, ητις εστι μητηρ παντων ημων.*

27. *η ου τικτ.* et. Clem$^{ro\,2}$ ex Esaia Clem^{444} Or$^{2,208.\ 3,179.\ 4,390}$ etc ... DE FG *η μη τικτ.*

28. *υμεις* et *εστε* cum BD*FG 6. 17. 61. 67** (*υμεισ* et. k^{scr} o^{secr}) d e g sah aeth^{ro} Ir$^{int\,333}$ Or ap Hier$^{vallars\,7,474}$ („Or hunc locum edisserens ita apostoli posuit exemplum: *Vos autem fratres secundum Isaac promissionis filii estis*") Victorin Ambrst Amb$^{abra\,1,4,208}$ et$^{spir\,2,144}$ Tichon $^{reg\,2}$ ... ς *ημεις* et *εσμεν* (:: cf 4, 31) cum ℵACD^{c}EKLP al pler f vg syr^{utr} cop arm aeth^{pp} go Chr Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,75}$ Thdrt Dam al Hier Aug$^{ep\,196}$ al | *ισαακ* cum ℵ^{c}ABCFGKLP etc ... ℵ*DE d e *ισακ* | *τεκνα*: 47. *σπερμα*

29. *αλλ* ... B *αλλα*

30. *παιδισκην*: A cop add *ταυτην* :: ut LXX | *ου γαρ μη*: FG 37. om *μη* (non testatur Clem^{847} *εἰ γὰρ οὐ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδ. μετὰ*

κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.
31 διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

V.

1 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν. στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλίας ἐνέχεσθε.

τ. υἱοῦ τῆς ἐλευθ., ἀλλὰ γ' οὖν etc) | κληρονομησει cum ℵBDEP 17. 30. 37. 47. 66. 76. 106. 109. 116. 122. al$^{2\,\mathrm{scr}}$ Euthal^{cod} Thphyl :: ita et. LXX^{ed} et A, sed cdd mu -ση ... ς Ti -μηση cum ACFGKL al plu Chr Thdrt Dam | μετα του υιου (et. ℵ^{a}): ℵ* 47. om του υιου | της ελευθερας: D*E*$^{\mathrm{vg\,ff^2\,G}}$ d e g demid Victorin Hier ad h. l. (non item esa^{54}) Ambrst Aug$^{\mathrm{est\,pelag}}$ et$^{\mathrm{ioh\,11,12}}$ (non item^{11,6} nec alibi) add μου ισαακ (d e *isaac*) :: ex LXX. Ceterum Mcion, ut ex Tertulliani expositione$^{\mathrm{marc\,5,4}}$ recte concluditur, vv. 27—30 omisisse censendus est.

31. διο cum ℵBD* 17. 67** 115. arm Tert$^{\mathrm{marc\,5,4}}$ (*propter quod*). Item *itaque* d e f g vg Ambrst Hier (ad h. l.) al, *ergo* Victorin; *itaque igitur* go, nec aliter sah ... ς αρα cum D^{c}KL al pler syrP Bas$^{\mathrm{eth\,247}}$ Chr^{844} Thphyl Oec; FG Thdrt αρα ουν ... E miscens D*et^{c} διδραο ... ACP 23. 57. 73. cop Euthal^{cod} Cyrgl$_{\mathrm{aph}}^{75}$ Marc$^{\mathrm{mon\,47}}$ Dam Hier$^{\mathrm{esa\,54}}$ Aug ad h. l. et^{alib} ημεισ δε, syr^{sch} *nos igitur* ... 71. plane om, hinc Gb^{00} | αδελφοι: 17. syr^{utr} add μου, cop *nostri* ... aeth Ambrst plane non expri | της ελευθερας: FG om της

V. 1. τη ελευθερια ... FG d e f g vg go Tert$^{\mathrm{marc\,5,4}}$ Or$^{\mathrm{int\,2,78}}$ et^{2,53} Victorin Hier ad h. l. et$^{\mathrm{esai\,54}}$ Ambrst Aug$^{\mathrm{ep\,196}}$ et$^{\mathrm{civ\,dei\,15,2}}$ *η ελευθερια*, atque sic Gb″ (Aug ad h. l. praeterit verba *qua libertate Christus nos liberavit*). Similiter aeth *quia Christus nos liberavit*. Praeterea non addidimus h. l. ουν cum ℵABC*DEFGP 10. 17. 31. 37* 47. 67** 71. 73. 80. 137. 177. 178. 179. it vg go sah cop arm syrP Or$^{\mathrm{int\,2,78.\,2,52}}$ Euthal^{cod} Cyrgl$_{\mathrm{aph}}^{75}$ Thdrt ad h. l. et^{2,1579} Dam^{2,160} (Tert$^{\mathrm{marc\,5,4}}$) Victorin Hier Ambrst etc ... ς (= Gb Sz) add ουν cum C^{c}KL al plu Marc^{mon} ^{47} Dam ad h. l. Thphyl Oec ... cop Chr τη γαρ ελευθερια | ημασ χριστοσ (χριστ. ημασ): ς Ti praem $\overset{\xi}{\eta}$ cum D^{b}et^{c}E(sed D^{c}E ημασ η χρ.)KL al longe plu Marc$^{\mathrm{mon\,47}}$ Chr^{844} Cyrgl$_{\mathrm{aph}}^{75}$ Thdrt^{bis} Thphyl Oec. Similiter (vide ante) FG it vg go etc ... omisimus (Gb^{00}) cum ℵABCD*P 2. 4. 17. 37* 46** 52. 73. 80. 118** sah cop arm Dam^{bis}. Libere syr^{sch} *state igitur in libertate illa qua Chr. nos liberavit*; syrP *in libertate qua Chr. redemit* (in^{mg} *liberavit*) *nos state*. | ημασ χριστοσ (Gb″) cum ℵ*ABDEFGP 2. 17. 37. 43. 179. 14^{lect} g am fu tol go Cyr glaph^{75} Dam^{2,160} (d e *qua libertate nostra Chr. liberavit*) ... ς χριστ. ημασ cum ℵcCKL al pler f vg^{cle} demid all^{achm} arm Chr (χρ. υμασ) Thdrt Dam ad h. l. al Tert^{marc} Victorin Hier (sed$^{\mathrm{esa\,54}}$ *donavit nos Christus*) Ambrst al | ηλευθερωσεν: C* 37. ελευθ. | στηκετε ουν (et. Gb″ Sz) cum ℵABCFGP 10. 17. 31. 52. 67** 71. 73. al? (sunt igitur minusc nonnulli qui ουν utroq loc om, atque sic Gb edidit) g f vg^{cod}

2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. 3 μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4 κατ- Ia 2, 10
ηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. 5 ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. 6 ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. 6, 15 1 Co 7, 19
7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ μὴ πείθε- 2, 1

---

go cop (syrsch) Baseth247 cdd2 Cyrglaph75 Orint2,139 Victorin Aug Ambrst ... ς (= Gb Sz) Ti om οὖν cum DEKL 37. 47. 137. al sat mu d e vg syrP Baseth247 ed Chr Thdrt Dam etc | ζυγῳ δουλ. hoc ordine et. Baseth etc Orint2,139 Victorin Hier Ambep77 ... DEFGrg d e g go Aug Ambrst δουλ. ζυγ. | δουλιασ cum ℵAD*FGLP al ... ς Ln Ti δουλειασ cum BCDbetcEK311 al plu :: cf ad 4, 24 | ενεχεσθε (et. Db): D* etc 21. 24. 37. 46. 109. al pauc Thdrtcod Oec ανεχεσθ.

2. ἴδε ut Dc²KL al mu ... ς ἰδέ ... FG ειδε | παυλοσ (et. ℵa): ℵ* om | περιτεμνησθε et. Or1,615 etcat rom29 Epiph112 et118 etc: B nscr* περιτεμησθε | ωφελησει: L al pauc -λησῃ

3. παλιν et. Mcion ap Epiph219 et350 ... D*FGrg 73. 74. 76. ascr d e g go arm Chr345 Thphyl Victorin Aug Hier Ambrst om | οτι et. Quartodecimani ap Hipp275 etc (vide post) ... ℵ* om (suppl^c) | ποιησαι: 61. 76. 80. 115. bscr oscr syrutr arm Mcionepiph219 et350 Chr345 Dam 1,317 (non item ad h. l.) al πληρωσαι. Sic autem Quartodecimani l. i.: το ειρημενον υπο του αποστολου οτι διαμαρτυρομαι παντι περιτεμνομενω οτι οφειλετησ εστι του παντα τον νομον ποιησαι. Item Mcionepiph: μαρτυρομαι δε παλιν οτι ανθρωποσ περιτεμνομενοσ (sed219 περιτετμημενοσ) οφειλετησ εστιν ολον τον νομον πληρωσαι.

4. απο χριστου (Gb″) cum ℵBCD*FGP 31. 76. Thphyl ... ς Ti απ. του χρ. cum ADcEKL al pler Chr346 Euthalcod Cyrglaph221 Thdrt Dam. Affert haec Graece et. Hier. | εξεπεσατε et. Epiph113 Cyrglaph219 Euthalcod ... Dc²E 3. 37. 44. 48. 72. 74. ascr al20 fere (pler ap Scrl) Chr Thdrt Dam al εξεπεσετε

5. απεκδεχομεθα et. Clem501 etc ... ℵ* εκδεχ. (απεκδ. ℵc)

6. εν γαρ: G* (sed suppletur antequam Latina accesserunt) 33. 39. 116. om γαρ | χριστω ιησου: aethutr ιῡ χῡ ... B Clem501 om ιησου. Cf et. Tertmarc5,4 „cur etiam praeputiationem negat quicquam valere in Christo, sicut et circumcisionem". | FGrg g ab ουτε pri ad ουτε posterius transiliunt (F spatio vacuo relicto) | δε: FG δια

7. ενεκοψεν cum ℵABCDEFGKLP al longe plu arm Caes97 Chr347 Euthal cod Cyrthes369 al mu ... ς (= Gb Sz) ανεκοψε cum minusc vix mu (sed et. Thdrted) | αληθεια sine articulo (et. Lned min) cum ℵ*AB ... ς Lned mai Ti τη αληθεια cum ℵcCDEFGKL al omnvid Euthalcod Thdrt Dam al (Chr om verba αληθ. μη πειθεσθ.) | μη πειθεσθαι: FG f g vgsix demid harl cdd1at ap Hier Lcif218 Victorin (non item Aug

1 Co 5, 6 σθαι; 8 ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 9 μικρὰ ζύμη
1, 7 ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 10 ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι

Ambrst) add μηδενι πειθεσθαι, *nemini consenseritis* (harl *consentiseti*s). Contra Hier^{7,687} „sequitur *Nemini consenseritis*. Sed quia nec in Graecis libris nec in his qui in apostolum commentati sunt hoc scriptum invenimus, praetereundum videtur." Cf et. Luc^{brug} „*Quod sequitur in quibusdam exemplaribus:* Nemini consenseritis, *omnium correctorum iudicio superfluit.*"

8. ουκ εκ του et. Or^{1,676} etc ... D* 14. 32. 49. d e (uterque: *suasio ex eo est qui vos vocat*) Or^{1,114} Lcif^{218} (*suasio vestra ex deo est qui vocat vos*) Victorin (*suasio vestra ex deo est, qui nos vocavit*) cdd^{lat} ap Hier ad h. l. item ap Sedul ad h. l. (postquam dedit: *Persuasio vestra non ex eo est qui vos vocavit*, adnotat: „non ut male in Latinis codicibus legitur: *Persuasio vestra ex deo est*") om ουκ. Sic locus Origenis: και η πεισμονη εκ του καλουντος και ουκ εξ ημων. Sed ista immixta sunt loco epistulae ad Rom. 9, 18 ss. ita ut praecedant verba: τω γαρ βουλη-ματι αυτου τις ανεστηκε et sequantur μενουνγε ανθρωπε, συ τις ει ο ανταποκρινομενος etc. Uberius autem Hier^{7,687} vallars: „In Latinis codicibus ita scriptum reperi: *Persuasio vestra ex deo est qui vocavit vos:* quod quidem puto *ex eo* fuisse et non intellectum paulatim ob similitudinem *ex deo* increbuisse, pro eo quod est *ex eo*. Sed nec sic potest stare sensus - Melius igitur et verius sic legitur: *Persuasio vestra non est ex eo* – Verum simpliciores quique putantes se deferre deo, ut persuasio quoque nostra in eius sit potestate, abstulerunt partem orationis *non*, et sensum contrarium apostolo reddidere." Ceterum etiam tol *ex deo* pro *ex eo* habet. Cf Luc^{brug}: „*Persuasio haec*" etc. „Non est omittendum pronomen *haec*, nec eius loco scribendum *vestra*."

9. μικρα: L add γαρ. Victorin: *Nescitis quia modicum ferm. universam massam corrumpit?* | ζυμοι et. Or^{3,300} (nisi spectat ad 1 Co 5, 6): Epiph$^{marc\ 319}$ et^{361} ἀντὶ τοῦ „μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ" ἐποίησε „δολοῖ". At δολοι pro ζυμοι praebent D* (E* confuse) d e f vg (g *corrumpit i fermentat*) go Const^{2,17,3} (επει και ζυμη μικρα πληρωμα φυραματος δολοι [Anast$^{quae\ 73}$ ζυμοι substituit]) Bas$^{regg\ 445}$ (sed$^{cdd\ 2}$ ζυμοι, item$^{regg\ 294}$ et^{2,527}. Tamen et.$^{regg\ 514}$ ινα μη μικρα ζυμη ολον το φυραμα δολωση) Lcif^{216} Victorin (addit „omne fermentum corruptio est panis" etc) cdd ap Hier („male in nostris codd. habetur: *Modicum fermentum totam massam corrumpit*, et sensum potius interpres suum quam verba apostoli transtulit. Hac autem ipsa sententia Paulus et ad Corinthios utitur.") cdd ap Sedul („ut male in Latinis codicibus")

10. εγω cum ℵABCDEKL al pler etc: Ln add [δε] cum C*FGP 73. 106. 108. 109** f g demid arm Chr^{10,409} Euthal$^{cod\ Dam}$; item cop add γαρ | εν κυριω (et. Chr^{848} και ουχ απλως ειπε· πεποιθα εις υμας, αλλ' εν κυριω. Paullo vero ante Chr^{txt} εν χριστω. Item εν κυριω Chr $^{10,409.\ 13,131.\ 149}$) ... B Chr^{4,885} et^{9,603} et^{10,791} (atque etiam Chr^{nicephi}

οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. 11 ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. 12 ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. 14 ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν

2,448) om | φρονησητε (17. 114. -σητε, 73. φρονειτε): FG^{mg} add ην (debebat potius ᾖ scribi i. e. verti) | εχι η αληθια του χριστου, f g^{mg} *quam habet veritas christi* | οστις εαν (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵABP 17. 39. 73. 238. al$^{2\ ser}$ Dam$^{parall\ 608}$ ... ς Ln$^{ed\ mai}$ οστ. αν cum CDEFGK^{all}L al plu Dial$^{p\ 80}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt al | ᾖ: 116. Euthal^{cod} ειη

11. εγω δε: 1. 74. 108* om δε, o^{ser} om εγ. δε | ετι pri (C* ειτι): D*F^{gr}G al^{7} d e g demid go arm Victorin Ambrst Hier om | σταυρου (28* $\overline{\chi\nu}$): AC 39. 49. 57. 114. cop aeth^{utr} (et. Hier^{com}, non^{txt}) add του χριστου | ἄρα: D^{cK} 37. ἀρα | κατηργηται: Hier ad h. l. „*evacuatum est*, sive ut in Graeco melius habet, *cessavit*"

12. οφελον: D^{c}EKL al mu ωφελον | αποκοψονται: DEFG al pauc -ψωνται | C αναστατοντες, ℵ* αναστανοντοντες

13. υμεις γαρ: F^{gr}G^{gr} 80. syr^{utr} Aug$^{ioh\ 41,8}$ (non item ad h. l. nec alibi) Pacian^{270} (Gall^{7}) Chr^{851} υμ. δε | επ ελευθερια: 17. επ ελευθεριασ, 46. 109. επ ελευθεριαν | την ελευθεριαν: 37. 71. 78. 116. syr^{sch} et^{p} c.* arm aeth add υμων | τη σαρκι et. Clem^{529} Or$^{int\ 1,41}$ etc ... D* 17. d e f vg go Victorin Aug ad h. l. et^{alib} Ambr$^{ep\ 37}$ al (non item Hier Ambrst al) της σαρκος. Praeterea FG f g vg edd^{lat} ap Hier Ambrst Amb$^{ep\ 37}$ add δοτε, *detis*. Quam in rem Hier ad h. l. „subauditur *detis*: quod quia in Graeco non habetur, Latinus posuit interpres". Similiter Victorin add *abutamini* (sic: *tantum ne libertate in occasionem carnis abutamini*). Cf et. Clem^{529} κἂν ἐπ' ἐλευθερίᾳ κεκλῆσθαι λέγωσιν ἡμᾶς, μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ παρίχωμεν. | δια της αγαπης: DEF^{gr}G 31. d e g vg^{cle} cop go Bas$^{reg\ 455}$ Victorin Ambrst Amb$^{ep\ 37}$ et^{77} (non item$^{paradis\ 178}$) τη αγαπη του πνευματος (d e *per caritatem spiritu*)

14. νομος: KL 4. 13. 33. 35. 39* 72. 108. 113^{mg} 117. 238. λογος | εν ενι λογω (et. syr$^{p\ mg}$): Mcion$^{epiph\ 319}$ et^{251} υμιν (sic: ο γαρ πασ νομοσ υμιν πεπληρωται· αγαπησεισ τ. πλησ. σου ωσ σεαυτον.), et Mcion$^{tert\ 5,4}$ *in vobis* (*Tota enim lex in vobis adimpleta est: Diliges proximum tuum tanquam te*) ... syr$^{p\ txt}$ *in paucis* ... D*EF^{gr}G d e g go Victorin Ambrst praem εν υμιν: propter has lectiones variantes Gb^{0} | πεπληρωται cum ℵABC 17. 21. 23. 37. 39. 71. 116. Mcion^{epiph} et^{tert} (vide ante) Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 252}$ (et. Dam^{paris}) Aug ad h. l. (*impleta est*) ... ς πληρουται cum DEFGKLNP al pler Chr^{852} Thdrt Dam ad h. l.; item *impletur* it vg arm Victorin Hier Ambrst Aug$^{trin\ 8}$ al. Libere Amb^{77} *Et in hoc verbo omne mandatum instauratur, et in isto uno sermone impletur: Diliges* etc. | εν τω (et. Aug ad h. l. *in eo quod diliges*

Lv 19, 18 Mt 22, 39 Ro 13, 8 etc

τῷ· *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.* 15 *εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.*

16 *Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.* 17 *ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ*

Mt 8, 14 6, 11

ἃ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. 18 *εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον.* 19 *φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν*

---

etc, item^{tri} *in eo quod scriptum est: Diliges* etc; item^{grat} et lib arbi *in eo quod* etc) ... D*FG it vg (non item syr^{utr}) Mcion^{epiph} et^{tert} (vide ante) Victorin Hier Ambrst al om | *αγαπησεις*: P *-σης* | *σεαυτον* cum ℵABCDEKM** 17. al permu (6 ap Scri) Mcion^{epiph} 210. 251 Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{parall} 253 ... ς (= Gb Sz) *εαυτον* cum FGLN*P al longe plu Chr Thphyl Oec : : cf ad Ro 13, 9

15. *αλληλους*: D*et^{c}EFG d e f g Cyp$^{12.\ 204}$ Victorin Aug post *δακν.* κ. *κατεσθ.* pon | *υπ* cum ℵ*BD*FG 37. 47. 74. a^{scr} g^{scr} Bas^{osal} 554 Chr^{acc} Euthal^{cod} Dam^{parall} 228 Thphyl ... ς Ti *υπο* cum ℵ^{c}ACD^{b}et^{c}KLNP al pler Or^{2,415} Bas^{eth} 280 Thdrt Dam ad h. l. Oec | *υπ αλληλων*: D*et^{c}K vg^{rc}G d e g cop Cyp^{12} et^{204} Hil^{226} et^{119} Victorin Aug (non Ambrst Hier) post *αναλωθητε* pon

16. *ου μη τελεσητε* et. Clem^{591} etc ... D^{c}E *ου μη τελεσετε.* Item *non perficietis* it vg Or$^{\text{int}\ 1,41}$ Victorin Aug Hier etc

17. *επιθυμει*: L *-μη* | *ταυτα γαρ* cum ℵ*BD*EFG 17. it vg cop Cyp$^{209.\ 223}$ Aug Hier al ... ς Ti *ταυτ. δε* cum ℵ^{c}ACD^{c}KLP al pler vg^{ed} Iachm (sed non am fu demid tol harl) syr^{p} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{parall} 228 ... go Clem^{591} *ταυτα οιν*, syr^{sch} arm aeth Or$^{\text{int}\ 1,139}$ et ^{4,570} *et* - | *αλληλοις* ante *αντικειτ.* cum ABCDEFG al^{10} it vg go arm Euthal^{cod} Dam^{parall} 228 (atque et.paris) Or$^{\text{int}\ 1,139}$ et ^{2,78} et ^{4,570} Hier Aug Ambrst (Clem^{591} om *αλληλοις*) ... ς (= Gb Sz) *αντικ. αλληλ.* cum ℵKLP al pler syr^{utr} cop Chr^{853} Thdrt Dam ad h. l. | *αντικειται*: L 46. 48. 71. 72. 76. 115. al plus^{10} Dam^{parall} (et.paris) Thphyl *-κεινται* | *ἅ* ... D$^{\text{gr*}}$FG^{gr} *ὅ*, item syr^{sch} go ... 31. *οσα* ... B* om | *εαν* cum ℵAB^{2} 39. 47. 74. a^{scr} Euthal^{cod} ... ς Ti *αν* cum B*(*ινα μη αν* sic) C^{2}DEFGK^{sil}LP al pler Clem^{591} Chr Thdrt Dam ad h. l. et^{parall} 228 ... C* om ... Ln$^{\text{ed min}}$ *εαν* et$^{\text{ed mai}}$ [*εαν*] | *ποιητε* et. Clem etc ... L al pauc Euthal^{cod} *ποιειτε*

18. *ουκ* ... ℵ^{c}C al^{10} syr^{p} Didtri^{214} Aug ad h. l. (*non adhuc*) add *ετι*

19. *ατινα εστιν*: ς (= Gb Sz) add *μοιχεια* (ℵ^{c}D* *-χια*) cum ℵ^{c}DEFGKLN al pler d e (f g) go syr^{p} arm Or^{2,032} Ir$^{\text{int}\ 305}$ Cyp$^{209.\ 223}$ Lcif^{183} Aug civ dei ^{14,2} [non item alibi] Ambrst cdd^{lat} ap Hier (sed FG f g Or Ir^{int} Cyp bis Lcif Aug^{civ} *μοιχειαι*, *adulteria*). Item 76. 115. Epiph$^{2,\text{ms}}$ libero Chr Thphyl post *πορν.* add ... om cum ℵ*ABCP 17. 47. 57. vg cop syr^{sch} ar^{c} aeth Clem^{591} Mcion^{epiph} 319 et^{351} Ephr^{150} Euthal^{cod} Cyr^{glaph} 330 Dam^{parall} 688 (et.paris) Tert$^{\text{pud}\ 17}$ (*In primis posuit fornicationem, immunditiam, lasciviam,*) Or$^{\text{int}\ 1,146}$ et ^{4,694} Hier ad h. l. (i. e.^{7,510} „in La-

πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 20 εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔριδες, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, 21 φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς

Ro 1, 29 as
1 Co 6, 9 a
Gal 5, 20 as
Eph 5, 5

tinis edd. adulterium quoque et impudicitia et homicidia in hoc catalogo vitiorum scripta referuntur; sed sciendum non plus quam quindecim carnis opera nominata.") | πορνεια (ℵ^{c}D* -νια) ακαθαρσια ασελγεια (D*P -για): FG^{r} g πορνειαι ακαθαρσειαι ασελγειαι (sed g *impudicitia*), item Or^{2,632} (omisso ακαθαρσ.) Cyp$^{209.\ 328}$, atque *fornicationes* et. Ir^{int} Lcif, *impudicitiae* et. Or$^{int\ 1,146}$

20. ειδωλολατρεια cum ℵABD^{c}EKLN*P etc ... CD*N** al plu (10 ap Scri) Mcion$^{epiph\ 319}$ -λατρια, FG^{r}G^{r} Mcion$^{epiph\ 351}$ conc^{earth} ap Cyp^{331} -λατριαι, Or^{2,632} -λατρειαι, d *idololatrocinia* | φαρμακεια (ℵD*P al aliq -κια): FG 116. l^{ecr} al Clem^{501} φαρμακειαι, d^{ecr} al Dam^{paris} -κιαι. Item *veneficia* d e f g vg syrP (non syr^{sch} cop go etc) Ir$^{int\ 305}$ Or$^{int\ 4,694.\ 1,146}$ Cyp$^{209.\ 328}$ Lcif^{183} etc | FG εκθραι ... syr^{sch} aeth εχθρα | ερισ cum ℵABD* al^{20} fere (6 ap Scri) syr^{sch} aeth ... ς ερεισ cum CD^{b}et^{c}EFGKLNP al plu it vg (habent *contentiones*) go syrP cop arm Mcion$^{epiph\ 319.\ 351}$ Clem^{507} Ephr^{159} Chr^{356} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 666}$ (et.paris) Ir$^{int\ 305}$ Or$^{int\ 1,146.\ 4,570}$ et^{694} Cyp Lcif Latt rell. Cf et. Iust$^{or\ ad\ gent\ 5}$ επιθυμιαν, δι ησ παν δεινον φυεται, εχθραι, ερεισ, ζηλοσ, εριθειαι, θυμοι, και τα ομοια τουτοισ :: cf huc inprimis 2 Co 12, 20 ubi pariter atque h. l. ερισ et ζηλοσ praeferenda duximus | ζηλοσ cum BDG^{r*}E^{sr}FG^{r}G^{sr}(hi^{a} ζηλουσ)P 17. (latet A) syr^{sch} aeth go Or$^{int\ 4,570}$ (*inimicitias certamina aemulationes furorem contentiones dissensiones haereses*) conc^{earth} ap Cyp^{331} (*inimicitias certamina zelus ira divisiones haereses*) Dam^{parall} (cf et. Iustin l. l.) ... ς ζηλοι cum ℵCDbet^{c}KLN al pler d e f g vg syrP cop arm Mcion^{epiph} Clem, Ephr al mu Ir^{int} Or$^{int\ 1,146}$ et^{694} (*inimicitiae contentiones aemulationes irae rixae discordiae haereses*) Cyp Lcif Latt^{rell} | θυμοι: syr^{sch} conc^{earth} ap Cyp Or$^{int\ 4,570}$ (Ir^{int} fluct lectio) θυμοσ | εριθειαι ut ℵB^{2}KLP (αιριθειαι) etc (et. Euthal^{cod} Dam^{paris}) ... B*FG ερειθειαι, ACD*N 114. e^{ecr} al aliq εριθειαι (A αιρι-) ... 44. ερειθια, item syr^{sch} | αιρεισεισ: ℵ -σισ. Ceterum Ilier in comm: „Septimum locum inter carnis opera *contentio* possidet" – „Post contentionem octava succedit *aemulatio*, quae Graeco sermone ζηλοσ significantius et notius appellatur." Sed non satis accurate in ea expositione ipsius apostoli verbum repetisse videtur, ut statim post habet: „*Ira* deinde succedit".

21. φθονοι sine φονοι cum ℵB 17. 33. 35. 57. 73. f* demid Mcion$^{epiph\ 351}$ (per errorem ut^{vid} altero loco l. e.^{319} φονοι pro φθονοι habetur) Clem^{501} Euthal^{cod} Chr^{1,456} Ir$^{int\ 305}$ Or$^{int\ 1,146}$ et$^{4,570.\ 694}$ Aug ad h. l. et$^{ep\ 29}$ et$^{ep\ 93}$ ac^{saep} Hier ad h. l. et$^{tit\ 3}$. Dicit ad h. l. singula percensens: „*Haereses* sequitur *invidia*, quam non putemus idem esse quod zelum." Nec magis φονοι numero „quindecim" carnis operum (vide supra) continetur ..... ς add φονοι, Ln [φονοι] cum ACDEFGKLP al pler it vg (sed vide ante) edd^{lat} ap Hier syr^{utr} cop arm aeth go Ephr^{159} Chr^{356} Thdrt ad h. l. et^{4,471} (sed eo loco om φθονοι) Dam

προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ
Eph 5, 9 κληρονομήσουσιν. 22 ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη,
χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,
23 πραΰτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος.
24 οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς πα-

(et. Dam^{paris}) Lcif^{183} Ambrst (Cyp^{209} *homicidia* post *veneficia* ponit) al | κωμοι: ℵ 37* κωμαι ... K om | καθως sine και cum ℵ*BFG^{gr} f vg (et. am fu demid al) syr^{sch} aeth go Tert$^{pud\,17}$ Cyp^{209} Lcif^{183} Aug$^{op\,29}$ ac^{saep} al ... ς Ti add και, Ln [και] cum ℵ^{c}ACDEKLP al omn^{vid} d e g tol (al^{lachm}) syr^{p} cop arm Mcion^{epiph} Clem^{591} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Ir$^{int\,305}$ Hier Ambrst | προειπον (et. ℵ^{c}): ℵ* ειπον ... D*K**FG προειρηκα

22. ℵ^{corr} eccles om δε | αγαθωσυνη: DEFGLP al aliq Dam ad h. l. et^{parall} ^{398} (et.^{paris}) αγαθοσυνη

23. πραϋτης cum ℵABC 17. 31. 47. 80. 118. Cyr$^{hr\,283}$ Doroth^{450} (Gall^{12}: τοις παρα τω αποστολω ηριθμημενοις καρποις του πνευματος, αγαπη, μακροθυμια, χαρα, ειρηνη, χρηστοτητι, αγαθωσυνη, πιστει, πραϋτητι και τη κατα παντων των παθων εγκρατεια) ... ς πραοτης cum DEFGKLNP al pler Clem^{591} Or^{3,763} et$^{cat\,cor\,48}$ Meth^{739} Bas$^{eth\,290}$ Chr^{857} Euthal^{cod} Thdrt Dam (et.^{paris}) | εγκρατεια (DEFG εγκρ-, D*P -τια) sine additam cum ℵABCD^{c}KLP al omn^{vid} am fu harl syr^{utr} rell Clem^{591} Or^{3,763} et$^{cat\,cor\,48}$ Meth^{739} Marc$^{mon\,44}$ (Gall^{8}) Euthal^{cod} etc ... D*EFG d e f g vg^{cle} (et. demid tol) go Bas$^{eth\,290}$ Pallad$^{praef\,hist\,laus}$ Ir$^{int\,305}$ Or$^{int\,2,92}$ Cyp$^{209.\,323}$ Ambrst al add αγνεια (-νια), item ℵ^{corr} 73. 118. υπομονη

24. οι δε etc ... Cyp^{175} et^{323} *qui enim*, nec aliter auct$^{dupl\,mart\,586}$ | χριστου ιησου cum ℵ (sed* praem κυριου quod delet^{a} nisi est ipse*)ABC ℵ^{corr}P 17. 47* 80. sah cop (aeth^{utr} *Iesu Christi*) Bas$^{regg\,525\,cod}$ (et cod alius οι δε ιυ χυ) Doroth^{460} Procop$^{esa\,705}$ Cyr$^{ioh\,890.\,1008}$ et$^{glaph\,3}$ et^{saepe} (sed$^{ioh\,1059.\,ador\,75}$ οι δε του ιησου χριστ.) Dam (item Dam^{paris} ιυ χυ) Aug ad h. l. (*qui sunt in Christo Iesu;* alibi ut$^{op\,243}$ *qui autem Iesu Christi sunt*) ... ς om ιησου cum DEFGKL al pler d e f g vg go syr^{utr} arm Mcion$^{epiph\,319.\,352}$ Chr^{857} Euthal^{cod} Thdrt Ps-Ath^{523} al Or$^{int\,2,448}$ et ap Hier ad h. l. Cyp^{175} Hier Ambrst al. Praeterea FG add εντεσ. Cf f *qui autem sunt christi*, g *qui autem christi sunt* ·/. *participium* | τ. σαρκα: FG f g vg (sed om am*) go syr^{sch} cop (non item sah) arm aeth Or$^{int\,2,448}$ Cyp^{175} Aug^{saepe} al add αυτων. Praeterea cf Hier ad h. versum: „Origenes hunc locum (*Qui autem* etc) superioribus nectens ita legit: *Adversus huiusmodi non est lex, qui Christi carnem crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis*, ut non, sicut in Latino sonat, eos qui Christi sunt carnem suam dicat crucifixisse cum vitiis et concupiscentiis, sed Christi carnem ab his cum vitiis et concupiscentiis crucifixam. Et quaerit quomodo in his qui fructus spiritus habeant et adversum quos lex esse cessavit crucifixio carnis dominicae ponatur in laude, quum ad Hebraeos in vituperatione sit positum:

θήμισιν καὶ ταῖσ ἐπιθυμίαισ. 25 *εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.* 26 *μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλουσ προκαλούμενοι, ἀλλήλοισ φθονοῦντεσ.*

VI.

1 *Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωποσ ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖσ οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητοσ, σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇσ.* 2 *ἀλλήλων*

---

rursum crucifigentes in semetipsis filium dei et ostentui habentes. Pro *rursus crucifigentes* melius unum verbum compositum in Graeco est, *ανασταυρουντεσ*, quod nos interpretari possumus *recrucifigentes.* Primum notandum quod aliud sit crucifigere, aliud recrucifigere. Deinde quia non id ipsum sit recrucifigere filium dei et crucifigere carnem Christi cum vitiis et concupiscentiis" – – „Ubi Latinus interpres *vitia* posuit, in Graeco *παθηματα*, id est *passiones* leguntur. Et quia passio potest et dolorem et ceteras necessitates significare corpusculi, cauto apostolus intulit *desideria*, ut non naturam corporis videretur in spiritualibus viris negare sed vitia. Et hoc ita admonitum sit, si vulgatam editionem sequimur, legentes: *qui autem sunt Christi, carnem crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis*, ut non carnem Christi sed suam eos crucifixisse dicamus."

25. *ει*: 37. add *δε* ... FG^{gr} om ineunte versu | *ζωμεν* (L add *εν*) *πνευματι* et. f am fu demid tol Clem$^{308.\ 583}$ Hier Ambrst etc ... DKFG^{gr}G d e g vg^{cle} aeth Or^{1,782} Aug ad h. l. *πνευμ. ζωμ.* | *και*: FG^{gr}G d e g (Ambrst, sed non$^{ed\ venet}$) om | *στοιχωμεν*: DG^{gr} ^{c}EKL al^{15} *στοιχουμεν*

26. *γινωμεθα*: KL al pauc Clem^{308} ^{cod} *γινομεθα* ... G* 37. 47. 72. 73. 74. al plus^{20} Bas$^{regg\ 438\ cod}$ et$^{439\ cod}$ Chr^{857} *γενωμεθα* | *προκαλουμενοι* ... LP 8^{pc} al plus^{25} Euthal^{cod} Dam^{paris} *προσκαλ.* | *αλληλοισ φθ.* cum ℵACDEFG^{2}KL al longe plu Clem^{308} Euthal^{cod} Thdrt Dam (et.^{paris}) ... Ln *αλληλουσ φθ.* cum BG*P al plus^{25} Clem^{341} Chr Thdrt^{cod} Oec

VI. 1. *αδελφοι*: Dam$^{paris\ 405}$ ad ea trahit quae praecedunt, non item sub *σ* | *εαν και*: d e f g m^{78} vg Or$^{int\ 4,679}$ Hil^{538} Hier ad h. l. Aug ad h. l. Ambrst al *et si*, Or$^{int\ 3,781}$ *etiam si* ... K 4* 61. o^{acr} syr^{sch} arm go Dam^{paris} nil nisi *εαν*, item tantum *si* Or$^{int\ 3,897}$ Hier$^{ezech\ 16}$ et$^{gal\ 6}$ Augg^{con} ad litt^{6} et$^{contr\ mendac}$ al | *προλημφθη* cum ℵAB*DKFG ... ς *προληφθη* cum B^{3}CLP al pler ... K *προκαταληφθη*, 73. 109. 114. 115. 121. d^{acr} *προσληφθη*, 39. *προβληθη* | *ανθρωποσ*: 5. 37. 73. 80. syr^{sch} et^{p} c. ob. sah (*in vobis*) Did$^{tri\ 67}$ et^{290} add *εξ* (37. om) *υμων* ... P 76. arm habent *τισ εξ υμων* | *καταρτιζετε*: 17. -ζεσθαι | *πραϋτητοσ* cum ℵBP 17. 80. ... ς Ln *πραοτητοσ* cum ACDEFGKLN al plor Did$^{tri\ 67.\ 290}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam | *σκοπων*: FG^{gr}G d e g Cyp^{71} et^{306} add *εκαστοσ*. Item^{vid} Victorin (ipsa sacra verba non supersunt, sed in explicatione est: *hoc ita protulit ut consideret unus-*

Ro 15, 1 τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. 3 εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν.
1 Co 11, 28 4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· 5 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν
Ia 1, 16 etc
2 Co 9, 6 πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· 8 ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν

---

quisque eorum ne et ipse templetur) | σεαυτον: Dam (sed nonparis) εαυτον ... g te t se ipsum, d e se ipsum, Cyp om | μη και συ (D*E αυτος) πειρασθης ... vgcrg d e g μη και αυτος πειρασθη | Ln πραότητος. σκοπῶν - πειρασθῇς, 2 ἀλλήλων

2. βασταζετε et. Clem308 ℵc etc ... ℵ* βαστασετε, P βαστασατε | αναπληρωσετε cum BFG 33. 35. d e f g m78 vg syrsch cop aeth go Aster ap Photcod 271 Procl 623 (Gall9) Marcmon 980 (ap Front. Ducaeum Paris. 1624) Thdrtcod Tertmarc 5,4 Cyp71. 306 Victorin Hier Aug Ambrst Oros169 (Gall9) etc. Quam lectionem confirmat et. Basregg 475 τί ἐστι τό· ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε; καὶ ποῖον νόμον ἀναπληρώσομεν τοῦτο ποιοῦντες; ... ς Ti αναπληρωσατε cum ℵACD^{gr}EG^{gr}KLNP al pler syrP arm Clem308 Basseth 264 Ephr286 Didtri 67 Ath 2,3 Chr Euthalcod Thdrt Dam ad h. l. etparall 328. 615 (Damparis semel αναπληρουτε). Cf huc Chr859: οὐκ εἶπε πληρώσατε, ἀλλ' ἀναπληρώσατε, τοιτέστι, κοινῇ πάντες πληρώσατε δι' ὧν ἀλλήλους φέρετε. | τον νομον: FG om τον | τ. χριστου: 17. sah τ. θεου

3. δοκει: P δοκη | τι: B*(suppl demum utvid B2)ℵcorr 16. 32. 38. om | φρεναπατ. εαυτον cum ℵABC 17. 37. 47. 73. 116. 118. sah cop syrP Chr859 Euthalcod Damparall 628 (et.paris) ... ς εαυτ. φρεναπατ. cum DEFGKLP al pler it vg go syrsch arm Thdrt Dam ad h. l. al Victorin Hier etc. Praeterea de verbis μηδὲν ὤν Hier ad h. l. sic: „Dupliciter autem legi potest atque distingui, vel: *Si quis existimat esse se aliquid, cum sit nihil*, aut ita: *Si quis exist. se esse aliquid*, ut postea inferamus *cum sit nihil, se ipse seducit.* Et magis in Graeco quam in Latino resonat ista distantia. Prioris distinctionis hic sensus est: Qui se aliquid existimat esse et nihil est, ipse se decipit. Secundus sensus altior est et qui nobis magis placet: Si quis existimat se esse aliquid, in eo quod se putat esse aliquid, et non ex clementia in proximum sed ex suo opere et labore se iudicat, sua tantum virtute contentus, iste ex hac ipsa arrogantia nihil fit et ipse se decipit."

4. εαυτου: 17. 37. 108* a^{ascr} d^{ascr} αυτου | εκαστος: B sah om

5. γαρ: 1. 17. 61. b^{ascr} s vid o^{ascr} δε | βαστασει: Damparis -αζει

6. τον λογον: K τω λογω, atque om τω κατηχουντι

7. εαν cum ℵACD^{c}EKLP al pler Or4,254 etps 61 (Gall12) Ephr24 Chr Euthal cod Thdrt Dam ad h. l. etparall 347. 502 al ... Ln αν cum BD*FG al pauc Dial824 Damparis Tiphyl | σπειρῃ: LP al aliq Damparis σπειρει

σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 9 τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. 10 ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. 2 Tho 3, 13 2 Co 4, 16

11 Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί.

(item Or^{3,332} *α σπειρει εκαστος, ταυτα και θερισει*) | τουτο et. Tert marc 5,4 Or$^{int\ 2,154}$ Ambrst Aug etc ... DG^{r*}FG^{rGgr} ταυτα. Item *quae - haec* (d e *eadem*) d e f g (*quod t quae* etc) m^{75} vg Victorin Hier ad h. l. (sed*iovin*^{1} *quodcumque – hoc*) al

8. εις την σαρκα et. Clem^{553} Or^{4,254} (cf et.^{1,228}) Ephr^{25} Cyr$^{ioh\ 296}$ Procop nicph ^{1,814} etc ... FG τη σαρκι ... d e f g m^{75} vg Or$^{int\ 2,78.\ 169.\ 473.\ 657}$ Victorin Aug etc *in carne*, Zeno^{192} (Gall^{5}) *secundum carnem* | εαυτου cum ℵABCD^{c}EKLP al pler Clem^{553} Ephr^{25} Chr^{861} Euthal^{cod} Dam ad h. l. et$^{parall\ 508}$ ... D*FG 2. 76. 115. 219* a^{ser*} Thdrt Thphyl *αυτου* ... Or$^{4,254\ bis}$ et$^{int\ 2,78}$ rell Cyr$^{ioh\ 296}$ Procop^{nicph} Aug^{vera} rell^{g} (non item ad h. l.) Zeno (vide ante) Cassiod$^{complex\ 64}$ (libere affert verba) om | *εκ της σαρκος*: DEFG^{rG} d e g (non item f m^{75} vg Or^{int} Victorin Ambrst Aug al) cop aeth Chr^{861} Thdrt Zeno add *αυτου* | *εις το πνευμα* (FG -*ματι*): DG^{r*} *εκ του πνευματος* ... d e f g m^{75} vg Or$^{int\ 2,78.\ 169.\ 473.\ 657}$ Victorin etc *in spiritu*

9. *εγκακωμεν* (*εγκ-* ut B*D*, ℵAB^{3} 17. 37. 39. 81^{pc} *εγκ-*) cum ℵAB*D* al^{4}, item Chr^{gue} *μη εγκακειτε ... ς εκκακωμ.* cum CD^{c}KLP al pler Clem$^{306.\ 318}$ Chr Thdrt Dam; item FG *εκκακησωμεν* | *θερισομεν* cum ABDEK al plu Clem^{306} Chr^{861} Euthal^{cod} Thdrt Dam, item *metemus* it vg Tert marc 5,4 et$^{res\ carn\ 23}$ Cyp$^{215.\ 251}$ Victorin Hier Aug Ambrst etc ... ℵC ^{rGgr}LP 17. 37. 47* 80. 114. 115. 116. al$^{3\ ser}$ al *θερισωμεν* | *μη εκλυομενοι*: d e Aug ad h. l. et$^{ep\ 268}$ et^{allb} Ambrst *infatigabiles*, f g m^{75} vg Victorin Hier al *non deficientes*

10. αρα etc: Ln$^{ed\ min}$ ἀρα (hoc accentu et. D^{c} 37.) - *πιστεως;* | *εχωμεν* c. ℵB* 17. 37. 114. al ... ς Ln Ti *εχομεν* c. AB^{3}CDEFGKLP al pler etc. Cf et. *habemus* it vg etc | *εργαζωμεθα* c. ℵB*CDEFG al plu d e f g m^{75} vg etc Clem^{320} Chr Cyr$^{ioh\ 285.\ 464}$ Thdrt Dam Tert$^{marc\ 5,4}$ Cyp$^{245.\ 251}$ Victorin Ambrst al ... Ln$^{ed\ min}$ *εργαζομεθα* cum AB^{3}LP 31. 37. 39. 47. 72. al fere^{10} Euthal^{cod} ... K *εργασωμεθα*, 46. 73. al pauc Dam paris *εργασομεθα*

11. *πηλικοις*: B* 17. *ηλικοις*, d^{ser} *ποικιλοις*. Reddunt d e f g vg Hilp$^{s\ 118}$ (353) Aug Hier Ambrst al *qualibus*, Victorin *quantis*. Cf Chr^{363} *ἐνταῦθα οὐδὲν ἄλλο αἰνίττεται, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν ἅπασαν, ὃ πολλῆς γνησιότητος σημεῖον ἦν - τὸ δὲ „πηλίκοις" ἐμοὶ δοκεῖ οὐ τὸ μέγεθος ἀλλὰ τὴν ἀμορφίαν τῶν γραμμάτων ἐμφαίνων λέγειν, μονονουχὶ λέγων* (cat^{mg} add *ὁμοίως καὶ Εὐσέβιος*) *ὅτι οὔτε ἄριστα γράφειν εἰδὼς ὅμως ἠναγκάσθην δι' ἐμαυτοῦ γράψαι, ὥστε τῶν συκοφαντῶν ἐμφράξαι τὸ στόμα.* Eadem postquam attulit catena, pergit: *ἄλλος* (i. e. Thdor^{mop}) *δέ φησι, μέλλων καθάπτεσθαι τῶν*

12 ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. 13 οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται.

ἐναντίων, ἅγαν μείζοσιν ἐχρήσατο γράμμασιν, ἐμφαίνων ὅτι οὔτε αὐτὸς ἐρυθριᾷ οὔτε ἀρνεῖται τὰ λεγόμενα. Thdrt ad h. l. *πᾶσαν, ὡς ἔοικε, τήνδε τὴν ἐπιστολὴν αὐτὸς ἔγραψε, διδάσκων ὡς οὐχ ὑφορᾶται προσώπων ξένωμα προκειμένης τῆς ἀληθείας. τὸ δὲ „πηλίκοις γράμμασι“ τινὲς μὲν μεγάλοις, τινὲς δὲ φαύλοις ἡρμήνευσαν.* Sic vero Hier(7,580): „ne aliqua suppositae epistolae suspicio nasceretur, ab hoc loco usque ad finem manu sua ipse perscripsit, ostendens superiora ab alio exarata“ – „propter hoc igitur volens omnem occasionem falsis auferre doctoribus“ – „finem epistolae manus suae annotatione complevit dicens: Videte qualibus literis scripsi vobis: non quod grandes literae fuerint, hoc quippe in Graeco sonat *πηλίκοις*, sed quod suae manus essent eis nota vestigia“. „In hoc loco vir apprime nostris temporibus eruditus, miror quomodo rem ridiculam locutus sit. Paulus, inquit, Hebraeus erat et Graecas literas nesciebat. Et quia necessitas expetebat ut manu sua epistolam subscriberet, contra consuetudinem curvos tramites literarum, vix magnis apicibus exprimebat, etiam in hoc suae ad Galatas indicia caritatis ostendens, quod propter illos id quoque quod non poterat facere conaretur. Grandibus ergo Paulus literis scripsit epistolam, quia sensus erat grandis in literis et spiritu dei vivi, non atramento nec calamo fuerat exaratus.“ | *υμιν γραμμ. εγραψα* (ot. 1111[853] *vobis litteris scripsi*): DEFG d e g go Aug *γραμμ. υμιν εγρ.*, f vg Victorin Ambrst *litteris scripsi vobis*

12. *μη* ante *διωκονται* (*-κωνται*) cum ℵABCDEP 17. 37. 73. 118. 137[vl] (excidit numerus ap Reich) d e vg (f male om *non*) Victorin Aug. Latini enim sic: vg Victorin Aug Hier *tantum ut crucis* (Aug *in cruce*) *Christi persecutionem non patiantur*, nec aliter go; d e *tantum ut crux* (sic) *Christi non fugentur* ... ς *μη* post *ινα* cum FGKL al pler g (*tantum ut ne per crucem Chr. persecutionem patiantur*) Chr Euthal[cod] Thdrt Dam Ambrst (*tantum ne*) | *διωκονται* cum ACFGKLP 37. 47* 72. 74. a[scr] al plus[10] Euthal[cod] ... ς Ln *διωκωνται* cum ℵBDE al plu Chr Thdrt Dam :: cf ad Ioh 17, 3, ubi *ινα - γινωσκουσιν* simili auctoritate recipiendum iudicavimus | *του χριστου*: B 37. add *ιησου*. Libere aeth *domini nostri Iesu Christi*

13. *ουδε γαρ*: 43. 47. 76. 108* ℵ[scr*] sah *ου γαρ* | *περιτεμνομενοι* cum ℵACDEKP al sat mu Mcion[epiph 319. 352] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam, item *qui circumciduntur* f vg syr[utr] sah arm ... Gb' Sz Ln *περιτετμημενοι* cum B(FG)L al plus[50] (F *περιτετμημοι*, G *περιτεμνημενοι*), item *qui circumcisi sunt* d e g go cop aeth Victorin Aug Hier Ambrst :: certum tamen non est interpretes *qui circumcisi sunt* vertentes in exemplaribus suis *περιτετμημενοι* pro *περιτεμνομενοι* invenisse. | *θελουσιν*: AC 23. 114. *βουλονται* | *περιτεμνεσθαι*: B *-τεμεσθαι* |

14 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ 5 6
κόσμῳ· 15 οὔτε γὰρ περιτομή τι ἔστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ 1 Co 7, 19
καινὴ κτίσις. 16 καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη Phl 3, 16
ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ. 17 τοῦ λοι-
ποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰη-
σοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. 2 Co 5, 17

ημετερα: 17. 106. 109. d^{scr} o^{scr} ημετερα | καυχησωνται: DKG*P 47*^{vl} 114. 116. al^{2} scr al -σονται

14. καυχασθαι cum ℵBCD^{c}EFGLP al fere omn Ign$^{intpol\,257}$ (ad Tars^{2}) Or^{1,438} et$^{2,190.\ 292.\ 544}$ et$^{4,304.\ 393}$ et$^{cat\,ro\ 22.\ cor\ 21}$ Eusp$^{s\,82}$ Ath^{696} Cyr$^{hr\,282}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,69}$ al mu ... AD*K 47*^{vl} καυχησασθαι | εν τ. σταυ. του κυρ. ημ. ιησ. χριστου: Ir$^{17\,gr}$ εν τ. σταυ. του ιησου (ed mass του χριστου ex cod^{reg}), item^{int} *in cruce Christi*, item Bas$^{ps\,196}$ εν τω σταυ. του χριστου (non item$^{esa\,570}$) | κοσμος ut et. Clem^{569} Or$^{plus\ decies}$ Bas$^{regg\,494}$ Cyr$^{ioh\,482.\ 981.\ 1008}$ etc ... FG 219. Thphyl praem ὁ. Item, cuiusmodi hac in re probandi vim non habent, Clem ^{484} (ο κοσμος τουτω, φησιν, εσταυρωται και αυτος τω κοσμω) Bas bapt$^{627.\ 637.\ 643.\ 652}$ (quater: εγω τω κοσμω εσταυρωμαι και ο κοσμος εμοι) | κοσμω cum ℵABC*D*FGP 17. Or^{2,243} et$^{4,197.\ 304}$ [Ps-]Ath^{2,82} ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem τω cum C^{3}D^{c}EKL al pler arm Clem^{569} (cf et.^{484}) Or$^{1,438.\ 628\,ter}$ et$^{3,544.\ 600}$ et^{4,398} et$^{cat\,cor\,21}$ Ath^{696} Bas$^{regg\,494}$ (et^{bapt} quater) Epiph^{181} Cyr$^{ioh\,981.\ 1008}$ et$^{fid\,69}$ al mu

15. ουτε (syr^{sch} sah^{gb} ου) γαρ (Gb″) cum B 17. 47. syr^{sch} et$^{p\,txt}$ sah^{gb} arm^{ven} aeth^{ro} go Chr^{865} (item Syncell teste Gb, sed ignoro locum) Hier (ad h. l.) Aug (ad h. l.) ... ς Ln εν γαρ χριστω ιησου ουτε cum ℵACDEFGKLP al pler d e f g vg cop syr^{p} c.* sah^{wold} cop aeth^{pp} Euthal^{cod} Thdrt Dam Victorin Amb$^{ep\,30}$ Ambrst :: quae lectio retinenda esset, nisi ex 5, 6 derivanda esset. | εστιν cum ℵ*ABCD*EFG 17. 28. 47. 67** 80. 178. d e g go syr^{sch} et$^{p\,mg}$ sah cop arm Euthal^{cod} (per errorem loci Origenis apud Wtst ad hanc lectionem adscripti sunt) Victorin Hier Aug Ambrst ... ς (= Gb Sx, sed Gb′) ισχυει cum ℵ^{c}D^{c} KLP al pler f vg syr$^{p\,txt}$ Chr Thdrt Severian$^{cat\,93}$ Dam al. Cf huc etiam et ad 3, 28. Naass^{99}: ουκ εστιν ουτε θηλυ ουτε αρσεν, αλλα καινη κτισις, καινος ανθρωπος, ος εστιν αρσενοθηλυς. Praeterea c^{scr} ad h. v. notat in mg: μωυσεως αποκρυφοι.

16. στοιχησουσιν cum ℵBC^{2}KLP al pler Chr Euthal^{cod} Cyr^{6,203} Thdrt Dam, item *secuti fuerint* f vg, Hil^{480} *obsecundabunt* ... Ti (Gb″) στοιχουσιν cum AC*DEFG^{rg} 4. 71. d e g arm aeth Cyr$^{6,203\,mg}$ Victorin Hier Aug Ambrst Ruf$^{gall\,4,7}$ al (Victorin *et quicumque hanc regulam sectatur, pax super illos.* Sic certe Mai edidit; paullo vero post: „Hanc, inquit, regulam, hanc gloriam qui sectantur, pax super illos" etc.) | και επι: DG^{r}*K^{gr} 121. 238. aeth om και | τ. θεου: D*E*FG^{rg} d e κυριου, g *dei t domini* ... tol Hil^{480} (sed habet^{881}) om

17. του λοιπου: D* 8^{pc} το λοιπον ... Dial^{864} των δ αλλων (pergit ειχη κοπους μοι μηδεις παρεχεσθω) | κοπους μοι (17. μου) μηδεις παρ.

Phil 25 etc 18 Ἡ χάρισ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματοσ ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

(Aug *laborem nemo mihi praestet*) ... DE μηδ. μοι κοπ. παρ., Victorin *nemo mihi molestias praestet*, d e f vg Hier Ambrst *nemo mihi molestus sit* (g *mihi nemo mol. sit*). Sed notat Hier: „Melius ergo in Graeco legitur: *De cetero labores mihi nemo exhibeat.*" | του ιησου (Gb″) cum A BC* 17. 109lat f am fu demid mar tol Dial864 Euthalzacagn 524 (cod1 του χυ) Epphancantic 1,10. Cf et. Petralex can 1 επειδη και στιγματα του ιησου ενδεικνυνται εν τοισ σωμασιν αυτων ... P 47. 73. 118. cop arm aethutr Ignintpol 256 (παυλου γαρ – και τα στιγμ. του χυ εν τη σαρκι περιφεροντοσ) Thdot ap Clem979 (η ψυχη – τα στιγμ. του χυ περιφερει) Mciontert 5,4 Nysscant 12 (1,654) Euthalcod του χριστου ... ς του κυριου ιησου cum C3DcEKL al pler vgcle (sed harl tantum *domini*) syrP Thdrt Dam ... ℵD*FgrG 31. 111. d e syrsch go Chr865 Orint 2,70 Victorin Aug Ambrst Epphancant 5,7 του κυριου (Dgr*FgrG 31. 111. syrsch go Chr Victorin Epphan add ημων, Orint *mei*, non item ℵ d e Aug Ambrst) ιησου χριστου | βασταζω: Nysscant 12 (1,654) περιφερω, item (vide ante) Ignintpol Thdotclem

18. του κυριου ημων cum ABCDEFGKL al pler it vg etc ... ℵP 37. 2lect aeth om ημων :: similibus ll. aliis modo adest modo omittitur | χριστου: P 46. escr om | αμην: G g Victorin Ambrst om

Subscriptio: ℵAB*C 6. 17. 135. προσ γαλατασ. Item DE πρ. γαλ. επληρωθη αρχεται πρ. εφεσιουσ, d e *ad galatas explicit* (dcorr add *scribens a roma*) *incipit ad ephesios.* FG f g ετελεσθη (*explicit*) επιστολη προσ γαλατασ αρχεται προσ εφεσιουσ. Similiter go *ad galatas explicit;* am fu al *explicit epistula ad galatas* ... BcorrKP 47. al προσ γαλατασ εγραφη (P -φει) απο ρωμησ, item omisso πρ. γαλ. 37., L 48. τελοσ τησ προσ γαλατασ· εγραφη (48. add δε) απο ρωμησ ... Euthalcod εγραφη απο ρωμησ υπο παυλου και των αδελφων προσ γαλατασ οι (pro η) επιστ αυτ (sic) ... ς (= Gb Sz) προσ γαλατασ εγραφη απο ρωμησ (απο ρωμησ confirmant etiam syrutr cop Thdrt Euthal Hier; contra Thphyl Oec Claudantiss απο εφεσου). Praeterea 113. add δια χειροσ παυλου, copcod δια τιτου, arpol δια τιτου και λουκα, slavcod δια τυχικου. Numerantur στιχοι σϙγ′ (ita KL al mu), ℵ**P τιβ′, 80. hscr τϙβ′. Addunt pauci cum Euthal αναγνωσεισ β′, κεφαλαια ιβ′, μαρτυριαι ια′ ... am fu al capitula 37 notant. B a capite νδ′ ad νη′ pergit, transit vero inde ad ep ad Hebraeos, cuius ad initium nota νθ′ (i. e. 59) invenitur. Rursus ab ep ad Hebr redit ad ep ad Eph, cuius prima nota ο′ (i. e. 70) est.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

I.

1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ* Col 1, 1 etc
τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ] καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

---

* *προσ εφεσιουσ* cum ℵABK 3. 17. 37. 47. 89. 108. 113. 123. al. Item DEFG d e f g *αρχεται προσ εφεσιουσ*, sed DEG d e g coniungunt cum subscriptione epistulae ad Galatas. Item am al *incipit epistula* (al om) *ad ephesios.* (fu *expl. epistula ad galatas inc. argumentum ad ephesios - expl. argumentum inc. brebis. - expl. brebis. inc. corpus epistulae feliciter:* quae ratio passim invenitur) ... al *προσ εφεσιουσ επιστολη* (ut 44. 116. k^{scr}), *επιστολη πρ. εφεσ.* (ut l^{scr}), *η πρ. εφεσ. επιστολη* (ut 120.) ... L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ εφεσιουσ*, Y *παυλου επιστολη προσ εφεσιουσ.* Similiter alii ... f^{scr} *τοισ εφεσιοισ μυσταισ ταυτα διδασκαλοσ εσθλοσ* ... ς *προσ εφεσιουσ επιστ. παυλου*, ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ εφεσ. επιστολη*, Gb Sz *παυλου επιστ. πρ. εφεσιουσ*

I. 1. *χριστου ιησου* cum BDEP 17. d e am (allachm) go cop syrP Or$^{cat\,101}$ Dam Ambrst ... ς *ιησου χριστου* cum ℵAFGKL al fere omn f g vg (et. fu demid tol harl al) syr^{sch} arm aeth Chr^{11,3} Euthal^{cod} Cyr$^{loh\,48}$ Thdrt al Victorin Hier | *τοισ αγιοισ*: ℵ^{c}AP 10. 80. am fu demid tol al (vg^{cle}) cop ar^{e} Hier add *πασιν* (vg^{cle} *omnibus sanctis*) | *τοισ* sec: D(non E) 46. om | [*εν εφεσω*]: haec non a Paulo profecta esse iudicamus, om enim ℵ*B* 67** Or$^{cat\,102}$ edd^{vet} et pp^{vet} apud Base$^{unom\,1,255}$ item^{vid} Mcion^{tert} etepiph. Ita enim Or l. l. *ὡριγένησ δέ φησιν· ἐπὶ μόνων ἐφεσίων εὕρομεν κείμενον τὸ „τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι“· καὶ ζητοῦμεν, εἰ μὴ παρέλκει προσκείμενον τὸ „τοῖς ἁγ. τοῖς οὖσι“, τί δύναται σημαίνειν. ὅρα οὖν εἰ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ ἐξόδῳ ὄνομά φησιν ἑαυτοῦ ὁ χρηματίζων μωσεῖ τὸ ὤν, οὕτωσ οἱ μετέχοντεσ τοῦ ὄντοσ γίνονται ὄντεσ, καλούμενοι οἱονεὶ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰσ τὸ εἶναι· ἐξελίξατο γὰρ ὁ θεὸσ τὰ μὴ ὄντα, φησὶν ὁ αὐτὸσ παῦλοσ, ἵνα τα ὄντα καταργήσῃ* etc. A quibus verbis commentarii Origenis in hanc epistulam dudum deperditi vel maxime pendet Hier, quamvis non dicat, ad h. l. (Vall^{7,545}): *Quidam curiosius quam necesse est putant ex eo quod Moysi dictum sit:* Haec dices filiis Israel: Qui est misit me, *etiam eos qui Ephesi sunt sancti et fideles essentiae vocabulo nuncupatos, ut quomodo a sancto sancti, a iusto iusti, a sapiente sapientes, ita ab eo qui est hi qui sunt appellentur, et inepte eundem apostolum elegisse deum ea quae non erant ut destrueret ea quae erant - - Alii vero simpliciter non ad eos qui sint, sed qui Ephesi sancti et fideles sint scriptum arbitrantur.* Patet ex his Hieronymum ne adsequutum quidem esse Origenis interpretatio-

Col 1, 2, etc 2 *χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

2 Co 1, 3 3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ,* 4 *καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ*

---

nem inde fluxisse quod ille verba *εν εφεσω* plane non legisset. Tantopere igitur vulgaris lectio Hieronymi aetate iam invaluerat. Basilius vero[1,255] sic: *τοῖς ἐφεσίοις ἐπιστέλλων, ὡς γνησίως ἠνωμένοις τῷ ὄντι δι' ἐπιγνώσεως, ὄντας αὐτοὺς ἰδιαζόντως ὠνόμασεν, εἰπών· τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ· οὕτω γὰρ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν παραδεδώκασι καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων εὑρήκαμεν.* Ceterum nescio an cum veterrima lectione illa cohaereat etiam additamentum spurium *πασιν*, de quo vide ante. Denique nec Mcion verba *εν εφεσω* legisse censendus est quoniam hanc epistulam *ad Laodicenos* inscripsit. Cf Tert[marc 5,17]: „Ecclesiae quidem veritate epistolam istam *ad Ephesios* habemus emissam, non *ad Laodicenos*, sed Marcion ei titulum aliquando interpolare gestiit, quasi et in isto diligentissimus explorator. Nihil autem de titulis interest" ac paucis verbis post inde affert locum Eph 1, 9 et 10. Item[marc 5,11]: „Praetereo hic et de alia epistola, quam nos *ad Ephesios* perscriptam habemus haeretici vero *ad Laodicenos*." (Hoc igitur loco non unum Marcionem eo titulo uti perhibet.) „Ait enim meminisse nationes, quod illo in tempore cum essent sine Christo, alieni ab Israele" etc (respicit ad Eph 2, 12). Similiter etiam Epiph[374] ex Marcionis *πρὸς λαοδικέας* epist citat Eph 4, 5 sq. Habet enim sic: *προσέθετο δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποστολικῷ καλουμένῳ καὶ τῆς καλουμένης πρὸς λαοδικέας· „εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς χριστός, εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. συναδόντως μὲν τῇ πρὸς ἐφεσίους, ὦ μαρκίων, καὶ ταύτας τὰς κατὰ σοῦ μαρτυρίας ἀπὸ τῆς λεγομένης πρὸς λαοδικέας συνήγαγεσ* etc ..... ς In addunt *εν εφεσω* cum ℵ[c]AB[3]DEFGKLP al (praeter 67**) omn it vg (sed Victorin *sanctis qui sunt fidelibus Ephesi*) rell Chr Thdrt Dam etc | *και πιστοισ*: 37. tol Victorin om *και*

2. *πατρ. ημων*: (2. 122. om *ημ.*) ... P *πα. υμων* ... Cyr[graph 210] praem *και*

3. *ο θεοσ και πατηρ* et. Or[int 2,263. 3,978. 4,590] Eus[ps 22] Ath[430] Cyr[glaph 137] etc Hil[209] Hier Ambrst etc ... B Hil[186] om *και πατηρ*, Victorin[bis] (ad h. l.) Hil[239. 427] om *ο θεοσ και* | *του κυριου ημων* (et. ℵ[c]): ℵ* τ. *κυρ. και σωτηροσ ημ.* | *ο ευλογ. ημασ* (c[ecr] d[ecr] *ημασ*) et. ℵ[a]: ℵ* om *ημασ* | *εν* ante $\overline{\chi\omega}$: ς (non ς[e] Gb Sz) om cum minusc pauc | *εν χριστω* et. Or[int 2,263. 4,590] Eus[ps 22. 338] Cyr[thes 173] etc ... D[b]et[c]EK 4** 46. 47. 76. 109. 115. syrP aeth[utr] Ath[430] (exc[cod 1]) Thphyl Victorin Sedul add *ιησου*

4. *εν αυτω* (d e f g vg Victorin etc *in ipso*. Cf et. Hil[143. 209. 240] et[alib] *in quo et elegit nos* etc): FG[r]Gg[r] Did[trl 241] Ath[edd vet 430] *εαυτω* | *προ*:

καταβολῆσ κόσμου, εἶναι ἡμᾶσ ἁγίουσ καὶ ἀμώμουσ κατενώπιον Col 1, 22
αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ 5 προορίσασ ἡμᾶσ εἰσ υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰσ αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματοσ αὐτοῦ,
6 εἰσ ἔπαινον δόξησ τῆσ χάριτοσ αὐτοῦ, ἧσ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶσ ἐν
τῷ ἠγαπημένῳ, 7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματοσ Col 1, 14

F^{gr}G^{gr} προσ | εν αγαπη: ς (= Gb Sz) cum praecedentibus coniung, ut LP al ut^{vid} plu f vg (hi^{2} *in caritate qui praedestinavit*) go cop (certe ap Wilk). Ita et. Ambrst „hi sunt quos elegit ante mundum in Christo, ut sint incontaminati coram deo in caritate, hoc est, ut amor dei sanctam illis faciat conversationem. Nemo enim melius alicui obtemperat quam qui ex caritate obsequitur." ... cum seqq vero Or$^{cat\,107}$ εν αγαπη προορισασ ημασ εισ υιοθεσιαν δια ιυ χυ εισ αυτον. ἤτοι τὸ ἐν ἀγάπῃ τῷ προορίσασ συναπτέον· ἢ ἐξελέξατο ἡμᾶσ ἐν αὐτῷ ἐν ἀγάπῃ, πρὸ καταβολῆσ κόσμου προορίσασ ἡμᾶσ ἐν υἱοθεσίᾳ ιυ χυ εἰσ αὐτόν, ὥστε ἡμᾶσ εἶναι ἁγίουσ κ. ἀμώμ. κατενώπ. αὐτοῦ. Atque^{113}: ὅθεν καὶ πρότερον γέγραπται τὸ „εν αγαπη προορισασ ημ. εισ υιοθεσιαν", δεύτερον etc. Item Chr^{5} (ἐν ἀγάπῃ προορίσασ ἡμᾶσ· οὐ γὰρ ἀπὸ πόνων οὐδὲ κατορθωμάτων τοῦτο γίνεται, ἀλλ' ἀπὸ ἀγάπησ etc) Thdrt. Atque eidem distinctioni favent d e g *in caritate praedestinans*, quemadmodum etiam Victorin Ambrst (sed is alteram sequitur coniunctionem, vide supra) Hier al exscribunt. Tractat autem rem etiam Hier: „Dupliciter legendum, ut caritas vel cum superioribus vel inferioribus copuletur. Cum superioribus ita: *ut essemus sancti et immaculati coram ipso in caritate*, et postea sequatur: *praedestinans nos in adoptionem filiorum per Ies. Chr. in ipso.* Cum inferioribus autem sic: *in caritate praedestinans nos*" etc. „Differentiam vero Graeci sermonis προορισασ et ορισθεντοσ" (respicit ad Rom 1, 4) „Latinus sermo non explicat" etc.

5. D*P al προωρισασ | ιησου χριστου et. Or$^{cat\,107\,bis}$ Eus$^{ps\,258}$ Cyr$^{thes\,178}$ etc Victorin Ambrst etc ... B Chr$^{mosc\,1}$ χριστου ιησου ... Or^{1,205} et $^{cat\,107\,tertio\,loc}$ Hil^{240} om ιησου

6. δοξησ: DE praem τησ | ησ (Gb') cum ℵ*ABP 6. 17. 23* 47. 57. 67** 69. 70. 73. 80. 118. 8^{pe} Or$^{cat\,112}$ Chr^{7} (ἧσ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶσ, φησίν. οὐκ εἶπεν· ἧσ ἐχαρίσατο, ἀλλ' ἐχαρίτωσεν ἡμᾶσ. Ad haec emendandum videtur quod$^{6\,exeunte}$ et$^{7\,ineunte}$ praecessit κατα την ευδοκιαν - εν η εχαριτωσεν etc.) Euthal^{cod} ... Thphyl ᾗ, quocum facit Ambrst: *qua gratificavit nos in dilecto filio suo.* Aliter cop: *qui dedit nobis gratiam* ... ς Ti εν η cum ℵ^{c}DE(F om η)GKL al pler d e f g vg go syr^{p} Bas$^{bapt\,634}$ (Chr vide ante) Thdrt Dam Victorin Hier al | ηγαπημενω sine additam et. am* demid al^{lachm} syr$^{p\,txt}$ (syr^{sch} cop add tantum *eius*) Hier Sedul. Praeterea vide infra ... D*E*FG 8^{pe} d e f g vg^{cle} (et. am** fu harl mar tol al) go syr^{p} c.* Dial^{857} cdd^{lat} ap Hier Victorin Ambrst al add υιω αυτου, notatque Lc^{brug}: „*Non omittas* filio suo." Contra est Or$^{cat\,112\,ter}$ et^{107}: ὠριγένησ φησίν· ἠγαπημένοσ ἁπλῶσ λέγεται ὁ σωτήρ. Item Hier ad h. l. (Vall^{7,552}): „Nec putandum, quod in Latinis codd. habetur, scriptum esse *in dilecto filio suo*, sed simpli-

αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, 8 ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρο-
Col 1, 5 26 νήσει 9 γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ
Ga 4, 4 τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ
Col 1, 16 19 s πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ

---

citer *in dilecto*" - „Nunc vero in eo quod absolute locutus est dicens *in dilecto*, ita mihi intelligendum videtur ut subaudiatur *ab omnibus*."

7. *εχομεν* cum $\aleph^{c}$ABD^{b}et^{c}EFGKLP al omn^{vi} d e f g vg syr^{utr} arm go Ir int^{303} Or$^{cat\ 112}$ Cyr$^{hr\ 302}$ Bas$^{bapt\ 634}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 10}$ Thdrt Dam Victorin Hier Aug$^{praed\ 55}$ Ambrst al ... $\aleph^{*}$D^{gr*} cop (*accepimus*) aeth Ir$^{int\ 310}$ (*habuimus*) *εσχομεν* (:: item Col 1, 14 B cop; aut utroque loco *εχομεν* aut *εσχομεν* Paulum scripsisse puto. Quod si recte habet, *εσχομεν* vix edi potest) | το (FG του) *πλουτος* cum $\aleph^{*}$ABD*EF GP 31. 47. 59. 67** cat^{txt}; 17. το *πληθος* ... ς τον *πλουτον* cum $\aleph^{c}$ D^{c}KL al pler Or$^{cat\ 112}$ Cyr$^{hr\ 302}$ Bas^{bapt} Chr^{s} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 10}$ Thdrt Dam | *χαριτος*: A 109. cop Cyr$^{glaph\ 10}$ *χρηστοτητος* :: cf Ro 2, 4

8. *ης επερισσ.* (d e f g vg Ambrst al *quae superabundavit*, contra Victorin Hier *qua abundavit*) *εις ημας* (et. Or^{cat}): P om | *φρονησει*: 17. *γνωσει*, 71. *συνεσει*. Praeterea cf Hier ad h. l. „Si ex parte cognoscit Paulus et ex parte prophetat et nunc videt per speculum in aenigmate, quomodo vel ipsi vel Ephesiis in omni sapientia atque prudentia dei mysterium revelatum est? Hac itaque necessitate compellimur mutare ordinem lectionis et facere: *secundum placitum voluntatis suae, in laudem - secundum divitias gratiae eius, qua abundavit in nobis in omni sapientia et prudentia*, ut quum hucusque distinxerimus, quo scilicet *omni sapientia et prudentia* ad superiora iungantur, deinceps inferamus: *notum faciens nobis mysterium voluntatis suae sec. placitum suum*. Potest autem et hac manente sententia, quod ex parte videant - nunc in omni sapientia et prud. dici revelatum eis esse mysterium. Non quo ipsi in omni - mysterium didicerint, sed deus in omni sap. sua atque prud. iuxta quod consequi poterant eis mysterium revelaverit." Ita igitur Hier, sed nihil non ex Or sumpsit, ut ex$^{cat\ 112\ s}$ intellegitur.

9. *γνωρισας* et. Or$^{cat\ 112}$ Hier etc ... FG 76. d e f g vg go Tlphyl Hil^{22} Victorin Ambrst Aug$^{serm\ 1}$ et$^{praed\ 55}$ al *γνωρισαι* | το: D^{gr*} *τουτου*? *τουτο το*?, sed ipse* super litteris post το erasis *μυστηριον* (D^{c} *μυστη-*) rescripsit | *του θελ. αυτου*: aberraverat scriptor codicis A ad eadem verba versus 11 et iam perrexerat *εις το ειναι ημ. εις επ. δοξ. αυτου*, errore vero intellecto his deletis suprascripsit *κατα τ. ευδ. αυτου* | *κατ. τ. ευδοκιαν* (K add *του θελ.*) *αυτου*: syr^{sch} are haec non expri (*ἣν* relato ad ea quae praecedunt) ... DEFG^{rg} d e g go cop Ter$^{marc\ 5,17}$ Victorin Hil^{22} om *αυτου* | *εν αυτω*: P *εν εαυτω*

10. *εις οικονομιαν*: A *κατα την οικ.* | *εν τω χριστω* et. Ir$^{gr\ 16}$ Or$^{cat\ 114}$ Eus$^{mcell\ 152}$ etc ... K 73. d^{ecr} cat$^{txt\ 114}$ (non^{111}) om *τω* ... 116. 143.

Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, 11 *ἐν*
ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα R, 11
ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 12 *εἰς τὸ*
εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χρι-
στῷ· 13 *ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας,*
τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγί- 2 Co 1, 22 etc
σθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, 14 *ὅς ἐστιν ἀρρα-*

εν χω ιυ | *τα ε. τοισ* cum ℵ*ABDEFGKLP al[70] fere Eus[mcell] Chr[9] Euthal cod Cyr[glaph 10] Thdrt etc ... ς (= Gb Sz) τα τε ε. τοισ* cum minusc ut[vi] paucis Epiph[888] Cyr[mich 435] | *επι τοισ ουρ.* cum ℵ*BDEL al plus[40] go Eus[mcell] Thdrt ad h. l. Dam Oec Tert[monog 5] (*universa in Christo, quae sunt super caelos et super terras*) ... ς Ti *εν τοισ ουρ.* cum ℵ[c]AFG KP al plu cop Epiph[888] et[2,68] Chr Euthalcod Cyr[glaph 10] Thdrt[4,1278] Thphyl (etiam Or[cat 114] *τησ οικονομιασ των εν ουρανοισ και διοικησεωσ των επι γησ παντων*) Ir[int 317] (*quae in caelis et quae super terram*) Victorin (ut Ir[int]). Praeterea d e f g vg Tert[mare 5,17] Hier Ambrst al *in caelis* pariter atque *in terris* (*-rra*); nec magis accuratius distinxerunt syr[utr] aeth

11. *εκληρωθημεν* cum ℵBKLP al omn[vi] f vg (uterque et Or[int 2,450] Hier *sorte vocati sumus*, item d e g absque *sorte*) Eus[ps 256] Chr Euthalcod Cyr[glaph 10] Thdrt Dam, nec aliter go syr[utr] (*electi sumus*, ad quod syrP c. ob. add *sorte*) cop arm, item *sortem consecuti sumus* Victorin Aug[praed 88], *sorte constituti sumus* Ambexhort virg[287], *sortiti sumus* Ambrst ..... Gb′ Ln *εκληθημεν* cum ADEFG (F* *εκληθησαμεν*) d e g | D* 37. 71. 73. d[ser] *προωρισθεντεσ* | *κατα* (D*FG 38. add *την*) *προθεσιν* (Eus[ps] *προγνωσιν*) ... DEFG 10. 31. 46. 47. 59. 71. 73. 80. 8[pe] d e f g cop arm go Euthalcod Ambrst add *του* (80. om) *θεου* | *τα παντα*: D*FG 109. (d[ser] *παντασ*) Thdrt[niceph 1,1257] om *τα* | *κατα τ. βου. του θελ. αυτου*: 37* om

12. *δοξησ* cum ℵBDEFGKLP al plu (fere omn ap Scri et Mtth) Eus[ps 256] Euthalcod Cyr[glaph 10] Dam Thphyl ... ς (Gb[00]) praem *τησ* cum A al vix mu (ut[vi]) Chr[12] Thdrt Oec | *αυτου* et. Or[int 2,450] Victorin Hier Ambrst ... D*FG[rg] d e g floriac Tert[mare 5,17] om ... syrP c.* add *et gratiae* | *τουσ προηλπ. εν τ. χω*: 115. om | *εν τω*: FG 1. 59. om *τω*

13. *υμεισ* et. Ir[int 301] Or[cat 118] Euthalcod Cyr[fid 122] etc Tert[mare 5,17] etc ... ℵ[c]AKL al plus[25] Thphyl[mg] Oec *ημεισ*, item[semel] Victorin | *τησ σωτηριασ*: FG om *τησ* | *υμων*: K 74. 115. 122. al plus[5] cop *ημων* | *εν ω και*: DEF[gr]G d e g am go cop arm Didtri[60. 278] (non item[125. 150]) Ir int[301] Tert[mare 5,17] Victorin al om *και*, item Ambrst om *εν ω και* | *εσφραγισθητε* (Didtri[60. 278] *-σθημεν*, non item[125. 150]) ... B *εσφραγισθη*

14. *ος* cum ℵDEK al longe plu (*spiritu promissionis sancto, quod est pignus* d e g) Didtri[125] Chr[12] (com) Thdrt Dam Phot ap Oec (*ὅσ ἐστι τὸ πνεῦμα, φησίν· ἐποιήσατο δὲ τὴν μετάληψιν τοῦ ἄρθρου* etc) Thphyl

βὼν τῆσ κληρονομίασ ἡμῶν εἰσ ἀπολύτρωσιν τῆσ περιποιήσεωσ, εἰσ ἔπαινον τῆσ δόξησ αὐτοῦ.

Col 1, 9 15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσασ τὴν καθ' ὑμᾶσ πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰσ πάντασ τοὺσ ἁγίουσ, 16 οὐ
1 Th 1, 2 Ro 1, 9 s παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνείαν ποιούμενοσ ἐπὶ τῶν

Oec ... Ln ὅ cum ABFGLP (ω) al[15] (f vg Victorin Did[int 265] etc *qui est pignus*) Ath[705] (et[int 780] *qui est arrha*) Did[tri 60] Chr[11] (txt) Cyr[trin 675] (Cyr[act 66] et[fid 122] ὃ τῶν ἁγίων pro τῷ ἁγίῳ ὃ) | αρραβων ut ℵABDEK LP etc ... FG 37. 76. d[scr] Euthal[cod] αραβων | τησ δοξησ: ℵ 17. 35. om τησ (35. om et. τησ pri) ... syr[p] add και χαριτοσ

15. καγω: syr[p] c. ob. add μεν | εν τω (FGP om) κυριω ιησου et. Cyr[ioh 838] Aug[ep 217] Hier Ambrst etc ... D*EF[gr]G d e g go syr[sch] aeth Victorin add χριστω (D[gr]*E $\overline{\chi\upsilon}$) ... Aug[praed ss] Leo[op] ad cler[const] *in Christo Iesu* | και την αγαπην την (D*FG om) εισ cum ℵ[c]D(*et[b]et[c])EF GKL al pler d e f g vg syr[utr] cop go Eph[3,333] (- ην εχετε εισ) Chr[18] (in com[19] πανταχοῦ συνάπτει καὶ συγκολλᾷ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην) Thdrt Dam al Victorin[bis] Ambrst Aug[op 217] al. Item και την εισ παντ. τ. αγι. αγαπην 37. 39. 73. 80. 116. 118. (n[scr]* αγαπην post παντασ) cat[txt] aeth Euthal[cod] Cyr[ioh 838] ..... ℵ*ABP 17. Or[cat 129] Cyr[trin 603] Hier Aug[praed ss] και (omissis την αγαπ.) την εισ. Cf Or[cat] ὠριγένησ φησί· δόξει σόλοικον εἶναι τὸ „ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένουσ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ τῆσ καρδίασ, εἰ μὴ ὡσ ὑπερβατὸν αὐτὸ ἀποδῶμεν." διόπερ τὸ ἑξῆσ τῆσ συμφράσεωσ οὕτωσ ἔχειν οἰόμεθα· δια τουτο καγω ακουσασ την καθ υμασ πιστιν εν τω κυριω ιησου εν επιγνωσει αυτου πεφωτισμενουσ τουσ οφθαλμουσ τησ καρδιασ και την εισ παντασ τουσ αγιουσ, ου παυομαι ευχαριστων υπερ υμων μνειαν υμων ποιουμενοσ etc. Item cf Hier ad h. l. (rursus maxime ab Or pendentem): „Licet verbi ad verbum expressa translatio possit apostolum diligenti excusare lectori, quod videatur omnis sententiae scatere contextus et soloecismus fieri, tamen et in Graeco vitium sonat. Unde et nos Graecis potius calumniatoribus respondentes conabimur ita iuxta sensum temperare ordinem lectionis ut dicamus: *Audiens fidem vestram in domino Iesu et in omnes sanctos eius*, vidensque differentiam fidei vestrae in dominum et in omnes sanctos eius, non cesso gratias agere et memoriam vestri facere in orationibus meis, ut domini nostri Iesu Christi deus, pater autem gloriae, det vobis spiritum sapientiae et revelationis. Quod autem sequitur: illuminatos oculos cordis vestri, ita per hyperbaton reddi potest: *Propterea et ego audiens fidem vestram in domino Iesu in agnitione eius, illuminatos oculos cordis vestri, et in omnes sanctos, non cesso gratiam agens pro vobis*" etc :: dubium igitur non est quin lectio quae verba την αγαπην non habet alteri auctoritate testium praestet. Tamen videndum est ne testes illos sequentes non repetamus nisi antiquissimum vitium. Quod ut statuam, facit etiam geminus epistulae ad Colass. locus 1, 4.

16. παυομαι: D[gr]E[gr] Victorin παυσομαι | μνειαν ποιουμενοσ sine υμων cum ℵABD* 17. 33. 35. 37. 39. 73. 116 118. 219. d (male ed. Sab) go

προσευχῶν μου, 17 ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῴῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν
ἐπιγνώσει αὐτοῦ 18 πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας
ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, 1 Pe 1, 13 Col 1, 27
τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις,
19 καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς
τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος
αὐτοῦ, 20 ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν 2, 6

Euthalcod Cyrioh 838 Hil 1092 ... ς Ti post *μνειαν* add *υμων* cum DGr* RKLP al pler e (certe teste Sab) f vg syrutr cop arm Orcat 129 Chr Thdrt Dam al Victorin Hier Ambrst; item FGrG g post *ποιουμενος*

17. *δῳη* (Ln *δωῃ*) et. Orcat 129. 161 etc ... B 63. Cyrthes 375 *δω* | Ln *εν επιγνωσει αυτου* cum sqq coniung: vide supra Or et Hier

18. *της καρδιας* cum NABDEFGKLP al longe plu (omn ap Scri exc uno d) it vg syrutr cop arm aeth go Orcat 129. 161 Ath 838 Eph 3, 333 Chr Euthalcod Cyrioh 838 Dam al Victorin rell (cf et. Clemrom 96 *ηνεωχθησαν ημων οι οφθαλμοι της καρδιας*) ... ς (= Gb Sz) τ. *διανοιας* cum minusc vix mu Cyrhr 302 Thdrt Oec | *υμων*: B 17. arm Cyrioh 838 om | *εισ το ειδεναι υμασ*: FG *ινα οιδατε*. Latini *ut sciatis* (d e add *vos*) | *τισ* pri: FGrGGr 1 lect arm Orcat 131. 161 (non 129) Eph 3, 333 Euthalcod *τι*. Similiter go *quid est spes* posteaque *quale divitiae* | *τισ ο πλουτ.* sine *και* cum N*ABD*FG 17. 59. d e f g am fu tol go Euthalcod Victorin ... ς Ti praem *και* cum NCD^cKLP al pler vgcle (et. demid al) syrutr cop arm aeth Orcat 131. 161 Eph 3, 333 Chr Cyrioh 838 Thdrt Dam al Hier Ambrst (fluctuat lectio) al | *της δοξης της κληρονομιας* et. Orcat bis etc (Eph 3, 333 om *της κληρονο.*): N *της κληρονο. τ. δοξ.*

19. *το υπερβαλλ. μεγεθοσ* (63. *το υπερμεγεθοσ*): FGrGGr om *υπερβαλλ.* | *εισ ημασ* et. Orcat Ephr etc ... D*FGrGP 17. 31. 37. 80. 116. dscr al pauc d e g Victorin Ambrst *εισ υμασ*

20. *ενηργηκεν* cum AB Euthalcod Cyrioh 838 Procop 151 (esa 9,7) ... ς Ti *ενηργησεν* cum NDEFGKLP al omnvid Orcat 131 Eusesa 391 Ephr 3, 333 Cyr hr 220 Chr Cyrapolog 6, 174 etfid 70 Thdrt Dam | *εν*: FGrGGr praetermittunt (post *-σεν*) | *νεκρων*: L al 25 Eusdem 224 praem *των* | *και καθισασ* cum NAB 10. 17. 23. 31. 47. 57. 59. 73. 80. 116. 213. cattxt Eusdem 224 et esa 391 Cyrhr 220 Euthalcod Cyrioh 838 etfid 220 Procop 151 cattxt, item *et constituens* f vg Victorin Ambfid 5, item *et sedere eum faciens* Hier (cf et. Tertmarc 5, 17) ... ς Ti *και εκαθισεν* cum DEFGKLP al pler Or cat 133 Chr Thdrt Dam Thphyl Oec, item *et constituit* d e g go cop arm aeth Hil 1100 Ambrst | *αυτον* sec cum NA 17. 23. 57. 80. cop syr utr aeth Orcat 133 Eusdem etesa Euthalcod Procop Victorin Hier Amb fid al (cf et. Tertmarc 5, 17 *ille inoperatus est in Christum valentiam suam, suscitando eum a mortuis et collocando eum ad dexteram suam et subiciendo omnia*) ... ς Ln Ti om cum BDEFGKLP al pler it vg arm Cyrhr 220 Chr Cyrioh 838 Thdrt Dam Hil 1100 Ambrst :: *και καθισασ*

Col 2, 10 καὶ καθίσας αὐτὸν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις 21 ὑπερ-
ἄνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ
παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ
1 Co 15, 27 He 2, 8 Ps 8, 7 (6) καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, 22 καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας
Col 1, 18 αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ,
23 ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν
πᾶσιν πληρουμένου.

II.

Col 2, 13 1 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἀμαρ-
Col 3, 7 τίαις ὑμῶν, 2 ἐν αἷς ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ
κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ
πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, 3 ἐν

αυτον propter duas caussas videtur offendisse: hunc enim verbi καθισαι in No To plus quadragies scripti usum non testatur nisi 1 Co 6, 4. τουτους καθιζετε, ad quod συνεκαθισεν accedit Eph 2, 6. Nec magis alibi dictum est deum collocasse Christum ad dexteram suam, sed Christum consedisse ad dexteram dei. Haec certe plus valent quam mutata constructio. | εν δεξια: A[3] εκ δεξιων | εν τοις επουρανιοις cum KADEFGKLP al pler Or[cat 188] Eus[esa 391] Euthal[cod] Chr Cyr[ioh 838] et[fid 70] Procop[151] al mu, item *in caelestibus* it vg Hil[156] Hier Amb[fid 5] Ambrst al ... Lu εν τ. ουρανοις cum B 71. 213. Hil[1100] Victorin

21. αρχης και εξουσιας et. Ir[int 253. 260] Or[cat 188] et[int 1,65. 4,610. 612] Eus dem[224] et[esa 391] Cyr[anthrop 391] etc (cf et. Basilid[hipp 289] ηλθε το ευαγγελιον εις τον κοσμον και διηλθε δια πασης αρχης και εξουσιας και κυριοτητος και παντος ονοματος ονομαζομενου) ... B εξουσιας και αρχης

23. το πληρωμα: 47. om, item Or[cat 188], sed paullo post ibidem exponit | τα παντα cum KABDEFGKLP al pler Or[cat] etc ... ς (= Gb Sz) om τα cum minusc vix mu

II. 1. υμας: 44. 45. 48. A[scr] d[scr] e[scr*] al ημας | αμαρτιαις: B επιθυμιαις | υμων cum KBDEFGP al[15] cat[ixt] d e f g m[87] vg syr[utr] cop aeth go (arm post παραπτ. pon) Or[cat 184 ss] (Origenis esse docet qui vertit Hier) Euthal[cod] Thdrt Lcif[218] Victorin al ... A εαυτων (ε ante αυ ab ipso* ut[vi] inserto) ... ς om cum KL al longe plu Chr[38 bis] Dam Thphyl Oec

2. ποτε: L om | του πνευματος: FG τουτου πνευμ., ut etiam f g. At nec aliter d e m[87] vg Or[int 1,106] Lcif[218] al (contra Victorin Hil[327] Hier al om), sed videtur *huius* potius ad *aeris* quam ad *spiritus* trahendum, quemadmodum Ambrst *secundum principem potestatis aeris huius, spiritum qui*, item Tert[marc 5,17] *sec. principem potest. aeris huius* (nisi quod

οἷσ καὶ ἡμεῖσ πάντεσ ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖσ ἐπιθυμίαισ τῆσ Col 3, 6
σαρκὸσ ἡμῶν, ποιοῦντεσ τὰ θελήματα τῆσ σαρκὸσ καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆσ ὡσ καὶ οἱ λοιποί· 4 ὁ δὲ θεὸσ
πλούσιοσ ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν
ἡμᾶσ, 5 καὶ ὄντασ ἡμᾶσ νεκροὺσ τοῖσ παραπτώμασιν συνεζωο- Col 2, 13
ποίησεν τῷ Χριστῷ, — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι — 6 καὶ συνήγειρεν 1, 20

---

huius cdd plur om), *qui operatur.* | του νυν ενεργουντοσ etc: cf Ign intpol^{366} καὶ ἐνήργει ἐν τοῖσ υἱοῖσ τῆσ ἀπειθ.

3. και (cop om) ημεισ: A*D* ℵ. υμεισ ... FᵍʳGL g om | παντεσ (73. ante ημεισ pon): 17. 68. 74. 115. a^{scr} syr^{sch} ar^{e} Tertpudic^{17} (non item marc^{5,17}) Aug$^{ps\,136}$ (non item^{alibi}) Ambrst (non item Lcif Victorin Hier al) om ... Fortun ap Aug$^{disp\,1}$ *et omnes* (i. e. *et nos et omnes*) | ημεθα cum ℵB 17. 73. Or$^{1,557.\ 2,160}$ et$^{4,340.\ 350}$ et$^{cat\,137}$ ... ς Ln Ti ημεν cum ADEFGKLP al pler Clem^{28} Didmanich Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,175}$ Thdrt Dam | τεκνα φυσει cum ℵBK al pler Or^{1,557} et^{2,160} et^{4,350} et int^{4,503} Chr$^{28.\ 30}$ Dam Tert$^{marc\,5,17}$ ... Ln φυσει τεκνα cum ADEFGLP 3. 37. 80. 106. 108. 116. it (et. m^{87}) vg cop syr^{p} go (arm?) Or^{4,340} et cat^{137} Didmanich^{310} (ap Gall^{6}) Euthal^{cod} Thdrt Tert$^{anim\,16.\ 21}$ Lcif^{218} Victorin rell ... Cyr$^{ioh\,175}$ τεκν. οργησ φυσει, 109. aeth (syr^{sch} reddit per *plane*) Clem^{23} (οργησ τεκνα) om φυσει

4. εν ελεει (ℵ^{c}): ℵ* om εν | αυτου et. Clem^{28} Or$^{cat\,135}$ et$^{int\,4,641}$ Cyr$^{hr\,302}$ (sed ante αγαπην pon) Victorin Hier Ambrst ... D*FᵍʳG 73. 118. d e g go Amb$^{ps\,118}$ Aug$^{ioh\,111}$ et^{saep} om. Praeterea Or^{cat} et cum eo Hier de coniunctione δε exposuerunt. Atque Hier quidem sic: „Coniunctionem vero caussalem in eo loco in quo ait: *Deus autem qui dives est in misericordia*, arbitramur aut ab indoctis scriptoribus additam et vitium inolevisse paulatim aut ab ipso Paulo, qui erat imperitus sermone et non scientia, superflue usurpatam". Quae ille quidem omnino ex Or sumpsit, cuius verba cat^{135} suppeditavit: τὸν „δὲ" σύνδεσμον, τὸν ὅπου „ὁ δὲ θεὸσ πλούσιοσ ὢν ἐν ἐλέει", ἡγούμεθα ἤτοι παρεμβεβλῆσθαι μάτην ἐν τοῖσ ἀντιγράφοισ, ἢ ὡσ ὑπὸ ἰδιώτου τῷ λόγῳ παύλου μὴ τεθεωρῆσθαι παρέλκοντα.

5. ημασ: P 73. 118. Cyr$^{hr\,302}$ libero om | τοισ (B arm praem εν) παραπτωμασιν: FᵍʳG g τη αμαρτια (*peccato*), D*E ταισ αμαρτιαισ, item *peccatis* d e f vg Hil^{403} Victorin Hier etc (solet enim παραπτωμα verti *delictum*, αμαρτια *peccatum*); Or$^{int\,4,530}$ *delictis et peccatis nostris* (:: ex 2, 1); item Bas^{1,135} ταισ αμαρτιαισ και τοισ παραπτωμασιν. Etiam go potius τ. αμαρτιαισ expressit ... B add και ταισ επιθυμιαισ | συνεζωοποιησεν: F$^{super\ lineam}$ add ημασ (f *et nos cum essemus mortui pecc. convivificavit nos Christo*), item d e vg Victorin etc *et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos* | τω χριστω: B 17. 73 118. vg^{cle} (non am fu demid al) tol (g *cum t in*) cop arm Chr^{30} Dam Victorin Amb$^{ps\,118}$ Ambrst (non item Hil^{403} Hier al) praem εν, hinc Ln [εν] | χαριτι: D*EFG d e f g vg (et. fu demid al, sed non am al^{lachm}) Victorin Aug$^{ioh\,111}$ et^{alib} Amb$^{ps\,118}$ Ambrst al (non item Hier) praem ου (D*E ου τη), *cuius*

καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 8 τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· 9 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται· 10 αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ
Col 1, 10 ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγό-

---

6. εν χριστω ιησου (Or$^{1,759.\ 3,459}$ et$^{cat\ rom\ 35}$ et$^{int\ 2,315.\ 4,533.\ 562}$ Cyr$^{loh\ 919}$ om ιησ., non item Eus$^{mcell\ 84}$ etc): $F^{erg}G$ g Victorin Hil^{403} om (Aug modo habet modo om)

7. ινα ενδειξ. usq εν χριστω ιησου et. Ir$^{int\ 231}$ Or$^{1,250.\ 3,699}$ et$^{int\ 182}$ Eus mcell^{84} etc: ℵ* (transiliens ab εν χρ. ιησ. ad eadem verba) praetermisit; suppl ℵ^{a} | το υπερβαλλον πλουτος (Gb'') cum ℵ^{a}ABD*FG 17. 67** Or^{1,250} cdd (ed τ. υ. πληθος) Eus$^{mcell\ 84}$ Euthal^{cod} ... ς τον υπερβαλλοντα πλουτον cum D^{c}EKLP al pler Or^{3,699} Eus$^{mcell\ cod**}$ Chr Thdrt Dam | εν χρηστοτητι: DE ε. τη χρ. | εν χριστω (D $\overline{χυ}$) ιησου: D*E*F^{erg}G d e g aeth^{ro} Victorin (non Hier Ambrst etc) om ιησου (syr sch aeth^{pp} ante χριστω pon)

8. τη γαρ χαρ. εστε σεσωσμενοι (P σεσωμενοι): D*E* d e syr^{sch} ar^{e} aeth τ. γ. αυτου χαριτι σεσ. εσμεν (εσμεν et. tol cop, cf et. infra Petr^{alex}) | δια πιστεως (Gb') cum ℵBD*FGP 17. 67** 76. 80. Or$^{cat\ 141}$ (editor τη γαρ – πιστεως uncis inclusit) Chr^{31} Thphyl^{txt} ... ς Ti δια της πιστ. cum D^{c}EKL al pler Bas$^{eth\ 275}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl^{com} Oec | εξ υμων: D*FG 46. 52. 73. 76. 80. 115. 120. d^{scr} d e f g arm^{cdd} Chr^{31} com Dam Thphyl^{com} Oec^{com} εξ ημων. Praeterea cf huc Polyc^{i} (Dress^{377}) ειδοτες οτι χαριτι εστε σεσωσμενοι, ουκ εξ εργων, αλλα θεληματι θεου δια ιησου χριστου. Item Petr^{alex} ap Gall^{4,108} οθεν και χαριτι εσμεν σεσωσμενοι, κατα το αποστολικον ρητον· και τουτο, φησιν, ουκ εξ υμων (ita Gall, ap Rou^{4,46} ημων), θεου το δωρον· ουκ εξ εργων, ινα μη τις καυχησηται.

9. ουκ εξ εργων: 37. και ουκ εργων | καυχησηται: FG -σεται

10. αυτου γαρ et. ℵ^{a} ... ℵ* θεου γαρ | ποιημα: 47. -ματα | εν χριστω ιησου (syr^{sch} aeth *Ies. Chr.*): tol all^{achm} Tert$^{marc\ 5,17}$ Victorin om ιησου ... F^{erg}G d e g εν κυριω ιησου | επι: FG 37. 73. 74. 109. a^{scr} al 3 scr al Thdrt Dam επ ... d e f g vg Hier al *in operibus bonis*, Victorin Ambrst *in opera bona*

11. διο μνημονευετε οτι ποτε υμεις τα εθνη εν σαρκι: Mcion$^{epiph\ 338}$ et^{371}, ut locus exscriptus est, μνημονευετε (sic$^{371\ bis}$, sed^{316} μνημονευοντες) υμεις ποτε τα εθνη. Similiter Dial^{867} φησιν· μνημονευοντες

Infra p. 676 verba catenae$^{oxon\ 158}$ sic emendanda sunt ut pro καὶ τὸ δύνατον scribatur κατὰ τὸ δύν. item ὀφείλετε pro ὀφείλει δὲ.

μεροι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, 12 ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ· 13 νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἵ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. 14 αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, 15 τὴν

Ro 2, 26

Ro 9, 4
Heb 11, 13

οτι ποτε υμεισ τα εθνη. Similiter pro διο μνημονευετε οτι FG δια τουτο μνημονευοντεσ (f propter quod memores estote, g propterea t ideo recordamini t memo') ... d e memoriam habentes. Cf etiam Victorin qui de v. 11 loquuturus sic incipit: „Vos, inquit, qui aliquando eratis gentes in carne" ete | ποτε υμεισ hoc ordine cum ℵ*ABD*etc 17. 37. 73. 115. 116. d e f vg Dial^{867} Did$^{tri\,2}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,70}$ Hier Amb luc^{22} (^{1525}) Fortun ap Aug$^{disp\,1,98}$ al ... ς υμεισ ποτε cum ℵ^{c}DbKLP al pler syrP (syr^{sch} cop arm aeth go ποτε post υμ. τα εθνη) Mcion epiph (vide ante) Chr Thdrt Dam al Aug$^{gal\,3}$ (^{867}) al ... FG^{r}G υμεισ οι ποτε, item g vos qui aliquando eratis gentes in carne, qui; similiter Or$^{int\,4,542}$ vos qui aliquando gentes in carne dicebamini | χειροποιητου: D*FG^{r}G^{gr} -ποιητω (d e f g vg etc - circumcisio in carne manu facta)

12. του καιρω εκεινω cum ℵABD*FG 17. d e f g tol al^{lachm} Mcion$^{epiph\,318.\,371}$ Or$^{int\,4,542}$ Chr$^{27\,com}$ Cyr$^{fid\,70}$ Victorin Hier Aug$^{gal\,3}$ ... ς (Gb^{00}) praem εν cum DcEKLP al fere omn vg cop go Or$^{cat\,144}$ Dial^{867} Chr^{36} txt Euthal^{cod} Thdrt Dam al Tert$^{marc\,5,17}$ Ambrst al | απηλλοτρι. της πολιτ. τ. ισρ. et. Mcion^{epiph} Or$^{cat\,144.\,151}$ Dial Tert^{marc} Victorin etc: arm om | πολιτειασ ut ℵADEFG(FG πολειτ-)K^{gil}L etc, item B ε minima forma ab ipso B* vel B^{2} inserto ... B^{2}P al πολιτιασ | του ισραηλ: Or ^{1,747} του θεου, pergens και ξεν. των διαθ. αυτου | των διαθηκων της επαγγελιασ (Amb$^{luc\,22,1525}$ promissionis testamentorum; Tert$^{marc\,5,7}$ Aug$^{cont\,faust\,12}$ Ambrst Gaud$^{serm\,10}$ testamentorum et promissionis): 61. 67** 213. b^{scr} o^{scr} των επαγγελιων της διαθηκης ... FG d* e g Tert^{marc} Victorin Ambrst add αυτων, item f aeth Or$^{int\,4,542}$ eius, item Or$^{4,192.\,2,618}$ et$^{int\,2,153.\,4,407.\,638}$ του θεου (non item $^{2,143.\,4,105}$ et $^{cat\,151}$). Cf huc et. Dial$^{851\,3}$ ουτωσ και υμεισ ποτε ητε, φησιν, εχθροι του θεου και ξενοι της επαγγελιασ των διαθηκων· νυν δε αντικατηλλαξεν εν τω σωματι της σαρκοσ αυτου. Aliter Dial^{867}. | αθεοι: FG $\overline{\text{αθυ}}$ i. e. αθεου | εν τω κοσμω: FG g Or$^{cat\,141}$ add τουτω, item in hoc mundo d e f vg (sed non am tol) Or$^{int\,2,153}$ et ^{4,542} Victorin Ambrst al

13. νυνι: 37. νυν | εν χριστω ιησου et. Mcion$^{epiph\,318.\,371}$ etc (syr^{sch} εν $\overline{\text{ιυ}}$ $\overline{\text{χω}}$, ut solet) ... L Ir$^{int\,210}$ Tert$^{marc\,5,17}$ Or$^{int\,4,542}$ Victorin om ιησου ... aeth plane om | εγενηθ. εγγυσ cum ℵAB 17. 31. 37. 47. 73. f vg go Mcion^{epiph} Dial^{867} Eus$^{eclo\,80}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,209}$ et$^{fid\,100}$ Ir$^{int\,210.\,310}$ Tert^{marc} Or^{int} Victorin Ambrst al ... ς Ti εγγυσ εγενηθ cum DEFGKLP al pler d e g vg^{edd} lachm syr^{utr} arm Chr^{86} Thdrt Dam al | του (B om) χριστου: Mcion^{epiph} αυτου, item eius Tert$^{marc\,5,17}$

Col 2, 14 ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν
καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον
Col 1, 20. 22 ποιῶν εἰρήνην, 16 καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ
σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ.
Is 57, 19 17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην
Ro 5, 1. 2 τοῖς ἐγγύς, 18 ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι
ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. 19 ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι
καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ,

---

15. ς (non Gb Sa) λύσασ· 15 τὴν ἔχθραν ἐν τ. σα. αὐτοῖ, etc, Ln λύσασ, 15 τὴν ἔχθραν ἐν τ. σα. αὐτοῦ, etc | FG εκθραν, item v. 16 | εν τη σαρκι αυτου: ita et. Tert$^{marc\ 5,17}$, additque: „sed Marcion abstulit *sua*, ut inimicitiae daret carnem, quasi carnali vitio, non Christo aemulae." | καταργησασ (d e *destituens*, g *destruens*, f vg Ir$^{int\ 310}$ Victorin Ambrst rell *evacuans*): D^{Gr*}E* καταρτισασ | κτισῃ: P 47. 116. 118. al$^{2\ scr}$ -σει | εν αυτω cum ℵ*ABPP 3. 14. 17. 31. 37. 47. 219. 238. Ath$^{414\ cod}$ Procop$^{nicephi\ 1,1026}$ et^{1646} ... ς Ti εν εαυτω cum ℵ^{c}DEGKL al pler syrP Eus$^{mai\ 237}$ Ath^{414} ed et^{699} Epiph^{688} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 156.\ 162}$ Thdrt Dam. Item *in se ipso* d e Hier, *in semetipso* f g m^{106} vg^{cle} demid tol Or$^{int\ 4,535.\ 542}$ Victorin al, am fu al *in semet ipsum*, etc ... 59* cop Ath^{526} Epiph^{2,68} Thdrt^{2,1051} (sed non ad h. l.) om | εισ ενα: FG^{Gr} εινα (sed ι puncto notatum) | καινον: ℵ και μονον, FG^{Gr}G^{Gr} κοινον

16. αποκαταλλαξῃ (FG -αζῃ): KLP al plus^{10} -αξει | εν ενι σωματι τω θεω: Thdrt^{2,1051} εν ενι πνευματι προσ τον θεον | εν αυτω: FG 115. εν εαυτω, item *in semetipsum* d e, *in semetipso* f g m^{106} vg go arm cdd lat ap Hier Victorin Amb$^{abra\ 2,6}$ Aug$^{cont\ faust\ 22}$ al; contra Tert$^{marc\ 5,17}$ *in eo* (quod respicit ad verba *in uno corpore*), Hier *in ea* (i. e. *cruce*). Cf Hier^{7,581}: „*per crucem interficiens inimicitiam in ea*. Non ut in Latinis codicibus habetur, *in semetipso*, propter Graeci pronominis ambiguitatem. εν αυτω enim et *in semetipso* et *in ea*, id est cruce, intelligi potest, quia crux, id est σταυροσ, iuxta Graecos generis masculini est."

17. ειρηνην sec loco cum ℵABDDEFGP 17. 71. 80. (D^{Gr*} bis ειρηνη) d e f g vg go cop arm aeth^{utr} Or$^{int\ 4,543}$ Eus$^{ps\ 327}$ Procop$^{esa\ 519}$ Cyp^{296} Hil^{176} Victorin Ambrst Hier al mu. Cf et. Naass$^{hipp\ 111}$ και ποιησον ειρηνην τοισ μακραν, τουτεστι τοισ υλικοισ και χοικοισ, και ειρηνην τοισ εγγυσ, τουτεστι τοισ πνευματικοισ etc ... ς om cum KL al pler syr^{utr} Dial$^{869.\ 871}$ Const^{2,54} Eus$^{ps\ 528}$ Chr^{44} Euthal^{cod} Thdrt Dam. Cf et. Tert$^{marc\ 5,17}$: *Hoc itaque annuntiante pacem eis qui prope, et eis qui longe, accessum consecuti* etc.

18. εχομεν: ℵ^{a} εσχομεν ... Or$^{cat\ 151}$ (post την προσαγωγην) εσχηκαμεν | οι αμφοτεροι: L 37. 62. 74. 76^{vid} a^{scr} Chr^{44} om οι

19. αρα ουν (d e f vg Victorin Hier Ambrst *ergo*, g *itaque*): FG om ουν, item Or$^{cat\ cor\ 64}$ | αλλα (ita ℵBK*; ACD*FG rell^{t} Bas αλλ) εστε cum ℵA BCD*E*FG 17. 31. 71. 73. it vg go Bas$^{bapt\ 645}$ Hil^{384} Victorin Amb^{abra}

20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, 21 ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, 22 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι. 4, 16 1 Co 3, 16 1 Pe 2, 5

III.

1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — 2 εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος 4, 1

2,9 et$^{pss\,3e.\,61.\,118}$ Aug$^{ps\,81}$ et$^{ps\,86}$ et$^{ps\,111}$ Ambrst ... ς αλλα sine εστε cum D^{c}E**KLP al pler (E igitur αλλα ex D^{c} transtulit addito εστε ex D* cum signis quibus deletur) syr^{utr} cop arm Or$^{cat\,151}$ et$^{cat\,cor\,64}$ Bas eth^{317} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Amb$^{Pacuit\,2,419}$ Hier | συνπολ- cum ℵAB*CDEFG ... ς Ln συμπολ- cum ℵ^{B}K^{sil}LP al certo pler. Praeterea -λιται ND^{c}E**KLP etc; AB*D*E*FG Euthal^{cod} -λειται

20. και προφητων: 4* Mcion^{tert} om. Scribit enim Tert$^{marc\,5,17}$: „Abstulit haereticus *et prophetarum*, oblitus dominum posuisse in ecclesia sicut apostolos ita et prophetas" etc. | ακρογωνιαιου (L 37. al ακρογον-) et. Or$^{4,43.\,149.\,197}$ et$^{cat\,151}$ et$^{cat\,cor\,64}$ Eus$^{ps\,63}$ et^{539} Bas$^{bapt\,645}$ etc ... D*EFG Or^{1,757} Eus$^{hist\,10,4,21}$ Chr$^{44\,txt}$ (sed non$^{45\,com}$) add λιθου (libere Clem^{787} ἀμέλει λίθοσ ἀκρογωνιαῖοσ εἴρηται, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη etc), item (*cum sit angularis lapis* d e g, *ipso summo angulari lapide* f vg g sub *aut*) it vg Or$^{int\,2,419.\,2,927}$ (Ir$^{int\,261}$ Tert$^{marc\,5,7}$) Victorin Hier Ambrst al | αυτου et. ℵ^{a} Or$^{1,757.\,4,43}$ et cat^{151} et$^{cat\,cor\,64}$ Eus$^{ps\,bis}$ Bas^{bapt} etc ... ℵ* (pergit του χυ) cop Or$^{4,142.\,197}$ Victorin om | χριστου ιησου cum ℵ^{a}AB 17. 39. 47. cat^{txt} f vg go cop arm Or$^{4,43.\,142.\,197}$ et$^{cat\,151}$ et$^{int\,2,419.\,2,927}$ (sed Or$^{1,757.\,4,43.\,142}$ et$^{int\,bis}$ add του κυριου ημων) Bas$^{bapt\,645}$ et$^{eth\,317}$ (sed$^{cdd\,2}$ ιυ χυ του κυρ. ημων) Thphyl Aug$^{ps\,81}$ et$^{ps\,111}$ et$^{ioh\,20}$ et^{alib} Ambrst Hier ezech^{28} (*Christo Iesu domino nostro*) et ad h. l. al ... ς ιησου χριστου cum CDEFGKLP al pler d e g syr^{utr} Ps-Iust$^{expos\,5}$ Or$^{cat\,cor\,64}$ Eus$^{ps\,bis}$ Chr^{45} Euthal^{cod} Thdrt al Victorin Hier$^{ezech\,40}$ et$^{esai\,50}$ ... ℵ* 37. aeth (Tert$^{marc\,5,17}$) του (37. om) χριστου

21. πασα sine η cum ℵ*BDEFGKL al longe plu (omn ap Scri) Ps-Iust$^{expos\,5}$ Clem^{787} Or$^{cat\,cor\,64}$ Bas$^{eth\,317}$ et$^{bapt\,645}$ Chr^{45} Thdrt al ... ς (Gb^{00}) add η cum ℵ^{a}ACP al mu^{vl} arm Or$^{cat\,151}$ Chr$^{44\,txt}$ Euthal^{cod} (Bas$^{eunom\,276}$ η πασα) Thphyl

22. του θεου ... B τ. χριστου

III. 1. του χριστου cum ℵ*D*FG 61. o^{scr} 8^{pc} d e g aeth^{utr} Victorin^{quater} ... ς Ln Ti του χριστ. ιησου cum ℵ^{a}ABD^{b}EKLP al pler f vg cop syr^{p} go Euthal^{cod} Cyr$^{act\,66}$ Thdrt Dam Hil^{181} Hier Ambrst al ... 47. cat txt Or$^{cat\,153}$ χριστ. ιησ. (sine του), 115. 1^{lect} tol syr^{sch} arm Chr^{46} Cyr$^{noat\,111}$ Thphyl Hier Amb$^{ep\,81}$ ιησου χριστου, ο του κυριου ιησου

Ga 1, 12 1, 9 τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, 3 ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, 4 πρὸς Col 4, 3 ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, 5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν

:: Philem 1 et 9 legitur δεσμ. χριστου ιησου, quod passim cum ιησ. χριστ. commutatur, nusquam vero cum του χριστου. Praeterea non invenitur quod huc comparari possit nisi Eph 4, 1. ο δεσμ. εν κυριω. | των εθνων: DE 10. add πρισβευω, item d e *postulo*; item 71. 122. 219. add κεκαυχημαι. Illud πρισβευω vdtr etiam agnoscere Ambrst com: – *nunc se legatione huius doni fungi dei provisione, Christo mittente, declarat.* Ceterum cf ad hos versus Or$^{cat\ 153}$: ὡριγένης δέ φησιν, ὡς πρὸς τὴν φράσιν καὶ τὸ δυνατὸν ζητήσαντες ἀποκαταστῆσαι αὐτὴν φαμέν, ὅτι οὐκ ἀνταποδίδωκε πρὸς τὸ „τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος ὁ δέσμιος", τὸ τί τούτου γὰρ χάριν πεποίηκα ἢ τί μοι γεγένηται, οὐ πάνυ τι παρίστησιν. εἰ μὴ ἄρα τοῦ μὲν ὡς πρὸς τὴν φράσιν ἀκολούθου ὡς ἰδιώτης τῷ λόγῳ ἀποπέπτωκε, τὸν δὲ ὀφειλόμενον νοῦν οὐκ εὐφραδῶς ἀποδίδωκεν, οὕτως λέξοντα ἄν· τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος δέσμ. χῡ ῑῡ καὶ δέσμ. ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν ἐγνώρισα τὸ μυστήριον ὑπὲρ τοῦ καὶ ὑμῖν μεταδοῦναι, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς πρὸ τούτων δι' ὀλίγων ἔγραψα. ὀφείλει δὲ ἀκηκοέναι τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, ὑπὲρ ὧν δέσμιος γέγονα ῑῡ χῡ. σολοικισμὸν δὲ νομίζω γεγονέναι ἐν τῷ τόπῳ. δίον γὰρ αὐτὸν εἰρηκέναι· τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος δέσμ. ἰησοῦ χριστοῦ ἐγνώρισα τὸ μυστήριον. ὁ δέ φησι· τούτου χάρ. ἐγὼ παῦλος δέσμιος, κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον. Quae quidem omnia, ut solet, tacita Origenis auctoritate, in commentarium suum transtulit Hier, apud quem cf^{7,586} inde a verbis: „*Quantum ad consequentiam sermonis textumque eloquii pertinet, ad id quod praemisit:* Huius rei gratia ego Paulus vinctus Iesu Christi – *diligentissime perquirentes nihil quod ei reddiderit potuimus invenire.*

2. την οικονομιαν: L add μου | του θεου: D*etc EFG d e g go ante της χαριτος pon ... F του χριστου, A αυτου

3. οτι κατα αποκαλυψιν: FG f g go κα. αποκ. γαρ ... B d e Victorin (plane cum antegressis coniungit) Ambrst (non item) om οτι, hinc Ln [οτι] | εγνωρισθη cum ℵABCD*FGP 6. 10. 17. 23. 31. 67** 73. 80. 137. 177. 178. 8pe it vg syr^{utr} cop arm go Basilid$^{hipp\ 241}$ (φησι· κατα απ. εγν. μοι το μυστ.) Clem^{682} Or$^{cat\ 154}$ Chr^{46} Euthal^{cod} Cyr$^{uest\ 111}$ et$^{fd\ 122}$ Thdrt al Victorin Hier Ambrst al. Cf et. Ir^{197} το μυστηριον ο λεγει κατα αποκαλυψιν εγνωρισθαι αυτω ... ς (= Gb Sz, sed Gb') εγνωρισε cum DcEKL al pler aeth^{utr} Dam Thphyl Oec | F rursus μυστειριον et G ολλιγω

4. τ. χριστου: 17. τ. θεου

5. ετεραις cum ℵABCDEFGKLP al plus^{90} (omn ap Scri) it vg arm aeth go Clem$^{682.\ 698}$ Or$^{4,105.\ 257.\ 258}$ Cyr$^{hr\ 280}$ Chr^{47} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 999}$ et$^{uest\ 111}$ Thdrt al Hil^{518} Victorin Hier Ambrst (et. Basilid$^{hipp\ 241}$ το μυστη.

ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ Col 1, 26 2, 20
προφήταις ἐν πνεύματι, 6 *εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύν-*
σωμα καὶ συμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐ-
αγγελίου, 7 *οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος* Col 1, 25
τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐ-
τοῦ. 8 *ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,* 1 Co 15, 9

ο ταις προτεραις γενεαις ουκ εγνωρισθη) ... ς (= Gb Sz) praem *εν* cum pauc ut^{vid} minusc cop syr^{utr} | *τοις αγιοις* (Or^{4,105} Thdrt^{cod} om) *αποστολοις* (n Ambrst om) *αυτου*: DEFG 115. 1^{lect} d e f g go Thphyl Hil^{518} Victorin *τ. αγι. αυτ. αποστ.* Praeterea Ln edidit: *τοῖς ἁγίοις,* | *ἐν* (FG Chr add *τω*) *πνευματι*: DE 2. 4** 19. 34. 38. 48. 55. 61. 72. 74. 91. al$^{4\,scr}$ (et g^{scr} ante *πνευμ.*) d e aeth add *αγιω*

6. *συνκληρονομα* cum ℵAB*DEFG Euthal^{cod} ... ς Ln *συγκλη-* cum B^{a}G K^{sil}LP al certe pler | *συνσωμια* cum ℵAB*DEFG 17. 47. ... ς Ln *συσ-σωμα* cum B^{a}GKLP al pler Euthal^{cod} | *συνμετοχ.* cum ℵAB*CD*FG n^{ser} ... ς Ln *συμμετ-* cum B^{a}D^{c}EKLP al pler | *επαγγελιασ* sine *αυτου* cum ℵABCD*P 17. 47. 73. 106. d e am fu demid tol 109^{lat} syr^{sch} cop arm aeth Or$^{4,105\,bis}$ et^{359} Chr^{48} (in explicatione add *του θεου*) Euthal cod Cyr$^{ioh\,999}$ et$^{nest\,111}$ Hier Pelag Sedul ... ς (Gb^{o}) add *αυτου* cum D^{b}et^{c}EFGKL al pler f g vg^{cle} et$^{codd\,aliq}$ go syrP Thdrt Dam al Victorin Hil^{518} Ambrst al | *εν χριστω ιησου* cum ℵABCP 17. 47. 73. 8P^{e} f vg go cop syrP (sed $\overline{\text{ιυ}}$ c.*) arm aeth Euthal^{cod} Hier$^{7,561\,bis}$ Ambrst Pelag al ... ς *εν τω χριστω* cum DEFGKL al pler d e g Chr^{48} Thdrt Dam al Victorin Hil^{518} Hier^{7,588}, item *εν χριστω* Or$^{4,105\,bis}$ et^{359} Cyr ioh^{999} et$^{nest\,111}$ ... syr^{sch} *in eo.* Sic Hier^{7,561}: *Quod est autem hoc mysterium – ? Utique illud quod sequitur,* esse gentes cohaeredes concorporales et comparticipes promissionis in Christo Iesu per evangelium –. *Scio appositionem coniunctionis eius per quam dicitur* cohaeredes et concorporales et comparticipes, *indecoram facere in Latino sermone sententiam. Sed quia ita habetur in Graeco, et singuli sermones syllabae apices puncta in divinis scripturis plena sunt sensibus, propterea magis volumus in compositione structuraque verborum quam intelligentia periclitari.*

7. *εγενηθην* cum ℵABD*FGP 17. 31. 47. 73. 80. cat^{txt} Euthal^{cod} Oec^{com} (non^{txt}) ... ς *εγενομην* cum CD^{c}EKL al pler Chr Thdrt Dam al | *της δοθεισης* (Gb″) cum ℵABCD*FGP 10. 17. 23. 31. 39. 47. 57. 73. 80. 137. cat^{txt} d e f g vg cop^{vi} Euthal^{cod} Victorin Hier Ambrst al ... ς Ti *την δοθεισαν* cum D^{c}EKL al pler go^{vi} Chr Thdrt Dam Thphyl Oec

8. *ελαχιστοτερω* et. Or^{1,436} et^{3,609} et$^{cat\,cor\,84}$ Dial^{870} Did$^{tri\,197}$ etc ... FG 49. *ελαχιστω* | *παντων* sine *των* cum ℵABCDEFGKL al longe plu (omn ap Scri) Or^{bis} et$^{cat\,cor}$ Dial Did^{tri} Euthal^{cod} al mu ... ς (= Gb Sz) add *των* cum P al mu go Cyr$^{fd\,123}$ Thdrt Thphyl | *αγιων* et. Or Dial Did^{tri} etc ... 4. Chr^{cod} (ap Gb) *ανθρωπων*, Archel^{502} *apostolorum,* 46. *αγι. αποστολων* ... 72* om, item Tert$^{marc\,5,18}$: *Datam inquit sibi apostolus gratiam novissimo omnium illuminandi omnes: quae dispensatio*

Col 1, 27 τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χρι-
Col 1, 26 στοῦ, 9 καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀπο-
κεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι,
10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπου-
1, 11 ρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, 11 κατὰ

---

sacramenti occulti ab aevis in deo qui omnia condidit. At haec vix satis probant hac in re. Pergit: *rapuit haereticus* in *praepositionem;* de eis quae praecedunt nihil adnotat ... Gb^{o} | αυτη: FG f g add του θεου | τοις εθνεσιν cum ℵABCP 23. 31. 61. o^{ser} cop aeth Euthal^{cod} ... ς Ti praem εν cum DEFGKL al pler it vg go syr^{utr} arm Dial^{870} Did$^{tri\ 197}$ Chr Cyr$^{fid\ 123}$ Thdrt Dam al IIil$^{54.\ 318}$ Victorin Hier Ambrst al | D* ευηγγελισασθαι | το ανεξιχν. (FG ανεξιχν.) πλουτος cum ℵ*ABCD*FG 17. 67** Euthal^{cod} (Dam το et πλουτον) ... ς τον ανεξιχν. πλουτον cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler Dial^{870} Did$^{tri\ 197}$ Chr Cyr$^{fid\ 123}$ Thdrt al | του χριστου: 17. αυτου

9. φωτισαι (*illuminare* f g vg, *inluminare* d e am fu) sine additam cum ℵ*A 67** cod apud Bez Cyr$^{fid\ 123}$ (sive$^{act\ 61}$) IIil^{54} Augen ad litt^{5} Hier (fluctuat quidem lectio et Vall edidit *omnes*, sed etiam comm bis^{503} et^{504} omissionem confirmat) ... Ln add [παντας], ς Ti παντας cum ℵ^{c} BCDEFGKLP al pler it vg rell Dial^{870} Did$^{tri\ 197}$ Chr Euthal al Tert$^{marc\ 5,18}$ (vide ad v. 8) Victorin Ambrst al :: φωτισαι videbatur postulare accusativum. Quam auctoritatem secuti sumus, ea non minor est quam quae aliis locis verum restituisse videtur. | η οικονομια cum ℵABCDEFGKLP al pler it vg syr^{utr} cop arm aeth go Dial Did^{tri} al mu Tert^{marc} Hil Victorin rell ... ς (= Gb Sz) η κοινωνια cum 37^{mg} al pauc | αιωνων: FG f g syrP add και απο των γενεων | εν τω θεω et. Tert$^{marc\ 5,18}$ IIil^{54} Victorin Ilier Ambrst etc ... ℵ* (addidit^{c}) Dial^{870} Mcion^{tert} om εν. Quam in rem Tert$^{marc\ 5,18}$ (vide ante): *rapuit haereticus* in *praepositionem, et ita legi fecit:* occulti ab aevis deo qui omnia condidit. *Sed emicat falsum* etc :: confirmat igitur Mcionis lectionem (ut etiam alibi) Dial | τα παντα: D*FG (Chr$^{cod\ semel}$) om τα | κτισαντι sine additam cum ℵABCD*FGP 17. 47. 48. 73. d e f g m^{99} vg syr^{sch} cop^{txt} arm aeth go Dial^{870} Did$^{tri\ 197}$ Bas^{3,9} (certe nihil addit) Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 125}$ Tert$^{marc\ 5,18}$ Hier Ambrst Augen ad litt^{5} al ... ς (= Gb Sz) add δια ιησου χριστου cum D^{c}EKL al pler syrP c.* Chr^{53} (και καλως εμνημονευσε κτισεως, εἰπών· δια τω χω) Thdrt Dam Thphyl Oec (item^{vid} Victorin. Non affert ipsa verba, sed^{com} habet: *Ergo creator licet deus accipiatur, sed per Christum tamen creator deus. Creator enim non convenit deo, sed convenit Christo, et sic per Christum deo. Ille enim genuit Christum, Christus creavit omnia ipso deo operante et per se creante.*)

10. νυν et. Ath^{699} Did$^{tri\ 197}$ Chr Severian$^{cat\ 157}$ Thdrt Iobius ap Phot$^{cod\ 222}$ (Bekk^{184}) Dam al Ilier ad h. l. et$^{iovin\ 2}$ ... FG d* f g vg syr^{sch} ar^{o} Or^{3,348} Tert$^{marc\ 5,18}$ Victorin Ambrst al om | πολυποικιλος σοφια: 37. πολλη ποικιλοσοφια

πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν, 12 *ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποι-* Eph 2, 18 Ro 5, 2
θήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

13 *Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν,*
ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. 14 *τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου*
πρὸς τὸν πατέρα, 15 *ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ*

---

11. *εν τω χρ. ιησου* cum ℵ²ABC* 17. 37. 116. Euthal^{cod} ... ς *εν χριστ. ιησ.* cum ℵ*et^{c}C^{3}DEKLP al pler Ath^{999} Chr Thdrt Iob ap Phot$^{cod\ 232}$ Dam al ... 114. f Clem^{309} *εν χριστω*, syr^{sch} *εν ιησου*, arm sic transp: *per dominum nostrum Iesum Christum* ... FG^{r} g *εν* tantum

12. *την παρρησ.* (B* παρησιαν) *και προσαγωγ.* cum ℵ*AB 17. 80. Item ς Ti *την παρρ. κ. την προσα.* cum CD^{b}KLP al pler Ath^{999} Chr Euthal ^{cod} Thdrt Dam al. Item f vg rell ... D*et^{c}E *τ. προσαγ. κ. τ. παρρ.*, FG^{r} *τ. προσαγω. εις την παρρ.* De d e etc vide post. | *εν πεποιθησει*: D* *εν τω ελευθερωθηναι.* Reddunt autem totum locum f vg Hier al *fiduciam et accessum in confidentia*, d e *fiduciam in confidentia et libertatem*, g *fiduciam in confidentia in confidentia* (sic, *in confid.* et pro *και* [*εις*?] *τ. παρρησ.* et pro *εν τω ελευθερωθ.*), Victorin *libertatem et aditum in confidentia*, Ambrst *libertatem in confidentia*, Sedul *libertatem et accessum*

13. *ενκακειν* (ℵB^{3} al *εγκ.*) cum ℵAB*et^{3}D* 13. 17. 37. 39. 46** 47. (Euthal ^{cod} *εγκαλειν*) ... ς *ενκακειν* cum CD^{c}EFGKLP al pler Chr Thdrt Dam al | *δοξα υμων*: c 17. 31. 33. 37** 71. 72. 80. 116. f^{secr} cop arm Euthal^{cod} *δο. ημων*, harl *gloria mea* ... 47. 109. 178. om *ητ. εστ. δοξ. υμ.* Cf ad h. v. Hier$^{7,596\ s}$. Ibi de verbis *μη ενκακειν* haec scripsit: „Id quod nunc Latinus translator expressit, *ne deficiatis*, potest iuxta Graeci sermonis ambiguitatem et ita legi: *ne deficiam*, ut sit sensus - *ne deficiam in tribulationibus meis pro vobis*. Hoc est ergo quod apostolus rogat et a domino magnopere deprecatur, ne deficiat in pressuris suis" – „Potest autem secundum id quod Latinus expressit – *ne deficiatis* - illud exponi quod pro Ephesiis petat ne in pressuris apostoli lassescant atque deficiant, siquidem et ea quae sequuntur huic sensui magis congruunt" etc.

14. *τον πατερα* sine additam cum ℵ*ABCP 17. 67** demid cop aeth^{utr} ar^{e} (Clem$^{ecl\ proph\ 984}$ *εν δε ουρανοις ο πατηρ, εξ ου πασα πατρια* etc) Or^{1,267} et$^{cat\ 161}$ Cyr$^{hr\ 112.\ 115}$ Epiph^{830} Euthal^{cod} Cyr$^{lob\ 178.\ 838}$ et fid^{70} al Hierd^{is} Vig$^{trin\ 12}$; item *τον θεον και πατερα* Meth^{719} Did$^{tri\ 49}$ et *τον θεον πατερα tri* ^{193}. Sic autem Hier^{7,599}: „Porro quod sequitur *ad patrem ex quo omnis paternitas* etc, non ut in Latinis codicibus additum est, *ad patrem domini nostri Iesu Christi*, sed simpliciter *ad patrem* legendum, ut dei patris nomen non domino nostro Iesu Christo, sed omnibus creaturis rationabilibus coaptetur." (Tamen paullo ante ^{7,596} ipse exscripsit: *ad patrem domini nostri Iesu Christi*, si sana est lectio) ..... ς (Gb^{00}) add *του κυριου ημων ιησου χριστου* (:: cf 1, 3 etc) cum ℵ^{c}DEFGKL al pler it vg (exc demid) go syr^{utr} arm Ps-Iust

γῆς ὀνομάζεται, 16 ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐ-
Col 1, 11 τοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω
ἄνθρωπον, 17 κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν, 18 ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα
ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ
μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, 19 γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς

---

expos^{5} Or^{1,282} (τουτου δε ενεκεν, ει μαρτυρω, εβουλομην και τεκνα καταλιπειν μετα αγρων και οικιων, ινα παρα τω θεω και πατρι του κυριου ημ. ιησ. χρ., εξ ου πασα etc) et$^{int\,2,130.\ 279.\ 462}$ et^{4,686} Ephr^{3,283} Bas$^{bapt\,644}$ Chr Thdrt Dam Phot$^{manich\,3,16}$ al eddl^{at} ap Hier Victorin Ambrst al. Cf et. Valentt$^{hipp\,198}$ προς τον θεον και πατερα και κυριον του κυριου ημων ιῡ χῡ etc.

15. εν ουρανοις et. Naass$^{hipp\,97}$ (αφ ου πασα πατρια ονομαζομενη επι γης και εν τοις ουρανοις) Ps-Iust$^{expos\,5}$ (Clem^{984} vide ante) Or$^{1,267.\ 282}$ et^{cat} et$^{int\,2,130}$ Cyr$^{hr\,112.\ 115}$ Epiph^{806} Cyr$^{fid\,70}$ al Victorin etc ... p 31. 46. 47. 73. 114. 115. 120. al$^{2\,scr\ 8pe}$ cat^{txt} al syr^{sch} et$^{P\,mg}$ go Or$^{1,267\,cod}$ et$^{int\,2,279.\ 462}$ et^{4,656} Meth^{719} Epiph$^{850.\ 859.\ 940}$ Ephr^{3,283} Bas$^{bapt\,644}$ Cyr$^{ioh\,178.\ 838}$ Thdrt Phot$^{manich\,3,16}$ al εν ουρανω (Cyr^{ioh} εν τε ουρ.)

16. δω cum ℵABCFG 17. 37. 39. 116. Or$^{cat\,161}$ (sec loc) et^{162} Meth^{719} Ath^{543} edd Ephr^{3,283} Cyr$^{hr\,266}$ Bas$^{bapt\,644}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,178}$ al ... ς Ti δωη cum DEKLP al pler Valentt$^{hipp\,198}$ Ps-Iust$^{expos\,5}$ Or$^{cat\,161}$ (pri loc) Ath$^{543\,ed}$ Mac^{129} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,838}$ et$^{fid\,70}$ Thdrt Dam Thphyl Oec | το πλουτος cum ℵABCD*EFGP 67** 116. Ephr^{3,283} Ath edd aliq (17. το πληθος, ut supra) ... ς του πλουτου cum D^{c}KL al pler | Ps-Iust$^{expos\,5}$ Meth^{719} Ath$^{543\,ed}$ Did$^{tri\,49}$ Bas$^{bapt\,644}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,178.\ 838}$ et$^{fid\,70}$ al mu | δυναμει: FGrG g praem εν ... Mac^{129} δυναμιν, d e fu al^{lachm} Ambrst *virtutem*, Aug$^{mor\ eccl}$ *fortitudinem* (sequitur *confortari* d e, f g vg Aug *corroborari*, Ambrst *confirmari*)

18. c k^{scr} ερριζομενοι | εξισχυσητε: D*P ισχυσητε | βαθος και υψος cum ℵAKL al pler syrP (syr^{sch} libere: *altitudo et profunditas et longitudo et latitudo*) Or^{2,243} et$^{cat\ 161.\ 162}$ (sec loc) et$^{int\,2,108}$ Eus$^{mcell\,136}$ Ephr^{3,283} Ath^{690} Chr$^{55\,bis}$ Cyr$^{ioh\,838}$ Thdrt Dam Hier^{quinquies} ad h. l. ... Ln υψος κ. βαθος cum BCDEFG 17. 37. 57. 73. 116. it vg go cop arm aeth Or$^{cat\,162}$ (sec loc) et$^{int\,2,64}$ Ath^{49} Mac^{147} Victorin ad h. l. (alibi libere ut etiam apud alios) Ambrst Hier$^{esa\,7}$ al. Praeterea cf huc Valentt$^{hipp\,198}$ τουτου χαριν καμπτω τα γονατ. μου προς τ. θεον και πατερα και κυριον του κυριου ημ. ιῡ χῡ, ινα δωη υμιν ο θεος κατοικησαι τον χν̄ εις τον εσω ανθρωπον τουτεστι τον ψυχικον, ου τον σωματικον, ινα εξισχυσητε νοησαι τι το βαθος, οπερ εστιν ο πατηρ των ολων, και τι το πλατος, οπερ εστιν ο σταυρος ο ορος του πληρωματος, η τι το μηκος, τουτεστι το πληρωμα των αιωνων.

19. τε et. Eus$^{mcell\,136}$ Ephr^{3,283} etc d e f g vg Victorin Ambrst Hier etc ... DGr*FGrGgr om, nec exprim cop aeth et (ut passim fit) go | της

γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν Ro 16, 25 aa
αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,
21 αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας
τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

IV.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπα- 3, 1 Col 1, 10
τῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης Col 3, 12 aa
καὶ πραΰτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,

---

γνωστωσ: A 74. 115. a^{scr} post αγαπην ... 71. tol om (Aug$^{ep\,140}$ *scientiam caritatis*, sed$^{ep\,147}$ et^{alib} *scientiae caritatem*) | πληρωθητε (Euthal^{cod} πληροφοριθητε) εισ παν: B 17. 73. 116. πληρωθη παν | τ. θεου: 17. εισ υμασ

20. υπερ παντα et. Victorin Hier ... DEFG d e f g vg Ambrst al om υπερ ... Thdrt ad h. l. (sed non^{4,1273}) om, posito ποιησαι post υπερεκπερ. | υπερεκπερισσου: syr^{sch} et^{P} c. ob. Ambrst praem και ... P om | δυναμιν: 47. ενεργειαν (:: cf Col 1, 29) | εν ημιν: A 39. 68. εν υμιν

21. εν τη εκκλη. και εν χρι. ιησ. cum ℵ^{A}DC 17. 73. 80. 218. vg cop Hier al. Eadem habent ς Ti omisso και cum D^{b}KLP al pler cat^{txt} syr^{utr} arm aeth go Chr^{56} Euthal^{cod} Thdrt Dam^{txt} (in com vero: εν $\overline{χω}$ δε $\overline{ιυ}$ την δοξαν την αληθη λεγει, και εν τη εκκλη. το ομοιωμα) Thphyl Oec Vig$^{tri\,12}$ ... D*FG d e f g Victorin Ambrst εν χριστω ιησου και τη (d e f g etc *et in*) εκκλησια. Eadem D^{c} agnoscit, sed pro και substituit (non addit) εν, ut iam D^{b} praeiverat ... 46. Oros$^{contr\,pelag\,457}$ (*Ipsi gloria in Christo Iesu*) om εν τη εκκλη., hinc Gb^{o} | εισ πασασ τασ γενεασ του αιωνοσ των αιωνων: et. Ir$^{int\,14}$ *in universas generationes saeculi saeculorum* (graece – του αιωνοσ των αιωνων), Hier *in omnibus generationibus saeculi saeculorum*, vg Victorin *et* (vg om) *in omnes generationes saeculi saeculorum* ... FG f tol (hl^{2} *in omnes generationes saeculorum*) om του αιωνοσ, hinc Gb^{o}. Similiter d e Ambrst auct$^{voc\,gent\,1,24}$ *et* (auct$^{voc\,gent}$ om) *in omnia saecula saeculorum*, item g *in omnia saecula t generationes saeculorum* | αμην: 57. 67** om

IV. 1. Totum versum habet Ign$^{int\,pol\,306}$ (ad Antioch^{1}) | εν κυριω: ℵ aeth εν χριστω | περιπατησαι: 17. περιπατησατε

2. πραϋτητοσ cum ℵBC 17. ... ς Ln πραοτητοσ cum ADEFGLO^{b} al fere omn Chr^{60} Euthal^{cpd} Thdrt Dam al ... K υπακοησ | εν αγαπη: Ln cum seqq coniung, id quod confirmat Or$^{cat\,165}$ (non item Chr^{81} Antioch^{1138}): ἐφεσίοισ μὲν οὖν τοῖσ ἤδη ἐσχηκόσι τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματοσ καὶ δεομένοισ τηρεῖν ταύτην λέγεται ἐν ἀγάπῃ σπουδάζοντεσ

3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ
τῆς εἰρήνης. 4 ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν
1 Co 8, 6 12, 6 s μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· 5 εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα·
t Ti 2, 5 6 εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ
ἐν πᾶσιν. 7 ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον

τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος. Paullo post: *τηρεῖται δὲ ἡ ἑνότης τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης συνδεούσης τοὺς κατὰ τὸ πνεῦμα ἑνουμένους.*

3. *εἰρηνης*: ℵ 1. *αγαπης*, item in a^{scr} *αγαπης* ante *ειρηνης* rubro scriptum, sed erasum est. Cf et. quae ex Or^{cat} ad v. 2. dedimus.

4. *καθως και* et. fu tol cop syrP arm Hil^{1061} Hier (hi^{2} *sicut et*) Victorin (*ut et*) etc ... B 19. 32. 39. 48. 55. 114. 213. 238. k^{scr} vg (et. 109^{lat}; non item fu tol) go syr^{sch} aeth Firmil ap Cyp^{150} Ambrst (*ita ut vocati estis*) om *και*. Cf et. ad h. v. $Ign^{intpol\,264}$ (ad Phil^{2}) *ἓν γάρ φησιν καὶ πνεῦμα, ἐπειδὴ ἐκλήθημεν ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν.* Ibidem paullo ante legitur: *εἷς γὰρ κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν*, quae cferenda sunt ad vv. 5 et 6. Item cf ad v. 4 sqq $Ign^{intpol\,324}$ (ad Eph^{6}) *καί ἐστε, ὡς παῦλος ὑμῖν ἔγραφεν, ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, διὰ τὸ καὶ ἐν μιᾷ ἐλπίδι κεκλῆσθαι τῆς πίστεως· ἐπείπερ καὶ εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν.* Cf et. $Or^{5,139}$ *εἷς θεὸς καὶ εἷς χριστὸς καὶ μία πίστις καὶ ἓν βάπτισμα*, et Cyp^{142} *unus deus et Christus unus, et una spes et fides una, et una ecclesia et baptisma unum nonnisi in una ecclesia constitutum.* $Mcion^{epiph\,319}$ versus 5. et 6. cum editis consentientes dat, sed^{274} post *εν βαπτισμα* add *εισ χριστος.*

6. *και πατηρ* et. $Ign^{intpol\,264}$ et^{324} $Mcion^{epiph\,319}$ $Or^{cat\,169}$ $Cyr^{fid\,107}$ etc $Ir^{int\,270}$ Firmil ap Cyp^{150} Victorin Hil^{967} Ambrst al ... 38. 47. 114. syr^{sch} ar^{e} $Eus^{mcell\,174}$ $Chr^{93\,txt}$ (non $item^{93\,com\,bis}$) $Ir^{int\,118.\,258}$ om *και* | *ο επι παντων* et. Ir^{int} Firmil ap Cypr etc: 2. 46. $Ign^{intpol\,264}$ (non $item^{324}$) $Cyr^{fid\,107}$ $Hil^{967.\,1061}$ om. Libere transp $Dial^{869}$: *φησι γαρ παυλος· εισ θεος πατηρ παντων και εν πασιν ημιν, πατηρ επι παντων θεος.* | *και δια παντων* et. $Ir^{int\,118}$ et^{315} ... $Ir^{int\,253}$ et^{270} om. Ceterum vertunt *ο επι παντ. και δια παντων* d e f vg $Iren^{int\,118}$ Firmil ap Cyp al *qui super omnes et per omnia*, $Ir^{int\,315}$ *qui super omnia et per omnia*, Victorin *qui super omnia et per omnes*, g m^{5} $Ambl^{uc\,11}$ et^{20} Ambrst Hier $Aug^{loh\,99}$ *qui super omnes et per omnes* | *και εν πασιν* et. $Mcion^{epiph\,319}$ et^{274} $Eus^{ps\,597}$ $et^{mcell\,174}$ $Mcell^{eus\,181}$ Ath^{541} etc $Ir^{int\,118.\,253.\,270.\,315}$ Firmil ap Cyp^{150} Hil^{1061} etc ... B 32. Victorin om *και* | *πασιν* sine additam cum $\aleph ABCO^{b}P$ 17. 31. 67^{**} 71. 73. 80. 109. 177. cop $aeth^{utr}$ ar^{e} $Mcion^{epiph\,bis}$ $Ign^{intpol\,324}$ et^{264} $Or^{cat\,170}$ Eus^{ps} et^{mcell} $Mcell^{eus}$ Ath Euthal^{cod} $Cyr^{ioh\,1000}$ $et^{fid\,107}$ al Victorin$^{adv\,ari\,1,21}$ (Gall ^{2,159}) $Hier^{7,609.\,610.\,611}$ $Ambl^{uc\,11}$ et^{20} ... ς (= Gb Sz) add *υμιν* cum minusc pauc $Chr^{93\,com}$ (*ὁ ἐν πᾶσιν ὑμῖν τοιοῦτόν ὁ ἐν πᾶσιν οἰκῶν*, sed$^{93\,txt}$ om *υμιν*) Thdrt Thphyl Oec. Item Gb Sz add *ημιν* (tamen

τῆσ δωρεᾶσ τοῦ Χριστοῦ. 8 *διὸ λέγει· ἀναβὰσ εἰσ ὕψοσ ἠχμαλώ-* Ps 67 (68), 19
τευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖσ ἀνθρώποισ. 9 *τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰσ τὰ κατώτερα μέρη τῆσ γῆσ;*

Gb^{00}) cum DEFGKL al^{50} d e f g m^{6} vg syr^{utr} arm go Dial^{869} Dam Photmanich^{5,16} al Irint$^{118.\ 253.\ 270.\ 315}$ Firmil ap Cyp^{150} Hil^{1093} Victorin ad h. l. Ambrst^{txt} st^{com} al

7. *ημων*: B 88. 109. k^{scr} Thdrt *υμων* | *εδοθη η χα.* cum ℵACD^{c}EKP^{corr} al pler Or$^{cat\ 170}$ Chr Thdrt al; item 10. 31. Cyr$^{fid\ 107}$ *η χαρισ αυτη* ... Ln om *η* (:: post *εδοθη*) cum BD*FGLO^{b}P* 1. 108* 40^{lect} k^{scr} arm Euthal^{cod} Dam | *κατα*: D^{gr} *και*

8. *ηχμαλωτευσεν* cum ℵBCDEFGKP al pler it vg rell Iust$^{dial\ 39.\ 87}$ Ir$^{int\ 145}$ Or^{2,753} et$^{cat\ 162}$ et$^{int\ 2,106.\ 342.\ 3,458}$ Eus$^{ecl\ 102}$ Chr^{94} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 59}$ Thdrt Dam al Tert$^{marc\ 5,8.\ 18}$ Lcif^{196} Victorin Hil^{120} al ... AL 2. 32. 43. 47. 52. 55. 63. 71. 114. 8^{lect} al$^{3\ scr}$ aeth^{utr} Thdrt^{cod} *ηχμαλωτευσασ* (nonnulli ex minusc *αιχμαλ.*). Sed ex his tantum aeth^{utr} etiam *εδωκασ* | *εδωκεν* absque *και* cum ℵ*AC^{3}D*FG 17. 108* 7^{lect} cat txt d e f g vg cop arm Iust$^{dial\ 39.\ 87}$ Ir$^{int\ 145}$ Or$^{int\ 3,458}$ Eus$^{ecl\ 102}$ Tert$^{marc\ 5,8}$ Lcif^{196} Hil^{120} Hier Ambrst al mu ... ς Ti praem *και* (Gb^{00}) cum ℵ^{c}nC*ot^{c}D^{c}KLP al pler syr^{utr} go aeth Or^{2,753} Chr Euthal^{cod} Cyr act^{59} Thdrt Dam Victorin | *τοισ ανθρωποισ* (Tert$^{marc\ 5,8}$ *filiis hominum* – „eleganter *filiis hominum* ait, non passim *hominibus*“) ... FG^{gr} g Or$^{int\ 3,458}$ Eus$^{ecl\ 102}$ Hil^{120} Hier ad h. l. (non item^{alibi}) *εν ανθρωποισ* :: LXX totum locum sic habent: *αναβασ* (ℵ^{c}B** al plurim *ανεβησ*, ℵ* al pauc itala *ανεβη*, item Iust$^{dial\ 39.\ 87}$ *ανεβη*) *εισ υψ. ηχμαλωτευσασ* (ℵ* *-σεν*) *αιχμαλωσιαν, ελαβεσ δοματα εν ανθρωπω* (ℵ* al plurim *-ποισ*). Nihilominus non videbatur *και* ante *εδωκεν* retinendum. Quum enim facile illud quidem etiam invita editione Alexandrina aliena manu inferri poterat, tum minime probabile est *και* duce editione illa expulsum esse eis quae vel maxime differunt intactis relictis. A patribus quidem inter LXX et Pauli verba non satis distinctum esse planissimum fit ex Cyr$^{ador\ 470}$: *ψάλλει δέ που καὶ ὁ θεσπέσιοσ μελῳδὸσ ὅτι ἀναβὰσ εἰσ ὕψοσ ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκε δόματα τοῖσ ἀνθρώποισ.* Alibi unde afferant verba in ambiguo est. Illud vero credi nequit, eundem afferendo *ἔδωκεν δόματα τοῖσ ἀνθρώποισ* a Paulo et omittendo *και* a LXX pendere.

9 *κατεβη* sine additam cum ℵ*AC*DEFGO^{b} 17. 46. 67** 73. cat^{txt} d e g am* cop sah (huc enim respicit quod laudatur: *qui enim descendit in profunditates terrae*) aeth^{utr} Ir$^{int\ 250.\ 331}$ Thdot ap Clem^{969} Or$^{4,303.\ 304}$ et$^{cat\ 162}$ et$^{int\ 3,358}$ Eus$^{ecl\ 101}$ Chr$^{94\ sec\ loc}$ Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 59}$ Thdrt Oec^{txt} Tert$^{prax\ 30}$ Lcif^{196} Hil$^{120.\ 201.\ 1077}$ Victorin Aug$^{civ\ dei\ 17,4}$ Hier al ... ς (= Gb Sz) add *πρωτον* cum ℵ^{c}BC^{c}KLP al pler f vg go syr^{utr} arm Eus$^{dem\ 260}$ Thdrt Dam al Ambrst | *κατωτερα* et. Or^{4,303} Eus$^{ecl\ 101}$ et$^{ps\ 305}$ al Tert$^{prax\ 30}$ Lcif Hil Victorin etc ... Thdot ap Clem^{969} Or 4,304 et$^{cat\ 162}$ Eus$^{dem\ 260}$ Cyr$^{act\ 59}$ *κατωτατα* | *μερη* cum ℵABCD^{c}KLP al omn^{vid} f vg cop arm syr^{P} (et.$^{mg\ gr}$) Or^{4,303} Eus^{dem} ed et$^{eclo\ 101}$ Chr^{94} Euthal^{cod} Cyr$^{act\ 59}$ Thdrt Dam al Aug$^{civ\ dei\ 17,4}$ et$^{trin\ 15}$ al ... Gb^{00}

10 ὁ καταβὰσ αὐτόσ ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰσ ὑπεράνω πάντων τῶν
1 Co 12, 28 οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 καὶ αὐτὸσ ἔδωκεν τοὺσ μὲν
ἀποστόλουσ, τοὺσ δὲ προφήτασ, τοὺσ δὲ εὐαγγελιστάσ, τοὺσ δὲ
ποιμένασ καὶ διδασκάλουσ, 12 πρὸσ τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων
εἰσ ἔργον διακονίασ, εἰσ οἰκοδομὴν τοῦ σώματοσ τοῦ Χριστοῦ,
13 μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντεσ εἰσ τὴν ἑνότητα τῆσ πίστεωσ
καὶ τῆσ ἐπιγνώσεωσ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰσ ἄνδρα τέλειον, εἰσ μέ-
τρον ἡλικίασ τοῦ πληρώματοσ τοῦ Χριστοῦ, 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆσ διδα-
σκαλίασ ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸσ τὴν με-
1, 22 5, 23 Col 1, 18 θοδίαν τῆσ πλάνησ, 15 ἀληθεύοντεσ δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰσ

Ti om cum D*EFgrG d e g go syrsch are aeth Irint259. 331 Thdot ap Clem Or4,304 etcat Eusdem cdd etps Tertprax Hil Lcif Victorin al :: pro ratione testimoniorum statuendum est μερη abundare visum esse

10. παντων et. Or1,353 et2,755 et3,243 et4,305 Euseclo82. 143 etps305. 355 Did tri22 Ath707 Cyract59 etc ... P 113. ascr Thdot ap Clem969 Euseclo101 om | πληρωση: L 116. -σει. Praeterea 47. add εαυτω (etcorr εαυτου)

11. εδωκεν: syrp c.* add *in ecclesia*. Similiter Clem324 δεδωκε δε ο θεοσ τη εκκλησια τουσ μεν αποστολουσ etc (non item624 επει δε ο παντοκρατωρ θεοσ αυτοσ εδωκεν τουσ μεν αποστολουσ etc), item Or4,5 ο θεοσ εθετο εν τη εκκλησια αποστολουσ και προφητασ etc :: fluxit additamentum ex 1 Co 12, 28 | τουσ δε ευαγγελιστασ: K praetermisit

12. προσ τον: 1. 109. 114. 121. 178. om τον | διακονιασ: D*FG praem τησ

13. καταντησωμεν et. Clem108 Or3,605 etc ... 44. 48. 72. 113. ascr al plus 20 Clem624 Chr96 -σομεν ... FgrGgr -σω | οι παντεσ et. Clem108 Or3,445 etc (cf et. Hippantichr 3 extr - εισ ενα τελειον κ. επουρανιον ανθρωπον οι παντεσ καταντησαι επιθυμουμεν) ... D*FG 8pe Clem624 Or3,605 om οι | του υιου του θεου et. Clem624 Orcat171 Ambop75 Hier etc ... FgrG g Clem108 Lcif196 om του υιου ... Victorin *Christi*

14. νηπιοι et. Clem108 Or1,590 etcat171 Cyrioh909 al mu Lcif196 Victorin etc ... A ηπιοι (praecedente -ν) ... Or3,313 om | κυβια cum ℵB*D*FG obP Euthalcod ... ς Ln Ti κυβεια cum AB3CDcEKL al pler | πανουργια: FG 39. 116. ascr praem τη | πρ. τ. μεθοδιαν cum ℵ(A vide post) B*D*FGKLObP al plus10 Euthalcod (editum est etiam Or1,590) ... ς Ln πρ. τ. μεθοδειαν cum BcCDcE al longe pler Chr etc ... A cop πρ. τασ μεθοδιασ, 17. πρ. την μεθοδον, Or3,313 εν τη μεθοδεια ... d e g Or int3,921 Lcif196 Victorin Ambrst *ad remedium*. Contra f vg Hier al *ad circumventionem* | τησ πλανησ (Or3,313 του πλανουσ): A add του διαβολου :: cf 6, 11

15. αληθευοντεσ δε et. Clem108 etc ... FG αληθιαν δε ποιουντεσ, item *veritatem autem facientes* d e f g vg Lcif196 Victorin Ambrst Hier ad h. l. (sedquaest10 algas *verit. aut. loquentes*) etc | αυξησωμεν: FgrGgr

αὐτὸν τὰ πάντα, ὅσ ἐστιν ἡ κεφαλή, Χριστός, 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζόμενον διὰ πάσησ ἁφῆσ τῆσ Col 2, 19
ἐπιχορηγίασ κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸσ ἑκάστου μέρουσ τὴν αὔ-
ξησιν τοῦ σώματοσ ποιεῖται εἰσ οἰκοδομὴν αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶσ περιπατεῖν καθὼσ καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ Col 1, 21
νοὸσ αὐτῶν, 18 ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντεσ, ἀπηλλοτριωμέ-

---

115. -σομεν | οσ: DE 73. o | η κεφαλη: D*FG om η, item Clem^{108} – αυξησ. εισ αυτον τα παντα· ταυτα λεγων εισ οικοδομην του σωματ. του χῦ, οσ εστι κεφαλη και αγηρ etc | χριστοσ cum ℵ*ABC 17. 67** 73. Did$^{tri\,412}$ Bas^{3,8} Cyr$^{ioh\,999}$ Dam ... ς praem o cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler Chr Thdrt al

16. συνβιβαζ. cum ℵAB*CD*FG ... ς Ln συμβιβ- cum B^{3}D^{c}EKLP etc | κατ ενεργειαν (17. κατα την ενεργ.): FG d e f g arm^{usc} Ir$^{int\,270}$ Lcif ^{196} Victorin al (non item Amb Ambrst Hier al) om. Contra vide Amb$^{ep\,76,1068}$ *ex quo totum corpus fidelium et sapientium, per harmoniam rationabilem verbi, hoc est enim συναρμολογουμενον, αρμονια του λογου δεδεμενον, id est harmonia verbi compaginatum et compactum atque connexum per omnem iuncturam ministrationis, in mensuram uniuscuiusque partis, augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate: ut adsurgat unum templum dei in omnibus – ut per harmoniam quandam virtutum ac ministeriorum corpus unum ex omnibus rationabilis naturae spiritibus adhaereat capiti suo Christo, ita aedificationis compage connexa ut ne tactu quidem iunctura singulorum adhaerentium discrepare videatur. Hoc est enim quod αφην dixit Graecus της χορηγιασ κατ ενεργειαν εν μετρω.* | εν μετρω: ℵ 3. c^{scr} arm^{usc} om | μερουσ cum ℵBDEF GKL^{b}P al pler d e f g syr^{P} (et.^{mg} graece) arm aeth go Bas^{3,8} ex^{cdd} omn Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ir$^{int\,270}$ Lcif^{196} Victorin Ambrst al ... Gb' μελουσ cum AC 14. 66^{mg} vg syr^{sch} cop Bas^{ed} Chr Cyr$^{ioh\,999}$ Thphyl^{mg} Hier al | του σωματοσ (112. 238. c^{scr} post ποιειται): ℵ om | εισ οικοδομ. αυτου cum ℵD*FG 37. 106. 109. a^{scr} Cyr$^{zach\,660}$ ... ς Ln Ti ε. οικ. εαυτου cum ABCD^{c}EKL^{b}P al pler Chr^{97} Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\,999}$ Thdrt Dam al. Latini *in aedificationem sui.*

17. μαρτυρομαι: P -ρωμαι | εθνη cum ℵ*ABD*FG^{b} 10. 17. 47. 51. 67** d e f g m^{94} vg sah cop aeth^{utr} Clem^{69} Euthal^{cod} Dam^{paris} Lcif^{196} Victorin Hier Ambrst al ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem λοιπα cum ℵD^{b} etc^{EKLP} al pler syr^{utr} go arm Ephr^{1,32} Chr Thdrt (τα λοιπα εθνη τα μηδεπω πεπιστευκοτα λεγει) Dam ad h. l. al :: cf 1 The 4, 5

18. εσκοτωμενοι cum ℵAB 17. Ath^{969} (:: eadem forma Clem$^{rom\,36}$ ex A; plerumq cum altera permutata est, ut Apoc 9, 2. 16, 10; nec aliter in LXX, quemadmodum Ps 73, 20 pro εσκοτωμενοι pleriq εσκοτισμ. substituerunt) ... ς εσκοτισμενοι cum DEFGKL^{b}P al pler Clem^{69} Ephr^{1,32} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam^{paris} al. Or$^{cat\,175}$ utramque formam agnoscere videtur: ὅτε δὲ ἡ διάνοια – τότε ἐσκοτῶσθαι εὐλόγωσ ἂν λέγοιτο. οὔτ' οὖν ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸσ εἶναι δεῖ οὔτε ἐσκοτισμέ-

νοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, 19 *οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.* 20 *ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν,* 21 *εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν* Col 3, 9 *τῷ Ἰησοῦ,* 22 *ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς*

νουσ τῇ διανοίᾳ etc. Rursus[180] habet *ἐσκοτισμένοσ*. | *οντεσ*: ς cum seqq conig ... FG Thphyl om. Non exprimunt d e g Lcif Victorin Ambrst Hier al; habent enim *obscurati intellectu* (Hier *mente*); item f vg m[94] etc *tenebris obscuratum* (m[94] *obcaecatum*) *habentes intellectum* | *αγνοιαν*: FG *αγνωσιαν* | *πωρωσιν*: P 17. *πορρωσιν*

19. *απηλγηκοτεσ* et. syrP mg sr Clem[69] Or[2,153] et[cat 175] et[ps] ap Gall[14,67] etc. Cf Hier ad h. l. „quod autem ait *qui desperantes semetipsos*, id est *απηλγηκοτεσ εαυτουσ*, multo aliud in Graeco significat quam in Latino: *desperantes* quippe *απηλπικοτεσ* nominantur, *απηλγηκοτεσ* autem hi sunt qui postquam peccaverint non dolent." „Exprimamus si possimus verbum de verbo et dicamus *απηλγηκοτεσ* indolentes sive indolorios." (At non mutavit editionem vulgatam.) Item *απηλγηκοτεσ* expresserunt syrP sah (*non dolentes*), cop *habentes dolores* ..... DE *απηλπικοτεσ*, FG *αφηλπικοτεσ*, item *desperantes* d e f g m[94] vg go syr[sch] (*hi qui abseciderunt spem suam*) arm aeth Victorin Ambrst al | *εισ εργασιαν ακαθαρσιασ πασησ*: A vitiose *ε[ισ ακα]θαρσιαν πασησ* | *πασησ* post *ακαθαρσ.* cum NABKLP al pler m[94] vg go sah cop Clem[69] (Or[cat 175] *εισ εργ. ακαθαρσ. απασησ μετα του πλεονεκτειν*) Chr Euthal[cod] Thdrt al (et. Damp[aris]) Hier Ambrst ... DEFG 37. 73. 116. 8[pe] d e f g syr[utr] arm Victorin ante *ακαθαρσ.* | *εν πλεονεξια* et. vg Hier ... DEFG 39. d e f g m[94] aeth Clem[69] Victorin Ambrst al *και πλεονεξιασ*

21. *αληθεια*: FG *η αλ.* Ceterum cf huc Hier[7,624]: „Quia videtur iuxta ordinem textumque sermonis scatere sententia, sic legendum est: *Vos autem non ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, et in illo docti estis deponere vos secundum - veterem hominem qui corrumpitur iuxta desideria erroris: sicut est veritas in Iesu*, ut sit sensus: Quomodo est veritas in Iesu, sic erit et in vobis qui didicistis Christum et audistis illum et docti estis deponere" etc.

22. *αποθεσθαι υμασ*: hal aeth Victorin Pelag *deponite vos*, item Dam paris *αποθεσθε*. Cf et. Cyp[308]: „De hoc ipso ad Ephesios: *Exponite prioris conversationis veterem homin.* etc. Contra Lc[brug]: „Legendum est *deponere*, non *deponite*". | *την προτερ. αναστροφην*: L om | *τασ επιθυμιασ* et. Clem[262. 524] Or[2,579. 763. 773. 787] et[cat 180] Cyp[308] Hil[1128] Aug[ps 25] et[saep] Hier Ambrst etc ... DE d e Terr[ua carn 46] Lcif[196] Victorin *την επιθυμιαν*

ἀπάτησ, 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸσ ὑμῶν 24 καὶ
ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν Col 3, 10
δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆσ ἀληθείασ.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδοσ λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστοσ μετὰ Zach 8, 16
τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 26 ὀργίζεσθε καὶ μὴ Ps 4, 5 (4)
ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιοσ μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, 27 μηδὲ
δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον

---

23. ανανεουσθαι: D^{b} (non item^{c}) 10. 14. 17. 31. 33. 37. 43. 47. 73. 114. k^{scr} al d e f g m^{94} vg sah cop syr^{utr} Clem^{262} (non item^{524}) Chr^{112} Cyp^{308} Lcif^{196} Hil^{1138} Victorin Ambrst Hier al ανανεουσθε | δε: F^{gr}G g aeth om; hinc (ex errore de B) Ln [δε] | τω πνευματι: B praem εν, item sah cop. Nec aliter Chr^{112} com: εν τω πνευματι του νοοσ υμων, φησιν. Sed paullo post dicit τω πνευμ.

24. ενδυσασθαι: ℵB*D^{b}et^{c}(certe^{c} non mutavit^{b})K 4. 10. 14. 31. 37. 43. 47. k^{scr} etc (iidem fere qui ανανεουσθε, sed non 17. al; accedunt vero etiam alii) d e f g m^{94} vg syr^{utr} cop (sah *et induentes*) Clem$^{262.524}$ Eus^{mcell} ^{151} (και το· ενδυσασθε τον καινον ανθρωπ.) Chr Cyp Lcif Hil Victorin Ambrst Hier al ενδυσασθε | εν δικαι. και οσιοτ. et. Clem$^{262.371.524}$ etc ... ℵ* (non item^{c}) εν οσιοτ. κ. δικαι. Similiter Ambrst *in veritate et iustitia.* | τησ (46. 109. 219. om) αληθειασ et. Clem^{ter} Tert$^{res\ carn\ 45}$ (*in iustitia et religione veritatis*) Victorin Hier al ... D*F^{gr}G d e g m^{94} (non f vg) Cyp^{308} Lcif^{196} Hil^{1138} Amb$^{spir\ sa\ 2,646}$ (*in veritate et iustitia et sanctitate*) al και αληθεια, *et veritate.* Praeterea cf ad h. v. Hier^{7,626}: „Quod autem dicit: *qui secundum deum creatus est*, non id ipsum sonat in Latino sermone quod Graeco. *Creatio* quippe apud nos *generatio* vel *nativitas* dicitur; apud Graecos vero sub nomine *creationis* verbum *facturae* et *conditionis* accipitur. Et quod apud nos *conditio*, hoc apud Graecos *creatio* sonat."

25. λαλ. αληθειαν εκαστοσ et. Ir$^{int\ 282}$ Clem^{308} (sed$^{cdd\ 2}$ om εκαστ.) Tert$^{res\ carn\ 45}$ Or$^{int\ 1,29}$ etc (videntur etiam Origenis esse quae cat^{182} sine nomine auctoris praebet: το δε· λαλειτε αληθ. εκαστ. etc, quam in rem cf Hier) ... ℵ* (non item^{c}) εκαστ. αληθ. | μετα του: ℵ* (non item^{a}) προσ τον | αλληλων: ς (non ς^{e} Gb Sz) αλληλοιν sine teste ut^{vid}

26. οργιζεσθε: F^{gr}G g m^{86} go Tert$^{res\ carn\ 45}$ Victorin^{bis} add δε | επι (*super iracundiam vestram* d e f m^{86} vg etc, g *super iracundia vestra*): D^{gr*} 3. εν | παροργισμω sine articulo cum ℵ*AB ... ς Ti praem τω cum ℵ^{c}DEFGKLP al omn^{vid} Clem^{308} Dial^{813} Ath^{669} Epiph^{507} Ps-Ath$^{323.406.629}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 329.651}$ al

27. μηδε (Gb″) cum ℵABDEFGKLP al plu (9 ap Scri) Clem^{308} etc ... ς μητε cum minusc Chr^{119} (non item^{118}) Thdrt ... 3. 114. Thphyl μη, item Clem^{371} (sed non affert una quae praecedunt) Or^{2,608} (καὶ τὸ· μὴ δῶτε etc). Cf et. m^{82} vg Cyp^{102} al (non item Hier; Ambrst fluct lectio) *nolite locum dare*

δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ
μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. 29 πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στό-
ματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν
τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. 30 καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ
1, 13 πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυ-
Col 2, 8 τρώσεως. 31 πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ

---

28. ταις ιδιαις χερσιν το αγαθον cum ℵ*ADEFG 37. (47. omisso χερσιν) 57. 73. 116. 8Ppe d e f g vg (et. fu demid etc) go cop sah (το αγαθ. post ινα εχη posito) arm aeth syrsch et arm (hi2 ταις ιδ. χερσ. post κοπιατω pon) syrP (το αγ. τ. ιδ. χ.) Basregg485 Euthalcod Antioch1063 Damparall565 (et.paris) Hier Augserm dom2 etcontmendac al. Item κ al fere15 Thdrt το αγαθ. ταις ιδι. χερσ. (46. ταις χε. αυτου) ... ς Ti το αγαθ. ταις χερσιν cum L al plu Chr121 Dam ad h. l. Thphyl Oec. Item ℵcB am Ambrst ταις χιρσ. το αγαθον ... P 17. 67** m93 Clem 308 et871 το αγαθον (omissis τ. ιδ. χε.), contra Tertres carn45 manibus (omisso το αγαθον). Cf et. Epiph93 εργαζομενοι ταις ιδιαις χερσιν ινα δυνησθε και τοις μη εχουσι μεταδουναι :: videtur ιδιαις huic loco contra τον κλεπτοντα scripto parum aptum esse habitum. | ινα εχη (8Ppe σχη): ℵ* Clem871 ινα εχητε (ℵ* -ται) ... LP 17. 114. 116. al ινα εχει | μεταδιδοναι: D*FG Clem871 (non item308) Damparis μεταδουναι (E μεταδόναι confusis lectionibus D*etc)

29. αλλα cum BD* ... ς αλλ cum ℵADcEFGKsilLP etc | αγαθος: FG add εστιν, item f g demid tol allachm | της χρειας cum ℵABDcE**KLP al fere omn am fuvict tol demid syrutr sah cop arm (aeth, sed libere circumscribit) eddsr ap Hier Clem871 Orcat181 Chr Euthalcod Thdrt Dam al Hier. Et Hier7,683 sic: „Pro eo autem quod nos posuimus *ad aedificationem opportunitatis*, hoc est quod dicitur Graece της χρειας, in Latinis codicibus propter euphoniam mutavit interpres et posuit *ad aedificationem fidei*“. Contra Lcbrug: „Non legas *opportunitatis* pro *fidei*“..... Gb' της πιστεως cum D*E*FG 46. d e f g vgcle (et fu* *opportunitatis fidei*) go armmg (in eddamst etconst) Nyss1,449 (in Ecclesiasten7) Basregg428. 485 etalib al Tertres carn45 Cyp57 Victorin Ambrst al | δω: D*FG δοι, K μεταδιδω

30. λυπειτε: KL al10 Cyrhr282 Basregg428 (seddcdd2 λυπειτε) Thdrt λυπητε | το πνευμ. το αγι. et. Thdot ap Clem971 Or(utvi)cat185 Ath523 etalib Cyrhr Basregg etoth880 Cyrglaph127 etc Tertres carn45 (*spir. dei sanct.*) etmart1 (om *dei*) Cyp252. 306 Hil803 Victorin Ambrst al ... D* etcEFG d e g go το αγι. πνευ. | του θεου: 2. 49. aeth Ath553 (non523) Epiph893 et2,78 Chr123 Tertmart1 om

31. θυμος και οργη cum ℵABKLP al pler go etc Orcat187 Baseth288 Chr 125 Euthalcod al mu Hier (*furor et ira*) ... DEFG 37. 46. 55. 73. 116. d e f g vg cop Clem308 Ps-Ath823 Cyp252. 306 Ambrst οργη και θυμος (*ira et indignatio*) ... Tertres carn tantum *ira* habet, Victorin tantum *indignatio*. De differentia θυμου et οργης cf Orcat186: ὀργή ἐστιν ἐπιθυμία πονηρίας τοῦ δοκοῦντος οὐ προσηκόντως ἠδικηκέναι - θυ-

βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. 32 *γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς* Col 3, 12 a
καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

V.

1 *Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά,* 2 *καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ* Ga 2, 20
παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

3 *Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομα-* Col 3, 5. 15

μὴν δέ (φασιν) ὀργὴν ἐναρχομένην etc. | *καὶ κραιγη*: L om (115. habet in mg) | *καὶ βλασφημια*: 17. om | A *αρθητων*

32. *δε* cum ℵADᶜEKLP al pler f vg sah cop syrP (syrˢᶜʰ aethᵘᵗʳ *et* -) Chr Euthalᶜᵒᵈ Thdrt Dam (et. Damᵖᵃʳⁱˢ) Thphyl Tertʳᵉˢ ᶜᵃʳⁿ⁴⁵ Victorin Ambrst Hier al ... D*FGʳᵍ G 61ᵉᶜᵗ 14ˡᵉᶜᵗ ˢᵉᵐᵉⁱ d e g (go ambiguum) *ουν* ... Ln (sed errat de d) om cum B 32. 47. 69. 177. 14ˡᵉᶜᵗ kˢᶜʳ arm Clem³⁰⁸ Orᶜᵃᵗ ¹⁸⁶ Damᵖᵃʳᵃˡˡ ³²⁹· ³⁵³ Oec | DEFG *ευσπλανχνοι* | *ο θεος εν χριστω* (sic Antioch¹¹³⁴; item Tertʳᵉˢ ᶜᵃʳⁿ⁴⁵ *sicut et deus vobis donavit in Christo*): 14. 48. 62. 72. 114. Antioch¹¹¹⁶ Damᵖᵃʳᵃˡˡ ³³⁸ Tertᵖᵘᵈⁱᶜ² libere (*donantes invicem sicut et Christus donavit nobis*) *ο χριστος*, 11. 39. Thdrt Dam ad h. l. etᵖᵃʳᵃˡˡ ³⁵³ *ο θεος* tantum | *υμιν* cum ℵAFGP al plu d e f g vgᶜˡᵉ (et. fuˢ demid tol etc) go sah cop aeth Clem³⁰⁸ Orⁱⁿᵗ ⁴,⁶⁷¹ Chr¹⁸³· ¹⁸⁸ Euthalᶜᵒᵈ Damᵖᵃʳⁱˢ bis al Tertʳᵉˢ ᶜᵃʳⁿ⁴⁵ Victorin Ambrst Hier al ... Gb' Ln *ημιν* cum BDᵍʳEᵍʳKL al plus³⁰ (10 ap Scri) am fu* syrᵘᵗʳ arm Orᶜᵃᵗ ¹⁸⁶ Chr¹⁸⁹ Thdrt Dam parall ³²⁹· ³⁵³ (ad h. l. om) Thphyl

V. 2. *υμας* cum ℵ*ABP 32. 37. 71. 73. 116. 122* 238. 61ᵉᶜᵗ* m¹⁶ sah aethᵘᵗʳ Clem³⁰⁶· ⁵²⁴ (Ath⁴⁴³ fluct lectio) Euthalᶜᵒᵈ Damᵖᵃʳⁱˢ bis Thphyl Victorin (Ambᶠⁱᵈ ¹ fluct lectio) ... ς Ln *ημας* cum ℵᶜDEFGKL al pler d e f g vg syrᵘᵗʳ cop arm go Basʳᵉᵍᵍ ⁴⁷⁴· ⁵¹² etᵇᵃᵖᵗ ⁶⁹⁶ Chr Thdrt Dam ad h. l. al Hier Ambrst al | *υπερ ημων* (Dᵍʳᴇᵍʳ post *προσφοραν* pon) cum ℵADEFGKLP al pler d e f g vg syrᵘᵗʳ cop arm go Clem⁵²⁴ Or⁴,³⁰¹ (*παρα τω παυλω λεγομενον· εαυτον παρεδωκεν υπερ ημων θυσιαν τω θεω*) Basʳᵉᵍᵍ ⁴⁷⁴ etᵇᵃᵖᵗ ⁶⁹⁶ Chr Thdrt Dam ad h. l. Dampᵃʳⁱˢ ˢᵉᵐ (Thphyl om) Hier Ambrst al (Ambᶠⁱᵈ ¹ ut ante) ... Ti *υπερ υμων* cum B 37. 73. 116. m¹⁶ sah aethᵘᵗʳ Damᵖᵃʳⁱˢ ˢᵉᵐ Victorin | *προσφοραν κ. θυσιαν*: ℵ *θυσ. κ. προσφ.* (Or⁴,³⁰¹ om *προσφ. και*)

3. *πορνεια* ut BDᶜKˢⁱˡL al pler ... NAD*FGP al -*νια*. Cf ad 1 Co 6, 13. | *πασα* post *ακαθαρσια* cum ℵABP 17. 31. 39. cop (sah post *πορν.*) Clem²²⁸ Or(vid)ᶜᵃᵗ ¹⁹¹ Euthalᶜᵒᵈ Tertᵖᵘᵈⁱᶜ ¹⁷ ... ς ante *ακαθ.* cum DE FGKL al pler d e f g vg Clem⁵²⁴ Basᵉᵗʰ ²⁸⁸ Chr Thdrt ad h. l. Dam al

ζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, 4 καὶ αἰσχρότης ἢ μωρο-
λογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία·
5 τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ
Ga 5, 21 1 Co 6, 9 s πλεονέκτης, ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
2 Th 2, 3 Col 3, 6 Ro 1, 18 βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. 6 μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς
λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
1 Th 5, 6 ἀπειθείας. 7 μὴ οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν. 8 ἦτε γάρ ποτε
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, — 9 ὁ

Victorin Hier Ambrst ... 37. Bas$^{esa\ 594}$ Thdrt$^{4,470.\ 1034}$ om | FG^{r}G^{gr} *ονομαζετω*

4. *και αισχροτης* cum ℵBD^{c}KLP al pler syrP cop arm (aeth^{utr} *αισχρ. δε και μω. και ευτρ.*) Clem^{534} Bas$^{eth\ 288}$ Chr Thdrt Dam al Hier ... Gb″ Ln *η αισχρ.* cum AD*FG 23. 31. 39. it vg sah (go om) Euthal^{cod} Antioch^{1105} Ir$^{int\ 282}$ Victorin Ambrst al (syr^{sch} *μητε αισχ.*) (Clem^{198} om copulam) | *η μωρολογ.* (Gb″) cum ℵ*AD*FGP 23. 31. 39. c^{ucr} it vg sah syrP arm go (syr^{sch} *μητε*) Bas$^{eth\ 288}$ Euthal^{cod} Antioch^{1105} Ir$^{int\ 282}$ Victorin Ambrst ... ς Ti *και μωρολογ.* cum ℵ^{a}BD^{c}KL al pler cop aeth^{utr} Clem$^{198.\ 534}$ Chr Thdrt Dam al Hier | α *ουκ ανηκεν* (Gb′) cum ℵA BP (17. omisso α) 31. 67** 73. syrP^{mg} G^{gr} arm Clem^{534} Euthal^{cod} Antioch^{1105}, item *quae ad rem non pertinet* (*pertinent* g am Cyp^{317} Ambrst Hier) d e f g vg Ir$^{int\ 282}$ Cyp^{317} Victorin Ambrst Hier al ... ς Ti *τα ουκ ανηκοντα* cum DEFGKL al pler (Clem^{300} *μηδε τα ευτραπελα μηδε τα μη ανηκοντα*) g sub *aut* (*t ad rem non pertinentia*) Bas$^{eth\ 288}$ Chr Thdrt Dam al

5. *ιστε* cum ℵABD*FGP al^{30} it vg go sah cop arm Clem$^{270.\ 534}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 961}$ al Cyp^{74} (*scitote intellegentes* ut it vg) Vig^{varim} ... ς (= Gb Sz) *ιστε* cum D^{c}EKL al plu Thdrt Dam Thphyl; item syr^{sch} (*hoc autem fueritis scientes*) etP, item *scitote* aeth Victorin Amb$^{fid\ 3}$ Ambrst Hier al | ο *εστιν ειδωλολατρης* (Gb′) cum ℵB 17. 67** Cyr$^{thes\ 961}$ Hier (*aut avarus quod est idolis serviens*, ita^{bis}). Item ο *εστιν ειδωλολατρια*, *quod est idolorum servitus* (Amb$^{fid\ 3}$ *idololatria* et^{mss} *-latra*) FG it vg go Cyp Victorin Ambrst al ... ς Ti *οσ εστιν ειδωλολατρης* cum ADEKLP al pler syrP (syr^{sch} *aut cultor idolorum*, sed^{cod} *qui est* –, aeth *et qui* etc) cop arm Clem^{270} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Cf Le Brug: „*alterius versionis est ea lectio quae habet* qui est idolorum servus." | *εν τη βασιλεια*: FG^{r}G g *εισ την βασιλειαν* | *τ. χριστου κ. θεου*: FG^{r}G g ar^{e} Ambrst Zeno^{2,6} *τ. θεου κ. χριστου* ... aeth^{utr} arP Thdrt^{3,215} (ad 1 Co 8, 6) *χριστου του θεου*, 14. om *και θεου*

6. *γαρ* et. Ir$^{int\ 264}$ Cyp$^{54.\ 112.\ 202}$ etc ... ℵ* (non item^{a}) Tert$^{pudi\ 17}$ om. Libere Thaum$^{can\ 2}$ (Gall^{3,403}) *πορνεια γαρ, φησι, και πλεονεξια, δι α ερχεται η οργη του θεου επι* etc

7. *συνμετοχοι* cum ℵAB*D*FG ... ς Ln *συμμετ–* cum B^{3}D^{c}EK^{sil}LP al certe pler Euthal^{cod} etc

8. *νυν* et. Clem^{114} Or^{4,73} Thaum$^{can\ 2}$ etc ... FG *νυνει*

γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ Ga 5, 22
ἀληθείᾳ, — 10 δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, 11 καὶ Ro 12, 2
μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον
δὲ καὶ ἐλέγχετε. 12 τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν
ἐστιν καὶ λέγειν· 13 τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φα-
νεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. 14 διὸ λέγει· ἔγειρε (Is 60, 1. 26, 19)
ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ
Χριστός.

9. φωτος cum ℵABD*K*FGP 6. 10. 17. 47. 67** 179. 213. it vg go syr^{sch} cop arm aeth (Or)$^{cat\,194}$ (urget ipsum φωτος) Thaum$^{can\,2}$ (Gall^{3,403}) Euthal^{cod} Lcif^{218} Victorin Ambrst Hier al ... ς (= Gb Sz) πνευματος cum D^{c}K**KL al pler syr^{p} Chr Thdrt Dam al | αγαθωσυνη cum ℵABK^{vi} etc ... DEFGLP 37. al αγαθοσυνη

10. τω κυριω et. (Or)$^{cat\,193}$ Thaum$^{can\,2}$ Aug$^{adim\,3,147}$ etc ... D*FG d e f g m^{63} vg Victorin Ambrst Hier al (Lcif^{218} om) τ. θεω

11. συνκοινω- cum ℵAB*D*FGL ... ς Ln συγκοιν. cum B^{c}D^{c}EK^{sil}P al certe pler etc ... 47. κοινωνειτ. | ακαρποις et. Or$^{cat\,193}$ (cf Hier) Thaum$^{can\,2}$ Bas$^{bapt\,668}$ etc: 61. 62. b^{scr} o^{scr} ακαθαρτοις, 30* n^{scr*} ατακτοις. Praeterea cf ad totum h. l. Or (huius esse ex Hier clarum fit) $^{cat\,195}$ ἐπεὶ δὲ ἀπήρτηται τὰ τῆσ φράσεωσ, δοκεῖ μοι οὕτωσ ἂν ἀποκατα-στῆναι· (Hier: *Quia vero in hoc loco contextus eloquii videtur esse turbatus et tota scatere sententia, sic ordini sermo reddendus est*) μη ουν γινεσθε συμμετ. αυτων, δοκιμαζοντεσ τι εστ. ευαρ. τω κυριω. ει και ητε ποτε σκοτοσ, νυν δε φωσ οντεσ εν κυριω, ωσ τεκνα φωτοσ περι-πατειτε, τουσ καρπουσ επιδεικνυμενοι του φωτοσ, εν παση αγαθο. και δικαι. και αληθεια, και μη συγκοινωνειτε τοισ εργ. τ. ακαρπ. του σκοτουσ.

13. φανεροῦται et. Thaum$^{can\,2}$ etc ... AK**L 2. 37. 38. 73. c^{scr} al pauc -ροῦνται | γαρ: 109. Sedul Bed (uterq ad h. l.) δε, g *autem t enim*

14. Ad h. v. G^{img} notat: *in secreto enoch.* | εγειρε cum ℵABDEFGKLP al plu Mcion$^{epiph\,318}$ et^{372} Clem^{70} Or^{2,552} et$^{cat\,197\,ter}$ Ath^{472} cod Epiph^{396} Euthal^{cod} etc ... ς (= Gb Sz) εγειραι cum minusc sat mu Naass$^{hipp\,104}$ Hipp$^{antichr\,65}$ Or$^{cat\,197\,sem}$ Ath^{472} ed Chr^{147} Thdrt | επιφαυσει σοι ο χριστοσ et. Mcion^{epiph} bis Naass$^{hipp\,104}$ Hipp$^{antichr\,65}$ Clem^{70} (addito κυριοσ) Or^{2,552} et^{527} et$^{cat\,197}$ et$^{int\,4,698}$ Ath^{472} Epiph^{396} Chr^{147} Euthal^{cod} „ἕνια τῶν ἀντιγράφ." apud Thdrt (probante Thdrto) Dam al (Archel^{506} „sicut et alit: *Et illuminabit Christus*") Aug$^{ioh\,22}$ et^{23} (*illuminabit te Chr.*) Hier al ... D* nonnulli ap Chr^{147} (οἱ μὲν „ἐπι-φαύσει," φασί, „τοῦ χριστοῦ", οἱ δὲ „ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός" μᾶλλον δὲ τοῦτό ἐστι.) nonnulli ap Hier (vide post) Thdrt (sed praefert alteram lectionem) d e Or$^{int\,2,400}$ et^{3,78} Victorin Ambrst al επιψαυσει του χριστου, *continges Christum.* Inprimis cf Hier^{7,647}: „Quaerat aliquis, quisnam sit iste qui dicat: *Surge qui dormis, et exsurge a mortuis;* aut cuius testimonio apostolus sit abusus. Et quidem qui

Col 4, 5 15 *Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί,* 16 *ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί*

---

simplici responsione contentus est, dicet in reconditis eum prophetis et his quae vocantur apocrypha haec lecta in medium protulisse, sicut in aliis quoque locis illum fecisse manifestum est: non quod apocrypha comprobaret, sed quod et Arati et Epimenidis et Menandri versibus sit abusus ad ea quae voluerat in tempore comprobanda." „Alius vero, quasi *προσωποποιΐαν* spiritus sancti apostolus figuraverit, ad exhortationem paenitentiae haec dicta memorabit. Ego certe secundum paupertatulam meam omnes editiones veterum scripturarum ipsaque Hebraeorum volumina diligenter eventilans nunquam hoc scriptum reperi. Nisi forte et hoc dicamus: quomodo olim prophetae in concione populi loquebantur: *Haec dicit dominus*, et: *Quoniam dominus loquutus est*, ita et apostolum spiritu sancto plenum repente in verba quae in se Christus loquebatur erupisse atque dixisse: *Haec dicit dominus.*" „Scio me audisse quemdam de hoc loco in ecclesia disputantem, qui in theatrale miraculum nunquam ante visam formam populo exhibuit, ut placeret: Testimonium hoc, inquiens, ad Adam dicitur in loco calvariae sepultum, ubi crucifixus est dominus, qui calvariae idcirco appellatus est quod ibi antiqui hominis esset conditum caput. Illo ergo tempore, quo crucifixus dominus super eius pendebat sepulchrum, haec prophetia completa est dicens: *Surge Adam qui dormis, et exsurge a mortuis*, et non ut legimus *ἐπιφαυσει σοι χριστος*, id est *orietur tibi Christus*, sed *ἐπιψαυσει*, id est *continget te Christus*, quia videlicet tactu sanguinis ipsius et corporis dependentis vivificetur atque consurgat." „Unum quod scio loquor, cum loci istius interpretatione atque contextu sensus iste non convenit." Cf ad haec et. Or$^{cat\ 197}$ *ὁ μὲν οὖν τις φήσει ἔν τινι τῶν προφητῶν ἀνεγνωκότα ταῦτα τὸν ἀπόστολον ἀναγεγραφέναι· ἕτερος δὲ αὐτὸν τὸν ἀπόστολον προσωποποιεῖν τινὰ ἐκ τοῦ πνεύματος λεγόμενα εἰσ προτροπὴν τὴν ἐπὶ μετάνοιαν* etc. Ibidem Severian: *δῆλον οὖν ὅτι ἐν ἑνὶ τούτων τῶν πνευματικῶν ψαλμῶν ἦτοι προσειχῶν ἔκειτο τοῦτο.* (Paullo ante, i. e.^{196}, in eis quae ad v. 14. adnotata sunt non pro singulari lectione - cum Treg ad h. l. - habendum est „*επιψαυσει σοι ο χριστος*," sed *επιψαυσει* per incuriam ibi editum est pro *ἐπιφαύσει*, ut recte Chr^{147} habet, unde hausit catena.) Adscriptum huic loco scholium praebet Damparis hunc in modum: *ταύτην περιηχεῖν τὴν φωνὴν τοῖσ ἀπ' αἰῶνοσ κεκοιμημένοισ τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου σάλπιγγα παρειλήφαμεν.*

15. *ουν*: ℵ^{c}A vg cop (post *ακριβ.*) Pelag add *αδελφοι* | *ακριβως* (Latini *caute*) ante *πως* cum ℵ*B 17. 31. 73. 80. 118. cop Or$^{cat\ 195}$ (*ο δε βλεπων ακριβως πως περιπατησει παντως εστι σοφος*) et^{196} (*επει πρόθεσίν τινεσ ἔχουσι χρηστοτέραν, οὐ σοφοὶ δὲ τυγχάνοντεσ, θέλουσι βλέπειν ἀκριβῶσ πῶσ περιπατοῦσι, προσέθηκε τό· μη ωσ ασοφοι αλλ ωσ σοφοι. σοφίασ δὲ ἔργον τὸ βλέπειν ἀκριβῶσ* -) Chr$^{153\ bis}$ (*etsemel λεγων· βλεπετε πωσ περιπατειτε.* Paullo post vero est *βλεπετε πωσ*

εἰσιν. 17 διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 18 καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 19 λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ Col 3, 16
ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, 20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν Col 3, 17
ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί,
21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. 22 αἱ γυναῖκες τοῖς Col 3, 18 1 Pe 3, 1

ακριβ. περιπατ., nec aliter[11,208]) Dam$^{parall\ 656}$ ... d e aeth^{utr} om plane ... ς Ln Ti post πως pon cum ℵ^{c}AD$^{E^{gr}}$E^{Gr}FGKLP al pler f g vg syr^{utr} arm (Chr^{bis} vide ante) Thdrt Dam al Lcif^{195} Victorin Ambrst Hier al

17. συνιετε cum ℵABP 17. 67** 73. 118. syr^{sch} arm aeth Chr^{cod} Euthal cod Antioch^{1035} Dam$^{parall\ 562}$ (et^{656} συνετε) Hier ... ς Ti συνιεντες c. D^{c}EKL al pler Ephr^{2,77} et^{156} Chr$^{153.\ 154}$ Thdrt Dam ad h. l. et^{paris}, item συνιοντες D*FG, *intellegentes* it vg go cop syrP Lcif^{195} Victorin Ambrst al | το θελημα et. ℵ^{c} ... ℵ* το φρονημα | τ. κυριου (B add ημων) ct. Ephr^{2,156} Euthal^{cod} etc Lcif Victorin Ambrst etc ... A 14. 55. 66** 109. 115. 178. 8^{pe} 8^{pe} d e vg^{cle} am* demid al^{lachm} (non item am** fu tol harl) (syr^{sch} anceps) Ephr^{2,77} Dam$^{parall\ 656}$ (et^{paris}) Thphyl Hier al τ. θεου

18. αλλα: 10. 37. 71. 116. 8^{pe} arm add μαλλον | εν πνευματι: FG εν τω πνευμ.

19. εαυτοις (39. 47. αυτοις): L εαυτους | ψαλμοις cum ℵADE^{gr}E^{Gr}FGKL al pler f vg$^{cdd\ lachm}$ Eus$^{ps\ 609}$ Cyr$^{hr\ 290}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Tert marc^{5,18} ... BP 17. 67** 73. 116. 118. d e vg go Chr^{155} Victorin Ambrst Hier al praem εν, hinc Ln [εν] | πνευματικαις: B d e (Ambrst fluct lectio) om, hinc Ln [πνευμ.] ... A add εν χαριτι | και ψαλλοντες: 37. 61. 114. 116. al plus^{5} go (item syr^{sch}) om | τη καρδια cum ℵ*B Or$^{cat\ 201}$ (τουτο γαρ εστι το ψαλλειν και αδειν τη καρδια τω κυριω) ... ς Ti εν τη καρδια cum KL al pler syrP txt arm aeth utr Chr$^{155\ semel}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl Oec ... Gb' Ln εν ταις καρδιαις cum ℵ^{c}ADEFGP 47. 8^{pe} it vg go syr^{sch} etP mg cop Bas regg^{464} Chr$^{155\ sem}$ Victorin Ambrst Hier al

20. υπερ παντων: F^{gr}G g υπ. υμων, Thdrt^{4,1278} υπ. παντ. υμων | 17. 73. 118. εν τω ονοματι | τ. κυρ. ημων: ℵ om ημ. | ιησου χριστου: B χρι. ιησ. | τω θεω κ. πατρι: D*EF^{gr}G 37. 116. d e g go arm Victorin Vig varim τ. πατρ. κ. θεω

21. αλληλοις: L -λους | χριστου cum ℵABLP al fere[95] f vg syr^{utr} cop arm aeth go Or(vid)$^{cat\ 201}$ et Or$^{int\ 2,61}$ Bas$^{regg\ 415}$ Chr Dam^{com} Victorin Ambrst al ... DE 35. d e χριστου ιησου, F^{gr}G g ιησου χριστου ... ℵ κυριου ... ς (= Gb Sz) θεου cum minusc plu Clem^{592} Euthal cod Thdrt Dam^{txt}

1, 22 1 Co 11, 3 ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ, 23 ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. 24 ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, 26 ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ

Col 3, 19 1 Pe 3, 7

---

22. τοις ιδι. ανδρασιν sine additam cum B cdd^{gr} ap Hier Clem^{592} (citat vv. 21—25). Sic autem Hier ad h. l. „Hoc quod in Latinis exemplaribus additum est: *subditae sint*, in Graecis codd. non habetur, siquidem ad superiora refertur et subauditur: *subiecti invicem in timore Christi*, ut απο κοινου resonet *subiectae, et mulieres viris suis sicut domino*. Sed hoc magis in Graeco intelligitur quam in Latino." ... ς (Gb^{00}) add υποτασσισθε cum KL al plu syr^{utr} Chr al, item post γυναικες DEFG^{gr} d e g 19^{lect} ... Ln add υποτασσεσθωσαν cum ΝΑΡ al fere^{10} (et. cat^{txt}) f vg go cop arm aeth Clem^{308} (sed ibi tantum v. 22 affert) Bas$^{eth\ 309}$ (sed incipit locus a versu 22) Euthal^{cod} Thdrt Dam parall^{406} et Dam^{paris} Or$^{int\ 3,61}$ Victorin Ambrst al

23. ανηρ cum ΝABDEFGKLP al plu (9 ap Scri) Euthal^{cod} Dam ad h. l. et$^{parall\ 406}$ et^{paris} ... ς (= Gb Sz) praem ο cum minusc mu Clem^{592} Chr^{168} Thdrt al | εστιν (112. al pauc Euthal^{cod} add η) κεφαλη (ante της γυναικ.): B 37. 73. 80. 115. 116. al pauc f vg (non d e g) Bas$^{eth\ 309}$ Tert$^{marc\ 5,18}$ Or$^{int\ 3,61}$ al κεφ. εστ. | 17. Chr^{165} om κεφαλη ante της εκκλ. | αυτος sine και cum ℵ*ABD*E*FG 72. 73. 112. 178. d e f g vg cop Clem^{592} Euthal^{cod} Or$^{int\ 3,61}$ Victorin Ambrst Hier al ... ς (= Gb Sz) praem και cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}E**KLP al pler syr^{utr} arm aeth go Bas$^{eth\ 309}$ Chr$^{168.\ 165}$ Thdrt Dam (et.^{paris}) al. Item αυτος sine εστι cum ℵ*ABD*E*FG 17. d e f g vg aeth Clem^{592} Euthal^{cod} Or^{int} Victorin Ambrst al ... ς (Gb^{00}) add εστι cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}E**KLP al pler syr^{utr} cop arm go Bas$^{eth\ 309}$ Chr Thdrt Dam (et. Dam^{paris}) Hier | σωτηρ cum ℵ^{c}BDEFGKLP al pler Chr^{165} Euthal^{cod} Thdrt Dam (et.^{paris}) al ... ℵ*A 3. 17. 57. 70. Clem Bas^{eth} (ita ex^{cdd} ed^{garn}) ο σωτ.

24. αλλα cum BD* ... ς αλλ cum ΝAD^{c}EFGKLP al omn^{vid} etc | ως cum ΝAD*FGP 17. 31. 47. 67** 73. 8^{pc} Clem^{592} Or$^{cat\ 205}$ sem Chr^{165} Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 406}$ (et.^{paris}) ... ς ωσπερ cum D^{c}EKL al pler Or$^{cat\ 205}$ sem Bas$^{eth\ 309}$ Thdrt Dam ad h. l. al ... B om | χριστω et. Or^{cat} et$^{int\ 3,61}$ Bas Chr^{bis} reli ... D^{gr*} κυριω | ανδρασιν cum ΝBD*K*FG^{gr}G 17. 67** d e g Or^{cat} Euthal^{cod} ... ς (Gb^{0}) praem ιδιοις cum AD^{c}K**KLP al pler f vg (hi et Latini reli *viris suis*) syr^{utr} cop arm aeth go Clem Or^{int} Bas^{eth} Chr Thdrt Dam Ambrst Hier al

25. γυναικας sine εαυτων cum ΝAB 17. 23. 49. 57. 70. cat^{txt} et^{com} (ex Chr^{165}) vg^{codd} ap Ln Clem^{592} (ubi accurate exscribit vv. 21—25) Or ^{3,230} Bas^{1,68} Chr^{4,765} et ^{10,187} et^{3,256} Euthal^{cod} Cyrfid^{128} Thdrt$^{2,122\ cod}$ ... ς (Gb^{0}) add εαυτων cum DEKL al pler (sed 37** αυτων) syr^{utr} Clem^{308} libere (τας εαυτων) Chr$^{165\ bis}$ (sed ex eodem loco verba in catenam transierunt sine εαυτων) Thdrt ad h. l. et$^{2,122\ ed}$ Dam al;

καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. 28 οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, 30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ· 31 ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν

2 Co 11, 2 Col 1, 22

Gn 2, 24 Mt 19, 5 1 Co 6, 16

---

item P praem εαυτων. Item FG Thdrt^{4,1268} add υμων. Similiter habent *uxores vestras* it vg go cop arm aeth Or$^{int\,3,17.\ 61.\ 74}$ Victorin Ambrst Hier al.

27. παραστηση: P -στησει | αυτος cum ℵABD*FGLP 6. 10. 17. 23* 31. 47. 49. 57. 67** 73. 115. 118. 137. 178. 8^{pe} it vg go syr^{p} arm (cop, sed non expri αυτος) Or$^{int\,2,252.\ 253}$ et^{2,61} Ephr^{3,234} Bas$^{bapt\,621}$ Euthal cod Thdrt^{2,95} al Victorin Ambrst al ... ς (= Gb Sz) αυτην cum D^{c}EK al longe plu syr^{sch} Chr^{166} et^{2,256} Thdrt ad h. l. Dam al | εαυτω et. ℵ^{c} ... ℵ* αυτω | ρυτιδα: 19* 69. ρυπιδα | η τι et. ℵ^{a} ... ℵ* om

28. οφειλ. οι ανδρ. cum ℵKL al pler syr^{sch} Method$^{epiph\,581}$ Chr^{168} et^{2,259} Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item B 17. syr^{p} arm? οφ. και οι ανδρες ... Ln και οι ανδρ. οφειλ. cum ADEFGP 213. it vg cop go Clem^{595} Victorin Ambrst Hier al | εαυτων pri loc: L om | ως τα εαυτ. σωματα et. Clem^{593} ℵ^{c}: Clem^{308} ως τα ιδια σωμ., ℵ* ως τ. ε. τεκνα ... D*E* cop (om εαυτ.) Victorin ως το εαυτ. σωμα, item sed omisso ως d e (unde fit: *Sic et viri debent diligere uxores suas. Suum corpus diligit qui uxorem suam diligit et se ipsum diligit*), nec aliter Ambrst, nisi quod ultima verba εαυτον αγαπα (*et se ipsum diligit*) om | αγαπων: DE d e vg Victorin Ambrst Hier post τ. εαυτ. γυναικα (*uxorem suam*) pon. Praeterea Chr^{166} praeterit o αγαπων usq αγαπα.

29. γαρ: 17. om | την εαυτου σαρκα et. ℵ^{c} Meth^{684} Or$^{int\,4,691}$ Victorin (hi^{2} *suam carnem*, ut et. d e g) ... ℵ* την σαρκ. αυτου, item *carnem suam* f vg Tert$^{marc\,5,18}$ Or$^{int\,3,61}$ Ambrst Hier al | αλλα cum ABD^{c}ELP al mu (7 ap Scri) Dam ... ς αλλ cum ND*FGK^{all} al plu Method^{684} Chr Thdrt al | εκτρεφει: 219** g^{ser} τρεφει | και θαλπει αυτην (et. vg Tert^{marc} Or$^{int\ bis}$ Ambrst Victorin al): DEFG d e f g go αυτην και θαλπει ... Meth^{684} om αυτην | καθως και: L om και | ο χριστ. cum ℵABD*FGP 17. al^{25} it vg syr^{utr} cop sah (ap Gb) arm aeth go Or$^{int\ bis}$ Method Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam$^{parall\,641}$ al Tert^{marc} Victorin Ambrst Hier al ... ς (= Gb Sz) ο κυριος cum D^{c}EKL al plu Dam ad h. l. Oec

30. τ. σωματος αυτου sine additam cum ℵ*AB 17. 67** cop aeth^{utr} Method^{684} (vv. 28—32 accurate affert) Euthal^{cod} (fortasse sic etiam Or$^{int\,5,61}$: postquam enim plene fere attulit 5, 21—30, ad extrema *quia membra sumus corporis eius*, adscribit *et reliqua*) ... ς (Gb^{o}) Ti add εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου (:: ut LXX) cum

πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικί, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 *τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν,*

$\aleph^{c}$DEFGLP (item $\aleph$, sed του σωματος pro των οστεων) al fere omn it vg syr^{utr} arm^{ed} (sed^{cdd} om εκ της σαρκ. αυτου) Ir^{294} Ir^{gr} (ex Dam parall) et^{lat} Chr Thdrt Dam al Victorin Ambrst Hier al. Atque Ir quidem sic: „*quoniam membra sumus corporis eius* (Ir^{gr} om), *de carne eius et de ossibus eius*, non de spirituali aliquo et invisibili homine dicens haec: *Spiritus enim neque ossa neque carnes habet*, sed de ea dispositione quae est secundum verum hominem, quae ex carnibus et nervis et ossibus consistit".

31. τον πατερα cum $\aleph$AD^{c}EKLP al omn^{vid} Mcion$^{epiph\ 318}$ et^{372} Or^{1,541} et ^{3,825} et$^{cat\ 206}$ Meth^{684} Tit^{838} (Gall^{5}) Epiph^{706} (ex h. l.?) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln Ti *πατερα* tantum cum BD*FG | *πατερα* sine αυτου cum $\aleph^{*}$BD*FG 17. 67** 73. 115. cat^{txt} it vg syr^{P} arm Or^{1,541} et ^{3,825} et$^{cat\ 206}$ Euthal^{cod} Thdrt^{4,1268} Thphyl^{cod} Tert$^{marc\ 2,5}$ et^{5,18} Cyp^{63} Victorin Ambrst Hier (ex Or) etc ... ς add αυτου cum $\aleph^{c}$AD^{c}EKLP al pler syr^{sch} cop aeth Mcion$^{epiph\ 318}$ et^{372} Meth^{684} Tit^{838} Epiph^{706} (ex h. l.?) Chr Thdrt ad h. l. Dam al | *την μητερα* cum eisdem quibuscum τον πατερα ... Ln Ti om την cum BD*FG. Praeterea P 31. 47. 108* 219** vg syr^{utr} cop arm aeth Or^{3,825} Epiph^{706} Thdrt^{bis} add αιτου | προσκολληθησεται: $\aleph^{c}$D^{c}FG Mcion$^{epiph\ bis}$ et Epiph^{706} κολληθησεται | τη γυναικι cum $\aleph^{*}$AD*FG 17. 37. 116. Mcion$^{epiph\ bis}$ Meth^{684} Epiph^{706} Euthal^{cod}. Item *adhaerebit uxori suae* it vg etc ... ς Ti προς την γυναικα cum $\aleph^{c}$BD^{c}EKL(P omisso προσ) al pler Or^{1,541} et^{3,825} Chr Thdrt^{bis} Dam al :: etiam LXX inter utrumq lectionem fluct. Quod addi solet h. l. pariter atque locis parallelis omnibus αυτου, a testibus plerisque confirmatum, omisimus cum $\aleph^{*}$ (add $\aleph^{c}$) et Mcion$^{epiph\ 318.\ 372}$ (quamvis ita potius Epiph quam Mcion, vide post). Sed Or^{cat} ex eoque Hier om plane και προσκολλ. τη γυναικι [αυτου], nec aliter cat^{txt}. Ita enim Or$^{cat\ 206}$: παρατηρητέον, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις πεποιήκαμεν, ὅτι πολλάκις οὐκ αὐταῖς λέξεσιν ἐκτίθενται τὴν παλαιὰν γραφὴν οἱ τὴν καινὴν διαθήκην γράφοντες. καὶ περὶ μὲν τούτου, ἐν μὲν τῇ γενέσει οὕτω γέγραπται „ἕνεκεν τούτου" καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ἐνθάδε δὲ ἀντὶ τοῦ „ἕνεκεν τούτου" πεποίηκεν ὁ παῦλος „ἀντὶ τούτου"· παραλέλοιπέν τε τὸ μετὰ „τὸν πατέρα" εἰρημένον „αὐτοῦ", καὶ μετὰ τὸ „τὴν μητέρα" δεύτερον εἰρημένον „αὐτοῦ"· ἀλλὰ καὶ τὸ „προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ". Quae quidem Hier ad h. l. (Vall^{7,659}) sic ad comm suum adhibuit: „Quod frequenter adnotavimus, apostolos et evglistas non eisdem verbis usos esse Testamenti Veteris exemplis quibus in propriis voluminibus continentur, hoc et hic probamus, siquidem testimonium istud ita in Genesi scriptum est: *Propter hoc - in carne una.* Nunc autem apostolus pro eo quod ibi habetur ενεκεν τουτου, id est *propter hoc*, posuit αντι τουτου, quod Latine aliis verbis dici non potest; deinde pro *patre suo et matre sua* pronomina abstulit et *patrem* tantum posuit

ἐγὼ δὲ λέγω εἰσ Χριστὸν καὶ εἰσ τὴν ἐκκλησίαν. 33 πλὴν καὶ ὑμεῖσ οἱ καθ' ἕνα ἕκαστοσ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτωσ ἀγαπάτω ὡσ ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

VI.

1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖσ γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο Col 3, 20
γάρ ἐστιν δίκαιον. 2 τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτισ Ex 20, 12

---

et *matrem*; et quod in medio dicitur: *et adhaerebit uxori suae*, hic penitus praetermisit, et tantum quod sequebatur hoc dictum superioribus copulavit et posuit *et erunt duo in carne una*. Hoc autem totum nunc idcirco observavimus, ut etiam in ceteris locis sicubi testimonia quasi de prophetis et de Veteri Test. ab apostolis usurpata sunt et in nostris codicibus non habentur, nequaquam statim ad apocryphorum ineptias et deliramenta curramus, sed sciamus scripta quidem ea esse in V. T., sed non ita ab app. edita et sensum magis usurpatum." Accedit autem ad Origenis in hac re auctoritatem Mcion^{tert} et^{epiph}. Apud Tertullianum enim verba Genesis in eundem prorsus modum exscribuntur, omissis *suum* et *suam* pariter ac verbis *et adhaerebit uxori suae*. Ad quem corrigendus videtur Epiphanii textus, quem vix integrum aut sanum habemus, cf^{373} κἄν τε σὺ ὦ μαρκίων παρακόψῃσ τὸ γυναικί. ἀπὸ τοῦ γὰρ „ἔσονται εἰσ σάρκα μίαν" δήλη σου ἔσται ἡ πᾶσα ῥᾳδιουργία. Ceterum memorabile est, eadem verba quae Or testatur h. l. ab apostolo esse omissa, invita codicum tantum non omnium auctoritate, Marci loco gemino 10, 17 revera omitti gravissimis cum testibus.

32. και εισ την cum ℵADEFGLP al pler it vg syr^{utr} rell Or^{1,541} et^{3,925} et int$^{2,305.\ 4,551}$ Meth^{684} Tit^{339} (Gall^{5}) Chr Euthal^{cod} Severian$^{cat\ 208}$ Thdrt Chron^{33} al mu Cyp^{63} Victorin Hil^{518} Ambrst Hier al (Latini vel *in Christum et in ecclesiam* vel ut f g vg *in Christo et in ecclesia*, d e *in Christo et in ecclesiam*) ... BK 4. 51. 72. 73. al^{10} Ir^{40gr} et^{lat} Or$^{cat\ ioh\ cordor\ 108}$ Epiph^{668} et^{1051} Tert$^{marc\ 5,18}$ om εισ, hinc Ln [εισ]

33. εκαστοσ: F^{gr}G^{gr} 13. 47. εκαστον ... D*E(non item d e)P 73. praem ινα | ουτωσ αγαπατω (P αγαπα) ωσ εαυτον ... DEFG it vg Dam parall^{406} ωσ εαυτον αγαπατω (sed D^{gr*} αγαπα, vg^{ms} ap Ln *dilegit*)

VI. 1. εν κυριω cum ℵAD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{cat\ 208}$ (vide post) Bas$^{eth\ 311}$ Chr (^{182} εν κυριω τουτεστι κατα κυριον) Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 662}$ (et.paris) al Ambrst Hier al. Atque sic Or: ἀμφίβολόν ἐστι τὸ ῥητόν· ἤτοι γὰρ τοῖσ ἐν κυρίῳ γονεῦσιν χρὴ ὑπακούειν τὰ τέκνα, ἢ ἐν κυρίῳ δεῖ ὑπακούειν τα τέκνα τοῖσ γονεῦσιν etc. Eadem transtulit Hier^{7,662} ..... Gb^{0} Ln om cum BD*FG d e f g Clem^{308} (certe non add εν κυρ., pergit vero statim οι πατερεσ, μη παροργ.) Tert$^{marc\ 5,18}$ Cyp^{324}

2. και τ. μητερα sine additam et. Or^{4,357} et$^{int\ 1,85.\ 3,831}$ etc ... F^{gr}G 37. 47. 115. 219. 238. al pauc g vg^{cle} (non item am fu demid harl* tol

ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ
Col 3, 21 μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. 4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ
τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.
Col 3, 22
2 Co 7, 15
Phil 2, 12 5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου
καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, 6 μὴ
Col 3, 22 κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ

---

etc) syr^{sch} cop aeth Or$^{cat\,209}$ Thdrt Antioch^{1202} Cyp^{224} Pelag add *σου* | *εστιν* et. Or^{cat} et$^{int\ bis}$ etc: B 46. om, nec exprim aeth | *επαγγελια*: DEFG praem *τη* ... 3. 73. 115. Bas$^{eth\,311}$ Chr$^{181\,com}$ (et. cat^{210}) Antioch^{1208} Thphyl *επαγγελιαισ* | *ητισ εστιν* usque *επαγγ.*: Meion$^{tert\ 5,18}$ om („nam etsi Meion abstulit"). Comparat Or$^{cat\,209}$ accurate apostoli verba cum LXX: *τὸ δὲ ῥητὸν εἴληπται ἀπὸ τῆς ἐξόδου οὕτως ἔχον· τίμα τ. πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θε. σου δίδωσί σοι. καὶ ἐνθάδε δὲ ἐκτιθέμενος ὁ ἀπόστολος τὴν λέξιν παραλέλοιπεν τὰ μετὰ „τὴν μητέρα σου", καὶ πεποίηκεν ἀντὶ τοῦ „καὶ ἵνα μακροχρ. γένῃ" „καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος. παραλέλοιπέν τε μετὰ τὸ „ἐπὶ τῆς γῆς" τὸ „ἧς κύριος – σοι.* Iam pergit: *ἔστι δὲ ἡ ἐντολὴ πέμπτη τῆς δεκαλόγου· διὸ ζητητέον πῶς δεῖ ἐκλαβεῖν τὸ „ἥτισ ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη" – τινὲς μὲν οὖν οὕτως ἀνέγνωσαν· ἥτισ ἐστ. ἐντ. πρώ. ἐν ἐπαγγελίᾳ, ὡς τῶν πρὸ αὐτῆς ἐντολῶν οὐ περιεχουσῶν ἐπαγγελίαν – ἀοίκιστον δὲ οὗτοι μὴ τετηρηκέναι ἐπαγγελίαν κειμένην καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐντολῆς – ὁ μέντοιγε θέλων ἐπιμένειν τῇ ἀποδόσει τοῦ „ἥτισ ἐστὶν ἐντ. πρ. ἐν ἐπαγγ."* ἐρεῖ *ὅτι ἰδία μέν ἐστι τῆς „τίμα τὸν πα. σου κ. τὴν μητ. σου" ἐντολῆς ἡ ἐπαγγελία – οὐκ ἰδία δὲ τῆς „οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἴδωλον οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα" ἡ „ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας"* etc. Eadem transtulit in comm. suum Hier^{7,663}.

3. *σοι*: FG^{gr} *σου*

4. *αλλα* cum ℵABD*E* ... ς *αλλ* cum D^{c}E**FGL al omn^{vid} Clem^{308} etc | *κυριου*: 17. *χριστου*

5. *τοισ κατ. σαρκ. κυριοισ* (:: ut Col 3, 22, sed ibi et. lectio fluct) cum ℵABP 17. 31. 37. 39. 47. 57. 73. 115. 116. 120. Clem^{308} Bas$^{eth\,310}$ Chr$^{180\,com}$ Euthal^{cod} Dam ad h. l. ot$^{parall\,447}$ (et.^{paris}) Thphyl ... ς Ti *τοισ κυρ. κατα σαρκ.* cum DEFGKL al pler cat^{txt} Chr$^{180\,bis}$ Thdrt Oec ... it (et. m^{89}) vg etc *dominis carnalibus* | *καρδιασ* sine articulo cum ℵ 3. 48. 67* 72. 114. 115. 122. a^{scr} al$^{5\,scr}$ cat^{txt} et$^{com\ ter\ 213}$ Or$^{cat\,213}$ Bas$^{eth\,310}$ Chr$^{180\,sem}$ Dam$^{parall\,447}$ (et.paris) Thphyl^{com} ... ς Ln Ti *της καρδιασ* cum ABDEFGKLP al longe plu Clem^{308} Chr$^{180\,sem}$ Thdrt Dam ad h. l. | *χριστω* et. Clem Bas etc ... AL 17. 39. 47. cop (vg^{ms}? at non am fu demid tol harl nec cddlaclhm) Chr^{190} (non item bis ^{180}) *κυριω*

6. *οφθαλμοδουλιαν* cum ℵDEFGLP 37. 120. 121. 122. al mu (5 ap Scri), etiam cat ... ς Ln Ti *-λειαν* cum ABK al plu. Cf ad Gal 4, 24. 5, 1 etc | *χριστου* cum ℵABD*FGP al plus^{10} Bas$^{eth\,310}$ Euthal^{cod} Antioch ^{1199} Dam$^{parall\,447}$ (et.^{paris}) al ... ς (Gb^{00}) praem *του* cum D^{c}EKL al

ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, 7 μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, 8 εἰδότες ὅτι ἕκαστος Col 3, 24 a
ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομίσεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος
εἴτε ἐλεύθερος. 9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, Col 4, 1
ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός
ἐστιν ἐν οὐρανοῖς καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ. Col 3, 25

---

plu Clr Thdrt Dam ad h. l. | *εκ ψυχης*: Ln coni cum seqq (non ita d; sed passim ita in cdd, ut ^{2}scr)

7. *μετ'*: B Dam^{paris} *μετα* | *ωσ τω κυριω* cum ℵABD*FGP al plus^{80} d e f g m^{89} vg syr^{utr} rell Bas$^{eth\,310}$ Chr^{190} Euthal^{cod} Antioch^{1169} Dam$^{parall\,447}$ (et.paris) al Ambrst Hier al (cf et. Const^{7,13} *υποταγητε τοισ κυριοισ υμων - ωσ τω κυριω και ουκ ανθρ.*) ... ς (= Gb Sz) om *ωσ* cum D^{c}EKL al plu cat^{txt} et^{com} Thdrt Dam ad h. l. al | *ανθρωποισ*: B aeth Dam$^{parall\,447}$ (et.paris) *ανθρωπω*

8. *ειδοτεσ*: DGr* *ειδοντεσ* | *εκαστοσ* post *οτι* (Gb′) cum ABDEFGP al fere ^{20} d e f g m^{89} vg cop arm Petr$^{alex\,can\,6}$ (Gall^{4,96}) Bas$^{eth\,310}$ Euthal^{cod} Antioch^{1169} Dam$^{parall\,447}$ (et.paris) Ambrst Hier al ... ς Ti ante *ποιηση* cum KL al longe plu syr^{sch} (aeth non exprim) Chr^{189} et^{191} (semel *εκαστ.*, semel *ανθρωποσ*, semel *τισ ανθρ.*) Thdrt (*εκαστ. ημων*) Dam ad h. l. Thphyl Oec. Item ℵ*et^{c} syrP post *ποιηση* | *εαν τι ποιηση* cum B d e (hi^{2} *si quod fecerit bonum*) Petr$^{alex\,can\,6}$ (ipso canone: *ακουοντεσ μαλιστα οτι εκαστοσ εαν τι ποιηση αγαθον, τουτο κομισεται* [Gall -*σηται*] *παρα κυρ. ειτε δουλ. ειτε ελευθ.* In eis quae subiunguntur semel est: *εκαστοσ γαρ, φησι, κατα τον μεγαν παυλον, ο εαν ποιηση αγαθον κομισεται* etc, ac semel: *και οτι εκαστοσ, κατα τ. μεγ. αποστολον, ο εαν ποιηση κομισεται* etc. Similiter et. L* 46. 62. 115. 179. 13^{lect} Thphyl *εαν τι* (62. 179. *τισ*) *εκαστοσ ποιηση*. Item ℵ* (et 8^{pe}?) *ειδοτεσ οτι* (quod *ο τι* scribendum vdtr) *εαν ποιηση*, unde ℵ^{c} *ειδ. οτι ο εαν ποιησ.* fecit ... (Gb′) Ln *ο εαν* (*αν* DEFGP ℵ^{acr} al Gb′) *ποιηση* (P 116. -*σει*) cum ℵ^{c}(vide ante)ADEFGP 3. 17. 31. 37. 39. 57. 73. 116. al^{5} (ex minusc *εαν* 17. 37. 116. al) Petr ^{sec} et$^{tert\,loc}$ (vide supra) Bas$^{eth\,310}$ Dam$^{parall\,447}$ (et.paris), item *quodcumque* (Hier *quod*) *fecerit bonum* f g m^{89} vg arm Ambrst Hier al (cop *quod unusquisque qui fecit bonum*) ... ς Ti *ο εαν τι εκαστ. ποιηση* cum L** al plu (sed nonnulli *ο εαν τισ εκαστοσ*) Chr$^{189\,sem}$ (vide supra) Thdrt Dam ad h. l. ... K *ο εκαστοσ ποιηση* (omisso *εαν τι*) ... cat^{txt} ^{212} *ο αν τισ εργασηται*, sed^{211} *ο εαν τι εκαστοσ ποιηση* | *κομισεται* cum ℵ*ABD*FGP (-*σηται*) Petr$^{can\,6}$ (ipso canone, vide supra) ... ς *κομιειται* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al omn^{vid} Petr^{sec} et$^{tert\,loc}$ Bas^{eth} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,447.\,503}$ (et.paris) al | *κυριου* cum ℵABD EFGP al plus^{10} Petr$^{can\,6}$ Euthal^{cod} Dam$^{parall\,447.\,503}$ (et.paris) ... ς (= Gb Sz) praem *του* cum KL al pler Bas^{eth} Chr Thdrt Dam ad h. l.

9. *και αυτων* (ℵ* *εαυτ.*) *και υμων* (Gb′) cum ℵ*ABD^{Gr*}P 17. 31. 37. 38. 116. 8^{pe} cat^{txt} f vg go cop arm Clem^{308} Euthal^{cod} Dam^{paris} Hier al ... ℵ^{c}L 6. 23. 47. 67. 73. 115. 213. m^{89} syrP Petr$^{can\,7}$ Bas$^{eth\,311}$ ed paris

10 *Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.* 11 *ἐνδύσασθε τὴν παναπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου,* 12 *ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς,*

Cyp^{325} Ambrst *και υμων και αυτων* (ℵ^{c} *εαυτ.*) ... D^{gr} ^{c}EFG g *και αυτων υμων*, item ς *και υμων αυτων* cum K al plu d e (hi^{2} *et vestrum ipsorum*) syr^{sch} aeth Bas^{cod} garn (ex$^{cdd\ 3}$) Chr^{191} Thdrt Dam ad h. l. | *ο κυριος*: 17. 74. 115. 238. a^{scr} b^{scr**} al Bas$^{eth\ 211}$ Dam^{paris} om ο | *ουρανοις* et. Clem Petr Bas etc ... P *τοις ουρανοις* ... ℵ 31. 47. 73. Bas^{cod} Dam^{paris} *ουρανω* | *προσωπολημψια* cum ℵAB*D*FG ... ς *-λημψια* cum D^{c}EKLP al omn^{vid} | *παρ αυτω* et. Petr (ante *ουκ εστ.*) Bas etc ... 31. 37. al^{10} syr^{p} ^{mg} Cyp^{325} *εν αυτω* ... D*FG d e f g m^{vid} fu domid Pelag Sedul *παρα* (FG add *τω*) *θεω* ... Clem plane non add

10. *του λοιπου* cum ℵ*AB 17. 73. 118. Euthal^{cod} Cyr^{ador} (nescio locum) Procop$^{nicoph\ 2,62}$ Dam ... ς Ti *το λοιπον* cum ℵ^{c}DEFGKLP al plor Chr Thdrt Thphyl Oec. Dedimus sine *αδελφοι μου* cum ℵ*BDK 17. d e m^{96} arm aeth^{utr} (Cyr^{ador}) Dam ad h. l. et$^{parall\ 610}$ Lcif^{249} Ilier ... ς (Gb^{0}) add *αδελφοι μου* cum ℵ^{c}KLP al pler syr^{utr} cop go Chr^{193} Thphyl al; item *αδελφοι* omisso *μου* cum (A post *ενδυναμ.* pon) FG 47. 71. 109. f g vg Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al | *ενδυναμουσθε*: B 17. Or(vid)$^{cat\ 213}$ *δυναμουσθε* | ℵ* (non item^{c} nec ut vid a) 91. *εν τω κυριω*. Cf huc Ilier^{7,609}: „Scio in Graeco pro *virtute fortitudinem* positam, id est *ισχυν*, quia *virtus* apud eos *αρετη* appellatur. Sed haec apud nos consuetudo est scripturarum, ut indifferenter *ισχυν* et *αρετην virtutem* nominent."

11. *ενδυσασθε*: FG add *υμας*, item *induite vos* f g m^{95} vg go Or$^{int\ 2,131.\ 471}$ al (Ambrst *induimini vos*) | *προσ το*: DEFG Dam$^{parall\ 610}$ *εις το* | *υμας στηναι*: DE *στην. υμ.* | *στηναι* (et. Clem^{486} Or$^{cat\ cor\ 311}$): K *αντιστηναι*, item Or^{1,768} *μηδεν δε δυνασθαι προσ τους ενδυσαμενους τ. παναπλιαν του θεου και αναλαβοντας ισχυν προσ το αντιστηναι προσ τασ μεθοδειασ* etc | *μεθοδιασ* cum ℵAB*D*FGKL 37. al mu Euthal^{cod} (passim et. editum ut Antioch^{1163} cat$^{nicoph\ 1,630}$) ... ς Ln *μεθοδειασ* cum ℵ^{S}D^{c}P al plu. Ceterum apud Latinos perquam vario vertitur: d *remedium*, Lcif^{249} *remedia*, e f g m^{95} vg *insidias*, Tert$^{marc\ 5,18}$ *machinationes*, vg^{ms} ap Ln Ilier *versutias*, Zeno^{2,43} *nequitias*. Liberrime Ambrst *πρ. τ. μεθ. τ. διαβολ.* vertit *adversus nationes;* in eis vero quae subiungit respondere vdtr *omnia machinamenta diaboli.*

12. *ημιν* cum ℵADC^{c}KLP al pler vg cop syr^{p} arm Ign$^{int\ pol\ 332}$ (Eph^{13}) Clem$^{557.\ 702}$ Or$^{1,768.\ 2,810}$ et$^{3,819.\ 528}$ et$^{cat\ 216.\ 217}$ et$^{int\ 1,141.\ 2,66.\ 292}$ ac saep Eus$^{prae\ 550}$ et$^{mcell\ 135}$ et$^{ps\ 264}$ et$^{esa\ 488}$ et$^{mal\ 106}$ Meth^{787} Didm$^{anich\ 213}$ (Gall^{6}) Ephr^{2,148} (*ημων*) Ath^{618} et^{871} Antioch^{1211} al mu Tert$^{marc\ 5,18}$ Cyp^{93} Amb^{saepe} (et$^{ps\ 36}$ habet *quia non est nobis pale* etc, additque „in Latt plerisque *colluctatio* reperitur, in Graecis omnibus *παλη* scribitur; *παλη* enim Graecorum, *lucta* est Latinorum": atque *lucta* ap ipsum Amb^{bis}, alibi *luctatio*, alibi *colluctatio*) al mu ... Gb^{1} Ln

πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. 13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν παν-
οπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆ-
ναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι.
14 στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐν-
δυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, 15 καὶ ὑποδησάμενοι 1 Thes 5, 8
τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, 16 ἐν πᾶ-

---

ὑμῶν cum ℵD*FG 52. 115. 120. 17^{loct} a^{ascr} c^{secr} d e f g m^{95} go syr^{sch} aeth Lcif$^{249.\ 250}$ Ambrst | σαρκα: 37. -καν | προς τασ αρχασ, προς τασ εξουσιασ: d e m^{95} Cyp^{93} Lcif$^{249.\ 250}$ Hil^{331} *adversus* (*contra*) *potestates* (ita ut πρ. τ. αρχασ non expressum sit) ... D^{Gr}K^{Gr} f (g) vg Ambps^{1} et$^{\text{ps}\ 118}$ Ambrst al πρ. τ. αρχ. και (Or^{1,257} Eus$^{\text{ps}\ 264}$ add τασ) εξουσιασ, *advers. principes* (*principatus* Amb Ambrst) *et* (g om) *potestates* | του σκοτουσ sine του αιωνοσ cum ℵ*ABD*FG 17. 67** 80. d e f g m^{95} vg go cop syr^{sch} et$^{\text{P txt}}$ arm aeth Clem^{558} et^{712} Or$^{1,257.\ 307}$ et prov (Notit^{120} Mai^{53}) et$^{\text{int}\ 1,141}$ ac^{saep} Eus$^{\text{praep}\ 550}$ cdd et$^{\text{dem}\ 434}$ et$^{\text{eccl}\ 105}$ et$^{\text{ps}\ 99.\ 264.\ 346}$ et$^{\text{esa}\ 486}$ et$^{\text{mal}\ 106}$ Ath^{648} (sed$^{\text{cod}\ 1}$ add τ. αιω.) al mu (Ign$^{\text{int pol}\ 332}$ et Antioch^{1211} om et. τουτου quod sequitur) Tert$^{\text{ieiun}\ 17}$ Cyp^{93} Lcif^{bis} Ambrst al ..... ς (= Gb Sz) add του αιωνοσ cum ℵ^{ca} (non item^{cb})D^{c}EKLP al pler syr^{P} c.* Or$^{1,\ 768}$ ed delar (non$^{\text{edd ante}}$ delar) Did$^{\text{manich}\ 313}$ (ap Gall^{6}) Ath$^{\text{cod}\ 1}$ Macar$^{\text{hom}\ 21}$ (Gall$^{7,\ 86}$) Chr Euthal cod Thdrt al (Ephr^{2,148} του αιωνοσ τουτου omisso του σκοτουσ)

13. αναλαβετε: D$^{\text{Gr}*}$ αναβαλετε | κατεργασαμενοι (corrupte F et G): A κατεργασμενοι. Apud Latinos sic invenitur: *et* (e add *in*) *omnibus operis* d e, *et in omnibus perfecti* f g (sub *aut* habet *omnia* pro *in omnib.*) vg^{cle} fu demid tol Lcif^{249} Ambrst, *et omnibus perfecti* am, *et omnibus perfectis* cod^{1} ap Ln, *et omnibus effectis* Victorin, *universa operati* Hier, *et cum omnia perfeceritis* Cyp^{93}. Cum f g vg etc facit etiam m^{95}, sed post *et in omnibus perfecti* pergit *estote, praecincti* etc. Denique Lc^{brug}: „et in omnibus perfecti stare. *Non facile scribas sublata praepositione* in, *ablativos absolute positos:* omnibus perfectis, *ut nonnulli libri.*“

13. 14. στηναι. 14 στητε ουν et. Or$^{\text{cat}\ 217}$ Eus$^{\text{mal}\ 206}$ et (λεγων· στητε ουν) ps^{348} Dam$^{\text{parall}\ 610}$ al Hier$^{7,\ 676.\ 678}$ etc (et. Or$^{\text{int}\ 2,143}$ et^{alib} *state ergo*) ... D*FG^{Gr} d e Cyp^{93} στητε, *stetis*, item g *stare t stetis*. Similiter Lcif^{249} Victorin Ambrst *stare* omissis στητε ουν.

14. περιζωσαμενοι: D*FG Naz$^{\text{niceph}\ 1,660}$ Chr^{4,26} περιεζωσμενοι (errant circa D* Wetst et Treg; correxit^{c} -ζωσαμενοι, ε ante ζ per incuriam non deleto)

16. εν πασιν cum ℵBP 17. 26. 31. 34. 37. 80. 118. 213. 8^{pe} cat^{txt} d e f g m^{95} vg cop syr^{P} aeth Meth$^{\text{epiph}\ 586}$ (contra Gall$^{3,\ 787}$ ex Photio^{234} επι hausit) Naz (ut ante) Cyr$^{\text{hr}\ 72}$ Cyp^{329} Lcif^{249} Victorin al ... ς Ti επι πασιν cum ADEFGKL al pler syr^{sch} arm go Ephr^{3,225} (Meth^{787} vide ante) Chr^{205} et^{4,26} Euthal^{cod} Cyr$^{\text{ador}\ 108}$ et$^{\text{zach}\ 776}$ Thdrt Antioch

σιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα
1 Thes 5, 8 τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι. 17 καὶ τὴν περι-
κεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύμα-
τος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ, 18 διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως
προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦν-
τες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων,
Col 4, 3 19 καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός
Col 4, 4 μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, 20 ὑπὲρ
οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με
λαλῆσαι.

1211 Dam ad h. l. et$^{parall\ 610}$ Or$^{int\ 2,477}$ Hier (hi^{3} *super omnia*) Ambrst (*super his omnibus*) al | *θυρεον* ut ℵB etc ... ADEFGKLP al *-ραιον* | *δυνησεσθε*: D*FG *δυνασθαι*, item d e f g m^{95} vg Victorin Hier etc *in quo possitis* | *τα πεπυρωμενα* (Clem^{90} *πεπυρακτωμενα*) cum ℵAD^{c}EK LP al omn^{vid} Clem^{90} Or^{2,126} et^{4,406} et^{alib} Dial^{816} Meth$^{opiph\ 586}$ Ephr ^{3,235} Bas^{1,264} Cyr$^{hr\ 78}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 108}$ et$^{zach\ 776}$ al mu ... Ln om *τα* cum BD*FG

17. *δεξασθε* (AD^{c}EKLP 17. al plu *-σθαι*) ... D*F^{g}G d e g m^{95} Cyp^{98} (sed^{329} habet *assumere*) Leif^{249} Victorin al om, hinc Gb^{o}

18. *εις αυτο*: D*FG *εις αυτον*, g *in illum*, m^{95} *in ipsum*, d e *in illo*, f vg *in ipso*. Scripsimus sine additam cum ℵABD*FG 17. 31. cat^{txt} d e f g m vg syr^{utr} cop aeth go Bas$^{eth\ 277}$ Chr^{307} Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 445}$ atque et.^{paris} Victorin (*in ipso*) Hier (*in ipso*) Ambrst (*in ipsum*) etc ... ς (Gb^{00}) add *τουτο* cum D^{c}EKLP al pler arm Ephr^{3,235} et^{344} Chr^{206} Thdrt Antioch^{1211} Dam ad h. l. | *αγρυπνουντες* (31. Euthal^{cod} *επαγρυπν.*): DEFG d e f g go syr^{sch} ar^{o} Bas$^{eth\ 277}$ Victorin add *παντοτε* | *εν παση*: D* add *τη* | *προσκαρτερησει και*: D*F^{g}G d e g Victorin om; item 112. om *και δεησει* | *περι*: D*K*FG 37. 47. 73. 80. syr$^{p\ txt}$ Thdrt *υπερ*. Latini *pro me* | *περι παντων των* (FG om) *αγιων*: Dam^{paris} *περι τε αυτων των αγ.*

19. *μοι*: ℵ* d e f (non g) vg Victorin Ambrst Hier al pon post *δοθη* | *δοθη* cum ℵABDEFGKLP al longe plu etc ... ς (= Gb Sz) *δοθειη* cum minusc vix inu | *γνωρισαι*: 37. *λαλησαι* | *του ευαγγελιου* cum ℵADEK LP al omn^{vid} d e f vg syr^{utr} cop basm rell Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier Ambrst al ... BF^{g}G g Victorin om, item Tert$^{marc\ 5,18}$ „*ob libertatem praedicationis constantiam manifestandi sacramenti in apertione oris*, quam ibi expostulare a deo mandabat" etc. Atque hinc Ln [*του ευαγγ.*]

20. *υπερ*: P *περι* | *εν αυτω*: ℵ post *παρρησιασωμαι* pon ... B *αυτο* | *παρρησιασωμαι* (DE *παρησι-*, ut v. 19 P *παρησια*) ... FGP 47* 82. 114. 118. 122. al^{2} ^{ser} Euthal^{cod} *παρρησιασομαι*

21 Ἵνα δὲ καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα Col 4, 7-8
γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος
ἐν κυρίῳ, 22 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε
τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 24 ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν
ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

---

21. και υμεις ante ειδητε cum NADEFGP al[10] d e f g vg[cle] (et. am[**] fu demid etc; am* *ut autem et sciatis vos*, Victorin *ut autem vos et sciatis*) go (*ut vos sciatis*) Euthal[cod] Thdrt Pelag ... ς Ti post ειδητε cum B KL al pler (17. om και υμ.) syr[utr] basm (cop *ut autem sciatis etiam*) arm aeth Chr Dam Hier Ambrst | ειδητε: NAD*FΣ[rg]P al Dam ιδητε, item g *videatis t sciatis* | παντα: L ταυτα ... D*Fσ[rg] d e g syr[sch] ar[e] Victorin om; Ambrst *plene* (*plene notum faciet vobis*) | γνωρισει υμιν cum NBDEFGP 17. 37. 116. 120. d e f (hi *notum faciet vobis*, f *nota* etc, g praetermisit *γνωρισει*) fu al[1achm] (hi ut f; similiter am tol al Hier *nota vobis faciet*, Victorin *notum vobis faciet*) syr[sch] cop basm (*exponet omnia vobis*) arm go Euthal[cod] Ambrst (ut d). In ℵ vero sic: ante *γνωρισει* scriptum est υ, sed ab ipso* statim notatum; ℵ[c] vero ex eo fecit *υμιν*, tamen ipse rursus delevit (*υμιν* quod sequitur intactum mansit) ... ς Ti *υμιν γνωρισει* cum AKL al pler vg[cle] (*vobis nota faciet*, et. demid) syrP Chr Thdrt Dam al | διακονος et. ℵ[A] ... ℵ* om (115. om *αδελφος*)

22. D* επενψα, ut solet | παρακαλεση: F*LP al[2ser] -λεσει . . 17. -λεσητε

23. αγαπη: A ελεος | πατρος: fu Ambrst add *nostro*. Cf Lebrus: „*Non addas pronomen* nostro". | ιησου χριστου: 37. 238. om $\overline{\chi\upsilon}$

24. αγαπωντων τον (G αγαπων τον): F om τον | ιησουν χριστον: 17. 238. basm om χριστ. | εν αφθαρσια sine αμην cum ℵ*ABFG 17. 73. f g am* tol basm arm aeth[ro] Euthal[cod]. Nec magis add Or[cat 224] nec Chr[cat 225] nec Chr ad finem com ... ς (= Gb Sz) add αμην cum ℵ[c]DE KLP al pler vg[cle] am[**] fu demid al syr[utr] cop go aeth[PP] Chr[218] Thdrt al Victorin Ambrst

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

I.

2 Co 1, 1 etc Act 16, 12 etc

1 *Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις*

Subscriptio: ℵAB 17. 135. al basm *προσ εφεσιουσ* ... D *προσ εφεσιου[σ* suppl**] pergens versu sequente *προσ κολοσσαεισ* (inveniuntur haec exeunte pagina, videnturque propter spatii penuriam omissa *επληρωθη* et *αρχεται*). E vero *προσ εφεσιουσ επληρωθη· αρχεται προσ κολοσσαεισ*, FG *ετελεσθη επιστολη προσ εφεσιουσ αρχεται προσ φιλιππησιουσ* (F* -*πεσ*-). Similiter d *ad ephesios explicit* (** add *missa a roma per tyticum*) *incipit ad philippenses*; f g *expl. epistola ad ephesios incipit ad philippenses*; item am fu al *expl. ad ephesios incipit* (am al add *epistula*) *ad philippenses*. Cf et. go *ad ephesios explicit* (initium epistulae ad Philipp. periit) ... B**P *προσ εφεσιουσ εγραφη απο ρωμησ*, K 12. 37. 44. 47. 80. al plu *πρ. εφεσ. εγρ. απ. ρωμ. δια τυχικου*, L *εγραφη η επιστ. αυτη η προσ εφεσιουσ απο ρωμησ δια τυχικου* ... Ϛ (= Gb Sz) *προσ εφεσιουσ εγραφη απο ρωμησ δια τυχικου*. Tuentur *απο ρωμησ* B**KL al plu Euthal^{cod} d** syr^{utr} cop al (non item go aeth) Chr Thdrt Euthal al. Iidem praeter B** addunt *δια τυχικου*. Praeterea KLP al plu adnotant *στιχοι* (*στιχων*) *τιβ'* cum Euthalio; 7. *σπβ'*. Item Euthal numerat *αναγνωσεισ β'*, *κεφαλαια ι'*, *μαρτυριαι ϛ'*. B a capitulo *ο'* ad *οε'* pergit; am fu capp 31 habent.

* *προσ φιλιππησιουσ* cum ℵABK 1. 3. 17. 37. (*-ππισιουσ*) 47. 113. 123. al mu cop, go *ad filippisios* ... DEFG *αρχεται προσ φιλιππησιουσ* (DE *-πησιουσ*). Vide vg^{cdd} ad finem epistulae ad Eph ... L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ φιλιππισιουσ*, P *του παναγιου παυλου επιστολη προσ φιλιππισιους*, 115. 116. 121. al *πρ. φιλιππ. επιστολη*, 122. al *παυλου αποστολου πρ. φιλιππ. επιστολη καθολικη*, 120. al *η πρ. φιλιππ. επιστολη*. Similiter al ... Ϛ *η προσ τουσ φιλιππησιουσ επιστολη*, Ϛ^{e} *παυλου του αποστολου η προσ φιλιππησιουσ επιστολη*, Gb Sz *παυλου επιστολη προσ φιλιππ.*

1. 1. *δουλοι*: 8P^{e} (nisi errat conlator, ut de E erravit) *δουλοσ*, item 34. transponens *και τιμοθ.* post *ιυ χυ* | *χριστου ιησου* cum NBDE 109. d e cop basm ... Ϛ *ιησ. χριστ.* cum (latet A) FGKLP al pler f g vg syr^{utr} arm aeth Chr^{228} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst | 17. om *πασιν τ. αγι. εν χρι. ιησου*. Item 115. om *τοισ ουσιν εν φιλιππ.* | *σὺν ἐπισκόποις* ... B^{3}D^{c}EK al mu Chr Euthal^{cod} Thphyl Cassiod$^{complex\ 71}$ (*salutat – coepiscopos*) *συνεπισκοποισ*. Quam in rem cf Thdor^{mop} (cat^{232}): *προσεκτέον ὅτι τὸ „σὺν ἐπισκόποις“ λέγει, οὐχ ὥσ τινεσ ἐνόμισαν ὥσπερ ἡμεῖσ συμπρεσβυτέροισ γράφειν εἰώθαμεν· οὐ γὰρ πρὸσ τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον εἶπεν τὸ „σύν“, ἵνα ᾖ συνεπισκόποισ ἡμῶν, ἀλλὰ πρὸσ τὸ*

καὶ διακόνοις. 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Ro 1, 7 etc
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν 4 πάν- Ro 1, 8
τοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν
ποιούμενος 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ πρώτης
ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, 6 πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος
ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ,
7 καθώς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ
τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ
ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνούς μου τῆς χά-
ριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. 8 μάρτυς γάρ μου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ Ro 1, 9
πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. 9 καὶ τοῦτο προσ-

„πᾶσιν τοῖς ἐν φιλιππ. ἁγίοις", σὺν τοῖς αὐτόθι ἐπισκόποις τε καὶ διακόνοις.

8. εὐχαριστω τω θε. (cat^{txt} κυριω) μου cum ℵABD^{c}E**KLP al omn^{vid} vg syr^{utr} cop basm rell ... D*E*FG d e f g Ambrst Cassiod (ut ante) εγω μεν ευχαριστω τω κυριω ημων | επι παση τη (DE om) μνεια ... G g επι (in) παση δεησι μου (sed δεη. μου punctis improbata) τη μνιαν (sic, g memoria), Y επι παση τη μνιαν (sic)

4. παντοτε usq παντων υμων: K om | εν παση: ℵ* (non item^{c}) 31. 37. 80. c^{scr} add τη | την δεησιν: FG g praem και ... L 28. 31. 47. 67. 113. 115. 177. c^{scr} k^{scr} syrP basm aeth Thphyl add μου

5. της πρωτης cum ℵABΓ 37. k^{scr} Euthal^{cod} ... ς Ti om της cum DEFG KL al pler Chr Thdrt Dam al | Ln$^{ed\ min}$ ad finem non interpg

6. αχρι cum NB a^{scr*} Euthal^{cod} (et A αχρι ης) ... ς Ti αχρισ cum DEF GKLP al pler Chr Thdrt Dam al | χριστ. ιησου cum BDEL 1. 4. 72. 74. 91. 108* 113. 122. 219. 13^{lect} al$^{4\ scr}$ al d e f vg (et. am* fu tol) Aug$^{gr\ et\ arbi}$ Ambrst al ... ς ιησου χριστ. cum ℵAFGKP al plu am** demid syr^{utr} cop basm arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt (Dam om ιησ.)

7. δικαιον εμοι: 37. 73. 116. εμ. δικ. | τουτο: L του | εν τη καρδια: K syr^{sch} cop basm aeth add μου | και εν τη απολ. cum ℵBD^{b}et^{c}EKLP al plu (12 i. e. omnes ap Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam, item d e f g vg ... ς (= Gb + Sz) om εν, Ln [εν], cum AD*FG al vix mu vg^{ms} lachm Thphyl | συνκοιν- cum ℵAB*DEFG Euthal^{cod} ... ς Ln συγκ- cum ℵC*K^{vid}LP al certe pler | μου της χαριτος (Ambrst *quoniam omnes mihi participes gaudii estis*): DEFG d e f g vg της χαρ. μου, 39. 43. 52. k^{scr} l^{scr} al^{5} Euthal^{cod} Thphyl μοι της χαρ.

8. γαρ μου cum ℵABKLP etc ... DEFG (ot. ℵ$^{instaurator\ ut vid}$) 39. 80. 106. 213. 238. Chr Euthal^{cod} γαρ μοι, item *testis enim mihi* it vg etc. Dedimus autem sine εστιν cum ℵ*DFG^{gr} 17. 67** cat^{txt} d e g syr^{sch} aeth utr Thdor$^{mop\ cat\ 283}$ Chr$^{cod\ mosc}$ ... ς (Gb^{0}) add εστιν, Ln [εστιν] cum ℵ^{c}AD^{gr}E^{gr}KLP al pler f vg syrP cop basm Chr^{mont} Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al | ο θεος: FG g ο κυριος | DEFG σπλαγχνοις

εὐχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν
No 2, 18 *ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει,* 10 *εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ,* 11 *πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.*

12 *Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν,* 13 *ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν,* 14 *καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ λαλεῖν.* 15 *τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν·* 16 *οἱ μὲν ἐξ*

| *χριστου ιησου* cum ℵABD*EGP 17. 37. 73. 116. 118. 145. 178. d e g am fu demid sah syrP arm Bas$^{eth\ 297}$ cdd^{2} Chr$^{cod\ mosc}$ Dam^{com} ... ς (= Gb Sz, sed Gb') $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ c. FKL al pler f vg^{cle} tol harl cop syr^{sch} Chr montf Euthal^{cod} Thdrt Dam^{txt} Ambrst al ... D^{c} basm aeth om *ιησου*

9. *ετι*: 37. om, nec exprim f vg cop sah basm al Ambrst al | P om *και μαλλον* | *περισσευη* cum ℵAK**L al pler Clem^{347} Bas$^{eth\ 297}$ Chr Thdrt Dam al, item K*P al pauci *περισσευει* et FG *περισσευοι* ... Ln Ti *περισσευση* cum BDE 37. k^{ecr}, item Euthal^{cod} *περισσευεται*

10. *υμας* et. Clem^{347} etc ... ℵ* (non item^{c}) 37. om | *χριστου*: FG f g add *ιησου*

11. *καρπον δικ. τον* (B 116. 122. om) *δια* cum ℵABDEFGKL al plus^{25} it vg (sed vide post) sah basm aeth Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *καρπων δικ. των* cum P al plu fu^{vict} al^{lachm} syr^{utr} cop arm Bas^{eth} Chr Thphyl | *ιησου χριστου*: 37. am fu demid *χρ. ιησου* ... syrP praem c.* *fidem* | *θεου*: D^{gr*} *χριστου*, harl* *eius*, FG^{gr}G g *μοι* ... 112. om

12. D* *γειγνωσκειν*, D^{c}E *γιγνωσκειν* (FG *Εινωσκειν*) | *τα*: FG^{gr}G^{gr} syrP ^{mg} arm *το*

13. *εν* (ℵ* 80. add *τω*, non ℵ^{c}) *χριστω γενεσθαι* (ℵ* *γεγονεναι*, non item^{c} nec$^{vid\ a}$) cum ℵABKLP al omn^{vid} d e etc Clem^{672} al Ambrst ... D^{gr}E^{gr} FG f g vg arm Thphyl *γενεσθ. εν χριστω*, Chr$^{com\ 235}$ *γενεσθ. τους εν χρ.* ... a^{ecr*} Euthal^{cod} Dam om *εν χρ.*

14. *μου*: D^{gr*} *μοι* | L om *περισσοτερως* usque *τον χρ. κηρυσσουσιν* (v. 15) | *τον λογ. του θεου* cum ℵABD*E*P al plus^{25} d e f vg go syr^{sch} (et^{p} *τ. θε.* c.*) sah cop basm arm aeth Clem^{572} Chr$^{11,403\ cod}$ et^{463} Euthal^{cod} Ambrst; sed ex his D*E* d e *του θεου* post *λαλειν* pon, 48. 72. f^{ecr} ante *λογον* ... FG^{gr}G g *τον λογον κυριου* ... ς Ti nil nisi *τον λογον* cum D^{c}K**K al plu syrP ^{txt} Chr^{235} et$^{1,705.\ 2,194.\ 617}$ et^{2,365} et^{11,462} montf Thdrt Dam al

15. *τινες μεν και*: ℵ^{c} 17. 34. syrP arm aeth om *και* | *κηρυσσουσιν* et. ℵ^{a} ... ℵ* *κηρυσσειν*

ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, 17 *οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου.* 18 *τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω. ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι·* 19 *οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβή-*

16. 17. οι *μεν εξ αγαπης* usq *κειμαι*, [17] οι *δε εξ εριθειας* usq τ. *δεσμοις μου* cum ℵABD*EFGP 17. 23. 37. 44. 47. 73. 80. 137. 179. 219. k^{scr} d e f g vg go sah cop basm arm aeth (syr^{sch} sed om verba οι *μεν εξ αγαπης*) Bas$^{eth\,302}$ Euthal^{cod} Tert$^{marc\,5,20}$ (*alii per invidiam et contentionem, quidam vero et per sermonis existimationem, plerique ex dilectione, nonnulli ex aemulatione, iam aliqui et ex simulatione*) Victorin (omnino sic: *prima* [*I*] *causa est de malignitate, propter invidiam et contemptionem - postrema* [*IV*] *etiam est et ipsa de malo, ut quidam per contumaciam Christum pronunciant - At vero vel duplex causa de bono sic se habet, quod quidam* [*II*] *per bonam voluntatem Christum pronunciant, quidam* [*III*] *ex charitate - ad primam respondit haec quae secunda est - tertia autem quae de bonis causa est, contraria est illi quae postrema est de malis.*) Ambrst al ..... ς (= Gb Sz) οι *μεν εξ εριθειας* usq *δεσμοις μου*, [17] οι *δε εξ αγαπης* usq *κειμαι* cum D^{b}et^{c}K (item L, sed una cum *περισσοτερως* usque *κηρυσσουσιν* [vide ante] om etiam οι *μεν εξ εριθειας* usq *δεσμοις μου*) al plu syrP Chr^{256} Thdrt Dam | *εριθειας* ut ℵAB^{3}KP al plu ... B* *ερειθιας*, DEFG 114. e^{scr} al *εριθιας*, ut et. editum Bas^{eth} | *τον χριστ.* cum ℵ*ADEKP al omn^{vi} Bas$^{eth\,302}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ℵ^{ca}(non item^{cb})EFG Chr^{cod} om *τον*, hinc Lu [*τον*] | FG^{gr}G^{gr} 37* b^{scr*} *καταγγελουσιν* | *εγειρειν* (Gb″) cum ℵAB D*FG 17. 31. 39. 73. (item D^{bp} Euthal^{cod} *επεγειρειν*) it vg sah cop basm arm aeth Antioch^{1114} Ambrst al ... ς *επιφερειν* cum D^{c}EKL al pler (syr^{utr} *ut addant*) Chr Thdrt Dam al (Thphyl^{mg} *προσφερ.*)

18. *πλην οτι* cum ℵAFGP 17. e^{scr} al plus^{10} cat^{txt} g sah basm (cop οτι *πλην*) Ath^{323} ex$^{codd\,4}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,123}$ Thphyl^{mg}. Item B Ath$^{cod\,1}$ et^{edd} οτι ... ς Ti *πλην* cum DEKL al pler (d e f vg etc) syr^{utr} arm aeth go Chr Thdrt Dam ... d e f vg Victorin Aug$^{ioh\,11}$ et^{46} al *dum*, Ambrst *dum tamen*, Cyp^{133} *verum tamen*, g *dum omni modo quia* (*quid enim dum omni modo quia omni modo* sic) | *αληθεια*: D^{c}E 37. 80. 116. praem *εν*. In ℵ est *ειτεεαληθεια*. | *καταγγελλεται* (G* *-γγελεται*): cf huc Chr^{256}: *οὐκ εἶπε· καταγγελλέσθω, νομοθετῶν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ συμβαῖνον ἀπήγγειλε, δεύτερον δέ, εἰ καὶ νομοθετῶν ἔλεγεν, οὐδὲ οὕτω τὰς αἱρέσεις εἰσῆγεν.* Item cat^{239}: *οὐκ εἶπε· καταγγελλέσθω, ὥσ τινες οἴονται, λέγοντες ὅτι τὰς αἱρέσεις εἰσάγει, ἀλλὰ καταγγέλλεται*, quibus adduntur verba Chrysostomi. Item Oec: *πολλοὶ τῶν αἱρετικῶν παρεποίησαν τὴν γραφὴν ὡσ ἔχουσαν· χριστὸσ καταγγελλέσθω.* Eus vero$^{const\,3,58}$: *μονονουχὶ τῷ φάντι παραπλησίωσ εἰπὼν ἂν καὶ αὐτόσ· εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ χριστὸσ καταγγελλέσθω* | F *χαιρησομαι* | *εν τουτω*: LP *ἐν τοῦτο*

19. *γαρ* cum ℵADEFGKLP al pler d e f g m^{10} vg syr^{utr} cop arm etc .. B 37. 61. 116. o^{scr} sah *δε* ... basm aeth om | *μοι αποβησεται*: P

σεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, 20 *κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.* 21 *Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος.* 22 *εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω.* 23 *συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῷ*

αποβ. μοι | *ιησου χριστου* et. m[10] vg syr[utr] sah cop basm arm aeth Ath[523] al Ambrst al ... DEFG d e f g go Victorin *χριστου ιησου*

20. *αποκαραδοκιαν*: FG 18. 44. 123. h[ser] Ath[523] cdd[3] *καραδοκιαν* | *ουδενι*: FG f g add *υμων* | G[gr*] *εν παρρησ. πασῃ* | Ln *χριστοῦ* [20] *κατὰ τ. ἀπ. κ. ἐλπ. μου, ὅτι*

21. *χριστος*: FG[gr] d e f vg go add *εστιν*. Confirmant autem lectionem *χριστος* etiam Clem[541] Or[int 2,461] Cyp[220. 347] Hil[814] Victorin Ambrst al mu ... Gb′ *χρηστον* c. arP („*quia bonum apud me ut vivam*"). Eiusdem lectionis testem addit „Gregor[dial bis] (et[lat] et[gr])". Quod unde habeat nescio, vidi vero in ed. Par. 1705. 11. plur. ut dial[2,8. 3,17] et[gr] et[lat] confirmatum *χριστος*.

22. *ει δε* et. Or[int 2,131] ... DG[gr*] 109. *ει τε* ... Ir[int 307] *si igitur*, Ambrst *si ergo*, Victorin *quodsi* | *εργου* et. Clem[541]: FG it vg rell Ir[int 307] Or[int 2,131] Victorin Ambrst al add *εστιν* | *και τι*: Clem[541] afferens vv. 20—24 *και* ante *τουτο* pon | *αιρησομαι*: B *-σωμαι*

23. *δε* cum ℵABDKPGKLP al longe plu (12 i. e. omn ap Scri) it vg (et. am fu omn[lachm], item harl sed pro seq *ex* habet *et*) go syrP aeth sah (basm cop arm om) Chr Euthal[cod] Dam al Or[int 1,105 et 4,597] Victorin Ambrst al; Clem[511] *τε* ... ϛ (= Gb Sz) *γαρ* cum minusc demid tol hal syr[sch] Or[int 2,131] Thdrt | *εισ το αναλυσαι* et. Clem ... DEFG *το αναλ.* (omisso *εισ*), ut Latini *concupiscentiam* (*desiderium*) *habens dissolvi*, item Antioch[1240] *αναλ.* (omisso *εισ το*). Libere Or[2,820] *εχει γαρ και ουτος επιθυμιαν του αναλυσαι κ. συν χρ. ειναι, πολλω μαλλ. κρεισσον* | *πολλω* et. Clem[511] Or[1,78. 2,820] et[int 2,131] et[alib] Bas[reg 337] etc ... D*FG[gr] d e Victorin *ποσω*, g *quanto magis t multo magis* | *γαρ* cum ℵ[a]ABC 6. 10. 17. 31. 39. 47. 67** f[ser] 8[pc] cop Clem[541] Or[1,73] et [int 2,131. 4,597] Euthal[cod] Ambrst Aug[doct chr 3], ubi ita disserit: „Incertum est utrum *ex duobus concupiscentiam habens*, an *compellor autem ex duobus*, ut illud adiungatur *concupiscentiam habens dissolvi et esse cum Christo*. Sed quoniam ita sequitur: *multo enim magis optimum*, apparet eum eius optimi dicere se habere concupiscentiam, ut cum ex duobus compellatur, alterius tamen habeat concupiscentiam, alterius necessitatem: concupiscentiam scilicet esse cum Christo, necessitatem manere in carne. Quae ambiguitas uno consequenti verbo diiudicatur, quod positum est *enim*: quam particulam qui abstulerunt interpretes, illa potius sententia ducti sunt, ut non solum

γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον· 24 *τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.* 25 *καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως,* 26 *ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.*

27 *Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου,* 28 *καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο*

---

compelli ex duobus, sed etiam duorum habere concupiscentiam videretur." ..... ς (non item ς^{e} Gb Sz, sed Gb^{00} *γαρ*) om cum ℵ*DEFG KLP al longe plu f vg (item d e g, vide ante) go syr^{utr} basm arm aeth ($Or^{2,820}$ vide supra) Chr Thdrt Dam al ($Bas^{regg\ 387}$ probandi vim non habet) Victorin (*quanto* pro *multo*)

24. *επιμενειν* et. $Clem^{541}$ $Or^{1,73}$ $et^{2,820}$ $et^{4,19}$ etc (109. *συνεπιμενειν*) ... B $Or^{cat\ cor\ 146}$ $Petr^{alex\ can\ 10}$ $Chr^{com\ 254}$ $Euthal^{cod}$ $Cyril^{oh\ 262}$ al cat^{243} *επιμειναι* ($Euthal^{cod}$ *-μέναι*) | *τη σαρκι* cum NACP c^{ser} k^{ser} o^{ser} 8pe al^{10} $Clem^{541}$ $Or^{1,73}$ $et^{2,820}$ $et^{4,19}$ $et^{cat\ cor}$ $Petr^{alex}$ $Chr^{com\ 254}$ $Cyril^{oh}$ cat^{243} ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem *εν* cum BDEFGKL al longe plu Thdrt Dam Thphyl Oec, item *permanere in carne* it vg etc | LP al *αναγκαιωτερον*

25. *παραμενω* (Gb″) cum NABCD*FG 17. 20. 31. 67^{**} 80. 8^{pe} arm Euthal cod ... ς Ti *συμπαραμενω* cum D^{c}KLP al pler $Chr^{diserte}$ Thdrt Dam Thphyl Oec. Sic enim Chr^{254}: *εἰ γὰρ ἀναγκαῖον τοῦτό ἐστι, πάντως ἴτε* (edmontf ὅτι) *μενῶ, καὶ οὐχ ἁπλῶς μενῶ, ἀλλὰ μεθ' ὑμῶν· τοῦτο γάρ ἐστι τό· καὶ συμπαραμενῶ, τουτέστιν ὄψομαι ὑμᾶς.* Latini *permanebo omnibus vobis.* | *της πιστεως* et. N^{c} ... N^{*} add *υμων*

26. *περισσευη*: P 122. *-σευει* ... DE 38. 74. 114. *περισσευση* | *εν χριστω ιησου*: FG f g post *εν εμοι* pon

27. *του ευαγγελιου*: G *τω ευαγγελιω*, F *το ευαγγελιο*. Respicit huc Polyc[5] *οτι εαν πολιτευσωμεθα αξιως αυτου, και συμβασιλευσομεν αυτω.* | *του χριστου* et. N^{a} ... N^{*} arm^{cdd} om, D^{*} om *του* | *ακουω* (*ειτε απων* om ℵ*, $suppl^{a}$) cum $N^{*}BD^{*}P$ 47. 57. al^{6} ... ς Ti *ακουσω* cum $N^{a}A$ $CD^{c}EFGKL$ al pler Chr^{255} $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al. Latini (*audiam*) nil definiunt

28. *πτυρομενοι*: 17. *πτοουμενοι* | *εστιν αυτοις* cum NABCD*FG 17. 61. 177. 178. (*ητις αυτοις ενδ.* o^{ser}) d e f g am fu tol go arm; item om *μεν* vg^{cle} demid (hi^{2} *illis est*) cop basm syr^{sch} (*indicium perditionis eorum* pro *ητις εστιν* etc) $Euthal^{cod}$ Ambrst Pelag. Accedunt ordini verborum *εστιν αυτοις*, sed addunt *μεν* D^{c}EP 47. al Chr^{256} Thphyl ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) *αυτοις μεν εστιν* cum KL al plu syr^{P} Thdrt Dam | *υμιων δε* cum NABC²Ψ 17. 31. 39. 47. d e (hi^{3} *quae est illis* -

ἀπὸ θεοῦ· 29 ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, 30 τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

II.

1 *Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί,*
2, 1a 2 *πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγά-*

---

vestrae autem salutis) arm syrP et (pariter antea *αυτων*) sch Euthalcod Chrcod mosc Aug[1] cont[2] ep pcl (ut d e); item Cyr[fid 123] *ημων δε ... ς υμιν δε* cum $D^{c}EKL$ al pler f vg cop basm go aeth Chred Thdrt al Ambrst al; item $C^{*}D^{gr*}P^{gr}G$ 73. g Dam Victorin *ημιν δε* | Ln (*ἥτισ* usque *ὑπ. αὐτοῦ πάσχειν*), 30 *τὸν αὐτὸν*

29. *υμιν* et. Clem[604] Or[4,349] etcat rom[34] etint[4,528] etc ... A 35. 71. *ημιν*. Cf et. Ps-Iust[resp orthod 96] *ἡμῖν, φησίν, ἐχαρίσθη οὐ μόνον τὸ εἰσ αὐτὸν πιστεύειν* etc. | το pri (1. 121. τα) et. Ps-Iust[resp orthod] Clem Or etc ... FG 8. 68** (sic) 73. 120. arm om. Cf it vg: *quia vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut* (g om) *etiam pro illo patiamini.*

30. *οιον*: $D^{*}FG$ d e f g Ambrst al (non item Tert[scorp 13]: *eundem*, inquit, *agonem habentes, quem in me vidistis et nunc auditis*) add *και*, item C^{*} post *ειδετε* | *ειδετε* (Gb″) cum $\aleph AB^{*}CD^{*}E^{*}$ 17. al plu Chr Thdrt Dam ... ς (= Sz) *ιδετε* cum $B^{c}D^{c}K^{**}FGKLP$ al certe permu Clem[604] Euthal cod Antioch[1151] Thphyl Oec

II. 1. *ει τισ ουν*: Euthal[cod] *ει τι ουν* | *τι*: Gb″ *τισ* cum D^{*}(et D^{nov})1. 17. 46. 73. 137. al[12], item (sequente *παραμυθια*) Thdrt Thphyl | *τισ* ante *σπλαγχνα* cum $\aleph ABCDEFGKLP$ al plus[50] (8 ap Scri, rell[5] *τι*) Chr mosc Euthal[cod] Dam Oec ... 4. 18. 37. 46. 72. 74. al fere[10] *τι*, 109. Thdrt[cod] *τε* ... ς (= Gb Sz, sed rursus Gb′) *τινα* cum minusc vix mu, sed etiam ut editi sunt Clem[604] Chr[102] Thdrt Thphyl. Apud Latinos (d e f g m[16] vg[cle] demid Victorin Ambrst al) *si qua viscera*, sed am fu tol *si quid viscera*, cod[lachm] *si quis viscera* :: soloecismum *ει τισ σπλαγχνα* tanta cum constantia servatum esse ab antiquis testibus, nec ab ipsis correctoribus, cuiusmodi $\aleph BCD$ experti sunt, mutatum, mirum est illud quidem ac probat ipsis Graecis auribus tolerabilem visum esse. Accedit quod in libros suos fideliter plures patres transtulisse videntur, quorum auctoritas minime eo frangitur quod apud alios ut Clem ad legem grammaticam correctum legitur *τινα*. Quae quum ita sint, ipsis nobis servandum erit *τισ*, nisi malumus grammatici quam editoris partes agere. | $D^{*}FG$ *σπλανχνα*

πην ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, 3 μηδὲν κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, 4 μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, 1 Co 10, 24 ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστοι. 5 τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν

---

2. *συνψυχοι* cum AB*CD*FG ... ς Lu *συμψ-* cum ℵBC^{b}D^{c}EKLP al certe pler | *το εν φρονουντ.* (d e g m^{16} Hil^{461} Ambrst *unum sentientes*, item Victorin *„eandem dilectionem exerceatis unanimes, unum sentientes, nihil per contentionem neque per inanem gloriam“*) c. ℵ*BDFGKLP al pler d e g syr^{utr} arm aeth Clem^{604} Bas$^{regg\,477}$ etc ... ℵ*AC 17. 73. f vg go (cop?) Euthal^{cod} *το αυτο φρον.* (*id ipsum sentientes*). Cf Chr^{263} *ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, φησί, μᾶλλον δὲ ἵνα τὸ ἓν φρονῆτε. τοῦτο γὰρ προϊὼν ἐδήλωσεν εἰπών· τὸ ἓν φρονοῦντες, ὃ τοῦ „τὸ αὐτὸ“ μεῖζόν ἐστι.*

3. *κατ εριθ.* cum ℵBCD*FGLP 17. etc ... ς Ti *κατα εριθ.* cum AD^{c}EK^{all} al sat mu^{vid} (Ln errat de testib) | *εριθειαν* ut ℵAB^{c}D^{c}ELP etc ... D* al *εριθιαν*, B*FG *ερειθιαν* | *μηδε* cum ℵABC 17. 31. 37. 116. d e m^{16} vg cop arm aeth Euthal^{cod} Victorin Aug$^{serm\,144}$ Ambrst al ... ς *ἤ* cum D^{gr}E^{gr}FGKLP al pler f g syr^{utr} go Bas$^{eth\,266.\,281}$ Chr Thdrt Dam, item Hil^{461} *sive per* | *κατα* sec cum ℵ*ABC 17. 31. 37. 116. (49. *και κατα*, 7. 123. *η κατα*) d e m^{16} vg cop syr^{utr} arm Euthal^{cod} Victorin Hil^{461} Ambrst Aug^{serm} ... ς om cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler f g go Bas^{eth} Chr Thdrt Dam | *ηγουμενοι*: D^{gr*}(et^{nov})K 46. 71. 80. 109. 219. Dam^{paris} *προηγουμ.* | *υπερεχοντας*: B praem *τους* ... DEFG *-χοντες*

4. *εαυτων*: C** (nisi potius ipsius* est) syr^{sch} go Ephr^{291} Thphyl *εαυτου* | *εκαστοι* pri cum ABFG 17. 116. f g m^{61} (et^{16} ubi corrigendum *singuli* pro *singula*) vg (*non quae sua sunt singuli considerantes*) Bas$^{regg\,280}$ nec loc Euthal^{cod} Amb$^{offic\,3,3}$ al ... ς *εκαστος* cum ℵCDEKLP al pler d e go syr^{utr} Bas$^{eth\,281}$ et$^{regg\,280}$ pri loc cod Ephr^{291} Chr Thdrt Dam ad h. l. et^{paris} Hil^{463} Victorin Ambrst al (hi *unusquisque* vel *quisque* pro *singuli*) ... cop arm Bas$^{regg\,280}$ ed (pri loc) om | *σκοπουντες* cum ℵABCDEFGP al fere^{15} d e f g m vg go arm Bas$^{eth\,281}$ et$^{regg\,280}$ bis Euthal^{cod} Dam^{paris} al Hil^{463} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *σκοπειτε* cum L al plu Chr Thdrt Dam ... K 73. syr^{utr} Ephr^{291} Thphyl Victorin *σκοπειτω* | *αλλα και* et. am fu Aug$^{serm\,144}$ Promiss^{2,1} go cop syr^{utr} Bas$^{eth\,280}$ et$^{regg\,281}$ bis etc ... D*FGK 61. o^{scr} d e f g m vg^{cle} demid tol al lachm aeth Victorin Ambrst al om *και* | *τα*: D^{c}EK al^{35} Oec *το* ... D* FG al mu (4 ap Scri) add *των* (Ephr^{291} Thphyl *του ετερου*) | *εκαστοι* sec cum ℵABC^{vid}D^{gr}E^{gr}P 17. 31. 47. 177. 178. cop Bas$^{eth\,281}$ et$^{regg\,280}$ bis Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,194.\,271}$ (et. Cyr$^{act\,60}$ sed inepte *εκαστοι τουτο φρονεισθω*, et$^{fid\,108}$ *εκαστος τουτο φρονεισθω*) Victorin Aug$^{serm\,144}$ ... ς *εκαστος* cum KL al pler d (e delet? certe sic vdtr ap Sab non recte testantem d omittere) go syr^{utr} arm Chr Thdrt Dam ... FG f g m^{16} et^{61} vg aeth Ambrst al om, hinc Gb^{o}. Praeterea ℵ*AC 17. al Cyr thes bis ad seqq trahunt (et. Cyr$^{ioh\,119.\,185}$ *τουτο φρονειτω εκαστος εν υμιν* etc), non item Bas^{ter} nec (qui verbis *τουτο* etc non praeponunt *εκαστ.*) Or^{1,513} Eusmare^{94} Ath^{350} Didtri^{263} Euthal^{cod} Marc$^{mon\,62.\,73}$ (Gall^{8}) al, nec magis Hil^{524} Victorin Ambrst al. Contra eam con-

Χριστῷ Ἰησοῦ, 6 *ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ,* 7 *ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου*
Ro 8, 3 *λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος,* 8 *ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.* 9 *διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα,* 10 *ἵνα*
Ps 45, 23 No 14, 11 *ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων*

---

iunctionem est etiam eorum testium auctoritas qui *φρονεισθω* et qui *γαρ* praebent.

5. *τουτο* sine *γαρ* cum ℵ*ABC 17. 37. 73. k^{ser} cop arm aeth ar^{e} Euthal cod, nec magis add Or^{1,513} ac rell qui non una afferunt quae praecedunt (Did$^{tri\ 363}$ *τουτο δη λογιζεσθω* etc) ... ς (Gb^{00}) Ti add *γαρ* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler d e f g m^{5} go syrP (*et hoc* syr^{sch}) Chr Thdrt Dam al Hil^{324} Victorin ad h. l. et$^{cont\ ari\ 4,32}$ Ambrst al | *φρονειτε* (Gb') cum ℵAHC*†DKPG 17. 67** d e f g m^{5} vg syr^{utr} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 194.\ 371}$ et^{alibi} (rursus alibi ut$^{ioh\ 119.\ 185.\ 959}$ *φρονειτω εκαστος εν ημιν* vel *υμων*) Hil$^{324.\ 1362}$ Victorin Ambrst al; cf et. Marc$^{mon\ 73}$ (Gall^{8}) *φρονεισθε* (sed idem^{63} *φρονεισθω*). Pergunt autem d e syr^{sch} *quod et Christus Iesus* ... ς Ti *φρονεισθω* cum C^{3}KLP al pler cop arm go Or$^{1,\ 513}$ Eus$^{mcell\ 94}$ Ath^{350} Bas$^{regg\ 455}$ Chr$^{268.\ 269}$ Thdrt ad h. l. et$^{4,41.\ 1295}$ et^{alibi} (et. ap Gall^{9,407}) Thdot$^{anc\ 436.\ 457}$ (Gall^{9}) Dam al (Did^{tri} *λογιζεσθω*, vide ante) | *εν ημιν*: B aeth Or^{1,513} edd ante^{delar} *εν ημιν*

6. D* *αρπαγμον* | *το ειναι* et. Or$^{1,513.\ 641}$ et^{3,661} et^{4,87} alibi Eus$^{hist\ 5,2,2.\ 8,10,2}$ et$^{dem\ 258.\ 279}$ et$^{mcell\ 25.\ 29.\ 75}$ Bas$^{regg\ 339.\ 473}$ Ath^{350} Epiph^{614} al mu ... FG 109. Eus(mcell^{101} fluct lectio) et$^{ps\ 550}$ Did$^{tri\ 74.\ 363}$ (non item$^{42.\ 82}$) om *το*

7. *αλλα* cum NBFG al pauc ... ς *αλλ* cum ACDEK^{3ii}LP al pler Sethiani hipp^{218} Or^{1,513} alib Eus$^{hist\ 8,10,2}$ et^{alib} Epiph^{614} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 93}$ etc | Ln$^{ed\ min}$ *γενόμενος.* $^{\aleph}$*καὶ* (item certe *γενόμενος, καὶ* ς Wtst etc). Versum 6 et 7 usq *λαβων* habent et. Sethiani$^{hipp\ 218}$. | *ανθρωπων* et. Or$^{int\ 3,440.\ 838}$ Cyp^{290} Ambrst algr et$^{lat\ plu}$ ... Or$^{1,513.\ 641}$ Cyp^{317} Hil$^{44.\ 1058}$ *ανθρωπου* (Victorin et *hominis* et *hominum* habet)

8. *μεχρι* (et. Or^{1,513} et^{saep} Eus$^{dem\ 224.\ 496.\ 507}$ et^{saep} Cyr$^{ador\ 496}$ al plur): D*(et^{nov})FG *αχρι* | *σταυρου* et. Or$^{1,513.\ 641}$ et^{saep} Eus^{dem} et^{mcell} et^{ps} et^{eclo} Cyr^{ador} etc ... ℵ *του σταυρ.*

9. *το ονομα* cum ℵABC 17. Hipp (ap Lag^{137}) Dion^{alex} ad Paul$^{sam\ qu\ 7}$ Eus$^{dem\ 136}$ et$^{ecl\ 74.\ 234}$ Cyr$^{ioh\ 959}$ Procop$^{esa\ 445.\ 554.\ 721}$ ... ς Ti om *το* cum DEFGKLP al pler arm Thdot$^{clem\ 969}$ Or^{1,513} et^{2,549} et^{prov} (Notit^{118}, Mai^{46}) Eus$^{ps\ 69.\ 193.\ 400}$ Ath$^{348.\ 350.\ 740}$ Epiph^{761} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 287.\ 862}$ et$^{thes\ 127.\ 194}$ et$^{fid\ 108}$ Thdrt Procl^{652} (Gall^{9}) Dam al | *το υπερ παν*: FG^{gr}G^{gr} praem *εις*

10. *ιησου* (et. ℵC): ℵ* 47. 73. 114. 115. 118. al syrP c.* aeth Or^{2,496} (non item$^{1,786.\ 2,242.\ 244}$) Chr$^{287\ sem}$ (non^{281}) Cyr$^{ioh\ 959}$ Marc$^{mon\ 62}$ add *χριστου* | *ινα* et *καμψη* cum ℵABCDKPGKL al pler Ir^{46} (ex Epiph) Clem

καὶ καταχθονίων, 11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύ-
ριοσ Ἰησοῦσ Χριστὸσ εἰσ δόξαν θεοῦ πατρόσ.
12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼσ πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡσ
ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ Eph 6, 5
μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε·
13 θεὸσ γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν
ὑπὲρ τῆσ εὐδοκίασ. 14 πάντα ποιεῖτε χωρὶσ γογγυσμῶν καὶ δια- 1 Pe 4, 9
λογισμῶν, 15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ
ἄμωμα μέσον γενεᾶσ σκολιᾶσ καὶ διεστραμμένησ, ἐν οἷσ φαίνεσθε

---

417 et Thdotclem 969 Or2,549 et4,144 etcat luc86 Euspraep 74 Ath350 Euthal cod Chr281. 287 Cyrioh 959 etfid 108 Thdrt etc ... P al aliq (3 ap Scri) ινα - καμψει. Huc non valent tot patrum loci ubi verba apostoli mutata oratione afferuntur, ut Or1,268 καὶ ὁρῶντι ὅτι ἐν τῷ - κάμψει, Eusps 643 ὅτε πᾶν - κάμψει etc.

11. εξομολογησεται cum ACDEFGKLP al plus35 Or2,549 et4,141 etcat luc86 Ath350 cdd 3 Chr288 Euthalcod (rursus ea tantum testimonia huc valent quae etiam ινα etc continent) ... ς Ln (errans circa D) εξομολογησηται cum ℵB al plu Ir48 Clem417 et Thdotclem 969 Euspraep 74 Ath350 ed Chr281 Cyrioh 959 etfid 108 Thdrt | οτι κυριοσ ιησουσ χριστοσ et. Clem 417 Or1,786. 2,549 et3,242. 4,144 etcat luc86 etint3,961 Euseci 27. 74 etesa 149 Ath350 Cyrioh 959 etc Cyp290. 317 Ambrst al ... FgrG g m5 Orint 1,58 Eus ps 643 Didtri 363 Novat305 (Gall8) Hil177. 189. 224 acsaep οτι κυρ. ιησουσ (omisso χρι.) ... K οτι χριστοσ κυριοσ, Thdotclem 969 libere οτι κυριοσ τησ δοξησ ιησ. χριστ. σωτηρ, Victorin *quod Iesus Chri. dominus noster*

12. αγαπητοι: A lectionaria aliq demid αδελφοι | ωσ et. it vg (et. am fu demid etc) syrP: B 3. 17. 38. 48. 72. 178. hal harl** syrsch cop arm aeth Chr294cod Ambrst al om | εν τη παρουσια: ℵcFgrG d e g fu allachm om εν | νυν: DEFG d e f g vg arm Victorin Ambrst al post πολλ. μαλλον pon ... 4. 33. 115. Chrcom 294 Thphyl om | εν τη απουσια μου: FgrG g om (f sub ÷ habet)

13. θεοσ sine articulo cum ℵABCD*FGKP 17. al pauc Eusluc (ap Mai162) Euthalcod Dam ... ς (Gb00) praem ο cum DbetcEL al pler Chr Thdrt al | ενεργων: 17. post εν υμιν pon ... A add δυναμεισ | ευδοκιασ: C aeth add αυτου

14. και διαλογισμων: K 43. 71. om

15. γενησθε cum ℵBCDcE**KLP al omnvi Chr Euthalcod Philcarp 784 (Gall9) Cyrthes 284 Thdrt Antioch1076 Dam al ... Ln ητε cum AD*E* FG it vg Cyp309 Orint 2,823 Victorin Ambrst al | αμεμπτ. κ. ακερ.: 17. ακερ. κ. αμ. | αμωμα cum ℵABC 17. 23. Clem310 Victoringraece (- *non eritis maculati, inquit Latinus. Graecus tamen ita posuit:* αμωμα τεκνα, *id est filii sine vituperatione.*) Cyrthes 284 ... ς Ti αμωμητα cum DEFG KLP al pler Chr294 Philcarp Euthalcod Thdrt Dam al | μεσον (Gb'') cum ℵABCD*FGP 17. 23. 31. 67** 73. Clem Euthalcod ... ς εν μεσω

ὡσ φωστῆρεσ ἐν κόσμῳ, 16 λόγον ζωῆσ ἐπέχοντεσ, εἰσ καύχημα
Ga 2, 2 2 Ti 4, 6 ἐμοὶ εἰσ ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰσ κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰσ κενὸν
ἐκοπίασα. 17 ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ
τῆσ πίστεωσ ὑμῶν, χαίρω καὶ συνχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· 18 τὸ δὲ
2, 1. 4, 4 αὐτὸ καὶ ὑμεῖσ χαίρετε καὶ συνχαίρετέ μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέωσ πέμψαι ὑμῖν,
ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺσ τὰ περὶ ὑμῶν. 20 οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσό-
ψυχον, ὅστισ γνησίωσ τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· 21 οἱ πάντεσ γὰρ
τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 22 τὴν δὲ δοκιμὴν
1 Ti 1, 2 αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡσ πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰσ τὸ
εὐαγγέλιον. 23 τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡσ ἂν ἀφίδω τὰ

---

cum D^{b} et^{c} EKL al pler Chr $Phil^{carp}$ Thdrt Dam al | *εν κοσμω* et. Ir^{gr} ^{322} Clem etc Cyp^{12} Victorin Ambrst al ... FG *εν τω κοσμιω τουτω*, g *in mundo hoc*, d e f m^{101} $Or^{int\,z,323}$ $Chrom^{matth\,339}$ ($Gall^{8}$) *in hoc mundo*

16. *επεχοντεσ* ($א^{a}$): $א^{*}$ *εχοντεσ* | *καυχημα*: DE *καυχησιν* | *ημεραν* et. f ... F^{gr} *ημερασ* | *ουδε*: B *ουδ*

17. *αλλα* cum A^{vi} ND*FG ... ς *αλλ* cum $\aleph$CD$^{b?}$ et^{c}EK^{sil}LP al certe pler Euthal^{cod} etc | *ει και*: FG *και ει*, f g vg etc *et si*. Sic vero d (nec aliter e): *Set et liberi* (sic) *supra sacrificium et servitutem fidei vestrae gaudeo* | *συνχαιρω* cum $א^{a}$(om* *και συνχ.*)B*CD*FGP ... ς Ln *συγχ-* cum ABeDcEK^{sil}L al certe pler

18. *το δε αυτο* cum $\aleph$BP 17. Chr^{302} ^{sem} (Chr^{302} ^{sem} Antioch^{1119} *το αυτο δε*) ... ς Ln Ti *το δ' αυτο* cum AGDEFGK^{sil}L al pler | *συνχαιρετε* cum B*CD*FGP ... ς Ln *συγχ-* cum $\aleph$ABcDcEKL al certe pler

19. *εν κυριω* cum $\aleph$ABD^{c}EKLP al pler f vg syr^{utr} arm aeth Chr Euthal cod Thdrt Dam ad h. l. et^{Paris} Ambrst al; sed fu* al^{lachm} Victorin *in domino Iesu Christo* ... Ln *εν χριστω* cum CD*FG 38. 71. 74. d e g cop | *υμιν*: D* (E* sed corrupte) 8^{pe} *προσ υμασ*, item *ad vos* it vg | *ευψυχω*: A *εκψ.*

20. *περι*: L *υπερ* | *υμων*: D^{gr*} *ημων*

21. *ου τα* sine *του* cum $\aleph$ABCDEFGKLP al plu (7 ap Scri) $Clem^{604}$ etc ... ς (= Gb Sz) add *του* cum minusc mu Chr^{303} ^{txt} (non^{304} ^{com}) Thdrt | *χριστου ιησου* (Gb') cum HL al pler (omn ap Scri) fu demid al^{lachm} cop syr^{P} $aeth^{ro}$ Chr^{303} ^{txt} Thdrt Thphyl ... Gb Sz Ln *ιησου χριστου* cum $\aleph$ACDEFGP 17. 39. 47. 115. 177. al aliq it vg^{cle} am tol harl syr sch arm $Clem^{604}$ Chr^{304} ^{com} $Euthal^{cod}$ Dam Victorin Ambrst al ... K $aeth^{PP}$ Cyp^{307} *χριστου* tantum

22. *εισ το ευαγγελιον* ... C *εν τοισ δεσμοισ του ευαγγελιου*

23. *πεμψαι* (D* ut solet *πεψαι*, etiam v. 25) .. K *εκπεμψαι* | *αφιδω* cum $\aleph$AB*D*FG 17. $Euthal^{cod}$ (*αφειδω*) ... ς *απιδω* cum B^{3}C(*απειδω*)

περὶ ἐμὲ ἐξαντῆς· 24 πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, 26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. 27 καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. 28 σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν

D^{c}EK^{all}LP al pler Chr Thdrt Dam al | *εξαυτης*: d e *ex ipsa*, g *ex ipso* (legitur igitur *quae circa me sunt ex ipsa* vel *ipso*). Contra vg Victorin etc *spero me mittere mox*; eadem etiam f habet, sed postea *quae circa me sunt ex ipso*. Similiter et. syrP vertit *ex ipsa*, additque c. ob. *hora*.

24. *οτι και ουτος*: ℵ^{a} add *εγω* | *ταχεως ελευσομαι* (FG g *ελευσ. ταχ.*, item *veniam ad vos cito* f vg cop) sine additam cum ℵ^{c}BDEFGKL al pler d e g syrP arm aeth go Euthal^{cod} Thdrt Dam Victorin ... ℵ*ACP 23. 39. 49. 57. 70. 115. 120. 122. f vg cop syr^{sch} Chr^{305} Thphyl Ambrst al add *προσ υμασ*

25. *και συνεργον*: D* d e Victorin Ambrst Pacian$^{ep\,1}$ (Gall^{7,258}) om | *συνστρατ-* cum ACDEFG (et. ℵ ad Philem 2, item Euthal^{cod}) ... ς *συστρ-* cum ℵBKLP al certe pler

26. *παντας υμιασ* (B *υμι. πα.*) sine additam cum ℵ^{c}BFGKLP al plu f g vg go Chr^{305} Thdrt Victorin (*quia desiderans et concupiscens erat omnium vestrum*. Item subiungit *quia desiderat vos et concupiscit vos omnes*) Ambrst al ... ℵ*ACDE al^{35} fere d e syr^{utr} cop arm aeth Euthal^{cod} Dam Thphyl Cassiod$^{compl\,78}$ add *ιδειν*, hinc add Ln [*ιδειν*] | *οτι ησθενησεν*: D*E*FG it vg *αυτον ησθενηκεναι* (d e vg *illum infirmatum*, f *illum infirmari*, g *illum t eum infirmatum t infirmari*. Victorin *esse infirmum*, Ambrst *illum infirmatum fuisse*.) In c omnia inde ab *οτι ησθενησεν* usq o *θε. ηλεησ. αυτον* rescripta a c**, sed ipsa a c** reposita magnam partem latent.

27. *θανατω* cum ℵ*ACDEFGKL al pler etc ... ℵ^{c}BP 29. 31. 44. 73. 80. 115. l^{ser} Chr^{305} Euthal^{cod} *θανατου* | *αλλα* cum ℵABDE 17. al^{3} ser al (Dam *αλλα θεοσ*) ... ς *αλλ* cum FGK^{all}LP al pler^{vl} Chr etc | *ηλεησ.* (37. Phot *ελεη.*) *αυτον* cum ℵABC**DEFGP 17. 37. 57. 69. 73. 116. it vg syr^{utr} arm Euthal^{cod} Phot$^{manich\,2,8}$ (Wolf^{1,175}) Victorin Ambrst al ... ς *αυτ. ηλεησ.* cum KL al pler go Chr^{305} Thdrt Dam | *ουκ*: D* *ουχ* | *επι λυπην* cum ℵABCDEFGLP al plu (8 ap Scri) Chr^{edd} Euthal^{cod} Dam ... ς (= Gb Sz) *επι λυπη* al sat mu (3 ap Scri) Chr^{montf} Thdrt Phot^{manich} | *σχω*: D*EFG 1. 23. 44. 46. *εχω* (E *εχῶ*)

28. *σπουδαιοτερωσ* (P *-τεροσ*): D*FG *-τερον* | *ουν* (go *nunc*): FG^{rg} 17.

χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. 29 προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, 30 ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν παραβολευσάμενος τῇ
1 Co 16, 17 ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

III.

2, 13 4, 4 1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. 2 βλέπετε τοὺς

---

g δε | επεμψα (D* επενψα) αυτον: 2. 17. syr^{sch} add προσ υμασ | χαρητε: P χαριτε ... F χαρηται

29. προσδεχεσθε: ℵ^{c}A 67** 73. 80. προσδεξασθε. Praeterea inepte, ut tol alia, FG προυσ δε εχεσθαι, g *ad vero excipite*, f *excipite itaque* (sed super προσ δε etiam *at vero*) | ουν: 17. om

30. χριστου cum BFG 73. 80.; ς του χριστου cum DEKL al pler Chr$^{307\ txt}$ (et^{308} com του θεου) Thdrt Dam. Item *Christi* d e f g vg go syr^{sch} Victorin Ambrst al ... ΝΑΡ 17. 31. 47. (57. praem του) cop syr^{P} arm aeth Euthal^{cod} κυριου ... Ti Gb' om plane cum c :: pro χριστου facile substituebatur κυριου, quemadmodum 1 Co 15, 58. 16, 10 το εργον του κυριου legitur nec fluctuat. Facile vero etiam $\overline{\text{ΧΥ}}$ vel $\overline{\text{ΚΥ}}$ omittebatur, hinc non cautum videtur cum solo c το εργον sine additamento dare. | μεχρι: DEFG εωσ | παραβολευσαμενοσ cum ΝABDEFG 177. 178. 179. al^{vl}: quam scripturam confirmat, quod d e g praebent, *parabolatus de anima sua* ... ς (= Gb Sz) Ti παραβουλευσαμενοσ cum CKLP al pler (et. cat^{366}) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Vertunt f vg aeth^{utr} *tradens animam suam*, Ambrst *in interitum tradens animam suam*, Victorin *exponens in incertum* etc, syr^{utr} *spernens*, cop *postponens*, go *obliviscens*. Explicant Thdrt τοῦ κινδύνου καταφρονήσασ, Chr^{308} αὐτὸσ παρεβουλεύσατο καὶ ἐξέδωκεν ἑαυτόν, Thphyl παρεβουλεύσατο, τουτέστιν ἐπέρριψεν ἑαυτὸν τῷ θανάτῳ. Hesych exponit εἰσ θάνατον ἑαυτὸν ἐκδούσ. Cf et. Bas$^{reg\ 382}$: πῶσ ἂν τισ προμηθείη καὶ πρὸσ κινδύνουσ ὑπὲρ τῆσ ἐντολῆσ καὶ κυρίου παραβουλεύεσθαι (ita certe ed^{garn}). Derivatum est haud dubie παραβολεύεσθαι a παράβολοσ („audax, confidens, temerarius periclitator"), de quo cf Steph. Thes. Fluctuat autem lectio etiam alibi inter παραβολευ. et παραβουλ., ut in fragmento Eusebii apud Dam$^{parall\ 561}$, pluribus locis Chrysostomi ut^{11,504}, etiam apud Hesychium. Habet hoc Pauli loco utraque scriptura quo defendatur, sed potior auctoritas antiquissimorum codicum id quod recepimus commendat. | τη ψυχη: FG d e f g vg go syr^{sch} cop aeth Victorin Ambrst al add αυτου | αναπληρωση: B 36. 43. 44. 47. 109. 122. al fere^{10} (3 ap Scri) πληρωση ... ℵ 17. 114. 116. d^{ecr} αναπληρωσει | προσ με cum ℵ^{c}ABCDKFGKLP al longe plu Chr^{308} montf Thdrt Dam ... ℵ* 31. 45. 47. 120. b^{ecr} e^{ecr} o^{ecr} al Chr^{cdd} mosc πρ. εμε

III. 1. τα αυτα cum ℵ^{c}ABCDEKL al omn^{vid} Chr Euthal^{cod} Procop$^{esa\ 659}$

κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. 3 ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, 4 καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον, 5 περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Rö 11, 1
Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φα-

Thdrt Dam etc; item *eadem* it vg etc ... ℵ*FGP ταυτα (ταὐτά?), item *ista* cop | γραφ. υμιν: 47. 120. 179. 238. cop om υμιν | ασφαλες: A*vid 23. 31. 87. 73. 80. 109. 219* 238. al plus[2u] Procop[esa 659] Dam praem το

3. θεου (Gb′) cum ℵ*ABCD[c]EPGKL al[70] cdd[gr] ap Aug et ap Amb (vide post) g vg[cod] (ap Gb) cdd[lat] ap Aug cop syr[p mg] Eus[ps 449] Ath[688] Euthal[cod] Thdrt ad h. l. et[2,1047 cod] Dam al. Sic autem Aug[trin 1,18 (5,756)]: „*Nos enim sumus circumcisio, spiritui dei servientes*, quod est in Graeco λατρευοντες. Plures enim codices etiam Latini sic habent: *qui spiritui dei servimus*, Graeci autem omnes aut paene omnes. In nonnullis autem exemplaribus Latinis invenimus non *spiritui dei servimus*, sed *spiritu deo servimus*. Sed qui in hoc errant et auctoritati graviori cedere detrectant" etc. Item Aug[cont 2 epp pelag 3 (10,468)]: „- *qui spiritu deo servimus*, vel sicut nonnulli codd. habent: *qui spiritui deo* vel *spiritui dei servimus*". Item Aug[serm 169] „- *qui spiritui dei servimus*. Scio plerosque codices habere: *qui spiritu deo servimus*. Quantum autem inspicere potuimus, plures Graeci hoc habent: *qui spiritui dei servimus*". Rursus sic Amb[spir 2,6] „- *qui spiritui dei servimus* - Quod si quis de Latinorum codicum varietate contendit, quorum aliquos perfidi falsaverunt, Graecos inspiciat codices et advertat quia ibi scriptum est οι πνευματι θεου λατρευοντες, quod interpretatur Latinus: *qui spiritui dei servimus*". Cf etiam Sedul ad h. l. ..... ς (= Sz) θεω cum ℵ[c]D*P al mu d e f m[61] vg go syr[sch] eth[p txt] arm aeth Chr[316. 317. 318] (οι πνευματι θεω λατρευοντες, τουτεστιν οι πνευματικως λατρευοντες) Thdrt[2,1047 ed] al Or[int 2,68. 230 et 3,627 et 4,467. 469] Victorin Ambrst al | και ουκ εν σαρκι: DE[r]G[r] και ου σαρκι

4. και εν σαρκι (Victorin *quamquam ego habeam etiam in carne fiduciam*, vg *quamquam ego habeam confidentiam et in carne*, demid *quamquam et ego hab. conf. in carne*, atque etiam vg[ms] ap Ln om *et* ante *in carne*. Cf Le[brug] „*Non est transferenda coniunctio* et *ex fine in principium*".): D*E*FG 4. 30. 73. 74. a[scr] ii[scr] o[scr] d e f g om και. In c post καιπερ εγω εχων πεποιθησιν rasura incipit, in qua c[2] reposuit τοιαυτην εχων εν κυριω. | ει τις: FG f g fu Lcif[196] add δε | αλλος: FG[r]G[gr] 37. al pauc αλλως ... DEFG 73. 74. a[scr] it vg go syrP Victorin al ante δοκει pon ... 46. 109. syr[sch] ar[c] Bas[regg 349] Lcif Ambrst om

5. περιτομῇ: ς[e] 1624. 1633. ς al (non Wtst nec Gb Sz) περιτομή, ut et. Eus[ps 359] et alibi ediderunt. Nec aliter cdd[pler] ap Scri. | βενιαμειν cum ℵABL 37* 47. go Euthal[cod]. Similiter FGKP al[2 scrl] cop βενιαμην ... ς βενιαμιν cum DE al pler | νομον: FG praem τον

Ga 1, 13 ρισαῖος, 6 κατὰ ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. 7 ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. 8 ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην, ἐπὶ τῇ πίστει, 10 τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν

---

6. ζηλος cum ℵ*ABD*FG ... ς ζηλον cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} Bas^{eth} ^{265} Euthal^{cod} etc | την εκκλησιαν: D*FG om την ... FG 122. f g vg arm$^{cdd\ mg}$ et^{edd} amst const Aug$^{serm\ 169}$ Ambrst add θεου (122. του θεου)

7. ατινα cum ℵ*AG 17. d e g Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 53}$ (totum locum affert) et^{502} et$^{act\ 43}$ Lcif^{198} (affert vv. 4—11) Amb$^{ps\ 118}$ (1,1058 et^{lue} sed sine praegressis). Etiam Victorin^{vid} ... Ln praem [αλλα], ς Ti αλλα cum BD*, αλλ(ς) c. ℵ^{c}D^{c}EF(αλλ᾽ τινα)KLP al pler Did$^{tri\ 2}$ Bas$^{eth\ 265}$ Chr Thdrt Dam. Item sed f vg go syr^{utr} cop arm Aug$^{serm\ 169}$ al. | ην μοι cum ℵADE^{r}EF^{gr}GKLP al pler g go cop syr^{utr} Did$^{tri\ 2}$ Bas$^{eth\ 265}$ Chr Euthal cod Cyr$^{ador\ 53.\ 140.\ 502}$ al mu (et. Dam^{paris}) Victorin ... Ln μοι ην cum B 7. 55. 123. 238. al$^{2\ ser}$ d e f vg cat^{com} Thdrt$^{2,74.\ 2,307}$ et ad h. l. Lcif^{198} al | δια τον (k^{ser} al pauc Dam^{paris} om) χριστον: cat^{oxon} ad Mc 10, 24 δια των χρηστων. Cf supra ad 1, 21.

8. μενουνγε cum ℵAP 17. 37. k^{ser} o^{ser} al sat mu cop Did$^{tri\ 2}$ Bas$^{regg\ 349}$ cod Euthal^{cod} Thdrt^{2,74} Cyr$^{ador\ 53.\ 140.\ 502}$ et$^{fid\ 71}$ Dam^{paris} Thphyl ... Gb 8z Ln Ti μεν ουν cum BDEFGKL al^{50} Bas$^{eth\ 265}$ et$^{bapt\ 638.\ 648.\ 664}$ et$^{regg\ 349}$ ed Chr Thdrt^{2,307} et ad h. l. Dam ad h. l. Oec ... arm aeth non exprim | και ηγουμαι et. ℵ^{c} Did$^{tri\ 2}$ Bas$^{eth\ 265}$ et$^{regg\ 349}$ etc ... ℵ* 80. f vg^{cle} fu demid al^{lachm} (non am tol) go cop aeth Cyr$^{ador\ 53}$ et fid^{71} Lcif^{198} al om και | χριστου ιησου: Ln praem του cum B Thdrt ... AKP al plus^{12} f vg go syr^{sch} aeth^{PP} Did$^{tri\ 2}$ Bas$^{eth\ 265}$ (non item regg^{349}) Chr^{325} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 141}$ etc ιησου χριστου | μου: AP 8^{po} demid harl* syr^{P} arm aeth Did$^{tri\ 3}$ Bas$^{eth\ 265}$ et$^{regg\ 349}$ (non item$^{bapt\ 648.\ 664}$) Cyr$^{ador\ 53.\ 141.\ 502}$ al Lcif al ημων | ηγουμαι σκυβαλα sine εινα cum ℵ*BD*FG 17. d e f g vg cop syr^{sch} arm aeth Serap$^{manich\ 61}$ (Gall^{8}) Dam^{paris} (Or^{1,387} et^{2,452} libere huc respicit sed hac in re non probat) Or$^{int\ 2,471}$ Lcif^{198} Victorin al ... ς (Gb^{o}) Ti add εινα cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al pler syr^{P} go Did$^{tri\ 3}$ Bas^{eth} et^{regg} et^{bapt} Chr^{325} Euthal cod Cyr$^{ador\ ter}$ al mu Aug$^{serm\ 169}$ et^{alib} :: εινα post ζημιαν tantum non fluct

9. εμην: ℵ* (non^{c}) post δικαιοσυνην pon ... L 61. o^{ser} om | εκ (L 73. c^{ser} 115. Chr$^{325.\ 328}$ add του) νομου: 17. εν νομω | επι τη πιστει: D* ℵ* εν πιστει, item it vg etc *in fide* ... syr^{sch} ar^{c} non exprim. Praeterea ista verba passim cum seqq coniunguntur, ut LP al permu syr^{P} Bas$^{eth\ 265}$ et$^{bapt\ 648.\ 664}$ Chr^{328} (επι τη πιστει, φησι, του γνωναι αυτον) etc, non item Lcif Victorin Ambrst al.

δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν παθημάτων αὐτοῦ, Ga 6, 7
συνμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, 11 *εἴπως καταντήσω εἰς*
τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

12 *Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ κατα-*
λάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 13 *ἀδελφοί,*

---

10. *αναστασεως* et. $\aleph^{c}$ ... $\aleph^{*}$ *γνωσεως*, 3. *πιστεως* | *αυτου* prim: D^{gr*} om | *κοινωνιαν* cum $\aleph^{*}AB$ ... ς Ti *την κοι.* cum DEFGKLP al omn^{vid} $Bas^{2,159}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt etc | *παθηματων* cum $\aleph^{*}B$ ... ς Ln Ti *των παθημ.* cum $\aleph^{c}ADEFGKLP$ al omn^{vid} etc | *συνμορφ-* cum $\aleph(^{*}$ et$^{c})$ D^{*} ... B^{*} *σιμορφ.*, ς Ln Ti *σιμμορφ-* cum $AB^{corr}D^{c}EKLP$ etc ... FG *συνφορτ-* (vide post) | *συνμορφιζομενος* (Gb″) cum $\aleph^{*}ABD^{*}P$ 17. 67** 71. (113** *συμμορφαζομ.*) $Or^{1,438}$ codd $Bas^{2,159}$ Euthal^{cod} (item huc respicit $Macar^{hom\ 10}$ ap $Gall^{7,88}$ – *συμμορφιζομενη τω θανατω αυτου*) ... ς *συμμορφουμενος* cum $\aleph^{c}D^{c}EKL$ al pler Or^{edd} $Bas^{spir\ sa\ 28}$ Chr Thdrt al ... FG *συνφορτειζομενος*, item *cooneratus* d e g go $Lcif^{198}$ (idem latore vdtr in scriptura codicis clarom ap $Ir^{int\ 309}$ *cuihonoratus:* cumhonoratus? Editum est *conformis*, sed codd al^{2} *cooperatus* et^{1} *commemoratus*), Victorin *particeps oneris* (pergens *mortis eius*)

11. *την εκ νεκρ.* (Gb′) cum $\aleph ABDEP$ 17. 31. 71. 73. 80. 137. 213. d e f g vg (Latini *quae est ex [a] mortuis*) go syr^{utr} $Bas^{spir\ sa\ 28}$ Chr Euthal cod Dam $Ir^{int\ 309}$ $Or^{int\ 4,450}$ $Tert^{res\ carn\ 23}$ $Lcif^{198}$ etc. Praeterea FG^{gr} *των εκ νεκρ.* ... ς (= Sz) *των νεκρ.* cum KL al pler (g sub *aut*) arm cop Thdrt Thphyl

12. *ουχ*: F *ουκ* | *ελαβον* et. Clem^{129} $Eus^{ps\ 103}$ al mu $Tert^{res\ carn\ 23}$ $Or^{int\ 4,459.\ 675}$ Victorin Hil^{245} etc ... $D^{*}EFG$ d e f g $Ir^{int\ 286}$ Ambrst auct sing cleric add *η ηδη δεδικαιωμαι* (FG^{2} *δικαιωμαι*, G^{*} *δικαιομαι*. Sed in G g iam *τετελειωμαι* scriptum erat, quo signis improbato substitutum *δικ.*) ... go pro *τετελειωμ.* substituit *δεδικ.* | *διωκ. δε ει* sine *και* cum $\aleph^{*}D^{*}E^{*}FG$ 39. 112. d e f g $Macar^{142}$ ($Gall^{7}$) $Tert^{res\ carn\ 23}$ Or $^{int\ 4,459}$ $Hil^{51.\ 239.\ 245}$ Victorin Ambrst al mu, nec magis *και* exprim syr^{sch} cop arm aeth go ... ς Ln Ti add *και* cum $\aleph^{c}ABD^{c}E^{**}KLP$ al pler syr^{p} Clem^{129} $Eus^{ps\ 103}$ $Marc^{mon\ 47}$ ($Gall^{8}$) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam | *εφ ω και* (*και* $\aleph^{a}$, $\aleph^{*}$ per incuriam *ει*) cum $\aleph ABD^{b}et^{c}E^{**}KLP$ al pler d e f vg syr^{p} Clem Chr $Macar^{142}$ Euthal^{cod} rell $Or^{int\ 4,459}$ Hil Victorin Ambrst rell ... $D^{gr*}E^{gr}FG^{gr}G$ 67** (nisi forte ad *και* post *δε ει* spectat) 74. g $Tert^{res\ carn}$ om *και* | *κατελημφθην* cum $\aleph AB^{*}D^{*}FG$ ... ς *κατεληφθην* (L al *-λειφθ-*) cum $B^{c}D^{c}EKLP$ etc | *χριστου ιησου* cum $\aleph AP$ 47. 73. 80. 109. 115. 120. 178. 238. c^{ser} f^{ser} al vg $syr^{p\ mg}$ cop arm Chr^{330} Ambrst $Aug^{serm\ 169}$ al; item ς (= Gb Sz, sed Gb′) *του χρι. ιησ.* cum KL al plu Thdrt al ... 74. 112. a^{ser} f syr^{sch} aeth^{pp} Euthal^{cod} Chr^{331} *ιησου χριστου*, 108. $syr^{p\ txt}$ *του κυριου ιησου* ... Gb Sz Ln Ti *χριστου* cum $BD^{*}E^{*}FG$ 17. 179. d e g go $aeth^{ro}$ Clem^{129} $Marc^{mon\ 47}$ Mac^{142} ($Gall^{7}$) $Or^{int\ 4,459}$ $Tert^{res\ carn\ 23}$ Victorin Hil^{245} al; item $D^{c}E^{**}$ $Marc^{mon\ 36}$ Dam *του χριστου*

ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι· 14 ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω
ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν
διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ. 15 ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρο-
νεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· 16 πλὴν εἰς ὃ ἐφθά-
Ga 6, 16 *σαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.*

---

13. *εγω*: DEFG$^{r^o}$ om | P *εμαυτω* | *ουπω* cum ℵADE$^{r^o}$FP 17. 23* 31. 47. 73. 80. al fere^{35} cop syrP c.* (* ad *πω* pertinet) aeth Clem^{129} Bas$^{ps\,272}$ et regg^{457} Euthal^{cod} Chr$^{234\,sem}$ (et^{sem} *ουδεπω*) Thdrt Chron^{441} Antioch ^{1102} Dam ad h. l. et$^{parall\,634}$ al Ambrst Hier$^{pelag\,1}$ ... ς Ln Ti *ου* cum BD^{e}EFGKL al plu d e f g vg go syr^{sch} et$^{P\,txt}$ arm Chr$^{234\,bis}$ al Tert res carn Or$^{int\,4,459}$ Victorin Hier$^{ez\,sch\,44}$ al | *κατειληφεναι*: FG^{rg} *καταλ-ηφοτα* (g *comprehendisse t comprehendentem*)

14. *τα μεν*: ℵ add *ουν* | *οπισω*: 28. 61. 115. al$^{8\,cor}$ Or^{2,626} (item$^{1,229.}$ ^{3,207}) Ath$^{628.\,796}$ Bas^{3,125} Antioch^{1102} Dam$^{parall\,634}$ *οπισθεν* | *τοισ δε*: D*FG *εισ δε τα*. Item Latini (et. Or$^{int\,4,459}$) *ad ea* (f g vg Or^{int} etc) vel *in ea* (d e Hil^{423} etc) | *επεκτεινομενοσ*: FG 52. *απεκτ.* | *κατα σκοπον*: 21. 31. 37. f^{ser} arm syrP ^{mg} *κατασκοπῶν*. Praeterea cf Tert^{res} carn^{23} *secundum scopum persequor ad palmam incriminationis* (i. e. *αντγκλησεωσ* ut vdtr pro *ανω κλησεωσ*) *per quam concurrerem*. | *εισ το* cum ℵAB 17. 73. 80. Clem Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,165}$ Chron^{441} ... ς *επι το* cum DEFGKLP al pler Bas$^{ps\,121}$ Chr Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,634}$ al (cf et. Petr$^{alex\,102}$ can^{11} *τουσ αγιουσ μαρτυρασ σπευδοντασ επι το βραβ. τησ ανω κλησ.*) | *του θεου*: FG^{rg} 46. g Clem^{129} (citat plene usque ad *εν χρι. ιησ.*) Novat^{216} (libere „et ad brabium cursu vocationis in Christo tendentes impello") Victorin om | *εν χριστ. ιησου* et. f vg Or$^{int\,4,459}$ Victorin al (Ambrst om ista) cop syrP arm go etc ... D*EFG^{rg} d e g *εν κυριω ιησου χριστ.*, item *in Iesu Christo* syr^{sch} aeth

15. *τελειοι*: FG^{rg} g add *εν χριστω ιησου* | *φρονωμεν* cum ABDEFGKP al pler etc Or$^{int\,4,459.\,675}$ Hil^{1097} Victorin Ambrst etc ... L 30. 39. 41. 55. 109. 122. n^{scr} edd ap Hier$^{cont\,pelag\,1}$ Clem^{129} *φρονουμεν*. Ita enim Hier l. l. „*Quotquot ergo perfecti, hoc sapimus*, sive *sapiamus:* diversa enim sunt exemplaria." (Idem vero paullo ante et^{ep} ad damas *sapiamus*.) Praeterea ℵ* (delet^{c}) praem *ουν* | o *θεοσ*: D* om o

16. *τω αυτω στοιχειν* sine additam cum ℵ*AB 17. 67** cop sah ap Gb aeth^{ro} Thdot$^{anc\,471}$ (Gall^{g}: *Verumtamen ad quod pervenimus, in eo et maneamus*, ut Combefis ex antiquo cod graeco dedit) Hil^{1097} Aug$^{ep\,120}$ et$^{joh\,45}$ et^{alib} (*verumtamen in quod pervenimus, in eo ambulemus*) Ferrand gall^{11,361} al ... ς (= Gb) add *κανονι το αυτο φρονειν* cum ℵ^{c}KLP al plu syr^{utr} (syr^{sch} *una semita procedamus et uno consensu*, syrP *eadem regula procedamus, idem sapiamus*) aeth^{PP} (ad *τω αυτω στοιχ.* add *in una concordia*) Chr Thdrt Dam al ... DEFG 23. 31. 37. 57. 73. 80. it vg go arm Euthal^{cod} Victorin Ambrst *το αυτο φρονειν, τω αυτω* (D^{ck} rell^{g} f vg go arm Euthal^{cod} add *κανονι*) *στοιχειν* (FG *συνστοιχειν*)

17 *Συνμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.* 18 *πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ,* 19 *ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες.* 20 *ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,* 21 *ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.*

IV.

1 *Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.*

---

17. *συνμιμηται* (א*D*FG -μειμητ-) cum אא*D*FG ... ς Lu *συμμ-* cum AB^{3}D^{c}EKLP al omn^{vid} (k^{scr} *συμιμ-*) | *ουτω* cum אABD*FG etc ... Ln Ti *ουτως* cum D^{c}EK^{sil}L^{sil}P etc

18. *ελεγον*: D^{Gr*} *ελεγομεν* | *νυν* (37. *νυνι*) *δε και* et. Lclf^{195} Victorin Ambrst: D^{Gr*}E* 55. om *και* | FG *εχθρους*, A *εχθρους*

20. *γαρ* et. cop syr^{p} ^{txt} Victorin etc: 80. d e f g m^{89} vg go syr^{sch} et^{p} mg arm aeth Ir$^{int\ 308}$ Clem^{554} Or^{2,693} et (*και ημων δε*) ^{459} et$^{int\ 2,58.\ 191.\ 292}$ Eus^{theoph} ap Mai^{147} et$^{ps\ 564}$ Ps-Ath$^{2,57.\ 90}$ Chron^{441} Chr$^{844\ com}$ (non $^{841\ txt}$) Thdrt^{2,93} (non ad h. l.) al Cyp$^{235.\ 308}$ Hil$^{403.\ 545.\ 1099}$ Ambrst al *δε*

21. *συνμορφον* cum אD*FG ... ς Ln Ti *συμμ-* cum ABD^{c}EKLP etc. Dedimus absque *εισ το* etc cum אABD*FG d e f g m^{89} vg go cop arm aeth^{utr} Ir$^{int\ 308}$ Or$^{cat\ cor\ 293}$ et$^{int\ 1,37.\ 4,595}$ Eus$^{mcell\ 177.\ 185}$ Ath^{818} et^{742} ex$^{cdd\ 3}$ Euth^{alcod} Cyr$^{thes\ 284}$ Antioch^{1247} Tert$^{marc\ 5,20}$ Cyp$^{235.\ 308}$ Hil$^{22.\ 1102}$ Ambrst ... ς (= Gb Sz) praem *εισ το γενεσθαι αυτο* cum D^{b} et^{c}EKLP al omn^{vi} syr^{utr} Or$^{2,548.\ 600}$ et$^{int\ 4,596}$ Caes^{80} (om *αυτο*) Epiph ^{889} Chr$^{341.\ 344}$ Chron^{441} Thdrt Dam al Victorin Aug$^{trin\ 1}$ Hier$^{cont\ iovin\ 1}$ al | *τω σωματι*: FG^{Gr} d e Ir$^{int\ 308}$ ex$^{cdd\ 2}$ *του σωματος*, item Cyr^{hr} ^{315} *ημασ - συμμορφουσ εποιησε του σωματοσ της δοξησ του χριστου* | *αυτω* cum א*ABD*FGKP al^{20} Eus$^{mcell\ 185}$ Epiph^{889} Euth^{alcod} Cyr$^{thes\ 284}$ Chr^{341} ex^{cdd}, item *ei* d e g, *illi* Victorin ... ς *εαυτω* cum אD^{c}EL al plu Chr$^{341.\ 345}$ Thdrt Dam al, item *sibi* f vg Hil^{1102} Amb fid^{5} al

IV. 1. *χαρα*: FG^{Gr} *χαρισ* | *στεφανοσ μου*: B* om *μου* (suppl demum B^{c}) | *ουτωσ* (sic אAD^{c}EFGLP al$^{7\ scr}$ etc; BD* etc *ουτω*): FG^{Gr} g *και ουτωσ* | *αγαπητοι* sec: B 17. cop syr^{sch} add *μου*, item aeth *nostri* ... D* 108* d e go Victorin om

2 *Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντυχὴν παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ.* 3 *ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύνζυγε, συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.*

3, 1 1 Thes 5, 16 4 *Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε.* 5 *τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς.* 6 *μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν.* 7 *καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.*

---

2. *ευοδιαν* cum ℵABDEFGKL al plu (et. syrP mg graece) ... ς (non item ς^{e} Gb 8z) *ευωδιαν* cum P 47. k^{ser} al^{aliq} ut^{vi}. Cf et. Lc^{brug}: „Evodiam rogo. *Non scribas* Euchodiam, *addito* chi." | *συντυχην*: hoc accentu D^{c} al plu^{vi}, non ut ς Ln *συντύχην* ... LP 17. 37. al *συντυχεῖν*

3. *ναι* cum ℵABDEFGKLP al pler (omn ap Scri, omn ap Matthaei excepto 115.) it vg (d e *ita*, g *utique*, f vg *etiam*) go syrP arm aeth (non exprim syr^{sch}: *Etiam abs te petens sum*, nec magis Or$^{int\ 4,461}$ *Rogo etiam te*) etc ... ς (= Gb 8z) *και* cum 115. al? Ambrst (*Et te rogo etiam*) | *σινζυγε* cum ℵ^{c}AD*FG ... ς *συζυγε* cum ℵ*BD^{c}EKLP al omn^{vid}. Posuimus autem post *γνησιε* cum ℵABDE(FG)P 17. 27. 45. 47. 73. 116. 120. c^{ser} o^{ser} d e f g vg go cop aeth (arm *γνησιε μου και συζυγε και σι*) Euthal^{cod} Isid^{4,112} al Or$^{int\ 4,401}$ Victorin Ambrst al ... ς ante *γνησιε* cum KL al pler syr^{utr} Chr Thdrt Dam al ... FG^{fg} *εγνησιε γειμανε συνζυγαι*, g *carissime t notissime t proprium germane compar*, tol *charissime germane compar*. Praeterea Latini sic: *germane compar* f vg Or^{int} Ambrst al, *dilectissime coniux* d e, *germane uniiuge* Victorin^{bis}. Dicit autem Pelag ad h. l. *Germanus dictus est nomine, qui erat compar officii.* | *συνλαμβανου* cum ℵB*D*FG 17. ... ς Ln *συλλαμβ-* cum ABCD^{c}EKLP al pler | *μετα και* et. cop syr^{sch} Eus$^{hist\ 2,15}$ etc ... D*FG 38. 49. 8^{lect} d e f g vg go syrP arm aeth Victorin Ambrst al om *και*. Item Or^{4,153} *κλημης υπο παυλου μαρτυρουμενος λεγοντος· μετα κλημεντος και των λοιπων συνεργων μου, ων τα* etc | *και των λοιπ. συνεργ. μου* et. Or Eus^{hist} etc ... ℵ* (non item^{c}) *και των συνεργων μου και των λοιπων*

5. *πασιν*: A add *τοις*

6. *αλλ*: A*^{vi} *αλλα* („post *αλλ* unius litterae rasura") | *μετα* cum ADEFG KLP al omn^{vi} ... ℵB *μετ*

7. *του θεου* et. Or^{1,276} et$^{4,48.\ 356}$ et$^{int\ 2,267}$ et^{alib} Didtri^{404} Cyr$^{loh\ 840}$ etc Hil^{396} Victorin Ambrst al ... A syrP mg Cyr$^{loh\ 761}$ Procop$^{niceph\ 1,1145}$ Amb$^{fid\ 1}$ (non item$^{lacob\ 2,6,28}$) Pelag^{com} *τ. χριστου* | *νοηματα* et. Or^{4,} ^{356} et$^{cat\ eph\ 224}$ et$^{int\ 2,267}$ et$^{4,618.\ 681}$ Cyr$^{loh\ 840}$ etc Amb$^{lacob\ 2,6,28}$ Ambrst al ... FG^{fg} d e g m^{35} tol go Victorin Chroma$^{matth\ 2,7}$ (Gall^{8,337}) Oros

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· 9 ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς Ro 15, 33 etc εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. 11 οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμὶ αὐτάρκης εἶναι. 12 οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. 13 πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. 1 Ti 1, 12 14 πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. 15 οἴ-

---

pelag Siric$^{ep\,5}$ σωματα. Cf Victorin: *ecce et hic significatio est de resurrectione - corpora, inquit, vestra in Iesu Christo: in ipsius enim maiestate et virtute corpora nostra sunt, quae cum eius adventu resurgent, reviviscent, merita accipient* etc

8. οσα δικαι. οσα αγνα: 37. οσ. αγνα οσ. δικαι. | ει τις αρετη: ℵ 17. d^{ecr} η τις αρ., item d^{ecr} η τις επ. | επαινος sine additam et. am* sang^{palimps} tol al Clem^{562} Victorin Aug$^{ep\,231}$ al. Cf et. Eus$^{mart\,pal\,12}$ και ει τις αρετη και επαινος ... D*E*FG d e f g vg^{cle} am** fu demid al Ps-Ath$^{lat\,646}$ Ambrst auct^{seing} cleric add επιστημης, *disciplinae*

9. ειδετε cum ℵABD*et^{c}K etc ... D^{b}FGKLP al mu (4 ap Scri, 5 ap Mtth) Dam^{paris} ιδετε. Ediderunt etiam Clem^{562} Thdrt.

10. ανεθαλετε (syr$^{P\,mg}$ g^{r} ενθαλετε): D* εθαλατε (item E εθαλετε: expalluit enim αν praepositum a D^{b}) ... P 1. 4. 43. d^{ecr} al^{5} ανεθαλλετε, 46. ενεθαλετε | το: FG του

12. οιδα και pri loc cum ℵABDEFGKLP al longe plu (8 ap Scri, 10 ap Mtth) d e f g r vg go syr^{P} Clem^{608} Or$^{int\,4,559}$ al mu (et. Dam^{paris}) Amb$^{ps\,38}$ et$^{off\,2}$ Ambrst al (Victorin *et humiliari novi et abundare*) ... ς (= Gb Sz) οιδα δε cum 137. al vix mu (37. ap Wtst et Treg δε και); 14. al cop syr^{sch} arm aeth οιδα tantum | και ante περισσευειν: A om, nec expri syr^{sch}

13. ισχυω: FG ισχω | ενδυναμουντι (37. δυναμουντι) με sine additam cum ℵ*ABD* 17. d e f r vg cop arm aeth Clem^{608} Eus$^{ps\,159.\,295.\,296.\,364}$ et$^{esa\,577}$ Victorin Amb$^{hexa\,2}$ et$^{ps\,36}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add χριστω (FG $\overline{\chi υ}$ pro $\overline{\chi ω}$) cum ℵ^{c}D^{c}E^{g}F^{g}GKLP al fere omn g Or$^{int\,1,141.\,2,257.\,461.\,472}$ (et Or^{1,205} ινα παντα ισχυσωμεν, ενδυναμουντος ημας χριστου) Eus$^{ps\,33.\,60}$ Ath^{324} Cyr$^{hr\,317}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{luc\,8,24}$ (Mai ^{223}) Thdrt Dam ad h. l. et Dam^{paris} etc. Similiter addunt χριστω ιησου Or$^{4,39.\,210.\,357}$ Eus$^{ps\,595}$ (et. anonymus ap Amb^{2,5}), χριστω ιησου τω κυριω ημων Or^{1,794}, ιησου χριστω Ps-Ath^{2,66}

14. εποιησατε: F^{8}G^{gr} ποιησαται | συνκοι- cum AB*D*EFG ... ς Ln συγ-

δατε δὲ καὶ ὑμεῖσ, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε
Act 17, 14 2 Co 11, 9 *ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίασ, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰσ λόγον δόσεωσ καὶ λήμψεωσ εἰ μὴ ὑμεῖσ μόνοι,* 16 *ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶσ εἰσ τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.* 17 *οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰσ λόγον ὑμῶν.* 18 *ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω, πεπλήρωμαι δεξάμενοσ παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίασ, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ.* 19 *ὁ δὲ θεόσ μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτοσ αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.*

νοι- cum ℵBᶜDᶜKˢᵃⁱˡLP al certe pler | *μου τη θλιψει* cum ℵABKLP al omn^{vid} etc ... DEFG it vg etc *τη θλι. μου*

15. *δε* et. d e f g vg syr^{sch} cop go Victorin Ambrst al; r *enim* ... D^{gr*} E^{gr*} 37. 46. 72. 73. 115. 219* f^{ecr} syrP arm aeth^{utr} (sed aeth^{ro} om etiam *και*) Chr^{358} Thdrt om | L Euthal^{cod} *φιλιππισιοι*, item go | *οικιδεμια*: D*E*FG^{rg} d e g praem *οτι* (servato *οτι* quod praecedit) | *λημψεωσ* cum ℵAB*D*FG ... ς *ληψ-* cum BCDᶜEKLP al omn^{vl} | *μονοι*: A* arm om

16. *εισ την χρειαν* cum ℵBD^{b}(non attigit^{c})E**(extra lineam)FGKLP al pler d e f g vg etc (r Ambrst Aug$^{confess\ 13}$ *usibus meis*, g *in necessitatem meam t usibus meis*) ... AD*(E*) 39. 73. 80. 3P^{e} go arm aeth Ps-Ath^{2,222} Oec$^{1/1}$ Victorin (*ea quae mihi necessaria fuerant*) om *εισ* | *μοι* et. d e f vg go syrP aeth ... DELP al^{5} r g syrP cop arm Procop$^{niceph\ 2,334}$ Dam Thphyl Ambrst Aug^{confess} (Latinos vide ante) *μου*. Cf Chr^{360} *εἰπών· εἰσ τὰσ χρείασ. καὶ οὐκ εἶπε τὰσ ἐμάσ, ἀλλ' ἁπλῶσ* etc. | D* *επενψατε*

17. *δομα*: L al pauc *δωμα* | *αλλα* cum ABP ... ς *αλλ* cum ℵDEFGKL al certe pler | *λογον*: FG 121. 238. praem *τον*

18. *δε* (Victorin *enim*): 17. syr^{sch} om | *παρα* (P *παρ*, ℵ^{a} *απο*) *επ.* et. Ir$^{int\ 251}$ Or$^{int\ 2,204}$ Cyp^{214} Victorin Ambrst al ... A om | *τα*: D^{gr*}E^{gr*} *το* | *παρ υμων*: D^{gr*}E^{gr*} add *πεμφθεν*, item FG d e f g r syr^{sch} Ir$^{int\ 251}$ Cyp^{214} Victorin Ambrst al add *πεμφθεντα* (f r vg Victorin syr^{sch} *quae missistis*) | *οσμην*: 17. *εισ οσμ.*, item Or$^{int\ 2,204}$ Ambrst *in odorem*

19. *πληρωσει* cum ℵABDᶜEᴇ^{gr}KLP al plu cop arm aeth Chr$^{361\ bis}$ Thdrt cod (Dam *πληρωση*) al ... Gb' *πληρωσαι* cum D*FG 17. 37. al^{25} d e f g r vg Chr^{362} (et.mosc^{2}) Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 375}$ Thdrt^{ed} Thphyl Victorin Ambrst al | *πασαν χρειαν υμων*: cf Chr^{362} *πᾶσαν χρείαν ὑμῶν ἢ πᾶσαν χάριν ἢ πᾶσαν χαράν. ἀλλ ἂν μὲν ᾖ „πᾶσαν χάριν", μὴ ταύτην μόνον φησὶ τὴν ἐπὶ γῆσ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ πᾶν κατόρθωμα· ἂν δὲ „πᾶσαν χρείαν", ὅπερ ὀλμαι καὶ μᾶλλον λέγεσθαι, τοῦτό ἐστιν ὃ δηλοῦν βούλεται* ... d e f vg Victorin Ambrst al *omne desiderium vestrum* (Vict om *vestr.*), g *omne t m desiderium t necessitatem vestr.*, contra r *omnem indigentiam vestram* | *το* (FG *του*) *πλουτοσ* (Gb') cum ℵ*ABD*FGP 17. 67** Euthal^{cod} ... ς *τον πλουτον* cum D^{b}Et^{c}EKL al pler Chr Cyr$^{thes\ 375}$ etc | *αυτου*: D^{gr*} *υμων* | *εν δοξη* (ℵ^{a}): ℵ* om *εν*

20 τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. 22 ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. 1, 13

23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος Ga 6, 18 ὑμῶν.

---

20. η δοξα (ℵ^{c}): ℵ* praem ω | των αιωνων: KL 47. 80. cat^{txt} om

21. ασπασασθε: FG ασπασθαι

22. υμας: F^{er}G g om | FG μαλλιστα, d^{scr} μαλλιστα | δε: L 17. 115. cat^{txt} Chr^{mosc_3} Thdrt Thphyl Ambrst om | εκ: B απο

23. του κυριου sine ημων cum ℵABF^{gr}GKL al plu d e g am all^{achm} syr p txt arm Euthal^{cod} Dam al ... ς (Gb^{00}) add ημων cum D^{Gr}E^{Gr}P k^{scr} al vix mu f r vg^{cle} fu demid tol al cop syr^{sch} eth^{p} c.^{a} aeth Chr Thdrt al Victorin Ambrst al | μετα του πνευματος (Gb'') cum ℵ^{a}ABDEFGP 6 17. 31. 47. 67** 73. 80. 118. 120. 8P^{e} d e f g r vg cop arm aeth Euthal^{cod} Dam Victorin Ambrst al ... ς μετα παντων c. ℵ^{c}KL al pler syr^{utr} Chr Thdrt Thphyl Oec | υμων sine αμην cum DFG 47. f g sah (ap Gb^{ma}) Chr^{360} Euthal^{cod} Victorin ... ς (Gb^{00}) add αμην cum ℵAD EKLP al fere omn d e r vg cop syr^{utr} arm aeth Thdrt Dam Ambrst al

Subscriptio: ℵAB 17. 135. προσ φιλιππησιουσ ... DE προσ φιλιππησιουσ (sed uterque 4, 15 φιλιππησιοι) επληρωθη αρχεται προσ θεσσαλονικεισ ā. Item FG ετελεσθη προσ φιλιππησιουσ αρχεται προσ κολοσσαισ (i. e. -αεισ). Similiter r *explicit ad philipp incip ad tessalonicenses prologus*, d *ad philippenses explicit incipit* (d^{**mg} add *missa a roma*) *ad tessalonicenses*, f g *explicit ad philipp. incipit ad colossenses* (f *colosenses*), am al *explicit epistula* (om san^{palimps} al) *ad philipp. incipit epist.* (om san^{palimps} al) *ad colosenses*, fu *expl. ad philippenses inc. arg. ad thessall.*, vg^{ms} lachm *expl. ad phil. scripta de urbe roma, habet versus* CCCLXXXVIIII ... L του αγιου αποστ. παυλου επιστολη προσ φιλιππισιουσ εγραφη απο ρωμησ δι επαφροδητου, 37. al εγραφη απο ρωμησ δια (δι) επαφροδιτου, K al προσ φιλιππησιουσ εγραφη απο ρωμησ δι επαφροδιτου. Similiter alii (P non liquet) ... ς (= Gb Sz) προσ φιλιππησιουσ εγραφη απο ρωμησ δι επαφροδιτου. Confirmant απο ρωμησ ℵ^{corr}KL al plu vg^{cd} syr^{utr} cop Euthal^{cod} Chr Thdrt Euthal; item δι επαφροδιτου KL al plu syr^{utr} etc, cop arab^{slipe} δια τιμοθεου και επαφροδιτου. Cf et. Euthal^{cod} εγραφη απο ρωμησ υπο παυλου και τιμοθεου δι επαφροδιτου προσ φιλιππισιουσ. Praeterea numerantur στιχοι ση' (ita KL al plu Euthal et Euthal^{cod}), σ' (sic ℵ^{corr}), σν' (sic 21. 184.), *versus* 389 (vg^{cod} lachm, vide supra): item in paucis cum Euthal αναγνωσεισ β', κεφαλαια ζ'. Numerat am capp. 19, fu 17 (omissis numeris 18 et 19 ad vv. 21 et 22). In B ab ος' ad οθ' pergitur.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ.

I.

Eph 1, 1 etc 1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς* 2 *τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς*
Eph 1, 2 etc *ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.*

---

* *προσ κολ-* cum ℵABK al mu. Formam *κολοσσαεισ* dedimus cum ℵB^{c}D EFGL al sat mu (17. *κολοσαεισ*), item it vg, ut etiam ς^{e} Gb Sz; contra ς Ln Ti *κολασσαεισ* cum AB*K al plu (7 ap Scri, 6 ap Mtth) Euthal^{cod} atque etiam syr$^{p\ mg\ gr}$. Etiam ℵ bis in summa pagina *κολασσαεισ*, ibidem G (bis *κολοσσαεισ*, semel *κολοσσαισ*) semel *κολασσαεισ*, semel *κολαοσαεισ* habet. Vix dubium est quin *κολασσαεισ* scriptura in inscriptione, praesertim adsumptis testibus subscriptionis, auctoritatis plus altera habet. Aliter fit 1, 2 in ipsa epistula, ubi non sine arbitrio scriptura *κολοσσαισ* cum *κολασσαισ* permutatur. Illa vero si cum gravissimis testibus ℵBD etc retinetur, nec in titulo *κολασσαεισ* scriptura fluctuantibus testibus videtur praeferenda ... DEFG *αρχεται προσ κολοσσαεισ* (de epistula quae praecedit vide supra). De Latinis codicibus vide ad finem epistulae ad Philipp. ... L al *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ κολοσσαεισ*, P [*του αγι. αποστ.*] *παυλου επιστολη προσ κολασσαεισ*, k^{scr} l^{scr} al *επιστολη προσ κολασσαεισ*, 120. al *η προσ κολασσαεισ επιστολη*. Etc ... ς^{e} *παυλου του αποστ. η προσ κολοσσαεισ επιστολη*, ς *η προσ κολασσαεισ επιστ. παυλου*, Gb Sz *παυλου επιστ. προσ κολοσσαεισ*.

I. 1. *χριστου ιησου* cum ℵABFGLP 17. 8^{pe} d e f g am fu al^{lachm} cop syr^{p} Euthal^{cod} Synops^{99} (Ath$^{opp\ 2}$) Dam Ambrst Hier Cassiod$^{complex\ 79}$ ... ς *ιησ. χρι.* cum D^{gr}E^{gr}K al pler vg^{cle} demid tol harl syr^{sch} arm aeth Chr Thdrt Hier$^{philem\ 7,748}$

2. *κολοσσαισ* (etiam ς^{e} Gb Sz) cum ℵ(A hiat)BDEFGL (sed D*E *εν κολοσσαεισ*) al sat mu^{vi} (3 ap Scri) d e f g vg arm Chr^{370} Thdrt^{cod} Thphyl. Item Clem^{593} *κἂν τῇ πρὸσ κολοσσαεῖσ* et^{771} *τοῖσ ἐξ ἑλλήνων ἐπιστρέφουσι κολοσσαεῦσι*, nec aliter$^{325.\ 682}$ ex ed^{migne}. Eadem forma Herodot^{7,30} Xenoph$^{anab\ 1,2,6}$ Strab^{12} alii; in numis invenitur *κολοσηνων* et *κολοσσηνων*, cf Eckhel^{3,147} ... ς Gb″ Ln (ex errore) Ti (ex err) *κολασσαισ* cum KP 17. 37. al plus^{50} syr^{utr} (sed$^{p\ mg\ gr}$ *κολσσαισ* corrupte) cop (*κολασια*) Or$^{1,171.\ 583}$ et^{4,174} Synops^{99} Chr^{cod} Thdrt (Euthal$^{zacagn\ 562}$ *πρ. κολασσαεισ*) Suid. Eadem forma Polyaen^{8,16} Herodot^{cdd} Xenoph^{cdd} :: videtur *κολασσαι* scriptura sensim in usum abisse. At inde non sequitur iam Paulum ita scripsisse. | *αδελφοισ*: P ante *αγιοισ κ. πιστ.* pon, item syr^{sch} | *εν χριστω* cum ℵBD^{c}E**KLP al pler

3 *Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ* Phl 1, 3
Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, 4 *ἀκούσαντες τὴν* Eph 1, 15 a
Phl 1 a
πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας
τοὺς ἁγίους 5 *διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-*
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου Eph 1, 13
2 Co 6, 7
6 *τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστίν,*
καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέ-
ρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· 7 *καθὼς*

---

syrP arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Ln add *ιησου* cum AD* E*FG 17. 31. 73. d e f g vg cop (syr^{sch} $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$) Ambrst al | *πατρος ημων* sine additam cum BDEKL 17. 39. 46. 109. 115. 177. 178. 219. 238. d^{scr} k^{scr} cat^{txt} al^{15} d e am fu harl marian sahg^{b} syr^{sch} et^{p} ^{txt} aeth^{ro} ar^{bedw} Or$^{int\,4,467}$ Chr^{873} et^{10,774}. Et Or quidem sic: „Ad Colossenses vero: *Gratia vobis et pax a deo patre nostro* dicit, et non addit: *et domino nostro Iesu Christo*". Item Chr^{873} *ἀπὸ θεοῦ, φησί, πατρὸς ἡμῶν. καίτοι ἐν ταύτῃ τὸ τοῦ χριστοῦ οὐ τίθησιν ὄνομα,* et ^{10,774} *κἀκεῖνό ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι κολοσσαεῦσιν ἐπιστέλλων καὶ εἰπών· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, τὸν υἱὸν ἐσίγησεν καὶ οὐ προσέθηκεν ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς· καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ* ..... ς (= Gb Sz) add *και κυριου ιησου χριστου* cum ℵACFG al plu f g vg^{cle} cop arm aeth^{pp} Thdrt Dam al Ambrst; item P tol *και ιησου χριστ. του κυρ. ημ.*, demid syr^{p} c.* *et Christo Iesu domino nostro*

3. *ευχαριστουμεν* ... C^{2} arm^{ed} *ευχαριστω* | *και πατρι* cum ℵAC^{2}D^{c}EKLP al omn^{vid} (sed 114. *κ. τω πατρ.*) f vg arm Euthal^{cod} Thdrt Dam Ambrst auct$^{vocat\,gent\,1,23}$ ... Ln *τω πατρι* cum D*FG Chr^{873}, et Ti *πατρι* cum BC*. Item *patri* d e g harl** syr^{utr} cop aeth^{utr} ar^{e} et^{lips} et^{bedw} Aug$^{unit\,ecc1\,9,368}$ Cassiod | *ιησου χριστου*: B om *χριστ.* | *περι υμων* cum ℵACD^{c}E**KLP al pler syr^{sch} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Gb′ Ln *υπερ υμ.* cum BD*E*FG 17. 37. 47. 73. 116. syrP Thphyl

4. *ακουσαντες*: 17. f^{scr} *ακουοντες* | *την πιστ. υμων*: 31. 37. 39. 47. 73. 80. o^{scr} al pauc add *την* | *εν χριστω* (et. κ^{c}): ℵ*A *εν κυριω* | *ην εχετε* cum ℵACD*E*FGP al plus^{15} d e f g vg cop syrP ar^{lips} arm Euthal^{cod} Ambrst al ... ς *την* (:: ex Eph 1, 15) cum D^{c}E**KL al plu syr^{sch} Chr Thdrt Dam al ... B plane om

6. *εν παντι*: ℵ om *εν* | *εστιν* cum ℵABCD*E*P 17. 31. 39. 43. 71. 80. 122. 177. 238. 3^{po} 8^{po} k^{scr} sahg^{b} cop arm aeth ar^{lips} et^{bedw} Euthal^{cod} Aug$^{ep\,196}$ et^{199} et$^{unit\,ecc1\,45}$ (9,368) Sedul ... ς (Gb^{00}) Ti ph^{aem} *και* cum D^{b}et^{c}E**FGKL al pler d e f g vg syr^{utr} Chr Thdrt Dam al Ambrst al | *και αυξανομενον* cum ℵABCD*E*FGLP al plus^{30} d e f g vg sahg^{b} cop syr^{utr} arm ar^{e} et^{lips} aeth Chr^{873} et^{9,812} Euthal^{cod} Thdrt Dam^{com} Aug ter (ubi ante) Ambrst al ... ς (= Gb Sz) om cum D^{b}et^{c}K**K al plu (Dam^{txt}, quod nihil valet commentario contra testante) | *εν υμιν*: sic d, item D^{b}et^{c} super rasuram; vdtr D^{gr*} omisisse *εν* | FG^{gr} om *ησ*

7. *καθως* sine *και* cum ℵABCD*FGP 17. 23. d e f g vg go syr^{sch} cop sahg^{b}

4, 12 ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν
πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, 8 ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν
Eph 1, 15 s τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. 9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς
ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ
Eph 1, 8 αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν
1 Th 2, 12 Eph 4, 1 πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, 10 περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ
κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦν-
τες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, 11 ἐν πάσῃ δυνά-
μει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν
ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς 12 εὐχαριστοῦντες τῷ

---

aeth ar^{llps} et^{bedw} arm (?) Euthal^{cod} Ambrst al ... ς (= Gb^{oo} Sz) add καὶ cum D^{c}EKL al pler syrP Chr Thdrt Dam | ἐμαθετε (FG μαθεται): א ἐμαθατε | απο: 17. 80. 120. Chr^{373} Thdrt παρα | υπερ υμων cum א^{c}GD^{b}et^{c}EKLP al pler d e f vg go syr^{utr} cop arm aeth ar^{llps} et^{bedw} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Sedul al (et. Ambrst^{txt} sed vide post) ... ς^{e} 1688. Gb'' Ln υπ. ημων cum א*ABDE^{r*}FG^{r}G 3. 13. 33. 43. 52. 80. 91. 109. a^{scr*} g Ambrst^{com} (*qui eis ministravit gratiam Christi vice apostoli*) | του χριστου: א 3. 108* om του ... f vg go *Christi Iesu*

9. και αιτουμενοι cum אACDEFGLP al pler it vg rell Clem^{682} Did$^{tri\ 168}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... BK 219* Ps-Ath$^{lat\ 642}$ Arnob$^{trin\ 293}$ (teste Sab) om | την επιγνωσιν et. D*et^{c} Clem^{682} etc ... D^{b} 37. 61. 80. o^{scr} cat^{txt} τη επιγνωσει. Cf Latini: *impleamini scientia* d e, *impl. agnitione* (sed am* *in agnitione*) f vg; sed g *impl. cognitionem*

10. περιπατησαι sine additam cum א*ABCD*FG 17. 23* 37. 39. 57. 116. 178. al aliq Clem^{682} Euthal^{cod}, item cop ... ς (= Gb Sz) Ti add ημας cum א^{c}D^{c}EKLP al pler Chr Thdrt Dam, item arm | αρεσκιαν cum אAC DEFGP al (D^{c} αρέσκειαν, G αρεσκίαν) ... ς Ln Ti αρεσκειαν cum BL al pler^{vl} | του κυριου et. Clem^{682} Did$^{tri\ 168}$ (περιπατουντες αξιως του κυρ.): 47. f vg syr^{sch} ar^{c} Did$^{lat\ 267}$ Amb$^{spir\ 1,619}$ al τ. θεου (sed Ambrst *eo* pro *deo*) | τη επιγνωσει cum אABCD*E*FGP 17. 71. 73. al am tol arm Clem^{682} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 286}$ Maxim$^{mystag\ 24}$; item εν τη επιγν. א^{c} 6. 10. 31. 47. Chr$^{382.\ 384}$, *in scientia* (g *agnitione*) it vg^{cle} (et. fu demid) ... ς (= Gb Sz, sed Gb') Ti εισ την επιγνωσιν cum D^{c}E**K1. al pler Thdrt Dam Thphyl Oec

11. της δοξης: 17. τ. ισχυος | μετα χαρας: cum seqq coniunximus ut Chr^{386} Thphyl Oec, item syr^{sch}, item D d (in utroque μετα χαρ. ευχαρ. unum stichum efficiunt) etc ... ς ante ευχαριστ. interpungit. Cui distinctioni favere vdtr P m^{5} Or$^{int\ 2,451}$ („invenio Paulum – ad Colossenses haec scribentem: *gratias agentes deo patri* etc) Ath^{175} Did$^{tri\ 93.\ 415}$ Bas$^{regg\ 471}$ Cyr$^{act\ 60}$ (qui omnes ab ευχαριστουντες incipiunt) | ευχαριστουντες: c^{op}mg eccl 32. 39. al ευχαριστουμεν (c^{s} -με quod -μεν legendum est) :: in usum lectionis ecclesiasticae ... B add αμα | τω

πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων
ἐν τῷ φωτί, 13 ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους
καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ,
14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, Eph 1, 7
15 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτί- 2 Co 4, 4
σεως, 16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ Col 1, 20 Eph 1, 10

πατρι c. ABC*DEP al sat mu d e am go syrp txt armzoh aeth Didtri 93.415 Basreg 471 Cyract 60 etnest 137 Euthalcod Damcom (πατερα ημων λεγει τον θεον) Augep 217 ... ℵ 37. f g m5 vgcle fu al syrsch cop armuse arbedw Orint 2,451 τω θεω πατρι, FG θεω τω πατρι ... c3 al150 demid harl* (syrp θεω και c.*) Ath175 Basbexa 17 Didtri 347 Thdrt al Ambrst al τω θεω και πατρι | τω ικανωσαντι c. ℵACDcEKLP al pler vg cop syrutr Or int 2,451 Basrég 471 ethex 17 Didtri 93. 415 Chr Cyrnest Euthalcod Thdrt Dam Augep 217 al ... D*FG 17. 80. d e f g m5 go arm aeth Didtri 347 Ambrst Vigvarim 736 τω καλεσαντι ... Ln τω καλεσαντι και ικανωσαντι cum B | ημας cum ℵB 4. 23. 80. 115. o90r am tol syrp mg arm (?) aeth Didtri 415 Thphyl Ambrst ... ς Ln Ti ημασ cum ACDEFGKLP al pler d e f g m5 vgcle fu demid syrsch etp txt cop Orint 2,451 Ath175 Didtri 93 et347 Basreg ethexa Cyract 60 etnest Chr Euthalcod Thdrt al Augep 217 al | εν τω φωτι: c* om εν

13. ερυσατο cum B*FGP Cyract 60 ... ς Ln ερρυσατο cum ℵABcCDEKL al certe pler etc | ημασ: P 19. 23. 28. 31. 45. 55. c90r am go υμασ

14. εχομεν cum ℵCDEFGKLP (A latet) al omnvl d e f g m5 vg syrutr arm aeth Ath175 Didtri 347 Chr Euthalcod Cyrthes 286. 378. 381 etact 60 Thdrt Dam al Ambrst al ... Lned min εσχομεν cum B cop arlips etbedw (hi3 accepimus) | την απολυτρωσιν sine additam cum ℵABCDEFGKLP al longe plu (d e tantum remissionem peccatorum omisso verbo redemptionem) f g m5 aim fu harl tol allachm syrsch cop sahmg arlips etbedw aeth go Ath175 Didtri 93. 347. 415 Chr Euthalcod Cyrthes etact al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add (:: ex Eph 1, 7) δια του αιματος αυτου cum minusc sat mu vgcle demid syrp arm Thdrt Oec (non item Irint 293 Bas bapt 644 qui potius ad Eph 1, 7 respiciunt) | την αφεσιν: f vgsix syr sch Cyrthes 286 Ambrst al praem και ... Dgr* Cyrapol 197 om (d e om την απολυτρω.)

15. οσ: FGrG3r o

16. Hunc versum cum verbis quae praecedunt πρωτοτοκοσ πασησ κτισεωσ om Mcion teste Tertmarc 5,19: „Si non est Christus primogenitus conditionis, ut sermo creatoris, per quem omnia facta sunt et sine quo nihil factum est, si non in illo condita sunt universa in caelis et in terris, visibilia et invisibilia, sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates, si non cuncta per illum et in illo sunt condita – haec enim Mcioni displicere oportebat –, non utique tam nude posuisset apostolus: *et ipse est ante omnes.*" | τα παντα: ℵ 73. 118. om τα | εν τοισ ουρ. (Or3,788 Eusdem 213 Cyract εν τω ουρανω) sine τα c. ℵ*BD*E*FGP 17. 37. Or3,226. 766 788 Cyrthes 287. nest 137. act 60, item

ἐπὶ τῆσ γῆσ, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητεσ
εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰσ αὐτὸν ἔκτισται,
17 *καὶ αὐτόσ ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν,*
Eph 1, 22 1 Co 15, 25
18 *καὶ αὐτόσ ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματοσ, τῆσ ἐκκλησίασ· ὅσ*
ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκοσ ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸσ
2, 9 Eph 1, 10 2, 16
πρωτεύων, 19 *ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι*
20 *καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰσ αὐτόν, εἰρηνοποιήσασ διὰ τοῦ αἵματοσ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆσ*

---

omnia (*universa*) *in caelis et in terra* d e f g vg (am - *et in caelis et*) Tert$^{mare\ 3,19}$ (vide ante) Amb$^{luc\ 2}$ (1,1286) Hil$^{227.\ 976.\ 1304}$ Ambrst al ... ς Ti τα εν τ. ουρ. cum ℵ^{c}AD^{c}E^{c}KL al plr arm go Or^{3,727} Syn^{antioch} (Routh^{3,298}) Eus$^{dem\ 210.\ 218.\ 290}$ et$^{mcell\ 135.\ 174.\ 196}$ et^{alib} (et. Mcell$^{eus\ 43}$) Cyr$^{hr\ 161}$ Chr Euth^{alcod} Thdrt Dam al, item Or$^{int\ 1,98}$ (*sive quae in caelo sive quae in terra*) et$^{1,71.\ 191}$ (bis *quae in caelis sunt et quae in terra*) Victorin$^{ari\ 1}$ (Gall^{3,165}) al ; item c Mcell$^{eus\ 48}$ Ath^{175} al τα τε εν etc | και επι cum ℵ^{c}B Or$^{3,236.\ 760.\ 788}$ Cyr^{thus} et^{noet} et$^{act\ 60}$, item d e f g vg Tert$^{mare\ 3,19}$ Hil^{ter} Amb^{luc} Ambrst al ... ς και τα επι et Ln και [τα] επι cum ℵ^{c}ACDE^{vp}FGKL^{p} al omn^{vl} etc. Libere totum locum affert Bas$^{hex\ 5}$: οτι εν αυτω εκτισθη τα παντα, ειτε ορατα ειτε αορατα, ειτε θρονοι ειτε κυριοτητεσ, ειτε αρχαι ειτε εξουσιαι, ειτε δυναμεισ, ειτε αγγελων στρατιαι ειτε αρχαγγελων επιστασιαι. Similiter Or$^{3,236.\ 760.\ 788}$ Eus$^{dem\ 120}$ et^{alib} al *ειτε ορατα ειτε αορατα.* | τα ορατ. κ. τα αορατα: 37. τα αορ. κ. τα ορατ. | δι αυτου κ. εισ αυτον: 37. εισ αυτ. κ. δι αυτ. | εκτισται (c εκτισαι): FG κεκτεισται | Ln *εἴτε ἐξουσίαι* (τὰ *πάντα – τοῦ σώματοσ, τῆσ ἐκκλησίασ*), *ὅσ ἐστιν*

17. τα παντα: DEFG 17^{a} arm om τα | εν αυτω: F^{r}G^{gr} om εν, item *et omnia illi constant* Or$^{int\ 1,89}$, *et omnia ipsi constant* Hil$^{227.\ 976.\ 977.\ 1094}$

18. η κεφαλη: 17. 47. arm om η. Cf Or^{1,602} επει χριστοσ κεφαλη εστι τησ εκκλησιασ. | οσ εστιν: F^{r}G 37. ο εστιν, item g *qui i quod est* | αρχη: 17. 19. 24. 46. 55. 73. Chr^{598} Oec^{com} απαρχη ... B 47. 67** b^{ser} η αρχη | εκ των νεκρων et. ℵ^{c} Or^{3,236} Mcell$^{eus\ 12}$ Ath^{422} etc, item *primogenitus ex mortuis* Ir$^{int\ 148}$ Or$^{int\ 4,467}$ Cyp^{285} Hil$^{41.\ 976}$ Ambrst al ... ℵ* Eus$^{mcell\ 55}$ (ex^{cod}) Ir$^{int\ 220}$ (*primogen. mortuorum*) om εκ

19. ευδοκησεν cum NBCFGKL al plu Perat$^{hipp\ 124}$ Or^{4,12} Eus$^{dem\ 226}$ Epiph ^{888} Thdrt al ... ADEP al mu Monoimos$^{hipp\ 270}$ Eus$^{ps\ 354}$ Chr Euth^{alcod} Cyr$^{fid\ 109}$ et$^{apol\ 197}$ Dam ηυδοκ.

20. αποκαταλλαξαι: A -ξη | δι αυτου sec cum NACD^{b}et^{c}EKP al longe plu syr^{utr} cop ar^{bedw} go Chr^{599} Thdrt Dam. Sic Chr: ἵνα μὴ νομίσῃσ ἓν (rectius ut^{vl} cat^{310} *πέντε*) εἶναι μηδὲ τὸν σταυρὸν εἶναί τι καθ' ἑαυτό, λέγει· δι' ἑαυτοῦ. Paullo ante est: διὰ τοῦ αἵματοσ, φησί, τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ etc). Cf et. Eus$^{ps\ 528}$ γέγραπται δὲ σαφῶσ – καί· εἰρηνοποιήσασ δι' αὐτοῦ τὰ ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ καὶ τὰ ἐπὶ etc, idem^{luc} (ap Mai^{164}): οἷον καὶ ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸσ εἰρηνοποιήσασ τὰ πάντα δι' ἑαυτοῦ τά τε ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐπὶ τ. γῆσ ... Gb^{u} Ln(ed min

γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 21 καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν 22 ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, 23 εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

Eph. 4, 18 2, 16 5, 27 1, 4 Eph 3, 7

---

per errorem habuerat) om cum BD*FGL 10. 23* 31. 47. 57. 73. 80. f ser al pauc (et. cattxt) it vg sahgb arm aeth arlips Or4,446 (και το· ειρηνηποιησας δια του αιματος του σταυρου αυτου, ειτε τα επι της γης ειτε etc) etcat eph 150 etcat luc 86 etint2,186 („sicut et apostolus dicit quia *pacificavit per sanguinem crucis suae sive quae*") 289. 2,943 (*pacem faciens per sanguinem crucis suae sive super terram sive in caelis*) Euthalcod Cyrapol 197 etfid 109 Thphyl Ambrst al | επι της γης: B om της. Cf et. Or2,160: ειρηνοποιησας δια του αιματ. αυτου τα εν ουρανοις και τα επι γης. | εν τοις: L al25 Chr389 sem Thdrt Dam επι τοις

21. FG εχθρουσ | τη διανοια: D*E*FG fu της διανοιασ (P της διανοια), praeteroaque FG f g add υμων. Item d e m87 Hil240 *sensus eius*. Cf et. Irint 310 *inimici cogitationi* (eddvet *-onis*) *eius*, Ambrst *inimic. consiliorum eius*; Tertres carn 28 „docet apostolus Colossensibus scribens *mortuos fuisse nos aliquando, alienatos et inimicos sensus domini, cum in operibus pessimis agebamus*", sedmarc 5,19 „ita et *nos quondam alienatos et inimicos sensu in malis operibus creatori redigit in gratiam*" | νυνι: D* FG νυν | αποκατηλλαξεν (P al pauc απεκατ.) cum NACDcEKLP al omn vi f vg syrutr cop rell Chr Euthalcod Cyrnest 142 Thdrt Dam al (cf ante Tertmarc) ... Ln αποκατηλλαγητε cum B; 17. αποκατηλλαχηται ... D*FGrG d e g m87 go Irint 310 Ambrst al αποκαταλλαγεντεσ

22. της σαρκοσ: Mcion om, teste Tertmarc 5,19: „Nam et supra *reconciliari nos* ait *in corpore eius per mortem:* utique in eo corpore in quo mori potuit per carnem". | σαρκ. αυτου et. Irint 310 etc ... FGrG g om αυτου | δια του θανατου sine additam cum BCDEFGKL al plu d e f g vg go syrP txt Chr 406 bis Cyrnest 142 Thdrt Dam Tertmarc Ambrst al ... NAP al25 m87 cop syrsch etP c.* arm aeth arbedw Chr 406 Euthalcod Irint 310 add αυτου, hinc Ln [αυτου] | παραστησαι: d e g m87 *exhibete* (m *-bite*). Praecedit enim: *nunc autem reconciliati -*. Similiter Ambrst: *nunc autem reconciliatos - exhibere oportet* etc

23. και μη: 17. om και | ου ηκουσατε: K om | εν παση cum N*ABCD*FG 17. 37. 39. 80. oscr arm Chr 406 ... ς (Gb00) add τη cum NcDcEKLP al pler Euthalcod Thdrt Dam al | υπο τον ουρανον: FG 4* 74. ascr υπ ουραν. | διακονοσ cum BCDEFGKL al fere omn it vg syrsch etP txt cop arm Chr Thdrt Dam al Ambrst al ... N*P κηρυξ και αποστολοσ, A syrp mg κηρ. και αποστ. και διακονοσ, Euthalcod διακονοσ και αποστολοσ, aeth κηρ. και διακ.

24 *Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία,* 25 *ἧς ἐγενόμην ἐγὼ* Eph 3, 2 3, 9 *διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,* 26 *τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,* 27 *οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος* Eph 1, 18 *τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης,* 28 *ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χρι-*

---

24. *νυν* et. Ambp^{s} ^{118} (^{1056}) Aug^{ioh} ^{106} (uterque: *Nunc gaudeo* etc) al: D* E*FG d e f g vg Ambrst al praem *ος* (praegresso *-ονος*) | *παθημασιν* sine additam cum ℵ*ABCDKPGKLP al plu it vg syr^{sch} cop ar^{llps} (go *in quibus patior*) Thdrt Dam al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *μου* cum ℵ^{c} al mu syr^{p} arm aeth Chr Euthal^{cod} Cyr^{fid} ^{71} al | *υπερ υμων* (et. ℵ^{a}): ℵ*L 37* om *υπερ* | *αντανα-πληρω*: FG 43. 46. 108* k^{scr} *αναπληρω*. Cf et. Or^{1,298} *τοισ αναπληρουσι τα υστερηματα των παθηματων του χριστ.* | *εν τη*: FG om *τη* | *αυτου*: D^{gr*} om | *ο εστιν* cum ℵABD^{b}et^{c}FG KLP etc ... CD*E* al^{10} Euthal^{cod} *ος εστ.* | *η εκκλησια*: D* 109. d^{scr} om *η*

25. *εγω*: ℵ*(non item^{c})AP 17. 31. 71. 120. 2p^{e} arm add *παυλος*

26. *νυν* cum ℵBCFGP 17. 37. 47. al^{10} Clem^{682} Did^{tri} ^{340} ... ς Ti *νυνι* cum ADEKL al longe plu Eus^{mcell} $^{99.\ 101}$ Chr Euthal^{cod} Cyr^{fid} ^{71} Thdrt Dam | *νυν* (*νυνι*) *δε*: 23. 37. 47. 49. 80. k^{scr} al plus^{5} arm Clem^{682} Did^{tri} ^{197} *ο νυν*, Euthal^{cod} *ο νυν δε* ... 37. Did^{tri} Hil^{518} *νυν* | *εφανερωθη*: D^{gr} *φανερωθεν* (E corrupte *ἐφανερώθειν*) mixtis D*et^{c}) | *αγιοισ*: F^{gr}G g *αποστολοισ*

27. *τι το πλουτος* cum ABD^{b}et^{c}EKL (FG *το πλουτος* omisso *τι*, D^{gr*} *τον πλουτον* omisso *τι*) al plus^{40} Clem^{682} Eus^{mcell} $^{99.\ 101}$ Tiphyl^{com} Oec ... ς *τισ ο πλ.* cum NCP al sat mu Chr Euthal^{cod} Cyr^{fid} ^{71} Thdrt Dam | *τουτου* et. ℵ^{c} Clem^{682} Eus^{mcell} bis ... D*FG d e f g Hil^{518} Ambrst *του θεου*, item arm Cyr^{fid} ^{71} *αυτου* ... ℵ* Clem^{682} Chr^{412} (nou^{414}) *του* | *ος εστιν* cum NCDEKL al pler Eus^{mcell} $^{99.\ 101}$ Chr Euthal^{cod} Cyr^{fid} ^{71} Thdrt Dam ... Ln *ο εστιν* cum ABFGP 17. 47. 67**. Item *quod est* it vg etc

28. *και διδασκ. παντ. ανθρωπον*: L 47. 67** 73. 109. 8p^{e} f^{scr} al pauc Euthal^{cod} hal ar^{llps} om, item Clem^{683} *γραφει· νουθετουντεσ παντα ανθρωπον εν πασῃ* (male edider. *πᾶσι*) *σοφια, ινα* etc ... D*E*FG 17. 38. 39. 43. 49. 55. 72. f^{scr} d e f g aeth ar^{bedw} Clem^{325} Ambrst al om *παντ. ανθρωπ.* (syr^{sch} ar^{c} om *παντ. ανθρ.* prim loc) | *σοφια*: FG d e f g add *πνευματικῃ* | *παραστησωμιεν*: P 37. *-σομιεν* | *χριστω* cum ℵ*ABCD*F^{gr}G 17. al^{5} d e g ar^{llps} Clem$^{325.\ 683}$ Euthal^{cod} Ambrst ... ς

στῷ· 29 εἰσ ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενοσ κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ 1 Ti 4. 10
τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

II.

1 Θέλω γὰρ ὑμᾶσ εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ 4, 13
τῶν ἐν Λαυδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν
σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντεσ
ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰσ πᾶν πλοῦτοσ τῆσ πληροφορίασ τῆσ συνέσεωσ, 1, 27
εἰσ ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσὶν πάν-

---

(= Gb Sz) add ιησου cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al pler f vg go cop syr^{p} (et sch arbedw et^{e} praem) arm aeth Chr^{412} et$^{ter\,415}$ (sed ibidem semel om) Thdrt Dam Pelag al

29. εισ o: FG εν o (sic), d e f g vg *in quo*

II. 1. γαρ: 4. 10. 37. 47. 80. 115. 116. syr^{sch} et^{p} ^{mg} Dam Sedul δε (aeth *et* –) ... arm om | υπερ cum ℵABCD^{b}P 17. 31. 71. 73. 114. 118. syr sch et^{p} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,287}$ ... ς Ti περι cum D*et^{c}EFGKL al pler Chr Thdrt Dam al | λαοδικια cum ℵAB*CD*FGKLP al mu (8 ap Scri) ... ς Ln Ti –κεια cum B^{3}D^{c}E al plu. Praeterea 10. 31. 73. 118. syr^{p} c.* add και των εν ιεραπολει | εορα- cum ℵ*et^{c}CD^{c}EP al aliq (3 ap Scri) ... ς Ln Ti εωρα- cum ABD*FGL (ℵ?) al plu^{vl} | -ρακαν cum ℵ* ABCD*P Euthal^{cod} Thdrt^{cod} ... ς -ρακασι cum ℵ^{c}D^{c}EKL al omn^{vl} Chr Thdrt Cyr$^{thes\,287}$ Dam | εν σαρκι (et. ℵ^{a}): ℵ* om

2. συμβιβ- cum ℵABD^{c}EKLP al omn^{vl} ... Ti συνβιβ- cum CD*. Item –βασθεντεσ cum ℵ*ABCD*E*P 6. 10. 17. 23. 27. 57. 67** 71. 116. 177. 178. 179. it vg (*ut consolentur corda ipsorum, instructi*) syr^{sch} et^{p} ^{txt} arm Clem^{683} Cyr$^{thes\,287}$ Hil^{1025} Ambrst (*cum fuerint instructi*) al ... ς (= Gb Sz) –βασθεντων cum ℵ^{c}D^{c}R**KL al pler syr^{p} ^{mg} ^{gr} Chr Euthal ^{cod} Thdrt Dam | και εισ: D* d e Hil Ambrst om και | παν πλουτοσ cum ℵ*B Clem^{683} ... AC 17. 67** Euthal^{cod} παν το πλουτοσ, Cyr^{thes} ^{287} παν το πληθοσ ... ς παντα (D* add τον) πλουτον cum ℵ^{c}DEKLP al fere omn Chr Thdrt Dam al | του θεου χριστου cum B Hil^{1025} (*in agnitionem sacramenti dei Christi, in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconsi.* Quibus addit: *Deus Christus sacramentum est, et omnes sapientiae et scientiae in eo thesauri latent.*) ... D* d e Aug$^{trin\,18}$ Vig$^{varim\,731}$ τ. θεου ο εστιν χριστοσ, *quod est Christus.* Similiter aeth utr *domini, quod de Christo;* 17. arm^{zoh} Clem^{683} et^{694} του θεου του (Clem om) εν χριστω (arm add *Iesu*), Ambrst *dei in Christo.* Item ℵ* AC 4. h^{scr*} o^{scr} sahid^{cb} ar^{lipe} του θε. πατροσ (AC 4. add του) χριστου, item am fu al *dei patris Christi Iesu* ... Cyr$^{thes\,287}$ τ. θε. και χριστου, ℵ^{c} syr^{p} ^{txt} του θε. και πατροσ του χριστου, 47. 73. syr^{sch} cop Chr^{416} τ. θε. πατροσ και του χριστου (cop add *Iesu*), vg^{cle} Pelag *dei patris et Christi Iesu*, demid *dei patris et domini nostri Christi Iesu*, tol *dei Christi Iesu patris et domini* ... ς (= Gb Sz) τ. θε. και πατροσ και

8 τεσ οἱ θησαυροὶ τῆσ σοφίασ καὶ γνώσεωσ ἀπόκρυφοι. 4 τοῦτο λέγω
1 Co 5, 3 ἵνα μηδεὶσ ὑμᾶσ παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. 5 εἰ γὰρ καὶ τῇ
σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων
ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆσ εἰσ Χριστὸν πίστεωσ ὑμῶν.
6 Ὡσ οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ
περιπατεῖτε, 7 ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ
βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼσ ἐδιδάχθητε, περισσεύοντεσ ἐν εὐχα-
4 ριστίᾳ. 8 βλέπετε μή τισ ὑμᾶσ ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆσ φιλο-

---

του χριστου cum D^cEKL al plu syr^p c.* (και post πατροσ habet*) Thdrt Dam al ... Gb Sz Ti του θεου sine additam cum D^b(inclusit ο εστ. χ̄ς lunulis nec vero quicquam addidit)P 37. 67** 71. 80. 116. Similiter, sed non satis apparet, Euthal^cod του χριστου

3. σοφιασ και sine τησ c. ℵ*BCD* 17. 47. 71. 115. arm Clem^694 Or^3,447 sem 694 Eus^mcell 100. 173 Did^tri 87. 373 Euthal^cod Cyr^thes 287 et^glaph 1 Thphyl cod ... ς Ti add τησ c. ℵ^cAD^cEKLP al pler Clem^683 Or^3,174. 447 sem 766 Eus^mcell 66 Chr Cyr^iulian 280 Thdrt Dam

4. τουτο sine δε (et. Ln^ed min) cum ℵ*A*^viB Euthal^cod Ambrst Aug^ep 149 ... ς Ln^ed mai Ti add δε cum ℵ^cA^corr^CDEKLP al omn^vi it vg rell Clem 346 bis Chr Thdrt Dam al (8^pe γαρ, Lcif^214 *hoc itaque dico*, Sedul *hoc ita dico*) | μηδεισ cum ℵ*ABCDEP 17. 23. 37. 39. 57. 71. 80. 116. al pauc Clem^346 sem Euthal^cod ... ς μη τισ cum ℵ^cKL al pler Clem^346 sem Chr Thdrt Dam | υμασ: C ημασ | παραλογιζηται: C^2P 17. -γισηται | πιθανολογια: D^bEL 238. πειθανολ. Vertunt d e Ambrst *in subtilitate sermonis*, f vg Lcif^214 Pelag *in sublimitate sermonum* (Lcif *verborum*), Aug^ep 149 *in verisimili sermone*, Tert^marc 5,19 *subtililoquentia*

5. αλλα: D*E* add γε | και το στερεωμα etc: d e *ut in* (corrige *et id?*) *quod deest necessitatibus* (υστερημα?) *fidei vestrae*. Similiter Aug^ep 148 et^ioh 98 *et id quod deest fidei vestrae in Christo*, Ambrst *et supplens id quod deest utilitati fidei vestrae in Christum* (et. Facund^lib 12 ap Sirmond^2,791 teste Sab *et id quod deest utilitatis fidei vestrae*)

6. τον χριστον ιησουν τον κυριον: Clem^346 ιησουν χριστ. τον κυριον, Cyr act 43 τον ιησ. χρι. κυριον, vg (et. fu al) syr^sch *Ies. Chr. domin.*, DE τον κυριον ιησουν χριστ. (d e corrupte *domini Iesu Christi*), item 17. omisso χριστ.

7. εν αυτω et. ℵ^c Clem^346 ... ℵ* om | τη πιστει (Gb') cum BD* 17. 39. 47. 73. 115. k^scr d e f vg (et. am fu al) Euthal^cod Thphyl Archel^592 Ambrst al ... ς εν τη πιστει cum ℵD^cEKLP al pler demid tol hal Chr Thdrt Dam; item AC 46. 67** 71. Cyr^fid 72 εν πιστει | καθωσ: D*E* 45. 122. 219. d e f vg Ambrst al add και | εν ευχαριστια cum ℵ*AC 17. 23. 28. 37. 47. 57. 73. 116. al aliq am fu tol al^lachm cop aeth Euthal^cod Archel^592 ... ς Ln Ti praem εν αυτη cum BD^cEKL al pler syr^p et (*in qua exuberetis in gratiarum actione*) ^sch arm Chr^421 Thdrt Dam (sed om^txt εν ευχαριστ.). Cf et. Ambrst *ambulantes in illa cum gratiarum actione*. Item ℵ^cD* 1. d e f vg (et. demid al) syr^p mg ar^lips

σοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,
κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν, 9 ὅτι ἐν
αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν το πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 1, 19
10 καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρ- Eph 1 21
χῆς καὶ ἐξουσίας, 11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειρο-
ποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ
τοῦ Χριστοῦ, 12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ Ro 6, 4
συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγεί- Eph 1, 19 e

---

Pelag praem *εν αυτω* ... P habet *εν αυτη* omissis *εν ευχαριστ*. Cf Luc brug: „*Quidam libri pro* in illo *masculino scribunt feminino* in ea: *sed nequaquam est omittendum* in illo, *quod multi faciunt*."

8. *υμας εσται* cum BCKLP al omn^{vid} Clem$^{846\,sem}$ et^{771} Or^{1,317} Chr Thdrt Dam ... Ln *εσταυ υμας* cum NADE Clem$^{846\,sem}$ Euthal^{cod}

9. *σωματικως*: et. Perath$^{ipp\,315}$ (*τὸ εἰρημένον· ἐν ᾧ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρ. τῆς θεότ. σωματικῶς* (cod *σωματι*) et^{124} *πᾶν τὸ πλήρ. εὐδόκησε κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ σωματικῶς*) Monoimos$^{hipp\,270}$ (*τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον ὅτι πᾶν τὸ πλήρ. ηὐδόκησε κατοικῆσαι ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου σωματικῶς*) Ps-Just$^{expos\,13}$ Thdot^{967} (*ἐν αὐτῷ γὰρ πᾶν τὸ πλήρ. ἦν σωματικῶς*) Or^{4,12} (om^{307}) et^{2,128} Epiph$^{412.\,869}$ Nyss$^{gall\,6,541}$ Cyr glaph^{304} al mu Lcif^{214} Hil$^{773.\,793.\,1122}$ ac^{saep} al mu ... Ir^{gr} et$^{int\,16}$ ex Valentt (*και παλιν· εν αυτω κατοικει παν το πληρ. της θεοτητος*) Cyp^{247} Archel^{502} om

10. *καὶ ἐστὲ*: his accentibus DCL etc, non *καί ἐστε* | *ος εστιν* cum NACK LP al fere omn Cyr$^{hr\,194}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al, item *qui est caput* e (^{vid}, errat enim Sab de d) f g vg Hil^{773} Ambrst al ... Ln *ο εστιν* cum BDE^{Er}F^{Er}G^{Er} 47*, item *quod est caput* d Hil^{968} | *η κεφαλη*: D*FG om *η* | *αρχης* (ℵ *της αρχ.*) *και εξουσιας* (ℵ* *εκκλησιας*, non item^{c}): D^{Gr*}E^{Gr*} *εκκλησιας*

11. *εν ω και*: FG^{r}G g arm Chr^{cod} om *και* | *περιετμηθητε* (DE *-ετηθητε*): arm add *per fidem* | *απεκδυσει*: B* *απεγδυσει* | *τ. σωματος* sine additam cum ℵ*ABCD*E*FGP 17. 71. 73. 116. 118. 120. 178. f^{acr} it vg cop ar^{lips} arm aeth^{ro} Clem^{581} Quaest$^{orthod\,108}$ (*τ. σωμ. υμων* omisso etiam *της σαρκ.*) Bas$^{spir\,sa\,29}$ Ps-Ath^{44} Euthal^{cod} Dam al Or$^{int\,2,947.\,4,674}$ Hil$^{773.\,989}$ Ambrst al (Cyp^{276} *in exspoliatione carnis*) ... ς (= Gb Sz) add *των αμαρτιων* cum ℵ^{c}D^{b}E^{c}K**KL al pler syr^{utr} (sed syr^{sch} *in exutione carnis peccatorum*) arb^{edw} go aeth^{PP} Didt$^{ri\,145}$ (omisso *τ. σαρκ.*) Epiph (omisso *της σαρκ.*) ^{893} et^{2,72} Bas$^{eth\,253}$ et$^{bapt\,652}$ Chr Thdrt al cdd ap Aug$^{ep\,149}$ (*corporis carnis* vel sicut aliqui habent *corporis peccatorum carnis*). Cf Lc^{brug}: „*Nec addas* peccatorum".

12. *βαπτισματι* c. ℵ*ACD^{c}EKLP al pler Bas$^{spir\,sa\,29}$ et$^{eth\,253}$ et$^{bapt\,653}$ Ps-Ath^{44} Chr^{4,467} (Euthal^{cod} *δια του βαπτισματος*) Thdrt Dam al. Item *baptismate* Tert$^{res\,carn\,23}$ Hil$^{773.\,989}$ ... ℵ^{c}BD*FG 47. 67** 71. Bas$^{bapt\,cod}$ Chr^{424} *βαπτισμω*. Item *baptismo* it vg Ambrst al ... Ps-Ath^{44} add *εις τον αδην* (affert et. quae subsequuntur: *εν ω και συνηγ.*) | *συνηγερθητε*:

Eph 2, 1. 5 ραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 13 καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα·
Eph 2, 15 14 ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

---

c Or$^{int\ 3,894.\ 947}$ -γερθημεν | εκ νεκρων cum ℵACKLP 3. 37. 47. 48. 57. 67** 72. 73. 80. al plus^{20} arm Bas$^{eth\ 258}$ Chr Euthal^{cod} Thphyl ... ς (= Gb Sz) Ln εκ των νεκρ. cum BDEFG 17. al plu Thdrt Dam al

13. υμας: 1. 33. 35. 114. b^{ser} al mu^{vl} ημας, item 1. al (sed pauciores ^{vl}) postea ημων | τοις παραπτ. cum ℵ*BL 17. 23* 31. 37. 47. 73. 80. al fere^{20} go Bas$^{spir\ sa\ 58}$ Chr^{424} Euthal^{cod} Thdrt^{4,673} Tert$^{res\ carn\ 23}$ edd Amb$^{fid\ 3,499}$ ... ς (Gb^{o}) Ln Ti praem εν cum ℵ^{a}ACDKEFGKP al plu Thdrt ad h. l. Dam al it vg Hil$^{204.\ 990}$ Ambrst al | τη ακροβυστ. et. f vg Tert$^{res\ carn}$ Hil^{bis} Ambrst al ... D*^{c}E*FG^{r}G al pauc d e g praem εν | συνεζωοποιησεν (ς et ς^{e} 1624. συνεζωποι.) ... D^{e}FG^{r}G g Tert$^{res\ carn}$ Hil$^{773.\ 990}$ sem (non item^{204}) Amb^{fid} al εζωοποιησεν (vivificavit) | υμας sec cum ℵ*ACKL al^{50} fere tol syr^{utr} ar^{lipa} aeth Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Dam Oec, item ημας B 17. 37. al plus^{20} Amb^{fid} ... ς (= Gb + Sz) om cum ℵ^{c}DEFGP al mu it vg cop arm go Chr Thdrt^{ed} Thphyl Tert$^{res\ carn}$ Hil Ambrst al | συν αυτω: 37. 47. 73. 80. 109. d^{ser} 8^{pe} εν αυτω | ημιν cum ℵ*ABCDEFG^{r}GK al longe plu (9 ap Scri) d e g go syr utr cop arm Chr^{424} Euthal^{cod} (και ημιν) Thdrt^{4,673} Thphyl (Tert$^{marc\ 5,19}$ Denique, si *nos deus cum Chr. vivificavit, donans delicta nobis*, non possumus etc) Hil$^{204.\ 773}$ Ambrst (sed fluct lectio) al ... ς^{e} (non item ς Gb Sz) υμιν cum ℵ^{c}LP al sat mu f vg aeth^{utr} Thdrt ad h. l. Dam Tert$^{res\ carn\ 23}$ Hil$^{990.\ 1067}$ al | τα παραπτωματα: DK d e syr^{sch} cop arm add ημιων, item aeth υμων

14. καθ: D* κατ | τοις δογμασιν (17. praem συν) ... Hipp^{dan} (Lag^{257,24}) των αμαρτιων (sic: απαλειψας το καθ ημων χειρογρ. των αμαρτιων, ο ην υπεναντ. ημιν) | ημιν et. ℵ^{a} ... ℵ* ημων ... P 31. 37* υμιν | ηρκεν et. Epiph^{888} Chr Euthal^{cod} Dam etc ... D*FG 43. 44. 72. 74. al mu (7 ap Scri) Or^{3,642} Thdrt Thphyl ηρεν ... P ηρκται | εκ του μεσου: A om του

15. απεκδυσαμενος (ita et. Or$^{3,526.\ 561.\ 4,155}$ ac^{saep} et$^{int\ 2,413.\ 416}$ etc): FG^{r}G g go (*exuens se carne regna et potestates diffamavit* etc) Hil$^{773.\ 990}$ (et^{204} *spolians se carne et principatus et potestates ostentui fecit*; sed^{773} et^{990} *exutus carnem et potestates ostentui fecit*) Novat$^{gall\ 3,304}$ (de Christo refert: *exutus carnem potestates dehonestavit, palam triumphatis illis in semetipso*) Amb$^{luc\ 7,1281}$ Aug$^{ep\ 149}$ al add την σαρκα, item syr sch (*per exutionem corporis sui diffamavit* etc). Sed FG^{r}G g Hil^{bis} Novat (vide de his Latt ante) om τας αρχ. και. Cf et. Doct$^{hipp\ 267}$: ψυχη εκεινη - απεκδυσαμενη το σωμα και προσηλωσασα προς το

16 *Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει* He 10, 1
ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων, 17 *ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων,* B, 5
τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. 18 *μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων*
ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκίᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑόρακεν ἐμβα-

ξυλον και θριαμβευσασα δι αυτου τας αρχας κ. τ. εξουσ. μη ενρεθη γυμνη. | *εδειγματισεν*: B praem και | D* *θριαμβευσασ* | *ἐν αὐτῷ* (Gb') ... ς *ἐν αὐτῷ*, quemadmodum G *εν εαυτω*. Apud Latinos: *in semetipso* d e f g vg Or$^{int\,2,239.\ 4,580.\ 579.\ 608}$ Hil$^{204.\ 778.\ 990}$ al mu, *in ipso* Ambrst. Contra Or^{1,371} et$^{2,178.\ 536.\ 514.\ 561}$ et$^{4,155.\ 256.\ 446}$ *εν τω* (^{4,256} om) ξυλω, item Or$^{int\,2,416}$ *in ligno crucis*, quo loco interpres de suo addidit: „licet in aliis exemplaribus habeatur *triumphans in semetipso*, sed apud Graecos habetur *in ligno*." In eundem sensum Epiph^{694} scripsit: *ἐν γὰρ τῷ σταυρῷ ἐθριάμβευσεν ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας.*

16. *μη ουν τις* (C τι): 37. *μη τις ουν* | *η εν ποσει* cum NACDEFGKLP al omn^{vl} d e (hi^{2} *vel*) f g m^{63} vg (hi^{4} *aut*) go syr^{P} arm aeth ar^{lipa} Mcion epiph^{319} et^{373} Or^{1,171} et^{3,496} et$^{int\,2,217.\ 224}$ ac^{saep} Eus$^{dem\,193}$ et$^{pa\,27}$ Chr Euthal^{cod} al mu Amb$^{fid\ resurr\ 1163}$ Aug$^{ep\,149}$ Ambrst al ... B syr^{sch} cop Or^{4,174} Tert$^{marc\,5,19}$ al *και εν πο*. Sed syr^{sch} etiam *και νουμην. και σαββ.*, Tert^{marc} vero quater *et* pro *η*. | *νουμην-* cum NACDEKLP al pler Or^{1,171} et^{4,174} Eus$^{dem\,193}$ et$^{pa\,28}$ al mu, item d *numenia*, m^{63} *numiniis*, am *nominiae* ... Ln *νεομην-* cum BFG 121. l^{ecr} Mcion^{epiph} $^{319.\ 373}$ Dam$^{parall\,665}$, item f g vg Tert^{marc} Ambrst al *neomeniae*. Item *νουμηνιασ* (*νεομ.*) cum NABCD^{b} et^{c}EKLP etc ... D*FG^{gr} *νουμηνια*, *νεομηνια*, item Mcion$^{epiph\,373}$ (sed non$^{ed\ dind}$ nec^{319}) Dam$^{parall\,665}$ *εν νεομηνια* | *η* (Mcion$^{epiph\,319}$ *και*) *σαββατων* (et. D^{c}) ... FG^{gr} 37. 116. Dam^{parall} *η σαββατω*, Mcion$^{epiph\,373}$ (non$^{ed\ din}$) *και σαββατω*, et Or$^{int\,2,217.\ 259.\ 4,665}$ *aut sabbato*. Item D^{gr*} *η σαββατου* (Treg D* -*τω*, D^{a} -*του*), Tert^{marc} *et sabbati*

17. *α ἐστιν* cum NACDEFGKLP al omn^{vl} f vg Or^{1,171} et^{4,174} et$^{int\,2,224.\ 217.\ 259}$ et^{saep} Eus$^{dem\,193}$ et$^{pa\,28}$ Chr Euthal^{cod} al mu Aug$^{faust\,6}$ Ambrst al ... Ln *ο εστιν* cum BFG^{gr}G d e g m^{63} go Mcion$^{epiph\,319.\ 373}$ Aug$^{ep\,149}$ et$^{ioh\,28}$ et^{alib}. Cf et. Tert^{marc} *quae est umbra* etc | *του χριστου* cum N*ABCP 17. 37. al vix mu Euthal^{cod} Oec ... Gb Sz Ln Ti om *του* cum NCDEFGKL al longe plu (12 ap Scri) Chr Thdrt Dam Thphyl | *το δε σωμ. τ. χρ.*: Chr^{428} *οὐ δέ· τὸ σῶμα χριστοῦ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω, τουτέστιν ἐπηριαζέτω.* Eadem Thphyl. Confirmant autem coniunctionem hanc A (a *το δε* novum versum incipiens) B P (vdtr et. N) al; item aeth: *Et non sit qui contemnat vos propter corpus Christi* ... g *corpus autem Christi estis*

18. *καταβραβευετω* (FG -*βευτω*): d e g Lcif^{214} Aug$^{ep\,149}$ al *convincat*, f vg m^{63} *seducat*, Ambrst *decipiat*. Hier vero^{1,274}: „*Nemo vos superet*, id est *Nemo adversum vos bravium accipiat:* hoc enim Graece dicitur *καταβραβευετω.*" | *εν* et. N^{a} ... N* om | *θρησκια* (et. Ln$^{ed\ min}$) c. CDE FGP al ... ς Ti -*σκεια* c. NABK^{311}L al pler. Cf ad v. 23. | *θελων*: 37. teste Treg *θαλλων* (sed ap Scri *θελλων*) | *αγγελων*: N* praem *μελλοντων* (no-

τεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 19 καὶ
Eph 4, 15 s οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ
συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν
τοῦ θεοῦ. 20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ
Lv 5, 2 κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· 21 μὴ ἅψῃ μηδὲ
γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, 22 ἅ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει,

---

tavit $\aleph^a$) | α sine μη c. $\aleph^*$ABD* 17. 28. 67** (non 30. teste Scri) d e m^{62} cop ar^{hlps} aeth Or^{1,582} (edd ante Delar. qui adnotat: at Gelenius legit ἃ μὴ ἐώρ. Nil de codd. dicit.) Tert$^{marc\ 5,19}$ („aliquos taxat qui ex visionibus angelicis dicebant cibis abstinendum") Or$^{int\ 3,63}$ (*in his quae videt*) Lcif^{214} (*qui videtur*) edd ap Hier^{1,674} „quidam codd" ap Aug$^{ep\ 149}$ Quaest^{2007} (*quae videt*) Ambrst (*ea quae videt* sic ed^{ven}; *in his quae non videt* ed^{rom}). Sic igitur Hier$^{vall\ 1,674}$ (ad Algas): *quae nec ipse vidit qui vos superare desiderat, sive videt* (*utrumque enim habetur in Graeco*) *praesertim quum tumens ambulet.* Item Aug l. l.: *Nemo vos convincat, volens in humilitate cordis et cultura angelorum* (*vel sicut vestri codices habent religionem angelorum, quae Graece θρησκεια dicitur*), *quae non vidit inculcans, vel sicut quidam codices habent, quae vidit inculcans* ..... ς (sed Gb^{00}) Ti add μη cum $\aleph^{c}$CD^{b}et^{c}KLP al pler (item FG οιν) f g vg go syr^{utr} arm Or^{1,583} delar (sed vide ante) et$^{int\ 4,665}$ Chr (Euthal^{cod} μή, sed om ἃ) Thdrt Dam al Aug et Hier (de quibus vide ante) al | εωρακεν cum $\aleph$B*CDEP al mu^{vl} (3 ap Scri) ... ς Ln (nesciens B*) εωρακεν cum A$\aleph^{c}$FGK^{sil}L al longe plu. | εμβα- ut $\aleph$A BCD^{c}EKLP etc ... D*FG ενβα- (37. ενμβατ-). Ex Latinis reddunt d e f vg Lcif^{214} etc *ambulans*, g Ambrst Quaest *extollens se*, m^{62} *ambulans extollens se* (pergens *sine causa inflatus*), Aug *inculcans* | φυσιουμενος: D$\aleph^{c}$ -νοι | αυτου et. $\aleph^{a}$ ... $\aleph^{*}$ αυτων

19. κεφαλην sine additam et. Ir$^{int\ 1,11}$ Or^{1,582} etc ... D$^*\aleph^*$ d e syrP arm Noval^{319} add χριστον. Cf Ps-Ath^{11} περι κολοσσαεισ - ειρηται οτι ο κρατων την κεφαλην, τουτεστιν τον χριστον, εξ ου παν etc | συνβιβαζ- cum B*CDEFG ... ς Ln συμβιβ- cum $\aleph$A$\aleph^{c}$K^{sil}LP al certe pler | αυξει et. $\aleph^{a}$ ... $\aleph^{*}$ 37. αυξη

20. ει sine copula cum $\aleph^{a}$ABCDEFGKLP al^{25} fere d e f g am fu tol al^{lachm} go cop arm aeth Chr$^{429\ sem}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 189}$ Dam al Tert$^{res\ carn}$ ^{23} Cyp$^{308.\ 351}$ al ... ς (= Gb Sz) add ουν cum ($\aleph^{*}$ ει αποθανετε [sic] ουν) $\aleph^{c}$ al plu m^{62} vg^{cle} syrP Or$^{int\ 4,665}$ Chr$^{429\ sem}$ Thdrt al Aug$^{ep\ 149}$ Ambrst al. Item demid add *autem*, syr^{sch} *enim* | χριστω cum $\aleph$ABCDE FGKLP al plu (12 ap Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... ς (= Gb Sz) praem τω cum minusc (1 ap Scri) | τι: D$^*\aleph^*$ διατι. Praeterea D$^{gr\ *}$ E*F^{gr}G g arm add παλιν ... vg Aug$^{ep\ 149}$ Ambrst al *quid adhuc* | εν κοσμω: FG εν τω κοσμω, item d e m^{62} fu demid al Or$^{int\ 4,665}$ Ambrst al *in hoc mundo* (non item Tert$^{res\ carn\ 23}$ Cyp$^{308.\ 351}$ al)

21. μηδε bis et. Or^{3,196}: 38. 72. 73. 74. 109. 238. al aliq Or^{4,412} et$^{int\ 4,665.\ 665.\ 666}$ Amb (vide post) Ambrst al μη bis | μη αψη μηδ. γευση μηδ. θιγης (Or$^{int\ 4,665.\ 666}$ *ne tetigeris, ne gustaveris, ne attaminaveris*, item

κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; 23 ἅτινά Mt 15, 9
ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

III.

1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· 2 τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. 3 ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· 4 ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Tertmarc 5,19 *ne attigeris, ne gustaveris*, etc): m^{62} Novat^{319} *ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis*, Amb$^{1,267.\ 300}$ ac^{saepe} *ne tetigeritis ne attaminaveritis ne gustaveritis*, item al | κ om *μηδε γευση*

22. *εισ φθοραν τη αποχρησει*: d e Ambrst *in interitum* (Ambrst add *et corruptionem*) *per abusionem*, g *in corruptionem ipso usu t per abusionem*, f vg m^{62} *in interitu* (–*tum* m) *ipso usu*, Amb$^{1,267.\ 300}$ ac^{saepe} Hier^{algas} qu^{10} al *ad corruptelam ipso usu*

23. *εθελοθρησκια* c. ℵCD*P al mu^{vl} (3 ap Scri, 1 ap Mtth), item FG *θρησκια* ... A latet ... ς Ln Ti –*σκεια* c. BD^{c}EKL al plu^{vl}. Cf Act 26, 5. Reddunt d e *religione*, f vg Hil^{64} al *superstitione*, g Aug$^{ep\ 149}$ *observatione*, Amb^{1,267} *observatione religionis*, Ambrst *simulatione* (sed$^{ed\ rom}$ *observatione*) *religionis* | *ταπεινοφροσυνη* (Clem^{534} –*συνησ* omisso και quod sequitur): FG d e f g vg syrP Hil^{64} add *του νοοσ* (*sensus*), item Ambrst *animi*, m^{62} go cop Aug$^{ep\ 149}$ *cordis* (add *cordis* et. Or$^{int\ 4,665}$ versu 18, non item hoc versu) | και ante *αφειδ.*: B m^{62} Or$^{int\ 4,665}$ Hil^{64} Ambrst Amb^{1,267} om, hinc Ln [και]. Reddunt autem και *αφειδ.* d e *et vexationem*, Ambrst *ad vexationem*, Or^{int} *per vexationem*, g *et abundantia*, f vg Hil^{64} Hier^{algas} qu^{10} *et* (Hil om) *ad non parcendum*, m^{62} *non parcendo* (ipse cod *purando*), Amb^{1,267} *non in indulgentia*, Aug$^{ep\ 149}$ „*et vexatione corporis* vel sicut alii interpretati sunt *ad non parcendum corpori*." Dedimus autem *αφειδια* cum ℵB*CDEFGL al longe plu Euthal^{cod} (A latet) ... Ln –*δεια* cum B^{c}P al mu^{vl} (3 ap Scri)

III. 1. *τω χριστω* et. ℵ^{a} Clem^{531} Or^{1,750} etc Ter$^{1\ res\ carn\ 23}$ Cyp$^{2.\ 59}$ et^{3un} Ambrst al ... ℵ* *εν χρι.* | ου: FG *που* | ο *χριστοσ*: ℵ* ο *θεόσ*, sed ipse* statim correxisse vdtr | *εστιν* (37. 116. Damp^{aris} ante ο *χριστοσ*: pon) et ℵ^{a} ... ℵ* 28. 120. om

2. *τα* pri: FG *α*. Cf it vg *quae sursum sunt* (g om *sunt*) | *επι τησ γησ*: 2. 45. 47. 74. A^{scr} Or^{2,496} om *τησ*

3. *του χριστου*: DE om *του* | *τω θεω* et. Clem^{531} Or^{2,818} et^{3,552} et$^{4,92.\ 360}$ Eus$^{ps\ 387}$ etc (iidem et. antea *τω χρι.*) ... KL al^{20} fere om *τω*

4. *φανερωθη*: FG^{rg} g add και | *υμων* (Gb″) cum ℵCD*FGP (latet A) 17. 47. 52. 73. 109. 116. k^{scr} cat^{txt} d e f g vg go arm aeth Eus$^{ps\ 387}$

Eph 5, 8 5 *Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκα-*
Eph 5, 6 *θαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν*
Ro 1, 18 Gal 5, 19 *εἰδωλολατρεία,* 6 *δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ.* 7 *ἐν οἷς καὶ*
Eph 2, 3 4, 31 *ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις·* 8 *νυνὶ δὲ ἀπό-*

Nyss^{1,600} (hom$^{cant\ 9}$) Did$^{lat\ 303}$ Chr^{430} Euthal^{cod} Cyr$^{loh\ 174.\ 815}$ Thdrt Dam al Cyp$^{260.\ 306}$ Hil^{1023} Ambrst al ... ς Ln Ti *ημων* cum BD^{b}et^{c}KL al pler syr^{utr} cop Or^{4,92} (et. *ημεισ* et *φανερωθησομεθα*) $^{106.\ 260}$ et$^{int\ 1,191.\ 4,566}$ (Dial^{961}, sed etiam sic v. 3 et postea *ημεισ* et *φανερωθησομεθα*) al Hil^{257} (item post ex eddantiq *nos apparebimus*) Amb$^{bon\ mort\ 12}$ (sed etiam *nos apparebimus*) | *σιν αυτω* et. Or$^{3,552.\ 668}$ et$^{4,92.\ 108}$ Eus$^{ps\ 287}$ etc: A 57. Nyss^{1,600} om

5. *τα μελη* sine *υμων* cum ℵ*BC* 17. 67** 71. Clem^{531} et$^{295\ cod}$ Or$^{1,240.\ 616.\ 721}$ et^{2,611} et^{2,226} et$^{int\ 4,566}$ Eus$^{ps\ 191}$ Euthal^{cod} Maxim$^{mystag\ 24}$ (vdtr et. Dam^{com}, sedparall^{645} atque etiam^{paris} habet *υμων*) auct$^{sing\ cleric}$ (fortasse et. Tert$^{pudic\ 17}$: „demonstrat et Colossensibus *quae membra mortificent super terram, fornicationem*" etc) ..... ς Ln Ti add *υμων* cum ℵ^{c}AC^{3}DEFGHKLP al pler it vg go cop arm aeth arbed^{w} ar^{lips} Clem$^{295\ ed}$ Chr^{438} Thdrt Dam al Ir$^{int\ 307}$ Or$^{int\ 2,448.\ 683}$ et^{3,951} et$^{4,382.\ 570}$ Cyp^{70} Hil^{524} Ambrst al | *πορνειαν* cum BCD^{c}EK^{2}L^{2}L etc ... NAD*FGHP al *-νιαν*. Cf ad 1 Co 6, 13 et Prolegg | *ακαθαρσιαν*: DG^{r*} praem *και* | *παθοσ επιθυμ. κακην και την πλεονεξιαν* et. Ir$^{int\ 307}$ Amb$^{ps\ 118}$ Ambrst al Clem^{295} (minus accurate Clem^{531} Or^{1,616} nec huc in testimonium adhibendi sunt) etc. Libere et. Cyp^{74} *fornicationem immunditiam et concupiscentiam malam et cupiditatem quae sunt idolorum servitus*, Tert$^{pudic\ 17}$ *fornicationem immunditiam concupiscentiam malam et turpiloquium* ... FG^{rg} g *πλεονεξ. παθοσ επιθυμιαν* (omisso *κακην*). Pariter Hil^{524} om *κακην* (reliqua accurate habet: *fornicationem immunditiam libidinem concupiscentiam et avaritiam*) | *ειδωλολατρεια* ut NAB*D^{c}EKLP etc ... B^{c}CD*H al mu *ειδωλολατρια* (C *ιδω-*), FG *ιδωλατρια*

6. *δι α* cum NABC^{3}D^{b}et^{c}E**HKLP al omn^{vl} f vg go syr^{utr} arm Clem$^{295\ 531}$ etc Cyp^{74} etc ... C*D*E*FG^{rg} d e *δι ο*, item g *propter quod t quae* | *η οργη*: C*FG om *η*, hinc Ln [*η*] | *του θεου* sine additam cum B sah aeth^{rom} Clem$^{295\ codd}$ et^{531} Cyp^{74} (ep^{52} ap Baluz, ep^{55} ap Gersd etc) Ambrst auct$^{sing\ cleric\ 537}$ (nullo modo huc trahi potest Ir$^{int\ 307}$ qui nec *δι α ερχ. η οργ. τ. θε.* affert); item exempl unde D exscriptus est (sunt enim verba *επι τ. νι. τ. απιθιασ* eodem sticho quo quae praecedunt et Graece et Latine praeter morem et invito spatio apposita) ... ς add *επι τουσ υιουσ τησ απειθειασ* (CDKFG *-θιασ*, non item NA HKLP), item Ln [*επι τ. υι. τ. απ.*] cum NACD(vide ante)KFGHKLP al omn^{vl} d e f g vg syr^{utr} cop arm aeth^{PP} Clem^{295} ed Chr^{439} (*ουκ ειπεν· εφ υμασ, αλλ· επι τουσ υι. τ. απειθ.*) Euthal^{cod} Thdrt al Aug$^{contin\ 6,\ 316}$ al :: ex Eph 5, 6 ubi nemo om. Ceterum reddunt ista verba *super (in) filios incredulitatis* f vg, *super (in) filios diffidentiae* d e g fu, *in fil. infidelitatis* Aug

7. *ποτε*: P 28. om | *εν τουτοισ* cum NABCD*HP (E ex D*et^{c} formavit *εν τοαυτοισ* deletis το litteris) 17. 26. 47. 71. 73. 8^{pc} Euthal^{cod} ... ς

θεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν θυμὸν κακίαν βλασφημίαν αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, 4, 22 ss
ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ
10 καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν
κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, 11 ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ga 3, 28
Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημέ-

ἐν αὐτοις cum $D^cE^{**}FGKL$ al pler Chr Thdrt Dam al. Apud Latinos est *in illis*.

8. καὶ ὑμεις et. $\aleph^a$ $Or^{1,557}$ (Clem^{551} ἀποθεσθωσαν οὖν καὶ αὐτοι) ... $\aleph^*$ sah om | τα παντα: H 73. παντα (et 34. απαντα) ... FG f (g) *κατα παντα, g universum t secundum omnia.* Cf m^{87} *Nunc autem deponite vos omnem iram, indignationem* etc. | ἐκ τ. στομ. ὑμων: FG f g sah cop ar Ilp^4 aeth go Ambrst $Vig^{varim\ 729}$ add *μη ἐκπορευεσθω* (Ambrst Vig *Nunc autem deponite – blasphemiam; turpiloquium de* [Vig *ex*] *ore vestro non procedat*). Similiter sah; item cop, sed vdtr et. *βλασφημια* coniungere cum *μη ἐκπορ.*

9. ἀπεκδυσαμενοι: P ἀποδυσαμενοι ... $Or^{i,755}$ ἐκδυομενοι, $et^{2,128}$ ἐκδυσαμενοι | συν τ. πραξ. (Clem^{551} ἐπιθυμιαισ omisso αυτου) αυτου: syrP add c.* *et concupiscentiis*

10. ἐνδυσαμενοι et. $\aleph^c$ Clem^{551} $Or^{2,128}$ Eus$^{mcell\ 25}$ etc ($Or^{1,755}$ ἐνδυομενοι) ... $\aleph^*$ ἐπενδυσαμενοι | του κτισαντ. αυτον: FG praem αυτου. Cf d e f vg $Ir^{int\ 307}$ $Or^{int\ 4,476}$ Hil^{2111} Ambrst etc *eius qui creavit* (Ambrst *condidit*) *eum* (*illum* d e etc), item g *eius creantis t qui creavit illum t eum*

11. ουκ ενι: D^*E^*FG d e f g vg^{six} demid hal al (sed Luc^{brug}: *Non interiicias* masculus et faemina, *superfluit enim hoc loco*) $Ambf^{id\ 5,582}$ Hier iovin^1 Aug$^{serm\ don\ 1}$ (post ελλ. κ. ιουδ.) al add αρσεν και θηλυ | ελλ. κ. ιουδ.: 17. arm ιουδ. ουδε ελλ., item syr^{sch} *Iudaeus et Syrus* | βαρβαροσ σκυθησ (syr^{sch} *Graecus et barbarus*, aeth *agrestis et oppidanus*): D^*E^*FG al pauc d e f g vg go Amb Hier Ambrst al *βαρβ. και σκυθ.* Cf et. Petr^{alex} ap Gall^{4,96} *επει και παντα και εν πασιν εστιν ο χριστοσ, εν τε βαρβαροισ και σκυθαισ, δουλοισ και ελευθεροισ, σκοπιον οφειλουσιν* etc. Cf et. Epiph^5 et^{16} *φησι γαρ· εν χριστω ιησου ου βαρβαροσ, ου σκυθησ, ουχ ελλην, ουκ ιουδαιοσ* (sec loc add *αλλα καινη κτισισ*). | δουλοσ sine και cum $\aleph BCD^cE^{**}KLP$ al pler sah syr^P arm Clem^{551} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam (et.^{paris}) al ... Ln add και cum AD^*E^*FG 3. 46. 78. it vg syr^{sch} cop aeth go Amb Hier Ambrst al | παντα cum $\aleph^*AC$ 3. 7. 17. 80. 108* al pauc Clem^{551} Petr (vide ante) Ps-Ath^9 al ... ς Ln Ti τα παντα cum $\aleph CBDEFGKLP$ (τα παν) (Chr et τα παντ. et παντα) Thdrt Dam al. Cf et. Ir^{16} (ex Epiph) και αυτοσ εστι τα παντα.

12. ουν: L ar^{lips} arb^{edw} om | ωσ: D^*FG ωσει, g non exprim | του θεου

Eph 4, 2. 32 νυι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα,
μακροθυμίαν, 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς,
ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς, 14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ
Eph 4, 3 ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. 15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ
Phl 4, 7 βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώ-
ματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. 16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω
ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες

---

cum ℵBCD^{c}EKLP al pler Clem^{593} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... GL^{o} Ln om του cum AD*FG c^{ser} al^{vid} | και ηγαπημενοι et. Clem etc ... B 17. 17^{lect} sah om και (219. ante αγιοι pon) | D*FG σπλαγχνα | οικτιρμου cum ℵABCD^{b}et^{c}EFGLP al longe plu (7 ap Scri) it vg (Latine *misericordias*) sah cop syr^{p} Clem^{593} Or$^{3,97.\ 793}$ ed Chr^{441} Euthal^{cod} Dam ad h. l. et^{paris} ... ς (= Gb Sz) οικτιρμων cum K al sat mu Clem^{593} Or^{3,793} cod et$^{cat\ matth\ 180}$ Thdrt Antioch^{1174} ... DG^{r*} syr^{sch} arm go και (go om) οικτιρμον | πραϋτητα cum ℵABCP 17. 80. Maxim$^{mystag\ 24}$ cod ... ς πραοτητ. cum DEFGKL al pler Clem$^{593.\ 593}$ Or^{3,793} Chr Euthal cod Thdrt Dam

13. και χαριζ.: 17. arm om και | εχη: FGLP 17. al plus^{10} Antioch^{1080} Dam^{paris} Thphyl εχει | μομφην (d e f g vg *querelam*): D* μεμψιν (E ex confusione μεμφην), FG^{r}G^{gr} οργην | ο χριστος cum ℵ^{a}(vid)et^{c}CD^{b}et^{c}EKLP al fere omn syr^{utr} sah cop aeth go ar^{bedw} Clem^{593} Chr Euthal cod Thdrt Antioch^{1080} Dam al Ambrst Leo$^{serm\ 43}$ ... Ln ο κυριος cum ABD*F(om o)G 213. d e f g m^{79} vg Aug$^{loh\ 58}$ Pelag ... ℵ* ο θεος, item 17. arm Aug$^{op\ 148}$ ο θεος εν χριστω | υμιν: (ℵ^{c})DG^{r*}KP 17. 46. 72. al^{10} Clem Thdrt Antioch^{1080} ημιν (P ημιας). (ℵ^{c} correcturus erat ημιν, sed η rursus abstersit). Sed 17. k^{ser*} Clem pergunt etiam ουτ. κ. ημεισ | υμεισ: D*E*FG^{rg} d e g m^{79} sah aeth go Ambrst add ποιειτε, item syr^{sch} ar^{lips} χαριζεσθε

14. ο εστιν (Gb″) cum ABCFGP 17. 137. Clem$^{593.\ 593}$ Chr^{10,475} (εν αγαπη γινεσθω, οπερ συνδεσμος εστι τελειοτητος) Antioch^{1080} Dam^{paris}. Item *quod est vinculum* it vg Ambrst al ... ℵ*D* Euthal^{cod} οσ εστ. (Gb″). Cf et. Latinos. ... ς ητισ εστ. cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKL al fere omn Chr^{442} Thdrt Dam ad h. l. al | τελειοτητος: D*FG^{rg} d e g Ambrst ενοτητος

15. η ειρηνη: FG 14. 47* a^{ser*} d^{ser} om η | χριστου cum ℵ*ABC*D*FGP 10. 37. 47. 177. 178. 179. 8^{po} d e f g m^{88} vg syr^{utr} sah cop arm aeth ar^{e} ar^{bedw} Clem$^{593.\ 593}$ Euthal^{cod} Dam ad h. l. Aug$^{gal\ 54}$ Pelag ... ς (= Gb Sz) θεου cum ℵ^{c}C^{b}D^{c}EKL 17. al pler go Chr Thdrt Dam paris al Ambrst | εν ενι: B 67** sah om ενι | γινεσθε: D* γενεσθε

16. Ln γινεσθε^{16} (ὁ λόγος – πλουσίως) ἐν πάσῃ | τ. χριστου cum ℵ^{c}HC^{2} DEFGL al longe plu d e f g m^{88} vg go sah syr^{p} (syr^{sch} add post γινεσθε *Christo*, pergens *cuius sermo*) arm Chr$^{450\ ter}$ Euthal^{cod} Dam al Ambrst al ... AC* 17. al^{15} aeth ar^{lips} Thdrt Thphyl^{mg} τ. θεου ... ℵ*

ἑαυτούς, ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν τῇ χάριτι ᾄδοντες Eph 5, 19 a
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ, 17 *καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ* 23
ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ
θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 *Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν* Eph 5, 22 1 Pe 3, 1
κυρίῳ. 19 *οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε* Eph 5, 25 1 Pe 3, 7

---

cop Clem[194] τ. κυριου | σοφια: m[88] add *et omni intellectu spirituali*, item go *et prudentia spirituali* | εαυτους: 17. αυτους | ψαλμοις sine και cum ℵABC*D*FG 73. d e f g m[88] vg go syrp arbedw Chr[454] Ambrst ed rom al ... ς (= Gb[0] Sz) add και cum C[3]D[b]etcEKLP al pler demid allachm syrsch sah cop arm aeth Clem[194] Ephr[2,162] Chr[450. 452] Euthal cod Thdrt Antioch[1196] Dam Ambrsted ven Pelag | υμνοις sine και cum ℵBC*D*FG 17. d e f g m am fu demid tol go syrp Chr[454] Ambrst ed rom ... ς (Gb[0]) add και cum AC[3]D[b]etcEKL al pler vgcle fuvlet syr sch sah cop arm aeth arbedw Clem Ephr[2,162] Chr[450. 452] Euthalcod Thdrt Antioch[1195] Dam Ambrsted ven al | *εν τη χαρ.* cum ℵcBD*E*FG 67** Clem Chr[454 bis] Thdrt ... ς om τη cum ℵ*AC*(vide post)D[c]K**KL al foro omn arm Chr[453] et[sem 454] Euthalcod Dam al. In C scriptum est *εν χαρι*, sed punctis superpositis et substratis deletum est, hinc Ccorr om *εν χαρ.*, ut et. 39. d[acr] Ephr[2,162] (74. a[acr] *εν ευχαριστια*) | *εν ταις καρδιαις* cum ℵABCD*FG al[10] d e f g m[88] vg go syr[utr] sah cop arm Chr Euthalcod Ambrst al ... ς (= Gb Sz) Ti *εν τη καρδια* cum D[c]EKL al pler aeth Clem Ephr[2,162] Thdrt Dam al :: cf huc Eph[5,19] | τ. *θεω* cum ℵABC*D*FG 17. 47. 67** 73. 179. d e f g m[88] vg sah syr utr arm Clem[194] Chr[454 bis] Euthalcod Ambrsted rom al ... ς (= Gb Sz) τ. *κυριω* cum C[3]D[c]EKL al pler demid go cop Ephr[2,162] Chr[450 txt] Thdrt Dam al Ambrsted ven Pelag

17. *και* ab initio: D*FG 2. 74. d e f vg m[88] go Ambrst al om | *αν* cum ℵACDEK al longe plu Clem[194] Chr[452. 455] Euthalcod Thdrt Antioch[1220] Dam ... Ln Ti *εαν* cum BFGL al fere[10] | *ποιητε*: K[2]L al pauc *ποιειτε* | *κυριου* (Gb[00]) *ιησου* cum BD[c]EK 17. 37. al longe plu f am tol go syrp arm Clem[194] ed Chr[450] Euthalcod Thdrt Dam Ambrst. Item *κυρ. ιησ. χριστου* ℵ vgcle fu Clemcodd[2] Antioch[1220], item *domini nostri Ie. Chr.* demid syrsch sah cop aeth arbedw Ambvirgg col[2], item d e *domini Christi Iesu*. Practereaque ℵc 73. 74. 114. 118. 120. a[acr] c[acr] al[10] fere praem *του* ante *κυριου* ... L nil nisi *κυριου* ... Ln *ιησου χριστου* omisso *κυριου* cum ACD[gr*]FG[rg] g | *πατρι* sine και cum ℵABC 73. m[88] sah cop syrsch aethutr go Ambvirgg col[2] al ... ς (Gb[0]) praem και cum DEFGKL al fere omn d e f g vg syrp arm Clem[194] Chr Euthalcod Thdrt Antioch[1220] Dam Ambrst al :: cf Eph 5, 30

18. *αι γυναικες*: FG arm om αι | *ανδρασιν* cum ℵABCD[c]E**K 17. al plus[25] m[80] vg Clem[593] Chr[457 bis] Euthalcod Ambrst ... ς (= Gb Sz) *ιδιοις ανδρ.* c. L al plu Thdrt Dam ... D*E*FG d e f g syrsch (etp *υμων* c.*) cop arm aeth go Thphyl Pelag *ανδρ. υμων* | *εν κυριω*: FG *ε. τω κυ.* ... syrsch *in Christo*

Eph 6, 1 6, 4 πρὸσ αὐτάσ. 20 τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖσ γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. 21 οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε
Eph 6, 5 Tit 2, 9 1 Pe 2, 18 τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. 22 οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖσ κατὰ σάρκα κυρίοισ, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαισ ὡσ ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίασ φοβούμενοι τὸν κύριον.
17 Eph 6, 7 a 23 ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆσ ἐργάζεσθε ὡσ τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀν-

---

19. οι: G ω, F o | γυναικασ sine additam c. ℵ*ABC*D^{c}E**KL al omn^{vid} harl** Clem^{503} Chr^{457} bis Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... ℵ^{c} add εαυτων. Item Ln add υμων cum C^{3}D*E*FG d e f g m^{80} vg rell (sed syrP c. ob.) Or$^{int\ 8,17}$ Ambrst al | πικραινεσθε: C^{3}K 4** 46. 113. 219. al^{5} παραπικραινεσθε

20. εστιν post ευαρεστ. cum ℵABCDE 17. 37. 47. 71. 116. d e f vg (*placens est* d e, *placitum est* f vg; m^{26} Ambrst *placet*) Cyr$^{hr\ 119}$ ... ς Ti ante ευαρεστ. cum FG^{gr}GKL al pler g Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et paris ... 46. 122* Clem^{503} om | εν κυριω cum ℵABCDEFGKL al longe plu it vg go syrP arm (syr^{sch} *in conspectu domini nostri*) Chr^{sem} Thdrt Dam ad h. l. ... ς (= Gb Sz) τω κυριω cum minusc mu (m^{26} Ambrst *placet deo*) cop aeth Clem Cyr$^{hr\ 119}$ Chr$^{458\ sem}$ Euthal^{cod} Dam^{paris}. Cf Luc^{brug} „*Non est omittenda praepositio* in."

21. ερεθιζετε cum BD^{b}et^{c}E**K al longe plu syr^{sch} et$^{P\ txt}$ Clem$_{1}^{503}$ Chr$^{457.\ 458}$ Thdrt^{ed} Dam al ... Gb′ Sz Ln παροργιζετε cum ℵACD*E*FGKL 17. 31. 37. al plus^{10} syrP ^{mg} Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Thphyl :: ex Eph 6, 4

22. κατα παντα: 3. 47. 52. 57. 69. 73. 80. 115. d^{acr} arm Dam^{paris} om | τοισ κατ. σαρκ. κυριοισ: FG τ. κυρ. κατ. σαρκα, it vg *dominis carnalibus* | μη εν: C* μη ως εν | εν οφθαλμοδουλιαισ (-λιαισ cum HC al$^{6\ acr}$ et$^{2\ matth}$ etc, KL al plu -λειαισ: vide et. -λια et -λειαι) cum HCKL al pler Clem^{503} Chr$^{459\ sem}$ Thdrt Oec, item syrP *non in oculo servitiorum* ... Gb′ Sz Ln εν οφθαλμοδουλεια (-λειᾳ ut AB; DEFG al -λια, FG οφθαλμονδου-) cum ABDEFG 31. 36. 47. 71. 73. 80. 121. Euthal^{cod} Antioch^{1097} Dam ad h. l. et$^{parall\ 447}$ Thphyl, item Chr^{457} et$^{459\ sem}$ κατ οφθαλμοδουλειαν, item cop *non in oculorum servitio* :: cf Eph 6, 6. Latini *non ad oculum inservientes*. | 37. ανθρωποπαρεσκοι | αλλ ut HACDEFGKL al omn^{vi} ... B αλλα | τον κυριον cum ℵ*ABCDE^{gr}K^{gr}*FGL 17. 137. al^{10} f g am fu harl syr^{utr} arm Clem Chr Euthal^{cod} Dam al Ambrst al ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) τ. θεον cum ℵ^{c}D^{c}E**K al pler d e vg^{cle} demid tol go cop Thdrt

23. ο εαν (et. Gb″ et Sz) cum ℵ*ABC 17. 71. al pauc it vg go cop arm Euthal^{cod} Antioch^{1097} Dam$^{parall\ 447}$ (et.paris) Thphyl^{cod} Ambrst al. Item D*FG ο αν ... ς και παν ο, τι εαν (D^{c} al αν) cum D^{b}et^{c}EKL al pler syr^{utr} (Chr$^{txt\ 457}$ παν ο τι αν sine και) Thdrt Dam ad h. l. ... 47. 67** 73. 115. Clem^{503} και παν ο εαν | ποιητε: L al pauc Antioch Dam^{parall} ποιειτε | ως τω κυριω: A 61. 8^{pe} Clem add δουλευοντεσ, item post ανθρωποισ Antioch^{1097} | και ουκ: B om και

θρώποισ, 24 εἰδότεσ ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπό-
δοσιν τῆσ κληρονομίασ. τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· 25 ὁ γὰρ
ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία. Eph 6, 9
(IV.) 1 οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖσ δούλοισ παρ-
έχεσθε, εἰδότεσ ὅτι καὶ ὑμεῖσ ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

IV.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντεσ ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα- Eph 6, 18 s
ριστίᾳ, 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸσ ἀνοίξῃ
ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ

---

24. απολημψεσθε (-λημψ- cum ℵABC*et^{b}D^{b}FG, D* -ληνψ-; ς -ληψ- cum D^{c}EKL etc) c. ℵ*BC*D*et^{b}et^{c}E al plu Clem^{593} etc ... ℵ^{c}AC^{b}KL al plus^{20} Chr Thdrt Dam$^{parall\,447}$ (et.^{paris}) al ληψεσθε (ℵ^{c}AC^{2} λημψ-) | κληρονομιασ: c^{b} 23^{mg} 31. 37. 47. 73. 80. 116. arm Euthal^{cod} Thdrt add υμων, item Chr^{460} (non item^{457}) ημων | τω κυρ. χρι. sine γαρ cum ℵABCD*E 17. 47. 71. vg cop (*servite domino Iesu Christo*) ar^{lips} Euthal^{cod} Pelag ... ς (Gb^{00}) post τω add γαρ cum D^{b}et^{c}KL al pler (37. 114. 121. al om χριστ.) syr^{utr} arm go Clem^{593} Chr$^{457.\,460}$ Thdrt Dam al ... coniungentes cum eis quae praecedunt FG d e f g Ambrst του κυριου ημων ιησου (d e Ambrst om ημων ιησου) χριστου, ω δουλευετε

25. ο γαρ (Gb″) cum ℵABCD*FG 17. 23. 31. 71. 73. it vg go cop ar^{lips} Clem^{593} Euthal^{cod} Ambrst al ... ς ο δε cum D^{c}EKL al pler syr^{utr} Chr^{bis} Thdrt Dam al | κομιειται cum ℵ*ACD* 17. al pler Chr^{457} Euthal^{cod} Dam ... Ln Ti κομισεται cum ℵ^{c}BD^{c}EKL 3. 21. 33. 35. 37. 39. 46. 108* 109. 115. d^{scr} Clem Chr^{460} Thdrt Thphyl ... F^{gr}G^{gr} κομιζεται | προσωπολημψια cum ℵABCD*FG ... ς -ληψια cum D^{c}EKL al omn vid. Praeterea FG f g vg^{cle} fu demid tol harl (non item am) go arm Chr Ambrst al add παρα τω θεω, item cop *apud eum*

IV. 1. οι: FG ω | παρεχεσθε et. Or^{3,724} etc ... c 2..38. 48. 72. 74. 114. 238. al$^{2\,scr}$ Clem^{593} Dam^{paris} παρεχετε | εν ουρανω cum ℵ*ABC 17. 31. 37. 39. 57. 73. 116. vg go syr^{sch} Clem^{593} Or^{3,724} Euthal^{cod} Dam$^{parall\,434}$ (et.^{paris}) ... ς ουρανοισ cum ℵ^{c}DEFGKL al pler d e f g m^{89} fu* cop syr^{p} arm Chr Thdrt Dam ad h. l. :: cf Eph 6, 9

2. Τη: F^{gr}G^{gr} *H* (omissa *T* initiali) | προσκαρτερειτε: 17. -ρουντεσ. Similiter Or$^{int\,2,170}$ „ut dicit apostolus: *Orationi instantes et vigilantes in ea*". | εν αυτη et. ℵ^{a} Clem$^{309.\,683}$ etc ... ℵ* om | εν (Clem^{683} συν, non item^{309}) ευχαριστια: D*E* d e Cyp$^{14.\,214.\,329}$ (certe tribus his locis totum versum affert sine εν ευχ.) Ambrst om

3. ανοιξη: L al pauc -ξει | του (D*FG om) λογου: 66* Clem^{683} Thphyl om ... A add εν παρρησια | του χριστου et. Clem ... B*L 4. 41. 238. aeth Euthal^{cod} τ. θεου | δι ο cum ℵACDEKL al omn fere d e f vg go Clem Chr Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,72}$ etc ... Ln δι ον cum BF^{gr}G g, item 71. δι ου

καὶ δέδεμαι, 4 ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 5 Ἐν
Eph 5, 15 σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
Eph 4, 29 6 ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς
δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.
Eph 6, 21 a 7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς
ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, 8 ὃν ἔπεμψα
πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
Phil 10 τὰς καρδίας ὑμῶν, 9 σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ
ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὧδε.
Act 27, 2 15, 37 10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ
Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, — ἐὰν ἔλθῃ
πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν, — 11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος,

---

4. ινα: D^{gr*} add και

5. σοφια: 37. praem πασῃ

6. υμων: D^{gr*} ημων | πως δει υμας: 8. 108. d^{ecr} υμας πως δει

7. τα et. ℵ^{c} ... ℵ* syr^{sch} arm add δε | κατ: D* καθ | και συνδουλος et. ℵ^{c} ... ℵ* om

8. D* (ut solet) επεψα | γνωτε et ημων cum ℵ*(sed υμων, vide post)AB D*F^{gr}GP 10. 17. 33. 35. 37. 44. 47. 71. 111. 116. 137. d e g arm aeth utr Euthal^{cod} Thdrt (vdtr ita etiam in com legendum) Hier$^{eph\,s}$ (ℵ^{c} super υ in υμων notaverat η, sed rursus abstersit. Volebat igitur primum substitui ημων, quod γνωτε postulabat; mutata vero sententia pro γνωτε reposuit γνω, restituens una υμων) ... ς (= Gb' Sz) Ti γνω et υμων cum ℵ^{c}CD^{b}et^{c}EKL al pler f vg go syr^{utr} cop Chr Dam al (Dam γνῷ τε -) Hier^{phillem} Ambrst al | παρακαλεσῃ: LP al pauc -λεσει et D* -λεσαι

9. τω πιστω και αγαπητω cum ℵABCKLP al pler (sed 37. – και τω αγαπ.) syr^{utr} cop arm aeth Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DEFG 55. 112. it vg go Chr^{ieo} Hier^{phillem} et$^{eph\,s}$ Ambrst al τ. αγαπητ. και πιστ. | εξ υμων: ℵ^{c} super υ notaturus erat η, sed rursus abstersit | παντα: D^{gr*} demid go Hier$^{eph\,s}$ Pelag praem οι, qui. Contra est Luc^{brug}: „Omnia quae hic aguntur. *Non praeponas his verbis* qui". | γνωριουσιν cum ℵ* ACD^{c}KL 17. al omn^{vl} Chr Thdrt^{bis} ad h. l. ... Lu γνωρισουσιν cum ℵ^{c}BD*(sed habet -σωσιν)FGP Euthal^{cod} Thdrt ad h. l.semel cod et^{s,715} Dam ... 37. γνωριζουσι ... am Hier$^{eph\,s}$ Ambrst *nota faciet* | τα ωδε: FG d e f g vg Hier Ambrst al add πραττομενα (Lat *quae hic aguntur*)

10. δεξασθε: D^{gr*}F^{gr}G^{gr} al Thphyl Ambrst (*ut si venerit ad vos excipiatis illum*) syr^{sch} δεξασθαι. Quam in rem Thphyl notat: δύνασαι δὲ στίξαι μὲν εἰς τὸ „ἐλάβετε ἐντολάς", εἶτα ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ἀναγνῶναι τὸ „ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, ὃ κολοσσαεῖς, δέξασθε αὐτὸν ἐντίμως". Contra Dial^{sot} – ἐντολάς, ἵνα (sic) ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς· δέξασθε οὖν αὐτόν.

οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. 12 ἀσπάζεται ὑμᾶς 1, 7 Phil 23
Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. 13 μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ
ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν 2, 1
Ἱεραπόλει. 14 ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Phil 24
Δημᾶς. 15 ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νυμφᾶν Ro 16, 5
καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 16 καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ
παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλη-

11. ιησους: D* o ω̄ς | συνεργοι: D*E*FG arm (P it vg Dial^{807}) add μου εισιν, item ante συνεργ. Dial add μου εισιν, P εισιν. Ex Latinis vero: *hi soli sunt adiutores mei* (am fu** om) *regni* (f vg *in regno*) *dei* d e f vg Ambrst al, item g *hi soli sunt cooperatores t adiutores mei sunt in regno t um dei*

12. ς ante δουλος non interpg | χριστου ιησου cum NABCL 17. 31. 37. 39. 71. 73. 115. 116. vg cop ar^{lips} Euthal^{cod} Aug^{corr} et gr^{10,718} Pelag. Item P 73. 80. 8P^{e} arm ιησου χριστου ... ς χριστου tantum cum DEP GK al pler d e f g go syr^{utr} aeth ar^{bedw} Chr Thdrt Dam Ambrst | υπερ: D*FG περι | υπερ υμων: ℵ* υπ. ημων (sed iam ante ℵ^{c} corr. est) | σταθητε cum ℵ*B 23. 71. Euthal^{cod} ... ς Ln Ti στητε cum ℵ^{c}A C^{1}DEFGKLP al pler Chr Thdrt Dam ... 43. 55. 91. 116. 122** 219. c ar^{scr} g^{scr} l^{scr}** Ambrst$^{ed\ ven}$ ητε | πεπληροφορημ. (Gb′) cum NABCD* FG 10. 17. 31. 67** 71. 213. syr$^{p\ mg}$ Euthal^{cod} ... ς πεπληρωμενοι cum D^{c}EKLP al pler syr^{sch} et$^{p\ txt}$ arm Chr Thdrt Dam | εν παντι: P om εν | του (P 47. k^{scr} om) θεου: D* l^{scr} d e τ. χριστου

13. πολυν πονον cum NABCP 80. Euthal^{cod}. Item D*FG πολυν κοπον. Item quod utrique respondet *multum laborem* it vg go cop arm ar^{lips} ... ς (= Gb Sz) ζηλον πολυν cum KL al pler syr^{utr} Chr Thdrt Dam, item D^{b}et^{c}E 17. 23. 47. πολυν ζηλον. Item 10. 31. 71. 73. 137. πολυν παθον sive (ut 10. 31. 137.) παθ. πολ., item 6. 67** πολυν αγωνα | λαοδικια cum NACD*FGP al pauc Euthal^{cod}* ... ς Ln Ti λαοδικεια cum BD^{c}EKL al plu Euthal^{cod}**

14. ο αγαπητος: 17. d^{scr} om

15. ασπασασθε: FG** ασπαζεσται, G^{gr}* -ζεται | λαοδικια cum NACD*F GKP al ... ς Ln Ti λαοδικεια cum BD^{c}EL al plu Euthal^{cod} | νυμφαν sic et. D^{c}LP ... Ln νυμφαν, ut B^{c} Euthal^{cod} | κατ οικον: G οικατοικον et F οι.κατοικον | αυτων cum NACP 5. 9. 17. 23. 34. 39. 47. 73. ar^{lips} Euthal^{cod} ... ς Ti αυτου cum DEFGKL al pler syr^{sch} et$^{p\ mg}$ cop go Chr Thdrt Dam al. Item Ln αυτης cum B 67** syr$^{p\ txt}$. Item it vg *eius*

16. η επιστολη (109. αποστολη): B om ... 3. 4. 35. 37. 73. 80. 108. 116. 120. vg^{cle} (non item am fu tol al, sed demid *haec epist.*) cop add

σίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.
Phil 2 17 καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν
κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
2 Tho 3, 17 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν
δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

αυτη, id quod Luc^{brug} confirmat: „*Non omittas pronomen* haec". | *εν τη*: FG *εν των* | *λαοδικεων*, ut BD^{c}EK etc ... ℵACD*FGLP al mu (3 ap Scri, 3 ap Mtth) Euthal^{cod} *-καιων* | *την εκ* (F^{erg}G 49. g *εν*) *λαοδικ.*: f vg Ambrst al *eam quae Laodicensium est* (Ambrst *est* post *quae* pon), d e *eam qui* (e *quae?*) *laodiciam est*, g *eam quae in laodo t ae cia est* | *λαοδικιασ* cum ℵAD*FGP al mu (c *-καιασ*) ... ς Ln Ti *λαοδικειασ* cum BD^{c}EKL al plu Euthal^{cod}. Ceterum formam *-δικια* confirmant etiam Latini, *laodiciae* (*laudiciae*) praebentes (contra go laudelkaia). | *ινα και*: F^{erg}G g *και ινα* ... D* 1. 115. o^{secr} d e Ambrst *ινα* ... f vg Pelag non exprim (ita enim habent: *facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur, et eam* (am *ea*) *quae Laodicensium est vos legatis*)

17. *αρχιππω*: 17. praem *τω* | *βλεπε*: F^{erg}G^{gr} 17. *βλεπεται* (sic)

18. *η χαρις*: FG om *η* | *μ. υμων* sine *αμην* cum ℵ*ABCF^{erg}G 17. 67** g arm^{zoh} aeth^{ro} ar^{llps} Euthal^{cod} (additur *αμην* rubro in margine) Ambrst ... ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵ^{c}DEKLP al pler d e f vg go syr^{utr} cop arm^{usc} et^{mss} Chr^{480} etc

Subscriptio: ℵ(A)B*C 17. 47. 135. 170. al *προσ κολασσαεισ* (-λα- etiam K al mu; -λο- B^{cor}DEFGLP al plu). Praeterea A add *απο ρωμη*, B^{c} *εγραφη απο ρωμησ*. Item P *πρ. κολοσαεισ εγραφη απο ρωμησ* ... DE *προσ κολοσσαεισ επληρωθη αρχεται προσ φιλιππησιουσ*, FG *ετελεσθη* (F *-στη*) *προσ κολοσσαεισ αρχεται προσ θεσσαλονικαιουσ πρωτη* (G ᾱ *πρωτη επιστολη*) ... K 12. 42. 109. 111. 113. 219. 238. al *πρ. κολ. εγραφη απο ρωμησ δια τυχικου και ονησιμου*, L *του αγιου παυλου επιστολη πρ. κολοσσαεισ εγραφη απο ρωμησ δια τυχικου και ονησιμου* ... 67. sic: *πρ. κολασσαεισ εγράφη ἀ. ῥώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου· λέγει δὲ τὴν λαοδικείαν περὶ τῆσ πρὸσ τιμόθεον α' ἐπιστολῆσ ὅτι ἀναγνωτε* (Mtthaei *ἀνέγνωται*) *ἐκεῖσε· εἰσ λαοδίκειαν* (supra *-κεία*) *γὰρ ἐγράφη ἡ πρ. τιμόθεον β'* (sic) *ἐπιστολή· ἔχει ἡ πρ. κολασσ. ἀναγνώσεισ* etc. Esse „*την εκ λαοδικ.*" epistulam 1. ad Tim. notavit Thphyl ad v. 16., ut etiam in scholiis est, cf ap Matthaeium pag^{173} ... d *ad colossenses explicit* (corr add *missa a roma*) *incipit ad philippenses*, f g *expl. ad colossenses* (f *colosenses*) *incipit ad thessalonicenses* (f *thesal.*), g insuper add *prima epistola*, am *expl. ad colosenses inc. ad thessalonicenses* p̄, fu al *expl. ad coloss. inc. ad laodicenses*, finitaque epistula illa apocrypha subscriptum est: *expl. ad laodicenses inc. ad timotheum I.* (Miro modo vg^{cod} marian epistulae ad Col. subscriptum habet: *explicit epist. ad laodicenses, habet versus* CCLVIII. Subsequitur vero ipsa epist. ista apocrypha, inscripta: *inc. epist. ad laodicenses.* Cuius in subscriptione est: *expl. ad laodicenses inc. ad Timotheum I.*) ... Euthal^{cod} *προσ κολασσαεισ εγραφη*

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Ā.

I.

1 *Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.* 2 Th 1, 2 Act 17, 1 2 Th 1, 2 etc

---

απο ρωμησ υπο παυλου και τιμοθεου δια τυχικου και ονησιμου ... ς (= Gb Sz) πρὸσ κολοσσαεῖσ (κολοσσ- ς^{e}, ς κολασσ-) ἐγράφη ἀπὸ ῥώμησ διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου cum KL al plu etc. Agnoscunt απο ρωμησ et. A**B^{scor} syr^{utr} d^{cor}; contra cop *scripta Athenis*. Ad verba δια τυχικου και ονησιμου cop ar^{e} ar^{lips} add και μαρκου, 37. 116. al pauc habent δια τυχικ. και τιμοθεου και ονησιμου, syr tantum δια τυχικου. In multis στιχοι notantur: σή (sic K^{vid}L al plu; al pauc σν', σνή, ar^{lips} 312), ℵ** στιχων τ', P στιχων σ̄. Praeterea in paucis cum Euthalio numerantur αναγν. β', κεφφ. ι' (ar^{lips} κεφφ. ς'). B a capite π' ad πε' pergit; am capp 29 numerat, fu al 31 (numeris 30 et 31, qui desunt in am, ad vv. 17 et 18 capitis 4. positis).

---

* ℵABK 17. al προσ θεσσαλονικεισ (B* -νει-) α', item go cop basm. Item al mu πρ. θεσσαλ. επιστ. πρωτη sive α', al et syr^{utr} επιστολη παυλ. sive παυλου επιστ. προσ θεσσαλ. πρωτη ... DE αρχεται προσ θεσσαλονικεισ α', P αρχεται προσ θεσσαλονικαιουσ προτη, G αρχ. προσ θεσσαλονικαιουσ α' πρωτη επιστολη ... L του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ θεσσαλονικεισ πρωτη, P παυλου επιστολη προσ θεσαλονικεισ α' ... ς^{e} Gb Sz παυλου (ς^{e} add του αποστολου) προσ (ς^{e} η προσ) θεσσαλ. επιστ. πρωτη, ς η του αγιου παυλου πρ. θεσσαλ. πρωτη επιστολη.

I. 1. σιλουανοσ cum ℵABKLP al omn^{vl} Or^{3,615} Euthal^{cod} etc, item *silvanus* f g r vg ... DEFG^{gr} σιλβανοσ, item d e *silbanus* | P θεσαλονικαιων (pro και male editum καυ) | πατρι: K syr^{P} praem και ... A 37. 116. 8P^{e} r vg^{six} basm aeth arm^{mss} Did$^{tri\,415}$ Ambrst Pelag add ημων | και κυριω: demid hari^{s} fuv^{ict} al^{lachm} syr^{sch} aeth add ημων .. A 17. κ. κυριου, ac pergunt, ut et. DG^{r} al, ιησου χριστου | ειρηνη sine additam cum BFG 47. 73. 115. cat^{txt} f g r vg (et. am hari demid) syr^{sch} et$^{p\,txt}$ basm arm aeth^{rom} Or$^{int\,4,168}$ (vide post) Chr^{498} com Thphyl Ambrst al. Sic vero Or^{int} l. l. „Ad Thess. vero prima ita habet: *Gratia vobis et pax*, et nihil ultra". Id quod confirmat et. Luc^{brug}: „*Non addas:* a deo patre nostro et domino Iesu Christo". ... ς (Gb^{o}) add απο θεου πατροσ ημων (DE 80. l^{secr} Chr$^{498\,txt\,cod}$ Thdrt Dam

Col 1, 3 2 Th 1, 3 etc

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, 3 ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, 4 εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, 5 ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. 6 καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύμα-

2 Th 2, 13 1 Co 4, 20 2 Th 3, 7 as

---

tol om, d e om *πατρ. ημ.*) *και κυριου* (tol cop aethPP add *ημων*) *ιησου χριστου*, item Ln [*απο – ιησ. χρ.*], cum ℵAC^{vi}DEKLP al pler d e fu tol cop syrP c.* aethPP Chr$^{492\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam

2. *περι* (C *περι παρι* nec correctum) *παντων* (K om) *υμων*: C r om *υμων* | *μνειαν* sine *υμων* cum ℵ*AB 17. 67** 122* am harl** al^{lachm} arm Euthal^{cod} ... ς add *υμων* cum ℵ^{c}CDEFGKLP al pler d e f g r vg^{cle} (et. fu demid tol; nec aliter syr^{utr} cop basm aeth) Chr Thdrt Dam al Ambrst al :: cf Eph 1, 16 | *ποιουμενοι*: C* 17. d^{scr} *ποιουμενοσ*, item d e *faciens* | *ημων*: A *υμων*

3. *αδιαλειπτωσ*: D* *αδιαλιμπτωσ* et D^{c} *-λειμπτωσ* (*μ* per incuriam intacto relicto) | *υμων του εργ. της πιστεως*: DEFG it vg syr^{utr} cop basm Ambrst al *του εργου* (FG *το εργον*) *τ. πιστ. υμων* | *του κοπου* (17. *τ. σκοπου*) et *της υπομονης*: D*FG *τον κοπον* et *την υπομονην*, item (post *operis fidei vestrae*) r *laborem* et *sustinentiam*, item (post *reminiscentes* t *rememorantes opus* etc) g *laborem* et *patientiam* | *της* (19. k^{scr} tol praem *και*) *ελπιδοσ*: A om, item Ambrst^{txt}, sed^{com} *ut dei nutu perficerent opus coeptum, promti in studio caritatis et patientia et spei* (edd *fidei*) *adventus domini* etc

4. *του θεου* cum ℵACKP al^{12} sah basm ... ς Ln Ti om *του* cum BDEFGL al pler Chr Euthal Thdrt Dam al

5 *ημων* cum ABDEFGKLP etc: C *του θεου*, ℵ *του θεου ημων* | *εισ υμασ* cum ℵBC*^{vi}KL al pler Euthal^{cod} Thdrt Dam. Item P *εν υμιν* ... Gb' Ln *προσ υμασ* cum AC^{2}DFG 23. 35. 73. 115. 118. Chr Thphyl ... 46. *εφ υμασ*. Ex Latinis r *in vos*, f vg Ambrst *ad vos*, d e Vigil^{varim} *apud vos*, g *ad* t *apud vos*. | *μονον*: DEK 92. 114. 120. al$^{3\,scr}$ Euthal cod *μονω* | *και εν πνευματι*: 1. 2. 4. 17. 67** 72. 121. 122. al$^{5\,scr}$ al paue d e tol cop Thdrt^{cod} Dam om *εν* | *και πληροφορια* cum ℵB 17. 48. 219. r tol sah cop basm ... ς Ln Ti *κ. εν πληροφ.* cum ACDEFGK LP al pler d e f g vg Chr Euthal Thdrt Dam Ambrst | *εν υμιν* cum BDEFGKL al pler r d e f g vg rell Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... NACP 17. 31. 39. 49. 67** f^{scr} am om *εν* (:: post *-θημεν*). Commendat dativum 1 Thess 2, 10. At vix ad *υμιν* quadrat *δι υμασ*.

τυσ ἁγίου, 7 *ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ.* 8 *ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι·* 9 *αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπ-* Act 14, 15
αγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέ-
ψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, 10 *καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.*

---

6. και τ. κυριου: r Ambrst *et ipsius domini* ... A κ. τ. θεου, 10. 39. κ. τ. χριστου | χαρασ: B add και

7. τυπον (Gb″) cum BD* 6. 17. 23. 46. 47. 67** 73. (et DcE 49. τυποσ) d e f r vg sah cop basm syr^{sch} ar^{o} arm aeth Euthal^{cod} Ambrst al ... ς τυποισ cum NACFG^{r}GKLP al pler g syr^{p} Chr Thdrt Dam al | και εν τη αχ. cum NABCDEFGP al^{20} d e f g vg Chr^{497} Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al ... ς (= Sz, ex com) om εν cum KL al sat mu r sah cop basm Dam; item 1. 7. 37. 44. 47. 123. 238. al plus^{15} (8 ap Scri) Chr^{496} om εν τη

8. A 1. 4* om αφ υμων γαρ usque αχαια, transiliens ab εν τη αχαΐα (v. 7) ad αχαΐα hoc versu. | γαρ et. N^{a} ... N* k^{secr} om | τ. κυριου et. N^{c} d e f g r vg syr^{sch} etp^{txt} sah cop arm aeth etc ... N* 46. basm syr$^{p\,mg}$ τ. θεου | και εν τη αχα. cum NCDEFGKLP al plus^{35} d e f g vg Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,288}$ Dam Ambrst ... ς (= Gb + Sz) Ti om εν τη cum B 17. 37. 47. al mu r sah cop basm Chr^{500} Thdrt Thphyl | αλλα (sic N, ABCD*FGP etc αλλ) εν cum N(et*etc)ABCD*E*FGP 17. 37. 57. 72. 73. 116. d e f g r am fu demid tol all^{achm} sah cop basm syr^{utr} arm (aeth *praeterea* pro αλλα) Euthal^{cod} (Ambrst differunt edd) ... ς αλλα και εν cum D^{cE}*^{vid}KL al pler vg^{cle} Chr Cyr$^{thes\,288}$ Thdrt Dam | η πιστ. υμων: DE^{r*} 121. η πιστ. ημων | εχειν ημασ (B* c^{secr} basm υμασ) cum NABCDEFGP al plus^{10} Euthal^{cod} Thdrt ... ς ημασ (K al plus^{5} Dam υμασ) εχιν cum KL al longe plu Chr Dam. Sic Latini: *ita ut non sit opus nobis*, f r vg *ita ut non sit nobis necesse*, g *ita ut non necesse habere nos t nobis*, Ambrst *ita ut non necesse habeamus nos* | λαλειν: c παλιν

9. περι ημων: B al^{20} fere d e sah basm cop (male vertit Wilk.) Thdrt Dam Oec περι υμων | απαγγελλουσιν: DEFG al mu^{vl} (4 ap Scri) -ελουσιν (D^{cE} -ἑλουσιν, O^{secr} -ελοῦσιν) ... r *adnuntiatis* | εσχομεν cum NABCDEFGKLP al longe plu (omn 13 ap Scri) d e f g r vg sah basm cop syr^{utr} arm Chr Thdrt Thphyl^{mg} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) εχομεν cum minusc vix mu Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,288}$ (sed$^{trin\,528}$ εσχηκαμεν) Dam al

10. εκ των νεκρων c. NBDEFGLP al plu (omn 13 ap Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl ... ς (= Gb Sz) om των cum ACK al mu arm Eus

II.

1 *Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς,*
ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, 2 *ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς*
Act 16, 12 ss *οἴδατε ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι*
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. 3 *ἡ γὰρ παρά-*
κλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ,
4 *ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγ-*
Ga 1, 10 *γέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ θεῷ*
τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. 5 *οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολα-*
Phil 1, 8 *κίας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας,*
1o 5, 41. 44 *θεὸς μάρτυς,* 6 *οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ'*
ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπό-
στολοι· 7 *ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς*

---

dem^{378} (*κατα την λιγουσαν γραφην· ον ο πατηρ ηγειρεν εκ νεκρ.*) Oec | *εκ της* cum ℵABP 17. 73. ... ς Ln Ti *απο της* cum CDEFGKL al pler Chr Thdrt Dam al. Item it vg *ab ira.*

II. 1. *την προς υμας*: FG om *την*. Cf et. it vg *introitum nostrum ad vos.*

2. *αλλα* sine *και* cum ℵABCDEFGKLP al plu (omn 13 ap Scri) f g vg sah cop basm syr^{utr} arm Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,288}$ Thdrt etc ... ς (= Gb Sz) add *και* cum minusc mu d e | ℵ*FG *επαρησιασαμεθα* (FG *-σειασαμεθα*) | *εν τω θεω*: D* om *τω*

3. *ουδε εν δολ.* cum ℵABCD*FGP 17. 23. 39. 47. 57. 73. 8^{pc} cat^{txt} Euthal cod ... ς Ti *ουτε* cum D^{c}EKL al plor Chr$^{508\,bis}$ Thdrt (sed etiam *ουτε εξ ακαθαρδ.* habet) Dam al

4. *δεδοκιμασμεθα*: FG *δεδοκιμασμενοι* (sed f g *probati sumus*) | *υπο*: F *απο* | *θεω* cum ℵ*BCD*P 67** 114. 122. b^{scr} Clem^{674} Bas$^{regg\,477}$ et ^{514} Oec ... ς *τω θεω* cum ℵ^{c}AD^{c}EFGKL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,511}$ (et par^{is})

5. *κολακιας* c. ℵACD*FGP al (2 ap Scri) Dam^{paris} ... ς Ln Ti *-κειας* c. ℵD^{c} EK^{sil}L al pler^{vl} | *εν προφασει* c. ℵ*ACDEFGKLP al pler Bas$^{regg\,270}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\,511}$ ... ℵ^{c}B 17. 39. 47. a^{scr} Clem ^{319}codd Bas$^{eth\,300.\,regg\,513}$ Antioch^{ius97} Dam^{paris} om *εν* | *θεος*: FG o *θεος*

6. *αφ υμων*: A *αφ ημων* | *απ αλλων* c. ℵABCK^{sil} al sat mu Bas$^{bapt\,617}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt ... Ti *απο αλλ.* cum DEFGLP al plu^{vl} (12 ap Scri) Dam ad h. l. et$^{parall\,511}$ (et.par^{is}) al. Praeterea C* ut^{vl} add *τινων*

7. *αλλα εγεν.* cum ℵB ... ς Ln Ti *αλλ εγ.* cum ACDEFGK^{sil}LP etc | *ηπιοι* cum ℵ^{c}AC^{b}D^{c}EKLP 17. cat^{txt} al longe plu syr^{utr} sah basm arm Clem^{319} Or^{3,724} et$^{cat\,cor\,84}$ Bas$^{regg\,270}$ et$^{eth\,279}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. (sed$^{parall\,511}$ et^{paris} om hanc vocem) Tiphyl. Ita enim Chr^{505} exponit: *τουτέστιν οὐδὲν φορτικὸν οὐδὲ ἐπαχθὲς οὐδὲ βάρυ οὐδὲ κόμπον ἔχον ἀπεδειξάμεθα.* Similiter Oec. Item Thdrt: *ὑδεῖξε*

θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, 8 *οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε.* 9 *μνημονεύετε γάρ,* 2 Th 3, 8 *ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ*

διὰ τῆς εἰκόνος καὶ τὴν ἠπιότητα καὶ τὴν κηδεμονίαν. Thphyl vero: *ἤπιοι, τουτέστιν πρᾷοι, ἀβαρεῖς.* Addit vero etiam: *ἢ καὶ νήπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, τοιτέστιν ἀκέραιοι, ἀφιλόδοξοι· τὸ γὰρ νήπιον οὐδὲν τοιοῦτον λογίζεται* ..... Ln *νηπιοι* cum ℵ*BC*D*FG 5. 23. 26. 31* 37. 39** 74. 87. 109** 114. 115. 137. 219* a^{scr} d e f g vg (hi Latini *parvuli*, nec aliter Aug Hier Ambrst etc) cop aeth Clem^{109} edd^{2} (quam codicum lectionem confirmat contextus; pergit enim: *ἤπιος οὖν ὁ νήπιος*) Or^{3,662} et$^{int\,3,116.\ 878}$ Cyr$^{the\,280}$. Scribit autem Or^{3,662} in h. l. sic: *καὶ παῦλος δὲ ὡς ἐπιστάμενος τό· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, δυνάμενος ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ ἀπόστολος, ἐγένετο νήπιος καὶ παραπλήσιος τροφῷ θαλπούσῃ τὸ ἑαυτῆς παιδίον καὶ λαλούσῃ λόγους ὡς παιδίον διὰ τὸ παιδίον.* Le^{brug} adnotat: „*Interpres vertit* parvuli, *quod alii* lenes." : : potior a testibus auctoritas sine dubio est lectioni *νηπιοι*. At illa quidem parum convenit verbis quae sequuntur: *ωσ εαν τροφοσ θαλπη* etc, quamvis non offenderint Origenem. Accedit quod ΘΗΠΙΜΕΝΗΠΙΟΙ scriptura continua facile in ΘΗΠΙΜΕΝΝΗΠΙΟΙ depravari poterat. | AC 17. *εμμεσω* | *ωσ εαν* cum ℵ^{c}BCD*FGP al mu Or^{3,724} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{the\,289}$ Dam parall^{511} ... ς *αν* cum ℵ*AD^{c}EK^{vil} al longe plu Clem$^{100.\ 219}$ Or$^{3,600.\ 724}$ Eus$^{esa\,515}$ Thdrt Dam^{paris} | *θαλπῃ*: KLP al pauc Dam^{paris} *θαλπει*

8. *ομειρ.* c. ℵADEFGKLP al^{45} Bas$^{regg\,270}$ edd Euthal^{cod} Thphyl (*ὁμειρόμενοι ὑμῶν, τουτέστι προσδεδεμένοι ὑμῖν καὶ ἐχόμενοι ὑμῶν, παρὰ τὸ ὁμοῦ καὶ τὸ ἔρῳ, τὸ συμπλέκω. τινὲς δὲ ἱμειρόμενοι ἀνέγνωσαν, ἀντὶ τοῦ ἐπιθυμοῦντες. οὐκ ἔστι δέ.*) ... ς (= Gb Sz) *ιμειρομενοι* cum minusc sat mu Eus$^{can\,515}$ Bas$^{regg\,371.\ 477.\ 478}$ et$^{bapt\,678}$ Chr^{505} (exponit: *τουτέστιν ἐπιθυμοῦντες· οὕτως ὑμῖν προσδεδέμεθα, φησίν, ὅτι* etc) et^{10,625} Cyr$^{the\,289}$ Thdrt Dam. Vertunt Latini *desiderantes*. | *ευδοκουμεν* cum ℵACDEFGKLP etc . . B *ηυδοκουμεν*, 17. *ευδοκησαμεν*. Cf et. f vg *volebamus*, d e g Hier$^{esai\,50}$ Ambrst *cupimus*, Aug$^{op\,mon}$ *placet*. | *ημιν*: 3. 37. 57. 73. 74. a^{scr} g^{scr} al aliq arm *ημων* | *εγενηθητε* (Gb″) cum ℵADEFGLP al plus^{30} Bas$^{regg\,478.}$ eth^{216} Euthal^{cod} ... ς (= Sz) *γεγενησθε* cum K al plu Bas$^{eth\,279}$ edd Chr^{506} Thdrt Dam al

9. *μνημονευετε γαρ*: 47. *γινωσκετε* | *αδελφοι*: P *αγαπητοι* | *τον κοπον ημ. κ. τον μοχθον*: H praem και ante *τον κοπον* ... P 29. 120. 219** al$^{13\,scr}$ al aliq *των κοπων* et *των μοχθων* | *νυκτος* sine copula c. ℵAB D*FGHP al^{20} d e f g m^{62} vg sah cop basm syr^{sch} etp ^{txt} aeth Bas$^{eth\,299}$ Chr^{510} Euthal^{cod} Cyr$^{the\,289}$ Thphyl Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *γαρ* cum D^{c}EKL al sat mu (2 tantum om apud Scri) syr$^{p\,mg}$ arm Chr^{509} Thdrt Dam | FG (per incuriam) *κηρυξαμεν* | *εισ υμασ* et. ℵ^{a} ... ℵ* *υμιν*, c^{scr} *υμασ*

εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. 10 ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, 11 καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ
Col 1, 10 Eph 4, 1 παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, 12 καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

1, 2 13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὅς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. 14 ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ

---

10. υμεις: H 37. 116. demid add γαρ | μαρτυρες: D*E*FG add εστε, ut it vg etc | G π. ϖσ οσιως, F προσ (cum puncto sub ρ) αγιος (sic)

11. οιδατε ως: FG οιδ. πως. Reddunt d e f g m vg *qualiter* (antea v. 10. iidem *quam sancte*). Libere Ambrst *sicut scitis, et quomodo.* | εαυτου: HP (et. Chr mosc semel) αυτου | υμας: א om

12. και μαρτυρ.: AP 114. om; item sah basm om και | μαρτυρομενοι cum ℵBD^{b}et^{c}EHKL 17. al plus^{35} (10 ap Scri) Chr Dam Oec ... ς Ln μαρτυρουμενοι cum D*FG 37. al sat mu Euthal^{cod} Thdrt Thphyl | περιπατειν (Gb') cum ℵABD*FGP 17. 31. 37. 39. 71. 116. 137. 177. k^{scr} 40^{lect} al Euthal^{cod} ... ς περιπατησαι cum D^{c}EKL al pler Chr Thdrt Dam al | καλουντος cum BDEFGHKLP al pler Chr$^{510.511}$ Euthal^{cod} Dam al; item g *vocantis*, d e syrP^{mg} *qui vocat* ... ℵA 23. 31. 39. 57. 71. 73. Chr^{509} Thdrt καλεσαντος, item *qui vocavit* f m^{88} vg go syr^{utr} sah cop basm arm Ambrst :: cf Gal 1, 6 του καλεσαντος υμας εν χαριτι (et. 1, 15) et 5, 8 εκ του καλουντος υμας (et. Ro 9, 11) 2 The 2, 14. 2 Tim 1, 9. 1 Pe 1, 15. 2, 9. 5, 10. 2 Pe 1, 3. | εαυτου non fluctuat: in ed. mea cod. D αυτου ex errore preli prodiit.

13. και δια τουτο cum ℵABP cop syrP Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Ambrst (*Ideoque et nos*) ... ς om και cum DEFGHKL al omn^{vl} it vg syr^{sch} sah basm arm aeth go Chr rell Aug^{praed55} al | D* αδιαλειπτως σ | παραλαβοντες: G g inter lineas add *a nobis* αφ ημων, quae quidem delendi notam acceperunt postquam animadversum est sequi παρ υμων, quibus superscribebatur *a nobis*. Valuit ad hanc confusionem quod vg statim post *cum accepissetis* habet *a nobis*. | παρ ημων: P 73. vg Ambrst Aug al post παραλαβ. pon | εστιν αληθως cum ADEFGHKLP al fere omn (120. αληθες) d e f g vg sah basm syr^{utr} Chr Euthal^{cod} rell Ambrst Aug al ... ℵ^{a}B 17. cop αληθ. εστιν ... ℵ* om αληθως | θεου: P του θε. | εν υμιν: א εν ημιν

14. τα αυτα cum ℵBDEFGKLP al plu (omn 13 ap Scri) Or^{1,22} et^{3,464} Euthal^{cod} etc. Reddiderunt *eadem* it vg etc ... ς (= Gb Sz, sed Gb') ταὐτὰ (hoc accentu) cum A al vix mu Dial^{857} (editum ταῦτα) | και

τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,
15 τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας,
καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις ἐναντίων, 16 κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σω-
θῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθα-
σεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς και-
ρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ
πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. 18 διότι ἠθελήσαμεν
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν
ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. 19 τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυ- Phil 4, 1
χήσεως ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ
αὐτοῦ παρουσίᾳ; 20 ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. 3, 13

υμεισ: Or[1,22] ante τα αυτα pon (non item[3,464]) ... D[gr*] om | υπο pri ... D*FG Or[1,22 ed wetst] απο | συμφυ- ut ℵABCKLP etc ... DEFG συνφυ- | υπο sec ... FG απο

15. των και τ. κυρ. αποκτ. ιησουν: b[scr] των αποκτ. τον κυρ. ιησουν ... 4. 177. 178. Or[1,22] (non item[3,464]) Chr[512] (non item[511 txt]) et [1,705] et [766] (libere et.[2,445]) al om ιησουν. Item Tert[marc 5,15] ut[vid], vide infra. | προφητασ cum ℵABD*E*FGP 17. 67** 71. 80. 137. 177. 178. 179. it vg sah cop basm arm aeth Or[1,22. 3,464] et[int 3,848] Dial[857] Euthal[cod] Tert[marc 5,15] („imputando etiam domini necem, *qui et dominum interfecerunt*, dicendo, *et prophetas suos*: licet *suos* adiectio sit haeretici") Ambrst ... ς (= Gb Sz) praem ιδιουσ cum D[b]et[c]E**KL al pler syr[utr] go Chr Thdrt Dam al Mcion[tert] (vide ante) | ημασ: ς (non item ς[e] Gb Sz) υμασ :: ex errore ut[vi] | FG (vitiose, ut tot alia) εδιωξαντων | αρεσκοντων: FG αρεσαντων (f vg Ambrst *et deo non placent*, g *et deo non placentibus*; contra d e harl* *et deo non placuerunt*) | εναντιων: D* 37* d[scr] -τιον

16. ινα σωθωσιν ... FG ινα σωθησονται | τασ αμαρτιασ: B om | εφθασεν cum ℵACD[b]et[c]EFGKLP al omn[vid] Or[2,541. 3,792] Eus[ps 137. 381. 435. 436. 443. 496] et[ecl 51] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al ... Ln εφθακεν cum BD* | επ αυτουσ: B f vg Or[3,792] (non item[2,541]) ante εισ τελοσ pon | η οργη et. Or[bis] Eus[saepe] etc ... DEFG it vg go Ambrst al add του θεου

17. απορφανισθεντεσ: ς[e] 1624. (sed iam 1633. vitium corr. est) αποφα- | εσπουδασαμεν: FG -δασμεν

18. διοτι (Gb') cum ℵABD*FGP 17. 23. 37. 39. 67** 71. 73. 137. Euthal cod ... ς διο cum D[c]EKL al pler Chr Thdrt Dam al | ενεκοψεν: FG 121. ανεκοψ.

19 ελπισ: 17. 72. 108* praem ἡ | στεφ. καυχησεωσ: A στεφ. αγαλλιασεωσ, item Tert[res carn 24] *exultationis corona* | η ουχι et. ℵ[c] ... ℵ* om

III.

Act 17, 16 c, 1 1 *Διὸ μηκέτι στέγοντες ηὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι,* 2 *καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν* 3 *τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·* 4 *καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι*

η | *εμπροσθεν* (D*F *ενπρ-*): 17. praem *μαλλον* | *ιησου* cum ℵABDEKP al plus^{30} d e am fu** al$^{1ac hm}$ syr^{utr} Thdrt Dam Oec (Ambrst fluct lectio) ... ς (Gb^{00}) add *χριστου* cum FGL al plu vg^{cle} fu* demid tol harl go sah cop basm arm aeth Chr Euthal^{cod} Thphyl Tert$^{res carn}$

20. *η χαρα* et. ℵ^{c} ... ℵ* 109. om *η* (item edd Compl al)

III. 1. *διο*: B *διοτι* | *ηυδοκησαμεν* cum ℵBP cat^{txt} Bas$^{eth 298}$ ... ς Ln Ti *ευδοκ.* cum DEFGKL al omn^{vid} etc

2. D* *επεψαμεν* | *και διακονον του θεου* (Gb′ Sz) cum ℵBP (in ℵ ed. 1865. male excidit *του*) 67** 71. 73. 137. vg (fu *ministr. domini*, harl* om *dei*) go cop basm (sah omisso τ. *θεου*) syr$^{P txt}$ arm aeth Bas$^{eth 298}$ Euthal^{cod} Pelag ... Gb Ln Ti ℵ. *συνεργον τ. θεου* cum D* d e Ambrst. Similiter arm *και συνεργ. του ευαγγ. του θεου και πατρος* ... B nil nisi *και συνεργον* (Gb′) ... FG f g *διακονον και συνεργον του θεου* ... ς (= Gb Sz) *και διακον. τ. θεου και συνεργον ημων* cum D^{c}K**KL al pler syr^{sch} et^{P} c.* (ℵ. *συνεργ. ημ.* habent*) Chr Thdrt ad h. l. et (addito *πιστον* ante *διακο.*) ^{3,3} Dam al | *παρακαλεσαι* sine additam cum ℵABD*FGP 17. 37* 47. 73. cat^{txt} al^{10} it vg go sah basm cop syr^{P} arm Bas$^{eth 298}$ Chr$^{5/4}$ Euthal^{cod} Thdrt^{3,4} Dam (Ambrst *et deprecetur pro fide vestra*) .. ς (Gb^{0}) add *υμασ* cum DcKL al pler syr^{sch} aeth Thdrt ad h. l. Thphyl Oec | *υπερ* (Gb″) cum ℵABD*E*FGKP 17. 31. 47. 73. 80. 137. cat^{txt} syr^{P} Bas$^{eth 298}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt^{3,4} ... ς *περι* cum D^{c}E**L al pler syr^{sch} Thdrt ad h. l. Dam al

3. το cum ℵABDEKLP al plus^{30} (10 ap Scri) Euthal^{cod} Dam ... ς τω cum minusc mu Chr$^{5/5}$ Thdrt al; item 114. l^{scr} του ... FG *ινα*. Cf Latinos *ut nemo moveatur* | *μηδενα σαινεσθαι*: d e f vg *ut nemo moveatur* (sed d e *mo* ante *mo* om), Ambrst *ne quis moveatur*, g *ut nemo moveatur i terreatur*. Nec aliter go sah cop syr^{utr} (et^{P} ipsum verbum *σαινεσθαι* in mg habet). Cf Severian$^{cat 353}$ *ἔθηκε λέξιν τὴν μὴ δυναμένην ἐλεγκτικὴν εἶναι τῆς ἐνδύσεως, σαίνεσθαι εἰπὼν τὸ μηδένα ξενίζεσθαι*. Cf et. Chr alios. Scribunt *μηδενασενεσθαι* A et D*^{vi} (σασ enim D^{c} super rasuram minutioribus formis reposuit), *μηδεν ασι ενεσθαι* G, *μηδεν · ασιενεσθαι* F (habent autem FG saepe syllabas inepte diremtas). Edidit Ln *μηδὲν ἀσαίνεσθαι*.

4. *προελεγομεν*: f vg *praedicebamus*, d e g *praedicavimus* ... D^{gr*} *προσ-*

μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. 5 διὰ τοῦτο
κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως
ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.
6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελι- Act 18, 5. 21
σαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς
ὑμᾶς, 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ
ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, 8 ὅτι νῦν ζῶμεν
ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. 9 τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα
τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν

ελεγομεν, FG^{gr} ελεγομεν | καθως και: FG d e f g syr^{sch} cop om και | οιδατε: P ιδαται, c^{scr} ειδετε

5. D* επενψα | την πιστιν υμων cum ℵADEFGKL al pler etc ... B 37. 73. 116. την υμων πιστιν | υμας: K ημας | ημων: 3. 17. 80. k^{scr} cop basm υμων

6. ευαγγελισαμενου: D* -μενος | ημιν: A υμιν. Similes confusiones plures h. l. habentur. | την πιστιν: ℵ τ. υμων πιστ., item arm *fidem vestram* | εχετε μν. ημων: DEFG g μν. εχε. ημ., d e f vg Ambrst *memoriam nostri habetis*, ut 17. μν. ημ. εχ., Euthal^{cod} ημων μν. εχ. | παντοτε: syr^{p} habet c.*, aeth om

7. παρεκληθημεν: A 3. 23. 57. παρακεκλημεθα | αδελφοι: 47. arm post εφ υμιν pon. Praeterea cf huc Aug$^{doctr\ chr\ 3\ (2,47)}$: *Dubium est utrum* o fratres *an* hos fratres. *Neutrum autem horum est contra fidem; sed Graeca lingua hos casus pares non habet, et ideo illa inspecta renuntiatur vocativus* o fratres. *Quodsi voluisset interpres dicere:* Propteres consolationem habuimus fratres in vobis, *minus servitum esset verbis, sed minus de sententia dubitaretur. Aut certe si adderetur* nostri, *nemo fere ambigeret vocativum esse casum – sed iam hoc periculosius permittitur.* | περι (al$^{2\ scr}$ υπερ) υμων: B* (non item b^{et}c) al pauc πε. ημων | επι πασῃ (d e *super omnem necessitatem*, Ambrst *super omni necessitate*): FG 109. f g vg^{k} εν παση | αναγκ. κ. θλιψ. (Gb″ Sz) cum ℵABDE FG 17. 37. 47. 71. 116. 137. 8pe it vg go syr^{utr} arm coplagard (ap Wilk αγαπη pro αναγκη) Euthal^{cod} Ambrst al ... ς (= Sz) θλιψ. κ. αναγκ. cum KL al pler Chr Thdrt Dam al | ημων: A al pauc cop arm edd υμων | δια της: A και δια της, D^{gr} και της omisso δια | υμων πιστεως (d e g am demid al Ambrst *vestram fidem*): A (f) vg^{cle} fu tol al πιστ. υμων (f *fid. nostram*). Praeterea syr$^{p\ mg}$ add *et super dono spiritus Iesu Christi.*

8. οτι: 17. καθοτι | στηκητε cum ℵ^{c}ABFGKL 37. 46. 74. 108* 109. 219* al^{20} fere (9 ap Scri, 5 ap Mtth) Chr^{cod} Euthal^{cod} ... ς Ln (ex errore de B) στηκητε cum ℵ*DE al sat mu Chr Thdrt Dam al

9. τω θεω cum ℵ^{c}ABD^{c}EKL al omn^{vid} d e f vg syr^{utr} cop arm Chr Euthal cod Thdrt Dam Ambrst al ... ℵ*D^{gr*}FG^{gr} g τ. κυριω ... go *domino deo*

δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· 12 ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, 13 εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ, ἀμήν.

IV.

1 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς

| επι πασης: 37. εν πασῃ | η χαιρομεν: D^{Gr*} η εχαιρομ. | D* ενπροσθιν | του θεου et. ℵ^{c} ... ℵ* 46. τ. κυριου

10. ιδειν: 17. ειδεναι

11. ιησους (D^{Gr*} om) sine additam cum ℵABD^{b} 3. 17. 23. 57. 71. d e am demid harl** tol all^{achm} aeth Amb$^{fid\ 2,487}$ auct$^{vocat\ 1,24}$ (sed am demid harl* tol auct^{vocat} om ημων quod praecedit) ... ς (Gb^{0}) add χριστος cum D^{c}EFGKL al pler f (om ημων) g vg^{cle} fu (om ημ.) harl* go syr^{utr} cop arm Ath^{444} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ps-Ath$^{lat\ 593}$ Ambrst al

12. ο κυριος: D*E*F^{Gr}G d e g add ιησους ... A 73. ο θεος ... am* syr ^{sch} ar^{0} om, hinc Gb^{0} | τη αγαπη: FG της αγαπης. Ex Latinis *abundare faciat caritatem* (vg^{cle} add *vestram*. Et Le^{brug}: „*non omittas pronomen* vestram".) f g vg auct^{vocat}, - - *in caritate* d e Amb^{fid} Aug $^{ep\ 48}$, - - *caritate* demid Ambrst | καθαπερ: 109. καθωσπερ

13. στηριξαι: F^{Gr}G^{Gr} corrupte στηρειται | υμων τας καρδιας: DEFG τ. καρδ. υμ., item it vg | αμεμπτους: BL 47. Ps-Ath^{2,4} αμεμπτως | αγιωσυνη: B*DEFG αγιοσυνη ... A 23. 57. Euthal^{cod} δικαιοσυνη | D* ενπροσθ. | ιησου (37. om) sine additam cum ℵABDEK 37. al plus^{20} d e am all^{achm} aeth^{ro} Euthal^{cod} Dam Amb$^{spir\ sa\ 2,685}$ ... ς (Gb^{00}) add χριστου cum FGL al plu f g vg^{cle} fu demid al go syr^{utr} cop arm aeth PP Ps-Ath^{2,4} Chr Thdrt al Tert$^{res\ carn\ 24}$ Ambrst al | αμην cum ℵ*A D*E 37. 43. 49. 57. 67. d e vg cop arm^{usc} aeth Euthal^{cod}; Ln [αμην] ... ς Ti om cum ℵ^{c}BD^{c}FGKL al pler f g fu* all^{achm} go syr^{utr} arm^{zoh} Chr Thdrt Dam Ambrst auct^{vocat}, item (sed non affert nisi verba *coram deo et patre nostro in adventu dom. nostri Ie. Chr. cum universis sanctis eius*) Tert$^{res\ carn\ 24}$ :: vdtr αμην hoc loco interiectum offendisse: quae sententia ipsa testium ratione commendatur. Quae enim auctoritas alibi in ipso fine epistulae αμην confirmat, ea h. l. contra est.

περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. 2 οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 3 τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ 5, 18
ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, 5 μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Eph 2, 12
θεόν, 6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν

IV. 1. λοιπον cum ℵAB*DEFGKL 17. 37. al plus[30] Chr[cod] Euthal[cod] Dam ... ς (= Gb Ss) praem το cum B[3] al sat mu Chr Thdrt al | ουν: B* 17. 31. 35. 36. 37. 41. 46. 111. 115. 137. 177. d[ser*] k[ser] 8[pe] demid allachm syr[sch] cop arm Chr Thphyl om | κυριω ιησου: ℵA praem τω | ινα καθως cum BD*E*FG 17. 37. 52. 73. 80. 116. 118. 137. 8[pe] it vg cop syr[sch] arm (item go omisso ινα sq, quod reli interpretes retinent) Chr[532 com] Ambrst al ... ς om ινα cum ℵAD[c]E**KL al pler syr[P] aeth Chr[532 txt] Euthal[cod] Thdrt Dam al | το πως: FG οπως | θεω: 37. 73. praem τω | καθως κ. περιπατειτε cum ℵABD*E*FG 17. 23. 37. 39. 46. 57. 71. 137. 8[pe] (80. post θεω pergit ινα περιπατητε και περισσ.) d e f g am fu harl tol 109[lat] allachm (sed *ambulastis*, ut et. g sub *t*) go cop arm aeth (syr[P] *ut ambulantes abundetis magis*) Euthal[cod] Ambrst. Item vg[cle] Pelag *sic et ambuletis*, demid *sic et ambulatis*. Cf et. Luc[brug]: „Sic et ambuletis. *Alii scribunt* sicut et ambulatis" ..... ς om cum D[c]E**KL al pler syr[sch] Chr Thdrt Dam Thphyl Oec | περισσευητε: B k[ser] Euthal[cod] περισσευσητε

2. οιδατε γαρ (17. δε): syr[P] c.* add αδελφοι μου | εδωκαμεν cum ABD[c]KL 17. al pler Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al ... ℵ 37. 73. 80. 116. δεδωκαμεν ... D*FG παρεδωκαμεν, sed d e g *dedimus*, f *dederim* | δια του κυριου (37. 73. 116. εν κυριω): D*E*FG 45. 115. syr[sch] cop aeth Chr 532. 538 Thdrt[cod] Ambrst add ημων | ιησου (17. om): FG 19. 27. 45. 74. 113. 115. 179. 238. a[ser] f g syr[utr] Chr Ambrst add χριστου

3. θελημα cum ℵBDEL al pler Chr.Euthal[cod] Thdrt al ... AFGK 45. 80. 89. 120. 8[pe] c[ser] Clem[602] Or[cat eph 176] Antioch[1057] Dam praem το, hinc Ln [το] | του θεου: D*FG 47. 115. 116. l[ser] om του | απο της: ℵ[c] 73. 115. (31.) syr[sch] arm[cod] ar[e] Chr[533 bis] Thdrt Thphyl απο πασης (31. add της), item F f απο πασι της, *ab omni fornicatione*, item G g super της superscripta habent πασι et *omni* | πορνειας ut ℵAB D[c]K[sil]L etc ... D*FG πορνιας

4. εκαστον (AFG -στος): B[3]D[b](non item[c]) 73. Chr[532] ενα εκαστον. Cf it vg *ut sciat unusquisque* | κτασθαι: DEFG[rg] d e g go syr[sch] ante το εαυτου σκευος | και τιμη et. ℵ[c] Clem Or[cat] al mu Tert[marc 5,15] et pudic[17] etc ... ℵ* d[ser] κ. εν τιμ.

5. εν παθει επιθυμιας: FG g ε. πα. και επιθυμιας (g *in passione t libidine et desiderii*) | τα εθνη: k[ser] τα λοιπα εθν. | τον θεον: ℵ n[ser] om τον ... d e Clem[602] Tert[pudic 17 cod] τον κυριον

6. και πλεονεκτειν εν τ. πραγμ. etc: cf huc Hier[7,622] (ad Eph[4,17 sqq]): „Ubi nos habemus *et circumscribat in negotio fratrem suum*, in Graeco

ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. 7 οὐ γὰρ ἐκάλεσεν
L.c 10, 16 ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλὰ ἐν ἁγιασμῷ. 8 τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐ-

---

legitur: *και πλεο. εν τ. πρ. τον αδ. αυτου.* *πλεονεξια* autem *avaritia* nuncupatur, quam nos possumus vim verbi transferentes sic in praesenti loco exprimere: *ut ne quis supergrediatur et avarus fraudet in negotio fratrem suum.* Quae enim consequentia est, vel in illo capitulo quod nunc ad exemplum vocavimus (i. e. 1 Thess 4, 3 sqq) vel in hoc quod principaliter ad Ephesios conamur exponere, inter impudicitiam et immunditiam, castitatem quoque et affectum coniugalem extraordinarie repente avaritiam nominari? Non vobis molestum sit si diu in obscurioribus immoremur: caussati enim in principio sumus inter omnes Pauli epp. hanc (i. e. ad Eph) vel maxime et verbis et sensibus involutam". | *ἐν τῷ*: arm exprimit *ἐν τω*. Latini (et it et vg cum patribus) nil nisi *in negotio* habent. | *κυριος* cum $\aleph^{*}$ABD*H 17. Or^{cat} eph^{176} sem ... ς ο *κυριος* cum $\aleph^{c}$D^{b}et^{c}EKL al pler Clem^{602} Or^{cat} eph^{176} sem Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Similiter F^{gr}G 115. c^{scr} g Cyp^{836} *ο θεος* | *προειπαμεν* (Gb') cum $\aleph$BDEFGH al mu^{vl} (2 ap Scri) ... Gb Sz *προειπομεν* cum AKL al longe plu (11 ap Scri) Clem Or Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *διεμαρτυραμεθα* et. Clem Or etc ... D^{c}EK al^{20} fere *διεμαρτυρομεθα*

7. *ημας* et. Clem^{602} Or^{cat} eph^{176} etc ... 17. 38. 39. 52. 72. 120. vg^{ms} lachm syr^{sch} cop ar^{e} *υμας* | *επι*: 37. *επ'* ... L* *er*. Cf d e f g am fu *in immunditia* (vg^{cle} demid al in *immunditiam*) | *αλλα* cum BD^{c}E ... ς Ln *αλλ* cum $\aleph$AD*FGHL al omn^{vid} Clem Or Euthal^{cod} etc

8. *τον θεον* et. Clem^{602} Or^{cat} eph^{176} etc: D*FG om *τον* | *τον και* cum $\aleph$D*FGKL al longe plu f g vg syr^{p} arm Clem Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec Pelag Bed ... Ln om *και* cum AHD^{b}et^{c}E 7. 17. 52. 55 73. 115. 116. 121. 238. o^{scr} cat^{txt} d e go cop syr^{sch} aeth Or^{cat} Ath^{623} Didtri^{231} Chr Thdrt^{cod} Thphyl Ambrst al | *διδοντα* cum $\aleph^{*}$BDEFG 7. 14. 19. 28. 45. 52. 55. Or^{cat} Ath Did (*διδουντα*) ... ς Ti *δοντα* cum $\aleph^{c}$A KL al pler Clem Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Latini omnes *qui dedit*. | *το πνευμ. αυτου* cum $\aleph$BDEFGHKL al omn^{vl} Clem Or etc ... Ln (ex errore de H) *αυτου το πν.* cum A Euthal^{cod} | *εις υμας* (Gb'') cum $\aleph$BDEF^{gr}GHKL al longe plu (12 ap Scri) d e g am fu tol harl** all^{lachm} go cop syr^{sch} eth$^{p\,mg}$ arm Clem Or^{cat} Ath^{623} Chr^{cod} Euthal^{cod} Dam Oec ... ς *εισ ημασ* cum A al mu f vg^{cle} demid harl* syr$^{p\,txt}$ aeth Did trl^{231} Chr^{534} Thdrt Thphyl Amb$^{epir\,sa\,s}$ Ambrst (certe sic^{ven})

9. *εχετε* cum $\aleph^{*}$AD^{c}EHKL al pler syr^{sch} cop aeth Or^{cat} rom^{70} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... Gb'' Ln *εχομεν* cum $\aleph^{c}$D*FG 6. 31. 47. 67** 87. 115. b^{scr} d e f g vg (et. fu demid etc) go syr^{p} Chr Thphyl Hier$^{gal\,1}$ Ambrst al ... B am hal harl** Pelag act$^{martyr\,agap\,392}$ (ex Sab) *ιεχομεν*, *ha-*

τοὶ γὰρ ὑμεῖσ θεοδίδακτοί ἐστε εἰσ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλουσ· 10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰσ πάντασ τοὺσ ἀδελφοὺσ ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον 11 καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖσ χερσὶν ὑμῶν, καθὼσ ὑμῖν παρηγγείλαμεν, 12 ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνωσ πρὸσ τοὺσ ἔξω καὶ μηδενὸσ χρείαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼσ καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντεσ ἐλπίδα.

5. 1 Io 2, 45 — 2 The 3, 12 Eph 4, 28 — Col 4, 5 — Eph 2, 12

---

habemus ... arm *non opus est* | γραφειν: H 43. 67* 73. 80. c^{scr} cat^{txt} cop γραφεσθαι (cat^{txt} του γρ.) | υμεισ: 37. om | FG θεω διδακτοι

10. γαρ: F^{gr} a^{scr*} om | εισ παντασ: B praem και | τ. αδελφουσ (et. κ^{c}): κ* add υμων | εν ολη sine τουσ cum κ*AD*FG Chr^{mosc}. Item it vg *in omnes fratres in universa Maced.*, Ambrst *in omn. fratr. per universam Macedoniam.* ... ς Ti praem τουσ cum κ^{c}BD^{b}et^{c}KHKL al omn^{vid} (sed 47. 73. Thdrt και τουσ) Chr^{540} Euthal^{cod} Thdrt Dam al | αδελφοι ... A αγαπητοι

11. FG Thdrt πραττειν | ταισ χερσιν υμων cum κ^{c}BD*E*FG 31. 46. 67** 71. 73. 115. 213. k^{scr} Bas^{consatitt} 546 Chr Dam^{parall} 378 (et.paris) Thphyl; item *manibus vestris* it vg, nec quisquam interpretum aliter (nisi quod syr^{sch} *in operibus vestris*). Cf et. Tert^{idol} 5 *eundem praecepisse dicunt secundum suum exemplum, ut manibus unusquisque operetur ad victum* ... ς (= Gb^{00} Sz) add ιδιαισ ante χερσιν cum κ*AD^{c}E**KL al pler (37. om υμων) Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. Oec; item 28. οικειαισ :: cf Eph 4, 28. | καθωσ: L 17. 37. 47. 109. 116. go syr^{P} add και | υμιν παρηγγ.: κ^{c}L 47. 115. f vg παρηγγ. υμ.

13. Ου: F *Μη* (quod non tam pro *Μη* quam inepte scriptum, ut tot alia in eodem codice) | θελομεν cum ΝABDEFGKL al longe plu (12 apud Scri) d e f g m^{89} vg go aeth (arm ap Sz) Or^{1,437} Hipp$^{chr\ et\ anti\ 66}$ (Lag^{35}) Cyr$^{hr\ 294}$ Chr$^{541\ sem}$ Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. et paris Thphyl Cyp$^{171.\ 235.\ 310}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) θελω cum 47. al mu^{vid} syr^{utr} cop (arm?) Or$^{cat\ matth\ 70}$ Eus^{ps} ap Mai^{104} Bas$^{eth\ 266}$ Chr$^{541\ sem}$ et$^{1,934.\ 985.\ 12,66}$ ac^{saep} Thdrt^{4,1074} | αδελφοι: 122. ante ινα pon ... 31. 73. demid om, item Hipp l. l. | κοιμωμενων cum ΝAB 3. 11. 30. 33. 35. 36. 39. 41. 46. 67** 80. e^{scr} n^{scr} Or^{1,437} (ante edebatur κεκοιμ.) Eus^{ps} ap Mai^{104} Chr^{12,66} ex$^{cdd\ mosc\ 3}$ Euthal^{cod} Thdrt^{4,1074} Dam ad h. l. Cf et. it vg *dormientibus*, nec aliter syr^{utr} ... ς Ti κεκοιμημενων cum DEFG(hi^{2} κεκοιμηνων)KL al pler (17. κοιμημενων, 71. κοιμηθεντων) Or$^{cat\ matth\ 70}$ Hipp l. l. Cyr$^{hr\ 294}$ Bas$^{eth\ 266}$ Chr ad h. l. ac^{saep} Thdrt ad h. l. Dam$^{parall\ 347}$ et^{paris} | λυπησθε cum κBD^{c}EK al plu Or^{1,437} Hipp (ubi ante) Cyr$^{hr\ 294}$ Chr ad h. l. et^{saep} Thdrt Dam al ... Ti λυπεισθε cum AD*et^{b}FGL al mu Or$^{cat\ matth}$ Bas$^{eth\ 266}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 430}$ | καθωσ: κ^{c}D*FG 47. Or^{1,437} Hipp Bas$^{eth\ 266}$ ωσ | οι μη: F^{gr}G g om οι (g *habentes*, contra f etc *qui spem non habent*)

1 Co 6. 14 Ro 8, 11 14 εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. 15 τοῦτο
1 Co 15, 51 s 15, 23 γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, 16 ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, 17 ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. 18 ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

V.

Mt 24, 36 1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν
2 Pe 3, 10 ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· 2 αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα

---

14. *πιστευομεν* et. ℵ^{c} ... ℵ* *επιστευομ.* | *και ο θεος* et. it vg go syr^{sch} arm aeth Or^{1,437} Hipp Bas^{eth} etc ... B syr^{P} o *θεος και* | *κοιμηθεντας* ... FG *κεκοιμημενους* | *αξει*: 37. *ἕξει*

15. *του κυριου* sec et. Or$^{1,437.\ 590}$ et^{4,342} et$^{int\,2,416.\ 3,672.\ 4,692}$ Hipp$^{lag\,35}$ Bas$^{bapt\,689}$ (*εν τη παρουσια*) et$^{eth\,280}$ al mu Tert^{res} carn 24. 41 etc ... B *του ιησου*, Mcion$^{tert\,5,15}$ *Christi* ... 4* *τ. θανατου* | *φθασωμεν* et. Or 1,437 cod et^{590} et^{4,342} Hipp Eph^{3,108} Bas$^{eth\,287}$ etc ... K al pauc Or^{1,437} ed Bas$^{bapt\,689}$ Cyr^{4,705} *φθασομεν*

16. *οι νεκροι* (37* om): FG add *οι*. Cf et. it vg *mortui qui in Christo sunt* ... Dial^{819} om *εν χρι.* | *αναστησονται* ... Dial^{819} Eus$^{ps\,501}$ Bas$^{bapt\,689}$ (sed$^{cdd\,2}$ *αναστ.*) Thdrt^{2,1201} Chron^{441} *εγερθησονται* | *πρωτον* c. HABD^{c}E KL al omn^{vi} Or$^{1,590.\ 4,342}$ Hipp Dial Meth^{707} Eph$^{3,120.\ 193}$ Bas$^{bapt\,689}$ *edd* Bas$^{eth\,287}$ Chr^{554} Euthal^{cod} Cyr^{4,705} etc ... D*FG Dial^{819} Eus$^{mcell\,182}$ et$^{ps\,501}$ Bas$^{eth\,287}$ cod et$^{bapt\,ed}$ Chr^{553} Thdrt^{4,454} al *πρωτοι*. Item it vg Or$^{int\,2,416.\ 4,692}$ Mcion$^{tert\,5,15}$ Ambrst etc *primi* ... Thdrt^{2,1201} *αφθαρτοι*

17. *ημεις οι ζωντες*: K 3. 14. 46. n^{scr} *οι ζωντ. ημεις* ... Dial^{819} *και ημεις* omisso *οι ζωντ.* | *οι περιλειπομενοι* (B *περιλειμενοι*) et. Or$^{1,590.\ 4,342}$ Hipp Dial^{819} Eus$^{mcell\,182}$ et$^{esa\,576}$ Bas$^{bapt\,689}$ etc Hil^{77} Ambrst etc ... FG^{fg} g m^{39} Meth^{707} Tert^{res} carn 24 Amb$^{fid\,res\,1146.\ 1159}$ om | L Eph^{3,193} *αρπαγησωμεθα* | *απαντησιν* et. Or^{bis} Hipp Dial Eus^{mcell} et^{esa} Bas bapt etc ... D*E*FG *υπαντησιν*, Epipl^{601} *συναντησιν* | *του κυριου* et. Or^{bis} Hipp Dial Eus Bas^{bapt} Cyr^{4,765} al mu Tert^{res} carn 41 cod et$^{marc\,2,24.\ 5,25}$ Ambrst al. Item *τω κυριω* D^{b}; *obviam domino* am fu al^{lachm} Tert^{bis} (ut ante) Hil^{77} (fluct lectio) Ambrst al ... D*K*FG d e f g m^{39} vg^{cle} demid tol harl Tert$^{res\ cam}$ Or$^{int\,4,575}$ Hil^{77} (fluct lectio) al *τω χριστω* | *παντοτε* ... D* d e *παντες* | *συν* et. Or^{4,692} et$^{int\,2,405.\ 416}$ et 4,575 Hipp Eus$^{ii.cell}$ et^{esa} et$^{ps\,501}$ etc ... B *εν* | L *εσωμεθα*

κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. 3 ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὄλεθρος ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. 4 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· 5 πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ Eph 5, 8
ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· 6 ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς οἱ λοι-

V. 1. και των καιρων: 17. η των καιρ. | ου χρ. εχετε (Hier$^{qu\ 11}$ algas *non necesse habetis ut scribam vobis*, Amb$^{fid\ 5}$ *non habetis opus ut vobis scribamus*. Aug$^{ep\ 199}$ „*non opus habemus vobis scribere*, vel sicut alii codices habent, *non opus habetis vobis scribi*"): FG^{r}G d e g Tert$^{res\ carn\ 24}$ Ambrst ου χρια εστιν, d e g Ambrst *non est necesse* (g *non necesse est*) *vobis scribere* (Ambrst *scribi*), Tert *non est necessitas scribendi vobis*. | υμιν γραφεσθαι (23. Antioch^{1193} γραφειν, item cf Latinos) ... ℵ (ℵ* praem του, delet^{c}) 47. γραφ. υμιν, item syr^{utr} Tert$^{res\ carn}$ Hier$^{qu\ 11}$ algas

2. ημερα cum ℵBDEFGP 17. 67** ... ς praem ἡ cum AKL al pler Eus^{luc} ap Mai^{205} Bas$^{eth\ 247}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1193} Dam ad h. l. et^{paris} al

3. οταν sine copula cum ℵ*AFG 17. 44. 47. 179. d e f g go syr^{sch} arm aeth Ir$^{int\ 329}$ Tert$^{res\ carn\ 24}$ Cyp^{226} Or$^{int\ 3,\ 675}$ Hier$^{matth\ 24}$ al ... ς (= Gb Sz) add γαρ cum ELP al pler vg Euthal^{cod} Dam ad h. l. et parall^{347} (et.paris) Ambrst al ... Ln add [δε] cum ℵ^{c}BDE 8^{pe} cop syr^{P} Eus$^{mai\ 205}$ Chr Thdrt Antioch^{1193} | λεγωσιν: FG 17. λεγουσιν ... Eus$^{mai\ 205}$ Dam^{paris} ειπωσιν | ειρηνη κ. ασφαλεια: K 4. ειρηνην κ. ασφαλειαν, item praemisso εχειν Chr^{cod} | αιφνιδιος ut ℵBD^{c} etc ... AD*FG LP al εφνιδιος | αυτοις: B pon ante ολεθρ. | επισταται cum ℵBL 17. 37* Dam^{paris} (A latet) ... ς Ln Ti εφιστανται cum DEKLP al pler Eus^{mai} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1193} etc | αυτοις επιστανται: FG^{r}G^{r} d e Hesych ap Aug$^{ep\ 198}$ φανησεται, *apparebit* | η ωδιν (ℵB* ωδειν, L ωδην) cum ℵA^{vi}BD^{c}E**KLP etc: FG η ωδεινεσ, D*E* η ωδεινη εν (an potius ωδειν η εν?), 37. η ωδινη, 115. η ωδινα. Vertunt d e g Hesych ap Aug$^{ep\ 198}$ *dolores*, f vg Hier^{matth} Ambrst al *dolor*. | τη: FG om | εκφυγωσιν: D*FG εκφευξονται

4. η ημερα υμας cum ℵBDKLP al omn^{vi} (sed 1. 17. 122. c^{acr} om η) go Epiph^{767} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln υμας η ημερα cum ADEFG it vg Eus$^{mai\ 205}$ Ambrst al. Praeterea FG d e f g vg Ambrst al add εκεινη | ως κλεπτης cum ℵDEFGKLP al omn^{vi} it vg go syr^{utr} arm aeth Eus$^{mai\ 205}$ Chr Euthal Thdrt Dam Ambrst al ... Ln ως κλεπτας cum AB cop | FG καταλαβοι

5. γαρ cum ℵABDEFGLP al plus^{20} it vg (et. fu demid tol omn^{lachm}) go syr^{utr} cop arm Clem^{218} Eus$^{mai\ 205}$ Chr^{566} Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al ... ς (= Gb Sz) om cum ℵ^{sil} al ut^{vi} plu am Dam | ημερας (d e fu al lachm *dei* pro *diei*): D^{gr} b^{r}F^{gr}G 47. 116. ℵ fu al^{lachm} syr^{utr} aeth Chr mosc^{1} add και | εσμεν et. am demid harl* tol al Clem^{218} Or$^{2,\ 805}$ et$^{4,\ 445}$ et$^{int\ 3,\ 677}$ etc ... D*FG d e f g fu marian harl** al^{lachm} go syr^{sch} (non item^{P}) Ambrst εστε

ποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. 7 *οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν·* 8 *ἡμεῖς*
Eph 11. 1 7 *δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας,* 9 *ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς*
ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου
2 Co 5, 15 etc *ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,* 10 *τοῦ ἀποθανόντος περὶ ἡμῶν, ἵνα εἴτε*
γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. 11 *διὸ*
παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
ποιεῖτε.

1 Ti 5, 17 12 *Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν*
ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς,
Mc 9, 50 13 *καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον*

---

6. *καθευδωμεν* et. Clem$^{218.\ 628}$ etc, *dormiamus* d e f g m^{95} vg etc ... KLP al mu^{vl} (6 apud Matth) *καθευδομεν* | *ως* sine *και* cum ℵ*AB 17. 87. 137. b^{ecr} f am all^{achm} go syr^{sch} cop aeth Clem^{bis} Antioch^{1193} ... ς Ti add *και* cum ℵ^{c}DEF^{gr}GKLP al pler d e g vg^{cle} fu demid al syrP arm Bas$^{eth\ 247}$ Chr^{566} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug$^{trin\ 15}$ Ambrst al | *νηφωμεν*: F^{gr}P al *νηφομεν*. Item d e fu all^{achm} *sobrii sumus* (sed praecedit *vigilemus*)

7. *καθευδουσιν*: F^{gr}G^{gr} *καθευδοντες* (f g etc *qui enim dormiunt nocte dormiunt* | *μεθυσκομενοι* et. Clem^{628} ... B Clem^{218} *μεθυοντες*. Item postea Clem^{218} (non item^{628}) *μεθυσκονται* pro *μεθυουσιν*

8. *νηφωμεν*: F^{gr} 37* *νηφωμεν*, item d e g fu all^{achm} *sobrii sumus* | *ενδυσαμενοι* et. Clem^{628} etc: K *ενδεδυμενοι* | *και αγαπης* et. ℵ^{c} ... ℵ* om

9. *ημας ο θεος* et. d e f g m^{95} vg go syrP etc ... B 37. 116. *ο θεος ημας* | *αλλα* cum ℵBD^{c}K 17. ... ς Ln *αλλ* cum AD*FGLP al pler | *ιησου χριστου*: B aeth om *χρι.*

10. *περι* cum ℵ*B 17. ... ς Ln Ti *υπερ* cum ℵ^{c}ADEFGKLP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *γρηγορωμεν*: 4. 72. 113. al plus^{10} Chr^{566} Thphyl *γρηγορουμεν* | *καθευδωμεν*: KLP 4. 72. 113. al^{20} Chr Thphyl *καθευδομεν* | *ζησωμεν*: A al pauc *ζησομεν*, D*K 73. *ζωμεν*

12. *προϊσταμενους* cum BDEFGKLP al omn^{vid} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1214} Dam ... NA *προϊστανομενους* :: quam formam solus ℵ praebet et. Ro 12, 8. 1 Tim 3, 4 (sed 3, 12 *προϊσταμενοι* confirmat) | *υμων*: 17. om | *νουθετουντας*: A *-ντες*

13. *και ηγεισθαι*: FG *ωστε ηγεισθαι* (quemadmodum d e f g vg *ut habeatis*) ... B al mu (8 ap Scri) *κ. ηγεισθε*, quod ipsum interpretes reddiderunt go (om *και*) cop syrP aeth | *αυτους*: P *αυτων* | *υπερεκπερισσως* cum BD*FG ... ς *υπερεκπερισσου* cum NAD^{b}KKLP al omn^{vi} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1214} Dam :: forma *υπερεκπερισσου* nec 3, 10 nec Eph 3, 20 fluctuat; *υπερεκπερισσως* hoc tantum loco legitur, nec fere alibi nisi Clem$^{rom\ 20}$ invenitur. Conferenda est similis

αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖσ. 14 παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶσ, ἀδελ-
φοί, νουθετεῖτε τοὺσ ἀτάκτουσ, παραμυθεῖσθε τοὺσ ὀλιγοψύχουσ,
ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸσ πάντασ. 15 ὁρᾶτε Ro 12, 17 1 Pe 3, 9
μή τισ κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοῖ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν
διώκετε εἰσ ἀλλήλουσ καὶ εἰσ πάντασ. 16 πάντοτε χαίρετε, Phi 4, 4
17 ἀδιαλείπτωσ προσεύχεσθε, 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο
γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰσ ὑμᾶσ. 19 τὸ πνεῦμα μὴ 4,
ζβέννυτε, 20 προφητείασ μὴ ἐξουθενεῖτε· 21 πάντα δὲ δοκιμάζετε,

---

forma εκπερισσωσ, quam Mc 14, 31 ex ℵBCD al[3] recepimus, a plerisque cum εκπερισσου commutatam. | ειρηνευετε: FG ιρηνευσαται ... ℵ* (non item[c]) go aeth praem και. Similiter syr[sch] ante δια το εργον: *et propter opus eorum pacem habete cum eis.* | εν αυτοισ (Gb'') cum ℵD* FGP al plus[20] (6 ap Scri) Chr Euthal[cod] Thdrt (Thphyl ad h. l. γραφεται και εν αυτοισ, τουτεστι τοισ διδασκαλοισ), item *cum eis* f vg ... ς Ln Ti εν εαυτοισ cum ABD[c]EKL al plu Clem[308] Dam, item *in ipsis* d e g, *inter vos* go cop Ambrst

14. υμασ: D[gr*] om | νουθετειτε et. Clem[308] Or[1,181] etc: F[gr]G 115. νουθετειν, g *corripite t corripere* | παραμυθεισθε et. Clem Or etc ... D* -θιτε et D[c] Bas[eth 290] -θειτε, FG[corr] -θειται (G* -θεισται), 115. o[scr**] -θεισθαι, g *consolamini t consolari* | αντεχεσθε: D[gr*]F[gr]G[gr] 115. d[scr] -εσθαι | μακροθυμειτε: 115. -θυμειν | 17. απαντασ

15. αποδοι cum ℵ*D[b vi]FG, D* αποδοιη ... ς Ln Ti αποδω cum ℵ[c]ABD[c]E KLP al omn[vi] Ephr[2,112] Bas[eth 290] Chr Euthal[cod] Antioch[1110] etc | εισ αλληλ. (et. Gb'' Sz) cum ℵ*ADEFG 17. 23. 37. 39. 67** al[10] fere d e f g m[48] et[78] vg[cle] am demid al go cop syr[sch] arm aeth Pelag ... ς Ti και εισ αλλ. cum ℵ[c]BKLP al longe plu fu tol al[lachm] syr[p] Ephr[2,112] Bas[eth 290] Chr Euthal[cod] Thdrt Antioch[1110] Dam Ambrst[ven]

16. χαιρετε: F[gr]G g go add εν τω κυριω

17. D* αδιαλινπτωσ

18. τουτο γαρ cum ℵABD[c]E**KLP etc ... Ln (errans de A) add εστιν cum D*E*FG d e m[35] (hi[3] *haec est enim*) f (om *enim*) g vg[cle] (*est enim*, et. tol al), item post θελημα add 73. 80., post θεου 37. am fu demid | θεου cum ℵ[c]BDEFGKLP al pler Bas[eth 291] etc ... ℵ*A 17[lect] 18[lect] του θεου, item Ath[487] ωσ γραφει – το θελημα του θεου εν χρι. ιησ. εστιν | εν χρι. ιησου (L 177. d[scr] om ιησ.): A post εισ υμασ pon

19. ζβεννυτε cum B*D*FG ... ς Ln (ignorans B*) σβεν. cum ℵAB[c]D[c]EKLP al omn[vi], nec aliter Clem[308] Bas[eth 291] etc

21. παντα δε cum ℵ[c]BDEFGKLP al[60] d e f g vg go syr[p] arm aeth Clem[308. 347] Bas[regg 454] et[eth 290] Chr[561] Dam Thphyl Pelag ... ς (= Gb Sz) om δε cum ℵ*A al mu[vi] cop syr[sch] Or[4,289] et[int 3,852] („et illud quod ait: *Omnia probate*" etc) Bas[regg 523] Chr[562] Euthal[cod] Thdrt Tert[praeser 4] („quia dixit alibi: *Omnia examinate, quod bonum est tenete*") Ambrst[ven] | δοκιμαζετε et. Clem[309. 347] Or[4,289] et[int 3,852] al Tert[praeser 4] etc ... K 43. 72. 74. 109. 219** 238. al plus[30] (a b c al[5] ap Scri) syr[txt]

τὸ καλὸν κατέχετε· 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.
He 13, 20 s 23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. 24 πιστὸς
2 Th 3, 3 ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
2 Th 3, 1 Ro 15, 15 etc 25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 26 ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. 27 ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.
Ro 16, 24 etc 28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

(non item^{mg}) Bas$^{regg\,454}$ et$^{eth\,291}$ Chr^{10,206} Cyr$^{ador\,566}$ *δοκιμαζοντες*, Dam$^{parall\,637}$ *δοκιμασαντες*. Cf et. Or$^{int\,2,171}$ „sed sicut apostolus dicit *omnia probantes, quod bonum est tenentes*" et^{190} „*probantes*, inquit, *omnia, quod bonum est obtinentes*" ... 20. 48. 110. 113. 123. al pauc syr^{sch} Clem$^{309.\,347}$ Oec add *και*

23. *αγιασαι* ... F^{gr}G^{gr} cop *αγιασει* | *τηρηθειη* (D^{gr*} *-θειην*): F^{gr} om spatio vacuo relicto, nec exprim g ... Bas$^{eth\,229}$ codd *ευρεθη* et *ευρεθειη*

24. *πιστος*: F^{gr} o *πιστος* ... Bas$^{eth\,229}$ add *ο θεος* | *καλων*: 37* 116. *παρακαλων* | *υμας*: A *ημας* | *ποιησει* (F^{gr} *-ησαι*): 31. 38. 48. 72. 74. 218. a^{ser} add *την ελπιδα ημων* (74. a^{ser} al? *υμιων*) *βεβαιαν*

25. *προσευχεσθε* sine additam cum ℵAD^{c}EFGKLP al pler f g vg cop syr^{sch} aeth Thdrt Dam Ambrst al ... BD* 4** 31. 37. 39. 73. 116. go syr^{P} arm Chr^{584} Euthal^{cod} add *και*, hinc Ln [*και*] | *περι*: FGP Dam *υπερ*

26. *εν φιλ. αγιω*: 47. 115. Chr^{585} *εν* (47. om) *αγι. φιλ.*

27. *ενορκιζω* cum ABD*E* 17. 71. 80. 116. Euthal (in argumento apud Zacagn^{656} *ενορκιζων αυτους αναγνωναι* etc) Synops^{151} (eadem verba quae Euthal) Dam ... ς *ορκιζω* cum ℵD^{b}et^{c}E**FGKLP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt al : : *ενορκιζω* hoc tantum loco, *ορκιζω* Mc 5, 7. Act 19, 13. | *την επιστολην*: P om | *πασιν*: 17. go om | *αδελφοισ* sine *αγιοισ* cum ℵ*BDEFG 7. 27. 43. 70. 80. 238. d e f g aeth^{ro} Euthal$^{zacagn\,656}$ et Synops^{151} Ambrst Cassiod$^{complex\,77}$ (*coniurat quoque ut omnibus fratribus praesens eius relegatur epistula*) ... ς (Gb^{00}) Ti praem *αγιοισ* cum ℵ$_{c}$AKLP al pler vg go cop syr^{utr} arm aeth^{PP} Chr^{585} Euthal^{cod} Thdrt Dam; 115. Thphyl *αγιοισ* omisso *αδελφ.* : : non legitur alibi *οι αγιοι αδελφοι*, propterea vero *αγιοι* si scripsisset Paulus deletum esse non credo.

28. *μεθ υμων* sine additam cum BD*FG 17. 61. 67** o^{ser} d e f g am al Iacham arm^{zoh} Ambrst ... ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵAD^{b}et^{c}EKLP al pler vg^{cle} fu demid al go syr^{utr} cop arm^{usc} aeth Chr Euthal^{cod} reli

Subscriptio: ℵB* *προσ θεσσαλονικεισ* (B* *-νεικεισ*) $\bar{α}$, item 17. omisso $\bar{α}$ ... DE *πρ. θεσσ. α επληρωθη αρχεται πρ. θεσσ. β*, FG *ετελεσθη πρ.*

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β.

I.

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσα- 1 Th 1, 1 etc
λονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. 2 χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

θεσσαλονι. (F -νικαιων) $\bar{\alpha}$ *αρχεται πρ. θεσσαλονι.* (F -νικαιων) $\bar{\beta}$ (F *δευτερη*). Similiter d *ad tessalonicens. I.* (d^{corr} add *scribens a ladicia*) *explicit incipit ad tessalonicens. II.*, g *explicit ad thessalonicenses I. incipit ad thessalonicenses II.*, f *Explicit ad thessalonicenses epa. p. ap. I. Incipit ad thessalonicenses secunda.* Item am fu *explicit ad thessalonicenses* $\bar{p}$ (fu *ad thessall. I.*) pergentes: am *incipit argumentum ad eosdem secundae*, fu *inc. ad eosdem II. argumentum* ... ABC^{corr}K al mu *προσ θεσσ.* $\bar{\alpha}$ (K al *πρωτη*) *εγραφη απο αθηνων*, item L *του αγιου αποστ. παυλου προσ θεσσαλ. επιστολη* $\bar{\alpha}$ *εγραφη απο αθηνων.* Item cop *scripta Athenis et missa per Silvanum et Timotheum*, syr^{sch} *finita est epist. ad Thess. prima, quae scripta fuit Athenis et missa per Timotheum*, syr^{p} *finita est epist. ad Thess. prima, quae scripta fuit a Laodicea.* Nil subscriptum habet go ... Euthal^{cod} *πρ. θεσσ.* $\bar{\alpha}$' *εγραφη απο κορινθου υπο παυλου και σιλουανου και τιμοθεου* ... ς (= Gb Sz) *προσ θεσσαλονικ. πρωτη εγραφη απο αθηνων.* Numerantur in KL al plu *στιχοι ρκγ'* (157. ρϙ', 27. 49. 93. 219. σ', cdd^{lat} *versus 213*; item in paucioribus (cum Euthalio) *αναγνωσ. α', κεφφ. ζ'*. Numerant am fu capp. 25. In codice B a cap. *πε'* ad cap. *πθ'* pergitur.

* NABK al mu *προσ θεσσαλονικεισ* (B* -νεικεισ) $\bar{\beta}$, item (vide ante) praemisso *αρχεται* DEFG ... L *του αγιου αποστ. παυλου πρ. θεσσαλ. επιστολη* $\bar{\beta}$ ... al (ut 121. 123. h^{ser}) *πρ. θεσσ. δευτερα επιστολη* vel (ut 120. k^{ser}) *η προσ θεσσ.* $\bar{\beta}$ *επιστολη* vel (ut l^{ser}) *πρ. θεσσ. επιστολη* $\bar{\beta}$ vel (ut 122.) *παυλου αποστ. επιστ. καθολικη πρ. θεσσ.* $\bar{\beta}$ et aliter; f^{ser} *Ανδρασι θεσσαλιησ ταδε δευτερα ουρανιοσ φωσ*, idem ad 1 Thess *Θετταλικοισ πολιταισ ταδε κηρυξ ουρανοφοιτησ* ... ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ θεσσαλ. επιστ. δευτερα*, ς *η προσ θεσσ. επιστ. δευτ.*, Gb Sz *παυλου πρ. θεσσ. επιστ. δευτ.*

I. 1. *σιλουανοσ*: vide ad 1 Thess 1, 1. ... DEP^{vg}G^{gr} 67** d e *σιλβανοσ* | a^{ser} *και τιμοθ. κ. σιλου.* | *εν θεω* usque *ιησ. χριστω*: 17. om | *εν θεω*: ℵ*(non^{a}) 4. 80. add *και* | *κυριω*: P^{vg}G g om | *ιησου χριστω*: DEP^{vg}G 55. d e g (Ambrst^{rom}? non item^{ven}) *χρι. ιησ.*

2. Versum totum om 177. Dam | *απο θεου πατρ. ημων* cum NAFGKL al pler f g vg go cop syr^{utr} arm aeth Or$^{int\,4,468}$ (vide post) Chr Euthal

2, 13 1 Th 1, 2 3 *Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους,* 4 *ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε,* 5 *ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε,* 6 *εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν* 7 *καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν* 1 Th 3, 13 etc *τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνά-*

---

cod Thdrt Ambrst al ... Ti om *ημων* (Gb^{0} Ln [*ημ.*]) cum BDEP 17. 49. 71. l^{scr} d e Thphyl Pelag :: additur *ημων* passim, sed Eph 6, 23. 2 Tim 1, 2. Tit 1, 4 non additur nec fere fluct lectio (fluctuat tamen 1 Tim 1, 2, quem locum vide). Inprimis vero cf Or^{lat} 4,467 sq: „- Ad Colossenses vero: *Gratia vobis et pax a deo patre nostro* dicit, et non addit: *a domino nostro Iesu Christo.* Ad Thess. vero prima ita habet: *Gratia vobis et pax*, et nihil ultra. In secunda vero: *Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.* Ad Tim. prima et secunda: *Gratia misericordia et pax a deo patre et Christo Iesu domino nostro.* Ad Titum vero: *Gratia et pax a deo patre et Christo Iesu salvatore nostro.* Et quamvis curiosior videatur huiuscemodi observatio, tamen qui nihil otiosum credit esse in scripturis diviuis, etiam horum differentias et diversitates non inanes putabit."

3. *παντων υμιων*: 17. vg^{cle} am demid harl Aug^{gra} et lib arbi 10,726 (non item d e f g fu tol al Ambrst) om *παντων*, ℵ*(non item^{c}) om *υμιων*

4. *αυτους* (arm aeth non expri) ante *ημας* (P n^{scr} *υμ.*) cum ℵBP 17. 37. 73. 116. al^{8} (ap Gb) syrP Euthal^{cod} ... ς Ln Ti post *ημας* cum ADE FGKL al pler d e f g vg Chr Thdrt Antioch^{1119} Dam Ambrst al | *ενκαυχ.* (P 17. Chr *εγκ-*) cum ℵABP 17. Chr$^{\text{mosc 1}}$ Euthal^{cod} ... ς *καυχασθαι* cum DE(FG *καυχησασθαι*)KL al pler Chr^{596} Thdrt Antioch^{1119} Dam | *ταισ θλιψεσιν*: D*FG om | *αισ*: K *εν αισ* | *ανεχεσθε*: B *ενεχ.*

5. *ενδειγμα*: 30. 43. n^{scr} Ephr^{3,416} *ενδειγματι*, 73. Thphyl *εισ ενδειγμα*, nec aliter f g vg Ambrst al *in exemplum* (contra d e *exemplum*) | *δικαιας κρισεως*: 18* 49. 110. 111. 123** al^{2} scr Ephr^{3,416} Antioch^{1119} *δικαιοκρισιας* (et 87. *δικαιοκρισεως*) | *εισ το* usq *βασ. του θεου*: 17. 21. 30. Ephr^{3,416} om | *υμας*: G^{gr} *ημας* | *υπερ ησ*: FG *περ* (sic) *ησ* | *και πασχετε*: F$^{\text{gr}*}$ 1. 61. 121. o^{scr} om *και*

6. *ειπερ*: F^{gr}G^{gr} *περ* (sic) | *θεω*: A 41. 73. (121. sed om *παρα*) Orthod qu^{96} *τω θεω* ... Dia^{gal} sem *παρα θεου* et^{sem} *παρα κυριου* | *τοισ θλιβ. υμας*: FG *αυτοισ τοισ θλειβουσιν υμας*, g *eis tribulantibus vos*, d e f vg *eis* (f am fu demid al *his*, vg^{cle} *iis*) *qui tribulant vos* (vg *vos trib.*)

7. *και υμιν*: d e *vobis autem* | *ημων* et. ℵ^{c}: ℵ* *υμων* | *του κυριου*: L 3. 35. 47. 52. 73. 122. al pauc demid go syr^{sch} cop aeth Ir^{lat} 265 (non

μεως αὐτοῦ 8 ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν Act 7, 30
θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ, 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ
κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδο-
ξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πι-
στεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ. 11 Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς

---

item[278]) add ημων | ιησου: L 47. 73. 122. al pauc demid go syr[sch] Ir int[265] (non item[278]) add χριστου | μετ: P 17. 37. Ephr[3,416] μετα

8. εν: FG[r] d e g Ir[int 265. 278] Tert[marc 5,16] praem και | εν πυρι φλογος cum ℵAKLP al omn fere d e syrP[mg] Ephr[3,416] Chr Euthal[cod] Thdrt Cosm[511] Dam Thphyl[txt] et[com] Ambrst (*in igne flammae*) ... Gb' Sz Ln εν φλογι πυρος cum BD[gr]E[gr]FG 47. 71. f g vg go cop syr[sch] et[P txt] arm aeth Macar[7,24] (Thdrt[com] φλογι γαρ πυρος παραδιδονται) Thphyl mg Oec Ir[int 265. 278] Tert[marc 5,16] (sed Mcion utramque vocem delevit, nam Tert sic: „sed *flammam* et *ignem* delendo haereticus exstinxit, ne scilicet nostratem deum faceret") :: substituendum videbatur εν φλογι πυρος, ut etiam Hebraeus Exod 3, 2 habet. Eadem atque hoc loco lectionis fluctuatio est Act 7, 30, ubi nobis pro testium ratione εν φλογι πυρος reponendum videbatur. Contra Apoc 1, 14. 2, 18. 19, 12. Heb 1, 7 φλοξ πυρος non fluctuat. | διδοντος (f vg *in flamma ignis dantis vindictam*): D*FG[r] διδους, item d e *et in ignem flammae dans vindictam*, g *et in flamma ignis dans t dare vindictam*; item *et in flamma ignis dare vindictam* Ir[int 265] (sed[278] *et in flamma ignis* sine rell, ita ut haec cum eis quae praecedunt coniungantur. Similiter Tert[marc 5,16].) | θεον: ℵ[c]LP al plus[10] praem τον | υπακουουσιν: 47. υπακουσασιν | ιησου cum BD[gr]E[gr]KLP 17. al[20] cop syrP arm[zoh] aeth Chr[mosc 1] Thdrt Dam al ... ς (Gb[00]) add χριστον, Ln [χρ.] cum ℵAFG al plu d e f g vg go syr[sch] arm[usc] Ephraem[3,416] Chr Euthal[cod] Cosm[511] Ir[int 265] Ambrst al

9. ολεθρον cum ℵBDEFGKLP al pler Chr[604] Thdrt Cosm[511] Dam etc (accurate reddit go) ... Ln ολεθριον cum A 17. 73. Ephr[3,416] Chr[mosc 1] Euthal[cod] Tert[marc 5,16] (*quos ait poenam luituros exitialem aeternam*). Cf et. d e Ir[int 265] *poenas dabunt* (Ir *pendent*) *interitus aeternas*, f am tol Ambrst *in interitum aeternas* (Ambrst *aeternum*), vg[cle] demid *in interitu aeternas* | του κυριου: DEFG al[10] arm Chr[604 txt] Thphyl om του

10. θαυμασθηναι: D*E*FG ενθαυμασθηναι, 113. θαυμαστωθηναι | εν πασιν: Ir[int 278] om (*et admirabilis fieri his qui credunt in eum*); item 37. Ir[int 265] (sed non[codd 2]) om εν | πιστευσασιν cum ℵABDEFGKLP al longe plu (11 ap Scri) Ephr[3,416] Chr Euthal[cod] Thdrt (in comm est τοις μη πιστ.) Cosm[511] Dam al, item (*qui crediderunt*) d e f vg syrP arm Ir[int 265] Ambrst al ... ς (= Gb Sz) πιστευουσιν cum minusc vix mu, item *credentibus* g Ir[int 278] | επιστευθη: 31. επιστωθη

ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, 12 ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

II.

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, 1 Th 5, 2
2 εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς Eph 5, 6
δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. 3 μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία

---

11. *περι* (FG *περ*): D^{Gr*} praem *και* | *αξιωση*: P 116. *-σει* | *τ. κλησεως*: P^{Gr}G syr^{sch} arm add *υμων*, et syr^{P} *ημων*, item f vg Ambrst *vocatione sua*, g *voc. vestra i sua* | *ημων*: D^{c}EKL 37. al plus^{10} *υμων* ... D* 80. d e am all^{achm} syr^{utr} arm^{zoh} aeth Vig^{varim} om | *πληρωση*: AKP al plus^{8} *-σει* | *ευδοκιαν*: 17. *επιθυμιαν* | DEFGLP 37. al Dam *αγαθοσυνης*

12. *του κυριου ημων*: am* Vig^{varim} om *ημων* | *ιησου* pri cum NBDEKL al plu (9 ap Scri) d e go sah^{Gb} cop aeth^{ro} Thdrt^{cod} Dam Oec ... ς (Gb^{00}) add *χριστου*, Ln [*χρ.*] cum AFGP 17. al sat mu f g vg syr^{utr} arm aeth^{PP} Chr Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Ambrst al | *και υμεις* (A *ημεις*) *εν αυτ. κα. τ. χα. του* (K om) *θεου ημων* (tol om) *κ. κυρ.* (23. d e tol go cop syr^{sch} add *ημων*) *ιης. χριστου*: FG f g om

II. 1. *του κυρ. ημων* et. Hipp^{chr} et antichr^{63} (ap Lag^{32}) Or^{1,665} et$^{int\ 1,8.\ 2,574}$ al Tert$^{res\ carn\ 24}$ etc ... B syr^{P} om *ημων* | *επισυναγωγης*: K *επι γησ* | *επ αυτον*: K *εισ αυτον*, Hipp l. l. *επ αυτησ*

2. *εισ*: K om | *νοοσ*: D(sed D^{c} non addidit accentum)E 43. d e f vg (sed non fu^{vlct} all^{achm}, nec magis g) syr^{sch} et^{P} c.* aeth Ambrst al (sed non Aug$^{ep\ 199.\ civ\ dei\ 20,19}$ Tert$^{res\ carn\ 24}$) add *υμων* (sed f vg *a vestro sensu*) | *μηδε θρο.* cum NABD*FG 47. 73. Or^{1,665} Thdrt^{4,457} Dam^{paris} et$^{parall\ 847}$ ... ς *μητε* cum D^{c}EKLP al fere omn Hipp l. l. Chr Euthal^{cod} Thdrt et Dam ad h. l. ... 17. *μηποτε* | *θροεισθαι*: B 37. al$^{2\ scr}$ Chr^{607} Dam^{parall} etc *-σθε* | *μητε* ante *δια πνευμ.*: F Dam^{parall} *μηδε* | *μητε* ante *δια λογου*: D*F^{corr} *μηδε* | *μητε* ante *δι επιστ.*: F *μηδε* | *δι ημων*: P *παρ ημ.* | *η ημερα*: D* 1. om *η* | *του* (FGP 115. arm Dam$^{parall\ 847}$ atque et.^{paris} Thphyl om) *κυριου* cum NABD*E*FGLP 17. 31. 37. 47. 67** 71. 73. 80. al plus^{10} it vg syr^{utr} sah^{Gb} cop arm aeth Or^{1,665} et$^{int\ 1,8.\ 2,574}$ Hipp l. l. Epiph^{678} Chr Euthal^{cod} Thdrt al Tert$^{res\ carn\ 24}$ Ambrst al (17. *τ. κυριου ιησου*) ... ς (= Gb Sz) *του χριστου* cum D^{c}E**K al longe plu go

3. *εξαπατησῃ*: P 47* 115. 116. Dam^{paris} *-τησει* | *η αποστασια*: 115.

πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς
ἀπωλείας, 4 ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγό- Dan 11, 36
μενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθί-
σαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. 5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι Act 17, 1
ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; 6 καὶ νῦν τὸ κατέχον οἶ-
δατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. 7 τὸ γὰρ
μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως
ἐκ μέσου γένηται· 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Es 11, 4
κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ

om η | της ανομιας cum ℵB 3. 4** 6. 23. 31. 39. 57. 70. 71. 80. sah ^{gb} cop arm Or^{1,424} codd omn Cyr$^{hr\,228}$ Euthal^{cod} Dam$^{fid\,299}$ Tert^{res} carn ^{24} (*deliquentiae*) et$^{marc\,5,16}$ (*delicti*) Ambr$^{ps\,118}$ et Ambrst^{rom} (uterq (*homo iniquitatis*). Cf et. Epiph^{678} ο υιος της ανομιας, ο ανθρ. της αδικιας ... ς Ln Ti τ. αμαρτιας cum ADEFGKLP al pler it vg (utraque *homo peccati*) syr^{utr} go aeth Or$^{1,668.\ 8,315.\ 622.\ 765}$ et$^{int\,3,858}$ Hipp l. l. Eus$^{ps\,896}$ et$^{mai\,315}$ Cyr^{hr} cod Chr Thdrt ad h. l. et$^{2,1197.\ 4,458}$ Dam ad h. l. et$^{parall\,347}$ al Ir$^{int\,223}$ Aug$^{civ\,dei\,20,19}$ al

4. και υπεραιρομ. (et. ℵ^{a} Or$^{1,424.\ 668}$ Eus$^{mai\,315}$ etc) ... ℵ* om ... FG Or $^{3,315.\ 485.\ 622.\ 765}$ et^{4,321} Hipp Procop$^{niceph\,2,212}$ (non item^{2,120}) κ. επαιρομενος | καθισαι (P al -θησαι) sine additam cum ℵABD*P 17. al^{10} d e f vg go (demum post *sedeat* hiat cod) sah^{gb} cop aeth^{utr} arm ar^{e} syr p txt Ir$^{int\,223}$ Or$^{1,424.\ 668.\ 669}$ et$^{int\,2,316.\ 3,859}$ Hipp Eus^{mai} Apollin apud Hier^{5,690} Cyr$^{hr\,228}$ et$^{ador\,309}$ Euthal^{cod} (Thdrt vide post) Dam$^{fid\,299}$ et $^{parall\,347}$ atque et.^{paris} al Ir$^{int\,223}$ Tert^{res} carn ^{24} et$^{marc\,5,16}$ Ambrst al mu ... ς (= Gb Sz) praem ωσ (FG* ινα) θεον cum D^{c}EF^{g}GKL al pler κ (g^{1} *ut*, g^{2} *quasi*) syr^{sch} et^{p} c.* Chr^{607} (sed non^{mosc}) Cyr$^{glaph\,136}$ Thdrt ad h. l. et^{4,458} (sed^{2,1196} et^{1286} εισελθοντα pro ωσ θεον) al; item 3. 106. 108. 115. Thphyl post καθισαι addunt | αποδεικνυντα cum ℵBDEKLP al pler Or$^{1,668.\ 669}$ Hipp Eus^{mai} Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,136}$ Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. et^{paris} et$^{fid\,299}$ al ... AFG 37. al^{10} Or^{1,424} Cyr^{hr} ^{228} et$^{ador\,309}$ Thdrt^{ter} (vide ante) Dam$^{parall\,347}$ αποδεικνυοντα (sed A -διγνυοντα, FG -δικνυοντα)

5. ετι (FG αντι) ων: D*E* Ambrst ετι ημου οντος, Ambrst *quod me adhuc apud vos agente haec dicebam* (edd^{aliq} *dicebantur*) *vobis*; d e vero *quod, cum essem apud vos, haec dicebantur vobis*

6. αυτου cum ℵ*AKP 17. 35. 37. 39. 52. 106. 108. 116. 120. 219* c^{ser} k^{ser} Or$^{1,424.\ 668}$ Cyr$^{hr\,228}$ Euthal^{cod} Dam^{paris} et$^{parall\,347}$ ... ς Ln Ti εαυτου cum ℵ^{c}BDEFGL al pler Hipp$^{l.\ l.}$ Chr^{612} Thdrt Dam ad h. l.

7. ℵ* post ηδη per incuriam repetiit γαρ quod ^{c} delevit | εως: FG add αν

8. ο κυριος ιησους (et. Gb + Sz) cum ℵAD*E*FGL**P 17. 31. 47. 71. 80. 99. 115. it vg sah^{gb} cop syr^{utr} arm aeth ar^{e} Ir$^{int\,223}$ sec loc et^{223} Hipp l. l. Or^{4,321} et(ex edd ante Delar)^{1,668} et$^{cat\,rom\,456}$ et$^{int\,3,859}$ Const^{7,32,1} Ath^{523} (vide post) Cyr$^{hr\,228}$ ex$^{edd\,2}$ Bas^{2,613} et^{1,423} Chr$^{612.\ 613}$ Euthal ^{cod} Cyr$^{zach\,769}$ Thdrt ad h. l. et$^{2,251.\ 1216.\ 1650}$ et^{4,459} al Tert^{res} carn ^{24}

καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, 9 οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις

Hil^{589} Ambrst al mu (Hilarian$^{gall\ 8,238}$ *domin. Christus;* Hier$^{5,689\ a}$ ex Hipp *adveniente autem Christo et iniquum spiritu oris sui interficiente* et ex Apollinar *sessurum in templo dei et interficiendum spiritu domini salvatoris*). Similiter Ir$^{int\ 182}$ pri loc *dominus Iesus Christus*, Ath^{523} cod basil Dam$^{parall\ 347}$ atque^{paris} ο κυρ. ιησ. χριστ. (pergitur autem Ath cod basil ἀποκτενεῖ), atque adnotat ad locum Athanasii in cod. basil Doxapatres (δοξαπατρὴς) haec: σημείωσαι ὅτι τὸ ῥητὸν οὐ κεῖται νῦν οὕτως ἐν τῷ ἀποστόλῳ, ἀλλ' ὁ κύριος ἀνελεῖ τῷ πν. τοῦ στόμ. αὐτοῦ. ἴσως δὲ ὑπό τινων τὸ ιϛ χϛ ἐκβεβλῆσθαι οὐκ οἶδ' ὅ τι βουλομένων. τοῦ δ' οὕτως ἐξ ἀρχῆς παρὰ τοῦ ἀποστόλου γεγράφθαι σημεῖόν ἐστιν ἐναργὲς τά τε ἐνταῦθα παρὰ τοῦ ἁγίου τούτου πατρὸς εἰρημένα καὶ τὸ ὁμοίως προσενεγκεῖν τὸ ῥητὸν τοῦτο τόν τε θεῖον Χρυσόστομον ἐν τῇ πρ. θεσσ. ἐπιστ. καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον ἐν τῷ α' λόγῳ τῶν ἀσκητικῶν· ἀλλὰ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις οὕτω κεῖται τὸ ῥητὸν ἐν τῷ ὕφει τῆς θείας γραφῆς. Praeterea ex Wtst addimus haec: „In ora codicis 14. Iacobus Fabri notavit: Nicolaus Cusanus Cardinalis: Nestoriani novas biblias hic corruperunt delentes nomen *Iesus*, quod antiquae bibliae ante schisma scriptae habent, quas ex Constantinopoli transvexit" etc. ... ϛ ο κυριος omisso additamento cum BD^{c}E**KL* al pler Or^{1,668} delarue (^{1,424} habet κυριος ο θεος) Cyr hr touttée Macar$^{gall\ 7,91}$ Thdrt$^{2,1207.\ 1284}$ et^{4,1271} Dam ad h. l. Oec Vig varim^{746} (*quem interficiet dominus* etc) | ανελει (Gb') cum (ℵ)AB(D*FG) P (17.) 23. 31. 47. 57. (67**) 71. 73. 80. 99. Or^{1,424} Hipp$^{l.\ l.}$ Cyr$^{hr\ 238}$ toutt Bas$^{1,423\ edd\ 2}$ et^{2,613} Macar^{7,91} Ath^{523} (sic$^{ed\ bened\ ex\ edd\ 6}$; al αποκτενει) Euthal^{cod} Thdrt^{4,450} Dam$^{parall\ 347}$ et^{paris} al. Item ℵ* Or$^{4,57.\ 221}$ et$^{cat\ rom\ 456}$ αναλοι :: id quod recipiendum esset nisi καταργησει sequeretur. Recte vero Or^{4,57} - ἀναλοῖ αὐτὸ - καὶ καταργεῖ - et^{221} ὁ κύρ. γὰρ ἰησ. ἀναλοῖ - καὶ καταργεῖ - τὸν ἀντικείμενον λόγον etc. Item D*FG 17. 67** ανελοι, sed d e f g vg *interficiet*. Hoc ipsum *interficiet*, quod cum it vg omnes Latini praebent, ut Ir$^{int\ 182.\ 328}$ Or$^{int\ 3,859}$ Tert$^{res\ carn\ 24}$ Hil^{589} etc (vide supra Hipp et Apollinar apud Hier) non tam αναλωσει quam ανελει confirmat, quam lectionem ad reprobandam non satis est quod Esai. 11, 4 loco cetera satis dissimili eadem habetur: ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῷ κρίσιν καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀσεβῆ ..... ϛ Ti αναλωσει cum D^{c}EKL al pler Or^{1,668} (sic cod Reg et Huet ex eisque Delarue; contra Hoeschel et Spencer ανελει) Cyr$^{hr\ cod}$ Bas$^{1,423\ ed}$ Chr$^{612.\ 613}$ et^{5,198} (verbis allatis Esai: πατάξει τὴν γῆν usq ἀνελεῖ ἀσεβῆ pergit: τὰ αὐτὰ τῷ παύλῳ φθεγγόμενος λέγοντι· ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τ. στόμ. αὐτοῦ usq παρου. αὐτοῦ.) Thdrt ad h. l. et$^{2,1650.\ 1207.\ 1284}$ et^{4,1271} Dam ad h. l. Thphyl Oec. Etiam syr^{utr} lectioni *consumet* favet; cop *perdet*, aeth *eiciet*. | στοματος: FGr Or$^{4,221\ edd}$ σωματος | τη επιφανεια (A -νια): D^{Gr*} fscr Cyr^{hr} ex$^{edd\ aliq}$ την επιφανειαν

καὶ τέρασιν ψεύδους 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυ- 2 Co 2, 15 4, 3
μένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. 11 καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, 12 ἵνα κριθῶσιν ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ'

---

9. η παρουσια: F om η | και σημειοισ: 17. am Promiss$^{dim\ temp\ 6}$ Ruf symb^{187} om και

10. αδικιασ cum ℵ*ABFG 17. 71. 73. 80. arm Or$^{1,424.\ 425.\ 668}$ et$^{2,151.\ 518.\ 766}$ et$^{cat\ eph\ 218}$ Cyr$^{hr\ 228}$ Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 347}$ et^{paris} ... ς (Gb^{0}) praem της cum ℵ^{cDEKLP} al pler Hipp$^{l.\ l.}$ Chr Thdrt ad h. l. et^{2,1207} Dam ad h. l. | τοισ απολλυμ. cum ℵ*ABD*FG 17. 71. it vg cop sah$^{ss\ b}$ syr^{sch} arm aeth^{utr} Or$^{1,425.\ 668}$ et$^{2,151.\ 518.\ 766}$ Cyr^{hr} Euthal^{cod} Dam parall et^{paris} Ir$^{int\ 213}$ Tert$^{res\ carn\ 24}$ al mu ... ς (= Gb^{0} Sz) praem εν cum ℵ^{cDcEKL} al pler syr^{P} Or^{1,424} Hipp$^{l.\ l.}$ Chr Thdrt ad h. l. et^{2,1207} Dam ad h. l. | αληθειασ et. Or$^{1,425.\ 668}$ Hipp Bas$^{eth\ 245}$ etc Ir$^{int\ 213}$ et 266 Tert$^{marc\ 5,16}$ Cyp^{66} etc ... D*K* d e add χριστου, Ir$^{int\ 226}$ dei | εδεξαντο: FG εξεδεξ.

11. και δια τουτο et. Ir$^{int\ 266.\ 323.\ 326}$ Or$^{1,425.\ 668}$ Hipp$^{l.\ l.}$ Bas$^{eth\ 245}$ Cyr hr^{233} Cyp$^{86.\ 192}$ Ambrst etc. Cf et. Tert$^{marc\ 5,16}$ *Propterea quod dilectionem veritatis non susceperint, ut salvi essent. Et propter hoc erit eis instinctum fallaciae, ut iudicentur omnes qui* etc ... D* 67** cat^{txt} d e vg syr^{sch} cop Chr^{614} Pelag om και | πεμπει (Gb'') cum ℵ*ABD^{Gr*} (πεμπει) FG^{Gr} 17. 67** cat^{txt} am fu allachm Or^{1,425} et (ex edd Hoesch et Spenc)^{668} et^{4,82} Bas$^{eth\ 245}$ Cyr$^{hr\ 233}$ Dam$^{parall\ 347}$ et^{paris} Ir$^{int\ 266.\ 323.\ 326}$ (omnibus tribus ll. sic edd pler) Ambrst$^{ed\ rom}$ (non item^{ven}). Cf Cyr^{hr} l. l. τὸ δὲ πέμπει ἀντὶ τοῦ συγχωρεῖ γίνεσθαι. ... ς (= Sz) πεμψει cum ℵ^{cDcEKLP} al pler d e f g vg^{cle} demid tol al cop syr^{utr} arm aeth Or$^{1,668\ delar}$ et$^{int\ 3,668}$ Hipp Ephr^{2,191} Thdor$^{mop\ cat\ 291}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 270}$ et$^{ioh\ 262}$ al mu Ir^{int} (ter, ut cum exigua auctoritate editum est) Cyp^{bis} (ut ante) Ambrst^{ven} al | αυτουσ (it vg *ut credant mendacio*): FG 3. 33. 35. om

12. απαντεσ cum ℵAFG 12. 17. 31. Or$^{1,425.\ 668}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh\ 262}$ Dam paris ... ς Ln παντεσ c. BDEKLP al pler Or^{4,68} Hipp Chr Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 347}$ al | πιστευσαντεσ et. Or^{ter} et^{int} Hipp Cyr^{hr} Ir^{int} ter etc ... K πιστευοντεσ | αλλα cum ℵB Or^{3,497} ... ς Ln Ti αλλ cum ADE FGK^{sil}LP al certe pler Or^{ter} al mu | τη αδικια cum ℵ*BD*FG 8. 17. 33. 37. 114. 115. 116. 120. al$^{2\ scr}$ it vg arm Or$^{3,497.\ 4,68}$ et$^{int\ 3,668}$ Hipp l. l. Cyr$^{hr\ 233}$ et$^{ioh\ 262}$ Thdrt$^{2,1206.\ 1648}$ Dam^{paris} et$^{parall\ 347}$ al Ir$^{int\ ter}$ Tert$^{marc\ 4,15}$ al (it vg etc *consenserunt iniquitati*) ... ς (Gb^{0}) Ti praem εν cum ℵ^{cADcEKLP} al pler Or$^{1,425.\ 668}$ Chr Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. al Cyp$^{86.\ 192}$ (*sibi placent in*) Hier$^{esa\ 19}$ (*sibi complacuerint in*)

ἀρχῆσ εἰσ σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματοσ καὶ πίστει ἀληθείασ,
14 εἰσ ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶσ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰσ περιποίησιν δόξησ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 15 ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰσ παραδόσεισ ἃσ ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆσ ἡμῶν· 16 αὐτὸσ δὲ ὁ κύριοσ ἡμῶν Ἰησοῦσ Χριστὸσ καὶ ὁ θεὸσ ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσασ ἡμᾶσ καὶ δοὺσ παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, 17 παρακα-
1 Th 3, 13 λέσαι ὑμῶν τὰσ καρδίασ καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

---

18. *υπο*: F *απω* sic | *κυριου* cum BD^{b}et^{c}EFGKLP etc (sed FG *κυριω*)... ℵA 37. 39. *του κυριου* ... D* d e vg Vig$^{varim\ 737.\ 747}$ *θεου* | *ειλατο* (Gb″) cum ℵABDE(F^{gr} *ιδατο*)GLP 17. 23. 37. 47* 137. al vix mu Euthal^{cod} Thdrt^{cod}... ς *ειλετο* cum K al pler^{vid} Chr etc | *υμασ* (et. ℵ^{c}): ℵ*D* 39. 121. l^{scr} d e f am fu demid tol al arm *ημασ*. Contra disputat Lc brug: „*Non mutes pronomen secundae personae* vos *in primae* nos." | *απ αρχησ* cum ℵDEKL (A latet) al pler d e g syr^{sch} cop arm aeth Chr Thdrt Dam^{txt} al Ambrst Vig$^{varim\ 737.\ 747}$ ... Ln *απαρχην* cum BFG^{gr} P 17. 35. 39. 47. 71. 120. 137. f vg syr^{p} Did$^{tri\ 123}$ Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 369}$ Dam^{com} (*ωσπερ απαρχην*) Amb$^{sepi\ sa\ 3,670.\ 685}$ al | *πιστει*: 17 *πιστεωσ*

14. *εισ ο και* cum ℵFGP 23. 37. 47. 71. 73. 80. 116. f g vg syr^{p} arm Euthal^{cod} ... ς Ln Ti om *και* cum ABDEKL al pler d e cop aeth Chr ^{615} Thdrt Dam al Ambrst | *υμασ* cum ℵD^{c}EF^{gr}GKLP al pler g vg cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al. Cf et. Luc brug: *Quidam legunt* in quam, *quidam* ad quod; *sed male omnino illi qui scribunt pronomen primae personae* nos. ... Ln *ημασ* cum ABD* 19. 23. 48. l^{scr} d e f Vig$^{varim\ 737}$ | *ευαγγ. ημων* et. ℵ^{A} ... ℵ* *ευαγγ. υμων*, 17. om *ημων*

15. *παραδοσεισ*: D*E* 44. d e Ambrst al add *ημων*, item 17. aeth Siricius$^{ep\ 6}$ (sed$^{ep\ 5}$ *nostras*) *υμων* | *δι επιστ. ημων*: Bas$^{oth\ 216}$ *δι επ. ωσ δι ημων*

16. *ιησουσ χριστοσ* cum ℵDEFGKLP al fere omn it vg etc ... A 47. *ιησ. ο χριστ.* atque sic edidit Ln; B *χριστοσ ιησουσ* ... 45. plane om | *και ο θεοσ*: *και* in ℵ supra scriptum sed ipsa prima ut^{vid} manu ... BD*K 17. al? Chr$^{mosc\ 1}$ om o, hinc Ln [o] *θεοσ* | *ο πατηρ ημ.* cum ℵ*et (omisso o)^{c}BD^{gr}*FG 17. 73. 238. f g vg^{cod} lachm syr^{sch} cop arm aeth ar^{e} Ambrst^{rom} Vig$^{arl\ et\ sab\ 2}$ (non item^{varim}) ... ς Ti *και πατ. ημ.* cum AD^{c}EKLP al pler d e vg go syr^{p} Chr Thdrt Dam al Amb$^{fid\ 2,\ 157}$ Ambrst^{ven} al | *ο αγαπ. ημασ*: ℵ* om, ℵ^{2} suppl | *αιωνιαν*: FG *αιωνιον*

17. *παρακαλεσαι*: FG* *παρακλεση* (G^{corr} *παρακλεση*), D^{gr}* *παρακαλεισθαι* | *υμων τασ καρδ.*: ℵA f vg Ambrst al *τ. καρδ. υμων* | *στηριξαι* (FG -ξη) sine additam cum ℵABD*E*FGP al^{10} it vg go syr^{utr} arm Chr^{615} Euthal^{cod} al Ambrst al ... ς (= Gb^{00} Sz) add *υμασ* cum D^{c} K**KL al pler cop aeth Thdrt Dam al | *εργω κ. λογω* (Gb″) cum ℵAB

III.

1 *Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος* 1 Th 5, 25 Col 4, 3 etc
τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, 2 καὶ ἵνα
ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάν-
των ἡ πίστις. 3 πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ
φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. 4 πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς,
ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. 5 ὁ δὲ κύριος κατ- Ga 5, 10
ευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν
ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

DELP al plus[10] d e g vg go syr^{p} aeth (cop *in omnibus et sermonib. omnib.*) Chr^{616} Euthal^{cod} Thdrt Ambrst al mu ... ς (= Sz) *λογ. κ. ἐργ.* cum FGK al pler f g syr^{sch} arm Dam ... 17. tantum *ἐργω*, d^{ecr} tantum *λογω*

III. 1. *το λοιπ.* et. Bas$^{eth\,277}$ ... FG om *το* | *αδελφοι* (Bas$^{eth\,277}$ om): FG 120. al^{2} ^{ecr} f g vg syr^{utr} cop arm aeth Aug$^{ep\,217}$ Ambrst al ante *προσευχεσθ.* pon; item DE 73. d e go post *περ. ημων* | *τ. κυριου* cum ℵABDEKL al pler etc (et. Bas$^{eth\,277}$) ... FG^{r}GP 17. k^{ecr} g vg (sed non fu tol al^{lachm}) Chr$^{mosc\,1\,bis}$ Maxim$^{taur\,hom\,2}$ Pelag *τ. θεου* | *τρεχῃ*: L al pauc *-χει* | *δοξαζηται*: L al pauc *-ζεται* ... FG* *δοξασθηται*

2. *παντων*: FG d e f g vg Aug$^{ep\,217}$ Ambrst al add *εστιν*. Alludit Hipp chri et antichri[1] *βλεπων τω πνευματι οτι ου παντων ην η πιστις.*

3. *εστιν*: ℵ*(non item^{c}) f vg (sed non fu* tol al^{lachm}) auct$^{vocat\,1,24}$ post *ο κυρ.* pon ... FG^{r}G g fu* tol al^{lachm} Ambrst om | *ο κυριος* cum ℵB D^{c}EKLP al fere omn am demid go syr^{utr} cop Chr^{621} Euthal^{cod} Cyr$^{thes\,289}$ Thdrt Dam al Hier^{cont} pelag^{2} ... Ln *ο θεος* cum AD*FG 71. d e f g vg^{clc} fu tol al Ambrst al | *-ος*: A 37. 71. 116. syr^{p} c.* arm auct vocat 1,24 add *και* | *στηριξει* cum ℵADEKLP al omn^{vid} etc: B *στηρισει* ... FG^{r}G^{gr} *τηρησει*

4. *παραγγελλομεν* (ℵ *-λλωμεν*) sine additam cum ℵBD* 17. 67** d e vg (et. am fu etc, sed non demid) Chr$^{621\,bis\,com}$ Ambrst Pelag al ... ς add *υμιν* cum AD^{c}EFGKLP al fere omn f g demid go syr^{utr} cop arm aeth Chr$^{621\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *ποιειτε* cum ℵ*AD* d e ... ς Ln Ti praem *και* cum ℵ^{c}BD^{c}EKLP al omn^{vid} f g vg etc. Praeterea BFG^{r}G^{gr} praem *και εποιησατε*. Sed *και ποιησετε* (D^{gr*} *-σατε*, D^{b} 17. c^{ecr} *-σητε*) a FG^{r}G^{gr} 14. 30. 34. 41* 71. al$^{2\,ecr}$ omittitur. | *ποιειτε κ. ποιησετε*: g *et fecistis et facietis*, cop *fecistis et facitis*. Sic autem ed. Ln: *παραγγ.* [*υμιν και εποιησατε και*] *ποιειτε και ποιησετε*

5. *κατευθυναι*: FG *-θυνη* | *υμων* (G^{gr*} *ημ.*) *τ. καρδιας*: DE d e f vg *τ. καρδ. υμων* | *την υπομονην* cum ℵABDEFGKLP al longe plu (13 apud Seri) Chr Euthal^{cod} etc .. ς (= Gb Sz) om *την* cum minusc pauc^{vid}

Re 16, 17
1 Co 5, 11

6 *Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν*
Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως
περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβοσαν παρ'
1 Th 1, 6 *ἡμῶν.* 7 *αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτα-*
κτήσαμεν ἐν ὑμῖν, 8 *οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ'*
1 Th 2, 9 *ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπι-*
1 Co 9, 4
Phl 3, 17 *βαρῆσαί τινα ὑμῶν·* 9 *οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυ-*
τοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. 10 *καὶ γὰρ ὅτε*
ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει
ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. 11 *ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας*
ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους·

---

6. *παραγγελλομεν*: inepte ut tol alla F *παραισγελλ.*, G *παραιγγ.* | *του* (FG om) *κυρ. ημων* cum ℵAD^{c}E**FGKLP al omn f g m^{88} vg go syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam^{1} ad h. l. al Cyp^{202} Lcif^{214} Aug op mon Ambrst al ... Tl om *ημων*, Ln [*ημων*] cum BD*E* d e Cyp^{89} Dam$^{parall\ 660}$ | *ατακτ. περιπατουντος* (et. d e g Or$^{int\ 2,447}$ Lcif^{214} Ambrst): DE^{gr}E^{gr} f vg go Or$^{gall\ 14,6}$ Cyp$^{89.\ 202}$ *περιπ. ατακτ.* | *ην*: FG *η* | *παρελαβοσαν* (et. Gb) cum ℵ*AD* (*ελαβοσαν*) 17. Bas^{417} cod et$^{reg\ 88,\ 421}$ ex$^{edd\ 2}$ et$^{fide\ 229}$ cod et$^{bapt\ 666}$ cod et$^{639\ edd\ 3}$. Item Gb″ Sz *παρελαβον* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al plu (omn ap Scri) Bas^{2,229} ed et^{417} ed et^{421} ed et^{666} ed Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. Thphyl. Nec aliter (*acceperunt*) d e f (g sub *aut*) m^{88} vg Cyp^{bis} Lcif Aug$^{op\ mon}$ al ... ς (= Gb Sz) *παρελαβε* cum minusc vix mu syr$^{sch\ utvid}$ Bas$^{2,639\ edd}$ vet Oec ... Ln *παρελαβετε* cum BF^{gr}G 43. 73. 80. g (*quam accepistis t acceperunt*) go syrP arm Or$^{gall\ 14,6}$ Bas$^{2,417\ edd\ 2}$ Thdrt^{1,194} Ambrst auct$^{sing\ cleric\ 526}$ ... cop *quam tradidimus vobis*, aeth *quam ordinavimus illis* | *παρ ημων*: B *αφ ημ.*, Dam^{parall} *εξ ημ.*

7. *εν* (17. om) *υμιν* ... P *παρ υμ.*

8. *ουδε*: YG *ουτε* | *εφαγομεν* (Euthal^{cod} *-γαμεν*): 91. 109. 120. al plus ^{20} (5 ap Scri) Dam ad h. l. (non item$^{parall\ 660}$) Ambrst^{rom} (non^{ven}) *ελαβομεν* | *αλλ* ut ABDEFGKLP reli omn^{vl} ... ℵ *αλλα* | *νυκτος κ. ημερας* cum ℵBFG 17. 31. 47. 71. 73. 137. Chr$^{622\ mosc}$ Euthal^{cod} Ps-Ath ^{229} Antioch^{1070} Dam$^{parall\ 660}$ ... ς Ti *νυκτα κ. ημεραν* cum ADEKLP al pler Chr^{622} Thdrt Dam ad h. l. al

10. *ημεν*: 17. post *πρ. υμας* pon | *τουτο* et. ℵ^{c} ... ℵ*om | *παρηγγελλομεν* (B a^{ser} *παρηγγελομ.*): F**(* *παρεγγ.*)G *παρηγγειλλαμεν* ... DE^{gr} *παραγγελλομ.* | *ου θελει*: D* *μη θελ.* | L *θελη*

11. *περιπατ. εν υμιν ατακτως* cum ℵABF^{gr}GKLP al pler g go syrP Chr^{622} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 660}$ Ambrst ... DE 37. 47. 73. d e f m^{88} cop arm aeth Dam$^{parall\ 607}$ *εν υμ. περιπα. ατακτ.* (37. 47. 73. m^{88} Dam *ατ. περιπ.*); similiter vg Aug$^{op\ mon}$ *inter vos quosdam ambulantes* (Aug *-lare*) *inquiete*

12 τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. 13 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. Ga 6, 9
14 εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε· μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· 1 Co 5, 11

---

12. τοις δε etc ... D* τοις δε τοιουτους | D παραγγελλομ. | εν κυριω ιησου χριστω (D^{Gr*} $\overline{\chi\upsilon}$, P demid cop om) cum (Gb′) ℵ*ABD*E*(oblitus tamen est adscribere D^{c})FGP 17. 31. 71. 80. d e f g m^{82} vg go cop arm Euthal^{cod} Dam$^{parall\ 607}$ Aug$^{op\ mon}$ Ambrst al ... ς δια του κυριου ημων ιησου χριστου cum ℵ^{c}D^{c}KL al pler syr^{utr} aeth Chr Thdrt Dam ad h. l. | εσθιωσιν: 17. -ωσιν

13. εγκακησητε (εγκ- ut ℵA al, Ti c. B*D* εγκ-, cf ad 2 Co 4, 1) c. ℵAB* 37. 39. 47., item D* εγκακειτε ... ς εκκακησητε (FG -σεται) cum D^{c}EFGK LP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt, item εκκακειτε Dam atque et.P$^{aris\ bis}$ | καλοποιουντες: FG καλον ποιουντες, item 78. 118^{mg} 114. 121. 122** 219. h^{scr} Chr$^{624\ sem}$ (et^{sem} καλοπ.) et$^{5,331.\ 7,454}$ et^{alib} το καλον ποιουντ. Ex Latinis d e f m^{82} vg *bene facientes*, sed g *bene t um facientes*.

14. τισ: K τι | ημων cum ℵADEFGKLP al pler it vg go syr^{utr} cop arm Bas$^{eth\ 278}$ Chr^{624} (addit οὐκ εἶπεν· ὁ παρακούων ἐμοῦ παρακούει, ἀλλ' ἠρέμα αἰνίττεται) Euthal^{cod} Thdrt Dam Tert$^{pudic\ 18}$ Aug$^{ps\ 100}$ Ambrst al ... B 2. 23. 33. 37. 39. 48. 116. 137. b^{scr*} aeth Thphyl υμων. Atque adnotat Thphyl: τινὲς μὲν „τῷ λόγῳ ἡμῶν" ἀνέγνωσαν, διὰ τοῦ η. ὅθεν καὶ οὕτως ἐνόησαν· εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἐμοῦ τοῦ παύλου, τῷ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης οἱονεὶ λαλοῦντι, τοῦτον σημειοῦσθε καὶ ἔχετε ὡς ἀφωρισμένον. ὁ δὲ μακάριος ἰωάννης „ὑμῶν" ἀνέγνω, διὰ τοῦ υ, καὶ ἔδωκεν ἡμῖν νοεῖν ὅτι, εἴ τις ἀπειθεῖ ὑμῖν, λέγουσι πρὸς αὐτὸν ἃ διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐμάθετε. At de Chr quidem falli videtur Thphyl; nullo enim apud Chr loco non ημων invenitur, cf praeter comm ad h. l.^{5,331} et^{5,529} et^{6,227} et^{10,257} et ^{12,604}, nec quicquam in verbis Chrysostomi inest quod contra hanc lectionem testetur; ipsa vero ea quae ex comm adscripsimus supra quadrant ad ημων. | δια της επιστολης: FG δι επιστ., m^{78} post τουτον pon (habet enim: *hunc per epistolam notate*). Notatur etiam o^{scr} δι. τ. επιστ. cum seqq coniungere. | τουτον: 47. τον τοιουτον | μη συναν. cum ℵA^{vi}BD$^{b?}$ et^{c}E 17. d e (d e *ut non commisceamini*) go cop Chr^{624} (Tert$^{pudic\ 18}$ *ne commisceamini*, sed ed^{semler} aliaeque *nec comm.*) ... ς (Gb^{00}) Ti praem και cum D^{Gr*}FGKLP al fere omn f g m^{78} vg syr utr arm aeth Bas$^{eth\ 278}$ Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1060} Dam al Tert$^{pudic\ 18}$ (sed vide ante) Aug$^{ps\ 100}$ Ambrst al | συναναμιγνυσθε (D* -μισγεσθαι, E -μισγεσθε): -σθε ut D^{b}et^{c}EKLP al pler (testantur in eundem sensum etiam omnes qui και μη praebent, i. e. D^{Gr*}FG) f g m vg syr utr arm aeth Bas$^{eth\ 278}$ rell quos ante adscripsimus. Ceterum parum valet hac in re quod ℵAB (item D^{Gr*}F^{Gr}G^{Gr}) 17. -σθαι praebent, quum αι et ε innumeris locis in antiquissimis cdd promiscue ponantur,

1 Th 5, 22 etc 15 καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.
16 αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διαπαντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Col 4, 18 17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ
Th 5, 22 etc ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. 18 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

quemadmodum hoc ipso versu ND*FGP 17. Euthalcod σημειουσθαι pro -σθε habent. Agnoscunt vero -σθαι etiam d e go cop (Tertpudic si ne, non nec legendum est, quod satis dubium); mihi quidem videtur scripturae Pauli parum convenire τουτον σημειουσθε μη συναναμιγνυσθαι αυτω, multo certe magis τ. σημ.· μη συναναμιγνυσθε αυ. | ινα εντραπη: Antioch1009 ινα μη εντραπητε

15. και: D* d e Tertpud 18 (non item Augps100 etalib Ambrst al) om | FG εκθρ.

16. ο κυριος: FGL 48. 115. 122** 219. al3 scr f g vgsix demid ο θεος | την ειρηνην: A 67** om την | τροπω cum NA**BDcEEr KLP al fere omn syrutr cop Euthalcod Thdrt Dam (arm in omni re, aeth in omni quod feceritis) ... Gb' Ln τοπω cum A*D*FG 17. 49. d e f g vg go Ambrst al; item Chr625. 626, quem sic legisse, licet cdd (omnes?) τροπω testari videantur, ex comm intellegitur. Habet enim sic: τί ἐστιν, „ἐν παντὶ τόπῳ"; πανταχόθεν βούλεται εἰρηνεύειν, ὥστε μηδαμόθεν ἔχειν φιλονεικίας ἀφορμήν. πανταχοῦ γὰρ εἰρήνη καλόν etc. Propterea quae etiam Montf. τόπῳ edidit.

18. ημων: FEr G g om; syrsch om του κυρ. ημων | μετα παντων υμ. sine αμην cum N*B 17. 44. 67** 116. fu harl tol armzoh Ambrst (nec addit αμην Ath476) ... ς (Gb00) Ln add αμην cum NcADEFGKLP al pler d e f g vg (et. am demid al) cop syrutr armuse aeth go Euthalcod etc

Subscriptio: NB* 17. al προς θεσσαλονικεισ (B* -νεικεισ) β̄.... DE προς θεσσ. β̄ επληρωθη, αρχεται πρ. τιμοθεον ᾱ, FG ετελεσθη (F -σθαι) πρυσ θεσσ. β, αρχεται πρ. τιμοθ. ᾱ. Item d ad tessalonicenses II. (** add scribens ab athenis) explicit incipit ad timotheum I., f g expl. ad thessal. II. inc. ad timoth. I. Item fu expl. ad thessall. II. inc. ad colossenses argumentum, am explicit ad thessalonicenses sec. posteaque sequitur incipit epistula ad timotheum ... AB**KP 37. 47. 113. 123. al πρ. θεσσ. β̄ εγραφη απο αθηνων. Item L του αγιου αποστολου παυλου προς θεσσαλ. δευτερα· εγραφη απο αθηνων. Similiter al mu; Euthalcod προς θεσσαλ. δευτεραισ (sic) επιστολησ (adde τελοσ?)· εγραφη απο αθηνων υπο παυλου και σιλουανου και τιμοθεου ... ς πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν: απο αθηνων agnoscunt etiam cop syrP Euthal Thdrt al; contra c Laodicea Pisidiae syrsch et Ebedjesu, 6. 44. 71. 91. al3 scr al Synops Oec απο ρωμησ. Passim additur etiam δια τυχικου (ut syrsch), δια σιλουανου και τυχικου (ut cop), δια σιλουανου και τιμοθεου (ut 138.), per Titum et Onesimum (in prologo Latino). Praeterea numerantur στιχοι ρς' (KLP al plu Euthal; 93. ρις', cop τπε'), in N** ρπ'. Nonnulli addunt: αναγν. α', κεφφ. ς'. In B a cap. ϙᾱ ad ϛῡ pergitur; am fu capitula IX habent.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

I.

1 *Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλά-*

---

* Hunc epistulae ad Hebraeos locum dedimus (consentiente Ln, non item ς Ti) secuti exemplum codicum ℵABCHP 17. 28. 47. 57. 71. 73. aliorum (etiam Euthal^{cod}). Nec aliter cop^{codd} (cf Zacagn praef. p. 74 sq). Eundem ordinem testantur etiam Athanasius (epist. fest. 39. anni 365. Consentit etiam Ps-Ath in Synopsi.) Epiphanius[878] (quo loco exponit, epistula ad Philemonem quem locum apud Marcionem habuerit, quem in ipsa ecclesia. Postquam autem dixit: *ἐν τισὶ δὲ ἀντιγράφοις τρισκαιδεκάτη πρὸ τῆσ πρὸσ ἑβραίουσ τεσσαρεσκαιδεκάτησ τέτακται*, addit: *ἄλλα δὲ ἀντίγραφα ἔχει τὴν πρὸσ ἑβραίουσ δεκάτην πρὸ τῶν δύο τῶν πρὸσ τιμόθεον καὶ τίτον καὶ φιλήμονα.*) Cyrillus (vol. V, 2. de recta fide, ubi loci ex ep. ad Hebr petiti praecedunt epp. ad Tim. et Tit.) Euthalius (in prologo ad 14 epp. Pauli, cf Zacagn[526], ubi eis quae de ep. ad Hebr. dixit adiungit: *ἐνταῦθα περικλείουσι τὴν κατὰ τὸν λαὸν ἰδιωτικὴν αἴξησιν αἱ ἐπιστολαί.* Pergit autem: *μετὰ ταύτασ αἱ πρὸσ τιμόθεον ἐτάχθησαν ἐπιστολαὶ δύο* etc.) Theodoretus (eundem ordinem in comm suo ad omnes epp Pauli sequitur) Ioh. Dam. (ut Thdrt). Idem ordo observatur in canone qui dicitur 60. concilii Laodiceni (a. 364), quem post demum actis eius concilii additum esse tantum non certum est. Apud Latinos inprimis Hieronymus eiusdem ordinis testis est, ut in ep. 2. ad Paulinum (Vall. IV, 574) singula sic ordinat: *evangg. quattuor: epp. Pauli ad septem ecclesias, octava enim ad Hebraeos a plerisque extra numerum ponitur, ad Timotheum, Titum, Philemonem: actus apostolorum: epp. septem Iacobi, Petri, Iohannis, Iudae: apocalypsis Iohannis.* (Ipse vero Hier. in cod. Am. Fuld. aliis hunc ordinem non sequitur.) Apud Cassiodorum Institutt. cap. 14. *ad Hebraeos una* post ep. ad Col. et ante epp. ad Thess. legitur (in Complexionibus vero vulgatum ecclesiae Latinae ordinem sequitur). Iam supra pag. 662. ad finem epistulae ad Galatas mentio facta est eius ordinis, quem exemplar unde B codex exscriptus est sequutum esse docet capitulorum ratio. Excepit enim illo in exemplari epistula ad Hebr. epistulam ad Galatas, subsequente ad Eph. epistula. Similiter fit in antiquissimis versionis Sahidicae membranis Romanis, quas inter 2. Cor. et ad Gal. epistulam ad Hebr. collocatam habere auctor est Zoëga in catalogo codd. copt. mss. qui in Mus. Borg. Velitris asservantur pag. 186. Longe vero usitatissima in edd. Novi Test. ea est ratio, quam in antiquitate maxime apud Latinos invaluisse scimus.

λησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, 2 ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας, 3 ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρα-

---

Hunc ordinem primi ut videtur testantur canones concilliorum Hipponensis (a. 393) et Carthaginiensis (a. 397). Huius enim in statutis, quae quidem eadem quae iam quattuor annis ante Hippone placuerant repetisse dicuntur, hunc in modum scriptum est (cf apud Mansi III, 924.): *Pauli apostoli epistulae tredecim, eiusdem ad Hebraeos una* (inde fit apud Innocentium in celebri ad Exsuper. episc. tolosanum epistula: *Pauli apostoli epistulae quattuordecim*). Eundem epistularum tredecim numerum, ad Hebr. epistula nondum in canonem recepta, iam ex catalogo Caii Romani refert Eusebius hist. eccl. 6, 20. Sed nec Graecorum desunt testimonia quae Latinorum usum confirmant, nisi forte potius tantum aequalium Latinorum testantur consuetudinem. Quam in rem iam Epiphanii verba supra attulimus. Ad hunc accedunt, quos Amphilochius (non Gregorius) composuit iambi ad Seleucum, in quibus relatis epp. ad Rom., ad Cor. duabus, ad Gal., ad Eph., ad Phil., ad Coloss., ad Thess. duabus, scripsisse Paulus dicitur *δύο τιμοθέῳ· τίτῳ δὲ καὶ φιλήμονι μίαν ἑκατέρῳ· καὶ πρὸς ἑβραίους μίαν· τινὲς δέ φασι τὴν πρὸς ἑβραίους νόθον οὐκ εὖ λέγοντες· γνησία γὰρ ἡ χάρις.* Sequuntur eundem ordinem post epist. ad Philem. collocantes ad Hebr. epistulam codd. DEKL al permu. Praeterea accesserunt ad Latinorum usum etiam ecclesia Nisibensis (cf Iunil. de partib. legis div. lib. I. cap. 6.) et Aethiopum ecclesia.

Inscriptio: NABK 8. 17. 37. 47. 80. n^{ser} al sah cop *προσ εβραιουσ* ... M (praemissis *εγραφη απο ιταλιασ δια τιμοθεου*) *η προσ εβρ. επιστ.* (cum additamento quod parum ipsi inscriptioni convenit: *εκτεθεισα ωσ εν πινακι*), P *παυλου επιστολη προσ εβραιουσ*, L *του αγιου και πανευφημου αποστ. παυλ. επιστολη πρ. εβραιουσ*, al mu *προσ εβραι. επιστολη, η πρ. εβραι. επιστολη, πρ. εβραι. επιστ. παυλου, πρ. εβραι. παυλου επιστολη, προσ εβραι. επιστ. του αγιου παυλου* etc ... f^{ser} *παυλοσ αποστολοσ εβραιοισ ταδε συγγενεισσιν* ... D (et. d), quod satis memorabile est, in subscriptione epistulae ad Philemonem praeter morem constantem non habet *αρχεται πρ. εβρ.* vel simile, nec magis habet inscriptionem quam proprie dicis (quod enim edidimus, *προσ εβραιουσ*, id non hausimus nisi ex marginibus superioribus, ubi titulus repeti solet) ... f praeposito „argumento in epistolam ad hebreos" *explicit argumentum incipit ipsa epistola ad hebreos*, am (in quo ipsis singulorum librorum verbis praeposita sunt „argumentum" itemque „breves" vel „capitula") *incipit epistula ad hebraeos*, fu *ad hebraeos;* syr *ep. ad Hebr.*, syrp *ep. Pauli ad Hebr.*, arpetrop *epist. Hebraeorum* ... ς *η πρ. εβρ. επιστ. παυλου*, item $ς^{e}$ Gb Sz omisso *παυλου*.

I. 1. *επ εσχατου* cum NABDEKLMP 17. al longe plu (10 ap Scri) f vg (hi[2] *novissime diebus istis*) cop arm $Or^{4,60}$ $Eus^{mcell\ 93.\ 105}$ Ath^{115} $Did^{tri\ 28}$ et^{158} $Chr^{6.\ 7.\ 8}$ ex[codd aliq] Euthal[cod] $Cyr^{loh\ 584}$ $et^{thes\ 366}$ $et^{glaph\ 107}$ $et^{fid\ 110}$ $Thdrt^{2,184.\ 4,286}$ Photmani[3,10] Dam al ... ς (= Gb Sz) *επ εσχα-*

κτὴρ τῆσ ὑποστάσεωσ αὐτοῦ φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆσ δυνάμεωσ αὐτοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενοσ ἐκά- 3, 1 etc
θισεν ἐν δεξιᾷ τῆσ μεγαλωσύνησ ἐν ὑψηλοῖσ, 4 τοσούτῳ κρείττων γενόμενοσ τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺσ κε-

---

των cum 47. l^{scr} al mu d e (hi^{g} *in novissimis diebus his*) harl* (*novissimis dieb. istis*) syr^{utr} aeth Or^{3,550} Mcellcus$^{81.\ 92}$ Orthodqu^{71} Cyr$^{hr\ 149}$ Tit$^{gall\ 5,220}$ Ps-Ath^{16} Thdrt ad h. l. al

2. δι ου et. Or^{ter} Bas$^{hex\ 67}$ etc ... 109. διο | κ. εποιησεν τ. αιωνασ (Gb'') cum ℵABD*et^{c}EM 17. 37. 53. d e f vg (hi^{g} *fecit et saecula*) syr^{sch} cop aeth Or$^{cat\ eph\ 136}$ Eus$^{mcell\ 92.\ 105}$ Ath^{175} Tit$^{gall\ 5,220}$ Cyr$^{thes\ 366.\ 371}$ al Ambf$^{ide\ 1,458}$ al mu ... ς κ. τουσ αιω. εποι. cum D^{b}KLP al pler syr^{p} arm Or^{4,60} Did$^{tri\ 33.\ 118}$ Cyr$^{hr\ 181}$ Bas$^{hex\ 67}$ Chr Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 110}$ Thdrt ad h. l. et^{4,400} Dam al

3. Cf huc insignem locum Clem$^{ro\ 96}$: ὅσ ὢν ἀπαύγασμα τῆσ μεγαλωσύνησ αὐτοῦ τοσούτῳ μείζων ἐστὶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον ὄνομα κεκληρονόμηκεν. γέγραπται γὰρ οὕτωσ· ὁ ποιῶν τουσ ἀγγ. αὐτ. πνεύματα καὶ τοὺσ λειτ. αὐ. πυρ. φλόγα. ἐπὶ δὲ τῷ υἱῷ αὐτοῦ οὕτωσ εἶπεν ὁ δεσπότησ· υἱόσ μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγ. σε· αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆσ γῆσ. καὶ πάλιν λέγει πρὸσ αὐτόν· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕωσ ἂν θῶ τουσ ἐχθρ. σου ὑποπόδ. τ. ποδ. σου. | φερων: B* φανερων, B^{c} (αν eraso) φέρων, rursus (saeculo fere 13.) restituta est primae manus lectio addito accentu φανερῶν adpositaque nota: ἁμαθέστατε καὶ κακέ, ἄφεσ τὸ παλαιόν, μὴ μεταποίει | τησ δυναμ. αυτου: M 67** om αυτου | καθαρισμον sine δι εαυτου (αυτου) cum ℵABD^{b}P 17. 46* 47. 80. cat$^{txt\ 127}$ f vg arm Cyr$^{hr\ 220}$ Did$^{tri\ 76}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 110}$ Ps-Ath^{337} Dam^{com} (το γαρ „καθαρισμον των αμαρτιων ποιησαμενοσ" τουτο δηλοι etc) et$^{nestor\ 566}$ Sedul Cassiod$^{ps\ 2}$ ... ς Ti praem δι εαυτου cum D^{c}EKLM al pler d e (hi^{g} *per ipsum purificatione pecc. facta*) syr^{utr} (etiam aeth agnoscit, item^{vl} cop ubi est *per quem fecit sanctificationem pecc.*) Ath^{362} Chr (commentatur etiam^{26}) Thdrt Dam^{txt} Aug$^{pecc\ mer\ 1}$ (*purgatione pecc. a se facta*). Item D* 137. δι αυτου, item Thdrt ad h. l. adnotans το „δι αυτου" δασειωσ αναγνωσκειν προσηκει αντι του „δι εαυτου". | τ. αμαρτιων sine ημων cum ℵ*ABD* E*MP 67** cat$^{txt\ 127}$ d e f vg cop syr^{sch} aeth Cyr$^{hr\ 220}$ Ath^{362} ex^{edd} et$^{edd\ aliq}$ Did$^{tri\ 76}$ Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 110}$ Dam$^{nest\ 566}$ al Aug (ut ante) Sedul Cassiod$^{ps\ 2}$ ... ς (Gb^{00}) add ημων cum (ℵ^{c} υμων) D^{c}E**KL tisch^{8} al pler syr^{p} arm ar^{c} Ath^{362} Chr Thdrt Ps-Ath^{337} Dam ad h. l. | ποιησαμενοσ post των αμαρτ. [ημ.] cum ℵABDEMP 17. 37. 46. 47. 73. 116. 13^{lect} cat$^{txt\ 127}$ d e f vg arm Did$^{tri\ 76}$ Cyr$^{hr\ 220}$ Ath^{362} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 110}$ Ps-Ath^{337} Dam^{com} Aug al ... ς Ti ante τ. αμ. [ημ.] cum KL al pler syr^{p} Chr Thdrt Dam^{txt} et^{nest} al | μεγαλωσυνησ: DELP tisch^{8} al μεγαλοσυν.

4. τοσουτω: P -των, 73. 109. Ath$^{750\ edd\ 2}$ -τον, 37* -το | κρειττων: D* o^{scr} κριττω, D^{c} 219* 238. c^{scr} l^{scr} cat$^{txt\ 128}$ κρειττω, LM k^{scr} κρειττον

κληρονόμηκεν ὄνομα. 5 τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱός
Ps 2, 7 μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ
2 Sa 7, 14 εἰς πατέρα καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσα-
Ps 96 (97), 7 γάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσκυνησά-
τωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. 7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους
Ps 103 (104), 4 λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς
Ps 44 (45), 8a αὐτοῦ πυρὸς φλόγα, 8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος
τῆς βασιλείας σου. 9 ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀδικίαν·
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ
Ps 101 (102), 26–28 τοὺς μετόχους σου. 10 καί· σὺ κατ' ἀρχὰς κύριε τὴν γῆν ἐθε-
μελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· 11 αὐτοὶ

| των αγγελων: B om των, item (vide ad v. 3) Clem^{rom} | οσω (tisch^{6} 48. 46. al Ath^{759} οσον): K 219. k^{ascr} 5^{lect} Ath^{cod} add και

5. ποτε ante των αγγελ. cum ℵABD^{b}et^{c}E**KLMP al fere omn d e (hi *aliquando angelorum dixit*) f vg syr^{p} Eus$^{eclo\ 58}$ etc ... D^{gr}E^{gr} 2. o^{ascr} syr^{sch} post τ. αγγελων ... Cyr$^{ioh\ 505}$ om | εσομαι αυτω et. ℵ^{a} ... ℵ* om αυτω

7. προς μεν τ. αγγελους: D*E* 71. d e aeth Chr$^{\zeta\theta\ bis}$ (non item$^{84\ txt}$) add αυτου | πνευματα et. Clem$^{ro\ 96}$ Or^{4,430} etint$^{3,963.\ 969}$ Eus$^{mcell\ 178}$ etc: DE 1. 39. 67** 71. tisch$^{6.}$ d e aeth πνευμα

8. του αιωνος: B 17. om | και cum ℵABD*E*M 17. d e am tol aliachm cop Cyr$^{fid\ 73}$. Sic Ti: και· ῥάβδος etc ... ς om cum D^{c}K**KLP al fere omn f vg (et. fu demid al) syr^{utr} aeth Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 378.\ 381}$ Thdrt Chron^{163} Dam al | η ραβδος cum ℵABM 17. Cyr$^{fid\ 73}$ (ita etiam Ln$^{ed\ min}$, mutavit$^{ed\ mai}$ ex errore de B) ... ς (Ln$^{ed\ mai}$ vide ante) Ti ραβδος cum DEKLP tisch$^{6.}$ al fere omn Chr Euthal^{cod} Cyr$^{thes\ 378.\ 381}$ Thdrt Chron^{163} Cosm^{485} Dam al | της ευθυτητος cum ℵ^{a}ABM 17. (e spatio) Cyr$^{fid\ 73}$ ... ς Ti om της cum DEKLP tisch$^{6.}$ al fere omn Chr rell ut ante. ℵ* post η ραβδος praetermisit της ευθητ. ραβδος, quae ℵ^{a} suppl | ραβδος sec cum ℵABM 17. Cyr$^{fid\ 73}$ ... ς Ti η ραβδ. cum DEKLP tisch$^{6.}$ al fere omn Chr rell ut ante | βασιλ. σου cum AD EKLMP al omn d e f vg rell Chr Euthal^{cod} Cyr^{fid} etc ... NB βασιλ. αυτου :: quae hoc versu contra ς dedimus, eadem fere singula auctoritate fulta et diversa a LXX, sperni nequeunt nisi arbitrium testibus anteponas; hunc in modum aliena manu a verbis LXX discessum esse minime probabile est. αυτου extremo loco ceteris paullo minus valet.

9. αδικιαν cum ℵA 17. 23. 43. 57. 8pe al^{8} ap Alt Chr$^{36\ mosc\ 3}$ Cyr$^{fid\ 73}$ Chron^{163} ... ς Ti ανομιαν (D* -μιασ) cum BDEKLMP tisch$^{6.}$ al pler Chr^{36} mont^{f} Cyr$^{thes\ 378}$ et$^{cat\ 133}$ Thdrt Dam al, item syr^{p} et (*iniquitatem*) d e f vg :: LXX^{ed} ανομιαν, ut etiam NB etc; sed A al Eus$^{dem\ 179.\ 386}$ Ath^{859} al | ελαιον: BL al ελεον, D^{gr*} ελεοσ

ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, 12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἀλλάξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται, σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; 14 οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; Ps 102 (110), 1 Mt 22, 44 etc

II.

1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρυῶμεν. 2 εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, 3 πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαν- Ga 3, 19 Act 7, 53

---

11. *διαμένεις*: hoc accentu L tisch^{6} al ut^{vl} plu ... D^{c}EM al d e f vg *διαμενεῖς*, *permanebis*

12. *ωσει*: D*E* Dam *ωσ* | *αλλαξεις* cum ℵ*D*(et^{b} ut^{vl}) 48. d e f vg (et. am demid al; non item fu harl*), item ex ps it Ir$^{int\,230}$ Ter$^{thermog\,34}$ Or$^{int\,1,71.\,148}$ (non item Or^{1,548}) Bas^{1,159} etc ... ς Ln Ti *ελιξεις* cum ℵ^{c} (*ειλιξ.*)ABD^{c}KLMP al fere omn fu harl* syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Cyr$^{act\,15}$ Dam al :: ut LXX (cf et. Esa 34, 4), sed vide ante | *αυτους* sine additam cum D^{c}KLMP al omn f vg (et. am demid al) cop syr^{utr} Chr Euthal^{cod} Thdrt etc ... Ln add *ωσ ιματιον* cum ℵABD* (sed *ωσ ειματ. αλλην.* omisso *και* unum stichum efficiunt) d e fu arm aeth (sed d e *mutabis illos et tamquam vestimentum mutabuntur*, item aeth; item E ex D*et^{c} conflavit *και ωσ ειματιον αλλαγ.*) | *συ δε*: ℵ* add *και* sed ipse (ut^{vl}) punctis notavit | o *αυτος*: 17. *αυτος* | A* *εγκλειψουσιν*

13. *εως αν* (et. D^{b}et^{c}E**): D*E* om *αν* | 37. om *σου* pri

14. *διακονιαν* et. Or$^{1,767.\,2,20.\,495.\,4,191.\,430}$ et$^{gall\,14,80}$ et$^{int\,2,451}$ ac^{saep} Eus$^{prae\,328}$ et$^{theoph\,146}$ Nyss^{1,658} Cyr$^{ioh\,61}$ et$^{iulian\,122}$ etc ... B Or^{1,579} et^{4,430} *διακονιας*

II. 1. *δει περισσοτερ.*: ℵ f vg *περ. δει*, 17. *περισσ.* post *προσ. ημ.* pon | *προσεχ. ημιας* cum ℵABDE 17. 93. cat$^{ixt\,140}$ f vg (*oportet observare nos*) Ath^{365} Euthal^{cod} Aug$^{tri\,3}$ (*oportet adtendere nos*) ... ς *ημας προσεχ.* cum KLP al pler Thdrt Dam al; item d e *oportet nos amplius intueri* | *παραρυωμεν* cum ℵAB*D*LP 17. 47. 115. 122. n^{scr} al syr$^{p\,mg\,sr}$ Euthal^{cod} ... ς *παραρρυωμεν* cum B^{2}D^{c}EK^{sil} al pler. Ceterum M om v. 1., Chr vero non habet nisi *δια χρη περισσοτ. ημ. προσεχειν τοις ακουσθ.*

2. *αγγελων*: L *αγγελου* | *ελαβεν ενδικον*: 17. 37. *ενδι. ελαβ.*

3. *εκφευξομεθα*: 31. 109. d^{ser} al^{10} fere *-ξωμεθα*

τεσ σωτηρίασ; ἥτισ ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰσ ἡμᾶσ ἐβεβαιώθη, 4 συνεπιμαρτυροῦντοσ τοῦ θεοῦ σημείοισ τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαισ δυνάμεσιν καὶ πνεύματοσ ἁγίου μερισμοῖσ κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοισ ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν,
Ps 8, 5–7 περὶ ἧσ λαλοῦμεν. 6 διεμαρτύρατο δέ που τισ λέγων· τί ἐστιν ἄνθρωποσ ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸσ ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; 7 ἠλάττωσασ αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλουσ, δόξῃ καὶ τιμῇ
1 Co 15, 27 Eph 1, 22 ἐστεφάνωσασ αὐτόν, 8 πάντα ὑπέταξασ ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. 9 τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλουσ ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπωσ
Ro 11, 36 χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸσ γεύσηται θανάτου. 10 ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ,

---

4. *συνεπιμαρτ.* et. Or$^{cat\ cor\ 12}$ etc ... B* *συνμαρτ.*, B^{c} *συμμαρτ.* | *τε*: MP 17. 41. 44. 106. 109. 114. al^{8} ser al fere^{10} arm Or$^{cat\ cor\ 12}$ Chr^{46} al om, nec exprim f vg (contra d e *signis quoque et*) | *αυτου*: D^{gr*}E^{gr*} *του θεου*

5. *υπεταξεν*: c f vg (et. am demid hal al; non item fu tol harl* al) Chron^{162} add *ο θεοσ*

6. *τι* cum ℵABC^{corr}D^{gr}E^{gr}KL al fere omn f vg syr^{utr} arm aeth Chr$^{34.\ 57}$ Chron^{162} Thdrt etc ... Ln$^{ed\ min}$ *τισ* cum C*P 2^{lect} d e tol cop Euthal ^{cod} Dam (:: item LXX ex A al mu) | *μιμνησκῃ*: 17. al mu (4 ap Scri, 3 ap Mtth) Euthal^{cod} *-σκει* (al pauc etiam *επισκεπτει*)

7. *ηλαττωσασ*: D* *ελαττ-* | *εστεφα. αυτον* sine additam cum BD^{c}E**KL 3. 23. 33. 39. 43. 44. 47. 57. 73. 74. 108. 177. 179. 238. a^{ser} (al^{9} ap Scri) al plus^{60} syr^{edd} et$^{edd\ aliq}$ et syr$^{P\ txt}$ Chr Dam Thphyl Oec ... ς (= Gb Sz) add *και κατεστησασ αυτον επι τα εργα των χειρων σου*, item Ln [*και - σου*] cum ℵACD*E*MP 137. al sat mu d e f vg cop syr ^{sch} (ut iam^{widm}) et^{P} c.* arm aeth Euthal^{cod} Thdrt Sedul al (:: ut LXX)

8. *εν τω γαρ* cum ℵBDEM 23. ... ς *εν γαρ τω* cum ACKLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt al | *αυτω* pri: B d e (*subiciendo autem omnia*) arm^{usc} om, syr^{P} habet c. ob., atque hinc Ln [*αυτω*] | *τα παντα*: DE syr^{utr} cop ante *υποταξαι* pon | *ορωμεν* etc ... d e *videmus omnia eius subiecta*

9. *βλεπομεν*: L *-πωμεν* | *χαριτι θεου* cum ℵABCDEKLP al (ex 67**) omn d e f vg cop (syr^{sch} vide post, item ar^{e}) syr^{P} arm aeth cdd^{aliq} apud Or^{4,41} Eus$^{ps\ 641}$ Ath^{44} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{nest\ 92.\ 138}$ et^{capp} thdrt^{230} (et. ap Thdrt^{5,41} et^{67} in defensionibus Cyrilli) et$^{fest\ pasch\ 285}$ et$^{epp\ 24}$ et alibi Hier$^{galat\ 2}$ Faustin$^{gall\ 7,454}$ al (syr^{sch} sic: *ipse enim deus per gratiam suam pro omnibus gustavit mortem*; similiter ar^{e} *etiam gustavit*

δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τε-

---

mortem pro unoquoque per gratiam dei) ... M 67** syrcdd nestorianorum (his tribuunt etiam Thphyl et Oec) syrcod heidelberg arpetrop Or4,41. 392. 393. 450 etint4,518. 560 Thdormop Thdrt3,404 et ad h. l. (etiam apud Marium Mercat. ed. Gall5,690) Anastasabbas (saec. VIII. in libro contr. Iudaeos, quem Latine edidit Canis. Ant. Lect. III.) cdd ap Hieral 2 Ambfide2,482 et5,570 Fulgtrasim 20 Vigeutych 2 *χωρὶς θεοῦ*. Ita enim, ut quae testimonia attulimus accuratius proponamus, de Nestorianis Thphyl: *οἱ δὲ νεστοριανοὶ παραποιοῦντες τὴν γραφὴν φασὶ· χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται, ἵνα συστήσωσιν ὅτι ἐσταυρωμένῳ τῷ χριστῷ οὐ συνῆν ἡ θεότης ἄτε μὴ καθ' ὑπόστασιν αὐτῷ ἡνωμένη ἀλλὰ κατὰ σχέσιν. πρὸς οἵς ὀρθόδοξός τις χλευάζων τὴν ἀνοησίαν αὐτῶν εἶπεν ὅτι ἐχέτω, ὥς φατε, ἡ γραφή, καὶ οὕτως οὖν ὑπὲρ ἡμῶν ἐστὶ τὸ λεγόμενον· χωρὶς γὰρ θεοῦ ὑπὲρ παντὸς ἄλλου ἀπέθανεν ὁ κύριος καὶ ὑπὲρ τῶν ἀγγέλων* etc. Similiter Oec. Ex cod. heidelberg. Tremellius edidit (cf Schaaf ad h. l.) *ipse enim excepto deo per beneficentiam suam pro quovis homine gustavit mortem.* Nec aliter edparis min et edhutteri; item confirmat *χωρὶς* (teste Treg) syrrich 7157 (Mus. Brit 12,187) ubi ad *χωρὶς* c.* corrector recens adnotavit lectionem eam in codd. Nestorianis haberi. Accedit arpetrop: *quare χωρὶς θεου, qui eum sibi fecerat templum, gustavit mortem pro omnibus hominibus.* Ex Graecis vero patribus sic Or4,41: *χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς ἐγεύσατο θανάτου, ἢ ὅπερ ἔν τισι κεῖται τῆς πρὸς ἑβραίους ἀντιγράφοις „χάριτι θεοῦ“.* Item4,392 *ὁ δὲ βουλόμενος ἀληθεύειν καὶ ἐν τούτῳ τὸ ἐνεργοῦν τὸν καῖάφαν* (Io 11, 50) *- συγχρήσεται τῷ· ὅπως χάριτι ἢ χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου, καὶ ἐπιστήσει τῷ „ὑπὲρ παντὸς“ καὶ τῷ „χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντός.“* et393 *μόνου ἰησοῦ τὸ πάντων τῆς ἁμαρτίας φορτίον ἐν τῷ ὑπὲρ τῶν ὅλων χωρὶς θεοῦ σταυρῷ ἀναλαβεῖν εἰς ἑαυτὸν καὶ βαστάσαι τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ ἰσχύϊ δεδυνημένου.* Item respicit ad hunc locum4,450 *νῦν οὖν ὅτε ἡ οἰκονομία τοῦ ὑπὲρ πάντων πάθους τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου γίνεται οὐ χωρὶς θεοῦ.* Addeint4,518 „Nam cum superius dixisset quod pro omni genere humano redemptionem semetipsum dedisset, ut eos qui in peccatorum captivitate tenebantur redimeret, dum *sine deo pro omnibus mortem gustat*“, et560 „Et si quis illud aspiciat quod dicit apostolus – et illud *ut sine deo pro omnibus gustaret mortem*“, etc. Diserte tractat locum Thdormop cat 147: *γελοιότατον δή τι πάσχουσιν ἐνταῦθα τὸ „χωρὶς θεοῦ“ ἐναλλάττοντες καὶ ποιοῦντες „χάριτι θεοῦ“, οὐ προσέχοντες τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς γραφῆς, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ μὴ συνιέναι ὅτι ποτὲ ἔφη τὸ „χωρὶς θεοῦ“ ἰάδιαφόρως ἐξαλείφοντες μὲν ἐκεῖνο, τιθέντες δὲ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς εὔκολον εἶναι πρὸς κατανόησιν. τί γὰρ ἐνταῦθα προέκειτο τῷ παύλῳ ἵνα ἐπαγγείλῃ τὸ „χάριτι θεοῦ“; τίς δὲ αὐτὸν ἦγε πρὸς τοῦτο ἀκολουθία; - – εἰπὼν γὰρ ὅτι „χωρὶς θεοῦ ἐγεύσατο τοῦ θανάτου“, οὐδὲν πρὸς τοῦτο παραβλαβείσης τῆς θεότητος, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς οἰκείας φύσεως τὴν κατὰ βραχὺ τοῦτο ἐλάττωσιν ἐδέξατο* etc. Commentatur etiam Thdrt ad h. l.

Io 20, 17 Mt 28, 10 λειῶσαι. 11 ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες·
δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, 12 λέγων·
Ps 21 (22), 23 ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας
2 Sa 22, 8 ὑμνήσω σε. 13 καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ
Es 8, 17 a πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. 14 ἐπεὶ οὖν
1 Co 15, 26 2 Ti 1, 10 τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλη-
σίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν
τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, 15 καὶ
ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνο-
χοι ἦσαν δουλίας. 16 οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται,
ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. 17 ὅθεν ὤφειλεν

(τοῦτο γὰρ εἶπεν· ὅπως χωρὶς θεοῦ – θανάτου. μόνη, φησίν, ἡ θεία φύσις ἀνενδεής, τἄλλα δὲ πάντα τοῦ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐδεῖτο φαρμάκου) et^{3,404} (τοῦτο καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑβραί. φησίν· ὅπως χωρὶς – θανάτου. μόνη δὲ ἡ θεία φύσις ἀνενδεής, πᾶσα δὲ ἡ κτίσις ἐδεῖτο τοῦ τῆς οἰκονομίας φαρμάκου. Hier autem$^{galat 2. 7,342}$ habet: „Christus *gratia dei*, sive, ut in quibusdam exemplaribus legitur, *absque deo* pro omnibus mortuus est.“ His ex testimoniis certum hoc est, minime a Nestorianis lectionis χωρις θεου originem repetendam esse; iam enim Origenes in codd. suis invenit. Nec sine probabilitatis specie dicitur χωρις θεου ad verba versus 8. ουδεν αφηκεν αυτω ανυποτακτ. adnotatum esse conlato 1 Co 15, 27. Inde vero non per errorem ad v. 9. tractum crediderim, sed ansam cuipiam datam emendationi verborum χαριτι θεου dogmaticae. Quae quidem quibus non displiceret fuisse non mirum. | γευσηται: D* -σεται

11. καλειν: 17. καλων | αδελφους αυτους: M syr^{utr} αυτ. αδελφ. Cf huc Pist. Soph. ex cod$^{askew 214}$ ubi est: δια τουτο ουν ου φειδομαι ουδε επαισχυνομαι καλων υμας αδελφους μου.

12. εν μεσω ut ℵBCDEHK^{sil}LM etc ... AP 47. εμμεσω

13. επ αυτω (d e *in illo*, f vg *in eum*): C*^{vi} 1. εν αυτω | εγω εσ. πεποιθ επ αυτω: syr$^{p\ mg}$ *ego ero illi in patrem et ille erit mihi in filium*

14. αιματ. και σαρκ. (Gb″) cum ℵBCDEMP 17. 37. 47. 137. cat^{txt} d e am fu al^{lachm} cop syr^{p} arm Or$^{int 3,120}$ Eus$^{dem 450}$ et$^{ps 615}$ Ath$^{44. 376}$ Cyr$^{hr 45}$ Chr^{62} Cyr$^{ioh 353}$ et$^{nest 5. 47}$ et$^{fid 93}$ et^{alib} Thdrt^{5,1084} al ... ς σαρκ. κ. αιματ. cum KL al pler f vg^{clo} demid tol syr^{sch} aeth Or$^{int 3,62. 902}$ Euthal^{cod} Cyr$^{ioh 320}$ Thdrt ad h. l. et^{2,228} et$^{4,427. 1308}$ Dam al Amb$^{fid 3,512}$ Aug$^{ps 118}$ Hier$^{esa 8}$ | των αυτων et. Or$^{int 3,62. 120}$ Eus$^{dem 450}$ Thdrt ad h. l. et^{4,427} etc: D*E* (d e corrupte *eorundem passione*) Eus$^{ps 615}$ Thdrt^{2,229} Hier$^{esa 8}$ add παθηματων | δια του θανατου et. Or$^{3,582. 583}$ Eus$^{dem 450}$ Ath$^{45. 370}$ etc: D*E* d e add θανατον

15. απαλλαξη: KLP al pauc απαλλαξει ... A αποκαταλλαξη | δουλιασ cum ℵD*E*HP al (Gal 4, 24. 5, 1. accedit A) ... ς Ln Ti δουλειασ cum ABCD^{b}et^{c}E**K^{sil}LM al pler

κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. 18 ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

III.

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, 2 πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. 4 πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός. 5 καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς

3, 5 Nm 12, 7

2 Nm 12, 7

---

17. A ωμοιωθηναι | τασ αμαρτιασ: A 17. Ath^{376} (ex$^{edd\ aliq}$) Chr$^{edd\ mosc}$ (sed et ipsi fluct) ταισ αμαρτιαισ (d e Amb$^{fid\ 3}$ *ut expiaret peccata*, f vg *ut repropitiaret delicta*, Aug$^{pecc\ mer\ 1}$ *ad propitiandum pro delictis*, Vig$^{eutych\ 5}$ *ad deprecandum pro delictis*)

18. πεπονθεν: DE d e post αυτοσ pon | πειρασθεισ (vg$^{cl\ e}$ demid tol al, non item am fu al^{lacbm} *in quo passus est ipse et tentatus;* d e – *ipse expertus passus est*): ℵ* om (suppl^{c})

III. 1. κατανοησατε (d e *intuimini*, f vg *considerate*) ... D^{Gr*} κατανοησετε | ιησουν cum ℵABC*D*MP 17. 34. 47. 67** 73. cat^{txt} d e f vg sah cop aeth Ath$^{301.\ 370.\ 375}$ et gall$^{5,161.\ 167.\ 168}$ Cyr$^{epp\ 16}$ Euthal^{cod} Thdrt^{5,53} Dam$^{nest\ 569}$ Amb$^{fid\ 3,512}$ al ... ς (= Gb Sz) χριστον ιησουν cum minusc vix mu. Item c^{b}D^{c}EKL al longe plu (13 i. e. omn ap Scri) syr^{utr} arm Chr^{77} Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. al (Or^{4,481} εχοντεσ ουν αρχιερ. μεγαν και αποστολον ιησ. χρ.) Hil^{852} ιησουν χριστον ... Or$^{int\ 4,467}$ Cyr $^{12\ capp\ 155.\ 270}$ tantum χριστον, *Christum*

2. μωυσησ cum CKLP 17. al plu (12 ap Scri) d e f vg^{edd} (ut fu demid) sah cop Chr^{77} Euthal^{cod} Thdrt etc (vide etiam ad vv. 3. 5. 16. ubi accedunt NBDH etc) ... ς μωσησ cum ℵABDEM al sat mu am Dam | ολω cum ℵACDEKLMP al omn^{vid} d e f vg syr^{utr} arm aeth Chr Euthal cod Cyr$^{nest\ 63}$ Thdrt Dam al ... B sah cop (επι τον οικον) ar^{e} Cyr cat ^{168} Amb$^{fid\ 3,512}$ om

3. ουτοσ δοξησ cum ℵABCDEP 37. 43. 47. 116. d e Chr^{78} ... ς (= Gb Sz) δοξησ ουτοσ (L -τωσ) cum KLM al pler f vg Euthal^{cod} Thdrt Dam $^{nest\ 569}$ et ad h. l. al ... arm Bas$^{esa\ 4:8}$ om ουτοσ | μωυσην cum ℵBCD* (-σεωσ)et^{b}KLP al plu etc ... ς μωσην cum AD^{c}EM etc. Cf ad v. 2.

4. παντα cum ℵABC*D*E*KM 17. 67** Chr$^{mosc\ 1}$ ... ς (Gb^{0}) praem τα cum c^{b}D^{c}ELP al pler arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam (et $^{nest\ 569}$) | κατασκευασασ: ℵ σκευασασ

5. μωυσησ cum ℵCDEKLP etc ... ς μωσησ cum ABM etc. Cf ad vv. 2. 3.

θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, 6 Χριστὸς δὲ ὡς
υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν
14 καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.
Ps 94 (95), 8–11 7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σήμερον ἐὰν τῆς φω-
νῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 8 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν
Ex 17, 7 Nm 14, 22 a τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
9 οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον τὰ ἔργα
μου τεσσεράκοντα ἔτη. 10 διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ
εἶπον· ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς

---

6. οὗ et. Didtri^{220} Ath^{500} Hier^{ep} ad dam 3,517 etc ... Gb′ ος cum D*M 6. 67** d e f vg Leif^{6,215} Amb^{ios} 1,501 al (Latini hi *quae domus*, contra Hier *cuius domus*) | εαν cum ℵ*(ipse ex καν corr)BD*E*MP 17., item *si* d e f vg Amb^{fid} ... ς εαπερ cum ℵ^{c}ACD^{c}E**KL al fere omn Chr^{7s} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Leif^{6,215} *si tamen* :: infra 3, 14 (et. it vg *si quidem, si tamen*) εαπερ non fluct, nec magis 6, 3 | μεχρι τελους βεβαιαν cum ℵACDEKLMP al omn^{vl} (4. κατασχ. βεβαι.) d e f vg syr^{utr} (syr^{sch} non exprim βεβαιαν) cop arm aeth^{PP} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al (Hier^{damas} *si tamen principium substantiae usque ad finem firmum teneamus*, vdtr falsus memoria ad v. 14 aberrasse). Etiam 10, 23 verbis κατεχωμεν την ομολογιαν της ελπιδος addidit apostolus ακλινη ... Ti om cum B aeth^{ro} Leif^{215} Amb^{ios} :: v. 14 verba ista non fluct

8. εν τω παραπικρασμω: ℵ εν τω πειρασμω

9. ου; D*E* οπου | επειρασαν sine additam cum ℵ*ABCD*E* 17. d e Leif^{215} ... ς (Gb^{o}) add με cum ℵ^{c}D^{c}E**KLMP al fere omn f vg syr^{utr} arm (aeth add *eum*) cop (ap Wi et Lag; aliter Mill vult, quem sequitur Wtst) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb$^{spir\ sa}$ 3,674 :: με etiam LXX ed ps 94., sed ℵ*AB^{mai} al pauc itala om, videturque ex Num 14, 22 inlatum. | υμων: A ημων | εν δοκιμασια (Gb′) cum ℵ*ABCD*EMP 17. 73. 137. d e (*in experimento*) cop Clem^{70} (sed praecedit λεγει γαρ που η γραφη) Euthal^{cod} ... ς εδοκιμασαν με cum ℵ^{c}D^{c}KL al pler f vg syr^{utr} arm aeth Chr$^{87.\ 88}$ Cyrglaph^{393} Thdrt Dam al Leif^{215} (ita ap Gall et Sab testatur) Amb$^{spir\ sa}$ 3; sed ex his om με f vg syr^{sch} Leif Amb :: ita etiam LXX, sed ℵ*B al om με (Did^{tri} 59 om εδοκιμ. et in ps et ad Hebr) | ειδον: ACP al Did^{59} ιδον | τεσσερακοντα cum NAB*C ... ς Lu τεσσαρακ. cum B^{c}KLMP al omn^{vl} ... DE $\bar{\mu}$.

10. διο: 43. 55. 115. 116. a^{ascr*} k^{scr} al^{5} om | προσωχθισα: LP 47. al mu (5 ap Scri) -χθησα | ταυτη (Gb″) cum NABD*M 6. 17. 23. 57. 67** (f vg *generationi huic*, d e *gens ista*) Clem^{70} (sed λεγει γαρ που η γραφη praecedit) ... ς εκεινη cum CD^{c}EKLP al pler syr^{utr} cop arm aeth Eus cat 174 Chr Euthal^{cod} Cyrglaph^{393} Thdrt Dam al :: ut LXX, nec fluct lectio, nisi quod Did$^{tri\ 59}$ ex ipso psalmo ταυτη dat | ειπον cum NB*C D^{c}EKLMP al pler Clem Did (hi^{2} ut ante) Chr Thdrt etc ... Lu ειπα cum AD^{b} (* ειπαν) 4. 17. 32. 38. 49. 72. 73. 74. 112. 174. Chr$^{90\ mosc}$ Euthal cod Cyrglaph :: ita LXX, sed pariter fluct lectio

μου, 11 *ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατά-* 4. 3
παυσίν μου. 12 *βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρ-*
δία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, 13 *ἀλλὰ*
παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον
καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας·
14 *μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπο-*
στάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. 15 *ἐν τῷ λέγεσθαι·* 6 ss
σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρ-
δίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ· 16 *τίνες γὰρ ἀκούσαντες*
παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ
Μωϋσέως; 17 *τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς* Nm 14, 2! ss

---

12. *βλεπετε*: 114. add *δε*, d e aeth^{utr} *itaque* | *εν τινι*: c^{*vid} om *εν* (*αι εν τινι υ* rescripta)

13. *αχρις*: M -*ρι* | *καλειται*, ut d e *donec hodie vocatus*, Lcif^{215} *donec hodie vocatur*, f vg *donec hodie cognominatur* (f -*minetur*) etc ... AC al *καλειτε* | *τις εξ υμων* cum NACHMP 17. 37. 47. 73. al mu f vg cop syr sch arm Chr Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 393}$ Thphyl Lcif^{215} al ... Gb Sz Ln Ti *εξ υμων τις* cum BDEKL al plu (12 ap Scri) d e syrP Thdrt Dam | *της αμαρτιας* ... D^{gr*} *αμαρτιαις*

14. *του χριστου γεγοναμεν* cum NABCDEHMP 17. 37. 73. 137. d e f vg Or^{1,32} et$^{cat\ eph\ 194}$ (omisso *του*) Eus$^{dem\ 189}$ et$^{pa\ 190}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 393}$ Dam Lcif^{215} al ... ς (= Gb Sz) *γεγοναμ. του* (L al pauc Eus^{dem} om) *χριστου* cum KL al pler arm Eus$^{dem\ 218}$ Chr Thdrt al | *υποστασεως* (67** *πιστεως*. Cf Chr^{91} *τί ἐστιν ἀρχὴ τῆς ὑποστάσεως; τὴν πίστιν λέγει.*): A 71. 219. f vg Hier$^{ep\ damas\ 2,517}$ (non item ep ad princip ^{2,688} nec Lcif^{215}) add *αυτου*

15. Ln *κατάσχωμεν*, ^{15}*ἐν* et *παραπικρασμῷ*. ^{16} | *σκληρυνητε*: D* -*νιτε* | *ως* (Chr^{91} *ωσπερ*): M 44. 74. 174. 219. a^{scr*} om

16. *τίνες* ut etiam syr^{sch} ar^{e}. Item Thdrt: *κατ' ἐρώτησιν τὸ πρῶτον* (i. e. *τινες* usque *παρεπικραναν*) *ἀναγνωστέον· τὸ δὲ δεύτερον* (i. e. *αλλ ου* usq *μωυσεως*) *μὴ ἀποφαντικῶς ἀλλὰ καθ' ὑπόκρισιν*. Consentit Chr: *τίνων μέμνηται, φησί, σκληρυνθέντων; τίνων δὲ ἀπειθησάντων;* Item (ex Chr) Dam: *εἰπὼν τὴν μαρτυρίαν καὶ ἐρώτησιν ἐπάγει, ὅπερ ποιεῖ τὸν λόγον σαφῆ.* ... ς (Gb Sz) *τινὲς*, ut LMP 37. al Euthal^{cod}. Nec aliter d e f vg cop syrP. | *αλλ ου*: it vg *sed non*, item cop syrP (sed cod ap White om *ου*); contra syr^{sch} *nonne* | *εξ αιγυπτου*: 17. *εκ γης αιγ.* | *μωυσεως* cum NBCDEHKL 17. al plu (*μωυ-* 9 apud Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς *μωσεως* cum AMP al sat mu. Ceterum ς (non Gb Sz) *μωσέως*. ^{17}*τίσι δὲ*. Exponit autem de huius versus ratione etiam Thdor$^{mop\ cat\ 176}$, reprobans *τινὲς γὰρ* et *μωυσέως*. *τίσι* scribentes, sed verba admodum corrupta sunt.

17. *τισιν δε* sine additam cum NBCDEHKLP etc ... A d e (non f vg Lcif ^{215}) add *και*, hinc Ln [*και*] | LP 47. al rursus *προσωχθησεν* | *τεσσε-*

ἁμαρτήσασιν; ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 18 *τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπει-*
4, 6 *θήσασιν;* 19 *καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.*

IV.

1 *Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι.* 2 *καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συνκεκερασμένος τῇ πίστει τοῖς ἀκού-*

ρακοντ. cum ℵAB*C ... ς Ln (ignorans B*) *τισσαραν.* cum DcHKLM al omnvid, DE ut v. 9. | *αμαρτησασιν*: 4. 108. 109. 219* al pauc *αμαρτανουσιν* ... A 47. *απειθησασιν* | *επεσεν* cum ℵABCHKLMP al plu (Bas 2,6 *τίνων επεσε τα κωλα εν τη ερημω*;) Macar7,178 Euthalcod Dam ... Lned min (ex errore Wtstenii de C) *επεσαν* cum DE Cyrador227 et glaph393; item 1. 4. 33. 43. 72. 73. 74. 115. 116. ascr al plus10 Chr92 *επεσον*

18. *ωμοσεν*: M* al (ut 2 ap Scri) *ωμωσεν*

19. *ηδυνηθησαν*: Macar178 *εδυν.* | *εισελθειν*: vgsix fu demid harl* add *in requiem ipsius.* Quam in rem Lucbrug: „*redundat quod quidam libri subiiciunt* in requiem ipsius." Cf etiam Clem71 *οὐ γὰρ εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν λέγονται διὰ τὴν ἀπιστίαν.* | *δι απιστ.* cum ℵADD*MP 17. al sat mu ... Ti *δια απ.* cum CDcEL al mu (5 ap Scri). Item 4. 109. 115. 178. 219. Thphyl *δια την* (vide ante et. Clem71). Praeterea 47. *δι απειθειαν*, Cyrglaph393 *δια την απειθειαν.*

IV. 1. *καταλειπομενης* ut ABCDcKLMP etc ... ND* 33. 114. alvl Macar178 Thdrt *καταλιπομενης.* Praetereaque D*K* add *της* | *δοκῃ*: LMP al mu (6 ap Scri, 6 ap Mtth) Macar Thphyl *δοκει* | *εξ υμων*: 5. 56. vgsix demid al Thdrt *εξ ημων* ... 21. Thphyl om

2. *γαρ εσμεν*: C* *παρεσμ.* | *συνκ-* ut ℵAD*CD* (item vdtr Dc atque hinc etiam E) ... ς Ln *συγκ-* ut BcDbKLMP al certo pler | *συνκεκερασμενος* cum ℵ et (ut ς Gb Sz Ti) *συγκεκραμενος* (*-μενος* 114.) 31. 41. 114., item d e vgcle demid harl (Gb non aliter testatur) hal syrsch arc Cyr glaph393 (*συγκεκραμενος εν πιστει τοις ακ.*) Thdrtheveti (sed cf comm) Lcif215. Ita enim d e: *non fuit prode illis verbum auditus illos non temperatus fidem auditorum* (satis corrupte), vg *non profuit illis sermo auditus non admistus fidei ex iis* (demid etc *his*) *quae audierunt;* Lcif *non profuit illis verbum auditus non temperatus* (sic) *fidei auditorum;* syrsch *– quia non temperabatur cum fide illis qui audiverunt ipsum* ... Gb' Ln *συγκεκερασμενους* (*συνκ-* vide ante) cum ABCD*M 17vl (dubium utrum *-κεκερασ-* an *κεκρα-*) 23. 37. 57. 71. 73. 116. 137. catlxt Thdormop Euthalcod. Item Gb' *συγκεκραμενους* (48. 49. 106. 109. 120. 122. 139. 219. alsacr 13lect *-μενους*) cum DcEKLP al plus10 (qui a con-

σασιν. 3 εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. 4 εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως· καὶ κατέπαυ-

3, 11 Ps 94 (95), 11

---

latoribus citantur) Macar[178] Chr Cyr[nest 15] Thdrt Phot (apud Oec) Thphyl Oec. Accedunt alterutri harum lectionum am fu tol al (hi *non admixtis fidei ex his quae audierunt*) f (*non ammixtis fidei eorum ex his quae audierunt*) cop (*quia non confusi sunt in fide cum eis qui audiverunt*) syr[p] (*cum non admisti essent fidei qui audierant*) arm (*non conciliatos in obedientiam fidei*) aeth (*quoniam non fuerunt commixti cum fide ii qui audiverunt*). Cf etiam Ir[int 212] ubi huc respici videtur: *qui nude tantum hominem eum dicunt ex Ioseph generatum, perseverantes in servitute pristinae inobedientiae moriuntur, nondum commixti verbo* (sic Grab Mass Stier ex cdd[2]; rell *commixtum verbum*) *dei patris, neque per filium percipientes libertatem*. Sic denique Thdor[mop cat 177]: *οὐ γὰρ ἦσαν κατὰ τὴν πίστιν τοῖς ἐπαγγελθεῖσι συνημμένοι· ὅθεν οὕτως ἀναγνωστέον· μὴ συγκεκερασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκουσθεῖσιν* :: dubitare nequeo quin lectio Sinaitica huius loci mentem scriptoris recte reddat atque omnium sit verissima. Quamvis enim multa ad commendandam *συνκεκερασμενους* lectionem proferri possint, auctoritate insigni fultam illam quidem, tamen pro apta ac sana haberi nequit nisi mutatur *τοισ ακουσασιν*, ut iam antiqui senserunt; Photii enim et Theophylacti eius vocis interpretatio probanda non est; *ακουσμασιν* autem quae vox nec apud LXX nec in N. T. legitur, pro *ακουσασιν* certe a nullo codice praebetur. Antiquissimum igitur in *συνκεκερασμενους* vitium latet, quod tantum non unus a se arcebat Sinaiticus codex, toties praeter ceteros excellens. | *τοισ ακουσασιν*: D* syr[p mg] *των ακουσαντων*, item d e Lcif[215] *auditorum*, Chr[mosc 1] *τουσ ακουσαντασ* ... 71. *τοισ ακουσθεισιν*, ut Thdor[mop] legi praecepit. Similiter Thdrt[com]: *τί γὰρ ὤνησεν ἡ τοῦ θεοῦ ἐπαγγελία τοὺς ταύτην δεξαμένους, μὴ πιστῶς δεξαμένους καὶ τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει τεθαρρηκότας καὶ οἷον τοῖς θεοῦ λόγοις ἀνακραθέντας;* Iam supra adscripsimus vg[cle] am fu demid f etc habere *ex his* (*iis* vg[cle]) *quae audierunt*.

3. *εισερχομεθα* ut ℵBDEKLMP al pler d e (*intramus*) etc ... AC 17. 37* *εισερχωμεθα*, Chr[mosc 1] *ελευσομεθα*. Item f vg Primas („*verba exhortationis subiungens*") *ingrediemur*, Lcif[215] *intrabimus*. Addi licet cop. | *γαρ* cum BDEKLP al pler d e f vg syr[p] aeth Chr Euthal[cod] Cyr[glaph 394] Thdrt Dam al Lcif Primas ... ℵACM 31. 47. 73. 80. cop *ουν* ... syr[sch] ar[e] arm *autem* | *την* pri: BD* om | *καταπαυσιν* pri: Cyr[glaph] add *αυτου* | *οι πιστευσαντεσ* (3. 71. 108. *πιστευοντεσ*): P post *καθωσ ειρ.* pon | *ωσ ωμοσα*: A*[vid] om *ωσ* | *ει*: C* 17. *η* ... A o[scr] om | *καταπαυσιν μου*: C* om *μου* (suppl[b])

4. *γαρ*: 109[lat] om, iungens *καιτοι* sqq cum *ειρηκε που* etc | *εν* (17. 114. Chr[montf] et[mosco] om, item vg) *τη ημερ. τη εβδομη*: A om

Gn 2, 2 σεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ.
5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
6 ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον
3, 19 εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν, 7 πάλιν τινὰ ὁρίζει
3. 15 Ps 94 (95), 7 a ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς
προείρηται· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε
Ios 22, 4 τὰς καρδίας ὑμῶν. 8 εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν
περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. 9 ἄρα ἀπολείπεται σαββα-
τισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. 10 ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν
αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ
τῶν ἰδίων ὁ θεός.

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν,
ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ(τις) ὑποδείγματι πέσῃ τις ἀπειθείας. 12 ζῶν
γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μά-

---

5. ει (17. η): d e εἰ; D* 123. 8pe d^{ascr} o^{ascr} om

6. ευαγγελισθεντες: C*P o^{ascr} ευηγελ. | δι απ. cum ℵBDEP al pler^{vi} ... Ti δια απ. cum ACL 74. a^{ascr} Euthal^{cod} | απειθειαν ut BCL etc ... ℵ^{c}D* απιθειαν, D^{b} απειθιαν, AP απιθειαν ... ℵ* Cyr$^{loh\,425}$ απιστιαν, item f vg *incredulitatem* (contra d e Lcif^{215} *contumaciam*)

7. τινα οριζει (ℵ^{c}): ℵ* Cyr$^{loh\,425}$ οριζ. τιν. Similiter f vg *iterum terminat diem quendam* | δαυειδ ut ℵBCD*ℵ*; D^{c}E** al mu δαυιδ, ς δαβιδ cum minusc permu, ALP etc δᾶδ. Cf ad Mt 1, 1. | λεγων: 47. post χρονον pon | προειρηται (Gb″) cum ℵACD*ℵ*P 17. 23. 31. 39. 47. 57. 137. cat^{txt} d e f vg cop arm syrP (syr^{sch} *sicut supra scriptum est quod dixerit David*) Chr^{93} Euthal^{cod} Cyr$^{loh\,425}$ Thdrt Lcif^{215}. Similiter B 73. 80. 137. προειρηκεν ... ς ειρηται cum D^{c}E**KL al pler aeth (*dixit*) Dam Thphyl

8. αυτους: 49. 72. 109. 120. a^{ascr} c^{ascr} al plus^{10} αυτος vel αυτοσ ο | ιησους: o^{ascr} 61. syr^{sch} et$^{p\,mg}$ add ο του ναυη, *filius Nun* | ουκ αν: ℵ ουκ αρα, d e Lcif^{215} non, f vg *nunquam* | μετα ταυτα: c *μετ αυτα*

9. αρα usque του θεου et. ℵ^{A}: ℵ* om | απολειπεται (d e Lcif *restat*, f vg Or^{int} *relinquitur*) et. Or^{2,125} et$^{int\,4,552}$ Eus$^{ps\,606}$ Lcif^{215} etc ... ℵ *απολειται*

10. κατεπ. απο: ℵ^{c} (certe additurus erat sed mutavit consilium) D^{gr*} K^{gr*} syrP Cyr$^{loh\,425}$ et$^{amos\,315}$ add παντων (aeth *requievit ab omni*)

11. σπουδασωμεν: L -σομεν | εισελθειν: D*E* d e (non item Lcif^{215}) add αδελφοι | καταπαυσιν: syrP c.* add οι πιστευσαντεσ | τισ (ℵ^{c}): ℵ* om | P f^{secr} πεσει | απειθειασ (AP απιθειασ, D^{c} απειθιασ): D* d e αληθειασ (d e *eodem exemplo cadat a veritate*)

12. ζων: c vitiose ζω | ενεργησ (d e Lcif^{215} Ambl^{interp} dav^{2,4} ac^{saep} *validum*, f vg Hier$^{esa\,27}$ et$^{zach\,9}$ Primas al *efficax*) cum ℵACDEHKLP al omn^{vid} cop syr^{utr} rell Or$^{1,298.\ 2,813.\ 3,138}$ et^{alib} Eus$^{ps\,58.\ 189}$ et$^{eci\,211}$

χαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· 13 καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 *Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς,* 3. 1
Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. 15 *οὐ γὰρ* 2. 17 a 5, 2
ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. 16 *προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος,* 10. 22
ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

Cyr^{loh} 145. 486 et^{esa} 532 etc ... B *εναργης*, Hier^{esa} 66 *evidens* | *διϊκνουμενος* (ι *διηκνουμ.*): D^{gr} *δεικνυμενος* | *αχρι*: DE *αχρισ*, o^{acr} Epiph^{215} *μεχρι* | *ψυχης* (in ℵ suppletum ipsa prim ut^{vl} manu) sine *τε* cum ℵAB CHLP 3. 17. 47. 67** 73. 80. 108. 137. 163. b^{scr} d^{scr} k^{scr} Or$^{1,296.\ 2,813.\ 4,37}$ et^{cat} eph^{223} Euse^{clo} 187. 211 Ath^{308} et^{437} (et.^{cat} 464) Epiph^{215} Cae$^{98.\ 117}$ Chr Euthal^{cod} Cyr^{ador} 561 et^{loh} 145. 625. 871 et^{esa} 532 Thdrt Dam al; nec expri *τε* d e f vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{\text{int}\ 2,70.\ 268}$ Lcif^{215} etc ... ς (Gb^{00}) add *τε* cum D^{gr}E^{gr}K al longe plu Oec. Contra *τε* quod sequitur etiam ab interpretibus Latinis (d e Lcif Amb *artuumque et medullarum*, f vg *compagum quoque et medullarum*) aliisque expressum est. | *ενθυμησεων*: C*D* *ενθυμησεωσ*, item d e Lcif^{215} Amb$^{\text{spir}\ 820.\ 2,}$ ^{618} (*qui scrutator est animi et cogitationis*; contra$^{\text{fid}\ 4,554}$ *cogitationes cordis et secreta scrutatur animarum*) *animi* | *και εννοιων καρδιασ*: D^{gr}* *εννοιων τε καρδ.*, d e Lcif *et cogitationis cordis*

13. *κτισισ*: D^{gr}* *κρισισ* | *τετραχηλισμενα*: ALP al *τετραχιλ.*

14. *εχοντεσ*: C^{5}ℵ** praem *αδελφοι* (quod est initium lectionis ecclesiasticae, omisso *ουν*, quod et. 39. a^{acr} om)

15. *συνπαθησαι* cum ℵAB*CD*ℵ ... ς Ln *συμπα.* cum BC^{D}D^{c}EKLP al certe pler | *ασθενειαισ* ut ABCK^{sil}L etc; ℵDEHP *ασθενιαισ* | *πεπειρασμενον* (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵABDE al ut^{vl} pauc Or$^{1,223.\ 262}$ et^{2,609} Chr^{106} Dam Thphyl ... ς Gb″ Ti *πεπειραμενον* cum CKLP al pler (omnes ap Scri et ap Matth) Or$^{4,40.\ 348}$ Syn^{antioch} (ap Routh^{2,296}) Epiph$^{750.\ 1010.\ 1020}$ Nyss^{1,640} (*εκει μεν γαρ ο πεπειραμενοσ κατα* etc) et^{alib} Chr$^{\text{mosc}\ 3}$ Euthal^{cod} Cyr$^{\text{loh}\ 949}$ et$^{\text{apol}\ 185.\ 231}$ Thdrt al

16. *προσερχωμεθα*: P al plus^{20} *-χομεθα* | *ουν*: 17. om | *τ. χαριτοσ*: syrP c.* arm Chr^{106} add *αυτου*. Contra Luc^{brug} „*non subiicias pronomen eius*“. | *ελεοσ* cum ℵABC*D*KP 17. 71. 219. Antioch^{1236} ... ς *ελεον* cum C^{b}D^{c}EL al pler Chr Thdrt Dam al | *ευρωμεν* (K al *-ρομεν*): B om | *εισ*: D*E* d e *om* (d e *ut inveniamus opportunum auxilium*)

V.

1 *Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀν-*
8, 3 9, 9 *θρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ*
4, 18 *θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν,* 2 *μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν*
καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν, 3 *καὶ δι'*
αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσ-
7, 27 *φέρειν περὶ ἁμαρτιῶν.* 4 *καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν,*
Ex 28, 1 *ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθώσπερ καὶ Ἀαρών.* 5 *οὕτως*
καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ
Ps 2, 7 *λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·*

V. 1. *προσφερῃ*: LP al[2] ser Euthal[cod] *-φερει* | *δωρα τε* cum ℵACD[c](* *τε δωρα*)EK[1].P al omn[vi] syrP Epiph[760] Chr Euthal[cod] Thdrt ad h. l. et[5,51] (et ap Cyr[6,230]) et Cyr ap Thdrt[5,58] Antioch[1225] Dam al ... Ln om *τε* cum BD[b] vi; nec exprim d e f vg syr[sch] cop arm aeth

2. *επει και* ... D* *και γαρ*, d e *quoniam*

3. *δι αυτην* cum ℵABC*D*P 7. 17. 80. syr[sch] etP txt (d e *propter illam*, f vg cop *propterea*) Chr[mosc 2] Euthal[cod] Thdrt[5,51] (et. ap Cyr[6,230]) et Cyr ap Thdrt[5,58] ... ς *δια ταυτην* cum C[c]D[c]EKL al pler syrP[mg] Chr mont[f] Thdrt ad h. l. Antioch[1226] ... 73. *δια τουτο*, 10. *δια ταυτα* (vide f vg cop) | L *ωφειλει* | *περι εαυτου* cum ℵACD[c]EKLP al pler Chr Euthal[cod] Thdrt ad h. l. et Cyr ap Thdrt[5,58] Antioch[1226] Dam al ... Ln *π. αὐτου* cum BD* 219* 8[lect] 17[lect] Thdrt[5,51] (ut et. ap Cyr[6,230]) | *περι αμαρτιων* (Gb') cum ℵABC*D*P 17. 31. 47. 73. 118. 137. Chr[mosc 2] Euthal[cod] Thdrt[5,51] et Cyr ap Thdrt[5,58] ... ς *υπερ* cum C[c]D[c]EKL al pler Chr[mont[f]] Thdrt ad h. l. Antioch[1226] Dam al

4. *ουχ*: D* *ουκ* | *τις*: DE 37. post *λαμβανει* ... in B supra lineam a B[b]etc suppletum | *λαμβανει*: Procop[esa 294] *αρπαζει* | *αλλα καλουμ.* cum ℵA BC*DEK al plu Chr[116] Procop[esa 294] Dam ... ς (= Gb Sz) *αλλ* (ς *αλλα* cum minusc mu Euthal[cod] Thphyl) o *καλ.* cum C[b]L.P al sat mu Thdrt Cyr[ador 376] Phot[manich 3,12] Thphyl | *καθωσπερ* cum ℵ*AB(C*)D* 17. Cyr[apol 185] (orientales ap Cyr) Chron[165] Dam ... Ln *καθως* cum (C*) Chr Procop[esa 294] (C* *καθωσπερ ααρων* aut *καθως και ααρ.* habuit) ... ς *καθαπερ* cum ℵC[c]B[c]D[c]EKLP al pler Euthal[cod] Thdrt ad h. l. et[5,51] (et. ap Cyr[6,230]) Phot[manich 3,12] al | *και*: C*vi D* d e f vg syr[sch] Cyr apol[185] (ut ante) Chron om | *ααρων* cum ℵABCDEKLP al plu Chr Euthal[cod] Cyr[apol 185] (ut ante) Chron[165] Dam al ... ς (= Gb Sz) o *ααρ.* cum minusc mu Thdrt ad h. l. et[5,51] (non item ap Cyr[6,230]). Praeterea d e pro *καθωσπ. κ. ααρ.* habent *non quemadmodum Aaron*.

5. *ουτ. και ο χριστος*: K om | *γενηθηναι*: DE[r*] al mu (3 ap Scri, 4 ap Mtth) *γεννηθηναι* ... A 71. Cyr[hr 142] (sed cddaliq *γενομενος*) Cyr[apol 185] (ut ante) Chron[165] Phot[manich 3,12] *γενεσθαι*. Cf Phrynich[eclog 108]

6 καθὼσ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺσ εἰσ τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν 7, 17 Ps 100(110), 4
τάξιν Μελχισεδέκ. 7 ὃσ ἐν ταῖσ ἡμέραισ τῆσ σαρκὸσ αὐτοῦ δεήσεισ
τε καὶ ἱκετηρίασ πρὸσ τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου
μετὰ κραυγῆσ ἰσχυρᾶσ καὶ δακρύων προσενέγκασ καὶ εἰσακουσθεὶσ
ἀπὸ τῆσ εὐλαβείασ, 8 καίπερ ὢν υἱόσ, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν
τὴν ὑπακοήν, 9 καὶ τελειωθεὶσ ἐγένετο πᾶσιν τοῖσ ὑπακούουσιν
αὐτῷ αἴτιοσ σωτηρίασ αἰωνίου, 10 προσαγορευθεὶσ ὑπὸ τοῦ θεοῦ
ἀρχιερεὺσ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

11 Περὶ οὗ πολὺσ ἡμῖν ὁ λόγοσ καὶ δυσερμήνευτοσ λέγειν, ἐπεὶ
νωθροὶ γεγόνατε ταῖσ ἀκοαῖσ. 12 καὶ γὰρ ὀφείλοντεσ εἶναι διδά-
σκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶσ τίνα Ga 4, 3

γενηθῆναι παρὰ ἐπιχάρμῳ καί ἐστι δώριον· ἀλλ' ὁ ἀττικίζων γενέσθαι λεγέτω.

6. εν ετερω: D^{gr*}E^{gr*} add παλιν | συ: P 23. 47. 73. d e f vg syr^{p} cop basm arm Chron^{165} add ει | μελχισεδεκ (item d e cop -sedec) ... A Chr (ita ubique ut^{vi} edidit Montf.) μελχισεδεχ (item sic A 7, 1; non item alibi). Item f vg (etiam am fu demid etc) *Melchisedech*. Cf et. ad 6, 20. 7, 1 ss.

7. οσ: D* add ων (d non exprim) | δεησ. τε (exprim et. syr^{p}) ... K o^{scr} 52. 115. 121. al pauc Did$^{tri\,403}$ om τε (nec exprim d e f vg syr^{sch} cop basm arm aeth) | αυτον: 47. Did$^{tri\,4}$ Thphyl ante σωζειν pon ... 115. 8^{lect} harl* om | εισακουσθεισ: D* ακουσθεισ, sed d *exauditus* | απο τησ ευλαβειασ: d e *a metu*, Amb$^{ps\,61}$ *ab illo metu*, Vig$^{varim\,740}$ *propter timorem*, f vg *pro sua reverentia*

8. αφ cum ℵAB^{c}CD^{b}et^{c}EKLP etc ... B*D* απ

9. πασιν ante τοισ υπακουουσιν (P υπακουσασιν) αυτω cum ℵABCDEP 17. 37. 47. 57. 73. 115. 116. d e f vg cop syr^{utr} arm aeth Chr^{118} Euthal^{cod} Thdrt^{1,688} et^{5,51} (item ap Cyr^{6,280} ad anath^{10}) Antioch^{1091} Dam$^{nestor\,561}$ Thphyl ... ς Ti post τ. υπ. αυτ. cum KL al pler Thdrt ad h. l. Dam ad h. l. Oec

10. υπο του θεου: 71. 74. 115. a^{scr} 8^{lect} Thphyl om του | αρχιερευσ: 37. 71. 73. 80. 116. cop arm syr^{p} c.* add εισ τον αιωνα

11. περι: D^{gr*}E^{gr*} praem και. Similiter syr^{sch} *De hoc ipso autem Melchisedec multus nobis sermo est* etc | ο λογοσ: D*P arm om ο

12. τίνα (*quae sint elementa*): sic etiam d e f vg Or$^{int\,2,361.\,3,384}$ Aug$^{loh\,98,4}$ Hier$^{gala\,2}$ (*doceri vos* d e, *ut vos doceamini* f vg Or^{int} Hier) cop syr^{utr} aeth. Item Or^{3,781} πάλιν χρεί. ἔχουσι διδάσκεσθαι τίνα (διδασκεσθαι et. 71. 116. syr$^{p\,mg}$, vide et. Latinos), item Cyr$^{esa\,647}$ πάλιν ἐσχήκασι χρεί. τοῦ διδάσκοντοσ αὐτοὺσ τίνα et$^{ador\,359}$ πάλιν χρεί. ἔχετε τοῦ διδάσκοντοσ ὑμᾶσ τίνα. CLP interpg ante τινα, D novum stichum incipit a τινα, quemadmodum etiam B^{c}D^{c}L et ut^{vi} certe pler τίνα (hoc accentu) praebent ... Ln τινὰ, quod praeivit Oec^{com}: πάλιν χρ. ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶσ τινά. τί δὲ διδάσκειν; τὰ στοιχεῖα,

1 Co 3, 2 τὰ στοιχεῖα τῆσ ἀρχῆσ τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντεσ γάλακτοσ, οὐ στερεᾶσ τροφῆσ. 13 πᾶσ γὰρ ὁ μετέχων γάλακτοσ ἄπειροσ λόγου δικαιοσύνησ, νήπιοσ γάρ ἐστιν· 14 τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸσ διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

VI.

1 Διὸ ἀφέντεσ τὸν τῆσ ἀρχῆσ τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίασ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεωσ ἐπὶ θεόν, 2 βαπτισμῶν διδαχῆσ, ἐπιθέσεώσ τε χειρῶν, ἀναστάσεώσ τε νεκρῶν, καὶ κρίματοσ αἰω-
Isa 4, 15 νίου. 3 καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεόσ. 4 ἀδύνατον γὰρ τοὺσ ἅπαξ φωτισθέντασ γευσαμένουσ τε τῆσ δωρεᾶσ τῆσ

φησί. Item Euthal^{cod} τινᾶ ... 67** om | των λογιων et. Clem$^{683.\ 771}$ Or^{3,781} et^{4,19} etc ... D* 3. 10. 11. 108. τ. λογων. Nec aliter vertunt d e (*verborum*) f vg Or$^{int\,2,261.\ 3,864}$ Aug Hier (*sermonum*), nec magis accuratius distinguunt syr^{utr} cop arm aeth | ου στερεασ cum ℵ*B^{2} (fortasse iam^{2})C 17. f vg cop Or$^{1,245.\ 482}$ et^{2,658} et$^{int\,2,261.\ 3,865}$ Chr^{mosc} ^{2} Euthal^{cod} Cyr$^{ador\,359}$ Aug$^{ioh\,96,4}$ ... ς Ln και ου στ. cum ℵ^{c}AB*DEK LP al fere omn d e syr^{utr} arm aeth Clem$^{683.\ 771}$ Or$^{int\,2,486.\ 3,862}$ Chr^{124} Thdrt Antioch^{1164} Dam

13. δικαιοσυνησ et. Clem$^{847.\ 963}$ Or$^{1,245.\ 482}$ etc ... D*E* add εστιν (item d e f vg Or$^{int\,2,261.\ 486.\ 3,862}$ Aug$^{ioh\,96,4}$ etc, sed varie ponitur) | νηπιοσ: 17. ηπιοσ | γαρ sine additam et. Clem^{683} Or$^{1,245.\ 482}$ et$^{int\,2,261.\ 486.\ 3,862}$ Aug$^{ioh\,96,4}$ etc: D*E* d e add ακμην, *adhuc*

14. τελει. δε ut et. Clem Or et Or^{int} etc: 17. τελ. γαρ

VI. 1. λογον et. Clem^{683} etc: L add λοιπον | φερωμεθα et d e f vg Clem Or$^{int\,2,432}$ Aug$^{ioh\,96,5}$ etc ... DG^{r*}KP al aliq syr^{p} φερομεθα

2. βαπτισμων: DG^{r*} 21. 31. 71. 80. d^{scr} harl* βαπτισμον. Praeterea 47. arm aeth add τε | διδαχησ cum ℵACDEKLP al pler (43. διαδοχησ) f vg (*baptismatum doctrinae*) etc ... Ln διδαχην cum B; item *baptismorum doctrinam* (e *doctrina*) d | αναστασεωσ τε cum ℵACD^{c}EKL al omn^{vi} d e f vg cop basm syr^{utr} arm aeth etc ... BDG^{r*}P om τε | νεκρων: DG^{r*} χειρων

3. ποιησομεν cum ℵBKL 17. al plu d e f vg Chr^{121} Thdrt$^{txt\,577}$ (sed vide post) Thphyl Ambp$^{oenit\,2}$ ... Gb^{r} ποιησωμεν cum ACDEP al plus^{35} arm Chr^{mosc} Euthal^{cod} Thdrt$^{com\,578\,bis}$ Dam. Illustrat Thdrt his: και τουτο ποιησωμεν – τῷ ἄνω προσήρμοσε „διὸ ἀφέντεσ – φερώμεθα.“ καὶ τοῦτο ποιήσωμεν – ἀντὶ τοῦ „σπουδάσωμεν“, „ἐπιθυμήσωμεν“ etc | επιτρεπη: LP al$^{4\,scr}$ 114. Oec επιτρεπει

ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου 5 *καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος,* 6 *καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.* 7 *γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις τεκτὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ·* 8 *ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.*

9 *Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν.* 10 *οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς* 1 The 1, 3
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες.

---

4. *γενηθεντας* (Or^{3,207} et^{4,248} sem, et.^{4,322}; item^{1,388} sem et^{378} *γενομενοις*): A 37. al^{8} scr *γεννηθεντ.*

5. *θεου ρημα* et. Or^{3,207} et$^{4,322.\ 378.\ 388}$ etc ... P *ρημ. θεου*, item Tert$^{pudi\ 20}$ *et verbum dei dulce gustaverunt* | *δυναμεις τε μελλοντος αιωνος* (d e *et virtutes futuri saeculi*, f vg *virtutesque saeculi venturi*) ... Tert$^{pudi\ 20}$ *occidente iam aevo* (*δύναι ἤτι μέλλ. αἰῶνος? δυνα[μεισ τε μελλο]ντος αιωνος*, ut exciderit versus in exemplari papyraceo?)

6. *παραπεσοντας*: D^{gr*} *-ντος* | *παραδειγματιζοντας*: DE *-ζοντεσ* (d e *recrucientes in eis filium dei et populare* sic)

7. *επ αυτης* et. Or$^{1,177\ bis}$ etc ... B^{8} 213. 219** *επ αυτην*, 1. 4. 13^{lect} *επ αυτη* | *ερχομενον* (Antioch^{1107} *επερχ.*) *πολλακισ* cum ℵBDKP 37. 116. d e (*bibens venientem in se saepe imbrem*) (cop syr^{utr}) Chr^{165}, item Or$^{int\ 2,264}$ (*venientem saepius super se bibens imbrem*) ... ς *πολλακ. ερχομ.* cum ACKL al pler f vg (*saepe venientem super se bibens imbrem*) arm Epiph^{494} Chr^{146} Euthal^{cod} Cyr$^{esa\ 180}$ Thdrt Dam al Or$^{int\ 2,54}$ ... Or$^{1,117\ sec}$ *η πιουσα γη τον επ αυτης ερχομ. υετον πολλακισ*, b^{scr} Antioch^{1107} *πολλ.* ante *τον επ αυτης*, item Tert$^{pudic\ 20}$ *qui bibit saepius devenientem in se humorem*, Or$^{1,117\ pri\ loc}$ *γη η πιουσα τον επ αυτ. ερχομ. υετ.* omisso *πολλ.* (sed Ruf^{interpr} *quae bibit frequenter super se ven. imbr.*) | *δι ουσ και* et. Or^{1,117} Cyr$^{esa\ 180}$ Tert$^{pudi\ 20}$ etc ... D* 120* c^{scr} d^{scr} d e f vg Or$^{int\ 2,54.\ 264}$ cop syr^{sch} (non itemP) arm aeth om *και* | *του θεου*: D*E* 46. 73. d^{scr} Dam Thphyl om *του*

9. *αγαπητοι* et. N^{c} ... N* 1. 73. syr^{utr} aeth *αδελφοι* | *κρεισσονα* cum ℵA BCD^{c}LP 3. 17. 72. al mu (4 ap Scri) Euthal^{cod} ... ς *κρειττονα* cum D*K 37. al plu. Cf ad 7, 7 et alibi.

10. *τησ αγαπησ* cum ℵABCD*K*P 6. 17. 31. 37* 47. 67** 73. 137. 179. d e f vg basm syr^{utr} ar^{e} arm aeth Chr^{12,5} Euthal^{cod} Antioch^{1169} Thphyl Hier$^{lovin\ 2}$ ... ς (= Gb Sz) praem *του κοπου* cum D^{c}E**KL al pler cop Chr$^{119.\ 150}$ Thdrt Dam Oec :: cf 1 The 1, 3 | *ησ*: B^{8} *ην* | *και διακονουντεσ* (f vg *et ministratis*) ... D* *διακονουντεσ*, item d e *et audimus* (praecedit *ministrando sanctis*)

11 ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, 12 ἵνα μὴ νωθροὶ
γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονο-
μούντων τὰς ἐπαγγελίας. 13 τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ
Gn 22. 16. 17 θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσεν καθ' ἑαυ-
τοῦ, 14 λέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πλη-
θυνῶ σε· 15 καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.
16 ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐ-
τοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· 17 ἐν ᾧ περισσό-
τερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας

---

11. ενδεικνυσθαι (D* ενδικν.): A ενδιγνυσθαι, C* ενδειγν. | τ. πληροφο-
ριαν: 17. add της πιστεως | αχρι (73. 80. μεχρι) τελους: 31. 37. om

12. νωθροι: LP al νοθρ. Iidem sic iam 5, 11. | γενησθε: 17. γενησεσθε
| δια πιστεως: D*K* 3. δια της πιστ. | και μακροθυμιας (d e et pa-
tientiam) et. Dbetc: Dgr* inepte κ. μακροθυμουντας | κληρονομουν-
των: 3. 106. 108. 120. κληρονομησαντων | τας επαγγελιας: K om
τας

13. ειχεν μειζονος: 17. Didtri 75 μειζ. ειχ. | ομοσαι: LP 17. al ωμοσαι

14. ει μην cum NABD*KP 17. 23. 31. 47* 71. 137. Didtri 75 Dam. Item
CDbLcorr ει μη. Item d e f vg Ambfid 2 Primas nisi (addit Prim „nisi
in hoc loco affirmative ponitur pro certe sicc pro quia") ... ς ἢ μὴν (L*
ἡμῖν, Euthalcod ἥμην) cum KL* al pler Chr Euthalcod Cyresa 378 et
glaph 71 Thdrt Thphyl (ad h. l. τὸ γὰρ ἢ μὴν ἀντὶ τοῦ ὄντως μὴν
σημαίνει) Oec (ἢ μήν, τουτέστιν ὄντως μήν); item syrP certe (syrsch
cop aeth non expri) :: scripturam ει μην confirmat etiam Etymolog.
M. p. 416. ἢ μήν, ὄντως δή. τὸ ἢ σύνδεσμος βεβαιωτικός, τὸ μὴν
σύνδεσμος παραπληρωματικός. Paullo post: ἢ ἐπίρρημα ὁρκικόν,
ὅπερ καὶ διὰ διφθόγγου γράφεται· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, ὄν-
τως καὶ ἀληθῶς. Ceterum et. Gen 22, 17 A et edd unc pler (B hiat)
ει μην praebent.

15. ουτως: Kcorr Chrmosc 2 Cyrglaph 71 ουτοσ

16. ανθρωποι sine μεν cum NABD*K*P 47. 52. Euthalcod Cyrglaph 71;
nec aliter d e f vg syrutr arm basm ... ς (Gb0) Ti add μεν cum CDc
K**KL al pler cop aeth Chr Thdrt Dam al | και πασης αυτοις αντι-
λογιας (D*etc syrutr αντιλογ. αυτ) περασ εισ βεβαι. ο ορκοσ (f vg
et omnis controversiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum): d
corrupte et omnique controversiae eorum novissimum in observationem
(pro obfirm-?) iuramdum intervenit

17. εν ω: Dgr* εν τω | περισσοτερον (d e primum, f vg abundantius): B
περισσοτερωσ | βουλομ. ο θεοσ et. Eusdem 177. 228 Cyrglaph 71 Chron
440 etc ... DE 3. 4. cattxt 518 d e f (non item vg) ο θεοσ βουλομ. |
επιδειξαι et. Eusdem Cyrglaph Chron etc ... A 47. 115. Thphyl επι-
δειξασθαι | κληρονομοισ: 37. praem κλητοισ | τησ επαγγελιασ: Eus
dem 228 τησ βασιλειασ, ibidem 177 plane om

τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, 18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι τὸν θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος, 19 ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, 20 ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

VII.

1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ Gn 14, 18 ss
τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς

---

18. *δια* et. Eus^{dem} $^{177.\ 223}$ $^{etps\ 555}$ $^{etmai\ 4,77}$ Didtri^{168} Cyr$^{hr\ 144}$ etc ... $^{Dgr^*}$ *μετα* | *τον θεον* cum $\aleph^*$ACP 17. 52. Eus$^{ps\ 555}$ $^{etmai\ 77}$ Didtri^{168} $^{et^{403}}$ Chr^{160} Cyr$^{glaph\ 71}$ Thdrt$^{4,124\,8}$ Chron^{440} ... ς Ln Ti *θεον* cum BDEKL al pler Eus$^{dem\ 177.\ 223}$ Cyr$^{hr\ 144}$ Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{4,84.\ 185}$ Photmani^{3,19} Dam Thphyl | *εχωμεν*: KLP 37. 114. 115. al$^{3\ scr}$ Eus$^{dem\ 177\ cod}$ Chr$^{mosc\ 3}$ *εχομεν* | *καταφιγοντες* et. Did Cyr^{glaph} Chron etc (Eus$^{dem\ 223}$ *προκαταφ.*) ... 39. 57. 73. 116. $^{o\ scr}$ al plus^{5} Chr$^{mosc\ 1**}$ Thdrt ad h. l. (non item alibi) *καταφεύγοντες*. Libere Cyr$^{hr\ 144}$ pro *οι καταφ. κρατ.* etc sic: *οι χριστον ιησουν υιον θεου καταδεχομενοι*.

19. *εχομεν*: DE al pauc *εχωμεν* | *ασφαλη* cum $^{\aleph BD^b et^c EKL}$ al omn^{vid} Euthal^{cod} etc ... Ln Ti *ασφαλην* (Ln *ἀσφαλήν*, Ti *ἀσφαλῆν*) cum AC D^*P :: istiusmodi formae sunt *αστεραν* $\aleph^*C$ Mt 2, 10; *χειραν* L Mt 9, 18 et cdd minusc Mt 12, 13 et Lc 6, 8; item A^* al pauc Mc 1, 41; G^{mg} al pauc Mc 3, 1. et minusc aliq 3, 8; $\aleph^*AB$ al Io 20, 25; *αντιοχειαν* C Act 6, 5; *διαν* DEHLP** al Act 14, 12; *ωρεαν* L He 10, 21; *νυγιην* L Io 7, 23; *συγγενην* AB^*D^* Ro 16, 11; *μονογενην* D^* He 11, 17; *δειχθενταν* D He 8, 5. Quibus ex locis intellegitur, passim dubium non esse quin ex recentiore usu fluxerint, aliquoties vero posse antiquissimae scripturae reliquias videri. Quae cum ita sint, cautius visum est exemplis quae vidimus omnibus a recipiendis illis formis abstinere; nec magis hoc loco invitis quos sequi solemus $\aleph B$ recipere consentaneum est. | „χαταπετασματος" non est in B, sed ex errore conlatoris Bentleiani fluxit.

20. *ιησους* et. f vg Orint^{3,90} Primas ... D^*E^* d e add *χριστος* | *μελχισεδεκ* (et. d *-sedec*, errat Sabatier): f vg (sed non am) *Melchisedech* (fu *Melci-*)

VII. 1. *μελχισεδεκ* (*-sedec* et. d): A *-σεδεχ*. Item f vg (et. fu demid al pler, sed non am) *Melchisedech*. | *του υψιστου* (et. ς Gb Sz) cum $\aleph AB$ CDEKLP al plu (omnib 12 ap Scri) Clem^{627} Eus$^{dem\ 177}$ ex^{cod} $paris$ (fluct igitur lectio) etc ... ς^{e} om *του* cum minusc vix mu | *ο συναντησας* ut C^*LP al pler (nullus aliter ap Scri) Euthal^{cod} etc ... $\aleph ADC^{3}DEK$ 17.

4 *τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν,* 2 *ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων*
ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης,
ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, 3 *ἀπάτωρ,*
ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ
διηνεκές.

2 4 *Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν*
ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. 5 *καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευεὶ*
Num 18, 21 ss *τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν*
κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξελη-

---

ος συναντ., atque sic edidit Lu | *βασιλεων*: 96. 1095r add *οτι εδιωξεν τους αλλοφυλους και εξειλατο λωτ μετα πασης αιχμαλωσιας* | *κ. ευλογησ. αυτον*: D*E* 61. d e add *και αβρααμ* (61. om) *ευλογηθεισ υπ* (61. *απ*) *αυτου* omisso *αβρααμ* seq, cuius loco in D Wetstenio *αυτω* prima manu scriptum fuisse videbatur; tale quid adfuisse olim certe ex d verisimile fit, ubi est *cui et decimam omnium divisit eam*

2. *ω*: Dgr* o | *και*: am fu cop om | *απο παντων* (B *παντος*): ℵ 47. Chr 171 et ex^{mosec} etiam^{172} Thdrt^{4,87} (non ad h. l.) post *εμερισεν* pon; D* ℵ* om *απο*, nec aliter d e f vg *cui et decimas* (d e *decimam*) *omnium divisit* | *αβρααμ*: D*E* d e om; sed vide ad v. 1. ... syrP c.* add *patriarcha* | *δε και*: ℵ 109. 114. 178. c^{ser} d^{ser} tol all^{achm} cop arm om *και*, Thdrt om *δε*, item 49. d e om *δε και*

3. *αφωμοιωμενος* cum ℵABK al pler Epiph^{711} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... Ti *αφομοιωμ.* cum CDELP 1. 47. 109. 113. | *διηνεκεσ*: h. l. per mirum errorem ed. Compl add *εν ω οτι και του αβρααμ προετιμηθη*, quae ex notatione capitum Euthalii inrepserunt

4. *πηλικος* (et. D^{c}E): D* *ηλικος* | *ουτος*: Dgr*Egr* 67** om | *ω και* cum ℵACD^{c}E**KLP al om^{vl} f vg (et. am fu** demid harl^{sil} all^{achm}) syrP arm Chr^{174} Euthal^{cod} Cyrglaph^{63} Thdrt Dam al Augen ad litt ^{10} ... Lu om *και* cum BD*K* d e fu* tol all^{achm} syr^{sch} (libere vertit *ω και* v. 2.) cop basm (basm hiat v. 2) Primas Quaest^{2077} | *αβρααμ* (c^{ser} om) *εδωκεν*: A 37. 73. 116. *εδωκ. αβρα.* Libere f vg *dedit de praecipuis Abrahae* | *ακροθινιων* ut ℵB(sed* *ακροθινειων*)DEK etc ... AC^{2} (* latet)LP al fere^{20} *ακροθηνιων*

5. *λευει* cum ℵB(*ει* instauravit et. B^{3})CD* 47., item basm (ut etiam v. 11 sah) ... ς Lu *λευι* cum AD^{b}et^{c}EKLP al pler cop Euthal^{cod} etc | *ιερατειαν* ut ℵBCKL al pler ... ADEP al aliq *ιερατιαν* | *αποδεκατουν* cum B(*ουν* instauravit etiam B^{3})D* ... ς Lu (ignorans D*) *αποδεκατοι ν* cum ℵACD^{b}et^{c}EKLP al omn^{vl} etc :: cf Mt 13, 32 ubi ex B*D *κατασκηνουν* recepimus. Ex inscriptione affert Krüger gramm. l. l. § 32. *στεφανοιν*, 1 Pe, 15 ℵ habet *φειδοιν*, *ζηλοῦν* cod. Vat. ad Ign^{cPP} apud Dress^{332}. |

λυθότασ ἐκ τῆσ ὀσφύοσ Ἀβραάμ· 6 ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενοσ ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰσ ἐπαγγελίασ εὐλόγηκεν. 7 χωρὶσ δὲ πάσησ ἀντιλογίασ τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονοσ εὐλογεῖται. 8 καὶ ὧδε μὲν δεκάτασ ἀποθνήσκοντεσ ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενοσ ὅτι ζῇ. 9 καὶ ὡσ ἔποσ εἰπεῖν, διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευὶσ ὁ δεκάτασ λαμβάνων δεδεκάτωται· 10 ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸσ ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσισ διὰ τῆσ Λευειτικῆσ ἱερωσύνησ ἦν, ὁ λαὸσ γὰρ ἐπ' αὐτῆσ νενομοθέτηται, τίσ ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀα-

---

τουτ εστιν: B suppletum in margine habet, a B^{a} demum ut^{vl} | οσφυοσ (d e *semine*, f vg *lumbis*): D^{gr*} οσφρυοσ

6. αβρααμ cum ℵBCD*E* 17. 23. 57. 109. $al^{g^{b}}$ ... ς (Gb^{o}) Ti praem τον cum AD^{b}et^{c}E**KLP al pler Chr Thdrt Dam al | ευλογηκεν (D^{*} 109. ηυλ.) cum ℵBD*et^{c}EKL 17. al pler Thdrt Dam Thphyl; item Ln ηυλογηκ. cum D^{*} 109. ... ACP 19. 39. 47. 73. Chr^{175} $Euthal^{cod}$ ευλογησεν (A 39. ηυλογ.) | ο δε μη usq ευλογηκεν: aeth *quem sperare iussit*, ita ut ab οσφυοσ αβρααμ (v. 5.) ad δεδεκατ. αβρααμ transiluisse videatur

7. ελαττον: 17. ελασσον

9. και ωσ εποσ ειπειν (C*D^{gr*} ειπεν): d e *et quemadmodum dicam*, f vg *et ut ita dictum sit*, Augsen ad litt 10 *et sicut oportet dicere* | δι αβρ. cum ℵBD*E* 37. 47. 73. c^{ser} ... ς Ti δια αβρ. cum ACD^{c}E**KLP al pler Chr Thdrt Dam al | λευισ cum ℵ^{c}BC* basm, item A Euthal^{cod} λευισ ... ℵ*C^{3}D* 47. λευι. Item ς λευι cum D^{c}EKLP 17. al pler cop Chr Thdrt Dam al, nec aliter (*Levi*) d e f vg | ο δεκατασ λαμβανων: 71. om

10. αυτω: P αυτον, basm *Abraham* | μελχισεδεκ (de *Melchisedech* h. l et infra vide ad 7, 1. 5, 6.) cum ℵBC*$\dot{b}$* 47. 73. 118. 121. 219* 2^{lect} $Chr^{mosc\,3}$ ... ς Ti ο μελχ. cum AC^{c}D^{c}EKLP al pler $Chr^{mont\,f\,176}$ $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al

11. ει μεν: CL*P η μεν | λευειτικησ cum ℵBDE (basm του λευι) ... ς Ln λευιτικ. cum ACKLP al omn^{vl} etc | ιερωσυνησ: DELP al pauc ιερο- | ην: B om | επ αυτησ (Gb') cum ℵABCD*E*LP 17. 31. 37. 46. 73. 118. $Cyr^{glaph\,64}$ ... 39. 71. 114. 115. 116. k^{ser} o^{ser} al aliq $Euthal^{cod}$ Thphyl επ αυτην ... ς επ αυτη cum D^{c}E**K al longe plu Chr Thdrt Dam Oec | νενομοθετηται cum ℵABCD*P 17. 21. 31. 47. 73. 118. 121. al pauc $Euthal^{cod}$ Cyr^{glaph} ... ς νενομοθετητο cum D^{c}EKL al pler (39. 115. 219* k^{ser} al ενομοθ.) Chr Thdrt Dam al | τισ (D^{c} ησ?): $D^{gr*}E^{gr*}$ add γαρ | και ου (P μη) κατ. τ. ταξ. ααρ. λεγεσθαι: aeth om, sed eorum loco habet *quod sane dixerit*

ρὼν λέγεσθαι; 12 μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης
καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. 13 ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυ-
λῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστη-
ρίῳ· 14 πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν,
εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. 15 καὶ περισ-
6, 6 σότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ
ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, 16 ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης
Ps 109 (110), 4 γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. 17 μαρτυρεῖται
γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

18 Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐ-
τῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος,
ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.

---

12. ιερωσυνης: DELP al ιερο- | και νομου: B om

13. λεγεται (d e *in quo enim haec dicitur*, f vg *in quo enim haec dicuntur*): D^{gr*} λεγει | προσεσχηκεν cum ℵBDEKL al pler Chr^{185} Euthal^{cod} Thdrt Dam etc (Thphyl οὐδεὶς προσέσχηκε τουτέστι προσέστη. Oec τὸ γὰρ προσέσχηκεν ἢ προσέστη νοήσεις ἢ προσέσχεν) ... Gb$''$ προσεσχεν cum AC 17. 19. 20. 80. Item P 71. k^{scr} μετεσχεν, a^{scr} o^{scr} μετεσχηκεν (-κε a^{scr}). Latini (d e f vg) *praesto fuit*.

14. ο κυρ. ημων: 17. 31. add ιησους | περι ιερεων ουδεν (Gb$'$) cum ℵ* (sed pon ουδεν post μωυσ., item 137.)et^{c}ABC*D*EP 17. d e (*de sacerdotibus nihil*) arm Euthal^{cod}. Item ουδεν περι ιερεων 47. f vg sah cop (hi^{2} *nihil dixit de sacerdote*) Chr^{182} codd Cyr$^{glaph\ 64}$ ... ς ουδεν περι ιερωσυνης (L al ιερο-) cum D^{c}KL al pler syr^{utr} aeth Chr^{182} mon^{tf} Thdrt Dam al. Item περι ιερ. ουδεν C^{c}D^{b} | μωυσης cum ℵBCKP al longe plu (omn 12 ap Scri) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz sed nulla caussa reddita) μωσης cum ADEL al mu

15. κατα την: B om την | ομοιοτητα (L ομοιωτητ.): P ομοιωσιν. Vertit Primas ad h. l. *ordinem*.

16. σαρκινης cum ℵABC*D*LP 17. 34. 41. 74. 80. 109. 137. 219* 238. a^{scr*} al plus^{10} (item H in titulo ubi est ὅτι παύσεται ἡ τοῦ ἀαρ. ἱερωσύνη ἡ ἐπὶ γῆς οὖσα· ἵσταται δὲ ἡ οὐράνιος ἡ χυ ἐξ ἑτέρου γένους, οἱ κατὰ σάρκα, οὐ διὰ νόμου σαρκίνου) Dion^{alex} ap Front Duc^{295} (est paul samos quaest^{7}) Chr^{12,257} ex$^{mosc\ 3}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 64}$ Dam ... ς (= Gb) σαρκικης cum C^{corr}D^{c}EK al longe plu Chr^{185} (item post 257 mon^{tf}) Thdrt Thphyl Oec :: cf ad Ro 7, 14. 1 Co 3, 1.

17. μαρτυρειται (Gb$''$) cum ℵABD*E*P 17. 31. 67** 73. 80. 118. sah cop basm syr^{utr} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 64}$ Thphyl. Latinorum *contestatur* (d e f vg) videtur et ipsum passive accipiendum. ... ς μαρτυρει cum CD^{c}E**KL al pler arm aeth Thdrt Dam Oec | γαρ: 17. δε | συ: D^{c}E** KP al^{10} add ει, item d e f vg sah cop basm syr^{utr} aeth

18. προαγουσης: D^{gr*} προσαγουσης

19. επεισαγωγη: D^{gr*} επεισαγωγης | εγγιζομεν: A 31. -ζωμεν

20 καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, — οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, 21 ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα· — 22 κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. 23 καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· 24 ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην, 25 ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. 7, 17 8, 6

26 Τοιοῦτος γὰρ ὑμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος

20. *οι μεν γαρ χωρ. ορκωμοσιασ*: D*E* 2. 21. d e syrP om (transilientes ab *ορκωμοσιασ* ad *ορκωμοσιασ*), item aeth om *οι μεν* usq *ιερεισ γεγοντεσ*, totum versum sic reddens: *quoniam non fuit absque iuramento.* | *ορκωμοσιασ*: LP al ορκομ- bis, iidem sic v. sq et v. 28.

21. *μετα* cum א*DEKLP al pler (120. δι') Eus$^{dem\ 177}$ Dam Thphyl Oec. Item אcB*C Euthal^{cod} *μετ* ... Ln *μεθ* cum ABe 37. k^{scr} Cyr$^{hr\ 144}$ Chr Thdrt | *μεταμεληθησεται*: inepte Mai de B, vide editionem meam | *συ*: DcE**KP 36. 39. 43. 115. al Eus$^{dem\ 223}$ (non item^{177}) add *ει*, item it vg rell :: cf ad v. 17. | *εισ τον αιωνα* (haec ipsa א* om, אc suppl) absque additam cum א*BC 17. 80. f vg (et. am fu demid harl tol omn lachm, sed non hal al?) sah basm arm Euthal^{cod} Amb$^{fug\ saec\ 3}$ ... ς (Gb^{o}) Ln add *κατα την ταξιν μελχισεδεκ* cum אcADEKLP al pler d e hal cop syr^{utr} aeth Eus$^{dem\ 177.\ 223}$ Chr Thdrt Chron^{92} Dam al Primas :: vdtr ex v. 17. fluxisse.

22. *τοσουτο* cum א*ABCD*P (sed D*P *τοσουτω*) 17. 23. 39. 115. Ath^{366} cod (teste Wtst; in ed. vero bened. non memoratur) ... ς *τοσουτον* cum אcDcEKL al pler Ath^{366} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *και κρειττονος* cum א*BC* Dam (:: cf *και* 8, 6) ... ς Ln Ti om *και* cum אcC'D EKLP al omn^{vl} Ath^{366} Chr Thdrt Thphyl | *ιησους*: LP 109. o *ιησ.*

23. *γεγονοτεσ* ante *ιερεισ* cum אBLP (א om) al fere omn f vg basm cop (*facti sunt sacerdotes plures*) syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln post *ιερεισ* cum ACDE 17. d e Chr$^{mosc\ 1}$ Cyr$^{ador\ 422}$ et nest^{74} | *δια το θαν.* et. Eus$^{dem\ 224}$ et (fluct lectione)^{177} Cyr^{bis} etc ... P 114. Eus$^{dem\ 177\ cod}$ *δια τω θαν.*

24. *ιερωσυνην* (LP al Eus$^{dem\ 223}$ *ιερο-*): D* *ιερατιαν*

26. *και επρεπ.* cum ABDE syr^{utr} arc Eus$^{dem\ 224}$ ... ς (= Gb +; Sx per incuriam ex Gb in textum recepit) om *και* cum אcKLP al omn^{vid} it vg cop arm aeth (basm h. l. mutilus, hinc non satis constat de lectione) Bas$^{1,\ 181}$ Chr^{190} Euthal^{cod} Thdrt al | *ακακοσ*: A add *και* | LP *υψηλωτεροσ*

τῶν οὐρανῶν γενόμενος, 27 *ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην,*
ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
5, 3 9, 7. 12 *ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυ-*
τὸν προσενέγκας. 28 *ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιε-*
ρεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ
τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

VIII.

1 *Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα*
ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς, 2 *τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν*
8, 1 *ἔπηξεν ὁ κύριος, οὐκ ἄνθρωπος.* 3 *πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσ-*
φέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται, ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι
καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. 4 *εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν*

---

27. οι *αρχιερεισ*: D^{gr*} o *αρχιερευσ*, item Chr$^{mosc\,1}$ *ωσπ. και ο αρχιερευσ* | *θυσιασ*: DEP 47. 73. 178. 19^{lect} d e Chr$^{mosc\,1*}$ Thdrt^{cod} Amb$^{fd\,s}$ Aug$^{pecc\,mer\,1}$ *θυσιαν* ... 4^{lect} f om (Bas^{1,181} *προσφερ. θυσιασ*, Chr $^{mosc\,1}$ *αναφ. θυσιασ*) | *προσενεγκασ* cum ℵA 17. 73. 80. Cyr$^{nest\,93}$ (Chr ap Wtst) ... ς Ln Ti *ανενεγκασ* cum BCDEKLP al pler Chr^{191} Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: vdtr ad *θυσιασ αναφερειν* accommodatum

28. *ανθρω. καθιστ. αρχιερ.* (basm cop *καθιστ. ανθρω. αρχιε.*) ... D *καθιστ. ιερεισ* (D^{c} *αρχιερ.*) *ανθρω.*, item d e *constituit sacerdotes homines* | *υιον*: 47. *ιησουν* (quod scribi solet $\overline{ιν}$, quemadmodum nec raro *υιον* per $\overline{υν}$ exprimitur)

VIII. 1. *επι τοισ* (et. Eus$^{dem\,224}$) ... A *εν τοισ* | DE 37^{*vl} Eus$^{dem\,224}$ (exc cod^{oxon}) *μεγαλοσυνησ* | *εν τοισ ουρανοισ* (37. *-νιοισ*, 47. *εισ τον ουρανον*): et. Eus^{dem} ex$^{ed\,paris}$ et$^{ps\,175}$ ... 17. harl* (*in excelsis*) basm Eus$^{dem\,224}$ ex$^{ed\,gaisf}$ *εν τοισ* (Eus om) *υψηλοισ*

2. *ουκ ανθρωπ.* cum ℵBD^{a}E* 17. d e Eus$^{dem\,224}$ (fluct lectio) et$^{ps\,175}$ Chr cat^{218} ... ς (Gb^{0}) praem *και* cum AD^{c}E**KLP al pler (et. cat^{txt} et$^{com\,214}$) f vg cop basm syr^{utr} arm aeth Eus^{dem} (vide ante) Chr^{199} (sed aliter cat^{218}) ^{200} Euthal^{cod} Cyr$^{fd\,111}$ Thdrt Chron^{443} Dam al

3. *δωρα τε* ut ℵABDEKLP etc ... d e f vg syr^{utr} cop basm etc non exprim *τε* (nec fere solent exprimere) | *και τουτον*: in ℵ *και* suppletum supra lineam ab ipso* vel^{a}, om etiam d e | *προσενεγκη*: KLP al mu *-γκει* (h^{scr} al^{2} *-γκοι*)

4. *ουν* cum ℵABD*P 17. 73. 80. 137. d e f vg cop Euthal^{cod} ... ς (= Gb' Sz) Ti *γαρ* cum D^{c}EKL al pler syr^{P} arm Chr Thdrt Dam al (syr *et si*, aeth^{utr} *sic si quidem*, sed *sic* cum aeth^{PP} ad ea quae praecedunt tra:endum) | *γησ*: 69. 177. c^{scr} 3p^{e} Thdrt praem *τησ* | *ουδ'*: 17. *ουκ* |

ἱερεύς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα, 5 *οἵτινες* 10, 1
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς Ex 25, 40
κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· ὅρα Act 7, 44
γάρ φησιν ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· 7, 22
6 *νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός* 11
ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. 7 *Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας*

ιερευσ: 31. 37. 116. *αρχιερευσ* | *των προσφεροντων* cum ℵABD*E*P 17. 67** 73. 187. d e f vg cop arm aeth^{ro} Euthal^{cod} ... ς (Gb^{00}) praem *των ιερεων* cum D^{c}E**KL al plr syr^{utr} aeth^{hPP} Chr Thdrt Dam al (sed 116. Chr$^{mosc\,2}$ Dam om *των*) | *νομον* cum ℵ*AB 17. 57. 80. al^{12}gb Thdrt ... ς *τον νομον* cum ℵ^{c}DEKLP al plr Chr Euthal^{cod} Dam al | *τα δωρα*: L post *των προσφεροντ.* pon, item syr^{sch} cop aeth

5. *υποδειγματι* et. Or$^{1,611.\ 2,563.\ 3,242}$ et^{alib} (43. Or^{1,171} ed et^{3,167} *υποδειγμασι*) Eus$^{dem\ 193}$ et$^{ps\ 176}$ etc ... ℵ *δειγματι* | *μωυσησ* cum ℵBKLP al plu (10 ap Scri, 1 *μωσ-*) ... ς (= Gb Sz ut 7, 14) *μωσησ* cum ADE al sat mu | *ὅρα γάρ φησιν* (sic et. Ln, nisi quod post *φησιν* distinxit) ... ς *ὅρα γὰρ, φησὶ.* (Quam rationem confirmat Euthal^{cod}, in quo est *ὅρα γὰρ φησὶν.*) Ceterum *γαρ* nec it vg (*Vide inquit*) nec interpretes alii (exc syrP) exprimunt. | *ποιησεισ* (Gb″) cum ℵABDEKLP al plu (11 i. e. omn ap Scri) Or^{1,170} Eus$^{praep\ 502}$ et$^{ps\ 176}$ Euthal^{cod} etc ... ς (= Sz) *ποιησησ* cum minusc mu. Reddunt d e *facis*, f vg *facito*. Apud Or$^{int\ 2,927}$ est: *in quibus dixit deus ad eum: Facias omnia secundum formam eorum* etc. | *δειχθεντα*: DE *-νταν*. Praeterea d e f vg post *σοι* pon (*quod tibi ostensum est*). | Gb Sz (*οἵτινεσ - ὄρει*), item Ln (*Ὅρα - ὄρει*)

6. *νυνι* cum ℵADbetcEKLP al omn^{vl} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. al ... Ln *νιν* cum BD* Ath^{366} Antioch^{1214} Dam$^{imagg\ 241}$ | LP *διαφοροτερασ* | *τετυχεν* cum ℵ*AD*KL 80. 116. Ath^{366} (sed$^{cdd\ 8}$ *-χηκεν*) Euthal cod (sed scriptum est *ετυχεν*) Thphyl Oec ... ς *τετευχε* cum ℵ^{c}BDCE al plu Dam ad h. l. ... P 17. 47. 73. 74. ^{ascr} al^{15} fere Ath^{edd} Chr^{302} Thdrt Antioch^{1214} Dam$^{imagg\ 241}$ *τετυχηκεν* :: cf de his formis Phrynich ^{395}: ubi est *τετυχηκεν* a grammaticis praeceptum esse, *τετευχε* inferioris Graecitatis dicentibus. Formae vero „grammaticis ignotae" *τετυχε* passim inventae ipse Lobeckius exempla addidit. | *και κρειττονοσ* cum ℵABDbetcLP al pler d e f vg (et. am fu etc) syr^{utr} cop Ath ^{366} Chr Euthal^{cod} Thdrt^{cod} Antioch^{1214} Dam ad h. l. al ... D*K 87. 69. 72. 73. 80. al^{5} vg^{ms} lachm arm Thdrt Dam$^{imagg\ 241}$ om *και*, hinc Gb^{0} | ℵ^{a} suppl *διαθηκ. εστ. μεσειτησ* (sic et. BD*) *ητισ επι κριττο*, quae ℵ* (ut etiam 17.) praetermiserat | *εστιν διαθηκησ*: ℵ^{a}KP al pauc *διαθη. εστ.*

7. *αμεμπτοσ*: ita etiam D^{b}et^{c}, item E^{ms} (in ipso textu praeteriit, scripturam quippe codicis D* non adsequutus. Scripserat autem D^{gr}* inepti quid, nec nisi per coniecturam Wtst *αναιτια* voluit; cf ed. meam. In d e f vg est *si illud prius culpa vacasset.*) | *δευτερασ*: D* *ετερασ*

Ier 31 (38), 31—34 ἐζητεῖτο τόπος. 8 μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, 9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος.
10, 16 10 ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
2 Co 6, 16 αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. 11 καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,

---

8. αυτους cum $\aleph^{*}$ AD*KP 17. 39. 114. 137. Euthal^{cod} Thdrt, item Chr $^{cat^{216}}$ *οὐκ εἶπε μεμφόμενος δὲ αὐτήν, ἀλλὰ μεμφόμ. δὲ αὐτοὺς λέγει.* Cf et. d e f vg *vituperans eos.* ... ς Ti αυτοις cum $\aleph^{c}$BD^{c}KL al pler Dam ad h. l. et$^{imagg\ 241}$ al; item Chr^{203} ubi eadem verba quae ex cat hausimus habentur, nisi quod pro αὐτὴν et αὐτοὺς legitur αὐτῇ et αὐτοῖς. | και επι τον ... D* om επι. Habet d *disponam domum israhel et domu iuda* (d e bis *domum* teste Sab.)

9. ην εποιησα: 47. 66^{mg} 73. syr$^{p\ mg}$ Thdrt Dam$^{imagg\ 241}$ Thphyl (non item Phot$^{manich\ 2,12}$ i. e. apud Wolf^{56}) ην διεθεμην :: ex LXX | εν ημερα: B 34. εν ημεραισ | μου (et. ς et ς^{e} 1633 etc): ς^{e} 1624. (ut etiam 37*) om | εκ γησ: D^{gr}E^{gr} 43. εκ τησ | ην εποιησα et επιλαβομενου μου et. f vg *quod feci* et *qua adprehendi.* Contra d e *quale fecit* et *qua adprehendit.*

10. αυτη η διαθηκη sine μου cum $\aleph$BKLP al omn^{vl} d e f vg syr^{utr} cop basm rell Chr Euthal^{cod} etc ... Ln add μου c. AD^{gr}E^{gr} :: μου etiam in LXX editum ex B etc, sed $\aleph$A etc om | επι καρδιαν αυτ. c. $\aleph^{*}$K 70. 219* g^{scr} f vg (hi^{2} *in corde*) aeth Clem^{60} Chr$^{cat\ 590}$ et$^{591\ sem}$ ... B επι καρδια εαυτων (B^{2} dedit ἑαυτων. Videtur καρδιαεαυτων confusis C et ∈ litteris ex καρδιασαυτων ortum) ... ς Ln Ti επι καρδιασ αυτ. c. $\aleph^{c}$ADKL al pler Chr^{205} Euthal^{cod} Thdrt Dam al; item P 31. επι καρδιαισ α. Item *in cordibus* d e Prim; agnoscuntque pluralem etiam syr utr cop arm :: LXX^{ed} ex AB ac pler επι [τασ] καρδιασ, pauci minusc επι [του] στηθουσ καρδιασ αυτων. Unus $\aleph$ επι καρδιαν. | επιγραψω: B γραψω :: ut LXX^{od} ex B allis pler; $\aleph$A al επιγραψω | μου in $\aleph$ ex μου factum, ipsa prima ut^{vl} manu

11. διδαξωσιν: D^{c}E e^{scr}? Chrmosc^{2} Cyr$^{glaph\ 46}$ διδαξουσιν | τ. πολιτην (B* πολειτην) cum $\aleph$ABDEKL al longe plu (7 ap Scri) d e cop basm syr^{sch} et$^{P\ txt}$ arm Chr^{edd} et$^{cat\ 590}$ Thdrt Dam (:: sic etiam LXX ex ed^{vat} et $\aleph$, sed A al permu pp mu hoc loco αδελφον, post vero πλησιον) ... ς (= Gb Sa) τ. πλησιον cum P al sat mu f vg syr$^{P\ mg}$ aeth Chr$^{206\ mont}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\ 46}$ Thphyl | αυτου pri: D* εαυτου |

λέγων· γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ
ἕως μεγάλου αὐτῶν. 12 ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐ- 10, 17
τῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. 13 ἐν τῷ
λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ 8
γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

IX.

1 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον Ex 25 ss
κοσμικόν. 2 σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία 40, 3 ss etc

αυτου sec: D*E 46. d e om | ειδησουσιν: D* ειδεσουσιν, B* ειδουσιν (B² ειδησουσιν), Clem⁸⁹ ειδονται | απο μικρου sine αυτων cum ℵABD* KP 2. 17. 29. 31. 38. 52. 73. 80. l^scr o^scr d e f vg basm arm Clem⁸⁹ Chr²⁰⁶ et^cat⁵⁹⁰ Euthal^cod Cyr^glaph⁴⁶ ... ς (sed Gb⁰⁰) Ti add αυτων cum D^cL al pler syr^utr cop aeth Thdrt Dam Thphyl Oec :: LXX^ed habent αυτων ex NB etc, sed A al pp mu om | αυτων post εως μεγαλου: 73. syrP cop basm Clem⁸⁹ om

12. ιλεως: KLP al¹⁰ (2 ap Scri) ιλεος | και των αμαρτι. αυτων sine additam cum ℵ*B 17. 23. f vg cop basm syr^sch aeth ar^e Clem⁸⁹ (και ιλεως, φησιν ο θεος, εσομαι αυτοις και των αμαρτ. αυτ. ου μνησθω) Prim. Item sed ανομιων pro αμαρτιων. 109. Chr^cat⁵⁹⁰ Euthal^cod (ut cdd² etiam apud LXX). Similiter Cyr^glaph⁴⁶ ιλε. εσομ. ταις αμαρτιαις αυτ. και των ανομιων αυτ. ου μη μνησθ. ετι) ... ς Ln Ti add και των ανομιων αυτων cum ℵ^cADEKLP al pler (47. ανομιων tum αμαρτιων, item Chr²⁰⁶ mont^f; 37. κ. τ. ανομ. αυτου omissis οτι ιλεως usq αμαρτ. αυτ.) d e syrP arm (Chr) Thdrt Dam al :: vdtr additam ex 10, 17 fluxisse ubi non fluct, nisi forte invitis testibus nostris statuendum est etiam apud LXX olim inventum esse additamentum | μνησθω: 17. μνησθησομαι

13. εν τω: L ap Treg om τω | το δε: D^gr* το τε

IX. 1. ειχε ut ℵBL etc; Ln Ti ειχεν ut DEP etc (A hiat). Ceterum ΕΙΤΕ in ed. Rom. nuperrima vitium est, cf N. T. meum Vaticanum in append. p. XI sq. | και cum ℵADEKLP al pler d e f vg syrP arm (aeth *Atque primum testamentum* etc) Chr²¹² Euthal^cod etc ... B 3. 38. 52. 115. a^scr* b^scr* k^scr al (et. cat^txt²¹⁰) syr^sch cop basm Thphyl om (238. al pauc basm om etiam ουν) | η (D* om) πρωτη sine additam cum ℵABDEKLP al³⁵ f vg basm syr^utr arm Chr²¹² Cyr^ador²³⁸ Cosm^gall 11,463. 583 Phot ap Oec⁵⁷⁹ Dam al (d e mirum in modum corrupte: *prior eius iustitia constitutionis cultura sanctum* [e *secundum* teste Sab] *saecularem*. Contra f vg *prius iustificationes culturae et sanctum saeculare*. Vg^cod marlan super *prius* notatum habet *testamentum vel tabernaculum*. Vix probat in hac re Or^int 2,162 *Tabernaculum enim factum est primum, in quo erat* etc.) ... ς (= Gb Sz) add σκηνη cum 47. 73. 74. 80. 137. 139. a^scr al plu (37. η πρωτη εκεινη, al pauc aeth η πρω.

καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια. 3 μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, 4 χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαΞα 10, 4 θήκης, 5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβεὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. 6 Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, 7 εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, 8 τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν

διαθηκη) cop Euthal^{cod} Thdrt | λατρειασ: D^{Gr*} και λατριασ | το τε: D^{Gr*} το δε (arm expri τοτε)

2. κατεσκευασθη: 17. κατεσκευασται | εν η η τε: D^{Gr*} om η alterum | αρτων: B basm aeth add και το χρυσουν θυμιατηριον (vide ad v. 4 eosdem testes) | αγια: B praem τα. Praeterea ς (sed non ς^{e} Gb Sz) ἁγία ut 37. cat^{ixt} etc; scripturam vero ἅγια, ut D^{e} 17. 47. al plu^{vid} (6 ap Scri), confirmat Thdrt ad h. l. προπαροξυτόνως ἀναγνωστέον, τὰ ἅγια· οὕτω γὰρ ἡμᾶς διδάσκει νοεῖν τὸ ἕτερον ὄνομα. Dedimus autem αγια sine additam cum ℵBD^{c}KLP al omn^{vl} f vg syr^{utr} cop sah basm arm aeth Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 838}$ Thdrt etc ... AD*E d e Or int^{2,102} (vide et. ad v. 3) add αγιων. Hinc Ln edidit ἅγια. ἁγίων. (hac interpunctione)

3. αγια αγιων cum ℵ*AD*E al pler (P 47. αγια των αγ., item cop basm) arm Chr Euthal^{cod} Cyr$^{ador\ 838}$ Thdrt Dam al ... ℵ^{c}BD^{c}KL 5. 11. 46. τα αγια των αγιων. Hoc loco Or$^{int\ 2,102}$ tantummodo *sanctum*.

4. χρυσουν εχουσα θυμιατηριον και: B basm aeth nil nisi εχουσα (ℵ* χουσα omisso ε), vide ad v. 2. | παντοθεν: 47. πανταχοθεν | η βλαστησασα: B 37. om η | πλακεσ (L -καισ): K** πλακαι (ex πλακεσ correctum)

5. υπερανω δε αυτησ: D*E* υπερ δε αυτην (-τησ E), d e *super eam*, f vg *superque eam* | χερουβειν cum BD^{c}E. Similiter AP 37. Chr$^{mosc\ 2}$ χερουβειμ. Item ℵD* d (e?) am fu al^{1achm} sah basm Primas χερουβιν ... ς χερουβιμ cum KL al pler f vg^{cle} (et. demid al) cop Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | δοξησ ut ℵABDEKLP etc ... Gb Sz per incuriam praem τησ. Addunt vero D* d e και. | κατασκιαζοντα: AP 17. 80. κατασκιαζον, et al^{2} -αζων | εστιν: ℵ* ενεστιν

6. κατεσκευασμενων: L*P 37. al aliq κατασκ.

7. ο αρχιερ.: in A additur ο articulus (ab ipso* vid) supra lineam | υπερ εαυτου: L* 47. υπ. αυτου

ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, 9 *ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι* 8, 1
προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, 10 *μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.*

11 *Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγα-* 10, 1
θῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, 12 *οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.* 13 *εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων*

---

8. *μηπω πεφανερωσθαι* (d e f vg *nondum propalatam* [d *-tum*] *esse sanctorum viam*): D* *μηπωσ πεφανερωσαι* | *ετι*: DGr* *επι*

9. *ητισ* (Prim „*quae*: subaudi *res*") ... D*E d e add *πρωτη* (sed d e corrupte *qui priori parabula*) | *ενεστηκοτα*: 17. *αρεστηκοτα*, 73. 114. 179. *εστηκοτα* ... 23mg 31. 37. 46. 73. 80. 115. 116. al[2] scr al pauc Chr mosc[3] (non monif[215. 216]) add *καθεστηκειν* | *καθ ην* (Gb' Sz) cum ℵAB D* 17. 23* 27. 67** 71. 73. 137. f vg. Agnoscunt etiam Chr (*τουτέστιν ὁ τύποσ γέγονε καθ' ὃν δῶρά τε καὶ* etc) Dam (qui verba Chr[1] repetit) Oec (*καθ' ἣν παραβολὴν καὶ καθ' ὃν τύπον* etc) Primas („subauditur *parabolam* sive *figuram*") ... ς (= Gb' Sz) *καθ ον* cum DcEKLP al pler d e (sed hl[2] corrupte *in timore in quo* etc) Euthal[cod] Thdrt (non apte sic editum videtur in Chr et Dam) Thphyl | *θυσιαι*: DGr* *-σιαν*

10. *και προμασιν*: 47. om | *βαπτισμοισ* sine *και* cum ℵ*AD*P 6. 17. 27. 31. 73. 80. 137. 178. d e sah cop syr[sch] arm aeth ar[e] Euthal[cod] Cyr ador[347] ... ς (= Gb[00] Sz) add *και* cum ℵcBDcEKL al pler f vg (hl[3] *et iustitiis carnis usque - inpositis*) basm syrP Chr Thdrt Dam al | *δικαιωματα* (et. Gb'' Sz) cum ℵABP 6. 17. 27. 31. 73. 80. 137. 178. cop syr[sch] arm ar[e] Euthal[cod] Cyr[ador347]; item *δικαιωμα* D* d e (hl *iustitia carnis usque - inposita*) sah ... ς (= Gb'' Sz) *δικαιωμασιν* cum DcE KL al pler f vg syrP Chr Thdrt Dam al | Dc *μεχρισ*

11. *παραγενομενοσ*: 37. *-γεναμενοσ* | *μελλοντων* cum ℵADcEKLP al omn vi f vg cop basm syrP mg arm aeth Eusps[50] et[176] Cyr[hr144. 196] Euthal cod Cyr[ador347] Ps-Ath[401] Thdrt Procl[485] Dam al, item Chr[217] (et.mosc[2] et[1*]; sed[cat223] *γενομενων* nec aliter Mutianus vertit) ... Ln *γενομενων* cum BD* d e syr[sch] etP txt arpetrop Chr[mosc1**] et[int] et[cat] | ALP 17. 37. 114. 115. al[2 scr] *τελειωτεραν*

12. *εισ τα αγια αιωνιαν* etc: d e *in sanctis aeternis*, item Dion[alex] contr paul samos[295] *εἰσ τὰ ἅγια καὶ αἰώνια* (pergens *λύτρωσιν εὑράμενοσ*). Praeterea ℵ* *εισ τα αγια* per incuriam et ante et post *εφαπαξ* habet, sed priore loco delevit[a]. | *εισ τα αγια*: P add *των αγιων* | *ευραμενοσ* (et. ς et ς[e] 1633. etc) cum ℵAKLP al pler (omnes 12 ap Scri) Dion alex l. l. Eusps[176] Chr[217] Euthal[cod] Thdrt Dam ... D* 27. 44. 80. al fere[10] Chr[cat223] Thphyl Oec *ευρομενοσ*

καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους
ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, 14 πόσῳ μᾶλλον τὸ
αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν
ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων
1 The 1, 9 εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι.
24 15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θα-
νάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ πα-
ραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κλη-
ρονομίας. 16 ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ
διαθεμένου· 17 διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε
Ex 24, 8 as ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. 18 ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵμα-

---

13. *τραγων κ. ταυρων* cum ℵABDE 30. 39. 47. n^{ser} d e f vg cop basm syr^{sch} ar^{e} Cyr$^{ador\,407}$ Thdrt Primas ... ς *ταυρ. κ. τραγ.* cum KLP al pler syrP arm aeth Ath^{523} Did$^{tri\,395}$ Cyr$^{hr\,199}$ Chr^{218} Cyr$^{fid\,73}$ Euthal cod Dam al Amb$^{luc\,9,1410}$ et$^{spir\,sa\,1,18,621}$ | *κεκοινωμενους* et. D^{b} et^{c} ... D^{gr*} *κεκοιμημενους*

14. *ποσω*: 14. 17. *πολλω* | *του χριστου*: Did$^{tri\,395}$ *ιησου* | *αιωνιου* cum ℵ*ABD^{c}EKL al longe plu syr^{utr} arm Ath^{523} Did$^{tri\,153}$ Chr$^{cat\,224}$ Thdrt ... ℵ^{c}D*P al^{20} fere d e f vg cop basm Did$^{tri\,395}$ Chr^{218} Euthal^{cod} Cyr fid^{73} Dam *αγιου* | *καθαριει*: 179. 238. a^{ser} Did$^{tri\,235}$ Ath^{523} *καθαρισει* | *υμων* cum ND^{c}EL al longe plu f am fu tol all^{achm} basm syrP arm aeth Ath$^{523\,edd\,2}$ Did$^{tri\,395}$ (*τας καρδιας υμων απο συνειδησεως πονηρας*) Chr et^{ixt} et^{com} item^{mosc} et^{cat} (sed Mutianus vertit *nostram*) Mac$^{all\,7,178}$ Dam ... Gb'' Ln *ημων* cum AD*KP 44. 47. 67. 72. 120. 139. 140. h^{ser} al pauc d e vg^{cle} demid all^{achm} syr^{sch} cop ar^{e} Ath^{523} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,73}$ Thdrt al | *απο*: ℵ 238. add *των* | *θεω* (et. Clem ^{536}): D* *τω θεω τω* | *ζωντι* sine additam cum NDEKL al pler d e f vg syr^{utr} basm arm aeth Clem al mu ... Ln add *και αληθινω* cum AP 21* 31. 66^{mg} cop Chr$^{218\,bis\,com}$ (*εισ το λατρευειν θεω ζωντι, φησι, και αληθινω*) Mac$^{all\,7,178}$ Thphyl :: ex 1 Thess 1, 9.

15. *διαθηκης καινης*: 17. 37. 116. Chr$^{225\,com}$ d e f vg *καιν. διαθηκ.* | *μεσ. εστιν*: 17. add *ιησους*

17. *μηποτε* cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al omn^{vl} etc (d e *quoniam nondum valet dum vivit*, f vg *alioquin nondum valet dum vivit*) ... ℵ*D* *μη τοτε*, item Isid^{4,118} qui addit: *τὸ μήποτε τότε ἐστί, μιᾶσ λειραίασ ἐνὶ στοιχείῳ ὑπό τινων ἴσωσ ἀμαθῶσ προστεθείσησ· οὕτω γὰρ εὗρον καὶ ἐν παλαιοῖσ ἀντιγράφοισ. οὐ γὰρ ἂν θείῳ πνεύματι κοσμηθεὶσ – εἰσ τοὐναντίον περιετράπη· ἐπειδὴ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενοσ, μετὰ θάνατον βεβαιοῦται. εἰ δὲ μή ποτε κέοιτο, εἰσ τὸ μὴ τὸν τόνον ἀναπεμπτέον, ἀλλ' εἰσ τὸ μήποτε, ἵνα μηδαμῶσ.* Cf et. Thphyl: *ἐρωτηματικῶσ τοῦτο καὶ ἀνάγνωθι καὶ νόησον.* Item Oec: *κατ' ἐρώτησιν ἀνάγνωθι.* Atque sic, i. e. *διαθέμενοσ;* Ln et Tl, non item ς Gb Sz etc. | Cf ad hunc versum et sqq Epiph^{695} (haer. Manich.): *φασί ησι·*

τυσ ἐγκεκαίνισται. 19 λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον
ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λιβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν Nm 19, 6
τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε
τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, 20 λέγων· τοῦτο τὸ Ex 24, 8 Mt 26, 28
αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. 21 καὶ τὴν
σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως
ἐράντισεν. 22 καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν Lv 17, 11
νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. 23 ἀνάγκη οὖν
τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι,
αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. 24 οὐ
γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀλη-

διαθήκη δὲ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία ἐστί, διὸ καὶ ἡ πρώτη ἄνευ αἵματος
οὐκ ἐγκέκτο. ἔλαβε γὰρ μωϋσῆς τὸ αἷμα τῶν τράγων καὶ ἐρράντισεν
αὐτὸ τὸ βιβλίον καὶ τὸν λαόν. διὰ τοῦτο καὶ ἡ δευτέρα ἐπὶ τῷ θα-
νάτῳ τοῦ σωτῆρος ἐδόθη διαθήκη.

18. *οθεν* (D$^{bet c}$): D* *οδεν* | *ουδ* cum ℵP al sat mu^{vl} (differunt tantum 5 ap Scri, neglexit Mtthaei) Dam ... Ln Ti *ουδε* cum ACD$^{bet c}$(Gr* *ουδεν*)EL b al plu Chr Thdrt | *η πρωτη*: D*E* d e add *διαθηκη* | *εγκεκαι–* ut ℵADE ... ς Ln *εγκεν–* ut CK^{sil}LP al certe pler

19. *πασης*: K 46* om ... D* Chr^{227} *πασης της* | *νομον* cum ℵ*D^{c}EKP al longe plu Chr Dam al ... Ln praem *τον* cum ℵ^{c}ACD*L 17. 21. 47. 71. 73. 113. 115. 120. g^{scr} k^{scr} cat^{txt} Chr^{mosc1} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl :: infra v. 22. non fluct; cf et. ad 8, 4. | *υπο*: D^{Gr*} om | *μωυσεως* cum ℵCDEKL al plu (sed mu *-σεος*) ... ς (sed Gb Sz ut 7, 14.) *μωσεως* cum AP al sat mu | *και των τραγων* cum ℵ*AC (DE d e *τ. τραγ. κ. τ. μοσχ.*) 80. Euthal^{cod} Thdrt^{cod}. Item ς omisso *των* cum P 17. 37. 47. al longe plu Thdrt^{ed} Dam al. Item (d e) f vg rell (praeter syrr) ... ℵ^{c}KL 46. 121. k^{scr} syr^{utr} Chr^{227} plane om | *μετα*: 37. *μεθ* | P *υσωπου*, item f am fu al *hysopo* (non item d e vg^{cle}) | *εραντισεν* cum ℵACDEKL 17. 47. d^{scr*} f^{scr} al aliq Euthal^{cod} ... ς *ερραντ.* cum P al plu

20. *λεγων*: P *-γον* | *ενετειλατο*: C 1^{lect} *διεθετο* (:: cf LXX Exod. 24, 8.)

21. *εραντισεν* cum ℵACD*KL 17. 47. f^{scr} o^{scr} al aliq ... ς *ερραντ.* cum D^{c}EP al plu (Euthal^{cod} *ερ* exeunte versu, *ραντ.* ineunte)

23. *καθαριζεσθαι*: D^{Gr*} 67** cop (non item basm) *καθαριζεται* | *αυτα δε*: 17. *αυτα τε* | *παρα ταυτας* cum ℵACD$^{bet c}$KLP al pler etc ... D^{Gr*} *παρ. ταυτης*, 3. 14. 109. 115. 1^{scr*} *παρ. ταυτα*, 73. 118. (et. ed. Compl.) *παρ. ταυταις*

24. *αγια* post *εισηλθεν* (37. *προσηλθ.*) cum ℵAP 17. 37. 118. Euthal^{cod}. Ita et. Ln$^{ed\ min}$ ... ς Ln$^{ed\ mai}$ ante *εισηλθ.* cum CDEKL al pler d e Nyss$^{resurr\ 2,240}$ Chr Thdrt Dam al. Libere vv pler, ut f vg *in manufactis sanctis* (ita am fu tol demid al; vg^{cle} *manufacta sancta*) *Iesus introiit*; Or$^{int\ 2,226}$ *in sancta manufacta introivit Iesus* (sed^{2,50} *in manu-*

θυσῶν, ἀλλ' εἰσ αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, 25 *οὐδ' ἵνα πολλάκισ προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺσ εἰσέρχεται εἰσ τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ·* 26 *ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκισ παθεῖν ἀπὸ καταβολῆσ κόσμου, νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰσ ἀθέτησιν ἁμαρτίασ διὰ τῆσ θυσίασ αὐτοῦ πεφανέρωται.* 27 *καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖσ ἀνθρώποισ ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσισ,* 28 *οὕτωσ καὶ ὁ Χριστόσ, ἅπαξ προσενεχθεὶσ εἰσ τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίασ, ἐκ δευτέρου χωρὶσ ἁμαρτίασ ὀφθήσεται τοῖσ αὐτὸν ἀπεκδεχομένοισ εἰσ σωτηρίαν.*

X.

Col 2, 17 8, 5 9, 9 ∞ 1 *Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμοσ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖσ αὐταῖσ θυσίαισ*

---

facta sancta intravit Iesus). | *χριστοσ* sine articulo cum ℵAC*D* 17. 71. 118. arm Euthal^{cod} ... ς Ti *ο χρι.* cum C^{c}D^{b}et^{c}EKLP al pler Ath ^{351} Ps-Ath^{401} Nyss$^{l.\,l.}$ Chr Cyr$^{glaph\,325}$ Thdrt ad h. l. et^{1,163} et^{alib} Dam al | *εμφα-* ut ℵCD^{c}KLP etc ... AD* *ενφα-* | *υπερ ημων* (et. Or$^{int\,2,126.\,248}$ Ath^{351} Nyss etc): C 17. *υπερ υμων*

25. *ουδ*: C 238. a^{scr} al *ουδε* ... P *ου γαρ* | *προσφερῃ*: LP al pauc *-ρει* | *εισ τα αγια*: ℵ^{c} 37. 71. 73. 116. 40^{lect} k^{scr} sah basm (non cop) arm aeth Chr$^{234.\,250}$ add *των αγιων*

26. *πολλακισ* (d e *aliquoties*, f vg *frequenter*): D$^{gr\,c}$E^{gr} (scripsit *πολλά* omissa *κισ* syllaba) *πολλα* | *παθειν*: 47. 120. sah basm aeth *αποθανειν* | *νυνι* cum ℵACP 37. 39. 47. 73. (L^{sil}) Or^{1,250} Chr^{234} Euthal^{cod} ... ς *νυν* cum DEK(L ?) al pler Chr^{237} Thdrt Dam al | *τησ αμαρτιασ* cum ℵAP 17. 73. sah basm cop ... ς Ti *αμαρτιασ* cum CD^{c}EKL al pler Or^{3,699} Chr$^{234.\,237}$ Thdrt Dam al. Item d e f vg etc ... D$^{gr\,*}$ Aug^{pecc} meretr^{1} *αμαρτιων*, Or^{1,250} *των αμαρτιων*

27. *τουτο*: 47. *ταυτα*

28. *ουτ. και* cum ℵACDEKLP al longe plu (omn 12 ap Scri) d e f vg syr utr sah basm cop arm aeth Chr^{237} Euthal^{cod} Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz) om *και* cum minusc vix mu | *εισ το* (17. om *το*): P *εισ των* | *ανενιγκειν*: P *-εγκαι* | *οφθησεται*: 47. ante *χωρ. αμαρτ.* | *απεκδεχομενοισ*: C* *-μενοι*, D* *εκδεχομενοισ* | *εισ σωτηριαν* sine additam cum ℵCDEKL al pler d e f vg sah cop basm syr^{sch} aeth Chr Thdrt Dam^{txt} Aug$^{pecc\,mer\,1}$ ... Lnedmin add *δια πιστεωσ* cum AP 31. 47. 73. 40^{lect} floriac hal syr^{p} Euthal^{cod} (sed cruce rubra ante *δια πιστ.* adposita). Item 37. 57. 61. 71* 80. 116. 118. al pauc arm praem eadem. Cf et. Dam ad h. l. *ἐν δὲ πρώτῃ, φησίν, ὥφθη εἰσ τὸ ἆραι τὰσ ἁμαρτίασ ἡμῶν· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ οὐκέτι οὕτω φανεῖται, ἀλλὰ σώσων τοὺσ εἰσ αὐτὸν πιστεύσαντασ.*

αἷς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι· 2 ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ

X. 1. *ουκ αυτην*: 47. *ουκ αυτων* | *αινταισ*: 37. *αυτων* ... 2. 30. 41. 43. 52. 74. 109. a^{scr*} al^{4} ^{scr} al aeth Dam om | *θυσιαισ* sine additam cum ACDEHKL al omn^{vl} d e f vg syr^{utr} reli Or$^{int\,2,696}$ etc ... NP add *αυτων* | *αισ* cum D*HL 73. 137. k^{scr} Chr$^{mosc\,1}$ et^{1,814} Euthal^{cod} ut^{vl} Thdrt, item (accuratissime enim reddunt *hostiis quibus offerent*) d e. Eandem lectionem confirmare videntur li qui *αισ* post *-σιαισ* plane om A 2. 7* 17. 47., item syr^{utr} arm (syr^{sch} *In ipsa enim lege umbra erat - ; propter hoc quum in omni anno eadem sacrificia offerrentur, nunquam potuerunt* etc; syrP *Quum umbram enim habeat lex –, quolibet anno eisdem victimis offerunt indesinenter, quae nunquam possunt* etc; item arm *αι ουδεποτε*). Edidit autem Ln$^{ed\,min}$ *θυσιαισ* sine *αισ* aut *αισ* ... ς Ln$^{ed\,mai}$ *αισ* cum NCDcKP al pler Chr^{839} Dam al. Item *αισ* vel *αισ* f vg basm cop aeth | *ουδεποτε*: A** praem *αι*, quod ex syrP arm iam adnotavimus. Dicitur vero etiam 31. (omisso *αισ*?) *αι* h. l. inserere. | *δυναται* cum D*et^{c}EHKL al sat mu d e f vg basm cop Chr ad h. l. Thdrt Oec (*ὁ νόμος τοῦτ' ἔστιν*) Or$^{int\,2,696}$ ... Gb' Ln *δυνανται* cum NACD^{b}P 17. 37. 47. 67** 73. 80 109. 116. al^{30} fere (7 ap Scri) Chr$^{mosc\,3}$ et^{1,814} Euthal^{cod} Dam Thphyl. Ei lectioni favere videtur Thdrt^{com}: *πολλάκις γάρ φησι θυσίας καὶ τὰς αὐτὰς κατ' ἐνιαυτὸν προσφέροντες τελειῶσαι τοὺς κατὰ νόμον πολιτευομένους οὐ δύνανται.* Inprimis vero huc facit Thphyl: *εἴπερ ἰσχὺν εἶχον αἱ νομικαὶ θυσίαι, οὐκ ἂν διηνεκῶς προσεφέροντο· ἅπαξ γὰρ προσενεχθεῖσαι καὶ ὠφελήσασαι ἐπαύσαντο ἄν. νῦν δὲ – πρόδηλον ὅτι ἠσθένουν τελειῶσαι – – τὸ δὲ δύνανται εἰ καὶ τὰ ἀντίγραφα ἔχουσι μετὰ τοῦ ν, ἀλλ' ὅμως εὗρον παραγραφὴν* (notam in margine) *χωρὶς τοῦ ν, τοῦτο γράφειν ἀξιοῦσαν. σκιὰν γὰρ ἔχων, φησίν, ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. καὶ ἀληθῶς γε, ὅσον κατὰ τὸ τῆς γραμματικῆς ἀκριβείας ἀκόλουθον, οὕτω δεῖ ἔχειν τὴν γραφήν, ἵνα μὴ σολοικισμὸς ἀνακύψῃ. ἐπειδὴ δὲ τῇ γραφῇ τεχνολογιῶν οὐδεὶς λόγος, καὶ οὕτως αὐτὸ νοήσωμεν ὡς τὰ ἀντίγραφα ἔχουσιν. οὐδέποτε γὰρ δύνανται, οἱ προσφέροντες δηλαδή, τελειῶσαι τοὺς προσερχομένους.* Contra quam explicationem recte observatum est nusquam ab auctore huius epistulae sacerdotes dici non posse perficere hominem, sed lex atque sacrificia (cf infra v. 11.). Ceterum Ln hac interpunctione usus est (in utraque editione): *σκιὰν γὰρ ἔχων - τῶν πραγμάτων. κατ' ἐνιαυτὸν – θυσίαις* (ed^{mai} add *ἄσ*) *προσφέρουσιν, εἰς – τελειῶσαι· ἐπεὶ* etc. | *τελειωσαι* (D^{c} *τελεωσαι*) et. Or$^{int\,2,696}$ *facere perfectos* (ut f vg *perf. facere*): D*E* d e *καθαρισαι* (*emundare*)

2. *ουκ* (et. ς Gb Sz) cum NACDEH**KLP 17. al longe plu (11 ap Scri, 10 i. e. omn exc 13^{lect} ap Mtthaei; L *ουκ αν επαυ* in rasura habet) d e (hi^{2} *nam nec*) am fu harl* tol (*nonne*) all^{acchm} cop basm aeth (arm *ει μη*) Chr Euthal^{cod} Thdrt (non contra est comm: *διὰ τοῦτο τέλος ἐπιτίνα λαμβάνει ὡς οὐ δυνάμενα συνειδῆσιν καθαρὰν ἀποφῆναι.*) Thphyl Oec ... ς^{e} om cum H* al non mu (ut 74. 137. a^{scr} 13^{lect}; al

τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ
κεκαθαρισμένους; 3 ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνι-
αυτόν· 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρ-
Ps 39 (40), 7—9 τίας. 5 διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· θυσίαν καὶ προσ-
φορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι, 6 ὁλοκαυτώματα
καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας· 7 τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω, ἐν
κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι ὁ θεός τὸ θέ-
λημά σου. 8 ἀνώτερον λέγων ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ ὁλο-
καυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας,

---

pauc ut c^{ser} *επει και*) f vg^{cle} demid hal harl** syr^{sch} et (licet a syr ^{sch} differat) syrP (uterque quidem satis libere) ar^{e} Primas. Ceterum praecepit Thphyl: *κατ' ἐρώτησιν ἀνάγνωθι*, item Oec. Consentit tol (*nonne*). | *ετι*: D* cat^{txt} d e Chr^{239} om | *τους*: D^{Ger*} add *δε* (d e *qui observantes semel purgati*, f vg *cultores semel mundati*) | *κεκαθαρισμενους* cum ℵDEHKP 17. 23** 37. 39. 68. 71. 118. 116. Euthal^{cod}, item (ut Ln edidit) AC *κεκαθειρισμ.* . . . . ς Ti *κεκαθαρμενους* cum L al pler Chr Thdrt Dam Thphyl Oec

3. *εν αυταις*: H *εν αυτοις* | *κατ ενιαυτον*: D*E* 61. 8p^{e} o^{ser} d e f vg arm add *γινεται*

4. *ταυρων κ. τραγων* cum ACDEHKLP al fere omn d e f vg cop syr^{utr} arm^{cdd} aeth Eusdem^{385} Chr^{239} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... ℵ 37. basm arm^{zoh} *τραγ. κ. ταυρ.* :: cf 9, 13 | *αφαιρειν*: ℵ *αφιρειν* (item ℵ 109.), „sed ρ ex λ ipsa prima manu factum videtur"; L b 73. 106. 108. Chr mosc^{1} *αφελειν*

5. *σωμα*: syrP^{mg} *aures*, quae lectio est editionis Hebraicae a testibus nonnullis etiam ad Graeca translatae. Cf Thdor^{mop} cat^{332} (ap Frl^{166}): *ταῦτα μὲν εἴρηται τοῖς ἐν βαβυλῶνι πρὸς τὸν θεὸν βουλομένοις εἰ-
πεῖν ὅτι θυσίας με οὐκ ἀπῄτησας, ἀλλὰ μόνον τὸ ὑπακούειν σου καὶ
τὸ θέλημά σου ποιεῖν· καὶ εἰ εὐθυμοῖεν, τὰ τῆς ἐπανόδου λοιπὸν
ἀναμφίβολα ἦν· μεταλλάξας οὖν αὐτὴν ὡς ἐκ προσώπου τοῦ χριστοῦ
ταύτῃ φησίν, ἀντὶ τοῦ ὠτία, σῶμα εἰπών κατηρτίσω μοι.*

6. *ολοκαυτωματα*: DE^{Ger} d *ολοκαυτωμα* | *ηυδοκησας* cum ACD*^{a}HP 37. 73. 120. Euthal^{cod} ... ς *ευδοκ.* cum ℵD^{c}EKL al pler Chr Thdrt Dam al

7. *ιδου*: D* syr^{sch} add *εγω*, item d e ante *ecce* | *ηκω* et. ℵ^{a}: ℵ* om | *γεγραπται*: D^{Ger*} add *γαρ* | *ο θεος* (19. 46. 114. e^{ser} fu aeth Chr$^{mosc\,2}$ add *μου*): ℵ 109. 179. 219* f^{ser} harl* om; al pauc (2^{ser}) aeth post *το θελ. σου* pon

8. *ανωτερον*: P 71. 115. 121. Chr^{239} (non^{247}) *ανωτερω* | *λεγων*: in A *ων* recentiore manu scriptum est | *θυσιας και προσφορας* (Gb') cum ℵ* ACD*P 17. 23. 57. d e f vg sah cop syr^{sch} ar^{e} arm Cyr$^{ador\,348}$ (Orlnt ^{4,643} „secundum quod et propheta dicit: *Hostias et oblationem noluisti nec placita sunt tibi*") ... ς *θυσιαν κ. προσφοραν* cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler syrP aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *περι αμαρτιας*: DK d e harl* *πε. αμαρτιων* | *ουδε*: 73. a^{ser} Cyr^{ador} *ουτε* ... 17. *ουτε μην* | *ηυδο-*

αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται, 9 τότε εἴρηκεν· ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ, 10 ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· 12 οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, 13 τὸ

12, 2 etc
1, 13 etc

Ps 109(110),1

κησας cum AD*P 37. 73. 109. 115. 120. Euthalcod Cyrador 348 Thdrt ... ς ευδοκ. cum ℵCDcKL al pler Chr Dam al | νομον cum ℵAC 17. 37. 46. 47. 71. 73. 116. Chr Euthalcod Cyrador Thdrt ... ς (Gb0) praem τον cum DEKLP al pler Dam Thphyl Oec

9. του ποιησαι sine additam cum ℵ*ACDEKP 17. al10 d e harl* sah cop basm syrP txt aeth Chr249 Cyrador 348 ... ς (= Gb Sz) add ο θεος cum ℵcL al pler f vg syrsch etP c.* Chr247 Euthalcod Thdrt Dam al; escr 134. 153. etc ο θεος μου. Alii aliq arm Dam post το θελ. σου pon (in his 38. 43. 72. al qui ο θεος μου habent)

10. εσμεν δια (et. ςe Gb Sz Ln) cum ℵACD*E*P 17. 31. 47. 73. 80. 120. ascr* kscr al utvl pauc Chr247. 250 Euthalcod Cyrador 348 Thdrt, nec aliter d e f vg reli ... ς (non ςe etc) Ti εσμεν οι δια cum DcE**KL al longe plu (12 ap Scri, omn exc 120. ap Mithaei) Dam Thphyl Oec. Et Thphyl quidem sic: ἐν ᾧ θελήματι, φησί, τοῦ πατρὸς ἡγιάσθημεν οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ τῆς ἀφάπαξ γενομένης ἁγιασθέντες· τοῦτο γὰρ ἔξωθεν προσυπακουστέον. | του σωματος: D*E* d e τ. αιματος | ιησ. χριστου cum ℵACDEKLP al longe plu (omn 18 ap Scri) Chr Euthalcod Cyrador 348 Thdrt Dam Oec (Thphyl του χριστου, 115. του ιησου) ... ς (= Gb Sz) praem του cum minusc utvl pauc

11. ιερευς cum ℵDEKL 17. 47. al longe plu d e f vg (hi Latt *sacerdos*) cop syrP txt Chr247. 250 Euthalcod Thdrtcom vl (τας γαρ αυτας θυσιας οι ιερεις προσφερειν ενδελεχως εκελευσθησαν) Dam al ... Ln αρχιερευς cum ACP 31. 37. 46. 73. 74. 80. 137. ascr al15 syrsch etP c.* basm arm aeth Cyrador 348 Thdrttxt (:: 8, 3. αρχιερευς non fluctuat, nec magis uno 46. excepto 5, 1. Utroque tamen loco d e *sacerdos*, ut etiam 9, 11 et 25 et alibi, quibus locis Graeci αρχιερευς consentientes praebent; contra 2, 17. 5, 5 et 10. 9, 7 et alibi *summus sacerdos*. Accuratius vero vg plerumque *pontifex* et *sacerdos* distinguit.) | καθ ημερ. λειτουργ. (et. ℵc): ℵ* λειτ. καθ ημερ. | και post λειτουργων: D* d e om

12. ουτος (et. Gb'' Sz) cum ℵACD*EP 17. 47. 67** 80. 116. 137. 177. k scr cattxt d e f vg (hi Latt *hic*) arm Chr247. 250 Euthalcod Cyrador 348 ... ς Ti αυτος cum DcKL al pler Cyrhr 220 Thdrt Dam Thphyl Oec | εν δεξια cum ℵ(utc restituit pro εκ δεξιας) CDEKLP al fere omn Or4,219 Cyrhr 220 etador 348 etc (d e f vg *in dextera*, harl *ad dextram*) ... Ln

λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν αὐτοῦ. 14 μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς
τοὺς ἁγιαζομένους. 15 μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
Ier 31 (38), 33 μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι· 16 αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς
αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος· διδοὺς νόμους μου
ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
Ier 31 (38), 34 17 καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνη-
σθήσομαι ἔτι. 18 ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ
ἁμαρτίας.

Eph 3, 12 19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων
ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, 20 ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ
ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
21 καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, 22 προσερχώμεθα
4, 16 μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς

---

ed min εκ δεξιων cum A 31. Cf et. Ignintpol trall[9] (Dress[226]) ανεληφθη προς τον πατερα και εκαθισεν εκ δεξιων αυτου, περιμενων εως αν τεθωσιν etc

15. μετα γαρ: D^{gr*} μετ. δε | ειρηκεναι (et. Gb″) cum ℵ^{ac}DEP 17. 31. 43. 47. 67** 137. c^{ecr} al plus^{10} it vg syr^{utr} cop basm aeth Chr Euthal^{cod} Thphyl ... ς Ti προειρηκεναι cum KL al pler arm Thdrt Dam Oec

16. αυτη: D^{gr*} f vg Ambp$^{s\ 118}$ add δε | επι καρδιας αυτ. (d e f vg etc *in cordibus eorum*) ... 31. 46* Euthal^{cod} επ. καρδιαν αυ. | επι την διανοιαν cum ℵ^{ac}DD^{gr*}P 17. 31. 47. 71. 73. f am fu harl* tol aeth ... ς Ti επι των διανοιων cum D^{b}et^{c}EKL al pler d e vg^{cle} demid syr^{utr} cop basm arm Chr Thdrt Dam al (Euthal^{cod} om και επ. τ. διαν. αυτ.) :: cf ad 8, 10. LXX εις την διανοιαν (ℵ* καρδιαν) αυτ. και επι (A add τας) καρδιας αυτων (ℵ επι καρδιαν αυτ.) γραψω αυτους (ℵA επιγρα. αυτ. eaque ante επι pon) | επιγραψω (47. γραψω) αυτους: post haec 31. 37. 55. 67. 71. 73. 80. 116. al^{80} syr$^{p\ mg}$ υστερον λεγει, item (*tunc dixit* sive *dicit*) syr$^{p\ txt}$ basm arm

17. αυτων pri: D* 7. 17. 28. 31. 73. d e f vg Ambp$^{s\ 118}$ om | αυτων sec: 37. om | μνησθησομαι (Gb′) cum ℵ*AD* 17. Euthal^{cod} ... ς μνησθω cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler (E inepte utrumque miscet) Chr Thdrt Dam al :: cf 8, 12.

18. τουτων (et. ℵ^{c}): 38. 72. αυτων ... ℵ* arm om

19. εισοδον: K post των αγιων pon

20. και: D^{gr*}E^{gr*} om | της σαρκος: D^{gr*} praem δια

21. L ιερεαν μεγα$^{\bar{ν}}$ (quae lineola, qua μεγαν fit, secundis curis addita est)

22. προσερχωμεθ. cum HAC al plu d e f vg etc Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... D^{gr}E^{gr}KLP al plus^{30} προσερχομεθα | μετα cum ℵADELP al pluvid Chr$^{257.\ 258}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl ... c etc (res satis neglecta est; K?) Dam μετ atque sic per errorem Gb Sz | ῥεραντισμενοι cum

καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς 23 καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα
ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πι-
στὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, 24 καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς
παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, 25 μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν
ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες,
καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.
26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν 6, 4 ss
ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία,
27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλον-
τος τοὺς ὑπεναντίους. 28 ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς Dt 17, 6
οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· 29 πόσῳ δο-
κεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ κατα-

---

ℵ*ACD*P 31. 39. ... 17. 37. *ερραντισμενοι*, ς *ερραντισμ.* cum ℵcDcEKL al pler Chr Euthalcod rell

23. ς Gb Sz *πονηρᾶς*· 23*καὶ* et Ln *πονηρᾶς*, 18*καὶ* | *λελουσμενοι* cum ℵD*P 39. 46. 73. ... ς Ln Ti *λελουμενοι* cum ACDcEKL al pler (Clem 621 *λελουμενων*) Chr Euthalcod rell | το *σωμα*: P b 4. 21* 71. 109. 219. aser* oscr al aliq Chrmosce Thdrtcod *τω σωματι* | *κατεχωμεν*: KP 31. 37. 39. 71. 109. al4 scr al plus15 *-χομεν* | *της ελπιδος*: ℵ* f vg syrsch arᵉ aeth add *ημων* ... DE d e f vg ante *την ομολογ.* pon, 47. post *ακλινη*

24. L *παροξυσμον* | *και* sec: L habet tantum in mg

25. *εγκαταλειποντες* cum ADbKLP al plu Chr366 Euthalcod Thdrt Dam Thphyl ... ℵ 47. 73. al18 scr al mu *εγκαταλιποντες* ... D* *καταλιπουτ.* | *εαυτων* (et. ℵc): ℵ* 219* *αυτων* | *εθος*: D* Chrmosce 156* add *εστιν*, item (d e *sicut et consuetudini quibusdam*, pro *est* posito *et*) f vg (f am fu demid al *sicut est consuetudinis quibusd.*, vgcle *sicut cons. est quib.*) etc | *τοσουτω*: K dscr *τοσουτο*, zscr *τοσουτον* | *οσω* (et. ℵc): ℵ*K cscr zscr al pauc *οσον* | *παρακαλουντες*: 17. 47. 115. Thphyl add *εαυτους*, item syrsch arᵉ

26. τ. *επιγνωσιν* et. ℵa ... ℵ* *της -σιαν* (sic) | *οικετι* etc: D* *ουκε. περιλειπεται θυσιαν περι αμαρτιας προσενενκιν*, d e *iam non restat peccatis hostia offerre*; D^{c} *ουκε. απολειπεται θυσια περι αμαρτιων* (E ex utroque mixtum habet textum). Ceterum totum versum exceptis *μετα* το usq *αληθειας*, etiam Fa habet.

27. *εσθιειν*: 37. 116. *κατεσθιειν*

28. *μωυσεως* cum ℵKL 17. 37. 47. al pluvl (8 ap Scri) Or3,261 Chr367 Euthalcod Thdrt Dam ... ς (Gb Sz ut 7, 14 ac post) *μωσ-* cum ADEP al sat muvl | *οικτιρμων* (ADE *-τειρ-*) et. Or3,261 etint2,248. 3,275 etc ... D*E d e syrp c.* add *και δακρυων*

29. *ποσω* et. Or1,749. 2,206. 261 etc: K add *μαλλον*, item d e f vg (*quanto magis putatis deteriora* etc) Orint3,275. 296 (non item2,248 *quanto maiori-*

πατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ
Dt 32, 35 s Ro 12, 19 ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. 30 οἴδαμεν
Ps 134 (135), 14 γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν·
κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. 31 φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας
θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτι-
σθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, 33 τοῦτο μὲν
ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν
18, 8 οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. 34 καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συν-

---

bus suppliciis dignus putabitur) | *εν ω ηγιασθη* et. Or$^{1,749.\ 2,206}$ et$^{int\ 2,248.\ 2,206.\ 261}$ Ath^{523} Chr^{2,216} al mu ... Ln$^{ed\ min}$ om cum A Chr^{268} (et.$^{mosc\ 2}$)

30. *ανταποδωσω* sine additam cum ℵ*D*P 17. 23* 67** d e f vg cop syr ^{sch} ar^{e} aeth^{ro} Ambp$^{s\ 38}$ Prim ... ς (Gb^{00}) Ln Ti add *λεγει κυριος* cum ℵ^{c}AD^{c}EKL al pler syrP arm aethPP Chr^{239} Thdrt Antioch^{1106} Dam al :: cf Ro 12, 19. ubi nemo om; sed ibi est (ut etiam h. l. Chr^{239}) *γεγραπται γαρ* pro *οιδ. γαρ τον ειπ.* | *και παλιν* sine *οτι* cum ℵAKLP al fere omn etc ... DE 31. 73. d e f vg arm aethPP (non^{ro}) Euthal^{cod} Thdrt^{4,1016} (sed fluct lect) Antioch^{1106} add *οτι* (:: item LXX) | *κρινει* (f vg *iudicabit*, d e *iudicat*) ante *κυριος* cum ℵ*ADEK 17. 31. 55. 71. 73. d e f vg syr^{utr} arm aeth^{utr} Euthal^{cod} Thdrt^{4,1016} Antioch^{1106} Prim (Dam om *κυριος*) :: sic et. LXX ... ς post *κυριος* cum ℵ^{c}LP al pler cop Chr Thdrt ad h. l. Thphyl

31. D* *ενπεσειν*

32. *δε* et. Clem^{608} Or^{1,208} etc (syr^{sch} arm *ergo*) ... L 46. 74. 108. 109. 114. 179. 238. a^{scr} cop aeth Chr$^{mosc\ 2}$ om | *τας προτ. ημερας*: D* *ταις προτεραις ημεραις* | *ημερας* (et. ℵ^{A}): ℵ* *αμαρτιας*. Praeterea ℵ* (non item^{c}) 17. 37. 71. 73. 80. 116. 118. 219* 238. al pauc cop add *υμων*

33. *θεατριζομενοι*: D* *ονιδιζομενοι*, E *νιδιζομενοθεατριζομενοι* (:: nimirum D*** obelo transfixis o et ι in *ονιδιζ.* totam vocem delendam significavit in eiusque locum *θεατρ.* substituit. Iamvero E tam inepte.). Corrupte vero d e *spectaculo inproperantium et angustia subiecti* (contra f vg *et in altero quidem obprobriis et tribulationibus spectaculum facti*)

34. *τ. δεσμιοις* cum AD* 6. 8. 17. 37^{mg} 47. 67** 73. 120. 134^{txt} 6^{lect} h^{scr} f vg (*vinctis*) syr^{utr} cop arm Chr^{276} et^{278} (*καὶ αὐτοὺς φέρει εἰς μέσον τοὺς ἀποστόλους. οὐ μόνον, φησί, τοῖς οἰκείοις οὐκ ἠσχύνεσθε, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκοινωνεῖτε τοῖς ταῦτα παθοῦσι - ὁρᾷς ὅτι περὶ ἑαυτοῦ φησὶ καὶ τῶν ἄλλων τῶν δεδεμένων* etc) Euthal^{cod} Antioch^{1170} (vdtr et. Dam^{com} ubi magnam partem verba Chrysostomi repetuntur. De Thphyl et Oec vide post.) ... ς (= Gb Sz, sed Gb') *τ. δεσμοις μου* cum ℵD^{c}EHKLP al pler d e (sed habent *vinculis eorum*) aeth Clem^{608} (exscribit vv. 32—39) Or^{1,208} (omisso *μου*) Euthal^{argum} (Zacagn^{670}; a verbis *τ. δεσμοις μου* sumitur argumentum Paulinae

επαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. 35 *μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν.* 36 *ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν.* 37 *ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει·* 38 *ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ* Ex 20, 20 Hab 2, 3 s Ro 1, 17 etc

---

originis epistulae) Thdrt^{txt} (in com est: *ποτὲ μὲν αὐτοὶ λοιδορούμενοι – ποτὲ δὲ τοῖς ταῦτα πάσχουσι κοινωνοῦντες καὶ παντοδαπὴν αὐτοῖς προσφέροντες θεραπείαν*) Dam^{txt} Thphyl^{txt} Oec^{txt} (Thphyl^{com} *οὐ μόνον ἐν τοῖς ὑμετέροις [παθήμασιν] οὐκ ἐδεήθητε παρακλήσεως, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγένεσθε παράκλησις, καὶ μάρτυς ἐγώ.* Extrema probant lectionem *τ. δεσμοις μου.* Oec^{com} *οὐ μόνον, φησίν, ὑμεῖς οὐκ ἐδεήθητε παρακλήσεως, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις δεδεμένοις χεῖρας ὠρέγετε.* Haec propterea non satis sunt ad probandam *δεσμιοις* lectionem, quoniam verba quae proxime praecedunt *κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων* simul respiciuntur.) | *ἑαυτους* cum ℵAH 5. 6. 36. 67. 80. d e f vg (hi Latt *scientes s. cognoscentes vos habere*) cop Clem^{608} Euthal^{cod} (confirmat et. Or^{1,303} *γινωσκοντες οτι κρειττονα εχετε υπαρξιν*, item Chron^{440} *γινωσκοντες εχειν υμας κρειττ. υπαρξ. κ. μεν.*) ... ς (= Gb Sz) *εν εαυτοις* cum minusc ut^{vi} pauc (ut k^{scr}) Antioch^{1170} ... Gb Sz Ti *εαυτοις* cum DEKL al^{70} fere Chr^{279} Isid^{2,225} Thdrt Dam al ... P om plane | *κρεισσονα* cum ℵA 17. Chr^{279} etc ... ς Ti *κρειττονα* cum DEHKL al pler Clem Or Euthal^{cod} Isid Antioch^{1170} etc | *υπαρξιν* sine additam cum ℵ*AD*H* 17. d e f vg cop aeth^{ro} Clem^{608} Chron^{440} Prim ... ς (Gb^{00}) add *εν ουρανοις* cum ℵ^{c}D^{c}EH**KLP al fere omn syr^{utr} arm aeth^{pp} Or^{1,303} Chr Isid^{2,225} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1170} Dam al

35. *αποβαλητε* (et. D^{c}; D^{b} *-λετε* ut^{vi}): D^{gr*} *απολυητε* | *μεγαλην* ante *μισθαποδοσιαν* cum ℵADEHP 17. 37. 73. 116. 137. Clem^{608} Or^{1,303} Eus$^{dem\ 276}$ Euthal^{cod} ... ς post *μισθαπ.* cum KL al pler Chr Thdrt Dam al

36. *εχετε χρειαν* (et. ℵ^{c} Clem^{608} Or^{1,303} Eus$^{dem\ 276}$ Ephr^{2,365} Cyr$^{glaph\ 9J}$ etc): ℵ* *χρ. εχετ.* | *κομισησθε* et. Clem Eus Ephr Cyr^{glaph} etc (ℵ *κομισασθαι*): Antioch^{1149} *κομιστε*, Dam^{paris} *κομισεσθε* | Ln *τ. ἐπαγγελίαν*, ^{37}*Ἔτι*

37. *οσον οσον*: 80. Eus$^{ps\ 180}$ Thdrt^{cod} Dam om alterum (libere Eus$^{dem\ 459}$ *επι μικρον και ο ερχομ.*) ... D^{gr*} *οθεν* pro *οσ. οσ. ο* | *χρονισει* cum ℵ*D* ... ς Ln Ti *χρονιει* cum ℵ^{c}AD^{c}EHKL al omn^{vid} Clem^{608} Eus$^{ps\ 180}$ et$^{dem\ 459}$ etc :: LXX^{ed} *ου μη χρονιση*, ut et. ℵA etc

38. *μου* post *δικαιος* cum ℵAH* f vg arm Clem^{608} Thdrt^{4,1205} Sedul Prim ... ς om cum DEH**KLP al omn^{vi} d e syr^{utr} cop aeth Eus$^{dem\ 277}$ Chr^{281} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam al :: LXX similiter fluctuat lectio, A al mu Clem etc habent *δικαιος μου*, non item LXX^{ed} ℵB etc; sed

ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. 39 ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

XI.

1 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος
οὐ βλεπομένων. 2 ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.
Gn 1, 3 3 Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ
Gn 4, 4 sq μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. 4 Πίστει πλείονα θυ-
σίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη
εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ
Gn 5, 24 δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. 5 Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ

LXX ed κB etc μου post πιστεως add. Passim non patet unde verba afferantur, ut Or4,521. | πιστεως sine μου et. Clem etc ... D* d e syr ntr Eusdem 277 add μου (:: ut LXX, vide ante) | και εαν υποστειληται (f vg quod si subtraxerit se, d e et si subtrahent se): D^{gr*} haec omiserat ab initio sed ipse* supplevit. | η ψυχη μου et. Clem^{809} Eusdem 277 etc ... D*et^{c}(non^{b})E μου η ψυχη

39. ℵ* εισ απωλιασ, sed ℵ^{a} ε. απωλιαν

XI. 1. υποστασισ (D^{gr*} -σιν) etc: f vg^{cle} demid al *sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium;* am fu al *sperandorum substantia, rerum argum. non apparentium;* d e *ispirantium substantia rerum, accusator non videntium* | βλεπομενων: A βουλομενων

2. εν ταυτη: 47. 115. εν αυτη

3. εισ το μη εκ φαινομενων et. Clem^{434} Ath$^{40.\ 176}$ Did$^{tri\ 185}$ etc: d e *ut ex non apparentibus,* f vg *ut ex invisibilibus,* item εκ μη syr^{utr} arm Ath 176 edd vet et^{cdd} aliq Thphylcom | το βλεπομενον (et. Gb') cum ℵAD*E* P 17. d e cop aeth Clem^{434} Ath^{176} Did$^{tri\ 185}$ Chr$^{mosc\ 2}$ semel Euthal^{cod} al ... ς τα βλεπομενα cum D^{c}E**KL al pler f vg syr^{utr} arm Chr$^{267.\ 288}$ Thdrt Dam al

4. καϊν ... D* καειν | του θεου cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al fere omn f vg (hi^{2} *testimonium perhibente* [f -*ti*] *muneribus eius deo*) syr^{utr} cop arm Clem^{434} (επι τοισ δωροισ αυτου) Chr Euthal^{cod**} (sed ipse* ex του θεω fecit του θεου) Thdrt Dam al ... Ln του θεω cum ℵ*AD* 17. Euthal^{cod*}. Corrupte d e: *per qua* [corrige *quam*] *testimonium consecutus est testificatur perhibentem* [*testificationem perhibente?*] *muneribus deo* | δι αυτησ (et. Clem): D* δια ταυτησ (d e f vg *per illam*) | λαλει cum ℵAP 17. 23. 31. 39. 47. 71. 73. 137. a^{scr**} al^{10} f vg syr^{utr} cop arm Clem 434 Or^{2,514} Ath^{292} Epiph^{2,98} Chr^{291} ter Euthal^{cod} al mu Prim ... ς (= Gb Sz, sed Gb'') λαλειται cum DEKL al longe plu d e harl aeth Thdrt$^{com\ vid}$ (παρα παντων ευφημειται των ευσεβων) Oec (αειμνηστοσ εστιν)

ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ· 6 χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. 7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω Gn 6, 8 ss
βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. 8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ Gn 12, 1 ss
ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. 9 πίστει παῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς·

5. ηυρισκετο cum ℵADE 109. Epiph^{2,98} Euthal^{cod} ... ς ευρισκετο cum KLP al pler Chr Thdrt Dam al | ενωχ: D*K αυτωχ | διοτι (et. ℵ^{a}): ℵ* οτι | μετεθηκεν cum ℵ^{c}(et iam^{a} vid)AD*KP al pler ... ℵ*D^{b}et^{c}L 69. 70. 72. 114. d^{scr} Euthal^{cod} μετετεθηκεν | μεταθεσεως sine additam cum ℵ*AD*P 17. 47. 67** 80. d e f vg cop Euthal^{cod} ... ς (Gb') add αυτου cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler syr^{p} (et^{sch} *ante quam transferret eum*) arm Chr ^{292} Thdrt Dam al | ευηρεστηκεναι cum ℵDEP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec ... Ln Ti ευαρεστηκ. cum AKL 1. 17. 46. 47. 71. 73. 108. 109. o^{scr} Thphyl

6. θεω cum ℵ*D^{b} 17. 115. k^{scr} ... ς Ln Ti τω θεω cum ℵ^{c}AD*et^{c}EKLP al pler Chr Thdrt Dam al | Cf ad h. v. et. Clem^{488} χωρισ δε πιστεωσ αδυν. εστιν ευαριστησαι τω θεω, item Ephr^{2,408} χωρισ δε πιστεωσ αδυνατ. ευαριστησαι θεω (sed^{2,108} om θεω) | εκζητουσιν: P ζητουσιν

7. μηδεπω (d e non, f vg *adhuc non*): 47. Chr^{mosc6} (sed iidem et. μη et μηδεπω) μηπω, 1. μηδεποτε, 13^{lect} μη

8. καλουμενοσ cum ℵD^{c}EKLP al fere omn Chr^{300} Euthal^{cod} Dam al ... Ln praem o cum AD* 17. arm Thdrt. Item *qui vocatus* d e f vg. | εξελθειν: DE post τοπον pon, item *in locum exire* d e f vg | τοπον sine articulo cum ℵ*AD*P 17. Euthal^{cod} ... ς praem τον cum ℵ^{c}D^{c}EKL al fere omn Chr Thdrt Dam al | ημελλεν cum ℵAD^{c}ELP al plu Euthal^{cod} Thdrt Oec ... Ln Ti εμελλ. cum D*K al permu^{vid} (6 ap Scri, 8 apud Mtth) Chr (et.^{mosc3}) Dam Thphyl | λαμβα. εισ κληρο. (et. ℵ^{c}): ℵ κληρονομιαν (ℵ^{a} nisi est ipse* praeposuit εισ) λαμβα.

9. πιστει: D*E* d e praem και (d e *et demoratus* pro *et fide mor.*? Sed f vg *fide demor.*) | παρωκησεν: D^{c}P 31. 37. 38. 39. 48. 72. 74. 121. o^{scr} al pauc add αβρααμ | γην cum ℵADbKL al plu^{vi} (8 ap Scri) Euthal^{cod} Dam Oec ... ς (sed Gb^{oo}) praem την cum D*et^{c}E al sat mu^{vi} (3 ap Scri) Chr Thdrt Thphyl (de correctoribus codicis D in appendice non relatum est. D^{b} tribus lineolis transfixit την, contra D^{c} accentum dedit) | D* d εσακ (ut alibi) | συνκληρονομων cum ℵADE ... ς Ln συγκλ- cum KLP al certe pler | τησ επαγγ. τησ (ℵ* om) αυτησ:

10 ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης
Gn 17, 19 καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. 11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς
καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν
ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. 12 διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν,
Gn 15, 5 22, 17 καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει
καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.
Gn 22, 4 Ps 38 (39), 13 13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς
ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ
ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

---

ita etiam κ^{c}; κ^{a} vero τησ αυτησ επαγγελιασ ... D^{gr*} 38. τ. επαγγ. αυτου, aeth τ. επαγγ. αυτων, arm^{zoh} τ. επαγγ. sine τησ αυτ.

10. εξεδεχετο: P απεκδεχετο

11. σαρρα sine additam cum ℵADcEKL al pler Chr^{304} Thdrt Dam al ... D*etbP 4** 6. 31. 37. 47. 49. 67. 71. 72. 73. 80. 118. 116. al^{3} scr al d e f vg syr^{utr} sah cop arm aeth Euthal^{cod} Thphyl add στειρα (D*, *sterilis* d e f vg etc) sive η στειρα (D^{b} 37. 67. 116. Euthal^{cod}) sive στειρα ουσα (P 4** 31. 47. 73. 80. al arm aeth Thphyl; et. post δυναμιν et post ελαβεν ponitur) | ελαβεν (it vg *accepit*): D*EP 37. 73. 80. 116. syr^{p} Euthal^{cod} add εισ το τεκνωσαι, item d e *filium* | και sec: D^{gr*} 116. sah om | παρ. καιρ. ηλικιασ sine additam cum ℵ*AD* 17. d e f vg sah cop aeth^{utr} Chr^{mosc1} Euthal^{cod} ... ς (= Gb Sz) add ετεκεν cum ℵcDcEKLP al fere omn syr^{utr} arm Chr^{304} Thdrt Dam al

12. εγεννηθησαν cum ND^{b}etcEL al pler Chr Thdrt Dam al (Chr^{305} οὐ τοῦτο μόνον ἐνταῦθα λέγει ὅτι ἐγέννησεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσούτων ἐγένετο μήτηρ. Item Thphyl οὐ τοῦτο μόνον ἐποίησεν ἡ πίστις, τὸ γεννῆσαι, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσούτους etc) ... Ln εγεννηθησαν cum AD*KP 17. 109. 219* Euthal^{cod}. Latini (d e f vg) *orti sunt*. Quae permutatio in antiquiss. codd. frequens est: cf ad Mt 26, 24 Mc 14, 21. Ioh 1, 13. Act 2, 8. 7, 20. etc | και ωσ (D* 21. 37. n^{scr} καθωσ) η cum NADEKLP 17. 23. 31. 37. 46. 47. 67. 72. 73. 80. al longe plu (12 ap Scri) Chr mosc^{3} (Dam ωσ αμμοσ) Thphyl ... ς (= Gb Sz) και ωσει cum minusc vix mu Chr^{305} Euthal^{cod} Thdrt | η παρα το χειλοσ (:: ut et. LXX): D*E d e aeth^{utr} om

13. μη κομισαμενοι cum κ*P 17. 23* 39. 57. 71. 80. 115. cat^{txt} et$^{com\,217}$ Chr$^{mosc\,3}$ Euthal^{cod} Dam$^{imagg\,357}$ Thphyl (:: similiter 10, 36. 11, 39.) ... ς Ti μη λαβοντεσ cum ℵcDEKL al pler Chr^{312} Thdrt ad h. l. et^{2,26} Dam ad h. l. et$^{parall\,371}$ (:: similiter 9, 15) ... Ln μη προσδεξαμενοι cum A. Apud Latinos (d e f vg) est: *non acceptis repromissionibus*. | ιδοντεσ (17. ειδοτεσ) sine additam cum NADEKLP al pler (omn 12 ap Scri) d e f vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Aug$^{ps\,118}$ al ... ς (= Gb Sz) add και πεισθεντεσ cum minusc ut^{vi} pauc | ξενοι (et. Or^{2,302} etc): D^{gr*}E^{gr*} add και παροικοι. Item P παροικοι pro παρεπιδημοι habet, omissis insuper επι τησ γησ. Libere

14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν.
15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνης μνημονεύουσιν ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν
καιρὸν ἀνακάμψαι· 16 νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν
ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς Θεὸς ἐπικαλεῖ- Ex 3, 6
σθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.
17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, Gn 22, 1 ss
καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,
18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, Gn 21, 12
Ro 9, 7
19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν
αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 πίστει περὶ μελλόντων εὐλό- Gn 27, 28

---

huc respicit Clem^{554}: ἐπεὶ ὡς ξένοι καὶ παροικοῦντες πολιτεύεσθαι ὀφείλομεν.

14. ἐμφανιζουσιν: D* ενφαν- | οτι: 37. 116. add και | ἐπιζητουσιν: D* 14. 20. 109. 178. Chr$^{mosc\,1}$ Procop$^{esa\,663}$ ζητουσιν

15. μνημονευουσιν cum ℵ*D* (sed^{vl} -ουσαν) 47. 73. 80. Euthal^{cod} Thdrt ^{1,1217}... b 17. 31. Chron^{442} εμνημονευσαν ... ς Ln Ti εμνημονευον cum ℵ^{c}AD^{c}KLP al pler d e f vg etc Ps-Ath^{57} Chr Thdrt ad h. l. et^{2,26} Dam al (Procop$^{esa\,663}$ εκεινην εζητουν) | αφ ησ: 37. εξ ησ | εξεβησαν (Gb') cum ℵ*AD*E*P 17. 73. 80. Ps-Ath^{57} (sed edd^{vet} εξεβληθησαν) Euthal^{cod} Chron^{442} Dam ad h l. et$^{parall\,371}$ ... ς εξηλθον cum ℵ^{c}D^{c}E** KL al pler Chr^{812} Proc$^{esa\,663}$ Thdrt al | αν: D* om | D* ανακαμψαι

16. νυν cum ℵADEKL^{all}P al longe plu (10 ap Scri) Ps-Ath^{57} Chr (et.$^{mosc\,3}$) Euthal^{cod} Proc$^{esa\,663}$ Chron^{442} Thdrt Dam al ... ς (= Gb Sz) νυνι cum minusc sat mu^{vid} | θεος επικαλεισθ. (ℵ Or^{4,70} καλεισθ.) αυτων: D*P 115. d e επικαλ. αυτων θεος (d e *vocari eorum deus*), Dam$^{parall\,371}$ (et.^{paris}) θε. αυτων επικαλ., item f vg *vocari deus eorum*. Pro αυτων L habet αυτουσ.

17. αβρααμ: D* d e post πειραζ. pon, 71. post πιστει ... syrP habet c.*, 8pe Chr$^{mosc\,3}$ om | ℵD* d ισαακ, ut alibi^{passim} | D* μονογενην | αναδεξαμενος: ℵ 80. 121. Chr^{semel} ex$^{mosc\,1}$ Thphyl^{txt} (non^{mg}) δεξαμενοσ

18. οτι: D*P 238. a^{scr*} d e (non item f vg) Chr$^{813\,bis}$ (sed non^{226}) Cyr glaph^{87} om | ℵD* d ισαακ (ut et v. 17.)

19 οτι και: 109. d e sah om και | εγειραι cum ℵDEKL al pler Or^{2,97} Chr Thdrt Dam al ... Ln εγειραι cum AP 17. 71. Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,88}$ Chron^{102} | δυνατοσ cum ℵD*et^{c}EKL(P δυν. εστιν) al omn^{vl} f vg Or ^{2,97} Chr$^{328.\,824.\,826}$ Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,88}$ Thdrt Chron^{102} Dam, item *potens est* f vg Or$^{int\,2,98}$ ... Lu δυναται cum AD^{b}, item *possit* d e | εν παραβολη (f vg *in parabola*) ... d e *in parabolam* ... Chr$^{mosc\,3\,semel}$ εν παραβολαισ, atque sic etiam$^{semel\,(327)}$ vertit Mutianus. Cf Thdor mop cat^{251} το γουν εν παραβολη αντι του εν συμβολοισ.

20. πιστει sine additam cum ℵD^{c}EKLP al pler syr^{utr} sah cop arm aeth Chr^{836} Severian$^{cat\,251}$ al ... Ln Ti add και cum AD* 17. 23. 37. 67*

Gn 48, 15 sq 47, 31 γησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. 21 πίστει Ἰακὼβ ἀπο-
θνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν καὶ προσεκύνησεν
Gn 50, 24 ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. 22 πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ
τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων
αὐτοῦ ἐνετείλατο.

Ex 2, 2 e 23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέ-
ρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ
διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24 πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρ-
νήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, 25 μᾶλλον ἐλόμενος
συνκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας
ἀπόλαυσιν, 26 μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θη-
σαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθα-
Ex 12, 41 ποδοσίαν. 27 πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν

---

116. b^{ser} d e f vg Chr$^{335\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Prim al | *μελλοντων*: L b praem *των* | *ευλογησειν* cum ℵDEKLP al pler Chr^{336} Severian cat^{251} Dam al ... Ln *ηυλογ.* cum A 17. 37. 109. 114. Chr^{335} (et.mosce) Euthal^{cod} Thdrt | *ισαακ* et. ℵ^{c} ... ℵ^{a}(* om)D* d *ισαακ*

21. *ευλογησειν* cum ℵKLP al pler Chr^{336} Thdrt^{1,110} Dam al ... Ln *ηυλογ.* cum ADE 17. Chr^{335} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{nicephi\,1,500}$ | *επι το ακρον της ραβδ. αυτου*: d e vg^{cle} (et. am fu demid tol etc) *fastigium virgae eius*, harl* *fastigium in cacumine virgae suae*, harl** *in fastigium virgae eius*; f Sedul *super fastigium virgae eius*, luxov *fastigium cacumen virgae eius*

23. *μωυσης* cum ℵD*KLP al longe plu (13 i. e. omn ap Scri) Euthal^{cod} etc ... ς (Gb Sz ut 7, 14 et post) *μωσης* cum AD^{c}E al mu | *διαταγμα* cum ℵDEKLP al fere omn etc (it vg *edictum*) ... Ln *δογμα* cum A^{vi} 34., item 46^{ms} *προσταγμα* | *του βασιλεως*: D*(non item D^{c})E d e vg codd^{3} ap Sab (i. e. cod Donatianiman recentior teste Erasm et^{3} apud Zegerum) add *πιστι μεγας γενομενος μωυσης ανειλεν τον αιγυπτιον καταγων την ταπινωσιν* (d e rell? *dolorem*) *των αδελφων αυτου*

24. *μωυσης* cum ℵKLP al longe plu (omn ap Scri) Euthal^{cod} etc ... ς (Gb Sz ut ante) *μωσης* cum DE al mu (A non satis liquet)

25. *συνκακουχ.* cum ℵAD*P ... ς Ln *συγχαιρ.* cum D^{c}KL al certe pler

26. *πλοιτον* (*divitias* f vg Ambp$^{s\,43}$ etc): d e Ambp$^{arad\,3}$ *honestatem* | *των αιγυπτου* cum ℵDEKLP b al longe plu Clem^{609} Or$^{cat\,rom\,60}$ Syn antioch ap Rou^{2,299} Eus$^{mcell\,94}$ Chr$^{mosc\,3}$ Euthal^{cod} Thdrt Phot$^{manich\,2,18}$ Thphyl, item syr^{utr} cop arm aeth. Item 28. f vg Or$^{int\,1,47}$ *των αιγυπτιων* (*Aegyptiorum*); d e *thensauris aegyptum* ... Ln *των εν αιγυπτου* cum A 3. 31. ... ς (= Gb Sz, sed Gb') τ. *εν αιγυπτω* cum minusc mu^{vi} Cyr$^{hr\,139}$ Chr$^{340.\,341}$ Dam Oec

27. *κατελιπεν* cum ℵDKL^{2}P al longe plu Clem^{609} Euthal^{cod} etc ... A

τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. 28 πίστει Ex 12, 11 ss
πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλο-
θρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. 29 πίστει διέβησαν τὴν ἐρυ- Ex 14, 22 ss
θρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύ-
πτιοι κατεπόθησαν. 30 πίστει τὰ τείχη Ἱερειχὼ ἔπεσαν κυκλω- Ios 6, 20
θέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. 31 πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο Ios 2, 1 6, 17
τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. Ia 2, 25

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος Iud 6, 4. 13 11 etc
περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμψών, Ἰεφθάε, Δαυείδ τε καὶ Σαμουὴλ

$E^{muralt}L^{*}$ 17. 47* 109. 113. $al^{2\,scr}$ 8^{pe} κατελειπεν | Α αωρατον | ορων: D^{gr*} duas litteras addiderat, quae Wtstenio τα videbantur, non item mihi.

28. ολοθρευων cum ℵKLP al omn^{vid} $Euthal^{cod}$ etc ... Ln Ti ολεθρευ. cum ADE Dam :: cf ad 1 Co 10, 10., ubi tantum D^{*} ολεθρευτου contra ℵABC rell; sed Act 3, 23. εξολεθρευθησεται ex $AB^{*}CD$ recepimus contra $ℵB^{3}EP$. | θιγη: K^{*} θιγει, c^{scr} θηγει

29. ξηρασ γησ cum $ℵAD^{*}E$ 17. 31. 47. 71. 73. 137. Chr $Euthal^{cod}$ Thdrt ^{cod}; item (*per aridam terram*) d e f vg cop syr^{sch} (syr^{p} deficit a v. 27) arm aeth ... ς om γησ cum $D^{c}KLP$ al pler Thdrt Dam al (:: deest etiam Exod 14, 29) | κατεποθησαν: 10. 31. 49. 71. 73 109. 218. k ^{scr} $Chr^{349\,savil}$ et^{cdd} $et^{350\,item}$ Thdrt κατεποντισθησαν :: similiter fluct lectio Exod 15, 4

30. ιερειχω cum ℵ (ut edidimus ubique : Mt 20, 29 ex BCLZ Mc 10, 46^{a} ex $B^{2}CFL$, $ibidem^{b}$ ex ℵBCL Lc 10, 30 ex BLX Lc 18, 35 ex BDPQ et 19, 1 ex ℵBDQΔ. Nusquam non igitur B) ... ς Ln Ti ιεριχω cum ADEKLP rell | επεσαν cum $ℵAD^{*}P$ 17. 23. 31. 71. 109. 113. 116. 137. $Chr^{mosc\,1}$ (et 37. $Chr^{mosc\,2}$ επεσον) ... ς επεσε (-σεν $D^{c}EL$ $Euthal^{cod}$) cum $D^{c}E$ KL al longe plu (4. 7. 19. 39. 43. 45. 49. 55. 110. 111. 123. κατεπεσε) $Chr^{349.\,351}$ $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al

31. πορνη: $ℵ^{*}$ (non $item^{c}$) $Ephr^{1,310}$ praem επιλεγομενη | δεξαμενη: 69. c^{scr} d^{scr} f^{scr} (al^{vi}) $Chr^{351\,mosc\,2}$ (sed non^{349} nec^{339}) υποδεξαμενη

32. ετι: D^{gr*} om | επιλειψει: 17. επιλειψη, D^{gr*} επιληνψι, ut d^{scr} al Dam ^{paris} επιληψει (k^{scr} -ληψη). Respicit huc $Petr^{alex}$ ap $Gall^{4,98}$ εἰ μή, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος, ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς διηγουμένους ὁ χρόνος. | με γαρ cum $ℵAD^{*}$ 17. ... ς γαρ με cum $D^{c}EKLP$ al fere omn $Clem^{435}$ Chr $Euthal^{cod}$ Thdrt rell | περι: D^{gr*} add δε | βαρακ sine additam c. ℵA 17. $Clem^{435}$ $Epiph^{701}$ $Cyr^{iul\,189}$, item f vg cop arm ... ς Ti add τε c. $D^{c}EKLP$ al fere omn Chr Thdrt Dam ad h. l. $et^{parall\,371}$ al (addendus ut^{vi} $Euthal^{cod}$ qui habet βαραχθαι). Item D^{*} praem και, ut etiam d e syr^{sch} (d e *et de barac*) | σαμψων (D^{gr*} σαμψω) c. ℵA 17. Clem Epiph ^{701} $Cyr^{iul\,189}$, item d e f vg cop arm $Amb^{parad\,152}$ al ... ς Ti praem και cum $D^{gr}E^{gr}KLP$ al fere omn Chr $Euthal^{cod}$ Thdrt Dam al, item syr^{sch} aeth | ιεφθαε cum ℵA 17. Clem $Epiph^{701}$ $Cyr^{iul\,189}$, item f vg cop arm ($Amb^{parad\,152}$ om ιεφθ.) ... ς Ti praem και cum DEKLP al fere

καὶ τῶν προφητῶν, 33 οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι-
Dan 6, 22 3, 27 λείας, ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στό-
ματα λεόντων, 34 ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μα-
χαίρης, ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν
1 Rg 17, 17 πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· 35 ἔλαβον γυναῖκες ἐξ
2 Rg 4, 17 ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ
προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχω-
2 Macc 6, 18 sq 7, 7 σιν· 36 ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ
δεσμῶν καὶ φυλακῆς· 37 ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν,

---

omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al, item d e syr^{sch} aeth Aug^{ludic} quaest ^{49} | δαυιδ: h. l. plene ℵD* ... ς δαβιδ c. minusc, D^{c}E al permu δαυιδ ... AKLP al plu δαδ. Cf ad Mt 1, 1. | τε: exprim etiam d e (sed uterque male *qui* pro *que*) tol (*quoque*) Aug^{lud} c quaest^{49} (*et David*), non item f vg^{cle} am fu demid al | προφητων: 37. demid syr^{sch} arm aeth Thdrt Dam$^{parall\,371}$ exparis praem αλλων, item Amb$^{parad\,152}$ *et ceteris prophetis*. Add vero harl* *Ananias, Azarias, Misahel, Daniel, Helias, Helisaeus*, item Amb *Anania, Azaria, Misael et Daniel, Elia et Elisaeo*

33. ηργασαντο cum ℵ*D* 47* ... ς Ln Ti ειργασ. cum ℵ^{c}AD^{c}EKLP al fere omn etc | δικαιοσυνην: D δικαιοσυνῆ, videturque lineolam demum D^{b} supplesse. | στοματα: D^{gr*} στομα

34. μαχαιρης cum ℵAD* ... ς μαχαιρας cum D^{c}EKLP al omn^{vid} (et. Euthal^{cod}) etc | εδυναμωθησαν cum ℵ*AD* ... ς Ti ενεδυναμωθ. cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{iul\,189}$ Thdrt Dam Phot^{3,13} al. Cf et. Latinos: d e Amb$^{parad\,152}$ *evaluerunt*, f vg *convaluerunt* | D* παρενβολας

35. γυναικες cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}EKLP al omn^{vid} (et. Euthal^{cod}) ... Ln γυναικας cum ℵ*AD*. Cf et. f vg *acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos*; d e *acceperunt mulieres de resurrect. mortuorum suorum*; syr ^{sch} *et reddiderunt mulieribus filios suos ex resurrectione mortuorum*; cop (interprete Wilk.) *acceperunt mulieres mortuas ex resurrectione* | ετυμπανισθησαν: D* απετυμπανισθησαν

36. εμπαιγμων (ℵ επ.) et. Clem^{6,9} etc ... D* επειγματων | ετι δε et. Clem etc ... 37. 39. 49. om δε

37. επειρασθ. επρισθησαν hoc ordine cum ℵ(D^{gr*})LP 17. Euthal^{cod} (in D^{gr*} bis επειρασθησαν scriptum est omisso επρισθης.) ... ς Ln Ti επρισθ. επειρασθ. cum AD^{c}EK al pler d e f vg cop arm Or$^{1,699.}$ $^{3,218.}$ ^{463} et$^{int\,3,848}$ Eph$^{r\,5,150.}$ ^{264} Chr Thdrt Dam al (item Or^{4,208} λιθασθεντας, πρισθεντας, πειρασθεντας, εν φονω etc) | επειρασθησαν (ℵD* επιρ-, D^{c}ELP etc επειψ-, in A litterae επει sive επι perierunt): d e *temptaverunt*, f vg cop arm Or$^{int\,3,848}$ *temptati sunt* ... 2. 43. 8^{lect} 17^{lect}, item vi 110. 111. (vix enim recte Sz bis επρησθησαν legi iudicavit pro επειρασθ. et επρισθ.) syr^{sch} ar^{e} aeth^{utr} Or^{1,19} Eus$^{praep\,583}$ Eph$^{r\,1,88}$ Acac$^{uleph\,1,774}$ Socr (vide post) Thphyl om (nec exposuit Chr ad h. l., sed nec magis επρισθησαν). Coniecerunt επιρασθησαν, επιρισθησαν,

ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, 38 ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. 39 καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, 40 τοῦ θεοῦ περὶ

επυρωθησαν, επηρωθησαν, επρησθησαν (Gataker Miscell. 44. Colomes. Observ. 5) *επαρθησαν, επειραθησαν, εσπειρασθησαν, επρασθησαν* alia. Mihi quidem videtur *επειρασθησαν* aut perperam inlatum esse verbis sacris aut corruptum esse. Posterius si placet, *επρησθησαν* substitui potest aut *επειραθησαν*. | *επρισθησαν*: fu* aeth ro (aethPP ante *ελιθασθησ.* pon) Clem^{609} om. Contra cf Or^{2,105} *καὶ ἡσαΐας δὲ πεπρίσθαι ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἱστόρηται. εἰ δέ τις οὐ προσίεται τὴν ἱστορίαν διὰ τὸ ἐν τῷ ἀποκρύφῳ ἡσαΐᾳ αὐτὴν φέρεσθαι, πιστευσάτω τοῖς ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους οὕτω γεγραμμένοις· ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν· τὸ γὰρ „ἐπρίσθησαν" ἐπὶ τὸν ἡσαΐαν ἀναφέρεται, ὥσπερ τὸ „ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον" ἐπὶ τὸν ζαχαρίαν φονευθέντα μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς ὁ σωτὴρ ἐδίδαξε μαρτυρῶν, ὡς οἶμαι, γραφῇ μὴ φερομένῃ μὲν ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ διὰ πολλῶν βιβλίοις, εἰκὸς δ' ὅτι ἐν ἀποκρύφοις φερομένῃ.* | *μαχαιρης* cum ND* ... ς *μαχαιρας* cum D^{c}EKLP al omn^{vid} Clem^{609} Or$^{1,19.\ 699}$ et$_{alib}$ Eus$^{prae\ 583}$ Euthal^{cod} rell | *αιγειοις*: NAD*LP al aliq *αιγιοις* | *κακουχουμενοι* et. Clem Or$^{1,707.\ 2,648}$ et$^{cat\ eph\ 103}$ et prov (Notit^{25}, Mai^{24}) Eus$^{praep\ 583}$ et$^{mcell\ 14}$ ex$^{cod\ ven}$ et$^{esa\ 437}$ et$^{ps\ 286.\ 405}$ etc ... D^{c}EL 37. 46. 47. 71. al fere^{10} Eus^{mcell} ed *κακοχουμ.*, K *κακωιχουμ.*, P *κακοχομ.*, Or^{2,218}delar (non item^{lommatzsch}) *κακουμενοι*. Praeterea 17. ante *θλιβ.* pon, item^{libere} (*οι περιελθοντες εν μηλωταισ, εν αιγ. δερμ., κακουχουμενοι, θλιβομενοι, υστερουμενοι*) Or^{prov}. Libere utitur hoc versu etiam Socr^{4,24}: *ἀνειτοῦντό τε καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰ τοῦ ἀποστόλου λεγόμενα· ἐνεπαίζοντο γὰρ καὶ μαστίγων πεῖραν ἐλάμβανον, ἐγυμνοῦντο, ἐδεσμοῦντο, ἐλιθάζοντο, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθνησκον, ἄνδρες περιερχόμενοι κατὰ τὴν ἔρημον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακοχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπ' ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις* etc (non praeterisset, opinor, *ἐπειράσθησαν* si legisset. Aliter de *επρισθησαν* statuendum)

38. *επι* cum NA 17. Or^{2,218} Ath^{261} (*επι εφ. πλαν. και εν σπηλ.* etc), item *επ* P 71. 73. 118. cat^{txt} Socr^{4,24} :: cf Mc 1, 45 ... ς *εν* cum DEKL al pler Clem^{609} Or$^{1,699.\ 707}$ et$^{cat\ eph\ 103}$ Eus$^{praep\ 583}$ et$^{ps\ 248.\ 405}$ Ephr$^{1,88.\ 3,156}$ Chr$^{261.\ 263}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

39. *και ουτοι παντες μαρτυρηθ.* (Cyr$^{ioh\ 900}$ *τελειωθεντ.*): DE^{r}EG^{r} *κ. παντ. μαρτυρ. ουτοι* (d e f vg *et hi omnes testimonio fidei probati*) ... Clem^{609} om *ουτοι* | *την επαγγελιαν* c. NDEKLP al pler d e f vg rell Clem Or$^{2,227.\ 3,701}$ et$^{cat\ cor\ 80}$ et$^{int\ 2,212}$ Chr Euthal^{cod} Sever$^{cat\ luc\ 108}$ Cyr$^{glaph\ 204.\ ioh\ 900}$ etc ... Ln *τασ επαγγελιασ* cum A 80. Or$^{int\ 2,278.\ 427}$ Eus$^{eclog\ 89}$ Cyr$^{nic\ eph\ 1,1288}$ Aug$^{pecc\ mer\ 2}$ :: cf 11, 18. Praeterea Clem ad *τ. επαγ-*

ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

XII.

1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν
νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον
ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,
2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν,
ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης
καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.
3 ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

γελ. trahit *του θεου* quod v. 40. sequitur, pergens *περι ημων κρειττ. τι προειδομενου του θεου*.

40. *περι ημων κρειττ. τι* et. Clem^{609} Or$^{2,367.\ 3,704}$ etcat cor^{80} etint$^{2,222.\ 373.\ 427}$ Cyr$^{\text{ioh}\ 200}$ etc ... Dgr* b cop Or$^{\text{niceph}\ 1,1435}$ Euseclo^{59} Procop$^{\text{niceph}\ 3,8}$ *κρειττ. τι περι ημ.*

XII. 1. *τοσουτον* et. ℵ^{c} Clem^{609} etc ... ℵ* *τηλικουτον* | D* *ογκον* | *τρεχωμεν* et. Clem^{609} Chr Euthal^{cod} Cyr$^{\text{fid}\ 111}$ etc, d e f vg etc *curramus* ... KP 31. 39. 47. 116 al$^{4\ \text{scr}}$ al aliq Eph^{1,7} Ath^{263} Dam^{paris} *τρεχομεν*. Cf ad h. v. cat^{259} *ἄλλοσε δέ φησιν· οὕτω δεῖ ἀναγινώσκειν· τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμ. ἡμῖν νέφος, μαρτύρων ὄγκον, τουτέστι τὸν τῶν τοσούτων μαρτυριῶν ὄγκον, ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερ. ἁμαρτίαν· δι' ὑπομονῆς, φησί, τρέχομεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα* etc

2. *σταυρον* et. Or^{1,298} Eus$^{ps\ 701}$ etc ... D* Cyr$^{\text{hr}\ 220}$ praem *τον* | *τε*: l. *δε* | *του θεου*: ℵ om | *κεκαθικεν* cum ℵADEKLP al pler (omn ap Scri) (sed KP al mu *κεκαθηκ.*) Cyr$^{\text{hr}\ 220}$ Chr^{367} Euthal^{cod} Cyr$^{\text{fid}\ 111}$ al mu ... ς (= Gb Sz) *εκαθισεν* cum minusc (Or^{1,298} *και ο ιησους δηποτε υπεμεινε σταυρον αισχυνης καταφρονησας, και δια τουτο εκαθισεν εν δεξια του θεου*)

3. *γαρ*: 38. 48. 72. al pauc d e syr^{sch} ar^{e} *ουν*, arm *age* ... harl (al?) Haymo (non item Prim) om | *τον*: D* 8^{lect} om | *τοιαυτην*: 17. *τοσαυτην* ... 47. 8^{lect} *την τοιαυτ.* | *υπο*: D* *απο* | *εις εαυτον* cum AP Dam^{paris}, item *adversum semetipsum* f vg^{cle} demid fu** allachm (cop *in contradictionem propriam*) ... ς Ti *εις αυτον* cum DE**KL al fere omn Chr Dam al ... ℵ*D*E* *εις εαυτους*, ℵ^{c} 17. Euthal^{cod} Thdrt *εις αυτους*, item *adversum semetipsos* am fu* harl tol syr^{sch} (*a peccatoribus his qui ipsi fuerunt adversarii animae eorum* i. e. sibi ipsis), item *in vobis* d e. Cf Thdrt: *τὸ εἰς αὐτοὺς ἀντὶ τοῦ εἰς ἑαυτούς· λογίσασθε, φησί, παρ' ὑμῖν αὐτοῖς πόσην παρὰ τῶν ἁμαρτ. ἀντιλογίαν*

4 Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν
ἀνταγωνιζόμενοι, 5 καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν Prov 3, 11 ss
ὡς υἱοῖς διαλέγεται· υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδίας κυρίου, μηδὲ
ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· 6 ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει,
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. 7 εἰς παιδίαν ὑπομέ-
νετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παι-
δεύει πατήρ; 8 εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδίας, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν

ὑπέμεινεν etc ... sah arm non exprim; aeth *colloquimini de eo inter vos* | ὑμιν: 37. 116. a^{scr} Dam^{paris} om | ἐκλυομενοι: D* ἐκλελυμενοι

4. ουπω sine γαρ et. d e f am fu tol (libere mutat verba harl) all^{achm} ... Dgr*L 61. 73. o^{scr} 8^{pe} 19^{lect} vgcle demid sah cop arm add γαρ | μεχρις ut HADcEKLP etc ... D* μεχρι | αντικατεστητε cum HADEL**P al longe plu Chr^{385} Euthal^{cod} Antioch^{1151} etc ... L* 17. 37. 46. 72. al mu Chrm$^{osc\ 1**}$ Thdrt Dam^{paris} Thphyl^{cod} αντεκατεστητε (:: ut απεκατεστησε Ducas^{39}, απεκατεστησαν Theophan^{374}, απεκατεστη Cinnam^{239} etc) ... K αντεστητε

5. εκλελησθε: K 106. 108. 114. 115. a^{scr*} Chr$^{com\ 386}$ (τουτέστι παρήκατε τὰς χεῖρας, ἐξελύθητε) Euthal^{cod} Thphyl^{cod} (sed^{com} τοσοῦτον παρ-
είδητε καὶ ἐξελύθητε ὥστε καὶ τῶν – λόγων ἐπιλάθεσθε) εκλελυσθε | D*παρα της παρακλησεως, sed d e *et oblîti estis consolationem* | υιε μου et. Clem^{68} ... D* 37. 55. 73. 74. 91. al pauc d e Clem^{235} Or$^{int\ 2,606.}$ ^{2,355} Antioch$^{1151.\ 1157}$ Dam^{paris} om μου (:: ita LXX^{ed} et. HAB etc paucis exceptis) | παιδιας cum HAD*LP etc (nonnulli et. ap Scri h. v. et sqq) ... ς Ln Ti παιδειας cum DcEK^{all} al pler^{vid}. Item -ι- v. 7 cum HAD*LP, v. 8 cum HAD*, v. 11. cum HD*. Etiam sic Eph 6, 4 (ubi restituendum παιδίᾳ) HAD*, et 2 Tim 3, 16 HAD*FG. | υπ αυτου ελεγ-
χομενος (d e *cum ab eo argueris*, f vg *dum ab eo argueris*): Dgrεgr ελενχομ. υπ αυτ., item Or$^{int\ 2,355}$ *correptus ab eo*

7. εισ (Gb') cum HADKLP al fere^{50} (sed plures^{vid}) Chr$^{387\ mosc\ 1}$ (atque sic et. in com corrigendum vdtr, nec aliter cat$^{com\ 261}$) Thdrt$^{com\ cod}$ (hinc pro εἰ φέρετε etc substituendum φέρετε γενναίως τὰς ἐπιφερο-
μένας παιδείας) Procop$^{esa\ 248}$ (διὸ καὶ παῦλος εἰς παιδειαν ὑπομέ-
νειν παρακελεύεται) Dam ad h. l. et$^{parall\ 678}$ (et.paris) Oec^{com}. Nec aliter e? f vg Or$^{int\ 2,355}$ in *disciplina* (fu -*plinam*) *perseverate*, harl *in doctrinam patientes estote*. Sed D d εισ παιδ., *in disciplinam*, cum ὃν παραδεχεται, *quem recipit*, coniungunt. Similiter etiam syr^{sch} (*sustinete igitur castigationem*) sah cop (*patienter ferte castigationem*) aeth (*castigationem vestram patienter ferte*) arm εισ, non ει agnoscunt ... ς
ει cum minusc mu^{vid} Euthal^{cod} Thphyl | υπομενετε: D* υπομεινατε | ημιν: 17. d^{scr} ημιν | προσφερεται: Euthal^{cod} προφερ. | τις γαρ sine additam cum K*AP f vg sah aeth Bas^{2,102} Or$^{int\ 2,355}$ ... ς add εστιν cum KcDEKLP al omn^{vid} d e syr^{sch} cop arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1157} Dam ad h. l. et$^{parall\ 678}$ (et.paris) etc | ου παιδευει: P ουκ επαιδευσεν

πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. 9 εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς
ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλ-
λον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; 10 οἱ
μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ
δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ.
11 πᾶσα μὲν παιδία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι
ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνα-
σμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

Is 35, 3 12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα
Prov 4, 26 ἀνορθώσατε, 13 καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν,
ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. 14 εἰρήνην διώκετε
μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύ-
Dt 29, 18 ριον, 15 ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ
θεοῦ, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ διὰ ταύτης

---

8. *παιδιασ* ... ς Ln Ti *παιδειασ*: vide ad v. 5. | *νοθοι*: A *νοθροι* | *και ουχ υι. εστε* hoc ordine cum ℵAD*etc 17. 37. 80. d f vg Chrmosc3 Euthalcod Orint2,485 ... ς Ti *εστε κ. ο. υι.* cum DbKLP al pler syrsch arm aeth Ephr1,327. 329 Macar213 ap Gall7 Chr288 Thdrt Antioch1157 Dam ad h. l. etparall673 al :: antea *χωρισ εστε παιδ.* non fluct apud Graecos

9. *ειτα*: syrsch arm *ει δε*, ut etiam eddgr aliq, ut Curcellaei. | ς[e] (non ς) *εντρεπομεθα* ex errore preli | *πολυ* cum ℵAD* 17. Euthalcod Damparis ... ς *πολλω* cum DcKL al pler Chr Thdrt Dam ad h. l. etparall673 al. Praeterea ℵcDgr* add *δε* (d *quanto magis*). | *ζησομεν*: ℵ 37. 39. 113. 116. dscr al *ζησωμεν*

10. *οι μεν* (et. ℵc): ℵ* *ο μεν* | *κατα το δοκουν αυτοισ* (L *αυτουσ*) *επαιδευον*: Dgr* *επαιδευεν* (sic) *ημασ και τα δοκουντα αυτοισ*, d *erudiebant nos secundum voluntatem suam* | D* *συνφερον*, A *συμφερων* | *εισ* (47. *προσ*) *το* et. ℵc ... ℵ* om | L *αγιωτητοσ*

11. *πασα μεν* cum ℵ*P 17. 21. d Orint2,681 (*omnis quidem correptio ad praesens non videtur* etc) ... ς Ln Ti *πασα δε* cum ℵcADcKL al pler f vg syrsch cop Chr396. 397 Thdrt Dam al ... Dgr* 31. 109. 19lect sem arm aeth Chrsem exmosc3 nil nisi *πασα*. Cf et. Or3,566 *αλλα και πασα παιδεια προσ τον καιρον ου δοκει* etc | *παιδια* ... ς Ln Ti *παιδεια*: vide ad v. 5. | *δι αυτησ* (Dgr* *δι αυτοισ*): Ephr2,90 *δι αυτην* | L *γεγυμνασμενησ* | *δικαιοσυνησ*: 17. *-συνην*

13. *τροχιασ*: 37. 116. praem *τασ* | *ποιειτε* cum ℵ*P 17. ... ς Ln Ti *ποιησατε* cum ℵcADKL al fere omn Chr396. 398 Thdrt rell

14. *τ. κυριον* ... d vg (et. demid al omnlachm, sed non am fu) Epiph710 *τ. θεον* (Epiph *τον θεον ουδεισ οψετ.*)

15. *μη τισ*: D* praem *ινα* (d *providentes ne quid desit gratiae*) | *χαριτοσ*: ℵ *δοξησ* | *ενοχλη*: Method713 *ενοχληση* ... KP *ενοχλει* :: cf LXX *μη τισ εστιν εν υμιν ριζα* (A *ριζ. πικριασ*) *ανω φυουσα εν χολη* (A *ενοχλη*)

μανθῶσιν οἱ πολλοί, 16 μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὅς Gn 25, 31 ss
ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. 17 ἴστε γὰρ
ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· Gn 27, 30 ss
μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας
αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσελήλυθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ Dt 4, 11

και πικρια | δια ταυτης cum NDKL al pler Chr^{400} et^{406} Thdrt Dam al ... Ln δι αυτης cum AP 17. 47. 67** 80. 137. 238. Clem^{622} Chr^{407} Euthal^{cod} (:: δι αυτης v. 11 non fluct; cf et. 13, 2). Apud Latinos (d f vg) est *per illam*. | οι πολλοι cum NA 17. 47. Clem^{622} Euthal^{cod} Thdrt ... ς om οι cum DKLP al pler arm Chr$^{400.\ 406.\ 407}$ Dam al :: cf Mc 6, 2. 9, 26.

16. υσ: D^{gr*} om | απεδοτο cum NDKLP 17. al omn^{vid} etc ... Ln Ti απεδετο cum AC :: ut δωδιδετο παρεδιδετο εξεδετο Act 4, 35. 1 Co 11, 23. Mt 21, 33. Mc 12, 1. Lc 20, 9; sed his ll. omnibus multo plus formis istis auctoritatis est quam h. l. | AK d^{scr} πρωτοτοκεια | εαυτου cum ℵ*ACD^{b}E^{to} ... ς αυτου cum ℵ^{c}D*KLP al omn^{vid} Chr^{407} Euthal^{cod} Cyr glaph^{99} Thdrt Dam al ... arm Clem^{622} om

17. θελων: D^{gr*} λεγων

18. ψηλαφωμενω sine ορει cum NAC 17. 47. d (transp; *ad ardentem et tractabilem*) f am fu demid hari (*ad ardentem intrectabilem*, cf d) tol omn^{lachm} sah cop syr^{sch} ar^{e} aeth Or$^{int\ 2,281}$ (sed transp ut d) Chr^{418} com (vide post, item de Thphyl) Euthal^{cod} Primas al ... ς Ln add ορει cum D^{gr}KL al pler (sed 37. 116. ορει ante ψηλαφ. pon, ut etiam fit Chr$^{417.\ 418}$) vg^{cle} (invitis omnibus vg^{codd} nostris) arm Ath (ex epist festal 43. ap Cosm, cf Gall^{5,218}) Ps-Ath^{67} Thdrt (sed ex com nil discitur de lectione) Dam Oec. Cf et. Or$^{int\ 2,420}$ *Non enim accessistis ad sonum tubae et ad montem ardentem, sed accessistis ad montem Sion et civitatem dei* etc (videtur hic verbis *ad montem ardentem* potius explicari ψηλαφωμ. και κεκαυμ. πυρι quam lectio ψηλαφ. ορει confirmari). Chrysostomum quod attinet, pro teste lectionis ὄρει haberi non potest, quum ipse in com^{418} dicat τί τὸ ψηλαφώμενον πῦρ πρὸς τὸν ἀψηλάφητον θεόν. Certissimum vero in libris Chrysostomi saepissime verba sacra ab ipso adscripta manum alienam passa esse, ut luculenter codice sexti saeculi Guelferbytano homiliarum in Matthaeum docetur. Apud Theophylactum res ad liquidum perduci nequit; in com enim non habet quod ὄρει confirmet. Ceterum sunt qui ὄρει additamentum tam necessarium ducant ut si in scriptura ipsius auctoris defuisse statuendum sit, ex incuria id excidisse dicant. Dubium certe non est quin auctoritas a testibus, quos habet omissio vocis, editorem tantum non vetet eam addere (interpretes hac in re non ultimo loco ponendi sunt). Atque quaeritur an recte pro sensu loci et contextu postulent additamentum. Mihi quidem videtur ψηλαφωμενον και κεκαυμενον πυρ de ipso monte ardenti dici ac vero potuisse dici. Quod v. 22. subsequitur „σιὼν ὄρει", eo minus requirit ψηλα-

Ex 19, 16 καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ 19 καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ
φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι
Ex 19, 12 s αὐτοῖς λόγον· 20 οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν θηρίον
Dt 9, 19 θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· 21 καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ
φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος· 22 ἀλλὰ
προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος Ἱερουσαλὴμ ἐπου-
ρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων 23 πανηγύρει, καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτο-

---

φωμ. ὄρει, postquam versus 20. de interdicta montis contrectatione interpositus est. | και πεπαυμενω (vg$^{edd\ aliq}$ ut hal et^{lachm} *accessibilem* vel *accessibil.* Contra disputat Le$^{brug.}$): dg^{r*} Ps-Ath^{57} πεπαλυμμενω. Praeterea dg^{r*} harl sah cop arm om και | και ζοφω (Gb″) cum ℵ*ACD*P 17. 31. 39. 71. 73. 80. 137. Euthal^{cod} ... ς και σκοτω cum ℵ^{c}D^{b}et^{cL} al pler Chr Thdrt Dam al ... ℵ om; arm και ζοφω και σκοτω exprim

19. φω. ρημ. ης οι ακουσαντες (sah *vocem verborum quam qui audiverant*): cop *vocem verborum quae non audiverunt* | μη (et. ℵ^{c}): ℵ*P 10. 73. Chr mosc^{2} sem et$^{mosc\ 1e}$ sem om | προστεθηναι cum ℵCDKLP al omn (121. προτεθεινα) etc ... Ln$^{ed\ min}$ προσθεινα cum A

20. θιγη: ℵ θιγει | λιθοβοληθησεται sine additam cum ℵACDKLMP al longe plu (12 ap Scri) d f vg rell Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl Oec^{com} ... ς (= Gb Sz) add (:: ex LXX) η βολιδι κατατοξευθησεται cum minusc ut^{vid} paucis (os^{cr} inepte addit post και ουτως v. 21.)

21. ουτω cum ℵ*A etc ... Ti ουτως cum ℵCD^{b}et^{c}LMP etc (dg^{r*} ου omissa syllaba) | ην (ℵ^{c}): ℵ* 17. η | μωυσης cum ℵCKL al longe plu (13 i. e. omn ap Scri) etc ... ς (Gb Sz ut 7, 14.) μωσης cum ADMP al mu ... harl add *enim* | εκφοβος: M al^{10} Clem^{09} libere Chrmosc^{2} Thdrt Thphyl εμφοβος (M εγφ.) | εντρομος: ℵD* εκτρομ. (:: cuius formae exempla in Thes. Steph. non habentur) | Sic verba praebent Gb Sz Ln: ^{20}(ουκ ἔφερον γὰρ – ἔντρομος)· ^{22}ἀλλὰ προσεληλύθατε. Praeterea Ln v. 21. post και ante οὕτω non interpg.

22 αλλα: A ου γαρ (:: cf v. 18.) | D* σειων | ορει: aeth non exprim | και ante πολει et. Or$^{1,183.\ 714.\ 747}$ et^{alib} et$^{int\ 2,281.\ 292}$ et^{alib} Eus$^{dem\ 304}$ et$^{esa\ 442.\ 454.\ 545}$ et$^{hist\ martyr\ pal\ 11,9}$ et$^{ps\ 383}$ et^{alib} etc ... D* d aeth Hil^{58} (vide post) om και | harl om και πολει (*ad Sion montem dei vivi Hierusalem*) | ιερουσαλ. επουρανιω (A* -ρανιων): D*et^{c} d επουρ. ιερουσ. Libere Hil^{58}: *Accedamus ad Sion montem, ad sanctam Hierusalem civitatem,* sed^{63} „Et rursum Paulus: *Vos accessistis ad Sion montem et ad civitatem dei viventis Hierusalem*". | μυριασιν et. Or$^{1,183.\ 714}$ delar^{747} et^{5,739} et^{4,174} Eus$^{dem\ 304}$ et$^{ps\ 191.\ 201.\ 213}$ ac^{saep} etc, item D^{c} ... D* μυριων αγιων, D^{b} μυριασιν αγιων ... Or^{1,714} ex ed^{spencer} μυριαδων. Latinos etc vide post. | και μυριασιν αγγελων ^{23}πανηγυρει: f vg (praegressis *sed accessistis ad Sion montem - Hierusalem caelestem,* similiter d) *et multorum milium angelorum frequentiam* (sic f vg^{cle} demid tol, sed am fu *frequentiae,* al^{lachm} *frequentium*) d *et multitudinem angelorum frequentem* (pergens *et ecclesia*), harl *et multorum mi-*

τύκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, 24 καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. 9, 15
25 βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆσ παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον

---

lium angelorum nuntiorum frequentem (pergens *ecclesiam*), Amb$^{abcl\,2,2}$ (praegressis *sed approquinquastis Sion monti* etc) *et decem milibus laetantium angelorum*, aeth *et myriades laetorum*. Similiter Or$^{int\,2,281}$ *et multitudinem angelorum collaudantium et ecclesiam primitivorum*, item ^{420} *et ecclesiam primitivorum adscriptam in caelis et multitudinem angelorum collaudantium deum*. Cf et. IIil^{404} *et haec Hierusalem est illa quidem ecclesia angelorum multitudinis frequentium*.

23. ἀγγέλων πανηγύρει, καὶ: hanc singulorum coniunctionem agnoscunt ACLMP 17. al plu (Scri adscribit 9, Latinos vide ante), item Or^{1,714} et^{2,189} (utroq loco nihil addit post πανηγυρει) Eus$^{dem\,304}$ et^{saep} (ut Or). Cf et. Bas^{1,353} ιερου. επουρανιω, εν η πανηγυρισ αγγελων και εκκλη. πρωτοτ. etc. Nec alitor ediderunt ς Gb Sz ... ς^{a} ἀγγέλων, ^{23} πανηγύρει καὶ ἐκκλ., Ln μυριάσιν, ἀγγέλων ^{23} πανηγύρει καὶ ἐκκλ. | και εκκλησια: am al^{lachm} *et ecclesiarum*, item Amb$^{abcl\,2,2}$ pergens *primitivarum*, sed$^{ep\,83}$ ut vg | απογεγραμμενων εν ουρανοισ cum NACDLMP 17. 37. 47. 71. 73. 116. 137. 177. 178. 179. d f vg syr^{sch} sah cop arm aeth Ign$^{intpol\,eph\,5}$ (εκκλησ. πρωτοτ. απογεγρ. εν ουρανω) Or$^{1,164.\,747.\,4,174}$ et$^{int\,2,281.\,420}$ Eus$^{marc\,186.\,168}$ et$^{ps\,191.\,201}$ et^{alib} Euthal^{cod} Chron^{34} Cosm^{454} (απογεγρ. εν ουρανω) al mu. Cf et. Clem^{69} τα πρωτοτοκα τα εναπογεγραμμενα εν ουρανοισ, Meth^{713} και πρωτοι των πρωτοτοκων τεκνων απογεγραμμ. εν ουρ. ... ς (= Gb Sz) εν ουρ. απογεγραμμ. cum K al longe plu Cosm^{474} Dam al | πνευμασι (-ασι ut NACLM etc; Ti ut DEP etc -ασιν): D* d demid Cosm^{454} πνευματι | δικαιων τετελειωμενων (f vg *iustorum perfectorum*): D* d δικαιω. τεθεμελιωμενων, *iustorum funditorum*, IIil^{404} *spirituum in domino fundatorum* ... K* τελειων διδικαιωμενοισ (non item K^{c})

24. μεσιτη: DEF* 109. μεσιτησ | κρειττον (et. d f vg *melius*) cum NACDK LMP al longe plu (omn 13 ap Scri) etc ... ς (= Gb Sz) κρειττονα cum 17. (-ττωτα) 47. al vix mu Thdrt Cosm^{474} | παρα τον cum NACDKMP al longe plu (d f vg *melius loquentem quam Abel*) Chr^{419} (pergit quidem το γαρ του αβελ ελαλησε) Euthal^{cod} Cyr$^{glaph\,21}$ Thdrt (addit quidem το μεν γαρ του αβελ αιμα ραδεται) Chron^{34} Cosm^{474} Dam ... Gb′ παρα το cum L b 106. 108. al fere^{10} (3 ap Scri) Cyr$^{ador\,528}$ al, item Bas$^{cesa\,309}$ Proc$^{cesa\,28}$ παρα το του, sed Bas^{codd} etiam παρα το et παρα τον

25. τ. λαλουντα: D* d harl* sah aeth add υμιν (d *in vobis*) | εξεφυγον cum K*ACP 17. 57. 118. cat^{txt} Chr^{419} Cyr$^{fid\,74}$ Dam^{com}. Item *effugerunt* d f vg ... ς Ti εφυγον cum KCD^{c}(et* εφυγαν)KLM al pler Thdrt Dam ^{txt} al | επι γησ cum NACDKLMP al longe plu (omn 13 ap Scri) arm Chr^{419} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,74}$ sec loc Thdrt al ... ς (= Gb Sz) επι τησ

ἡμεῖσ οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, 26 οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν
Hagg 2, 6 ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ
μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 27 τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ
τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡσ πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ
σαλευόμενα. 28 διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντεσ ἔχω-
μεν χάριν, δι' ἧσ λατρεύωμεν εὐαρέστωσ τῷ θεῷ, μετὰ εὐλαβείασ
Dt 4, 24 καὶ δέουσ· 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸσ ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων.

γησ cum minusc vix mu Cyr$^{fid\,74}$ pri loc Dam | *τον* ponimus ante *χρηματιζοντα* cum ℵ*ACDM 17. Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,74}$ ... ς pon ante *επι* [*τησ*] *γησ* cum ℵ^{c}KLP al pler Chr Thdrt Dam al; 37. 68. 73. 80. 116. 137. *παραιτησαμενοι τον επι γησ χρημ.* | *πολυ* cum ℵACD* 17. ... ς *πολλω* cum D^{c}KLMP al fere omn Chr Euthal^{cod} Cyr$^{fid\,74}$ Thdrt Dam al | *ημεισ*: C 43. 47. *υμεισ* | *απ ουρανων* cum ACDKLP al plu Euthal^{cod} Cyr^{fid} Thdrt Dam al ... ℵM b 67** 72. al fere^{25} (8 ap Scri) Chr^{419} *απ ουρανου*

26. *ου η φωνη*: M 46. 109. om *η* | *τοτε*: sic et. M (non *ποτε*) | *επηγγελται*: 17. *επαγγελεται* | *ετι*: 19. 47. 114. Cyr$^{fid\,74}$ *οτι* ... M *οτι ετι* | *απαξ εγω*: D d *εγω απαξ* | *σεισω* (Gb″ Sz) cum ℵACM-6. 17. 47. 67** 71. 73. 80. f vg syr^{sch} sah cop aeth Ath^{526} Cyr$^{fid\,74}$ Andr et Areth apoc^{7,12} et^{16,18} (et. Cosm^{512} sed respicit et prophetae et Pauli locos) ... ς (= Gb″ Sz) *σειω* cum DKLP al pler d arm Quaest$^{orthod\,93}$ Ath edd^{2} Chr^{419} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (:: LXX^{ed} NAB *σεισω*, sed alii mu, ut etiam ed^{compl}, *σειω*). Praeterea D* d add *λεγει*. | *την γην*: P (ipse*) suppl *γην* supra lineam

27. *ετι*: 47. om | *την* ante *των σαλευομενων* cum ℵ*AC 17. Cosm^{512} ... ς Ti post *των σαλ.* cum ℵ^{c}D^{c}KLP al pler Ath^{526} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... D*M arm om plane | *μεταθεσιν*: Cosm^{512} *μεταστασιν* | A om *ινα μεινη τα μη σαλευομ.*

28. *εχωμεν* cum ACD^{gr}LM al plu demid syr^{sch} cop arm Chr^{429} (in textu edd et cdd variant, sed com^{429} *τουτεστιν εὐχαριστῶμεν τῷ θεῷ, βέβαιοι μένωμεν*) Euthal^{cod} Dam al ... NKP 17. 31. 37. 73. al plus^{25} d f vg^{clo} am fu harl tol aeth^{utr} Ath^{526} Cyr$^{trin\,610}$ Antioch^{1245} Cosm^{512} *εχομεν* | *λατρευωμεν* cum ACDL 17. al mu Chr^{429} Cyr$^{trin\,610}$ Thdrt Cosm^{512} Dam^{com} (*εὐχαρίστως φησὶ λατρεύωμεν*), item *serviamus* d f vg ... Gb′ *λατρευομεν* cum NKMP al^{60} (11 ap Scri) arm Ath^{526} Chr mosc^{3} Euthal^{cod} (Dam^{txt}) Thphyl Oec | *ευαρεστως* (d f vg *placentes*): D^{gr*} 52. 56. f^{scr} *ευχαριστως* | *μετα*: D Cosm^{512} *μετ* | *ευλαβ. και δεους* (Gb″) cum ℵ*ACD* 17. 71. 73. 80. 137. arm Chr$^{mosc\,1}$ sem Euthal^{cod}; item syr^{sch} (*cum verecundia et timore*), item^{vi} sah cop ... ℵ^{c}(sed restituta prima scriptura) D^{b}et^{c}MP *ευλαβ. και αιδους*, quam scripturam etiam exprimere videntur d *metu et verecundia*, f vg *metu et reverentia* ... ς *αιδους και ευλαβειας* cum KL al pler Chr^{429} (*τουτέστι μηδὲν ἰταμὸν φθεγγώμεθα, μηδὲν ἀναίσχυντον*) Thdrt Cosm^{512} (add insuper *και δεησεως*) Dam al. Legitur etiam *ευλαβ. και φοβου* (120.) et *δεους κ. ευλαβ.* (115.)

XIII.

1 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 τῆσ φιλοξενίασ μὴ ἐπιλανθάνεσθε·
διὰ ταύτησ γὰρ ἔλαθόν τινεσ ξενίσαντεσ ἀγγέλουσ. 3 μιμνήσκεσθε Gn 18, 3
τῶν δεσμίων ὡσ συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡσ καὶ αὐτοὶ 10, 34
ὄντεσ ἐν σώματι. 4 τίμιοσ ὁ γάμοσ ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντοσ·
πόρνουσ γὰρ καὶ μοιχοὺσ κρινεῖ ὁ θεόσ. 5 ἀφιλάργυροσ ὁ τρόποσ,
ἀρκούμενοι τοῖσ παροῦσιν· αὐτὸσ γὰρ εἴρηκεν· οὐ μή σε ἀνῶ οὐδ' Ios 1, 5 Dt 31, 6
οὐ μή σε ἐγκαταλείπω, 6 ὥστε θαρροῦντασ ἡμᾶσ λέγειν· κύριοσ Ps 117(118), 6
ἐμοὶ βοηθόσ, οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωποσ;

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινεσ ἐλάλησαν ὑμῖν
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντεσ τὴν ἔκβασιν τῆσ ἀναστρο-

29. *και γαρ* et. Or^{2,572} etc ... D* d *κυριοσ γαρ*

XIII. 1. *μενετω*: vg^{cle} demid tol al^{lachm} syr^{sch} ar^{e} arm add *in vobis* (non item am fu hari al^{lachm})

2. *τησ φιλοξενιασ* (ℵ^{c}): ℵ* *την φιλοξενιαν* | *δια ταυτησ* (d f vg *per hanc*): K *δι αυτησ* | *ελαθον* et. vg^{cle} am hari** al^{lachm} ... f fu demid hari* luxov tol *placuerunt*; d *didicerunt* (*εμαθον*?)

3. *δεσμιων* ... D* *δεδεμενων* | *κακουχουμενων* cum ℵAD* 17. al plu Chr Thdrt Dam al ... D^{c}KLMP 37. 71. al^{20} Euthal^{cod} Antioch^{1184} *κακοχουμ.*, C *κακωχουμ.*

4. *εν πασιν* (46. om *εν*): 23* 71* 109. (etiam ap Gb arm^{ed}) Cyr^{hr64} Did^{tri209} Epiph^{98} Caes$^{114.313}$ Thdrt^{niceph1,1058} et^{2,553} Thphil^{alex} ap Gall^{7,622} om | *γαρ* (Gb') cum ℵAD*MP d vg cop Euthal^{cod} Prim al ... ς Ti *δε* cum CD^{c}KL al omn^{vi} f syr^{sch} aeth^{ro} arm Clem^{622} Eus^{dem33} Did^{tri} Ephr^{2,164} Caes$^{114.313}$ Amphiloch^{479} Epiph^{98} Chr Thdrt ... 52. vg^{cod} aeth^{pp} om

5. *αρκουμενοι*: M *-μενοσ* | *ειρηκεν*: C^{corr} (ut^{vi}) *εφη* | *εγκαταλειπω* (D* Dam^{paris} *εγκατ-*, non item ℵACD^{c}KLMP) cum ℵACD^{c}KLMP 17. al permu (6 ap Scri) Chr^{mosc2} Euthal^{cod} Dam^{paris} Oec ... ς Ln *εγκαταλιπω* cum D* al plu Clem^{195} Chr^{431} Thdrt Dam ad h. l. Thphyl :: ita LXX^{ed}, sed AB al *εγκαταλειπω* Deut 31, 6. item Gen 28, 15.

6. *ημασ λεγειν* cum ℵACKLP etc ... D^{gr} *λεγειν ημασ*, M plane om *ημασ*. Ex Latinis f vg *ita ut confidenter dicamus*, d *ita audiente* (*audenter? audentes?*) *dicite* | *ου φοβηθησομαι* cum ℵ*C*P 17. 108* d f vg syr^{sch} cop aeth ... ς Ti praem *και*, Ln [*και*] cum ℵ^{c}AC^{b}DKLM al pler arm Chr^{431} Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: *και ου* etiam LXX^{ed} et AB ℵ^{c}; sed om *και* ℵ* al pauc Clem al | *τι ποιησει*: 47* *τι ποιηση*, similiter *quid faciat* (ut pendeat a praegressis) d f vg | *ανθρωποσ*: ita etiam D (*ο* articulus perperam prelo exiit)

7. *ηγουμενων* (d f vg *praepositorum*): D* *προηγουμενων* | *αναθεωρουντεσ*: C *-ρησαντεσ*

φῆσ μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ
αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. 9 διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ
παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώ-
μασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες.

10 Ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν
οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. 11 ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα
περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα
Lv 4, 12 Mt 27, 32 etc κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. 12 διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ
διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. 13 τοί-
νυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες· 14 οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ
Ps 49 (50), 15 Hos 14, 3 τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. 15 Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυ-

---

8. *εχθες* cum ℵAC*D*M (sic) ... ς *χθες* cum C3DcKL al omnvid Or1,250 et 2,778 Ath315. 317 Cyrhr 171 Epiph1002 Euthalcod Cyrfid 14 al mu | *αιωνας* cum ℵACDcKLMP al omnvid f vg rell Orbis etc ... D* d add *αμην*

9. *παραφερεσθε* cum ℵACDMP b 17. 23. 31. 37 39. 46. 72. 73. 80. al plu (8 ap Scri) d f vg (*nolite abduci*, f *nol. obduci*, d *nol. adduci*) syr sch cop Bas3,403 Chr Euthalcod Thdrt Dam (et. Damparis) Oec (*τὸ δὲ παραφέρεσθαι ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν μαινομένων, τῶν τῇδε κἀκεῖσε παραφερομένων εἴρηται*) ... ς (= Gb Sz) *περιφερεσθ.* cum KL 47. oscr al mu Thphyl (*ὅρα δὲ τὸ περιφέρεσθε, ὡς ἐπί τινων κοίφων καὶ ἐν-ταῦθα κἀκεῖ ῥᾳδίως περιαγομένων*) | *περιπατουντες* cum ℵ*AD* ... ς Ti *περιπατησαντες* cum ℵcDcKLMP al omnvi arm Chr Euthalcod Thdrt Dam al

10. *εχομεν*: L hscr *εχωμεν* | *εξουσιαν* cum ℵACDbetcKP al omnvi f vg cop aeth arm (syrsch *ex quo non est ius edendi*) Chr423 (*εξουσ. οὐκ εχ.*) Euthalcod Thdrt Dam al ... Ti om cum D*M d Dam

11. *ζωων*: Dgr* *ζωον* | *περι αμαρτιας* cum ℵC3DKMP al omnvid (sed 14. 47. *περ. αμαρτιων*, 80. 116. transp) d f vg syrsch cop arm aethpp Chr 423 Euthalcod Thdrt al ... Lu post *αγια* pon cum C* 80. 116., item syrsch cop arm (aethro vide post) ... Ti om cum A aethro (sed add post *εξω τ. παρεμβ.*) | *κατακαιεται*: D* *καταναλισκονται* | D* *παρεμβολης*

12. *ιδιου* (3. 35. kscr *οικειου*): 17. om | *πυλης*: P (et alius apud Wtst? sed „53." per errorem notat) aeth *παρεμβολης* ... 80. syrsch Thdrt 4,204 (sed non ad h. l. nec1,164. 244) *πολεως* | *επαθεν*: ℵ* om, supple

13. *εξερχωμεθα* cum ℵACM al plu d f vg rell Chr Thdrt Dam al ... Dgr KP 47* al fere30 (1 ap Scri) Euthalcod Cyrniceph 1,976 *εξερχομεθα*

15. *δι αυτου*: K *δια τουτο* | *ουν* cum ℵcACDcM al omnvi f vg cop arm aeth Chr Euthalcod Thdrt Dam al ... tol *enim* ... ℵ*D*P syrsch om. Item d *ut per ipsum offeramus.* | *αναφερωμεν* (et. Ironfragm pfaff apud Stieren854): KP al fere25 (5 ap Scri) *αναφερομεν*

σίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 16 *τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.*

17 *Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.*

18 *Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.* 19 *περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.*

20 *Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι-* 1 Th 5, 23
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, 21 *καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς* 2 Th 2, 17

16. *τησ δε*: D* *τησ δ* | *ευποιΐασ* ut ℵDKMP (*ευπνΐασ*) etc ... AC *ευποιεασ* | *και*: D (D*?) 73. add *τησ* | *ευαρεστειται* (P -*στηται*): M *ευεργετειται*

17. *πειθεσθε*: Dam^{paris} *υποτασσεσθε* | *υπεικετε*: ℵ^{c} add *αυτοισ*, item f vg roll (sed non Orsies^{43}), item Or$^{\text{int}\,2,351}$ *εις in omnibus* | *ωσ λογ. αποδωσοντ.* post *υπ. τ. ψυ. υμ.* c. ℵCDKMP al omn^{vl} d syr^{sch} cop arm aeth Hipp$^{\text{lag}\,89}$ Ephr^{2,90} Bas^{2,570} Chr^{462} Euthal^{cod} Cyr$^{\text{ador}\,123}$ Thdrt Antioch ^{1213} Dam ad h. l. et$^{\text{parall}\,356}$ al Orsies^{43} ... Ln ante *υπ. τ. ψυχ. υμ.* cum A f vg Or$^{\text{int}\,2,351}$ Prim (hi Latt omnes *quasi rationem pro animabus vestris reddituri*). Praeterea D$^{\text{gr}*}$ *αποδωσονται*, et D* d cop arm Orsies^{43} add *περι υμων*, *pro vobis*

18. *περι ημων*: D* d Chr^{445} praem *και* | *πειθομεθα* cum (ℵ*)AC*D*MP 17. 67** 137. d (*suademus*). In ℵ* est *οτι καλην εχομεν γαρ οτι καλην*, pro *πειθομε-* igitur *οτι καλην* scripsit ad versum sequentem aberrans ... *ς πεποιθαμεν* cum ℵ^{c}C^{n}D^{b}et^{c}K al pler arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al; item *confidimus* f vg | *εν πασι*: 17. *εν παντι*

19. *ταχιον* ut DMP al pler ... ℵACK al (ut d^{scr}) *ταχειον*. Similiter v. 23., sed ibi ℵDMP *ταχιον*, ACK d^{scr} *ταχειον* :: cf ad Ioh 13, 27. 20, 4.

20. *ιησουν* sine additam cum ℵACD^{c}KMP al longe plu am fu* al^{lachm} arm zoh Thdrt^{4,1274} et^{cod} ad h. l. Dam al ... D* b 17. 47. 72. 80. f^{ser} al plus^{10} d (sed d* *deum* pro *dominum*). f vg^{cle} fu** demid tol harl al lachm syr^{sch} cop arm^{edd} aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. add *χριστον*

21. *υμασ*: D$^{\text{gr}*}$ *ημασ* | *αγαθω* cum ℵD* d f vg (et. am fu demid harl tol omn^{lachm}; hinc vg lectio firmissima) cop Euthal^{cod} Primas al (ut Fulg$^{\text{ad monim}\,1,9}$). Videtur et. Nyss^{1,858} confirmare eandem lectionem; certe enim huc respicit his: *ὁ τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν δι' ἑαυτοῦ τελειῶν*

τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
Ro 16, 27 etc *αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.*

22 *Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.* 23 *γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.* 24 *ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.*

και ποιων εαυτῳ εν ημιν το ευαρεστον ... ς εργω αγαθω cum CD^{c}KMP al omn^{vl} syr^{sch} arm aeth Chr$^{447.\ 448}$ Thdrt ad h. l. et^{4,1274} Dam al ... A *εργω και λογω αγαθω*, atque sic Ln$^{ed\ min}$ :: cf 2 The 2, 17 | *εις το ποιησαι* (d *ut faciatis*): D^{gr*} add *ημας* | *ποιων* cum ℵ^{c}C^{c}D^{c}KMP al fere omn f vg syr^{sch} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et ^{4,1274} Dam al. Ita vero d: *ipso faciente in vobis quod placeat coram se* ... ℵ*AC* praem *αυτω*, quod confirmare videtur Nyss^{1,853} scribens *ποιων εαυτω* (vide ante), atque hinc Ln$^{ed\ mai}$ *το θελ. αὐτοῦ, αὐτῷ ποιῶν.* Antea $^{ed\ min}$ habuerat *αυτος ποιων* ex errore Wtstii de c; habet vero ita 71. Praeterea cf d. | *εν ημιν* cum ND^{gr}KM 17. 31. 46. 47. al plus^{20} (5 κρ Scri) syr^{sch} arm Thdrt ad h. l. Oec^{txt} et^{com} ... ς Ln Ti *εν υμιν* cum ACP al plu d f vg cop aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt ^{4,1274} Dam Thphyl | *ω η δοξα* usq *αμην*: 4* 43. om | *των αιωνων* cum ℵAC*KMP 17. al plu f vg syr^{sch} cop aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam al ... Ti om cum C^{c}D^{gr} (d deficit) 31. 37. 73. 80. al fere^{20} arm Thdrt^{4,1274} (Clem, quem ex Millio etiam Wtst et Gb adscribunt, non recte laudari vdtr) :: haec auctoritas minime satis vdtr ad delendum *των αιωνων*. Quod additamentum passim contra potiorem auctoritatem omittitur, ut Ro 16, 27. Gal 1, 5. Phil 4, 20. 1 Pe 4, 11 et 5, 11. Alibi *εις τους αιωνας* sine additamento non fluctuat, ut Ro 1, 25. Ibidem 11, 36. non addunt *των αιωνων* nisi plures Latini ... Gb signum^{00} apposuit verbis *των αιωνων αμην*, sed om *αμην* soli fu allachm (contra am demid tol harl all^{achm} etc)

22. *δε*: 37. 116. *ουν* ... cop aeth non exprim | *ανεχεσθε* ut ℵACD^{c}KMP al pler^{vl} am (*sufferatis*) cop aeth^{utr} Chr Euthal^{cod} Thdrt (*ἀσμένως δέξασθε τὴν - παράκλησιν*) Dam al ... Ln *ανεχεσθαι* cum D* 17. 46. 74. al fere^{10} f vg (hi *ut sufferatis*) arm | *και γαρ* (ℵ^{c}): ℵ* om *γαρ* | *επεστειλα*: D^{gr} 44. 49. 67. 122** al$^{2\ ser}$ *απεστειλα*

23. *τ. αδελφ. ημων* cum ℵ*ACD*M 17. 31. 37. 39. 47. 66^{mg} 71. 73. 116. f vg syr^{sch} cop arm aeth Euthal$^{argum\ 671}$ zacagn Dial^{tri} ap Thdrt^{923} ... ς Ti om *ημων* cum ℵC^{b}D^{b}etc KP al pler Chr$^{447.\ 448}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: legitur *τιμοθεος ο αδελφος* (nec fluct lectio) Philem 1. Col 1, 1. 2 Co 1, 1. Ex 1 The 3, 2 fluxisse *ημων* non credo. | *ταχιον*: cf ad v. 19. | *ερχηται* (D* al$^{2\ ser}$ *-τε*) ita et ℵ^{c} ... ℵ* *ερχησθε* ... 46. h^{ser*} c^{ser} *ερχεται*

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Eph 6. 24 etc

25. παντων υμων: D* παντων των αγιων. Scripsimus παντ. υμων sine additam cum ℵ* 17. fu arm^{zoh} ... ς (sed Gb^{0} cum solo 17.) Ln Ti add αμην cum ℵ^{c}ACDKMP al pler f vg syr^{sch} cop arm^{usc} aeth Chr^{4ds} Euthal^{cod} Thdrt Dam al

Subscriptio: ℵC 17. πρ. εβραιουσ, item A additis εγραφη απο ρωμησ, et P 47. additis εγραφη απο ιταλιασ, et K 109. 113. 114. al plu Euthal^{cod} additis εγραφη απο (109. al Euthal^{cod} add τησ) ιταλιασ δια τιμοθεου ... 70. 122. al η προσ εβραιουσ επιστολη εγραφη απο ιταλιασ δια τιμοθεου, 68. al παυλου αποστολου επιστολη προσ εβραιουσ εγραφη απο ιταλ. δια τιμοθεου, 66. pro απο ιταλιασ habet ἀπὸ ἀθηνῶν· ἄλλοι δέ· ἀπ' ἰταλίας, 238. η πρ. εβραιουσ αυτη επιστολη εγραφη απο ιταλιασ δια τιμοθεου του αποστολου του και εισ αὐτουσ πεμφθεντοσ δια του μακαριου παυλου ιν' αυτουσ διορθωσηται, 31. ad εγραφη add εβραϊστι ... am *explicit epistula pauli apostoli ad hebraeos. deo gratias amen*, fu *expl. ad hebraeos feliciter: seq. epist. sancti iacobi*; aeth *Finita est epist. Hebraeorum*; cop *Scripta in Italia, missa per Timotheum*, syr^{sch} *Finita est ep. ad Hebr., quae scripta est ex Italia Romana et missa per Timotheum* ... nil subscriptum habent DM (cf inscriptionem) b 37. al ... ς (= Gb Sz) πρὸσ ἑβραίουσ ἐγράφη ἀπὸ τῆσ ἰταλίασ διὰ τιμοθέου. Praeterea numerantur in codd. plur versus (στίχοι): ψν' ℵ**P 106. 108. 110. al, ψγ' K al plu Euthal^{cod} et Euthal ap Zacagn^{696}; etiam ψς'- ψη' ψι', ψνε', ωλ' (93.). Item praeeunte Euthalio passim notantur αναγν. γ', κεφφ. κβ', μαρτυρ. λ'; am fu al capp 39 habent ... Thdrt ad finem argumenti: γέγραφε δὲ αὐτὴν τῇ ἑβραίων φωνῇ· ἑρμηνευθῆναι δὲ αὐτὴν φασιν ὑπὸ κλήμεντοσ. Item Dam τὴν πρὸσ ἑβραί. ἐπιστολὴν ἱστορεῖ κλήμησ, οὗ μέμνηται παῦλοσ, ὃσ καὶ ἐπίσκοποσ ῥωμαίων ἐγένετο, ὡσ παύλου αὐτὴν ἑβραίοισ τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ συντάξαντοσ· ἡρμηνεύθη, ὥσ τινεσ, ὑπὸ λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὡσ δὲ ἄλλοι, ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ κλήμεντοσ. Extrema iam apud Euthalium in argumento sic leguntur (Zacagn^{670}): πρὸσ γὰρ ἑβραίουσ τῇ σφῶν διαλέκτῳ γραφεῖσα ὕστερον μεθερμηνευθῆναι λέγεται, ὡσ μέν τινεσ, ὑπὸ λουκᾶ, ὡσ δὲ οἱ πολλοί, ὑπὸ κλήμεντοσ.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α.

I.

Tit 1, 1 etc 2, 3 1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν* 2 *Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.*

---

* *προσ τιμοθεον α'* cum ℵAK 17. 80. 113. 116. 121. al. Item DFG *αρχεται προσ τιμοθεον* (D* *τειμ.*) *α'*, d f g *incipit ad timotheum I.* Similiter am *incipit epistula ad timotheum I.*, item fu (post epist. *ad laodicenses*) *ine. ad timotheum I.*, go *ad Thimotheum prior* (*prima*) *incipit* ... al plu *προσ τιμοθεον πρωτη, πρ. τιμ. επιστ. πρωτη* (*πρω. επιστ.*), *επιστ. πρ. τιμ. πρωτη, η πρ. τιμ. α' επιστολη, παυλου αποστολου πρ. τιμ. επιστ. καθολικη πρωτη* (ut 122.), L *πρ. τιμοθ. πρωτησ επιστολησ παυλου* (sic), P 114. *παυλου επιστολη πρ. τιμ. α'*, syr^{utr} *ep. Pauli ad Tim. I.*, cop *ad Tim. I.* Etc ... ς^{e} *παυλου του αποστολου η προσ τιμοθεον επιστολη πρωτη*, Gb Sz *παυλου πρ. τιμ. επ. πρωτη*, ς *η πρ. τιμ. επιστ. πρωτη.*

I. 1. *χριστ.* $\overline{\text{ιυ}}$ pri loc cum ℵDFGP 80. 116. d f g fu demid hal omn^{lachm} cop syrP ar^{e} Dam Ambrst (Cyr$^{thes\ 294}$ om *χριστ.*, Prim om *ιησου*) ... ς *ιησ. χριστ.* cum AKL al pler vg^{cle} am tol syr^{sch} arm aeth Bas$^{eth\ 293}$ Chr^{635} Euthal^{cod} Cyr$^{fid\ 75}$ Thdrt al | *επιταγην*: ℵ *επαγγελιαν* | *θεου*: 38. 48. 72. add *πατροσ και*, aeth^{ro} add tantum *και* ... 37. 73. 80. 116. 213. 8P^{e} arm post *σωτηρ. ημ.* pon ... 43. 118. plane om | *σωτηρὸσ ημων*: D* 37. 43. 73. 80. 116. 118. 213. 8P^{e} praem *του* ... P *πατροσ ημων* | *και* (post *σωτ. ημ.*): 31. 38. 43. 48. 72. 118. aeth^{ro} om, item fu all^{achm} | *χριστου ιησου* sec loc cum AD*VGP 17. 71. 72. 179. 8P^{e} n^{scr} d f g vg^{cle} am fu demid tol harl go sah^{gb} syr^{utr} ar^{e} Chr com^{636} Cyr$^{thes\ 294}$ Ambrst Prim ... ς *ιησου χριστου* cum ℵD^{c}KL al pler vg^{edd} all^{q} (ap Ln) cop arm aeth^{utr} Or^{2,739} Chr$^{635\ txt}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... al^{5} Thphyl tantum *ιησου*. Praeterea non praeposuimus *κυριου* cum AD*FGP 17. 31. 38. 43. 48. 71. 72. 179. 8P^{e} d f g vg go syr^{utr} sah^{gb} cop arm aeth^{utr} Or^{2,739} (*περὶ οὗ φησὶ παῦλοσ· και ἰησοῦ χριστοῦ τῆσ ἐλπίδοσ ἡμῶν*) Cyr$^{thes\ 294}$ Ambrst ... ς (= Gb Sz) praem *κυριου* cum ℵD^{c}KL al pler Chr$^{635.\ 636}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al

2. *πατροσ* sine *ημων* cum ℵ*AD*FG 17. 23. 31. 73. 120. 213. d f g vg (et. am fu demid tol harl) go cop arm Or$^{int\ 4,468}$ Prim ... ς (Gb^{00}) add *ημων* cum ℵ^{c}D^{c}KLP al pler vg^{edd} lachm syr^{utr} sah^{gb} aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst | *χριστου ιησου τ. κυρ. ημων* et. Or $^{int\ 4,468}$ etc ... 21. 37. *κυριου ιησου χριστου του* (21. *και*) *σωτηροσ*

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν 4 μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει· 5 τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, 6 ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, 7 θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. 8 οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, 9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρο-

Act 10, 1 · Tit 1, 14 3, 9 · Ro 7, 12. 14

ημων ... 73. 109. 114. κυριου ιησου χριστου του κυριου ημων. Sic ... arm aeth τ. κυρ. ημ. χριστ. ιησ. (aeth ιησ. χρ.), Thdrt κυριου ιησου χριστου

3. καθως: syr^{sch} ar^{o} om | προσμεινας: D* περιμεινας | FG εφεσσω | πορευομενος: IIil^{1069} cod colb *cum ires* (sed^{ed} *cum irem*) | παραγγειλης (LP -λεισ): F* b^{scr*} -γγελησ (F* -λλησ)

4. εκζητησεισ cum ℵA 17. 23. 93. 116. ... ς Ln Ti ζητησεισ cum DFGK LP al pler Irgr^{1} (ex Epiph) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | παρεχουσ. μαλλον et. d f g vg etc ... 47. Irgr et^{int} μαλλ. παρεχ., item arm | οικονομιαν (et. ς Gb Sz) cum ℵAFGKLP al fere omn cop (ipsum οικονομιαν retinet) syrP ^{txt} arm (aeth *legem*) Chr^{txt} et^{com} Euthal^{cod} Thdrt Dam^{com} (οἰκονομίαν δὲ θεοῦ τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως λέγει μυστήριον) al ... ς^{o} οικοδομιαν cum D^{c} 192. (invito com et. Dam^{txt}). Item οικοδομην (Gb″) D* Irgr^{1} ex Epiph, item *aedificationem* d f g m^{62} vg Ir int^{1} Ambrst al go syr^{sch} et^{P} mg | την εν πιστει et. Irgr^{1} ... FG om. Cf ad h. v. et. Ptol^{epist} ad flor ap Epiph^{223} καὶ τὸν νοῦν τῶν πειθομένων αὐτοῖς ἀνθρώπων εἰς μυρὰς ζητήσεις περιέβαλον καὶ γενεαλογίας ἀπεράντους.

5. Ln τὴν ἐν πίστει, ^{5}(τὸ δὲ τέλος usque τῶν αἰώνων, ἀμήν) ^{18}ταύτην τὴν παραγγ. Similiter Gb Sz τὴν ἐν πίστει· ^{5}(Τὸ δὲ τέλος – τῶν αἰώνων· ἀμήν·) Ταύτην τὴν παραγγ. | κ. συνειδησ. αγαθησ: FGgr om αγαθησ

7. μη νοουντεσ usq διαβεβ.: ita et. Epiph$^{298.\ 424.\ 485}$, sed^{419} ου γαρ α λεγουσιν οιδασιν ουδε περι τιν. διαβεβ. | περι τινων et. Clem^{424} Or^{4,294} Epiph^{quater} ... P syr^{sch} περι τινοσ

8. αυτω: P αυτον | χρηται cum ℵDFGKL al pler Ath^{606} Chr^{644} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ln χρησηται cum AP 73. Clem^{424}

9. ανομοισ δε (17. τε): f vg Or$^{int\ 4,527.\ 6.6}$ Ambrst *sed iniustis*, d Lcif$^{187.\ 198}$ Augg$^{al\ 19}$ (ad^{5,22}) al *iniustis autem*, g *sed iniustis autem* ... FGgr αλλ (GGr** om) ανομοισ τε. Ad hanc rem non valet Eus$^{mai\ 4,248}$ δικαιω δε νομοσ ου κειται, αλλ ανομοισ και etc, nec magis Or^{2,478} χρῆσαι τῷ· δικαιῳ δε νομοσ ου κειται, αλλα αδικοισ και ανυποτ. | ασεβεσι

λῴαισ καὶ μητρολῴαισ, ἀνδροφόνοισ, 10 πόρνοισ, ἀρσενοκοίταισ,
ἀνδραποδισταῖσ, ψεύσταισ, ἐπιόρκοισ, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ
διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, 11 κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆσ δόξησ τοῦ μα-
Phil 4, 13 καρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. 12 χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί
με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενοσ
1 Co 15, 9 Ga 1, 13 etc εἰσ διακονίαν, 13 τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ
ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, 14 ὑπερ-
επλεόνασεν δὲ ἡ χάρισ τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεωσ καὶ ἀγάπησ
4, 9 τῆσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 15 πιστὸσ ὁ λόγοσ καὶ πάσησ ἀποδοχῆσ
Mt 18, 11 ἄξιοσ, ὅτι Χριστὸσ Ἰησοῦσ ἦλθεν εἰσ τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺσ
σῶσαι, ὧν πρῶτόσ εἰμι ἐγώ· 16 ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν

(-βεσι ut ℵALP etc; Ti -βεσιν ut DFG etc) et. Eus^{mai} Bas$^{eth\,288}$ Or^{int} 2,200. 3,384. 4,527. 656 Aug$^{gal\,49}$ etc: D* 3. 47. cat^{txt} d go syr^{utr} Lcif^{bis} praem και | ανοσιοισ et. f vg Or$^{int\,4,527}$ Lcif^{187} etc ... F^{gr}G g go syr^{sch} Lcif^{198} Aug$^{gal\,49}$ praem και (item d, sed per errorem habet *est*) | πατρο- et μητρο- cum ℵADFGL 17. 37. 137. al plu Bas$^{eth\,288}$ Euthal^{cod} etc ... P πατρω- et μητρω-, K πατρα- et μητρο- ... ς πατρα- et μητρα- c. minusc permu (a b c e ap Scri) Epiph^{693} et^{907} al. Item -λωαισ bis c. ℵAD* FGLP 17. al plu Bas$^{eth\,288}$ Euthal^{cod} etc ... D^{c} 37. 47* al -λοαισ, K 44. 47* 80. 137. al plus^{20} Epiph$^{693.\,907}$ Bas^{cod} Chr Thdrt Dam -λοιαισ

10. FG ανδραποδιταισ | επιορκοισ: D*P εφιορκ. | αντικειται: A praetermisit

11. κατα το: D* d f g vg arm Bas$^{eth\,288}$ Lcif$^{187.\,198}$ al τη κατ. το | εγω: 17. add παυλοσ

12. χαριν εχω cum ℵAFGP 17. 31. 67** 71. 73. 80. 93. 137. 238. 8^{pe} cat^{txt} f g vg cop arm aeth^{utr} Chr$^{650.\,651}$ Thdrt Thphyl Prim al ... ς (Gb^{u}) Ti praem και cum DKL al longe plu d go syr^{utr} Euthal^{cod} Dam al Lcif^{198} Ambrst | ενδυναμωσαντι cum ℵ^{c}ADFGKLP etc ... ℵ* 2. 10. 17. 38. 72. Thphyl ενδυναμουντι | με et. ℵ^{c} ... ℵ* om | χριστω ιησου (paucissimi testes transp): D* 3. d g harl* demid (non f vg^{cle} am fu etc) arm aeth Thphyl (non item^{mg}) Lcif^{198} al praem εν

13. το προτερ. (Gb') cum ℵAD*FGP 17. 21. 47. 67** 71. 80. 93. Chr$^{mosc\,1}$ Cyr$^{thes\,295}$ ... ς τον προτερ. cum D^{c}KL al pler Dial^{821} (et$^{cd\,wetst\,42}$) Chr$^{650.\,651}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | οντα: Ln add με cum A 73. Dial^{821}, item g *me primum consistentem* αλλα cum ℵADFGLP al plu (omn 13 ap Scri) Euthal^{cod} Dam ... ς αλλ cum K^{sil} al mu^{vid} Chr Thdrt. Praeterea 49. 110. 123. al aliq Oec add και, item D^{gr*} add δια τουτο | αγνοων: G αγνων, F αγνον | εν απιστ.: D^{gr*} τη απιστ.

14. αγαπησ τησ: 47. k^{scr} Chr$^{mosc\,1}$ om τησ (et. 17. teste Wtst)

15. χριστοσ ιησουσ: 115. c^{scr} k^{scr} al pauc syr^{sch} aeth Or^{1,378} Serap$^{gall\,5,56}$ Bas^{2,606} ιησ. χριστ. Praeterea Or^{hoesch} et^{spenc} add ο θεοσ, sed non^{delar} ex$^{cdd\,pl.}$ | εισ τον κοσμον et. Or Bas etc ... ℵ om τον

16. ηλεηθην: FG ελαιηθην (F* -θεν) | πρωτω: L 31. 37. 39. 71. 93. a^{scr*}

ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 17 *τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ* Ro 16, 27 Iud 25 etc *θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.*

18 *Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,* 19 *ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν·* 20 *ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα* 2 Ti 2, 17 1 Co 5, 5 *παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.*

$^{c_{ser}}$ $^{o_{ser}}$ al fere^{10} fu all^{achm} sah cop arm Thdrt ad h. l. *πρωτον* ... D* d aeth^{utr} Ambrst$^{ed\ rom}$ om (Aug modo habet modo non habet) | *ιησους χριστος* cum ℵKLP 37. al pler syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. Dam al ... Ln Ti *χριστ. ιησους* (:: ut sexies praecessit) cum AD 17. 47. 73. 80. 93. 118. 8^{pe} 13^{lect} 14^{lect} d f vg go sah Cyr$^{fid\ 124}$ Thdrt^{1,1325} Ambrst al ... FG^{r}G ^{lecr} g Serap$^{gall\ 5,56}$ *ιησους* tantum, cat^{txt} Cyr$^{thes\ 295}$ *χριστος* tantum | *απασαν* cum ℵAFG 17. 31. 37. 39. 73. 116. 118. d^{acr} Serap$^{gall\ 5,56}$ Chr$^{653\ a}$ et$^{653\ b}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *μακροθυμιαν*: D d sah cop syr^{sch} Thdrt^{1,1353} Aug$^{serm\ 176.\ 339}$ (non item$^{serm\ 278}$ et$^{ps\ 45}$ et$^{ps\ 70}$ et^{alib}) add *αυτου* (47. *αυτου μακροθυμ.*) | *μελλοντων*: ℵ* add *αγαθων*, sed deletum ipsa prima ut^{vi} manu

17. *αφθαρτω* et. Syn^{antioch} ap Rou^{3,297} Eus$^{marc\ 141}$ Cyr$^{thes\ 295}$ etc; item *incorruptibili* g Aug$^{ep\ 147}$ et^{148} ... D* *αθανατω*, item *immortali* d f vg go syr$^{p\ mg}$ aeth Tert$^{prax\ 15}$ Novatian$^{gall\ 3,239}$ al. Item FG^{r}G g add *αθανατω* post *αορατω*. Similiter Aug$^{act\ felic\ 2,7}$ et^{alib} (cf Sab) *immortali invisibili incorruptibili* | *μονω* sine *σοφω* cum ℵ*AD*FG 17. 37. 179. d f g vg sah cop syr^{h} ar^{e} arm aeth Eus$^{mcell\ 141}$ Cyr$^{thes\ 295}$ Thdrt$^{4,18\ bis}$ et$^{4,378.\ 400}$ (et. Chr$^{653\ b}$ et^{654} in com ignorat *σοφω*) Tert$^{prax\ 15}$ Novat$^{gall\ 3,239}$ Ambrst Aug$^{act\ felic\ 2,7}$ al ... ς (= Gb Sz) add *σοφω* cum ℵ^{cD}B$^{et\ c}$KLP al pler go syr^{p} Syn^{antioch} Naz^{1,549} (orat^{30}) Did$^{tri\ 370}$ et$^{140.\ 152}$ et^{alib} Dial^{trin} ap Ps-Ath$^{425.\ 433}$ Chr$^{txt\ 653\ b}$ et^{654} Euthal^{cod} Thdrt^{3,1211} et^{4,379} et ad h. l. Dam al :: cf Rom 16, 27 et Iud 25. | *και δοξα*: P 43. 72. 115. 238. al plus^{25} (8 ap Scri) om *και*

18. *παραγγελιαν* (d f g vg *praeceptum*, Tert$^{praescr\ 25}$ *denuntiationem*) et. Clem^{444} etc ... FG *απαγγελιαν* | *στρατευση* cum ℵ*D* Clem^{445} ... ς Ln Ti *στρατευη* cum ℵ^{c}AD^{c}FGKLP al omn^{vid} Chr Euthal^{cod} Thdrt al | *εν αυταισ* (47. *αυτοις*): L post *τ. καλ. στραν.* pon | *στρατειαν* cum ℵAD^{c}K^{sil}L etc ... D*FGP Euthal^{cod} *στρατιαν* (Euthal^{cod} *-τιᾶν*) :: cf ad 2 Co 10, 4.

19. *πιστιν* pri loc: P praem *την* | *εναναγησαν*: A *εναυαγησαν*

20. *ὑμέναιος* (hunc accentum confirmant D^{c}L): D* *υμαιος*, AFGP al *υμενεος*, k^{scr} *υμαιναιος*. Ex Latt d vg *hymenaeus*, f g *hymeneus*, am

II.

1 *Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων,* 2 *ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.* 3 *τοῦτο*

---

hymenius, fu allachm *hymineus*, allachm *hyminneus* et *hymyneus*. Ceterum cf Or^{2,257} *ὅπου μὲν λέγων περὶ φυγέλλου καὶ Ἑρμογένους, οὗς παρέδωκα, φησί, τῷ σατανᾷ, ἵνα* etc, item^{2,117} *ἀλλὰ καὶ δημᾶς καὶ Ἑρμογένης, οὓς παρέδωκε τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφ.* Quibus locis cum 1, 20 confudit II, 1, 15 et 4, 10.

II. 1. *παρακαλω* et. f vg go syr^{utr} cop arm aeth Or$^{1,220.\ 797}$ et^{2,636} et^{ps} ap Gall^{14,60} al Lcif^{234} Ambi^{nst} virg^{251} et^{sacram} ^{6,294} Ambr^{sted} rom Aug ep^{149} ad^{paulin} et^{alib} al ... D*FG^{gr}G d g sah Hil^{535} Ambr^{stven} *παρακαλει, obsecra* | *παντων* pri: FG f g Or^{1,797} (non item^{1,220} et^{2,636}) om. Praeterea cf ad h. l. Aug$^{ep\ 149}$ ad^{paulin}: *Obsecro itaque primum omnium fieri obsecrationes, orationes, interpellationes. Illa secundum Graecum eloquium discernenda sunt; nam nostri interpretes vix reperiuntur qui ea intelligenter et scienter transferre curaverint. Ecce enim sicut ea ipse posuisti:* obsecro fieri obsecrationes. *Non eodem verbo utrumque dixit apostolus, qui utique Graece illam scripsit epistulam; sed pro eo quod in Latino est* obsecro, *ille Graece dixit παρακαλω. Pro eo vero quod Latinus vester habet* obsecrationes, *ille posuit δεησεις. Proinde alii codices, in quibus et nostri sunt, non habent* obsecrationes, *sed* deprecationes. *Tria porro quae sequuntur,* orationes, interpellationes, gratiarum actiones, *plerique Latini codices sic habent* — Orationes *vero quas Graecus habet προσευχας, distinguere a* precibus *vel* precationibus *omnino difficile est. Quod vero quidam codices non habent* orationes *sed* adorationes, *quia non dictum est in Graeco ευχας sed προσευχας, non arbitror scienter interpretatum; προσευχας enim* orationes *dici a Graecis notissimum est.* — *Pro* interpellationibus *autem, quod nostri habent, secundum codices credo vestros* postulationes *posuisti. Haec interim duo, id est quod alii* postulationes, *alii* interpellationes *interpretati sunt, unum verbum transferre voluerunt, quod Graecus habet εντευξεις.* — *In Graeco quo verbo hic positae sunt* interpellationes, *quas ipse posuisti* postulationes, *ipsum et illic verbum est ubi scriptum est:* interpellat pro nobis — *Sed eligo in his verbis hoc intelligere, quod omnis vel paene omnis frequentat ecclesia, ut* precationes *accipiamus dictas, quas facimus in celebratione* sacramentorum — Interpellationes *autem, sive ut vestri codices habent* postulationes, *fiunt cum populus benedicitur.*

2. *εν υπεροχη*: FG^{gr}G^{gr} k^{scr} om *εν* (g *sublimatis i qui in sublimitate sunt*) | *ηρεμον*: FG *ηρεμιον* (G^{*vi} *ηρειον*) | *διαγωμεν*: F*(*διαγομην*)LP al pauc *διαγομεν* | *πασῃ*: D* d Lcif^{234} om | *ευσεβεια* ... P *ευλαβεια*

καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 4 ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. 5 εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, 6 ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, 7 εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. 8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ· 9 ὡσαύ-

2 Pe 3, 9 2 Ti 2, 7 Ga 3, 20 Tit 2, 14 2 Ti 1, 11 Ro 9, 1 1 Pe 3, 3 as

---

3. τουτο sine γαρ cum ℵ*A 17. 67** sah cop Cyr$^{the\frac{290}{370}}$ ... ς Ti add γαρ cum ℵ^{c}DFGKLP al pler d f g m^{98} vg go syr^{utr} arm aeth Chr^{657} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Lcif^{284} al

5. Ln ἀνθρώπων ἄνθρωπος, (igitur coniungit arcte) | χριστ. ιησους et. Hipp^{fragm} ap Fabric^{2,45} Or$^{int\,4,514}$ Eus$^{mcell\,28}$ Epiph$^{157.\,467}$ al Tert carn chri 15 Hil$^{830.\,1198}$ Ambrst al ... K 70. 72. 109. 115. b$^{scr\,fscr}$ al aliq syr^{sch} arm aeth Hipp^{fragm} ap Lag^{140} Mcell$^{eus\,28}$ Eus$^{mcell\,8.\,128}$ Ath^{737} Epiph^{2,49} Chr Thdrt^{cod} al ιησ. χριστ.

6. υπερ παντων: L om υπερ | το μαρτυριον: A om, atque sic Ln$^{ed\,mai}$ ... ℵ* και (ℵ^{c} το substituit) μαρτυριον ... D*FG^{rg} 66** 80. 115. d g harl* (hal) Ambrst praem οὗ, *cuius* (hal *cui*) ... syr^{sch} *martyrium quod evenit* (cf εδοθη Latinorum) | ιδιοις: D*FG^{rg} d g harl* (hal) Ambrst add εδοθη, *datum est* (hal *confirmatum est*). Cf Lc^{brug}: „*Testimonium temporibus suis.* Iis verbis nec praeponendum est *cuius*, nec postponendum *confirmatum est:* haec enim consulto a patribus omissa sunt."

7. εισ ο ετεθην: FG εν ω ετεθην, item d f g vg Ambrst al *in quo positus sum* ... A ο επιστευθην | και αποστολος: 108* om | λεγω sine additamento cum ℵ^{c}AD*FGP 31. 47. 67** 70. 73. 137. al plus^{30} d f g vg sah cop syr^{utr} aeth Ps-Ath^{63} Chr Dam al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add εν χριστω (:: cf Ro 9, 1) cum ℵ*D^{c}KL 17. 37. 192. al plu go arm Euthal^{cod} Thdrt | εν πιστει et. Eus$^{mai\,4,97}$ etc Tert$^{pud\,14}$ Ambrst al ... ℵ εν γνωσει, A εν πνευματι

8. προσευχ. τους ανδρ. cum ℵAKLP al pler syr^{utr} arm Or$^{1,198.\,211.\,266.\,268}$ et^{3,155} Bas$^{eth\,277}$ Marc$^{mon\,8,52}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst ... DFG 115. (βουλ. ουν παντι τοπ. τους ανδρ. πρ.) d f g m^{96} vg go sah cop aeth Or^{3,811} Eus$^{ps\,303.\,455}$ et$^{mai\,4,88}$ Hier$^{iovin\,1}$ Amb$^{ps\,36}$ (*viros in omni loco orare*) al τους ανδρ. προσευχ. | οσιους et. Or^{1,266} et^{2,637} et$^{3,155.\,211}$ et^{4,374} Eus$^{ps\,303.\,455}$ et$^{mai\,4,88}$ etc ... 1. 17. 35. 115. 120. g^{scr**} k^{scr} Or$^{1,198.\,211}$ Marc$^{mon\,8,52}$ Chr$^{niceph\,1,194}$ Dam$^{parall\,465}$ οσιας | διαλογισμου cum ℵ*ADKLP al plu d f m$^{36.\,80}$ vg go sah arm aeth Or $^{1,198.\,266}$ et^{2,637} et^{4,374} cod et$^{int\,2,257.\,3,896.\,4,571.\,666}$ Chr$^{661.\,662}$ Euthal^{cod} Thdrt^{txt} ad h. l. Dam$^{parall\,465}$ et^{txt} ad h. l. al ... Gb' Ti διαλογισμων cum ℵ^{c}FG^{rg} 17. 47. 67** 73. 80. 8pe a^{scr} c^{scr} al plus^{15} g cop syr^{utr} Or^{1,211} et$^{3,155.\,211}$ et$^{4,374\,ed}$ Eus$^{ps\,303}$ (et$^{mai\,4,88}$ διαγογγυσμων) Bas$^{eth\,277}$

τως καὶ γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, 10 ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. 11 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· 12 διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ 1 Co 11, 9 Gn 2, 7. 22 αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. 13 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος Gn 3, 6 ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. 14 καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξα-

---

(Macar^{7,55} *διαλογισμων πονηρων*) Thdrt^{com} ad h. l. et^{2,1676} Dam^{com} ad h. l. Hier$^{lovin\,1}$

9. *ωσαυτως* sine *και* cum ℵ*AP 17. 71. (Clem^{247} et Or^{1,211} *γυναικ. ωσαυτ.*) Bas$^{eth\,309}$ ... ς Ti add *και* cum ℵ^{c}DFGKL al longe plu d f g m^{80} vg go sah cop syr^{utr} arm aeth Or^{1,198} Chr Thdrt Dam al Ambrst al | *γυναικας* sine articulo cum HAD*FGP 17. 67** 71. 73. 8^{pe} Clem^{247} Or$^{1,211.\,198}$ Bas$^{eth\,309}$ Dam$^{parall\,405}$ ... ς praem *τας* cum D^{b}et^{c}KL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. | *κοσμιω* c. ℵ*AD^{b}?et^{c}KLP al pler d (*in habitu ornatu* sic) f g m^{80} (*in hab. ordinato*) vg rell Clem^{292} (Or^{198} ed oxon) Bas$^{eth\,309}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al (et. *κοσμια* et *τιμια* legitur) ... ℵ^{c}DGr*FG 17. Or^{1,211} et^{198} delar *κοσμιως* ... K *κοσμιων* | *αιδους κ. σωφροσυνης* et. Clem^{292} Or$^{1,198.\,211}$ etc. Vertunt *pudore et sobrietate* d, item g *pudore i verecundia et sobr.*, *verecundia et sobrietate* f vg Amb$^{off\,1}$ al, m^{80} Hier$^{lovin\,1}$ *cum verecundia et castitate*. Adnotat ibidem: „Non enim, ut male habetur in Latinis codicibus, *sobrietas* est legenda sed *castitas*, id est *σωφροσυνη*, unde post pauca: *Si permanserint*, inquit, *filii in caritate et sanctificatione cum castitate* ... D^{Gr} *σωφροσυν. και αιδους*, quemadmodum Cyp$^{175.\,317}$ Ambrst *cum verecundia et pudicitia* verterunt. | *κοσμειν*: reddunt d f g m vg go (item al) Cyp Ambrst al *ornantes* (Cyp *componentes*) *se* | *πλεγμασιν* et. Clem^{247} Or $^{1,198.\,211}$ etc ... A *καταπλεγμασιν* | *και χρυ.* cum HAD*FGr^{G} d (g *aut i et*) syr^{sch} cop Or^{1,211} ... ς *η χρυ.* cum D^{c}KL al pler f m^{80} vg go sah syr^{P} Clem^{247} Or^{1,198} Bas$^{eth\,288.\,309}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt al Cyp$^{175.\,317}$ Ambrst al ... P 17. 73. 80. aeth nec *και* nec *η* habent | *χρυσω* cum HD KL al pler Clem Or^{bis} Bas$^{oth\,bis}$ Chr$^{601.\,601b}$ Euthal^{cod} Thdrt al ... Ln *χρυσιω* cum AFGP 17. 31. 47. 71. 72. 73. 80. 115. 8^{pe} al pauc Chr mosc^{1}

12. *διδασκειν δε γυναικι* (Gb″) cum HADFGP 17. 31. 37. 39. 71. 73. 80. 116. 120. 137. 8^{pe} d f g m^{80} vg go arm Or$^{cat\,cor\,279}$ Bas$^{eth\,309}$ Dam parall^{406} Cyp^{318} Ambrst al ... ς Ti *γυναικι δε διδασκ.* cum KL al longe plu syr^{utr} sah aeth (cop *non iubeo autem mulierem docere*) Thdor$^{mop\,in\,cat\,20}$ Chr ad h. l. et^{6,593} et^{alib} Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. Amb luc^{24,1540} (sed non$^{ep\,69}$) al. Cf et. Epiph^{419} *γυναικι ουκ επιτρεπω λαλειν ουτε αυθεντειν ανδρος.* | *ανδρος*: FGr^{Gr} *ανδρας* | *αλλ* cum HD FGK^{sil}LP al fere omn^{vid} Bas$^{eth\,309}$ etc ... Ln *αλλα* cum A 17.

13. *πρωτος επλασθη* et. Cyp^{818} ... FGr^{G} g *επλα. πρωτος*, item syr^{sch} cop

πατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν, 15 *σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνο-*
γονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σω-
φροσύνης.

III.

1 *Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπι-* 1, 15
θυμεῖ. 2 *δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναι-* Tit 1, 6 ss
κὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,

---

14. *εξαπατηθεισα* (Gb″) cum ℵ*AD*FGP 17. 28. 32. 67* 71. 73. 80. 120. 137. c^scr 8^pe Bas^eth 309 (Chr^6,19 § 46 ed savil ap Wtst = Chr^montf 1,373) ... ς *απατηθεισα* cum ℵ^cD^b ?et^cKL al pler Chr ad h. l. et^1,378 et^4,765. 771. 849 et^5,51 et^6,585. 593 et^9,827 (nuspiam igitur aliter ap Montf.) Euthal^cod Thdrt Dam al

15. *δε* (a^scr* om) et. am fu demid harl tol: D^gr* vg^cdd lachm *γαρ* | *μεινωσιν*: Thdrt *μενωσιν* (non item D* ut per errorem notat Treg; in cod. est D* *μινωσιν*, D^c *μεινωσιν*)

III. 1. *πιστος*: *fidelis* et. f vg guelf^palimps; g *humanus t fidelis* ... D* *ανθρωπινος*, item *humanus* d m^59 g (vide ante) Ambrst Sedul. Similiter supra 1, 15 Aug^serm 174 *Humanus sermo*, item^pecc mer 1 (contra ep 175 *Fidelis sermo*), item Iulian^pelag apud Aug^1 op imp 10,907. Contra disputat Hier^1,133 (ep^24 ad Marcell) „Illis placeat *Humanus sermo et omni acceptione dignus;* nos cum Graecis, id est cum apostolo qui Graece locutus est, erremus: *Fidelis sermo et omni acceptione dignus.* Ceterum verba *πιστος ο λογος* Chr Dam Thphyl Oec ad ea trahunt quae praecedunt, non quae sequuntur. De quo sic Chr^663b: *πιστὸς ὁ λόγος. πρὸς τοῦτο εἴρηται, οὐ πρὸς τό· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται. ἐπειδὴ γὰρ τοῦτο ἀμφιβαλλόμενον ἦν, διὰ τοῦτο λέγει· πιστ. ὁ λόγος, ὅτι δυνήσονται πατέρες ἀπολαύειν τῆς τῶν παίδων ἀρετῆς, καὶ μητέρες ὅταν αὐτοὺς ἐκθρέψωσι καλῶς.* Sequitur Chrysostomum cat^22. Similiter Dam: *σώζονται γὰρ ὅτι ἀθλητὰς ἔθρεψαν τῷ θεῷ. καὶ ὅτι τοῦτο σώζει, ἐπήγαγε· πιστὸς ὁ λόγος, μονονουχὶ λέγων· μηδεὶς ἀπιστείτω, φησί, διὰ τῆς τεκνογονίας σώζονται* etc. | *ο λογος*: 17. add (:: ex 1, 15) *και πασης αποδοχης αξιοσ*

2. *ουν* et. d vg sah cop syr^p Or^3,645 etc, m^59 Ambrst Sedul *enim* ... FG f g syr^sch *δε* ... arm aeth non expri | *ανεπιλημπτον* cum ℵADFG 37. ... ς *ανεπιληπτον* cum KL (P -*λειπτον*) al longe pler | *νηφαλιον* (et. ς^e Gb Sz) cum ℵ*AD* 17. 31. 37. (-*λειον*) 49. 72. 91. 93. 106. 115. 116. 137. 177. 178. 179. 219. c^scr k^scr al^20 fere Or^3,645 (item^1,479 et 3,501 et Constit^2,2,1) Bas^eth 292 Chr^664a Isid^3,216 Thdrt ... ς (= ς^e Gb Sz) *νηφαλεον* cum D^cK 47. al sat mu (4 ap Scri) Antioch^1226 Dam ... ℵ^cFGLP 71. 109. d^scr o^scr al plus^5 Euthal^cod *νηφαλαιον*

3 μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον,
4 τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ
5, 8 μετὰ πάσης σεμνότητος, — 5 εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι
οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; — 6 μὴ νεόφυτον, ἵνα
μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. 7 δεῖ δὲ καὶ μαρτυ-
2 Ti 2, 26 ρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ
καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. 8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλό-
γους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, 9 ἔχοντας
τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. 10 καὶ οὗτοι δὲ
δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.

3. *μη πληκτην* sine additam cum ℵADFGKLP 17. 23* 31. 46. 57. 67** 71. 78. 80. 109. 116. 137. 177. 178. 179. 219. n^{scr} al^{20} fere d f g m^{59} vg go sah cop syr^{sch} etP ^{txt} arm aeth Or$^{int\ 3,678}$ Constit^{2,2,1} Bas$^{eth\ 293}$ ex ms$^{t\ 3}$ Chr^{664b} edd vet et^{com} Isid^{2,216} Euthal^{cod} Thdrt^{ed} al Tert$^{monog\ 12}$ Ambrst a] ... ς (= Gb Sz) add *μη αισχροκερδη* cum 37. al perinu (fere omn apud Scri) Chr^{montf} Thdrt^{cod} Antioch^{1226} Dam (sed fluct lectio ut et. in patrib aliis). Syr$^{P\ mg}$ potius pro *πληκτην* vdtr *πλεονεκτην* substituere, quam additamentum *μη αισχροκ.* confirmare, ut certe White in notis probare studuit. | *αλλα* cum ℵAP 17. ... ς Ti *αλλ* cum DFGKL al pler | FG *επιεικην*

4. *προϊσταμενον* et. Clem^{561} Isid^{2,216}: FG *προσισταμενον* ... ℵ *προϊσταμενον*. Cf ad 1 The 5, 12.

5. *επιμελησεται*: 17. d^{scr} *-ληηται*

6. *εμπεση*, ut ℵAD^{c}KLP (*εμπεσει*, item o^{scr}) etc ... D*FG *ενπεση*. Cf et. ad v. 7 et ad 6, 9. | *εις κριμ. εμπεση*: L 49. 71. 93. 113. 115. 120. Constit^{2,2,1} (sed fluct lectio) Bas$^{eth\ 293}$ ex$^{mss\ 3}$ (sed^{edd} antegarner om) Thdrt^{cod} ad h. l. (sed non$^{2,908.\ 938}$ nec^{4,407}) Tiphyl^{mg} add *και παγιδα* (:: ex v. seq assumptum vdtr), item aeth *εις παγιδα* pro *εις κριμα*.

7. Praetermiserunt hunc versum propter *ομοιοτελευτον* G* g* (sed supplent in mg) 106. | *δει δε* sine *αυτον* cum ℵAF^{gr}GH 17. g ... ς (sed Gb^{00}) add *αυτον* cum DKLP al fere omn d f m^{59} vg (habent enim hi Latini *oportet autem illum et testimonium habere bonum*) Bas$^{eth\ 292}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam (sed$^{parall\ 511}$ post *εχειν* pon) Or$^{int\ 2,216}$ Ambrst al | *καλην εχειν* cum ℵAHKLP al fere omn go etc Bas$^{eth\ 292}$ Chr^{605a} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DFG k^{scr} d f g m^{59} vg Or$^{int\ 2,216}$ Ambrst al *εχειν καλην* | *εμπεση* ut ℵD^{c}HKLP (rursus *εμπεσει*) etc ... AD*FG *ενπεση* | *και παγιδα*, ut et. f am fu demid etc Ambrst al ... D* d g vg^{cle} ℵ. *εις πα.*

8. *σεμνους* et. ℵ^{c} ... ℵ* 46* 109. 219* om | *διλογους*: 37. 115. Thdrt^{cod} *διαλογους* | *προσεχοντας*: FG *-χοντες*

9. *εν καθαρα συνειδησει* et. ℵ^{c} Bas$^{eth\ 292}$ etc ... ℵ* *και καθαρασ συνειδησεως*

10. *ουτοι* ... H 73. *αυτοι* | *ειτα* (et. g *deinde*): D* d f m^{59} vg go Ambrst

11 γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς Tit 2, 3
ἐν πᾶσιν. 12 διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων
καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. 13 οἱ γὰρ καλῶς δια-
κονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρ-
ρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον· 15 ἐὰν
δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις
ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας.
16 καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὃς

---

al και ουτω | ανεγκλητοι (ut ℵACDHKLP etc, non ανεγκλ-) οντες: FG ανεγκλητοι ον εχοντες, cf d f g m vg *nullum crimen habentes*

11. σεμνας: A σεμνους | νηφαλιους (et. ζ^{c} Gb Sz) cum ℵACD*H al plus^{30} (similiter ac v. 2.) etc ... ς (= ζ^{c} etc) νηφαλεους cum $D^{c}K$ 37. 47. al sat mu (5 ap Scri) Euthal^{cod} Dam ... FGLP al mu (2 ap Scri) νηφαλαιους

12. διακονοι (et. d m^{59} vg): FG f g add δε | καλως: $D\varepsilon r^{*}F\varepsilon r$ καλων

13. εν πιστει τη: 46* om ... FG εν πι. την. Latina ambigua sunt: *multam fiduciam in fide quae est in Christo Iesu.*

14. ελπιζων: $F\varepsilon r$ ελπειζο, G ελπειζω, 37. h^{scr*} ελπιζω, g *spero* | προσ σε: f g post *cito* pon; 46. vg^{cle} ante ελθειν . . $F\varepsilon rG\varepsilon r$ 6. 67** 137. arm om | ταχιον (FGK o^{scr} -χειον) cum ℵD^{c}FGKL al pler Chr (sed^{mosc2} ταχεως) Euthal^{cod} Thdrt Dam al (D^{c} ad ταχι oblitus est addere ον) ... Gb' Ln εν ταχει cum ACD*P 17. 71. 73.

15. εαν δε et. $Or^{4,378}$ etc, item *si autem* f vg $Or^{int3,69}$ Ambrst al ... d g *quodsi*, $F\varepsilon rG$ om δε | βραδυνω: 17. βραδινωσιν | ειδης: A^{vid} $D\varepsilon r^{*}F\varepsilon r$ $G\varepsilon r$ 37. 91. al Eusp$^{316.\ 613}$ ιδης | δει sine additam et. $Or^{4,378}$ Eusp$^{316.\ 613}$ Epiph^{296} etc ... D^{*} d f (non item g) vg arm $Or^{3,576}$ et^{int3,69} Hil^{166} Ambrst al add σε | εν οικω θεου et. $Or^{4,184.\ 378}$ et^{int3,69} Eusp$^{316.\ 613}$ etc ... P $Or^{2,576}$ Epiph^{296} εν οι. κυριου. Ceterum cf ad h. l. Epiph^{296} (magna ut saepe libertate usus): ὡσ λέγει ὁ ἁγιώτ. παῦλοσ γράφων τῷ τιμοθέῳ διὰ τούτων τῶν λόγων· ὅπωσ γινώσκοισ πῶσ δεῖ ἐν οἴκῳ κυρίου πειρπατεῖν, ἥτισ ἐστὶν ἐκκλ. θεοῦ τοῦ ζῶντοσ, στῦ. κ. ἑδρ. τ. ἀληθείασ, ἣν οἱ πολλοὶ ἀφέντεσ εἰσ μύθουσ καὶ μωρολογίασ ἐξετράπησαν, μὴ νοοῦντεσ etc (extrema cf ad 1, 6 sq) | ητισ εστιν εκκλ. θεου ζωντοσ etc: sah post verba πωσ δει εν οικ. θε. ζωντοσ αναστρεφεσθαι pergit ητισ εστιν στυλοσ, omissis εκκλησ. θε. ζωντοσ, item και εδραιωμα της αληθει. | ητισ: CP ειτισ

16. $D\varepsilon r^{*}$ ομολογουμεν ωσ (haec enim sticho seiuncta sunt) | οσ (et. Gb, sed Gb' et ὅ et θεόσ) c. ℵ*(nec aliter ℵ^{c})A*C*$F\varepsilon rG\varepsilon r$ 17. 73. 181. (de C* et A* cf excursum meum in Prol. codicis c p. 39 ss) codd Liberati (vide post) sah cop aethPP syrP^{mg} (ut ex forma relativi ampliore probarunt iam Wtst Gb; White ad h. l. vult et οσ et ο significari) $Or^{int4,465}$ (legendum enim: „sicut apostolus dicit: *qui* [non *quia*] ma-

ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

---

nifestatus est in carne, iustificatus etc) Epiph[891] et[2,74] Thdor[mop] (apud Mansi 9, 221) Euther ap Thdrt[5,719] (cf et. ibidem[1127]) Cyr[fid6 bis] (nec aliter legendum[fid 124]) et[5,680] Cyr ap Oec ad h. l. et in scholiis codicum aliquot ut 16. 20. 22. 27. Quibus de testibus paullo accuratius videndum. Liberati enim archidiaconi Carthaginiensis (circa 554.) breviarium caussae Nestorianorum et Eutychianorum (quod ex Garnerio repetiit Gall[12,119 ss]) capite 19. quod inscribitur de Severo, Iuliano ac Macedonio, haec tradit: „Hoc tempore Macedonius Constantinop. episc. ab imperatore Anastasio dicitur expulsus tanquam evglia falsasset, et maxime illud apostoli dictum: *Qui apparuit in carne, iustificatus est spiritu.* Hunc enim immutasse, ubi habet *oσ*, id est *qui*, monosyllabum Graecum, littera mutata O in Θ vertisse et fecisse ΘC, id est *deus*, ut esset: *Deus apparuit per carnem*". Quam relationem Liberati confirmavit Hincmarus, qui opp. II, 449. cap. 18. haec scripsit: „Quidam nimirum ipsas scripturas verbis inlicitis imposturaverunt, sicut Macedonius Const. episc., qui ab Anastasio imp. ideo a civitate expulsus legitur quoniam falsavit evglia, et illum apostoli locum ubi dicit: *Quod apparuit in carne, iustificatum est in spiritu*, per cognationem Graecarum litterarum O et Θ hoc modo mutando falsavit: ubi enim habuit *qui*, hoc est OC, monosyllabum Graecum, littera mutata O in Θ vertit et fecit ΘC id est ut esset: *Deus apparuit in carne.*" Epiph[891] *ἢ· ὃσ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι.* Quo loco ille de spiritu sancto. Tum demum pergit ad filium, dicens: *θεὸσ δὲ ὁ υἱόσ*, quod probat Rom 9, 5. aliis. In ancorato[2,74] ap Dind deest ὃσ ante *ἐφανερ.* Theodori[mopsv] verba afferuntur in actis concilii Constant. 2. collat. 4. in excerpto 54. ex Theodori libr. 13. de incarn. contr. Apollinar. „*Qui manifestatus est in carne, iustificatus est in spiritu.* Eutherii est epist. ad Ioh. archiepisc. Antioch. ubi est l. l. „discens a Paulo id quod est: *Qui manifestatus est in carne, iustificatus est in spiritu*". Denique Cyrilli loci multi sunt qui eum lectionis *oσ*, non *θεοσ* testem probant. Huiusmodi sunt[fid6] *πλανᾶσθε μὴ εἰδότεσ τὰσ γραφὰσ μήτε μὴν τὸ μέγα τῆσ εὐσεβείασ μυστήριον, τοιτέστι χριστόσ, ὃσ ἐφανερώθη σαρκί, ἐδικαιώθη - ἐν δόξῃ.* Ibidem paullo post *εἴη γὰρ ἂν οὐχ ἕτερον οἶμαί τι τὸ τῆσ εὐσεβείασ μυστήριον ἢ αὐτὸσ ἡμῖν ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸσ λόγοσ, ὃσ ἐφανερώθη ἐν σαρκί·* et[124] substituendum pro *θεόσ* omnino est ὃσ. Subsequitur enim *τίσ ὁ ἐν σαρκὶ φανερωθείσ; ἢ δῆλον ὅτι πάντη τε καὶ πάντωσ ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸσ λόγοσ; οὕτω γὰρ ἔσται μέγα τὸ τῆσ εὐσεβείασ μυστήριον.* Item cf[5,680] ubi eadem atque[fid6] leguntur. Legitur etiam ap Oec ad h. l. *ὁ ἐν ἁγίοισ κύριλλοσ ἐν τῷ δωδεκάτῳ κεφαλαίῳ τῶν σχολίων φησίν· ὃσ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη* etc. Spectant ista sine dubio ad explanationem XII capitum, quorum in secundo[6,148] eadem verba leguntur, nisi quod pro ὃσ, quod ipsum nonnulli edd. praebent, substitutum est *θεόσ*. At quae subsequuntur satis probant ὃσ, non *θεόσ*, ab ipso scriptum esse. Ibi est enim: *τί*

IV.

1 *Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ* 2 Tl 3, 1 ss

---

οὖν ἐστὶ τό· ἐφανερώθη ἐν σαρκί; τοιτέστι, γέγονε σὰρξ ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, οὐ κατὰ μετάστασιν - ἰδίαν δὲ μᾶλλον ποιησάμενος σάρκα τὴν ἐκ τῆς παρθένου, εἷς καὶ ὁ αὐτὸς χρηματίζων υἱός. Ceterum eadem illa: *ὁ ἐν ἁγίοις κύριλλος* etc in scholl leguntur. Denique cf[Iul 10,827] ubi Iulianus sic: *οὕτω δέ ἐστε δυστυχεῖς ὥστε οὐδὲ τοῖς τῶν ἀποστόλων ὑμῖν παραδεδομένοις ἐμμεμενήκατε - τὸν γοῦν ἰησοῦν οὔτε παῦλος ἐτόλμησεν εἰπεῖν θεόν, οὔτε ματθαῖος οὔτε λουκᾶς οὔτε μάρκος, ἀλλ' ὁ χρηστὸς ἰωάννης.* Nec Cyr in eis quae Iuliano respondet loci huius meminit; quemadmodum nec Athanasius Basilius alii in litibus Arianis eo usi sunt, qui, si *θεὸς* continebat, luculentissimus testis deitatis Christi debuisset proferri ..... testimoniis contra *θεος* lectionem accedunt interpretes qui sive *ὃς* sive *ὃ* habent, syr [sch] et syr[p txt] (syr[p mg] vide ante) ar[o] arm aeth[ro] (utitur relativo generis nota carente). Praebent vero ipsum *ὅ*, *quod* (id quod Latini ad *ὃς* conformarunt propteresque *ὅς* lectionem confirmant) D* d f g vg IIil[1067] Aug[ep 199] Victorin[Gall 8,161] Ambrst al (excepto Hier quem *ὅς* tueri iam notavimus). Affertur et. huius lectionis testis Gelas[cyzicen] sive Mac[hier] apud Gelas in actis concilii Nic. 2, 23: vide Harduin concil. I, 418 et Mansi II, 871. apud quos et Latine *quod* et Graece *ὅ* habetur. Praeterea *ὅς* lectioni favent Barn[12] *Ἴδε πάλιν Ἰησοῦς οὐχ ὁ υἱὸς ἀνθρώπου ἀλλ' ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τύπῳ καὶ ἐν σαρκὶ φανερωθείς*, Thdot[clem 963] *ὁ σωτὴρ ὤφθη κατιὼν τοῖς ἀγγέλοις*, Diogn[11] *οὐ χάριν ἀπέστειλε λόγον ἵνα κόσμῳ φανῇ, ὃς ὑπὸ λαοῦ ἀτιμασθείς, διὰ ἀποστόλων κηρυχθεὶς ὑπὸ ἐθνῶν ἐπιστεύθη*, Clem ap Oec ad *ὤφθη ἀγγέλοις· τὸ μυστήριον μεθ'* (male editum *ὦ μυστήριον. μεθ'*) *ἡμῶν εἶδον οἱ ἄγγελοι, τὸν Χριστόν, πρότερον οὐχ ὁρῶντες, οὐχ ὡς τοῖς ἀνθρώποις· οὕτως ὁ κλήμης ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν ὑποτυπώσεων*, Apollinar ap Nyss (Antirrh. cap. 7. ap Gall[6,522] *εἶτα ἐπάγει τοῖς εἰρημένοις ὅτι τὸ μυστήριον ἐν σαρκὶ ἐφανερώθη· καλῶς τοίνυν τοῦτο λέγων οὗτος ὁ ἡμέτερος λόγος.* Aliter ipse Nyss in eodem Antirrh. Vide post.) Bas[ep 65] *τοῦ μεγάλου μυστηρίου ὅτι ὁ κύριος ἐφανερώθη ἐν σαρκί*, Nestor ap Marium Mercatorem (p. 11. serm. 2.) *τὸ, ἐν τῇ Μαρίᾳ γεννηθέν - ἐφανερώθη γάρ, φησίν, ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πν.* (Latine habetur apud Gall[6,645]), Did[lat] ap Gall[6,801] „secundum quod dictum est: *Manifestatur in carne*" (sed vide infra) al ..... ς (= Gb, sed vide supra) *θεος* (i. e. ΘC pro OC) cum א[c] (qui corrector est saeculi 12.) C[c] D[c] K L P al pler (37. *ο θεος*) Did[tri 88] (utitur verbis Pauli ad asserendam filii divinitatem) Nyss[cont eunom 10] (II, 265. id ipsum agit ut demonstret Christum a Paulo deum nominatum) et[antirrh ap Gall[6,526. 528] (quo loco id ipsum urget *ὅτι ἀεὶ ἄτρεπτον ὂν τὸ θεῖον τῇ οὐσίᾳ καὶ ἀναλλοίωτον.*) et[1,668] (*οὗ καὶ σαρκωθέντος ἡ ἐμφαινομένη δόξα δηλοῖ ὅτι θεὸς ἐφανερ. ἐν σαρκί, θεὸς πάντως ὁ μονογενής* etc.)

Tit 1, 15 διδασκαλίαις δαιμονίων, 2 ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, 3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι

Contra quos locos vix valet si quid alibi minus clarum habetur. Grave vero est quod in oratione quam de ipsa filii deitate habuit, opp. II, 896 sqq prorsus abstinuit hoc epistulae ad Tim. loco. Probat deum illum esse inde quod dicatur *θεοῦ δύναμις* et *θεοῦ σοφία* (pag 903) et similiter, nec vero luculento testimonio verborum *θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί* utitur. Ps-Ath^{26} Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. et$^{1,92.}$ $^{4,19.}$ ^{23} Dam^{txt} (in com enim non attigit, potueritque id contra lectionis veritatem adhiberi, praesertim quum ad *ὤφθη ἀγγέλοις* nihil adnotet nisi verba Chrysostomi: *ὥστε καὶ ἄγγελοι μεθ' ἡμῶν εἶδον τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, πρότερον οὐχ ὁρῶντες*) Thphyl Oec al. Dubium vero est an Chr^{667a} verbis incorruptis ad nos venerit; certe enim cat^{81} repetens Chrysostomi verba ipsam vocem *θεος* omittit. Confirmat tamen *θεὸς* lectionem homilia de S. Philogonio anno 386. habita I, 609. Videndum vero est ne locis incuriose indicatis fidamus nec testimoniis per se ambiguis, probeque notandum miram obtinuisse licentiam istum Pauli locum in patrum operibus describentium. Lectioni *θεὸς* favere putatur Ign$^{eph\ 19}$ *θεοῦ* (sed Syrus *του νιου*) *ἀνθρωπίνως φανερουμένου*. Sed ista, etiamsi *θεου* scripsit Ignatius, non ex 1 Tim 3, 16 derivanda, quemadmodum in eadem epistula habetur cap. 7. *ἐν σαρκὶ γενόμενος θεός*. Explicatius idem dixit Ign$^{magn\ 8}$ *εἷς θεός ἐστιν ὁ φανερώσας ἑαυτὸν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ*. Nec magis lectionem *θεὸς* probat Ign^{intpol} in eadem ad Eph epist^{19} *θεοῦ ὡς ἀνθρώπου φαινομένου καὶ ἀνθρώπου ὡς θεοῦ ἐνεργοῦντος*, quo cum loco cf Ign^{intpol} ad Smyrn^{5} *μὴ ὁμολογῶν αὐτὸν σαρκοφόρον θεόν*. Item afferunt ad firmandam *θεὸς* lectionem Constit^{7,26} *θεὸς κύριος ὁ ἐπιφανεὶς ἡμῖν ἐν σαρκί*, Hipp$^{noS\ 17}$ *οὗτος προελθὼν εἰς κόσμον θεὸς ἐν σώματι ἐφανερώθη* (ex eodem Hipp$^{ps\ 2}$ affert Thdrt ^{4,122} *οὗτος ὁ προελθὼν εἰς τὸν κόσμον θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἐφανερώθη*) Thaum s. Apollinar ap Phot^{272} cod^{230} *καὶ ἔστι θεὸς ἀληθινὸς ὁ ἄσαρκος ἐν σαρκὶ φανερωθείς*. Quae quidem omnia veteres doctores quid de Christo deo senserint produnt, sed non de 1 Tim 3, 16. lectione testantur. Prolixe tractavit locum praeter alios Reiche in comm. critici tom. II. 367—389. | *επιστευθη*: FG *πιστευθη* | *ανελημφθη* cum ℵACD*FG ... ς *ανεληφθη* cum D^{c}KLP al omn^{vl}

IV. 1. *Το δε*: FG *Ο δε* (vdtr in exemplo unde FG exscripti sunt littera initialis *T* excidisse, nisi inepte articulus accommodatus est ad genus Latini verbi *spiritus*.) | *εν υστεροις καιροις* et. Encrathipp^{276} Ps-Iust qu^{22} Clem$^{534.\ 550}$ Or^{1,027} Ath^{816} etc ... 17. Or$^{cat\ cor\ 94}$ Ath^{220} Thdrt^{4,180} *εν εσχατοις καιρ.* Ex Latinis reddunt *in novissimis temporibus* d f g vg Tert$^{lelun\ 2}$ Novat$^{gall\ 3,312}$ Lcif^{252} Hil^{1038} Aug$^{ep\ 55}$ Ambrst al; Novat$^{gall\ 3,319}$ *in novissimis diebus* | *τησ πιστεως*: Or^{3,639} (non item^{1,627}) *τησ υγιουσ πιστ.*, Ath$^{220.\ 816.\ 325.\ 544}$ *τησ υγιαινουσησ πιστεως*. Similiter Encrathipp^{276} Epiph^{1024} et^{1028} *τησ υγιαινουσησ* (Epiph^{1055} *υγιουσ*) *διδασκαλιασ* ... d *a veritate*. Epiph vero^{1055} sic: *πληροῦται γὰρ καὶ*

βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. 4 *ὅτι πᾶν κτίσμα*

ἐπὶ τούτοις τό· ἀποστήσονταί τινες τῆς ὑγιοῦς διδασκαλίας, προσέχοντες μύθοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων. ἴσονται γὰρ φησι νεκροῖς λατρεύοντες, ὡς καὶ ἐν τῷ ἰσραὴλ ἐσεβάσθησαν, καὶ ἡ τῶν ἁγίων κατὰ καιρὸν εἰς θεὸν δόξα ἄλλοις γέγονε τοῖς μὴ ὁρῶσι τὴν ἀλήθειαν εἰς πλάνην. | *προσεχοντες*: ℵ aeth praem *και* | *πλανοις* cum NACDFGKL al plu d g (hi[g] *spiritibus seductoribus*) syr[utr] cop aeth Encrat[hipp 276] Ps-Iust[qu 22] Clem[550] (et[534] fluct lect) Or[1,627 delar] Ath[316] et[544] cdd[2] et[230] cdd[4] et[225] cod[1] Bas[eth 286] ed comb et[cod] Chr[668b] bis Euthal[cod] Thdrt[4,826] al Ter[ticiun 2] Or[int 4,647. 670] Novat Hil Lcif (Ambrst–*spiritus fallaces*) ... P 31. 37. 73. 116. a[scr] c[scr] al plus[90] vg go arm Iust[dial 35] Clem[534] cdd[2] Or[1,627] hoesch et[3,639. 697] Ath[544] ed et[230] ed et[225] ed Bas[eth 286] ed ex cdd[2] Cyr[ose 152] al Ambf[id 2] Aug[ep 55] al *πλανης* (*erroris, seductionis*) :: cf 1 Ioh 4, 6. | *και διδασκαλιαισ* et. Encrat[hipp] Clem bis Or[ter] et[int bis] etc: D[*] d Novat Hil Lcif Ambrst om *και* ... ℵ[*](non item[c])P 37[*] *κ. διδασκαλιασ*

2. *κεκαυστηριασμ.* (et. Ln[ed min]) cum NAL 1. 37. 114. o[scr] al plus[5] Or [1,627] ex[ed hoesch] Cyr[ador 426] Thdrt[4,480 ed pri] ... ς Ln[ed mai] Ti *κεκαυτηρ.* cum CDFGKP al pler Encrat[hipp 276] Clem[550] Or[1,627 delar] et[3,639. 697] Epiph[716] Chr Euthal[cod] Thdrt ad h. l. et[4,236] et[480 ed halens] al. Cf et. Ir[gr 65] *γυναῖκας αἵτινες κεκαυτηριασμέναι τὴν συνείδησιν* etc. | *την ιδιαν συνειδ.* et. Encrat[hipp] Or[3,639. 697] (et[1,627] *οικειαν* pro *ιδιαν*) ... D *τ. συνειδ. εαυτων*, d am Novat[3,312] et[319] Lcif[252] Faust ap Aug[faust 20,1] *conscientiam suam* (contra f g vg[clem] fu demid al *suam conscientiam*) ... 41. 46[*] Clem[550] Epiph[98] et[716] Archel[502] Ambrst om *ιδιαν*

3. *απεχεσθαι* etc. Etiam d f g vg etc *prohibentium nubere, abstinere a cibis*, sed Faust ap Aug[3,445] (i. e.[faust 20,1]) *prohibentes nubere, abstinentes a cibis* (in eundem modum vertit ar[c]). Similiter Or[int 4,647] *prohibentes nubere et abstinentes se a cibis*, item[670]. Eadem licentia utitur Epiph[410] de Cataphrygastis: *αἱ γὰρ πλείουσ τῶν αἱρέσεων τούτων τοῦ γαμεῖν κωλύουσιν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων παραγγέλλουσιν.* Sic vero Isid[4,112]: *ἴσθι ὅτι τινὲς μὲν - φασὶ μὴ κεκρατηκέναι τὸν ἀπόστολον τῆς φράσεως, ἀλλ' εἰς τοὐναντίον περιενεχθῆναι· τὸ γὰρ κωλυόντων γαμεῖν, κατακωλυθείς, τὸ ἀπέχεσθαι εἰς τὴν ἐναντίαν ἀφώρισε τάξιν. οὐ γὰρ ἐκώλυον ἀπέχεσθαι· ἐχρῆν γὰρ εἰπεῖν· κωλυόντων γαμεῖν καὶ κελευόντων ἀπέχεσθαι βρωμάτων - ὅρα δὲ μήποτε περὶ ἓν στοιχεῖον ἡ μίαν κεραίαν γένονε τὸ σφάλμα· κωλυόντων γαμεῖν, ἀντέχεσθαι βρωμάτων.* Nec aliter atque Paulus, quamvis libere eius verbis utatur, Hipp[253] (de Mcione): *κωλύειν γαμεῖν, τεκνοῦν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ὧν* (contra [276] *ἃ*) *ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν τοῖς πιστοῖς* etc. Contra Oec ad h. l. *οὐκ ἔστι σφάλμα καλλιγραφικὸν τὸ ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ὡς ἐνίοις ἔδοξεν, ἀλλὰ καὶ ὀρθῶς εἰσ τὴν ἀττίδα συνήθειαν διαπεφρασμένον· ὥσπερ τὸ - ἐκώλυσεν μὴ κλέπτειν, οὐχ ὅτι ἐπέτρεπε τὴν κλοπήν· καὶ ἐκώλυεν ἀπέχεσθαι ἀρρητοποιΐας, ἀντὶ τοῦ ἀπῆγεν ἀπὸ τῆς τοιαύτης πράξεως. οὕτως καὶ ἐκώλυον ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἀντὶ*

θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον·
5 ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος
2 Ti 2, 10 Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἧ παρηκολούθηκας· 7 τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. 8 ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια
2 Ti 1, 1 πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ
1, 18 τῆς μελλούσης. 9 πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος.
Col 1, 29 10 εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ

τοῦ ἐκώλυον ἀπὸ τῆς βρώσεως. Cf et. Thphyl: οὐκ ὀφείλει ἀπὸ κοινοῦ λαβεῖν τὸ κωλυόντων, ἀλλ' ἔξωθεν προσθεῖναι τὸ συμβουλευόντων ἀπέχεσθαι βρωμάτων. | α ο θεοσ: C^{2} ων ο θε. Vide ante Hipp. | μεταλημψιν cum ℵAD*FG ... ς μεταληψιν cum CD^{c}KLP etc | ευχαριστιασ cum ℵCD*$^{et c}$FGK etc ... AD^{b}LP al plus^{10} (3 ap Scri) -στειασ. Item v. sq | επιγνωκοσι ut ℵCL etc ... Ln Ti -κοσιν cum ADFGP etc (FG επιγνωκο-) | αληθειαν: D* d add αυτου

4. θεου et. Encrat$^{hipp\ 276}$ Clem^{550} Or^{1,766} etc ... P om | μετα: FG 37. Clem$^{550\ ter}$ Or^{1,766} Chr^{669} (non^{669b}) μετ

5. εντευξεως: D^{Gr*} εντευξεσιν

6. χριστου ιησου cum ℵACD*FGKLP al fere^{15} (ℵ του χρι. ιησ.) d f g vg cle (et. fu demid etc) go cop syrP arm Euthal^{cod} Thdrt ... ς ιησου χριστου cum D^{c} 17. 31. 47. al plu am syr^{sch} aeth Chr^{669a} Thdrt^{cod} Dam Aug$^{act\ felic\ 1}$ (5,476) Ambrst | εντρεφομενος: D^{Gr*} εντρεπομενος | της καλης διδασκαλιας: 45. 69. 91. 213. d^{scr} al pauc syr^{sch} arm Sedul τη καλη διδασκαλια | ᾗ cum ℵCDFGKLP etc ... A 80. 8P^{c} Euthal^{cod} ης, atque sic Ln$^{ed\ min}$ | παρηκολουθηκασ cum ℵADKLP al omn^{vl} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam etc ... CFG παρηκολουθησασ

7. γραωδεισ: G αιγραωδεισ (praegresso και), D γραικωδ. | μυθουσ: C θυμουσ | γυμναζε δε: D*P 116. am fu harl* tol allachm aeth om δε (syr sch και γυμν., Ambrst *exercens*)

8. προσ pri (et. ℵ^{c}): ℵ* om | ολιγον: FG f g add μεν | εστιν sec: P^{Er}G^{Er} om, item Clem^{71} θεοσέβεια δὲ πρ. πάντα ὠφέλιμος, κατὰ τὸν παῦλον, ἐπαγγελίαν ἔχουσα (non item Clem^{309}) | επαγγελιαν et. Clem$^{71.\ 309}$ Chron^{441} Dam^{paris} etc Or$^{int\ 2,447}$ (*pollicitationem*; d f g vg *promissionem*) ... ℵ 31. 37. 46. 238. al plus^{30} (8 ap Scri) go syr$^{p\ txt}$ (non item ms) arm Oec^{bis} επαγγελιασ, atque sic Gb'

9. πασησ et. ℵ^{c} ... ℵ* syr^{sch} om

10. εισ τουτ. γαρ sine additam cum ℵACDP 17. 47. 67** 80. (3P^{e} 8P^{e}?) d f vg go cop syr^{utr} arm aeth Chr^{670a} Cyr$^{thes\ 297}$ Dam ad h. l. et Dam^{paris} Ambrst al ... ς Ti add και cum P^{Er}GKL al pler Chr^{669b} Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Oec | αγωνιζομεθα (et. Gb') cum ℵ*AC^{Er}G^{Er}K 17. 31. 39. 47. 71. 73. 93. c^{scr} Cyr$^{thes\ 297}$ ... ς Ti ονειδιζομεθα cum ℵ^{c}D

θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

11 *Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε.* 12 *μηδείς σου τῆς νεό-* Tit 2, 15. 3
τητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν
ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. 13 *ἕως ἔρχομαι πρόσ-* 4, 16
εχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. 14 *μὴ ἀμέλει*
τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέ- 4, 18
σεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. 15 *ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις*
ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. 16 *ἔπεχε σεαυτῷ καὶ*
τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώ- 4, 18
σεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

V.

1 *Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεω-*
τέρους ὡς ἀδελφούς, 2 *πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς*
ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. 3 *Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας.* 4 *εἰ*

LP al pler (P al -ζωμ-) d f g vg go syr^{utr} cop arm aeth Chr^{669b} et ^{670a} et^{11,636} montf (non item apud Wtst) Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1108} Dam ad h. l. et^{paris} al Ambrst al | *ηλπικαμεν* (et. Clem^{71} *ηλπικαμεν γαρ επι θεω ζωντι, οσ εστι* etc): D* 17. *ηλπισαμεν* | *επι θεω ζωντι*: D* Euthal^{cod} *επ. θεον ζωντα* | *σωτηρ* et. Clem$^{71.\ 924}$ Or$^{1,679.\ 821}$ et^{2,762} et$^{4,155.\ 159.\ 192}$ etc Tert^{pud2} Ambrst etc ... 43. syr$^{p\ mg}$ Antioch^{1108} (pergit *παντων ημων*) *πατηρ* | *μαλιστα* (FG a^{ser*} *μαλλιστα*): 74. 93. 120. a^{ser} c^{ser} al Clem^{924} (non item^{71}) Antioch^{1108} Dam^{paris} add *δε*

12. *γινου*: 47. 48. 72. d^{ser} f^{ser} 3p^{e} al *γινου* | *εν αγαπη* sine *εν πν.* cum NACDFG 17. 31. 47. 70. 71. 73. 93. 109. 178. d f g vg go cop syr^{utr} arm aeth ar^{c} Clem^{608} Chr$^{671b.\ 672}$ Euthal^{cod} Ambrst al mu ... ς (= Gb 8z) add *εν πνευματι* cum KLP al pler Thdrt Dam al

14. *χαρισματος*: P *χρισματος* | *μετα*: FG *μετ* | *πρεσβυτεριου* et. N^{c} ... N* 37. harl** marian go *πρεσβυτερου*, *presbyteri* (et Marianus suprascripsit *episcopi*), aeth *episcoporum*

15. *πασιν* cum NACD*FG 17. 31. d f g guelf^{palimps} vg go cop syr^{utr} arm ar^{c} Ambrst al ... ς (Gb^{00}) praem *εν* cum D^{c}KLP al pler (aeth *ubique*) Chr^{672a} (add^{com} *μη εν τω βιω μονον αλλα και εν τω λογω* etc) Euthal cod Thdrt Dam al

16. *επεχε*: 6. 17. 67** 74. 80. a^{ser} syr$^{p\ mg}$ *προσεχε*. Cf Chry^{b672} *ἔπεχε - τουτέστι πρόσεχε σεαυτῷ* etc | *αυτοισ*: D* d f g guelf^{palimps} vg (exc tol) Ambrst al *εν αυτοισ*, item go | *σου* et. N^{c} ... N* om

V. 1. *ωσ πατερα* et. N^{c} ... N* om

δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον
2, 3 οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ
ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 5 ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμο-
νωμένη ἤλπικεν ἐπὶ Θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς
προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· 6 ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνη-
κεν. 7 καὶ ταῦτα παράγγελλε ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. 8 εἰ δέ τις
τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖται, τὴν πίστιν ἤρνηται
καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

5, 2
Tit 1, 6 9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα,
ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, 10 ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνο-
τρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις
ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. 11 νεωτέρας δὲ
χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γα-

---

4. *εκγονα*: D* 31. 39. 44. 73. 109. *εγγονα* | *μανθανετωσαν*: D* *μαθε-τωσαν* ... 3. 35. *μανθανετω*, item *discat* d f vg (exc am* *discant*) Amb vidu 188 Ambrst al | *πρωτον*: 47. om | *τον ιδιον οικον*: DGr* *των ιδιων οικων* | *αποδεκτον* cum ℵACDΨGKLP al longe plu (9 ap Scri) d f g m vg syr^{utr} aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb^{vidu} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) praem *καλον και* cum 37. o^{ecr} al mu^{vi} cop go arm :: ex 2, 3

5. *επι* sine *τον* cum ℵ*CFGP ... ς Ln Ti add *τον* cum ℵ^{c}ADKL al certe pler etc | *Θεον* cum ℵ^{c}ACKLP al omn^{vid} d e f m$^{36.\ 97}$ vg rell Chr Euthal^{cod} Thdrt al Amb$^{vidu\ 188}$ Ambrst al ... ℵ*DGr^{s} Aug$^{ep\ 130}$ ter et$^{qu\ 43}$ indeut et$^{bon\ viduit\ 6,378}$ et$^{ps\ 131}$ Fulg$^{ep\ 2,12}$ *κυριον* | *ημερας*: A* *-ραις*

7. *και ταυτα*: ℵ^{c} syr^{sch} cop om *και* | *ανεπιλημπτοι* cum ℵACD*Ψ ... ς *ανεπιληπτοι* cum D^{c}KLP al omn^{vid}

8. Ψ *μαλλιστα* | *οικειων* sine *των* cum ℵAD*Ψ 73. ... ς Ti praem *των* cum CD^{b}et^{c}KLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *προνοειται* cum ℵ*D*ΨGK k^{ser} ... ς Ln Ti *προνοει* cum ℵ^{c}ACD^{c}LP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *εστιν* ... K *εσται*

9. *ελαττον*: Pgr^{Ogr} 113^{mg} 115. al *ελαττων* | *εξηκοντα*: D ξ′ | *γεγονυια*: P post *γυνη* pon, item coniung cum seqq D (sticho enim ab antecedd separat) 80. 113. al d f g m^{114} vg (d f m vg *quae fuerit unius viri uxor*, g *quae fuerat* etc), item ut^{vid} go cop syr^{utr}, nec aliter Thdor mop cat^{39} Thdrt. Videtur et. Or^{2,645} *χήρα, φησίν, ἔστω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑν. ἀνδρ. γυν.* Contra Chr^{675} *οὐ γὰρ αὐτῆς ἐστὶ τὸ ἑξήκοντα γεγονέναι ἐτῶν.*

10. *καλοις*: P *αγαθοις* | *ετεκνοτροφησεν* (d f g vg *si filios educavit*, Amb vidul^{189} - *educaverit*, m^{114} - *nutrivit*, Ambrst - *enutrivit*) ... Pgr^{Ogr} *ετεκνοφορησεν* | *επηρκεσεν*: G 109. 113** *επηρκησεν*, F *επερκησεν*

11. *καταστρηνιασωσιν* cum ℵCDKL al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{paris} al ... Ln$^{ed\ min}$ Ti *καταστρηνιασουσιν* cum AΨGP 31. Chr$^{mosc\ 1}$. Apud Epiph^{511} est: *μετα γαρ το καταστρηνιασαι.*

μεῖν θέλουσιν, 12 ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· 13 ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. 14 βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· 15 ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. 16 εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείσθω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. 18 λέγει γὰρ ἡ γραφή· βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καί· ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. 19 κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-

1 Th 5, 12 ss
1 Co 9, 9
Dt 25, 4
Lc 10, 7
Mt 10, 10

---

14. νεωτερας: D* 37. 73. 80 praem τας ... 39. 43. 67* 72. 73. 74. 108* 177. a^{scr} c^{scr} al fere^{20} Chr^{gr0} Thdrt Dam^{paris} Hier$^{lovin\,1}$ (Ambrst variant edd) add χηρας | KL al aliq λοιδωριας

15. τινες εξετραπ. cum NCDKLP al omn^{vl} d f vg cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{paris} al ... Ti εξετρα. τινες cum AFG^{rg} g

16. ει τις: P ει δε | πιστη c. NACFGP 17. 47. 137. am harl* (hi^{q} *si qua fidelis*) cop arm Euthal^{cod*} (sed ipse* substituit alteram lectionem); item Ath^{374} εἴ τις ἐστὶ πιστὴ χήρας ἔχουσα, διὰ τὸ καλῶς πιστεύειν πιστὴ καλεῖται. Similiter f vg Amb$^{luc\,18,1490}$ et$^{offic\,2,67}$ Augl$^{oh\,62,5}$ aeth^{PP} *si quis fidelis*. Item g demid *si quis fideles*, aeth^{ro} *si quis fidelem habet viduam* ... ς (sed Gb^{0} πιστος η) Ti πιστος η πιστη cum DKL al pler d fu tol harl** all^{achm} Ambrst (hi Latini *si quis fidelis vel si qua fidelis*, tamen harl* *fidelis* prius om) syr^{utr} Chr Euthal^{cod**} Thdrt Dam al. Cf Chr^{662} καλῶς προσέθηκεν· εἴ τις πιστός· παρὰ γὰρ τῶν ἀπίστων οὐκ ἔδει τὰς πιστὰς τρέφεσθαι. | επαρκεισθω cum NAFG 17. (FG επαρκειεσθω) ... ς Ti επαρκειτω cum CDKLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | επαρκειση: FGP 41. 47* d^{scr} επαρκεισει (F* -κησει)

17. FG d^{scr} o^{scr} al^{vid} μαλλιστα | εν λογω: FE^{rg}G^{gr} syr^{P} om εν | και διδασκαλια: P διδασκαλιασ

18. βουν αλοωντα ante ου φιμ. (κημ.) cum NDFGKL al pler d g go syr^{P} Euthal^{cod} Dam Tert$^{marc\,4,38}$ („*Bovi*, inquit, *terenti os non colligabis*"). Item cf Clem^{478} ὁ δὲ αὐτὸς νόμος διαγορεύει βοῦν ἀλοῶντα μὴ φιμοῦν· δεῖ γὰρ καὶ τὸν ἐργάτην τροφῆς ἀξιοῦσθαι ... Ln post ου φιμ. pon cum ACP 17. 37. 57. 73. 80. 115. 116. 120. f vg cop syr^{sch} arm aeth Chr Thdrt al Ambrst al :: ut LXX | ου: 37. ου μη | φιμωσεισ: D κημωσεισ (D^{c} in mg adnotat φιμ., sed nullo modo attigit κημ. in ipso textu) | και· αξιοσ ... FG f g αξιοσ γαρ | του μισθου et. ℵ^{a} ... ℵ* τησ τροφησ, item^{vid} Clem^{478} (vide ante) :: cf Luc 10, 7.

19. κατα πρεσβιτερου: L κα. πρεσβυτερους

Dt 19, 15 δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. 20 Τοὺς ἁμαρτά-
ντοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν.
2 Ti 4, 1 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ
τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος,
μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. 22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτί-

---

19. εκτος ει μη επι (f vg *nisi sub duobus* etc; FG^{gr} om επι, nec exprim d g fu) δυο η τρι. μαρτυρων ... eddlat aliq ap Hier$^{\text{ep 24}}$ ad marcellam Cyp ^{225} (certe nihil add) Ambrst (non addiderim Cassiod dicentem *nec facile contra eos accusatoribus esse credendum*, nec Primas qui agnoscit verba ipso commentario: *iniustum est adv. quemvis absentem accusationem accipere*) om. Hier enim l. l. de codicum Latinorum vitiositate scribens, quam ipse ad Graecam originem voluisse se revocare profitetur, ad hunc locum respiciens monet: *Illi* (qui Latinis codicibus acquiescunt) *adversus presbyterum accusationem omnino non putent recipiendam; nos legamus*: „*Adversus presbyterum accusationem ne receperis nisi sub duobus aut tribus testibus*".

20. Τους sine copula cum ND^{c}KLP$_{\text{t}}$ al omn^{vl} vg cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Cyp^{225} Leif^{234} al. (Minime in hac re probat Hipp^{prov} ap Mai^{7,3,75} ὁ δὲ ἀπόστολος, τοὺς ἁμαρτάνοντας, φησίν, ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, nec magis Or^{5,724} ἔστι δ' ὅτε χρὴ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν φωνὴν τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἐλέγχειν) ... Ln add δε cum AD* d f g demid go Bas$^{\text{eth 292}}$ Thphyl Hier$^{\text{ep 24}}$ ad marcell Ambrst. Item FG post αμαρταν. | D* ελενχε | εχωσιν: F εχουσιν

21. χριστου ιησου cum NAD*G 17. 31. 73. d f g vg sah cop Clem^{218} Ath ^{526} cdd^{2} Cyr$^{\text{hr 79}}$ Bas$^{\text{eth 305}}$ et$^{\text{spir 24}}$ Thdrt Leif^{234} Hil^{223} Ambrst ... ς ιησου χριστου cum D^{c}FKLP al pler go syr^{utr} arm aeth Ath^{ed} Chr Euthal^{cod} Dam Hil^{246}. Praetereaque ς (Gb^{00}) praem κυριου cum DcK LP al pler (al pauc go Ath$^{\text{cod 1}}$ κυρ. ημων) go syr^{utr} Chr Euthal^{cod} Dam, quod omisimus cum NAD*FG 17. 31. 73. d f g vg sah cop arm aeth Clem^{218} etc (et. Hil^{246}) | αγγελων: 17. cop syr^{ech} add αυτου (item 43. 80. 93. Bas$^{\text{spir 24}}$ ante αγγ. add) | φυλαξῃς: F φυλαξεισ ... 17. ante ταυτα pon | προσκλισιν cum NVGK 47** 67** al sat mu d f g vg Clem^{218} Bas$^{\text{regg 277}}$ et^{alib} (sed fluct^{edd} et^{edd}) Chr$^{\text{600}}$ (sed fluct lectio) Thdrt (fluct lect) Dam al ... Ln προσκλησιν cum ADLP 17. 23. 31. 37. 46. 47* 72. 80. 109. al plus^{50} (11 ap Scri) Ath^{527} („sic omn mss") Chr^{692} Euthal^{cod} etc. Latini (d f g vg Leif$^{234\text{ bis}}$ al) vertunt *in aliam* (vg^{cle} demid *alteram*) *partem declinando*. Praeterea cf Bas regg^{277} πρόνοιαν ποιούμενοι πολλὴν τοῦ τε εὐσπλάγχνου καὶ μακροθύμου πρὸς πάντας καὶ τοῦ μήτε ὑποψίαν δοῦναί τινι προσπαθείας ἢ προσκλίσεως (rursus fluct lectio) πρός τινας etc, item$^{\text{ep 156}}$ (alias ^{242}) i. e.^{3,246} οὕτως ὑμᾶς προσέχειν τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ προσήκει ὡς μηδὲν ἡμῶν δυναμένων κατὰ πρόσκλισιν (sic ex$^{\text{cdd 2}}$; lect fluct) μηδὲ προειλημμένων εἰς τὴν διά τινων διαβολήν. Item Thdrt μήτε τῶν ἐλέγχων προφαιῶς γενομένων ἀναβάλλεσθαι τὴν ψῆφον τῇ πρὸς τὸν κρινόμενον χάριτι τὸ δίκαιον διαφθείροντα. Item Chr$^{\text{690}}$ τουτέστιν

θει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. 23 μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. 24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· 25 ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

VI.

1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. 2 οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ κατα- Tit 2, 9 etc Tit 2, 5

ἵνα κοινὸς ᾖς καὶ ἴσος τοῖς δικαζομένοις, τοῖς ἐπὶ σοῦ κρινομένοις, ἵνα σε μηδεὶς προκαταλάβῃ μηδὲ προοικειώσηται. Et Thphyl τουτέστι κατὰ προσπάθειαν προσκλινόμενος τῷ ἑνὶ μέρει. Cf et. Suidam: πρόσκλισις ἑτερομέρεια· „μὴ διαπράξασθαί τι κατ' ἔχθραν ἢ κατὰ πρόσκλισιν."

22. ἐπιτιθει: D* επιτιθου | αμαρτ. αλλοτριαις: P αλλοτρ. αμαρτ.

23. αλλα cum NAD*FGP 17. ... ς αλλ cum D^{c}K^{sil}L al pler | οινω ολιγω: P οινω ολιγον | δια τον (A το) στομαχον sine σου cum NAD*P 17. d Gaud^{praef} ad benev (etiam arm teste Gb om σου et h. l. et post) ... ς Ti add σου cum D^{c}FGKL al pler f g vg go sah cop syr^{utr} arm aeth Clem^{177} (reliqua non add) Eus^{praep} 12,25 Ath^{gall} 5,280 (rell non add) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{parall} 364. 629. 699 Phot^{manich} 2,6 al Or int 3,862 Ambrst al | και τασ: F^{gr}G g και δια τασ

24. ανθρωπων: 30. 37. n^{ascr} Dam^{paris} om | τισιν: 17. Or^{int} 3,863 et^{4,479} Dam^{paris} τινων

25. ωσαυτως sine additam cum NDKLP al omn^{vl} d vg sah cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln add δε cum AFG f g go Or^{int} 3,863 | τα εργα τα καλα cum NADFGP 17. 37. 116. (71. τα εργ. καλα) d f g vg (hi^{4} *facta bona*) Thphyl Ambrst al ... ς τα καλα εργα cum KL al pler Chr^{692} Euthal^{cod} Thdrt Dam | προδηλα sine additam cum NA 67** ... ς add εστι cum KL al pler Chr^{692} Euthal^{cod} Thdrt Dam al; item DFGP 17. 67* 93. 8^{pe} al$^{s\,ascr}$ add εισι. Item *manifesta sunt* Latini. | δυνανται cum ADP 17. 47. 67. 71. 73. 93. a^{ascr} c^{ascr} al plus^{30} Thdrt Oec ... ς δυνατοι cum NFGKL al sat mu (sed 2 tantum apud Scri) Chr^{692} Euthal^{cod} al (Dam praetermisit και τα usq δυν.)

VI. 1. δουλοι: FG δουλου. Latini: *Quicumque sunt sub iugo servi* ... 73. b^{ascr*} k^{ascr} sah δουλειας | του θεου: D* 17. 8^{pe} d f m^{80} vg go Ambrst al τ. κυριου ... sah *nomen bonum* pro το ον. τ. θε. | βλασφημηται: KL 17. 47* 114. 115. a^{ascr} c^{ascr} Dam^{paris} -μειται, G -μεται

2. εχοντες ut NDCKLP etc ... AD*FG 37. 47* k^{ascr} Dam^{paris} εχοντας | και-

φρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. 3 εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, 4 τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, 5 διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς 2 Ti 3, 8 ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. 6 ἔστιν δὲ

ταφρονειτωσαν: L o^{ser} al Dam^{paris} -νητωσαν | οτι αδελφοι εισιν et. Clem^{369} Bas$^{eth\,310}$ ... $\aleph^{*}$ (non item^{c}) c^{ser} om | οι (post αγαπητοι): Dam^{paris} και | ενεργεσιας: P^{gr}G^{gr} 46. ευσεβιας (46. -εισας), 45. εργασιας

3. προσεχεται cum $\aleph^{*}$ (atque sic olim R. Bentley coniecit). Latini omnes (d f g m^{62} vg Cyp$^{54.\,139}$ Lcif^{216} Ambrst al) *acquiescit* (m -*escet*) ... ς Ln Ti προσερχεται cum $\aleph^{c}$ADFGKLP al omn^{vl} (47. 73. 120. 122. n^{ser} -χηται) go syr^{utr} sah cop aeth Bas$^{regg\,522}$ Chr Euthal^{cod} Cyr nest^{4,108} Thdrt Dam al | FG υγιαιννουσιν | τη κατ ευσεβειαν: D* add ουση, quemadmodum d f m^{62} vg Cyp etc habent *ei quae secundum pietatem est doctrinae*

4. γινεται (f vg *oriuntur*, Ambrst *fiunt*) ... D* d g m^{62} Lcif^{216} γενναται, *nascuntur* | φθονος et. Clem^{240} (sed post ερις pon) Bas$^{eth\,288}$ ... D* 8P^{c} d f g m^{62} vg go sah cop Lcif Ambrst al φθοροι (go add φοροι) | ερις cum $\aleph$AK^{sil}P 17. al pler^{vl} syr^{sch} sah cop arm aeth Clem^{240} Bas eth^{288} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam$^{parall\,571}$ (et.paris) al ... Ti ερεις cum D(nec D^{c} mutavit)FGL 47. 8P^{c} al d f g m^{62} vg go syr^{p} Dam ad h. l. Lcif^{216} Ambrst al. Praeterea P syr^{sch} sah cop praem και | βλασφημιαι: 115. 116. syr^{sch} aeth Bas^{cod} et edd vet Dam^{parall} (et.paris) βλασφημια. Praeterea sah cop praem και. | υποιαι πονηραι: syr^{sch} aeth υπονοια πονηρα. Rursus sah cop praem και.

5. διαπαρατριβ. cum $\aleph$ADFGLP al longe plu (10 ap Scri) Clem^{240} Bas^{eth} ^{288} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{paris} al (etiam Antioch^{1243} διαπαρατριβαι inter carnalia vitia laudat) ... K 43. 115. d^{ser} l^{ser} al pauc διατριβαι, al pauc παρατριβαι ... ς (= Gb Sz) παραδιατριβαι cum minusc vix mu (ut b^{ser}). Apud Latinos d f m^{62} vg Ambrst al habent *conflictationes*; g *conflictiones*, Lcif^{216} *conflictationes malae* | απεστερημενων της: D* απεστραμμενων απο της. Cf d g m^{62} *destitutorum a veritate*, Lcif^{216} *a ver. destitutorum*, Ambp$^{s\,118}$ *a ver. alienorum*. Contra vg *qui* (fu add *a*) *veritate privati sunt*, Ambrst *qui veritate caruerunt*. | την ευσεβειαν sine additam cum $\aleph$AD*FG 17. 67** 93. d f g vg go sah cop aeth^{ro} Amb$^{ps\,118}$ (certe nihil add) ... ς (Gb^{00}) add αφιστασο απο των τοιουτων cum D^{gr} ^{c}KLP al pler m^{62} tol** syr utr arm aeth^{PP} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Lcif^{216} Ambrst al. Item Cyp^{54} *discede ab huiusmodi* add v. 4. post *stupore elatus* (τετύφωται) et^{139} post *stupore elatus est, nihil sciens* (μηδὲν ἐπιστάμενος).

πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. 7 οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· 8 ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. 9 οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.

---

6. *η ευσεβεια*: FG^{r} g add *θεου* (g *pietas dei*). Cf et. Ambrst v. 5. *existimantes quaestum esse pietatem et dei culturam: discede ab huiusmodi.* Versu vero 6. *Est autem quaestus magnus pietas cum sufficientia.* | *αυταρκειας* ut ND^{c}LP etc ... AD*FG 37 (*αυτ–*) o^{ser} al^{vl} *αυταρκιας*

7. *εισηνεγκαμεν*: P 106. 109. al^{8} ^{ser} *εισενεγκ*. Sic et. editum Bas^{2,167}, ex incuria ut^{vid}. | *οτι* (Gb') cum ℵ*AFG 17. g vg^{cdd} lachm sah, item (qui *και* pro *οτι* exprimunt) cop arm aeth^{utr}. Cf et. Polyc^{4} *εἰδότες οὖν ὅτι οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι ἔχομεν, ὁπλισώμεθα τοῖς ὅπλοις τῆς δικαιοσύνης.* Item Ephr^{2,177} nec *ουδε* nec *οτι* habet. ... ς Τί *δηλον οτι* cum ℵ^{c}D^{b}et^{c}KLP al pler Bas^{2,167} Mac^{228} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 316.\ 364}$. Similiter *αληθες οτι* D*, *verum quoniam* d, *verum quia* m^{92} Ambrst, *haud dubium quia* (vg^{cle} *quod*) f vg, *aut* (pro *haut*) *dubium, verum tamen* fu al^{lachm}, *verum* Cyp$^{210.\ 240.\ 322}$. Item go *in veritate quod;* syr utr *et notum est quod*

8. *διατροφας* cum ℵAL al pler f vg (hi^{2} *alimenta*) etc. Etiam Bas$^{2,167.\ 367}$ et^{2,101} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... DFGKP 46. 109. Or^{4,418} *διατροφην*. Item Ambrst *alimentum*, d g m^{92} Novat^{319} Hier$^{lovin\ 2}$ et$^{ad\ tit\ 2,5}$ *victum* (g *vict. t alimentum*), Cyp$^{210.\ 240.\ 322}$ *exhibitionem*. Pergunt autem d m Novat Hier^{lovin} *et vestitum* (Hier^{tit} *et vestimentum*), Cyp *et tegumentum*. Contra g *et tegumenta*, f vg Ambrst *et quibus tegamur.* | *αρκεσθησομεθα* et. Or^{4,418} Ephr^{1,77} Bas^{2,167} et^{367} ed et^{2,101} etc ... ℵ 30. 219. d^{scr} n^{scr} al^{vl} Ephr^{2,35h} et^{1,248} Bas$^{2,367\ cod\ 1}$ Chr$^{mosc\ 1}$ Dam ad h. l. et$^{parall\ 364}$ *αρκεσθησωμεθα*. Ex Latinis d f g vg Novat *contenti sumus*, m^{92} demid Cyp^{ter} Ambrst Hier *contenti simus*. Cf Lebrus: „Sumus *mutatur ab aliis in* simus."

9. *βουλομενοι*: Dam^{paris} *βουλευομενοι* | *παγιδα* (Cyp^{quater} al *muscipulam*): 17. Ephr^{1,77} Cyr$^{mich\ 424}$ (non item$^{sophon\ 608}$) *παγιδας*, auct sing cleric^{522} *muscipulas*, Dam^{paris} *εις παγιδα* (item *κ. εις επιθ.*) ... D*FG 37^{ms} (manu rec) 238. d f g m^{92} vg^{cle} fu demid tol harl al^{lachm} (non item am al^{lachm}) go Chr^{606} Thdrt Antioch^{1045} Amb$^{ps\ 118}$ al (sed non Cyp$^{185.\ 210.\ 240.\ 322}$ Ambrst al) add *του διαβολου* :: ex 3, 7 | *ανοητους* et. Bas$^{eth\ 268}$ (ex$^{cdd\ 2}$) Eph^{1,77} Chr^{606} et$^{11,167.\ 322}$ (sic certe ubique ed. Montf) Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et$^{parall\ 484}$ etc, item *desideria stulta* Aug$^{ep\ 130}$ et$^{civ\ dei\ 1,10}$ et$^{ps\ 136}$ Promiss^{1,39} ... 2. 19. 55. Bas$^{eth\ 268}$ edd prior Chr$^{edd\ prior}$ Cyr$^{sophon\ 608}$ et$^{mich\ 405.\ 424}$ *ανονητοις σ*, item *inutilia* d f g vg Cyp^{185} (sed$^{210.\ 240.\ 322}$ om) Ambrst al, m^{92} *quae nihil prosunt*

10 ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

2 Ti 3, 17 • 11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραϋπαθίαν. 12 ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολ-
Ro 4, 17 λῶν μαρτύρων. 13 παραγγέλλω ἐνώπιον θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου

---

10. *παντων των* et. Clem[191] Or[2,491] Ephr[1,77] etc ... D* 123. om *των* | *πολλαισ* et. ℵ[c] ... ℵ* *ποικιλαισ* (:: cf 2 Tim 3, 6 *επιθυμιαισ ποικ.* Tit 3, 3 *ηδοναισ ποικιλαισ* Iac 1, 2 *πειρασμοισ περιπ. ποικιλοισ* 1 Pe 1, 6 *εν ποικιλοισ πειρασμ.* Mt 4, 24 pp *ποικιλαισ νοσοισ*)

11. *θεου* cum ℵ*A 17. ... ς Ti *του θεου* cum ℵ[c]DFGKLP al fere omn Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al | *ευσεβειαν* et. Petr[alex can 14] (Gall[4,106]) Ephr[1,243] etc ... ℵ* (non item[c]) 47. sah om. Cf et. Aug[serm 177] *Tu autem homo dei, haec fuge; sectare vero iustitiam, fidem, caritatem cum his qui invocant nomen domini de corde puro.* At haec libere, et paullo post ad *fidem* add *pietatem.* | *πραϊπαθιαν* cum ℵ*AFGP(sed non superest nisi ultima syllaba -αν), item *-θειαν* 71. 137. 8[pe] Petr[alex] ap Rou[4,45] (non item ap Gall) Ephr[1,243]. Videtur et. huc respexisse Ign trall[8] *την πραϊπαθειαν αναλαβοντεσ*, item Hesych qui *πραϋπαθειαν* explicat per *πραΰτητα* et *ησυχιαν* ... ς (= Gb'' *πραϊπ.* et Sz) *πραοτητα* cum DEKL al pler Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al. Item ℵ[c]D* 31. *πραΰτητα.*

12. *εισ ην* sine *και* cum ℵADFGKLP al longe plu (7 ap Scri) d f g vg go sah cop syr[sch] et[P txt] arm aeth Petr[alex can 14] Ephr[1,243] Chr Euthal [cod] Thdrt Dam ... ς (= Gb Sz) add *και* cum 37. al mu[vid] syr[P] c.* Thphyl Oec Ambrst | *και ωμολογησασ*: LP al aliq (3 ap Scri) *και ομολογησασ*, item Petr[alex] omisso *και* (sic ap Rou; apud Gall *εκλήθησ, ὡμολόγησασ*)

13. *παραγγελλω* (ℵ[gr]G[gr] vitiose *-λλων*) sine *σοι* cum ℵ*FG 17., item g (sub *t*; habet enim *praecipio tibi t contestor*) Bas[2,584] Ambf[id 499. 500] (*praecipio* sine *tibi*) Aug[serm 177] (*testificor*) Thdrt[ep lat 4,1344] (ex Mansi, ut Aug) ... ς Ln Ti add *σοι* cum ℵ[c]ADKLP al fere omn d f (g vide ante) vg (hi Latt *praecipio tibi*) Bas[1,276] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam Tert[praescr 25] Ambrst (uterque ut vg), item Did[tri 73] *προστασσω σοι* | *θεου* cum ℵ (:: cf ad v. 11) ... ς Ln Ti praem *του* cum ADFGKLP etc | *ζωογονουντοσ* (Gb') cum ADFGP 17. 19* 31. 71. 93. 137. Ath[529] Bas[2,584] Nyss[adv maced] ap Mai[4,38] Cyr[thes 297] Thdrt[4,1274] al ... ς *ζωοποιουντοσ* cum ℵKL al pler Cyr[hier 79] Bas[1,276] Chr Euthal[cod] Thdrt ad h. l. Dam al | *χριστου ιησου* cum ADKLP 17. 31. 37. al pler d vg go syr[P] arm[codd] Cyr[hr 79] Chr[708 com] Euthal[cod] Cyr[thes 297] Thdrt ad h. l. et[4,1274] Dam al Ambrst al ... ℵFG al plus[5] (3 ap Scri) f g syr[sch]

Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, 14 *τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν* *ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν* Tit 2, 13
Ἰησοῦ Χριστοῦ, 15 *ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος* *δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων,* 16 *ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος* 2 Ti 4, 18
αἰώνιον, ἀμήν.

17 *Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλὰ φρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ τῷ*

---

sah cop arm^{ed} aeth Did$^{tri\ 78}$ Ath^{629} Chr$^{703\ txt}$ Thphyl Tert$^{praescr\ 35}$ Amb$^{fid\ 3,500}$ Thdrt$^{ep\ lat\ 4,1344}$ *ιησου χριστου* (sed Ath Chr *κυριου ιησου χρι.*, Thdrt^{lat} *domino nostro Ies. Christ.*) | *πειλατου* cum AD* :: cf ad Act 3, 13. 4, 27. 13, 28. In evangeliis vero eadem scriptura testatissima est; cf Lc 23, 6 etc ... ς Ln Ti *πιλατου* cum ℵDcFGKLP etc

14. *τηρησαι σε*: D* 43. z^{ser} Did$^{tri\ 78}$ om *σε* | *ασπιλον*: D 115. syr^{sch} Chr$^{703\ com}$ Thphyl add *και* | *ανεπιλημπτον* cum ℵD*FG ... ς *ανεπιληπτον* cum D^{c}KLP etc | *ιησου χριστου*: ℵ *χρι. ιησ.* (Contrariam lectionem idem v. 13. praebebat.)

15. *δειξει*: D^{gr*} *δειξαι*, K c^{ser} k^{ser} *δειξη* | *και κυρ. των κυριευοντων*: 47. 219. om

16. *φως οικων απροσιτον* et. Or^{3,410} Eus$^{mcell\ 141}$ Did$^{tri\ 270}$ Cyr$^{thes\ 297}$ al permu Or$^{int\ 4,99}$ (*qui solus habet immortalitatem, lucem habitat inaccessib.*). Item accurate f am tol *lucem habitans inaccessib.* Nec vero recte in contrariam partem laudantur d e vg^{cle} demid al Tert$^{prax\ 15}$ Hil^{881} Ambrst al *qui solus habet immortalitatem et lucem* demid al Tert$^{prax\ 15}$ Hil^{881} Ambrst al *qui solus habet immortalitatem et lucem* (*lumen* Ambrst) *habitat* (*inhab.*) *inaccess.* Nec aliter go cop syr^{sch} aeth ... D*K* fu (*qui solus habet immort. et lucem inhabitans*) harl* (ut fu sed *habitans*) Did$^{tri\ 78}$ praem *και* | *ειδεν* ut ℵDEFGKL etc ... AP al paue Did$^{tri\ 78}$ Dam paris *ιδειν* | *ουδεισ ανθρωπων* et. Tert$^{prax\ 15.\ 16}$ etc: FG^{gr} g go Novat $^{310.\ 312}$ *ανθρ. ουδεισ* . . vg^{cle} harl tol Did^{tri} post *ειδ.* (*ιδ.*) pon | *και* (ℵ add το) *κρατος*: FG^{gr}P 31. 72. 93. 116. n^{ser} g^{ser} al^{10} g om *και*

17. *εν τω νυν αιωνι* (ℵ* *καιρω*) cum ℵ^{c} (item ℵ*)FGKLP al omn^{vl} g syr^{P} Or^{1,709} Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1044} Dam ad h. l. et^{paris} al ... DE d e f m^{29} vg syr^{sch} sah cop Bas$^{eth\ 269}$ Or$^{int\ 2,154}$ Ambrst al mu *του νυν αιωνοσ* | *υψηλα φρονειν* (:: cf Ro 11, 20) cum ℵ Or^{1,709}. Apud Latinos d e f vg^{cle} fu demid harl tol Hier$^{gal\ 3}$ al (similiter syr^{utr}) *non sublime sapere*, addit autem Hier l. l. *pro eo quod est non superbire*; g m^{29} am Or$^{int\ 2,154}$ Ambrst *non superbe sapere*. Ceterum Ro 11, 20. Latini plerique *altum sapere* habent ... ς Ln Ti *υψηλοφρονειν* cum ADEFGKLP al omn^{vl} Bas$^{eth\ 269}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1044} Dam al | *ηλπικεναι* (L 17. 37. 73. al aliq Euthal^{cod} *ελπικ.*) ... FG Dam$^{parall\ 475}$ (et.^{paris}) *ελπιζειν* | *πλουτου*: D^{gr*} 73. 109. 114. *πλουτω* | *αλλ επι* cum ℵAD*FGP 17. 19. 23. 47. 57. 67** 71. 73. 80. 115. 118. 120. 8^{pe} al Or$^{1,709\ edd}$ Bas$^{eth\ 269}$ Chr Antioch^{1044} Dam$^{parall\ 475}$ (et.

παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, 18 ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, 19 ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.

2 Ti 1, 14 20 Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς
2, 16 βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως,

---

paris) Thphyl, item syr^{utr} ... ς Ti *αλλ εν* cum D^{c}KL al longe plu Or ed Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. Oec. Latini omnes *sed in deo* pariter atque ante *in incerto*. | *θεω* sine articulo cum ND*FG 71. 115. 8^{pe} arm Or^{edd} Antioch Thphyl ... ς Ln Ti *τω θεω* cum AD^{c}EKLP al pler Or^{1,709} ed Bas$^{eth\,209}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. et^{parall}. Praeterea non addidimus *τω ζωντι* cum NAFGP 17. 23. 47. 67** 73. 118. 120. al pauc f g am fu* demid harl tol all^{iachm} sah cop arm aeth Or edd Bas$^{eth\,209}$ Chr^{2,85} Antioch Dam^{parall} (et paris) Oec Hier$^{gal\,3}$ al ... ς (sed Gb^{o}) add *τω* (D*E* 57. 115. 8^{pe} Dam ad h. l. om) *ζωντι* cum DEKL al pler d e m^{29} vg^{cle} fu^{vict} syr^{utr} Or^{ed} Chr^{705} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1044} Dam ad h. l. Thphyl Ambrst al | *ημιν*: 17. Or^{1,709} Hier$^{gal\,3}$ om | *παντα* et. Or Chr^{705} et$^{2,85\,semel}$ Euthal^{cod} Antioch^{1044} al mu ... Ln *τα παντα* cum A 37. 116. al pauc Bas^{eth} Chr$^{2,85\,semel}$ ... F^{8}G g plane om. Posuimus autem ante *πλουσιως* cum NADEKLP al longe plu (omn 13 ap Scri) d e f m vg syr^{utr} sah cop arm Or Bas eth Chr Euthal^{cod} Thdrt Antioch Dam al Ambrst al mu ... ς (= Gb Sz) post *πλουσιως* pon cum minusc vix mu aeth (*ille dabit nobis in divitiis omne*)

18. *πλουτειν* et. Or^{1,709} etc ... FG *πλουτιζειν*

19. *αποθησαυριζοντας* (L *-ζοντες*) ... DE d e f m^{29} vg Ambrst rell *αποθησαυριζειν* | *εαυτοις*: P 111. O^{ecr} *-τους* | *εις το μελλον*: FG *εις τον μελλοντα*. Latini *in futurum*. | L 17. al aliq (3 ap Scri) *επιλαβονται* | *οντως* c. NAD*E*FGH^{capp} 17. 23. 31. 57. 71. 116. 137. 176. 179. 8^{pe} (et 37. *της αιωνιου οντως*) d e f g m^{29} vg syr^{utr} sah cop arm aeth ar^{e} Bas$^{eth\,207}$ Euthal^{capp} ap Zacagn^{c90} Ambrst rell. Praeterea *η οντως ζωη* legitur etiam Constit^{5,6,1}, item ap Clem Or alios, sed non hunc ipsum illi locum afferunt ... ς (= Gb Sz) *αιωνιου* cum D^{c}E**K LP al plr marian Chr^{705} Euthal^{cod} Thdrt Antioch^{1044} Dam Thphyl Oec

20. *ω* (et. syr^{p} mg gr): P om | *παραθηκην* cum NADEFGKLP al longe plu (7 ap Scri) sah cop (hi^{3} servant ipsum Graecum et add *quod concredidi tibi*) syr^{p} mg gr Clem^{457} Ign^{intpol} ad$^{heron\,7}$ (*φυλαξον μου την παραθηκην*) Euthal^{cod} Thdrt Dam Oec ... ς (= Gb Sz, sed Gb') *παρακαταθηκην* cum minusc mu (ut 137. 140. 4 ap Scri) Hipp$^{antichr\,1}$ (Lag^{1}) Chr^{705} Thphyl | *κενοφωνιας* cum NADEKLP al pler^{vl} syr^{utr} sah cop aeth Clem^{457} Hipp^{antichr} Or^{1,454} Did$^{tri\,6}$ Chr^{705} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (sed ex his omnibus nemo interpretationem addit; hinc scriptura tantum nitimur, quae apud eos pariter atque in edd Ni Ti fluctuare potest, licet id ab editoribus non adnotatum sit). Oec vero ad

21 ἥν τινεσ ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. 2, 18
Ἡ χάρισ μεθ' ὑμῶν.

---

h. l. sic: κενοφωνίασ δὲ τὰσ ματαιολογίασ. ἄρα οὖν ἐστὶ καὶ κενοφωνία οὐ βέβηλοσ. ὁ δὲ μακάριοσ ἰωάννησ (at ad hunc certe locum Chrysost. nihil eiusmodi habet) τὰσ νεωτέρασ παραινέσεισ καινοφωνίασ εἶπε, διὰ τῆσ αι διφθόγγου τὸ κε γράφων, ὡσ ἔοικε. Cf ad 2 Tim 2, 16 quae ibi ex Chrys adscripsimus ... FG 73. 115** al vix mu (nullus ap Scri) Epiph[846] (in epist Ancyrana) καινοφωνιασ. Item *vocum novitates* d e f g m[62] vg Ir[int 135] Lcif[217] Hil[1251] Ps-Ath[lat 563] Ambrst rell, item arm. Ceterum nuspiam facile κενοσ legitur quin codd mu maximeque antiquissimi καινοσ praebeant.

21. επαγγελλομενοι: 17. επαγγειλλαμενοι | μεθ υμων cum ℵAF[gr]GP 17. g (*vobiscum t tecum*) cop ... ς Ti μετα σου cum DEKL al fere omn d e f (g sub *aut*) vg syr[utr] arm aeth Thdrt Dam al ... sah Chr Euthal[cod] om η χα. μ. υμ. Praeterea ς (= Gb Sz) add αμην cum ℵ[c]D[b]et[c]EK LP al fere omn e f vg syr[utr] cop aeth Thdrt Dam al: omisimus cum ℵ*AD*FG 17. d g fu* arm, item (vide ante) sah Chr Euthal[cod].

Subscriptio: προσ τιμοθεον ᾱ cum ℵ 17. al (109. al πρωτη pro ᾱ). Item DE προσ τιμοθεον ᾱ επληρωθη· αρχεται προσ τιμοθεον β̄, item FG επληρωθη επιστολη προσ τιμοθ. ᾱ· αρχεται προσ εαυτον (G* αυτον) β̄ (G add insuper II.) ... A 120. al προσ τιμοθ. ᾱ εγραφη απο λαοδικειασ, P 114. πρ. τιμοθ. ᾱ εγραφη απο νικοπολεωσ ... K al mu Euthal[cod] προσ τιμοθ. ᾱ (vel πρωτη) εγραφη απο λαοδικειασ, ητισ εστι (εστιν) μητροπολισ φρυγιασ τησ καπατιανησ (47. al πακατιανησ, al παγκα-, παρακατ-, καπιανησ, Euthal[cod] πατακατιανησ), L του αγιου αποστολου παυλου προσ τιμοθ. επιστολη ᾱ εγραφη απο λαοδικειασ· ητισ εστιν μητροπολησ φρυγιασ τησ καπατιανησ. Similiter al (o[scr] απ. λαδικιασ, a[scr] 74. add ad finem: ιδου δη και η εκ λαοδικειασ vel -κιασ) ... d *ad timotheum I.* (** add *scribens a ladicia*) *explicit incipit ad timotheum II.*, f g am fu al *expl. epist.* (fu om) *ad timotheum I.* (am p̄., al *prima*) *inc. ad eundem secunda* (f *II.*, fu *inc. arg. ad eiusdem II.*). Add ante *inc.* al[lachm] *scripta de laudicia.* Confirmant additamentum απο λαοδικειασ et. syr[sch] aeth (in epistulae inscriptione) ar[p], item syr[p] cum ητισ εστιν etc. Contra habent cop απο αθηνων δια τιτου του μαθητου αυτου, ar[e] *scripsit eam Athenis misitque cum Tito*, ar[petrop] απο ρωμησ δια τιτου, 6. Synops Euthal[cdd allq] απο μακεδονιασ ... ς πρὸσ τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείασ, ἥτισ ἐστὶ μητρόπολισ φρυγίασ τῆσ πακατιανῆσ. Praeterea numerantur στιχοι σλ' (KL al plu atque etiam Euthal; in P numerus evanuit; al σλγ', σλς', ℵ** 80. σν', al σι', 90. οα' [σα'?], vg lachm *versus CCXXX.* Etiam υ' ex Copto et τιε' nescio unde retulerunt.) ... Additur et. passim cum Euthal αναγν. α' sive μια, κεφφ. ιη', μαρτ. β' ... am fu capita 30 habent.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β̄.

I.

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ 2 Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, 4 ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου

---

* προσ τιμοθεον β̄ cum ℵAK 17. 47. 118. 116. n^{scr} al, item 37. al πρ. τιμ. δευτερα. Item (vide ante) DEFG αρχεται πρ. τιμ. β̄ ... P 114. παυλου επιστολη πρ. τιμοθ. β̄, 121. 123. h^{scr} k^{scr} πρ. τιμ. δευτερα επιστ., 120. η πρ. τιμοθ. β επιστολη, 122. παυλου αποστολου προσ τιμ. επιστολη καθολικη, L του αγιου αποστολου παυλου επιστολη β̄ πρ. τιμοθ. Similiter al ... ς ἡ πρὸσ τιμόθεον ἐπιστολὴ δευτέρα, ς^{e} Gb Sx παύλου τοῦ ἀποστόλου (Gb Sx om τ. ἀποστ.) ἡ πρὸσ τιμόθ. ἐπιστ. δευτέρα.

I. 1. χριστου ιησου cum ℵDKFGKP 17. 31. 46. 47. 71. 8^{pe} al fere^{15} (4 ap Scri) d e f g am (Treg am**) fu demid hal marian omn^{lachm} sah cop syr^{p} Euthal^{cod} Dam Ambrst Prim Cassiod ... ς Ln ιησου χριστου c. AL 37. al longe plu vg^{cle} tol harl (am* ap Treg) go syr^{p} arm aeth Chr^{108} Thdrt al | επαγγελιαν: ℵ -λιασ, item omisso ζωησ o^{scr} (i. e. 61.)

2. αγαπητω τεκνω: 17. γνησιω τεκνω εν πιστει | και χριστου ιησ. του κυρ. ημων cum ℵ^{c}ADEFGKL al pler d f g vg go sah cop syr^{p} arm Or$^{int\ 4,468}$ („ad Tim. prim. et sec. *Gratia misericordia et pax a deo patre et Christo Iesu domino nostro*") Chr^{108} Euthal^{cod} Thdrt al ... ℵ* 17. 37. k^{scr} και κυριου ιησου χριστου του κυριου ημων. Item 43. 49. syr^{sch} aeth και κυρ. ιησ. χρι. | Ante *pax* vg$^{edd\ aliq}$ (ut fu** al^{lachm}) Or^{int} (vide ante) add *et*. Contra quam lectionem scribit Luc^{brug}: *Non est proponenda coniunctio* et *voci* pax. Sah habet χαρισ σοι και πνευμα και ειρηνη. | πατροσ: 39. 41. 49. syr^{p} c.* add ημων

3. τω θεω sine additam cum ℵACD^{c}K**FGKL al fere omn vg (et. am omn lachm al) syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Prim ... D* E* 17. 8^{pe} d e vg^{six} fu demid hal go sah Or^{1,624} et$^{int\ 1,85}$ Ambrst Vig$^{varimad\ 736}$ Sedul Pelag add μου. Contra Luc^{brug}: *Nec hic addenda sunt pronomina* meo *et* (i. e. ante progenitoribus) meis. | λατρευω: C* -ευων | D* αδιαλιπτον

4. επιποθων: FG^{rg} cop arm επιποθω, g *desidero t ans*

τῶν δακρύων ἵνα χαρᾶσ πληρωθῶ, 5 ὑπόμνησιν λαβὼν τῆσ ἐν
σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεωσ, ἥτισ ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου
Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. 6 Δι'
ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ 1 Ti 4, 14
ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆσ ἐπιθέσεωσ τῶν χειρῶν μου. 7 οὐ γὰρ ἔδωκεν Ro 8, 15
ἡμῖν ὁ θεὸσ πνεῦμα δειλίασ, ἀλλὰ δυνάμεωσ καὶ ἀγάπησ καὶ σω-
φρονισμοῦ. 8 μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇσ τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν
μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συνκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ
κατὰ δύναμιν θεοῦ, 9 τοῦ σώσαντοσ ἡμᾶσ καὶ καλέσαντοσ κλήσει
ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν Tit 1, 2 e
τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων,
10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆσ ἐπιφανείασ τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν

5. υπομνησιν: Euthal^{cod} (per incuriam) υποκρισιν | λαβων (Gb') cum ℵ*ACFG 17. 31. 73. 8^{pe} arm ... ς λαμβανων cum ℵ^{c}DEKL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam. Apud Latinos est *recordationem* (d e *commemorationem*) *accipiens*. | ενωκησεν: D* 17. ενοικησεν | λωϊδι cum ℵAC DE al pler (115. d^{scr} al -ιδη) etc (et. sah cop) ... FGKL 109. Euthal^{cod} λοϊδι (FG -ιδει), 43. λάϊδι | ευνικη (et. ς^{e} Gb Sz) cum ℵACDEFG KLP al plu ... ς (non ς^{e} etc) ευνεικη cum minusc mu (7 apud Scri), item go | πεπεισμάι: 17. πεποιθα

6. αναμιμνησκω cum ℵACFGKLP etc ... DE c^{scr} υπομιμνησκω | D αναζωοπυριν (D^{c} -ρειν) | χαρισμα (et. ℵ^{c}): ℵ* θελημα | του θεου: A του χριστου

7. δειλιασ (δειλ- ut ℵCKL etc; ADEFGP al διλ-) ... 238. 3^{pe} d^{scr} Did^{252} et^{166} δουλειασ (-λιασ), item aeth *subiectionis*. Cf et. Clem^{586} δουλειασ παλιν εισ φοβον (pergit usque εμε τον δεσμιον αυτου), item Chr^{12,65} ου γαρ ελαβομεν, φησι, πνευμ. δειλιασ (sed ed$^{savil\ mg}$ δουλειασ) αλλα πνευμ. δυναμεωσ κ. αγαπ. κ. σωφρονισμ.: miscuerunt igitur Clem et Chr hunc locum cum Ro 8, 15.

8. επαισχυνθησ: L* 47. 116. d^{scr} al -σχυνθεισ | του κυριου ημων (et. ℵ^{a}) ... ℵ* om ημων ... 72. demid syr^{p} c.* add ιησου χριστου et go *Iesu*, item omisso ημων 31. 47. ιυ χυ (certe sic testatur Wtst) | συνκακοπαθησον cum ℵADEFGL ... ς Ln συγκακοπ. cum CK^{sil} al certe pler | θεου: D* 17. 116. praem του (sed 116. etiam κατ. την δυναμιν)

9. ημασ: 47. om, 178. k^{scr} post καλεσαντ. repetit | κλησει: vg^{cle} fu demid al^{lachm} syr$^{p\ mg}$ Ambrst al add *sua* | αγια: L τη αγια | αλλα κατα cum ℵACP 17. b^{scr} k^{scr} Cyr$^{glaph\ 9}$; item 73. Ath^{430} αλλα κατα την ... ς αλλα κατ cum DEK^{sil}L al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al; item FG αλλ. καθ | προ χρον. αιωνιων: P pon ante εν χρι. ιησ. (n^{scr} om εν χρι. ιησ.)

10. φανερωθεισαν: K φανερωθεντοσ | επιφανειασ ut ℵAD^{c}EK^{sil}LP al pler ..., CD*FG al επιφανιασ | σωτηροσ: 23. 57. syr$^{p\ mg}$ Or^{1,488} Aug^{pecc}.

Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ
1 Ti 2, 7 *ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου,* 11 *εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ*
κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος· 12 *δι' ἣν αἰτίαν καὶ*
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα,
καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς
ἐκείνην τὴν ἡμέραν. 13 *ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν*
1 Ti 6, 20 *παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·*
Ro 8, 11 14 *τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοι-*
κοῦντος ἐν ἡμῖν.
4, 10. 16 15 *Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ,*
4, 19 *ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης.* 16 *δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ*

---

mcr[1] *κυριου* | *χριστου ιησου* cum ℵ*AD*E* d e sah ... ς *ιησου χριστ.* cum ℵ[c]CD[c]E[**]FGKLP al omn[vid] f g vg go cop syr[utr] arm aeth Or[1,488] Chr Euthal[cod] Cyr[glaph 10] Thdrt Dam al Aug[doct chr 3 et contr 2. ep pelag 2 et alib] Ambrst al | *καταργησαντος*: DE praem *του* | *ζωην*: D* praem *την*, o[scr] (i. e. 61.) praem *νυν*

11. *κηρυξ*: arm *διακονος* | *και διδασκαλος*: 17. *και διακονος* ... GP 3. 21. 115. c[scr] d[scr] om *και* (:: cf 1 Tim 2, 7). Praeterea ς Ln[ed mai] Ti add *εθνων* cum ℵ[c]CDEFGKLP al fere omn d e f g vg go syr[utr] sah cop arm aeth Chr[718] Euthal[cod] Thdrt Dam al Ambrst al. Cf et. Or in[1 4,627 sq] „Sed et alibi de semetipso dicit quia sit *praedicator et apostolus et magister gentium*", sed ista possunt etiam ex 1 Ti 2, 7 desumpta esse. Omisimus (et. Ln[ed min]) cum ℵ*A 17 :: pro hac auctoritate non retinendum videbatur additamentum, quod ex 1 Tim 2, 7 huc transferre, ubi primum epistulae Pauli coniunctim edebantur, tam proclive erat. Accedit quod pro continuatione sermonis additamento *εθνων* non pari modo ac loco gemino opus erat.

12. *και ταυτα* et. ℵ[c] ... ℵ* 73. om *και* | *παραθηκην* cum unc omnib al longe plu etc ... ς[e] 1633. (ut etiam ed[compl] *παρακαταθηκην* cum 23. 72. 115. b[scr] g[scr] k[scr] al plus[15] Chr[718] Thphyl. Reddunt d e f g vg Ambrst al *depositum*, g sub *aut* add *depositionem*, Amb[tob 20] *commendatum*; versu vero 14. etiam Amb[ibidem] *depositum*, Ambrst *commendatum*. | *μου*: D[gr*]E[gr*] 45. 114. a[scr] k[scr] om

13. FG corruptissimae scripturae specimen h. l. praebent, habent enim: *Ποτυπουσιν* (G[mg] *κατα ποτυπουσιν*) *εχαι ὐγεισ ειμον* (super o in utroque ω notatum) *των* | *αγαπη τη*: D* *αγαπησ τησ*. Corrupte d: *formam habens sanorum verborum quas a me audisti et fide et dilectionem in Cho Iesu.*

14. *παραθηκην* cum ℵACDEFGKLP al longe plu (9 ap Scri) Chr[716] Euthal cod Thdrt Dam al ... ς (= Gb Sz) *παρακαταθηκην* cum 47. 115. 137. b[scr] k[scr] al mu[vid] Thphyl | *ενοικουντος*: 17. *οθντος*. Item Amb luc 1,1270 *qui datus est nobis* (sed[tob 20,614] *qui habitat in nobis*)

15. *φυγελος* cum ℵCDEFGKLP 17. 23. 37. 39. 137. al fere[10] (3 ap Scri) d e f g am fu tol al[lachm] go sah syr[P mg gr] arm Bas[eth 265] edd vet Chr

Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκισ με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη, 17 *ἀλλὰ γενόμενοσ ἐν Ῥώμῃ σπουδαίωσ ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν.* 18 *δῴη αὐτῷ ὁ κύριοσ εὑρεῖν ἔλεοσ παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεισ.*

II.

1 *Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,* 2 *καὶ ἃ ἤκουσασ παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖσ ἀνθρώποισ, οἵτινεσ ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρουσ*

---

724 Procop$^{esa\,305}$ Dam Oec Tert$^{praescr\,8}$ Ambrst al ... ς *φυγελλοσ* cum A al plu vg^{cle} demid cop Epiph^{298} Bas$^{eth\,285}$ ex$^{cdd\,2}$ Euthal^{cod} Thdrt Thphyl. Praeterea cf ad 1 Tim 1, 20 ex Or adscripta. Cf Luc^{brug}: „Ex quibus est Phigellus. *Alii scribunt unico* l, Phigelus: *sed male illi qui habent* Philetus, *quod nomen occurrit infra* 2, 17." *Philetus* est in vg^{clxt} ... 43. 73. l^{scr} al aliq *φρυγελλοσ* vel (ut 20. 74) *φυγελοσ* | *ἑρμογενησ*: *ἑρμ-* non *ἑρμ-* testatur antiquissimus accentuum testis D^{c}, item P o^{acr}. Quam scripturam confirmant d e vg^{cdd} lachm go ... ς Ln *ἑρμογ-* ut f g vg^{cle} am fu demid al.

16. *ἐλεοσ ο κυριοσ* ... 1. 17. 47. 73. 108. syr^{utr} sah arm Or^{1,133} Eus eclog^{16} Bas$^{eth\,285}$ *ο κυρ.* (arm *θεοσ*) *ἐλεοσ* | *ονησιφορου*: A *ονισιφ.* | *ουκ επαισχυνθη* (Gb') cum N^{c}ACD(^{a} *επεσ-*, ^{c} *επαισ-*)LP 1. 17. 31. 37. 46. 47. 71. 73. 109. 115. 116. al plus^{15} (5 ap Scri) Euthal^{cod} Thdrt ^{cod}; item FG *ου καταισχυνθη* ... ς *ουκ επησχυνθ.* cum N*K al plu Or^{1,133} Bas$^{eth\,285}$ Chr etc

17. *σπουδαιωσ* cum NCD*FGP 17. 31. 67** d e f g vg (hi Latt *sollicite*) Or^{1,133} Bas$^{eth\,285}$ Ambrst al ... ς Ti *σπουδαιοτερον* cum D^{c}EKL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item A 73. 137. *σπουδαιοτερωσ.* | *εζητησεν* ... C *ανεζητησεν*, 31. 47. cat^{txt} *επεζητ.*, l^{scr} *εξεζητ.*

18. *ἐλεοσ*: D^{c}K 109. 219. al$^{2\,scr}$ *ἐλεον*, E *ἐλαιον* ... P Thdrt^{4,1167} ante *ευρειν* pon | *παρα κυριου* (et. E**): D^{c} 47. Chr$^{mosc\,1}$ Thdrt ad h. l. (sed non^{cod} nec^{4,1167}) *παρ. κυριω* ... D*E* d e *πα. θεω*, *a deo* ... P 120. om, item Tert$^{resurr\,carn\,23}$ | *εν εκει. τη ημερα*: DE d e *εν τ. ημ. εκειν.* | FG (ut solent) *εν εφεσσω*, g *in ephesso t epessi* | *διηκονησεν* ... 31. 37. 46. 73. 109. 116. f g vg^{cle} demid tol al^{lachm} (non item am fu harl* marian) go syr^{utr} cop arm aeth Thdrt Ambrst Pelag (non item Prim) add *μοι*. Cf Lc^{brug}: *Correctores e libris suis addiderunt pronomen* mihi.

II. 1. *ουν*: demid syr$^{p\,mg}$ *vero*

2. *α ηκουσασ* (et. f g): FG^{gr} *ακουσασ* | *μαρτυρων* et. Clem^{317} Or^{4,259} et$^{int\,3,886}$ etc Tert$^{praesc\,25}$ etc ... Hipp$^{antichr\,1}$ (Lag^{1}) *παρακλησεων* | *ικανοι*: K *δυνατοι*

1; 8 4, 5 διδάξαι. 3 συνκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰη-
σοῦ. 4 οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγμα-
τείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. 5 ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ
στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. 6 τὸν κοπιῶντα γεωργὸν
δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. 7 νόει ὃ λέγω· δώσει γάρ
1 Co 15, 12 Re 1, 3 etc σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. 8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγη-
γερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυείδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου,
Act 28, 20 e 9 ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ

---

3. *συνκακοπαθησον* (et. Gb″; sed *συνκ-* cum AC*D*K*PGP; Gb″ Ln *συγκ-* cum ℵ al syrP mg gr) cum ℵAC*D*K*PGP 17. 31. 71. 80. syrP mg gr cop arm aeth, item *labora* d e f vg (g *collabora*) Ambrst al ... ς *συ ουν κακοπαθησον* cum C^cD^cKL al pler syrP txt go (*tu igitur labora*) Chr^731. 733 Euthal^cod Thdrt Dam al | *στρατιωτης*: D*K* *συνστρατιω-
της*, sed d e *miles* | *χριστου ιησου* cum ℵACD*K*PGP 17. 37. 47. 87. 118. d e f g vg go cop syrP (arm fluct lectio) Ambrst al ... ς *ιησου χριστου* cum D^cK**KL al pler syr^sch aeth Chr Euthal^cod Thdrt Dam al

4. *στρατευομενος* et. Or^cat cor 167 Eus^luc ap Mai^4,170 Ephr^2,92. 166 etc ... PG f g vg Cyp^114. 266. 308 Or^int 2,168 Ambrst al add *τω θεω*, item go *domino* | *εμπλεκ-* ut ℵCD^cKPGKL etc ... AD*P *ενπλεκ-* | *πραγματειαις* cum ℵACD*PGLP al^2 scr etc ... ς Ln *πραγματειαισ* cum D^cEK^sil al pler vid etc | *αρεσῃ*: 37* Or^cat cor 167 *αρεσκῃ* | PG f g post hunc versum aliquid spatii habent.

5. *εαν δε και*: d e g *Si autem et*, Cyp^266. 308 *Sed et si*; Ambrst^ven *Et si*; Ambrst^rom *Nam et si*, f vg *nam et*, pergentes *qui certat* ... A om *δε*, nec expri syr^sch | *αθλῃ*: P 116. c^scr vl *αθλει* | *αθλησῃ*: P 116. 118. al^2 scr *αθλησει*

6. *πρωτον* (et. ℵ^c): ℵ* *πρωοτερον* (ω ipsa prima manu notato) | *των καρπων*: 23. 29. 37* 49. 61 (i. e. o^scr) 70. 114. 116. 122. k^scr al pauc *τον καρπον*

7 *ο λεγω* cum ℵ*ACPsrGP 17. g go syr^sch aeth Chr^733 com ... ς *α λεγω* cum ℵ^cDKKL al fere omn d e f vg cop syr^p arm Ephr^2,85 Chr^731 txt Euthal^cod Thdrt Dam al Hil^1096 Ambrst al | *δωσει* cum ℵAC*DEFG 17. 67** d e f g vg (go *dat*) cop arm Dam Hil^1096 Ambrst al ... ς (= Gb″ Sz) *δωη* (*δωει* c^c Euthal^cod) cum C^cKLP al pler Ephr^2,85 Chr Euthal^cod Thdrt al | *ο κυριος*: 47. 109. om *ο*

8. *μνημονευε* et. Or^int 2,131. 462; DGr* 111. *μνημονευειν* | *ιησουν χριστον* et. f g am tol harl* Or^int 2,131 Ambl^incarn 715 Fulg^all 11,233 Prim Facund^all 11,783: D* 111. d e go arm^ed Ath^742 (non item^751) Chr^733 et^739 Or^int 2,462 Ambrst *χριστον ιησουν* ... vg^cle fu demid harl* allachm *dominum Ies. Christ*. Ortum autem est in D *μνημονευειν* ex -ΝΕΥΕΙΝ i. e. *-νευε ιησουν*, quamvis D* plene habeat *μνημονευειν χν ιν* | *δαυειδ* ut hoc loco plene ℵCD*. Cf de hac forma et *δαυιδ* et *δαβιδ* ad Mt 1, 1.

9. *εν ω*: PsrG g add *και* | *αλλα* cum ℵACD*K** (sic) 17. ... ς *αλλ* cum

θεοῦ οὐ δέδεται. 10 διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. 11 Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συνζήσομεν· 12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

1 Ti 4, 9 Ro 6, 8 8. 17 Mt 10, 33

14 Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ λογομαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόν-

---

DcE*FGK^{sil}LP al pler | *ου δεδεται* (d e *sermo dei non est alligatus*, f vg *verbum – alligatum*) ... FG *ουδε εται* (sic), g *non alligatur* | *ου* (post ΘΥ) in ℵ* excidit; suppl ℵc

10. *παντα*: 17. om | *σωτηριας τυχ. της εν* ... FG *σωτηριαν τυχ. τη εν* (sic) | *αιωνιου*: f vg syrP mg arm aeth Ambrst Fulg$^{trasim\ 3,21}$ al *ουρανιου*

11. *πιστ. ο λογος*: 74. a^{scr} add (:: cx 1 Ti 4, 9) *και πασης αποδοχης αξιος* | *ει γαρ*: 37. 8^{loct} add *και* | *συνζη-* ut NACDEFGP ... ς *συζη-* ut K^{sil}L al certe pler. Item *-ζησομεν* cum NADEK al pler Or^{1,436} et$^{cat\ rom\ 35\ cor\ 13}$ Eus$^{mcell\ 24}$ et$^{ps\ 361}$ Bas$^{bapt\ 639.\ 640}$ etc Or$^{int\ 4,561.\ 586}$ Tert *scorp* 13 Cyp^{365} etc, item corrupte FG *ζωιομεν* ... CLP 37* 47* 109. 115. o^{scr} *-ζησωμεν*

12. *υπομενομεν*: P 109. c^{scr} o^{scr} *-νωμεν* ... f vg^{cle} fu tol al cop *sustinebimus* (contra am demid *sustinemus*) | FG^{sr}G g om *και συνβασιλ.* usque *απιστουμεν* spatio vacuo relicto, item f om *ει αρνησ. κακειν. αρνησ. ημ.* | *συνβα-* cum NADEP Dam^{paris} ... ς Ln *συμβα-* cum CK^{sil}L al certe pler Euthal^{cod}. Item *-σιλευσομεν* cum ND^{b}(* *-λευομεν*)EK al pler Or$^{cat\ cor\ 13}$ Eus$^{mcell\ 24}$ et$^{ps\ 361}$ Bas$^{bapt\ 639}$ Chr$^{739.\ 740}$ Cyr$^{ador\ 403}$ Thdrt Dam al ... ACLP 109. Euthal^{cod} *-σωμεν* | *αρνησομεθα* cum ℵ*AC 17. 31. 73. 115. f vg (vg^{ed} fu al *negaverimus*, am tol al *negabimus*) cop Chr^{740} Dam$^{parall\ 705}$ (et^{paris}) Thphyl Tert$^{scorp\ 13}$ (*negaverimus*) Cyp^{365} (ut Tert) al ... ς *αρνουμεθα* cum ℵcDEKLP al pler d e Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. Ambrst | *κακεινος*: Cyp^{365} Aug$^{ps\ 34}$ *et ipse*. Similiter in E ante *κακεινος* manus posterior adpinxit *και αυτος*. | *αρνησεται*: 17. *-σηται*

13. *απιστουμεν*: Ath^{377} *απιστησομεν*, d e vg^{ms} lachm *non credidimus* | *γαρ* cum ℵ*A^{vid}CDE*FGLP 1. 17. 31. 37. 67** 73. 80. 137. 158. al plus^{10} (3 ap Scri) f g syr^{sch} cop (aeth *et non potest* etc) Ath^{377} edd pri Chr$^{740.\ 741}$ Thdrt ad h. l. ... ς (= Gb + Sz) om cum ℵcK al plu d e vg go syrP arm Ath^{377} excdd^{4} Thdrt^{4,1243} Dam Tert$^{scorp\ 13}$ Ambrst al

14. *διαμαρτυρομενος* ... c 238. Thdrt *-ρουμενος* | *ενωπιον του*: D* 112. om *του* | *θεου* cum NCFG 37. 43. 67* 71. 80. 179. 238. al fere^{10} f g demid cop syrP mg (arm ap Gb) Chr$^{741\ ter\ com}$ Thphyl$^{com\ 2}$ Amb$^{abrah\ 2,6.\ 326}$ Pelag ... ς Ln Ti *κυριου* cum ADEKLP al longe plu d e vg go syr^{sch} et$^{p\ txt}$ (arm ap Treg) Chr^{739} et$^{741\ sem}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl^{txt} Ambrst Prim al ... 74. a^{scr} *χριστου* | *λογομαχειν* cum NCo

των. 15 *σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.*
Tit 3, 9 16 *τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περίϊστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προ-*
2, 13 *κόψουσιν ἀσεβείας,* 17 *καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν*
1 Ti 1, 20 *ἕξει. ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός,* 18 *οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν*
6, 21 *ἠστόχησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν.* 19 *ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστη-*

DE^{r}KE^{r}FE^{r}GE^{r}KLP al omn^{vl} syr^{utr} cop go Clem^{345} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl ... Ln *λογομαχεῖ* cum AC* d e f g vg aeth Or$^{int\ 2,167}$ Amb$^{abra\ 2,6.\ 336}$ Ambrst Prim rell | *επ ουδεν* cum ℵ*ACP 17. Item FG 8P^{c} *επ ουδενι* (FG *-νει*) ... ς *εισ ουδεν* cum ℵ^{c}DEKL al pler Chr$^{739.\ 741}$ Euthal^{cod} Thdrt al; Clem^{345} *δι ουδεν*, Dam *ωσ ουδεν*. Ex Latinis g *in nihilum t o*, f al^{lachm} *in nihilo*, d e fu tol Amb^{abr} *in nihil*, vg^{cle} am harl al Or^{int} Ambrst al *ad nihil*, auct$^{sing\ cler\ 536}$ *nihil*. Ceterum Cyr$^{esa\ 436}$ sic: *λέγων μὴ λογομαχεῖν ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ*. Similiter Clem^{345} (quem locum vide ad v. 16). Quem in modum et. Ln coniungit singula scribens *μὴ λογομ. ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ κα. τ. ἀκ.* sine distinctione. Similiter cop: *non altercandi super aliqua re in qua non est lucrum, subvertendi audientes.* Libere go: *verbis contendere ad non quidquam protest nisi subversionem his audientibus.* Nobiscum vero distinguit Chr^{741}. Pergit enim post *εἰσ οὐδὲν χρήσιμον*: *οὐ τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ καταστρ. τ. ἀκου.* Neque aliter Latini interpretati sunt; pariter enim ac FG post *επ ουδενει* (*επ ουδεν, εισ ουδ.*) d e f g vg^{cle} demid tol harl (non item am fu al^{lachm}) Or$^{int\ 2,167}$ Aug$^{crescon\ 1}$ Ambrst Prim al (non item Amb^{abra}) add *γαρ, enim*.

15. *τω θεω* et. Clem^{218} .. AL Dam *τω χριστω*

16. *κενοφωνιασ* et. f vg Sedul *inaniloquia*, Prim *vaniloquia* ... FG al pauc *καινοφωνιασ*, item *novitates vocum* d e g (*novitatum voces t vocum novitates*. Ac super *βεβηλουσ* notat *stulta t prophanas t inaniloquia*), *vocum novitates* m^{62} Lcif^{217} (ut d) Aug$^{ioh\ 97}$ et$^{serm\ 299}$ et$^{faust\ 4}$ et$^{donat\ 3}$ (*verborum novitates, vocum novit.*) Ambrst (ut m). Item Chr^{742}, cuius verba ad 1 Tim 6, 20 adscripsimus, quem confer. | *περιστασο* (37. *περιστασο*, ut et. Dam): FG *περιιστασον*. Cf Clem^{345}: *παραινῶν ἡμῖν μὴ λογομαχεῖν τε δι' οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ καταστρ. τῶν ἀκου.*, *τὰσ δὲ βεβ. κενοφ. περιίστασθαι.* | *ασεβειασ*: d e (f) g m^{62} vg *multum* (g *plurimum t multum*) *enim proficient* (g vg^{cle} demid al *proficiunt*) *ad impietatem* (f male *pietatem*) ... D*K *ασεβεισ*, D^{c} *ασεβεια*

17. *γαγγραινα* ut NACK^{sil}LP etc ... DE *γανγραινα*, F *γανγρα ϊνα*, G *γανγρα Ἵνα* (et g vertit *sicut cancer ut serpat*) | AFG 71. al *υμεναιοσ*, d f g am al *hymeneus*, fu al *hymineus*, D*P 1. al *υμαιναιοσ* | *φιλητόσ*: hoc accentu D^{c}KLP etc, non ut ς Ln *φίλητοσ*.

18. *αναστασιν* cum NFG 17. ... ς Ln Ti praem *την* cum ACDKKLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *ανατρεπ. την τινων πιστιν* cum ACKLP al pler Chr^{742} Euthal^{cod} Thdrt Dam al (*τήν τινων* ut etiam D^{c}; 113. Euthal^{cod} etc *τὴν τινῶν*), item *subvertunt* (f *subverte-*

κεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, Nm 16, 5. 26
καί· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου.
20 ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, 1 Co 3, 12
ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτι-
μίαν· 21 ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος
εἰς τιμήν, ἡγιασμένον, εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγα-
θὸν ἡτοιμασμένον. 22 τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε 1 Ti 6, 11
δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων
τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. 23 τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύ- 1 Ti 1, 7
τους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· 24 δοῦλον δὲ
κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν,
ἀνεξίκακον, 25 ἐν πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους,

---

runt) quorundam fidem f vg cop syrP arm aeth ... ℵ* ανατρ. την πιστ. την τινων, ℵcPΣrG 17. g ανατρ. την πιστιν τινων ... DE d e go syrsch Augop 65 Ambrst al την πιστιν την τινων ανατρεπ.

19. A* ο μεν τοις στερεοις | του θεου et. ℵc ... ℵ* του κυριου | τους οντας: ℵ* (non itemc) praem παντας | πας ο: 37. asscr om ο | το ονομα κυριου cum NACDEFGKLP al fere80 (11 ap Scri, al pauc του κυρ.) d e f g vg go syrutr sah cop arm aeth Orint 2,73 Ps-Ath91 Chr Euthal cod Thdrt Antioch1177 Dam ad h. l. al Ambrst al ... ς (= Gb Sz) τ. ονομ. χριστ. c. minusc vix mu ... Damparall 484 (et.paris) τ. ο. του θεου

20. δε: 1. 67** om | μονον: 37. 80. μονα | χρυσ. και αργυρα: 37. 116. αργ. κ. χρυ.

21. εκκαθαρη: A -θερη, P -θαρει ... 17. Thdrt2,107 post εαυτον pon | εσται σκευος: suppl ℵa quum ℵ* omisisset | ευχρηστον cum ℵ*ACbD* E*FΣrG (FG 48. ευχριστ-) 17. 23. 80. 116. 123. fscr d e g go cop syr sch arc Ephr170 Chr746. 748 Thdrt ad h. l. Oec Orint 1,100 et2,279 Augps 80 etdonat 3 Ambrst ... ς (sed Gb60) praem και cum ℵcC*DbetcK**KLP al pler f vg sah syrP arm aeth Or1,134. 187. 556 etint 2,298 et4,616 Euthal cod Thdrt2,107 Dam Thphyl Prim | εις ante παν εργον (Latini ad): DEFG 47. προς

22. πιστιν ante αγαπην: FΣrG g post αγαπην | των επικαλουμ. cum ND EKLP al pler d e f vg go syrsch cop arm Chr748 com (τι ἐστι· μετὰ τῶν ἐπικ. etc) Euthalcod Dam Thphyl Oec Ambrst al ... Ln praem παντων (:: ut 1 Co 1, 2) cum ACFΣrG 17. 23. 31. 39. 73. 8pe (sed FG 73. om των) g sah syrP aeth Chr748 txt Thdrt Isid4,220 | επικαλουμενων: A αγαπωντων | τον κυριον: cop arm nomen domini, sah nomen domini Iesu :: cf 1 Co 1, 2

23. ειδως: FΣrGΣr ιδωσ

24. αλλα cum NADEFG 17. ... ς αλλ cum CK2iLP al pler | ηπιον et. Or int 3,878 Ephr1,312 et2,133 etc ... DΣr*ΣΣr*FΣrGΣr aethro νηπιον (aethPP νηπιον ηπιον)

25. εν: FG συν, item cum d (cuminmodestia) e f g vg Orint 2,168 (cum man-

μήποτε δῴη αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,
1 Ti 3, 7 26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι
ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

III.

1 Ti 4, 1 1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιRo 1, 29 ss
ροὶ χαλεποί. 2 ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι,
ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
ἀνίσιοι, 3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφι-
λάγαθοι, 4 προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον
ἢ φιλόθεοι, 5 ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς
ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. 6 ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύ-

---

suetudine) et^{2,878} (*cum modestia*) Ambᵃᵇʳᵃ^{2,6} Hier$^{gal\ 8}$ (*cum mansuetudine*) | *πραϊτητι* cum ℵACD*P 17. 31. 47. 67** 71. 113** 137. Ephr^{306} et^{2,123} Bas$^{eth\ 306}$ Chr^{12,256} ... ς *πραοτητι* cum DᵇᵉᵗᶜEKL al pler Bas$^{regg\ 306}$ Chr^{749} et^{1,272} Euthal^{cod} Thdrt Isid^{2,270} Dam al. Vitiose FG *πρεχοτητι* | *αντιδιατιθεμενους*: C 116. *αντιδιαθεμενους* ... EᵐᵍFG *αντικιμενους* (-κει- omnes tres) | *δωη* cum ℵ*ACD*FG 31. 120** Ephr^{306} et^{2,123} Chrᵐᵒˢᶜ^{1} Isid^{2,270} ... ς δω cum ℵᶜDᶜEKLP 17. al pler Bas$^{eth\ 304}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *μετανοιαν*: suppl ℵᶜ ab* omissum | *εισ επιγν. αληθειασ*: A add *ελθειν* :: vide infra 8, 7.

26. *ανανηψωσιν* (A *-ανηψω-* in rasura habet, it vg *resipiscant*): C 17. 47* *ανανηψουσιν* ... D^{gr}* *αναληψωσιν* (non item^{b} nec^{c}) | *εζωγρημενοι*: P *εζωγρισμενοι* ... G rursus corrupte: *εξ ω* (g *a quo*) *γρημενοι* (g *capti ℓ captivi tenentur*), FG^{gr} *εξωγρημ.*, posteaque pro *εισ το εκεινου* FG *εκ το εκεινου* (G* *-νον*)

III. 1. *γινωσκε* cum ℵCDEKLP al pler d e f vg go cop syr^{utr} arm aeth^{pp} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst al ... Ln *γινωσκετε* (FG 17. 116. *-εται*) cum AΨ8^{gr}G 17. 116. 238. 8^{pe} g (*scitote*) aeth^{ro} Aug$^{ep\ 199}$ | *χαλεποι*: d e f g m^{62} vg Lcif^{252} Ambrst al *periculosa*, Cyp^{200} *molesta*, Hier$^{sophon\ 2}$ *pessima* (sedmich^{7} *periculosa*); Aug vero$^{ep\ 199}$ „*saeva* vel sicut alii codices habent *periculosa*". (Aug$^{ep\ 198}$ *periculosa*, sed$^{ps\ 108}$ *saeva*)

2. *οι ανθρωποι*: ℵ 72. 115. al aliq om *οι* | G^{gr} *φιλαυγοι*, item FG *αλαζοντεσ* et 115. *αλαλαζοντεσ* | *αχαριστοι*: C* *αχριστοι*, K 37. *αχρηστοι*

3. *αστοργοι*: D^{gr}E^{gr} 37. 73. 116. 219. g arm Chr^{755} Ambrst Optat$^{donat\ 7}$ (non item Cyp^{200} Lcif^{252} al) post *ασπονδοι* pon ... ℵ om, item 238. syr^{sch} ar^{e} una cum *ασπονδοι* | *αφιλαγαθοι*: A *φιλαγ.*

4. *φιλοθεοι*: FG *φιλοθυοι* (ut videatur esse, in P maxime, *φιλοθεου οι*)

5. *δε*: G^{gr}* om

νοντες εἰσ τὰσ οἰκίασ καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαισ, ἀγόμενα ἐπιθυμίαισ ποικίλαισ, 7 πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰσ ἐπίγνωσιν ἀληθείασ ἐλθεῖν δυνάμενα. 1 Ti 2, 4
8 ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆσ καὶ Ἰαμβρῆσ ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτωσ Ex 7, 11
καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν 1 Ti 6, 5
νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. 9 ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· 5, 24
ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλοσ ἔσται πᾶσιν, ὡσ καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.
10 Σὺ δὲ παρηκολούθησάσ μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ 1 Ti 4, 6
προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, Act 13, 50 14, 2, 19

---

6. *οι*: o^{ser} (i. e. 61.) om | *ενδυνοντεσ* (P h^{ser} *ενδυοντεσ*): 27. 43. 73. 238. Oec^{com} (non^{txt}) *εισδυνοντ.* | *αιχμαλωτιζοντισ* (D* *εκμ-*) cum NACD* E^{ms}FGP al fere^{20} Or^{1,648} ex^{edd} omnib Chr^{765} Thdrt ad h. l. et^{4,226} al ... ς (= Gb Sz) *αιχμαλωτευοντεσ* cum D^{c}EKL al plu Or^{ed} spene Euthal^{cod} Dam | *γυναικαρια* sine articulo cum NACDEFGKLP al plu Or Chr Euthal Thdrt etc ... ς (= Gb Sz) praem *τα* cum minusc vix mu | *αμαρτιαισ*: A* *-τιασ*, sed ipse* vdtr correxisse | *επιθυμιαισ* (c *-ιασ*) et Or Chr ad h. l. et^{5,422} reli Cyp^{200} etc ... A syrP Thdrt ad h. l. (non item^{4,226}) add *και ηδοναισ*

8. *ιαννησ* et. d e f g vg^{cle} fu* harl tol go (*Iannis*) syrP mg gr Or$^{int\,3,848}$ Ambrst *iannes*, cop *ιανησ* ... m^{62} am demid fu^{corr} incert allachm Or int^{3,916} Cyp^{200} Lcif^{252} Archel^{600} *iannes* ... c* Euthal^{cod*} *ιωαννησ* | *ιαμβρησ* et. cop syr^{utr} (et. syrP mg gr) Epiph^{679} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam Phot$^{manich\,3,17}$ al Aug$^{adim\,25}$ (i. e.^{8,146}) ex mss. Item syr^{sch} *Ianbres* ... FG d e f ĸ m^{62} vg go Hipp^{charism} cum eoque Const^{8,1} (uno tantum cod^{vind} *ιαμβρ.* praebente) Macar$^{patient\,3}$ ap Gall^{7,180} (*ὡσ οἱ περὶ ἰαννῆ φημὶ καὶ μαμβρῆν*) Antioch^{1061} (*Ἰαννῆσ καὶ μαμβρὶσ*) Synops^{101} (ex Exodo) Or$^{int\,3,848}$ et^{916} Cyp^{200} Lcif^{252} Aug$^{ep\,55}$ et$^{faust\,18}$ Ambrst reli *μαμβρησ*. Quibus de nominibus conferri poterit Fabric. Cod. Pseudepigr. V. T. p. 813 ss, ubi etiam ex Hebraeorum et Arabum libris testimonia afferuntur. | *μωυ-* ut NCDEFGKLP al plu etc ... A 37. 67** 106. 116. al mu *μω-*. Item *-σει* cum NCDEFGLP 17. 47. al permu Phot$^{manich\,3,17}$ Thphyl ... K al plu Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al *-ση*. Praeterea FGP 73. 80. praem *τω* | *ουτοι*: F^{gr} *αυτοι* | *ανθισταν-ται*: D* *αντιστανται* ... 17. 238. *αντεστησαν*

9. *πλειον*: 38. 43. 45. 72. 211. 238. *πλειστον*. Item Cyp^{200} *sed non proficient plurimum*; contra d e f vg etc *sed ultra non proficient*, g *sed non prof. ultra* | *ανοια*: A *διανοια* | *εσται* et. Cyp^{200} Lcif^{252} Aug$^{faust\,18}$ et alibi Ambrst al ... D^{gr}F^{gr}G 3. *εστιν*, item g *est t erit*

10. *συ δε*: 37. add *τεκνον τιμοθεε* (initio novae lectionis) | *παρηκολουθησασ* (FG *ηκολουθησασ*) cum NACFG 17. ... ς Ti *παρηκολουθηκασ* cum DEKLP al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: cf ad 1 Tim 4, 6 ubi CFG *-θησασ* | *μου*: D^{gr*} *μοι* | *τη διδασκαλια*: FG om *τη* | *αγωγη*: D^{gr*} *αγαπη* | *τη αγαπη*: A 115. 119. Thphyl om

11 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ κύριος. 12 καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.
Act 16, 1 14 σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἐμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, 15 καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 16 πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν,

---

11. *εγενετο* cum ℵCDEFGKLP etc ... Ln$^{ed\ min}$ *εγενοντο* cum A 38. 72. 109. 219. 8^{lect} 15^{lect} | *αντιοχεια* cum CD^{c}K^{sil}LP etc, item FG *αντειοχεια* ... ℵAD*G^{mg} *αντιοχια* :: sed cf alibi. Praeterea 46. add ἃ *διὰ τὴν θέκλαν ἔπαθεν*, quemadmodum Dam^{com} ἃ *διὰ θέκλαν πέπονθε λέγει*. | *ερυσατο* cum AD* d^{secr} ... ς *ερρυσατο* cum ℵCD^{c}EFGKLP al pler etc | *κυριος*: D^{gr}E^{gr} *θεος*

12. *ζην ευσεβως* (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵAP 17. 37. 71. 8^{pe} cop syr^{P} aeth Or^{5,183} et^{465} Eus$^{ps\ 18}$ Ath^{492} Chr$^{1,226.\ 913}$ et$^{2,340.\ 4,702}$ Dam$^{parall\ 439}$ (et. paris) ... ς Ln$^{ed\ mai}$ Ti *ευσεβ. ζην* cum CDEFGKL al pler d e f g vg go syr^{sch} arm Eus$^{ps\ 209}$ Ath$^{220.\ 263.\ 788}$ Bas$^{eth\ 282}$ Chr ad h. l. Euthal cod Thdrt al Or$^{int\ 2,145.\ 425}$ Hil^{307} rell; item Petr^{alex} huc respiciens ap Rou^{4,50} *ευσεβως θελοντων ζην*, et Antioch^{1118} *οι ευσεβ. θελοντες ζην* | *εν χρι. ιησου* et. Or^{5,183} et^{465} Eus$^{ps\ 18}$ Bas$^{eth\ 282}$ Chr ad h. l. et $^{1,226.\ 913}$ et^{4,702} al mu Ambrst al ... 39. 46. syr^{P} Petr^{alex} Eus$^{ps\ 209}$ Ath^{220} Chr^{2,340} Antioch^{1118} al Or$^{int\ 2,145.\ 425}$ Hil^{307} al om *ιησου*

13. *γοητες* (D^{b}et^{c}FG *γοηται*ς): D* *γοηται*

14. *τινων* cum ℵAC*F^{gr}GP 17. 71. d e g Ambrst ... ς *τινος* cum C^{c}DℵKL al pler f vg go cop syr^{utr} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hil^{341} Aug$^{doctr\ chri\ 4}$ al

15. *ιερα γραμμ.* cum ℵC^{b}D*FG 17. arm Epiph^{262} (*και τιμοθεω γραφων ελεγεν οτι απο νεοτητος ιερα γραμματα εμαθες*) Dam$^{com\ (269)}$ ... ς Ti praem *τα*, Ln [*τα*] cum AC*D^{c}EKLP al fere omn Clem^{71} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam^{txt} al. Cf et. Hipp^{prov} ap Mai^{7,71} *σολομών*, *ἐκ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμμ. παιδευόμενος*. | DE *οιδας* | *πιστιως*: 17. 37. praem *της*. Item 73. 118. Clem om *της* quod sequitur (47. om *της εν*) | *χριστω ιησου*: Clem om *ιησου*, 47 8^{lect} syr^{sch} aeth ante *χριστω* pon

16. *πασα*: syr^{sch} add *enim*; item auct^{dupl} martyr ap Cyp^{594} | *θεοπνευστος και* etiam d e g am fu al^{lachm} go syr^{P} arm aeth Or^{4,6} Did$^{tri\ 234}$ Chr$^{772.\ 773}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... f vg^{cle} demid harl tol al^{lachm} syr^{sch} cop Or$^{int\ 2,444.\ 466}$ Thdor^{mop} ap Facund ^{3,6} (Gall^{11,697}) Hil^{1251} Ambrst Prim al om *και*. Cf et. Tert$^{cult\ femin\ 1,3}$ *legimus omnem scripturam aedificationi habilem divinitus inspirari*. Clem^{71} *ἐξ ὧν γραμμάτων καὶ συλλαβῶν τῶν ἱερῶν τὰς συγκειμένας γραφὰς – ὁ αὐτὸς ἀκολούθως ἀπόστολος θεοπνεύστοις καλεῖ ὠφελίμοις οὔσας πρὸς διδασκαλίαν*

πρὸς ἐλεγμόν, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδίαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ,
17 *ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν* 1 Ti 6, 11
ἐξηρτισμένος.

IV.

1 *Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ* 1 Ti 5, 21
μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ Tit 2, 13

---

etc. Or^{2,448} *ὅτι πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος οὖσα ὠφέλιμός ἐστι, τὸ γὰρ ἓν τῶν δύο δεῖ σε παραδέξασθαι ἐπὶ τούτων τῶν γραφῶν, ἢ ὅτι οὐκ εἰσὶ θεόπνευστοι, ἐπεὶ οὐκ εἰσὶν ὠφέλιμοι, ὡς ὑπολαμβάνοι ἄν ὁ ἄπιστος, ἢ ὡς πιστὸς παραδέξασθαι ὅτι ἐπεί εἰσιν ὠφέλιμοι, θεόπνευστοί εἰσιν.* Cf et. Amb$^{\text{epi san}}$ ^{3} *Unde et in scriptura divina θεοπνευστος omnis ex hoc dicitur, quod deus inspiret quae locutus est spiritus.* | *ωφελιμος*: f^{acr} add *εστι*, item *est* vg^{cle} demid harl tol (non item am fu al^{lachm}, nec magis d e g) syrP c.* aeth Or$^{\text{int}\,2,414.\ 468}$ auct^{dupl} mart ap Cyp^{594} Ilil Ambrst Thdor^{mop} ap Fxcund Prim (*est utilis*) al | *ελεγμον* cum NACFG 31. 71. 80. (et 137. *ελεγχον ελεγμον*) Dam$^{\text{parall}\,594}$ (et.^{paris}) ... ς *ελεγχον* cum DEKLP al pler Clem^{71} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam ad h. l. | *προσ επανορθωσιν*: FG^{rg}* g* om (G g add in mg); om et. Or$^{\text{int}\,2,468}$ | *παιδιαν* cum NAD*FG al (ut d^{scr} o^{scr}) ... ς Ln Ti *παιδειαν* cum CD^{c}EKLP al pler Euthal^{cod}

17. *αρτιος* et. Clem^{71} ... D*E *τελιος*. Latini *perfectus* | *εξηρτισμενος* et. Clem^{71} ... FG al aliq *εξηρτιμενος*, K al mu (3 ap Scri) *εξηρτημενος*. Etiam *εξηρτυμενος* et *απηρτισμενος* legitur.

IV. 1. *διαμαρτυρομαι* sine additam cum NACD*EFGP 17. 23. 31. 39. 67** 71. 73. 80. 120** d e f g vg go cop syr^{sch} arm aeth ar^{e} Ath^{530} Did tri^{95} Cyr$^{\text{thes}\,381}$ Ambrst al ... ς (= Gb Sz) add *ουν εγω* cum D^{c}KL al pler (c^{scr} *γουν εγ.*) syrP (Bas$^{\text{eth}\,315}$ om *ουν*) Chr Euthal^{cod} (Thdrt om *εγω*) Dam al | *του θεου και*: 17. om | *χριστου ιησου* cum NACD*FGP 47. 71. 73. 8^{pe} d e f g am fu demid tol omn^{lachm} 109^{lat} go cop Did tri^{95} Cyr$^{\text{thes}\,381}$ ... ς *ιησου χριστου* cum D^{c}EKL al pler vg^{cle} harl syr utr arm aeth Ath^{530} Bas$^{\text{eth}\,315}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Praeterea ς (= Gb Sz) praem *του κυριου* cum D^{c}EKL al pler (sed E? al fere^{10} om *του*. Rursus testes aliq add *ημων*) go syr^{sch} ctP c.* ar^{e} Chr^{778} Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... omisimus cum NACD*FGP 31. 47. 73. d e f g vg cop syrP ^{txt} arm aeth Ath^{530} Bas$^{\text{eth}\,315}$ Did tri^{95} Cyr$^{\text{thes}\,381}$ Ambrst al | *κρινειν*: FG 17. 67** 73. 109. 113. 114. 120. b^{scr} Thdrt Thphyl *κρινας* | *και την επιφανειαν* cum ℵ*ACD*FG 17. 67** d e f g am fu harl tol omn^{lachm} cop Did$^{\text{tri}\,95}$ Chr^{778} (vide post) Cyr$^{\text{thes}\,381}$. Nec contra est *et per adventum* demid Prim, Aug$^{\text{crescon}\,1}$ *et per manifestationem*. Qui vero ex Latinis reddiderunt *per adventum*, ut vg^{cle} Ambrst Pelag, videntur *κατα* reddidisse, quamvis possit et ipsum *per* de contestandi modo explicari. Sic autem Chr^{778}: *κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. κρίνειν, πότε; ἐν τῇ ἐπιφα-*

καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, 2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως
ἀκαίρως, ἔλεγξον, παρακάλεσον, ἐπιτίμησον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ
καὶ διδαχῇ. 3 ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας
οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύ-
σουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, 4 καὶ ἀπὸ μὲν τῆς
ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπή-
2, 8 σονται. 5 σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐ-
Phi 2, 17 αγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. 6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη
σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. 7 τὸν

νείᾳ αὐτοῦ τῇ μετὰ δόξης, τῇ μετὰ βασιλείας. ἢ τοίνυν τοῦτο λέγει, ὅτι οὐχ οὕτως ἥξει ὡς νῦν· ἢ ὅτι διαμαρτύρομαί σοι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν. Quae secundo loco habet, testantur eam quam recepimus lectionem. Quae vero antecedunt, respondere videntur verbis κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν. Hinc utramque lectionem cognovisse Chrysostomus videtur ... ς (= Gb, sed Gb′) κατα την επιφανειαν cum ℵ^{c}D^{c}EKLP al pler (vg^{cle} etc vide ante) go syr^{utr} arm aeth (*in adventu regni eius*) Euthal^{cod} Thdrt Dam al (Chry vide ante)

2. ευκαιρως ακαιρως: C ακαιρ. ευκαιρως ... 70. 115. om ακαιρως (sed 115. in scholio habet) | παρακαλεσον επιτιμησον: hoc ordine cum ℵ* FG 37. 116. d e f g vg go cop Or^{2,585} Aug$^{doctr\ chri\ 4}$ et$^{donat\ 2}$ et^{aliib} Amb$^{ep\ 40}$ et$^{ps\ 37}$ et$^{luc\ 10}$ Ambrst al ... ς Ln Ti επιτιμ. παρακαλ. cum ℵ^{c}ACD^{gr}E^{gr}KLP al pler syr^{p} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier$^{tit\ 2}$ ... syr^{sch} om παρακαλεσον

3. ανεξονται: C ενεξοντ. | κατα τασ: DEP προσ τασ. Ex Latinis habent d e f vg Hil$^{1037.\ 1237}$ Lcif^{252} Ambrst al *ad sua desideria*; g fu Cyp^{324} Aug$^{ioh\ 97}$ *secundum* etc | τασ ιδιασ επιθυμιασ cum ℵACDEFGP al plus^{20} Ephr^{3,51} Thdrt Thphyl Oec, item (vide ante) it vg Cyp Hil Ambrst al ... ς (= Gb Sz) τασ επιθυμ. τασ ιδιασ cum KL al longe plu Chr Dam Aug$^{ioh\ 97}$ (*sec. desid. sua*) | εαυτοισ επισωρευσουσιν (P -σωσιν, 112. o^{scr} -ουσιν) cum ℵACDEKLP al pler d e syr^{p} Ambrst etc ... FG 37. 73. 80. 116. f g vg go syr^{sch} cop arm Cyp Hil^{bis} Lcif^{252} al επισωρ. εαυτ.

5. συ δε: 37. add τεκνον τιμοθεε :: cf ad 3, 10. | κακοπαθησον: F^{gr} και κοπαθεσον, G καικοπαθησον (g *et labora*) ... ℵ* (non item^{c}) om ... A add ωσ καλοσ στρατιωτησ χριστου ιησου :: cf 2, 3 | πληροφορησον (F vitiose πληποφο-): FG -ρεσον ... vg^{cle} fu demid harl al lachm (non am tol al) add *sobrius* (harl* *subditus*) *esto*

6. τησ αναλυσεωσ μου cum ℵACF^{gr}GP 17. 31. 37. 47. 73. 8^{pe} arm Eus hist^{2,22,5} ex$^{cdd\ 3}$ Ath^{262} Ephr^{289} Pallad$^{gall\ 8,280}$ Euthal^{cod} Euthal^{prolog} ap Zacagn^{528} Dam^{2,198}. Item *resolutionis meae* g vg^{cle} tol al^{lachm} Cyp^{17} (*assumptionis meae*) Ambrst (*solutionis meae*) al ... ς Ti τησ εμησ αναλυσεωσ cum DEKL al pler Eus^{hist} ex$^{cdd\ 6}$ Marc^{mon} ap Gall^{8,34} Chr Euthal^{prolog} ex$^{cdd\ 2}$ Thdrt Dam ad h. l. Thphyl Oec. Item *meae so-*

καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· 8 λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. 9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. 10 Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλλίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· 11 Λουκᾶς

1 Ti 6, 12 Is 1, 12 Col 4, 14 Col 4, 14

---

lutionis (resol.) d e f am fu demid al Cyp^{310} (meae assumpt.) Ambp$^{a\ 47}$ al ... Tert$^{scorp\ 13}$ et tempus deversionis institit (omisso meae)

7. τον καλον αγωνα cum ℵACFG 17. 37. 116. Ephr^{2,165} Ps-Ath^{62} Chr^{775} semel et^{3,504} (Cyr$^{nest\ 5,124}$ ινα τον καλον αγωνα αγωνισαμενος, τον δρομον τελεσαντες, την πιστιν etc. Eus$^{caa\ 579}$ τον καλον ηγωνισμ. αγωνα). Item bonum certamen (agonem Cyp Aug^{ps}) f g vg Cyp$^{17.\ 310}$ Aug$^{ps\ 83}$ et$^{ioh\ 3,10}$ ... ς Ti τον αγωνα τον καλον cum DEKLP al pler Or$^{1,752.\ 2,730.\ 4,247}$ Eus$^{ps\ 23}$ Bas^{3,574} Chr$^{775\ sem}$ ot$^{3,344.\ 481}$ et^{11,334} et$^{3,226.\ 562.\ 633}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item certamen (Tert agonem) bonum d e Tert$^{scorp\ 13}$ Ambhexa ^{5} et$^{ps\ 36,17}$ et^{saep} Ambrst Archel^{592} al

8. αποδωσει: 106. ανταποδ. | ο κυριος cum ℵACDEFGKLP al pler Eus$^{ps\ 82}$ al mu ... 17. 46. 115. 116. 219* 238. 8^{pe} d^{ser*} k^{scr} Ephr^{2,165} Chr ^{3,504} om articulum | πασι et ηγαπηκοσι cum ℵ*(sed om τ. ηγαπ.)CL etc ... Ln Ti πασιν et -κοσιν ut ℵ^{c}AD^{c}EFGP al | πασι cum ℵACD^{c}E** FGKLP al fere omn g go cop syrP arm aeth Ephr^{2,165} Chr ad h. l. et ^{1,888} Euthal^{cod} Thdrt Dial$^{trin\ 8}$ (ap Thdrt^{5,1031}) Dam al Cyp$^{17.\ 310}$ Archel^{592} Aug$^{ps\ 31}$ et$^{ps\ 118}$ et$^{ep\ 199}$ Hierpelag ^{1} et^{2} et^{alibi} al. Praeterea cf Chr^{776}: εἰ πᾶσι, πολλῷ μᾶλλον τιμοθέῳ. ἀλλ' οἶκ εἶπε „καὶ σοί", ἀλλὰ „πᾶσι", δηλῶν ὅτι εἰ πᾶσι, πολλῷ μᾶλλον αὐτῷ ... D*K* 67** d e f vg syr^{sch} ar^{e} Ambp$^{s\ 118,12}$ et^{alibi} Aug$^{ep\ 199}$ Ambrst Prim al om, hinc Gb^{0} | τοις ηγαπηκοσι: excidit in ℵ*, suppl (sed -κοσιν) ℵ^{c}

9. προσ με: DE πρ. εμε | ταχεως: 17. ταχειον, 73. 118. εν ταχει

10. γαρ με: D^{gr*} με γαρ | εγκατ- ut ℵACD^{c}EK^{sil}LP etc ... FG ενκατ- ... D* κατελ. Item -λειπεν cum ℵD*K^{sil} al pler (unus ap Scri -λειπειν) ... Ti -λειπειν cum ACDb^{et}C^{c}EFGLP 17. 47* 109. al Euthal^{cod} | κ θεσσαλωνικην | κρησκησ et. syrP mg gr; go^{cod} kreskus, e (teste Wtst) f vg Ir$^{int\ 201}$ Ambrst al Crescens, d g cresces ... κ 31. 47** 67. 72. 219. 238. al plus^{20} (10 ap Scri) cop Eus$^{hist\ 2,4,8}$ Euthal^{cod} κρισκησ, go (ex cod uno) syr^{sch} crispus, arP priscus | γαλλιαν cum ℵC 23. 31. 39. 73. 80. am* tol („codices Latini" teste Wtstenio) aeth^{ro} Eus$^{hist\ 2,4,8}$ Epiph ^{482}. Ita enim Eus: τῶν δὲ λοιπῶν ἀκολούθων τοῦ παύλου κρίσκησ μὲν ἐπὶ γαλλίασ (cod^{venet} εἰσ γαλλίαν) στειλάμενοσ ὑπ' αὐτοῦ μαρτυρεῖται. Item Epiph: ἀρχὴ δὲ ἐν τῇ γαλλίᾳ, ὡσ καὶ περί τινων τῶν αὐτοῦ ἀκολούθων λέγει ἐν ταῖσ αὐτοῦ ἐπιστολαῖσ ὁ αὐτὸσ παῦλοσ· κρήσκησ, φησίν, ἐν τῇ γαλλίᾳ· οὐ γὰρ ἐν τῇ γαλατίᾳ, ὥσ τινεσ πλανηθέντεσ νομίζουσιν, ἀλλὰ ἐν τῇ γαλλίᾳ. Cf et. Thdrt: εἰσ γαλατίαν· τὰσ γαλλίασ οὕτωσ ἐκάλεσεν, οὕτω γὰρ ἐκαλοῦντο πάλαι· οὕτω δὲ καὶ νῦν

Col 4, 10 ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. 12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. 13 τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.
1 Ti 1, 20 Act 19, 33 14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει

αὐτὰς ὀνομάζουσιν οἱ τῆς ἔξω παιδείας μετειληχότες. Similiter Theodmop cat 79 τὰς νῦν καλουμένας γαλλίας· οὕτως γὰρ αὐτὰς πάντες ἐκάλουν οἱ παλαιοί ... ς Ln Ti γαλατιαν (k^{scr} Euthalcod -τειαν) cum ADEFGKLP al pler d e f g vg^{cle} am** fu demid harl al lachm go cop syr^{utr} (contra arm γαλιλειαν, sed γαλατιαν edd^{amst} et const in mg) Chr^{779} Euthalcod Thdrt Dam al Ir$^{int\,201}$ Ambrst Prim | δαλματιαν cum ΝDEFGKP al louge plu it vg rel Epiph^{423} Chr Thdrt al Ir$^{int\,201}$ Ambrst al ... A δερματιαν, c 2. 7. 13. 14. 21. 26. 39. 41. 67** 113** 128. n^{scr} o^{scr} Dam Oec δελματιαν, atque sic Ln edidit.

11. μονος μετ εμου: D*E συν εμοι μονος. Item mecum solus d e f g vg go syrP Ir$^{int\,201}$ Ambrst al | αγε cum ΝCDEFGKL al pler Chr al ... Ln ed min Ti αγαγε cum A 31. 38. 47. 71. 72. 238. al^{8} ^{scr} Euthalcod Thdrt Dam

12. δε: 17. 115. 238. om | απεστειλα: P^{gr} επεστ. | P^{gr}G εφεσσον, g ephessum

13. φελονην ut NACDEFG al plu etc ... ς (non item ς^{e} Gb Sz) φαιλονην cum L al mu (5 ap Scri et 1 φαιλωνην); K 37. al aliq φελωνην | απελιπον cum NDEK^{gl} al plu etc ... Ti απελειπον cum ACFGLP al mu (1 ap Scri) Euthalcod | μαλιστα (ita et. f g): D*E* 37. 116. k^{scr} 40^{lect} d e vg Ambrst al add δε | μεμβρανας et. syrP ^{mg} g^{r}: 37. βεμβρανας. Cf de hac scriptura Steph. Thes.

14. μοι κακα: LP 37. 57. 91. 114. 115. κακα μοι, item f vg (non item d e g) Ambrst al | αποδωσει (et. Gb'' Sz) cum NACD*E*FG 6. 17. 31. 37. 67** 71. 73. 80. 106. 108. 109. 110. 116. 137. 8P^{e} f g vg^{cle} demid harl al^{lachm} (item Luc^{brug}: „futurum indicativi reddet non vertas in praesens imperativi reddat") go syr^{sch} cop arm aeth Chr$^{780\,com}$ et^{781} (ὃ καὶ προφητεία ἐστὶν ἤ ἀρά.) Eulog ap Photium$^{cod\,180\,pag\,543}$ (vide post) Dam$^{parall\,251}$ (licet caput illud inscribatur: περὶ ἀρᾶς ὑπὸ κυρίου κ. προφητῶν καὶ ἀποστόλων ποτὲ γενομένης.) Oec Aug$^{serm\,in\,monte\,1,72}$ et^{73} (priore loco: Et apostolus non ait „reddat" sed „reddet" - quod verbum praenuntiantis est, non imprecantis.) Hier$^{pelag\,3}$ Ambrst al. Sic autem Phot l. l. ἀποδώσει αὐτῷ κύριος - οἱ μὲν ἄλλοι τῶν πατέρων οὐκ ἀρὰν εἶναί φασι τὸν λόγον, ἀλλὰ μόνον ἀπύφασιν ὧν ἔμελλεν ἀλέξανδρος πείσεσθαι ὑπὸ κυρίου· οὗτος δὲ (Eulogius) ἀρὰν ἀντικρὺς εἶναί φησι etc. ... ς Ti αποδωη cum D^{c}K**K(-δωει)L al longe plu d e am fu tol al Orthodqu 125 (vide post) Chr$^{780\,txt}$ et^{1,270} et^{alib} Euthalcod Thdrt (addit: πρόρρησίς ἐστιν, οὐκ ἀρά) Dam ad h. l. Thphyl (addit: ἀντὶ τοῦ ἀποδώσει· μᾶλλον γὰρ προφητεία ἐστὶν ἤ ἀρά) Hier^{ecclesiast} Prim. Ita Orthodqu 125: εἰ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ - ὁ ἀπόστολος παῖλος ἀπηγόρευσε, πῶς αὐτὸς ὧν εἶπεν ἐν-

αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 15 ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν
γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις. 16 ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπο-
λογίᾳ οὐδείς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ
αὐτοῖς λογισθείη· 17 ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν
με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα
τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. 18 ῥύσεταί με ὁ κύ- 2, 11
ριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐ-
τοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,
ἀμήν.

αντία ἔπραξε, ποτὲ μὲν τῷ ἀρχιερεῖ ποτὲ δὲ ἀλεξάνδρῳ τῷ χαλκεῖ ἀρασάμενος; εἰ μὲν ἀντέτυπτεν – ἢ ἀντεκάκωσε - ἐνῆν λέγειν ὅτι τὰ ἐναντία ὧν ἐδίδαξεν ἔπραττε. τὸ δὲ λέγειν τὰ ἑκάστῳ μέλλοντα συμβήσεσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ, τῷ μὲν ἀρχιερεῖ – τῷ δὲ ἀλεξάνδρῳ τὸ ἀποδῴη αὐτῷ – οὐκ ἔστιν οὔτε κατάρα οὔτε λοιδορία, ἀλλὰ προρρήσεισ πρέπουσαι ἀνδρὶ ἀποστόλῳ, μὴ ἐνδικοῦντι ἑαυτὸν ἀλλὰ διδόντι τόπον τῇ ὀργῇ. At in his potius *ἀποδώσει* quam *ἀποδῴη* ab auctore profectum videtur. | ο *κυριοσ*: κ b^ser k^ser alvid Eulog ap Phot (vide ante) om ο | *τα εργα αυτου*: 47. om *τα*, κ* (non item^c) om *αυτου*

15. *αντεστη* (FG *ανθεστη*) cum κ*ACD*FG 17. ... ς Ti *ανθεστηκε* cum κ^cD^cEKLP al pler Chr ad h. l. et^{1,270. 2,595} Euthal^cod Thdrt Dam al

16. *παρεγενετο* cum κ*ACFG 17. 39. 14^{lect*} k^ser Eus^{hist 2,22,3} edd Chr^{12,3} edd Euthal^{prolog} ap Zacagn^{533} ex^{edd 2} ... ς Ti *συμπαρεγενετο* (Ti *συνπ-* cum κ^cDK) cum κ^cDEKLP al pler Eus^{hist ed} (ex edd) Chr ad h. l. et^{0,163} Euthal^{prolog} edd Euthal^{cod} Thdrt Dam al :: altero loco ubi *συνπαραγίνεσθαι* legitur, Lc 23, 48 *οι συνπαραγενομενοι*, quattuor tantum minusculi differunt. | *εγκατ-* ut ACD^b et^c EKLP al pler ... κ(sed v. 10 *εγκ-*)D*FG *ενκατ-*. Item *-λιπον* cum κD*K^{s1} al pler ... Ti *-λειπον* cum ACD^b et^c EFGLP al (nullus ap Scri) Euthal^{cod}

17. *μοι*: o^{ser} (i. e. 61.) Euthal^{prolog 533} (sed^{edd 2} *μοι*) *μου* ... A om | *παρεστη*: 8^{pe} *συμπαρεγενετο* | *πληροφορηθη* et. Eus^{hist 2,22} ... FG 19. 73. 116. 123** k^ser al pauc Euthal^{prol cod 1} Oec^{com} *πληρωθη*. Cf Chr^{781} *πληροφορηθη, τουτεστι πληρωθη*. | *ακουσωσιν* (Gb') cum κACDEFGP 17. al fere^{10} Eus^{hist 2,22,3} Euthal^{prolog} al ... ς *ακουση* cum KL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *ερυσθην* cum κAC 37. Euthal^{cod} ... ς *ερρυσθην* cum DEFGKLP al pler Chr Thdrt Dam al

18. *ρυσεται* sine copula cum κACD* 17. 31. 67** 71. 80. d e f vg (demid *liberavit autem*) cop arm Eus^{hist 2,22,4} Chr^{semel ex mosc 1} Ambrst al ... ς praem *και* cum D^cEFG^rGKLP al pler g syr^{utr} aeth Chr^{781} et^{782} Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Sed FG pro *ρυσεται* habent *ερρυσατο*, item d e f g vg^{cle} fu demid tol al Prim al *liberavit* (contra am Ambrst^{ven} recte *liberabit*) | ο *κυριοσ*: κ om articulum | *βασιλειαν αυτου*: D^b(non* nec^c)FG *βασ. εαυτου* | *ᾧ*: A k^ser *αυτω* | *η δοξα*: FG arm om *η*

1, 16 Act 18, 2 etc
Ro 16, 23 Act 21, 29
19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 20 Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. 21 σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

Phil 25 Phil 4, 23
22 Ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

---

19. ασπασαι: 73. 238. 13lect Euthalcod ασπασασθε | πρισκαν et. d e f vgcle am demid harl** tol allachm cop arm aeth ... 4** 23** 47. 48** 72. 74. 80. 113. 238. ascr al plus10 g fu harl* marian aliuslachm (*priscillum*) syrutr Chr782 Thphyl Oec Ambrst πρισκιλλαν (122. ascr al -κιλαν), 91. κρισκαν και πρισκιλλαν | ακυλαν: 46. 109. add λεκτραν την γυναικα αυτου και σιμαιαν (109. σημ-) και ζηνωνα τουσ υιουσ αυτου, item 109lat *et lectram feminae* (sic) *eius et simean et zinona filii* (sic) *eius*.

20. ερασтος: 37. add δε | τροφιμον (LP cop τροφημον, fu *Trophemum*, tol* *Firmum*) δε: P 4. 45. 74. 238. ascr oscr (i. e. 61.) arm aeth om δε | απελιπον cum NDΨGK^{al} al plervl (nullus aliter ap Scri) ... CLP 17. 31. 39. 47* Euthalcod απελειπον (A latet) | μιλητω (arP reddit *Melite*): c*vl 17. μηλητω, P oscr μηλιτω ... A μηλωτω. Pro *Mileti* edd lachm *Meleti* et *Militi*, harl *Milite* praebent. | ασθενουντα: DE d e vg (non f nec g) syrsch Ambrst ante εν μιλητω pon

21. ασπαζεται etiam f am fu tol omnlachm cop syrutr ... Ψ^{gr}G g vgcle demid harl aeth ασπαζονται | πουδης: D$^{gr\ b}$ (non item^{c}) 23. 46. 109. 13lect lscr* oscr Oec σπουδ. | λινος et. syrp mg ^{gr} (λινος ut D^{c}L al mu; ς c. K al mu Euthalcod λῖνος) ... P ληνος | παντες et. K^{c} ... K* 17. om

22. Ο κυριος usq πνευμ. σου: 57. 67** om | ο κυριος sine additam cum K*Ψ^{gr}G 17. 8pe g aethutr ... Ln add ιησους cum A 31. 114.; item ς add ιησους χριστος cum K^{c}DEKLP al pler d e f vg syrutr cop arm Chr Euthalcod Thdrt Dam al Ambrst al | η χαρις μεθ υμων (ut e? f g vgcle demid allachm cop syrp aethPP arm ap Treg Euthalcod Dam Ambrst^{rom} Prim; 47. 109^{gr} et^{lat} am fu harl tol allachm Chr784 Thdrt Thphyl Oec μεθ ημων, syrsch arm ap Gb μετα σου) cum NACD^{c}E**P GKLP etc ... D*et^{b}E* d ερρωσο (D* ερρωσ) εν ειρηνη, item e? ... 8pe aethro Ambrst^{ven} plane om, hinc Gbu. Praeterea ς (= Gb Sz) add αμην cum K^{c}DEKLP al pler d e vg syrutr cop aethPP armuac Chr784 Euthalcod Thdrt Dam al Ambrst^{rom} Prim ... omisimus cum K*ACFG 17. 67** 71. f g aethro Ambrst^{ven}

Subscriptio: NC 17. nil nisi προσ τιμοθεον, item aeth *vivo Timotheo* ... 7. 14. al προσ τιμοθεον δευτερα, 115. τελοσ της πρ. τιμοθ. δευτερασ επιστολησ ... DE πρ. τιμοθ. β' επληρωθη, FG ετελισθη (G ετελεσ) πρ. τιμοθ. β' (G insuper add *II.*) ... A προσ τιμοθ. β' εγραφη απο λαοδικειασ, vgcod lachm *explicit ad timotheum II. scripta de laudicia*, quemadmodum aeth in epistulae inscriptione post *Timotheo* add *et scripta est dum erat Laodiceae* ... P πρ. τιμοθ. β' εγραφει απο ρωμησ ... Euthalcod 122. πρ. τιμοθ. β' (122. η πρ. τιμ. β' επιστολη) εγραφη

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

I.

1 *Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ* Ro 1, 1 etc
πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν

απο ρωμης, οτε εκ δευτερου παριστη παυλος τω καισαρι ρωμης (122. *ρωμαιων*) *νερωνι* ... κ al plu *πρ. τιμοθ. δευτερα· τησ εφεσιων εκκλησιασ επισκοπον χειροτονηθεντα· εγραφη απο ρωμησ οτε εκ δευτερου παριστη παυλος τω καισαρι ρωμησ νερωνι,* L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη β' προσ τιμοθ. τησ εφεσιων εκκλησιασ πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα· εγραφη* etc ut κ. Similiter al ... d e *ad timotheum II.* (d** e add *scribens a roma*) *explicit incipit ad titum,* f g *expl. ad tim. II.* (g *secunda*) *inc. ad titum*; am *explicit ad timotheum secunda. Incipit argumentum ad titum Expl. argumentum. Incipiunt capitula. Expl. capp. Inç. epistulà ad titum,* fu *expl. ad timotheum II. Inc. ad titum argumentum. Expl. arg. inc. brebis. Expl. breb. inc. corpus epist.*; cop *scripta Romae, missa per Onesimum*; syr^{sch} *finita est epist. ad Tim. II. quae scripta est e Roma*; syr^{p} *finita est epist. II. ad Tim. qui erat episcopus primus ecclesiae Ephesi: quae scripta est a Roma, quum secundum stetit Paulus coram Nerone caesare Romano*; eadem cum syr^{p} habet ar^{p} ... ç (= Gb Sz) *πρὸσ τιμόθεον δευτέρα, τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι νέρωνι.* Praeterea numerantur *στιχοι*: κ**^{p} al *ρπ'*, κ al plu (etiam Euthal) *ρυβ'*, L $\overline{\rho\upsilon}$ *και ὀνο*, vg^{cod} lachm *versus CLXXII*, 73. *ρσ'*, 157. *ροη'*, al *ροθ'* et aliter. Passim et. cum Euthal notantur *αναγν. α', κεφφ. θ', μαρτιρ. α'*. In am fu capitula 25 habentur.

---

* ℵAK 17. 37. 47. 116. 123. al *προσ τιτον*, DEFG *αρχεται προσ τιτον*, cop *ad Titum incipit* (Latinos vide ante) ... 44. 80. *προσ τιτον επιστολη*, 120. al *η προσ τιτον επιστολη* ... P *παυλου επιστολη προσ τιτον*, k^{scr} *προσ τιτον επιστολη παυλου*, H al *παυλου αποστολου επιστολη προσ τιτον*, L *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ τιτον*. Similiter al ... ç *παύλου τοῦ ἀποστόλου ἡ πρὸσ τίτον ἐπιστολή.*

I. 1. *ιησου χριστου* cum ℵD^{c}EFGHIKLP al pler d e f g vg^{cle} am demid harl al^{lachm} go syr^{sch} arm aeth Chr$^{720.\ 790}$ Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier^{tit} Ambrst^{ven} (differunt edd?) Prim al ... Ti *χριστου ιησου* cum A 106. 108. 113. fu tol al^{lachm} cop syr^{p} Cassiod ... D$^{gr^{a}}$ *χριστου* tantum | κατ: FG *κατα*

2 Tl 1, 9 a 2 ἐπ' ἐλπίδι ζωῆσ αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴσ θεὸσ πρὸ
χρόνων αἰωνίων, 3 ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖσ ἰδίοισ τὸν λόγον αὐτοῦ
1 Tl 1, 11 ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν
1 Tl 1, 2 θεοῦ, 4 Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν. χάρισ καὶ εἰρήνη
2 Tl 1, 2 2 Ic 1 etc ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν.
5 Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπι-
Act 14, 23 διορθώσῃ καὶ καταστήσῃσ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρουσ, ὡσ ἐγώ σοι

---

2. *επ* cum ℵAD^{c}(et iam$^{b?}$)EIKLP etc ... D* *εφ* ... FGH *εν*, ut etiam g *in spe*, d e f vg *in spem* ... 17. 37 (* teste Treg) 108. c^{ser} om | *επηγγειλατο*: 47. *προεπηγγ.* | *αψευδησ*: G *αψευστοσ*, F *αφευτοσ* | *αιωνιων*: FG^{r}G^{gr} *αιωνων*

3. FG *φανερωσεν* | *εν κηρυγματι*: haec Sab., quem secuti sunt Gb Sz Ln, male testatus est delere d | *ὃ*: 23. 106. 108. c^{ser} k^{ser} al^{8} ω | *επιστευθην εγω*: 17. *εγω επιστ.*

4. *χαρισ*: 17. add *υμιν* | *και ειρηνη* (Gb″) cum ℵC*DEFGIP 17. 73. 137. d e f g vg go syr^{sch} cop arm aeth^{ro} (sed habet *ειρην. σοι και χαρισ*) Or$^{int\ 4,468}$ (*ad Titum vero: Gratia et pax a deo patre et Christo Iesu salvatore nostro*) Chr^{789} et^{794} et^{11,637} (dicit in nulla alia Paulum epistula nisi 1 Tim 1, 2 *τον ελεον* praemisisse: *διατί τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν οὐδαμοῦ τὸν ἔλεον προέταξεν ἀλλ' ἐνταῦθα;*) Dam (ad 1 Tim 1, 2 *οὐδαμοῦ τὸν ἔλεον ἢ ἐνταῦθα ὠνόμασεν*) Hier^{tit} Aug$^{rom\ 12}$ (i. e.^{2,2,2642} *ceterae omnes* - excepta ep. ad Hebr. - *talem continent salutationem, nisi quod ad Tim. in utraque interponit misericordiam* etc) Ambrst Cassiod al ... ς (= Sz) Ln *ελεοσ ειρηνη* cum AC^{b}KL al pler (115. *ελε. και ειρ.*) syrP aethPP (*ειρηνη σοι και χαρισ και ελεοσ*) Thdrt Dam^{txt} Thphyl Oec | *πατροσ* (vide ante et. Or^{int}): 17. aeth add *ημων* | *και* sine *κυριου* cum ℵACD*I 17. 73. 120. d e vg go cop arm (sed fluct lectio) Or$^{int\ 4,468}$ Thdrt Hier^{tit} al ... ς *και κυριου* cum D^{c}E FGKLP al pler f g syr^{utr} aeth Chr Euthal^{cod} Dam al | *χριστου ιησου* cum ℵACD*I 17. 73. d e vg go cop arm (ut ante) Or^{int} Thdrt Hier^{tit} al ... ς *ιησου χριστου* cum D^{c}EFGKLP al pler (120. om *ιησου*) f g syr^{utr} aeth Chr Euthal^{cod} Dam al

5. *απελ-* (Gb′) cum ℵ*ACD*IFG 17. 23. 31. 45. 57. 67** 73. 113** 137. al Or^{2,645} Bas$^{eth\ 292}$ ex$^{cdd\ 2}$ ... ς *κατελ-* cum ℵD^{c}EKLP al pler Bas^{ed} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item *-λιπον* cum ℵDEK 17. 31. 37. al pler, item Or Bas rell ... Ti *-λειπον* cum ACFGILP 47. 137. al (vix mu) | *τα λειποντα*: Thphyl *τα ελλειποντα* ... 17. o^{scr} (i. e. G1.) *καταλειπ.* (omisso *τα*) | *επιδιορθωση* cum ℵCD$^{b?}$E^{c}K**IKLP 17 (*-σει*) 37. 47. 73 (sed *διορθ.*) al longe plu Or^{2,645} Bas$^{eth\ 292}$ ex$^{cdd\ 2}$ Chr Hier^{gr} Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Sic enim Hier ad h. l. „*omne quod corrigitur imperfectum est. Nam et in Graeco praepositionis adiectio, qua scribitur επιδιορθωση, non id ipsum sonat quod διορθωση, id est* corrigeres, *sed ut ita dicam* supercorrigeres.“ Tamen ubi affert ista Pauli verba, utpelag^{1} et$^{aggae\ 2}$, cum vg *corrigas* posuit ... Sz Ln *επι-*

διεταξάμην, 6 εἴ τισ ἐστὶν ἀνέγκλητοσ, μιᾶσ γυναικὸσ ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίασ ἢ ἀνυπότακτα. 7 δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡσ θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, 1 Ti 3, 2 sqq.
μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, 8 ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, 9 ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸσ ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺσ ἀντιλέγοντασ ἐλέγχειν. 10 Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆσ περιτομῆσ, 11 οὗσ δεῖ ἐπιστομί-

διορθωσησ cum AD*E*FG al vix mu (nullus ap Scri nec ap Mtthaei) Bas^{eth} ex$^{ed\ paris}$ (sed D* ἐπανορθωσησ, FG διορθωσησ) | καταστησησ: FGL 115. a^{scr*†} c^{scr} al -στησεισ

6. ανεγκλητοσ: F ανεκκλητοσ (non item v. 7)

7. FG αυθαδην (sed uterque λυ- pro αυ-) et αισχροκερδην

8. φιλοξενον: 52. φιλοπτωχον | σωφρονα: cf Hier$^{tlt\ 7,702}$: „*Sit autem episcopus et* pudicus, *quem Graeci* σωφρονα *vocant, et Latinus interpres verbi ambiguitate deceptus pro* pudico prudentem *transtulit.*" Habent vero d e f g vg Cyp^{119} Lcif^{194} al *sobrium*, m^{50} tantum *prudentem.* | οσιον: K 114. om; am ante δικαιον pon. Rursus male Sab. de d, eiusque errorem repetierunt Gb Sa Ln; d enim minime om δικαιον οσιον. | εγκρατη ut NCKLP etc ... ADEFGI al ενκρατη :: cf ad 1 Co 7, 9. 9, 25. Act 24, 25. Gal 5, 23. 2 Pe 1, 6.

9. την διδαχην: 37. 74 238. al$^{3\ scr}$ om την | ιτα: FG^{r}G 17. 73. g add και, sed 17. 73. l^{scr} al^{8} cop m^{50} f vg^{cle} (non item am fu* al^{1achm}) Lcif^{194} Hier^{tlt} al om και seq | εν τη διδασκ. τη υγιαινουση (FG υγιεννουση): 3. 37. 47. 57. 73. 106. 108. 112. 116. al pauc Bas$^{eth\ 208}$ εν τη υγιαιν. διδασκ. ... I Lcif^{194} om τ. υγιαινουση ... A τουσ εν παση θλιψει :: cf 2 Co 1, 4 | ελιγχειν (41. διελιγχ.): 109^{gr} add μὴ χειροτονεῖν δι γάμουσ μηδὲ διακόνουσ αὐτοὺσ ποιεῖν, μηδὲ γυναῖκασ ἔχειν ἐκ δι γαμίασ· μηδὲ προσερχέσθωσαν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ λειτουργεῖν τὸ θεῖ ον. τοὺσ ἄρχοντασ τοὺσ ἀδικοκρίτασ καὶ ἅρπαγασ καὶ ψεύστασ καὶ ἀνελεήμονασ ἔλεγχε ὡσ θεοῦ διάκονοσ.

10. πολλοι sine και cum NACIP 17. a^{scr} al^{30} am** demid go cop syr^{utr} arm aeth Clem^{340} Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt^{ed} Antioch^{1084} et^{1089} Thphyl Oec Ambrst^{ven} Hil^{936} ex$^{ed\ erasm}$ Aug$^{rom\ 84}$ (i. e.^{2030}) ... ç (sed Gb^{0}) Ti add και cum DEFGKL al plu (d^{scr} και πολλοι και) d e f g vg Chr^{801} Euthal^{cod} Thdrt$^{cod\ 1}$ Dam Lcif^{194} Hil^{936} ed bened Hier^{tlt} al | ματαιολογοι: FG^{r}GP 73. 74. 123. 238. a^{scr} c^{scr} al plus^{10} g syr^{sch} cop (sed om και sq) aeth Oec Hier$^{essai\ 27}$ (sed non ad h. l. nec$^{aggai\ 2}$) praem και, item 17. praem εργαται δολιοι | μαλιστα (FG μαλλ- ut alibi) cum NAFGIKLP al omn^{vl} d e f g vg rell etc ... Ln add [δε] cum CD^{gr} E^{gr} demid aeth Thphyl Hier$^{tlt\ 706}$ (non item^{706} nec alibi) | εκ τησ περιτομ. c. NCD*I 17. 73. ... ç Ln Ti om τησ c. AD^{c}EFGKLP al pler etc

11. δει: 17. χρη

ζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ
αἰσχροῦ κέρδους χάριν. 12 εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προ-
φήτης· Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. 13 ἡ
μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτό-
μως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, 14 μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς
μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.
Ro 14, 14. 20 15 πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ
ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ
συνείδησις. 16 θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦν-
ται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἀδόκιμοι.

---

11. χαριν: 109gr add τὰ τέκνα οἱ τοὺς ἰδίους γονεῖς ὑβρίζοντες ἢ τύπτοντες ἐπιστόμιζε καὶ ἔλεγχε καὶ νουθέτει ὡς πατὴρ τέκνα (plura vitia ut οἱβρίζοντες, νουθέτη, γονῆς correximus)

12. ειπεν sine δε cum ℵcACDEIKLP al fere omn d e vg rell Clem350 etc ... ℵ*FG f g cop add δε, item 115. γαρ | ιδιος αυτων προφ. (cf et. Ir271 *Accusabit autem eos Homerus proprius ipsorum propheta*, quae ex huius loci imitatione videntur scripta): FgrGgr lect13** Clem350 om αυτων | D* 73. ψευσταισ (uterque paullo ante κρηταισ)

13. εστιν αληθησ: DE d e f vg cop Hiertit al αληθ. εστ. | υγιαινωσιν: L 48. oscr 13lect -νουσιν | εν τη πιστει et. Basseth208 ℵa. Item d e f g vg Orint4,581 Hiertit Ambrst al ... ℵ* 47. 219. om εν

14. εντολαισ: FG Thdrt ενταλμασιν ... 47. γενεαλογιαισ, Lcif242 *mendaciis*, sed subsequitur: *te increpemus atque obiurgemus - cur volueris dei mandatis derelictis hominum haerere blasphemiis atque mandatis.*

15. παντα sine μεν cum ℵ*ACD*E*FGP 17. 46. 67** 109. d e f g vg arm aeth Or3,495 (παντα γινεται καθαρα) Damparall358 Tertcoron10 Cyp98 Novat318 Hiertit al ... ς (Gb00) add μεν cum ℵcDcE**KL al pler syrP Chr809 Euthalcod Thdrt Dam al. Addunt vero γαρ cop syrsch (non Or); go habet *at omne*. Cf et. Clem562 παντα ουν καθαρα τοισ καθαροισ λεγει, τοισ δε μεμιασμενοισ etc | μεμιαμμενοισ (D* μεμιανμ-) cum ℵACD*L 17. 31. 47. al plus10 Chr Euthalcod, item P 109. 118. dscr fscr (L?) μεμιαμενοισ et FG μεμιαμενοισ ... ς μεμιασμενοισ cum Db?etcE 37. al longe plu, item (ut certe editi sunt) Clem562 Or3,495 Ephr3,370 Thdrt Dam al | και απιστοισ (aethPP τοισ απιστοισ sine και): aethro om. Male Gb Sz ad „aethro" addunt etiam „Hier Ambrst"; 174. vero sp Sz om και απιστ. ουδ. καθ. αλλα μεμιαντ.

16. ειδεναι: 37. praem μη | απειθεισ: P αυθαδεισ | και ante προσ παν et. ℵc ... ℵ* cop om | αγαθον et. ℵa ... ℵ* om

II.

1 *Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ.* 2 *πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ·* 3 *πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι* 1 Ti 2, 9 3, 11 *ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδι-* 5, 14 *δασκάλους,* 4 *ἵνα σωφρονίζουσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φι-* 5, 14 *λοτέκνους,* 5 *σώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασσο-* *μένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται.* 1 Pe 3, 1 6 *Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν* 7 *περὶ πάντα,*

II. 1. α *πρεπει*: 17. om | FG *υγιεινουσῃ*, item v. 2. *υγιεινοντας*

2. *πρεσβυτας*: 2. 44. o^{scr} 8P^{e} *πρεσβυτερους* | *νηφαλιους* (F - *λιους*) cum ℵACFH 17. al sat mu Bas$^{eth\,291}$ Chr^{813} Thdrt al ... D*GLP al^{15} Euthal^{cod} Oec *νηφαλεους*, D^{c}EK al^{25} Dam *νηφαλιους* | *σωφρονας*: vertunt h. l. (cf ad 1, 8) d e f g m^{80} vg *prudentes*, Hier^{tit} vero *pudicos*

3. *πρεσβυτιδας* et. Clem^{622} Or$^{cat\,cor\,279}$ ... 44. *πρεσβυτερας* (17. *πρεσβυται*). Cf et. Or^{4,422} *ὅπου κελεύονται ἀνάλογον τοῖς πρεσβυτέροις πρεσβύτιδες* (cod^{1} -*τεραι*) *εἶναι καὶ καλῶν διδάσκαλοι* (cod^{1} *καὶ καλοδιδάσκαλοι*). | *καταστηματι* (d e f g vg *habitu*): F *κατασχηματι*, G *καταστηματι* sed in mg: „*σχημα* R *στημα*“ | *ιεροπρεπεις* (ℵ *ιερωπρ.*) cum ℵADEFGH*KLP al pler syrP mg gr Or$^{cat\,cor\,279}$ Bas$^{eth\,291}$ ex^{edd} vet Chr Euthal^{cod} Dam al ... CH** 17. 31. 37. 73. 116** 14$^{lect\,**}$ Clem^{622} Bas^{291} ed bened ex^{edd} omn Thdrt -*πρεπεις*. Item *sancto* (Ambrst *in statu religione digno*) vel similiter (ut syrP *decente sacerdotium*) d e f g m^{80} vg cop syr^{utr} arm (aeth libere) Hier^{tit} Ambrst al. Sed cf Hier ad h. l. „ut sint in habitu sancto, sive ut melius legitur in Graeco, *ἐν καταστ. ἱεροπρεπεῖσ*, ut ipse quoque earum incessus et motus, vultus, sermo, silentium quamdam decoris sacri praeferant dignitatem.“ | *μηδε οινω* cum ℵ*AC 73. (syr^{sch} *μηδε διαβ. μηδε – και καλ.*) ... ς Ln Ti *μη οινω* (:: cf 1 Tim 3, 8) cum ℵ^{c}DEFGHKLP al pler it vg rell Clem Bas Chr Euthal^{cod} etc

4. *σωφρονιζουσιν* cum ℵ*AFGHP 122. o^{scr} Euthal^{cod} ... ς *σωφρονιζωσι* cum ℵ^{c}CDEKL al pler Clem^{622} Or$^{cat\,cor\,279}$ Bas$^{eth\,291}$ Chr Thdrt Dam al | *φιλοτεκνους*: K om

5. *οικουργους* (Gb′) cum ℵ*ACD*EFG 8P^{e} (cf Steph. Thes. sub *οἰκουρός, οἰκουργός, οἰκουργέω*. Cf et. Clem$^{ro\,1}$ *τὰ κατὰ τὸν οἶκον σεμνῶς οἰκουργεῖν ἐδιδάσκετε*) ... ς *οικουρους* cum ℵ^{c}D^{c}HKLP al pler syrP ^{mg} gr Clem^{622} Bas$^{eth\,291}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | *υποτασσομενας*: in ℵ *σ* ultimum ex *ι* effictum. Vix ipsa prima manu. | *ο λογ. τ. θεου*: c 5. syrP arm add *και η διδασκαλια* (:: cf 1 Tim 6, 1) | *βλασφημηται*: P 37* 47* 116. 179. al$^{8\,ser}$ -*μειται*

6. *τουσ*: 67** 115. Thphyl om | *σωφρονειν*: ς Ln Ti post hanc vocem distinguunt, *περι παντα* cum seqq coniungentes, nec aliter D d syr

1 Ti 4, 12 σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθο-
1 Ti 6, 1 Eph 6, 5 1 Pe 2, 18 ρίαν, σεμνότητα, 8 λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας
ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. 9 Δούλους ἰδίοις
δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέ-

---

^{utr} cop aeth Chrys Thdrt. Sed rectissime Hier ad h. l. alteram coniunctionem praecepisse puto. *„Et licet"*, ait, *„quidam de Latinis"* (cdd^{2} om *de Latinis*) *ita existiment legendum:* Iuvenes similiter hortare ut pudici sint, *et postea inferant:* in omnibus te ipsum formam praebens bonorum operum, *tamen sciamus* „in omnibus" *ad superiora esse referendum, id est* „hortare ut pudici sint in omnibus". *Sciendum quoque est quod continentia non solum in carnis opere et animi concupiscentia, sed in omnibus rebus necessaria sit* etc. Cf et. Lcif^{195} *„- ut sobrii sint in omnibus. Per omnia te ipsum formam praebens bonor. operum"* etc

7. *περι παντα*: P *περι παντων* ... 1. 31. 34. 37* 73. n^{ser} Thdrt Dam *περι παντας* (item Aug$^{exod\ quaest\ 119}$ *circa omnes*), atque tum pro *σεαυτον* D* (d *in omnibus*) 1. 37* n^{ser} Chr^{816} Dam *εαυτον* praebent. In scriptura vero continua ΠΑΝΤΑCΕΑΥΤ- pari iure *παντα σεαυτ.* et *παντας εαυτ.* legi potest. | *παρεχομ. τυπον* cum ℵ^{c}ACDEF GKLP al fere omn d e f g vg Chr Euthal^{cod} Thdrt rell Ambrst al ... ℵ* 120. Lcif^{195} Hier ad h. l. *τυπ. παρεχ.* | *αφθοριαν* (Gb′) cum ℵ*AC D*E*KLP 17. 28* 31. 47. al fere^{10} Dam Oec^{com}. Item FE^{rr}G^{gr} *αφθονιαν* (confusis litteris ρ et ν) ... ς *αδιαφθοριαν* cum ℵ^{c}D^{c}E**L al plu (18** 20. 106. al Thdrt^{cod} *αδιαφοριαν*) syr P ^{mg} g^{r} Chr Thdrt al. Praeterea c 73. 80. 8P^{e} (h^{ser**} post *σεμνοτητ.*) arm Chrom$^{matth\ 5,2}$ (Gall^{8,240}) add *αγνειαν*, similiter syr P | *σεμνοτητα*: ς (non item ς^{e} Gb Sz) add *αφθαρσιαν* cum D^{c}E**KL 37. al plus^{30} syr P ^{mg} g^{r} arm Chr$^{mosc\ 1}$ Thdrt

8. *υγιη*: 1. 121. o^{ser} *υγιᾶ* ... G *υγιειην*, F *υγιεινη*. Cf ad 1, 9. 2, 1 et 2. | *μηδεν εχων*: Or^{prov} in Notit^{87} add τι, item Chr$^{mosc\ 1}$ | *λεγειν* (K incepte *εχειν*) hoc loco cum KACDEFGP 14. 17. 37. 47. 73. 91. d e (*nihil habens quod dicere de nobis malum* uterque) g (*nihil habens dicere de nobis turpe*) Ambrst (*nihil habens dicere de nobis dignum reprehensione*) syr^{utr} aeth Or^{prov} (ut ante) Ephr^{2,77} Thdrt, item *nihil habens malum dicere de nobis* f vg Lcif^{195} cop (sed *de vobis*) ... ς ante *φαυλον* pon cum KL al pler tol arm Chr Euthal^{cod} Dam Hier^{tit} Aug$^{ps\ 34}$. Libere Hil^{947} *nihil habens turpe aut malum de nobis dicere.* | *περι ημων* cum KACDEFGKLP al longe plu (12 i. e. omn ap Scri) it vg syr^{utr} arm aeth Or^{prov} Chr Euthal^{cod} Dam al Lcif^{195} Hil^{947} Aug^{ps} Hier^{tit} Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *περι υμων* cum A al mu cop Ephr^{2,77} (post *φαυλον* add *πραγμα*) Thdrt

9. *δουλους* ... D* *δουλοι* (d e *servi*, et sequitur *subditi sint*), quam ad lectionem id quod sequitur *υποτασσεσθαι* in *-σεσθωσαν* mutatum est manu emendatrice quae praecessit D^{b} nostrum. (D$^{bet^{c}}$ correxerunt *δουλουσ*.) Addit autem G* g *δι*. | *ιδιοις δεσποταις* cum KCFG^{gr} KL al pler g Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... Ti *δεσποτ. ιδιοις* cum

γοντας, 10 μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, 12 παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, 13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, 14 ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσηται Ga 1, 4 1 Ti 2, 6

ADEP 27. 57. 238. cum al[9] (ap Gb) d e f vg Hier[tlt] Ambrst al. Praeterea cf Hier ad h. l. „Quidam hunc locum ita legunt: *Servi dominis suis subditi sint*, et postquam huc usque distinxerint, inferunt: *in omnibus placeant*, quum in Graeco alius sit ordo lectionis, id est, *servi dominis suis subditi sint in omnibus*, ut sequatur ευαρεστους ειναι, quod nos, licet non plene, tamen ex parte aliqua interpretari possumus, *ut complaceant sibi*, ne videlicet super conditione sua videatur eis dei iniqua sententia." Nec aliter Ambrst: *subditos esse in omnibus, optimos, non responsatores, non fraudantes* etc. Eandem distinctionem confirmat m[89]: *subditi sint in omnibus, et placeant, non contradicentes.*

10. μη νοσφιζ. cum ℵAC*D[c]EKLP etc ... C[b]D[Er*]F[Er]G[Er] 17. 12[lect] μηδε νοσφ. | πασαν πιστιν hoc ordine cum ℵ[c]ACDEP 31. 37. 73. 116. 120. d e syrP arm Hier[tlt] Ambrst. Similiter F[Er]G g πασαν ενδικν. πιστιν ... ς Ti πιστιν πασαν c. KL al pler Chr Euthal[cod] Thdrt Dam al ... f vg m[89] Prim *in omnibus fidem bonam ostendentes* (Hier *ostend. bon.*), nec aliter (*sed ostendant veritatem suam in omni re*) syr[sch] ar[e] ... ℵ* 17. om πιστιν, sed 17. postea αγαπην pro αγαθην. Similiter Thphyl pro πασαν habet πασιν, sed in mg πασαν. | A ενδιγνυμενους | την διδασκ. την cum ℵACDEFG 17. Chr[818] Thdrt ... ς (= Gb + Sz) om την sec cum KLP al pler Epiph[904] Euthal[cod] Dam al | ημων: ς (non ς[e] etc) υμων vitiose | θεου: Vig[varim 747] *Iesu Christi* ... P om | εν (19. 112. επι) πασιν (5. 6. add ανθρωποις): 47. om

11. γαρ: 2. 31. 37. 43. 44. 47. 52. 55. 109. 112. 114. 116. a[ter**] o[ser] (i. e. 61.) om | σωτηριος sine articulo cum ℵ(sed* σωτηρος, [c] σωτηριοσ)AC*D* syr[utr] (ut[vid]), item, sed pro σωτηριος habent του σωτηριος ημων (am Cyr[hr] Hier om ημων), FG f g vg cop Epiph[904] (η χαρις του κυριου και σωτηρος ημων χριστου etc) et[2,67] (η χα. του κυρ. ημ. και σωτηρος, διδασκουσα etc) Cyr[hr 224ed] Leif[195] Ambrst Hier[tlt] ... ς Ti η σωτηριος cum C[c]D[b]et[c]EKLP al omn[vid] Clem[7] Cyr[hr] ex[odd 8] Nyss[2,506] Epiph[2,74] Ps-Ath[253] Cyr[thes 298] et[fid 75] Chr Euthal[cod] Procl gall[2,647] Thdrt Dam al ... aeth om plane

12. τασ et. Clem[7] ... D* om

13. επιφανειαν (DEFGP al pauc -νιαν): 17. praem την | χριστου ιησου cum ℵ*F[Er]G g cop ... ς Ln Ti ιησ. χριστ. cum ℵ[c]ACDEKLP al omn[vid]

ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

---

d e f vg syr^{utr} arm aeth Clem^{7} Epiph^{886} et^{2,74} Cyr^{hr224} Chr Euthal cod Thdrt al Lcif^{195} Hier^{tit} Ambrst al

14. ἑαυτον (et. κc): א* 288. αυτον ... DE d e Lcif^{195} post υπερ ημων pon | λυτρωσηται: P -σεται | καθαριση: P -ρισει | περιουσιον: d e g Lcif^{195} Augpecc mere ^{1} Ambrst *abundantem*, f vg *acceptabilem*. Cf Hier ad h. l. „Saepe mecum considerans quid sibi vellet verbum περιούσιον, et a sapientibus saeculi huius interrogans si forte alicubi legissent, nunquam invenire potui qui mihi quid significaret exponeret. Quamobrem compulsus sum ad Vetus Instrumentum recurrere, unde arbitrabar et apostolum sumsisse quod dixerat. Hebraeus enim ex Hebraeis et secundum legem Pharisaeus utique id ponebat in epistola sua quod in Veteri Testamento legisse se noverat. In Deuteronomio itaque reperi: *Quoniam populus sanctus tu domino deo tuo, et in te complacuit dominus deo tuo, ut esses ei in populum περιούσιον ex omnibus populis qui sunt super faciem terrae.* Et in 134. psalmo, ubi nos habemus: *Psallite nomini eius, quoniam suave est, quoniam Iacob elegit sibi dominus Israel in possessione sibi:* pro eo quod est *in possessione*, in Graeco scriptum est εἰσ περιουσιασμόν, quod quidem Aquila et Quinta Editio εἰσ περιούσιον expresserunt, LXX vero et Theodotio περιουσιασμὸν transferentes, commutationem syllabae fecere, non sensus. Symmachus igitur pro eo quod est in Graeco περιούσιον, in Hebraeo s g o l l a, expressit ἐξαίρετον, id est *egregium* vel *praecipuum*: pro quo verbo in alio volumine Latino sermone utens *peculiarem* interpretatus est. Recte igitur Christus Iesus, magnus deus noster atque salvator, redemit nos sanguine suo, ut sibi Christianum populum peculiarem faceret, qui peculiaris tunc esse posset si bonorum operum aemulator existeret. Unde et illud quod in evangelio secundum Latinos interpretes scriptum est: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, melius in Graeco habetur *panem nostrum* ἐπιούσιον, id est *praecipuum*, *egregium*, *peculiarem*, eum videlicet qui de caelo descendens ait: *Ego sum panis qui de caelo descendi.* Absit quippe ut nos, qui in crastinum cogitare prohibemur, de pane isto qui post paululum concoquendus et abiiciendus est in secessum, in prece dominica rogare iubeamur. Nec multum differt inter ἐπιούσιον et περιούσιον: praepositio enim tantummodo est mutata, non verbum. Quidam ἐπιούσιον existimant in oratione dominica panem dictum quod super omnes οὐσίας sit, hoc est super universas substantias. Quod si accipitur, non multum ab eo sensu differt quem exposuimus. Quicquid enim egregium est et praecipuum, extra omnia est et super omnia.“ Cf et. Victorinarium ^{1,29} (ap Gall^{8,163}): „Sic rursus et Paulus in ep. ad Tit. *populum* περιούσιον, circa substantiam, hoc est circa vitam consistentem populum, sicuti et in oblatione dicitur: *Munda tibi populum circumvitalem aemulatorem bonorum operum circa tuam substantiam venientem*“ - Ibidem^{29} (Gall^{8,177}): Hinc sanctus apostolus ad Tit. epistola sic dixit Graece: ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς usq καλῶν ἔργων.

15 *Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπι-* 1 Ti 4, 11 a
ταγῆς· μηδείς σου περιφρονείτω.

III.

1 *Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθ-* Ro 13, 1 aa
αρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, 2 *μηδένα βλασφη-* 2 Ti 3, 17 2, 24 a

---

Latinus cum non intelligeret *περιούσιον ὄχλον, περιούσιον, τὸν περιόντα*, id est circa vitam quam Christus et habet et dat, posuit *populum abundantem*. Quid meriti est ut salvetur populus quo abundat? Hoc autem rursus magna caussa et veluti necessitas, quo *περιούσιος*.

15. *λαλει*: A *διδασκε* | *επιταγησ*: 73. 118. *υποταγησ* | *περιφρονειτω* (C *-νειτων*): 1. 43. 70. 106. 108. 121. 219** al[10] (5 ap Scri) *καταφρονειτω*. Cf Hier[tit]: „Existimet aliquis hoc ipsum nunc ad Titum scribi quod ad Timotheum dictum est: *Nemo adolescentiam tuam contemnat.* Nos vero iuxta Graeci sermonis differentiam aliud putamus significare *περιφρονείτω*, quod hic scribitur, et aliud *καταφρονείτω*, quod ad Tim. dictum est, et praepositiones *περὶ* vel *κατὰ* sensum facere diversum. Quod autem non fortuito et ut libet Paulus apostolus non solum nominibus et verbis, verum etiam praepositionibus diversis utatur pro varietate caussarum, perspicuum fieri poterit ex eo quod ait: *Mulier enim ex viro, vir vero per mulierem* - Existimamus itaque *καταφρόνησιν* ad contemtum proprie pertinere - *περιφρόνησις* autem illud sonat, sicut Stoici tamen asserunt qui distinguunt inter verba subtiliter, quum qui confidens sibi, se alio esse meliorem, despicit eum quem inferiorem putat, et super id est plus sapiens humilicrem existimat dignum esse contemtu."

III. 1. *υπομιμνησκε* (G *υπομειμνησ και*, g *admone et*): A arm add *δε*, syr[sch] praem *και* | *αρχαισ* sine *και* cum ℵACD[gr*]E[gr]F[gr]G 17. 31. 67. g („Dam" sp Wtst: vix recte) ... ς (Gb[o]) add *και* cum D[c]E**KLP al pler d e f vg syr[utr] cop arm aeth Bas[eth 201. 313] Chr Euthal[cod] Thdrt Dam ad h. l. et[imagg 362] al Leif[245] Hier[tit] Ambrst al | *πειθαρχειν*: F[gr]G g syr[sch] arm Bas[eth 313] edd vet praem *και*, item A arm add *και* | *αγαθον*: ita ℵ[c] ex *αγαθουσ*, quod * dederat, restituit. Praeterea cf Hier ad h. l. „*ἀρχαὶ* quippe quae leguntur in Graeco magis *principatus* quam *principes* sonant, et ipsam significant potestatem, non eos qui in potestate sunt homines. Sed quia dixerat: Admone illos principatibus et potestatibus subditos esse, poterat his qui tormenta formidant occasio ad negandum dari, iuxta apostoli dictum se assererent principatibus et potestatibus esse subiectos et facere quod iuberent; propterea subiecit *obedire ad omne opus bonum* - Quod vero sequitur, *paratos esse*, dupliciter legendum, ut vel subaudiatur, ad omne opus bonum paratos esse, vel certe cum superioribus copulato

μεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. 3 ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους· 2, 11 4 ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος 2 Ti 1, 9 ἡμῶν θεοῦ, 5 οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιν-

---

hoc quod ait, *obedire ad omne opus bonum*, et hucusque finito, quasi aliud proprium et speciale praeceptum sit, *paratos esse*."

2. *μηδενα*: FG^{r}G *μη*, g *non t nemine*, K *μηδεν* | *ενδεικνυμενους* (A *ενδιγνυμενους*) et. N^{c}: N* *ενδικνυσθαι* | *πραϋτητα* cum ACP 17. 31. 67** ... 5 *πραοτητα* cum N^{c}DEFGKL al pler Bas$^{eth\,291}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al ... in N scriptum est *σπουδην* exeunte versu et *τα* ineunte eo qui sequitur, unde probabile fit in exemplo ex quo N descriptus est *σπουδην* super *πραϋτη-* scriptum fuisse.

3. *ποτε και ημεις* cum NACDEF^{r}GKL al omn^{vl} d e g vg^{cle} harl Clem^{4} (*ἦμεν γάρ, ἦμέν ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι* etc) Or^{1,279} Bas$^{eth\,289}$ Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Or$^{int\,2,426}$ Hier^{lit} Ambrst al ... P f am fu demid tol omn^{lachm} Or^{2,148} et$^{int\,2,302.\,411.\,3,624}$ Lcif^{243} Amb$^{spir\,sa\,2}$ *και ημεις ποτε*. Atque sic Or^{2,148}: *ἦμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς ἀπειθεῖς ἀνόητοι, πλανώμενοι - καίτοιγε κἀκεῖνο τὸ ἀποστολικὸν ἄπαξ μνησθεὶς σαφέστερον πειράσομαι παραστῆσαι. οὐ γὰρ εἴρηκεν· ἦμεν γάρ ποτε ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, ἀλλὰ παῦλος ὁ ἀπόστολος, ὁ ἀπὸ τοῦ Ἰσραήλ, ὁ κατὰ τὴν ἐν νόμῳ δικαιοσύνην γενόμενος ἄμεμπτος, λέγει· ἦμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς ποτέ, οἱ ἀπὸ τοῦ Ἰσραήλ, ἀπειθεῖς, ἀνόητοι.* Qua in re non urget *καὶ ἡμεῖς* ante *ποτὲ* positum, sed ipsum *καὶ ἡμεῖς* dici ab apostolo. Anteponit vero hoc loco quoniam id ipsum est quod urget. | *ανοητοι* et. Clem^{4} Or^{1,279} et^{2,148} Bas$^{eth\,289}$ etc Or$^{int\,2,411.\,426.\,434}$ et^{2,624} Hier^{lit} Amb$^{spir\,sa\,2}$ et$^{ps\,40}$ Ambrst al ... DE d e fu al^{lachm} (non item f g vg^{cle} am demid tol al) syr^{sch} Or^{2,693} (item huc respicit^{2,807} *ανοητοι οντες ποτε και απειθεις πλανωμενοι* etc) Or$^{int\,2,203}$ Lcif^{243} Aug rom^{1,2} (i. e.^{3,2,2654}) add *και* | *απειθ. πλανωμενοι* et. Clem Or et^{saepe} Or^{int} etc ... 17. om | *επιθυμιαις* et. N^{c} Clem Or^{saepe} etc ... N* praem *εν* | *στυγητοι* (FG *στοιπητοι* corrupte pro *στοιγ-*): N* (non item^{c}) *-ται* ... D* *μισητοι* (it vg *odibiles*)

4. *η χρηστοτης*: FG om *η*

5. *των εν*: F^{gr} om *εν* | *ἃ* cum NAC*D*FG 17. 67. Clem^{5} Ath^{536} edd vet et edd aliq Dialmacedon ap Thdrt^{5,1046} (sed fluct lectio) Cyr$^{glaph\,165}$ et ador$^{231.\,405.\,585}$ et$^{esa\,343.\,576}$ et^{alib} ... 5 Ti *ὧν* cum C^{b}D^{c}EKLP al pler Ath^{536} exedd plu Cyr$^{hr\,302}$ Didtri^{62} et^{116} Dial$^{trin\,3,5}$ ap Thdrt^{5,997} Chr Euthal^{cod} Procop^{494} Thdrt Dam al | *το αυτου ελεος* cum NAP 17. 31. 47. 67** 73. 118. 137. Clem^{5} Ath^{536} Cyr$^{hr\,302}$ Didtri$^{62.\,116}$ Cyr$^{glaph\,165}$ et$^{ador\,231.\,405.\,585}$ et$^{esa\,343}$ Dial^{trin} ap Thdrt^{5,997} Dial^{maced} ap Thdrt^{5,1046} Dam (sed *εαυτου*) (nonnulli ex his *το πολυ αυτου ελεος* ut Did

γενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, 6 οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, 7 ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. 8 πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· 9 μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔριν καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. 10 αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ,

1 Ti 4. D 9, 3

1, 4 etc

Dialtrin), item το ελεος αυτου D*EFG et το πολυ ελ. αυτου Thdrt$^{1,1226.}$ $^{1360.}$ ^{1426} et^{2,97} Procop$^{esa\,494}$, sed d e f vg Lcif^{243} Hier^{tit} Ambrst al *secundum suam misericordiam* (g om αυτου) ... ς τον αυτου ελεον cum D^{b}(et^{c} τον ελεον αυτου)KL al pler Chr Euthal^{cod} Thdrt ad h. l. al | λουτρου sine articulo cum ℵCDEFGKLP al omn^{vi} Or$^{1,279.}$ $^{3,148.}$ ^{693} Ath ^{536} Cyr$^{hr\,302}$ etc ... Ln$^{ed\,min}$ praem του cum A | παλινγενεσιας cum ℵACDEFG Π^{ser} ... ς Ln παλιγγ. cum ℵ^{all}LP al pler | πνευματος et. Or ^{1,379} (του πνευμ.) et$^{3,685.}$ ^{693} et^{4,184} et$^{int\,2,203}$ Cyr$^{hr\,302}$ Ath^{536} Didtri^{116} etc ... D*E*F^{gr}G d e g Lcif^{243} Ambrst al (non item f vg Hier^{tit} al) praem διa, item syrP c. ob. διa ante ανακαι.

6. οὗ: D* 39. ὅ | σωτηρος: P 31. Cyr$^{hr\,302}$ κυριου, 17^{lect} θεου

7. γενηθωμεν cum ℵ*ACD*FGP 17. 31. 137. Ath^{536} Chrys$^{\lambda\,36}$ ... ς γενωμεθα cum ℵ^{c}D^{c}EKL al pler Cyr$^{hr\,302}$ Euthal^{cod} Thdrt$^{cod\,1}$ (et^{ed} γενωμεθα) Dam al | κατ: D* κατα, FG κaθ ... 47. 112. om κατ ελπιδα

8. και περι: 7. 47. om και | φροντιζωσιν: 17. φροντιζουσιν ... 37. 73. 116. 118. Thdrt (sed$^{cod\,1}$ -ζωσι) φροντισωσι | προϊστασθαι: 17. επιστασθαι | θεω sine articulo cum ℵACDEFGKLP al plus^{20} Euthal^{cod} Thdrt Dam Thphyl ... ς (Gb^{o}) praem τω cum minusc plu Chr^{631} Oec | καλα cum ℵACD*FG 37. 47. 52. 57. 73. 80. 116. 137. Chr^{631} Dam ... ς (Gb^{oo}) praem τα cum D^{c}EKLP al pler Euthal^{cod} Thdrt al

9. γενεαλογιας: F^{gr}G g λογομαχιας | εριν (D*FG ερειν) cum ℵ*D^{gr}K^{gr}F^{gr} G^{gr} aeth. Item Hier$^{tit\,735}$ *de genealogiis et contentione et rixis quae ex lege veniunt* ... ς Ln Ti ερεισ cum ℵ^{c}ACKLP al pler (ℵ^{c} al mu ερισ, 116. εριδας) d e f g m^{62} vg cop syr^{utr} arm Chr^{631} Euthal^{cod} rell Lcif^{218}, Hier$^{tit\,733.\,734}$ Ambrst al (Latini omnes *contentiones*) :: cf ad 1 Ti 6, 4. Gal 5, 20. 2 Co 12, 20. 1 Co 3, 3. quibus locis omnibus lectioni ερεισ a multis vel plurimis datae praeferenda altera ερισ videbatur. | μαχας: ℵ add τας | D* περιστασο

10. και δευτεραν νουθεσιαν cum ℵACKLP al omn^{vi} f vg syr^{sch} cop ($\bar{\beta}$ pro δευτεραν) arm aeth I$^{83\,gr}$ et^{lat} et$^{177\,gr}$ (ex Eus^{4,14}) Or^{1,627} Dion^{alex} ap Gall^{14,115} (ex comm^{ecclesiast}) Ath$^{7.9.}$ ^{733} Euthal^{cod} Cyr$^{essai\,496}$ al mu Hier$^{tit\,735}$ et^{edd} Lat ap Hier^{737} („Legitur in Latt codd, quod verum papa quoque Athanasius approbabat, *post unam et alteram correptionem*, quod scilicet non sufficiat tantum semel eum corripi" etc) Prim

11 εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.

2 Ti 4, 9 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.

Act 18, 24 13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λίπῃ. 14 μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ro 16, 24 etc Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

al ... Ti *νουθεσιαν και δευτεραν* cum D^{e}, item F^{Erg} G *νουθ. η δευτερα* (G *secundam*), item D*K d e *νουθ. και δυο* ... m^{62} Ir$^{int\,177}$ (non item^{Gr}) Ter$^{I\,praescr\,6.\,16}$ Cyp^{80} Pamphil^{lat} (ap Gall^{4,12}) Lcif^{218} Aug$^{ep\,43}$ Amb$^{abraa\,2,6}$ et$^{fid\,453}$ et^{saep} Ambrst al (vdtr et. Hier^{727}, aed vide ante) om *και δευτεραν*. Praeterea sic ad h. l. Hier^{tit}: „*correptionem* sive, ut in Graeco melius habetur *νουθεσίαν*, *devita: νουθεσία* autem commonitionem magis et doctrinam absque increpatione significat.“

11. *εξεστραπται* et. Ir$^{3r\,177}$ (ex Eus$^{hist\,4,16}$) Or^{1,627} etc ... AFG *εξεστρεπται* | FG (ut plerumque) *αμαρτανει*

12. D* rursus *πεμψω* et (v. 13) *προπεμψον* | *προς σε*: 17. syr^{sch} arm ante *αρτεμαν* pon | *εις νικοπολιν* (f vg *Nicopolim*, d *Nicopoli*): FG om *εις* (ut Latini) | *εκει*: 112. *εκεισε*, P *και*

13. *απολλων* cum ND^{b}H* 26. Euthal^{cod} ... FG *απολλωτα*, g *apollo t apollonem* ... ς Ln Ti *απολλω* cum CD*et^{c}EH**KLP al pler, d e f vg *apollo* | *σπουδαιως*: FG *ταχαιως* | *λιπῃ* cum ND* 37. 48. 47* 70. 116. al^{10} fere (2 ap Scri, item o^{scr} *λοιπῃ*, f^{scr} *λιπῃ*) Thdrt^{cod} ... ς Ln Ti *λειπῃ* cum ACD^{c}EFGLP etc ... K al pauc *λειπει*

14. *ωσιν*: F^{Erg}G^{r} post *ακαρποι*

15. *ασπασαι*: A *ασπασασθε* | *η χαρισ μετα παντ. υμων*: aeth^{ro} (non item^{PP}) om | *η χαρισ* sine additam: DE d e add *του κυριου* et Hier ex edd lat *domini nostri*, item FG 30^{ms} f g vg (et. am fu tol etc excepto demid) Ambrst Prim al add *του θεου*. Sic vero Hier ad h. l. „Sciendum quod in Graecis codicibus ita scriptum est: *Gratia cum omnibus vobis*, ut nec *domini* nec *nostri* in libris feratur authenticis.“ | *παντων υμων* (17. *του πνευματος σου* :: cf 2 Tim 4, 22): sine additam cum N*ACD* 17. d fu arm aeth^{ro} Ambrst Hier^{tit} Pelag ... ς (= Gb Sz) add *αμην*, Ln [*αμην*] cum N^{c}D^{b}et^{c}EFGHKLP al pler e f g vg (et. am demid tol etc excepto fu) syr^{utr} cop aeth^{PP} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al

Subscriptio: NC 17. aeth *προς τιτον*, DE *προς τιτον επληρωθη*, FG *ετελεσθη επιστολη προς τιτον* ... AP arm^{petrop} *πρ. τιτον εγραφη απο νικοπολεως* (in P *νικοπολ.* non satis legi potest) ... K 47. 113. 123. al *προς τιτον της κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονη-*

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

1 *Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς* 9
Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν 2 *καὶ Ἀπφίᾳ τῇ*

θεντα εγραφη απο νικοπολεως της μακεδονιας, item HL 116. *παυλου αποστολου* (L *του αγιου αποστ. παυλου*) *επιστολη προς τιτον της κρητων* (L *κριτ-*) *εκκλησιας πρωτον επισκοπον* (116. *επισκ. πρωτ.*) *χειροτονηθεντα· εγραφη απο νικοπολεως της μακεδονιας*. Similiter alii, Euthal^{cod} *προσ τιτον εγραφη απο νικοπολεως της μακεδονιας*. ... d e *ad titum* (d** *scribens e nicopolim*, eadem e post *explicit*) *explicit incipit ad filemonem*, f g *explicit* (g add *t finit*) *epistola ad titum incipit ad philemonem*, am fu al *expl. ad titum* (al add *scripta*) posteaque *incipit ad philemonem* (accuratiora de fu vide ad finem 1 Tim). Cop *scripta est in Nicopoli et missa per Artemam discipulum eius*, syr^{sch} *finita est epist. ad Titum, quae scripta est e Nicopoli et missa est per Zinam et Apollo*, syr^{p} *finita est epist. ad Titum qui primus erat episcopus ecclesiae Cretensium, quae scripta est e Nicopoli Macedoniae*, Ebediesu adnotat *per Epaphroditum* ... ς (= Gb Sz) *πρὸς τίτον τῆς κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας*. Praeterea numerantur *στιχοι*: ϙζ' in HKL al plu (et. Euthal), vg^{cdd} *versus XCVII* vel (ap Ln) *CXVII.*, ϙ' in Euthal^{cod}, ϙς' in 18. al, ρζ' in 93. 174. 219. al. Item in paucis *αναγν. α'*, *κεφφ. ς'*, *μαρτυρ. α'*. In am fu al recensentur capp. X.

---

* *προσ φιλημονα* ut ℵA 17. 37. 47. 87. n^{scr} cop go. Item DEFG d e f g am fu al *αρχεται* (*incipit*) *προσ φιλημονα* (Cassiod et vg^{cdd} *Philimonem*). Cf et. Or^{3,263} *εν τη προσ φιλημ. επιστολη* ... KLP 113. 116. 121. 123. al *παυλου* (L *του αγιου αποστολου παυλου*) *επιστολη προσ φιλημονα* (P *φιλιμονα*), 44. h^{scr} *πρ. φιλημ. επιστολη*, k^{scr} l^{scr} *επιστ. πρ. φιλ.*, 120. *η πρ. φιλ. επιστολη*, 122. al *παυλου αποστολου επιστ. προσ φιλημονα* ... 153. *παυλου αποστολου επιστ. προσ φιλημ. και απφια* (-*αν*?) *δεσποτας ονησιμου και αρχιππον τον διακονον* ... syr^{sch} aeth^{pp} *παυλου η πρ. φιλ. επιστολη*, iber *η του αγιου παυλ. αποστ. πρ. φιλη. επιστ.*, aeth^{ro} *πρ. φιλη. και εγραφη οτε ην εν τη πολει ρωμη*, ar^{cop} berol *η πρ. φιλη. επιστολη*, ar^{diez} *η του αγι. παυλου πρ. φιλη. τον μαθητην αυτου επιστολ.*, item ar^{po} sed add *και αυτη εν τω των επιστολων αριθμω η τρισκαιδεκατη*, ar^{e} *η τρισκαιδεκατη επιστολη η προσ φιλημονα*, syr^{p} *η προσ φιλη. και απφιαν και αρχιππον επιστολη*, arm^{ven} *προσ φιλημ. και προσ αρχιππον διακονον και προσ απφιαν* ... ς *παύλου τοῦ ἀποστόλου ἡ πρὸς φιλήμ. ἐπιστολή*.

1. *δεσμιος* et. Eus$^{ps\ 287}$ etc ... D*E* d e ar^{diez} *αποστολος*, 33. 35. 153. *δουλος*, Cassiod *apostolus vinctus* | *χριστου ιησου* cum ℵAD^{c}E**FGKP al longe plu f g vg^{cle} (et. harl**, sed* om *ιησου*) cop iber Hier^{philem}

Col 4, 17 ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συνστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ᾽ οἶκόν
Ro 1, 7 etc σου ἐκκλησίᾳ. 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Eph 1, 15 a etc 4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος
ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 5 ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πί-
στιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
6 ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώ-

(sed tantum^{txt}, non item^{com}) Ambrst Cassiod^{com} (sed non^{txt}) ... D* E*L al plus^{15} (5 ap Scri) cat^{txt} d e am fu demid tol omn^{lachm} syr^{utr} arm aeth Chr^{842} (in com του χριστου) Euthal^{cod} Thdrt Dam al Amb ep 68,1045 et ep 87,1107 et alibi Prim al ιησου χριστου | ο αδελφος: DEF om ο | αγαπητω: Hier ad h. l. „Non habetur in Graeco ηγαπημενω, quod *dilectus* dicitur, sed αγαπητω, id est *diligibili*. Inter *dilectum* autem et *diligibilem* hoc interest, quod *dilectus* appellari potest et ille qui dilectionem non meretur, *diligibilis* vero is tantum qui merito diligitur.“ Addunt vero D*E d e Ambrst αδελφω.

2. απφια (d e *apphiae*): D* αφφια, FG^{rg} 47. 238. g αμφια, 3. αππια, item f vg *appiae* | αδελφη (Gb″) cum NAD*E*FGP 17. 31. 73. 113^{mg} d e f g am harl* tol cop arm ar^{e} ar^{cop} berol aethPP Hier. Item vg^{clo} fu demid harl** Ambrst Pelag *sorori carissimae*, item syr^{p} sed *sorori* cum obelo ... ς Ti αγαπητη cum D^{c}E**KL al pler syr^{sch} (syr^{p} vide ante) Thdor$^{mop\ cat\ 103}$ (ὥσπερ αγαπητὸν ἐκεῖνον ἐκάλεσεν, οὕτω καὶ ταύτην etc) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al | τω ante συνστρατ.: F om | συνστρατιωτη cum NADEFG ... ς συστρατ. cum KLP al omn^{vid} | τη et εκκλησια: DG^{r*} την et εκκλησιαν | σου: 38. αυτου, Ambrst *eius*, cop *eorum* ... arm om

3. πατρος ημων (FG^{r} υμων) et. ℵ^{c} ... ℵ* om ημων

4. ευχαριστω: 47. ευχαριστωμεν | σου: c^{ser} om

5. την αγαπ. κ. τ. πιστιν cum NACFGKLP al pler f g vg (et. am fu** etc; allachm om κ. τ. πιστ.) cop syr^{p} Chr Euthal^{cod} rell Hier al . . DE 3. 33. 37. 43. 73. 106. 108. 116. d e fu* allachm syr^{sch} arm aeth Ambrst τ. πιστ. κ. τ. αγαπ. | προς τον cum NDcFGKLP al fere omn syr^{p} (accurate disting inter προς et εις) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item diversitatem praepositionum innuunt d e f vg Hier *in domino Iesu* (d e add *Christo*) *et in omnes sanctos*, g *ad dominum Iesum et in omnes sanctos* ... Ln εις τον cum ACD* 17. 137, item Ambrst *in dominum Iesum et in omnes sanctos* | ιησουν: cop χριστον, 177. θεον (omisso κυριον), 115. om ... D*E 31. 73. d e iber arr aeth^{utr} add χριστον

6. οπως: F ινα πως, G ιναπως | η κοινωνια et. ℵ^{c} ... ℵ* η διακονια | της πιστεως: Ambrst^{txt} om, item (*ut operatio eius cum cognitione fiat bonitatis*) com | ενεργης: d e *manifesta*, f vg Pelag Prim *evidens*, quibus reddi potius videtur εναργης. Ambrst *accepta*. Sic autem Hier ad h. l. „Unde ait: *evidens fiat in agnitione omnis boni*, sive ut in Graeco melius habetur, *efficax*; ἐνεργὴς enim proprie transferi potest

σει πιστὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστόν. 7 *χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.* 8 *Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον,* 9 *διὰ τὴν ἀγά-*

---

efficax sive *operatrix*." | *αγαθον*: FG^{gr} 48. 72. 91. 153. 219** al fere^{15} (G ap Scri) g vg^{cle} fu (non item am demid harl tol al^{lachm}) Pel Prim praem (sed k^{scr} add) *εργον*. Cf Le^{brug} „*correctores iudicarunt non esse omittendum* operis." | *του εν* cum ℵDEFG^{gr}KLP al fere omn Chr Euthal^{cod} Thdrt roll, item d e g Ambrst *quae in nobis* (g *vobis*) *est*, vg^{cle} *quod est in vobis*, fu Hier *quod in nobis* (*vobis*) *est*. Cf et. Le^{brug} „*nec hic omittendum censuerunt* quod est in vobis; *immo* quod est *neutrum praetulerunt* quae est *feminine*, *et secundam personam* in vobis *primae* in nobis" ... Ln om *του* cum AC 17., item (nec enim exprimunt) f harl tol al^{lachm} (et am demid harl* qui etiam *in vobis* om) | *εν υμιν* (ut et. ς et Gb′) cum NFGP al permu (et. 17. 31. 37. 47. 73. 80. 137. 178.) f g vg^{cle} marian all^{achm} cop syr^{sch} eth^{p} txt (arm?) Chr^{848} com (sed non explic) Thphyl (explicat per *εν σοι*) Oec^{com} (dicit enim *του οντος και νυν εν υμιν*) Hier (fluct lectio, sed agnoscit et. comm) Prim ... Gb Sz Ln Ti *εν ημιν* cum ACDEKL al fere^{60} (qui laudantur, 9 ap Scri) d e fu harl** tol hal marian** syr$^{p\ mg}$ arm^{zohr} (teste Peterm) iberic Chr$^{848\,txt}$ Euthal^{cod} Thdrt (sed non explic) Dam (ut Thdrt) Oec^{txt} Ambrst (sed non explicat) Pelag^{com} (om in textu, sed dicit in com: *omnes sanctos diligis*, *in tantum ut omnes boni nostrorum in Christo evidenter te fidelem esse cognoscant*. Eadem Prim sub *aliter*, sed scribit *ut omnes inter nos boni in Chro.*) | *ιυ χριστον* sine additam cum ℵ*AC 4* 17. cop aeth^{ro} Hier Ambrst ... ς (sed Gb^{00}) Ti add *ιησουν* cum ℵ^{c}DEFGKLP al pler d e f g vg syr^{p} arm (syr^{sch} aeth^{pp} praem) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al (Pelag et Prim *Christo Iesu* in textu, sed in com tantum *Christo*)

7. *χαραν* (et. ς^{o} Gb Sz) cum NACDEFG 17. 31. 47. 48. 72. 74. 178. 211. 137. a^{scr} ca^{txt} d e f g vg syr^{utr} cop arm aeth Or$^{int\,3,889}$ Chr^{849} Oec com Hier Ambrst al ... ς Gb″ Ti *χαριν* cum KLP al longe plu (11 ap Scri) Thdrt Dam Thphyl (*χάριν ἔχομεν τουτέστι χαρὰν ἔχομεν*) Oec txt | *γαρ* et. Or$^{int\,3,889}$ ... 4. 29. 37. 114. 115. d^{scr} l^{scr} al pauc arm aeth Thphyl om | *πολλην εσχον* cum NACFGP 17. 73. 74. 80. 137. a^{scr} (sed *εχω*) f g vg cop arm Thdrt Ambrst al; item D*E d e Or$^{int\,3,889}$ Hier *πολλην εσχομεν* ... ς Ti *εχομεν πολλην* cum D^{c}(sed *πολλ. εχομ.*) KL (sed *εχωμεν*) al pler (sed 37. 47. al *πολλ. εχ.*) syr^{utr} Chr Dam Thphyl Oec | *και παρακλησιν* et. Or$^{int\,3,889}$ Chr^{849} (*καὶ παράκλησιν· τουτέστιν οὐ μόνον ἠδόμεθα ἀλλὰ καὶ παραμυθούμεθα*) etc ... ℵ om | *επι τη*: D*L 145. *εν τη*, nec aliter (i. e. *in caritate*) vertunt d e f vg Or^{int} Hier Ambrst; g vero *de* | D*FG *σπλαγχνα* (F *σπαργν.*)

8. *εν χριστω παρρησ. εχων* (a^{scr} *εχ. παρρη.*): L 47. l^{scr} *παρρησ. εν χρι. εχων*, d^{scr} *εχων εν χρι. παρρησιαν* ... D^{gr*} *παρρ. εχω εν χρι. ιησου.* item sed *habens* d e vg Hier, D$^{bet c}$E *παρρη. εχων εν χρι.* (E add *ιησου*)

πην μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ
1 *δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ,* 10 *παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ*
1 Co 4 15 *τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον,* 11 *τόν ποτέ σοι*
ἄχρηστον, νυνὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά σοι,
12 *αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα.* 13 *ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην*
πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς
τοῦ εὐαγγελίου, 14 *χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα*

---

9. *αγαπην*: A *αναγκην* | *νυνι* cum ℵCDEFGKLP etc ... Ln$^{ed\ min}$ *νυν* cum A 67** 73. 115. Thphyl | *χριστου ιησου* cum ℵACP 17. 31. 37. 73. 116. cop ar$^{cop\ berol}$ aeth^{ro} iber Amb$^{ps\ 36,804}$ Ambrst (et Chr^{9,403} *εν χριστω ιησου*) ... ς *ιησου χριστου* cum D^{c}EFGKL al pler d e f g vg syr^{utr} arm aeth^{pp} Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier al ... D^{gr*} om utrumque. Edidit autem ς *παρακαλῶ· - καὶ δέσμιος ἰησοῦ χριστοῦ.*, Gb Sz *παρακαλῶ· - καὶ δέσμ. ἰησοῦ χριστοῦ·*, Ln *παρακαλῶ. τοιοῦτος ὢν (ὡς παῦλος), πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμ. χριστοῦ ἰησοῦ,*

10. *παρακαλω*: 39. add *δε*, 47. add *ουν* | *παρακ. σε*: a^{scr} *παρακ. δε* | *ον* cum ℵCDEFGKLP al fere omn d e f g vg syr^{sch} etc ... Ln add *εγω* cum A 37. 68. syr^{p} Chr^{mosc2} ad h. l. et^{1,960} | *δεσμοισ* sine *μου* cum ℵ*AD*FG 17. 23* 52. 116. d e f g vg Amb$^{ps\ 36,804}$ Hier Ambrst al ... ς (Gb^{00}) add *μου* cum ℵ^{c}CD^{c}EKLP al pler syr^{utr} cop arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al

11. *και σοι* cum ℵ*F^{gr}G 17 (om *και εμοι*) 31. 47. 67* 115. 120. 211. b^{scr} g am fu tol (item vg^{cle} demid al *et mihi et tibi*) syr^{sch} aeth Chr^{1,960} Hier Prim (Chr^{1,38} ex$^{ed\ savil}$ *και εμοι και σοι*) ... ς Ln Ti om *και* cum (ℵ^{c} sed restitutum est) ACDEKLP al pler d e f syr^{p} arm Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst | *ανεπεμψα*: D*E* 23. al^{5} d e g arm Chr^{851} *επεμψα* (D* *-νψα* ut solet), idque Gb' | *σοι* sec c. ℵACD*E 17. d e g vg^{cle} demid harl** cop syr^{sch} arm aeth Hier Ambrst Pelag Prim, item Chr^{851} *προσ σε* (quemadmodum etiam demid Ambrst *ad te*) ... ς Ti om cum D^{c}E**FG^{gr}KLP al fere omn f am fu harl* tol al lachm go syr^{p} Euthal^{cod} Thdrt Dam al

12. *αυτον* cum ℵ*AC* 17. aeth ... ς Ti praem *συ δε* cum ℵ^{c}C^{2}DEFGKLP al fere omn it (g *tu autem t itaque illum*) vg go syr^{utr} cop arm Chr ad h. l. et^{1,38} Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier Amb$^{ps\ 118,1149}$ Ambrst al | *σπλαγχνα* (DEFG *-νχνα*) sine additam cum ℵ*AF^{gr}G^{gr} 17. ... ς add *προσλαβου* cum ℵ^{c}CDEKLP al pler d e f vg go syr^{utr} Chr ad h. l. et^{1,38} Dam al Hier Amb$^{ps\ 118}$ Ambrst al. Item 37. 73. 116. 238. cop aeth ante *αυτον* add, item g arm Thdrt post *αυτον* :: cf v. 17.

13. *εβουλομην*: ℵ *ηβουλ.* | *υπερ*: 73. *αντι* | *μοι διακονη* (P 47* *-νει*) cum ℵACDEFGP 17. 47. 177. 178. 179. d e f g vg go arm Thdrt Thphyl Amb$^{ps\ 118}$ Hier Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *διακονη* (L al pauc *-νει*) *μοι* cum KL al pler cop syr^{sch} aeth Chr ad h. l. et^{1,38} Euthal^{cod} Dam Oec

ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡσ κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον· 15 *τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃσ,* 16 *οὐκ ἔτι ὡσ δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ·* 17 *εἰ οὖν με ἔχεισ κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡσ ἐμέ.* 18 *εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα.* 19 *ἐγὼ Παῦλοσ ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεισ.* 20 *ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.*

21 *Πεποιθὼσ τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼσ ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεισ.* 22 *ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.*

---

14. *σησ* (post *τησ*): FG^{gr} om | *ωσ*: Or^{8,203} om | *κατα αναγκην*: D*FG 37. 73. c^{ascr} Or^{3,203} *κατ αναγκ.* | *κατα* (vg 116. *κατ*) *εκουσιον*: D* *εκουσιον*, item *voluntarium* d e f g vg Hier Ambp$^{s\ 118}$ Ambrst al (sed Aug gra et lib arb ^{10,720} *ex voluntate*)

15. *εχωρισθη*: P add *σου*. Item vg (non d e f g) Hier Prim al (non Amb bon mort ^{12,412} Ambrst) add *a te* post *discessit ad horam.* | *απεχησ*: L a^{ascr*} *-χεισ*

16 *αλλα* cum ND*E* 17. 37. ... ς Ln Ti *αλλ* cum ACD^{c}E**KLP al pler etc ... 19. 91. d^{ascr} o^{ascr} add *ωσ* | *υπερ δουλον*: d e f vg^{cle} fu demid tol harl omn^{lachm} Ambrst al *pro servo*, sed am Hier *plus servo* | FG^{rg} g om *αλλα υπ. δουλ.* | *αδελφον* et. N^{c}: N* om | FG (ut plerumque) o^{ascr} *μαλλιστα* | *ποσω* (1. 39. d^{ascr} *ποσον*) *δε*: P d^{ascr} o^{ascr*} syr^{sch} om *δε*

17. *με* cum NACDEFGLP al fere^{35} (11 ap Scri) etc ... ς (= Gb Sz) *εμε* cum K al sat mu

18. *σε*: K 17. 30. 31. 153. n^{ascr} syr^{p} arm om (non item it vg go cop syr ^{sch} aeth) | *οφειλει* (L *ωφειλει*): FG^{rgr} add *τι* | *εμοι*: FG *μοι* | *ελλογα* (D* *ενλ-*) cum N*ACD*FGP 17. 31. ... ς *ελλογει* cum N^{c}(sed restitutum *-γα*)D^{bet}c^{EKL} al pler (137. *ενλογει*) Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al. Item Hesych *ἐλλόγει· καταλόγισαι.*

19. *εγω*: 37. add *δε* | *αποτισω*: D* *αποδωσω*, quod et. in scholiis codicum^{aliq}, ut 19. 20., legitur. Latini *reddam* | *προσοφειλεισ* (L *προσωφ-*): D*K* d e add *εν κυριω*

20. *οναιμην*: 17. n^{ascr} *ωναι-* | D*FG *σπλανχνα* (FG *σπανχν.*) | *χριστω* cum NACD*FGLP al fere^{15} d e f g vg^{six} fu all^{achm} go syr^{utr} cop arm aeth^{utr} ar^{e} ar^{vat} ar^{cop} berol ar^{cop} hug iber Chr Thdrt^{cod} Thphyl Oec^{com} (*δια τον χριστον*) Amb$^{luc\ 7,1277}$ Hier Ambrst al ... ς (= Gb Sz) *κυριω* cum D^{c}EK al longe plu vg^{cle} am demid tol ar^{pol} Thdrt^{ed} Dam Oec^{txt}. Ceterum desunt reliqua in FG^{rg} g.

21. *υπερ α* cum NACP 17. 31. 73. cop syr^{p} ... ς Ti *υπ. ο* cum DEKL al pler d e f vg go syr^{sch} arm aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Hier Ambrst al | *ποιησεισ*: L *-σησ*

Col 1, 7 Act 12, 12 27, 2 23 Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

2 Ti 4, 10 a Col 4, 14 Phil 4, 23 etc 25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

---

22. γαρ: 114. syrP δε | οτι: 52. 70. 178. d^{ser} n^{ser} o^{ser} 8pe add και | προσευχ. (c^{ser} d^{ser} l^{ser*} ευχων) υμων: L om υμ.

23. ασπαζεται cum ℵACD*KP al^{15} cat^{txt} d e vg go cop syr^{utr} arm aeth arr^{omn} Chr Euthal^{cod} Thdrt Thphyl Hier Ambrst al*... ς (= Gb Sz) ασπαζονται cum D^{b}et^{c}KL al longe plu f iber Dam Oec

25. του κυριου absque ημων cum ℵP 17. 31. 47. 116. syrP arm ... ς Ln Ti add ημων cum ACDEKL al pler d e f vg rell Chr Euthal^{cod} rell | πνευματ. υμων sine αμην cum AD* 17. d arm ar^{cop} bug Hier Ambrst ed (ap Sab) ... ς (= Gb Sz) add αμην cum ℵCD^{b}et^{c}KKLP al fere omn e f vg syr^{utr} cop aeth Chr Euthal^{cod} Thdrt Dam al Ambrst^{veu} Prim

Ceterum de hac epistula apud Marcionem Epiph^{378} et Tert$^{marc\,5,21}$ parum consentientes existimarunt. Epiph enim sic: *ὅμως ἀπὸ ταύτης τῆς πρὸς φιλήμονα οὐδὲν παρεθέμεθα διὰ τὸ ὁλοσχερῶς αὐτὴν ἐρδιαστρόφως* (ita Dind pro *διαστρόψως*) *παρ' αὐτῷ κεῖσθαι.* Tert vero: *Soli huic epistolae brevitas sua profuit, ut falsarias manus Marcionis evaderet.*

Subscriptio: ℵC 17. aeth^{ro} *προσ φιλημονα* (in A periit), DK *προσ φιλημ. επληρωθη* ... P *προσ φιλημ. εγραφει απο ρωμης*, K 47. al (et. praeposito ἡ 120.) *προσ φιλημονα εγραφη απο ρωμης δια ονησιμου οικετου*, item 123. sed *δι' ὀνης.* et omisso οικετ., item 37. al sed *δι' ὀνησ.* et omissis *προσ φιλημ.*, L et (omissis *τ. αγ. απ. παυλ. επιστ.*) 113. *του αγιου αποστολου παυλου επιστολη προσ φιλημ. και απφιαν δεσποτασ του ονησιμου και προσ αρχιππον τον διακονον της εν κολοσσαισ* (113. κολασσ.) *εκκλησιασ· εγραφη απο ρωμης δια ονησιμου οικετου*, item 116. *παυλου αποστ. επιστολη προσ φιλ. και απφ.* etc ut L, sed κολασσαισ et *δι' ὀνη. οικ.*, Euthal^{cod} *πρ. φιλημ. και απφ. δεσποτασ ονισημου* (sic) *και προσ αρχιππον διακονον της εκκλ. εγραφη απο ρωμης δια ονησιμ. οικετου.* Similiter alii, sed etiam plura add 48. et 203. quorum ille post *απο ρωμης* sic pergit: *εκ προσωπου παυλου και τιμοθεου δια ονησιμου οικετου· αλλα δη και μαρτυσ χριστου γεγενηται ο μακαριοσ ονησιμοσ εν τη ρωμαιων πολει επι τερτουλλου του τηνικαυτα την επαρχικην* (sic haud dubie legendum, Sz *ἐπάρχην*) *εξουσιαν διεποντοσ τη των σκελων κλασει την ψηφον υπομεινασ του μαρτυριου.* Eadem fere 203. ... G g, in quibus desiderantur vv. 21—25, adnotat: *προσ λαοδικησασ αρχεται επιστολη, ad laudicenses incipit epistola* (et ante - propter ea quae desunt - et post hanc subscriptionem spatium vacuum). In f adnotatum: *usque huc scbas* (i. e. *scribas*) ... d e *ad filemonem explicit* (d** et e add *scribens a roma*): nullum *incipit* sequitur; am fu al *expl. ad philemonem* (al *philim.*; etiam add allachm *scripta de urbe roma*). Tum sequitur: *inc.*

epistula (al om) *ad hebraeos*, fu *inc. ad hebraeos capit.* ... syr^{sch} *ἐτελέσθη ἡ πρ. φιλ. ἐπιστ., ἥτις ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης καὶ ἀπεστάλη διὰ ὀνησίμου*, item cop ar^{cop} ber^{ol} aeth^{pp} - *ἐγράφη ἐν ῥώμῃ καὶ* (cop om) *ἀπεστάλη διὰ ὀνησίμου*, ar^{c} - *ἦν ἔγραψεν ἀπὸ ῥώμ. καὶ ἀπέστειλε διὰ ὀνησίμου*, ar^{p_0} *ἐτελέσθη ἡ ἐπιστολή, καὶ χάρις τῷ Θεῷ, καὶ ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου φιλήμονος.* Item syr^{P} *ἐτελέσθη ἡ ἐπιστ. πρ. φιλ. καὶ ἀπφίαν δεσπότας ὀνησιφόρου, καὶ πρὸς ἄρχιππον διάκονον τῆς ἐν κολασσαῖς ἐκκλησίας, ἥτις ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου*, arm *πρὸς φιλ. καὶ ἀπφίαν δεσπότας ὀνησίμου, καὶ πρὸς ἀρχίππαν διάκονον τῆς κολοσσέων ἐκκλησίας, ἐγράφη ἀπ. ῥώμ. διὰ ὀνησίμ. οἰκέτου*, iber *τέλος τῆς ἐπ. ἣν ἔγραψεν ἀπ. ῥώμ. πρ. φιλήμ. καὶ ἀπφίαν δεσπότας ὀνησίμου καὶ ἄρχιππον διάκονον τῆς ἐν κολασσαῖς ἐκκλ. διὰ ὀνησίμου οἰκέτου* ... ς (= Gb Sz) *πρὸς φιλήμ. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου.* Euthal^{548} ap Zac. agnoscit *πρ. φιλ. κ. απφ. κ. αρχ. τον διακ. της εν κολασσ. εκκλ.* Praeterea numerantur *στιχχ. λζ'* (ita κL al pl, et. Euthal), Euthal^{cod} *λς'*, P *μη'*, al *μζ'*, *μβ'*, arm *λη'*, vg^{lachm} *versus XXXIII*, et aliter; item (ut Euthal) *αναγν. α'*, *κεφφ. β'* (iber *ἔχει δὲ ἓν κεφ.*) ... am fu capp 4 habent.

Insuper Euthal (ap Zacagn^{541}) hos numeros habet: *ὁμοῦ τῶν δεκατεσσάρων ἐπιστολῶν ἀναγνώσεισ λα'* (31), *κεφάλαια ρμζ'* (147), *μαρτυρίαι ρκζ'* (127), *στίχοι ,βπιλς'* (4936)

De testibus in quibus epistulam ad Philemonem excipit ad Hebraeos epistula, vide quae ad initium epistulae ad Hebr. a nobis adnotata sunt.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

I.

1, 1 1 *Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν*

---

* *αποκαλυψις ιωαννου* (κ -*ανου*) cum κc (item A in subscriptione, periit inscriptio) 2. Synops[158], 8. 82. 93. 95. *ιωαννου αποκαλυψις*, 50. *αποκαλυψ. του αγιου ιωαννου*. κ vero in paginarum titulis ubique i. e. ter *αποκαλυψεισ ιωαννου*, nec aliter subscriptio. Vide infra patrum locos ... 14. 17. 91. 97. *αποκαλ. ιωαννου του θεολογου* (item 16. additis *ην εν πατμω τη νησω εθεασατο*), 1. 25. 28. 31. 38. 51. 90. 94. *αποκαλ. του αγιου ιωαν. του θεολογου* (item 37. additis *ην ειδεν εν πατμω*), item praemisso *ἡ* 47., 6. *ιωαννου του θεολογου αποκαλυψισ*, Are *ιωαν. του θεολ. και ηγαπημενου αποκαλυψισ* ... B 12. *αποκαλ. ιωαν. του θεολογου και ευαγγελιστου*, 42. *αποκαλυψ. ιωαν. του αποστολου και ευαγγελιστου*, P *η αποκαλυψισ του αποστολου ιωαννου και ευαγγελιστου*, 96. *αποκαλ. του αγιου ιωαν. του αποστολου και ευαγγελιστου θεολογου*, And *αποκαλ. του αγιου αποστ. και ευαγγελιστ. ιωαν. του θεολ.*, 29. *αποκαλ. του αγιου αποστολ. ιωαν. και θεολογου και ευαγγελιστου*, 7. *αποκαλυψ. του αγιου και ενδοξου αποστολου και ευαγγελιστου ιωαννου του θεολογου· ην εν πατμω τη νησω εθεασατο*, 30. *αποκαλυψ. του αγιου ενδοξοτατου αποστολου και ευαγγελιστου παρθενου ηγαπημενου επιστηθιου ιωαννου θεολογου* (sic singula) ... fu *inc. apocalypsis sancti iohannis amen*, am nil inscriptum habet (sed vide subscr.), al[1acbm] *inc. apoc. iohannis apostoli*, lips[5] *inc. apocalipsis sancti ioh. apost.*, lips[6] demid *inc. liber apocalipsis* (demid *-lypsis*), al[1acbm] *inc. apocalypsis*; cop *αποκαλ. του αγιου ιωαννου*, syr *apocalypsis quae facta est Iohanni evangelistae a deo in Patmo insula, in quam eiectus fuit a Nerone Caesare*, aeth *visio Iohannis, iohannis episcopi constantinopolis metropolis, quum oportuit eum in exilium mitti*. Ex patribus vero cf Iust[dial 81] *παρ' ἡμῖν ἀνήρ τισ, ᾧ ὄνομα Ἰωάννησ, εἷσ τῶν ἀποστόλων τοῦ χριστοῦ, ἐν ἀποκαλύψει γενομένη αὐτῷ χίλια ἔτη – προεφήτευσε* Melit ap Eus[hist 4,26,2] *τὰ περὶ τοῦ διαβόλου καὶ τῆσ ἀποκαλύψεωσ Ἰωάννου* (haec cum aliis

ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, 2 ὅς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. 3 μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες

Melitonis scriptis innotuisse sibi scribit Eus) Apollonius ap Eus^{hist} ^{5,18} *κέχρηται δὲ καὶ μαρτυρίαις ἀπὸ τῆς Ἰωάννου ἀποκαλύψεως* (sic igitur Eus de Apollon testatur) Ir ap Eus^{hist} ^{5,8,6} (*ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ περὶ τῆς Ἰωάννου ἀποκαλύψεως*: his Eus ad librum Irenaei respicit) Clem^{793} *ὥς φησιν ἐν τῇ ἀποκαλύψει Ἰωάννης* Or^{2,730} *Ἰωάννης - ἐν τῇ ἀποκαλύψει* et^{2,525} *ἐν τῇ Ἰωάννου ἀποκαλύψει* et^{4,16} *φησὶν οὖν ἐν τῇ ἀποκαλύψει ὁ τοῦ ζεβεδαίου Ἰωάννης* Hipp^{antichr} ^{35} *οὗτος γὰρ ἐν πάτμῳ τῇ νήσῳ. ὧν ὁρᾷ ἀποκάλυψιν μυστηρίων φρικτῶν* etc et ex marmore innotuit titulus libri quem scripsit *ὑπὲρ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου καὶ ἀποκαλύψεως* Dion ap Eus^{hist} ^{7,25} (qui locus classicus est de apocalypsi) Method^{716} *τὴν ἀποκάλυψιν ὁ Ἰωάννης ἐξηγούμενος λέγει* et^{077} *ὁ χριστόληπτος ἡμῖν παρέστησεν ἐν βιβλίῳ τῆς ἀποκαλύψεως Ἰωάννης* Ephr^{2,194} *καθὼς καὶ Ἰωάν. ὁ θεολόγος ἐκήρυξε λέγων· ἰδοὺ ἔρχεται* (affert Apoc 1, 7) Eus^{dem} ^{386} *κατὰ τὴν ἀποκάλυψιν Ἰωάννου* et^{hist} ^{3,39,1} *ἧς δὴ καὶ ἡ τοῦ Ἰωάννου ἀποκάλυψις μνημονεύει* Ath epist fest ^{2,9} (in qua est canon Athanasii) *Ἰωάννου ἀποκάλυψις* et^{827} *ἐν τῇ ἀποκαλύψει τάδε λέγει* Epiph^{941} *ἐν τῇ τοῦ Ἰωάννου ἀποκαλύψει* et^{77} *ἐστίον ἐστὶν ἀπὸ τῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀποκαλύψεως* et Alogi ap Epiph^{454} *τί με, φασίν, ὠφελεῖ ἡ ἀποκάλυψις Ἰωάννου λέγουσά μοι περὶ ἑπτὰ ἀγγέλων καὶ ἑπτὰ σαλπίγγων* Cyp^{ep} ^{68,12} *aquas namque populos significare in apocalypsi scriptura divina declarat dicens* (affert 17, 15) Hier^{7,541} (in ps. 149) *legimus in apocalypsi Iohannis* ..... ς *ἀποκάλυψις Ἰωάννου τοῦ θεολόγου* (cuius rationis testes vide supra), Gb Sz nil nisi *αποκαλυψις* sine codice Graeco ut^{vid}

1. 1. *αποκαλ. ιησ. χρι.* etc: Dion ap Eus^{7,25,9} *αποκαλυψις ιησ. χρι. ην εδωκεν αυτω δειξαι τοις δουλ. αυτου εν ταχει* (sic nec fluct lectio), *και εσημανεν αποστειλας δια του αγγελου αυτου τω δουλω αυτου ιωαννη,* ^{2}*οσ - και την μαρτυρ. αυτου οσα ειδεν.* Item Victorin^{gall} ^{4,52} *Apocalypsis Ies. Chr. quam dedit illi deus, et ostendit servis suis quae oportet fieri cito. Et significavit: Beati qui legunt et qui audiunt sermones huius prophetiae et servant quae scripta sunt.* Item Vig^{varim} ^{751} (644) *Apocalypsis - servo suo Iohanni,* sed om α *δει γεν. εν ταχει.* Cf ante Dion. | *θεοσ*: lips^{4} ante *dedit illi* pon, Dion (vide ante) plane om | *αυτω*: n αὐτὴ | *δουλοισ* et. κ^{c} ... κ* *αγιοισ* | *δια του*: 28. 99. *δι'* | *αποστειλασ*: Prim *nuncianda* (*et significavit nuncianda per* etc), Ps-Aug^{3107} *significans servo suo Ioh.* pro *και εσημ. αποστ. δια* etc | *τω δουλω*: A (vitiose) *του δουλου* | *ιωαννη* cum κ^{c}ABP al omn^{vl} etc ... κ* *ιωανει*

2. *του θεου*: 28. 99. And^{a} om. Item Prim^{com} (sed semel add *dei*) „ac ne *verbum* tantum sentiendum quisquam putaret, nomen rursus *Iesu Christi* subiunxit." | *ιησου χριστου*: 12. *ιησου* tantum, Dion (vide ante) *αυτου* | *οσα* cum κACP al fere^{50} (omn ap Scri) vg cop syr arm aeth Dion^{eus} And^{a} p c Prim ... ς (= Gb Sz) add *τε* cum 1. al vix mu

22, 10 τὸν λόγον τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, 5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χρι-
Col 1, 18 στοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων

(nonnulli ex eis qui additamenta ad *οσα ειδεν* praebent) arm^{edd} Areth | *ειδεν* cum ℵAB 7. 98. ... ς Ln *ειδε* (*ειδεν*) cum CP al pler. Praeterea 1. 7. 12. 28. 37. 38. 46. 49. 50. 86. 88. 91.96. 99. al plus^{10} arm And^{a} etP (non item^{c}) add *και ατινα εισι* (pauci *εστι*) *και ατινα* (vel *α*) *χρη γενεσθαι μετα ταυτα*. Item 13. tantum *και ατινα εισιν* add. Item Are ad *οσα τε ειδεν* adnotant: *ἐν ἑτέρῳ ἀντιγράφῳ πρόσκειται καὶ ταῦτα· καὶ ὅσα ἤκουσε καὶ ἅτινα εἰσὶ καὶ ἅτινα δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα*.

3. *ο αναγινωσκων* et *οι ακουοντες*: accurate reddunt *qui legit et qui audiunt* am fu demid tol harl omn^{lacbm} Prim etc ... vg^{cle} *qui legit et* (lips$^{4.\ 5.\ 6.}$ add *qui*) *audit*, Victorin *qui legunt et qui audiunt* | *τον λογον* cum ℵB 100. aeth (et 36. *του λογου*) ... ς Ln Ti *τους λογους* cum ACP al pler vg cop syr And Are Victorin Prim :: cf 22, 7. 10. 18. Praeterea c add *τουτους* | *της προφητειας*: ℵC *-τιας* (item 11, 6; ℵ etiam 19, 10. 22, 7., sed non 22, 10. 18. 19.) ... ABP al pler *-τειας*. Sed cf etiam ad 11, 6 etc. Edidimus absque additam cum ℵACP al pler fu tol all^{acbm} etc ... 7. 16. vg^{cle} am demid harl cop syr arm^{edd} Prim add *ταυτης*, *huius*, item aeth add *huius libri*; Victorin praem *huius*

4. *ιωαννης*: ℵ *ιωαννης* | *απο ο ων* cum ℵACP 1. 2. 5. 6. 7. 10. 11* 12. 16. 17. 28. 34. 37. 38. 49. 51. 69. 79. 91. 96. 99. And^{a} etP. Cf et. Ath^{327} *ἐν τῇ ἀποκαλύψει τάδε λέγει· ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος. τοῦ δὲ ὁ ὢν καὶ τοῦ ἦν τίς ἂν ἀφέλοιτο τὸν ἀΐδιον*; ... ς (= Gb Sz) *απο του ο ων* invito suo codice edidit Erasm, sed ita certe 30. 92^{mg}, nec aliter Are editus est ... B 8. 9. 11** 13. 14. 17. 18. 19. 24. 25. 26. 27. 29. 32. 33. 35. 36. 40. 41. 42. 46. 47. 50. 55. 56. 82. 86. 87. 90. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. 98. 100. arm^{edd} And^{bav} et^{c} Victorin Prim *απο θεου ο ων*, item 31. Cassiod *απο κυριου ο ων* (Cass enim: „Sed quis est iste *dominus, qui est, qui fuit et qui venit*"?) | *ὰ* cum BC al plus^{40} (in his etiam 6. 14. 87. 93. 94. 95. 97. 98. 100.) And^{c} Are^{txt} ... ς (Gb^{00}) add *εστιν* cum P 1. 38. 49. al mu^{vl} And^{P} et^{bav} Are^{com}, item 36. *εισιν* ... ℵA 47. 79. 99. And^{a} *των*, atque sic Ln$^{ed\ min}$ ... 80. plane om | *αυτου*: 28. 79. 99. And^{a} Prim et Are^{com} (non cat^{cod} barocc) *του θεου*, aeth *domini Ies. Chr.* ... 35. om

5. *ο μαρτ. ο πιστος*: 35. 87. And^{c} *ος μαρτυς πιστος εστιν*. Cf et. Aretham ad verba *ο μαρτυς ο πιστος*: *δεῖ προσυπακούειν τό· ὅς ἐστιν, ἵν' ᾖ· καὶ ἀπὸ ἰησοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν μάρτυς ὁ πιστός*. Item vg Victorin Prim *qui est testis fidelis* | *των νεκρων* cum ℵACP al^{40} (etiam 93. 94. 95. 97. 98. 99. 100.) vg cop syr Lugdun^{op} ap Eus$^{hist\ 5,2,3}$ Orthod$^{qu\ 85}$ Method^{779} et^{794} Epiph^{502} (tamen his locis potuerit etiam ad

τῶν βασιλέων τῆς γῆς. τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, 6 *καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς* 5, 10

Col 1, 18 respici, quem locum cf) And^{a} et^{c} Are^{txt} et^{com} Victorin Prim ... ς (= Gb Sz) praem *εκ* cum 1. 91. 96. al arm^{cdd} And^{P} et^{bav} :: ex Col 1, 18 vdtr fluxisse | *βασιλεων*: ita ipse* ut^{vi} in ℵ ex *-λειων* restituit | *τω* (ℵ* om) *αγαπωντι* cum ℵAC al plus^{45} ... ς (= Gb Sz) *τω αγαπησαντι* cum P 1. 28. 36. 79. 91. 92^{mg} 96. 99. al And^{a} et^{P} et bav Are ... 35. 87. And^{c} *οσ ηγαπησεν*. Item vg (praetereunt Victorin Prim) *qui dilexit* | *και λυσαντι* cum ℵAC 1. 6. (7. vide post) 12* 28. 36. 38. 69. 79. 99. syr arm (*λύσαντι τοὺς δεσμοὺς τῶν ἁμαρτ.*) And^{a} ^{txt} Prim (*suo nos sanguine solvit a peccato*) Cassiod (pergit post *et qui venict* - cf ad v. 4 - sic: „evidenti relatione patefecit, protestans ipsum esse dominum Christum, qui nos redemit sanguine pretioso"). Item 7. *λυσαντι και των τησ αμαρτιασ κηλιδων* (cod *κιλ-*) *λουσαντι τη εκχυσει του ζωοποιου αιματοσ και υδατοσ και ποιησαντι ημασ βασιλειον ιερατευμα και λουσαντι* (iam sequuntur *ημασ απο των αμαρτ.* etc). Et 16. 45. 69. similiter? ... ς Ti *και λουσαντι* cum BP al longe plu vg cop aeth^{utr} And^{P} ^{txt} et^{bav} ^{txt} Are^{txt}; item (praecunte *οσ ηγαπησεν*) 35. 87. And^{c} *και ελουσεν*. Praetera cf And$^{a\,c\,P}$ *τούτῳ, φησίν, ἡ δόξα πρέπει τῷ δι' ἀγάπην τῶν δεσμῶν τοῦ θανάτου ἡμᾶς λύσαντι* (^{c} *λύσ. ἡμ.*) *καὶ* (P add *ἐκ*) *τῶν τῆς ἁμαρτίας κηλίδων λούσαντι τῇ ἐκχύσει τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος αὐτοῦ* (^{c} *αὐτ. αἵμ.*) *καὶ ὕδατος καὶ ποιήσαντι βασίλειον ἱεράτευμα* etc. Item Are *διασσογραφεῖται τοῦτο πρὸς διάφορον διάνοιαν· λούεται μὲν γὰρ ὁ τὰς κηλίδας καὶ τοὺς σπίλους ἀποκαθαιρόμενος· λύεται δὲ ὁ τῶν ἐγκλημάτων ἑαυτοῦ ἀπαλλαττόμενος.* Tum sequitur *ἄλλως*, ubi bis *τῷ λύσαντι ἡμᾶς* legitur. | *ημιασ* sec et. ℵ^{c} ... ℵ* om | *εκ των* cum ℵAC 1. 12. 28* 36. 38. 79. 92^{mg} 99. And^{a} et^{P} et^{bav} ... ς Ti *απο των* cum BP al pler And^{c} Aretha. Item vg Prim *a peccatis* (Prim *-to*) | *ημων* cum ℵBCP al pler vg rell (sed aeth^{utr} *υμων* ut antea bis *υμασ*) And$^{a\,b\,c}$ Aretha ... Ln$^{ed\,min}$ om cum A 1. 12. 16. And^{P}; nec exprim Prim

6. *και εποιησεν* cum ℵACP al pler And$^{a\,b}$ P et (praegresso *και ελουσεν*) ^{c} Aretha ... B 7. 9. 13. 14. 16. 23. 29. 36. 45. 55. 92^{txt} *και ποιησαντι*. Cf Arethas: *προσυπακουστέον δὲ πρὸς τὸ „ἐποίησεν" τὸ „ὅς" ἀναφορικὸν ἄρθρον, ἵν' ᾖ· ὃς ἐποίησε. μὴ γὰρ οὕτως ἐξακουομένου διὰ τὸν σολοικισμὸν ἡ φράσις ἀχρειωθήσεται. μὴ ἔστω οὖν πρὸς τὴν προκειμένην δοτικὴν πτῶσιν ἐπιφερομένη ἔννοια, ἀλλ' ἐξ εὐθείας ἐπαγομένη.* Item sub *ἄλλως* sic: *δυτικῆς γὰρ πτώσεως προλειφθείσης ἐν τῷ „λούσαντι ἡμᾶς" ἐπήγαγε τὸ „ἐποίησεν ἡμᾶς" ἐλλειπτικῶς τοῦ ἄρθρου. ἦν γὰρ τὸ ἀνελλειπὲς οὕτω· τῷ λούσαντι ἡμᾶς ἐκ τ. αἱμ. αὐτοῦ καὶ ποιήσαντι ἡμᾶς. κἂν μὲν ἡ ἐπιφερομένη ἔννοια ὁμοιοπτώτως ἐπήνεκτο οὕτω προαγομένη, ᾧ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς, οὐδὲν νῦν ἡμῖν περὶ τούτου προῦκειτο ζήτημα. ἐνέργειαν δὲ ὑποστήσαντος διὰ τοῦ „ἐποίησε" ῥήματος, ἀναγκαίως ἐπ' εὐθείαν πτῶσιν ἀποκλίνομεν, τὸν ἐνεργοῦντα ἐπιποθοῦντες μαθεῖν* etc. | *ημας* cum ℵBP al pler vg^{cle} demid lipss And^{omn} Aretha Victorin Prim,

Ex 19, 6 Re 61, 6 βασιλείαν, ἱερεῖσ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτοσ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Zach 12, 10 sq 7 Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶσ
Dan 7, 13 ὀφθαλμὸσ καὶ οἵτινεσ αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν
21, 6 etc Re 14, 6 πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆσ γῆσ. ναί, ἀμήν. 8 ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, λέγει κύριοσ ὁ θεόσ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενοσ, ὁ παντοκράτωρ.

---

item cop (syr et ημασ et ημιν exprimere potest), aeth υμασ ... Ln$^{ed\ min}$ ημιν cum A 13. 23. 27. 31. 38. 55. Cf etiam Arethas in com: ἀλλὰ καὶ βασιλείαν ἡμῖν δωρησάμενοσ ... Ln$^{ed\ mai}$ ημων cum C; similiter am fu harl tol omn^{lachm} *et fecit nostrum regnum*, pergunt que am fu harl *sacerdotes*, tol al^{lachm} *et sacerdotes* | βασιλειαν (et. Gb Sz) cum ℵ*AC al^{50} (et. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100.) And^{c} Arc et^{txt} et^{com} (syr cop *fecit nos regnum sacerdotale*). Item βασιλειαν και ℵ^{c} 9. (pergens ιερατευμα) 80. 99., item vg^{cle} demid lipss Victorin Prim *et fecit nos regnum et*, Tert$^{exhort\ cast?}$ *regnum quoque nos et sacerdotes deo et patri suo fecit.* Praeterea vide ante am fu etc ... B βασιλειον, pergens ιερεισ. Item 13. 14. 23. 27. 55. 92^{txt} βασιλειον, pergentes ιερατευμα, quemadmodum And in com και ποιήσαντι ἡμᾶσ βασίλειον ἱεράτευμα, ἀντὶ ἀλόγων θυσιῶν θυσίαν ζῶσαν καὶ λογικὴν λατρείαν προσφέροντασ ... ς (= Gb Sz) βασιλεισ και cum P 1. 28. 36. 79. al mu^{vl} (80* omisso και?) And^{a} p bav. Cf et. Tert$^{coron\ 15}$ *Nam et reges nos deo et patri suo fecit Christus Iesus*, ut$^{monogam?}$ habet *Nos autem Iesus – sacerdotes deo patri suo fecit* et^{12} *quia sacerdotes nos deo et patri fecit* | εισ τουσ αιωνασ et. ℵ^{c} ... ℵ* εισ τον αιωνα | των αιωνων (et. Ln$^{ed\ mai}$) cum ℵBC al pler vg syr arm aeth And^{p} c bav Aretha ... Ln$^{ed\ min}$ Ti om cum AP 9. 28. 79. 97. 99. cop And^{a} :: legitur in apocalypsi εισ τουσ αιωνασ των αιωνων aliis locis duodecim; των αιωνων tantum non fluctuat | αμην: 33. tol om

7. μετα: C Ephr^{2,194} επι. Libere aeth^{utr} *in nube* | των νεφελων: 35. And^{c} et^{bav} om των ... Ephr add του ουρανου | οψεται c. ABCP al pler And^{a} et^{c} Arc. Nec aliter vg Or$^{lat\ 3,809}$ Victorin Prim ... ℵ 1. 12. cop And^{bav} et^{p} οψονται | αυτον: 1. 46. 88. Ephr^{2,253} (non^{215} nec^{194}) om | οφθαλμοσ ... 87. Ephr^{2,194} et^{2,253} (sed non^{2,215}) ο οφθ. | αυτον sec et. Ephr $^{2,194.\ 215.\ 253}$ ℵ^{c} ... ℵ* om | εξεκεντησαν: 1. al? And^{bav} -τισαν | επ (et. ℵ^{c}; ℵ* om) αυτον: Ephr^{2,194} επ αυτω ... 1. 47* om. Praeterea cf ad h. v. Prim^{com} *et videbit illum omnis terra* (sed paullo ante praecessit *et videbit eum omnis oculus.* Item *Idcirco adiecit: et qui eum confixerunt*), tum: *et plangent se adveniente eo. Ita, Amen.*

8. αλφα cum ℵABCP al fere^{35} (et. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98.) lipss al^{lachm} cop And^{c} Aretha ... ς *A*, atque α (non αλφα) praebent 1. 29. 38. 47. 49. 90. 99. 100. al sat mu And^{a} p bav. Codd am fu demid Λ et ΩΩ Graecis litteris. | και το ω (et. ℵ^{c}): ℵ* praem και εγω, item Epiph^{519} και εγω ειμι (sed paullo ante absque his legitur) | ω: sic, absque signo, ℵAC 14. 31. 93. 94. al mu; B 82. 95. al vix mu

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινωνὸς ἐν τῇ 22, 8
θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ 2 Tho 3, 8
καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν 2 etc
Ἰησοῦ. 10 ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα 4, 1 a
ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος 11 λεγούσης· ὃ βλέπεις

ὦ, P 35. 79. 91. al ω̄ | και το ω absque additam cum ℵcABCP al plus[45] (et. 91. 92[txt] 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100.) syr arm aeth Diadgall 5,243 Aretha (vide post) Ambfid 2,476 (idemabr 5,822 potius ad 21, 6 spectat) Prim. Quae apud Aretham leguntur: ἄλφα διὰ τὸ ἀρχὴν εἶναι, ὅτι καὶ τὸ ἄλφα ἀρχὴ τῶν ἐν γράμματι στοιχείων· ω διὰ τὸ τέλος τῶν αὐτῶν. ἀρχὴν δὲ καὶ τέλος τίς οὐκ ἂν ἐννοήσοι τὸ πρῶτος σημαίνεσθαι καὶ τὸ ἔσχατος; explicare potius videntur αλφα et ω, quam additamentum testari ... ς (= Gb Sz) add αρχη και τελος cum ℵ* 1. 35. 87. 92img al muvi vg cop Orint 2,909? Andc etbav, item 28. 36. 49. 79. 80. 99. Anda η (99. om) αρχη και το τελος | λεγει: 99. om. Cf et. post Hipp. | κυριος ο θεος c. ℵABCP 1. al plus[50] Diadgall 5,243 Anda p c bav Arc Ambfid 2 Prim. Cf et. Orint 1,58 „Iohannem in apocalypsi dicentem: *Haec dicit dominus deus, qui est et qui erat et qui venturus est, omnipotens*“. Item Hippnoet 6 (Lag 48,3) ουτως γαρ και ιωαννης ειπεν· ο ων και ο ην και ο ερχομενος, ο θεος ο παντοκρατωρ ... ς (= Gb Sz) ο κυριος cum 30.? | ο παντοκρατωρ: B 28. 79. Anda om ο. Respicit huc et. Epiph 488 εν τη αποκαλυψει· ο ων απ αρχης και ερχομενος παντοκρατωρ.

9. ιωαννης: ℵ ιωαννης | ο αδελφ. cum ℵABCP 1. al plus[50] vg rell Or 5,720 Dion ap Eushist 7,25,11 And Are Prim Cassiod ... ς (= Gb Sz) ο και αδελφ. ex errore | συνκοι- ut ℵCP 79. etc, ς Ln συγκοι- ut AB al pler | συνκοιν. (συγκοιν.) cum ℵABCP al plu Or 5,720 Dioneus 7,25,11 Anda p c bav ... 6. 7. 8. 11. 17. 29. 31. 41. 47. 82. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. al fere[20] Arethas κοινωνος, idque Gb′ | βασιλεια cum ℵABC al fere[50] vg cop Or Dioneus Anda c Aretha Prim ... ς (= Gb Sz) εν τη βασιλ. cum P 1. 7. 49. al vix mu Andp etbav ... syr aeth om και βασιλεια | εν ιησου (Gb″) cum ℵ*CP 38. am fu demid tol lips[5. 6.] cop Or 5,720; item sine εν Dioneus et κυριου ιησου aeth ... B al[50] vgcle harl lips[4.] allachm arm Andc Arethas Prim Haym εν χριστω ιησου, ℵcc syr εν ιησου χριστω ... A 25. εν χριστω, idque Gb″ ... ς ιησου χριστου cum 1. 28. 79. al vix mu Anda p bav | τη καλουμενη (40. λεγομενη): 1. om | δια pri: c vitiose και | και δια την cum ℵBP al longe plu syr arm Andp etbav ... Ln Ti om δια cum AC 1. 4. 9. 28. 31. 34. 35. 37. 38. 48. 79. 87. vg cop Dioneus Anda etc Aretha Prim | ιησου cum ℵ*ACP 12. 28. 36. 79. vg (et. am fu al fere omn) Dioneus Anda et bav ... ς (Gb 00) add χριστου cum ℵccB al pler lips[4.] cop syr arm aeth Andp etc Are Prim Haym

10. εγενομην: A praem εγω | οπισω μου φωνην μεγαλην (et. Lned mai) cum ℵCP al plu (28. οπ. μου φωνην σαλπιγγος μεγαλην) vg Anda Prim ... Lned min φων. μεγαλ. οπισθεν (38. οπισω) μου cum A 38. aeth, 16. Andp φωνης μεγαλης οπισω μου ... Ti φωνην οπισω μου μεγαλ.

2, 1. 8. 12. 18
3, 1. 7
3, 14

γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδικίαν. 12 καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας

---

cum B 2. 7. 8. 13. 14. 17. 29. 31. 82. 87. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. al fere^{20} Are, item And^{c} *φωνης οπισω μου μεγαλης*

11. *λεγουσης* (38. *φωνουσης*, 90. 95. *λαλουσης*, 12. *ηχουσης*): κ^{cc} *λεγουσαν* ... 7. om | *o* (34. 35. 38. 87. cop Prim *a*) *βλεπεις* (haec ipsa supplet κ^{c}, omissa ab κ*) absque *εγω ειμι* etc cum ℵABC al fere^{50} vg cop syr arm aeth And^{a} et^{c} Aretha Prim Haym ... ς (= Gb Sz) praem *Εγω ειμι το Α και το Ω, ο πρωτος και ο εσχατος, και* cum 1. 36. 38. 49. al (16. 69. 92^{txt} om *και* ultim) And^{p}, item P 7. *εγω αλφα και το ω· πρωτος και ο εσχατος· και* (7. om *και*) | *εις βιβλιον*: ℵ *εις το βιβλ.* | *και πεμψον* et. κ^{c} ... κ* om *και* | *επτα* cum ℵABCP al plus^{50} vg cop syr arm aeth And^{a} c p bav Aretha Prim Haym ... ς (= Gb Sz) om cum? Etiam 1. habet. | *εκκλησιαις* sine additam cum ℵABCP al plus^{50} (et. 51., Sz errat) am fu demid harl lipss tol omn lachm syr aeth arm^{zoh} And^{a} c p bav Are Prim Haym ... ς (= Gb Sz) add *ταις εν ασια* cum? (et. 1. om) vg^{clo} cop arm^{usc} ar^{c} | *και* post *εφεσον*: 28. 94. 100. tol And^{p} om. Atque 100. And^{p} om et. post *ζμυρναν, περγαμον, θυατειρ.* et (et. tol) *σαρδ.* | *ζμυρναν* c. ℵ am fu (harl) omn lachm ... ς Ln Ti *σμυρναν* c. (A)BCP rell. Cf Steph. Thes. ubi ex Herodiano (Philet. p. 457. Piers.) affertur: *ζητεῖται πῶς γραπτέον τὸ σμύρνα, ἐπειδὴ τινες μετὰ τοῦ ζ γράφουσιν αὐτό, ἔτεροι δὲ μετὰ τοῦ σ.* In numis modo *σ* modo *ζ* invenitur. Etiam inscriptiones passim *ζ* pro *σ* praebent ... A 1. 7* 32. 35. 50. 69. 82. 95. *εισ μυρναν* (7* 95* *μυραν*) ... harl *zmernam.* ℵ κ. *ε. ζμυ.* post *θυατ.* pon | *εισ θυατειρα* c. ℵ al pler (cop *θυατηρα*) And^{a} c P Are. Item P 12. 36. 46. 88. *εν θυατειροις* (:: cf 2, 18 et 24) ... Ln Ti *εισ θυατειραν* (B *-τηραν*, AC *-τιραν*) cum ABC 6. 8. 11. 14. 34. 35. 87. 91. Synops^{153}. Item 1. 12. And^{bav} *εισ θυατειρασ.* Ex Latinis am demid harl lips$^{4.\ 5.}$ allachm *thyatiram*, vg clo fu lips$^{6.}$ tol Prim *thyatirae.* Contra Livius^{37,8} *circa Thyatira* et^{37,21} *per Thyatira.* AethPP agnoscit *Θυάτειρα* (sed habet etiam *φιλαδέλφεια* et *λαοδίκεια*, postquam praecessit *ἔφεσον* et *πέργαμον*), aeth^{ro} *Θυάτειρον.* Apud Diog. Laert. Arcesil. 4, 30 est *τηλοῦ μὲν φρυγίη, τηλοῦ δ' ἱερὴ Θυάτειρα.* Atque Steph. Byz. ex inepta etymologia concludit proprie dicendum esse *ἡ Θυγάτειρα.* | κ* om κ. *εισ σαρδ.*, supplᵉ post *λαοδικ.* | *φιλαδελφιαν* cum ℵABCP (*-φιαν* hoc acc.) 7. 28. 32. 90. 91. 93. 98. 100. al ... ς Ln Ti *φιλαδελφειαν* cum minusc longe plu And Are. Cf Moschop. *περὶ σχεδ.* 121. *φιλαδέλφεια πόλις τὸ εἰ διφθογγον, φιλαδελφία δὲ ἰῶτα.* Similiter anonym. in Boisson. anecdot. 4, 408. | *λαοδικιαν* (ut ism supra constanter in ep ad Eph edidimus) cum ℵAC 8* 28. 100. etc ... ς Ln Ti *-δικειαν* cum BP al longe plu And Are

12 *και* pri et. Irint$^{2/6}$ Cyp^{203} (testim^{3,26}) Victorin etc ... B al fere^{40} (et.

εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν· 14 ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένῃ, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, 16 καὶ

Dan 7, 13. 10, 5 — 2, 18 Dan 10, 6 Ex 1, 24 Ez 40, 3

91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98.) add εκει (31. εκει pro και) | ελαλει (Gb″) cum κnc al fere[50] And[a c p bav] Aretha, item *loquebatur* vg Ir int Cyp Prim al ... A λαλει ... ς (= Sz) ελαλησε cum P 1. 7* al mu | ειδον cum κ*AP al pler And Aretha ... Ti ιδον cum κcnc 7. 14. 92. al

13. *εν μεσω* c. nP al certe pler etc ... Ti *εμμεσω* c. AC ... κ *μεσον* | *των λυχνιων* c. ACP 1. 12. 28. 38. 45. 100. am* cop sah syr arm[gb] ar[e] aeth And[a p bav] Ir[int 2. 6] Cyp[295] Matern[34] ap Gall[7] Prim al ... ς (Gb[00]) *τ. επτα λυχν.* cum κn al pler vg[cle] am[mg] fu demid harl lipss omn[lachm] arm[tro] And[c] Are Haym al. Praeterea post *λυχνιων* 34. 35. 49. 87. vg cle demid lipss al (sed non am fu tol al) And[c] add *των χρυσων* | *ομοιον*: A *ομοιωμα*, item harl *similitudinem* | *υιον* cum κn 1. 7. 8. 11. 14. 17. 28. 31. 35. 41. 82. 87. 92[txt] 94. 100. al[20] fere And[c], item *similem filium* am* ... ς Ln *υιω* cum ACP al plu And[a p bav] Aretha | *ποδηρη* cum κnCP al fere omn etc ... Ln[ed min] Ti *ποδηρην* cum A 11. | *προσ τοισ*: 35. 38. 87. *εν τοισ* | *μασθοισ* cum κ 7. 29. 46. 88. 97. 100. (quae forma passim invenitur.) Praebent etiam DFGP al Lc 23, 29.) ... ς Ti *μαστοισ* cum nCP al longe plu And[c] et[a mg] Arebis ... Ln *μαζοισ* cum A 10. 17. 28. 37. 49. 79. 80* 91. 96. And[a*] etP et bav :: cf et. ad Lc 23, 29. Explicat de variis his formis Steph. Thes. | *χρυσαν* cum κ*AÇ ... ς *χρυσην* cum κcnP al omn[vid] And[omn] Are

14. *λευκαι ωσ* (et. Gb Sz Ln) cum κAB al fere[55] And[c] Are, item Ir[int 256] *albi quemadmodum*, sed ex his n al[20] And[c] *λευκαι και ωσ*, 46. 48. *λευκ. ωσπερ* ... ς (= Gb Sz) Ti *λευκ. ωσει* cum CP 1. 28. 49. 79. 91. 96. 100. al And[a p bav] | *λευκον ωσ* (38. 100. *ωσει*) et. Ir[int 2. 6] (*quemadmodum lana alba quomodo nix*): 8. *και ωσ*, 36. vg arm aeth Victorin *λευκ. και ωσ* (36. *ωσει*) ... Cyp[295] et[178] (hab virgg [16]) Prim nil nisi *aut nix*. Cf et. Are[com] *τοῦτο ὅ ἡ πολιὰ θρὶξ καὶ ὡσεὶ χιὼν ὑποσημαίνει.* | *ωσ* ante *φλοξ* (7. *φλογξ*): 27. om

15. *και* et. Ir[int 256] etc ... 7. Prim om | *χαλκολιβανω* (P 7. 32. 100. *χαλκωλιβ.* sive *χαλκω λιβ.*): vg Cyp[295] Victorin al *aurichalco* (am *orichale.*, fu *aericalco*, tol *aerichalc.*), item Prim *aurichalco Libani*, Ir[int 256] *chalcolibano*, syr aeth *aes Libani* | *πεπυρωμενω* cum κ 16. 46. 69. 88. (al?) vg cop sah syr aeth Ir[int] Cyp Victorin Matern[prof] relig (Burs[35]) Prim Haym. Sic enim vg Haym: *similes aurichalco sicut in camino ardenti*; Ir[int] *similes chalcolibano quemadmodum in camino succensus est*; Cyp *similes aurichalco sicut de fornace ignis*, Victorin *similes aurichalco tanquam in fornace conflato* (in com quidem est: *pedes apostolorum dicit qui per passionem conflati in universo orbe verbum eius praedicaverunt*),

ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. 17 καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν,
2, 8 ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός, καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν
Ez 43, 12 αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος

Matern Prim *similes aurichalco sicut de fornace ignea.* Item syr *quod flammat sicut in fornace,* aeth *quod candefecerunt in igne,* cop *accensus in igne* :: pro tanta auctoritate (ℵ Ir^{int} Cyp) omnino retinendum videbatur *πεπυρωμενω,* quod ipsum nescio an aptius sit quam *πεπυρωμενοι,* ut iam sensit Bengel in Gnom. Videtur ipsis eis commendari quae Dan 10, 2 leguntur ..... ς Ti *πεπυρωμεροι* cum ΒΡ al longe plu And^{a} c p bav Are. Sic And: *πόδες τοῦ χριστοῦ καὶ οἱ ἀπόστολοι τῇ καμίνῳ τῶν πειρασμῶν πυρωθέντες κατὰ τὴν τοῦ διδασκάλου μίμησιν.* Item Are: *πόδας δὲ τοῦ χριστοῦ καὶ θεμελίους τῆς ἐκκλησίας καὶ τοὺς θείους ἀποστόλους ἐκληπτέον, καθαροὺς μὲν καὶ αὐτοὺς τῷ πυρὶ τῶν πειρασμῶν ἀναφανέντας* etc. Item cf anonym^{com} ap Aug^{3,2,3108} *similes aurichalco Libani, igniti velut in fornace ignis,* et^{3108} *similes aurichalco, tanquam in fornace conflati* ..... ΑC *πεπυρωμενης,* atque sic Ln edidit ... 97. om *ως εν κα. πεπυρ.* | *πολλων* (et. Ir$^{int\ 244}$): Ir$^{int\ 256}$ om

16. *και εχων* cum ℵ^{c}ΒCΡ al pler cop (sine *και*) And^{a} p bav Are ... ℵ* 34. 35. 36. 87. And^{c} *και ειχεν,* item vg arm Cyp^{295} Victorin Matern (ut v. 15) Prim Haym al *et habebat* (syr *et erat ei in manu eius*), Ir$^{int\ 256}$ *et habet* ... Ln$^{ed\ min}$ om cum Α 41. aeth^{utr} (vide post) | *δεξια χειρι αυτου* cum ℵΑCΡ 12. 14. 17. 31. 32. 35. 36. 37. 46. 48. 49. 79. 87. 88. 91. 92. 96. al pauc And^{a} c bav Are ... ς *δεξια αυτου χειρι* cum 1. 38. 100. al plu^{vi}, Β *χειρι αυτου τη δεξια,* Ir$^{int\ 256}$ *manu dextera sua* ... 10. 28. 95. vg arm AndP Cyp^{295} Matern Prim al om *χειρι* | *αστερας*: Ln ed min *αστερισ* cum Α 41. aeth^{utr} (vide ante) | *οξεια*: 46. 48. om | *ως ο ηλιος*: 37. 46. 47. 69. 88. 97. 100. om ο | *φαινει*: AndP *φαινων,* Ir$^{int\ 256}$ *fulgens* ... ℵ ante *ως ο ηλιος* pon, item (*splendebat*) Cyp^{295} Matern Prim Cassiod

17. *ειδον* cum ΝΑΡ al pler etc ... Ti *ιδων* cum ΒC 7. | *επεσα* cum ΝΑΒCΡ etc ... 6. 13. 14. 25. 28. 29. 30. 32. 51. 79. 92. 93. 94. 95. 98. And^{a} Are *επεσον* | *προσ τουσ ποδασ* cum ΑΒCΡ al fere omn etc ... ℵ 13. *εισ τ. ποδασ* :: cf ad Mt 18, 29 (ubi *εισ τ. ποδ. αυτου* aliena manus addidit) et ad Ioh 11, 32 (ubi *εισ* pro *προσ* alienae manus visum est). Plerumque *παρα* vel *προσ* dicitur, Act 10, 25 *επι.* | *ωσ νεκροσ*: ℵ et* etc *ωσει* (ℵ* *ωσι* scripserat) *νεκρ.* | *εθηκεν* (et. Gb Sz) cum ΑΒCΡ al plus^{40} And^{c} Are, vg Prim etc *posuit* ... ς (= Gb Sz) *επεθηκε* cum ℵ 1. 28. 49. 79. 92^{ms} al vix mu And^{a} p bav, item Cyp^{295} Matern *imposuit* | *την δεξιαν αυτ.* sine additam cum ℵ*etcΑΒCΡ al plus^{40} vg arm aeth And^{c} Are Cyp Prim al ... ς (= Gb Sz) add *χειρα* cum ℵ^{cc} 1. 28. 91. 92. 96. al vix mu syr And^{a} p bav | *λεγων* sine additam cum ΝΑΒCΡ al fere^{50} vg cop syr arm aeth And^{a} c p bav Are Cyp^{295} Prim al ... ς

18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. 19 γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γενέσθαι μετὰ 11
ταῦτα, 20 τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς 16
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες
ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσίν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ 12
ἐκκλησίαι εἰσίν.

(= Gb Sz) add μοι cum 1. al vix mu aeth | μη φοβου et. ℵ^{c} Cyp etc ... ℵ* om. Nec agnoscit, ut vdtr, Ir^{int256}: *Iohanne vero non sustinente visionem – et vivificans eum verbum et admonens – dicebat: Ego sum primus et ego novissimus, et qui vivo et fui mortuus* etc | πρωτος et. Or^{4,23} etc: A πρωτοτοκος (male additur Are^{com}, ubi est: ἐγὼ γάρ εἰμι, φησίν, ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ πάντων ὑμῶν – καὶ πρωτότοκος πάσης κτίσεως.) | και ο εσχατος: Epiph^{519} και ο μετα ταυτα. Sed potest etiam ad locos geminos, ut 2, 8. 2, 13. spectare.

18. και ο ζων et. ℵ^{c} Or^{4,23} Ir^{int256} Cyp^{295} etc ... ℵ* om και | και εγενομην: Prim *quia fui*, Cyp^{295} Matern (ut ante) al *qui fueram* | και ιδου et. Ir^{int} Cyp etc ... Or^{4,23} om και | αιωνας των αιωνων sine additam cum ℵ*ACP 36. 38. (om τ. αιωνων) vg cop arm (sed fluct lectio) aeth utr Or^{4,23} (et^{4,36}) AndP Ir^{int256} Cyp^{295} Ath^{lat560} Matern (ut ante) Prim al ... ς (= Gb Sz) add αμην cum ℵ^{c}B al pler syr arm^{edd} And^{ac} bav Are | τας κλεις cum ℵACP al plu And$^{a\ c}$ bav et And^{com} Are^{com} ... B al plus^{30} (et. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. 98. 100.) AndP Are^{txt} τας κλειδας | του θανατου και του αδου cum ℵABCP al plus^{50} vg rell And^{c} etP Are Ir^{int256} Cyp^{295} Matern Prim Cassiod ... ς (= Gb Sz) του αδου και του θανατου cum 1. 28. 36. 79. al And^{a} et^{bav}

19. ουν cum ℵABCP al fere^{50} vg cop syr aeth And^{a} c p bav Prim Haym al ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 38. 97. al vix mu arm Are om | ειδες cum ℵCP al pler etc ... Ti ιδες cum AB 7. | μελλει et. ℵ^{c} ... ℵ* δει μελλειν, item c δει μελλει. Cf vg Prim al *quae oportet fieri*. | γενεσθαι cum ℵ*BCP 6. 11. 14. 28. 36. 49. 79. 91. 92. 96 100. And^{a} p bav ... ς Lu Ti γενεσθαι cum ℵ^{c}A 1. 7. 38. al longe plu And^{c} Are

20. αστερων ους cum ℵACP 1. 8. 12. 46. 80** 88. And^{a**} et^{bav} ... ς Ti αστερ. ων cum B 6. 7. 14. 38. 91. al pler And^{a*} c p Are | ειδες cum ℵACP al pler etc ... B 7. 36. ιδες | επι της δεξιας cum ℵBCP al omn^{vl} And$^{a\ c}$ P Are ... Lu εν τη δεξια cum A And^{bav}. Item vg Prim Haym al *in dextera*. | και τας (29. 30* 51. 55. 90. 93. 95. 98. 100. om) επτα λυχνιας: 97. και των επτα λυχνιων | τας χρυσας: 97. om ... 19. 25. 94. add ταυτα εισιν (94. εστιν) | των επτ. εκκλησ. εισιν: 97. εισι των επτ. εκκλ., item vg Prim al *sunt sept. ecclesiarum* ... ℵ* om εισιν (suppl ℵ^{c}) | και αι λυχνιαι αι (30. 33. 35. 36. om) επτα cum ABCP al^{30} vg Are ... ς (= Gb Sz) και αι (ita ℵ^{c}, sed ℵ* 1. 23. 92^{mg} And^{bav} om) επτα λυχνιαι cum ℵ* etc 38. 91. al plu And^{a} c p bav ... Prim om αι επτα. Praeterea ς (= Gb Sz) add ας ειδες cum P 1. 14^{mg} 79. 91. 92^{mg} 93. al mu^{vl} cop And^{a} p bav ... omisimus cum ℵABC al^{40} (et. 87.

II.

1 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ
1, 16. 13 κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν
μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· 2 οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν
κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς,
καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν,
καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας

---

94. 95. 97. 98. 100.) vg syr arm aeth And^{c} Are Prim al | *επτα εκκλ. εισιν*: 34. 38. 47. 87. arm And^{c} praem *αι* ... 7. 97. om *επτα*, ita ut habeant *και αι λυχνιαι αι επτα εκκλ. εισιν*

II. 1. *της* cum ℵBP al omn^{vid} (sed 36. *τω της*) arm And$^{a\,b\,p\,bav}$ Are ... Gb′ Ln *τω* cum AC :: cf etiam ad 2, 8 et 18; item 2, 12. 3, 1. 7. 14. | *εν εφεσω* cum ℵABCP al plu^{50} vg m^{105} (hi^{s} *Ephesi ecclesiae*, Prim *eccl. Ephesi*) And$^{a\,p\,c\,bav}$ Are; item 16. *εφεσου*, 1. 38. arm Or$^{Int\,3,961}$ *εφεσιων* ... ς (= Gb Sz) *εφεσινης*, sine teste ut^{vid}. Ortum enim videtur ex falsa lectione vocis *εφεσιων*, cuius ultima syllaba compendio utitur. | *ο κρατων*: 34. 35. 87. 90. 98. And^{c} praem *κυριος* | *δεξια αυτου*: ℵ* (non item^{c}) arm *δεξ. αυτ. χειρι*, 35. 87. And^{c} *δεξ. χειρι αυτ.* | *εν μεσω*: Ti *εμμεσω* cum AC ... 1. *επι* (hinc Erasm finxit *επι μεσω*) | *επτα*: 100. ante *χρυσων* pon ... 38. 69. 97. arm om | *χρυσων* cum ℵBP al omn^{vid} etc ... Ln Ti *χρυσεων* cum AC

2. *και τον κοπον* sine *σου* cum ACP 10. 12. 17. 28. 36. 37. 46. 49. 79. 91. 96. 100. vg syr arm^{sb} And^{a} et^{bav} Hier$^{iov\,2}$ Aug$^{ep\,43}$ Prim al (item Victorin *laborem tuum et opera et patientiam tuam*) ... ς (Gl^{o}) add *σου* cum ℵB al plu lips^{e} cop (arm?) aeth And^{c} et^{p} Are ... 29. 30. 98. om *και τ. κοπον* | *και οτι* cum ℵBCP al omn^{vi} vg syr arm aeth PP And$^{a\,c\,p\,bav}$ Are Victorin Aug$^{ep\,43}$ Prim al ... Ln$^{ed\,min}$ om *και* cum A cop aeth^{ro} | *δυνῃ*: 100. *δυνησῃ* | *βαστασαι* cum ℵABC etc ... P 1. 38. And^{bav} *βασταξαι* | *επειρασας* cum ℵABCP al plu^{50} And$^{a\,c\,p\,bav}$ Are ... ς (= Gb Sz) *επειρασω* sine codice ut^{vi}. Verba enim *και επειρασας τ. λεγοντ. εαυτ. αποστ.* quum desint in codice 1., suppl Erasm (duce vg). | *λεγοντας* cum ℵABCP etc ... ς (= Gb Sz) *φασκοντας* rursus sine codice, vide ante | *εαυτους* (12. And^{p} om) *αποστολους* cum ℵACP 18. 25. 51. am arm And^{bav}. Item Gb Sz Ti sed addunt *ειναι* (Gb^{00}) cum ℵ^{cc}B al fere^{50} vg And$^{a\,c\,p}$ Are Victorin Aug$^{ep\,43}$ Prim al ... ς *ειναι αποστολους* sine codice, vide ante | *και ευρες αυτ. ψευδεις*: arm *et Hebraeos, et mendacium dicunt*

3. *υπομονην εχεις και εβαστασας* cum ℵ^{c}ABC al^{40} vg cop syr arm aeth And^{c} Are Aug$^{ep\,43}$ (ut vg *patientiam habes et sustinuisti*) Prim (*habuisti patientiam et tolerasti*, etiam arm *habuisti*). Item ℵ* sed post *εχεις* add *και θλιψις πασας* ... ς (= Gb Sz) *εβαστασας και υπομ. εχεις* cum 28. 38. 49. 79. 91. al And^{bav} et^{p}. Item P 7. 16. 45. 46. 88. *εβα-*

διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες. 4 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι 14
τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. 5 μνημόνευε οὖν πόθεν πέ-
πτωκες, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή,
ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν 15
μὴ μετανοήσῃς. 6 ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νι- 15
κολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. 7 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα 11
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου 21
τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

στασ. με (similiter harl* arm *eos*) και υπομ. εχεισ ... 1. 92^{mg} And^{a} εβαπτισασ και υπομ. εχεισ ... 33. 34. 35. nil nisi εβαστασασ, 37. Victorin nil nisi υπομον. εχεισ | δια (6. 14? 31. om) το ονομ. μου cum ℵABCP etc ... ς (= Gb Sz) praem και sine teste ut^{vl} | και ου κεκοπιακες (51. -κασ) cum AC 51. ... Gb Sz και ουκ εκοπιασασ cum ℵ 𝔓P al fere^{50} And^{a} et^{c} Are. Item, quod utrique lectioni respondet, *et non defecisti* vg cop syr aeth Aug$^{ep\,43}$ Prim ... 16. 37. 38. 69. arm AndP και κεκοπιακασ, item 1. καικοπίακασ sic ... ς (= Gb Sz) κεκοπιακασ και ου κεκμηκασ: id quod finxisse ipse Erasm vdtr (una cum και ante δια το ονομ. μου). Adnotat vero eam lectionem etiam 92^{mg}

4. αλλα cum ℵB 6. 7. 8. 14. 31. 35. 87. 91. 93. 94. 95. 96. 97. And^{c} Are ... ς Ln αλλ cum ACP 1. 28. 29. 38. 100. etc And^{a} p bav | κατα σου: vg^{codd} vet (utlugdun^{1569}) lips$^{5.\,6.}$ add *pauca*. Sed recte iam Lc^{brug} „*Non his addas* pauca". | οτι την αγαπην σου την πρωτην ... A οτι την πρωτην σου αγαπην | αφηκεσ cum ℵ*et^{c}C ... ς Ln αφηκασ cum ℵ^{cc}ABP al omn^{vid}

5. μνημονευε: 38. μνημονευσον | ουν (80. And^{a} γουν): Prim om, item Cyp$^{ep\,13}$ (lips^{19}) et$^{ep\,28}$ (lips^{34}) et$^{ep\,52}$ (lips^{55}) et$^{laps\,16}$ (ed$^{lips\,144}$), sed quum ter ibi sit *cum scriptum sit: Memento unde*, et semel *quia scriptum est: Memento unde*, nihil testimonii inde ad hanc rem sumi licet. Similiter apud alios fit. | πεπτωκεσ cum ℵ, item (ut Gb Sz Ln Ti) πεπτωκασ ABC al plus^{40} And^{c} Are, item *ceciderís* Cyp^{quater} Prim al ... ς (= Gb Sz) εκπεπτωκασ cum P 1. 7. 28. 49. 79. 91. 96. al And^{a} p bav, item *excideris* vg auct$^{ad\,novat\,374}$ (Gall^{3}) Victorin al | ερχομ. σοι (12. 96. arm aeth om σοι) sine additam cum NACP vg cop aeth^{utr} auct ad nov^{374} Aug$^{ep\,43}$ Hier$^{lov\,2}$ al ... ς^{e} (Gb^{00}) add ταχυ cum B al fere omn harl* syr arm And$^{a\,c}$ p bav Are Prim (:: ex 2, 16. 3, 11.). Item ς τάχει, quod iam Erasm ex cod 1., ubi est ταχεῖ, male ediderat. | μετανοησησ: 1. (-ησισ) 7. 97. -ησεισ (ut etiam Erasm edidit)

6. τουτο εχεισ: lips$^{4.\,5.\,6.}$ Prim *hoc habes bonum*. Cf et. Epiph^{77} εχεισ δε τι καλον ... arm *hoc fac* | ἃ cum NBCP al omn^{vid} vg rell Ir$^{lat\,105}$ Epiph^{77} etc. Item *sicut* aeth^{utr} Prim ... A om

7. ους: demid lips$^{4.}$ harl* Prim *aures*; lips$^{4.}$ all^{acbm} cop (et postea) add *audiendi*. | ταισ εκκλησιαισ c. NBP al omn^{vl} vg rell And$^{a\,c}$ p bav Prim al ... A ταισ επτα εκκλ., atque sic Ln edidit; C ταισ εκκλ. ταισ επτα | νικωντι (B 7. 79. 82* -κοντι) cum NBCP al omn^{vl} etc ... Lu Ti νι-

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέ-
1, 17 a etc γει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· 9 οἶδά
2 etc σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλα-
σφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν
ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. 10 μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν.

κουντι cum A. Cf et. ad 2, 17 et 15, 2. | *δωσω αυτω*: ℵ 10. 17. 46. 49. 88. 91. 96. om *αυτω*. Item vg^{cle} lipss harl om *αυτω*, sed am fu demid tol al *Vincenti dabo ei*. | *εν τω παραδεισω* cum ℵ*etc ABC al^{40} vg syr aeth Are Cyp^{310} Or$^{int\ 2,169}$ Prim al ... ℵ^{cc}P *εν μεσω τω παραδεισω* ... ς (= Gb Sz) *εν μεσω του παραδεισου* cum 1. 28. 35. 36 49. 79. 91. 92^{mg} 96. al cop arm And$^{a\ c\ p\ bav}$ Ps-Ath$^{lat\ 526}$ | *του θεου* sine additam cum ℵACP 1. 28. 36. 79. 92^{mg} al arm And$^{a\ p\ bav}$ ... Gb Sz Ti add *μου* cum B al plus^{45} vg cop syr aeth And^{c} Cyp Or^{int} Prim al

8. *τησ εν* (et. Gb Sz; ς *τησ*, vide post) cum ℵBCP etc ... Ln *τω εν* cum A (:: vide ad 2, 1.) | *εν ζμυρνη εκκλ.* cum ℵ am fu al^{lachm} (:: ut 1, 11) ... Gb Sz Ln$^{ed\ mai}$ Ti *εν σμυρνη εκκλ.* cum BCP al plus^{50} And$^{c\ p\ bav}$ Are, item A *εν σμυρνησ* ut Ln$^{ed\ min}$. Item *Smyrnae* (*Zmyrnae*) *ecclesiae* vg, *ecclesias Smyrnae* Prim cop aeth; syr *eccles. quae in Smyrna* (95. *εκκλησιασ ο εν σμυρνη*) ... ς (= Gb Sz) *εκκλησιασ σμυρναιων* cum 1. (sed habet *μυρναιων*) arm. Item 28. 79. And^{a} *σμυρναιων εκκλ.* | *ταδε λεγει*: aeth add *spiritus sanctus* | *πρωτος*: A *πρωτοτοκος* (:: cf ad 1, 17) | *και ο* (31. 38. 96. om) *εσχατος*: 14. add *ο πρωτος των νεκρων* | *οσ*: 2. 9. 13. 23. 25. 26. 27. 29. 32. 42. 48. 50. 51. 82. 90. 93. 94. 95. 97. 98. om

9. *οιδα σου* sine *τα εργα και* cum ACP 19. 47. vg cop aeth^{utr} And$^{c\ com}$ (*οἶδά σου, φησίν, τὴν θλίψ. καὶ τ. πτω. ἐν τοῖσ σαρκικοῖσ, ἤν* etc. Minus certa scriptura commentarii est in And^{a} etP, ubi eadem sic leguntur: *θλίψιν δὲ καὶ πτωχ. ἐν τοῖσ σαρκικοῖσ φημί, ἤν* etc) Victorin Prim al ... ς (Gb^{00}) add *τα εργα και* cum NB al pler syr arm And ^{txt} (ut est in$^{a\ c\ p\ bav}$) Are^{txt} et^{com} anonym$^{auguet\ 3113}$ | *πτωχειαν* ut ℵ BP al pler ... AC 1. 97. *-χιαν* | *αλλα πλουσιος* cum ℵABCP al plus^{50} And$^{a\ c\ p\ bav}$ (hi omnes^{txt}) Are, item *sed dives es* vg Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) *πλουσιοσ δε* cum 1. al? Fluxisse vdtr ex And^{com}, ubi post expositionem verborum *τὴν θλίψιν καὶ τ. πτωχ.* pergitur in And^{c}: *πλούσιος δὲ εἶ ἐν τοῖσ πνευματικοῖσ*, in And^{a} etc *πλούσιος δ' ἐν τοῖσ πν. εἶ.* Libere arm *sed paupertas tua dives erit.* | *εκ* (35. 87. And^{c} *σου εκ*) *των λεγοντων* cum ABC al^{40} vg (*ab his*) cop syr Prim (ut vg) And^{c} (vide ante) Are. Item ℵ *την εκ των λεγ.* ... ς (= Gb Sz) om *εκ* cum P 1. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al arm aeth And$^{a\ p\ bav}$ | *ιουδαιους* (et. ℵ^{c}): ℵ*C *ιουδαιων* | *εαυτουσ* (28. 79. ante *ιουδ.*, 36. al ante *ειναι* pon): 6. 3P. 36. And^{bav} *αυτουσ* ... 16. 69. om | *σατανα*: ℵ^{cc} add *εισιν*

10. *μηδεν* cum ℵP al pler vg syr (aeth *ne timeas quidquam tu quod passurus es*) And$^{a\ c\ bav}$ Are Cyp^{267} Prim (vg *nihil horum timeas*, am Cyp Prim *nihil eorum timeas*) ... Gb" Ln *μη* cum ABC 8. 38. 49. AndP,

ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρα-
σθῆτε, καὶ ἕξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, Is 1, 12. 7 etc
καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. 11 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ 20, 6
θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε
λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν· 13 οἶδα ποῦ 1, 16
κατοικεῖς· ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά
μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντιπας

---

item cop arm. Cf And^{c} com *μὴ φοβηθῇς, φησίν, τὴν ἐκ τῶν θεομάχων - θλίψιν.* Item And^{a} P *μὴ φοβεῖσθαι δέ φησι τὴν ἐκ τῶν* etc. | *πασχειν* cum NACP 1. 7. 28. 35. 36. 49. 51. 79. 87. 91. 95. 96. al vix mu And$^{a\,c}$ bav ... B 2. 6. 8. 13. 14. 29. 31. 38. 41. 47. 50. 82. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al fere^{25} AndP Are *παθειν* | *ιδου* sine additam cum NACP 1. 7. 14. 35. 36. 38. 51. 79. 92. al mu And$^{a\,c}$ bav; nec magis exprim *δη* vg Prim etc ... Ti add *δη* cum B C. 8. 29. 31. 49. 91. 93. 94. 95. 96. 97. al^{20} AndP Are | *βαλλειν* (et. Sz) cum ℵ*et^{c}(vide post) ACP 12. 17. 18. 29. 30. 32. 34. 35. 36. 38. 46. 87. 88. 90. 92. 93. And^{c} (et^{bav} *βαλλεῖν*). In ℵ* est *βαλλειν βαλιν*, ℵ^{c} delevit *βαλιν*. Praeterea 38. post *ο διαβ.* pon, item (95. *βαλειν*) cop syr arm aeth ... ς (= Sz) Ti *βαλειν* cum (ℵ* vide ante) B 1. 6. 7. 14. 49. 79. 91. 94. 95. 96. al plu And^{a} etP Are | *ο διαβολ. εξ υμων* cum ABCP al^{45} vg And^{c} et^{bav} Are Prim al. Item (vide ante) cop syr arm aeth ... ς (= Gb Sz) *εξ υμων ο διαβολ.* cum ℵ 1. al mu^{vl} And^{a} etP | *πειρασθητε*: 1. *πειρασθητε* (unde per errorem in ed. prim. Erasm *παραθῆτε*) | *και εξετε* cum ℵB al pler (8. ℵ. *εξητε*) vg (*ut temtemini et habebitis*) arm And$^{a\,c}$ P Are anonym$^{august\,2118}$ Haym al ... Ln *και εχητε* cum AP 36. And^{bav} Prim (*habeatis*) ... C 1. 11. 12. *και εχετε* | *ημερων* cum NACP 1. 7. 28. 87. 91. al mu And$^{a\,c\,p\,bav}$ Prim (*dierum*) ... B 2. 6. 8. 14. 29. 31. 35. 38. 41. 47. 82. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al fere^{20} Are *ημερας*. Item *diebus* vg arm, *dies* anonym^{august} | *γινου*: praetermissum a ℵ* supplevit ℵ^{c} | *αχρι*: 38. *μεχρι*. Cf huc et. Tert$^{acorp\,12}$: „mandaverat etenim spiritus ad angelum ecclesiae Smyrnaeorum: *Ecce diabolus ex numero tuo coniicit (coniiciet) in carcerem, ut temtemini diebus decem. Esto fidelis*“ etc.

11. *ουσ*: demid lips$^{4.\,5.\,6.}$ harl** (2, 7. erat*) Prim *aures*, item lips$^{4.}$ cop add *audiendi* :: cf ad 2, 7.

12. *τησ εν περγαμω εκκλησιασ*: vg Ambp$^{s\,118,1217}$ Quaest^{102,2950} anonym august^{2118} al *Pergami ecclesiae*, Orint^{s,961} Prim *ecclesiae Pergami*

13. *οιδα* sine *τα εργ. σου και* cum NACP 38. vg cop aeth^{utr} Hier$^{lovin\,2}$ Quaest^{102,2950} Prim al ... ς (Gb^{0}) add *τα εργα σου και* cum B al fere omnib arm syr And^{omn} (sed in com non attinguntur ista verba) Are | *το ονομα μου* et. ℵ^{cc} ... ℵ* *το ον. σου* | *εν ταισ ημεραισ* absque *και* cum NBP 1. 6. 7. 8. 12. 14. 17. 28. 29. 30. 31. 35. 36. 38. 41. 46. 49.

4, 20 ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σα-
Num 25, 2 31, 16 τανᾶς κατοικεῖ. 14 ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν-
τας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδα-

---

51. 79. 87. 92. 93. 94. 95. 96. 97. al plus[20] demid syr arm aeth[utr] And[a c p bav] Are Quaest[102,2950] Prim ... ς (Gb[00]) Ln Ti praem και cum AC 91. al? vg cop Bed Haym | εν ταις ημεραις sine additam cum AC vg cop Prim Haym; sed vg[cle] lips[4. 6.] Prim (non item am fu harl tol lips[5.] omn[lachm] Haym) add *illis*. Similiter ℵ* qui add εν ταις. Cf Haym: „*cuius latinitatis sit haec locutio, non facile patet, nisi forte per subauditiones intelligatur. Si enim dixisset:* Non negasti fidem meam in diebus Antiphae testis mei, qui occisus est apud vos, *planus esset sensus et facile intelligeretur. At cum dicitur:* Non negasti fidem meam et in diebus Antiphas testis meus, *et cetera, obscura est sententia. Ideoque necessariae sunt subauditiones, ut ita hanc sententiam pronuntiemus:* Et tenes nomen meum, et non negasti fidem meam. Et in diebus illis, in quibus exstitit Antiphas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos, non negasti fidem meam" ..... Gb" Ti add αις cum B 6. 14. 29. 31. 36. 38. 41. 47. 51. 82. 92[txt] 93. 94. 95. 97. al fere[30] demid syr aeth[utr] Quaest[102,2950]. Item ς add εν αις cum ℵ[cp] 1. 7. 35. 49. 79. 91. 96. al (arm *in die in quo*) And[a c p bav] Are ... ed. Erasm 1. εμαις, ut etiam 92[mg] | αντιπας cum ℵ[cc]A 2. 9. 13. 19. 23. 41. 42. 50** 97. Sic nomen istud scriptum fuisse, probabile fit etiam ex miro interpretum cop et syr errore; cop enim *et in diebus prodidisti testem fidelem*, syr *in dieb. illis quibus contendisti cum illo teste meo illo fideli meo* (alius vero codex: *quibus spectaculum factus est ille testis meus* etc) ... ς Ln Ti αντιπας cum ℵ*BCP al longe plu etc; vg[cle] am fu harl** al *Antipas*, sed omn[lachm] lips[5. 6.] Prim Haym *Antiphas*, lips[4.] *Anthiphas*; harl* *antiquis* (i. e. *et in diebus antiquis*); praeteriit nomen aeth (*in diebus quibus occiderunt apud vos iustum meum fidelem, ubi habitat satanas*) | ο μαρτ. μου: 12. 36. cop ar[e] om μου | ο πιστος μου cum AC 14. 92. syr ... ς om μου cum ℵBP al pler vg cop aeth And[omn] Are Prim al | ος απεκταν̄θη c. ℵABCP al pler vg cop syr arm And[a p bav] Are Prim al ... 6. 31. 87. demid aeth[utr] And[c] Quaest[102,2950] om ος | παρ υμιν: 95. παρ υμων | ο σατα. κατοικει (38. om οπου ο σα. κατ.) c. ℵABCP 1. al fere[50] vg cop arm And[a c p bav] Are Quaest[102] Prim al ... ς (= Gb Sz) κατοικ. ο σατ. cum? syr aeth. Totum versum sic Quaest[102, 2950]: *Et angelo Pergami ecclesiae scribe: Haec dicit - et non negasti fidem meam in diebus quibus Antipas testis meus fidelissimus occisus est apud vos, ubi satanas habitat.* Cf et. Tert[acorp 12]: *mandaverat etenim spiritus ad angelum eccl. Smyrnaeorum - item ad Pergamenorum de Antipa fidelissimo martyre, interfecto in habitatione satanae.*

14. αλλ cum ℵACP al sat mu And[a] ... Ti αλλα cum B 6. 8. 13. 14. 31. 36. 93. 94. 95. 97. al And[c] etP bav Are | κατα σου et. Or[int 3,961] atque et. ℵ[c] ... ℵ* om | οτι εχεις (Δ εχει) cum ℵABP al omn[vid] vg[cle] demid lips[5. 6.] harl** And[a c p bav] Are Quaest[102,2950] Haym ... Ln Ti om οτι cum C am fu harl* tol lips[4.] al[lachm] cop syr Prim | βαλααμ:

λον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. 20
15 οὕτωσ ἔχεισ καὶ σὺ κρατοῦντασ τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν
ὁμοίωσ. 16 μετανόησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω 6
μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματόσ μου. 17 ὁ ἔχων οὖσ 8,
ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖσ ἐκκλησίαισ· τῷ νικοῦντι δώσω

13. 36. 38. praem του | εδιδασκεν cum ℵACP 1. 28. 79. al And^{a} p, item *docebat* vg (lips^{6} *docet*) Quaest Prim ... Gb' εδιδαξε cum B 6. 7. 14. 29. 31. 38. 87. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. al plus^{30} cop arm And^{c} Are Or$^{int\ 2,347}$ (*docuit*) | τω βα. cum AC 7. 11. 95. Item ς (non ς^{c} etc) εν τω βα. cum 1. 18. ... ς^{c} (= Gb Sz, sed Gb') τον βα. cum ℵ^{c} al pler (And^{a} et^{c} et^{bav}, sed vide post) Are ... P AndP et And^{com} in^{a} et^{P} et^{c} εν τω βαλααμ τον βαλ. ... B nil nisi βαλ., item ℵ* om τω βαλ., qua in re scriptor a βαλ- (i. e. βαλακ) ad βαλ- (i. e. βαλεικ) transiluisse videtur. Dedimus vero βαλακ cum ℵ^{c}AP al pler vg etc ... BC al pauc fu al^{1achbm} βαλααακ, Or$^{int\ 2,347}$ Haym *Balach* | βαλειν ℵ^{c} βαλλειν ... A corrupte βασιλει | φαγειν cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 49 79. 91. 98. al aliq (et 9. 13. 16. 23. 69. του φαγειν) vg cop arm syr And^{a} et^{bav} Or$^{int\ 2,347}$ Quaest Prim ... Ti και φαγειν cum B 6. 7. 8. 14. 29. 31. 87. 93. 94. 95. al fere^{30} And^{c} et^{P} Are | εἰδωλοθυτα et. Or$^{int\ 2,347}$ Quaest Prim al ... vg Haym om. Cf et. Tert$^{praescr\ 33}$ „*Ioh. vero in apocalypsi* idolothyta edentes *et* stupra committentes *iubet castigare.*"

15. των νικολαϊτ. cum ℵP 1. 7. 28. 38. 91. al sat mu And$^{a\ c\ p}$ bav Are ... Sz (et Gb^{00}) Ln Ti om των cum ABC al^{30} arm | ομοιωσ cum ℵABC al^{50} vg cop syr And^{c} Are Quaest^{102} Prim. Sunt tamen ut 14. 92^{txt} vg^{cle} (item ut editi sunt Quaest Prim) qui ομοιωσ cum μετανοησον coniung ... ς (= Gb Sz) ο μισω cum 1. 92^{mg} al? arm; item And^{a} ην μισω. Item P 12. 13. 17. AndP et^{bav} ομοιωσ ο (AndP ην) μισω. Praeterea lips^{4} *que ego odi similiter* ... 38. (sed notatur foramen in codice) aeth plane om

16. μετανοησον sine ουν cum ℵP 1. 14. 28. 36. 49. 79. 91. 92. 96. al vg syr And^{a} et^{bav} Quaest^{102} Prim al ... Gb Sz Ln Ti add ουν cum ABC al fere^{45} cop arm aeth And^{c} et^{P} Are | σοι (ℵ* συ): 12. 14. 38. 92. arm om | μετ αυτων: Prim *tecum* (item Hier?). Contra dicit And in com: ἐν τῇ ἀπειλῇ δὲ ἡ φιλανθρωπία· οὐ γὰρ μετὰ σοῦ φησίν, ἀλλὰ μετ' ἐκείνων πολεμήσω τῶν νοσούντων ἀνίατα. Ceterum ex his commentarii Andreae verbis inrepserunt in textum quae 7. 16. 45. 69. post στοματοσ μου addunt: και εν τη απειλη η φιλανθρωπια.

17. οὖσ: demid lips$^{5.6}$ Ambp$^{oenit\ 1,403}$ Prim *aures*, lips^{5} cop add *audiendi* | νικουντι cum AC ... ς νικωντι cum ℵBP al omn etc, sed 7. 8. 36. 79. And^{1bav} νικοντι | δωσω αυτω (ℵ 92^{txt} vg^{cle} tol al^{1achbm} om αυτω) sine φαγ. cum ℵABC 6. 8. 29. 31. 36. 38. 41. 47. 51. 82. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. al plus^{15} vg cop aeth^{utr} Are Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) add φαγειν cum P 1. 7. 14. 28. 49. 79. 91. 92^{mg} 96. al arm syr And^{a} p bav Ambp$^{oenit\ 1,403}$ Quaest^{102,2960}, item 13. 14. του φαγειν, item 35. 87.

αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν,
3, 12 19, 12 καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ
μὴ ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον·
19, 12 τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς
2 etc φλὸξ πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὁμοιοι χαλκολιβάνῳ· 19 οἶδά
σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ

And^{c} φαγειν post του μαννα | του μαννα cum AC 8. 29. 31. 35. 38. 51. 87. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. al^{20} fere Are. Item B το μαννα, item 14. μαννα (* μανα), manna vg (tol *edere manna*) Victorin et (*manducare manna*) Ambp$^{oen\ 1}$ Quaest^{102} ... ℵ 36. 91. εκ του μαννα, Prim *de manna illo*, item (εκ sive απο) cop arm syr ... ς απο του μαννα cum 1. 7. 28. 49. 79. 92^{mg} 96. al And^{a} p bav ... P απο του ξυλου. Cf et. huc Tert$^{scorp\ 12}$ *Exinde victori cuique promittit nunc arborem vitae et mortis veniam secundae, nunc latens manna cum calculo candido et nomine ignoto, nunc* etc. | δωσω αυτω sec loc: ℵ 38. om | ο ουδεις: ο ab ℵ* praetermissum suppl ℵ^{c} | οιδεν cum ℵABCP al plus^{50} (46. 88. ειδεν) And^{omn} Are. Latini *scit* (vg etc), *novit* (Prim) ... ς (= Gb Sz) εγνω, quod Erasm sine teste Graeco dedisse videtur, 1. enim ο ουδεις usque λαμβανων om. | c hoc versu plura vitiose: κεκρυμενου, ψημον λευκην, κενον.

18. της cum ℵBP rell ... Ln τω cum A ... C om. Cf Epiph^{455} γραψον τω αγγελω της εκκλ. τω εν θυατειροις, item paullo post γραψ. τω αγγελω τω της εν θυατειροις εκκλησιας. | θυατειροις (-τειροις AC Epiph cod, -τηροις P 79. 93. 94.) cum ℵACP 1. al plu arm Epiph^{455} And$^{a\ c}$ p Are; And^{bav} -τειραις, ut edidit Erasm ... B 7. 8. 14. 19. 41. 82. 97. al^{10} fere θυατειρη (B al -τηρη, 14. -τειρα), item *Thyatirae* vg cop aeth Quaest$^{102,295\,1}$ Prim (*angelo ecclesiae qui est Thyatirae*) al :: cf ad 1, 11 | εκκλησιας: A om | τ. οφθαλμ. αυτου cum ℵBCP al fere omn cop syr arm aeth Epiph$^{ed\ dind}$ ex$^{cod\ ven}$ And^{a} et^{c} et^{bav} Are ... Ln om αυτου cum A 36. 38. vg Epiph$^{455\ ed\ petav}$ And^{p} Quaest^{102} Prim al | φλοξ cum ℵ fu omn^{lachm} ... ς Ln Ti φλογα cum ABCP etc | οι ποδες etc: And^{bav} τους ποδας αυτου ομοιους | χαλκολιβανω (P χαλκωλιβανω, 7. χαλκῶ λιβάνω): Latini ut 1, 15, sed Quaest^{102} *aeramento Tyrino*; syr *aeri Libanico*; aeth *fervor aeris Libani* (*et pedes eius sicut fervor aeris Libani*)

19. τα εργα και: Gb^{0} cum 12. (cop apud Wtst) Epiph^{455} petav (non item dind ex^{ven}) | και την αγαπην (Or^{int} *carit. tuam*) και την πιστιν και την διακονιαν (ℵ* om και τ. διακο., ℵ^{c} suppl και διακο., ℵ^{cc} ℵ. την διακ.) cum ℵ*et^{c}et^{cc}BP 6. 7. 8. 14. 28. 29. 31. 36. 38 (sed om την sec et tert) 49. 87. 91. 92. 93. 94. 96. 97. al fere^{20} am fu demid tol al cop syr arm aeth (sed cop aeth ter add σου) And$^{a\ c}$ p bav Are Or$^{int\ 3,75}$ Quaest$^{102,295\,1}$ Prim ... AC 48. 95. vg^{cle} Epiph^{455} και την (C om) πιστιν και την (Epiph om) αγαπην (vg^{cle} add σου) και την διακονιαν ... ς και την αγαπην και την διακονιαν και την πιστιν cum 1. | και

τὴν ὑπομονήν, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων.
20 ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέ- 1 Kg 16, 31
γουσα αὐτὴν προφῆτιν καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους
πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. 21 καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα 14

την (A 36. om, atque sic Ln) υπομονην sine σου cum ℵ 49. demid al lachm Or$^{int\,2,75}$ Quaest^{102} Prim ... ς Ln Ti add σου cum ABCP al pler vg (et. am fu al) syr (etiam cop aeth, sed vide ante) And$^{a\,c}$ et (praemisso και την υπακοην σου) P Are Haym ... Epiph^{455} And^{bav} om | τα εσχατα cum ℵABCP al fere^{50} vg rell And^{omn} Are Or^{int} Quaest Prim ... ς (= Gb Sz) praem και cum 1. (posito post εργα σου puncto). Libere Epiph post διακ. pergit: και οτι τα εσχατα σου πλ. τ. πρωτ.

20. αλλ εχω cum ℵCP 6. 7. 14. 28. 29. 31. 38. 91. al mu And^{a} P ^{bav} Are ... Ti αλλα εχ. cum AB 8. 13. 30. 33. 34. 35. 36. 87. 93. 94. 95. 97. al And^{c} ... Epiph εχω δε | κατα σου sine additam cum ABCP al^{50} fere am fu demid tol harl lips^{5} al^{lachm} cop syr aeth Epiph^{455} And^{c} Tert$^{pudic\,19}$ Quaest$^{102,295\,1}$ ... ℵ 12. 17* 36. 43. And^{bav} add πολυ, 28. 79. And^{a} πολλα, item arm Cyp^{72} Prim multa ... ς (= Gb Sz) add ολιγα cum 1., item vg$^{cl\,c}$ lips$^{4.\,6.}$ Haym pauca | αφεισ cum ℵ*ABCP al fere^{45} Epiph^{456} And^{a} et^{bav} ... 34. 35. 47. 95. And^{c} Are αφεισ, ℵ^{c} 26. 36. arm And^{P} αφηκασ, 38. ποθεισ ... ς (= Gb Sz) εασ sine cod ut^{vi} (desunt enim in 1. οτι αφεισ) | την γυναικα sine σου cum ℵCP 1. 7. 36. 38. 95. al vg cop arm aeth Epiph^{455} And^{bav} Tert$^{pudic\,19}$ Quaest^{102} Haym ... Gb Sz Ln Ti add σου cum AB al^{40} syr And$^{a\,c}$ P Are Cyp^{72} Prim. Praeterea A insuper add την, atque sic Ln | ιεζαβελ cum ℵ^{c}AB CP 1. al^{40} vel plurib (ℵ* ιαζαβελ) cop Epiph^{455} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) ιεζαβηλ cum? | η λεγουσα cum ℵ*AC ... B al^{45} fere And $^{a\,c}$ P Are η λεγει ... ς την λεγουσαν cum ℵ^{c}P 1. 36. 38. al And^{bav}; item Epiph^{455} omisso την. Voluit Winerus scribi ἣ λέγουσα. | αυτην cum ℵB 7. 16. 40. 69. ... ς Ln Ti εαυτην cum ACP al pler etc | προφητιν cum ℵ(-τιν restituit ℵ^{c} ex -τισαν) AC al longe plu Epiph^{455} etc ... BP 7. 36. 87. 96* And^{bav} προφητην. Praeterea ℵ add ειναι. | και διδασκει και πλανα (1. πλανατ αι) cum ℵABCP 1. al plus^{50} (92. η διδ. κ. πλα.) syr aeth (*et docet ut seducat*) And^{omn}, item cop (*dicenti quia ego propheta et doctor, et seducit*) et arm Tert$^{pudic\,19}$ Quaest^{102} ... ς (= Gb Sz) διδασκειν και πλανασθαι cum?; sed Are διδασκειν και πλαναν. Cf etiam vg *quia permittis – docere et seducere*, Cyp^{72} *quod uxorem tuam – sinis docere et seducere*, Prim *quod sinis uxorem tuam – et sinis eam docere et seducere*. Sic Epiph^{456}: οτι αφεισ την γυν. ιεζ. απαταν τους δουλ. μου, λεγουσαν εαυτην προφητιν, διδασκουσαν φαγειν ειδωλ. και πορν. etc. Cf et. Tert$^{pudic\,19}$ *ubi ad angelum Thyatirenorum spiritus mandat habere se adversus eum quod teneret mulierem Iezabel quae se propheten dicit et docet atque seducit servos meos ad* etc. | τοισ cum ℵABCP al certe pler etc ... ς (= Gb Sz) om cum 1. (in quo ipso πλανᾶται ex πλανᾷ τοὺσ ortum videtur) | φαγειν ειδωλοθ. cum ℵABCP al fere^{50} vg rell Epiph And^{omn} Are Tert^{pudic} Cyp Prim al ... ς (= Gb Sz) ειδωλοθ. φαγ. cum 1. 36. (et fortasse al pauc)

μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.
22 ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς
εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς.
Ps 7, 10 *23 καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσονται πᾶ-*
σαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ
δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 24 ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς
λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην,
οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω

---

21. αὐτῆ: arm *αυτοισ* | *και ου θελει* (A Quaest[102] Prim *ουκ ηθελησεν*) / *μετανοησαι εκ τησ πορν. αυτησ* (א ταυτησ) cum א[c](א* om *κ. ου θε. μεταν.*)ABCP al plus[50] vg cop syr aeth Epiph[455] And[omn] (sed[bav] om hunc versum) Are Tert[pud 19] Cyp[72] Quaest[102] Prim al ... 38. *ει* (και ει?) *μεν θελει* etc ... ς (Gb Sz) *εκ τησ πορνειασ αυτησ, και ου μετενοησεν* cum 1., item arm *εκ τ. πορν. αυτων, και ου μετενοησαν* | *πορνειασ* ut BCP etc ... ℵA *-νιασ*

22. *ιδου* sine additam cum ℵABCP al plus[50] vg cop And[omn] Are Tert pudic[19] Quaest[102] Prim al ... ς (= Gb Sz) add *εγω* cum 1. (suppl ipse* supra lineam) arm | *βαλλω* cum AC 1. al pler And[omn] Are, item *mitto* am fu demid|tol harl lipss omn[lachm] Prim al (Haym *pono*) ... א (* *καλω*, c *βαλω*)B (*βάλω*)P 38. al pauc *βαλω*, item *mittam* vg[cle] Quaest[102], *dabo* Tert[pudic] | *μοιχευοντας*: 14. 92. *-σαντας* | *κλινην*: A *φιλακην*, arm *καμινον*. Apud Prim est: *alia translatio* luctum *pro* lecto *ponit*. | *μετανοησουσιν* (et. Ln[ed min]) cum ℵA ... ς Ln[ed mai] Ti *μετανοησωσιν* cum BCP al omn[vl] etc | *εργ. αυτησ* cum ℵBCP 6. 7. 14. 19. 29. 31. 35. 38. 49** 87. 91. 92[txt] 93. 94. 95. 96. al plus[30] am fu harl* tol lipa[b] omn[lachm] syr And[c] Are Tert[pudic 19] Haym ... ς (= Gb Sz, sed Gb') *εργ. αυτων* cum A 1. 12. 36. 49* 79. 92[mg] al vg[cle] demid harl** lipa[d] et[6] cop arm aeth And[a] etP et[bav] Cyp[72] Quaest[102] Prim

23. *και τα τεκνα* cum ℵBCP etc ... Ln[ed min] om *και* cum A cop | *αυτησ* ... 46. 88. arm And[bav] *αυτων* | *εν θανατω*: 36. *εν θυμω* | *εραυνων* cum AC ... ς *ερευνων* cum ℵ(sed ubique praeter h. locum *εραυ-*)BP al omn etc | *τα εργα*: C om *τα* | *υμων* cum ℵ[c](* om)ACP al pler am fu demid harl lips[b] al syr aeth And[omn] Are Prim Haym ... B 38. vg[cle] lipa[d. 6.] tol al cop arm Cyp[320] Quaest[102] *αυτου* (*opera sua*)

24. *τοισ λοιποισ* cum ℵABCP 1. 6. al[45] fere am fu demid lipss al cop syr aeth And[omn] Prim. Sed ℵ* *τ. εν* (ℵ[c] om) *λοι.* Item Gb' *λοιποισ* cum 2. 3. 17. 18. 96. al? ... ς (= Gb Sz) *και λοιποισ* cum 92[mg] vg[cle] harl tol Are Quaest[102] Haym ... arm om | *θυατειροισ* (AC al *-τιροισ*, P al *-τηροισ*) cum ℵ*et[cc]ACP etc ... B *θυατηραισ*, 14. 92. *-τειραισ* ... ℵ[c] *θυατειρη*, item *Thyatirae* vg Quaest[102] Prim al | *οιτινεσ* cum ℵABCP 1. al plus[50] am fu demid tol harl lipss omn[lachm] cop arm syr aeth And[omn] Are Prim Haym ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum? vg[cle]. Libere Quaest[102] *qui hanc doctrinam non habetis et ignoratis altitudinem* etc | *βαθεα* cum ABC al[10] fere And[c] etP Are (sed nec And[com] nec

ἐφ᾽ ὑμᾶς ἄλλο βάρος· 25 πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν 3, 11
ἥξω. 26 καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω
αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, 27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ Ps 2, 8 e
σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα 12, 5
παρὰ τοῦ πατρός μου, 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρω- 22, 16
ϊνόν. 29 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 7 etc

III.

1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· τάδε
λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· 1, 4. 16
οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. 2 γίνου 2, 2 etc
γρηγορῶν, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ εὗ-

---

Are^{com}) ... ς (→ Gb Sz) *βαθη* cum ℵP 1. 28. 36. 79. al And^{a} et^{bav}, item And^{com} Are^{com} | *βαλλω* (Gb″) cum ACP al plus^{40} syr And^{omn} Are, item *mitto* Victorin Quaest^{102} anonym$^{august\ 211}$ ... ς (→ Sz) *βαλω* (B 1. 82. *βάλω*) cum ℵB 1. 14. 49. 82. 91. 92. al vg cop Prim Haym

25. *αχρι* cum ℵC 14. 15. 82. ... ς *αχρισ* cum BP al plu And^{omn} Are ... A 47. *εως* | *αν* (38. om) *ηξω* cum ℵACP etc ... B 2. 8. 13. 14. 29. 82. 93. 94. 95. 97. 98. al^{15} *ανοιξω* ... aeth *usque dum miserear*

26. *και ο νικων*: 7. 16. 38. 69. 98. anonym$^{august\ 211}$ om *και* | *εξουσιαν επι* et. ℵ^{c} ... ℵ* om *επι*

27. *κεραμικα* ut ℵABCP etc ... 13. 29. 31. 46. 88. 91. 94. *κεραμικα* | *συντριβεται* cum ℵAC 1. 7. 38. al vix mu And^{a} et^{bav} ... Gb′ *συντριβησεται* cum BP al^{50} fere vg cop syr aeth And^{c} etP Are Prim anonym aug Haym. Cf Areth^{com} de *ὡς*, quod vult *αἰτιατικῶς* positum, *ἀντὶ τοῦ ἵνα. διὰ τοῦτο, φησί, ῥάβδος δίδοται σιδηρᾶ, ἵνα τὰ κεραμικὰ συντριβήσεται σκεύη.* Pergit: *εἰ δὲ καὶ ἀνελλήνιστος ἡ σύνταξις, οὐδέποτε γὰρ ὁριστικὸν ῥῆμα ὑποτακτικῇ λέξει συντέτακται, οὐδὲν μελήσει τοῖς διανοίᾳ μόνῃ, ἀλλ᾽ οὐχὶ λέξεως ἀκριβείᾳ, τὴν σωτηρίαν πορίζουσιν.* Praeterea cf ad h. v. (et ps 2.) Naass$^{hipp\ 104}$ *περὶ τούτου γέγραπται· ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ.*

28. *πρωϊνον* cum ℵCP al certe pler etc ... Ti *προϊνον* cum AB And^{bav}

III. 1. *τησ εν σαρδ. εκκλησιασ* (c vitiose *-ιαισ*): syr tantum *qui est Sardibus* | *τα επτα πνευματα* cum ℵABCP al fere omn vg reli etc ... ς (non ς^{e} Gb Sz) om *επτα* cum 12. 28. Fluxit igitur apud Erasm et ς ex errore. | *ονομα* cum ℵABCP 1. al plus^{40} (qui citantur) And^{omn} Are ... ς (→ Gb Sz) praem *το* cum? | *οτι ζησ* cum ℵACP al plu And^{omn} (arm *viventis*) ... B 6. 8. 14. 29. 92^{txt} 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{15} Are *και ζησ*

2. *γρηγορων* cum ℵ^{c}ABCP al omn^{vid} etc ... ℵ* *εγρηγορων* (*ε* erasum – a ℵ^{c} – et iam antea notatum a ℵ^{a} vel ℵ*) | *στηριξον* cum ACP al^{18} (in his

ρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. 3 μνημόνευε
οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν
16, 15 1 Th 5, 2 Mt 24, 43 μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνώσῃ ποίαν ὥραν ἥξω
ἐπὶ σέ. 4 ἀλλὰ ὀλίγα ἔχεις ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι

93* 95. 96**) ... ς (= Gb Sz) στηριξον cum ℵB 1. al plu Anda c p bav Are ... 9. 13. 25. 28. 29. 30. 36. 40. 79. 94. 98. syr τηρησον | εμελλον cum ℵACP 12. 28. 34. 35. 36. 38. 79. 87. (item 1mg 16. Are εμελλεν, 7. ημελλεν) vg (*quae moritura erant*) cop syr arᵉ Andᵃ c p bav Victorin Prim al ... Gb' εμελλεσ (sed B 19. 94. 97. ημελλ.) cum B 2. 6. 8. 14. 91. al plus²⁰ ... ς (— Gb Sz) μελλει cum? (1txt om ἃ ἔμ. usque πεπληρωμ.); aeth *qui in eo sunt ut moriantur*; Vigtrin s *quae moritura sunt* | αποθανειν cum ℵACP 1mg al mu vg cop syr arm aeth. Item 28. 36. 79. Andᵃ Are αποθνησκειν ... Gb' αποβαλλειν cum B 2. 6. 8. 14. 91. al plus²⁰ (sed 49. 91. al αποβαλειν) | ευρηκα: B ευρηκαν | τα εργα cum ℵBP al fere omn Andomn Are ... Ln Ti om τα cum AC 1mg (sic etiam Erasm edidit ed 1. et sqq) | πεπληρωμενα (40. ante τα εργ. pon): 94. om | τ. θεου μου cum ℵABCP al⁵⁰ vg cop syr aeth Andᵃ etᶜ Are Prim al ... ς (— Gb Sz) om μου cum 1. al paucvi arm Andp et bav. Item Vigtrin s *coram domino.*

3. ουν pri cum ABCP al fere omn vg cop syr arm Andomn (sedᵃ γουν) ... ℵ 14. aeth Are Prim om :: cf ad 2, 16. 2, 5. | και ηκουσασ (cop *erraveris*) και τηρει cum ℵACP 1. 7. 38. 87. 91. 96. al vg cop syr And omn Prim al ... Gb° cum B 2. 6. 14. 49. al plus²⁰ (aethutr om και τηρει, arm om ειληφας και) Are | εαν ουν (vg *si ergo*): Prim *si autem*, 36. εαν δε | γρηγορησησ (7. -σεισ) et. ℵᶜ ... ℵᵃ cop Prim μετανοησησ (sed cop add *et non vigilaveris*) | ηξω ωσ κλεπτησ: Prim *veniam et suscitabo adventum meum ad te, quasi fur veniam* | ηξω pri sine additam cum ACP 1. 12. 28. fu demid harl* tol lips5. omnlachm cop arm aeth Andᵃ p bav (Prim vide ante) ... ς (Gb°) add επι σε cum ℵB al pler vgcle am lips4. 6. syr Andᶜ Are Haym (sed om post alterum ηξω) al | γνωση (-σει 7. 45.) cum ℵB 2. 7. 8. 14. 29. 35. 38. al²⁰ vg (*nescies*) (etiam cop aeth syr) Andᶜ Prim al ... ς Ln Ti γνωσ cum ACP 1. al sat mu Andᵃ p bav Are; item arm *et nemo scit adventum meum* | ποιαν: ℵ οραν

4. αλλα cum ℵAC 14. 38., item Gb Sz αλλ cum BP al plus⁴⁰ Andᵃ c p Are, item *sed* vg cop syr aeth Oriut s, 917 Prim (*verum*) al ... ς (- Gb Sz) om cum 1. alvi arm Andbav | εχεισ ολιγα ονοματ. cum ℵACP 1. 28. 38. al sat mu vg cop arm syr aeth (reddit ονοματα per *homines*) And a etbav Oriut Prim ... Ti ολιγ. εχεισ ονοματ. cum B al plus²⁰ Andᶜ p Are ... 6. 14. 31. 92. 98. ολιγ. ονομ. εχεισ | εν σαρδεσιν cum ℵABCP al⁵⁰ (omn ap Scri) vg cop syr arm aeth Andomn Are Prim al ... ς (- Gb Sz) praem και cum 1. | ἃ οὐκ cum ℵABCP al pler Andᶜ ... Ti οι ουκ cum 1. 17. 28. 37. 38. 46. 79. 88. (98. αι) vg cop arm Andᵃ p bav Are Tertres carn 27 Prim (Latini *nomina - qui*) | αυτων: c εαυτων. Praeterea aeth add *cum mulieribus.* | μετ εμου: aeth *tecum* ... arm om

ἄξιοί εἰσιν. 5 ὁ νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ
οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμο-
λογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν Mt 10, 32 Lc 12, 8
ἀγγέλων αὐτοῦ. 6 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 2, 7 etc
ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε Es 22, 22
λέγει ὁ ἅγιος ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυείδ, ὁ ἀνοίγων Iob 12, 14
καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει· 8 οἶδά σου τὰ

---

5. οιτως cum ℵ*AC al[20] vg cop syr arm aeth Prim al ... ς Ti ουτος cum ℵ[c]BP al plu (53. οιτος ουτως) And[a c p bav] Are | περιβαλειται cum ℵABP etc ... c περιβαλλεται | εξαλειψω: 38. απαλειψ. Respicit huc Tert[acorp 12] *victori cuique promittit – nunc albam vestiri nec deleri de libro vitae.* | εκ της βιβλου usq το ονομα αυτου: 1. 28. om (propter ομοιοτελ.) | ομολογησω cum ℵABCP al certe pler And[omn] Are ... ς (Gb Sz) εξομολογησομαι cum? | ενωπ. του πατρ. μου: ℵ εμπροσθεν τ. πα. μου

7. Και τω: 38. Prim om και | εν φιλαδελφια cum ℵA(-φιασ)BCP al mu (6 ap Scrl) ... ς εν φιλαδελφειαι cum minusc longe plu ... Ln[ed min] εν φιλαδελφειασ c. A(-ιασ). Apud Latinos (vg Hil[5] Prim al) est *angelo Philadelphiae ecclesiae.* | ο αγιος ο αληθιν. cum BCP al fere omn vg cop syr arm aeth Or[2,525] (et apud Epiph[530]) And[a p bav] Are Hil[5] Prim al ... ℵA ο αληθιν. ο αγιοσ ... 35. 87. And[c] κυριοσ ο αγι. και αληθ. | την et. Or[2,525] (et ap Epiph[530]) et[4,97] ℵ[c] etc ... ℵ* om | κλειν cum ℵA BCP al plus[35] Or[4,97] et ap Epiph[530] And[c] ... ς (= Gb Sz) κλειδα cum 1. 14. 28. 36. 79. 87. al mu Or[2,525] And[a p bav] Are | του δαυ. cum ℵBP al fere omn Or[2,525] (et ap Epiph[530]) et[4,97] And[omn] Are ... Ln om του cum AC 38. (:: at solet ante δαυ. genitivum omitti του, ut Mt 12, 23. 20, 30. 21, 9. Lc 1, 27. 32. 69. Ioh 7, 42. Act 7, 45. 15, 16 etc) | δαυειδ (δαυειδ, δαυιδ, δαβιδ, vide ad Mt 1, 1) et. Ir[int 258] etc (cop aeth *domus Davidis*): 7* 16. 33. 45. αδου, item edd ap And: ἵν τισι τῶν ἀντιγράφων ἀντὶ τοῦ δαυὶδ ᾅδου γέγραπται, et ap Are: ἐπειδὴ δέ τινα τῶν ἀντιγράφων οὐ τὴν δαυὶδ (barocc του δαυ.) ἔχει κλεῖδα (cod barocc κλεῖν), ἀλλὰ τοῦ ᾅδου, οὐδὲν διάφορον (barocc διάφωνον) οὐδὲ ἐν τούτῳ· δείκνυται (barocc -υσι) γὰρ ἐκ τούτου ὡς ζωῆς καὶ θανάτου τὴν κυρίαν ἅτε θεὸς ὁ χριστὸς ἀναμφιβόλως ἔχει. Positum igitur est ΔΑΟΥ pro $\overline{\Delta\Delta}$. Refertur etiam a Gb „*abyssi* cop", quod unde habeat nescio, certe non est ex ed. Wilk. | ο ανοιγων et. Or[2,525] (et ap Epiph[530]) Hipp[daniel 20] (Lag[150]) Hil[5] Prim etc (Hipp αὐτὸς γὰρ ἦν ἡ τελεία σφραγὶς καὶ κλεὶς ἡ ἐκκλησία, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει, ὡς ἰωάννης λέγει) ... ℵ Or[4,97] και ανοιγων (ℵ ανιγ.) | κλεισει cum ℵABCP al[40] fere (sed 7. 29. al κλειση) Or[2,525] (et ap Epiph[530]) et[4,97] And[c] (Are vide post) Ir[int 258] (*habens clavem David; aperit et nemo claudet, claudet et nemo aperiet*) Hil[5] ... ς κλειει cum 1. 6. 31. 36. 49. 92[mg] al vg (cop) arm syr Hipp dan (Or[int 4,506] „qui solus ipse est *qui aperit et nemo claudit, claudit et*

2, 2 etc ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν οὐδεὶς δύ-
2, 13 ναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου
2, 9 τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. 9 ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συν-
αγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ
οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξουσιν καὶ
Es 45, 14 προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγά-
πησά σε. 10 ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε

nemo aperit") And$^{a\ p\ bav}$ Prim anonym$^{aug\ 3114}$ al ... 28. 79. *κλειων*. Praeterea B al^{35} add *αυτην*: omisimus cum ℵACP al mu vg cop arm syr Ir^{int} Or^{bis} et Or^{int} And^{omn} Are Hil Prim al | *και* (A Hil om, atque sic Ln) *κλειων* c. ℵAP 1. 6. 28. 35. 36. 38. 49. 79. 87. al^{vi} (sed 28. 79. *και ο κλει.*) Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) et^{4,97} Hipp$^{l.\ l.}$ And$^{a\ c\ p\ bav}$ Prim (in ℵ *και κλειων* punctis notatur rursum rasis. Puto ℵ^{c} et posuisse puncta et mutato consilio erasisse) ... ς Ti *και* (vg^{cle} am demid al mu om, non item fu tol lips$^{4.}$ al^{lachm} nec anonym^{aug} Haym) *κλειει* cum C 31. 92^{mg} al vg arm syr anonym^{aug} Haym. Vide ante etiam Ir^{int} Or^{int} ... B al plus^{30} (in his et. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98.) *ει μη ο ανοιγων*, item 5. 7. 13. 37. 45. *ει μη ο ανοιγων, και κλειων* ... libere Are pro *ο ανοιγων* etc *ουδεισ κλεισει ει μη ο ανοιγων, και ουδεισ ανοιξει ει μη ο κλειων*, item aeth *et nemo aperit et nemo claudit nisi ille* | *ανοιξει* (-*υξει* ℵ, 7. 29. al -*ξη*) cum ℵB al^{40} fere cop Ir^{int} (vide ante) Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) et^{4,97} And^{c} Are (vide ante) Hil^{5} ... ς Ln *ανοιγει* cum ACP 1 (*ανειγει*) 36. 92^{mg} al vg arm syr Hipp$^{l.\ l.}$ And$^{a\ p\ bav}$ Or^{int} (vide ante) Prim al

8. *σου τα εργα* et. Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}): ℵ *τα εργα σου*, item vg etc | *ενωπ. σου θυραν*: 95. Or^{2,525} (et ap Epiph) *θυρ. ενωπ. σου* | *ηνεωγμενην* cum ℵP 31. 35. 38. 87. ... ς Ln Ti *ανεωγμ.* cum ABC al pler etc (et. Or^{2,525} And Are) | *ην ουδεισ* cum ℵABCP al^{50} vg cop syr arm aeth Or^{2,525} (et ap Epiph) And^{c} et^{bav} Are Prim ... ς (= Gb Sz) *και ουδεισ* cum 1. 92^{mg} al pauc^{vi} And^{a} et^{p} | *αυτην* et. Or etc ... ℵ 49. And^{bav} om, nec magis exprim vg etc | *μικραν*: 38. 79. And^{a} *ου μικρ.* | *εχεισ*: 1. 91. And^{a} *εχει*

9. *διδω* cum AC ... ς *διδωμι* cum BP al omn^{vi} And^{omn} Are ... ℵ *δεδωκα* ... *dabo* vg cop aeth Prim Haym al | *ιδου ποιησω*: 1. 12. 49. And$^{a\ p\ bav}$ *και ποιησω* ... arm *ποιησω* | *ηξουσιν* (Gb″) cum ℵACP 2. 6. 14. 28. 31. 33. 35. 36. 79. 94. ... ς *ηξωσι* cum B al longe plu And^{omn} Are, item 1. *ηξω* | *προσκυνησουσιν* (Gb′) cum ℵACP 1. 2. 13. 25. 31. 79. 94. ... ς *προσκυνησωσι* cum B al pler And^{omn} Are | *γνωσιν* cum ABCP al pler And^{omn} Are, item *scient* vg cop (*et scient omnes*) syr arm aeth Haym al. Item 15. 36. *γνωσονται*, 49. *γνωσωνται* ... ℵ 14. Prim *γνωση* (Prim^{bis} *scies*, postea *et tu cognosces et ipsi qualem tibi dilectionem exhibeam*) | *εγω* cum ℵACP al sat mu vg (et. am fu al pler) cop syr arm aeth And^{omn} Haym al ... Gb^{00} cum B al^{35} vg$^{cdd\ lachm}$ Are Prim

τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν 22, 7 2, 25
σου. 12 ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Ez 36, 5
θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἰερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ 21, 2 2, 17 Ga 4, 26
τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. 13 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 2, 7 etc

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε
λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως 10, 11 Col 1, 15

---

10. οτι: A και, 38. και οτι (et. arm^{gb}) | τηρησω: ℵ om

11. ερχομαι absque ιδου cum ℵABCP 1. al^{50} fere am tol omn^{lachm} cop syr ar^{c} And^{omn} Are Prim Haym al ... ς (· Gb Sz) praem ιδου cum 28. 36. 79. al vg^{clo} fu demid harl lipss arm aeth Bed | ινα μηδεις λαβη: 7. 16. 45. ινα μη λαβη τις ταχυ

12. ποιησω αυτον et, ℵ^{c} ... ℵ* ποι. αυτω | εν (ℵ* om) τω ναω et. Or^{4,208} etc ... ς^{e} 1624. 1633. 1641. (item edd aliae nonnullae) ε. τ. λαω per errorem | τ. θε. μου: 11. 29. 36. om μου | ετι: ℵ om | επ αυτον: C 28. om ... 36. 79. 92^{txt} And^{a} επ αυτω | B ab ονομα pri ad sec transiliens om του θεου μου ℵ. το ονομα, item 1. 12. syr transiliendo a του θεου μου pri ad sec om και το ονομα τ. πολεως τ. θε. μου. Similiter al pauc. | το ονομα: 38. add μου και το ονομα | η καταβαινουσα (P -βιεννουσα) cum ℵ*ACP 1. 12. 15. 25. 28. 37. 40. 45. ... ς^{e} (non ς Gb Sz) η καταβαινει cum B al pler And^{omn} Are, item *quae descendit* vg etc ... ℵ^{c} της καταβαινουσης | εκ cum ℵABCP 1. al sat mu And^{a} P bav, item *de caelo a deo meo* vg Prim al ... 2. 6. 7. 16. 29. 31. 35. 87. 93. 94. 95. 98. al^{15} And^{c} Are απο. Praeterea in ℵ ex o: priore in ουρανου ℵ^{c} fecerat θεου (ΟΥ) sed ipse^{c} restituit ου antequam mutasset reliqua. | μου ultim cum ℵACP al sat mu vg^{cle} aim (al pler) cop syr aeth And^{omn} Are Prim al ... B al^{20} fu arm (sed arm^{gb} *eius*) om

13. ους: fu demid lips$^{5.6.}$ allachm *aures* et cop add *audiendi*

14. της εν λαοδικια (-κια cum ℵAC 7. 94. etc; Gb Sz Ln Ti -κεια cum ℵP etc) εκκλησιας cum ℵABCP al^{50} fere (sed 95. om εκκλησ.) And^{omn} Are, item *Laodiciae ecclesiae* vg m^{31} Haym, fu Prim *ecclesiae Laodiciae* (-ceae Prim), nec aliter cop arm syr aeth ... ς (= Gb Sz) της εκκλησιας λαοδικειων cum 1. al? | ο αμην: vg *amen*, m^{31} *ille amen*, Prim *qui est amen* | ο μαρτυς: ℵ* (non item^{c}) aeth praem και | και αληθινος cum ABP al pler vg m^{31} cop arm aeth And^{c} P bav Are Prim al. Item ℵC 2. και ο αληθινος ... 7. 14. 28. 45. 79. syr And^{a} ο αληθιν. | η αρχη (28. 79. And^{a} απαρχη): ℵ aeth praem και | κτισεως et. ℵ^{c} ... ℵ* εκκλησιας, 94. ar^{pol} πιστεως

2, 2 etc τοῦ θεοῦ· 15 οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. 16 οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. 17 ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, 18 συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ
He 12, 6 Prov 3, 12 κολλύριον ἔγχρισαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. 19 ἐγὼ ὅσους

---

15. *ουτε ψυχρος ει* (ℵ* om) *ουτε ζεστος* (46. *ζεστ. ει ουτε ψυχρ.*) ... m^{88} syr om *ουτε ψυ. ει* (*es* m^{88} post *calidus* pon) | *οφελον* (BP 98. *ωφελ.*) *ψυ. ης η ζεστος*: A 1. 47. om (a *ζεστος* ad *ζεστος* transilientes) | *ἦς* (B 16. 32. *εἶς*) cum ℵBCP al fere^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *ειης* cum ?

16. *ουτως οτι* (vg Amb$^{ps\ 118}$ Prim al *sed quia*): ℵ *οτι ουτως* ... arm om; 36. om *ουτως* | *χλιαρος* et. ℵ^{c} ... ℵ* *χλιερος* | *και* (cop om) *ουτε* cum ℵABCP etc ... 2. 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 48. 49. 50. 87. al^{20} fere syr *ου* | *ζεστος ουτε ψυχρος* cum ℵBC 1. al^{40} fere cop syr arm And^{omn} Are Salvian$^{gall\ 10,21}$ ... ς (= Gb Sz) *ψυχρ. ουτε ζεστος* cum AP al vix mu vg ... 10. m^{88} harl* aeth^{utr} Amb$^{ps\ 118}$ Ambrst$^{rom\ 12,10}$ Salvian$^{gall\ 10,26}$ Prim Haym om *και ουτε ζε. ουτε ψυχρ.* Praeterea ℵ* post *ψυχρ.* add *ει*, item ℵ^{c} post *ζεστ.* | *μελλω σε εμεσαι* (B* *εμμεισαι*, ℵ^{c} *εμιν*, 38. And^{c} add *και ελεγχω σε*) *εκ τ. στομ. μου* et. Victorin Amb^{ps} Ambrst Prim Salvian^{bis} ... ℵ* *παυσε του στομ. σου*

17. *οτι πλουσ. ειμι* cum AC 1. 6. 28. 31. 35. 38. 48. 79. 87. 95. al mu^{vi} vg syr And^{a} et^{c} Are Haym al ... NBP al^{35} fere m^{88} vg^{six} arm aeth AndP et^{bav} Cyp^{241} Amb$^{ps\ 118,1199}$ om *οτι*, hinc Gb^{o} | *ουδεν* (Gb′) cum AC 12. et And^{bav} ... ς *ουδενος* cum NBP al pler And$^{a\ P\ c}$ Are | *οτι συ ει ο ταλαιπ.* et. ℵ^{c} ... ℵ* *οτι ταλ. ει* | *ελεεινος* cum NBP al pler And omn Are ... Ti *ελεινος* cum AC 7. (*ελεῖνος*) :: cf Steph. Thes., ubi praeter al affertur Eust. II. p. 1276, 63. *ὅτι δὲ τὸ ἐλεεινὸν καὶ ἐλεινὸν τρισυλλάβως ἐλέγετο, παραδεδώκασιν οἱ τεχνικοί.* Scripsimus autem sine articulo cum KCP 1. 14. 28. 36 (om et. ante *ταλ.*) 47. 79. 90. 92. 95. al And^{a} et^{bav} (AndP om *και ελεειν.*) ... Gb Sz Ln Ti *ο ελε.* cum AB al^{30} fere And^{c} Are | *και γυμνος* h. l. et. Cyp^{241} Prim al ... 7. 8. 16. m^{88} arm aeth Amb$^{ps\ 118}$ Haym ante *και τυφλος* pon

18. *συμβουλευω* (28. *-σω*) *σοι*: 38. cop add *ουν*, item demid lips^{5}· *igitur suadeo tibi* | *αγορασαι*: 38. *-ρασον* | *παρ εμου χρυσιον* cum KAC 1. 28. 36. 49. 79. al mu^{vi} vg m^{88} arm syr aeth And^{a} etP Cyp^{241} Victorin al ... Ti *χρυσ. παρ εμ.* cum BP 6. 7. 8. 14. 29. 38. al^{30} fere cop Are ... 31. 34. 35. 87. 97. And^{c} et^{bav} om *παρ εμου* | *εκ πυρος* (B *πυρασ*): cf vg *aurum ignitum probatum*, Amb$^{ps\ 118}$ *aurum igne probatum* | *περιβαλη* (7. *-λει*): B 14. 28. 79* 80. 87. 92. And^{a} Are *περιβαλλη* | *φανερωθη*: 14. *φανη*. Praeterea Cyp^{241} Prim add *in te* | *αι-*

ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. 20 ἰδοὺ
ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου Cant 5, 2
καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω
μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. 21 ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι Mt 19, 28
μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ
τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. 22 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω 2, 7 etc
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

IV.

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ,
καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, 1, 10

σχινη: P 7. 36. ασχημοσυνη | κολλυριον (B 38. κολυ-) cum NBC 2. 6. 7. 8. 14. 31. 35. 38. 82. 87. 92^{ixt} al^{20} fere And^{c} et^{p} Are. Item *collyrio* vg Cyp^{241} Prim Haym ... ς Ln κολλουριον cum AP 36. 49. 91. 92 ^{mg} 95. 98. al mu^{vl} And^{bav}, item m^{88} *collurio* ... 1. And^{a} κουλλουριον, 28. 29. 79. κουλουριον, cop καλοουριον | εγχρισαι (ν εγχρ-) cum NAC 7. 16. 18. 28. 36. 45. And^{a} (:: non pro inf. aor. 1. act. sed pro imp. aor. 1. med. habendum puto, quemadmodum Latini interpretes ut vg m *inunge* praebent, nec aliter rell), Ln Ti ἐγχρῖσαι (7. 28. ἔγχρισαι) ... B al plus^{35} And^{c} Are ινα εγχριση (B -ισει) ... ς |(= Gb Sz qui ἐγχρίσαι receperunt) εγχρισον cum P 1. 49. 79. 91. 92^{mg} 96. al And ^{p} et^{bav}. Praeterea 10. 37. 91. 96. add επι | ινα βλεπησ (7. -πεισ): 36. om

19. εαν: ν 36. αν | ζηλευε (Gb″) cum ABC al plus^{30} And^{c} Are ... ς ζηλωσον cum NP 1. al sat mu And^{a} ^{p} ^{bav} ... 6. 11. 31. ζηλου, 91. ζητησον, Prim *crede* | ουν: 7. 12. 16. 28. om

20. ακουση της φων. μου και cum NABCP al omn^{vl} vg rell Mac$^{gall\,7,117}$ And^{omn} Are Amb$^{Ps\,43,899}$ et^{118,1217} Prim al ... Or^{3,422} (ἐάν τις ἀνοίγῃ μοι, ἐλεύσομαι etc) et^{4,406} (ἐάν τις ἀνοίξῃ μοι τ. θύρ.) et$^{int\,3,110}$ (*si quis aperuerit mihi ostium*) et^{406} (*si quis mihi aperuerit*) Hil^{311} om. Similiter Or^{4,242} διὰ τοῦτο ἑστηκέναι φησὶν ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούειν, ἵν' ἐάν τις ἀνοίξῃ τὴν θύραν εἰσέλθῃ πρὸς αὐτόν etc, et^{3,418} ἕστηκε γὰρ ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούει, καὶ ἐάν τις ἀνοίγῃ αὐτῷ, εἰσέρχεται etc. Item Epiph^{788} ἐγὼ κρούω, καὶ ἐάν τίς μοι ἀνοίξῃ, ἐλευσόμεθα πρὸς αὐτὸν ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου etc. | ανοιξη: ν ανοιξω | και ελευσομ. cum NB al^{35} fere And^{c} ... ς (= Gb + Sz) Ln om και cum AP 1. 7. 28. 36. 38. 79. al vg m^{32} cop arm syr aeth Or^{3,422} et^{int} (vide ante) Macar$^{gall\,7,117}$ And^{a} ^{p} ^{bav} Are Hil^{311} Prim al

22. ους: fu demid lipss$^{4.\,5.\,6.}$ all^{achm} Prim *aures*, lips $^{4.*}$ cop add *audiendi*

IV. 1. ιδον (-ων B) cum NAB 7. 14. 92. And^{bav} ... ς Ln ειδον cum P al pler And^{a} ^{p} ^{c} Are | ηνεωγμενη cum NAP 1. 31. al And^{p} et^{bav} ... Gb Sz et (falsus de A) Ln ανεωγμενη cum B al plus^{30} And^{a} et^{c} Are | η

1, 1. 22, 6 λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.
Ez 1, 26 ss 2 εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐ-
21, 11 10, 1 ρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, 3 καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος
ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου
ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. 4 καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνους

(38. 91. 97. om) φωνη: ℵ Prim praem ιδου | λαλουσησ: 33. 40. 93. λεγουσησ ... ℵ Prim λαλουσαν (*loquentem*), 98. -σα | λεγων cum ℵ*AB al plus[30] And[c] ... ς (= Gb Sz) λεγουσα cum ℵ[c]P 1. 38. 49. 79. 91. 92[ms] al And[a] p bav Are ... 7. 16. και λεγουσησ, 36. και λεγουσα μοι ... 15. om, nec expri Prim | αναβα cum ℵBP al omn[vl] And[omn] Are ... Ln αναβηθι cum A | ἃ cum ℵBP al omn[vl] vg rell And[omn] Are Prim al ... Ln οσα cum A. Praeterea Ln interpg: δεῖ γενέσθαι. μετὰ ταῦτα εὐθέως ἦγεν. Quam distinctionem praeivit Hier[dan?].

2, ευθεωσ cum ℵAB al[25] am fu harl tol (om et. ευθε.) lips[5. 6.] omn[lachm] syr (Hier[dan?] *Post haec statim fui in spiritu*) Prim al ... ς (Gb[00]) praem και cum P 1. 7. al sat mu vg[cle] demid cop (sed om ευθε.) arm aeth And[omn] Are ... ℵ[c] ευθε. δε | ante επι in ℵ erasum est o | επι τον θρονον (Gb″) cum ℵAB al plus[30] And[c] Are ... ς επι του θρονου cum P 1. 28. 36. 79. 91. 96. al And[a] p bav

3. και ο καθημενοσ cum ℵABP 7. 13. 19. 26. 36. 41. 42. 92. al vg syr Hier[dan?] Prim anonym[aug 2115] al ... 1. 6. 8. 14. 31. 38. al plus[25] cop arm aeth[utr] And[omn] Are Victorin om, hinc Gb[00]. Praeterea ς (= Gb Sz) add ην cum? (vg *similis erat* etc) invitis ℵABP eisque omnibus qui citantur And[omn] Are | ιασπιδι: B 13. 26. 41. 42. 44. add σμαραγδω και | σαρδιω cum ℵAB al[15] fere (82. al σαρδεινω) And[a c] P Are ... ς (= Gb Sz) σαρδινω c. P 1. 36. al And[bav] | ιρισ c. ℵ[c](ιρεισ i. e. ιεριεσ raso ε)B(ἶρεισ)P al fere omn vg (*iris*) cop syr Prim (*arcus*) And[omn] Are. Cf et. Tert[coron 15] *et alius iridis ambitu ornatur caelesti prato* ... ℵ*A 28. 79. arm aeth (*sacerdotes*) ιερεισ, item postea 28. arm ομοιοι | κυκλοθεν: 7. 16. 32. 50. 51. 79. 90. 94* And[a] et[bav] κυκλωθεν, 36. 38. 47. κυκλω | ομοιοσ sec cum AP 1. 6. 7. 11. 12. 30. 36. 79. al[vl] And[a*] et[bav]. Item *similis* vg cop syr Prim anonym[aug] al ... ℵ[c]B 2. 8. 9. 13. 14. 29. 38. 47* 48. 50. 51. 90. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus[10] Are ομοιωσ, idque Gb′ ... ς[e] (= ς Gb Sz, sed Gb′) ομοια cum 31. 47** 49. 91. 96. al? And[a**] et[p] ... ℵ* om ομοι. ορασ. σμαραγδ. [4]και κυκλ. τ. θρονου propter ὁμοιοτέλευτον | ορασει σμαραγδινω cum ℵ[c]AP al sat mu And[a] p [c] (sed σμαραγδω, ut et. 87.) et[bav] Are ... B al[25] fere ορασισ σμαραγδινων, 14. ορασεισ σμαραγδων, 38. 47. ωσ ορασισ σμαραγδου

4. και ab initio cum ℵ[c]AP 1. al sat mu vg cop arm aeth And[omn] Are Prim al ... B 2. 8. 9. 14. 29. 33. 36. 50. 51. 90. 92. 93. 94. 95. 97. syr om | κυκλοθεν: 7. 16. 32. 51. 90. al[vl] κυκλωθεν, 28. 36. 79. And[a] et[p] κυκλω | θρονουσ pri loc cum NA 34. 35. And[c]. Confirmat anonym[aug] *in circuitu throni vidi sedes viginti quatuor et supra sedes* etc; vg Prim h. l. θρονουσ vertunt *sedilia* ... ς Ti θρονοι cum BP al pler

εἴκοσι τέσσαρας, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. 5 καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ· 6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα

11, 16 3, 4 s 8, 5 11, 19 5, 6 15, 2 Ex 1, 22 Mx 24, 10

And^{a} p bav Arc | εικοσι sine και cum ΝΑΡ al^{25} fere And^{a} otP Arc; item qui κδ' B 1. 93. 95. 98. al And^{c} ot^{bav} cop ... ς (= Gb Sz) add και cum 7. al mu^{vl} arm syr | τεσσαρασ: ΝΑ τεσσαρεσ, item P al pler; de B al vide ante ... Lu$^{ed\ mai}$ τεσσερασ sine teste h. l. | Ν om επι τους θρον. εικ. τεσσ. sed non simul και ante επι, item 32. omisso simul και | επι τ. θρονους sine additam cum ABP al plus^{40} vg cop syr (item aeth) And^{omn} Arc Prim al ... ς (= Gb Sz) add ειδον cum 49. 91. 95. 96. al^{vl}. Praeterea ς (= Gb Sz) Ti add τους cum B 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 49. 91. 94. 95. al mu And^{c} Arc: omisimus cum AP 1. 38. al plus^{10} And^{a} p bav | εικοσι sine και, quod ς (Gb Sz) add: similiter atque ante. Pro τεσσαρασ (ut P al pler etc) A τεσσερασ, atque sic edd Ln Ti :: cf ad 7, 1 ubi semel τεσσαρασ in omnib. testib. Posuimus autem εικ. τεσσ. hoc loco cum BP al pler vg rell And omn Arc Prim ... Ln ante θρονους cum A 17. 18. 19. | περιβεβλ. εν cum ΝΒ al pler And^{c} p bav Arc ... Ln om εν cum AP 28. 79. And^{a} | ιματιοισ: Ν om | επι τασ sine εσχον cum ΝΑΒΡ al plus^{45} vg arm syr aeth (cop *et habentes coronas* etc) And^{omn} Arc Prim al ... ς (= Gb Sz) praem εσχον cum? | χρυσους cum ABP al omn^{vl} And^{omn} Arc ... Ν χρυσεους :: cf ad 2, 1.

5. εκπορευονται et. am fu lips^{60} harl omn^{lachm} Prim Haym ... 7. vgcle demid tol lips$^{61.\ 5.}$ anonym^{aug} εξεπορευοντο | φωναι και βρονται cum ΝΑΒΡ al plus^{40} vg cop arm aeth (syr *vox tonitrum*) And^{omn} Arc Prim al ... ς (Gb Sz) βροντ. κ. φων. cum 1. 29. 38. 95. | ενωπιον τ. θρονου sine additam cum ΝΑΡ 1. 36. 38. al vix mu vg cop arm aeth And^{P} et^{bav} Prim al ... Gb + Sz add αυτου cum B al^{40} syr And^{a} et^{c} Arc (in B est ενωπιον ου αυτου, τ supra lineam et θρονου in mg supplet is) | α εισιν τα - ^{6}και ενωπ. τ. θρονου: Ν* om, transiliens a θρονου ad θρονου | α εισιν cum N^{cP} 1. 36. 94. And^{bav}; item A α εστιν (ita Ln edidit). Item vgcle harl al^{lachm} Prim *lampades* (Prim *phialae*) - *qui sunt* ... ς Ti αι εισι cum B al pler And^{a} p ^{c} Arc, item *lampades* - *quae sunt* am fu demid tol lipss Haym ... 14. 92^{txt} και (pro α εισι) | τα επτα cum N^{c}AP 1. 14. 28. 36. 38. 79. 91. 92^{txt} et^{mg} al And^{a} p bav ... B al^{35} fere And^{c} Arc om τα, hinc Gb^{c}

6. θρονου pri: 7. 40. 46. add αυτου, item cop *dei* | ως cum ΝΑΒΡ al^{50} fere vg cop syr arc And^{c} et^{bav} Arc Hier$^{dan\ 7}$ Aug$^{civ\ dei\ 20,16}$ Victorin Cassiod Haym ... ς (Gb Sz) om cum 1. 94. al arm aeth Prim anonym^{aug} | υαλινη: 9. 10. 35. 38. 43. 47. 49. 97. υελινη | εν μεσω ut ΝΒΡ al omn^{vl} ... Ti εμμεσω cum A | και κυκλω (8. κυκλωθεν) τ.

Es 1, 10 ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. 7 καὶ τὸ ζῶον
τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ
τὸ τρίτον ζῶον ἔχων τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον
ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. 8 καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν
αὐτῶν ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἓξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν
Es 6, 3 ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες·

θρονου: 28. 29. 30. 98. harl* cop arm^{zoh} om | τεσσερα h. l. et v. 8. cum A et ℵA ... ς τεσσαρα cum ℵBP etc et BP etc | οφθαλμων: 16. 28. 36. οφθαλμουσ | εμπροσθεν cum ℵBP ... ς Ln Ti εμπροσθ. cum B al certe pler etc

7. εχων cum AB 7. 28. 36. ... ς Ln εχον cum ℵP al pler etc (et. Ir^{gr} ex Anast) ... cop *similis faciei filii hominis*, item arm^{zoh} aeth | το προσωπον cum ℵAP 1. 28. 36. 38. 49. 79. 92^{txt} al sat mu And^{a} et^{bav} ... B al^{30} fere arm Ir^{gr} ^{190} (ex Anast$^{quaest\ 144}$) And^{c} etP Are om το | ως ανθρωπου cum A 11. 13. 36. vg (*quasi hominis*) Ir^{int} ^{190} Prim (hi^{3} *quasi humanam*), item (atque ita Gb Sz) ανθρωπου sine ως B al^{30} fere (sunt iidem fere qui το om) arm Ir^{gr} ex Anast And^{c} etP Are ... ℵ ως ομοιον ανθρωπου, item Victorin *faciem similem homini*, cop vide ante, 35. ομοιον ανθρωπου ... ς (= Gb Sz) ως ανθρωποσ cum P 1. 7. 28. 38. 49. 79. 91. 92^{txt} 96. al? And^{a} et^{bav} | το τεταρτ. ζωον cum ℵAP al sat mu vg cop syr And^{a} p ^{bav} Prim al ... B al^{25} fere And^{c} Are om ζωον. Item aeth om ζωον quater, item Ir^{int} Victorin ter. | πετομενω cum ℵABP al plus^{20} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) πετωμενω cum 1. 7. 28. 31. 36. 91. 95. al Ir ex Anast

8. τα τεσσ. cum ℵAP al^{30} fere And^{c} ... ς (= Gb Sz) om τα cum B 1. 8. 32. 38. 47. 48. 50. 94. 97. 98. al And^{a} p ^{bav} Are | εν καθ εν αυτων cum AP 7. 12. 28. 30. 32. 35. 36. 37. 39. 49. 79. 87. 91. 96. al plus^{5} And^{c} p ^{bav} (And^{a} εν καθ αυτων) arm; item (Gb') omisso αυτων B al plus^{25} Are ... ℵ 38. εν εκαστον αυτων ... vg cop anonym^{aug} Haym *singula eorum* (Prim al om *eorum*), item syr *unumquodque ex illis* ... ς (= Gb Sz) εν καθ εαυτο cum 1. 92^{mg}. Praeterea 34. 35. And^{c} add εστωσ | εχων cum A 1. 2. 7. 13. 16. 30. 32. 36. 39. 87. 92^{txt} 93. 98. ... Gb Sz Ln εχον cum B al plus^{25} And^{omn} ... P 38. 50. cop εχοντα ... ς (= Gb Sz) ειχον cum ℵ 92^{mg} (ex ed. Erasm) al? (28. εχει, 9. εσχον) Are. Item *habebant* vg arm Prim al ... 31. 91. aeth om | ανα πτερυγασ ... B αν. πτερυγων | κυκλοθεν (7. 28. 36. 79. And^{a**} p ^{bav} -κλωθεν) και (14. 92^{txt} εξωθεν και, B al^{4} και εξωθεν και) εσωθεν (91. εξωθεν, 28. 33. 35. 38. 98. aeth om και εσωθεν): vg Haym *in circuitu et intus*, Victorin *et per circuitum et intus*, anonym^{aug} *in priora et retro*, Prim *ante se et retro*, „vel sicut alia translatio dicit *intus et foris*" | γεμουσιν cum ℵABP al^{50} (79. γεμ. οφθαλμουσ) vg (*plena sunt oculis*) And^{c} p ^{bav} Prim al ... ς (= Gb Sz) γεμοντα cum 1. 38. al? Are (And^{a} εχοντα οφθαλμουσ) | ουκ εχουσιν et. ℵ^{c} fu tol lips$^{4.\ 5.}$ harl allachm: ℵ* ουχ εξουσαν (sic), item vg^{cle} am demid lips$^{1.\ 5.}$ Victorin anonym^{aug} Prim *non habebant* | λεγοντεσ cum ℵABP 1. al plus^{10} (Prim

ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν 1, 8
καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν
καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς 21, 6
αἰῶνας τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι 15, 7
ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· 11 ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ 5, 11
ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, 10, 6

---

quae non habebant – dicentes; contra vg Victorin al *dicentia*) Andomn Are ... ς (= Gb Sz) *λεγοντα* c. 8. 29. 49** 93. 96. al? | *αγιος* ter cum ℵᶜAP 1. 7. 8. 14. 28. 29. 31. 92. 94. 95. al[30] fere vg cop syr arm[usc] aeth Ephr[348] (l. e.[2,194]) et[2,252] And[a] p bav Are Victorin Prim al; item Tert[orat 3] „cui illa angelorum circumstantia non cessat dicere: *Sanctus sanctus sanctus*" ... ℵ* 29. octies; B al[25] fere And[c] novies (cf Dam[1,496] de hymno Trisagio[28] *ἐπειδὴ δὲ τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐν ταῖς σιγηθείσιν εὐχαῖς τρίτον φαμέν* etc); 38. 40. sexies, 12. 51. bis | *κυριος ο* (ℵ* om, supplᶜ) *θεος*: 7. 17* 28. 36. 39. 79. Ephr[248] And[a] *κυριος σαβαωθ* | *ο παντοκρατωρ*: ℵ 36. Ephr[2,252] (non[348]) om ο | *ο ην και ο ων*: 17. 31. 36. 38. 49** 94. lips[4] cop Ephr[348] et[2,252] AndP et[c] Ansb *ο ων και ο ην* | *και ο ερχ.*: aeth om

9. *δωσουσιν* cum AP 1. 28. 36. 38. 79. al sat mu And[a] etP ... B 7. 12. 14. 16. 32. 39. 92. And[bav] *δωσουσιν* ... 2. 6. 9. 29. 31. 35. 49. 87. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al[15] And[c] Are *δωσι*, 13. 27. 40. *δωσει* ... vg *cum darent*, postea *procidebant* (sed fu tol *procident*), Prim *cum dederant*, postea *cadebant* | *δοξαν* et. ℵᶜ ... ℵ* om | *ευχαριστιαν* (28. 32. 95. al And[bav] *-ειαν*): A *ευχαριστειασ* | *επι τω θρονω* cum ℵA ... ς Ti *επ. του θρονου* cum BP al omn[vi] And[omn] Are | *των αιωνων* sine additam cum ABP al pler vg cop syr aeth arm[edd] And[omn] Are Prim al ... ℵ 32. 95* arm[edd] add *αμην*

10. *πεσουνται*: ℵ praem *και* (:: ut 3, 20. *και ελευσομαι*) | *εικοσι* sine *και* cum NAP al plus[20] etc ... ς (~ Gb Sz) add *και* cum 38. al vix mu ... B 1. 7. 28. 92. 95. 96. 98. al mu totum hunc numerum per *κδ'* reddunt, et h. l. et alibi. Cf ad 4, 4. | *ενωπ. του καθημ. επι τ. θρονου*: Prim *in conspectu throni* omissis *τ. καθημ. επι* | *προσκυνησουσιν* (et. ςᵉ Gb Sz) cum NABP 1. al fere omn And[omn] Are ... ς (ex Erasmo, qui male legerat 1., nisi potius accommodavit ad *βαλλουσιν* quod ibi sequitur) *προσκυνουσι* cum 92[mg]. Vg cop Prim al *adorabant*, vide ad v. 9; postea vg[cle] demid lipss al[lachm] cop arm *mittebant*, sed am fu tol harl* al *mittent*, Prim *mittentes* | *των αιωνων*: ℵ 32. add *αμην* | *βαλουσιν* (et. ςᵉ Gb Sz) cum ℵᶜAP al plu (de vg etc vide ante) AndP et[c] Are ... ς *βαλλουσι* cum ℵ*B 1. 12. 28. 30. 32. 36. 49* 79. 87. 92[mg] al And[a] et[bav]

11. *ο κυριος*: ℵ praem *κυριε* | *ο κυριος και ο θεος ημων* cum NAB al[40] fere am (*domine et de. nost.*) syr And[c] et(omisso *και*)P Are. Item P 7.

ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

V.

Καὶ 2, 1 1 *Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά.* 2 *καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ;*

---

14. 16. 28. 36. 38. 39. 47. 79. And^{a} et^{bav} *κυριε ο θεος ημων*, item vg^{clo} fu demid tol omu^{lachm} al cop arm aeth Prim al *domine deus noster*. Sed ex his B al^{40} fere syr arm And^{c} et^{P} Are add *ο αγιος* (87. *ο ουρανιος*): non item ℵ^{AP} 7. al fere^{10} vg cop aeth And^{a} et^{bav} Prim al ... ς nil nisi *κυριε* cum 1. al? | *την τιμην*: ℵ And^{bav} om *την* | *την δυναμιν*: A om *την*, atque sic Ln edidit | *οτι*: 14. pracm *και* | *τα παντα* cum ℵ^{AP} 1. 28. 36. 38. 49. 79. al mu cop arm And^{a} et^{bav} ... B al^{30} And^{c} et^{P} Are om *τα* | A *δια θεληματι σου* | *ησαν* cum ℵA al^{40} fere vg cop syr aeth Are Prim „sicut alia editione translatum invenimus“ anonym^{aug} Haym ... B 14. 38. 51. *ουκ ησαν* ... ς (= Gb Sz) *εισι* cum P 1. 7. 35. 49. 79. 87. 91. al And$^{a\,c}$ bav (et And^{P} *εκτισθησαν και εισι*, arm *et stant firma*) ... 36. Vig^{028} (ed. Col. Agr. 1618. *et propter voluntatem tuam facta sunt*) Prim (*et ex tua potestate haec sunt constituta*) om *ησαν και*. Similiter A om *και εκτισθησαν*.

V. 1. *ειδον* cum ℵP al pler etc ... Ti *ειδον* cum AB 7. 14. 36. 92. And^{bav}. Item v. seq. | *βιβλ. γεγραμμ.*: omissum ab ℵ* suppl ℵ^{c} | *εσωθεν* cum ABP al omn^{vi} (vg Cyp^{289} Victorin anonym^{aug} Prim al *intus*, Hil^{5} *de intus*) Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) et$^{3,4\,8}$ Hipp$^{dan\,20}$ (Lag^{159}) etc ... ℵ Or^{4,97} *εμπροσθεν*. Cf et. Or^{4,98} *μιαν κεφαλιδα εν η γεγραπται τα ἔμπροσθεν και τα ὄπισθεν*. | *οπισθεν* cum ℵA 1. 14. al syr Or^{2,525} (et ap Epiph) et^{4,97} Cyp (*retro*) Cassiod (*retro*) ... Gb* Sz *εξωθεν* cum P al^{40} cop arm aeth Or in Philocal^{3} Hipp$^{dan\,20}$ And^{omu} (sed And^{bav} *εσωθ. κ. εξωθεν· και οπισθεν*) Are Oec (i. e. „*ἑρμηνεία Οἰκουμενίου*“ inserta And^{a} (vide ed^{116}), item *foris* (Hil *deforis*, fu *foras*) vg Hil^{5} Prim anonym^{aug} al | *κατεσφραγισμενον*: ℵ^{c} 13. 17. aeth Or^{4,97} *και κατεφρ.* ... 95. *κατεσφιγμενον*, Hipp$^{1.\,l.}$ *εσφραγισμενον*

2. *ειδον*: vide ad v. 1. | *ισχυρον* et. Or^{2,525} (et ap Epiph^{530}) Cyp^{289} Hil^{5} Prim al ... ℵ post *κηρυσσοντα* pon, Hipp$^{l.\,l.}$ om ... Or$^{philoc\,2}$ pracm *αλλον*, item 35. 87. And^{c} add *αλλον* ante *αγγελ.* | *εν φωνη* cum KA B al^{40} fere Or$^{philoc\,2}$ And^{c} et^{P} Are ... ς (= Gb Sz) om *εν* cum P 1. 28. 36. 38. 49. 79. 87. 91. 96. al vg arm Or^{2,525} (et. ap Epiph) And^{a} et bav Cyp^{289} Hil^{5} Prim al | *τις αξιος* sine *εστιν* cum ℵ^{AP} 38. al^{10} aeth Or^{2,525} (et. ap Epiph) et$^{philoc\,2}$ et$^{int\,3,405}$ Hipp$^{dan\,20}$ And^{bav} ... ς (sed Gb^{ww}) add *εστιν* ante *αξιος* cum 1. al? vg (*quis est dignus*) arm syr Hil^{5} Prim al. Item B al^{30} cop And$^{a\,c}$ P Are Cyp^{289} add *εστιν* post *αξιος*.

3 καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε ὑπο- 13
κάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. 4 καὶ ἔκλαιον
πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν
αὐτό. 5 καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνί- 4, 4
κησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυείδ, ἀνοῖξαι τὸ Gn 49, 9 s
βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ.

---

3. *εδυνατο* cum ℵ 6. 8. 29. 30. 31. 32. 35. 48. 49* 50. 87. 90. 91. 93. 94. 96. 97. 98. al^{vl} Or ap Epiph^{530} And$^{a\ c\ bav}$ Are ... ς Ln Ti *ηδυνατο* cum ANP 1. 7. 14. 49** 79. 92. 95. al mu^{vl} Or$^{2/525.\ 3/408}$ et$^{4/97}$ AndP | *εν τ. ουρανω* sine *ανω* cum ℵAP 1. 28. 36. 47. 49. 51. 87. 91. al mu vg cop arm aeth Or$^{2/525}$ (et ap Epiph et in Philoc) et$^{3/408}$ et$^{int\ 3/405}$ And$^{a\ p\ bav}$ Are Cyp^{289} Hil^{5} et^{44} Victorin Prim al ... Gb + Sz add *ανω* cum B 7. 8. 14. 29. 31. 35. 38. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{30} syr And^{c} :: cf Exod 20, 4 etc | *ουτε επι τ. γ.* cum ℵB 4. 6. 8. 14. 18. 19. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 35. 36. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{10} Or$^{2/525}$ (et ap Epiph et in Philoc) et$^{3/408}$ And^{c} et^{p} Are ... ς Ln Ti *ουδε επι τ. γ.* cum AP 1. 6. 7. 28. 49. 79. 91. al mu (in his et. 38.) And^{a} et^{bav} | *ουτε υποκ.* cum B 4. 8. 14. 18. 19. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 35. 36. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{10} (in his et. 38.) Or^{ut} ante And^{c} et^{p} Are ... ς Ln Ti *ουδε υποκατ.* cum AP 1. 6. 7. 28. 49. 79. 91. And^{a} et^{bav} ... ℵ 12. 49* 94. aeth om *ουτε υποκ. τ. γησ.* Eadem 1. And^{a} post *ου. βλεπ. αυτο* pon | *ουτε βλεπ.* (sic et. Ln) cum ℵB eisdem (triginta) quos ad *ουτε επι* notavimus (item 38. et 16.) Or^{ut} ante And^{c} et^{p} Areth. Accedit A, sed is totum versum 4. in eadem verba cum v. 3. exeuntem om ... ς Ti *ουδε βλεπ.* cum AP 1. 6. 7. 28. 49. 79. 91. And^{a} et^{bav} :: patet pro hac testium ratione aut ter *ουτε* aut *ουδε* ter edendum esse.

4. Versum hunc om A 98. | *και* sine *εγω* cum ℵP 1. 12. 28^{2} 36. cop syr arm aeth Or$^{2/525}$ (et ap Epiph^{530} et in Philoc^{2}) And^{bav} Hil^{5} ... ς Ln Ti *και εγω* cum n al pler vg And^{a} et^{c} Are (Or$^{int\ 3/405}$) Prim al, item AndP *καγω* | *εκλαιον* et. ℵ^{c} ... ℵ* *εκλαων* sic | *πολυ* (Gb′) cum ℵB (*πολυν*)P al^{50} And^{omn} Are, item *multum* vg Cyp^{289} Prim al ... ς *πολλα* cum? ... 1. arm^{edd} aeth *πολλοι*, cop *omnes* ... Or$^{2/525}$ (et ap Epiph et in Phil) et Or$^{int\ 3/405}$ Are Hil^{5} om | *ευρεθη* et. Or$^{2/525}$ Cyp^{289} etc ... ℵ* *ευρεθησεται* (non item^{c}) | *ανοιξαι* sine additam cum ℵBP al^{40} vg cop syr arm^{usc} aeth Or And^{c} Are Cyp Hil^{5} et^{44} Prim (*qui aperiret librum aut solveret signacula eius*) anonym^{aug} al ... ς (= Gb Sz) add *και αναγνωναι* cum 1. 36. 49. 91. al arm$^{edd\ aliq}$ And$^{a\ p\ bav}$ | *ουτε*: 28. Are *ουδε*. Libere Or^{int}: [4]*Sed ego flebam*, statim pergens [5]*et venit quidam ad me et dixit: Noli flere* etc.

5. *ο λεων ο* et. Or$^{2/525}$ (et ap Epiph et in Philoc) et$^{3/408}$ et$^{4/97}$ Eus$^{dem\ 388}$ Epiph^{1044} etc ... ℵ 14. 28^{2} om *ο* sec. Praeterea ς (= Gb Sz) add *ων* cum 1. al? AndP: omisimus cum ℵABP al plus^{50} Or Eus Epiph And $^{a\ c\ bav}$ Are, item vg (*leo de tribu*) etc | *δαυειδ* (49. Or ap Epiph praem του): cf ad Mt 1, 1. | *ανοιξαι* cum ℵAP 1. 7. 28. 36. 38. 49. 51. 79.

6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ
7, 17 ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον ἑστηκὼς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέ-
ρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
1, 4. 4, 5 Zach 4, 10 θεοῦ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. 7 καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν
4, 2 ss ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. 8 καὶ ὅτε ἔλαβεν
τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι

---

91. al vg cop aeth Or^{2,525} (et ap Epiph et in Philoc) et$^{int\ 2,405}$ And a p bav Cyp^{289} Hil^{5} al ... Gb″ Ti ο *ανοιγων* cum B al^{40} fere (90. ο *ανοιξας*) And^{c} Are. Item syr ar^{e} *ille aperiet* (ut 13. *ανοιξει*), Eus^{dem} (libere) *και αυτος ηνοιξε* | *τας επτα σφρ.* cum ABP 1. al^{50} fere am fu tol harl omn^{lachm} cop arm^{edd} syr aeth Or^{2,525} (et ap Epiph et in Philoc) And$^{a\ c}$ bav Are Hil^{5} Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *λυσαι* c. ℵ al? vg^{clo} demid lipss arm^{zoh} And^{p} Cyp^{289} Or^{int} Hier$^{dan\ 12}$ Haym

6. *και ειδον* (*ειδ-* ut NP etc, Ti *ιδ-* c. 36. 92. And^{bav}, B 7. *ιδων*) sine additam cum NBP 1. al^{45} lips$^{5.}$ cop syr arm aeth Hipp$^{dan\ 20}$ And^{omn} Are Ir$^{int\ 256}$ Cyp^{291} Prim Matern$^{prof\ relig\ 40}$ (ed. Burs) ... A om ... ς (= Gb Sz) add *και ιδου* cum A (vide ante) 35. 87. al? vg (et. am fu etc) | *εν μεσω* bis cum NBP al omn^{vl} etc ... Ti *εμμεσω* bis cum A | *εστηκως* cum ℵ 1. 7. 28. 32. 36. 87. ... ς Ln Ti *εστηκος* cum ABP al longe plu, item Or^{4,152} Hipp$^{dan\ 20}$ etc ... And^{bav} om | *ως* et. Ir$^{int\ 256}$ Or etc: 31. 50. 95. arm Hipp$^{dan\ 20}$ om | *εσφαγμενον*: 7. 31. 32. 38. And^{p} et bav* *εσφραγισμενον* (And^{p} et. in com, sed non convenit contextui) | *εχων* cum ℵAB 7. 28. 30. 32. 36. ... ς Ln *εχον* cum P al longe plu etc | *οι επτα* cum ℵA 1. 38. 51. 87. al And^{p} et^{bav}. (Nil de Latinis definiendum: *oculos septem qui sunt septem spiritus*) ... Gb′ *α εισι* cum B al^{45} fere (47. 97. *ατινα*) And^{a} et^{c} Are | *τα επτα* cum ℵB al pler vg^{clo} am** demid tol harl** all^{achm} lipss cop syr arm Hipp$^{dan\ 20}$ (om *τα*(And$^{a\ c\ p}$ Are Ir$^{int\ 256}$ Cyp^{291} Matern (ut ante) Prim Haym al ... Ln om *επτα* cum A 1. 12. And^{bav} am* fu harl* all^{achm} aeth anonym^{aug} | *πνευματα του θεου* huc ordine cum ℵABP al plus^{40} vg rell Hipp$^{dan\ 20}$ And^{omn} Are Ir^{int} etc ... ς (= Gb Sz) *του θεου πνευματ.* cum 1. al? | *απ. εισ πασ. τ. γην* sine *τα* articulo cum ℵAB al^{40} fere And^{c} et^{p} Are ... ς praem *τα* cum 1. 7. 79. al Hipp$^{dan\ 20}$ And^{a} et^{bav} | *απεσταλμενα* cum ℵ 38. 49. eisque sine articulo, item praemisso *τα* (atque sic ς) 1. 79. al? Hipp And^{a} et^{bav}. Similiter A *απεσταλμενοι*, ut Ln edidit ... Ti *αποστελλομενα* (sine articulo) cum B al plus^{25} And^{c} et^{p} Are, item Gb″ praemisso *τα* cum 7. 8. 9. 13. 16. Nil definiunt Latini: *spiritus dei missi* (Ir^{int} *dimissi*). P non liquet.

7. *ειληφεν* sine additam cum ℵAP al^{40} (et B, sed add *την*) am* harl* lips $^{4.\ 5.}$ arm aeth^{utr} And^{bav} etc* ... ς (Gb^{00}) add *το βιβλιον* cum 1^{**mg} 7. 36. al? am** lips$^{6.}$ tol cop syr Hipp$^{dan\ 20}$ Cyp^{291} Prim Matern (ut ante) al; item sed post *επι του θρονου* pon 38. vg^{clo} fu demid all^{achm} And^{c**} et^{a} et^{p} Are | *του* (ℵ* *της*) *καθημενου*: Cyp^{291} Prim praem *dei*

8. *τεσσερα* cum ℵA ... ς *τεσσαρα* cum BP al omn^{vl} etc | *εικοσι τεσσα-*

ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας
χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. 14, 2
9 καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον 4, 11
καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ
θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ
ἔθνους, 10 καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ 1, 6
ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 11 καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς

ρισ: B 1. 7. 8. 38. 92. 93. 95. 96. 97. 98. al κδ' | επεσαν c. ℵA 1. 7. 9. 26. 27. 42. 49. ... B al longe plu Hipp$^{dan\ 20}$ And^{omn} Are επεσον | εχοντεσ εκαστος: ℵ εκαστος εχοντεσ: Hipp om εκαστ. | κιθαραν c. ℵABP al^{40} cop syr arm aeth^{utr} ar^{c} And^{a**} et^{c} Are Hilp$^{s\ 140}$ (ed$^{veron\ 593}$) ... ς κιθαρασ cum 1. 7. 29. 36. 49. 51. 91. 96. al vg Hipp And^{a*} et^{P} et bav Are Cyp^{291} Prim Matern (ut ante) al | χρυσασ cum ABP al tantum non omn Hipp$^{dan\ 20}$ And^{omn} Are ... ℵ χρυσεασ | α εισιν cum ℵB 36. al? ... ς Ln Ti αι εισιν cum AP al pler And^{omn} Are | αι προσευχαι cum ℵ^{c}ABP 1. 28. 36. 38. 47. 49. 51. 79. 91. 96. al cop Hipp$^{dan\ 20}$ And^{a} p bav et^{c**} Are. Confirmat Or^{1,155} τα δε θυμιαμ. εισιν αι πρ. τῶν ἁγί. et^{3,310} καθα γαρ ἰω. ἐν ἀποκαλύψει φησί, θυμιάματά εἰσιν αι πρ. τῶν ἁγίων ... ℵ* 6. 14. 26. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 40. 87. 90. 92. 94. 95. 97. 98. al mu And^{c*} om αι. Confirmat Meth^{704} καθὼς καὶ ἰωάννης ἐμήνυσε, τὰ θυμιά. τὰ ἐν ταῖσ φιάλαισ τῶν εἰκ. τεσσ. πρεσβ. προσευχὰσ ἁγίων εἶναι φράσασ ... 2. 7. 8. 19. 27. 29. 41. 42. 48. 50. 82. 93. προσευχων

9. αδουσιν: A αδωσιν | τω θεω: pon post ημασ (vide post) 16. 31. 34. 35. 39. 87. vg arm Hipp And^{bav} et^{c} Aug$^{pecc\ mer\ 1}$ Prim al; aeth post εν τ. αιμ. σου ... 1. harl* cop Cyp^{291} Fulg$^{verit\ praed\ 3,18}$ Haym om. Praeterea ς Ln$^{ed\ min}$ add ημασ c. NBP (1.) al longe plu (cop) And^{a} et^{P} Are (Cyp al), item qui testes ante τω θεω pon (vide ante) ... omisimus (et. Ln$^{ed\ mai}$ et Gb^{o}) cum A 44. (qui τω θεω ημων habet) aeth :: maiore auctoritate utitur si quis addit quam qui omittit; at assumpto versu eo qui sequitur non videtur ferri posse.

10. αυτουσ cum ℵAB 1. al^{50} fere am (et al ap Wtst, quod ex Laur. Valla vdtr hausisse) cop syr arm aeth^{utr} And^{omn} ... ς (= Gb Sz) ημασ cum? vg^{cle} fu demid tol harl lipss omn^{lachm} Cyp^{291} Fulg (ut ante) Matern (ut ante) Prim al Are (ut certe editus est) | τω θεω ημων cum NBP al omn^{vl} vg rell (aeth^{utr} *fecisti ex eis in regnum dei sacerdotes et reges*) And^{omn} Are Cyp^{291} (*et fecisti nos regnum deo nostro sacerdotesque fecisti*) Matern (ubi ante) Fulg (ubi ante) Prim al ... Ti om cum A | βασιλειαν (Gb′) cum ℵA vg cop Cyp (vide ante) Prim Fulg al ... ς βασιλεισ cum B al omn^{vl} arm syr aeth And^{omn} Are | βασιλευσουσιν (et. Gb Sz) cum NP 1. 2. 4. 5. 6. 8. 30. 31. 32. 36. 47. 49. 50. 79. 82. 87. 91. 96. 97. 98. al^{10} fere am fu harl tol lips$^{s.}$ omn^{lachm} cop And p c bav Are^{com} Cyp^{291} Fulg (ubi ante) ... Gb′ Ln Ti βασιλευουσιν cum AB 7. 14. 28. 29. 35. 38. al^{20} fere syr And^{a} ... ς (= Gb Sz) βα-

9, 16 Dan 7, 10 φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χι-
4, 11 λιάδες χιλιάδων, 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιός ἐστιν τὸ ἀρ-
νίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν
καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. 13 καὶ πᾶν κτίσμα
3 ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
7, 10 τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ἤκουσα λέγοντας· τῷ

σιλευσομεν cum? vg^{cle} demid lips$^{4.6.}$ (arm *ut regnent*) Are (Prim *regnavimus*) Matern (ubi ante) Haym

11. ειδον cum ℵP al pler etc ... Ti ιδον c. AB (ιδων) 7. 14. 92. And^{bav} | ωσ φωνην cum ℵB** 6. 7. 8. 29. 31. 35. 36. 38. 51. 87. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al^{20} fere syr And$^{a\,c\,p}$ Are Fulg$^{fabian\ fragm\ 34}$ Cassiod ad h. l. (in ps 1. fluct lectio) ... ς Ln Ti om ωσ cum AB*P 1. 14. 49. 79. al vix mu vg cop arm aeth And^{bav} Prim al | κυκλω cum ℵABP al^{50} fere And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) κυκλοθεν cum 1. al? | και των πρεσβυτερων: 1. om (Erasm de suo i. e. consulta vg ed και πρεσβ.) | και ην ο αριθμ. αυτ. μυρ. μυριαδων cum ℵABP etc ... ς (non item ς^{e} Gb Sz) om per errorem praeeunte 1. (et Erasm); sed revera vg (et^{cle} et^{miss}) om μυριαδες μυριαδων και, et 38. And^{bav} om και χιλι. χιλιαδων. Cf Prim *et erat numerus eorum millia millium utique innumerabilium.*

12. λεγοντεσ: 38. 95. 97. λεγοντων, item vg Prim al *dicentium* | αξιοσ cum A ... ς Ln αξιον cum ℵB al omn^{vi} etc (P latet) | εσφαγμενον: 38. εσφραγισμενον | την (36. om) δυναμιν: arm om (una cum και sq) | πλουτον cum ℵAP 1. al sat mu And^{a} et^{P} ... B 7. 8. 14. 29. 31. al^{30} And^{c} et^{bav} Are praem τον

13. ο (ℵ το) sine εστιν cum ℵAB 6. 7. 8. 14. 29. 31. 38. 91. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al^{20} tol cop Are ... ς (Gb^{oo}) add εστιν cum P 1. 28. 35. 36. 47. 49. 79. 87. 96. al mu^{vi} And^{omn}, item *quae in caelo est* vg, sed Prim *quae est in caelis* | επι τησ (16. 28. 79. om) γησ cum ℵABP al plus^{35} vg cop syr And$^{c\,p\,bav}$ Are ... ς (= Gb Sz) εν τη γη cum 1. al vix mu arm aeth And^{a} Prim (*in terra*; contra vg *super terram*) | και υποκατω τησ γησ cum ABP al pler vg syr aeth And^{omn} Are Prim al ... ℵ 12. 14. 33. 47. 95. fu cop arm om | επι τησ θαλασσησ (38. επι την θαλασσαν, ℵ vg cop syr Prim al εν τη θαλασση) sine additam cum ℵ 28. 38. 47. 79. cop syr arm aeth And^{a} Prim Cassiod$^{ps\,1}$ ... Gb″ Ln add εστιν cum A 6. 7. 8. 14. 29. 31. 51. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{25} Are. Item ς Ti add α (34. 35. 87. And^{c} οσα) εστιν cum B 1. 30** 34. 35. 49. 87. 91. 96. al aliq (item 36. sed om και τα quae sequuntur) And$^{c\,p\,bav}$; item vg Fulg (ubi ante) Haym al *et quae sunt* (Fulg *est*) *in mari* (libere lipss$^{4.6.}$ *et mare*, pergentes *et quae in eo sunt*) | παντα (87. 98. παντασ) και (B add παντασ) ηκουσα λεγοντασ (35. 87. And^{c} λεγοντων) cum ℵB 30. 34. 35. 36. 87. 98. And^{c}. Similiter 13. 14. 28. 47. 92. And^{a} και παντασ (14. 92. παντα) ηκουσα λεγοντασ (14. λεγοντα, item 92?) ... ς παντα, ηκουσα λεγοντασ cum P 6. 32. 90. al vix mu. Item Ln παντα ηκουσα λεγοντα cum A 1. 12.

καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 14 καὶ τὰ 19, 4
τέσσερα ζῶα ἔλεγον· ἀμήν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

VI.

1 Καὶ ἴδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνὴ

al? And^{bav} (item omisso ηκουσα And^{p}) ... Gb″ Ti παντας ηκουσα λεγοντας cum 2. 7. 8. 16. 29. 37. 38. 48. 49. 50. 51. 79. 91. 93. 94. 96. 97. al^{20} fere (40. insuper παντα ante τα εν add) Are. Similiter vg anonym^{aug} Prim al *omnes audivi dicentes.* Nec magis και ante ηκουσα exprim cop arm (om παντ.) aeth. Syr vero *et audivi eum qui sedet super thronum dicentem* :: unde tot turbae? και ante ηκουσα parum aptum videbatur, hinc a testibus plurimis omissum. Praeterea alios offendit scriptura παντα – λεγοντας. Hinc vel λεγοντα scripserunt, vel παντας, vel (servato και sed transposito) και παντας ηκ. λεγοντας et και παντα ηκ. λεγοντα, vel (ut B) παντας ante ηκ. λεγοντας addiderunt. | επι τω θρονω cum AB 2. 6. 7. 8. 14. 29. 30. 31 32. 35. 40 (omisso τω) 51. 87. 92. 93. 98. al^{15} fere And^{c} ... ς επι του θρονου cum ℵP 1. 28. 36. 38. 47. 49. 79. 91. al mu And^{a} p bav Thdor$^{stud\,5,74}$ Are | και τω αρνιω: cop om, ℵ^{c}A syr om και | η ευλογια: P om η | και το κρατος et. ℵ^{c} ... ℵ* παντοκρατοροσ | των αιωνων sine additam cum ℵAP 7. 35. 87. 94. al vix mu vg cop syr arm And^{c} Prim anonym^{aug} al ... B 1. al^{40} fere aeth^{utr} And^{a} p bav Thdor$^{stud\,5,94}$ Are add αμην (Tert$^{uxor\,1,1}$ *cui sit honor gloria claritas dignitas potestas nunc et in saecula saeculorum, amen*)

14. τεσσερα cum A ... ς τεσσαρα cum ℵBP etc. Cf ad v. 8. | ελεγον cum ℵAP 1. 7. 28. 35. 36. 38. 49** 79. al mu^{vi} And^{a} p bav, 87. And^{c} ελεγεν, item *dicebant* vg syr arm aeth Prim al ... Gb′ Ti λεγοντα cum B al^{25} fere cop Are | αμην cum ℵAP 1. 6. 14. 28. 36. 38. 79. al And a p bav ... Ti praem το cum B al^{40} fere And^{c} Are | και οι sine additam cum ℵABP 1. al^{50} fere am fu tol al^{lachm} And^{omn} Are Cassiod$^{ps\,1}$ (sed ad h. l. agnoscit: *respondebant: fiat; quibus concessum praebentes viginti quattuor seniores in facies cadentes adorabant*) ... ς (-- Gb Sz) add εικοσιτεσσαρεσ cum? vg^{cle} demid harl lipss al^{lachm} arm^{zoh} Prim Haym | επεσαν cum ℵAP 1. 7. 8. 30. 35. 36. 49. 87. al And^{c} et^{p} ... B al plus^{40} And^{a} et^{bav} Are επεσον | προσεκυνησαν sine additam cum ℵABCP 1. al^{50} fere am fu demid harl* tol lips$^{6.}$ omn^{lachm} cop syr arm ^{zoh} aeth And^{omn} Are Cassiod$^{ps\,1}$ et ad h. l. ... ς (- Gb Sz) add ζωντι (sic male vertit Erasm pro τω ζω.) εισ τουσ αιωνασ των αιωνων cum vg^{cle} lips$^{4.}$ (add insuper *amen*) et$^{5.}$ Prim Haym

VI. 1. ιδον cum ℵAB 7. 14. 92. And^{bav*} ... ς Ln ειδον c. CP al pler And a c p Are | οτε cum ℵACP 1. 6. 7. 28. 38. 79. 91. al demid cop syr arm

Zach 6, 1 ss

βροντῆσ· ἔρχου. 2 καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου. 4 καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην

---

aeth And^{a} Victorin Prim (omisso *ιδον*) Haym ... B al fere^{40} vg^{cle} am fu tol harl omn^{lachm} And^{c} P Are *οτι* (And^{bav} om *οτε* aut *οτι*, atque pro *ιδον* correctum est *ιδου*) | *μιαν*: 1. om, hinc Erasm male *ἓν* edidit | *εκ των επτα* cum NABCP al^{40} fere vg syr aeth And$^{a\ c}$ P Are Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) om *επτα* cum 1. 6. 28. 31. 79. al cop arm And^{bav} | *σφραγιδων*: ab א* omissum suppl^{c} | *και ηκουσα*: 7. 36. Prim (qui antea *et cum aperuisset* omisso *ιδον*) om *και* | *ενος εκ*: omissum *εκ* in א suppl ipse*, item 91. om | *λεγοντος*: א (item 14* ?, *ος* rescriptum) syr *λεγοντων*, A post *βροντησ* transp | *φωνη* cum AHC al^{40} fere (7. 87. 93. al *φωνῆ*, ut etiam in Aretha editum et Valla praecepit) And^{a} et^{c} Are ... ς (= Gb Sz) *φωνησ* cum P 1. 6. 31. al? And^{P} et^{bav} ... א 26. 91. *φωνην*, item vg et (omisso *ωσ*) arm | *βροντησ*: A add *λεγοντοσ*, vide ante | *ερχου* sine additam (Gb') cum ACP 1. 2. 10. 17. 18. 28. 36. 37. 38. 47. 49. 79 (qui *ωσ φωνη βροντ.* post *ερχου* pon) 91. 96. am arm ar^{c} And^{a} et^{bav} (atque sic et. com) Are ... ς (= Gb Sz) add *και βλεπε* cum?, item Gb Sz *και ιδε* c. KB 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al plus^{20} And^{c} et^{P}, item *et vide* vg^{cle} fu rell (praeter am) cop (syr *et vide* omisso *ερχου*) aeth (omisso *και*) Victorin Prim al

2. *και ιδον* cum AC 7. 36. And^{bav}. Item ς Lm *και ειδον* cum KP 1. al sat mu And^{a} et^{P}. Item *et vidi* vg^{cle} am harl** lips$^{4.\ 5.}$ all^{lachm} cop arm aeth ... Gb^{00} cum B al^{30} fere fu demid harl* tol lips^{6}. And^{c} Are Victorin Prim Haym | *επ αυτον* cum NABCP al^{45} fere And^{a**} P c bav Are ... ς (= Gb Sz) *επ αυτω* cum 1. 92^{sil} al? And^{a*} | *νικων*: A arm o *νικων* | *και* (26. vg arm And^{bav} om) *ινα νικηση* (1. 28. 36. And^{bav} *νικησει*) et. Tert$^{coron\ 15}$ (*accipit et angelus victoriae coronam procedens in candido equo ut vinceret*): א *και ενικησεν* ... 32. 36. add *και ενικησεν*. Sic Prim: *et exiit ut vinceret, et victor exiit.*

3. *την σφραγ. την δευτερ.* cum NACP 1. 6. 12. 34. 35. 49. 87. And^{c} et^{bav}, item *sigillum* (*signaculum*) *secundum* vg cop Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) *την δευτερ. σφραγ.* cum B al pler aeth^{utr} And^{a} et^{P} Are | *ερχου* sine additam cum ABCP 1. 2. 6. 7. 8. 14. 16. 28. 29. 31. 36. 38. 49. 51. 91. 92. 93 95. 96. 97. 98. al plus^{20} am fu omn^{lachm} syr arm zoh And^{a} et^{bav} ... ς (= Gb Sz) add *και βλεπε* cum? Are (ex ipso codice?), item א 34. 35. 39. 40. 43. 87. 94. And^{c} et^{P} *και ιδε*, item *et vide* vg^{cle} demid tol harl lipss cop arm^{usc} aeth (omisso *και*) Victorin Prim al

4. *και εξηλθεν*: א 34. 35. And^{c} et^{P} *και ιδον* (sic א; rell *ειδον*) *και ιδου εξηλθεν* | *πυρρος* cum HC 30. 47. 48. 49** 50. 91. 93. 94** 96. 97. 98. al mu^{vl} And^{a} et^{P} Are. Item *rufus* vg arm syr aeth^{PP} (et^{ro} *rufus in*

ἐκ τῆσ γῆσ καὶ ἵνα ἀλλήλουσ σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντοσ· ἔρχου. καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵπποσ μέλασ, καὶ ὁ καθήμενοσ ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 6 καὶ ἤκουσα Ez 5, 1
ὡσ φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖσ χοίνικεσ κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃσ.

---

similitudine ignis) Victorin Prim al. Cf et. Tert$^{pud\ 30}$ „nam et apocalypsis *viridi* equo mortem, *russeo* autem praeliatorem imposuit" ... A BP 1. 6. 7. 8. 14. 29. 31. 87. 92. 94* 95. al^{30} fere cop (aeth vide ante) And^{c} et^{bav} *πυρροσ* | *τω καθημενω*: A *εν τ. καθ.* | *επ αυτον* cum ℵAB CP al plus^{40} And^{a**} ^{c} bav Are ... ς (= Gb Sz) *επ αυτω* cum 1. 29. 87. al And^{a*} etP (fluctuat lectio et. in com) | *εδοθη αυτω* et. ℵ*BCP etc (vg *et qui sedebat super illum, datum est ei ut sumeret*; Prim vero et anonym^{aug} *et sedenti super eum datum est ut*): ℵ^{c}A 31. om *αυτω*, hinc Ln [*αυτω*] | *εκ τησ γησ* cum ℵ*BCP al fere^{40} And^{a} ^{c} P Are, item *de* vg anonym^{aug} Prim ... ς (= Gb Sz) *απο τ. γ.* cum 1. 36. al aliq ... ℵ^{c} om, item Gb^{00} Ln om *εκ* cum A 7. 16. 39. 46. And^{bav} | *και ινα* cum ℵACP 1. 35. 36. 38. 87. al vg syr And^{c} et^{bav} Prim al ... Gb^{00} *και* cum B al fere^{40} cop arm aeth And^{a} etP Are | *σφαξουσιν* cum AC 36. ... ς *σφαξωσι* cum ℵBP 1. al pler And^{omn} Are (sed 6. 28. 79. And^{a} *κατασφαξ.*) | *μαχαιρα μεγαλη*: A *μεγαλ. μαχαιρ.*, item cop aeth

5. *τ. σφραγ. την τριτην* cum ℵABCP al plus^{30} And^{c} P ^{bav} Are, item vg cop arm Prim al ... ς (= Gb Sz) *τ. τριτ. σφραγ.* cum 1. 36. 38. al aeth. Libere mutant 28. 79. 80. And^{a}: *και ηκουσα αντεωγμενησ τησ τριτησ σφραγιδοσ του τριτου ζωου.* | *ερχου* sine additam (Gb') cum ACP 1. 4. 7. 10. 16. 17. 28. 36. 37. 38. 39. 47. 49. 79. 80. 91. 96. am fu allachm arm^{zoh} aeth are And^{a} et^{bav} ... ς (= Gb Sz) add *και βλεπε* cum?, item Gb Sz *και ιδε* cum ℵB 6. 8. 9. 12. 14. 29. 31. 35. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al mu And^{c} etP Are, item *et vide* vg^{cle} demid harl tol lipss al cop syr arm^{usc} Victorin Prim al | *και ιδον* cum ℵA 1. 7. 36. And^{bav}. Item ς Ln *και ειδον* cum CP 28. 47. 49. 79. 91. al mu AndP. Item *et vidi* am fu all^{achm} syr arm Prim (sed om *και ιδου*) ... Gb^{00} cum B 6. 8. 9. 12. 14. 26. 27. 29. 31. 35. 38. 80. 87. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al (sat multi igitur ex eis qui *και ιδε* tuentur lidem *και ιδον* omittunt) vg^{cle} demid harl tol lipss al cop aeth And^{a} et^{c} Are | *επ αυτον* cum ℵABCP al plus^{40} And^{c} et^{bav} Are ... ς (= Gb Sz) *επ αυτω* cum 1. al vix mu And^{a} etP

6. *ωσ φωνην* cum ℵACP 6. 12. 17. And^{bav} vg Haym ... ς Ti om *ωσ* cum B al plcr cop syr arm aeth And^{a} ^{c} P Are Prim | *εν μεσω* cum ℵBP al omn^{vl} etc ... Ti *εμμεσω* cum AC | *λεγουσαν*: aeth praem *ωσ φωνην αιτου* :: similiter 8, 13 | *σιτου*: in ℵ puncta imposita sed rursus rasa | *κριθων* cum ℵACP 1. 12. 79. syr AndP et^{bav} ... ς *κριθησ* cum B al

7 *Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν*
τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. 8 *καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος*
20, 14 *χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ Θάνατος, καὶ*
Ez 14, 21 *ὁ ᾅδης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ*
τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θα-
νάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

---

pler And^{a} et^{c} (et. com *τοὺς δὲ τρεῖς χολικασ τῆς κριθῆς* [praecessit *εἰκὸς δηλοῦν*] *τοὺς* etc) Are, item *hordeo* vg etc | *δηναριου* sec: A praem *του* ... 12. 14. om | *το ελαιον κ. τον οινον*: 36. vg Prim al *τ. οινον και τ. ελαιον*. Item And^{com} *τὸ μέντοι ἐντετάλθαι μὴ ἀδικεῖσθαι τὸν οἶνον κ. τὸ ἔλαιον* etc. | *αδικησησ*: P 7. 98. al *-κησεισ* (P *-σισ*)

7. *την σφραγ. την τεταρτ.* cum NABCP etc ... 38. And^{bav} *την τεταρτ. σφραγ.* | *φωνην* cum NA 1. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al vg arm aeth And a et^{bav} (et P *φωνησ*) Haym ... Gb Ti om cum BCP al^{40} vg$^{edd\ aliq}$ lachm cop syr And^{c} Are Prim :: ut vv. 1. 3. 5. lectione non fluctuante | *του τεταρτου ζωου*: C *το τεταρτον ζωον* | *λεγοντος* cum NABCP al pler vg arm And^{omn} Are (Prim *audivi quartum animal dicens*) ... ς (= Gb Sz) *λεγουσαν* cum 1. | *ερχου* sine additam (Gb′) cum ACP 1. 7. 28. 36. 38. 49. 79. 91. 96. al am fu al^{lachm} arm ar^{c} And^{a} et^{bav} ... ς (= Gb Sz) add *και βλεπε* cum?, item Gb Sz *και ιδε* cum NB al^{25} fere And P etc Are, item *et* (aeth om) *vide* vg^{cle} demid tol al cop syr aeth Prim Haym

8. *και* (C om) *ιδον* cum NAC 7. 28. 36. 92. And^{bav}, item ς Lm *και ειδον* c. P 1. 49. 79. 91. 94. 96. al And^{a} et P. Nec aliter am fu al^{lachm} cop syr arm (et. Prim, sed om *και ιδου*) ... B 6. 14. 38. al plus^{20} vg^{cle} demid tol al aeth (om etiam *και ιδου*) And^{c} Are om, hinc Gb^{vg} | *χλωρος*: Tert$^{pud\ 20}$ *viridi equo imposuit*, cf ad v. 4. | *ο καθημενος*: C om *ο* | *επανω αυτου* cum NAB al pler vg (et. am fu lips$^{4.\ 6.}$ al) cop rell And omn Are Victorin Prim Haym ... Gb^{0} Ln$^{ed\ min}$ om *αυτου* cum CP 1. 12. demid harl lips$^{5.}$ tol al^{lachm} (*qui sedebat desuper*: sic hi Latini) And^{bav} Ansb al | *θανατος* sine articulo cum NC 16* 37. 49. 95. 96. (item 91. in collatione Bentleiana, non ed. Vere) ... ς Lm Ti *ο θανατ.* (A *αθανατ.*) cum ANP al pler And^{omn} Are. Non satis hae in re probat Or^{3,555}: *ἐν δὲ τῇ ἀποκαλύψει ὁ Θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ τισίν*, paulloque post: *ἐκ τοῦ· ὁ Θάνατ. καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ αὐτοῖς.* | *ηκολουθει* cum NBCP al^{40} vg arm And^{c} et P Are Victorin Prim anonym^{aug} al (A latet) ... ς (= Gb Sz) *ακολουθει* cum 1. 28. 49. 79. 91. 96. al cop And^{a} et^{bav} anonym^{aug} sec loc (ita et. Victorin ap Sab. laudatur, sed *sequebatur* est ap Gall). Cf et. Or^{3,555}. | *μετ αυτου* cum ACP 1. 7. 28. 49. 79. 91. 96. 97* al And^{a} et^{bav} ... Gb′ *αυτω* cum NB al fere^{40} And^{c} et P Are | *εδοθη αυτοις* (Gb′) cum NACP 1. 28. 49. 79. al And^{a} P ^{bav} Are ... Gb Sz *εδ. αυτω* cum B al plus^{40} vg cop syr arm aeth And^{c} anonym^{aug} Prim al | *επι το τεταρτ.* (28. 36. 79. 80. And^{a} add *μερους*) *τ. γης, αποκτειναι* hoc ordine cum NABCP al fere^{50} vg rell And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *αποκτειναι* ante *επι το* etc pon cum 1. | *και* (1. om) *υπο* (And^{bav} *απο*) *των*: A *και το τεταρτον των*

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. 10 καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; 11 καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα

20, 4 1, b etc

3, 7

---

9. την πεμπτην (ℵ^{c} 1. ε′) σφραγιδα cum ℵ^{c}ACP etc (*quintum sigillum* ot. Cyp^{251}) ... ℵ* την σφραγιδιαν την ε (sed ε litteram excipit ειδον, unde fit ειδον, quum ε signo careat), 14. 92. τ. σφρ. τ. πεμπτ., item vg^{clo} demid lips^{5c} ^{6c} tol al (non item am fu al) | ειδον cum ℵ*AnC 7. 14. (14. 92. και ειδον) 32. 92. And^{bav} ... ς Lu ειδον cum ℵ^{c}P al pler And^{a} c p Arc. Praeterea c add και. | θυσιαστηριου et. Clem^{235} ... Cyp$^{254.\ 310}$ anonym^{aug} Prim Cassiod (ad h. l.) Haym add *dei* | των εσφαγμενων (7. 16* 33. arm^{zoh} εσφραγισμ., Clem μεμαρτυρηκοτων) cum ABC al longe plu vg syr aeth^{PP} Clem^{235} And^{a} et^{c} Arc Victorin Prim anonym aug al ... ℵP 1. 10. 12. 17. 36. 37. 46. 49. 91. 96. cop arm aeth^{ro} And^{P} et^{bav} praem των ανθρωπων | και δια την cum ℵBCP al omn^{vi} vg (et. am fu demid lipss omn^{lachm}) And^{omn} Arc Haym ... Ln om δια cum A tol cop Cyp^{254} et^{310} Prim | μαρτυριαν sine additam cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 47. 79. al vg cop And^{a} et^{bav} Haym ... B al^{40} syr And^{P} Arc add του αρνιου, item 34. 35. 87. And^{c} ιησου χριστου, item arm aeth Cyp Prim (hi^{2} *martyrium suum* sine την ειχον) αυτου | ειχον et. ℵ^{c} ... ℵ* εσχον

10. εκραξαν cum ℵABC al^{40} fere And^{c} Arc, item *clamaverunt* Cyp^{254} et^{310} Prim al ... ς (– Gb Sz) εκραζον cum P 1. 31. 36. 38. 79. (91. εκραζαν) al And^{a} p bav, item *clamabant* vg Haym | φωνη μεγαλη cum ℵACP 1. 7. 29. al mu And^{a} p bav Arc ... B al^{30} And^{c} φωνην μεγαλην | και αληθινος (AC –θεινος) cum ℵABCP al^{35} And^{c} et^{bav} Arc ... ς (– Gb Sz) και ο αληθιν. cum 1. 30** 87. al (35. omisso και) syr And^{a} et^{P} | κρίνεις: sunt etiam qui κρινεῖς, ut And^{a} et^{bav} | εκδικεις et. Cyp$^{254.\ 310}$ Hilp$^{a\ 110,531}$ Amb$^{pa\ 30,809}$ al mu ... ℵ εκδικησεις | εκ των (Gb″) cum ℵA BC al^{10} And^{c} Arc, item vg Cyp etc *de* ... ς απο των cum P 1. 7. 28. 35. 49. al (38. και των) And^{a} p bav

11. εδοθη et στολη λευκη cum ℵABCP 1. al^{50} cop syr Clem^{235} And^{a} c p (et^{bav} sed om στολη λευκη) Arc ... ς (– Gb Sz) εδοθησαν et στολαι λευκαι cum? vg arm aeth Cyp$^{254.\ 310}$ Prim al | αυτοις εκαστω (Gb″) cum ℵACP 7. 14. 16. 35. 36. 38. 49. 51. 79. 87. 91. 92. 96. al^{10} And^{c} et^{P}, item *cis singulis* Cyp^{310} Prim; similiter *eis* (*illis*) *singulae* am demid al^{lachm} arm (ap Treg tantum αυτοις) Cyp^{254} Haym (fu al tantum *singulae*), *unicuique ex illis* (*eorum*) syr cop aeth. Item αυτων εκαστω (And^{a}) vel εκαστω αυτων (28.) 28. And^{a} ... ς (– Gb Sz) εκαστοις cum? (1. a verbis και εδοθη αυτοις pergit ad ινα αναπαυσ. omissis mediis) ... Gb Sz Ti αυτοις cum B al^{25} fere Arc ... 2. 4. 11. 12. 19. Clem^{235} εκαστω | ερρεθη cum ABCP al plu And^{a} et^{P} Arc, ℵ 47. 98. ερεθη ... 35. 48. 50. 87. 90. 91. al And^{c} ερρηθη ... 1.? (vide ante)

11, 7 12, 7 ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

16, 18 12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς
Es 13, 7 s μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ
Es 34, 4 Mt 24, 29 ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, 13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ

And^{bav} εδοθη | αναπαυσωνται c. ℵAC al longe plu (14** αναπνευσωνται) And^{a} c p Are ... Ti c. BP 1. 7. 8. 28. 36. 79. 98. al And^{bav} αναπαυσονται | ετι (sed ℵ 6. επι) ante χρονον cum (ℵ)ABCP al omn^{vl} (sed 38. ετι τινα) vg^{cle} demid harl cop syr aeth^{PP} (aeth^{ro} ετι, sed non expri χρον. μικρ.) And^{omn} Are ... Lu post χρονον pon cum A am fu tol omn^{lachm} Haym (Cyp Fulg^{rem} pecc^{5} *brevi adhuc tempore*) | μικρον cum ℵACP 1. 28. 38. 51. 79. al (36. 47. ante χρον. pon) vg cop syr arm aeth^{ro} And^{a} p ^{bav} Cyp Fulg (de his^{2} vide ante) ... Gb Sz Ti om cum B al^{45} fere And^{c} Are | εως sine additam cum ℵABCP al plus^{20} And^{c} Are ... ς (= Gb Sz) add ου cum 1. 28. 36. 49. 51. 79. 91. 96. al And a p bav | πληρωσωσιν cum ℵBP 1. al fere^{50} (28. 31. 36. 79. 95. -σωσι) And^{omn} ... Gb′ Lu πληρωθωσιν cum AC 29., item *compleantur* (*imple.*) vg (lips$^{5.\ 6.}$ Cyp Fulg *donec impleatur* [*compl.*] *numerus conservorum* etc) ... ς (= Gb Sz) πληρωσονται cum? Are (ex ipso codice?) | και οι συνδουλ. αυτων: 36. 38. om ... B vg cop arm Cyp Fulg om και | οι μελλοντες cum ℵACP etc ... B al^{20} And^{a} Are Cyp^{210} (non item^{254}) praem και | αποκτεννεσθαι cum ℵAC 2. 17. 18. 19. 35. 47. 50. 51. 93. And^{c}. Item 4. 7. 8. 13. 26. 28. 29. 31. 32. 36. 48. 49. 50. 79. 87. 90. 91. 94. 95. 96. 98. αποκτενεσθαι ... ς (Gb Sz) αποκτενεσθαι cum BP 1. 6. 14. 30. 38. 92. 97. al And^{a} p ^{bav} Are. Praeterea ℵ^{a} (non item ℵ^{c}) add υπο αυτων | ως και αυτοι: 29. 38. tol cop arm aeth om και. Libere Cyp$^{254.\ 310}$ *exemplo ipsorum* (*illorum*).

12. ιδον cum ABC 7. 14. 32. 92. And^{bav} ... ς Ln ειδον c. ℵP 1. al pler And a p c Are ... 18. 29. 30. 40. 90. 93. 95. 98. aeth auct$^{novat\ 375}$ (Gall^{2}) anonym^{aug} om | οτε ηνοιξεν (ℵ* ενυξεν): 1. 12. 13. 14. 36. 37. 46. 49. 91. 92. 95. 96. am al^{lachm} Prim praem και | σεισμος sine ιδου cum ℵBCP 1. al^{50} fere (36. And^{P} om et. και) am fu demid tol (hi^{2} om etiam και) harl* omn^{lachm} cop syr arm aeth And^{a} c ^{bav} Are Prim (poster. *et ecce sol*) anonym^{aug} Haym (hi^{2} om etiam και) ... ς (Gb Sz) praem ιδου cum A al? vg^{cle} harl** lipss (auct^{novat} *ecce* omisso και) | μεγας εγενετο cum ℵBCP al fere omn vg^{cle} harl (e silentio) And^{omn} Are Prim Cassiod ... Ln Ti εγενετο μεγας cum A 31. am fu demid lipss tol omn^{lachm} auct^{novat} Victorin anonym^{aug} Haym | μελας εγενετο cum ℵB 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 49. 51. 87. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al plus^{10} cop arm And^{c} ... ς (= Gb Sz) Ln Ti εγενετ. μελας cum ACP 1. 28. 36. 38. 79. al vg syr And^{a} p ^{bav} Are anonym^{aug} Prim al (sed auct^{novat} Victorin *et factus est sol niger*) | η σεληνη ολη cum ℵA BC al^{40} vg cop syr arm aeth And^{P} Are auct^{novat} Victorin Prim anonym^{aug} al ... ς (= Gb Sz) om ολη cum P 1. 35. 49. 87. 91. 96. al And^{a} c ^{bav} Promiss^{17} ap Prosp

ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλουσα τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, 14 καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. 15 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, 16 καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τῷ

Es 24, 21 2, 10

Hos 10, 8 Lc 23, 30

13. του ουρανου: *caeli* am demid tol lipss al^{lachm}; vg^{clc} harl *de caelo* (Ter$^{thermog\ 34}$ *et stellae quidem de caelo ruent, sicut fici arbor cum validо commota vento acerba sua amittit*); sed fu al^{lachm} auct^{novat} Victorin anonym^{aug} Prim non exprim ... A *του θεου* | *επεσαν* cum ℵACP 1. 7. 28. 30. 51. al ... B al plus^{30} And^{omn} Are *επεσον* | *εισ την*: ℵ 47. And^{bav} *επι την* | *βαλλουσα* cum ℵ 16. 30. 35. 39. 51. 87. 90. 97. And^{c}. Cf etiam And^{comm} *καὶ ἡ συκῆ εἰς παράδειγμα παραλαμβάνεται, ὡς τοὺς ἀτελεῖς καρποὺς - καταβάλλουσα*. ... Gb' Ti *βαλουσα* cum 2. 4. 6. 7. 8. 9. 11. 13. 18. 19. 26. 27. 29. 31. 32. 33. 34. 40. 41. 42. 46. 47. 48. 93. 94. 95. 98. al fere^{10}; 38. *αποβαλουσα* ... ς Ln *βαλλει* cum ABCP 1. (*βάλει*) 14. 36. 49. 92. al (28. 79. *αποβαλλει*) vg And^{a} p bav Are auct^{novat} anonym^{aug} Prim al | *υπο* cum ABCP al pler etc ... ℵ 14. 31** *απο* | *ανεμου μεγαλου* cum ℵABC al^{30} vg And^{c} Are auct^{novat} Prim al ... ς (= Gb Sz) *μεγαλου ανεμου* cum P 1. 28. al mu And^{a} p bav (Ter^{thermog} vide ante) anonym^{aug} | *σειομενη* cum ℵB CP al fere omn And^{omn} Are ... Ln$^{ed\ min}$ *σαλευομενη* cum A 12.

14. *ο ουρανοσ* cum ℵABCP al^{40} fere And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om ο cum 1. al? | *ελισσομ.* cum ℵABC 2. 4. 6. 7. 14. 19. 26. 29. 30. 32. 37. 38. 41. 42. 48. 49* 50. 90. 91. 92. 93. 96. 98. al And^{c} etP Are ... ς *ειλισσομ.* cum P 1. 36. 47. 49** 79. 95. al mu^{vl} And^{a} et^{bav}. Item *-σσομενον* cum ABCP 1. 7. 14. 35. 36. 49. 79. 87. al mu vg (*involutus*) And$^{a\ c}$ bav Victorin (*qui involvitur*; auct^{novat} *cum involv.*, Prim *cum evolv.*) ... ℵ 6. 8. 31. 38. 91. al plus^{30} AndP Are *-σσομενοσ* | *νησοσ* (BC *νησσοσ*) ... ℵ *βουνοσ* ... vg auct^{novat} Victorin Prim al *insulae* | *αυτων*: ℵ 26. 31. om | *εκινηθησαν* cum ℵ^{c}BCP 1. al pler ... ℵ* *εκινησαν*, A *απεκεινησαν* ... 95. *εσαλευθησαν*

15. *και* (A om) *οι χιλιαρχ. και οι πλουσιοι* cum ℵABCP al^{40} vg syr arm aeth (cop om *και οι χιλιαρχ.*) And$^{a\ c}$ P Are auct^{novat} ^{s75} (Gall^{3}) Prim al ... ς (= Gb Sz) *και οι πλουσ. και οι χιλιαρχ.* cum 1. 36. 38. al And bav | *και οι* (ℵ 50. 95. om) *ισχυροι* cum ℵABCP al plus^{40} And$^{a\ c}$ P Are (*et fortes* vg etc) ... ς (= Gb Sz) *και οι δυνατοι* cum? ... 1. 12. 36. aeth And^{bav} om | *και ελευθεροσ* sine *πασ* (Gb'') cum ABC al^{40} vg syr aeth And^{c} Are auct^{novat} Prim al ... ς *και πασ ελευθερ.* cum ℵ^{c}P 1. 28. 38. 49. 91. 96. al cop arm And^{a} p bav ... ℵ* om plane

16. *πεσετε* cum ℵBC 1. al plor And^{omn} Are ... Ln Ti *πεσατε* cum AP 7. 28. 79. | *κρυψατε*: ℵ 29* *κρυψεται* (29* -*τε*) | *επι τω θρονω* cum ℵB

θρόνῳ καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, 17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

VII.

1 Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς
20, 8 Zach 6, 5 γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. 2 καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ

---

al plus[25] And^{c} Are ... ς Lu *επι του ορους* cum ACP 1. 7. 14* 28. 36. 38. 47. 49. 79. 91. al mu And^{a} p bav | *απο* (And^{bav} om) *της* et. κ^{c}: κ* *επι της*

17. *η ημερα*: 38. om *η* | *η μεγαλη*: 9. 14. 27. auct$^{novat\,375}$ om | *της οργης αυτων* cum κc 38. vg syr Promiss^{17} Fulg$^{ep\,2,3}$ Haym al ... ς Lu Ti *τ. οργ. αυτου* cum*ABP al fere omn cop arm aeth And^{omn} Are Prim ... auct^{novat} *interitionis* | *σταθηναι*: 34. 35. 36. And^{c} *στηναι* ... 40. 48. Are *σωθηναι*

VII. 1. *Και μετα* cum κBP al omn^{vi} syr arm aeth^{utr} And^{omn} Are Haym ... Lu om *Και* cum AC vg (cop *Post hoc autem*) Prim :: ut 4, 1. 7, 9. nec ibi fluct lectio; aliter 18, 1. | *μετα τουτο* (Gb″) cum κAHC al^{40} cop aeth And^{c} Are ... ς (= Sz) *μετα ταυτα* cum P 1. 28. 36. 47. 79. 92. 95. al vg syr arm And^{a} p bav Prim al | *ιδον* cum κAHC 7. 14. 32. 92. And^{bav} ... ς Lu *ειδον* c. P al pler And$^{a\,c}$ p Are | *τεσσαρισι* pri ut ncp etc, κ δ′, A *τεσσαρεσ*, 7. *τεσσαρεισ* (ut 38. *τεσσαρισι* 4, 10). Item *τεσσαρασ* sec ut κAHC etc, P *τεσσαρεσ*. Item *τεσσαρασ* tert ut κBCP etc, A *τεσσαρεσ*: hinc forma *τεσσερασ* h. l. sine teste (Ti ter, sed invito commentario). Lm$^{ed\,min}$ *τεσσαρεσ αγγελους, τεσσαρασ γωνιασ, τεσσαρεσ ανεμους*, sed$^{ed\,mai}$ ter *τεσσερασ* | *ανεμ. της γης*: 38. vg cod ap Gb (at non am fu demid harl tol lipss nec eddlachm) cop ar^{o} And^{a} om *της γης* | *πνεη* (36. *πνεει*): κ 87. And^{c} *πνευση* | *ανεμους*: C 14. 26. 92. 93. 95. 98. 0 *ανεμ.* | *επι της γης* (*super terram* vg, sed Prim *in terris*): A om | *επι της θαλασσης*: A om *της* | *μητε* sec (i. e. post *θαλασσης*): C *μη* | *επι παν δενδρον* cum κP 1. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al And^{a} p bav ... Gb′ Ln Ti *επι τι δενδρον* cum BC al fere^{40} (vg *in ullam arborem*, Prim *in ulla arbore*) And^{c} Are ... A *επι δενδρου*, cop syr arm aeth *super arbores* :: *παν*, quod prorsus est ex usu apocalypsis (cf 9, 4. 21, 27), vario modo emendatum est

2. *ειδον* cum ABC 7. 14. 92. And^{bav} ... ς Lu *ειδον* c. κP al pler And$^{a\,c}$ p Are | *αλλον αγγελον* et. Or^{1,1} etc ... 13. 79. 91. Are *αγγ. αλλον* ... Prim om *αλλ.* | *αναβαινοντα* cum κABCP al^{45} fere (vg *ascendentem*) Or^{4,1} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *αναβαντα* cum 1. arm | *ανατολης* cum κBCP al fere omn Or And^{omn} Are ... Ln *ανατολων* cum A 90. (:: cf 16, 12. 21, 13) | *εκραξεν* cum κBC al omn^{vi} Or (et$^{codd\,2}$

μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, 3 λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 4 καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ· 5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυ-

13, 16 Es 9, 4

14, 1

Gn 49, 8

ἐκεκραξεν) And$^{a\ c\ bav}$ Are, item *clamavit* vg Prim al ... AP And^{P} ἐκραζεν | τοις τεσσαρσιν et. ℵ^{c} ... ℵ* τοισ τεσσαρεσ | οισ εδοθη αυτοισ: 16. 17. 28. 49. 79. And^{a} om αυτοισ

3. αδικησητε (7. αδικισειτε): ℵ αδικησεται | μητε την θαλασσ. cum BCP al fere omn Or^{4,1} et^{3} And$^{a\ c\ P}$ Are. Item ℵ And^{bav} μηδε τ. θαλ. Nec aliter fu demid tol harl* lips$^{4.}$ arm syr aeth Prim al ... Lu$^{ed\ min}$ και τ. θαλ. cum A 37. 38. 41. 42. vg^{clo} am harl** lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} Haym (cop και pro μητε bis) | μητε τα δενδρα et. Or^{bis} ... ℵ μηδε τα δενδρα ... Prim *neque ullam arborem* | αχρι cum ℵ(αχρισ)ACP 1. 12. Or bis And^{bav} ... ς αχρισ ου cum B al pler And^{c} et^{P} Are. Item 18. 28. 79. And^{a} αχρισ αν. | σφραγισωμεν (31. 38. Are^{veron} -ισομεν) et. ς^{e} Gb Sz ... ς σφραγιζωμεν ex errore Erasmi (et. 1. -ισωμεν) | του θεου ημων et. Or^{bis} ... 28. 47. 90. 95. lips$^{6.}$ cop arm^{tres} (sed arm^{sb} τ. θε. μου) aeth om ημων

4. και ηκουσα (ℵ male -σαν) τον αριθμ. των εσφραγ. et. Or^{bis} etc ... A om | εκατον (c 2. 6. 7. 35. 38. 87. 91. 96. 97. And^{c} add και) τεσσερακ. (cum ℵC, ς τεσσαρακ. cum AP etc) τεσσαρεσ (A δ' supra lineam, 7. τεσσαρεισ, 14. 97. praem και) χιλιαδεσ ... ς ρμδ' χιλιαδεσ (1. And^{a} -αδασ) cum B 1. al sat mu ... 29. 30. 40. 90. 95. And^{P} om una cum εσφραγισμ. | εσφραγισμενοι cum ℵACP 1. al sat mu Or^{4,1} And$^{a\ bav}$ Are ... B 2. 6. 7. 14. 31. 32. 35. 79. 94. 97. al fere^{10} Or^{4,2} ed huet And^{c} εσφραγισμενων (item And^{P} qui ab εσφραγισμενων transilit ad εσφραγ.)

5—8. δωδεκα ubique cum ℵAC 1. 6. 14. 38. 48. 51. 92. al mu And^{omn} Are ... ς ιβ' cum BP al permu Or^{4,1}. Alii variant, ut 91. post ιουδα habet δυοκαιδεκα, tum ιβ' post ιωσηφ, δωδεκα vero post reliqua nomina. Ubique *duodecim* am, ubique *XII.* fu. | εσφραγισμενοι bis tantummodo i. e. v. 5. post εκ φυλησ ιουδα δωδ. χιλ. et v. 8. exeunte (Gb'') cum ℵABCP 6. 14. 29. 35. 38. 49. 51. 87. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al plus^{25} fu cop And^{c}. Sunt vero etiam qui primo tantum loco adponunt, non item ultimo, ut 91. syr Prim ... ς ubique i. e. duodecies, post χιλιαδεσ add cum 31 (sic certe vdtr ap Scri) al pauc^{vl} vg (et. am demid lipss tol et – nisi quod v. 6. tertio loc omittere vdtr – al^{lachm}) arm Are. Alii ut 36. 79. And^{bav} et harl* bis adponunt v. 5. posteaque praeter ultimum locum (sed 36. etiam ultimo loco) omittunt. 1. 7. ter ponunt v. 5. omnibusque reliquis locis (etiam ultimo 7., sed 1. praeter ultimum) om. Aethiops semel tantum ponit i. e. exeunte v. 8. Praetereo rationes alias. Adnotat Erasmus: „Graecis *signati* non repetitur nisi in initio et fine. Nec additur ad singulas tribus,

λῆσ Γὰδ δώδεκα χιλιάδεσ, 6 ἐκ φυλῆσ Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδεσ, 7 ἐκ φυλῆσ Συμεὼν δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Λευεὶ δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Ἰσσάχαρ δώδεκα χιλιάδεσ, 8 ἐκ φυλῆσ Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Βενιαμεὶν δώδεκα χιλιάδεσ ἐσφραγισμένοι.

7,9 9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλοσ πολύσ, ὃν ἀριθμῆσαι αὐ-

---

ut admonet Valla, quamquam in nostris exemplaribus addebatur.“ Non satis recte ille quidem. Vide supra de 1. Praeterea pro *εσφραγισμενοι* inde a v. 5. B al[25] fere (ut 2. 6. 9. 29. 31. 32. 51. 93. 94. 95. 97. al[10] fere) habent *εσφραγισμεναι*, alii ut 7. 14. 98. *εσφραγισμενων*.

5. *εκ φυλησ* ante *ρουβην*: 7. praem *και* ... 91. om *εκ φυ. ρουβ.* Similiter passim alii errarunt. | *ρουβην* cum ℵABCP etc ... 7. 14. 28. 92. 93. 94. 95. 97. *ρουβιν*, 1. (7?) 17. 19. 32. 36. 38. 51. 79. And[a] p bav *ρουβιμ* ... 4. 10. 29. 35. 49. 87. 96. Are *ρουβειμ*, 31. And[c] *ρουβειν* ... 6. 9. 26. 27. 50. Or[4,1] *ρουβημ* | *γαδ*: 9. 13. 16. *δαν* (et 1. *δᾶδ*), item cop *δαν* pro *μανασση* habet. At Or[4,1] testatur *και τασ λοιπασ φυλασ* nomìnari *παρὶξ τοῦ δάν*. Item And[com]: *ἐπισημαντέον δὲ τοῦτο, ὅτι ἡ φυλὴ τοῦ δάν, ὡσ ἐξ αὐτῆσ τικτομένου τοῦ ἀντιχρίστου, ταῖσ λοιπαῖσ οὐ συντέτακται, ἀλλ' ἀντ' αὐτῆσ ἡ τοῦ λευί, ὡσ ἱερατικὴ πάλαι εἰσ ἀριθμὸν μὴ ἐρχομένη*. Ex Andrea hausit Arethas. Ceterum ℵ om *εκ φυλ. γαδ δωδ. χιλιαδεσ*.

6. *εκ φυ. ασηρ*: 7. praem *και* | *νεφθαλειμ* cum P 1. 7. 28. 29. 31. 32. 35. 36. 38. 47. 48. 49. 50. 51. 87. 90. 91. 92[4] 95. 96. 97. al mu[vi] And omu Are ... Ti *νεφθαλιμ* cum AB 6. 9. 14[**] 30. 92[**] 93. al[vi]. Item c *νεφθαλιν* ... ℵ *νεφθαλι* ... 14[4] 27. 94. 98. *νεφθαλημ* | *μανασση* cum ℵ(C *μανασσην*)P 1. al plu And[c] etP Are, item *Manasse* vg etc ... A *μανναση*, B And[a] et[bav] *μαναση*

7. *εκ φυλ. συμεων δωδ. χιλ.*: ℵ 87. om | *λευει* cum ℵ (ita etiam alibi ubique edidimus, cf Lc 3, 24. 3, 29. Heb 7, 5. Cf et. *λευεισ, λευειν* Mc 2, 14. Lc 5, 27 et 29. Heb 7, 9.) ... ς Ln Ti *λευΐ* cum ANCP rell | *ισσαχαρ* cum ℵAP 7. 29. 32. 92. 93. 98. al vg[cle] am demid al ... ς Gb Ss Ln Ti *ισαχαρ* cum BC 1. al pler fu al[lachm] ... ς[e] *ἰσασχὰρ* sine codice ut[vi]. Ceterum istud nomen *ἰσσάχαρ* et *ἰσάχαρ* in codd plerisque scribi solet (et. BP), non *-χάρ*.

8. *ιωσηφ* et *βενιαμ.*: ℵ 28. transpon | *βενιαμειν* cum AP And[bav] (32. 48. *βενιαμην*) ... ς *βενιαμιν* cum ℵNC al pler | *εσφραγισμενοι*: B al plus[25] *εσφραγισμεναι*, de qua lectione cf ad vv. 5—8. (*εσφραγισμενων* hoc loco legi non videtur. Aliter fit v. 5.)

9. *ιδον* c. ℵAB (*ιδων*) 7. 14. 92. ... ς Ln *ειδον* c. CP al pler And[omn] Are | *και ιδου* cum ℵNP al omn[vi] syr And[omn] Are ... A vg cop aeth Cyp[272.310] Prim al om; item C om *ιδου* | *οχλοσ πολυσ* cum ℵNCP al omn[vi] syr And[omn] Are ... Ln *οχλον πολιν* cum A vg Cyp[bis] Prim al, item cop aeth. Similiter Method[678] *και ειδον απο παντοσ γλωττησ και φυ-*

τὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ
γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου,
περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·
10 *καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν* 13
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. 11 *καὶ πάντες οἱ* 19, 1
ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ 11, 16
τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσ-

---

λησ και παντοσ εθνουσ πληθοσ πολυ, ο αριθμησαι αυτο ουδεισ ηδυνατο. | *ον* (ot. $\aleph^c$, sed $\aleph^*$ per incuriam *ος*): A *και* | *αυτον* cum ℵACP 1. 14. 36. 92. al vix mu (et. Meth *αυτο*, vide ante). Respicit et. Cyp ^{310} *quam dinumerare ex his nemo poterat* ... B 6. 7. 28. 29. 30. 31. 32. 35. 38. 47. 48. 49. 50. 51. 87. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al fere^{20} And^{omn} Are om, nec exprim vg Cyp^{272} Prim al, hinc Gb^0 | *εδυνατο* cum ℵABC al plus^{20} Are ... ς *ηδυνατο* cum P 1. 14. 28. 47. 49** 51. 87. 92. 95. al mu Meth^{678} And^a p c (et^{bav} *δυναται*) | *εστωτεσ* cum ℵAP 1. 36. 49. 50. 91. al And^a p bav ... B al^{30} And^c Are *εστωτασ* ... C 38. *εστωτων*, 11. 19. 93. *εστωτα* | *ενωπιον τ. θρονου* et. Cyp$^{272.\ 310}$ etc ... A *επι του θρον.* | *περιβεβλημενουσ* cum $\aleph^*$ABC al fere^{35} And^c Are (item Fulg$^{verit\ praed\ 2,18}$ *vidi turbam magnam - stantes - amictos* -). Item 48. 95. *-μενασ* ... ς (= Gb Sz) *περιβεβλημενουσ* cum $\aleph^{cP}$ 1. 28. 36. 49. 91. al And^a p bav, item *amicti* vg Victorin, *et erant amicti* (Promiss$^{1.38}$ *et induti erant*) Cyp Prim Fulg$^{fabian\ fragm\ 84}$ al | *φοινικασ* (Gb') cum $\aleph^*$B 6. 14. 28. 29. 30. 31. 32. 47. 48. 49. 50. 51. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al^{20} Are (cop *habentes palmas*) ... ς Lu Ti *φοινικεσ* cum $\aleph^c$ACP 1. 7. 35. 36. 38. 87. al And^{omn}, item *et palmae in manibus eorum* vg Haym, item et *palmae fuerunt* (*erant*) etc Cyp Fulg Prim Promiss al

10. *κραζουσιν* cum ℵABCP al^{50} And$^{a\ c}$ bav, item *clamabant* vg Haym, *dicebant* Cyp^{272} Prim ... ς (= Gb Sz) *κραζοντεσ* cum 1. al? AndP Are, item cop arm | *λεγοντεσ*: AndP *και λεγ.* | *τω θεω ημων*: A 38. *του θεου ημων*, item cop ... 1. And^a *θεω* (sine articulo) *ημων* eaque post *τω καθημ. επι τ. θρον.* pon, unde Erasmus finxit *τω καθ. επι τ. θρονου του θεου ημων*, quae inepta lectio transiit etiam in editionem ς (non item ς^e etc) | $\aleph^*$ (non item $\aleph^c$) om *τω καθημενω* | *επι τω θρονω* cum $\aleph^*$ACP al plus^{30} And^c etP Are ... ς *επι του θρονου* cum $\aleph^c$B 1. 7. 36. 79. al mu And^a et^{bav} | *τω αρνιω*: $\aleph^c$ *του αρνιου*. Praeterea $\aleph^*$ (non item^c) add *εισ τουσ αιωνασ των αιωνων αμην.*

11. *παντεσ οι* et. $\aleph^c$ ... $\aleph^*$ om *οι* | *ειστηκεισαν* (sed ℵAP 36. *ιστ-* et ℵ *-κισαν*, B 7** 32. 35. 36. 79. al *-κησαν*, 1. And^{bav} *-κεσαν*) cum ℵABP al longe plu And^{omn} Are ... Ti *εστηκεισαν* (c *-κισαν*) c. C 51. al^{vl} (sed notatio critica praecunte Wtst hac de forma parum certa; 30. *εωεστηκεισαν*) ... ς *εστηκεσαν* cum? | *επεσαν* cum ℵACP 9. 12. 13. 27. al ... ς *επεσον* cum B al plor And^{omn} Are | *ενωπ. του θρονου* sine additam cum ℵACP al sat mu vg cop And^a p bav Prim al ... B al plus^{25} syr

5, 12 ωπια αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 12 λέγοντες· ἀμήν, ἡ
εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ
ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,
9 ἀμήν. 13 καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι
οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν
Io 21, 15 ἦλθον; 14 καὶ εἴρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι·
οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν
τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.
15 διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν
αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ
Is 49, 10 τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. 16 οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψή-

---

aeth And^{c} Are add αυτου | επι τα προσωπα cum ℵABCP al^{50} fere vg syr arm And^{a} et^{c} Are Prim al ... ς (= Gb Sz, sed Gb') επι προσωπον cum 1. AndP et^{bav}, item cop aeth Fulg$^{fab\ fragm\ 34}$ | τω θεω: tol Fulg$^{fab\ fr\ 34}$ om (at habent am fu demid harl lipss omn^{lachm} Prim al)

12. αμην: vg^{ms} (ap Gb) cop om | και η σοφια: 26. ante και η δοξα pon (AndP post και η τιμη κ. η ευχαριστ. pon, sic) ... A om | η ευχαριστια et. ℵ^{c} ... ℵ* om η | αμην sec cum ℵABP al pler vg (et. am fu etc) cop rell And$^{a\ c\ bav}$ Thdor$^{stud\ 5,94}$ Are Haym ... Ti om cum c 28. (? tacet Scri) 36. AndP om, nec magis add Prim Fulg$^{fab\ fr}$ Ansb

13. εις εκ: ℵ 91. om εκ | τας στολ. τας (ο om) λευκας: 28. 79. τας λευκ. στολας | εισιν: 1. 12. And^{bav} om

14. ειρηκα cum ℵACP 1. 28. 36. 79. al vix mu And^{a} p bav ... B al^{40} And^{c} Are ειπον | κυριε μου cum ℵBCP al fere^{40} vg (et. am fu demid lipss all^{achm}) cop syr And^{omn} Are Cyp$^{272.\ 310}$ Haym ... Ln κυρ. [μου], et ς (= Gb Sz) om μου cum A 1. al? vg$^{edd\ aliq\ lachm}$ aeth^{utr} arm Prim | μοι: ℵ om | εκ της θλιψ. της μεγαλης cum ℵBP al omn^{vi} And^{omn} Are, item *de tribulatione magna* vg Haym, *ex magna tribul.* Cyp$^{272.\ 310}$ anonym^{aug} (Prim *ex trib. magn.*), *ex illa pressura magna* Tert$^{scorp\ 12}$ ... Ln απο θλιψεως μεγαλης | επλυναν (vg *laverunt*) ... 1. 2. 9. 13* 29. 30. 41. 42. 50. 93. 94. 95. 97. 98. επλατυναν (1. -τειναν). Quam ad lectionem adnotat Erasm: „*i. e. dilataverunt stolas suas. Interpres* (i. e. vg) *legisse videtur* επλυναν". | ελευκ. αυτας cum ℵAP 1. 10. 12. 19. 37. 46. 49. 79. 91. 96. (28. και ελευκαναν τας στολ. αυτων και ελευκαναν αυτας sic) vg cop syr AndP et^{bav} (et^{a} sed αυτους) Cyp$^{272.\ 310}$ Prim al (Tert$^{scorp\ 12}$ *et laverunt vestim. sua et candidaverunt ipsum in* etc) ... ς (= Gb Sz, sed Gb') ελευκ. στολας αυτων cum?, sed 2. ap Sz (et 28. vide ante) ελ. τας στολ. αυτων ... Ti ελευκαναν sine additam cum B al plus^{30} aeth^{utr} arm And^{c} Are :: at vix credibile est additum esse aliena manu αυτας, quum res planissima esset

15. δια τουτο: B* 28. 79. And^{a} etP praem και | επι του θρονου cum ℵAP 1. 28. 29. 35. 36. 49** 87. 92. al mu And^{omn} ... Ti επι τω θρονω cum B al plus^{30} Are | σκηνωσει επ αυτους: ℵ* γινωσκει αυτους, ℵ^{cc} σκη-

σουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα,
17 ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ 21, Es
ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς
πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

VIII.

1 *Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ*

νωσει pro *γινωσκει*, sed iam^{c} *επ αυτους* pro *αυτους* (hinc^{c} non animadvertisse *γινωσκει* pro *σκηνωσει* putandus est)

16. *ετι* pri cum ABP al pler And^{omn} Are ... ℵ 36. vg cop syr arm aeth Cyp^{310} Fulg$^{trasim\ 2,10}$ Prim al om. Item *ετι* sec cum NAB al pler vg syr aeth And^{P} Are Cyp Prim al ... P 1. 34. 35. 36. 38. 40. 87. cop arm And^{a} c bav Fulg^{trasim} om :: cf Es 49, 10 ubi neutrum *ετι* | *ουδε διψ.* cum NHP al pler And^{omn} Are ... Ln *ουδε μη διψ.* cum A 14. 92. | *διψησουσιν* cum AB al pler And^{a} c P Are. Item ℵ 29. *διψασουσιν* ... P 14. And^{bav} *διψησωσιν* | *ουδε μη πεση* cum NAP 1. 14. 28. 36. 79. al (98. om *μη*) ... Ti *ουδ ου μη πε.* cum B al^{40} fere And^{omn} Are | *πεση*: 38. And^{a} *πεσειται* | *ο* (38. And^{a} om) *ηλιος*: cop *umbra* ... ℵ* add *ετι*, sed ipse ℵ* punctis improbavit | *παν*: 6. 11. 31. arm *το*

17. *ποιμανει* cum NABP 1. 6. 7. 14. 28. 30. 36. 38. 49** 51. 79. 92. 96* al vg syr arm aeth And^{a} P bav Are Cyp^{310} (pro *teget* enim quod edi solet legendum *regit*, ut vg Vig^{varim} Prim al) Vig$^{varim\ 782}$ (ed Col^{625}) Prim al ... Gb′ Ti *ποιμαινει* cum 2. 4. 13. 29. 31. 32. 33. 34. 35. 37. 40. 41. 47. 48. 49* 50. 87. 90. 91. 93. 94. 95. 96** 97. 98. al cop And^{c} | *οδηγησει* cum NABP 1. 14. 28. 36. 38. (*-γηση*) 51. 79. 92. al vg syr cop arm aeth And^{a} P bav Are Cyp Vig^{varim} Prim al ... Gb′ Ti *οδηγει* cum 2. 4. 6. 7 (*οδιγει*) 13. 29. 30. 31. 32. al plus^{20} (sunt igitur paullo plures qui *οδηγει* quam qui *ποιμαινει* tuentur) am^{s} all^{achm} And^{c} | *ζωησ* cum NABP al plus^{40} vg arm aeth^{utr} And^{c} Are Cyp^{310} Vig^{varim} anonym^{aug} Prim al ... ς (= Gb Sz) *ζωσασ* cum 1. 38. 79. al cop (*super fontem aquae vivae*) syr (*ad fontes aquarum vivarum*) And a P bav | *παν δακρυον* (ℵ* *δρακυον*, cf et. ad 21, 4): 14. cop *παντα τα δακρυα* | *εκ των* cum ABCP al plus^{25} am fu demid tol omn^{achm} (hi Latt *ex*) arm And^{c} et^{bav} Are Cyp Prim al ... ς (= Gb Sz) *απο των* cum ℵ 7. 28. 47. 49. 50. 79. 92. al vg^{cle} lipss (hi *ab*) cop And^{a} et P. Cf et. Tert$^{res\ carn\ 58}$ „Proinde et Iohanni angelus: *Et delebit deus omnem lacrymam ab oculis eorum.*“ Quae non satis liquet utrum ab h. l. an ab 21, 4 pendeant, quo quidem loco et ipso *απο* et *εκ* leguntur. Apud Es 25, 8. est *αφειλε κυριος ο θεος παν δακρ. απο παντος προσωπου.*

VIII. 1. *οταν* cum AC :: supra, i. e. 6, 1. 3. 5. 7. 9. 12. *οτε ηνοιξεν* nusquam fluctuat ... ς *οτε* cum NP al omn^{vl} And^{omn} Are | *εγενετο σιγη*

1, 4 Tob 12, 15 1, c 1, 19 ἐν τῷ οὐρανῷ ὡσ ἡμίωρον. 2 καὶ ἴδον τοὺσ ἑπτὰ ἀγγέλουσ οἳ
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖσ ἑπτὰ σάλπιγγεσ.
3 καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων
λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει
5, 8 ταῖσ προσευχαῖσ τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυ-
σοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸσ τῶν θυμια-
μάτων ταῖσ προσευχαῖσ τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸσ τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. 5 καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελοσ τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν
αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸσ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰσ τὴν γῆν· καὶ
4, 5 11, 19 ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμόσ.
6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντεσ τὰσ ἑπτὰ σάλπιγγασ ἡτοί-
Ex 9, 24 Ez 28, 2 μασαν αὐτοὺσ ἵνα σαλπίσωσιν. 7 Καὶ ὁ πρῶτοσ ἐσάλπισεν· καὶ

---

etc: aeth *siluit omne quod in caelo et quod in terra* | ημιωρον cum AC 91. 97. ... ς ημιωριον cum ℵP al pler And^{omn} Are

2. ιδον c. ℵABC 7. 14. 92. And^{bav} ... ς Ln ειδον c. P 1. al pler And^{a} P ^{c} Are | τουσ επτα: 1. 26. om | εστηκασιν: 38. ειστηκεισαν, 6. 9. 13. 27. εστηκεσαν? Cf ad 7, 11. | εδοθησαν: A 35. 87. 93. 95. 96. εδοθη

3 ηλθε (14. εξηλθ.): aeth add *ab oriente* | επι του θυσιαστηριου (Gb″) cum ℵBC (του -ριον) 6. 7. 14. 28. 29. 31. 35. 38. al^{30} And^{a} ^{c} P Are ... ς Ln επι το θυσιαστηριον cum AP 1. 36. 49. al mu | λιβανωτον: C λιβανον το | ινα δωσει cum ℵAC 1. 8. 28. 29. 87. 94. 95. al^{10} And^{a} et^{c*} et^{bav} ... ς ινα δωση cum BP al sat mu And^{P} et^{c**} Are ... 6. 9. 14. 36. ινα δω | το ενωπιον: ℵ om το

4. ο καπνοσ: ℵ* (non^{c}) 26. om ο | του αγγελου: 38. 97. om του ... 14* των αγγελων | των θυμιαματων ταισ προσευχαισ (vg Amb$^{isaac\,5,209}$ *incensorum de orationibus*): Amb$^{ep\,64,1050}$ Prim *thymiamatum* (Prim *supplicationum*, fortasse potius *suffitionum*) *orationum*

5. τον λιβανωτον et αυτον cum ℵABP etc ... ς (non ς^{e} Gb Sz) το λιβανωτον et αυτο cum 7. 33. 34. (item, si recte viderunt, το et αυτον 36. 40. 50.) | εκ του πυροσ του θυσιαστηριου: Prim *de igne irae dei*, sed addit: „aliter *ex igne arae dei*" | εβαλεν: P εβαλλεν ... A ελαβον | βρονται και φωναι και αστραπαι cum ℵB 6. 8. 14. 29. 31. 35. 87. al^{20} vg arm And^{c} Prim al, item aeth^{PP} *et factum est tonitru et fulgur* (i. q. φωναι) *et fulmen* ... A 16. 38. cop syr βροντ. κ. αστραπ. κ. φωναι, similiter aeth^{ro} (*et venit fulmen et factum est tonitru et fulgur*) ... ς φωναι και βρονται και αστραπαι cum P 1. al mu And^{a} et^{P} anonym ^{aug}, item Are omissis φωναι και, 7. And^{bav} φω. κ. αστρα. κ. βροντ. | και σεισμοσ (46. -σμοι): vg^{cle} demid lipss harl** arm add *magnus* ... 48. Are om

6. οι ante εχοντεσ cum ABP 1. (sed 1. om οι ante επτα) al pler And^{a} ^{c} P Are ... ς (= Gb Sz) om cum ℵ 36. And^{bav} | αυτουσ cum ℵ*A ... ς Ti εαυτουσ cum ℵ^{c}BP al fere omn (14. επ αυτουσ) And^{omn} Are

7. ο πρωτοσ sine additam cum ℵABP al fere^{40} harl* tol syr Are ... ς

ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένον ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 *Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ* Ier 51
καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, 9 *καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν.*

10 *Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρα-* Is 14, Dan 8
νοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. 11 *καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδά-*

(= Gb Sz) add *αγγελος* cum 1. 28. 36. 38. 79. 98. al vg (et. am fu lipss omn^{lachm} etc) cop arm aeth And$^{a\,c\,p\,bav}$ Prim al | *μεμιγμενον* cum ℵBP 12. 37. 38. 46. vg^{ms} (ap Gb) AndP et^{bav} anonym^{aug} Ansb ... 7. *μεμιγμενη* ... ς Ln Ti *μεμιγμενα* c. AB al pler And^{a} et^{c} Are vg Prim al | *εν αιματι* cum ℵABP al fere^{40} vg (*mixta in sanguinem* am al, vg^{cle} al *mixta in sanguine*) And$^{a\,c\,p}$ Are Prim (*commixta in sanguinem*) al ... ς (= Gb Sz) om *εν* cum 1. al demid harl* And^{bav} anonym^{aug} | *εβληθη*: 34. 35. 87. And^{c} *-θησαν* | *και το τριτον της γης κατεκαη* cum ℵABP al fere^{50} vg syr arm aeth And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 35. cop | *και το τριτ. των δενδρων κατεκαη*: B* al aliq aeth om | *χορτος χλωρος*: 7. 94. *ο χορτ. ο χλωρ.*

8. *αγγελος*: ℵ om | *πυρι* cum ℵAP 1. al mu vg cop syr aeth And^{omn} Prim anonym^{aug} al ... Gb^{00} cum B al^{35} arm Are | *εγενετο*: ℵ *εγενηθη*

9. *το τριτον* pri: ℵ 35. 36. 87. Ath^{406} And^{c} add *μερος* (35. 68. 87. And^{c} etiam v. 8. add). Similiter vg Prim etc ubique *tertia pars.* | *των ε. τ. θαλ.* cum ℵAP al sat mu Ath^{406} And^{a} et^{c} ... B al plus^{25} AndP et^{bav} Are om *των*, hinc Gb^{00} ... 1. 12. am harl omn^{lachm} arm om *των εν τη θαλασση*. Vg^{cle} fu demid lipss tol *in mari* post *τα εχοντ. ψυχας* pon; Prim vero vertit *piscium*, omissis *τα εχοντ. ψυχας*, sed add: „Alia editio dicendo *habentium animas* ostendit evidenter spirituali eos morte necatos." | *ψυχας* (13. 48. Are *τας ψυ.*) et. Ath^{406}: ℵ *ψυχην*, item cop aeth | *διεφθαρησαν* (Gb″) cum ℵAP 1. (*-ρισαν*) 10. 12. 13. 17. 28. 37. 49. 51. 79. 91. 96. And^{a**} ... ς *διεφθαρη* cum B al plu And^{c} P bav Are

10. *και επεσεν* sec loc: Prim non expri | *και επι των πηγων των υδατων*: A om | *των υδατων* cum ℵBP 1. al fere^{35} qui citantur ... ς (= Gb Sz) om *των* cum?

11. *λεγεται*: 7. *ελεγετο* | o ante *αψινθ.* cum ABP al^{40} And^{c} Are ... ς (= Gb Sz) om cum ℵ*(sed vide post)et^{c} 1. 7. 14. 36. 38. al arm And $^{a\,p\,bav}$ | *αψινθος* cum ℵ^{c}ABP al plor And$^{a\,c\,bav}$ Are ... ℵ* *αψινθιον*,

Tob 12, 15 1,e 1, 19 ἐν τῷ οὐρανῷ ὡσ ἡμίωριον. 2 καὶ εἶδον τοὺσ ἑπτὰ ἀγγέλουσ οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖσ ἑπτὰ σάλπιγγεσ. 3 καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει 5, 8 ταῖσ προσευχαῖσ τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸσ τῶν θυμιαμάτων ταῖσ προσευχαῖσ τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸσ τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελοσ τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸσ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰσ τὴν γῆν· καὶ 4, 5 11, 19 ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμόσ.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντεσ τὰσ ἑπτὰ σάλπιγγασ ἡτοί- Ex 9, 24 Le 23, 2 μασαν αὐτοὺσ ἵνα σαλπίσωσιν. 7 Καὶ ὁ πρῶτοσ ἐσάλπισεν· καὶ

---

etc: aeth *siluit omne quod in caelo et quod in terra* | ημιωριον cum AC 91. 97. ... ς ημιωριον cum NP al pler And^{omn} Are

2. *ειδον* c. NABC 7. 14. 92. And^{bav} ... ς Ln *ειδον* c. P 1. al pler And^{a} P ^{c} Are | *τουσ επτα*: 1. 26. om | *εστηκασιν*: 38. *ειστηκεισαν*, 6. 9. 13. 27. *εστηκεισαν*? Cf ad 7, 11. | *εδοθησαν*: A 35. 87. 93. 95. 96. *εδοθη*

3 *ηλθε* (14. *εξηλθ.*): aeth add *ab oriente* | *επι του θυσιαστηριου* (Gb″) cum NBC (*του -ριον*) 6. 7. 14. 28. 29. 31. 35. 38. al^{30} And^{a} ^{c} P Are ... ς Ln *επι το θυσιαστηριον* cum AP 1. 36. 49. al mu | *λιβανωτον*: C *λιβανον το* | *ινα δωσει* cum NAC 1. 8. 28. 29. 87. 94. 95. al^{10} And^{a} etc^{s} et^{bav} ... ς *ινα δωση* cum NP al sat mu And^{P} etc^{ss} Are ... 6. 9. 14. 36. *ινα δω* | *το ενωπιον*: ℵ om *το*

4. *ο καπνοσ*: ℵ^{a} (non^{c}) 26. om *ο* | *του αγγελου*: 38. 97. om *του* ... 14^{a} *των αγγελων* | *των θυμιαματων ταισ προσευχαισ* (vg Amb$^{Isaac\ 5,\ 319}$ *incensorum de orationibus*): Amb$^{ep\ 64,\ 1050}$ Prim *thymiamatum* (Prim *supplicationum*, fortasse potius *suffitionum*) *orationum*

5. *τον λιβανωτον* et *αυτον* cum NABP etc ... ς (non ς^{c} Gb Sz) *το λιβανωτον* et *αυτο* cum 7. 33. 34. (item, si recte viderunt, *το* et *αυτον* 36. 40. 50.) | *εκ του πυροσ του θυσιαστηριου*: Prim *de igne irae dei*, sed addit: „aliter *ex igne arae dei*" | *εβαλεν*: P *εβαλλεν* ... A *ελαβον* | *βρονται και φωναι και αστραπαι* cum NB 6. 8. 14. 29. 31. 35. 87. al^{20} vg arm And^{c} Prim al, item aethPP *et factum est tonitru et fulgur* (i. q. *φωναι*) *et fulmen* ... A 16. 38. cop syr *βροντ. κ. αστραπ. κ. φωναι*, similiter aeth^{ro} (*et venit fulmen et factum est tonitru et fulgur*) ... ς *φωναι και βρονται και αστραπαι* cum P 1. al mu And^{a} et^{P} anonym aug, item Are omissis *φωναι και*, 7. And^{bav} *φω. κ. αστρα. κ. βροντ.* | *και σεισμοσ* (46. *-σμοι*): vg^{cle} demid lipss harl** arm add *magnus* ... 48. Are om

6. *οι* ante *εχοντεσ* cum ABP 1. (sed 1. om *οι* ante *επτα*) al pler And^{a} ^{c} P Are ... ς (= Gb Sz) om cum ℵ 36. And^{bav} | *αυτουσ* cum ℵ^{c}A ... ς Ti *εαυτουσ* cum ℵ^{c}NP al fere omn (14. *επ αυτοισ*) And^{omn} Are

7. *ο πρωτοσ* sine additam cum NABP al fere^{40} harl^{s} tol syr Are ... ς

ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένον ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰσ τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆσ γῆσ κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶσ χόρτοσ χλωρὸσ κατεκάη.

8 *Καὶ ὁ δεύτεροσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν· καὶ ὡσ ὄροσ μέγα πυρὶ* Ier 51, 25
καιόμενον ἐβλήθη εἰσ τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆσ θαλάσσησ αἷμα, 9 *καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάσ, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν.*

10 *Καὶ ὁ τρίτοσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρα-* Is 14, 12 Dan 8, 10
νοῦ ἀστὴρ μέγασ καιόμενοσ ὡσ λαμπάσ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰσ πηγὰσ τῶν ὑδάτων. 11 *καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέροσ λέγεται ὁ ἄψινθοσ. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδά-*

(= Gb Sz) add *αγγελοσ* cum 1. 28. 36. 38. 79. 98. al vg (et. am fu lipss omn^{lachm} etc) cop arm aeth And$^{a\,c}$ p bav Prim al | *μεμιγμενον* cum NP 12. 37. 38. 46. vg^{ms} (ap Gb) And^{P} et^{bav} anonym^{aug} Ansb ... 7. *μεμιγμενη* ... ς Lm Ti *μεμιγμενα* c. AB al plor And^{a} et^{c} Are vg Prim al | *εν αιματι* cum NABP al fere^{40} vg (*mixta in sanguinem* am al, vg^{cle} al *mixta in sanguine*) And$^{a\,c}$ p Are Prim (*commixta in sanguinem*) al ... ς (= Gb Sz) om *εν* cum 1. al demid harl* And^{bav} anonym^{aug} | *εβληθη*: 34. 35. 87. And^{c} *-θησαν* | *και το τριτον της γης κατεκαη* cum NABP al fere^{50} vg syr arm aeth And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) om cum 1. 35. cop | *και το τριτ. των δενδρων κατεκαη*: B* al aliq aeth om | *χορτοσ χλωροσ*: 7. 94. *ο χορτ. ο χλωρ.*

8. *αγγελοσ*: א om | *πυρι* cum NAP 1. al mu vg cop syr aeth And^{omn} Prim anonym^{aug} al ... Gb^{00} cum B al^{35} arm Are | *εγενετο*: א *εγενηθη*

9. *το τριτον* pri: א 35. 36. 87. Ath^{406} And^{c} add *μερος* (35. 68. 87. And^{c} etiam v. 8. add). Similiter vg Prim etc ubique *tertia pars.* | *των ε. τ. θαλ.* cum NAP al sat mu Ath^{406} And^{a} et^{c} ... B al plus^{25} And^{P} et^{bav} Are om *των*, hinc Gb^{00} ... 1. 12. am harl omn^{lachm} arm om *των εν τη θαλασση*. Vg^{cle} fu demid lipss tol *in mari* post *τα εχοντ. ψυχας* pon; Prim vero vertit *piscium*, omissis *τα εχοντ. ψυχας*, sed add: „Alia editio dicendo *habentium animas* ostendit evidenter spirituali eos morte necatos." | *ψυχας* (13. 48. Are *τασ ψυ.*) et. Ath^{406}: א *ψυχην*, item cop aeth | *διεφθαρησαν* (Gb″) cum NAP 1. (*-ρισαν*) 10. 12. 13. 17. 28. 37. 49. 51. 79. 91. 96. And$^{a\,**}$ ... ς *διεφθαρη* cum B al plu And^{c} p bav Are

10. *και επεσεν* sec loc: Prim non expri | *και επι των πηγων των υδατων*: A om | *των υδατων* cum NBP 1. al fere^{35} qui citantur ... ς (= Gb Sz) om *των* cum?

11. *λεγεται*: 7. *ελεγετο* | o ante *αψινθ.* cum ABP al^{40} And^{c} Are ... ς (= Gb Sz) om cum א*(sed vide post)et^{c} 1. 7. 14. 36. 38. al arm And a p bav | *αψινθοσ* cum א^{c}ABP al plor And$^{a\,c}$ bav Are ... א* *αψινθιον*,

των εἰσ ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

12 *Καὶ ὁ τέταρτοσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆσ σελήνησ καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων,*
ο *ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον*
ε *αὐτῆσ, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίωσ.* 13 *καὶ ἴδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸσ ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντοσ φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοὺσ κατοικοῦντασ ἐπὶ τῆσ γῆσ ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆσ σάλπιγγοσ τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.*

AndP αψινθιοσ. Item *absinthium* vg^{cle} demid harl^{s} (*absentium*) tol al lachm cop Prim (*absentium*) anonym^{aug} Haym; item *absinthius* am, *absentius* fu. Ceterum ℵ* per incuriam post αψινθ. repetit και λεγεται, quae delevit ℵ^{c}. | εγενετο (Gb′) cum ℵABP al pler And^{a} c p Are vg cop Prim al ... ς γινεται cum 1. 36. al And^{bav} | των υδατων: ς (non ς^{e} etc) om ex errore Erasmi ut^{vi} | εισ αψινθον cum ABP al pler And^{c} p (et^{bav} ωσ αψινθοσ) ... ℵ 7. 8. 16. 28. 49. 79. And^{a} Are εισ αψινθιον | των ανθρωπων cum ℵABP 1. al fere^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om των cum? | εκ των: A επι των

12. ινα σκοτισθη: 35. 87. arm aeth (vide post) And^{c} και εσκοτισθη | και η ημερα μη φανη (vide post) το τριτ. (A τεταρτον) αυτησ cum ℵAP al sat mu vg (*et diei non luceret pars tertia*) And^{a} p bav Are Haym (*ut non luceret diei pars tertia*) ... B al^{25} fere και το τριτον αυτησ (14. 28. 29. 30. 40. 50. 51. 93. 98. αυτων) μη φανη (al mu φανῇ, et. B interpg) η (B 98. om) ημερα .·. libere variant minusc alii. Item libere cop pro ινα σκοτ. etc *ut obscurarentur, ut non luceret tertia illarum pars in die et similiter etiam nocte, aeth percussus est sol, et obtenebrata est tertia pars eius, et tertia pars lunae, et tertia pars stellarum, et tertia pars diei et noctis.* Prim post *stellarum* pergit *ut minus lucerent, et dies eandem partem amitteret et nox similiter.* Syr pro ινα σκοτ. etc *ut obtenebraretur tertia pars earum, et obtenebrata est dies, ut non luceret tertia pars eius, et nox similiter.* Praeterea pro μη φανη: ς μη φαινη cum P (φενη) 28. 49. 79. al (36. al μη φαινει) And^{a} p bav Are ... 35. 87. arm And^{c} ουκ εφαινεν

13. ιδον c. ABP 7. 14. 92. And^{bav} ... ς Ln ειδον c. ℵ al pler etc | ενοσ et. vg anonym^{aug} Haym aeth exprim ... ℵ om, item cop arm | αετου cum ℵAB al^{25} fere vg cop syr aeth And^{c} Are (atque etiam Are^{com}) anonym^{aug} Haym ... ς (= Gb Sz) αγγελου cum P 1. 7. 28. 36. 47. 79. al (13. αγγελου ωσ αετου) arm And^{a} p bav (atque etiam And^{com}) Victorin | πετομενου cum ℵAP al plus^{30} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) πετωμενου cum B 1. 6* 7* 32. al vix mu | μεσουρανηματι (7. 36. 97. -νιματι): 1. μεσουρανισματι ... syr *in medio caelo cui est sanguis.* Cf et. ad 14, 6. | φωνη μεγαλη: 7. 28. 37. 49. 79. 96. And^{a} add τρισ, item omisso μεγαλη 17. 36. | ουαι ter ... 1. And^{bav} syr aeth bis tantum | τουσ κατοικουντασ (Gb′) cum ℵB 6. 8. 14. 29. 31. 35. 38. 48.

ἐπὶ τῶν μετώπων. 5 καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθήσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς
Job 3, 21 αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. 6 καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ
Ioel 2, 6 οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. 7 καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια
Ioel 1, 6 ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀν-
θρώπων, 8 καὶ εἶχαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, 9 καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας

---

vg cop syr aeth And^{c} etP Are Haym ... Gb^{0} cum 1. 12. 17. 28. 47. 79. harl^{s} arm And^{a} et^{bav}. Cf et. Cassiod *unde exeuntes locustae tamquam scorpiones neque fenum neque arborem laedebant, nisi eos tantum qui signum crucis in suis frontibus non habebant.* | *μετωπων* sine *αυτων* cum ΝΑΡ 1. 12. 28. 79. am harl^{s} tol allachm And^{a} et^{bav} (item com: *οι μη σεσημειωμενοι τη θεια σφραγιδι τα μετωπα*) ... ς (Gb^{0}) Ti add *αυτων* cum B al plcr vg^{cle} fu demid lipss al syr arm aeth And^{c} etP Are Cassiod Haym

5. *αυτοις* cum ΝΑ 1. 7. 12. ... ς Ti *αυταις* cum BP al plcr And^{omn} Are | *βασανισθησονται* (edd Erasmi *-σωνται*) cum ΝΑΡ 1. 12. 36. 38. And^{bav} ... ς *βασανισθωσι* cum B al plcr And$^{a\ c}$ P Are ... 7. *βασανισωσιν* (*-νησωσιν*), item *cruciarent* vg^{cle} lips$^{4.}$ (non item am fu tol harl demid lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm}) arm aeth | *παισῃ* (7. 87. al mu And^{bav} *πεσῃ*): 10. 26. 37. 41. 42. 43. 49. 96** *πληξη*

6. *ζητησουσιν*: 2. 8. 9. 10. 19. 27. 42. 50. 91 96. harl^{s} *ζητουσιν* | *ου μη* cum ΝABP 1. al plus^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *ουχ* cum? | *ευρησουσιν* cum ΝB 6. 7. 8. 29. 30. 32. 36. 38. 47. 48. 50. 51. 91. 94. 95. 96. 97. 98. al mu AndP Are; *invenient* vg Amb$^{luc\ 9,1119}$ al. Item *ευρησωσιν* 1. 2. 9. 11. 14. 27. 92. 93. (*-σοσιν*) ... Lu Ti *ευρωσιν* cum AP 12. 17. 28. 34. 35. 46. 49. 79. 87 And^{a} et^{c} (et^{bav} *ευρουσιν*); *invenient* harl^{s} | *αποθανειν*: 7. *τον θανατον*, omisso *ο θανατος* | *φευγει* cum AP 1. 12. 17. 36. 38. AndP. Item Ν *φυγη*, harl^{s} *fugiat* ... ς *φευξεται* cum B al plcr And$^{a\ c}$ P Are, item *fugiet* vg | *ο θανατ. απ αυτων* cum ΝΑΡ 1. (28. omisso *απ*) 36. 38. 79. al mu^{vl} vg (et. am demid tol harl lipss omn^{lachm}; fu *mors fugiet ab eis*) sah (cop ut fu) syr And^{a} etP ... Gb Sz *απ αυτων ο θαν.* cum B al plus^{30} arm And^{c} et^{bav} Aretha

7. *ομοιοι* cum Ν ... ς Ln Ti *ομοια* cum BP al omn^{vl} And^{omn} Are ... A *ομοιωματα* | *ομοιοι χρυσω* (Gb') cum ΝΑΡ 1. 28. 30^{mg} 35. 36. 79. 87. al vg syr arm aeth (cop *existentes coloris aurei*) And^{omn} ... Gb Sz *χρυσοι* cum B al fere^{40} Are

8. *ειχαν* cum ΝΑ (non item v. sq) ... ς Ti *ειχον* cum BP al omn^{vl} And $^{a\ c}$ P (sed^{bav} *και ειχοντες*) Are

σιδηροῦσ, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡσ φωνὴ ἁρμάτων Ioel 2, 5
ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰσ πόλεμον. 10 καὶ ἔχουσιν οὐρὰσ
ὁμοίασ σκορπίοισ καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖσ οὐραῖσ αὐτῶν ἡ ἐξουσία
αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺσ ἀνθρώπουσ μῆνασ πέντε· 11 ἔχουσιν ἐπ' Iob 28, 22
αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆσ ἀβύσσου, ᾧ ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

---

10. και εχουσιν: 38. AndP κ. ειχον. Item *et habebant* vg etc | ομοιασ ut BP al fere omn Andomn Are, item *similes scorpionum* vg etc (cop *sicut scorpionum*, aeth *sicut cauda scorpii* ... NA 14. ομοιοισ | κεντρα, και εν (et. Sz) cum NABP al plus[35] cop syr arᵉ Are ... ς (= Sz) κεντρα ην εν cum ? vgᶜˡᵉ fu demid harl[**] lipss alˡᵃᶜʰᵐ Haym ... Gb′ κεντρα εν cum 1. 7. 28. 34. 35. 36. 38. 40. 46. 47. 79. 87. 90. 92. al am tol harl* al lachm arm aeth anonymᵃᵘᵍ Andomn | εν ταισ ουρ. αυτων sine και (etiam Gb′ Sz) cum NABP 6. 7. 8. 14. 17. 28. 29. 30. 31. 32. 35. 38. 48. 49. 50. 51. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al mu am fu demid tol lips[6.] omnˡᵃᶜʰᵐ syr (cop *et est potestas earum in cauda sua laedendi*, aeth *et in cauda sua habebant aculos quibus icebant hominem*) Andᶜ Are Prim (*potestas in caudis earum erat laedendi*) ... ς add και cum 1. 36. 47. 79. al vgᶜˡᵉ harl lips[4. 5.] Andᵃ p bav | η εξουσια αυτων cum NAP 1. 17. 34. 35. 36. 46. 87. al vg cop arᵉ AndP ᶜ bav Prim Haym ... B 6. 8. 14. 28. 29. 30. 31. 32. 38. 47. 48. 49. 50. 79. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al mu syr Andᵃ Are εξουσιαν εχουσιν, item 51. 90. 92. al εξουσιαν εχουσαι ... 7. om plane (item aeth, vide ante), ita ut habeat κεντρα εν ταισ ουρ. αυτων του αδικησαι etc | αδικησαι cum NAP 1. 6. 28. 32. 35. 36. 48. 51. 79. 87. al Andᵒᵐⁿ Are ... Gb′ Sz του αδικησαι cum B al[30] fere :: sunt igitur lectiones quae a nostra differunt inprimis hae: και κεντρα ην εν ταισ ουρ. αυτων· και η εξουσια αυτων [του] αδικησαι etc, et και κεντρα· [και] εν ταισ ουρ. αυτων εξουσιαν εχουσιν [του] αδικ. etc

11. εχουσιν idque sine και (et. Gb) cum NA 6. (teste Treg) al? (cop *fuit super eos rex*), item ς (= Gb Sz) και εχουσιν cum P 1. al sat mu vg (*et habebant*, sed fu *et habent*) syr arm aeth Andᵃ ᶜ bav (etP και ειχον) Prim Haym (hi[2] ut vg) ... Gb′ Sz Ti εχουσαι cum B al[35] fere Are anonymᵃᵘᵍ | επ αυτων βασιλεα (36. -λεισ) cum A (et א εαυτων του βασιλ.) P (supplet ipseˢ in mg, sed scribit αυτον) 1. 14. 28. 36. 79. 92. al vg cop (vide ante) Andᵃ p bav anonymᵃᵘᵍ Prim al. Item ς εφ αυτων βασιλεα cum? ... Ti βασιλεα επ (16. al υπ) αυτων (42. 87. αυτον, 7. αυτουσ) cum B al plus[30] syr arm Andᶜ Are ... aeth non expri επ αυτων | τον αγγελον cum NA(αρχοντα της αβυσσου τον αγγελον, ονομα etc) P 1. 7. 14. 28. 36. 79. al mu Andᵃ p bav ... Ti om τον cum B al plus[30] Andᶜ Are ... pro *regem angelum* habent amˢ harlˢ *regem angelorum* | ω ονομα αυτω cum א ... 18. ω ονομα, vg etc *cui nomen*, AndP ονομα αυτου ... ς Ln Ti ονομ. αυτω cum ABP al plor Andᵃ ᶜ bav Are | αβαδδων cum NAP 51. al vix mu vg anonymᵃᵘᵍ, item syr ... 2. 8. 13. 14? 19. 26. 38. 41. 42. 50. al αβααδδων, B 27. 30. 93.

v. 4. 8 ρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡσ δράκων. 12 καὶ τὴν ἐξουσίαν
τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν
γῆν καὶ τοὺσ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντασ ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον
τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. 13 καὶ
ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
εἰσ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. 14 καὶ πλανᾷ τοὺσ κατοι-

---

aeth om (*Et deinde exiit alia bestia*) | αναβαινον: C -βαιννον ... 7. -βαινων | δυο (12. δικαδυο, 38. post ομοι. αρνιω pon): 2. 6. 8. 13. 29. 31. 32. al[15] fere Are om, item Hipp[antichr 49 sec loc] (τὸ δὲ εἰπεῖν· τὰ κέρατα ὅμοια ἀρνίῳ, sed paullo ante habet τὰ δὲ δύο κέρατα, atque[ibid 48] καὶ εἶχε κέρατα δύο etc) | ομοια: C per incuriam ονομα

12. του πρω. θηριου ... 14. του θηρ. του πρωτ. | ποιει ante ενωπιον αυτου cum NABCP al fere omn And[a] P bav Are ... 34. 35. 87. And[c] ποιησει ... 38. vg (*faciebat*) cop syr arm aeth Hipp[antichr 48] et[49] Ir[int 226] εποιει (item Prim, sed habet *faciebat in terra*, pergens: „*deo subiecit ut inhabitantes terram adorarent bestiam*" etc) | και ποιει ante την γην cum NACP 1. 28. 36. 79. al mu Hipp[49] And[a] et[bav], item *et facit* fu tol al[1achm] Ir[int] anonym[aug] ... 34. 35. 87. And[c] και ποιησει ... Ti και εποιει cum B 6. 7. 8. 14. 29. 31. 38. 49. al plus[20] Hipp[48] And[P] Are, item cop syr arm aeth, item *et fecit* vg[cle] am demid al[1achm] lipss | την γην και: P per incuriam (aberravit scriptor ab altero ποιει ad prius) ενωπιον | τουσ εν αυτη κατοικουντασ cum NABP 1. al plus[20] Hipp[48] et[49] And[omn] Are (anonym[aug] *eos qui in ea sunt*) ... ς τουσ κατοικ. εν αυτη cum C 14. 92. al, item *habitantes in ea* (*in eam* am) vg, *qui habitant in ea* Ir[int] (Prim vide ante) | ινα προσκυνησουσιν cum AC 7. 14. 30[c] 36. 98. And[bav] ... ς ινα προσκυνησωσι cum BP al pler Hipp[bis] And[a c] P Are ... א προσκυνιν | το θηριον το πρωτον: 6[c] 35. 41. 42. 87. 95. (hi[2] ap Scri ad του πρωτου θηριου notantur, per errorem ut[vid]) And[c] τω θηριω τω πρωτω | του θανατου αυτου (et. Ir[int] Hipp[bis] anonym[aug]): A om του θανατου ... P 14. 92. om αυτου, item vg Prim al

13. ποιει: 35. 87. cop And[c] Ir[int 226] anonym[aug] ποιησει ... 31. Hipp antichr[48] εποιει, item *fecit* vg (exc fu) aeth Prim, Haym | σημεια μεγαλα: 35. 87. And[c] μεγ. σημ. | ινα και πυρ cum NACP 1. 35. 38. 87. al vg syr (cop sed om και) Hipp And[c] P bav Ir[int] Prim al (anonym aug *ita ut ignem*; 28. 79. And[a] ινα εν πλανη ποιη [28. ποιει] πυρ) ... Gb Sz και (14. 92. om) πυρ ινα cum B al[25] Are | ποιη (P 95. ποιει) καταβαινειν (Hipp καταβηναι) εκ του ουρανου cum NP 1. 95. al vix mu syr (aeth *ut descendere faceret ex caelo ignem*) Hipp And[bav] anonym[aug]. Item Ln Ti ποιη (35. And[c] ποιηση) εκ του ουραν. καταβαινειν (C καταβαιννιν, 35. And[c] καταβηναι) cum AC 28. 34. 35. 38. 79 vg And[a c] P Ir[int] Prim al ... Gb Sz εκ του ουρανου καταβαινη (B 6. 7. 30. 36. 50. 98. -βαινει) cum B al[25] fere cop Are ... 87. post ινα και πυρ pergit εκ του ουρ. καταβηναι εισ etc | εισ την γην cum NACP 1 al sat mu Hipp And[a c] bav, item *in terram* vg Ir[int] anonym[aug] al (Prim

κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. 15 καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσουσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. 16 καὶ ποιεῖ πάντας,

---

om, ut et. 95.) ... B 2. 6. 7. 8. 14. 29. 31. 38. 91. 92. al[20] fere And[P] Are επι την γην (14. της γης)

14. τους κατοικουντας et. Hipp[antichr 48] Ir[int 326] etc ... 2. 6. 8. 29. 30. 31. 32. 49. al[20] fere Are praem τους εμους. Praeterea cf Prim „*et seduxit eos qui inhabitant terram*, vel sicut alia translatio habet, *terram et qui habitant in ea*". | δια τα σημεια usque κατοικ. επι της γης: B* syr om (transiliunt igitur ab επι της γης priore ad alterum) | ποιησαι et. Hipp: 38. ποιειν | λεγων: B ex emendatione 1. 14. 92. 94. 95. Hipp λεγον, B[mg] λεγοντος ... arm pro λεγων usque ποιησαι: *dicunt ei habitantes super terram: Fac* | ποιησαι sec: ℵ praem και | εικονα cum ℵBCP al omn[vl] etc: Ti εικονων cum A And[bav] | ος cum AB CP 28. 33. 34. 35. 36. 79. 87. 92. And[c] et[bav] ... ς ὁ cum ℵ 1. al pler Hipp And[a] et[P] Are | εχει cum ℵACP 1. al mu vg Hipp And[c] et[bav] Prim al ... Gb' ειχε cum B plus[35] syr And[a] et[P] Are | την πληγην cum ACP al plu Hipp And[omn] ... ℵ(πληγης)B 2. 6. 8. 13. 14. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 40. 41. 42. 92. 93. 94. 97. 98. Are om την | της μαχ. και εζησεν cum ℵACP al sat mu (14. 92. praem απο) vg cop syr arm aeth (*quae vulnerata fuit per gladium et convaluit*) Hipp And[omn] Prim (*quae habet plagam factam de gladio et vixit*) al ... B al plus[25] Are και εζησεν απο (16. 39. add της πληγης) της μαχ. | μαχαιρης cum ℵAC ... ς μαχαιρας cum BP al omn[vl]

15. αυτω cum ℵBP[c*] al omn[vl] Hipp[antichr 48] And[omn] Are ... Ln αυτη cum ACP[c*vl] | δουναι πνευμ. cum ℵAP 1. al sat mu vg cop syr arm aeth And[a] P bav Prim al (Hipp[49] το ειρημενον υπο του προφητου οτι δωσει πνευμα τη εικονι και λαλησει η εικων του θηρ.) ... B al plus[25] Hipp[48] And[c] Are πνευμ. δουν. Cf et. Ir[int] „*Et imaginem*, ait, *iubebit fieri bestiae, et spiritum dabit imagini, uti et* etc ... C om δουναι | ινα και (7. 38. 95. And[a] om) λαλησῃ (7. 95. 98. -σει) η εικ. του θηριου et. Ir[int] etc: C 14. 16. 28. 31. 79. cop syr (Hipp[48], sed agnoscit[49], vide ante) om | και ποιησ. οσοι usque τῃ εικο. του θηριου: C 28. om | ποιησῃ cum ABP 1. al plu Hipp And[a] P Are ... ℵ 14. 36. 79. 92. 95. 98. And[c] et[bav] ποιησει | οσοι εαν cum ABP al plus[20] Hipp And[c] et[P] Are ... ς οσοι αν c. ℵ 1. al mu And[a] et[bav] ... 31. 95. om αν | προσκυνησουσιν cum ℵ 7* 14. 31. 36. 42. And[bav] ... ς Ln Ti προσκυνησωσι cum ABP al pler Hipp And[a c] P Are | τῃ εικονι cum ℵBP al[40] fere Hipp And[c] et[bav] Are ... ς (= Gb Sz) Ln την εικονα cum A 1. al vix mu And[a] et[P] | αποκτανθωσιν (14. 92. αποκτανθηται) sine ινα, idque nec ante οσοι, cum ℵB 6. 14. 28. 29. 31. 35. 38. 51. 79. 87. 92. 93. 94. 97. 98. al[15] And[c] P bav. Quam lectionem confirmat Ir[int] *uti et*

19, 18. 20 14, 9 τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς
πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς
χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐ-
14, 11 15, 2 τῶν, 17 ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων
17, 9 τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος

---

loquatur imago, et eos qui non adoraverint eam faciet occidi, item am *et faciat quicumque non adoraverit imaginem bestiae occidantur* ... ς add *ινα* ante *αποκτ.* cum 1. 49. 91. al Are; item Ln add ante *οσοι* cum AP 7. 11. 26. 36. 95. Hipp^{bis} And^{a}, item vg^{cle} et$^{edd\ pler}$ Prim al. Sic enim Latini: *et faciat* (fu demid lips^{e} al^{lachm} *faciet*) *ut quicumq. non adoraverint* (fu demid tol lipsa omn^{lachm} *adoraverit*) *imaginem bestiae occidantur* (fu rell *occidatur*), Prim *et faceret ut qui* (paullo ante *quicumque*) *non adorarent imag. best. occiderentur.*

16. *ποιει*: $\aleph^{c}$ Hipp$^{antichr\ 48}$ (sed^{48} *ποιει*) *ποιησει*, vg *faciet*, Prim *fecit* | *τους μικρους και τους μεγαλους*: $\aleph$ om *τους* sec ... Prim sic transp: *magnos et pusillos* | *και τ. πλουσ. και τ. πτωχους*: $\aleph$ 79. *κ. τ. πτωχους κ. τ. πλουσιους* ... Prim tantum *et divites*, pergens *et servos*, omissis rursus *και τους ελευθερ.* | *και τ. ελευθ. κ. τ. δουλους*: 36. 39. *κ. τ. δουλ. κ. τ. ελευθ.*, And^{bav} om *κ. τ. ελευθ.*, 95. om omnia | *δωσιν* cum $\aleph^{*}$et(*δωσι*)$\aleph^{c}$ABCP 6. 10. 12. 13. 14. 17** 35. 36. 37. 38. 49. 51. 87. 91. 92. 96. al And$^{a\ c\ bav}$ ... 2. 7. 16. 28. 30. 32. 79. 93. 97. 98. al^{10} fere (Are^{morelli}) *δωσωσιν*. Item 4. 18. 29. 31. 40. 46. 94. al AndP Are^{veron} *δωσουσιν* idque Gb$'$ ... ς (= Gb Sz) *δωση* cum (1. *δωσει*) Hipp^{bis} ... 26. 95. *λαβωσι το*, perguntque *χαραγμα αυτου* ... vg Prim al *habere* pro *ινα δωσιν αυτοις*. Libere etiam Ir^{int} „*Et characterem autem*, ait, *in fronte et in manu dextra faciet dari.* | *αυτοις* et. $\aleph^{c}$ ... $\aleph^{*}$ *αυτω* | *χαραγμα* cum $\aleph$ACP 1. 28. 35. 36. 38. 47. 79. 87. 95. 97. 98. al vg syr arm Hipp^{bis} And^{omn} Ir$^{int\ 326}$ Prim al ... Gb$'$ *χαραγματα* cum B al^{35} fere Are | *επι της χειρος*: 2. 6. 8. 13. 27§ 28. 29. 30. 31. 32. 38. 51. 93. 94. 97. 98. al om *της* | *αυτων της δεξιας*: 38. 97. *της δεξ. αυτων* | *η επι*: 38. *και επ αυτο*, 12. And^{bav} Haym *και επι*, similiter (vide ante) Ir^{int} | *επι το μετωπον* cum $\aleph$AP al plus^{20} cop arm aeth Hipp^{bis} And^{c} Are Ir^{int} (vide ante) anonym^{aug}. Item C Are^{com} *επι του μετωπου* ... ς (= Gb Sz) *επι των μετωπων* cum B 1. 28. (om *αυτων* sq) al mu vg And^{a} p bav Prim Haym; item syr (sed etiam antea *super manus ipsorum dextras*)

17. *ινα μη* cum $\aleph^{*}$C 6. 28. 32. 79. 96. tol cop syr Hipp$^{antichr\ 48}$ et^{49} And^{a} Ir$^{int\ 326}$ anonym^{aug} („sic ergo facient *ut nemo possit*" etc) Prim al ... ς (sed Gb^{00}) Ti praem *και* cum $\aleph^{c}$ABP al pler vg (exc tol) arm aeth And^{c} p bav Are (atque hic in comm *περιττὸσ ὁ σύνδεσμοσ ὁ καί*) Haym | *μη τισ*: 35. 87. And^{c} *μηδεισ* | *δυνηται* cum $\aleph$AC 8. 29. 30. 35. 36. 37. 38. 40. 47. 49. 51. 87. 91. 93. 95. al mu Hipp^{bis} And^{c} Are ... Ti *δυναται* cum BP 1. 6. 7. 14. 28. 31. 32. 50. 79. 92. 94. al^{5} And a p bav | *αγορασαι η πωλησαι*: 35. 87. And^{c} *πωλ. η αγορ. ετι* | *ει μη ο εχων*: l. *ει μη ᾗ εχων*, C *ει μητ εχων* | *το χαραγμα το ονομα του*

αὐτοῦ. 18 ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξς'.

θηριου cum ABCP 1. 6. 7. 14. 28. 29. 31. 35. 49. 51. 79. 87. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. al plus[20] am (*nomine*) al[1achm] (*nomen*) cop arm aeth Hipp[bis] And[c] et[P]. Similiter sed του ονοματος C fu tol lips[5] syr And[a] et[bav] Ir[int] (*characterem nominis bestiae*) Prim (*notam nominis bestiae*), atque sic Ln ... ς (= Gb Sz) το χαρ. η το ονομ. τ. θηρ. cum? Are (ex codice? In com habet: καὶ τί τὸ χάραγμα ἐπιφέρει, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου. διττὴ δὲ τούτου ἡ γνῶσις, ἢ διὰ προφορᾶς αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἢ διὰ ψήφου.) vg[cle] lips[4. 6.] anonym[aug] (*nisi qui habet nomen aut notam bestiae*) Haym (et demid *characterem bestiae aut nomen bestiae*). Similiter ℵ 36. 38. το χαρ. του θηριου η (36. και) το ονομ. αυτου | η τον αριθμ. του ονομ. αυτου: B his praem η τον αριθμον του θηριου

18. ωδε η σοφ. εστιν. ο εχων νοιν etc: sic et. Hipp[antichr 48], sed[50] habet λεγει γαρ ο προφητης και αποστολος· ωδε ο νους. ο εχων σοφιαν etc | νοιν sine artic cum ℵ[cc]ABCP al fere[40] arm Hipp[50] And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) τον νουν cum 1. 87. al? ... ℵ* ουσ (39. νους et 14. ουν pro νουν) | τον αριθμον: 14. 36. 92. το ονομα | και ο αριθμ. αυτου: ℵ om (vide post de CP etc); 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 87. 92. 97. 98. al plus[15] And[c] anonym[aug] om και (hinc passim ista coniuncta sunt: αριθμ. γαρ ανθρωπ. εστιν ο αριθμ. αυτου) ... CP 1. 10. 18. 28. 37. 38. 49. 79. 91. 95. 96. am fu lipss omn[1achm] syr (arm add εστιν τουτο) Hipp[bis] And[a] P (om ὁ) et[bav] anonym[aug] add εστιν (idem in exemplo suo scriptor codicis ℵ invenisse putandus est proptereaque transiliendo praeterisse και ο αριθμ. αυτ.): non addidimus cum AB al[35] fere vg[cle] demid tol cop aeth And[c] (sed vide ante) Are Victorin Prim Haym | χξς' ut B (perperam in ed. mea σ' pro ς'. Idem vitium in cod. 28.) 1. 6. 14. 28. 30. 32. 35. 36. 38. 49. 79. 91. 96. 97. al mu Hipp[bis] And[c] Are, item cop ... ℵ εξακοσιαι (-ιαι et. C) εξηκοντα εξ, A εξακοσιοι εξηκ. εξ, atque sic Ln, P 7. 16. 29. 95. And P et[bav] (item[a]) εξακοσια εξη. (And[a] add και) εξ. Confirmant Ir[int 326] („et esse numerum *sexcentos sexaginta sex*, quod est sexies centeni et deni sexies et singulares sex"), Victorin et Prim (vide infra). ... C 11. „quidam" ap Ir εξακοσιαι δεκα εξ, 5. χις', item anonym[aug] *sexcenti sexdecim*. Disserit autem Ir[326] in hanc rem sic: *Iis autem sic se habentibus et in omnibus antiquis et probatissimis et veteribus scripturis numero hoc posito et testimonium perhibentibus his qui facie ad faciem Iohannem viderunt, et ratione docente nos quoniam numerus nominis bestiae secundum Graecorum computationem per litteras quae in eo sunt, sexcentos habebit et sexaginta et sex, hoc est decadas aequales hecatontasin et hecatontadas aequales monasin* (ap Eus[hist 5,8] τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων καὶ ἐν πᾶσι τοῖς σπουδαίοις καὶ ἀρχαίοις ἀντιγράφοις τοῦ ἀριθμοῦ τούτου κειμένου, καὶ μαρτυρούντων αὐτῶν ἐκείνων τῶν κατ' ὄψιν τὸν Ἰωάννην ἑωρακότων, καὶ τοῦ λόγου διδάσκοντος ἡμᾶς ὅτι ὁ ἀριθμὸς τοῦ ὀνό-

XIV.

1 Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ

ματος τοῦ θηρίου κατὰ τὴν τῶν ἑλλήνων ψῆφον διὰ τῶν ἐν αὐτῷ γραμμάτων ἐμφαίνεται) – ignoro quomodo erraverunt quidam sequentes idiotismum et medium frustrantes numerum nominis, quinquaginta numeros deducentes, pro sex decadis unam decadem volentes esse (vide quae his respondent Graeca ap Stieren p. 798). *Hoc autem arbitror scriptorum peccatum fuisse, ut solet fieri, quoniam et per litteras numeri ponuntur, facile litteram Graecam quae sexaginta enuntiat numerum in iota Graecorum litteram expansam; post deinde quidam sine exquisitione* (ἀνεξετάστως) *hoc acceperunt, alii quidem simpliciter et idiotice usurpaverunt denarium numerum; quidam autem per ignorantiam ausi sunt et nomina exquirere habentia falsum erroris numerum* (ἐτόλμησαν καὶ ὄνομα ἀναζητεῖν ἔχον τὸν ἐσφαλμένον καὶ διημαρτημένον ἀριθμόν). *Sed his quidem qui simpliciter et sine malitia hoc fecerunt arbitramur veniam dari a deo. Quotquot autem secundum inanem gloriam statuunt nomina continentia falsum numerum, et quod a se fuerit adinventum nomen definierunt esse illius qui venturus est, non sine damno tales exient, quippe qui et semetipsos et credentes sibi seduxerunt.* Eundem vero numerum χις' sequitur etiam Tichonius (idem qui anonym^{aug}): *Sexcenti et sexdecim graecis litteris sic fiant χις'. Quae notae solutae numerus est; redactae autem in monogrammum et notam faciunt et numerum et nomen. Hoc signum Christi intelligitur et ipsius ostenditur similitudo, quam in veritate colit ecclesia.* In eum vero numerum quem et ipsi recepimus haec addit Ir$^{int\ 329}$: *certius ergo et sine periculo est sustinere adimpletionem prophetiae quam suspicari et divinare nomina quaelibet, quando multa nomina inveniri possunt habentia praedictum numerum - ευανθας enim nomen habet numerum de quo quaeritur, sed nihil de eo affirmamus. Sed et λατεινος nomen habet sexcentorum sexaginta sex numerum, et valde verisimile est, quoniam novissimum regnum hoc habet vocabulum. Latini enim sunt qui nunc regnant, sed non in hoc nos gloriabimur. Sed et τειταν, prima syllaba per duas graecas vocales ε et ι scripta, omnium nominum quae apud nos inveniuntur magis fide dignum est.* Etc. Item haec scripsit Victorin: *Sicut ex litteris graecis computum habent, sic in compluribus τειταν inveniuntur. τειταν enim hunc numerum habet quem gentiles Solem Phoebumque appellant, computaturque graece sic: τ trecenti, ε quinque, ι decem, τ trecenti, α unum, ν quinquaginta, qui simul ducti fiunt sexcenti sexaginta sex. Quantum enim attinet ad litteras graecas, hunc numerum nomenque explent; quod nomen si velis in latinum convertere, intelligitur per antiphrasin* diclux, *quae litterae hoc modo computantur:* D *quippe quingenti figurat,* I *unum,* C *centum,* L *quinquaginta,* V *quinque,* X *decem, quod computatis litteris facit similiter sexcenti sexaginta sex, id est quod graece sonat τειταν, nempe id quod la-*

ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν 7, 8 etc
μετώπων αὐτῶν. 2 καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν 1, 15 19, 6
ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν
ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν·

---

tine dicitur diclux, *quo nomine per antiphrasin expresso intelligimus Antichristum* –. *Item invenimus in quodam codice graeco* αντεμος, *quibus computatis litteris invenies numerum ut supra,* α *unum,* ν *quinquaginta,* τ *trecenti,* ε *quinque,* μ *quadraginta,* ο *septuaginta,* σ *ducenti, quae simul sexcenti sexaginta sex secundum Graecos faciunt. Item aliud eius nomen gothice quod per se liquebit, id est* γενσηρικος, *quod eodem modo graecis litteris computabis,* γ *tres,* ε *quinque,* ν *quinquaginta,* σ *ducenti,* η *octo,* ϱ *centum,* ι *decem,* κ *viginti,* ο *septuaginta,* σ *item ducenti: quae, ut supra dictum est, sexcenti sexaginta sex faciunt.* Similiter de αντεμος aliisque nominibus ad h. l. scribit Prim. Item And *ὡς ἐν γυμνασίαις τε λόγῳ πολλά ἐστιν εὑρεῖν, κατὰ τὸν μακάριον ἱππόλυτον καὶ ἑτέρους, ὀνόματα τὸν ἀριθμὸν τοῦτον περιέχοντα, προσηγορικά τε καὶ κύρια. κύρια μὲν οἷον λαμπέτις, τειτάν, ἐκ τοῦ τέλνω καθ' ἱππόλυτον, λατεῖνος – βετέδικτος – προσηγορικὰ δὲ κακὸς ὑδηγός, παλαιβάσκανος, ἀληθὴς βλαβερός, ἀμνὸς ἄδικος* etc. Similiter Are. Cf etiam Or^{3,414} ubi ad Ezech. 4, 9 de senario numero scribitur *ἐπείπερ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς οὗτος πάθους σύμβολον καὶ κακώσεως τοῦ σωτῆρος τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ πεπονθότος καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἰωάννου τοῦ ὀνόματος τοῦ θηρίου τὸν χξ΄* (male deest ϛ΄) *ἔχοντος ἀριθμόν.* Quibus addit fluctuare numeros etiam in Ezechielis codicibus.

XIV. 1. *ιδον* cum ABC 7. 14. 36. 92. ... ϛ Ln *ειδον* cum ℵP al pler Or^{4,3} Meth^{677} rell | *το αρνιον* cum ℵABC al^{30} cop syr Or Meth Are ... ϛ (= Gb Sz) om *το* cum P 1. 28. 35. 36. 49. 91. 96. al arm And^{omn} | *εστος* cum ℵACP 79. Item B 1. al plus^{10} Or Meth And$^{a\ c\ bav}$ *εστως* ... ϛ *εστηκος* cum 6. 8. 14. 49. 91. 98. al mu^{vl} And^{P} Are. Item 7. 87. *εστηκως* | *επι το*: C om *το* | *σιων*: C om | *και μετ* (91. *μετα*) *αυτου* sine additam cum ℵACP al sat mu vg cop aeth Or Meth And$^{a\ p\ bav}$ Cyp^{394} anonym^{aug} Prim al ... B al^{25} syr And^{c} Are add *αριθμος* | *εκατ. τεσσερακοντ. τεσσαρες* cum ℵAC ... ϛ *εκατ. τεσσαρακ. τεσσ.* cum P al plu And$^{a\ c\ p}$ ... B 1. al plu And^{bav} Are *ρμδ΄* ... aeth add *infantes* | *εχουσαι*: 14. praem *αι* | *αυτου και το ονομα* cum ℵABC al pler (7. 16. 98. om *το ονομ.*) vg reli Or Meth And^{omn} Are Cyp^{394} anonym^{aug} Prim al ... ϛ (= Gb Sz) om cum P 1. al? | *του πατρ. αυτου* (29. om *αυτ.*): aeth add *et sancti spiritus eius* | *γεγραμμενον* (29. *εγγεγρ.*): A praem *το* ... 1. *καιομενον* (cui lectioni And^{com} favere vdtr)

2. *ωσ φωνην υδ. πολλ. και*: cop om | *και ωσ φων. βροντ. μεγαλης* (Ita et. ℵ^{c}, ℵ* om *μεγαλ.*): 28. 79. om | *και η φωνη ην ηκουσα* cum ℵABC al pler vg cop syr Or^{4,2} Meth^{677} And^{c} Are anonym^{aug} Prim al ... ϛ (= Gb Sz) *και φωνην ηκουσα* cum P 1. 28. 79. 91. al? And$^{a\ p\ bav}$. Libere aeth. Ceterum And^{P} ut solet *και ηκουσα φωνησ εκ του – φωνησ – φωνησ – και φωνησ ηκουσα* etc. | *ωσ κιθαρωδ.* cum ℵABCP al pler etc ...

Ps 32 (33), 3 3 καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν
τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν
1 τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγο-
ρασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύν-
θησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ
ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ
τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, 5 καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη
Soph 3, 13 ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν.

ς (= Gb Sz) om ως cum 1. 91. al? AndP et^{bav} | κιθαριζοντ. εν τ. κιθαρ. αυτων: cop om, item Prim om εν τ. κιθαρ. αυτ., item C om αυτων

3. ωδην sine ως cum ℵBP al^{40} cop syr aeth arm Or^{4,2} Meth^{677} And^{c} et^{P} Are Prim ... ς (= Gb Sz) Ln praem ως cum AC 1. 28. 36. 79. 95. al vg And^{a} et^{bav} Haym | καινην: ℵ add και ην (sed ην demum supra lineam add ipse*) | ενωπ. του θρονου και: 18. 38. 39. 97. om | και (ℵ arm add ενωπιον) των πρεσβυτ. et. Or Meth etc ... C om | ουδεις: B 8. 11. 29. 30. 31. 32. 93. 94. ουδε εις | εδυνατο cum ℵAC al fere^{30} Or Are ... ς ηδυνατο cum BP al plu Meth And^{a} c P (And^{bav} ου δυναται) | ει μη αι et. vg nisi illa etc ... ℵ^{c} 7. 28. 32* 98. om αι | εκατ. τεσσ. τεσσαρες: B al mu ρμδ', 1. εκατον μδ' ... ℵ* μιαν pro τεσσαρες (correxit ℵ^{c}), C om τεσσαρες | τεσσερακοντ. cum ℵAC ... ς τεσσαραχ. cum P al pler etc | απο τ. γης: aeth add *Aegypti*

4. ουτοι εισιν οι μετα etc et. Or^{4,2} Meth^{677} And^{omn} Are Tert^{res} carn^{27} Cyp$^{174.\ 216}$ etc: A vg^{cod} (ap Gb) aeth^{utr} om ουτοι εισιν | οιτ. εμολυνθησαν: Tert^{res} carn^{27} Hier$^{cont\ helvid}$ *vestimenta sua non coinquinaverunt* | ουτοι sec sine εισιν cum ℵACP 1. 28. 38. am harl* all^{achm} (item vg^{cle} demid tol lipss *hi sequuntur*) cop (*illi ambulantes*) arm Or And^{a} et^{bav} (Ambrst^{3} cor^{11} Ps-Ath$^{lat\ 647}$ ut vg^{cle}) ... ς (Gb^{o}) add εισιν cum B al pler fu all^{achm} syr Meth And^{c} et^{P} Are Cyp^{bis} Prim | οι ακολουθουντες (Meth -θησαντες): ℵ om οι. Similiter (vide ante) vg^{cle} demid tol etc cop | οπου αν cum ℵACP 1. 6. 28. 35. 36. 38. 49. 79. 87. 91. 95. al mu^{vl} Lugdun^{opist} ap Eus$^{hist\ 5,1,10}$ Meth And^{omn} ... B 7. 8. 14. 29. 30. 31. 32. 47. 48. 50. 92. 93. 94. al mu^{vl} Or Are οπου εαν | υπαγη cum ℵBP al pler Or Lugdun^{opist} Meth And^{a} c P Are (Lugdun^{op} sic: ἢν γὰρ καὶ ἔστι γνήσιος χριστοῦ μαθητής, ἀκολουθῶν τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ). Item vg Cyp^{bis} al *quocumque ierit* (luxov harl* *abierit*); contra Ambrst Prim *quocumq. vadit* ... Ln Ti υπαγει cum AC 7. 16. 28. 36. 87. And^{bav} | ηγορασθησαν sine additam cum ℵACP 1. 28. 35. 36. 79. 87. 95. al vg cop arm aeth Or^{4,2} et^{4,2} Meth^{678} And^{omn} Ps-Ath$^{lat\ 647}$ ... B 6. 7. 8. 14. 29. 31. 38. al plus^{30} syr ar^{e} Are praem υπο ιησου | απο των ανθρωπων et. Or^{bis} Meth And^{omn} Are (Prim praeterit ουτοι ηγορασθ. usq τω αρνιω et sqq) ... C om | απαρχη cum AℵCP al pler vg cop syr Or^{bis} Meth And^{omn} Are ... ℵ 16. 39. απ αρχης, item ut^{vl} aeth (arm *in conspectu*, pergens *dei et agni*) | τω αρνιω et. Or Meth etc ... ℵ*(non item^{c}) praem εν

6 *Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι,* e, 13
ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ 12, 7
τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
7 *λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δό-*

---

5. *εν τω στομ. αυτ. ουχ ευρεθη* cum ℵACP 1. 28. 36. 49. 79. 91. 95. 96. al vg syr arm Or^{4,3} et^{4,3} Meth^{678} And^{a} p bav anonym^{aug} al ... B 2. 6. 7. 8. 14. 29. 30. 31. 32. 35. 38. al^{20} cop aeth^{utr} (ex usu linguae) And^{c} Are Aug$^{pecc\ mer\ 2}$ *ουχ ευρ. εν τ. στο. αυτ.* | *ψευδοσ* cum ℵABCP al plus^{45} vg rell Or^{bis} Meth And^{c} p bav Are Aug$^{pecc\ mer\ 2}$ anonym^{aug} al ... ς (= Gb Sz) *δολοσ* c. 1. al pauc^{vid} And^{a} | *αμωμοι*: 7. *αμωμητοι* | *γαρ* cum ℵB al fere omn vg^{cle} am** demid harl* tol lips$^{6.}$ cop syr arm aeth Or^{bis} Meth And^{omn} Are Ps-Ath$^{lat\ 647}$ Haym ... Gb^{0} Ln om cum ACP 12. am* fu harl** luxov lips$^{4.\ 5.}$ omn^{lachm} And^{bav} (17. *οτι αμ. εισιν*, Aug$^{pecc\ mer}$ *quia irreprehensibiles sunt*) | *εισιν* sine additam cum ℵABCP 1. al^{50} fere am fu harl tol omn^{lachm} cop syr arm^{soh} aeth Or^{bis} Meth And^{a} p bav Aug$^{pecc\ mer\ 2}$ Haym ... ς (= Gb Sz) add *ενωπιον του θρονου του θεου* cum? vg^{cle} demid lipss arm^{use}; item 33. 35. 48. And^{c} Are add *ουτοι εισιν οι ακολουθουντεσ τω αρνιω*

6. *ειδον* cum ℵCP al pler And$^{a\ c}$ P Are ... Τἰ *ιδον* cum AB 7. 14. 36. 92. And^{bav} | *αλλον* cum ℵ^{cc}ACP 49. 51. 79. 91. 95. al mu^{vi} vg cop syr arm aeth And^{a} Cyp^{264} et^{312} anonym^{aug} Vig$^{varim\ 736}$ (ed$^{colon\ 628}$) Matern^{44} (ed^{burs}) Haym; item 33. 35. And^{c} post *αγγελον* ... Gb^{00} cum ℵ*B al plus^{35} Or^{4,16} And^{P} et^{bav} Are Amb$^{interp\ Iob\ 9,687}$ | *πετομενον* cum AC 14. 29. 31. 35. 38. 79. 91. al^{20} Or And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *πετωμενον* cum BP 1. al sat mu ... ℵ *πεταμενον* | *μεσουρανηματι* (ℵ* *μεσω ουρανηματι*): 1. *μεσουρανισματι* ... aeth *medio caeli et terrae*, syr *in caelo cum sanguine* (cf ad 8, 13) | *ευαγγελισαι* cum ABCP al pler And^{P} et^{bav} Are ... ℵ 10. 28. 33. 35. 36. 49. 51. 79. 96. Or And^{a} et^{c} *ευαγγελισασθαι* :: *ευαγγελιζειν* praeter hunc locum tantum Apoc 10, 7. (*ευηγγελισεν*) legitur; quinquagies vero *ευαγγελιζεσθαι*. Praeterea 28. 79. And^{a} praem *ερχομενον*. | *επι τουσ* cum ℵACP 33. 35. Or^{4,16} And^{c}. Libere Cyp^{264} *ut annuntiaret super terram et super omnes nationes* etc (et^{312} *evangelizare sedentibus super terram et in omnes* etc), item Matern^{44} *ut adnuntiaret super terram per omnes* etc ... ς om *επι* cum B al pler And^{a} P bav Are ... 38. 97. *τοισ καθημενοισ*. Similiter vg Cyp^{312} (vide ante) al *sedentibus*. | *καθημενουσ* cum ℵBCP al^{40} vg Or And^{c} et^{P} Are Cyp^{312} (vide ante) Haym ... ς (= Gb Sz, sed Gb′) Ln$^{ed\ min}$ *κατοικουντασ* cum A 14. 28. 79. 92. al And^{a} anonym^{aug} Vig^{varim}. Item 1. 36. And^{bav} *τουσ καθημενουσ τουσ* (36. *και*) *κατοικουντασ*. | *και επι παν* cum ℵABCP al^{40} vg syr Or And^{c} et^{P} Cyp$^{264.\ 312}$ (Matern vide ante) Haym (praeterit Prim hunc quoque versum) ... ς (= Gb Sz) om *επι* cum 1. 28. 36. 79. al cop And^{a} et^{bav} Are

7. *λεγων* cum ABCP al fere^{45} (7. post *εν φω. μεγ.* pon) vg^{cle} fu demid harl tol lipss al cop arm And^{omn} Are anonym^{aug} Vig^{varim} (ubi ante) ... ς (= Gb Sz) *λεγοντα* cum 1. am all^{achm} Or^{4,16} Cyp^{312} Matern^{44}

ξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ
n 18, 2. ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς
Mc 11, 9
Dan 4, 27 ὑδάτων. 8 Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν λέγων·
ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς
πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. 9 Καὶ ἄλλος ἄγγε-

... א om | *εν φωνη* cum ℵBCP al omn^{vl} Or And^{omn} Are ... Ln om *εν* cum A, item vg Cyp rell (vg^{k} *magna voce*, sed Cyp Matern Vig^{varim} *voce magna*) | *φοβηθητε*: Cyp^{264} (non item^{812}) Prim Matern *metuite potius* (contra vg Cyp^{812} anonym^{aug} Vig^{varim} *timete* sine *potius*), additque Prim „*ut ostenderet illum temporis articulum - adiecit* potius." | *τον θεον* cum ℵACP 1. 28. 49. 79. 91. 95. 96. al am fu cop syr arm Or And^{omn} Cyp^{bis} Prim Vig^{varim} ... Gb″ *τον κυριον* c. B al^{40} vg^{cle} demid harl tol lipss all^{achm} Are anonym^{aug} Matern Haym | *αυτω δοξαν*: 28. 38. *δοξ. αυτ.* | *κρισεως αυτου*: 1. 7. om *αυτου* | *τω ποιησαντι* cum ℵACP 1. 7. 16. 18. 35. 36. 38. 39. 49. 91. 95. 96. al (sed 7. 16. 18. 38. 39. praem *αυτω*) And^{c} P bav ... B al^{30} Or And^{a} Are *αυτον* (Or om) *τον* (B* om) *ποιησαντα* | *καὶ τὴν θαλασσαν* cum ℵB al^{40} fere Or And^{omn} Are ...: ς (= Gb Sz) Ln Ti om *την* cum ACP 1. (ℵ. *θαλασσας*) 6. 95. al? ... 36. vg^{cle} fu lips$^{4.5}$ harl (non item am demid tol lips$^{6.}$ omn^{lachm}) Vig^{varim} Prim Matern Haym (non item Cyp^{264}) om *και* | *πηγας υδατων*: 14. 92. *τας πηγ. των υδ.*

8. *αλλος αγγ. δευτερος* (C *-ρον*) cum ℵ^{cc}CP 6. 7. 9. 10. 17. 18. 28. 37. 40. 46. 49. 79. 91. 96. al? cop syr arm AndP et (β') bav, item 36. omisso *αλλος* ... Ln Ti *αλλ. δευτερ. αγγελ.* cum AB 1. al fere^{30} And^{a} et^{c} Are Prim ... ℵ* 95. *αλλ. δευτερ.* (sine *αγγ.*) ... ς *αλλος αγγελ.* (sine *δευτ.*) cum 14. vg aeth anonym^{aug} | *ηκολ. λεγων*: ab his verbis ℵ* transiluit ad *αυτοις λεγων* v. 9. Supplevit ℵ^{c}. | *επεσεν επεσεν* cum AP 1. 28. 36. 37. 47. 49. 79. 91. 95. al^{vl} vg m^{110} syr arm And^{a} et P Are anonym^{aug} Prim al ... ℵ^{c}BC al plus^{30} cop aeth And^{c} et^{bav} om *επεσεν* alterum | *βαβυλων*: male ς^{e} 1624. *βαβουλων* | *η μεγαλη* cum ℵ^{c}ABCP al^{45} (1. *η μεγ. βαβ.*) vg m^{110} cop syr arm And^{omn} anonym^{aug} Prim al ... ς (= Gb Sz) *η πολις η μεγαλη* cum? aeth Are (ex codice?) | *η* (post *μεγαλη*) *εκ του* cum AC 26. 33. 34. 35. 38. 51. 90. 95. vg syr arm aeth^{utr} And^{c} anonym^{aug} Haym ... ς *οτι εκ του* cum 1. 36. al? And^{a} et P Are ... Gb″ *εκ του* cum ℵ^{c}BP al plus^{30} m^{110} cop (arm^{Gb}) Prim. Sic enim m: *de vino fornicationis eius biberunt omnes gentes*; Prim vero *cecidit cecidit Babylon illa magna a vino irae fornicationis suae.* Nihil addit h. l., postea in com dicit: *A vino fornicationis suae ceciderunt universae gentes* (cf ad *ceciderunt* infra ℵ^{c}) | *οινου*: arm add *inebriante* | *του θυμου* (et. vg^{cle} am al pler anonym^{aug} Prim etc): 1. 96. And^{a} (invito com) fu all^{achm} m^{110} Prim^{com} (affert ibi illa verba quae modo adscripsimus; antea vero, ubi ipsa apocalypsis verba dat, *irae* non om) Cassiod (libere; scribit enim *quae vino fornicationis impleta cum suis perditis erroris crapulam sustinebat*) om, hinc Gb^{0} | *πορνειας* ut ℵ^{c}AP etc ... BC al *πορνιας* | *αυτης* ... B 2. 7. 29. al^{15} *ταυτης* | *πεποτικεν* (*potavit* vg syr arm aeth anonym^{aug}; m^{110} *biberunt*):

λοσ τρίτοσ ἠκολούθησεν α᾽τοῖσ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τισ προσ- 1
κυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ
τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, 10 καὶ αὐτὸσ πίεται r
ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ
ποτηρίῳ τῆσ ὀργῆσ αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ
ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. 11 καὶ ὁ καπνὸσ t
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰσ αἰῶνασ αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχου- 11
σιν ἀνάπαυσιν ἡμέρασ καὶ νυκτὸσ οἱ προσκυνοῦντεσ τὸ θηρίον καὶ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τισ λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματοσ 11

ℵ^{c} 12. cop Prim^{com} (vide ante) *πεπτωκαν* (12. *-κεν*) | *παντα τα* cum ℵ^{c}ABCP 1. al^{30} (sed 28. 79. *ἧσ πεπότικε τὰ ἔθνη πάντα.* Illud *ἧσ* et. 47. al.) And^{omn} Are ... ς om *τα* cum?

9. *αλλοσ αγγελ. τριτοσ* cum ABCP (ℵ^{c} *αλλ. αγγ. ηκολουθ. τριτ.*) al^{40} am* fu omn^{lachm} tol^{vl} cop syr arm And^{omn} ... ς (= Gb Sz) *τριτ. αγγελ.* cum? vg^{cle} demid (et am** lips$^{4.\ 5.}$ *angel. tertius*) aeth Are Cyp^{222} Prim (Haym *et tertius secutus est*) ... Gb′ *αλλοσ αγγελ.* cum 1. 14. 92.; 12. nil nisi *αγγελ.* | *αυτοισ* et. And^{omn} Are Cyp ... A Prim *αυτω* | *ει:* C *η* | *προσκυνει* (38. *-νησει*) ante *το θηριον* (C 95. *τω θηριω*, A *το θυσιαστηριον*, 14. *το ποτηριον*) cum ℵABCP al fere^{40} m^{56} vg cop syr aeth arm And^{omn} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *το θηριον προσκυν.* cum 1. al? | *την εικονα* (7. 39. 95. *τη εικονι*) *αυτου*: sic et. Cyp$^{98.\ 111.\ 264.\ 222}$ ... C *τ. εικ. αυτων* | *και λαμβανει* et. Cyp ... C 14. om *και* | *χαραγμια*: 28. 35. 36. 37. 79. 95. And^{c} praem *το* | *επι του μετωπου*: ℵ *επι τω μετωπω* | *αυτου* post *χειρα*: 14. 92. om

10. *του θεου* et. Cyp$^{98.\ 111.\ 264}$ Prim (nec aliter vg m^{56}): 14. 38. 92. *αυτου* | *εν τω ποτηριω* cum ℵBCP al pler vg rell And^{omn} Are Cyp al ... Ln$^{ed\ min}$ *εκ του ποτηριου* cum A 7. 16. 39. | *τησ οργησ*: A *την οργην* | *βασανισθησεται* cum ℵBCP al pler vg syr arm aeth And^{omn} Are Cyp Prim al ... Ln$^{ed\ min}$ *βασανισθησονται* cum A 8. 14. 36. 92. | *αγγελων αγιων* cum ℵCP 38. 92. 95. (36. *αγιων αγγελ. αγιων*) vg^{cle} am fu tol lipss al syr Cyp^{222}; item And^{bav} vg$^{aliq\ lachm}$ *αγγ. και αγιων*, et 14. *αγιων αγγελων* ... ς *των αγιων αγγελ.* cum B al pler luxov And a c p Are Cyp$^{98.\ 111.\ 264}$ Prim ... Gb′ Ti *των αγγελων* cum A 26. m^{56} vg^{ms} (ap Gb) cop, item addito *αυτου* aeth^{utr} ... arm *του θεου* | *αρνιου*: syr *θρονου*

11. *του βασανισμου*: arm om | *αυτων*: 7. 16. 39. 41. 42. 49. Are lips$^{4.}$ *αυτου* | *εισ αιωνασ* (ℵ add *των*) *αιωνων* cum ℵAB al pler vg rell And^{c} et^{bav} Cyp Prim al ... CP 1. 7. 14. 28. 79. 92. And^{a} et^{P} et^{com} Are *εισ αιωνα αιωνοσ* (sic C 28. 79., sed 1. 7. 14. 92. And Are *αιωνων*) | *αναβαινει* post *αιωνων* (*-νοσ*) cum ℵABCP 1. 6. 7. 8. 14. al^{30} am fu demid luxov lips$^{5.}$ (et$^{6.}$) harl tol omn^{lachm} m^{56} syr And^{omn} Are Cyp 111. 264. 222 ... ς (= Gb Sz) ante *εισ αιω.* pon cum? vg lips$^{4.}$ cop arm Cyp^{98} Prim Haym | 38. *ημερασ κ. νυκτοσ αναπαυσιν* | *το θηριον* etc:

αὐτοῦ. 12 ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς
ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. 13 καὶ ἤκουσα φωνῆς
10, 9 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ
ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαήσονται
ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
1, 12 Dan 7, 13 14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθή-
μενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφα-

---

36. 95. τω θηριω και τη εικονι αυτου ... 7. nil nisi τη εικονη | το χαραγμα: 1. And^{a*} om το

12. η υπομονη cum ℵABCP 1. al^{30} (14. η δε υπομ. των αγι. εστιν· ωδε) And^{omn} ... ς om η cum? Are (ex codice?), item arm syr | οι τηρουντες (sed ℵ 36. 38. 95. των τηρουντων) sine ωδε cum ℵABCP al^{40} vg cop syr aeth And^{c} Are (id quod convenit And^{com} et Are^{com}) Prim al ... ς (= Gb Sz) praem ωδε cum 1. 7. 49. 79. 91. al And^{a} p bav | του θεου: vg^{ms} ap Gb *eius* ... 1. And^{P} om | ιησου: 28. 79. And^{a} ιησ. χριστου, 37. 49. 91. 96. του ιησου

13. εκ του ουρανου ante λεγουσης cum ABCP al pler m^{90} vg rell And^{c} p bav Are Prim al ... ℵ 38. And^{a} post λεγουσ. (38. And^{a} λεγ. μοι) pon | λεγουσης sine μοι cum ℵABCP al^{35} am fu lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} cop syr aeth And^{c} Are Haym ... ς (= Gb Sz) add μοι cum 1. 28. 36. 38. 49. 79. 91. 96. m^{90} vg^{cle} demid tol arm And^{a} p bav Prim | εν κυριω cum ℵAB al omn^{vl} m^{90} vg etc ... CP εν χριστω, syr *in deo* | αποθνησκοντες: cop *resurgentes* | απαρτι: nec ante nec post interpgunt ℵAC etc; cum eis quae praecedunt coniung P 91. 96. 97. al sat mu; cum eis quae sequuntur B al fere^{30}. Etiam vg^{cdd} variant; ed^{cle} coniungit cum seqq., item ut^{vl} m^{90}, item lips$^{5.}$ *amodo enim iam dicit*. Etiam Prim eodem modo separat sententias. Contra Are: ἡ σύνταξις οὕτως. τὸ πνεῦμα λέγει· γράψον ἀπάρτι. | ναι (35. 36. 96. al και) λεγει cum ℵ^{c}ACP al sat mu m^{90} vg etc ... B 6. 7. 8. 14. 49. al^{20} λεγει ναι ... ℵ* om ναι | αναπαησονται cum ℵAC; item B 1. al plus^{10} And^{bav} (etiam Are) αναπαυσονται ... ς αναπαυσωνται cum P al plu And$^{a\ c}$ p | εκ των κοπων: 14. 92. απο των εργων | τα γαρ (et. Gb') cum ℵACP 16. 26. 38. 95. vg syr Aug$^{civ\ del\ 20,9}$ Prim al ... ς Ti τα δε cum B al pler And^{omn} Are; libere arm aeth; cop om copulam

14. και ιδον cum ABC 7. 14. 92. And^{bav} (om και sq) ... ς και ειδον cum P al pler And$^{a\ c}$ P Are ... ℵ om | καθημενον ομοιον cum ℵABCP al^{40} vg cop And^{c} Are anonym^{aug} (*sedentem filium hominis*) Prim al ... ς (= Gb Sz) καθημενος ομοιος cum 1. 7. 49. 91. al And^{a} etP | υιον cum ℵAB 2. 8. 9. 11. 13. 14. 27. (28. υιων) 30. 31. 32. 33. 41. 42. 50. 79. 92. 94. 98. (:: cf 1, 13) ... ς υιω cum C 6. 7. 38. al sat mu Synops^{154} And^{omn} Are, item vg Prim (anonym^{aug} vide ante) ... P 26. υιου, 1. υιος | εχων cum AB 1. 6. al pler (96. ο εχων) And^{a} p bav Are, item ℵ^{c}C εχον ... ℵ* 13. 26. 27. 28. 29. 42** 79. 95. εχοντα (38. εχοντι) | επι της κεφαλης cum ℵBCP al plus^{30} Synops^{154} And^{omn} Are ... Ln

νον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. 15 καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. 16 καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. 17 καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ· 18 καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἥκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.

Iohe (11

Ti επι την κεφαλην cum A 8. 28. 29. 30. 38. 40. 51. 79. 93. 94. 98. | χρυσουν: 38. χρυσεον

15. αλλος αγγελος: 31. 38. αγγελ. αλλ. | εκ τ. ναου: A pon post κραζ. | ναου (ℵ aeth add αυτου) ... 1. 7. 12. 16. 28. 38. 49. 79. al aliq arm And^{a} p bav (sed non attingit And^{com}) ουρανου | εν φων. μεγαλ. cum ℵABCP al plus^{40} vg syr arm And^{omn} Are ... Prim om ... ς (= Gb Sz) εν μεγ. φωνη cum?, sed 1. εν μεγ. τη φωνη, item cop | οτι ηλθεν sine σοι cum ℵABCP al plus^{35} vg rell And^{c} etP Are Prim al ... ς (= Gb Sz) add σοι cum 7* al^{vi} ... 1. 12. 17. 36. And^{a} et^{bav} σου ... syr om πεμψον το δρεπ. σου usque ο καθ. επι την νεφελην v. sq | θερισαι (Gb″) cum ABCP al^{30} fere And^{omn} Are ... ς του θερισαι cum 29. 49. 91. 93. 96. al, item ℵ 38. του θερισμου

16. arm^{zoh} om versum; 1. transilit ab επι priore ad alterum; syr om (ut iam notatum est) ο καθημ. επι τ. νεφελης | επι της νεφελης cum ℵA 16* 36. 38. 47. 97. And^{a} p ^{bav} ... ς Ti επι την νεφελην cum CP al plu And^{c} Are ... B 7. 8. 13. 14. 92. 93. 94. επι τη νεφελη

17. Om versum 14. 90. | εξηλθεν: B ηλθεν | του εν τω: 7. 40. om του | εν τω ουρανω: C om τω | δρεπανον: cop *gladium*, item bis v. sq.

18. εξηλθεν cum ℵBCP al omn^{vi} vg^{cle} demid lipss tol cop rell And$^{a\,c}$ p Are Haym ... Ln om cum A And^{bav} am fu omn^{lachm} Ansb Rup. Item Prim qui habet: *item et alius angelus, habens potestatem* (omissis εκ τ. θυσιαστ.) | εχων sine articulo cum ℵBP al omn^{vi} And Are ... Ln Ti ο εχων cum AC. Etiam vg *qui habet*, item syr | εφωνησεν sine εν cum ℵABCP al sat mu And^{a} p ^{bav} ... 6. 7. 8. 14. 29. al^{30} And^{c} Are add εν | φωνη cum ℵAB 31. 38. 95. al? vg arm syr aeth^{utr} Haym ... ς Ti κραυγη cum C al pler cop And^{omn} Are | λεγων (ℵ* om ν): 14. 92. om | arm^{zoh} om πεμψ. σου το δρεπ. το οξυ και | σου το δρεπανον: ℵ το δρεπ. σου (29. σου το δρεπ. σου), item vg etc *falcem tuam* | βοτρυας: 28. 79. And^{bav} βοτρυσ ... 94. βοτανας | της αμπελου: ς (non item ς^{e} Gb Sz) om cum 1. | ηκμασαν (A ηχμ-) αι σταφυλαι cum ℵACP 1. 7. 28. 38. 49. 79. al sat mu vg syr aeth And^{a} p ^{bav} Haym (Prim praeterit nonnihil; item cop om οτι usq γης) ... Gb″ Ti ηκμασεν η στα-

19, 15 19 καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύ-
Ez 38, 8 γησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. 20 καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ στα̃δίων χιλίων ἑξακοσίων.

XV.

12, 1 1 Καὶ ἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν,

φυλη cum B al[20] And[c] Are | αυτης cum ℵACP 1. 28. 38. 49. 79. al mu vg aeth[h.utr] And[a] et[bav] Hier[zach 5] Haym ... Gb Ti τησ γησ cum B 7. al plus[20] syr And[c] Are

19. εβαλεν pri cum ℵABCP etc ... 2. 7. 8. 29. 87. al[20] And[c] Are εξεβαλ. | εισ την γην cum ABCP al fere omn And[omn] Are ... ℵ 38. 97. επι τησ γησ | εισ την ληνον (C αλωνας) et τον μεγαν cum ABCP G. 8. 14. 29. 31. 32. 38. 40. 41. 42. 43. 48. 49* 50. 90. 92. 96. al Are. Confirmant eam lectionem anonym[aug] et Prim *misit in torcular* (anonym *torcular*) *irae dei magnum*. Addit anonym[aug]: „non in torcular magnum, sed ipsum misit in torcular, id est superbum quemque". Item Prim: „dicendo irae dei sententiam hic pro ira dei posuit, quam superbo dicit inflictam, quem etiam magnum vocat. Tu, inquit, humiliasti sicut vulneratum superbum; nam *torcular*, sicut Graeca exemplaria continent, feminini generis posuit, et *magnum* masculini". Agnoscit *torcular* etiam Victorin; item Haym qui habet: *in lacum* (sic vg), addens: „Quid per *lacum* sive, ut alia translatio habet, *torcular* intelligitur nisi" etc ... ς (= Gb Sz) εισ την ληνον et την μεγαλην cum ℵ 7. 28. 35. 79. 95. al And[a c] P. Item 1. 91. 94. 97. 98. al And[bav] εισ τον ληνον et τον μεγαν ... 12. 34. aeth Victorin om τον μεγαν

20. ηπατηθη: 1. ετιθη | η ληνοσ: 16. 36. 38. 91. 97. 98. ο ληνοσ | εξωθεν cum ABCP al[40] arm And[c] Are[txt] ... ς (= Gb Sz) εξω cum ℵ 1. 28. 38. 79. al And[a p bav] Are[com] | εκ τησ: 42. 98. εκ του | χιλιων (am* om) εξακοσιων (ℵ* 26. διακοσιων) cum ℵ[c]ACP etc. Item B G. 8. 14. 28. 38. 92. 97. al αχ' ... And[a] χιλ. εξακ. εξ, item 79. αχς'. Cf And[com]: *ἀπὸ χιλίων δὲ καὶ ἑξακοσίων σταδίων προῖοῦσα διὰ τὸ τῆς πονηρίας αὐτῶν τέλειον· ἡ χιλιὰς γὰρ ἀριθμῶν τελειότατος. ἑξακοσιοστῷ δὲ ἴτει τοῦ νῶε τὴν ἁμαρτίαν ὕδατι κατακλυσθεῖσαν ἔγνωμεν· ἓξ δὲ ὅτι τὴν ἐν ἑξαημέρῳ γεγενημένην κτίσιν τοῖς πονηροῖς καθύβρισαν ἐπιτηδεύμασιν· ἐργασίας δὲ ὁ τῶν ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸς σύμβολον, ἐν αἷς ὁ κόσμος συνέστη.* Hinc igitur orta lectio 79. And[a]. Cf et. aeth *et fuxit ad decem et sex stationes* (i. e. milliaria).

XV. 1. ιδον cum ℵABC 7. 14. 92. Item vv. 2 et 5. excepto ℵ, qui bis ειδον ... ς Ln ειδον cum P al pler And[omn] Are | εν τω ουρανω: arm zoh om | θαυμαστον: 14. 92. θαυμασιον

ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. 2 καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. 3 καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν· 4 τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά

17, 1
4, 6 15, 1
5, 8
Ex 1
Ps 110 144
16, 7 Ier

1. πληγας επτα: 28. 31. 38. 79. And^{a} et^{P} επτ. πληγ. ... 36. om επτα | εν αυταις: 17. 28. 79. And^{a} et^{bav} εν ταυταις

2. ιδον et ς Ln ειδον, vide ad v. 1. | υαλινην pri: 13. 31. 35. 38. 49. 91. 95. 96. 98. υελινην, 29. 97. υελλινην. Item sec loc 7. 13. 35. 38. 49. 91. 95. 96. 98., item 29. 97. ut ante | νικωντας c. ℵABP al omn etc ... Ti νικουντας cum C :: cf ad 2, 7 et 11. | εκ του θηριου και εκ (ℵ 7. 16. 38. 39. om, item Prim) της εικονος αυτου και cum ℵACP al sat mu vg cop syr aeth arm^{edd} (arm^{zoh} om και εκ της εικ. αυτ.) And^{omn} Are Prim Haym ... B 14. 92. al^{25} εκ της εικονος και εκ (98. om) του θηριου αυτου και | εκ του αριθμου cum ℵABCP al plus^{35} vg cop syr arm aeth Prim (*et superstantes vidi eos qui de bestia et imagine eius victoriam ferrent*, nil praeterea) Haym ... ς (= Gb Sz) praem εκ του χαραγματος αυτου cum 1. 35. 36. 79. al (sed 1. al And Are add και post αυτου) And$^{a\,c\,P}$ (sed And^{com} non tangit) Are (respicit etiam com) | κιθαρας sine articulo cum ℵACP al plu And$^{a\,p\,bav}$ ... B 2. 7. 8. 29. 35. 38. 43. 87. 94. 97. al^{5} And^{c} Are praem τας | του θεου: ℵ praem κυριου

3. και αδουσιν usq δουλ. του θεου (et. Cyp^{312}): C om propter ὁμοιοτέλ. | αδουσιν: ℵ And^{P} αδοντας | μωυσεως (sed 29. 35. al And^{a} et$^{c\,**}$ -σεος) cum ℵAB 1. al^{30} fere And$^{a\,c\,p}$ ... ς (= Gb Sz) μωσεως cum P 28. al mu And^{bav} Are | του δουλου cum ℵAP 1. 28. 38. 91. 96. al^{10} And^{omn} ... ς Ti om του cum B al plu Are | ο βασιλευς cum ℵ^{c}ABCP etc (ℵ^{c}? 30. om ο) ... ℵ* 18. 29. 47. 90. 98. βασιλευ | των εθνων cum ℵ^{c}ABP 1. 6. 7. 8. 14. al plus^{40} cop aeth arm And^{omn} Are Cyp^{312} Amb fid res 2,1170 Prim (*omnium gentium*) ... ς (= Gb Sz) τ. αγιων cum? Videtur compendiis *seculorum* et *sanctorum* confusis ortum esse ... ℵ* C 18. 95. vg^{cle} fu demid tol omn^{lachm} lipss syr ar^{e} arm$^{use\,mg}$ Haym al τ. αιωνων, idque Gb′ (:: ex 1 Tim 1, 17)

4. τισ: 36. και τισ | ου μη: ℵ 95. om μη | φοβηθη sine σε cum ABCP 1. 12. 14. 36. 43. 47. 79. 92. am fu demid tol omn^{lachm} cop aeth arm And$^{a\,p\,bav}$ Cyp^{312} Prim al ... ς (Gb^{00}) add σε cum 6. 7. 8. 29. 38. al plu vg^{cle} lipss syr And^{c} Are Haym. Item ℵ 95. σε ante ου φοβ. | κυριε: 14. 92. demid arm aeth^{utr} Cyp Amb$^{fid\,res\,2,1170}$ Prim om, hinc Gb^{0} ... cop ar^{e} κυριον (posteaque ar^{e} το ονομ. αυτου) | δοξασει (Gb″) cum ABCP al plus^{15} Are ... ς δοξασῃ cum ℵ 1. 7 8. 29. 38. al plu And

σου; ὅτι μόνος ὅσιος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, 6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν

19, 8 Ka 9, 2 1, 13

omn | οσιος cum ℵACP 1. 28. 36. 38. 79. al vg (*pius*) And^{a} et^{bav} Are Cyp Prim al ... Gb$''$ αγιος cum B 6. 7. 8. al plus^{40} And^{c} et^{P}; demid *sanctus et pius es*, syr *sanctus es et iustus*, arm *sanctus et dignus adorari* ... cop om οτι μον. οσιος. Praeterea add ει 10. 36. 37. 49. 95. 96. And^{P}, praem ει 38. 47. Item vg^{cle} et^{odd} pler Amb (non Cyp) Prim al | παντα τα εθνη cum ℵACP 1. al sat mu vg cop arm syr aeth (*quoniam tu - et super omnes gentes et prosternent se* etc) And^{a} p bav Cyp Amb Prim al (Are παντως τα εθνη, unde?) ... Gb$''$ παντες cum B 6. 7. 14. 29. 43. al^{30} And^{c} | ενωπιον σου: A 95. arm aeth^{utr} add κυριε :: vide ante | οτι τα δικαιωμ. σου etc: ℵ οτι δικαιωμ. ενωπιον σου εφαν.

5. μετα ταυτα: C μετ αυτα | ειδον cum ABC 7. 14. 92. ... ς Ln ειδον cum ℵP 1. al pler And^{omn} Are | και ηνοιγη cum ℵABCP 1. al^{45} syr arm aeth And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) κ. ειδον ηνοιγ. cum? vg cop (omisso και) anonym^{aug} Prim al

6. εξηλθον cum ℵA**(A* -λθεν ut^{vi})BP al omn^{vi} And^{omn} Are ... Ti εξηλθαν cum C | οι εχοντες cum AC al plus^{25} And^{a} et^{c} Are arm ... ς (= Gb Sz) om οι (post -λοι) cum ℵBP 1. 48. 79. al And^{P} et^{bav}; nec expri vg etc (*habentes*) | εκ του ναου cum ℵACP 1. 7. 28. 29. 36. 43. 47. 79. 94. (pon ante οι εχοντ.) 95. al vg syr aeth (add αυτου) And^{a} p bav (convenienter comm) anonym^{aug} Prim al, item cop (*in templo* ante οι εχοντ.) arm (post ενδεδυμ.) ... 10. 49. 91. 96. εκ του ουρανου ... Gb^{oo} Ti om cum B al^{30} And^{c} Are (invito comm) | ενδεδυμενοι cum ℵACP 1. al sat mu vg etc ... B al plus^{30} And^{c} Arc praem οι ησαν | λινον (B 14. 18. 92. 97. λινουν, 36. ληνουν, 7. ληναν) καθαρον cum (ℵ vide post) P al pler vg^{cle} (Le^{brug} *legendum est* lino, *ex quo fiunt vestes lineae, non* lapide, *ex quo vestes fieri nequeunt*) syr arm And^{omn} Are anonym^{aug} (*induti lino mundo*), item ℵ καθαρους λινους, cop *circumamicti vestibus linteis splendidis*, item Prim (*vestiti lintea munda et candida. Mortificatio assolet in linteo figurari.*) et „alia translatio" ap Haym (vide post) ... Ln λιθον καθαρον cum AC 38^{mg} 48. 90. am fu demid tol lipsa omn^{lachm} edd ap And (λινον ἢ λιθον καθαρόν, καθὰ τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι, διά τε τὴν τῆς φύσεως αὐτῶν καθαρότητα καὶ τὴν πρὸς τὸν ἀληθινὸν λίθον χριστὸν ἐγγύτητα). Cf et Haym (ut etiam Bed et Ansb): „*vestiti lapide mundo et candido*" *i. e. ornati et amicti domino Iesu Christo, iuxta illud: Omnes qui baptizati estis Christum induistis. Qui bene lapis dicitur, quo electi circumdantur* etc. Vel si legamus: vestiti *lapidibus mundis, sicut in quibusdam edd. invenitur, per hos lapides designantur virtutes* etc. *Alia translatio habet: vestiti lino mundo, per quod puritas vitae*" etc. Conferunt ad λιθον lec-

λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. 7 καὶ
ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας Ex 22, 31 4, 6
χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. 8 καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ
θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν Ex 6, 1 Ex 40, 35
εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

XVI.

1 Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ Ex 7—10
ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Is. 7
θεοῦ εἰς τὴν γῆν. 2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιά-

---

tionem Ez. 28, 13: παν (A παντα) λιθον χρηστον ενδιδεσαι, σαρδιον και τοπαζιον etc ... aeth^{utr} (*pura et lucida*) ar^{e} om | λαμπρον (ℵ λαμπρουσ) sine copula cum ℵABCP 1. al plus^{30} am fu demid lips^{6} tol omn^{lachm} cop syr And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) praem και cum 32** al? vg^{cle} lips$^{4c\ 6}$ arm aeth Prim Hayin | και περιεζωσμ.: 1. (omisso και) περιζωσμενοι | περι (28. 79. επι): 1. 12. 31. And^{a} et^{P} (et. comm) om

7. και εν εκ (et. ℵ^{c}): ℵ* 1. 7. 12. 16. 79. 90. arm And^{a} p bav om εν | επτα φιαλασ: ℵ fu om επτα | χρυσασ: arm Prim om (in And^{com} fluctuat lectio) | των αιωνων: ℵ 12. 28. 46. cop add αμην

8. καπνου cum ℵACP 1. al sat mu vg And^{a} p bav Prim al ... Ti praem εκ του cum B al^{30} And^{c} Are | εδυνατο cum AC 2. 6. 7. 8. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 38. 48. 50. 51. 90. 93. 94. 97. 98. And^{bav} Are ... ς ηδυνατο cum ℵBP 1. al plu And$^{a\ c}$ P | εισ τον ναον: ℵ anto εισελθειν pon | αχρι: C αχρισ ου | τ. επτα αγγελων: P 1. 10. 12. 17. 18. 28. 38. 49. 79. 91. 96. And^{a} p bav om επτα

XVI. 1. μεγαλησ φωνησ (Gb″) cum ABC 8. 13. 14. 31. 43. 92. al plus^{10} Are ... ς φων. μεγαλ. cum ℵP 1. al plu vg And^{omn} Prim al :: φωνη μεγαλη huc usque tredecies legebatur ac tantum non fluct | εκ του ναου cum ℵACP 1. al sat mu vg arm And^{omn} (sed^{a} et^{bav} post λεγουσησ pon) Prim al ... 13. demid tol lips^{6} cop ar^{c} εκ του ουρανου (tol post λεγουσησ), aeth *e caelo e sanctuario eius* ... B al^{30} syr (sed non polyg^{l}) Are om, hinc Gb^{00} et Ti om | υπαγετε και c. ℵABCP al longe plu vg (et. am fu demid al) syr aeth And^{c} et^{P} Are Prim al ... 1. 7. 12. 28. 36. 49. 79. al fere^{10} lips^{4c} (tol om υπαγ. και) cop arm And^{a} om και, hinc Gb^{0} | εκχεετε c. ℵACP 1. 12. (14. εκπεχετε, 92. εξεχετε) ... ς Ti εκχεατε cum B al pler And^{omn} Are | επτα φιαλασ cum ℵABC al^{25} vg syr arm And^{c} et^{P} Are Prim al ... ς (= Gb Sz) om επτα cum P 1. 28. 49 79. 91. 96. al cop (*phialas vestras*) aeth And^{a} et^{bav}

2. και απηλθεν usq εισ την γην et. ℵ^{c} ... ℵ* om (propter ομοιοτελ.) | ο πρωτοσ: 12. 28. 33. 35. 36. 79. 87. vg^{cod} (ap Gb) et^{sixt} cop arm

λην αὐτοῦ εἰσ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκοσ κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ
12, 17 τοὺσ ἀνθρώπουσ τοὺσ ἔχοντασ τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺσ
προσκυνοῦντασ τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ δεύτεροσ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰσ τὴν θάλασσαν·
καὶ ἐγένετο αἷμα ὡσ νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆσ ἀπέθανεν, τὰ
ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτοσ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰσ τοὺσ ποταμοὺσ
12, 6 6, 10 καὶ τὰσ πηγὰσ τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. 5 καὶ ἤκουσα τοῦ
ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντοσ· δίκαιοσ εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιοσ,

---

aeth And[a] et[c] add *αγγελοσ*. Cf Lc[brug]: *Non addas* angelus, *sed subaudias*. | *εισ τ. γην* (Gb″) cum ℵ[c]ABCP al[35] vg arm And[c] Are Prim al ... ς *επι την γην* cum 1. 28. 49. 79. 91. 96. al cop And[a] et[P] (And[bav] *επι τησ γησ*) (Are[com] et *εισ* et *επι*) | *ελκοσ κακον και πονηρον*: ℵ* *ελκον πονηρον και κακον*, ℵ[c] post *ελ*, quo versus exit, addidit *κοσ κα*, quibus rursus exstersis (quum *κακον* post *πονηρον και* animadvertisset) satis habuit *ελκοσ* pro *ελκον* reponere | *κακον*: A om; item cop arm aeth AndP et[com] Are[com] om *κακ. και* | *επι τουσ ανθρωπ.* (Gb′) cum ℵABCP al[35] syr arm And[c] Are Prim (*super omnes*) ... ς *εισ τ. ανθρ.* (vg *in homines*) cum 1. 28. 49. 79. 91. 96. al vg cop (*in hominibus*) And[a] P bav Haym | *τουσ*: 7. 28. 29. 39. 79. And[a] om | *προσκυνουντασ* ante *τη εικ. αυτ.* cum ℵABCP al plus[30] vg cop arm syr aeth And[c] et[bav] (AndP et 79. *πρ. την εικονα αυτ.*) Are Prim al ... ς (= Gb Sz) post *τη εικ. αυτ.* cum? (1. And[a] *την εικονα προσκ. αυτου*)

3. *και ο δευτ. εξεχεεν*: ℵ* om, suppl[c] | *δευτεροσ* sine additam cum ℵ[c]A CP 18. 95. am fu demid tol lipss omn[lachm] aeth anonym[aug] Prim ... ς (Gb[00]) add *αγγελοσ* cum B al pler vg[cle] cop syr arm And[omn] Are Haym | *αιμα ωσ* (ℵ *ωσει*) *νεκρου*: 7. 12. 39. And[bav] *ωσ αιμ. νεκρου* ... 1. 46. arm om *ωσ* | *ψυχη*: A *-χησ* | *ζωησ* (et. Gb) cum AC 95. syr aeth ... ς (= Gb Sz) *ζωσα* cum ℵBP 1. 7. 28. 38. 91. 96. al And[a] P bav Are, item *vivens* vg cop arm ... Gb[0] Sz om cum 6. 8. 14. al[30] And[c] Prim | *τα εν τη* cum AC And[bav]; item 95. syr *των εν τη* ... ς om *τα* cum ℵBP al pler And[a] C P Are, item vg arm Prim al | *εν τη θαλασσῃ* (28. haec ante *απεθ.* pon): ℵ *επι τησ θαλασσησ*

4. *τριτοσ* sine additam cum ℵABCP al plus[30] vg (exc lips[4.] et[sixt]) aeth Are Prim ... ς (= Gb Sz) add *αγγελοσ* cum 1. 35. 36. 38. 49. 79. 87. 91. 96. al lips[4.] vg[sixt] cop syr arm And[omn] | *εισ τ. ποταμ.*: ℵ 18. 31. *επι τ. πο.*, item *super* vg Prim | *και τασ πηγ.* cum ℵACP 10. 43. 49. 79. 91. 95. 96. cop And[bav] Prim ... ς Ti *και εισ* (18. 31. vg *επι*) *τασ πηγ.* cum B 1. al plu vg syr arm aeth And[a C P] Are Haym (ut vg) | *εγενετο* cum ℵBCP 1. al pler vg And[omn] Are ... Ln *εγενοντο* cum A 36. 95., item *et facta sunt sanguis* Prim Haym

5. *των υδατων* (95. praem his *του επι*): 1. arm om | *δικαιοσ* sine additam cum ℵABCP 1. al[45] am fu demid tol lipss omn[lachm] cop syr arm And[omn] Are Prim al ... ς (= Gb Sz) add *κυριε* cum? vg[cle] lips[4. a.]

ὅτι ταῦτα ἔκρινας, 6 ὅτι αἵματα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πεῖν· ἄξιοί εἰσιν. 7 καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. 8 Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. 9 καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα

16, 6 19, 2 15, 3 13, 6

---

aeth | εἶ: 7. om | ο ην: B 2. 8. 14. 29. 30. 40. 41. 42. 43. 92 93. 98. al ος ην | ο οσιος cum NP 5. 6. 11. 12. 18. 27. 28. 31. 35. 49. 79. 91. 94. 96. al^{vl} AndP et^{bav} Are ... ς (-- Gb Sz) και ο (retinent Gb Sz, sed Gb^{o}) οσιος cum 1. 34. 36. al? And^{a}; item και omisso ὁ 95. al^{vl} ... Ln Ti nil nisi οσιος (omissis και ο) cum ABC al^{25} fere And^{c} ... vg *qui es et qui eras sanctus*, Prim *qui es et qui fuisti*, postea *et qui es pius* ... cop aeth om ο οσιος

6. αιματα cum ℵ 36. 39. (:: et hoc loco et 18, 24. αιματα ex usu Hebraeorum edendum videbatur, utroque loco de „sanctis et prophetis" dictum. Non mirum quod utroq loco a plerisque αιμα substitutum est.) ... ς Ln Ti αιμα cum ABCP al fere omn And^{omn} Are | εδωκας cum NBP al omn^{vl} And^{omn} Are ... Ln Ti δεδωκας cum AC. Praeterea ℵ pon ante αυτοις, item 14. 92. εδωκας αυτοις αιμα. | πειν (C πιν, ut Ln edidit) cum AC ... ς πιειν cum NBP rell | αξιοι εισιν cum ABCP 1. al plus^{40} fu tol lips^{4} And^{omn} ... ℵ οπερ αξιοι εισιν, item am lips$^{5.}$ $^{6.}$ omn^{lachm} *ut digni sunt*. Item ς (= Gb Sz) αξιοι γαρ εισι cum? Are (ex codice?), item *digni enim sunt* vg^{cle} Haym; cop aeth οτι (*quoniam*) *digni sunt*

7. του θυσιαστηριου cum NACP al plus^{40} fu (*altare dicens*) all^{lachm} (*altarem dicentem*, item all^{lachm} *ab altare dicente*) syr arm And^{c} et^{bav} (convenienter comm) Are^{com} (ειρησθαι δε θυσιαστηριον απο του περιεχοντος το περιεχομενον συνεκδοχικω τω τροπω. Tum pergit εκ τουτου τοινυν του λογικου και λειτουργικου θυσιαστηρ. την φωνην φησιν ενεχθηναι) ... B 1. And^{a} et^{P} εκ του θυσιαστ., item 36. cop aeth^{PP} (libere mutat aeth^{ro}) φωνην εκ τ. θυσ. (pergitur λεγουσαν), Prim *aliam vocem dicentem* ... ς (= Gb Sz) αλλου εκ τ. θυσ. cum? vg^{cle} (*alterum ab altari dicentem*), item (unde?) Are. Praeterea cf am lips$^{5.}$ *alterum dicens*, lips$^{4.}$ $^{6.}$ *alterum angelum dicentem*. Lc^{brug}: *Non est omittendum* ab altari, *quod Romani patres restituerunt ex veteribus manuscriptis*.

8. τεταρτος sine additam cum ABCP al plus^{20} am fu tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} syr aeth Are ... ς (= Gb Sz) add αγγελος cum ℵ 1. 6. 28. 35. 36. 38. 49. 79. 91. 96. al mu vg^{cle} lips$^{4.}$ $^{6.}$ demid cop arm And^{omn} Prim Haym | τους ανθρωπ. εν (ℵ And^{bav} om) πυρι ... B al^{20} And^{c} Are εν πυρι τ. ανθρ.

9. καυμα μεγα: 18. 28. 79. And^{a} καυματι μεγαλω | εβλασφημησαν sine additam cum NACP 1. 36. 38. 79. 95. al vg cop arm aeth And^{a} p bav Tichon Prim al ... Gb + Sz Ti add οι ανθρωποι cum B al^{40} syr And^{c} Are | το ονομα (95. κατα του ονοματος, 28. εω το ονομα) ... A ἐπω-

τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

18, 2 10 Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, 11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

9, 14 Ez 11, 15 a 12 Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. 13 καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκά-

---

πιον ... arm om | του θεου του rescripta in ℵ, antea inepti quid | την εξουσιαν cum ℵAP 10. 12. 36. 37. 49. 91. 96. AndP et^{bav} ... ς om την cum BC 1. al longe plu And^{a} et^{c} Are | ου ... c ουχι

10. πεμπτος sine additam cum ℵABCP al plus^{30} am fu demid tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} syr aeth Tichon al ... ς (= Gb Sz) add αγγελος cum (1. o αγγελος omisso πεμπτ.) 35. 36. 49. 79. 87. 91. 96. al vg^{clo} lips$^{4.6.}$ cop arm And^{omn} Are Prim Haym | εσκοτωμενη cum ℵ*ACP al pler ... ℵ^{ccc}B 28. 29. And^{a} etP εσκοτισμενη (And^{com} fluct cdd) | εμασωντο cum ℵACP 1. 6. 7. 8. 9. 13. 14. 37. 50. 79. 92. 93. 94. 95. 96. 98. And bav ... ς εμασσωντο cum B al plu And^{a} c P Are | εκ του ... ℵ απο του

11. τον θεον του ουρανου: 91. το ονομα του θεου | και εκ (38. AndP et bav om) των ελκων (38. ελκουσων) αυτων: ℵ om ... vg *et vulneribus suis*, cop *et per opera sua*, arm *et ex doloribus amaris* | εκ των εργων αυτων ... ℵ om. Praeterit totum versum Prim.

12. εκτος sine additam cum ℵABCP 1. al plus^{30} am fu tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} sah syr aeth ... ς (= Gb Sz) add αγγελος cum 28. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 96. al vg^{clo} lips$^{4.6.}$ demid cop arm And^{omn} Are Tichon Prim | την φιαλην αυτου ... 6. 7. 13. 14. 27. 32. 38. 42. 92. 94. 97. Arc αυτου τ. φιαλ. | ευφρατην (B εφρατην) sine articulo (et. Gb Sz) cum ℵBP 2. 6. 7. 13. 29. 30. 31. 32. 36. 37. 38. 43. 49. 91. 93. 94. 96. 97 98. al plus^{10} And^{bav} Are ... ς Ln Ti praem τον cum AC 1. 14. 28. 35. 79. 87. 95. al And^{a} c P | το υδωρ αυτου ... 1. 12. 36. And^{bav} om αυτου | ανατολης (Gb″) cum ℵBC al^{40} And^{c} P bav Are ... ς Ln Ti ανατολων cum A 1. 6. 28. 38. 49. 79. 91. 96. And^{a}. Libere Prim *ut praepararetur via venienti regi ab oriente sole*; item Tich *ut praeparetur via eorum qui sunt ab ortu solis.*

13. ειδον cum AB 7. 14. 36. 92. ... ς Ln ειδον cum C al pler ... ℵ ειδοθη | εκ τ. στομ. του δρακ. και: C 9. 27. 39. aeth om. Item ℵ* om eadem et sqq εκ τ. στομ. του θηρ. και. Igitur C transilit a στομ. pri ad sec,

θαρτα ὡσ βάτραχοι· 14 εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα 1 Rg 22, 21 a
σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺσ βασιλεῖσ τῆσ οἰκουμένησ ὅλησ, συνα-
γαγεῖν αὐτοὺσ εἰσ τὸν πόλεμον τῆσ ἡμέρασ τῆσ μεγάλησ τοῦ θεοῦ
τοῦ παντοκράτοροσ. 15 ἰδοὺ ἔρχομαι ὡσ κλέπτησ· μακάριοσ ὁ 3, 3
γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸσ περιπατῇ Lc 12, 37
καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. 16 καὶ συνήγαγεν αὐτοὺσ
εἰσ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἁρμαγεδών. Zach 12, 11

κ* ad tertium, item 36. om και εκ τ. στομ. του θηρ. | τρια ακαθαρτ. cum κAC 1. 7. 28. 36. 38. 79. 91. 95. 96. al mu vg And^{a} p bav Prim al ... B al^{25} And^{c} Are ακαθ. τρια | ωσ (κ^{c} AndP ωσει) βατραχοι cum κ^{c}An 2. 6. 7. 8. 14. 28. 29. 30. 31. 32. al^{35} cop syr arm aeth And^{a} c p (sed^{a} add εκπορευονται, vide post), item *in modum ranarum* vg Tich, tol Prim *exeuntes in modum ranarum*, Promiss^{11} *exeuntes velut ranas*. Item κ* 18. 36. 38. 49** 97. Are ωσ (κ* ωσει) βατραχουσ (item Promiss^{11}, vide ante) ... ς (= Gb Sz) ομοια βατραχοισ cum 1** (* om plane), item cf vg. Ceterum exeunte versu addunt εκπορευονται et. 28. 47. 79. quemadmodum Are^{com} προσυπακουστέον τὸ ἐξιόντα. Similiter ante *spiritus tres* et. demid vg^{six} *exire*, lips^{4} Haym *exisse*.

14. δαιμονιων cum κAB al^{30} And^{c} Are ... ς (= Gb Sz, sed Gb') δαιμονων cum 1. 28. 36. 38. 49. 79. al And^{a} p bav | α (28. add και) εκπορευεται (et. ς^{c} Gb Sz Ln) cum A 6. 8. 14. 28. 29. 30. 31. 32. 35. 38. 49. 90. 91. 92. al plu And^{c} Are. Item B 7. 16. 36. 39. α εκπορευονται, item *qui exeunt* Tich syr. Similiter *et procedunt* (Prim *exeunt*, fu lips$^{c.}$ all^{achm} *procedent*) vg^{cle} fu demid lipss all^{achm} Prim Haym. Sed κ^{c} εκπορευονται sine α, et am tol all^{achm} arm *proceduni* (am *procedent*) omisso *et* aut *qui* ... ς (non ς^{c} etc) εκπορευεσθαι cum κ* 1* (1** α εκπορευεσθαι) 43. 79. 95. And^{a} et^{bav} ... cop aeth om plane | επι: κ 38. εισ | τησ οικουμενησ ολησ (vg Prim al *totius terrae*, Tich *tot. orbis*) cum κAB al fere omn vg cop syr arm aeth And^{c} p bav Are Tich Prim al ... ς τησ γησ και τησ οικουμενησ ολ. c. 1** (1* τησ γησ οικουμ., item And^{a} τησ γησ τησ οικουμ.) | εισ τον πολεμ. cum κAB al plus^{30} And^{a} et^{c} Are ...ς (= Gb Sz) om τον cum 1. 36. 43. al arm AndP et^{bav} | τησ ημερασ sine εκεινησ cum κA 14. 38. 92. 95. vg cop arm aeth Tich Haym ... ς (Gb^{o}) Ti add εκεινησ cum B 1. al plor syr And^{omn} Are Promiss^{11} Prim (hi^{2} *diem illum magnum*). Praeterea, ut Ln edidit, A 95. τησ μεγαλησ ημερασ.

15. ιδου: arm praem *sic enim dixit dominus* | ερχομαι (κ* ερχεται, sed ομ super ετ ipsa prima ut^{vi} manu notatum): κ* (vide ante) 38. 47. ερχεται, item „alia editio" ap Bedam, et Prim (omisso ιδου) *qui venit*, pergens *subito sicut fur*. Etiam 36. post κλεπτησ add ταχυ. | κ* ο τε γρηγορων | περιπατη (7. 28. 98. -τει): 36. 38. περιπατηση (36. -σει) | βλεπωσιν: 1. 28. 36. 79. And^{bav} -πουσι

16. συνηγαγεν: κ -γον, item syr ... arm^{zoh} συναξει | τον ante τοπον (A ποταμιον) cum AB 1. al plor And^{omn} Are, item arm ... κ 14. 92. om, item syr; sed 14. 92. om τον etiam post τοπον | ἁρμ- hunc spi-

17 *Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα·*
21, 8 *καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα·*
γέγονεν. 18 *καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ*
4, 5 etc *σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο*

---

ritum confirmant 35. 37. 38. 39. 87. 95. And^{a} et^{bav} etc, item am (*hermagedon*) al^{lachm} (*hermagelon*) Tichon (ut am); contra *ἁρμ-* 1. 7. 49. And^{bav} etc, item vg^{cle} demid (hi^{2} et lips$^{5.}$ *armag-*) lipss (lips$^{4.}$ *ermag.*) Prim (ut vg^{cle}). Similiter cop *ερμαχεδων*, syr aeth *armagedon* sive *-geddon*, arm^{zoh} *armachedon*. *αρμαγ-* cum ℵA 1. 7. 35. 36. 38. 47. 49. 79. 87. 91. 95. al mu And^{a} c p bav (Are *ερμαγ-*) etc. In ℵ *αρμαγεδων* super α alterum ℵ^{c} notaverat *ε*, sed rursus abstersit ... B al^{25} *μαγεδων* (sive ut B al? *-δδων*), 14. 92. *μαχεδδων*, fu al^{lachm} Tich cod *magedon*. Edidimus vero *-γεδων* cum ℵA 1. al sat mu And^{omn} Are, item vg etc (vide ante) ... ς *-γεδδων* cum B al pauc, item Prim Haym

17. *και ο εβδομος*: ℵ* *και οτε*, sed^{c} substituit *και ο ζ*. Dedimus sine *αγγελος* c. (ℵ*)AB al plus^{80} am fu tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} syr ... ς (= Gb Sz) add *αγγελος* cum ℵ^{c} 1. 28. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 96. al vg^{cle} demid lips$^{4.\ 6.}$ cop arm aeth And^{omn} Are Prim Haym | *επι τον* cum ℵAB al^{25} And^{c} Are .. ς (= Gb Sz, sed Gb′) *εισ τον* cum 1. 14. 28. 31. 49. 79. 91. 92. 96. al And^{a} p bav; item vg *in aerem*, Prim *in aere* | *φων. μεγαλη* cum ℵB al pler vg cop syr arm aeth^{utr} And^{a} c p Are Prim al ... Gb^{o} Ln om *μεγαλη* cum A 1. 12. 46. And^{bav} (cf et. Cassiod *et tantis necessitatibus terra percussa est ut vox exiret a domino* etc) | *εκ του* (et. Gb′) cum ℵA 1. 12. 18. 36. 38. 46. 95. And^{a} p bav, item *de* vg Prim al ... ς Ti *απο του* cum B al pler And^{c} Are | *ναου* (Gb″) cum ℵ (sed pergit *του θεου* pro *απο τ. θρονου*) A 10. 14. 92. 95. vg cop syr ar^{e} aeth^{utr} (sed add *eius*) Prim Haym ... ς *ναου του ουρανου* cum B al longe plu And^{c} etP Are ... 1. 12. 18. 28. 36. 47. 79. arm And^{a} et^{bav} *ουρανου* | *απο του θρονου* (aeth^{utr} rursus add *eius*, 94. add *του θεου*): ℵ om

18. *αστραπαι κ. φωναι κ. βρονται* cum (ℵ vide post) A 2. 13. 28. 36. 40. 79. 95. al vg arm And^{a} com Prim Haym, item omissis *και βροντ.* B, omissis *και φων.* 12. AndP et^{bav} Tich. In ℵ vero ante *αστραπαι* habetur *βρονται και*: per incuriam, quum postea sequatur *και βροντ.* Tamen et ipsa correctio (a ℵ^{cc} ut^{vl}) negligenter facta; punctis enim tantum *βρονται* post *φωναι και* positum improbatur ... 6. 7. 8. 14. 29. 31. 35. 37. 38. 39. 40. 43. 49. 51. 87. 91. 92. 93. 94. al plus^{10} syr And^{c} Are *αστραπ. κ. βροντ. κ. φωναι* ... ς (= Gb Sz) *φων. κ. βροντ. κ. αστραπ.* cum 1. al vix mu And^{a} txt. Et aliter legitur. | *σεισμ. εγενετο μεγ.* cum ℵA 1. 14. 28. 36. 49. 51. 79. 91. 92. 95. 96. al mu vg (et. am demid lipss omn^{lachm} tol) cop syr aeth And^{a} et^{bav} Tich al ... B al fere^{25} fu arm And^{c} etP Are Prim om *εγενετο*, hinc Gb^{o} | *οιος ουκ εγενετο* et. ℵ^{c} ... ℵ* vitiose *οισ ουκ εγενοντο* | *ανθρωπος εγενετο* cum A 38. (*εγεν. ανθρ.*) cop arm aeth ... ς *οι ανθρωποι* (26. *ουρανοι*) *εγενοντο* cum 1. 7. 8. al pler (item 91. omisso *εγενοντ.*) And^{a} c p Are.

ἐπὶ τῆσ γῆσ, τηλικοῦτοσ σεισμὸσ οὕτω μέγασ. 19 καὶ ἐγένετο ἡ πόλισ ἡ μεγάλη εἰσ τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεισ τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆσ ὀργῆσ αὐτοῦ. 20 καὶ πᾶσα νῆσοσ ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. 21 καὶ χάλαζα μεγάλη ὡσ ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺσ ἀνθρώπουσ· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆσ πληγῆσ τῆσ χαλάζησ, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆσ σφόδρα.

14, 8 17, 5

14, 10 Is 51, 22

XVII.

1 Καὶ ἦλθεν εἷσ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰσ ἑπτὰ φιάλασ, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆσ πόρνησ τῆσ μεγάλησ τῆσ καθημένησ ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν, 2 μεθ' ἧσ ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖσ τῆσ γῆσ, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντεσ τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆσ πορνείασ αὐτῆσ. 3 καὶ

15, 1 Jer 51, 13

Nah 3, 4

18, 9

Item omisso οι ℵB 12. 14. 17. 36. 79. 92. And^{bav}. Item *homines fuerunt* (Tich *facti sunt*) vg syr Tich | επι της γης: 7. 14. Tich om | ουτω ut ℵAB etc ... 1. 28. 35. 95. 97. al And^{a} et^{bav} *ουτως*

19. αι (28. 79. And^{bav} om) *πολεισ* et. ℵ^{c} ... ℵ* syr *η πολισ* | *επεσαν* cum ℵ^{c}AB 7. 8. 28. 38. 42. 49. 96** 97. And^{bav} ... ς *επεσον* c. 1. 6. 14. al longe plu And^{a} c p Are ... ℵ* syr *επεσεν* | *δουναι*: ℵ 28. 79. And^{a} praem *του* | *το ποτηριον*: ℵ 95. om *το* | *του οινου*: ℵ om *του* | *της οργης*: 14. 92. om | *αυτου* (36. *του θεου*): ℵ cop om

20. *και* pri: 1. om | *και ορη ουχ ευρεθησαν*: 28. 79. And^{a} ℵ. *ορη, και ουχ ευρ.*

21. *ωσ*: in ℵ ipse* supplevit; 43. aeth Prim om | *η πληγη αυτησ* (12. 29. *αυτου*, B arm om) ... 7. 14 28. 31. 38. al^{19} And^{a} et^{c} *η πληγ. αυτη* ... vg (*propter plagam grandinis, quoniam magna facta est vehementer*) om. Contra Prim *quoniam magna plaga a grandine facta est*; item Tich *quoniam magna est plaga eius nimis.*

XVII. 1. *ηλθεν* et. Hipp$^{antichr\,36}$ And^{omn} Are Cyp$^{177.\,217}$ etc ... A *εξηλθεν* | *εισ*: 7. *τισ* | *εκ των* ... ℵ 28. 95. om *εκ* | *λεγων* sine *μοι* cum ℵA BP al^{40} vg cop syr arm And^{c} Are Cyp Victorin Prim al ... ς (= Gb Sz) add *μοι* cum 1. 28. 79. al aeth And^{a} p bav. Cf et. Hipp *ελαλησε μοι λεγων.* Item Tich *et dixit mihi* pro *και ελαλ. μετ εμ. λεγ.* | *επι υδατ. πολλων* (Gb′) cum ℵAP 1. 12. 28. 33. 35. 36. 79. 87. 95. arm Hipp And^{omn} ... ς Ti *επ. των υδατ. των πολλ.* cum B al longe plu Are

2. *επορνευσαν* et. Hipp$^{antichr\,36}$ etc ... ℵ *εποιησαν πορνειαν* | οι *κατοικ. την γην* ante *εκ του οινου* (et. ℵ^{c}, ℵ* *οικου*) *τ. πο. αυτησ* cum ℵABP al

21, 10 Ma 21, 1 15, 1 ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην
ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλασφημίας, ἔχοντα κεφαλὰς
ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν
16, 16 καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρί-
Ier 51, 7 ταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμων βδελυγμάτων
καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐ-

---

plus[80] vg syr arm Hipp And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) pon post τησ πορν. αυτησ cum 1. al? cop aeth ... Cyp Tich om και εμεθυσθ. usq πορν. αυτησ, item Prim om κ. εμεθυσθ. οι κατ. τ. γην

3 εν πνευματι cum ℵABP etc ... 2. 19. 26. 29. 30. 33. 40. 50* 51. 90* 93. 94. 97. 98. al om εν | ειδον cum ℵP al pler Hipp (ut ante) And[omn] Are ... B 7. (92?) ειδον ... A ειδα (ita Ti ed) | κοκκινον: B κογκινον, item v. sq | γεμοντα ονοματα cum ℵ*AP (P γέμοντα sic, non γέμον τὰ) 9? 13?. Eodem modo Ln, Ti vero γέμιον τὰ ὀνόματα ... ℵ^cB 8. 14. 29. 38. 43. 47. 50. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al[10] γεμον ονοματα, item 7. 30. 32. γεμων ονοματα ... ς γεμον ονοματων cum 1. 6. 28. 31. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 92[mg] 96. al? Hipp And[omn] Are | εχοντα cum ℵP ... A 7. 30. 32. 94. εχων ... ς Ln Ti εχον cum B 1. al pler And[omn] Are | κεφαλ. επτα και: 1. om | κερατα δεκα: post haec verba P 38. add h. l. versum 18. (habent tamen etiam iusto loco) και η γυνη ην ειδεσ etc. Addit eundem etiam And, sed is ibi facit partem commentarii, ubi est: προκαθαιρεθήσεται ἡ κρατοῦσα σήμερον· φησὶ γὰρ ἡ ἀποκάλυψισ· καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδεσ etc, pergitque And: καὶ περὶ μὲν τούτου ἐν τοῖσ καθεξῆσ, ὡσ ἂν χορηγήσῃ ὁ θεόσ, ἀκριβώσομεν. Ex quo Andreae loco ortus est error codicum P 38. et si qui alii sunt.

4 την περιβεβλη. cum ℵABP al[30] vg syr (item[vl] arm aeth) Hipp[anticlir 36] And[omn] Are Cyp[177. 217] Prim al ... ς (= Gb Sz) ἡ cum 1. al? | πορφυρουν κ. κοκκινον (P rursus κογκι-) cum ℵABP al[25] fere Hipp ... 1. 6. 12. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al aliq And[omn] Are πορφυραν και (91. om) κοκκινον (1. κοκινον) ... ς (= Gb Sz) πορφυρα κ. κοκκινω cum? | και κεχρυσωμ. cum ℵA 1. 7. 36. 38. 43. al vg cop syr arm (aeth[libere]) And[a] Cyp[bis] Tich Prim al ... Ti om και cum BP al plus[80] Hipp And[c] (περιεχρ., ut etiam 34. 35.) etP et[bav] Are. Cf huc et. Tert[cult fem 12]: *Sedet certe in purpura cum coccino et auro et lapide pretioso.* | χρυσω (Gb') cum ℵP 1. 28. 36. 38. 49. 79. 91. 95. 96. al Hipp And[a] et[bav] ... Gb Sz Ln Ti χρυσιω c. AB al[30] And[c] etP Are | εχουσα usque πορνειασ της γησ: P om | ποτηριον χρυσουν c. ℵAB al plus[80] vg cop syr arm aeth Hipp And[c] Are Cyp[bis] Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) χρυ. ποτ. cum 1. 28. 36. 49. 79. 91. 96. al And[a] P bav | γεμων cum ℵ* 7. 14(?) 30. 32. 94. al[vl] ... ς Ln Ti γεμον cum ℵ^cAB al longe plu Hipp And[omn] Are | τα ακαθαρτα της cum ℵAB 1. al[45] (90. τ. ακαθαρματα τ.) Hipp And[omn] (et Are των ακαθαρτων της sine codice?) Tich (*immunditiarum*) ... ς (= Gb Sz) ακαθαρτητοσ cum? vg (*immunditia*, am** Cyp Prim *immunditiae*; Cyp pergit *et fornicationis*) | πορνειασ μτ AB etc ... ℵ al πορνιασ | αυτησ cum (ℵ vide post) A 1. 7. 28. 31*

τῆσ ὄνομα γεγραμμένον· μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ 14, 8 etc
τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆσ γῆσ. 6 καὶ εἶδα τὴν γυναῖκα
μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματοσ τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματοσ τῶν
μαρτύρων Ἰησοῦ, καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. 7 Καὶ
εἶπέν μοι ὁ ἄγγελοσ· διατί ἐθαύμασασ; ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον
τῆσ γυναικὸσ καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντοσ αὐτὴν τοῦ ἔχοντοσ
τὰσ ἑπτὰ κεφαλὰσ καὶ τὰ δέκα κέρατα. 8 τὸ θηρίον ὃ εἶδεσ ἦν 11
καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆσ ἀβύσσου καὶ εἰσ ἀπώ-
λειαν ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντεσ ἐπὶ τῆσ γῆσ, ὧν
οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆσ ζωῆσ ἀπὸ καταβολῆσ 13,

---

35. 36. 38. 47. 49. 79. 87. 91. 95. 96. al vg aeth And^{omn} Tich ... Gb$''$ Ti *τησ γησ* cum B al^{30} cop Hipp Are, item *totius terrae* Cyp Prim Promiss^{7} ... ℵ syr^{cdd} aliq *αυτησ και τησ γησ* ... arm om

5. *πορνῶν* (ut B al plu): Gb$'$ *πόρνων* ut 2. 7. 12. 29. 49.*50. 93. 96. 98. al And^{bav} ... vg Tich Prim al *fornicationum*, hinc (ut^{vl}) Are^{txt} invito comm *πορνειων*

6. *εἶδα* cum ℵA (*ἰδα*, ut Ti) ... ς *εἶδον* cum P al plcr Hipp$^{antichr\ 37}$ rell. Item B 7 (*ἰδων*) 14. 92. *ἰδον*. | *μεθυ. ἐκ του αιματοσ* cum A 1. 7. 28. 30. 31. 32** 36. 47. 49. 79. 87. al mu vg cop Hipp And^{a} p bav Victorin Tich Prim (hi Latini et vg *de sanguine*) al ... ℵ^{c}BP 2. 6. 8. 9. 14. 29. al plus^{15} And^{c} Are *με. του αιματοσ* (sine *εκ*); item Tert^{scorp} (*ebria sanctorum cruore*) Promiss^{7} (*ebriam sanctor. sanguine*) ... ℵ* 38. *με. τω αιματι* (ad quod etiam Tert et Promiss pertinent) | *και* ante *εκ του* c. ℵAP al mu vg rell Hipp etc ... B 2. 8. 9. 29. al^{30} And^{c} Are (sed Morell et Cram de suo add) om *και* | *εκ* sec: 6. 11. 31. 96. al om | *μαρτυρων*: A *-ριων* | *ιησου*: 95. *του ιησ.*, Prim *Iesu Christi*, Prom^{7} *Christi Iesu* ... 1. 36. And^{p} (arm?) om | *ιδων* (ℵ 7* *ειδων*) *αυτην* (14. 92. cop om) ante *θαυμα μεγα* cum ABP al fere omn vg etc ... ℵ 38. post *θαυμ. μεγ.* pon

7. *σοι ερω* cum ℵP 1. 14. 36. 43. 49. 79. 91. 92. 96. al am fu demid tol al^{lachm} (al om *σοι*) And^{a} p bav Prim Haym ... Gb$'$ Ln Ti *ερω σοι* cum AB al^{25} vg^{clo} cop syr arm aeth Hipp$^{antichr\ 37}$ And^{c} Are | *του εχοντοσ*: 1. 38. 79. And^{a} *και του* (38. om) *εχοντ.*

8. *το θηριον* cum ℵABP 1. al^{40} Hipp And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om *το* cum? | *ειδεσ* cum ℵP al plcr ... Ti *ιδεσ* cum AB 7. | *ἦν*: A *η* | *υπαγειν* cum ℵBP al fere omn vg (*et ascensura est de abysso et in interitum ibit*) cop syr aeth Hipp$^{antichr\ 37}$ And$^{a\ c}$ bav Promiss^{8} (*ascensura – et iura*) ... Ln Ti *υπαγει* cum A 12. And^{a} Are Ir$^{int\ 330}$ (*et ascendet ab abysso et in perditionem vadit*) Prim (*ascensura est ex abysso et in perditionem vadit*) | *θαυμασονται* cum ℵB al omn^{vl} And^{omn} Are ... Hipp *θαυμασουσιν* ... Ln Ti *θαυμασθησονται* cum AP :: cf ad 13, 3. | *επι τησ γησ* cum ℵAP 1. al sat mu cop syr arm And^{omn} Are ... Gb$'$ *την γην* cum B al fere^{30} Hipp; item *inhabitantes terram* vg Prim (praem *omnes*) | *ου γεγραπται* cum ℵBP al plcr Hipp And^{omn} Are ... A *ουκ εγεγρα-*

κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.
18, 16 19, 1 9 ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν,
ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν, 10 καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν·
17, 8 οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ
8 ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. 11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν,
καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν
ὑπάγει. 12 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσίν, οἵτι-

πται ... 8? (non testatur Scri) 9. ουκ εγεγραπτο, atque sic edidit Ln | το ονομα (Gb′) cum AB 8. 14. 29. 38. al[25] cop syr Hipp ... ς τα ονοματα cum NP 1. al sat mu vg arm aeth And[omn] Are Prim al :: cf ad 13, 8. | επι το βιβλιον c. NAP 1. 6. 31. 36. 49. 91. al And[a c] bav (et[P] επι τω βιβλιω) Are ... B 2. 7. 14. 38. al[20] επι του βιβλιου, idque Gb′ ... 79. Hipp εν βιβλω, 95. εν τω βιβλιω | βλεποντων cum NABP al[40] And[c] p bav ... ς (= Gb Sz) βλεποντες cum 1. 36. 43. 49. 91. 96. al ut[vid] Hipp, item vg Prim al videntes | το θηριον οτι ην cum NAP 1. al sat mu vg cop syr arm aeth Hipp And[a] p bav Prim al ... B al[20] And[c] Are οτι ην το θηριον, idque Gb″ | και (N[c] add παλιν) παρεσται cum (N[*])ABP 6. 7. 14. al fere[40] Hipp And[c] etP Are Prim (*et veniura est*). Similiter syr arm, nisi potius και παρεστιν confirmant, quod N[c] 1. 11. 12. 16. 36. 43 (?) 47. 79. And[a] et[bav] praebent ... cop ar[c] *et cecidit* ... ς (= Gb Sz) καιπερ εστιν cum? ... vg non exprim (vide post) nec aeth

9. ωδε: B om, και παρεσται cum ο νους etc coniungens. Coniungunt ωδε cum παρεσται 14. 29. 93. 94. 97. 98., item haud dubie al; non item P 7. 8. 31. 87. 95. 96. etc. Vertit vg: *Et hic est sensus qui habet sapientiam*; nec aliter Prim al. | αι (95. και) επτα κεφαλαι: Hipp om αι | επτα ορη εισιν cum NABP al[20] vg syr arm Hipp And[omn] Are Prim Promiss[a] al ... ς (= Gb Sz) ορη εισιν επτα cum 1. al? (14. 92. om επτα) | επ: 14. 92. επανω

10. βασιλεις επτα εισιν cum AP 1. 36. 38. 47. 49. 79. 91. 95. 96. al mu vl vg syr Hipp[antichr 37] And[a] p bav Prom[a] Prim al ... N cop επτα βασ. εισιν ... B al[20] arm And[c] Are βασ. εισ. επτα | επεσαν cum NABP al plu Hipp[antichr 37] et[dan 4] And[a] et[bav] ... 2. 7. 13. 14. al[20] And[c] etP Are επεσον | ο εις cum NABP al plus[40] vg[clo] am fu demid tol omn lachm lips[5. 6.] syr Hipp[dan] (sed om ὁ) And[omn] Are Promiss[a] ... ς (= Gb Sz) και ο εις cum 1. al[vl] lips[4.] cop (*et reliquus non est et alter* etc) arm. Item 96. aeth Hipp[antichr] Prim ο δε εις | δε post αυτον cum AP 1. 14. al sat mu Hipp And[a] p bav ... N post μενειν ... B al fere[20] And[c] Are ante αυτον, item vg Prim *oportet illum*

11. και ουκ εστιν: 95. Hipp[antichr 37] om και | και αυτος: N om και, item (*angelus ipse est ex septem*) cop | αυτος cum AP 1. al sat mu vg And omn Are Promiss Prim al ... NB al plus[25] ουτος | ογδοος: N 32. 41. 42. ο ογδ. | υπαγει: am fu lips[6.] *vadet*, Prim *ibit*

12. ειδες cum NAP al plor ... B 7. ιδες

νεσ βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖσ μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. 13 οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. 14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει σὺτούσ, ὅτι κύριοσ κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺσ βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδεσ, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. 16 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδεσ καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ τὰσ σάρκασ αὐτῆσ φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν πυρί· Dan 7, 24 17 19, 16 etc Is 8, 7 18, 8

12. ουπω cum $\aleph^c$(* ουτω)BP 1. al fere omn vg (et. am demid tol omn lachm lipss) cop syr arm aeth Hipp And^{omn} Are Ir$^{int\,823}$ Prim al ... Ln ουκ cum A fu | αλλα cum $\aleph$A 14. 95. ... ς αλλ cum BP al pler Hipp And^{omn} Are

13. γνωμην εχουσιν cum $\aleph$AP 1. al sat mu vg syr arm Hipp$^{antichr\,87}$ And^{a} etp semel et^{bav} Ir$^{int\,823}$ Tich Prim al ... Gb Sz Ti εχουσι γνωμην cum B al^{30} cop And^{p} semel et^{c} Are | την δυναμιν: 14. 92. And^{bav} om την | την εξουσιαν cum $\aleph$P 1. 29. 35. 36. 49. 79. 87. 91. 94. 96. 97. al Hipp And^{a} p bav ... Gb^{00} Ln Ti om την cum AB al^{35} arm And^{c} Are | αυτων (Gb″) cum $\aleph$ABP al^{36} Hipp And^{omn} Are ... ς εαυτων cum 1. al pauc? ... arm^{zob} om | διδοασιν cum $\aleph$ABP al certe pler (etiam 1**; 1* διασιν) And^{c} p bav Are; item *dant* Ir$^{int\,823}$; *tradunt* am all^{lachm} ... ς (= Gb Sz) διαδιδωσουσιν ex fictione Erasmi; sed δωσουσι 18. 79. And^{a}, διαδωσουσι 33. Hipp, *tradent* vg^{cle} fu demid tol lipss all^{lachm} Prim, *dabunt* Tich

14. και εκλεκτοι (haec om 8. 38.) και (And^{p} om) πιστοι: 35. 79. 87. κ. πιστ. κ. εκλεκτ. ... 1. οτι εκλ. κ. πιστ., And^{a} οτι πιστ. κ. εκλεκτ.

15. λεγει cum $\aleph$BP 1. al omn^{vl} Hipp And^{omn} Are ... Ln ειπεν cum A, item *dixit* vg cop arm Tich Prim al ... aeth^{utr} om και λεγ. μοι | τα υδατα α: $\aleph^*$ ταυτα α, $\aleph^{cc}$ ταυτα τα υδατα α | ειδεσ cum $\aleph$AP etc ... B ιδεσ (7. οιδασ) | η πορνη: et. $\aleph^c$, $\aleph^*$ om η | λαοι: $\aleph$ και λαοι

16. ειδεσ cum $\aleph$AP etc ... B 7. 36. ιδεσ | και το θηριον cum $\aleph$ABP 1. al^{45} am fu demid tol lipss. omn^{lachm} cop syr aeth (arm του θηριου) Hipp And^{omn} Prim al ... ς (= Gb Sz) επι το θηριον cum? vg^{cle} lipss. c. Are (unde hausit editor?) ... vg^{cod} ap Gb Tich Bed om | ηρημωμενην (14. 92. 95. ειρημ-) ... B 1. 49. 79. 97. And^{bav} ερημωμ. | ποιησουσιν αυτην: Hipp αυτ. ποιησ. ... 34. Prim post κ. γυμν. pon | και γυμνην sine additam cum $\aleph$AP 1. 34 (vide ante) 38. 79. 95. al vg syr arm aeth Hipp And^{a} Prim (*et desertam et nudam facient illam*) ... B mg(**) al^{30} (cop *destruent illam, relinquent eam nudam*) And^{c} Are add ποιησουσιν αυτην ... B^{txt} 1. 2. 3. 31. 33. 36. 40. 43. 97. plane om | κατακαυσουσιν: 1. 12. 36. 38. καυσουσιν | πυρι cum $\aleph$BP 35. 87. al^{vl}

17 ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην
16, 7 αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν
16, 19 τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. 18 καὶ ἡ γυνὴ
ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασι-
λέων τῆς γῆς.

XVIII.

16, 1 1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης
αὐτοῦ. 2 καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βα-

And^{c} ... ς Ln Ti *εν πυρι* (:: 18, 8. *εν πυρι κατακαυθησετ.* non fluct) cum A al pler Hipp And^{a} P bav Are

17. *θεος*: 14. 92. *κυριος* | *καρδιας αυτων*: sic ℵ^{c} reposuit pro inepta scriptura ℵ* *καρδ. αυτου* | *την γνωμ. αυτου*: ℵ^{c} *τ. γν. αυτων* ... 18. 39. arm aeth praetereunt *την γν. αυτ. και ποιησαι* | *και ποιησαι μιαν γνωμ.* (vide post de *γνωμ. μιαν* etc) cum ℵ* (ℵ^{c} om *και ποιησαι*) BP al pler cop syr aeth (arm^{libere}) Hipp And^{c} P bav Are ... Ln om cum A 79. vg And^{a} Tichon (Prim^{libere} *deus enim in cordibus eorum iniecit ut perficiant quod illi placitum est et esse illos in consensu et metu, et tradere* etc). Praeterea *μιαν γνωμην* cum NP 1. 36. 43. (95. vide post) al And^{P} et^{bav} ... Gb Sz Ti *γνωμ. μιαν* cum B al plus^{25} And^{c} Are ... 35. 87. *γνωμ. αυτων*, 95. *μιαν γνωμ. αυτων* | *αυτων* post *βασιλειαν*: A *αυτω*, B 14. 92. *αυτου* ... 79. om | *τελεσθησονται* cum ℵ AP 1. 12. 37. 46. 49. 79. 91. 96. al^{5} Hipp And^{a} et^{bav} et^{P} ... B 7. 8. 14. 29. 31. 38. al^{20} And^{c} Are *τελεσθωσιν* idque Gb$''$ ... ς (= Gb Sz) *τελεσθη* cum? | *οι λογοι* cum NABP al fere^{45} Hipp And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *τα ρηματα* cum?

18. *ειδες* cum NP al pler etc ... Ti *ιδες* cum AB 7. | *η εχουσα*: ℵ 90. 94. 95. om *η* (:: post *-λη*) | *βασιλειαν*: P^{semel} (priore loco i. e. exeunte versu 3., ad quem vide) praem *την* | *βασιλεων*: ℵ *βασιλειων* | *της γης* cum NAP etc ... B (sed suppletur supra lineam) al fere^{20} praem *επι*, item 16. 39. *των επι*

XVIII. 1. *Μετα ταυτα* cum NABP al fere^{30} cop syr Hipp$^{antichr\ 40}$ And^{P} Are Tichon Cassiod ... ς praem *και* 1. 7. al sat mu vg arm aeth And$^{a\ c}$ bav Prim al | *ειδον* cum NAP al pler ... B 7 (*ιδων*) 14. 33. 36. 92. *ιδον* | *αλλον αγγελ.* cum NABP al plus^{30} vg cop syr arm aeth (*Et post hoc alius ang. descendit*) Hipp And^{omn} Are Tich Prim Cassiod al (sed 31. 32. 48. 49. lips^{6} And^{c} Are post *αγγελ.* pon, item 91. *στερεον*) ... ς (= Gb Sz) om *αλλον* cum 1. 14. 92. al?

2. *εκραξεν*: A *εκεκραξεν* | *εν* cum AP 9. 36. 37. 42. 49. 79. 91. 96. And bav, item *in forti voce* am fu demid lips$^{5.\ 6.}$ (et$^{4.}$ *voce in forti*) omn lachm cop Haym. Etiam vg^{cle} Tichon *in fortitudine* ... NB al plu Hipp

βυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, 3 ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. 4 καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ

14, 8 Is 34, 11 ss 13, 21 s

14, 8 17, 2 Ier 51 (28), 7 Nah 3, 4

And^{a} ^{c} P Are om, item Prim *voce magna et forti* | *εν* (vide ante) *ισχυρα φωνη* cum (ℵ)A(B)P al pler vg^{cdd} ^{pler} cop syr arm aeth Hipp And^{omn} Are Tich Prim al, sed 1. 12. Hipp AndP et^{bav} add *μεγαλη*, 36. *και μεγαλη* ... 16. 29. 30. 39. 40. 47. 93. 98. *ισχυραν φωνην* ... ς (= Gb Sz) *εν ισχυι φωνη μεγαλη* cum? ... vg^{cle} tol Tich *in fortitudine*, hinc Gb′ *εν ισχυι* | *λεγων*: P om | *επεσεν επεσεν* cum A 1. 7. 36. 49. 79. 87. 91. 95. 96. al^{vi} vg syr arm^{usc} Hipp And^{a} et^{P} Tichon Haym al ... P *επεσεν επεσεν επεσεν* ... ℵB al^{30} cop arm^{zoh} aeth^{utr} And^{c} et^{bav} Are Prim *επεσεν* :: cf ad 14, 8. | *βαβυλων* sine articulo cum ℵAP etc ... B 14. 92. AndP Are *η βαβυλ.* | *δαιμονιων* cum ℵAB 95. ... ς Ti *δαιμονων* cum P al pler Hipp And^{omn} Are | *πνευμ. ακαθαρτου* sine additam cum ℵBP al fere omn vg rell Hipp And^{omn} Are Prim al ... Ln add *και μεμισημενου* cum A 16. Habentur vero etiam in P 1. 12. 31. 36. 38. 48. 79. tol^{t} Hipp And^{a} P bav Are (sed invitis Andreae et Arethae commentariis), qui quidem omittunt *και φυλακη παντος ορνεου ακαθαρτου*. Eadem om etiam 7. 14. 92. | *ορνεου*: A *θηριου*, arm *spiritus* | *και μεμισημενου* (Tich reddit *inquinatae*, ut 51. *μεμιασμενου*): 7. 14. 92. am fu al^{lachm} om ... 34. And^{c} praem *και φυλακη παντος θηριου ακαθαρτου*. Item syr post κ. *μεμισημενου* add *et custodia omnis animalis dentis immundi et exosi*.

3. *εκ του οινου του θυμου* cum ℵB al longe plu vg^{cle} demid lips$^{el.}$ syr Hipp$^{antichr\,40}$ And^{c} Are Tich ... P 1. 35. 36. 37. 47. 49. 79. 87. 91. 96. cop arm aeth^{PP} And^{a} P bav *εκ του θυμου του οινου* ... Ln *εκ του θυμου* cum A am fu tol lips$^{s.}$ $^{e.}$ omn^{lachm} aeth^{ro} Haym Ansb. Item sed *του θυμου* post *της πορν.* ponens C (igitur *εκ της πορν. του θυμου*) ... Prim *de vino fornicationis*, ut etiam And^{com} om *του θυμου*. Rursus 33. syr om *της πορνειας*. | *πεπωκαν*: *πεπω-* (P 1. 38 48. 49. 97. And^{bav} *πεπο-*) cum P 1. 8. 31. 32. 37. 38. 39. 47. 48. 49. 50. 90. 93. 97. 98. al plus^{10} Hipp And^{a} ^{c} P bav Are, item *biberunt* vg syr arm Tich Haym al ... ℵABC 7. 14. 92. al plus^{10} cop aeth *πεπτω-* (ut Ln ed min). Item *-καν* cum AC; ℵB al^{35} And^{c} et^{P} Are *-κασιν* ... ς *-κε* cum P 1. 49. 96. al Hipp And^{a} et^{bav} (sed P 1. al *-κεν*) :: *πεπτω-* pro *πεπω-* non potest non pro antiquissimo vitio haberi ... 18. 36. 37. 79. *πεποτικε*. Praeterit Prim: *quod de vino fornicationis eius et reges terrae fornicati sunt*. | *μετ αυτης εποργευσαν*: haec verba ℵ per incuriam post *της γης* alterum repetierat, sed ipse^{a} animadverso errore inclusit uncis | *της γης* alterum: 1. *αυτης* | *στρηνους*: C 47. 94. And^{a} et^{P} *στρηνου*

4. *αλλην φωνην* (38. syr *φων. αλλ.*): C AndP *αλλης φωνης*, sed tantum

Ier 51 (28), 6, 9 οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συνκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαισ αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε, 5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ
Ps 136 (137), 8 καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. 6 ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· 7 ὅσα

AndP postea λεγουσησ ... cop arm non exprim αλλην | εξελθατε (et. Ln$^{ed\ min}$) cum ℵA 79. And^{bav}; item ς εξελθετε cum P 1. 32. 49. 91. 95. 96. al Hipp$^{antichr\ 40}$ And^{a} et^{P}. Item exite vg m^{110} cop arm syr Tich ... Gb′ Ln$^{ed\ mai}$ εξελθε cum BC al plus^{25} And^{c} Are. Item exi Cyp$^{184.\ 218}$ Promiss^{7} | εξ (AndP απ) αυτησ post ο (AndP et^{bav} om) λαοσ μου cum ℵCP 38. aeth AndP ... ς Ln Ti ante ο λα. μου pon cum AB al pler vg m^{110} cop syr arm Hipp And^{a} et^{c} Are Cyp Tich Prim al ... 1. 8. 12. And^{bav} om | συνκοιν- cum ℵAC ... ς Ln συγκ- cum ℵ^{2}P al certe pler etc | εκ των πληγων αυτησ ante ινα μη λαβ. cum ℵABC 1. al plus^{35} vg m^{110} syr arm Hipp And$^{a\ c}$ P Are Tichon ... ς (= Gb Sz) post ινα μη λαβ. pon cum? cop aeth Cyp$^{164.\ 218}$ Prim Haym ... P And^{bav} om και εκ των πλ. αυτ. (apparet in P excidisse versum), item arm^{edd} | ινα μη λαβητε: 79. And^{a} ινα μη βλαβῆτε, item Tich *ne laedamini*, Cyp Prim *ne peritringaris*

5. εκολληθησαν cum ℵABCP 1. al^{40} m^{110} vg (vide post) cop syr arm Hipp And^{omn} Are. Ita Latini: m^{110} *adpropinquaverunt*, vg Cyp Prim al *pervenerunt*, Tich *adscenderunt* ... ς (= Gb Sz) ηκολουθησαν cum? Si Altero fides est, invenitur in 33. 34. Videtur ita etiam vertisse aeth. | αχρι: And^{a} μεχρι, P Hipp εωσ | εμνημονευσεν: 2. 8. 29. 35. 43. 49. 87. 93. al plus^{10} add αυτησ, ac plerique pergunt ὁ θεόσ· ita ut τὰ ἀδικήμ. αὐτῆς cum seqq. coniungant.

6. απεδωκεν sine additam cum ℵABCP al^{40} m^{110} am fu demid tol al^{lachm} cop syr aeth Hipp$^{antichr\ 41}$ ¦ And^{c} ... ς (= Gb Sz) add υμιν cum 1. 31. 91. 96. al vg^{cle} lipss al^{lachm} And^{a} et^{bav} Are Tich Promiss^{7} Haym, item ημιν arm AndP. Absunt nonnulla in Cyp^{316} et Prim. Uterque enim: *ideo* (Prim *et ideo*) *reddidit ei dupla* (Prim *reddit ei duplicia*): *et in quo poculo miscuit, duplum remixtum est ei.* Item Promiss^{7} *reddite ei sicut et ipsa reddidit vobis: in poculo quo miscuit vobis miscete ei duplum.* | και ante διπλωσατε: ℵ om | διπλωσατε sine additam cum ℵA BC 2. 8. 9. 14. 19. 29. 43. 50. 90. 92. 95. al mu m^{110} vg Hipp Tich al ... ς add αὐτῇ cum P 1. 7. 31. (38. αυτα) 91. al mu cop syr aeth And^{omn} Are. Praeterea post [τα] διπλα B 2. 8. 9. 14. al plus^{20} (plerique minusculi qui αὐτῇ om hoc additamentum habent) add ὡσ και αὐτὴ (14. αυτοι) και (sed hoc και om 14. 92. al) | τα διπλα cum BC 8. 14. 29. 43. 92. al fere^{20} Hipp ... ς Ln om τα cum ABP 1. 7. 31. 38. al sat mu And^{omn} Are | ποτηριω sine αυτησ cum ℵACP 1. al mu vg m^{110} syr aeth Hipp And^{omn} Are Cyp Tich Prim (hi^{3} *in quo poculo miscuit*) etc ... B 7. 8. 14. 29. 38. al plus^{20} cop (qui pergit, ut et 38. 87., ωσ pro ω) add αυτησ | αὐτῇ: B αυτην

ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω, 8 διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. Ez 28, 7—9

9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Ez 26, 16 27, 30 16, 19

---

7. εδοξ. αυτην cum ℵ*AB(ipse* supra lineam suppl) CP al plus[15] ... ς εδ. εαυτην cum ℵ[c] 1. 8. 14. al plu Hipp[antichr 41] And[omn] Are | τοσουτον δοτε (P δωτε) ϱt. Tich Promiss[7] etc: Cyp[216] *in tantum datus est*, Prim *in tantum datur* ... 1. κερασατε | και πενθος: 1* 10. 12. 37. 49. 91. 96. And[P] om ... arm πενθος (omissis βασανισμ. και) | οτι pri: 79. And[a] διοτι, 1. και ... And[bav] om | οτι (35. 87. And[c] add εγω) καθ. cum ℵABCP al fere[40] And[a c bav] Are, item (*quia regina sum*) Prim ... ς om οτι cum 1. al vix mu Hipp And[P], item m[110] vg Cyp Tich al | καθημαι: B 14. 92. καθιω ... 2. 8. 29. 30. 43. 50. 90. 93. 98. al plus[5] καθωσ, 94. ειμι καθωσ | βασιλισσα: o βασιλευουσα | ιδω: ℵC ειδω

8. ημερα: 14. 92. m[110] aeth Cyp[216] Promiss[7] Prim ωρα | θανατοσ και: B 2. 6. 8. 9. 29. 30* 35. 38. 87. 93. 94. 97. 98. al[15] And[c] om και. Praeterea B habet θανατου πενθοσ και λιμου. | κυριοσ ο θεοσ cum ℵ[c]nCP al pler (79. add insuper ο παντοκρατωρ) m[110] cop syr arm Hipp And[c] P[bav] (et[a] κυρ. ο παντοκρατωρ) Cyp Tich ... ℵ* ο θεοσ ο κυριοσ ... A 95. vg aeth[utr] om κυριοσ, atque sic Ln[cd min] ... 6. 31. 38. 40. 48. 96. Are Promiss[7] Prim Haym om ο θεοσ | κρινασ cum ℵ*ANCP al fere[35] Hipp And[P] et[bav], item *iudicavit* am fu omn[lachm] (vg[cle demid] lipss Cyp Tich Prim al *iudicabit*, sed id ex frequentissima litterarum v et b confusione explicandum vdtr), item cop syr arm ... ς (= Gb Sz) κρινων cum ℵ[c] 1. 6. 31. 79. al m[110] (*iudicat*) And[a] et[c] Are

9. κλαυσονται cum NA 1. 36. al vix mu Hipp[antichr 41] And[P] et[bav] ... Gb'' Sz Ln Ti κλαυσουσιν cum BCP al fere[40] And[a] et[c] Are :: κλαυσετε nec Lc 6, 25 nec Ioh 16, 20 fluct; Apoc vero 18, 11 κλαυσουσι sine dubio aliena manu inlatum est: hinc etiam hoc loco magis κλαυσουσιν quam κλαυσονται alienam manum prodit. Praeterea ς (= Gb Sz) add αυτην cum P 1. 79. al pauc[vl] aeth And[a] et[P] (item 36. And[bav] ταυτην) ... om cum ℵABC al plus[30] vg cop syr arm Hipp And[c] Are Cyp Tich Prim al | επ αυτην cum ℵBCP al[35] Hipp And[c] Are ... ς Ln επ αυτη cum A 1. 36. 38. 79. 95. 97. al[vl] And[a] et[bav] (And[P] επ αυτησ) ... 14. 92. Prim om | και στρηνιασαντεσ: ℵ* om, suppl ℵ[c], praetereaque ℵ[c c*] add στεναξωσιν | βλεπωσιν: 32. 98. And[bav] βλεπουσιν ... ℵ ιδωσιν | πυρωσεωσ et. ℵ[c] ... ℵ* πτωσεωσ

10. ιστηκοτεσ: 95. ιστωτεσ, 79. And[a] στηκοντεσ | ουαι bis et. Hipp Tich Prim al ... 36. 40. arm[zoh] And[bav] semel tantum, 35. 87. And[c]

Ez 27, 36 Βαβυλὼν ἡ π΄λισ ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσισ σου. 11 καὶ
οἱ ἔμποροι τῆσ γῆσ κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ᾽ αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον
Ez 27, 8 ss αὐτῶν οὐδεὶσ ἀγοράζει οὐκέτι, 12 γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ
λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρασ καὶ σιρικοῦ
17, 4 καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊον καὶ πᾶν σκεῦοσ ἐλεφάντινον καὶ
πᾶν σκεῦοσ ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρ-
μάρου, 13 καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον

---

ter | *βαβυλων*: 35. 49. 87. And^{c} praem *η* | *ισχυρα*: 79. And^{a} *οχυρα* | *μια ωρα* cum ℵBCP al^{40} Hipp And^{c} et^{bav}, item vg Tich Prim ... ς (= Gb Sz) praem *εν* cum 1. 38. al arm And^{a} et^{P} Are ... A 95. *μιαν ωραν* | *ηλθεν*: A om

11. *τησ γησ*: ℵ add *σου* | *κλαιουσιν κ. πενθουσιν* cum ℵACP 1. 49. 91. 95. al And^{a} (sed eraso *κλαυσουσι*) et^{P} et^{bav} ... Gb$''$ *κλαυσουσι και πενθησουσιν* cum B al^{35} vg (*flebunt et lugebunt*) Hipp And^{c} Are Prim (*flebunt plangentes eam*). Legitur etiam *κλαυσουσι και πενθουσιν* ut G.; 38. *κλαυσουσιν επ αυτη και πενθουσιν*, 16. 39. *κλαυσουσιν* et 79. *κλαυσονται* (omissis *κ. πενθ.*, quae et. syr om) | *επ αυτην* cum ℵCP 16** 18. 32. 39. Hipp, item *super illam* vg ... ς Ln *επ αιτη* cum G. 7. (38. vide ante) 43. 49. 91. al mu^{vl} And^{c} Are ... A *εν αυτη*, 35. 87. 92. *επ αυτησ* ... B *επ αυτους*, 12. And^{bav} *εφ εαυτουσ*, 36. And^{a} et^{P} *εφ εαυτοισ*, 1. 79. *εν εαυτοισ* ... arm *επι σοι* | *αυτων*: 31. 38. 87. *αυτησ* | *ουκετι*: cum antegressis P 49. 79. 91. And^{a} etc, item *nemo emet amplius* vg etc; cum seqq coniungunt ABC 1. 7. 29. 31. 35. 39. (*και ουκετι*) 40. 41. 43. 47. 48. 50. 87. 90. 92. 93. 94. 95. 97. 98. al And^{c} P bav Are ... nec ante nec post distinguit ℵ

12. *γομον χρυσου* (18. 36. Hipp *-σιου*, 39. *-σουν*) *και αργυρου* (12. 18. 94. Hipp *-ριου*) *και λιθου τιμιου* cum ℵAB etc ... CP *γομ. χρυσοιν κ. αργυρουν και λιθουσ τιμιουσ* | *και μαργαριτων* cum ℵ 35. 87. 95. Prim (*et margaritarum*, sed praecedit etiam *et lapidum pretiosorum*). Habent pluralem etiam cop et syr (sed uterq ut Prim) ... CP *κ. μαργαριτασ*, ut Ln$^{ed\ mai}$; item A (vide etiam fu) *κ. μαργαριταισ*, ut Ln$^{ed\ min}$ ... ς Ti *κ. μαργαριτου* cum B al pler vg (vide post) arm aeth Hipp And omn Are, item vgcle lipss Haym *margaritae*, am demid allachm *margaritii*, fu allachm *margaritis* | *βυσσινου* cum ABCP al^{35} And^{c} Are, item ℵ *βυσσινων* ... ς (— Gb Sz) *βυσσου* cum 1. 36. 49. 79. 91. 96. al Hipp And^{a} P bav | *και πορφυρασ* cum ℵC 7. 35. 95. al Hipp And^{a**} et^{c} ... Gb$'$ *και* (Gb^{o} ex errore) *πορφιρου* cum BP 1. 6. 8. 14. 29. al plus^{20} And^{a*} ^{c}P Are ... A om; Prim post *κ. σιρικου* pon | *σιρικου* cum ℵABCP 7. 32. al :: ut et *σιρικὸν* et *σηρικὸν* (rubri coloris pigmentum) promiscue dicitur (cf Steph. Thes.), quod eiusdem originis est, ita etiam pro *σηρικὸσ* poterat *σιρικὸσ* in usum vel potius abusum abire. (Propter eandem caussam etiam Ln$^{ed\ mai}$ vdtr recepisse.) ... ς Ln$^{ed\ min}$ Ti *σηρικου* cum minusc plu ut^{vl} ... 31. 35. 36. 94. al *συρικου* (1. om *και σιρ.*) | *ξυλον*: P *ξυλινον* ... A *σκευοσ* | *εκ*: C 18. om | *ξυλου* cum ℵBCP al omn^{vl} cop syr arm Hipp And^{omn} Are Prim ... Ln$^{ed\ min}$ *λι-*

καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. 14 καὶ ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλοντο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν. 15 οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλου- Ez 27, 30

θου cum A vg, item^{vl} aeth (*et omnem ornatum qui habet gemmam pretiosam*) | χαλκου: C* καλκοι | και μαρμαρου: ℵ 1. om

13. κιναμ- cum ℵAB**CP 7. al fere[15] And^{c} et^{bav}, item vg Prim (ap Sab) Haym *cinnamomum* ... ς κιναμ- cum B* 1. 6. 14. 88. 43. 49. 79. 87. al mu Hipp And^{a} et^{P} Are. Item -μωμον cum ACP 1. al mu vg And^{omn} Are al ... ℵB al[25] Hipp -μωμοι, item Prim (post *et marmore* pergit *et cinnamomi et incensum et unguentum*) | και αμωμον cum ℵ*ACP 6. 11. 12. 17. 19. 31. 33. 35. 36. 79. 87. am fu tol lipss omn^{lachm} syr aeth Hipp And^{c} Haym al ... ς (= Gb Sz) om cum ℵ^{c}B 1. al plu vg^{cle} demid (et Le^{brug}: „*Non addas* et amomum") cop arm And^{a} p bav Are Prim (vg^{six} *amomum* pro *cinnam.*) | θυμιαματα: 1. 95. Hipp And^{a} et^{P} θυμιαμα, item *incensum* Prim ... B 14. 92. θυμιαματος, 94. vg Haym θυμιαματων, *odoramentorum*. Pergunt vero vg Haym *et unguenti* (lips 4. 6. *-torum*) *et thuris et vini et olei et similae et tritici et iumentorum et ovium* etc, non item Prim. | και μυρον (79. And^{a} σμυρναν): C om | και οινον: G. 31. 32. 33. 48. And^{c} Are post κ. ελαιον pon ... B al fere[3] om | και κτηνη κ. προβατα cum ℵACP al aut mu (13. 91. om κ. προβ.) vg cop syr arm aeth Hipp And^{a} p bav Prim al ... B al plus[20] And^{c} Are κ. προβατ. κ. κτηνη. Praeterea Hipp ndd (:: de suo) και τραγους | ιππων (ℵ^{c} pro ω volebat *o*, sed rursus abstersit): 95. ιππους | ῥεδων cum ℵACP 1. al mu And^{a} p bav, item *redarum* am omn^{lachm}, *rhedarum* vg^{cle} Prim. Vide post And^{com} ... 2. 6. 7. 31. 38. al[25] And^{c} Are ραιδων (al ῥαίδων, al ῥαιδῶν) ... 14. 43. 92. ῥεδίων. Quam recc. pimus lectionem confirmat And^{com}: διὰ δὲ τοῦ ῥέδων τὰ ὀχήματα εἰκὸς σημαίνεσθαι· ῥεδιοῦμαι γὰρ ῥωμαϊστὶ τὸ ὄχημα λέγεται· ἡ δὲ τούτου γενικὴ τῶν πληθυντικῶν ῥεδιώρουμ, ἥτις κατὰ συγκοπὴν ῥέδων γέγονε. | σωματων: 14. 92. ψυχων. Ceterum vertunt arr *mulorum et camelorum*.

14. η οπωρα: C om η | σου ante της επιθ. cum ℵACP 35. 87. 95. (sed 35. 87. etiam post ψυχης addunt); item *et poma tua desiderii animae* am fu tol omn^{lachm}, Prim *pomorum quoque tuorum concupiscentia animae* ... ς post ψυχης pon cum B al pler vg^{cle} (*poma desiderii animae tuae*) demid lipss Hipp And^{omn} Are Haym | τα λιπαρα (ℵ* ριπαρα, 7. λειπαρα): 14. 92. om τα ... 95. add σου | τα λαμπρα: C 79. And^{P} om τα | απωλοντο cum ℵ 7. 8. 10. 11. 16. 35. 37. 39. 49. 87. 91. 96. Item Gb Sz Ln Ti απωλετο cum ABCP al[30] Hipp And^{c} Are. Nec aliter (*perierunt*) vg Prim Haym, cop syr aeth ... And^{P} απωχετο ... ς (= Gb Sz) απηλθεν cum 1. 79. And^{a} | αυτα post ου μη cum ℵA 35. 38. 95. Hipp ... Ln Ti ante ου μη pon cum BCP al[15], item *et amplius illa iam non* vg (Prim vero *nec iam ea ultra*) ... ς post ευρ. cum 1. al plu And^{omn} Are | ευρησουσιν cum ℵACP 34. 35. 36. 87. 90. vg syr aeth^{utr} (cum

τήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ
10. 19 17, 4 βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, 16 λέγοντες· οὐαὶ
οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν
18 καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ-
Ez 27, 27 γαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. 17 καὶ πᾶς
κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν

οι εμποροι coniung, ut et. 87. al) And^{c} Haym ... Gb$''$ Ti *ευρησ* (7. *ευρεισ*) cum B al plus^{30} Hipp And^{a} et^{P} Are ... ς *ευρησησ* cum?, sed 1. 87. 49. 91. 96. And^{bav} *ευρησεισ*, item Prim *invenies*. Praeterea 6. 11. 31. 47. add *ουτε ψυχασ ανθρωπων του λοιπου εμπορευση*.

15. *κλαιοντεσ* sine *και* cum ℵACP 1. al sat mu vg rell Hipp And^{omn} Are Prim al ... B al^{30} *και κλ.*, item *et flebunt* syr

16. *λεγοντεσ* (B 26. *λεγουσιν*) cum ℵABC al^{30} cop (*flebunt et plangent dicentes*) syr (*et fleb. et plangent dicentes*) arm ... ς (Gb^{00}) praem *και* cum P al plu vg aeth Hipp And$^{a\ c}$ P Are Prim al ... 1. 12. 16. 39. And^{bav} plane om | *οναι οναι* cum ℵACP al sat mu vg rell Hipp And^{omn} Are Prim al ... B al^{25} om alterum; 35. 87. ter *οναι* | ℵ* (excidit versus) praetermisit *η μεγαλη η περιβεβλη(μενη* adest), suppl^{c} | *η πολισ η μεγαλη*: 38. *η μεγ. πολ.* | *η* ante *περιβεβλ.*: A om | *βυσσινον* cum ℵA CP (*βυσι-*) 1. (*βυσσινον*) al sat mu Hipp$^{antichr\ 21}$ And$^{a\ c\ bav}$ Are, item *byssino* am fu tol omn^{lachm} Tich Prim Haym ... B al^{25} And^{P} *βυσσον*, item vg^{cle} lipss *bysso* | *βυσσ. κ. πορφυρ. κ. κοκκ.* hoc ordine cum ℵB CP al omn^{vl} vg rell Hipp And^{omn} Are Prim al ... Ln *κοκκιν. και πορφ. και βυσσιν.* cum A ... Prim *purpura et byssino et coccino* | *πορφυροιν* cum ℵABC al plu Hipp And^{a} et^{bav} Are ... P 18. 35. 36. 40. 47. 87. 94. And^{c} et^{P} *πορφυραν* | *και κοκκινον* (1. *κοκιν-*): P 48. Are om *και* | *και κεχρυσωμενη* (ℵ *-μενον*, ς^{e} 1624. 1633. *-μενοι* per incuriam) cum ℵABCP etc ... 1. 79. And^{bav} om *και* | *εν χρυσ.* cum ℵC 1. 36. 49. 79. 91. al Hipp And^{a} P bav ... Gb^{00} Ln om *εν* cum ANP al^{30} And^{c} Are, nec aliter vg Tich Prim | *χρυσω* cum ℵ 1. 14. 36. 49. 79. 91. 92. al And^{a} p bav ... Gb Sz Ln Ti *χρυσιω* cum ABCP al plus^{70} Hipp And^{c} Are :: adamant substituere *χρυσιον* pro *χρυσοσ*, cf ad 17, 4. 1 Tim 2, 9. Act 17, 29. | *τιμιω*: B (excunte versu) om | *μαργαριτη* cum ℵACP 95. cop aeth Prim ... ς Ti *μαργαριταισ* c. B al fere omn vg syr arm Hipp And^{omn} Are Tich Haym | *ηρημωθη*: 1. 79. And^{bav} *ερημωθη* | *ο τοσουτοσ*: P 95. om *ο*

17. *ο επι* (B add *τον*) *τοπον πλεων* cum ℵABC al^{30} am fu demid lips^{e} omn^{lachm} syr arm. Similiter Prim *omnis per mare navigans*; vg^{cle} tol lips$^{4.\ 5.}$ *in lacum* pro *in locum* praebent, Haym *in longum* ... P 6. 12. 36. 49. 79. al^{10} And^{c} P bav Are Tich *ο* (6. 31. 32. 79. 91. al And^{bav} Are om) *επι των πλοιων πλεων* (31. ante *επι τ. πλοι.* pon). Similiter aeth *omnes artifices navium* ... ς (→ Gb Sz) *επι των πλοιων ο* (And^{a} om) *ομιλοσ* cum 1. al? Hipp And^{a}. Libere cop *gubernatores omnes maris et omnes navigantes in mari stabunt a longe*

θάλασσαν ἐργάζονται ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, 18 καὶ ἔκραζον Ez 34, 10
βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία
τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; 19 καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, Ez 27, 30
καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις 10, 16
ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θα- 16
λάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. 20 εὐ- Ez 14, 23
φραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ
προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ Ier 51 (28), 63 a

---

18. και ab initio: And^{P} om; 38. Prim om και εκρα. | εκραζον cum ℵB 1. al pler (9. 13. 27. εκραυγαζον) And$^{a\ c\ p}$ Are ... Ln εκραξαν (:: praecedit εστησαν) cum AC^{P} 35. 87. 95. Hipp$^{antichr\ 41}$ And^{bav}; item *clamaverunt* vg Tich : : cf ad v. 19 | βλεποντες cum ℵ(ipse* ex λεγοντ.) A$^{B\,C\,P}$ al plus^{40} Hipp And^{omn} Are ... (Gb Sz) ορωντες cum 1. al? | καπνον cum ℵ$^{B\,C\,P}$ al fere omn cop rell Hipp And^{omn} Are Tich Prim ... Ln$^{ed\ min}$ τοπον cum A 10. vg Haym | τισ: C praetermisit | τη πολει sine ταυτη cum ℵA$^{B\,P}$ etc (et. Hipp) ... ς add ταυτη cum C vg Prim Haym

19. εβαλον cum ℵB al fere omn Hipp$^{antichr\ 41}$ And^{omn} Are, *miserunt* vg, *mittentes* Prim. Item Ln Ti εβαλαν cum C ... P 29. εβαλλον ... A επεβαλον, 95. επεβαλλον | επι τασ κεφαλασ: ℵ επι τησ κεφαλησ | αυτων: C ταυτων | εκραζον cum ℵ$^{B\,P}$ al pler And$^{a\ c\ p}$ Are ... Ln εκραξαν cum AC 35. Hipp, item *clamaverunt* vg ... Prim *clamabunt* | κλαιοντ. κ. πενθουντεσ: 27. post λεγοντ. pon ... A 1. om | λεγοντεσ sine και cum ℵA^{C} 1. 35. 87. 95. al vg^{cle} fu demid tol lips$^{4.}$ cop Hipp Haym ... B^{P} al^{30} am lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} syr aeth And^{c} p bav (transilit And^{a} ab λεγοντεσ v. 18. ad λεγ. v. 19) Are Prim και λεγοντ. | ουαι ουαι cum A^{B} C^{P} al pler vg syr aeth arm Hipp And^{a} p bav Are Prim ... ℵ 26. 29. 36. 37. 40. 41. 42. 95. cop semel tantum ... 36. 87. And^{c} ter | τα πλοια cum ℵA$^{B\,C\,P}$ al^{30} Hipp And^{c} ... ς (= Gb + Sz) om τα cum 1. 35. 79. 87. al And^{a} p bav Are | C mirum in modum vitiose τιμοτητοσ ααυτησ | ηρημωθη: 1. 79. And^{bav} ερημωθ.

20. επ αυτη cum ℵB^{C} al plus^{35} Hipp And^{c} Are ... ς (= Gb Sz) επ αυτην cum P 1. 35. 36. 79. al And^{a} p bav ... Ln$^{ed\ min}$ εν αυτη cum A 98. | και οι αποστολ. cum ℵA$^{B\,P}$ al fere^{40} am fu lips$^{5.}$ cop syr aeth Hipp And$^{a\ c\ p}$ Are Tich Prim ... ς (= Gb Sz) om και οι cum C 1. al pauc^{vl} vg^{cle} demid tol lips$^{4.\ 6.}$ omn^{lachm} arm And^{bav} Haym

21. ισχυροσ λιθον cum ℵ^{cc}(sed vide post)B$^{C\,P}$ al fere omn vg cop arm aeth Hipp$^{antichr\ 42}$ And^{omn} Are Prim Haym ... ℵ* λιθον ισχυρον, item 40. ισχυρον λιθον. Ceterum ℵ^{cc} pro λιθον reponi voluit ισχυροσ, rursus exstincto ισχυροσ satis habuit ex ισχυρον effingere ισχυροσ ... A syr Tich om ισχυρον. Libere cop *et angelus fortis exclamavit clamorem et sustulit magnum lapidem molarem.* | ωσ (79. And^{a} ωσει) μυλον μεγαν cum B^{P} al fere omn Hipp And^{omn} (sed And^{P} μεγαν ωσ μυλ.)

ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βα-
βυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. 22 *καὶ φωνὴ κιθα-*
Ez 26, 13 Ier 25, 10 *ῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ*
ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶσ τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ
Ez 21, 6 Ier 16, 9 *ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,* 23 *καὶ φῶς λύχνου*
οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκου-
σθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,
ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, 24 *καὶ*
ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη καὶ πάντων τῶν
ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

Are ... ΑC ωσ μυλινον (C μυλικον) μεγαν, atque sic Ln. Cf et. Latinos: *quasi molarem magnum*, Tich *ut molam magnam*, Prim *ad magnitudinem molae magnae* ... ℵ ωσ λιθον μεγαν, item sed omisso antea λιθον (teste Alter etiam ωσ deest) 36. ωσ λιθον μεγα | η μεγαλη πολισ: AndP η μεγαλοπολισ | ου μη ευρεθη ετι sine additam cum ACP al pler vg rell Hipp Andomn Are Tich Prim al ... ℵB 14. 92. add εν αυτη (vide ℵ ad initium v. 22.)

22. και ab initio: ℵ 1. om | σαλπιστων: Hipp σαλπιγκτων ... ℵ 35. 87. σαλπιγγων | και πασ τεχνιτησ usq ευρεθη εν σοι ετι: 14. 92. fu arm Hipp om; 7. transfert ad finem versus. Libere mutat 39. και πασησ τεχνησ επινοια ου μη etc | πασησ τεχνησ cum BCP al omn vg syr aeth Andc P bav Are Prim al ... ℵA cop om | και φωνη μυλου (C μυθου) ου μη ακουσθη (B ευρεθη, 4. 6. 31. Andc Are φανῃ) εν σοι ετι cum ABCP al pler vg cop Andomn Are Prim al ... ℵ 29. 38. 40. 87. 93. 98. syr arm aeth Hipp om

23. και (B om) φωσ λυχνου ου μη φανη (ς φανῇ) εν σοι ετι: A 26. vgedd ap Ln Hipp om. Praeterea pro εν σοι C σοι, item am fu demid lipss al1achm Prim *tibi*, hinc Ln om εν. | νυμφησ: C praem φωνη | οτι pri cum ℵABCP 1. al sat mu vg cop syr aeth Hipp Andomn Are Tich Prim al ... 2. 29. 30. 38. 93. 94. 97. 98. al plus10 om ... arm οινδι | οι εμποροι (B ενπ.) σου cum ℵUCP al pler vg rell Hipp Andomn Are Tich Prim al ... A 95. om οι, 36. 79. om σου | τησ γησ: arm addi *qui oblectabantur in te* | φαρμακια cum ℵACP 7. 36. 87. AndP et bav ... ς Lu φαρμακεια cum B 1. al plu Hipp Anda (etP comm) Are

24. αιματα cum B 2. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 31. 35. 36. 47. 49. 87. 90. 91. 92. 93vi 94. 95. 96. 97. 98. al fere20 Andc P bav Are, item Andcom (arm παν το αιμα) ... ς (= Gb Sz) Ln αιμα cum ℵACP 1. 38. 79. al pauc Hipp Anda :: cf 16, 2. | ευρεθη: 7. 14. 39. (92?) ευρεθησαν | εσφαγμενων: 38. εσφραγισμενων ... arm γεγραμμενων, pergens εν τη γη ζωντοσ

XIX.

1 *Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡσ φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν* 12, 10 Ps 103 (104), 35
τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλούϊα, ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
δύναμισ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 2 *ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεισ* 16, 7
αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἥτισ ἔφθειρεν τὴν γῆν
ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆσ, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ Dt 32, 43
χειρὸσ αὐτῆσ. 3 *καὶ δεύτερον εἰρηκαν· ἀλληλούϊα, καὶ ὁ καπνὸσ* Es 34, 10
αὐτῆσ ἀναβαίνει εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων. 4 *καὶ ἔπεσαν οἱ*
πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρεσ καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, καὶ προσεκύ- Ps 105 (106), 48

XIX. 1. *Μετα* cum ℵABCP al[35] vg cop syr And[c] Are Prim al ... ς (= Gb Sz) *Και μετα* cum 1. 36. 38. 49. 79. 91. 96. al arm aeth And[a] p bav | *ωσ* cum ℵABCP al longe plu (36. post *μεγαλην* pon) vg cop And[a**] et[c] Are Haym ... ς (non ς[c] Gb Sz, sed Gb[0]) om cum 1. 7. 12. 16. 18. 38. 47. syr arm And[P] et[bav] Tich Prim | *μεγαλην* ante *οχλ. πολλ.* cum ℵABCP al fere[30] am fu demid tol lipss omn[lachm] cop syr aeth arm And[c] Are Tich Haym ... ς (= Gb Sz) post *οχλ. πολλ.* cum 49. 91. 96. al ... 1. 40. 79. vg[cle] And[a] p bav om. Libere Prim *vocem turbarum ingentium clamantium voce magna.* | *οχλου πολλου*: vg *turbarum multarum* (et. fu al), sed am lipss omn[lachm] Haym *tubarum mu.* | *λεγοντων* cum ℵABCP 1. al fere[40] vg And[omn] Are Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) *λεγοντοσ* cum? arm ... 8. *λεγουσαν.* Praeterea 1. And[a] add το | *η σωτηρια, salus* (fu tol al): am demid lipss al[lachm] Haym *laus* | *και η δοξα* sine additam cum ℵ[c](* om)ACP 36. 38. 79. al vg arm And[a] et[bav] Tich Prim al; item B al[35] And[c] post *και η δυναμισ*, idque Gb[''] ... ς (= Gb Sz) *και η δοξα και η τιμη* cum 1. 36. al cop And[P]; item Are *κ. η τιμη κ. η δυναμισ κ. η δοξα*, syr *κ. η δυναμ. κ. η δοξ. κ. η τιμ.* | *του θεου ημων* cum ℵABCP al fere[40] cop And[c] et[bav] ... 36. 47. vg cop syr arm aeth Are Tich Prim al *τω θεω ημων* ... ς (= Gb Sz) *κυριω τω θεω ημιων* cum 1. And[a] ... And[P] plane om

2. *αι κρισεισ*: A om *αι* | *πορνην*: 14. 18. 46. 47. 49. (92?) *πολιν* | *εφθειρεν* cum ℵCP 1. 35. 36. 79. 87. 95. al And[a] ... A *εκρινεν* ... Gb[''] *διεφθειρε* cum B al plus[35] And[c] et[P] Are ... arm om *ητισ εφθειρ. την γην* | *πορνεια* ut BCP al pler ... ℵA al *πορνια* | *τ. δουλ. αυτου* et. ℵ[c] ... ℵ* *τ. δουλ. αυτησ* | *εκ χειροσ* cum ℵABCP al[30] And[c] Are, item And[com] in[a] ... ς (= Gb Sz) *εκ τησ χει.* cum 1. 35. 36. 79. al And a p bav, item[com] in[c] et[P]

3. *ειρηκαν* cum ℵAP 1. 35. 79. 87. al[vl] And[a] et[bav] ... 14. 92. 94. 95. al? And[P] et[c] *ειρηκασι* ... C *ειπαν*, 38. *ειπον* ... B al plus[25] Are *ειρηκεν*, item cop *και δευτεροσ ειρηκεν* | *αυτησ*: 1. 47. aeth[utr] And[P] om | *αναβαινει*: 35. 38. 87. *ανεβαινεν* ... 79. And[a] *ανεβη*

4. *επεσαν* cum ℵAB*CP 1. 49. 79. 96. 97. al[vl] And[bav] ... ς *επεσον* c. ℵ** al longe plu And[a c] P Are | *οι πρεσβυτεροι* ante *οι εικοσι τεσσ.* c. ℵCP

νησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· ἀμὴν ἀλλη-
Ps 133 (134), 1 λούϊα. 5 καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· αἰνεῖτε τῷ
θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ
14 2 Es 1, 24 μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. 6 καὶ ἤκουσα ὡσ φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ
ὡσ φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡσ φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν,
λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριοσ ὁ θεὸσ ἡμῶν ὁ παντο-
Ps 117 (118), 24 κράτωρ. 7 χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν

1. al plus[30] vg^{cle} am fu omn^{lachm} syr And^{c} et^{bav} Are ... Ln *πρεσβυτεροι* post *οι εικ. τεσσ.* cum AB 14 (* om *οι*) 36. 79. 90. 91. 92. 94. demid tol lipss cop arm aeth And^{a} et^{P} Prim Haym | *εικοσι τεσσαρεσ* cum ℵABCP al pler vg And^{omn} Are Prim al, sed B 1. al fere[15] And^{bav} *κδ'*, fu al XXIIII. ... ς (= Gb Sz) *εικ. και τεσσ.* c. 30? al? syr | *τεσσερα* cum ℵAC ... ς *τεσσαρα* cum BP al pler. Passim per *δ'* scribitur. | ζωα (95. ζωΐα): ℵ* om, suppl ℵ^{c} | *επι τω θρονω* (Gb') cum ℵABC al[25] And^{c} Are ... P *επι των θρονων* ... ς *επι του θρονου* cum 1. 36. 38. 49. 79. 91. 96. 97. al And^{a} (om *του*) P bav

5. *φωνη - εξηλθεν λεγουσα* et. ℵ^{c} ... ℵ* *φωναι - εξηλθον λεγουσαι* | *εκ του* cum ℵP 1. 31. 32. 36. 47. 48. 49. 79. 91. 93. 96. al mu And^{a} P bav, item *de* vg Prim al.... Gb'' Ln Ti *απο του* cum ABC al[25] And^{c} Are. Cf et. And^{com} *θρονοσ δε του θεου τα χερουβιμ και τα σεραφιμ, αφ' ων υμνειν αυτον εγκελευονται* etc, similiterque Are$^{com.}$ | *θρονου* ... B 14. 92. *ουρανου* | *τω θεω* (Gb'') cum ℵABCP al plus[10] ... ς *τον θεον* cum 1. 7. al plu And^{omn} Are | *οι φοβουμ. αυτον* cum ℵCP ... ς Ln Ti praem *και* cum AB al omn^{vl} vg rell And^{omn} Are Prim al | *οι μικροι* cum ℵABCP al[35] vg cop syr arm aeth And^{c} P bav Are Prim al ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum 1. 49. al And^{a}

6. *ωσ* pri: 1* 8. 12. 31. 35. 87. And^{a} P bav Prim (vide post) om; 36. post *φωνην* pon | *ωσ* sec cum ℵBP al pler vg rell And^{omn} Are Tich Prim ... Ln om cum A 6. 12. 94. Libere Prim sic: *et audivi vocem tubarum magnarum* (in com: „in *tubis* illa praedicatio designatur quam Isaias dicit: *Clama*" etc) *et quasi vocem tonitruum fortium et quasi sonum aquarum multarum dicentium.* Contra Tich cum vg facit. | *λεγοντων* (et. ς^{e}) cum AP 6. 35. 36. 38. 79. 87. 95. al And^{a}, item *dicentium* vg Prim ... ℵ *λεγουσων*, And^{P} *λεγουσησ* ... Gb Sz Ti *λεγοντεσ* cum B al plus[30] And^{c}, item *dicentes* Tich ... ς Gb' *λεγοντασ* cum 1. al[10] fere Are | *κυριοσ ο θεοσ* cum ℵ^{c}ABP etc ... 1. 8. 12. 36. arm^{zoh} And^{P} om *κυριοσ* ... ℵ* *ο θεοσ ο κυριοσ*, And^{bav} *ο θεοσ, ο θεοσ* | *ημων* c. ℵBP al[40] vg syr And^{omn} Are Tich ... ς (= Gb Sz) Ln om cum A 1. 49. 95. al cop arm aeth. Etiam Cyp[293] alludens tantum *regnavit dominus deus omnipotens*; Prim nil nisi *dominus*

7. *αγαλλιωμεν* cum ℵAP 1. 12. 18. 35. 36. 79. 87. 95. And^{a} P bav ... ς *αγαλλιωμεθα* cum B al longe plu And^{c} Are | *δωμεν* cum ℵ*B 1. 6. 7. 14. 35. 38. 47. 48. 49 50. 51. 90. 91. 92. al mu And^{a} et^{c} Are. Item *demus* vg Cyp[293] Prim ... Ln Ti *δωσομεν* cum ℵ^{c}A; P 11. 79. *δωσωμεν*

αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν 14
ἑαυτήν, 8 καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν 15, 6
καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
9 καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ 14, 13
ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ 21, 5
εἰσίν. 10 καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι 22, 6
αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν 12, 17

(36. *δοσωμεν*) ... And^{bav} *δοξασωμεν*. Similiter Tich *glorificemus*, pergens *nomen eius*. | *αυτω* et. ℵ^{c}(* *αυτων*): 1. 12. 32. And^{c} et^{bav} *αυτου* | *η γυνη* (ℵ^{cc} *νυμφη*, quod arm add) *αυτου*: 1. 7. 12. 16. 39. om *αυτου* (aeth^{utr} add post *αρνιου*) | *εαυτην*: And^{a} *αυτην*

8. *περιβαληται*: 8. 14. 49** 87. 98. And^{a} *-λληται* | *λαμπρον καθαρον* cum ℵAP 7. 91. 95. am fu demid luxov lips^{4} al^{lachm} cop sah (aeth *purpuram lucis puram*) Tich Prim; item Gb Sz *λαμπρ. και καθαρ.* cum B al^{30} vg^{cle} lips$^{5-6}$ tol al^{lachm} syr And^{c} Are ... *ς καθαρον και λαμπρ.* cum 1. 36. al arm (sed praem *λευκον*) And^{a} et^{P}, item omisso *και* 79. And^{bav} | *των αγιων εστ.* (Gb″) cum ℵABP al plus^{30} syr And^{c} p bav Are Tich Promiss^{3} Prim ... *ς εστι των αγιων* cum 1. al mu vg (al lachm om *εστι*) cop sah And^{a}

9. *και*: arm add *unus e presbyteris* | *γραψον*: 1. And^{a} et^{bav} om | *το δειπν.*: B 16. 38. 87. 97. 98. *τον δειπν.* (:: cf et ad v. 17.) | *του γαμου* cum ℵ^{c}AN al pler vg rell And^{c} et^{P} Are Prim al ... ℵ*P 1. 16. 36. 39. 79. And^{a} et^{bav} om. Cf et. And^{com}: *δεῖπνον δὲ χριστοῦ ἡ τῶν σωζομένων ἑορτὴ* etc. | *και λεγει μοι* sec loc cum ℵ^{c}ABP al pler vg rell (sed sah om *μοι*, arm vide post) And^{omn} Are Prim al ... ℵ* 6. 11. 36. 38. 98. om (arm om *και λεγει μοι* usq *του θεου εισιν*). Miro errore post *κεκλημενοι* 6. 11. 31. pergunt *και δηγε και απιοντες* (11. *-οντων*) *ως δει*, quae quidem ex comm. Arethae fluxerunt ubi est: *καὶ δή γε καὶ μετὰ τὴν κλῆσιν ἀπιόντες ὡς δεῖ.* | *οὗτοι οἱ λογοι* et. ℵ^{c}: ℵ* add *μου* | *αληθινοι* cum NBP al pler And^{omn} Are ... Ln Ti praem *οι* cum A 4. 48. | *αληθιν. του θεου εισιν* cum ABP al plus^{25} am demid cop syr And^{c} Are (item fu al^{lachm} *haec verba verba dei sunt*; Prim *haec verba vera et iusta dei sunt.*) Libere aeth *quoniam hoc verbum veritatis domini est* ... *ς αληθιν. εισι του θεου* cum ℵ* 1. 38. 49. 79. 91. And^{a} p bav (sah *vera et dei*) ... ℵ^{c} 95. 98. vg^{cle} lipss tol al^{lachm} *του θεου αληθιν. εισιν*

10. *επεσα* cum ℵAP 1. 2. 7. 12. 16. 26. 27. 35. 36. 38. 39. 42. 49. 50. 79. 87. 94. 96* 97. And^{a} et^{bav} ... *ς επεσον* cum B 6. 14. 29. 31. 90. 91. 92. 95. al sat mu And^{c} et^{P} Are | *εμπροσθεν*: B *ενωπιον* | *ποδων αυτου*: 39. 95. *ποδ. του αγγελου* | *προσκυνησαι αυτω* (B *αυτου*): P 79. And^{a} et^{bav} *και προσεκυνησα αυτω* | *ορα μη*: 32. 95. add *ποιησης*, item vg Cyp^{255} Prim *feceris*. Item arm add *πεσω εμπροσθεν μου· και γαρ εγω*, item aeth^{PP} *προσκυνησης μοι*, pergens *οτι δουλος και*

σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

6, 2 11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. 12 οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ
12, 3 2, 17 πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, 13 καὶ περιβεβλημένος

ιγω ως συ. | αδελφ. σου cum $\aleph^{c}$ABP al pler vg reli And^{omn} Are Cyp ^{255} Prim $Cassiod^{ps\,96}$ al ... $\aleph^{*}$ 6. om σου | των εχοντων: 1. 12. And^{a} praem και | ιησου pri cum $\aleph$ABP 1. al plus^{30} And^{omn} Are ... ς (Gb^{u}) praem του cum 30^{**} 47. al? ... arm Prim ιησου χριστου, aeth *domini Iesu* | ιησου sec (Gb′) cum $\aleph$ABP 1. 12. 14. 16. 36. 49. 79. 92. 95. And a p bav ... ς του ιησου cum 6. 35. al pler And^{c} ... 48. Are (et^{txt} et com) του υιου

11. ειδον cum $\aleph$P al pler $Hipp^{noct\,15}$ $Or^{4,55}$ $And^{a\,c}$ p Are ... Ti ιδον cum AB 7. 92? And^{bav} ... arm om (*Et postea apertum fuit caelum*) | ηνεωγμενον cum $\aleph$AP 42^{**} $Hipp^{noct}$ Andp ... ς ανεωγμενον cum B (ανεογμ-) al pler $Or^{4,55}$ $And^{a\,c\,bav}$ Are | καλουμενος cum $\aleph$(sed post πιστος pon)B al pler vg (et. am fu demid tol lipss al^{lachm}) cop sah syr aeth $Ir^{int\,256}$ $Or^{4,55}$ (accuratissime 11—16 affert) $et^{4,57}$ (ουτος δε ο λογος του θεου ο πιστος καλουμενος και αληθινος καλειται) $et^{int\,3,60}$ (11—14 affert) And^{c} Cyp^{255} Victorin Tich $Hier^{essai\,66}$ Prim al (libere $Or^{4,45}$ εν δε τη αποκαλυψει επι λευκου ιππου καθιζεσθαι λεγεται λογος πιστος και αληθινος) ... Ln om cum AP 1. 4. 6. 12. 17* 31. 32. 48. 79. vg^{cod} ap Ln arm (sed^{ed} $habet^{mg}$) Hipp And^{a} p bav Are (com: δν και πιστόν φησι καὶ ἀληθινόν) | και αληθινος: am fu tol al^{lachm} add *vocatur* (sic habent: *et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax vocatur.*)

12. οι δε οφθ.: $\aleph$ οι δε (punctis notatur rursus rasis. Debebant super οι sq poni.) οι οφθ. | φλοξ cum $\aleph$BP 1. al^{35} arm Hipp And^{a} p bav ... ς (Gb^{00}) Ln praem ως cum A 35. 36. 87. 91 95. al vg syr aeth (cop *similes erant*) Ir^{int} $Or^{4,55}$ et^{57} $Or^{int\,3,60}$ And^{c} Are Cyp^{297} Prim al | επι την κεφαλην: 14. 92. εν τη κεφαλη. Hipp post πυρος pergit διαδημ. πολλα επι την κεφ. αυτου. | εχων ονομα γεγραμμενον ο ουδεις οιδεν cum ($\aleph^{*}$, sed exciderunt verba γεγραμμενον ο ουδεις) AP 1. 7. 31. 36. 47. 48. 79. al vg cop sah arm Ir^{int} Hipp $Or^{4,55}$ et^{58} $et^{int\,3,60}$ And^{a} et bav Are Cyp Prim (*nomen magnum*) al ... $\aleph^{c}$ 9. 13. 16. 27. 39. aeth εχ. ονοματα γεγραμμενα α ουδ. οιδεν ... Ti εχ. ονοματα γεγραμμενα και (94. add εχων) ονομα γεγραμμενον ο ουδ. οιδ. cum B al^{35} syr And c etP. In And^{com} est: τὸ δὲ ἄγνωστον τοῦ ὀνόματος τὸ τῆς οὐσίας αὐτοῦ σημαίνει ἀπατάληπτον. ταῖς γὰρ οἰκονομίαις ὧν πολυώνυμος, ὡς ἀγαθός, ὡς ποιμήν, ὡς ἥλιος, ὡς φῶς, ὡς ζωή - καὶ ταῖς ἀποφάσεσιν ὁμοίως, ὡς ἄφθαρτος, ὡς ἀθάνατος - τῇ οὐσίᾳ ἐστὶν ἀνώνυμος.

ἱμάτιον περιῤῥαμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ E. 61, 1 ss
λόγος τοῦ θεοῦ. 14 *καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει*
αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν.
15 *καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν* a

---

13. *περιῤῥαμμένον* cum κ*; prope accedit Or^{4,58} *ἐῤῥαμένον*. Item Latini: vg Cyp^{297} Prim *vestem aspersam sanguine*, Hier$^{esai\,66}$ *veste aspersa sanguine*, Ir^{int} *vestimentum aspersum sanguine*, Cyp^{285} *veste conspersa sanguine*, Or^{int} *vestimento sanguine consperso*, Tich *veste sparsa sanguine* :: nimirum *aspersa, conspersa, sparsa* magis reddunt *περιῤῥαμμ., ῥεραντισμένον, ἐῤῥαμμένον*, quam *βεβαμμένον* ... κ^{cc} *περιῤῥαντισμένον*, P 36. *ῥεραντισμένον*, 32. 35. 87. 95. Hipp Or^{4,55} And^{c} *ἐῤῥαντισμένον* ... ς Ln Ti *βεβαμμένον* cum AB 1. al pler And^{a} P bav Are :: rara vox *περιῤῥαινεσθαι* (ut et. *ῥαινεσθαι*) ad mutandum incitasse videtur. Ceterum *βεβαμμένον* potius *intinctum* quam *aspersum* est. | *αἵματι*: 6. 31. 32. 38. 48. And^{c} Are praem *ἐν* | *κέκληται* (Gb″) cum κ^{c}ABP al^{30} Hipp, item *vocabatur* fu demid lips$^{4.\ 6.}$ allachm Or$^{int\,3,60}$ Hier$^{esai\,66}$. Item κ* *κέκλητο*, Or^{4,55} *ἐκέκλητο* ... ς *καλεῖται* cum 1. 31. 36. 48. 49. 79. 91. al And^{omn} Are, item *vocatur* vg^{cle} am tol lips$^{5.}$ allachm Ir^{int}, *dicitur* Cyp$^{285.\ 297}$ Novat^{295} (Gall^{3}) Tich | *τὸ ὄνομα* (et. κ^{c}): κ* om *τὸ* (vide ante) ... 14. post *αὐτου* pon (et. 92?)

14. *τα στρατευματα εν τω ουρ.* (et. ς, sed non ς^{e} etc) cum κB 1. 6. 7. 11. 12. 16. 18. 27. 31. 35. 38. 79. 87. 97. And^{a}, item omisso et. *τα* ante *στρ.* 14. 92. And^{bav}, item 32. Or^{4,55} *τα στρ. αυτου εν τ. ουρ.* (et^{4,58} *τα εν τω ουρ. στρατευ.*), 8. 36. *τα στρα. των ουρανων* (36. *του ουρανου*) ... ς^{e} Gb Sz Ln Ti *τα στρ. τα εν τω* (95. om) *ουρ.* cum AP 30. 32. 47. 48. 49. 50. 51. 91. 95. al And^{c} (et^{P} *στρατ. αυτω ηκολ. τα εν* etc). Item vg etc *exercitus qui sunt in caelo*. Non exprim *εν τ. ουρ.* cop arm. | *ηκολουθει*: 1. 38. 90. (sed scribit *-θην*) And^{a} et^{bav} *ηκολουθουν* | *εφ ιππ.* cum κAP 1. 7. 36. 38. 95 al sat mu And^{a} et^{P} (item 12. 17* 79. And^{bav}, pergentes, ut et. 36., *πολλοι* pro *λευκ.*) ... Ti *επι ιππ.* cum B al plus^{20} Or^{4,55} And^{c} Are | *λευκοις*: arm^{ven} om; vide ante 12. 17* 36. etc | *ενδεδυμενοι* et. κ^{c} ... κ* Or^{4,55} *ενδεδυμενοις*, id quod et. Or^{4,58} confirmat: *ἐπίσκεψαι δὲ τοὺς λευκοὺς ἵππους τῶν ἀκολουθούντων τῷ λόγῳ, ἐνδεδυμένους βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν*. Non item Ir$^{int\,3,60}$. | *βυσσινον λευκον καθαρον* cum (A *λευκ. βυσσ. καθ.*) BP al^{35} (95. *λευκοβυσσινον καθαρ.*, 7. syr *βυσσ. καθ. λευκ.*) And^{c} et^{bav} Are, item *vestiti* (Prim *induti*) *byssinum album mundum* am fu demid lips$^{5.}$ allachm Ir^{int} Cyp^{297} Prim, *vestiti byssino albo mundo* tol, *induti albo byssino, mundo* Tich, *induti byssino albo puro* Or^{int}; cop *byssinis splendentibus*; aeth *vestiti purpura lucis purae* ... ς (= Gb Sz) *βυσσ. λευκ. και καθαρ.* cum κ 1. al vix mu vg^{cle} lips$^{4.\ 6.}$ sah Or^{4,58} (et^{4,55} nil nisi *βυσσινον καθαρον*) And^{P} (et^{a} *βυσσ. λαμπρον και καθ.*) Hier$^{esa\,66}$ (*bysso albo atque mundissimo*)

15. *οξεια* cum κAB 1. 36. 38. 79. al am fu demid omn^{lachm} cop sah arm aeth^{hpp} Ir$^{int\,256}$ Or^{4,55} And^{a} et^{bav} Hier$^{esa\,66}$ ... Gb + Sz *διστομος*

1, 16 2, 12 αὐτῇ πυτάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σι-
12, 5 Ps 2, 9 δηρᾷ, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς
14, 19 Is 63, 3 τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. 16 καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ
τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύ-
17, 14 ριος κυρίων.

s m, 17–20 17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν ἐν
φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρα-
νήματι· δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, 18 ἵνα

οξεια cum B al plus[40] vg^{cle} lipsa tol syr aeth^{ro} And^{c} etP Are Cyp^{297} Tich Prim. Item Tert$^{mare\ 3,14}$ *Ioh. in apocalypsi ensem describit ex ore dei prodeuntem bis acutum, praeacutum, quem intelligi oportet sermonem divinum*, nisi his potius ad 1, 16 et 2, 12 respicitur, unde omnino δι-στομος huc inlatum est. | παταξη (א 7. 39. -ξει) cum ΝABP 1. al fere omn (9. 27. παραταξη) Or And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) παταξση cum? Apud Latinos vg Ir^{int} Tich Haym *procedit - percutiat*; Cyp^{297} Prim Hier^{66} *exibat* (Hier *egrediebatur*) – *percuteret* | τα εθνη: 38. 97. sah praem παντα | του θυμου h. l. et. Ir^{int} Tich etc: א sah Or^{4,55} post τησ οργησ pon, 95. ante του οινου | τησ οργησ sine και cum א (sed vide ante) ABP al plus[35] vg cop arm aeth Or (vide ante) And^{c} Are Ir Tich ... ς (= Gb Sz) praem και cum 1. 36. 79. al vix mu And^{a} P bav ... syr Cyp^{297} Prim de του θυμου τησ οργησ alterutrum om; uterque enim *torcular vini irae dei*

16. επι το ιματιον αυτου και et. Ir$^{int\ 256}$ Or^{4,55} Cyp^{297} Augmaximin 2,2 (tom^{6,760}) Tich Prim ... A aeth^{ro} (non itemPP) om. Libere Cassiod ad h. l. *habens etiam pro significatione carnali in femore suo scriptum: flex* etc | א om επι ante τον μηρον | ονομα cum ΝABP al fere[40] And^{c} P bav Are ... ς (= Gb) praem το cum 1. al pauc^{vi} And^{a}

17. ειδον c. NP al pler And^{omn} Are ... Ti ιδον cum AB 7. 14. 36. 92. ... aeth^{libere} om | ενα αγγ. c. AP 1. 7. 38. 47. 49. 87. 91. 95. 96. al mu vi vg aeth AndP et^{bav} Are Prim al ... 55. 87. And^{c} ενα αλλον αγγ., א 36. cop sah arm Haym αλλον αγγ. ... B al fere[20] syr And^{a} Tich plane om ενα, hinc Gb^{0} | εκραξεν c. NAP al pler And^{omn} Are; item *clamavit* vg etc ... B 12. 95. tol εκραζεν | εν φωνη cum NB 2. 7. 14. 16. 92. al fere[10] ... ς Ln Ti om εν c. AP al plu vg (et Latt) And^{omn} Are | πετομενοισ cum NAB al[25] And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) πετωμενοισ cum P al mu | εν μεσουρανηματι (P μεσουρ.): Prim *caeli* reddit („*omnibus avibus caeli*") | συναχθητε cum NABP al[45] And^{c} etP Are, item *congregamini* am fu demid lips$^{4.\ 5.}$ tol omn^{lachm} cop sah syr ar^{e} arm aeth Tich ... ς (= Gb Sz) και συναγεσθε cum?, item *et congregamini* vg^{cle} lips$^{6.}$ Haym ... 1. And^{a} et^{bav} Prim Cassiod om | το δειπνον το μεγα του cum NABP al plus[35] And^{c} etP Are (sed in his 6. 16. 31. 32. 35. 38. 39. 48. 51. 55 87. 94. And^{c} Are του δειπν. του μεγαν, item 4. 8. 29. 35. 41. 42. 95. 96. του δειπν. το μεγα), item vg cop sah syr ar^{e} Tich Prim Haym ... ς (= Gb Sz) το (79. του) δειπν. του μεγαλου cum 1. 36. 49. 79. al? lips$^{6.}$ arm aeth And^{a} et^{bav}

φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.
19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρα- 17, 12
τεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθη- 16, 14
μένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. 20 καὶ
ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας 16, 13
20, 10
τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ
χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ·
ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης
ἐν θείῳ. 21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ Is. 30, 33

---

18. *και σαρκας χιλιαρχων*: 1. 49. arm om (arm^{zoh} om *κ. σα. ισχυρ.*) | *επ αυτων* cum BP al fere omn And^{omn} Are ... ℵ *επ αυτοις* .. A 14. 92. *επ αυτους*, atque sic Ln (:: 20, 4. *εκαθισαν επ αυτους* non fluct) | *παντων* (And^{a} *ελευθ. παντ. τε*): B* *απαντων*, Are add *των* ... 1. cop arm AndP om | *ελευθ. τε* cum ℵABP al^{35} cop And^{c} et^{bav} et(vide ante)^{a} Arc ... ς (= Gb Sz) om *τε* cum 1. 6. al aliq AndP, nec expri vg syr arm aeth | *και μικρων* cum ℵAP al pler vg cop syr aeth And om^{n} Are Tich Prim al ... B 9. 14. 30. 36. 38. 47. 92. 98. om *και*. Non addidimus autem *τε* post *μικρων* cum ℵAP 1. 35. 36. 48. 79. 87. 95. al mu And^{omn} Are, nec magis exprim vg rell ... Gb + Sz Ti add *τε* cum B al plus^{30} (in his et. 9. 14. 30. 38. 47. 92. 98.) | *μεγαλων*: ℵ 95. praem *των*

19. *ειδον* cum ℵAB 7. 36. 92. ... ς Ln *ειδον* cum P al pler And^{omn} Are | *και τα στρατ.* et. ℵ^{c} ... ℵ* *κατα στρ.* | *αυτων* cum ℵBP al pler vg rell And^{omn} Are Tich Prim ... Ln *αυτου* cum A 6. 11. 31. | *τον πολεμον* cum ℵAB al^{25} Are ... ς (= Gb + Sz) om *τον* cum P 1. 6. al sat mu And^{omn} Synops^{154}

20. *και μετ αυτου ο* cum ℵP 14. 37. 38. 49^{vid} 79. 91. 96. vg AndP Synops Prim ... A 41. cop *και οι μετ αυτου ο* (cop *και ο*). Item 34. *και οι μ. αυτου*, pergens *ψευδοπροφηται* ... ς (= Gb Sz) *και μετα τουτου ο* cum 1. 49* al^{vl} And^{a} et^{bav} ... Ti *και ο μετ αυτου* cum B al fere^{30} arm syr (*et ille propheta falsus qui cum eo*) And^{c} Are | *τη εικονι* cum ℵ^{c}AP al fere omn And^{omn} Are ... ℵ* 38. 39. *την εικονα* ... B *το χαραγμα*. Libere transpon Prim *qui fecerat signa sub oculis eius; quibus signis seducti erant adorare imaginem bestiae et qui acceperant caragma illius.* | *εβληθησαν* cum ℵABP etc ... 1. 36. 38. AndP et^{bav} *βληθησονται* | *οι δυο*: arm om. Libere aeth *et proiiciebant eos vivos.* | *της καιομενης* cum ℵAP And^{ba}, quam solocecam scripturam confirmant vg *in stagnum ignis ardentis sulphure*, Prim *in stagnum ignis ardentis igne et sulphure* (contra Promiss^{12} *in stagnum ardens igne*), item aeth ... ς Ti *την καιομενην* cum B al omn^{vl} And$^{a\,c}$ P Arc | *θειω* cum ℵABP al^{30} AndP Are ... ς (= Gb Sz) praem *τω* cum 1. 35. 36. 49. 79. 87. al And$^{a\,c\,bav}$

καθημένον ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

XX.

18, 1 v, 1 1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 καὶ
12, 9 Ka 24, 22 ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὅ ἐστιν ὁ διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, 3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ
17, 10 αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

---

21. *εξελθουση* cum ℵABP 1. al plus[40] And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) *εκπορευομενη* cum ? | *οργια*: A* *θηρια*?

XX. 1. *ειδον* cum AB 7. 92. ... ς Ln *ειδον* cum ℵ al plor ... aeth rursus libere om | *αγγελον*: ℵ[c] 32. (16. 39. post *αγγ.*) arm aeth Tich Haym praem *αλλον* | *εκ του ουρανου* et. ℵ[c] ... ℵ* om | *κλειν* cum ℵAB al[25] And[c] et[bav] ... ς (= Gb Sz) *κλειδα* cum 1. 7. al And[a] etP Are | *επι την χειρα* cum AB al pler And[omn] Are ... ℵ 38. *εν τη χειρι*. Latini *in manu sua*.

2. *ο οφις ο αρχαιος* cum A ... ς *τον οφιν τον αρχαιον* cum ℵB al omn[vi] And[omn] Are (79. aeth[utr] om τ. *οφιν*) | *ο εστιν* cum ℵ. Cf et. Aug[civ] dei[20,7] et Victorin *qui cognominatus est*, Promiss[4] *qui vocatur* ... ς Ln Ti *ος εστιν* cum AB rell | *ο διαβολ.* cum ℵ 14. 38. 79. 97. Are ... ς Lu Ti om *ο* cum AB al pler And[omn]. Item *ο σατανας* cum ℵAB al[25] And[c] Are ... ς om *ο* cum 1. al sat mu And[a] P bav. Praeterea B al fere[25] syr And[c] etP Are add (:: ex 12, 9) *ο πλανων την οικουμενην ολην* (29. 92. om *ολην*): omisimus cum ℵA 1. 31. 79. 95. al vg cop arm aeth And[a] et[bav] (nec attingunt commentarii) Victorin Aug[civ] dei Tich Promiss[4] Prim al | ℵ ab *αυτον* post *εδησεν* transiluit ad *αυτον* post *εβαλεν*, nec omissa supplevit corrector

3. *εκλεισεν* (1. 8. 12. 79. And[a] et[bav] *εδησεν*) sine additam cum ℵAB al fere[40] vg syr arm And[omn] Are Victorin Aug etc ut v. 2 ... ς (= Gb Sz) add *αυτον* cum 1. al pauc[vi], item cop (*clausit os eius*) aeth | *επανω αυτου*: A *εμεινωσ αυτον* | *πλανηση* (-*σει* ℵ) cum ℵA 1. 79. 95. al And[a] et[bav] ... Gb Sz Ti *πλανα* cum B al fere[40] And[c] etP Are | *ετι* ante *τα εθνη* cum ℵAB al plus[25] vg syr And[c] etP Are Victorin Aug[civ] dei[20,7] Prim al .. ς (= Gb Sz) pon post *εθν.* cum ? ... 1. 14. 40. cop aeth And[a] Tich Promiss[4] om | *τελεσθη*: 40. 47. AndP *τελεσθωσι* | *τα χιλια*: 1. 12. 79. And[a] etP om *τα* | *μετα* sine copula cum ℵAB al fere[20] am fu tol lips[4. 5.] omn[lachm] Victorin Aug[civ] dei Tich Promiss[4] Prim ... ς (Gb[ou]) praem *και* cum 1. al mu vg[cle] lips[6.] demid cop arm aeth And[omn] Are ... 29. 30. syr *μετα δε* | *αυτον λυθηναι* cum ℵ 1. 31. 38.

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ κρίμα Dan 7, 9 12, 27
ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν
τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ 6, 9 etc
τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν
μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. 5 οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν Ez 37, 6
ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων
ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλὰ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ

49. 79. 91. 96. al vg Andomn Victorin Augciv dei Tich Promiss4 Prim ... Ln Ti λυθην. αυτον cum AB al20 Arc

4. ιδον cum AB 7. 92. Andbav ... ς Ln ειδον cum ℵ 1. al pler Anda c p Arc | πεπελεκισμενων (94. πεπελεκημενων): A πεπολεμημενων. Ex Latinis vg decollatorum, Cyp Augciv dei20,7 Prim al occisorum | και οιτινες (Anda ειτινες) ου: ℵ ει τινες οιν ου (ου ipsa prima manu supra lineam suppleto) ... Augciv dei20,7 Prim et si qui non | το θηριον c. ℵAB al fere30 Arc ... ς (= Gb Sz) τω θηριω cum 1. 32. 49. 90. 91. 95. al Andomn | ουδε cum ℵAB 2. 7. 13. 14. 29. 38. 47. 48. 92. 95. al plus10 Arc ... ς ουτε cum 1. al permu Andomn | την εικονα (et. ς Gb″) cum ℵAB 1. al25 Anda* etc etbav Arc ... ςe (etiam Gb Sz) τη εικονι cum 7. 49. 91. 95. al mnvi Anda** etP (et. Arecom) | επι το μετωπον: 7. 12. 16. 39. 79. 94. vg (non item Cyp213 Victorin Prim al) Anda etP επι των μετωπων. Dedimus autem sine αυτων cum ℵAB al fere35 vg (et. am fu demid lips5. 6. omnlachm) syr Andc etP Arc Cyp213 Victorin Augciv dei20,7 Prim al ... ς (- Gb Sz) add αυτων cum 1. 49. 79. 91. al tol lips4. cop arm aeth Anda etbav | του χριστου (syr add αυτων) cum ℵAB al pler Anda etc Arc ... ς (non item ςe Gb Sz) om του cum 1. 32. al ? AndP etbav | χιλια sine articulo cum ℵA 1. 12. 32. 34. 49. 79. 91. 96. arm Andomn ... ς (Gb0) praem τα cum B al longe plu Arc

5 οι λοιποι usque χιλια ετη cum AB al sat mu vg cop arm aeth Andomn Arc Victorin Augciv dei20,7 Prim al ... ℵ 7. 8. 14. 29. 92. al20 syr om (propter ὁμοιοτέλευτον) | οι λοιποι sine copula cum A vgcle am fu tol lips5. 6. et4* omnlachm Victorin Aug Prim Haym ... B 1. 12. 16. 31. 38. 49. al plus10 demid lips4** cop Andomn Arc και οι ... ς οι δε cum? aeth | νεκρων: B 32. 34. Andc (invito comm) ανθρωπων ... Victorin Augciv dei Prim eorum | εζησαν cum AB al fere20 vg (vixerunt) cop Andc p bav Arc Augciv dei20,7 Prim al ... ς (= Gb Sz) ανεζησαν cum? ... 1. Anda ανεστησαν. Item revixerunt Victorin, similiter arm (et post haec ex mortuis nemo revixit) aeth. | αχρι cum AB al fere20 Andomn Arc ... ς (= Gb Sz) εως cum? | τελεσθη: 79. Anda τελεσθωσι ... 38. τελεσθηναι | αυτη: 7. 16. 39. praem οτι

6. και αγιος: 14. 92. om, item Orint3,105 | επι τουτων: 14. επι τουτω, 29. 79. 92. cop Hippantichr65 επι τουτον, item in hoc Orint3,105 | ο

θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ τὰ χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ
Ez 38, 39 τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν
ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς
θαλάσσης. 9 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύ-
21, 2 κλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημέ-
νην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς·

δευτερ. θανατ. cum ℵAB al[25] vg Hipp And[c] etP Are Or[int 3,105] Victorin Aug[civ dei 20,7] Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) ο θανατ. ο δευτερ. cum 1. 49. 79. al[vi] cop And[a] et[bav] | αλλα cum ℵ ... ς Ln Ti αλλ cum AB reli omn ut[vi] | του θεου: ℵ praem και | του θεου κ. του χριστου: 38. τω θεω κ. τω χριστω | βασιλευσουσιν cum ℵB al omn[vi] vg cop syr arm aeth And[omn] Are Victorin Aug Tich Prim al ... A βασιλευουσιν | μετ αυτου: 2. 8. 16. 39. 40. 48. 94. 97. μετα ταυτα | τα χιλ. ετη cum ℵB 14. 18. 38. 47. 92. syr ... ς Ln Ti om τα cum A al pler arm And[omn] Are

7. οταν τελεσθη cum ℵA al fere[20] vg cop sah syr aeth And[omn] Aug[civ dei 20,11] Hier[ezech 38] Tich Prim al ... 1. οτε ετελεσθησαν ... B 7. 14. 29. 92. al plus[20] arm Are μετα

8. τα εθνη: ℵ 79. praem παντα (arm τα εθν. παντα) | τα εν cum AB al pler vg (*gentes quae sunt*) And[omn] Are Aug[civ dei 20,11] Tich Prim ... ℵ 14 29. 35. 87. 92. sah om τα, item Hier[ezech 38] *gentes in quattuor angulis* | ταισ: 1. 14. 37. om | τεσσαρσιν: ℵ τετρασι. Pro τα εν ταισ etc sah *εκ των τεσσαρων γωνιων της γης* eaque post μαγωγ pon | της γης et. ℵ[c] ... ℵ[*] om | τον γωγ cum ℵ[c]AB al omn[vi] sah And[omn] (And[a] praem και, ut etiam 79. arm) Are ... ℵ[*] om τον | και μαγωγ cum ℵ[*]A 1. 79. And[a]. Cf et. Are[com] *ὥσπερ πολεμάρχησ ὁ γὼγ καὶ μαγώγ. ...* ς Ti κ. τον μαγωγ cum ℵ[c]B al pler And[c] etP (And[bav] om και μαγωγ) Are | συναγαγειν cum AB al pler cop syr And[c] etP Are Hier[ezech 38] (*ut congreget*) ... ℵ 11. 12 (sed sequitur συναγει) 17. 31. 32. 79. praem και, item vg aeth Aug[civ dei 20,8] Prim (vg *solvetur - et exibit et seducet - et congregabit*; Aug et Prim *solvetur - et exibit ad seducendas - et trahet*) | τον πολεμον cum ℵAB al[30] Are ... ς (= Gb + Sz) om τον cum 1. 38. 49. 79. al mu sah arm And[omn] | ων ο αρ. αυτων cum ℵAB al plus[25] ... ς (= Gb Sz) om αυτων cum 1. 38. 48. 49. 79. al mu And omn Are | ωσ η: 2. 7. 13. 29. 39. 94. 97. Are ωσει

9. και ανεβησαν: 14. 92. om | εκυκλευσαν (Gb′) cum AB 2. 8. 29. 49. al[30] ... ς εκυκλωσαν cum ℵ 1. 7. 31. 38. al sat mu And[omn] Are :: κυκλοω Lc 21, 20. Ioh 10, 24. Act 14, 20. Heb 11, 30. Altera forma hoc tantum loco. Similiter supra 3, 19 ζηλευε pro ζηλωσον. | την παρεμβ. τ. αγιων: B 97. add και την πολιν των αγιων | πυρ usque εισ την λιμνην suppl ℵ[c] ... ℵ[*] om | εκ του ουρανου sine additam (Gb′) cum A 12. 18.

10 καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ 19, 20
πυρὸς καὶ τοῦ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης,
καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' Dan 7, 9 a
αὐτόν, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τό-
πος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. 12 καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς τοὺς μεγάλους
καὶ τοὺς μικροὺς ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοί-

---

79. lips^{4} And^{a} Tich^{semel} (hom. 18. exeunte) Prim (quocum toties ℵ* facit, qui h. l. silet) Rup ... Gb Sz add *απο του θεου* cum B al plus ^{25} cop sah arm ar^{e} And^{c} et^{P} Are Victorin Aug$^{civ\ dei\ 20,8}$ Tich^{semel} (hom. 18. med.) ... ς praem *απο του θεου* cum ℵ^{cP} 7. al mu vg (et. am fu tol omn^{lachm} lipss) syr Hier$^{ezech\ 38}$. Item 1. 17. 19. And^{bav} *εκ του* (om And^{bav}) *θεου απο του ουρανου* ... demid nil nisi *a deo* :: inlatum vdtr *απο τ. θεου* ex 21, 2 et 10.

10. *και του θειου* cum ℵ 7. 13. 16. 18. 32. 33. 35. 39. 47. 49. 79. 87. 95. al^{vl} And$^{a\ c}$ P ... ς Ln Ti om *του* cum ABP 1. al sat mu Are (And^{bav} om *και τ. θει.*) | *οπου και* cum ABP al^{25} vg^{cle} am lipss omn^{lachm} syr And^{a} et^{c} Are Victorin Aug$^{civ\ dei\ 20,8}$ Prim Haym ... ς (= Gb Sz) om *και* cum ℵ 1. 91. al fu (*est* pro *et*) demid tol cop sah arm aeth And^{P} et^{bav} Hier$^{ezech\ 38}$ Cassiod$^{ps\ 1}$ | *και* (7. om, ℵ add *οπου*) *ο ψευδοπρο-φητης*: Tich Prim *et pseudoprophetae* (non item Victorin Aug Hier Cassiod) | *εισ τ. αιων. των αιωνων* (16** 47. And^{P} om *αιωνων*): 1. 12. arm And^{bav} om

11. *ειδον* cum ℵP al pler And$^{a\ c}$ P Are ... Ti *ιδον* cum AB 7. 92 And^{bav} | *μεγαν λευκον* cum ℵABP al^{25} vg cop syr aeth Are auct$^{novat\ 375}$ Aug$^{civ\ dei\ 20,14}$ Prim (sed hi^{3} Latt *magnum et candidum*) Haym ... ς (= Gb Sz) *λευκον μεγαν* c. 1. al mu arm Ir$^{int\ 336}$ Ephr^{380} et^{388} And^{omn} | *επ αυτον* cum BP al fere^{40} Ephr^{388} And^{a} et^{c} Are ... ς (= Gb Sz, sed Gb') Ln *επ αυτου* cum A 1. 95. ... 38. 35. Ephr^{380} And^{P} et^{bav} *επ αυτω* ... ℵ 38. *επανω αυτου* ... vg auct^{novat} Aug Prim al *super eum*, Ir$^{int\ 336}$ *in eo* | *απο του προσωπου* cum ℵAP 38. 95. ... ς Ti om *του* cum B al pler Ephr$^{336.\ 380}$ And^{omn} Are. Praeterea 95. Ephr^{bis} add *αυτου*. | *η γη και ο ουρα.* cum ℵABP al pler vg cop syr Ir$^{int\ 336}$ And omn Are Haym ... 10. 37. 49. 91. 96. tol arm aeth Ephr^{bis} auct^{novat} Aug^{civ} dei Prim *ο ουρα. και η γη*

12. *ειδον* cum ℵP al pler ... Ti *ιδον* cum AB 7. 92. And^{bav} ... aeth^{libere} *et post hoc venerunt omnes mortui* etc | *τους μεγαλ. και τους μικρ.* cum ℵ^{c} (et. ℵ*, sed *και* pro *τους* pri)AP al fere^{20} (sed 7. ista pon ante *τους νεκρ.*) And^{a} P bav, item *magnos et pusillos* (Ir *minores*) vg sah syr aeth arm Ir$^{int\ 336}$ auct^{novat} Amb$^{fid\ res\ 2,1166}$ Aug$^{civ\ dei\ 20,14}$ Tich Prim al ... B 4. 26. 31. 32. 48. And^{c} Are *τους μικρους κ. τους μεγαλ.* (sed 4. 26. 31. 32. 48. And^{c} Are haec post *εστωτας* pon). Item ς *μικρους και μεγαλους* sine cod Graeco ut^{vl}, sed *pusillos et magnos* et. m^{29} cop

Mal 3, 16 χθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθη-
σαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα
6, 8 αὐτῶν. 13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ,
καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς,
καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 14 καὶ ὁ θάνατος
21, 8 καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
2, 5 etc ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. 15 καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη

... 1. 2. 8. 19. 27. 29. 30. 42. 50. 90. 94. 97. 98. plane om :: cf 11, 18. 13, 16. 19, 5 et 18. | εστωτας: al[5] (vide ante) And[c] Are post τους νεκρους pon ... 2. 14. 30. 92. om; item Aug[civ dei 20,14] Prim (non item auct[novat] Amb[fid res 2] Promiss[19] Tich al) om εστωτ. ενωπ. τ. θρον. | ενωπιον: ℵ* επι, ℵ[c] substituit ενωπιον sed oblitus est exstinguere επι | θρονου cum ℵABP al[40] vg m[39] cop sah syr aeth arm And[c] et[bav] Are Amb[fid res 2] Haym (auct[novat 375] throni domini, Promiss[19] throni dei) ... ς (= Gb Sz) θεου cum 1. al And[a] et[P] | ηνοιχθησαν cum ABP 1. 11. 14. 31. 32. 33. 35. 48. 79. 87. 92. And[c] Are; And[P] ηνοιγησαν ... ς (= Gb Sz) ηνεωχθησαν cum 7. al[vi] And[a] et[bav]; 37. 38. 49. 91. ανεωχθησαν ... 2. 8. 29. 30. 40. 41. 42. 50. 51. 94. 97. 98. ηνοιξαν, 9. 13. 16. 27. 39. ηνοιξε ... ℵ ηνεωχθη, sed ℵ* om και αλλο βιβλιον ηνοιχθη (ηνεωχθη). Transiluit igitur ℵ* ad ηνεωχθη post βιβλιον, tamen nec ℵ[c] mutavit ηνεωχθη post βιβλια quum supplebat verba omissa in hunc modum: και αλλο βιβλ. ηνεωχθη. Ceterum etiam 1. om και αλλο βιβλ. ηνοιχθη. | αλλο βιβλι. cum ℵ[c]ABP al plus[30] vg m[39] etc ... ς βιβλι. αλλο cum? | ηνοιχθη cum AP 3. 7. 11. 29. 35. 40. 79. 87. al? And[a] Are, item And[P] ηνοιγη ... ς ηνεωχθη cum ℵ(vide ante)B 7. 31. al sat mu And[c] et[bav] Are; item 37. 38. 49. 96. 97. ανεωχθη | εν τοις βιβλιοις: ℵ εν ταις βιβλοις ... arm om

13. τους νεκρ. τους εν αυτη cum ℵABP al[30] m[39] vg (mortuos qui in eo erant) cop sah syr aeth Method[792] And[c] Are Ir[int 336] (mortuos quos in se habuit) Or[int 1,34] (mortuos quos habebat in se) Amb[fid res 2] (mortuos qui in ipso erant) Aug[civ dei 20,14] Prim al ... ς (= Gb Sz) τους εν αυτη νεκρους cum 1. (sed habet εν αυτοις) 49. 96. al And[a] p bav (Promiss[18] quos penes se habebat mortuos) | και ο θανατ. και usque τα εργα αυτων: 40. 91. syr om. Similiter erravit 38. ab εν αυτη ad εν αυτοις transiliens. | εδωκαν cum ℵBP 1. al fere omn vg reli Meth[792] And[omn] Are Ir[int] reli ... Ln εδωκεν cum A 2. 48. | τους νεκρ. τους (B τοις) εν αυτοις cum ℵABP al[30] vg cop sah Meth[792] And[a] et[c] Are Or[int 1,34] (mortuos suos qui erant in eis) Ir[int] (mortuos quos apud se habuerunt) Aug[civ dei] et Prim (uterque mort. quos in se habebant) al ... ς (= Gb Sz) τους εν αυτοις νεκρ. cum 1. 49. al And[P] et[bav]; item aeth, qui insuper add et tradidit terra quoque eos qui fuerunt in ea mortui | εκρι-θησαν (vg Prim etc iudicati sunt): ℵ κατεκριθησαν | εργ. αυτων: B 7. 14. 92. al plus[10] And[c] et[P] εργ. αυτου

14. ουτος: ℵ praem και | ουτος ο θαν. ο (79. And[a] om) δευτερ. εστιν cum ABP 8. 14. 35. 87. 92. al plus[20] am fu omu[lachm] lips[al] tol syr

ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

XXI.

1 *Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος* Ez 66, 17
οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. 66, 22 2 Pe 3, 13
2 *καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν* Ha 12, 22

And^{c} (et^{a}) Arc. Item 9. 10. 37. 49. 91. 96. vg^{cle} demid lips$^{6.}$ *ουτ. εστιν ο θαν. ο δευτερος.* Item AndP *ουτ. ο θαν. εστ. ο δευτερ.*, item 7. omisso *εστ.* ... ℵ 38. *ουτ. ο δευτερ. θανατ. εστιν*, ς (= Gb Sz, sed Gb′) *ουτ εστ. ο δευτ. θανατ.* cum? lips$^{4.}$ sah ... agnoscit ista verba et. Ir$^{int\ 336}$ *missi sunt in stagnum ignis, secundam mortem.* Alludit huc et. Hipp$^{antichr\ 65}$ *ο γαρ δευτερ. θαν. εστιν η λιμνη του πυρος του καιομενου.* ... 1. 18. 31. 41. 42. 94. 97. cop arm^{zoh} And^{bav} Promiss^{19} Prim Haym ista verba plane om | *η λιμνη του πυρος* cum ℵ^{ABP} 2. 7. 8. 14. 29. 38. 91. 92. al^{20} vg$^{edd\ pler}$ (fu lips$^{5.}$ tol *stagnum ignis*, am allachm *in stagnum ignis*, lips$^{4.}$ *stagn. et ignis*, allachm tantum *ignis*) sah syr (Hipp$^{antichr\ 65}$ vide ante) aeth (*et mors quidem secunda gehennae ignis illa*) And$^{a\ c}$ P Are (Ir^{int} vide ante) ... ς (= Gb + Sz) om cum 1. 18. 31. 41. 42. 94. al vg^{cle} lips$^{6.}$ cop arm And^{bav} Promiss^{19} Prim Haym

15. *ευρεθη* et. Ir$^{int\ 336}$ Aug$^{civ\ del\ 20,15}$ Tich Prim al ... ℵ^{c} (non item^{c}) *ευρεθησεται* | *εν τη βιβλω* cum ℵ^{AP} 7. 38. 49. 79. al mu AndP et^{bav} (And^{a} *εισ την βιβλον*) ... B 1. al^{25} And^{c} Are *εν τω βιβλιω*, idque Gb″

XXI. 1. *ειδον* cum ℵ^{P} al pler And$^{a\ c}$ P Are ... Ti *ιδον* cum AB 7. 92. Item Ir ex Anastasio, ut ex cod Coisl 120. exscripsi in Anecd. sacr. et prof. p. 120. | *η πρωτη γη* et. Tert$^{hermog\ 34}$ Tich al ... 13. 29. arm Ir$^{int\ 336}$ Aug$^{civ\ del\ 20,16}$ Prim om *πρωτη* | *απηλθαν* cum ℵ$^{A.}$ Item Gb Sz *απηλθον* cum B 8. 9. 13. 29. 30. 32. 38. 92. 94. 97. al fere^{15} And^{c} Are. Item *abierunt* (Ir Tert al) vel *recesserunt* (Aug Prim) Ir$^{int\ 336}$ Tert$^{hermog\ 34}$ Aug$^{civ\ del\ 20,16}$ Tich Prim ... P 2. 4. 11. 31. 35. 47. 87. 98. *απηλθεν* ... ς (= Gb Sz) *παρηλθε* cum 1. 49. 79. al And^{a} P bav; item *abiit* vg | *και η θαλ. ουκ εστιν ετι*: A *και την θαλασσαν ουκ ιδον ετι*

2. *και* ab initio sine additam cum ℵ^{ABP} 1. al plus^{40} am fu tol demid al lachm cop sah syr arm aeth Ir$^{int\ 336}$ (et^{gr} in Anecd^{120}) Aug$^{civ\ del\ 20,16}$ Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) add *εγω ιωαννης* cum? vg^{cle} lipss al lachm (arm$^{usc\ mg}$) | *ειδον* et *ιδον* ut v. 1. Posuimus autem post *καινην* cum ℵ^{ABP} al fere^{45} am fu demid tol al^{lachm} syr arm aeth Ir$^{int\ 336}$ et (in Anecdotis) gr And^{omn} Arc Aug Tich Prim Haym ... ς (= Gb Sz) pon ante *την πολιν* cum? vg^{cle} lipss al^{lachm} (arm$^{usc\ mg}$), item (qui

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. 3 καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ
Ez 37, 27 θρόνου λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων,
2 Co 6, 16 καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς
ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, 4 καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν
7, 17
Es 25, 8 ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε

---

antea *εγω ιωαννης* non habent) cop sah | *εκ του ουραν. απο του θεου* cum ℵAB al plus[25] vg (et. am fu demid tol etc) cop sah syr aeth Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} And^{c} et^{P} Are Aug$^{civ\ dei}$ Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) *απο του θεου εκ τ. ουραν.* cum P 1. 49. 79. 91. 96. al arm And^{a} et^{bav} ... 41. Ir$^{int\ 336}$ om *απο τ. θεου*

3. *και ηκουσα φωνης μεγαλ.* (arm^{zoh} om) *λεγουσης*: ita et. ℵ^{c} Ir$^{int\ 336}$ et^{gr} ex Anast^{anecdot} ... ℵ* *και φωνη μεγαλη* et *λεγουσα* | *εκ του θρονου* cum ℵA 18. vg arm$^{usc\ mg}$ Ir$^{int\ 336}$ Aug$^{civ\ dei\ 9c,16}$ Amb$^{fid\ res\ 2,1166}$ Haym ... ς *εκ του ουρανου* cum BP al fere omn cop sah syr arm aeth And^{omn} Are Tich Prim Cassiod ... Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} om | *σκηνωσει* et. Ir$^{int\ 252.\ 336}$ et^{gr} ex Anast^{anecdot} etc ... ℵ* (non item^{c}) *εσκηνωσεν*. (Scriptum etiam in am *habitavit*, non *habitabit*; item lipa^{6} *habitabat*, fu *habitat*.) | *και αυτοι λα. αυτ. εσονται*: Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} om, non item Ir$^{int\ 336}$ | *λαοι αυτου* (Gb′) cum ℵA 1. 79. 92. al And^{a} et^{bav} Ir$^{int\ 336}$ (ut edider. Voss Grab Mass Stieren) ... Gb Sz Ti *λαος αυτου* cum BP al[25] vg cop sah syr aeth arm And^{c} et^{P} Are Amb$^{fid\ res\ 2}$ Aug$^{civ\ dei\ 20,16}$ Tich Prim. Ita etiam in Ir ediderat Feuard$^{1775.\ 1569}$; at codicum ut vdtr fide post mutatum est :: *λαοι* multo minus quam *λαος* manum emendatricem prodit | *και αυτος*: ℵ om *και*, Ir^{gr} ex Anast (non item Ir^{int}) om *αυτος* | *εσται μετ αυτων* hoc ordine cum ℵP 1. 31. 32. 47. 49. 79. 91. 96. al mu cop aeth (*erit dominus c. illis*) And^{omn} Aug$^{civ\ dei\ 20,16}$ Prim ... Gb Sz Ln Ti *μετ αυτ. εσται* cum AB al plus[20] vg syr Are Ir$^{int\ 336}$ et^{gr} ex Anast^{anecdot} Amb$^{fid\ res\ 2}$ Tich Haym. Dedimus autem ista sine additam cum ℵB 1. 7. 8. 29. 38. 92. al[25] cop arm ar^{c} Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} And^{c} et^{P} Are Aug$^{civ\ dei}$ Prim Haym ... ς (sed Gb^{00}) add *θεος αυτων* cum P 79. al (12. *θε. ων αυτων*) And^{a} et^{bav}; item Ln Ti add *αυτων θεος* cum A vg syr Ir$^{int\ 336}$ Amb$^{fid\ res\ 2}$ Tich

4. *εξαλειψει* sine additam cum ℵBP al[25] cop syr arm aeth Ir$^{int\ 336}$ et^{gr} ex Anast^{anecdot} And$^{a\ c\ bav}$ Are (*εκλειψει* pro *εξαλ.*) Amb$^{abra\ 2,5,332}$ et$^{fid\ res\ 2,1166}$ et$^{ps\ 36,797}$ et$^{obit\ theodos\ 1206}$. Addunt vero* B al[15] *απ* (98. *εξ*) *αυτων*, item* deletis postea *εκ* (*απο*) *τ. οφθαλμ. αυτ.* 40. 41. ... ς (= Gb Sz) Ln Ti add *ο θεος* cum A 1. al pauc^{vl} vg And^{P} Tert$^{res\ carn\ 58}$ Aug$^{civ\ dei\ 20,16}$ Tich Prim | *δακρυον* et. ℵ^{c} ... ℵ* *δρακυ* (:: ut iam 7, 17) | *εκ των* cum ℵA 32., item tol *ex*, Amb^{abra} et$^{fid\ res}$ et^{ps} *de* ... ς Ti *απο των* cum BP al fere omn Ir^{gr} ex Anast^{anecdot} And^{omn} Are, item *ab* Ir^{int} Amb$^{obi\ theod}$ Aug$^{civ\ dei}$ Prim al | *θανατος* sine articulo cum ℵ 38. 47. al? Ir^{gr} ex Anast^{anecd} ... ς Ln Ti *ο θανατ.* cum ABP al pler

κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν. 5 καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. 6 καὶ εἶπέν μοι· γέγοναν. ἐγὰ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Es 43, 19 2 Cu 5, 17 19, 9. 22, 6 16, 17 22, 13 etc

Andomn Arc | ουτε (Irint non) πενθος ουτε (Irint non) κραυγη (ℵ ουτ. κραυ. ουτ. πενθ.) ουτε πονος (haec ℵ om): Irgr ex Anastaneed om; item una cum ουκ εστ. ετι om (:: transiliendo) 35. 87. 98. Andp | ετι sec: 1. om. In ℵ ex ετι factum ότι ipsa prima ut vdtr manu. Iam igitur deest ετι. | οτι cum ℵ(vide ante)B al fere omn vgcle demid tol (hi Latt *quia prima*) cop syr arm aeth Irint 336 etgr ex Anastaneed And a c p Arc Augciv del 16,7 Prim (hi2 *quia priora*) al ... 79. al? *τα γαρ πρωτα* ... AP Andbav om (atque sic Ln edidit); item am fu luxov lipss omnlachm Haym, qui omnes *quae prima* pro *quia pr.* Sed recte ut puto iam Lcbrug: „*Non est commutanda coniunctio* quia *cum relativo* quae." | απηλθαν cum A (:: v. 1. sic ℵA). Item ς απηλθον cum P 1. 7. al sat mu Anda p bav ... ℵB al fere20 Irgr ex Anastaneed Andc Arc απηλθεν

5. και ab initio: 2. 29. 41. 50. 90. 94. 97. om. Item Irint 336. | επι τω θρονω cum ℵABP al30 Andc clP Arc ... ς (= Gb Sz) επι του θρονου cum 1. 49. al Andbav ... 35. 79. 87. Anda *εν τω θρονω* | ιδου: 41. Arc ιδου ιδου ... A praem και | καινα ποιω παντα cum ℵAP 35. 37. 38. 49. 87. 91. 96. vg Irint 336 Augciv del 20,16 Prim al. Similiter 79. Andbav καινοποιω παντα, cop ποιω καινα παντα ... B al plus20 syr Andc Arc παντα καινα ποιω ... ς καινα παντα ποιω cum 1. al Anda clP | και λεγει sine μοι cum AB al plus15 am tol demid omnlachm syr Irint (*Et dicit dominus: Omnia scribe, quoniam*) Tich ... ς (Gb00) add μοι cum ℵP 1. al plur vgcle fu lipss (sed hi Latt excepto lips5. *et dixit*) cop arm aeth Andomn Arc Prim (*Et dixit mihi*: *Haec verba*) Haym | πιστοι και αληθιν. cum ℵAB al25 vg cop syr aeth Irint Arc Tich Prim (vg et Prim *fidelissima sunt et vera*) Haym ... ς (= Gb Sz) αληθιν. και πιστ. cum P 1. al mu arm Andomn. Praeterea B al fere25 syr Arc add *του θεου*, item Andc post εισι.

6. ειπεν (cf. Irint *dixit*): ℵ λεγει | γεγοναν (Gb″) cum ℵc(vide post)A et γεγονασιν 38. Item Irint *facta sunt* (reliqua non affert). Respondet vero etiam *fgctum est*, quod vg Prim Haym praebent. Ceterum in ℵ ex γεγονα quum γεγοναν fecisset ℵc, accidit ut tota vox punctis improbaretur, ν quod supra lineam additum erat, absterso rursus ... ς γεγονε cum? 10? 17? 41? Videtur Erasm ad vg conformasse ... ℵ*BP 1. al pler (conlati sunt fere35) Or4,23 (*ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει λέγει· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος – καὶ πάλιν· γέγονα τὸ α καὶ τὸ ω, καὶ ὁ πρῶτ. καὶ ὁ ἔσχ., ἡ ἀρχὴ κ. τὸ τέλος*) Andomn Arc γεγονα (post quam vocem P alvi punctum pon), idque Gb′, item syr arm ... ℵcc (? an ℵc ex emendatione?) cop aeth luxov Tich plane om | εγω το (Gb″) cum ℵ BP 1. 7. 11. 12. 13. 26. 31. 32. 33. 35. 47. 48. 79. 87. 91. syr arm Anda c bav Arc. Accedit Cyp327: „Item in apocalypsi: *Ego α et ω, initium et finis. Ego sitienti*" etc. Item το (omisso εγω) 1. 2. 4. 5. 8.

ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς
8 etc δωρεάν. 7 ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς
καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. 8 τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδε-
22, 15 λυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλο-
λάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ
20, 10 20, 14 καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.
15, 1 17, 1 9 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ

---

9. 16. 18. 19. 27. 29. 30. 37. 40. 42. 49. 50. 51. 90. 92. 94. 96. 97. 98. Or^{4,28} Andp, idque Gb′ ... ς Ln Ti *ἐγω ειμι το* cum A 38. 39. vg Cyp 386. 387 (utroq loco est: „Item in apoc.: *Ego sum*" etc) Tich (omisso *γεγον.*) Prim al, item (omisso *γεγον.*) cop aeth | *το αλφα* cum ℵABP al fere^{15} cop Andc etbav ... ς *τὸ Α* cum 1. 49. al mu Anda etP Are, qui α praebent. Item Λ atque item ΩΩ in codd Latt, ut am fu, et patrib Latt scribi solet. | *η αρχη*: 8. 29. 32. 37. al fere^{10} Andbav Are om *η*. Sed 2. 7. 29. 31. 96. al plus^{5} praem *και* | *το τελος*: iidem om *το* qui antea *η* om | *τω διψωντι*: P om *τω* | *αυτω* cum B 2. 8. 29. 31. 35. 48. 87. 92. 94. 97. al^{15} aeth Andc Are ... ς (= Gb + Sz) Ln om cum ℵAP al sat mu Anda p bav, nec magis exprim vg cop syr arm Cyp rell :: quum etiam 2, 7. idem *αυτω* (post *τω νικωντι*) a ℵ al^{7} plerisque Latinis ac reliquis interpretibus abiectum sit, item 2, 17 a ℵ aliis, 6, 4 a ℵcA, videtur hoc quoque loco ab ipso auctore positum, quamvis ℵAP etc contra stent. | *της πηγης*: A om | *δωρεαν* et. ℵc: ℵ* *δωρεασ*

7. *κληρονομησει* cum ℵAP 1. 7 (*-μησῃ*) 9. 17. 37. 38. 47. 49. 79. 91. al vg cop syr arm aeth Anda p bav Tertpudic^{19} (*qui vicerint haereditate habebunt ista*) Cyp$^{387.\ 327}$ Tich Fulgfid cath^{338} Prim al ... B al^{30} Andc Are *δωσω αυτω*, idque Gb′ :: vdtr ad 3, 21 correctum | *ταυτα* cum ℵABP al fere^{40} vg rell (sed arm *ταυτα παντα*) Andc p bav Are Tert pudic Tich Fulg Prim al (Cyp$^{276.\ 327}$ *et ea et eorum haereditatem*) ... ς (= Gb Sz) *παντα* cum 1. al? Anda | *αυτω* (Cyp Tich *eius*): A 1. 79 arm Anda etbav *αυτων*, Tertpudic *illis*. Iidem vero pergunt *και αυτοι εσονται μοι* (Andbav *μου*) *υιοι*. | *αυτος*: A om | *υιος* cum ℵABP al fere^{30} (ex his 8. al aliq *μου* pro *μοι*) Andomn Are ... ς praem ὁ cum 91. (certe ita Romae editum) al?

8. *τοις δε* (P om) *δειλοις* cum ℵABP al fere^{40} Andomn Are ... ς (= Gb Sz) *δειλοις δε* cum 1. al? | *απιστοις* sine additam cum ℵAP 1. 49* 79. al paucvl m^{37} vg cop arm Anda etbav Tertpudic^{19} Tich Prim al ... Gb + Sz add *και αμαρτωλοις* cum B al plus^{35} syr aeth Andc etP Are | *και εβδελυγμενοις*: 1. 12. 49* 79. al Anda etbav om *και* | *φαρμακοις* (7. 98. Andc etbav *φαρμάκοις*) cum ℵABP 1. al fere^{40} Andomn Are ... ς (= Gb Sz) *φαρμακευσι* cum? | *ψευδεσιν*: A *ψευσταις* | *ο θανατ. ο δευτερ.* cum ℵAB al plus^{25} vg m^{37} syr arm Andc, item omisso *ο* priore al pauc Are ... ς (= Gb Sz) *ο δευτεροσ θανατοσ* cum 1. 49. al mu (sed 1. Anda om *ο*) Anda p bav ... P nil nisi *θανατος*

9. *ηλθεν* sine additam cum ℵABP 1. al fere^{40} vg cop syr aeth Andomn

φιάλαι τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. 10 καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· 12 ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα

19, 7 — 17, 3 Ez 40, 2 — 3 — Ez 48, 31 a.

Are Prim Haym ... ς (= Gb Sz) add προσ με cum? lips$^{4\cdot}$ arm | εισ (35. 38. 87. ο πρωτοσ) εκ cum ℵABP al^{36} vg cop syr arm And^{c} Arc Prim Haym ... ς (Gb + Sz) om εκ cum 1. 35. 38. 79. 87. And^{a} p bav | των γεμοντων cum ℵ*AP 12. 79. And^{bav} ... ℵ^{c} των γεμουσων ... ς τασ γεμουσασ cum 1. 7. al mu^{vl} And^{a}. Item Ti γεμουσασ cum ℵ 8. 29. 31. 38. 49. 91. 92. al^{15} (35. εχουσασ) And^{c} etP Are | των επτα πληγ. cum ℵ*etc^{AP} 1. 7. 35. 49. 87. al Aud^{a} etP ... Gb^{0} Ti om των cum B al^{20} And^{c} et^{bav} Are | την νυμφ. την γυναικ. του αρνιου cum ℵ AP 33. 35. 38. 87. vg cop syr aeth arm (post νυμφην add και) And^{c} Cyp Tich^{semel} (hom. 19.) Matern$^{burs\,27}$ Prim Haym ... ς την νυμφ. του αρνιου την γυναικ. cum 1. 79. al And^{a} p ^{bav} lips$^{5\cdot}$ ... ℵ 7. 8. 29. 31. 49. al^{25} Are την γυναικα (13. 32. add και) την νυμφ. του αρνιου, idque Gb' ... Gb'' την γυναικ. του αρνιου cum Tich^{semel} (hom. 15.), item demid την νυμφην του αρν.

10. επι ορος cum ℵA 35. 87. ... ς Ti επ ορος cum BP al pler | την πολιν sine τ. μεγαλ. cum ℵABP al plus^{35} vg cop syr aeth Arc Cyp^{292} Amb virgin^{234} Tich Matern$^{burs\,27}$ Prim al ... ς (= Gb Sz) add την μεγαλην cum 1. 31. 49. 79. 91. 96. al And^{omn} | την αγιαν: 1. 31. 79. And$^{a\,c}$ bav και αγιαν | εκ του ουρανου: 11. 31. 32. 33. 35. 51. 90. And^{c} απο τ. ουρ. (iidem pleriq pergunt εκ του θεου) | απο τ. θεου cum ℵAP 1. 7. 38. 47. 49. 79. 91. al And^{a} p ^{bav}, item *a deo* vg Cyp Matern Prim al ... Gb' Ti εκ τ. θεου cum B al^{25} And^{c} Are ... 92. 94. Amb$^{virgin\,234}$ Cassiod om

11. εχουσαν την δοξ. (ℵ Ir$_{gr}$ ex Anast^{aneed} add απο) του θεου (cop om τ. θεου): A 98. om | ο φωστηρ sine copula cum ℵABP al plus^{30} am fu tol lips$^{5\cdot}$ omnlachm syr And^{c} et^{bav} Tich al ... ς (= Gb Sz) praem και cum 1. 7. al mu vg^{cle} demid lips$^{4\cdot\ 6\cdot}$ arm aeth (cop ο φωστ. δε) And^{a} etP Are Prim Haym. Praeterea ante και ο φωστ. AndP, ut certe edidit Sylburg, infort: *ἐν ᾗ ἡ γυνὴ τοῦ ἀρνίου ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ θεοῦ κοσμηθήσεται καὶ δοξασθήσεται.* Quae ut apparet non ad verba sacra trahi debebant. | ωσ (arm om) λιθω: 1. 7. 12. 17* 18. 38. 47. AndP et^{bav} om | κρυσταλλιζοντι: BP 1. 8. 29. 35. 79. 87. 97. 98. al And^{a} et^{bav} -αλιζοντι

12. εχουσα pri cum ABP al plus^{25} And^{omn} (sed 1. al? And^{a} etP add τι) ... ς (= Gb Sz) εχουσαν τε cum 35. 87. al Are (sed 35. 87. om τε) ... ℵ εχοντι, nec correctum est. Libere vg Haym *et habebat*, Prim *et habet*; sed Tich *habentem* (εχουσαν). Libere aeth *Et magnus murus eius.* | εχουσα sec cum ℵ^{c} (sic; ℵ* εχοντασ)ABP al plus^{30} And^{c} et^{bav}

πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους
ματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστιν τῶν δώδεκα φυλ
13 ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορ
καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶ
14 καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων θεμελίους

(item 79. And^{a} *και εχουσα*), item *habens* am fu li
habet Prim ... ς (= Gb Sz) *εχουσαν* cum 7. 35. 87
bentem vg^{cle} demid tol lips$^{4.\ 6.}$ ... AndP *και* | *πυλ*
πυλεωνας, item postea 1. AndP et^{bav} *πυλεωσιν* | *δ*
ιβ', item ℵ sec et tert loco. Passim vero etiam 1
sec loco habent 7. 8. 35. 49. 50. 87. 94. 97. 98. | *κα*
δωδεκα cum ℵBP al omn^{vl} vg^{cle} am demid tol lip
aeth Amb$^{virgin\ 284}$ Tich Prim al ... Ln om cum A
τοις πυλωσιν cum BP al fere omn And^{omn} Are,
Amb Prim al. Contra Tich *super portas* ... ℵ 18.
Pro *αγγελους* (*angelos*) am Prim Haym, etiam Aml
per errorem scribi docet etiam Prim^{comm}; item
etsi bis ibi *angulos* legitur. Recte iam Le^{brug}: *Cav*
significat caelestes nuncios, legas angulos, *id est voc*
e *secunda*. | *ονοματα* cum ABP al omn vg etc: ℵ ad
singulorum | *επιγεγραμμενα*: ℵ *γεγραμμενα*, 18.
εστιν sine additam cum ℵP 1. 37. 39. 47. 49. 51. 7
(ut Prim) arm (*quae scripta erant secundum duode*
et (omissis α *εστιν*) Prim ... Ln Ti add *τα* (Ti om
al^{30} vg cop syr And^{c} Are Haym, ex quibus A al^{12}
And^{c} Are om | *υιων* c. ℵABP al^{25} And^{c} et^{bav} Are ..
49. 91. 96. al ... 32. 79. 94. And^{a} et^{P} *του* ... 12.

13. *απο ανατ.* cum ℵABP al plus^{30} And$^{a\ c}$ P Are ... ς
cum 1. al And^{bav} | *ανατολης* cum ℵAP 1. 32. 38.
Gb Sz Ln Ti *ανατολων* cum B al fere^{25} And^{c} Are
ℵABP al fere^{25} vg^{cle} am lips$^{5.\ 6.}$ allachm (item cop
omittunt *και*, item syr sed om *και απο νοτου* us
And^{c} Are (praeterea etiam primo loco habent An
sec et tert) ... ς (= Gb + Sz) om *και* ter cum 1. a
(allachm om tantum prim loco) And^{a} P bav Tich Pr
(sic ℵ^{c} pro *βορρα* inepte repetito reposuit) – *δυσμ*
του) cum ℵc(et ℵ*)BP al fere omn vg (exc am) cop
autem And^{a} et^{P} post *απ. δυσμ. πυλ. τρ.* etiam hae
βριασ πυλ. τρεισ) Are Tich Prim ... A am *βορρα*
91. aeth *δυσμων* – *βορρα* – *νοτου*, 98. *νοτου* - *βορ*
– *δυσμων* - *μεσημβριασ* | *τρεισ*: ℵ sec et tert
quater

14. *εχων* cum ABP 1. 7. 32. 97. 98. And^{bav} ... ς Ln
al pler^{vl} And$^{a\ c}$ P Are ... 38. *ειχε* ... aeth om (*D*
muri urbis, et scripta in eis etc) | *δωδεκα*: ℵ *ιβ'* pri

αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.
15 καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα με- Ez 40, 3
τρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς.
16 καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ Ez 41, 21
πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων δώδεκα
χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν.
17 καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσάρων
πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. 18 καὶ ἡ ἐνδώμησις τοῦ Zach 2, 5

B al tor. Rursus in aliis paucis δεκαδυο invenitur. | επ αυτων cum ℵ ABP al plus[40] And[omn] Are; item *super ea* Tich Prim ... ς (= Gb Sz) εν αυτοισ cum? Sed *in ipsis* vg ... 1. (sed in mg habet και επ αυτων) 7. om και επ αυτ. | δωδεκα (ιβ' vide ante, 18. 19. δεκαδυο) ονοματα cum ℵABP al fere[35] vg syr arm And[omn] Are Tich (sed vide post) Haym ... ς (= Gb Sz) om δωδεκα cum 7. al[vi] (in 1. in marg suppleta sunt και επ αυτων ιβ') lips[6.] cop aeth Prim (similiter Tich *duodecim nomina apostolorum*, omisso δωδεκα ante αποστ.)

15. μετρον καλαμον cum ℵ*ABP al[35] vg syr (aeth vide post) And[c] et[p] Are Tich Prim (vide post). Sic vg Tich: *mensuram harundineam auream*, Prim *harundinem auream ad mensuram* (pergens *ut metiretur*); aeth *harundinem auream magnitudinis baculi* ... ℵ[c] 11. 27. 31. μετρον καλαμου ... ς (= Gb Sz) om μετρον cum 1. 79. al[vi] cop arm And[a] et [bav] | μετρηση: B 7. And[bav] μετρησει | και το τειχοσ αυτησ (vg om αυτησ) cum ℵAP etc ... B al fere[50] Are om

16. το μηκοσ αυτησ: αυτησ male transfert ℵ ante τετραγωνοσ | οσον cum ℵABP al[40] syr arm aeth And[omn] Are ... ς (= Gb Sz) praem τοσουτον εστιν cum? (in 1. desunt και το μηκοσ αυτ. οσον το πλατ., hinc Erasm vertit vg). Sed *tanta est quanta* vg Prim al; similiter cop. Praeterea ς (Gb[00]) post οσον add και cum A al[vi] vg cop syr arm aeth Prim al; sed omisimus cum ℵBP al plus[35] And[a c p] Are | το πλατοσ: arm add καὶ τὸ ὕψοσ ἴσον, pergens: καὶ ἦν τὸ μέτρον τοῦ μήκουσ αὐτῆσ ιβ' χιλιάδ. σταδί. καὶ τὸ πλάτοσ αὐτῆσ σύμμετρα κύβῳ. | τω καλαμω: P 1. 11. 12. 31. 32. 79. And[c p bav] et[a**] praem εν | επι σταδιων (ct. ς sed non ς[e] Gb Sz) cum ℵP 1. 35. 79. al[vi] And[a p bav] .. ς[c] Gb Sz Ln Ti επι σταδιουσ cum AB al pler And[c] Are | δωδεκα cum ℵAP al sat mu And[a] et[p] Are ... 8. 29. 31. 38. 94. 97. 98. al fere[20] And[c] δεκαδυο ... B 1. 35. al And[bav] ιβ' | χιλιαδων: B praem και. Item B al plus[25] syr And[c] add δωδεκα (B al ιβ') | το μηκοσ: 38 vg[cle] (non item am fu demid tol rell) syr aeth praem και

17. εμετρησεν cum ℵAP al sat mu vg rell And[a p bav] Are Prim al (vg *et mensus est murus eius*, Prim *murus autem dimensus est*) ... B al fere[30] And[c] om | τειχοσ: per incuriam ℵ χιλοσ, nec corr. est | εκατ. τεσσερακ. (-σε- cum A; ς -σα- cum P etc) τεσσαρων: ℵ εκατον μδ', B 1. 7. al mu cop ρμδ' ... A δ και εκατον τεσσερακοντ. | πηχων cum ABP al omn[vid] etc ... ℵ πηχεων

τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ
Ez 28, 11 ss καθαρῷ. 19 οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ
Ex 28, 17 ss τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, 20 ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἑνδέκατος

---

18. και η omisso ην cum κ^{c}(κ* ην omisso η)AP, item syr aeth, item Tich (*Et supellex muri et civitas aurum purum simile vitro mundo*, in quibus deest Ἴασπις.) ... ς Ti και ην η cum (κ* vide ante) B al certe pler And^{omn} Are, item vg (*Et erat*, ut etiam Prim al) | ενδωμησισ cum κ* (ενδωμασι) et^{c}A 38. 97. ... ς Ln Ti ενδομησισ cum BP al pler (certe ita videtur) And^{omn} Are :: cf Thesaur. Steph. sub δομέω et δωμάω. | ομοιον cum κABP al^{20} And^{omn} Are ... ς ομοια cum 1. al pauc^{vi} And bav (et 79. χρυσιω καθαρω ομοια). Cf et. Latinos: vg^{cle} lips$^{4.6.}$ *erat structura muri eius ex lapide iaspide, ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro mundo*, item am fu tol lips$^{5.}$ omn^{lachm} sed *auro mundo simile*, item demid sed *ex auro mundo simili*. Prim *fuit aedificatio muri eius – ex auro mundo similis* etc. Tich vide ante. | υαλω cum κABP etc: 9. 10. 13. 17. 19. 26. 27. 30. 35. 38. 41. 42. 47. 49. 90. 91. 94. 96. 98. And^{a*} υελω, 29. 97. υελλω | καθαρω: P om

19. οι θεμελιοι sine και cum κ^{c}ABP al^{25} am fu demid lips$^{6.}$ omn^{lachm} And^{c} Are Tich Bed al ... ς (Gb^{0}) praem και cum κ* 1. 7. 35. 49. 79. al mu vg^{clo} tol lips$^{4.5.}$ cop syr arm aeth And^{a} p bav Haym; Prim *fundamenta autem*. Cf et. Ir^{gr} ex Anastanecdot^{120} *καὶ ἴδον τὴν πόλιν ἱερουσαλὴμ ἔχουσαν τὴν δόξαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ· καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους αὐτῆς* etc | κεκοσμημενοι: 92. arm om; item Prim ex *omni lapide pretioso*. Cf et. Tich, ubi est *fundamenta muri civitatis omni lapide pretiosi*. | ο πρωτος: κ ο εισ | ο δευτερος: ita etiam κ, sed iam pergit ο γ', ο δ' usque ο ιβ'. | σαπφειρος et. κA etc (32. σαμπφειρος) ... BP σαπφιρος | χαλκηδων: 35. καρχηδων (quemadmodum cop χαρκητον) ... B 1. 29. 98. And^{bav} χαλκιδων | σμαραγδος: am fu omn^{lachm} *smaragdus* (*-actus*)

20. σαρδονυξ cum κBP etc (50. σαλδ.): 29. 31. 48. 79. And^{a} et^{c} Are^{veron} σαρδωνυξ ... A σαρδιονυξ, ut edidit Ln | σαρδιον (Gb'') cum κABP al fere^{25} arm (cop σαρδινον) And^{c} Are ... ς σαρδιος cum 1. 7. 38. al sat mu And^{a} p bav, vg^{cle} demid lipss Tich Prim *sardius*, item *sardinus* am all^{lachm} tol, *sardonius* fu all^{lachm} | βηρυλλος cum κ 8. 30. 31. 32. 35. 38. 47. 48. 50. 90. 91. al mu^{vi} And^{c} et^{P} Are; item A 29 βηρυλλος, 49. βιρυλλος. Item vg^{cle} demid all^{lachm} Prim *beryllus*, Tich *berillus*, fu *byrillus*, am *birillus* ... B βιρυλλιος, 7. 31. 79. 92. And^{a} et bav** (* βιρυλιυσ) βηρυλλιος, 1. βηριλλιος. Item P βηρυλλιον | ενατος cum AB 1. 7. 8. 35. 38. 50. 79. 91. 92. 94. 96. 97. al And^{c} ... ς εννατος cum P 29. 31. 47. 48. 49. 98. al mu And^{a} p bav Are ... κ (vide ante) δ' | τοπαζιον cum κ^{c}AB etc, et. vg^{clo} demid fu** (ex *topagius*) al Tich *topazius*: P τοπανζιον ... κ* τοπαδιον, am all^{lachm} *topadius* |

ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. 21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες
δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς 12
μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος
διαυγής. 22 καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ
παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἀρνίον. 23 καὶ ἡ πόλις οὐ 21, 5
Es 60, 19
χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ
δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον.
24 καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ κ. 60, 3 ᵃᵃ

χρυσοπρασος cum κ*ʰᵖʳ al plur Andᵒᵐⁿ Are; item 7. χρυσοπρασσος. Item vgᶜˡᵉ demid Tich *chrysoprasus*, am *chryssoprassus*, alˡᵃᶜʰᵐ *crissoprassus*, fu *chysolíprassus* ... κᶜ χρυσοπρασινος, Prim *chrysoprasius* ... A χρυσοπρασον, idque recepit Lu ... 2. 29. 30* 98. χρυσοπασος et 97. -πασσος et 40. 50. 92. -παστος ... 13. 27. 39. χρυσοπρασινος | αμεθυστυς cum ABP 8. al mu Andᵇᵃᵛ*, item vg cop syr aeth ... κ* αμεθυστινος ... κᶜ 1. 7. 29. 31. 38. al²⁰ Andᵃ ᶜ ᵖ ᵇᵃᵛ** Are αμεθυσος

21. κ και οι ιβ' πυλ. (κᶜ add ᾱ') μαργαριται. Cf et. Prim: *Et duodecim portas, singulae ex singulis margaritis*, pergens *et plateas eius* etc. Tich: *Et duodecim margaritae singillatim, et unaquaeque porta erat ex una margarita.* Hierᵉˢᵃ⁶⁶: *Et in duodecim portis erant duodecim margaritae.* | αρα: A 35. ινα (vitiose) | ισ: P add και | πυλωνων: 38. 97. πυλων | εξ ενος: B 79. 92. praem ως | υαλος: 7. 8. 13. 35. 39. 41. 49. 91. 94. 96. 98. al Irᵍʳ ex Anastᵃⁿᵉᶜᵈᵒᵗ Are υελος, 29. 38. 97. υελλος | διαυγης cum κABP 1. al plus⁴⁰ Irᵍʳ ex Anastasᵃⁿᵉᵉᵈ Andᵒᵐⁿ Are ... ς (= Gb Sz) διαφανης cum?

22. ειδον cum κP 1. 7. al pler Andᵒᵐⁿ Are ... Ti ιδον cum AB 92. Item Irᵍʳ ex Anastᵃⁿᵉᶜᵈᵒᵗ | ο γαρ κυριος ο θεος: κ* οτι ο κυρ. ο θεος (κᶜ ο γαρ ο κυρ. θεος, sed vdtr per incuriam ο ante θεος delevisse pro ο anto κυρ.) ... Irᵍʳ ex Anastᵃⁿᵉᶜᵈ οτι κυριος, item syr aeth *quia dominus.* Cf et. Vigᵛᵃʳⁱᵐ ⁷⁴⁹ (edᶜᵒˡᵒⁿ ⁶⁴³): *Dominus autem et agnus templum eius est.* | ναος αυτης cum κBP 1. al omnᵛⁱ Irᵍʳ ex Anastᵃⁿᵉᵉᵈ Andᵒᵐⁿ Are ... Lu praem ο cum A | εστιν: 7* om

23. και η πολις (et. Ir ex Anast): 38. 97. add αυτη, item syr | φαινωσιν absque εν cum κ*ABP 1. 7. al³⁰ Andᵒᵐⁿ Are, item *luceant ei* Prim syr arm aeth ... ς (= Gb Sz) add εν cum κᶜ 49. 91. 96. al Andᵃ, item *in ea* vg (sed am *luceant ea* omisso *in*) cop ... 35. 79. al AndP αυτην | αὐτῇ· ἡ γὰρ cum κ*etᶜᵃʳ al mu vg rell etc ... Irᵍʳ ex Anastasᵃⁿᵉᵉᵈ αυτη οτι η ... B al³⁰ αὐτὴ γὰρ ἡ, idque Gb' | και ο λυχν. αυτης το: 79. Andᵃ ο λυχν. αυτης (Andᵃ αυτου) και το

24. και περιπατ. τα εθνη δια τ. φωτ. αυτης cum κABP al plus⁴⁰ vg cop (*in lumine eius gentes*) syr arm aeth Andᵒᵐⁿ Are Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) και τα εθνη των σωζομενων εν (1. om) τω φωτι αυτης περιπατησουσι cum 1. (sed add τα εθνη δια του φωτος αυτης): quae lectio confusis scholio et verbis sacris orta est. Cf Andᶜᵒᵐ: τὰ μὲν

22, 5 βασιλεῖσ τῆσ γῆσ φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰσ αὐτήν, 25 καὶ οἱ πυλῶνεσ αὐτῆσ οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρασ, νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, 26 καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰσ αὐτήν.
Ez 32, 1 27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰσ αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδοσ, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆσ ζωῆσ τοῦ ἀρνίου.

XXII.

Ez 47, 1 1 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατοσ ζωῆσ λαμπρὸν ὡσ κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου.

γὰρ σωζόμενα ἔθνη, καθὼσ εἴρηται, φησίν, ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆσ περιπατήσουσιν. | φερουσιν: ℵ al fere[25] add αυτω (iidem fere om την, quod sequitur) | την (ℵ al fere[25] om) δοξαν sine additam cum ℵAP 1. 10. 11. 17. 18. 38. 47. 79. aeth[utr] ar[c] And[a] p bav Amb[obit theod 1206] Tich (*et reges terrae afferent gloriam*, nil amplius) Prim ... ς (Gb[oo]) add και την (ℵ 8. 13. 29. 30. 31. 32. 46. 48. 50. 90. 94. 97. 98. Are om) τιμην cum ℵ al plus[30] vg (*gloriam suam et honorem*) cop syr And[c] Are (arm δοξαν εκ τησ τιμησ αυτησ) | αυτων cum ℵAP al mu vg (vide ante) aeth arm And[a] p bav Are Amb Prim ... ℵ al[30] cop syr And[c] Haym των εθνων

25. ημερασ et. ℵ[c] ... ℵ* ημερα ... aeth arm add και νυκτοσ, atque arm pergit: αλλ ηνεωγμενοι εισιν αει· και νυξ ουκ εσται, αλλ η δοξα και η τιμη των εθνων.

26. εισ αυτην: ℵ al[25] Are add ινα εισελθωσιν. Totum versum om 1.

27. εισελθη et. Ir[gr] ex Anast[aneed 120] (And[a] εισελθοι) ... ℵ εισελθωσιν | κοινον c. ℵABP al fere[40] Ir[gr] ex Anast And[omn] Are, item vg (*coinquinatum*) Amb[hexa 6,7, 129] (*commune*) Prim (*immundum*) ... ς (= Gb Sz) κοινουν cum? (1. κοινῶν) | ο ποιων cum ℵ* (om exeunte versu syllabam ων) 2. 7. 8. 13. 16. 19. 27. 29. 30. 38. 39. 40. 47. 50. 51. 90. 94. 97. 98.; item omisso ο ℵ[c]A 18. 41. 68. 92., atque sic Gb' Ln; item Ir[gr] ex Anast[aneed] πασ ποιων. Cf et. vg Amb[hexa] Tich Prim al *facicns*. Item cop *nemo impurus ingredietur illam et facientes abominationes*. Syr *et qui* (sive *quod*) *facit immunditiem*; ar[c] *nec is qui operatur impuritatem* ... ς ποιουν cum BP 1. al sat mu And[omn] Are ... arm om | βδελυγμα: ℵ* (non item[c]) praem ωσει | γεγραμμενοι: 11. 31. εγγεγραμμ. | του αρνιου ... ℵ τ. οιρανου ... Ir[gr] ex Anast[aneed] om

XXII. 1. ποταμον sine additam cum ℵABP al fere[50] vg cop syr aeth ar[c] Hil[22] Amb[apir sa 3,697] Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) praem καθαρον cum 1. al?; item 7. 26. 31. 32. 33. 38. 46. 48. 49. 79. 91. 96. arm (vide post) And[omn] Are add καθαρον | λαμπρον: 38. 40. And[bav] om item arm (qui καθαρον expressit) | του θρονου: ℵ om του ... 92. τ. στοματοσ

2 ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοὺς τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. 3 καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. 4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 5 καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι,

2, 7 Ez 47, 7 | Zach 14, 1 | 7, 3 | 21, 23 25

2. *εν μεσω* cum ℵBP rell ... Ti *εμμεσω* cum A (:: cf ad 1, 13.) | *εντευθ. κ. εκειθεν* (Gb″) cum AB al[30] And[c] et Are, item cop syr arm. Et. P *εντευθεν*, sed sqq perierunt ... ς *εντευθ. κ. εντευθεν* cum 1. 35. 49. 79. 91. al And[a] p bav ... ℵ* *ενθεν και* (ℵ[c] add *ενθεν*). Libere vg Hil[22] Amb[aspir 3,697] Tich Amb Cassiod[ps 1] al *et ex utraque parte fluminis* | *ξυλον ζωης*: ℵ praetermisit (excidit versus quo scripta erant *ενθεν ξυλ. ζω.*) | *ποιων* cum A 18. ... ς Ln *ποιουν* cum ℵB al pler And[omn] Are | *μηνα* cum ℵB al omn[vl] And[omn] Are ... Ti *μηναν* cum A. Praeterea ς (- Gb Sz) add *ενα* cum 1. al pauc[vl] And[p] et[bav] Are ... om cum ℵAB al[35] And[a] et[c]. Latini: *per menses singulos* (Amb Tich *sing. mens.*) *reddens* (Tich *et reddens*) *fructum suum* vg[cle] demid lipsa tol Amb[aspir 3,697] Tich al; Hil[22] *singulis mensibus reddens fructum suum*, am[**] Prim *per sing. mens.* (am *mens. sing.*) *reddentes fructum suum*, am[*] fu omn[lachm] *per menses singula reddentia fructum suum.* | *εκαστον* cum ℵA al pler And[omn] Are ... B 39. 40. *εκαστω*, idque Gb′; 2. 8. 16. 38. al[10] *εκαστος*, idque Gb″. Posuimus autem ante *αποδιδ.* cum ℵAP (ex spatio liquet) 1. al plur And[omn] Are ... Gb″ Ti post *αποδιδ.* cum B al fere[15], item syr *in omni mense reddens unumquodque fructum suum* | *αποδιδους* (Gb″) cum ℵB al plus[25] And[bav] Are ... ς Ln *αποδιδουν* cum A al mu And[a c] P ... 1. 29. *αποδιδοντα*. Legitur igitur *εκαστον αποδιδους, εκαστον αποδιδουν, αποδιδους εκαστον, αποδιδους εκαστος, αποδιδουν εκαστον, αποδιδοντα εκαστον*, et aliter. | *τον καρπον*: 1. 29. 30. 40. 92. om *τον* ... ℵ *τους καρπους* | *του ξυλου* cum ABP etc ... ℵ *των ξυλων* | *εις θεραπειαν* (P *-πιαν*, non item ℵAB): 11. 31. 32. 33. And[c] praem *καταγγελλεται*, quod ex comm Andreae fluxit. Agnoscit etiam Are[com] (*πρὸς τούτοις καὶ τὰ φύλλα φησὶ τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν καταγγέλλεσθαι, οἱονεὶ φημίζεσθαι, τῶν ἐθνῶν*). | *των εθνων*: ℵ om *των*

3. *καταθεμα* cum ℵ[c](ℵ* *καταγμα*)ABP 1. al[40] (qui notantur) And[omn] Are ... ς (Gb Sz) *καταναθεμα* cum ? | *ετι* cum ℵ[c]ABP al plu vg syr aeth Prim Fulg[fabian fragm 84] ... 1. 7. 38. al[15] And[omn] Are *εκει* (arm *ετι εκει*, item Haym *non erit in ea amplius*) ... ℵ* cop om | *εσται* bis: 92. *εστιν* | *ο θρονος*: ℵ om *ο* | *οι δουλ. αυτου*: 7. 47. 92. *οι δ. του θεου* | *λατρευσουσιν*: 2. 8. 12. 38. 98. *λατρευουσιν*

4. *επι των*: ℵ praem *και*

5. *ουκ εστ. ετι* cum ℵAP 2. 19. 35. 68. vg syr Amb[ps 118,1122] Tich Prim Haym ... ς (— Gb Sz, sed Gb′) *ουκ εστ. εκει* cum 1. 7. al sat mu arm

Dan 7, 27 καὶ οὐκ ἔχουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος
21, 23 ὁ θεὸς φωτιεῖ ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. 6 καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ
1, 1 ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν
3, 11 ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.
7 καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς
προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

Andomn Are ... Ir^{gr} ex Anast$^{aneed\ 121}$ *οὐκ ἐσται ἐκει ετι* ... Gb$''$ Ti *οὐκ ἐσται* tantum c. B al fere^{30} cop aeth | *οὐκ ἐχουσιν χρειαν* cum ℵ, item ς (= Gb Sz) *χρει. οὐκ ἐχ.* cum P 1. 31. 32. 35. 47. 48. 49. 79. 91. 96. al mu^{vl} Andomn Are; item *neque opus habent* cop ... Ln *οὐχ ἐξουσιν χρει.* cum A, item *non egebunt* vg Tich, *non indigebunt* Ambp$^{s\ 36,797}$ et$^{abra\ 2,9,344}$; item *neque opus erit* Prim (Promiss$^{glor\ 2,203}$ *nec lumen lucernae opus erit*), *non egebit* Haym; syr *non erit eis indigentia* ... Gb Sz Ti *ου χρεια* cum B 7. 8. 38 al^{20} arm; vide etiam Prim | *φωτος λυχνου* cum ℵA 18. 38 (*λυ. φω.*) 47. 79 (*φωσ λυ.*) vg (sed fu om *λυχν.*, item cop) syr aeth ar^{e} And^{a} Amh$^{abra\ 2,9,344}$ Tich Prim Haym (cf et. Promiss, vide ante) ... ς Ti *λυχνου* cum BP 1 (*λυχνον*) al pler And c p bav Are Ambp$^{s\ 36,797}$ et$^{ps\ 118,1122}$ | *φωτος* (AP 11. 12. 32. 48. 79. And bav *φωσ*) *ηλιου* cum ℵAP 1. 11. 12. 31. 32. 35 (om *φωτ. λυχν. και*) 38. 48. 49. 79. 91. 96. al mu vg (lips$^{5.}$ om *φωτος*) cop syr aeth And$^{a\ c\ p}$ bav Are Amb^{ter} Tich Prim al ... Ti *φωτος* tantum cum B 2. 7. 8. 16. 30. 39. 51. 92. 94. 97. 98. al^{8} | *οτι κυριος ο θεος*: Ir^{gr} ex Anast^{aneed} *ο γαρ κυριος* | *φωτιει* cum ℵB 1. al^{30} Ir^{gr} ex Anast^{aneed} And$^{a\ p}$; Ln *φωτισει* cum AP 12. 42. And^{bav}; item *illuminabit* vg^{clo} demid lips$^{4.}$ fu (*inluminavit*) all^{achm} cop Ambp$^{s\ 36}$ et$^{ps\ 118}$ (et^{abra} *erit lux omnibus*) Tich Haym, *lucebit* Prim ... ς (= Gb Sz) *φωτιζει* cum 31. 32. 48. 79. al am tol lips$^{5.\ 6.}$ all^{achm} syr And^{c} Are | *επ αυτους* cum ℵA 35. Ir^{gr} ex Anast^{aneed}, item *super illos* Ambp$^{s\ 36}$, *super eos* Tich Prim ... ς (Gb + Sz) om *επ* cum BP al fere omn And^{omn} Are; item *illos* vg Haym, *eos* Amb$^{ps\ 118}$ | *βασιλευσουσιν*: Ir^{gr} ex Anast^{aneed} *βασιλευουσιν*, pergens (ut etiam 40.) *εισ αιωνα* (40 add *του*) *αιωνοσ*

6. *ειπεν* cum ℵAP 1. al mu And^{omn} Arc, item *dixit* vg Prim Haym ... Gb$''$ *λεγει* cum B al fere^{30} arm | *ο κυριοσ* cum ℵA 35. 92. ... ς Ti om *ο* cum BP al pler And^{omn} Are | *των πνευματ. των* cum ℵABP al^{35} vg (exc am qui *omnipotens* habet) cop syr (aeth *deus noster, spiritus prophetarum*) Are Prim Haym (*deus spiritus prophetarum*). Similiter 35. And^{c} *των πνευματ. των αγιων*. Confirmat lectionem quam recepimus etiam Are^{com}: *τουτο γαρ βουλεται παριστᾶν διὰ τοῦ· κύριοσ τῶν πνευμάτων, ὡσπερεὶ ἔλεγεν· κύριοσ τοῦ προφητικοῦ χαρίσματοσ* ... ς (= Gb Sz) *των αγιων* cum 1. 79. al arm And$^{a\ p\ bav}$ (etiam com: *ὁ γὰρ τῶν προφητῶν θεόσ*) | *απεστειλεν*: ℵ^{a} (non item^{c}) syr add *με*

7. *και ιδου* cum ℵAB al^{25} vg syr aeth And^{a} ... ς (= Gb + Sz) om *και* cum 1. 35. 38. 79. 91. al mu demid cop And$^{c\ p\ bav}$ Are Prim Haym | *ερχομαι* cum ℵ^{a}AB etc ... ℵ^{c} *ερχονται*, 12. *ερχεται* | *ταχυ* (12. *εν τα-*

8 Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου 19, 10
τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. 9 καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. 10 καὶ 10, 4
λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου Dan 12, 4
τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. 11 ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, 1, 3

χει): aeth^{rom} add *ex improviso sicut fur* | *του βιβλιου τουτου*: etiam Dionys ap Eus$^{hist\ 7,25,7}$ ... arm syr^{polygl} (non ap Schaaf) *ταυτης*

8. *καγω* cum ℵAB al fere^{15} Dionys$^{eus\ 7,25}$ And^{p} ... ς *και εγω* c. 1. al pler And$^{a\ c\ bav}$ Are ... am fu lips$^{6.}$ cop nil nisi *εγω* (non item vg^{cle} demid rell Prim etc) | *ο βλεπων και ακουων ταυτα* cum ℵ 31. 32. 33. 48. 79. al ? cop Dion$^{eus\ 7,25,11}$ And$^{a\ c\ bav}$ Are. Item ς (– Gb Sz) *ο βλεπ. ταυτα και ακουων* cum 1. al aeth ... Gb Sz Ln Ti *ο* (38. 50. om) *ακουων κ. βλεπ. ταυτ.* cum A^{u} al fere^{30} vg syr arm Prim Haym And^{p} | *και οτε ηκουσα και εβλεψα*: aeth om | *και εβλεψα* cum ℵ 1. 31. 32. 48. 49. 79. 91. 96. al And^{omn} Arc. Item vg Prim *postquam* (Prim *cum*) *audissem et vidissem* ... A *και εβλεπον*, 16. 35. 38. 94. 98. *και ειδον* ... Gb' Ti *και οτε ειδον* (ut 7. 92., B *ἴδων*, rell *ειδον*) cum B al plus^{20} | *επεσα* (ot. ς Gb') cum ℵA 1. 16. 30. 35. 38. 68. And^{bav} ... ς^{e} *επεσον* cum B al plur And$^{a\ c}$ P Are | *εμπροσθεν των*: A *προ* | *δεικνυοντος* cum ℵ 2. 4. 7. 9. 10. 26. 27. 49. 50. 96. 97. al^{vi} Are ... ς Ln Ti *δεικνυοντος* cum (A *δεικνυοντ.*) B al plur And^{omn}

9. *ορα μη* (32. add *ποιησης*): vg Aug$^{ioh\ 18}$ Prim *vide ne feceris* (Aug add *hoc*) ... arm add *πεσης εμπροσθεν μου και προσκυνησης· και γαρ εγω*, item aeth *προσκυνησης μοι* :: cf ad 19, 10. ubi iidem testes similiter. | *ειμι* cum ℵAB 1. al^{35} am fu demid tol lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm} cop syr aeth Ath^{388} And^{omn} Are (sed And^{c} et Are add *εγω*) Haym ... ς (Gb Sz) praem *γαρ* cum? vg^{cle} lips$^{4.}$ Aug$^{ioh\ 18}$ (*nam ego conserv. tuus sum*) Prim (*quia conserv. tuus sum*), item arm | *και των τηρ.* cum ℵAB al plur vg rell (sed arm om *των προφητων και*) Ath^{388} And^{a} et^{c} Haym ... 1. 4. 10. 11. 12. 17. 31. 32* 37. 47. 48. 49. 91. 94. 96. And P et^{bav} Are Prim om *και* | *τους λογους*, ut etiam am fu lips$^{5.}$ demid tol omn^{lachm} syr aeth ... 38. vg^{cle} lips$^{4.\ 6.}$ cop arm Prim add *της προφητειας*

10. *τους λογους*: ℵ* add *τουτους* (sed punctis notatur ab ipso* fortasse) | *ο καιρ. γαρ* cum ℵAB al fere^{25} vg cop syr arm And^{c} Tich Haym (2. 18. 40. 79. And^{a} *ο γαρ καιρ.*) ... ς (– Gb Sz) *οτι ο καιρ.* cum 1. 49. 91. al aeth And^{bav}, item *quia iam tempus* (Prim *temp. iam*) Cyp$^{254.\ 214}$ Prim ... Gb Sz Ti *ο καιρος* (sine *γαρ* vel *οτι*) cum 4. 16. 27. 39. 48. 68. Are

11. *ετι* quater: arm non expri | *ο αδικων αδικησατω ετι*: vg *qui nocet nocat adhuc*; Tich$^{homil\ 7}$ *qui perseveraverit nocere noceat*; Prim *qui persecerant nocere noceant*. Sed Tich ad h. l. (homil. 19.) *qui iniustus*

Dan 12, 10 καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω
ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.
Is 40, 10 12 Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦ-
21, 6 ναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. 13 ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω,
1, 14 ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. 14 μακάριοι οἱ

---

est iniusta faciat adhuc (pergens: *et sordidus sordescat adhuc*). Ad quem Tichonii locum respiciens, ut vdtr, Prim: „nam et alia translatio: *qui iniustus est*, inquit, *iniusta faciat adhuc*“. (Quae quidem ex ipso contextu apparet non ad ο ῥυπαρος etc, sed ad ο αδικων spectare.) Cf et. Viennens. et Lugdun. epist ap Eus$^{hist\,5,1,58}$ ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ ἄνομος ἀνομησάτω ἔτι καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω ἔτι. | και ο ρυπ. ρυπ. ετι cum ℵB al pler vg rell Or^{4,419} et^{441} And^{a} p bav Are Cyp$^{254.}$ ^{314} Aug$^{ps\,7}$ eti$^{ps\,80}$ Tich Prim Fulg$^{remiss\,pecc\,2,17}$ al ... A 1. 20. 21. 33. 35. 68. 97. And^{c} om | ο ρυπαρος cum ℵB al plus^{30} Or^{bis} (γαρ quod additur neutro loco ad verba sacra pertinet) And^{a} p bav Are ... ς (= Gb Sz) ο ρυπων cum? Latini *qui in sordibus est* | ρυπανθητω cum ℵ 18* 32. Or^{4,419} et^{441} ... Gb Sz Ln Ti ρυπαρευθητω cum ℞ al plus^{30} And^{a} p bav Are; 13. 92. ρυπαρωθητω ... ς (= Gb Sz) ρυπωσατω cum? Latini *sordescat* | δικαιοσυνην ποιησατω cum ℵAB al fere^{40} (7. δικ. ποιητω) am fu demid tol lips$^{4.}$ omn^{lachm} (hi Latt omnes *iustitiam faciat*) cop syr And^{c} p bav Are Tich (ut am etc). Similiter Cyp$^{254.}$ ^{314} Fulg$^{remiss\,pecc\,2,17}$ Prim *adhuc* (Prim om) *iustiora faciat* ... ς (= Gb Sz) δικαιωθητω cum 38. 79.; item vg^{cle} lips$^{5.}$ $^{6.}$ *iustificetur*; Aug$^{ps\,7}$ et$^{ps\,80}$ *iustior fiat*. Item arm et (*iustus sit*) aeth. Cf et. supra Vienn et Lugd$^{epist.}$ | και ο αγιος αγιασθητω ετι (Cyp^{314} Prim *similiter et sanctus sanctiora*): 79. 92. And^{a} om. Apud Or^{4,419} legitur: και ως ο ωαννης φησι· και ο καθαρος καθαρισθητω ετι και ο αγιος αγιασθητω. Similiter aeth post *et iustus iustus sit* pergit *et purus purus sit*, sed antea non expri και ο δικαιος δικ. ποι. ετι.

12. ιδου cum ℵAB al^{40} vg cop sah syr arm And^{a} et^{c} Are Cyp$^{254.}$ ^{314} Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) praem και cum 1. aeth And^{p} et^{bav} | ταχυ: 7. repetit post hanc vocem ex versu 7. verba μακαριος ο τηρων etc. | αποδουναι ct. ℵ^{c} ... ℵ* αποδοθηναι | ως τ. ε. εστιν αυτου cum ℵA 21. syr (*sicut est opus eius*); 38. And^{bav} αυτου εστιν ... B 13. 30. 35. 49. 91. 92. 94. 96. 97. 98. al plus^{10} ως τ. ε. εσται αυτου, item ς αυτου εσται cum 1. al mu And^{omn} Are ... 79. κατα τα εργα αυτου, item *secundum opera sua* vg cop Tich, *sec. facta sua* Cyp Prim, item *sec. opus eius* aeth

13. εγω sine ειμι cum ℵAB 1. al^{30} am fu** all^{achm} Ath^{506} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) add ειμι cum? vg^{cle} demid fu* tol lipss all^{achm} cop arm aeth Cyp^{294} Tich Prim, item (hunc enim versum plene affert) Or^{4,6} et^{21} | το αλφα cum̄ . A al^{12} cop And^{c} Are Haym ... ς τὸ *A* cum B al plur, nec aliter legi^{f}ur Or^{bis} Ath And^{a} p bav. Solet etiam in Latinis cdd, ut in am, legi Λ. Similiter Ω, cuius loco apud Are ω *μέγα* exhibetur. | ο πρωτος και ο εσχατ. cum ℵB al pler Or^{4,6} et^{21} Ath^{506} And^{omn} Are (Ath praem και) ... Ln Ti πρωτ. και εσχατ. (bis sine

πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. 15 ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς ποιῶν καὶ φιλῶν ψεῦδος. 16 ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυείδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός. 17 καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ

21, 8 Phil 3, 2

5, 5 Es 11, 1

2, 28

Es 55, 1

---

articulo) cum A 3. 7. 8. 9. 21. 22. (96. om tantum ante *εσχ.*). De Epiph^{519} vide ad 1, 17. Posuimus autem ista ante *η αρχ. κ. το τελ.* (et. Gb Sz) cum ℵAB al plus^{20} vg syr aeth Or^{4,23} (vide post) Ath And^{c} Cyp^{294} Tich Prim al ... ς (= Gb Sz) post *αρχη κ. τελος* (sed Or^{bis} *η αρχ. κ. το τελ.*) cum 1. 31. 32. 48. 49. 79. 91. al arm Or^{4,6} (sed^{4,21} *η αρχη κ. τ. τελ.* ante *το α και το ω* pon) And^{a} P bav Are. Cf et. Or ^{4,23} *γεγονα* (ex 21, 6) *το α και το ω, και ο πρωτ. κ. ο εσχατος, η αρχη και το τελος* ... cop om *ο πρωτ. κ. ο εσχατ.* | *η αρχη κ. το τελος* cum ℵAB al plu Or^{ter} Ath^{506} (praem *και*) And^{c} ... ς (= Gb Sz) om articulos cum 1. al mu^{vi} And^{a} P bav Are

14. *οι πλυνοντ.* (7. *πλυνοντ.*) *τας στολας αυτων* (et. Gb″) cum ℵA 7. 38. vg arm$^{usc\ mg}$ aeth^{utr} Ath^{506} edd par et eol (edd reli et eddd^{plur} *πλατυνοντ.* pro *πλυ.*) Prim (ut apparet ex comm; ipsa verba praeterit) Fulg remiss pecc^{2,17} Haym. Praeterea vg^{cle} lips$^{4.\ 5.}$ (non item am fu demid tol lips$^{6.}$ omn^{lachm}) arm^{mg} add *in sanguine agni* ... ς *οι ποιουντες τας εντολας αυτου* (And^{P} Are *εμου*) cum B al pler cop syr arm And omn Are Tert$^{pud\ 19}$ (*qui ex praeceptis agunt*) Cyp^{294} (*qui faciunt praecepta eius*) Tich (*qui servant mandata haec*). Cf etiam Cassiod: *beatos dicens qui conscientias suas bonis actibus mundaverunt.* | *η. εξουσια αυτων*: post haec verba ℵ* pergit *ωσ δε η εξουσια*, quae ℵ^{c} delevit | *πυλωσιν*: 1. And^{P} et^{bav} *πυλεωσιν*

15. *εξω* sine copula cum ℵAB 1. al fere^{40} vg m^{102} syr (Hipp$^{antichr\ 65}$ *εισαν. δε λεγει· εξω οι* etc) Ath^{506} And^{omn} Are Tich Haym ... ς (= Gb Sz) add *δε* cum? lips$^{5.}$ cop (praem *et* arm aeth) Prim Fulg$^{remiss\ pecc\ 2,17}$ | *πασ* sine articulo cum ℵAB al^{25} Hipp$^{antichr\ 65}$ Ath^{506} ... ς (Gb^{60}) add *ο* cum 1. 7. 30* 31. 32. 38. 79. al mu And^{omn} Are | *ποιων και* (35. add *ο*) *φιλων* cum ℵ 11. 31. 32. 33. 35. 48. Hipp$^{antichr\ 65}$ Ath^{506} And^{c} Are ... ς Ln Ti *φιλ. κ. ποι.* cum AB al plu vg syr And^{a} P bav Tich Prim Fulg$^{remiss\ pecc}$ al ... alterutrum omittentes cop *omnes facientes mendacium*, arm *amans mendacium*, aeth *amantes opus mendacii*

16. *επι ταισ εκκλ.* cum ℵB al pler syr And^{c} ... Ln *εν ταισ εκκλ.* cum A 18. 21. 38. 79. vg (*in ecclesiis*) Ath^{506} And^{a} et^{c} ... Gb′ Ti *ταισ εκκλ.* cum 1. 4. 11. 12. 31. 47. 48. arm And^{P} ℵ^{bav} Are | *δαυειδ* (*δαυιδ*, *δαβιδ*, vide ad Mt 1, 1.) sine *του* cum ℵAB al plus^{20} Ath And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) praem *του* cum 1. 7. al. Ceterum post vocem *δᾱδ* hiat 1. usque ad finem libri. | *ο αστηρ*: 7. 35. 49. 79. And$^{a\ c}$ bav praem *και* | *ο πρωϊνος* cum ℵB al fere^{35} Ath And^{a} et^{P}; item (ut Ti) A

ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω
ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

15, 1 a 18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προ-
φητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ἐπ'
αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·
Dt 4, 2 19 καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας

---

91. And^{bav} ο προϊνος. Item sed ante ο λαμπρος (35. om) 4. 32. 33. 40. 48. And^{c} Are. Praemittit autem ex his και unus A ... ς (= Gb Sz) και ορθρινος cum? Praemittunt και etiam vg (*stella splendida et matutina*) Prim Haym (non item Tich Vig$^{varim\ 745}$ (ed$^{col\ 626}$)

17. το πνευμα και η νυμφη (et. Ath^{506}): ℵ om το et η | ερχου bis et ερχεσθω cum ℵAB al fere^{40} Ath^{506} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) ελθε bis et ελθετω cum? | και ο διψων: am al^{lachm} Tich om και | ο θελων cum ℵAB al^{35} am tol lips$^{5.\ 6.}$ al^{lachm} cop aeth Ath And^{omn} Tich Haym ... ς (= Gb Sz) praem και cum 33. 46. vg^{cle} fu lips$^{4.}$ al^{lachm} syr arm Are Prim | λαβετω υδωρ cum ℵAB al fere^{40} Ath And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) λαμβανετω το υδωρ cum? Ceterum ad finem huius versus tol add *amen* omissis versibus 18—21. Item 12. om versus 18 et 19.

18. μαρτυρω cum ℵAB al plus^{35} And^{a} p bav ... 11. 31. 34. 35. 48. And^{c} Are μαρτυρομαι ... ς (= Gb Sz) συμμαρτυρουμαι cum? Ex Latinis vg Haym *contestor*, m^{83} Tich Prim *testor*. Praeterea Are^{com}: μαρτύρομαι ἐγώ· ἀντὶ τοῦ διαμαρτύρομαι, οἱονεὶ διαβεβαιοῦμαι. | εγω cum ℵAB al fere^{40} m^{83} am fu demid lips$^{5.}$ omn^{lachm} syr arm And^{omn} Are Prim (*ego Iohannes*) ... ς (= Gb Sz) γαρ cum? Sed vg^{cle} lips$^{6.}$ *enim*, lips$^{4.}$ *ego enim*, Tich Haym *ergo*, cop *autem*, aeth *et ego* | παντι των cum ℵAB al^{30} And^{a} et^{c} Are ... ς (= Gb Sz) om των cum 8. 49. 79. 91. 96. al? And^{p} et^{bav} | επιθη (-θει 7.) cum AB al fere^{40} And^{c} p bav Are ... ℵ 79. And^{a} επιθησει (-ση 79.). Sed ℵ* om επ αυτα επιθησει, ita ut ab επιθη (επιθησει?) ad επιθησει transiluerit. ℵ^{c} quidem επιθησει non mutavit. ... ς (= Gb Sz) επιτιθη cum? Latinis est *apposuerit* (vg Amb$^{paradis\ 171}$ Tich), *addiderit* (Prim), *adiecerit* (m^{83}). | επ αυτα cum ℵ^{c}AB al fere^{40} (98. And^{a} επ αυτω) ... ς (= Gb Sz) προσ ταυτα cum? Latinis (vg Prim al) est *ad haec*, m^{83} *supra haec*, Tich *ad ea*, Amb *ad hoc* | επιθησει cum ℵAB al plu (35. 38. 91. επιθησεται) And a c bav Are, item vg (et. fu demid lips$^{5.\ 6.}$ omn^{lachm}) Haym *apponet*, m^{83} *inponet*, am *apponit*, Amb Prim *adiiciet* ... 8. 13. 16. 49. 51. 96. 97. 98. al plus^{10} επιθησαι, item *apponat* lips$^{4.}$ Tich | επ αυτον (17** 79. 92. A^{recentiss} επ αυτω, And^{a} *αυτω*) ante ο θεος cum ℵ 32. 33. 37. 48. 49. 79. 91. 96. al^{vl} And^{omn} Are Amb Tich ... ς Ln Ti post ο θεος cum B al plu (et. A^{recentiss}) vg Prim Haym ... A* om | τας πληγας cum ℵA al longe plu m^{83} vg cop syr aeth Amb Tich Prim al ... B 31. 32. 33. 37. 48. 49. 91. 96. And^{omn} Are τας επτα πληγ. | εν τω cum ℵAB al fere^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) om τω cum?

19. εαν cum AB etc ... ℵ αν | αφελη cum ℵA al fere^{40} And^{omn} Are. Item B αφελειται ... ς (= Gb Sz) αφαιρη cum? | λογων: ℵ add τουτων.

ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ. 7, 17

21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων. He 13, 25 etc

Similiter Amb$^{parad\ 171}$ *de verbis his prophetiae huius* | *του βιβλιου* cum ℵAB al fere^{40} And^{omn} Are ... ς (= Gb Sz) *βιβλου* cum? Praeterea 79. 94. m^{88} lips^{4}· And^{a} *τησ προφητ. του βιβλ. τουτου*, am vero et Amb (vide ante) *prophetiae huius* omisso *του βιβλ. τουτ.* | *αφελει* cum ℵAB al^{30} And$^{a\ c\ bav}$ Are, item *auferet* vg m^{83}, *demet* Tich, *adimet* Prim, Amb^{parad} *delebit* ... 2. 8. 13. 35. 38. 47. 49. 91. 96. al^{10} And^{P} *αφελοι* (al pauc *αφελη*) ... ς (= Gb Sz) *αφαιρησει* cum? | *απο του ξυλου* cum ℵAB al^{40} m^{88} am demid lips^{6} all^{achm} syr arm aeth And$^{a\ c\ bav}$ Are Tich ... ς (= Gb Sz) *απο βιβλου* cum? Sed And^{P} *απο του βιβλιου*, item vg^{cle} fu lips$^{4.\ 5.}$ all^{achm} Amb Prim Haym | *και* (m^{88} om) *εκ* cum ℵB al fere omn vg m^{88} syr arm aeth And^{omn} Are Tich Prim al ... Lu om *εκ* cum A 10. 38. cop | *των γεγραμμενων* (35. *εγγεγρ.*) sine *και* cum ℵAB al fere^{40} cop syr arm aeth And^{omn} Are Tich Prim (Tich *a ligno vitae et ex civitate sancta, scripta in libro*; Prim *de libro vitae et de civ. sancta, scripta in libro hoc*) ... ς (= Gb Sz) praem *και* cum? Tamen sic vg Haym | *εν τω βιβλ. τουτ.* cum ℵAB al plus^{30} And omn Are ... ς (= Gb Sz) om *τω* cum? Praeterea ad hos duo versus cf Ter$^{thermog\ 22}$: *Scriptum esse docebat Hermogenis officina. Si non est scriptum, timeat vae illud adiicientibus aut detrahentibus destinatum.* Item cf And^{com} et Are^{com}: *διαμαρτύρηται ἡμῖν τοῖσ ἀκούουσι μήτε προσθεῖναί τι μήτ' ἀφελεῖν, ἀλλὰ τὰ γραφικὰ ἰδιώματα τῶν ἀττικῶν συντάξεων καὶ τῶν διαλεκτικῶν συλλογισμῶν ἡγεῖσθαι* (Are inepte *μὴ ἡγ.*) *ἀξιοπιστότερα καὶ σεμνότερα.*

20. ταυτα: ℵ* (non item^{c}) add *εἰναι*. Similiter cop (non item sah) add *quia erunt*, sed etiam pro *ναι ερχομαι ταχυ* habet *et venient brevi*. Praeterea *ναι* istud (demid *Etiam*, *Amen*) praetereunt arm et Prim. | *αμην*: testes multi cum *ερχομαι ταχυ* coniungunt, ut etiam And$^{a\ c}$ P, non item Prim qui subiungit „more cantici canticorum ecclesia devota respondit: *Etiam, veni domine Iesu Christe*" ... om vero *αμην* ℵ cop | *ερχου* sine *ναι* cum ℵAB al plus^{10} vg cop syr arm aeth And^{c} et bav Are, item Prim, qui per *etiam* omnino vdtr *αμην* reddidisse et verbis eis quae adscripsimus et paullo ante ubi ipsa verba contexta refert ... ς (= Gb Sz) praem *ναι* cum (7. *και*) 35. 38. 49. 79. 91. al plu And^{a} et^{P} | *κυριε ιησου* sine additam cum ℵ*AB al longe plu vg syr aeth And^{c} (item$^{bav\ in com}$) Prim$^{pri\ loco}$ (ubi textum affert) Haym ... ℵ^{c} 4. 11. 13. 20. 31. 32. 38. 48. 55. 79. 94. cop arm ar^{e} And^{a} et^{P} (et$^{bav\ txt}$) Are Prim$^{sec\ loco}$ (vide supra) add *χριστε*

21. Hunc versum Prim om. | *κυριου* sine *ημων* cum ℵAB al^{30} And$^{a\ c\ bav}$ ... ς (= Gb Sz) add *ημων* cum 30. al pauc^{vi} vg cop syr arm And^{P} ... pro *του κυρ. ιησου* 12. 20. 31. 32. 49. Are nil nisi *του χριστου*, item aeth *Iesu Christi* | *ιησου* cum ℵA 26. ... ς *ιησου χριστου* cum B

al pler vg cop syr arm aeth And^{omn} ... vide ante qui tantum *του χριστου* pro *τ. κυρ. ιησου* | *μετα παντων* cum A am ... ℵ *μετα των αγιων* ... Gb Sz *μετα παντων των αγιων* cum B al plus^{40} cop syr arm And^{omn} Are ... ς *μετα παντων ημων* cum ? vg^{cle} fu demid lipss omn lachm aeth. Praeterea ς (= Gb Sz) add *αμην* cum ℵB al fere omn^{vl} vg (et. am etc) cop syr arm aeth And^{c} et^{P} Are ... omisimus cum A 79. fu all^{achm} (ut^{vl}) And^{a} et^{bav} Are

Subscriptio: ℵ *αποκαλυψεισ* (ita etiam in paginarum titulis; aliter inscriptio) *ιωαννου*, A *αποκαλυψισ ιωαννου*, 2. 55. *τελοσ της αποκαλυψεως του αγιου ιωαννου του ευαγγελιστου*, 98. *τελοσ της του αγιου ιωαννου του θεολογου θειασ αποκαλυψεωσ* ... B 7. 30. 32. 38. 47. 48. 49. 50. 90. 91. 94. 96. 97, al plu nihil subscriptum habent; multi alii ad finem libri hiant, ut P et (septem de tredecim codicibus quos contulit Scriv) 8. 14. 28. 29. 87. 93. 95. ... fu *expl. apocalypsis sancti iohannis feliciter*, am lips^{5} *explicit liber apocalypsis* (*-lipsis* lips^{5}) *sancti iohannis apostoli* (*et evangelistae. Deo gratias* add am), lips^{4} *explicit apocalypsis*, all^{achm} *explicium apocalipsis. amen*, cod^{basilicus} *expl. liber apocalypsis.* (sequitur: *Incipit prologus septem epp. canonicarum*) ... syr *finita est apocalypsis Iohannis evangelistae, et totum Nov. Testamentum in linguam Syrorum translatum. Gloria deo*, aeth *hic finita est visio Iohannis Abucalamsis. Amen. Quod est dictum: Quam vidit in vita sua, visio: et scripta fuit a beato Iohanne evangelista dei eius*, ar^{P} *absoluta est opitulante domino nostro I. Chr. visio Iohannis apost. et evang. dilecti a domino. Amen, amen. Est autem apocalypsis, quam revelavit ei dominus ob inditas in illa hominibus utilitates. Ipsi gloria in saeculum saeculorum, amen.* ... Distincta est apocalypsis ab Andrea in *λογουσ κδ'* et *κεφφ. οβ'*. Utraque haec distinctio in And^{comm} testibus omnibus, item apud Aretham observatur. Etiam in P aliisque codd. (non item in ℵABC) capita ista LXXXII. ipsi libro praeposita sunt. In Cassiodori Complexionibus in apocalypsin distinguuntur capp. 33. Primasius commentarium suum in quinque libros distribuit. Cod^{lat} Parisinus, qui Wetstenio est bibl. Reg. 3561., *versus* MDCCC numerat. (In Graecis vero codd. stichorum notatio non inventa videtur.)

LIPSIAE
IMPR. GIESECKE & DEVRIENT.

1903
3

This book is a preservation photocopy.
It is made in compliance with copyright law
and produced on acid-free archival
60# book weight paper
which meets the requirements of
ANSI/NISO Z39.48-1992 (permanence of paper)

Preservation photocopying and binding
by
Acme Bookbinding
Charlestown, Massachusetts

1997

3 2044 048 271 696